

Bondei: Bible for 1 Corinthians, 1 John, 1 Kings, 1 Peter, 1 Thessalonians, 1 Timothy, 2 Corinthians, 2 John, 2 Peter, 2 Thessalonians, 2 Timothy, 3 John, Acts, Amos, Colossians, Daniel, Deuteronomy, Ecclesiastes, Ephesians, Exodus, Ezekiel, Ezra, Galatians, Genesis, Habakkuk, Haggai, Hebrews, Hosea, Isaiah, James, John, Jude, Judges, Lamentations, Leviticus, Luke, Malachi, Mark, Matthew, Micah, Nahum, Nehemiah, Numbers, Philemon, Philippians, Proverbs, Psalms, Revelation, Romans, Ruth, Song of Solomon, Titus
Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.



Genesis

Chapter 1

¹ Aho bosi Mungu kaumba mbingu na sii. ² Nayo sii nkaikua na umbo na iwa bue. Kiza kiwa uanga ya cheni cha viindi vya mazi. Roho ywa Mungu kawa akaelea uanga ya cheni cha mazi. ³ Mungu akagombeka, "na kue na nuru," na kue na nuru. ⁴ Mugnu akaona kua nuru ni yedi. Akaipanga nuru na kiza. ⁵ Mungu akayetanga nuru "musi" na kiza akachetanga "Kio." Ikawa guoni na keo, msi wa bosi. ⁶ Mungu akagombeka, "na kue na anga gati ya mazi, na dipange mazi na mazi." ⁷ Mungu akagoso anga na kuyapanga mazi yekuayo asi ya anga na mazi ambayo yawa uanga ya anga. Ikawa ivyo. ⁸ Mungu akayetanga anga "mbingu." Ikawa guoni na keo msi wa kaidi. ⁹ Mungu akagombeka, "mazi ye asi ya mbingu yekubehamwe hantu hamwe, na alizi nkavu ionekane." Ikawa ivyo. ¹⁰ Mungu akayetanga alizi nkavu "sii," na mazi ye kwekubayo akayetanga "bahai." Akaona kua ni vyedi. ¹¹ Mungu akagombeka, sii ihote mimea: miche iavyayo mbeyu na miti ya matunda iavyayo matunda ambayo mbeyu zakwe ziumo ndani ya tunda, kia kintu kwa namna yakwe." Ikawa ivyo. ¹² Sii ikaavya mimea, miche iavyayo mbeyu za aina yakwe, na miti iavyayo tunda ambado mbeyu yakwe iumo ndani yakwe, kwa aina yakwe. Mungu akaona kua ni vyedi. ¹³ Ikawa guoni na keo, msi wa ntatu. ¹⁴ Mungu akagombeka, "kue na mianga mwe anga kutenganisha msi na kio. Na ziwe kana ishala, kwa majila, kwa msi na miaka. ¹⁵ Ziwe mianga mwe anga ili kuavya mwanga uanga ya sii." Ikawa ivyo. ¹⁶ Mungu akagoso mianga mikuu miidi, mwanga mkuu zaidi kutawala musi, na mwanga mdodo kutawala kio. Akagoso nyota pia. ¹⁷ Mungu akazisawanya mwe anga kuavya mwanga uanga ya sii, ¹⁸ Kutawala musi na kio, na kusawanya mwanga kuawa kwe kiza. Mungu akaona kua ni vyedi. ¹⁹ Ikawa guoni na keo, msi wa nne. ²⁰ Mungu akagombeka, "mazi yameme idadi nkuu ya viumbe wagima, na wadege waluke uanga ya sii mwe anga da mbingu," ²¹ Mungu akaumba viumbe vikuu vya bahalini, hamwe na kia kiumbe kigima cha aina yakwe, viumbe wendao na wamemao kia hantu mwe mazi, na kia mdege mwenye mabawa kwa aina yakwe. Mungu akaona kua ni vyedi. ²² Mungu akavibaiki, akamba, "Vyaeni na muongezeke, na mmeme mwe mazi bahalini. Wadege waongezeke uanga sii." ²³ Ikawa guoni na keo, msi wa shano. ²⁴ Mungu akagombeka, "sii na iavye viumbe wagima, na kia kiumbe kwa aina yakwe, mnyama wa kufugwa, vintu vitambaavyo, na wanyama wa sii, kia kintu kwa jinsi yakwe." Ikawa ivyo. ²⁵ Mungu akagoso wanyama wa sii kwa aina yakwe, wanyama wa kufugwa kwa aina yakwe, na kia kitambaacho uanga ya alizi kwa aina yakwe. Akaona kua ni vyedi. ²⁶ Mungu akagombeka, "na tingosoe mntu mwe mfano wetu, wa kusimama na swiswi. Wawe na mamlaka uanga ya samaki wa bahali, uanga ya wadege wa angani, uanga ya wanyama wa kufuga, uanga ya sii yose, na uanga ya kia kintu kitambaacho ambacho tambaa uanga ya sii." ²⁷ Mungu akaumba mntu kwa mfano wakwe. Mwe mfano wakwe akawaumba mgosi na mvyee akawaumba. ²⁸ Mungu akawabaiki na akawamba, "Vyaeni na kuongezeka. Memezani sii, na muitawale. Mue na mamlaka uanga ya samaki wa bahalini, uanga ya wadege wa angani na uanga ya kia kiumbe kigima chendacho uanga ya sii." ²⁹ Mungu akagombeka, "Kaua nkiwenka kia aina ya mmea uvyao mbeyu ambao u uanga ya sii, na kia mti wenye tunda ambado dina mbeyu ndani yakwe. N'daviwe ni nkande kwenu. ³⁰ Kwa kia mnyama wa sii, kwa kia mdege wa angani, na kia kitambaacho uanga ya sii, na kia kiumbe ambacho kina muye wa ugima nkiavya kia mmea kwa ajii ya nkande." Ikawa ivyo. ³¹ Mungu akaona kia kintu akukiumbacho kana, kikawa chedi sana. Ikawa guoni na keo msi wa mtandatu.

Chapter 2

¹ Akabinda mbingu na sii zibindizika, na viumbe hai vyose vyekumemezavyo mbingu na sii. ² Msi wa mpungati Mungu kabua mwisho wa ndima yakwe ambayo kaigoso, na kwa hiyo nee ahumwiza msi wa mpungati kulawa kwe ndima yakwe yose. ³ Mungu akaibalikia msi wa mpungati na kautakasa, kwa kuwa katika msi uwo kahumwiza kulawa kwe ndima yakwe yose ambayo kaigoso katika uumbaji. ⁴ Haya neyawa ni matukio yahusuyo mbingu na sii, wakati vyekuu mbwavyo, kwe msi ambao Yahwe Mungu kaumba sii na mbingu. ⁵ Nkahekuwa na mzitu wa mnda wekuwao kwe sii, na mmea wa mnda wekuwao uhota, kwa kuwa Yahwe Mungu nee nkekusababisha fua kunya uanga ya sii na nkahekuwa na mntu wa kuima arizi. ⁶ Akini ukungu newenuka uanga kulawa kwe sii na kuugea mazi cheni chose cha alizi. ⁷ Yahwe Mungu kaumba mntu kulawa uongo wa alizi, na akamvuzia kwe mphua pumzi ya uhai, na mntu akawa kiumbe hai. ⁸ Yahwe Mungu alitowesha bustani upande wa mashaliki, kwe Edeni, na hada akamwiika mntu ambaye kamuumba. ⁹ Kulawa alizini Yahwe Mungu kagoso kia mti uhote ambao wagizwa na ni mtana kwa nkande. Inu ni hamwe na mti wa ugima ambao ne uwa gatigati ya bustani, na mti wa ujuzi wa matana na mabaya. ¹⁰ Mto ukalawa chongoi ya Edeni kuigea mazi buastani. Na kulawa hada ukadumuka na kuwa mito minne. ¹¹ Zina da uda wa bosi ni Pishoni. Unu ni uda ambao watitirika kwembokea sii yose ya Havila, ambaho hana zahabu. ¹² Zahabu ya sii ida ni ndana, pia kuna bedoka na iwe shohamu. ¹³ Zina da mto wa kaidi ni Gihoni. Unu watiririka kwembokea sii yose ya Kushi. ¹⁴ Zina da mto wa ntata ni Hidekeli, ambao watitirika mashaiki mwa Ashuru. Mto wa nne ni Frati. ¹⁵ Yahwe Mungu akamdoa mntu na kumuika ndani ya bustani ya Edeni kuiima na kuitunza. ¹⁶ Yahwe Mungu kamuagiza mntu akagombeka, "Kulawa kwe kia mti wa bustani wadaha kwe kia mti wa bustani wadaha kuda kwa uhulu. ¹⁷ Akini kulawa kwe mti wa ujuzi wa matana na mabaya usekuda. Kwa kuwa msi undayo ude kulawa kwe mti unu unda ufe kwei." ¹⁸ Ukawa Yahwe Mungu akagombeka, "Nkiombui ntana kuwa mntu uyu lazima awe ikedu. Ninda nimgosoe msaidizi amkundae." ¹⁹ Kulawa alizini Yahwe Mungu akagoso kia mnyama wa kwemnda na kia mdege wa angani kisha akawaeta kwa mntu uyu akaue nekawapatia

Chapter 3

mazina yani, zina ambado mntu uyu kawetanga kia kiumbe hai, idi ndido dekuwavyo zina dakwe.²⁰ Mntu uyu akawenka mazina wanyama wose, wadege wose wa angani, na kia mnyama na mzitu. Akini kwa mntu mwenye nihakokuwa na msaidizi wa kumfaa yeye.²¹ Yahwe Mungu akaeta msaidizi mzito kwa mntu uyu kwa hiyo mntu uyu akagona. Yahwe Mungu akadoa mwenga ya mbavu za mntu uyu na akahagubika hada ekudoaho ubavu.²² Kwa ubavu ambao Yahwe Mungu nekadoa kulawa kwe mntu uyu, akagoso mvyee na kumuetea kwa mntu uyu.²³ Mgosi akagombeka, "Kwa wisasa, uyu ni vuha kwe mavuha yangu, na nyama kwe nyama yangu. Andaatangwe 'Mvyee,' kwa kuwa kadoigwa kwe mgosi."²⁴ Kwa hiyo mgosi andaambade tatiakwe na mamiakwe andaaunganike na mkaziwe, na wandawawe mwii umwe.²⁵ Wose waidi newawa mwazi, mgosi na mkaziwe, akini nkawekuona soni.

Chapter 3

¹ Sasa nyoka nee ni mnyanyi kuliko mnyama mtuhu yoyose kondeni mwekuae Yahwe Mungu nee kamuumba. Akamwamba mvyee, "Je ni kwei Mungu kagombeka, 'Mwesekuda matunda kuawa kwe mti wa bustani.?'"² Mvyee akamwamba nyoka, "Tadaha kuda tunda kuawa kwe mti ya bustani,³ akini kuhusu tunda da mti ambao u gatigati ya bustani, Mungu kagombeka, 'mwesekuda waa mwesekuudonta, amankivyo n'ndamuumbwe mzimu."⁴ Nyoka akamwamba mvyee, "hakika mwonda muumbwe mzimu,⁵ "Kwa sibabu Mungu kua msi mkada meso yenu yondayagubulwe, na n'ndamuwe kana Mungu, mwondammanye yedi na mabaya."⁶ Na mvyee ekuonaho kua mti ni mtana kwa nkande na kua waagiza kwemeso, na kua mti utamanika kwa mtendenda muntu awe mnyanyi, akadoa sehemu ya tunda na akada. Na sehemu yakwe pia akamwenka muumewe ekuae nae, nae akada.⁷ Meso ya wose waidi yakagubulwa, na wakamanya kua wa mwazi. Wakashona mani ya miti hamwe na wakagoso vya kwekubika woo wenye.⁸ Wakategeeza sauti ya Yahwe Mungu akaenda mwe bustani majila ya kuhoa kwa zua, kwa iyo mgosi na mkaziwe wakefisa woo wenye kwe imti ya bustani kwenega na kuwaaho kwa Yahwe Mungu.⁹ Yahwe Mungu akamwetanga mgosi na kumwamba, "Ukuhi?"¹⁰ Mgosi akamwamba, "Nkikutegeeza kwe bustani, akini nikaogoha, kwa sibabu nee ni mwazi, kwa iyo nchefisa."¹¹ Mungu akagombeka, "N'dai mwekukwambia kuwa umwazi? Je kuda kuawa kwe mti ambao nkikuagiia wesekuda matunda yakwe?"¹² Mgosi akagombeka, "Mvyee wekunenkae kuwa na mimi, kanenka tunda kuawa kwe mti, na nikada."¹³ Yahwe Mungu akamwamba mvyee, "Ni mbwai iki wekugosocho?" mvyee akagombeka, "nyoka kanitiiya na inkada."¹⁴ Yahwe Mungu akamwamba nyoka, "kwa sibabu kugoso mbui inu, kulaaniwa wewe mwenye mweao wanyama wose wa kufugwa na wanyama wose wa kwe mzitu. N'ndaiwe wenda kwa ifu dako na ude mavumbi misi yose ya maisha yako."¹⁵ Nondaniike unkuu kati yako na mvyee, na kati ya uvyazi wako na uvyazi wakwe. N'nda akujeruhi mutwi wako nawe n'ndaumjeruhi kihaga chakwe."¹⁶ Kwa mvyee akamba, nndaniongeze usungu ukati wa kuvyaa wana; yondaiwe mwe maimivu onduvya wana. Tamaa yako yondaiwe kwa muumeo, akini ondaakutawale."¹⁷ Kwa Adamu akagombeka, "kwa sibabu kutegeeza sauti ya mkazio, na kuda kuawa kwe mti, ekua nkikuagiia, nikamba, 'wesekuda matunda yakwe', alizi ikuumizwa kwa sibabu yako; kwembokea ndima yenye maimivu n'ndaude matunda ya alizi kwa misi yose ya maisha yako."¹⁸ Alizi yondaivya miwa na mbigii kwa ajii yako, na ondaude mimea ya kwe mnda."¹⁹ Kwa kizuguto cha cheni chako n'ndaude mkate, mpaka ndiho uiuwiie alizi, ambayo kuavigwa umo. Kwa kua we umavumbi na kwe mavumbi onduuue."²⁰ Mgosi aketanga mkaziwe zina Hawa kwa sibabu nene ni mame ya wose wenye ugima.²¹ Yahwe Mungu akagoso mavazi ya babu kwa ajii ya Adamu na mkaziwe akawahamba.²² Yahwe Mungu akagombeka, "Sasa muntu uyu katenda inga ni yumwe yetu, mmanye yedi na mabaya. Kwa iyo sasa nkanaaluhusiwe kudonta kwa mkono wakwe, na kudoa tunda da mti wa ugima, na uko akekaa vituhu milele."²³ Kwa iyo Yahwe Mungu akamuusa kuawa kwe bustani ya Edeni, kwenda kuima alizi ambayo kwa iyo nee ekuawamo."²⁴ Kwa iyo Mungu akanguusa muntu uyu chongoi ya bustani, na akaika kelubi mashaliki mwa bustani ya Edeni, na uhamba wa moto wekuhitukao hitukao kia ntendeo, ili kulinda sia ya kuita kwe mti wa ugima.

Chapter 4

¹ Mgosi akagona na Hawa mkaziwe. Akenua ifu na akamvyaa Kaini. Akagombeka, "Nkivyaa mwanakigosi nchambizwa ni Yahwe."² Akabinda akamvyaa nduguye Habili. Habili akatenda muisi, mia Kaini akatenda muimi.³ Ikatenda baada ya muda Kaini akaeta sehemu ekupatayo inga kafa kwa Yahwe.⁴ Habili nae akaeta sehemu ya uvyazi wakwe wa bosi wa wanyama wakwe na sehemu zekunonazo. Yahwe akamkubali Habili hamwe na kafa yakwe,⁵ akini Kaini hamwe na kafa yakwe Mungu nkeuikubali. Nee Kaini akimwa visiavyo, na cheni chakwe kikakunjana.⁶ Yahwe akamwamba Kaini, "kwa mbwai kukimwa na kwani cheni chako kukikunja?" Kana ukagoso vyedi, je nkuna upate kibali? akini kana nkunautende dedi, zambi iuko yakutabii he muango naho yatamani kukutawala, iyakini wondigwa uivote."⁸ Kaini akamwamba nduguye Habili. Hata ukati wekuaho tanga, Kaini kenuka zidi ya Habili nduguye akamkoma. (mwetafasii za kae zagombeka, Kaini kamwamba nduguye Habili, "tite tanga" wekuaho tanga Kaini akamwenukia nduguye Habili akamkoma).⁹ Akabinda Yahwe akamuusa Kaini, "Nduguyo Habili yukuhi? Akamba, "nkimanya. Je mie ni mlinzi ywa ndugu yangu?"¹⁰ Yahwe akagombeka, "Kutendani? Mphome ya nduguyo yanetanga mimi kuawiia si hesanga."¹¹ Na ivi nigombekaho kuigitwa wewe kuawa kwe sanga ambayo igubua kanwa chakwe kuhokea mphome ya nduguyo kuawa mwemikono yako.¹² Kuvokea ivisasa na kuendee ndiho uime sanga nkaina ikuvyaie wewe nguvu yakwe. Ondautende mkimbizi na muntu mwese na chekao mwe inu dunia."¹³ Kaini akamtambaisa Yahwe, "Azabu yangu ni nkuu komboka udahiso wangu wa kuzimizima."¹⁴ Kwa kwei ivieo kuniguusa kuawa mwesanga inu naho nkinanioneke hecheni chako.

Ndantende mkimbizi na mwese chekao mwe inu dunia na yoyose mondaanione andaanikome." ¹⁵ Yahwe akagombeka, "Ati mntu yoyose ondaamkome Kaini, nkuu yondaimgwiiie maa mfungate." Akabinda Yahwe akaika utangio mwe Kaini, ili mondaawe yoyose akamuona, muntu uyo esekumgwa unkondo. ¹⁶ Nee yatenda Kaini akahaawa hemeso ya Yhwe akenda kwekaa mwesi ya Nodi, mashaliki mwe Edeni. ¹⁷ Kaini akammanya mkaziwe akenua ifu. Akamvyaa Henoko. Akazenga mzi akawetanga kwa zina da mwanawe Henoko. ¹⁸ Kwa Henoko akavyaigwa Iradi. Iradi akamvyaa Mehuyaeli. Mehuyaeli amvyaa Methushaeli. Methushaeli akamvyaa Lameki. ¹⁹ Lameki akedoea wavyee waidi: zina dimwe nee ni Ada, na zina da yuda mtuhu nee ni Sila. ²⁰ Ada akamvyaa Yabali. Uyu nee mwekua tati yao da wada wekwekaao mwehema wada wafugao wanyama. ²¹ Nduguye nee aketangwa Yubali. Uyu neekawa tati yao da wada watoao kinubi na fiimbi. ²² Sila nae akamvyaa Tubal Kaini, msani ywa via vya shaba na chuma. Dada da Tubal Kaini nee ni Naama. ²³ Lameki akagombeka na wakaziwe, Ada na Sila, tegeezani sauti yangu; nywie wavyee wa Lameki, ntegeezani n'ngombekacho. Kwa ajii nkikoma muntu kwa kuniumiza mbwanga kwa kunizubua. ²⁴ Ati Kaini ondaaihiizwe nkuu maa mfungate nee ndiho Lameki onda aihizwe nkuu maa sabini na mfungate." ²⁵ Adam akammanya mkaziwe vituhu, nee amvyaa mwanakigosi. Akamwetanga zina dakwe Sethi na akagombeka, "Mungu kunenka vituhu mwanakigosi kwa nafasi ya Habili, kwa ajii Kaini kamkoma." ²⁶ Mwana kigosi akavyaigwa kwa Sethi na akamwetanga zina dakwe Enoshi. Ukati uo wantu nee wavoka kudetanga zina da Yahwe.

Chapter 5

¹ Inu ni oloza ya uvyazi wa Adamu. Mwe msi ambao Mungu kamuumba muntu, nee kamuumba mwe kiiganyo chakwe mwenye. ² Mgosi na mvyee nee kawaumba. Akawabaliki na kuwetanga Adam ukati wekuumbwaho. ³ Ukati ekuwaho kekaa myaka 130, akamvyamwana mwe sula yakwe mwenye kwa kiiganyo chakwe na akamwetanga zina dakwe Sethi. ⁴ Baada ya Adamu kumvyaa Sethi akekaa myaka mia nane. Akavyaa wana wangi wagosi na wavyee. ⁵ Adamu akekaa myaka 930 akabinda akafa. ⁶ Ukati Sethi ekuwaho kekaa myaka 105, akamvyaa Enoshi. ⁷ Ekubindaho kumvyaa Enoshi, akekaa myaka 807 na akavyaa wana wangi wagosi na wavyee. ⁸ Sethi akekaa myaka 912 akabinda akafa. ⁹ Ukati Enoshi ekuwaho kekaa myaka tisini, akamvyaa Kenani. ¹⁰ Ekubindaho kumvyaa Kenani, Enoshi nee ekaa myaka 815. Akavyaa wana wangi wa kigosi na wakivyee. ¹¹ Enoshi kekaa myaka 905 akabinda akafa. ¹² Ukati Kanani ekuwaho kekaa myaka sabini, akamvyaa Mahalaleli. ¹³ Baada ya kumvyaa Mahalaleli, Kenani kekaa myaka 840. Akawavyaa wana wangi wagosi na wavyee. ¹⁴ Kenani kekaa myaka 910, na akabinda akafa. ¹⁵ Mahalaleli ekuwaho kekaa myaka sitini kamvyaa Yaredi. ¹⁶ Baada ya kumvyaa Yaredi, Mahalaleli akekaa myaka 830. Akavyaa wana wangi wagosi na wavyee. ¹⁷ Mahalaleli akekaa myaka 895 akabinda akafa. ¹⁸ Yaredi ekuwaho kekaa myaka 162, akamvyaa Henoko. ¹⁹ Ekubindaho kumvyaa Henoko, Yaredi akekaa myaka mia nane. Akavyaa wana wangi wagosi na wavyee. ²⁰ Yaredi kekaa myaka 962 akafa. ²¹ Henoko ekuwaho kekaa myaka sitini na shano, akamvyaa Methusela. ²² Henoko akamtongea Mungu myaka mitatu baada ya kumvyaa Methusela. Aliwazaa wana wengi wa ume na wake. ²³ Henoko akekaa myaka 365. ²⁴ Henoko akaita na Mungu, na akabinda akaga kwa kuwa Mungu kamdoa. ²⁵ Ukati Methusela ekuwaho kekaa myaka 187, akamvyaa Lameki. ²⁶ Ekubindaho kumvyaa Lameki, Methusela ekekaa myaka 782. Akawavyaa wana wangi wagosi na wavyee. ²⁷ Methusela kekaa myaka 969. Akaawaho akafa. ²⁸ Ukati Lameki ekuwaho kekaa myaka 182, kamvyaa mwana. ²⁹ Akamwetanga zina dakwe Nuhu, akamba, "Uyu neemwenda tenke kuhumuiza kuawa mwe ndima yetu na kuawa mwe ndima ya sungu ya mikono yetu, ambayo kiaga tiigosoe kwa sibabu ya alizi ambayo Yahwe kaiigita." ³⁰ Lameki kekaa myaka 595 akabindaho kumvyaa tatiakwe da Nuhu. Akavyaa wana wangi wakigosi na wakivyee. ³¹ Lameki kekaa myaka 777. Akawaaho akafa. ³² Nuhu ekubindaho kwekaa myaka miashano akamvyaa Shemu, Hamu, na Yafethi.

Chapter 6

¹ Ikawa ukati wantu wekuvokaho kuongezeka uwanga ya cheni cha sii na wana kivyee wakavyaigwa kwao, ² wana wa Mungu wekuonahho kuwa wandee wa wantu ni watana. Wakawadoa wawe wavyee wao, kiya mwe kusagulwa. ³ Yahwe akaamea, "Roho yangu nkainayekae kwa wantu milele, kwa ajii wao ni nyama. Wonanda wekae miaka 120." ⁴ Mazintu makuu yawa uwanga ya cheni cha sii ukati uo, na hata baada ya aho. Idi diawiya ukati wana wa Mungu wekuteguaaaho wandee wa wantu, na kupata wana hamwe nao. Awa wawa wantu hodai aho kae, wantu wenye sifa. ⁵ Yahwe akaona kwamba ubaya wa wantu uzidi mwe sii, na inga mawazo ya mioyo yao kiya siku yaelekea mwe ubaya. ⁶ Yahwe ne ajuta kwani kamuumba mntu uwanga ya sii, na ikamgea huzuni mwe moyo wakwe. ⁷ Kwa iyo Yahwe akagombeka, "Nonda nimuse mntu ambaye nkimuumba mwe cheni cha sii; mntu na mnyama wakuu, na watambao na wadege wa uwanga; kwa ajii nkihazunika kwa ajii nkiviumba." ⁸ Akini Nuhu akapata neema ya ukundiso hemeso ya Yahwe. ⁹ Kuwa na mambo yekumhusuyo Nuhu. Nuhu alikuwa muntu mwenye haki, na asiye na lawama miongoni mwa wantu wa kipindi chake. Nuhu kenda na Mungu. ¹⁰ Nuhu kagosoka tate wa wana watatu wa kigosi; Shem, Ham na Yafeti. ¹¹ Sii ibanika mbee za Mungu, na ikamema fujo. ¹² Mungu akaiona sii; kauwa, iwa ibanika, kwa ajii wose wee mwii wawa wabanika sia zao uwanga ya sii. ¹³ Mungu akamwamba Nuhu, "Nkiona kuwa sasa ni ukati wa mwisho wa wose wenye mwii, kwa ajii sii imema fujo kuawana na wao. Kweii, nondaniwabange wao hamwe na sii. ¹⁴ Gosoa safina ya mti wa mvinje kwa ajii yako, gosoa vyumba mwe safina na vigubike kwa lami ndani na chongoi. ¹⁵ Ivyi ne wondavyo ugosoe: ulefu wa safina zilaa mia ntatu, upana wakwe zilaa hamsini, kuita uwanga kwakwe zilaa saasini. ¹⁶ Gosoa paa da safina, na ulimalize kwa kipimo cha dhira kutoka juu ubavuni. Weka mlango katika ubavu wa safina na ugosoe dali da asi, ya kaidi naya ntatu. ¹⁷

Tegeeza, ni hehi kuela gaika ya mazii uwanga ya sii, kubananga wenye mwii wose wekaa ndani ya sii wenye npungie ya ugima asi ya mbingu. Kiya kintu cheacho uwanga ya sii chenda kife. ¹⁸ Akini nonda nigosowe sabiti kiapo changu na wewe. Wondawengie ndani ya safina, wee, na wana wako wa kigosi na mkazio, hamwe na wakaza wanao. ¹⁹ Kwa kiya kiumbe che npome chenye mwii, viidi vya kiya aina wondauvyegae ndani ya safina, ili vitende sigavu ya vye npeme hamwe nawe, vya kivyee na vya kigosi. ²⁰ Mwe wadege kwa aina zakwe, na wanyama wakuu kwa aina yakwe, kiya kibutikacho mwe uwongo kwa iana zakwe, viidiviidi vya kiya aina vyonda vyeze kwako ili viwe saama. ²¹ Kuba kiya aina ya nkande iigwayo kwa ajii yako na uvituze, li inga viwe nkande ywako na yao." ²² Kwa iyo Nuhu kagosoa ivi. Kuigana na yose ambayo Mungu kamwambia, nee ekugosoavyo.

Chapter 7

¹ Yahwe akamwamba Nuhu, "Weze we na nyumba yako yose, mwe safina, kwa via nkikaua kua we nee yedi ivi aha kwe kivyazi iki. ² Kwa kia mnyama yedi wendaweze nao, mpungati wa kigosi na mpungati wa kivyee. Kwa wanyama wedi, ete waidi waidi, wa kigosi na kivyee. ³ Naho kwa wadege wa uanga, ete mpungati na mpungati wa kivyee ili kuika kivyazi chao uanga ya cheni cha sii yose. ⁴ Kwa via mwe siku mpungati nndaniete fua inye uanga ya si mda wa siku alubaini kio na musu. Nndanibanange kia kiumbe hai nkukigosoacho uanga ya cheni cha sanga." ⁵ Nuhu akagosoa yose ekuagiwayo ni Yahwe. ⁶ Nuhu kawa na umuli wa miaka mia sita ukati galika yekwezaho uanga ya sii. ⁷ Nuhu, wanawe wa kigosi, mkaziwe, na wakazawanawe wakengia hamwe mwe safina kwa via nee kuwa na mazi ya galika. ⁸ Wanyama wekuwao wedi na wanyama wesaokua wedi, wadege, na kia kibutikacho uanga ya sanga, ⁹ waidi waidi mgosi na mvyee wakeza ha Nuhu na kwengia mwe safina, kana via Mungu ekumwaagiavyo Nuhu. ¹⁰ Ikawa zekwembokaho siku mpungati, mazi ya galika yakamema uanga ya si. ¹¹ Kwe mwaka wa mia mtandatu wa maisha yakwe Nuhu, kwe mwezi wa kaidi, kwe siku siku ya kumi na mpungati ya mwezi, kwe siku iyo iyo, soko zose za vilindi vikuu zikatumbuka na kugubuka, na madiisha ya mbinguni nee yagubuka. ¹² Fua ikavoka kunya uanga ya si kwa siku alubaini musu na kio. ¹³ Kwe siku iyo iyo Nuhu hamwe na wanawe, Shem, Ham, na Yafethi na mkaza Nuhu, na wada wakaza wanawe Nuhu hamwe wakengia mwe safina. ¹⁴ Wakengia hamwe na kia mnyama ya mitui kwa jinsi yakwe, na kia mnyama ya kuiswa kwa jinsi yakwe, na kia kibutikacho uanga ya sanga kwa jinsi yakwe, na kia mdege kwa jinsi yakwe, kia aina ya kiumbe chanacho mawawa. ¹⁵ Viidi viidi mwe kia chenacho mwii chekuacho na mphumzi ya ugima cheza ha Nuhu na kwengia mwe safina. ¹⁶ Wanyama wekwengiao umo wawa wakigosi na kivyee mwe wose wena mwii, wakengia engavia Mungu ekumwaagiavyo. Nee Yahwe akawavugaia muango. ¹⁷ Nee galika ikeza uanga ya si kwa siku alubaini na mazi yakagenyea na kuyenua safina uanga ya sii. ¹⁸ Mazi yakagubika kose kwe sii, na safina ikaelea uanga ya cheni cha mazi. ¹⁹ Mazi yakagenyea zaidi uanga ya si kiasi kua miima yose ilehayo ikatenda si yazunde ikagubikwa. ²⁰ Mazi yakagenyea zika kumi na shano uanga ya vilele vya miima. ²¹ Vintu vyose vyenavyo ugima vibutikavyo uanga ya sii vikafa: wadege, mifugo, wanyama wa mazitui viumbe vyenavyo mphumzi vyose vigenyeavyo vyekwekaavyo uanga ya si, hamwe na wantu. ²² Viumbe vigima vyose vyekwekaavyo uanga ya sanga, vyekuavyo na mphumzi ya ugima kutumia mphua vikaumbwa mzinu. ²³ Vyeivyo kia chekuwachokigima chekwekaacho uanga ya cheni cha si kikausigwa, kuvoka wantu mpaka wanyama wakuu, mpaka vibutikavyo, na mpaka wadege wa uanga. Vyose vikadagamizwa kuawa kwe si. Nuhu ukedu hamwe na wada wekuwaowose mwe safina nee wekusigao. ²⁴ Mazi nkayokweomeea ahosi kwa mda wa siku mia mwenga na hamsini.

Chapter 8

¹ Mungu akamkauwa Nuhu, wanyama wose wa mazitui, na wanyama wose wa kufugwa ambao mwe safina wawa hamwe nae, Mungu akagosoa npeho ivumie uanga ya si, na mazi yakavoka kudidimiasi. ² Soko za viindi hamwe na madiisha ya mbingu vikavugalwa, na fua ikaheza kunya. ³ Mazi ya galika yakavoka kudidimia kidogo kidogo mwe si, na ikaheza mwe misi miamwenga na hamsini mazi yakawa yadidimiasi. ⁴ Safina ikatua mwe mwezi wa mpungate, msi wa kumi na mpungate ya mwezi, uanga ya miima ya Ararati. ⁵ Mazi yakasongwa unkudidimiasi mpaka mwezi wa kumi. Msi wa bosi wa mwezi, vilele vya miima vikaonekana. ⁶ Ikalawia kwamba baada ya misi alubaini Nuhu akavugua diisha da safina ambayo kaigosoa. ⁷ Akamtuma kunguu na akasooka mpaka mazi yekunyaaho mwe sii. ⁸ Ikabinda akamtuma njiwa aone kama mazi kulawa mwe cheni hesii yadidimiasi, ⁹ akini njiwa nkekuona hantu ha kutua wayo wakwe, na akauwiya umo ndani mwe safina, kwa ajii mazi yawa bado yagubika mwesii yose. Akaunyosha mkono wakwe, akamdoa na kumuika ndani ya safina hamwe nae. ¹⁰ Akagoja misi mpungute ntuhu akamtuma vituhu njiwa kulawa mwe safina. ¹¹ Njiwa akagotoka kwakwe waguoni. Kauwa mwe muomo wakwe kuwa na zani wisi da mzaituni dekwahigwado, kwa iyo Nuhu akamanyu kuwa mazi yabinda kudidimiasi. ¹² Akagoja misi mpungate ntuhu na akamtuma njiwa vituhu. Njiwa nkekuuya kwakwe vituhu. ¹³ Akawaho kwa mwe mwaka wa mia sita na mwenga, mwe mwezi wa bosi, msi wa bosi wa mwezi, mazi mweyosi yakanyaa Nuhu akausa ngubiko ya safina, akakaua chongoi, na akaona kauwa cheni cha iyosi kunyaa. ¹⁴ Mwe mwezi wa kaidi, misi ya ishiini na mpungate ya mwezi, si ikanyaa. ¹⁵ Mungu akamwamba Nuhu, ¹⁶ "Ulawe chongoi ya safina, wee, na mkazio, wanao wa kigosi, na wakaza wanao hamwe nawewe. ¹⁷ Uwadoe ulawe chongoi hamwe nao kia kiumbe kigima chena mwii ambacho unacho - mdege, wanyama wa kufugwa, na kia kitambaacho ambacho chatambaa uanga ili vidahe kukua na kuwa na idadi nkuu kwemboka viumbe vigima sii yose, kwa kuvyaana na kugenyezeka uanga ya sii." ¹⁸ Kwa iyo Nuhu akalawa chongoi hamwe na wanawe wakigosi, mkaziwe, hamwe na wakaza wanawe. ¹⁹ Kia kiumbe kigima, kia kitambaacho, na kia mdege, na kia chendacho uanga ya msanga, kwa kabila zao, safina wakaibada. ²⁰

Nuhu akazenga hemviko kwa Yahwe. Wanyama kumwe akawadoa wada watana na wadege kumwe wada watana na kulavya sadaka ya kudagamiza uanga ya hemviko.²¹ Yahwe akanusa npungie ntana yekumlizishayo na kugombeka mwe moyo wakwe, "Nkina nilani vituhu iyosi kwa sibabu ya mwanadamu etiho nia za mwe myoyo yao ni mbaya tangia uteke, waa nkina nibanange, kia kintu chenye ugima, kama nekugosoavyo."²² Ukati si isigaaho, majila ya kuhanda mbeyu na ubosi, npeho na zehuye, kiangazi na majila ya npeho, musu na kio nkavina vihee."

Chapter 9

¹ Ikabinda Mungu akambaliki Nuhu na wanawe, na kuwamba vyaani mkangenyee na muimemeeze si.² Matu na utiso wenu vyendaviwe uwanga ya kia mnyama ambae ni mgima uwanga ya si, uwanga ya kia mdege ywa uwanga uwanga ya kia kintu chendacho uwanga na si ya sanga na uwanga ya samaki wose wa bahalini viavigwa mwe mikono yenu.³ Kia kintu chendacho ambacho ni kigima chenda kiwe nkande kwa ajii yenu. Kana nekumyenkavyo mimea, sasa namyenka kia kintu.⁴ Akini mwesekuda nyuma hamwe na ugima wakwe - yaani mphone yakwe - ndani yakwe.⁵ Akini kwa ajii ya mphone yenu ugima we mwe mphone yenu nenda nikunde maiho, kuawa mwe mkono wa kia mnyama nendaniikunde. Kuawa mwe mkono wa kia muntu yani kuawa mwe mkono wa yuda ambae kamkoma nduguye, nenda n'kunde fidia kwa ajii ya ugima wa muntu uyo.⁶ Yoyose mwetia mphone ya muntu kwa sia ya muntu mphone yakwe yenda yetiwe kwa ajii ni mwe kiiganyo cha Mungu kwamba Mungu kamuumbamuntu.⁷ Kwa iyo vyaani na kugenyea, sambaaani mwe si yose na mkangenyee uwanga yakwe."⁸ Ikabinda Mungu akatamwii na Nuhu hamwe na wanawe, akambago,⁹ "Kwa ajii yangu, Naita! Kukisibitisha kiaga changu hamwe na wewe na uvyazi wenu badii yenu, na kwa kia kiumbe kigima che hamwe"¹⁰ na wewe, hamwe na wadege, mnyama ywa kufugwa na kia kiumbe chasi hamwe na wewe, kuvokea kwa wose wekuawao kwe safina, kiamuo kwa kia kiumbe kigima uwanga ya si.¹¹ Kwa sibabu inu nakisibitisha kiaga changu hamwe na nywinwi, kwamba nkakuna kuawiie kudagamizwa kwa mwenye mwii kwa sia ya mazi ya galika. Naho nkahanahaawie galika ya kudagamiza si."¹² Mungu akamba, "na unu nee utangio wa kiaga ambacho nakigosa kati yangu na nywinwi hamwe na kia kiumbe kigima chehamwe na nywinwi, kwa vizazi vyose vya baadaye."¹³ Nkiika unywamazi wangu wa fua mwe zunde uwanga mwe zunde na yenda iwe utangio wa kiaga kati yangu na si.¹⁴ Hata yenda iwe nendahoniete zunde uwanga ya si na unywa mazi wafua ukaonekana mwe zunde,¹⁵ Nee ndiho mkumbuke kiaga changu, ambacho ni kati yangu na nywinwi na kia kiumbe kigima cha wose wenao mwii. Mazi nkayanayagosoke galika vituhu kubananga wose wenao mwii.¹⁶ Unywamazi wa fua wenda uwe mwe mazunde na nendaniuone, ili kukumbuka kiaga cha kae kati ya Mungu na kia kiumbe kigima cha wose wenao mwii ambacho kiuwanga ya si."¹⁷ Ikabinda Mungu akamwamba Nuhu, "Unu utangio wa kiaga ambacho nkikisibitisha kati yangu na wenao mwii wose ambao wa uwanga ya si."¹⁸ Wana wa Nuhu ambao waawa mwe safina nee ni Shemu, Hamu, na Yafethi. Na Hamu akamvyaa Kanaani.¹⁹ Watatu awa nee wekuawao wana wa Nuhu, na kuawia kwa awa sii yose ikamema wantu.²⁰ Nuhu akavoka kuwa mkulima, na akahanda mizabibu.²¹ Akanywa sehemu ya mphone nee akolwa. Akawa kagona mwehema mwazi.²² Ikabinda Hamu, tatiakwe na Kanaani, akaona mwazi wa tatakwe na akwambia nduguze waidi wekuawao chongoi.²³ Kwa iyo Shemu na Yafethi wakadoa nkazu wakaitanda uwanga ya mawenga yao, na wakenda kinyumanyuma na wakaugubika mwazi wa tati yao. Vyeni vyao vikawa vihutika nyuma upande mtuhu, kwa iyo nkawekuona mwazi wa tatiyao.²⁴ Nuhu ekugubukaho kuawa mwe ukozi wakwe, akamanya ni mbui yani mwanawe mdodo kamgosweeayo.²⁵ Ivyo akamba, "Alaaniwe Kanaani. Na awe mndima kwa wandima wa nduguze."²⁶ Akamba pia, Yahwe, Mungu wa Shemu, abalikiwe, Kanaani na mndima ywakwe.²⁷ Mungu na aangamue mihaka ya Yafethi, na agosoe makazi yakwe mwe hema za Shemu. Kanaani na awe mndima ywakwe."²⁸ Baada ya galika, Nuhu akekaa miaka mia ntatu na hamsini.²⁹ Misi yose ya Nuhu nee ni miaka mia tisa na hamsini na akaawa aho akafa.

Chapter 10

¹ Ivi nevyekuavyo vizazi vya wana wa Nuhu ambao ni Shemu, Hamu, na Yafethi. Wana wa kigosi wavyai gwa kwao baada ya galika.² Wana wa Yafethi ne ni Gomeri, Magogu, Madai, Yavani, Tubali, Masheki, na Tirasi.³ Na wana wa Gomeri ne ni Ashikenazi, Rifathi na Togama.⁴ Wana wa Yavani ne ni Elisha, Tarshishi, Kitimu, na Dodanimu.⁵ Kuawa kwa awa wantu wa npwani wakepanga na kuita kwe ardhi zao, kia muntu na lugha yakwe kutongea koo zao, kwa mataifa yao.⁶ Wana wa Hamu ne ni Kushi, Misraimu, Putu, na Kanaani.⁷ Wana wa Kushi ne ni Seba, Havila, Sabta, Raama, na Sabteka. Wana wa Raama ne ni Sheba na Dedani.⁸ Kushi akamvyaa Nimrodi, ambaye kawa hodari ya bosu mwe si.⁹ Ne kawa mkaa mkuu mbele ya Yahwe. Ne nyekuekavyo wakasema, "Kama Nimrod mkaa mkuu mbele za Yahwe."¹⁰ Mizi ya bosu ya ufaume wakwe ni Babeli, Ereku, Akadi na Kalne, mwe si ya Shinari.¹¹ Kuawa mwe si ida akaita Ashuru na akazenga Ninawi, Rehoboth-iri na Kala,¹² na Raseni ambaou gatigati ya Ninawi na Kala. Uwa mzi mkuu.¹³ Msraimu akavyaa Waludi, Waanami, Walehabi, na Wanaftuhi,¹⁴ Wapathrusi na Wakasluhi (ambao kwa ne vokeo da Wafilisti), na Wakaftori.¹⁵ Kanaani akamvyaa Sidono, mwanawe ya bosu na Hethi,¹⁶ pia na Myebusi, na Mwamori, Mgirgashi,¹⁸ Mhivi, Mwarki, Msini,¹⁷ Mwarvadi, Msemari, na Mhamathi. Baadaye nkoo za wakanaani zikasambaa.¹⁹ Mpaka wa Wakanaani uvokea Sisoni, mwe mwelekeo wa Gerari, hata Gaza, na kama kuelekea Sodoma, Gomora, Adma, na Seboimu hata Lasha.²⁰ Awa ne ni wana wa Ham, kwa nkoo zao, kwa lugha zao, mwe aridhi yao, na mataifa yao.²¹ Pia wakavyaigwa wana wa Shemu, nduguye mkuu wa Yafethi. Shemu pia kawa tati yao na wantu wose wa Eberi.²² Wana wa Shemu ne ni Elamu, Ashuru, Alfaksadi, Ludi, na Aramu.²³ Wana wa Aramu ne ni Usi, Huli, Getheri, na Mashi.²⁴ Arfaksadi akamzaa Sela, na Sela

akamzaa Eber.²⁵ Eberi akavyaa wana waidi wa kigosi. Zina da yumwe ne aketangwa Pelegi maana we siku za upangi. Zina da nduguye ne akedangwa Yoktani.²⁶ Yoktani akamvyaa Almodadi, Shelefu, Hasarmawethi, Yera,²⁷ Hadoram, Uzali, Dikla,²⁸ Obali, Abimaeli, Sheba,²⁹ Ofiri, Havila, na Yobabi. Hawa wote ne ni wana wa Yoktani.³⁰ Mhaka wao neukavokea Mesha, hadi Sefari, muima wa mashaliki.³¹ Awa ne ni wana wa Shemu, vyaigana na nkoo zao na lugha zao, mwe ardhi yao kuigana na mataifa yao.³² Izi ne nkoo za wana wa Nuhu, kuigana na vizazi vyao, kwa mataifa yao. Vokea kwa awa ne mataifa yekwepangwaho na kuenea mwesi baada ya galika.

Chapter 11

¹ Isasa si yose yatumia lugha mwenga na nee ina usemi mmue. ² Ikawa wekutambaho upande we mashaliki, wakaona eneo tambalale mwe sii ya Shinari na wakakaa pale. ³ Waketambaisana, "Haya soni tigosoe mataifa na tiyaoe kikamilifu." Nee wana matofali badii ya maiwe na lami enga chokaa. ⁴ Wakambe ivi soni na tizage mzi swiswi wenye na mnee ambao kilele chakwe ndakibue uanga tikigosoe zina. Ati nkatina tigosoe basi ndatitawanyike mwe si yose ya dunia." ⁵ Kwa ajii iyo Yahwe akaseea kukauwa mzi na mnaa ambao uvyezi wa Ibrahimu wawa wauzenga. ⁶ Yahwe akmaab, "Kauau, wantu awo ni taifa dimwe na lugha mwenga na wavoka kugosoa ivi kwa kipindi iki nkakunda ndido ishindikane mbui ndio wokusodie kuigoso. ⁷ Soni, tisee tiwavuuge lugha yao ili wasekwevuna." ⁸ Kwa ajii iyo Yahwe akawasawanya kuvokea hada weiho kwa sehemu zose za si wakaeka kuzenga mzi. ⁹ Kwa ajii ya zina da uo mzi uketagwa Babeli, kwa sia iyo Yahwe akavuruga lugha ya si yose na kuvokea aho akasawanya ng'ambo ya si yose. ¹⁰ Ivi nee vyekuavyo uvyazi wa Shemu. Shemu nee ama umli wa miaka mia mvenga na akamvyee Alfaksadi miaka miidi baada ya galika. ¹¹ Shemu akaishi miaka miashano baada ya kumvyae Alfaksadi. Akauka aho akavyee wana watuhu wakivyee na wa kigosi. ¹² Akati Alfaksadi ekuwa na miaka sa asini na shano akamvee Shela. ¹³ Alfaksadi akaishi myaka mia nne na ntatu baada ya kumvyaa Shela. Akawa ¹⁴ Shela ekebuaho miyaka saasini akamvyaa Eberi. ¹⁵ Shela kaishi miaka mia nne na ntatu baada ya kuvyae Eberi. Akavyaa watuhu wa kivyee ne wakigosi. ¹⁶ Akati Eberi ekuishiho myaka saasini na minne akamvyee Pelegi. ¹⁷ Eberi kaishi miaka mia nne saasini baada ya kumvyee Pelegi. Akawavyae pia wana watuhu wa kivyee na wakigosi. ¹⁸ Pelegi ekubua ho miaka saasini amkamvyaa Reu. ¹⁹ Pelegi akaishi myaka miambii na kenda baada ya kumvyaa Reu. Awavyaa wana watuhu wa kigosi na wa kivyee. ²⁰ Reu ekubua ho miaka saasini na mbii akamvyaa Serugi. ²¹ Reu kaishi miyaka miambii na mphungate baada ya kumvyaa Seregu. Akavyaa watuhu pia wakivyee na wa kigosi. ²² Seregu ekubua ho miaka saasini akamvyae Nahori. ²³ Seregu akaishi myaka mia mbii baada ya kumvyee Nahori. Akamvyaa watuhu wakigosi na wa kivyee. ²⁴ Nahori ekubua ho myaka ishilini na kenda amkamvyaa Tera. ²⁵ Nahori kaishi myaka 119 baada ya kumvyaa Tera. Akavyaa watuhu wa kigosi na wa kivyee. ²⁶ Baada ya Tera kusihi myaka sabini, akamvyae Abram, Nahori, na Haran. ²⁷ Ivi nee wekuao uvyazi wa Tera. Tera akamvyae Abram, Nahori, na Harani, na Harani akamvyee Lutu. ²⁸ Harani akaumbwa mzinu mbele ya tatiakwe Tera kwe si ekuvyaigwayo, mwe Wakaldayo. ²⁹ Abram na Nahori wakadoa wavyee mkaza Abram ketangua Sarai na mkaza Nahori ketangua Milka, mwama Harani mwekuwa tatiakwe da Milka na Iska. ³⁰ Sasa Sarai akawa Tasa; nkekuwa na mvana. ³¹ Tera akamdoa Abram mwanawe, Kutu mwana we Haruni, na Sarai mkwawe, mkazamwanawe Abram na wose hamwe wakalawa Ur wa Wakaldayo, kuita si ya Kanaani. Akini wekubua ho Harani wakekaa ho aho. ³² Tera akaishi miaka mia mbii na shano akafii ho Harani.

Chapter 12

¹ Ikabinda Yahwe akamwamba Abram, "Hita uhalawe heinu sii yako, na lawa ha ndugu zako, na ha jamaa za tati yako, uite kwe sii nendayo nikuonyeshe. ² Nonda nikugosoe uwe taifa kuu, na nonda nikubaiki na kudigosoa zina dako kuwa kuu, na wonda utende baraka. ³ Nonda niwabaiki wose wakubaikiao, miya esaye kuheshimu, nonda nimlaani. Kwembokea kwako koo zose za sii zose za sii zonda zibaikiwe. ⁴ Kwa iyo Abram akahauka kama via Yahwe ekumwambiavyo kugosoa, na Lutu akaita naye. Abram nee ana myaka sabini na shano ekuhauka ho Harani. ⁵ Abram akamdoa Sarai mkaziwe, Lutu, mwana nduguye, na vintu vyose wekuavyo navyo ambavyo nee wavikusanya na wantu ambao wawapata wekuaho uko Harani. Wakalawa kuita sii ya Kanaani, wakabua Kanaani. ⁶ Abram akemboka gatigati ya sii mpaka Shekemu, hadi mwaloni wa More. Wakati uo Wakaani nee wakekaa kwe sii iyo. ⁷ Yahwe akamwawia Abram, na akamwamba, "Nonda niwenke ukoo wako sii inu." Kwa iyo Abram akamzengea madhabahu, Yahwe ambaye kamuawia. ⁸ Kuawa hada akaita kwe sii ya mwiima mashaiki ya Betheli, ambako kasimika hema dakwe, magaiba kuwa na Betheli na mashaiki kuwa na mzi wa Ai. Akazenga madhabahu ya Yahwe hada akahetanga zina da Yahwe. ⁹ Vikabinda Abram akaendee kutamba kuelekea upande wa Negebu. ¹⁰ Nee kuna saa kweiyi sii, kwaiyo Abram akaita kwekaa Misri, mana saa nee ni nkai mwe sii. ¹¹ Ekuaho hehi na kwengia Misri, akamwamba Sarai mkaziwe, "kauwa, namanya wee u mvyee mtana. ¹² Wamisri wendaho wakuone wonda wambe, uyu ni mkaziwe naho wonda wanikome, miya wonda wakubade hai. ¹³ Kwaiyo wee uwambe u umbu dangu ili ninusurike kwa ajii yako, na kwamba uhai wangu wonda usalimike kwa ajii yako." ¹⁴ Ikawa kwamba Abram ekwengia ho Misri, Wamisri wakaona kwamba Sarai ni mtana sana. ¹⁵ Wasaidizi wa Farao wakamuona, na kumsifia kwa Farao, na uyu mvyee akadoigwa akegalwa nyumbai kwa Farao. ¹⁶ Farao akamgoswee mbui ntana Abram kwa ajii ya uyo mvyee, na akamwenka ngoto, ng'ombe wa kuimia, mphunda wakigosi, watumwa wa kigosi, watumwa wa kivyee, mpunda wakwe na ngamia. ¹⁷ Vikabinda Yahwe akamtoa Farao na nyumba yakwe mapigo makuu kwa sababu ya Saraai, mkaza Abram. ¹⁸ Farao akamwetanga Abram akamwamba, "Ni kibwai iki wekunigosoacho? Kwa mbwai nkwee kuniambia kuwa nee ni mkazio? ¹⁹ Kwa mbwai kuamba ni umbu dako

nami nikamdoa kuwa mkazangu? Sasa kwa sababu iyo, suyu aha mkazio. Mdoe na uhauke. Mchukue na uende zako." ²⁰ Kisha Farao akalavya amri kwa wantu wakwe kuhusu yeye, wakamuusa, yeye hamwe na mkaziwe na vyose ekuwavyo navyo.

Chapter 13

¹ Kwa iyo Abram akahauka akaawa misri na akaita Negebu, Yeye, mvyee yakwe, na vyose ekuavyo navyo. Lutu pia akaita nae. ² Ivi sasa Abram nekawa tajii wa mifugo, hea na dhahabu. ³ Kaendelea na ntambo yakwe kuawa Negebu mpaka Betheli, hantu ambaho hema dakwe nediwa tangu bosii, kati ya Betheli na mzi wa Ai. ⁴ Akaita hantu ambaho madhabahu neizengwa tangu bosii. Aho akahetanga zina da Yahwe. ⁵ Mwekuwa akatamba na Abram, nekawa na ng'ombe, makundi ya mifugo, mahema. ⁶ Sii nkayokuwatosha wose kwekaa hamwe hehi kwavia mai zao neziwa nyingi sana, kiasi kwamba nkaokudaha kwekaa hamwe. ⁷ Pia, nekuwa na nkondo gatigati ya waisi wa wanyama wa Abram na waisi wa wanyama wa Lutu. Wakanaani wakekaa hamwe na Waperizi newakaishi mwesii ida wakati uwo. ⁸ Kwa iyo Abram neeamwambia Lutu, "Hesekua na nkondo kati yaka na mimi, na kati ya waisi wa wanyama wako na waisi wa wanyama wangu; licha yaayo sie ni mwango. ⁹ Je sii yose nkaiko mbele yako? Hita na wenege nami. Ikiwa undauite kumoso, mimi ndaniite kuume. Au undauite kuume, mimi ndaniite kumoso." ¹⁰ Kwa iyo Lutu akakaua, naneaona kuwa sii yose tambarare ya Yorodani neiwa na mazi kiahantu mpaka Zoari, kama via bustani ya Yahwe, nakama sii ya Misri. Inunee ni kabla Yahwe nkazati kuiangamiza Sodoma na Gomora. ¹¹ Kwa iyo Lutu akesagwia yeye mwenye sii tambarare ya Yordani na akatamba mashariki, na ndugu awa wakategana wao kwa wao. ¹² Abram akekaa mwe sii ya Kanaani, na Lutu akekaa mwe mizi ya tambarare. Akatandaze hema zakwe mpaka Sodoma. ¹³ Na sasa wantu wa Sodoma newawa wabagibagi na wenye dhambi nyingi dhidi ya Yahwe. ¹⁴ Yahwe neamwambwa Abram baada ya Lutu kuhauka kwakwe, "Kauwa kuvoka hantu weiho hadi kaskazini, kusini, mashaliki, na maghaibi. ¹⁵ Sii yose inu uionayo, ndanikwenke wewe hamwe na muago wako milele. ¹⁶ Ndani wagosoe mwango wako kuwa wengi inga mavumbi ya sii, kiasi kwamba kama kuna mntu adaha kuhesabu mavumbi ya sii, nena uvyazi wako pia ndauhesabike. ¹⁷ Euka, enda mwe urefu na upana wa siiyo, kwa kuwa ndanikwenke." ¹⁸ Kwa iyo Abram akadoa hema dakwe, akeza na kwekaa mwa mwaloni wa Mamre, ambao uuko Hebroni, na hada akazenga madhabahu ya Yahwe.

Chapter 14

¹ Nee mwe misi ya Amrafeli, mfaume wa shinari, Arioko, mfaume wa Elasari, Kedorlaoma, mfaume wa Elam na Tidali, mfaume wa Goimu, ² Wataona nkondo dhidi ya Bera mfaume wa Sodoma, Birsha, mfaume wa Gomora, Shinabu, mfaume wa Adma, Shemeberi, mfaume wa Seboim, na mfaume wa Bela(yekuwayo iketangwa Soari). ³ Wafaume awa washano wa mwisho waungana hamwe kwe koongo da Sidim (ndekutangwado bahai ya munyu). ⁴ Kwa miaka kumi na mbii ne wakamtumikia Kedorlaoma, mia mwe mwaka wa kumi na ntatu nee waasi. ⁵ Kisha mwe mwaka wa kumi na nne Kedorlaoma na wafaume wekuwao hamwe waungana na kunanganiwa Warefai mwe Ashteroth Karnaimu, na Wazuzi mwe Hamu, Waemi mwe Shawe Kiriathaimu, ⁶ na Wahori mwe muima wao wa Seiri, mpaka El Parani ye hehi na jangwa. ⁷ Kisha wakauya wakeza En Misifati (Pia yetangwa Kadesi), na kuivota sii yose ya Waamaleki, na pia Waamori ambao wakwekaao Hasasoni Tamari. ⁸ Nee mfaume wa Sodoma, mfaume wa Gomora, mfaume wa Adma, mfaume wa Seboim, na mfaume wa Bela (pia yekwetangwayo Soari) nee wenda kutenda nkondo ⁹ dhidi ya Kadorlaoma, mfaume wa Elam, Tidali mfaume wa Goim, Amrafeli, mfaume wa Shinari, Arioki, mfaume wa Elasari; wafaume wanne dhidi ya wada washano. ¹⁰ Ivi aha koongo da Sidimu nee dimema matubwi ya lami, na wafaume wa Sodoma na Gomora wekweguukiako wakaguia aho wada wekubakiao wakaguukia kwe miima. ¹¹ Mnkuu ywao akazidoka mai zose za Sodoma na Gomora na nkhande zao zose, na wakahauka, ¹² Wekuhaukaho wamdoa Lutu, mwanda ywa nduguywe Abram mwekuwa akekaa Sodoma, hamwe na mai zose. ¹³ Yumwe ekunyiikae nee eza na akamgombeka Abram mwebrania. Mwekuwa ekaiye mialoni ya Mamre, mwamori ekuwaye ndugu ywa Eshkoli na Aneri wekuwao washirika wa Abram. ¹⁴ Abram akwendaho kusikia kuwa wankuu wamteka nduguywe akawaongoza wagosi wekufundishwao na kuvyaigwao nyumbai mwake 318 na akawaongoza mpaka Dani. ¹⁵ Akawapanga wantu wakwe dhidi yao kio na kuwavamia, na kuwaguusa mpaka Hoba, ya kaskazini mwa Dameski. ¹⁶ Nee azivuza mai zose, pia akamvuza nduguywe Lutu na mai zakwe, hamwe na wavyee wa wantu watuu. ¹⁷ Baada ya Abram kuuya kulawa kwe nkondo na kumtoa Kadorlaoma na wafaume wekuwao hamwe nae, mfaume wa Sodoma akalawa kwenda kudugana nae kwe koongo da Shawe (koongo da ufaume). ¹⁸ Melkizedeki, mfaume wa Salem, akaeta mkate na divai. Nee ni kuhani mkuu sana wa Mungu. ¹⁹ Akambariki akagombeka, "Abarikiwe Abram na Mungu muumba wa mbingu na sii. ²⁰ Abarikiwe Mungu ywa kenya mwekukwenkha wankuu wako mwe mikono yako." Kisha Abram akamwenkha sehemu ya kumi ya kia kintu. ²¹ Mfaume ywa Sodoma akamgombeka Abram, "Nenkha wantu, wee edowee mai." ²² Abram akamgombeka mfaume wa Sodoma, "Nchenua mkono wangu uwanga kwa Yahwe, Mungu mwe uwanga, muumbaji mbingu na sii, ²³ kwamba nkхина nidoe uzi wala gidamu ya kiatu au kintu chechose chako, ili wesekwamba nkhitenda Abram kuwa taajii." ²⁴ Nkhinanidoe chechose isipokua kia chekuigwacho na wantu kumwe mekuitao nao. Aneri, Eskoli, na Mamre na wadoe hesa zao."

Chapter 15

¹ Baada ya mbui iyo mbui ya Yahwe ikamwezea Abram kwe maono ikamba, "Usekuogoha Abram! Mie ne ngao yako na swawabu yako nkuu mno." ² Abram akamba, "Zumbe Yahwe, ondaunenke mbwai kwa kuwa naita bila mwana, na mpazi wa nyumba ni Eliezeri wa Dameski?" ³ Abram akamba, "Kwa kuwa nkwekunenka uvyazi, kauwa mwangalizi wa nyumba yangu ne mpazi wangu." ⁴ Nee, kauwa mbui ya Yahwe ikamwezea kwamba, mntu uyu nkana awe mpazi wako iya ondaeawe mwe mwii wako ne endayeawe mpazi wako." ⁵ Ne amuavya chongoi akamba, Kauwa mbinguni na utaazie nyota kama wadaha kuzitaazia." Kisha akamwambia, hivyo ndivyo uzao wako utakavyokuwa. ⁶ Akamwamini Yahwe, na akamini mbui inu kuwa ni ya haki. ⁷ Akamwamba, Mie ni Yahwe, neku kulavyae Urur ya Wakaldayo, na kukwenka sii ii uilisi." ⁸ Akagombeka, "Bwana Yahwe, nendanimanye vi vihi kuwa mie ne mlisi?" ⁹ Ne akamwamba, "Nenka ndama ya miaka mitatu, mbuzi mvyee wa miaka mitatu, ngoto mgosi wa miaka mitatu, njiwa na mwana njiwa." ¹⁰ Akamwetea vintu vyose, akavipatinga sehemu mbii, akaika kia kipande kumwelekea mwezie, ila wadege nkawekutumbulwa. ¹¹ Wakati wadege wekwezaho uwanga ya mizoga, Abram akawaguusa. ¹² Wakati zua dihahungui, Abram akagona usisiza mzito na kauwa hofu ya kiza kikuu ikamgubika. ¹³ Ne Yahwe akamwamba Abram, "Umanye kwamba uvyazi wako wondauwe mgeni mwe sii ambayo nkio yao, na wonda watumikishwe na kuteswa kwa miyaka mia nne. ¹⁴ Nondaniahe taifa wekuditumikiado na wondawalawe wakiwa na utajii na mai nyingi. ¹⁵ Mia ondauite kwa tati zako kwa amani, ondauzikwe mwe udaa mtana. ¹⁶ Kwe kivyazi cha nne wondawauye vituhu aha, kwa sibabu ya uovu wa Waamori nkauzati kubua mwisho wake." ¹⁷ Zua dekuhungiaho na kuwa kiza kauwa mosi na miali ya mwanga ikemboka gati ya via vipande. ¹⁸ Siku iyo Yahwe akagoso, agano na Abram, akagombeka, "Ndaniavye sii ii kwa uvyazi wako kuwa mto wa Misri mhaka mto mkuu Frati - ¹⁹ Mkeni, Mkenizi, na Mkadmoni, ²⁰ Mhiti, Mperizi, Mrefai, ²¹ Mwamori, Mkanaani, Mgirgashi, na Myebusi.

Chapter 16

¹ Aho Sarai mkaza Abram, nee nkazati kuvyaa, mia nee ana mndima ywakwe, Mmisri nee aketangwa Hajiri. ² Sarai akamwamba Abram, "Kaua Yahwe nkazati kunigoso mimi niwe na mwana. Kagone na yuda mndima ywangu, ili nipate wana kwemboke yeye." Abram akaditegeeza agiizo da Sarai. ³ Nee ni baada ya Abram kwe kaa myaka kumi mwe si ya Kanaani nee Sarai, mkaziwe akamuavya Hajiri yuda mndima ywakwe kwa muumewe awe enga mkaziwe. ⁴ Akawa na mahusiano na Hajiri, na akenua ndaa, ekuonaho ana ndaa, akambea woo yakwe. ⁵ Nee Sarai akamwamba Abram, "Mbui inu mbaya kwangu ni kwa ajii yako. Nki muavya mndama ywangu ya kivyee mwe mkwekweso wako. Ekuonaho ana ndaa, nchekusaminika he meso yakwe. Sasa eka Yahwe aahe gati yangu na wewe." ⁶ Mia Abram akamwamba Sarai, "Kaua uyu mdima ywako yu mwe udahi wako gosoa kia mbacho waona ni kitana kwakwe." Nee Sarai akapambana nae kwa ukatii, akanyika. ⁷ Malaika ywa Yahwe aka mbua hehi na chemchem ya mazi jangwani, chemchem ye mwe sia kuelekea Shuri. ⁸ Akamba, Hajiri, mndima ywa Sarai, waawa kuhi na waita kuhi?" Akamba namnyiika woo yangu Sarai." ⁹ Malaika ywa Yahwe akamwamba, "Uya kwa woo yako na wezizite si ya mamlaka yakwe." ¹⁰ Nee malaika ywa Yahwe akamwamba, "Noonda nizidishe uvyazi wako maa dufu kiasi ambacho nkawana wahisabike." ¹¹ Malaika ywa Yahwe pia akamwamba, "Kaua wewe una ndaa, unda uvyae mwana kigosi zina dakwe ni kigosi zina dakwe ni Ishmaeli, kwa via Yahwe kasikia manyanyaso yako. ¹² Onda awe mpunda mwitu ywa muntu, onda awe mnkuu zidi ya kia muntu na kia muntu oda awe mnkuu ywakwe, ondo ekae nkandani na nduguze wose." ¹³ Nee amwetanga zina idi Yahwe ili atamuie nae, "Wee ni Mungu mniona mimi kwa via kamba, "Je nasongwa kwei nikuona, hata baada ya kua kaniona?" ¹⁴ Kwa iyo kia kisima kiketagwa Beerlahairori; kaua kigati ya Kadeshi na Beredi. ¹⁵ Hajiri akamvyaia Abram mwana kigosi, akamwetanga Ishmaeli. ¹⁶ Abram nee ana myaka samanini na mntandatu hada Hajiri ekumvyaaho Ishmaeli kwa Abram.

Chapter 17

¹ Kisingi Abram ekuwaho na ika da myaka tisaini na kenda, Yahwe akamwaawia Abram na akamwamba, "Miye ni Mungu ywa udahi. Uongoe naho utende mgenyezi. ² Nkabinda nenda nigimbikize uosi wangu gati yangu na weye, naho nenda nikugenyeze mno. ³ Abram ekenamiza cheni chakwe kubuza si he sanga na Mungu akatamwii na ye akamba, ⁴ "Miye, kaua, uosi wangu unao wee. Wenda utende tate ywa mataifa mangi. ⁵ Du zina dako nkuna wetangwe vituhu Abram, iya zina dako denda diwe Abraham - kwa via nakusagua utende tate ywa mataifa mangi. ⁶ Nenda nikutende uwe na uvyazi ugenyeao naho nenda nikutende mataifa, naho wafaume wenda walawe mwako. ⁷ Nenda nigimbikize uosi wangu gati yangu na wee na uvyazi wako wendao utongee kwa uosi wa kae na kae, nenda niwe Mungu mwako na uvyazi wako wendao ukutongee. ⁸ Nenda nikwenke na uvyazi wendao utongee, si wekuwayo ukekaa, si yose ya Kanaani, uyekaie kae na kae naho nenda niwe Mungu ywao." ⁹ Kubinda Mungu akamwamba Abraham, "Nawe shuti uutoze uosi wangu, weye hamwe na uvyazi wako na ao wendao wawavyae. ¹⁰ Unu nee uosi wangu, wendao uutoze gati yangu na weye hamwe na uvyazi wako wendao utongee: Kiya mgosi ywa kwenu shuti agewe kumbi. ¹¹ Shuti mwenda mgewe kumbi diuswezobe, na unu nee wendao uwe utangio wa uosi gati yangu na nywinywi. ¹² Kiya mgosi ywa kwenu mwe kubuza misi mnane shuti agwiswe mwe uvyaigwa wenu. Unu ni hamwe na yuda mvyagwa mwe nyumba yako naye mwenda agulwe kwa hea kulawa mgeni yeyose hetihho nkaawana na uvyazi wako. ¹³ Mntu mwe kuvyaigwa mwe nyumba yako na yuda mwe kugulwa kwa hea yako shuti agwiswe. Kwaiyo uosi wangu wenda uwe mwe mii yenu utende uosi wa kae na kae. ¹⁴ Mgosi yeyose mwese kugewa kumbi enda abahulwe mwe wantu wakwe. Kabonda uosi wangu." ¹⁵ Mungu akamwamba

Abraham, "Kwa mbiu ya Sarai mkazio, wese kumwetanga vituhu Sarai. Badii yakwe zina dakwe denda diwe Sara.¹⁶ Nenda nimkoloweze, naho nenda nikwenke mwana kigosi mwakwe. Nenda nimkoloweze naho enda atende mame ywa mataifa. Wafaume na wantu wa mataifa wenda waawane na yeye."¹⁷ Nivia Abraham ekenamiza cheni chakwe kikadonta si naho akaseka, akamba mwe moyo wakwe, Hambwe yadahika mwana avyaigwe mwe mgosi mwe ika da myaka mia mwenga? Na hambwe Sara, mwe ika da myaka tisini adaha kuvyaa mwana?"¹⁸ Abraham akamwamba Mungu, "Ingesiye Ishmaeli kaongoa aho nee nkuzati kuheza!"¹⁹ Mungu akamba, Bue, Sara mkazio enda akuvyaie mwana kigosi wendae umwetange Isaka. Nenda nikugutise uosi wangu naye utende uosi wa kae na kae hamwe na uvyazi wakwe wendao utongee."²⁰ Na kwa mbui ya Ishmaeli nkikuva. Kaua nenda nimkoloweze naho nenda nimwenke nimgenyeeze uvyazi na kuugenyeeza kaidi. Enda atende tate ywa makolwa kumi na maidi naho nenda nimtende taifa kuumuno."²¹ Akini uosi wangu nenda niukugutise na Isaka mwenda akuvyaie Sara kisingi iki cha mwaka wezao."²² Ekubindaho kutamwiia naye, Mungu akamhaukia Abraham.²³ Kubinda Abraham akamdoa Ishmaeli mwanawe, na wose wekuvyaigwao mwe nyumba yakwe, na wose wekugulwao kwa hea zakwe, kiya mgosi mwe wantu wa nyumba ya Abraham, akagewa kumbi musu uwo uwo via Mungu ekuwavyo kamba."²⁴ Abraham nee kabuza ika da myaka tisaini na kenda ekugewaho kumbi."²⁵ Naho mwanawe Ishmaeli nee kabuza ika da myaka kumi na ntatu ekugewaho kumbi."²⁶ Musu uda uda wekugewaho kumbi wose waidi Abraham na Ishmael, nee²⁷ wagosi wose we mwe nyumba yakwe nao wakagewa kumbi, awa ni hamwe na wada wekugulwao mwe nyumba ida na wada wekugulwao kwa hea kulaw akwa mgeni.

Chapter 18

¹ Yahwe akamwawia Abraham kwe Mialoni ya Mamre, ekuwaho kekaa he muango wa hea ukati wa zua. ² Akakauwa uwanga kauwa akaona wagosi watatu wagooka mbele yakwe. Ekuwaonaho, akaguuka kwembokea muango wa hema kuwahokea na kwenama sii hadi kwe alizi. ³ Akagombeka, "Zumbe, ati nkipata upendeleo he meso yako, nakuomba usekunemboka na kunibada mndima ywako. ⁴ Naomba mazi kidogo yaetwe, msunte miundi yenu, naho mhumwiize sii ya mti. ⁵ Nani eka niete nkande kidogo ili mjibuudishe wenye. Naaho baadae mwadaha kuita, kwakua mweza kwa mndima ywenu." Nao wakagombeka, "Gosoa inga wekugombekavyo."⁶ Akabinda Abraham akaita upesi hemani kwa Sara, na akagombeka, "Kinyanyi doa vihimo vitatu vya unga mtana uufonyoge naho ugosoe mkate."⁷ Akabinda Abraham akaguuka kwe kundi akadoa ndama ywa ng'ombe mtana mwekulainika akamwenka mndima na kwa kinyanyi akamwandaa. ⁸ Akadoa siagi na mee na ndama mwekubinda kuandaliwa na akaika nkande mbele yao, nae akagooka hehi nao sii ya mti ukati wakada. ⁹ Wakamwamba, "Mkazio Sara yu kuhi?" akatagusa. "hada hemani."¹⁰ Akagombeka, "Hakika nendaniuye kwako majila ya machipuko, kauwa mkazio Sara enda awe na mwana kigosi." Sara nee akategesha ne muango wa hema yekuayo nyuma yakwe. ¹¹ Abraham na Sara wawa ni wazee, umli wao uwa uendelea sana, na Sara nee kemboka umli ambao mvyee adaha kuvyaa wana. ¹² Kwa iyo Sara akeseke mwenye, akegombeka mwenye, "Baada ya kuwa nkasaka na muumangu ni mdaa, je ni tapata furaha hii?" ¹³ Yahwe akamwamba Abraham, "Kwa mbwai Sara kaseka na kugombeka, Je ni kwei nenda nivyaie mwana mkawa mzee?" ¹⁴ Je kuna mbui yoyose itogayo sana kwa Yahwe? Yendaawe mwe ukati nekuuikao mimi majila ya machipuko, nendaniuye kwako. Majila aya mwakani Sara endaawe na mwana kigosi."¹⁵ Akabinda Sara akaemea na kugombeka, "Nchekuseka," Kwa kuwa kaogoha. Yahwe akagombeka, "bue kuseka."¹⁶ Wakabinda wada wagosi wakagooka kuhauka wakaua sii kuelekea Sodoma. Abraham akatongeanza nao kukauwa sia yao. ¹⁷ Akini Yahwe akagombeka, Je nimfise Abraham kia nenacho kukusudia kugosoa, ¹⁸ Ikawa kwa hakika Abraham endaawe mkuu na taifa denye nguvu, na mwe yeye mataifa yose ya dunia yabalikiwa? ¹⁹ Kwa kuwa nkimsagua awaangiize wanawe na nyumba yakwe badii yakwe watoze sia ya Yahwe, wagosoe utakatifu na na haki ili Yahwe amwenke Abraham yada ekugombekayo kwakwe."²⁰ Nahodu Yahwe akagombeka, "Kwa sibabu ndio ya Sodoma na Gomora ni nkuu, na kwa ajii zambi yao ni nkuu, ²¹ iviaha nendanisee hada na kukauwa ndio yekunibwiayo, ati ni kwei wagosoa ama nkawekugosoa nendanimanye."²² Kwa iyo wada wagosi wakahituka kulawa hada na kwelekea Sodoma, akini Abraham akasigaa kagooka mbele ya Yahwe. ²³ Akabinda Abraham akawakaibu na kugombeka, "Je wendauwahangusie hae watakatifu hamwe na waovu? ²⁴ Vadahakuwa wakawa aho wenye haki hamsini weaho aho. Je utawakatilia mbali na usiuache mji kwa ajili ya hao watakatifu hamsini walioko hapo? ²⁵ Eka usekugosoa ivyo, kuwakoma watakatifu hamwe na waovu, ili kwamba watakatifu wagosoe sawa na waovu. Eka! Je mhukumu ywa ulimwengu wose nkanaatende haki?" ²⁶ Yahwe akagombeka, "Mwe Sodoma nikapata watakatifu hamsini kwe mzi nenda niubade mzi wose kwa ajii ya awo."²⁷ Abraham akamwandua na kugombeka, "Kauwa, nkitoza kugombeka na Zumbe wangu, hatiho inga mimi ni mavumbi na mazeu!" ²⁸ Yawa viivihiti ati kuna washano pungufu kwe hisabu ya awo watakatifu hamsini? Je waudagamiza mzi wose kwa upungufu wa awo washano?" Akagombeka, "Nkinanidagamize, hatiho nikapata wantu alubaini na washano hada." ²⁹ Akatamwiia nae vituhu na kugombeka, "Yawa viivihiti ati alubaini wendawapatikane hada? Akatagusa, "Nkinamgosoe kwa ajii ya awo alubaini."³⁰ Akagombeka, Tafazai usekuufya, Zumbe, nikatamwiia. Ati saasini wakatikana hada, Akatagusa nkinamgosoe ati nkipata saasini hada."³¹ Akagombeka, kauwa, nkitozeza kugombeka na Zumbe ywangu! Etiho ishiini wendawapatikane hada." Akatagusa, nkinanibanange kwa ajii ya awo ishiini."³² Akagombeka, "Tafazali usekuufya, Zumbe, naho nagombeka mbui inu kwa maa ya mwisho. Etiho kumi wakaoneka kuda." Na akagombeka nkinanidagamize kwa ajii ya awo kumi."³³ Yahwe akendelea na zia yakwe maa tu baada ya kutamwiia na Abraham, na Abraham akauya kaya.

Chapter 19

¹ Malaika waidi wakeza Sodoma guoni, wakati ambao Lutu nee kekaa hemwaango wa Sodoma. Lutu akawana, akenuka kuwahokea, na akenamiza cheni chakwe kwe sii. ² Akagombeka, Tafazali Zumbe wangu, nawahembeeza mhituke muite kwe nyumba ya mndima wenu, mgone hada nakio na msunte miundi yenu. Mkaawaaho mwenuke keo mapema mhauke." Nao wakagombeka, "Chuu, nakio tendatigene kwe mzi." ³ Mia akuwachembeeza sana, kiheeo wakahauka, hamwe nae, na wakengia kwe nyumba yakwe. Akawaandia nkande na kuoka mikate wesao kugewa chachu, wakada. ⁴ Mia kabla nkawazati kugona, wagosi wa mzi, wa Sodoma, wabwanga kwa wazee wakaizunguka nyumba, wagosi wose kuawa kwe mpembe ya mzi. ⁵ Wakamwetanga Lutu, na kumwambia, "Wada wagosi wekwengiao kwako nakio wahahi? Waavye aha chongoi weze kwetu, ili tidahe kugona nao." ⁶ Lutu akaawa chongoi akavugaa mwaango. ⁷ Akagombeka, "Nawahembeeza, ndugu zangu, mwese kugosoa uovu." ⁸ Kauwa, nina wandee waidi ambao akuwazati kugona na mgosi yeyose. Nawaombeza tafazali niwaete kwenu, na muwagoswee dodose muonada kuwa ni dedi mwe meso yenu." ⁹ Wakagombeka, "Hauke hanu!" Wakagombeka pia, uyu keza kwekaa hanu enga mgeni, na sasa kawa muaha! Sasa tenda tikushughulikie vibaya wee kuliko wowo." Wakamgeeeza sana uyo muntu, uyo Lutu, na wakawa hehi kutua mwaango. ¹⁰ Mia wada wagosi wakamgwia Lutu na kumwika nyumbani na kuvugaa mwaango. ¹¹ Wakaawaaho wada wageni wa Lutu waka watoa kuwa tuntu wada wagosi wekuwao chongoi ya nyumba, wabwanga na wazee kwa hamwe, kiasi kwamba wakasokea wakati waonda mwaango. ¹² Basi wada wantu wakamwambia Lutu, Je una muntu mtuhu yeyose hanu? Wakwezo, wanao wa wandee wako, na yeyose mtuhu mwe unumzi, uwaase hanu. ¹³ Kwa via tihehi kugagamiza mpaamo inu, chambuso mashitaka dhidi yakwe mbee ya Yahwe yembosa kiasi kwamba katituma kuwagamiza." ¹⁴ Lutu akaawa naa akatamwiiya na wakweze, wagosi ambao nee wawaomba wandee wakwe, akawambia, "Haukeni kinyionyio he mpaamo inu, kwa via Yahwe yuhehi kuugagamiza mzi." Mia kwa wakweze kaonekana awagea matani. ¹⁵ Makeo malaika wakamhembeeza Lutu, wakagombeka, hauke, mdoe, mkazio na wandee wako waidi ambao wahanu, ili kaamba wese kaagia kwe azabu ya mzi unu." ¹⁶ Mia akacheewa. Ivyo wada wantu wakamtoza mkono wakwe, na mkono wa mkaziwe na mikono ya wandee wakwe waidi, chambuso Yahwe kamuonea mbazi. Wakawaavya chongoi, na kuwaika chongoi ya mzi. ¹⁷ Wakaawaaho kuwaavya chongoi yumwe mwe wada wantu akagombeka, "Ehonye nafsi yako weseukauwa nyuma au wese kwekaa he mpaamo yoyose. Kwe idi koongo uyiika uite miimani ili kwamba wese kuusigwa hae." ¹⁸ Lutu akawambia, "Chuu, tafazali zumbe wangu!" ¹⁹ Mndima wenu kapata kibali kwe meso yako, na kunionyesa wedi mkuu kwa kuokoa maisha yangu, mia nkinandahe kunyiika kwe miima, chambuso mabaya yenda yaniwahi na nenda niumbwe mzi. ²⁰ Kauwa, uda mzi hada uhehi nesaimishe hada, na ni mdodo. Tafazali niekani niguakie hada (Je nkiyo mdodo uda?), na maisha yangu yenda yaokolewe." ²¹ Akamwambia, "Ni vyedi nkikubai ombi idi pia, kwamba nkina niugagamize mzi ambao kuutagusa." ²² Gosoa kinyanyi! nyiika uite hada, kwa via nkina nigosoe chochose mpaka ubue hada." ²³ Ivyo mzi uda uketangwa Soari. ²⁴ Zua nee diawa kae uwanga ya sii wakati Lutu ekubua Soari. ²⁵ Akaawaaho Yahwe akaonyesha uwanga wa Sodoma na Gomora kibiiti na moto kuawa kwa Yahwe mbinguni. ²⁶ Akaibananga ida mizi, na koongo dose, na vyose vyekuwavyo mwe mizi, na mimea yekusukayo uwanga ya sii. ²⁷ Mia mkaza Lutu mwekuwa nyuma yakwe, akakauwa nyuma, nee awa nguzo ya munyu. ²⁸ Abraham akenuka mapema keo akaita hantu ekuwaho kagooka mbee ya Yahwe. ²⁹ Akakauwa sii kuelekea Sodoma na Gomora na kuelekea kwe sii yose kwe koongo. Akaona na kauwa mosi nee ukaita uwanga kuawa sii enga mosi wa tanuru. ³⁰ Wakati Mungu ekubanangaho mizi ya kwe koongo, Mungu akamkumbuka Abraham. Akamuavya Lutu kuawa kwe kugagamizwa ekuugagamizaho mizi ambayo mwe iyo Lutu nee akekaa. ³¹ Mia Lutu akakwea uwanga kuawa Soari na kuita kwekaa kwe miima hamwe na wandee wakwe waidi, kwa sababu aligopa kuishi Soari. Kwa hiyo akaishi pangoni, yeye na binti zake wawili. ³² Yuda wa bosi akamwambia yuda mdodo, "Tati yetu kazeeka, na nakuna mgosi hantu hohose wa kugona na swiswi kuigana na mila ya dunia yose." ³³ Soo na timnyinyewe tati yetu mvinyo na tigone nae ili tiendeeze uvyazi wa tatiyetu." ³⁴ Ivyo wakamnywesa tati yako mvinyo kiyo kiya. Akaawaaho yuda wa bosi akengia na akagona na tati yakwe; Tati yakwe nkekumanya ni wakati kezakugona, wala wakati ekwenukah. ³⁵ Msii wa kaidi yuda wa bosi akumwambia mvunawe, "Tegeeza, kiyo ekazana nkigona na tate. Ivyo timnywese mvinyo kiyo cha ivyeeo pia, na wengie ugone nae, ili kuamba tiendeeze uvyazi wa tatiyetu." ³⁶ Ivyo wamnywesa tatiyao mvinyo kiyo kia pia, na yuda mdodo akaita na kugona nae. Tati yakwe nkekumanya ni wakati uhi ekugonaho, wa wakati ekwenukah. ³⁷ Basi ao wandee wose waidi wa Lutu wakapata ujauzito kwa tati yao. ³⁸ Wa bosi akavyaa mwana wa kigosi, na akamwetanga zina dakwe Moabu. Nee awa tati yao wa Moabu hata ivyeeo. ³⁹ Na yuda mdodo nae akavyaa mwana wa kigosi, na akamwetanga Benami. Uyu nee tati yao wantu wa Waamoni hata ivyeeo.

Chapter 20

¹ Abraham akatumba kuawa hada kiamuo si ya Negebu, na akekaa kati ya Kadeshi na Shuri. Akatenda mgeni akekaa Gerari. ² Abraham akagombeka kuhusu mkaziwe Sara, "ni umbu dangu." Kwa iyo Abimeleki mfaume wa Gerari akaagia wantu wakwe kumdoa Sara. ³ Akini Mungu akamwaawia Abimeleki nakio mwe sozi akamwamba, "Kauwa wee umtakufa kuawana na mvyee wekudoao kwakuwa ni mkaza muntu." ⁴ Basi Abimeleki nee nkazati kumwengia iyo akamba, "Zumbe, Je wenda ukome hata taifa denado haki?" ⁵ Je nkie yeye mwenye mwekunambia, 'Sara ni umbude? Hata Sara mwenye pia kagombeka, 'ni kakie yangu.' Nkigosoa idi mwe uadilifu wa moyo wangu na mwe mikono yesayo kuwa na hatia." ⁶ Ikabinda Mungu akatamwika naye mwe sozi, "Kwei, namanya pia kwamba kugosoa idi mwe uadilifu wa moyo wako na pia nkikukindia wesekugosoa zambi zidi yangu mimi. Ndio mana ncheekuluhusu umtoze." ⁷ Kwa iyo mvuze uyo

mkaza muntu kwakuwa ni nabii. Enda akuombe, na wenda wekae. Akini ukese kumvuza umanye kwamba wee hamwe na wose we kwako mwenda mfe kwei.⁸ Abimeleki akenuka keo keo akawetanga wandima wakwe wose waze kwakwe. Akawatamwiiza mbui izi zose na wantu wada wakaogoha sana.⁹ Ikabinda Abimeleki akamwetanga Abraham na kumwamba, "Kutigoswea mbui yani? Nikwa viiwihi nkikugosoa zambi kwamba kunietea mimi na mfaume ywangu zambi inu nkuu? Kunigoswea mimi mbui ambayo nkaitama kugosolwa."¹⁰ Abimeleki akamwamba Abraham, "Ni mbwai chekusawisho wee kugosoa mbui inu?"¹¹ Abraham akamba, "Ni kwasibabu nkiafya kwei nkaku na wengee wa Mungu hantu aha, na kwamba wenda wani kome kwa ajii ya mkazangu."¹² Licha ya kuwa kwei ni umbu dangu, binti ywa tate, hatiho nkio mwana kivyee ywa mmaa na nee mwekutenda mkazangu.¹³ Ukati Mungu ekuniusaho mwe nyumba ya tate na kutamba kuawa hantu kuita hantu hatuhu, nkimwambia mkazangu kwa kia sehemu ndio tiite unionyese uaminifu wako kana mkazangu: kia hantu ndiho tiite, ugombeke juu yangu kwa, "Ni kaka yangu."¹⁴ Nee Abimeleki adoa ngoto, makisai, watumwa wa kigosi na wakivyee akamwenka Abraham. Basi Abimeleki akamvuza Sara, mkaza ywa Abraham.¹⁵ Abimeleki akamba, Kauwa si yangu imbee yako, ekaa ha hendahohakutamie."¹⁶ Na kwa Sara akamba, Kauwa nkimwenka umbudo vipande elfu vya feza. Navyo ni kwa ajii ya kugubika ubanasi wowose zidi yako mwe meso ya wose hamwe na wee na mbele ya kia muntu ambae kumgosoa kuwa haki."¹⁷ Ikabinda Abraham akaombeza kwa Mungu, Na Mungu akamhonya Abimeleki, mkaziwe na watumwa wakwa wa kivyee kiasi kwamba wakadaha kupata wana.¹⁸ Kwa kuwa nee kawatenda wavyee wose wa nyumba ya Abimeleki kuwa mgumba kabisa kwa ajii ya Sara, mkaza Abraham.

Chapter 21

¹ Yahwe akamtegeeza Sara kwa umakini kana ekuavyo kamwamba, Yahwe akamgoswea Sara kana ekuavyo kamuahidi.
² Sara akadoa mimba na akamvyaia Abraham mwana kigosi mwe uzee wakwe, mwe muda uda uda ambao Mungu ne kawa kamwamba.³ Abraham nkamwetanga zina mwanae, ambae kavyaigwa kwakwe, na Sara, Isaka.⁴ Abraham akamtahili mwanae Isaka akubuzaho misi mnane, kana via Mungu akuavyo kamuangiiza.⁵ Abraham ne kawa na umli wa miaka mia mwenga ukati mwanae Isaka avyaigwa kwakwe.⁶ Sara akagombeka, "Mungu katenda niseke; kia mntu mwendaesikie andaaseke hamwe na mie."⁷ Pia akagombeka, "Nndai nekagombeka ka Abraham hambwe Sara andaaee, mwana, na sasa kwei nkimvyaia mwana kigosi mwe uzee wakwe!"⁸ Mwana akakua na akaenkeswa kuonka, na Abraham akagosoa sherehe nkuu mwe msi ambao Isaka kaenkeswa.⁹ Sara akamuona mwana wa Hajiri Mmisri, ambae ne kawa kavyaigwa kwa Abraham, akazihaki.¹⁰ Kwa iyo akamwamba Abraham, "Mguuse uyu mvyee uyu mtumwa hamwe na mwanae: kwa kua mwana uyu wa mvyee mtumwa nkadaha kua mlisi hamwe na mwanangu Isaka."¹¹ Mbui inu ikamhuzunisha sana Abraham kwa saabu ya mwanae.¹² Akini Mungu akamwamba Abraham, "Usekuhuzunika kwa saabu ya mbwanga uyu, na kwa saabu ya mvyee uyu, mtumwa wako. Tegeeza mbui ambazo Sara juu ya mbui inu, kwa saabu indaiwe kwembokea Isaka hambwe uvyazi wako undawetangwe."¹³ N'ndaningosoe pia mwana wa mjakazi kua taifa, kwa saabu ni uvyazi wako."¹⁴ Abraham akenuka keo keo sana, akadoa mkate na kiliba cha mazi, akamwenka Hajiri, akaika uanga ya wega dakwe. Akamuavya mbwanga akamwenka Hajiri na akawausa. Hajiri akahauka akaga mwe jagwa da Beerisheba.¹⁵ Mazi yekusiaho kwe kiliba akamteeza mbwanga mwe kisaka kimwe.¹⁶ Akaawaaho akahauka, na akekaa hae kidogo na yuda mbwanga, uhaekana wa kwasa mshale, kwa via kagombeka, "Na nisekukaua fiie ya mwana." Ekuaho kekaa kumkabili, akaavya mwiiyo wakwe nguvu akaia.¹⁷ Mungu akasikia uizi wa mwana, na malaika wa Mungu akamwetanga Hajiri kuawa mbinguni, akamwamba, "Ni mbwai kikusumbuacho? Usekuogoha, kwa kua Mungu kasikia uizi wa mwana hantu eiho."¹⁸ Euka mgoose mwana, na umwenke moyo; kwa kua n'ndaningosoe kua taifa kuu."¹⁹ Akaawaaho Mungu akayakubua meso ya Hajiri, na kaua akaona kisima cha mazi. Akaita akakimemeza kiliba mazi, na kumwenka mbwanga akanywa.²⁰ Mungu akawa hamwe na mbwanga, na akakua. Akekaa jangwani akawa mkaa.²¹ Akekaa mwe jangwa da Parani, na mami yakwe akampatia mvee kuawa Misri.²² Ikawa hambwe mwe ukati uda Abimeleki na Fikoli kamanda wa jeshi dakwe akamwamba Abraham, akagombeka, "Mungu yu hamwe na weye mwe yose uyagosoayo."²³ Sasa niapize kwa Mungu hambwe nkunaunigoswee baya, waa mwanangu, waa uvyazi wangu. Onesha kwangu na kwe sii ambayo neku ukekaa agano dia dia da uaminifu ambado nkikuoneha weye."²⁴ Abraham akagombeka, "Naapa."²⁵ Abraham pia akamlalamikia Abimeleki kuhusu kisima cha mazi ambacho wandima wa Abimeleki wawahoka.²⁶ Abimeleki akagombeka, "Nkimanya ni ndai mkugosoa mbui iyo. Nkukunambia mapema; na nkizati kudisikia ila ivyeo ivi."²⁷ Kwa hiyo Abraham akadoa ngoto na ng'ombe makisai akamwenka Abimeleki, na waidi awa wakagosoa agano.²⁸ Akaawaaho Abraham akawatenga wanangoto wa kivyee mpungati ikedu.²⁹ Abimeleki akamwamba Abraham, "Ni mbai maana ya awa wanangoto wa kivyee mpungati ambao huwatenga ikedu?"³⁰ Akaandua, "Awa wanangoto wa kivyee mpungati undauwahokee kuawa mwe mikono yangu, ili hambwe uwe ushahidi kwangu, kua nkifuka kisima iki."³¹ Kwa iyo akahetanga hantu hada Beerisheba, kwa saabu hantu hada wose waidi waapa kiapo.³² Wagosoa agano aho Bersheba, wakaawaaho Abimeleki na Fikoli, amili wa jeshi, wakauya mwe sii ya Wafilisti.³³ Abraham akahanda mti wa mkwaju mwe Beerisheba. Na hada akamvikia Yahwe, Mungu wa milele.³⁴ Abraham akabakia kua mgeni mwe sii ya Wafilisti kwa misi mingi.

Chapter 22

¹ Ikawa kwamba baada ya mbui iyo Mungu akamhima Abraham. Akamhinya, "Abraham!" Abraham akagombeka, "Mimi hanu."² Kisha Mungu akagombeka, "Mdoe mwanao, mwana wa ikedu, umkundae, Isaka, na uite kwe sii ya Moria.

Umlavye kama kafa ya kuokwa hantu, hada uanga ya mwenga ya miima iyo, ambayo nindayo nikuhinye." ³ Kwa iyo Abraham akenuka keo keo na mapema, akatandika mphunda yakwe, akawadoa wabwanga wakwe waidi, hamwe na Isaka mwanawe, akasenga nkuni kwa ajii ya kafa ya kuoka, kisha akapanga ntambo kuita hantu ambaho Mungu ekumhinyaho. ⁴ Msi wa ntatu Abraham akakauwa uanga na akaona hantu hakuwa hae. ⁵ Abraham akawahinya wabwanga wakwe, "Ekaani hanu hamwe na mphunda, mimi hamwe na Isaka tindatiite hada. Tindativike na halafu tindatiuye hanu henu." ⁶ Nee aho Abraham akadoa nkuni kwa ajii ya kafa ya kuokwa akaziika uanga ya Isaka mwanawe. Mwemkono wakwe kadoa moto na tuni; na wose waidi wakahauka hamwe. ⁷ Isaka akatamwia na Abraham tati akwe akagombeka, "Tate yangu," naye akagombeka, "Ndiyo mwanangu." Akagombeka, "Kauwa unu ni moto na nkuni, lakini yuu kuhi mwana ngoto kwa ajii ya kafa ya kuokwa?" ⁸ Abraham akagombeka, "Mungu mwenye andaatiatie mwana ngoto kwa ajii ya kafa ya kuokwa, mwanangu." Kwa hiyo wakaendelea, wose waidi hamwe. ⁹ Wakabua hantu ambaho Mungu nekawa kamhinya, Abraham akazenga mazabahu, uanga ya zia nkuni zakwe. Akabinda akamfunga Isaka mwanawe, na akamgoneza uanga ya mazabahu, uanga ya zia nkuni. ¹⁰ Abraham akanyoosha mkono wakwe akadoa tuni ili amkome mwanawe. ¹¹ Ne aho malaika wa Yahwe akamwetanga kulawa mbinguni na kugombeka, "Abraham, Abraham!" naye akagombeka, "Mimi hanu." ¹² Akagombeka, "usekunyooosha mkono wako uanga ya mbwanga, wala usekugosoa mbui yeyose kumzulu, kwa kuwa sasa namanya wamcha Mungu, kwa kuona kuwa nkwekunizua mwanao, mwana wa ikedu, kwa ajii yangu." ¹³ Abraham akakauwa uanga na kauwa, nyuma yakwe nekuwa na ngoto mgosi katozwa mahembe yakwe kwe kisaka. Abraham akaita akamdoa ngoto na akamuavya kama kafa ya kuokwa badala ya mwanawe. ¹⁴ Kwa hiyo Abraham akahetanga hantu hada, Yahwe andaalavye," na hakatangwa ivyo hada ivyeo." Uanga ya mwiima wa Yahwe indaivigwe." ¹⁵ Malaika wa Yahwe akatangwa Abraham kwa maa ya kaidi kulaw ambinguni ¹⁶ na kugombeka - Iki ni kiapo cha Yahwe, "Kwa ajii ya nafsi yangu nkiapa kwamba kwa kuwa kugosoa mbui inu na nkwekuhuzunika mwanao, mwanao wa ikedu, ¹⁷ hakika ni ndanikubaiki na nindanikuzidishie uvyazi wako kama nyota za angani, na kama msanga wekuwako kwe ufukwe wa bahai; na uvyazi wako wanda wamiliki lango da adui zako. ¹⁸ Kwembokea uvyazi wa mataifa yose ya dunia wanawabalikiwe, kwa sababu kutii sauti yangu." ¹⁹ Kwa iyo Abraham akauya kwa wabwanga wakwe, na wakahauka wakaita hamwe Beerisheba, ivyo akekaa Beerisheba. ²⁰ Ikawa kwamba baada ya mbui iyo ambayo Abraham ekumhinyayo, "Milka akamvyaa pia wana ndugu zakwe Nahori." ²¹ Awa newawa ni Usi mvyagwa wa bosi, Busi ndugu yakwe, Kemueli mwekumvyaa Aramu, ²² Kesedi, Hazo, Pildashi, Yidlafu, na Bethueli. ²³ Bethuel akamvyaa Rebeka. Awa ne wawa ni wada wana wanane ambao Milka kavyaa kwa Nahori, ndugu yakwe na Abraham. ²⁴ Suria wakwe, ambaye ketangwa Reuma, pia akamvyaa Teba, Gahamu, Tahashi, na Maaka.

Chapter 23

¹ Sara kekaa myaka mia mwenga na ishiini namfungati. Inu nee myaka ya maisha ya Sara. ² Sara akaumbwa mzimu mwe Kiriatho Arba, ambayo ni Hebroni, mwe sii ya Kanaani. Abraham akeyayata na kumwiiia Sara. ³ Akaawaahoa Abraham akenuka na kuawa kwa mkaziwe mwekufae, akagombeka na wana vigosi wa Heth, akamba, ⁴ "Mimi ni mgeni kati yenu. Tafazai nipatiani hantu ha kuzikia, ili kwamba nidahe kuzika watakufa wangu." ⁵ Wana wa Hethi wakamwaandua Abraham, wakagombeka, ⁶ "Titegeeze, bwana wangu. Wee umwana ya Mungu kati yetu. Zika watakufa wako mwe makabui yetu ndiyouague. Nkakuna mweao wetu ndieakukidie kabui dakwe; kwa ajii ya kuzikia watakufa wako." ⁷ Abraham akenuka na kusujudu sii kwa wantu wa sii ida, kwa wana wa Heth. ⁸ Akawamba, akagombeka, "Ikiwa mie akikubali kuzika watakufa wangu, ndiho mnitegeeze, muombezeni Efroni mwana Sohari kwa ajii yangu." ⁹ Mwambeni anitangie mphanga ya Makpela, ambayo aimiiki, ambayo i kiheo cha mnda wakwe. Kwa bei kamii anitangie chazae mbele ya wantu kana miiki ya kuzikia." ¹⁰ Efroni nee kekaa mweao wana wa Hethi, ivyo Efroni Mhiti akamwandua Abraham ekuwasikiaho wana wa Hethi, wose ambao neeweza langoni mwa mzi wakwe, akagombeka, ¹¹ "Chuu, bwana wangu, nitegeeze. N'ndanikwenke mnda na mphanga ambayo iumo ndani yakwe. Nakwenka mbele ya wana wa wantu wangu. N'ndanikwenke uzike watakufa wako." ¹² Ikaawaahoa Abraham akasujudu sii mbele ya wantu wa sii ida. ¹³ Akamwamba Efroni wantu wa sii ida ukuwategeeze, akagombeka, ati ulazi mamaankanya unitegeeze. N'ndanihe mnda. Doa hea kwangu, na n'ndanizike watakufa wangu hada." ¹⁴ Efroni akamtambaisa Abraham, akagombeka, ¹⁵ "Tafazai bwana wangu, nitegeeze. Ntii ya alizi ina thamani ya shekeli mia nne za feza, na iyo ni kintu chani kati yangu mimi na wee? Wazike watakufa wako." ¹⁶ Abraham akamtegeeze Efroni na akamhimia Efroni kiasi cha hea ekugombekazo mbele ya wana wa Helthi wategeeze, shekeli mia nne za feza, kwa mjibu wa viwango vya vihimo vya kibiashaa. ¹⁷ Kwa iyo mnda wa Efroni, dekuado mwe Makpela, mbele ya Mamre, mnda hamwe na mphanga yekuayo ndani yakwe na miti yose yekuayo mwe mnda na yekuayo mwe mhaka uisigwa. ¹⁸ Kwa Abraham kwa sia ya manunuzi mbele ya wana wa Hethi, na mbele ya wote waliokuja malangoni pa mji wake. ¹⁹ Kuawaahoa, Abraham akamzika Sara mkaziwe mwe mphanga ya mnda wa Makpela, mbele ya Mamre, ambayo ni Hebroni, mwe sii ya Kanaani. ²⁰ Kwa iyo mnda hamwe na mphanga dikaavigwa ni wana wa Hethi kwa Abraham kana miiki ya ntendeo za kuzikia.

Chapter 24

¹ Basi Abraham katenda mdaa muno na Yahwe kamjaia mwembui zose. ² Abraham akamwamba mtumwa yakwe, mwekuwa mkuu komboka wose wa nyumbai mwakwe na mkuu ywa vyose akuavyo navyo. "Ika mkono wako he nyonga yangu" ³ N'ndanikutende weise kwa Yahwe, Mungu wa Mbingu na si, naho nkuna umwenke mwanangu mvyee kuawa

kwe wandee wa Knaani, mwe wada neekaaao nao.⁴ Mia n'ndauite kwe si yangu kwe ndugu zangu na kumuondea mwanangu Isaka mvyee."⁵ Yuda mtumwa ywakwe akamwamba, "Yonda iwe viivih kati mvyee nkanaawe tayalil kutongean na mimi mpaka kwesi inu? Je, nondaninvuze mwanao kwesi wekuawayo?"⁶ Abraham akamwamba, "Hakikisha ati nkunaumvuze mwanangu kuda!"⁷ Yahwe, Mungu wa mbingu, ambae mwekuniavya mimi kuawa kwe nyumba ya tate na kuawa kwesi ya wandungu wangu na mwekunenka kiaga kwa kweisa kiapo maalum akagombeka, 'Nonda niwenke uvyazi wako si inu; n'nda aagie malaika wakwe mbele yako, naho ondaapate mvyee kwa ajii ya mwanangu kuawa uko."⁸ Mia ati mvyee nkanaakunde, nee ndiho uwe hulu mwe iki kiapo changu. Ikundigwavyo ni kuwa wesekweza kumvuza mwanangu uko."⁹ Nee mtumwa ekuikaho mkono wakwe he sii henyonga ya Abraham bwana wakwe, akeisa kwa mbui inu.¹⁰ Mtumwa akadoa ngamia kumi wa bwana ywakwe akahauka. Akadoa naho mbai zose za ntunu kuawa kwa bwana ywakwe. Akahauka akaita kwe mkoa wa Aramu Naharaimu, mzi wa Nahori.¹¹ Akawatenda wakike mavindi ngamia chongi ya mzi hehi na kisima cha mazi. Nee niguoni ukati wavyee wendaho kuteka mazi.¹² Abinda agombeka, "Yahwe, Mungu wa zumbe wangu Abraham, anijaie nidahe ivieo na aonyese agano da uaminifu kwa bwana wangu Abraham."¹³ Kaua nkigooka hanu hehi na soko ya mazi na wandee wa wantu wa mzi weza kwe kuteka mazi.¹⁴ Na iawie ivi kuwa. Nikamwamba mndee, tafazai etue ido biga dako ili nidahe kunywa mazi na akantambaisa, nywaa, na kwamba n'daniwanywise ngamia wako pia, uyo nee ndiye umsagueie mtumwa ywako Isaka. Kwa sia inu n'ndauimanye ati kuonyesa kiaga cha uaminifu kwa bwana ywangu."¹⁵ Ikatenda kabla hata nkazati kubinda kutamua, kaua Rebeka akeza na biga dakwe da mazi hewega. Rebeka kavyaigwa ni Bethueli mwana ywa Milka, mkaza Nahori, nduguye da Abraham.¹⁶ Mndee uyu kawa mtana naho nee ni mndee mphaa. Nkakuna mgosi mwekua kagona nae. Akasee mtoni akamemeeza biga dakwe, na akakwea uanga.¹⁷ Abinda mtumwa yuda akamguukia kumhachiiiza yuda mndee, na kugombeka, "Tafazai nenka mazi kidogo ya kunywa mwebiga dako."¹⁸ Akamtambaisa, "Nywaa tafazai bwana ywangu," na kwa hamka aketua biga dakwe kuawa uwanga ya mkono wakwe, na akamwenka mazi ya kunywa.¹⁹ Ekubindaho kumwenka mazi, akagombeka, "Nonda niteke mazi kwa ajii ya ngamia wako pia, mpaka ndiho wabinde kunywa."²⁰ Akakanya kwetia mazi yekuyo mwe mabiga akawenka mifugo mwe via vyao vya kunywiia, akabinda akaguuka vituhu mtoni kwe kuteka mazi kunka ngamia wakwe wose.²¹ Yuda muntu akamkaua mndee uku kanyamaa kwi ili aone ati Yahwe kafanikisha sia yakwe au nkekudaha."²² Ngamia wekuhezaho kunywa mazi, yuda muntu akaeta mphete ya mpua ya zahabu yenayo uzito wa shekeli, na bangii mbii za zahabu kwa ajii ya mikono yakwe zenazo uzito wa shekeli kumi,²³ akamuza, "Wee umndee ywa ndai? Ntambaisa tafazai, Je kuna nafasi nyumbai mwa tatiyako kwa ajii yetu kuhumuiza nakio?"²⁴ Akamtambaisa, "Mie ni mndee ywa Bethueli mwana wa Milka, mwekumvyaa kwa Nahori."²⁵ Naho akamba, "Tina hakuisia dwa na nkande, na kuna nafasi kwa ajii yako hekugona na kio."²⁶ Akabinda yuda muntu akenama si na kumvika Yahwe.²⁷ Akamba, "Abarikiwe Yahwe, Mungu wa zumbe ywangu Abraham, mwekwese kubada agano dakwe da uaminifu na kwei yakwe mbele ya bwana ywangu. Kwa via Yahwe kaniongoza moja kwa moja kwe nyumba ya nduguze bwana ywangu."²⁸ Akabinda yuda mwana kivyee akaguuka akenda kuwahinya wantu wa nyumba ya mamiyakwe juu ya mbui zose izi.²⁹ Na hodu Rebeka kawa na kakie zina dakwe nee aketangwa Labani. Labani akaguuka kwa yuda muntu mwekuwa chongoi baabaani hehi na kisima.³⁰ Ekubindaho kuona heleni ya mwe mpua hamwe na zia bangii mwe mkono ya dadie na kutegeeza mbui za Rebeka dadiye, "Ivi nee yuda muntu ekunambavyo," akaita kwa yuda muntu na kana nee kagooka hehi na ngamia hada hekisima.³¹ Labani akamba, "Soo, wee mwekubalikiwa ni Yahwe. Kwa mbwai kugooka chongoi? Nkiika kae nyumba, hamwe na hantu kwa ajii ya ngamia."³² Nee yuda muntu akengia nyumbai na akaseeza mphuumundu kuawa mwe wada ngamia. Ngamia wakenkigwa malisho na nkande, na mazi yakaavigwa kusunta miundi yakwe hamwe na miundi ya wada wantu ekuawa nao.³³ Wakaika nkande ade, mia akamba, "Nkinanide mpaka ndiho nigombeke kia n'kundwacho kugombeka, nee Labani akamwamba, "Gombeka."³⁴ Akagombeka, "Mie ni mtumwa ywa Abraham."³⁵ Yahwe kamjaia sana bwana ywangu na katenda muntu mkuu. Kamwenka mifugo na mabunga ya wanyama, feza, zahabu, watumwa wakigosi na watumwa wa kivyee hamwe na ngamia na mphunda.³⁶ Sara, mkaza bwana ywangu, kamvyaa mwana bwana ywangu ekuaho mdaa, na akamwenka mwanawe kia kintu enacho.³⁷ Bwana ywangu kaniapia akamba, "Wesekweza kumwenka mwanangu mvyee kuawa kwe wandee wa Wakanaani, nekugosaako chekao kwao."³⁸ Badii yakwe, lazima uite kwe familia yakina tate na wandungu wangu, na kupata mvyee kwa ajii yangu."³⁹ Nikamwamba bwana ywangu, minga uyomvyee esekukubali kutongean na mimi."⁴⁰ Mia akanamba, Yahwe, ambae naita mbele yakwe andaatume malaika ywakwe hamwe na wewe ondaakudahise sia yako, ati upate mvyee kwa ajii ya mwanangu kuawa mwe wandugu wangu na kuawa mwe ukoo wa tate.⁴¹ Mia wonda uwe hulu mwe kiapo changu ikiwa utafika kwa ndugu zangu na wasikuruhusu kuja naye. Ndipo utakuwa huru katika kiapo changu.⁴² Kwa iyo nkibua ivieo mtoni nee nagombeka, 'O Yahwe, Mungu ywa bwana ywangu Abraham, tafazai ati kwei kukusudia kuitenda ntambo yangu iwe na mafanikio -⁴³ Kaua niaha nkigooka hehi na kisima cha mazi - naitende mndee mwekuteka mazi ndiye nimwambe, "Tafazai nenka mazi kidogo kuawa kwe biga dako ninywe," mvyee mondaanambe,⁴⁴ "Nywaa, naho nondanikutekee mazi kwa ajii ya ngamia wako" - na awe ndiye wekumsaguae wewe Yahwe, kumsagua mwana ywa bwana ywangu."⁴⁵ Nee nkizati hata kutamwaa na moyo wangu nkizati kubinda, kaua, Rebeka akeza na biga dakwe hewega dakwe akaseeasi mtoni akateka mazi. Nee namwamba, "Tafazai nenka mazi ninywe."⁴⁶ Kinyanyi akaseeza biga dakwe hewega akagombeka, 'Nywaa nahodu n'daniwenke mazi ngamia wako, kwaiyo nee nanywa, akawanywisa na ngamia."⁴⁷ Nikamuza na kugombeka, 'Wee umwana ndai?' Akamtambaisa akamba, 'Mwana ywa Bethueli, Mwana wa Nahori, mwekuvyaigwa ni Milka kwakwe.' Nkabinda nikamwikia mphete hemphua yakwe hamwe na bangii mwemikono yakwe.⁴⁸ Nabinda nee nenamasi nikamvika Yahwe, Mungu wa bwana ywangu

Abraham, mwekuniongoza mwe sia yedi kumpata mndee ywa ndugu za bwana ywangu kwa ajii ya mwanawe.⁴⁹ Nee vyatenda mtayali kungosoea lehema na kwei nambiani. Mia ati nkivyo na mbiani, ili nidahe kuita ntendeo za kuume au kumoso."⁵⁰ Nee Labani na Bethueli wakatambaisa na kugombeka, "Mbui inu iawa kwa Yahwe; nkatidaha kukutambaisa kwako aiza mbui mbaya ama ntana."⁵¹ Kua, Rebeka yu aho mbele yako. Mdoe na uite ili atende mvyee ywa mwana ywa bwana ywako, inga ekugombekavyo Yahwe."⁵² Mtumwa ywa Abraham akusikiaho mbui zao, akenama mwenyesi ya sanga kwa Yahwe.⁵³ Mtumwa akaeta ntii za feza na ntii za zahabu, na nguo, akamwenka Rebeka. Akamwenka na umbude na mami yakwe ntunu zenazo thamani.⁵⁴ Ekubindaho yeye na wantu ekuawo anawo wakada na kunywa. Wakekaa hada mpaka nakio, wekwe, wekwendaho kwenuka keo, akagombeka, Nenkani uhusa niite kwa bwana ywangu."⁵⁵ Kakiye na mami yakwe wakagombeka, mweke mndee asigae na swiswi kwa siku ncheche, etiho misi kumi ukabinaaho wadaha kuita."⁵⁶ Iyakini akawamba, mwesekunikindia kwa ajii Yahwe kafanikisha sia yangu. Nenkani uhusa niite kwa bwana ywangu."⁵⁷ Wakamtambaisa, "Tonda timwetange mndee timuuzi."⁵⁸ Nee wamwetanga Rebeka na kumuza, "Je wondauite na uyu muntu?" Akawatambaisa akamba, "Nondaniite."⁵⁹ Wakamwegaa dadayao Rebeka, hamwe na wandima wakwe wakivyee, kuita siasi hamwe na mndima ywa Abraham na wantu wakwe.⁶⁰ Wakambaliki Rebeka, na wakamwamba, "Mndugu ywetu ukatende mame ywa maelfu na ywa kumi elfu, uvyazi wako upate kumiliki lango da wada wakimwao."⁶¹ Abinda Rebeka akagooka, yeye na wandima wakwe kwa hisabu ya ngamia, na wakamtongea yuda muntu, nee wandima wakamdoa Rebeka, wakaita.⁶² Ukati uwo Isaka kawa akekaa mwe Negebu, naho nee n'kwamba atakuuya kuawa Beerlahairoi.⁶³ Isaka akaita akagegeza tanga guoni. Ekukauaho akaona, kua nee kuwa na ngamia weza!⁶⁴ Rebeka ekukauaho akamuona Isaka, akasooka kuawa kwe ngamia.⁶⁵ Akamwamba mtumwa, "Muntu uyo nindai mwenda mwe mnda mwezakutihokea? Mtumwa akagombeka akamba, "Ni zumbi ywangu." Nee Rebeka akadoa ukaya wakwe akegubika.⁶⁶ Mtumwa akamwamba Isaka mbui zose ambazo kazigosoa.⁶⁷ Ekubindaho Isaka akamueta hehema da Sara mamiyakwe na akamdoa Rebeka, na akatenda mkaziwe akamkunda. Kwa iyo Isaka akahembeeza baada ya fiye ya mami yakwe.

Chapter 25

¹ Abraham akategua mvyee mtuhui; zina dakwe nee aketangwa Ketura. ² Akamvyaia Zimrani, Jokshani, Medani, Midiani, Ishbaki, na Shua. ³ Jokshani akamvyaia Sheba na Dedani. Wana wa Dedani nee ni Waashuru, Waletushi, na Waleumi. ⁴ Wana wa Midiani walikuwa ni Efa, Eferi, Hanoki, Abida, na Eldaa. Awa wose ni wana Ketura. ⁵ Abraham akamwenka Isaka vintu vyose ekuwavyo navyo. ⁶ Hatiho, ukati ekuwaho ake mgima nee kawenka mageeko wana wa masulia wakwe na kuwegaa mwe si ya mashaliki hae na mwanawe Isaka. ⁷ Inu nee yekuwayo misi ya miaka ya ugima wakwe Abraham ekwekaayo myaka 175. ⁸ Abraham akahema npumzi ya mwisho nee afa mwe uzee mtana, mwekweguta misi na akakongwa kwa wantu wakwe. ⁹ Isaka na Ishmaili, wanawe wakamzika mwe npanga ya Makipela, mwe munda wa Efron mwana ywa Soari Mhiti, npanga yekuwayo hehi na Mamre. ¹⁰ Munda unu Abraham nee kaugua kwa wana wa Hethi. Abraham akazikwa hada hamwe na mkaziwe Sara. ¹¹ Baada ya fiye ya Abraham, Mungu akambaliki mwana ywa Isaka ekekaa hehi na Beerlahairoi. ¹² Na sasa awa nee wekuwao wana wa Ishmaeli, mwana ywa Abraham, ambaye Hajiri Mmisri mndima ywakwe Sara, ekumvyaia Abraham. ¹³ Aya nee yekuwayo mazina ya wana Ishmaeli, kuvokea mvyagwa ywa bosi: Nebayothi - mvyagwa ywa bosi ywa Ishmaeli, Kedari, Adbeeli, Mibsamu, ¹⁴ Mishma, Duma, Masa, ¹⁵ Hadadi, Tema, Yeturi, Nafishi, na Kedema. ¹⁶ Awa nee wekuwao wana wa Ishmaeli, na aya nee mazina yaa kwa vijiji vyao, na mwe vituo vyao; Maseyidi kumi na waidi kutongeanza na kabia zao. ¹⁷ Inu nee yekuwayo myaka ya Ishmaeli, miaka 137: akahama npumzi yakwe ya mwisho akafa, nae aka kongwa hamwe na watu wakwe. ¹⁸ Wekwekaa kuawa Havila kiamuo Shuri, ambao i hehi na Misri, kuelekea Ashuru. Wekaa kwa unkuu kati yao. ¹⁹ Aya nee yekuwayo matukio kuhusu Isaka, mwana wa Abraham: Abraham kamvyaia Isaka. ²⁰ Isaka nee ana umli wa myaka alubaini ekumteguaho Rebeka, binti ywa Ethueli Mshami wa Padani Aramu, ndugu ywa Labani Mshami. ²¹ Isaka akamuombeza Yahwe kwa ajii ya mkaziwe kwa sibabu nee n'tasa, na Yahwe akatambaisa maombi yakwe, Rebeka mkaziwe akenua ifu. ²² Wana awa wekuwaho mwe ifu dakwe wakakantuka, nae akamba, "Kwani mbui inu yaawiia kwangu mimi?" Akaita kumuza Yahwe kuhusu mbui inu. ²³ Yahwe akamwamba, "Mataifa maidi ya mwe ifu dako na mataifa aya yendayatengane ndani yako. Taifa dimwe denda diwe denado nguvu kwemboka tuhu, na yuda mkuu enda amhiyazikie mdodo. ²⁴ Ukati ukubuahwa wa kusuzamia, kauwa, nee kuna mapacha mwe ifu dakwe. ²⁵ Ywa bosi akaawa yeye nee ni mnkundu mwii wakwe kana vazi dafi. Wakamwetanga zina dakwe Esau. ²⁶ Ikawaaho ndugu ywake akaawa. Mkono wakwe ukawa utoza kihaga cha Esau. Aketangwa zina dakwe Yakobo. Isaka nee ana umli wa myaka sitini ukati mkaziwe ekuwavyaaho awa wana. ²⁷ Wabwanga awa wakakua, Esau akawa ni mkaa fundi, muntu ywa nyikani; akini Yakobo nee ni muntu mhovu, mwekutumia mda wakwe akawa mwe hema. ²⁸ Ikabinda Isaka akamkunda Esau kwakuwa nee akada wanyama ambao nee akawawinda, akini Rebeka akamkunda Yakobo. ²⁹ Yakobo akembika msozi. Esau akeza kuawa nyikani ekawa zaifu kwa saa. ³⁰ Esau akamwamba Yakobo, "Niisa msozi mwenkundu. Tafazai, nkisokea!" Na inu nee sibabu zina dakwe aketangwa Edomu. ³¹ Yakobo akamba, "Kwanza n'tagia haki yako ya uvyaigwa wa bosi." ³² Esau akamba, "Kauwa, ni hehi na kufa. Ni mbwai kwangu haki ya mvyagwa ywa bosi?" ³³ Yakobo akamba, "Kwanza weise kwangu mimi," Esau ekeisa kiapo na kwa sia inu akawa kataga haki yakwe ya mvaigwa ywa bosi kwa Yakobo. ³⁴ Yakobo akamwenka Esau mkate hamwe na msozi wa dengi. Akada na kunywa, ikabinda akenuka akaita. Kwa sia inu Esau akawa kaibea haki yakwe ya mvyagwa ywa bosi.

Chapter 26

¹ Basi saa ikaawiya sii, mbai na saa ya bosi yekuawiyo siku za Ibrahimu. Isaka akaita kwa Abimeleki, mfaume wa Wafilisti uko Gerari. ² Basi Yahwe akamuawiya na kugombeka, "Usekuseeya kuila Misri; ekaa mwe sii neku kwambiayo. ³ Ekaa mwe sii inu inu nekukwambiayo, nami nonda niwe hamwe nawe na kukubaiki, kwani kwako wee na uvyazi wako, nonda niwenke sii inu yose, nonda nitimize kiapo nekumwapiacho Ibrahimu tati yako. ⁴ Nonda niuzidishe uvyazi wako kana nyota za mbinguni, nami nonda ni wenke uvyazi wako sii izi zose. Kwembokea uvyazi wako mataifa yose ya dunia yonda yabarikiwe. ⁵ Nondanidigosowe idi kwa ajii Ibrahimu katii sauti yangu na kutuza mbui ne kumwambiazao zangu, amli zangu na sheiya zangu." ⁶ Ivyo Isaka akekaa Gerari. ⁷ Wantu wa hantu hanu wekumuuzao uwanga ya mvyee wakwe, kagombeka, "Yeywe ni dada yangu." Kaogoha kugombeka, "Yeywe ni mvyee wangu, kwa ajii kazani, "Wantu wa sii inu wonda wanikome ili wamdowe Rebeka, kwa ajii ni mtana wa cheni." ⁸ Baada ya Isaka kuwa kekaa hada kwa mda mlefufu, ikatukia kwamba Abimeleki mfaume wa Wafilisti kasungiiya mwe diisha. Kauwa, akamwana Isaka akamhahasa Rebeka, mkazi wee. ⁹ Abimeleki akamwetanga Isaka kwake na kugombeka, kauwa kwa ukweii yeywe ni mkazio. Kwa mbwai kugombeka, "Yeywe ni dadio?" Isaka akamwamba, "Kwa ajii nkifikii mntu yumwe adaha kunikoma ili amdoe." ¹⁰ Abimeleki akamwamba, "Ni mbui yani inu wekutigosoayo? Mntu yumwe ne kadaha kugosooa ukiyanga na mkazio, nawe nekudaha kueta masa uwanga yetu." ¹¹ Ivyo Abimeleki akawakanya wantu wose na kugombeka, "Mntu yeyose mwondamdomte mntu uyu au mkaziwe ondaakomwe." ¹² Isaka kahanda mbeyu mwe sii iyo na kubonda mwaka uo vihimo mia, kwa kuwa Yahwe ambaiki. ¹³ Mntu uyo akawa taajii, naho akaongezeka zaidi hata akawa mkuu sana. ¹⁴ Kawa na ngoto na ng'ombe na ukoo mkuu. Wafilisti wakamwonea kinyuu. ¹⁵ Basi visima vyose watandima wa tati yakwe nee wavifuka mwe siku za Ibrahimu tati yakwe, Wafilisti wakaemea kwa kuvimemeza msanga. ¹⁶ Abimeleki akamwamba Isaka, "Hauke gati yetu, kwa ajii wee una nguvu kuliko swisi." ¹⁷ Ivyo Isaka akahauka hada na kwekaa mwe koongo da Gerari, na kweka aho. ¹⁸ Kwa maa ntuhu vituhu Isaka akafuka visima vya mazii, vyekuwavyo vifukwa siku za Ibrahimu tati yakwe. Wafilisti nee wavizuiya baada ya kufa kwake Ibrahimu. Isaka akavyetanga visima kwa mazina ekuwayo yaketangwani tati yakwe. ¹⁹ Watandima wa Isaka wekufukaho mwe koongo, wakaona kisima cha mazii yekuwayo yakawa mwe soko. ²⁰ Waisi wa Gerari wakagombana na waisi wa Isaka, na kugombeka, "Aya ni mazii yetu." Ivyo Isaka akachetanga kisima icho "Eseki," kwa ajii wagombana naye. ²¹ Wakafuka kisima kituhu, wakakietea nkondo icho nacho, ivyo ne achetanga "Sitina." ²² Akawa aho na kufuka kisima kituhu, Iya icho nkaokukigombania. Ivyo akachetanga Rehobothi, na akagombeka, "Sasa Yahwe kitigosoya nafasi, na tondatifikaniwe mwe sii." ²³ Nao Isaka nee aita Beersheba. ²⁴ Yahwe nee amwawiya nakiyo ichoicho na kugombeka, "Mie ni Mungu wa Ibrahimu tati yako. Wesekuogoho, kwa ajii mie ni hamwe nawe na nondanikubaiki na kuongeza uvyazi wako, kwa ajii ya mtumishi wangu Ibrahimu." ²⁵ Isaka nee azenga hemviko hada nee ahetanga zina da Yahwe. Akaika hema dakwe hada, na watandima wakwe wakafuka kisima. ²⁶ Nao Abimeleki akaita kuawa Gerari, hamwe na Ahuzathi, lafiki yakwe, na Fikoli, jemedari wa nkondo. ²⁷ Isaka akawamba, "Kwa jiani mweza kwangu, kwani mnichukia na kuniguusa kwenu." ²⁸ Nao ne wagombeka, "Tiona yakuwa Yahwe yuhamwe nawe. Ivyo tiamua kuwe na kiapo gati yetu, ndio, gati yetu nawe. Ivyo na tigosowe kiapo nawe, ²⁹ Inga nkunautizuu, kana ambavyo swisi nkatinatikuzuu, kana ambavyo swisi tekukutendeavyo vyedi wewe na tikubada uhauke kwa amani kwa kweii, Yahwe akubaiki." ³⁰ Ivyo Isaka akawagosoeya sherehe, na wakada na kunywa. ³¹ Wakenuka mapema keokeo wakaapia viapo. Kisha Isaka akawaluhusu kuhauka, nao wakambada mwe amani. ³² Siku iyo iyo watandima wakwe wakeza na kumwambia kuhusu kisima wekuacho wakifuka. Wakamba, "Tiona mazii." ³³ Akachetanga kiya kisima Shiba, ivyo zina da mzi uda ni Beersheba hata ivyeo. ³⁴ Esau ekuwaho na miaka alobaini, akadoa mvyee, Yudithi binti Beeri Mhiti, na Basemathi binti Eloni Mhiti. ³⁵ Wakamhuzunisha Isaka na Rebeka.

Chapter 27

¹ Isaka ekudaahaho na meso yakwe yakatenda mazito akawa tuntu, akamwetanga Esau, mwanawe mkuu, akamwamba, "Mwanangu. Yee akazumia, "Niaha." ² Akamwamba, "Kaua mi nkidaahaa. Nkimanya nendaho niumbwe mzimu. ³ Savyo doa silaha zako, podo dako na guha dako, uite ukaa ukanietee mnyama. ⁴ Unigosome nkande itamayo, ida nikundayo, unietee nidahe kuda na nikubaliki kabla nkizati kuumbwa mzimu. ⁵ Nee Rebeka akaiva Isaka ekutamwiihoo na Esau mwanawe. Esau akaita mazitui kuinda na kweza nayo. ⁶ Rebeka akatamwii na Yakobo mwanawe na kumwamba, "Kaua, nkimuiva tatiako akatamwii na Esau nduguyo. Akamba, ⁷ Nitea mnyama naho unigosome nkande yemwie ili nide nikabinda nikubaliki he Yahwe kabla nkizati kuumbwa mzimu." ⁸ Savyo, mwanangu, unitegeeze ntamwiiavyo kana ivi nikuangiizavyo, ⁹ Hita kwe bunga unietee wanambuzi waidi; mi nndanembike nndanigosoe nkande itamayo kwa ajii ya tatiako sa via akundayo. ¹⁰ Wendawegae kwa tatiako, apatekuda na kukubaiki kabla nkazatikuumbwa mzimu." ¹¹ Yakobo akamwamba Rebeka mamiakwe, "Kaua, mndugu ywangu Esau ni muntu mwenye mazoya, nami ni muntu laini. ¹² Ati tate mimi endaanidonte, nndanioneke kana ni mtiizi kwakwe. Mi nndaneetee lana badii ya baraka." ¹³ Mamiakwe akamwamba, "Mwanangu, eka laana yoyose inigwii mimi. We tegeeza nitamwiiavyo, hita, kanietee." ¹⁴ Vyeivyo Yakobo akaita na kudoa wanambuzi na kuwaeta ha mamiakwe, mamiakwe akembika nkande yemwie, kana ekukundayo tatiakwe. ¹⁵ Rebeka akadoa ngo za Esau, mwanawe mkuu, ekuwazonazo nyumbai mwakwe, akamhamba Yakobo, mwanawe mdodo. ¹⁶ Akamhamba babu da mwanambuzi kwe mikono yakwe na kwe sehemu laini za singo yakwe. ¹⁷ Akaika kwe mikono ya Yakobo ida nkande itamayo na mkate ekuwembikao. ¹⁸ Yakobo akaita kwa tatiakwe na

kugombeka, "Tatimimi." Nae akazumia, "Mi mwehanu; U ndai we, mwanangu?"¹⁹ Yakobo akaita kwa tatiakwe na kugombeka, "Mi ni Esau mvyagwa ywako ya bosi; nkigoso kana wekuniagiavyo. Basi kaa na ule sehemu ya mawindo yangu, ili unibariki." ²⁰ Isaka akamwamba mwanawe, "Ni vii vihi kukanya kupata ivyo mwanangu?" Akaamba, "Kwa sibabu Yahwe Mungu ywako kanietee." ²¹ Isaka akamwamba Yakobo, 'Soo hehi nami nkudonte, mwanangu, ili nidahekumanya kana kwei we u mwanangu Esau hambu aa." ²² Yakobo akamwezea hehi Isaka tatiakwe; Isaka nae akamdonta na kugombeka, "Sauti ni ya Yakobo, iya mikono nya Esau." ²³ Isaka nkekumanya, kwa sibabu mikono yakwe iwa na mazoya, yenga mikono ya Esau nduguye, Nee Isaka akambaliki." ²⁴ Akaamba, "Kwei we u mwanangu Esau?" Nae akazumia, "M mimi." ²⁵ Isaka akagombeka, "Ete nkande yangu nide maindo ywako, n'dahe kukubaiki." Yakobo akaeta nkande yakwe. Isaka akaida, na Yakobo akauetea mvinyo akanywa. ²⁶ Naho Isaka tatiakwe akamwamba, "Songa hehi nami unibusu, mwanangu." ²⁷ Yakobo akasonga hehi akambusu, nee anusa gunto da nguo zakwe na kumbaliki. Akaamba, "Kaua, gunto da mwanangu denga gunto da munda ekubalikio Yahwe. ²⁸ Mungu akwenke sihemu ya mnyozu wa mbinguni, sihemu ya utana wa si, nafaka zekumemazo na mvinyo mhya. ²⁹ Wantu wakutumikie na mataifa yename sii yako. Uwe zumbi uanga ya nduguzo, na wana wa mamiako wenama ahosi hako. Mkulani nae alaniwe na kia mwendaakubaliki abalikiwe." ³⁰ Aho Isaka ekubindaho kumbaliki Yakobo, na Yakobo nee kahauka kae aho he tatiakwe Isaka, Esau nduguye akauya kuawa kwe kuinda. ³¹ Ye nae akagoso na kande itamayo na kuieta he tatiakwe. Akamwamba tatiakwe, "Tate, enuka ude maindo ya mwanao, ili udahe kunibaliki." ³² Isaka tatiakwe akamwamba, "We undai? Akazumia, "Mi n mwanao, Esau, mvyagwa ywako ywa bosi." ³³ Isaka akakakama sana na kutamwiia, "Ne n ndai mwekuinda maindo akanietee? Nkida yose nee nkuzatikweza nee nambaliki. Nndaabalikiwe kwa kwei." ³⁴ Esau ekuivaho mbui za tatiakwe, akakema nkondo kwa usungu sana, akamwamba tatiakwe, "Nibaliki nami pia tateangu." ³⁵ Isaka akaamba, "Nduguyo keza hanu kwa hila nae kadoa balaka zako." ³⁶ Esau akaamba, "Je nkekwetangwa kwa haki? Kwa via kanitiia ivi kakaidi. Kanidoea uvyagwa wangu wa bosi, kaua, isasa kadoa balaka zangu." Akaamba, "Ivi nkekunisigazia balaka? ³⁷ Isaka akagombeka na kumwamba Esau, "Kaua nkingoso awe zumbi ywako, naho nkimwenka nduguze watende wandima wakwe. Naho nkimweka nafaka na divai. Je woonda nikugosee mbwai mwanangu? ³⁸ Esau akamwamba tatiakwe, "Je nkuna balaka hata mwenga kwa ajii yangu, tate? Nibaliki nami, tateangu." Esau akakema kwa nguvu. ³⁹ Isaka tatiakwe akazumia ne amwamba, "Kaua, hantu wekaah hendaawe hae na utaaji wa si, hae na mnyozu uanga. ⁴⁰ Kwa uhamba wako wendaawe, wendaawe mndima ya nduguyo, iya wendaugoso ubanasi, wendaawe nila yakwe mwe singo yako." ⁴¹ Esau akamuifya Yakobo kwa sibabu ya balaka ekwenkenkigwazo n tatiakwe. Esau aketamwiia mwe moyo, "Siku za kweyayata kwa ajii ya tate mimi zikinta; zikabinda kusia nndanikome Yakobo mwenetu." ⁴² Rebeka akahinywa mbui za Esau mwanawe mkuu. Nee aagia na kumwamba Yakobo mwanawe mdodo na kumwamba, "Kaua Esau nduguyo ehembeeza kwako kwa kuonda kukukoma. ⁴³ Savyo mwanangu uniwe, uguukie ha Labani, mndugu ywangu, uko Harani. ⁴⁴ Wekaise nee ndiyo maya ya nduguyo yendahajahungue, ⁴⁵ Nee maya ya nduguzo yendahoyakuhaue, na kujaa wekumgosoavyo. Naho nndanigiie na kukuvuza kuawa hada. Kwa mbwai niwaaaze nywinywi nyose kwe siku mwenga? ⁴⁶ Rebeka akamwamba Isaka, "Nkisokea na maisha kwa sibabu ya awa wandee wa Hethi. Ati Yakobo endadoe yumwe wa wandee wa Hethi kua mkaziwe, wenga wavyee awa, wandee wekumwe wa sii, maisha yendayawe na mana yani hangu?"

Chapter 28

¹ Isaka akamwamba Yakobo, akambaliki, na kumwamba, "Usekudoa mvyee mwe wavyee wa Kikanaani. ² Uite Padani Aramu, mwe nyumba ya Bethueli tati yakwe da mamiyako, na hada ukadoe mvyee, mmojaapo ya wandee wa Labani, kakie da mami yako. ³ Mungu Mwenyezi na akubaliki, akwenke uvyazi na akugenyezee, mpaka uwe na wantu wangi. ⁴ Na akwenke balaka ya Ibrahimu, wewe, na uvyazi wako badii yako, kumiliki si amban ku ukekaa ambayo Mungu kamwenka Ibrahimu." ⁵ Kwa iyo Isaka akamuusa Yakobo. Yakobo akaita Padani Aramu, kwa Labani mwana wa Bethueli Mwaramu, kakie da Rebeka, mami yao da Yakobo na Esau. ⁶ Basi Esau ekuonaho Isaka kambaliki Yakobo na kumwamba Padani Aramu, akadoe mvyee kulawa hada. Mia naho akaona kuwa Isaka kawa kambaliki na kumwamba, akagombeka, "Usekudoa mvyee mwe wavyee wa Kikanaani." ⁷ Esau naho akaona kuwa Yakobo kawa kamtii tati akwe na mami akwe, na kuwa kaita Padani Aramu. ⁸ Esau akaona kuwa wavyee wa Kikanaani nakawekumtama Isaka tatiakwe. ⁹ Kwaiyo akaita kwa Ishmaeli, na kudoa mbai na wavyee ekuwao nao, Mahalathi mndee Ishmaeli, mwana wa Ibrahimu, dadie da Nebayothi, kuwa mvyee yakwe. ¹⁰ Yakobo akalawa Beersheba na kuelekea Harani. ¹¹ Akeza hantu fulani na akekaa hada kio chose, kwa ajii zua diwa diswa. Akadoa mojaapo ya iwe mwe eneo ido akadiika asi ya mutwi wakwe, na akagoma usisiiza mwe eneo ido. ¹² Akaosigwa kuona ngazi iikwa uanga ya si. Npembe yakwe ibua hata mbinguni na malaika wa Mungu wawa wakasea na kukwea uanga yakwe. ¹³ Kauwa, Yahwe kagooka uanga yakwe na kugombeka, "Mimi ni Yahwe, Mungu wa Ibrahimu tati ako, na Munguwa Isaka. Si ukugonayo uanga yakwo, nenda nikwenke wee na uvyazi wako. ¹⁴ Uvyazi wako wenda uwe enga msanga wa sii, na wenda ugenyee hae kuelekea maghalibi, mashaliki, kaskazini, na kusini. Kwembokea kwako na kwembokea uvyazi wako familia zose za dunia zendazibalikiwe. ¹⁵ Kauwa, mie ni hamwe nawe, na nendanikuinde kia uitako, nendanikuvuze mwe si inu vituhu, kwani nkina nikubada nendanigosoe kia nekukuhidicho." ¹⁶ Yakobo akenuka mwe usisiza, na kugombeka, "Hakika Yahwe yu hantu hanu, idi nchekudimanya." ¹⁷ Akaogoma na kugombeka, "Eneo idi datisa engani! Idi nkio tuhu kwemboka ya nyumba ya Mungu. Idi ni lango da mbinguni." ¹⁸ Yakobo akenuka mapema keo na akadoa iwe ekuwado kadiikasi ya mutwi wakwe. Akadiika enga siki na kugidia mavuta uanga

yakwe.¹⁹ Akahetanga hada Betheli, mia zina da kawaida da mzi diwa ni Luzu.²⁰ Yakobo akaavya nazii, kugombeka, "Etiho Mungu akawa namimi na akanilinda mwe sia niyembokayo, na akanenka mkate wa kuda, na mavazi ya kuvaa,²¹ hata nikarudi salam katika nyumba ya tate angu, nee Yahwe endaho awe Mungu yangu."²² Ikabindaho iwe idi nikudiikado enga situ dendadiwe iwe takatifu. Kulawa mwe kia anenkacho, kwa hakika nenda nikwenke vituhu sehemu ya kumi."

Chapter 29

¹ Ikabinda Yakobo akasongwa ni ntambo yakwe na akabua mwe sii ya wantu wa mashaliki.² Hata ekukauwaho, akaona kisima mwe munda, na kauwa mabunga matatu ya ngoto nee yagona nkandai yakwe kwani kuawa mwe icho nee wanywesa mabunga na iwe uwanga ya miioko wa kisima nee ni kuu.³ Ukati mabunga yose yekonga hada waisi wakato ngoosha iwe kuawa mwe muomo wa kisima na kuwanywesa ngoto na ikabinda kuvuza iwe uwanga ya muomo wa kisima hantu hakwe.⁴ Yakobo akawamba, "Ndugu zangu, nywie mwawia kuhi?" Nao wakamba, "Taawa Harani."⁵ Akawamba, "Mwammanya Labani mwana ywa Nahori?" Wakamba, "Tammanya."⁶ Akawamba, "Je nkajambo?" Wakamba, "Nkajambo, na kauwa hada, Raheli manawe ywa kivyee eza na ngoto."⁷ Yakobo akamba, "Kauwa ni musu. Nkio ukati wa kukuba ngoto hamwe. Mwakundwa kuwanywisa ngoto na ikabinda na kuwabada waise."⁸ Wakamwamba nkatidaha kuwanywisa kiamuo mabunga yose yedugane hamwe. Nee wagosi wendaho watoongose iwe kuawa he mwaongo wa kisima nee ndiho tiwanywise ngoto."⁹ Ukati yake kutamwiia nao Raheli akeza hamwe na ngoto wa tatiakwe mana nee akawa isa.¹⁰ Yakobo ekumuonaho Raheli, mwana ywa Labani, umbude da mamiakwe na ngoto wa Labani, umbu na mamiakwe, Yakobo akeza mwa uwanga akatongoosa iwe kuawa mwangoi mwa kisima na akawanywisha ngoto wa Labani, umbu da mamiakwe.¹¹ Yakobo akambusu Raheli na akaia kwa sauti.¹² Yakobo akamwambia Raheli kwamba nee ni ndugu ywa tatiakwe, na kwamba nee ni mwana Rebeka. Ikabinda yeye akaguuka kumwambia tatiakwe.¹³ Labani ekusiaho mbui kuhusu Yakobo mwana dadie, akaita kudugana nae akamkumbatia, akambusu na kumweeta nyumbai kwakwe. Yakobo akamwambia Labani mbui izi zose.¹⁴ Labani akamwamba, "Kwakwei wewe uvuha dangu na nyama yangu." Ikaawaho Yakobo akekaa nae kana mwezi umwe.¹⁵ Ikaawa aho Labani akamwamba Yakobo, "Je unihiazikie bue kwa kuwa wewe undugu ywangu? Nambia maiho yako yenda yawe viivihvi?"¹⁶ Basi Labani nee ana wana vivyee waidi zina da mkuu nee ni Lea, na zina da mdodo nee ni Raheli.¹⁷ Meso ya Lea nee ni zaifu akini Raheli nee ni mtana ywa umbo na muonekano.¹⁸ Yakobo akamkunda Raheli ivyo akamba, "Nendanikuhiazikie myaka mfungate kwa ajii ya Raheli, binti ywako mdodo."¹⁹ Labani akamba yenda iwe vyedi kukwenka wewe kuliko kumwenka muntu mtuhu. Ekaa na mimi."²⁰ Ivyo Yakobo akamhizikia kwa miaka mfungate kwa ajii ya Raheli; nayo ionekana kwakwe kana misi micheche tu, kwa ajii ya ukundiso ekuwaaao nao kwakwe.²¹ Ikabinda Yakobo akamwamba Labani, "Nenka mkazangu, mana misi yangu itimia - ili kwamba nimtegu!"²² Ivyo Labani akagonenka wantu wa hantu aho na kuandaa nyemi.²³ Ukati wa guoni, Labani akamdoa Lea mwanawe mkuu na kumweeta kwa Yakobo, akagona nae.²⁴ Labani akamwenka mdima ywakwe ywa kivyee Zilpa kuwa mjakazi ywa Lea.²⁵ Yekubuaho keo, kauwa, kumbe ni Lea! Yakobo akamwambia Labani ni mbwai ili wekunigosweeacho? Je nche ekukuhizikia kwa ajii ya Raheli? Kwani basi kuntia?"²⁶ Labani akamwamba, "Kio utamaduni wetu kumwaavya mdodo kabla ya mvyagwa ywa bosi."²⁷ Kamiisha juma da bibi halusi na tenda likweke yuda mtuhu pia kwa mhitu wa kunihizikia myaka mituhu mfungate."²⁸ Yakobo akagosoa ivyo na akatimiza juma Lea. Akaawa aho Labani akamwenka Raheli binti yakwe kuwa mkaziwe.²⁹ Akini Labani akamwenka Raheli binti yakwe Bilha, kuwa mjakazi yakwe.³⁰ Ivyo Yakobo akagona na Raheli pia, akini akamkunda Raheli kwemboka Lea. Ivyo Yakobo akamhizikia Labani kwa myaka mfungate mituhu.³¹ Yahwe akaona kwamba Lea nkeekukundwa ivyo akadifunga ifu dakwe, akini Raheli nkekuwa na mwana.³² Lea akatoza ifu na kuvyaa mwana naye akamwetanga Rubeni. Mwana kamba kwa kuwa Yahwe kaikauwa suuba yangu; kisishaka muunangu sasa enda ankunde."³³ Ikabinda akatoza ifu vituhu na kusuzamia mwana akamba, "Kwa ajii Yahwe kasikia kwamba nikikundwa, kwaiyo kanenka mwana mtuhu," na akamwetanga Simoni.³⁴ Ikabinda akatoza ifu vituhu na kusuzamia mwana akamba ukati unu muumangu enda aungane na mimi kwakuwa nkimvyaiya wana watatu kwa iyo akatengwa Lawi.³⁵ Akatoza ifu vituhu na kusuzamia mwana. Akamba, "Ukati unu nenda nimtongee Yahwe." Kwa hiyo akawenga zina dakwe Yuda; akabinda akaeka kuvyaa.

Chapter 30

¹ Raheli ekuonaho nkamvyaiya wana Yakobo, Raheli akamwonea wivu dadie. Akamwamba Yakobo, "Nenka wana, nkivyo nafa."² Hasira ya Yakobo kwa Raheli ikawa ni nkuu sana. Akamwamba, "Mimi ni badii ya Mungu, mwekukuzuia usekupata wana?"³ Akamwamba, kaua, kuna mjakazi wangu Bilha. Gona naye uwo utende me uvyazi wangu, nami nndanipate wanawe.⁴ Ivyo akamwenka Bilha mjakazi kama mkaziwe, na Yakobo akagona naye.⁵ Bilha akatoza mimba na kumvyaiya Yakobo mwana.⁶ Kisha Raheli akamba, "Mungu kaamua kwa faida yangu. Kayatetegeeza maombi yangu na kunenka mwana." Kwa ajii iyo yuda mwana akamwetanga Dani.⁷ Bilha, mjakazi wa Raheli, akatoza mimba vituhu na kumvyaiya Yakobo mwana ya kaidi.⁸ Raheli akamba, "Kwa mashindano ya nguvu nenikashindana na dada nami nkimvota." Akamwetanga zina dakwe Naftali.⁹ Lea ekuonaho nkavyaa vituhu, akamdoa Zilpa, mjakazi yakwe na kumwenka Yakobo yakwe na kumwenka Yakobo kama mkaziwe.¹⁰ Zilpa, mjakazi wa Lea, akamvyaiya Yakobo mwana.¹¹ Lea akamba, "Inu ni bahati ntana!" Kwa iyo akamwetanga zina dakwe Gadi.¹² Kisha Zilpa, mjakazi wa Lea, akamvyaiya Yakobo mwana ya kaidi.¹³ Lea akamba, "Nna furaha kwa maana mabinti ndawanetange furaha, kwa hiyo akamwetanga zina dakwe Asheri."¹⁴ Mwe siku za mavuno ya ngano Rubeni akaita tanga na kuona ntunguja. Akamwetea mami yakwe,

kisha Raheli akamwambia Lea, "Nenka baadhi ya izo ntunguja za mwanao." ¹⁵ Lea akamwambia, "Je ni mbui ndodo kwako, kwa kumdoa muumangu? Je na sasa wafaigwa n'kudoa ntunguja za mwanangu pia? Raheli akasema, "Kisha undaugone nae ivyeo makio kwa kubadiishana na ntunguja za mwanao." ¹⁶ Guoni Yakobo akagotoka. Lea akenda kumhachiiza na kumwambia, ivyeo wagona na mimi, kwani nkikuaajiri kwa ntunguja za mwanangu sa ivyo Yakobo akagona na Lea mwe kia kio. ¹⁷ Mungu akamsikia Lea, na akatoza mimba na kumvyaia Yakobo mwana ya shano. ¹⁸ Lea akamba, "Mungu kaniha nekuavyo nikatigiwa, kwa sibabu nkimwenka muumangu mjakazi yangu." Akamwetanga zina dakwe Isakari. ¹⁹ Lea akatoza ifu vituhu na kuvya mwana ya shano kwa Yakobo. ²⁰ Lea akamba, "Mungu kanenka zawadi ntana. Sasa muumangu andanishimu, kwa sibabu nkimvyaia wana sita." Akamwetanga zina dakwe Zabuloni. ²¹ Baadaye akapata kandee na kumwetanga zina dakwe Dina. ²² Mungu akamkumbuka Raheli na kundegeeze. Akapata ifu. ²³ Akapata ifu na kuvyaa mwana, akamba, "Mungu kaniusia soni." ²⁴ Akamwetanga zina dakwe Yusufu, uku asema, Yahwe kaniongezea mwana mtuhu." ²⁵ Baada ya Raheli kumvya Yusufu, Yakobo akamwambia Labani, "Nieka niite, ili niite nyumbani kwetu na mwe si yangu. ²⁶ Nenka wakazangu na wanangu nekukutumikia kwa ajii yao, na unieke nihauke, kwani wamanye nekukutumikiavyo. ²⁷ Labani akamwambia, "Kama undaunitegeeze, tuia, kwamba kwembokea wewe Yahwe kanibariki. ²⁸ Kisha akamwambia, "Taja unitigiavyo nami nndanikuihe." ²⁹ Yakobo akamwambia, "Wamanye nekukutumikiavyo, na jinsi ambavyo mfugo wako wekuavyo na mimi. ³⁰ Ne ni wacheche kabla nkizati kweza na waongezeka kwa wingi. hohose nekukutumikiaho Mungu kanibariki. Je mpaka mwe ini nami ne andae kwa ajii ya nyumba yangu?" ³¹ Sa ivyo Labani akamwambia, "Je nikuihe mbwai? Yakobo akasema, usekunenka chochose. Na kama undaugosoe ivi kwa ajii yangu, nndaniwaise vituhu ngoto wako na kuwatunza. ³² Nieka ivyeo nemboke mwe dewa dako kwa kuusa kia ngoto mwenye mawakowako, na kia ngoto mzize, na kia mbuzi mwenye mawakowako. Awa wose ne ujira wangu. ³³ Uadilifu wangu undaushuhudie kwa ajii yangu aho baadaye, ndiho weze ukaue ujira wangu. Kia ambaye nkana misitali na mzize mwe ngoto kama andaaonekane kwangu basi ni ya ubavi." ³⁴ Labani akamba, "Nakubali. Na iwe kama usemavyo." ³⁵ Kwa mtindo unu Labani akaua mabeberu yenye minjooza na mawako wako, na kia mwekua mweupe na mweusi kwa mbuzi akawakabidhi kwa wanawe. ³⁶ Pia Labani akaahidi ntambo ya siku ntatu gatigati yakwe na Yakobo akabaki ne muisi wa ngoto wa Labani wekubakiao. ³⁷ Yakobo akadoa matawi mawisi yekusengwayo ya mipopia, mlozi na mwaramoni muwisi akauusa maganda vyedi ida michiizi ingaayo ionekane, na akagosa ivi mpaka ida sehemu ing'aayo ionekane mwe zia fito. ³⁸ Kisha akazichovya mwe biika da mazi zia fito za minjooza wekwezaho kunywa mazi wada wanyama. Wakapata mimba wada wanyama. ³⁹ Wakakweana mbele ya zia fito; wakavyaana wenye minjooza na mawakowako. ⁴⁰ Yakobo akawaika nkandani na kundi da Labani. Kisha Yakobo akayatenga aya makundi yake mwenyewe pekee na hakuwaweka pamoja na wale wa Labani. ⁴¹ Wada wenye nguvu wekukweanaho akalaza zia fito ili kwamba watoze mimba. ⁴² Akini wada dhaifu wekwezaho nkekuvitenda ivyo, kwa hiyo ikawa wanyonge ni wa Labani na wenye nguvu ni wa Yakobo.

⁴³ Mtu huyo akastawi sana. Akawa na kundi kubwa la kondoo, wajakazi na wajoli, ngamia na punda.

Chapter 31

¹ Basi Yakobo akategeseeza mbui za wana Labani, wakamba, "Yakobo kadoa yose yekuwayo ye tatietu, na ni kwa kuawa kwe mai ye tatietu kapata utajiji wakwe." ² Yakobo mwonekano mve cheni cha Labani. Akaona mzi yakwe ibadiika. ³ Ikawa Mungu akamwambia Yakobo, "Uya kwe si ya tatizako na nduguzo nami nndaniwe na wewe." ⁴ Yakobo akaagia kuwetanga Raheli na Lea wazoi mwe kundi dakwe da ngoto ⁵ nae akamwambia, "Naona nia ya tatienu kwangu ibadiika, iya Mungu wa tate mimi yu hamwe na mimi.

⁶ Nanyi mwamanyia ya kuwa ni kwa nguvu zangu zose nkintumikia tatienu. ⁷ Tati enu kanilufya kabadiishe njila wangu maakumi akini Mungu nkekumruhusu kunidagamiza. ⁸ Ati nee kamba, 'Wanyama wose wenye mawakowako ndawawe ujila wako,' nee vyekuavyo ngoto wose wekuvyaaho wana wenye mawako. Na aho ekwambaho wenye milia wonda wawe ujila wako; nee kundi kundi dose dikavyee wana wenye milia. ⁹ Kwa sia inu Mungu kamhoka tatienu mifugo akanenka mimi. ¹⁰ Ukati wekumwe msimu wa kukweana nkione mwe sozi mabebelu yekuwakweavyo kundi. Mabebelu nee ni milia, mawako na mawakowako. ¹¹ Malaika wa Mungu akanamba mve sozi, 'Yakobo.' Nikaamba, 'Mimi aha.' ¹² Akanamba, 'Enua meso yako ukaue mabebelu wakweavyo kundi. Wana milia, mawako na mawako wako, nkiona kia mbui Labani akugosoeado. ¹³ Mi ni Mungu wa Betheli, hantu wekuisisaho siki mavuta hantu wekumiikiaho nazii. Basi enuka an uhauke mwe inu si uhite kwe si wekuvyaigwayo. ¹⁴ Raheli na Lea wakaandua na kumwambia, "Je kuna sehemu yoyose hambu ulisi wetu mve nyumba ya tatietu?" ¹⁵ Je ukatigosoe enga wageni? Kwa ajii katitaga na kwa ujumla kasawanya hea zetu. ¹⁶ Mai zose ambazo isasa Mungu kamhoka tatietu ni zetu na wana wetu. Isasa basi, dodose Mungu udido akambie digosoe. ¹⁷ Yakobo akenuka na kwakweze wanawe na wakaziwe mwe ngamia. ¹⁸ Akawaongoza mifugo yakwe yose mbele yakwe, hamwe na mai zakwe zose wanyama ekuwapatao uko Padan Aramu. Akauka aho akaelekea kwa Isaka tatiakwe kwe si ya Kanaani. ¹⁹ Iya Labani ekwendaho kuwasa mazoya ngoto, Raheli akabawa miungu ya nyumba ya tatiakwe. ²⁰ Yakobo pia akamhufya Labani Mwarami, kwa kwesekumwenka taalifa kuwa ahauka. ²¹ Kwa iyo akahauka na vyose ekuwavyo navyo na kinyanyi akavuke mto akaelekea kwe si ya miima ya Gileadi. ²² Siku ya ntatu Labani akamwambia Yakobo kaguuka. ²³ Kwa ivyo akawadoa wandugu wakwe na yeye wakamtongea kwa ntambo ya siku saba. Akampate kwe si ya miima ya Gileadi. ²⁴ Basi Mungu akeza kwa Labani Mwarami mwe sozi ya kio akamwambia, "Ujihadhali usekumwambia Yakobo mbui yoyose iwe ntana au mbaya." ²⁵ Labani akampata Yakobo. Basi Yakobo wee kaika hema kwe

si yenye miima. Iyakini Labani akaika nkambi hamwe na wandugu wakwe kwe si ya miima ya Gileadi.²⁶ Labani akamwamba Yakobo, "Kutendani, kuwadoa wanangu wa kivyee enga mateka wa nkondo?"²⁷ Kwa mbwai kuguuka kwa sili na kunihufya kwa kwesekunambie? Nee nkikuruhusu uhauke kwa cheeko, nyimbo, kwa matowazi ne vinubi.²⁸ Nkwekunieka niwabusu wezuku wangu na wanangu wa kivyee na kuwaaga. Basi kugosoa ubahau.²⁹ Imwe uwezo wangu kukudagamiza iya Mungu wa tatiako katamwia na mimi kio cha ivyeo akanamba, 'Jihazali usekumwambia Yakobo mbui ntana waa mbaya.'³⁰ Na isasa kuhauka kwa ajii kuitamani sana nyumba ya tatiako. Akini kwa mbwai kubawa miungu yangu?³¹ Yakobo akaandua akamwamba Labani, "Ni kwa ajii nkiogoha kwa ajii kunihoka wanao wa kivyee kwa nguvu nee vyekuekavyo nkihauka kwa sii."³² Yoyose mvekubatua miungu yako nkana aendelee kuishi. Mbele ya wandugu wetu onyesha chochose cheicho chako nenacho ukidoe." Kwa maana Yakobo hakujua kwamba Raheli alikuwa ameviiiba.³³ Labani akengia mve hema ya Yakobo na hema ya Lea na kwe hema da wada wajakazi waidi nkekuviona. Akakuva kwe hema da Lea na kwengia kwe hema da Raheli.³⁴ Basi Raheli akawa kadoa miungu ya kaya na kuika mwe babu da ngamia na kuyekaiya. Labani akaondeza mve hema dose iya nkekuiona.³⁵ Akamwamba tatiakwe, "Usekukimwa bwana wangu kwamba ukidaha kugooka mbele yako kwa ajii ni kipindi changu." Kwa ivyo akaondeza akini nkekuiona miungu nyumbai mwakwe.³⁶ Yakobo akakimwa na kutambaisana na Labani. Akamwamba, "Kosa dangu ni dihi? Zambi yangu ni ihi, hata ukanezea kwa ukai?"³⁷ Kwa ajii kusungumanya mai zangu zose. Kuonani kati ye kintu chochose cha nyumbai mwako? Viike aha mbele ya wandugu wetu ili waamue kati yetu waidi.³⁸ Kwa miaka ishiini nee tiwose ngoto wako na mbuzi wako nkawekubanga maifu, waa nchekude ntogota da ngoto kwe wanyama wako.³⁹ Chekubewacho ni hayawani nchekukutea. Badii yakwe nkitaazia kuaga uko wabaigwa musi au kio.⁴⁰ Nkiwa aho wakati wose; wa musi joto divipate na mpheho wakati wa kio na nchekupata usisiza.⁴¹ Miaka inu ishiini ne ni mve nyumba yako. Nkikugosoea ndima miaka kumi na nne kwa ajii ya wanao wa kivyee waidi, na miaka mtandatu kwa ajii ya mifugo yako kubadiisha ujila wangu maa kumi.⁴² Isipokuwa Mungu wa tate, Mungu wa Ibrahimu, yuda Isaka mmuogohe ane mimi, bila ya shaka nee kunigaa mikono ye bue. Mungu kaona sungu zangu na nikugosoavyo ndima kwa bidii, kwa ajii iyo akakemea kio cha ivyeo.⁴³ Labani akaandua na kumwamba Yakobo, "Wandee awa ni wanangu wa kivyee, wezuku ni wezuku wangu, na wanyama ni wanyama wangu. Yose uonayo ni yangu akini nitende viviihi kwa awa wanangu wa kivyee au kwa wanangu nekuvyaa?"⁴⁴ Kwa iyo sasa tiike kiaga wewe na umi na kiwe shahidi gatigati ye mimi na wewe."⁴⁵ Kwa ivyo Yakobo akadoa iwe kudiika enga siki.⁴⁶ Yakobo akawamba wandugu wakwe, "Kusakusani maiwe." Wakakusakusa maiwe na kuyaika kizumu. Wakaukaho wakada ahoaho he kia kizumia.⁴⁷ Labani aketanga Yega Saha Dutha, iya akini Yakobo aketanga Galeedi.⁴⁸ Labani akamba, "Kizumu iki ni shahidi gatigati ya mimi na wewe ivyeo." Kwa ajii iyo zina dakwe ni Galedi.⁴⁹ Yetangwa pia Mispaa, kwa ajii Labani kaamba, "Yahwe na atikaue mimi na wewe tesaho kuonana."⁵⁰ Ati ndauwenke suube wanaugu wa kivyee au ndaudoe wavyye watuhu mbai ne wanangu etiho nkamkune mtu tenae, kua Mungu ni shahidi kati yangu na wewe."⁵¹ Labani akamwamba Yakobo, Kauwa kizumu iki, kua siki nekuikayo kati yangu nawewe.⁵² Kizuma iki ni shahidi na siki ni shahidi, kwamba nikinanemboke kizumu iki kweza kwako nawe ukunewemboke kizumu iki kweza kwangu kwa ubanaasi.⁵³ Mungu wa Ibrahimu, na mungu wa Nahori, miungu ya tatizao waamue kati yetu." Yakobo akeapiza kwa woga wa Isaka tatiakwe.⁵⁴ Yakobo akaavya kafa kwe muima akawetanga wandugu wakwe kua ukande. Wade na kwekae kio kigima kwe mima.⁵⁵ Labani akenka kio kio akawabusi wezakwie na wanawe wa kivyee akawabaliki. Akauka aho akahauka na kugotoka kwakwe.

Chapter 32

¹ Yakobo pia akaendelea na ntambo yakwe, na malaika wa Mungu wakakintana naye.² Yakobo ekuwaonaho akaamba, "Inu ni nkambi ya Mungu," kwaiyo akahetanga hantu hada Mahanaimu.³ Yakobo akatuma wajumbe mbee yakwe waite kwa Esau nduguye kwe sii ya Seiri, kwe eneo da Edomu.⁴ Akawaagiza akamba, "Ivi nee mwendavyomseme kwa mkuu wangu Esau: Ivi nee mtumwa wako Yakobo aambavyo: 'Nee nkiwa nikaaka na Labani, naye kacheewa kuuya kwangu hadi ivi sasa.'⁵ Nina ng'ombe, mphunda, na ngoto, wajori na wajakazi. Nkituma ujumbe unu kwa mkuu wangu ili kwamba nipate uhusa mbee yako."⁶ Wajumbe wakauya kwa Yakobo na kumwambia, "Tiita kwa Esau nduguyo. Eza kukuhokea hamwe na wantu mia nne."⁷ Nee Yakobo aogoha na kutaabika sana. Akawapanga wantu ekuwao nao kwe nkambi mbii na ngoto pia, mbuzi na ngamia.⁸ Akaamba, "Ati Esau onda aishambulie nkambi mwenga, ndiho nkambi ya kaidi yendaho isalimike."⁹ Yakobo akaamba, "Mungu wa tati yangu Ibrahimu, na Mungu wa tati yangu Isaka, Yahwe, wekuniambiae, "Uya kwe sii yako na kwa jamaa yako, nami nonda nikustawishe,"¹⁰ Miye nkina stahili ya matendo yako yose ya agano da uaminifu na ustahilifu wose wekumgosweeao mtumwa wako. Mana nkiwa na ngoda tu, nekuvukaho unu mto wa Yordani, na ivi sasa nkiwa na matuo maidi.¹¹ Tafazai niokoa kuawa kwe mikono ya ndugu yangu, mikono ya Esau, kwa mana namuogoha, kuwa onda eze kunishambulia mimi na wavyye na wana.¹² Miya kwamba, 'Hakika nonda nikutende ufanikiwe. Nonda niugosoe ukoo wako kuwa kama msanga wa bahai, ambao nkaudaha kuhesabika.'¹³ Yakobo akekaa hada kiyo kigima. Akadoa baadhi ya vintu ekuwavyo navyo kama zawadi kwa Esau, nduguye:¹⁴ mbuzi wakivyee mia mbii na mabeberu ishiini, ngoto wa kivyee mia mbii na magosi ya ngoto ishiini,¹⁵ ngamia wakamwao mee selasini na wana wao, ng'ombe wakigosi alubaini, na matuhu kumi, mphunda wa kivyee ishiini, na wa kigosi ishiini.¹⁶ Akawaika mwe mikono ya watumwa wakwe kiya kundi ikedu. Akawamba, "Ongoani mbee yangu na muike nafasi kati ya kundi na kundi."¹⁷ Akamwagiza mtumishi wa bosi, akawamba, "Ndugu yangu Esau endaho akintana nawe na kukuuza, "Nyie ni wa ndai? Mwaitahi? Na wanyama awa mbee yenu ni wa ndai?"¹⁸ Umwambe, ni mtumwa wako Yakobo. Ni zawadi

amwegaiyazo mkuuwe Esau. Naho eza yu nyuma yetu." ¹⁹ Yakobo akaavya maelekezo kwa kundi da kaidi na da ntatu na wantu wose wekuongozanao na makundi ya wanyama. Akamba, msemi via via kwa Esau mundaho mdugane naye. ²⁰ Yawabidi mgombeke kwamba, 'mtumwa wako Yakobo pia eza nyuma yetu.' Kwani kafikii onda amtuize Esau kwa zawadi nekutumazo mbee yangu. Halafu baadaye nendaho nimuone, bia shaka onda anihokee." ²¹ Bosi zawadi zikaongoa. Yee mwenye akekaa nkambini kio icho ²² Yakobo akenuka na kio, na akawadoa wezwaake, watumwa wake wa kivyee na wanawe kumi na mbii. Akawembosa koongo da Yaboki. ²³ Kwa siya inu akawegaa kwembokea chemchemu hamwe na mai yakwe yose. ²⁴ Yakobo akabadwa ikedu na mntu akashindana naye hadi makeo keo. ²⁵ Mntu yuda ekuanaho nkadaha kumshinda, akatoa nyanga yakwe. Nyanga ya Yakobo ikate yuka ekuaho akashindana naye. ²⁶ Yuda mntu akamba, "Eka niite kwani kwacha." Yakobo akamba, nkina nikuekee uite mpaka unibaiki." ²⁷ Yuda mntu akamuze, "Zina dako ni ndai?" Yakobo akamba, "Yakobo." Yuda mntu akamba, ²⁸ "Zina dako nkadina diwe Yakobo vituhu, bali Israeli. Kwa mana kushindana na Mungu na wanadamu naho kushinda." ²⁹ Yakobo akamwamba, "Tafazai niambia zina dako." Akamwamba, "Kwa mbwai waniuza zina dangu?" Kisha akambaiki hada. ³⁰ Yakobo akapata hantu hada Penieli mana kaamba, "Nkimuona Mungu cheni kwa cheni, na maisha yangu yasalimika." ³¹ Zua dikalawa Yakobo ekuiyombokaho Penieli. Nee akadema kwa sababu ya nyonga yakwe. ³² Ndiyo mana wana wa Israeli nkawada nyama ya nyonga mana yuda mntu kaumiza izo nyama ekutenguaho nyonga ya Yakobo.

Chapter 33

¹ Yakobo akenua meso yakwe na, kaua, Esau neakeza, nanekawa na wantu mianne hamwe na yeye. Yakobo akawagawanya wana kati ya Lea, Raheli, na wada wandima waidi. ² Akabinda akawaika wandima na wanao mbele, wakatongewa na Lea na wanawe, Raheli na Yusufu wakatongea mwisho wa wose. ³ Yeye mwenye akaongoa mbele yao. Akasujudu mara saba kuelekea ardhi, hata ekuahohehi na umbudakwe. ⁴ Esau akaguuka kumlaki, neamkubatia, akakumbatia singo yakwe na kumbusu. Akabinda neewaiya. ⁵ Esau ekwenuaho mesho, kaona wavyee na wana. Akauza, "Awa wantu hamwe nawe nikina ndai?" Yakobo akagombeka, Ni wana ambao Mungu kamwenka mtumishi wakwe kwa neema." ⁶ Ikabinda wandima wakekaa hamwe na wana wao, nao newasujudu. ⁷ Akatongea Lea na wanawe wakeza na kusujudia. Kiheo Yusufu na Raheli wakeza na kusujudia. ⁸ Esau akagombeka, Wamaanisha mbwai kwa makundi aya yose nekuduganayo nayo?" Yakobo akamba, "Kuondeza kibali mbele zumbe yangu. ⁹ Esau akamba, "Ninayo ya kugenyee, umbuu dangu. Tunza wenayo kwa ajii yako mwenye." ¹⁰ Yakobo neeamba, "Aaachuu, tafazai, ikiwa nkiona kibali mbele zako, basi uhokee zawadi yangu kuawa mwe mikono yangu, na nikama kukaua cheni cha Mungu, na kunihokea. ¹¹ Tafazai hokea zawadi yangu wekuetewayo, kwa via Mungu kanigoswea kwa neema, na kwavia ni navyo vya kutosha." Ivyo Yakobo akamsihi, na Esau neeamkubali. ¹² Akabinda Esau akamba, "Haya tihauke. Ndanikuongwee." ¹³ Yakobo akamwamba, "Zumbe yangu eza kwamba wana ni wateke, na kwambo ngoto na ng'ombe wankesa ndama wao. Ikiwa wendawegalwe kwa kinyanyi siku mwenga, wanyama wose wandawafe. ¹⁴ Tafazai zumbe yangu na amwongoe mndima yakwe. Ndanitambe mpahoe mpahoe, kwa kadii ya mifugo yembele yangu, na kadii ya wana, hata nendahonibue kwa zumbe yangu uko Seiri." ¹⁵ Esau neeamba, haya nikubadie baadhi ya wantu wangu ambao wahamwe na mimi." Yakobo akamba, "Kwa mbwai kugosoa ivyo? Zumbe yangu keza mkalimu yangu kiasi cha kutosha." ¹⁶ Ivyo Esau akavoka kuuya Seiri. ¹⁷ Yakobo akatamba kuelekea Sukothi, akezengea nyumba, na akagosoa kwa ajii ya mifugo yakwe. Ivyo zina da eneo detangwa Sukothi. ¹⁸ Yakobo ekwezaho kuawa Padani Aramu, akabua saama katika mzii wa Shekemu, wekuao mwe sii ya Kanaani. Akatoa nkambi hehi na mzii. ¹⁹ Kisha akagua kipande cha ardhi ekuaho kaika hema dakwe kuawa kwa wana wa Hamori, tatiakwe da Shekemu, kwa vipande mia vya feza. ²⁰ Akazenga mazabahu hada na kuyetanga El Elohe Israeli.

Chapter 34

¹ Basi Dina, mwana kivyee ywa Lea ekumvyaiia Yakobo, kenda kuwakaua wandee wa sii. ² Shekemu mwana wa Hamori Mhivi, mwana mfaume wa sii, akamuona, na akamgwia kwa nguvu na akagona naye. ³ Akatamiwa na Dina, mwana ywa Yakobo. Akamkunda mndee uyo na akatamuiya nae kwa upole. ⁴ Shekemu akamgombeka Hamori tati yakwe, "Nenkha uyu mndee awe mkazangu." ⁵ Basi Yakobo akamanywa kwamba nee kamchafua kae ndee dakwe, wanawe wa kigosi ne wa uwisi, Yakobo akawagoja, waue uisi. ⁶ Hamori tatiyakwe da Shekemu akenda kutamuia na Yakobo. ⁷ Wana wa Yakobo wekusikiaho mbui izi wakauya uwisi. Wabwanga awa wakaihiwa sana. Waihiwa wakimwa kwa sababu nee kamgea soni Israeli kwa kumlazimisha ndee da Yakobo, kwa maana mbui kama inu nkhaiyokukundwa igosoke. ⁸ Hamori akatamuia nao akagombeka, "Shekemu mwanangu amkunda ndee denu. Mfiienimbaa mwenkheni amtende mkaziwe. ⁹ Tiozane, tenkheni wadee wenu nanywi mdoo wandee wetu kwa ajii yenu wenye. ¹⁰ Mwenda mwekae naso, na sii yendaiwe wazi kwa ajii yenu kugosoa biashaa na kwepatia mai." ¹¹ Shekemu akamgombeka tati yakwe na nduguze, "Na nione kibali mwe meso yenu na chochose mwendachomnambie nenda nilavye. ¹² Nambiani kiasi kikuu chechose cha mai na zawadi mkundavyo, nenda eilavye, mia mnenkhe uyu mndee awe mkazangu." ¹³ Wana wa Yakobo wakamgombeka Shekemu na Hamori tati yakwe kwa hila, kwa maana Shekemu nee kamnajisi Dina umbu dao. ¹⁴ Wakamgombeka, "Nkatina timlavye umbu detu kwa mntu yeyose mwese tohara; kwa maani ni kwetu ni soni. ¹⁵ Tenda tikubaliane nanywi kama mwenda mgewe tohara inga sisi, iwe kia mgosi miongoni mwenu enda agwiswe. ¹⁶ Nee tendahotiwenkhe wandee wetu, naswi tendatiwadoe wandee wenu, naswi tenda tekae nanywi na kuwa wamwe. ¹⁷ Mia kama nkhamtitegeeza na nkhamunamugwiswe tamdoa umbu dedu na kuhauka. ¹⁸ Ntamuizi zao nkazokufaa Hamori na Shekemu mwanaye. ¹⁹

Mbwanga nkhekucheewa kutenda wekugombekacho, kwa maana nee kaagizwa na ndee da Yakobo, na kwa sababu nee ni mntu mkuheshimiwa sana mwe nyumba ya tati yakwe.²⁰ Hamori na mwanawe Shekemu wakaita kwe lango da mzi wao na kutamuiwa na wantu wa mzi, wakagombeka,²¹ "Wantu awa wanaamani nasi, na wekae mwe sii yetu na wagosoe biashaa, kwa maana sii ni nkhuu ya kutosha. Tiwategueni wandee wao kwa wavyee wetu naswi tiwenkhe wana wetu wawategue."²² Kwa shariti idi tu awa wakubali kwekaa nasii na kuwa wamwe, kana kia mgosi: mwanakigosi endaagewe tohara (endaagwiswe) inga wowo.²³ Je wanyama wao na na vintu vyao - wanyama wao wose wenda wawe wetu? Haya na tevane nao, nao wendawekae naswi."²⁴ Wantu wose wa muzi wakamtegeeza Hamori na Shekemu, Kia mhosi akagewa tohara.²⁵ Mwe siku ya ntatu, ya kuhumiza vionda wana waidi wa Yakobo (Simoni na Lawi, waumbuze na Dina), wakatoza mahamba kia mwoneka na uhamba wakwe, wakaushambulia mzi wekuwao na ulinzi mkuu, wakawakoma wagosi wose.²⁶ Wakamkoma Hamori na Shekemu kwa makai ya uhamba. Wakamdoa Dina kwe nyumba ya Shekemu wakahauka.²⁷ Wada wana watuhu na Yakobo wakeza na maiti na kuuteka nyara mzi, kwa kuwa wada wantu nee wamnajisi umbu dao.²⁸ Wadoa makundi yao ya ngodo, mbuzi, mpunda na kia kintu cha mzi uda na viunga vyakwe.²⁹ Utajii wose. Wana na wavyee wao wose, wakawadoa. Na wakadoa kia kintu chekuwamwo nyumbai.³⁰ Yakobo akawagombeka Simoni na Lawi, "Munietea masa kunitenda mntu mkuu kwa wenyezi wa sii, inu Wakanani na Waperizi. Mie nina wantu wacheche. Kama wendawekusanye hamwe kinyume changu na kunishambua."³¹ Mia Simoni na Lawi wakagombeka, "Je Shekemu kagoso vyedi kumtenda umbu detu inga kahaba?"

Chapter 35

¹ Mungu akamwamba Yakobo, "Enuka, kwea Betheli, na wekae uko. Unizengee hemviko hada. Nekukulawiaye hada wekumguukaho Esau kakio."² Ne Yakobo akamwamba nyumba yakwe yose ne wada ekuawo nao, "Ikani hae miungu yenu yose ya kigeni mwenenayo. Mweika safi na kubadii nguo zenu."³ Sasa tihauke na kuita Betheli. Uko andanizengee hevimviko kwa Mungu, mwekuniandua kwe msi wa shida yangu nae kawa msi wa shida yangu nae kawa hamwe nami kia niitaho.⁴ Wakamwenka Yakobo miungu yao yose ya kigeni wekuayo nayo na vipuli vyekuavyo mwe makutwi yao. Yakobo akavifukia, sii ya mwaloni wekuao hehi na Shekemu.⁵ Kwa kadii wekuitavyo Mungu akagoso mizi yose ye hehi nao kuwaogoha, ivyo wantu nkawekuwatongea wana wa Yakobo.⁶ Yakobo akabua Luzu (ne Betheli), umwe sii ya Kanaani, yeye na wantu wose ekuao nao.⁷ Akazenga hemviko na kwetanga eneo ido El Betheli, kwa kuwa Mungu keonyesha kwake, ekuwaho akamguuka nduguye.⁸ Debora, muezwa wa Rebeka, akatendwa mzimu. Akazikwa Betheli sii ya mwaloni, haketangwa Aloni Bakuthi.⁹ Yakobo ekwazaho kulawa Padani Aramu, Mungu akamlawia vituhu na kumbaliki.¹⁰ Mungu akamwamba, "Zina dako ni Yakobo, mia zina dako nkadinadiwe Yakobo vituhu. Zina dako donda diwe Israeli."¹¹ Mungu akamwamba, "Mimi ni Mungu Mwenyezi, Uwe mwenye kuvyaa na kuongezeka. Taifa na wingi wa mataifa yondayakwezee, na wafaume wondawalawe mwe uvyazi wako."¹² Sii ambayo ne nkimwenka Ibrahimu na Isaka, nendanikwenke wewe. Nami nendaniwenke uvyazi wako sii ii."¹³ Mungu akakwea kulawa hantu ekutamwiahho naye.¹⁴ Yakobo akaika nguzo hantu ekutamwiahho naye, nguzo ya iwe. Aketia uwanga yakwe kafa ya kinywaji na aketia mavuta uwanga yakwe.¹⁵ Yakobo akahetanga Betheli sehemu ekutamwiahho naye.¹⁶ Wakaendelea na ntambo yao kulawa Betheli. Kabla ya kubui Efrathi, Raheli akatozwa ni usungu.¹⁷ Akawa na uzungu mzito. Ekuwaho kwe usungu mzito zaidi, muausa akamwamba, usekuogoha kwani ondaupate mwana mtuhu wa kigosi."¹⁸ Ekuaho kaibu ya kutendwa mzimu ida pumzi ya kiheo, akamwetanga zina dakwe Benoni, mia tati yakwe akamwetanga zina dakwe Benjamini.¹⁹ Raheli akatendwa mzimu na kuzikwa he sia itayo Efrathi (ne Bethlehemu).²⁰ Yakobo akaika nguzo he kabui dakwe. Ne utangio wa kabui la Raheli hata ivi eo.²¹ Israeli akaendelea na ntambo yakwe na kuika nkambi yakwe kuvuka mnara wa walinzi wa ngoto.²² Yakobo ekuaho ekakaa kwe sii iyo, Rubeni akagona na Bilha suria wa tati yakwe, na Israeli akasikia ido. Basi Yakobo ne ana wana kumi na mbii.²³ Wanawe kwa Lea ne ni Rubeni, mvyagwa wa bosu wa yakobo, na Simoni, Lawi, Yuda, Isakari, na Zabuloni.²⁴ Wanawe kwa Raheli ne ni Yusufu na Benjamini.²⁵ Wanawe kwa Bilha, mjakazi wa Raheli ni Dani na Naftali.²⁶ Wana wa Zilpa, mjakazi wa Lea, ne ni Gadi na Asheri. Awa wose ne ni wana wa Yakobo wekuvyagwao kwakwe uko Padani Aramu.²⁷ Yakobo akeza kwa Isaka tati yakwe uko Mamre kwe Kiriathi Arba (zina sawa na Hebroni), ekuaho akaishi Ibrahimu na Isaka.²⁸ Isaka akaishi miaka mia mwenga na themanini.²⁹ Isaka akapumua mpungio ya mwisho akatendwa mzimu akakusanywa hamwe na wahenga wakwe mdaa wa misu mingi. Esau na Yakobo, wanawe wakamzika.

Chapter 36

¹ Ivi nee vivyazi vya Esau (mwekwetangwa Edom).² Esau akadoa wakaziwe kuawa kwa Wakanaani. Awa nee wekuao wakaziwe: Ada mwanangwa ywa kivyee ywa Eloni Mhiti; Oholibama binti Ana, mjukuu wa Zibeoni Mhivi; na³ Basemathi, binti Ishmaeli, dada wa Nebayothi.⁴ Ada akamvyaa Elifazi kwe Esau, na Basemathi akamvyaa Reueli.⁵ Oholibama akamvyaa Yeushi, Yalamu, na Kora. Awa nee wana Esau we kuvyagwao mwe si ya Kanaani.⁶ Esau akawadoa wakaziwe, wanawe wa vigosi na wavivye na wantu wose wa nyumbai mwakwe - wanyama wakwe wose na mai yakwe yose ekukubayo mwe si ya Kanaani, na akaita sii ya hae kuawa kwa Yakobo nduguye.⁷ Kagoso ivi kwa ajii mai zao nee ni nyingi mno kwa wowo kwe kaa hamwe. Sii wekuayo wa kekaa nee nkayekua iwende kwa mifugo yao.⁸ Kwa iyo Esau mwekumanyika kwa zina da Edomu akekaa mwesi ya muima Seiri.⁹ Ivi nee vivyazi vya Esau, tati ywa Waedomu mwesi ya muima Seiri.¹⁰ Aya nee mazina ya wana Esau: Elifazi mwana Ada, mkaza Esau; Reueli mwana wa Basemathi, mkewe Esau.¹¹ Wana wa Elifazi walikuwa Temani, Omari, Zefo, Gatamu, na Kenazi.¹² Timna, suria wa Elifazi, mwana wa Esau,

akamzaa Amaleki. Nee ni wezekuu wa Ada, mkaza Esau.¹³ Awa nee wana wa Reueli: Nahathi, Zera, Shama, na Miza. Awa ne wezekuu wa Basemathi, mkewe Esau.¹⁴ Awa walikuwa wana wa Oholibama, mkewe Esau, aliyekuwa binti Ana na mjukuu wa Zibeoni. Alimzalia Esau Yeushi, Yalamu, na Kora.¹⁵ Aya nee yekuayo makolwa mwe vivyazi vya Esau: uvyazi wa Elifazi, mvyagwa ywa bosi ywa Esau: Temani, Omari, Zefo, Kenazi, Kora,¹⁶ Gatamu, na Amaleki. Hivi vilikuwa vizazi vya koo kutoka kwa Elifazi katika nchi ya Edomu. Walikuwa wajukuu wa Ada.¹⁷ Aya nee ni makolwa kwa Reueli, mwana wa Esau: Nahathi, Zera, Shama, Miza. Hizi zilikuwa koo kutoka kwa Reueli katika nchi ya Edomu. Walikuwa wajukuu wa Basemathi, mkewe Esau.¹⁸ Aya nee makolwa ya Oholibama, mkewe Esau: Yeushi, Yalamu, Kora. Hizi ni koo zilizotoka kwa Oholibama mkewe Esau, binti Ana.¹⁹ Awa nee wana wa Esau na koo zao.²⁰ Awa nee wana Seiri Mhori, wenyezi wa sii hiyo: Lotani, Shobali, Zibeoni, Ana,²¹ Dishoni, Ezeri, na Dishani. Hizi zilikuwa koo the Wahori, wenyezi wa Seiri katika nchi ya Edomu.²² Wana wa Lotani nee ni Hori na Hemani, na Timna nee ni dada wa Lotani.²³ Awa nee ni wana wa Shobali: Alvani, Manahathi, Ebali, Shefo, na Onamu.²⁴ Awa nee wana wa Zibeoni: Aia na Ana. Mwekuona chemchem za moto nyikani, ekuaho akaisa mpunda wa Zibeoni tati yakwe.²⁵ Awa nee wana wa Ana: Dishoni na Oholibama, binti Ana.²⁶ Awa nee wana wa Dishoni: Hemdani, Eshbani, Ithrani, na Kerani.²⁷ Awa nee wana wa Ezeri: Bilhani, Zaavani, na Akani.²⁸ Awa nee wana wa Dishani: Uzi na Arani.²⁹ Aya nee makolwa ya Wahori: Lotani, Shobali, Zibeoni, na Ana,³⁰ Dishoni, Ezeri, Dishani: Aya nee makolwa ya Wahori, kuigana na kolwa dekuolozeshwavyo mwesi ya Seiri.³¹ Awa nee wekuao wafaume we kumilikio mwe si ya Edomu kabla ya mfaume yeyose kumiliki Waisraeli:³² Bela mwana wa Beori, katawala uko Edomu, na zina na mzi wakwe nee ni Dinhaba.³³ Bela ekufaho, Yobabu mwana wa Zera kuawa Bozra, akatawala hauta hakwe.³⁴ Yobabu ekufaho, Hushamu mwekua nasi ya watemani akatawala hantu hakwe.³⁵ Hushamu ekufaha, Hadadi mwana wa Bedadi mwekuwavota Wamidiani mwesi ya Moabu, akatawala hantu hakwe zina da mzi nee uketangwa Avithi.³⁶ Hadadi ekufaho, nee Samla wa Masreka akatawala hantu hakwe.³⁷ Samla ekufaho, Shauli wa Rehobothi nkande nkanda ya mto akatawal hantu hakwe.³⁸ Shauli ekufaho, Baali Hanani mwana wa Akbori akatawala hantu hakwe.³⁹ Baali Hanani mwana wa Akbori, ekufaho, akatawala hantu hakwe zina da mzi wakwe nee uketangwa Pau. Zina da mkaziwe nee aketangwa Mehetabeli, mwanangwu ya kivyee ywa Matredi, mwezukuuwe da Me Zahabu.⁴⁰ Aya nee yekuayo maziho ya wakuu wa makolwa mwe uvyao wa Esau, kwa kutongea makolwa yao na hantu hao, kwa mazi yao: Timna, Alva, Yethethi,⁴¹ Oholibama, Ela, Pinoni,⁴² Kenazi, Temani, Mbza,⁴³ Magdieli, na Iramu. Awa nee ni wakuu wa kolwa da Edomu, kwa kubasa makao yao mwesi wekumilikiyo. Nao ni Esau, tate ywa Waedomu.

Chapter 37

¹ Yakobo akaishi mwe sii ekwekaayo tatiakwe, kwe sii ya Kanaani. ² Aya nee matukio yekumhusuyo Yakobo. Yusufu, ekuwaho mbwanga wa myaka kumi na mfungate, kawa akaishi kundii hamwe na nduguze. Neekawa hamwe na wana Bilha na wana Zilpa wakaza tatiakwe. Yusufu akaeta taalifa yao mbaya kwa tati yao. ³ Basi Israeli akamkunda Yusufu kuiko wanawe wose kwa sibabu kawa mwakuzee wakwe. Akamshonea vazi tana. ⁴ Ndugu zakwe wakaona kwamba tatiao kamkunda sana kuiko ndugu zakwe wose. Wakamuifya naho nkawekutamwia nae vyedi. ⁵ Yusufu akaota ndoto, na kuwamba nduguze wakamuifya zaidi. ⁶ Akawamba, "Tafazai tegeezani ndoto inu nekuotayo. ⁷ Kauwa tiwa tikafunga miganda ya nafaka tanga na kauwa, mganda wangu ukenuka na kugooka wima, naho kauwa, miganda yenu ikasogea na kwenamia mganda wangu" ⁸ Ndugu zakwe wakamwamba, "Je ni kwei wendautitawale? Je walitawala uwanga yetu? Hataivyo wakamuifya zaidi kwa ajii ya ndoto zakwe na maneno zakwe. ⁹ Akaota ndoto ntuhu na kuwasimuiya ndugu zakwe. Akagombeka, "Kauwa, nkiota ndoto ntuhu: zua na mwezi na nyota kumi na mwenga zinenamia." ¹⁰ Akamwamba tatiakwe via via ekuwambavyo ndugu zakwe, na tati yakwe akamwegezea. Akamwamba, Je kuota ndoto ya namna yani inu? Je mamiako na mimi na nduguzo kwei kwei tendateze tikwenamie mpaka ahosi?" ¹¹ Ndugu zakwe wakamwonea kinyuu, akini tatiakwe akaiika mbui inu mwe moyo. ¹² Ndugu zakwe wakaita kuisa kundi da tatiao uko Shekemu. ¹³ Israeli akamwamba Yusufu, "Je ndugu zako nkawadiisa kundi uko Shekemu? Soo nami nikutume kwao." Yusufu akamwamba, "ni tayali." ¹⁴ Akamwamba, "Basi hita ukawakauwe nduguzo na kundi wandleavihi unielele mbui." Ivyo Yakobo akamtuma kulawa kwe koongo da Hebroni, na Yusufu akaita Shekemu. ¹⁵ Muntu yumwe akamwoona Yusufu. Kauwa Yusufu kawa akazunguuka mwe koongo. Yuda muntu akamuuzua, "Waondeza mbwai?" ¹⁶ Yusufu akamwamba, "Naondeza ndugu zangu. Tafazai nambia waisia kuhi kundi." ¹⁷ Yuda muntu akagombeka, "Wahauka hantu aha, maana nkiwasikia wakagombeka, haya titeni Dothani." Yusufu akawaba ndugu zakwe na kuwona uko Dothani. ¹⁸ Wakamuona akalawia hae, na kabla nkazati kubuahehi, wakapanga njama ya kumkoma. ¹⁹ Ndugu zakwe wakambiana wowo kwa wowo, "Kauwa mtakuota yuhehi. ²⁰ Sooni iviaha, timkome na kumwasa mwedimwe ya mashimo aya. Naswi tendatigombeke, 'Mnyama mkai kamtatua.' Naswi tendatione ndoto zakwe zendaziwevihi." ²¹ Rubeni kadisiki ido na kumhonya kuawa mwe mkono yao. Akagombeka, "Tisekwetia npome." ²² Rubeni akagombeka, "Msimwage damu. Mwaseni mwe idi shimo de aha nyikani, akini msekuika mikono juu yakwe" - ili kwamba adahe kumhonya mwe mikono yao na kumvuza kwa tati yakwe. ²³ Ikawa Yusufu ekuwabwiihaho ndugu zakwe, wakamhambua vazi dakwe lana. ²⁴ Wakamdoa na kumwasa mwe shimo. Shimo dekuwado bue ya mazi. ²⁵ Wakekaa ahosi kuda mkate. Wekwenuaho mesho yao wakakauwa na kauwa, msafaa wa Waishmaeli wekuwao ukeza kulawa Gileadi, hamwe na ngamia wao wekudoao viungo, malhamu na manemane. Wekuwao wakatamba kuvido kwelekea Misri. ²⁶ Yuda akawamba ndugu zakwe, "Ni faida yani inga tamkoma ndugu yetu na kugubika npome yakwe? ²⁷ Eu, na timtage kwa Waishmaeli na waa lisekuika mikono yetu

uwanga yakwe. Yeye ni ndugu yetu nyama yetu." Ndugu zakwe wakamlegeeza.²⁸ Wagosoabiashaa wa Kimidiani wakemboka. Ndugu zakwe wakamwenua na kumlavya Yusufu kwa Waishmaeli kwa vipande ishiini vya feza. Waishmaeli wakamdoa Yusufu mpaka Misri.²⁹ Rubeni akauya kwe shimo akakauwa Yusufu nkekuwamo mweshimo. Akatatua mavazi yakwe.³⁰ Akauya kwa ndugu zakwe na kugombeka, "Mbwanga yu kuhi? Na mimi, je niite hahi?"³¹ Wakachinja mbuzi wakabinda wakadoa vazi da Yusufu wakadichovyeka mwe npome.³² Wekubindaho wakadegaa kwa tati yao na kugombeka, "Tiiona inu. Tafazai kauwa kwamba ni vazi da mwanao au bue?"³³ "Yakobo akaimanya na kugombeka, "Ni nguo ya mwanangu. Mnyama kwe mzitu kamtatua. Bila ya shaka Yusufu katatulwa vipande."³⁴ Yakobo akatatua mavazi yakwe na kwehamba mavazi ya magunia mwe kigudi chakwe. Akasininika kwa ajii ya mwanawe misi mingi.³⁵ Wanawe na wana vivyee wakwe wose wakenuka kumfaliji akini kaemea kufalijiwa, kagombeka, "Hakika nendanisee nikamsininikia mwanagu." Tatiakwe akamuiya.³⁶ Wamidiani wakamtaga uko Misri kwa Potifa, afisa wa Farao, kapteni wa walinzi.

Chapter 38

¹ Nee wakati uda Yuda akawabda nduguze na kwekaa na Mwadulami hasiku, zina dakwe Hira.² Hoda akakintana na mndee Mkanaani zina dakwe Shua. Akamtegua na kugona nae.³ Nee awa mjamzito na kuvyaa mwana. Aketangwa Eri.⁴ Nee awa mjamzito vituhu na kuvyaa mwana vituhu. Akamwetanga zina dakwe Onani.⁵ Akavyaa mwana mtuhu akamwetanga zina dakwe Shela. Nee kawa uko Kezibu ekumvyaa.⁶ Yuda akaona mvyee kwa ajii ya Eri, mvyagwa ywakwe ywa bosi. Zina dakwe Tamari.⁷ Eri, mvyagwa wa bosi wa Yuda, nee kawa mwovu mbee za Yahwe. Yahwe akamkoma.⁸ Yuda akamwambia Onani, "Gona na mkaza nduguyo. Gosoa wajibu wa mwaamu kwakwe, na umwenwiie nduguyo mwana."⁹ Onani kamanya kwamba mwana nkadaha kuwa ywakwe. Pindi ekugonaho na mkaza kakie, ketiya mbeyu uwanga ya sii ili kwamba asekuapatia nduguye mwana.¹⁰ Ekugosoda nee ni ovu mbee ya Yahwe. Yahwe akamkoma pia.¹¹ Akaawaaho Yuda akamwambia Tamari, mkwewe, "Ukekae mjane mwe nyumba ya tatiako hadi Shela, mwanangu endaho awe, "Kwa via kaogoha, "Esekweza akaumbwa mzimu pia, enga nduguze." Tamari akahauka na kwekaa kwe nyumba yatatiakwe.¹² Baada ya muda mlefui, mndee Shua, mkaza Yuda, akuumbwa mzimu. Yuda akafajika na kuita kwa wasengao ngoto wakwe mazoya uko Timna, yeye na mbuyaze, Hira Mwadulami.¹³ Tamari akembiwa, "Kauwa, mkweo aita Timna yeye na mbuyazwe, Hira Mwadulami."¹⁴ Akahambua mavazi yakwe ya ujane na akegubika kwa untaji. Akekaa kwe mwaango wa Enaimu, we nkandani ya siya iitayo Timna. Kwa via kaona kwamba Shela kakuwa mia nkekwenkigwa awe mkaziwe.¹⁵ Yuda ekumwonaho kazani ni mkianga kwa via nee kagubika cheni chakwe.¹⁶ Akamboso nkandani ya siya na kugombeka, "Soo tafazai niluhusu nigone nawe" kwa via nkekumanya kuwa ni mkwewe - nae akagombeka, "Wenda unenke mbwai ili ugone nami?"¹⁷ Akagombeka, "Nenda nikwetee mwana mbuzi wa kundi." Akagombeka, "Je wenda unenke rehani mpaka wendaho uwete?"¹⁸ Akagombeka, "Nikwenke rehani ihi?" Nae akagombeka, "Mhuri wako na mshipi, na ngoda ambayo imwe mkono wako." Akamwenka na akagona nae. Akawa mjamzito.¹⁹ Akenuka na kuhauka. Akahamba ushingi wakwe na kwehamba vazi da ujane wakwe.²⁰ Yuda akaeta mwana mbuzi kuawa kwe kundi kwa mkono wa mbuyaywe Mwadulami ili aidoe rehani kuawa mwe mkono wa mvyee, mia nkekumuona.²¹ Akaawaaho Mwadulami akawaaza wantu wa mpaamo iyo, "Yukuhi mkianga mwekuwa Enaimu nkandani ya siya?" Wakagombeka, nkahazati kuawiiya mkianga aha."²² Akauya kwa Yuda na kugombeka, "Nchekumwoona. Pia wantu wa mpaamo iyo wagombeka, "Nkazati kuwaho mkianga aha."²³ Yuda akagombeka, "Mweeke ekae na vintu, tisekweza tikapata soni. Hakika, nkimweetea mwana mbuzi, mia nkekumwona."²⁴ Nee baada ya miezi mitatu yuda akembiwa, "Tamari mkweo kagoso ukianga, ne kwa hakika, yeye ni mjamzito." Yuda akagombeka, "Mweeteni aha ili okwe."²⁵ Ekuetwaho chongoi, kegaa ujumbe kwa mkwewe, "Miye ni mjamzito kwa muntu mwenye vintu ivi." Akagombeka, "Tafazali umanye mhuli unu na mshipi na ngoda ni vya ndai."²⁶ Yuda akavitambua na kugombeka, "Yeye mwenye haki kuliko mie, kwa via nchekumwenka Shela, mwanangu awe mumewe." Nkekugona nae vituhu.²⁷ Muda wakwe wa kwefungua ukabua, kauwa, mapacha nee wa kweifu dakwe.²⁸ Nee ekuwaho akefungua yumwe akaavya mkono chongoi, na muwaa akadoa kitambaa cha langi ya zambarau na kukifunga mwe mkono wakwe na kugombeka, "Uyu kaawa wa bosi."²⁹ Nee ekuvunaho mkono wakwe, kauwa, nduguye akaaw wa bosi. Muwaa akagombeka, "Kuawa viivihii" Na aketangwa Peresi.³⁰ Akaawaaho nduguye akaawa, ana utepe wa zambalau ya mkono wakwe, nae aketangwa Zera.

Chapter 39

¹ Yusufu akaetwa Misri. Potifa, mwekuwa Afisa wa Farao mkuu ywao walinzi na Mmisri, akamgua kuawa kwa Waishmaeli, wekuwao wamwegaa hada.² Yahwe nee yu hamwe na Yusufu na akawa muntu mwe kufanikiwa. Akekaa mwe nyumba ya Mmisri zumbi yakwe.³ Zumbi ywakwe akaona kuwa Yahwe nee yu hamwe nae na kwamba Yahwe kafanikisha kila kintu ekugosaocho.⁴ Yusufu akapata kibali mbele zakwe. Akamhizikia Potifa. Potifa akamtenda mgookezi juu ya nyumba yakwe na kila ambacho kakimiliki, akakiika si ya ukawizi wakwe.⁵ Ikawa ekumtendaho mgookezi juu ya nyumba yakwe na juu ya kila kintu ambacho kakimiliki, Yahwe akaibaliki nyumba ya Mmisri kwa ajii ya Yusufu. Balaka za Yahwe zikawa juu ya kila kintu ekuwachonacho Potifa nyumbai na tanga.⁶ Potifa akaika kila enacho si ya ukawizi wa Yusufu. Nkee kuwa na haja ya kuafya juu ya dodose iya nkande adayo tu. Basi Yusufu nee m'bwanga mtana sana.⁷ Ikawa baada ya ayo mkaza bwana ywakwe akamkunda Yusufu. Akamwamba, "Gona na mimi."⁸ Akini yeye akaemea na

kumwamba mkaza bwana yakwe, "Kauwa bwana ywangu nkakauwa chochose nigosoacho nyumbai, na kaika kia kintu ambacho akimiika si ya ukauwizi wangu." ⁹ Nkakuna muntu ambae ni mkuu mwe nyumba inu kwemboka mimi. Nkazati kuniziwia chochose iya wewe, kwakuwa wewe umkaziwe. Ni kwamna yani basi nadaha kugosoa uovu mkuu namna inu na kungosoa zambi Mungu? ¹⁰ Akamwambai Yusufu msi baada ya msi, akini yeye akaemea kugona nae wala kuwa naye. ¹¹ Ikawa msi umwe yoyose ywa nyumbani mwekuaho hada ndani. ¹² Akadoza nguo zakwe na kwamba, "Gona na mimi." Akabada nguo zakwe mwe mikono yakwe akaguuka na kuawa chongoi. ¹³ Ikawa, ekuonaho kwamba kazibada nguo zakwe mwe mikono yakwe akaguuka chongoi, ¹⁴ akawetanga wantu wa nyumbai mwakwe na kuwamba, "Kauwa, Potifa kaeta Mwebrania uyu kutisizigia. Kengia kugona na mimi, na nee nakema." ¹⁵ Ikawa ekusikiahio nakema nkonda, akazibanda nguo zakwe akaguuka, na kuawa chongoi." ¹⁶ Akaika nguo zakwe hehi nae hata muume ekwezaho nyumbai. ¹⁷ Akamwambia maelezo haya, "Yuda mndima Mwebrania wekumwetae kwetu, kengia kunisizigia." ¹⁸ Ikawa nekukemaho nkondo, akabanda nguo zakwe kwangu akaguuka chongoi." ¹⁹ Ikawa, bwana ywakwe ekusikiahio maelezo ekwembiwayo ni mkaziwe, "Ivi nee mndima ywako ekunigosoavyo," akakimwa sana, ²⁰ Zumbe wa Yusufu akamdoa na kumwiika geezani, hantu wekuikwaho wafungwa wa mfaume. Akawahada kifungoni. ²¹ Akini Yahwe nee yu hamwe na Yusufu na kumoonyesa uanifu wa kiaga. Akamwenka kibali mbele ya mlinzi ywa geeza. ²² Mlinzi ywa geeza akawaika mwe mikono ya Yusufu wafungwa wose wekuwao geezani. Chochose wekugosoacho, nee kisi ya ukauwizi wa Yusufu. ²³ Mlinzi wa geeza nkeekuwa na wasiwasi juu ya chochose chekuwacho mwe mikono yakwe kwa ajii Yusufu nee yu hamwe nae, Yahwe akafanikisha kia ekugosoacho.

Chapter 40

¹ Ikatenda baada ya mbui izi, mywesaji ywa mfaume wa mfaume wa Misri na mwokaji ywa mfaume wamkosa bwana ywao mfaume ywa Misri. ² Farao akakimwa ni awa maafisa waidi, mkuu ywa wanywesaji na mkuu wa waokaji. ³ Akawaika mwe lindo mwe nyumba ya kapteni wa walinzi mwe geeza dia Yusufu ekufungwamo. ⁴ Kapteni wa ulinzi akamwiika Yusufu kua mndima ywao. Wekaa kifungoni kwa mda msiku. ⁵ Wose wasigwa - mnywesaji na mwokaji ywa mfaume wa Misri wekuwao wafungwa geezani - kia yumwe kaosigwa kio ichoicho, na kia sozi nee ina tafisii yakwe. ⁶ Yusufu akeza kwao keo na kuwaona. Kauwa nee wana huzuni. ⁷ Akawauza maafisa wa Farao wekuwao hamwe naye kifungoni mwe nyumba ya bwana ywakwe kwamba, "Kwa mbwai ivyeeo mwaonekana mna huzuni?" ⁸ Wakamwamba sisi tose tiosigwa na nkakuna ywa kuita fasii." Yusufu akawamba, "Je tafasii nkaiwa kwa Mungu? Niambiini, tafazai." ⁹ Mkuu ywa wanywesaji akamwambia Yusufu sozi yakwe. Akamwamba, "Mwe sozi yangu kauwa, nee kuna mzabibu mbele yangu. ¹⁰ Na nee kwa na matambi matatu mwe mzabibu uo, wekusukaho, ukasanua maua na kuvyaa vikonyo vya zabibu. ¹¹ Kikombe cha Farao nee ki mwemkono wangu. Nikadoa zabibu na kuzikama mwe kikombe cha Farao, na kukiika kikombe mwe mkono wa Farai." ¹² Yusufu akamwamba, "Tafasii yakwe ni inu. Yada matambi matatu misi mitatu. ¹³ Mwe misi mitatu Farao enda awenue mutwi wako na kukuvuza mwe nafasi mwe nafasi yako. Wendauike kikombe cha Farao mwe mkono wakwe, kana wekuwaho mnywesaji ywake. ¹⁴ Akini unikumbuke ukafanikiwa, na unionyese wema. Unitaje kwa Farao na kuniusa aha geezani. ¹⁵ Maana hakika nkitekwa kuawa mwe si ya Waebrania. Na aha nchekugosoa dodose dinipasado niikwe geezani." ¹⁶ Mkuu ywa waokaji ekuonaho kwamba tafasii nee ikavutia, akamwamba Yusufu, "Mimi pia nkiosigwa n'sozi, na kauwa, Ntezu ntatu za mikate ziikwa uwanga ya mutwi wangu. ¹⁷ Mwe ntezu ya uwanga nee kuna kia mbai ya yombe ya kuokwa kwa Farao, akini wadege wakavida mwe ntezu wanga ya mutwi wangu." ¹⁸ Yusufu akalambaia na kwamba, "Tafasii ni inu. Ntezu ntatu ni misi mitatu. ¹⁹ Mwe misi mitatu Farao enda awenue mutwi wako kuawa kwako na enda akutungike uwanga ya muti. Wadege wenda wade mwii wako." ²⁰ Ikatenda msi wa ntatu ambao nee ni msi wakuvyagwa kwa Farao. Akagosoa nyemi kwa wandima wakwe wose. "Akawenua uwanga" mutwi wa mkuu ywa wanywesaji na mutwi wa mkuu ywa waokaji, kati ywa wandima wakwe. ²¹ Akamvua mkuu ywa wanywesaji mwe ndima yakwe na akakiika vituhu kikombe mwe mkono wa Farao. ²² Akini akamtungika mkuu ywa waokaji kana Yusufu ekuavyo katafasii. ²³ Hata ivyo mkuu ywa wanywesaji nkee kukumbuka kumwambiza Yusufu. Badii yakwe kamjaa.

Chapter 41

¹ Ikawa mwishoni mwa miongo miidi migima Farao akaoswa sozi. ² Kauwa neeiwa kagooka nkandai ya Nile. Kauwa ng'ombe mpungati wakalawa kwe mto Nile, wakuagizwa na wagimbao, na wakeisa kwe mani. ³ Kauwa, ng'ombe watuhu mpungati wakalawa kwe Nile baada yao, wasiokuagizwa na wanyuuka. Wakagooka nkandai mwa mto nkandai ya wada ng'ombe wangi. ⁴ Akawaaho wada ng'ombe wasio kuagizwa na wekuayuukao wakawada wada wekuwao wekuagizwao na wekugimbaao. ⁵ Akawaaho Farao akenuka. Wekubindaho akagona na kuoswa maa ya kaidi. Kauwa, masuke mpungati na nafaka yekuhotayo kwe mche umwe, matana na mabaya. ⁶ Kauwa masuke mpungati, masisii na yekunyaayo na nkusi ya mashaiki, yakasuka baada yakwe. ⁷ Masuke masisi yakamezwa yada masuke mpungati matana yose. Farao akenaka na kauwa, neiwa ni sozi tu. ⁸ Ikawa wakati wa keo roho yakwe ikafazaika. Akamtuma na kuetanga waganga na wenye hekima wose wa Misri. Farao akawezeza sozi zakwe, lakini nkakuna mwekudaha kumtafsilia Farao. ⁹ Akawaaho mkuu wa wanyweshao akamhinya Farao, "Ivyeo ninayafikilia makosa yangu. ¹⁰ Farao aliwakasirikia watumishi wakwe, na kuwaika kifungoni kwe nyumba ya kapteni wa walinzi, mkuu wa waokaji na mimi. ¹¹ Tioswa sozi kio iki kimwe, yeye na mimi. Kia yumwe kaota kwa kadii ya tafisii yakwe. ¹² Hamwe nasi nekuwa na mbwanga Mwebrania, mtumishi wa

kapteni wa walinzi. Timhinya na akatutafsililia, ndoto zetu. Alitutafsililia kia yumwe wetu kuigana na sozi yakwe.¹³ Ikawa kama alivyotafsililia neevyo yekuwavyo. Farao akanivuzwa kwe nafasi yangu, lakini akamtundika yuda mtuhu."¹⁴ Nee ivyo Farao ekutumaho na kumwetanga Yusufu. Kwa kinyanyi wakamlavya geezani. Akemoga mwenye, akabadii mavazi yakwe na kwengia kwa Farao.¹⁵ Farao akamhinya Yusufu, "Nkioswa sozi lakini nkakuna wa kutafsililia. Lakini nkisikia kuhusu wewe, kuwa utegezaho sozi wadaha kuitafsililia."¹⁶ Yusufu akamhinya Farao, kwe sozi yangu. Mungu andaajibu Farao kwa uhakika."¹⁷ Farao akamhinya Yusufu, "Kwe sozi yangu, kauwa, nkigooka kwe ukingo wa Nile."¹⁸ Kauwa ng'ombe mpungati wakalawa ndani ya Nile, wekugimbaao wakuvutia nao wakeisa kwe mani.¹⁹ Kauwa ng'ombe watuhu mpungati wakakwea baada yao, zaifu, nkawatama na wasisii. Nkizati kuona wabaya wabaya kama ao kwe sii yosi ya Misri.²⁰ Wada ng'ombe wasisii na wabaya wakawada wada ng'ombe mpungati na wekugimbaao.²¹ Newawa wabindiiza kuda wose, nkai kumanyika kama wandawawe wawada, kwani wasigaa wabaya kama bosi. Akawaaho nikenuka.²² Nee naona kwe sozi yangu, na kauwa, masuke mpungati yakahota kwe bua dimwe, tana na dimema.²³ Kauwa, masuke mpungati zaidi, yekunyayo, masisi na yanyazwa na nkusi ya mashaliki, yakasuka baada yakwe.²⁴ Yada masuke masisii yakayameza masuke mpungati matana. Neki waganga sozi izi, lakini nkakuna mwekudaha kunihinya."²⁵ Yusufu akamhinya Farao, "Sozi za Farao ni mwenga. Zumbe Mungu kamhinya Farao kuhusu mbui aitayo kugosoa."²⁶ Wada ng'ombe mpungati watana ni miongo mpungati, na masuke mpungati matana ni miongo mpungati. Sozi ni mwenga.²⁷ Na wada ng'ombe mpungati wasisii na wabaya wekwezao baadaye ni miongo mpungati, na pia masuke masisii yekuyazwayo na nkusi ya mashaiki indaiwe miongo mpungati ya saa.²⁸ Iyo ni mbui nekumhinyayo Farao. Mungu kanigubua Farao mbui aitayo kugosoa.²⁹ Kauwa miongo mpungati yenye utele mwingi weza kwe sii yose ya Misri.³⁰ Na miongo mpungati ya saa indayeze mwande yakwe, utele wose kwe sii ya Misri undaujawe, na saa indaibanange sii.³¹ Utele nkaunaukumbukwa kwe sii kwa kuwa ya saa indayoitongee, kwa kuwa indaiwe nkai sana.³² Kwamba sozi yeuiya kwa Farao kuwa ni kwamba mbui inu ianzishwa na Mungu, na Mungu andaaditimiza ivi hehi.³³ Basi Farao aondeza mntu mwenye maarifa na busara, na kumwika uanga ya sii ya Misri.³⁴ Farao na agosoe ivi: asague wagokezi uanga ya sii. Na wadoe sehemu ya shano ya mazao ya Misri kwe miongo mpungati ya shibe.³⁵ Na wakube nkande yose ya inu miongo mitana yezayo kuitunza nafaka sii ya mamlaka ya Farao, kwa nkande kutumika kwe mizi. Wakiihifazi.³⁶ Nkande indaiwe matumizi ya sii kwa miongo mpungati ya saa indayayeze kwe sii ya Misri kwa sia inu nkaina ibanangwe na saa."³⁷ Ushauri unu ukatenda mtana mwe meso ya Farao na mwe meso ya watumishi wakwe wose.³⁸ Farao akawahinya watumishi wakwe, "Je tindatidahe kumpata mntu kama uyu, ambaye ndani yakwe kuna Roho wa Mungu?"³⁹ Hivyo Farao akamhinya Yusufu, "Kwa via Mungu kakuonyesha yose aya, nkakuna mntu mwenye ufahamu na busara kama wewe."⁴⁰ Undauwe uanga ya nyumba yangu, wantu wangu wandawatawaliwe kwa kadai ya mbui yako. Kwe kiti cha enzi ikedu mimi nindaniwe mkuu kuliko wewe."⁴¹ Farao akamhinya Yusufu, "Kauwa, nkikuika uanga ya si yose ya Misri."⁴² Farao akavua mpete yakwe ya mhuri kulawa kwe nkono wakwe na kuiika kwa mkono wa Yusufu. Akamhamba na mavazi ya kilani ntana, na kuika mkafu wa zahabu mwesingo yakwe.⁴³ Akakunda akwezwe kwe kibanda wazi cha kaidi ekuwacho nacho. Wantu wakatoa vuzo mbele yakwe, "Toani mavindi." Farao akamwiika danga ya si yose ya Misri.⁴⁴ Farao akamhinya Yusufu, "Mimi ni Farao, hae na wewe, nkakuna mntu mwenda enue mkono au muundi wakwe kwe si ya Misri."⁴⁵ Farao akamwetanga Yusufu zina da Zafenathi Panea." Akamwenka Asenathi, mndee wa Potifera kuhani wa On, kuwa mkaziwe. Yusufu akaita uanga ya si yose ya Misri.⁴⁶ Yusufu nekawa na umri wa miongo saasini ekugookaho mbele ya Faro, mfaume wa Misri. Yusufu akalawa mbele ya Farao, na kuita kwe si yose ya Misri.⁴⁷ Kwe miongo mpungati ya shibe si neihoa kwa wingi.⁴⁸ Akakuba nkande yose ya miongo mpungati yekuwako kwe si ya Misri na kuiika nkande kwe mizi. Akaika kwe mzi nkande ya minda yekuzungukayo.⁴⁹ Yusufu akahifazi nafaka kama msanga wa bahai, kingi kiasi kwamba akaeka kutaazia, kwa kuwa nekiwa nkakitaazika.⁵⁰ Kabla miongo ya saa kwengia Yusufu akapata wana waidi, ambao Asenathi, mndee wa Potifera kunani wa on, akamvyaia.⁵¹ Yusufu akamwetanga mvyagwa wakwe wa bosi Manase, kwani kagombeka, "Mungu kanijaisa shida zangu zose na nyumba yose ya tati yangu."⁵² Akamwetanga mwanawe wa kaidi Efraimu, kwani kagombeka, Mungu kanenka uvyazi kwe si ya mateso yangu."⁵³ Miongo mpungati ya shibe yekuwako kwe si ya Misri ikabua mwisho.⁵⁴ Miongo mpungati ya saa ikavoka, kama yekuwavyo itamwiwa ni Yusufu. Nekuwa na saa kwe si yose, lakini kwe si yose ya Misri nekuwa na nkande.⁵⁵ Si yose ya Misri yekuwaho na saa, wantu wakatoa vuzo kwa Farao kwa ajii ya nkande. Farao akawahinya Wamisri wose, "Hitani kwa Yusufu na mgosoe andavyo agombeke."⁵⁶ Saa neiwa uanga ya cheni chose eha si. Yusufu akavugua ghala zose na kutaga nkande kwa Wamisri. Saa neiwa nkai sana kwe si ya Misri.⁵⁷ Dunia yose ikeza Misri kugua nataka kulawa kwa Yusufu kwani saa neiwa nkai kwa dunia yose.

Chapter 42

¹ Basi Yakobo akamanyia kua kuna nafaka uko Misri. Akawamba wanawe, "Kwa mbwai mwakauana?"² Akagombeka, "Kaua, nkisikia kua kuna nafaka uko Misri. Seeani uko mkatiguie nkande ili tiishi waa tsekufa."³ Ndugu kumi wa Yusufu wakasee Misri kugua nkande.⁴ Akini Benjamini, nduguye da Yusufu, Yakobo nkeekumtuma hamwe na nduguze, kwani kawa na wasiwasi kwa mazala yadaha kumpata.⁵ Wana wa Israeli wakeza kugua mweao wekwezao kwanisaa nee iyaho mwe sii ya Kanaani.⁶ Basi Yusufu nee ni mtawala juu ya juu yasi. Nee mwekuue akawatagia wantu wose wa sii. Nduguze da Yusufu wakeza na kumwenamia na vyeni vyao hata sii.⁷ Yusufu akawaona nduguze na kuwamanya, akini kehutua na kutamwiia nao kwa ukai. Akawamba, "Muawa kuhi?" Wakagombeka, kuawa sii ya Kanaani teza kugua nkande."⁸ Yusufu akawamanya nduguze, akini wowo nkawokumanya.⁹ Yusufu akakumbuka sozi ekuotayo kuhusu wowo. Akawamba,

"Nywinywi mu wapelelezi. Mweza kuona mphaamo za sii zesazokuindwa." ¹⁰ Wakamwamba, "Chuu, bwana wangu. Wandima wako weza kugua nkande." ¹¹ Swiswi wose ti wana wa tate yumwe. Ni wantu wa kwei. Wandima wako nkio wapelelezi." ¹² Akawamba, "Chuu, mweza kukaua mphaamo za sii zesazokuindwa." ¹³ Wakagombeka, "Swiswi wandima wako timo ndugu kumi na waidi, wana wa tate yumwe mwe sii ya Kanaani. Kaua, mdodo kasigaa na tatietu, na mtuhu nkayumeso vituhu." ¹⁴ Yusufu akawamba, Nee nekumyambavyo; nywie mu wapelelezi. ¹⁵ N'ndamgeezwe kwa sia inu. Kana ekaavyo Farao, nkamnamhauke aha, mvuna yenu akesekweza aha. ¹⁶ mtumeni yumwe yenu akamweete mvuna yenu. N'ndamsigae geezani, hata mbui zenu ndiho zisibitishwe kua kuna ukwei ndani yenu." ¹⁷ Akawagea kifungoni kwa misi mitatu. ¹⁸ Mwe msi wa ntatu Yusufu akatamwiia nao. "Gosoani iki nanywi ndamuishi, kwani namcha Mungu. ¹⁹ Kana nywinywi mu wantu wa kwei, yumwe yenu n'ndaazuiliwe aha hegeza, akini nywinywi hiyani. Doani nafaka kwa ajii ya nyumba zenu. ²⁰ mweeteni mvuna yenu kwangu ili kwamba mbui zenu zisibitishwe nanywi nkamnamfe." Wakagosoia ivyo. ²¹ Wakasemezana wowo kwa wowo, "Kwa kwei tina hatia juu ya ndugu yetu kwani tiiona tabu ya nafsi yakwe ekutisihiho naswi nkatokusikia. Kwa iyo tabu inu itiuwiiya." ²² Rubeni akawaandua, "Je ncheekumyambia, "Mwesekugosoa zambi juu ya kijana akini yakundigwa juu yenu." ²³ Akini nkaokumanya ati Yusufu awamanya, kwani nee kuna mkalimani kati yao. ²⁴ Akaawa ekuwaho uku aiya. Akauya kwao na kutamwiia nao. Akamdoa Simoni mweao na kumtaha mbele ya meso yao. ²⁵ Akaawaaho yusufu akaagiiya wandima kumemeeza mifuko yao kwa nafaka; na kuvuza hea ya kia yumwe mwe guniadakwe, na kuwenka mahitaji kwa ntambo. Wakagosoewa ivyo. ²⁶ Awa ndugu wakakweza nkande zao uanga ya mphunda wao na kuhauka hada. ²⁷ Yumwe ekuchopoaho gunia dakwe ili kumuia mphunda yao hada hantu wekuwaho, akaona hea yakwe. Kaua, nee ihemuomo wa gunia dakwe. ²⁸ Akawamba nduguze, "Hea yangu ivuzwa. Kaua, i mwe gunia dangu. "Myoyo yao ikabadiliika wakahitukiana kia yumwe uku wakakama. Wakagombeka, "Ni mbwai iki ekutigoseacho Mungu?" ²⁹ Wakaita kwa Yakobo, tatiyao mwe sii ya Kanaani na kumwambia yose yekuwapatayo. ³⁰ Wakagombeka, "Yuda muntu, bwana wa sii, katamwiia naswi kwa ukai na kutifikia kua ti wapelelezi mwe sii. ³¹ Tikamwambia, "Ti wantu wa kwei swiswi. Swiswi nkio wapelelezi. ³² Timo ndugu kumi na waidi, wana wa tate yumwe. Yumwe nkako meso vituhu na mvuna yetu ana tatietu mwe sii ya Kanaani." ³³ Yuda muntu, zumbe ya sii, akatambia, "Kwa idi nondanimanye kua ni wantu wa kwei nywinywi. Mbadeni yumwe na yumwe mweao ndugu zenu, doani nkande kwa ajii ya saa mwe nyumba zenu, doani nkande kwa ajii yasaa mwe nyumba zenu na mhauke. ³⁴ Mweteni mvuna yenu kwangu. Nee ndiho nimanye kua nywinywi nkio wapelelezi, akini ni wantu wa kwei. Nikaawaaho n'ndanimuekee ndugu yenu, na n'ndamgosoe biashaa mwe sii." ³⁵ Ikawa wekuchopoaho magunia yao, na kaua, mfuko wa hea wa kia yumwe nee umwe gunia dakwe. Ukati wowo na tatiao wekuonaho mifuko yao ya hea, wakaogoha. ³⁶ Yakobo tatiao akawamba, "Mnibanangia wana wao. Yusufu nkayumeso vituhu, Simoni kahauka, nanywi mmegaa Benjamini nae. Mbui izi zose ni mhitu kwangu." ³⁷ Rubeni akawamba tatiakwe, kugombeka, "Wadaha kuwakoma wanangu waidi nikesekumvuzza Benjamini kwako. Mwiike mwe mikono yangu, nami n'ndanimvuzze vituhu kwako." ³⁸ Yakobo akagombeka, "Mwanangu n'ndaasee hamwe na nywinywi. Kwani nduguye kaumbwa mzimu na yeye ukedu kasigaa. Ati mazala yondayampate mwe sia mwembokeayo, neendiho mziseeze afi zangu mwe kabui kwa huzuni."

Chapter 43

¹ Saa nkai iwayengia mwesi. ² Wekubindaho kua nkande yose wekuawayo nayo Misri, tati yao akawamba, "Hitani vituhu mtiguie nkande." ³ Yuda akagombeka, "Yuda muntu katikanya kwa ukai, "Nkamna muone cheni changu mkesekuwa na ndugu ywenu." ⁴ Ati ondaamtume ndugu yetu hamwe na swiswi tondatisee na kumiguia nkande. ⁵ Mia ukese kumwegaa nkatina tiseee, kwa ajii yuda muntu katambia, "Nkamna muone cheni cha mndugu ywenu mkesekua nae." ⁶ Israeli akawamba, "Kwa mbwai mnigosoea nkivyo kwa kumwambia muntu uyo ati mna ndugu mtuhu?" ⁷ Wakamba, "Yuda muntu katiuza mbui zetu na familia zetu kisawasawa. Akamba, 'Je tati yenu yuke hai? Je mna mndugu mtuhu? Tikamuandua kuawana na waswali aya. Nee timanya viivihiti ati nee katamba, mweteni uyo mndugu ywenu?" ⁸ Yuda akamwamba Israeli tati yakwe, "Mwagiie mbwanga anitongee. Tonda teneke tiite ili tasekwenda kufa swiswi tose na wewe na hata wana wetu. ⁹ Mie n'nda ntende mzamana ywakwe nndaniwajibishe mimi. Kana nikesekumueta na kumuika he meso yako nonda nenue lawama daima. ¹⁰ Ati nketekuwa ticheewee kwa vyovyote nenga nee tigotoka kae ya kaidi." ¹¹ Israeli tati yao akawamba, "Ati ni ivyo, basi tendani ivi. Doani mazao yekumwe matana yasi mwemifuko yenu. Mdoeni yuda muntu ntunu: malhamu yekumwe, woki, viungoo na manemane, jozi ya lozi. ¹² Doani hea maa mbii mwe mikono yenu. Hea yekuvuzwayo mwe magunia yenu muidoe vituhu mwe mikono yenu, minga nee wazaganya. ¹³ Mdoeni na mndugu ywenu. Enukani multe vituhu kwa yuda muntu. ¹⁴ Mungu Mwenyezi na amyenke kuona lehema hemeso ya uyo mutnu ili amichopoe ndugu ywenu mtuhu na benjamini. Kana nkagiwa ni wana nchagiwa." ¹⁵ Wantu wada wakadoa ntunu inu na mwe mikono yao wakadoa hea maa mbii na Benjamini. Wakenuka na kusea Misri na kugooka mbele ya Yusufu. ¹⁶ Yusufu ekwendaho kumuona Benjamini yu hamwe nao, akamwamba mtundua nyumba yakwe, "Waete awo wantu nyumbai, chinja mnyama na umuandae kwa ajii wantu awa n'ndawade nkande ya musu hamwe na mimi." ¹⁷ Mtundua nyumba akagosoia kama Yusufu ekugombekavyo akawaeta wada wantu nyumbai mwa Yusufu. ¹⁸ Wada ndugu wakaogoha kwa via wekuetwavyo mwe nyumba ya Yusufu. Wakagombeka, "Ni kwa ajii ya hea yekuvuzigwayo mwe magunia yetu maa ya bosi tekuetigwaho nyumbai, kuwa aondeze nafasi mhitu yetu. Kuwa adahe kutigwira na atidoe inga watumwa na kudoa mphunda kutigwira na atidoe inga watumwa na kudoa mphunda zetu." Nee wamsogee mtundua nyumba ya Yusufu, ¹⁹ nao wakatamua nae hemuango wa nyumba, ²⁰ wakamba, "Zumbe ywangu,

teza kabosi kugua nkande.²¹ Tekwendaho kubua hakuhumuizia tikachopoa magunia yetu, na kaua, hea yakia moneka iwa mwe gunia dakwe, hea yetu kwa kiasi kamii. Tieta mwe mikono yetu.²² Teza na hea ntuhu mwe mikono yetu ili kugua nkande. Nkatimanya mwekuziika hea mwemagunia yetu."²³ Mtunduia nyumba akagombeka, "Mpheho itende kwenu mwesekuogoha. Mungu ywenu na Mungu ywa tati yenu nee mwekuika hea mwemagunia yenu. Nkihokea hea yenu. Akabinda mtunduia nyumba akamueta Simoni kwao."²⁴ Mgookezi ywa nyumba awawegaa wantu awo mwe nyumba ya Yusufu. Akawenka mazi, nao nee wehaka mwemiundi yao. Akawaia mphunda wao.²⁵ Wakaanda ntunu kwa ajii ya Yusufu mwekua akeza musi, kwa ajii wasikia ati wondawade hada.²⁶ Yusufu ekwezaho kaya, wakaeta nyumbai ntunu yekuayo mwe mikono yao, nawo wakenama hemeso yakwe mpakasi.²⁷ Akawauza hali zao akamba, "Je tati yetu nkajambo, yuda mdaa mwekumtamwiae? Je yuke meso?"²⁸ Wakamtambaisa, "Mndima ywako tati yetu nkajambo. Na yuke meso" Wakezitia na kwenamasi.²⁹ Ekwenuahho meso yakwe akamuona Benjamini nduguye, mwana mamiyakwe nae, akamba, "Je uyu nee mvuna ywenu mwekugombeka? Akabinda akamba, "Mungu na tende mwenye mboto kwako mwanangu."³⁰ Yusufu akakanya kugosoa kinyani kwawa gati, kwani imdonta sana kuhusu nduguye. Akondeza hantu hakuia. Akengia gati kwakwe akaia.³¹ Akehaka cheni chakwe akaawa chongoi. Akekanya mwenye akamba, "Kaibuni nkande."³² Wandima wakamhudumia Yusufu ikedu na wada wandugu ukedu. Wamisri hada wakada hamwe naye ukedu kwa ajii Wamisri nkawokudaha kuda mkate wa Waebrania, kwa ajii ivyo nkavitama kwa Wamisri.³³ Wada ndugu wakekaa hemeso yakwe, mvyagwa ywa bosi kwa kutonge ahaki yakwe ya uvyagwa, na mdogo kwa kutongea udodo wakwe. Wada wantu wakaengemaa wose.³⁴ Yusufu akekaa ntendeo kwao kuawa mwenkande yekuayo mbele yakwe. Iya ntendeo ya Benjamini iwa maa shano zaidi ya kia nduguze, wakanywa na wakatenda kinyemi.

Chapter 44

¹ Yusufu akamwamulu mgookezi ywa nyumba yakwe akamba, "Memeeza magunia ya wantu awa kwa nkande, kiasi wadachacho kwenu na uike hea ya kia muntu mwe muomo wa gunia dakwe." ² Uike kikombe changu cha feza, mwe muomo wa gunia da mdodo na hea za nkande pia." Mgookezi akagosoa kana Yusufu ekugombekavyo. ³ Kukaagaa keo na wada wantu wakaluhusiwa kuhauka, wowo na npunda zao. ⁴ Wekuwaahho wawaa mwe mzi akini nkawazati kubua hae Yusufu akamwamba mgookezi ywa nyumba yakwe, "Enuka, uwatongee wada wantu na wendaho uwabwiiye, wambie, 'Kwambwai waiha uovu mhitu wa wedi?' ⁵ Je ichi nkicho kikombe ambacho bwana ywangu akinywiia, na kikombe atumiacho kuagaa? Mgosoa vibaya, kwa mbui inu mwekugosoa." ⁶ Mgookezi ywa nyumba akawapata na kuwambia mbui izi. ⁷ Wakamba, "Kwa mbwai bwana ywetu agombeka mbui kana izi? Naiwe hae na wandima wako kwamba wadaha kugosoa mbui inu." ⁸ Kauwa, hea tekubwiiazo mwe miomo ya magunia yetu tizieta kwako kuawa mwe si ya Kanaani, Ni kwa viivihhi basi tadaha kubawa mwe nyumba ya bwana ywako feza au zahabu? ⁹ Yoyose chendae kibwiwe kwakwe mwe wandima wako, enda afe, naswi tose tenda tiwe wandima wa zumbi ywangu." ¹⁰ Mgookezi akamba, "Basi na iwe kadii ya mbui yenu. Yeye ambae kikombe chenda kivwiwe kwakwe enda awe mtumwa ywangu, nanywi watuhu mwenda muwe nkamna hatia." ¹¹ Ikabinda kia muntu akakanya kuseeza gunia dakwe si na kia muntu akachopoa gunia dakwe. ¹² Mgookezi akaondeza. Akavoka na mkuu ywa wose na kubindiiza kwa mdodo ywa wose, na kikombe kikaowi wa mwe gunia da Benjamini. ¹³ Wakatatua nguo zao kia muntu akakwea uwanga ya npunda ywakwe wakauya mjini. ¹⁴ Yuda na ndugu zakwe wakeza mwe nyumba ya Yusufu. Nee ekeaho hada, wakenama mbele zakwe hata si. ¹⁵ Yusufu akawamba, "Je n'mbwai ivi mwekugosoaavyo? Je nkammanya ati muntu kana mimi nagosoa uganga." ¹⁶ Yuda akamba, "Je tadaha kumwambia mbwai zumbi ywangu? Tambeze au kwa viivihhi tadaha kusibitisha wenye? Mungu kaona ubaya wa wandima wako, kauwa, swiswi ti watumwa wa zumbi ywangu, tose swiswi na yuda ambae kikombe kibwiiwa mwe mkono wakwe." ¹⁷ Yusufu akagombeka akamba, "Na iwe hae na mimi kwamba nadaha kugosoa ivyo. Muntu ambae kikombe chenda kibwiiwe mwe mkono wakwe uyu nee mwenda awe mtumwa ywangu, akini atuhu, hitani npeho kwa tatienu." ¹⁸ Nee Yuda ekumbasaho hehi na kwamba, "Zumbi ywangu tafazai mweeke mndima ywako agombeke mbui mwe magutwi ya bwana ywangu na uzieke mbifya zako zesekekwea zidi ya mdima ywako kwani wewe ni kana Farao." ¹⁹ Zumbi ywangu nee awauza wandima wakwe kwamba, Je mnae tate au ndugu?" ²⁰ Nasi tikamwamba zumbi ywangu, "Tinae tate, ni mdaa na mwana ywa uzee wakwe ni mdodo. Na nduguye kafakae ni yeye ikedu nee mwekusigaa kwa mamiakwe na tatiakwe amkunda." ²¹ Nawe ukawamba wandima wako, 'Mweeteri ili nimuone.' ²² Naswi tikamwamba zumbi ywangu, 'Mbwanga nkadaha kumbada taliakwe. Mana akambada tatiakwe, tatiakwe enda afe.' ²³ Na ukawamba wandima wako, 'Mvunaywenu akesekweza hamwe na nywinywi nkama mkione cheni changu vituhu.' ²⁴ Na tekuitahho kwa mndima ywako tatienu, timwambia mbui za zumbi ywangu. ²⁵ Na tate akamba, Hitani vituhu mkati gwii ye nkande." ²⁶ Naswi tikamba, "Nkatidaha kuseea kana mvuna ywetu enda awe hamwe na swiswi, neendiho tisee, mana nkatidaha kuseea mana nkatidaha kuona cheni cha muntu yuda mvuna ywetu iya hamwe naswiswi." ²⁷ Mndima ywako tatienu akatambia, 'Mwamanyu kuwa mkazangu nee kanivyaia wana waidi. ²⁸ Na yumwe akaawa kwangu nami nikamba, "Bila shaka katatulwa ntii na tangu aho nkizati kumuona." ²⁹ Nanywi mkamdoa uyu nae kuawa kwangu mabaya yadaha kumpata, mwenda mseeze fizangu kwe kabui kwa huzuni. ³⁰ Kwa iyo, basi, nendaneze ka mndima ywako tate yangu na m'bwanga nkaho naswi, kwasibabu ugima wakwe ufungamanishwa mwe ugima wa m'bwanga, ³¹ yenda iwe endahoaone kwamba m'bwanga nkaho nasi enda afe. Na wandima wako wenda wazisee zefi za mndima ywako tatienu mwe kabui kwa usungu. ³² Kwani mndima ywako nee ni mzamini ywa m'bwanga kwa tate yangu na nee kamba, kana nkina mmweete kwako nee ndio niwe mwenye hatia kwa tate kae." ³³ Kwa iyo sasa, tafazai mweeke mndima ywako ekaa kana

mtumwa kwa zumbi ywangu mhitu wa m'bwanga na umweeke m'bwanga aite na nduguze. ³⁴ Kwa kuwa nenda niite kwa namna yani kwa tate kana m'bwanga nkaho na mimi? Naogoha kuona mabaya yendayo yam'bwiiye tate."

Chapter 45

¹ Nee aho Yusufu nkekudaha kwezuiya mwenye mbee ya watandima wagookao nkandani yakwe. Akagombeka kwa ukemo, "Kiya mntu ahauke." Ivyo nkakuna mtandima mwekugoka nkandani yakwe ukati Yusufu ekwetambulishaho kwa waumbuze. ² Akaiya kwa nkoo, Wamisri wakasikia, na nyumba ya Farao wakasikia kuhusu ido. ³ Yusufu akamwaambia waumbuze, "Mie ni Yusufu. Je tate bado ni mgima? Waumbuze nkaokudaha kujibu, kwani watiswa na kuwaaho kwakwe. ⁴ Naho Yusufu akawaambia waumbuze, "Sooni, tafazai." Nao wamsogeeya. Akagombeka, "Mie ni Yusufu ndugu yenu, mwekumtagae Misri. ⁵ Akini sasa mweyekuhuzunika au kununa miongoni mwenu kwamba mnitaga uku, inga Mungu kanituma mbee yenu ili kutuza ugima. ⁶ Maana ni miaka miidi saa imwe sii, na bado kuna miaka mishano ambayo nkakuna kuima wala kubonda. ⁷ Mungu kanituma mbee yenu kuwahifazi kana sigavu duniani, na kuwaika wagima kwa kuoholwa kuuu. ⁸ Ivyo nkio nywinywi mwekunegao uku iya ni Mungu, na kanigoso tate kwa Farao, bwana wa nyumba yakwe yose, na mtawaa wa sii yose ya Misri. ⁹ Gosoani bidii mwiite kwa tate na mmwambie, 'Ivi ne agombekavyo Yusufu mwanao, "Mugnu kanigoso bwana mwe Wamisri wose. Seeya kwangu, usekukawia. ¹⁰ Wonda wekae mwe sii ya Gosheni, nawe wonda uwe hehi nami, wee na wanao na wana wa wanao, na ngoto wako na mbuzi wako, na vyose wenavyo. ¹¹ Nami nonda nikuhudumie hada, kwa ajii bado kuna miyaka mishano ya saa, ivyo usekweza ukengia mwe uwondezaji, wewe, nyumba yako na vyose wenavyo." ¹² Kauwa, meso yenu yakauwa, na meso ya Benjamini nduguyo, kwamba ni kanwa changu kitamwiyocho nanyi. ¹³ Mwondamwambie tati yetu uwanga ya hishima yangu yose uku Misri na yose myaonayo. Mwonda mgosoe halaka na kumueta tate uku." ¹⁴ Akakumbatia singo ya Benjamini ndugu ye na kuiya, na Benjamini akaiya mwe singo yakwe. ¹⁵ Akawabusi nduguze wose na kiya kwa ajii yao. Baada ya ayo nduguze wakatamwiya naye. ¹⁶ Habai ya mbui inu ikatamwiwa mwe nyumba ya Farao: "Wanduguze Yusufu weza." Ikampendeza sana Farao na watandima wakwe. ¹⁷ Farao akamwambia Yusufu, "Waambie nduguzo, 'Gosoani ivi: wapakieni wanyama wenu na mwiite mwe sii ya Kanaani. ¹⁸ Mdoeni tati yenu na nyumba zenu mnezee, Nami nonda niwenke matana ya sii ya Misri, nanyi mwonda mda unono wa sii.' ¹⁹ Iya mwambigwa gosoani ivi,, doani matololi kuawa Misri kwa ajii ya wana wenu na kwa ajii ya wavyee wenu. Mdoeni tati yenu na kweza nae. ²⁰ Mwese kujai maii zenu, kwani matana yose ya sii ya Misri ni yenu." ²¹ Wana wa Israeli waagoso ivyo. Yusufu akawenka mikokoteni, kwa kadai ya maagiiyo ya Farao, na akawenka mahitaji ya ntambo. ²² Akawenka wose nguo za kubadiisha, akini akamwenka benjamini vipande mia ntatu vya feza na nguo shano za kubadii. ²³ Akamwegaiya tati yakwe: npunda kumi wekwenuao matana ya Misri, npunda wavyee kumi wekwenuao nafaka, mikate na mahitaji matuhu kwa tati yakwe kwa ajii ya ntambo. ²⁴ Ivyo akawaluhusu nduguze nao wakahauka. Akawamba, "Kauwani msekwezamkagombana siyani." ²⁵ Wakakweya kuawa Misri na kweza mwe sii ya Kanaani, kwa Yakobo tati yao. ²⁶ Wakamwambia "Yusufu yuke meso, na nee mtawaa uwanga ya sii yose ya Misri." Na moyo wakwe utozwa ni kudunduwa, inga nkekutiamini. ²⁷ Wakamwambia mbui zose za Yusufu ekuwayo kawaambia. Yakobo ekuonaho mikokoteni Yusufu ekuwayo kamwegaiya kuwenuwa, roho ya Yakobo tati yae iyawa mwe ufu. ²⁸ Israeli akagombeka, "Yatasha. Yusufu mwanangu ni mgima. Nondaniite nikamkauwe kabla nkizati kufa."

Chapter 46

¹ Israeli akaita na vyose ekuwavyo navyo akeza Beersheba. Hada akalavya sadaka kwa Mungu ywa Isaka tatiakwe. ² Mungu akamwambia Israeli mwe sozi nakio, akaamba, "Yakobo, Yakobo." ³ Akazumia, "Mi mwehanu." Akagombeka, "Mi ni Mungu, Mungu wa tatizako. Wesekuogoha kuseea Misri, ka kua ndanikugosoe taifa kuu uko. ⁴ Toondatite hamwe nawe uko Misri, nami nndanikukueze uku vituhu bila wengee. Yusufu nae akayagupika meso yako kwa vifumba vyakwe." ⁵ Yakobo akenuka kuawa Beersheba. Wana wa Israeli wakamwegaa Yakobo tatiyao, wana wao na avyee wao, kwe mikokoteni yekwegalwayo ni Farao kuwadoa. ⁶ Wakadoa mifugo yao na mai zao wekuwazowapata kwe si ya Kanaani. Wakeza Misri, Yakobo na uvyazi wakwe wose hamwe. ⁷ Akeza Misri hamwe na wanawe na wezukuuwe, wana vivyee na uvyazi wao wose. ⁸ Aya nee mazina ya wanangwa wa Israeli wekwezao Misri, Yakobo na wanawe: Rubeni, mvyaigwa ya bosi ya Yakobo; ⁹ wanangwa wa Rubeni Hanoki na Palu na Hezroni na Karmi; ¹⁰ wana wa Simoni, Yemueli, Yamini, Ohadi, Yakini, Zohari, na Shauli, wana wa mwanamke Mkanaani; ¹¹ wana wa Lawi Gershoni, Kohathi, na Merari. ¹² Wana wa Yuda: Eri, Shela, Peresi, na Zera, (Lakini Eri na Onani walikufa katika nchi ya Kanaani). Na wana wa Peresi walikuwa Hezroni na Hamuli. ¹³ Wana wa Isakari nee ni Tola, Puva, Lobu, na Shimroni; ¹⁴ Wana wa Zabuloni walikuwa Seredi, Eloni, na Yahleeli. ¹⁵ Awa ne wanangwa wa Lea ekumvyaiaa Yakobo uko Padani Aramu, hamwe na Dina mwanawe ya kivyee. Wanawe na wana kivyee nee wabua saasini na ntatu. ¹⁶ Wana wa Gadi walikuwa Zifioni, Hagi, Shuni, Ezboni, Eri, Arodi, na Areli. ¹⁷ Wana wa Asheri nee ni Imna, Ishva, Ishvi, na Beria; na Sera alikuwa dada yao. Wana wa Beria walikuwa Heberi na Malkieli. ¹⁸ Awa wawa wanangwa wa Zilpa, mwekua Labani kamwenka Lea mwanawe ya kivyee. Wana ekumvyaiaa Yakobo wose nee ni kumi na mtandatu. ¹⁹ Wana wa Raheli mkaziwe da Yakobo wawa Yusufu na Benjamini. ²⁰ Uko Misri Manase na Efraimu wakavyaigwa mwe Yusufu na Asenathi, binti Potifera kuhani wa Oni. ²¹ Wana wa Benjamini walikuwa Bela, Bekeri, Ashbeli, Gera, Naamani, Ehi, Roshi, Mupimu, Hupimu, na Ardi. ²² Awa wawa wanangwa wa Raheli waliozaliwa kwa Yakobo - jumla yao kumi na wanne. ²³ Mwana wa Dani alikuwa Hushimu. ²⁴ Wana wa Naftali walikuwa Yahzeeli, Guni, Yezeri, na Shilemi. ²⁵ Awa nee ni wana wa Bilha wekumvyaiaa Yakobo, ambaye Labani kamwenka

Raheli mwanawe ya kivyee - wose wamo mpungati.²⁶ Wose wakaita na Yakobo, wekuwao uvyazi wakwe, bila kutaazia wakaza wanawe da Yakobo ne wamo sitini na sita.²⁷ Hamwe na wana waidi wa Yusufu wekuvyaigwao kwakwe uko Misri, wantu wa familia yakwe wekuitao Misri nee wamo sabini hamwe wose.²⁸ Yakobo akamwagiiia Yuda kuwaongoea mbele ya Yusufu kuonyesa sia kuita Gosheni, nao wakeza kwe eneo da Gosheni.²⁹ Yusufu akazenga kumbi dakwe akaita kumgokea tatiakwe uko Gosheni. Akambwiiia akamuumbatia singo yakwe, akaia mwe singo yakwe kwa mda.³⁰ Israeli akamwamba Yusufu, "Ivyo na niumbwe mzimu iviaha kwa kua nkikiona cheni chako kua ukeemgima."³¹ Yusufu akawamba nduguze na nyumba ya tatiakwe, "Nondaniite nikamhinye Farao, kua, "Ndugu zangu na nyumba ya tate mimi wekuwao kwe si ya Kanaani wanezea."³² Wantu awa ni waisi, kwa ajii wawa waisi weza na mabunga yao ya ngoto, na mbuzi, na vyose wenavyo.³³ Yendaiwe, Farao endahoawetange na kuwauza, 'Ndima yenu ni ihi?'³⁴ Umwambe, wandima wako nee ni waisi wa wanyama yangia mwande kubua ivi, swiswi, na tatizetu.' Gosoani ivyo ili mdahekwakaa mwe sii ya Gosheni, kwa kua kia muisi ana mbifya na Wamisri."

Chapter 47

¹ Ikabinda Yusufu akengia kwa Farao na kumwamba, "Tate na ndugu zangu, ng'oto wao na mbuzi zao, na yose wenayo, wabua kulawa mwe si ya Kanaani. Kauwa, waaho mwe si ya Gosheni."² Akawadoa washano mwe nduguze na kuwatambulisha kwa Farao.³ Farao akawamba nduguze, "Ndima yenu ni mbwai?" Wakamwamba Farao, "Wandima wako ti wafugaji, enga mababa zetu."⁴ Ikabinda wakamwamba Farao, "Teza kwekaa kwa muda mwe si. Malisho nkakuna kwa jii ya makundi ya wandima wako, kwa ajii ya saa ni nkai sana mwesi ya Kanaani, kwa iyo, tafazai waeke wandima wako wekae mwe si ya Gosheni."⁵ Ikabinda Farao akamwamba Yusufu, akamba, "Tati yako na nduguzo weza kwako."⁶ Sii ya Misri imbele yako. Umwekaze tati yako na nduguzo ntendeo ntana, si ya Gosheni. Ikiwa wamanya wantu wenao udahi miongoni mwao, uwaike kuwatunduia wanyama wangu."⁷ Ikabinda Yusufu akamwengiza Yakobo tati yakwe na kumuika mbele ya Farao. Yakobo akambaliki Farao.⁸ Farao akamwamba Yakobo, "Kuishi kwa muda wani?"⁹ Yakobo akamwamba Farao, "Myaka ya ntambo zangu ni mia mwenga na saasini. Myaka ya maisha yangu iwa mijihi na ya maumivu. Nkiyo kama myaka ya tati zangu."¹⁰ Ikabinda Yakobo akambaiki Farao na kuhauka mbele yakwe.¹¹ Ikabinda Yusufu akamuika tati yakwe na nduguze. Akawenkha ntendeo mwe si ya Misri, mphaamo yedi sana ya si, mwe ntendeo ya Ramesesi, enga Farao emwagiizavyo.¹² Yusufu amhudumia tati yakwe kwa nkhande, nduguze, na nyumba yose ya tati yakwe, kuigana na hisabu ya wahitaji wao.¹³ Basi nakakwekua na nkhande mwe si yose, kwani saa iwa nkhai muno, si ya Misri na si ya Kanaani ikabanika kwa sibabu ya saa.¹⁴ Yusufu akakusanya hea yose yekwayo mwe si ya Misri na si ya Kanaani, kwa kuwatagia wekazi wakwe nkhande ikabinda Yusufu akaeta he zia mwe nyumba ya Farao.¹⁵ Hea yose ya si ya Misri na Kanaani ikusiaho, Wamisri wose wakeza kwa Yusufu wakagombeka, "Utenke nkande! Kwaji yani tife mbele yako kwa mana hea yetu isiya?"¹⁶ Yusufu akagombeka, "Atiho hea yenu isiya, eteni wanyama wenu nami nendaniwenke nkhande badii ya wao."¹⁷ Kwa iyo wakaeta wanyama wao kwa Yusufu, Yusufu akawenka nkande kwa kubadiishana na faasi, ng'oto, mbuzi na nphunda. Akawaisa kwa mikate kwa kubaduushana na wanyama wao mwaka uda.¹⁸ Mwaka uda ukusiaho, wakeza kwakwe mwaka ukutongea na kumwamba nkatinatifise zumbe yangu kwamba hea yetu yose isia, na wanyama ni wa zumbe wangu. Nkakuna kikusigaacho mbele ya zumbe wangu, ikesekuwa ni miiteta na si yetu.¹⁹ Kwani tife mbele ya meso yakwe, swie na si yetu? Utigue swiswi na si yetu badala ya nkhande, na swiswi na si yetu tendatiwe wandima wa Farao. Utenke mbeyu ili kuwa tiishi tiswkufa, na si siekuwa bueu bila wantu.²⁰ Ivyo Yusufu akamgwiia Farao si yose y Misri. Kwa ajii kia Mmisri akautaga munda wakwe, kwa sibabu saa iwa mkai muno. Kwa sia inu, si ikawa mai ya Farao.²¹ Na wantu, awagoso kuwa watumwa kulawa mhaka umwe wa Misri hadi mhaka mtuhu.²² Ni si ya makuhani ikedu iwa nkaikugulwa ni Yusufu kwa sibabu makuhani ne wekenkwa posho wadiya, mwe sehemu wekwenkwaye ni Farao, kwa iyo nkawe kitaga si yao.²³ Ikabinda Yusufu akawamba wantu, "Kauwa, nkiwagua nywinywi na si yenu ivyeo kwajii ya Farao. Basi mbeyu inu hanu kwa ajii yenu, nanyi mkahanda mwe si."²⁴ Ukati wa kuozoa, mmwenke Farao sehemu ya shano na sehemu nne zendaziwe ni zenu, kwa mbeyu za munda na kwa nkande ya nyumba zenu na wana wenu."²⁵ Wakagombeka, "Kuhonya maisha yetu. Na tipate kibali he meso yake. Tenda tiwe wandima wa Farao."²⁶ Ivyo Yusufu akaigoso kuwa shaia igosoayo ndima hata ivyeo mwe si ya Misri, kuwa mwenga ya shano ni ya Farao. Eneo da makuhani ikedu nkande kugosolwa kuwa da Farao.²⁷ Ivyo Israeli akaishi mwe si ya Misri, mwe ntendeo ya Gosheni. Wantu wakwe wakapata umiliki, wakawa wenao uvyazi na kugenyea sana.²⁸ Yakobo akekaa mwe si ya Misri myaka kumi na saba, kwa iyo myaka ya maisha ya Yakobo iwa myaka mia mwenga alubaini na saba.²⁹ Ukati wa kufa kwake Yakobo ukabuaho hehi, akamwetanga Yusufu mwanawe na kumwamba, "Kama nkipata kibali mbele yako, ika mkono wako si ya paja dangu, na unigoswee kwa uaminifu na kwei. Tafazai usekunizika Misri."³⁰ Nendaho nigone na watate wangu, wenda uniavye Misri na kunizika mwe eneo da kigii cha watate wangu." Yusufu akamba, "Nendanigosoe enga ukugembekavyo."³¹ Israeli akagombeka, "Niapia," na Yusufu akamwapia. Ikabinda Israeli akenamasi mbele ya usazi wakwe.

Chapter 48

¹ Ikawa baada ya mbui izi, yumwe ywao akamwamba Yusufu, "Kauwa tatiako ni mtamu." Ivyo akahauka hamwe na wanawe waidi Manase na Efrahimu.² Yakobo ekwambiwaho, "Kauwa mwanao Yusufu keza kukuona, "Israeli akakuba nguvu na kwekaa uwanga ya usazi."³ Yakobo akamwambia Yusufu, Mungu Mwenyezi akaniawia uko Luzu mwe si ya

Kanaani. Akanibaliki na ⁴ kunambia, 'Kauwa nenda nikwenke uzao mungi na kukuomeea. Nenda nikutende kuwa bumba da mataifa. Nena nikwenke sii inu wewe na uzao wako kuwa miliki ya kae na kae.' ⁵ Na sasa wanao waidi, wekuvyagwao kwako mwe si ya Misri kabla nkizatikweza Misri, ni wangu. Efraimu na Manase wenda wawe wangu, kana weivyo Rubeni na Simioni. ⁶ Wana ndio upate baada ya aho ni wako, wenda wataziwe mwe mazina ya ndugu zao mwe ulisi wao. ⁷ Akini kwangu mimi nekwezaho kuawa Padani, kwa usoyoyo wangu Raheli kafa siai mwe si ya Kanaani, ukati ukeaho mda kuita Efrati. Nkimzika hada mwesia iitayo Efrathi" (nee, Bethlehemu). ⁸ Israeli ekuwaonaho wana wa Yusufu, akamba, "Ni wakina ndai awa?" ⁹ Yusufu akamwambia tatiakwe, "Awa ni wanangu, Mungu ekunenkao aha:" Israeli akamba, "Waete kwangu, kwamniwabaliki." ¹⁰ Basi meso ya Israeli nee yakavotwa kwa ajii ya umli wakwe, ivyo nkee kudaha kutonaa. Ivyo Yusufu akawasogeza hehi yakwe na akawabusi na kuwakusegea. ¹¹ Israeli akamwambia Yusufu, "Nchee kutazamia kukio na cheni chako vituhu, akini Mungu kaniluhusu kuwaona hata wanao." ¹² Yusufu akawausa mwe magoti ya Israeli, na akabinda akenama na cheni chakwe uwanga ya si. ¹³ Yusufu akawadoa wose waidi, Efraimu mwe mkono wa kuume kuelekea mkono wa kumoso wa Israeli, na Manase mwe mkono wakwe wa kuume kuelekea mkono wa mkono wa kuume mkono wa Israeli na akawasogeza kwakwe. ¹⁴ Israeli akenua mkono wakwe wa kuume na kuika uwanga ya mutwi wa Efraimu, mwekuwa mdodo na mkono wakwe wa kumoso uwanga ya mutwi wa Manase. Akembosa mikono yakwe, kwani Manase nee mwekuwa mvyaigwa ywa bosi. ¹⁵ Israeli akambaliki Yusufu akamba, Mungu ambaye mbele zakwe tate Ibrahimu na Isaka wenda, Mungu mniinda hata ivyeo, ¹⁶ malaika wekuniindao na mazala yose, awabaliki wabwanga awa zina dangu na ditajwe kwao na mazina ya tate Ibrahimu na Isaka. Na wawe madugano ya wantu uwanga ya si." ¹⁷ Yusufu ekuonaho tatiakwe kaika mkono wakwe wa kuume uwanga ya mutwi wa Efraimu, nkavyekumtamia. Akaudoa mkono wa tatiakwe auke mwe mutwi wa Manase. ¹⁸ Yusufu akamwambia tatiakwe, "Nkivyo tate; kwani uyu nee mvyaigwa ywa bosi. Ika mkono wako uwanga ya mutwi wakwe." ¹⁹ Tatiakwe akaemea na kwamba, "Namanya, mwanangu, namanya. Yeye naye enda muntu, naye pia enda awe mkuu. Akini mvunawe enda awe mkuu kwemboka yeye na uzao wakwe wenda uwe mungi wa mataifa." ²⁰ Israeli akawabaliki msi uyo kwa mbui izi, "Wantu wa Israeli wenda watamke balaka kwa mazina yenu wakamba, Mungu na akugosoe kana Efraimu na kana Manase." "Kwa sia inu, Israeli akamwiika Efraimu mbele ya Manase. ²¹ Israeli akamwaka Yusufu, "Kauwa ni hehi na kufa, akini Mungu enda awe nanywi na endaawavuze mwe si ya tatizenu. ²² Kwako wewe, kwakuwa uwanga ya ndugu zako, nakwenka mtelemko wa mwiima nekuudowao kuawa kwa Waamori kwa upanga wangu na uta wangu."

Chapter 49

¹ Kisha Yakobo akawetanga wanawe na kuwambia, "Ekaani hamwe, ili niwambie ndiyo yanipate aho baadaye. ² Kusanyikeni nywinywi wenye mtegeeze nywie wana wa Yakobo. Mtegeezeni Israeli tati yenu. ³ Reuben, wewe ni uvyazi wangu wa bosi, nguvu zangu na mwanzo wa uwezo wangu, mwekubakia mwe heshima na nguvu. ⁴ Nkwambiizika sa via mazi yarukayo, nkuna sibabu kugona usazi umwe na tati yako. Ne vyeeka unajisi; kutakumvizia. ⁵ Simoni na Lawi ni ndugu. Panga yenu ni silaha ya vurugu. ⁶ Ee nafsi yangu, usekwengia he baaza dao, wala mwe mikuutano yao, kwani moyo wangu una heshima nkuu kwa ajii yao. Kwani kwa hasira yao wakoma wantu. Iwapendeza kusenga vihaga vya ng'ombe. ⁷ Hasira yao ilaaniwe maana ne ni nkai na ukai wao, kwani ne ni ukatili. Nndaniwapange mwe Yakobo na kuwatawanya mwe Israeli. ⁸ Yuda, undausifiwe n'nduguzo. Mkono wako umwe singo za maadui wako. Wana wa tati yako wandawakwenamie. ⁹ Yuda umwana simba. Mwanangu, ya ukaa wako. Ne agooka si, kekunja kana simba, simba fye. Je n'ndai ndiye ageeze kumwenu? ¹⁰ Ngoda nkainihauke mwe Yuda, wala ngoda ya utawala kuawa he miundi yakwe, mpaka ndiho eze Shilo. Mataifa n'nda ya mtii. ¹¹ Kumfunga mphunda he mzabibu, na mwana mphunda yakwe he mzabibu mtana, kafua mavazi yakwe mwe divai, na nkazu yakwe mwe mphome ya vitawi vya mzabibu. ¹² Meso yako ni meusi kama mphombe, na meno yako yang'aa sa maziwa. ¹³ Zabuloni ni andaekae he fukwe ya bahali. Anda awe bandali kwa ajii ya meli, na mhaka wakwe undaubue hata Sidoni. ¹⁴ Isakari ni mphunda mwenye nguvu, mwe gomeza gatigati ya ngoto. ¹⁵ Aona hantu hadi kuhumuiza nasi ya kupendeza. Andaenamize wega dakwe kwa mzigo na kwa mtumishi yakwe. ¹⁶ Dani anda awe mwamuzi ya wantu wakwe kama yumwe makabila ya Israeli. ¹⁷ Dani andaatende nyoka nkandankanda ya sia, nyoka mwenye sumu muuma hata vihaga vya falasi he sia, sa ivyo muongoza falasi agwa nyuma. ¹⁸ Naungoja wokovu wako, Yahwe. ¹⁹ Gadi - wakweao falasi wandawashambulie, akini andaawatoe mwe vihaga vyao. ²⁰ Nkande za Asheri nndaziwe nyingi, naye andaandae nkande za kifaume. ²¹ Naftali ni ngugwa fye desado kufugwa, anda awe na wana watana. ²² Yusufu ni tamba divyaado, tamba divyaado hehi na ukoongo wa mazi, ambayo matawi yakwe ya uwanga mwe ukuta. ²³ Mta mishale andaamshambulie na kumrushia na kumvigaviga. ²⁴ Akini uta wakwe ni imala, na mikono yakwe indaiwe hodari kwa sibabu ya mikono ya mwenye nguvu wa Yakobo, kwa ajii ya zina da Podue, mwamba wa Israeli. ²⁵ Mungu wa tati yako andaakusaidie, na Mugnu Mwenye enzi andaakubariki kwa balaka uwanga mbinguni, baaka ze mwe windi vya si na baaka za matombo na ifu. ²⁶ Baaka za tati yako ni nkuu kuliko baaka za miima ya kae au vintu vyose vyekutamaniwavyo vya miima ya kae. Na viwe mwe mtwi wa Yusufu, hata uwanga ya taji za kifaume mwe mitwi ya nduguze. ²⁷ Benjamini ni mbwamwitu mwenye saa. Mwe keo andaagwie na guoni andaapangie kie nacho." ²⁸ Aya ni makabila kumi na mbii ya wa Israeli. Iki ne wekuembwacho mwe kubarikiwa. Akawabariki kia yumwe kwa baaka astahiliyo. ²⁹ Kisha akawaelekeza na kuwambia, "Ni hehi na kuita kwa antu wangu. Mnizike hamwe na wakina baba he pango da mwe mnda wa Efroni Mhiti, ³⁰ Mwe pango da uko Makpela, hehi na Mamre mwe si ya Kanaani, mnda wa Ibrahimu ekugwao kwa Efroni Mhiti kwa ajii ya eneo da kuzikia. ³¹ Hada wakamzika Ibrahimu na mkaziwe Sara; hada

wakamzika Isaka na Rebeka mkaziwe, na hada pia nikamzika Lea.³² Mnda na pangoo de umo digulwa kuawa kwa wantu wa Heth."³³ Yakobo ekubindiizaho maagizo aya kwa wanawe, akaiika miundi yakwe mwe usazi, akaumbwa mzimu, akawatongea wantu wakwe.

Chapter 50

¹ Yusufu akasimnika sana hata akagwa kwa tatiakwe akaia akambusu. ² Yusufu akawagia wandima wakwe matabibu wakamgea mzihi tatiakwe. Hivyo matabibu wakampaka dawa Israeli. ³ Wakatimiza siku alubaini kwa ajii nee muda kamili wa kugea mzihi. Wamisri wakamwia kwa siku sabini ⁴ Siku za maomboezo zekubua hoo Yusufu akatamwii na wandima wa baaza da ufaume wa Farao kwamba, "Ati mkipate kibali he meso yenu tahazalini mtamwii na Farao, kwamba, ⁵ Tate kaniapiza, kwamba, "Kaua ni hehi na kufa. Unizike kwe kabui nekutukado kwa ajii yangu kwe si ya Kanaani. Nee ndiho unizike." Basi nenka uhusa nikamzike tate nkabinda nagotoka." ⁶ Farao akamuandua, "Hita lamzike tatiako enge ekukuagiivyo." ⁷ Yusufu akenda kumzika tatiakwe maofisa wa Farao wose wakaete na washauli wa nyumba yakwe, maofisa waendamzi wose wa si ya Misri, ⁸ hamwe na nyumba ya Yusufu na wandugu wakwe na nyumba ya tatiakwe. Akini wanawao, ngoto wao na makundi ya mbuzi ao yabadwa kwe si ya Gosheni. ⁹ Vibanda wazi na wakweo falasi pia waita naye. Nee ni kundi kuu sana da wantu. ¹⁰ Hata wekwezaho kwe wazo wa kuuhumia Atadi upande mtuhu na Yordani, wakaomboeza kwa majonzi ya huzuni nkuu. Yusufu akagosa maomboezo kwa siku mpungate kwa ajii ya tatiakwe. ¹¹ Wenyezi wa mzi Wakanaani, wekuonaho maomboezo ya siku mpungate mwe wazo wa Atadi, wakamba, "Idi ni tukio da huzuni nkuu kwa Wamisri." Nee nekavyo eneo ido diketangwa Abeli Mizraimu, deiko mbele ya Yordani. ¹² Iyo wanawe wamkagosa Yakobo enga ekuwaagiivyo. ¹³ Wanawe wakamwegea kwe si ya Kanaani na wakamzika mwe mphanga mwe mnda wa Makpela, hehi na Mamre. Ibrahim nee kagua mpaga hamwe na mnda kwa ajii ya eneo da kuzikia. Nee kagua kwa Efroni Mhiti. ¹⁴ Baada ya kumzika tatiakwe Yusufu akanya Misri yeye hamwe na wandugu wakwe na wose wekumsindikiza kumzika tatiakwe. ¹⁵ Wandugu wa Yusufu wekuonaho kwamba tatiao kafa wakamba, "Ndaiwe viihi ati Yusufu anda atiuji na aondeze kuiha kisasi kwa ajii ya upisho tekumgosa?" ¹⁶ Kwa iyo wakamugitia Yusufu, kwamba, "Tate ako kaagia kabla ukazati kufa kwamba, ¹⁷ Mwambeni Yusufu ivi, "Tafazali samehe makosa ya wandugu wako ne zambi yao na ubaya wose wekukugosoa." Basi wasemehe wandima wa Mungu wa tatiako." Yusufu wekumwambia hoo akaia. ¹⁸ Wandugu wakwe pia wakaaita nakwenamiza vyeni vyeo mbele yakwe. Wakamba, "Kawa swiswi ni wandima wako." ¹⁹ Iyakini Yusufu akawaandue, "Msekuogoha, Je mimi ni badii ya Mungu?" ²⁰ Iyakini kwenu, nee mkusudia kunidagamiza akini Mungu kanikusudia matana, kuhifazi maisha ya wantu wangi, kama muonavyo ivyeo. ²¹ Kwa iyo msekuogoha. Ndaniwahudumie nywinywi na wana wenu wadodo. Kwa sia ii kwenye moyo na kutamwii wao mphaalwe. ²² Yusufu akekaa Misri, hamwe na familia ye tatiakwe. Akaishi miaka mia mwenga na kumi. ²³ Yusufu akawaona wana Efraimu hata uvyazi wa mtatu. Akawaona wana Makiri mwana wa Manase, wekuwao wahagatwa ni Yusufu wekuwaho wateke. ²⁴ Yusufu akawamba wandugu wakwe, "Ni hehi na kufa; akini kwa hakika mungu ndamwenae anda awaongoze kulawa kwe si inu na kwegea kwe si ekumwenkayo Ibrahimu, kwa Isaka na kwa Yakobo." ²⁵ Yusufu akawaapiza wantu wa Israeli kwa kiapo. Akamba, "Bila shaka Mungu andaawezee. Wakati uo mndadoe mavuha yangu kuawe aha." ²⁶ Yusufu akafa, mwe miaka mia mwenga na kumi. Wakamsisa mzihi na akaikwa mwe jeneza uko Misri.

Exodus

Chapter 1

¹ Aya nee mazina ya wana wa Israeli wekwezao Misri hamwe na Yakobo kia mntu na nyumba yakwe: ² Rubeni, Simioni, Lawi, na Yuda, ³ Isakari, Zebuluni, na Benjamini, ⁴ Dani, Naftali, Gadi, na Asheri. ⁵ Jumla ya wantu wa ukoo wa Yakobo nee ni sabini. Yusufu nee kawa kae Misri. ⁶ Nee Yusufu, hamwe na kakize wose na ukoo wose wakafa. ⁷ Waisraeli wafanikiwa sana, wakaongezeka sana idadi yao naho wakawa na nguvu mana sii imemeezwa ni wao. ⁸ Wakati unu sasa mfaume mhya mwese kumanya Yusufu kenukia Misri. ⁹ Akawamba wantu wakwe, "Kauwani awa Waisraeli ni wengi naho wana nguvu kuliko swiswi. ¹⁰ Soni tekao nao kwa akii, ati nkivyo wonda waongezeke na nkondo ikaawia wonda waungane na wabaya wetu watoane naswi kisha wonda wahauke." ¹¹ Kwaiyo wakawaikia walinzi ambao wawatesa kwa kuwatumikisha kazi ngumu. Waisraeli wakazenga mataai ya mizi kwa ajii ya Farao: Pishoni na Ramsei. ¹² Akini kadii Wamisri wekuwatesavyo, nee Waisraeli wekuendeavyo kuongezeka na kusambaa. Kwa iyo Wamisri wakavoka kuwaogoha Waisraeli. ¹³ Wamisri wawatenda Waisraeli wagosoe ndima kwa nguvu nyingi. ¹⁴ Wakagosa maisha yao kuwa ya usungu kwa kuwatumikisha ndima ngumu kwa ntui na matofai kwa kiya aina ya ndima za tanga. Ndima zao zose nee ni ngumu. ¹⁵ Kisha mfaume wa Misri akawaambia wahokezi wa Kiebrania; yumwe etangwa Shifra, na mtuhu etangwa Puha. ¹⁶ Akawamba, "Mwendaho muwahokee wavyee wa Kiebrania wakasuzamia, kauwani wakavyaa ati ni mwana kigosi, basi mkomeni, miya ati ni mwana kivyee, basi mweekeni aishi." ¹⁷ Mia wada wahokezi wakamuogoha Mungu nkawekugosoa enga wekuagizwavyo ni mfaume wa Misri, wakawabada wana wa kigosi waishi. ¹⁸ Mfaume wa Misri akawetanga wahokezi akawamba, "Kwa mbwai mgosoa ivi na kuwabada wana kigosi waishi?" ¹⁹ Wada wahokezi wakamjibu Farao, "Awa wavyee wa Kiebrania nkiyo kama wada wa Kimsri. Awa wana nguvu naho ni jasii sana mana wabinda kuvyaa hata kabla ya mhokezi kubua." ²⁰ Mungu kawalinda awa wahokezi. Wantu waongeza sana na kuwa na nguvu sana. ²¹ Kwa kuwa wada wahokezi wamuogoha Mungu, akawenka ukoo. ²² Farao akawaagiza wantu wose, "Ni

lazima mmuase kiya mwana kigosi endae avyaigne kwe mto, miya kia mwana kivyee aekwe aishi."

Chapter 2

¹ Ivi sasa mgosi wa kabila da Lawi kamuona mvyee Mlawi. ² Yuda mnyee akanua mimba na kuvyaa mwana kigosi. Ekuonaho kwamba nekawa mwana mwe kugimbaa. Kamfisa kwa miezi mitatu. ³ Lakini ekuonaho nkadaha kuendelea kumfisa vituhu, kadoa ngewa ya nyasi akakihaka sifa na lami. Akamuika mwana ndani yakwe na kukiika uwanga ya mazi mwe mani nkandai ya mto. ⁴ Dadiwe akagooka kwa hai iliamanye yendayoyampate. ⁵ Mndee wa Farao akaseea kwehaka mtoni wakati wandima wakwe wakinda nkanda ya mto. Nae akaona idantezu mwe mani na akamtuma mndima wakwe kwenda kukidoa. ⁶ Ekukigubua, akamwona mwana. Kaua, mwana nee akaiya. Kamhurumia neeaamba, "Bia shaka uyu nikatiyao wa wana wa Waebrania." ⁷ Basi dadiwe da yuda mwana neeamwamba binti Farao, "Je nadaha kwenda kukuondoa mvyee wa Kiebrania eze akuetee mwana kwa ajii yako?" ⁸ Binti Farao neeamwamba, "Hita." Ivyo yuda binti akaita na kumwetanga mami yakwe yuda mwana. ⁹ Binti Farao neeamwamba mami yakwe yuda mwana, "Mdoe uyu mwana ukamwonkese, nami ndanikwenke posho." Ivyo yuda mndee akamdoa mwana na kumwonkese. ¹⁰ Mwana ekuaho mkuu, akamweta kwa binti Farao, na akawa mwanawe. Akamwetanga zina dakwe Musa neeaamba, "Kwa via nkimuavya kwe mazi." ¹¹ Musa ekuaho mntu mgima, akaita kwa wantu wakwe na kuona ndima ngumu wekuazo wakagosa. Kamuona Mmisri akamtoa Mwebrania, yumwe wantu wa ukoo wakwe. ¹² Kakaua uku nakuda, naekuonaho nakuna mntu, akamkoma yuda Mmisri na kuufisa mwii wakwe mwe msanga. ¹³ Akaita vituhu msii mtuhu, na kaua, Waebrania waidi neewakatoana. Neeamwamba yuda mwekuwa na makosa, "Kwa mbwai wamtoa mbuyayo?" ¹⁴ Akini yuda mntu neeaamba, "Ni ndai mwekukuika wewe kiongozi na muaha wekumkomavyo yuda Mmisri?" Nee Musa akaogohi nakwamba, "Hakika nekugosoayo yamanyigwa." ¹⁵ Farao ekusikiaho mbui izi, kageeza kumkoma Musa. Lakini Musa kaguuka na kuita kwekaa kwe sii ya Wamidiani. Kuda kekaa nkanda ya mto. ¹⁶ Wakati uo kuhani wa Midiani neekawa na wande saba. Weza mtoni kuteka mazi na kumemeza vyombo vyao ili wanywe mikoba ya tati yao. ¹⁷ Waisi weza na kusenga kuwaguusa, lakini Musa kaita kuwambiza. Akabinda neeawanyisa mifugo yao. ¹⁸ Wada wande wekuitaho kwa Reueli tati yao, kawauza, "Kwa mbwai muuya nyumbai mapema ivie?" ¹⁹ Neewamwamba, "Mmisri yumwe katiokoa dhidi ya waisi. Pia kateka mazi na kunyweshea mifugo wetu." ²⁰ Akabinda akawauza wande wakwe, "Yu hahi sasa? Kwa mbwai mumbada? Mwetangeni ili apate kuda nkande hamwi nasi." ²¹ Musa neekubali kwekaa na yuda mntu ambae pia kamwenka mndee yakwe Zipora ili amtege. ²² Akavyaa mwana kigosi, na Musa neeamwetanga zina dakwe Geshomu; akamba, "Mkazi mwesii ya ugeni." ²³ Muda mrefu baadae, mfaume wa Misri neeafa. Waisraeli walalamika kwa sababu ya ndima za utumwa. Waia kuonda msaada, na maombi yao neeyambwia Mungu kwa sababu ya mateso yao. ²⁴ Mungu ekusikiaho malalamiko yao, Mungu kakumbuka utangio wakwe na Ibrahimu, na Isaka, na Yakobo. ²⁵ Mungu kawaona Waisraeli na neeaelewa hali yao.

Chapter 3

¹ Wakati unu Musa nee kaendee kuiza mifugo ya Yethro mkwewe, kuhani wa Midiani. Musa nee kadiangoza buge da mifugo kutongea upande wa haae wa jangwa mpaka kubua Horebu, muima wa Mungu. ² Ekuwaho hada malaika ywa Yahwe akamuawia inga mwai wa moto mwe kisaka. Musa nee asungumanya, na kauwa kisaka iwaka moto mia nkachokusagasia. ³ Musa akagombeka, "Nendanihituke ili nikione kintu iki cha kihii, kwa mbwai kiaka iki nkachokusagasia." ⁴ Yahwe ekuonaho ya kuwa kahituka upande ili aone, Mungu akamwetanga kuawa mwe kia kisaka na kugombeka, "Musa, Musa." Musa akagombeka, "Mie hanu." ⁵ Mungu akagombeka, "Wesekunisogee! Vua viatu mwe miundi yako kwa kuwa hantu ukugookaho ni hekuikwaho wakfu kwa ajii yangu." ⁶ Kaongeza kugombeka, "Mimi ni Mungu ywa tati zako, Mungu wa Abrahamu, Mungu wa Isaka, na Mungu ywa Yakobo." Kisha Musa akagubika cheni chakwe, kwa kuwa nee kaogohi kumkaua Mungu. ⁷ Yahwe akagombeka, "hakika nkhiyaona mateso ya wantu wangu weiko Misri. Nkhisikia vuzo dao kwa chambuso za wakuu wao, kwa kuwa nayamanyia mateso yao." ⁸ Ncheza asi kuwaokoa zidi ya mamlaka ya Wamisri na kuwaavya mwe sii ida na kuwaeta mwe sii ntana, hana, sii imemayo mee na hasai, kwe ukanda wa Wakanaani, Wahiti, Waamori, Waperizi, Wahivi, na Wayebusi. ⁹ Ivi aha maombozo ya wantu wa Israeli yanibuia mimi. Zaidi sana, Mie nkhiyaona nkhiyaona mateso wateswayo ni Wamisri. ¹⁰ Ivyo basi, nendanikutume wewe kwa Farao ili upate kuwaavya wantu wangu, wana wa Israeli kuawa mwe sii ya Misri." ¹¹ Mia Musa akagombeka Mungu, "Mie ni ndai hata niite kwa Farao na kuwaavya Waisraeli kuawa Misri?" ¹² Mungu akamuandua, "Hakika nendaniwe hamwe na wewe. Inu yendaiwe ishao kwako ya kuwa nkhiikutuma. Wendamnivikie mimi mwe muima unu." ¹³ Musa akamwamba Mungu, "Nendaniite kwa Waisraeli na kuwamba, 'Mungu ywa tati zenu kanituma mimi kwenu,' na nikabinda wakanamba zina dakwe ni ndai?' Nendaniwambeze?" ¹⁴ Mungu akamwamba Musa, "MIMI NIAHO AMBAYE NIAHO." Mungu akagombeka, "Ni lazima uwambie Waisraeli, 'MIE MWEAHO kanituma kwenu.'" ¹⁵ Nae Mungu akamwamba Musa, "Lazima uwahinye Waisrael, 'Yahwe, Mungu wa tati zenu, Mungu ywa Abrahamu, Mungu ywa Isaka, na Mungu ywa Yakobo kanituma mimi kwenu. Idi nee zina dangu milele, na ivi nee nendavyonikumbukwe na vivyazi vyose.'" ¹⁶ Hita ukawakunge hamwe wadaa wa Israeli. Waambe, 'Yahwe, Mungu wa tati zenu, Mungu wa Abrahamu, ywa Isaka na Yakobo, kaniavya mimi na kugombeka, 'Hakika nkhiwakauwa na nkhiyona yada mwekugosoewayo uko Misri.' ¹⁷ Nkhiyahidi kuwaavya ninyi mwe mateso ya Misri na kuwaeta mwe sii ya Wakanaani, Wahiti, Wamwori, Waperizi, Wahivi, na Wayebusi. Sii imemayo mee na hasai." ¹⁸ Wenda wakutegeeze. Wewe hamwe na wadaa wa Israeli yendaiwabidi kuita

kwa mfaume ywa Misri, na indaiwabidi kumwamba, 'Yahwe, Mungu ywa Waebrania kakintaha naswi. Ivyo tieke swiswi tiite ntambo ya misi mitatu mwe jangwa ii tipate kuavya sadaka kwa Yahwe Mungu ywetu.' ¹⁹ Mia namanya ya kuwa mfaume ywa Misri nkhanawaawe nywie multe, isipokuwa kwa kukungumizwa. ²⁰ Nendanenu mkono wangu na kuwatoa Wamisri kwa miujiza yose nendayoniigosoe mwao. Ikabinda aho, endaawaeke multe. ²² Nenda niwenkhe wantu awa kufaziwa kuawa kwa Wamisri ii muhaukaho mwesekuita mikono yebue. ²¹ Kia mvyee endaombeze kwa jiani yakwe, via vya feza na vya zahabu na nguo. Nanyi mwendamuwahambe wana wenu wa kigosi na wa kivyee kwa sia inu mwenda muwateke nyaa Wamisri."

Chapter 4

¹ Musa akaandua, "Mia yondaiwe vi vihi wakesekuniamini au wekesekunitegeeza na kunamba, 'Yahwe nkekukulawia wewe?" ² Yahwe akamwamba, "Icho ni mbwai kwe mkono wako?" Musa akamba, "Ni ngoda." ³ Yahwe akamwamba, "Iyase aho sii." Musa akaiyasa ida ngoda ne yahituka nyoka. Musa akauya nyuma. ⁴ Yahwe akamwamba Musa, "Mdoe mtoze mkia wakwe." Akamdoa yuda nyoka. Akahituka na kuwa ngoda mwe mkono wakwe vituhu. ⁵ "Inu ni ili wapate kuamini ya kuwa Yahwe, Mungu wa tati zao, Mungu ywa Abrahamu, Mungu ywa Isaka, na Mungu ywa Yakobo kakulawia wewe." ⁶ Yahwe akamwamba, "Sasa engiza mkono wako mwe nguo yako." Msa akengiza mkono wakwe mwe nguo yakwe. Na ekuulawavyo chongoi, kauwa ne una ukoma, mweupe inga seluji. ⁷ Yahwe akamba, "Engiza mkono wako vituhu mwe nguo yako." Akengiza mkono wakwe mwe ya nguo yakwe na ekuulawavyo chongoi ukawa mgima vituhu kamawekuavyo mwii wakwe wose. ⁸ Yahwe akamba, "Kama nkawanawakuamini wewe - ama nkawanawa zingatie utangio wangu wa bosi wa nguvu zangu na kuziamini basi wondawaamini utangio wangu wa kaidi. ⁹ Na kama nkawana waamini ntangio zangu zose mbii za nguvu zangu, au wasekukutegeeza wewe, basi teka mazi kutawa mwe mto wetie kwe sii nkavu. Mazi ondayawetie yondayahituke mpome mwe sii nkavu." ¹⁰ Nee Musa akamwamba Yahwe, "Zumbe, mie mzaifu wa kutamwia nkio au bosi hata baada ya kutamwia na mndima wako. Mimi ni mzaifu wa kutamwia na nina kisita." ¹¹ Yahwe akamwamba, "Ni ndani mwekukuumba na muomo wa mwanadamu? Ni ndai mwekumgosoa mwa kuwa bubu? Akamwie akawe au tuntu, nkio mimi Yahwe?" ¹² Sasa hita, nendani ongoze muomo wako na nendanikuhinye cha kutamwia." ¹³ Mia Musa akamba, "Zumbe, tafazai mtume mntu mtuhu yeyose ukundaye kumtuma." ¹⁴ Yahwe akatenda mbifya kwa Musa. Akamba, "Vi vihi kuhusu Aroni kakio yuda Mlawi? Namanya adaha kutamwia vitana. Hata ivyo eza kukintana nawe, endaaho akuone moyo wakwe onda uwe na kinyemi. ¹⁵ We ondautamwie naye ondauike maneno ya kusema mwe kanwa chakwe. Nami nda nikiongoze kanwa chakwe na nondaniwaonyeshe ninyi wose yapasayo kugosoa. ¹⁶ Yeye ondaatamwie na wantu kwa niaba yako. Yeye onda awe mhinya wantu, na wewe onda uwe kana Mungu wakwe. ¹⁷ Onda udoo ii ngoda mwe mikono yako. Kwa ngoda inu yondaitende vihii." ¹⁸ Musa akauya kwa Yethro - mkwewe na kumwamba, "Niruhusu nipate kuuya kwa ndugu zangu wa uko Misri ili nidae kuwaona kama wake wagima." Yethro akamwa Musa, "Hita mpeho." ¹⁹ Yahwe akamwamba Musa kuda Midiani, "Hita uuye Misri, kwa wantu wose wekukundao kukukoma watendwa kae mzimu." ²⁰ Musa akamdoa mkaziwe na wanawe wa kigosi na kuwakweza kwe mpunda. Akauya mhaka sii ya Misri, naye akadoa ngoda ya Mungu mwe mkono wakwe. ²¹ Yahwe akamwamba Musa, "Ondaho uuye Misri, etahidi kugosoa ntangiizo zose nekunkwekaze, gosoa mbele ya Farao. Mia nonda niugosoe moyo wakwe uwe mgumu, nae nkanaawaekee wantu kuita. ²² Ni lazima umwambe Farao, 'Ivi ne ambavyo Yahwe: Israeli ni mwanangu mnyaigwa wangu wa bosi, ²³ nami nakuamuu, 'Mweke mwanangu ili apate kumvikia mimi.' Akini kwa kuwa waimea kumwekea hakika nenda nimkome mwanao wa kigosi, mnyaigwa wa bosi." ²⁴ Wekuwaho siai, wakati wa kio wekuaho wahumuiza, Yahwe akakinta na Musa na akakunda kumkoma. ²⁵ Ne Zipora akadoa tuni kai na akamega nkumbi mwananwe wa kigosi na kudigusisha kwe miundi yakwe. Halafu akamba, "Hakika we ni mwai wangu wa kigosi kwa sia ya mpome." ²⁶ Ne Yahwe akamwekea, akamba, "We ni mwai wangu wa kigosi kwa mpome" kwa ajii kugewa nkumbi. ²⁷ Yahwe akamwamba Aroni, "Hita nyikani ukakintane na Musa." Aroni akaita na kukintana naye kwe muima wa Mungu, na kumbusu. ²⁸ Musa akamwamba Aroni mbui yose ya Yahwe ambayo kamtuma, na kugombeka kwa habai za utangio zote na nguvu ambazo Yahwe kamwagiza kugosoa. ²⁹ Ne Musa na Aroni wakaita kuwakusanya wadaa ya Israeli. ³⁰ Aroni akawamba mbui yose ambayo Yahwe kamwamba Musa. Ne awonyesha ntangia zote na vihii vya nguvu za Yahwe mbele ya wantu. ³¹ Wantu wakaamini. Wekusikiaho kuwa Yahwe kawaona Waisraeli na ya kwamba kaona mateso yao wakenamiza mitwi yao na kuvika."

Chapter 5

¹ Baada ya mbui izi kuawia, Musa na Aruni wakaita kwa Farao wakamwamba, "Ivi nee Yahwe, Mungu wa Israeli ambavyo: 'Waeke wantu wangu waite, ili wanigosoe kaamu jangwani.' ² Farao akamba, "Yahwe ni ndai? Kwa mbwai mimi nitegeeze muiyo wakwe na kuwabada Israeli waite? Mie nkimanya Yahwe, na da zaidi nkina ni waekee Israeli waite." ³ Wakamba, "Mungu ywa Waebrania kakintana na swiswi. Tieke tigosome ntambo jangwani mwe mda wa Misi mitatu ili tiavyoe wakafaa kwa Yahwe Mungu ywetu ili tisekwenkigwa azaba ya mapigo au kwa uhamba." ⁴ Mia mfaume ywa Misri akawamba Musa na Aruni, kwa mbawai mwe ndima zao? Hitani kwe ndima zenu." ⁵ Akamba, Isasa kuna Waebrania wangi mwe sii yetu, Waebrania wangi mwe sii yetu nywinywi mwawaeka waeke ndima zao." ⁶ Msi uda uda, Farao akaavya amlu kwa mgookezi ywa wada wantu. Akamba, ⁷ "Tofauti yekuayo aho bosi, "Tofauti yekuayo kwanza, mse kuwenka vituhu wantu mani ya kugosoea matofai. Waekeni wakeondee mani wenye." ⁸ Mia wapaswa kueta hisabu sawa

ya matofai ndiyo wagosoe enga yekuavyo bosi. Mse kuhokea mpungufu kwa via ni wabwa. Nee mana watoa vuzo na kwamba, "Tiluhusu tiite tikamuavie kafaa Mungu ywetu." ⁹ Waongezeeni ndima wagosi ili wase kuwa na mda wa kutegeeza mbui za upotoshaji." ¹⁰ Viongozi wa wantu na wa gookezi wao wakawamanyisa. Wakamba, "Ivi nee Farao ekwambavyo: 'Nkina niwenke waligafi vituhu. ¹¹ Nywinywi wenye mkaonde mani hohose ndiho myapate, mia ndima zenu nkazina zihungue. ¹² Wantu wakasambaa mwe sii yose ya Misri ili wapate kukuba mafusi baada ya mani. ¹³ Wagookezi wao wakawahimiza wakawamba, "Bindani ndima zenu, enga hada mani yekuaho." ¹⁴ Wanyampaa wa Farao wakawatoa wagookezi wa Waisraeli, wantu wadawada wekuwaikao wagookezi wa wandima, wada wanyampaa wakakazana kuwauza, "Kwa mbwai nkamwekutimiza idadi ya matofai ikundwayo kwenu, msi wa zana hata ivyeo enga mwekuavyo mkagosoa misi ya nyuma?" ¹⁵ Nee wanyampaa wa wana wa Israeli wakaita kwa Farao kumuiia. Wakamba, "Kwa mbwai wawagosoa wandima wako ivi?" ¹⁶ Swie wandima wako nkatenkigwa mani vituhu mia bado watamba, "Gosoani matofai!" Swie wandima wako tatoigwa sana, mia kosa ido ni du wantu wako." ¹⁷ Farao akamba, "Nywie muwabwa! Wabwa nywie! Nywie mwamba, 'Tiluhusu tika mwavie Yahwe kafaa.' ¹⁸ Uyani kwe ndima nkamna mwenkigwe mani vituhu, iya yamipasa kugosoa idadi ida ida ya matofai." ¹⁹ Wanyampaa na wana wa Israeli wakang'amua kuwa wa mwe kiyangayanga kikuu wekambiiwaho nkamna mpunguziwe idadi ya matofai mgosoayo kia msi." ²⁰ Wakakintana na Musa na Haruni, wekuao wagooka chongoi ya ikulu we kuaho wakaawa kwa Farao. ²¹ Wakamwamba Musa na Haruni, "Yahwe amikauwe nywinywi na awenke azaba, kwa via mtigosoa swiswi tione kane wabaya mbele ya Farao na wandima wakwe. Mgea uhamba mwe mikono yao ili watikome." ²² Musa akanya kwa ZUMBE akamwamba, "Zumbe, kwa mbwai kuwagosoea ubaya wantu awa? Kwa mbwai kuniagira mimi?" ²³ Tangu nekwezaho kwa Farao kutamuiia nae vibaya zina dako, kawagosoa vibaya wantu awa, wa nkuzati kuwahanya wantu awa hata kidogo."

Chapter 6

¹ Kulawa aho Yahweh akamwamba na Musa, "Isasa wenda uone nendavyo nigosoe kwa Farao. Wenda uone idi, kwa via enda awahade waite kwa mkono wangu mnyanyi, kwa ajii ya mkono wangu mnyanyi enda awalavye mwesi." ² Mungu akamwamba Musa, "Miye ni Yahweh. ³ Nkimwaawia Ibrahimu, Isaka, na Yakobo inga via Mungu mwe nguvu; akini kwa zina dangu, Yahweh, nkao kunimanya. ⁴ Naho nkitintimaza uosi wangu na wowo, nee niwenke si ya Kanaani, si wekweikaayo inga nkiwo wavyaigwa, si wekuzuwayo. ⁵ Kwembosa yose, nkisikia nkoo za Waisraeli wekudoigwao watumwa ni wa Misri naho nkikumbuka uosi wangu. ⁶ Naho ukaheza gombeka kwa Waisraeli, 'Miye ni Yahweh. Nenda niwaavye mwe utumwa si ya Wamisri, na kuwaika chazae na nguvu zao. Nenda niwaohoe na kumanyisa nguvu nenazo na kwa viugo vya uahi. ⁷ Nenda niwaete kwangu inga wantu wangu, naho nenda niwe Mungu ywenu mwe kuwaavya mwe utumwa si ya wa Misri. ⁸ Nenda niwaete mwe si nekumwaagiayo Ibrahimu, Isaka, na Yakobo. Nenda niwenke iwe mai yenu. Miye ni Yahweh."

⁹ Musa ekuwambaho aya Waisraeli, nkawo kumtegeeza kwa viya wekuwavyo wakasiimizwa. ¹⁰ Nee Yahweh akatamwiiya na Musa akamwamba, ¹¹ "Ukite umwambe Farao, mfaume ywa Misri, awaeke wantu wa Israeli wahauke mwe si yakwe." ¹² Musa akamwamba Yahweh, "Ati Waisraeli nkawazati kunitegeeza, Farao enda anitegeeze vii hivi, hambu miye mwenye nkimi mgombesi ywedi?" ¹³ Yahweh akagombeka na Musa na Aruni. Wakawasigiye Waisraeli na Farao, mfaume ywa Misri awaavye Waisraeli mwe si ya Misri. ¹⁴ Awa wawa mitwi mwe nyumba za tati zao: wanangwa wa Rubeni, mvyaigwa ywa bosi ywa Israeli, watuhu wawa Hanoki, Palu, Hezroni, na Karmi. Awa wawa mababa ywa kolwa da Rubeni. ¹⁵ Wanangwa wa Simeoni wawa Yemueli, Yamini, Ohadi, Yakini, Zohari, na Shauli - mwana mvyye ywa Kanani. Awa wawa baba mwe kolwa da Simeoni. ¹⁶ Hanu hagondwa mazina ya wana wa Lawi, hamwe na uvyaigwa wao. Wawa ni Gerishoni, Kohathi, na Merari. Lawi kekaa ugima akabuza myaka 137. ¹⁷ Wana wa Gerishoni wawa Libni na Shimei. ¹⁸ Wana wa Kohathi wawa Amramu, Izhari, Hebroni, na Uzieli. Kohathi kekaa ugima akabuza myaka 133. ¹⁹ Wana wa Merari wawa Mahli na Mushi. Awa nee wekwezao kuwa mababa wa kolwa da Walawi, hamwe na wavyaigwa ywao. ²⁰ Amramu kamtegua Yokebedi, mamiakwe ngazi. Kamvyaia Aruni na Musa. Amramu kabuza myaka 137 na akafa. ²¹ Wana wa Izhari wawa Kora, Nefegi, na Zikri. ²² Wana wa Uzieli wawa Mishaeli, Elizafani na Sithri. ²³ Aruni kamtegua Elisheba, ntogota ywa Aminadabu, umbude da Nashoni. Akamvyaia Nadabu na Abihu, Eliazari na Ithamari. ²⁴ Wana wa Kora wawa Asiri, Alikana na Abiasa. Awa nee wekuwao mababa ywa kolwa da Wakora. ²⁵ Eleazari, mwana wa Aruni, kamtegua mndee yumwe ywa Putieli. Kamvyaia Fineazi. Awa nee wekuwao mitwi mwe nyumba za tati yao mwe ao Walawi, hamwe na uvyaigwa ywao. ²⁶ Awa wagosi waidi wawa Musa na Aruni wekwambwao ni Yahweh, "Waeteni Waisraeli kulawa mwesi ya Misri, kwa mabunga ya wagosi watankondo." ²⁷ Aruni na Musa wakatatamwiiia na Farao mfaume ywa Misri, awaekee Waisraeli walawe Misri. Awa ni Musa na Aruni wada wada. ²⁸ Hada Yahweh ekutatamwiiiaho na Musa mwesi ya Misri, ²⁹ akamwamba, "Miye ni Yahweh. Gombeka kwa Farao, mfaume ywa Misri, kiya kintu nendacho nikwambe." ³⁰ Akini Musa akamwamba Yahweh, "Miye nkiye mgombesi ywedi kwani Farao anitegeeze?"

Chapter 7

¹ Yahweh akagombeka na Musa, "Kauwa, nkikugosoa inga mungu kwa Farao. Aruni kaka ywako endaawe nabii ywako. ² Wenda ugombeke kia kintu nendacho kuamuu kugombeka. Aruni kaka ywako enda agombeke na Farao ili awaekee wantu wa Israeli walawe kwe sii yakwe. ³ Iya nendaniugosoe moyo wa Farao utoga na nendaniyese ishala nyingi z nguvu zangu maajabu mangi, mwe sii ya Misri. ⁴ Eliho Farao nkana akutegeeze kwa iyo nendaniuike mkono wangu

uanga ya Misri na kuavya makundi yangu ya wagosi wakutowana, wantu wangu, wavyao wa Israeli, walawe sii ya Misri kwa mandendo makuu ya hukumu.⁵ Wamisri wendakumanya kuwa mimi ni Yahweh nendaho ninyooshe mkono wangu kwa Misri na kuwalavya Waisraeli kulawa miongoni mwao."⁶ Musa na Aruni wakagosoa ivyo; wakagosoa inga Yahweh ekuwavyo kawaamuu.⁷ Musa ekuwaye na myaka samaanini na Aruni myaka samaanini na ntatu wekutamwiihao na Farao.⁸ Yahweh akamwambu Musa na Aruni,⁹ "Ukati Farao endaho awambe, 'Gosoa mijuza,' Wenda umwambe Aruni, 'Doa gongo dako na udilambike ahosi mbele ya Farao ilidihituke nyoka.'" ¹⁰ Ikabinda Musa na Aruni wakahita kwa Farao, na wakagosoa inga Yahweh ekuwaamuvyo. Aruni akatambika gongo dakwe mbele ya Farao na wandima wakwe dikahituka nyoka.¹¹ Ikabinda Farao akawetanga wazee wa hekima na wasawi. Wakagosoa mbui iyo iyo kwa usawi wao.¹² Kia muntu akatambika ahosi gongo dakwe, na magongo yakatenda nyoka. Iya gongo da Aruni dikayameza nyoka zao.¹³ Moyo wa Farao uwa utoga, naho nkekutegeeza inga Yahweh ekutabiivyo.¹⁴ Yahweh akagombeka na Musa, "Moyo wa Farao utoga na aemea wantu kuhita.¹⁵ Hita kwa Farao keo aitaho kwe mazi. Gooka kwe chazo cha mto kukintana nae, udoe gongo mwe mkono wako gongo ambado dihituka nyoka.¹⁶ Umwambe, 'Yahweh, Mungu ywa Waebrania, kanituma kwako, 'Waeke wantu wangu, waite ili wanivikie nyikani. Mpaka isasa nkunitegeeza.'" ¹⁷ Yahweh agombeka ivi: "Kwa idi wenda umanye kuwa mimi ni Yahweh. Nenda kuyatoa mazi ya mto kwa gongo dangu dimwemikono yangu na mto wahituliwa kuwa npome.¹⁸ Samaki we umo mwe mto wendawafe, na mto wenda ununke. Wamisri Nkawana wadahe kunywa mazi yeuko kwe mto."¹⁹ Ikabinda Yahweh akagombeka na Musa, "Mwambie Aruni, 'Doa gongo dako na udinyooshe mkono kwe mazi ya Misri, na uanga ya mito yakwe, mifeeeji, visima, na matubwi yose ili yao ye npome, gosoa ili ilikuwe kuwe na npome sii ngima ngima ya Misri, hadi kwe vyombo vyose vya mbao na maiwe.'" ²⁰ Musa na Aruni wakagosoa inga Yahweh ekuwavyo kawaamuu. Aruni akenua gongo na kutoa mazi ya mto, he meso ya Farao na wandima wakwe mazi yose kwe mto yakahituka npome.²¹ Samaki kwe mto wakafa, na mto ukavoka kununka Wamisri nkawekudaha kunywa mazi kwe mto na npome nee iwa kia ntu hantu mwe sii ya Misri.²² Eliho wasawi wakagosoa ivyo ivyo na usawi wao, kwa iyo moyo wa Farao ukatoga ne aemea kuwategeeza Musa na Aruni, inga Yahweh alivyo sema itatokea.²³ Ikabinda Farao akauya na kuita kaya kwakwe. Waa nkegudigea maanani idi.²⁴ Wamisri wote walichimba nkandani ya mto kwa ajii ya mazi ya kunywa iya nkawekudaha kunywa mazi ya mto.²⁵ Misi mfungate zikemboka baada ya Yahweh kuushambua mto.

Chapter 8

¹ Nee Yahweh akatamwiiya na Musa, "Hita kwa Farao na umwembie, 'Yahweh agombeka ivi: Eka wantu wangu waite ili wakanivikie.² Ukaemea kuwenka uhusu waite, nenda niizuu sii yako yose kwa vyula.³ Micholoba yenda imeme vyula. Wenda waawe na kwengia mwe nyumba yako, chumbani kwako, na kwe usazi wako. Wenda waite kwa nyumba ya wandima wako, wenda waite kwa wantu wako, kwe maziko yako, na viya vya kukandia mkate.⁴ Vyula wenda wakushambulie wewe, wantu wako, na wandima wako wose."⁵ Yahweh akamwambia Musa, "Mwembie Aruni, 'Nyoosha mkono wako na gongo dako kwe micholoba, mifeeeji, na kwe mabwawa na uwaavye vyula uwanga ya sii ya Misri.'" ⁶ Aruni akanyoosha mkono uwanga ya mazi ya Misri, na vyula wakalawa na kumemeeza sii ya Misri.⁷ Mia wasawi wagosoa ivyo ivyo na usawi wao: wawaavya vyula uwanga ya sii ya Misri.⁸ Akaawaaho Farao akawetanga Musa na Aruni na kuwambia, "Muombezeni Yahweh ili awause vyula kwangu na kwa wantu wangu. Awaawaaho nenda niwabade wantu waite, ili wamwawie kafa."⁹ Musa akamwambia Farao, "Wadaha doa fulsa ya kunambia ini nikuombezee wewe, wandima wako, na wantu wako, ili vyula wausigwe kwako na kwe nyumba yako na wasigae tu kwe muchooba."¹⁰ Farao akagombeka, "Kioi." Musa agombeka, "Eka iwe enga wekugombekavyo, ili kwamba umanye nkakuna Mungu mtuhu enga Yahweh, Mungu wetu."¹¹ Vyula wenda wahauke kuawa kwako, mwe nyumba yako, kwa wandima wako, na kwa wantu wako. Wenda wasigae tu kwe michooba."¹² Musa na Aruni wenda wahauke kwa Farao. Akaawaaho Musa akamwiiya Yahweh kuhusu ao vyula ekuwaeta kwa Farao.¹³ Yahweh akagosoa enga Musa ekuombezaavyo: Vyula wakaumbwa mzimu mwe nyumba, nyuani na kwe minda.¹⁴ Wantu wakawakuba kwa mafungu, na sii ikanunka.¹⁵ Mia Farao ekuonaho kuna kuba, kaugosoa moyo wakwe kuwa mgumu na nkekumtegeeza Musa na Aruni, enga Yahweh ekugombekavyo.¹⁶ Yahweh akamwambia Musa, "Mwembie Aruni, 'Nyoosha gongo dako na utoe uwongo sii ili mwe sii yose ya Misri.'" ¹⁷ Wakagosoa ivyo: Aruni akanyoosha mkono wakwe na gongo dakwe. Akautoa uwongo wa sii, ili akome mada mwe sii yose ya Misri.¹⁸ Wasawi wageeza kugosoa mada kwa uganga wao mia nkawo kudaha. Nee kuwa na mada kwa wantu na kwa wanyama.¹⁹ Wakaawaaho wasawi wakamwambia Farao, "Sii ni chaa cha Mungu." Mia moyo wa Farao uwa mgumu, ivyo akaemea kuwategeeza. Iwa enga Yahweh ekugombekavyo Farao endaagosoe.²⁰ Yahweh akamwambia Musa, "Enuka keo keo mapema na ugooke mbee ya Farao aitaho kwe uchooba. Umwambe, 'Yahweh agombeka ivi: 'Eka wantu wangu waite wakanivikie mimi.²¹ Mia ukekueka wantu wangu waite nenda nitume kundi da nisi kwako, wandima wako, na wantu wako, na kwe nyumba zenu. Nyumba za Wamisri zenda zimeme makundi ya nisi, na hata sii wagookayo yenda imeme nisi.²² Mia mwe msi uwo nenda niigosoe sii ya Gosheni tofauti, sii ambayo wantu wangu wekaa, ili kwamba kwesekuwa na makundi ya nisi uko. Idi denda diiawiie ili kwamba mmanyane mimi ni Yahweh mwe sii inu."²³ Nenda niike utofauti gati ya wantu wangu na wantu wako. Inu ishaa ya nguvu zangu yenda iyawiiye kioi."²⁴ Yahweh akagosoa ivyo, na kundi kuu da nisi dikeza mwe nyumba ya Farao na mwe nyumba ya wandima wakwe. Mwe sii yose ya Misri, sii ikabanangwa na makundi ya nisi.²⁵ Farao akawetanga Musa na Aruni na kuwambia, "Hitani muavieni Mungu wenu dhabihu kwe sii yetu."²⁶ Musa akagombeka, "Nkivyo vyedi swiswi kugosoa ivyo, kwa via dhabihu timuaviazo Yahweh

Mungu wetu zaaifya Wamisri. Ati tenda tiavye dhabihu mbee ya meso yao ziwaifyazo Wamisri, nkawaua watitoe maiwe?²⁷ Chuu, ni ntembo ya misi mitatu kuita nyikani ambayo lazima tiite, ili kuavya dhabihu kwa Yahweh Mungu wetu, enga atiamuavyo."²⁸ Farao akagombeka, "Nenda nikwenke uhusa kuita kumuavia dhabihu Yahweh Mungu wenu nyikani. Mia wesekuita hae sana. Niombea."²⁹ Musa akagombeka, "Wakati nendaho niite kuawa kwako, nenda nimwombeze Yahweh ili makundi ya nisi yaawe kwako, wewe Farao, na wandima wako, na wantu kioi. Mia wese kugosoa ubagaa vituhu kwe kwese kuwabada wantu wetu waite kumwavia dhabihu Yahweh."³⁰ Musa akaita chongoi kuawa kwa Farao na kumuombeza Yahweh.³¹ Yahweh akagosoa enga Musa ekuombezaavyo:kaavya makundi ya nisi kuawa kwa Farao, wandima wakwe, na wantu wakwe. Nkakuna hata umwe mwekusigaa.³² Mia Farao kaugosoa moyo wekwe mgumu vituhu, na nkekuwaeaka wantu waite.

Chapter 9

¹ Ikabinda Yahweh akamwamba Musa, Hita kwa Farao na umwambe, 'Yahweh, Mungu ywa Waebrania, amba ivi: "Eka wantu wangu waite ili wakanivikie." ² Mia ukaemea kuwaluhusu waite, kana wonda usongwe nkuwasigaza nyuma, ³ basi mkono wa Yahweh wonda uwe kinyume zidi ya mifugo yako tanga na kwa falasi, npunda, ngamia, ng'ombe na ngoto, yonda isababishe utamu mbaya sana. ⁴ Yahweh onda agosoe tafauti mifugo ya Israeli na mifugo ya Misri: Nkhakuna mnyama wa Isaeli ondae afe. ⁵ Yahweh katenga mda; kamba, "Ni kioi ambaho nonda nigosoe tukio mwe sii." ⁶ Yahweh akagosoa ivi msi wekubasao: mifugo yose Misri ikafa. Mia nkhakuna mnyama wa Waisraeli mwe kufa, nkhakuna mnyama hata yumwe. ⁷ Farao akagosoa utafiti, na kauwa, nkhakuna mnyama hata yumwe andae afe. Mia moyo wakwe uwa mkhani, ivo nkhekuwabada wantu waite. ⁸ Akaawaaho Yahweh Musa na Aruni, "Doa mazu na uyamemeza mwe mkono kuawa kwe tanuu. Wewe, Musa lazima uyaluhusu uwanga ukati Farao akauwa. ⁹ Yonda yawe vumbi safi ii ngima ya Misri. Yonda yasababishe maihu na mafua kulipuka kwa wantu na wanyama mwe sii yose ya Misri." ¹⁰ Ivyo Musa na Aruni wakadawa mazu kuawa kwe tanuu na kugooka mbele ya Farao. Akabinda Musa akalusha wazeu uwanga. Mazeu yakasababisha maihu na mafua kuawia kwa wantu na wanyama. ¹¹ Waganga nkhawekudaha kumkindia Musa kwa sibabu ya maihu, kwa sibabu yawa kwao na kwa Wamsiri wose. ¹² Yahweh akaugosoa moyo wa Farao kuwa mkangafu, Farao nkhekuwateza Musa na Aruni. Idi ne Yahweh ekumwambiado Musa ondado agosoe. ¹³ Akaawaaho Yahweh akamwamba Musa, Euka keo mapema, gooka mbele ya Farao, na umwambe, 'Yahweh, Mungu wa Waebrania, amba ivi: Eka wantu wangu waite ili wakanivikie mimi. ¹⁴ Kwa mda unu nonda nitume mapigo kwako wewe, kwa wandima ywako na wantu ywako. Nonda nigosoe ivi ili umanye nkhekuna kana mimi kwe dunia yose. ¹⁵ Kiamuo sasa ne nkadaha kunyoosha mkono wangu na kukushambua wewe na wantu wako kwa utamu, na neukausha kwe sii. ¹⁶ Mia ni kwasibabu inu nkhilusu wekae: ili nikuonese nguvu zangu, ili kwamba zina dangu dibiikiwe dunia ngima. ¹⁷ Bado weenua zidi ya wantu wangu kwa kuwabada wasekuita. ¹⁸ Tegeez! Kioi mda kana unu nonda nite fua ya maiwe ya balafu nkhuu, kana ambayo nkhaizati kuoneka Misri kuawa yekuvokaho kiamuo isasa. ¹⁹ Akaawaaho sasa, tuma wagosi na ukisamye mifugo yako na vintu vyose wekuavyo navyo mwe mnda na nkhezati kuetwa nyumbani - maiwe ya balafu yonda yasee, na wonda wafe." ²⁰ Akaawaaho awo wandima wa Farao wekuaminio saamu za Yahweh watenda kinyanyi kieta watumwa na mifugo yao mwe nyumba zao. ²¹ Mia awo ambao nkhawekudoa saamu za Yahweh maanani wabada watumwa wao na mifugo mwe mnda. ²² Akaawaaho Yahweh akamwamba Musa, "Nyoosha mkono wako kuita mbingu ili kuwe na maiwe ya balafu mwe sii ngima ya Misri." ²³ Musa akanyoosha mkono na koomedakwe kuita mbinguni, na Yahweh katuma mngulumo, maiwe ya balafu, na umbauwa kwe sii. Pia kanyesha fua kwa sii ya Misri. ²⁴ Ivo ne kuna umbwauwa yekuvanganyikayo na na maiwe ya balafu, iwa ni hatai kwei, kulikoni yoyose yekuwahio kulawia kwe sii ya Misri tangia diwe taifa. ²⁵ Mwe sii yose ya Misri, balafu ya maiwe itoa kia kintu kwe mnda, wantu na wanyama. Itoa kia mmea mwe mnda na kubonda kia mti. ²⁶ Iya tu sii ya Gosheni, wekuishiho Waisraeli, nkhahekua na maiwe ya balafu. ²⁷ Akabinda Farao akawatuma wagosi wakawa etange Musa na Aruni. Akawamba, "Nkhigosoa zambi ukati unu. Yahweh ni mta haki, na mimi na wantu wangu ni waovu. ²⁸ Muombeze Yahweh, kwasibabu umbwauwa na balafu ya maiwe itendesa. Nonda niwabade muite, na nkhamna msigae vituhu aha." ²⁹ Musa akamwamba, "Nondaho nihauke tu mwe mzi, nonda niitanue mikono yangu kwa Yahweh. Mngulumo wonda ueke, na nkhakuna kuwe na balafu ya maiwe vituhu. Kwa idi wonda umanye kuwa sii ni ya Yahweh. ³⁰ Mia kwa wewe na wantu wako, namanya bado hovu mlishimu Yahweh Mungu." ³¹ Sasa kitani na shayiri zibanangwa, kwa kuwa shayiri ne iwa mwe kudaohaa, na kitani ne isitawi. ³² Mia ngano na kusemethu nkhezakutoigwa mana zacheewa kukua. ³³ Musa ekumbadaho Farao na mzi katanua mikono yakwe kwa Yahweh; mngulumo na balafu ya maiwe ikagooka, na fua nkhahekunya vituhu. ³⁴ Farao ekuonaho fua, balafu ya maiwe, na mngulumo udumka, akagosoa zambi na kutenda moyo wakwe kuwa mkangafu, hamwe na wandima wakwe. ³⁵ Moyu wa Farao ne uwa mkangafu, nkhekubada wantu wa Israeli waite. Ivi ne Yahweh akamwa Musa Farao onda agosoa.

Chapter 10

¹ Yahweh akamwamba Musa, "Hita kwa Farao, kwa kua nkiugosoa moyo wakwe mgumu na moyo wa wandima wakwe. Nkigosoa ivi kuonesha izi ishala za nguvu zangu miongoni mwao. ² Pia nkigosoa ivi ili muwambe wana wenyu na wezuku wenyu vintu nikugosoavyo, jinsi nikuigosweavyo Misri kwa ukai, na jinsi nikuonyeshavyo aina tofauti za ishala za nguvu zangu miongoni mwao. Kwa idi mndamanye kua mie ni Yahweh." ³ Ivyo Musa na Aruni wakaita kwa Farao na kumwamba, "Yahweh, Mungu wa Waebrania, agombeka ivi: 'Kwa mda wani undauendee kuemea kwenyenyekesha mbee

zangu? Eka wantu wangu waite ili wakanivikie. ⁴ Akini ukaemea kuwaluhusu wantu wangu kuita, tegeeza, kioi n'ndaniete sige kwe sii yako. ⁵ Wandawagubike alizi ya uanga ili hambwe mntu asekudaha kuukaua uongo. Wandawade mabaki yose yekubakiayo kwe fua ya baafu ya maiwe. Pia wandawade kia mti ukua tanga. ⁶ Wandawameme mwe nyumba zenyu, zose za wandima wenyu, na zose za Wamisri wose - mbui ambayo tati zenyu waa mababa zenyu tankawekuwahi kuona, mbui ambayo nkaikuwahi kushuhudiwa tokea wekuwaho duniani hadi ivyeo." Akaawaaho Musa akahauka na kuawa kwa Farao. ⁷ Wandima wa Farao wakamwamba, "Mpaka ini uyu mgosi andaawe msumbufu kwetu? Eka Waisraeli waite wakamvikie Yahweh Mungu wao. Bado nkuzatikumanya kua Misri inanangwa?" ⁸ Musa na Aruni wakaetwa vituhu kwa Farao, ambae kawamba, "Hitani mkamvikie Yahweh Mungu wenyu. Akini wantu wani wandawaite?" ⁹ Musa akagombeka, "N'ndatigauke na wavuna wetu na wakuu wetu, hamwe na wana wetu ma wamdee wetu. N'ndatihauke na ng'ombe na ngoto wetu, maana lazima tigosoe sikunkuu ya Yahweh." ¹⁰ Farao akawamba, "Yahweh kwa kwei awe nanywi, kana nindaniwabade multe na wavunawenu waite. Kaua, una uovu kwe nia. ¹¹ Nkakuna! Hita, wagosi tu miongoni mwenu, na mumvikie Yahweh, kwa kua ido nemdikundado." Kisha Musa na Aruni wakaondolewa uweponi mwa Farao. ¹² Akaawaaho Yahweh akamwamba Musa, Gooa mkono wako kwe sii ya Misri heiho na sige, ili washambulie sii ya Misri na kua kua mmea, kua kintu baua ya maiwe ikubadayo." ¹³ Musa akanyoosha na gongo dakwe uanga ya sii ya Misri, na Yahweh akaeta uheho wa mashaiki uanga ya sii musu wose na kio kigima. Hekuaho keo, uheho wa mashaiki ne waeta sige. ¹⁴ Sige wakaita sii yose ya Misri na kubananga npaamo zose. Nkahazatikuwahi kua na vunda kana ido da sige uanga ya sii, nkekuna kana vituhu kana ido n'ndadiahiie. ¹⁵ Wagubika alizi yose ya uanga ikawa kiza. Wada kua mmea na kua tunda da mti ambao baafu ya maiwe ibakiza. Kia eneo da sii ya Misri, nkekuna mmea wa kijani ukubakiao, waa mti au mmea wa tanga. ¹⁶ Akaawaaho Farao akawetanga Musa na Aruni na kuwamba, "Nkigosoa zambi zidi ya Yahweh na zidi yako. ¹⁷ Akaawaaho sasa, nisamehe zambi yangu ukati unu, na uombeze kwa Yahweh Mungu wako ause iyo fiie kwangu." ¹⁸ Musa akahauka kwa na kumuombeza Yahweh. ¹⁹ Yahweh akaeta uheho mkai wa mangaihi ukuwadoa wada sige na kuwegaa Bahali ya Shamu; nkekuna sige hata yumwe mkubaki eneo da Misri. ²⁰ Akini Yahweh kaugosoa moyo wa Farao mgumu, na Farao nkekueka Waisraeli kuita. ²¹ Akaawaaho Yahweh akamwamba Musa, "Gooa mkono wako kuelekea mbingu, ili kua kua sige sii yose ya Misri, kiza kidahacho kuhisiwa." ²² Musa akaugooa mkono wakwe kuelekea mbingu, na kukawa na kiza kinene sii yose ya Misri kwa misi mitatu. ²³ Nkekuna mkumuona mtuhu; nkekuna akuawae nyumbani mwakwe kwa misi mitatu. Waakini Waisraeli wose ne wawa na taa mwe npaamo wakwekaazo. ²⁴ Farao akamwetanga Musa na kugombeka, "Hita umvikie Yahweh. Ata familia zenyu zadaha kuita nanywi, akini ng'ombe zenyu na ngoto zenyu n'ndazibakie." ²⁵ Akini Musa akagombeka, "Lazima utenke wanyama kwa ajii ya zabihu na kafa za kuyeketeza ili tiwaavye zabihu kwa Yahweh Mungu wetu. ²⁶ Mifugo yetu lazima tiite nayo; ata yumwe nkadaha kubakia, lazima tiwegae wakamvikie Yahweh Mungu wetu. Kwa kua nkatimanya tindacho timvikie nacho Yahweh mpaka tibue hada. ²⁷ Akini Yahweh kaugosoa moyo wa Farao mgumu, na nkekuwaeka waite. ²⁸ Farao akamwamba Musa, "Awa kwangu! Kua muangalifu na mbui mwenga, hambwe usekuniona vituhu, kwa kua msi undaouone cheni changu, undaube." ²⁹ Musa akagombeka, "Weye mwenye kugombekaa. Nkinanikione cheni chako vituhu."

Chapter 11

¹ Akabinda Yahweh akamhinya Musa, "Bado kuna pigo dimwe ni ndado nidiete kwa Farao na Misri. Baada ya ido, anda akubade uhaue aha. Andaho akuekee uite, andaakuuse kabisa. ² Waelekeze wantu kuwa kua mgosi na mvyee amuuze jitani yakwe vintu vya feza na vintu vya zahabu." ³ Sasa Yahweh kawagosoa Wamisri kuwa na shauku ya kuwaagiza Waisraeli. Aiza, Musa nekuwa wakuagizwa sana mwemeso ya watumishi wa Farao na wantu wa Misri. ⁴ Musa akagombeka, "Yahweh akamhinya ivi: 'Wakati wa kio cha manane nindaniite Misri yose.' ⁵ Wavyaigwa wa bosu wose wa si ya bosu wa Farao, mwekaa mwekiti chakwe cha enzi, mpaka mvyagwa wa bosu wa mndee mtumwa msaga mbeyu, na kwa mvyagwa wa bosu wa mifugo. ⁶ Akabinda kundakuwe na ndio nkuu si yose ya Misri, kama ambayo nkaizati wala kuawia tena. ⁷ Akini hata kui nkanaakeme kwa wantu wa Israeli, zidi ya mntu au mnyama. Kwa idi undaumanye kuwa nawagosoea Wamisri na Waisraeli tofauti." ⁸ Watumishi wose awa wako, Farao, wandaweze si yangu na kunisujudu mimi. Wanda wagombeke, 'Hita, wewe na wantu wose wakubasao!' kisha akahauka mbele ya Farao kwa mbifya nkuu. ⁹ Yahweh akamhinya Musa, Farao nkana akutegeeze. Inu ni ili nigosoe mbui ya kutisa kwe si ya Misri." ¹⁰ Musa na Aruni wakagosoa mbui inu ya kutisa mbele ya Farao. Akini Yahweh kaugosoa moyo wa Farao mgumu, na Farao nkekuwabudu wantu wa Israeli kuhauka kwe si yakwe.

Chapter 12

¹ Yahweh akagombeka na Musa na Aruni mwe sii ya Misri. Akagombeka, ² "Kwako wewe, mwezi unu n'ndauwe kivoko cha myezi, mwezi wa bosu wa mwaka kwako. ³ Dambie bunga da Israeli, 'Msi wa kumi mwezi unu kua muntu lazima adoe mwana ngoto au mbuzi mdodo yakwe, kua familia itende ivi, mwana ngoto kwa kua nyumba. ⁴ Ati iyo nyumba ni ndodo sana kwa mwana ngoto, mgosi na mwehehi yakwe wadoe mwana ngoto au nyama ya mbuzi mdodo ambayo n'ndaitoshe wantu. Lazima iwe yatosha kwa kua muntu kuida, ivyo lazima wadoe nyama ya kutosha kuwaisa wote. ⁵ Mwana ngoto yako au mbuzi yako mdodo lazima esekuwa na upungufu, diwe gosi denye mwaka umwe. Wadaha kudoa ngoto yumwe au mbuzi. ⁶ Lazima umtunduie mpaka msi wa kumi na nne wa uo mwezi. Akabinda bunga dose da Israeli lazima

diwakome awa wanyama guoni. ⁷ Lazima udoe mphome zekumwe na uikwe kwe ntendeo mbii za mihimii ya nyuvi na uanga ya flemu za nyuvi ndiho udiie izo nyama. ⁸ Lazima ude izo nyama na kio, zikabinda kokwa kwe moto. Daa na mkate wekuandaliwao kwa hamila, hamwe na mimea yenye usungu. ⁹ Wesekuida mbisi au yekuseuswayo mwe mazi. Badii yakwe, yoke kwe moto na mutwi wakwe, miundi na sehemu za ndani. ¹⁰ Wesekubada hata vicheche visigae mpaka keo. Lazima woke chochose chekusigaacho keo. ¹¹ Ivi nee wondagwavyo wade: ukuwa kufunga mkanda wako, kuvaa viatu vyako, na gongo dako mwe mkono wako. Lazima ude kwa kinyionyio. Ni Pasaka ya Yahweh. ¹² Yahweh amba ivi: N'ndaniite kwe sii ya Misri nakio na kushambulia wavyaigwa wose wa bosi wa wanadamu na wanyama mwe sii ya Misri. N'ndaniete pigo kwa miungu yose ya Misri. Mie ni Yahweh. ¹³ Mphome n'ndaiwe utangio kwe nyumba zenu wa kweza kwangu. Ndihonione mphome, n'nda nemboke ndiho nishambulie sii ya Misri. Idi pigo nkadina diwezee na kuwabananga. ¹⁴ Unu msi n'ndauwe kumbukumbu kwenu, ambayo lazima muiazimishe kana nyemi ya Yahweh. N'ndaiwe shaia kwenu pia, kwe uvyazi wose wa wantu wenu, ambao mwaondigwa kuiazimisha ivyeo. ¹⁵ N'ndaude mkate bila hamila ukati wa misi saba. Msi wa bosi n'ndauuse hamila kwe nyumba zenu. Yoyose ndieade mkate wekugewao chachu kuvokea msi wa bosi mpaka msi wa mfungati, uyo muntu lazima asengwe kuawa Israeli. ¹⁶ Msi wa bosi n'ndakuwe na bunga dekutengwado kwa ajii yangu, na msi wa mfungati n'ndakuwe na bunga inga ido. Nkakuna ndima ndiyoigosolwe misi inu, zaidi ya kwembika kia yumwe ade. Iyo nee ndima iyodu ndiyouigosoe wewe. ¹⁷ Lazima uazimishe inu nyemi ya mkate wesaokugewa chachu kwa sibabu ni msi unu ambao n'ndaniwaete wantu wako, mabunga yenayo silaha, kwa mabunga yenayo silaha, kuawa sii ya Misri. Lazima uazimishe inu misi kwa uvyazi wose wa wantu wako. Inu n'ndaiwe shaia kwako. ¹⁸ Lazima ude mkate wesaokugewa chachu kuvokea guoni ya msi wa kumi na nne wa mwezi wa bosi wa mwaka, mpaka guoni da msi wa ishiini na mwenga wa mwezi. ¹⁹ Ukati wa misi inu, nyumbai mwenu kwesukupatikana hamila. Yoyose ndieade mkate wekuandaliwao na hamila lazima asengwe kuawa jamii ya Israeli, uyo muntu awe ni mgeni au muntu mwekuvyaogwa mwe sii yenu. ²⁰ Nkunaude chochose chekuandaliwacho na hamila. Hohose ndihowekae, lazima mkate wesao na hamila." ²¹ Akaawaaho Musa akawetanga viongozi wose wa Israeli na kuwamba, "Hitani na msague mwana ngoto au mbuzi ndiowaiganie kuisa familia zenu na mkome mwana ngoto ya pasaka. ²² Ukabinda doa zani da hisopu na uginte mwe mphome ndiyo iwe mwe beseni. Sisa mphome ye mwe beseni uanga ya flemu ya uvi na kwe mihimii miidi ya uvi. Nkakuna hata yumwe ndiealawe chongoi ya uvi wakwe mpaka keo. ²³ Kwa Yahweh n'ndaomboke kushambulia Wamisri. Ndihoaoone mphome uanga ya flemu ya uvi na kwe mihimii miidi ya uvi, ndaemboke uvi wako na n'ndaaluhusu mbanasi kweza nyumbai kwenu kumishambulia. ²⁴ Lazima uazimishe idi tukio. Idi n'ndaiwe daima shaia kwako na kwa uvyazi wenu. ²⁵ Ndihowengie mwe sii Yahweh ndiyoakwenke, kana ekuahidivyo kugosoa, lazima uazimishe gososi idi da mviko. ²⁶ Wanao ndihowakuuze, 'Idi gososi da mviko dina maana yani?' ²⁷ Ukaawaaho lazima ugombeke, 'Ni kafaad da pasaka ya Yahweh, kwa sibabu Yahweh kemboka nyumba za Waisraeli Misri ekuwashambuliaho Wamisri. Kaika nyumba zetu hulu." Akaawaho wantu wakamwenamia Yahweh. ²⁸ Waisraeli wakaita na kugosoa kana Yahweh ekuwaamuluvyo Musa na Aruni. ²⁹ Ikawa kio kikuu Yahweh akawashambulia wavyaigwa wose wa bosi wa sii ya Misri, kuvokea mvyaigwa ya bosi ya Farao mwekwekaa he kiti chakwe cha enzi, mvyaigwa ya bosi ya muntu mwekuuae kwe geeza na wavyaigwa wose wa bosi wa mifugo. ³⁰ Farao akenuka nakio - yeye, wagosoi wakwe wa ndima na Wamisri. Nee hana vuzo da kweyayata Misri, kwa kua nakokuwa na nyumba ambayo n'kakuna muntu mwekuumbwa mzimu. ³¹ Farao akamwetanga Musa na Aruni nakio na kugombeka, "Enuka, awani mwe ao wantu wangu, nywie hamwe na Waisraeli. Hitani mkamvikie Yahweh, inga mwekwambavyo mwaonda kugosoa. ³² Doani ng'ombe zenu na ngoto zenu, inga mwekugombekavyo, na muite, na pia mnibaliki." ³³ Wamisri nee wana halaka ya kuwauka mwe si, kwa kua wagombeka, "Swie ti wantu wekuumbwao mzimu." ³⁴ Wantu wakadoa ngano yao kisi kuomea hamila yoyose. Nywiga zao za kufonyogea ngano zivugaiwa kwe nguo zao na kwe mawega yao. ³⁵ Wantu wa Israeli wagosoa kana Musa ekuwambiavyo. Wawaombeza Wamisri vintu vya feza, vintu vya zahabu, na nguo. ³⁶ Yahweh kawatenda Wamisri wawe na hamu ya kuwapendeza Waisraeli. Ivyo Wamisri wawenka chochose wekuwaombezacho. Mwe idi Waisraeli wawadoea vingi Wamisri. ³⁷ Waisraeli wakatamba kuawa Ramesi kuita Sakothi. Nee wana jumla ya wagosi 600, 000 wa miundi, kuomea wayee na wana. ³⁸ Mhanganyiko wa bunga da wesaokua Waisraeli pia nao waita, hamwe na ng'ombe na ngoto, jumla nkuu ya mifugo. ³⁹ Woka mikate na unga wa ngano wenye hamila wekuuavyao Misri. Nee nkauna hamila kwa sibabu wausigwa Misri na wacheewa kuandaa nkande. ⁴⁰ Waisraeli wekaa Misri kwa myaka 430. ⁴¹ Yekwembokaho myaka 430, msi uo uo, majeshi yose ya Yahweh ya kujiami wahauka kuawa sii ya Misri. ⁴² Iki nee n'kio cha kuwa meso, ili Yahweh awaavye kuawa kwe sii ya Misri. Iki nee n'kio cha Yahweh kuazimishwa ni Waisrael wose na wantu wa vivyazi vyao vyose. ⁴³ Yahweh akamwamba Musa na Aruni, "Inu ni shaia ya Pasaka: n'kakuna mgeni mluhusiwa kuida. ⁴⁴ Iya akini, kia mtumwa ya Misraeli, mwekugulwa kwa hea, adaha kida baada ya kugwiswa. ⁴⁵ Wageni na wandima waajiliwa nkawaondigwa kida nkande yoyose. ⁴⁶ Nkande yondigwa kuigwa ndani ya nyumba mwenga. Nkailuhusiwa kwenua nyama yoyose chongoi ya nyumba, na nkailuhusiwa kutua vuha dodose. ⁴⁷ Jamii zose za Israeli zondigwa kuazimisha shelehe. ⁴⁸ Kana mgeni wekaa nae wewe na afaigwa n'kuazimisha Pasaka kwa Yahweh, nduguze wose wa kigosi wondigwa kugwiswa. Akaawaaho adaha kweza na kuazimisha. N'ndaawe inga wantu wekuvyaigwao kwe sii. Mia n'kakuna muntu mwekwesie kugwiswa mluhusiwa kida nkande yoyose. ⁴⁹ Shaia inu inu n'ndaihusike kwa mvyaigwa ya asili na mgeni mwekaae nae." ⁵⁰ Waisraeli wose wagosoa inga Yahweh ekuwaamuluvyo Musa na Aruni. ⁵¹ Ikeza kuwa msi uo Yahweh akawaeta Israeli kuawa sii ya Misri kwa mabunga yekujiamio.

Chapter 13

¹ Yahweh akatamuia na Musa na kumwamba, ² "Niikia wavyaigwa wose wa bosu, kia mvyagwa ywa bosu ywa Waisraeli, wantu na wanyama. Mvyagwa ywa bosu ni ywangu." ³ Musa nee awamba wantu, "Ukumbukeni unu msi, msi mwekuawao Misri, kwe nyumba ya utumwa, kwa mkono udahao wa Yahweh kawaavya kuawa ntendeo inu. Nkakuna mkate wa hamila wakundwao kuuda. ⁴ Mwaawa Misri musu unu, mwezi wa Abibu. ⁵ Yahweh ndiho amiete si ya Wakanani, Wahiti, Waamori, Wahivi, na Wayebusi, si yekweisayo baba zenu kuwenka, si iyo itayokwetika mee na woki ikabinda woondewa kuazimisha mbui inu ya ibada kia mwezi. ⁶ Kwa misu mfungate wonda ude mkate wesio hamila, musu wa mfungate kondakuwe na kaamu yakumuazimisha Yahweh. ⁷ Mkate wesio hamila wakundigwa uigwe kwa misu mfungate yose; nkekuna mkate wenao hamila ukundwao kuigwa mwenyinywi. Nkakuna hamila ikundigwayo kuoneka mwemihaka yenu. ⁸ Msi uwo wondaugombeke kwa wanao, 'Inu ni kwesibabu ya kia Yahweh ekugosocho kwangu nekuawaho Misri.' ⁹ Inu yondaitende kumbukumbu mwe mikono yako, na kumbukumbu he komo da cheni chako. Inu ni kwa ajii shalia ya Yahweh yekae mwe kanwa chako, maana kwa mkono udahao Yahweh kawaavya kuawa Misri. ¹⁰ Ukabinda basi wakundigwa utoze inu shalia kwa ukati wekuikwao kuawa mwaka hadi mwaka. ¹¹ Yahweh ndihoawaete kwesi ya Wakanani, inga ekweapizavyo kwenu na kwa baba zenu kugosoa, nandiho amyenke si nywinywi, ¹² lazima umuikie mvyagwa ywa bosu mwana na uvyazi wa bosu wa wanyama wenu. Wakigosi wonda wawe wa Yahweh. ¹³ Kia mvyagwa ywa bosu ywa mpunda lazima umgue naho na mwana ngoto. Kana nkunaumgue vituhu, lazima uibonde singo yakwe. Mia kia mvyagwa ywa bosu ywa kigosi mwenu lazima umgue vituhu. ¹⁴ Mwanawe ndiho akuuze kwendwako, 'Inu ina maana yani?' akabinda n'ndaamwambe, 'Ni kwa mkono udahao Yahweh katiavya Misri, kulawa kwe nyumba ya utumwa. ¹⁵ Farao ekuemeaho kwa utii kutieka tiite, Yahweh kawakoma wavyagwa wa bosu wa si ya Misri, wavyagwa wa bosu wa wantu na wanyama. Nee sibabu naavya zabihu kwa Yahweh kwa kia mvyagwa ywa bosu ywa kia mnyama, nahadu sibabu intendayo nigwe wavyagwa wa bosu wa wanangu vituhu. ¹⁶ Inu yondaiwe kumbukumbu mwe mikono yako na kumbukumbu he komo dacheni chako, kwa ajii ni kwa mkono udahao Yahweh katiavyo kuawa Misri.' ¹⁷ Farao ekuwaeaho wantu waite, Mungu akawaongoza kwa sia ya Wafilisti, etiho iyo sia nee ihehi. Kwa ajii Mungu kagombeka, "Minga wantu wondawahitue nia zao ndiho waone nkondo na wondawagotoke Misri." ¹⁸ Nee Mungu akawaongoza wantu kuzunguka kwe mziro komboka Bahari ya Shamu. Waisraeli wahauka kuawa kwe si ya Misri nee weamini kwa nkondo. ¹⁹ Musa akadoa mavuha ya Yusufu hamwe namwe, kwa ajii Yusufu kawaapiza Waisraeli na kugombeka, "Mungu n'ndaamiohoe, na mwenue mavuha yangu nanywi." ²⁰ Waisraeli watamba kuawa sakosi nee waika nkambi Ethamu nkanda nkanda ya nyika. ²¹ Yahweh kawaongoea musu inga nguzo ya zunde kuwaongoza siai. Kio chenda inga nguzo ya moto kuwenka ung'azi kwa namna inu wadaha kutamba musu na kio. ²² Yahweh nkekudoa kuawa kwa wantu nguzo ya zunde musu waa nguzo ya moto kio.

Chapter 14

¹ Yahweh akagombeka na Musa na kwamba, ² "Waambie Waisraeli wahituke na kuka nkambi mbele ya Pi Hahirothi, katikati ya Migdoli na bahali mbele ya Baali Zefoni. Wakundwa kuka nkambi ntendeuwe ya Pi Hahirothi. ³ Farao enda agombeke kuhusu Waisraeli, 'Waangadika kwe si mwe nyika iwagubika.' ⁴ Nenda niugosoe moyo wa Farao mgumu, na yeye enda awaguuse. Nenda nipate utukufu kwa ajii ya Farao na jeshi dakwe dose. Wamisri wenda wamanye mimi ni Yahweh." Ikabinda Waisraeli kuika nkambi kana wekuagiiwayo. ⁵ Mfaume ywa Misri ekwambiawaho Waisraeli wanyika, nia ya Farao na wandima wakwe ikahituka zidi ya wantu. Akamba, "Tigosoa mbwai kwa kuwaeke Waisraeli waite saama na wasekuthiazikia?" ⁶ Ikabinda Farao akadoa magari yakwe ya faasi na jeshi dakwe. ⁷ Akadoa magari ya faasi mia sita imala na magari yose ya faasi ya Misri, hamwe na maafisa wa ayo magari. ⁸ Yahweh akatenda mgumu moyo wa Farao, mfaume ywa Misri, na mfaume akawaguusa Waisraeli. Sasa Waisraeli wakahauka kwa kinyemi. ⁹ Akini Wamisri wawaguusia, hamwe na faasi na magari ya faasi, wakwe faasi na jeshi dakwe. Wabwiiia Waisraeli waika nkambi nkandankanda ya bahali mwe Pi Hahirothi na Baali Zefoni. ¹⁰ Farao ekubuaho hehi, Waisraeli wakakauwa uwanga na kwehewa, Wamisri nee wakeza kwao, na waogoha. Waisraeli wambwiiia Yahweh. ¹¹ Nee wambwambia Musa, "Ni kwa ajii nkakwekuwa na makabui Misri nee vyeeka kutieta tife uku nyikani? Kwa mbwai kutitenda ivi, kwa kutiavya Misri? ¹² Idi nkido tekukwambiado Misri? Tikwamba, 'Utieka, ili tiwagoswee Wamisri ndima.' Nee ni vitana kwetu swiswi kuwagoswee ndima kuliko kuumbwa mzimu nyikani." ¹³ Musa akawamba wantu, "Mwesekuogoha. Gookani imala na muone wokovu Yahweh endao aete kwenu ivyeeo. Kwa kuwa nkamna muwaone vituhu Wamisri muwaona ivyeeo. ¹⁴ Yahweh enda amipigania nanywi mwenda mgooke imala." ¹⁵ Yahweh akamwamba Musa, "Kwa mbwai wee, Musa, wasongwa ni kunetanga mimi? Waambie Waisraeli wasongwe ni kuita mbele. ¹⁶ Enua gongo dako uwanga, nyoosha mkono wako kuelekea bahalini na uipange mbai mbii, ili wantu wa Israeli wemboke bahalini kwe si nkavu. ¹⁷ Ehezaini kuwa nenda nigosoe myoyo ya Wamisri kuwa migumu ili wawatongee. Nenda nipate utukufu kwa ajii ya Farao na jeshi dakwe dose, na magari yakwe ya faasi, na wakwee faasi. ¹⁸ Ikabinda Wamisri wenda wamanye kuwa mimi ni Yahwe nendaho nipate utukufu kwa sibabu ya Farao, magari yakwe na faasi na wakwee faasi wakwe." ¹⁹ Malaika ywa Mungu, mwekuita mbele ya Waisraeli, kaanadamana nyuma yao. Nguzo ya zunde ikasogea mbele yao na kuita kugooka nyuma yao. ²⁰ Zunde nee deza gatigati ya nkambi ya Misri na nkambi ya Israeli nee ni zunde zize kwa Wamisri, ekini diangaza nakio kwa ajii ya Waisraeli, ivyo upande umwe nkawekudaha kweza hehi ya mtuhu kio kigima. ²¹ Musa akanyoosha

mkono wakwe kuelekea bahali. Yahweh akasogeza bahali nyuma kwa upepo mkai wa mashaliki kio chose na kuitenda bahali si nkavu. Kwa ajii inu mazi yagawinyika.²² Waisraeli wakaita gatigati ya bahali kwa si nkavu. Mazi yaunda ukanto mkono wao wa kuume na mkono wao wa kumoso.²³ Wamisri wakawaguukia wakawatongea kiamuo gatigati ya bahali - faasi wose wa Farao, magai ya faasi, na wakwea faasi.²⁴ Akini masaa ya mapema keo, Yahweh kakauwa si jeshi da Wamisri kwembokea nguzo ya moto na zunde. Kasababisha woga mwe Wamisri wakumwe.²⁵ Magai yao ya faasi nee yakahata mipia na wakwea faasi waendesha kwa ugumu. Ivyo Wamisri wakamba, "Eka tiwaguuke Waisraeli kwa ajii Yahweh awapigania zidi yetu."²⁶ Yahweh akamwamba Musa, "Nyoosha mkono kuelekea bahalini ili mazi yawauwie Wamisri, magai yao ya faasi na wakwea faasi wao."²⁷ Ivyo Musa akanyoosha mkono wakwe kuelekea bahali na ikauya kwe hali yakwe ya kawaida kwe kuchaho. Wamisri wakaguuka mwe bahali na Yahweh akawengiza Wamisri gatigati yakwe.²⁸ Mazi yakauya na kugubika magai ya faasi ya Farao, wakwea faasi na jeshi dakwe dose dekutongeadole magai ya faasi kwe bahali. Nkakuna mwekuhona.²⁹ Akini, Waisraeli wenda mwe si nkavu gatigati ya bahali. Mazi nee ni ukanto kwao mkono wa kuume na mkono wa kumoso.³⁰ Ivyo Yahweh akawahonya Israeli uo msi kuawa mkono wa Wamisri, na Israeli ikaona maiti za Wamisri npwani.³¹ Israeli yekuonaho nguvu nkuu Yahwe ekutumiazo zidi ya Wamisri, wantu wamtogoa Yahweh na kumwamini Yahweh na mndima yakwe Musa.

Chapter 15

¹ Kisha Musa na wantu wa Israeli wakaimba unu wiya kwa Yahweh. Waimba, "Nondaniimbe kwa Yahweh, kwa ajii kashinda kwa utukufu; faasi na deeva wakwe waasigwa kwe bahai."² Yahweh ni mdaha kwangu na nyimbi zangu, na kawa wokovu kwangu. Uyu ni Mungu wangu, na nondanimsifu, Mungu wa tate yangu, nonda nimgimbike.³ Yahweh ni mkangafu; Yahweh ni zina dakwe.⁴ Katenka magai ya faasi ya Farao na wankondo wakwe mwe bahai. Maafisa wa Farao hodai wazamia kwe bahai ya Shamu.⁵ Kina kuwagubika; wakaita kwe kina kana iwe.⁶ Mkono wako wa kudiiya, Yahweh, una nguvu ya utukufu; mkono wako, Yahweh uwabonda wabaya.⁷ Kwa utukufu mkuu uwahitua wekwenukao zidi ywako. kutuma maya' iwoka inga tatasi.⁸ Kwa npungie ya npua ywako mazii yamema; mazi yendayo yagooka wima na kumema uwanga; mazii yawa mazito ndani ya dindi da bahai.⁹ Mbaya kagombeka, 'Nonda ninguuse, nonda nemboke, nonda nipange nikundavyo dowa; nikundado donda ditimizwe kwako; nondanivute upanga wangu mkono wangu wondauwabanange wao.'¹⁰ Iya wekuvuziaho kwa npeho yakwo, na bahai iwagubika wao; wazama kana chuma kizito kwe mazii mangi.¹¹ Ni ndai inga wewe, Yahweh, miongoni mwa mizimu? Ni ndai inga wewe, mtakatifu wa utukufu, mwe sifa kugimbikwa, mgosoa mijuza?¹² Kunyoosha mkono wako wa kudiiya, na dunia ikawameza.¹³ Mwe uaminifu wa kiapo chako kuwaongoza wantu wekuwaokoao. Mwe mamlaka yakwo kuwaongoza mwe hantu hatakatifu wekaaho.¹⁴ Wantu wasikia, na wazingiza; woga wonda uwakumbe wekao Filistia.¹⁵ Inga wazee wa Edomu waogoha; wankondo wa Moabu wazingiza; wekao wose wa Kanani wonda wanyae.¹⁶ Msituko na woga vyondavimigwiye. Kwa ajii ya nguvu ya mkono wako, wondawanyamae kimya kana iwe mpaka wantu wako wondahowemboke, Yahweh - hadi wantu ulio waokoa watakapo pita.¹⁷ Wonda uwaete na wonda uwahande kwe mwiima wa ulisi wako, hantu, Yahweh, wekuzengaho wekae, hantu hatakatifu, Zembe wetu, mikono yako yekuzengayo.¹⁸ Yahweh onda atawaye milele na milele."¹⁹ Kwa kuwa faasi wa Farao waita na magai ya faasi na wakweyao faasi kwe bahai. Yahweh akaeta mazii ya bahai uwanga yao. Iya Waisraeli waita uwanga ya sii nkavu gatigati ya bahai.²⁰ Miriamu nabii wa kivyee, dadie wa Aruni, akenua guudumu, na wavyee wose ivakaawa na magudumu, wakavina nae.²¹ Miriamu akawamba: "Mwimbieni Yahweh, kwa kuwa kashinda kwa utukufu. Faasi na mkweya faasi kawasa bahaini."²² Kisha Musa akawaongoza Israeli mbee kwembokea Bahai ya Shamu. Waita polini da Shuri. Watamba kwa siku ntatu nyikani hesiho kuona mazii yoyose.²³ Iya wakeza maa, akini nkaokunywa mzii ya huko kwa ajii yawa ni masungu. Hivyo wakawetanga aho hantu maa.²⁴ Ivyo wantu wa mnung'unikia Musa na kugombeka, "Ni mbwai tadaha kunywa?"²⁵ Musa akamwiya Yahweh, na kamwonyesha mti. Musa akawasa kwe mazii, na mazii yakawa yemwiye kunywa. Nee hada Yahweh ekuwenkao shaiya nkai, na hada eku wajaibuho.²⁶ Kagombeka, "Inga wondautegeze sauti ya Yahweh Mungu wako kwa umakini, na kutenda ambayo matana he meso yakwe, na kana wonda watege magutwi kwa amla zakwe na kuzitii shaiya zakwe zose - nkina niwaikie nyie matamu yada nekuyaikayo kwa Wamisri, kwa ajii mie ni Yahweh nikuhonyae."²⁷ Kisha wantu wakeza Elimu, hekuwaho na soko kumi na mbii za mazii na miti sabini ya mitende. Waika nkambi aho nkandani ya mazii.

Chapter 16

¹ Wantu wakaendee na ntambo kuawa Elimu, na jamii yose ya Waisraeli ikeza kwe nyika ya Sinu, ye gatigati mwa Elimu na Sinai, siku ya kumi na shano ya mwezi wa kaidi weiho kuawa Misri.² Jamii yose ya Waisraeli wawafikiika Musa na Aruni kwe nyika.³ Waisraeli wakaamba, "Ati nee tifa mwe mkono wa Yahweh si ya Misri tekuwako tekaa mwe via vya nyama, naho ne tikedii mikate tikundavyo. Iviaha kutieta uku nyika teze tife kwa saa."⁴ Nee Yahweh akamwamba Musa, "Ndanikunyiie fua ya mkate. Wantu wendawaite na kukuba kiasi cha siku kia siku ili niwageeze ati wendawaendee kutoza shaia yangu hambu aa.⁵ Yendayeze iwe siku ya mtandatu, wendawakube kaidi ya via wakubavyo, naho wendawembike waetacho."⁶ Naho Musa na Aruni wakagombeka he wantu wose wa Israeli, "Guoni mwenda mmanye kua ni Yahweh mwekueta kuawa si ya Misri."⁷ Keo wendawakaue utukufu wa Yahweh kwa kua kaiva mwafikiika. Swiswi ti ndai mtifikiika?"⁸ Musa nae akaamba, "Wendaumanyaye aya hada Yahweh endahoakwenke nyama guoni na mkate keo faa - kwa mana kaiva mumfikiaviyo, Aruni n ndai nami n ndai? Kufikiika kwenu nkio kwa ajii yetu iya ni kwa ajii ya

Yahweh." ⁹ Musa akamwamba Aruni, "Gombeka kwe wantu wose wa Israeli, 'Soo hehi na Yahweh, kwa mana kaiva kufifiika kwenu." ¹⁰ Aho, Aruni ekutamwiiaho na wantu wose wa Israeli, wakahitukia nyika, na kua, utukufu wa Yahweh ukaawia he zunde. ¹¹ Nee Yahweh akatamwiia na Musa na kugombeka, ¹² "Nkiiva kufifiika kwao wantu wa Israeli, tamwiia nao wambe, 'Guoni wendaude nyama, na keo undawegute mkate. Naho undaumanye mi ni Yahweh Mungu ywako." ¹³ Zeze iwe kua guoni nkwal wakeza uanga na kugubika nkambi. Keo mnyozu umema mwe nkambi. ¹⁴ Mnyozu ukusiaho, hada uanga ya sanga ya he nyika kwenga kua na balafu yekugandayo mwe msanga. ¹⁵ Wantu wa Israeli wekukauaho, wakaamba, "Inu n mbwai?" Nkawokumanya nee n mbwai, Musa akawaamba, "Ni mkate Yahweh ekuwankayo wade. ¹⁶ Inu ni amlu ekuavyayo Yahweh: 'Woondigwa ukube kua mwe nywinywi, kiasi ukundacho kua, lita mbii kwa kua muntu. Ivi nee wendavyoukuba: kubanya vigenyeavyo kua kua mwooneka mwekaa mwe hema yako." ¹⁷ Wantu wa Israeli wakagosa ivyo. Wekumwe wakakuba vigenyeavyo, na wekumwe wakakuba vicheche. ¹⁸ Wekuhimaho kwa lita, ao wekukubao vigenyeavyo nkavyokusigaa, na ao wekukubao vicheche nao viwatosha, kua mwooneka kakubanya vyekumtoshavyo. ¹⁹ Musa akawaamba, "Nkakuna mwenda asigae hata yumwe kubua keokeo." ²⁰ Miya, nkawokumtegeeza Musa. Wekumwe wakaeka kubua keo, miya ivyaza wadudu na kuwa batili. Naho Musa akengiwa ni maya uanga yao. ²¹ Wakakubanya keo kwa keo. Kua mwooneka kakuba vitoshavyo kua kwa iyo siku. Zua dekuwaho kai dikayeyuka. ²² Siku ya mtandatu wakakubanya mikate maa mbii zaidi, lita mbii kwa kua muntu. Viongozi wose wa jamii weza na kugombeka na Musa. ²³ Akawaamba, "Idi nee Yahweh ekuta wiado: 'Kioi n kuhumwiiza na kweliwaza, sabato ntakatifu kwa utukufu wa Yahweh. Embika kua ukundacho kwembika, naho seusa ukundacho kuseusa, vyose vyendavyovisigae uike mpaka keo." ²⁴ Nee waika nkandani mpaka keo, kana Musa ekuagiiavyo. Nkavyokubanika waa nkavyokua na mdudu yoyose. ²⁵ Musa akagombeka, "Daa icho kiigwacho ivyeeo kwa via ivyeeo n siku yekunegwayo ya kumtukiza Yahweh. Ivyeeo nkamnamuibwii mwe minda. ²⁶ Mwenda muikubanye kwe siku ya mtandatu, miya siku ya mpungati n Sabato. Siku ya Sabato nkakuna kuwe na manna." ²⁷ Yezakua siku ya mpungati, wantu wekumwe waita kwenda kukubanya manna, miya nkawokuibuia. ²⁸ Yahweh akamwamba Musa, Kwa mda wani wenda uende kuemea kutoza amlu zangu na shaia zangu? ²⁹ Kua, Yahweh kakwenka Sabato. Savyo siku ya mtandatu akakwenka mkate wa siku mbii kua mwooneka lazima ekae hakwe; nkayuko hata yumwe wa kulawa hakwe siku ya mpungati." ³⁰ Savyo wantu wendawahumwiize siku ya mpungati. ³¹ Wantu wa Israeli wakayetanga ida nkande "manna." iwa yang'aa sa mbeyu ya mgili gani na laza yakwe yenga maandazi yekwembikwayo na hasai. ³² Musa akaamba, "Idi nee Yahweh ekuamuludo: 'Sigaza lita mbii ya manna iikwe kwe kivyazi cha wantu wako ili iwe uvyazi wako ukaue mkate nekukuisavyo he nyika, nekubindaho kukuavya si ya Misri. ³³ Musa akamwamba Aruni, "Doa jagi uike lita mbii za manna. Hifazi kwa Yahweh yekae vivyazi vyose vya wantu." ³⁴ Sa Yahweh ekumuagiiavyo Musa, Aruni akaika nkandani ya maiwe yekuwayo na amlu za maagano. ³⁵ Wantu wa Israeli nee wada manna miaka alubaini kubua wekwezaho kwe si ya wantu. Wada kubua he mihaka ya si ya Kaanani. ³⁶ Lita mbii ni makumi ya efa.

Chapter 17

¹ Jamii yose ya Israeli ikatamba kulawa nyikani ya Sinu, wakatengea maelekezo ya Yahweh. Wakaika nkambi Refidimu, mia nee nkakuna mazi ya kunywa. ² Ivyo wantu wakamkaaiza Musa kwa hali yao na kugombeka, "Tenke mazi ya kunywa." Musa akagombeka, "Kwa mbwai mwagombana na mimi? Kwa mbwai mwamgeeza Yahweh?" ³ Wantu wawa na nkiu sana, na wakamlalamikia Musa. Wakagombeka, "Kwa mbwai kutiavya Misri? ili utikome swie na wana wetu na mifugo yetu kwanki?" ⁴ Ikabinda Musa akamwia Yahweh, "Nigosoeni mwe awa wantu? Wa tiyali hata kunitoe maiwe." ⁵ Yahweh akamwamba Musa, "Hita mbele yao, na uwadoe wazee kumwe wa Israeli. Doa gongo ukutweado nado mto, na uite. ⁶ Nendanigooke mbele yako hada he mwamba wa Horebu, na wenda uutoe mwamba. Mazi yendayalawe ya kunywa wantu." Ikabinda Musa akagosa ivyo mbele ya wazee wa Israeli. ⁷ Akayetanga ida sehemu Massa na Meriba kwa sibabu ya malalamishi ya Waisraeli, na kwa sibabu wamgeeza Zombe kwa kugombeka, "Je Yahweh yuaha miongoni hetu hambu nkahe?" ⁸ Ikabinda jeshi da wantu wa Ameleki wakeza na kuhangania Israeli uko Refidimu. ⁹ Ivyo Musa akamwamba Yoshua, "Sagua wagosi kumwe na uite chongoi. Toana na Ameleki. Kioi nendanigooke uanga ya kiima na gongo da Mungu mwe mkono wangu." ¹⁰ Ivyo Yoshua akatoana na Ameleki enga Musa ekuelekezavyo ukati Musa, Aruni, na Huri wakaita uanga ya kiima. ¹¹ Ukati Musa ekuwaho kaitozeza mikono yakwe uanga, Israeli iwa ikasginda, ekuekaho mikono yakwe ihumwiize, Ameleki akavoka kushinda. ¹² Mikono ya Musa yekuwaho mizito, Aruni na Huri wakadoa iwe na kudiikasi yakwe adekie, mda uwo uwo, Aruni na Huri wakayenua mikono yakwe uanga, muntu yumwe upande umwe, na muntu yumwe upande mtuhu. Ivyo mikono ya Musa ikatezeeza ikatua mpaka zua dekuzamaho. ¹³ Ivyo Yoshua akawashinda wantu wa Ameleki kwa uhaba. ¹⁴ Yahweh akamwamba Musa, "Gondea aya mwe kitabu na umsomee Yoshua, kwa sibabu nendaniuse kumbukumbu da Ameleki kulawa si ya mbingu." ¹⁵ Ikabinda Musa akazenga hemviko na kwetanga "Yahweh ni bendea yangu." ¹⁶ Akagombeka, "Kwa kuwa mkono wenulwa uwanga kuelekea kiti cha enzi cha Yahweh - enda agosoe nkondo na Ameleki vizazi na vizazi."

Chapter 18

¹ Yethro kuhani ywa Midiani, mkwewe da Musa, nee kasikia yose Mungu ekugosavyo kwa Musa na kwa Israeli wantu wakwe. Kasikia Yahweh kaavya Israeli kuawa Misri. ² Yethro, tate mkwewe da Musa akamdoa Zipora, mkaza Musa, badii ya kumwegaa nyumbani, ³ na wanawe waidi, zina dayumwe diwa Gershomu, kwa kuwa Musa kamba, "Nkitenda mgeni

mwesi ya kigeni." ⁴ Zina damtuhu diwa Eliezeri, kwa kua Musa kamba, "Mungu ywa baba yangu nee ni wambizi wangu. Kanihonya na mkono wa Farao." ⁵ Yethro, mkwewe da Musa, nee keza na wana wake Musa na mkaziwe da Musa mwe nyika ekuaho kaika nkambi mwe mwiima wa Mungu. ⁶ Akamwamba Musa, "Mimi, mkweo Yethro, meza kwako na mkazio na wanao waidi." ⁷ Musa akaawa kuita kudugana na mkwewe, akamwenamia na kumbusu. Wakawauza hali na kwengia mwe hema. ⁸ Musa akamwambia mkwewe yada yose Yahweh ekuyagosoayo kwa Farao na Wamisri kwa ajii ya Waisraeli, magumu yose yekuwaawiao namna Yahweh ekuwahonyavyo. ⁹ Yethro akatamiwa na yada matana yose Yahweh ekuwagosoayo Israeli, kwaido kawahonya na mkono wa Wamisri. ¹⁰ Yertho akamba, "Yahweh ugimbikwe kwakuwa kakuhonya na mkono wa Wamisri na mkono wa Farao na kuwaavya wantu kwe mkono wa Wamisri. ¹¹ Isasa namanya Yahweh ni mkuu kwemboka miungu yose, kwa sibabu Wamisri wekuwaaho wawagoso Waisraeli kwa kibui, Mungu akawahonya wantu wakwe." ¹² Yethro, mkwewe da Musa, akaeta sadaka ya kuteketeza na zabihu kwa Mungu. Aruni na wantu wadaa wose wa Israeli na wakeza kuda nkande mbele za Yahweh na mkwewe da Musa. ¹³ Msi wekutongeeao Musa akekaa kuwaaha wantu. Wantu wakagooka kumzunguuka Musa kuvoka keo kiamuo guoni. ¹⁴ Mkwewe da Musa ekuanaho yada yose ekuyago soayo kwa wantu, akamba, "Ni mbwai ekugosoacho kwa wantu? Kwa mbwai wekaa ikedu na wantu wose wagooka kukuzunguuka keo hata guoni?" ¹⁵ Musa akamwamba mkwewe, "Wantu weza kuniuza muongozo wa Mungu. ¹⁶ Wakawa na mhgano weza kwangu naah kati ya muntu yumwe na mtuhu na nawahinya maagizo na sheia na shelia." ¹⁷ Mkwe da Musa akamba, "Icho ugosoacho nkio kitana sana. ¹⁸ Kwei wendawesokeze, wewe na wantu wenao hamwe na wewe. Unu mzigo weza sana kwako. Nkidaha kugosoa ikedu. ¹⁹ Ntegeeza nenda nikwenke ushauhi, na Mungu enda awwe na wewe, kwa sibabu wewe umwakilishi ywa wantu kwa Mungu, na waeta mahinyo wao kwakwe. ²⁰ Lazima uwahinye maagio yakwe na sheia. Lazima uwahinye sia ya kuita na ndima ya kugosoa. ²¹ Hae sa kwembosa, lazima usague wagosi wenao uweza kuawa kwa wantu wose, wagosi wamtunyao Mungu, wagosi wa ukwei wakimwao na mapato ya ufisadi lazima uwaike uanga ya wantu, kuwa viongozi wa maelfu, mamia hamsini, na makumi. ²² Wenda wawaahe wantu na kesi za kawaida, Akini kesi ngumu wenda waete kwako kesi ndodo, wenda wadahe kuaha wenye. Kwaiyo yenda iwe vihufu kwako, na wenda wenue mzigo hamwe nawe. ²³ Ukagosoa ivi na kana Mungu akikuamulu kugosoa halikazalika basi wenda udahe kuzizimiza, na wantu wose wenda wauekaya walizika." ²⁴ Ivyo Musa akateggeeza mbui za mkwewe na akagosa yada yose ekugombekayo. ²⁵ Musa akasagoa wagosi wenao uwezo kuawa Israeli na kuwatenda mitwi uanga ya wantu, viongozi wahuusika wa maelfu, mamia, hamsini, na makumi. ²⁶ Wawaha wantu mwe hali za kawaida kesi ngumu wamutea Musa, akini wao wenye waaha kesi ndodo. ²⁷ Ikabinda akambada mkwewe akahauka na Yethro akauya kwe si yakwe.

Chapter 19

¹ Mwe mwezi wa ntatu baada ya wantu wa Israeli kuhauka Misri, siku iyo, wakaita nyikani ya Sinai. ² Wekuhaukaho Refidimu na kweza nyikani mwa Sinai, wakaika ntue mbele ya muima. ³ Musa akaita kwa Mungu. Yahweh akamwetanga kulawa kwe muima na kusema, "Lazima uyambie nyumba ya Yakobo, wantu wa Israeli: ⁴ Kukiona nakugosoacho kwa Wamisri, jinsi nekukwenuavyo kwa mawawa ya tai na kukueta kwangu. ⁵ Kisha sasa, unitegeeze kwa utii sauti yangu na kutoza kiaga changu, kisha undauwe mai yangu ya ukedu mwe wantu wose, kwa kuwa dunia yose ni yangu. ⁶ Undauwe ufaume wa kikuhanu na taifa dangu takatifu. Maneno aya yoondigwa uwambie Waisraeli. ⁷ Ivyo Musa akeza na kuwetanga wazee wa wantu. Akawamba maneno yose aya Yahweh ekuamuravyo. ⁸ Wantu wose wakajibu kwa hamwe na kusema, "Ndatigosoe yose Yahweh ekutambiayo." Kisha Musa akeza kiavya taarifa ya maneno kwa wantu kwa Yahweh. ⁹ Yahweh akamwamba Musa, "Ndaweze kwako mwe wingu nene ili wantu wasikie nsemaho na wewe na wakuamini milele." Kisha Musa akamwamba Yahweh maneno ya Yahweh. ¹⁰ Yahweh akamwamba Musa, "Hita kwa wantu. Ivyeo na kioi lazima uwatenge, na wafue mavazi yao. ¹¹ Wawe tayari kwa siku ya ntatu, kwa kuwa siku ya ntatu Yahweh andaasee si ya muima Sayuni. ¹² Lazima uike mihaka kose kuzunguka muima kwa ajii ya wantu. Uwambe, 'Muwe waangalifu msekuita uwanga ya muima au kutoza mihaka yakwe. Yoyose ndiye atoze muima akomwa.' ¹³ Nkakuna mkono wa mntu yoyose kumtoza mntu wa yoyose kumtoza mntu uyu. Badii yakwe, atoigwe maiwe au kutungwa mshale. Iwe ni muntu au mnyama, vyedi akomwe. Taumbeta ndiho dikeme kwa muda mrefu, wadaha kweza si ya he muundi wa muima." ¹⁴ Kisha Musa akaseea kwe muima kuita kwa wantu. Kawatenga wantu kwa ajii ya Yahweh na wakafua mavazi yao. ¹⁵ Akawambia wantu, "Muwe tayari siku ya ntatu; muwaeke wavyee wenu." ¹⁶ Siku ya ntatu, yekubuaho keo, kuwa na ngurumo na radi na wingu nene kwe muima, na sauti nkuu ya taumbeta. Wantu wose nkambini wakaogoha. ¹⁷ Musa akaeta wantu kulawa nkambini ili wadugane na huungu, na wakagooka he miundi ya muima. ¹⁸ Muima Sinai umema mosi kwa sibabu Yahweh akaseea na moto na mosi. Mosi ukwea uwanga sa via mosi watanuru na muima wose ukatikisika kwa vulugu. ¹⁹ Sauti ya tarumbeta yekungezekaho na zaidi, Musa akatamuiia na Mungu kumjibu kwa sauti. ²⁰ Yahweh akaseea si ya muima Sinai, uwanga ya muima, na akamwetanga Musa kuita uwanga. Kisha Musa akakwea uwanga. ²¹ Yahweh akamwamba Musa, "Seea asi uwaonye wantu wasekutendesha kunikaua, au wengi wao wandawaangamie. ²² Eka pia ya makuhani wezao hehi yangu wetenge - weandae kwa ujio - ili nesekuwashambulia." ²³ Musa kamwamba Yahweh, "Wantu nkawadaha kweza kwe muima, kwa kuwa kutiamuru: 'Ika mihaka kuzunguka muima na uutenge kwa ajii ya Yahweh.'" ²⁴ Yahweh akamwamba, Hita, seea asi ya muima, na umuete Aruni na wewe, akini msekueka makuhani na wantu kuvuka vizuizi na kweza kwangu, au nndaniwashambulie." ²⁵ Ivyo Musa akaseea asi kwa wantu na kutamuiia nao.

Chapter 20

¹ Mungu kagombeka mbui izi: ² Mi nee Zumbe Mungu ywenu, nekuuwaavyao mwe alizi ya Misri, chongoi ya nyumba ya utumwa. ³ Msekuwa na miungu mituhu iya mimi du. ⁴ Msekwegosoea vinuu vya kusongwa kufananisha na chochose cha uanga mbinguni, si ya alizi, au mve mazi. ⁵ Msekupenda kuvika vimuu, mi Yahweh Mungu ywenu, ni Mungu mve kinyuu. Ndaniye azaba ubanasi wa mabubu kwa kuete azaba juu ya kivyazi cha ntatu mpaka cha nne kwa wada wanichukiao. ⁶ Iya ndauiike agano da uaminifu kwa wangi (maelufu) ndio wanikunde na kutoza amlu zangu. ⁷ Usekuditagusa buebue zina da Mungu ywako, nkina niwe na masa yoyose kwa ndiye ataguse zina dangu bue bue. ⁸ Ikumbukwe siku ya Sabato, na kunitegemea. ⁹ Ni lazima ugosoe ndima zako zose mwe siku sita. ¹⁰ Iya siku ya mpungate ni Sabato kwa ajii ya Yahweh Mungu ywako. Siku iyo usekugosoa ndima yoyose wewe au mwanao au mvaneo wa kivyee au nandima ywako wa kigosi, au mndima ywako mvyee, au ng'ombe wako au mgeni ambaye yu nyumbai mvako. ¹¹ Siku mtandatu Yahweh kaumba mbingu na si, bahali na vintu vyose vyeumo, siku ya mpungate akahumuiza. Kwa ajii iyo Yahweh kaibaliki siku ya Sabato na kuitenga. ¹² Uwaheshimu tati ako na mami ako upate kuishi miaka mingi duniani Yahweh Mungu ywako kaavya. ¹³ Wesekukoma. ¹⁴ Wesekutenda kianga (wesekutenda). ¹⁵ Wesekubawa kwa mntu yoyose. ¹⁶ Wesekumshudia umbea jilani yako. ¹⁷ Wesekutamani nyumba ya jilani yako; wesekutamani mvyee wa jilani yako, waa mndima ywakwe wa kigosi, mndima ywakwe wa kivyee, ng'ombe wakwe mphunda ywakwe au chochose che jilani yako. ¹⁸ Wantu wose waona ladi na umweko na kusikia sauti ya gunda, na muima ukaaya mosi. Wantu wekunavyo ivyo wakazingiza na kugooka hae muno. ¹⁹ Wakamwamba Musa, tamwiia na sisi, ndatikutegeeze iyakini usekuluhusu Mungu akatamwiia na sisi amankivyo ndatife. ²⁰ Musa akawamba wantu, "Msekuogoha, Mungu keza kuwajaibu ili hishima yakwe muwe nayo, kwa iyo msekugosoa zambi." ²¹ Wantu wakagooka hae muno na Musa akahita kwe kiza kikuu Mungu ekuwaho. ²² Yahweh akamwamba Musa, "Ni lazima uwambe inu mbui Waisraeli: 'We mwenye kuona nkitamwiia na wewe kuawa mbinguni. ²³ Msekwegosoea miungu mituhu hamwe na mimi, miungu ya feza au miungu ya zahabu. ²⁴ Gosoani mezabahu ya uongo kwa ajii yangu na ni lazima muavye kafaa ya kuteketeza, kafaa ya ushiika, ngoto na ng'ombe kia hantu ndiho muondeze zina dangu diheshimiwe, nndaneze kwenu na kuwabaliki. ²⁵ Ati mndagosoe mazabahu ya maiwe msekuzenga na maiwe yekudumkayo na ati mndatumie via vyenu kwa ajii yakwe mndamuikee unajisi. ²⁶ Msekweza juu ya mazabahu yangu kwa hatua zenu; inu ni ili msekuonyesha sehemu zenu za siri."

Chapter 21

¹ Sasa izi ni amlu wendazo uike kabla yao: ² 'Ati monda mgue mtumwa wa kiebrania, onda atumike kwa myaka sita, na mwaka wa saba onda aikwe huu bila kuihwa chochose. ³ Ati keza mwenye onda aite huu kwa rizaa yakwe; ⁴ ati zumbi wakwe onda amwenke mvyee wa kumvyaia mwana kigosi na mwana kivee, mvyee hamwe na wanawe wonda wasigae mai ya zumbi wakwe, na onda aite huu. ⁵ Miya ati mtumwa onda agombeke waziwazi, "Namkunda zumbi wangu, mkazangu na wanangu, nkina niite," ⁶ "Kisha zumbi wakwe onda impase kumueta kwa Mungu. Zumbi wakwe yonda impasa kumueta kwe miango au vizingiti vya muango, na zumbi wakwe onda abovoe gutwi dakwe kwa singano, kisha mtumwa wakwe onda amtumikie maisha yakwe yose. ⁷ Ati mgosi onda amtage mwanawe wa kivyee enga mtumwa wa kivyee, adaha aite huu enga watumwa wa kigosi waitavyo. ⁸ Ati nkamlizisha zumbi wakwe, ekumtengae kwa ajii yakwe, halafu lazima amgue vituhu. Nkana uhusa ya kumtaga kwa wantu watuhu wageni. Nkana uhusa uo, mana kamtendea kwa hila. ⁹ Ati zumbi wakwe onda amwoombe awe mkaza mwanawe, onda atongea destuli zipasazo sawa na wanawe wa kivyee. ¹⁰ Ati onda adoe mvyee mtuhu, ese kumpunguzia uyo nkande yakwe, nguo na haki zakwe za kinyumba. ¹¹ Miya akesi kugoaeweewa mbui izi ntatu, basi adaha kuita bue bila kuaviwa mai. ¹² Mntu yoyose mummya mntu mpaka akafa, yabidi mtu uyo akomwe pia. ¹³ Miya ati nkee kumvizia, bali ni kwa bahati mbaya, basi nonda nimuondezea ha kuguukia. ¹⁴ Miya mntu akambasa mweziwe kwa kukinahi ili apate kumkoma kwa hila; uyo wonda umuuse hata ati ni madhabahuni hangu, ili akomwe. ¹⁵ Yoyose mwenda amtoe tati yakwe au mami yakwe lazima akomwe. ¹⁶ Yoyose mwenda amteke mntu na kumtaga, au mntu kabuiwa enga ni mai yakwe, uyo mtekaji lazima akomwe. ¹⁷ Yoyose mwenda amlaani tati yakwe au mami yakwe lazima akomwe. ¹⁸ Ati wagosi wonda watoane na yumwe akamtoa mweziwe kwa iwe au ngumi, na uyo mntu ese kufa miya agone mwe usazi; ¹⁹ kisha akahona na adaha kwenda kwa gongo dakwe, yee mwe kumtoa lazima aihye matibabu yakwe yose. Miya uyo mntu nkana hatia ya kukoma. ²⁰ Ati mgosi onda amtoe mtumwa wakwe wa kigosi au wa kivyee kwa gongo na ati mtumwa uyo akafa kwa kutoigwa, kisha uyo mntu lazima atozwe sugusa. ²¹ Miya mtumwa uyo akaishi siku mwenga au mbii, zumbi nkana atozwe sugusa mana onda ateseke kwa kumuaza mtumwa uyo. ²² Ati wagosi wonda watoane na kumuamiza mvyee mwenye mimba na kuibananga, miya nkakuna majelaha matuhu kwakwe, uyo mgosi mwenye hatia lazima aihe enga endavyo akunde uyo mgosi mwenye mvyee wakwe, na kuiha enda hakimu endavyo aamue. ²³ Miya ati kuna majelaha makuu, lazima ulavyo uhai kwa uhai, ziso kwa ziso, ²⁴ zino kwa zino, mkono kwa mkono, muundi kwa muundi, ²⁵ kuoka kwa kuoka, jelaha kwa jelaha, au mkwauzo kwa mkwauzo. ²⁶ Ati mgosi onda atoe ziso da mtumwa wakwe wa kigosi au mtumwa wakwe wa kivyee na kudibananga, kisha lazima amueke mtumwa wakwe aite pasi na fidia ya ziso. ²⁷ Ati onda alavye zino da mtumwa wakwe wa kigosi au mtumwa wakwe wa kivyee lazima enga fidia ya zino. ²⁸ Ati ng'ombe onda amtoe mgosi au mvyee akafa, ng'ombe uyo lazima atoiwe maiwe, na nyama yakwe nkailuhusiwa kuigwa, miya mwenye ng'ombe lazima awe huu kwa hatia. ²⁹ Miya ati uyo ng'ombe nee ana tabia ya kutoa aho bosi, na mwenye ng'ombe kenkigwa onyo miya

nkee kumzuia, na ng'ombe kakoma mgosi au mvyee, uyo ng'ombe lazima atoiwe maiwe, na mwenye ng'ombe lazima akomwe pia.³⁰ Ati maiho ya uhai yahitajika, lazima aihe chochose chendacho kikundwe kuihwa.³¹ Ati ng'ombe kamtoa mwana mgosi au mwanawe wa kivyee, mwenye ng'ombe lazima agosoe mashaiti apaswayo.³² Ati ng'ombe akamtoa mtumwa wa kigosi au wa kivyee, mwenye ng'ombe lazima aihe shekeli selasini za hea, na ng'ombe lazima atoiwe maiwe.³³ Ati mgosi onda afuke shimo, au agubue shimo ese kudigubika, na ng'ombe au mphunda akatumbukia,³⁴ mwenye shimo lazima aihe madhala. Lazima aavye hea kwa mwenye mnyama mwe kufa, na mnyama mwe kufa onda awe wakwe.³⁵ Ati ng'ombe wa mgosi onda amumize ng'ombe ya mgosi mweziwe hadi kufa, kisha lazima wamtage ng'ombe mgima na kupangana galama, lazima pia wapangane uyo ng'ombe mwe kufa.³⁶ Miya ati imanyikana kuwa uyo ng'ombe nee ana tabia ya kutoana aho bosi, na mwenye ng'ombe nkee kumvugaiya nyumbai, lazima aihe ng'ombe kwa ng'ombe, na uyo mnyama mwe kufa, onda awe wakwe.

Chapter 22

¹ Kama mgosi akabawa ng'ombe au ng'oto na kumkoma au kumtaga, akabinda lazima aihe ng'ombe washano au ng'ombe yumwe, na ng'oto wane kwa yumwe.² Kama mbavi akabwii abonda nyumba, na kama akatoigwa na kufa, nkakunakuwe na hatia ya kukuma nkayanayawe juu ya mntu yoyose.³ Lakini kama zua diawa kabla yakwe kubonda ndani, hatia ya kukoma ndaiwe juu ya mwekukoma. Mbavi lazima agosoe ekukibawacho. Kama nkana chochose, akabinda lazima atagwe kwa ubavi wakwe.⁴ Kama mnyama kabwiiwa yu hai mwe eneo dakwe, kama ni ng'ombe, mpunda, au ng'oto, lazima aihe mambii.⁵ Kama mgosi akawegaa uisi mifugo yakwe au mnda wa mizabibu na akawabada wanyama wakwe, na wakawa wada mwe mnda wa mgosi mtuhu, lazima agosoe maiho matana kuawe mwe mnda wakwe na mnda wakwe wa mizabibu.⁶ Kama moto ukaawia na kwenea kwe miwa hadi mbeyu, au mimea, au minda kubanangwa, yeye mwekuvoka moto lazima agosoe maiho.⁷ Kama mgosi akaavya hea au mai kwa jirani yakwe amtunzie, na kama indaibaigwe kwe nyumba ya uyo mgosi, kama mbavi akapatikana, uyo mbavi lazima alipe maa mbii.⁸ Lakini kama mbavi nkekupatikana, akabinda mmiliki wa nyumba andaeze mbele za waamuzi kuona kama kaika mkono wakwe kwe mai za jirani yakwe.⁹ Kwa kia lumbano kuhusu mbui, kama ni ng'ombe, mpunda, ng'oto, ng'oto, au chochose chekwegacho mntu asemacho, "Iki ni changu," Malalamishi ya mpande zose lazima zeze kwa waamuzi. Mgosi ambae waamuzi wambwiiya na hatia endaihe maambii kwa jirani yakwe.¹⁰ Kama mgosi akamwenka jirani yakwe mpunda, ng'ombe, ng'oto, au mnyama yoyose kumwiika, na kama andafe au aumie au akenulwa pasi mntu kumuona,¹¹ kiapo kwa Yahweh lazima wagosoe wose waidi, kama ndivyo au la mntu kaika mkono wakwe kwe mai za jirani yakwe. Mmiliki lazima akubali idi, na watuhu nkawana wagosoe maiho.¹² Lakini kama ibaigwa kwakwe, mtuhu lazima agosoe maiho kwa mmiliki kwa ajii yakwe.¹³ Kama mnyama kasengwa vipande, eka mgosi mtuhu aete uyo mnyama inga ushaidi. Nkanaaihe kwa ajii ya via vipande.¹⁴ Kama mgosi akaombeza mnyama kuawa kwa jirani yakwe na mnyama akatoigwa au akafa bila ya mmiliki kuwa na yeye, mgosi mtuhu lazima agosoe maiho.¹⁵ Lakini kama mmiliki neekawa nae, mgosi mtuhu nkahitaji kuiha; kama mnyama kaombeza, andaihe kwa gharama ya kuanzia.¹⁶ Kama mgosi akamuomba bikira ambae nkana mbwanga, na kama akagona nae, lazima amgosoe kuwa mvyee yakwe kwa kuiha gharama za mwai zistahilizo.¹⁷ Kama tati yakwe akaemea kabisa kumwenko, lazima aihe hea ifananayo na gharama za mwai bikira.¹⁸ Nkunaumbade msawi aishi.¹⁹ Yeyose mwendaagone na mnyama lazima akamwe.²⁰ Yoyose mwenda aavye zabihu kwa mungu mtuhu isipokuwa Yahweh lazima akomwe.²¹ Nkuna umkosee mgeni au kumsimanga, kwa kuwa nyie nemuwa wageni kwesii ya Misri.²² Nkuruhusiwa kumgoswea vibaya mbweni au mwana ambae nkana tate.²³ Ukawazuru hata kidogo, na kama wakanetanga mimi, hakika nndanisikie sauti yao.²⁴ Nchuki yangu ndandaiwake, na nndanikukome kwa uhamba; wayee wenu ndawawe wabweni, na wana wenu nkawanawawe na tate.²⁵ Ukazima hea kwa wantu wangu ambao ni wakiwa, nkupaswa kuwa kama mkopesha hea kwakwe au kutoza faida.²⁶ Ukadoa ng'oto ya jirani yako kwa deni, lazima umvuzie kabla zua kuzama,²⁷ kwa via ido negubiko yakwe, ni ng'oto ya mwii wakwe. Ni mbwai vituhu ambavyo adaha kugonea? Atakapo niita mimi, nitasikia, kwa via mi ni mwenye huruma.²⁸ Usekufukuru mimi, Mungu, wala kumtukana mtawala wa wantu wako.²⁹ Usekuziua sadaka kuwa kwenkande yako au kwehifadhi ya mvinyo wako. Lazima unenke myaigwa wa bosi wa wanao.³⁰ Lazima ugosoe ivyoivyo kwa ng'ombe, ng'oto wakwe. Kwe misi saba lazima wabakie na mami zao, lakini msi ya nane lazima unenke mimi.³¹ Mndamuwe wantu wekutengwao kwa ajii yangu ivyo nkamnamde nyama yekukomwayo na wanyama pori. Badaa yakwe, uwasie makui.

Chapter 23

¹ Nkhwondigwa kuavya taalifa ya umbea kuhusu yeyose. Wesekweunga na mgosi mbaya kuwa shahidi wa umbea.² Nkhwondigwa kutongea utifi kugosoa ubaya, wala kuavya ushahidi ukwa na utifi ili kuhotoa haki.³ Nkhwondigwa kumpendee mgosi mufusi kwe kesi yakwe.⁴ Ukankhintana na ng'ombe wa mnkhuu ywako au mpunda ywakwe kaga, lazima umvuzie.⁵ Ukaona mphunda wa yuda akuihiwae kagwa asi na mphuumundu yakwe nkhuu umueke muntu uyo. Lazima umsaidie mphunda ywakwe.⁶ Nkhwondigwa kuhotoa haki kana yondigwa kuita kwa wantu wafusi mwe kesi ya wagosi wa ufusi.⁷ Wesekweunga na watuhu kugosoa shutuma za umbea, na wesekumkoma mwese masa wala mwenye haki, kwa kuwa nkhinimueke mbaya.⁸ Kwesekuwa na kunyanyi kudoa lushwa, kwa kuwa lushwa yawagea utuntu waonao na kuhotoa mbui za ukwei.⁹ Nkhwondigwa kumyanyasa mgeni kwa kuwa wee nee kuwa mgeni mwe sii ya Misri.¹⁰ Kwa miaka mtandatu wendauhande mbeyu mwe sii yako na kukunga maozoo yakwe.¹¹ Mia mwe mwezi wa

mpungati wendaueke nkhwekujaiwa, ii kwamba mfusi mweao mwenu. Wade wakabadacho, wanyama poli wendawade. Wendaugosoe ivyo na minda yenu ya mizabibu na ya mizaituni.¹² Mwe misi mtandatu wendaugosoe ndima mia musu wa mpungati wendauhumuize. Gosoa ivi ili ng'ombe na mpunda wako wahumuize, na ili wana wa watumwa wako wa kivyee na wageni wahumuize na kupata nafuu.¹³ Uwe meso kwa kia kintu neku kugombekeacho wesekutaja mazina ya miungu mituhu, wala kuluhusu mazina yao kutegeezeka kuawa kwe muomo wako.¹⁴ Lazima utambe kugosoa kinyemi maa ntatu kwa ajii yangu kia mwaka.¹⁵ Lazima uazimishe sheehe ya mkate wesio kuumulwa. Inga nekukuamuluvyo wendaude mkate wesiokuumulwa kwa misu mpungati wakati uo, wendaweaviize kwangu mwezi wa Abibu, wekuikwao kwa ajii ya kusudi idi. Ni kwa mwezi unu ukuawao Misri. Mia wesekuawia kwangu na mikono yebue.¹⁶ Lazima uazimishe sheehe ya maozoo, matunda ya bosi ya ndima yako wekuhandaho mbeyu tanga (kwe munda). Pia lazima uazimishe sheehe ya kukunga wa mwisho wa mwaka, ukungaho maozoo yako kuawa tanga.¹⁷ Wagosi wako wose lazima weaviize kwa Zumbe Yahweh maa ntatu kia mwaka.¹⁸ Nkhukundigwa kuavya mpome yekuavigwayo dhabihu kwangu na mkate wekugewao hamila. Mavuta kuawa zabihu za shelehe zangu nkhayondwa kusigaa kio chose mpaka keo.¹⁹ Lazima uete matunda ya bosi matana kuawa kwe munda wako mwe nyumba yangu, nyumba ya Yahweh Mungu ywako. Nkhwondigwa kumchemsha mwanambuzi mwonkha.²⁰ Nenda kumueta malaika hee meso yako kukuongoza siai, na kukueta hantu nekuhaandaaho.²¹ Uwe meso naye na kumheshimu.²² Wesekumtenda ahiwe, kwa kuwa nkhanaasamehe makosa yako. Jina dangu di kwake. Minga hakika ukamheshimu sauti yakwe na kugosoa kia nekuangiizacho, nikaawa aho nenda niwe mnkuu kwa wankuu wako na wahigani wako.²³ Malaika wangu wenda waite he meso yako na kukuete kwa Wamori, Wahiti, Waperizi, Wakanani, Wahivi, na Wayebusi. Wabanange.²⁴ Nkhondigwa kuyenamia miungu yao, kuivika, au kugosoa wagosoavyo. Kinyume chakwe lazima uwahitue kabisa na kutua nguzo zao za maiwe vipande vipande.²⁵ Lazima umuabudu Yahweh Mungu ywako, na wenda uubaiki mkate wako na mazi. Nendaniuse ntamu mwe awo wenu.²⁶ Nkakuna mvyee mwenda awe tasa au inda dakwe kubanika mwe sii yako. Nendanienkhe maisha mamue.²⁷ Nendanitume woga wangu kwao ambao mwaeta. Nendanikome wose mkintanao nao. Nendanitende wankuu wenu wawaogohe kwa kuhitua migongo yao kwenu.²⁸ Nendanitume mavu kwenu wendao wawaguuse Wahivi, Wakanani, na Wahiti he meso yenu.²⁹ Nkhinaniwause kwenu kwa mwaka umwe, au sii yendaiwe iteekezwa na wanyama wa poi wendawawe wangi kwenu.³⁰ Badaa yakwe, nendaniwaguuse wacheche chenche kuawa kwenu mpaka wendaho uwe usitawi na kulisi sii.³¹ Nendanigsowe mihaka yako kuawa Bahai ya Shamu mpaka Mto Frati. Nenda nikwenkhe uvoti kwa wekao wose mwe sii. Wendauiwause kuawa kwako mwenye.³² Nkhwondigwa kugosoa agano na wowo na miungu yao.³³ Nkhawondigwa kwe kaisa mwe sii yako, au wendawakugosoe ugosoe zambe zidi yangu. Ukaabudu miungu yao, hakika wendaue mtego kwao."

Chapter 24

¹ Ne Yahweh akamwamba Musa, "Soo uku uwanga kwangu - wewe, Aruni, Nadabu, Abihu, na wadaa sabini wa Israeli, na mvike kwa hae." ² Musa ikedu adaha kweza hehi yangu. Watuhu nkawapaswa kweza uwanga nae." ³ Musa akaita uwanga na kuwamba wantu mbui ya Yahweh na amlu zakwe. Watu wote wakajibu kwa sauti moja na kusema, "Tutafanya maneno yote Yahweh aliyo tuamuru." ⁴ Ne Musa akaandika sii maneno yose ya Yahweh. keokeo Musa akazenga hemviko sii ya muundi wa muima na kupanga nguzo kumi na mbii za maiwe ili maiwe yawakiishe kabila kumi na mbii za Israeli. ⁵ Akawatuma wabwanga Wakiisraeli kulavya kafa ya kuokwa na kuavya zabibu za ng'ombe za kafa za ushiika za Yahweh. ⁶ Musa ne adoe nusu mpombe na kuiika mwe beseni mabeseni, e anyunyiza nusu ntuhu kwe mviko. ⁷ Akadoa kitabu cha agano akawasomea wantu kwa nguvu. Wakamba, "Tondatigosoe yose Yahweh ekusemayo. Tondatiwe watiifu." ⁸ Ne Musa akadoa mpome akawa nyunyizia wantu. Akamba, "Inu ni mpome ya agano da Yahweh ekugosoado nanyi kwa kuwenka ii ahadi kwa mbui yose inu." ⁹ Ne Musa, Aruni, Nadabu, Abihu, na wadaa sabini wa Israeli wakaita uwanga ya muima. ¹⁰ Wakamuona Mungu wa Israeli. ¹¹ Sii ya miundi yakwe ne kuna sakafu yekuzengwayo kwa maiwe ya yakuti samawi, ntana kama mbingu yenyewe. Mungu nkekugusa na mkono kwa mbifya ya viongozi Waisraeli. Wamuona Mungu, na wakanywa na kuda. ¹² Yahweh akamwamba Musa, "Sooni uwanga kwangu kwe muima na ubaki hada. Nendanikwenke saana za maiwe na shaia na amlu nekuandikazo ili uwahinye." ¹³ Ne Musa akaita na msaidizi wakwe Joshua na kuita uwanga ya muima wa Mungu. ¹⁴ Mungu akawamba wadaa, "Bakini aha mtigoje mpaha tendahotiuye. Aruni na Huri wonda wawe nanyi. Kama kuna mwenye malalamiko mweke aite." ¹⁵ Ne Musa akaita uwanga ya muima na wingu dikamgubika. ¹⁶ Utukufu wa Yahweh ukabaki uwanga ywa Muima Sinai, na wingu dikagubika kwa siku sita. Siku ya mfunigate akamwetanga Musa kuawa mwe wingu. ¹⁷ Utukufu wa Yahweh inga moto udao ulawao mwe uanga ya muima mwe meso ya Israeli. ¹⁸ Musa akenkia mwe wingu na kuita uwanga ya muima. Akekaa kwe muima misu arobaini musu na kio misu arobaini.

Chapter 25

¹ Yahweh akamwamba Musa, ² "Wambie Waisraeli waniavie kafa kia muntu nawe unda uhokee kwa muntu yeyose ndiye aavye kwa moyo wedi. Lazima uhokee ayo makafaa kwa ajii yangu. ³ Aya nee makafaa ndiyo uhokee; zahabu, feza na shaba, ⁴ buluu, zambalau na nyekundu, na nguo za kitani ntana, na mazoya ya mbuzi; ⁵ na nguo za ngoto gosi zekugewazo langi nyekundu na mababu ya pomboo, miti ya mijohoo, ⁶ Mavuta ya ida taa na viugo vya manunkato kwa yada mavuta ya kwehaka na kwa uda uvumba wenye halufu ntana; ⁷ maiwe ya Shohamu na maiwe matuhu ya kugewa

kwe ida naivela na kia kifuko chakwe kifua.⁸ Waeke wanigosoe hatakatifu ili nekae nao.⁹ Lazima ugosoe aya yose nikuonyeshayo enga mkiwa na vifaa vyakwe nee ndivyo ogosoe.¹⁰ Wapaswa wagosoe sanduku da mti wa mjohoo, wefu wakwe zilaa mbii na nusu, kuita uanga zilaa mwenga na nusu.¹¹ Lazima udigubike kwa madini ya zahabu ndani na chongoi, ugee mkanda wa zahabu kuzunguuka mpande zose.¹² Nawe undauyeyushe mwe viduala vine vya zahabu uviike mwe miundi yakwe mine; viduala viidi upande umwe na viduala viidi upande wa kaidi.¹³ Lazima ugosoe miti milefu ya mshita uigubike kwa zahabu.¹⁴ Lazima uike iyo miti mwe via viduala vya mpande mbii za sanduku ili kudoa ido sanduku.¹⁵ Iyo miti inda yekae mwe via viduala vya sanduku; nkavina viusigwe.¹⁶ Ukawa hao ika mwe ido sanduku amli ndizo nkwenke.¹⁷ Lazima ugosoe ngubiko ya zahabu ntana. Urefu wakwe utakuwa ziraa mbii na nusu, na upana wake ziraa moja na nusu.¹⁸ Ugosoe makelubi maidi ya zahabu mwe inu miisho miidi ya kiti cha enzi cha lehema.¹⁹ Ika kelubi dimwe mwisho umwe wa kiti cha lehema, na kelubi da kaidi mwisho wa kaidi. Lazima ao makelubi wawe kintu kimwe na kiti cha lehema.²⁰ Na ao makelubi yanda yenue mabawa yao uwanga, na kukigubika icho kiti cha lehema kwa mabawa yao, vyeni vya makelubi nnda vikauane na vinda vielekee kiti cha lehema.²¹ Lazima uike kiti cha lehema uanga ya ido sanduku, ukabinda uike izo amli nndazo nkwenke mwe ido sanduku.²² Nami nnda nkintane na wewe aho heido sanduku. Nnda nitamuie na wewe hada uanga neiho he kiti cha lehema. Inda iwe ni gatigati yao awo makelubi waidi we uanga ya sanduku da shuhuda ndiho nitamue na wewe kwa mbui zose ndizo nkuagiie kwa ajii ya wana wa Israeli.²³ Gosoa meza ya mti wa mshiti. Ulefu wakwe zilaa mbii na upana wakwe zilaa mwenga na kuita uanga zilaa mwenga na nusu.²⁴ Uigubike kwa zahabu ntana, na kuigosoea ufito wa zahabu kuzunguuka mpande zose.²⁵ Lazima ugosoe fremu ya kuizunguuka mpande zose, upana wakwe unda uwe nyandane, na ufito wa zahabu uzunguuke mpande zose.²⁶ Udigosoe viduala vine vya zahabu na kuvigea via duala mwe zia mpembe zakwe nne mwe miundi yakwe mine yeiho.²⁷ Via viduala viwe hehi na ida fremu ili viwe hantu na kugeea ida miti ya kuidoea meza.²⁸ Gosoa ida miti ya mti wa mshita, na uigubike kwa zahabu kwamba ida meza idahe kudoigwa.²⁹ Gosoa sahani zakwe na miko yakwe, makopo yakwe, vikombe vyakwe vya kukupuia vigosoe vyakwe vya kukupuia vigosoe vyose kwa zahabu ntana.³⁰ Nawe unda uike mikate ya onyesho uanga ya meza mbele yangu daima.³¹ Gosoa ingo da taa za zahabu ntana; ido ingo diwe da ndima ya kufua, kitako chakwe, mti wakwe, vikombe vyakwe na makuvu yakwe, maua yakwe, vyose vida viwe vya kintu kimwe.³² Nnda kiwe na matawi mntandatu ya awayo mwe ubavu wakwe - matambi matatu ya kinara upande umwe na matatu upande wa kaidi.³³ Tambi da bosi lazima diwe na vikombe vitatu vyekugosolwavyo enga maua ya mlozi mwe tambi da kaidi kuvu na ua ivyo ivyo ayo matambi yose mntandatu yaawayo mwe dia ingo.³⁴ Mwe ido ingo lazima muwe na vikombe vine vyekugosolwavyo enga maua ya mlozi, makuvu yakwe na maua yakwe.³⁵ Lazima kuwe na kuvu sii ya matambi maidi ya kintu kimwe nacho, na kuvu sii ya matambi maidi ya kintu kimwe nacho, na kuvu sii ya matambi maidi ya kintu kimwe nacho kwa ayo matambi mntandatu nacho kwa ayo matambi mntandatu yaawayo mwe dia ingo.³⁶ Makuvu yakwe ya matambi yakwe yondo yawe kintu kimwe nacho, kiwe chose pia ndima mwenga ya kufua ya zahabu ntana.³⁷ Lazima matambi uyagosoe ayo maingo mfungate na taa zakwe mfungate, nao wonda wazi washe iza taa zakwe, zia vye nulu mbele yakwe.³⁸ Na makoleo yakwe na visahani vyakwe vyose vinda viwe vya zahabu ntana.³⁹ Tumia talanta mwega ya zahabu ntana hamwe na vyombo ivi vyose.⁴⁰ Nawe kaua uvigosoe enga mfano wakwe wekuonyeshwao kwe muima.

Chapter 26

¹ Shuti utende ivyo kumbi diwe na mapazia kumi di zengwe da nguo ya kitani yedi ya kunyongotoa hamwe na nyuzi za langi ya buluu, zambau na sui hamwe na madanga. Ndima ya fundi mtanda.² Ulefu wa kiya pazia wenda uwe na mpima ishiini na mnane, na upana wa kiya pazia wenda uwe mphima ne.³ Mapazia yose yaigane kihimo. Mapazia mashano yaungwe hamwe, na mapazia matuhu mashano yaungwe hamwe.⁴ Shuti ugosoe vigoe vya langi ya buluu kwe pindo da pazia dimwe mwe pindo da fungu dakwe. Ivyo ivyo ugosoe upande wa mwisho wa ido pazia da kaidi.⁵ Gosoa vigoe hamsini mwe pazia dimwe na hamsini si ya pazia da kaidi. Tenda ivi ili ivyo vigoe vyese kwembokana.⁶ Ukabinda ugosoe vifungo hamsini vya zahabu, uhanganye ayo mapazia na via vifungo kumbi denda ditende dimwe.⁷ Nawe gosoa mapazia ya mazoya ya mbuzi upaue kizanda, ugosoe mapazia kumi na dimwe.⁸ Ulefu wa kiya pazia wenda uwe mphima saasini na upana wa kiya pazia wenda uwe mphima ne. Ayo mapazia kumi na dimwe yenda yaigane mphima.⁹ Ukabinda wenda uhanganye mapazia mashano mbai na mapazia mtandatu mbai, na diya pazia da mtandatu wenda udikonye aho upande wa mbele wa dia kumbi.¹⁰ Gosoa vigoe hamsini upande wa mwisho wa pazia da bindiikio mweayo yekuhanganywayo, na vigoe hamsini mwe usige wa diya pazia da chongoi mweayo ya kaidi yekuhanganywayo hamwe.¹¹ Ukabinda ugosoe vifungo hamsini vya shaba, nee uvigee via vifungo mwe via vigoe, nee uviunge hamwe dipate kuwa kumbi dimwedu.¹² Kipande kiya che kuigaacho, kiya kigwacho cha yada mapazia ya kumbi chonda kigwe kwa nyuma ya diya kumbi.¹³ Shuti kuwe na mphima mwenga upande umwe, na mphima mwenga upande wa kaidi - ya ulefu wa mapazia ya kumbi wekusigaa, zenda zigwe mphambavu ya kumbi upande unu na upande unu ipate kugubika.¹⁴ Nawe gosoa ngubiko ya diya kumbi ya mababu ya ngoto ngosi yekuhakwayo langi ya sui, kwa uanga gubika na mababu ya pomboo.¹⁵ Nawe shuti miango ya ido kumbi uigosoe na mbao za msaji.¹⁶ Kiya mwaango kwe na ulefu wa mphima kumi na upana mphima mwenga na nusu.¹⁷ Kiya mwaango wenda uwe na mihindo miidi yekuduganywayo hamwe. Nee wendavyo uzigosoe mbao zose za kumbi.¹⁸ Ukabinda ugosoe ziya mbao za kumbi, mbao ishiini kwasi kwiitasi.¹⁹ Shuti nawe ugosoe vitako alubaini vya feza si ya ziya nyuvi ishiini. Vitako viidi si ya mwaango umwe kuhokea ida mihindo yakwe miidi, na vitako viidi si ya miango mituhu kuhokea ida mihindo yakwe miidi.²⁰ Kwa upande wa kaidi wa kumbi, upande wa kenya, mbao

ishiini ²¹ na vitako vyakwe vya feza alubaini. Shuti kuwe na vitako viidi si ya mwaango umwe na vitako viidi si ya mwaango mtuhu. ²² Ugosoe miango mtandatu kwa ajii ya upande wa nyuma wa kumbi ukaue engiio da zua. ²³ Naho ugosoe miango miidi kwa ajii ya izo mphembe za kumbi ze upande wa nyuma. ²⁴ Inu miango yenda iekane kwasi akini zitozane kwa uanga wa ngata mwenga. ²⁵ Miango yenda iwe mnane, na vitako vyakwe vya feza. Vitako kumi na mtandatu, vitako viidi si ya mwaango umwe na vitako viidi si ya ubao wa kaidi. ²⁶ Shuti ugosoe matauma ya miti ya mshita - matauma mashana kwa ajii ya mbao za upande umwe wa kumbi, ²⁷ na matauma mashano kwa ajii ya miango ya upande wa kaidi wa kumbi, na matauma mashano kwa ajii ya miango ya upande wa kumbi wa nyuma ukauao engiio da zua. ²⁸ Na ido tauma da gatigati de gatigati ya ida miango denda difinte kulawa mwisho unu kubua mwisho unu. ²⁹ Shuti uigubike iyo miango kwa zahabu. Nawe shuti ugosoe ngata zakwe za zahabu zitende inga vihanda na ayo matauma wenda uyagubike zahabu. ³⁰ Nawe wenda ugosoe ido kumbi via kizui chakwe chekuonwavyo kwe mwiima. ³¹ Nawe gosoa pazia da nyuzi za kibuluu zambau, na ui na nguo za bafta ntana zekusukwazo denda disukwe na kugewa madanga, ndima ya fundi mtanda. ³² Ukabinda udihasike he sikine za mshita zekugubikwazo zahabu, vifungo vyakwe vyenda viwe vya zahabu, mwe vitako vine vya feza. ³³ Nawe hasika dia pazia si ya via vifungo nawe uete dia sanduku da utangio. Diya pazia denda diwabahwiie hatakatifu, na hatakatifu visivu. ³⁴ Nawe shuti wenda ukiike kiti cha uguo uanga ya diya sanduku da utangio mwehada hatakatifu visivu. Na ida meza wenda uiike chongoi ya pazia. ³⁵ Shuti uike kiango cha taa kikauane na ida meza upande wa kumbi kulawa koongoi. Ida meza wenda uiike seja. ³⁶ Ukabinda wenda ugosoe kifisio kwa mwaango wa kumbi, cha nyuzi za buluu, zambau, na sui, na bafta ntana zekusumwazo ndima ya msumi ywa dadavua. ³⁷ Nawe kima siki shano za mti wa mshita he kiya kifisio na kuzigubika zahabu, vidanga vyakwe vyenda viwe vya zahabu. Nawe wenda uhase vitako vya shaba vishano kwa ajii yakwe.

Chapter 27

¹ Nawe ugosoe mazabahu ya mti wa mshita, ulefu wakwe wendauwe ni lizaa shano na upana wakwe lizaa shano. Aho hemviko yendaiwe mlaba na kuita uwanga kwakwe kwendakuwe lizaa ntatu. ² Nawe gosoa npembe nne inga mfano wa npembe za ng'ombe. Izo mpembe ziwe za kintu kimwe na hemviko, nawe uyagubike kwa shaba. ³ Lazima vyombo vyakwe vya kuyausia mazeu yakwe uvigosoe, na magembe yakwe, na mabakui yakwe, na uma wakwe na meko yakwe. Vyombo vyakwe vyose uvigosoe vya shaba. ⁴ Nawe uigosome iyo mazabahu wavu wa shaba. Ukabinda ugee npete nne za shaba kwe izo npembe nne za uda wavu. ⁵ Nawe lazima uike uwo wavu si ya kizingo kiizunguukacho mazabahu upande wa ahosi. ⁶ Nawe ugosoe miti kwa ajii ya hemviko miti ya mshita na kuigubika shaba. ⁷ Na iyo miti yendaigewe viduala, na ida miti yendaiwe mwe npande mbii za hemviko, wakati wa kuido. ⁸ Uigosoe ya mbao ye uvungu ndani yakwe inga yekuonyeshwavye mwimani. ⁹ Nawe ugosoe uwa wa masikani. Upande wa kusini kwelekea kusini kwendakuwe na chandalua ya nguo ya kitani ntana yenye kusokotwa, kwa uwo uwa ulefu wakwe upande umwe wendauwe ni lizaa mia mwenga. ¹⁰ Na nguo zakwe zendaziwe nguzo ishiini, na vitako vyakwe ishiini, vitako vyakwe vyendaviwe vya shaba, kulavu za zia nguzo na vitazi vyakwe vyendaviwe vya feza. ¹¹ Ni ivyo ivyo upande wa kaskazini, ulefu wakwe iyo chandalua wendauwe ni lizaa mia mwenga, na nguzo zakwe ishiini na vitako vyakwe ishiini vyendaviwe vya shaba, kulabu za zia nguzo na vitazi vyendaviwe vya feza. ¹² Na upande wa maghalibi, upana wa kwendakuwe na chalu ya lizaa hamsini nguzo zakwe kumi na vitako vyakwe kumi. ¹³ Na upana wa uda uwa upande wa mashaliki kwelekea mashaliki wenda uwe ni lizaa hamsini. ¹⁴ Chandalua upande umwe wa lango chendakiwe lizaa kumi na shano upana wakwe. Lazima nguzo zakwe ziwe ntatu na vitako vyakwe vitatu. ¹⁵ Upande wa kaidi ni ivyo ivyo, chandalua ya lizaa kumi na shano; na nguzo zakwe ntatu na vitako vyakwe vitatu. ¹⁶ Na kwa dia lango da uwa hendahawe na kina cha lizaa ishiini chendakiwe cha nguo ya langi ya buluu, zambalau na nyekundu, na kitani ntana yekusokotwayo ndima ya mshoni talaza, nguzo zakwe zendaziwe nne na vitako vyakwe vine. ¹⁷ Nguzo zose za uda uwa zizunguukazo npande zose zendaziwe na vitazi vya feza; kulabu zakwe za feza, na vitako vyakwe vya shaba. ¹⁸ Ulefu wa uo uwa wenda uwe lizaa mia mwenga na upana wakwe wenda uwe lizaa hamsini kosekose, na kuita uwanga kwakwe lizaa shano; yawe ya nguo ya kitani ntana, na vitako vyakwe vyendaviwe vya shaba. ¹⁹ Vyombo vyose vya masikani vitumiwavyo kwe undima wakwe wose na vigingi vyakwe vyose na vigingi vyose vya uda uwa vyendaviwe vya shaba. ²⁰ Nawe uwaamuu wana wa Israeli wakuete mavuta ya zeituni yedi ya kuhondwa kwa ajii ya nuu, ili kugosoa ida taa kwaka kae na kae. ²¹ Ndani ya dia hema da kukintania chongoi ya ido pazia, deaho mbele ya uo ushuhuda, Haruni na wanawe wendawaigosoe kuvoka guoni hata keo mbele ya ZUMBE; yendaiwe amli ya ya kae na kae kwe uvyazi wao wose kwa ajii ya wana wa Israeli.

Chapter 28

¹ Umwekange Aruni kakio na mwanawe - Nadabu, na Abibu, na Eleazari, na Ithamari - miongoni mwa wana wa Israeli, ili anigoswee ndima mwe ndima ya ukuhani. ² Nawe wenda umgoswee Aruni nduguyo mavazi matakatiifu, kwa utukufu na kwa utana. ³ Nawe wenda uwambie wantu wose wenye moyo wa viugo, nekuwa memeezao na roho ya viugo wamgoswee Aruni mavazi ili kumn'gaza anigoswee ndima mwe ndima ya ukuhani. ⁴ Na mavazi wendayo wayagosoe ni kifuko cha kwekifua, na naivera, na johu, na nkazu ya ndima ya ulembo, na kilemba, na mshipi; nao wenda wawagoswee Aruni nduguye, na wanawe, mavazi matakatiifu ili anigoswee ndima mwe ndima ya ukuhani. ⁵ Nao wenda wadoe zahabu, na nguo za langi ya samawati, na langi ya zambalau, na nyekundu. ⁶ Nao waigosoe naivera kwa nyuzi za zahabu, na za samawati, na za zambalau, na nyekundu, na kitani ntana yekusokotwayo kwa ndima ya mstadi. ⁷ Mia yendaiwe na

vipande viidi kwe mawega, vyekuunganavyo kwe misa yakwe miidi; ili ipate kuunganywa.⁸ Na mshipi wandima ya ustadi we uwanga yakwe, ili kuitaha hantu hakwe; wenda; wenda uwe na ndima enga ida ya naivera, ya vintu viya viya vya nyuzi za zahabu, na za langi ya zamawati, naya zambalau, na nyenkundu, na kitani kitana chekusokotwacho.⁹ Nawe wenda udoe vito viidi vya shohamu, ya langi ya kijani-kiwisi, nawe wenda uchale uwanga yakwe mazina ya wana wa Israeli;¹⁰ Mazina ya sita mwe kito kimwe, na mazina sita yekusigaayo mwe kiya kito cha kaidi, kwa utaaitibu wa kuvyaigwa kwao.¹¹ Kwa ndima muntu mchola maiwe enga via muhuli ucholwavyo, wenda uchale ivi vito viidi, kuigana na mazina ya wana wa Israeli, nawe wenda uvigee mwe vijalizo vya zahabu.¹² Nawe wenda uvigee viya vito viidi uwanga ya vipande vya mwemawega ya iyo naivera, viwe vito vya ukumbuso kwa ajii ya wana wa Israeli. Nae Aruni endaayadoe mazina ya mbee za Yahweh uwanga ya mawega yakwe maida ili kuwa ukumbuso.¹³ Nawe gosoa vijazo viidi vya zahabu¹⁴ na mikufu miidi ya zahabu utana; wenda uwigosoe iwe mfano wa nkamba, ya ndima ya kusokotwa; nawe uigee ida mikufu ya ndima ya kusokotwa mwe viya vijazo.¹⁵ Nawe lazima wenda ugosoe kifuko cha kwe kifua cha aha, ndima ya fundi stadi; wenda ukigosoe kwa kuiandama ida ndima ya iyo naivera. Gosoa nyuzi za zahabu, na za langi ya samawati, na za langi ya zambalau, na nyenkundu, na kitani kitana chekusokotwacho.¹⁶ Chenda kiwe mraba, naho cha kukunjwa, ulefu wakwe wenda uwe shibiri mwenga; na upana wakwe shibiri mwenga.¹⁷ Nawe ukimemeeze viweke vya vito, safu nne za vito; safu mwenga yenda iwe ni akiki, na yakuti ya langi ya manjano, na baharamani, ivi vyenda viwe safu ya bosi.¹⁸ Na safu ya kaidi yendaiwe zumaridi, na yakuti samawati, na almasi.¹⁹ Na safu ya ntatu yenda iwe hia kintho, na akiki nyenkundu, na amethisto.²⁰ Na safu yane yendaiwe ni zabarajadi, na shohamu, na yaspi. Vito ivyo vyenda vikazwe mwe zahabu kwa kumema hantu hakwe.²¹ Na via vito vyendaviwe vyenda viigane na mazina ya wana wa Israeli, kumi na waidi, viiganena na mazina yao. Mfano wa kuchola kwa muhuri kiya kimwe kiigane zina dakwe, vyenda viwe vya izo kabia kumi na mbii.²² Nawe lazima ugee mwe kiya kifuko cha kwe kifua mikufu mfano wa nkamba, ya ndima ya kusokotwa, ya zahabu ntana.²³ Nawe ugee maduala maida ya zahabu mwe kiya kifuko cha kwe kifua, na kugea izo mpote mbii mwe misa miidi ya kifuko cha kwe kifua.²⁴ Nawe ugee iyo mikufu miidi ya zahabu yekusokotwayo mwe ziya mpote mbii zeumwo mwe misa ya kifuko cha kwekifua.²⁵ Na misa iyo ntuhu za iyo mikufu miidi yekusotwayo wenda uzigee mwe viya vijalizo viidi, na kuvigee mwe viya vipande vya kwe mawegavya naivera upande wa mbee.²⁶ Nawe wenda ugosoe viduala viidi vya zahabu, uvigee mwe iyo misa mbii za kifuko cha kwe kifua, mwe ukingo wakwe.²⁷ Nawe lazima ugosoe viduala viidi vya zahabu, na kuvigee mwe viya vipandee viidi vya kwe mawega vya ida naivera sii yakwe, upande wa mbee, hehi na kifungo chakwe, uwanga ya uo mshipi wa naivera wekusukwao kwa ustadi.²⁸ Nao wenda wakikaze kiya kilesio kwe viya viduala vyakwe kwe duala za naivera kwe ukanda wa langi ya samawati, ili kwamba chekake hada uwanga ya uda mshipi wa naivera wekusukwao kwa ustadi, ili kwamba kifuko cha kwekifua chesekuekana na naivera.²⁹ Na Aruni endayeadoe mazina ya wana wa Israeli mwe kiya kifuko cha aha uwaga ya moyo wakwe kwa kugosoa maamuzi, aho endaho engie mwe hantu hatakatifu, kuwa ukumbuso, mbee ya Yahweh daima.³⁰ Nawe ugee izo Urimu na Thumimu mwe kiya kifuko cha kwe kifua cha aha; nazo zenda ziwe uwanga ya moyo wa Aruni, aho endaho engie mbee ya Yahweh na Aruni endaadoe aha ya ao wana wa Israeli uwanga ya moyo wakwe mbee ya Yahweh daima.³¹ Nawe gosoa iyo joho ya naivera ya langi ya samawi yose.³² Nayo yendaiwe na ntundu gatigati yakwe kwa kwembosa mutwi; yendaiwe na utepe wa ndima ya kusokotwa kuzunguka iyo ntundu yakwe, mfano wa ntundu yeumo mwe nkazu ya chuma, ili yesekututuka.³³ Nawe mwe pindazakwe wenda ugee makomamanga ya langi ya samawati, na ya langi ya zambalau, na ya langi nyekundu, kuzunguuka pindo zakwe kosekose; na njuga za zahabu gatigati ya ayo makomamanga, mpande zose.³⁴ Nkengee ya zahabu na komamanga, nkengee ya zahabu na komamanga, mwe pindo da joho kuizunguuka mpande zose.³⁵ Nayo yendaiwe uwanga ya Aruni akagosoa ndima; na sauti ya izo nkengee yenda itegeezwe aho engiahe mwe hantu hatakatifu mbee ya Yahweh na aho aawaho chongoi, ili kwamba asekufa.³⁶ Nawe gosoa bamba da zahabu tana na kuchora uwanga yakwe, enga mchoro wa muhuri, "Mtakatifu kwa Yahweh."³⁷ Nawe udigee ido bamba mwe ukanda wa langi ya samawati, nado dendadiwe mwe kiya kilemba; dendadiwe upande wa mbee ya kiya kilemba.³⁸ Nado dendadiwe mwe kipaji cha cheni cha Aruni, na Aruni endaaudoe uovu wa via vintu vitakatifu, wendavyo waving'aze ao wana wa Israeli mwe vipawa vyao vyose vitakatifu, nado dendadiwe mwe kipaji chakwe cha cheni misi yose, ili kwamba vipate kukubaiwa na Yahweh.³⁹ Na iyo nkazu wenda uifume ya kitani kitana ya ndima ya ulembo, ugosoe na kilemba cha nguo ya kitani ntana, nawe wenda ugosoe mshipi wa ndima ya mwenye kugea taraza.⁴⁰ Ukawaado wenda ugosoe nkazu kwa ajii ya wana wa Aruni, nawe wagoswee mshipi, wagoswee na nkofia kwa utukufu na utana.⁴¹ Nawe mvike uyo nduguye Aruni na wanawe nao mavazi ayo; nawe wagee mavuta, na kuwaika kwa ndima takatifu, na kuwang'aza, ili wapate kunigoswee ndima mimi mwendima ya ukuhani.⁴² Nawe wagoswee suuwae za nguo ya kitani, ili kugubika mii yao yebue; suuwae izo ziwabue tangu kwe kigudi hata mapajani.⁴³ Aruni na wanawe wenda wazivae, aho wendaho wengie mwe hema ya kukintana, au aho wendaho wawe hehi na madhabahu ili wagosoe ndima kwe hantu hatakatifu, wesekweza wakadoa uovu, wakaumbwa mzimu, inu yendaiwe ni amli ya milele kwakwe yeye, na kwa uvyazi wakwe.

Chapter 29

¹ Sasa ivi ne wapaswa kutenda kuwanega ili wanitumikie kana makuhani. Doa mwana wa ng'ombe dume na ngoto kisi lawama, ² mkate kisi ngwadu, na keki kisi ngwadu yekuhanganywayo na mavuta. Pia doa maandazi kisi ngwadu yekuhakanywo mavuta. Gosoa maandazi kwa unga mtana wa ngano. ³ Lazima uike kwa ndoo mwenga, eta kwe ndoo

mwenga, eta kwe ndoo, na kweeta hamwe na ng'ombe ngosi na wana ngoto waidi. ⁴ Lazima nawe umwete Aruni na wana wakwe waidi kwe lango da kwengiia hema da kudugania. Lazima uwasafishe Aruni na wana wakwe kwe mazi. ⁵ Akabinda twaa ayo mavazi na kumhamba Haruni; igeekwa, na joho ya naivera, na kifuko cha kifua, na kumkaza kwe uwo mshipi wa naivera wekusukwao kwa ustadi. ⁶ Nawe mvike kia kilemba kwa mtwi, na ida taji takatifu wonda uigee kwe kia kilemba. ⁷ Ne wondaho utwae ayo mavuta ya kugewa, na kumgidia mwe mutwi wakwe, na kumgaya mavuta. ⁸ Akabinda waete awo wanawe na kuwavika nkazu. ⁹ Nawe uwakaze mshipi, Aruni na wanawe, na kuwavika nkofia. Nao wonda wawe na uwo ukuhani kwa amli ya kae. Nawe wonda uwaike Haruni na wanawe kwe ndima takatifu. ¹⁰ Akabinda wonda umweete uyo ng'ombe mbele ya hema ya kudugania; na Haruni na wanawe wonda waike mikono yao uwanga ya mtwi wa uyo ng'ombe. ¹¹ Akaawa aho wonda umchinje uyo ng'ombe mbee ya Yahweh ha hema da kudugania. ZUMBE, ¹² Akaawa aho twaa baazi ya mnpheme ya ng'ombe, uigee kwe npembe za mazabahu kwa chaa chako; na kuigi da mnpheme yose asi ya mazabahu. ¹³ Akabinda doa mavuta yose yagubikayo maifu, na kitambi cheiko kwe ini, na figo mbii, na mavuta ya uwanga yakwe, uyadagamize yose uwanga ya mazabahu. ¹⁴ Mia nyama yakwe uyo ng'ombe, na nkhangonyi yakwe, na mavi yakwe, wonda uyoke kwa moto chongoi ya malango; ni kafa ya aji ya zambi. ¹⁵ Pia mdoo ngoto mgosi yumwe; na Aruni na wanawe wonda waike mikono yao uwanga ya mtwi wakwe uyo ngoto mgosi. ¹⁶ Akabinda wonda umchinje uyo ngoto mgosi, na kuido mnphome yakwe, na kuinyunya kwe mazabahu kuizunguka nkanda-nkanda. ¹⁷ Akabinda wonda umsenge-senge ngoto ntii zakwe, na kuyasunta maifu yakwe na miundi yakwe, na kuiika hamwe na ntii vyakwe na mtwi wakwe, ¹⁸ nawe mdagamize ngoto mgima uwanga ya mazabahu. Ni kafa ya kudagamizwa kwa aji ya Yahweh; ni halufu ntana, kafa ya yekusogozwayo kwa Yahweh kwa sia ya moto. ¹⁹ Akabinda mdoo uyo ngoto mtuhu; na Aruni na wanawe wonda waike mikono yao uwanga ya mtwi wakwe uyo ngoto. ²⁰ Akabinda wonda umchinje ngoto, na kuido mnphome yakwe, na kuigee kwe npembe ya gutwi da Aruni da upande wa kuume, na kwe npembe za magutwi ya kuume ya wanawe, na kwe vyanda vya gumba vya mikono vya mikono yao vya kuume, na kwe vivyaa vikuu vya miundi yao ya kuume, na kunguntia iyo nphome kwe mazabahu kulizunguka nkandai-nkandai. ²¹ Akaawa aho doa kwe iyo mnphome iliyo uwanga ya mazabahu, na kwe ayo mavuta ya kugewa, na kumgidia Aruni, uwanga ya mavazi yakwe, na wanawe, na mavazi yao pia, hamwe naye; naye onda atakaswe, na mavazi yakwe, na wanawe, hamwe naye. ²² Naho yadoe mavuta ya uyo ngoto ngosi, na mkia wakwe wa mavuta, na mavuta yagubikayo maifu, na kitambi che kwe ini, na figo mbii, na mavuta ya kwe iza figo na paja da kuume; kwani ni ngoto ambaye ni wa kuika kwa ndima takatifu. ²³ Udoe na mkate umwe wa unga, na mkate umwe waku andaliwao kwa mavuta, na keki mwenga kwe kia kigahu cha mikate yesayo kugewa ngwadu, chekuikwacho mbele ya Yahweh. ²⁴ Nawe wonda uvigee ivi vyose kwe mikono ya Aruni, na kwe mikono ya wanawe; nawe wonda uvisingise-singise vitende kafa ya kusungiswa mbele za Yahweh. ²⁵ Akaawa aho uvidoe via vintu mikononi mwao, na kuvidagamiza uwanga ya mazabahu; uwanga ya ida kafa ya kudagamizwa, vitende halufu ntana mbele yangu; ni kafa ya yekugolwayo kwangu kwa sia ya moto. ²⁶ Akaawa aho doa kidali cha ngoto wa kuika kwakwe Haruni kwa ndima takatifu, na kukusingisa-singisa kitende kafa ya kusungiswa mbele za Yahwe nacho chonda kiwe ni sehemu yako. ²⁷ Nawe kitakase kia kidali cha ida kafa ya kusungiswa, na kia kiga cha kafa ya kwenulwa, dekusingiswado, na dakuilwado uwanga, vya yuda ngoto wa kuika kwa ndima takatifu, uyo mwekua kwa aji ya Aruni na wanawe. ²⁸ Navyo vyonda viwe vya Haruni na wanawe posho ya lazima msi wose ilawiyo kwa awo wana wa Israeli; kwa kuwa ni kafa ya kwenulwa; nayo yonda iwe ni kafa ya kwenulwa ilawayo kwa awo wana wa Israeli kwe zabihu zao za kafa ya amani, ni kafa yao ya kwenulwa kwa aji ya Yahweh. ²⁹ Na ayo mavazi matakatifu ya Aruni yonda yawe ya wana we badala yakwe, wayehambe wendaho wagewe mavuta, na wendahowaikwe kwa ndima takatifu. ³⁰ Uyo mwanawe endae awe kuhani badala yakwe enda ehambe muda wa misi saba, aho endaho engie gati ya ido hema da kudugania, ili atumike gati ya hantu hatakatifu. ³¹ Nawe doa uyo ngoto ngosi mwekuwa kaikwa kwa ndima takatifu, na kuyembika nyama yakwe kwe hantu hatakatifu. ³² Na Aruni na wanawe wenda waide ida nyama ya ngoto, na mikate ya kwe kada katezu, aho mbele mwango wa hema ya kudugania. ³³ Nao wonda wade via vintu ambavyo wevano ugosolwa kwa ivyo, ili kuwaika kwa ndima takatifu na kuwang'aza; mia mgeni asekuvida, maana, ni vintu vitakatifu. ³⁴ Na kwamba kintu chochose cha ida nyama, ya kwa aji ya kuika kwa ndima takatifu, au chochose cha iyo mikate, kikasiga hata keo, ne wondaho uvyoke kwa moto ivyo vyekusigaavyo; nkavinaviigwe, maana, ni vintu vitakatifu. ³⁵ Ni ivyo wendavyo uwagosoe Aruni na wanawe kana nekukuagiavyo. Wonda uwaike kwa ndima takatifu misi saba. ³⁶ Kia msi wonda umlavye ng'ombe wa kafa ya zambi kwa aji ya wavano; nawe wonda isunte iyo mazabahu, aho wondaho ugosoe wevano kwa aji ya iyo mazabahu; nawe wonda uigee mavuta, ili kuingaza. ³⁷ Wonda ugosoe wevano kwa aji ya iyo mazabahu muda wa misi saba, na kuing'aza; ne mazabahu yondaho iwe takatifu kwembosa; kia kintu kiidontacho mazabahu chonda kiwe kitakatifu. ³⁸ Lazima uavye kwe mazabahu wana-ngoto wa mwaka umwe waidi misi baada ya misi daima. ³⁹ Mwana-ngoto yumwe wonda uavye vibaba vitatu vya unga mntana wekuhanganyikao na mavuta ya kuhondwa, kiasi cha kibaba na robo kibaba; na divai kiasi cha kibaba na robo kibaba; iwe kafa ya kinywaji. ⁴¹ Na uyo mwana-ngoto wa kaidi wonda umchinje ukati wa guoni. Nawe wonda umgosoe ivyo kana ida kafa ya unga ya keo, na kana ida kafa yakwe ye kinywaji. Inu yonda iavye halufu ntana, ni zabihu ya kusogezwa kwangu kwa sia ya moto. ⁴² Yonda iwe ni kafa ya kudagamizwa kae kwe vivyazi vyenu vyose mwangoni ha dia hema da kudugania mbele ya Yahweh, aho tondaho tidugane nanywi, ili nigombeke na we aho. ⁴³ Nami nonda nekae gati ya wana wa Israeli aho; na ido hema donda ditendwe takatifu na utukufu wangu. Nami nonda niing'aze ido hema da kudugania, na iyo mazabahu. ⁴⁴ Pia Aruni na wanawe nonda niwang'aze, ili wanitumikie kwe ndima za ukuhani. ⁴⁵ Na mi nonda nekae gati ya wana wa Israeli, nami

nonda niwe Mungu ywao.⁴⁶ Nao wonda wanimanye kuwa mimi ndimi Yahweh, Mungu ywao mwekueta waawa kwe sii ya Misri, nipate kwekaa gati yao. Ni mimi Yahweh, Mungu ywao.

Chapter 30

¹ Nawe gosoa hemviko ya kuvukizia uvumba; n'ndauigosoe kwa mti wa mshita. ² Ulefu wakwe undauwe zilaa mwenga, na upana wakwe zilaa mwenga; indaiwe mlaba; na kuita uanga kwakwe zilaa mbii; npembe zakwe n'ndaziwe za kintu kimwe nacho. ³ Nawe undauifunikize zahabu ntana uanga yakwe - na mbavu zakwe nkanda nkanda, na npembe zakwe. Nawe undanigoswee ukingo wa zahabu kuizunguuka. ⁴ Ukaawaaho undauigoswee npete mbii za zahabu, asi ya ukingo wakwe mwe mbavu zakwe mbii, mwe npande zakwe mbii undauzigosoe; nazo n'ndaziwe hantu ha kwetangia miti ya kuidoea hemviko. ⁵ Na ida miti undauigosoe kwa mti wa mshita, na kuigubika kwa zahabu ntana. ⁶ Nawe undauigee mbee yadia pazia de hehi na sanduku da ushuhuda mbee ya kiti cha lehema cheaho uanga ya ushuhuda, ahonindahonibwiane na weye. ⁷ Na Aruni andaafukize uvumba wa manukato uanga yakwe; kia msi keo. Endahoazigosoe zia taa andaafukize, ⁸ na Aruni endahoaziwashe zia taa ukati wa guoni, andaafukize, ue uvumba wa daima mbee ya Yahweh mwe uvyazi wenu wose. ⁹ Nkamnamfukize uanga yakwe uvumba mgeni, wao kafaa ya kuteketezwa, waa kafaa ya unga, waa nkamnamwetie uanga yakwe kafaa ya kinywaji. ¹⁰ Nae Aruni andaagosoe upatanisho uanga ya npembe zakwe maa mwenga kia mwaka. Kwa mpome ya ida kafaa ya zambi ya kugosoa upatanisho, maa mwenga kia mwaka andaigoswee upatanisho, mwe uvyazi wenu wose. Ni takatifu mno kwa Yahweh. ¹¹ ZUMBE akagombeka na Musa, ¹² "Undaho uwataazie wana wa Israeli, kana indavyoiawiie isabu yao, nee wendahowamwenke ZUMBE kia mntu ukombozi kwa ajii ya loho yakwe, aho undahouwataazie; ili hambwe yesekua malazi gati yao, aho undahouwataazie. ¹³ Kia mntu mwembokae kwa wada wekutaaziwao andaavye nusu shekeli kwa kuiandama shekeli ya hantu patakatifu; (shekeli ni gela ishiini). Nusu shekeli kwa kafaa ya Yahweh. ¹⁴ Kia mntu mwembokae kwa wada wekutaaziwao tokea uyo ambae umli wakwe ni miaka ishiini, au zaidi, andaavye iyo kafaa kwangu. ¹⁵ Wantu wendahowaete inu kafaa kwangu kugosoa upatanisho, matajii nkawanawaete zaidi, waa maskini nkawanawaete kikupunguacho mwe iyo nusu ya shekeli. ¹⁶ Nawe undauhokee izo hea za upatanisho mwe mikono ya ao wana wa Israeli, na kuziika kwa ajii ya utumishi wa hema ya kubwiana. Ili hambwe iwe ukumbusho kwa ajii ya wana wa Israeli mbee yangu ili kugosoa upatanisho kwa ajii ya loho zenyu. ¹⁷ Yahweh akamwamba Musa, ¹⁸ "Gosoa na biika da shaba, na tako dakwe da shaba, ili kwehakia; nawe undaudiike gati ya hema ya kubwiana na hemviko, nawe undaudigee mazi. ¹⁹ Na Aruni na wanawe wandawaoshe mikono yao na miundi yao umo. ²⁰ Aho wengiaho mwe hema ya kubwiana au waitaho hehi na hemviko kunitumikia kwa kuoka kafaa, wandaweoshe mwe mazi ili wasekufa. ²¹ Basi wandawaoshe mikono yao na miundi yao ili hambwe wasekufa; na mbui inu indaiwe amli kwa milele, kwake yeye na kwa wavyao wake mwe uvyazi wao wose. ²² Akaawaaho Yahweh akagombeka na Musa, ²³ "Edoe manukato yeiyo bola, manemane mbisi shekeli mia shano, na mdalasini wenye haufu ntana 250, na kane shekeli 250 ²⁴ na kida shekeli mia shano, kwa kuiandama shekeli ya hantu patakatifu, na mavuta ya zaituni kiasi cha vibaba vishano. ²⁵ Nawe undauyagosoe mavuta ya kugewa matakatiifu, malhamu ikuchanganywayo kwa ndima ya usitadi ya mgosoi wa manukato; yandayawe ni mavuta matakatiifu ya kugewa. ²⁶ Nawe undauihake hema ya kubwiana kwa mavuta ayo, na ido sanduku da ushuhuda, ²⁷ na iyo meza, na via vyakwe vyose, na kinala cha taa, na via vyakwe, ²⁸ na hemviko ya kufukizia uvumba, na hemviko ya kutekezea kafaa, hamwe na via vyakwe vyose, na biika na tako dakwe. ²⁹ Nawe undauvitakase vintu ivyo, ili viwe vitakatifu mno; vituhu kia kivigusacho via vida kindakiwe kitakatifu. ³⁰ Nawe undauwagee mavuta Aruni na wanawe, na kuwatakasa, ili wanitumikie mwe ndima ya ukuhani. ³¹ Nawe unda utamwiie na wana wa Israeli na kuwamba, Aya yandayawe ni mavuta matakatiifu ya kugewa kwa ajii yangu mie mwe uvyazi wenu wose. ³² Nkayanayetiwe mwe kiwiliwili cha binadamu, waa msekugosoa matuhu mfano wa aya kana yekuungwavyo kwa viungo vyakwe; ni matakatiifu, na kwenu ninywi yandayawe matakatiifu. ³³ Mntu awae yose mwendaehanganye mavuta mfano wa aya, au mntu awae yose mwendaagee mavuta aya uanga ya mgeni, mntu uyo andaakatiliwe hae na wantu wakwe." ³⁴ Yahweh akamwamba Musa, "Edoe manukato matana, yaani, natafi, na shekelethi, na kelbena; viungo vya manukato vitana hamwe na ubani mtana; vintu ivi vyose na viwe vya kihimo kimwe. ³⁵ Nawe unda ugosoe uvumba wa vintu ivyo, manukato ya ndima ya usitadi wa mgoshwezi wa manukato, yandayawe yakoea, matana, matakatiifu. ³⁶ Nawe baazi yakwe undauyahonde mno, na kuyaika mbee ya ushuhuda ndani ya hema ya kubwiana, aho nindahonibwiane nawe; nayo yandayawe kwenu matakatiifu mno. ³⁷ Na uvumba undaougosoe, ukamnamwegoswee uvumba wenye viungo sawasawa na uvumba uo; undauwe kwenu matakatiifu kwa ajii yangu. ³⁸ Mntu yeyose mwendaegosoe mfano wa uo, ili kuunusa, mntu uyo andaakatiliwe hae na wantu wakwe.

Chapter 31

¹ Yahweh akagombeka na Musa, ² "Kauwa, nkimwetanga kwa zina dakwe Bezaleli mwana wa Uri, mwana wa Huri, wa kabila da Yuda. ³ Nami nkimmemeza Bezaleli na roho ya Mungu, kwe hekima, na maalifa, na ujuzi, na mbui ya ndima ya kia aina, ⁴ ili avumbue ndima za ustadi, kuwa fundi wa zahabu, na feza, na wa shaba, ⁵ na kusenga vito kwa kugewa hantu, na kuchora miti, na kugosoa ndima ya ustadi iwayo yose. ⁶ Tena, nkimsagua, awe hamwe naye Oholiabu, mwana wa Ahisamaki, wa kabila da Dani. Nami nkigea hekima kwe mioyo ya wose wenye moyo wa hekima, ili wapate kugosoa vyose nekukuagizavyo. Inu ni, ⁷ hema ya kukintania na sanduku da ushuhuda, na kinti cha lehema chekuwacho uanga yakwe, na vyombo vyose vya Hema; ⁸ na meza, na vyombo vyakwe, na kinala cha taa ntana hamwe na vyombo vyakwe

vyose,⁹ na mazabahu ya kufukizia uvumba; na mazabahu ya sadaka ya kuokwa na vyombo vyakwe vyose, na biika na tako dakwe.¹⁰ Pia mavazi yenye kufumwa kwa utanda na mavazi ya matakatifu ya Haruni kuhani, na mavazi ya wanawe, ili kutumika kwe ndima ya ukuhani.¹¹ Pia mavuta ya kugewa, na uvumba wa manukato matana, kwa ajii ya hantu patakatifu; sawasawa na yose nekukuagizavyo neivyo wandavyo wagosoe wao.¹² akagombeka na Musa,¹³ "Wahinye wana wa Israeli, 'Hakika mndamzitoze Sabato zangu, kwa kuwa ni ishala kati ya mimi na ninyi kwe uvyazi wenu wose, ili mpate kumanya ya kuwa mimi ndimi ZUMBE niwatakasaye ninyi.¹⁴ Basi mndamuitoze iyo Sabato; kwa kuwa ni takatifu kwenu; kia mntu mwendaagee unajisi kwei yakwe andaakomwe; kwa kuwa kia mntu mgosoa ndima kwe si hiyo, nafsi iyo indaitaliwe hae na wantu wakwe.¹⁵ Ndima indaigosolwe si sita; lakini si ya mpungati ni Sabato ya kuhumwiiza kabisa takatifu kwa ZUMBE; kia mntu mwendaagosoe ndima yeyose kwe si ya Sabato, kwei yakwe andaakomwe.¹⁶ Kwa ajii ya ayo wana wa Israeli wandawaitoze Sabato. Kuikauwa sana iyo Sabato kwe uvyazi wao wose, ni agano da milele.¹⁷ Ni ishala kati ya mimi na wana wa Israeli milele; kwani kwa si sita Yahweh kagosoa mbingu na si akahumwiza kwa si ya mpungati ni kuhumwiza.¹⁸ Aho Mungu ekuwaho kabinda kutamwia na Musa kwe mwima wa Sinai, akamwenka izo mbao mbii za ushuhuda, mbao mbii za maiwe, zekuandikwazo kwa mkono wakwe.

Chapter 32

¹ Hata wantu wekuonaho ya kua Musa kacheewa kuseea kwe mwiima, wakakongana wakambasa Aruni, wakamwamba, "Soo katigosoe kizuu ndichochende mbele yetu, kwa mana Musa uyo katiavya mwe sii ya Misri akatimanya yekumpatayo."² Ivyo Aruni akamwamba, "Ziavyeni mphete za zahabu za mwe magutwi ya wavyee wenu, na wana wenu, na wana wenu wa vivyee, mnietee."³ Wantu wose wakahambua mphete za zahabu mwe magutwi yao na wakamweetea Aruni.⁴ Akahokea mwe mikono yao akagosoa patasi, akaigosoa iwe kizuu cha ndama kwa kuilolomoa. Nao wakagombeka, "Iyo nee miungu yako, Ee Israeli, yekukuavyayo mwe sii ya Misri."⁵ Naye Haruni ekuonaho mbui inu, akazenga hemviko mbele yakwe; Aruni akabiikia akagombeka,⁶ "Kioi yondaiwe sikunkuu ya Yahweh." Wakahauka kio kio wakaavya zabihu, wakaeta kafa za mpheho, wantu wakekaa kuda na kunywa, wakenda kuvina.⁷ Akabinda Yahweh akamwamba Musa, "Seea kinyanyi, kwa ajii wantu wako wekuwaavyao mwe sii ya Misri webananga nafsi zao."⁸ Wahohotoka kinyanyi waibada ida sia nekuwaamuluyo, wegosomea ndama ya kulolomoa wakaivikia na kuiavia zabihu. Wakagombeka, 'Nee miungu yako, Ee Israeli, yekukuavyayo mwe sii ya Misri.'⁹ Akabinda Yahweh akamwamba Musa, "Mie nkiwaona nkiwaona wantu awa, na kua, ni wantu wenye singo ngumu."¹⁰ Basi sasa wesekunikia. Ili mbifya zangu zake uanga yao niwadagamize. Nami n'ndanikutende we uwe taifa kuu."¹¹ Musa akamsihi sana Yahweh Mungu yakwe, na kugombeka, "Yahweh, kwa mbwai mbifya zako zaka uanga ya wantu wako wekuwaetao kuawa sii ya Misri kwa udahi mkuu, na kwa mkono wenye nguvu?"¹² Kwa mbwai Wamisri kugombeka, 'Kawaavya kwa kuwagosoa ubanasi, ili apate kuwakoma kwe miima, na kuwaua wahauke juu ya cheni cha sii?' Hituka mwe mbifya yako nkai, ugimbue ubanasi wena uanga ya wantu wako.¹³ Mkumbuke Ibrahimu, na Isaka, na Israeli, wandima wako, ambao kweisa kwa nafsi yako, na kuwambia, 'N'ndanigenyeze kivyazi chenu mfano wa ntoondo za mbinguni; vituhu sii inu yose nekugombekayo n'ndanichenke kivyazi chenu nao n'ndawailisi milele.'¹⁴ Na Yahweh akaugimbua uda ubanasi ekugombekao ya kua n'ndaawatende wantu wakwe.¹⁵ Akaawaaho Musa akahituka akasea kwe mwiima, na zia mbao mbiiza maiwe mwe mikono yakwe. Mbao zikugondwazo mphande zose mbii, upande unu na upande unu zigondwa.¹⁶ Na zia mbao neeziwa ndima ya Mungu nayo magondi nee yawa magondi ya Mungu, yacholwa mwwe zia mbao.¹⁷ Na Yoshua ekusikiaho vuzo da wantu wekuaho wakatoa vuzo, akamwamba Musa, "Kuna vuzo da nkondo nkambini."¹⁸ "Mia Musa akagombeka, 'Iyo ni sauti ya wantu watoa vuzo kwa sibabu ya kuvota kwa nkondo, waa nkio sauti ya wantu watoa vuzo kwa sibabu ya kuvotwa; bali vuzo da wantu waimbao nee nisisikiazio mimi.'¹⁹ Hata ekuaho hehi na nkambi akaiona ida ndama, na wantu wavina. Mbifya ya Musa ikaka. Akazasa zia mbao mwe mikono yakwe, akazibonda sii ya mwiima."²⁰ Akaiavya ida ndama wekugosoayo, akayoka moto, akaikuuguta hata ikawa mavumbi, akainyuniya uanga ya mazi. Akawanywisa wana wa Israeli.²¹ Musa akamwamba Aruni, "Wantu awa wakutendani hata ukaeta zambi inu nkuu juu yao?"²² Aruni akagombeka, "Mbifya yako yesekwaka, zumbie yangu. We wawamany wantu awa, ya kua wajielekeza kwa mabaya."²³ Mana wanambia, 'Katigosoe miungu, ndiyoiite mbele yetu. Kwa mana muntu uyo Musa, mwekutavya mwe si ya Misri, nkatimanya yekumpatayo.'²⁴ Nikawamba, 'Mntu yoyose mwenye zahabu na aihambue; basi wakanenka nami nikayasa mwe moto, akaawa uyu ndama.'²⁵ Basi Musa ekuonaho kua wantu awa waasi (mana Haruni kawabada waasi, ili wawe ufyosi kati ya wankuu wao)²⁶ Ndiho Musa akagooka he uvi wa marago, akagombeka, "Muntu yoyose mwe upande wa Yahweh na eze kwangu." Wana wa Lawi wose wakekonga.²⁷ Akawamba, Yahweh, Mungu ya Israeli, agombeka ivi, 'Kia muntu na etahe mkanda uhamba wakwe mwe nyonga akemboke uko na uko kuawa uvi hata uvi mwe malago, mkamchinje kia muntu na nduguye, na kia muntu na mweziwe na kia muntu na mwehehi yakwe.'²⁸ Na ao wana wa Lawi wakagosoa inga via ekugombekavyo Musa, wakagwa msi uda inga wantu elufu ntatu.²⁹ Musa akagombeka, eikeni wakfu kwa Yahweh ivyeo, kia muntu juu ya mwanawe na juu ya nduguye; ili Yahweh awenke balaka ivyeo."³⁰ Hata keo dakwe Musa akawamba wantu, "Mgosoa zambi nkuu. Sasa n'ndaniite uanga kwa Yahweh. Minga n'ndanigosoa kwevana kwa ajii ya zambi zenu."³¹ Musa akauya kwa Yahweh akagombeka, "Oh! Wantu awa wagosoa zambi nkuu wegosomea miungu ya zahabu."³² Iya akini sasa, ati n'ndauwafiembazi zambi yao - na kana nkivyo, unihanguse na kuhembeza, mwe kitabu chako wekuniandikacho."³³ Yahweh akamwamba Musa, "Muntu yoyose mwekunigosoea zambi nee ndiye nimfute mwe kitabu changu."³⁴ Basi sasa iute ukawaongoze wantu awa mpaka hantu ambaho nkiwambia

habai zakwe. Kaua malaika yangu n'ndaakuongoe. Akini hamwe na ayo msi ndionimyezee n'daniwapatiize kwa ajii ya zambi yao." ³⁵ Akabinda Yahweh akawatoa ao wantu, kwa wekuitendavyo ida ndama, ambayo Aruni kaigoso.

Chapter 33

¹ Yahweh agombeka na Musa, "Hita kuawa aha wewe na wantu wekuwaavyao kuawa si ya Misri. Hita kwe si nekuikayo ninda na Ibrahimu, Isaka, Yakobo, nekwambaho, n'nda nkwenke wewe na uvyazi wako." ² N'dantume malaika mbele yako, na kuwaua Wakanani, Waamori, Wahiti, Waperizi, Wahivi, na Wayebusi. ³ Hita kwe iyosi, yetiayo mee na woki, mia nkinaniite na wewe kwa ajii nywie muwantu watii. Nadaha kubananga siai." ⁴ Wantu wekwendaha kusikia mbui izi za kuvitua, waia na nkakuna mwekwehamba mikufu. ⁵ Yahweh kagombeka kwa Musa, "Wambie Waisraeli, 'Nywinywi mu wantu wagobo kana neenkiita na wekumwe hata kwa muda mcheche nee nkimibananga. Naho sasa avyani mikufu yenu nipate kuaha da kugosoa mwenu.'" ⁶ Nee Waisraeli nkawokuvyaa mikufu kuawa muima Horebu na kwendee. ⁷ Musa akadoa hema akadikinta chongoi ya nkambi, hae kidogo na nkambini. Akahetanga hema da kudugania. Kia muntu mwekumuza Yahweh kintu chochose, kaita kwe hema da kudugania chongoi he nkambi. ⁸ Abinda Musa ekuitaho kwe hema wantu wose wakagooka nkandani mwa hema dao na kumkaua Musa mpaka ekwengiaho nyumbai. ⁹ Ukati wowose Musa ekwengiaho mwehema nguzo ya zunde neekaseeasi na kugooka chongoi he lango da hema, na Yahweh akatamuia na Musa. ¹⁰ Ukati wowose wantu wekuaho wakaona nguzo ya zunde igooka helango da hema, nee wakenuka na kuvika, kia helango da hema dakwe. ¹¹ Yahweh neekakatamuia cheni kwa cheni inga via muntu akatamuia na mbuyae. Akabinda Musa akagotoka nkambini, iya mndima ywakwe Yoshua mwana wa Nuni, mbwanga kasigaa mwehema. ¹² Musa akagombeka na Yahweh, "Kaua nee ukagombeka na mimi, 'Doa wantu awa mwe ntambo,' mia nkuzati kunambia ni yuhi wondae umtume nami. Kwamba wanimanya kwa zina, na kupata upendeleo kwangu." ¹³ Kana nkipata upendeleo mwemeso yako, nionyesa sia zako ili nikumanye na ntendese kupata upendeleo hemeso yako. Kumbuka taifa idi ni wantu wako." ¹⁴ Yahweh akatambaisa, "Kuwa hanu wonda uhite nawe, na n'danikwenke humuizo." ¹⁵ Musa akagombeka, "Ati kuwa kwako aha nkunauite na swiswi, wesekutiusa aha. ¹⁶ Hambu je, yondaimanyike viivihii ati nkipata upendeleo hemeso yako, mimi na wantu wako? Nkaina iwedu kana ukaita naswiswi mimi na wantu wako tondatombokane na wantu watuhu wamwe cheni cha dunia?" ¹⁷ Yahweh akamwamba Musa, "Nonda nigosoe iki kintu wekuniombeza cho kwakua kupata upendeleo hemeso yangu, naho nakumanya kwa zina dako." ¹⁸ Musa akagombeka, Tafazali nionyesa utukufu wako." ¹⁹ Yahweh akagombeka, "Nondantende utana wangu wose umanyike kwako, naho nondanibiikie zina dangu 'Yahweh' kwako. Nonda niwe na mboto kwakwe ndiye niwe na mboto, na n'danionyesa lehema kwakwe ndiyeionyesa lehema. ²⁰ Mia Yahweh akatambaisa, "Nkunauone cheni changu, kwa ajii nkakuna muona cheni changu akaishi." ²¹ Yahweh akatambaika, "Kaua, aha hana sehemu yangu; wondaugooke heunu mwamba. ²² Ukati utukufu wangu ukomboka nondanikuikie mwetubwi kuu da mwamba na kukugubika kwa mkono wangu mpaka ndiho nomboke. ²³ Nkabinda nondaniuse mkono wangu, na wondaune mgongo wangu, mia cheni changu nkakinakioneke."

Chapter 34

¹ Yahweh akamwamba Musa, "Dumua mbao mbii za maiwe kana zia za bosi. Nenda nigonde kwe mbao izi za maiwe mbui ze mwembao za maiwe za bosi, mbao za maiwe wekuzibondazo. ² Uwe tiali keo na weze mwiima Sinai, na weze mbele yangu uwanga ya mwiima. ³ Nkakuna mwenda eze na wewe. Usekuluhusu muntu yoyose aonekane hohose kwe mwiima. Nkakuna bunga da mifugo wenao uhua mbele ya mwiima." ⁴ Ivyo Musa akadumua mbao mbii za maiwe kana bosi, na akenuka kiokio na kuita uwanga ya mwiima Sinai, kana Yahweh ekumwaagiavyo. Musa akenua mbao mwe mikono yakwe. ⁵ Yahweh akeza si mwe zunde akagooka mbele za Musa, na akatamka zina "Yahweh." ⁶ Yahweh akemboka kwakwe na kukili, "Yahweh, Yahweh, Mungu ywa lehema na neema, nkie mhufu ywa mbifya na ekaa mwe uaminifu wa kiaga na uadiifu, ⁷ akatoza uaminifu wakiaga kwa maelfu ya uvyazi ukafiia mbazi maasi, makosa na zambi. Akini nkamsunta mtahatia. enda aete azaba ya zambi za tate kwa wana wao na wana wa wana wao kwa uvyazi wa ntatu kiamuo wa nne." ⁸ Musa kinyanyi akenamiza mutwi wakwe mwe alizi na kuvika. ⁹ Ikabinda akamba, "Kana sasa nkipata upendeeo he meso yako, Zumbe ywangu, tafazai hita hamwe na swiswi, kwa kuwa awa wantu ni wagau. Fiia mbazi maasi yetu na zambi zetu na utidoe kana ulisi wako." ¹⁰ Yahweh akamba, "Kauwa ni hehi kugosoa kiaga. Mbele za wantu wako, nenda nigosoe vihii ambavyo nkavizati kugosoka duniani kose wala kwe taifa dose. Wantu wose mwe wantu wako wenda waone ugosoi wangu, kwakuwa ni kintu cha wengee nigosocho kwako. ¹¹ Tunyani amlu zangu ivyeeo. Nawausa mbele ya Waamori, Wakanani, Wahivi, Wahiti, Waperizi, Wahivi, na Wayebusi. ¹² Uwe mwangalifu usekugosoa kiaga na wekaao mwe si ubasayo au wenda, wawe mtego kwako. ¹³ Mhitu wakwe lazima ubonde mazabahu zao, honda nguzo zao za maiwe na kusenga nguzo zao za Ashela. ¹⁴ Kwa kuwa wewe nkukundwa kumvika mungu mtuhu, maana Yahweh, ambae zina dakwe ni kinyuu ni Mungu ywa kinyuu. ¹⁵ Ivyo uwe mwangalifu wesekugosoa kiaga na wekaao si kwa kuwa wegweeseya ukibebe kwa miungu yao na waavya zabihu kwa miungu yao. Ikabinda yumwe ywao enda akuhachiize nawe wenda ude zabihu zakwe zekumwe, ¹⁶ na ikabinda wenda na udoo wanawe wa kivyee na wanawe wa kivyee na wenda wagosoe ukibebe kwa miungu yao na wenda wagosoe kiaga kwa miungu yao. ¹⁷ Wesekugosoa miungu ya chuma ya kuilolomoa. ¹⁸ Lazima utoze kinyemi cha mkate wesao kugewa ngwadu. Kana nekukwamulavyo lazima ude mkate wesao hamila kwa misi mfungate kwa mda wekusagulwao wa mwezi wa Abibu, maana ni mwezi wa Abibu wekuawao Misri. ¹⁹ Wavyaigwa wose ni mwangu, hata mvyagwa ywa bosi ywa kigosi wa mifugo, yose ya ng'ombe na ngoto. ²⁰

Lazima umgue vituhu mvyagwa ywa bosi ywa npunda kwa ngoto, akini ukesekungua vituhu, ikabinda uibonde singo yakwe. Lazima ugue vituhu wavyagwa wa bosi wose wa wanao. Nkakuna hata yumwe mwenda eze kwangu mikono ibue.²¹ Wenda ugosoe ndima kwa misi mtandatu msi wa mfungate wenda uhumwiize. Hata ukati wa kiimo na ubosi lazima uhumwiize.²² Lazima uazimishe kinyemi cha majuma kwa uvyazi wa bosi wa ubosi wa ngano na uazimishe kinyemi cha kukuba mwisho wa mwaka.²³ Maa ntatu kwa mwaka wagosi wenu wose wendaweaviize kwa Zumbe Yahweh, Mungu ywa Israeli.²⁴ Kwa kuwa nenda niuse mataifa mbele yenu na kuangamua mihaka. Nkakuna mwenda atamani kuwa na alizi yenu kana yao wendaho wawe mbele za Yahweh maa ntatu kwa mwaka.²⁵ Nkuna uavye npome ya zabihu yangu na hamila yoyose waa nyama yoyose kuawa zabibu za kinyemi ya pasaka kusigaa kiamuo keo.²⁶ Lazima uete matunda ya bosi ambayo ni matana kuawa nyumbai kwako. Usekumseusa mbuzi mteke mwe mee ya mamiakwe."²⁷ Yahweh akamwamba Musa, "Gondo sii ya izi mbui, kwa kuwa nkijitahidi izi mbui nekugombekazo na nkigosoa kiaga kwako na Israeli."²⁸ Musa nee yuukona Yahweh kwa misi alubaini na kio nkee kukunda chochose waa kunywa mazi yoyose. Kagonda mwe mbao mbui za kiaga, Amli kumi.²⁹ Musa ekuseeaho si ya Muima Sinai na mbao mbii za kiaga za ushuhuda mwe mikono yakwe, nkeekumanya kuwa abu da cha cheni chakwe nee dikang'aa akatamwiia na Mungu.³⁰ Ukati Aruni na Waisraeli wekumuonaho Musa, babu da cheni chakwe nee dikang'aa nee waogoha kweza hehi yakwe.³¹ Akini Musa nee awetanga, na Aruni na viongozi wa jamii wakeza kwakwe. Ikabinda Musa akagombeka nao.³² Ikaawa aho wantu wa Israeli wakeza kwa Musa na akawambia amli zose Yahweh ekumwenkazo mwe mwiima Sinai.³³ Musa ekumbindaho kutamwiia nao akagubika cheni chakwe kwa kitambaa.³⁴ Ukati Musa ekuitaho mbele za Yahweh kutamwiia nae kausa kitambaa kiamuo ekuhaukaho akawambia Waisraeli ekuamliwacho kugombeka.³⁵ Waisraeli wekuonaho Musa ang'aa cheni akakivua kitambaa vituhu mwe cheni kiamuo ekuwaho akaita kutamwiia na Yahweh.

Chapter 35

¹ Musa awakonga wantu wose wa Waisraeli na kugombeka, "Aya nee mambo Yahweh ekuwamuuyo wagosoe." ² Kwa siku mntandatu ndima za daha kugosolwa, akini kwako, siku ya mpungati lazima iwe siku takatifu, siku ya Sabato ya kuhumwiza, takatifu kwa Yahweh. Yeyose mwonda agosowe ndima zakwe iyo siku lazima akomwe. ³ Nkukundwa kugimba moto kwe nyumba zenu siku ya Sabato." ⁴ Musa kagombeka na wantu wose wa Waisraeli, kwa kugombeka, "Iki ne kintu Yahweh ekuamucho. ⁵ Dowa kafaa kwa ajii ya Yahweh, wose wenye moyo wekukunjukao. Eteni kafaa kwa Yahweh - zahabu, feza, shaba, ⁶ buluu, zambarau, sufu nyekundu na kitambaa kitana; fii za mbuzi; ⁷ mababu ya ngoto zekugewazo langi nyenkundu na babu da pomboo; na mbao za mshita; ⁸ mavuta ya taa hantu hatakatifu, viungo vya manukato kwa ayo mavuta ya kugewa, ⁹ kwa uvumba mtana na vito vya shohamu na vito vya kugewa mwe iyo naivela, na kwa icho kifuko cha kifuni. ¹⁰ Kiya mgosi mwenye ufundi gati yenu naeze na agosowe kiya kintu ambacho Yahweh kayaamuu -- ¹¹ hema da kuvikia, na kigubiko chakwe, na vifungo vyakwe, na mbao zakwe, nguzo, na sakafu; ¹² pia sanduku na nguzo zakwe, kiti cha mbazi, na pazia a kusitii. ¹³ Waeta meza na miundi yakwe, via vyakwe vyose, na mkate wa waonyesho; ¹⁴ kinaa cha taa, via vyakwe, taa na mavuta ya zia taa; ¹⁵ Hada hemviko wa uvumba na nguzo zakwe, mavuta ya upako na uvumba ugewa manukato; kitozeezo cha kweiiya mwehema ua kuvikiya; ¹⁶ hemviko wa kafaa ya kuokwa na kitunzi cha shaba na nguzo na via; na dia dishi kuu na sakafu yakwe. ¹⁷ Waeta vishinikizo kwa ajii ya uwani na nguzo zakwe na sakafu yakwe, na pazia kwa ajii mwengiiyano wa uwai; ¹⁸ na ida misumai ya hema da kuvikia na uwai, hamwe na kamba zakwe. ¹⁹ Waeta nguo zekufumwazo kutumikia hantu hatakatifu, nguo takatifu za Aruni kuhani na wanawe, kwa wao kutamika inga makuhani." ²⁰ Kisha makabia yose ya Israeli yonda yahauke na kuita kuawa uweponi mwa Musa. ²¹ Kiya mntu moyo wakwe ugewachonjo na mwekuandaiwa ni loho yakwe keza na kueta kafaa kwa Yahweh kwa kugosoa hema ya kuvikia, kwa vintu vyose kwa ajii ya huduma ndani yakwe, na kwa nguo takatifu. ²² Weza, wose wagosi kwa wavyee, wose wawa na moyo wa utayai. Waeta madini, wipuli, npete na vintu vya samani, vintu vyose tafauti vyenye na madini ya zahabu. Waviavya kafaa za zahabu inga kafaa ya kuhunga kwa Yahweh. ²³ Kiya yumwe kawa na mazoya ya ngoto ya buluu, zambalau, au nyekundu, nguo ntana, mazoya ya mbuzi, mababu ya ngoto yekubadiiishwayo kuwa menkundu, na babu da pomboo wavieta. ²⁴ Kiya yumwe kagosoa kafaa ya heya au shaba wazieta kana kafaa kwa Yahweh, na kiya yumwe mwekuwa na mti wa mshita kwa matumizi ya ndima kauweta. ²⁵ Kiya mvyee mwenye ufundi kasuka sufu kwa mikono yao na waeta sufu wekuzisukazo za buluu, zambalau au sufu nyenkundu, au nguo ntana. ²⁶ Wavyee wose wenye mioyo yekugeweyo chonjo na wadaha kusuka mazoya za mbuzi. ²⁷ Viongozi waeta maiwe ya shohamu na maiwe matuhu kwa ajii ya kuikwa kwe iyo naivela na icho kifuko cha kifuni; ²⁸ waeta viungi na mavuta kwa ajii ya taa, kwa mavuta ya upako, na kwa uvumba na manukato. ²⁹ Waisraeli waeta kafaa za hiyali kwa Yahweh; kiya mgosi na mvyee ambao mioyo yao iwa tayai waeta vintu kwa ajii ya ndima zose ambazo Yahweh kaamuu kwembokea Musa zigosoke. ³⁰ Musa kagombeka kwa Waisraeli, "Kauwa, Yahweh ketanga kwa zina uwanga ya Bezaleli mwana wa Uri mwana wa Huri, kuawa kabila da Yuda. ³¹ Kaimemeza Bezaleli kwa Roho yakwe, kumwenka viugo, uwelewa, na maalifa, kwa aina zose za kuzenga, ³² kugosoa sanaa ya ubunifu wa kugosoa ndima za zahabu, shaba na shaba; ³³ pia kusengana kupanga maiwe na mbao yekusongolwayo kugosoa ndima za aina zose kwa ubunifu na kuzenga. ³⁴ Kaika kuhinya ndani ya moyo wakwe, yeye hamwe na Oholiabu mwana wa Ahisamaki, kuawa kabia ya Dani. ³⁵ Kawamemeza kwa ufundi wa kugosoa ndima za aina zose, kugosoa ndima ya kana kuchola maiwe, inga mwelevu, kana mgia talaza mwe nyuzi za langi ya buluu, zambalau, na nyekundu na nguo ntana, na kana washonaji. Wawa wakasongoa maiwe wandima zose, na wawa wabunifu wa sanaa.

Chapter 36

¹ Savyo Bezaleli na Oholiabu na kia mwooneka mmanya Yahweh kamwemka umanyi wa kugosoa ndima ya kuzenga hantu hatakatifu wagosoe ndima sa wekwenkigwavyo ni Yahweh." ² Musa akamwetanga Bezaleli, Oholiabu, na kia muntu mwenye umanyi mwekwenkigwa umanyi uo ni Yahweh nae moyo wakwe usongeezwa kweza kugosoa ndima. ³ Wahokea kuawa kwa Musa sadaka zose zikuwawazo ni Waisraeli kwa kuzenga hantu ha utakatifu. Wantu nee wakaeta sadaka za hiali kia keo kwa Musa. ⁴ Savyo wantu wose wawa na umanyi wagosoa ndima wekuwazo wakagosoa uko wekuwako. ⁵ Wasongoa maiwe wakamwamba Musa, "Wantu waeta via vingenyevavyo kugosoea ndima Yahweh ekutiagiayo." ⁶ Savyo Musa akaagiia muntu yoyose esekueta vituhu kwa kuzengea hantu hatakatifu. Na wantu wakaeka kueta ivi vintu. ⁷ Wawanavyo zaidi ya vintu vya kuzengea. ⁸ Savyo wasongoa maiwe mwe awo wakazenga dia hema da kuvikia kwa mapazia kumi yekuzengwayo kitambaa kitana na buluu, zambalau, na sufu nyenkundu kwa aina ya kelubi. Inu nee ndima ya Bezaleli, mzengi mtana sana. ⁹ Ulefu wa kia pazia uwa mikono ishiini na mnane, upana nao wa kia kitambaa uwa mikono mine. Vitambaa vyose ivyo viwa na kihimo kimwe. ¹⁰ Bezaleli akaviikahamwe vitambaa vishano na via vitambaa vituhu vishano akaviikahamwe. ¹¹ Ekubindaho akagosoa vitanzi vya uzi wa buluu he pindo da kitambaa che hantu ha kuungia. Akafanya vivyo hivyo kwenye upindo wa kitambaa cha nje kabisa kilicho mahali pale pengine pa kuungania. ¹² Akagosoa vitanzi hamsini mwe kitambaa kimwe, akagosoa vitanzi hamsini mwe kiheeo cha kitambaa chekuwacho hantu hada ha kuungia, vitanzi ivyo vikatenda vyakauana. ¹³ Kiheeo akagosoa kulabu hamsini za zahabu na kuviika hamwe vitambaa ivyo kwa kulabu izo, kwa iyo ikatenda ni masikani mwenga. ¹⁴ Bezaleli akagosoa vitambaa vya mahema ya mazoya ya mbuzi kwa ajii ya hema de uanga ya maskani. Vitambaa kumi na mwenga nee ekugosoavyo. ¹⁵ Ulefu wa kia kitambaa uwa mikono saasini, upana nao wa kia kitambaa uwa mikono mine. Vitambaa kumi na mwenga vyose viwa na kihimo kimwe. ¹⁶ Ekubindaho akaviika hamwe vitambaa vishano hamwe na via vitambaa vituhu sita hamwe. ¹⁷ Ekubindaho akagosoa vitanzi hamsini mwe upindo wa kia kitambaa kituhu chekuunganacho hamwe. ¹⁸ Bezaleli akagosoa kulabu hamsini za shaba kwa ajii ya kuika hamwe ido hema diwe kipande kimwe. ¹⁹ Akagosoa ngubiko ya hema yekuawayo mwe babu da ngoto gosi zekusiswazo langi nyenkundu na ngubiko yekuawayo mwe babu da asi, upande wa uanga. ²⁰ Bezaleli akagosoa viunzi vya mbao vya hema ya kukintana kulawa kwe mbao za mshita. ²¹ Ulefu wa kiunzi uwa mikono kumi, na upana wa kia kiumi uwa mkono umwe na nusu. ²² Kia kiumi kiwa na ndimi mbii zekuunganishwazo savyo nee ekugosoavyo viunzi vyose vya maskani. ²³ Ikawa akagosoa viunzi vya maskani, viunzi ishiini kwa ajii ya upande kuelekea kusini. ²⁴ Bezaleli akagosoa vyekaio alubaini vya feza sii ya via viunzi ishiini, vyekaio viidi sii ya kiunzi kimwe hamwe na ndimi zakwe mbii na vyekaio vituhu viidi sii ya kiunzi kituhu kimwe na ndimi zakwe mbii. ²⁵ Na kwa uda upinde mtuhu wa maskani, upande wa kasikazini, akagosoa viunzi ishiini ²⁶ na vyekaio vyakwe alubaini vya feza. Vyekaio viidi sii ya kiumi kimwe na vyekaio viidi sii ya kiumi kituhu. ²⁷ Na kwa ajii ya zia mphande za nyuma za masikani zikauazo magaiibi akagosoa viunzi sita. ²⁸ Nae akagosoa viumi viidi vya nkandani ya masikani kwe mphande zakwe mbii za nyuma. ²⁹ Izi nee ziwa pacha upande wa sii, iya uanga ya kia mwenga kwe mphete ya kwanza. Ivyo nee ekugosoavyo yose miidi, ida miimo ya nkandani. ³⁰ Nee vikawahamwe viunzi vimnane na vyekaio vyakwe kumi na sita vya feza vyekaio viidi nkandani ya vyekaio viidi sii ya kia kiunzi. ³¹ Bezaleli akagosoa miti ya mshita, mishano kwa ajii ya viunzi vya upande umwe wa masikani, ³² na miti mishano kwa ajii ya viunzi vya upande uda mtuhu wa masikani na miti mishano kwa ajii ya viunzi vya maskani kwa zia mphande mbii za nyuma za magaiibi. ³³ Naho akagosoa mti wa gatigati wembokee gatigati ya via viunzi kuawa mwisho umwe kubua uda mtuhu. ³⁴ Nae akavigubika via viunzi kwa zahabu, akagosoa mphete zakwe za zahabu ili ziegamie kwa ajii ya ida miti, akaigubika ida miti kwa zahabu. ³⁵ Bezaleli akagosoa pazia, da uzi wa buluu na sufu yekugewayo langi ya zambalau na kitani cha langi nyenkundu ya kochinili na kitani chedi chekusokotwacho, kadigea makelubi kwa ndima ya mzengi. ³⁶ Naho akagosoa nguzo nne za mshita na kuzigubika kwa zahabu, vibanio vyakwe vikawa vya zahabu, na kugosoa vyekaio vine vya feza kwa ajii yakwe. ³⁷ Nae akagosoa kisitii kwa ajii ya kwengiiana naido hema yekugosolwaho ni uzi wa buluu na sufu yekugewayo langi ya zambalau na kitambaa che langi nyenkundu ya kochinili na kitani chedi chekusokotwacho, ndima ya mfumaji. ³⁸ Naho akagosoa nguzo zakwe shano na vibanio vyakwe. Nae akavigubika ncha zakwe na viungo vyakwe kwa zahabu, iya via vyekaio vyakwe vishano viwa vya shaba.

Chapter 37

¹ Bezaleli akagosoa sanduku da mabo da mshita. Mikono miidi na nusu ulefu wakwe, na mkono umwe na nusu upana wakwe, na mkono umwe na nusu kimo chakwe. ² Akabinda akadigubika na zahabu ntana ndani na chongoi na kudigosowe ukingizi wa zahabu kudizunguuka npande zose. ³ Akabinda akadigosowe, npete nne za zahabu, za uanga ya miundi yakwe mine, npete mbii upande wakwe umwe na npete mbii upande wakwe mtuhu. ⁴ Akabinda akagosoa miti ya mshita na kuigubika kwa zahabu. ⁵ Halafu akaigee ida miti mwe zia npete zekuwazo pande za Sanduku ili kwenua Sanduku. ⁶ Nee agosoa ngubiko ntana ya zahabu ntana. Mikono miidi na nusu ulefu wakwe, mkono umwe na nusu upana wakwe. ⁷ Bezaleli akagosoa makelubi waidi wa zahabu. Kwa ndima ya kufua akawagosoa mwe biindizio yose miidi. ⁸ Uhea uda mwe kelubi yumwe, na yuda kelubi mtuhu mwe uhea unu. Akawagosoa makelubi uanga ya ngubiko bindizio yose miidi. ⁹ Nao wakaa makelubi wanyooshao mawawa yao maidi kuelekea uanga, wakasitii kigubiko kwa mawawa yao, na vyeni vyao viwa vihikutiana, vyeni vya makelubi awo vihikutia kigubiko icho. ¹⁰ Bezaleli akagosoa meza ya mbao za

mshita. Mikono mudi ulefu wakwe, na mkono umwe upana wakwe, na mkono umwe na nusu kimo chakwe.¹¹ Halafu akaigubika kwa zahabu ntana na kugosoa ukingo wa zahabu kuzunguuka npande zose.¹² Ikabinda akagosoa mzingo wa upana wa kifumba kuizanguuka na kugosoa ukingo wa zahabu kwa ajii ya mzingo wakwe kuizunguuka npande zose.¹³ Vituhu, akagosoa npete nne za zahabu kwa ajii yakwe na kuziika npete izo mwe zia npembe nne zekuwazo kwa ajii ya ida miundi mine.¹⁴ Npete izo ziwa hehi na uda mzingo ili kuigamiza ida miti yekwenuayo meza.¹⁵ Halafu akagosoa ida miti ya mshita na kuigubika kwa zahabu ili kuyenua ida meza.¹⁶ Badii ya ido akagosoa kulawana na zahabu ntana via vyombo vyekuwavyo uanga ya meza, sahani zakwe na vikombe vyakwe na mabakui yakwe na mabiga yakwe yekutumiwayo kugida matoleo ya vinywaji.¹⁷ Ikabinda akagosoa kinaa cha taa cha zahabu ntana. Kwa ndima ya kufua akakigosoa kinaa cha taa. Npande zakwe na matambi yakwe, vikombe vyakwe, mafundo yakwe na mauwa yakwe vikalawia kwakwe.¹⁸ Na matambi sita yawa yakalawa mwe npande zakwe, matambi matatu ya kinaa cha taa kulawa kwe upande wakwe umwe na matambi matuhu matatu ya kinaa cha taa kulawa kwe upande uda upande wakwe mtuhu.¹⁹ Vikombe vitatu vyenye umbo da mlozi viwa mwe bunga dimwe da matambi, vifundo na maua vyatongeanana, na vikombe vitatu vyenye umbo da mauwa ya mlozi viwa mwe dia bunga tuhu da matambi, vifundo na mauwa vyatongeanana. Ivyo nee ikuavyo kwa yada matambi sita yekuayo yakalawa mwe kia kinaa cha taa.²⁰ Na he kia kinaa cha taa kuwa na vikombe vine vyenye umbo da mauwa ya mlozi, vifundo vyakwe na mauwa yakwe yatongeanana.²¹ Na dia fundo si ya matambi maidi kiawa mwakwe, na fundo ido si ya yada matambi matuhu maidi kiawia mwakwe, na fundo tuhu dekuwado si ya matambi sita yalawayo mwe kinaa.²² Vifundo vyakwe na matambi yakwe vilawia kwakwe, vyose viwa kintu kimwe cha ndima ya kufua, cha zahabu ntana.²³ Ikabinda akagosoa taa zakwe mpungate na mikasi ya ntambi zakwe na vyetezo vyakwe kulawana na zahabu ntana.²⁴ Kakigosoa kwa talanta ya zahabu ntana, icho hamwe na vyombo vyakwe vyose.²⁵ Sasa akagosoa mazabahu ya uvumba+ kulawana na mbao za mshita. + Mkono umwe ulefu wakwe na mkono umwe upana wakwe, ikawa mlaba, na mikono miidi kimo chakwe. npembe zakwe zikalawa mwakwe.²⁶ Ikabinda akaigubika na zahabu ntana, upande wakwe wa uanga na npande zakwe za nkandai kuizunguuka na npembe zakwe, nae akagosoa ukinge wa zahabu kuizunguuka npande zose.²⁷ Nae akaigosoea npete mbii za zahabu si ya ukingo wakwe mwe npande zakwe mbii, mwe npande zakwe mbii zielekeanazo, ya kuisigamiza ida miti ya kwenua.²⁸ Ikabinda akagosoa ida miti ya mshita na kuigubika kwa zahabu.²⁹ Vituhu akagosoa yada mavuta yatumiwayo kugea mavuta na uda uvumba mtana ukagelwao manukato, + ndima ya mgosojaji wa marhamu.

Chapter 38

¹ Nae akagosoa mzabibu ya awiio da kuteketezwa kwa mbao za mshita. Mikono mishano ulefu wakwe, na mikono mishano upana wakwe, uwa mlaba, na mikono mitatu kimo chakwe.² Akabinda akagosoa npembe zakwe kwe zia npembe nne. npembe zakwe ziawiia kwakwe ikabinda akaigubika kwa shaba.³ Baadi ya ido akavigosoa via vyose vya mazabahu, yada makopo na zia sepetu na zia nyiga, zia nyuma na via vyetezo. Via vyakwe vyose vitenda kuwa shaba.⁴ Naho akaigosoa mazabahu kiunzi cha fito mtandao wa shaba, sii ya nkingo zakwe, sii kuita gatigati yakwe.⁵ Halafu akagosoa npete nne mweida miisho mine hehi na kia kiunzi cha shaba, ili kuitegemeza ida miti.⁶ Bezaleli akagosoa miti ya mshita na kuigubika kwa shaba.⁷ Naho akaigee ida miti kwezia npete zekuzo npande za mazabahu ili kuyenua. Akagosoa kua kafaa da sanduku da mbao denyee uwazi.⁸ Ikabinda akaigosoa disi da shaba na ingo dakwe da shaba. kwa kutumia vioo vya wandima wavyee ambao wagosi ndima wekupangwao kwa mwungio wa hema da mkutano.⁹ Nae akagoo uda ua. Upande wekukabili Negebu, kuelekea kusini, mapazia ya ua nee yawa yakijani ya kitani bola chekusokotwacho, kwa mikono mia mwenga.¹⁰ Nguzo zakwe ishiini na vyekaiyo vyakwe ishiini viwa vya shaba. misumai ya nguzo na viungo vyakwe viwa vya feza.¹¹ Pia, kwa ajii ya upande wa kaskazini kuwa na mikono mia. Nguzo zakwe ishiini na vyekaiyo vyakwe ishiini viwa vya shaba. Misumari ya nguzo na viungo vyakwe ishiini vya feza.¹² Akini kwa ajii ya upande wa magaiibi mapazia yawa mikono hamsini. Nguzo zakwe ziwa kumi na vyekaiyo vyakwe viwa vya feza.¹³ Na kwa ajii ya upande wa mashaliki kuwa na mikono hamsini.¹⁴ Mapazia yawa mikono kumi na mishano kwa upande umwe. Nguzo zakwe ziwa ntatu na vyakwekaia vyakwe vitatu.¹⁵ Na kwa ajii ya upande uda mtuhu, unu na uda, walango da ua, mapazia yawa mikono kumi na shano. Nguzo zakwe ziwa ntatu na vyekaiyo vyakwe vitatu.¹⁶ Mapazia yose ya buha kuzunguka npande zose yawa yakitani bola ahekusokotwacho.¹⁷ Navyo vyekaiyo vya nguzo viwa vya shaba. Vibanio vya vyekaiyo na viungo vyakwe viwa vya feza navyo viwavigubikwa kwa shaba sehemu ya uwanga, na kuwa na viungo vya shaba kwa ajii ya nguzo zose za buha.¹⁸ Naho kisitii cha lango da buha kiwa na mikono ishiini ulefu cha uzi wa kibuluu na sufu yekugewayo langi ya zambalau na kitambaa chenacho langi yekuungwiikayo ya kochim na kitani ntana chekusokotwacho na ulefu wakwe uwa na mikono ishiini nacho kimo kosekose kiwa ni mikono mishano saasawa na mapazia ya buha.¹⁹ Na nguzo zakwe nne na vyekaiyo vyakwe vinne viawa vya shaba. Misumai yakwe iwa ya feza na utando wa mitwi yakwe na viungo vyakwe uwa wa feza.²⁰ Misumai yakwe yose ya hema kwa ajii ya maskani na kwa ajii ya buha kuzunguuka npande zose ziwa za shaba.²¹ Ivi nee vintu vyekutaaziwavyo vya masikani, maskani ya Ushuhuda, vyekutaaziwavyo kwa amla ya Musa, kuwa utumishi wa Walawi si ya uongozi wa ithamari mwana wa Aruni kuhani.²² Nae Bezaleli mwana ywa Uri mwana wa Huri wa kabila da Yuda akagosoa yose ambayo Yahweh kamuamuu Musa.²³ Na hamwe nae ni Oholiabu mwana wa Ahisamaki wa kabila la dani, fundi mtalizi na mfumaji wa uzi wa kibuluu na sufu wekugewayo langi ya zambalau na kitambaa chenacho langi yekuugwiikayo kochinili na kitani bola.²⁴ Zahabu zoses zekutumikazo kwa ajii ya ndima yose ya hantu hatakatifu ikawa jumla ya zahabu ya toleo da kusingisa, + talanta ishiini

na kenda na shekeli 730 kuigana na shekeli + ya hantu hatakatifu.²⁵ Nayo feza ya wada wekuandikishwao mwe bunga nee ni talanta mia mwenga na shekeli 1, 775 kuigana na shekeli ya hantu hatakatifu,²⁶ ida nusu shekeli kwa ajii ya muntu yumwe iwa nusu, shekeli kuigana na shekeli ya hantu hatakatifu, Kwa kia muntu mwekua akemboka kwengia upande wa wada wekuao wagondwa kvokea miaka ishiini na kwemboka, jumla ya wantu 603, 550.²⁷ Na talanta mia mwenga za feza zitumika kugosoa vyekaio vya hantu hatakatifu na vyekaio vya dia pazia. Vyekaio mia mwenga viwa vitosha na talanta mia mwenga, talanta mwenga kwa kia chekaio kimwe.²⁸ Na kuawana na zia shekeli 1, 775 akagosoa vibanio vya nguzo na kuvigubika sehemu yakwe ya uwanga na kuviduganya hamwe.²⁹ Nayo shaba ya uwiiio da kusingisa mazabahu iwa ni talanta sabini na shekeli 2, 400.³⁰ Naye akaitumia kugosoa via vyekaiyo vya mwengiyo wa hema da mkuntano na ida mazabahu ya shaba na kia kiuzi chakwe cha shaba, na vyombo vyose vya mazabahu,³¹ na via vyekaio vya buha kuzunguuka npande zose na via vyekaio vya lango da buha, na misumai+ yose ya buha kuzunguuka npande zose.

Chapter 39

¹ Na muenda uzi wa bluu na sufu yekugewayo rangi ya zambalau na kitambaa chenye langi nyenkundu ya kochinili wakagosoa mavazi ya kufuma kwa ajii ya kuhudumu hantu hatakatifu. Basi wakagosoa yada mavazi matakatifu yekuayo kwa ajii ya Aruni, sa via Yahweh ekumwamuravyo Musa.² Basi akaigosoa ida naivera ya zahabu, wai wa bluu na sufu yekugewayo rangi ya zambarau na kitambaa rangi nyenkundu ya kochinili na kitani bora yekusokotwayo.³ Kisha wakafua mabamba ya zahabu yawe membamba, naye akasenga nyuzi za kufuma hamwe na uda uzi wa bluu na ida sufu yekugewayo rangi ya zambarau na kia kitambaa chenye rangi nyenkundu ya konchili na kia kitani bora, kama ndima ya mjenzi.⁴ Wakagosoa vipande vya mwemawega vyekuunganishwavyo. Lunganishwa he miisho yakwe miidi.⁵ Nao mkanda, weku ao uwanga yakwe ili kuifunga, uwa wa kitambaa kia kia kuingana na ufundi wakwe, wa zahabu, uzi wa bluu, na sufu yekugewayo rangi ya zambarau na kitambaa chenye rangi nyenkundu ya konchili na kitani bora chekusokotwacho, kama via Yahweh ekumwamuravyo Musa.⁶ Kisha wakagosoa maiwe ya shohamu yekupangwayo mwe mapambo ya zahabu, yekuchongwayo kwa michoro ya muhuri kuigana na mazina ya wana wa Israeli.⁷ Bezaleli akayaika mwe via vipande vyakwe mawega vya naivera yawe maiwe ya ukumbusho kwa ajii ya wana wa Israeli, kama via Yehova ekumwamuravyo Musa.⁸ Kisha akagosoa kia kifuko cha he kifua kwa ufundi wa mjenzi, kama uda ufundi wa naivera, kuawa kwe zahabu, uzi wa bluu na sufu yekugewayo rangi ya zambarau na kitambaa chenye rangi nyenkundu ya konchili na kitani chedi chekusokotwacho.⁹ Kiwa mraba chekukunjwaho. Wakakigosoa kia kifuko cha he kifua kikunjwaho, shubiri mwenga urefu wake na shubiri mwenga upana wakwe.¹⁰ Kisha wakakimemeza kwa mistari mine ya maiwe. Mistari wa zabarijadi, topazi na zumaridi uwa mistari wa bosi.¹¹ Nao mistari wa kaidi uwa feruzi, yakuti na yaspi.¹² Nao mistari wa ntatu uwa iwe da leshemi, akiki ha amethisti.¹³ Nao mistari wane uwa krisolito na shohamu na yashefi. Yakaikwa mwe mapambo ya zahabu kia kintu na hakwe.¹⁴ Na maiwe ayo ne yakaigana na mazina ya wana wa Israeli. Yawa kumi na mbii na mazina yao, kwa michongo ya muhuri, kia dimwe kuigana na zina dakwe kwa ajii ya yada makabila kumi na mbii.¹⁵ Nao wakagosoa uwanga ya kia kifuko cha hekifua minyororo yenye mashada, msokoto wa sigi, wa zahabu safi.¹⁶ Kisha wakagosoa mapambo maidi ya zahabu na mphete mbii za zahabu na kuziika izo mphete mbii he miisho miidi ya kia kifuko cha hekifua.¹⁷ Baada ya ido wakazombosa zia sigi mbii za zahabu mwe zia mphete mbii zekuwazo mwe miisho ya kia kifuko cha he kifua.¹⁸ Nao wakembosa ida miisho miidi ya zia sigi mbii mwe yada mapambo maidi. Haafu wakaiika uwanga ya via vipande vya mwe wega vya naivere, mbele yakwe.¹⁹ Kisha wakagosoa mphete mbii za zahabu na kuziika kwe ida miisho miidi ya kia kifuko cha he kifua mwe upindo wakwe uelekeao ida efodi upande wa ndani.²⁰ Halafu wakagosoa mphete mbii za zahabu na kuziika uwanga ya via vipande viidi vya mwe wega vya efodi upande wakwe wa si, sehemu yakwe ya mbele, hehi na hantu hakwe hakuunga nia, uwanga ya uda mshipi wa naivera.²¹ Mwishoni wakakifunga kia kifuko cha hekifua kwa mphete zakwe mwe zia mphete za efodi uzi wa bluu, ili kipate kuwa uwanga wa mshipi wa efodi na kia kifuko cha he kifua kiskuhauka uwanga ya efodi, kama via Yahweh ekuavyo kamuamuru Musa.²² Bezaleli akagosoa dia koti da naivera, dose da uzi wa zambarau, ndima ya mshonaji.²³ Na sehemu ya mwazi ya koti ido iwa gatigati yakwe, kama sehemu ya mwazi ya vazi da chuma. Sehemu iyo ye mwazi ina ukingo kuizunguka mphande zose ili isekutatuka.²⁴ Halafu wakagosoa mwe upindo wa ido koti makomamanga ya uzi wa bluu na sufu yekugewayo rangi ya zambarau na kitambaa chenye rangi nyenkundu ya kochinili vyekusokotwavyo hamwe.²⁵ Wakagosoa nkeengee za zahabu safi na kuziika nkeengee izo gatigati ya makoma manga mwe upindo wa dia koti kuzunguka mphande zose, gatigati ya makomamanga;²⁶ Nkeengee na komamanga, nkeengee na komamanga mwe upindo wa ido koti kuzunguka mphande zose, kwa ajii ya kuhudumu, kama via Yahweh ekumwamuravyo Musa.²⁷ Kisha wakagosoa zia sigi za kitani bora, kwa ajii ya Haruni na wanawe.²⁸ Na kia kilemba cha kitani bora na yada mavaio yakwe mutwi ya mapambo ya kitani bora na zia suuae za kitani bora chekusokotwacho,²⁹ na uda ukumbuu wa kitani bora wekusokotwao na uzi wa bluu na sufu yekugewayo rangi ya zambarau na kitambaa chenye rangi nyenkundu ya kochinili, ndima ya mfumaji, kama via Yahweh ekumwamuravyo Musa.³⁰ Mwisho wakwe wakadigosoa dia bamba ding'aado, ishara takatifu ya wakfu, lawia kwe zahabu ntana na kuandika uwanga ya maandishi kwa mchongo wa muhuri: "Utakatifu kwa Yahweh."³¹ Kisha wakadigea uzi wa bluu ili wadiike uwanga ya kia kilemba upande wa uwanga. Kama via Yahweh ekumwamuravyo Musa.³² Basi ndima ya ida maskani ya hema da mkuntano ikabua mwisho wakwe. Kwa maana wana wa Israeli waendelea kugosoa kuigana na yose ambayo Yahweh kamuamuru Musa.³³ Na wakaieta maskani kwa Musa, dia hema hamwe na vyombo vyakwe, vyose, kulabu zakwe, viunzi vyakwe vya

mbao, miti yakwe na nguzo zakwe na vyekaio vyakwe,³⁴ na kifuniko chakwe cha babu da ngoto gosi zekugewazo rangi nyenkundu na kifuniko chakwe cha ngozi za sili na pazia da kisitiri,³⁵ na sanduku da ushuhuda na miti yakwe na kifuniko.³⁶ Wakaeta meza, vyombo vyakwe vyose na uda mkate wa wonyesho,³⁷ kia kinara cha taa cha zahabu safi, taa zakwe, uda mstari wa taa, na vyombo vyakwe vyose na yada mavuta ya kuangazia taa,³⁸ na mazabahu ya zahabu na yada mavuta yatumiwayo kugea mavuta na uda uvumba wekugewao manukato na kia kisitiri kwa ajii ya mwengiio wa hema,³⁹ ida mazabahu ya shaba na kia kiunzi chakwe cha shaba, miti yakwe na vyombo vyakwe vyose, dia beseni na kinara chakwe,⁴⁰ Wakaete mapazia ya ua, nguo zakwe na vyekaio vyakwe na kia kisitiri+ kwa ajii ya lango da ua, sigi zakwe za hema na misumai yakwe ya hema na vyombo vyose kwa ajii ya utumishi wa maskani, kwa ajii ya hema da kudugania.⁴¹ Wakaeta mavazi yekufumwayo kwa ajii ya kuhudumu hada hatakatifu, yada mavazi matakatifu kwa ajii ya Aruni kuhani na mavazi ya wanawe kutumikia wakati ni makuhani.⁴² Kuigana na yose ambayo Yahweh ne kamuamuru Musa, ivyo ne wana wa Israeli wekuugosoavyo utumishi wose.⁴³ Naye Musa akaiona ida ndima yose, na kaula ne waigoso kama via Yahweh ekuamuruvyo. Ivyo ne wekugosoavyo Basi Musa akawabariki.

Chapter 40

¹ Ukauka aho Yahweh akatamwia na Musa na akamwamba, ² "Siku ya bosi ya mwezi wa bosi ya mwaka ni lazima we uandae hema da kudugania. ³ Udauike sanduku da ushuhuda umo ndani na udizibe sanduku kwa pazia. ⁴ Ndaute nyumbai meza na kuandae mpangilio wa vintu vyakwe. Ukaukaa ho ndaute kinaa cha taa na kuandaa taa. ⁵ Nawe ndauike mazabahu ya zahabu ya uvumba mbele ya sanduku da ushuhuda na uike pazia kwe ushuhuda na uike pazia kwe mwengiio wa hema da kudugania. ⁶ Ndauike mazabahu kwa ajii ya kafa ya kuteketeza mbele ya mwengiio wa hema da kudugania. ⁷ Ndauike sahani nkuu gatigati ya hema da kudugania na mazabahu na uike mazi umo ndani. ⁸ Uandae nyuani izungukayo na utundike pazia kwe mwengiio wa nyuani. ⁹ Ni lazima udoe mavuta ya upako usise mwe hema da kudugania ne kia kintu cheumo. Ni lazima nitenge na samani zake kwangu; ukauka aho ndaiwe takatifu. ¹⁰ Ni lazima wesise wavuta ya mazabahu ya kafa ya kuteketezwa na via vyakwe. Lazima utenge mazabahu kwa ajii yangu na ndaiwe takatifu kwangu. ¹¹ Udisise mavuta beseni da shaba na sakafu yakwe na uitenge kwa ajii yangu. ¹² Umuete Aruni na wanawe kwa mwengiio wa hema da kudugania na uwasunte wose kwa mazi. ¹³ Ndaumgubike Aruni kwa mahembo yekutengwayo kwa ajii yangu, msise mavuta na umtengo ili anitumikie enga kuhani. ¹⁴ Ndawaete wavyee na kuwagubika kwa nguo sito. ¹⁵ Ndauwasisa mavuta enga wekumsisavyo tati yao ili wanitumikie enga makuhani. Upako wao ndauwatenda makuhani wa kudumu kwa uvyazi wose wa wantu wao." ¹⁶ Ivi nee Musa ekusemavyo; katongee yose Yahweh ekuagiiyayo kagosa vintu vyose ivi. ¹⁷ Kwa iyo hema da kudugania diandaliwa siku ya bosi ya mwezi wa mwaka wakaidi. ¹⁸ Musa kaandaa hema da kudugania akaika sakafu zakwe sehemu zakwe akaandaa flemu zakwe, akatozesha vyuma vyakwe na akaandaa minaa na siki zakwe. ¹⁹ Katandaza ngubiko uanga ya hema da kudugania na kuika hema uanga enga Yahweh ekuagiiavyo. ²⁰ Kadoa amla za agano na kuika kwe sanduku. Akaika siki mwe sanduku na kuika ngubiko ya kiti cha rehema. ²¹ Kadoa sanduku na kudiika mwe hema da kudugania. Kaandaa pazia ili dizube sanduku da ushuhuda enga Yahweh ekuagiiavyo. ²² Kaika meza kwe hema dekudugania kwa upande wa kaskazini mwa hema da kudugania chongoi kwe pazia. ²³ Kaika mkate kwa mpangilio wa meza ya Yahweh, enga Yahweh ekuagiiavyo. ²⁴ Kaika kiango cha taa kwe hema da kudugania upande wa kaidi wa meza, kusini mwa hema da kudugania. ²⁵ Kawasha taa za mbele za Yahweh, kama Yahweh ekuagiiavyo. ²⁶ Kaika mazabahu ya zahabu ya uvumba mwe hema da kudugania mbele ya pazia. ²⁷ Akaoka uvumba wa kunukia enga Yahweh ekuagiiavyo. ²⁸ Akatungika pazia mwe hema da kudugania. ²⁹ Kaika mazabahu ya kafa ya kuteketezwa mwe hema da kudugania. Akaia via kafa ya kuteketezwa na kafa ya unga enga Yahweh ekuagiiavyo. ³⁰ Kaika beseni gatigati ya hema da kudugawa na mazi ya kusuntia. ³¹ Musa, Aruni, na wanawao wasumte mikono yao na miundi yao mwe beseni ³² akati wowose wekuutaho kwe hema da kudugania na akati wowose wekuutaho kwe mazabahu weng'aza enga Yahweh ekuagiiavyo Musa. ³³ Musa akaanda nyuani nyuma ya hema da kudugania na mazabahu kaandaa pazia kwe mwengiio wa nyuani. Kwa sia inu, Musa kabiindiza ndima. ³⁴ Ukauka aho zunde dikagubika hema da kudugania na utukufu wa Yahweh akagubika hema da kudugania. ³⁵ Musa ukekudaha kwengia kwe hema da kudugania kwa via mazunde nee ya uanga yakwe na kwa ajii utukufu wa Yahweh umeme mwe hema da kudugania. ³⁶ Ukati wowose zunde dekudoigwaho uanga kuawa mwe wingu da kudugania wantu wa Israeli waendelea na ntambo zao. ³⁷ Iya akini ati zunde nkadekwenuka uanga ya hema da kudugania basi wantu nkawatamba wasigae mpaka siku ndiho denuke uanga. ³⁸ Kwa via zunde da Yahweh nee di uanga ya hema da kudugania musi na moto wakwe nee uu uanga kio wazi wantu wose wa Israeli kipindi cha ntambo yao.

Leviticus

Chapter 1

¹ Mungu kamwetanga Musa na akagombeka naye kuawa kwe hema da kukintania, akagombeka, ² "Kombeka na wana wa Israeli na uwambie, 'Mgosi yeyose mweao wenu akaeta sadaka kwa Zumbe, aete inga maavio mwe wanyama wako, kana mifugo ama mwe kundi.' ³ Kana matoleo yakwe ni ya sadaka ya kudadamizwa kuawa mwe bunga, endaavye mnyama ywa kigosi mwese kasoo. Endaamuavye kwe muwenga wa kwengia mwe hema ya kukintania ili iwe ikubaiwa mbee ya Zumbe. ⁴ Enda ayetwike kwe mutwi mikono yakwe he sadaka ya kudadamizwa, na kana yendaiwe ikubaiwa kihitu

Chapter 2

chakwe kugosoa upatanisho kwa ajii yakwe mwenye.⁵ Nee endahoimbidi kuchinja ng'ombe mbele ya Zumbe. Wana wa Aroni, makuhani wenda waete mpome na kuinyunyizia mwe mazabahu ye kwe muango wa kwengia mwe hema da kukintania.⁶ Nee endahoazue sadaka ya kudadamizwa na kuisenga vipande.⁷ Nee wana wa Haruni kuhani wenda waite moto mwe mazabahu na kugea nkuni kwa ajii ya kukinkhia moto.⁸ Wana wa Haruni, makuhani, wendawauke vipande, mutwi na mavuta, uwanga ya nkuni ze uwanga ya moto we kwe mazabahu.⁹ Mia maifu yakwe na miundi lazima aisunte kwa mazi. Kuawa aho kuhani enda adadamize kia kintu che uwanga ya mazabahu inga sadaka ya kudadamiza. Yenda iete haufu ntana sana kwangu, yendaiwe sadaka yekuavigwayo kwa moto kwa ajii yangu.¹⁰ Inga sadaka kwa ajii ya sadaka ya kudadamiza kuawa bunga, ngoto au mbuzi, lazima aavye bebeu mwese na kasoo.¹¹ Lazima endaamchinje uwanga ya mazabahu iyo mwe upande wa kaskazini mbele ya Zumbe. Wana wa Haruni makuhani, wenda wanyunyize mpome kia upande wa mazabahu.¹² Ne endahoaisenge vipande, hamwe na mutwi na mavuta yakwe, kuhani endaavipande uwanga ya nkuni zekuhakanywazo mwe moto wa mwe mazabahu.¹³ Mia maifu yakwe na miundi yakwe shuuti visuntwe na mazi. Nee kuhani endaho aavye na kuidadamiza uwanga ya mazabahu. Ni sadaka ya kudadamizwa, yendaite haufu itamayo kwa ajii ya Zumbe; yendaiwe ni sadaka ya Zumbe yekuavigwayo kwa moto.¹⁴ Kana sadaka yakwe kwa Zumbe yenda iwe ni sadaka ya kudadamizwa ni mdege, nee endaho aete inga sadaka yakwe aiza ni huwa au kinda da njiwa.¹⁵ Kuhani akaieta mazabahuni, akamhohotoa mutwi wakwe, na kuidadamiza uwanga ya mazabahu halufu mpome yakwe yendaihumizwe uwanga ya mpande za mazabahu.¹⁶ Akaawaaha endakiuse kibofu hamwe na usama wakwe, na kukiika upande wa mashaliki mwa mazabahu, mwe mazeu macheche.¹⁷ Akaawa aho endaa tatue mawawa yakwe, mia nkanaawapange mwe vipande viidi. Baada ya aho kuhani endaamdadamize mwe mazabahu, uwanga ya nkuni ze uwanga ya motoo. Yendaiwe sadaka ya kudadamizwa, na yendaite haufu ntana sana kwa Zumbe; yendaiwe sadaka ya Zumbe yekuavigwayo kwa moto.

Chapter 2

¹ Yeyose muavya kafa ya nafaka kwa Zumbe, kafa yakwe ni lazima iwe unga mtana na ondaawetiie mavuta uwanga yakwe na kuukia ubani uwanga yakwe.² Ondaadoe kafa kwa wana wa Haruni, makuhani, na hada kuhani ondaadoe funto mwenga ya unga mtana na mavuta na ubani. Kuhani ondaaoke iyo kafa uwanga he mviko kwa ntogoo kwa utana wa Zumbe. Yondaiwe kafa ya Zumbe yekulavigwayo kwa moto.³ Unga wowose wekubakio ondauwe ni wa Haruni na wanawe. Ni mtakatifu sana kwa Zumbe yekulavigwayo kafa kwa Zumbe kwa moto.⁴ Ne ondaho ulavye kafa ya unga bila chachu yekuokwayo kwe kioko, yondaiwe mkate laini wa unga mtana safi wekuchanganjwao no mavuta, au mkate mgumu wesiokuwa na chachu, ambao usambazwa na mavuta.⁵ Kama matoleo yako ya nafaka yaokwa mwe kikaangio cha chuma ni lazima uwe unga mtana safi bila chachu wekuchanganjwao na mavuta.⁶ Ondaugawanjwe kwe vipande na kwetia mavuta uwanga yakwe. Ii ni kafa ya nafaka.⁷ Kama kafa yako ya nafaka yembikwa kwe kikaango, ni lazima viwe igosolwa kwa unga safi na mavuta.⁸ Ondauwete matoleo ya nafaka yekugosolwayo kwa vintu ivi kwa Zumbe, yondaietwe kwa kuhani ambao ondaaiete mbele ya hemviko.⁹ Ndiho kuhani ondaadoe baazi ya kafa ya nafaka ya ntogoo ya Zumbe, akaioko kwe mviko. Yondaiwe kafa ya kuokwa kwa moto. Yondaiete halufu ntana kwa Zumbe.¹⁰ Ibakiyo kafa ya nafaka yondaiwe ya Haruni na wanawe. Yondaiwe takatifu kamili ya Zumbe kulawa matoleo kwa Zumbe yalavigwayo kwa moto.¹¹ Kafa ya nafaka yekulavigwayo kwa Zumbe isekuwa na chachu nkaunautekezeze chachu waa woki kama matoleo yondavyoyaokwe kwe moto kwa ajii ya Zumbe.¹² Ondauyalavye kwa Zumbe kama mazao ya bosi mia nkayanayatumike kama matoleo ya halufu ntana ya moto uwanga ya hemviko.¹³ Ondauike munyu mwe kia matoleo yako ya nafaka. Usekupunguza munyu wa agano da Zumbe mwe matoleo yako ya unga. Matoleo yako yose nkayanayapungue munyu.¹⁴ Kama ukalavya matoleo ya nafaka ya mazao ya bosi kwa Zumbe, ondaaulavye nafaka mbisi yekuokwayo kwa moto na yekuhodwayo.¹⁵ Lazima ondauike mavuta na ubani uwanga yakwe. Aya ne matoleo ya nafaka.¹⁶ Kuhani ondaalavye sehemu ya nafaka yekuhodwayo na mavuta na ubani, kama kafa ya ntogoo ilavigwayo kwa utana wa Zumbe. Inu ne kafa ya Zumbe ilavigwayo kwa moto.

Chapter 3

¹ Kama muntu aavya ni matoleo ya amani ya mnyama kuawa mwe bunga, gosi au vye lazima aavye mnyama mwese kasoo mbele ya Zumbe.² Onda aike mikono yakwe mwe kafa dakwe, onda amchinje mbele ya malango ya hema ya mkutano. Wakaawa aho wana Haruni makuhani wonda wanyunyize mpome kwe upande wa mangaibi.³ Muntu akaavya zabihu ya amani iavigwayo kwe moto kwa ajii ya Zumbe mavuta yagubikayo ema yaunganayo na izo sehemu za dani,⁴ figo mbii na mavuta yekugubiyo kigudi na yazunguukayo ini, hamwe na figo anda ayaavye hamwe.⁵ Wana Haruni wondawayoke he mviko hamwe na makafa ya kudagamizwa mwe nkuni zakazo zonda ziete halufu ntana mbele ya Zumbe; donda diwe ni kafa dekuavigwado kwakwe kwa moto.⁶ Enga zabihu ya amani ya muntu iavigwayo kwa Zumbe ni kuawa mwe mifugo ni mbuzi ema ngoto gosi ema vyele onda aavye zabihu yesayo kasoo.⁷ Kama onda aavye mwana ngoto kwa ajii ya zabihu yakwe onda amuavye mbele ya Zumbe.⁸ Onda aike mkono wakwe kwe mutwi wa zabihu yakwe na onda amchinje mbele ya hema da mkuntano. Nee wana Haruni ndiho wanyunyize mpome he mviko.⁹ Muntu akaavya kafa da zabihu da amani engi kafa da kwongezwa he moto kwa Zumbe. Mavuta, mavuta ya mkia yonda yasengwe hehi na fuha da kigudi, mavuta yagubikayo utumbo na mavuta ya mweutumba,¹⁰ na figo zose mbii na mavuta yagubikayo na kigudi kitambi che hehi na ini na figo onda aziuse zose.¹¹ Na kuhani ondaa yoke yose kwa moto he mviko

Chapter 4

enga kafaa da mkande isogezwaya kwa moto kwa Zumbe.¹² Kama matoleo ya muntu ni mbuzi atamtoa mbele ya Zumbe.¹³ Onda aike mikono yakwe mwe mtwi wa mbuzi onda amchinje mbele ya hema da mkuntano. Nee wana Haruni ndiho wanyunyize mpome.¹⁴ Muntu akaavya zabihu kwa Zumbe kwa sia ya moto onda ause mavuta yazungukayo utumbo, na mavuta yose yazungukayo utumbo.¹⁵ Onda awe figo mbii na mavuta yazizunguukazo ambayo yazunguuka kigudi na kitambi cha maini hamwe na figo.¹⁶ Kuhani onda aoke vyose he mviko enga matoleo ya nkande yaavigwayo kwe moto ni kafaa da kueta halufu ntana sana. Mavuta yose ni ya Zumbe.¹⁷ Yonda iwe ni amli ya kudumu kwa kivyazi cha wantu mwe maeneo ndimo mwekae nkamna mde mavuta waa mpome."

Chapter 4

¹ Zumbe katamwiia na Musa akamwamba, ² "Uwambe wana wa Israeli 'mntu yoyese mwenda agosoe mavigaviga ekwesayo kugonea ema kugosoa dodose dekweemewado ni Zumbe hetiho akagosoa do dose ekufingizwado, yatongeayo shuti yagosolwe." ³ Ati ni kuhani nkuu mwe kubagabaga na kuwaziga wantu enda aavye njeku mwese ema kwa Zumbe kwa ajii ya mavigaviga ekugosoayo ditende kafaa. ⁴ Enda aete njeku he mwaango wa kumbi da kudugania he mezo ya Zumbe, abadike mikono uanga ya njeku na enda adichinje he meso ya Zumbe. ⁵ Kuhani mwe kusingwa mavuta enda adoe mphome ya njeku na kuieta he kumbi da kudugania. ⁶ Kuhani enda adidimize chaa chakwe mwe ida mphome na kuikunta maa fungate he meso ya Zumbe, he pazia da hatakatifu. ⁷ Nahe kuhani enda aike mphome kidogo ya uyo njeku uanga he usige wa kichanja cha kuvunkiza uvumba he meso ya Zumbe, mwe kumbi da kudugania nee ayetie yose yekusigaayo si ya kichanja cha kwokea kafaa ye hantu ha kwengia mwe kumbi da kudugania. ⁸ Enda asenge mavuta yose ya njeku ywa kafaa ya mavigaviga, mavuta yagubikayo maifu na mavuta yose ye mwe maifu, ⁹ figo mbii na mavuta yakwe ye hehi na peengene na kitambi cha maini hamwe na izo figo. ¹⁰ Enda ause zose inga ekuusavyo mwe njeku ywa kafaa ya fika ya mpheho, kuhani enda oke vihendo ivyo mwe kichanja cha kafaa ya kwoka. ¹¹ Babu da njeku, na vihendo vye kusigaavyo, hamwe na mtwi wakwe, mahazi yakwe, maifu yakwe na ufumba wakwe, ¹² vihendo vyose vya njeku vye kusigaavyo enda avyegae tangandei hantu hatana, hetiwaho mazeu, wenda wayoke uanga ya nkuni. Wenda woke vihendo vyose hantu wetiaho mazeu. ¹³ Ati ngojomo yose ya wana Israeli wakagosoa mavigaviga wesayo kugonea, na ngojomo nkawana wakumbuke hambwe wagosoa mavigaviga, na kugosoa yada yekweemewayo ni Zumbe na wekehuguta. ¹⁴ Naho mavigaviya wekugosoayo yakamanyika, bunga denda diavye njeku ywa ng'ombe mteke atende kafaa ya mavigaviga wadiete mwe kumbi da kudugania. ¹⁵ Wadaa mwe diya bunga, wenda wabadike mikono yao uwanga ya mtwi wa ng'ombe he meso ya Zumbe, na ng'ombe enda achinjwe he meso ya Zumbe. ¹⁶ Kuhani mwe kusingwa mavuta enda aete mphome mwe kumbi da kudugania. ¹⁷ Kuhani enda adonte chaa chakwe mwe ida mphome na kuikunta maa fungate he meso ya Zumbe he pazia. ¹⁸ Enda agee mphome kidogo mwe mphembe za kichanja he meso ya Zumbe che mwe kumbi da kudugania na enda ayetie mphome yose si ya kichanja cha kafaa ya kwoka, che he mwaango wa kwengilia mwe kumbi da kudugania. ¹⁹ Enda asenge mavuta yose na kuyoka mwe kichanja. ²⁰ Ivyo nee endavyo amtende uyo ng'ombe inga via ekumtendavyo ng'ombe ywa kafaa ya mavigaviga, enda amgosoe ivyo ivyo uyu ng'ombe, kuhani enda awagoswee ntendeza wantu nao wenda wafiwe mbazi. ²¹ Enda amwaavye uyo ng'ombe chongoi ya mzi na kumwoka moto inga ekumwokango ng'ombe ywa bosi. Inu ni kafaa ya mavigaviga kwa ajii ya bunga. ²² Mgookezi ywa siikai akabagabaga kwesiho kugonea kugosoa dimwe mwe yada Zumbe Mungu ywakwe ekumfingizayo na emanya kakoa masa ²³ naho ati ayamanya mavigaviga ekugosoayo, enda aete kafaa yakwe mbuzi ngosi mwese ema. ²⁴ Enda aike mkono wakwe uwanga ya mtwi wa mbuzi na kumchinja hantu ha kuchinjia kafaa ya kwoka he meso ya Zumbe. Inu nee kafaa ya mavigaviga. ²⁵ Kuhani enda adoe mphome ya kafaa ya mavigaviga mwe chaa chakwe na kuiika uwanga ya mphembe ya kichanja cha kafaa ya kwoka, na enda etie mphome si ya kichanja cha kafaa ya kwoka. ²⁶ Enda oke mavuta yose mwe kichanja inga via mavuta ya kafaa ya mpheho, kuhani enda agosoe ntendeza kwa ajii ya mgookezi ywa siikai kuigana na mavigaviga yakwe, nee endaho afiwe mbazi. ²⁷ Ati ye yose mwe wantu wadodo akagosoa mavigaviga esivyo kugonea, kugosoa vintu ekufingizavyo Zumbe na ati kakoa masa, ²⁸ na aho mavigaviga ekugosoayo akayamanya enda aete mbuzi fyee mwese maema atende kafaa kwa ajii ya mavigaviga ekugosoayo. ²⁹ Enda aike mkono wakwe uanga ya kafaa ya mavigaviga na kuchinja kafaa iyo hantu ha kwokea kafaa. ³⁰ Kuhani enda adoe mphome kidogo mwe chaa chakwe na kuihaka mwe mphembe za kichanja cha kafaa ya kwoka. Mphome yakwe yekusigaayo enda ayetie si ya kichanja. ³¹ Enda ayaule mavuta yose, savia ekuusavyo mavuta mwe kafaa ya mpheho. Kuhani enda ayoke he kichanja yanunkie ubuna kwa Zumbe. Kuhani enda agosoe ntendeza mwe mntu, naho enda afiwe mbazi. ³² Ati mntu enda aete mwana ngoto atende kafaa yakwe kwa chengia cha mavigaviga, enda aete ntogota mwese ema. ³³ Enda abadike mikono yakwe mwe mtwi wa chengia na enda amchinje atende chengia cha mavigaviga hantu ha kuchinjia kafaa za kwoka. ³⁴ Kuhani enda adoe mphome kidogo ya chengia cha mavigaviga mwe chaa chakwe na kuihaka mwe mphembe za kichanja kwa ajii ya kafaa ya kwoka, na enda etie mphome yose si ya kichanja. ³⁵ Enda awe mavuta yose, inga asengavyo mavuta ya mwana ngoto kafaa ya chengio cha mpheho na kuhani enda ayoke uanga ya kichanja uanga ya chengia cha Zumbe kiavigwacho kwa moto. Kuhani enda aete ntendeza kwa mavigaviga ekugosoayo, naye enda afiwe mbazi.

Chapter 5

¹ Hetiho muntu kagosoa zambi kwa sibabu ukati ekukundwaho kuavya ushahidi fulani kuhusu kia ekuondwacho kakiona au kukimanya habai zakwe, yeye astahii azabu. ² Ema muntu akadonta kiatu chochose ambacho Mungu

katagusa kuwa ni usama hata kama ni kibudu cha wanyama wa polini au ni kibudu cha wanyama wa kufugwa au watambao hata inga muntu uyo nkekukusudia kumtoza, yeye ni najisi na mwenye hatia.³ Au kadonta kintu chochose kichafu, kwa vyovyote inga nkekumanya, endaawe na hatia akamanya via.⁴ Au inga muntu yeyose akeisa bila kufikii kwa miomo yakwe na kugosoa ubaya ema kugosoa vyedi kwa vyovyote via muntu keisa kwa kinyani endahoamanye endaawe na hatia kwa vintu ivyo.⁵ Muntu yoyose akawa na hatia kwa vintu ivyo lazima akii kwa zambi yoyose ekugosoyo.⁶ Nee endahoate kafa ya yakwe ya hatia mbele ya Zombe kwa zambi ekugosoyo. Enda aele ngoto fyee au mbuzi kuawa kwe kundi dakwe kuwa maavio ya zambi, kuhani endagosoe upatanisho kuhusu zambi yakwe.⁷ Inga nkanaadahe kugua mwana ngoto enda aete inga kafa hua waidi ema makinda maidi ya njiwa kwa Zombe, yumwe kwa kafa ya zambi na mtu ni kafa ya kudagamizwa.⁸ Enda aete kwa kuhani wa bosi endaavye kwa kafa ya zambi. Enda ambonde singo yakwe iya endaaeke mutwi wakwe ukaning'ina waa nkanaaiuse singo yakwe mwe mavii.⁹ Ne aho endaanynye npome yakwe kwe sehemu ya hemviko na npome yendayo isigae endaaetie sii ya hemviko. Inu ni zabihu ya zambi.¹⁰ Nee endaho aavye mdege ya kaidi inga kafa ya kudagamizwa inga yekuelekezwayo, na kuhani endagosoe upatanisho kwa ajii ya zambi ekubindazo kugosoa, na uyo muntu enda awe kasamehewa.¹¹ Iya inga nkanaadahe kugua hua waidi ema makinda maidi ya njiwa, ne endaho aete inga zabihu ya zambi zakwe sehemu ya kumi ya unga laini inga kafa ya zambi. Asekuika mavuta waa ubani uanga yakwe kwa kuwa ni kafa ya zambi.¹² Wenda uete kwa kuhani, na kuhani adoe fumba dimwe da unga inga ukumbusho wa wedi wa Zombe na enda auke uanga ya hemviko na kuuteketeza uanga ya kafa za kudagamizwa kwa moto kwa ajii ya Zombe. Inu ni kafa ya zambi.¹³ Kuhani endagosoe upatanisho kwe zambi yoyose ekugosowayo muntu yeyose, muntu uyo enda asamehewe. Na kafa yekusigaayo yendaiwe ya kuhani, inga yeivyo kafa ya nafaka."¹⁴ Zombe akamwamba Musa, akagombeka,¹⁵ "Inga muntu akakiuka amla na kugosoa zambi mhitu na mbui ntakatifu ya Zombe, iya akagosoa pasi kukusudia endaaete kafa ya hatia kwa Zombe. Kafa inu yendaiwe ng'oto dume mwese kasoo kuawa kwe kundi; samani yakwe halisi kifeza kuigana na shekeli ya hantu hatakatifu, inga kafa ya hatia."¹⁶ Lazima enda aihe kwa Zombe kwa kia ekukosacho kuigana na kitakatifu, na endaaongeze mwenga ya shano na kumwenka kuhani. Nee kuhani endaaie upatanisho kwa ajii yakwe hamwe na ng'oto ywa kafa ya hatia, na muntu endakuwa kasamehewa.¹⁷ Inga muntu kagosoa zambi kwa kugosoa kia ambacho Zombe kaagiya kisekugosoka, hata inge nkekumanya enda awe na hatia naho endaeue hatia yakwe.¹⁸ Lazima endaaete dume da ng'oto mwese kasolo mwe kundi, astahilie samani ya feza, inga kafa ya hatia kwa kuhani. Ne aho kuhani agosoe upatanisho kuigana na zambi ekugosoyo ambayo nkekumanya endaawe kasamehewa.¹⁹ Ni kafa ya hatia na endakuwa na hatia kwa Zombe."

Chapter 6

¹ Zombe kagombeka na Musa akamwamba, ² "Ati muntu akagosoa zambi na kubonda amla mhitu na Zombe, ati kwehusisha na umbea dhidi ya jilani yakwe kuhusu kintu fulani cha kwesekuwa mwaminifu, ema ati akatiya au kubawa au atigiwa na jilani. ³ Au akadodaa kintu fulani ambacho jilani yakwe kaza na kugombeka umbea kuhusu icho, na kweisa kwa umbea ema kwa mbui ati aya ambayo wantu wadaha kugosoa zambi. ⁴ Nee yendaho iwe ivi, ati kagosoa zambi na hatia, kwamba lazima akivuze kwa vyovyote ekubawacho ema kutiia ema kuaha ema kintu chegwagacho naye kukidodaa. ⁵ Ema ati katiya kwa mbui yoyose, lazima enda akivuze kamii kugenyeza mpaamo ya shano kwa kumuiha ambae adai, kwa msii uda mwendaapatikane na hatia. ⁶ Enda aete kafa ya hatia kwa Zombe: ngoto mgosi mwese kasoo kuawa kwe kundi dakwe, kuigana na samani yakwe, ati kafa ya hatia kwa kuhani. ⁷ Kuhani endagosoe kwevana kwa ajii yakwe mbee ya Zombe, endaawe kasamehewa kuigana na chochose cheku mweekacho awe na hatia."⁸ Nee Zombe akagombeka na Musa akamwambia, ⁹ "Mwagiize Haruni na wanawe, kugombeka, 'Inu ni sheia ya kafa ya kubananga: Kafa ya kubananga lazima iwe uwangaya makaa ya mazabahu kiyo chose mpaka keo, na moto wa mazabahu wenda undee kwaka. ¹⁰ Kuhani enda ehambe nguo zakwe za kitani na enda ehambe nguo za kitani ndani yakwe. Endaavye mazu yekusigaayo baada ya moto kubananga kafa ya kunangwa uwanga ya mazabahu, na endaaie mazu nkandani mwa mazabahu. ¹¹ Endaahambue mavazi ayo na kwehamba mavazi matuhu ili kudoa mazu chongoi kwe nkambi na kwegaa hantu hatana. ¹² Moto mwe mazabahu wenda uwendee kwaka. Wesekufa, na kuhani endaaongeze ukuni kiya keo. Endaapange uwanga yakwe kafa ya kubanangwa engu vikundwayo na endaabanange uwanga yakwe mavuta ya kafa ya amani. ¹³ Moto lazima wenda uendee kwaka mwe mazabahu, kamwe usizimike. ¹⁴ Inu ni shaia ya kafa ya nafaka. Wana wa Haruni wenda waavye mbee ya Zombe mwe mazabahu. ¹⁵ Kuhani endaaie konzi ya unga laini wa kafa ya nafaka na mavuta ya ubuni ambao uwanga ya kafa ya nafaka, endaabanange uwanga ya mazabahu kueta halufu ntana ya kutogoa ya kukundwa na Zombe. ¹⁶ Haruni na wanawe wenda wade kafa yekusigaayo, yendaiigwe bila kugewa chachu hantu hatakatifu. Wenda wade mweua wa hema da kukintania. ¹⁷ Nkaina yokwe hamywe na chachu. Nkiwenka enge mpaamo ya kafa yangu iyavigwayo kwa moto, ni takatifu sana, engu kafa ya zambi na kafa ya hatia. ¹⁸ Kwa nyakati zote zezazo kwembokea wantu wa uvyazi wako, mgosi yeyose mvyagwa kuawa kwa Haruni adaha kuta ni mpaamo yakwe, ideigwayo mwe kafa ya Zombe kwa moto. Yeyose mwenda aidonte endaawe mtakatifu."¹⁹ Zombe katamwiya vituhu na Musa akamwamba, ²⁰ "Inu ni kafa ya Haruni na wanawe ambayo wenda waavye kwa Zombe mwe msii ambayo kia mwana endaa aikwe wakfu: kiasi ya kumi ya efa ya unga laini engu kawaida kafa ya nafaka nusu yakwe keo na nusu yakwe guoni. ²¹ Yendaigosolwe na mavuta mwe kikaango, wenda uiyete akawa iandaliwa yokwa mwe vipande wenda uavye kafa ya nafaka ili kueta halufu ntana kwa Zombe. ²² Mwana wa kuhani Mkuu mwendaawe

kuhani Mkuu kuawa mwe wanawe endaaavye. Enga agiizo da milele, yose yenda ibanangwe kwa Zumbe.²³ Kia kafa ya nafaka ya kuhani yenda ibanangwe yose. Nkainaiigwe."²⁴ Zumbe kagombeka vituhu Musa, akemwambia,²⁵ "Gombeka na Haruni na wanawe kwamba, 'Inu ni shaia ya kadaa ya zambi: Kafa ya zambi lazima kuchinjwa hantu ha kafa ya kubananga yenda ichinjwe mbee ya Zumbe. Ni takatifu sana."²⁶ Kuhani mwenda aiyavye kwa ajii ya zambi nee mwenda aide. Yendaiigwe hantu hatakatifu mwe uwa wa hema ya kukintania.²⁷ Yeyose mwenda aidonte nyama yakwe endaaawe ni mtakatifu na enga mpome yenda yetikie nguo yendaifutwe kabisa hekwiikiwaho, hantu hatakatifu.²⁸ Mia nyungu yendayo yembikie yendaiitwike, ati yembikiwa mwe chombo cha shaba, lazima chenda kisugulwe na kusunwa na mazi.²⁹ Mgosi yeyose mwe makuhani adaha kuda nyama iyo chambuso ni kitakatifu sana.³⁰ Na nakuna kafa ya zambi yendayo iigwe ambayo mpome yakwe iyetwa mwe hema da kukintania kugosoa kwevana mwe hantu hatakatifu. Ni lazima ibanangwe.

Chapter 7

¹ Inu nee shelia ya kafa ya hatia. Kwa sibabu iyo ni kafa takatifu kwambosa.² Ni lazima waichinje kafa ya hatia hantu hastahiliho kuchinjwa, na lazima wonda wainjunyiza mnphome yakwe npande zose za mazabahu.³ Mavuta yose ya gati yakwe yonda ausigwe: Mavuta ya mkiani, mavuta ya hantu ha gati,⁴ zia figo mbii hamwe na mavuta ya uwanga yakwe, ye hehi na kigudi, yagubikayo ini-- nyama inu yose lazima iusigwe hamwe na izo figo.⁵ Kuhani onda avidagamize nti ivi uwanga ya mazabahu vitende zabihu yekugosolwaye kwa Yahweh kwa moto. Inu ni kafa ya hatia.⁶ Kia mgosi miongoni mwa familia ya kuhani adaha kuda sehemu ya kafa inu. Mia ni lazima iigwe gati ya hantu hatakatifu kwa sibabu ni takatifu kwambosa.⁷ Nayo kafa ya zambi ni kana yeivyo kafa da hatia. Ni shelia ida ida yatumika kwa zose mbii. Zose ni mai ya kuhani mzitumiya kugosoa wevano.⁸ Kuhani muavya kafa ya kudagamizwa kwa ajii ya muntu yoyose adaha kudoa babu da kafa iyo kwa ajii yakwe mwenye.⁹ Kia kafa ya nafaka yokwayo zikoi, na kafa kana iyo yembikwayo mwe ukaango au kwe nyungu yonda iwe ya kuhani muiavya.¹⁰ Kia kafa ya nafaka, ama iwe uanga mkavu au wekuhanganywao na mavuta ya zeituni yonda iwe ya ukoo wa Aroni kwa usawa.¹¹ Inu ne shelia ya zabihu ya kafa za amani, ambazo wantu wonda waziavye kwa Yahweh.¹² Ati muntu yoyose aiavya ili kuonesha ntogoo kwa Yahweh, basi onda aiavye hamwe nazabihu ya mikate yekuavyo kisi ngwadu, bali yekuhakwayo mavuta uwanga yakwe na mikate misi sii yekugosolwayo kwa unga laini wekuhanganywao na mavuta.¹³ Kwa kusudi da kuavya ntogoo, pia akundwa kuavya hamwe na kafa yakwe ya amani, ntii za mikate yekugewayo ngwadu.¹⁴ Ni lazima onda aavye mwenga kafa aina ya kafa izi kana kafa iliyoletwa kwa Yahweh. Nayo itakuwa ya makuhani wanaonyunyizia damu ya sadaka ya amani ya amani kwe mazabahu.¹⁵ Mntu mweeta kafa ya amani kusudi da kuavya ntogoo ni lazima onda aide nyama ya kafa yakwe msi wa kuavya zabihu. Nkakundwa kusigaza chochose ambacho ncha kafa iyo hata keo ya kaidi.¹⁶ Mia ati zabihu ya maongeo yakwe kusudi dakwe ni nazii, au kwa kusudi da kafa ya hiali, nyama yakwe yonda iigwe misi iyo iyo aiavyaho zabihu yakwe, mia chochose kisigaacho cha kafa iyo chadaha kuigwa misi yezayo.¹⁷ Hata ivyo nyama yoyose ya zabihu isigaayo ni misi ya ntantu ni lazima yokwe moto.¹⁸ Ati ntii yoyose ya nyama iyo ya zabihu kisigaacho chaigwa kwe msi wa ntantu, nakina kikundwe, wala nakina kiavigwe kwa mwekuavya. Chonda kiwe ni kintu cha kuifya, na mntu akidae onda enue hatia ya zambi mwenye.¹⁹ Nyama yoyose idontayo kintu cha najisi nkainaiigwe. Ni lazima yokwe moto. Na kwa ajii ya nyama isigaayo, yoyose aliye mtanda adaha kuida.²⁰ Hata ivyo, mntu najisi adae nyama kuawa kwe zabihu ya maongeo ya amani ambayo ni ya Yahweh yakundwa mntu uyu ausigwe hae kuawa kwa wantu wakwe.²¹ Ati mntu yoyose mdonta kintu chochose cha najisi-- iwe ni unajisi wa binadamu, au wa kintu fulani che najisi na cha kuifya, na akabinda akada baazi ya nyama ya zabihu ya kafa ya amani yekuavigwayo kwa Yahweh, lazima mntu uyo ausigwe hae kuawa kwe wantu wakwe.²² Akabinda Yahweh akatamui na Musa, akamba,²³ "Tamuiya na wantu wa Israeli na uwambe, 'Nkamluhusiwa kuda mavuta ya fahali au ngoto au mbuzi."²⁴ Mavuta ya mnyama yoyose mfa kibudu bila ya kuwa zabihu, au mavuta ya mnyama yoyose mwekuhaabulwa na wanyama poli, yadaha kutumika kwa makusudi matuhu, mia hakika nkamna myade.²⁵ Yeyose ondae ade mavuta ya mnyama ambayo wantu wadaha kuyaavya kutenda zabihu yekugosolwayo kwa Yahweh kwa moto, mntu uyo lazima onda ausigwe hae kuawa kwa wantu wakwe.²⁶ Nkamna mde mnphome yoyose kwe mwenga ya nyumba zenu, ama iwe kuawa kwe mdege au mnyama.²⁷ Yoyose adae mnphome yoyose, mntu uyo lazima ausigwe hae kuawa kwa wantu wakwe."²⁸ Kwa iyo Yahweh akatamui na Musa na akamba,²⁹ "Tamuiya na wantu wa Israeli na uwambe, 'Yeye aavyae zabihu ya kafa ya amani kwa Yahweh lazima aete sehemu ya zabihu yakwe kwa Yahweh."³⁰ Mikono yakwe mwenye lazima iiete iyo kafa igosoye kwa Yahweh kwa moto. Nae onda aavye ayo mavuta hamwe na kidali, ili kwamba kidali kidahe kusingiswa kitende kafa ya kusingiswa mbele ya Yahweh.³¹ Kuhani onda ayoke mavuta ayo uwanga ya mazabahu, mia kafa kidali chonda kiwe mai ya Aroni na uvyazi wakwe.³² Ni lazima uavye kiga cha kuume kwa kuhani kana kafa yekuawanayo na zabihu ya kafa yako ya amani.³³ Yuda kuhani, yumwe ywa uvyazi wa Aroni, aavyae mnphome na mavuta ya kafa ya amani -- lazima ankigwe kiga cha kuume kana mgawo wakwe wa kafa.³⁴ Kwa kuwa nkidoa kidali, na kiga cha kafa ya kusingiswa kuawa kwa wantu wa Israeli utende msango wao, na enkigwe Aroni kuhani na wanawe kutenda mgao wao wa kawaida.³⁵ Unu na mgawo wa Aroni na uvyazi wakwe uawanao na maongeo ye kugosolwayo kwa Yahweh kwa moto, msi uda Musa ekuwaikaho wakfu ili kumtumikia Yahweh kwe ndima ya kuhani.³⁶ Unu ne mgao ambao Yahweh kaamulu wadahe kwenkwigaa kuawa kwa wantu wa Israeli, kwe msi uwo ekuwageaho mavuta ya upako wawe makuhani. Nao wonda uwe mgao wao wa kafa msi kwe vivyazi vyoye.³⁷ Inu ne shelia ya kafa ya kudagamizwa, ya kafa ya nafaka, ya kafa ya zambi, ya kafa ya hatia, ya kafa ya

kuikwa wakfu, na zabihu ya kafaa za amani,³⁸ ni shelia ambayo Yahweh kaziavya kwa Musa kwe mwiima Sinai msi ekuwaamulu wantu wa Israeli kuavya zabihu zao kwa Yahweh kwe jangwa da Sinai."

Chapter 8

¹ Yahweh akatamwiia na Musa akamba, ² 'Waete Aroni hamwe na wanawe, nguo na mavuta ya upako, fahali kwa ajii ya kafaa ya zambi, ngoto ngosi waidi ba ngahu ya mkate wesao hamila. ³ Etanga kusanyiko dose kwe engiyo da hema da kudugania." ⁴ Kwa iyo Musa akagoso kana Yahweh ekumwamuluvyo nado kusanyiko nee deza hamwe mbele ya engiyo da hema da kudugania. Ikabinda Musa akadambia kusanyiko, ⁵ "Ivi nee ekutiamuluvyo Yahweh tigosoe." ⁶ Musa akamweeta Aroni na wanawe na kuwasunta kwa mazi. ⁷ Akamhamba Aroni kanzu ya ndani yenayo mikono milefu wa kubua mwe mavindi na kumtaha ukumbuu mwe kigudi chakwe, akamhamba joho da chongoi denado mikono milefu na kumhamba kia kisibao chenacho vipande viidi mwe ifu na mgongo na kukitaha kuzunguka mwe kigudi chakwe na mkuuzo wekusokotwao kwa usitadi na na kukazwa mwe mwii wakwe. ⁸ Ikabinda Musa akaika kafuko mwe kifua cha Aroni, na mwe kafuko ako akaika Urimu na Thumimu. ⁹ Na akaawa aho akamfunga kilemba mwe mtwi na uwanga ya kilemba kwa mbele akaika bamba da zahabu; diwe taji takatifu, kana Yahweh ekumwamuluvyo yeye. ¹⁰ Musa akayadoa aye mavuta ya upako, akadihaka dia hema da kudugania na kia kintu chekwachoumo ndani yakwe na kuvipagua kwa ajii ya Yahweh. ¹¹ Akamyaga ayo mavuta uwanga ya mazabahu maa mfungate, akabinda akaihaka mavuta iyo mazabahu na via vyakwe vyose na chano cha kwehakia na kitako chakwe ili kuvipagua kwa ajii ya Yahweh. ¹² Akagida sehemu ya mavuta ya upako uwanga ya mutwi wa Aroni na akaawa aho akamhaka mavuta ili kumpagua. ¹³ Musa akawaeta wana wa Aroni na kuwahamba kia yumwe kazu ya ndani yenayo ulefu wa kubua kwa mavindi. Kia yumwe ywao akamtaha ukumbuu mwe kigudi chakwe na kuwafunga vitambaa vya kitani mwe mitwi yao kana via Yahweh ekumwamuluvyo Musa. ¹⁴ Musa akamweeta uyo fahali kwa ajii ya kafaa ya zambi, nae Aroni na wanawe wakaika mikono yao uwanga wa mutwi wa fahali ambae wamweeta kwa ajii ya da zambi. ¹⁵ Musa akamchinja na akabinda akadoa sehemu ya mphone yakwa kwa chaa chakwe na kuiika uwanga ya mphembe za mazabahu, akaing'aza iya mazabahu, na kuipagua kwa Mungu, ambaho kwa kugosoa ivyo kaisibabisha mazabahu kuwa hantu ya kafaa kwa kugoswea wevano. ¹⁶ Akadoa mavuta yose yekuwaho hantu ha ndani, kia kiwambo cha ini, zia figo mbii hamwe na mavuta yakwe, Musa akayoka iyo nyama uwanga ya mazabahu. ¹⁷ Akini yuda fahali, babu dakwe, nyama yakwe na mavi yakwe akavyoka chongoi ya nkambi, kama via Yahweh ekuwavyokaamulu yeye. ¹⁸ Musa akamweeta yuda ngoto mgosi kwa ajii ya kudagamizwa, nae Aroni na wanawe wakaika mikono yao uwanga ya mutwi wa uyo ngoto. ¹⁹ Musa akamchinja ngoto na kumyaga mphone yakwe kia upande wa mazabahu. ²⁰ Nae akamsengasenga ngoto ntiintii akauteketeza mutwi wakwe hamwe na zia ntii za mavuta. ²¹ Akazisunta kwa mazi zia mphaamo za ndani hamwe na miundi na akamdanza ngoto ngima uwanga ya mazabahu. Nee ni zabihu ya kudagamizwa na iavya mhenpe mtana, kafaa dekusolwado kwa Yahweh kwa moto kana via Yahweh ekumwamuluvyo Musa. ²² Ikaawa aho Musa akamweeta yuda ngoto mgosi mtuhu, ngoto ywa kuikwa wakfu, nae Aroni na wanawe wakaika mikono yao uwanga ya mutwi wa ngoto. ²³ Aroni akamchinja, nae Musa akadoa sehemu ya mphone na kuiika kwe mphembo ya gutwi da Aroni da kuume, uwanga ya chaa kikuu cha mkono wakwe wa kuume na kwe chaa kikuu cha muundi wakwe wa kuume. ²⁴ Akawaeta wana wa Aroni, nae akaika sehemu ya mphone ya ngoto yuda mwe mphembo ya gutwi dao da kuume mwe chaa kikuu chao cha mkono wa kuume na mwe chaa chao kikuu cha muundi wa kuume. Ikabinda Musa akamyaga mphone ya uyo kia mphaamo ya mazabahu. ²⁵ Nae akayadoa yada mavuta, mavuta yakwe mkia, mavuta yekuwayo mphaamo za ndani na mavuta yagubikayo ini, zia figo mbii hamwe na mavuta yakwe na nyonga ya kuume. ²⁶ Akadoa mkate umwe kuawa mwe ngahu ya mikate ye sayokuwa na hamila ambayo nee imbele za Yahweh, akadoa mkate umwe wesao na hamila, na mkate umwe wekwaandaiwao kwa mavuta, na mkate msisii wa kaki na akaiika uwanga ya mavuta na uwanga ya nyonga ya ya la ngoto. ²⁷ Akaiika yose mwe mikono ya Aroni na mwe mikono ya wanawe na kusingisa mbele za Yahweh kuwa kafaa da kusingiswa. ²⁸ Ikaawa aho Musa akaidoa mikate iyo kuwa mwe mikono yao na kuidagamiza uwanga ya mazabahu kwa ajii ya kafaa da kudagamizwa. Nee ni kafaa da kuikwa wakfu na iavya mhemphe mtana. Nee ni kafaa dekusolwado kwa Yahweh kwa moto. ²⁹ Musa akakidoda kidali na kukisingisa kuwa kafaa ya kusingiswa kwa kwa Yahweh. Nee ni mgao wa Musa wa ngoto wa kuikiwa mikono kwa makuhani, kama via Yahweh ekuwavyo kamwaamulu yeye. ³⁰ Musa akadoa sehemu ya mavuta ya upako na mphone yekuwayo uwanga ya mazabahu, nae akayamyaga aya uwanga ya nguo za Aroni, uwanga ya nguo zakwe mwenye na uwanga ya nguo za wana wa Aroni wekuwao hamwe nae. Kwa sia inu kampagua Aroni na nguo zakwe na wanawe na nguo zao kwa ajii ya Yahweh. ³¹ Kwa iyo Musa akawambia Aroni na wanawe, "Yembikeni nyama mbele ya engiyo da hema da kudugania, na aho mwenda mwiide hamwe na mkate we mwe ngahu ya kuikwa wakfu, kana ekuamliwavyo, kwamba, "Aroni na wanawe wenda waide." ³² Masigazo yoyose ya nyama na mikate wenda uyadagamize kwa moto. ³³ Na nkamna mhauke kwe engiyo da hema da kudugania kwa muda wa misi mfungate, hata ndiho zitimie misi ya kuikwa mikono kwenu. Kwa kuwa mda wa misi mfungate, Yahweh enda amiike wakfu. ³⁴ Chekugosokacho msi unu-- Yahweh nee kakiamulu kigosome ili kugosoa wevano kwa ajii yenu. ³⁵ Mwenda mwekae kwe engiyo da hema da kudugania musu na kio misi mfungate, nanywi itozeni amlu ya Yahweh ili mwekweza kufa, kwa ajii ivi nee vyekuamliwavyo. ³⁶ Kwa iyo Aroni na wanawe wakagoso mbui yose ambayo Yahweh nee kawaamulu kwa kanwa cha Musa.

Chapter 9

¹ Kwe msi ya nane, Musa akawetanga Aroni na wanawe hamwe na wazee wa Israeli. ² AKawahinya Aroni, "Doa ndama mgosi kulawa kundini kwa ajii ya kafa ya zambi zako, na ngoto mgosi kwa ajii ya sadaka ya kuokwa, wose waidi wasekuwa na dosali, na uwalavywe mbele ya Yahweh. ³ Tamwia na wantu wa Israeli na wahinye, 'Doani bebelu kwa ajii ya sadaka ya zambi ya ndama na mwana- ngoto, awa waidi wawe na umri wa muongo umwe na bila dosali, ni kwa ajii ya sadaka ya kuokwa; ⁴ pia doani fahali na ngoto gosi kwa sadaka ya mpheho ili kuwalavya mbele ya Yahweh, na sadaka za nafaka yekuchanganyayo na mavuta, kwa kuwa ivyeo Yahweh andaawie kwenu. ⁵ Kwa iyo wakaeta kwe hema da kukintania vyose ambavyo Musa kaviagiza, nado kuntaniko dose da Israeli dikaawia na kugooka mbele ya Yahweh. ⁶ Akabinda Musa akagombeka, "Ivyo Yahweh ekuwaamulavyo nyie mgosoe, ili kwamba utukufu wakwe udahe kuonekana kwenu. ⁷ "Musa akamhinya Aroni, "Soo hehi na mazabahu na ulavye sadaka yako ya zambi na sadaka ya kuokwa, na kugosoa upatanisho kwa ajii yao kama via ambavyo Yahweh kabinda kuamulu." ⁸ Kwa iyo Aroni akaikalibia mazabahu na akamhinya yuda ndama kwa ajii ya sadaka ya zambi, ambayo neiwa kwa ajii yakwe mwenye. ⁹ Nao wana wa Aroni wakamwetea iyo mphome, naye akakidonta chaa chakwe kwe mphome na kuiika mpembe za mazabahu, akabinda akayetia mphome sii ya kitako cha mazabahu. ¹⁰ Hata ivyo, kayateketeza ayo mavuta figo, na mavuta yagubika ini uanga ya mazabahu kuwa sadaka ya zambi, kama via Yahweh ekuwavyo kamuamulu Musa. ¹¹ Na ikaokwa iyo nyama hamwe na babu chongoi ya nkambi. ¹² Aroni akaichinja sadaka ya kuokwa, nao wanawe wakamwenka iyo mphome, ambayo yekunyunyizwayo mphome zose za mazabahu. ¹³ Akabinda wakamwenka ida sadaka ya kuokwa, kipande kwa kipande, hamwe na mtwi, naye akavioka uanga ya mazabahu. ¹⁴ Akazisunta sehemu za ndani hamwe na miundi na kuzioka uanga ya zabihu ya kuokwa uanga ya mazabahu. ¹⁵ Aroni akaeta zabihu ya wantu- mbuzi, akabinda akamlavya kuwa zabihu kwa ajii ya zambi yao naye akamchinja, akailavya zabihu kwa ajii ya zambi, kama ekugosavyo kwa yuda mbuzi wa bosi. ¹⁶ Akaieta sadaka ya kuokwa na kuilavya kama Yahweh ekuwavyo kaamulu. ¹⁷ Akaeta sadaka ya nafaka; akakimemeza kifumba chakwe nafaka na kuioka uanga ya mazabahu, hamwe na sadaka ya keo ya kuokwa. ¹⁸ Pia akamchinja fahali na yuda ngoto gosi, zabihu kwa ajii ya sadaka ya mpheho ambayo neiwa kwa ajii ya wantu. Nao wana wa Aroni wakamwenka mphome, ambayo kainyunyiza kia upande wa mazabahu. ¹⁹ Hata ivyo wayasenga mavuta ya fahali na yada ngoto gosi, mavuta ya kwe mkia, mavuta yagubikayo sehemu za ndani, figo, na yada mavuta yekugubikayo mapafu. ²⁰ Wakazidoda izi sehemu zekusengwazo wakaziika uanga ya vidali, na akabinda Aroni akazioka mavuta uanga ya mazabahu. ²¹ Naye Aroni akavisingisa vidali na nyonga za kuume kuwa sadaka ya kusingiswa mbele ya Yahweh, kama via Musa ekuwavyo kaamulu. ²² Akabinda Aroni akenua uanga mikono yakwe ya wantu na kuwabaiki, akabinda akasea sii kulawa hantu ekuwaho akalavyo iyo sadaka ya zambi, sadaka ya kuokwa, na sadaka ya mpheho. ²³ Musa na Aroni wakengia ndani ya hema ya kukintania kabinda wakalawa chongoi vituhu na kuwabaliki wantu, na utukufu wa Yahweh yakwe ukaonekana kwa wantu wose. ²⁴ Moto ukasea kulawa kwa Yahweh na ukaisona sadaka ya kuokwa na mavuta yekuwamo uanga ya mazabahu. Wantu wekuonaho mbu inu, wakatoa vuzo na kugona sii.

Chapter 10

¹ Nadabu na Abihu, wana wa Aroni, wakadoda kia muntu kivunkizo chakwe, akaika moto umo, na akagea uvumba. Wekubindaho wakaavya moto uemewai mbele ya Yahweh, moto wekuao nkeekuwaagiia wowo kuuavya. ² Kwa iyo moto ukasea sii mbele ya Yahweh na kuwada, nao wakaumbwa mzimu mbele ya Yahweh. ³ Akaawaah Musa akamwamba Aroni, Ivi nee Yahweh ekuavyo akatamwiia ekugombekaho, 'Nondaniugubue utakatifu kwa wada wezao mbele yangu. Nami n'ndanigimbikwe mbele ya wantu wose." Naye Aroni nkeekugombeka mbui yoyose. ⁴ Musa akamwetanga Mishaeli na Elzafani, wana wa Uzieli mtumbawe da Aroni, nae akamwamba, "Soo uku na uwaavye nduguzo chongoi ya nkambi waawe mbele ya hema." ⁵ Ivyo wakezahehi na kuwadoa wakewehamba nkazu zao za kukuhani, nao wakawegaa chongoi ya nkambi, kana Musa ekuavyo kaangiizwa. Kuawaah Musa akamwamba Aroni na wanawe watuhu aidi, Eliezari na Ithamari, ⁶ Mwesekubada chazae fii za mitwi yenu, waa mwesekuhaabua nguo zenu, ili kwamba mwesekweza mkaumbwa mzimu, na kua Yahweh esekukimwa ni bunga gima. Akini waakeni jamaa zenu, nyumba yose ya Israeli wadahe kugosoa mviko wa kweyayata kwa ajii ya ao ambao Yahweh kawadagamiza kwa moto. ⁷ Mwesekuita chongoi kuawa kwe engiio da hema da kukintania, ama nkivyo n'nda muumbe mzimu, kwa kua mavuta ya Yahweh ya kwesisa ya uanga yenu." Kwa iyo wakagosoa sawasawa na maangiizo ya Musa. ⁸ Mungu akatamwiia na Aroni, akagombeka, ⁹ "Mwesekunywa mvinyo waa kinywaji kikai, wee au wanao wasigao hamwe na wewe, ili kwamba ndihomwengie kwe hema da kukintania mwesekweza kuumbwa mzimu. Inu yondaiwe amli ya kwekaisa mwe vivyazi vyose vya wantu wenu. ¹⁰ Ili kutofautisha kati ya mbui takatifu na mbui za kawaida, na kati ya najisi na safi, ¹¹ ili kwamba mweze muwahinye wantu wa Israeli amli zose ambazo Yahweh kaziagiia kwa kanwa cha Musa. ¹² Musa akatamwiia na Aroni na wanawe waidi wekusigao; Eliazari na Ithamari, Avyani kafa ya nafaka isigaayo kuawana na kafa igo solwayo kwa Yahweh kwa moto nanywi ideni nkandai hemviko kisi hamila, kwa kua ni takatifu sana. ¹³ Lazima n'ndamuide hantu hatakatifu kwa sibabu uo ni mpangano wako wewe na mpangano wa wanao wa matoleo yekugosolwayo kwa Yahweh kwa moto, kwa kua ivi nee nekuamliwavyo ninyambie. ¹⁴ Kia kidali kisingiswacho na ida nyonga ambayo yaavigwa kwa Yahweh, yondigwa muide hantu hasafi hakubalikaho kwa Mungu. We mwenye wanao na wanao wa vivyee we hamwe na wewe mwondamde ntendeo izo, kwa kua ziavigwa kua mpangano wako na mpangano wa wanao kuawana na zabihu ya kafa ya ushiika wa wantu wa Israeli. ¹⁵ Ida nyonga yekuavigwayo na kidali chekusingiswacho, ni lazima zietwe

hamwe na kafa ya mavuta yekugosolwayo kwa moto, ili kukuchwa mbele ya Yahweh. Nazo zondaziwe zako wewe na wanaonkuwa mpangano wenu daima, kana Yahweh ekuamuvyo. ¹⁶ Akaawaaho Musa akauza kuhusu yuda mbuzi ya kafa ya zambi, nae akamanya kua nee kadagamizwa kwa moto. Kwa iyo akakimwa ni Eliazari na Ithamari, wana wa Aroni wekusigao; akawamba, ¹⁷ "Kwa mbwai nkamzati kuida kafa ya zambi he ntendeo ya hema, kwa ajii ni takatify sana, na kua Yahweh kaiavyakae kwenu ili kudoa ubanasi wa utifi, ili kugosoa wevano kwa ajii yao mbele zakwe?" ¹⁸ Kua, mphone yakwe nkayokueta mwe hema, kwa iyo yondigwa kwa hakika kua kaida kae kwe ntendeo za hema, kana nekuagiiavyo? ¹⁹ Akaawaaho Aroni akamwandua Musa, "Kua, ivyeo waavy kafa yao ya zambi na kafa ya kudagamiza mbele ya Yahweh, na mbui inu via via igosoka kwangu ivyeo. Ati nkidakae kafa ya zambi ivyeo, Je! Nkayokua iagizakae mbele ya Yahweh?" ²⁰ Nae Musa ekusikiahio ivyo, akalizika.

Chapter 11

¹ Yahweh akatamua na Musa na Aroni, akagombeka, ² "Gombekani na wantu wa Israeli muwambe, Ivi nee viumbe vyenavyo uhai ambavyo mwadaha kuvida mwe wanyama wekumwe wekoo mwenye majato yadahayo kugawanyika na pia mteuka. ⁴ Hata ivyo kuna wanyama wekumwe nkawateuka ama nkawana majatio yagawanyikayo, nanywi mwesekuwada awo, wanyama inga via ngamia, kwa ajii yee ateuka mia nkana majatio yagawanyikayo maa mbii uyo nae ni uchama kwenu. ⁵ Pimbi nae: kwa sibabu yee ateuka mia nkana majatio yekugawanyikayo maa mbii uyo pia ni uchama kwenu. ⁶ Na sungura nae: kwa sibabu yee ateuka mia nkana majatio yekugawanyikayo maa mbii uyu nae ni uchama kwenu. ⁷ Na nguue pia: etiho yee anayo majato yekugawanyikayo iyakini nkateuka, kwa iyo naye pia ni uchama kwenu. ⁸ Mwesekuda mbai yoyose ya nyama yao waa mwesekudonta vimba vyao. Awo ni uchama kwenu. ⁹ Na wada wanyama wekoo mwe mazi mdahao kuwada ni wada wose wenao mapezi na magamba, itende wemwe bahali au mtoni. ¹⁰ Mia viumbe vyose hai wesio na mapezi na magamba wemwe bahali au mtoni hamwe na wada wendao mwe mazi na viumbe hai vye mwemazi ndawawe wakima kwenu. ¹¹ Kwa ajii ndawawe wakima mwesekuda nyama yao pia vibudu vyao shuti yondaiwe vyakima. ¹² Chochose chesachokua na mapezi au magamba chemwemazi ni lazima kitende chakima kwenu. ¹³ Nao wadege ndiwo wamikiwe na mwesaokukundwa kuwada ni awa watongeo: tai, fuukombe, kipungu, ¹⁴ mwewe mnkundu, mbai yoyose ya kimphanga, ¹⁵ kia mbai ya kunguu, ¹⁶ kiruka-sia, mtatua sanda, shakwe, na mbai yoyose ya mwewe. ¹⁷ Ni lazima pia kungwi mdodo na kungwi mkuu nawo pia wakima, mnandi, ¹⁸ kungwi mng'aa na mwali, ¹⁹ korongo na mbai zose za koikoi hondohondo na nundu pia. ²⁰ Wadudu wose wenao mawawa wendao na miundi mine kwenu wakima. ²¹ Mia mwadaha kua wadudu wenao nawawa wendao kwa miundi mine ya kusooke sanga yenayo visuguu. ²² Mwadaha kua mbai zose za ntununtu, senene parare au nyefu. ²³ Mia wadudu wose wenao miundi mine wasookao wakima kwenu. ²⁴ Nanywi monda muwe uchama hata guoni atikama mwe wanyama awa mondamdonte vimba vyao. ²⁵ Na yoyose ndiye adodoe yumwe mweivyo vimba vyao ni lazima ndazifue nguo zakwe naye nda awe uchama mpaka guoni. ²⁶ Mnyama yoyose mwenazo kwato ziekana ambazo nkazokugawanyika kabisa au nkateuka iyo ni najisi kwenu. Yeyose muwadonta nda awe uchama. ²⁷ Mnyama yoyose mwenda kwa vitanga vyakwe mwewanyama kumwe wendao kwa miundi yose mine ni najisi kwenu. Yeyose mdonta kimba inga icho ndaawe uchama hata guoni. ²⁸ Na yeyose mdodoa kimba inga icho ni lazima ndaazifue nguo zakwe na kua uchama hata guoni. Wanyama awa watakuwa uchama kwenu. ²⁹ Kwa wanyama watambao mwe alizi, awa nee wenao najisi kwenu: kicheche, ngoswe, mbai zose na mgondo makuu, gulugulu, ³⁰ mbui, vijungula, tandangovi na uvi. ³¹ Wanyama awa wose watambao awa nee ndio wawe najisi kwenu. Yeyose muwadonta onda awe uchama hata guoni. ³² Na ati yumwe mweao ndaawe na kugwa uanga ya kia, kia icho ndakitende uchama, ama kiwe kigolwa kwa mbao, nguo, gada ama gunia. Kiwe kia che viivhi na kiwe kwa matumizi yani, ni lazima chonda kiwekwe mwe mazi nacho chonda kiwe uchama hata guoni kabinda nda kiwe chedi. ³³ Kwa iyo kia nyungu yondayo igwiwe ni mnyama mchama ndani na chongoi chochose chemwenyungu iyo ndakiwe nikichama, na ni lazima muitue nyungu iyo. ³⁴ Nkande zose ambazo ni ntana naziluhusiwa kuigwa, yakini yengiiwa ni mazi kuawa kwe nyungu yeuchama yekugwayo, nayo yondaiwe ni uchama. ³⁵ Na kintu chochose kidahacho kunywigwa kuawa mwe nyungu inga iyo chanda kiwe uchama. Kia kintu ndichokigwiwe uanga yakwe na kipande cha kimba cha mnyama mchama nacho chonda kiwe ni uchama amadiwe uchama ziko au nyungu za kwembikia. Ni uchama ni lazima kitende uchama kwenu. ³⁶ Soko au kisima cha mazi ya kunywa yekongaho honda hasigae hatana ati kiumbe chaichama kana icho n'ndakigwiwe umo. Akini ati yoyose andaadonte kimba cha mnyama mchama mwe mazi yee n'ndaawe ni uchama. ³⁷ Ati ntendeo yoyose ya kimba cha mnyama ambae ni uchama yagwii uanga ya mbeyu yoyose ikundwayo kuhandwa. Mbeyu izo nda ziwe ntana. ³⁸ Mia kana mazi yaikwa uanga ya mbeyu, na kana ntendeo ya kimba yagwii uanga yakwe, nazo zondaziwe uchama kwenu. ³⁹ Ati mnyama yoyose mdaha kuigwa afa, na yoyose ndiye amdonte n'ndaawe uchama hata guoni. ⁴⁰ Na yoyose mda kimba chochose nda alazimike kufua nguo zakwe naye n'ndaatende uchama hata guoni. Na yoyose mdodoa kimba kana uo ondaafue nguo zakwe na ondaawe uchama mpaka guoni. ⁴¹ Kia mnyama mtambaa uanga ya sanga nda awe akima; nkana awe ywa kuigwa. ⁴² Chochose kitambaacho kwa kwebuuta na ifu dakwe na chochose chendacho kwa miundi yakwe yose mine au chochose chenacho miundi mingi-- wanyama wose watambao mwe awa mwesekuwada, kwa sibabu wonda wakime. ⁴³ Mwesekwegea uchama wenye kwa kiumbe chochose che uchama kitambaacho; mwesekwegea uchama wenye kwa ivyo ili kwamba mwesekweza kuchafuwa navyo. ⁴⁴ Kwa ajii mie nee Yahweh Mungu ywenu. Nanywi lazima muwe watakatifu, kwa iyo na mtende watakatifu, kwa sibabu mie ni mtakatifu. Nkamkundwa

kwechafua kwa mbai yoyose ya chendacho uanga yasi.⁴⁵ Kwa via Mie nee Yahweh, mwekumieta nywinywi kuawa si ya Misri, ili ntende Mungu ywenu. Kwa iyo lazima muwe watakatifu kwa kua Mie ni mtakatifu.⁴⁶ Inu nee shaia ihusuyo wanyama, wadege, kia kiumbe hai kiitacho mwe mazi na ya kia kiumbe kitambaacho uanga yasi,⁴⁷ kwa ajii ya kia kikundwacho kusimana ya cheicho usama na cheicho kitana, na mwe vintu vyekufavyo na vyeivyo hai ambavyo vyadaha kuigwa na vintu vyenavyo uhai vyesivyokudaha kuigwa."

Chapter 12

¹ Yahweh akamwamba Musa, ² "Tamwiia na wantu wa Israeli, uwambe, 'Kana ikatenda mvyee enda awe naifu na kusuzamia mwana kigosi, naye enda awe nagisi mda wa misi mfungate, ni kana tu via eivyo nagisi mwe misi ya kipindi chakwe kwa mwezi. ³ Mwe msi wa mnane nyama ya zobe da mwana kigosi denda digwise. ⁴ Ikabinda un'gazi wa mmaa wa kuawa npome yakwe wenda usongwekwa mda wa misi mitatu. Nkakunda kudonta kintu chochose ambacho ni kitakatifu au kusogea eneo da hema kiamuo yendaho isie misi ya kung'azwa kwakwe. ⁵ Akini kana enda asuzamie mwana kivyee, nae enda awe nagisi kwa mda wa majuma maidi, kana eivyo ukati wa kipindi chakwe, ikabinda ung'azi wa mmaa wenda uendee kwa misi sitini mtandatu. ⁶ Misi ya ung'azi wakwe ndiho isiie, kwa ajii ya ya mwana au mndee enda alazike kueta kwa kuhani mwana-ngoto ywa mwaka umwe kuwa sadaka ya kuokwa na kindi da ngiwa au huwa kuwa sadaka ya zambi, mbee ya engiyo da hema da kudugania, ⁷ Ikabinda enda awaavye mbele za Yahweh na kugosoa sadaka ya kwevana kwa ajii yakwe, naye enda ang'azwe kuawana na uawaji wa npome yakwe. Ini nee sheia kuhusu mvyee msuzamia ama mwana kigosi au kivyee. ⁸ Na kana nkana uwezo wa kuavya mwana-ngoto, naye enda aete makinda maidi ya ngiwa au huo, yumwe kwa ajii ya sadaka ya kokwa na mtuhu kuwa sadaka ya zambi, nae kuhani enda agosoe wevano kwa ajii yakwe; naye enda awe mtanda."

Chapter 13

¹ Yahweh akatamwiya na Musa na Aroni, akamba, ² Mntu yoyose mwonekana na uvimbe au uhee au wako dingaado uwanga ya babu da mwii wakwe, na dikawa diambukizwa na utamu wa babu mwe mwiini mwakwe, ni lazima aetwe kwa Aroni kuhani mkuu au kwa yumwe wa wanawe mkuhani. ³ Naye kuhani onda mankanye utamu uo kwe babu da mwii wakwe. Iwapo malaika zeaho hiyo sehemu yenye utamu yahituka kuwa meupe, na iwapo utamu weaviiza uwanga ya babu, uoni utamu wa kuambukiza. Baada ya kuhani kumamankanya, ondaambiikiye kwa ni najisi. ⁴ Iwapo ana wako ding'aado mwe babu dakwe ni jeupe, na dionekana kwakwe nkadokuita asi zaidi ya babu, na iwapo malaika ya sehemu yenye utamu nkayazati kuwa meupe, naye kuhani onda amtenge mtamu kwa siku mpungati. ⁵ Mwe siku ya mpungati, uyo kuhani yonda imbidi amankanye vitu ili kukauwa kana mwe maamuzi ywakwe uowo utamu nkiyo mbaya, na inga nkauzati kuenea kwe babu. Iwaho nkauzati kuenea, basi, kuhani onda amtenge kwa siku mpungati. ⁶ Naye kuhani ondaamamankaye vituhu mwe siku ya mpungati ili kukauwa inga utamu uhona na nkaokuenea zaidi kwe babu, kana nkaokuenea, basi, kuhani ambiikiya kuwa yeye ni mtana. Ni uhee tu. Naye ondaafue nguo zakwe, na akabinda yeye ni mtana. ⁷ Akini endapo uda uhee wonda uwe uenenea zaidi ndani ya babu baada ya kuwa keonesha kwa kuhani kwa ajii kusuntwa kwakwe, yondaimbidi kweonesha vituhu kwa kuhani. ⁸ Naye kuhani ondaammankanye ili kukauwa inga uo uhee ueneea zaidi ndani ya babu. Na ikawa wonda uwe ueneea, kisha kuhani ondaambikiye kuwa najisi. Uwo ni utamu wa kuambukiza. ⁹ Iwaho utamu wa babu wa wakuambukiza umwe mntu ng'anya, naye mntu uyo aondwa egalwe kwa kuhani. ¹⁰ Kuhani ondaammankanye ili kukauwa inga kuna uvisi ung'aao mwe babu dakwe, iwapo malaika zondaziwe zibadika kuwa zing'aazo, au kuwa na nyama mbisi kwe uvisi. ¹¹ Kana iyaho, basi, uwo ni utamu ugu wa babu, naye kuhani abiikiye kuwa najisi. Nkanaamtenge kwa kuwa yeye tayai ni najisi. ¹² Iwaho uowo utamu wa weaviiza na kuongezeka zaidi kwe babu, na kudigubika babu da mntu kwa utamu kuvoka kwe mtwi wakwe mpaka kwe miundi maadamu keaviiza kwa kuhani, ¹³ naye kuhani ondaamamnkaye ili kukauwa inga uo utamu uigana mwii wakwe wose. Ikiwa iawiya ivyo, kuhani ondaambiikiye mntu uyo mwe utamu kuwa ni msafi. Ikiwa kabadiika kuwa ang'aa, uyo ni safi. ¹⁴ Akini ikiwa nyama mbisi iyonekana uwanga ywakwe, ondawe najisi. ¹⁵ Kuhani ondaikauwe iyo nyama mbisi na kumbiikiya kuwa najisi kwa ajii nyama mbisi ni najisi. Uo ni utamu wa kuambukiza. ¹⁶ Akini iwaho iyo nyama mbisi yahituka kuwa ing'aayo vituhu, naye uyo mntu nkana budi kuita kwa kuhani. ¹⁷ Kuhani onda amamnkanye ili kukaua kana iyo nyama ibadiika kuwa yang'aa. Kana iwa ivyo naye kuhani ambiikiye inga mntu uyo kuwa kug'aa. ¹⁸ Mntu awaho na ihu uwanga ya babu dakwe na dihona, ¹⁹ na hantu dia ihu iditenda dimema au wako denye ding'aa, wenkundu uhanganyika na ung'azi, yakundwa kumwonyesha kuhani. ²⁰ Naye kuhani ondaadimamankanye ili kukauwa kana daoneka diita asi ya babu, na kana izo malaika zibadiika kuwa za ng'aa, kana ni ivyo, kuhani ondaambiikiye kuwa wondauwe vokeo dakwe ni hantu hekuwaho na ihu ido. ²¹ Akini endapo kuhani ondawe kadimamankanya na nkaona malaika yang'aayo ndani ywakwe, na kwamba di asi ya babu bali diffia, kisha kuhani ondaamwenege kwa siku mpungati. ²² Inga daenea kwa panuka kwe babu, kisha kuhani onda ambiikiye kuwa najisi. Uo ni utamu wa kuambukiza. ²³ Akini kana ido wako denye kung'aa donda dibaki hantu hada na nkadizatikuenea, basi ido ni nkovu da ihu, naye kuhani onda mbii kiye kuwa msafi. ²⁴ Babu dihyaho na nyama mbisi itenda suii yekuhanganyikayo na ung'aazi au wako ding'aado, ²⁵ kisha kuhani ondaamamankaye na kukauwa kana, malaika zeaho kwe wako ido zibadiika na kuwa zang'aa, na kana dioneka kuita asi zaidi ya babu, kana diwa ivyo, basi uo ni utamu wa kuambukiza. Uawiya kwe kionda cha moto, naye kuhani ondabiikiye kuwa najisi. Uo ni utamu wa kuambukiza. ²⁶ Akini endapo kuhani kammankanya na kukaua

inga nkakuna malaika yang'aayakwe wako na ingankadokuita asi ya babu iya daffia, basi kuhani ondaamwenege na mntu uyo kwa siku mpunguti.²⁷ Iya yamkunda kuhani kummankanya vituhu mwe siku mpunguti. Iwapo dondadiwe dieneaya kwa upana kwe babu, naye kuhani ondaambiikiye kuwa najisi. Uo ni utamu wa kuambukiza.²⁸ Iwaho ido wako disiga hantu hakwe na nkadina diene kwe babu bali daaga, ni uvimbe tu kuawana na kuhya moto, naye kuhani ondambiikiye kuwa safi kwa kuwa nkiyo zaidi ya kionda cha kuhya.²⁹ Iwapo mgosi au mvyee ana utamu wa kuambukiza kwentwi au mwe kiyevu chakwe,³⁰ kisha kuhani amamkanye mntu uyo kwa ajii ya utamu wa kuambukiza ili kukauwa inga uita ndani, zaidi ya babu, na kana kuna fii za manjano, sisii ndani yakwe, endapo zenda zioneke. Kisha kuhani akabiikiya kuwa najisi. Uo nii wezago, utamu wa kuambukiza mwe mtwi au kwekievu.³¹ Iwaho kuhani amamkanya utamu wa wezago na amanyaho kuwa nkauko asi ya babu, na kana nkakuna fii zichutazo ndani yakwe, kisha kuhani ondaamwenege mntu uyo mwe utamu wa kwezaga kwa siku mpungate.³² Mwe siku mpungate kuhani onda amamkanye vituhu uo utamu ili kukauwa inga ueneeya, iwaho nkakuna malaika wa manjano, na iwaho utamu uuko usawa wa babu tu,³³ basi akundwa mntu uyo kumwogwa, akini hantu henye utamu nkahanahamogwe, naye kuhani onda amwenege mntu uyo mwenye utamu wa wezago kwa siku mpungate.³⁴ Mwe siku mpungate kuhani onda aumamkanye vituhu utamu ili kukauwa inga ueka kuenea ndani ya babu. Iwaho uoneka nkao kuita asi zaidi ya ya babu, kisha kuhani ondambiikiye kuwa mlana. Mntu uyo ondwa afue nguo zakwe, na kisha ondawe mtana.³⁵ Akini ikawa utamu wa wezago uenea kwa hantu hakuu kwe babu baada ya kuhani hakuu kwe babu baada ya kuhani kumbiikiya kuwa kawa mtana,³⁶ naye kuhani yondaimbidi amamkanye vituhu. Iwaho utamu wondauwe uenea mwe babu, kuhani nkakundwa kuonda fii za manjano. Mntu uyo ni najisi.³⁷ Akini iwaho mwe kukauwa kwa kuhani ionekana kuwa uo utamu wa wezago udahaa uenea, basi uo utamu uhona kae. Yeye ni mtana, naye kuhani ondaambiikiye kuwa mtana.³⁸ Iwaho mgosi au mvyee ana mawako wako uwanga ya babu,³⁹ iya kuhani ondaammankaye mntu uyo ili kukauwa inga ayo mawako wako yekung'aayo kwa kufifia, ambado ni nkovu tu dekweavizado kwe babu. Yeye ni mtana.⁴⁰ Iwaho fii za mntu zipuchuka mwe mtwi, yeye ni kihaa akini ni mtana.⁴¹ Na iwaho fii zakwe zibuchuka upande wa mbee wa mtwi wakwe, na iwaho komo dakwe da cheni dina kihaa yeye yu mtana.⁴² Akini iwaho kuna kionda chenye wenkundu wekuhanganyikao na ung'aazi, uwanga ya kihaa chakwe au komo dakwe, uo ni ulamu wa kuambukiza wekweavizao.⁴³ Naye kuhani ondaammankanye ili kukauwa iwaho uvimbe wa hantu haumwaho uwanga ya kihaa chakwe au komo dakwe da cheni dina wekundu wekuhanganyikao na ung'aazi, inga kaoneka na utamu wa kuambukiza kwe babu.⁴⁴ Ikaone ivyo, basi uyo ana utamu wa kuambukiza naye ni najisi. Ni ukwei kuhani ondaambiikiye kuwa najisi kwa ajii ya utamu wakwe kwe mtwi wakwe.⁴⁵ Mntu mwe utamu wa kuambukiza ondaavae nguo zekutatukazo, ni lazima fii zakwe zibadwe mazi, na akundwa kugubika cheni chakwe mpaka hempua na kutoa vuzo, 'Najisi, najisi.'⁴⁶ Naye ondawe najisi siku zose za utamu wakwe wa kuambukiza. Kwa ajii ana utamu ueneao yakundwa kwekaa ikedu chongoi ya nkambi.⁴⁷ Kuna ukati fulani nguo ya mntu yapata kungugu uwanga yakwe. Dadaha kuwa nguo, ama da sufu au kitani,⁴⁸ au kintu chochose chekusukwacho au kufumwa kuawana na mazoya au kitani, au babu au kintu chochose chekugosolwacho kwa babu.⁴⁹ Iwaho hantu hekuchafulwaho hana langi ya kijani au sui mwe nguo, babu, kitnu chekusukwacho au kufumwa basi uo ni ukungu wesambaza, ni lazima uonyeshwe kwa kuhani.⁵⁰ Yakundwa kuhani amamkanye icho kintu kwa ajii ya ukungu; ni lazima akitenge kintu chochose chenacho ukungu kwa siku mpungati.⁵¹ Naho ondaammamankanye vituhu uo ukungu mwe siku mpungati. Iwapo wondauwe usambaa mwe kintu icho, basi ni hakika kwamba uo ni ukungu wenye kukoma, na icho kintu ni najisi.⁵² Na mwenye kumiiki yonda imlazimu kukioka na kuteketea kabisa icho kintu chekuonekacho na ukungu ndani yakwe, nkaijalisha kiwe ni kintu cha namna yani, kwani uo ukungu wadaha kusababisha utamu.⁵³ Iwaho kuhani akimamkanya icho kintu na kukauwa kwamba ukungu nkauzati kuenea kwe nguo au kiya chekusukwacho au kusokotwa kuawana na mazoya, kitani au babu,⁵⁴ basi ondaawambe wakisunde icho kintu chekupatikanacho na ukungu, naye akundwa kukiusa kwa zaidi ya siku mpungati.⁵⁵ Kisha kuhani onda akimamkanye vituhu icho kintu chenye ukungu baadala ya kusuntwa. Kana kina ukungu nkaokubadii langi yakwe, hata kana nkaokusambaa, kintu icho ni najisi. Yakundwa chokwe, nkaijalisha ni hahi ukungu uo wonda uwe ukichafua.⁵⁶ Iwaho kuhani akimamkanya icho kintu, na kana ukungu ufifia baada ya kuwa kasuntwa, basi onda akitatue kiya kipande chekuchafulwacho kuawa kweidanguo au kuawa kwe babu, au kuawa kwe kiya chekusukwacho au kusokotwa.⁵⁷ Ikiwa ukungu wazidi kuoneka mwe nguo, ama mwe kiya chekusukwacho au kufumwa au mwe kintu chochose chekugosolwacho kwa babu, basi, ukungu wonda uwe usambaa. Kintu chose chenye ukungu ni lazima chokwe.⁵⁸ Nguo au kiya chochose chekusukwacho au kufumwa kuawana na mazoya, au kitani, au babu au kintu chochose chekugosolwacho kwa babu – iwaho wakisunta kintu nao ukungu ukawa uawiya, nacho kintu lazima kisuntwe maa ya kaidi, ikabinda chonda kiwe king'aa.⁵⁹ Inu nee sheiya ya ukungu mwe nguo za mazoya au kitani, au kiya chochose chekugosolwacho kwa babu, ili kwamba vyeze vibiikiwe kuwa vitana au najisi.

Chapter 14

¹ Yahweh katamwiia na Musa, akaamba, ² "Inu iwa shaia kwa ajii ya muntu mwekuumbwa mzimu mwe siku ya utakaso. Yoondigwa aetwe ni kuhani. ³ Kuhani endaaite chongoi kwe nkambi kumsunguuma muntu kukaua ati mazala ya utamu wa babu yahonywa. ⁴ Nee kuhani endahoagie kua muntu mwenye kusuntwa lazima adoe wadege watanda waidi, wagima mti wa mwelezi, kitani chenkundu na hisopo. ⁵ Kuhani endaamwagie kukoma yumwe mwe wadege uanga ya mazi matana yekuikwayo mwe nyungu. ⁶ Aho kuhani akamdoa mdege mgima na mti wa mwelezi na kitani

chenkundu na hisopo, na vyose ivi, hamwe na mdege mgima endaaviginte mwe mphome ya mdege mkuchinjwa mwe mazi matana.⁷ Aho kuhani endaanyunye mazi aya maa mpungati uanga ya muntu mkusuntwa mwe utamu, kuhani endaabiikie kua ni mtanda. Aho kuhani endaamwenke mdege mgima hantu heupe.⁸ Muntu mwekuving'azwa endaanyukue nguo zakwe endaamoge fii zakwe zose, endaehake mazi, nee endaho awe mtanda. Yakasiaayo ya hema dakwe kwa siku mpungati.⁹ He siku ya mpungate lazima anyoe nywele za kichwa chake, na lazima pia anyoe ndevu zake na nyusi. Lazima anyoe nywele zake zote, na lazima afue nguo zake na aoge kwenye maji; ndipo atakuwa safi.¹⁰ He siku ya mnane yoondigwa adoe ngoto wa gosi waidi wesao lawama, mwanangoto jike wa mwaka umwe mwese lawama, na ntatu ya kumi ya efa ya unga mtana wekuhanganywao mavuta yenga sadaka ya nafaka ya kihimo kimwe cha mavuta.¹¹ Kuhani mwekumsunta muntu endaamgosoe muntu ekumsuntae, hamwe na via vintu, aho ha Yahweh hantu ha kwengiia mwe hema ya mkuntano.¹² Kuhani endaadoe mwanangoto dume na kumlavya enga sadaka ya hatia, hamwe na kihimo cha mavuta; endaavisingise kwe sadaka ya kusingiswa aho he Yahwe.¹³ Yoondigwa akome mwanangoto dume hantu ha kuchinjia sadaka ya zambi na sadaka ya kuteketezwa he eneo da hema, kwa sibabu sadaka ya zambi ni ya kuhani, enga agosoavyo sadaka ya hatia, kwa sibabu n takatifu zaidi.¹⁴ Kuhani endaadoe mphome ntuhu ya sadaka ya hatia na kuiika he ncha ya gutwi da kudiia da muntu yuda msuntwa, kwe chaa cha muundi wa kudiia.¹⁵ Nee kuhani endahoadoe mavuta kulawa mwe kia na kuyagea mwe kifumba cha mkono wakwe wa kumoso, na kugea chaa cha mwe mavuta ayo mwe mkono wa kumoso,¹⁶ na kunyunya mavuta mwe baazi ya vyaa maa mpungati aho he Yahwe.¹⁷ Kuhani endaaieke mavuta yekusigaayo mwe mkono wakwe he nncha ya gutwi da muntu wa kusuntwa, uanga ya chaa gumba cha mkono wa kudiia, yoondigwa aike mavuta aya uanga ya mphome kulawa kwe sadaka ya hatia.¹⁸ Sa mavuta yekusigaayo kua mwe mkono wa kuhani, endaaiake uanga ya mutwi wa muntu msuntwa, na kuhani endaagosoe utakaso kwa ajii yakwe he Yahwe.¹⁹ Aho kuhani endaalavye sadaka ya zambi na kugosoa kwevana kwa ajii yakwe msuntwa kwa sibabu ya kwesekua safi, naho akabindaaho aikome sadaka ya kuokwa.²⁰ Aho kuhani endaalavye sadaka ya kuteketezwa na sadaka ya nafaka uanga ya mazabahu. Kuhani endaagosoe kwevana kwa ajii ya muntu uyo na aho endaawe safi.²¹ Kwa ajii iyo, ati muntu ni mfusi na nkadaha kumudu kulavya uku, aho adaha kudoa ngoto dume yumwe enga sadaka ya hatia ya kusuntwa, kugosoa kwevana kwa ajii yakwe mwenye, na mwenga ya kumi ya efa ya unga mtana uhanganywa na mavuta enga sadaka ya nafaka na kia cha mavuta,²² hamwe na njiwa waidi au kindi mbii za njiwa, adahazo kupata; mdege yumwe endaawe sadaka ya zambi na mtuhu sadaka ya kuteketezwa.²³ He siku ya mnane yoo ndigwa awaete kwa kuhani kwa ajii ya utakaso, ha kwengiia kwe hema ya mkuntano, aho he Yahwe.²⁴ Kuhani endaadoe mwanangoto kwa ajii ya sadaka, naho endaadoe hamwe na kiasi cha mavuta ya mizeituni na endaaavyenue uanga enga avyegaa kwa Yahwe.²⁵ Endaamkome mwanangoto kwa ajii ya sadaka ya hatia naho endaadoe mphome ntuhu ya sadaka ya hatia na kuiika uanga ya nncha ya gutwi da kudiia da yuda msuntwa, uanga ya nncha ya gutwi da kudiia da yuda msuntwa, uanga ya chaa gumba cha mkono wakwe wa kudiia, naho kwe chaa kikuu cha muundi wa kudiia.²⁶ Aho kuhani endaakupue mavuta matuhu mwe kifumba cha mkono wakwe wa kumoso,²⁷ naho endaanyonge kwa chaa chakwe cha kudiia mavuta yekumwe ye mwe mkono wa kumoso maa saba aho he Yahwe.²⁸ Nee kuhani endahoaieke kiasi cha mavuta ya mwe mkono wakwe kwe nncha ya gutwi da yuda muntu wa kusuntwa, he chaa gumba chakwe cha mkono wa kudiia na chaa kikuu cha muundi wa kudiia, maeneo yadayada yekuikwayo mphome ya sadaka ya hatia.²⁹ Endaaieke mavuta yekusigaayo ya mwe mkono wakwe uanga ya yuda msuntwa, kugosoa kwevana kwa ajii yakwe aho he Yahwe.³⁰ Yoondigwa alavye sadaka ya njiwa au makinda ya njiwa yada yadahayo kwenkigwa muntu -³¹ yumwe enga sadaka ya zambi na ntuhu enga sadaka ya kuteketezwa, hamwe na sadaka ya nafaka. Nee kuhani endahagosoe kwevana kwa ajii ya yuda endaesuntwe aho he Yahwe.³² Inu ni shaii kwa ajii muntu kwakwe kuna asali za utamu wa babu, mwesekudaha kumudu kiwango cha sadaka kwa ajii ya utakaso wakwe.³³ Yahwe katamwiia na Musa na Haruni, akaamba,³⁴ "Ukati mwendahomweze kwe si ya Kanaani nekuwenkayo kumiiki, naho ati naika nkungugu umemao mwe nyumba kwe si ya miliki yenu,³⁵ nee yeemwe kumiliki nyumba ida yoondigwa eze kugombeka na kuhani. Yoondigwa atamwiie 'Yaoneka hangu hana kintu fulani sa nkungugu mwe nyumba yangu.' "³⁶ Aho kuhani endaamulu kua walavye vintu vyose yve nyumbai kabla nkazati kuita nyumbai kukaua usibitisho wa nkungugu, kiasi kua nkakuna mwe nyumba chendachokigosolwe najisi. Chazae kuhani oondigwa aite akakaue umo nyumbai.³⁷ Ye oondigwa amamankanye nkungugu kukaua ati uumo mwe ukanto wa nyumba, na kukaua ati waoneka ukijani hambu mwenkundu he mfeeji ukauwikavyo he ukanto.³⁸ Ati nyumba ina nkungugu, nee kuhani endaholawe chongoi ya nyumba na kuvugaa muango kwa siku mpungati.³⁹ Aho kuhani endaaue vituhu kwe siku ya mpungati na kuimamankanya kukaua ati nkungugu imema mwe ukanto wa nyumba.⁴⁰ Savyo aho kuhani endaaieke kwa wayause maiwe yenayo nkungugu naho yasigwe kwe najisi chongoi ya mzi.⁴¹ Ye endaaonde kanto zose ze nyumbai zikwangulwe, naho yoondigwa vintu vyekubanangwavyo na vyekukwalwavo chongoi ya mzi na kuviasa hantu hatana.⁴² Yoondigwa wayadoe maiwe matuhu na kuyaika hantu maiwe yekusigwaho, naho yoondigwa watumie msanga mhya kutoea hipu nyumba.⁴³ Ati nkungugu yeza vituhu naho yengia kwe nyumba yenye maiwe yausigwa na ukanto ukwangulwa na kutoigwa lipu uhya,⁴⁴ aho kuhani oondigwa eze engie nyumbai naho amamankanye nyumba kukaua ati nkungugu imema mwe nyumba. Ati ni ivyo, iyo ni nkungugu yeayokutama, na nyumba ni najisi.⁴⁵ Nyumba iyo yoondigwa igwiswe aho sii. Ayo maiwe mbao, na lipu yose mwe nyumba yoondigwa yenulwe kwegalwa chongoi ya mzi hantu najisi.⁴⁶ Kwa chonge, yoyose muita mwe nyumba ukati ivugalwa endaawe najisi kubua guoni.⁴⁷ Na yoyose mgona mwe nyumba oondigwa anyukue nguo zakwe, na yoyose mwekudiia nyumbai oondigwa anyukue nguo zakwe.⁴⁸ Ati kuhani endaengie nyumba iyo kuimamankanya kukaua ati nkungugu imema mwe nyumba yekusiayo kutoigwa lipu nee, ati nkungugu isia endaabiikie nyumba iyo kua yatama.⁴⁹

Aho kuhani aondigwa adoe wadege waidi kusunta nyumba, na mti wa mwelezi, na sufu nyekundu, na hisopo.⁵⁰ Endaamkome mdege yumwe mwe mazi matana kwe kia cha uongo.⁵¹ Endaadoe mti wa mwelezi, hisopo, sufu nyenkundu na mdege mgima, naho kuvichovya mwe mphome ya mdege mwekufa, kwa mazi matana, na kunyunya mwe nyumba maa mpungati.⁵² Yendaisuntwe nyumba kwa mphome ya mdege na mazi matana, hamwe na mdege mgima, mti wa mwelezi, hisopo, na sufu nyenkundu. Iya endaamuekee mdege mgima aite chongoi ya mzi mwe minda.⁵³ Kwa sia inu yoondigwa agosoe kwevana kwa ajii ya nyumba, na yendaiwe ntana.⁵⁴ Inu shaia kwa aina zose za athali utamu wa babu na vintu vyose vietavyo utamu wengao aho, na kwa ajii ya kuwawigwa,⁵⁵ na kwa nkungugu kwe mavazi na nyumba, na kwa ajii ya uvimbe,⁵⁶ kwa ajii ya uhee, mabaka,⁵⁷ kumanya ukati wowose tatizo idi ni najisi hambu ni mweini disuntwa. Inu ni shaia kwa ajii ya asali za utamu wa nkungugu.

Chapter 15

¹ Yahwe nee katamwiia na Musa na Haruni, akagombeka,² "Uwambe wantu wa Israeli, na ugombeke kwao, 'Ukati muntu yoyose mwe mwii wakwe kaigwa ni kisonono alauua unte, atenda najisi.³ Unajisi wakwe waawana na athali za kisonono. Iwe mwii wakwe walavya unte au uheza, uwo ni unajisi."⁴ Usazi wowose agoneao wenda uwe ni najisi, na kia kintu ambacho ekaaia uwanga yakwe chenda kiwe najisi.⁵ Yeyose mdonta usazi wakwe lazima afue nguo zakwe naho ehake mwe mazi, endaawe kanajisika mpaka guoni.⁶ Yoyose mwekaa mwe kintu chochose ambacho muntu ambae kaigwa ni kisonono kekaiya, muntu uyo lazima afue nguo zakwe naho ehake mwe mazi, na enda awe najisi mpaka guoni.⁷ Na yeyose mdonta mwii wa ambae kaigwa ni kisonono lazima afue nguo zakwe na ehake mwe mazi, na awe najisi kiamuo guoni.⁸ Kama muntu ambae aona mazimazi kama ayo kwa muntu fulani ambae kang'aa, aho muntu uyo lazima afue nguo zakwe na ehake mwe mazi, na enda awe najisi kiamuo guoni.⁹ Tandiko dodose ambado ambae ana mazimazi ya kisonono akadekaiya denda diwe najisi.¹⁰ Yeyose mkidonta kintu chochose chekuwacho si ya muntu uyo chenda kiwe najisi mpaka guoni, na yoyose mwenda enue vintu ivyo lazima afue nguo zakwe na ahake mazi endaanajisike mpaka guoni.¹¹ Ambae ana mazimazi enga ayo akamdonta kabla kwanza ya kusunta mikono yakwe mwe mazi matana, muntu mwekudontwa lazima afue nguo zakwe na ehake mwe mazi na endaawe najisi mpaka guoni.¹² Nyungu yoyose ya uongo ambayo ambae anamazimazi kama ayo akaidonta lazima itulwe, na kia chombo cha mti lazima kisuntwe na mazi matana.¹³ Ukati mwenye kisonono asuntwaho kisonono chakwe, aho lazima ataazie kwa ajii yakwe misi mpungate kwa ajii ya kusuntwa kwake; nee ndiho afue nguo na asunte mwii wakwe mwe mazi yaseeayo. Nee ndiho awe mtana.¹⁴ Mwe misi ya nane lazima adoe njiwa waidi au matinda waidi wa njiwa na eze mbele za Yahwe hekweengia mwe hema da mkuntano, hada lazima alavye awo wadege kwa kuhani.¹⁵ Lazima kuhani awalavye, yumwe enga sadaka ya zambi na ntuhu enga ya kudagabiza, na kuhani lazima agosoe upatanisho kwa ajii yakwe mbele za Yahwe kwa ajii ya kisonono chakwe.¹⁶ Kama muntu yoyose wigwa ni shahawa, aho lazima ahake mwii wakwe wose mwe mazi; enda anajisike mpaka guoni.¹⁷ Kia vazi au babu ambado uwanga yakwe kuna shahawa lazima hasuntwe mwe mazi; yendaiwe najisi mpaka guoni.¹⁸ Na kama mvyee na mgosi wakagona hamwe kunakulawi gwa ni shahawa kuita kwa mvyee, lazima wose waidi wehake mwe mazi; wenda wawe najisi mpaka guoni.¹⁹ Mvyee engiaho mwe siku, enda aendelee kunajisika mwe misi mpungate, na yoyose mwenda amdonte endaawe najisi mpaka guoni.²⁰ Chochose agoneacho uanga yakwe ukati wa hedhi chendakiwe najisi kia kintu ambacho ekaiya savyo chendakiwe najisi.²¹ Yeyose mwenda adonte kitanda chakwe lazima afue nguo zakwe naho akehake mazi; muntu uyo endaawe najisi mpaka guoni.²² Yeyose mwenda adonte usazi wakwe lazima afue nguo zakwe naho akehake mazi; muntu uyo endaawe najisi mpaka guoni.²³ Iwe uwanga ya usazi au kintu chochose uwanga ya hohose endaho ekae, kama akakidonta, muntu uyo endaawe najisi mpaka guoni.²⁴ Atiho mgosi yoyose akagona naye, na unajisi wa mvyee ukamdonta, enda awe najisi misi mpungate, kia usazi ambao agonea mgosi uyo wenda unajisike.²⁵ Kama mvyee alawa npome kwa misi mingi ambayo nkiyo ya hedhi yakwe, au ikalawa kwemboka kipindi chakwe cha hedhi, ukati wose wa misi ya kunajisika, endaawe enga ekuwaye mwe misi ya hedhi zakwe. Yeye ni najisi.²⁶ Kia usazi ekaiyao ukati wose wa kulawa npome wendaawe nsawa tu enga usazi agoneao ukati wa hedhi, na kia kintu ambacho ekaiya chenda kiwe najisi kama tu unajisi wa mwe hedhi.²⁷ Na yoyose mkidonta kintu gati ya vintu ivyo endaawe nnajisi, lazima afue nguo zakwe na ehake mwenye mwe mazi, na endaawe najisi mpaka guoni.²⁸ Mia kama mvyee kangaa mwe kulawigwa npome aho endaataazie kwa ajii yakwe misi mpungate, badii ya izo endaawe mtana.²⁹ Mwe misi mnane endadoe mwakwe njiwa waidi ama makinda maidi ya njiwa na enda awaete kwa kuhani hakwengiia hema da mkuntano.³⁰ Uyo kuhani endaavye mdege yumwe enga sadaka ya zambi na ntuhu enga sadaka ya kudagabiza, na enda agosoe upatanisho kwa ajii ya uyo mbele ya Yahwe kwa ajii ya unajisi wa mvyee mlawa npome.³¹ Uwanega wantu Israeli mwe unajisi wao iyo lazima, kwa iyo kuawana na unajisi wao nkawanawafe, kwa kudichafua hema dangu, ambamo nekaa gati yao.³² Uwo nee utaatibu kwa kia ambae ana kisonono, kwa ajii kia mgosi ambae shahawa yakwe yamlawa yamtenda kuwa najisi,³³ kwa ajii mvyee ambae yu mwe kipindi cha hedhi, kwa ajii ya yoyose mwenye kisonono, awe ni mgosi au mvyee, na kwa ajii ya yoyose mgona na mvyee najisi.

Chapter 16

¹ Yahwe katamwiia na Musa - inu ni baada ya fiye ya wana waidi wa Haruni, wekuaho hehi na Yahwe na nee wee wafa.² Yahwe akamwamba Musa, "Tamwiia na Haruni kakio na umwambie nkakuna kweza tu ukati wowose kwe hatakatifu hantu hatakatifu mwe pazia, mbele yakangubiko kawevano.³ Ivi nee jinsi Haruni lazima eze mwehatakatifu ha

hatakatifu. Yeye lazima engie hamwe na ndama kana sadaka ya zambi na ngoto ngosi kana kafa ya zambi. ⁴ Ni lazima avae nkazu ya kitani na lazima avae mwe nguo ya kitani, na lazima avae ukanda wa kitani na kilemba aha kitani. Aya ni mahambo matakatifu. Lazima chake mwii wakwe mwe mazi na avae mahambo aya. ⁵ Lazima adoe kwe utifi wa wantu wa Israeli mbuzi waidi wagosi kana kafa ya zambi na ngoto ngosi yumwe ikawa ni sadaka ya kudagamizwa. ⁶ Aho Haruni lazima aete ng'ombe kana kafa ya zambi, ambayo yendaiwe kwa ajii yakwe mwenye kugosoa wevano kwa ajii yakwe mwenye na familia yakwe. ⁷ Lazima adoe mbuzi waidi na kuwaika mbele ya Yahwe mwe uvi wa kwengia kwe hema da mdugano. ⁸ Nee Haruni lazima atowe kula kwa ajii ya mbuzi ao waidi kula mwenga kwa ajii ya Yahwe, na kula ntuhu kwa ajii ya mzigwa. ⁹ Nee Haruni lazima aavye mbui ambae kula imgwia kwa Yahwe na kumwaavya mbuzi uyo kana kafa ya zambi. ¹⁰ Akini mbuzi ambae kula kuzigwa imgwia lazima aelwe kwa Yahwe akawa mgima kugosoa wevano kwa kumwekea aite kwe mani kana mbuzi mzigwa. ¹¹ Pia Haruni lazima aete ng'ombe kwa ajii ya sadaka ya zambi, ambayo yenda iwe kwa ajii yakwe mwenye, lazima agosoe mwevano kwa ajii yakwe mwenye na familia yakwe ivyo lazima yeye amkome uyo ng'ombe kana sadaka ya zambi kwa ajii yakwe mwenye. ¹² Haruni lazima adoe chetezo chekumemacho mkaa wa moto kuawa kwe mazabahu mbele ya Yahwe, na mikono imema ubani mtana, na kueta vintu ivi mwepazia. ¹³ Aho lazima aike ubani uwanga ya moto mbele ya Yahwe ili kwamba zunde kuawa mwe ubani didahe kugubika kigubiko cha kiaga cha imani mwevano. Yeye agosoe ivyo ili kwamba aseku. ¹⁴ Aho lazima adoe kiasi cha mphome ya ng'ombe ili kuimya kwa chaa chakwe mbele ya kigubiko cha wevano. Lazima anyunyize kiasi cha damu kwa kidole chake mara saba mbele ya kifuniko cha upatanisho. ¹⁵ Naho lazima akome mbuzi kwa ajii ya kafa ya zambi ambayo ni kwa ajii ya wantu na kuieta mpome yakwe mwe pazia. Aho lazima aigoswee mphome kana ekugosavyo kwe mphome ya fahali: lazima aimyage uwanga ya kagubiko cha upatanisho na mbele ya kagubiko ka wevano. ¹⁶ Yeye lazima agosoe wevano kwa ajii ya hantu hatakatifu kwa sibabu ya ugosoi wa sama ya wantu wa Israeli, na kwa sibabu ya uasi na zambi zao zose. Yeye pia ni lazima agosoe aya kwa ajii ya hema ya mdugano ambao Yahwe ekaa gati yao, mwe uweho wa ugosoi wao wa sama. ¹⁷ Nkakuna muntu mkundwa kuwaahwa mwehema ya mdugano ukati Haruni ekwengiaho kugosoa wevano mwe hantu hatakatifu ha hatakatifu, mpaka aawe chongoi kabinda kugosoa wevano kwa ajii yakwe mwenye na kwa ajii ya familia yakwe na kwa ajii ya utifi wa Israeli. ¹⁸ Yeye lazima aite chongoi kwe mazabahu aho mbele za Yahwe na kugosoa wevano kwa ajii ya iyo na lazima adoe kiasi cha npome ya mbuzi na kuiika uwanga ya npembe za mazabahu yose kuzunguka. ¹⁹ Akundwa amyage kiasi cha mpome uwanga yakwe kwa chaa chakwe maa mfungate kuing'aza na kuitanga maalumu kwa Yahwe, hae kuawa ugosoi wa sama ya wantu wa Israeli. ²⁰ Endaho abinde kwevanya kwa ajii ya hantu hatakatifu sana, hema da mdugano, na mazabahu, lazima amweete mbuzi ambae ni mgima. ²¹ Haruni lazima aike mikono yakwe yose uwanga ya mutwi wa mbuzi uyu ambaye ni mgima na akili uwanga yakwe maovu yose ya wantu wa Israeli, uasi wao wose, zambi zao zose. Aho lazima aike zambi izo uwanga ya mtwi wa mbuzi na amweeke mwe ukauwizi wa muntu mwetayali kumuongeza mbuzi uyo kwemani. ²² Mbuzi lazima enulwe uwanga wakwe mwenye uovu wase kuita hantu hakiwa. Kuda mzituni, uyo muntu mweeke mbuzi aite hulu. ²³ Aho Haruni akundwa kuita vituhu umo mwehema ya mdugano na kuvua mahambo ya kitani ambayo kehamba kabla nkazati hantu hatakatifu sana, na akundwa kuyabada mahambo ayo hada. ²⁴ Akundwa asunte mwii wakwe kwa mazi hantu hatakatifu na ehambe nguo zakwe za kawaida, pia lazima aawe chongoi kuavya kafa ya kudagamizwa na kafa ya kudagamizwa ajii ya wada wantu na kwa sia inu agosoa wevano kwa ajii yakwe mwenye na kwa ajii ya wantu. ²⁵ Lazima yeye ake mavuta ya kafa ya zambi uwanga ya mazabahu. ²⁶ Uyu muntu mumbada mbuzi mzigwa aite hulu anyukua nguo zakwe na kusunta mwii wakwe mwe mazi; baada ya ayo, adaha kuuya vituhu nkambini. ²⁷ Yuda fahali kwa ajii ya sadaka ya zambi na mbui na mbuzi kwa ajii ya sadaka za zambi, ambae mpome yakwe nee ietwa kugosoa wevano mwe hantu hatakatifu, lazima yegalwe chongoi ya nkambi. Kuda lazima woke, mababu yao, nyama yao na mavi yao. ²⁸ Uyu moka mphaamo izo lazima anyukue nguo zakwe na ehake mwii wakwe mwe mazi, baada ya aho adaha kuuya vituhu kwe nkambi. ²⁹ Inu yenda iwe shalti kwa ajii yenu kwamba mwe mwezi wa mfungate kwenako msi wa kumi wa mwezi mwenda mzizitie wenye na msekugosoa ndima, iwe mwenyezi wa kuvyaigwa au mgeni mwekaa gati yenu. ³⁰ Inu ni kwa sibabu mwe msi unu wa mwevano wenda ugosolwe kwa ajii yenu, kuming'aza nywinywi kuawa zambi zenu zose ili mwe watanda mbele za Yahwe. ³¹ Inu ni maalumu kwa Sabato ya kuhumwiiza kwa ajii yenu na lazima mzizitie wenyewe na mwesekugosoa ndima. Idi denda shalti kati yenu. ³² Kuhani mkuu ambae asiswe mavuta na kuikua wakfu kuwa kuhani mkuu mwe nafasi ya kati akwe, lazima agosoe wevano unu na kwehamba nguo ya kitani ayo ni mavazi matakatifu. ³³ Lazima agosoe wevano kwa ajii ya hantu hatakatifu sana, lazima agosoe wevano kwa ajii ya hema ya mdugano na mazabahu na lazima agosoe wevano kwa ajii ya makuhani na kwa ajii kusanyiko da wantu. ³⁴ Inu daima yenda iwe shalti kwa ajii yako kugosoa wevano kwa ajii ya wantu wa Israeli kwa sibabu ya zambi zao zose maa mwenga kia mwaka." Na nee ikagosoka kana Yahwe ekumwamuluvyo Musa.

Chapter 17

¹ Yahweh akamwamba Musa, ² "Tamuia na Aroni na wanawe, na wantu wose wa Israeli. Waambie mbui zose ambazo Yahweh: ³ Mntu yoyose wa Israeli mkoma fahali au mana-ngoto au mbuzi nkambini, au se ya nkambi, ili kumuavya dhabihu-- ⁴ kana nkamueta kwe hema da engio da kudugania ili kumuavyo dhabihu kwa Yahweh mbele za hema dakwe da kudugania, mntu uyu ana hatia ya mphome yekwetikayo. Kakoma, na mntu uyo sharti akomwe miongoni mwa wantu wakwe. ⁵ Kusudi haswa ya amri inu ni kwamba wantu wa Israeli waete dhabihu zao kwa Yahweh kwe engio da hema da

kudugania, wandawaziete kwa kuhani zidahe kuavigwa kuwa matoleo ya shukurani kwa Yahweh, baadala ya kuavya dhabihu hadharani mwe shamba. ⁶ Kuhani andaanyunyize mphome uwanga ya madhabahu ya Yahweh kwe engio da hema da kudugania; andaayoke mavuta yakwe ili kuavyo harufu ntana mbele ya Yahweh. ⁷ Ni lazima wantu wasekuavya ntuhu dhabihu zao kwa sanamu za mbuzi ambazo kwayo ni kama makahaba. Idi nndadiwe ni agizo da kudumu kwa ajii yao mwe uvyazi wa wantu wao wose. ⁸ Ni lazima uwambie, 'Mntu yoyose wa Israeli, au Mgeni yoyose muishi miongoni mwao, mlavya dhabihu' ⁹ na asekueta kwe engio da hema kuavya kwa Yahweh, mntu uyo vyedi akomwe.' ¹⁰ Na mntu yoyose wa Israeli, au yoyose wa Wageni mwe miongoni mwao, ambaye kanywa mphome, nndanimkome. ¹¹ Kwa kuwa uhai wa mnyama yoyose umwe mphome yakwe, nkiilavya mphome yakwe kwenu ili iwe upatanisho juu ya madhabahu kwa ajii ya uhai wenu, kwa sibabu ni mphome na ietayo upatanisho, kwa kuwa ni mphome ipatanishayo kwa ajii ya uhai. ¹² Kwa iyo ne nkiwambia wantu wa Israeli kwamba nkayuhu gati yenu impasaye kuda mphome wala yoyose wa Wageni muishi miongoni mwenu ndiye ade mphome. ¹³ Na yoyose miongoni mwa wantu wa Israeli, au yoyose kwa Wageni mwe miongoni mwenu ni lazima etie mphome ya mnyama na kuifukia iyo mphome kwa mavumbi. ¹⁴ Kwa kuwa uhai wa kia kiumbe umwe mphome yakwe. Ni kwa sibabu inu nkiwambia wantu wa Israeli, ni lazima msekuda mphome ya kiumbe chochose, kwa kuwa maisha ya kiumbe chenye uhai ni mphome yakwe. Yoyose muida akomwe. ¹⁵ Mntu yeyose mda kibudu, au ambaye kalaluriwa na wanyama wa porini, ama yuda mntu ni mwenyeji wa kuvyagwa au ni mgeni aishiye miongoni mwenu, ni lazima afue nguo zakwe na kwehaka mazi, naye andaatende najisi hadi guoni. Kisha anda awe safi. ¹⁶ Akini kana nkafua nguo zakwe au kwehaka mazi mwe mwii wakwe, ni lazima ende na hatia. yakwe."

Chapter 18

¹ Yahweh akatamwiia na Musa, akamba, ² "Tamwiia na wantu wa Israeli na uwambe, "Mie nee Yahweh Mungu ywenu. ³ Mwesekugosoa mbui ambazo wantu wa Misri wazigosoa, hantu mwekuaho mkekaa bosi. Na ni lazima mwesekugosoa mbui zia wazigosaozao wantu wa Kanaani, sii ambayo namyegaa nywinywi. Mwesekutongea dastuli zao. ⁴ Shaia zangu neendizomgoso, na amli zangu nee ndizomzitoze, kwa sibabu Mie nee ndimi Yahweh Mungu ywenu. ⁵ Kwa iyo lazima mazitundue hukumu zangu na shaia zangu. Ati muntu kazitongea, n'ndaishi kwa sibabu ya izo. Mie nee Yahweh. ⁶ Henu hesekuwaaho na ndiyeagone na yoyose mwenye uhusiano wa hehi naye. Mie nee Yahweh. ⁷ Wesekumgea soni tatiako kwa kugona na mamiako. Ye ni mamiako! Nkuondigwa kumgeasoni yeye. ⁸ Wesekugona na yoyose mwe wakaza tatiako; wesekumgea soni namna iyo tatiako. ⁹ Wesekugona na yoyose yumwe mweao ama ni mwanakivye ya tatiako au mwana kivye ya mamiako, ama mwekuewa nyumbai mwenu au hae nawe. Wesekugona na waumbuzo. ¹⁰ Wesekugona na mwanakivye ya mwanao, au mwanakivye ya mwanao ya kivye. Iyo nee ni soni yako mwenye. ¹¹ Wesekugona na mwanakivye ya mkaza tatiako, mwekuvyagwa kwa tatiako, ye ni umbudo, na wesekugona nae. ¹² Wesekugona na umbude da tatiako. Ye ni ndugu ya hehi kwa tatiako. ¹³ Wesekugona na dadie da mamiako. Ye ni ndugu ya mamiako. ¹⁴ Wesekumgea soni ndugu ya tatiako kwa kugona na mkaziwe. Wesekuwanachehi kwa kusudi ido; ye ni mamiakongazi. ¹⁵ Wesekugona na mwanakivye-mkweo, Ye ni mkaza mwanao; wesekugona nae. ¹⁶ Wesekugona na mkaza kakio; wesekweza kumgea soni yeye kwa sia inu. ¹⁷ Wesekugona na mvyee ukaawaaho na mwanawe ya kivye, au mwanakivye ya mwanawe au mwanakivye ya mwanawe ya kivye. Ao ni nduguze wa hehi na kugona nao nee ni ubanasi. ¹⁸ Wesekumtegua dadie da mkazio kuwa mkazio ya kaidi na kugona ukati bado mkazio ya bosi yu meso. ¹⁹ Wesekugona na mvyee ukati wakwe wa kwengia mwe siku. ²⁰ Ye ni najisi kwa ukati uo. Wesekugona na mkaza mwehehi yako na kwechafua mwenye kwakwe kwa sia iyo. ²¹ Mwesekuwaavya wana wenu ili kuwembosa kwe moto, ili kwamba muwaavye kafa kua Moleki, kwa sibabu mwesekweza kudinajisi zina da Mungu ywenu. Mie nee Yahweh. ²² Wesekugona na mgosi mtuhu inga ugonavyo na mvyee. Mbui inu ni ubanasi. ²³ Wesekugona na mnyama yoyose na kwegea unajisi kwakwe. Nkauyondigwa mvyee kuafya kugona na mnyama yoyose. Uo ni upotovu. ²⁴ Mwesekwegeausama wenye mwe sia izi, kwa kua mwe sia izi mataifa yagewausama, mataifa ambayo n'daniyaguuse yalawe kwa ajii yenu. ²⁵ Ni kwa sibabu si inajisiwa, ivyo niliadhiku zambi yao, nayo si ikawatahika wakazi wakwe. ²⁶ Kwa iyo, yondigwa kuzitoza amli zangu na maagiizo yangu, na mwesekugosoa aina yoyose ya mbui izi za maema waa Mwisraeli mvyagwa au Mgeni mwekaa mwenu. ²⁷ Kwa kua ni ubanasi unu ambao wantu waugosoa, wada ambao wekaa aha kabla yenu, na ivisasa sii inajisiwa. ²⁸ Kwa iyo muwe waangalifu ili kwamba sii yesekumitahika nywinywi baada ya kua muinajisi, inga yekuwatchikavyo wada wantu wekuwaoumo kabla yenu. ²⁹ Yoyose mgosoa mbui izi za kuifya, wantu wagosoa mbui izo za kuifya lazima watakatiliwa hae kuawa mweao wantu wao. ³⁰ Kwa iyo yondigwa kuzitoza amli zangu na wesekugosoa mwenga na mwenga ya destuli izi ziifazao ambazo zigosolwa aho kabla yenu, ili mwesekujinajisi wenye kwa izo. Mie nee Yahweh Mungu ywenu.

Chapter 19

¹ Yahweh akatamwia na Musa, akaamba. ² Tamwia na kusanyiko dose da wantu wa Israeli na uwambe, 'Ni lazima muwe watakatifu, kwa kuwa miye Yahweh Mungu wenu ni mtakatifu. ³ Kiya muntu amstahi tati yakwe na mami yakwe. Naho ni budi mzitoze Sabato zangu. Miye nee Yahweh Mungu wenu. ⁴ Mwese kuzihitua sanamu zesazo thamani, wala kujigoswea wenye miungu kuavia mwe chuma. Miye nee Yahweh Mungu wenu. ⁵ Uavyaho dhabihu za kafa ya ushirika kwa Yahweh, wonda ulavye ili upate uhusa. ⁶ Ni budi iigwe siku iyo iyo wekuilavyao, au siku itongea. ⁷ Ati kuna kintu chochose ndicho kisigae mpaka siku ya katatu, ni budi kiteketezwe kwa moto. Ati chonda kiigwe mwe siku ya katatu

chonda kiwe haamu. Nkakina kikubalike, ⁸ Miya kiya mwendae akida ni budi adoe kosa dakwe mana kakikosea heshima kintu kitakatifu kwa Yahweh. Mntu uyo ni budi achinjwe na wantu wakwe. ⁹ Ubondaho ubosi mwe sii yako, wese kubonda mpaka mwe mhaka wa mnda wako wala nkuna ukusanye mabaki ya ubosi wako wose. ¹⁰ Wese kukusanya kia zabibu mwe mizabibu yako wala wese kudodaa zabibu zekugwazo si mwe mnda wa mizabibu. Ni budi uzibade kwa ajii ya wakiwa na kwa ajii ya wageni. Miye nee Yahweh Mungu wako. ¹¹ Wese kubawa, wese kusema umbea. Mwesekudanganyana. ¹² Wese kuapa kwa zina dangu kwa umbea na kudinajisi zina da Mungu wako. Miye nee Yahweh. ¹³ Wese kumkandamiza jiani ywako wala kumbaia. Wese kutoza ujila wa kibauwa hio chose hadi keokeo. ¹⁴ Wese kumlani kiziwi au kuika kigingi mbee ya kipofu. Badala yakwe yakulazimu umuogohe Mungu wako. Miye nee Yahweh. ¹⁵ Wese kubabaisha hukumu ikawa nkiyo ya ukwei. Wese kuonyesha upendeleo kwa mntu fulani eti kwakuwa ni mkiwa na wese kuonyesha upendeleo kwa mntu fulani eti kwa kuwani mntu muhimu. Badala yakwe amua kesi ya jirani yako kwa haki. ¹⁶ Wese kuita uku na uko kutamwia mbui za uchochezi kati ya wantu wako, bali ondeza kulinda maisha ya jiani yako. Miye nee Yahweh. ¹⁷ Wese kumchukia nduguyo mwe moyo wako. Mgombeze jiani yako kwa heshima ili wese kwengia mwe zambi kwa ajii yakwe. ¹⁸ Wese kuiha kisasi au kuwa na chuki yoyose kwa wantu wako, miya badala yakwe umkunde jiani yako kama wependavyo wee mwenye. Miye nee Yahweh. ¹⁹ Toza amri zangu. Wese kuwavyaza wanyama wako kwa kutumia wanyama wa aina ntuhu tofauti. Wese kuhanganya aina mbii tofauti za mbeyu uhandaho mnda wako. Wese kuvaa nguo yekufumwayo kwa nyuzi za rangi mbii tofauti zekuhanganywazo hamwe. ²⁰ Yoyose ndiye agone na mndee mtumwa mwe kuombwa ni mgosi mtuhu, miya nkazati kukombolwa au kuikwa huu, lazima waadhibiwe. Nkawana wakomwe mana yuda mndee nkekuwa huu. ²¹ Ni budi mntu uyo aete sadaka yakwe ya masa kwe mmwaango wa hema da kukuntana ngoto mgosi awe sadaka ya masa. ²² Ikabinda kuhani onda atende upatanisho kwa ajii yakwe kwa uyo ngoto mgosi mbee za Yahweh kwa ajii ya zambi ekugosoayo. Naiyo zambi yekugosolwayo yonda isamehewe. ²³ Mwendaho mwengie mwe sii na kuhanda aina zose za miti ya nkande, kisha monda mhesabu matunda yondayo yavyaigwe kuwa yaomezwa kuigwa. Tunda donda diemezwe kuigwa kwa miaka mitatu. Nkadina diigwe. ²⁴ Miya kwe mwaka wa nne, matunda yose yonda yawe yedi, kafa ya sifa kwa Yahweh. ²⁵ Kwe mwaka wa shano wadaha kunda tunda ambado kudingoja ili kuwa mti udahe kuvyaa zaidi. Miye nee Yahweh Mungu ywako. ²⁶ Wese kunda nyama yoyose ambayo ina mphone. Wese kuuza kwa roho juu ya wakati wezao, ²⁷ Wese kuwazuia watuhu kwa siya ya nguvu za usawi. Mwese kutongea tabia za wantu wese dini enga via kumoga denge au kumoga mphembe za ndevu zenu. ²⁸ Wese kusenga mwii wako kwa ajii ya wekufao au kuchanjwa sae mwe mwii wako. Miye nee Yahweh. ²⁹ Wese kumuabisha mwanao wa kivye, kwa kumgosa malaya, ama nkivyo Taifa donda digwiye kwe umalaya wa sii yonda imeme ubaya. ³⁰ Wonda uziike vyedi Sabato zangu na kuhareshimu hantu hatakatifu he hema dangu da kukuntana. Miye nee Yahweh. ³¹ Mwese kuwasungia wada watamwii na wekufao au mizimu. Mwese kuwaondeza ama nkivyo wonda wawagee najisi, miye nee Yahweh Mungu wenu. ³² Ni budi ugooke mbee ya mntu mwenye fi na uheshimu kuwaho mzee. Yabidi umuogohe Mungu wako, miye nee Yahweh. ³³ Mgeni ezaho kwekaa na ywiywi mwee sii yenu, wese kummesa mesa kwa dodosa baya. ³⁴ Mgeni mwekaa hamwe naywi ni budi awe kama mwenyezi Mwisraeli mwekuvyaigwa kwenu mwekaa kwenu, na ni budi mumkunde via mwekundavyo wenye kwakuwa nanywi nee mu wageni mwe sii ya Misri. Miye nee Yahweh Mungu wako. ³⁵ Upimaho ulefu, uzito, au wingi wese kutumia vipimo vya kudanganya. ³⁶ Tumia minzani halali, maiwe ya kupimia uzito yawe halali, efa halali, hini ye halali. Miye nee Yahweh Mungu wako, ne kukuavyae kwe sii ya utumwa ya Misri. ³⁷ Yatii maagizo yangu na sheria zangu zose na kuzigoso. Miye nee Yahweh.

Chapter 20

¹ Yahweh neeamba na Musa, akamba, ² "Wambie wantu wa Waisraeli, 'mntu yoyose gatigati ya wantu Israeli, au Mgeni yoyose mwekaa miongoni mwa Waisraeli endaeamuavye mwanawe yoyose kwa Moleki, hakika andaakomwe. Ni lazima wantu wa sii wamhonde kwa maiwe. ³ Pia nndanikaze cheni changu dhidi ya mntu uyo na kumsenga hae kuawa gatigati mwa wantu wakwe kwa via kamuavya mwanawe kwa Moleki, ili kuhagea nuhusi hantu hangu hatakatifu na kunajisi zina dangu takatifu. ⁴ Na kama wantu wa sii wandawafumbue meso yao kwa mntu uyo endahoamuavye yumwe wa wanawe kwa Moleki, kama nkawanawamkome mntu uyo, neaho mimi mwenye nndanikaze cheni changu dhidi ya mntu uyo na ukoo wakwe, ⁵ Nami nndanimdumue hae hamwe na yoyose mwefenya ukianga ili kugosoa ukianga na Moleki. ⁶ Mntu yuda mumhitukia watamwiao na watakufa, au na wada wantamwiao na roho ili kugosoa ukianga nao, Nndanikaze cheni changu dhidi ya mntu uyo; Nami nndanimdumue hae aawe gatigati ya wantu wakwe. ⁷ Kwa iyo jitakaseni wenye na mue watakatifu kwa via mimi ne Yahweh Mungu yenu. ⁸ Nndamzitunze amari zangu na kuzifuta. Mimi ne Yahweh amitengae nyinyi muwe watakatifu. ⁹ Yeyose mumlani tati yakwe au mami yakwe hakika mntu andaakomwe. Kamlani tati yakwe au mami yakwe, kwa iyo ana hatia na astahili kufa. ¹⁰ Mgosi yoyose agosoe ukianga na mvyee wa mgosi mtuhu, yani, yeyose mgosoa ukianga na mvyee ya jirani yakwe -- yuda mgosi mkianga na mvyee mkianga ni lazima wose waidi wakomwe. ¹¹ Mgosi yoyose mgona na mvyee ya tati yakwe ili kudugana nae kimwii kamfedhehesha tati yakwe mwenye. Wose waidi; mwana uyo na mvyee uyo wa tati yakwe kwa hakika wanda wakomwe. Wanahatia na wastahili kufa. ¹² Kama mgosi endaagone na mvyee wa wanawe, wose waidi; mgosi uyo na mvyee uyo na wanawe hakika wanawakomwe. Wagosoa uhitu. Wana hatia na wastahili kufa. ¹³ Kama mgosi agona na mgosi mtuhu kama agonavyo na mvyee, wose waidi wandawawe wagosoa jambo ido ovu. Hakika nndawakomwe wana hatia na wastahili kufa. ¹⁴ Ikiwa mgosi andaamtegue mvyee na pia akamtegua mmaa wa mvyee uyo, unu ni uovu. Ni lazima

waokwe kwa moto, wose waidi, mgosi uyo na mvyee uyo, ili kwamba nnkahanahawe na uovu miongoni mwenu.¹⁵ Ikiwa mgosi agona na mnyama, hakika andaakomwe, ni lazima akomwe mnyama uyo pia.¹⁶ Ikiwa mvyee amsogee mnyama ili agone nae, ni lazima mumkome mvyee uyo hamwe na mnyama. Kwa hakika lazima wakomwe. Wana hatia na wastahili kufa.¹⁷ Ikiwa mgosi agona na umbude, ama ni mndee ya tati yakwe au mndee ya mami yakwe--ikiwa wagona hamwe, iyo ni mbui ya soni. Ni lazima wakomwe waawe mwe meso ya wantu ao, kwa sababu kagona na umbude. Ni lazima enue hatia yakwe.¹⁸ Kama mgosi kagona na mvyee mwe kipindi cha hedhi yakwe, na kadugana nae kimwii, andaawe kagubua mtiririko wa mmpome yakwe, chanzo cha mmpome yakwe. Ni lazima wose waidi wadumulwe kuawa gatigati ya wantu wao.¹⁹ Usekugona na mndee ya mami yako, au mndee ya tati yako, kwa sababu nekudaha kumwaibisha mwezio wa hehi. Ni lazima undaudoe hatia yako mwenye.²⁰ Ikiwa mgosi agona na mamiyakwe gazi, andaawe kamfedhehesha mtumbawe. Wendahawafe nndaniweke adhabu wose waidi, na wendahowafe nndaniuse ulisi wa wana wao ambao neewaupata kuawa kwa wavyazi wao.²¹ Ikiwa mgosi amtegua mvyee wa kakiwe ambapo kakiwe bado yu hai, ido ni jambo de soni. Kamfedhehesha kakiwe, na nndaniuse mai yoyose ambayo wanawe neewakalisi kuawa na wavyazi wao.²² Ikiwa iyo iwapasa kuzitoza amri na sheia zangu zose; ni lazima mzitii ili kwamba ida sii ambayo niwaeteayo kwekaa isekuatahisa nyinyi.²³ Msekwenda kwe destui za mataifa ambayo nndaniyaguuse mbele yenu, ni kwavia wagosoa mambo aya yose, nami nkiwachukia wao.²⁴ Nami nndaniwambia nyinyi, "Ndamuimiliki sii yao, nndaniaavye kwenu ili mmiliki, sii yetikaya mee na asai. Mimi ne Yahweh Mungu yenu, mwekuwatenga nyinyi kuawa kwe wantu wengi."²⁵ Ni lazima msague kati ya wanajisi na wada watana na kati ya wadege walionajisi na watana. Msekwechafua wenye kwa wanyama au wadege au kiumbe chendachoasi uwanga ya sii chenacho unajisi, ambacho nkitenga kuwa najisi.²⁶ Mndamuwe watakatifu, kwa via mimi, Yahweh, ni mtakatifu, nami nkiwatenga nyinyi kuawa kwa wantu wengi, kwa via nyie ni wangu.²⁷ Mgosi au mvyee mtamwiiya na wekufao au mtamwia na roho hakika ndaakomwe. Wantu wandawawahonde kwa maiwe. Wanayo hatia na wastahili kufa.

Chapter 21

¹ Yahweh akamgombeka Musa, "Tamuia na makuhani, wana wa Aroni, nawe uwagombeke, 'Nkhakuna tata muntu yumwe gatigati yenu endaye egee unajisi kwa wada wafao miongoni wa wantu wakwe."² Isipokuwa yuda ndugu ywa hehi-- mami yakwe, tatiyakwe, mwanawe, ndee dakwe, umbude ywa kikogi na ywa kivyee,³ au umbude bikira amtegemeaye kwa kuwa nkhan mgosi -- kwa uyo adaha kwegea najisi.⁴ Mia nkhanagee unajisi na kwechafua kwa ajii ya wantu kumwe.⁵ Makuhani nkhanawamoge mitwi yao wala kumoga kuzunguka ndevu zao, wala nkhanawana wasengwe sae mwe mii yao.⁶ Wendawawe watakatifu kwa Mungu ywao, wala nkhanawana wadigee soni zina da Mungu ywao, kwa sababu makuhani waavya sadaka ya Yahweh ya nkhande, mkate wa Mungu ywao. Ivyo makuhani lazima wawe watakatifu.⁷ Nkhanawana wategue mvyee kahaba na mwekugewa unajisi, na nkhanawana wategue mvyee mwekuasigwae kwenkhigwa na muumewe kwa sababu watengwa kwa ajii ya Mungu ywao.⁸ Wendaumtenge kwa sababu yeye nee muavya mkate na Mungu ywaka. Ni lazima awe mtakatifu, kwani--Mimi, Yaweh, nee nendaye niwatakase nyinyi--na mimi mwenye ni mtakatifu.⁹ Mwana kindee yeyose ywa kuhani egeaye unajisi kwa kugosoa ukahaba egea soni mwenye. Ni lazima akomwe kwa kokwa moto.¹⁰ Mntu kuhani mkuu miongoni mwa nduguze ambaye kagewa kae mavuta ya upako mwe mutwi wakwe, na kaikwa kae wakfu ili avae mavazi maalumu ya ukuhani mkuu, kamwe nkhan azibade chongoi fii zakwe wala nkhan atatue nguo zakwe.¹¹ Nkhna engie hantu hohose aubaho hana maiti na kwegea najisi, hata kama ni maiti ya tati yakwe au mami yakwe.¹² Kuhani mkuu endahauke hantu hatakatifu ha hema da kukindania au kuhagea unajisi hantu hatakatifu ha Mungu ywake, ka maana kaikwa wakfu kuwa kuhani mkuu wa kugewa mavuta ya upako ya Mungu ywakwe. Mimi nee Yahweh.¹³ Kuhani mkuu ni lazima ategue mndee mpaa.¹⁴ Nkhanaategue mvyee mwekufiwa ni muume, mvyee mwekwesigwaye ni muume au mvyee mkianga. Adaha kutegua mvyee mpaa kulawa kwa wantu wakwe,¹⁵ kwa ivyo asekuwagea unajisi wanawe mwe wantu wakwe. Kwa kuwa mie Yahweh, nee nimtendaye yeye kuwa mtakatifu."¹⁶ Yahweh akamgombeka Musa, akagombeka,¹⁷ Tamuia na Aroni na umgombe, muntu yeyose wa ukoo wako mwe uvyazi wako wose mwenye kasoo mwe mwii wakwe esekusogea kudoa nkhande kwa Mungu ywake.¹⁸ Mntu yoyose mwenye kasoo mwilini mwake asimkaribie Yahweh,¹⁹ mntu inga: kipofu au mntu mwesekudaha kwenda, mntu mwekubanagwae cheni, au mwekupungikiwa na via vya mwemwii, mntu mwenye muundi au mkono wekuviao,²⁰ mntu mwenye kinundu kwe mgongo wakwe au mntu mujihi mwekutendesao au wembamba ukutendesao au mntu mwenye kasoo mwe meso yakwe, au mwenye utamu, kionda, uhee, au mgose mwenye nkhekwa zekubanagwazo.²¹ Nkhakunakuwe na mntu mwe ukoo wa Aroni kuhani mkuu mwenye kasoo mwe mwii wake endaye asogee kulavya sadaka ya kudadamiza kwa ajii ya Yahweh. Mntu inga uyo mwenye kasoo mwe mwii wake nkhan asogee kwa ajii ya kulavya mkate wa Mungu ywakwe.²² Adaha kuda nkhande ya Mungu ywakwe, ima iwe sehemu ya via vitakatifu sana au via vitakatifu.²³ Hata ivyo, nkhanangie mwe pazia wala kuisogee madhabahu, kwa maana ana kasoo mwe mwii wakwe, ili asekuhanajisi hantu hangu hatakatifu; kwa kuwa mimi nee Yahweh muwatenda ninywi watakatifu."²⁴ Kwa iyo Musa akamgombeka mbui izi Aroni, wanawe, na wantu wose wa Israeli.

Chapter 22

¹ Yahweh akatamwia na Musa, akagombeka,² "Tamwia na Aroni na wanawe, uwambe, wahepe vintu vitakatifu vya wantu wa Israeli via vyekutengwavyo kwangu. Wesekunajisi zina dangu. Mie ne Yahweh."³ Uwambe, 'Iwapo yumwe mwe

uvyazi wenu kwe kivyazi chenu chose akakaibia vintu vitakatifu via ambavyo wantu wa Israeli wavitenga kwa Yahweh wakati ni najisi sharti mntu uyo aikwe hae na alavigwe mbele yangu. Mie ni Yahweh.⁴ Nkana awe aho yeyose mwe uvyazi wa Aroni ambae ana utamu wa mababu wa kuambukiza, au maambukizi yeseeyo kulawa mwii wakwe, onda yeade sehemu oyyose ya zabibu ilavigwayo kwa Yahweh mpaka ondahoatakaswe. Yoyose agusaye kintu chochose chenye unajisi kwa sia ya kugusa mzimu au kwa kumgusa mntu yeyose mlawa shahawa,⁵ au yeyose mwekugusa mnyama mwekumgea unajisi au mntu yeyose mwekumtenda awe najisi, kwa iyo unajisi wowose wadaha kuwa--⁶ kuhani yeyose agusaye kintu chochose chesekuwa safi ondaawe najisi mpaka guoni. Nkana ade chochose cha vintu vitakatifu isipokuwa kwehaka mwii wakwe kwa mazi.⁷ Zua dikaswa ne ondahoawe safi. Baada ya kucha adaha kuda kulawa mwe vintu vitakatifu kwa sababu iyo nkande yakwe.⁸ Esekuda mzoga wowose wekudodolwao au mnyama ekukomwae na wanyama wa pori ambaye kwakwe egea unajisi. Mie ni Yahweh.⁹ Ni lazima makuhani watongee maagizo yangu ama sivyo wondawawe na hatia ya zambi na wadaha kutendwa mzimu kwa kwegea unajisi. Mie ni Yahweh niwagosoao wao kuwa watakatifu.¹⁰ Nkakuna mntu kulawa chongoi ya familia ya ukuhani, akiwemo mgeni wa kuhani au mndima wakwe wa kuajiliwa, mdaha kuda kulawa kintu chochose kitakatifu.¹¹ Mia kama uyo kuhani kagua mndima kwa hea yakwe mwenye, mndima uyo adaha kuda kulawa kwe vintu vyekutengwavyo kwa Yahweh. Na wantu wa familia ya kuhani na wandima wekuvyaigwao nyumbani mwakwe, pia waalaha kuda hamwe naye kulawa mwe vintu ivyo.¹² Ikiwa mwanakivye wa kuhani katengulwa na mntu mwesekua kuhani nkana ade chochose cha msango wa matoleo matakatiifu.¹³ Mia uyo mwanakivye wa kuhani ni mjane, au katalikiwa na ikiwa nkana mwana, na kauya kwekaa nyumbani kwa tati yakwe, kama ekuavyo wakati wa undee wakwe adaha kuda kulawa mwe nkande ya tati yakwe. Mia nkakuna yeyose mwe familia ya kikuhanu mwinda aluhusiwe kuda kulawa mwe nkande ya kuhani.¹⁴ Kama mntu onda ade nkande takatifu bila kumanya, nae ondaamuihe kuhani kwa ajii ya icho, yampasa kuongeza moja ya shano uwanga yakwe na kukivuza kwa kuhani.¹⁵ Nkaipaswa wantu wa Israeli kutokuheshimu vitu vitakatifu ambavyo vyenulwa uwanga na kuetwa kwa Yahweh,¹⁶ kisha wakasababisha wenye kudoa zambi ambayo iwagosoao kuwa na hatia ya kuda nkande takatifu, kwa kuwa mimi ni Yahweh awagosoao wao watakatifu."¹⁷ Yahweh akatamwia na Musa, akagombeka,¹⁸ "Gombeka na Aroni na wanawe, na kwa wantu wa Israeli wose. Uwambe, Mwisraeli yeyose au Mgeni mwekaa Israeli waetaho zabihu--- iwe ni kutimiza uwapo au iwe ni kafa ya hiali, au waetaho kwa Yahweh kafa ya kuokwa kwa moto,¹⁹ ikiwa wondawakunde ibadiike, ni lazima walavye mnyama wa kigosi mwese dosali, kulawa kwe kundi da ng'ombe, ng'oto au mbuzi.²⁰ Mia nkamnamlavye chochose kisicho na dosai. Nkinanikihokee kwa niyaba yenu.²¹ Yeyose mlavya zabihu ya kafa ya ushiika kulawa mwe kundi da ng'ombe au da ng'oto kwa Yahweh ili kutimiza uwapo, au kama kafa ya hiali, ili akubalike, ni lazima asekuwa kavia. Ni lazima asekuwa na kasolo mwe mnyama.²² Msekulavya kabisa wanyama wenye tuntu, wekumizwao, waa wekuviao, wenye uhee, vionda vilawavyo ufa waa wenye vigaga. Msekuwalavya awa wawe zabihu ya kuokwa kwa moto, yekulavigwayo kwa Yahweh, uwanga ya hemviko.²³ Wadaha kumueta makisai au mwanang'oto mwekuvia au mwekudumaa kuwa kafa ya hiali, mia kafa kama iyo kwa ajii ya kutimiza uapo nkaina ihokewa.²⁴ Usekulavya kwa Yahweh mnyama yeyose mwekugewa jelaha, kuhodwa au kusengwa mahumbu yakwe.²⁵ Usekugosoao aya mwe sii yako. Usekueta mkate wa Mungu wako kulawa mwe mikono ya mgeni. Ao wanyama wekuviao na wenye dosai ndani yao nkawana wahokelwe kabisa kwa ajii yako.²⁶ Yahweh akamwamba Musa, akagombeka,²⁷ "Ukati ndama, mwanang'oto au mwanambuzi avyaigwaho shaliti abaki na mami yakwe, kwa siku mpungati. Ndiho kuvokea aho siku nane na kuendelea adaha kuhokelwa kuwa zabihu yekugosolwayo kwa moto kwa Yahweh.²⁸ Usekumchinja ng'ombe mvyee hamwe na ndama yakwe au mbuzi mvyee hamwe na kizana chakwe kwa msi umwe.²⁹ Uavyaho kafa ya ntogoo kwa Yahweh onda ulavye kwa sia yekukubalikayo.³⁰ Ni lazima iwe msi uo uo yekulavigwayo, nkakuna kubakiza chochose hata keo. Mimi ni Yahweh.³¹ Kwa iyo yapaswa kuzitoza amlu zangu na kuzitongea. Mimi ni Yahweh.³² Msekugea zina dangu soni zina takatifu. Ni lazima waniamanye kuwa ni mtakatifu na wantu wa Israeli. Mimi ni Yahweh niwagosoao ninyi kuwa watakatifu,³³ ambaye kawaeta kulawa mwe sii ya Misri ili awe Mungu wenu: Mimi ni Yahweh."

Chapter 23

¹ Yahweh akamwamba Musa: ² "Tamuia na wantu wa Israeli uwambe, 'Izi nee siku nkuu Yahweh, ekuamuuzo kwa ajii yakwe lazima mziibikie kuwa makintano matakatiifu, ni sikunkuu zangu za maa kwa maa.³ Mwadaha kugosoao ndima kwa misi mntandatu, mia msi wa mfungate ni Sabato ya kuhumuiza kabisa. Usifanye kazi kwa sababu ni Sabato kwa ajili ya Yahweh mahali pote mnaposhi.⁴ Izi nee sikunkuu za Yahweh zekuamuliwazo, Mikuntano mitakatifu ndio mbiikie kwa nyakati zekuamuliwazo: ⁵ Mwe mwezi wa bosi, msi wa kumi na mnane wa mwezi wenye mngao hafifu na masweeo ya zua ni Pasaka ya Yahweh.⁶ Mwe msi wa kumi na shano wa mwezi udauda ni sikunkuu ya mikate yesayokugewa hamila kwa ajii ya Yahweh kwa mda wa misii mfungate monda mde wa misii mfungate monda mde mikate yesayokugewa hamila.⁷ Msi wa bosi lazima mwekae hamwe nkamna mgosoe ndima ya kawaida.⁸ Kwa misi mfungate monda mmwete Yahweh mageeko ya nkande. Msi wa mfungate ni mkuntani mtakatifu wekutengwao kwa ajii ya Yahwe na nywinywi mwe msi uo nkamna mgosoe ndima yoyose ya kawaida."⁹ Yahweh akagombeka na Musa, akamba, ¹⁰ "Sema na wantu wa Israeli uwambe, 'Monda mkembike mwe sii nendayo ni myenke nywinywi, mbondayo mazao yakwe ya bidi mmwete kuhani fungu da masuke ya nafaka ya matunda yakwe ya bosi.¹¹ Anda adenue ido fungu da maseke ya nafaka mbele ya Yahweh na kudietu kwakwe, Dinda dihokeye kwa niaba yenu. Dinda dietwe msi baada ya Sabato ili kuhani adenue na kudietu kwangu.¹² Msi uda wendao udenue dia fungu da masuke ya nafaka na kudietu kwangu inda ibidi muavye

mwana ngoto mgosi ywa mwaka umwe mwese kasoo, awe kafa da kudagamizwa kwa Yahweh. ¹³ Makafaa ya nafaka yonda yawe kumi ya efa za unga laini wekubiganywao na mavuta yawe matoleo yekugosolwayo kwa moto wa Yahweh, ili kuavya halufu ntana ya kuagiza, hamwe ivyo honda hawe na makafaa ya vinywaji vya divai mwenga ya nne. ¹⁴ Nkamna mde mkate waa nafaka ye kukaangwayo waa nafaka mpya mpaka msi uda mwekuetao nafaka kwa Mungu ywenu. Idi dinda diwe ni agano mwe vivyazi vyenu vya wantu wenu hohose hada ndiho mwekae. ¹⁵ Tangu msi wekutongeo baada ya Sabato–iyo nee ni msi mwekuetaho dia fungu da nafaka ya makafaa ya kukucha hisabu majuma mfungate kamii. ¹⁶ Monda mhisabu misi hamsini ambayo nee misi baada ya Sabato ya mfungate ya nafaka mpya kwa Yahweh. ¹⁷ Monda muete mikate miidi kuawa mwe nyumba zenu, mikate miidi yekugosolwayo kua wana na mbii ya kumi ya efa. Lazima igosolwe kwa unga laini we kubiganywao na hamila yonda yawe ni makafaa ya kusingiswa ya malimbuko ya bosi kwa Yahweh. ¹⁸ Monda muete iyo mikate hamwe na wana ngoto mfungate wa mwaka umwe wesao kasoo fahali yumwe mteke na magosi ya ngoto maidi wonda wawe ni makafaa ya kudagamizwa kwa moto kwa Yahweh, na makafaa yao ya nafaka yekugosolwayo kwa moto na kuavya halufu ntana ya kuagiza kwa Yahweh. ¹⁹ Lazima muavye mbuzi gosi dimwe kwa ajii ya matoleo ya zambi, na wana ngoto magosi maidi wa mwaka umwe kwa ajii ya zabihu wawe matoleo ya ushiika. ²⁰ Lazima kuhani azikuche hamwe na mkate wa malimbuko wa bosi mbele ya Yahweh waziete kwakwe yawe makafaa hamwe na ngoto magosi maidi yonda yawe makafaa matakatifu ya Yahweh kwa ajii ya kuhani. ²¹ Mondo mbiikie misi iyo. Kunda kuwe na mkuntano mtakatifu, nkamna mgosoe ndima za kawaida. Idi dinda diwe ni agiizo da kudumu mwe vivyazi vya wantu wenu hantu hohose mwendaho mwekae. ²² Mwendaho mbonde mazao ya sii yenu, Mwese kubonda kabisa nkandankanda ya minda yenu, waa mwese kubonda mazao ya minda yenu. Yabidi myabade kwa ajii ya wakiwa na wageni. Mie nee Yahweh Mungu ywenu. ²³ Yahweh akatamuiia na Musa, akamba, ²⁴ "Tamuie na wantu wa Israeli na uwambe, "Msi wa bosi wa mwezi wa bosi unda uwe ni mapumziko makini kwa ajii yenu kumbukumbu hamwe na kutoigwa kwa gunda na mkuntano mtakatifu, ²⁵ Nkamna mgosoe ndima ya kawaida lazima muavye zabihu igosolwayo kwa moto wa Yahweh. ²⁶ Ekuawaaho Yahweh akamwamba Musa, akamba, ²⁷ "Msi wa kumi wa mwezi unu wa mfungate, ni msi wa kwevana konda kuwe na mkuntano mtakatifu lazima mwezizitie na kueta makafaa kwa moto. ²⁸ Nkamna mgosoe ndima msi uo kwa ajii ni msi wa kwevana kwa ajii yenu mbele ya Yahweh Mungu ywetu. ²⁹ Yeyose mwese kwezizitia msi uo lazima asengwengwe ni wantu wakwe. ³⁰ Yeyose mwenda agosoe ndima msi uo mimi, Yahweh, nonda nimdagamize aawe mwe wantu wakwe. ³¹ Mwese kugosoa ndima ndima yoyose mwe msi uo. Idi donda diwe ni agiizo da kudumu mwe vivyazi vya wantu wenu hantu hohose ndiho mwekae. ³² Musi unu unda uwe ni mapumziko ya Sabato yenye utuvu lazima msi wa kenda wa mwezi mwezizitie wakati wa guoni. Tangu guoni hadi guoni monda muitoze Sabato yenu." ³³ Yahweh akatamuiia na Musa, akamba, ³⁴ "Tamuia na wantu wa Israeli, uwambe mwe msi wa kumi na shano ya mwezi wa mfungate konda kuwe na sikunkuu ya mankambi kwa Yahweh. Yonda idimu kwa misi mfungate. ³⁵ Mwe msi wa bosi konda kuwe na mkuntano mtakatifu. Nkamna mgosoe ndima za kawaida. ³⁶ Kwa mda wa misi mfungate monda muavye zabihu ye kugosolwayo kwa moto wa Yahweh. Mwe msi wa mnane konda kuwe na mkuntano mtakatifu na nywie monda muavye zabihu yekugosolwayo kwa moto kwa Yahweh. Unu ni mkuntano wa utuvu nanywi mwese kugosoa ndima yoyose ya kawaida. ³⁷ Izi nee zikunkuu zekuamuliwazo kwa ajii ya Yahweh ambazo yabidi kuzitozeeza kuwa ni mikuntano mitakatifu ya kuavya zabihu kwa moto kwa Yahweh, makafaa ya kudagamizwa, makafaa ya nafaka, zabihu na makafaa ya vinywaji, kia dimwe mwe msi wakwe. ³⁸ Sikunkuu izi zindaziwe ni mgeeko kwe Sabato za Yahweh na migeeko yenu ninda zenu zose na makafaa yenu yose ya hiali mzitozazo kwa Yahweh. ³⁹ Kuhusu sikunkuu za mankambi mwe msi wa kumi na shano ya mwezi wa mfungate ndiho muwe muyakuba nyumbai matunda yasi, lazima muitunduiye sikunkuu ya Yahweh mwe misi mfungate. Msi wa bosi unda uwe ni mapumziko yenye utuvu hata msi wa mnane unda uwe ni msi wa utuvu. ⁴⁰ Msi wa bosi monda mtunde tunda tana kuawa kwe miti, monda msenge makuti ya mitende na matambi ya miti mikavu yenye mani mangi, na mani ya mielebi kuawa mwe chemchem za mazi nanywi monda mtamwe mbele ya Yahweh Mungu ywenu kwa misi mfungate. ⁴¹ Kwa muda wa misi mfungate kia mwaka monda mshehelekee sikunkuu inu kwa Yahweh. Idi donda diwe ni agiizo da kudumu mwe vivyazi vya wantu wenu wose hohose ndiho mwekae monda mshehelekee sikunkuu inu mwe mwezi wa mdungate. ⁴² Monda mwekae mwe vikumbi vidoododo kwa misi mfungate. Waisraeli wenyezi wekuvyaigwao wose lazima wekae hamwe mwe vikumbi vidoododo kwa misi mfungate, ⁴³ ili vivyazi vyenu, kivyazi baada ya kivyazi wadahe kwefundisha nekuwagosoavyo wana wa Israeli kwe kaa mwe makumbi enga ivi ne kuwaongozaho kuawa mwe sii ya Misri. Mie nee Yahweh Mungu ywenu." ⁴⁴ Kwa sia inu Musa akazibiikia kwa wantu wa Israeli sikunkuu ze kuamuliwazo kwa ajii ya Yahweh.

Chapter 24

¹ Yahweh akamwamba Musa, akamba, ² "Wasigie wantu wa Israeli wakuete mavuta yenye yekukamwayo kuawana na mizeituni yagewe mwetaa zidahe kwaka kae na kae na kueta ung'ao. ³ Chongoi ya pazia deuko mbele ya sanduku da uahi mwe kumbi da kudugania. Aroni enda awashe taa kae na kae he meso ya Yahweh, kuawa keo kwengia guoni. Unu wenda uwe mwiko wa kuendekea mwe uvyazi wose wa wantu wenu. ⁴ Kuhani mkuu enda azitende taa zake kae na kae he meso ya Yahweh, taa izo ze he kiango cha zahabu yedi. ⁵ Mwakundwa mdoe unga wekusungwao mwoke mikate kumi na miidi. Shuti kuwe na mbii za kumi za efa za unga mwe kiya mkate. ⁶ Mkabinda mwenda mwiipange uwanga ya meza ya zahabu yedi he meso ya Yahweh mwe nkaaza mbii, kiya ukaaza mikate mtandatu, ⁷ Mwenda mwiike uvumba wedi mphambavu ya kiya ukaaza wa mikate uwe chengia badii yakwe. Uvumba uwo wenda wokwe mwe moto kwa ajii ya Yahweh. ⁸ Kiya

musi wa Sabato kuhani mkuu shuti aipange vitana iye mikate he meso ya Yahweh badii ya wantu wa Israeli, itende utangio wa nyadii ya msakaa kae. ⁹ Chengia iki chenda kiwe kwa ajii ya Aroni hamwe na wanawe, na shuti waide hantu hatakatifu, kwa via ni mwe ayo yose ekwaaviwayo Yahweh yekugosolwayo mwe moto." ¹⁰ Naho nee kwaawiya mwana ywa mvyeeengwa Mwisraeli, mwe tati yakwe Mmisri, kaita hekuwaho na wantu wa Israeli. Uyu mwana ywa mvyee Mwisraeli akahigana na mgosi Mwisraeli he lago. ¹¹ Mwana ya mvyee Mwisraeli akadibeuwa zina da Yahweh na kumwiigita Mungu, kwaiyo wantu wakamweeta kwa Musa. Zina da mami yakwe detangwa Shelomithi, mwanangwa ywa kivyee ywa Dibri, kulawa kolwa da Dani. ¹² Wakamwiika umphangu mpaka Yahweh mwenye endaho abiikiye nkundiso yakwe mwao. ¹³ Kubinda Yahweh akamwamba Musa, ¹⁴ "Mdoeni mumlavye chongoi ya lago uyo mwe kumwigita Mungu. Wantu wose wekumsikia wenda wabadike mikono yao uwanga ya mtwi wakwe, wakabinda ngojomo yose wenda wamtiginte na maiwe. ¹⁵ Shuti uwasigiye wantu wa Israeli na uwambe, Yeyose mwenda amwiigite Mungu ywakwe akundigwa enue masa yakwe mwenye. ¹⁶ Yee mdibeuwa zina da Yahweh kwa kwei shuti akomwe. Taiye, bunga dose denda dimtoe maiwe, ema awe mgeni ema Mwisraeli mwenyezi mvyagwa, ikaawiya yoyose adibeuwa zina da Yahweh, shuti akomwe. ¹⁷ Uyo mwenda amkome mntu mtuhu shuti taiye akomwe. ¹⁸ Mwenda akome mfugo wa mweziwe shuti amwihiye, ugima kwa ugima. ¹⁹ Etiho mntu amwumiza mwe hehi yakwe, shuti agosweewe ivyo ivyo ekumtendavyo mweziwe: ²⁰ Pwasa kwa pwasa, ziso kwa ziso, zino kwa zino. Ati nee chando cha kisogoo cha mntu, aho naye agosweewe. ²¹ Yoyose mwenda akome mnyama shuti amwihiye, na yoyose mwenda akome mntu shuti akomwe. ²² Shuti muwe na shaiya mwenga kwa wose, mgeni na Mwisraeli mwenyezi mvyagwa, kwaviya Miye nee Yahweh Mungu ywenu." ²³ Kwa iyo Musa akatamwiiia na wantu wa Israeli, nawo wantu wakamweeta mgosi uyo chongoi ya lago, yuda mwe kumwiigita Yahweh. Wakamtoa na maiwe. Wantu wa Israeli wakaugegeza mwiko wa Yahweh ekuuavyao kwembokea Musa.

Chapter 25

¹ Yahweh akatamwiiia na Musa kwe muima wa Sinai, akagombeka, ² "Tamwiiia na wantu wa Israeli na uwambe, "Mwendaho mwengie mwe sii ambayo nawenka ikabinda iyo sii lazima igosolwe iwe ya kuitoa sabato kwa ajii ya Yahweh. ³ Ni lazima mhande mazao yenu kwa myaka mtandatu, na kwa myaka mtandatu mwendamuisengee matambi mizabibu yenu na kukusanya mazao yakwe. ⁴ Akini mwe mwaka mfungate, Sabato ya kuhumwiiia kwa utuvu kwa sii yendaitozwe, ni Sabato kwa Yahweh. Nkamnamhande minda yenu waa kuisengea mizabibu yenu matambi yakwe. ⁵ Hamna mgookee mavuno yoyose ya mizabibu yekwehoteayo yenye kwe minda yenu ya mizabibu yesayokusengewa matambi. Unu wendauwe mwaka wa humwiiizo denye utuvu kwe alizi. ⁶ Chochose alizi yesayokugosoewa ndima chendacho kulavya ukati wa Sabato chendakiwe nkande yako. Wewe mwenye, watumwa wako wa kigosi na wa kivyee, wandima wako wa ajiliwa na wageni wekaa hamwe nawe mwadaha kwekuubanyia nkande. ⁷ Na wanyama wako wa kufugwa na wanyama polini wadahe kucha chochose alizi ilavyacho. ⁸ Ni lazima kwenu kutaazia Sabato mfungate ya myaka yaani, mfungate maa myaka mfungate, yagosoa jumla ya myaka alubaini na kenda. ⁹ Ikabinda mwendamtoe sauti gunda kia hantu mwe misi ya kumi ya mwezi wa mfungate misi ya upatanisho ni lazima mtoe taumbeta mwe sii yenu yose. ¹⁰ Nanywi mwenda muwenege mwaka wa hamsini kwa ajii ya Yahweh na mwendamtangaze uhuu mwe sii yenu yose kwa wekazi wose. Kwendakuwe na Yubile kwa ajii yenu, ambayo kwa iyo mai na watumwa ni lazima wavuzwe kwe kaya zao. ¹¹ Mwaka wa mfungate kwendakuwe na Yubile kwenu. Nkamnamhande waa kugookea mavuno yekwehoteayo yenye na kukuubanya kichipukacho kwe mizabibu yesayokusengewa matambi. ¹² Kwa sibabu iyo ni Yubile takatifu kwenu. Nanywi mwendamde mazao yakuayo yenye kuawa kwe minda. ¹³ Ni lazima muwavuze kia yumwe kwe miiki yakwe kwe mwaka unu wa Yubile. ¹⁴ Endaho watanga alizi yoyose yamwehehi yako au kugua alizi yakwe ni shuti msekukonyanawaa kugosoeana kwa hila. ¹⁵ Endaho wagua alizi kulawa kwa mwehehi yako zingatia idado ya myaka na mazao ambayo yadaha kubadwa mpaka mwaka wa Yubile ntuhu. Mwehehi yako atagaye alizi na aitaazie miaka iyo pia. ¹⁶ Myaka ikaongezeka mpaka Yubile, ntuhu endaaongee samani ya alizi, na myaka ikawa micheche kuibwiiia Yubile ntuhu endaaeze samani kwa sibabu idadi ya uzao yahusiana na idadi ya myaka kabla ya Yubile ntuhu. ¹⁷ Msekukonyana ama kutendeani kwa hila badii yakwe yawapasa kumhishimu Yahweh Mungu ywenu. ¹⁸ Kwa iyo basi ni lazima muyatii maagizo kuzitua shalia zangu na kuzitekeza. Nanywi mwendamwekae mwe sii kwa npeho. ¹⁹ Nayo sii yendaiwenke mavuno yakwe, nanywi mwendamde matunda yenu na mwendamwekae umo npeho. ²⁰ Labda mwenda mgombeke, tendatide mbwai mwe mwaka wa mfungate? Kauwa, nkatidaha kuhanda waa kukubanya mazao yetu." ²¹ Nendaniamu baaka yangu yeze uanga yenu kwe mwaka wa mtandatu. Nayo yendailavye mavuno ya kutosha kwa myaka mitatu. ²² Mwenda mhande mwe mwaka wa nane na mwenda kwendelea kucha mazao ya myaka yekwembokayo kuawa kwe taa da nkande. Mpaka mavuno ya mwaka wa kenda yendahoyabue, mndamdahe kucha kulawa kwe liziki yekuhifaziwa kwe myaka yekwembokayo ²³ Alizi nkainaitagwe kwa mmiiki muhya wa kudumu, kwa sibabu alizi ni mai yangu nywinywi nyose ni wageni na wekazi muda uanga ya alizi yangu. ²⁴ Ni lazima muituze haki ya ukombozi kwa ajii ya alizi yose mwendayomuimiliki; yawapasa kuuhusu alizi igulwe vituhu na kaya ambayo wewe kuigua iyo alizi kuawa kwao. ²⁵ Endaho Mwisraeli mwezuako awa masikini na kwa sibabu iyo atagaa baazi ya miliki yakwe, ikabinda jamaa yakwe ywa hehi adaha kweza kuikomboa iyo miliki ambayo jamaa yakwe kaitaga kwako. ²⁶ Endaho muntu nkana jamaa wa kuikomboa mai yakwe miya kafanikiwa naho anaudahi wa kuikomboa, ²⁷ Akabinda enda ataazie myaka tangu alizi iyo yekutagwaho na kuivuzwa kwa muntu mwekumtagia feza yekusigaayo. Nae adaha kuuya kwe miliki yakwe mwenye. ²⁸ Akini ikawa nkadaha kuivuzwa kwakwe alizi ekuitagaye, nayo iyo alizi ekuitagayo yasigaa kwe umiliki wa yuda

mwekuigua mpaka mwaka wa Yubile. Kwe mwaka wa Yubile, alizi yavuzwa kwe muntu mwekuitaga, naye mmiliki wa asili endaauye kwe mai yakwe.²⁹ Ikawa muntu kataga nyumba yakwe mzi wekuzungu wekuzungushiwao ukanto nae adaha kuigua vituhu ndani ya mwaka baada ya kutagwa. Kwa kuwa kwa mwaka mgima endaawe na haki ya ukombozi.³⁰ Inga nyumba hiyo nkayekukombolwa kabla ya mwaka mgima, neaho iyo nyumba ye kwe mzi wekuzungushwao ukanto yendaiwe mai ya kudumu ya yuda mwekuigu kwe vivyazi vyose vya uvyazi wakwe. Nyumba iyo nkainaiwe ya kuvuzwa kwe mwaka wa Yubile.³¹ Akini nyumba za vijiji zesazokuwa na ukanto kuzizunguuka zataaziwa kana mnda wa sii. Zadaha kukombolwa, na ni lazima zivuzwe kwe mwaka wa Yubile.³² Hata ivyo nyumba zimilikiwazo na makuhani kwe mizi yao zadaha kukombolwa ukati wowose.³³ Endaho yumwe wa makuhani nkaikomboha nyumba yekutagwayo, ikabinda nyumba iyo yekutagwa kwe mizi yeiho ni lazima ivuzwe mwe mwaka wa Yubile, kwa kuwa nyumba za mizi ya makuhani ni mai yao mwenamo wantu wa Israeli.³⁴ Iya ida minda yekuzunguukayo mizi yao nkaidaha kutagwa kwa sibabu iyo ni mai ya kudumu ya makuhani.³⁵ Ikatenda mwananchi mwezio kwa masikini kiasi kwamba nkadaha kwehudumia, nawe wenda ulazimike kumsaidia inga via umsaidiavyo mgeni au mtuhu yeyose kuawa chongoi ekaaye miongoni mwenu.³⁶ Usekumtoza liba au kujaibu kunufaika kulawa kwakwe mwe sia yoyose iya mhishimu Mungu ywako ili kwamba ndugu endeleo kwekaa nawe.³⁷ Nkuna umwenke mkopo wa feza na kumtoza liba waa nkunaumtagie nkande ili kupata faida.³⁸ Mimi ndimi Yahweh Mungu ywako, mwekukueta wewe kulawa Misri, ili kwamba nikwenke sii ya Kanaani, na kwamba niwe Mungu ywako.³⁹ Iwaho mwanasii mwezio endaawe masikini na kwetaga mwenye kwako, usekumgoshoesha ndima inga mtumwa.⁴⁰ Mgosoe inga mndima wa kuajiliwa. Ni lazima awe inga yuda ahudumye nawe kwa muda mpaka mwaka wa Yubile.⁴¹ Akabinda enda ahauke kwako yeye mwenye na wanawe hamw ekwe kaya yakwe mwenye na kwe miliki ya tatiakwe.⁴² Kwa sibabu wao ni wandima wangu nekuwaotao kulawa kwe sii ya Misri. Nkaana watagwe inga walumwa.⁴³ Usekutawala uanga yao kwa ukatii, bali yakuoasa kumhishimu Munguywako.⁴⁴ Kwa upande wa watumwa wako wakigosi na watumwa wako wa kivyee udahao kuwapala kulawa kwe mataifa ya kuzunguukayo, wadaha kugua watumwa kulawa kwao.⁴⁵ Wadaha pia kugua watumwa kulawa kwa wageni waishio miongoni mwenu, yaani kulawa kaya zao wehamwe nawe, wada wana wekuvyaigwao mwe sii yako wadakuwa mai yako.⁴⁶ Wadaha kuzalisha watumwa awo inga ulisi kwa wana wako baada yako, ili kuwamiliki inga mai. Kulawa kwao wadaha kugua watumwa kae na kae iya nkamnamdahe kutawala kwa ukai juu ya ndugu zenu we miongoni mwa wantu wa Israeli.⁴⁷ Endaho mgeni muishi nawewe kwa mda atenda taajii na ikawa yumwe wa Waisraeli katenda masikini na ketaga mwenye kwe familia ya mgeni au kwa muntu nganya mwe familia,⁴⁸ baada ya Mwisraeli mwezio kuwa kagulwa. Adaha kuvuzwa kwa malipo. Endaho kadaha kuvuzwa muntu fulani mwe familia adaha kumkomboa.⁴⁹ Adaha kuwa mutmba yakwe, au mtumba ywa mwanawe mkomboae yeye, au yeyose ambaye ni nduguye ywa hehi kulawa kwe ukoo yakwe. Au awaho mwenye mafanikio adaha kwekomboa mwenye.⁵⁰ Ni lazima apatane na muntu mwekumgua, yawapasa kutaazia myaka tangu mwaka ekwetagaho kwa mguzi wakwe mpaka mwaka wa Yubile. Ida samani ya ukombozi wakwe itaaziwe kuigana na kiwango cha mshahaa aihwao mndima mwekuajiliwa kwa idadi ya myaka ambayo adaha kwendelea kugosoa ndima kwa yuda mwekumgua.⁵¹ Endaho kwendakuwe kungai myaka micheche tu yekusigaayo mpaka mwaka wa Yubile, endaalazimike kuiha fungu kuu da feza kwa ajii ya ukombozi ambao ni uwiano wa idadi ya myaka iyo.⁵² Iwaho kuna myaka micheche tu yekusigaayo mpaka mwaka wa Yubile, endapatane na mwekumgua ili kuyembokea idadi ya myaka yekusigaayo mpaka Yubile, naye endaalazimike kuihiya ukombozi kuigana na idadi ya myaka.⁵³ Nae endagosoewe inga muntu mwekuajiliwa mwaka kwa mwaka. Wenda uhakikishe kwamba nkagosoewa kwa ukai.⁵⁴ Miya nkekukombolwa mwe sia izi enda atumike mpaka mwaka wa Yubile, yeye hamwe na wana wakwe.⁵⁵ Kwangu mimi wantu wa Israeli ni wandima. Wawo ni wandima wangu ambao nkiwalavya kwe sii ya Misri. Mimi nee Yahweh Mungu ywenu.

Chapter 26

¹ Mwesekwegosweea kimuu, wala mwese kugosoa kinyago cha kusongoa ema nguzo ya iwe ya kuvikia, na mwese kugoosa sula yaiwe da kusongoa mwe sii yenu muiyenaamiayo, kwa via mie nee Yahweh Mungu wenu.² Ni lazima mvitunduie Sabato yangu na kuhaheshimu patakatifu hangu. Mie nee Yahweh.³ Iwaho mwenda mtembee mwe shaia zangu na kuzitoza amli zangu na kuzitii.⁴ Mie nenda niwenke nywinywi fua mwe majila yakwe; nayo sii yenda iyavye mazao yakwe na miti ya tanga yenda iyavye matunda yakwe.⁵ Upulaji wenu wenda uendeleo hata wakati wa mavuno ya zabibu, na mavuno ya zabibu yenda yaendeleo mpaka majila ya kuhanda mbeyu. Nanywi mwenda mde mikate na kweguta na kwekaa salama hantu mwendaho mgosoe mzi wenu mwe sii.⁶ Nenda niwenke amani; mwenda mgone bila ya kintu chochote kuwagea hofu. Nenda niwegae hae wanyama ambao ni hatai mwe sii, na uhamba nkaunawemboke mwe sii yenu.⁷ Mwenda muwaguuse wankuu wenu, nao wenda wagwe mbee yenu kwa uhamba.⁸ Wantu wenu washano wenda wawaguuse wankuu mia mwenga, na wantu wenu mia mwenga wenda wawaguuse wankuu elfu kumi; wankuu wenda wagwe mbee yenu kwa uhamba.⁹ Nenda niwakauwe kwa upendeleo na kuwagosoa nywinywi mvyae na kuwaganyeza nywinywi.¹⁰ Mwenda mde nkande yekuikwayo taai kwa muda mrefu. Mwenda muyaue mazao yekuikwayo taai chambuso mwenda mkunde taa kwa ajii ya mavuno mapyahamu.¹¹ Nenda niidiike hema dangu gatigati yenu, nami nkina niikiwe nanywi.¹² Nenda nende mwenu na nenda niwe Mungu wenu, nanywi mwenda muwe wantu wangu.¹³ Miye nee Yahweh Mungu wenu, mwekuwaeta nywinywi kuawa sii ya Misri ili mwese kuendee kuwa watumwa wao. Nkituwa makomeo ya nila yenu na nikawagosoa mwende kunyooka.¹⁴ Mia ati nkamna mnitegeeze mie,¹⁵

na kuzitii amli izi, na ikiwa mwenda muyaemee magiizo yangu, na kuihiwa sana na sheia zangu, kiasi kwamba nkamna mdahe kuzitii amli zangu zose, mia mkadibonda agano dangu--¹⁶ --ati mwenda mgosoe mbui izi, Mie nenda nigosoe idi kwenu: Nenda nisababisha hofu mwenu, ntamu na homa nkai yendayo igagamize meso na kuwa ugima wenu. Mwenda mhande mbeyu zenu kwa hasaa, chambuso wankuu wenu wenda wade mazao yakwe.¹⁷ Nenda nkkaze cheni changu kwenu, na mwenda mshindwe na wankuu wenu, wantu waihiwao nanywi wenda wawatawale, na mwenda mguuke hata ati nkakwenda kuwe na yeyose muwaguusa.¹⁸ Ema nkamna mtegeeze maagiizo yangu, Mie nenda niwaadhibu vikai maa mpungati kwa zambi zenu.¹⁹ Mie nenda nikibonde kibui chenu mwe uwezo wenu. Nenda niigosoe mbingu uwanga yenu iwe enga chuma na sii yenu enga shaba.²⁰ Nguvu yenu yenda itumike bue, chambuso sii yenu nkaina izalishe mavuno yakwe, na miti yenu mwe sii nkaina ivyae matunda yakwe.²¹ Ati mwenda mwenda mhitu nami na mkese kuuitegeeze mie, nenda nite mapigo maa mpungate kwembosa kwenu, kuigana na zambi zenu.²² Nenda nitume wanyama wa mapoli hatai kwenu, ambao wenda wawabawe wana wenu, kuigagamiza mifugo yenu na kuwagoso mwe wacheche mwe idadi yenu. Ivyo baabaa zenu zendaziwe nyeupe.²³ Endaho hamwe na mbui izo kuwapata mia mwese kuyakubai malekebisha yangu na mkazidi kwenda mwe kuhigana nami,²⁴ nee nami pia nenda nende mhitu nanywi, na Mie mwenye nenda niwaazibu maa mpungati, yazambi zenu.²⁵ Nenda nite uhamba mwenu wendao uwaazibu kwa nkuu chambuso ya kudibonda agano. Nanywi mwenda mwekusanye mwe mzi wenu, Mie nenda nitume umo maafa mwenu, na mwenda mdoigwe mwe mikono ya wankuu wenu.²⁶ Nendaho uiheze mgao wa nkande wavyee kumi wenda wadahe kwoka mkate wako mwe chombo kimwe cha kwokea na wenda wakupangie mkate wako kwa uzani. Nanywi mwenda mde mia nkamua mtosheke.²⁷ Ati nkamua mnitegeeze hamwe na mbui izo kuwapata, mia mkazidi kwenda mhitu nami,²⁸ akaawaaho mie nendaniite mhitu nanywi mwe mbifya, mie nenda niwaazibu hata maa mpungati kuigona na wingi wa zambi zenu.²⁹ Nnee nendaho nide nyama ya wana wenu; mwenda nyama ya wandee wenu.³⁰ Nenda nihagamize hantu henu ha uwanga, kuzigwisa sii madhabahu zenu zakuvukizia uvumba, na vimuu vyenu, na mie mwenye nenda niwazalau nywinywi.³¹ Nenda nihitue mize yenu iwe magofu na kuhabanga hatakatifu henu. Mie nkina nikunde halufu ntana ya matoleo yenu.³² Mie nenda niibanange sii. Wankuu wenu wendao wawe wekaa umo wenda washituke na ubanasi uwo.³³ Mie nenda niwatawanye nywinywi mwe mataifa, na nenda niuhanguse uhamba wangu na kuwatongea. Sii yenu yenda iteekezwe, na mizi yenu yenda iwe magofu.³⁴ Nayo sii yenda iyone nyemi Sabato zakwe kwa via yenda iwe itelekezwa na nywinywi mkawa mwe sii za wankuu wenu. Mwe nyakati izo, sii yenda ihumwiize na kuona nyemi Sabato zakwe.³⁵ Maadamu yendaiwe iteekezwa, yenda iwe ihumwiiza, ambapo denda diwe ni uhumwizo yekudikosado hamwe na Sabato zenu mwekuwaho mkekaa ndani yakwe.³⁶ Na kwa wada wendao wabadwe umo mwe sii ya wankuu wenu, nenda nitume hofu mwe mioyo yenu kiasi kwamba hata ati ni maelfu ya mani tu yendaho yapepelushwe mwe mpeho yenda yawatise. Nanywi mwenda mgwe hata ati nkakuna kuwe na muwaguusa.³⁷ Mwenda mwekungwae kia yumwe kwa mweziwe ati via nee mkauguuka uhamba, hati ati nkakuna kuwe na amiguusae nywinywi. Nkamnamuwe na nguvu ya kugooka mbee ya wankuu wenu.³⁸ Nanywi mwenda mgagamizwe mwe mataifa, nayo sii ya wankuu wenu yenye yenda iwameze.³⁹ Wada wendao wasigae miongoni mwenu wenda wage mwe zambi za tati zao wenda wage hae pia.⁴⁰ Mia ati wenda wakubai zambi zao na zambi za tati zao na usaliti wao ambao kwao nkuwokuwa waaminifu kwangu, pia na mwenendo wao kwangu--⁴¹ ambao chambuso kuwa mhitu nao, na kuwaeta kwe sii ya wankuu wao-- iwapo mioyo yao yesayo kuguiswa yenda inyenyekezwe,⁴² na ati wenda waikubai azabu kwa ajii ya zambi zao, mie nenda nidikumbuke agano dangu na Yakobo, agano dangu na Isaka, agano dangu na Abrahamu; Pia, nenda niikumbuke sii.⁴³ Sii yendayo ibadwe na wowo, ivyo yenda ipendezwe na Sabato zakwe isigaaho ibadwa na wowo. Wenda wapaswe kuiha hatia kwa zambi zao chambuso ni wowo wenye nee wekuyaameao maagiizo yangu na kuzihiwa sheia zangu.⁴⁴ Mia hamwe na aya yose, wendako wawe mwe sii ya wankuu wao, Mie nkina niwaemee wala nkina nihiwe nao ili kuwagamiza kabisa kudiisa agano dangu nekuaganado nao, kwa via mie nee Yahweh Mungu wao.⁴⁵ Bali kwa ajii yao, nenda nidikumbuke agano dangu na tatizao, nekuwaeteo kuawa sii ya Misri mwe meso ya mataifa, ili niwe Mungu wao. Mie nee Yahweh."⁴⁶ Izi nee amli, aha, na sheia ambazo Yahweh kagoso baina yakwe na wantu wa Israeli kwe muima Sinai kwa kwembokea Musa.

Chapter 27

¹ Yahweh akatamua na Musa na akagombeka, ² "Tamua na wantu wa Israeli na uwambe, 'Etiho mntu yoyose aavya kiapo maalum cha kuwa mnathili kwa Yahweh, tumiani tathmini zezazo: ³ Viwango vyenu vya samani kwa mgosi mwe lika gati ya miaka ishiini na miaka sitini yadaha kuwa shekeli hamsini za feza, kuigana na vihimo vya shekeli ya hantu ha hatakatifu. ⁴ Kwa mvyee wa uda uda viwango vyenu vya samani vyakundigwa viwe shekeli saasini vya feza. ⁵ Taukia wata lika da miaka mishano kiamuo wa miaka ishiini viwango vyenu vya samani kwa mgosi vyonda viwe shekeli ishiini za feza, na kwa mvyee ni shekeli kumi za feza, ⁶ kwa mta tika da taukia mwezi umwe kiamuo miaka viwango vyenu vya samani kwa mgosi vyonda viwe shekeli shano za feza na kwa mvyee shekeli ntatu za feza. ⁷ Taukia wata lika da miaka sitini na kwembosa kwa mgosi viwango vyenu vya samani vyondaviwe shekeli kumi na shano, na kwa mvyee ni shekeli kumi. ⁸ Mia kana mntu alavyae kiapo cha mnazii nkadaha kuiha kiwango icho cha samani, akabinda uyo mntu mlaviywa lazima egalwa kwa kuhani, nae kuhani onda amsaminishe uyo mlavya kiasi adahacho kuavya yuda mlavya kiapo cha mnazii. ⁹ Kana mntu aonda aavye kafa ya mnyama kwa Yahweh, na kana Yahweh onda aizumie, akabinda uyo mnyama onda anogwe kwakwe. ¹⁰ Mntu uyo nkanaaluhusiwe kumlavya hemviko au kumbadiisha uyo mnyama, mtana kwa mbaya

au mbaya kwa mtana, endaho onda aavye mnyama badii ya mtuhu, akawaaho wanyama awo waidi; yuda mwaavywa na yuda mbadiishwa wonda wawe watakatifu. ¹¹ Hata ivyo, kana kia mntu keisa kumwavia Yahweh kwa uhalisa nkio kisafi, kwa iyo, Yahweh nkana akikunde, nae uyo mntu onda alazimike kumweeta uyo mnyama kwa kuhani. ¹² Kuhani amsamisha, kwa samani ya guiyo da mnyama, samani yoyose kuhani ondayodike uwanga ya mnyama, iyo ne yondayo iwe samani yakwe. ¹³ Na kana mmiiki akunda kumhonya, akabinda shano ya samani yakwe yonda iongezwe kwe galama yakwe ya uhonyi. ¹⁴ Mntu ainega nyumba yakwe itende geeko takatifu kwa Yahweh, akabinda kuhani onda aike samani yakwe ama aitende ntana au mbaya. Thamani yoyose yondayoiikwe na kuhani uwanga yakwe, ne yondayoiwe na samani yakwe. ¹⁵ Mia kama mmiliki wakwe ainega nyumba yakwe akunda kuihonya, onda alazimike kuomeea sehemu ya shano ya samani yakwe kwe galama ya uhonyi wakwe, nayo nyumba yonda iwe yakwe. ¹⁶ Kana mntu anega sehemu ya alizi yakwe mwenye, akabinda aho tasmini yakwe yonda iwe mwe uwiano kwa kiwango cha kiasi cha mbeyu ikundwayo kuhandwa mwe alizi iyo—homeli mwenga ya mbeyu za shairi ambayo yonda isaminishwe kwa shekeli za feza. ¹⁷ Na kana autenga mnda wakwe mwe mwaka wa Yubile, tasmini yakwe ya awali yonda ibaki kuwa via via. ¹⁸ Mia endaho autenge mnda uwo badala ya mwaka wa Yubile, akabinda aho kuhani yonda imlazimu kukotoa samani yakwe kwa idadi ya miaka isigaayo kiamuo mwaka wa Yubile, na samani yake lazima ihunguzwe. ¹⁹ Kana mntu atenga mnda wakwe akunda kudikomboa, naye yonda alazimike kuongeza sehemu ya shano kwe samani, nao mnda wonda uwe wakwe vituhu. ²⁰ Kana nkadihonya mnda, au kana kautagamnda kwa mntu mtuhu, nkadidaha kukombolwa vituhu. ²¹ Baada yakwe, mnda uwo dondaho diakwe hulu mwe mwaka wa Yubile, donda diwe geeko takatifu kwa Yahweh, kana deivyo mnda wakuavyao kabisa kwa Yahweh. Nado dondadiwe mai ya kuhani. ²² Kana mntu atenga mnda ekuguawo, mia iwo mnda nkio sehemu ya alizi ya familia yakwe, ²³ kuhani onda agosoe tasmini yakwe kiamuo mwaka wa Yubile, na mntu uyo lazima aihe samani yakwe mwe msi uwo uwo kutendageeko takatifu kwa Yahweh. ²⁴ Mwe mwaka wa Yubile, mnda uonda uvuzwe kwa mntu yuda ambaye ne kadiguwa, kwa mmiliki ywa alizi. ²⁵ Tasmini yose lazima igosolwe kwa uzani wa shekeli ya hantu hatakatifu. Hera ishiini kwa shekeli mwenga. ²⁶ Asekuaho mntu ondaye atenge mvyagwa wa bosi miongoni mwa wanyama, kwa kuwa wavyagwa wose wa bosi wa wanyama tiyali ni mai ya Yahweh; itende ni maksai au ngoto, ni wa Yahweh. ²⁷ Na kana ni wanyama mwe najisi, akaawaaho mmiiki wakwe adaha kungua vituhu sawasawa na samani yakwe, na sehemu ya shano lazima iomeewe kwe samani iyo. Na kana mnyama nakombolwa, naye onda atagwe kwa samani yekuikwayo. ²⁸ Nkakunakuwe na kintu ambacho mntu akiavya kwa Yahweh, kuawa mwe vyose enavyo, iwe ni mwanadamu au mnyama, au alizi ya familia yakwe, ambacho chadaha kutagwa au kukombolwa. Kia kintu kiavigwaaho ni kitakatifu sana kwa Yahweh. ²⁹ Nkakuna temo idahayo kuihwa kwa ajii ya mntu mwekuavya ili adagamizwe. Mntu uyo sharti akomwe. ³⁰ Kafaa yose ya mwe alizi, iwe nafaka ihotayo uwanga ya alizi au tunda kuawa mwe miti, ni mai ya Yahweh. Ni takatifu kwa Yahweh. ³¹ Kana mntu akomboa chochose cha zaka yakwe, onda alazimike kuomeea sehemu ya shano kwe samani yakwe. ³² Na kwa kia mnyama wa kumi wa bunga da ng'ombe au ng'oto, yoyose embokaye adi ya ngoda ya muisi, onda anegwe kwa ajii ya Yahweh. ³³ Muisi nkaaondeze wanyama walio bala au wabaya kabisa, na nkana aluhusiwe kubadii mnyama mtuhu. Kana onda abadiishe kwa namna yoyose ida, akaawaaho wose waidi yuda ywa bosi na uyo mwekubadishwa wonda wawe watakatifu. Mnyama uyo mlavya nkadaha kukombolwa." ³⁴ Izi ne amli ambazo Yahweh kamwenka Musa kwe mwiima Sinai kwa ajii ya wantu ywa Israeli.

Numbers

Chapter 1

¹ Mungu kamwamba Musa mwe hema da kukintania wekuwaho kwe jangwa da Sianai. Inu iawiiya mwe msi wa bosi wa mwezi wa kaidi myaka miidi baada ya Waisraeli kuawa kwe sii ya Misri. Mungu akagombeka, ² 'Gosoa sensa ya wagosi wose wa Israeli kuawa kia mwaango, kia familia za tati zao. Wataaziwe kwa mazina, wataaziwe kia mgosi, kia mgosi ³ Kuvokea ika da myaka ishiini na kwemboka. Uwataazie wose wadaha kutoana kana asikai ya Israeli. We na Haruni n'ndamgonde idadi ya wagosi mwe mabunga ya majeshi yao. ⁴ Kia mgosi kwa kia kabila, kiongozi ya mwaango, lazima atumike na wee kana kiongozi ya kabila. ⁵ Aya nee mazina ya viongozi ndio watoane hamwe na wewe: Kuawa kabila da Reubeni, Elizuri mwana Shedeuri; ⁶ kuawa kabila da Simeoni, Shelumiel mwana wa Zurishadai ⁷ Kuawa kabila da Yuda, Nashoni mwana wa Aminadabu; ⁸ Ktoka kabila da Isakari, Nethaneli mwana wa Zuari; ⁹ kuawa kabila Zebuluni, Eliabu mwana wa Heloni ¹⁰ Kuawa kabila da Efraimu mwana wa Yusufu, Elishama mwana wa Ammihudi; kutoka kabila da Manase, Gamaliel mwan wa Pedazuri; ¹¹ kuawa kabila da Benjamini mwana wa Yusufu, Abidani mwan wa Gidion; ¹² Kuauwa kabila da Dan, Ahizeri mwana wa Amishadai; ¹³ kuawa kabila Asheri, Pagieli mwana wa Okirani; ¹⁴ kuawa kabila la Gadi, Eliasafu mwana wa Deuli; ¹⁵ na kutoka kabila la Naftali, Ahira mwana wa Enani." ¹⁶ Awa nee wagosi wekusagulwao kuawa kwa wantu. Wekuongozao kabila za baba zao. Nee ni viongozi wa mwaango mwe Israeli. ¹⁷ Musa na Haruni wakawadoa wada wagosi, wekuao wagondwa kwa mazina, ¹⁸ na hamwe na wagosi ao wawakonga wagosi wose mwe misi ya bosi ya mwezi wa kaidi. Akaawaho kia mgosi ya myaka ishiini na kwemboka kuwamanya baba zakwe. Kaondwa ataguse mwaango na familia kuawa mwe mwaango. ¹⁹ Akaawaaho Musa akagonda hisabu yao uko kwe nyika ya Sinai, Kana Mungu ekumwamuluvyo kugosoa. ²⁰ Kuawa uvyazi wa Reubeni, mwana ya bosi ya Israeli, yataaziwa mazina yose ya kia mgosi mwenye ika da myaka ishiini na kwemboka wadaha kuita kwe nkondo, kuawa hisabu ya mwaango wa familia. ²¹ Wawatazia wagosi 46, 00 kuawa mwaango wa Reubeni. ²² Kuawa uvyazi wa Simeoni yataaziwa mazina yose ya kia mgosi mwenye ika da myaka ishiini na kwemboka au wadaha kuita kwe nkondo, kuawana na

hisabu ya mwaango na familia.²³ Wataazia wagosi 59, 300 kuawa kabila da Simeoni.²⁴ Kuawa uvyazi wa Gadi yataaziwa mazina yose ya kia mgosi mwenye ika da myaka ishiini au kwemboka mdaha kuita kwe nkondo, kuawa kwe hisabu ya mwaango na familia.²⁵ Wataaziwa wagosi 45, 650 kuawa kabila da Gadi.²⁶ Kuawa uvyazi wa Yuda yataaziwa mazina yose ya wagosi wenye ika da myaka ishiini au kwemboka wadaha kuita kwe nkondo, kuawa kwe hisabu ya mwaango na familia.²⁷ Wataaziwa wagosi 74, 000 kuawa kabila da Yuda.²⁸ Kuawa uvyazi wa Isakari yataaziwa mazina yose ya kia mgosi mwenye ika da myaka ishiini au kwemboka mdaha kuita kwe nkondo, kuawa kwe hisabu ya mwaango na familia.²⁹ Wataaziwa wagosi 54, 000 kuawa kabila da Isakari.³⁰ Kuawa uvyazi wa Zabuloni yataaziwa mazina yose ya kia mgosi mwenye ika da myaka ishiini au kwemboka mdaha kuita kwe nkondo, kuawa kwe hisabu ya mwaango na familia.³¹ Wataaziwa wagosi 57, 400 kuawa kabila da Zabuloni.³² Kuawa uvyazi wa Efraimu mwana Yusufu yataaziwa mazina yose ya kia mgosi mwenye ika da myaka ishiini na kwemboka na wadaha kuita kwe nkondo, kuawa akwe hisabu ya mwaango na familia.³³ Wataaziwa wagosi 40, 500 kuawa kabila da Efraimu.³⁴ Kuawa uvyazi wa Manase mwana Yusufu yataaziwa mazina yose ya kia mgosi mwenye ika da myaka ishiini au kwemboka na wadaha kuita kwe nkondo, kuawa kwe hisabu ya mwaango na familia.³⁵ Wataaziwa wagosi 32, 000 kuawa kabila da Manase.³⁶ Kuawa uvyazi wa Benjamini yataaziwa mazina yose ya kia mgosi mwenye ika da myaka ishiini au kwemboka na wadaha kuita kwe nkondo, kuawa kwe hisabu ya mwaango na familia.³⁷ Wataaziwa wagosi 35, 000 kuawa kabila da Benjamini.³⁸ Kuawa uvyazi wa Dani yataaziwa mazina yose ya kia mgosi mwenye ika da myaka ishiini na kwemboka na mdaha kuita kwe nkondo, kuawa kwe hisabu ya mwaango na familia.³⁹ Wataaziwa wagosi 62, 000 kuawa kabila da Dani.⁴⁰ Kuawa uvyazi wa Asheri yataaziwa mazina yose ya kia mgosi mwenye ika da myaka ishiini au kwemboka na mdaha kuita kwe nkondo, kuawa kwe hisabu ya mwaango na familia.⁴¹ Wataaziwa wagosi 41, 500 kuawa mwaango wa Asheri.⁴² Kuawa mwaango wa Naftali yataaziwa mazina yose ya kia mgosi mwenye ika da myaka ishiini au kwemboka na mdaha kuita kwe nkondo, kuawa kwe hisabu ya mwaango na familia.⁴³ Wataaziwa wagosi 53, 400 kuawa kabila da Naftali.⁴⁴ Musa na Haruni wawataazia wagosi awa wose, hamwe na wada wagosi kumi na waidi wekuao wakaongoza yada makabila kumi na maidi ya Israeli.⁴⁵ Kwa iyo wagosi wose wa Israeli wenye ika da myaka ishiini au kwemboka, wose wadaha kuita kwe nkondo, wataaziwa kuawa kwe familia zao.⁴⁶ Wataaziwa wagosi 603, 550.⁴⁷ Mia wagosi kuawa uvyazi wa Lawi nkawokutaaziwa,⁴⁸ kwa sibabu ZUMBE kamwamba Musa,⁴⁹ "Wesekuwataazia wada wa kabila da Lawi waa kuwahanganya kwe jumla ya wantu wa Israeli.⁵⁰ Badii yakwe, waagiie Walawi kudikaua hema da amli za agane, na kukaua mahambo ya hema na vyose vyeumo. Walawi n'ndawekungumize kudenua hema na lazima wayenue mahambo ya hema. Lazima wadikaue hema na kuyagosa mazingila yakwe. N'ndawaikaue masikani na kuzigosoa nkambi zizungukazo.⁵¹ Kia hema ndihodikundwe kusamizwa hantu hatuhu, Walawi nee ndiowadegae hada. Na kia hema ndihokundwe kugoswa, Walawi nee ndio wadigoose. Na mgeni yoyose ndieasogee hema lazima akomwe.⁵² Ukati wantu wa Israeli ndihowagose hema zao, kia mgosi lazima awe hehi na utangio.⁵³ Hata ivyo Walawi lazima waike hema zao kuizunguka iyo masikani ya amli za agane ili maya yangu yesekweza kwaka juu ya wana wa Israeli. Walawi lazima walinde iyo masikani ya amli za agane."⁵⁴ Wana wa Israeli wagosoa yose aya. Wagosoa yose ambayo ZUMBE kaagia kwembokea Musa.

Chapter 2

¹ ZUMBE akatamuia na Musa na Haruni vituhu. Akawamba,² Kia moneka ondaapange kuigana na hantu hakwe, hamwe na mabango ya tati zao. N'ndawapange kuzunguka hema da kudugania kia ntendeo.³ Wada ndiwo wapange mashaliki mwa hema ya kudugania, hantu ambaho uanga haoneka ukati wa zua dikasoomoka, ni nkambi za Yuda nao wonde wawe mwekundi dao. Nashoni mwanangwa ywa Aminadabu n'kiongozi ywa wantu wa Yuda.⁴ Hisabu ya wantu wa Yuda ni 74, 600.

⁵ Kabila da Isakari n'nda dipange mbele ya Yuda. Nethaneli mwana ywa Zuari n'nda adiongoze jeshi da Isakari.⁶ Hisabu ya kikozi chakwe ni wagosi 54, 000.⁷ Kabila da Zabuloni donda dipange mbele ya Isakari. Eliabu mwana ywa Heloni nee monda adiongoze jeshi da Zabuloni.⁸ Hisabu ya kikozi chakwe ni 57, 400.⁹ Hisabu yose ya nkambi ya Yuda ni 186, 400. N'nda wawe wa bosi kuhauka.¹⁰ Ntendeo za kusini konda kuwe na nkambi ya Reubeni mwe kundi dao. Kiongozi ywa kundi da Reubeni ni Elizuri mwana ywa Shedeuri.¹¹ Hisabu ya kikosi chakwe ni 46, 500.¹² Simeoni n'ndaapange mbele ya Reubeni. Kiongozi ywa wantu wa Simeoni ni Shelumiel mwana ywa Zurishadai.¹³ Wekutaaziwao mwe kikosi chakwe ni 59, 300.¹⁴ Kabila da Gadi n'ndaditongee. Kiongozi wa wantu wa Gadi ni Eliasafu mwana wa Deuli.¹⁵ Hisabu ya kikosi chakwe ni 45, 650.¹⁶ Wose wekutaaziwao kwe nkambi ya Reubeni, kuigana na kikosi chakwe, ni 151, 450. N'ndawatende wakaidi kuhauka.¹⁷ Kitongeacho, ni hema da kudugania kuhauka he nkambi hamwe na Walawi ikawa gatigati ya nkambi zose. Lazima wahauke aho nkambini kwa mpangilio uwo kana wekwengiavyo mwe nkambi. Kia mgosi lazima awe hantu hakwe kwa kutongea bango dakwe.¹⁸ Migawanyiko ya nkambi Efraimu katongea hantu hakwe. kiongozi ywa wantu wa Efraimu ni Elishama mwana ywa Amihudi.¹⁹ Hisabu ya kikosi iki ni 40, 500.²⁰ Baada ya awo dikatongea kabila da Manase. Kiongozi ywa Manase ni Gamaliel mwana wa Pedazuri.²¹ Hisabu ya kikosi iki ni 32, 200.²² Kabila ditongeadoni Benjamini. Kiongozi ywa Benjamini ni Abidani mwana ywa Gidioni.²³ Hisabu ya kikosi iki ni 35, 000.²⁴ Wose wekutaaziwao mwe nkambi ya Efraimu ni 108, 100. N'nda watende wantatu kuhauka.²⁵ Nitendeo ya kaskazini kondakuwe na nkambi ya kikosi cha Dani. Kiongozi ywa wantu wa Dani ni Ahiezeri mwana ywa Amishadai.²⁶ Hisabu ya kikosi iki ni 62, 700.²⁷ Wantu wa kabila ya Asheri n'nda wapange mbele ya Dani. Kiongozi ywa Asheri ni Pagieli mwana

wa Okirani.²⁸ Hisabu ya kikosi iki ni 41, 500.²⁹ Kabila da Naftali nee ndido ditongee. Kiongozi ywa Naftali ni Ahira mwana wa Enani.³⁰ Hisabu ya kikosi iki ni 53, 400.³¹ Wose wekutaaziwao kwe nkambi ya Dani ni 157, 600. Awa wonda watendewa mwisho kuhauka mwe nkambi, wakatongea bango dao.³² Awa nee Waisraeli, wekutaaziwa kutongea familia zao. Wose wataaziwa mwe nkambi zao, kwa kutongea vikosi vyao 603, 550.³³ Mia Musa na Haruni nkawo kuduganya Walawi mwe hisabu ya Waisraeli. Itenda inga ZUMBE ekuavyo kamuagiia Musa.³⁴ Wantu wa Israeli wagosoa vyose ambavyo ZUMBE kamuagiia Musa. Wapanga kwa kutongea mabango yao. Watamba kuawa nkambini kwa kutongea jamaa zao, kwa mpangilio wa familia za nkoo zao.

Chapter 3

¹ Sasa inu nee histolia ya uvyazi wa Haruni na Musa ukati ZUMBE ekugombekaho na Musa kwe muiima Sinai. ² Mazina ya wana wa Haruni ni Nadabu ambae nee mwana ywa bosi, na Abihu, na Eliezeri, na Ithamari. ³ Aya nee mazina ya wana Haruni, makuhani wekuwao wasiswa mavuta na kuikwa wakfu kutumika kana makuhani. ⁴ Akini Nadabu na Abihu wafa mbele ya ZUMBE wekumwavihaho moto wesao kukubalika mwe nyika ya Sinai. Nadabu na Abihu nkawekuwa na wana, kwa iyo Eliazari na Ithamari watumika kana makuhani hamwe na tati yao. ⁵ ZUMBE akagombeka na Musa, akamwamba, ⁶ "Waete kabia da Lawi na uwaike kwa Haruni kuhani ili wamwambize ⁷ Nao lazima wagosoe majukumu mhitu wa Haruni na jumuiya yose mbele ya hema ya kudugania. Na lazima watumike mwe hema. ⁸ Wenda wayatunduiye mahambo ya hema ya kudugania na wendawamihiazikie makabia ya Israeli kwa huduma ya mwehema. ⁹ Uwaike Walawi kwa Haruni na wanawe. Nkiwaavya kikamiifu ili wamwambize kuwahiyazikia watu wa Israel. ¹⁰ Umsague Haruni na wanawe kuwa makuhani, akini nageni yoyose mwenda awe hehi lazima akomwe." ¹¹ ZUMBE akagombeka na Musa. Akamwamba, ¹² "Kauwa nkiwasagua Walawi mwe wantu wa Israeli. Nkiwagosoa ivyo mhitu wa kudoa mvyagwa ywa bosi ywa kigosi ywa wana wa Israeli. Awa Walawi ni wangu. ¹³ Na hata mvyagwa ywa bosi ni mai yangu. Mwe misi ambayo nkiwavamia wavyagwa wose wa bosi wa si ya Misri, nkiwapagua wavyagwa wa bosi wa Israeli kwa ajii yangu, wantu na wanyama pia. Ni mai yangu. Mimi nee ZUMBE." ¹⁴ ZUMBE akagombeka na Musa mwe nyika ya Sinai. Akamba, ¹⁵ "Wataazie uvyao wa Lawi mwe kia familia mwe nyumba za nkoo zao. Taazia kia mgosi kuvokea mwezi umwe au zaidi." ¹⁶ Musa akawataazia, kutongea maelekezo ya ZUMBE, kana ekuamliwavyo kugosoa. ¹⁷ Mazina ya wana Walawi nee ni Gerishoni, Kohathi, na Merari. ¹⁸ Ukoo wekuawaho na wana wa Gerishoni nee ni Libni na Shimei. ¹⁹ Ukoo wekuawanao na wana wa Kohathi nee ni Amramu na, izihari, hebroni, na Uzieli. ²⁰ Ukoo wekuawanao na wana Merari nee ni Mahili na Mushi. Izi nee nkoo za Walawi, zekuolozeshwazo ukoo kwa ukoo. ²¹ Nkoo za Walibini na Washimei ziawana na Wagerishoni. Izi nee nkoo za Wagerishoni. ²² Wagosi wose wenao umli wa mwezi umwe au zaidi wataaziwa na kubwiiia hisabu ya 7, 500. ²³ Nkoo za Wagerishoni wenda wapange tendeuwe za mangalibi za hema. ²⁴ Eliasafu mwana ywa Laeli endaaongoze nkoo za uvyazi wa Wagerishoni. ²⁵ Familia ya Gerishoni wendawainde hema da kudugania hamwe na iyo masikani. Wandawainde hema, ngubiko yakwe na dia pazia da lango da hema da kudugania. ²⁶ Wendawainde buha, dia pazia da kwe lango--buha dizungukado hantu hatakatifu na mazabahu. Wendawaziinde sigi za hema ya kudugania na vyose vyeumo. ²⁷ Nkoo zitongeezo zaawana na Kohathi: Ukoo wa Waamrami, ukoo wa Waizihari ukoo wa Wahebroni, na ukoo wa Wauzieli. Koo izi zaawana na Wakohathi. ²⁸ Wagosi 8, 600 wenao umli wa mwezi umwe au zaidi wataaziwe ili kuinda vintu vya ZUMBE. ²⁹ Familia ya uvyazi wa Kohathi wenda wapange tendeuwe za kusini ya Hema. ³⁰ Elizafani mwana wa Uzieli nee mwenda aongoze ukoo wa Wakohathi. ³¹ Nenda wainde sanduku, meza, vyekaiyovya taa, mazabahu, vintu vitakatifu ambavyo vyaitumika mwe huduma ya pazia na ndima zose zitongeanazo na hema. ³² Eliazari mwana wa Haruni kuhani endaaawongoze wagosi wawaongozao Walawi. Enda awaongoze wagosi waongozao eneo takatifu. ³³ Nkoo mbii ziawanazo kwa Merari: ni ukoo wa Mahili na ukoo wa Mushi. Nkoo izi ziawana na Merari. ³⁴ Wagosi 6, 200 wenao umli wa mwezi umwe na kwembosa wataaziwa. ³⁵ Zurieli mwana wa Abihaili enda aongoze ukoo wa merari. Awa wenda wapange tendeuwe za kaskazini mwe hema. ³⁶ Uvyazi wa wana wa Merari wenda utunduye mbao za hema, mataluma, nguzo, vyekaiyo, via vya kuzengea na vintu vyose vihusikanavyo, ³⁷ na nguzo za buha zizunguukazo hema, vyekaiyo, vingi ba sigi zakwe. ³⁸ Musa na Haruni na mwanawe wenda wapange ntendeuwe za mashaliki za masikani, mbele ya hema ya kudugania kuelekea awiio da zua. Woo wenda wawajibike na majukumu ya hantu hatakatifu na majukumu ya wana wa Israeli. Mgeni mwenda eze hehi na hantu hatakatifu akomwe. ³⁹ Musa na Haruni wakawataazia wagosi wa ukoo wa Walawi kana ekuwavyokaagia, wakataazia waogsi ishiini na mbii elfu. ⁴⁰ ZUMBE akagombeka na Musa, "Wataazie wagosi wose ambao ni wavyagwa wa bosi wa Israeli ambao wana umli wa mwezi umwe na kwembosa. Olezesha mazina yao. ⁴¹ Un'dwee Walawi kwa ajii yangu mhitu wa wavyagwa wa wabosi wa Israeli, Mimi nee ZUMBE. Na udoe wanyama wa Walawi mhitu wa wavyagwa wa bosi wa wanyama wa uvyazi wa Israeli," ⁴² Musa akawawazia wavyagwa wa bosi wose wa Israeli kana ZUMBE ekuwaagiavyo kugosoa. ⁴³ Kawataazia wavyagwa wose kwa mazina, wenao umli wa mwezi umwe na kwembosa akataazia wagosi 22, 273. ⁴⁴ Vituhu ZUMBE akagombeka na Musa. akamba, ⁴⁵ "Wadoe Walawi mhitu wa wavyagwa wose wa bosi wa wana wa Israeli. Na udoe wanyama wa Walawi mhitu wa wanyama wa Waisraeli watuhu. Walawi ni mai yangu. Mimi ni ZUMBE. ⁴⁶ Unikubie shekeli shano za wokovu kwa kia ao 273 na ao wavyagwa wa bosi wa Israeli za ao wembokao idadi ya Walawi. ⁴⁷ Wenda uzitumie izo shekeli shekeli mwenga ni sawa na gela ishiini. ⁴⁸ Wenda uwaihe izo shekeli za wokovu kwa Haruni na wanawe." ⁴⁹ Kwa iyo Musa akakuba shekeli za wokovu kuawa kwa wada wekwembosao idadi ya wada wekuokolwao ni Walawi. ⁵⁰ Musa akakuba zia hea kuawa kwa ao wavyagwa wa bosi wa Israeli. Kakuba jumla ya shekeli 1, 365, zenazo kihimo sawasawa na hantu

hatakatifu. Musa akamwiiha Haruni na wanawe izo shekeli za wokovu.⁵¹ Musa akagosoia kia kintu ekuagiiwacho ni mbui ya ZUMBE kana ZUMBE ekumwaagiavyo.

Chapter 4

¹ ZUMBE akasema na Musa na Haruni. Akagombeka,² Gosoa hisabu ya uvyazi wagosi wa kohosi kuawa kwa Walawi, kwa kutongea jamaa na familia za makolwa.³ Uwataazie wagosi ambao wana maika ya miaka saasini mpaka hamsini. Awa wonda waungani na bunga ditumikado kuavya huduma kwe hema ya kukintania.⁴ Uvyazi wa Kohathi wondawalinde via vintu vitakatifu zaidi vyekuikwavyo kwa ajii yangu mwe hema ya kukintania.⁵ Ukati nkambi yeandaaho kusoge mbee, Haruni na wanawe lazima waite kwe hemani, kuseeza pazia dekuu emewadu hantu hatakatifu na kudigubika sanduku da ushuhuda kwa pazia ido. Wonda wadigubike ido sanduku kwa babu da pomboo.⁶ Wondawatandike uwanga yakwe nguo za langi ya samawi. Wondawasomeke iyo miti ya kwenuiya.⁷ Wonda watandike nguo ya langi ya samawi mwe meza ya mikate ya wanyeshao. Uwanga yakwe wonda waikwe sahani, vijiko, mabakui na vikombe vya kumiminia. Mikate yondaiweaho kiya siku mezani.⁸ Wondawaigubike na nguo ya langi ya sui na babub da pomboo. Na kuika miti ya kwenuiya.⁹ Wondawadoe nguo ya langi ya samawi na kukigubika kinala, hamwe na taa zakwe, na nkoleo zakwe na vikombe vyakwe vya kuikia mavuta ya taa.¹⁰ Wonda waikwe kinalana vintu vyakwe vye kugubikwavyo na babu da pomboo na wonda waikwe miti ya kwenuiya.¹¹ Wonda wagubike na nguo ya samawi hemviko wa zahabu. Wondawagubike na babu da pomboo, na kuika miti ya kwenuiya.¹² Wondawavidoe via vyose vya ndima takatifu na kuvifunga mwe nguo ya langi ya samawi. Wondawavigubike na babu da pomboo na kuviika ivyo via kwe miti ya kwenuiya.¹³ Wondawause zeu hemviko na kutandika nguo ya langi ya zambaa uwanga yakwe.¹⁴ Wondawaviike mwe miti ya kwenuiya via vyose wekutumiavyo kwa ndima ya hemviko. Via ivi ni vyetezo, magembe, mabakui na vintu vituhu vya hemviko wonda wahagubike hemviko kwa babu da pomboo na kuika ida miti ya kwenuiya.¹⁵ Ukati Haruni na wanawe wekuwaho wakamiisha kugubika hantu hatakatifu na via vyose, na nkambi yondahoivokee kuendeya mbee, neaho wana wa Kohathi wondahoweze kwenua vintu vya hantu hatakatifu. Kana wonda wadonde via vitakatifu, lazima wonda wafe. Inu ni ndima ya wana wa uvyazii wa Kohathi, kwenua mahambo ya hema da kukintama.¹⁶ Eliazari mwana wa Haruni kuhani ondaalinde na kugookea mafuta ya taa, ubani mtana, kafaa za mala kwa mala na mafuta ya upako. Ondaagookee ulinzi wa hema dose na vyose vyeumo mwe hema, hantu hatakatifu na via vyakwe."¹⁷ ZUMBE akagombeka na Musa Haruni. Akamba,¹⁸ Usekuwaluhusu kabila da Wakohathi kuusigwa mwe Walawi.¹⁹ Waamiyewaishi ili wasekweza kufa, kwa kugosoa ivi. Wanapokuwa wanasogelea kwa kugosoa ivi. Wanapokuwa wanasogelea²⁰ Wasekweza wakengia ndani ya hantu hatakatifu hata kwa kitambo, vinginevyo wonda wafe. Iya Haruni na wanawe wadaha kwengia, neaho Haruni na wanawe wondahowawapangie Wakohathi ndima maalumu ya kugosoa, kwa kiya yumwe."²¹ ZUMBE akasema na Musa vituhu, Akagombeka, "Gosoa hisabu kwa wana wa Gerishoni naho, kwa kutongea nkoo za mababa zao, kwa makolwa yao.²² Uwataazie wada wenye miaka saasini mpaka miaka hamsini.²³ Uwataazie wose ili weze kuungana na wada watumikao mwe hema da kukintania.²⁴ Inu nee yondayo iwe ndima ya nkoo za Gerishoni, watumikaho na wenuawacho.²⁵ Wonda wenue pazia da masikani, hema da kukintania, na vigubiko vya babu da pomboo ambavyo viuwanga vyakwe, vigubiko ywakwe na pazia mwe mwango wa hema da kukintania.²⁶ Wonda wenuwe pazia da ua, pazia dakwe mwango wa uwa, ambao uhehi na ntulwe hehi na hemviko, nkamba zwakwe na vintu vyose vya utandima wakwe, chochose kikundwacho kugosolwa kuawana na vintu ivi, wao ne wagosao."²⁷ Haruni na wanawe nee wondao waongoze utandima wa uvyazi wa Wagerishoni, kwa vintu vyose viya vya ntambo, na mwe utandima wao wose. Ni lazima uwapangie majukumu yao yose.²⁸ Unu nee utandima wa kolwa da uvyazi wa wana wa Wagerishoni mwe hema da kukintania Ithamari mwana wa Haruni kuhani ondaawaongoze mwe utandima.²⁹ Wonda uwataazie uvyazi wa Merari kwa kolwa dao, na uwapange mwe nkoo za baba zao,³⁰ Kuvooke mwe umli wa miaka saasini mpaka miaka hamsini. Uwataazie kiya mwonda aungane na bunga denyenye utandima mwe hema da kukintania.³¹ Unu ne wajibu wa ndima yao mwe utandima wao mwe hema da kukintania. Wonda waamiye mbao za ntuwe, mataluma ywakwe, nguzo za makalishiyo yakwe,³² Hamwe na nguzo za uwa zizungukazo ntulwe, makalishiyo ywakwe, vigingi na nkamba zakwe, na vifaa vituhu vya kuzengea. Wiandikwa kwa mazina na ndima zao.³³ Unu nee utandima wa kolwa da uvyazi wa Merari, ambao wakundwa kugosoa mwe hema da kukintania, asi ya ukauwizi wa Ithamari mwana wa Haruni kuhani."³⁴ Musa na Haruni na wakauwizi wa wantu wawataazia wana wa uvyazi wa Wakohathi kwa kutongea makolwa ya koo za baba zao.³⁵ Wawataazia wada wenye miaka saasini mpaka hamsini. Wamtaazia kiya yumwe mwekukundwa kukongwa mwe bunga diavyado huduma ya utandima mwe hema da kukintania.³⁶ Wataaziwa wagosi 2, 750 kwa kutongea makolwa yao.³⁷ Musa na Haruni wawataazia wagosi wose kuawa kiya kolwa na ukoo wa Wakohathi ambao watumika kwe hema da kukintania. Wagosoa ivi kwa kumtii BWANA mwekuwaagiza kwembokea kwa Musa.³⁸ Uvyazi wa Gerishoni wataaziwa kutongea kolwa na nkoo za baba zao,³⁹ kuvooke miaka saasini mpaka hamsini, kwa kiya yumwe mwekukundwa kuungana na wantu waavyao huduma kwe hema ya kukintania.⁴⁰ Wagosi wose wataaziwa kutongea makolwa na nkoo za baba zao wawa 2, 630.⁴¹ Musa na Haruni wataaziwa nkoo za uvyazi wa Gerishoni ambao wonda walumike kwe hema da kukintania. Wagosoa ivi ili kutii ambacho ZUMBE kakunda wagosoe kwembokea Musa.⁴² Uvyazi wa Merari wataaziwa kwa makolwa kwembokea nkoo za baba zao,⁴³ kuvooke wenye miaka saasini mpaka hamsini, kiya mkundwa kuungana na wantu wagosao kwe hema da kukintania.⁴⁴ Wagosi wose wekutaaziwao kwembokea makolwa ya nkoo za baba zao wawa 3, 200.⁴⁵ Musa na Haruni wawataazia wagosi awa, uvyazi wa Merari. Kwa kugosoa ivi watii amli ya ZUMBE

wekuagiiwayo kwembokea Musa.⁴⁶ Kwa iyo Musa na Haruni na wagokezi wa Israeli wataaziwa Walawi wose kwa kutongea makolwa na nkoo za baba zao.⁴⁷ Kuvokeya wenye miaka saasini mpaka hamsini. Wataaziwa kiya mwekukundwa kugosoa ndima kwe ntulwe, na kiya mwekukundwa kuwenua na kuamia vintu vya kwe hema da kukintania.⁴⁸ Wataaziwa wagosi 8, 580.⁴⁹ Kwa agizo da ZUMBE, Musa kamtaazia kiya mgosi na kuika kumbukumbu ya ndima ambayo kiya yumwe adaha kugosoa. Kwa ivyo, watii kiya ambacho kawaagiiaya kugosoa kwembokea kwa Musa.

Chapter 5

¹ ZUMBE katamwiia na Musa. Akaamba, ² "Wambe wanangwa wa Israeli wawalavye wantu wose wenye matamu ya mababu, yakwenkiizana, na kia mwenye vionda viavyavyo halufu, nae mwekunajisika kwa kutoza maiti. ³ Awe mgosi hambu mvyee, mwekuawa mwe nkambi, ili wesekeza kuigea unajisi nkambi, kwa sibabu mi nekaa umo mwakwe," ⁴ Wantu wa Israeli wakagosa kwe nkambi, sa ZUMBE ekumwagiiavyo Musa. Wantu wa Israeli wakamwetikia ZUMBE ⁵ Vituhu ZUMBE akatamwiia na Musa. Akaamba, ⁶ "Tamwiia na wana wa Israeli. Muntu mgosi na muntu mvyee wakagosa zambi yoyose wantu wagosoea navyo wowo kwa wowo, na muntu uyo akamwenka ZUMBE, muntu uyo endaawe na ubanasi. ⁷ Aho muntu uyo endaaungame iyo zambi ekuigosoayo. Muntu uyo endaavuze maiho ya ubanasi wakwe na kumemeza kwe maiho ayo sihemu ya shano zaidi. Endaamuihe uyo ekumgosoeae ubanasi ⁸ Miya ati uyo muntu mwekugosoea ubanasi nkana ndugu ya kuhokea ayo maiho ya ubanasi, basi endaaiehe ayo maiho ya ubanasi hangu kwembokea kuhani hamwe na ngoto dume kwa aji ya sadaka yakwe mwenye. ⁹ Kia sadaka ya wana wa Israeli vintu vyekunegwavyo naho vikaetwa ha kuhani ya wantu wa Israeli vyendaviwe vyakwe. ¹⁰ Sadaka ya kia muntu yendaiwe ya kuhani, ati muntu yoyose endaalavye kintu chochose kwe kuhani chendakiwe chakwe." ¹¹ Vituhu ZUMBE akagombeka na Musa. Akaamba, ¹² "Tamwiia na wana wa Israel. Uwambe, 'Ati mkaza muntu endaasi na kugosoa zambi kwa muumewe. ¹³ Ikabinda aho muntu mtuhu akagona nae. Kwa sibabu, iyo endaawe kanajisika. Hata ati muumewe nkekuona naho nkavimanya, ati nkakuna muntu ekumamankanya, vyeivyo ida loho ya kinyuu yendaikamuonyese yuda mgosi kua mkaziwe kanajisika. ¹⁴ Atiho, loho ya kinyuu yadaha kumhufya yuda mgosi ukati mkaziwe nkazatikunajisika. ¹⁵ Kwa mazingila ayo, yuda mgosi oondigwa kumwegaa mkaziwe kwe kuhani. Yuda mgosi oondigwa kulavya sadaka ya divai kwa ajii yakwe. Oondigwa kueta sihemu ya kumi ya efa ya unga wa shayiri. Esekugea mavuta uanga yakwe waa esekugea ubani uanga yakwe kwa kua ni sadaka ya uanga ya kinyuu, ni sadaka ya unga ya ukumbuso wa ubanasi. ¹⁶ Nee kuhani endahoasogeze hehi na kumuika ZUMBE. ¹⁷ Kuhani endaadoe kikombe cha mazi matakatifu naho endaadoe mavumbi yakwe masikani. Enda aike yada mavumbi mwe mazi. ¹⁸ Naho kuhani endaaamwekaze uyo mvyee he ZUMBE naho endaaifungue fii mwe mutwi wa uyo mvyee endaaumikie mwe mikono yakwe iyo sadaka ya unga kwa ajii ya ukumbuso ambayo ni sadaka ya unga kwa ajii ya kinyuu. ¹⁹ Kuhani endaatoozeeze mwe mikono yakwe mazi ya usungu yadahayo kueta lana. Kuhani endaaamwekaze uyo mvyee sii kwa ajii ya kweigita na kumwamba, 'Ati nkwekugosoa ukianga na mgosi mtuhu, naho ati nkwekukengeuka na kugosoa ubanasi, basi wendaawe hulu na mazi aya yadahayokueta laana. ²⁰ Miya ati we, mvyee he sii ya muumeo kugosoa ubanasi, naho ati kunajisika, na ati mgosi mtuhu kugona nae, ²¹ nee, (kuhani endaaonde uyo mvyee amuigite ili adahe kueta lana kwakwe, na kua endaaendee kumwamba yuda mvyee) 'ZUMBE endaaugosoe wewe kua kana yendayouikaue kua ivyo he wantu wako. Inu yendaiaawiie hada ZUMBE endahoagosoe nyonga yako ivunde na ifu dako dimeme. ²² Aya mazi yaetayo lana yendayengie mwe ifu dako na kumema na nyonga yako kuvunda, mvyee kondingwa azumie, 'Ehe ayo yanipate ati mi nna ubanasi.' ²³ Kuhani nae endaaiziikiie lana izi he kitabu, naho endaaifute lana zekubiikiwazo kwa mazi ye usungu. ²⁴ Naho kuhani endaaumagiie yuda mvyee kunywa yada mazi ya usungu yaetayo lana. Yada mazi yaetayo lana yendayengie na kua yenayo usungu. ²⁵ Kuhani endaadie idha sadaka ya unga ya kinyuu mwe mikono ya yuda mvyee. Endaaioteeze idha sadaka ya unga he ZUMBE na kuieta he mazabahu. ²⁶ Kuhani endaadie konzi ya sadaka ya unga mwe mkono wakwe sa sadaka ya kuwakiisha mazabahuni. Nee endahoamwenke mvyee yada mazi yenayo usungu adahe kunywa. ²⁷ Ukati wa kumwenka yada mazi adahe kuyanywa ati kamgosoea uchama kwa sibabu ya ubanasi ekumgosoea muumewe, nee yada mazi yaetayo lana yendayamwengie na kua na usungu. Ifu dakwe dendadimeme na nyonga yakwe yenda iavunde. Yuda mvyee endaalaniwe mwe wantu wakwe. ²⁸ Miya ati yuda mvyee nkekumgosoea uchama na ati ni yedi endaawe hulu. Naho adaha kwenua nda. ²⁹ Inu nee shaiya ya kinyuu. Ni shaiya ya mvyee mwendaagosoe ubanasi he muumewe na kua mchama. ³⁰ Ni shaiya ya mgosi mwenye loho ya kinyuu kwa mkaziwe. Endaamuete mvyee he ZUMBE, naho kuhani endaaugosoe uyo mvyee kia kintu kikundigwacho kigosome kwe shaiya ya kinyuu ikundigwavyo kugosoka. ³¹ Yuda mgosi endaawe nkana hatia kwa kumueta mkaziwe he kuhani. Naho yuda mvyee endaadie ubanasi wakwe."

Chapter 6

¹ ZUMBE akagombeka na Musa. Akamwamba, ² 'Gombeka na wana wa Israeli, uwambe, 'Koma mgosi ama mvyee akaika nazii kwa ZUMBE kwa kua kiapo maalumu cha mnazii, aho endaanene na divai na kileo, nkanaanywe siki iyawanaye na divai. ³ Asekunywa kileo kiawanacho na siki ema kilevi. Asekunywa mazi ya divai yoyose au kua zabibu mbisi wala zekunyaazo. ⁴ Mwe si zose ambazo keenega kwa ajii yangu, asekuchochose kiawanacho na zabibu wala kintu chochose kiawanacho na makonkwa au makoa. ⁵ Ukati wowose wa nazii yakwe, umo usekwemboka mwe mutwi wakwe mpaka misi zakwe za nazii kwa ZUMBE zitimike. Lazima enege kwa ZUMBE. Aziekie fii zakwa zikue mwe mutwi wakwe. ⁶ Ukati wose wa kujizili kwakwe kwa ZUMBE, asekuikaibiya he mtakufa. ⁷ Asekwenajisi kwa namna yoyose hata kama afe

tati yakwe, mami akwe, dadie, au ndugu yakwe. Inu ni sababu keenega kwa ajii ya Mungu, enga ambavyo kia meneka adahavyo kumuona fii zakwe kwa ulefu.⁸ Ukati wose wa kwejizili kwakwe enda awe mtakatifu, kwetunza kwa ajii ya ZUMBE.⁹ Ikalawia muntu kafa hamka nkandani yakwe na kwegea unajisi mutwi wakwe mtakatifu nee endaho amoge mutwi wakwe mwe misu ya kwetakasa –Misi ya mpungate amege mutwi wakwe.¹⁰ Msi wa nane enda amwetee kuhani njiwa waidi au makinda maidi ya njiwa he lango da hema ya kukintania.¹¹ Kuhani nae enda amlavye mdege yumwe enga sadaka ya zambi na mtuhu enga sadaka ya kudagamiza. Awa wenda wagoseke sadaka ya upatanisho kwakwe kwa sibabu enda awe kagoso zambi ya kuwa hehi na mtakufa. Enda atakasike mutwi misu iyo.¹² Enda enege kwa ZUMBE vituhu mwe msi izo za utakaso. Enda aete ngoto mgosi mwenga umli wa mwaka umwe kama sadaka ya hatia. Zia msi zakwe kabla ya kunajisika nkazina zitaaziwe, kwa sibabu kweika wakfu kwake kunajisika.¹³ Inu nee shaiya ya mnazii ukati wa mda wa kiyizii wendaho utimie. Enda aetwe he uvi wa hema ya kukintania.¹⁴ Enda aete sadaka yakwe kwa ZUMBE. Enda alavye mwana ngoto mgosi wa mwaka umwe mwese ila kama sadaka ya zambi. Enda aete ngoto mgosi mwese ila kama sadaka ya npeho.¹⁵ Enda aete ya mikate ikugosolwayo bila hamila, mikate ya unga msisii yekukandwayo kwa mavuta, mikate ya kaki yesaye hamila yekusiswayo mavuta, hamwe na sadaka za unga na sadaka za vinywaji.¹⁶ Kuhani enda awaete mbele za ZUMBE. Enda alavye izo sadaka zakwe za zambi na kudagamizwa.¹⁷ Na ntezu ya mikate yesayo kugewa hamila, endamlavye yuda ngoto mgosi kama sadaka ya npeho kwa ZUMBE. Naho kuhani enda alavye iyo sadaka ya unga na sadaka ya vinywaji.¹⁸ Mnazii enda omege fii zakwe kama ishaa ya kwenega kwa ajii ya Mungu he uvi wa hema da kukintania. Enda amoge fii zakwe na kuzoka mwe moto we ahosi ya sadaka ya npeho.¹⁹ Kuhani enda adowe wega da ngoto mgosi sekutokoswado, na mkate wesao hamila kulawa mwe ntezu, na mkate umwe wa kaki wesao hamila. enda auwike he mikono ya mnazii baada ya kuwa kazimoga fii kwa ishala ya kujizili.²⁰ Ikabinda kuhani enda avikuche kuwa sadaka kwa ZUMBE, sehemu takatifu kwa kuhani, hamwe na kidali cha kukuchwa na nyonga dekuavigwado kwa kuhani. Baadae, Mnazii abuza kunywa divai.²¹ Inu nee sheia ya mnazii mweisa sadaka yakwe kwa ZUMBE kwa ajii ya kujizili kwakwe. Chochose endacho alavye, lazima agosoe enga ekweisavyo, kulinda ahadi yakwe kama yekuiganywavyo mwe shaia ya Mnazii.²² Vituhu ZUMBE akagombeka na Musa, akamba,²³ "Tamwiia na Haruni na wanawe. Uwambe, 'mwenda muwabaliki wana wa Israeli kwa siya inu. Muwambe,

²⁴ ZUMBE na awabaliki na kuwatunza. ²⁵ ZUMBE na awamwkie ungazi wa cheni chakwe naho awe mwenye neema kwenu. ²⁶ ZUMBE na awakauwe kwa neema na kuwenka npeho." ²⁷ Ni kwa namna inu wadaha kwamba kuwenka zina dangu wana wa Israeli."

Chapter 7

¹ Msi ambao Musa nee kakamiisha masikani, nee agea mavuta na kuiika wakfu kwa ZUMBE, hamwe na mahambo yakwe kaigosoea ivyo mazabahu na via vyakwe kaigea mavuta na kuika wakfu kwa ZUMBE. ² Siku iyo, kiongozi wa Israeli na wada mitwi ya familia za matate waavya sadaka. Awa wagosi nee viongozi wa makabila wawasaidia kutaazia wantu kwaida sensa. ³ Nee waeta sadaka zao kwa ZUMBE. Waeta magai mtandatu yekugubikwayo na mafai kumi na waidi waeta gai dimwe kwa kia kiongozi waidi kia kiongozi kaeta fahali yumwe waeta vintu ivi mbele ya masikani. ⁴ Ikabinda ZUMBE akatamwiie na Musa, akamwamba, ⁵ "Uzihokee izo sadaka kuawa kwao na uzitumie kwa matumizi ya ndima ya hema yakudugania uwenke izo sadaka Walawi, kwa kia yumwe kadai ya uhitaji wa ndima yakwe." ⁶ Musa akayadoa yada magai na fahali na kuwenka Walawi. ⁷ Akawenka magai maidi na mafahali wane wada wa uvyazi wa Gerishoni, kwa ajii nee ndima yao yekukundayo. ⁸ Kawenka uvyazi wa Merari magai mane na mafahali mnane sii ya ukaulizi wa Ithamari mwana wa Haruni kuhani. Kagosoa ivi kwa ajii ya uhitaji wa ndima yao. ⁹ Akini wada wauvyazi wa Kohathi nkekuwenka chochose kwasibabu wao wakaua vintu vitakatifu ambavyo vikundwa vyeluwe mwe wega yao nkio mwe magai. ¹⁰ Viongozi waavya biza zao mtuhu kwa ajii ya kuika wakfu kwa zabihu kwa msi uda ambao Musa kaigea mavuta mazabahu. Viongozi waavya sadaka zao mbele ya mazabahu iyo. ¹¹ ZUMBE akagombeka na Musa, "Kia kiongozi enda aavye sadaka zao kwa msi wakwe kwa ajii ya kuika wakfu mzi wakwe" ¹² Mwe msi wa bosi, na Nashoni mwana ywa Aminadabu, wa kabila da Yuda, kaavya sadaka yakwe. ¹³ Sadaka yakwe ni kiheeo kimwe uzani wa shekeli 130 na wiga umwe wa feza ambao uzito wakwe ni mia na sabini kwa kihimo cha mahali patakatifu. Vyombo vyose viwa vimemeezwa unga msisiii wekuhanganywao na mavuta kuwa sadaka ya unga. ¹⁴ Naho nee kawenka unga wa zahabu kiasi cha wiga umwe chenacho uzani wa shekeli kumi wekumemao ubani ¹⁵ Kaavya kafa ya kuokwa fahai mteke ng'oto mgosi umwe na mwana ng'oto mgosi yumwe wa mwaka umwe. ¹⁶ Kaavya beberu kana kafa ya hatia. ¹⁷ Kaavya makisai mbii, ng'oto wa gosi washano, beberu washano na wanang'oto wenao mli wa mwaka umwe umwe kana kafa ya npeho inu nee nsadaka ya Nashoni mwana ywa Aminadabu. ¹⁸ Msi wa kaidi, Nethanel mwana ywa Zuari, kiongozi ywa Isakari, kaavya kafa yakwe. ¹⁹ Kafa yakwe nee nikiheeo kimwe cha feza ya uzito wa 130 na wiga umwe wa feza yenayo uzani wa shekeli 70, via vyose ivi nee vimema unga msisiii wekuhanganywao na mavuta ²⁰ Naho nee aavya wiko umwe wa zahabu yenye uzito wa shekeli kumi, yekumemayo ubani. ²¹ Kaavya sadaka yakuteketewa fahali mchanga, ng'oto mgosi yumwe, na mwana ng'oto yumwe mgosi. ²² Kaavya beberu yumwe kuwa kafa ya zambi. ²³ Kaavya makisai waidi ng'oto mgosi washano, beberu washano wa mwaka umwe umwe kutenda kafa ya amani. Inu nee sadaka ya Nethaneli mwana ywa Zuari. ²⁴ Msi wa mtandatu Eliabu mwana ywa Heloni, kiongozi wa Zabuloni kaavya sadaka yakwe. ²⁵ Sadaka yakwe iwa nsahani mwenga ya feza yenye uzani wa shekeli 130, na kiheeo kimwe cha feza yenye uzito wa shekeli sabini kwa kihimo cha shekeli za mahali patakatifu. Vyombo vyose viwavimema unga msisii wekuhanganywao na mavuta kuwa sadaka ya

unga.²⁶ Naho kaavya kijiko kimwe cha zahabu chenacho uzani wa shekeli kumi, chekumemacho ubani.²⁷ Akaavya sadaka ya fahali mteke ng'oto mgosi yumwe, na mwana ng'oto mgosi yumwe.²⁸ Akaavya beberu yumwe kana kafaa ya zambi.²⁹ Akaavya makisai waidi, ng'oto wagosi washano, beberu washano, na mwana ng'oto mgosi washano wa mwaka umwe umwe. Kugosoka sadaka ya amani. Inu iwa kafaa ya Eliabu mwana Heloni.³⁰ Msi wane, Elizuri mwana ywa shedeuri, kiongozi ywa uvyazi wa Reubeni, akaavya sadaka yakwe.³¹ Sadaka yakwe iwa ni kiheeo kimwe cha feza yenayo uzani wa shekeli 130 na kiheei kimwe cha feza yenye uzani wa shekeli sabini, kwa kihimo cha shekeli za mahali patakatifu. Vyombo ivyo vyose viwa vimema unga msisii wekuhanganyiwa na mavuta kuwa kafaa ya unga.³² Naho akaavya kijiko kimwe cha zahabu chenye uzani wa shekeli kumi chekumemacho ubani.³³ Kaavya sadaka ya kuteketezwa fahai mwenga nteke, mwana ng'oto mgosi yumwe mteke wa mwaka umwe.³⁴ Kaavya sadaka ya beberu dimwe kuwa ya zambi.³⁵ Akaavya makisai waidi ng'oto mgosi washano wa mwaka umwe kuwa ya amani, inu itenda kafaa ya Elizuri mwana ywa Shedeuri.³⁶ Msi wa shano, Shelumieli mwana ywa Zurishadai, kiongozi wa uzao wa Simeoni, akaavya sadaka yakwe.³⁷ Sadaka yakwe nee iwa kiheeo kimwe cha feza yenye uzani wa shekeli 130 na wiga umwe wa feza lenye uzani wa shekeli sabini kwa kihimo cha shekeli za mahali patakatifu. Vyombo vyose ivi viwa vimema unga msisii wekuhanganywao mavuta kuwa kafaa ya unga.³⁸ Naho akaavya kijiko kimwe cha zahabu chenye uzani wa shekeli kumi, wekumemao ubani.³⁹ Akaavya sadaka ya kuteketezwa fahai nteke gosi da ng'oto na gosi da mwanang'oto da mwaka umwe.⁴⁰ Akaavya sadaka mwenga kuwa sadaka ya zambi.⁴¹ Akaavya makisai waidi, mgosi waidi wa ng'oto, bebelu washano, na mgosi washano wa mwana ng'oto wa mwaka umwe umwe kuwa sadaka amani. Umwe umwe kuwa sadaka ya amani. Inu nee yekuayo sadaka ya Shelumei mwana ywa Zurishadai.⁴² Msi wa mtandatu, Eliasafu mwana ywa Deuli, kiongozi wa uvyazi wa Gadi, akaavya sadaka ywake.⁴³ Sadaka yakwe iwa ni kiheeo kimwe cha feza yenye uzani wa shekeli 130 na wiga wa shaba lenye wa shekeli sabini, kwa kihimo cha shekeli za mahali patakatifu. Vyombo ivi vyose viwa vimema unga msisii wekuhanganywao na mavuta kwa ajii ya sadaka ya unga.⁴⁴ Pia akaavya kijiko kimwe cha zahabu chenye uzani wa shekeli kumi, chekumemacho ubani.⁴⁵ Akaavya sadaka ya kuteketeza ya fahai ndeke, ng'oto mgose yumwe, na gosi da mwana ng'oto mwenga wa mwaka umwe.⁴⁶ Akaavya beberu mwenga kuwa sadaka ya zambi.⁴⁷ Akaavya makisai waidi, wagosi washano wa ng'oto, bebelu washano, na mwana ng'oto mgosi washano wa mwaka umwe kuwa sadaka ya amani. Inu iwa sadaka ya Eliasafu mwana ywa Deuli.⁴⁸ Msi mpungati, Elishama mwana ywa Amihudi, kiongozi wa uzao wa Efraimu, akaavya sadaka yakwe.⁴⁹ Sadaka yakwe iwa kiheeo kimwe cha feza yenye uzani wa shekeli 130 na wiga da feza lenye uzani wa shekeli sabini, kwa kihimo cha shekeli za mahali patakatifu. Vyombo ivyo vyose viwavimema unga msisii wekuganganywao na mavuta kuwa sadaka ya unga.⁵⁰ Naho kaavya wiko umwe wa zahabu, chekumemacho ubani.⁵¹ Kaavya sadaka ya kuteketeza, fahai mwenga, ng'oto mgosi yumwe, na mwana ng'oto mgosi yumwe ywa mwaka umwe.⁵² Kaavya bebelu mwenga kuwa kafaa ya zambi.⁵³ Akaavya makisai waidi, ng'oto wagosi washano, beberu washano, na mwana ng'oto mgosi washano wa mwaka umwe umwe kuwa sadaka ya amani. Inu iwa sadaka ya Elishama mwana ywa Amidu.⁵⁴ Msi wa mnane, Gamaliel mwana ywa Pedazuri, kiongozi wa uzao wa Manase, akaavya kafaa yakwe.⁵⁵ Sadaka yakwe iwa kiheeo kimwe cha feza yenye uzani wa shekeli 130 na wiga umwe wa feza lenye uzani wa shekeli sabini, kwa kihimo cha shekeli za hantu hatakatifu. Vyombo vyose viwa vimemeezwa unga msisii wekuhanganywao na mavuta kuwa kafaa ya unga.⁵⁶ Pia akaavya wiga umwe wa zahabu chenye uzani wa shekeli kumi, chekumemacho ubani.⁵⁷ Akaavya sadaka ya kuteketeza ya fahai mwenga ng'oto mgosi yumwe na mwana ng'oto mgosi yumwe wa mwaka umwe.⁵⁸ Akaavya beberu dimwe kuwa sadaka ya zambi.⁵⁹ Akaavya makisai waidi, ng'oto mgosi washano bebelu washano, na mwana ng'oto mgosi wa mwaka umwe umwe kugosoka sadaka ya amani. Inu nee yekuayo sadaka ya Gamaliel mwana ywa Pedazuri.⁶⁰ Msi wa kenda, Abidani mwana ywa Gidioni, kiongozi wa uzao wa Benjamini, akaavya sadaka yakwe.⁶¹ Sadaka yakwe iwa kiheeo kimwe cha feza yenye uzani wa shekeli 130 na wiga umwe wa feza lenye uzito wa shekeli sabini, kwa kihimo cha shekeli za mahai hatakatifu sadaka ya unga.⁶² Naho akaavya wiko umwe wa zahabu yenye uzani wa shekeli kumi, chekumemacho ubani.⁶³ Akaavya kafaa ya mwanang'oto yumwe mgosi, ng'oto mgosi yumwe na mwana ng'oto mgosi yumwe ywa mwaka umwe.⁶⁴ Akaavya bebelu yumwe kuwa sadaka ya zambi.⁶⁵ Akaavya makisai waidi, ng'oto wagosi washano, mabebelu washano, na wanang'oto wagosi washano kuwa kafaa ya npeho. Inu nee yekuayo ya Abidani mwana ywa Gidioni.⁶⁶ Msi wa kumi, Ahizeri mwana wa Amishadai kiongozi ywa Dani kaavya sadaka yakwe.⁶⁷ Kaavya kiheeo kimwe cha feza zenye uzani shekeli 130 na wiga umwe wenye uzani wa shekeli sabini, kwa kihimo cha shekeli cha hantu hatakatifu. Via vyose ivi nee vimema unga msisii wekuhanganyaaywao na mavuta kua kafaa ya unga.⁶⁸ Pia akaavya wiga umwe wa zahabu wenye uzito wa shekeli kumi chekumemacho ubani.⁶⁹ Akaavya kafaa dakuokwa ng'ombe mgosi yumwe mteke na ng'oto mgosi yumwe wa mwaka umwe.⁷⁰ Akaavya bebelu yumwe kuwa kafaa ya zambi.⁷¹ Akaavya makisai waidi ng'oto wagosi washano, bebelu washano, na wanang'oto wagosi washano wa mwaka yumwe yumwe, kuwa sadaka ya amani. Inu nee yekuayo kafaa ya Ahizeri mwana wa Amishadai.⁷² Msi wa kumi na mwenga, Pagieli mwana ywa Okrani kiongozi wa uzao wa Asheri akaavya kafaa yakwe.⁷³ Kafaa yakwe iwa kiheeo kimwe cha feza yenye uzani wa shekeli 130 na wiga umwe feza wenao uzani wa 70 shekeli ya kihimo cha hantu hatakatifu via vyose ivi nee vimema unga msisii wekuhanganywao na mavuta kuwa kafaa ya unga.⁷⁴ Pia akaavya wiga umwe wa zahabu chenye uzani wa shekeli kumi, chekumemacho ubani.⁷⁵ Akaavya kafaa ya kuteketezwa fahai mwenga nteke. Mgosi wa ng'oto yumwe, gosi dimwe da mwana ng'oto wa mwaka umwe.⁷⁶ Akaavya bebelu mwenga kuwa kafaa ya zambi.⁷⁷ Akaavya makisai waidi, wagosi washano kuwa kafaa ya amani. Inu iwa kafaa ya Pagieli mwana wa Okrani.⁷⁸ Msi wa kumi nambii, Ahira mwana ywa Enani, kiongozi wa uzao wa Naftali, akaavya kafaa yakwe.⁷⁹ Sadaka yakwe iwa kiheei kimwe cha feza yenye uzani wa shekeli 130 na wiga umwe wa

feza lenye uzani wa shekeli sabini, kwa kihimo cha shekeli za hantu hatakatifu. Vyombo vyote iki viwa vimema unga msisii wekuhanganywao na mavuta kuwa kafa ya unga.⁸⁰ Pia akaavya wiko umwe wa zahabu chenye uzani wa shekeli kumi, chekumemacho ubani.⁸¹ Akaavya kafa ya kuteketezwa fahai mwenga n'teke, gosi dimwe da ng'oto, na mwana ng'oto mgosi yumwe wa mwaka umwe.⁸² Akaavya bebelu yumwe kuwa kafa ya zambi.⁸³ Akaavya bebelu yumwe kuwa kafa ya zambi. Akaavya makisai waidi, ng'oto mgosi washano, bebelu washano, na wanang'oto washano wa mwaka umwe umwe kuwa kafa ya amani. Inu nee yekuayo kafa ya Ahra mwana ywa Enani.⁸⁴ Viongozi ywa Israeli viwaviikwa wakufu hivi vintu vyote msi ambao Musa akagida mavuta kwenye mazabahu waziika wakfu na mbii za feza, na vijiko kumi na mbii vya zahabu.⁸⁵ Zia sahani za feza kia mwenga iwa na uzani wa shekeli 130 na kia bakui ya feza iwa na uzani wa shekeli 2, 400, kwa kihimo cha shekeli za hantu hatakatifu.⁸⁶ Via vijiko vya zahabu viwa vimema ubani, viwa na uzani wa shekeli kumi kia mwenga vijiko vya zahabu viwa na uzani wa shekeli 120.⁸⁷ Wawapagua wanyama wote kwa ajii ya kafa ya kuteketezwa, fahai kumi na waidi, ng'oto mgosi kumi na waidi, na wanang'oto wagosi kumi na waidi wa mwaka umwe umwe. Waavya kafa yao unga. Wakaavya bebelu kumi na waidi kuwa kafa ya zambi.⁸⁸ Kuawana na ng'ombe zao, wakaavya fahai ishiini na nne, ng'oto wagosi sitini bebelu sitini, yumwe kuwa sadaka ya amani. Inu iwa kwa ajii ya kuika wakfu ida mazabahu badii ya kumiminiwa mavuta.⁸⁹ Musa ekwengiaho mwe hema kudugania kamba ZUMBE, ndiho ekusikiaho sauti yakwe ikatamuiia nae. ZUMBE kagombeka nae kuawa unga ya kiti cha lehema chekuacho unga ya sanduku da ushahidi kuawa gatigati ya makelubi. Agombeka nae.

Chapter 8

¹ ZUMBE akasema na Musa, akamwamba, ² "Sema na Haruni umwambie, 'zia taa saba lazima zumuike he kinara ndiho uziwashe," ³ Haruni akayagosa aya. Akaziwasha zia taa uwanga ya kinara ili ziangaze mbele yakwe kama ZUMBE ekumwaagizavyo Musa. ⁴ Kinara kigolwa sia inu kama ZUMBE ekumwelekezavyo Musa muundo wakwe. Kiondiga kigolwe kwe dhahabu vokea kitako chakwe hadi uwanga, ne chekuondigwavyo kugolwa kwa dhahabu kwa maua hadi uwanga. ⁵ Vituhu, ZUMBE akatamuiia na Musa, akamwamba, ⁶ "Uwadoe Walawi kati ya wana wa Israeli na uwatakase." ⁷ Kuwatakasa, uwagosee iki: Uwanyunyizie mazi ya utakaso uwanga yao. Hakikisha we moga wafua nguo zao, na kwa sia inu wetakase wenye. ⁸ Kisha wadoe fahai mteke na sadaka ya unga mwembamba weku changana nao na mavuta. Halafu wadoe fahari mteke kwa ajii ya sadaka ya zambi. ⁹ Uwaete Walawi mbele ya hema da kudugana, na uwakusanye jamii yote kudugana, na uwakusanye jamii yote ya wana wa Israeli. ¹⁰ Uwaete Walawi mbele yangu, ZUMBE. Wana wa Israeli wandawabadike mikono yao juu ya Walawi. ¹¹ Haruni andaawalavye Walawi mbele yangu, kwa sadaka ya kutingiswa. Inda iwe iki ili kwamba Walawi wanitamikie. ¹² Walawi wandawaike mikono yao uwanga ya awo fahari. Mndamuavye fahari yumwe kwa ajii ya sadaka ya zambi na fahari mtuhu kuwa sadaka ya kuteketezwa kwangu, iki kuwa upatanisho kwa Walawi. ¹³ Waete Walawi mbele ya Haruni na mbele ya wanae, uwenue kuwa sadaka ya kukucha kwa ajii yangu. ¹⁴ Kwa sia inu undauwatenganishe Walawi kulawa wana wa Israeli. Walawi ndawawe wangu. ¹⁵ Baadaye Walawi ndawengie ndani ya hema da kudugania. Unda uwatakase. Undauwalavye kuwa sadaka ya kukucha ¹⁶ Gosoa iki kwa sibabu wao ni wangu wote kulawa kwa wana wa Israeli. Wanda wadoe nafasi ya kia mvyagwa wa bosi avuguaye ifu, uvyagwa wa bosi uvyazi wa Israeli. Nkiwadoa Walawi kwa ajii yangu. ¹⁷ Wavyagwa wa bosi wote kulawa kwa wana wa Israeli ni wangu, wantu hamwe na wanyama pia. Siku ida wekudoaho wavyagwa wa bosi mwe si ya Misri, Nkiwatenga kwa ajii yangu ¹⁸ Nkiwadoa Walawi kulawa kwa wana wa Israeli baadala ya uvyagwa wa bosi. ¹⁹ Nkiwalavya Walawi kuwa zawadi kwa Haruni na wanae. Nkiwadoa lawa wana wa Israeli iki kuwatumikia wana wa Israeli mwe hema da kudugania. Nkiwalavya iki kuwa upatanisho kwa wantu iki kwamba wasekupatwa na mapigo wakati wakaribiaho kwe eneo takatifu. ²⁰ Musa, Haruni na jamii ya Waisraeli wote wawagosea Walawi iki. Wagosa kia kintu ambacho ZUMBE ne kaamuru Musa kuhusu Walawi. Wana wa Israeli wakayagosa aya kwa hamwe nao. ²¹ Walawi waketakasa wenye na kufua mavazi yao, Na Haruni akalavya kama sadaka ya kukucha kwa ZUMBE na akagosa upatanisho kwao iki kuwatakasa. ²² Baada ya ayo, Walawi wakengia ndani kugosa utumishi wao mwe hema da kudugania mbele ya Haruni na mbele ya wanae. Kama ZUMBE ekuavyo kamuagiza Musa juu ya Walawi. Wakawahudumia Walawi wote kwa jinsi inu. ²³ ZUMBE akasema na Musa vituhu, Akamba, ²⁴ "Aya yote ni kwa ajii ya Walawi ambao wana umri wa miaka ishiini na mishano na zaidi. Wandawaungane na wadawahudumia hekaluni. ²⁵ Wanda waeke kulavya hudumu inu ndiho wabuze na umli wa miaka hamsini. Mwe umri unu nkawakundigwa kuendelea na huduma vituhu. ²⁶ Wabuza kuwasaidia ndugu zao waendeleo kugosa ndima ndani ya hema da kudugania, akini nkawakundia wa kugosa ndima vituhu. Undawaelekeze Walawi kuyamanyia aya yote."

Chapter 9

¹ ZUMBE akagombeka na Musa mwe jangwa da Sinai, mwezi wa bosi wa mwaka wa kaidi baada ya kuawa mwe si ya Misri. Akagombeka, ² "Wana wa Israeli wondawaikumbuke Pasaka mwe ukati wakwe kia mwaka. ³ Msi wa kumi na nne wa mwezi unu, mda wa guoni, n'ndauikumbuke Pasaka kia mwaka kwa mda wekupangwao. Lazima uikumbuke, tongea taatibu zakwe zote na utii shaia zakwe zote zihusianazo na mbui iyo. ⁴ Kwa iyo, Musa akawamba wana Israeli kua wondawaitoze sikunkuu ya Pasaka. ⁵ Kwa iyo wakaitoza sikunkuu ya Pasaka kwe mwezi wa bosi ukati wa guoni wa msi wa kumi na nne wa mwezi mwe jangwa la Sinai. Wana wa Israeli watii kia kintu ambacho ZUMBE kamwamuu Musa kukigosa. ⁶ Neekua na wantu fulani wekunajisikao kwa sibabu ya kimba cha muntu. Nkaokudaha kuitoza Pasaka msi

uo. Kwa iyo waita kwa Musa na Haruni msi uouo.⁷ Wakamwamba Musa, "Swiswi tinajisika kwa sibabu ya kimba cha muntu. Kwa mbwai basi wationda tisonawe n'kuavya sadaka kwa ZUMBE kwa ukati wa mwaka wekupangwao kwa wana wa Israeli?"⁸ Musa nae akawamba, "Hafizani nimategeeze ZUMBE n'ndaanambie mbwai juu yenu."⁹ ZUMBE akagombeka na Musa, akamwamba,¹⁰ "Gombeka na wana wa Israeli, uwambe, kana yumwe yenu au mwana ya uvyazi wenu kanajisika kwa sibabu ya kimba, au ana ntambo ndefu, bado adaha kuitoa Pasaka ya ZUMBE."¹¹ Wondawaitoze Pasaka msi wa kumi na nne wa mwezi wa kaidi ukati wa guoni. Wondawaide kwa mikate yesayokugewa chachu na mboga za usungu.¹² Wesekuibada mpaka guoni, au kutua mavuha yakwe. N'ndawatongee taatibuzose za Pasaka.¹³ Akini muntu yoyose mwese najisi na nakomwe ntambo, na kuemwa kuitoa Pasaka, uyo muntu lazima ausigwe mwe wantu wakwe kwa sibabu nkekuavya kafa ambayo ZUMBE aikunda kwa ukati wa mwaka wekupangwao. Uyo muntu lazima ayenue zambi yakwe.¹⁴ Kana muntu mgeni mwekaa nae na akaitoa, Pasaka kwa hishima ya ZUMBE, n'ndaaitoe na kugosoa amli zose, na kutii taatibu zakwe. Nndauwe na shaia izoizo kwa wageni na kwa wose wekuvyaigwao mwe inu si.¹⁵ Na msi uo ambao masikani yekugooswaho, zunde needigubika masikani, ida hema ya amali ya agane. Yekubua guoni zunde nee diuanga ya masikani. Dione kana inga ni moto mpaka keo.¹⁶ Diendelea ivyoivyo. Dia zunde digubika masikani na kuonekana kana moto ukati wa kio.¹⁷ Na kia zunde dekudoigwaho kuawa kwe hema, wana wa Israeli wasongwa n'kiuta ntambo yao. Na kia zunde dekugookaho wantu nee waika nkambi.¹⁸ Wana wa Israeli watamba kwa amli ya ZUMBE, na kwa amli yakwe wakaika nkambi. Ukati zunde dekugookaho uanga ya masikani, nao nee wekaa kwe nkambi zao.¹⁹ Na zunde dekusigaado kwe masikani kwa misi mingi, wana wa Israeli wondigwa kutongea maelekezo ya ZUMBE na kugimbua ntambo yao.²⁰ Ukati mtuhu zunde disigaa kwa misi micheche du kwe masikani. Kwa mazingila inga ayo wekungumiza kuzumia amli ya ZUMBE - waika nkambi wakaawaah wakasongwa n'kiuta ntambo vituhu kwa amli yakwe.²¹ Ukati mtuhu zunde neediaho nkambini kuvokea guoni mpaka keo. Na zunde dekwenulwaho keo, nee watamba. Kana diendelea kwa musu wose na kwa kio chose ni hada tu zunde wose na kwa kio chose ni hada tu zunde dekwenulwaho nee wekuendelea na ntambo.²² Hata kana zunde disigaa kwe masikani kwa misi imidi, kwa mwezi umwe, au kwa mwaka umwe, ili mladi disigaa hada, wana wa Israeli wasigaa kwe nkambi zao na kugimbua ntambo. Akini hada zunde dekwenulwaho, wavoka ntambo yao.²³ Wagosoa nkambi kwa amli ya ZUMBE, na watamba kwa amli yakwe. Watongea amli ya ZUMBE yekuavigwayo kwembokea kwa Musa.

Chapter 10

¹ UMBE kagombeka na Musa, akamwamba, ² "Gosoa taumbeta mbii za feza. Uzigosoe kwa kufua izo feza. Wonda uzitumie izo taumbeta kwa kuwetanga wantu wose wakati wa kulauka kwe nkambi zao. ³ Makuhani wonda watoe taumbeta kwa ajii ya kuwetanga wantu wose mbee yako kwe lango da hema da kukintana. ⁴ Ati makuhani wonda watoe taumbeta dimwe du, basi viongozi mitwi koo za Israeli nee wendaho wakintane kwako. ⁵ Wendaho utoe taumbeta da sauti nkuu, ida nkambi ya upande wa mashaiki yonda ivoke kusafii. ⁶ Na wendaho utoe taumbeta kwa sauti nkuu maa ya kaidi, ida nkambi ya upande wa kusini wonda wavoke kusafii. Wonda watoe taumbeta kwa sauti nkuu ili wovoke ntambo yao. ⁷ Wantu wose wendaho wakintane hamwe, toa izo taumbeta miya nkiyo kwa sauti nkuu. ⁸ Wana wa Haruni, makuhani, wonda watoe izo taumbeta. Unu nee wendao uwe utaatibu wa wantu wako uvyazi wako wose. ⁹ Nanywi mondaho muite kwe nkondo kwe sii yenu zidi ya wabaya wenu wawakandamizao nee mwendaho muavye ishaa ya sauti ya taumbeta. Miye ZUMBE Mungu wako nonda nimyetange, kuwakumbuka na kuwaokoa kuawa kwa maadui zenu. ¹⁰ Pia, mwendaho mshelehekea sikunkuu zenu za kawaida kwe miezi ya mwandamo, monda mtoe taumbeta zenu kwa hishima ya sadaka zenu za kuokwa na kwa sadaka zenu za mpheho. Unu wonda uwe ukumbusho wenu kwangu, Mungu wenu. Miye nee ZUMBE Mungu wenu." ¹¹ Mwe siku ya ishiini mwezi wa kaidi mwaka wa kaidi, dia zunde denulwa kuawa masikani ya amli za maagano. ¹² Wana wa Israeli weendelea na ntambo yao kuawa jangwa da Sinai. Dia zunde dikagooka kwe jangwa da Parani. ¹³ Wagosoa ntambo yao ya bosi kwa amli ya ZUMBE yekulavigwayo kwembokea kwa Musa. ¹⁴ Nkambi ya hantu ha ukoo wa Yuda ihauka ya kwanza wekuusaho majeshi yao binafsi. Nashoni mwana wa Aminadabu nee mwekuongozaye jeshi da Yuda. ¹⁵ Nethaneli mwana ywa Zuari kaongoza jeshi da kabila da ukoo wa Isakari. ¹⁶ Eliabu mwana ywa Heloni kaongoza jeshi da kabila da Zabuloni. ¹⁷ Ukoo wa Gerishoni na Merari, ambao watunza mzi na kuvoka kusafii. ¹⁸ Baadaye watongea jeshi da hantu he nkambi ya Reubeni wakavoka ntambo yao. Elizuri mwana wa Shedeuri kaongoza jeshi da Reubeni. ¹⁹ Shelumieli mwana wa Zurishadai kaongoza jeshi da kabila da ukoo wa Simeoni. ²⁰ Eliasafu mwana Deuli kaongoza jeshi da kabila da ukoo wa Gadi. ²¹ Kabila da Kohathi nado divoka ntambo. Woo wenua vyombo vya hantu hatakatifu. Kumwe wagoosoa mzi kabla ya Wakohathi kubua kwe nkambi itongeayo. ²² Majeshi ya kabila da ukoo wa Efraimu nee de kutongeado. Elishama mwana wa Amihudi neo mwekuongozaye jeshi da Efraimu. ²³ Gamalieli mwana Pedazuri kaongoza jeshi da ukoo wa Manase. ²⁴ Abidani mwana ywa Gidioni kaongoza jeshi da ukoo wa kabila da Benjamini. ²⁵ Dia jeshi dekuikado nkambi hantu hekuaho na bango da ukoo wa Dani nee ni da mwisho kuhauka. Ahizeri mwana wa Amishadai nee mwekuongoza jeshi da Dani. ²⁶ Pagieli mwana ywa Okirani kaongoza jeshi da wana wa ukoo wa Asheri. ²⁷ Ahira mwana wa Enani kaongoza jeshi da ukoo wa kabila da Naftali. ²⁸ Ivi nee majeshi ya wana wa Israeli yekutambavyo. ²⁹ Musa kagombeka na Hobibu mwana wa Reueli wa kabila da Midiani. Reueli nee ni tatiyakwe mkaza Musa. Musa akagombeka na Hobibu akaamba, "Tatamba kuita hantu ambaho ZUMBE katiahidi. ZUMBE kaamba kuwa, "Nonda niwenkhe nywinywi idi eneo, 'Soni hamwe na swiswi tonda tiwagoswee matana. ZUMBE kaahidi kuwagoswee matana Waisraeli." ³⁰ Miya Hobibu akamwamba Musa, "Nkina nitongee nanywi." ³¹ Naye Musa akamjibu, "Tafazai

mweshe kutibada. Mwamanya jinsi vyeivyo kuika nkambi jangwani. Taombeza mtijali. ³² Ati monda mtitongea tonda tiwagoswee matana sawa na ZUMBE atigosoeavyo." ³³ Watamba kuawa mwiima wa ZUMBE kwa siku ntatu. Sanduku da agano da ZUMBE diwaongweea kwa siku ntatu ili kupata hantu ha kuhumuiza. ³⁴ Zunde da ZUMBE nee di uwanga yao mda wose wa musu wekuaho wakatamba. ³⁵ Kiya dia sanduku dekuwaho dikaita mbee, Musa nee akamba, "Enuka ZUMBE, uwayawamye wabaya wako. Uwagosoe wada wakuchukiao waguuke." ³⁶ Na kiya dia sanduku dekugookaho, Musa nee akamba, "ZUMBE uwauwiie, awa Waisraeli kwa maelfu."

Chapter 11

¹ Isasa wantu wanung'unika kwa ajii ya matatizo yao wakati ZUMBE ekuaho akawategeeza. ZUMBE nee awasikia wantu nae neakimwa. Moto kuawa kwa ZUMBE neewaseea nanewawaka gatigati yao na kuokwa baadhi ya nkambi mwempembe zakwe. ² Nee wantu wakamwetanga Musa kwa nguvu, Nee Musa akamwomba ZUMBE, na uda moto neewafa. ³ Hantu hada neehetangwa Tabera, kwa sababu moto wa ZUMBE neeuwaka gatigati yao. ⁴ Baadhi ya wageni wakavoka kuika nkambi zao hamwe na wana wa Israeli. Wakunda kuda nkande ntana. Wakabinda wana wa Israeli wekuvokaho kuika na kugombeka, "Ni ndai mwenda atenke nyama ya kuda?" ⁵ Nakumbuka samaki tekudao hue kuda Misri, yada matango, na matikiti mazi, na mboga na vitunguu na vitunguu saumu. ⁶ Na ivi sasa nkatina hamu ya kuda, kwa sababu taona maana tu. ⁷ Mana ifanana na nkokwa ya mtama. Yakuonekanayo inga bedola. ⁸ Wantu wazunguuka wakabida wokusanyika. Wakaisaga, wakaitwanga kwa ntui, wakaitokosa kwenyungu, na kuigosoa mkate. raza yakwe neiwa inga mavuta mahyaa ya mizeituni. ⁹ Na mnyozu wekugwaho nkambini kiokia, na mana igwa pia. ¹⁰ Musa nee awategeeza wantu wakaia mwe mwango wao, nakia mntu nekawa mwe nyumba yakwe. ZUMBE kakimwa sana, nahemeso ya Musa manung'uniko yao yawa mabaya. ¹¹ Musa neagombeka na ZUMBE, "Kwa bwai kumgoswea mntima yako vibaya namna iyo? Kwa mbwai nkwekutamiwa na mimi? Wagosoa nenu mizigo yaawa wantu. ¹² Je, mimi nemwekuwatungi mimba wantu awa? Mimi nee mwekuwavyaa kiasi kwamba wanigombeka, wenu kwa mwevifua vyao inga tate enuavyo wanawe? Je, ndaniweni mpaka mwezi ambayo kuwaahidi baba zakwe kuwenka?" ¹³ Nadaha kupata hahi nyama za kuwenka wantu wose awa? Waiya mbele zangu nawasema, tenke nyama tide." ¹⁴ Mimi ikedu nkidaha kuwenua wantu wose awa. Ni wengi sana kwangu. ¹⁵ Kwa via wanigoswea ivi, basi unikome, nakama weumhovu kwangu, basi uniusie mzigo unu." ¹⁶ ZUMBE neeamwambia Musa, "Nitea wadaa sabini miongoni mwa Waisraeli. Hakikisha ni wadaa na viongozi wa wantu. uwaete kwehema ya kudugana wagooke hamwe na wewe. ¹⁷ Nami ndanisee nigombeke na wewe hamwe hantu hada. Ndaniavye sehemu ya roho yeumo ndani yako nakuwenka wao. Nao wandawenua mzigo wa wantu hamwe na wewe. Na nkuna wenua ikedu. ¹⁸ Wembie wantu, 'Wesunte nyie wenye, kwa kuwa kioi mndamde nyama, kwa kuwa muia na ZUMBE kagombeka, 'Mwekudaho mwagombeka kuwa ndai mwendaatenke nyama tide? Kuda Misri tida nkande ntana!' Kwa iyo ZUMBE andaawenke nyama, nanyi mndamde nyama. ¹⁹ Nkamnamde nyama kwa siku mwenga tu, au siku mbii, au siku shano, au siku kumi, au siku ishiini, ²⁰ Lakini mndamde nyama kwa mwezi umwe mpaka zendahoziwawie kwe mpua. Mpaka ndaziwakinahi kwa sababu mumwemea ZUMBE ambae yugatigati yenu. Muiya mbele yakwe. Msema, "Kwa mbwai tiaawa Misri?" ²¹ Akabinda Musa neeagombeka, "Mimi nina wantu 600, 000, nawe kugombeka, "Ndaniwenke nyama mde kwa mwezi umwe," ²² Je, ndatiyachinje aya makundi ya ng'ombe na ng'oto ili kuwatosheeza?" ²³ ZUMBE agombeka na Musa, "Je mkono wangu ni mjihi? Sasa undauone kama mbui zangu ni za kwei ama nkivyo. ²⁴ Musa akaawa chongoi kuita kuwagombeka wantu mbui za ZUMBE. Akawakusanya wadaa sabini na wantu na kuwaika kuzunguka hema. ²⁵ ZUMBE akasea asii kwezunde akatamwia na Musa. ZUMBE akadoa sehemu ya roho yekuwayo kwa Musa na kuiika kwa wale wazee sabini. Roho alipowashukia, wakaanza kutoa unabii, lakini ilitokea kwenye tukio hilo tu na nkayokuiwia vituhu. ²⁶ Wantu waidi wetwagao Elidadi na Medadi wabaki nkambini. Lakini Roho kawasea pia. Mazina yao nee yaandikwa kwe orodha lakini nenkawazati kuita kwehema. Hata ivyo nao waavya unabii wakawa nkambini. ²⁷ Mbwanga yumwe uko kwe nkambi kaguuka akenda kumhinya Musa, "Elidadi na Medadi awaavya unabii nkambini." ²⁸ Joshua mwana wa Nuni, mdima wa Musa, ambae ni baazi ya wada wekusaguwao akamhinya Musa, "Zumbe wangu Musa, wafingize." ²⁹ Musa akamhinya, "Una kinyuu kwa niaba yangu? Natamiwa kama wantu wose wa ZUMBE newawa manabii na kwamba nekawa Roho yakwe uwanga yao wose!" ³⁰ Wakabinda Musa na wada wadaa wakagotoka nkambini. ³¹ Ukabinda mpeho ivuma kuawa kwa ZUMBE ukeza na kwane kuawa kwe bahai. Wakagwa hehi na nkambi, kisha kwahae wa ntambo ya msii umwe upande unu na uhae wa siku mwenga upande mtuhu. Wada kware newazunguka nkambi kiasi cha mita mwenga kuawa kwecheni cha dunia. ³² Wantu wakawakusakusa aokware kwa bidii msiuo wose na kio icho chose na musu wose wekutongea. Nkakuna mwekukusakusa pungufu ya mita mbii za ujazo. Wakawaanika kwe ardhi yose aho nkambini. ³³ Ukati ida nyama ikemwe meno yao, wakawa bada watafuna, ZUMBE akawanunia. Akawatoa wantu wada utamu mkuu sana. ³⁴ Hantu hada hakatangwa Kibroti Hataava, kwa via hada hazikwa wantu wekutamiwao na nyama. ³⁵ Kuawa Kibroti Hataava wantu wakatamba mpaka Hazeroti, ambao wakahumwizaa.

Chapter 12

¹ Kisha Miriamu na Haruni wakagombeka kinyume na Musa kwa ajii ya mvyee Mkushi ekuwaye amteguiye. ² Wakagombeka. "Ivi ZUMBE kagombeka na Musa ikedu? Ni kwei nkazati agombeke naswi? Nee ZUMBE nee akiiva kia wekugombekacho. ³ Musa nee ni muntu togwa mpeho sana, togwampeho kuliko muntu yeyose duniani. ⁴ ZUMBE

akagombeka na Musa, Haruni na Miriamu: "Nywie watatu lawani chongoi mwa hema da kukintania." Nee wada watatu wakalawa chongoi.⁵ ZUMBE nee aseaa mwe nguzo ya zunde. Akagooka kwe lango da hema akamwetanga Haruni na Miriamu. Wose wakeza mbele.⁶ ZUMBE akagombeka, "Tegeezani nigombekavyo, Nabii ywangu endaho awe anywi, Mie nenda negubue kwakwe kwa maono na kugombeka nae mwe sozi.⁷ Mia kwa mndima ywangu Musa nkhai na iwe ivyo. Yee ni mtii mwe nyumba yangu yose.⁸ Natamuiya na Musa mwengakwa mwenga, nkho kwa maono wala mafumbo. Yeye adiona umbo dagu. Kwa mbwai, nkhamuogoha kumgombeka mbui mbaya mndima ywangu Musa?"⁹ Nkhuu ya ZUMBE yendaiwawakie halafu endaawabade.¹⁰ Dia zunde nee denuka uwanga ya hema, Miriamu akapata ukoma ghafla - akang'aa inga baafu. Nee Haruni ekuhitukaho kumkaua Mariamu, akamuona kapata ukoma.¹¹ Haruni akamgombeka Musa, "Zumbe ywangu, wesekutiadhibu kwa unu uwabaya wetu. Tigombeka kwa ubahau na tigoso zambi."¹² Mfiie mbazi wesekumbada awe inga mwana mteke mwekufae na nusu ya nyama yakwe ivunda tangu ekuvyaigwaho"¹³ Musa akamwombeza ZUMBE, akagombeka, "Mungu nakuombeza umfiie mbazi umhonye."¹⁴ ZUMBE akamgombeka Musa, "Inga tati yakwe enga amawii mate mwe cheni enga epatie soni misi mpungati. Mvugaiye, ekae chongoi ya nkambi kwa misi mpungati. Ukaawao umvuze nyumbai vituhu."¹⁵ Mariamu akavugaiwa chongoi ya nkhambe kwa misi mpungati. Wantu nkhwakutamba kiaga eh kuuyaho nkambini.¹⁶ Wakaawaho wantu wakatamba kulawa Hazeroti na kuita kwe nkhambi ya jagwa da Parani.

Chapter 13

¹ Ne ZUMBE akagombeka na Musa, akamba, "tuma wantu waite wakaipieleleze sii ya Kanani, ambayo nkiwenka wana wa Israeli.² Tuma mgosi yumwe kulawa mwe kia kabila. Kia mgosi awe kiongozi mwe kabia dakwe."³ Musa akawatuma kulawa mwa sii nkame ya Parani, ili watii amlu ya ZUMBE. Ao wose ne viongozi wa wantu wa Israeli.⁴ Mazina yao ne iya, kulawa kabila ya Reubeni, Shamua mwana wa Zakuri;⁵ Kuawa kabila da Simeoni, Shafati mwana wa Hori;⁶ Kuawa kabila da Yuda, Kaleb mwana wa Yefune;⁷ Kuawa kabila ya Isakari, Igali mwana wa Yusufu,⁸ Kuawa kabila ya Efraimu, Hoshea mwana wa Nuni;⁹ Kuawa kabila da Benjamini, Paliti mwana wa Rafu;¹⁰ Kuawa kabila da Zabuloni, Gadieli mwana wa Sodi;¹¹ Kuawa kabila da Yusufu (Iyo yamaanisha kuawa kabila da Manase), Gadi mwana wa Susi;¹² kuawa kabila da Dani, Amieli mwana wa Gemalili;¹³ kuaw kabila Asheri, Setu mwana wa Mikaili;¹⁴ kuawa kabila da Naftali, Nabi mwana wa Vofisi;¹⁵ Kuawa kabila da Gadi, Geuli mwana wa Machi.¹⁶ Ayo ne mazina ya wagosi ambao Musa ekuwatumao kuita kuipieleleza ida sii. Musa akamwetanga Hoshea mwana wa Nuni kwa zina da Joshua.¹⁷ Musa akawatuma kuita kuipieleleza ida sii ya Kanaani. Naye akamwamba mkavokee Negebu mpaka hantu henye miima.¹⁸ Kaipielelezeni sii kumanya ni sii ya namna yani. Wachunguzeni watu wake, kama ni watu wenye nguvu au dhaifu, kama ni wachache au ni wengi.¹⁹ Chunguzani ni si ya namna yani. Ni ntana ama mbaya? mizi yao ivi vihi? Je ikama nkambi au ni mizi yenye ngome?²⁰ Chunguzani ni si ya namna yani kama ni ntana kwa mazao ama kuna miti au hapana. Mwe hodai mkaete sampuli za mazao ya sii," Sasa ni mda wa msimu wa malimbuko ya mizabibu.²¹ Kwa iyo wada wagosi wakaita kuipieleleza ida sii kulawa si nkame ya Sini mpaka Rehobi, hehi na Lebo Hamati.²² Wakaita kulawa Negebu nao wakabua Hebroni. Ahimani, Sheshai, na Talmai, na uvyazi wa Anaki nao ne weaho, Sasa Hebroni ne izengwa miaka mfungate yekwembokayo kabla ya Zoani wa Misri.²³ Nao wakabua kwe koongo da Eshikoli, wakasenga matawi ya mizabibu yenye vishada vya zabibu. Na makundi maidi ya wapelelezi wakena kwe miti. Pia wakaeta makomamanga na mtini.²⁴ Hantu hada haketangwa Eshikoli, kwa sibabu ya kishada cha mizabibu ambacho wana wa Israeli wavisenga kuda.²⁵ Ikemboka misi arobaini, wakauya kulawa kuipieleleza sii.²⁶ Wakeza kwa Musa, Haruni na kwa wantu wose wa Israeli kwe jangwa da Parani, kuna Kadeshi. Wakaeta taarifa kwao na kwa Waisraeli wose na kuwaonyesha matunda ya sii ida.²⁷ Wakamwamba Musa, "Tibua kwe sii wekututumayo. Kwa uhakika ni sii ya kutililika mee na woki. Na matunda yakwe ni aya aha.²⁸ Hata ivyo wantu waishio uko ni wenye nguvu. Mizi yao ni mikuu naho ina maboma. Naho tiwaona wana wa Anaki uko.²⁹ Waamaleki wakaishi Negebu. Wahiti, Wayebusi, na Waamori nao wanaishi katika milima ya hiyo nchi. Wakanaani wanaishi kando ya bahari na mto Yorodani."³⁰ Akini Kaleb akawauza wantu wekuawo mbele ya Musa, akamba, "Titeni tikaiteke nyara lyo sii, kwani tina uhakika ya kuigwila."³¹ Akini wada wantu ekuitao nao wakamba, "Nkatidaha kuwashinda ao wantu kwa kuwa wao ni mahodai kuliko sisi."³² Kwa iyo wakasambaza taalifa za kubanda moyo kwa wana Israeli kwe ida sii wekuipielelezayo. Wakamba, "Ida sii tekuionayo ni sii ya idayo wantu wakwe. Wantu wose tekuwaonao ni wantu walefu.³³ Kuda tiona mazintu, wana wa kuvyazi wa Anaki, ambao ni kivyazi cha sige mwe meso yetu tekwejilinganishavyo nao, ivyo ne tekuonavyo mwe meso yao."

Chapter 14

¹ Kio icho wantu wose waiya kwa muiyo.² Wantu wose Israeli wakamlalamikia Musa na Haruni. Wantu wose wakawamba, "Ni vyedi ati nee tifiia mwe sii ya Misri hambu mwe idi!"³ Kwa mbwai ZUMBE katieta mwe sii inu ili tife kwa uhamba? Wavyee wetu na wana wetu watende watumwa wao. Nki afazai tikauya Misri?"⁴ Wakaambizana wenye kwa wenye, "Tisague kiongozi mtuhu tiuye Misri."⁵ Musa na Haruni wakagona kifudifudi mbele ya bunga da wana Israeli dose.⁶ Joshua mwana wa Nuni na Kaleb mwana ywa Yefune, wada wekutumwa kwegaa sii wakatatua mahambo yao.⁷ Wakawambia wantu wose wa Israeli. wakamba, "Ida sii yekwembokayo gatigati yakwe ni sii ntana sana.⁸ Kama ZUMBE katamiwa ni swiswi, basi atengize mwe sii inu atenke. Ida sii yetikayo mee na woki.⁹ Iya msekumuasi ZUMBE, na mwesekuwaogoha ao wekao mwe iyo sii. Ninda niwadagamize kinyanyi enga kuda nkande ulinzi wao undauuswe kuawa

kwao, ZUMBE yu hamwe na swiswi mwesekuogoha." ¹⁰ Mia wantu wose watisia kuatoa na maiwe hadi wafe. Nee utukufu wa ZUMBE ukaonekana mwe hema da kukintania wantu wose wa Israeli. ¹¹ ZUMBE akamwamba Musa, "Wantu awa wonda wanibee hata ini? Wonda wasongwe nikwese kuniamini mpaka ini? Japo nkigoso kwa nguvu zangu kwao?" ¹² Nnda ni watoe kwa mapigo na kuwausia upazi na kugosoa taifa kuu kuawa mwe kolwa dako ambado dindadiwe na nguvu kwembokesa. ¹³ Musa akamwamba ZUMBE, "Kama wonda ugosoe ivi Wamisri wakasikia mbui izi, na kwa ajii kuwahonya kuawa kwao kwa nguvu zako." ¹⁴ Nee ndiho wawambie wantu wa sii inu. Wasikia kuwa we ZUMBE uhamwe na wantu awa kwa via cheni chako chaonyesha wingu dako dagooka uwanga ya wantu. Wawaongea mwe nguzo ya wingu mwe musu na nguzo ya moto mwe kio. ¹⁵ Mia eti unda uwakome awa wantu enga muntu yumwe basi mataifa ye kusikiayo sifa zako yonda yagombeke, ¹⁶ "Kwa via ZUMBE nkana udahi wa kuwegaa wantu awa mwe sii ekuweisiayo kuwenka, nee mana kawakoma mweidi jangwa." ¹⁷ Nakukongontea utumie udahi wako kwa via kugombeka, ¹⁸ "ZUMBE nkimhufu ya mbifya ni mwingi wa uaminifu mwe agano. Yeye asamehe uovu na uasi. Kwa vyovyote via onda afute masa ndiho aete zambi za mababa kwe uvyazi wao kwa kivyazi cha ntatu na cha nne." ¹⁹ Nakukongontea uwasamehe wantu awa zambi zao kwa ajii ya ukuu wa uaminifu wa agano dako, enga via wekuavyo ukawasamehe wantu awa, tangu wekuaho Misri mpaka ivi." ²⁰ ZUMBE akamba, Nkiwasamehe enga wekuombeazavyo, ²¹ mia enga Niishivyo enga via dunia yose ndivyo imemeezwe ni utukufu wangu, ²² wantu wose wauona utukufu wangu na utangio wa nguvu zangu nekugosozao kuda Misri na kuda jangwani - Mia bado wanigeeza muiyo wangu. ²³ Kwa iyo namba ukwei nkawana waione sii nekuweisiayo kuwenka baba zao. Nkahana hata yumwe we kunibea ndio waione, ²⁴ mndima ywangu Kalebu, kwa via nee ana loho ntuhu. Kanitongea kwa ukamilifu. Ninda nimwegae kwe sii ekwendayo kuisungumanya uvyazi wakwe wondo umiliki. ²⁵ (Sasa Waamaleki na Wakanani usekaa mwe ido koongo.) Kioi mnda mhitue na kuita jangwani kwa sia ya bahali ya Shamu." ²⁶ ZUMBE akagombeka na Musa na Haruni, akamba, ²⁷ "Nonda nizizimize ukoo wa wantu awa waovu ambao waninungunika mpaka ini? Nkiyasikia malalamiko ya wana wa Israeli juu yangu. ²⁸ Wambe, 'Enga niishivyo,' agombeka ZUMBE, 'Enga via nekugombekavyo mwe magutwi yakwe nonda niwagosoe mbui inu: ²⁹ Vimba vyenu vinda vigwe mwe jangwa idi, Nywie nyose mwe kulalamikao zidi yangu nywie mwekuhisabiwao mwe ida sensa, oloza yose ya wantu kuvokea ika da myaka ishiini na kwemboka. ³⁰ Kwa kwei nkamna mwengie mwe ida sii nikuikayo kiaga kuwenka itende chekao chenu iya Kalebu mwana wa Yefune na Joshua mwana wa Nuni. ³¹ Iya wana wenu mwekwambao wonda wawe watumwa nee ndio niwegae kwe sii iyo. Wonda watamiwe ni sii ambayo nywinywi muiemea! ³² Mia nywie vimba vyenu vinda vigwe mwe jangwa ido. ³³ Wana wenu wonda wawe waisi mwe jangwa idi kwa mda wa myaka alubaini. Lazima wonda wenu baa ya matendo yenu ya kwese kuamini mpaka mwisho wa kimba cha mwisho jangwani. ³⁴ Enga via vyeivyo hisabu ya msi mwekuisungumanyaho sii kwa misi alubaini-- ivyo ivyo monda mwenue baa da zambi zenu kwa mda wa myaka alubaini--mwaka umwe kwa kua msi umwe, nee ndiho mmanye kuwa ni sawa na kuwa wankuu wangu. ³⁵ Mie ZUMBE nkigombeka. Kwa kwei nonda ngosoe ivi kwa kivyazi iki chose kiovu ambacho kinihituka. Chonda kisengwesengwe kabisa na chonda kifii aho." ³⁶ Wada wagosi wose wekutamwao ni Musa kwenda kuikaua ida sii wase wonda wafe kwa tauni mbele ya ZUMBE. ³⁷ Awa ni wada wekuuyao wakaavya saamu mbaya kuhusu sii. Inu igosoa wantu wose wamlalamikie Musa. ³⁸ Baazi ya wantu wada wekuitao kuikaua ida sii ni Joshua mwana Nuni na Kalebu mwana Yefune nee wekusigao wagima. ³⁹ Musa ekuwagombekaho mbui izi wantu wose wa Israeli weyayata kwembokesa. ⁴⁰ Nee wenuka kiokio wakaita uanga ya muima wakamba, "Kaua, ti aha, tonda tiite hantu hada ZUMBE ekutiikiaho kiaga kwa kugosoa zambi." ⁴¹ Musa akawamba, "Kwa mbwai wahigana na agiizo da ZUMBE? Nkamna mdahe. ⁴² Mwese kuita kwa via ZUMBE nkahamwe na nywinywi zidi ya wankuu wenu. ⁴³ Waamaleki na Wakanaani wa kuda, na monda mfe kwa uhamba kwa via mumkindia mgongo ZUMBE na nkamwekumtongea. Kwa iyo nkana awe hamwe na nywinywi. ⁴⁴ Nee waukwea muima mia nki Musa waa sanduku da agano da ZUMBE nkawekuhauha nkambini. ⁴⁵ Waamaleki wakasea na wada Wakanaani wekuao wakekaa kwe iyo miima. Wakawafundia Waisraeli wakawatoa na kuwagwisa hadi Horima.

Chapter 15

¹ Nee ZUMBE akagombeka na Musa, akamba, ² "Gombeka na wana wa Israeli uwambe, "Mwendaho mwengie mwe si mwendayo mwekae, iyo ZUMBE endayo awenke, ³ mwonda mkundwe kwenda chengia cha moto kwa ZUMBE, chengia cha kutakwoka ema chengia cha kuusa ninda ema chengia ukundiso, ema chengia mwe sikunkuu zenu, zidahe kuavya ubuna kwa ZUMBE awe ng'ombe ema ngoto. ⁴ Wenda umwaavie ZUMBE chengia cha kutakwoka hamwe na fumba mwenga ya kumi ya chengia cha unga msisii yekuhanganywayo na mphima ya ukinga wa mavuta. ⁵ Naho du mwenda mlavye hamwe na chengia cha kutakwoka, ema kwa chengia cha divai nkasi mwenga kwa kiya mwana ngoto. ⁶ Ati wenda ulavye chengia cha ngoto mgosi, wenda uikize chengia cha unga ya mphima za kumi mbii za unga msisii zekuhanganywazo na mphima ntatu za divai. ⁷ Kwa chengia cha kunywigwa, mwenda mlavye kihimo cha ntatu cha divai zendazo ziavye ubuna kwa ZUMBE. ⁸ Wendaho uike njeku kwa ajii ya chengia cha kutakwoka ema chengua cha kuusa ninda, ema chengia cha mpheho kwa ZUMBE, ⁹ Nee wendaho ulavye chengia cha njeku hamwe na chengia cha unga mphima ntatu mwe kiya mphima kumi za unga msisii wekuhanganywao na nusu ya kijiko cha mavuta. ¹⁰ Mwenda mlavye chengia cha kunywigwa musu ya kihimo cha divai, chengia chendacho kigisolwe mwe moto cheze kiavye ubuna kwa ZUMBE. ¹¹ Yenda igosoke ivi kwa kiya njeku, kwa kiya ngoto mgosi, na kiya mwana ngoto mgosi ema mbuzi mteke. ¹² Kiya chengia wendacho uike na kuavya chenda kigisolwe via vyekuangiizwavyo aha. ¹³ Wavyaigwa wose wa Israeli

wenda wagosowe mbui izi kwa nkachu izi, ye yose mwenda aete chengia chekugosolwacho mwe moto, kiavye ubuna kwa ZUMBE. ¹⁴ Naho ati kuna mgeni mwekaae naye, ema yeyose mwenda ekae na wantu wa uvyazi wenu wose, shuti agosoe chengia che kugosolwacho mwe moto, kidahe kuavya ubuna kwa ZUMBE. Enda agosoe inga mgosoavyo. ¹⁵ Kwenda kuwe na shaia iyo iyo kwa wantu wose hamwe na mgeni mwenda ekae na nywinywi, shaia ya msakaa kae kwa wantu wose wa uvyazi wako. Nywie mweivyo, nee endavyo awe mgeni mwe kwekaa na nywinywi. Enda agosoe via mgosoavyo he meso ya ZUMBE. ¹⁶ Shaia na sigioo ido ido nee dendado ditengewe kwa mgeni mwenda ekae na nywinywi." ¹⁷ Naho ZUMBE akagombeka na Musa, akamba, ¹⁸ "Gombeka na wana wa Israeli uwambe, 'mwendaho mbuwe mwe si niwegaayo, ¹⁹ mwendaho mweze mde nkande yekuimwayo mwe si iyo, mwenda mlavye chengia cha kunigea nyemi. ²⁰ Kulawa mwe mikate yenu ya bosi mwenda mlavye mkate wa kwenwiia wenga chengia chekwenulwacho kulawa hantu ha kuhwiia mhunga. Mwenda mwenue vyengavye ivi. ²¹ Wantu wa uvyazi wako wose wenda waniaviye chengia cha kwenwiia kulawa mwe unga wenu wa maongweo. ²² Kisingi kituhu mwendaho mbagenage kweisho kumanya, ati nkamna mtoze masigioo yose aya nekumwambayo Musa ²³ -kia kintu nekuwasigiiacho kwembokea Musa kuvokea musu nekuwasigiiacho na kuendeeya kwa wantu wose wa uvyazi wako. ²⁴ Kwa mbui ubagibagi wesao kugonewa wesao kumanywa na wantu wose, aho wantu wose wenda walavye njeku mteke chengia cha kutakwoka kiavye ubuna kwa ZUMBE. Hamwe na aya yose, Shuti kigosolwe chengia cha unga wa chengia cha kunywigwa, inga vyekusigiiwavyo, na bebeu dimwe diwe chengia cha mavigaviga. ²⁵ Kuhani enda agosowe chengia ntendeza kwa wantu wose wa Israeli. Wenda wafiwe mbazi kwa via mavigaviga nkayokugonekwa. Waavya chengia chao, chengia chekwokwacho kwa chausa changu. Waeta chengia chao kwangu chekwokwacho mwe moto. Waeta chengia chao cha masa he meso yangu kwa masa yao. ²⁶ Nee wantu wose wa Israeli wenda wafiwe mbazi, hamwe na wageni wose wekaawo nao, kwa via wantu wose wakowa masa kwesiho kwefunga. ²⁷ Ati muntu enda agosoe mavigaviga kwese kwefunga, enda aavye mbuzi mvyee mwe ika da mwaka umwe awe chengia cha mavigaviga. ²⁸ Nauyo kuhani enda agosowe ntendeza kwa ZUMBE kwa chausa cha mntu yuda mwe kugosoa mavigaviga kwesiho kwefunga. Yuda mntu enda afiwe mbazi ntendeza ikabinda kugosoka. ²⁹ Mwenda muwe na shaia iyo iyo kwa mntu yeyose mgosoa mavigaviga kwesiho kwefunga, shaiya iyo iyo etiho kwa mvyagwa wa Israeli na kwa wageni wekaawo nawo. ³⁰ Akini muntu mgosowa cho chose kwa kwefunga, awe mvyagwa ema mgeni, anibeuwa mimi. Uyo mntu enda abahulwe mwe wantu wakwe. ³¹ Kwa via enda awe kabeuwa gango dangu na kabonda mwiko wangu, mntu uyo enda auswe visivu. Mavigaviga yakwe yenda yamgookee." ³² Kisingi wana wa Israeli wekuwaho kwe jangwa, wakamwoona mgosi akuba nkuni musu wa Sabato. ³³ Wada wekumwona wakamweeta kwa Musa, na Haruni na kwa wantu wose. ³⁴ Wakamvugaiya kwa via nee nakuzati kwamulwa endacho agosweewe. ³⁵ Nivia ZUMBE akagombeka na Musa, "Yuda mgosi shuti akomwe. Wantu wose shuti wantoe kwa maiwe chongoi ya lago." ³⁶ Kwa iyo wantu wose wakamlavya chongoi ya lago nee wantoa kwa maiwe hechi akafa inga via ZUMBE ekumsigiiavyo Mussa. ³⁷ ZUMBE akagombeka na Musa vituhu, akamba, ³⁸ "Uwambe wana wa Israeli naho uwasigiye wegosome manyavu wayahweeze mwe mphindo za mabwaza yao, wayahweeze mwe mpembo zose kwa nyuzi za bluu. Wantu wose wenda wagosoe ivi kwa wantu wose wa uvyazi wose. ³⁹ Unu wenda uwe ukumbuso kwenu, kiya mwendaho myakauwe, mwenda mkumbuse miko yangu, na kutoza mwese kweza kubwabwanya mwe myoyo na meso yemu mkeza kutenda wakibebe wa ayo. ⁴⁰ Tendani ivi nee mdahe kwekumbusa na kutoza miiko yangu yose, naho mweze muwe watakatifu, wekuewao kwa chausa changu, Mungu ywenu. ⁴¹ Miye nee ZUMBE Mungu ywenu mwe kukulavya kulawa si ya Misri, nitende Mungu ywenu. Miye nee ZUMBE Mungu ywenu."

Chapter 16

¹ Isasa Kora mwana wa Izihari mwana wa Kohathi mwana wa Lawi, hamwe na Dathani na Abiramu mwana wa Eliabu, na Oni mwana wa Peleti, wa uvyazi wa Reubeni, wakekonga wagosi kazaa. ² Wakamwenukia Musa, hamwe na wagosi kulawa wana wa Israeli, viongozi wa wantu wapatao mia mbii na hamsini wekuwao wakamanyika mwe ida jamii. ³ Wakekonga hamwe kumpinga Musa na Haruni. Wakawamba, "Nywinywi iviaha mwatumia mamlaka zaidi ya uwezo wenu! Wantu wose wenega, kia yumwe wao, na ZUMBE yuuko hamwe nao. Kwa mbwai mkenua sana uwanga ya wantu watuhu wa ZUMBE?" ⁴ Musa ekuyasikiaho ayo, akagona kifudufudi. ⁵ Akamwamba Kora na wose ekuwao nao, "Keo ZUMBE enda agosoe imanyika ni kina ndai weiyo wakwe na ndai kenegwa kwa ajii yakwe. Enda amuete uyo muntu hehi na yeye. Yuda endae amsague amuete hehi nae. ⁶ Gosoa ivi wee Kora na kundi dako. ⁷ Kioi mdoe vyetezo muike moto na ubani ndani yakwe mbele ya ZUMBE. Yuda ambae ZUMBE kamsagua enda amwenegwa kwa ZUMBE. Iviaha itosha nywinywi wantu wa uvyazi wa Lawi," ⁸ Naho Musa akamwamba Kora, "Iviaha unitegeeze nywinywi wantu wa uvyazi wa Lawi: ⁹ Je ni mbui ndodo kwenu kwamba Mungu ywa mbinguni kwanega nywinyi kulawa wantu wa Israeli, ili awaete nywinyi hehi na yeye, ili amgosoe ndima kwe masikani ya ZUMBE na kugooka mbele ya wantu ili muwakantukie?" ¹⁰ Kawasogeza hehi na ndugu zako wa uvyazi wa Lawi hamwe nanywi, na isasa naho mwaonda na ukuhani! ¹¹ Iyo nee sibabu wewe na kundi dako mw mkusanyika hamwe mhitu na ZUMBE. Kwa mbwai mwalalamika juu ya Haruni, ambae amtii ZUMBE?" ¹² Ikabinda Musa akamwetanga Dathani na Abiramu, wana wa Eliabu, akini wakagombeka nkalineteze. ¹³ Kwani mbui ndodo kutieta mpaka kwe sii itililikayo mee na hasai, ili utikome mwe jangwa idi? Iviaha wakunda wegosome kuwa mtawala ywetu! ¹⁴ Na kwa nyongeza nkuzatikutengiza kwe sii ya kutililika mee na hasai au kuteuka ulisi wa minda na minda ya mizabibu. Naho wakunda kulipofusha na kiaga hewa? Nkatineteze kwako." ¹⁵ Musa kakimwa sana na akamwamba ZUMBE, "Usekuhokea kafa zao. Nchekudoa npunda yumwe kuawa kwao, na nkizatikumzulu hata yumwe."

¹⁶ Ikabinda Musa akamwamba Kora, "Kioi wewe na kundi dako miute mbele za ZUMBE-wewe na wowo na Haruni. ¹⁷ Kia yumwe yenu adoe chetezo na kiuka ubani ndani yakwe. Ndiho kia muntu amwelee ZUMBE chetezo chakwe, vyetezo mia mbii na hamsini. Wewe na Haruni pia kia yumwe aete chetezo chakwe. ¹⁸ Kwa iyo kia muntu kadoa chetezo chakwe akaika moto ndani yakwe, akaika ubani ndani yakwe, na kugooka mbele ya lango da hema ya kukintania hamwe na Musa na Haruni. ¹⁹ Kora nae akawakusanya wantu wose wekuwao mhitu na Musa na Haruni aho kwe lango da hema da kukindania na ikabinda utukufu wa ZUMBE ukaoneka kwa wantu wose. ²⁰ Niaho ZUMBE ekugombekaho na Musa na Haruni: ²¹ "Lawani nywinywi kulawa awa wantu ili nipate kuwadagamiza kinyanyi." ²² Musa na Haruni wakagona kifudifudi na kugombeka, "Mungu, Mungu wa wose wenye mwii, inga muntu akatenda zambi, ni lazima uwe na maya na wantu wose?" ²³ ZUMBE akagombeka na Musa akamwamba, ²⁴ "Gombeka na wantu wose, uwambie, 'Lawani kwe hema ya Kora, Dathani, na Abiramu.'" ²⁵ Akabinda Musa akenua akaita kwa Dathani na kwa Abiramu; viongozi wa Israeli wakambasa. ²⁶ Akatamwiiya na wantu wose akagombeka, "Naho mwenene na hema ya awa wantu waovu na msekudonta kintu chochose cheicho chao, vituhivyo mwendamdagamizwe na zambi zao." ²⁷ Kwa iyo wantu wose kuawa npande zose za hema ya Kora, Dathani na Abiramu wakahauka. Dathani na Abiramu kaawa chongoi wakagooka kwe lango da hema zao, wakawa wavyee wao wana na wana wao. ²⁸ Akabinda Musa akagombeka, "Kwa idi naho mwendammanyane kuwa ZUMBE kanituma kugosoa ndima izi zose kwa kuwa nchekuzigosoa kwa uwezo wangu. ²⁹ Inga awa wantu wendawafe kifo cha kawaida ambacho humpata kia yumwe basi ZUMBE nkekunituma. ³⁰ Akini inga ZUMBE aumbaye malango ya alizi ambayo yawameza inga muomo mkuu, hamwe na familia sao na etiho wendawengie ndani ya tubwi wakawa wagima, niaho mwendaho mmanyane wambee ZUMBE." ³¹ Mana kwetukiza Musa ekubindaho kugombeka mbui izi, alizi ya hada wekuwaho ikagubuka. ³² Dunia ikagubua makanwa yakwe na kuwameza, familia zao na wantu wose wa Kora, hamwe na mai zao zose. ³³ Wowo na kia yumwe mwe familia zao wakengia ndani ya tubwi wekuwaho wagima. Dunia ikawagubika, na kwa sia inu wakaga kuawa miongoni mwa ida jamii. ³⁴ Nao Israeli yose wekuwao hehi nao wakaguuka kwa sibabu ya ndio zao. Wkagombeka kwa mshangao, "Sii isekweza kutimeza naswi!" ³⁵ Ikabinda moto ukasea kuawa kwa ZUMBE na kuwadagamiza wada wagosi 250 wekuwao walavya ubani. ³⁶ Naho ZUMBE akagombeka na Musa, akagombeka, ³⁷ "Umwambe Eliazari mwana wa Haruni yuda kuhani adoe via vyelezo kuawa uda moto, kwa kuwa via vyetezo vigosolwa kwa ajii yangu. Na uwetie uda moto hae. ³⁸ Vidoe via vyetezo vya wada wekwazao maisha yao kwa sibabu ya zambi zao. Na zigosoke mbao za kufulwa ili viwe vigubiko vya hemviko. Kwa kuwa wada wantu wawilavya kwangu, kwa iyo ni vitakatifu. Vyendaviwe ni ishala ya uwepo wangu kwa wana wa Israeli." ³⁹ Nae Eleazari yuda kuhani akavidoe via vyelezo vya shaba ambavyo vyekuwayo vitumiwa na wada wantu wekunhyao, na vikafulwa kuwa vigubiko vya hemviko, ⁴⁰ ili kugosoa ukumbusho kwe wana Israeli ili kwamba asekeza muntu kuawa chongoi ya uvyazi wa Haruni akeza kulavya ubani kwa ZUMBE, ili wasekweza kuwa inga Kora na kundi dakwe-- inga via ZUMBE ekuamulavyo kwembekea kanwa cha Musa. ⁴¹ Akini msi wekutongeo keo wantu wa Israeli wakamlalamikia Musa na Haruni. Nao wakagombeka, "Kukoma wantu wa ZUMBE." ⁴² Ikabinda ikalawia ukati wantu wekusanya mhitu na Musa na Haruni, wakakauwa kuielekea hema ya kukintania, kauwa dia zunde dekuwado dikaugubika utukufu wa ZUMBE ukaonekane, ⁴³ Musa na Haruni wakeza mbele ya hema ya kukintania. ⁴⁴ Ikabinda ZUMBE akagombeka na Musa, akamwamba, ⁴⁵ "Lawa kati ya wantu awa ili niwadagamize kinyanyi. Musa na Haruni wakalala chini kifudifudi. ⁴⁶ Musa akamwamba Haruni, udoe chetezo na ugee ndani moto kuawa he mviko gea na uvumba ndani yakwe, wegae kinyanyi kwa wantu na ukagosoe upatanisho kwao, kwa sibabu hasila inu yaawa kwa ZUMBE. Tauni ivoka." ⁴⁷ Kwa iyo Haruni akagosoa inga ekuangiizwavyo ni Musa. Akaguuka kati ya wantu. Na Tauni yekuayo ivoka kweenea kati ya wantu, kwa iyo akaika ndani yakwe uvumba, na akagosoa upatanisho wa wantu. ⁴⁸ Haruni akagooka gatigati ya zia maiti na wantu wose wagima na kwa sia ida Tauni ikafingizwa. ⁴⁹ Hisabu ya wada wekufao kwa Tauni wawa 14, 000, tafauti na wada wekufao kuawana na swala da Kora. ⁵⁰ Haruni akauya kwa Musa kwe lango da hema ya kukintania, na ida tauni ikahea.

Chapter 17

¹ ZUMBE akatamwii na Musa, akagombeka, ² "Wembie wana wa Israeli wakuete ngoda za kwendea mwenga kwa kia jamaa, ngoda kumi na mbii. Ugonde zina da kia yumwe kwe izo ngoda. ³ Wenda ugonde zina da Haruni kwe zina da Lawi. Kwendakuwe na ngoda mwenga kwa kia kiongozi kuawa kwe kabia da mababa zwakwe. ⁴ Wenda uziike izo ngoda kwe hema da kukintania mbee ya amuu da agano ambaho miye hukintana na wewe. Yendaiwe ivi, ⁵ Ngoda ya muntu yuda nisaguae yenda isuke. Nenda nikindie wantu wa Israeli walalamikao, ambao watamwiiya mhitu na wewe." ⁶ Ivyo Musa akawambia wana wa Israeli. Viongozi wose kabia wakamwenka ngoda, ngoda mwenga kuawa kwa kiya kiongozi, mwekusagulwa kuawa kwe kabia ya babazao, jumla yakwe ngoda kumi na mbii. Ngoda ya Haruni iwa miongoni mwe ngoda izo. ⁷ Nee Musa ekuziikaho zia ngoda mbee ya ZUMBE mwe hema da amuu ya agano. ⁸ Msi wekutongeo Musa kengiye mwe hema da amuu ya agano, na kuawa, ngoda ya Haruni kwa ajii ya kabia da Lawi nee diavya masuke. Masuke yakuwa hadi kuchanua maua na kuvyaa malazi yekuivayo! ⁹ Musa akaziavyo ngoda zose kuawa kwa ZUMBE kwa wantu wose wa Israeli, na kia muntu akadoa ngoda yakwe. ¹⁰ ZUMBE akamwamba Musa, "Like ngoda ya Haruni mbee ya amuu ya agano. Iikwe iwe ishala ya hatia mbee ya wantu wekuhigana ili iheeze malalamiko dhidi yangu amankivyo wenda wafe." ¹¹ Musa akagosoa engi ZUMBE ekuangiizavyo. ¹² Wana wa Israeli wakatamwiiya na Musa wakagombeka, "Tendatifiie hanu! Wose tendatigagamizwe! ¹³ Kiya yumwe mweza hanu, mbua hehi na ekaaho ZUMBE, endaafe. Je, ni lazima wose tigagamizwe?"

Chapter 18

¹ ZUMBE akamwamba Haruni, "Wewe, wana wako, na uvyazi wa tati yako wonda wawajibike kwa zambi zose zekutendazo hantu hatakatifu. Mia wewe na wana wako ikedu mwonda muwajibike kwa ubanasi wekugosoa na yoyose hantu hatakatifu. ² Na ndugu zako nao wa kabia da Lawi, kabia da ukoo wako, wonda uwaete hamwe na wewe ili kwamba wadahe kuungana na wewe ili wakusaidie ukati wewe na wanao mwondaho mue mwatumikia mbele ya hema ya amli ya kiaga. ³ Wonda wakutumikia wewe na wanao na hema yose. Hata ivyo, wasekusogea hehi na chochose gati ya hantu hatakatifu au kintu chochose chekuunganishwacho na mazabahu, vinginevyo wewe na wowo mwonda mfe. ⁴ Wonda waungane na wewe na kuitunduia hema ya kudugania, kwa ndima zose zihusianazo na hema. Mntu mgeni asekusogea. ⁵ Wewe wonda uwajibike kwa ajii ya hantu hatakatifu na kwa ajii ya mazabahu ili kwamba mbifya yangu isekweza wantu wa Israeli vituhu. ⁶ Kaua, Mimi mwenye nkiwasagua ndugu zako wa kabia da Walawi kuawa miongoni mwa uvyazi wa Israeli. Wowo ni geeko kwako. Ne waavya kwangu ili waigosoe ndima ihusuyo hema da kudugania. ⁷ Mia wewe ikedu na wanao ne mlusiawo kugosoa ndima ya ukuhani kuhusiana na kia kintu chekuunganishwacho na mazabahu na kintu chochose gati ya dia pazia. Wewe mwenye lazima woindize majukumu ayo. Mimi nakwenka ukuhani kana geeko. Mgeni yoyose mkalibia onda akomwe." ⁸ Akabinda ZUMBE akamwamba Haruni, "Kaua, Nkhikwenka majukumu ya kugookea kafaa za kwenulwa kwangu, na kafaa ntuhu takatifu ambazo wana wa Israeli waafya kwangu. Nkinkwenka kafaa izi wewe na wana wako kuwa haki yako kae. ⁹ Ivi ni vintu vitakatifu sana, embavyo visakuteketewa kwa moto: kuawa kwe kafaa zao kia kafaa ya unga, kia kafaa ya zambi, na kafaa ya hatia- ni vintu vitakatifu sana kwa ajii yako na wana wako. ¹⁰ Kafaa izi ni takatifu sana; kia mgosi lazima aie, kwe kua ni vitakatifu kwako. ¹¹ Izi ni kafaa ambazo zonda ziwe zako: Kafaa zao, kafaa zose za kwenulwa za wana wa Israeli. Nkinkwenka wewe, wana wako na binti zako kutenda gawio dako da kae na kae. Mia yumwe ambaye ni msafi kwe familia yako adaha kuda kafaa zozose kwa izi. ¹² Mavuta yose matana, ida divai ntana yose mpya hamu na unga, maimbuko ambayo wantu waavya kwangu- vintu ivi vyose nkinkwenka wewe. ¹³ Mavuno ya bosi yekuivayo yeiko kwe alizi yao ambayo waeta kwangu, yonda yawe yako. Kia mntu msafi kwe familia yako adaha kuda vintu ivi. ¹⁴ Kia kintu chekuavyacho wakfu kwe Israeli chonda kiwe chako. ¹⁵ Kia kintu kivuguacho ifu, kia limbuko ambado wantu waa kwa ZUMBE, vyose vya wantu na wanyama, vyonda viwe vyako. Hata ivyo, wantu lazima wawahonye wavyaigwa wa bosi wa kigosi, na wonda wahonye wavyaigwa wa bosi wa wanyama wesao kuwa wasafi. ¹⁶ Wada ambao wakunda kuhonywa na wantu wonda wahomywe wakawa na umli wa mwezi umwe. Ne wantu wonda wawahonye kwa bei ya shekeli shano, kwa kiwango cha shekeli za hantu hatakatifu, ambacho ni sawa na gala ishiini. ¹⁷ Mia mvyagwa wa bosi wa ng'ombe, au mvyagwa wa bosi wa ngoto, au mvyagwa wa bosi wa mbuzi-msekuwahanya awa wanyama, watengwa kwa ajii yangu. Wonda unyune mpheome yakwe mazabahuni na kudagamiza mavuta yao kana kafaa ya moto, ambayo ni halufu ntana ya kumwagiza ZUMBE. ¹⁸ Nyama yao yondaiwe yako. Kama kidai cha kwenulwa na paja da kuume, nyama yao yondaiwe yako. ¹⁹ Kafaa yose takatifu ambayo wantu wa Israeli waiafya kwa ZUMBE, nkinkwenka wewe, na wana wako na binti zako waie hamwe nawekana gaino da kudumu. Iki ni kiaga cha kae cha munyu, kiaga kifungacho kae, mbele za ZUMBE kwako wewe na uvyazi wako weiko hamwe na wewe." ²⁰ ZUMBE akatamuia na Haruni. "Nkauna uwe na ulithi kwe alizi ya wantu, wala nkauna uwe na gawio miongoni mwa wantu. Mimi ne gawio lenu na ulirhi wenu miongoni mwa wantu wa Israeli. ²¹ Kauwa, Nkhiwenka uvyazi wa Lawi, zaka zose za Israeli kuwa ulithi wao kwa sibabu ya huduma waavyayo kwe hema da kudugana. ²² Kuvoka sasa, wantu wa Israeli wasekusogea hehi na hema kudugania, vinginevyo wonda wawajibike kwa zambi inu na kufa. ²³ Walawi wagosoa ndima ihusianayo na hema ya kudugania wonda wawajibe kwa zambi ihusianayo na hema. Inu yondaiwe sheia kudumu kwa wantu wose wa uvyazi wako. Na miongoni mwa wantu wa Israeli awa nkawana wawe na ulithi. ²⁴ Kwa kuwa zaka za wana wa Israeli, waavyazo kana msango kwangu -ndivyo ivyo ambavyo nkiwenka Walawi kuwa ulithi wao. Iyo ne sibabu ya kuwamba, kuwa nkawana wawe na ulithi gati ya wantu wa Israeli. ²⁵ ZUMBE akatamuia na Musa, akamwamba, ²⁶ "Yakupasa ukagombe na Walawi uwambe, 'Mhokeaho zaka kuawa kwa wantu ambao ZUMBE kawenka kuawa kwao ulithi, ne na nywie mwondaho mlavye sehemu ya kumi ya zaka izo. ²⁷ Zaka yenu yonda itaazike kana mwenga ya mapato ya sakafu ya kupuia nafaka ya mazao yenu au mazao ya ntui za kukama zabibu. ²⁸ Kwa iyo na nywinywi lazima maavye msango wenu kwa ZUMBE kutokana na zaka mzipatazo kuawa kwa wantu wa Israeli. Kutokana na izo mwonda mlavye matoleo yenu kwa Haruni yuda kuhani. ²⁹ Kwa kia kafaa mpatayo, mwonda mlavye matoleo yenu kwa ZUMBE. Mwonda mtende ivi kutokana na vintu vitana na vitakatifu sana ambavyo mwenkigwa. ³⁰ Kwa iyo wonda uwambe, 'Mwaavyaho ayo matoleo matana, ne yondaho itaazike kwa Walawi kuwa ni mazao yao kuawa kwe sakafu za kupulia na ntui zao za kukama. ³¹ Ne mwondahomde nafaka zose zibakizo hantu hohose, nywinywi na familia zenu kwa sibabu ne maiho yenu ya ndima yakwe hema za kudugana. ³² Nkamwonda muwe na hatia yoyose kwa kuvida na kuvinywa, kana mwonda mwaavye kwa ZUMBE matoleo yenu matana mwekuhokeayo. Mia msekuzinajisi kafaa takatifu za wana wa israeli, vinginevyo mwonda mfe."

Chapter 19

¹ ZUMBE akagombeka na Musa na Haruni, Akamba, ² "Inu ni amli, sheia nikuamulavyo: Uwambe wana wa Israeli wakuete ng'ombe mvyee mwenkundu mwesekua na kipaku wala waa, ambae nkazati kwenu nila. ³ Mwenke Eliazari kuhani uyo ng'ombe mvyee. Nae andaamuavye chongoi ya nkambi, na mntu yumwe amchinje mbee yakwe. ⁴ Akaawaaho

Eliazari kuhani andaadoe ntendeo ya mpome yakwe kwa chaa chakwe na kuinyunya maa mpungati akaelekea npaamo ya mbee ya dia hema daa kubwiana.⁵ Na kuhani mtuhu andaamoke uyo ng'ombe mbee ya meso yakwe. Andaoke babu dakwe, nyama yakwe, na mpome yakwe hamwe na mavi yakwe,⁶ Yuda kuhani andaadoe mti wa mwelezi, na hisopo na sufu na kuvyasa gatigati ya uyo ng'ombe mokwa.⁷ Akaawaaho andaazifue nguo zakwe na kwehaka mazi. Nee eze nkambini, ambaho andaabaki najisi mpaka guoni ya msi uo.⁸ Yuda mkumuoka uyo ng'ombe mvyee andaafue nguo zakwe kwa mazi na kwe haka mazi. Nae andaabaki najisi mpaka guoni ya msi uwo.⁹ Baada ya aho mntu mtanda andaayakube ayo mazeu ya ng'ombe uyo na kuyaika chongoi ya nkambi hantu hatana. Mazeu aya yandayatunzwe kwa ajii ya jamii ya wantu wa Israeli. Wandawayahanganye mazeu na mazi kwa ajii ya utakaso wa zambi, kwa kua mazeu yaawana na kafa ya zambi.¹⁰ Yuda mkuyakuba mazeu ya ng'ombe uyo, lazima afue nguo zakwe. Andaabaki najisi mpaka guoni ya msi uo. Inu indaiwe sheia ya kudumu kwa wantu wa Israeli na kwa wageni wekaao nao.¹¹ Yeyose mwendaadonte maiti ya mntu andaawe najisi kwa misi mpungati.¹² Mntu wa aina iyo andaetakase mwenye msi wa ntatu na misi wa mpungati. Nee endahooawe mtanda. Mia kana nkanaetase mwenye mwe msi wa ntatu, basi nkanaawe mtanda misi wa mpungati.¹³ Yeyose mwendaadonte mntu mwekufae, maiti ya mntu mwekufae na nkazatikwetakasa mntu uyo ainajisi masikani ya ZUMBE. Mntu uyo andaasigwe kua miongoni mwa Waisraeli kwa saabu mazi ya falakano nkayekunyunyizwa kwake. Andaabaki najisi; na unajisi wakwe undabaki kwake.¹⁴ Inu ne sheia ya mntu mfi mwe hema. Kia mntu mwengia mwe hema na kia mntu ambae tayali yuumo mwe hema andaawe najisi kwa misi mpungati.¹⁵ Kia via ambacho nkakina ngubiko chanajisika.¹⁶ Ivyo ivyo, kwa mntu mwe chongoi ya hema ambae andaamdonte mntu mwekukomwae kwa upanga, au mzoga wowose, au vuhada mntu, au kabui- mntu uyo andaawe najisi kwa misi mpungati.¹⁷ Gosoani ivi kwa mntu najisi: doani mazeu ya kafa ya zambi ya kuteketezwa na myahanganye kwe via chenye mazi ya ukoongo.¹⁸ Nee mntu mtanda andaadoe hisopo, na kugea mwe ayo mazil na kunyunya uwanga ya hema, na mwe via vyose vyeumo mwe hema, na kwa wantu weaho, kwa yuda mkudonta dia vuha, mntu mkukomwae, maiti, au kabui.¹⁹ Mwe msi wa ntatu na misi wa mpungati, yuda mntu mtanda andaa mnyunyuzie yuda mntu mwesekua mtanda. Mwe msi wa mpungati mntu najisi andaetakase mwenye. Andaazifue nguo zakwe na kwehaka mazi. Guoni yakwe andaawe mtanda.²⁰ Mia yuda enda eabaki najisi, muemea kwetakasa mwenye - uyo mntu andaasigwe kuawa kwe jamii, kwa saabu kahanajisi patakatifu pa ZUMBE. Nkazatikunyunyiziwa mazi ya utakaso; andaabaki najisi.²¹ Inu indaiwe sheia ya kuduma kuusiana na hali ya ivi. Yuda mntu mnyunyiziwa mazi ya falakano andaafue nguo zakwe. Yuda mwendaadonte mazi ya falakano andaawe najisi mpaka guoni.²² Chochose kia ambacho n'ndakidontwe na mntu najisi n'ndakiwe najisi. Na mntu mwendaakidonte nae andaawe najisi mpaka guoni.

Chapter 20

¹ Kwa iyo wana wa Israeli, na jamii yose ya wantu wakaita kwe jangwa da Sini kwe mwezi wa boshi; wakekaa Kadeshi. Aho neaho Miriamu ekufiaho na kuzikwa.² Uko nkahekwa na mazi kwa ajii ya wantu, kwa iyo wakakintanika kinyume na Musa na Haruni uko.³ Wantu wakamlalamikia Musa wakagombeka, "Neiwa ni vitana kama neetifa wakuti Waisraeli wezwetu wekufaho mbele za ZUMBE."⁴ Kwa mbwai kuwaeta wantu wa ZUMBE kufia kwe jangwa idi, swiswi na wanyama wetu?⁵ Kwa mbwai kutiavya Misri na kutieta kwe eneo idi baya? Hanu nkahana nafaka, wala mitini, wa mizabibu, wala makomamanga, na nkakuna mazi ya kunywa."⁶ Basi Musa na Haruni wakanyiika mbele ya mkuntano unu. Wakaita kwe hema ya kukuntania wakagona kifudifudi. Neaho hada utukufu wa Busala wa ZUMBE ukaonekana kwao.⁷ ZUMBE akagombeka na Musa, akamhinya.⁸ "Doa ngoda yako uwakube wantu, wewe na Haruni ndugu yako. Uuhinye unu mwamba mbele ya meso yao, na uamulu ulavye mazi. Nawe undauwenke mazi kulawa kwe unu mwamba, nawe undauwenke mazi ya kunywa ao wantu na wanyama wao."⁹ Musa akadoa iyo ngoda mbele ya ZUMBE, kama via ZUMBE ekuwavyo kamwamulu kugosoa.¹⁰ Akabinda Musa na Haruni wakawakuba wantu hamwe mbele ya uda mwamba. Ne aho Musa akawahinya, "Sasa nitegezani, enyi wapinzani. Lakini tiwenke mazi kulawa kwe unu mwamba?"¹¹ Ne aho Musa akanyosha mkono wakwe na kuutoa uda mwamba maa mbii kwa ngoda yakwe, na mazi yakalawa. Wada wantu wakanywa hamwe na wanyama waa.¹² Akabinda ZUMBE akamhinya Musa na Haruni, "Kwa kuwa nkekuniheshimu mimi na kuamini mbele ya wantu wa Israeli, nkamnamuwengize awa wantu kwe sii nekuwaahidiyo."¹³ Hantu aha hetangwa mazi ya Meriba kwa kuwa wana wa Israeli nkawakuelewana na ZUMBE hada na akajionyesha kwao kuwa mtakatifu.¹⁴ Musa akatuma wajumbe kulawa Kadeshi kwa mfaume wa Edom: Ndugu yako Israeli amba ivi: "Wewe wamanya magumu yose ambayo yatipata."¹⁵ Na wamanya kuwa baba zetu newaita Misri na wakekaa Misri kwa muda mrefu. Wamisri wawagosoa vibaya hamwe na baba zetu.¹⁶ Tekumwiahoo ZUMBE, akatitegeeza na kutituma malaika ambaye katilavya kulawa Misri. Kauwa, sasa tiuko Kadeshi, mzi uhakanao na sii yako.¹⁷ Takuomba utiluhusu kwemboka kwe sii yako. Nkatinatembeke kwe minda wala minda ya mizabibu, wala nkatinatinywe mazi ya visima vyako. Tindatemboke kwe sia nkuu ya mfaume. Nkatinatihituke upande wa kuume wa upande wa kumoso mpaka tindatemboke mhaka wako."¹⁸ Lakini mfaume wa Edomu akamjibu, "Msekwemboka hanu, Kama mndamgosoe ivyo, nindaneze na uhamba kukuvamia."¹⁹ Neivyo wana wa Israeli wakamhinya, "Tindatembokee sia nkuu. Kama swiswi au wanyama wetu wandawanywe mazi yako, basi tindatiihe. Taomba uliluhusu temboke tikenda kwa miundi yetu, bila kugosoa mbui yeyose ida."²⁰ Lakini mfaume wa Edomu akamjibu, "Usekwemboka hanu." Kwa iyo mfaume wa Edomu akawa kinyume cha israeli kwa mkono wenye nguvu hamwe na jeshi kuu sana.²¹ Mfaume wa Edomu akawazuia wana wa israeli kwemboka kwe mihaka yakwe, kwa kuwa idi, Israeli akahituka kuieka sii ya Edomu.²² Kwa iyo wantu

wakatamba kulawa Kadeshi. Wana wa israeli, wantu wose, wakabua Mwiima Hori.²³ ZUMBE akatamwia na Musa na Haruni aho kwe mwiima Hori, kwe mhaka wa Edomu. Akagombeka,²⁴ "Sasa ni wakati wa Haruni kukintana na wantu wakwe, nkanaengie kwe sii ida nekuwaahidiyo wana wa Israeli. Inu ni kwa kuwa nyinyi waidi nkamwekuitii sauti yangu hada kwe mazi ya Meriba."²⁵ Mdoe Haruni na Eliazari mwanaye, na uwaete uanga ya mwiima Hori.²⁶ Umvike Haruni yada mavazi ya kikuhanu na umvike Eliazari nwanaye. Haruni andaafe na kulazwa hamweni wantu wakwe."²⁷ Musa akagosoia kama ZUMBE ekumuamuluvyo. Wakaita uanga ya Mwiima Hori na wantu wose wakaona.²⁸ Musa akamvika Haruni yada mavazi ya kikuhanu na kumvika mwanawe Eliazari. Haruni akafa hada uanga ya Mwiima Hori. Akabinda Musa na Eliazari wakasea.²⁹ Wantu wekuona kuwa Haruni kafa, taifa dose wakamwii Haruni kwa msi alubaini.

Chapter 21

¹ Aradi mfaume wa Wakanaani, wekuae akekaa Negebu, ekusikiaho kua Israeli nee akatamba kwa kwembokea baabaa kuelekea Atharimu, akatoana zidi ya Israeli ba jwetwalia baazi ya mateka.² Israeli akeisa mbele ya ZUMBE akagombeka, "Kana wondautenke uvoti zidiya awa wantu, nee ndhio tiidagamiza kabisa mizi yao,"³ ZUMBE akaitegeeza sauti ya Israeli na kuwenka uvoti zidi ya Wakanaani. Wakawadagamiza kabisa hamwe na mizi yao. Hantu hada nee hetangwa Horima.⁴ Wakatamba kuawa Mwiima Hori kwa baabaa kuelekea bahali ya shamu wakazunguka sii ya Edomu. Wantu wafa moyo kwa sia iyo.⁵ Wantu wakamnung'unikia Mungu na Musa: "Kwa mbwai kutiavya Misri ili tife mwe jangwa idi? Aha nkakuna mikate, waa mazi, na nkande inu zaifu itisokeza."⁶ Basi Mungu akatuma nyoka ya sumu kati yao. Wada nyoka wakawauma wada wnatu; wantu wangi nee waumbwa mziimu.⁷ Wantu wakaita kwa Musa wakamwamba, "Titenda zambi kwa sababu timnung'unikia Mungu na wewe. Mwombe Mungu atiusie awa nyoka." Kwa iyo Musa akawaombea wantu.⁸ ZUMBE akamwamba Musa, "Gosoa nyoka na umwiike kwe nguzo. Na n'ndaiwe kia muumwa, akamkaua uyo nyoka n'ndaahone,"⁹ Kwa iyo Musa akagosoia nyoka ya shaba nae akamwiika uanga ya nguzo. Na kia muntu ekuumwaho ni nyoka na kumkaua uyo nyoka akahona.¹⁰ Akaawaaho wantu wa Israeli wakatamba na wakaika nkambi Obothi.¹¹ Wekubindaho wakatamba kuawa hada na kuika nkambilye Abarimu mwe jangwa dehehi na Moabu kuelekea ntedeo za mashaliki.¹² Kuawa hada watamba na kuika nkambi mwe koongo da Zeredi.¹³ Kuawa hada watamba na kuika nkambi kwe ntedeo ntuhu za mto Amoni, ambao ukuu wakwe wavokea kwe mhaka wa Waamori. Mto wa Amoni nee ugoosao mhaka wa Moabu, kati ya Moabu na Waamori.¹⁴ Nemana igondwa mwe gombo da kitabu cha ZUMBE, "Wahebu mwe Sufa, na koongo da Amoni,¹⁵ mtelemko na koongo dielekeado mwe mzi wa Ari na kuelekea mwe mhaka wa Moabu,"¹⁶ Kuawa wakatamba mpaka Beeru, aho nee henaho kisima ambacho Zumbi kamwambia Musa, "Wekonge wantu kwa ajii yangu ili uwenke mazi,"¹⁷ Ne Israeli wekuimbaho wia unu: "Nywie visima, yamemeezeni mazi. Imbani juu ya kisima iki."¹⁸ Kisima ambacho kifukwa ni viongozi wetu, kisima ambacho wenye viugo wakifuka kwa ngoda ya kifaume na kwa ngoda ya kwendea." Wakaawaaho kuawa jangwani wenda mpaka Matanaha.¹⁹ Kuawa Matanaha watamba mpaka Nathalieli, na kuawa Nathalieli mpaka Bamothi,²⁰ na kuawa Bamothi mpaka kwe koongo da Moabu. Aho nee kilele cha Mwiima Piska kionekavyo jangwani.²¹ Akaawaaho Israeli akaagiia wajumbe kwa Sihoni mfaume ya Waamori akagombeka,²² Taomba temboke mwe sii yako. Nkatinatemboka mwe mnda au kwe mnda wa mizabibu. Nkatinatinywe mazi ya visima vyako. N'ndatemboke mwe sia nkuu ya ufaume mpaka ndihotemboka mhaka wako."²³ Iya mfaume nkeekumluhusu Israeli kwemboka kwe mhaka wao. Badii yakwe, Sihoni akakonga jeshi dakwe dose na kumwengiia Israeli uko jangwani. Akeza kwa Jahazi, ambaho katoana zidi ya Israeli.²⁴ Israeli akengiia jeshi da Sihoni na sii ya uhamba na kudoa sii yao kuawa Amon mpaka mto Jabboki, mpaka kubwiiia sii ya wantu wa Amoni. Sasa mhaka wa wantu wa Amoni nee uvugalwa.²⁵ Israeli akadoa mizi yose ya Waamori na akekaa umo, hamwe na Heshiboni na vijiji vyakwe vyose.²⁶ Heshiboni nee ni mzi wa Sihoni mfaume wa Waamori, mwekuae aho awali katoana zidi ya mfaume ya bosi ya Moabu. Sihoni nee kateka alizi yakwe yose kuawa mihaka yakwe mpaka mto wa Amoni.²⁷ Iyo nee sibabu wala ambao watamwiiia kwa Mitahali wagombeka, "Soni Heshiboni. Mzi wa Sihoni wengwe na kutintimazwawa vituhu."²⁸ Moto waka kuawa Heshiboni, moto kuawa mzi wa Sihoni ambao uidagamiza Ari ya Moabu, na wenyezi wa mizi ya uanga ya Amoni.²⁹ Ole wako, Moabu! Kwaga, nywie wantu wa Chemoshi. Kawatenda wantu wakwe kua wakimbizi na wanawe wa viyee kuwa watahwa wa Sihoni mfaume ya Waamori.³⁰ Akini timtoa Sihoni. Tiidagamiza Heshiboni mpaka Diboni. Tiwabananga wose mpaka Nofa, ambayo yabua mpaka Madeba."³¹ Kwa iyo Israeli akavoka kwekaa mwe sii ya Waamori,³² Akaawaaho Musa akaagiia wantu kwenda kuika Yaziri. Wateka vijiji vyakwe ne kuwaguusa Waamori wekuao wakekaa umo.³³ Wakabinda wakahituka na kutongea sia iitayo Bashani. Ogu mfaume wa Bashani akesimana nao, yee na jeshi dakwe dose, yeye na jeshi dakwe dose, ili atoane nao kuda Ederei.³⁴ Akabinda ZUMBE akatamwiiia Musa, "Mwesekumuogoha, kwa sibabu nkimyenka uvoti zidi yakwe, Jeshi dakwe dose na sii yakwe. Mgosoeni inga mwekumgosoavyo Sihoni mfaume ya Waamori, mwekuae akekaa Heshiboni."³⁵ Kwa iyo wakaamua, na wanawe, na jeshi dakwe dose, mpaka wose wakekaa na nkeekusigaa hata yumwe mwekuae meso. Wakaawaaho wakaidoa sii yakwe.

Chapter 22

¹ Wantu wa Israeli wakatamba mpaka wakaika nkambi kwe mpaamo ya Moabu hehi na Yeriko, kwe mphaamo ntuhu ya mto Yorodani kuawa mzi uda.² Balaki mwana wa Zippori kaona yose yekugosolwayo ni Israeli kwa Waamori. Moabu kaogoha sana awo wantu kwe sibabu nee niwangi kutendesha,³ na Moabu katenda woga kwa wana wa Israeli.⁴ Mfaume wa Moabu akawamba wadaa wa Midiani, "Unu utifii wonda ude kia kintu tenacho na ng'ombe wada mani ya kweuisi."

Sasa Balaki mwana wa Zippori kawa mfaume ywa Moabu.⁵ Akaagiia wantu kuita kwa balamu mwana ywa Beori, kuda Petho ambako ni hehi na mto Frati, mwe si ya taifa dakwe na wantu wakwe. Akamwetanga na kumwamba, "Kaua kuna taifa ambado deza hanu tangu Misri. Wagubika cheni cha dunia na ivi aha wanitongea mimi."⁶ Tafazai naombeza weze unikuumizie idi taifa kwa sibabu wana nguvu kunomboka. Minga n'ndan'dahe kuwavaamia na kuwaguusa waawe mwe si yangu. Namanya ati yoyose umwenkae balaka abalikiwa na yeyose umkuumizae, akuumizwa."⁷ Ivyo nee wadaa wa Moabu na wada wa Midiani wakahauka, hamwe nao wakadoa vyengia vya uganga. Wakabua kwa Balaamu wakagombeka mbui za Balaki.⁸ Balaamu akawamba, "Sigaani aha kio cha ivieo. Kioi n'ndanimietee ndichonambiwe ni ZUMBE." Kwa iyo wada viongozi wa Moabu wakasigaa na Balaamu kwa kio kia.⁹ Mungu akeza kwa Balaamu na kumwamba, "Ni wakina ndai awa wekwezao kwako?"¹⁰ Balaamu akamtambaisa Mungu, "Balaki mwana ywa Zippori, Mfaume ywa Moabu kawaagiia kwangu. Kagombeka,"¹¹ "Kaua awa wantu wekuawao Misri wagubika cheni cha si yangu. Ivi naombeza weze unikuumizie awa wantu. Minga n'nda ndahe kuwavota na kuwaguusa."¹² Mungu akamtambaisa Balaam, "Wesekutongea na ao wagosi. Naho wesekuwakuumiza awa wana wa Israeli kwe sibabu wabalikiwa."¹³ Balaamu akenuka keo na kuwamba wada viongozi wa Balaki, "Gotokani mwe si yenu kwa sibabu ZUMBE kaniemeza kutongea na nywinywi."¹⁴ Kwa iyo wada viongozi wa Moabu wakahauka na kugotoka kwa Balaki. Wakamwamba, "Balaamu kaimea kutongea na swiswi."¹⁵ Balaki akaagiia viongozi watuhu wekuao wahishimiwa kutendesha komboka kundi dia da bosi.¹⁶ Wakeza kwa Balaamu na kumwamba, "Balaki mwanangwa ywa Zippori amba ivi, Tafazali hembu kintu chochose chesekukukindia kweza kwangu,"¹⁷ kwa ajii n'nda n'kuihe vitana na kukwenka hishima nkuu, nami n'nda n'kugosoe chochose ndichounambie. Tafazai sana weze unikuumizie awa wantu."¹⁸ Balaamu akawatambaisa wantu wa Balaki akawamba, "Etiho Balaki onda anenke ikulu yakwe iwe imema feza na zahabu, nkina nidahe kugosoa mhitu na mbui za ZUMBE, Mungu na kugosoa mphungufu au kutendesha ya kia anambiacho."¹⁹ Sasa basi, tafazali hufiza hanu kio cha ivieo naho ili kwamba nipate kuhina kintu zaidi ambacho ZUMBE anambia."²⁰ ZUMBE akeza kwa Balaamu kio kia na kumwamba, "Kwa kua awa wantu weza kukwetanga, enuka uhite nao. Iyakini undaugosoe tu kia ndicho nkwebie kugosoa."²¹ Balaamu akenuka keo, akatandika mphunda ywakwe akaita hamwe na viongozi wa Moabu.²² Mia kwa sibabu kaita, maya ya Mungu yakakibuka. Malaika ywa ZUMBE akagooka baabaani inga mnkuu ywa Balaamu, mwekua akakwea yuda mphunda. Wandima waidi wa Balaamu nee wahamwe nae.²³ Yuda mphunda kawa kamuona yuda malaika ywa ZUMBE akawa kagooka baabaani uku ana uhamba mwe mkono wakwe. Yuda mphunda akahituka na kuita kwe mnda. Balaamu akamtoa yuda mphunda apate kuuya baabaani.²⁴ Nee malaika ywa ZUMBE akagooka mwezia si sii gatigati ya minda ya mizabibu, na kumoso kwakwe nee kuwa na ukanto.²⁵ Yuda mphunda akamuona yuda malaika ywa ZUMBE vituhu. Akasongwa nkusogea kwe ukanto na kuuminya muundi wa Balaamu kwe ukanto. Balaamu akamtoa vituhu yuda mphunda.²⁶ Yuda malaika ywa ZUMBE akasogea mbele kwe mphaamo ntuhu sisii mno ambaho nkayokudahika kuhituka ntendeo ntuhu.²⁷ Yuda mphunda akamuona vituhu yuda malaika ywa ZUMBE, akagonasi ya Balaamu. Maya ya Balaamu yakakibuka, akamtoa yuda mphunda kwa ngoda yakwe.²⁸ Akabinda ZUMBE akanua kanwa cha mphunda na akagombeka. Akamwamba Balaamu, "Nkikutendani mpaka wantoa maa ntatu?"²⁹ Balaamu akamuandua yuda mphunda, "Ni kwe sibabu kunigosoe ubahau. Natamani ati nee nkiwa na uhamba mwe mkono wangu, ati nee nkiwa nao, isasa ivi nee nkikukoma."³⁰ Yuda mphunda akamwamba Balaamu, "Je, mie nkie mphunda ywako wekuae kunikwea mwe maisha yako yose hata ivi sasa? Je, nkiwahi kuwa na tabia ya kukugosoea ivi aho bosi?" Balaamu akamba "Bue."³¹ Basi ZUMBE akagubika meso ya Balaamu, na akamuona malaika ywa ZUMBE kagooka baabaani uku ana uhamba mwe mkono wakwe. Balaamu akenamiza mutwi wakwesi.³² Yuda malaika ywa ZUMBE akamuua, kwa mbwai kumtoa mphunda ywako maa ntatu? Kaua, Ncheza inga mnkuu ywako kwa sibabu mbui zako ugosozo kwangu ni ubanasi.³³ Yuda mphunda kaniona nee ahituka kwangu maa ntatu, kana ati nkekua ahitukie kuawa kwangu kwei kabisa nee nkiwa nae kumueka akahema.³⁴ Balaamu akamwamba malaika ywa ZUMBE, nkigosoa zambi. Nchekuvimanya ati nee kugooka mhitu na mimi baabaani. Kwa iyo isasa ati nkavikutamia, N'ndanihituke."³⁵ Mia yuda malaika ywa ZUMBE akamwamba Balaamu, "Endee na wada wantu. Mia wondautambaikedu mbui ndizo nkwebie. Kwa iyo akaendee na wada viongozi wa Balaki."³⁶ Balaki ekwendaho kusikia ati Balaamu nee keza akaita kudugana nae kuda kwe mzi Moabu hada Amoni, ambaho ni kwemhaka.³⁷ Balaki akamwamba Balaamu, "Je, mie nchekutuma wantu kukwetanga? Basi kwa mbwai nkwekweza kwangu? Je, Mie nkidaha kukutenda uhimike?"³⁸ Nee Balaamu ekumtambaisa Balaki, "Kaua mie ncheza kwako. Je mie nkina mamlaka ya kugombeka chochose? Mie nadaha kugombeka mbui ambazo Mungu kaika mwe kanwa changu."³⁹ Balaamu akaita na Balaki, na wakafika Kiriathi Huzothi.⁴⁰ Akabinda Balaki akaavya kafa ya ng'ombe na ngoto na kumwenka Balaamu nyama kumwe na wada viongozi wekuao hamwe nae.⁴¹ Keo dakwe, Balaki akamwegaa Balaam mpaka uanga hantu ha Baali. Kuda uanga Balaamu akadaha kuonadu ntendeo ya nkambi za Waisraeli.

Chapter 23

¹ Balaamu akamwamba Balaki, "Zenga mazabahu mfunigate kwa ajii yangu na uandae mafahali mfunigate na ngoto ngosi mfunigate." ² Kwa hiyo Balaki akagosoa kana Balaamu ekuombezaavyo. Ikabinda Balaki na Balaamu wakaavya kafa ya fahali yumwe na ngoto ngosi yumwe kwa kia mazabahu. ³ Nee Balaamu ekumwambiaho Balaki, "Gooka kwe kafa dako da kokwa nami nenda niite. Labda ZUMBE endaeze kudugana na mimi. Chochose endachonambie nenda nikwebie." Kwa iyo akaita uwanga ya mwiima wesaokuwa na miti. ⁴ Ukati yuke uwanga ya mwiima. Mungu akadugana naye na

Balaamu akamwamba, "Nkizenga mazabahu mfungate na nkiavya kafa da fahali na ngoto ngosi kwa kia mazabahu." ⁵ ZUMBE akaika saamu kwe kanwa cha Balaamu akamba, "Uya kwa Balaki ukamwambe." ⁶ Kwa iyo Balaamu akauya kwa Balaki mwekuwa kagooka hehi na kafa da kuokwa, na viongozi wose wa Moabu nee wa hamwe nae. ⁷ Nee Balaamu ekuvokaho kugombeka unabii wakwe akamba, "Balaki kanieta kuawa Aramu, Mfaume wa Moabu kuawa kwe miima ya mashaliki, "Soon, niigite Yakobo kwa ajii yangu," kagombeka, 'Soo umgee nagisi Israeli,' ⁸ Nadaha viivih kuwaigita wada ambao Mungu nkazati kuwaigita? Nadaha viivih kuhigana na wada ambao Mungu nkahigana nao? ⁹ Kwakuwa kuawa uwanga ya bawe namuona; kuawa kwe mwiima namkauwa. Kuna wantu wekaao ukedu na nkaweona wenye kana ni taifa da kawaida. ¹⁰ N'ndai mdaha kutaazia vumbi da Yakobo au kutaazia hata lobo ya Israeli? Naomba nife fiye ya muntu mtahaki, na mwisho wa maisha yangu uwe kana wakwe!" ¹¹ Balaki akamwamba Balaamu, "Kugosoa mbwai? Nkikueta ili uwaigite wankuu wangu, akini kauwa kuwabaliki," ¹² Balaamu akatambaisa akamba, "Kwa mbwai nesekuwa mwangalifu kugombeka kia ambacho ZUMBE aika kanwai kwangu?" ¹³ Basi Balaki akamwamba, "Hebu weze na mimi kwe eneo tuhi ili uwaone, ukezakuwaona ni wada wa hehi tu, nkudaha kuwaona wose. Uko sasa wadaha kuwaigita awa wantu." ¹⁴ Kwaiyo akamwegaa Balaamu kwe munda wa Zofimu, we kwe mwiima Pisiga, na kuda akazenga mazabahu ntuhi mfungate. Akaavya kafa da fahali yumwe na ngoto ngosi kwa kia mazabahu. ¹⁵ Ikabinda Balaamu akamwamba Balaki, "Gooka aha hehi na makafaa yako, ukati mimi naita kudugana na ZUMBE kuda." ¹⁶ Kwa iyo ZUMBE akadugana na Balaamu na kumwikia salamu kanwai mwakwe. Nee amwamba, "Uya kwa Balaki ukamwambie izi saamu ziawa kwangu." ¹⁷ Balaamu akamuwii na kauwa, nee kagooka hehi na makafaa yakwe ya kuokwa, na viongozi wa Moabu nee wa hamwe nae. Balaki akamuiza, "ZUMBE kakwambaze?" ¹⁸ Balaamu akavoka kuavya unabii. Akamba, "Enuka, Balaki na utegeeze. N'tegeze mimi wee mwana Zippori. ¹⁹ Mungu nkio muntu, kwamba umtiiye, au mwanadamu mdaha kuhitua mawazo. Je, kawahi kukuaganya kintu pasi kukigosoa? Je, kawahi kugombeka kuwa endaagosoe kintu pasi kukigosoa kana ekugombekavyo? ²⁰ Kauwa, Mimi nkiamliwa kuwabaliki. Mungu kaavya balaka nami nkidaha kuihitua. ²¹ Nkazati kuona magumu mwe Yakobo au sugu mwe Israeli. ZUMBE Mungu ywao yu hamwe nao, na vuzo da wafaume wao di hamwe nao. ²² Mungu kawaavya Misri kwa nguvu kana mbogo. ²³ Nkakuna uganga wendao ufanikiwe zidi ya Yakobo na nkakuna usawi wendao umuumeze Israeli, mhitu wakwe yenda igombekwe juu ya Yakobo na Israeli, 'Kauwa kia ambacho Mungu kakigosoa!' ²⁴ Kauwa wantu wenuka kana simba fyee, kana via simba enukavyo na kuvamia. Nkagona si kiamuo ade windo dakwe na kunywa npome ya ukaa wakwe." ²⁵ Ikabinda Balaki akamwamba Balaamu, "Katu usekuwaigita waa kuwabaliki." ²⁶ Akini Balaamu akamtambaisa Balaki, "Nchekukwambia kuwa nenda nigombeke yose ambayo ZUMBE anambia kugombeka? ²⁷ Balaki akamwamba Balaamu, "Soo sasa, Nami nedna nikwegae hantu hatuhu. Labda kuda vyenda vintamie Mungu kuniigitia awa wantu." ²⁸ Kwa iyo Balaki akamwegaa Balaamu uwanga ya mwiima Peori, ambao waukauwa si uda wanga, ²⁹ Balaamu akamwambia balaki, "Nizengea mazabahu mfungate aha na uniandaa mafahali mfungate na ngoto ngosi mfungate. ³⁰ "Kwa iyo Balaki akagosoa kana ekwambiavavyo; akaavya kafa da fahali na ngoto mgosi kwe kia mazabahu.

Chapter 24

¹ Balaamu ekuonaho kuwa vyapmendeza ZUMBE kubaiki Israeli, nkekuita, kana aho bosu kwa kutumia uganga, badii yakwe akakauwa jangwani. ² Akayenua meso yakwe na kumwona Israeli yu mwe nkambi kiya yumwe kwa kabia yakwe, na Roho wa Mungu akamwezea. ³ Akahokea unu unabii na kugombeka, "Balaamu mwana wa Beori aonda kugombeka, yeye ambaye meso yakwe yagubulwa sana. ⁴ Alamwiya na kusikia mbui za Mungu. Aona maono kuawa kwa Mwenyezi, ambaye mbee zakwe amwenamia na meso yakwe yawa yafumbulwa. ⁵ Jinsi zeivyo ntana hema zako, ewe Yakobo, hantu wekaaho, Israeli! Wasambaa inga koongo, inga bustani zeizo nkandaiya mazi, kana miti ya mishubii yekuhandwayo ni ZUMBE, ni inga mfano wa mielezi nkandai ya mazi. ⁷ Mazi yaseyamwe ndoo zao, na mbeyu zao zetikiwa mazi vitana. Mfaume wao onda awe onda awe uwanga ya Agagi, na ufaume wao wonda uhishimiwe. ⁸ Mungu amwavya Misri, na nguvu inga za mbogo. Onda awameze mataifa watoanao nao. Onda abonde mavuha yao vitiitii. Ondawatoe kwa uta wakwe. ⁹ Anyata inga simba mgosi, na inga simba mvyee. Ni ndai mwondageze kumsumbua? Kiya yumwe ambakiye na abaikiwe; na kiya yumwe anayemlaani na alaaniwe." ¹⁰ Hasila ya balaki ziwaka zidi ya Balaamu naye neitoa mikono yakw ekwa hamwe. Balaki akamwamba Balaamu, "Nkikwetanga ili uwalaani maadui zangu, Akini kauwa, umewabaliki maa ntatu. ¹¹ Kwa iyo hauke uite kaya unibade ivi sasa. Nkigombeka mkwenke zawadi nkuu sana, akini ZUMBE kaamea ukapata ntunu." ¹² Nee Balaamu akumwambiaho Balaki, "Nkiwaambia wada ntume wekutumwao, ¹³ 'Ata kama Balaki ondaanenge ikulu ywakwe ikawa imemaa heya na zahabu, nkinanigosoe zaidi ya mbui ya ZUMBE kwa dodose tana au baya, au kwa chochose ambacho nakunda kugosoa. Nadaha kugombeka kiya tu ambacho ZUMBE aniambiacho kugombeka,' Je, chekukwambia aya? ¹⁴ Kwa iyo sasa, kauwa, nondaniuye kwa wantu wangu. Akini kwazaa ni kukanye kiya ambacho awa wantu wondawawagosoe wantu wako mwe siku zezazo." ¹⁵ Balaamu kavoka unabii uunu. Akamba, "Balaamu mwana wa Beori amba, Mntu yuda kagubulwa meso ywakwe. ¹⁶ Uu ni unabii wa mntu asikiyae mbui za Mungu, mwe maalifa kuawa kwakwe Yeye mwe uwanga, mwe maono kuawa kwa Mwenyezi, Yeye ambaye amtoaye mavindi meso yakawa yagubulwa. ¹⁷ Nkimwona, akini nkayuko aha sasa. Nonda nimkauwe, akini nkiyo hehi. Tondo yondaiawiye mwe Yakobo, na ngoda ya enzi iawayo mwe israeli. Nae onda awatoe toe viongozi wa Moabu na kuwabananga wa uvyazi wa Sethi ¹⁸ Ne aho Edomu yondaho iwe miiki ya Israeli, na Seiri pia yondahoiwe miiki yao, maadui wa Israeli, ambao israeli ondaawashinde kwa nguvu zakwe. ¹⁹ Kuawa kwa Yakobo ondawe mfaume ambaye

utawaa wakwe naye wondaukenkemeze wekusigaa mwe mzii." ²⁰ Kisha Balaamu ondaamkauwe Amaleki na akavoka kuavya unabii wakwe. Kagombeka, "Amaleki kawa mkuu mwe mataifa, akini mwisho wakwe wonda uwe ubanasi." ²¹ Kisha Balaamu akawakauwa Wakeni na akavoka kuavya unabii wakwe. Akagombeka, "Hantu wekaaho hana usaama, na masasa yakwe yauko kwe haawe." ²² Akini hamwe na ayo, Kaini ondaabanangwe na Ashuru ondahoawadowe mateka." ²³ Kisha Balaamu akavoka unabii wakwe wa mwisho. Akagombeka, "Ole wakwe mwondaabakiye Mungu andaho ayagosowe aya?" ²⁴ Merikebu zondazeze kuawa npwani ya kitimutimu; Zondazivamie Ashuru na kuibananga Eberi, akini wao pia wonda wakae kwe ubanasi." ²⁵ Kisha Balaamu akenuka na kuhauka. Akauya kaya kwakwe, na Balaki naye kahauka.

Chapter 25

¹ Israeli akekaa Shitimu, na wagosi wakavoka kugosoa ukianga na wavyee wa Moabu, ² kwa kua Wamoabu wawakaibisha kulavya sadaka kwa miungu yao. Kwa iyo wantu wakada na kuisujudia miungu ya Moabu. ³ Wantu wa Israeli wakatozana hamwe kumvikia Baali wa Peori, na maya ya ZUMBE yikenuka zidi ya Israeli. ⁴ ZUMBE akamwamba Musa, "Wakome viongozi wose wa wantu naho uwanyonge he meso yangu ili waonigwe kukee musi, naho kua maya yangu yahauke kwe Israeli." ⁵ Savyo Musa akawamba viongozi wa Israeli, "Kia yumwe mwe nywinywi oondigwa awanyonge wantu wakwe wekushilikio kumvikia Baali wa Peori." ⁶ Naho muntu yumwe ya Israeli akaeta mvyee yumwe mwekua mwe wantu wakwe. Inu iawiia he meso ya Musa na wantu wa Israeli, ukati wekuwahowakaia he lango da hema ya kukintania. ⁷ Finehasi mwana ywa Eliazari, mwanangwa Haruni kuhani, ekuonaho ayo, akenuka kuawa mwe wada wantu akadoa guha mwe mkono wakwe. ⁸ Akamtongea yuda mgosi Muisraeli mwe hema na kuwafunga kwa guha wose waidi mwe mii yao, wose yuda Muisraeli na yuda mvyee. Savyo ida tauni Mungu ekuiagiayo kwe wantu wa Israeli ikaheza. ⁹ Idadi ya wada wekuumbwao mzimu kwa tauni nee wamo elufu ishiini na ne. ¹⁰ ZUMBE akatamwiia na Musa, akaamba, ¹¹ "Finehasi mwana ngwa ya Eliazari mwana wa Haruni, kuhani akahitua maya yangu yesekua he wana wa israeli kwa kua kawa na kinyuu he wowo kwa kinyuu changu. Savyo nchekuwadagamiza wantu wa Israeli kwa kinyuu changu. ¹² Savyo wambe, 'ZUMBE aamba, "Kaua, Namwenka Finehasi kiaga cha mpheho. ¹³ Kwake na kwa wanawe baada ya yeye, chendakiwe kiaga cha kudumu cha ukuhani kwa sibabu kawa na kinyuu hangu, Mungu ywakwe kawapatanisha wanangwa wa Israeli. ¹⁴ Yuda Muisraeli mkukomwa hamwe na yuda mvyee Mmidiani nee kawa Zimri mwana wa Salu, kiongozi ya familia na uvyazi wa Simeoni. ¹⁵ Zina da yuda Mmidiani mkukomwa diwa Kozibi mwanangwa ya Zuri, mwekua mkuu ya familia ya kabila uko Midiani. ¹⁶ Savyo ZUMBE akatamwiia na Musa akaamba, ¹⁷ "Wagosoe Wamidiani sa wankuu naho uwadagamize, kwa kua wawagosoea sa wankuu kwa kuwahufya. ¹⁸ Kwa kuwahufya. Wawaongoza he ubanasi kwa mbui ya umbu dao Kozibi, mwanangwa ya Wamidiani, mwekukomwa siku ida ya tauni kwa mbui ya Peori."

Chapter 26

¹ Ikalawia baada ya tauni ambayo ZUMBE kamwambia Musa na Eliazari mwana wa Haruni kuhani, Akagombeka, ² Uwataazie wantu wose wa Israeli kuvokea myaka ishiini na zaidi, kwa jamaa na familia zao zose ambao wadaha kuita kwe nkondo kwa ajii ya Israeli." ³ Kwa iyo Musa na Eliazari kuhani wakawambia he uwanda wa Moabu hehi na Yordani kuda Yeriko na kugombeka, ⁴ Wataazieni wantu, kuvokea umli wa myaka ishiini na zaidi enga ZUMBE ekumwamuluvyo Musa na wantu wa Israeli wekulawao mwe si ya Misri." ⁵ Reuben nee mwekuaye wa bosi, kulawa kwa mwanawe da Hanoki ukaawia ukoo wa Wahanoki. Kuawa kwa Palu ukulawia ukoo wa Wapalu. ⁶ Kulawa Hezroni. Ukaawia ukoo wa Wahezroni. Kuawa kwa Kami ukalawia ukoo wa Wakami. ⁷ Izi nee zekuwazo nkoo zao za Reuben, ambazo idadi yao iwa wagosi 43, 730. ⁸ Eliabu kawa mwana wa Palu. ⁹ Wana wa Eliabu walikuwa ni Nemueli, Dathani. na Abiramu. Awa ni wadawada Dathani na Abiramu waliomfuata Kora waliompinga Musa na Haruni na kumhiga ZUMBE. ¹⁰ Hada ambaho dunia ivugua kanywa na kuwa meza hamwe na Kora ukati ambaho wafuasi wa Kora wakafa. Wakati uda, moto ukuwadagamizaho wagosi 250, ambao wawa ishaa ya onyo. ¹¹ Mia uvyazi wa Kora nkawekufa. ¹² Ukoo wa uvyazi wa Simeoni wawa awa watongeo: Kuawa kwa Nemueli, ukoo wa Wanemueli, kwa Jamini, ukoo wa Wajamini, kwa Jakini, ukoo wa Wajakini, ¹³ kwa Zera, ukoo wa Wazera, kwa Shauli, ukoo wa Washauli. ¹⁴ Izi ne nkoo za uvyazi wa Simeoni, idadi yao iwa wagosi 22, 200. ¹⁵ Nkoo za uvyagwa wa Gadi zilikuwa izi: Kwa Zefoni, Ukoo wa Wazefoni, kwa Hagi, ukoo wa Wahagi, kwa Shuni, ukoo wa Washuni, ¹⁶ kwa Ozini, ukoo wa Waozini, kwa Eri, ukoo wa Waeri, ¹⁷ kwa Arodi, ukoo wa Waarodi, kwa Areli, ukoo wa Waareli. ¹⁸ Izi ndizo nkoo za uvyagwa wa Gadi, idadi yao wawa wagosi 40, 500. ¹⁹ Wana wa Yuda wawa Er na Onani, mia awa wafii ya mwe si ya Kanaani. ²⁰ Nkoo ntuhu za uvyagwa wa Yuda ziwa izi: Kwa Shela, ukoo wa Washela, kwa Perezi, ukoo wa Waperezi, na kwa Zera, ukoo wa Wazera. ²¹ Uvyagwa wa Perezi wawa awa: Kwa Hezroni, ukoo wa Wahezroni, kwa Hamuli, ukoo wa Wahamuli. ²² Izi nee zekuwazo nkoo za Yuda, idadi yao iwa wagosi 76, 500. ²³ Nkoo za uvyagwa wa Isakari ziwa izi: Kwa Tola, ukoo wa Watola, kwa Puva, ukoo wa Wapuva, ²⁴ kwa Jashubu, ukoo wa Wajashubu, kwa Shimroni, ukoo wa Washimroni. ²⁵ Izi nee zekuwazo nkoo za Isakari, idadi yao iwa wagosi 64, 300. ²⁶ Nkoo za uvyagwa wa Zabuloni ziwa izi: Kwa Seredi, ukoo wa Waseredi, kwa Eloni, ukoo wa Waeloni, kwa Jahaleeli, ukoo wa Wajahaleeli. ²⁷ Izi nee zekuwazo nkoo za Zabuloni, idadi yao iwa 60, 500. ²⁸ Nkoo za uvyagwa wa Yusufu ziwa ni Manase na Efraimu. ²⁹ Unu nee ukuawa uvyagwa wa Manase: Kwa Machiri, ukoo wa Wamachiri (Machiri nee mwekuwae tati yakwe Giliedi), kwa Giliedi, ukoo wa Wagiliedi. ³⁰ Wazo wa Giliedi wawa awa watongeo: Kwa Lezeri,

ukoo wa Walezeri, kwa Helweki, ukoo wa Waheleki, kwa Asrieli, ³¹ ukoo wa Asrieli wa Waasrieli, kwa Shekemu, ukoo wa Washekemu, ³² kwa Shemida, ukoo wa Washemida, kwa Hefa, ukoo wa Wahefa. ³³ Zelofehadi mwana wa Hefa nkekuwa na wana wa kigosi iya kawa na wandee. Mazina yao wandeo yawa Mahilahi, Noha, Hoglaha, Milika, na Tiriza. ³⁴ Izi nee koo za Manase, idadi yao iwa wagosi 52, 700. ³⁵ Koo za wana wa uvyagwa wa Efraimu ziwa izi zitongeezo: Kwa Shuthelaha, ukoo wa Washuthelaha, kwa Becheri, ukoo wa Wabecheri, kwa Tahana, ukoo wa Watahana. ³⁶ Uvyagwa wa Shuthelaha wawa, Erani, ukoo wa Waerani. ³⁷ Izi nee nkoo za uvyagwa wa Efraimu, idadi yao iwa wagosi 32, 500. Unu nee uvyagwa wa Yusufu, ukutaaziwao kulawa kia ukoo zao. ³⁸ Nkoo za uvyagwa wa Benjamini ziwa izi zitongeezo kwa Bela ukoo wa Wabela, kwa Ashibeli, ukoo wa Washibeli, kwa Ahiramu, ukoo wa Wahiramu, ³⁹ kwa Shefufamu, ukoo wa Washefumamu, kwa Hufamu, ukoo wa Wahufamu. ⁴⁰ Wana wa Bela wawa ni Ardi na Naamani. Kulawa kwa Ardi ukelaviza ukoo wa Waardi, na kulawa kwa Naamani ukezakulaviza ukoo wa Wanaamani. ⁴¹ Izi nee za uvyagwa wa Benjamini. Idadi yao iwa wagosi 45, 600. ⁴² Koo za uvyagwa wa Dani ziwa izi zifuatazo: Kwa Shuhamu, ukoo wa Washuhamu. Izi nee koo za uvyagwa wa Dani. ⁴³ Idadi yakoo zose za Washuhamu iwa wagosi 64, 400. ⁴⁴ Koo za uvyagwa wa Asheri ziwa zitongeezo: Kwa Imna, ukoo wa Waimna, kwa Ishvi, ukoo wa Waishivi, kwa Beria, ukoo wa Waberia. ⁴⁵ Uzao wa Beria wawa awa: Kwa Heberi, ukoo wa Waheberi, kwa Malikieli, ukoo wa Wamalikieli. ⁴⁶ Zina da binti wa Asheri wawa Sera. ⁴⁷ Izi nee koo za uvyagwa Asheri, idadi yao iwa wagosi 53, 400. ⁴⁸ Koo za uvyagwa wa Naftali ziwa zitongeezo: Kwa Jahazeeli, ukoo wa Wajahazeel, kwa Guni, ukoo wa Waguni, ⁴⁹ kwa Jezeri, ukoo wa Wajezeri, kwa Shilemu, ukoo wa Washilemu. ⁵⁰ Izi nee zekuwazo nkoo za uvyagwa wa Naftali, idadi yao wawa wagosi 45, 000. ⁵¹ Inu nee ikuwayo jumla nkuu ya wagosi wa Israeli: 601, 730. ⁵² ZUMBE akagombeka na Musa akamwamba, ⁵³ Ida sanga yenda ipangwe gati ya wagosi awa enga upazi wao kwa kutongea idadi ya mazina yao. ⁵⁴ Kwe zia nkoo nkuu wenda uwapangie upazi mkuu, na kwe nkoo ndodo ndodo wenda uwapangie ulisi kidogo. Mwe kia familia wenda uwenke kutongea idadi ya wagosi wekutaaziwao. ⁵⁵ Mia upazi wenda upangwe kwa kutweewa kula. Wenda weipae si enga yendivyo ipangwe kwa kutongea nko za mababa. ⁵⁶ Upazi unu wenda upangwe kutongea nkoo nkuu na ndodo, wenda wapangiwe kwa kutongea kula zendivyoziwe. ⁵⁷ Nkoo za Walawi, zekutaaziwazo kwa kutongea ukoo kwa ukoo, nee wekuwavyo, kwa Gerishoni, ukoo wa Wagerishoni, kwa Kohathi, ukoo wa Wakohathi, kwa Merari, ukoo wa Wamerari. ⁵⁸ Koo za Walawi ziwa izi: ukoo wa Walibni, Ukoo wa Wahebroni, ukoo wa Wamahali, ukoo wa Wamushi, na ukoo wa Wakora. Kohathi alikuwa wa uzao wa Amramu. ⁵⁹ Zina da mkaza wa Amramu diwa Jokibed, wa ukoo wa Lawi, aliyekuwa amezaliwa kwa Walawi kuta Misri. Akamvyaia Amramu wana wao, ambao wawa ni Haruni, Musa, na Miriamu dada yao. ⁶⁰ Kwa Haruni akavyagwa Nadabu na Abihu, Eliazari na Ithamari. ⁶¹ Nadabu na Abihu wakafa wekuavyaho sadaka kwa ZUMBE sadaka ya moto yesaye kukundwa. ⁶² Wagosi wekutaaziwao mwe awe mwao wawa elfu ishiini na ntatu, awa ni wada wenye umli wa mwezi umwe na zaidi. Iya nkawe kutaaziwa gati ya wavyagwa wa Israeli kwa sibabu nkawekwenkwa upazi mweawo mwa wana wa Israeli. ⁶³ Awa nee wa wekutaaziwao ni Musa na Eliazari kuhani. Wawatazia wantu wa Israeli mwe wazo wa Moabu hehi na Yordani uko Yeriko. ⁶⁴ Miya mweawe mwe awa nkahekuwa na mgosi mwekutaaziwa ni Musa na Haruni kuhani ukati wana Israeli uzao wao wekutaaziwao mwe jangwa da Sinai. ⁶⁵ Kwa ajii ZUMBE kawa kagombeka kuwa kwa hakika wantu awo wose nee wafiiya jangwani. Nkahekuwa na muntu msigaa miongoni mwao, ikesekuwa Kalebu mwana Yefune na Joshua mwanawe da Nuni.

Chapter 27

¹ Kisah wakeza kwa Musa mvyee ywa Zelofehadi mwana wa Hefa mwana wa Gilied mwana wa Machiri mwana wa Manase, wa ukoo wa Manase mwana wa Yusufu. Awa nee wekuao wanakivyee wakwe: Mahala, Noha, Hogla, Milika, na Tiriza. ² Wakagooka mbele ya Musa, Eliazari kuhani, kwa viongozi, na mbele ya wantu wose langoni mwa hema ya kukintania. Wakamba, ³ "Tate kafiia mwe wangwa. Nkakuna yumwe wa wada wekumpingao ZUMBE mwe dia bunga da Kora. Kafiia kwa zambi zakwe na nkakua na wana wa kigosi. ⁴ Kwa ajii yani zina datate diuswe miongoni mwa ukoo wa wantu wakwe kwasibabu ya kukosa wana? Tinkeni alizi miongoni mwa ndugu wa tati zenu." ⁵ Kwahiyo Musa kaeta shauli ido mbele za ZUMBE. ⁶ ZUMBE akagombeka na Musa akamwamba, "Mwanakivyee ⁷ Zelofehadi watamwii mbui sahihi lazima wenkigwe alizi kana ulisi miongoni mwa ndugu wa tati zao na uhakikishe kuwa ulisi wa tatizao wenkigwa. ⁸ Enda awambe wana Israeli na kwamba, 'Kana muntu endaafe na nkana mwana ywa kigosi, basi endaaugosoe ulisi wakwe wenkigwe wana wakwe wa kivyee. ⁹ Kana nkana mwanakivyee, basi ulisi wakwe wenda wenkigwe kakize. ¹⁰ Kana nkana kakize basi uo ulisienda wenkigwe ndugu wa tati zao. ¹¹ Kana tate nkana ndugu, basi uo ulisi enda enkigwe ndugu ywakwe wa hehi mwe ukoo, na enda audoe kuwa wakwe. Inu yendaiwe shelia yekuvokayo kwa amli kwa ajii ya wantu wa Israeli kana ZUMBE ekuamuluvyo." ¹² ZUMBE nee kamwamba Musa, "Hita uanga ya miima Abaraimu na uikaue si ambayo nkiwenka wana wa Israeli. ¹³ Badii ya kuiona, pia lazima uumbwe u mzimu, kana Haruni kakio. ¹⁴ Inu yendaamwii kwasibabu nee kupinga amli yangu mwe wangwa da Sini. Hada ambaho mazi yaawa mwe bawe, mwe maya yako kuvotwa nikunitunya mimi kana mtakatifu mbee ya meso ya wantu wose." Aya nee yada mazi ya Meriba ya Kadeshi mwe bawe da Sini. ¹⁵ Ndiho Musa akamwamba ZUMBE akamba, ¹⁶ "Wewe, ZUMBE, Mungu wa wose wenao mwii asague muntu awe uanga ya wantu, ¹⁷ muntu ambaye endaafe nakweza kwao na kuuawii kisha kuwavuza, ilikwamba wantu wako wasekweza kuwa kana ng'oto wesaokua na mwii si wakwe." ¹⁸ ZUMBE akagombeka na Musa, "Mdoe Joshua mwana wa Nuni, mntu ambae loho yangu yekaa, na umwekee mikono yako uanga yakwe. ¹⁹ Umwiike mbele ya Eliazari kuhani na mbele ya wantu wose, na kumwamulu kuwaongoza mbele ya meso yao. ²⁰ Wenda uike baazi ya mamlaka yako

kwakwe, ili kwamba wantu wose wa Israeli wantii.²¹ Enda aite mbele ya Eliazari kuhani ili kuondeza ukundiso wangu kwakwe kwa ajii ya maamuzi ya kula. yeye nee mwendaavye amli ili wantu wa Israeli, ambao ni wantu wose.”²² Kwa hiyo Musa akagoso kana ekuagizwavyo na ZUMBE. Akamdoa Joshua na kumuika mbele ya Eliazari kuhani na mbele ya jamii yose.²³ Akaika mikono yakwe uanga na kumwamulu aongoze, kana ZUMBE ekuavyo kamwamulu kugosoa.

Chapter 28

¹ ZUMBE akasema na Musa akamwamba, ² "Waamuru wana wa Israeli uwambe, 'Ndamniavia sadaka kwa wakati ndio upangwe, nkande ya sadaka yangu yekugosolwayo kwa moto ili kulavya mphungie ntana kwa ajii yangu. ³ Pia uwambie, 'Inu ni sadaka yekugosolwayo kwa moto ambayo mndamulavye kwa ZUMBE- kazana ngoto kagosi ka mwaka umwe mwese kuwa na kasoo, waidi kia siku kwa sadaka ya kuteketezwa kia siku. ⁴ Mwanangoto yumwe aavigwa sadaka keo, na mtuhu aavigwa guoni. ⁵ Mndamlavye sadaka sehemu ya kumi ya efa ya unga mwembamba kuwa sadaka ya unga, wekuchanganywao na robo ya hini ya mavuta yekukamulwayo. ⁶ Inu ni sadaka ya kuteketezwa ya kia siku yekuamriwayo muima Sinai ili kulavya mphungie ntana, sadaka yekugosolwayo kwa moto kwa ajii ya ZUMBE. ⁷ Hamwe na robo ya hini ya sadaka ya kinywaji kwa yumwe gati ya awo wana ngoto. Undauimimine hantu hatakatifu iyo sadaka ya kinywaji kwa ZUMBE. ⁸ Yuda mwanangoto mtuhu unda umlavye sadaka guoni hamwe na sadaka ya unga kama yuda wa keo ekulavigwavyo. Pia undaulavye tena sadaka ya kinywaji hamwe naye, Sadaka yekugosolwayo kwa moto ili kuavya mphungie ntana kwa ZUMBE. ⁹ Mwe siku ya Sabato undaulavye wanangoto wagosi waidi, wa umli wa mwaka umwe kia yumwe wesaokuwa na kasoo, na sehemu ya kumi mbii ya efa ya unga mwembamba kwa sadaka ya unga, wekuchanganyiwao na mavuta hamwe na sadaka ya kinywaji. ¹⁰ Inu indaiwe sadaka ya kuteketezwa kwa kia siku ya Sabato, kama nyomeo ya ida sadaka ya kia siku hamwe na ida sadaka ya kinywaji. ¹¹ Kia vokeo da mwezi, mndamuavye sadaka ya kuteketeza kwa ZUMBE. Undaulavye sadaka ya fahali waidi wadodo, ngoto yumwe gosi, na wanang'oto wagosi saba wa kimo cha mwaka umwe wesaokuwa na dosari. ¹² Pia mndamlavye sehemu ya kumi natu ya efa unga mwembamba kuwa sadaka ya unga wekuchanganywao na mavuta kwa kia fahari, na sehemu ya kumi mbii za unga mwembamba kuwa sadaka ya unga wekuchanganywao na mavuta kwa yuda ngoto gosi yumwe. ¹³ Pia mndamlavye sehemu ya kumi ya efa ya unga mwembamba wekuchanganywao na mavuta kuwa sadaka ya unga kwa kia mwanangoto. Inu indaiwe sadaka ya kuteketezwa, ya kuavya harufu ntana, sadaka yekugosolwayo kwa moto kwa ajii ya ZUMBE. ¹⁴ Sadaka ya kinywaji ya wantu indaiwe nusu ya hini ya divai ya yuda fahari, sehemu ya natu ya hini ya ngoto gosi, na robo ya hini ya mwanangoto. Inu ne ndiyo iwe sadaka ya kuteketezwa ya kia mwezi ya miezi yose ya mwaka. ¹⁵ Mndamlavye beberu yumwe kuwa sadaka ya zambi kwa ZUMBE. Inu indaitende nyomeo kwa ida sadaka ya kia siku hamwe na ida sadaka ya vinywaji. ¹⁶ Mwe siku kumi na nne ya mwezi wa bosi indaiwe Pasaka ya ZUMBE. ¹⁷ Mwe siku ya kumi na shano ya mwezi unu kundakuwe na sikunkuu. Mndamde mikate yesiyo na chachu kwa siku saba. ¹⁸ Mwe siku ya kwanza kundakuwe na kusanyiko takatifu da kumheshimu ZUMBE. Mwe siku iyo mwese kugosoa ndima zenu za kia siku ¹⁹ Hata ivyo, mndamlavye sadaka yekugosolwayo kwa moto, sadaka ya kuteketezwa kwa ZUMBE. Mndamlavye sadaka ya fahari waidi, ngoto gosi yumwe na ngoto wagosi saba wa makamo ya mwaka umwe wakamilifu. ²⁰ Hamwe na yuda fahari, mnda mlavye sadaka sehemu za tatu efa za unga mwembamba wekuchanganywao na mavuta, hamwe na yuda ngoto mgosi sehemu ya kaidi ya kumi. ²¹ Kwa kia wada wana ngoto saba, mndamlavye sehemu ya kumi ya efa ya unga mwembamba wekuchanganywao na mavuta, ²² na beberu yumwe kuwa sadaka ya zambi ili kugosoa upatanisho kwa ajii yenu. ²³ Mndamlavye ivi vintu kama sadaka ya nyomeo kwe ida sadaka ya kia siku ikundigwayo kia keo. ²⁴ Kana yekufafanuliwavyo aha, mndamlavye sadaka izi kia siku, kwa zia siku saba za Pasaka, ida nkande ya Sadaka yekugosolwayo kwa moto kuwa na mphungie ntana kwa ZUMBE. Iki nndakilavigwe kuwa sadaka nyomeo ya ida sadaka ya kuteketezwa na hamwe na ida sadaka ya vinywaji. ²⁵ Siku ya saba mndamuwe na bunga takatifu ili kumheshimu ZUMBE, na mwe siku iyo msekugosoa zia ndima zenu za kia siku. ²⁶ Pia mwe siku ya maalimbuko ndiho mlavye sadaka ya unga mhya mwe sikunkuu zenu za Majuma, mndamuwe na bunga takatifu da kumheshimu ZUMBE, na mwe siku iyo mwekugosoa ndima zenu za kia siku. ²⁷ Mndamlavye sadaka ya kuteketezwa ili kuavya mphungie ntana kwa ZUMBE. Mndamlavye fahari waidi wateke, ngoto gosi yumwe, na wanangoto saba wagosi wa mwaka umwe. ²⁸ Hamwe na iyo mndamlavye sadaka ya unga: unga mwembamba wekuchanganywao na mavuta, sehemu natu za kumi za efa za unga mwembamba wekuchanganywao na mavuta kwa kia fahari na sehemu kumi mbii za yuda ngoto gosi. ²⁹ Lavyani sehemu ya kumi ya efa ya unga mwembamba wekuchanganywao na mavuta kwa kia wada wanangoto saba, ³⁰ na beberu yumwe kwa ajii ya upatanisho. ³¹ Ndiho mlavye awo wanyama wesio na dosari, hamwe na sadaka zakwe za vinywaji, inu indaiwe sadaka ya nyomeo mwe zia sadaka za kia siku na hamwe na zia sadaka za unga."

Chapter 29

¹ Mwe msi wa bosi, ya mwezi wa saba, mwenda muwe na zumwezumwe takatifu da kumvikia ZUMBE. Mwe msi uwo nkamua mgosoe ndima zenu za kia msi. Yendaiwe msi wa kutoa matalumbeta. ² Mwenda muavye kafa ya kubananga ya kugosoa halufu ntana kwa ZUMBE. Mwenda muavye kafa ya fahali msanga, ngoto mgosi yumwe na wanangoto wagosi saba wa mwaka umwe, kiya yumwe mkamiifu. ³ Hamwe na ao mwenda muavye kafa ya unga, unga msisii wekuchanganywao na mavuta, mpaamo mbii za kumi kwa ajii ya ngoto mgosi, ⁴ na mpaamo ya kumi ya kiya ao wanangoto wagosi saba. ⁵ Na mwenda muave bebelu dimwe kuwa kafa ya zambi ili kugosoa kwevana kwa ajii yenu. ⁶

Avyani izo kafa ya mwezi wa saba engana nyongeza ya kafa mwendavyo muavye kila bosi ya kila mwezi hamwe na kafa maalum za kubananga na kafa za unga. Izi zendaziwe nyongeza za kafa za kubananga za kila msi, na kafa zakwe za unga, na kafa zakwe za vinywaji. Wendahuwe waendelea na kafa izi wenda uwe watii kila chekuamulicho kuavya halufu ntana, kafa yekugosolwayo kwa moto wa ZUMBE.⁷ Msi wa kumi ya mwezi wa saba, mwenda muwe na zumwezumwe takatifu da kumvikia ZUMBE. Mwenda mjinyenyekeze na nkamna mgosoe ndima.⁸ Mwenda muavye kafa ya kubananga ili kuavya halufu ntana kwa ZUMBE. Mwenda muavye fahali yumwe mteke ili kuavya halufu ntana, ngoto yumwe mgosi, na wanangoto saba wagosi wa mwaka umwe. Wose wakamilifu.⁹ Hamwe na kafa izo wenda uavye kafa ya unga, unga msisii wekuhanganywao na mavuta, mpaamo ntatu za kumi za efa kwa ajii ya fahali, mpaamo mbii za kumi za ngoto dume umwe,¹⁰ na mpaamo ya kumi ya efa mwenga kwa kila mwanangoto wada saba.¹¹ Mwenda muavye beheru yumwe kuwa kafa ya kwevana. Inu yendaiwe kafa ya nyongeza ya kwevana, ya kafa ya kila msi ya kubananga, hamwe na kafa ya unga, na sadaka zakwe za vinywaji.¹² Msi wa kumi na shano ya mwezi wa saba, mwenda muwe na zumwezumwe takatifu da kumvikia ZUMBE. Msi uwo nkamna mgosoe ndima za kila msi, na mwenda mazitundue izo sikunkuu kwa muda wa msi saba kwa ajii ya ZUMBE.¹³ Muenda muavye kafa ya kubananga, kafa yekugosolwayo kwa moto ili kuavya halufu ntana kwa ZUMBE. Mwenda muavye mafahali wateke kumi na ntatu, ngoto wagosi waidi, na wanangoto wagosi kumi na wane wa mwaka umwe. Wose wakamilifu.¹⁴ Hamwe na ao mwenda muavye kafa ya unga, unga msisii wekuhanganywao na mavuta, mpaamo ntatu za kumi za efa kwa kila fahali mwe ao kumi na ntatu, mpaamo mbii za kumi kwa kila ao ngoto wagosi waidi,¹⁵ na mpaamo ya kumi ya efa ya ao wanangoto kumi na wane.¹⁶ Mwenda muavye beheru yumwe kwa kafa ya zambi mwe nyongeza ya kafa ya kubananga, kafa yekwe ya unga, hamwe na kafa ya vinywaji.¹⁷ Msi wa kaidi wa zumwezumwe, mwenda muavye mafahali kumi na mbii, ngoto wagosi waidi na wanangoto wagosi kumi na mbii wa makamo ya mwaka umwe, wose wakamilifu.¹⁸ Hamwe nao mwenda muavye kafa ya unga, na kafa ya vinywaji kwa ajii ya wada mafahali, ngoto dume, kwa ajii ya wada wanangoto, mkaavya kafa nyingi engana yekuamulavyo.¹⁹ Mwenda muavye beheru yumwe kuwa kafa ya zambi kugenyeka kafa za kila msi, kafa yakwe ya unga, na kafa zakwe za vinywaji.²⁰ Msi wa ntatu ya zumwezumwe, mwenda muavye kafa mafahali kumi na mwenga, ngoto wagosi waidi, na wanangoto wagosi kumi na wane wa makamo ya mwaka umwe, wakamilifu.²¹ Hamwe na izo kafa mwenda muavye kafa ya unga na kafa ya vinywaji kwa wada mafahali, kwa wada ngoto wagosi, na kwa wada wanangoto, uavye kafa nyingi enge yekuamuhavyo.²² Mwenda muavye kafa beheru umwe kuwa kafa ya zambi kwa kugenyeka zia kafa za kila msi na kafa zakwe za unga, na kafa zakwe za vinywaji.²³ Msi wa nne wa zumwezumwe, mwenda muavye mafahali kumi, ngoto wagosi waidi, na wanangoto wagosi kumi na wane wa mwaka umwe, wakamilifu.²⁴ Hamwe na kafa izo mwenda muavye kafa za unga na kafa za vinywaji kwa wada mafahali, na kwa wada ngoto wagosi na kwa wada wanangoto, mwenda muavye kafa nyingi engana yekuamulavyo.²⁵ Mwenda muavyo beheru umwe kuwa kafa ya zambi kugenyeka kafa za kubananga za kila msi, kafa zakwe za unga, na kafa za vinywaji.²⁶ Msi wa shano wa zumwezumwe, mwenda muavye mafahali kenda, ngoto wagosi waidi na wanangoto wagosi kumi na wane wa mwaka umwe, wakamilifu.²⁷ Hamwe na kafa izo mwenda muavye kafa za unga na kafa za vinywaji kwa ajii ya wada mafahali, ngoto wagosi, na wada wanangoto, nikaavya kafa nyingi engana yekuamuhavyo.²⁸ Mwenda muavye beheru umwe kuwa kafa ya zambi kugenyeka kafa za kubananga za kila msi, na kafa zakwe za unga, na kafa za vinywaji.²⁹ Msi wa sita yazumwezumwe, mwenda muavye mafahali mnane, ngoto wagosi waidi, na wanangoto kumi na wane wa mwaka umwe wakamilifu.³⁰ Hamwe na kafa izo mwenda muavye kafa za unga na kafa za vinywaji kwa wada mafahali, ngoto wagosi na wada wanangoto, mkaavya kafa nyingi engana mwekuamulavyo.³¹ Mwenda muavye beheru kuwa kafa ya zambi kwa kugenyeka kafa za kila msi za kubananga, kafa zakwe za unga, na kafa zakwe za vinywaji.³² Msi wa saba wa zumwezumwe, mwenda muavye mafahali saba, ngoto wagosi saba, na wanangoto wagosi kumi na wane wa mwaka umwe wakamilifu.³³ Hamwe nao mwenda mgosoe kafa ya unga na kafa ya vinywaji kwa ajii ya wada mafahali, na ngoto mgosi, na kwa wada wanangoto, mkaavya kafa nyingi engana mwekuamulavyo.³⁴ Mwenda muavye beheru yumwe kuwa kafa ya zambi kwa kugenyeka kafa ya kubananga ya kila msi, na kafa yekwe ya unga, na kafa yakwe ya vinywaji.³⁵ Msi wa nane mwenda muwe na zumwezumwe tuu makini. Nkamna mgosoe ndima zenu za kila msi.³⁶ Mwenda mgosoe kafa za kubananga, kafa yekugosolwayo kwa moto ili kuavya halufu ntana kwa ZUMBE. Mwenda muavye fahali umwe, ngoto umwe mgosi, na wana ngoto saba wagosi wa makamo ya mwaka umwe wakamilifu.³⁷ Mwenda muavye kafa zakwe za unga na kafa zakwe za vinywaji kwa ajii ya yada fahali, ngoto mgosi, na kwa wada wanangoto, nikagosa kafa nyingi kadii mwekuamulavyo.³⁸ Mwenda muavye beheru yumwe kuwa kafa ya zambi kila kugenyeka kafa za kila msi, na kafa zakwe za unga, na kafa zakwe za vinywaji.³⁹ Ivi nee mwendavyo muavye kafa kwa ZUMBE mwa sikunkuu zenu za kila mwaka. Ivi vyenda viwe kugenyeka kweisa kwenu na kafa zenu za hiari. Mwenda muavye engana kafa zenu za kubananga, kafa za unga, kafa za vinywaji, na kafa za mpheho."⁴⁰ Musa kawambia wana wa Israeli kila kintu ambacho ZUMBE nee kamwamua kugombeka.

Chapter 30

¹ Musa kawambia viongozi wote wa makabila ya watu wa Israeli. "Iki nee ambacho ZUMBE kaumu. ² Mntu yoyote mwenda aike nazii kwa ZUMBE, au kuapa kwa kiapo ili kuifunga nafsi yakwe kwa ahadi, ese kuka mbui yakwe. Onda agosoe sawa na ahadi yakwe iawayo mwe kanwa chakwe. ³ Na ati mndee ekaa mwe nyumba ya tati yakwe na kugosoa

nazii kwa ZUMBE na kwefunga nafsi yakwe kwa kiapo, ⁴ na ati tati yakwe onda aisikie iyo nazii na ahadi ekuitumiayo kuifunga nafsi yakwe naye asekusema kintu cha kumzuia, nee nazii zakwe zendaho ziwe na nguvu. Kiya ahadi ambayo kaitumia kufunga nafsi yakwe yonda isigae na nguvu. ⁵ Miye ati tati yakwe onda asikie nazii zakwe na ahadi zakwe na ati nkana aseme chochose kwakwe, basi nazii zakwe zose na ahadi ekugosoazo zendaho ziwe na nguvu. ⁶ Hata ivyo, ati tati yakwe ondo asikie nazii zakwe zose ekugosoazo na ahadi zakwe makini ekutumiazo kufunga nafsi yakwe, na kama kazitengua mwe siku iyo iyo basi izo nazii nkazina ziwe na nguvu. ZUMBE onda amsamehe maana tati yakwe kamzuia. ⁷ Ati onda ategulwe yuke mwe ivyo viapo au ati ondo agosoe ahadi bia kufikii ambazo kefunga nazo, ivyo vifungo vyenda viwe na nguvu. ⁸ Miya ati mumewe onda amzuie siku iyo iyo endayo amsikie akaapa, basi onda akibatilishe icho kiapo ekugosoacho, mbui zakwe za miomo yakwe ya bia kufikii ambayo kefunga nafsi yakwe. ZUMBE onda amfungue. ⁹ Miye kwa mvyee mtakufiwa ni mgosi au ekuekwae kwa talaka kiya kintu endacho akisema kufunga nafsi yakwe lazima chonda kisigae na nguvu kinyume chakwe yeye. ¹⁰ Na ati mvyee onda ade kiapo mwe nyumba ya mumewe au akefunga mwenye kwa kugosoa kiapo, ¹¹ na mumewe akakisikia icho kiapo na akeke kusema dodose na kumpinga, basi viapo vyake vyonda vigooke na vifungo ekugosoavyo vyonda visigae na nguvu. ¹² Miya ati mumewe onda amzuiye siku iyo ekuvisikiavyo, basi chochose chendacho kilawe mwe kanwa chakwe kuhusu viapo vyakwe au ahadi zakwe nkavina visigae na nguvu. Mumewe onda awe kavihitua. ZUMBE onda amfungue. ¹³ Kiya kiapo ambacho mvyee akigosoa ambacho chamfunga ili kwekana chadaha kuthibitika au kuhituliwa ni muumewe. ¹⁴ Miya ati nkana aseme chochose kwakwe siku hadi siku, basi onda athibitishe nazii zakwe na ahadi zakwe zimfungazo ambazo kazigosoa, onda awe kazikubali mana nkee kusema chochose wakati ekuzisikiaho. ¹⁵ Miya ati mumewe onda ajaibu kubatilisha kiapo cha mkaziwe baada ya kukisikia kwa muda mlefu, basi onda awajibike kwa zambi zakwe." ¹⁶ Izi nee amli ambazo Mungu kamwaamulu Musa azitangaze - amli ambazo zi gati gati ya mgosi na mvyee yakwe, na kati ya tate na mwanawe wa kivyao wakati akawa kwe undee wakwe kwe nyumba ya tati yakwe.

Chapter 31

¹ ZUMBE katamwia na Musa na kumwamba, ² "Uwalipize kisasi Wamidiani kwa via wekuwagosweacho Waisraeli. Baada ya kugosoa ivyo undaumwe mzimu na kukusanyika na wantu wako." ³ Kwa iyo Musa akawambia wantu. Akamba, "Andaani baadhi ya majeshi yenu kwa ajii ya nkondo ili kwamba wakawatoe Wamidiani na kwenua kiapo cha ZUMBE. ⁴ Kwa kia kabila da Israeli, wendawatume askai elfu mwenga kwa ajii ya nkondo." ⁵ Kwa iyo gatigati ya wagosi maelfu elfu wa Israeli, wagosi elfu mwenga waazigwa kwa ajii ya nkondo, jumla ya wagosi elfu kumi na mbii. ⁶ Akabinda Musa akawatuma kuita kwe nkondo, elfu mwenga kia kwe kabia dimwe na Finehasi mwana wa Eliazari kuhani, wakawa na vintu kuawa hantu patakatifu wakawa na magunda kwa ajii ya ishara za sauti. ⁷ Wakatoana na Midiani, kama ZUMBE ekuavyo ekumwamulavyo Musa. Wakamkoma kia mgosi. ⁸ Wakawakoma wafalme wa Midiani hamwe na watuhu wekuwakomao ni: Evi, Rekimu, Zuri, Huri, na Reba, awe newekua wafaume washano wa Midiani. Pia wamkoma Balaamu mwana wa Beori, kwa paange. ⁹ Jeshi da Israeli dikawadoa mateka wavyee wa Midiani, wana wao, mifugo yao yose, ng'oto wao na bidhaa zao zose. Wakavidoa ivi kama mateka. Wayoka moto mizii yao yose, ng'oto wao na bizaa zao zose. Wakavidoa ivi kama mateka. ¹⁰ Wayoka moto mizii yao yose, ng'oto wao na bizaa zao zose. ¹¹ Wavidoa vintu vyao vyose na wafungwa, wantu na wanyama. ¹² Wakawaeta mateka, nyara, na watoza vintu wakavieta kwa Musa, na Eliazari kuhani na kwa jamii ya wantu wa Israeli. Wakavieta ivi vintu nkambini kwe uwanda wa Moabu, kuta Yordani hehi na Yeriko. ¹³ Musa, Eliazari kuhani, hamwe na viongozi wa wantu wakaita kukintana nao chongoi kwe nkambi. ¹⁴ Lakini Musa neekawa mbifya dhidi ya viongozi wa jeshi, Wada majemedari wa maelfu na maakida wa mamia, wekuawao kutoana. ¹⁵ Musa akawambia, "Je, muwabada wavyee wose kwekaa?" ¹⁶ Kauwa, wavyee awa ne wekusababishao wantu wa Israeli, kwa kwembokea ushauri wa Balaamu, kugosoa dhambi dhidi ya ZUMBE uko Peori, wakati ida tauni yekusambaaho kwa wantu wa Mungu. ¹⁷ Sasa basi, kamani kia mgosi kuvoka wateke, na mkome kia mvyee mwekugona na mgosi. ¹⁸ Lakini doani wada wandee kuvoka wateke, na mkome kia mvyee mwekugona na mgosi. ¹⁹ Mndamuike nkambi chongoi na nkambi za Israeli kwa muda wa misii saba. Nyie wose ambao mkoma wantu au ambao mdonta maiti yoyose mndamwetakasa wenye mwe misii ya tantu na mwe msii ya saba - nyie na mateka yenu. ²⁰ Na mndamuyatacase nguo zenu zose, na kia kintu chekugoswacho kwa babu za wanyama, na manyoyo ya mbuzi, na kia kintu chekugoswacho kwa mbao." ²¹ Eliazarai kuhani neeawamba wada wanajeshi wekuitao kwe nkondo, "Inu ni amri ya sheria ambayo ZUMBE kamwenka Musa: ²² Zia zahabu, feza, vyuma, bati, risasi, ²³ na kia kintu chadahika kustahimili moto, mndamukiike kwe moto, navyo ndaviwe vitana. Na mkabinda mndamvisunte vintu ivyo na mazi ya farakano. Na vintu vyose ambavyo nkavidaha kwemboka kwe moto, mndamvisunte kwa mazi ayo. ²⁴ Na mndamzifue nguo zenu mwe msii wa saba, nee mwendaha mng'ae. Baada ya ayo mwadaha kuuya kwe nkambi ya Israeli." ²⁵ Akabinda ZUMBE agombeka na Musa, akamwamba, ²⁶ "Vihasabie vintu vyose vyekudoigwavyo nyara, wose wantu na wanyama. wewe, Eliazari kuhani, na kiongozi wa wantu kutongea koo ²⁷ wandawavipange ivi vintu kwe makundi maida. Mvipange kwa wanajeshi wekuitao kutoana na kwa wantu wose. ²⁸ Ukibinda toza kodi ambayo indaiavigwe kwangu kuawa kwa wanajeshi wekuao waita kwe nkondo. Inu kodi indaiwe mwenga kati ya mia shano, mwe wantu, ng'ombe, mpunda, ng'oto, au mbuzi. ²⁹ Uidoe inu kodi kuawa mwe nusu yao na umwenke Eliazari kuhani kwa ajii ya sadaka yendayoavigwe kwangu. ³⁰ Pia kuawa mwe nusu ya wantu wa Israeli, undaudoe mwenga mwe hamsini - kuawa vintu, ng'ombe, mpunda, na mbuzi. Uviavye ivi kwa Walawi watumikao mwe masikani yangu." ³¹ Kwa iyo Musa na Eliazari kuhani wakagosoa inga ZUMBE

ekumwamuravyo Musa.³² Sasa zia nyara zekuazo zibaki ambazo wanajeshi wawa waziteka neeziwa ng'oto 675, 000.³³ Maksai elfu sabini na mbili,³⁴ mphunda elfu sitini na imwe,³⁵ na wakivyee elfu thelathini na mbili ambao neenkawazati kugona na mgosi yoyose.³⁶ Ida hesabu ya nusu yekwayo itunzwa kwa ajii ya wanajeshi neeziwa ng'oto 337, 000. Ida sehemu ya³⁷ ZUMBE ya ng'oto neeziwa ng'oto 675.³⁸ Maksai neewawa elfu sasini na sita ambayo kodi ya ZUMBE neeziwa sabini na mbii.³⁹ Mpunda neewawa 30, 500 ambao sehemu ya ZUMBE nee iwa sitini na mwenga.⁴⁰ Wantu neewawa wavyee elfu kumi na sita ambao kodi ya ZUMBE neeziwa sesani na mbii.⁴¹ Musa kaidoa ida kodi ambayo ikundigwa kuikwa sadaka kwa ZUMBE. Akamwenka Eliazari kuhani, inga ZUMBE ekumwambiavyo Musa.⁴² Ida nusu ya wantu wa Israeli ambayo Musa neekaidoa kuawa kwa wanajeshi wekuao waita kwe nkondo -⁴³ Ida nusu ya wantu neeziwa ng'oto 337, 500,⁴⁴ maksai elfu thelathini na sita,⁴⁵ mpunda 30, 500,⁴⁶ na wakivyee elfu kumi na sita.⁴⁷ Kuawa kwe nusu ya wantu wa Israeli, Musa kaidoa mwenga mwe hamsini, wose wantu na wanyama. Kawenka Walawi ambao waitumikia maskani ya ZUMBE, inga ZUMBE ekuavyo kamwamuru kugosoa.⁴⁸ Akabinda wada maakida wa jeshi, makamanda wa elfu na makapteni wa mamia, wakeza kwa Musa.⁴⁹ Wakamwamba, "wandima wako wawahesabia wanajeshi ambao ya asii yetu, nkakuna hata yumwe mwekukosa.⁵⁰ Timwetea ZUMBE sadaka, ambayo kia yumwe kapata, vintu vya zahabu, metali, timbi, pete za mhuri, vipini na vikuku, ili kwegoswea upatanisho kwa ZUMBE."⁵¹ Musa na Eliazari kuhani akahokea kuawa kwao zahabu na vintu vyose vyekugosolwavyo kwa ufundi.⁵² Vintu vyose vya sadaka ya zahabu ambavyo wamwenka ZUMBE- sadaka kuawa kwe makamanda wa maelfu na kuawa kwa makapteni wa mamia - viwa na uzito wa shekeli 16, 750.⁵³ Kia mwanajeshi nee kaidoa nyara ya kia mntu kwa ajii yakwe.⁵⁴ Musa na Eliazari kuhani wakazidua zia zahabu kuawa kwa makamanda wa maelfu na makapteni wa mamia. Wakavyegaa kwe hema ya kudugana inga ukumbusho wa wantu wa Israeli kwa ZUMBE.

Chapter 32

¹ Sasa wana wa uvyazi wa Reubeni na wa Gadi nee wana wanyama wangi. Waiona sii ya Jazeri na Gileadi, kuwa ni sii ntana kwa ajii ya wanyama wao.² Nee wana wa Gadi na Reubeni nee weza kumgombeka Musa, na Eliazari kuhani, na viongozi wa wantu. Wakagombeka,³ "Inu nee oloza ya hantu tekuzungukiayo: Diboni, Jazeri, Nimraha, Heshibonni, Ellealehi, Sebamu, Nebo, na Beoni.⁴ Aya ni maeneo ambayo ZUMBE nee kayadoa mbele ya wantu wa Israeli, na sii ntana kwa ajii ya mifugo. Swie wandima tina mifugo yagenyea.⁵ Wakagombeka kuwa, "Kana tendatikubalike mwe meso yako, taombeza tenkhigwe inusii swie wandima wako, kuwa wapazi wesekutivusha ng'ambo ya Yorodani."⁶ Musa akawaandua wada wana na uvyazi wa Gadi na Reubeni, "Je, mwonda waumbu zenu waile kwe nkondo uku nywie mwekaa hanu?"⁷ Kwa mbwai kuwakoma moyo wantu Israeli wesekuvuka kuita kwe sii wekwe nkhwigwayo ni ZUMBE.⁸ Tati zenu wagosoa ivyo nekuwatumaho kuawa Kadeshi Banea na kwenda kuisunguuma ya ida sii.⁹ Waita wakabua koongo da Eskoli. Wakaiona ida asii kisha wakawakoma moyo wantu wa Israeli ivyo makaema kwengia kwe sii wekuyo wenkhigwa ni ZUMBE.¹⁰ Msi uwo maya ya ZUMBE ikakwea. Akapaa akagombeka,¹¹ "Kwa kwei nkakuna muntu mwekulawa Misri, kuvokea wa miaka ishiini na zaidi ambao wendawaione sii nekumupiyo Ibrahimu, Isaka, na Yakobo, kwa kuwa nkhwakumtongea, vyedi vyedi, isipokuwa Kalebu mwana ywa Yefune Mkenizi, na Yohua mwana ywa Nuni."¹² Ni Kalebu na Joshua tu nee wekunitongeao.¹³ Ivyo mbifya ZUMBE yakamuwakia Israeli. Akawatenda wazunguke zunguke jangwani kwa miaka arubaini mpaka kia kivyazi chekukubanangacho mbele ya meso yakw echekudadaniaho.¹⁴ Kauwa, mulawia mwe nafasi za tati zenu, inga wantu kumwe wenye zambi nyingi, ili kuongeza mbifya ya ZUMBE kwa Israeli.¹⁵ Kana nkhamnamumtongee, endaiaeke Israeli jangwani na mwendamuwe muwadadamiza wantu awa wose.¹⁶ Ivyo wakeza hehi na Musa akawagombeka, "Tieke tizenge gwegwe aho kwa ajii ya ng'ombe zetu na mizi ya wantu wetu."¹⁷ Ivyo swie wenye tendatepange kijeshi kuita na jeshi da Israeli mpaka tekukuwaongozaho kupata sii yao. Mia wantu wetu wendawawe kwe mizi ya maboma kwa ajii ya wantu kumwe wekaa mwe inu sii.¹⁸ Nkhatinatiuye kwe wantu wenu mpaka kia muntu wa Israeli enkhigwe upazi wakwe.¹⁹ Swie nkatinatidoe ulisi wa sanga hamwe nao kuda ng'ambo ya Yordani, kwa maana uisi wetu uhanu upande wa mashaiki mwa Yordani."²⁰ Musa akawaandua, "Kana mwendamtende inga mkianduacho, kana mwendamwepange wenye mbele ya ZUMBE kuita kwe vita,²¹ basi kia mwanasheshi wenu ayemboke Yordani mbele ya ZUMBE, mpaka endaha awaguuse wankuu wakwe mbele yakwe"²² na Israeli endahoitawelee sii. Kisha mwendamdahe kuuya. Nkhamwenda muwe na masa mwe meso ya ZUMBE na mbele ya Israeli. Inu sii yendaiwe ya ufaume wenu mwe meso ya ZUMBE.²³ Mia ati nkhamkugosoa ivyo, kauwa mwendamuwe mgosoa zambi mwe meso ya ZUMBE. Muwe na uhakika kuwa zambi yenu yendaionekane wazi.²⁴ Zengani mzi kwa ajii ya wantu wenu na madewa kwa ajii ya ngoto zenu; kisha mtende kia mwekugombekacho."²⁵ Wada wana Gadi na Reubeni wakagombeka Musa, wakamba, "Wandima wako wenda watende inga via wewe, zumbe ywetu, wendavyoutambie."²⁶ Wana wetu wavyee wetu, na wanyama wetu wose wendawekae uko mizi ya Gileadi.²⁷ Hata ivyo, swiswi wandima wako tendativuke upande wa kaidi mbele ya ZUMBE kwenda kutoana, kia muntu mwe tayari kwa nkondo kana via wewe; ZUMBE ywetu, usemavyo."²⁸ Musa akawenkha maelezo yawahusuyo kwa Eliazari kuhani, kwa Joshua mwana wa Nuni, na kwa mkuu ywao wa ukoo kuwaonda wantu wa kwao mwe makabia ya wana wa Israeli.²⁹ Musa akawahinya, "Kana uvyazi wa Reubeni na Gadi wendawavuke upande wa kaidi wa Yordani hamwe na nywinywi, kia mugosi mkundigwa kwe nkondo mbele ya ZUMBE, na kana mwendamuitawelee sii mbele yenu, nee mwendaho muwe nkhe eneo da Gileadi kuwa miiki yao."³⁰ Mia kana nkawanavuke hamwe nanywi wakawa na silaha zao, basi mwendamuwenke upazi wao mwe sii ya Kanaani."³¹ Kwaio wana wa uvyazi wa Gadi na wa reubeni wakamwandua na kugombeka, Kana via ZUMBE

ekugombekavyo naswi, swie watumwa wako, iki neetendachoti kigosowe. ³² Tendativuke na silaha zetu mbele za ZUMBE kwengia mwe sii ya Kanaani, mia upazi wetu wendaubakie upande unu wa Yorodani." ³³ Kwa ivyo uvyazi wa Gadi na Reubeni, na nusu ya kabia da Manase mwana wa Yusufu, Musa akawenkha ufaume wa Sihoni, mfaume wa Waamori, na wa Ogi, mafalme wa Bashani, kawenkha iyo sii, na kuwapangia mizi yakwe yose hamwe na mihaka yakwe, misi yose ya sii iwazunguukayo. ³⁴ Wada wa uvyazi wa Gadi wakaizenga Diboni, ³⁵ Atarothi, Aroeri, Atrothi, Jazeri, Jogbehaha, Bethi Nimraha, ³⁶ na Bethi Harani mizi yenye maboma na madewa ya ngoto zao. ³⁷ Wada wa uvyazi wa Reubeni wakaizenga Heshiboni. Elealehi, Kiriathaimu, ³⁸ Nebo, Baali Meoni - umo mwe misi mingi nee wayahitua mazina yao, na Sibimaha. ³⁹ Wada wa uvyazi wa Machiri mwana wa Manase waita Gileadi na kuudoa kudawa kwa Waamori wekuwao wakekaa umo. ⁴⁰ Nee Musa akaita Gileadi kwa Machiri mwana wa Manase, na wantu wake wakekaa umo. ⁴¹ Jairi mwana wa Manase nee kenda kuiteka misi yakwe na kuyetanga Havothi Jairi. ⁴² Nobaha kenda kuiteka Kenathi na vijiji vyakwe, na akawetanga kwa zina dakwe Nobaha.

Chapter 33

¹ Izi ne ntambo za wana Israeli aho wekuawaho kwe sii ya Misri hamwe na mabunga yao ya kijeshi mwe uongozi wa Musa na Haruni. ² Musa akagonda maeneo yose tangia kulawa kwao kwekuavyo, mhaka ZUMBE. Izi ne ntambo zao kama kulawa kwao kweivyo kwa kia wekulawavyo. ³ Mwezi wa bosu wakatamba kulawa Ramesi, wakahauka msi wa kumi na shano. Keo msi wekutongea baada ya Pasaka, Wana wa Israeli wakahauka chazae mbele ya Wamisri wose. ⁴ Inu iawia wakati Wamisri ne wakazika wavyaigwa wao wa bosu, ambao ZUMBE kawakoma miongoni mwao, kwa kuwa kawaazibu miungu yao. ⁵ Wana wa Israeli wakatamba kulawa Ramesi na kuika nkambi Sukothi. ⁶ Wakatamba kulawa Sukothi na kuika nkambi Ethamu, kiheo ya nyika. ⁷ Wakatamba kulawa Ethamu wakauya mpaka Pi-Hairothi, ambayo yakabii Baali Zephoni, ambako wakaika nkambi kuikabii Migidoli. ⁸ Ne wakatamba mkabala wa Pi-Hairothi na kwembokea gatigati ya bahai kuelekea nyikani. Wakatamba siku ya ntatu mwe nyika ya Ethamu na kuika nkambi Mara. ⁹ Wakatamba kulawa Mara kubwa Elimu. Hada Elimu ne kuna chemchem kumi na mbii za mazi, na miti sabini ya mitende, aho ne wekuikaho nkambi. ¹⁰ Wakatamba kulawa Elimu na kuika nkambi kaibu na bahai ya Shamu. ¹¹ Wakatamba kulawa Bahari ya Shamu na kuika nkambi mwe nyika ya Sini. ¹² Wakatamba kulawa mwe nyika ya Sini na kuika nkambi Dofka. ¹³ Wakatamba kulawa Dofka na kuika nkambi Alushi. ¹⁴ Wakatamba kulawa Alushi na kuika nkambi Refidimu, ambaho wantu wakakosa mazi ya kunywa. ¹⁵ Wakatamba kulawa Refidimu na kuika nkambi kwe nyika ya Sinai. ¹⁶ Wakatamba kulawa mwe nyika ya Sinai na kuika nkambi Kibrothi Hataava. ¹⁷ Wakatamba kulawa Kibrothi Hataava na kuika nkambi Hazerothi. ¹⁸ Wakatamba kulawa Hazerothi na kuika nkambi Rithima. ¹⁹ Wakatamba kulawa Rithima na kuika nkambi Rimoni Perezi. ²⁰ Wakatamba kulawa Rimoni Perezi na kuika nkambi Libna. ²¹ Wakatamba kulawa Libna na kuika nkambi Risa. ²² Wakatamba kulawa Risa na kuika nkambi Kehelatha. ²³ Wakatamba kulawa Kehelatha na kuika nkambi kwe muima Sheferi. ²⁴ Wakatamba kulawa Muima Sheferi na kuika nkambi Harada. ²⁵ Wakatamba kulawa Harada na kuika nkambi Makelothi. ²⁶ Wakatamba kulawa Makelothi na kuika nkambi Tahathi. ²⁷ Wakatamba kulawa Tthalathi na kuika nkambi Tera. ²⁸ Wakatamba kulawa Tera na kuika nkambi Mithika. ²⁹ Wakatamba kulawa Mithika na kuika nkambi Hashimona. ³⁰ Wakatamba kulawa Hashimona na kuika nkambi Moserothi. ³¹ Wakatamba kulawa Moserothi na kuika nkambi Bene Jaakani. ³² Wakatamba kulawa Bene Jaakani na kuika nkambi Hori Hagidigadi. ³³ Wakatamba kulawa Hori Hagidigadi na kuika nkambi Jotibatha. ³⁴ Wakatamba kulawa Jotibatha na kuika nkambi Abrona. ³⁵ Wakatamba kulawa Abrona na kuika nkambi Ezioni Geberi. ³⁶ Wakatamba kulawa Ezioni Geberi na kuika nkambi kwe nyika ya Sini kuta Kadesi. ³⁷ Wakatamba kulawa Kadesi na kuika nkambi kwe muima Hori, Pembezoni mwa sii ya Edomu. ³⁸ Aho Haruni kuhani akaita kwe muima Hori kwa amlu ya ZUMBE na kutendwa mzimu kuta mwe mwaka wa alubaini baada ya Waisraeli kulawa kwe sii ya Misri, kwe msi wa bosu wa mwezi wa shano. ³⁹ Haruni ne ana miaka 123 ekutendwaho mzimu kuta uwanga ya muima Hori. ⁴⁰ Wkanaani, mfaume wa Aradi, ambao wekoo kusini mwe nyika mwe sii ya Kanaani, wekusiaho kuhusu kweza kwa wana Israeli. ⁴¹ Wakatamba kulawa muima Hori na kuika nkambi Zalimona. ⁴² Wakatamba kulawa Zalimona kuika nkambi Punoni. ⁴³ Wakatamba kulawa Punoni na kuika Nkambi Obothi. ⁴⁴ Wakatamba kulawa Obothi na kuika nkambi Abarimu, mwe mhaka wa Moabu. ⁴⁵ Wakatamba kulawa Abarimu na kuika nkambi Diboni Gadi. ⁴⁶ Wakatamba kulawa Diboni Gadi na kuika nkambi Alimoni Diblathaimu. ⁴⁷ Wakatamba kulawa Alimoni Diblathaimu na kuika nkambi kwe miima ya Abarimu mkabala na Nebo. ⁴⁸ Wakatamba kulawa miima ya Abarimuna kuika nkambi kwe nyanda za Moabu hehi na Yorodani uko Yeriko. ⁴⁹ Wakaika nkambi hehi na Yorodani, kulawa Bethi Jeshimothi mpaka Abeli Shitimu kwe nyanda za Moabu. ⁵⁰ Aho ZUMBE akagombeka na Musa kwe nyanda za Moabu hehi na Yorodani kuta Yeriko akamba, ⁵¹ "Gombeka na wana wa Israeli uwambe, 'Mwendahomvuke mto Yorodani kwengia Kanaani, ⁵² mwendahomuwaguuse wenyezi wenu mbele yenu, mndamvibanange vimuu vyose vya kuzongoa. Mndamvibanange sanamu zao za kusubu na kubananga handu hao hekwenukaho. ⁵³ Mwendamdoe iyo sii iwe mai yenu na mundamwekae umo kwa sababu nkiwenka iyo sii iwe ni mai yenu. ⁵⁴ Mndamuipe iyo sii kwa kutoa kura kwa kutongea kia ukoo. Kwa zia koo nkuu mndamuwenke sehemu nkuu ya sii na zia nkoo ndodo mndamuwenke sehemu ndodo ya sii. Kula yondaiwe ni mai yakwe. Mwendamuipe iyo sii kutongea ukoo wa kabila da jamaa zenu. ⁵⁵ Mia ati nkamnamuwaguuse wenyezi wa sii iyo walawe mbele yenu, ndiho wada wantu mndaomuruluhusu wekae nanyi wonda wawe kama singano mwe meso yenu, na miwa mwe mbavu zenu. Wondawagosoe maisha yenu yawe magumu mwe sii mwekaayo. ⁵⁶ Yondaiwe kia nendachonikusodie kuwatenda wada wantu, Nondaniwagosoe ninyi pia"

Chapter 34

¹ ZUMBE akagombeka na Musa akamba, ² "Waamuu wantu wa Israeli na uwambe, 'Ndiho mwengie mwe sii ya Kanaani, sii ambayo inda iwe ni mai yenu, sii ya Kanaani na mihaka yakwe mhaka wenu wa kusini unda usongwe kuawa nyika ya Sini hadi mhaka wa Edomu. ³ Kihea cha mhaka wa kusini ni kuawa bahali ya munyu kuelekea mashaliki. ⁴ Mhaka wenu unda uhitukie kusini kuawa kwe muima kuelekea Akrabimu na kwembokea nyika ya Sini. Na kuaawia uko wonda uendelee kuelekea kusini mwa Kadeshi Barinea na kuelekea Hazari Adari mpaka Azimoni. ⁵ Kuawia uko mhaka wonda uhitukie Azimoni kuelekea kikoongo cha Misri na kukitongea hadi bahalini. ⁶ Mhaka wa maghalibi wonda uwe mpwani ya bahali kuu. Unu nee wendao uwe mhaka wenu wa mangalibi. ⁷ Mhaka wenu wa kasikazini unda uvokee kwe bahali nkuu hadi Muima Hori, ⁸ Ukaawa aho Muima Hori hadi Lebo Hamathi, na kusiia Zedadi. ⁹ Mhaka unda usongwe hadi Zifroni na kusiia Hazari Enani. Unu nee ndio uwe mhaka wenu wa kasikazini. ¹⁰ Mnda muike utangio wa mhaka wenu wa mashaliki ndio uvokee Hezari Enani kuelekea kusini Shefamu. ¹¹ Mhaka wa kusini wonda uendelee kuawa Shefamu hadi Ribla, upande wa mashaliki mwa Aini. Mhaka wonda wendee upande wa mashaliki hadi upande wa mashaliki wa bahali ya Kinerethi. ¹² Ukaawa aho mhaka wondo wendee kuelekea kusini hadi mto Yordani hadi bahali ya munyu. Inu nee ndiyo iwe sii yenu kwa kuitongea mihaka yakwe yose iizunguukayo." ¹³ Nee Musa awaamuu wantu wa Israeli akamba, "Unu ekuamuuyo ZUMBE kuwenka yada makabila kenda na nusu. ¹⁴ Kabila da uvyazi wa Reubeni, kwa kutongea jinsi wekwenkigwavyo upazi kwa jamaa ya kabila dao, na uvyazi wa kabila da Gadi, kwa kutongea jinsi wekwenkigwavyo upazi kwa jamaa ya kabila dao na nusu ya Manase wapata alizi iyo. ¹⁵ Yada makabila maidi na nusu yapata kae mgao wao upande wa kenya wa mto Yorodani upande wa mashaiki, kuelekea kuda diawiako zua." ¹⁶ ZUMBE akagombeka na Musa akamba, ¹⁷ "Aya nee mazina ya wantu ndio waipange sii kwa ajii ya upazi wao: Eliazari kuha ni na Joshua mwana wa Nuni. ¹⁸ Mnda msague kiongozi yumwe kuawa kia kabila ili kuipanga alizi kwa makolwa yao. ¹⁹ Aya nee mazina ya wagosi: Kulawa kabila da Yuda, Kalebumwana wa Yefune. ²⁰ Kulawa kwe uvyazi wa kabila da Simeoni, Shemueli mwana wa Amihudi. ²¹ Kuawa kabila da Benjamini, Elidadi mwana wa Kislioni. ²² Kiongozi kuawa kabila da uvyazi wa Dani, Buki mwana wa Jogili. ²³ Kuawa uvyazi wa Yusufu, mwe kabila da Manase, Hannieli mwana wa Efodi. ²⁴ Kiongozi kuawa kabila da uvyazi wa Efraimu, Kemueli mwana wa Shiftani. ²⁵ Kiongozi kuawa kabila da uvyazi wa Zabuloni, Elizafani mwana wa Parinaki. ²⁶ Kiongozi kuawa kabila da uvyazi wa Isakari, Palitili mwana wa Azzani. ²⁷ Kiongozi kuawa kabila da uvyazi wa Asheri, Ahihudi mwana wa Shelomi. ²⁸ Kiongozi kuawa kabila da uvyazi wa Naftali, Pedaheli mwana wa Amihudi." ²⁹ ZUMBE kaamuu wagosi awa kuipanga sii ya Kanaani na kuwenka kia kabila hantu hao.

Chapter 35

¹ ZUMBE akagombeka na Musa kwe mbuga za Moabu hehi na Yorodani kuda Yeriko akamba, ² "Wasigiiye wantu wa Israeli wawapangie Walawi. Si yao wekupaayo. Wenda wawenke mizi ya kwekaa na wazo wa kuisia uzunguukiao mizi iyo. ³ Walawi wenda wawe na mizi iyo ya kwekaa. Wazo wa kuisia wenda uwe kwa ajii ya ng'ombe zao, ngoto zao hamwe na wanyama wao wose. ⁴ Uwo mgina wendao uzunguukiye mizi iye mwendayo muwenke Walawi wenda uvokee kwe malago kwa ukuu wa meta 457" kiya upande. ⁵ Wenda uhime miundi elfu mbii kuawa chongoi ya mzi kutimia awio da zua, na miundi elfu mbii kutimia engiio da zua na miundi elfu mbii kutimia seja. Ivi vyenda viwe viwasa vyao vya kuisia. Mizi yenda iwe gatigati. ⁶ Mweiyi mzi mtantadu mwendayo muwenke Walawi yenda iwe inga via mizi ya guukio. Mwenda mviavye viwasa ivyo ili ati mntu kamkoma mntu awe na hantu ha kuguukia. via via mwenda muavye mizi mituhu alubaini na miidi. ⁷ Mizi yose mwendayo muwenke Walawi yenda igise alubaini na mnane. Mwenda muwenke iyo mizi hamwe na mbuga za kuisia. ⁸ Yada makolwa makuu ya wantu wa Israeli, kolwa denado na sanga nkuu denda diavye hakuu. Makolwa madoodo yenda yalavye mizi micheche. Kiya kolwa shuti walavye kwa ajii ya Walawi kuawana na kiya wekupangiacho." ⁹ Kuawa aho ZUMBE akatamwiia na Musa akamwamba, ¹⁰ "Gombeka na wana Israeli naho uwambe, 'Mwendaho mdume Yorodani mkengia Kanaani, ¹¹ Mkabinda msague mizi yendayo iwe mizi ya guukio kwa ajii yenu, hantu ambaho mntu mwe kukoma mntu kwesiho kugonea abuza kuguukia. ¹² Inu mizi yenda iwe kwenu mizi ya kuguukiya kwa mntu mkunda kwehiza ili mta kuzigwa ese kweza kukomwa akese kuahwa na ngojomo. ¹³ Mwenda msague mizi mtandatu iwe mizi ya guukio. ¹⁴ Mwenda muavye inizi mitatu ye kuda seja ya Yorodani na mizi mitatu uko Kanaani. Yenda iwe mizi ya guukiyo. ¹⁵ Kwa ajii ya wantu wa Israeli, wageni, kwa yeyose mwenda ekae na nywinywi, inu mizi mtandatu yenda iwe nee mizi ya guukio kwa mntu yeyose mwenda akome mntu kwesiho kugonea abuza kuguukia. ¹⁶ Akini ati mzigwa kamtoa mntu na kintu cha chuma na uyo mntu akafa, aho kwa kwei yuda mzigwa kakoma. Kwa iyo akundwa akomwe. ¹⁷ Ati yuda mzigwa kamtoa mntu na iwe kwa mkono wakwe didahado kukoma mntu, naho ati yuda mntu akafa, aho kwa kwei yuda mzigwa kakoma, kwa kwei uyo akundwa akomwe. ¹⁸ Ati mzigwa kamtoa mntu na ngoda ya mti idahayo kukoma mntu naho ati uyo mntu enda afe, aho kwa kwei uyo mzigwa kakoma, kwa kwei akundwa akomwe. ¹⁹ Mwehiza mwamba kaavigwa mphome nee mwenda amkome mwe kukoma, endaho abwiiiane naye, abuza kumkoma. ²⁰ Akini ati yuda mzigwa enda amvete mntu yoyose mumkima ema ati enda amtambikie kintu, kisingi akambawa njama, akasiimiza uyo mntu akafa, ²¹ ema ati enda amtote ngumi ki maya maya na mntu uyo akafa, nivyo yuda mzigwa mwe kumtoa enda akomwe. Yeye nee mwe kukoma. Yuda mwehiza mwe kuavigwa mphome abuza kumkoma mwe kukoma aho endaho abwiiiane naye. ²² Akini ati mzigwa enda amtote mntu akata kumwetusa ekese kuwa na maya aho vokeo, ema ati enda amtambikie kintu chendacho kimtote mtuhu kwesiho kumbawa njama ²³ ema ati

enda atambike iwe dibuzado kumkoma mntu hesiho kumwona, aho uyo mntu nkyee kuwa mnkuu ywakwe, nkye kukunda kumwumiza uyo mntu. Aho iki nee chendacho kigisolwe ati mntu uyo enda afe.²⁴ Kwa kopwe dengado aho, wantu wenda wateganye gati ya mwehiza na mzigwa kwa kutongea unda utongea.²⁵ Wantu wenda wamwoohoe mzigwa kuawa mwe nguvu za mwehiza mwe kuavigwa mphome. Wantu wenda wamvuze mzigwa kwe mzi wa guukio ekuutimiao aho bosi. Enda ekae uno mpaka yuda kuhani mweaho endaho afe, mwe kusingwa mavuta matakatifu.²⁶ Akini ati yuda mzigwa ukati mtuhu enda aawe chongoi ya mihaka ya mzi uwo ekuguukiao,²⁷ naho ati yuda mwehiza mwe kuavya mphome enda amwone chongoi ya mihaka ya mzi wakwe wa guukio ati enda amkome uyo mzigwa, mwehiza mwe kuavigwa mphome nkana akoe masa kwa nkoma iyo.²⁸ Inu ni kwa via yuda mzigwa kakundwa asigae mwe mzi wakwe wa guukio mpaka aho kuhani mkuu endaho afe. Kuhani mkuu akabinda kufa, yuda mzigwa enda agetoke kwe si yakwe kwenako mai yakwe.²⁹ Izi miko yenda iwasigiie mwe uvyazi wose hohose mwendaho mwekae.³⁰ Yoyose mumkoma mntu, mkoma enda akomwe, via ushahidi wendavyo uavigwe. Akini ushahidi wa mntu yumwe wadaha wese kubuza mntu kukomwa.³¹ Naho, mwese kuhokea maiho kwa ajii ya ugima wa mkoma mwe masa ya fiio. Kwa kwei shuti akomwe.³² Naho mwese kuhokea maiho badii ya mntu mwe kunyiika kwe mzi wa guukio. Mwese kumwekea kwa vyovyote kuuya kwe mai zakwe mpaka aho kuhani mkuu endaho kufa.³³ Mwese kuibananga si mwekaayo kiivi, kwa via mphome ya mkoma yabananga si. Nkahana kafa ya ntendeza yendayo igosoke mwe si hada mphome iketika mwe sanga yakwe, idi ni kwa mphome ya mntu mwe kutetia.³⁴ Kwa iyo mwese kuigea sama si mwekaayo kwavia miye nekaa umo mweyo si. Miye ZUMBE nekaa hamwe na wantu wa Israeli."

Chapter 36

¹ Ikabinda wada viongozi wa nyumba za matate wa ukoo wa Gileadi mwana wa Machiri (ambae kawa mwana Manase), ambao wekuwao wa uvyazi wa Yusufu, wekwezaho wakagombeka mbele za Musa na mbele za viongozi wa familia ya matate wa wantu wa Israeli.² Wakagombeka, "ZUMBE kakuamuu, wewe zumbi ywetu, utenke mgawo wa alizi kwa kula kwa wana wa Israeli. Kuamliwa ni ZUMBE kuavya mgawa wa Zerofehadi kaka ywetu kwe wana kivyee wakwe.³ Mia awa wana vivyee watagulwa ni wagosi kuawa kabila ntuhu za wana Israeli, basi mgawo wao wa alizi uuswa kuawa kwe mgawo wa tati zao. Wendauongezwe kwe mgawo wa makabila wowo waungana nayo. Kwa sibabu iyo wendauuswe kwe mgawo wekupangwao mwe ulisi wetu.⁴ Kwa sibabu iyo, ukati wa mwaka wa yubilee ya wana wa Israeli wendahoubue, mgawo wao wenda uunganishwe na kabila ida wakuunganayo nao. Kwa sibabu inu mgawo wao wendauuswe kwe mgawo wa tati zetu."⁵ Nee Musa akawenka amli wana wa Israeli, kwa mbui ya ZUMBE. Akagombeka, "Kia kigombekwacho ni wantu wa kabila da Yusufu nki sahihi.⁶ Iki niicho ZUMBE agizacho kuhusu wana kivyee wa Zelofehadi. Akagombeka, 'Eka wategulwe ni wada ambao wowo wafikii ni vitana zaidi, akini lazima wategulwe ndani ya kabila ya tati yao.'⁷ Nkakuna mgawo wa wantu wendao ubadiike kuawa kabila dimwe kuita tuhu. Kia muntu wa Israeli endaaendelea na mgawo wa kabila ya tati yakwe.⁸ Kia mvyee wa wantu wa Israeli mwenye mgawo kwe kabila da tati yakwe inu yendaigosoke ivyo ili kia muntu wa wana Israeli adahe kuwa na ulisi kuawa kwe tati zakwe.⁹ Nkakuna mgawo wendaubadiike kuawa kabila ntuhu kuita kabila ntuhu. Kia muntu wa kabila za wantu wa Israeli endaalinde ulisi wakwe."¹⁰ Kwa iyo wanakivyee wa Zelofehadi wagosoa inga via ZUMBE ekuwavyo kamwamuu Musa. Mahila, Tiiriza, Hogila, Milika, na Noha, wana kivyee wa¹¹ Zelofehadi, wekutegulwao ni wana wa uvyazi wa Manase.¹² Wekutegulwao mwe nkoo za uvyazi wa Manase mwana wa Yusufu. Kwa sibabu inu ulisi wao usigaa kw ekabila da ukoo ambao tati zao wekuwako walawa.¹³ Izi ni izo amli za maagiyo ambayo ZUMBE ekuavyayo kwembokea Musa kwa wana Israeli kwe nyanda za Moabu hehi na Yorodani uko Yeriko.

Deuteronomy

Chapter 1

¹ Izi ni mbui ambazo Musa kayagombeka kwa Israeli wose ng'ambo ya jangwa da Yordani, mwetambalale ya mto wa Yordani ya Suph, gatigati ya Paran, Topheli, Laban, Hazereth, na Di Zahab.² Ni ntambo ya misi kumi na mwenga kuawa Horabu kwembokea sia ya mwima wa Seir kuita Kadesi Barnea.³ Iyawiiya mwe mwaka wa kane, mwezi wa kumi na mwenga, msi wa bosi wa mwezi, Musa katamwiiya kwa wantu wa Israeli, kuwamba yose ayo Yahwe mwekumwamuu kuhusu wowo.⁴ Inu iwa baada ya Yahwe kumvamia Sihoni mfaume wa Amoria, ambae kekaa uko Heshboni, na Ogi mfaume ywa Bashani, ambae kekaa Ashtarothi ya Edrei.⁵ Ng'ambo ya Yordani, mwe sili ya Moabu, Musa akavoka kutangaza akaagiza aya, akagombeka,⁶ "Yahwe Mungu ywetu, agombeka naswi uko Horebu, akagombeka, kwekaa yva kutosha mwe miima ya sili inu.⁷ Hituka na uvoke ntambo yako, na uite kwe sili ya miima ya Amorites, na kwe maeneo yose hehi na tambalale ya mto Yordani, kwe sili ya miima, na nyanda za si, uko Negev, na mpwani - sili ya wakanani na uko Lebanoni hae na mto mkuu wa Euphratesi.⁸ Kauwa, nkitenga sili kwa ajii yako, hita uko ndani umiiki sili ambayo Yakwe keisa kwa tati zako, Ibrahimu, Isaka na Yakobo, kweisa na uvyazi wao baada yao.⁹ Nkigombeka nawe kwa wakati uwo, nkagombeka, nkidaha kukwenia ikedu,¹⁰ Yahwe Mungu ywako kakuzidishia, na kauwa, ivyeeo kutenda utifii wa nyota uko uwanga.¹¹ Yahwe adaha, Mungu wa tati zako, kukugosoa wewe maa elfu mwenga kwembosa weivyo, na kukubaliki, enga ekukuagizavyo!¹² Mia nkavidahika miye ikedu kwenu shehena zako, mizigo yako, na ngovai yako?¹³ Doa wagosi wa viungo wavao na wagosi wenao ntongoo ntana kuawa kiya kabila, nenda niwagosoe wawe mitwi kwenu.¹⁴

Mniandua na kugombeka, 'Mbui wekugombekayo ni ntana kwetu kuigoso.'¹⁵ Ivyo nkidoa mitwi ya makabila yenu, wagosi wenye viugo, na wagosi wenye ntogoo ntana, na nikauagosoa kuwa mitwi kwenu, jemedali kwe elfu, jemadali kwa hamsini, jemadali kwa kumi na maakida kabila kwa kabila.¹⁶ Nkiwaamuu waamuzi wenu kwa wakati uwo, na kugombeka, "Tegeeza kuahana mwe nduguzenu, na aha ya haki mwe ndugu na ndugu zakwe, na mgeni mwe hamwe nae."¹⁷ Nkamna mwonyese upendeleo kwa yeyose mwa ngovai, mwenda mtegeeze madodo na makuu pia. Nkamna mwogohe cheni cha muntu, kwa via ahani ya Mungu. Ngovai migumu mwenu, mwenda muietee mie, na mie nenda niiteegeze.¹⁸ Nkiwaamuu kwa wakati uwo mbui zose mwendazo mgosoe.¹⁹ Titamba kuawa Horebu na kuita kwembokea jangwa dia kuu dose na ditisado dia mwekudionado, mwe siya yetu kuita sii ya miima uko Amorites, enga Yahwe Mungu wetu ekuteamuuvyio swiswi tikeza Kadeshi ya Barnea.²⁰ Nkiwambia, ncheza kwe sii ya miima ya Amorites, ambayo Yahwe Mungu wetu atenka swiswi.²¹ Kauwa, Yahwe Mungu wenu kabinda kuika sii mbee yenu; hita uwanga muimiiki, enga Yahwe, Mungu wa tati zenu, kabinda kutamwiiya nanyi, msekuogoha wala kukata tamaa.²² Kia yumwe keza kwangu na kugombeka, 'Ivyo titume wantu mbele yetu, ili kwamba wadahe kupeleleza sii kwa ajii yetu, na kutietea swiswi mbui kuhusiana na siya ya hahi tivamie, na kuhusiana na mizi tendayo tengie.'²³ Shauli ido dinibaliki miye, 'Nkidoa wantu kumi na waidi kuawa kwenu, muntu yomwe kwa kia kabila.'²⁴ Wahituka na kuita uwanga ya sii ya miima, kubua kwe koongo da Eshcol na kugosoa upelelezi wa kina.²⁵ Wadoo baadhi ya mazao ya sii mwe mikono yao na kueta kwetu, Pia waeta mbui na kugombeka, 'Ni sii ntana ambayo Yahwe Mungu wetu atenka swiswi.'²⁶ Bado muemea kushambulia, mia muasi dhidi ya amri ya Yahwe Mungu wenu.²⁷ Mlalamika mwe mahema yenu na kugombeka, "Ni chambuso Yahwe kaihiwa naswi kwa via katiavya kwe sii ya Misri, katiika kwe mikono ya Amorites kutigagamiza."²⁸ Tiite hahi sasa? Nduguzetu watenda mioyo yetu kuyeyuka, kugombeka, Ao wantu ni wakuu na walefu kwembosa yetu, mizi yao ni mikuu na iimalishwa kuita mbinguni; kwembosa yose, tiwaona wana wa Anakim uko."²⁹ Akaawaho nikagombeka nao, mwese kutiswa wala msekuwaogoha.³⁰ Yahwe Mungu wenu, ambae aita mbee yenu, endaawagombee, enga yose ekugosoavyo kwa ajii yenu uko Misri mbee ya meso yenu,³¹ Na pia mwe jangwa, ambaho mmuona kae Yahwe Mungu wenu jinsi ekuwenuavyo, enga muntu enuavyo mwanawe, kokose mwekuitako mpaka kubua hanu.'³² Bado hamwe na mbui inu nkekumwamini Yahwe Mungu wenu,³³ mwekuita mbee yenu kwe siya kuondeza eneo kwa ajii yenu kuika nkambi, mwe moto kwa kio, mwe mazunde kwa msii.'³⁴ Yahwe kutegeeza sauti ya mbui yenu na kaihiwa keisa na kagombeka,³⁵ Hakika nakuna yumwe ya awa wantu wa uvyazi unu uovu wenda waone sii ntana ambayo keisa kuwenka baba zao,³⁶ kasoro Kalebu mwana wa Jephuneeh; yeye enda aione. Yeye nenda nimwenke sii ambayo kabinda kuijata, na wanawe, chambuso kamtongea Yahwe kwa kikamiifu.'³⁷ Pia Yahweh nkihiwa nae chambuso yenu, kugombeka, 'Wewe pia kwenawengie uko,³⁸ Yoshua mwana wa Nuh, ambaye kagooka mbee yako, yeye endaengie mgee moyo, kwavia endaawaongoze Israeli kuimiiki.'³⁹ Kwembosa yose, wana wenu wadodo, ambao mgombeka wendawawe waathilika, ambao ivyeo nkawana elimu ya utana au ubaya-wendawaite uko ndani. Wowo nenda niwenke sii iyo, na wenda wamiiki.'⁴⁰ Mia nywinywi, hitukani na mvoke ntambo kuita jangwani kwa kuambaa siya ya bahari ya mianzi.'⁴¹ Akaawaho nkimjibu na kugombeka kwangu, 'Tigosoa zambi dhidi ya Yahwe, tendatiite uwanga na kutoana, tendatitongee yose ambayo Yahwe Mungu wetu katiamuu swiswi kugosoa'. Kia muntu miongoni mwenu kaika silaha za nkondo, na muwa tayali kuvamia sii ya miima.'⁴² Yahwe kagombeka nami, 'Wembie, mwese kuvamia na kutoana, kwa via nkinaniwe hamwe naywi, na mwonda mshindwe na wankuu wenu.'⁴³ Nkitamwiiya nanywi kwa sia inu, mia nkamo kunitegeeza, muasi dhidi ya amli ya Yahwe, muwa wenye kibui na mvamia sii ya miima.'⁴⁴ Mia Amorites, ambayo wekaa kwe sii iyo ya miima, walawa dhidi yenu na kuwaguusa enga nyuki, na kuwatoa sii uko Seir, hae enga Hormah.'⁴⁵ Mgotoka na kukema mbee ya Yahwe; mia Yahwe nkekutegeeza sauti zenu, wala nkekuwa makini kwenu.'⁴⁶ Ivyo msigaa Kadeshi misi mingi, misi yose msigaa uko.

Chapter 2

¹ Akabinda tikahituka na kuvoka ntambo kuita jangwani kwa sia ya Bahari ya Mianzi, kana Yahwe ekutamuiavyo na mimi, tikaita kuzunguka mwiima wa Seir kwa misi ngi.² Yahwe ne katamuiia na mimi, kwamba,³ Muuzunguka muima unu kwa mda mlefui; ni tukani kaskazini.⁴ Waamuu wantu, kwamba, "Mwonda mwomboke kudumua mhaka wa ndugu zenu, wazao wa Esau, ambao wekaa Seir; wonda wawaogohi nywinywi. Kwa iyo muwe makini"⁵ msekutoana nao, kwa kuwa nkina niwenke sii yoyose yao, nakahana hata vya kutoshawayo wa muundi kujata, kwa kua nkisiyakiamuo Esau Mwiima wa Seir kana miiki.⁶ Mwonda mgue nkande kuawa kwao kwanea, ili kwamba mdahe kunywa, kwa kuwa⁷ Yahwe Mungu ywenu kawabaliki kwe ndima za mikono yenu, kamanya kwenda kwenu kwembokea jangwa idi kuu. Kwa inu miaka alobaini Yahwe Mungu ywenu kawa hamwe nanyi, na nkamzati kuhungukiwa chochose.⁸ Basi temboka hehi na ndugu zetu, wa wazao wa Esau, ambao wekaa Seir, hae na baabaa da Arabah, kuawa Elath, na kuawa Ezioni Geber. Na tikahituka na kwemboka hehi na jangwa da Moabu.⁹ Yahweh kanamba mimi, 'Usekuishumbua Moabu, na usekutoana nao kwe nkondo. Kwa kuwa nkina nkwenke sii yakwe kwa miiki yako, kwa sibabu nkiwenka Ar wazao wa Lot, kuwa miiki yao'.¹⁰ (Aho bosi wekaa Waemi, wantu kana wakuu, wangi, na mue kana Waanaki;¹¹ awa nao waafya kuwa Rephaimu, kana Waanaki, mia Wamoabi wawetanga Waemi.¹² Wahori nao wekaa aho bosi Seiri, mia wazao wa Esau wawatongea. Wawabananga kuawa mbele yao na kwekaa kwe eneo dao, kana Israeli yekugosoavyo kwa sii ya umiiki wakwe ambayo Yahwe kawenka.)¹³ "Sasa enuka na uite kwa kijito cha Zeredi". Kwa iyo tiita kwa kijito cha Zeredi.¹⁴ Sasa tangia msi ambao teza kuawa Kadesh Barnea kiamuo tikadumua kijito cha Zeredi, iwa miaka saasini na mnane. Iwa kwe

ukati uwo kivyazi chose cha wantu wakufaa kutoana ne wahauka kwe wantu, kana Yahwe ekuavyo kaapa kwao.¹⁵ Kwembosa yose, mkono wa Yahwe uwa mhitu na kivyazi icho ili kudaha kuwadagamiza kuawa wka wantu kiamuo wekuhaukavyo.¹⁶ Basi ikaawiya, ukati wantu wose wekufaa kwa mtoano ne wafa, na kwaga miongoni mwa wantu,¹⁷ kwamba Yahwe katamuiya nami, kwamba,¹⁸ Iveyo mwonda mdumue Ar, kiamuo Moabu.¹⁹ Ukati mwondaho mbue hehi na mkabaa na wantu wa Ammoni, msekuwapisha au kutoana nao, kwa kuwa nkina niwenke sii yoyose ya wantu Ammoni kana miiki, kwa sibabu nkibinda kuwenka wazao wa Lutu kana miiki."²⁰ (Ivyo vituhu ifikiliwa kuwa sii ya Rephaimu. Warephaimu waishi aho bosi-mia Wammonites wawatenga Zamzummim,²¹ wantu kana wakuu, wangi, na mue kana Anakim. Mia Yahwe ne kawabananga mbele ya Wammonites ne wawatongea na kwekaa kwe maeneo yao.²² Yahwe uyu pia kagosa kwa wantu wa Esau ambao wekaa Seiri, ukati ekuwagamizaho Wahori kuawa mbele yao, na wazao wa Esau na wawatongea na wakekaa kwe maeneo yao kiamuo ivyeo.²³ Na Waavi, wekwekaa kwe vijiji vya hae ya Gaza, Wakaftori, ambao waukana na Kaftori, wawadagamiza na kwekaa kwe maeneo yao.)²⁴ Sasa enuka, hita sia yako na udumue koongo da Arnoni, kauwa, nkikwenka kwe mkono wako Sihoni ya Amorite, mfaume wa Heshboni, na sii yakwe. Voka kuimiiki na toana naye kwe nkondo.²⁵ Ivyeo nonda nivoke kuika wengee na hofu yenu kwa wantu ambao wa asi ya anga dose, wonda wategeeze habali kuhusu nywinywi na wonda wazingize na kuwa na shida kwa sibabu yenu.²⁶ Nkituma ugosi kuawa jangwa da Kedemothi kuita Sihoni, mfaume wa Heshboni, hamwe na mbui ya mnpheho, kwamba,²⁷ Hebu nomboke kwe sii yako; nonda nomboke kwe baabaa nkuu, nkina nihituke mkono wa kuume wala kumoso.²⁸ Monda mnitagi mimi nkande kwa hea, ili kwamba nidahe kuda, nenke mazi kwa hea, ili kwamba nidahe kunywa, peke niluhusu kwembokea kwa miundi yangu,²⁹ kana wazao wa Esau waishio Seiri, na Moabu waishio Ari, watenda kwangu, kiamuo nidumwe Yordani gati ya sii ambayo Yahwe Mungu ywetu atenka swiswi.³⁰ Mia Sihon, mfaume wa Heshboni, angesetiluhusu kwembokea kwakwe; kwa kuwa Yahwe mungu wenu kaitenda ngumu akii yakwe na kutenda moyo wakwe kuwa ukaidi, ili kwamba adahe kumvota kwa nguvu zakwe, ambayo kabinda kuigosa ivyeo.³¹ Yahwe katamuiya kwangu, "Kaua, nkivoka kumuo hoa Sihoni na sii yakwe mbele yako; kuvoka kuimiiki, ili kasidi mdaha kumiiki sii yakwe."³² Akaawaahoa Sihoni keza zidi yetu, yeye na wantu wose wakwe, kutoana uko Jahazi.³³ Yahwe Mungu ywetu kamuavya kwetu na tikamvota, timtoa kiamuo kufa, wana wakwe, na wantu wakwe wose.³⁴ Tiidoa mizi yakwe yose kwa ukati uwo na kubananga kabisa kia mzi- wagosi na wavyee na wana wadodo; nkatekubada mwe kunulika.³⁵ N'gombe ikedu tidoa kana mateka kwa ajii yetu, sambamba na mateka ya mizi tekudoayo.³⁶ Kuawa Aroer, ambayo iuko kwe ukingo wa koongo da Arnon, na kuawa kwe mzi ambao ukwe koongo, yose kwa siya ya kuita Galeadi, nkahekuwa na mzi wekuawo mue kwetu. Yahwe Mungu ywetu katenka kuvota zidi ya wankuu zetu mele yetu.³⁷ Ne iwa sii ya wazao wa Ammoni ikedu ambayo nkamwengi, sambasamba na sehemu zose za mto Jabboki, na mizi ya sii ya miima- hohose hada Yahwe Mungu ywetu katiemeza swiswi kuita.

Chapter 3

¹ Ikabinda tikahituka na kuita sia ya uwanga Bashani. Ogi, mfaume wa Bashani, akeza na kutivamia yeye na wantu wakwe wose, kutoana uko Edrei.² Yahwe akanambia mimi, "Usekuniogoha; kwa kuwa nkikwenka kuvota zidi yakwe na nkiwaika wantu wakwe wose na si yakwe si ya utawala wako. Wenda umtende kana wekumtendavyo Sihoni, mfaume ywa Amorites, mwekwekaa Heshbon.³ Kwa iyo Yahwe Mungu ywetu pia katenka kuvota zidi ya Ogi mfaume wa Bashani, na wantu wakwe wose wakaikwa si ya utawala wetu. Na timtowa mpaka kufa na nkakuna yoyose ywa wantu wakwe wekusigao.⁴ Tidoa mizi yakwe yose kwa ukati uo; nkahekuwa na mzi hata umwe ambao nkatekudoa kuawa kwao: mizi sitini - mikoa ya Argobi yose, ufaume wa Ogi Bashani.⁵ Inu nee ni mizi yekuimalishwao kuta nyie, malango, na vizuizi, inu nee ni licha ya vijiji vingi sana vyekuwavyo nkavina kuta.⁶ Tivi agamiza kabisa, kana tekugosoavyo kwa Sihoni mfaume wa Heshbon, kabisa tidagamiza kia mzi- wagosi na wavyee na wana wateke.⁷ Akini ng'ombe wose na mateka ya mizi, tidoa kana mateka wetu.⁸ Kwa ukati uo tidoa si kuawa kwe mikono ya wafaume waidi wa Amorites, wekuwao seja ya kaidi ya Yordani, kuawa kwe vasi da Arnon kuita mwiima wa Hermoni,⁹ (Mwiima wa Hermoni, Wasidonia huita Sirioni, na Wamorites huita Seniri)¹⁰ na mizi yose ya tambalale yose Gileadi, na yose Bashani kwemboka sia yose ya Salekah na Edrei, mizi ya ufaume wa Ogi uko Bashani".¹¹ (Kwa masigazo ya Refaimu, mfaume Ogi ikedu wa Bashani nee kasigaa. Kauwa! Usazi wakwe nee ni wa chuma. Nkakuna uko Rabbah, ambako wazao wa Ammoni nee wekaa? Nee ni zilaa kenda uwe na zilaa nne uzangaamu, iyo sia watumia wantu kuhima.)¹² "Idi eneo ambado tidoa kumiiki kwa ukati uo kuawa Aroer, kwamba ni kwa vasi da Arnon, na nusu ya si ya mfaume ywa Gileadi, na mizi yakwe- Nee nkimwenka Reubenites na kwa Gadites.¹³ Wekusigao wa Gileadi na Bashani yose, ufaume wa Ogi, nkawapa nusu kabila da Manasseh: kwa wose wa Argob, na Bashani yose. (Eneo ido detangwa si ya Refaim)¹⁴ Jair, mzao wa Manasseh, kadoa mkoa wose wa Argob, kuelekea mhaka wa Geshunites na wa Maacathites. Aketanga mkoa hata Bashani kwa zina dakwe, Havvothi Jair, kiamuo ivyeo.)¹⁵ Nkumwenka Gileadi kwa Machir.¹⁶ Kwa Reubenites na kwa Gadites nkiavya eneo kuawa kwa Gileadi kuelekea vasi da Arnoni- gatigati mwa koongo ni mhaka wa eneo- na kuelekea mto wa Jabbok, ambao uhakana na wazaowa Ammoni.¹⁷ Umwe ya mihaka mituhu pia ni tambalale ya vasisa mto wa Yordani, kuawa Chinnerethi kuelekea bahai ya Arabah (ambayo ni bahai ya munyu) kuelekea mitelempo ya mwiima wa Pisgah mashaliki.¹⁸ Nkikuamulu wewe kwa ukati uo, kwamba, Yahwe Mungu ywako kakwenka sii inu uimiiki, wewe, wagosi wose wa nkondo, wenda wemboke na silaha mbele ya ndugu zako, wantu wa Israeli.¹⁹ Akini wavyee wenu, wana wenu, na ng'ombe zenu (namanya ya kuwa una ng'ombe wangi) wenda wasigae mwe mizi yenu nekumyenkayo,²⁰ kiamuo

Yahwe amyenke kuhumwiiza ndugu zenu, kana eivyo kwenu, mpaka wamiiki pia si ambayo Yahwe Mungu ywenu amyenka seja ya kaidi Yordani, ikabinda mwenda mhituke kia muntu ywenu, kwa mai zenu ambazo nkibinda kae kumyenka.²¹ Nee nkimwaamulu Yohua kwa ukati uo, kwamba, 'Meso yenu yaona yose yada Yahwe Mungu ywenu kagosa kwa wafaume waidi; Yahwe enda agosoe ivyo kwa faume zose kose mwendako mwiite.²² Nkamna muwaoghe kwa kuwa Yahwe Mungu ywenu nee mwenda amitowanie.'²³ Nkimhembeeza Yahwe kwa ukati uo, kwamba, 'O Zombe Yahwe, kuvoka kumuonyesa mtumwa ywako ukuu wako na mkono wako wa hodari; kwa kuwa n'ndai mungu mwe mbinguni au duniani ambae adaha kugosoa ndima zia zia kana ekugoavyo na ugozoi uda uda mkuu?'²⁵ Hebu niite uwanga, Nakuona, na nione sii ntana ambayo seja ya kaidi ya Yordani, ida sii ntana ya miima, na pia Lebanoni.²⁶ Akini Yahwe nee kanihiwa mimi kwa ajii yenu, nkeekun'tegeza mimi. Yahwe akamba kwangu, 'Hebu inu itende ya kutosha kwako - usekutamwiia kwembosa vituhu kwangu kuhusu mbui inu.²⁷ Hita uwanga ya kilele cha Pishgah wenue meso yako mangalibi, kusini na mashaliki; kuawa kwa meso yako kwa kuwa kunaite kwembosa Yordani.²⁸ Badii yakwe mwelekeze Yohua na kumgea moyo na kumuimalisha kwakuwa enda aite kwembosa mbele ya wantu, na enda awasibabishe kuilisi sii ambayo nkamna mwiuone.²⁹ Kwa iyo tisigaa mwe vasi mkabala mwa Beth Peor.

Chapter 4

¹ Sasa, Israeli, tegeeza shelia na amlu ambayo niaha hehi kukufundisha kuzigosoa, ili kwamba udahe kwekaa na kwengia ndani na kumiliki sii ambayo Yahwe, Mungu wa tati zako, akwenka.² Nkaunauongeze mbui ambayo nakuamulu, wala nkunauyahunguze, ili kwamba udahe kutoza amlu ya Yahwe Mungu wako ambazo naita kukuamulu.³ Meso yako yabinda kuona mbwai Yahwe kagosa kwa maana ya Baal Peor, kwa kuwa wantu wose wekumbasao Baal Peor, Yahwe Mungu wenu kabinda kuwaangamiza kulawa miongoni mwenu.⁴ Lakini wekuambatanao na Yahwe Mungu wenu wauko hai ivyeo, kia yumwe wenu.⁵ Kauwa, nkiwafundisha shelia na amlu, kama Yahwe Mungu wangu ekuniamuluvyo mimi, ila kwamba mgosoe ivyo gatigati mwa sii ambayo mwaiitia ili kusudi kumiliki.⁶ Kwa hiyo watezeni na kuwagosa kwa kuwa inu ni hekima yenu na uelewa wenu mbele ya meso ya wantu wandao wasikie amlu izi zose na kugombeka, "Hakika taifa idi kuu dina wantu wa hekima na uelewa."⁷ Kuna taifa dihi tuhu da via diuko hanu dina mungu hehi nao, kama Yahwe Mungu wetu timwetangaho wakati wowose?⁸ Kuna taifa kua dihi tuhu diuko aha ambado dina shelia na amlu ili kwamba haki hamwe na shelia ambayo naika mbele yenu ivyeo?⁹ Tozeeza ikedu na uwe makini kwelinda, ili usekujaa mbui ambayo meso yako yaona, ili kwamba usekuubada moyo wako kwa msi wose wa maisha yako. Badala yakwe, yagosoe yanyanyike kwa wana wako na wana wa wana wako.¹⁰ Kuhusu msi uda wekugookao mbele ya Yahwe Mungu wako kwe Horeb, ukati Yahwe kagombeka nami, 'Nikubia wantu, na nindaniwagosome wategeeze mbui zangu, ili kwamba wadahe kuwafundisha wana wao.¹¹ Mweeza hehi na kugooka kwe wayo wa mwiima. Mwiima ukibuka moto kwe moyo wa mbinguni, hamwe na kiza, mazunde na kiza kisii.¹² Yahwe katamwia gatigati ya moto, kutegeeza zumozumo hamwe na mbui yakwe, lakini nkekuona umbo, ila kutegeeza zumozumo ikedu.¹³ Katoambiu kwenu kiaga chakwe ambacho kawaamulu nyinyi kudigosoa, amlu kumi. Kaziandika kwe vibao viidi vya maiwe.¹⁴ Yahwe kaniamulu mimi kwa wakati huo kuwafundisha shelia na amlu ili kwamba mdahe kuzigosoa kwe sii muivukayo kuita kuimiliki.¹⁵ Basi iweni waangalifu nyinyi wenye kwa kuwa muona nakuna namna ya umbo msii uo ambaho Yahwe katamwia nanyi uko Horeb kulawa gatigati mwa moto,¹⁶ ili kwamba usekubanika na kuchonga umbo kwe sula ya kiumbe chochose, umbo da mgosi au mntu mvyee,¹⁷ ou sula ya mnyama mwe kwe sii, au sula ya mdege yeyose wa mabawa alukaye kwe anga, au¹⁸ sula ya kintu chochose kitambaacho kwe alizi, au sula ya samaki yeyose kwe mazi sii ya alizi.¹⁹ Nkunawenue meso yako uanga mbinguni na kukauwa zua, mwezi, au nyota - jeshi dose da mbinguni- nkwekusogezwa na kuviabudu na kuvisujudia- via vyose ambavyo Yahwe Mungu wenu kawenka hisa wantu wose wekuwao sii ya anga dose.²⁰ Lakini Yahwe kawalavya nyinyi na kuwaeta chongoi ya tanulu da chuma, chongoi ya Misri, kuwa kwakwe wantu wa ulisi wakwe, kama mweivyo ivyeo.²¹ Yahwe kaninunia mimi kwa mbui yenu; kamwenka kwamba nisekuita ng'ambo ya Yordani, na kwamba nisekuita kwe sii ntana, sii ambayo Yahwe Mungu wenu andaawenke nyinyi kama ulisi.²² Badala yakwe, naondigwa kufa kwe sii inu, nkikundigwa kuita ng'ambo ya Yordani, lakini mndamwiite ng'ambo na kumiliki sii ntana²³ Tozeze nyinyi wenye, ili kwamba msekujaa agano da Yahwe Mungu wenu, ekugosoadi hamwe nanyi, na kwehosea mfano wa sanamu kwe umbo da kintu chochose ambacho Yahwe Mungu wenu kawaemeza kugosoa.²⁴ Kwa kuwa Yahwe Mungu wenu ni moto udao, Mungu wa wivu.²⁵ Wakati mvyaaah wana wa wana wana, na wakati mndaho muwe kwe sii kwa muda mrefu, na kama mndambanikiwe nyinyi na kusongoa umboda umbo dodose, na kugosoa uovu mwemese ya Yahwe Mungu wenu, kumchochea kwe mbifya-²⁶ Nindanetange sii na mbingu kushuhudia zidi yenu ivyeo kwa kuwa mapema kabisa mndamuangamie msi wenu ndani yakwe, lakini mndamuangamizwe kabisa.²⁷ Yahwe andaawatawanyishe nyinyi miongoni mwa wantu, na mndamsigae wachache ki idadi miongoni mwa mataifa, ambayo Yahwe andaawaongoze hae.²⁸ Uko mnda mtumikie miungu mituhu, ndima ya mikono ya wantu, ambao maiwe ambayo wala nkaina, kutegeza wala kunusa.²⁹ Lakini kuvoka aho mndammuondeze Yahwe Mungu wenu, na mnda mumpate, wakati mndaho mmuondeze kwa moyo wenu wose na loho zenu zose.³⁰ Wakati mndahomuwe kwe ziki, na wakati aya yose yandayawe yeza kwenu, kwe msi wa badae mndammuiye Yahwe Mungu wenu na kutegeeza zumozumo dakwe.³¹ Kwa kuwa Yahwe Mungu wenu ni Mungu wa rehema; nkana awagwise wala kuwaangamiza nyinyi, wala kujaa agano da tati zenu ambado kaapa kwao.³² Kwa ajii ya kuuza sasa kuhusu msi zekwembokazo ambazo neeziwa mbele yenu: tangu msi uda ambao Mungu kamuumba mntu kwe sii, kulawa mpande mwenga ya mbingu hadi ntuhu, uza kama nekuwa na

chochose kama iki kikuu, au chochose kama icho iwahi kutegeezwa? ³³ Neiwahi kuawia wantu kutegeeza zumozumo da Mungu kutamwia gatigati ya moto, kama mwekusikiavyo, na kuishi? ³⁴ Au Mungu nekawahi kujaibu kuita na kwedoea kwa ajii yakwe taifa kulawa miongoni mwa taifa, kwa majaiibu, ishala na maajabu na kwa nkondo, na mkono wa nguvu, na mkono wekunyoshwao, na magaidi wakuu, via vyovyose ambavyo Yahwe Mungu wenu kagosoa kwa ajii yenu Misri mbele ya meso yenu? ³⁵ Kwenu aya yaonyeshwa ili mdahe kumanya kuwa Yahwe Mungu, na kwamba nkakuna mtuhu zaidi yakwe. ³⁶ Kulawa mbinguni kugosoa mtegeeze zumozumo dakwe, ili kwamba mdahe kuwaelekeza, uanga ya sii kawagosoa mkaue moto wakwe mkuu, mtegeeze mbui zakwe kulawa gatigati ya moto. ³⁷ Kwa kuwa kawakunda tati zenu, kasagua uzao wao baada yao, na kuwalaziya nyinyi Misri kwa uwepo wakwe, kwa nguvu yakwe nkuu, ³⁸ ili kusudi uwalavye kulawa mbele ya mataifa makuu na yenye nguvu kuliko nyinyi, kuwaeta ndani, kuwenka nyinyi sii yao kama ulisi ivi ivyweo. ³⁹ Manya ivi ivyeo ika kwe moyo wako, Yahwe ni Mungu uanga ya mbingu na sii ya dunia, nkakuna mtuhu yeyose. ⁴⁰ Mndamzitoze shelia zakwe na amla zakwe ambazo nawaamulu ivyeo, ili kwamba idahe kuwa vitana kwenu na wana wenu baada yenu, na kwamba mdahe kuongeza msi wenu kwe sii ambayo Yahwe Mungu wena kawenka milele." ⁴¹ Akabinda Musa kasagua mizi mitatu mashaliki mwa Yordani, ⁴² ili kwamba yeyose adahe kuguukia kati ya yumwe yao kama imkoma mtu mtuhu kwa ajii, pasipo kuwa adui aha awali. Kwa kuguukia, kwe umwe ya mizi inu andaawe kanusulika. ⁴³ Newawa: Bezeri kwe jangwa, sii tambalale, kwa Warubenites; Ramothi huko Gileadi, kwa Gadites; na Golani huko Bashani, kwa Manassites. ⁴⁴ Inu ni shelia ambayo Musa kaika mbele ya wantu wa Israeli, ⁴⁵ izi ni amla za agano, shelia, na amla ntuhu katamwia na wantu wa Israeli wakati wekulawaho Misri, ⁴⁶ pindi newawa mashaiki mwa Yordani, kwe koongo mkabala mwa Beth Peori, kwe sii ya Sihoni, mfaume wa Amorites, mwekuwahi kwekaa Heshbon, ambaye Musa na wantu wa Israeli wawahi kumvota wakati wekulawaho Misri. ⁴⁷ Wadoa sii yakwe kama ulisi wa sii ya Ogi mfaume wa Bashani- awa, wafaume waidi wa Amorites, wekuwao ng'ambo ya kaidi ya Yordani kuelekea mashaiki. ⁴⁸ Himaya inu iita kulawa Aroer, kwe nkandani mwa koongo da Arnon, kwa mwiima wa Sion (mwiima Hermon), ⁴⁹ na ihanganya tambalale zose koongo da mto Yordani, Mashariki mwa ng'ambo ya Yordani, kuelekea, bahai ya Arabah, kuelekea mitelemko ya mwiima Pisgah.

Chapter 5

¹ Musa kawetanga Israeli yose akagombeka nao, "Tegeeza, Israeli, kwa amla na shaia ambazo n'ndanigombeke mwe magutwi yenu ivyeo, mdahe kuzihina na kuzitoza. ² Yahwe Mungu yetu kagosoa agane naswi uko Horeb. ³ Yahwe nkeekugosoa agane idi hamwe na baba zetu, akini na swiswi, swiswi wose ti meso aha ivyeo. ⁴ Yahwe katamwiia na wewe cheni kwa cheni kwe mwiima kuawa gatigati ya moto ⁵ (Nkigooka kati ya Yahwe na wewe kwa ukati uo, nkwekugubuiwa wewe mbui yakwe, kwa kua nee kuogoha kwa sibabu ya moto, na nkwekuita uanga ya mwiima), Yahwe akamba, ⁶ Mimi ni Yahweh Mungu yako, mwekukuavya kwe sii ya Misri, kuawa nyumba ya utumwa. ⁷ Nkunauwe na miungu mituhu mbele yangu. ⁸ Nkunawegosoe mwenye kizuu cha kusongoa waa kiiganyo cha kintu chochose cheuko uanga mbinguni au cheuko sii ya dunia, au che sii ya mazi. ⁹ Nkunaavisijudie au kuvitumikia, kwa kua Mimi, Yahwe Mungu ywako, ni Mungu ya kinyuu, Nawaazibu uovu wa mababa kwa kueta azabu juu ya wana, kwa kivyazi cha ntatu na chane cha wada wesaokunikunda, ¹⁰ na kuonyesa agane da uaminifu kwa maelufu kwa wada wanikundao na kutoza amla zane. ¹¹ Nkunaudidoe zina da Yahwe Mungu ywako bue, kwa kua Yahwe nkanaamtegeeze kua ana masa ye mdidoea jina bue. ¹² Tozeeza misii ya Sabato kwa kuiika takatifu, kana Yahwe Mungu ywako ekukuamuuvyo. ¹³ Kwa misii mtandatu wondaugosoe ndima zako zose, ¹⁴ Akini msi wa mfungati ni Sabato kwa Yahwe Mungu ywako. Kwa misii iyo nkunaugosoe ndima yoyose- nkio wewe, wa mwanao, waa mwanao ya kivyee, waa mjakazi yako ya kigosi, waa maksai yako waa mphunda yako, waa mifugo yako, waa mgeni yako ambaye yu mwe malango yako. Inu ni kua mjakazi yako ya kigosi na mjakazi yako ya kivyee wapate kuhumwiiza hamwe na wewe. ¹⁵ Nndaokumbuke mwe akii yako kua nee umtumwa mwe sii ya Msiri, na Yahwe Mungu ywako kakuavya kuawa uko kwa mkono wa udahi na mkono wekunyoochwao. Kwa iyo Yahwe Mungu ywako kakuamuu kuitundua misii ya Sabato. ¹⁶ Mhishimu tatiako na mamiako, kana Yahwe Mungu ywako ekukuamuuvyo kugosoa, ili kwamba udahe kwekaa mda mwe mwe sii ambayo Yahwe Mungu ywako akwenka, ili kwamba iite kwa utana kwako. ¹⁷ Nkunaukome, ¹⁸ nkunauwe mkianga, ¹⁹ nkunaubawe, ²⁰ nkunaushudie umbea zidi ya nduguyo. ²¹ Nkunaumtamani mkaza mwehehi yako, nkunautamani nyumbaya mwehehi yako, mnda wakwe au mjakazi yakwe ya kigosi, au mjakazi yakwe ya kivyee, maksai au mphunda yakwe, au chochose ambacho ni mai ya mwehehi yako. ²² Izi mbui i Yahwe kazigombeka kwa sauti nkuu kwa bunga dako dose kwe mwiima kuawa gatigati ya moto, mazunde, kiza kikuu, nkee kuongeza mbui yoyose zaidi. Na kagonda sii kwe mbao mbii za maiwe na akanenka mimi. ²³ Yekuahehehi, mala wekutegeezaho sauti kuawa gatigati ya kiza, ukati mwiima waka moto, kua mweza hehi na mimi, wadaa wako wose, na wakuu wa makabila yako. ²⁴ Kugombeka, Kaua, Yahwe Mungu ywetu kationyesa utukufu wakwe na ukuu wakwe, na tiitegeeza sauti yakwe kuawa gatigati ya moto, tiona ivyeo kwa ukati Mungu atamwiia na wantu, wadaha kwekaa. ²⁵ Mia kwa bwai tiimbwe mzimu? Kwa kua mto unu mkuu ndautitoshe sswiswi; kana n'ndatitegeeze sauti ya Yahwe Mungu ywetu vituhu n'ndatiumbwe mzimu. ²⁶ Kwa kua badii yetu kuna mweao wa mii yetu ambao wategeeza sauti ya Mungu mwe meso akatamwiia kuawa gatigati ya moto na kuishi, kana tekugosoaavyo? ²⁷ Kwenu nywinywi, mwondigwa kuita na kutegeeza kia kintu ambacho Yahwe Mungu ywetu agombeka; uwiia kwetu kia kintu ambacho Yahwe Mungu ywetu agombeka kwenu; n'ndatimteegeeze na kumtii. ²⁸ Yahweh kategeeza mbui zenu mala mwekutamwiiaho na mimi. Kagombeka na mimi, "Nkitegeeza mbui ya wantu awa, kia wagombeka kwako. Kia

Chapter 6

wekugombekacho nee ni kitana.²⁹ Oh, nee kuna moyo wa namba iyo ndani yao, kua n'ndawanihishimu daima na kutoza amli zangu zose, ili idahe kuwa vitana kwao na hamwe na wana wao milele!

³⁰ Hita ugombeke nao, "Uyani kwe mahema." ³¹ Akini kwenu, gooka hehi na mimi, na n'ndanikwambie amli zose, shaia zose, na maangiizo ambayo n'ndamuwahinye, ili kwamba wadahe kuyatoza mwe sii ambayo n'ndaniwenke kumiiki.³² N'ndautoze, kwa iyo, kia Yahwe Mungu ywenu kiamulu; nkamnamhitukie mkono wa kudii au kumoso.³³ N'ndamwende mwe sii zose ambazo Yahwe Mungu ywenu, kawaamuu ili kusudi mdahe kuishi, na ili kua idahe kwenda vyedi kwenu, na kwamba mdahe kuomea misi yenu mwe sii ambayo mondamuimiliki.

Chapter 6

¹ Sasa aya ni maangiizo, amli na shaia ekuazo Yahwe Mungu ywetu kaniamuu mimi kumihinya nywinywi, ili kwamba mdahe kuzitoza mwesi ambayo mwaita ntendeo ya kaidi ya Yordani kumiliki,² ili kwamba mdahe kumhishimu Yahwe ywenu, mdahe kuzitoza amli zakwe zose na maangizo nimiamuluyo nywinywi, wana wenu na wazukuu wenu, misi yose ya maisha yenu ili misi yenu igenyee.³ Kwa iyo wategeezeni, Israeli, na kuzitoza ili kwamba itende vyedi kwenu, ili kusudi mdahe kugenyea mno mwesi yetikayo mee na woki, inga Yahwe Mungu ywa tati zenu kawaahidi ondaagosoe.⁴ Tegeeza Israeli: Yahwe Mungu ywetu ni yumwe.⁵ Mndamumkunde Yahwe Mungu ywenu kwa moyo wenu wose, kwa loho zenu zose, na kwa akii zenu zose.⁶ Mbui nimiamuuzo nywinywi ivieo yondaiwe mwe myoyo yenu;⁷ na mondamuyahinye kwa bidii mwe wana wenu, mondamuyatamuie ukati mkekaa mwe nyumba zenu, ukati mgonaho, na ukati mwenukaho.⁸ Wonda uzitahe inga utangio mwe mkono wako nayo yonda yawe uzigi mwe meso yako.⁹ Wondauzigonde mwemiimo ya mwango wa nyumba yako na kwe malango.¹⁰ Ukati Yahwe Mungu ywako akueta kwesi ekweisayo kwa tati zako, Ibrahimu, Isaka, na Yakobo, ati nee kakwenka, hamwe na mizi mikuu na matana ambayo nkamo kuizenga,¹¹ na nyumba zekumemazo kia mbai ya vintu vitana ambavyo nkamokuzigosoa, visima mwekwesavyo kuvifuka, minda na miti ya mizaituni ambayo nkamokuihanda, monda mde na kweguta-¹² basi itende makini ili kwamba msekwezakumjaa Yahwe, mwekumieta kuawa si ya Misri, kuawa nyumba ya utumwa.¹³ Monda mumhishimu Yahwe Mungu ywenu, yee mondamumvike na mondamweise kwa zina dakwe.¹⁴ Nkamnamtongee myungu watuhu, myungu ya wantu wamizunguukao wose-¹⁵ kwa kua Yahwe Mungu ywenu gatigati yenu ni Mungu ywa kinyuu- kana mondamgosoe, maya ya Yahwe Mungu ywenu ndaawashe zidi yenu na ondaamidagamize kuawa kwe cheni cha dunia.¹⁶ Nkamna mumgeeze Yahwe Mungu ywenu inga mwekumgeezavyo uko Massah.¹⁷ Kwa bidii mndamyatoze maangiizo ya Yahwe Mungu ywenu, maangiizo yakwe makini, na amli akumiamuuzo.¹⁸ Mndamgosoe kia cheicho chedi na kitana hemeso ya Yahwe, kwamba itende ntana kwenu na kuwa mdahe kwengia na kumiiki si ntana akweisayo kwa tati zenu,¹⁹ kuwauka wankuu wenu wose hemeso yenu, inga Yahwe ekugombekavyo.²⁰ Ukati mwanao auza kwa ukati wezao, akamba, "Ni zihi amli za agano, shalia, na amli ntuhu tekuamuluzo ni Yahwe Mungu ywetu?"²¹ Basi wondaugombeke kwa mwanao, nee tiwatumwa wa Farao uko Misri, Yahwe katiavya Misri kwa mkono wa udahi,²² na kaonyesa utangio na viozo vikuu vikai, Misri kwa Farao, na kwe nyumba yakwe yose, hemeso yenu,²³ na katiavya kuawa uko ili atiete nyumbai kuteka si ambaya keisa kwa tati zetu.²⁴ Yahwe katiamuu daima kuzitoza amli izi, kumuogoha Yahwe Mungu ywetu, kwa utana wetu, ili atike meso inga teivyo ivieo.²⁵ Kana nndatitoze maangiizo aya yose hemeso ya Yahwe Mungu ywetu inga ekutiamuuvyo inu yonda iwe haki yetu.

Chapter 7

¹ Ukati Yahwe Mungu ywenu atieta mwe si ambayo mwaita kuimiiki na kuwauka mataifa mangi mbele zenu- Mhiti, Mgirgashi na Mwamori, na Mkanaani, na Mperizi, Mhivi, Myebusi- mataifa mfungate makuu na yenayo nguvu kwemboka wewe.² Na ukati Yahwe Mungu ywenu awenka nywinywi ushindi juu yao ukati mwadugana nao mwe nkondo, mwenda muwashambuie, basi mwakundwa kuwadamiza kabisa. Nkamna mgosoe kiaga nao waa kuonyesha mbazi kwao.³ Waa nkamna mpange hausi zozose hamwe nao nkamnamuwaavye wanawenu wa kivyee kwa wanawao wa kigosi, na nkamna muwadoe wana wao wa kivyee kwa wana wao wa kigosi.⁴ Kwa kuwa wenda wawahitue wana wenu wa kigosi kwese kunitongea mimi, ili kwamba wadahe kuvika miungu yao. Kwa iyo maya ya Yahwe yenda yakibulwe zidi yenu na enda awadagamize kinyanyi.⁵ Ivi nee ndivyo muwashuhulikie nao; mwenda mtuwwe mazabahu zao, bonda nguzo zao maiwe mwe ntii, senga si pembe za Asherahi, na kuvyoka vizuu za kwasigwa.⁶ Kwa kuwa wewe utaifa mwekwenegwa kwa Yahwe Mungu ywako. Kakusaguwa wewe kuwa wantu kwaajii yakwe kumiiki, kwemboka wantu watuhu wose ambao wa mwe cheni cha dunia.⁷ Yahwe nkee kuika ukundisho wakwe juu yenu aukusagua kwa ajii nee mzaidi mwe hisabu kwemboka wantu wose kwa kuwa nee muwacheche kwemboka wantu wose-⁸ Akini kwakuwa amikunda nywinywi, akunda kutoza kiapo ekuapacho kwa tatizenu. Uyu ni Yahwe mwekumiavya kwe mkono wa uwezo na kuwakomboa kuawa nyumba ya utumwa kuawa mkono wa Farao, mfaume ywa Misri.⁹ Kwaiyo umanye yakuwa Yahwe Mungu ywako- ni Mungu, Mungu mwaminifu mtunza viaga na uaminifu kwa vizazi elfu kwa wada wamkundao na kuyatoza maagizo yakwe,¹⁰ akini awaiha wada wamkimwao kwa vyeni vyao, kuwadagamiza nkanawawe na mbazi kwa yoyose mwesekukunda enda amwiihe kwa cheni chakwe.¹¹ Kwa iyo wenda utoze maangizo, amli na sheia nikuamuuzo ivyeeo ili kwamba uzigosoe.¹² Kana mwenda mtegeeze maagizo aya, kuyatoza na kuyagosoa yenda iwe Yahwe Mungu ywenu enda amitoze hamwe nakiaga au uaminifu ambao kaapa kwa tatizenu.¹³ Enda amikunde, enda amibaliki na kuwaomea, pia enda amibaliki tunda da mii yenu na tunda da alizi yenu nafaka zenu, divai npyahamu,

mavuta yenu, enda aomee mifugo na bunga da mifugo msanga, mwe si ambayo kaapa kwa tatizenu kumyenka.¹⁴ Mwenda mbalikiwe kwemboka wantu watuhu wose; nkahana hawe na mgosi mwekuwa na mwana au mvyeetasa mwenu au mwe mifugo.¹⁵ Yahwe enda awausie matamu yose; nkakuna matamu mabaya ya Misri ambayo mwayamanyayendayaikwe juu yenu, Akini enda ayaike kwa wose wesao kuwakunda nywinywi.¹⁶ Mwendamuyause mabunga ya wantu wose ambayo Yahwe Mungu ywenu amyenke ushindi na zisa denu nkadina diwafie mbazi. Na nkamna mviike miungu yao, kwa kuwa uo wenda uwe mtego kwenu.¹⁷ Kana mwenda mwambe kwe myoyo yenu, Aya mataifa ni mangi kwemboka mimi nenda n'dahe viivihikuwaguusa?¹⁸ Usekuogoha; wenda unikumbuke mwe akii Yahwe ni Mungu ywenu kagoso kwa Farao ni Misri yose?¹⁹ Suuba nkuu ambayo meso yenu yaona, utangio, vihii, mkono wa uweza wekunyoochwao ambao Yahwe Mungu ywenu ekumiavyavo. Yahwe Mungu ywenu enda agosoe kia kia kwa wantu wose ambao mwamuogoha.²⁰ Zaidi ya yose, Yahwe Mungu ywenu enda atume mavu miongoni mwao kiamuo wada wekusigao na wada wekwefisao wenye mbele yenu wadagamizwe mbele ya uweho wenu.²¹ Nkamna mtisikie nao, kwa ajii Yahwe Mungu ywenu yu miongoni mwenu, Mungu mkuu na ywa kutisa.²² Yahwe Mungu ywenu endaayause mataifa mbele zenu npaahoe npaahoe. Nkamna muyavote yose kwa ukati umwe auwanyama wa kwemani wenda wawe wangi hehi yenu.²³ Akini Yahwe Mungu ywenu enda awenke nywinywi ushindi zidi yao ukati mduganaho kwe nkondo, enda awahanganye kwa kiasi kikuu kiamuo wadagamizwa.²⁴ Enda awaike wafaume wao sii ya utawala wenu na mwenda mgosoe zina dao kudagamia kuawa sii ya mbingu. Nkakuna mwenda adahe kugooka mbele yenu, kiamuo muwadagamize.²⁵ Wenda uvyoke vizuu vya kusongoa vya miungu yao- usekutamani madini ya feza au zahabu yagubikayo na kuidoa kwa ajii yenu, kwa sibabu mkagoso, mwenda mhate kwa kuwa ni mbifya kwa Yahwe Mungu ywenu.²⁶ Nkamna muete mbifya yoyose mwe nyumba zenu na kuvoka kuivika. Mwenda mkimwe kabisa na kuihiwa kwa kuwa inegwa kwa ajii ya ubanasi.

Chapter 8

¹ Mwondigwa mayatoze maagiyo yose niwenkayo ivyeo, ili kwamba mdahe kwekaa na kugeneaya na kwengia na kumiiki sii ambayo Yahwe keisa kwa tati zenu.² Mwonda mkumbuke mwe akii zenu sia zose ambazo Yahwe Mungu kawaongoza miaka inu alobaini kwe jangwa ili kwamba apate kuwanyenyekeza, ili kwamba awageeze kumanya ndani ya mioyo yenu nna mbwai, kana mwadaha kuyatoza maagiyo yakwe au nkahana.³ Kawatenda wezizite, na kuwagoso kuwa na saa, na kuwaisa manna, ambayo nkao kuimanya na ambayo tati zetu nkaokumanya. Kagoso ivyo mmanye nki kwa mkate tuu wantu waishi baada ya chochose kuawa.⁴ Nguo zenu nkazo kutatuka wala kugwa, na miundi yenu nkayokumema mda wa miaka alobaini.⁵ Mwonda mfanyanye mwe mioyo yenu kuhusu namna, kana mntu amwadabishao mwanawe, ivyo Yahwe Mungu ywenu awadabisha nanywi.⁶ Mwonda myatoze maagiyo ya Yahwe Mungu ywenu, ili kwamba mdahe kwenda mwe siya zakwe na kuzihishimu.⁷ Kwa kuwa Yahwe Mungu ywenu awaeta mwe sii ntana, sii ya nkongo za mazii, visima na soko, zigazo kwe makoongo na miongoni mwa mwiima,⁸ Sii ya ngano na shayiri, mizabibu, mtini, na komamanga; sii ya mizabibu na asali.⁹ Ni sii ambayo mwandamde mkate bila kupungikiwa na ambaho mwende bila chochose; sii ambayo maiwe yagosolwa kwa chuma, na kuawana na miima mwonda mdahe kufuka shaba.¹⁰ Mwondamde na kweguta, na mwonda mbalikiwe ni Yahwe Mungu ywenu kwa sii ntana ambayo mwekwenkigwayo.¹¹ Muwe makini kwamba mwesekumjaa Yahwe Mungu ywenu, na kwamba msekupuuza maagiyo yakwe, hukumu zakwe, na shaiya zakwe ambazo nkikuamuuzo ivyeo,¹² vinginevyo udaho na kweguta, na ukati wazenga nyumba ntana na kwekaa ndani yao.¹³ Na mtende makini ukati bunga denu na mifugo yenu iongezekaho, na ukati wa heya zenu na zahabu zenu ziongezekaho, na vyose mwenavyo viongezekaho,¹⁴ basi kwamba mioyo yenu iniua kwa ajii ya kumjaa Yahwe Mungu ywenu- mwekuwaeta kuawa sii ya Misri, kuawa mwa nyumba ya utumwa.¹⁵ Msekumjaa yeye mwekuwaongoza kwemboka jangwa kuu na da kutisa, ambako ndani yakwe kuwana nyoka wa moto na kisuse, na kwemboka sii yenye nkiu ambako nkaokuwa na mazii, ambaye yeywe kaeta mazi kuawa kwe haawe da iwe.¹⁶ Ambaye kawaisa kwe jangwa kwa manna ambayo mababu zetu nkaokuimanya, ili kwamba awageeze, kugosowa utana kwenu mwisho-¹⁷ akini mwadaha kugombeka mioyoni mwenu, Nguvu yangu na mkono wangu udahao kupata utajii uo wose.¹⁸ Akini mwondamumkumbuke akiini Yahwe Mungu ywenu, kwa ajii ni yeye awenkae nywinyi nguvu ya kupata utajii ili kwamba adahe kuvoka kiapo chakwe ekuapacho kwa baba zenu, kana yeivyo ivyeo.¹⁹ Yondaiwe kwamba, kana mwonda mumjaa Yahwe Mungu ywenu na kuwaitia miungu mituhu kuvika, na waamba mkenda kinyume zidi yenu ivyeo kwamba mwondamye moto.²⁰ Kana mataifa ambavyo Yahwe aondavyo kugoso kuwakoma mbee yenu, ivyo mwondamfe, kwa ajii nkamokuitegeza sauti ya Yahwe Mungu wenu.

Chapter 9

¹ Tegeeza, Israeli; uhehi na kubua upande wa kaidi wa Yordani ivyeo, kuyaguusa mataifa yenayo mkangafu kuiko nywinywi, na mizi ambayo ni mikuu naho yenayo boma dekuitado uanga,² wantu wekugimbaao naho waleha wanangwa wa Anakimu, mummanyae, na yuda mkuivae wantu wakatamwii, 'N ndai mwendaagooke he wanangwa wa Anak?'³ Savyo umanye ivyeo kua, Yahwe Mungu ywenu ni yeye mui mbele yenu sa moto udao; endaawabanange na kuwadagamiza mbele yenu, savyo mwenda muuswe naho mwendamwazigwe halaka kana Yahwe ekutamwiiavyo henu.⁴ Mwesekutamwii mwe mioyo yenu, Yahwe Mungu ywenu ekubindaho kuwaasa kulawa henu, "kua kwa sibabu ya haki yangu kua Yahwe kanieta mimi kwekaa sii inu; kwa kua iwa ya ubanasi wa mataifa aya kua Yahwe endaawause kulawa

henu. ⁵ Nkio kwa ajii ya uadilifu wenu na unyofu wa mioyo yenu mwendayokwengia mmiiki sii yao, mia ni kwa ajii ya ubanasi wa mataifa aya Mungu awaagiia kuawa aho henu naho kusudi aigosoe kua kwei mbui ekuwenkayo baba zenu, Ibrahimu, Isaka na Yakobo. ⁶ Savyo mmanye kua Yahwe Mungu ywenu nkawenka nywinywi sii inu ntana kumiiki kwa sibabu ya uadiifu wenu kwa kua mu wantu watii. ⁷ Kumbuka naho mwesekujaa mwekumchoncheavyo Yahwe Mungu ywenu kwa mbifya uko jangwani; kulawa siku iyo mwekuibadaho si ya Misri mpaka mkwezaho hantu aha nee muwa waasi zidi ya Yahwe. ⁸ Naho uko Horebu mumsongeeza Yahwe kwa maya, na Yahwe akaifya sana henu na kuwadagamiza. ⁹ Ukati mkuitaho uanga ya muima kuhokea mbao za maiwe, mbao za kiaga cha Yahwe ekugosoacho na nywinywi, Nee nkisigaa kwe muima kwa siku alubaini nkicheeza maa alubaini; waa nchekuda mkate waa kunywa mazi. ¹⁰ Yahwe kanenka mbao mbii za maiwe zekugondwazo kwa chaa chakwe; uanga yakwe kugondwa kia kintu kana du mbui yose yekublikiwayo ni Yahwe henu uanga ya muima kulawa gatigati ya moto siku iyo ya kudugana. ¹¹ Lawiia kwe kineo cha siku izo alubaini ya kua Yahwe kanenka mimi mbao mbii za maiwe, mbao za kiaga. ¹² Yahwe katamwiia nami, 'Enuka, kanyakuita kuawiiia hanu, kwa kua wantu wako, ukawaetao kuawa Misri, wawa ni mafisadi wenye, wakanyakuhituka kuawa kwe sia nekuwaagiiayo. Wegosoea wenye umbo da kwasigwa. ¹³ Kwemboka aho, Yahwe katamwiia nami akagombeka, "Nkiwakaua wantu awa; ni wantu wagau. ¹⁴ Eka mi ukedu, ili kua nidahe kuwadagamiza na kua zina dao kuawa si ya mbingu naho nndaniwagosoe nywinywi taifa de nguvu kuu kuiko wowo." ¹⁵ Kwa iyo nkhituka nyuma na kuseea si ya muima, naho muima nee ukaaaka moto. Mbao mbii za agano ziwa mwe mikono ywangu. ¹⁶ Nkikaua, na kaua, mgosoa zambi zidi ya Yahwe Mungu ywenu. Mkanga kugosoea wenye ndama mhituka kuawa sia mkwenkigwayo ni Yahwe. ¹⁷ Nikazidoo mbao mbii na kuziasa kuawa kwe mikono yangu. Nkazibonda he meso yenu. ¹⁸ Naho nikagona kingaingai he Yahwe kwa siku alubaini naho kio na musu alubaini; waa nchekuda mkate waa kunywa mazi, kwa sibabu zambi zenu zose mwekuwazomkazigosoa, kwa kugosoa ivyo vyekuwavyo ni vichama he meso ya Yahwe, ili kwamba kumchochea yeye kwa maya. ¹⁹ Kwa kua nee nikaogoha mbifya na maya ekuifyayo Yahwe zidi yenu kuwadagamiza. Miya Yahwe kanitegeeza mimi kwa ukati uo naho. ²⁰ Yahwe kawa na maya sana na Aaroni kwa kukunda kumdagamiza; naho nee nikaomba kwa ajii ya Aaroni kwa ukati uouo. ²¹ Nkizidoo zambi zenu, ndama mwekumgosoea, na kumuoka, kumtoa, kumuika ahosi kua mdodo, mpaka ekuwaho kaegea enga vumbi. Ni kadiasa vumbi dakwe he mkondo wekuseeao si kuawa kwe muima. ²² Uko Taberah, Massah, na uko Kibrothi Hattaavah, mumchonchea Yahwe kwe azabu. ²³ Ukati Yahwe ekuwaavyaho kuawa Kadeshi ya Barnea na kutamwiia, 'Hita uanga naho umiiki si nekukwenkayo, aho muasi angiiizo da Yahwe Mungu ywenu, naho nkamokumuamini na kumtegeeza sauti yakwe. ²⁴ Mgoso uasi zidi ya Yahwe kuawa siku ida nekuwamanyaho. ²⁵ Savyo nkigona kingaingai he Yahwe siku zia alubaini kio na musu, kwa sibabu nee kaamba kua endaawadagamize. ²⁶ Nkiombeza kwa Yahwe na kuamba, 'Oh Zumbe Yahwe, wesekuwadagamiza wantu wako, au ulisi wako wekuwaokoao kwa ukuu wako, ukuwalavyaho Misri kwa mkono wako wa udahi. ²⁷ Wetange wandima wenu Ibrahimu, Isaka, na Yakobo; mwesekukaua ukaidi wa wantu awa waa ubanasi wao, zambi zao, ²⁸ ili kua si wekutilavyayo itamwiie, "Kwa sibabu Yahwe nkekudaha kuwaeta kwe si ekuwaahidiayo, na kwa sibabu kaifya, kawaeta chongoi kuwakoma kwe jangwa. ²⁹ Wakee wantu wenu na ulisi wenu, ukuwalavyao kwa nguvu zako nkuu na kwa kukaua mamlaka ywako.

Chapter 10

¹ Mwe ukati uda Yahwe akagombeka kwangu, 'Songoa mbao mbii za maiwe enga zia za bosu, na soo kwangu uku uwanga ya muima na ugosoe sanduku da mbao. ² Nendanigondee mwe mbao mbui ambazo ziwa mwe mbao za bosu ukuzituazo, na wenda uziike mwe sanduku. ³ Basi nikadigosea sanduku da mbao da mkaatusi, na nikasongoa mbao mbii za maiwe kwa zia za bosu, na nikaita uwanga ya muima, nkiwa na mbao mbii mwe mikono yangu. ⁴ Akagondea mwe mbao, enga magondea ya bosu, amli kumi ambazo Yahwe kagombeka nanywinywi, he muima kulawa gatigati ya moto mwe misi ya kongamano, Yahwe aho akanenka mimi. ⁵ Nikahituka na kuseeasi kulawa muimani, na nikaika mbao mwe sanduku nekuwada nkidigosoa, aho zikekaa, enga Yahwe ekuniamuluvyo." ⁶ (Wantu wa Israeli wakatamba kulawa Beerothi ya Bene Jaakan kuita Moserathi. Uko Aaroni akafa, na uko akazikwa Eleazar, mwanawe, akatumika mwe ofisi ya ukuhani kwe nafasi yakwe. ⁷ Kulawia uko wakatamba kuhitia Gudgodah, na kulawa Gudgodah kuhitia Jotbathah, si yenye mikondo ya mazi. ⁸ Mwe ukati uwo Yahwe akasagua kabila da Lawi kwenua sanduku da agano da Yahwe, kugooka mbele ya Yahwe kumtumikia na kubaliki wantu kwa zina dakwe, enga yeivyo ivyeo. ⁹ Kwa iyo Lawi nkawana hantu waa upazi wa zi hamwe na ndugu zao, Yahwe ne upazi wao, enga Yahwe Mungu yenu ekutamwiavyo nae) ¹⁰ "Nikasigaa kwe muima enga ikuavyo maa ya kwanza, msi alubaini na kio alubaini. Yahwe ukati uwo naho akanitegeeza; Yahwe nkekukunda kukudagamiza. ¹¹ Yahwe akagombeka na mimi, "Enuka uite mbele ya wantu uwaongoze mwe ntambo yao wendawengie na kuimiiki si ambayo ncheisa kwa mababa zao kuwenka." ¹² Sasa, Israeli, Yahwe Mungu ywenu akunda mbwai kwenu, Ikesekuwa mmwogohe Yahwe Mungu ywenu, kwendea mwe sia zakwe zose, kumkunda yeye, na kumgimbika Yahwe Mungu yenu mwe myoyo yenu yose na loho zenu zose. ¹³ Kuzitoza amli zakwe, na maangiizo ambayo nawaamulu nwyinywi ivyeo kwa ajii ya utana wenu? ¹⁴ Kauwa kwe Yahwe Mungu ywenu mbingu ni zakwe na mbingu za mbingu, dunia, vyose vyeumo. ¹⁵ Yahwe Ikedu akadoa kutamiwa kwa tatu zenu ili awakunde na akawasagua nywinywi, wazao wao, badii yao, kwemboka kuiko wantu watuhu wowose, enga agosoavyo ivyeo. ¹⁶ Kwa iyo basi watahili govi da mioyo yao, na msekuwa wabishi vituhu. ¹⁷ Kwa kuwa Yahwe Mungu ywenu, ni Mungu wa miungu na Zumbe wa mabwana, Mungu mkuu, mwenye nguvu na atisa amba nkapendelea yeyose naho nkahokea lushwa- ¹⁸ Atekeeza haki kwa yatima na

wajane, na aonyesha ukundiso kwa mgeni kwa kumwenka nkande na mavazi.¹⁹ Kwaiyo basi mkunde mgeni; kwa ajii muwa wageni kulawa si ya Misri.²⁰ Mkamche Yahwe Mungu yenu yeye mkamgimbike, kwakwe. Mkatazane, na kwa zina dakwe mweise.²¹ Yeye nee ntogoo yenu, ni Mungu ywenu, ambae agosoa kwa ajii yenu izo mbui nkuu zitisazo, meso yenu ambayo yaona.²² Tati zenu waita Misri kama wantu sabini; sasa Yahwe Mungu yake kakugosoa wewe kuwa wangi enga ntoondo za mbinguni.

Chapter 11

Kwa iyo mwenda mumkunde Yahwe Mungu ywenu na daima mwenda mtoze maelekez o yakwe, maagizo yakwe shaia zakwe na amli zakwe.² Kumbuka kwamba nkitamwiiia kwa wanao ambao nkawazati kumanya wala kuona muwaho wa Yahwe Mungu wako, ukuu wakwe, mkono wakwe, mkono wa uwezo, mkono wakwe wekunyoochwao,³ Utangio na ugosoi ambao kaugosoa gatigati ya Misri kwa Farao, mfaume Misri, na si yakwe yose.⁴ Wada nkawekuona kia wekugosoa kwa jeshi da Misri, kwa farasi wao au magari yao; namna ekuyogosoavyo mazi ya bahali ya Reeds kuwavivia kwajii ya kutongea, na namna Yahwe ekuwadagamizavyo hata ivyeeo,⁵ Au m'mwai ekugosoavyo kwenu kwe wangwa mpaka mkeza npaamo inu.⁶ Nkawazati kuona n'mbwai Yahwe ekugosoavyo kwa Dathani na Abiramu, wana wa Eliabu mwana wa Reubeni; namna dunia igubua kanwa chakwe na kuwameza, nyumba zao, mahema yao, na kia kintu hai chekuwatongeacho mwa Israeli yose.⁷ Akini meso yenu yaona ndima yose nkuu ya Yahwe ekugosoavyo.⁸ Kwa iyo tozani amli zose ambazo namiamulu ivyeeo, kwamba mdahe kutenda imala, na kwengia na kuimiiki si, ambayo Yahwe waita zaidi kuimiiki;⁹ na kwamba udahe kuomeea misi yako mwesi ambayo Yahwe nkawenka tati zako kuwenka na uzao wao si ijoomokayo mee na woki.¹⁰ Kwakuwa si ambayo wayengia kumiiki, nkiyo kana si ya Misri, ambako mwekuawako mhanda mbeyu na kuzetua mazi kwa miundi yenu, kana bustani ya mitishamba;¹¹ Akini si, ambayo waita kuimiiki ni sii ya miima na mavasi, na kunywa mazi ya fua mbinguni,¹² si ambayo Yahwe Mungu ywenu awajali; meso ya Yahwe Mungu ywenu daima ya uwanga yakwe kuvokea kivoko kiamuo biindiizio da mwaka.¹³ Yendaiawiye kana mwenda mtegeeze kwa bidii amli zangu ambazo nawaamulu ivyeeo kumkunda Yahwe Mungu ywenu, na kumhiazikia kwa moyo yenu yose na loho zenu zose,¹⁴ kwamba nenda nimyenke fua si yenu kwa majila yakwe, fua za bosi na fua za baadae, ili kwamba mdahe kukuba nafaka zenu, mphombe zenu mpyahamu na mavuta yenu.¹⁵ Nenda nimyenke mani mwe minda yenu kwa ajii ya mifugo yenu, na mwenda mde na kweguta.¹⁶ Uwe makini mwenye, ili kwamba moyo wako usekutiiwa na kuhituka na kuvika miungu mituhu na kuyenamia;¹⁷ ili kwamba maya ya Yahwe yasekwaka zidi yenu, na ili kwamba asekuvugaa mbingu, kwamba hasekuwa na fua na si nkaina ibonde matunda, na ili kwamba mwage kinyanyu kuawa si ntana ambayo Yahwe amyenka.¹⁸ Kwaiyo ziike mbui mwe moyo wako na loho; yafunge kana utangio kwe mkono wako, na yatende utepe gatigati ya meso yako.¹⁹ Wenda uyahinye kwa wana na kutamwiiia uwanga yakwe ukati wekaaho mwe nyumba yako, ukati ukenda baabani ukati ugonapo na ukati wenukaho.²⁰ Wenda uyagonde mwe miimo ya nyuzi za nyumba zenu na kwe malango yenu,²¹ kwamba misi yenu na misi ya wana wenu idahe kugenyea mwe si ambayo Yahwe nee keisa kwa baba zenu kuwenka, bola mbingu zi uwanga ya sanga.²² Kana mwendamuyatoze kwa bidii maagizo aya yose ambazo namiamulu nywinywi, ili kwamba myagosoe, mkunde Yahwe Mungu ywenu, enda mwe sia zakwe zose na kutozana naye,²³ basi Yahwe endaawauze mataifa aya yose kuawa mbele yenu na mwenda muyaguuse mataifa makuu na yenayo nguvu kwemboka nywinywi.²⁴ Kia mphaamo ambamo wayo wa miundi wenda wende yendwende wenda uwe wenu; kuawa wangwani kiamuo Lebanoni, kuawa mto Euphratesi, kiamuo mangalibi mwa bahari yenda iwe mhaka wenu.²⁵ Nkakuna muntu mwenda adahe kugooka mbele yenu; Yahwe Mungu ywenu enda aike matu yenu na ugaidi wenu uwanga ya si yose mwendayo uwanga yakwe kana ekugombekavyo na nywinywi.²⁶ Kauwa, naika mbele yenu balaka na laana;²⁷ balaka, kana mkamtegeeza amli za Yahwe ambazo nakuamulu ivyeeo, kuibasa miungu mituhu ambayo nka mzati kuimanya,²⁸ na laana, kana nkamna mtegeeze amli za Yahwe Mungu ywenu, akini mkaieka sia nikuamuluyo ivyeeo kuitasa miungu ambayo nkamzati kuimanya.²⁹ Yenda iwe ukati Yahwe Mungu ywenu awaeta nywinywi mwesi ambayo mwenda kumiiki, kwamba mwenda mwiike balaka uwanga ya mwiiima Gerizimu na laana uwanga mwiiima Ebal.³⁰ Nkawako seja ya kaidi zaidi ya Yordani, mghalibi mwa baabaa, mwe si ya Wakanani wekaao Arabah, uwanga zidi ya Gilgali, nkandai ya mialo ya Moreh?³¹ Kwamana mwenda mduuo seja ya kaidi ya Yordani kwengie kumiiki si ambayo Yahwe mungu ywenu awenka na mwenda mmiiki na kwekaa umo.³² Mwenda mtoze shaia zose na amli niikazo mbele yenu ivyeeo.

Chapter 12

¹ Izi ni amri na sheia ambazo mndamzitoze mwe si ambayo, Yahwe Mungu wa tati yenu, kawenka kumiliki, siku zose ndizo muishi mwe ardhi.² Hakika mndamya banange maeneo yose ambaho mataifa ndiyo mguuse miungu yao wekuabuduyo, kwe miima mirefu, kwe viima, na si ya kia mti wa kijani.³ Na mndamzibonde madhabahu zao za si, mzibanange kwa vipande vipande nguzo zao za maiwe, na kutunga mphembo za Asherahi, mzidumue sanaa za kuchongwa za miungu yao na kuangamiza zina dao chongoi ya eneo ido.⁴ Nkamna mmwabudu Yahwe Mungu ywenu sa ivyo.⁵ Akini kwa eneo ambado Yahwe Mungu wenu andaasague kulawa makabila yenu kuika zina dakwe, aho ne ekaaho na uko mndamuite.⁶ Ni uko ndiko muete sadaka ya kuteketezwa, dhahihu zenu, zaka zenu, na sadaka zivigwazo kwa mikono wenu, sadaka zenu za viapo, sadaka za utayari na uvyazi wa bosi wa mifugo na wanyama.⁷ Ni uko ndiko mde mbele ya Yahwe Mungu ywenu na kufurahi kuhusu kia kintu ambacho muika mkono, nywie na jamaa zenu, ambaho

Yahwe Mungu wenu kamibariki. ⁸ Nkamna mgosoe mbui zose ambazo tazigosoa aha ivyeo, sasa kia yumwe agosoa chochose kia kitana he meso yakwe, kwa kuwa bado nkamzatikuhumuiza, ⁹ kwa urithi ambao Yahwe Mungu wenu kawenka. ¹⁰ Aho ndiho muite ng'ambo ya kaidi ya Yordani na kuishi mwe si ambayo Yahwe Mungu ywenu asababisha nywinywi kuirithi, na wakati awenka pumziko kuawa kwa maadui zenu wamizungukao hehi, ili kusudi muishi kwa usalama, ¹¹ kisha indaiwe eneo ambado Yahwe Mungu wenu andasague kusababisha zina dakwe kuishi, uko mndamuele yose niwaamuruyo; sadaka za kuteketezwa, dhahabu zenu, zaka zenu, sadaka ziavigwazo kwa mikono yenu, na sadaka za saguo denu kwa ajii ya nadhiri ndizo mlavye kwa Yahwe. ¹² Mndamfurahi mbele za Yahwe Mungu wenu-nyie, wana wenu, ninti zenu, wajakazi wa kigosi, wajakazi wa kivyee, na Walawi weumo ndani ya lango denu, kwa sibabu hana sehemu ya urithi miongoni mwenu. ¹³ Uwe makini mwenye kwamba usekulavya sadaka zako za kuteketezwa kia eneo uonado; ¹⁴ akini ni mwe eneo ido ambado Yahwe andawasague miongoni dimwe kati ya makabila yenu ambado dindadiavye sadaka ya kuteketezwa, na uko mndamgosoe kia kintu ndicho ni kuamuru. ¹⁵ Hata ivyo mndamdahe kukoma na kuda wanyama ndani ya malango yenu, kama mkundavyo, kuhokea baraka ya Yahwe Mungu wenu kwa ajii ya yose kawenka, na wantu wesio kuwa wasafi na safi wose wadaha kuda, wanyama kama via mphaa na nkuungu. ¹⁶ Akini mphone msekuda, mndamyetia mwe sanga kama mazi. ¹⁷ Mwadaha msekuda mwe malango kulawa kwe zaka ya nafaka zenu, mvinyo wenu mhya, mavuta yenu, au uvyazi wa bosi wa mifugo au wanyama, na mwadaha msekuda nyama yoyose mlavyayo dhabihu hamwe na viapo vyovyose vyenu mgosavyo, wala sadaka yenu ya utayali, wala sadaka mlavyayo kwa mkono wenu. ¹⁸ Baadala yakwe, mndamde mbele ya Yahwe Mungu ywenu mwe eneo ambado Yahwe Mungu andaasague nyie, mwana yenu, binti yenu, mjakazi wa kigosi, mjakazi wa kivyee, na Mlawi mwe he malango yenu, mndamfurahi mbele ya Yahwe Mungu wenu kuhusu kia kintu ambacho mkono wenu uikwa. ¹⁹ Muwe makini ni wenye ili kwamba msekumbada Mlawi maadamu mwaishi kwe si yenu. ²⁰ Wakati Yahwe Mungu wenu apanua mihaka yenu, kama ekuahidivyo, na kusema, "Nindanide nyama kwa sibabu ya tamaa zenu mwada nyama, mwadaha kuda nyama kama tamaa za roho zenu. ²¹ Kama eneo ambado Yahwe Mungu wenu kasagua kuika zina dakwe dihae kuawa kwenu, basi mndamkomwe baadhi ya mifugo yenu na wanyama wenu ambao Yahwe kawenka, kama nekuwaamuruyo: ²² Ivyo mwadaha kuda mwe malango yenu, kama tamaa za roho zenu. Kama mphaa na nkuungu waigwa ivyo mndamde safi na wasao kuwa safi. ²³ Akini muiwe na uhakika nkamtumia mphone, kwa kuwa mphone ni uhai, nkamnamde uhai hamwe na nyama. ²⁴ Nkamnamde, mndamyetie chongoi mwe si kama mazi. ²⁵ Nkamnamde, ili kwamba idahe kuwa vyedi kwenu, na wana wenu baada yenu, wakati mwigosoa kia ambacho ni sahihi he meso ya Yahwe. ²⁶ Akini mbui ambazo ni za Yahwe ambazo mnazo na sadaka za viapo vyenu-mndamdoe izi na kuita nazo kwe eneo ndido disagulwe ni Yahwe. ²⁷ Aha mndamlavye sadaka ya kuteketezwa, nyama na mphone, kwe madhabahu ya Yahwe Mungu wenu, na mndamde nyama. ²⁸ Mchunguze na mtegeeze aya maneno yose ambayo na waamuru, ili iwe vyedi kwenu na wana wenu baada yenu milele, wakati mwigosoa kia chedi na sawa he meso ya Yahwe Mungu wenu. ²⁹ Wakati Yahwe Mungu wenu apunguza mataifa kulawa kwenu mwengia kuwaguusa, na kuwaguusa na kuishi mwe si yao, ³⁰ muwe makini wenye ili kwamba msekunaswa kwa kuwatongea, baada ya kuangamizwa kulawa kwenu kunaswa mwe kuchunguza miungu yao, mwe kuuza, kwa namna gani aya mataifa yaabudu miungu yao? Nndanigosoe ivyo ivyo. ³¹ Nkunaavigosoe ivyo mwe kumheshimu Yahwe Mungu wako, kwa kuwa kia kintu ambacho ni chukizo kwa Yahwe, mbui ambazo azichukia wayagosoa aya na miungu yao, hata mwateketeza vijana wao na binti zao mwe moto kwa ajii ya miungu yao. ³² Chochose nakuumuru, chunguza. Usekuongeza juu yakwe au kupunguza.

Chapter 13

¹ Ati kati ya nywinywi enuka nabii na muota sozi, ² na ati awenka ishala au maajabu na ati ishala au maajabu yaawiia enga ekutamwiavyo kwenu na kwamba, "Hebu tiitongee miungu mituhu ambayo nkatiimanya na tiabudu. ³ Usekutegeeze mbui za mtalii uyo kwa uyo muota sozi kwa ajii Yahwe Mungu wako akugeeze kumanya ati wampenda Yahwe Mungu wako kwa moyo wako wose na roho yako yose. ⁴ Mndamwende baada ya Yahwe Mungu ywenu, mumheshimu, mzitoze amla zakwe na muitii sauti yakwe, na mndammuabudu na kutozana nae. ⁵ Mtalii uyo au muota sozi andaakomwe kwa ajii katamwiia uasi kuhusu Yahwe Mungu ywenu, ambaye kawaeta kuawa si ya Misri, na mwekuwakomboa kuawa nyumba ya utumwa. Kwa iyo mtalii ondeza kuwauka kwe sia ambayo Yahwe Mungu ywenu kawaamulu kwenda. Kwa iyo ekahee na ubanasi kuawa kwenu. ⁶ Tambe kwamba mndugu ywako, mwana mamiako au mwanao au mwanao wa kivyee au mvyee we hehi nae, au mbuyao ambaye enga roho yako kukushawishi kwa sii na kwamba, "Eka tite tikaabudu miungu mituhu nkatimanya, wala wewe wale mababa zako- ⁷ Miungu yoyose ya wantu ambayo iwazunguka hehi na nywinywi au hae kuawa mwisho wa dunia kuita mwisho mtuhu wa dunia. ⁸ Usekuzumia au kumtegeeze. Wala meso yako yasekuona mbazi wala nkuneike akiba au kumfisa. ⁹ Badii yakwe ndaumweke hakika; mkono wako ndauwe wa kwanza kumkoma na baadae mkono wa wantu wose. ¹⁰ Mndamuhondehonde mpaka afe kwa maiwe kwa ajii kageeze kuwauka kuawa kwa Yahwe Mungu ywenu, ambaye kawaavya kuawa si ya Misri, chongoi ya nyumba ya utumwa. ¹¹ Israeli yose ndaisikie na kuogoha nkainaiendele kugosoa aina yoyose ya ubanasi kuhusu nywinywi. ¹² Ati ndausikie yoyose agombeka kuhusu mzi wenu umve kwamba Yahwe Mungu ywenu awenka nafasi ya kuishi nae. ¹³ Baazi ya wezweenu wabanasi wawaeka miongoni mwenu na kuwabada kwa hae wenyezi wa mizi yao na kwamba, "Eka tete na kuabudu miungu mituhu ambayo nkamzati kuimanya. ¹⁴ Basi undaichunguze uthibitisho, kugosoa utafiti na kuipeleleza kwa kina. Wakati ukagundua kuwa ni kwei na nkakuna shaka kwamba chukizo ido digosoka

miongoni mwenu ukabinda ndandoe hatua.¹⁵ Undawahanganie hakika wenyezi wa mzi uo kwa paange kei. Undaudagamize kabisa na wantu wose weumo, hamwe na mifugo yakwe hamwe na ukai wa paange.¹⁶ Undaukusanye nyara zose kuawa gatigati mwa mitaa yakwe na wuo ke mzi hamwe na nyara zakwe zose - kwa ajii ya Yahwe Mungu ywako. Mzi undauwe na msungu wa ubanasi kae na kae; nkaupaswa kuzengwa vituhu.¹⁷ Nkakuna hata kimwe kati ya vintu ivyo vyekukwavyo wakfu kwa ajii ya kudagamizwa vyapaswa kuganda mwe mkono wako. Inu yapaswa kuwa maso ili kwamba Yahwe andaahituke kuawa kwe ukai wa mbiyfa yakwe kumuonyesha rehema, kuwa na mbazi kwako, na kukutenda wewe uongezeke kwe idadi engu ekuapavyo kwa tatizako.¹⁸ Andaagosoe ivi kwa via wategeeza sauti ya Yahwe Mungu ywako, kuzitoza amri zakwe ambazo nakuamulu ivyeo kugosoa kia cheicho sahihi mbele ya meso ya Yahwe Mungu ywako.

Chapter 14

¹ Nywinywi ni wantu wa Yahwe Mungu wenu. Mwese kwesenga wenye, wala kumoga sehemu za vyeni vyenu kwa ajii ya watakufa.² Kwa kuwa mu taifa dekuikwado wakfu kwa Yahwe Mungu ywenu, na Yahwe kawasagua kuwa wantu kwa ajii ya ulisi wakwe, zaidi kuliko wantu wose we dunia.³ Nkampaswa kunda kintu chochose ambacho ni chukizo.⁴ Awa ni wanyama ambao mwadaha kuwada: ng'ombe, ngoto, mbuzi,⁵ kulungu, mphaa, nkuungu wakigosi, mbuzi wa porini, mphaa mweupe na pofu na ngoto wa mwiimani.⁶ Mwadaha kunda wanyama woowse ambao nkawatozao zigawanyika, ambaye ana nkato zekugawanyikazo maa mbii na mtafuna uku akacheua.⁷ Hata ivyo nkampaswa kunda baadhi ya wanyama ambao watafuna macheuo yao au ambao wana nkato zekugawanyikazo maa mbii: ngamia, sungura, pomono, kwa kuwa watafuna macheuo yao miya nkato zao nkazekugawanyika, ni najisi kwenu.⁸ Nguuwe ni najisi kwenu pia mana kagawanyika nkato miya nkayafuna na kucheua, ni najisi kwenu. Mwese kunda nyama ya nguue na mwese kudonta mizoga yao.⁹ Aya ya mwe mazi mwadaha kunda, chochose chenye mapezi na magamba;¹⁰ miya chochose chesachokuwa na mapezi na magamba mwese kunda, ni najisi kwenu.¹¹ Wadege wose watana mwadaha kunda.¹² Miya awa ni wadege ambao nkampaswa kuwada: tai, tumbusi, kipungu,¹³ mwewe mwenkundu na mweusi, aina yoyose ya kimphanga.¹⁴ Nkampaswa kunda aina yoyose ya kunguu,¹⁵ na mbuzi na kimphanga wa kiyu, Lanes wadege wa baharini, aina yoyose ya kimphanga,¹⁶ kungwi mdodo, kungwi mkuu na kungwi mweupe,¹⁷ Mwari, nyama a tai mwekufae, mnandio.¹⁸ Nkampaswa kunda koongo, aina yoyose ya kongoti, hudihudi na nundu.¹⁹ Wose wenye mabawa; vintu vya utando ni najisi kwenu; nkavipaswa kuigwa.²⁰ Mwadaha kunda vintu vyose vipuukavyo.²¹ Nkampaswa kunda chochose che kufacho kibudu, mwadaha kumwenka mgeni ambaye yu kwe mzi wenu, kwamba adaha kunda au mwadaha kumtagia mgeni. Kwa kuwa mu taifa dekuikwado wakfu kwa ajii ya Yahwe Mungu ywenu. Nkampaswa kuchemsha mbuzi mteke mwe mee ya mami yakwe.²² Hakika mwakundigwa kuavya sadaka ya fungu da kumi da mavuno ya mbeyu zenu zose, zilawazo kwe minda yenu kia mwaka.²³ Mwapaswa kwe minda yenu kia mwaka. Mwapaswa kunda mbee ya Yahwe Mungu ywenu, kwe sehemu ambayo onda awasagwiye kama hantu hatakatifu hakwe, fungu da kumi da nafaka zenu, za mvinyo mhya, na mavuta yenu, na mvuyagwa wa bosi wa mifugo yenu kwamba mwadaha kwefundisha siku zose kumheshimu Yahwe Mungu wenu.²⁴ Ati ntambo ni ndefu kwenu na kwamba nkamdaha kuyenua kwakuwa sehemu ekusaguho Yahwe Mungu wenu kuwa hatakatifu hakwe ni hae, basi wakati Yahwe Mungu endaho awabaiki,²⁵ Monda mbadiishe sadaka kuwa hea. Fungani hea mwe mikono na hitani uko kwe eneo ambado Yahwe Mungu wenu onda asague.²⁶ Uko monda mtumie hea kwa chochose mwendacho mkunde kwa ng'ombe au ngoto au kwa mvinyo, au kwa kinywaji imaa au chochose mwendacho mtamani, monda mde aho mbee ya Yahwe Mungu wenu, naho monda mfurahi nywinywi na nyumba zenu.²⁷ Mlawi ambaye yu hehi na nyumba zenu mwese kumjaa mana nkana sehemu wala urithi wa hamwe na nywinywi.²⁸ Mwisho wa kiya myaka mitatu monda muavye mafungu yose ya kumi ya mazao kwa mwaka uwo uwo na monda mhifadhi mwe nyumba zenu;²⁹ na Mlawi, kwa kuwa nkana sehemu ya urithi hamwe naywi, na mgeni, na yatima na wajane mwe nyumba zenu wonda weze wade na kuridhika. Gosoa ivyo kwa Yahwe Mungu wenu adahe kuwabaiki mwe ndima za mikono yenu mgosoazo

Chapter 15

¹ Kia kiheo cha kia miaka saba, mwapaswa kufuta madeni.² Inu ni tabia ya ukombozi. Kia mwekukopesha jirani yakwe, nkanaadai kuawa kwa jirani yakwe au nduguye kwa sababu ufutwaji wa madeni ya Yahwe utangazwa.³ Kuawa kwa mgeni mwadaha kudai; ila ka chochose chenu chenacho na nduguyo mwapaswa mkiavye.⁴ Hata ivyo, hesekuwa na masikini gatigati yenu (kwa kuwa Yahwe kwa hakika andaawabariki mwesii ambayo amyenka kama ulisi kutawala)⁵ kama muikedu mwetegeeza kwa bidii sauti ya Yahwe Mungu yenu, kuzitoza amri zose ambazo awaamuru ivieo.⁶ Kwa kuwa Yahwe Mungu ywenu andaawabariki, kama ekuwaahidivyo; mndamkopeshe mataifa mengi, lakini nkamnamuazime; mndamuongoze uwanga ya mataifa mengi, lakini nkayanayawaongoze nyinyi.⁷ Kama kuna mntu masikini gatigati yenu, yumwe mwendugu zenu, ndani ya malango yenu yoyose kwesii yenu ambayo Yahwe Mungu ywenu apaswa, msekugosoa migumu mioyo yenu wala kufumba mkono wenu kuawa kwa ndugu yenu,⁸ Ila mwapaswa hakika kuvugua mkono wenu kwakwe na hakika yeye vya kutosha hitaji dakwe.⁹ Mwe makini kutokuwa na wazo baya au potofu mwe moyo wenu, kusema, "Mwaka wa saba, mwaka wa ukombozi uhehi, ili kwamba msekua wachoyo kuhusu ndugu zenu masikini na nkumwenka chochose; adaha kumwia Yahwe kuhusu nyinyi, naindaiwe dhambi yenu."¹⁰ Mwapaswa kwa hakika mmwenke, na moyo yenu nkaupaswa kunungunika wakati mkamwenka, kwa sababu kuvuziwa

kwa Yahwe uyu Mungu wenu andaawabari mwe ndima zenu zose na katika chochose mwaika mkono wenu.¹¹ Kwa kuwa masikini kamwe nkanaahee kwekaa mwesii, kwa hiyo nakuamuru wewe na kugombeka, "Wapaswa kwa hakika ugubue mkono wako kwa nduguyo kwa mhitaji wako, na masikini wako mwesii yako."¹² Kama nduguyo, ni mwebrania wa kigosi au mwebrania wa kivyee, katagwa kwako na akugoswea ndima kwa miaka saba, basi mwe mwaka wa saba wapaswa umwekee aite awe huru.¹³ Wendahoumbade aite awe huru, wesekumbada aite mkono webue.¹⁴ Wapaswa kwa ukarimu uavye, kwakwe kwe mifugu yako, kuawa pura yemwesii, na ntui yako ya mvinyo. Inga Yahwe Mungu yako ekukubarikivyo, wapaswa umwenke yeye.¹⁵ Wapaswa ukumbuke kwamba neekuwa mtumwa mwesii ya Misri, na kwamba Yahwe Mungu yako kakukombo; kwa iyo nakuamuru ivieo kugosoa ivi.¹⁶ Indaiwe kwamba kama andaseme kwako, "Nkinaniite hae yako; kwa sababu akupenda na nyumba yako, na kwa sababu ni mtana kwako,"¹⁷ basi wapaswa kudoa uma na msukumo kwembokea gutwi dakwe kwe muango, na andaawe mtumwa wako milele. Na pia kwa mtumwa wako wa kivyee undaugosoe viafia.¹⁸ Isekuonekana kuwa nivigumu kwako kumuekea aite awe huru, kwa sababu kakutumikia kwa miaka sita na kakwenka maambii udhamani wa mntu mwekuajiriwa. Yahwe Mungu yako andaakubari katika yose uyagosoayo.¹⁹ Wavyaigwa wose wa kigosi katika wanyama na mifugu yako wapaswa uwatenge kwa Yahwe Mungu yako. Nkauna ugosoe ndima na uvyazi wa bosi wa wanyama wako wala kummoga uvyazi wa bosi wa mifugu wako.²⁰ Yakupasa ude uvyazi wa bosi mbele ya Yahwe Mungu yako kia mwaka mwe eneo ambado Yahwe andaasague, wewe na nyumba yako.²¹ Kama inakasoo yoyose- kwa mfano, kama ni kilema au nkaona, au ana kasoro yoyose- nkupaswa kumuavya dhabihu kwa Yahwe Mungu yako.²² Unda umde mwe malango yako; mntu ambae nkana najisi na mwenajisi ni sawa wadaha kuda, kama neukadaa mpaa au nkuungu.²³ Ikedu nkupaswa kunywa mpome yakwe; wapaswa uyetie mpome yakwe uwanga ya asii kama mazi.

Chapter 16

¹ Kauwa mwezi wa Abibu na utoze pasaka ya Yahwe Mungu ywako, kwa kuwa mwe mwezi wa Abibu Yahwe Mungu ywako nee kakueta kuawa Misri na kio.² Wendaumuwavie zabihu ya pasaka Yahwe Mungu ywako na mifugu kumwe na wanyama hantu ambaho Yahwe endaahasague inga hatakatifu hakwe.³ Nkunaude mkate wa chachu hamwe nayo, misi mpungati wendaude mkate wesio na chachu, mkate wa suuba; kwa kuwa nee muawa mwe sii ya Misri kwa kinyanyi. Gosoa aya mwe misi yako yose ya maisha yako ii udahe kukumbuka mwe akii musii mwekuawao sii ya Misri.⁴ Nkakuna chachu ikundwayo kuonekana kwa wekumwe mwe mihaka yenu mwe misi mpungati; wala nyama yeyose mlavyayo zabihu guoni kwa musii wa bosi ibaki mpaka keo.⁵ Mwesekuavya zabihu ya pasaka mwe malango yenu ya nyumbani ambayo Yahwe Mungu ywenu awenka.⁶ Badaa yakwe lavya zabihu hantu ambaho Yahwe Mungu wenu enda asague inga hatakatifu hakwe. Aho mwendamuavye zabihu ya pasaka guoni mwe zua dikadidimia. Kwa mwe uwo mwaka muawa Misri.⁷ Mwendamkundwe kuyoka na kuida kwe hantu ambaho Yahwe Munguywenu endaasague; mwe keo mwendamuhituke na kuita kwe mahema yenu.⁸ Kwa misi mtandatu mwendamde mkate wesiokuumuka, mwe musii wa mpungati kwendakuwe na kongamakini kwa ajii ya Yahwe Mungu ywenu; mwe uwo musii nkamunamgosoe ndima.⁹ Mwendamtaazie wiki mpungati kwa ajii yenu; tangu mwekuvokaho kuika uhamba mwe nafaka yekugookao mwenda mwodwe kuvoka kutaazia wiki mpungati.¹⁰ Mwendamkundwe kutoza siku wiki za nyemi ya Yahwe Mungu ywenu hamwe na msango wa sadaka ya utayari kuawa mkono wako ambao wendaauavye, kuigana na Yahwe ekubaikivyo.¹¹ Wendaauwe na kinyemi mwe meso ya Yahwe Mungu ywako- we wenye, mwao ywa kigosi, manao ywa kivyee, mndima ywako ywa kigosi, mndima ywako ywa kivyee, Mlawi mwe malango yako na mgeni, mwekufiwa ni wavyazi wakwe na mwekufiwa ni muume, miongoni mwenu, mwe mbui ambayo Yahwe Mungu ywako endaasague kwa ajii ya hatakatifu hakwe.¹² Wenda ukumbuke mwe akii yako kuwa nee kuwa mtumwa Misri; wenda ukundigwe kukaua na kuzitoza amri izi.¹³ Wakundigwa kutoza nyemi za vizumba kwa misi mpungati baada ya kuwa mkunga maozoo kuawe mwe sakafu ya mapua na kuawe kwe ntui yako ya divai.¹⁴ Wenda uwe na kinyemi we kinyemi wee mwenye, mwao ywa kigosi, mwanao ywa kivyee, mndima ywako ywa kigosi, mndima ywake ywa kivyee na mgeni, na mwekufiwa ni wavyazi wake; na mwekufiwa ni muume we mwe malango yako.¹⁵ Kwa misi mpungati wakundigwa kukaua nyemi za Yahwe Mungu ywako hantu ambaho Yahwe endaasague, kwa sababu Yahwe Mungu ywako endaakubai mwe maozoo yako yose, ya ndima ya mikono yako yose yose, ya ndima ya mikono yako yose, na wakundigwa kuwa na kinyemi kabisa.¹⁶ Maa ntatu kwa mwaka wagosi wako wose wakundigwa kuonekana mbee za Yahwe Mungu ywako mwe hantu ambaho endaasague; mwe kinyemi cha mkati wesiokuumulwa; mwe kinyemi cha wiki, na kinyemi cha vizumba, na nkawanawaonekane mbee za Yahwe mikono ye bue;¹⁷ badaa yakwe kia muntu endaalavye inga adahavyo, kuwa mwendammany baaka kuwa Yahwe Mungu ywako kakwenkha.¹⁸ Wakundigwa kutenda wavunizi na maakida mwe malango yako ambayo Yahwe Mungu ywako akwenka; wenda wadoigwe kuawa kia kabia; na wenda wahe wantu kwa hukumu ya haki.¹⁹ Nkukundigwa kuiusa haki kwa nguvu; nkunkundigwa kuonesha upendeleo wala kuhokea magahamu kwa kuwa magahamu yagea utuntu wa meso ya viugo no kuhotoa mbui ya haki.²⁰ Wakundigwa kutongea yahakidu ii uwe meso na kulisi sii ambaye Yahwe Mungu ywako akwenkha.²¹ Nkhundigwa kwegosowe Asherahi, aina yeyose ya mti, nkhandai mazabahu ya Yahwe Mungu ywako ambayo wenda wegosowe.²² Wala wese kwegosowe iwe takatifu da nguzo, ambado Yahwe Mungu ywako akimwa.

Chapter 17

¹ Nkaipaswa kumlavia zabihu Yahwe Mungu wako ng'ombe au ng'oto mwekuvia au kintu chochose chesachokutama, kwa kuwa iyo yondaimuifye Yahwe Mungu wako. ² Kama konda kupatikane miongoni mwenu ndani ya malango ya mzi wowose ambao Yahwe Mungu wenu kawenka, mgosi yeyose au mvyee ambaye agosoa mabaya mbele ya Yahwe Mungu wenu kubananga agano dakwe - ³ yeyose ambaye kaita kuivikia miungu mituhu na kuisujudia waa zua, mwezi, au mwe jeshi da mbinguni- nkakuna chochose nekuamuricho, ⁴ na kama ukaambiwa kuhusu iki au kama una mifugo basi yapaswa kugosoa uchunguzi kwa makini kama ni kwei una uhakika kwamba chukizo kama ido dagosolwa Israeli- ⁵ Basi ondaumuete uyo mgosi au mvyee mwekugosoa uwo ubaya kwe malango ya mzi, kwamba mgosi au mvyee na umhonde uyo mntu mpaka atendwe mzimu. ⁶ Kwa miomo ya wantu waidi au mashahidi watatu, yuda mwendaapaswe kukomwa, mia kwa shahidii yumwe du nkana akomwe. ⁷ Mkono wa mashahidi wapaswa kuwa wa bosi kukomwa na mndamuuse uovu miongoni mwenu. ⁸ Kama mbui iawia ambayo kwenu kugosoa uamuzi au mbui ya kukoma au kifo cha ajai, haki ya mntu yumwe na haki ya mntu mtuhu au swali da aina ya kuzulu kugosoka au aina ntuhu ya jambo- mbui za utata ndani ya malango yenu, basi ondaupaswe kuita kwe eneo ambado Yahwe Mungu wako ondaasague kama hatakatifu hakwe. ⁹ Ondaupaswe kuita kwa kuhani unyazi wa Lawi na kwa waahi watumikao kwa wakati uo; mndamuondeze ushauili wao na wondawawenke ninyi maahiyo. ¹⁰ Ondaupaswe kutongea shaia wekwenkigwayo, kwe eneo Yahwe ekusaguaho kama hatakatifu hakwe. Mndamuwe makini kugosoa kia kintu ambacho mwelekezwa kugosoa. ¹¹ Tongea shaia wekuhinywayo na kugosoa kulingana na waahi wekumyenkavyo. Msekuhituka kulawa kwe kia mwekwambiwocho kwa kuume na kumoso. ¹² Yeyose mgosoa kwa kibui kwa kutokumtegeeza kuhani mgooka kutumika mbele ya Yahwe Mungu wakom au kwa kutokumtegeeza muahi uyo mntu onda atendendwe mzimu; na mndamumuike hae na ubaya kulawa Israeli. ¹³ Wantu wose wapaswa kusikia na kuogoha, na kutokugosoa kwa kibui. ¹⁴ Mwekwezaho kwe sii ambayo Yahwe Mungu kawenka, na wakati wa kumiliki na kuvoka ndani yakwe na halafu wagombeka, 'Ndaneikie ufaume uwanga yangu, kama mataifa yose yekunizunguukayo mimi,' ¹⁵ basi yapaswa kwa uhakika kweikia mfaume uwanga yako, mntu yeyose ambaye Yahwe endayeamsague. Miongoni mwa ndugu zenu. Nkupaswa kuika mgeni ambaye nkio ndugu yenu. ¹⁶ Mia nkupaswa kuzidisha faasi kwa ajii yakwe waa kusababisha wantu kuuya nyuma Misri ili kwamba wadahe kuzidisha faasi, kwa kuwa Yahwe kuvokea sasa usekuuya kwa sia iyo vituhu. ¹⁷ Na nkawapaswa kuongeza wakwe, kwa ajii yakwe ili kwamba moyo wakwe usekuhituka kulawa kwa Yahwe; waa nkapaswa sana kuzidisha kwa ajii yakwe feza au zahabu. ¹⁸ Wakati ekaaho kwe kiti chakwe cha enzi cha ufaume wakwe apaswa kugonda kwe kitabu kwa ajii yakwe, nakala ya shaia ii. Kulawa kwe shalia ambayo iuko mbele ya makuhani ambao ni Walawi. ¹⁹ Kitabu chapaswa kuwa na yeye na apaswa kukisoma kwa misi yakwe yose, ili kwamba ehinye kumheshimu Yahwe Mungu wako, ili kwamba atoze mbui yose ya shalia inu na amlu kuzitoza. ²⁰ Apaswa kugosoa ivi ili kwamba moyo wakwe wenulwe zaidi ya nduguze, na ili kwamba asekuhituka hae na amlu kwa kuume au kwa kumoso kwa kusudi adahe kuzidisha misi yakwe mwe ufaume wakwe yeye na wanawe, miongoni kwa Israel.

Chapter 18

¹ Makuhani ambao ni Walawi, na makabila yose ya Lawi, nkayekua na mgao wa upazi hamwe na Israeli; wapaswa kuda zabihu ya Yahwe yekugosolwayo kwa moto enga upazi wao. ² Nkana wana wawe na npazi mwe ndugu zao; Yahwe nee upazi wao, enga wekugombekavyo. ³ Inu ni kwa ajii ya makuhani kuawa mwe wantu wada waavyao zabihu ati onda awe ng'ombe ema ngoto: wapaswa kuavya wega kwa kuhani, mafunda maidi na sehemu za ndani. ⁴ Mazao ya bosi ya nafaka zao mvinyo wako mhya, mavuta na mazoya ya bosi ya ngoto zako wapaswa umwenke. ⁵ Kwa via Yahwe Mungu ywako kamsagua kuawa mwe makabila yose yonda yagooke kutumika kutumika kwa zina da Yahwe, yeye na wanawe milele. ⁶ Kama Mlawi onda aawe mwe mizi yenu chongoi ya Israeli yose kuawe ekaaho na tamaa ya moyo wakwe wose kweza Yahwe anda asague, ⁷ apaswa kutumika kwa zina da Yahwe Mungu ywake enga nduguze wose wa Walawi wagosoa, wagookao mbele ya Yahwe. ⁸ Wapaswa wawe na mgao sawa wa kuda badala ya kia chezacho kuawa na biashaa ya upazi wa familia yakwe. ⁹ Aho ndiho mweze mwe si ambayo Yahwe Mungu ywenu kamyenka, yamipasa mwefundishe kukaua mbifya za mataifa. ¹⁰ Hase kuwa na yoyose kati yenu mmuikao mwanawe ywa kigosi ema ywa kivyee kwe moto yeyose mtumia uganga ema kuotea ema usawi, msawi yeyose, ¹¹ yeyose mtamua na wantu ema yeyose mtamua na loho. ¹² Kwa yeyose mgosoa mbui izi ni mbifya kwa Yahwe; ni kwa ajii ya mbifya izo ambazo Yahwe Mungu ywenu amiusa mbele yenu. ¹³ Mwapaswa kua wakamiifu mbele ya Yahwe Mungu ywenu. ¹⁴ Kwa mataifa yada mwendayo myaguuse, tegeeze zani wada wagosoa usawi na uganga mia nywinywi, Yahwe Mungu ywenu kamiemeza kugosoa ivyo. ¹⁵ Yahwe Mungu ywenu onda enue nabii kuawa kwenu yumwe wa ndugu zenu, enga mimi napaswa kumtegeeza. ¹⁶ Iki nee nekuuzacho kuawa kwa Yahwe Mungu ywenu uko Horebu mwe msi wa mkuntano, akamba, "Eka tise kutegeeza vituhu muiyo wa Yahwe Mungu ywetu waa kuona moto mkuu vituhu waa tutakufa." ¹⁷ Yahwe akanamba, "Kia wekwambacho ni chedi. ¹⁸ Nnda ni mwenue nabii kwa ajii yao kuawa mwe ndugu zao, enga wewe. Nonda nigeze mbui zangu mwe miomo yakwe na onda atamui nao yose nekumwamuyoy. ¹⁹ Kama kunda kuwe na yeyose mwese kutegeeza mbui zangu agombekazo kwa zina dangu nonda nizikunde kwakwe. ²⁰ Menga kuna nabii mtamua mbui yangu kwa kibui kwa zina dangu, mbui ambayo nkizati kumwamuu kugombeka, ema mtamua miungu watuhu kwa zina dangu uyo nabii ondaafe. ²¹ Ivi nee upasavyo kugombeka mwe myoyo yenu: "Tonda tingamue viiwi saamu ambazo Yahwe nkazati kuzigombeka? ²² Monda mngamue saamu za Yahwe hada nabii agombekaho kwa zina na Uahwe. Mia bila ya ivyo basi icho ni kia ambacho Yahwe nkazati

kukitamua mia nabii kagombeka kwa kibui na nkapaswa kumuogoha.

Chapter 19

¹ Ukati Yahwe Mungu ywenu ayahangusia hae mataifa yada ambayo Yahwe Mungu awenka sii yao, na ukati mweza kwao na kwekaa kwe mizi yao na nyumba, ² mwapasigwa kusagwa mizi mitatu kwa ajii yenu gatigati mwa sii yenu ambayo Yahwe Mungu awenka kumiliki. ³ Mpaswa kuzenga baabaa na kupanga mihaka ya sii yenu maeneo matatu sii ambayo Yahwe Mungu ywenu kaigoso kuimiliki, ili hambu kia yumwe akomae muntu mtuhu apate kuguukia aho. ⁴ Inu ni shalia kwa ajii ya muntu akomae mtuhu na aguukiae uko kwekaa, yeyoso akomae mwehehi yakwe kisi kumanya na aho basi nkekumchukia- ⁵ inga ukati muntu engiaho he mzihamwe na mwehehi yakwe kusenga nkuni na mkono wakwe usanga mti uhosi kwa shoka, na mutwi uteeza kuawa kwe mhini na kumtoa mwehehi yakwe mpaka akafa, basi muntu uyo apaswa kuguukia mwe umwe ya mizi inu na kwekaa. ⁶ Hambuze npome ya muihiza kisasi yamtongea yeye mwekuavya ugima na kwa hasila nkai amwemboka kwa sibabu iwa ntambo ndefu. Naho amtoa na kumkoma pasikuwa muntu uyo nkekustahili ufe; na hata nkekustahili azabu ya ufe kwa sibabu nkekukimwa ni mwehehi yakwe kabla ya idi nkadizati kulawia. ⁷ Basi isasa nakuamuu kusagua mizi mitatu kwa ajii yako. ⁸ Inga Yahwe Mungu ywenu atamia mihaka yenu inga ekweisavyo kwa mababa zenu kugosoa na kuwenka sii yose ambayo kaahidi kuwenka mababa zenu; ⁹ inga mwendamzitoze amli izi zose na kuzigoso ambazo nkikuamuu ivieo amli za kumkunda Yahwe Mungu ywenu naho kaena kae kwenda mwe sia zakwe, basi mwapaswa kwongeza zaidi mizi mitatu kisikuwa ida mitatu. ¹⁰ Gosoa ivi ili kwamba, npome yesayo hatia yesekwetika gatigati ya sii ambayo Yahwe Mungu ywenu awenka ili hasekuwa na hatia ya npome kwenu. ¹¹ Hambu inga yoyose amchukia mwehehi yakwe uongo wamsubii, uinuka dhidi yake, na majeraha ya kufa kwake ili kwamba anakufa, na kama basi anakimbia katika moja ya miji hii- ¹² basi wazee wa mzi wakwe wapasisigwa kumlavya na kumvuza kuawa uko na kumkabizi kwa nduguye mhusika, ili amkome. ¹³ Ziso dako nkadipaswa kumuonea mbazi, badii yake wapaswa kuusa hatia ye npome kuawa Israeli ili kwamba iwe vitana kwako. ¹⁴ Nkupaswa kuusa laama ya mwehehi yako ambayo iikwa mwe eneo mda mufu mwe ulisi wako ambao wenda ulisi kwe sii ambayo Yahwe Mungu ywako kakwenka kumiliki. ¹⁵ Shahidi yoyose yumwe nkapaswa kwenuka zidi ya muntu kwa ajii ya uovu wowose, au kwa ajii ya zambi yoyose kwe mbui yoyose ambayo kagoso zambi kwe kanwa cha mashahidi waidi, au kwa kanwa cha mashahidi walatu kwakundigwa mbui yoyose isibitishwe. ¹⁶ Inga ushuhuda wa muntu mwese haki enua zidi ya muntu yoyose kushuhudia zidi yakwe kwe mbui mbaya. ¹⁷ Basi wantu wose waidi, yumwe kati ya yuda utata uaho, apaswa kugooka mbele ya Yahwe, mbele ya makuhani na waahi ambao watumika siku iyo. ¹⁸ Waahi wakundwa kuchunguza kwa uangalifu; kukauwa inga ushahidi ni ushahidi wa umbea na ushuhudiwa kwa umbea zidi ya ndugu yakwe, ¹⁹ basi waondezwa kugosoa ekukusudiavyo kugosoa kwe ndugu yakwe, na wenda uuse uovu kuawa gatigati yenu. ²⁰ Basi wada wasigao wendawasikie na kuogoha, na kuvokea na kwendelea nkawana wagosoe vituhu aina ya uovu gatigati yao. ²¹ Meso yako nkayapaswa kuona mbazi; maisha yaihua kwa maisha, ziso kwa ziso, zino kwa zino, mkono kwa mkono, muungi kwa muundi.

Chapter 20

¹ Pindi uawaho kuita kwe nkondo kutoana dhidi ya wankuu wako, na kuona faasi, magari, na wantu wangi kwembosa kuliko wewe, nkapaswa kuwaogoha; kwa via Yahwe Mungu ywako yu hamwe nawe, yeye mwekukueta kuawa sii ya Misri. ² Wakati uhehi kwengia kwe nkondo, kuhani apaswa kuwasogee na kutamwiya na wantu. ³ Apaswa kuwembia, "Tegeezani, Israel, mwaita kutoana dhidi ya wankuu wenu. Mwese kuzoofisha moyo wenu. Mwekuhofu ema kuzingiza. Mwekuwaogoha. ⁴ Kwa via Yahwe Mungu wenu nee mwenda hamwe na nywinywi kutoana kwa ajii yenu dhidi ya wankuu wenu na kuwaokoa. ⁵ Maakida wapswa kutamwiya na wantu na kugombeka, "Ni muntu yuhi mwekuzenga nyumba mpyahamu na nkazati kuibaliki? Eka aite na agotoke nyumbani kwakwe, ili kwamba asekufiia kwenkondo na muntu mtuhu aibaliki. ⁶ Kuna yeyose ambae kakunda mzabibu na nkekuona nyemi matunda yakwe? Eka aite nyumbani, ili kwamba asekufiia kwe nkondo na muntu mtuhu aone nyemi ya matunda yakwe. ⁷ Ni muntu yuhi mwekuomba kutegua mvyee mia bado nkazati kumtegua? Eka aite kaya ili kwamba asekufiia kwe nkondo na mgosi mtuhu amtegue." ⁸ Maakida wapswa kutamwiya kwembosa kwa wantu na kugombeka, "Ni mgosi yuhi mwe aha ambaye ni mwenye woga au mnyonge? Eka aite na agotoke kaya kwakwe, ili kwamba moyo wa nduguye wesekeyeyuka enga moyo wakwe. ⁹ Wakati maakida wabinda kutamwiya na wantu, wapaswa kusagua majemadali wao. ¹⁰ Ukati mkaawa kuteka mazi, wagosoe wantu ao toleo da mpeho. ¹¹ Ati wendawahokea mpeho na kuvugua miango yao kwako, wantu wose wapatikanao ndani yakwe wapaswa kulazimishwa kukugosowee ndima na wapaswa kukutumikia. ¹² Mia ati nkaigoso mpeho kwenu, mia baada yakwe yagosoa nkondo dhidi yenu, basi mwapaswa kumwenka uhusa, ¹³ na wakati Yahwe Mungu ywenu awenka ushindi na kuwaika sii ya utawala wenu, mwapaswa kukoma kia muntu mwe mzi. ¹⁴ Mia wayee, wadodo, ng'ombe na kiya kintu ambacho kimwe mazi, na nyara zakwe zose, wenda uvidoe enga mateka yako. Nawe wenda uwabindiize mateka wa wankuu wako, ambao Yahwe Mungu kakwenka. ¹⁵ Wapaswa kuigoso ivyo kuita mizi yose ambayo ihae nawe, mizi ambayo nkio mizi ya mataifa yatongeyao. ¹⁶ Mwe mizi ya wantu ambayo Yahwe Mungu ywenu awenka enga ulisi, mwapaswa kutunza chochose ambacho ni kigima. ¹⁷ Badala yakwe, mwapaswa kabisa kugagamiza: Hittite, na Amorite, Wakanani, Waperezi, Hivite, na Wabusi, kama Yahwe Mungu wenu ekuwaamulavyo. ¹⁸ Gosoa ivi ili kwamba wesekuwa fundisha kugosoa mwe siya za maihizo, enga wekugosavyo kwa miungu yao. Ati

mwenda mgosoe, mwenda mgosoe zambi dhidi ya Yahwe Mungu wenu.¹⁹ Wakati mwendaho muuzingile mzi kwa muda mrefu ukumkatoana dhidi yakwe kuuteka, nkampaswa kubananga miti yakwe kwa kutoza shoka dhidi yakwe. Kwa via wenda udahe kuda matunda yakwe, ivyo wesekuisenga. Kwa via mti wa kondeni muntu ambaye endaausingire? ²⁰ Iya miti ambayo waimanya nkiyo miti ya nkande, wadaha kubananga na kuisenga sii; wenda uzenge, maburuji dhidi ya mzi ugoso na nkondo nawe, mpaka ugwe.

Chapter 21

¹ Kana muntu akabwiiwa kakomwa mwesi ambayo Yahwe Mungu ywako kamyenka kumiiki kagona tanga na nkamanyika mwekumkoma; ² basi wadaa wenu hamwe na waahi wenu wakundwa kuawa chongoi, na kuhima mwe mizi ambayo yamzunguka yuda mwe kukomwa. ³ Ikabinda wadaa wa mzi we hehi na mwii wa mtakufa wakundwa kudoa mtamba kuawa kwe bunga da mifugo, ambae nkazati kutumikishwa wala kutwikwa nila. ⁴ Ikabinda wakundwa kumuongoza mtamba uyo kiamuo si ya koongo deseeado mazi, koongo ambado nkadizati kuiimwa wa kuhandwa, na mda mwe koongo wakundwa kibonda singo ya mtamba uyo. ⁵ Makuhani, uvyao wa Lawi, wakundwa kweza mbele, kwa kuwa Yahwe Mungu ywako kawasagua wamhiazikie yeye na kuavya balaka mwe zina da Yahwe na kuamua kia muemana na nkumbizi kwa mbui yao. ⁶ Wadaa wose wa mzi we hehi na muntu mwekumkoma wakundwa kwehaka mikono yao uwanga ya mtamba mwe kubonda singo kwe koongo; ⁷ na wakundwa kuavya kwevana juu ya mbui iyo na kwamba, 'Mikono yetu nkayekwetia npome inu wala meso yetu nkayekuona mbui inu. ⁸ Tifiie mbazi wantu wako Israeli, Yahwe, ambao kuwakomboa, na wesekuika hatia juu ya kwetia npome wesao kuwa na ubanasi mwe wantu wako Israeli. 'Tkabinda wetia npome utifiie mbazi kwao. ⁹ Kwa sia inu taika hae wetia npome wesaokuwa na hatia miongoni mwenu ndiho mgosoe matana he meso ya YAHWE. ¹⁰ Ukeza kuita kutoana nkondo zidi ya wankuu wako na Yahwe Mungu ywako endaho akwenke ushindi na kuwaika si ya mamlaka yako na ukawadoa hae kutenda matekeka, ¹¹ kana kati ya mateka ukamwona mvyee mtana, nawe ukamkumkunda na kukumkunda awe mkazio, ¹² basi wenda umweete nyumbai kwako; enda amoge fii zakwe na kusenga makombe yakwe. ¹³ Akabinda enda ahambue nguo akuazo kahemba ukati ekudoigwaho mateka na enda asigae nyumbai kwako na kweyayata tati zakwe na mami yakwe kwa mwezi mgima. Baada ya aho wadaha kugona nae na kuwa muumewe nae enda aw mkazio. ¹⁴ Akini ukesekuitamiwa nae, basi wakundwa kumluhusu ahauke akundae yeye. Akini nkukundwa hata kuumtaga kwa feza, pia nkukundwa kumgosoa kana mtumwa, kwa sibabu kumzalilisha. ¹⁵ Kana mgosi ana wavyee waidi na yumwe ywao amkunda na mtuhu nkamkunda, na wose wabinda kumvyaia wana wose wavyee mkundwa na mvyee mwekekukundwa - ¹⁶ basi mwe misi ambayo mgosi endaho awalishe mali zakwe wanawe, nkakundwa kumtenda mwana ywa mvyee amkundae kuwa mvyagwa ywa bosi kabla ya mwana ywa mvyee esaekumkunda, ambae nee ywa bosi. ¹⁷ Mhitu wakwe akundwa kumanya mwana ywa bosi, mwana ywa mvyee esaekumkunda, kwa kumwenka maa mbii ya mai zakwe, kwa kuwa uyo mwana na kivoko cha nguvu zakwe; haki za mvyagwa ywa bosi ni zakwe. ¹⁸ Kana mgosi ana mwana mgau na muasi ambae nkatunya sauti ya tati akwe au sauti ya mamiakwe, ambae, hata baada ya kulekebisha, nkanaawakie; ¹⁹ basi tatiakwe na mamiakwe wakundwa kumtoza na kumweeta mbele ya wadaa wa mzi na kwe malango ya mzi. ²⁰ Wakundwa kuwambia wadaa wa mzi, 'Uyu mwana ywetu ni mgau na muasi; nkakuda kutegeeza sauti zetu; ni mkianga naho ni mkozi'. ²¹ Ikabinda wagosi wose wa mzi wakundwa kumtoa na maiwe kiamuo afe; nanywi mwenda muuse uovu mwenu. Israeli yose yenda isie juu ya idi na kuogoha. ²² Kana mvyee kagosa zambi ambayo yaigana na fiie na ikabinda akakomwa kwa kutungikwa uwanga ya mti, ²³ basi mwii wakwe nkaukunda kusigaa kio kigima uwanga ya muti. Mhitu wakwe wakundwa kuhakikisha wamzika msi uo; kwa kuwa yoyose mtungikiwa kabinda kuigitwa ni Mungu. Tunya amlu inu ili kwamba wesekuigea nagisi si ambayo Yahwe Mungu ywako amyenka kana ulisi.

Chapter 22

¹ Nkaikundwa kumkauwa ng'ombe au ngoto ywa Muisraeli mwizio akaga sia na ukefisa kwao; ukwei wakundwa kuwavuza kwakwe. ² Kana Muisraeli mwezio nkayuko hehi na wewe au kana nkumanya, basi wakundwa kumweeta mnyama uyo nyumbai kwako, na lazima utende nae kiamuo hada mwenye endaho amtongee na ikabinda lazima amvuzie mwenye. ³ Wakundwa kugosoa ivyoivyo kwa mphunda ywakwe; wakundwa kugosoa ivyoivyo na nguo yakwe; wakundwa kugosoa ivyoivyo kwa kia kintu ekwezacho mwezio, kintu chochose ekwezacho na ukakipata nkukundwa kukifisa. ⁴ Nkukundwa kumuona mphunda ywa Muisraeli mwezio au ng'ombe ywaka kagwa si baabaani na kwefisa zidi yao; ukwei wakundwa kumwambiza kumwenua vituhu. ⁵ Mvyee nkakundwa kwehamba kikusudiwacho kwa mgosi, viavia mgosi nkakundwa kwehamba nguo za mvyee; kwa mana yoyose mgosoa vintu ivi ni mbifya kwa Yahwe Mungu ywako. ⁶ Kana sasa da mdege dikaonekana baabaani mbele yako, mwe muti wowose au uwanga ya alizi dikawa na wadege au matagi ndani mwakwe na mami yao au akawa uwanga ya matagi nkukundwa kumdoa mmaa hamwe na makinda au mabagi nkukundwa kumdoa mmaa hamwe na makinda au matagi yao. ⁷ Ukwei wakundwa kumueka mmaa aite, iya makinda yakwe makinda yakwe wadaha kuyadoa. Tii amlu inu uite vitana na misi yako idahe kulehezwa. ⁸ Uzengaho nyumba mpyahamu, basiwakundwa kuzenga kitalu kwa ajii ya mphaa ywako ili usekueta mphone uwanga ya nyumba yako muntu akagwa kuawa hada. ⁹ Nkukundwa kuhanda munda wako wa mizabibu kwa mbeyu mbii ili kwamba uwozo wose usekudoigwa ni hantu hatakatifu, mbeyu wekuhandayo hamwe na matunda ya mizabibu. ¹⁰ Nkukundwa kuimbia ng'ombe na mphunda kwa hamwe. ¹¹ Nkukundwa kwe hamba kitambaa chekugosolwacho kwa sufu

na kitani kwa hamwe.¹² Wakundwa kugosoa pindo mwe mphembe nne za nguo uvaayo.¹³ Kana mgosi kadoa mvyee, ikabinda akagona nae, na baafae akakimwa nae,¹⁴ na akabinda kumziga kwa vintu vya soni na kumbana ngia sifa yakwe kwa kwamba, "Namdoa uyu mvyee, akini nekumwengiihah nchee kubwiiia ishahidi wa kiwaa kwakwe." ¹⁵ Ikabinda tate na mmaa wa mvyazi wa mndee akundwa kwegaa ushahidi wa ubikila wakwe kwa wadaa he mwaango wa mzi. ¹⁶ Tate ywa mndee akundwa kuwambia wadaa, "Nkimpattia mndee ywangu kwa mgosi uyu awe mkaziwe, nae nkamkunda. ¹⁷ Kauwa, kamziga na vintu vya soni na kwamba, "Nchee kubwiiia ushahidi wa kiwaa kwa mwanao." Akini ushahidi unu aha wa kiwaa cha mwanangu". Ikabinda wakatatandaza shuka mbele ya wadaa wa mzi. ¹⁸ Wadaa wa mzi wakundwa kumdoa mgosi uyo na kumuzibu; ¹⁹ nao wakundwa kumtoza faini ya shekeli mia mwenga mwena ya feza, na kumwenka tatiakwe da yuda mndee, kwa ajii mgosi kasibabisha sifa mbaya kwa ubikila wa Israeli. Mndee uyu akundwa kuwa mkaziwe; mgosi uyu nkakundwa kumguusa mwe misi yakwe yose. ²⁰ Iya kana mbui inu ni ya kwei, kwamba ushahidi wa bikila ya mndee nkawekupatikana, ²¹ basi wakundwa kumwegaa mndee he mwaango wa tatiakwe, na ikaawaaho wagosi wa mzi wakwe wakundwa kumtoa maiwe kiamuo afe, kwa ajii kagosoa mbui ya soni mwe Israeli, kwa kugosoa kana mkianga si ya nyumba ya tatuakwe nanywi mwenda muwe mwenda muuse ubaya miongoni mwenu. ²² Kana mgosi kabwiiwa agona na mvyee ambae ni mkaza mwenye, basi wose wapaswa kufa, mgosi mekugona na hamwe hamwe na mvyee mwenye; naywi mwenda muwe muusa uovu miongoni mwenu. ²³ Kana kuna mndee npaa ambae kachumbiwa ni mgosi ikabinda mgosi mtuhu akambwiiia mwe mzi akagona nae, ²⁴ Wadoeni wose waidi mwe malango ya mzi, na kuwatoa maiwe. Mwakunda kumtowa mndee maiwe kwa nkee kukema kuombeza uwaambizi, hetiho nee yumwe mzi. Wakundwa kuomtowa mgosi maiwe kwa kuwa kamwengiiia mvyee ywa mwehehi yakwe, nanywi mwenda kamwengiiia mvyee ywa mwehehi yakwe, nanywi mwenda mtende muusa uovu miongoni mwenu ²⁵ Akini kana mgosi kam'bwiiia mndee mwe kuchumbiwa tanga, na kana akamgwia na kugona nae, basi mgosi ikedu mwe kugona nae nee lazima afe. ²⁶ Akini kwakwe mndee mwesekugosoa chochose; nkakuna zambi istahiliyo kifo kwakwe mndee. Kwa maana mbui inu ni kana mgosi amshambuiho mwe hehi yakwe na kumkoma. ²⁷ Kwa kuwa kam'bwiiia tanga; mndee uyu mwekuchumbiwa kakema, akini nkahekuwa na muntu ywa kumhonya. ²⁸ Iwapo mgosi kambwiiia mndee ambae npaa akini nkazati kuchumbiwa na kana kamgwia na kugona nae, na kana wakamanyika, ²⁹ basi mgosi ekugonae nae lazima aavye shekeli hamsini za feza kwa tatiakwe da mndee, nae lazima awe mkaziwe kwa sibabu kamzalilisha. Nkakundwa kumguusa mwe misi yakwe yose. ³⁰ Mgosi nkakundwa kumdoa mkaza tatiakwe kana ywakwe, nkavikundwa kudoa haki za ndoa za tatiakwe.

Chapter 23

¹ Mwanakigosi mwekujeluhiwa kwa kuhondwa au kusengwa nkekuluhusiwa kwengia kwe kuntaniko da Yahwe. ² Mwana halamu nkaluhusiwa kuwa miongoni mwa kuntaniko da Yahwe; kulawa hadi kivyazi cha kumi cha uvyazi wakwe, nkakuna kati yao mkundigwa kuwa kwe kuntaniko da Yahwe. ³ Muamori au Mmoabu nkaluhusiwa kuwa miongoni mwa kuntaniko da Yahwe; kulawa hadi kizazi cha kumi cha uzao wakwe, hakuna kati yao anatakiwa kuwa kwenye kusanyiko da Yahwe. ⁴ Inu ni kwa kuwa nkawekukindana nanyi kwa mkete na mazi babaani mwekuwaho mlawa chongoi ya Misri, na kwa kuwa wamkodisha Balaamu mwana wa Beoro kuawa Pethoro kuda Aramu Naharaimu, awalaani. ⁵ Lakini Yahwe Mungu wako nkekumtegeza Balaamu; badala yakwe, Yahwe Mungu wako kawakunda. ⁶ Nkamkundwa kuondeza mpheho au mafanikio yao, kwe msi wenu wose. ⁷ Nkukundwa kumwiifya Muedomi, kwa maana ni kakio; nkukundwa kumwiifya Mmisri, kwa maana nekawa mgani kwe sii yakwe. ⁸ Wazawa wa kivyazi cha ntatu wavyaigwao kwao wadaha kuwa kwe kuntaniko da Yahwe. ⁹ Undaho wende kijeshi zidi ya maadui wako, basi kundigwa kusegesuka na kia aina ya uovu. ¹⁰ Iwapo miongoni mwenu kuna mwanakigosi ambaye nkio mtanda kwa kuwa ya mbui yekugosolwao kwakwe kio, basi akundwa alawe chongoi ya nkambi ya jeshi; nkakundwa kuuya nkambini. ¹¹ Guoni, kukabua, akundwa eonyeshe kwe mazi; na ua dikengia andaavye ndani nkambini. ¹² Pia wakundwa kuwa na eneo chongoi ya nkambi ambayo unda uite; ¹³ na undauwe na kintu kwe zana zako za kufukia, undahoutumbae kwesaidia, wakundwa kufukia nacho na akabinda kuvuzia uongo na kugubika kia chekulawacho kwako. ¹⁴ Kwa maana Yahwe Mungu wako enda miongoni mwa nkambi yenu kuwenka uvoti wa kuwenka maadui wenu mwemikono yenu. Kwa ivyo nkambi yenu lazima iwe takatifu, ili kwamba usekuona kintu chochose kichafu miongoni mwenu na kuwabada. ¹⁵ Nkukundwa kumvuzia bwana mtumwa mwekunyika kwakwe. ¹⁶ Mlulusu ekae hamwe nawe, kwe mzi wowose endao ausague. Usekumuonea. ¹⁷ Nkahakundwa kuwa na mkianga wa kizehebu miongoni mwa wandee wa Israeli, na wada hapatakiwi kuwa na kahaba wa kidhehebu miongoni mwa wana wa kiume wa Israeli. ¹⁸ Nkukundwa kueta mshahaa wa mkianga au mshahaa na kui kwe nyumba ya Yahwe Mungu wako. ¹⁹ Nkukundwa kumkopesha Muisraeli mwezio kwa liba - liba ya hea, liba ya nkande, au liba ya kintu chochose kikopeshwacho kwa riba. ²⁰ Kwa mgeni wadaha kukopesha kwa liba; lakini kwa Muisraeli mwezwakwe nkakundwa kukopesha kwa liba, ili kwamba Yahwe Mungu wako adahe kukubaiki kwe kia mbui uikayo mkono wako, kwe sii ambayo mwaita kumiliki. ²¹ Ugosoaho kiaga kwa Yahwe Mungu wako, nkukundwa kucheewa kuiusa, kwa maana Yahwe Mungu wako hakika anda adai kiaga icho; indaiwe zambi kwako ukese ukesekubinda. ²² Lakini kama unda wezuie kuusa kiaga, nkainaiwe zambi kwako. ²³ Kia ambacho kiavigwa kwe kanwa chakwo wakundigwa kukitongea na kukitekeza; kuigana na kiaga wekutamwiacho kwa Yahwe Mungu wako, chochose wekutamwiacho kwa hiali ya kanwa chako. ²⁴ Undahouite kwe mnda wa mizabibu wa jilani yako, wakundigwa kudu mizabibu idadi yeyose ukundayo, lakini nkukundwa kusigaza chochose kwe kigahu chako. ²⁵ Undahouite kwe mnda wa zao dekuivado da jilani yako, wadaha

kutunda mtwi wa mavuno kwa mkono wako, lakini nkukundigwa kutumia uhamba kutunda zao dekuivado da jilani yako.

Chapter 24

¹ Mgosi akamdoa mvyee na kumtegua, na mvyee akesekukundwa he meso ya muumewe kwa sibabu kagundua mbui ambayo nkio ntana kwakwe, basi ondigwa amgondee taaka, aiike mwe mkono wakwe na kumguusa nyumbai kwakwe. ² Akabinda kuhauka nyumbai kwakwe, adaha kwenda kuwa mvyee ya mgosi mtuhu. ³ Iwapo mgosi ya kaidi ondaamchukie na kumgondea taaka, akaiika mwe mkono wakwe na kumguusa nyumbai kwakwe au uyu mgosi ya kaidi akaumbwa mzimu, mgosi mwekumdoa kuwa mkaziwe-- ⁴ basi mgosi ya bosi, yuda mwekumguusa kabosi, nkakundigwa kumdoa vituhu awe mkaziwe, baada ya yeye kua mchama, kwa mana iyo yonda iwe ni mbifya kwa Yahwe. Nkukundigwa kusibabisha sii iwe na hatia, sii ambayo Yahwe Mungu ywako akwenka kana upazi. ⁵ Mgosi ndihoodoe mvyee mhya, nkanaaite kwe nkondo na jeshi, na waa nkanaamlishwe kuita kwe shuhuli yoyose ya kukungumizwa; n'nda awe hulu kuwa kaya kwa mwaka mgima na n'ndaamfulahishe mkaziwe ekumdoae. ⁶ Mgosi yoyose nkanaadole ntui waa iwe da ntui kana zamana, kwa mana, ivyo ondaiwe kudoa maisha ya muntu kana zamana. ⁷ Iwapo mgosi kabwiiia kamteka yumwe ya kakize mweao wantu wa Israeli, na kumgosoera kana mtumwa na akaawaaho kumtaga, uyo mbavi lazima aumbwe mzimu; na ondauwe kuusa uovu mweao wenu. ⁸ Uwe mwangalifu kuhusu kiini chochose cha ukoma, ili kua uwe makini mwe kumamaankanya au kutongea kia angizi wenkigwando kwako ambado makuhani, Walawi, wakuhinya, kana nekuwaagiavyo, ili utekeleze. ⁹ Mkumbuke n'mbwai Yahwe Mungu ywako ekumgosocho Miriam wekuaho ukaawa Misri. ¹⁰ Uavyaho mkopo wa mbai yoyose kwa mwehehi yako, nkukundigwa kuita mwe nyumba yakwe kuondeza zamana yakwe. ¹¹ Ndaugooke chongoi, na mgosi mwekukopa kwako ondaaete zamana yakwe chongoi hako. ¹² Etiho ni muntu mkiwa, nkukundigwa kugona na zamana yakwe ikawa mwe mikono yako. ¹³ Hakika wondigwa kumvizia zamana yakwe kabla zua nkadizatikuswa, ili adahe kugona mwe vazi dakwe na akubaliki; itakuwa utakatifu kwako mbele za Yahwe Mungu wako. ¹⁴ Nkukundigwa kumuonea mndima ya kuajiliwa ambae ni mkiwa na mhitaji, hata kana ni jamaa ya Israeli, au ni kati ya wageni ambao wamweinu sii ndani ya malango ya mzi wako; ¹⁵ Kia msi wondigwa kumuiha mshahaa wakwe; zua nkadondigwa disiwe kabla ya suala idi kutatuliwa kwa mana ni mkiwa na autegemea. Gosoa ivi ili esekuia zidi yako kwa Yahwe, na kua yesekweza ikawa zambi ambayo kuigoso. ¹⁶ Wavyazi nkawondigwa kukomwa kwa niaba ya wana wao, na waa wana nkawondigwa kukomwa kwa niaba ya wavyazi wao. Badii yakwe, kia muntu ondigwa kukomwa kwa zambi yakwe mwenye. ¹⁷ Nkuondigwa kutumia nguvu kudoa haki imhusuyo mgeni au yatima, waa kudoa vazi da mjane kana zamana. ¹⁸ Badii yakwe, wondigwa ukumbuke ya kua nee umtumwa Misri, na kua Yahwe Mungu ywako kakukombo kuawa kuda. Kwa iyo nakuagia kutii amli inu. ¹⁹ Ndioubonde zao dako mwe mnda wako, na ukajaa ntii ya mbeyu mwe mnda, nkuondigwa kuuya na kuido; chaondigwa kua cha mgeni, cha yatima, au cha mjane, ili Yahwe Mungu ywako akubaliki mwe ndima ya mikono yako. ²⁰ Ndioukuche mti wako wa mzeituni, nkuondigwa kukwea uanga ya matambi yakwe vituhu; n'ndaiwe kwa ajii ya mgeni, kwa yatima na kwa mjane. ²¹ Ndioukuhe mizabibu mwe mnda wako, nkuondigwa kukuha sigavu yakwe vituhu. Kisigaacho ondakiwe cha mgeni, cha yatima na cha mjane. ²² Wondigwa ukumbuke kua nee umtumwa mwe sii ya Misri; kwa iyo nakuagia kutii amli inu.

Chapter 25

¹ Kana henda hawe na mahigano mwe wagosi na wakahita kwe baaza ya waahi na waahi wakawa aho, basi wendawamwekee mtakatifu na kumuaha mbaya. ² Kana mgosi mwenye hatia astahii kutoigwa, basi muaha endaamtende agonesi na kutoigwa he meso yakwe kwa hisabu yekuamuulwayo kuigana na kosa dakwe. ³ Muahi adaha kumtoa maa ubaini, mia nkakundwa kuyemboka hisabu iyo; kwa maana akayemboka hesa iyo na kumtoa kwa mapigo mangi zaidi, basi Muisraeli mwezio enda awe kagewa soni he meso yenu. ⁴ Nkukundigwa kumfunga mpunda ywako mpua na miomo aimaho munda wako. ⁵ Kana kaka wekaa hanwe na yumwe akaumbwa mzimu pasi kuwa na mwana, basi mkaza malehemu nkakudwa ategulwe na muntu mwe chongoi ma ukoo. Baada yakwe kakie da muume akundigwa kugona naye na kumdoa kuwa mkaziwe na kugosoa wajibu wa kaka wa muumewe. ⁶ Inu mi kuwa mwana ywa bosi mwenda avyaigwe alisi sii ya zina da kakie mugosi ekuumbwae mzimu, ili zina dakwe desekwaga mwe Israeli. ⁷ Mia kana mgosi nkana akunde kumdoa mkaza kakie awe ywakwe, basi mkaza kakie akundigwa kuita malangoni mpaka kwa wazee na kugombeka, "Kakie da muumangu kaemea kuwajibika kwa niaba ya zina da kakie umu Israeli; nkakunda kugosoa wajibu wa kakie muumangu." ⁸ Kisha wantu wagima wa mzi wakwe wakundigwa wamwetange na kutamuiya naye. Mia tambe endaakungumize na kugombeka, "Nkikunda kumdoa". ⁹ Basi mkaza kakie endaaondwe kweza kwake kwe meso ya wantu wagima (wazee), kumhambua makumbi yakwe kwe miundi yakwe; na kumsuia kwe cheni, akundwa kumjibu na kugombeka, "Ivi nee kitendwacho kwa mgosi mwese kukunda kuzenga nyumba ya kakiye." ¹⁰ Zina dakwe Israeli dendadetangwe, "Nyumba ya muntu mwe kuhambulwa makumbi yakwe." ¹¹ Kana wagosi watoana wenye kwa wenye na mkaza muntu yume keza kumuhoah muumewe zidi ya yuda ekumtoaye, naye akanyoosha mkono wakwe na kutoza sehemu za sii, ¹² basi wakundigwa kuisenga mkono wake, ziso doko nkadikundwa kuwa na mbazi. ¹³ Nkukundwa uwe na mizani ya uzito (kihimo cha uzito) mbaimbai mwe mfuko wako. ¹⁴ Nkukundwa kuwana vihimo mbaimbai mwe nyumba yako, vikuu na vidodo. ¹⁵ Wakundigwa uwe na uzito kamii na wa haki; wakundigwa uwe na vihimo kamii na vya haki, ili misi yako ilehe mwe sii ambayo Yahwe Mungu ywako akwenka. ¹⁶ Kwa maana wose wagosoa vintu ivi, wose wakomao

haki, ni maifyo kwa Yahwe Mungu ywako.¹⁷ Kumbuka ni mbui yani Amaleki ekugosoayo kwako baabaani ukuwaho ukaawa Misri,¹⁸ inga akwekindanaho na wewe baabaani na kuwahaabua kumwe kwa nyuma, wada wekuwao waegaa nyuma, mwekuwaho wakahuma, na kusokea, nkamokumheshimu Mungu.¹⁹ Kwa ivyo Yahwe Mungu ywako endaho awahumuize kuawa kwa wankuu waka kia wantu, mwe sii ambayo Yahwe Mungu ywako awenka kumiiki inga ulisi, nkukundwa ujae kuwa wakundwa kufuta kumbukumbu ya Waamaleki sii ya mbingu.

Chapter 26

¹ Ukeza kubua mwe si ambayo Yahwe Mungu ywako akwenka kana ulisi, na wendaho uimiiki na kwekaa umo, ² basi wakundwa kudoa mavuno yekumwe yose bosi ya alizi ukuyaetayo kuawa mwe si ambayo Yahwe Mungu ywako akwenka. Wakundwa kuyaika mwe kagahu na kuelekea kwe eneo ambado Yahwe Mungu ywako endahasague kana hantu hatakatifu. ³ Wakundwa kuita kwa kuhani ambae enda awe akuhudumia mwe misi iyo na kumwamba, "Msi wa ivyeeo nakili kwa Yahwe Mungu ywako ya kuwa ncheza mwe si ambayo Yahwe nee kaapa kwa baba zetu kutenka."⁴ Kuhani akundwa kudoa kagahu mwe mikono yako na kukaika mazabahuni ya Yahwe Mungu ywako. ⁵ Wakundwa kugombeka mbele ya Yahwe Mungu ywako, "Baba yangu nee ni Mwaremi mzululaji. Nee kaita si hadi Misri na kwekaa kuda na hisabu ya wantu wakwe nee ni ncheche, kuda akawa taifa kuu, denado nguvu na hisabu nkuu. ⁶ Wamisri watigosweea vibaya na kutisuubisha wakatikungumiza kugosoa ndima za kitumwa. ⁷ Nee tamwiiya Yahwe, Mungu wa tati zetu, naye akasikia sauti yetu na kuona suuba yetu, ndima zetu na suuba yetu. ⁸ Yahwe nee atiusa Misri kwa mkono wakwe mkuu wakwe wekunyoochwao kwa wengee mkuu kwa utangio na mijuza; ⁹ na katietia mwe npaamo na kutenka sii inu sii yetikayo mee na woki. ¹⁰ Kauwa sasa, nkietia mavuno ya bosi kuawa mwe si ambayo wewe, Yahwe, kunenka. "Wakundwa kuika si mbele ya Yahwe Mungu ywako na kuvika mbele zaakwe; ¹¹ na wakundwa kutamiwa mwe matana yose ambayo Yahwe Mungu ywako kakugosweea, kwa ajii na nyumba yako - wewe na Mlawi, na mgeni miongoni mwako. ¹² Ukezakubinda kuavya zaka yose ya mavuno mwe mwaka wa ntatu yaani, mwaka wa kuavya zaka, basi wakundwa kuwenka Mlawi, kwa mgeni, kwa yatima na kwa mtakufiwa ni mgosi, ili kwamba wadahe kuda mwe malango yenu ya mzina kumemeezwa. ¹³ Wakundwa kugombeka mbele ya Yahwe Mungu ywako, "Nkiavya nyumbai mwangu vintu ambavyo ni mai ya Yahwe, na kumwenka Mlawi, mgeni, yatima na mvyee mtakufiwa, kuigana na amli zose wekunenkazo. Nkizati kubananga amli yako yoyose waa nkizatikujaa. ¹⁴ Nkizati kuda kati yao ukati wa kweyayata kwangu, waa nkizati kuika npaamo hatuhu nekuwaho mchama, waa nkizati kuavya heshima ya wafu kati yao, Nkitegeeza sauti ya Yahwe Mungu ywangu; Nkikuhishimu kia kintu wekuniamulicho kukigosoa. ¹⁵ Kauwa si kuawa hantu hatakatifu wekaaho, kuawa mbinguni, na ubaliki wantu wako Israeli, na si wekutenkayo kana wekuapavyo kwa mababa zetu, sii yetikayo kwa mee na woki. ¹⁶ Ivyeeo Yahwe Mungu ywako awaamuu kuzitunya sheia na amli izi, basi wenda uziloozeshe na kuzigosoa kwa moyo na nafsi yako yose. ¹⁷ Kugombeka ivyeeo ya kuwa Yahwe ni Mungu ywako, na kwamba wenda wende mwe sia zakwe na kutozeeza sheia zakwe maagizo yakwe na amli zakwe, na kwamba wenda uitegeeze sauti yakwe. ¹⁸ Ivyeeo Yahwe kagombeka ya kuwa mu wantu ambao ni mai yakwe kana ekuikavyo kiaga kwenu, na kwamba mwakundwa kutozeeza amli zakwe zose. ¹⁹ Na endaaie juu zaidi ya mataifa matuhu ekuumbao nanywi mwenda mhokee mtogoo, umaalufu na hishima. Mwenda muwe wantu wekuikwao nkandai kwa Yahwe Mungu ywako, kana ekugombekavyo."

Chapter 27

¹ Musa na wazee wa Israeli waliwaamulu wantu na kugombeka, "Zitozeni amli zose ninazowaagizia leo. ² Mwe siku mwondazomwemboke uwanga ya Yordani kwe sii ambayo Yahwe Mungu ywako awenka, mwakundwa kugosoa maiwe kiasi kikuu na kuyazengea na kuyatoa lipu. ³ Mwondigwa kuyagonda uwanga yakwe mbui zose za shaiya inu hada mwondaho mvuke; ili mdahe kuita mwe sii ambayo Yahwe Mungu ywako awenka, sii ambayo Yahwe Mungu wa baba zenu, ekuwahidiavyo. ⁴ Mwondahomvuke uwanga ya Yordani, yapangeni ayo maiwe niwaamuluyo ivyeeo, uwanga ya mwiima wa Ebali, na myatoo lipu. ⁵ Aho mwakundwa kuzenga hemviko ha Yahwe Mungu ywako, hemviko wa maiwe, akini nkukundwa kunua kiya cha chuma kuzengea maiwe. ⁶ Wakundwa kuzenga hemviko ha Yahwe Mungu ywako kwa maiwe yesiyokuwa na ndima; wakundwa kuavya mviko wa kuokwa uwanga yakwe kwa Yahwe Mungu ywako, ⁷ na wonda uavye kafa ya hamwe na wondaude hada; wonda uwe na nyemi mbee ya Yahwe Mungu ywako. ⁸ Wonda ugonde uwanga ya maiwe mbui zose za sheiya inu kwa uwazi. ⁹ Musa na makuhani, Walawi, watamwiya na Waisraeli wose na kugombeka, "Nyamaani na tegezani Israeli: Ive muwa wantu wa Yahwe Mungu wenu. ¹⁰ Mwakundwa basi kutii sauti ya Yahwe Mungu wenu na kutii amli na shaiya zakwe ambazo nkiwaamuu ivyeeo." ¹¹ Musa kamuu wantu siku iyo iyo na kugombeka, ¹² "Makabia aya yakundwa kugooka mwe mwiima Gerizimu kuwabaiki wantu baada ya nywinywi kuvuka Yordani; Simeoni, Lawi, Judah, Isakari, Yusufu na Benyamini. ¹³ Aya ni makabila ambayo lazima yagooke uwanga ya mwiima Ebali kugombeka laana: Rubeni, Gadi, Asheri, Zabuloni, Dan na Naftali. ¹⁴ Walawi wondawajibu na kugombeka kwa wagosi wose wa Israeli kwa sauti nkuu: ¹⁵ "Alaaniwe mgosi mwondaasongoe kizuu au kinyago, masa kwa Yahwe, ndima ya mikono ya fundi, ambayo ondaigosowe kwa sii". Ikabinda wantu wose wakunda kujibu na kugombeka, 'Amina'. ¹⁶ Alaaniwe mgosi mwondaamgesoni tatiiyakwe au mami yakwe. Kisha wantu wose na wagombeke, 'Amina'. ¹⁷ Alaaniwe mgosi avyae utangio wa alidhi. Kisha wantu wose na wagombeke, 'Amina'. ¹⁸ Alaaniwe mgosi amsababishaye kipofu kuawa chongoi ya siya. Wakabinda wantu wose wagombeke, 'Amina'. ¹⁹ Alaaniwe mgosi atumiaye nguvu kuwahoka haki

inayomsahili mgeni, mtakufiwa ni wavyazi na mlakufiwa ni mgosi. Kisha wantu wose lazima wagombeke, 'Amina'.²⁰ Alaaniwe mgosi mwonda agone mkaza tati yakwe, kwa ajii ondaawe kadoa haki za tati yakwe, ivyo wantu wose lazima wagombeke, 'Amina'.²¹ Alaaniwe mgosi mwonda agone na aina ya mnyama yeyose'. Ivyo wantu wose lazima wagombeke, 'Amina'.²² Alaanie mgosi mwonda agone na dada yakwe, waumbuze wa tati yakwe, au waumbuzi binti wa mami yakwe, ivyo wantu wose lazima wagombeke, 'Amina'.²³ Alaaniwe mgosi mwonda agone na mkwewe; Ivyo wantu wose lazima wagombeke, 'Amina'.²⁴ Alaaniwe mgosi mwondaamkome jilani yakwe kwa sii'. Ivyo wantu wose lazima wagombeke, 'Amina'.²⁵ Alaaniwe mgosi ahokeyae hongo kumkoma mntu mwesekua na masa'. Ivyo wantu wose lazima wagombeke, 'Amina'.²⁶ Alaaniwe mgosi mwesekukunda mbiu ya shaiya inu, ili kwamba ayatii'. Ivyo wantu wose lazima wagombeke, 'Amina'.

Chapter 28

¹ Wendahoutegeeze vyedi sauti ya Yahwe Mungu ywako ili kaa utozeeze amli zakwe zose nekukuamuluzo ivyeeo, Yahwe Mungu ywako endaakuike uanga ya mataifa yose ya ulimwengu. ² Balaka izi zose zendazeze hako na kukwemboka, kana wendautegeeze sauti ya Yahwe Mungu ywako. ³ Wendaubalikiwe mwe mzi, naho wendaubalikiwe tanga. ⁴ Matunda ya mwii wako yendayabalikiwe, naho matunda ya sanga ywako na matunda ya wanyama wako, ongezeko da ng'ombe wako, na mifugo yako midodo. ⁵ Yendaibalikiwe ntezu ywako na chombo cha kukandia. ⁶ Wendaubalikiwe wendahouye nyumbai, naho wendaubalikiwe wendahoulawe chongoi. ⁷ Yahwe endaagosoe wankuu wako wendaowenuke hako; kugwiswa ahosi mbele yako; wendawelavyiize aho hako kwa sia mwenga miya wenda waguuke aho hako kwa sia saba. ⁸ Yahwe endaamulu balaka kweza hako kwe taa dako na kwe kia uikaho mkono wako; endaakubaliki kwe si akwenkayo. ⁹ Yahwe endaawatende muwe wakangafu sa wantu wekunegwao kwa ajii yakwe, kana ekweisavyo henu, ati mwendamtozeeze amli za Yahwe Mungu ywenu, na kuita kwe sia zakwe. ¹⁰ Wantu wose wa ulimwengu wendawakaue ya kua mwetangwa kwa zina da Yahwe, nao wendawaoghe. ¹¹ Yahwe endaakugosoe kua na mafanikio yedi kwa matunda ya mwii wako, kwe matunda ya ng'ombe zako, kwe matunda ya sanga yako, kwe si ekweigitayo kuwenka baba zako. ¹² Yahwe endaagubue taa dakwe da mbungu kuekea fua uanga ya sanga kwa mda utamao, naho endaabaliki ndima za mikono yako; wendaukopeshe kwe mataifa yamemayo, miya wenkunaokope. ¹³ Yahwe endaakugosoe kua mutwi na nkio mkia; wenda uwe uanga du, nkunauwe ahosi, ati wendautegeeze amli za Yahwe Mungu ywako nakuagiia ivyeeo, ili kuzitoeze na kuzigoso, ¹⁴ naho ukesekehutika na kuzieka mbui zozose nekukuagiiazo ivyeeo, kudiia hako waa kumoso hako na kutongea miungu mituhu na kuwatumikia. ¹⁵ Miya ukesekuitegeeze sauti ya Yahwe Mungu ywako, na kutoza amli zakwe zose na shaia zakwe ekukuagiiazo ivyeeo, basi lana izi zose zendazeze hako na kukwemboka. ¹⁶ Wendaaulaniwe wendahouwe he mzi, wendaaulaniwe wendahouwe tanga. ¹⁷ Yendailaniwe ntezu ywako na kia chako cha kukandia. ¹⁸ Dendadilaniwe tunda da mwe mwii wako, tunda da sanga yako, ongezeko da ng'ombe zakom naho wateke wa kuiswa. ¹⁹ Wendaaulaniwe wendahouye, naho wendaaulaniwe wendahoulawe. ²⁰ Yahwe endaagiie lana uanga ywako, kubanikiwa na shutuma kwekia mbui ukayo mwe mikono yako, nee wendahoudagamizwe, wendaukanye kuuswa kwa sibabu ya mbui zako zesazokutama wendazounigosoe mimi. ²¹ Yahwe endaagosoe pigo dikutozeeze naho kukudagamiza kulawa kwe si wendayokuita kumiiki. ²² Yahwe endaashambuie kwa matamu ya kwenkiana kwa homa, kwa kumema, naho kwwa nkae na kwa zua kai, na kwa nkusi nkai na nkungugu. Ivi vyendavikuguuse ukadagamizwe. ²³ Mbingu ze uanga ya mitwi yenu zendazihituke shaba, naho sanga ye ahosi yendaiwe chuma. ²⁴ Yahwe endaagosoe fua ya sanga yako ihituke unga na vumbi kuawa mbinguni vyendavisee hako, nee wenda houdagamizwe. ²⁵ Yahwe enda asibabishe utoigwe he wankuu wako wendaawatongee kwa sia mwenga zidi yao miya wendauguuke aho hao kwa sia saba. Wendaewegale uku na kuda mwe falume za sii. ²⁶ Kibudu chako chendakiwe nkande ya wadege wose wapuuakao, naho kwa wanyama wa ulimwengu nakuna kuwe na muntu ya kuwatisa. ²⁷ Yahwe endaawatoe kwa maihu ya Misri na vionda kiseyeye na kuwawigwa kwesekokuhona. ²⁸ Yahwe endaawatoe kwa kiau, utuntu, hamwe na kubanikiwa ni akii. ²⁹ Wendaauhahase hahase musi sa tuntu ahasavyo na kio, naho nkunaugenyeze kwe sia zako; wendaukandamizwe na kuhokwa, naho nkunauoholwe. ³⁰ Wendaukamuombe mvyee, iya mgosi mtuhu endaamgwie na kugona nae. Wendauzenge nyumba miya nkunawekae umo; wendaupande munda wa mizabibu miya nkunauende umo; wenda uhande munda wa mizabibu miya nkunauende matunda yakwe. ³¹ Ng'ombe ywako endaachinjwe he meso yako, mmiya knanude nyama yakwe; wendauphokwe mpunda ywako he meso yako naho nkanaavuzwe. Ngoto ywako wenda wenkigwe wankuu wako, nkunauambizwe ni muntu. ³² Wanao wa kigosi na kivyee wendauphokwe kwe wantu watuhu, meso yako yendayawaondeze siku ngima. miya yoondayaame. Nkuna uwe na nguvu mwe mikono yako. ³³ Ubosi wa sanga yako na ndima yako yose - taifa wesadokudimanya dendadiyabebete; siku zose wendauphokwe na kudagamizwa, ³⁴ ili wengiwe ni hungazimu kwe yada wendayoukaue yakagosoka. ³⁵ Yahwe endaawatoe kwe mavindi na miundi kwa maihu makai yesayokuhona, kuawa si kwe miundi yako kubua kwe mutwi wako. ³⁶ Yahwe endaawadoe hamwe na mfalume mkumuikae uanga henu kwe taifa mwesadokudimanya, waa nywie au mababa zenu; kuda mndamkavike miungu mituhu ya mbao na maiwe. ³⁷ Nawe wendauphokwe kivoko cha kutisa, mithali, naho uvumi, mwe wantu wose wekwegalwako ni Yahwe. ³⁸ Wendauphokwe mbeyu zigenyeazo mwe munda, miya wendauphokwe mbeyu ncheche kwa kua sige endaazidagamize. ³⁹ Wendauphokwe minda ya mizabibu na kuihaiya, miya nkunauywe divai yoyose, waa nkunaukubwa matunda yoyose, kwa mana fuza wendauphokwe. ⁴⁰ Wendauphokwe na miti ya mizeituni kwe eneo dako, iya nkunawesise mavuta yoyose, kwa kua mti wako wa mzeituni wendauphokwe matunda yakwe. ⁴¹ Wendauphokwe na wana wa kigosi na

kivyee, miya nkawanawasigae hako, wendawadoigwe mateka.⁴² Miti yako yose na matunda ya sanga yako - sige wendawediie.⁴³ Mgeni mwe aho endaenuke uanga zaidi; we mwenye wendausee si naho asi.⁴⁴ Endaakukopeshe, miya nkunaumkopeshe, endaawe mutwi, nawe wendauwe mkia.⁴⁵ Lana izi zose zendaziwe aho hako naho kukutongea na kukwemboka ndiho udagamizwe. Inu yendaiawiie kwa sibabu nkwekuitegeeza sauti ya Yahwe Mungu ywako, na kuzitoza amlu na maangiizo yakwe ekukuagiayo.⁴⁶ Lana izi zendaziwe uanga yako enga ishala ya miujiza naho kwe uvyazi wako kae na kae.⁴⁷ Kwa sibabu nkwekumwabudu Yahwe Mungu ywako kwa nyemi mwe moyo wako ukuwaho na mafanikio,⁴⁸ savyo wendauwagosomee wankuu wekuagiwao ni Yahwe aho hako; wendauwagosomee ukaumwa nsaa, ukawa na nkiu ukawa mwazi, naho ukawa masikini. Endaaike mzigo wa chuma mwe singo yako mpaka ndiho udagamie.⁴⁹ Yahwe endaete taifa zidi yako kuawa hae, kuawa kiheeo cha ulimwengu, enga tai mpuuka kwa aondae kumgwia, taifa ambado wakatamwiia nkumanya;⁵⁰ Taifa denado sula yesayokumanya wantu wadaa naho nkadionyesa fazila kwa wadodo.⁵¹ Wendawade ndama wako na matunda ya sanga ywako mpaka ndiho udagamizwe. Nkawanawawaekee nafaka divai mpya au mavuta, ndama au mifugo yako, mpaka wendahowakaue ukahituka.⁵² Wendawawazingile kwe miango ya mizi yenu, kubua kwe ukanto wekuaminiwao. Wendawawazingile mwe malango ya mizi yenu kosekose kwe ekuwenkayo Yahwe Mungu ywenu.⁵³ Wendaude tunda da mwii wako mwenye, nyama ya wanao wa kigosi na wakivyee wekwenkigwao ni Yahwe Mungu ywako, kwe uvaminizi na kwe ziki wendayowaiike wankuu wakuu wako- hako.⁵⁴ Mgosi mkini na mwekuegea umo mwenu endaawe na kinyuu kwa kakie na kwa mkaziwe na kwa wana wose wekusigaawo.⁵⁵ Savyo nkanawenke mweawo nyama ya wanawe endayoade, kwa sibabu nkanaasigawe ni kintu he uvamizi na ziki mnkuu yako enda aiike uanga ywako mwe malango yose ya mwe mzi wako.⁵⁶ Mvyee mkuegea mwe nywinywi, mwekwesekudaha kuika tako da muundi wakwe mwe sanga kwa sibabu ya kwefenya kwakwe enda awe na kinyuu kwa muumewe amkundae mwenye, ha mwanawe ya kigosi, na ya kivyee,⁵⁷ na kwa mwanawe mteke ekumvyaae gatigati ya miundi yakwe, naho kwa wana endaoawavyae. Endaatawale kwa sii kwa kwesekupata kintu kituhu, he uvamizi na ziki mnkuu ywako endayoaiike hako na he malango ya mzi wako.⁵⁸ Ati nkunautoze, mbui zose za shaia yekugondwayo mwe kitabu iki, ili kuhishimu zina idi tukufu naho da kutisa, Yahwe Mungu ywako,⁵⁹ basi Yahwe ywako endagosoe nkondo ywako iwe ya kutisa na ida ya uvyazi wako; yendaiwe nkondo nkuu ya mda mlefufu, na matamu makai ya mda mlefufu.⁶⁰ Endaete uanga yako vituhu matamu yose ya Misri wekuwayo ukayaogoha; yendayoyakumamanie.⁶¹ Naho kia utamu na nkondo yekwesayo kugondwa mwe kitabu cha shaia inu, ayo nayo Yahwe endaayaete hako mpaka wendahoudagamizwe.⁶² Mwendamsigae wacheche ingalawa nee ukaigana na ntoondo za mbinguni kwa hisabu, kwa sibabu nkwekuitegeeza sauti ya Yahwe Mungu ywako.⁶³ Kana via aho bosi Yahwe ekwesekeavyo kwe wewe na kugosoa yedi, na kuwamemeezea, enda esekee aho hako na kukwaza naho kukudagamiza. Wendaung'olwe sii wendayouiite kumiiki.⁶⁴ Yahwe endaakusaahaze mwe wantu wose kulawa kiheeo cha dunia kubua kiheeo kituhu cha dunia; uko wendauvikie miungu mituhu wesayokuimanya, wewe waa mababa zako miungu ya mbao ya maiwe.⁶⁵ Mwe aya mataifa nkunawenkigwe kutwii nkunauhumiwe si ya miundi yako; badii yakwe, Yahwe endaa kwenke moyo wa kukakama, meso yesayokukua na nafasi yendaiyayate.⁶⁶ Maisha yako yendayahweee kwa mashaka mbele yako; wendauogohe kio na musi nkunauwe na maisha yedi siku zose za maisha yako.⁶⁷ Keo undawambe, "Nafaigwa iwe guoni! " na guoni undawambe, "Nafaigwa iwe keo!" kwa sibabu ya wengee mwe mioyo yenu na vintu vyendavyovieke meso yako yendailazimu kukaua.⁶⁸ Yahwe endaakuetee Misri vituhu kwa meli kwa sia nekukwambayo, "Nkunaione Misri vituhu". Kuda wendawelavye kwe wankuu wako sa watumwa wa kigosi na kivyee, miya nkakuna kuwe na muntu ya kuwagua.

Chapter 29

¹ Izi nee mbui ambazo Yahwe kamwamulu Musa kuwamba wantu wa Israeli mwe si ya Moabu, mbui ambazo zigenyezwa mwe agano ekugosoado hamwe nao kuda Horebu.² Musa akawetanga Waisraeli wose na kuwamba, "Muona kia kintu ambacho Yahwe kakigosoa mbele ya meso yenu mwe si ya Misri kwa Farao, mwe wandima wakwe wose na mwe si yakwe yose --³ suuba nkuu ambaye meso yenu yaona, ishaa, hamwe na ida miujiza mikuu.⁴ Mia mpaka ivyeo Yahwe nkazati kuwenka moyo wa kumanya meso ya kuona, ema magutwi yakutegeeza.⁵ Nkiwaongoza kwa myaka alubaini jangwani; mavazi yenu nkayekusakaa uwangaenu, na makumbi yenu nkayekusakaa mwe miundi.⁶ Nkamwekuuda mkate wowose, na waa nkamwekunywa divai yeyose au kinywaji chochose chenye ukozi, ili kwamba mdahe kumanya kuwa mie ni Yahwe Mungu ywenu.⁷ Mkwezaho hantu hanu, Sihoni, mfaume wa Heshboni, na Ogu, mfaume wa Bashani, wakezaa dhidi yetu kutitoa, na tikawatoa.⁸ Sanga yao tikaidoa na kuwenka Wareubeni enga upazi, kwa Wagadi, na kwa kabila da Manase nusu.⁹ Kwa iyo tozeeza mbui za agano idi na kudigosoa, ili ufanikiwe mwe kia kintu ugosoacho.¹⁰ Nywie wose, mwagooka ivyeo, mbele ya Yahwe Mungu yenu machifu wenu, makabila yenu, wadaa wenu, na maofisa wenu wagosi wose wa Israeli,¹¹ wana wenu, wavyee wenu, na wageni ambao mweawo weump mwe nkambi yenu, kulawa kwa yuda msenga mbao mpaka kwa yuda mteka mazi.¹² Muaha ili kwamba mwengie mwe agano da Yahwe mungu ywenu na mwe kiapo ambacho Yahwe Mungu wako agosoa na wewe ivyeo,¹³ ili kwamba ivyeo awagosoe kuwa wantu wakwe, na kwamba adahe kuwa Mungu kwa ajii yako, kama ekugombekavyo kwako, na enga ekweisavyo kwa mababa zako, kwa Abrahamu, kwa Isaka na kwa Yakobo.¹⁴ Kwa mana nagosoa agano idi na kiapo iki na wewedu --¹⁵ hamwe na kia muntu mwekugooka hanu hamwe na swiswi ivyeo mbele ya Yahwe Mungu yetu-- bali na wada abao nkawaho hamwe nasisi ivyeo pia.¹⁶ Wamanya namna tekuishivyo mwe si ya Misri, na namna tikwesosomekavyo mweao mataifa ambao kuwemboka.¹⁷ Muona vizuu vyao vigeazowasu vyekugosolwavyo kwa mbao na maiwe, feza na zahabu,

ambazo ziwa miongoni mwenu.¹⁸ Hakikisha nkakuna mgosi, mvyee, ukoo, gati yenu au kabila ambae moyo wakwe wamweka Yahwe Mungu ywetu ivyeo, ili kuita kuivika miungu ya mataifa ayo. Hakikisha nkakuna zindo gati yenu dendado divyae nyongo na pakanga.¹⁹ Ukati muntu uyo ategenezaho mbui za laana inu, enda atuize moyo wakwe na kugombeka, "Nendaniwe na amani, atihonenda mwe ukaidi wa moyo wangu". Inu yenda idagamize ukavu hamwe na uwisi.²⁰ Yahwe nkana amfembazi, miya badii yakwe, maya ya Yahwe na kinyuu chakwe wenda umbanike muntu uyo na laana zose zikugondewazo mwe kitabu iki vyendaviwe uwanga yakwe, na Yahwe endaadiuse zina dakwe kulawa mbinguni.²¹ Yahwe enda amwike nkandani kwa ajii ya maafu kulawa mwe makabila yose ya Israeli, kwa kuzingatia laana zose za agano ambazo zigendewazo mwe kitabu iki cha shaia.²² Kizazi kitongeacho, wanao wendao wenuke badii yako na mgeni mwenda eze kulawa si ya hae, wenda watamwiie wendaho waone mapigo uwanga ya sii inu na matamu ambayo Yahwe kayagosoa yawe--²³ na wendaho waone kuwa sii yose itenda salfa na munyu wokao ambaho nkakuna kintu kihandwacho au kuvyaa matunda, ambaho nkahahota mmea wowose, enga cheeka cha Sodoma na Gomora, Adma na Seboimu, ambayo Yahwe kazidagamiza mwe gazabu na maya yakwe --²⁴ wenda wagombeke kwa hamwe na mataifa matuhu, "Kwa mbwai Yahwe kagosoa ivi mwe sii inu? Joto da maya inu nkai ina maana yani?"²⁵ Ikabinda wantu wendawagombeke, "Ni kwa sibabu wadidwa agano da Yahwe, Mungu wa mababa zao, ekugosoadi nao ekuwalavyaho kulawa Misri,²⁶ na kwa sibabu wahauka na kuivika miungu mituhu na kuigimbika, miungu ambayo nkawekuimanya na ambayo nkayekuwapatia.²⁷ Kwa iyo maya ya Yahwe yaka dhidi ya si inu, ili kueta uwanga laana yakwe yose zekugondewazo mwe kitabu iki.²⁸ Yahwe kawang'oa kulawa mwe si yao kwa maya, kwa gazabu, na kwa gazabu nkai, na kuwasa mwe si ntuhu, ivyeo.²⁹ Mbui za sili ni za Yahwe Mungu ywetu ikedu; mia mbui zekufichulwazo ni za kwetu milele hamwe na wana wetu, ili tigosoe mbui zose za shaia inu.

Chapter 30

¹ Vintu ivi ndivyo vyeze juu yako, balaka na laana nekuziikaza mbele yako, na ukezakuziuiwa mwe akii kati ya mataifa matuhu ambayo Yahwe Mungu ywako kawegaa, ² na wendaho umuuwue Yahwe Mungu ywako na kutunya sauti yakwe na kutongea yose ambayo nakuamulu ivyeo -- wewe na wanao -- kwa moyo wako wose na nafsi yako yose, ³ Ikabinda Yahwe Mungu ywako enda ahitue kutekwa kwako na kukufia mbazi; enda awavuze na kuwakonga kuawa kwa wantu wose ambao Yahwe Mungu ywako nee kawasawanya. ⁴ Kana yoyose ywa wantu we mwe uhamisho wa mwe ntendeuwe za hae sana si ya zunde, kuawa uko Yahwe Mungu ywako endaawakonge, na kuawa uko enda awavuze. ⁵ Yahwe Mungu ywako enda awaete mwe si ambayo mababa zenu nee wamiiki, nanywi mwenda muimiiki vituhu enda amigoswee matana na kuwaomea kwemboka yekugosolwao kwa baba zenu. ⁶ Yahwe Mungu ywako enda augee kumbi moyo wako na moyo wa uzee wako ili umkunde Yahwe Mungu ywako kwa moyo wako wose na kwa nafsi yako yose ili kwamba udahe kuishi. ⁷ Yahwe Mungu ywako enda aike laana izi zose kwa wankuu wako na kwa wose wakimwao ni wewe, wada wekukusuubishao. ⁸ Wenda uuye na kutunya sauti ya Yahwe, nawe wenda ugosoe amli zakwe zose ambazo nakuamulu ivyee. ⁹ Yahwe Mungu ywako enda akufanikishe mwe ndima yose ya mkono wako, mwe matunda ya mwii wako, mwe matunda ya mifugo yako, na mwe matunda ya si yako, kwa mafanikio; kwa mana Yahwe enda atamiwe vituhu mafanikio yako kana ekutamiwayo kwa tati zako. ¹⁰ Enda agosoe ivi kana wenda utunye sauti ya Yahwe Mungu ywako, ili kuzitoza amli zakwe na kanuni zakwe zekugondwazo mwe kitabu ichi cha sheia, kana mwenda mumhitukie Yahwe Mungu ywako kwa moyo wako wose na kwa nafsi yako yose. ¹¹ Kwa maana amli inu nikuamuluyo ivyeo nkio ngumu sana, wala nkaiho chongoi ya uwezo wako kuibuia. ¹² Nkaiko mbinguni, ili usekweza kwamba, "N'ndai mwenda aite kwa yetu mbinguni na kutietea kwetu na kutitenda tiisikie, ili tidahe kugosoa?" ¹³ Wala nkaiho seja ya bahali, ili usekweza kwamba, "N'nda mwenda aite seja ya kaidi ya bahali kwa ajii yetu na kutietea kwetu na kutitenda tiisikie ili tidahe kuigosoa?" ¹⁴ Akini mbui ihehi sana kwako, mwe kanwa chako na moyo wako, ili udahe kugosoa. ¹⁵ Kauwa, ivyeeo nkiika mbele yako ugima na wedi, fiie na uovu. ¹⁶ Kana wenda utunye maagizo ya Yahwe Mungu ywako ambayo nakuamulu ivyeeo kumkunda Yahwe Mungu ywako, kwenda mwe sia zakwe na kutozeeza amli zakwe, kanuni zakwe na sheia, wenda wekae na kugenea, na Yahwe Mungu ywako enda akubaliki mwe si ambayo wengia kumiiki. ¹⁷ Akini moyo wako ukahituka, na usekutegeeza na mhitu wakwe wavutwa na kwenamia miungu mituhu na kuwavikia, ¹⁸ basi ivyeeo nakubiikia kwako yakuwa kwei wendaudagamie, misi yako nkaina iomeewee mwe si wembokayo uwanga ya Yordani kwengia na kumiiki. ¹⁹ Nazetanga mbingu na si kushuhudia zidi yako yakuwa nkiika mbele yako ugima na ufe, balaka na laana kwa iyo sagua ugima ili kwamba udahe kweka wewe na uzao wako. ²⁰ Gosoa ivi ili umkunde Yahwe Mungu ywako, kutunya sauti yakwe na kutozeeza kwakwe, kwa kuwa yeye ni ugima wako na ulefu wa misi yako, gosoa ivi ili kwamba udahe kwe kaa mwe si ambayo Yahwe kawenka baba zako, kwa Abrahamu, kwa Isaka, na kwa Yakobo, kawenka.

Chapter 31

¹ Musa kaita na kutamua maneno aya kwa Israeli yose. ² Kasema kwao, "Kwa sasa nina umri wa miaka mia moja na ishiini; nkidaha kulawa na kwengia tena; Yahwe kanambia, "Nkunauvuke Yordani inu" ³ Yahwe Mungu ywako, andaakuongwee mbele yako, andaangamize mataifa aya mbele yako nawe undauwahoke. Yohua andaaite kabla yako, kama Yahwe ekusemavyo. ⁴ Yahwe andaawagosoe kwao kama ekugosavyo kwa Sihoni na kwa Ogu, wafaume wa Waamori, na kwa si yao ekuiangamizayo. ⁵ Yahwe andaakupatie ushindi juu yao ndiho ukintane nao kwe vita, nawe undaugosoe kwao yose ndiyo nikuamuru. ⁶ Uwe hodari na mwenye ujasii mtana, usekuogoha, na usekuwaogoha, kwa

maana Yahwe Mungu ywako, ni yeye mhita kabla yako; nkanaakugwise wala kukubada." ⁷ Musa akamwetanga Yoshua na akamwambia he meso ya Israeli yose, "Uwe hodai na mjasii mtana, kwa kuwa unda uhauke na awa wantu kwe si abayo Yahwe kaapa kwa baba zao kuwenka, na kuwarithisha." ⁸ Yahwe, ne ndiye aite kabla yako; anda awe hamwe na wewe, nkana akugwishe wala kukutelekeza; usekuogoha, usekukata tamaa." ⁹ Musa nekaandika sheia inu na kuwenka makuhani, wana wa Walawi, ambao wadenua sanduku da kiaga cha Yahwe; pia akazipanga nakala kwa wazee wose wa Israeli. ¹⁰ Musa akawaamuru na kwamba, "Katika kia mwisho wa miaka saba, kwa muda wa kudumu wekuikwao, kwa ajii ya kufuta madeni, mwe sikunkuu ya vibanda," ¹¹ ambaho Israeli yose yeza kwe aviza mbele ya Yahwe Mungu ywako kwa hantu ndiho asague kuwa hatakatifu hakwe, undausome sheia inu kwa Israeli yose uku iwategeeza. ¹² Kusanya wantu, wagosi, wavyee, na wadodo, na mgeni yako ambaye yu miongoni mweni mwe malango yako, ili wadahe kusikia na kwefundisha, na ili kwamba wamheshimu Yahwe Mungu wako na kutoza maneno yose ya sheia inu. ¹³ Gosoa ivi ili kwamba wana wao, ambao nkawazati kumanya, wadahe kusikia na kwefundisha kumheshimu Yahwe Mungu ywako, maadamu waishi mwe si ambayo undauite uwanga ya Yordani kuimiliki" ¹⁴ Yahwe akamwambia Musa, "Kaua, siku yoza ambayo lazima undaufe; mwetange Yoshua na mweavize he hema da makutano, ili kwamba nidahe kuwapatia amri." Musa na Yoshua wakahauka na kweonyesha kwe hema da makutano. ¹⁵ Yahwe ekaaviza kwe hema kwa mithili ya nguzo ya wingu; nguzo ya wingu igooka uwanga he mwaango wa hema. ¹⁶ Yahwe akamwambia Musa, "Kaua undaugone na tati zako; wantu awa nndawenuke, na kwegosoa kama malaya na kuita kwe miungu ya ajabu ambayo iumo miongoni mwao kwe si waitayo. Wandawamieke na kiaga chetu kife tekuaganacho nao. ¹⁷ Basi, mwe siku iyo, hasira yangu ikwea dhidi yao nami nndamwaeke. Nndanifise cheni changu kwao nao nndawaezwe. Maafa na taabu nyingi nndawazipate ili waseme mwe siku iyo, "Maafa aya nkayazati kweza kwetu kwa sibabu Mungu nkayuhu naswi?" ¹⁸ Hakika nndanikifise cheni changu kwao mwe siku iyo kwa sibabu ya wose ambao waugosoa, kwa sibabu wahituka kwe miungu mituhu. ¹⁹ Basi sasa andika wimbo unu kwa ajii yenu na uwafundishe wantu wa Israeli. Uwe mwe miomo yao, ili kwamba wimbo unu uwe ushahidi kwangu dhidi ya wantu wa Israeli. ²⁰ Kwa maana ndiho niwaete mwe si ambayo nkiahidi kwa baba zao, si iyo itiririkayo maziwa na hasai na ndiho wade na kuridhika na kunenepa, ne ndiho hitukie kwe miungu mituhu nao nndawaitumikie na kunidharau na kiaga kufa. ²¹ Maovu na taabu nyingi ndiho zeze kwa wantu awa, unu wimbo unda uwe ushahidi mbele yao (kwa maana nkauna ujalwe mwe miomo yao ya uvyazi wao) kwa maana namanya kae mipango wagosao yoye, hata kabla nkizati kuwaeta kwe si nekuwaahidiyo. ²² Kwa iyo Musa kaadika wimbo unu siku iyo iyo na kuwafundisha wantu wa Israeli. ²³ Yahwe akamwenka Yoshua mwana wa Nuni amri na kumwambia, "Uwe hodari na mwenye ujasii mtana; kwa maana undauwaete wantu wa Israeli mwe si nekuwaapiayo, nani mndatize hamwe." ²⁴ Ikaawia kwamba Musa ekubindizaho maneno ya sheia inu mwe kitabu, ²⁵ akawamuru Walawi wekwenuao sanduku da kiaga la Yahwe, na kuwamba, ²⁶ "Doa kitabu iki cha sheia na kiike nkandani mwe sanduku da kiaga la Yahwe Mungu wenu, ili kidahe kuwa hada kama ushahidi dhidi yenu. ²⁷ Maana namanya uasi wenu, na singo zenu ngumu, kaua, maadamu ni hai hamwe na nywinywi hata ivyeo, muwaasi dhidi ya Yahwe; indaiwe viihi baada ya mimi kufa? ²⁸ Nikusanyieni wazee wose wa makabila yenu, na maafisa wenu, ili nitamuie maneno aya mwe magutwi yao na kuzetanga mbingu na si kushuhudia dhidi yao. ²⁹ Kwa maana namanya baada ya mimi kufa, mndamwebanange kabisa na kuhituka kuibada sia nekuwaamuruyo, maafa nndaya wapate mwe sibabu mndamgosoe yada maovu he meso ya Yahwe, ili kumsongeeza mwe hasira kwa mikono ya ndima zenu. ³⁰ Musa akasema mbele ya kusanyiko dose da Israeli maneno yose ya wimbo unu hadi yekukamilikaho.

Chapter 32

¹ Tegeezani nywie mbingu na niluhusu kutamwiia. ² Eka dunia itegeeze mbui za kanwa changu. Eka mafundisho yangu yetike si enga fue eka usemi wangu ugwe enga mnyozu, enga fua yekutuiayo mwe mani laini, na enga fua inyunyutikayo uanga ya mimea. ³ Kwa ajii nindanitangaze zina da Yahwe, na kumpata ukuu Mungu ywetu. ⁴ Mwamba, ndima yakwe ni kamili kwa ajii sia zakwe ni za haki. Ye ni Mungu muaminifu, nkana uzalimu. Ye ni wa haki na mwadilifu. ⁵ Wagosoa ya ubanasi juu yakwe. Wo nkio wanawe. Ni soni kwao. Wo ni uvyazi mbaya wekuhotokao. ⁶ Je! Ndaumwenke Yahwe kwa sia imu nywie wantu wabahau mwesaokwemanya? Je! ye nkio tatienu, yuda mwekuwaumba? Kawaumba na kuwaimarisha. ⁷ Kumbukani zia siku za kae, tafakali juu ya miaka mingi ya nyuma. Muuze tatiyako nae anda akuonyese wazee wako nao wandawakwambie. ⁸ Hada ambaho uyo mwe uanga ekuwapatiaho mataifa ulisi wao ekuwapangaho wanadamu wose na kuika mihaka ya wantu, na ekuimalishaho idadi ya miungu yao. ⁹ Kwa ajii fungu da Yahwe ni wantu wakwe; Yakobo ni mgawo wa ulisi wakwe. ¹⁰ Kampata kwe si ya jangwa na kwe jangwa kavu na divumado upepo kamkinga na kumtunza, amlinde enga mboni ya ziso dakwe. ¹¹ Enga mdege tai muinda sasa dakwe na kutoatoa mawawa yakwe mwe makinda yakwe, Yahwe akatandaza mawawa yakwe na kuwadoa na kuwenua kwe mahahatio yakwe. ¹² Yahwe ikedu kamuongoza nkakwekua na mungu mgeni hamwe na yeye. ¹³ Kamtenda aendesha kwe maeneo kwe iyo si, na kaamlisha matunda ya mwe mbuga; alimrutubisha kwa woki kuawa kwe iwe, na mavuta kuawa kwe mwamba mgumu sana. ¹⁴ Kada siagi kuawa mwe kundi na kunywa mee kuawa kwe kundi da mifugo hamwe na mavuta ya wanang'oto, ngoto gosi wa Bashani na mbuzi hamwe na ngano ntana kabisa -- nawe kunwa divai vyewao fuo yekugosolwayo kwa juisi ya mizabibu. ¹⁵ Akini Yeshuruni akakua kwa unene na kutoa mateke -- kukua kwa unene, nee u mnene sana na nee kuda vyazo wako, kamueka Mungu mwe kumuumba na kuemea mwamba wa wokovu wakwe. ¹⁶ Wantenda Yahwe aone kinyuu kwa miungu yao ya ajabu kwa mauzi yao wakamtenda akapate maya. ¹⁷ Waavya azaba kwa mapepo ambayo nkio Mungu,

miungu ambayo khawazati kuimanya miungu ambayo yeaviiza ivi hehi hehi, miungu ambayo baba zenu nkawekuwaogoha.¹⁸ Kuteekeza mwamba ambao nee ni tatiako na ukyaa Mungu mwekukuvyaa.¹⁹ Yahwe kadina idi na kuwaamea kwa kuwa wanawe wa kigosi na wa kivyee wamsongeeza.²⁰ "Ndaufise cheni changu kwao", akagombeka, "Nami ndanikaue mwisho wao undauwe viviihi kwa ajii wowo ni kivyazi kibishi wana ambao nkio waaminifu."²¹ Wanitenda naona kinyuu kwa kia ambacho nkio mungu na kunenka maya kwa mbui zesazo maana. Ndaniwatende waone kinyuu kwa wada ambao nkio taifa ndaniwauzi kwa taifa pumbavu.²² Kwa maana moto kuwashwa kwa maya yangu na yaaka mpaka si mwa Sheoli; yameza ulimwengu na mavuno yawasha moto misingi ya miima.²³ Nndaniuwie maafu kuhusu wowo nndanifyatue mishale yangu yose kwao;²⁴ wondawage kwa saa ne kumazwa kwa joto dakado kwa ubanasi msungu ndanitume kwa meno ya wanyama wa mzitui hamwe na sumu ya vintu vitambaavyo mwe mavumbi.²⁵ Chongoi paange ndaniwadoe na mve vyumba woga undaugosoe ivyo. Wose mgosi kijana na bikira ndani wadagamize, mteke mionka na mgosi uwenye fii.²⁶ Nkyambaa ndaniwasambaze hae kwamba nndigosoe kumbukumbu yao kukoma mioyoni mwa wanadamu.²⁷ Ati nee nkiogoha usongeezi wa mnkuu na kwamba wankuu wakwe wadumu kimakosa, na kwamba nee wakagombeka kwamba, "Mkono wetu wenulwa," nee nkigoso aya yose.²⁸ Kwa ajii Israeli ni taifa dipungukiwado na hekima na nakuna ufahamu mwe moyo wao.²⁹ Ah ati nee wana hekima, nee waelewa isi na kuzingatia kweza kwa hatima yao!³⁰ Yadihika viihi yumwe aguuse maelfu na waidi kuika makumi elfu mbioni, isipokuwa mwamba wao nkazatikuwataga na Yahwe nkazati kuwaekea kwao?³¹ Kwa ajii mwamba wa wankuu zetu nkio enga mwamba wetu enga via wankuu wetu wazumiavyo.³² Kwa ajii mzabibu wao waawa kwe mzabibu wa Sodoma, na kwe minda ya Gomora; na zabibu zakwe ni sumu na vishada vyao viusungu.³³ Mvinyo yao ni sumu ya nyoka na sumu katili ya nyoka.³⁴ Unu mpango nkawekufiswa kwangu kwa sii na kuvugalwa kabisa kwe hazina zangu?³⁵ Nkuu ni yangu, kuavya fidia, kwe muda miundi wao ndiho uteee kwa ajii siku ya maafu kwao i hehi na vintu ndivyo vyeze kuhusu wowo ndaviharakishe kugosoka.³⁶ Kwa ajii Yahwe andaavye haki kwa wantu wakwe na andaawaonee mbazi wandima wakwe. Onda ahakikishe kwa nguvu yao itoweka na nakuna ndie asigae iwe watumwa au wantu wenye uhuru.³⁷ Akauka aho andaagombeke, "Wakuhi miungu yao mwamba ambao wauguukia? --³⁸ miungu yekudayo kafaa zao nene na kunywa mvinyo wa kafaa zao za kinywaji? Na wenuke na kukwambiza na wawe na ulinzi kwako."³⁹ Kaua mimi sasa, hata mimi, ni Mungu, na kwamba nakuna mungu tofauti yangu; nakoma, na naeta uhai niaeyenuhi na nahonya na nakuna mntu ndiye akuokoe kuawa kwe uwezo wangu.⁴⁰ Kwa maana nemia mikono yangu mbinguni na kwamba ivi, "Niishivyo milele nndanigosoe."⁴¹ Ndio ning'oe paange dangu ding'aado na mkono wangu ndiho uvoke kueta haki nndaniihize nkuu kuhusu wankuu wangu na kuwaiha wada wakimwao ni mimi.⁴² Nndanigosoe uta wangu na kukolwa mphone na paange dangu ndadimeze nyama kwa mphone ya wekukomwao na mateka na kuawa kwa mitwi ya waongozi wa wankuu."⁴³ Tamiwani nywie mataifa na wantu wa Mungu, kwa ajii andaihize nkuu mphone ya wandima wakwe onda aihize nkuu kuhusu wankuu wakwe hae andaagosoe upatanisho kwa ajii ya si yakwe, kwa wantu wakwe.⁴⁴ Musa keze wee agombeke maneno yose ya wia unu mwe magutwi ya wantu, yeye na Yohua mwana ywa Nuni.⁴⁵ Akauka aho Musa akabinda na kugombeka maneno aya yose ya kwa Israeli yose.⁴⁶ Akawamba, "Imalishani akii yenu kwa aya maneno ambayo nkiwashuhudia kwenu ivyeo ili kwamba muwaamulu wana wenu kuyatoza maneno yose ya sheria inu."⁴⁷ Kwa ajii inu nkio mbui ndondo kwako, kwa ajii ya ugima wako na kwa kwembokee mbui inu ndaulefushe siku zako kwe si ambayo waiita kuhusu Yordani kumiliki."⁴⁸ Yahwe katamwia na Musa mwe siku iyo na kwamba,⁴⁹ "Hita kwe usawa unu wa muima wa Abarimu, uanga ya miima wa Nebo, ambao u mwe si ya Moabu, mkabala na Yeriko. Undaukamwe si ya Kanani, ambayo nawapatia wantu wa Israeli enga miliki yao."⁵⁰ Undaufe kwe muima ndio uukwee na undaukusanywe na wantu wako enga Haruni Muisraeli mwezio ekufavyo uanga ya muima wa Hori na kukusanywa kwa wantu wakwe.⁵¹ Inu ndaigosoke kwa ajii nkwekuwa mwaaminifu kwangu miongoni mwa wantu wa Israeli mwe mazi ya Meriba kuda Kadeshi, mwe jangwa da Zini; kwa ajii nkwekunigosoea utukufu na hishima miongoni mwa wantu wa Israeli.⁵² Kwa maana ndauone si mbele yako akini nkunauite kuda kwe si niwapatiayo wantu wa Israeli."

Chapter 33

¹ Inu ni baaka ambayo Musa mntu wa Mungu kawabaliki wantu wa Israeli kabla ya kufa kwakwe. ² Kaamba: Yahwe keza kuawa Sinai na akenuka kuawa Seiri uwanga yao. Kang'aa kuawa mwiima wa Paramu, na akeza na elfu kumi ya watakatifu. Kwe mkono wakwe wa kuume mmweko umulika. ³ Kwei, awakunda wantu; watakatifu wakwe wose wamwe me mikono yako naho wamsujudia mwe miundii yakwe; wahokea mbui zako. ⁴ Musa katiamuu sheria, ulisi kwa kusanyiko da Yakobo. ⁵ Naho hawa na mfaume Yeshurum, hada ambaho wakuu wa wantu wakusanyika, makabila yose ya Israeli hamwe. ⁶ Eka Rubeni aishi ese kufa, miya wagosi wakwe wawe wacheche. ⁷ Inu ni baaka ya Yuda. Musa akamba: Tegeeza sauti ya Yuda, Yahwe, na umuete kwa wantu wakwe vituhu. Mgooke kuwa msada kwa wabaya wakwe. ⁸ Kuhusu Lawi, Musa akamba: Thumimu yako na Urimu yako ni ya matakatifu wako, yuda wekumjaribuye kuda Masa, ambaye kushindana naye mwe mazi ya Meriba. ⁹ Mntu mwekugombekae kwa tati yakwe na mami yakwe, "Nkizati kuwaona." Wala nkee kuwatambua kakize, wala nkee kuwajali wanawe wenye, mana kalinda mbui yako na agano dako. ¹⁰ Afundishwa Yakobo maagizo yako na Israeli sheria yako. Onda agee ubani mbee yako na sadaka kamii ya kuteketezwa kwe kilinga chako. ¹¹ Baiki mai zakwe, Yahwe, na kukubai kazi ya mikono yakwe. Bonda vigudi vya wada wenukao kinyume chakwe, na wada wantu wamchukiao, ili wese kwenuka vituhu. ¹² Kuhusu Benyamini, Musa akaamba: Yuda mkundwa ni Yahwe aishi kwa usaama nkandani hake; Yahwe amkinga siku ngima, naye aishi gatigati ya mikono ya

Yahwe. ¹³ Kuhusu Yusufu, Musa akaamba: Sii yakwe na ibaikiwe ni Yahwe na vintu vya thamani vya mbinguni, na mnyozu, na kina kigonacho hasi. ¹⁴ Sii yakwe na ibaikiwe na vintu vya thamani mavuno ya zua, na vintu vya thamani mazao ya miezi, ¹⁵ kwa vintu vitana vya miima ya zamani, na kwa vintu vya thamani vya miima ya milele. ¹⁶ Sii yakwe ibarikiwa na vintu vya thamani vya alizi na wingi wakwe, na kwa mapenzi matana ya yuda mwe kuwa kwe kichaka. Baaka na ibue uwaga mwe mtwi wa yuda mwe kuwa mwana mfaume kwa kakize. ¹⁷ Mvyaigwa wa kwanza wa ng'ombe mwe utukufu wakwe, na mphembe zakwe ni mphembe za ng'ombe mwitu. Kwa awa onda awasukuma wantu wose hadi mwisho wa dunia. Awa ni maelfu na makumi ya Efraimu; awa ni maelfu wa Manase. ¹⁸ Kuhusu Zabuloni, Musa kaamba: Fulahi, Zabuloni, kwe kuawa kwako, nawe, Isakari, mwe mahema yako. ¹⁹ Wonda wawetange wantu mpaka miimani. Uko wonda walavye sadaka za utakatifu. Mana wonda waonke wingi wa bahai na msanga wa ufukweni. ²⁰ Kuhusu Gadi, Musa kaamba: Abalikiwe yuda mumkuza Gadi. Onda aishi hada enga simba mvyee, naye onda anyakue mkono au mtwi. ²¹ Kaavya sehemu ntana kwakwe mwenye, maana nee kuna fungu da alizi ya kiongozi da kuhifadhiwado. Keza na mitwi ya wantu. Katekeeza haki ya Yahwe na maagizo yakwe hamwe na Israeli. ²² Kuhusu Dani, Musa kaamba: Dani mwana ywa simba arukaye kuawa Bashani. ²³ Kuhusu Naftali, Musa kaamba: Naftali, mwe kulizika na fadhila, na kumema kwa baaka za Yahwe, miliki sii ya mangaibi na kusini. ²⁴ Kuhusu Asheri, Musa kaamba: Abaikiwe Asheri ya wana watuhu wa kigosi; naye akubalike kwa kakize na achovyo muundi wakwe mavuta ya zeituni. ²⁵ Vyuma vya mzi wako na viwe chuma cha shaba; kamavia siku zako zendaho ziwe nee usaama wako wendavyo uwe. ²⁶ Nkakuna enga Mungu, Yeshurumu -- mwe kumiiki, muendesha kwe mbingu kukusaidia, na kwe utukufu wakwe uwanga kwe mawingu. ²⁷ Mungu wa milele nee guukio, na ahosi hakwe kuna mikono ya milele. Yasukuma adui mbee yako, naye akaamba, "Angamiza!" ²⁸ Israeli waishi kwe usaama. Wana Yakobo nee wa salama kwe sii ya nafaka na divai mphyia; hakika mawingu na yagwise mnyozu uwanga yakwe. ²⁹ Baaka zako ni nyingi, Israeli! Ni ndai kama wewe, wantu wekukombolwao ni Yahwe, ngao na msaada wako na uhamba wa utukufu wako? Maadui zako wonda weze kwako kwa kuzingiza, wonda ujate sehemu zao zekwenukazo.

Chapter 34

¹ Musa nekahauka kuawa nyanda za Moabu mpaka mwima wa Nebo, hadi kilele cha Pisga, cheiho hehi na Yeriko. Uko Yahwe kamuonyesha sii yose ya Gileadi kuawa uhae wa Dani, ² na Naftali yose, na sii ya Efraimu na Manase, na sii yose ya Yuda, mpaka bahai ya magharibi, ³ na Negevi, na uwanda wa bonde la Yeriko, mzii wa mitende, mpaka uhae wa Soari. ⁴ Yahwe neeawambia, "Inu nisii nekuapayo kwa Abrahamu, kwa Isaka, na kwa Yakobo, na kugombeka, "Nndaniweke uvyazi wako." Nkikuruhusu uikaue kwa meso yako, lakini nkunauite kuda." ⁵ Basi Musa mndima wa Yahwe, neekafa hadi mwesii ya Moabu, inga neno da Yahwe dekuahidivyo. ⁶ Yahwe kamzika mwekoongo mwesii ya Moabu hehi na Beth-peori, lakini mmanya kabui dakwe hadi ivieo. ⁷ Musa nekawa naika da mmyaka mia mwenga na ishiini ekufaho; meso yakwe nkayokufifia, wala nguvu za asili zakwe nkazokupungua. ⁸ Wantu wa Israeli womboleza Musa mwe nyanda za Moabu mwe misii saasini, aho neesiku za maomboleza ya Musa yekutimiahio. ⁹ Yoshua mwana ywa Nuni neekatozwa na roho ya hekima, kwa kuwa Musa kamwikia mkono uwanga. Wantu wa Israeli wamtegeeza na kugosoa yada ambayo Yahwe alimuamuru Musa. ¹⁰ Tangu aho nkahazati kuawia nabii mwe Israeli inga Musa, ambae Yahwe kammanya cheni kwa cheni. ¹¹ Nkakuzati kuwa na nabii yoyose inga yeye kwa ishaa na miujiza ambayo Yahwe kamtuma kugosoa mwesii ya Misri, kwa Farao, na kwa wandima wakwe, kwa sii yakwe yose. ¹² Nkakuzati kuwa na nabii yoyose inga yeye kwa mambo yose makuu, ya kutisa ambayo Musa kayagosoa mwe meso Israeli yose.

Judges

Chapter 1

¹ Baada ya Yoshua yekusiaho, wana wa Ziladi wamuza Yahwe wakagombeka, "N'ndai ndiye awashambulie basi Wakaanani kwa ajii yetu, ili kutoana nao?" ² Yahwe akagombeka, "Yuda n'ndaamishambulie. Kauga, nkimyenka kumiiki sii inu. ³ Wantu wa Yuda wakawamba wana wa Simoni, ndunguze, "Soo hamwe naswi mwe eneo detu ambado tenkingwa ili kwa hamwe titoane na Wakanani. Naswiswi pia n'ndatiite kwe ntendeo mwekwekigwayo. "Basi kabila da Simoni wakaita hamwe. ⁴ Wantu wa Yuda wakavota, na Zumbe na Zumbe akawenka uvoti uonga ya Wakanaani na Waperizi. Wakawakoma wantu kumi uko Bezeki. ⁵ wakambwiia Adoni Bezeki uko Bezeki, nao nee watoana nae na kuwavota Wakanaani na Waperezi. ⁶ Akini Adoni Bezeli akamguukia, wakamtongea na kumtoza, nao wakasonga vya vyao vyose. ⁷ Adoni Bezeli akagombeka, wafaume sabuni, wekao vyaa vyao vyose vyekusengavyo, wakuba nkande yao sii ya meza yangu. Kana nekugosoavyo, hata ivyo Zumbe Muungu kagosoa kwangu," Wakamweeta Yelusalemu, nae uko akaumbwa mzinu. ⁸ Wantu wa Yuda wakatoana zidi ya mzi wa Yelusalemu na wakaudoa. wakagwisa ukondo na mapaange na mzi wakaukibusu moto. ⁹ Kuowaaho wantu wa Yuda wenda kutoana na Wakanaani wekwekaano kwe mwiima, Negebu, na mangalibi mwa mwiima. ¹⁰ Yuda akaita zidi ya Wakanaani wekwekaao hebloni (zina da Hebloni aho bosi diwa Kilias-aba), nao wakamvota Sheshai, Ahmani na Talimai. ¹¹ Kuawa uko wantu wa Yuda watoana na wenyezi wa Debili (zina da Debili aho bosi nee diwa Kilias-Seferi) ¹² Kalebu akagombeka, Yoyose ndie avamie Kilioas-sefeli na kuidoa, n'ndanimwenke Akisa, mwanangu ya kivyee awe mkaziwe. ¹³ Osinieli, mwana Kenazi, mvunawe da Kalebu, akaiteka Debili, na Kalebu akamwenka Akisa, mwanawe ya kivyee awe mkaziwe. ¹⁴ Nee Akisa abua kwa Osinieli, na

akamhembeeza amuombeza tatiakuze amwenke mnda. Ekuaho akaseea mwe mphunda yakwe, Kalebu akamuza, "Nikugosoe mbwai?"¹⁵ Akamwamba, Nibiliki. Kwa ajii kunenka sii ya Negebu, nenka pia ngodi za mazi. Ivyo Kalebu akamwenka chemchemi za uanga na chemchemi zassi.¹⁶ Uvyazi wa Mkeeni shemejie da Msa, waita kuawa mzi wa Mitende hamwe na wantu wa Yuda, mpaka jangwa da Yuda; ambado di uko Negevu, kwekaa na wantu waYuda hehi na Alad.¹⁷ Nao wantu wa yuda wakaita hamwe na wana wa simoni ndugize, wakawadagamiza Wakaanani wekwekaao Zefati, wakaibananga kabisa. Mzi wetangwa Holma.¹⁸ Wantu wa Yuda pia waiteka Gaza na sii yekuizungukayo, Ashkeloni nasii yekuzungukayo, na Eklon na sii yekuizungukayo.¹⁹ Yakwe nee yu hamwe na wantu wa Yuda na wakaimiliki sii ya miima; mia nkaokudaha kuwaavya wenyezi wa kaongoi kwa sibabu ne wana magai ya chuma.²⁰ Hebloni kenkigwa Kalebu (inga Msa ekugombekavyo), nae akawaguusa kuawa uko wana watatu wa Anaki.²¹ Mia wana wa Benyamini nkaokuwaguusa Wayebesi wekwekaao Yelusalemu hata ivyeo.²² Nyumba ya Yusufu yeandaa kuigwa unkondo Beseli, na Yahwe nee yu hamwe nao.²³ Wegaa wantu kuimamaankanya Beseli (mzi wekwetangwao Luzu).²⁴ Wamamaankanyi waona muntu akaawa chongoi ya mzi, wakamwamba "Tafazai tionyese jinsi ya kwengia mwe mzi, na n'ndatikugosoe yedi"²⁵ Kawaonyesha zia ya kwengia mwe mzi. Wakauteka mzi kwa makai ya uhamba, mia wakambado muntu uyo na nduguze wose wakahauka.²⁶ Na muntu uyo akaita sii ya Wahiti, akazenga mzi, akawetanga Luzu, ambao ni zina dakwe mpaka ivyeo.²⁷ Wantu wa Manase nkawokuwaguusa wantu wekuao mwe mizi ya Betsheani na vijiji vyakwe, au Taanaki na vijiji vyakwe, au wada wekwekaao Dori na vijiji vyakwe, waa wada wekwekaao Ibelamu na vijiji vyakwe, waa wada wekwekaao Megido na vijiji vyakwe, kwa sibabu wakanaani neewaamua mwesii iyo.²⁸ Isilaeli yekuwaho na nguvu, wawakungumiza Wakanaani wawatumikie kwa ndima ngumu, mia nkaokuwaguusa kabisa.²⁹ Eflaimu nkeekuwaguusa Wakanaani wakekaa gatigati yao.³⁰ Zebuloni nkeekuwaguusa wantu wa Kitiloni, waaa wantu wekuao Nahaloli, na Wakanaani wakasongwa n'kishi hamwe nao; mia Zabuloni akawakungumiza Wakanaani wawatumikie kwa ndima ngumu.³¹ Asheli nkeekuwaguusa wantu wekaao Aka, au wantu wekaao Sidoni, au wada wekaao Alabu, Akizibu, Heliba, Afeka, au Lehobu.³² Ivyo kabila da Asheli yekaa gatigati Wakanaani (wekwekaao mwesii iyo), kwa sibabu nkawokuwaguusa.³³ Na kabila da Nafutali nkadokuwaguusa wantu wekuao wakekaa Betshemeshi, waa wekuao wakekaa Basanasi. Hata ivyo, kabila da Nafutali dekaa, gati gati ya wakanaani (wantu wekuao wakekaa mwesii iyo) Hata ivyo wenyezi wa Betshemeshi na Besanasi wakungumizwa kugosoa ndima ngumu kwa Nafutali.³⁴ Waamoli wawakungumiza kabila da Dani kwekaa mwesii ya kiima, nkaokuwaluhusu kweza kaongoi.³⁵ Basi Waamoli wekaa kwe mwiima wa Heleni, uko Aiyaloni, na Shaalibimu mia nguvu za kijeshi za nyumba ya Yusufu ziwavota, nao wakakungumiza kuwatumikia kwa ndima ngumu.³⁶ Mhaka wa Waamoli nee ni kuawa kiima cha Aklabimu uko Sela mpaka sii ya viima.

Chapter 2

¹ Malaika ya Zumbe akaawa Gilgali, akaita Bakimu, akamba "Nkikueta kuawa Misili, naho nkikueta mwesi nekweisayo kuwenka tati zako." ² Nabinda namba, nkinanibonde kiaga changu na wee. Wesekugosoa kiaga na wada wekaao mwesi inu. Gwisa hemiviko yao. Mia nkwekutegeeza sauti yangu. Je! n'kibwai iki wekugosoa? ³ Basi sasa namba, "Nkinaniwaguuse Wakanaani hemeso yenu, wao n'nda watende miwa kwenu, na miungu yao yondaitende mtego kwaajii yenu." ⁴ Malaika ya Zumbe ekuwambiaho mbui izo kwe wantu wose wa Isilaeli wantu wakakema na kuia. ⁵ Wahetanga hantu hada Bokimu. Aho neewaavya zabihu kwa Zumbe. ⁶ Yoshua akuavyaho uhusa wantu waite wana wa Isilaeli kia mwoneka aite hantu ekwenkigwaho, wakawa na umiliki wa alizi yao. ⁷ "Wantu wamtumikia Zumbe ukati wa maisha ya Yoshua na wadaa wakasongwa baada yakwe, na niwada wekuonao matendo yose makuu ya Zumbe ekugosoa mwe Isilaeli." ⁸ Yoshua mwanangwa ya Nuni, mndima ya Zumbe, kafa na maika ya myaka 110. ⁹ Wakamzika mwemhaka wasi ekwenkigwayo uko Timnath Helesi, hemuima wa eflaimu, Kasikazini hemuima Gaash. Uvyazi uwo wose wekonga hetati zao. ¹⁰ Uvyazi mtuhu wekutongea baada yao nkawakumanya Zumbe au kia chekugosokacho mwe Isilaeli. ¹¹ Wantu wa Isilaeli wantenda vibaya hemeso ya Zumbe, nao neewawa tumikia Mabaali. ¹² Wakahauka kwa Zumbe, Muungu ya tati zao, mwekuwaavya kuawa Misili. Wakabasa miungu watuhu, miungu ya wantu wekuawao hehi nao nao wakawavikia. Wakamkima ZUMBE kwa sibabu. ¹³ Wahauka kwa Zumbe na kumvika Baal na Maashtoleti. ¹⁴ Maya ya Zumbe yakatenda mwewa Isilaili nee awenka wankondo wekubawao mai zao kuawa kwao. Kawatanga inga watumwa wekugosokao kwa nguvu za wankondo wao wekuwazungukao, nkawwokudaha kwekinga zidi ya wankondo wao. ¹⁵ Isilaeli wekuitaho kwe kutona, mkono wa Zumbe nee uzidi yao kuwavota, inga ekweisavyo. Na neewawa mwesuuba nkai. ¹⁶ Nee Zumbe akawenua waahi, wekuwaohao mwemikono ya wada wekuawa wakabawa mai zao. ¹⁷ Hata ivyo nkawokuwategeeza waahi wao. Nkawokuwa waaminifu kwa Zumbe nee wenega wenye inga wakianga kwa miungu watuhu na kubika. Wakanya kuhituka na kuibada sia wekwekaao tati zao wada wekuzumiao amli za Zumbe iya wowo wenye nkawokuvigosa. ¹⁸ Zumbe kenua waahi kwa ajii yao. Zumbe akawambiza waahi na kuwakomboa kuawa mwe mikono ya wankondo wao misi yose muahi ekwekaazo. Zumbe kawafia mbazi wekuhumao kwa ajii ya wasa wekuwadii maufili na kuwapisha. ¹⁹ Mia muahi ekwendaho kufa, wakahituka na kugosoa mbui mbaya kutendesha komba via wekugosoaavyo tati zao. Wakahita Wakaitongea miungu mtuhu kuitumikia na kuivikia. Waemea kueka mbui zao zose mbaya ama sia zao utii. ²⁰ Maya ya Zumbe ya katenda mwe Isilaeli; akamba kwa ajii taifa idi dibopnda mashaiti ya kiaga changu ambacho nkiika kwa ajii ya tati zao kwasibabu nkawokuitegeeza sauti yangu. ²¹ Kuawia isasa nkinanidiuse he meso yao taoifa dodose akubadado Yoshua ekubindaho kufa. ²² N'nda n'tende ivi ili kuwageza Isilaeli, atan'nda watongee sia ya Zumbe au nkawana watongee, inga tatizzo wekuitongeaavyo. ²³ Nee sibabu Zumbe akawabada Mataifa ayo, waa

nkekuwaguusa kinyio na kuwangea mwemikono ya Yoshua.

Chapter 3

¹ Saa Zumbe nee ayaeka mataifa aya aigeeze Israeli, yaani kia muntu mwe Israel ambae nkee kushiiki nkondo yoyose uko kanaani. ² (Kagoso a ivyo ili kuwahinya nkondo uvyazi mhya wa Israel ambao nkawe kumanya kabla). ³ Aya nee mataifa: Wafaume washano kuawa kwa Wafilisti, Wakanaani wose, Wasidoni, na Wahivi wekukwekaaa mwiima ya Lenbanoni, kuawa mwiima Baaali Helmoni kiamuo Hamasi si. ⁴ Mataifa aya nee yabadigwa kana ambayo Zumbe nee kaigeeza IUsrael, kusibitisha kana wazitoza amli ekwenkaza baba zao Musa, ⁵ Basi wana wa Israel wakekaa gati ya Wakananaani, na Wahiti, na Waamoli na Wapelizi na Wahivi na Wayebusi. ⁶ Wadoa wana waonao akawenka wana wao wana wao wa kivyee na kuihizikia miungu yao. ⁷ Wana wa Israel wagosoa ambayo ni mabaya he meso ya Zumbe, wakamjaa Zumbe, Muungu ywao, Wamvika Baali na Ashela. ⁸ Basi, maya ya Zumbe nee yaka juu ua Israel, nae akawatanga mwe mikono ya Kushan-lishataimu mfaume ywa Alan Nahlaimu. Wantu wa Israel wamkantukia Kushan Risha taimu kwa miaka nane ⁹ Wantu wa Israel wekumuombezaho Zumbe, Zumbe akamwenua muntu mwenda awambize wana wa Israel, na muntu mwendaawahonye: Osneil mwana ywa Kenazi (ndugu mdodo ywa Kalebu). ¹⁰ Loho ywa Zumbe akamgea nguvu, nae akaaha Israel na Israel na akaawa kuita kwe nkondo. Zumbe akamwe nka kuivota Kush-Lishalaimu mfaume ywa Alamu, Mkono wa Osiniel akavota KushanLishataimu. ¹¹ Sii ne ina npeho kwa myaka alubaini, nee Osiniel mwana Kenazi nee afia. ¹² Ikaawa aho, Waisrael wakagosoa yesa yokutama he meso ya Zumbe, Zumbe akamwenka Egiloni mfaume ywa Moabu nguvu kuwavoto Waisrael. ¹³ Egilon nee ehanganya na wana wa Amoni na Waamaleki wakaita na kuvota Islae na nee waudoa mzi wa mitende. ¹⁴ Wantu wa slael wamhiyazikia Eglon mfaume ywa Moabu kwa myaka kumi na mnane. ¹⁵ Wana wa Israel wekumwombezaho Zumbe, Zumbe akamwenua muntu ywa kuwambiza, Ehudi mwana ywa Gela, Mbenyaamini, muntu shoto, wana wa Israel wakatuma kwa Egloni mfaume ywa Moabu, kwa maiho yao ya kodi. ¹⁶ Ehudi akegoswee ya upanga wekuwao na makadi kuidi, uwe wa zilaa mwenga, nee autaha si ya nguo zakwe uwanga ya muundi wakwe wa kuume. ¹⁷ Akamwenka Egloni Mfaume ywa Moabu maiho ya kodi (Egloni nee muntu kagimbaa sana.) ¹⁸ Baada ya Ehudi kuiha maiho ya kodi, akahauka na wada wekuwao wayenua. ¹⁹ Hata ivyo Ehudi mwenye ekubua ho hantu ambaho vizuu vya kusonoa vigosolwa hehi na Gilgali, akahituka na kuuya, akamb, 'N'na saamu za siikwako mfaume ywangu, Eglon akamba, Nyamaani myee! kwa iyo wose wekumhiziakiao wakalawa mwe chumba. ²⁰ Ehudi akeza kwakwe, Mfaume nee kekaikedu, ikedu mwe chumba cha uwanga cha npeho. Ehudi akamba, 'N'na saamu kuawa kwa Muungu kwaajii yako. "Mfaume akagooka kuawa mwe kiti chakwe. ²¹ Ehudi akanyoosa mkono wakwe wa kumoso akadoa upanga kuawa kwe muundi wakwe wa kuume, na akaugekea mwe mwii wa mfaume. ²² Na mhini wa upanga ukengia ndani yakwe baada ya upanga, naoukaawii nyuma yakwe na mavuta yakatozana na upanga, kwa kuwa Ehudi nkekuuavya upanga shongoi ya mwii wakwe. ²³ Ikabinda Ehudi akaawa kwe ukumbi na akavugaa nyuvi za chuma cha uwanga nyuma yakweakawavugaia. ²⁴ Baada ya ehudi kuhauka, wandima wa mfaume wakeza, wakaona nyuvi za chumba cha uwanga ivugalwa kwaiyo wakaafya, "Kwei enda awekeavya mwenye mwe hali ya npeho ya gati da uwanga. ²⁵ Wakasongwa ni kutenda matumatu kiamuo wekuvokaho kuyataamama kuwa nee wabea wajibu wao ukati mfaume nkazati kuuvugua uvi wa gati da uwanga kwaiyo wakadoa ufunguo wakawachopoa, Kaua Zumbe ywao kagwa si akafa. ²⁶ Ukati wandima wakagoja wakeu za wakundwa kugosoa m'mbwai Ehudi nee anguuka na kwemboka hantu ambaho nee hana kizuu cha kusongoa, na ivyo akaguuka kuita Seira. ²⁷ Ekubua ho, akatoa gunda mwe si ya mwiima wa Eflaimu ikabinda wana wa Israeli wakaseeya hamwe nae kuawa kwe miima, naye akawaongoza. ²⁸ akawambia, Nitongea kwa Zumbe enda awavote wankuu wenu, Wamoabu, wakamtongea wakagwia vivuko koongo da Yoldani, kuawa kwa Wamoabu waa nkewaluhusu muntu yoyose kudumua mto. ²⁹ Ukati uo wawakoma wantu kumi wa Moabu na wose nee ni wantu watanguvu wenao uwezo. Nkakuna mwekuguuka. ³⁰ Kwaiyo msi uo Moabu ivotwa ni nguvu ya Israeli. Na si nee iwa na npeho kwa miaka saasini. ³¹ Baada ya Ehudi, mngea nee ni Shamgali mwana ywa Anti ambaye nee kakoma Wafiisiti 600 kwa konzo da ng'ombe, naho kawahonya Israel kuawa kwe hatai.

Chapter 4

¹ Baada ya Ehudi kuumbwa mzimu, Wantu wa Israeli wagosoa vituhu ubanasi hemeso ya Zumbe. ² Zumbe kawagea mwe mikono Yabini. Mfaume wa Kanani, mwekuwada uko Hasori. Mkuu wa jeshi dakwe mwetangwa Sisera, naye kekaa Horosheti ya Mataifa. ³ Wana Israeli waka mwombeza Zumbe awafiembazi, kwa ajii Sisera kawa na magari ya chuma miya kenda akawashinda wana wa Israeli kwa nguvu kwa miaka ishiini. ⁴ Iya debola nabii wa kivyee (mkazi we da Lipidosi), Kawa mwaaha mwongoza mwe Israeli ukati uo. ⁵ Nee ekaa asi ya mtende wa Debola gati ya Lama na Beseli mwe sii ya mwiima wa Eflaimu, na wantu wa Israeli waita ili kuaha masa yao. ⁶ Akamtuma Balaka mwana wa Abinoamu kuawa kedeshi uko Naftali. Akagombeka, Zumbe, Muungu wa Israeli, akwamba, hita mwe mwiima wa Toboli, uite hamwe nawe wantu elfu kumi kuawa Naftali na Zabuloni. ⁷ Nonda nimguuse sisela, Mkuu ya nkondo wa Yabini, abwiyane nawe hehi, na ukongokishoni, hamwe na magari yakwe na jeshi dakwe, na nonda nikwenke ushindi uwanga yakwe. ⁸ Balaka akagombeka, Inga wonda uite na nami, nondaniite akini inga nkuita hamwe nami, nkinaniite: ⁹ Kangombeka, Nandaniite nawe. Inga ivyo, sia uitayo nkaikwenka hishima wewe, kwaajii Zumbe andantage Sisela mwemikono ya mvyee. Nee Debola wkwenu kaho akaita hamwe na Balaka Kedeshi. ¹⁰ Balaki akawetanga wana wa Zebuloni na

¹¹ Heberi (Mkeni) Keusa mwe Wakeni wekuwao uvyazi wa Hobabu (Mkwe wa Msa) na akaika hema dakwe mwalonu weuko saanaimu hehi na kedeshi. ¹² WEku mwambia Sisela inga Balaka mwana wa Abinoamu, nee Kaita mwiima wa Tabori, ¹³ Sisela Ketanga magari yakwe yose, magari ya faasi mia kenda, na asikai wose wekuwao hamwe naye, kuawa Haloshesi ya Mataifa mpaka ukoongo Kishoni. ¹⁴ Debola kamwamba Balaka, Hita! kwajii inu nee siku ambayo Zumbe kamwenka ushindi uwanga ya Sisela. Je! si Bwana mkuongoza? Basi Balaka akaseya kuawa kwe mwiima wa Taboli na wantu kumi elfu wakambasa. ¹⁵ Zumbe akagosa jeshi da Sisela dikachanganyikiwa, magari yakwe yose, na jeshi dakwe dose. Wantu wa Balaka wawashinda na Sisela. ¹⁶ Akini Balaka kayatongea magari na jeshi mpaka Haroshesi ya Mataifa na jeshi dose da Sisela dikakomwa kwa upanga wala nakuna mntu mwe kuisigaa. ¹⁷ Akini Sisela akaguuka kwa miundi mpaka hema da Yaeli, mkewe Hebeli Mkeni, kwaajii kuwa na amani gati ya Yabini Mfaume wa Hazani, na nyumba ya Hebeli Mkeni. ¹⁸ Jaeli akawa kumhokea Sisela, akagombeka, kaiibu, bwana wangu: Kaiibu kwangu, waa usekuogoha . Inga akekaa kwakwe, akengia hemani kwakwe, naye akamhamba bushuti. ¹⁹ akagombeka, Tafazai nenka mazii kidogo ninywe, kwa ajii nina nkiu. Akavugua mfuko wa babu da mee akamwenka anywe, kisha akagubika vituhu. ²⁰ Kamwamba, "Gooka he mwango wa hema. Ikawa mntu ondaeze na kukuza; Je, kuna mntu hana? sema nakahana." ²¹ Iya Jaeli (mkaza Heberi) akadoa kigingi cha hema na nyundo mwe mkono wakwe akaita kwa sii kwa ajii nekanili wa usisiza foo, nee akigea kigingi cha hema upande wa mtwi wakwe akamtunga na kikaumbwa mzimu. ²² Balaka ekuwaho akambasa Sisela Jaeli akaawa kubwiyana naye akagombeka, "Soo, nonda nikuoneshe mntu umwondezaye." Basi akengi ya hamwe naye nkandai ya mtwii wakwe. ²³ Basi siku iyo Zumbe akamshinda Jabin, Mfaume wa kanaani, mbee ya wantu wa Isileli. ²⁴ Umanyi wa wantu wa Isileli uwa na nguvu zaidi zidi ya Jabin Mfaume wa Kanaani, hata weku mkomaho.

Chapter 5

¹ Siku iyo Debola na Balaka mwanangwa ya Abinoamu waimba wia unu. ² Viongozi waongozaho he Izilaeli wantu wakalawa kutoana nkondo tamtunya Zumbe! ³ Tegeeza, nywinywi wafaume! Tegeeza vyedi nywinywi viongozi! Mi nndani mwimbie Zumbe; Nami nndanimtogoe Zumbe, Muungu ya Izilaeli. ⁴ Ee Zumbe, ukati ukuwaho sili, ukitaho kuawa Edomu, si ikasingisika, na mbingu ikasi naho mawingu yakalavya mazi. ⁵ Miima ikalawa he cheni Zumbe; hata Muima Sinai ukaisngisika he cheni cha Zumbe, Muungu ya Izilaeli. ⁶ Kwe siku za Shamgali (mwanangwa ya Anasi), kwe siku za Jaeli, baabaaa nkuu ziekwa, na wada wekuwaowakenda du watumia sia ya mpheho. ⁷ Kuwa na wakangafu wacheche uko Zilaeli, hata mi, Debola, nekudoaho amli-mame akadoa amli kwe Izilaeli! ⁸ Wasagua miungu wahya, kuwa na nkondo kwe malango ya mzi iya nakahokua na ngao au mikuki yekunekayo mwe wanti alobaini mwe si ya Zilaeli. ⁹ Moyo wangu wawaitia wakuu wa Zilaeli, hamwe na wantu wekweavyao-tambaliki Zumbe kwa ajii yao! ¹⁰ Afyani kuhusu idi-nywinywi mkweao mpunda wang'aao mwekaa kwe mazulia, nanywi mwendao siai. ¹¹ Tegeeza sauti za wada waimbi kwe maeneo ya kutekea mazi. Uko wagombeka vituhu kuhusu ugozozi wa haki ya Zumbe, na ugozozi wa haki ya watoanaji wakwe he Izilaeli. Nee wantu wa zumbe wakasea kwe malango ya mzi. ¹² Euka, euka, Debola! Euka , euka, imba wia! gooka, Balaka, naho uwagwie watahwa wako we mwanangwa ya Abionamu. ¹³ Wada wekuokokao wakeza si kwe wantu wenye nguvu; wantu wa zumbe weza hangu hamwe na mashujaa. ¹⁴ Weza kuawa Efulaimu, kwe mazindo yao yeiko kwe amaleki; wantu wa Benjamini wakutongea. Wakuu wa Makii wakalawa, na kulawa Zebuloni wada wekwenuao ngoda ya hofisa. ¹⁵ Na wakuu wangu kwe Isakali wawa hamwe na Debola; na Isakali kawa na Balaka wakengia koongoi kinyanyi kwa amli yakwe. Mweao jamaa za Lubeni kuwa na uondezaji mkuu wa moyo. ¹⁶ Kwa mbwai wekae gatigati ya moto, ukategeeza waisi wakatoa fiimbi yao kwa mabunga yao? Na kwa jamaa za Lubeni kuwa na uondaji mkuu wa moyo. ¹⁷ Gileadi kekaa upande wa kaidi wa Yoldani; na Dani, kwa mbwai wazunguka uanga ya meli? Asheli akasigaa mhwani naho akekaa hehi na bandai zakwe. ¹⁸ Zabuloni diwa kabia didahado kuhataisha maisha yao kubwii kuubwa mzimu, Nasani, naho kwe wazo wa nkondo. ¹⁹ Wafaume wakeza, wakatoana; wafaume wa kaanani wakatoana uko Taana ki hehi na mazi ya Megido. Miya nkawokuusa feza sa nyala. ²⁰ N'toondo zikatoana kuawa mbingoni, kuawa kwe sia zao za mbinguni zikatoana na Sisela. ²¹ Ukoongo kishoni uwausa, ukoongo uda wa kae, ukoongo kishoni. Hita mbele nafusi yangu egee moyo. ²² Naho sauti za utente za taasi kuguuka, kutoana kwa wantu wakwe wenye nguvu. ²³ Igiita Melozi, agombeka Malaika ya Zumbe Nkwei waigiite wenyezi wakwe. Kwa kua nkawokweza kumuambiza Zumbe, kumuambiiza Zumbe kwe nkondo zidi ya mashujaa wenye nguvu. ²⁴ Yaeli akabalilkiwa zaidi kuiko wavyee watuhu wose, Yaeli (mkaza Hebeli Mkeni), kabalikiwa zaidi kuiko wavyee wose wekaa kwe hema. ²⁵ Yuda muntu kaombeza mazi, nae akamwenka mee, akamuteza siagi kwe sahani ntana itamayo kwa wakuu. ²⁶ Kaika mkono wakwe he kigingi cha hema, na mkono wakwe wa kudii kwe nyundo ya mgosozi ya ndima, kwa nyundo akamtoa Sisela akamtoa mwe mutwi wakwe. Akapanga bea da mutwi vimamo ekumtoaho nkandani ya mutwi wakwe. ²⁷ Nee agwa gatigati ya miundi yakwe, akagwa akagona aho. He miundi yakwe akagwa. Hantu ekuwiiho ni hada ekukomwahokikatii. ²⁸ akakaua he diisha mamiakwe da Sisela akakaua kwembokea nkamba, akagombeka kwa huzunu, 'Kwa mbwai gai dakwe dicheewa kweza? kwa mbwai ngoda za faasi zibuutazo magari yakwe zicheewa. ²⁹ Wafaume wakwe wekuao na viugo wakamwetikia na ye mwenye aketika via ³⁰ Je nkawokudaha kupanga nyala ifu, maifu maidi kwa kia mwooneka; nyala ya kitambaa chekugubikwacho nguo mbii za langi yekugubikwayo ni misimai ya wada wekuhokwao? ³¹ Naam wankuu zako wose wendawadagamie, Ee Zumbe! Iya wambuya wako wendawawe wenga zua dendahodikoe kwa udahi wakwe. Naho si ikahituka na mpheho kwa miaka alobaini.

Chapter 6

¹ Wana wa Israel wakagosa ubanasi he meso ya zombe, nee awagea mwe mikono ya midiani myaka mpungati. ² Midiani akawadaha Israel na kuwamesa mesa, Kwa sibabu ya midiani, wantu wa Israel wakagosa makao wenye kulawa mwe miima na mabwawa, mapango, na ng'ombe. ³ Ikabinda ikawa kwa ukati wowose wekuhandaho mazao yao Waisraeli, Wamidiani na Waameleki na wantu kulawa mashaiki wakawahangania Waisraeli. ⁴ Wakadaha kugosoa jeshi dao uanga ya sii na kubananga mazao. Mpaka siya ya Gaza Nkawekubada nkande uko Israeli, wala ngoto wala ng'ombe wala npunda. ⁵ Kila ukati wowo na mifugo yao na mahema wekwezaho weza enga bunga da sige na nkayekudanika kutaazia wantu au ngamia zao, wakaivamia sii ili waibanange. ⁶ Midiani ikawanyong'onyeza waisladi visiavyo mpaka wantu wa Israeli wakamwetanga Zombe. ⁷ Kwa ajii Midiani wantu wa Israeli wakamwombeza Zombe. ⁸ Zombe akamtuma nabii mwa wana wa Israeli. Nabii akawamba, Zombe Muungu wa Israeli, agombeka ivi, Nkimieta kula wa Misli; Nikakulavya chongoi ya nyumba ya utumwa,. ⁹ Nkawahanya kulawa mwe mikono ya Wamisli, na kulawa mwe mikono ya wose wekuawa wakakumesamesa Nikawaguusa mbele yenu, na nikawenka si yao. ¹⁰ Nikawamba, "Mie nee Zombe, Muungu yenu, nkiwaamulu msekuvikia miungu ya Waamoli, ambao mwekaa mwe sii yao, mia nkamwekuitii sauti yangu." ¹¹ Basi malaika wa zombe akeza kwekaa uko ofta si ya mwaloni, ukua wa Yoshi (Mwabiyezeri), ukati Gidioni, mwana Yoashi, akapagua ngano mwe sakafu, mwengahu ya divai- kuifisa kulawa kwa midiani. ¹² Malaika Zombe akamlawia, akamwamba Zombe yu hamwe nanywinywi. mtoanaji mwe nguvu! ¹³ Gideoni akamwamba, Oo Zombe yangu, ikawa Zombe yu hamwe naswiswi, kwa mbwa basi yose aya yatipata? Je? Je, yaku hi ugosoi wakwe wose mtana ambao tate zetu watambia, wekugombeka, 'Je! nki Zombe mwetutihonya kulawa Misli? mia isasa Zombe katibada na kutigea na mwe mikono ya Midiani.' ¹⁴ Akamkauwa Zombe na kugombeka, "Hita mwe nguvu wenayotiyali. Uihonye Israeli kulawa mkono wa Midiani, Je, mchekukutuma?" ¹⁵ Gideoni akamwamba, "Tafazai," Zombe, nadaha viihi ni zaifu kwembeka mwa Manase, na mie nkio muhimu mwe nyumba ya tate yetu, ¹⁶ Zombe akamwamba, "Nenda niwe hamwe na wewe, wendaudishinde jeshi dose da Midiani enga muntu yumwe," ¹⁷ Gideoni akamwamba, Ikuia kutamiwa ni mimi, basi unenke utangio kwamba wewe nee mgombeka namimi. ¹⁸ Tafazai, usekuhahauka hanu, mpaka nendaho neze kwako na kueta geeko dangu na kuiika mbele yako" Zombe akagombeka, "Nendanigoje mpaka 'wendihouuye," ¹⁹ Gideoni akaita, akaanda mwana mbuzi, na efa mwenga ya unga akagosea mikate yesayo kugewa chachu, akaaika nyama iyo mwe ngatu, naakagea msozi mwe sufua na kuvyegaa si ya mti wa mwaleni; akaviavya. ²⁰ Maika wa Muungu akamwamba, Doa nyama na mikate yesayo kugewa chachu, ukaike uanga ya mwamba unu, ukawetie msozi uanga yakwe, "Gideoni akagosa iivyo. ²¹ Ikabinda Malaika wa Zombe akatoza nncha ya ng'oda mwe mkono wakwe, akadonta kwa hiyo nyama na mikate yesayo chchu moto ukalawa chongoi ya mwamba, ukaiteketeza nyama na yesayo chachu, ikabinda malaika wa Zombe akahauka, na Gideoni. Nkekudaha kumuona vituhu. ²² Gideoni akamany kuwa yuda maika wa Zombe, Gideoni akagombeka "Wee Zombe MUUNGU! kwa ajii nkimuona Malaika wa Zombe cheni kwa chenii. ²³ Zombe akamwamba, Kwako kuwe npeho! nkuda kufa" ²⁴ Basi Gideoni akamzengea Zombe hemvi ko uko. Akayetanga, 'Zombe ni npeho," Hadi ivyeo bado mwe ofia ya jamaa ya Waabiezeri. ²⁵ Icho kio Zombe akamwamba, "Ooa ng'omme wa Tati yako, na ng'ombe wa kaidi wa umli wa myaka mpungate, ukaiuse maza bahu ya Baali, ambaye ni ya tati yako, na kuisenga Ashela wehehi nayo. ²⁶ Zenga hemviko he Zombe, Muungu yako hantu uanga ha kuguukia, na kuizenga sia sahihi. Toa ng'ombe wa kaidi enga kafa da kuda dagamiza ukatumia nkuni kulawa mwe Ashela ukuisengayo.' ²⁷ Gideoni akadoa wandima wakwe kumi na kugosoa enga Zombe ekumwambavyo. Iivyo ukati wa musu, akagosa iivyo nakio, ²⁸ Keo ukati wantu wa mzi wekwendaho kwenuka, hemviko ha Baali Ibomwolwa na Ashela ikuwayo hehi nayo isengwa, na ng'ombe wa kaidi kalavigwa kafa ya hemvika yekuzengwayo. ²⁹ Wantu wa mwe mzi wakambiana, Ni ndai mwekugosoa mbui inu? Wekuaho wakatamwii na watuhu na kuonda majibu, wkagombeka. Gideoni mwanawe da Yoashi nee mwekugosoa mbui inu." ³⁰ Aho wantu wa mwe mzi wakamwamba Yoashi. "Mlavye mwanao ili afe, kwa Sibabu kaisenga Ashela yekuwayo hehi." ³¹ Yoashi akawamba wose wekuhiganae nae, "Je, nywie mwamhembeeza Baali? Je, mwenda mumhonye? Muntu yoyose mwe ndaamvunie, basi keo idi endaakomwe, Atiho Baali ni Muungu, basi endaevunie. Mwenye ukati muntu akabomoa hemviko hakwe" ³² Kwa ajii Misi Iyo wakamwetanga Gideon "Yerubaali, kwa sibabu kagombeka, "Baali evunie dhidi yakwe," Kwa sibabu Gidioni kabenda hemviko ha Baali. ³³ Basi wa midiani wose, Waameleki, na wantu wa mashaiki wakekonga hamwe, Wakakavuka Yoldani na wakepanga mwe koongo da Yezreeli. ³⁴ Mia Loho wa Zombe akeza uanga ya Gideoni, Gideoni akataa gunda, akawetanga jamaa ya Abiezeri, ili wapate kumbaesa. ³⁵ Akawatuma Wajumbe wose mwa ma nase, na pia wowo, waketangwa chongoi kumtongea, akatuma wajumbe kwa Asheli, na zabuloni, na Naftali, Nee wenda kumhachiiza. ³⁶ Gideoni akamwamba Muungu, "Atiho wakunda kunitumia kuhonya Israeli, enga ukugombekavyo, ³⁷ Kauwani, naika babu da samazi mwe sakafu. Atiho kuna mnyozu tu uango ya babu, na ni kauu duniani basi nendani manue kwamba wanitumia kuhonya Israeli, enga ukugombekavyo." ³⁸ Ivi nee ikulawiavyo Gideon akenuka mapema wakeo, akaifumbua babu na akauavya mnyozu mwe babu, wa kutosha kumemeza bakui kwa mazi, ³⁹ Gideoni akamwamba Muungu, wesekumii fya, nigombeke vituhu kwa maa ntuhu, Tafazai niluhusu nigeze vituhu kwa kuditumia babu ukati unu uigosoe nkavu na iwe na mnyozu uanga ya si yose kuzunguuka. ⁴⁰ Muungu akagosa kia ekuombezaicho icho kio babu dikawa dinya, na kukawa na mnyozu mwe si yose ikuzunguukayo.

Chapter 7

¹ Naho Yelubaali (Yaani Gideoni) kenuka kinyanyi, na wantu wekuaho hamwe naye, Wakaika nkambi kandai ye

chemichemi ya Halodi. Nkambi ya midiani yekuayo kaskazini mwao mwe koongo kaibu na kiima cha mole. ² Zumbe akamwamba Gideoni, kuna asikai wangi sana kwa mimi kukwenga ushindi uanga ya Wamidiani, ili waisi laeli wesifu uanga yangu, wakagombe 'Nguvu zitiavya! ³ Basi biikia mwemagutwi ya wantu, ukamba, yoyose mwuogoha azingizae, auya na aawe mwe miima. Gideoni. Basi wantu elufu ishiini na mbii wakahauka, na elfu kumi wakisigaa. ⁴ Bwana akawamba Gideoni, 'Wantu bado ni wangi sana. Wegaeni sii mwe mazi na nenda nigosoe idadi yao iwe ndodo kwa ajii yako. Kana nikatamua, "Uyu enda aite hamwe nae; enda aite hamwe nawe; akini kana nikagombeka, 'Uyu nkadaha kuita hamwe nawe; nkana aite.' ⁵ Gideoni akegaa wantu kwe mazi; Bwana akamwamba, "Usa kia kintu muntu mwenda mazi, kana kui asonavyo, kuawa kwa wada watoao mavindi na kunywa." ⁶ Wagosi mia ntatu wasona. Watuhu wose wakima mavindi kunywa mazi. ⁷ Zumbe akamwamba Gideoni, "Kwa wantu awamia n'tatu wekubindao kusona mazi, nenda nikuohoe na kukwenka ushindi uanga ywa Wamidiani. Eka kia mun'tu auye hantu hakwe," ⁸ Kwaiyo wada wekusagulwao wawadoa vifaa vyao na gunda zao. Gideoni akawavuzi wantu wose wa Israeli, kia muntu kuita kwe hema dakwe, akini akawaika wantu mia ntatu. Basi nkambi ya midiani iwa si yakwe mwe koongo. ⁹ Kio ichoicho Bwana akamwamba, "gooka! kavamiie nkambi kwa maana nndanikwenke ushindi uanga yakwe." ¹⁰ Akini ikawa waogoha kuseea mwe nkambi hamwe purh mtumishi ywako. ¹¹ Na utegeeze kia watamwiicho, na ukangafu wako wenda uimalishwe kushambua nkambi. "Basi Gidioni akaita hamwe na pula watumishi wakwe mhaka si kwa walinzi wa nkambi. ¹² Wamidiani, Waamaleki, na wantu wose wa maiki wekaa kaibu na koongo, watuhu inga zunde da nzige. Mgamia zao wawa kwembosa mazunde, nee ni wangi kwembosa msanga wa bahai. ¹³ Gideoni ekubuaho uko, mutnu nee akamwambia mwezwaake sozi. Muntu uyu akago,mbeka, "kuawa! nkota sozi, nkiona mkate wa shaili ugwa ndani ya nkambi ya Midiani. Ukeza hemani, na kutoigwa kwa nguvu sana hata ikagwa si na kahituka na kugona si. ¹⁴ Mun'tu mtuhu akamba ii si kint kintuhu iya uhamba wa Gideoni (mwana ywa Yoashi), Mwisraeli. Muungu kamwenka ushindi uanga ya Midiani na jeshi dakwe dose." ¹⁵ Gideoni ekusikiahoo habai ya ida sozi na tafasilii yakwe, akenama si na kuvika. Akauya he nkambi ya Israeli na kwamba, "gookani! Zumbe kantenka ushindi uanga ya jeshi da midani." ¹⁶ Akawapanga wantu mia ntatu mwe mabunga matatu, na akawenka gunda zose na mabinga tupu, na taa ndani ya kia biga. ¹⁷ Akawamba nikaueni mimi na kugosoa yada niyagoso yada niyagosoayo. Akakauwa! Nibuaho mwe kiheo cha nkambi ni lazima mgosoe kida nigosoacho. ¹⁸ Nendaho nitoegunda, Mimi na wose mwehamwe nami, Basi mwendaho mtoe gunda zenu mwe kia npande wa nkambi ngima na kutoa vuzo, kwa Bwana na Gideoni!" ¹⁹ Basi Gideoni na wan'tu mia mwenga wekuao hamwe nae wekubuaho mwisho wa nkambi, aho bosu mwa saa ya gati. Ukati Wamiadiani wawa wadiisha walinzi, wawawatoa gunda na kutua mabiga yekuayo mwe mikono yao. ²⁰ Mabunga matatu yawa yatoa gunda na kutu mabiga. Wawa na taa mwe mikono yao ya kuzoso na gunda mwe mikono yao ya kudiia ili kuwatoa. Wakatoa vuzo, "Uhamba wa Bwana na ywa Gideoni." ²¹ Kia mun'tu akagooka hantu hakwe nkandai ya nkami na jeshi da Midiani dikaguuka. Wakatoa vuzo na kuguuka. ²² Wekutoaho gunda mia ntatu, Bwana Zumbe akawenka uhamba wa kia muntu wa Midiani zidi ya we zakwe na zidi ya jeshi dakwe dose. Jeshi dikaguuka hadi Bethshita kuelekea salela, mhaka mhaka wa Abel mehola, kaibu na Tabathi. ²³ Wan'tu wa Israeli kuawa Naftali, Asheli, na Manase wose wetangwa chongoi, na wakawatongea Midiani. ²⁴ Gideoni akatuma wajumbe mwe sii zoseza muima wa Eflaimu, akamba, "Hitan sii zidi wa Midiani, na na umiliki mto Yoldani hadi Bethbala na mto Yoldani. ²⁵ Wakawadoa wakuu waidi wa Midiani, Olebu na Zeebu. Wakamkoma olebu kwenye mwamba wa olebu, nao wakamkoma zeebu mwe shinikizo da divai da zeebu. Wakawatongea, Wamidiani, Wakamwetea Gideoni mitwi ya olebu na zeebu, ng'ambo ya kaidi ya Yoldani.

Chapter 8

¹ Wantu wa Efraimu wakambwa Gideoni. Kutitenda viivihi? Nkwekwetanga wakati wendahutoana Midiani, wakamwambia kwa nguvu. ² Akawamba nkitendani sasa kana na ivyo mwekutendavyo nywinywi? Je mavuno ya zabibu za Efraimu nkiyo yedi kuliko ya Abiezeri? ³ Muungu kawenka ushindi juu ya wakuu wa midieni-Orebu na Zeeb! mie nkitendani mkanilingenisha na nywinywi?" Hasira yakwe kidogo ikapungua. ⁴ Gideoni akeza Yordani na akemboka na wantu mia ntatu hamwe naye, ne wasokea akini wakaendelea kumtongoa. ⁵ Akawambia wantu wa Sukothi, Tafadhali wenke mikate wantongea, na kwa kuwa wasokea na ni nawabasa Zeba na Salmuna wafaume wa Midiani. ⁶ Na wakuu wakosema Je mikono ya Zeba na Salmuna ivi sasa imwe nguvu zako?kwani temkia mikate kwe jeshi dako? ⁷ Gideoni akamba, Bwana akatenka ushindi juu ya Zeba na Salmuna mii yenu yose maitenda na uhoe kama miwa ya jangwani na michongoma. ⁸ Akahauka uko akaita Peniel, akawambia wantu mbui zia zia, akini wantu wa Penieli wakamjibu kama ekujibi wavyo ni wantu wa Sukothi. ⁹ Akawambia wantu wa Penieli pa akasema, ndiho meze kwa amani naugwisa mnara unu." ¹⁰ Sasa Zeba na Salmuna wawa uko karkori hamwe na jeshi dao kama wantu elfu kumi na shano na wose wekubakio chongoi na jeshi da wantu wa mashariki kwa kuwa wapatikana wantu 120,000 wekufundishwao kutoana kwa upanga. ¹¹ Gideoni akatongea baabaa yekudogwayo ni wakazi wa hema, Noba na Yogbena. Akadishinda jeshi da maadui, kwa kuwa nkawekutegemea kwe ngiwa. ¹² Zeba na Salmuna wakaguuka, na Gideoni akawatongea, akawadoa wafaume waidi wa Midiani - Zeba na Salmuna na kueta hofu jeshini. ¹³ Gideoni mwana wa Yoashi, akagotoka kuawa kwe nkondo kwembokea Heresi. ¹⁴ Akambukia kijana yumwo wa wantu wa Sukothi kwa ushauri kijana uyo akamueleza viongozi wa Sukothi na wazee wakwe, wantu sabini na seba. ¹⁵ Gideoni akagotoka kwa wantu wa Sukothi akawamba, Kauani Zeba na Salmuna ambao mmidhalau kwa ajii yao, nikasema, Je mumshinda Zeba na Salmuna nkatekumanya kuwa nitekaondwa tidenke mikate jeshi dako? ¹⁶ Akawachukia wazee wa uda mizi Gideoni, akawaadhibu wantu wa

Sukothi hamwe na miwa ya jangwani na michongoma.¹⁷ Akaugusa mnara wa Penieli na kukuwakoma wantu wa mzi uda.¹⁸ Gideoni akawamba Zeba na Salmuna, nywiemu wantu wa viyahi mpaka muwakoma wantu wa Tabori? wakajibu kama wewe weivyo nasi ne taivyo. Kia yumwe katenda kama mwana mfaume.¹⁹ Gideoni akasema, awa ne ni wa mmaa yangu. Kama Bwana aishivyo kama we muwabada we nchekuwakoma."²⁰ Akamwambia yetheri (uvyazi wa bosi) enuka uwakome, akini kijana akaogoha kwa kuwa bado ni mdodo.²¹ Ne vyekuekavyo Zeba na Salmuna wakamba zuuka mwenye kama mntu eivyo ne nguvu zakwe zeivyo. Gideoni akemka akamkoma Zebu na Salmuna. Pia akaua mapambo yose yekuayo mwe ngamia zao.²² Ne aho wana wa Israel wekumuambaho Gideoni utende mtawala wewe na wanao na vyezakuu vyako, kwa kuwa kutiokoa mwe mikono ya Midiani.²³ Gideoni akawamba mimi nkina ntawale wala uvyazi wahou, Bwana andaawata wale."²⁴ Gideoni akawambia vinifaavyo ni npete kuawa kwe kia nyara kia muntu. (wamidiani wana npete za shaba kwa sibabu ni waiishimaeli)²⁵ Wakamjibu vyedi tifurahi kukwenka, wakatandika vazi kia muntu akatambika npete kuawa kwe nyara zakwe.²⁶ Uzito wa npete ekuombeza zouwa shekeli 1,700 za dhahabu vyose viwa hamwe na mapambo ya makoja, vidani, nguo za rangi ya za mbarau wekuazo wakevaa wafaume wa Midiani, na minyororo yekuayo hehi mwe singo za ngamia zao.²⁷ Gideoni akajitutahidi kupata npete na kwaiika mwe mzi wakwe uko Ofra na Israel wose wakainamatia kwa umalaya na kuiabudu. Vitenda ni mtego kwa Gideoni na wada wekuwao kaya.²⁸ Kwa iyo Midiani ivotwa ni wantu wa Israel na nkawekugeza vituhu, ne si ikawa na amani kwa miaka alubaini ya utawala wa Giseoni.²⁹ Yerubaali, mwana Yoashi akenda kwekaa nyumbani kwakwe.³⁰ Gideoni ana wana Sabini, uvyazi wakwe maana me ama wavyee wengi.³¹ Mkazi we mweku wa shekemu akamvyaia mwana pia, na Gideoni akamwetanga Abimeleki.³² Gideoni mwana Yoashi akafa kwa uzee akazikwa uko Ofra mwe kabui dafati yakwe Joashi wa ukoo wa Abiyezeri.³³ Vitenda Gideoni baada ya kufa, wantu wa Israel, wakamuasi Muungu kwa kuabudu mabaali. Wakamgosoa Baali Berith ne Muungu wao.³⁴ Wana wa Israel wakajaa kumtukuza Muungu mwektukuza Muungu mwekuwaokoa mwe mikono ya maadui zao.³⁵ Ahadi zao kwe nyumba ya (Yerubaali yaani Gideoni) wakazijaani zose wekugosoewayo yada bosi uko Israel.

Chapter 9

¹ Abimeleki, mwnangwa wa Yerubaali kaita kwa jamaa za manuyakwe uko Shekemu akawamba iyo jamaa yose ya mamiakwe, ² Tafazai gombeka aya, ili wakuu wose wa Shekei wategeeze. Ni kihi cheichu bora kwako Je, wana sabini wose wa Yerubali kutawala kwa ajii yenu hambu kwamba yumwe du atawale kwa ajii yenu? Kumbuka ya kuwa mi ni vuha na nyama yenu. ³ Wandugu wa mami yakwe watamvia badala yakwe kwa wagookezi wa Skekemu nao nee wazumia kumtongea abimeleki wakamba ivi, Yee nee mndugu ywetu. ⁴ Wakamwenkha vipande sabini vya fedha mwe nyumba ya Baali Berith, Abimeleki akazitumia kwa kuajii wanthu wesiokuwa na shelia na weseokuwa wabahau wekumtongea. ⁵ Abimeleki akaita nyumbai kwa tatiakwe uko Ofra, kwa iwe dimwe nee awakoma wandugu wakwe sabini, wanangwa wa Yerubaali. Yotanu nee mwekusigaa. Mwana mdodo wa Yerubaali kwa kuwa nee Kefisa. ⁶ Wakuu wose wa Shekemu na Beth Mito wakaunganika hamwe wakatenda Abimeleki mfaume, hehi na mwaloni hehi na siki yeiko Shekemu. ⁷ Yotamu ekwambiwaho kuhusu mbui iyo, akaite akagooka kwe mwiima Gerizimu. Akakema akawamba, tegeeza ni nywie muongozao Shekemu, ili Muungu awategezee. ⁸ Kuna siku miti yenda kumgea mavuto mfaume juu yao. wakamwamba mezeituni tawala juu yetu. ⁹ Iya mti wa mizeituni ukawamba ivi, jee nitumiayo kuiheshimu Miungu ne wanaadanu nipate kuuya na kuemboka kwe miti mituhu? ¹⁰ Iyo miti ikamwamba mtini, soo utawlale. ¹¹ Iya mtini ukamwamba, Je ndanibade matunda yangu yemwiie, matana npate kuuya na kwemboka miti mituhu? ¹² Iyo miti ikamwamba mzabibu soo utawale juu yetu. ¹³ Mzabibu ukamwamba je ndambaele divai yangu mpyahamu itamizayo miungu na wanaadamu na kuuya na kwemboka miti mituhu? ¹⁴ Ukauka aho miti yose ikawamba msanga so ukuweze utawale. ¹⁵ Miti ya miwa ikayamba miti, ati wondeza kunisisa mavuta nitende mfaume ywako soo upande usaama si yakizui changu. ¹⁶ Ati nkivyo kugosoa uaminifu na kwei kumtenda abimeleki mfaume na ati kutenda vyedi kuhusu Yerubaali na nyumba yakwe na ati azaba ekustahilivyo. ¹⁷ Ukafikizi kuwa tate katoana kwa ajii yenu nee aambaza maisha yakwe na akawahonya kuawa mwe mkono wa Midiani - ¹⁸ Iya ivyo kuyenukia nyumba ya tate na kwakoma wanawe wanthu sabini mwe iwe dimwe. Na kumtenda Abimeleki mwanangwa wa mndima wakwe atende mfaume mwe wakuu wa Shekemu kwa ajii ye ni mndugu ywenu. ¹⁹ Ati mgosoa kwa uaminifu na uelevu hamwe na Jerubalai na nyumba yakwe mwapaswa kutamwa kwa Abimeleki nae atamiwe ni nywinywi. ²⁰ Iya ati nkivyo moto ne ulawe kwa Abimeleki ukawadamize wanthu wa shekemu na Bethmilo. Ati ni ivyo moto na ulawe kwa wanthu wa Shekemu ne Bethmilo ili kumdagamze Abimeleki. ²¹ Yothan akaguuka akato Beer. Akekaa uko kwa kuwa nee ni hae na Abimeleki kakie. ²² Abimeleki akatawala Israeli miaka mitatu. ²³ Muungu akatuma loho mbaya kati ya Abimeleki na viongozi wa Shekemu. Viongozi wa Shekwemu viongozi wasaliti uaminifu wekuwaona akina Abimeleki. ²⁴ Muungu kagosoa Ivyo kwa aji ya ubanasi wekugoso lwao kwa wana sabini wa Yerubaali uihize nkuu, Abimeleke mndugu ywao andaawajibu kwa sia ya kukomwa na wanthu wa Shekemu. nd'a wawajibushwe kwa kuwambiza kuwakoma waumbuze. ²⁵ Mia wakuu wa Shekemu wakaiwaika wagosi wakamgoja kwe miima wapate kum wose dagamiza wakawabawia wose wekwembokao mwe ida baabaa. Inu mbui nee yegalwa kwa Abimeleki. ²⁶ Gaali mwananywa wa Ebedi akaita hamwe na waumbuze wakemboka shekemu Viongozi wa sekemu Viongozi wa shekemu wamwamini. ²⁷ Wakaita tanga wakakube zabibu kulawa mwe mizabibu wakazijatajata. wakagosoa nyemi mwe nyumba ya Muungu ywao wada, wanywa kumlaani Abimeleki. ²⁸ Gaali mwanangwa ywa Ebedi, akamba ivi, Abimeleki ni ndai na Shekemu ni ndai ukaeka

timtumikie? Kwani nkie mwanangwa wa Yerubaali? Watumikieni wanthu wa Hamoni tatiakwe da Shekemu kwa mbwa tapaswa kumtumikia? ²⁹ Etiho awawanthu nee si ya amli yangu nee nkimuusa abimeleki. Nee nkimwamba, "duse jeshi dako dose udiavye chongoi." ³⁰ Zebul, mkuu wa mzi ekusikiaho mbui za Gaali mwanangwi ywa ebeki maya nee yakwea. ³¹ Akaagia kwa Abimelekiwapate kuhufya akamba, kauwa, Gaali mwanangwa ywa Ebeki na waumbuza wabua Shekemu wakauchonchea mzi kwa ajii yao. ³² Iya wenuke kio wenye na asikai uandae uvamizi mwe minda. Ukauka aho wakeo zua dikasia wenuke mapema udagamize mzi. ³³ Na uyo yeye hamwe wakaetea masa gosoani chochose ndicho mdahe. ³⁴ Iya Abimeleki akenuka nakio, yeye hamwe na wanthu wose wekuwao hamwe nae wakepanga kuosoa nkumbizi kwa aji ya Shekemu wakepanga makundi mane. ³⁵ Gaali mwanangwa ya ebeki akaawa akagooka he mwaango wa mzi. Ebimeleki na wanthu ekuwao nao wakeaviiza wekwefisaho. ³⁶ Gaali ekewaonaho awo wanthu akamwamba Zebuli "Kaua wanthu waaawakwe miima!! Zebuli akamwamba we waona vizuri kwe mzima enga via wantu. ³⁷ Gaali akagombeka vituhu akamba, "Kaua wanthu waseea gatigati ya si na kitengo kemwe cheza kwa sia ya mwaloni wa maenenimu." ³⁸ Nee Zebuli akamwamba "ivi mbui yako ya kibui ikuhi isasa wenye mwekwamba, "Abimeleki ni ndai mpaka timtumikie? Ao wekuwabeao kwani nkio wantu. Kuawia isasa natoana nao. ³⁹ Gaali akalawa nee akawa ongoza wantu wa Shekemu nae katoana na Abimeleki. ⁴⁰ Abimeleki akamguusa na Gaali akaguuka mbele yakwe. Na wangi wakagwa na vionda ya mauti mwe miingio ya mwaango wa mzi. ⁴¹ ⁴² Abimeleki kekaa Aruma. Zebul akawakungumiza Gaal na waumbuze waawe shekemu. ⁴³ Kawadoa wantu wakwe akawapanga kwe vitengo vitatu na wakapanga uvamizi wa mwe minda kakauwa wanthu wakalawa kwe mzi akawagwia na kuwakoma. Abimeleki na vitengo vyekwavyo hamwe naye wakawabagamiza na kukinaha myengiio ya lango da mzi. Vitengo vituhu viidi vibagamiza wose wekuwao mwe mnd'a ⁴⁴ Abimeleki na vitengo vyekwavyo hamwe naye wakawabagamiza na kukinda myengiio ya lango da mzi. Vitengo vituhu viidi vibagamiza wosewekuwao mwe mnd'ana kuwakoma. ⁴⁵ Abimeleki katoana na uo mzi siku ngima. Uo mzi kauteka na kuwakoma wanthu wekuwao umo. Akabomoa kantho za mzi na kugea munya. ⁴⁶ Wakuu wose wa mnaa wa SABimeleki akaita mpaka mwiima wa Salmoni, yeye na wanthu wose wekuwao hamwe naye. ⁴⁷ Abimeleki akado hoyo na kusenga matambi. ⁴⁸ Abimeleki akaita mpaka mwiima wa Salmoni, yeye na wanthu wose wekuwao hamwe naye. Abimeleki akado hoyo na kusenga matambi. Akaika mwe wenga dakwe akawaagia wanthu ekuwao ekuwao nao. "Mwekuonacho nekugosoacho gosoani enga nekugosoavyo. Kia mwoneka akasenga matambi wakamtongea kwa zina dako. ⁴⁹ Basi utegeeza maombi yao, na dua zao kuawa mbinguni, hanta wekaaho na ukaivumie haki yao. ⁵⁰ Wafie mbazi wantu wako wekugosoa zambi zidi yako, na zambi zao zose wekukuseazo wewe zidiy zmri zako. Uwafie mbazi wankuu wekuvadoa mateka ili kwamba wankuu wawafie mbazi wantu wako. ⁵¹ Awa ni wantu wako wekuwasagua ambao ilikuwaokoa kuawa si ya Misri kana kwamba nee wana mikakati ya tanuu ambamo vyuma vyayeyushwa. ⁵² Abimeleki nee kaita kwe mnaa na kutoana nao, naye akaita hehi na mwaanya wa mnaa ili wauwoke. ⁵³ Iya mvyee akatambika iwe mwe mtwi wa Abimeleki akamtumbua bea dakwe. ⁵⁴ Ukauka aho akamwetanga yuda mbwanga mumtozea silaha zakwe akamwamba "Doa paange dako ukanikome kwa iyo nkankuna mntu ndie agombeke kwa ajii yangu. Mvyee akamkome!! Basi yuda mbiuaga akamtunga nae akafa. ⁵⁵ Wantu wa Israelwekuonaho kwamba Abimeleki kafa wakaita kaya. ⁵⁶ Basi Muungu akaihiza nkuu cha ubanasi wa Abimeleki ekemgoso eacho tatiyakwe kwa kwakoma waumbuze sabinini. ⁵⁷ Muungu kagoso ubanasi wose wa wanthu wa Sekemu uhituke kwe mitwi yao wenya na kwa ajii yao ikeza laana ya Yohamu mwana Yerubaali.

Chapter 10

² Baada ya Abimeleki, Topla mwana wa Pua, mwana wa Dodo, mntu wa Isakari, mwe kwekaa Shamiri kwe mwiima wa Efraimu, akahauka ili kuwaokoa Israeli, ¹ Akawa mwaamuzi wa Israeli miaka ishiini na katatu. Kafa na kuzikwa Shamiri. ³ Katongewa ni Yairi Mgileadi. Akawa mwaamuzi wa Israeli miaka ishiini na mbii. ⁴ Nee ana wana thelathini, naho nee wana mizi thelathini, ambayo yetangwa Hawoth Yairi hadi ivyeo, ye mwe sii ya Gileadi. ⁵ Yairi kafa na kuzikwa Kamoni. ⁶ Wantu wa Israeli weendelea kugosoa ubaya mbee Zumbe, wakaabundu Mabaalia, Maashtoreti, Miungu ya Aramu, miungu sidoni, miungu ya Moabu, miungu ya wana wa Amoni, na miungu ya Wafililisti. Wakamjaa Zumbe naho nkawawe kumsujudi a vituhu. ⁷ Hasira ya Zumbe ikaaka kwa Israeli, naye akawataga kwe mikono ya Wafilisti na kwe mikono ya Wana wa Amoni. ⁸ Wakawaangamiza na kuwazuumu wantu wa Israeli mwaka uwo, na kwa mda wa miaka kumi na nae wawaguuso wantu wose wekuwao ng'ambo ya Yordani kwe sii ya Waamori, ye uko Gileadi. ⁹ Nao wana na Amoni wa kavuka Yoardani, wakatoana na Yuda, na Benyamini, na nyumba ya Efraimu, Israeli wakameowashwa sana. ¹⁰ Ne aho wana wa Israeli wa Israeli wekumwetangaho Zumbe, wakaamba, "Tikukosea maana timwaorsa Zumbe ywetu, tikaabudu Mabaali. ¹¹ Zumbe akawauza wana wa Israeli, Jee, nyee kuwaavya nywinywi kuawa kwa Wamisri, na Waamori, na Waamori, na Wafilisti, ¹² na pia kwa Wasidoni? Waamaleki na Waamori wekuwakandazao; mnetanga nami nikawaokoa kwe nguvu zao.

¹³ Lakini ninywi mnieka vituhu na kuabudu miungu mituhu. Kwaiyo nkina niwaokoe vituhu. ¹⁴ Hitani mkayetanga miungu muiabuduyo. Ili iwaokoe wakati shida. ¹⁵ Wana wa Israeli wakamwambia Zumbe, Tigoso dhambi. Tigoswee chochose kionekanacho kitana kwako. Tafazai tiokoe ivyeo. Wakaiabada miungu ya kigeni wekuwayo nayo, nao wakamwabudu Zumbe. ¹⁶ Naye akatenda subira kwa tabu ya Israeli. ¹⁷ Nee aho Waamoni wekukirsanyikaho wakika nkambi Gileadi. Waisraeli wakintana na kuika nkambi yao uko Mispa. ¹⁸ Wakuu wa wantu wa Gileadi wakaambiana "Nindai ndiye avoke kutoana na Waamoni? Yeye onda awe Mkuu kwa wose wakaaso Goilead.

Chapter 11

¹ Yeftha Mgileadi neekawa shujaa mwenguvu, lakini nekawa mwana wa mbagibagi. Gileadi neekawa tatiyakwe. ² Mvyeey wa gileadi pia neekawa na wanawe watuhu. Wana wamkaziwe wekuwaha, wamlazimisha Yeftha ahaiki nyumbani nakumwamba, "Nkudaha kupaa chochose kuawa kwe familia yetu. Wenemwana wa mvyeey mtuhu." ³ Basi Yeftha neahauka kuawa kwa nduguze, akekaa kwesii ya Tobu, Wantu wekuao na sheria newaungana na Yeftha neweza na kuita hamwe. ⁴ Misi kadhaa baadae, wana wa Amoni watoana na Israeli. ⁵ Wana wa Amoni wekutoanaho na Israeli, wadaa wa Gileadi neewaita kumweta Yeftha kuawa sii ya tobu. ⁶ Neewamwamba Ytha, "Souwe kiongozi ili titoane na wana wa Amoni." ⁷ Yephtha neeawambia wagokezi wa Gileadi, "neemnichukia na kumilazimisha kuhauka mwe nyumba ya tate yangu. Kwambwai mweza kwangu sasa mwendiho kuwa na shda?" ⁸ Wadaa wa Gileadi neewamwambia Yeftha, Neesababu takuhitukia isasa; soo hamwe nasi tioanae na wantu wa Amoni, nawe unda uwe kiongozi uwanga ya wantu wekaao Gileadi. ⁹ Yeftha neeawambia wadaa wa Gileadi, "Ikiwa mnivuzia nyumbai vituhu ili kutoana na wana wa Amoni, na kama Zumbe ndaatenke uvota uwanga yakwe, ndaniwekiongozi wetu." ¹⁰ Wadaa wa Gileadi neeawambia Yeftha, Zumbe awe shahidi kati yenu ikawa nkati natigosoe kama ntisemavyo!" ¹¹ Yeftha neeaita hamwe na wadaa wa Gileadi, nao wantu wamgosoawe mgokezi na mkuu uwanga yao. Ekuaha mbele ya Zumbe uko Mizpa, Yeftha akauyiya kiaga ekugosoacho. ¹² Nee Yeftha akaagia wajumbe kwa mfaume wa wana wa Amoni, neasema, Ni mbwai ngavungavu kati yenu? ¹³ Mfaume wa wana wa Amoni neewajibujumbe wa Yeftha, kwa sababu Israeli wekukweao kuawa Misri, Wadoa siiyangu kuawa Amoni hata Yaboki, Mpaka Yordani. ivisasa vuza sanga kwa amani." ¹⁴ Yeftha neeatuma vituhu wajumbe kwa mfaume wa wana wa Amoni, ¹⁵ Neasema, Yeftha agombe ivi, Israel Israel nkaokudoa sii ya Moabu na sii ya wana wa Amoni; ¹⁶ Lakini waawa Misri, na Israel neewaita kwembokea jangwa hadi Bahai ya shamu na kadeshi. ¹⁷ Israeli wemkutumaha wajumbe kwa mfaume wa edomu, wakagombeka, Tafazai taombeza uhusa temboke mwesii yako; mfaume wa edomu nkekwategeza. wakawatuma wajumbe kwa mfaume wa Moabu, lakini neeamea. neewapanga ng'ambo ya Amoni. Lakini neeamea: Basi Israel wakaamea kadeshi. ¹⁸ Kisha neewembokea jangwani, wakahauka mwesii ya Edomu; neewavuka upanda wa mashariki mwesii ya Moabu, neewapanga ng'ambo ya Arnoni neeiwa mhaka wa Moabu. ¹⁹ Israel wandawatume wajumbe kwa Sihoni, mfaume Waamoni, ambaenekatawala uko Heshboni; Israel neeamwambia, Tafazaitaomba temboke kwesii yako hantu hetu. ²⁰ Lakini Sihoni nkekumwambia Israel emboke mweeneo dakwe. Basi Sihoni neeeakusanya jeshi elakwe dose, akadegaa yahasa, nauko akatoana na Israel. ²¹ Zumbe, Mungu, wa Israel, akamtii sihoni na wantu wakwe wose mwe mikono mwa Israel, nao neewawashinda. Basi Israel wakadoa siyose ya waamori wekwekaao mwesii iyo. ²² Wadoa kia kintu mwe Wilaya ya Waamori, kuawa Amoni hadi Yaboki, na kuawa jangwani hadi Yordani. ²³ Basi, Zumbe, Mungu wa Israel, kawaguusa Waamori mbele ya wantu wakwe Israel, na sasa mwaonda kumiliki siiyao? ²⁴ Je, nkudaha kudoa sii ambayo kemoshi, Zumbe yako, akwenka? kwa iyo sii yoyose Zumbe, Mungu yetu katenka, ndatidoe. ²⁵ Sasasa wee ni yedi sana kuliko Balaki, mwanawe da Sipori, mfaume wa Moabu? Je, Je, kadai kuwa na hoja na Israel? Je, yeye kawahi kutoana nkondo dhidi yao? ²⁶ ²⁷ Wakati Israel wekuheaho mnyaka mia tatu uko Heshboni na vijiji vyakwe, na kwemizii yose yekuayo hehi na Arnoni. ²⁸ Lakini mfaume wa wana wa Amoni neamea hazo ekutumiwado na Yeftha. Basi Roho wa Zumbe akamwezea Yeftha, akemboka Gileadi na Manase, akemboka Mizpa ya Gileadi, na kuawa Mispa ya Gileadi akemboka kwa wana wa Amoni. ²⁹ Basi Roho wa Zumbe akamwezea Yeftha, akemboka Gileadi na Manase, akemboka Mizpa ya Gileadi akemboka kwa wana wa Amoni. ³⁰ Yeftha neahidi kwa Zumbe, neagombeka, "Ikiwa undanenke kuvota uwanga ya wana wa Amoni, ³¹ Chochose kiawacho mwe mwango wa nyumbai mwangu kunezea mie nendahoniuye kwa amani kuawa kwa wana wa amoni nndokiwe cha Zumbe; Nami nindaniavye iyo kafa ya kuokwa." ³² Basi Yeftha akemboka kwa wana wa Amoni ili kutoana nao, nae Zumbe akamwenka kuvotwa. ³³ Neeawavota na kusababisha mauaji makuu kuawa Aroeri mizii ishiini na miidi na abeli Keramimu. Basi wanawe wa Amoni waikwa asiya ukaguzi wa wantu wa Israel. ³⁴ Yeftha kabua nyumbai kwakwe uko Mizpa, na mndee yakwe akaawa kumhachiiza na ngoma na kuvina. Neekawa mwanawe ikedu, na baada yakwe nnkekuwa na mwana kigosi wala mwana kivyee. ³⁵ Naa tu ekumuonaho, kazihabua nguo zakwe akagombeka, Loo! mndee yangu! kunibonda kwa ukiwa, na kuwa mntu mnisababishia mavune yangu! kwa maana nkimwenka Zumbe, wala nkidaha kuuiya kiaga changu. ³⁶ Neeamwambia, Zumbe yangu, kuikwa kiaga kwa Zumbe, unigosome kiakintu wekuahidicho; kwa kuwa Zumbe kakuihia nnku uanga ya mnkondo yangu, wanawe da Amoni." ³⁷ Neeamwambia tati yakwe, Hebu kiaga iki kihifadhi kwa ajii yangu. Nieka kwa miezi miidi, nipate kuhauka na kuita kwe viima na kweyayata uanga ya ubikira wangu. mimi na wezwangu." ³⁸ Neamba, "Hiita kamtuma kwa miezi miidi. akawahinya, na weziwe, nao wakeyayata na ubikia wakwe kwe miima. ³⁹ Kiheo mwe miezi miidi kauya kwa tati yakwe, ambae kagoso kuigana na kiaga ekugosoacho. Nannenkazati kugona na mgosi, na ikawa nidesturi kwa Israeli. ⁴⁰ Kwamba wanavivye wa Israel kia mwaka, kwa misii minne, wadahe kuiuza hadithi ya mndee wa Yeftha mgileadi.

Chapter 12

¹ Wantu na Efraimu waawahamwe, na wakambokea Zafoni, wakamgombeka Yeftha, kwa mbwai uongoa kuhigana na wana wa amoni, wala nkwekutetanga tiite nawe tose? Tendayoke (Tendatiigee moto) nyumba yako. ² Yeftha akawagombeka, Mie na wantu wangu nee timwe nkondo nkuu na wana wa amoni. Nekukwetangaho, nkwekuniohoa kuawa kwao. ³ Nekuonaho kuwa nkamwekunioho niuika ugima na nguvu zangu mwenye, na kwemboha ili Kuhigana na

wana wa Amoni, na Zumbe akanenka uvoti. Kwa mbwai mweza kuhigana na mimi ivyeo? ⁴ Yeftha akawakanga wantu wose wa Gileadi na akahigana na efraimu. Wantu wa Gileadi kawadagamiza, wana wa Efraimu. Wantu ajii wagombeka, "Nywie wagileadi ni Efraimu -mwe Efraimu na Manase". ⁵ Wagileadi wadidadamiza gwegwe za Yordani zitazo. Nee yawa yeyose wa mwe wekuhonao wa efraimu akagombeka. Nenkauhusa niite uanga ya Mte; wantu wa gileadi akawaangombeka "Je wenye Mwefraimu? Inga akagombeka" Hata, ⁶ basi wakamgombeka, Sema shibboleth' (kwa mma kwe maaana nkekudaha kutagusa mbui kwa ufasaha) Wageleadi wendawangwie na kumko kwe maziwa ya Yordani. Waefraimu elfu arobaini nee wakomwa mwe misi iyo. ⁷ Yeftha kawamuaha ywa Israeli kwa miaka mtandatu Nee Yeftha Mgileadi akaumbwa mzimu, akazikwa mwe muzi umwe wa Gileadi. ⁸ Ibzani wa Bethlehemu kawa muahazi baada ywake kwa Israeli. ⁹ Nee kawa na wana Saasini.kawegaa wandee saasini mwe ndoa, (akawaoza) naye akawaeta (akaeta) wandee saasini kuawa chongoi kwa ajii ya wanawe kawa muahazi (mwahazi) wa Israeli kwa miaka mpungati. ¹⁰ Ibzani akaumbwa mzimu na akazikwa uko Bethlehemu. ¹¹ Eloni wa Zabuloni akawa muahazi wa Israel baada ywakwe. ¹² Eloni wa Zabuloni akaumbwa mzimu akazikwa uko Aiyaloni mwe sii ya Zabuloni. ¹³ Baada ya uyo. Abdoni mwana ywa Hileli, Mpirathoni, akawa muahazi wa Israeli. ¹⁴ Kawa na wana alubaini na Wezuku saasini. Nee wakakwea Mpunda sabini yee naye akawaaha Israeli kwa miaka nane. ¹⁵ Abadoni mwana ywa Hileli, mpirathoni, akambwa mzimu akazikwa uko Pirathoni mwe sii ya efraimu, mwe kiima cha Waamaleki.

Chapter 13

¹ Wantu wa Izilaeli wakagosa mabaya he meso ya Zumbe, ne awagea mwe mikono ya Wafilisti kwa miaka alubaini. ² Ne kuna mntu kuawa Sora, wa mbai ya Wadani Zina dakwe ni Manoa. M'kazie nkekudaha kupata ndaakwa iyo nkekuvyaa. ³ Malaika wa Zumbe akamla wiia yuda mvyee akamwamba, Kauwa sasa kuwemwa kupata ndaa wala nkekuvyaa, akini ondaupate n'daa na ondaavyae mwana. ⁴ Sasa uwe makini usekunywa divai wa npombe waa usekuda nkintu cha najisi, ⁵ Kauwa ondaupate ndaa na kuvyaa mwana kigosi. nkakuna umo onda wembokemwi mtwi wakwe, kwa kuwa mwana endaawe mkiaga kwa Zumbe kulawa mwe ifu, naye enda awaokoe Isilaeli kulawa mwe mikono ya Wafilisiti. ⁶ Ne mvyee akaita kumwamba muume, "Mntu wa Muungu keza kwangu, na muonekano wakwe inga malaika ywa Muungu keza kwangu, na muonekano wakwe inga malaika ywa Muungu wa kutisa sana shekumuza kaawaia ahi na nkekunambia zina dakwe. ⁷ Akanamba, "Akanamba, "Kauwa ondauwe na ndaa na onddauvyae mwana kigosi. Basi usekunywa divai walanpombe waa usekuda chochose ambacho kwa shaia yamba nkakitama kwa kuwa uyo mwana enda awe mkiaga kwa Muungu, tangia mwe ifu mhaka siku kufa, kwakwe." ⁸ Ne Manoa akamwomba Mungu akamba Zumbe Ee Zumbe tafazai Mlulusu mntu wa Muungu wekumtumaye auye iliatihinye kia tendachotigosoe kwa uyu mwana uyo enda uvyaiawe aha hehi. ⁹ Muungu akamuandua sala ya Manoa, na Malaika ya Muungu ne ambasa mvyee kakaidi ekuwaho tanga. Akini Manoa mumewe nkekuaho vituhu hamwe nae. ¹⁰ Ne mvyee akaguuka kinyanyi akanwamba muume, "Kauwa yuda mntu kaawia kwangu yuda ekwezae siku ida" ¹¹ Manoa akagooka na kumtongea mkaziwe. Ekubuaho kwa mntu uyo, akamba. We ne mntu mwekutamwia na mkazangu?" mntu uyo akamba, "Ni mimi." ¹² Manoa akamba, sasa mbui yako itimie. Je! kuna maagizo yani kwa kwa mwana, na ndima yakwe ni mbwai?" ¹³ Malaika wa Muungu akawamba Manoa, lazima mkazio agosoe kia kintu nekumwambacho. ¹⁴ Esekuda chochose chekulawacho kwe mizabibu waa usekumlulusu kunywa divai au npombe, usekumlulusu ade chochose ambacho shaia yamba nkakitama. Apaswa kutii nkia kintu nekuamulucho agosoe. ¹⁵ Manoa akamwamba Malaika wa Zumbe, Tafazai ekaa kwa mda unenke wakati wa kuandaa mbuzi kwa ajii yako. ¹⁶ Malaika wa Zumbe akamwamba Manoa, Hata kama nendanikae nkina nide nkanda yako, akini ukaavya kafa ya kuoka avya kwa Zumbe. (Manao nkekumanya huwa ni malaika wa Zumbe.) ¹⁷ Manoa akamwamba Malaika wa Zumbe, zina dako ni ndai ii nikuhe shimu mbui yako ikatimia? ¹⁸ Malaika wa Zumbe akamwamba, mbona wauza zina dangu? Ni kihii! ¹⁹ Maona akamdoa mbuzi hamwe na kafa, akaavya kafa uwanga ya bawe kwa Zumbe. Akagosa kihii wakati Manoa na Mkazie wakauwa. ²⁰ Ne moto ukalawa uwanga hemviko kuita mbinguni malaika wa Zumbe akakwea gatigati ya moto wa hemviko. Manoa na mkazie wekuonaho mbui iyo wakenamiza mitwi yao sii. ²¹ Malaika ya Muungu nkekuonekana vituhu kwa Manoa au mkazie. ²² Manoa akamwamba mkaziwe kwei tondatife kwa mana timuona Muungu." ²³ Akini mkaziwe akamba kama Zumbe kutikoma, nkekuwa ahokee mviko wetu na kafa ya nafaka tekumwenkayo. ²⁴ Ne mvyee avyaaa, mwana akamwetanga zina dakwe Samsoni Mwana akakua na Zumbe akambaiki. ²⁵ Roho wa Zumbe akamsonganga na Mahane Dani gati ya Sora na Eshtaoli.

Chapter 14

¹ Samsoni akasea akaita Timna, Uko akaona mvyee, yumwe kati yao wanavivyee wa Wafilisti. Ekuvyaho akambombeka tati yakwe na mami yakwe. ² Nkiona mvyee uko Timna, yumwekati ya wanovivyee wa Wafilisti. Sasa mkanidoe awe mkazangu. ³ Tati yakwe na mami yakwe wakamwamba, "Je nkakuna mvyee mwe wanavivyee wa nduguzo, au mwe wantu wetu wose? Je! unda udoe mvyee kuwa kwa Wafilisti wekusao kugewa kumbi? "Samsoni akamwamba tati yakwe "Mdoo kwa ajii yangu, kwa via nikumkauho, kantamia. ⁴ Akini tati yakwe na mami yakwe nkawekumanya kuwa mbui inu yeza kuawa kwa Zumbe, koonda agosoe ngavunguvu na Wafilisti (kwa kipindi icho Wafilisti nee wakatawala Izilaeli). ⁵ Nee Samsoni akaita Timna hamwe na tati yakwe na mami yakwe; Nee wabua kwe minda yo mizabibu ya Timna. "Na, kua kuna simba mdodo keza nee akabuma. ⁶ Roho ya Zumbe gafla akeza kwanga yakwa, nee amtatua simba kwa uhufu enga ambavyo nee kamtatua mbuzi mdodo. Naho nee nkaua kintu mwe mkono wakwe. Mia nkekumwamba

tati yakwe waa mami yakwe ekugosoacho. ⁷ Akaita kutamuia na mvyee, ekumkauaho akamndo Samsoni. ⁸ Misi micheche baada ya kumtegua akahituka kuondo kibudu cha simba. Kaua, nee kuna bunga da nyoki na woki mwe kia chekusiga acho mwe mwii wa simba. ⁹ Akaika woki mwe mikono yakwe, akado uku enda. Ekwezaho kwa tati yakwea na mami yakwe, akawenka nao wakada. Akini nkekuweambia kua kadoa woki chongoi ya kia chekusigaacho mwe mwii wa simba. ¹⁰ Tati yakwe da Samsoni akaitasi ekuaho mvyee na Samsoni akagoso sikunkuu uko, mana inu neee yekuayo dasituli ya wabwanga. ¹¹ Ndunguze wekumuonaho tu, Wakamuetea mbuya zao saasini awenao hamwe. ¹² Samsoni akawamba, naondo ninyambie kinundu. Endao yumwe kati yenu adaha kunenka jibu mwe misi mfungate ya si kunkuu, nda niavye nguo za kitani saasini na jozi ya nguo saasini. ¹³ Akini mkese kudaho kunenka jibu mndo mneuke nguo za kitani saasini na jozi ya nguo saasini, Wakamwamba kinundu chako, ili tikisikie. ¹⁴ Akawa, Kati ya muntu mwe kuda kada kintu cha kuda; chongoi ya nguvu nee ni kintu chemuie. Mia wageni nkawe kudaha kupata jibu mwe misi mitatu. ¹⁵ Msi wane wakawamba mkaza Samsoni. Mtie muumeo ili atambie jibu dakinundu, au nda tikoke moto wewe na nyumba ya tati yako. Je, kutigoneka aha ili kutigoso mpehe? ¹⁶ Mkaza Samsoni akavoka kuia mbele yakwa; Akamba, Yose ugosoayo ni kukimwa na mimi. Kutoa Kinundu mwe wantu wangu, mia 'nkuzati kuwagombeka tate no wame, nikwambe wewe? ¹⁷ Kaia mwe misi mfungate ambazo siku nkuu yao ifuza. Msi wa mfungate akamwenka jibu kwa ajii kamlazi misha mno. Akawanka jibu jamaa wakwe. ¹⁸ Wantu wa mwe mzi wakaambiwa, msi wa mfungate kabla ya zua kuswa, Ni mbwai chedi zaidi ya woki. Ni kiji chenacho nguvu zaidi ya simba? Samsoni akawamba; nka mwe kuima na ngombe zangu nkamna mpate jibu da kinundu changa. ¹⁹ Nee Rohpo ya Zumbe akeza kwa Samsoni kwa nguvu, Samsoniakasea akaita Ashkaeloni na kukoma. Akadoamateka yao, akawenka jozi za ngua kwawadawekumjibu kinandu chachwe. aka kimwa tati nyumbai kwa tati yakwe. ²⁰ Nee mkaziwe adoigwa ni mbuyaye ya hehi.

Chapter 15

¹ Ywekwembekacho misi mingahi, kisingi cha ubosi wa ngano, Samsoni akadoa mwana mbuzi ekenda kumkaua mkaziwe. Menye akamba, "Nenda niite kwe chumba cha mkazangu." Akini mkwewe kamweemeza ese kwengia. ² Mkwewe akamba, "Nkyamba kumkiima, nee namwenka mbuyao. Umbude ni mtana kwemboso yeye. Mdoe badii yakwe." ³ Samsoni akawamba "Ntambo inu nkina niwakoe masa Wafilisti umo nkeza kuwatoa. ⁴ Samsoni ekenda kugwia vihuzi mia ntatu akavifunga mikia viidi idi. Akadoa mamwenje, kiya dimwe akadifunga gati gati ya ida mikia miidi idi. ⁵ Ekuboidaho akawasha moto kiya mwenje akavisakii za vihuzi vikengia mwe minda ye ubua ya Wafilisti hamwe na minda ya mizabibu na mizeituni. ⁶ Wafilisti wakauza, "Ni ndai mwe kutenda kihii iki?" Wekemiwa "Samsoni, mkwewe Mtimna kagoso icho kwavia Mtima kadoa mkaza Samsoni akamwenka mbuyae Samsoni." Wafilisti wakambasa wakamwoka moto yeye na tatiakwe. ⁷ Samsoni akawamba, "Ivyo nee nekugosoavyo, nenda nehize nkaawa aho nkina niuwii vituhu." ⁸ Akabinda akawasenga maunde nyonga viga wapate kuheavisivu. Akasea tangandei ekekaa si ya baawe detangwado Etamu. ⁹ Nivia Wafilisti wekeza, Wekefunga kutoana nkondo uko Yuda, wakakonga bunga dao uko Leli." ¹⁰ Wantu Yuda wakamba, "Kwani mweza kutitoa? Wakamba, "Tatoa msawia timgwie Samsoni, timheze savia ekutihezavyo." ¹¹ Ni via wantu eifu ntatu wa Yuda wakasea wakabua kwe hamwe da eatamu wakamwamba Samsoni, "Tambe nkumanya hambwe Wafilisti watekaia? Hambu kutigosweeani? samsoni akawamba "Via wekunigosweeavyo nee nekuwagosweeavyo." ¹² Wakamwamba Samsoni, "Teza kukugwia tikwenkie Wafilisti." Samsoni, akawamba, "Eiseni ati kwei nkamna mnikome wenye." ¹³ Wakamwamba, "Bue, tonda tikungedu sigi tikwegae. Takusigiia nkatina tikukome." Wakabinda wakamfunga sigi mbii mpyahamu wakamwaavya mwe dia baawe. ¹⁴ Ekubuahho Lehi, Wafilisti wakakema nkondo wekumwonaho. Nivia Roho wa Zumbe akam-basa kwa muku. Zia sigi zekuhasazo mikono yakwe zikatenda inga bwende dekwokwado, zikahozomoka. ¹⁵ Samsoni akapata vuha wisi da mbaikia ya mphunda, akadidoa akakoma wantu elfu kwa dia vuha. ¹⁶ Samsoni akamba, kwa mbaikia mphunda, sungu cha usungu, na saa ya mphundo nikikoma wantu elfu. ¹⁷ Samsoni ekubindaho kugombeka, akasa ida mbaikia, hada hantu akahetanga Ramath Lehi. ¹⁸ Samsoni kawa na nkiu nkai akamwetanga zumbe akamba, "Kumwenka mgosozi ywako maingo makuu. Akini isasa nonda nikomwe ni nkiu na nigwiwe ni wada wekwesao kugewa kumbi?" ¹⁹ Nee Muungu akafuka tubwi hada Lehi mzai yakalawa. Ekubindaho kunywa nguvu zikamuwua akavuziwa ugima. akahetanga hada hantu Anhakore, hauko hata ivyeeo. ²⁰ Samsoni kawa mwaahi ywa Israeli kisingi cha Wafilisti chekudoacho myaka ishiini.

Chapter 16

¹ Samsoni kaita gaza uko nee amuona mkibeebe. ² Wantu wa Gaza nee wambiwa "Samsoni keza hanu." Wantu wa Gaza wakazunguuka hantu aho kwa sii wakamgoja kio chose mwe lango da mzi, wekaa myee kio chose. Wakagombeka, Ngoja tigoje mpaka musii, tikabinda timkome." ³ Samsoni akagona mwe usazi mpaka kio kikuu. Kio kikuu nee enuka na kutoza muango wa mzi na miimo yakwe miidi. Akavuta kuhawa chongoi, mhindo na vyose akaviika kwe mawega yakwe akavidoa mpaka uanga ya kiima mbele ya Hebroni. ⁴ Ikaawa aho Samsoni Kamkunda mvyee mwekwekea mwe koongo da Soreki. Zina dakwe nee aketangwa Delila. ⁵ Wada wakuu wa Wafilisti wakambasa wakamwamba "Mtie Samsoni ili ukaue henaho nguvu zakwe nkuu, ni kwa viivihii tadaha kumvota timfungue na kumsuubu. Goso idi kia yumwe enda akwenke vipande 1,100 vya feza." ⁶ Nee Delila akamwamba Samsoni, Tafazai nambia ni viivihii wee ni mta nguvu sana, na ni kwaviivihii muntu adaha kukufunga viivihii ili adahe kukuzibiti? ⁷ Samsoni akamwamba, kana mwenda mnitahe na sigi mbisi mfungate ambazo nkazekunyaa, nendaniwe zaifu na kuwa inga muntu mtuhu yoyose." ⁸ Basi wakuu wa Wafilisti

wakamweetea sigi mfungate zesizokunyaa nae akamtaha Samsoni.⁹ Ivi nee kuwa na wantu wekwefisao kwa sii wekaa gati kwakwe. Akamwamba "Wafilisti wa uanga yako Samsoni. Akini akadumua sigi inga uzi udontapo moto na nkawekwehinya sii ya nguvu zakwe."¹⁰ "Nee Delila amwamba Samsoni. Nee wekunitiavyo mimi na kunamba umbea. Tafazai nambia ni viivihii wahada kutahwa."¹¹ Akamwamba, "Kana wendawanitahe na sigi npya ambayo nkaizatikutumikakwa ndima, nendantende zaifu inga muntu mtuhu yoyose."¹² Nee Delila akada sigi npya akamtaha hamwe nee. Akamwamba Wafilisti wa uanga yako Samsoni. Wantu wekuao wakagoja wawa ndani uko gati. Akini Samsoni akausa sigi kulawa mwe mikono yakwe kama chekuwavyo kipande cha uzi.¹³ Delila akamwamba Samsoni. Mpaka iviaha kunitiia na kunamba umbea. Nambia ni kwa viivihii wadaha kutahwa. Samsoni akamwamba kana wendaufume vifungate fii zangu na kuzitaha kwe kitambaa Ikabinda utahe he msumai, nenfda niwe inga muntu mtuhu yoyose.¹⁴ Ekuwa kagona, Delila akavifuma vifungo mfungato vya fii zakwe ndani ya kitambaa na kuzitaha kwe msumai, akamwamba "Wafilisti wa uanga yako Samsoni!" Akenuka kulawa kwe usisiza akang'oa kitambaa na puni zekuwazo zitahwa. Akamwamba "wadaha viivihii kugombeka wanikunda ukati nkushii sii zako nami? Kunizihaki ma"¹⁵ Akamwamba "wadaha viivihii kugombeka wanikunda ukati nkushii sii zako nami? Kunizihaki maa ntatu izi na nkwekunambia ni kwa viivihii u mwe nguvu nyingi."¹⁶ Kia sike nee akasisitizo kwa bidii kwe mbui yakwe. Kamkemea sana kasi ambacho katamani kufa.¹⁷ Basi Samsoni akamwamba, "Umo nkauzati kumoga fii zangu mwe mutwiwangu, kwa ajii nkiwa mhiaga kwe Muungu kulawa mwe ifu mmaaa. Kana mutwi wangu wendaumongwe, nguvu zangu zindaziniekee, nami nendaniwe zaifu na kuwa inga muntu yoyosemtuhu."¹⁸ Delila ekuonaho kuwa kawamba ukwei juu ya kia kintu, akawatuma na kuwaetanga watawala wa Wafilisti akagombeka, "Soonni vituhu kwa sibabu kanamba kia kintu." Nee wa Wafilisti wakambasa wakaeta feza mwe mikono yao.¹⁹ Kagosoa agone kwe mavindi yakwe. Nee amwetanga muntu avimoge vifungo mfungate vya mutwi wakwe nae akavoka kumvota, kwa sibabu nguvu zakwe ziwa zimweeke.²⁰ Agombeka "Wafilisti wa uanga yako Samsoni!" Kenuka mwe usisiza wakwe akagambeka "Nalawa chongoi inga nyakati ntuhu na kweikahulu" Akini nkekumanya kana Zumbe kambada.²¹ Wafilisti wakamgwia na kumng'oa meso. Wakamwegaa Gaza na kumtaka kwa shaba. Nee akasaga ngano kwe geeza.²² Akini fii uanga mwe mutwi wakwe zikavoka kukua vituhu baada ya kumogwa.²³ Watawala wa Wafilisti wekenga ili kulavya kafaa kwe Muungu ywao Dagoni na kutamwa. wakagombeka, Muungu ywetu kamvota Samsoni mnkuu ywetu na kumgea na kumgea kwe umaye wetu.²⁴ Wantu wekumuonaho wakamtogaa Muungu ywao, kwa sibabu wakagombeka, Muungu ywetu kamvota mnkuu ywetu na kutenka sisi-mbanasi wa sii yetu mwe kuwakoma wangi wetu."²⁵ Wekuwaho kwe kinyemi, wakagombeka, 'Mwetange Samsoni, eze titamiwe.' Wakamwetanga Samsoni chongoi ya jela na kutenda waseke. Wakamgosoosa gatigati ya nguzo.²⁶ Samsoni kamwamba yuda mbwanga ekuwae kamtoza mkono wakwe, Nihusu nitoze nguzo yekutozeezaya nyumba inu kwegamia.²⁷ Naho nyumba iwa imema wagosi na wayyee na Watawala wose wa Wafilisti wekuao uko, uanga ya paa kuwa na wagosi na wayyee elfu ntatu wekuwao wakaua Samsoni ekuwaho akawenka kinyemi.²⁸ Samsoni akamwela Zumbi akagombeka "Zumbi Muungu nenka nia Tafazai nitogeza maa mwenga tu, Muungu ili nipate kuihiza nkuu kwe Wafilisti kudoa meso yangu maidi."²⁹ Samsoni akaika nguzo mbii gatigati zekutoozeazo nyumba iyo nae akaegamia juu yakwe, nguzo mwenga mkono wakwe wa kudiia na mtuhu kumoso kwakwe.³⁰ Samsoni akagombeka, Na nife hamwe na Wafilisti! Akakwea kwa nguvu zakwe na zengo dikagwa uanga ya watawala na uanga ya wantu wose wekuwamo ndani yakwe. Ivyo wekukomwao ekufavyo yeye wawa zaidi ya wada wekukomwao wakati wa maisha yakwe.³¹ Ikabinda ndungu zakwe na nyumba yose ya tatiakwe ikasea, wakamdoa wakamvuza na kumzika kati ya Sora na Eshtaoli kwe npaa mo he kuzikwa Manoa baba yakwe Samsoni mwe kuwa mwaahi wa Istaeli kwa miaka ishiini.

Chapter 17

¹ Kuwa na muntu kwe sii ya miima ya Efraemu uazina dakwe ni Mika. ² Akagombeka kwa mamiyakwe, "Shiingi 1,100 ambazo zidoigwa kuawa kwako ambazo kuzitamwiya kwa kwakweisa na kunamba-kauwa hanu! mimi nina hea. Nkizibawa." Mami yakwe akagombeka, 'Na ZUMBE enda akubaliki, mwanangu!' ³ Akavuza vipande 1,100 vya hea kwa mamiyakwe na miyakwe akagombeka, "Nkiikaa hea izi kwa ZUMBE, kwaajii ya mwanangu kuzigosoosa na kuzisongoa takwimu za chuma." ⁴ Kwa ivyo ivi sasa nawavuzia. "Ekumvuziaho mamiyakwe hea, mamiyakwe akadoa vipande mia mbii vya hea akawenka mndima wa chuma ambao kawagosoosa kuwa mzimu, na kusongoa takwimu za chuma, na wakaikwa mwe nyumba ya Mika. ⁵ Muntu uyo Mika kawa, nae akagosoosa efodi na nyumba na nyumba ya miungu, nae akaajili mwanawe yumwe awe kuhani wakwe. ⁶ Aho bosi nakahokuwa na mfalme uko Israeli, na kiya muntu kagosoosa yafananayo kwe meso yakwe. ⁷ Kuwa na mbwanga yumw wa Bethlehemu uko Yuda, mwekuwa Mlawi. Kekaa uko ili kukamusha majukumu yakwe. ⁸ Muntu uyo akahaka Bethlehemu uko Yuda, kuita kuondeza hantu hakwekaa. Ekuwaho akaita, akabua nyumbani kwa Mika kwe sii ya miima ya Efraemu. ⁹ Mika akamba, waawiya hahi? Uyo muntu akamwamba, miye Mlawi wa bethlehemu uko Yuda, nenda kuondeza hantu nekae. ¹⁰ Mika akamwaniba, "ekaa hamwe na nami, uwe tate yangu na kuhani yangu, Nendaniwenke vipande kumi vya hea kwa mwaka, suti ya nguo, na ukande, "Mlawi akengia nyumbani mwakwe. ¹¹ Mlawi akawa na kinyemi ya kwekaa muntu uyo, na uyo mbwanga kwa Mika akawa enga mwanawe. ¹² Mika akamsinga Mlawi kwaajii ya ndima takatifu, na uyo mbwanga akawa kuhani wakwe, nae kawa mwe ngumbayo Mika. ¹³ Nee Mika akagombeka, sasanomanya kuwa Zumbe enda anigoswee matana, kwa viya Mlawi uyu kawa kuhani ywangu.

Chapter 18

¹ Siku hizo ne nkakuna mfaume uko Israel. Kabila da Wadani ne dikaondeza chekao cha kwekaa, kwa ajii taukia siku iyo ne nkawazati kuhokea upazi wowose kulawa miongoni mwa makabila ya Israel. ² Wantu wa Dari ne watuma wantu washamo kulawa kwa idadi yose ya kabila yao, wagosi wakangafu kulawa Sara na kulawa Eshtaoi ili kukagua alizi kwa miundi na kilikaua. Wakalinya, "Hitani mkakaue si." Wakabua mwe li ya muima wa efraimu mwe nyumba ya Mika wakagona uko. ³ Wekuaho hehi na nyumba ya Mika wakamanyan manenonya Mlawi. Basi wakamgoosa na kumuua, "Nndai mwe kukueta aha? wagoosa mmbwai aha? kwambwai u aha?" ⁴ Akawamba, "Ivi ne Mika eku gosoavyo kwa ajii yangu yeye kwa ajii mimi kuhani yake." ⁵ Wakamlinya, "Tafazai onde za ushauili wa Muungu, kwa ajii timanye kama ntambo tiitayo yanda ifanikiwe." ⁶ Uyo kuhani akawamba, "Hita ni npeho. Bwana onda among ongoze mwe sia uitayo." ⁷ Akaawaho wada wantu washano wakahauka wakabua Laishia ne waakaona wantu wekuao hada newakaisli Salama-ivyo ivyo Wasidoni ne waishi bila ya kupishwa na kwa usalama. Ne nkakuna mntu mwe kuwa vota mwe iyo si, au mwekuwa pisha kwa namna yoyose. Ne wekaa hae na Wasidoni, ne nkawama na shilikiano na mntu yoyose. ⁸ Wakauya kwa kabila dao uko zora na Eshtaoi, Ndugu zao wakawauza, "mna habali yani?" ⁹ Wakagombeka, "Soon!" embu tiwashambue! Tiona ardhi na ni ntana sana. Je nkhamgoosa kintu? msekuwa wavivu kushambulia na kudoa alizi. ¹⁰ Muitaho, mwonda mbulie wantu wafikilio wa Salama, na si ni npana! Zumbe Muungu nkawanka nyinyi-hantu ambaho nkhaheku hungukiwa kintu chochose mwe dunia." ¹¹ Wantu mia sita wa kabila da Dani, wenao silaha za nkondo, wakahauka kulawa Sora na Eshtaoi. ¹² Wakasafili, wapanga kiriath-yearimu, ¹³ Wakahauka uko na kita si ya muima wa Efraimu, wa kabua nyumbani kwa Mika. ¹⁴ Kisha wantu wahano wekuawo waita kukaua si ya Laisha wakawamba jamaa zao, "Je, mwamany kuwa mwe nyumba izi kuna efodi, miungu ya kaya, kimuu zekusongolwazo, na vimuu vya chuma? Amua sasa wondachougosa." ¹⁵ Basi wakauya uko, wakabua nyumbani kwa Mlawi, nyumba ni mwa Mika; wakaugusa. ¹⁶ Wana Daniani mia sita, wenao siaha za nkondo, wakagooka mwe meilingio ya Lango. ¹⁷ Wada wantu wahano wekuawo waita kuzunguuka mwe si waita uko na kudoa vimuu vyekusongolwavyo, efodi, na miungu ya nyumba, na kimuu cha chumaa, ukati kuhani ekuaho kagooka mwe mengiio ya lango na wagosi mia sita wenao silaha za nkondo. ¹⁸ Wekuaho wekengia nyumbani mwa Mika na kudoa vimuu vyekusongolwavyo, efodi, miungu ya nyumba vimuu vya chuma, kuhani akagombeka, "mwatendani?" ¹⁹ Wakamwamba, "Tuia! ika mkono mwe kamwa chako na weze nasi, na uwe kwetu tate na kuhani. Je, nvitanakua nyumba ya mntu yumwe au kuhani mwe kabila na jamaa katika Israeli?" ²⁰ Mayo wa kuhani ne ufurahi. Akadoa edofi, miungu ya nyumba na kimuu cha kusongoa, akaita hamwe na awo wantu. ²¹ Basi wakaliuuka wakita wakaika wana watike mbele yao wenye, hamwe na ng'ombe na mia zao. ²² Wekuaho hae kulawa mwe nyumba ya Mika, wantu wakeuwo gati ya nyumba ya Mika waketangwa, na wakabua Wadani. ²³ Wakawatoea vuzo wadani, nao wakalituka, wakamwamba Mika, "Kwambwa kwambwai mweza hamwe?" ²⁴ Akagombeka, nyinyi mbawa miungu nekugosoayo, Ni kili kikusumbuacho? ²⁵ Wantu wa Dani wakamwamba, "Useuluhusu titegeeze chochose usemacho, au baazi ya wantu wenao hasila wonda wawatoe, wewe familia yako mwonda mkomwe." ²⁶ Ne wantu wa Dani wakaita zao. Mika ekuonaho kuwa ne wana nguvu muno uwanga yake, akaliuuka na kuuya nyumbani kwakwe. ²⁷ Wantu wa Dani wakadoa kia akugosoacho Mika, hamwe na kuhani wakwe, na wakabuwa Laisha kwa wantu wekuawo nkawavigwa na wenye usalama na salama wakakomwa kwa uhamba na kuuwokuwo mzi. ²⁸ Nkhahekua na mntu wa kuwahonya kwa ajii nkhahe kuwa hae na kulawa Sidoni, ne nkawana ukusiano na mntu yoyose. Ne hana koongo hehi na Beth Rehohu. Wadani wakauzenga mzima na kwekaa aho. ²⁹ Wakawetanga zina Dani, zina da tati zao Dani, ambaye ne kawa yumwe ya wana wa Israeli. Lakini zina da uwo mzi aho bosi ne uwa Laisha. ³⁰ wantu wa Dani ne wazenga vimuu vya kusongoa wenye. Naye Yonathani, mwana ywa Gershomu, mwana wa Musa, yeye na wanawe neni makuhani wa kabila da wadani kiamuo siku ya usamizo wa si. ³¹ Basi wakakivikia kimuu cha kusongoa cha Mika ekuigosoayo ukati wa nyumba ya Zumbe Muungu uko Shilo.

Chapter 19

¹ Mwe misi iyo, ukati nakuna mfaume mwe Izilaeli, nee kuna muntu, Mlawi mwekuae akekaa kwa mda kidogo mwe eneo da hae ya sii ya Eflaimu. Kedoea mvyee, masulia kuawa Betulehemu uko Yuda. ² Mia mkazie nkekuwa mwaminifu kwake; akahauka na kuuya kwa tati yakwe uko Betulehemu ya Yuda. Kekaa uko kwa muda wa miezi mine. ³ Akaawaaho mgosi yakwe akahauka na kumbasa ili kumpembeja auye. Mndima wakwe nee yu hamwe nae, na npunda waidi. Akamueta nyumbani kwa tati yakwe. ⁴ Tati yakwe da mndee akumuonaho, akaona kinyemi. Tati yakwe vyaa, tati yakwe da mndee, kumpembeja kwekaa misi mitatu. Wada na kunywa, na wekaa uko kio. ⁵ Msi wa nne wenuka mapema na kweandaa kuhauka, mia tati yakwe da mndee akamwamba mkwewe, "Ue na nguvu na mkate kidogo, ukaawa aho wadaha kuita." ⁶ Basi ao waidi wakekaa wakada na kunywa hamwe. Akaawa aho tati yakwe da mndee akamba, Tafazai uwe tayali kwekaa iki kio, ha kua na ukati mtana; ⁷ Mlawi akwenukaho ili ahauke, tati yakwe da mvyee uyo akamuombe za ekaa, ivyo akabadii mpango wake naakagona tena. ⁸ Msi wa shano akenuka mapema ili ahauke, mia tati yakwe mndee akagombeka, egee nguvu mwenye na kungoja mpaka guoni; kwa iyo ao waidi wakada nkande. ⁹ Mlawi na sulia wakwe na mndima wakwe wakenuka ili wahauke, tati yakwe vyaa, tati yakwe da mndee akamwamba; Tafazai ekaa kio kituhu, na ue na ukati mtana. Wadaha kwenuka kioi mapema na kuuya nyumbani." ¹⁰ Mia Mlawi nkekua tayali kwekaa kio. akenuka na kuita. Akaita kuelekea Yebusi (iyo ni Yelusaem). Nee ana npande mbii za npunda na masulia wakwe nee yu hamwe nae. ¹¹ Wakuaho hehi na Yebusi, Msi ne uitisa, mnelima akamwamba bwana ywake, Haya, tipate kuita kwe mzi

wa Wayebusi tekae umo kio iki.¹² Bwana ywake akamwamba, "Nkatidaha kuita kwe mzi wa Izilaeli". Nndatiite Gibea.¹³ Mlawi akamwamba yuda mbwanga, "Soo, tite hantu hamwe, na tekae uko Gibea au Rama."¹⁴ Basi, wakaita na za dikawashweea wakawa hehi na Gibea. Mwe eneo da Benjamini.¹⁵ Wakageuka uko ili wadahe kwekaa kio uko Gibea. Nae akengia na kwekaa mwe sia nkuu ya mzi, maaana nkakuna mntu mkuwengiza nyumbani kwake kio.¹⁶ Mia mdaa nee akeza kuawa kwe ndima yakwe mwe munda iyo guoni. Nee akaawa kwe muima wa Eflaimu, nae nee akekaa kwa mda uko Gibea. Mia wantu wekaao hantu aho nee ni Wabeinjamini.¹⁷ Akenua meso na kumuona mntambo mwe sia nkuu ya mzi. Uyo mdaa akagombeka, "Waita hahi? Waawa hahi?"¹⁸ Mlawi akamba, Taita kuawa Betelehemu ya Yuda mpaka hantu hae zaidi ya sii ya kiima cha eflaimu, ambako mie nalawa. Nkiita Betelehemu uko Yuda, muye naita nyumbani. Kwa Bwana; mia nkakuna mntu endaea nido kwe nyumba yakwe,¹⁹ Tina mani ya kuisa npunda zetu, na kuna mkate na divai kwa ajii yangu na mndima yako mvyee hanu, na kwa mbwanga uyu hamwe na wandima wako. Nkatuzazati kuhungukiwa na chochose.²⁰ Uyo mdaa akawaugusa, "Amani iwe na wenye! Nndankwenke mahitaji yako yose. Usekwekaa kiodu mwe sia nkuu."²¹ Basi uyo mntuakamueta Mlawi nyumbani kwake, akawaisa npunda. Wakasunta miundi yao na kuda na kunywa.²² Wekuaho na kinyemi mwe mioyo yao, wakomwamba uda mdaa, mwenye nyumba, wakagombeka, "muavye muntu, mwekwengia nyumbani mwako, ili tudahe kugosoa mapenzi nae."²³ Yuda mntu, mwenye nyumba, akeza, akawamba, "Nkaidahika, ndugu zangu, tafazai msekugosoa mbui mbaya!"²⁴ Kua, mndee yangu ni bikila na masulia wake awa hanu. Ngoja niwaete ivi sasa. Wabeze na kugosoa nao chochose mkikundacho. mia mskugosoa mbui inu mbaya kwa mntu uyu!"²⁵ Mia wantu nkawekumtegeeza, kwa iyo uyo mgosi akamtoza uda mvyee, akamuavya chongoi. Wamtoza, wakambaka, na kumgoswea ubanasi kio kigima, na keokeo wakamluhusu aite.²⁶ Keokeo mvyee akeza akagwa asi ya muango wa nyumba ya tu mntu ambaho bwana wakwe nee yu aho, na yeye akagona hada mpaka kukucha ho.²⁷ Bwana wake akahauka keokeo na kuvugua miango ya nyumba, akaawa kuita siai. Kadaha kumsunguamany mkaziwe kagona hada he mwengo, mikono yakwe ikawa iuanga ya kizingiti.²⁸ Mlawi akagombeka, "Gooka tiite." Mia nkekuandulwa. Akamuika uanga ya npunda, na uyo mntu akahauka nyumbani.²⁹ Mlawi akubua ho nyumbani kwake, akadoa tuni, nae akamtoza sulia wake, akamuemea, tijatiane, akagosoa vitii kumi na mbii, ekekaa viitii kia kantu mwe Israeli.³⁰ Wose waona idi wakagombeka, kintu icho nkazakizati kugosoweeka au kuoneka tangu msi ambao sii ya misii mpaka ivi. Fikilia juu ya idi! Tenke ushau! Tiambie ni mbai cha kugosoa!"

Chapter 20

¹ Nee wantu wose wa Israel wakalawa inga mntu yumwe, kulawa Dani mpaka Beer-sheba, na nchi ya Gileadi; nao wakakindanika mbele za Zumbe Muungu uko Mispa. ² Ongo la wantu wose; wa kabla zose za Israeli, wakadoa nafasi zao kwe kuntaniko la Wantu wa Mungu-Wantu 400,000 waitao kwa miundi, ambao wekuao tayari kutoana na uhamba. ³ Basi wana wa benyamini Wekusikiahho kwamba wantu wa Israel wekuao wakwea Mispa. Wana wa Israel wakagombeka, "Tambieni ni kwa vii vihi unu ubanasi ugosoka." ⁴ Mlawi, mgosi wa Mvyee mwekukomwa, akaandua, Neencheza Gibea kwe nchi ya Benyamini mie mwenye na suria wangu, ili tigone. ⁵ Mwe kio, da Gibea wani hangania, Wakazunguka nyumba wani taangia kunikoma. Wamgwia na kumwengia suria wangu, nee afa. ⁶ Neenkimdoa suria wangu na kumsenga mwii wakwe vipande, na kuika mwe kia sii ya urithi wa Israel, kwa kuwa wagosoa ubanasi unu na ubahau kwe Israel. ⁷ Sasa nywie Waisrael wose, Lavyani mbui na Ushauri wenu hanu. ⁸ Wantu wose wakahauka hamwe inga mntu yumwe, wakagombeka nkakuna hata yumwe ndie aite hemani kwakwe, wala nkakuna hata yumwe mwenda auye nyumbani kwakwe. ⁹ Iya ivi sasa ndivyo tindavyotiigosoe kuna ituongozavyo. ¹⁰ Tindatidoe wantu kumi kwe mia mwenga kwe makabila yse ya Israel, na mia mwenga kwe elfu, na elfu mwenga kwe elfu kumi, kuwenka nkande kwa ajii ya wantu awa, ili wadahe kubua Gibea kwe Benjamini wakuwenka adhaba kwa ubanasi wao wekugosoa kwe Israeli. ¹¹ Nee askari wose wa Israel wakadugana uanga ya mzi inga mntu yumwe. ¹² Makabila ya Isael wawatuma wantu wa kabila dose da Benjamini, wakagombeka, ubanasi unu wekugosokwao kati yenu ni mbwai? ¹³ Ati nkivyo tenkeni wantu ao wabanasi wa Gibea, topate kuwa koma, na ivyo tindatiuse kabisa ubanasi unu kulawa kwa Israel." Akini wabenyaamini nkawakutegeeza sauti ya ndugu zao. Wantu wa Israel. ¹⁴ Nee wana wa Benyamini nee wakonga kulawa kwe mzi kuita wakaita Gibea, wakaji tayarisha kutoana na wana Israel. ¹⁵ Wantu wa Benyamini wakawakonga kulawa mia yao ili kutoana siku ida, askari elfu ishiini na mtandatu wekupangwa kutoana na uhamba. Walakini kuna wantu mia mfungate wekusagulwao kulawa kwa wenyezi wa Gibea. ¹⁶ Wekumwe ni wantu mia mfungate wekukogwao wose ni wana moso. kia muoneka nee kadaha kutoa uvii kwa maiwe bila kukosa. ¹⁷ Wantu wa Israel, bila kutaazia namba kulawa kwe Benyamini, wekuao na wantu 400,000 wekuao wekwefuzao kutoana na uhamba. Wose awa wekuao wantu wa nkondo. ¹⁸ Wantu wa Israel ne wahauka, wakaita Betheli, wakambeza ushauri kulawa kwa Muungu. Wakauza, "Ni ndai wantu wa Benyamini kwa ajii yetu?" ¹⁹ Wantu wa Israel neewenuka keokeo na wakasamiza nkambi yao maibu na Giobea. ²⁰ Wantu wa Israel neewaita kutoana na Benyamini. Wakaika nafasi zao za nkumbizi zidi yao uko Gibea. ²¹ Wantu wa Benyamini wakatawa Gibea, nao wakawakoma wantu elfu ishiini na mbii wa Deshi da Israel msi uda. ²² Wana wa Israel wegea nguvu wenye, na wakagosoa mstari wa nkondo hantu hada wekubindaho kudoa nafasi msi wa bosi. ²³ Na wana wa Israel wakaita, wakaia mbele za Bwana Mungu hata guoni. Neewakunda wekuondaho kuangizwa kulawa kwa Bwana Mungu" Je, taondwa kuita vituhu kutoana na ndugu zetu. Wantu wa Benyamini. Naye Bwana Mungu akagombeka, "Watoeni!" ²⁴ Basi Wantu wa israel wakatoana na asikai wa Benyamini msi wa kaidi. ²⁵ Msi wa kaidi, Benyamini akaawa kutoana nao kulawa Gibea, nao wakawakoma wantu wa Israel elfu kumi na nane. Wose wawa wantu ambao neewahina kutoana na

uhamba. ²⁶ Basi asikai wose wa Israel na wantu wose wakaita Bethel, wakaia wakekaa mbele ya Bwana Mungu; nao wakafunga msi uo hata guoni, wakalavya kafea da koka na kafa ya npeho mbele ya Bwana Mungu. ²⁷ Wana wa Israel wakamwombeza Bwana - kwa kuwa sanduku da agano da Mungu neediaho msi uo; ²⁸ Na Finehasi, mwana wa Eleazari, mwana Haruni, mwekhumia mbele ya sanduku msi uo. "Je tite kwe nkondo vituhu zidi ya wantu wa Benyamini ndugu zetu, au tieke?" "Zumbe Mungu agombeka, "Watoeni, kwa maana nindani wasaidie kuwavota. ²⁹ Basi Israel wakaika wantu hantu ha sii hehi na Gibe. ³⁰ Wantu wa Israel wakatoana na wana wa Benyamini kwa msi wa ntatu, nao wakaika mkondo yao uanga ya Gibe, inga wekuongoavyo. ³¹ Wantu wa Benyamini wakaita kutoana na wantu, nao wakadoigwa hae na mzii. Wakavoka kukoma baadhi ya wantu. Nee kuwa na wantu saasini wa Israel ambao neewafa kwe minda na baabaani. Sia mwenga neeiita Betheli, na ntuhu ikuita Gibe. ³² Nee wana wa Benyamini wakagombeka, "Neewashiundwa na wakatiguuka, inga aha awali." Lakini asikai wa Israel wakagombeka, "Hebu tiguuke na kuwavuta hae na mzi haeti babaani." ³³ Wantu wose wa Israel waka hauka kulawa hantu hao na wakepanga kwa nkondo uko Baal-Tamari. Basi asikai wa Israel neewawa wakefisa hantu ha sii neewaguuka kulawa maare-Geba. ³⁴ Wakalawa uanga ya Gibe wantu kumi elfu wekusatwao kulawa Israel yose, na nkondo neeviwa vikai, Lakini wabenjamini nkawekumanya kuwa ndio nkawekumanya kuwa ndio neeiwa hehi nao. ³⁵ Zumbe akamvota Benyamini mbele ya Israeli. Msi uo, asikai neewawakoma wantu wa Benyamini 25,100. Wose awa wekufao neewawa wad wekuwao wakahina kutoana na uhamba. ³⁶ Basi asikai wa Benyamini akaona neewashindwa. Wana wa Israel wekuwao walavya sii kwa Benyamini, kwa kuwa newawa wakataazia wantu wekuwaikao kwe nafasi zekufiswazo chongoi ya Gibe. ³⁷ Nee wantu wekuwao wekufisao wakenuka na kinyanyi na wakamguuka Gibe. Nao wakakomwa kia mntu mwekwekaa mwe mzii kwa uhambu wao. ³⁸ Utangio wekupangwao kati ya asikai wa Israel na wantu wekwefisao kwa sii indaiwe zunde kuu da mosi indaiawie chongoi ya mzi. ³⁹ Utangio wekwezaho asikai wa Israeli wakahituka kulawa kwe nkondo, Basi Benyamini wakuwoka, Basi Benyamini wakavoka kuhanganiwa na kukomwa wantu a Israeli saasini, wakagommbeka, "Hakika watoigwa mbele yetu, inga kwe nkondo ya bosi. ⁴⁰ Lakini ukati siki ya mosi yekuvokaho wakenuka chongoi ya mzii, wabenjamini waka hituku na kukaua mosi ukatanda mbinguni kulawa mzii mgima. ⁴¹ Nee wantu wa Israeli waka wakituka. Wana wa Benyamini wekuogohao, kwa kuwawaona kuwa maafa yawezea. ⁴² Basi wakaguuka kulawa kwa wana wa Israeli, kuelekea sia ya jangwani. Lakini nkondo neewiwapata. asikai wa Israeli wakulawa mwe mzi na wakawakoma hada wekugokaho. ⁴³ Nee wawazungukia wana wa Benyamini na wakawabasa. Nao wakawajata uko Noha, wakawakoma mpaka upande wa mashaiki ya Gibe. ⁴⁴ Kulawa kabila la Benyamini wantu kumi nane elfu nee waumbwa mzinu, wose neewawa wagosi weku manukanao kwe nkondo. ⁴⁵ Wakahituka na kuguka kuelekea jangwani hadi mwamba wa Rimoni. Waisraeli wa nee wakomwa zaidi ya elfu kati yao babaani. Wakaendee kuwabasa, wakabasa kwa sia nkuu kuita Gidomu, na uko wakawakoma elfu mbii zaidi. ⁴⁶ Asikai wose wa Benyamini wekuseao msi uwo neewawa wantu ishiini na shano wekuwao neewahina kutoana kwa uhamba. Wose newawa neewakamanyika kwe nkondo. ⁴⁷ Lakini wantu mia mtandata wakahituka na kuguukia Jangwani, kuelekea mwamba wa Bimoni. Wakekaa kwe mwamba wa Rimoni kwa muda wa miezi minne. ⁴⁸ Asikai wa Israel wakawauia wantu wa Benyamini na neewawa vyota na kuwakoma mzi mgima, ng'ombe na kia kintu wekupatacho. Pia newawoka moto kia mzi kwe sia yao.

Chapter 21

¹ Sasa wantu wa Israeli nee wahindi uko Misipa. "Nkakuna hata yumwe ndiye amwenke mwanawe ya kivyee kutegulwa ni Benyamini." ² Nee wantu waita beseli, wakekaa uko mbele ya Zumbe Muungu hata guoni; wakaia kwa sauti nkuu. ³ Wakatoa vuzo, "Kwa mbwai, Zumbe, Muungu ya Israeli, kwamba kabila detu dimwe daga daga ivyeo?" ⁴ Msi wekutongeo wantu wenuka kiokio na wakazenga hemviko uko na kuavya kafa za kudagamizwa na kafa za mpheho. ⁵ Wantu wa Israeli wakagombeka, "Nndai kati ya kabila zose za nkaokweza mwe mkuntano wa Zumbe? kwa kua nee wagosoa kiaga mhimu wanga ya muntu yoyose mwekuue nkeekweza kwa Zumbe uko Misipa. Wakagombeka, "Hakika yee n'ndakomwe." ⁶ Wantu wa Israeli nee wana mbazi kwa ndugu yao Benyamini. Wakagombeka, "Ivyee ivi kabila dimwe dikatiliwa hae kuawa Israeli. ⁷ N'ndai ndiyeawenke wada wakwe wekubadwao kwa kua tiika kiaga kwa Zumbe kwamba nkatidaha kuwakuhusu yoyose mwe ao ategue wana wetu wa kivyee?" ⁸ Wakagombeka, "N'ndai mwe kabila da Israeli nkaokweza kwa Zumbe uko Misipa! loneka kua nkakuna muntu mwekweza kwa zumwe zumwe kuawa Jabeshi - Gileadi. ⁹ Kwa ajii wantu wekuaho wapangwa kwa utaatibu, kaua, nkakuna hata yumwe ya wenyezi wa Yabeshi Gileadi. ¹⁰ Mkutano uo uwaagiia wantu kumi na waidi wa wantu wao wenye ukangafu kwa maagiio ya kwenda Jabeshi - Gileadi na kuwadagamiza, na kuwakoma, hata wavyee na wana. ¹¹ Gosoa ivi wondigwa kukoma kia mgosi na kia mvyee mwekugona na mgosi. ¹² Wantu wada wabwii wantu mweao wekwekoo Yabeshi-Gileadi wavyee, mia nne wekuao nkawakugona na mgosi, wakawegaa kwe nkambi uko Shilo, uko Kanaani. ¹³ Mkutano wose ukatuma saamu na kuwamba wantu wa Benyamini wekuao kwe bawe da Limoni kwamba neewakawenka mpheho. ¹⁴ Wabenjamini wauya ukati uo na wenkigwa wavyee ya Yabeshi-Gileadi, mia nakahokuwa na wavyee wa kutosha kwa wose. ¹⁵ Wantu weyayata kwa kia chekuawiiacho benyamini, kwa kua Zumbe kagosoa mgawanyiko mwe makabila ya Israeli. ¹⁶ Akaawaah wakuu wa mkuntano wakagombeka, "Ndatitende viivihili ili Wabenjamini?" ¹⁷ Wekusigaa; ili kabila desekubanangwa kuawa Israeli. ¹⁸ Nkatidaha kuwenka wavyee kuawa kwe wana wetu wa vivyee, kwa kua wana wa Israeli nee waavya kiaga, "Na aigitwe muntu ndie amwenke Benyamini mvyee" ¹⁹ Wakagombeka, "Mwamany kua kuna sikukuu kwa Zumbe kia mwaka huko Shilo (ambayo ni kaskazini ya Betheli, mashaliki ya baabaa ikweayo kuawa Beseli mpaka shekemu, na

kusini mwa Lebona). ²⁰ Wakawaagiia wana wa Benyamini, wakagombeka, "Hitani, mkefise kwa sii, na kugoja mwe minda ya mizabibu. ²¹ Kaua ukati ambao wandee kuawa Shilo n'ndawaawe wakasizige, Awani chongoi kwe mizabibu na kia yumwe yenu ondigwa kupakiiua mvyee kuawa kwa wandoe wa Shilo, akaawaaho wauya kwe sii ya benyamini. ²² Ukati tatizo au ndugu zao ndiheweze kuhigana n'ndamwambie; 'Mtenke Neema! Waeke wasigae kwa sibabu nkatekupata wavyee kwa kia muntu ukati wa nkondo, Na nywinywi nkamna hatia uanga ya kiaga, kwa sibabu nkamokuwenka wowo wana wenu wa vivyee, ²³ Wantu wa benyamini wagosoa ivyo. Wadoa hisabu ya wavyee wekuwakundao kuawa kwa wandee wekuao wakasiziga, nao wakawadoa ili wawe wavyee wao. Wakaita na kuuya hantu ha upazi wao; wakazenga vituhu mizi, na wakekaaa ndani yao. ²⁴ Akaawaaho wantu wa Isilaeli wakawa hantu aho na kuita kaya, kia yumwe kwa kabila dakwe na mwaango, na kia yumwe kwe upazi wakwe mwenye. ²⁵ Misi iyo nkhokuwa na Mfaume uko Isilaeli. Kia muntu kagosoa yaiganayo he meso yakwe mwenye.

Ruth

Chapter 1

¹ Iyawia kwe misi utawala wa majaji ne kuna saa kwe sii na mntu yumwe wa Bethlehemu ya Yuda akaita kwe sii ya Moabu hamwe na mkazie na wanawe. waidi wa kigosi. ² Zina da mntu uyo elimeleki na zina da mkazie ni Naomi. Mazina ya wanawe waidi wa kigosini Mahiloni na Kileoni ne ni Waefraimu wa Bethlehemu ya yuda. Wakabua kwe sii ya Moabu kuika makazi yao. ³ Nee Elimeleki muuma Naomi akatendwa mzimu, Nomi akabadwa na wanawe waidi wakigosi. ⁴ Awa wana ne wategua wavyee wa Moabu, zina da yumwe ni Ovipa na mtuhu ni Ruti. Ne wekaa uko kwa miyaka kumi. ⁵ Ne wose Mahiloni na Kileo nao wakatandwa mizimu, na kumbada Naomi nkana mgosi wala wanawe waidi. ⁶ Ne Naomi akahauka Moabu hamwe na wakaza wanawe na kuuya Yuda kwa kuwa kasikia kuwa Moabu Yahwe kawasaidia wantu wakwe kwe uhitaji wao kawenka nkande. Ivyo akahauka sehemu ekuaho hamwe na wada wakaza wanawe waidi. ⁷ Naomi akahauka Moabu hamwe na wakaze wanae kuuya ⁸ Ivyo akahaika npaamu ekuaho hamwe na wanawe waidi wakasee sia kuuya sii ya Yuda. ⁹ Naomi akawamba wakweze "Hitani muuye kia mntu kwe nyumba ya mami akwe. Zumbe awafie mbazi kama mwekunionyeshwavyo kwa wada wekufao na kwangu. ¹⁰ Naomi akawamba wakaza wanawe Hitani Muuye kia mntukwao kwe nyumba, za mami zenu na Muungu andaawaonyeshe matana kwenu kama mwekugosoavyo matana kwa wada wekufao, Muungu awajaie mpungia yedi kia mmwe yenu. Kwe nyumba za mgosi mtuhu. Ne awabusu akaavya muio mkuu na kuia akawamba ,aaa tonda hamwe na wewe kwa wantu wako." ¹¹ Akini Naomi akamba, Uyani wanangu kwa mbwai nwaita nami? Kwani nina wana mwe ifu dangu kwa ajii yenu ili weze wawe wagosi wenu? ¹² Uyani wanangu hitani kwa sia zenu kwani mie mntu mgima sasa kuwa na mgosi, kama nikamba nipate mgosi kio iki a kuvyaa wana wa kigosi hata ivyomwadaho kwekaa mpaka wakue? ¹³ Mndamwekae na nkamnamtengulwe? aaa wanangu nawaonea mbazi kwembosa kuliko mnioneavyo mbazi mimi, kwa iyo mkono wa Yahwe uiti mhitu nami." ¹⁴ Nee wakaza wanawe wakaavya muio na kuia vituhu. Oripa akaaga kwa kumbusu, akini Ruth akabaki Ruth hamwe nae. ¹⁵ Naomi akamba, tegeeza mweaio Kauya kwa wantu wakwe na Miungu yakwe. Uya hamwe naye." ¹⁶ Akini Luti akamba, usekeini bada nihauke hae nawe, kwa kua ultako ne niitako, ondahowekae ne nendakonekae, wantu wako wondawawe wantu wangu na Muungu ywako onda awe Muungu wangu. ¹⁷ Hantu ondahoufie, nendanifie aho na kuzikwa aho, Yahwe anionyeshe na kwembosa nkinacho chose iya ufe nkaudaha kutipanga. ¹⁸ Naomi ekuonaho kuwa Ruti kaamua kuita naye akaeka kuahana nae. ¹⁹ Ivyo wakita wose waidi wakabua mzii Bethlehemu. Wekubuahao Bethlehemu mzi wose ukawa na Kinyemi. Wavyee wakamba, "Uyu ni Naomi? ²⁰ Akini akawamba "Msekunetanga Naomi. "Netanga ni Msungu "kwani Zumbe Muungu kanigosoa mbui sungu kwembosa. ²¹ Nkiita nkimema akini Yahwe kanivuza kaya nkina cho chose. Ivyo kwa mbwai mnetange Naomi? ²² Kwa iyo Naomi na Luti Mmoabu sii ya Moabu wakauya Bethlehemu kwe msimu wa bosu wa Shairi.

Chapter 2

¹ Nee Ilimeleki muuma Naomi keza na mbuyaye mwetangwa Boazi, ne mwekua tajii, na mntu maalufu. ² Luse, Mmoabu, akamwamba Naomi, "Ngoya niite nkakube masazo ya nkande tanga. Nnda nimuondee yoyose mwenda anenke uhusa he meso yakwe." Ne Naomi amwamba, "hita mwanangu." ³ Luse ne aita kwe ubosi kwa kuwatongea nyuma wabosi. Kumbe kia kipande cha muda ne ni mai ya Boazi, mwekua na mahusiano na Elimeleki. ⁴ Kaua, Boazi keza kuwawa Bethlehemu ne awamba wa bosu "Yahwe na nywinywi" wakamwandua "Yahwe akubariki" ⁵ Ne Boazi akamwamba mtumishi ywakwe mwekua akagombeke uboosi eti mgosi uyu mndee ni ywa nandai? ⁶ Mtumishi mgookezi ywa wabosi akamwamba, ni mndee Mmoabu mwe kuuya na Naomi kua sii ya Mmoabu, Akanamba, tafadhali niluhusu nibonde nakukuba masazo ya wabosi. ⁷ Kwa hiyo keza asongwa nkubonda tangu keo mpaka hivi sasa, iya kapungukiwa kidogo mwe nyumba." ⁸ Nee Boazi amwamba Ruth, wanitegeza mwanangu? wese kwenda kubonda mwe munda mtuhu, wese kuhauka mwe munda wangu. Baada yakusigaa hanu na wandee wangu wandima. ⁹ Hitua meso yako kwemunda ambao wagosi wabonda, utongee nyuma ya wavyee watuhu. Hembu, che kuwamba wagosi wase kukudonta? Na upatwaho nkiu wadaha kwenda kunywa mazi mwe biga ambado wagosi wadimemez." ¹⁰ Ne akima mavidi mbele ya Boazi na kudonta mtwi wakwesi. akamwamba "Kwa mbwai nkipata kibali hee meso yako, hata hunijali mie mgeni? ¹¹ Boazi akamjibu akamwamba, Nchambiwa yose wekugosoe hayo tangia mumeo ambwe mzimu. Kumbada tati yako, mami yako na sii we kuvyaigwavyo

Chapter 3

kumtongea mamiyako vyaa ukeza kwa wantu wesio kuwamanya. Yahwe akuihe kwa matendo yako.¹² Yahwe akuihe kwembokesa, Zumbe Mungu wa Israel ambaye sia mawawa yakwe upate guukio."¹³ Ruth akamba, ntape kibali hee meso yako, Zumbe ywangu kwa via kunihembeeza naho kugombeka utana wangu, etiho mie nkie yumwe ya watumishi wako wa kivyee."¹⁴ Henkande Boazi akamwamba Ruth, "Soo hanu ude mikate ye kumwe, nauginte kipande mwe divai akekaa nkadai ya wabosi, Boazi akamwenka kiasi cha mbeyu ze kukaangwazo Ruth akada mpaka akeguta na kusigaza."¹⁵ Ekwenukakokuita kwe kubonda, Boazi akamuu wabwanga wakwe, akamba, Mwekeni abonde hata mwe masuke, mse kumwambia dodose baya.¹⁶ Naho mbadieni masuke ya kumwe miganda yakwe mumadie ili ayabonde. Mse kumuegezea.¹⁷ Ne abonda hadi guoni naho ne aika mbaimbai mbeyu na mani ekubondayo, mbeyu ziwa kama elfu mwenga na shairi.¹⁸ Akazenu akita nazo kaya. Mamiyakwe vyaa akaona kia ekubondacho. Luse pia kamwetea mamiyakwe vyaa zia mbeyu ze kukaangwa wkusigazazo ekudaho.¹⁹ Mamiyakwe vyaa akamwamba, "kubondea kuhi we kubondako ivyeo kwenda kugosoea kuhi ndina? Abalikiwe, muntu mwe kukusaidia. Luse akamwambamamiyakwe vyaa kuhusu muntu mmiliki munda ekwendako kugosoa ndima. akamwamba "Zina da muntu ambayeamiiki munda ne kwendao kugosoa ndima ni Boazi."²⁰ Naomi akamwamba Rth "Abarikiwe ni Yahwe, nkekuusa uaminifu wakwe kwa wagima na watakufa. Naomi akamwamba, "Uyo muntu nijamaa ya yahehe na swiswi, ni jamaa yetu mhoni ywetu."²¹ Ruth Mmoabu akamwamba, "Ni kwei kanambia, we kae hehi na wabwanga wangu wakigosi mpaka ndiho wabinde ubosi wangu wose."²² Naomi akamwamba Rth mkaza mwanae ya kigosi, Ni vitaa, mwanangu, uite hamwe na wandee wakwe wa ndima, ili wese kupata mazaa yoyose mwe mnda wowose."²³ Nee ekaa hehi na wandima wa kivyee mpaka mwisho ili abonde ubosi wa shaii na ubosi wa ngano. Ne akekaa hamwe na mamiyakwe vyaa.

Chapter 3

¹ Naomi, mkwewe ywa kivyee kamwamba, "Mwanangu, nkuoa nikuonde hantu uhumwiize, mmui zako zigosoke vitana?² Nae Boazi, mwe kukuea hamwe na wandee wakwe wa ndima, nkalawa mwe kolwa detu? Kaua vyeeo guoni onda ahete ulezi he chumba cha kuhwiia."³ Kwaiyo wehake mzai, wehake mavuta, uvae nguo zako zedi ukabinda uhite he achumba cha kuhwiia. Iya ese kukumanya mpaka abinde kuda na kunywa."⁴ Naho uhamanye hadasiendaho agone ili wendaho umanye kahitiwa umanyatie, umwengie he mago ugone aho aho. Ukabinda onda akwambe da kugosoa."⁵ Ruth akamwamba Naomi, "Nonda nigosoe kiya wekunambaho."⁶ Akahita kwe chumba cha kuhwiia akayososa via ekwambwavyo ni mamiakwe vyaa?⁷ Boazi ekubindaho kuda na kunywa naho moyo wakwe wengia nyemi, akenda kugosnasi nkanda nkanda ya magunia ya kuikia mbeyu. Ekubindaho Rth akaita mpaahoe, akengia he mago ya Boazi, akagona ahosi."⁸ Henaho kio kikuu Boazi akavituka. akahituka, kumbe via mvyeengwa kawa kahitiwa he miundi yakwe!⁹ Akamwamba, "Wee u ndai? Akatamba'sa, "Miye ni Ruth mndima ywako wa kivyee. Nigubika shuka yako hambu wee u mndugu ywa hehi."¹⁰ Boazi akamwamba, "Mwanangu, Yahwe akukoloweze. Kugosoa yedi bindiizio sina na vokeo kwa via nkwee kuita kwa wabwanga wena au wesena."¹¹ Ivi aha, mwanangu wese kuogoho! Nonda nikugoswee yose ugombekayo kwa via mzi mgima wamanya wee nee mvye ywedi."¹² Ni kwei miye ni mvyaigwa mwe kulwa detu, hata ivyo yuuko ywa muno kwemboka miye."¹³ Kio iki usigae aha, kukachaati onda agosoe wegazi wakwe, vyedi, wese kumtuntuugusa, akini akesekugosoa wegazi wakwe kwako aho miye nigosoe niuda wegazi wakwe kwako aho miye nonda nogosoe niunda mma via. Gona mpaka makeo."¹⁴ Ndivyo Ruth akagona he miundi ya Boazi choo pwii. Iya kenuka kuke minjeminje mwehada nkudaha kumtanga kwa via kamwamba kae" Yese kumanyika umu ingona mvye."¹⁵ Akaawaaho Boazi akwambwamba, "Eteuku mtandio wako ukingiize." Ekugosoa ivo, akamhimia mphishi mtandali za mwe mtandio akamtwisa. Ruth kulawa aho Boazi akaita kwe mzi."¹⁶ Ruthi ekuuyaho, mamiakwe vyaa akawamba, "Kugosoa mwanangu? "Ni via Ruth akamtamwiizia mbui zose ekugosweewazo na mntu uyo."¹⁷ Akamwamba, "Izi mhishi mtandatu za kanenka yey, kwa via Kamba, "Wese kuita nkuna funge kwa mamiako vyaa."¹⁸ Nee Naomi amba, "Sigaa aha mwanangu, mpaka wendaho umaye yendayo yawe, kwavia Bopazi nkana ahumue mpaka abindiize mbui inu ivyeeo."

Chapter 4

¹ Nee Boazi akaita kwe da mzi na kwekaasi. Muda mcheche akeza nduguye wa hehi ambae Boazi kamtamwiizia. Boazi akamwamba "Mbuyangu, soo hanu wekae. ikabinda mntu uyo akeza na kwekaa."² Nee Boazi akakuubanya wagookezi kumi wa mzi na kugombeka "Ekaeni aha." Nee wekaa."³ Boazi akamwamba yuda jamaa ywa hehi. "Naomi mwekuuya kulawa mzi wa Moabu, ataga sehemu ya alizi yekuwayo ni ya kakaetu Elimeleki."⁴ Nkifikiya kukujaza na kukwamba igue mbele ya awa wekwekaao hanu na mbele ya wagookezi wa wantu wangu. Ati wakunda kuigomboia igomboe, akini kana nkukunda kuigomboia unambie ili nimanye, kwaajii nkakkuna mtuhu wa kugomboia pasina weye na mimi mvunao. Nee uyo mtu mluhu akagombeka "Naigomboia."⁵ Nee Boazi akagombeka. Uda msi wendaougue mnda kulawa mwe mkono wa Naomi, yabidi pia kumdoa Ruth Mmoabu wa mwana Elimeleki, ili kudenua zina da mtakatifu inga wakwe."⁶ Nee yuda jamaa mwe hehi akagombeka "Miye nkidaha kuigomboia alizi kwa ajii yangu pasi na kueta mazaha kwe ulisi wangu mwenyedu. Nakwenka wewe haki ya kuigomboia wa ajii yako mwenye miye nkinandahe."⁷ Inu iwa nee taatibu ya kae ya Israel ihusuyo ugombozi na kubadiishana matana. Kusibitisha mbui inu yose, muntu uyu kahambua kiati chakwe na kumwenka mwehehi yakwe; inu iwa ni namna yakugosoa makubalino ya shaiya mwehehi yakwe; inu iwa ni namna yekugosoa makubaliano ya shaiya mwe Israel."⁸ Kwa iyo uyu jamaa mwehehi akamwamba Boazi igue mwenye."

Akabinda akahambua kiatu chakwe.⁹ Nee Boazi akawamba wagookezi na wantu wose Nywinywi m-mshahidi kuwa nkiugua kia chekuwacho cha elimeleki na kia chekuwacho na kileoni Mohilon kulawa kwe mikono ya Naomi.¹⁰ Zidi ya ayo kuhusu Ruth Mmoabu mkaza Mahilon: nkumwenka kibai cha kuwa mkazangu ili kuendeleza ulisi wa mtakatifu. Ili zina dakwe disekwanga kati ya nduguze na lango da wantu wakwe. Nywinywi m-masshahidi ivieo."¹¹ Wantu wose na wagookezi wekuwao kwe lango wakamba "ti mashahidi" Yahwe na amgosoe mvyee uyu ambaye keza nyumbani kwako inga Raheli na Leya, ambao waidi awa waizenga waizenga nyumba ya Israeli. Na ubaikwe kwe Efrata na we mashuhuli kwe Bethlehemu.¹² Na nyumba yako inga Peresi ambaye Tamari kamvyaa Yuda kwembokea uvyazi wekwenkigwao ni Yahwe hamwe na mndee uyu."¹³ Ivyo Boazi akamdooa Ruth akatenda mkaziwe. Boazi akagona mae na Yahwe akauhusu kwenua ndaa ne amoyaiya mwana kigosi.¹⁴ Wavyee awa wakamwamba Naomi, abaikiwe Zumbe ambaye nkukekukubada pasi ndungu ywa hehi Yaani mwana uyu, zina dakwe na diwe maalufu mwe Israel. Na¹⁵ akende kwako mhtubishaji wa maisha na mwe lukuzu mwe uzee wako kwa ajii mwanaomkweo ambaye akukunda ni yedi kwako kuliko wanao wa kigosi mfungate wekuvyaa.¹⁶ Ikabionda Naombi akamdooa mwana kamgoneza mwe kifua chakwe kumhudumia.¹⁷ Na wahehi wa yuda mvyee, wakamwenka zina, wekagombeka mwana kavyaigwa kwe Naomi. Wakamwetanga Obedi. Ambaye kezakuwa tatiakwe Yese mwekwezakuwa tatiakwe Daudi.¹⁸ Unu ne wekuwaa uvyazi wa Peresi; Peresi akamvaa Hezroni.¹⁹ Hezroni aamvyaa Ram, Ram akamvyaa Aminadabu,²⁰ Aminadabu akamvyaa Nashoni. Nashoni akamvyaa Salmon,²¹ Salmoni akamvyaa Boazi, Boazi akamvyaa Obedi,²² Obedi akamvyaa Yese akamvaa Daudi.

1 Kings

Chapter 1

¹ Mfaume Daudi ekutendaho mdaa wakamgubika na nguo mia nkekupata kizuguto. ² Kwaio wandima wakwe wakamwamba, "Nationdeze mndee wakwe mphaa kwa ajii ya mfaume bwana ywetu. Apate kumtumikia na kumtunduia. Nae n'ndaagone mwemikono yakwe ili bwana Mfaume ywetu atende kizuguto. ³ Nee wondeza mndee mndee mtana mwe mihaka yose ya Isilaeli. Wakavumbua abishagi Mshunami wakamueta kwa Mfaume. ⁴ Yuda mndee nee ni mtana sana. nae akamtumikia Mfaume na kumtunduia. Mia mfaume nkekummanya. ⁵ Ukati uo, Adaniya mwanangwa ywa Hagithi kenuka nee amba "n'ndaniwe Mfaume. Kwaio akeikia magaina wakwea faasi hamsini ili waguuke hemeso yakwe. ⁶ Tati yakwe nee nkazati kumpisha, kwa kugombeka, "Kwa mbwai kugosoa idi na dia? Adoniya kawa mgosi mtana sana mwekuvyaigwa ekuawaho Absomu. ⁷ akenkigwa ushauili ni Yeabu mwanangwa ywa Seluya na Abiasali kuhani, Wakambasa Adoniya wakamwambiza. ⁸ Iyakini Sadoki kuhani, Benaya mwanangwa ywa Yehoyada, nabii Nasani, Shimei Lei na wantu wakangaafu wa Daudi nkawokumtongea Adoniya. ⁹ Adoniya akaavya kafaa za ngoto na ndama wekunonao kwe iwe da Sohelesi, ambado nee dihehi na eni Logeli. akawakaibisha nduguze wose, wana wa Mfaume, wagosi wose wa Yuda, na wandima wa Mfaume.

¹⁰ Mia nkemkaibisha nabii Nasani, Benaya, wagoshi wakangafu au ndu nduguye Seemani. ¹¹ Akabinda Nasani akamwamba Besisheba mamiakwe da Seemani, "Je nkuzati kusikia kua Adoniya mwanangwa ywa Hagasi katenda Mfaume, na Daudi bwana ywetu nkadimanya ido? ¹² Kwa iyo sasa nakwenka ushauili ili udahe kuohoa maisha yako na maisha ya mwanao Seemani. ¹³ Hita kwa Mfaume Daudi ukamwamba "Bwana ywangu Mfaume, Je nkwekweisa kwa mndima ywako, ukagombeka, "kwei Seemani, mwanao nkaawa aho ondoatawale naho ondaekae mweiki kiti changu cha enzi? Kwambwai basi Adoniya atawala? ¹⁴ Ukati wekuaho hada ukatamuia na Mfaume nonda nengie baada yako. ¹⁵ Kwiyo Bathisheba akengia gati kwa Mfaume. Ukati uo Mfaume. nee ni mdaa sana na Abishagi Mshunami kawa akamtunduia Mfaume. ¹⁶ Bathisheba akenama kifudufudi hemeso ya Mfaume. Abinda Mfaume akamba, "Una haja yani? ¹⁷ Nae akamtambaisa "Bwana ywangu kweisa kwa mndima ywako kwa zina da Zumbe Muungu ywako ukagombeka, "Kwei mwanao Seemani n'daatawale, nkanda mimi, naen'nda ekae hekiti changu cha enzi." ¹⁸ Isasa, kaua Adoniga ni Mfaume na Bwana ywangu Mfaume nkana amanyado. ¹⁹ Kalavya kafaa ya makisai, ndama wekunonao, na ngoto wangi na kawakaibisha wana wose wa Mfaume, Abiasali kuhani, na Yoabu jemadali ywa jeshi, mia nkekumkaibisha. Seemani mndima ywako. ²⁰ Mfaume bwana ywangu meso, yose ya Isilaeli yakukaua, yagoja usemi wako ati niani mwondaekae hekiti enzi ukahauka bwana ywangu. ²¹ Amankivyo yodaiawiie ukati bwana ywangu ndiho agone na tati zakwe na kwamba mimi na mwanangu seemani titaaziwe tiwabanasi." ²² Ukati ekuaho akasongwa ntamuizi na Mfaume nabii Nasani akengia. ²³ Wandima wakagombeka kwa Mfaume "Nabii Nasuni yuaha," Nae ekwengiabo hemeso ya Mfaume, akagona kifudufudi hemeso ya Mfaume na cheni chakwe kikaeelekeasi. ²⁴ Nasani akamwamba "Mfaume bwana yangu, "Je weekwamba Adoniya n'ndaatawale nikabinda na n'ndaekae hekiti changu cha enzi? ²⁵ kwani ivieo kaseea na kaavya kafaa ya makisi, ndama wekunonao na ngoto wangi na kawakaibisha wana wose wa mfaume, jemadali ya jeshi na Abiatahali kuhani. Nawo wada na kunywa hemeso yakwe uku wamba, "Mfaume Adoniya naekae milele." ²⁶ Mia mie mndima ywako, Sadoki kuhani, Benaya mwanangwa ywa Yehoyada, na mndima ywako Seemani, nkuzati kutikaibisha. ²⁷ Je, bwana ywangu mfaume kugosoa aya bila kutambia swiswi wandima wako n'ndai mwondaekae hekiti cha enzi ukeza kubinda?" ²⁸ Nee Mfaume Daudi akatambaisa akamba, "Mwetangeni Besisheba agotoke" Nae akeza akagooka hemesa ya Mfaume. ²⁹ Mfaume akagosoa kiapo akamba, "Inga Zumbe ekaavyo, mwekuniohoa kuawa suubu zose. ³⁰ Kwa vianekweisavyo kwa Zumbe Muungu ywa Isilaeli, nikagombeka Seemani mwanao n'ndaatawale n'kabinda nae ne ndie ekae hekiti changu cha enzi, hantu hangu n'ndanigosoe ivyo ivieo. ³¹ Akabinda Basisheba akagona kifudufudi na cheni chakwe kikakauasi hemeso ya Mfaume akamba, "Bwana ywangu Mfaume Daudi na ekae milele!" ³² Mfaume Daudi

akamba, "Netangiani kuhani, nabii Nasani na Benaya mwanangwa ywa Yehoyada." Nao wakeza hemeso hemeso ya Mfaume.³³ Mfaume akawamba, "uwadoe wandima wangu, bwana ywako na umtende Seemani mwanangu akwe uanga ya nyumba yangu na mkamseeze mpakasi Gihoni."³⁴ Na Sdoki kuhani na nabii Nasani wamgimbike atende Mfaume ywa Isilaeli na magunda yatoigwa, "Mfaume Seemani na wekae milele!"³⁵ Mkabinda mweze mkawa nyuma yakwe, nae n'ndaeze ekae hekiti changu cha enzi, kwani yee neendiye atende Mfaume hantu hangu. Nkimsagua yeye atende mtawala ywa Isilaeli na Yuda.³⁶ Benaya mwanangwa ywa Yehoyada akamtambaisa Mfaume, akamba, "Navitende ivyo! Na Zumbe Muungu ywa Mfaume bwana ywangu kasibitisha ido."³⁷ Inga via Zumbe ekuavyo na Mfaume bwana ywangu na awe na Seemani ivyo ivyo na kuitenda enzi yakwe kua nkuu kutendesha kuliko enzi ya bwana ywangu Daudi."³⁸ Kwaiyo Sadoki kuhani, nabii Nasani, Benaya mwanangwa ywa, Yehoyada na Wakelesi na Wapelesi wakamtenda Seemani akakwea uanga ya nyumba ya Mfaume Daudi, wakamueta Gihoni.³⁹ Nae Sadoki kuhani akadoahembe denado mavuta mwehema akamgea mavuta Seemani abindawakatoa gunda na wantu wose wakamba, "Mfaume Seemani ekae milele."⁴⁰ Akabinda wantu wose wakambasa, na wantu wakatoa zumai wakatenda kinyemi kikuu sana, kiasi kwamba dunia ikasingisika kwa sauti zao.⁴¹ Ikabinda Adoniya na wageni wake wekuawo hamwe nae wakasikia ayo wekubindaho kuda. Yoabu ekwendaho. Kusikia sauti za panda, akagombeka, Kwambwai mzi umwehali ya kuvituswa.⁴² Ukati ekuaho akatamua Yoatahani mwanangwa. Adoniya akamwamba, "Kaibu kwakua we wastahili kutietea mbui."⁴³ Nee Yonasani akamtambaisa Adoniya "Mfaume bwana ywetu Daudi kamtenda Seemani kua Mfaume."⁴⁴ Na Mfaume kamtuma hamwe na sadoki, nabii Nasani, Benaya mwanangwa ywa Yehoyada, na Wakelesi hamwe na Wapelesi. Wamkweza Seemani uanga ya nyumba ya Mfaume.⁴⁵ Sadoki kuhani na nabii Nasani Wangimbika kua Mfaume kuda Gihoni, na waawia uko na kinyemi nee maana mzi uvituka na izi nee sauti wekusikiaazo.⁴⁶ Naho Seemani kekaa hekiti cha enzi cha mfalme.⁴⁷ Kitendesha wadima wa Mfaume weza kumbaliki mfaume bwana ywetu Daudi, wakamba, Zumbe Muungu ywako na aditende zina da Seemani tana komboka zina dako na kuitenda enzi yakwe kua nkuu Komboka yako na mfaume akasujudu mwenye heusazi.⁴⁸ Mfaume pia kwamba, "Abalikiwe ZUMBE, Muungu wa Isilaeli mwekumwenka muntu kwekaa mwe enzi yangu msi unu wa ivieo. na kwamba meso yangu yeonea ido."⁴⁹ Nee yatunda wageni wose wa Adoniya wakaogohi sana. Wakagooka na kia moneka akatoza sia yakwe.⁵⁰ Nahodu Adoniya akamuogohi Seemani nee agooka akahauka akadoa hembu da heviko.⁵¹ Abinda Seemani akahinywa ido wakamba, "Kaua, Adoniya kamuogohi mfaume Seemani, kwa kua Katozeeza hembu da hemviko akagombeka "Mfaume Seemani na aeise kwanza kati nkana amkome mndima ywakwe kwa upanga."⁵² Seemani akamtambaisa, "Kana n'nda eonyesha kua ni muntu ywa kwei nkakuna hata uvii umwe ndiwougwe mwe dunia, iya kana ubanasi wondauneke mwakwe ondaafe."⁵³ Kwaiyo mfaume Seemani akaagioia wantu wekumuetao Adoniya kuawa hemviko. Nae akeza akakika mavindi kwa Seemani na Seemani akamwamba, "Hita nyumbai kwako."

Chapter 2

¹ Daudi ekuwaho hehi na kufa, kamwa amulu Seemani mwanawe, akamba, ² Mimi sasa naitia sia ya dunia yose. Kwaiyo uwe imala na weonyeshe mwenye kana mgosi. Uzinde amli za Zumbe, Muungu ywako ukenda mwe sia zakwe, utiimaagozi yakwe, amli zakwe. ³ Uwahi wakwe na maagizo yakwe na viaga vyakwe, uwe mwangalifu, kugosoa yada yekugondwayo mwe sheiya za Msa, ili ufanikiwe mwe yose wendayouyagosoe kuda wendaho uwe. ⁴ Na zumbe enda azitimizakwe ekugombekazo kuhusu mimi ekwembaho, "kana wanao wenda wejindemwetabia zao wakenda mbele za kwa uaminifu kwa myoyo yao yose na kwa loho zao zose, nkawana wahee kuwa muntu mwe kiti cha enzi cha Israel. ⁵ Wewe pia wamanya kia Yoabu mwana ywa Seluya ekunigosweecho na kia ekuwagosweecho majemadali wa majeshi ya Israel, kwa Abisa mwana ywa Neli, na kwa amasa mwana ywa Yeteli ambae nee kamkoma, ketia npome kwe nkondo ukati wa npehe na kuiika ida npome mwe ukanda wekuwao mwe kigudi chakwe na mwe via viatu mwe miundi yakwe. ⁶ Mkantukiani Yoabu kwa hekima ambayo kwe hinya, akini usekueka fii zakwe zengie mwe kabui kwa am.ani ⁷ Hata ivyo uonyese untu kwa wana wa Balizilai Mgileadi na uwake wawe yako kwa kuwa nee weza kwangu ukati nekumguukaho ndugu yangu Absalomu. ⁸ Kauwa, shimei mwana ya Gela yu hamwe na wewe, Wabenyamini ywa Bahulimu, wekuniigitao kwa laana ya ngavungavu msi nekuitaho kwa Mahainamu, shim nee aseeya kwe za kuniona hada Yoldani na nikamwapia kwa Zumbe, nikamba, Nkina n'komekwa upanga," ⁹ Kwaiyo sasa usekumweka enege azabu, Wewe umtahokima na we ndaumanye namna ukundwavyo kumgosweea. Wenda uete uo mtwi wakwe wenao fisi ya kabuio." ¹⁰ Nee Daudi ekugonaho na mababa zetu na kuzikwa kwe mzi wa Daudi. ¹¹ Misi ambayo Daudi nee katawala ne miaka akubaini. Nee katawala ya ka mfungate kuda Hebloni na kwa myaka saasini na ntatu kuda Yelusalemu. ¹² Ikabinda Seemani akekaa mwe kiti cha enzi cha tatiakwe Daudi na utawala wakwe nee ni imala. ¹³ Ikabinda Adoniya mwana ywa Hagati nee eza kwa Batisheda mamiakwe da Seemani, Na akamuua, "je weza kwa npeho? "Naye akamtambaisa." ¹⁴ Kwa npeho. Nahodu akabinda akamba, "N'na mbui yakukwambia nae akamtambaisa "Gombeka. ¹⁵ Adonia kamba, Wamanya kuwa ufaume nee ni wangu, na kwamba Israel yose nee ikanlegemea mimi kuwa mfaume. Hata ivyo, ufaume uhitulwa na utenda wandugu angu kwani nee uwa wakwe kuawa kwa ZUMBE. ¹⁶ Sasa nina ombi dimwe kwake. Usekuniemee. "Batisheda akamwamba "Sema." ¹⁷ Naye akamwamba, "Tafazai mwambie mfaume Seemani, kwakuwa nkana akwemee, ili kwamba mninke Abishangi Mshunami awe mkazangu. ¹⁸ Betisheba akamwamba, "Ni vyedi sana nenda nimwambie mfaume." ¹⁹ Kwa iyo Betisheba akaita kumwambia, mfaume Seemani kwa miaba ya Adoniya Mfaume akenuka kumhachii za na akakika mavindi mbele yako kiti chakwe cha enzi na neekuna kiti kwa ajii yamamiakwe da mfaume Naye ekaa

mkono wa kuume wa mfaume.²⁰ Nee ekumwambia, "Nafaigwa nikuombeze ombei dimwe dodo, Usekuniemee, " Mfaume, akatambaisa, Mmaa ombeza kwa kuwa nkinanikweemee, Naya akamwamba,²¹ "Nayo akamwamba, "Naombeza Abishagi Mshunami enkwe adonia ndugu ywako awe mkaziwe." ²² Mfaume Seemani akamtambaisa maiakwe, "kwani wamwombeza Adoniya uyo Abishagi Mshunami? Kwan wese kumwombeza ufaume nao, kwakuwa ni ndugu yangu mkuu? au kwa Biatali kuhani, au Yoabu mwana ywa. ²³ Ikabinda mfaume akeisa kwa Zumbe, akamba "Mwuungu ywangu na anigo ni ndugu ywangu mkuu? au kwa Biatali kuhani, au Yoabu mwana ywa. Ikabinda mfaume akeisa kwa Zumbe, akamba, "Muungu ywangu na anigo swee ivyo na kwembeka pia kana Adonia nkazati kugombeka aya mhitu na maisha yakwe. ²⁴ Sas basi kana Zumbe ekaavyo ambae nee mwekun'tenda mimi kuwaho nakuneka kiti cha enzi cha Daudi tati yetu na ambae kanigoswea nyumba kwa kiaga chakwe, kwei Adonia lazima akomwe ivyeeo. ²⁵ Kwaiyo mfaume Seemani akamtuma Benaya mwana ywa Yehoyada naye akam'bwia Adoniya na kumkoma. ²⁶ Ikaboinda akamwamba Abiatali kuhani, 'Hita kwa Anatoti, kwa minda yako, Wastahili kuumbwa mzimau, akini nkina niwe ivi sasa kwa kuwa neekudenua Sanduku da Zumbe mbele ya Daudi tatena kwepisha kwa namna mbai mbai kana tate ekupatavyo sungu," ²⁷ Kwa iyo Seemani akamguusa Abiatali asekuwa kuhani ywa Zumbe, ili kwamba atimize mbui za Zumbe, akuwayo kagombeka juu ya nyumba ya eli. ²⁸ Mbui izo zikam'bwia Yoabu, kwakuwa Yoabu nee kamuunga mkono Adoniya, hatiho nkeekumuunga mkono Absalomu, Kwaiyo Yoabu akaguuka kwe hema da Zumbe hehi na mazabahu na akenua npembe za mazabahu na akenua npembe za mazabahu. ²⁹ Seemani ekwambiwa kuwa Yoabu akaguuka kwe hema ya Zumbe na sasa nee yuhehi na mazabahu. Nee Seemani ekumtumaho Benaya mwana ywa Yehoyad, akamba, "Hita, ukamboke," ³⁰ Kwaiyo Benaya akada kwe hema da Zumbe na kumwamba, "Mfume amaba ukawe mwe hema, "Yoabu akamtambaisa, "Huwoo, nenda nifie aha, 'Kwaiyo Benaya akauya kwa mfaume akamba, "Yoabu kamba enda kamba enda afie kwe mazabahu," ³¹ Naye mfaume akamwamba, Kagosoe kana ekugambekavyo. Mkome na ukamzike, ili kwamba uiavye kwangu na kwe nyumba na ya tate npome ambayo Yoabu kayeti a bila sibabu. ³² Zumbe na amvuzie npome yakwe mwe mtwi wakwe, kwa ajii nee kakoma wagosi waidi wesao na hatia na wedikwemboka yeye na kakoma kwa upanga Abeneli mwana ywa Neli Jemadali ywa jeshi da Israel, na Amasa, mwana ywa Jet'eli, jemadali ywa jeshi la Yuda, bila tate yangu Daudi kumaya. ³³ Kwa iyo npome yao na imuuie Yoabu mwe mtwi wakwe na kwemitwi ya ufazi wakwe kae na kae. Akini kwa Daudi na ufazi wakwe, na nyumba yakwe, nakwekiti chake cha enzi kuwe na npeho ya kudumu kuawa kwa ZUMBE." ³⁴ Ikabinda benaya mwana ywa Benayana mwana ywa yehoyada akaita akamvamia Yoabu na kumko neeazikwa nyumbai kwakwe kuda kwe wangwa. ³⁵ Mfaume akamwenua Benaya mwana ywa Yehoyada kuwa mkuu juu ya jeshi badii yakwe nakumwenka Sadoki kuhani kwe nafasi ya Abiatali. ³⁶ Akabinda mfaume akatuma wantu kumwetanga shimei, akamwamba. "kezengee nyumba kwaajii yako kuda Yelusalemu na wekae uko, Nausekulama chongoi ya mzi nakuita nhantu hatuhu. ³⁷ Kwakua misi uitayo nkatu hatuhu nakwembokea koongo da kidroni umaye kwakweei wenda ufe. Npome yako yenda iwe uanga ya mutwi wako." ³⁸ Kwahiyo Shimei akamuomba mfaume. "Ugombekacho nchedi, kana via mfaume Zumbe ywangu ekugombekavyo, ambavyo madima vyako ndivyo agosoe." Kwa Shimie akaishi Yelusalemi kwa miaka mingi. ³⁹ Akini mwishoni mwe mwaka wa n'tatu wandima waidi wa Shimei wakaguukia kwa akishi mwana ywa Maaka. Mfaume ywa Gati kwahiyo akamwambia Shimei. Wakamba. "Kaua wandima wako waita Gati," ⁴⁰ Ikabinda Shimei, akenuka akakwea npunda ywakwe akaita kwaakishi uko Gati akwaondeza wandima wakwe. Akaita na kuwaeta wandima wakwe kuawa Gati. ⁴¹ Seemani ekwambiwa Shimei nee kaawa Yelusalemu kuawa Gati kauya, ⁴² mfaume akatuma ugosi kwa Shimei na kumwamba nchukuhuapisha kwa zumbe na kushuhudia kwako nikamba, "Umanyeye kwamba msi ndo ulawe kuita chongoi nakita nkan'tu hohose, ukwei wenda ufe? naukanambia ugombekacho nchedi." ⁴³ Kwambwai basi kuvotwa kuida kiapo chakokwa Zumbe na amlu ekukwenkayo?" ⁴⁴ Maho mfaume akamwamba Shimei, "Wamanya mwe moyo wakomaovu yako yose wekugosoayo kwatate Daudi. Kwaiyo Zumbe enda akuvuzia e maovu yakomwe mtwi wako. ⁴⁵ Akini Seemani enda abalikiwe na enzi ya Daudi yenda iimalike mbele ya Zumbe kae na kae." ⁴⁶ Kwaiyo mfaume akamwamba benaya mwana wa Yehoyeada kuita kumkoma Shimei. Kwaiyo uda utawala n'ee ni mtana kwa mkono wa Seemani.

Chapter 3

¹ Semani akawa na umbuya wa kindoa na Falao Mfaume wa Misii. Kategua mwana wa Falao na kumweta mwe mzii wa Daudi mpaka ekubindao kuzinga nyumba yakwe, nukba ya zumbe, na ukanto wa Yelusalemu. ² Wantu nee wakavya kafa mwe hantu hauwangu, kwa ajii nakokuwa na nyumba yekwayo izengwa kwa zina da Zumbe. ³ Semani kaonesha ukundiso wakwe kwa Zumbe, kwa kwenda mwe maagiyo ya Daudi tati yakwe. Isipokuwa tu kaavya kafa ya kuoka uvumba hantu hawanga. ⁴ Mfaume akaita Gibioni kuavya, kafa kuda, kwa ajii ido ndido dekuwado hantu hakuu hauwanga. Semani kaavya kafa maelfu he mviko. ⁵ Zumbe kaoneka kwa Semani uko Gibioni mwe sozi yakiyo: akagombeki" "Ombeza! wonda ni kwenke mbwai?" ⁶ Kwa iyo Semani akagombeka, "kuonesha uaminifu wa kiapo kikuu kwa Mtandima wako. Daudi tate ywangu, Kwa ajii kenda mbee zako kwa ukwei na uaminifu mwe haki ya moyo na mwe unyofu wa moyo. Kuditunza kwa ajii yakwe iki kiapo kikuu kwa uaminifu na kumwenka mwanawe kwekaa mwe kiti chakwe cha enzi ivyeeo. ⁷ Na sasa, ZUMBE Muungu wangu, kumgosoe ya mtumishi wako kuwa mfaume mwe nafasi ya Daudi tate japo mie ni mwana mteke. Nkimnya namna ya kwanga na kuawa. ⁸ Mtumishi wako yuko gatigati ya wantu wako wekusaguo, bunga kuu, Wantu wengi wesiokutaaziwa. ⁹ Kwa iyo umwenke Mtumishi wako moyo wa kudaha kuahwa wantu wako. Kwani ni ndai adahaye kyahwa wantu wako awa wangi?" ¹⁰ Ombeze idi da Semani idi da Semani

dimwagiza Zumbe.¹¹ Kwa iyo Zumbe Muungu akagombeka, Kwa ajii kuombeza mbui na kwe kuombeza mbui inu na kwe kuombeza maisha matefu au utaji au ugima wa wamasa wako, akini kuombeza umanyi wa kumanya kuahwa kwa haki.¹² Kauwa sasa nondo nigosoe yose wekui ombezayo ukati wekunenka ho ombezo dako. Nakwenka moyo wa vungo na umanyi kwa ajii nkahazati kuawia na mntu wa kuwa kana wewe kabla yako na nakuna mwenga wewe mwondaenuke badii yako.¹³ Naho nakwenka hata ambayo kwekuombeza. Vyose hishima na utajii, ili hasekweza kuwa na mfaume wa kuwa inga wewe mwe siku zko zose.¹⁴ Kana wondawende mwe sia zangu na kuyatoza maagiyo yangu inga ekugosoavyo tati yako Daudi, ne nondao niongeze siku zako."¹⁵ Naho Semani ekwenukaho, na kauwa ne sozi. Akeza yelusalemu na akagooka mbee ya sanduku na kiapo cha Zumbe. akaavya kafaa ya kuokwa na kafaa ya amani, na akagoso Sheehe kwa watamdima wakwe wose.¹⁶ Iya wavyee waidi wawa wakiyanga wakeza mbee ya mfaume wakagooka mbee yakwe.¹⁷ Mvyee yumwe akagombeka, Ee bwana wangu, mvyee uyu na mie nekaa mwe nyumba mwenga. Nkivyaa mwana tiwa hamwe na yey mwe nyumba yetu.¹⁸ Ikaawi siku ya ntatu baada ya kuvyaa na yeye akavyaa Tiwa swiswi tu. Nkahokuwa na mntu mtuhu yeyose mwe nyumba yetu, iya swiswi waidi mwe iyo nyumba.¹⁹ Iya mwana wa mvyee uyu kaumbwa mzimu ukati wa kiyo, kwa ajii kamgonea.²⁰ Kwa iyo akenuka ukati uo wa kiyo cha manane akamdoa mwanangu kuawa npembeni yangu, ukati mie mtumishi wako nkinati ni usisiza, akamgoneza mwe kifua chakwe, na akamgoneza mwanawe mwe kuumbwa mzimu uwanga ya kifua changu.²¹ Keo kaho ili kumdoa mwanangu nkiona kaumbwa mzimu, Akini nekimkauwaho kwa kumsungumanya ukati wa keo, nekuvyaa. Yuda mvyee mtuhu akagombeka "Nkivyo. Uyu mgima nee wangu. Na yuda mwe kuumbwa mzimu nee wako."²² Yuda mvyee wa bosi akagombeka, "Nkivyo, Yuda mwana mwekuumbu mzimu nee mwanao, na uyu mgima nee wangu;" Ivyo nee wekugombekavyo mbee ya mfaume.²³ Nee mfaume akagombeka, Yumwe asema, "Uyu mgima ni wangu, na kumbe mwanawe nee kuumbwa mzimu na mtuhu naye agombeka: Nkivyo, mwanao ni yuda mwekuumbwa mzimu na mwanangu ni uyu mgima."²⁴ Mfaume kagombeka, "Nietea upanga." Kwa ivyo wakaeta upanga kwa mfaume.²⁵ Naho mfaume akagombeka "Mpange mwana mgima vitii viidi na uyu mvyee enkigwe vitii na yuda mtuhu enkigwe kitii kituhu."²⁶ Yuda mvyee mwe mwana mgima akagombeka na kumwamba mfaume, kwa ajii moyo wakwe uwa na mbazi sana kwa mwanawe, akagombeka, "haa bwana wangu, mwenke uyo mwana mgima na usekumkoma kamwe." Akini yuda mvyee mtuhu akagombeka, "Nkanaawe wangu waa wako. Mpange."²⁷ Nee mfaume ekugombekaho, "Mwenke yuda mvyee wa bosi wana mgima, na kamwe wesekumkoma. Yeye nee mami yakwe da mwana uyu."²⁸ Israeli wose wekutegeza sugusa ambayo mfaume kaavya wakamwogoha mfaume, kwa ajii waona viungo vya Zumbe Muungu viwa ndani yakwe kwa ajii ya kuavya

Chapter 4

¹ Mfaume Seemani kawa mfaume ya Izilaeli. ² Awa nee wekuwao wakuu wakwe. Azalia mwanang'wa ya Sadokikawa kuhani. ³ Eliholefu na Ahiya mwana wa Shisha, wawa makatibu. Yehoshafati mwanangwa ya Ahikui kawa mgondi. ⁴ Benaya mwana ya Yehoyada kawa mkuu ya jeshi. Sadoki na Abiatali wawa makuhani. ⁵ Azalia mwanangwa ya Nasani nee mweku uanga ya awa maakida. Zabudi mwanangwa ya Nasani kawa kuhani na mbuyaye da mfaume. ⁶ Ahishali mwekuu mkuu ya nyumba. Adonilamu mwanangwa ya Abda, kawa mkuu ya wagozoi wa dima. ⁷ Seemani kawa na maakida kumi na waidi uanga ya Izilaeli yose, wekuao waavya nkande kwa mfaume na wantu wakwe wose. Kia mwooneka kawa na zamu ya kuhudumia kwa mwezi umwe kwa mwaka. ⁸ Mazina yao yawa aya: Beni Huli, kuawa miima ya Eflaimu, ⁹ Beni Dekeli ya makazi, Shaalibimu, Besi shemeshi na Elonbe Hanaan; ¹⁰ Beni Hesed, wa Alubosi (kuawa hakwe akapatikana sokohi nahosi yose ya Hefa); ¹¹ Ben Abinadamu, wa wilaya yose ya Doli (kawa na Tafasi mwanakivye ya mfaume mwekuu mkaziwe). ¹² Baana mwanangwa ya Anikudi ya Taanaki na Megido, na Besi Shani ye upande mtuhu wa Zale sansi ya Yezeleel, kuawia Besi shani ye upande mtuhu wa Zalesani kwe si ya Yezilel, kuawia Besi Shani kubua Abeli meholi ye upande mtuhu wa Jokimeamu; ¹³ Ben Gebeli, ya Lamusi Gileadi (kuwa kwake tapata mizi ya Yaili mwanangwa ya Manase, ye uko Gileadi na mkoa wa ¹⁴ Aligobu uwa wakwe, wekuwao uko Bashani, mini sitini yey maboma na yenye nguzo za malango ya shaba; Abinadamu mwanangwa ya Ido, ya mahanaimu; ¹⁵ Ahimaazi, ya Naftai (mwekumteguia Basi masi mwanangwa ya kivyee ya Seemani kuwa mkaziwe) ¹⁶ Baaana mwanangwa ya Hushai, ya Ashelina Bealosi, ¹⁷ Yehoshafati mwanangwa ya Paluha, kwa Isakali; ¹⁸ Shimei mwanangwa ya Ela, ya Benjamini. ¹⁹ Na Geberi mwana wa Uri, katika nchi ya Gileadi, ambayo ni si ya Sihoni mfaume wa waamoli na ogi mfaume ya Bashani, na ye nee akida ukedu mwekuu mwe si iyo. ²⁰ Yuda na Izilaeli wawa wagenyea wenga msanga wa bahalini. Naho nee wakanywa na kwesekeea. ²¹ Seemani katawala utawala wose kuawa kwe ukoongo kubua kwe si ya Wafilisti na kubua kwe mihaka ya Misii. Wose waeta kodi na kumtumikia Seemani kwe siku zamaisha yakwe yose. ²² Mahitaji ya Seemani kwa siku mwenga yawa ni koli saasini za unga mtana na koli za unga wangano, ²³ Makisai kumi wekunonao, na nafahai ishiini wa kuisa, ngoto mia mwenga, se ya ayala, mphaa, na kuunga nguku wekunonao. ²⁴ Kwa via utawala wakwe wakwe uwa wemboka si zose upande unu ya wafaume wose wa upande unu wa mto, nae kawa na mpheho mpande zose. ²⁵ Yuda na Izilaeli wekaa vyedi, kia yumwe ahosi ya mzabibu wakwe ahosi ya mti wakwe kuaania Dani kubua Beelishaba, siku zose za Seemani. ²⁶ Seemani kawa na makumbi ya faasi alobaini elufu kwa aji ya magari yakwe, na wakwe faasi elufu kumi na mbii. ²⁷ Na maakida wakaeta nkande kwa Seemani na kwa wada wekwekoo hemeza ya mfaume Seemani, kia mwooneka na mweziwe. Wahakikisha nakuna che kuhunguacho. ²⁸ Nahodu waeta kwe eneo dikundigwado shayiri na mani kwa ajii ya wada faasi wa magari na kwa wada faasi wa kuguuka kia yumwe kaeta ekudahavyo. ²⁹ Muungu akamwenka Seemani viungo vikuu umanyi na upana wa kuelewa enga msanga wa mwe bahai. ³⁰ Viungo vya Seemani

Chapter 5

vyemboka viugo vya wantu wose wa mashaiki na viugo vyose vya Misii. ³¹ Kawa na viugo kwemboka wagosi wose - kuita esai muezilahi, Hemani, kaliko, na daida wanangwa wa maholi - na mbui zakwe zikagenyea kubua kwe mataifa yose yekumzungukayo. ³² Katamwiia misali elufu ntatu na nyimbo zakwe ziwa elufu mwenga na shano. Kaitamwiia mimea, kuvoka mielezi yeuko Lebanoni kubua Hisopo ihotayo kwe ukanto. ³³ Katamwiia wanyama, wadege, kintu vibuutikavyo na samaki. Wantu wakeza kuawa mataifa yose kutegeeza viugo vya Seemani. ³⁴ Wantu wakeza kuawafaume zose za mwe dunia wekuivaho viugo vyakwe..

Chapter 5

¹ Hiram mfaume wa Tire wakatuma wandindima wakwe ka Seemani kwa kuwa kasikia kuwa wamtawaza kuwa mfaume hantu ha tati yakwe, Kwaajii Hiram kamkunda Daudi. ² Seemani akagaa ujumbe kwa Hiram, akagombeka, ³ Wamanya kuwa Daudi tate mimi nkeku zega nyumba kwazina da ZUMBE, Muungu yakwe kwa sibabu ya zia nkondo zekumzungukazo, ⁴ Mia sasa ZUMBE kanenka mimi, Nihumwize kulawa npande zose, Nkakuna wankuu wala. ⁵ Kwa iyo nakunda kuzenga hekalu kwa zina da ZUMBE, Muungu yangu engu Zumbekugombekavyo mwe tate Daudi tate mimi, akagombeka, mwana ambae nendanimwike mwe kiti chako enzi hantu hako, Nee mwendie anizengee hekalu kwa zina dangu, ⁶ Kwa iyo amulu wasenge mielezi kulawa Lwbanoni kwa ajii yangu. Wandima wangu wendawaungane na Wandim wako, mie Nendamihe kwa ajii ya wandima wako ili kwamba upande kuihwa vyedi kwa kia kintu wandacho ukunde kukigoso, kwaajii wamanya kuwa nakuna muntu mweao mwetu mmanya kusenga miti engu wasdoni." ⁷ Hiram ekusikiaho mbui za Seemani, akatamiwa mno akabombeka "Zumbekugombeka a abalikiwe ivyeo, ambae kamwenka Daudi wa hekima uanga bunga idi kuu." ⁸ Hiram akatuma mbui kwa Seemani, akagombeka, "Ni uda ujumbe Nkikiupata wekunitumia, Nenda niavye miti yose yamielezi na miti ya mibereshi ambayo waikunda. ⁹ Wandima wangu wendawete miti kulawa Lebanoni mpaka bahalini, nami nendani endeshe bahalini mpaka hantu wendaho unielekeze, Nendaniipange hada na wenda uidoe, wendaugosoe kia nikundacho kwa kuwenka nkande Wandima wangu," ¹⁰ Kwa hiyo Hiram akamwenka miti yose ya mielezi na miti ya mibeloshi ekukundayo. ¹¹ Seemani akamwenka Hiram koli ishiini elfu za ngano kwaajii ya nkando ya wandima wakwe na koli ishiini za mavuta matana, Seemani akavilavya ivyo kwa Hiram mwaka baada ya Mwaka. ¹² ZUMBE akamwenka Seemani viugo engu ekuavyo kaika kiaga, kukawa na npeho gati Hiram na Seemani na wose waidi wakagosa Kiaga. ¹³ Mfaume Seemani akaanda wagosa ndimia kulawa Israeli yose. Hisasabu ya wandima wekuandaliwao Ikawa ni wagosi elfu saasini elfu Saasini. ¹⁴ Akawatu kuita Lebanoni, akawatuma kwa uzoa wa wantu elfu kumi kia mwezi, Kwa mwesi umwe wakaita Lebanoni na miezi miidi wakekaa nyumbani, Adonilamu nee mwekuwa mgookezi wa wandima, ¹⁵ Seemani kawa na wantu elfu sabini wekua wo wekenua mizigo na wantu elfu semanini wa kutua maiwe miimani; ¹⁶ kwemboka ayo, kuwa na maakida 3,300 ambao pia wawa wakaigookea iyo. ¹⁷ Kwa amla ya mfaume wakaeta maiwe makuu ya samani kwaajii ya kulaza msingi wa hekalu. ¹⁸ Kwa iyo wazengaji wa Seemani na wazengaji wa Hiram na Wagebaliti wakagosa ndima ya kusenga na kuandaa mbao kwa ajii ya zengo da hekalu.

Chapter 6

¹ Naho Seemani akavoka kuzenga hekali - Unu nee mwaka 480 badii ya wana wa Israeli kuawa mwe sii ya Misili, mwe mwaka wa ne wa utawala wa Seemani uko Israeli, mwe mwezi wa ziv, ambao nee mwezi wa kaidi. ² Hekalu ambado mfaume Seemani kamzengea BWANA diwa na ulfu wa mita 27, na upana wa mita 9, na ika damita 13.5. ³ Na ukumbi wekuao mbele ya hekalu uwa na ulfu wa mita 27, na upana wa mita 9 na upana wa mita 4.5 sawa na upana wa sehemu kuu ya hekalu. ⁴ Dia hekalu diwa ditengezea madiisha ambao flemu zakwe kwa chongoi yatenda yaoneke masisii kwemboha ida sehemi ya ndani. ⁵ Na unkan'to wa nyumba aliungushia vyumba npande zakwe, kutozeezana na vyumba vya chongoi na vya nyumbai ya hekalu. Akazenga vyumba mwe npande zose. ⁶ Kia chumba cha si kiwa na upande wa mita 2,3, kia changati kiwa na upana wa mita 2.8. na kia cha ntatu kiwa na upande wa mita 3.2 upande wa chongoi akaunguza ukan'to wa npande zose, ili boliti zisekuto zana unkan'toni mwa nyumba. ⁷ Hekalu diwa dizengwa kwa maiwe yekuayosongolwa mwe chimboni, Hakuna nyumbo waa boya au chombo chochose cha nchuma chekusikika ukati hekalu dekuaho dikazengwa. ⁸ Upande wa kusini wa hekalu diwa na mwaango wa si, ambado mun'tu hukwea kwa daaja hadi uanga kwe chumba cha kati, na kuawa chumba cha kati, na kuawa chumba cha gati adi chumba cha ntatu. ⁹ Kwaiyo Seemani akadizenga hekalu adi akadibiiiza, akagubika hekalu kwaboliti na mbao za mwelezi. ¹⁰ Akazenga vyumva vya nkandani mwa hekalu, kwa kia upande mbao za mitrozi 2.3 kuita uanga navyo na vikaonganishwa na hekalu kwa mbao za mielezi. ¹¹ Mbui ya Zumbekugombeka Seemani, ikamba, ¹² "Kuhusu idi hekalu ambado wadizenga, kana ukaita mwe agiio dangu na kuaha kwa haki, na kutunza amla zangu na kuishi kwa izo, ndiho nendahonishe kiago changu na wewe ambazo nkiziahidi kwa tatiako Daudi. ¹³ Ndanekae gati ya wantu wa Israeli nami nkina niwase." ¹⁴ Kwa hiyo Seemani akazenga hekalu adi akadibinda. ¹⁵ Naho akazenga ukanto wa ndani hekalu kwa mbao za mwelezi. Kuvoka sakagfu hadi boliti za uanga kwa ndani akazigubika kwa miti, na akaigubika sakafu kwa mbao za miberoshi. ¹⁶ Ikazenga mita 9 mwe hekalu kwa mbao za miberoshi kuawa mwe sakafu hadi uanga. Iki nchumba cha ndani, cha patakatifu sana. ¹⁷ Unda ukumbi mkuu, uwa mahai patakatifu ambao uwa mbele ya patakatifu sana, uwa namita 18. aho hawa na mbao za mwelezi mwe hekalu, zekuako zisongolwa kwa sula ya kiboma na maua yekusanuayo. ¹⁸ Zose ziwa za mielezi kwa nyumbai. Nkakuonekana chochose nyumbai chekugosolwacho kwa maiwe. ¹⁹ Seemani akagosa chumba cha ndani kwa

lengo dakuika sanduku dakiaga cha Zumbe.²⁰ Kia chumba cha ndani kiwa na upande wa mita 9, Seemani akazigubika nkuta kwa Zahabu na mazabahu ikazigubika kwa mbao za mielezi.²¹ Seemani akazigubika nkuta kwa zahabu n'tana na kuika mikufu ya zahabu yekwembokayo mwe chumba chakwe, na kudigubika eneo da mbele kwa zahabu.²² Akadisakafia kwa zahabu eneo dose da mwe mihaka akabinda hekalu dose. Naho akadisakafia kwa zahabu Mazabahu yose ya chumba cha ndai.²³ Seemani akagoso makulubi maidi kwa mbao za mizeituni, kia kimwe kiwa na kimo cha mita 4.5 kwaajii ya chumba cha ndani.²⁴ Wawa mwenga da kelubi ywa bosidi wa na ulefu wa mita 2.3 Naho kuawa ncha ya wawa mwenga adi ncha ya wawa tuhu diwa na uhae wa mita 4.5 Yuda.²⁵ Kelubi mtuhu nae kawa na wawa denye kihimo cha mita 4.5 Makelubi aw ne wafanana kwa umbo na kwavihimo.²⁶ Kimo cha kelubi kimwe kiwa na mita 4.5 na yuda wa kaida kawa ivyo ivyo.²⁷ Seemani kawaika ao kelubi kwe ahumba cha patakatifu kwembosa. Wawa mwenga da kelubi diwa diehea kiasi kwamba wawa mwenga dido n'ta ukanto unu na wawa da yuda wakaidi nado didonta ukanto wa upande mtuhu. Hayo mawawa yawa yadugana gatigati ya chumba cha patakatifu kwembosa.²⁸ Seemani akawagubika ao kelubi kwa zahabu.²⁹ Akazihamba nkuta zose kwa sula za Makelubi, miti ya mitende, na maua yekusanuayo, kwa vyumba vya chongoi na vya nyumbai.³⁰ Seemani akadisakafia hekulu kwa zahabu, kwa vyumba vyosevya ndai na vya chongoi.³¹ Seemani akagoso nyuvi za mbao za mizeituni kwe lango da kwengaia nyumbai kaika vizingiti na miimo kwa npande shano.³² Kwa hiyo akagoso na nyuvi miili ya mizeituni, na kuihamba kwa makelubi, na mitende na maua yekusakuayo akasakafia kwa zahabu na akatandaza zahabu kwe makelubi na kwenitende.³³ Kwa sia inu, akadigosea hekalu miimo miidi ya mbao za mizeituni yenye npande nne.³⁴ Na nyuvi mbii za mbao za mielezi. Zia mbao mbii za uvi umwe ziwa zikekunga na mbao mbii za uvi wa kaidi nazo ziwa zikekunga nazo.³⁵ Kuzihamba kwa makelubi, mitende, na maua yekusakuayo, na ho akazisaka fia kwa zahabu uwanga ya zia nakshi.³⁶ Akadizenga kolido da ndani kwa safu ntatu za maiwe ya kusongolwa na safu mwenga ya mhimili wa mielezi.³⁷ Msingi wa hekalu uzengwa mwe mwaka wa ne, wa mwezi wa ziv.³⁸ Mwaka wa kumi na mwenga mwezi wa Buli, ambao nee mwezi wa mnane, sehemu zose za hekalu zikabindika na shaliti zakwe zose. Seemani neakadizenga hekalu kwa miaka mpungati.

Chapter 7

¹ Imdoa Selemani miaka kumi na mtatu kuzenga ikulu yakwe. Kazengo Ikulu yakwe yekwetangwayo mziwa wa Lebanoni.
² Urefu wakwe uwa mita 46, na upana wakwe uwa mita 23, kimo chakwe mita 14. Nayo iwa na safu une ya mguzo za mierezi na mfano wa mwerezi uwanga ya ngazo.³ Paa do Ikulu diwa da mwerezi ambado di. uwanga ya magosi. Magosi ayo ya mwe ngazo. Kuwa na nguzo alubaimi na shano, mwe safu kumi na shano.⁴ Na mihimili iwa na safu ntatu, na kia diisha dakauwa mweziwe mwe maekiaja matatu.⁵ Miango na miimo yose igosolwa kwa mraba na madishayakaua na mwe madaaja matatu.⁶ ikagosolwa baaza ya mita 23, na upana wa mita 14. Mbele yakwe kuna ukumbi we kuezekwao.⁷ Selemani akazenga baaza yenye kiti cha enzi ambacho ne akavia hukumu ya haki. Nayo me iezekwa kwamierezi vokea safu inu hadi ntuhu.⁸ Nyumba ya Selemani oondayo kwekaa, mwe behewa tuhu, he sehemu ya si ya Ikulu, igosolwa kwa ndima iyo. Pia akamzengeeya binati wa Farao sa iyo, amabaye ne ni mkaziwe.⁹ Mazengo aya yose yapambwa kwa vintu vya thamani, maiwe ya thamani, yekuchongwa yo na na kusengwa kwa vipimo, na kulainishwa npande zose. Maiwe sa aya ne yekutumikayo vokea kwe msingi hadi uwanga, pia na chongoi hadi kwe baaza.¹⁰ Msingi uzengwa kwa maiwe makuu ma ya thamani yenye urefu wa mita 3.7 na matuhu mita 4.8.¹¹ Kwa uanga ihambwa kwa mawe ya thamani yekusongolwa vyedi kwa msumeno na kwa muhimili ya mierezi.¹² Na behewa kuu dekuado dikazunguka Ikulu diwa na safu ntatu za maiwe yekusongolwayo na safu mwenga ya mihimili ya mierezi kama yekuavyo kwe baaza da ndani da hekalu da BWANSna uda ukumbi wa hekalu.¹³ Mfaume Sulemani akatuma wantu kumweeta Huramu kuawa Tiro.¹⁴ Huramu ne ni mwana mjane wa kabila da |Naftali, tati yakwe ne mntu wa Tiro, mfua shaba. Huramu ne nifundi sana kwa vintu vya shaba ne mwenye hekima. Na kaetwa kwa nafaume ili agosoe ndima na vyose vya shaba vya mfaume.¹⁵ Huramu akazilemba zia nguzo mbi za shaba, kia mwenga ima urefu wa mita urefu wa mita 8.3 na mzingo wa mita 5.5.¹⁶ Akagosoataji mbii za shaba za kuika mwe kia nguzo uwanga. Kimo cha kia taji ni mita 2.3.¹⁷ Kuwa na kama nyavu za kuwa kama ndima ya kusuka, na misongo ya mikufu, kwa ajii ya kupamba mwe zia nguzo, nayo ne ni saba kia mtwi.¹⁸ Sa ivyo Haramu akagoso safu mbii za komamanga kuzunguka mitwi ya kia nguzo ili kuvipamba.¹⁹ Ziataji mwe ida mitwi ya nguzo za ukumbi na zipambwa kwa maua yenye Nimo vya mita 1.8.²⁰ Izotaji mwe nguzo mbii mwe mitwi yakwe, hehi yakwe kuna makomamanga mia mbii yose ya mwe safu.²¹ Akagoosa nguzo mwe ukumbi wa hekalu. Ida nguzo ya kuume akayetanga yakini, na ida ya kumoso akayenka zina sa Boazi.²² Na uanga ya kia nguzo ne kuna mapambo kama maua, Ivyo ne zia nguzo zekugosolwavyo.²³ Vituhu akagoso bahali ya kusubu yenye mita 2.3 kuawa npembo inu hadi ntuhu, kimo chakwe mita 46, mzunguko wakwe mita 13.7.²⁴ Na si ya ida bahali, kuwa na visompho vyekuzunguukavyo, viwa visompho kumi na nane mwe kia mita, vyekuikwavyo kia pkipande wakati bahali ihehi.²⁵ Bahali iuawanga ya maksai kumi na mbii, ntatu zakua kaskazini, ida bahali iuanga mwao, na upande wa nyumba wose undani.²⁶ Upana wa- bahali uwa kama mkono, na ukingo wakwe kama wa kikombe, na kama ua da yungi dengia bathi elfumbii za mazi.²⁷ Huramu akagoso vyekaio kumi na saba, kia ekaio na urefu wa mita 1.8 upana wa 1.8 na kimo cha mita 1.3.²⁸ Ivi ne ndima ya vyekaio yekugosolwavyo. Yawa na papi ambazo zimwekia npandio gatigati.²⁹ Na uwangaya kia papi na npandio kuna simba, makisai, na makerubi. Si na uwanga ya kia simba kuna masongo ya ndima ya uhunzi.³⁰ Kia ekaio dina maguudumu ya shaba na zakwe nne na miundi yakwe minelwa na matauma si ya biika. si ya biika kuna matauma ya kusubu yenye msongo mwe kia upande.³¹ Na kanwa chakwe cha kuvitingana cha upana wa sentimita alubaini na sitfa

nataji iwa na sentimita ishini na ntatu. Na kanwa chakwe kiwa na nakshi, na papi zakwe ziwa za mraba, na wala nkiyo za mviingo.³² Yada maguudumu maida yawa si ya papi, na mikono ya maguudumu ya ndani ya chekaio. Kimo cha maguudumu kiwa sentimita sitini na tisa.³³ Yada maguudumu ne ni kama ya gai, mikono yakwe na maduara, matindi yakwe, na vipande vya ndani nyose ne ni vya kusubu.³⁴ Ne kuna mataruma mane katika upande zakwe nne za chekaio, yekutozanayo na chekaio chenyewe.³⁵ Uwanga ya vyekaio kuna duara demye kina cha sentimeta Ishiini na ntatu na uwanga ya vyekaio magutwi na papi zakwe zito zana.³⁶ Uwanga ya mabamba na papi zakwe Huramu akachora makerubi, simba na mitende ambayo iguka nafasi ya uwanga, nayo ne izungu kwa na masongo.³⁷ Akagoso kumi vyekaio kama ivi, yose yagosolwa kwa kufanana na vipimo vyakwe vyose vyaigana na kwa sura vyafanana.³⁸ Huramu akagoso mabiika sa aya kumi ya shaba. Biika dimwe saidi dengia bathi alubaini za mazi. Kiabiika di mita 1.8 na mweziwe, na ne kuwa na biika dimwemwe kia chekaio kati ya yada kumi.³⁹ Akagoso vyekaio vishano upande wa kusini uelekeao upande wa hekalu. Mwe vipande wa kusini wahekalu.⁴⁰ Huramu akagoso biika na koleo na beseni da kunyunyizia. Kisha yose akabindiiza ndima yose ekuazo akagoso kwa mfaume Suklemani mwe hekalu da BWANA.⁴¹ Zia nguzo mbii na dia beseni ditenda kama taji di uwanga ya zia nguzo, na nyavu mbi za mapambo za kugubika yada niobeseni maida zitenda kama taji di uanga ya nguzo.⁴² Kisha akagoso mako mamanga mia nne kwa ajii ya zia nyavu mbii za mapambo: safu mbii za mako mamanga kwa kia ndima ya nyavu kwa aji ya kugubika zia beseni mbii kama taji ye uwanga mwe nguzo.⁴³ Via vyekaio kumi, na biika kumi mwe vyekaio.⁴⁴ Akagoso bahali na maksai kumi si yakwe.⁴⁵ Na masufuria, koleo, biika na via vituhu vyose. Huramu akavigoso kwa shabo yekusuntwayo, kwa aji ya mfaume Sulemani, na kwa ajii ya hekalu da BWANA.⁴⁶ Mfaume akavisubu mwe uda wazo wa Yorodani, mwe uongo wa mfinyazi gati ya Sukoti na Zarethani.⁴⁷ Sulemani nkekupima via vyose kwa sibabu ne ni vingi mno kuvipima, na kwa sibabu uzito wa shaba ne nkandalika kupima.⁴⁸ Sulemani akayagoso mapambo yose yekuayo mwe hekalu da BWANA kwa kutumia dhahabu. Ida madhabahu ya dhahabu na ida meza ya kuikia mikate ya wonyesho.⁴⁹ Via nara vya dhahabu ambavyo vishano ne viupande wa kuume na vishano kumoso, mbele kia chumba cha ndani, vyose ne ni vya dhahabu safi, na maua mataa za koleo vyose ni vya dhahabu.⁵⁰ Via vikombe, na makasi, mabakui, na vijiko, na vyetezo vyose vigosolwa kwa dhahabu ntana, na bawaba za dhahabu za miango ya ndani ambazo me hantu hatakatifu sana, na miango ya ukumbi mkuu, vyose vigosolwa kwa dhahabu.⁵¹ Kwa sia inu, ndima yose ambayo mfaume Sulemani kaigoso kwa ajii ya hekalu ikatenda isia. Kwa Selemani akavyengiza vyose vyekuivavyo wakfu ni Daudi, tati yakwe na fedha na dhahabu, na mapambo, ma via vye ndani ya hazina ya BWANA.

Chapter 8

¹ Ukauka aho Seemani akawakonga wadae wa Israel wakuu wose wa makabila na viongozi wa ukoo wa wana Israel mbele yakwe uko Yerusalem ili wadengize dia sansuku da agano da Zumbe Muungu kuawa mzi wa Daudi ambao ni Sayuni.² Wagosi wose wa Israel waigania mbele ya Mfaume Seemani kwe wia mwe mwezi wa Ethanim, ambao ndio mwezi wa saba.³ Wadaa wose wa Israel nee weza na waali wakadema sanduku da agano.⁴ Wakadieta dia sanduku da Zumbe Muungu dia kumbi da kudugana na mahambo yose yekung'azwayo ambayonee ya mwe kumbi waalina Walawi wakavieta vinthu ivyo.⁵ Mfaume Seemani namkutano wose wa Israel wakeza hamwe mbele ya sanduku, wakaavyo kafa za ngoto na makisai ambazo nkawekudaha kuzitaazia.⁶ Waahi wakaagia nda mwe dia sanduku da agano da Muungu wakadiika hantu hakwe gati hekung'azwaho sana si yeda mawawi ya makerumbi.⁷ Kwa kuwa makembi watundoza mawawa yao mpaka kwe sanduku da agano, si ya yada mawawa ya makerubi wakadigubika na miti yakwe kwa kuwa itumika kudema.⁸ Ida miti nee ni milefu sana kiasi kwamba mwishiho wakwe uonekana kuvokea eneo da gati eyiho nkauekuoneka kuawia chongoi. Mili iyo iuko mpaka ivyeo.⁹ Mwe ido sanduku nkawe kuwa umo chochose isipokuwa via vibunguu vya maiwe Musa Horebu wakati Muungu ekugosoaho agano na wantu wa Israel wekulawaho Misri.¹⁰ Wakati waahi wekukuwaho hanthu hekung'azwaho dia zunde nee dahubika hekalu da Muungu.¹¹ Waahi nkawekudaha kugooka kwa ajii ya kutumika kwa ajii utukufu wa Muungu wekubikao hekalu.¹² Seemani akagombeka, Zumbe Muungu kaamba, adaha kwekea hata mwe kiza kikuu.¹³ Iya ukikuzungea hantu wa kwefua hanthu ndio wekee milele.¹⁴ Mfaume akahutuka na kuwenka balaka makuntano ya wanthu wa Israel wakati nee wagooka.¹⁵ Akagombeka, "Zumbe Muungu wa Israel atogolowe mwekugombene na tate m Daudi katimiza na mikono yakwe akaamba ivi.¹⁶ Tangu ida siku nekuwalavyo ho Israel kulawa Misri ndekusagua mzi wowose kwa makabila yose ya Israel ambako nee nchonde nizege nyumba kwa ajii yangu hata ivyo nkimsagua Daudi atawale wanthu wangu wa Israel.¹⁷ Isasa ni moyo wa Tate Daudi kuzenge nyumba ya Muungu wa Israel.¹⁸ Iya Muungu nee kamwamba tate Daudi, nee imwe moyo wako kuzanga nyumba kwa ajii yangu kugoso vyedi.¹⁹ Etiho nkuzate kuzenga nyumba badii yako mwamo na wanao ndio wavyaigwe kuawamwe vigudi vyako ondaazenge kwa zina dangu.²⁰ Zumbe Muungu kayemua ida mbui ekugombekayoakamba, kwa kweva chemka hantu ha tate Daudi, nchekaa mwe kiti Muungu ekukavyo kiaga. Nkiizenga nyumba kwe zina da Muungu wa Israel.²¹ Nkigoso hantu kwa ajii ya sanduku ambaho ndani yakwe kuna agano da BWANA ambao digosolwa ni tati zetu ekuwaavyo Misri,"²² Seemani akagooka he mviko mbele ya makutano ya wana Israel akenua mkono akauwiza uaga mbinguni.²³ Akagombeka akamba ivi, "Zumbe Muungu nakuna mwenage wewe dunmani waa mbinguni mdaha kutunza agano dakwe kwa uaminifu kwa wandima wakwe ambao wayata sia zako kwa mioyo yao yose.²⁴ Weye mwekunza kiage chako na mndima wako Daudi tate mini engewakumukiaho kiage. Naam kugombeka mwenye kutimiza kwa mkono wako enge vyeivyo ivyeo.²⁵ Iya sasa, Zumbe Muungu wa Israel tinuzakia wekuikacho kiaga kwa mndima

ywako Daudi tate mimi hada wekwambaho; Nkuna ushindwe kunenka mnthu mbele ya meso yengu ndiye ekae mwe kiti cha enzi cha Israel. ati uvyezi wako ndawatende waangalifu kwenda mbele yangu kwa via wekwendavyo mbele yangu.²⁶ Iya sasa Muungu wa Israel naombeza kia kiaga wekugosoacho kwa mndima ywako Daudi kitimie.²⁷ Ni kwei kwamba Mungu anda aishi Duniani kauwa, uimwengu wose na mbingu nkazikutosha sembuse unu myumba nekuzengayo.²⁸ Kwa ajii iyo Muungu naombeza ywako. Zumbe Mungu ywangu teegeza kukema kwangu ambako mtumishi ywako nakuomba ivyeo.²⁹ Naombeza ndikaue idi hekalu kio na musu hantu ambaho kwamba "zina dangu na kunuaho kwangu nee ndio uwe." ili nidahe kutegeeeze maombi ya mtumishi ywako aho ndio aomba.³⁰ Kwa iyo tegeeza maombi ya mndima ywako na wanthu wako wa Israel aho tiombaho. Tegeeza kuvokea hanthu wekaaho na kuawa mbingu ne mbingu na ukasikia tifiie mbazi³¹ Anti mnthu nd'amgosee jirani yakwe mbui mbaya akenkigwa kiapo na atu endaeze na kuape mbele ya hemviko wako mweinu nyumba,³² basi utegeeze kuvokeakwe mbingu ukagosoe, na kuwaaha wandima wako ukamuaha mbanasi ili kuwaetea tabiaza mwe mutwi wakwe wa kutunza mwenye haki kuva nkana masa na kunwenka sawabu ya haki:³³ Wanthu wakowa Israel wakezakutoigwa ni wankuu wao kwa ajii ya ubanasi kwa ajii yao, ati wakauwia na kudikiri zina dako na kukusihi na kuomba msamaha kwako kwe idi hekalu-³⁴ tafazali naomba utegeeze kwawa mbinguni na usamehe zambi za wantu wako Israel. Uwavuze kwe si wekuwenkao baba zao.³⁵ Ati mbingu nd'azimgalwe na fua khazinya kwa ajii wantu wakugosea zambi wewe, ati nd'awaombeze hantu na kukiri zina dako na kuhituke kuawa kwe zambi zao na ati kuwatoa.³⁶ Basi tegeeza kuawe mbinguni na usamehe dhambi za wandime wako na wantu wa Israel, aho ndiho uvalunya sia ntana iwapasavyo. Basi gugu sige, fuza nkea fua mwe si yako wekuweukao wantu wako unthi.³⁷ Anti kuna saa mwe si, kuna matamuhambu nkungugu. sige, funza au mnkuuondaavamie malango ya mzi mwe si yao, ati kuna tauni. hambu matamu yoyose.³⁸ Anti kuwa wanthu wa Israel wendaowaombe kia mwoneka akaimanya iyo tauni mwe moyo wakwe wakati akanyoosha mikono yakwe kwe idi hekalu.³⁹ Basi utengeeze kuawa mbinguu hantuhu wekaho ugosoe na kusamehe na umwenke kia mnthu thawabu astahiliyo kwa kia agosocho, we wamanya moyo wakwe kwa ajii n wewe ukedu mmanya mioyo ya wanthu.⁴⁰ Tenda ivi ili kwamba wenge wonga kwako mwe siku zose za maisha yao waishio mwe si wekuwenkao baba zetu.⁴¹ Na chongea yakwe kuhusiana na ngeni ambaye nkiye munthu wa Israel akeza kuwia si ya hae muno kwa ajii ya zina dako. Kwa ajii wondawasikie zina dako deivyo kuu.⁴² Mkono wako we nguvu na mkono wako wekwenu lwao aho ndiho eze kuomba kwe hekalu.⁴³ Tafazali utegeeze kuawia kwe mbingu hanthu wekaaho na umgosoe mgeni akuombeza cho. Tenda ivi ili mekundi ya wanthu wose mwe inudunia wakumanye zina dako na kukuogoha engu wekugosoavyo wanthu wa Israel.⁴⁴ Na kana wanthu wako wondawaite kwe nkondo zidi ya mnkuu kwa sia yoyose ndiyo udahe kuwaagia, na kana ndawakuombeze wewe, Zumbe, kuelekea mziunu wekusaguo, na kuelekea nyumba ambayo nkuzenga kwa zina dako.⁴⁵ Basi tegeeze kuawia mbinguni maombi yao, dua zao, na uwambize wakundacho;⁴⁶ Na kana n'ndawagosoe zambi zidi yako, kwa kwa nkankuna hata muntu nyumwe mwesekugosoa zambi, na ati una mbifya zidi yakuwegaa kwa wankuu, ili kwamba wankuu wawadote mateka nwe si yao, hae au hehi.⁴⁷ Na ati n'ndawamanye kuwa wa mwesi ya n'ndawasosoe na kuomba nema kwako kuawia mwe si ya watekaji. Ati n'ndawagombeke, tigosoa kwa kuhigana na tigosoa zambi. Tigosoa zambi. Tigosoa kwa ubanasi.⁴⁸ Na ati wondawauye kwako kwa mioyo yao yose na kwa loho zao zose mwe si ya wankuu wekuwagwiao, na ati n'ndawakuombeze wew kuelekea si yao, ambayo kwenka baba zao, na kuelekea kwe, na kuelekea kwe nyumba nekuzengayo.⁴⁹ Abimeleki wakayavugaia uaga kwe ukanto wa mnaa wakagimba moto wanthu wose wa mnaa shekeni wakafa wagosi na wavyee elfu.⁵⁰ Abimeleki akaita Tebezi akaika nkambi kwa ajii ya Tembezi akaudoa.⁵¹ Iya nee kuna mnaa we nguvu mwe mzi wagosi na wavyee wose hamwe na viongozi wakaguuka na kwevugaia wenye. Ukauka aho wakaita uanga kwe chusi da mnaa.⁵² Abimeleki akaita kwe mnaa na kutoana nao akaita hehi na mwaavyo wa mnaa ili awoke moto. Iya mvyee akatambika iwe kuu na kuu mwe mtwi wa Abimeleki ikamtumbua fuvu dakwe.⁵³ Iya mvyee akatambika iwe kuu na kuu mwe mtwi wa Abimeleki ikamtumbua fuvu dakwe.⁵⁴ Akauka aho akamwetanga yuda mbwanga mwekuwae akamdoe silaha zakwe akamwamba "doa paange dako ukamkome na nkakuna munthu ndiye agombeke dodode ndiye agombeka dodose kwa ajii yangu. Mvyee akamkama "Yuda mbwanga akamtunga akafa."⁵⁵ Kagooka na kubaliki mkuntano wosewa isiraeli kwa sauti nkuu akamba,⁵⁶ Atogolwe Zumbe mweku mwenka kuhumuiza kwa wantu waIsrael akatundua kiaga chakwe nkankuna hata mwenga yekwesayo kutekeezwa mwe kiaga kitana cha Zumbe ekwahidizio ekuho na Msa mndima yakwe.⁵⁷ Bwana Muungu ywetu awe hamwe na swisi engu ekuavyo hamwe na baba zetu asekutibada wala kutiteekeza.⁵⁸ Kwamba daganye mioyo yetu na yeye ili tiishi kwe sia zakwe na kuzitoza amle zakwe taatibu zakwe na maagio yakwe, ekewaagio baba zetu.⁵⁹ Na izi ntendeo nekusewayo, ambayo nkihembeza mbele ya Zumbe, yawe hehi na Bwana Muungu ywetu kio na musu ili kwamba awambiza mwe haki za mndima yakwe, na haki za wanthu wakwe Israeli kana aombezaavyo kia siku.⁶⁰ Kwamba wantu wose mwe chemia waunaye kuamba Bwana ndiye Muungu na nkateuna Muungu mtuhu!⁶¹ Kwa iyo igosoeni mioyo yenu itende ya haki mbele ya Zumbe Muungu wetu ili tende kwa sia ya maangizo na kutoza amli zakwe engu igosokavyo ivyeo.⁶² Kwa iyo ufaume wa wanthu wose hamwe nee wakaavya kafa kwa Zumbe.⁶³ Seemani akaavya kafa ya mpheho ekugaoayo Zumbe; nayo nee maksai elfu ishiriini na mbii na ngoto laki mwenga ishiini elfu. Kwa iyo ufaume wa wantu wa Israeli wakaiika wakfu nyumba ya Zumbe.⁶⁴ Iyo siku mfaume kaika wakfu behewa da gatigati mbele ya hekatu da Bwana. Kwa kuwa aho nee ekuavyaho Kafa za kudaganuza, sadaka za unga, na sadaka za mavuta ye amani, Kwa ajii hada he mviko wa shaba nee ni mbele ya Bwana nee ndodo sana kwa sadaka za unga, na sadaka za mavuta amani.⁶⁵ Kwa iyo Seemani kagoso kinyemi wakati uo, na Israeli yose hamwe nee mnkutano mkuu kuawalebo Hamathi mpaka kwe mzi wa Misri, wakeze mbele ya Zumbe Muungu yetu kwa muda wa siku mfungate ntuhu, ambayo jumla yakwe ni misi kumina nne.⁶⁶ Na

yekubuaho siku ya nane akawasawanye wantu nao wakambaliki mfaume kisha wakaita kwao kwa nyemi na fulaha. Kwa wema wose Zumbe ekumuonyeshee Daudi mndima yakwe na wantu wakwe, Israeli.

Chapter 9

¹ Seemani ekubibdiizaho kuzengo Hekalu da Zumbe, na Ikulu ya Mfaume, na baada ya kuhindiiza vyose ekukusudiayo kubibiizo, ² Zumbe kaonekana kwa Seemani kwa maa ya kaidi kama ekuonekanavyo kwakwe kuda Gibeoni. ³ Na Zumbe akamwamba, "Nkizisikia dua zako na maombi yako wekuniombeza. Nkiitakasa nyumba inu ambayo kuizenga kwa ajii yangu ili niike zina dangu umo siku zose. Meso yangu na moyo wangu wonda uwe umo kwa muda wose." ⁴ Iya hata wewe ati wonda wembeke mbele yangu enga Tati yao Daudi ekwembokavyo kwa haki na ukwei mwe moyo wako, ukatii yose nekukuamuluyo na kutoza maagizo na sheria zangu. ⁵ Nee aho nendaho niimatishe kiti chaenzi Israeli siku zose, enga nekumwahidivyo Tati yako Daudi nikamwamba "mwaango wako nkauna uhauke mwe kiti cha enzi Israel." ⁶ Mia ati wonda uhituka weee mwenye au wanao, kwa kwese kutoza amri zangu una maagizo yangu nekukwii kiayo, na ati wonda uite ukaabudu miungu mituhu na kuisujudia, ⁷ Bosi nonda niiorse haa Israel kuawa mwe sii nekuenkwayo, na nyumba inu nekuitakasayo kwa zina dangu nonda niiorse hae mwe mesoyangu, na Israel yonda iwemfano wa kubewa na kutukanwa kwe mataifa yose. ⁸ Ingawa hekalu idi dikwezwa ivi sasa hiya mtu mwendae emboke nkandai yakwe onda avituko na kuzomeea. Wonda weuze, "Kwa mbwai Zumbe katenda idi mwe sii inu na kwe nyumba inu?" ⁹ Na watuhu wonda wajibu, "Ni kwa kuwa wamueka kuawa Misri, na ivi sasa wageukia miungu mituhu ambayo weyeenamia na kuisujuddia. Iyo nee sababu Zumbe kawaetea majanga yose aya." ¹⁰ Lawiia mwisho mwa miaka ishiini, Seemani nee kabindiiza kuzenga mazengo yose maidi, hekalu da Zumbe na Ikulu ya mfaume. ¹¹ Basi Hiram, mfaume wa Tiro, nee kamuea Seemani mbao za mierezi na miboreshi, hamwe na dhahabu, vintu vyose ambavyo Seemani kavitamani. Kwa iyo mfaume Seemani akamwika Hiram mizi ishiini uko Galilaya. ¹² Hiram akeza kuawa Tiro, kuiona ida mizi ambayo Seemani nee kamwenka, miya nkayekumpendeza. ¹³ Kwahiyo Hiram akaamba, "Mwezwaangu, ni mizi ya kibwai inu wekunenakayo? Hiram akayetanga sii ya kabuli mpaka ivyeo. ¹⁴ Hiram nee kumweetea mfaume tani nee za dhahabu. ¹⁵ Vitongeavyo nee vigezo ambavyo mfaume Seemani kaviikwa ili kuzenga hekalu sa Zumbe na Ikulu yakwe, kuizenga milo na kiwambaza cha Yerusalemu, na Hazori, Megido, na Gezari. ¹⁶ Farao mfaume wa Misri nee kaita kuiteka Gezeri, akaigea moto, na kuwakoma Wakanaani mwe mzi. Akabinda Farao akamwenka mwanae ya kivyee uda mzi, mkaza Seemani kuwa zawadi ya hausi. ¹⁷ Kwaiyo Seemani akaizenge Gezeri na Bethi Horoni ya Loweri, ¹⁸ Baalathi na Tamari kwa jangwa mmwa sii ya Yuda, ¹⁹ na mizi yose ya haziwa yose yekuwayo yakwe, na mizi ya magai yakwe, na mizi ya wakwea faasi wakwe, na ati akakunda kuiznga kwa ajii ya fahari yakwe kuda Yerusalemu, Lebanoni, na mwe sii yose mwe utawala wake. ²⁰ Na kwa wantu wose wekuao wasigaa wa Waamori, wahiti, Waperezi, Wahivi, na Yebu, ambao nkawe kuwa Waisraeli. ²¹ Na ukoo wao we kuao wasigaa baada yao mwe sii, ambao Waisraeli nkawekudaha kuwangamiza kabisa, Seemani kawagoso kuwa vibaua, ambao wauko hata ivyeo. ²² Hata ivyo, Seemani nke kuwagoso kuwa mateka wantu wa Israel, badala yakwe kawagoso kuwa Askai Jeshi wakwe na watymwa wakwe, maakida wakwe, na wakuu wakwe na majemadari wakwe na wakwe faasi wakwe. ²³ Awa nee wekuao maakida wakuu, wekuao wakaogokea ndima Seemani, wantu 550 nee ni wasimamizi wa wantu wekuao wakagoso ndima. ²⁴ Mwana kidee wa Farao korsama kuawa mzi wa Daudi kuita kwe ida nyumba ambayo Seemani kamzengea, Baada ya aho Seemani akaizenga Milo. ²⁵ maa ntati kia mwaka Seemani koavyo sadaka za kilinge ambavho nee kamzengea Zumbe akafukiza uvumba hamwe nazo uwanga mwe kilinge cha Zumbe. Kwaiyo akaditumia. ²⁶ Naho Seemani akagoso jahazi kuda Ezioni Geberi hehi na Elathi mwe ufukwe wa Bahari ya Shamu mwe sii ya edomu. ²⁷ Hiram akatuma watumishi kwe jahazi daa Seemani, mabaharia waimanyayo bahai hamwe na watumishi wakwe Seemani. ²⁸ Waito kwa Ofri hamwe na watumishi wa Seemani. Kuawa uko waeta kaibuni tani 14.5 za dhahabu kwa Seemani.

Chapter 10

¹ Malkia wa Sheba ekusikiaho uvumi wa Seemani kuhusu zina da waswai magumu. ² Keza Yerusalemu na msafaa mrefu, hamwe na ngamia wekuao wenua mizigo ya manukato, dhahabu nyingi, na maiwe mengi ya thamani, neeamwambia Seemani yose yekukayo mwe moyo wakwe. ³ Seemani neajibu maswali yakwe yose. Nkahoaho na swali ambado kadiuza na mfaume kadishindwa kujibu. ⁴ Malkia wa sheba ekuonaho hekima yose ya Seemani, na Ikulu ekuayo kaizenga. ⁵ Nkande ya kwemeza yakwe, kwekaa kwe wandima wakwe, Ndima za wandima wakwe na kuvika kwao, pia wanyweshaji wakwe, na jinsi ekuavyavyo kafa za kuokwa kwe nyumba ya ZUMBE, roho yakwe izimia. ⁶ Akamwambia mfaume, "Nikwei, ida taarifa ambayo nkiisikia mwesii yangu uwanga wa maneno yako na hekima yako. ⁷ Shekuamini kia nekusikiacho mpaka nekubuaho aho, na sasa meso yangu yeonea. Hantu nusuu ya viungo na utajii wako! uzidi mbeho ambayo neenkiisikia. ⁸ Kauwa jinsi ambavyowabarikiwa wavyee wao, na wekubarikiwavyo wandima wakwe ambao milele andaagooke mbele yako, kwa sababu wategeeza hekima zako. ⁹ Zumbe, Mungu atogolwe, ambae kapendewa na wewe, ambao kakuika kwe kiti cha enzi cha Israeli kwa kuwa Zumbe kaipenda Israeli milele, naivi sasa kakutenda wewe kuwa mfaume, ili kwamba uavye kuaha yakwei na ya haki. ¹⁰ BasiMalikia kampatia mfaume zaidi ya kilo 4500 za dhahabu na kiasi kikuu cha maiwe ya thamani. Nkaho kuwahi kuawa kiasi kikuu cha kamaiki ambacho Malkia wa sheba kaavya kwa mfaume Seemani kuwahi kuavigwa vituhu. ¹¹ Ida merikebu ya Hiram, ambayo ieta ofri kiasi kikuu cha miti ya msandali na vito vya thamani. ¹² Mfaume kagoso siki za hekalu kwa ajii ya hekalu la Zumbe na kwa nyumba ya

mfaume, na vinubi na vinanda kwa waowaimbaji, Nkaizatikuawia kiasi cha miti ya misandali kamaicho ambacho kiawia kuawa mpaka ivieo.¹³ Mfaume Seemani kampatia Malkia wa sheba kia kintu ambacho kakikunda, na kia kintu ekuombacho, na zaidi ya yose Seemani neekampatia kwa ukarimu wakwe vitu vya kifaume. Kisha akauya kwakwe na wandima wakwe.¹⁴ Kiasi cha dhahabu ambazo zietwa kwa Seemani kwa mwaka umwe kilikuwa kilo elfu ishiini nantatu za dhahabu. Zaidi ya dhahabu ambazo wagosoa biashaa na wachuuzi waeta.¹⁵ Wafaume wose wa uavabuni na maliwali wasii pia wa dhahabu na fedha kwa Seemani.¹⁶ Mfaume Seemani kagosoa ngao mia mbii za dhahabu yekufulwayo shekeli mia sita za dhahabu zidoigwa hamwe na ngao.¹⁷ Pia kagosoa ngao mia ntatu za dhahabu yekufulwayo. Mane ntatu za dhahabu ziambatana hamwe na ngao mwenga mwenga; Mfaume kaviika mweikulu ya msitu wa Lebanoni.¹⁸ Kisha mfaume neagosoa kiti kikuu cha enzi kwa mpembe na akakisunta kwa dhahabu laini.¹⁹ Icho kiti nekiwa na ngazi sita, na chekao chakwe nekiwa na mviingo, Na chekuwa kizungushiwa mikono mpande zakwe zose. Na simba waidi wagooka nkandai mwe mikono.²⁰ Neekuwa na simba kumi na mbii nnewagooka mwe ida ngazi. Mwenga gatigati kia upande wa ngazi izo. Nkakokuwa na kiti kama icho kwe ufaume mtuhu.²¹ Vikombe vyose vya kunywea vya mfaume Seemani viwa vya dhahabu. Na vikombe vyose vya kunywa vya ikulu ya mzitu wa Lebani viwa vya dhahabu ntana. Nkahokuwa na kikombe cha hea, kwa maana hea Misi ya Seemani.²² Mfaume nekawa na merikebu za kusafiisha hamwe na merikebu za Hiram, Maa mwenga kia mwaka merikebu zieta dhahabu, hea, na mpembe za ndovu, hamwe na nyani na tumbili.²³ Kwa iyo mfaume Seemani kawazidi wafaume waose mwe ulimwengu igatigati ya utajii na hekima.²⁴ Dunia yose ionda uwepo wa Seemani ili kutegeeza hekima yakwe, ambayo Zumbe kaiika mwe moyo wakwe.²⁵ Na wose wekumtembeleo waiha kodi, vyombo vya hea na vya dhahabu, na nguo na manukato na siaha na farasi na nyumbu, mwaka mpaka mwaka.²⁶ Seemani kakusanya hamwe magai na wakwea faasi. Nikaua na magai 1,400 na wakwe faasi elufu kumi na mbii ambao neekuwa kawaika kwe mizi ya magai hamwe nae Yerusalemu.²⁷ Mfaume neekawa na hea kuda Yerusalemu, hamwe na maiwe mwesii. Kagosoa miti ya mianzi kua mingi inga mikuyu yekuamo mwe nyanda za sii.²⁸ Seemani kamiliki faasi wekuao wagulwa kuawa Misri na kilikia. Wachuuzi wa mfaume wawagua kwa mbunga, kia bunga kwa bei yakwe.²⁹ Magai yagulwa kuawa Misri kwa shekeli mia sita na hea kia mwenga na faasi kwa shakeli 150 kia mwenga. Vintu vingi kati ya ivi badae vitagwa kwa mfaume wose wa wahiti na Aramu.

Chapter 11

¹ Mfaume Seemina nee atamiwa ni wayyee wangi wa kigeni. Wana wa kivye wa Farao na Wayyee wa Wamoabu, Waamori, Waedomu, Wasidoni na Wahiti - Haya na ² mataifa ambayo Zumbe Muungu nee kawahinya Waisrael kwamba, "Mwesekuwategua, wala wana wenu wakivyee wesekutegulwa, kwa hakika wendawaihitue mioye yenu ili mtongee miungu yao" Mia Seemani nee katamiwa ni ao wayyee. ³ Seemania nee ana wayyee ekutegua mia saba na masuria mia, mtandatu. Wakaziwe neewauhitua moyo wake. ⁴ Kwa maana Seemani mee kahoa, wakaziwe wauhitua moyo wake kwa miungu mituhu; Nkekuwa auavie moyo wakwe wose kwa ZUMBE, Muungu ywake, inga wekuwavyo moyo wa daudi tati yakwe. ⁵ Inga Seemani neekamtongea Ashtoreth, Muungu mkaza wasidoni, nee amtongea Mikom, Kimuu ifyop cha Waamori. ⁶ Seemania nee atenda mbui mbaya mwa meso ya ZUMBE; nkekumtongea ZUMBE kwa moyo wakwe wose, Kana ekutendavyo Daudi tati yakwe. ⁷ Nee Seemani azenga hantu he uwanga he Kemoshi, ambayo ni Kimuu ifyo cha Wamoabu, mashatiki mwa Yerusalemu uwanga ya Kiima na ivyo ivyo na Moleki, Kimuu ifyo cha Waamoni. ⁸ Kazaika ne ekuwateavyo wakaziwe wa kigeni we kufukizao uvumba na kuavya Kafaa kwa miungu yao. ⁹ ZUMBE akaifywa ni Seemani kwa sababu moyo wakwe nee umbada Muungu wa Israeli, ingawa nee Keonyesha kwake maambii. ¹⁰ Nee awaamuru kuhusu mbui izi, esekutongea miungu mituhu. Mia Seemani nkekuzumia kia ZUMBE ekumwangizacho. ¹¹ ZUMBE akamgombeka Seemani; Kwa via kutenda mbui izi nkwekuditoza agano dangu na maagizo nekukuamuruyo, ivyo nenda niupange ufaume kuawa kwako na kuwenka wandima wako. ¹² Mia kwa ajii ya Daudi, nkina nidigosoe ido mwe ugima wako, Nendaniupange wendahouwe sii ya mwanao. ¹³ Nkinaniupange ufaume wose; Nndanimwenke mwanao kabila dimwe kwa ajii ya Daudi mndima ywangu, na kwa ajii ya Yerusalemu; nekuisaguayo;" ¹⁴ Nee ZUMBE amwenuia unkuu Seemani, Hadadi, Mwedomu. Nee akaawa mwe nyuubaya ufaume wa Edomu. ¹⁵ Daudi ekuaho Edomu, Yoabu Mkuu wa jeshi nee keuda kuzika, kia muntu ekuwaye akomiwe (kia muntu mwekukomwaye). ¹⁶ Yoabu na Israeli yose wabakia uko kwa miezi mitandatu ekuwakomaho wose wa Edomu. ¹⁷ Mia Hadadi nee kadoigwa ni Waedomu, kumwe na wandima wa tati hadi Misri, tangu Hadadi ekuwaho mwana mteke. ¹⁸ Nee wahauka Midiani wakeza Parani, nee wadoigwa ni wagosi mpaka Misri, Kwa Farao wa Misri, ne amwenka nyumba na sii yenye nkande. ¹⁹ Hadadi neekapata neema nkuu mwe meso ya Farao, kwa ivyo Farao akamwenka mvyee, umbu wa mkaziwe mwenye. umbu da Tapenesi ekuaye Malkia. ²⁰ Naye uyo umbu da Tapenesi kamvyaia mwana Hadadi. Wakamwetanga zina dakwe Genubathi. Tapenesi akamueo mwe ikulu ya Farao. Kwa ivyo Genebathi kakuia mwe ikulu ya Farao, hamwe na wana Farao. ²¹ Nae ekuwaho uko Misri, Hadadi nee asikia kuwa Daudi nee kagona kae na baba zakwe na kwamba Yoabu mkuu wa majeshi nee kaumbwa kae mzimu, Hadadi akagombeka Farao. "Eka nihauke niuye mwe sii yangu." ²² Mia Farao neekawambia;" Mpungukiwa nbwai kwangu. Kwamba ivi aha wadondeza kuuya mwe sii yako? Hadadi naye akamwandua, Nkakuna kintu mia tafa nieka niite." ²³ Zumbe Muungu nee amwanuia Seemani wankuu watuhu, Rezani mwana ywa Eliada mwekua kamnyiika Zumbe Muungu ywake Hadadezeri mfaume wa Soba. ²⁴ Rezoni keko wagosi nee awa mkuu wa jeshi dodo, Daudi neewatoa wagosi wa Soba wenda kwekaa Dameski, zoni akaitawala Dameski. ²⁵ Yee akatenda mnkuu ywa Israeli mwe misi yotse ya mfaume Seemani, zaidi ya mazala ekusababishayo adadi. Rezoni akainiwa ni Israeli na akawa

uanga ya Shamu.²⁶ 'Kisha (Nee) Yeroboamu mwana wa Nebati, mwefracimu wa Sereda, akida wa Seemani, ambae zina da mami yakwe diwa Serua mjane, nae akenua mkono wakwe zidi ya ufaume.²⁷ Kisa cha kwenuo mkono wakwe mhitu wa mfaume, iwa ni mfaume Seemani kuzenga Milo na kufunga hantu hekubomokaho mwe mzi wa daudi tati yakwe.²⁸ Yeroboamu nee kawa mntu hodari na shujaa. Seemani akaona kuwa uyo mbwanga nee kawa na bidii, kwa ivyo akamwenka kuwa na mamlaka kwa wagoao ndima mwe nyumba ya Yusufu.²⁹ Ukati Yeroboamu ekuwaho akalawa mwe Yerusalemu, nabii Ahiya Mshilo akambua baabaani. Ivi aha Ahiya nee kekungika vazi mpya hamu na kwamba awa waidi ne waikedu kwe munda.³⁰ Kisha Ahiya nee atoza dia vazi mpyaa hamu ambado nee anado na akaditua mwe vipande kumi na mbii.³¹ Akamhinya Yeroboamu. "doa vipande kumi, kwani ZUMBE, Muungu wa Israel, ago mbeka Kauwa Nndaniupange ufaume kuawa mwe mkono wa Seemani nami nndanikwenke makabila kumu.³² (Mia Seemani enda abakie na kabila dimwe kwa ajii ya mndima ywangu Daudi na kwa ajii ya mzi wangu Yerusalemu - mzi nekuusaguo kuawe mwe kabila zose za Israeli),³³ Kwa kuwa kanibada na kumwabudu Ashtorethi Muungu mkaza Wasidoni, Kemoshi Muungu wa Wamoabu, na Milikomu Mungu wa wantu wa Amoni. Wazibado (Wazieka) sia zangu nkawekugosoa kintu chedi mwe meso yangu, wala nkawekukuzitoza amri na maagizo yangu inga ekutandavyo tati yakwe Daudi.³⁴ Hata ivyo. Nkinaniudoe ufaume wose kuawa mwe mkono wa Seemani. Badala yakwe nkimtenda kuwa mtawala mwe misi yakwe yose ya umeso. Wake ya Daudi mndima wangu nekumsaguo, muntu niwekutoza amri na maagizo yangu.³⁵ Mia nndaniudoe ufaume ukiwa sii ya mkono wa mwanawe na nndanikwenke wewe, makabila kumi.³⁶ Kabila dimwe nndanikwenke mwanaywa Seemani, ili kwamba Daudi mndima ywangu endaabaki kuwa nuru mbele yangu uko Yerusalemu, mzi nee nekuusaguo ili niike zina dangu.³⁷ Nami nndanikudoe nawe undautawale ili kutimiza haja yako, nawe undawe mfaume wa Israeli.³⁸ Kana ukayategeza yose nikuagiizayo, na kana ukenda mwe sia zangu na kutenda kigizacho mbele ya meso yangu, ukayatoza maagizo, na amri zangu inga Daudi nndima ywangu ekutandavyo na wewe nndani kuzengee nyumba ya inga nekumzengeayo Daudi, nami nndanikwenke Israeli,³⁹ Nndaniwaazibu uvyazi wa Daudi, mia nkio milele.⁴⁰ Kwa ivyo Seemani akageza kumkoma Yeroboamu. Mia Yeroboamu nee enuka na kuguukia Misri, kwa Shishaki mfaume wa Misri yee akasigaa Misri mpaka Seemani ekuumbwaho mzimu.^{41 42 43} Na kwa mbui vituhu zimhusuzo Sulemani, Yose kayagosoa na viugo vyakwe, je nkayakuandikwa mwe kitabu cha mbui angamu cha Seemani? Nee agona na babazakwe nee azikwa mwe mzi wa Daudi tati yakwe. Mwanawe Rehoboamu akawa mfaume hantu hakwe.

Chapter 12

¹ Rehoboamu akaita shekumu kwa kuwa Israeli wose ne waita shekunu kumgimbika awe mfaume.² Ikaawia kuwa Yeroboamu mwana wa Nebati akaya sikia ayo (kwa kuwa ne yu Misri, ekugukako kumhepa mfaume Seemani) kwani Yeroboamu ne akekaa uko Misri,³ Kwa iyo akawatuma wantu kumwetanga na Yeroboamu hamwe na mkutano wose wa Israeli wkeza wakamwamba Rehoboamu,⁴ Tati yako kagosoa nila yetu kuwa sito. Sasa gosoa ndima sito ya tati yako iwe nyepesi kuiko nira sito ambayo tati yako katiikia, nasi tondatimtumikie.⁵ Rehoboamu akawamba "Haukeni kwa siku ntatu, ne mniuiye. Kwa hio wantu wakauka.⁶ Mfaume Rehoboamu akaonda ushauri kwa wadaa wekuao wagooka mbele ya Seemani tati yakwe wakati wa uhai wakwe, naye akamba mwanishauri niwambeze awa wantu?"⁷ Nao wakamba." Kama we onduwe mndima wa wantu awa na kuwatumikia ne akawenka majibu ya mbui ntana ne wiondawawe wanzima wako kae na kae. Mia Rehoboamu akawa bea ushauri ekwenkigwa.⁸ Mia Rehoboamu akawabea ushauri ekwenkigwao na wadaa na akaombeza ushauri kwa wabwanga ambao ne wekugookao hamwe nao mbele yakwe.⁹ Akawamba, mwanenka ushauri wani ili niwajibu awa wantu wasemao nami kwamba Gosoa uhufunira ambayo kuwenka tati zetu.¹⁰ Wada wabwanga wekuawa hamwe na Rehoboamu wakamjibu, wakamba awa wantu wa tati yako Seemani kagosoa nira yenu kuwa sito mia ninyi wenye mwadaha kugosoa iwe lahisi. Uwambe ivi chaa changu ni kidodo naho kigimbaa kuliko kigudi cha tati yako.¹¹ Kwa iyo ii sasa ingawa tate kawatwisa kongwadikeumeado, mie nonda niongeze kogwa denu. Tate kawaazibu kwa mijeedi akini mie nendaniwazibu.¹² Kwa iyo siku ya wantu Yeroboamu na wantu wose wakeza kwa Rehoboamu, kama mfaume ekuwaelekeza mfaume ekuwaelekezavyo akamba, muuye kwangu "Msi wa ntatu"¹³ Nee mfaume awamba, wada wantu kwa ukali nakupuza uda ushauri wa wadaa wekumwenka.¹⁴ Akawamba akatongea ushauri wa wada Wabwanga akamba tate kawatwisa kogwa diemeado akini mie nndaniongeze kongwa denu, tate kawaazibu kwa mijeedi iya mie nenda niwazibu kwa visuse."¹⁵ Kwa iyo mfaume nkekuwategeza wadaa wantu kwa kuwa ni zamu ya de tukio dekuetwado ni Zombe, ili kwamba adahe kutimiza mbui yakwe ambayo kaigombeka kwembokea ahiya.¹⁶ Israeli yose yekuonaho kuwa mfaume nkekuwategeza, wantu wakamjibu wakamwamba, Je tina ntendeo yani kwa Daudi? Nkatina ulisi kwa mwana wa Yesu! Hita kwe hema dako eee Israeli. sasa kauwa kwe nyumba, yako Daudi. Kwa iyo Israel akauya kwe hema dakwe.¹⁷ Akini wantu wa Israel wekwekao kwe mzi wa Yuda, Rehoboamu akatenda mfaume wao.¹⁸ Ne mfaume Rehoboamu akamtuma Adoramu mwe kuwa uwanga wa shokoa akini Waisiraeli wose wakamtoa kwa maiwe wakamkoma. mfaume akaguuka kinyanyi kwa gai dakwe kugukia Yerusalemu,¹⁹ Kwa iyo Isiradi wakawa wabigagani zidi ya nyumba ya Daudi mhaka ivi eo.²⁰ Ne Israeli yose wekusikiaho kuwa Yeroboamu kauwa ne wamwetanga kwe mkutano wao wakamgimbika kuwa mfaume wa Israeli, Nkakuna mwekuitongea mbai ya Daudi iya tu kabila da Yuda.²¹ Yeroboamu ekubwaho Yerusalemu, akawakangaa wose wa nyumba ya Yuda na kabila da Benyamini, wekusagulwao, wagosi wanajeshi 180,000 ili wakatoane na nyumba ya Isiraeli kwa lengo da kuvuza ufaume kwa Rehoboamu mwana wa Seemani.²² Mia mbui ya Zombe ikamwezea semaya mntu wa

Muungu ikamba,²³ Gombeka na Rehoboamu mwana wa seemani mfaume wa Yuda na kwa nyumba yose ya Yuda na Benjamini na kwa wantu wose uwambe,²⁴ ZUMBE amba ivi, Msekutoana waa kuwavamia wandungu wao wantu wa Isiraeli. Kia mntu avye nyumbaikwakwe, kwa kuwa mbui inu nkiisababisha mimi. Kwa mbui ya ZUMBE wakauya nyumbai kwao kwa sia zao wakatii mbui yakwe.²⁵ Nee Yeroboamu akazenga Shekemu mwe sii ya miima ya Efraimu ne ekakaa uko. Akalawa uko na kuizenga Penuei.²⁶ Yeroboamu akafikii mwe moyo wakwe, sasa ufaume ondauye mwe nyumba ya Daudi.²⁷ Kama awa wantu wondawalavye kafa mwe hekalu da ZUMBE kuta Yerusalem, basi mioyo ya awa wantu yondaiye kwa Zumbe yao.²⁸ Kwa iyo mfaume Yeroboamu akaonda ushau, akagoso ndama waidi wa Zahabu akawamba wantu "Ni igumu sana kuita Yerusalem. Kauwani awa ne miungu ywenu. Ee Isirael, Yekuwaavyayo kulawa sii ya Misii.²⁹ Akamuika yumwe Beyheli na mtu Dani.³⁰ Kwa iyo mbui inu ikawa ni Zamb. Wantu wakaita kwa uyo na mtu kwa uyo, mhaka Dani.³¹ Yerobomu akazenga nyumba hantu ha uanga he mviko kulawa kwa wantu wose ambao nkio wana wa Lawi.³² Yeroboamu akagoso sikunkuu kwe mwezi wa mnane mwe siku ya kumi na Shano ya mwezi kama sikunkuu yekuayo Yuda ne aita kwe mazabahu. akagoso ivyo ivyo kuta Betheli akaavya kafa kwa wada ndama ekuwagoso na akaika kuhani uko Betheli na hantu ha uwanga ekugoso.³³ Yeroboamu akakwea kwe mazabahu ambayo kaagoso kuta Betheli kwe misi ya kumi na Shano ya mwezi mnane ne mwezi ekufikiyo mwe akii yakwe; akagoso sikunkuu kwa wantu wa Isiraeli na akaita kufukiza uvumba.

Chapter 13

¹ Muntu ywa Zumb Muungu keza kuawaia Yuda kwa saamu a Zumb kuta Betheli. Yeroboamu nee kagooka hehi ne he mviko iliafukize uvumba.² Akai mhitu na ida miviko kwa saamu za ZUMBE. "WEE Mviko, Mviko" ivi nee ambavyo ZUMBE, Kua mwana mwetangwa Hosea anda avayigwe mwe muungu wa Daudi, uwanga yenu anda awachinje makuhani wafunkizao uvumba hantu aha he uanga kwa ajii yako. Uwanga yako wanda wake mavuha ya wantu."³ Akadua cha Muntu ywa Zumb Muungu akaavya utangio Msi uouo, akamba, "Inu nee utangio wa ZUMBE kamba: 'Kawa miviko ndazi tuike, mazeu y uanga yanda yetike.'" ⁴ Mfaume ukusikiah kua muntu ywa zumb Muungu ekugombekacho, kwamba kaia mhitu cha za ida miviko kuta Beseli, Yeroboamu akangoosha mkono wakwe kuwa he mviko akamba 'mgwieni.'" Nee uda mkono ekua kamnyosha zidi ya muntu ywa Zumb Muungu ukanyaa, Nkekudaha kuuvuza mwenye.⁵ Uda mviko ukatuika vibendo vibendo, yada mazeu yaketika kuwa he mviko, enge yekufafanui wavyo kwamba nee utangio wa muntu ywa Zumb Muungu ekwenkigavyo saamu za Zumb, ⁶ Mfaume Yeroboamu akajibu akamwamba muntu ywa Zumb Muungu, Mhembeeze Zumb, Muungu ywako akwenke nema ili uniombe, ili mkono wangu uye kwangu vituhu. Nee mnutuywa Zumb Muungu akamwamba Zumb, uda mkono wa mfaume ukanya kwe hali yakwe vituhu." ukawa kama wekuavyo bosi.⁷ Yuda mfaume akamwamba muntu ywa Zumb Muungu tiite nyumbai kwangu ukade nkande naha nda nkwenke bahashishi."⁸ Yuda muntu ywa zumb Muungu akamwamba mfaume. Hata ukanenka nusu ya miliki yako, nkina niite ya miliki yako, nkina niite na wewe, waa nkina nide waa kunywa mazi hantu aha.⁹ Kwa via Zumb aniamulu kwa saamu zakwe, nkuna ude mkate waa kunywa mazi, waa kunya kwa sia wekwezeayo"¹⁰ Muntu Zumb Muungu akahauka na kuuya nyumbai kwa sia ekwe zayo nayo uko Beseli.¹¹ Nee kua na nabi mtu mdaa nee ake kaa Beseli, na nyumwe mwe wanawe akeza kumwamba mbui zose ekugoso muntuywa Zumb Muungu msi uda kuta Beseli. Wavyee pia waka mwambia saamu ambazo yuda muntu ywa zumb Muungu ekumwambazo mfaume.¹² Tati yao akamwamba waita kwa sia ihi? Wada wanawe nee wamuona yuda muntu ywa Zumb Muungu kuawa Yuda sia ekuiyayo.¹³ Nee awamba mwanawe, Nitandikiani mpunda" Nee wamtandikia nae akamkwea.¹⁴ Yuda nabii mdaa akambasa yuda muntu ywa Zumb Muungu akambuiya kekaa si ya mti wa mwalon, akamwamba "Wee nee muntu ywa Zumb Muungu mwe kuawa Yuda? Akamji nee mimi."¹⁵ Nee nabii mdaa akamwamba tite nyumbai kwangu ukade nkande.¹⁶ Yuda muntu ywa Zumb Muungu akamjibu. Nkidaha kunya na wewe wa kwengia nyumbai na wewe, naha nkina nide kande waa kunywa mazi hamwe na wewe hantu aha.¹⁷ Kwa via nkiamuliwa mwe saamu za Zumb kuna ude nkande waa kuuya kwa sia ndiyo weze nayo."¹⁸ Yuda nabii mdaa akamwamba, Mie pia nabii engo wewe na malaika kagombeka na mimi saamu za Zumb, akamba mvuze weze nae nyumbai hako, ili adahe kuta nkande na kunywa mazi, Akini nee akamtia muntu ywa Zumb Muungu.¹⁹ Nee yuda muntu ywa Zumb Muungu akauya hamwe na yuda nabii mdaa, akada nkande nyumbai hakwe na akanywa mazi.²⁰ We kuaho mezani saamu za Zumb zika mwezea yuda nabii mwekuvuzwa,²¹ Nee aia kwa muntu ywa Zumb Muungu mwekuawa Yuda. Akamba Zumb agombeka, kwa via kuumwa kutii saamu za Zumb naha kuemwa kutoza amni ya Zumb wekwekigayo ni Zumb Muungu ywako.²² Kuuya ukada nkande na kunywa mazi hantu aha ambaho Zumb kakwamba wese kuta nkande waakunywa mazi, basi mwii wako nkauna uzikwe he kabui ya tati zake."²³ Baada ya kuta nkande na kunywa mazi Yuda nabii akamtandikia mpunda muntu ywa Zumb Muungu, yuda muntu ekuuyae nae.²⁴ Ekuhaukaho muntu ywe Zumb Muungu, akakintana na simba siai akamkoma he sia na mwii wakwe ukabandwa siai. Yuda mpunda akagooka nkandai yakwe, simba nayo akagooka nkandai ya uda mwii.²⁵ Wantu wekwe mbakaho na kuona uda mwii ubadwa siai, uku yuda simba kagooka hehi ya uda mwii, wakeza kugombeka mbui iyo kuta kaya ekuako akekao yuda nabii mdaa.²⁶ Yuda nabii mmekumvu za kuwa siai ukisikia ho, akamba. Yuda muntu ywa Zumb Muungu nee mwekuemwa kutii saamu za Zumb kwa iyo Zumb Muungu kamavya kwe simba ambaye kamsana sana vibenda vibendo akamkomo, enga via saamu za Zumb zikumkanyavyo.²⁷ Nee yuda nabii mdaa akawamba wanawe, akamba. "Tandikani mpunda ywangu". nee wamta ndikia mpunda ywakwe.²⁸ Akaita akaubua mwii ubandwa siai, mpunda na simba wagooka kadai yakwe. Simba

nkekunda uda mwii, waa nkekumshambua yuda mpunda.²⁹ Yuda nabii akaudoa uda mwii wa muntu ywa Zumbe Muungu, akaugonza uwanga ya mpunda akauvuza. Akeza nao mwe mzi wakwe akayayeyata na kumzika.³⁰ Akaugoneza mwii mwe kabui akwe, nee weyayata, wakamba "Aa ndungu yangu!"³¹ Akauka aho baada ya nabii mdaa akawamba wanawe, akamba, Ndiho nife, mnda mnizike he kabui tekumzika ho muntu ywa Zumbe Muungu. Mgoneze mavuha yangu nkandai ya mavuha yakwe.³² Kwa via zai saamu ekugombekazo Zumbe, zidi ya mviko kuda Beseli na zidi ya nyumba zose za hantu he uanga mwe mzi wa Samalia, kwa kwei yondoyaawie.³³ Iya Yeroboamu nke kueka uovu wakwe, kasongwa ni kusague makuhani wa kawida kwa ajii ya hantu he uanga kuawa. Kwe wantu wa kia mbai Yoyose mweku daha kumkantukia kamnaaza kwa kuhani.³⁴ Mbuu inu ikatenda zambi mwe familia ya Yeroboamu na kusibabisha familia yakwe kudagamizwa na kunsigwa kabisa mwe cheni cha dunia.

Chapter 14

¹ Kisingi icho Abiya mwana Yeroboamu akahuma muno. ² Yeroboamu akamwamba mkaziwe, "enuka wehitue, wese kukutanga u mkazangu, naho uhite Shilo, kwa via nabii Ahiya yuuko, yee nee mwekunamba miye nonda miwe Zumbe ywao. ³ Doa mabumunda kumi, na kaniki na biga da woki, umtimie Ahiya. Onda akwambie dendado dimwaawiie mwana." ⁴ Mkaza Yeroboamu kagoso a ivyo; akaita shilo akabua he nyumba ya Ahiya. Kisingi icho Ahiyo nee nkadaha kuona, kwa via meso yakwe yasiwa nguvu kawana na ika dakwe. ⁵ Zumbe akamwamba Ahiya, "Kaula mkaza Yeroboamu kukuza ntendwa ya mwanawe, kwa via ni mtamu. Umwambe ivi na ivi kwa via endaho eze onda etende ni mvyee mtuhu. ⁶ Nivia Ahiya ekusikuahho sindo zi hehi na mwaango, akamba, "Hache mkaza Yeroboamu. Kwani kwehitua enga mntu mtuhu? Nkiagiwa nikutee mbui nkiyo yedi. ⁷ Hita uikwamwambe yeroboamu hambu Zumbe, Muungu ywa Israeli amba, "Nkikwenua kulawa mwe bunga da wantu na kukusagua uwaongwee wantu wangu Israeli. ⁸ Nkiubasua uzumbe kulawa kwa Daudi niakwenda akini saivi nkukunda kwenga mndima ywangu Daudi, mwekuwa atozee miiko yangu na kunitongea kwa moyo wakwe wose na kugosoa dekunitamiado he meso yangu. ⁹ badii yakwe, kusogoa ubagibagi kwembosa wose wekukwoongweeao. kagoso miundi mituhu, na kugosoa vizuu vya kusana upate kunikima na kunibenta nyuma yako. ¹⁰ Kwaiyo kaua, Nonda nieta nkana mwe uvyazi wako; Nonda niwaoweze wanao wose wa kigosi mwe si ya Israeli, ati ni watumwa au waungwana nanonda niuuse uvyazi wako savia muntu mwe kwoka mavi yakabindiikia. ¹¹ Ye yose mwe uvyazi wako mwanda afie mwe mzi onda aigwe ni makui, na ye yose mwenda afie tanga onda aigwe ni wadenaho kuite nyumbani kwako naho muundi wako wadege wapuukao kwa via miyo ni Zumbe, nkigombeka. ¹² Kwaiyo enuka wee mkaza Yeroboamu naho uite nyumbani kwako naho muundi wako wendaho ujate mwe mzi yuda mwana Abiya onda afe. ¹³ Naho Israeli yose yonda imwiie na kumzika. Ni yeyedu mwe uvyazi wa Abiya mwenda egalwe kwe kigii, kwa via ni yeyedu kulawa mwe kolwa da abiya Zumbe ekumwoonae nee ywedi. ¹⁴ Naho Zumbe onda enue mfaume mwe Israeli mwenda adidagamize kolwa da Yeroboamu mwe musu uwo. Iyeeo nee uwo musu, isasadu. ¹⁵ Kwa via Zumbe onda aitoe msavangia Israeli inga via chantende mwe mazi naho onda avig'oe Israeli mwe inusi yedi ekwenkayo baba na baba. Onda awasawany awabuze seja ya Mto Frati, kwa via wagesoa nguso za ashera kumkima Zumbe. ¹⁶ Onda aibede Israeli kwa ajii ya mavigaviga ya Yeroboamu, mavigaviga ekugosoyo na nee yekutendayo si ya Israeli kugosoa mavigaviga. ¹⁷ Kwaiyo mkaza Yeroboamu akenuka naho akahauka akaita Tirza. Ekubuahho he kingiti cha nyumba yakwe yuda mwana akafa. ¹⁸ Israeli yose ikamzika na kumwiia savia ekwembiwavyi kwa gango da Zumbe ekugangado kwembokea mndima wakwe nabii Ahiya. ¹⁹ Naho mwe mbui zimtaazo Yeroboamu, via ekutoanavyo nkondo na ekuwaho Zumbe, kaua yose yagondwa mwe kitabu cha mazumbe ya Israeli. ²⁰ Yeroboamu kawa zumbe nyaka ishiini na mbii akagoma na baba zakwe, nee Nadabu mwanawe akatendwa mfaume badii yakwe. ²¹ Isasa Rehoboamu mwana ywa Seemani akatawala Yuda. Rehoboamu kawa ika da myaka arobaini na umwe ekuwaho mfaume, naho katawala kwa myaka akumi na fungate kuda Yerusalemu, mzi wekusagulwao na ZUMBE mwe makolwa yose ya Israeli apate kusimika zina dakwe kuda. Zina da mamiakwe kawa Naama Mwamori. ²² Yuda ikagosoa masa he meso ya ZUMBE; wa wakangeagia kwa mawaa yao, yekutendesayo yekutendwayo ni tati zao. ²³ kwa vuia wegowswea hantu ha ulanga, siki za maiwe, na siki za Ashera mwe kia hantu haulanga na mwe kia mti wenao mani mawisi. ²⁴ Via via hawa na ubagibagi we soni mwesi. Wagosoa mavigaviga yada yada yenga ya wantu wada wkwengatwao kulawa wantua wa Israeli. ²⁵ Iyawii kisingi cha mwaka wa shano wa mfaume Rehoboamu aho Shishaki ekuwaho mfaume wa Misri ekeza mhitu na Yerusalemu. ²⁶ Akavidoa vihendo vyekuwavyo mwe nyumba ya ZUMBE na vihendo vyekuwavyo mwe nyumba ya mfaume. akadoa kia kintu. via via akadoa za zahabu zekugosolwazo ni selemani. ²⁷ Mfaume Rehoboamu akagosoa ngao za shaba badii yakwe akawenka wagookezi wakuu wekugookeao miango ya kwengiia kwa mfaume. ²⁸ Naho nee vyawa kia mfaume ekwegiaho kwe nyumba ya Zumbe wada wagookezi wazihagata wakabinda wakazivua he lago da wagookezi. ^{29 30 31} Akini mwe mbui ntuhu zekumtaaza Rehoboamu, na yose yada ekugosoyo, hambu, nkayokugondwa mwekitabu cha yekugosolwayo ni wafaume wa Yuda? Kuwa na nkumbizi yesayo kusia gati ya nyumba ya Rehoboamu na ida ya Yeroboamu. Ikwaiyo Rehoboamu akagoma hamwe na baba zakwe na kazikwa hamwe nao mwe mzi wa Daudi. Mamiakwe nee eketangwa Naama Mwamori. Mwanawe Abiya akatenda mfaume badii yakwe.

Chapter 15

¹ Mwe mwaka wa kumi na shano wa mfaume Yeroboamu mwana Nebati abiya akavoka kutawala uanga ya Yuda. ² Kalawala kwe myaka mitatu kuda Yerusalemu, zina da mamiakwe nee diwa Maaka. Mwekua mwana kivyee ywa

absalomu. ³ Nae kaita mwe zambi zose ambazo tatiakwe kazigosoa kabla yakwe moyo wakwe nkawekuwa kamii kwa ZUMBE, Muungu ywake inga moyo wa Daudi baba yakwe wekuwavyo. ⁴ Hata ivyo kwa ajii ya Daudi ZUMBE Muungu ywakwe kamwenkataa Yerusalemu kwa kumwenua mwanawe baada yakwe kuimalisha Yerusalemu. ⁵ Muungu akagosoa aya kwa sibabu Daudi kagosoa yekuwayo yedi mwe meso yakwe; wakati wose wa ugima wakwe nkekuhituka waa nkekukosa kwe yose ekumwamuluyo pasi na mbui ya Uria Mhiti. ⁶ Ivi aha kuwa na nkondo kati ya Rehoboamu na jeroboamu mwe misu yose ya maisha ya Abiya. ⁷ Kwe mbui ntuhi ya abiya yose ekugosoayo je nkayekugondwa kwe kitabu cha matukio ya wafaume wa Yuda? sasa kuwa na nkondo kati ya Abiya na Yeroboamu. ⁸ Abiya akagona na baba zakwe nao wkamzika kwe mzi wa Daudi. Asa mwanawe akawa mfaume hantu hakwe. ⁹ Kwe mwaka wa ishiini wa Yeroboamu mfaume wa Israel, asa akavoka kutawala Yuda. ¹⁰ Katawala kwa myaka alubaini na mwenga kuda Yerusalemu. Woo yakwe, neekawa Maaka, mwana kivyee wa Absalom. ¹¹ Asa akagosoa yekuwayo yedi mesoni mwa Zumbe, inga ekugosoavyo DAudi baba yakwe. ¹² Yeye akawaguusa wakimbembe mwe sii wada makahaba wa kipagani nee aviisa vinuu vyose vyekugosolwavyo, ni baba zakwe. ¹³ Nahodu akamuusa woo yakwe asekuwa malikia kwa sibabu nee akagosoa kinuu cha kukimwa kwe Ashera. Asa kaemea kinuu cha kukimwa na kuidagamiza kwe Koongo da Kidroni. ¹⁴ Akini hada ne npaamo ye uanga nkahekudoigwa. Hata ivyo, Moyo wa Asa ne uwa mkamilifu mbele ya Zumbe mwe misu yakwe yose. ¹⁵ Akaiviviza mwe nyumba ya ZUMBE vintu via vyekuwavyo vipagulwa kwa ajii ya ZUMBE na via vintu vyake vyekuavyo vigosatwa kwa vyake vyekuavyo vigosotwa kwa feza na zahabu na vyombo. ¹⁶ Basi nee kuwa na nkondo kati ya Asa na Baasha mfaume wa Israeli kwe myaka yao yose. ¹⁷ Baasha mfaume wa Israeli akavamia na kuizenga Rama kiasi kwamba nkekumluhusu yoyose kuhauka na kwengia mwe sii ya Asa mfaume wa Yuda. ¹⁸ Ikabinda Asa akazidoda zia fedha na zahabu kuaye akekaa zekuwazo zisigaa kwe bene mwe nyumba ya ZUMBE mwe bene ya Ikulu ya mfaume. Akazii kwe mikono ya wandima wakwe na kuzituma kwa Beni Hadadi mwana wa tablimoni mwana Hezioni mfume wa Shamu mwekuaye akekaa Domeski akagombeka; ¹⁹ Naombeza tigosoe patano mwe mimi na wewe. Inga yekuwavyo mwe baba ywako na baba ywangu kauwa Nkikutumiageeko da fedha za zahabu. Ili unanange agano dako na Baasha mfaume wa Israel, ili kwamba anibade. ²⁰ Beni Hadadi akamtegeeza mfaume Asa na kuagiiya wekuu wa majeshi yakwe, nao wakaishambulia mizi ya Israel. Wakaishambulia Ijoni, Dani, abeliya Bethi Maaka na Kirerothi yose, hamwe na sii yose ya Naftali. ²¹ Ikabinda Baasha ekusikiayo aya akaeka kuizenga Rama akauya Tizra. ²² Ikabinda mfaume Asa akabiikiya Yuda yose nakuna mwekubadwa wakayenua maiwe na miti ya Rama ambayo Boosha kana akazengea mzi. Ikabinda mfaume Asa akavitumia ivyo vintu kuizenga Geba ya Benyamini na Mispai. ²³ Mbui ntuhi ihusuyo utawla wa Asa, udahi wakwe wose, yose ekugosoayo ma mizi ekuzengayo, je nkayekugondwa kwe kitabu cha matukio ya wafaume wa Yuda? Akini wakati wa uzee wakwe kapata utamu wa miundi. ²⁴ Ikabinda asa akagona na baba zakwe nee azikwa hamwa nao kwe mzi wa Daudi baba yakwe Yeroshafati mwanawe akatenda mfaume hantu hakwe. ²⁵ Nadabu mwana wa Yerobiamu kavoka kutawala uko Israeli mwe mwaka wa kaidi wa asa mfaume wa Yuda. Kaitawala Israeli kwa miaka miidi. ²⁶ Akagosoa yekuayo maovu mbele ya meso ya ZUMBE nae akenda mwe sia ya baba yakwe, na mwe zambi yakwe kaisibaboisha Israeli kugosoa zambi. ²⁷ Baasha mwana wa Ahiya mwa familia ya Isakari, akagosoa hila zidi ya Nadabu Baasha akamkoma uko Gibethoni, ambao neekuwa mzi wa Wafilisti kwa ajii Nadabu na Israeli wekuaho wekauhusuu Gibethoni. ²⁸ Mwe mwak wa ntatu wa Asa mfaume wa Yuda Baasha akamkoma Nadabu nae akatenda mfaume hantu hakwe. ²⁹ Maa baada ya kuwa mfaume Baasha akawakoma wantu wose wa familia ya Yeroboamu. Nkekumbada hata yumwe we uvyazi wa Yeroboamu awe mgima. Kwa sia inu kaubananga ukoo wose wa ki-faume, inga via ZUMBE ekuwavyo akagombeka kwembokea mndima wakwe ahila Mshilo. ³⁰ Kwa sibabu ya zambi za Yeroboamu ambazo kazigosoa na akaisababishia Israeli kugosoa zambi, kwa kuwa kamkima ZUMBE Muungu wa Israel. ³¹ Mambo matuhu yamhusuyo Nadabu na yose ekugosoayo je, nkayekugondwa mwe kitabu cha matukio ya wafaume wa Israeli? ³² Ikabinda kuwana neekuwa na nkondo kati ya Asana Baasha mfaume wa Israeli mwe misu yao yose. ³³ Mwe mwaka wa ntatu wa Asa mfaume wa Yuda, Baasha mwana wa Ahiya akavoka kuitawala Israeli yose uko Tizra nae katawala kwa miaka ishiini na minne. ³⁴ Nae akagosoa yekuwayo mabaya kwe mesho ya ZUMBE na akaita kwe sia ya Yeroboamu na kwe zambi yakwe ambao kwa iyo kaigosoa Israeli kugosoa zambi.

Chapter 16

¹ Mbui ya ZUMBE imwezea Yehu mwana ywa Hanani kinyume cha Baasha, dikamba. ² Mna Nee nkikwenua kuawakwe manumbi na kukugosoa kuwa mkuu wa wantu wangu Israli, Mia kuvuia kwe siya za Yeroboamu na kuwagosoa wantu wangu Israeli kugosoa zambi, ili nkimwe kwaajii ya zambi zao. ³ Kauwa, nenda nimhagie kabisa Baasha na ukoo wakwe na nenda ni ugosoe ukoo enga ukoo wa Yeroboamu mwana wa Nebati. ⁴ Kuwi deda dide yeyose muawa kwa Baasha wafiiio mjini, na ndege wa ukauwanga wenda wamde yeyose mfiia tanga. ⁵ Mia kwa mbui nyingi zii zifanyanyazo na Baasha, na udahi wakwe, je, nkayokugondwa kwe kikabu cha matukio ya wafalme wa Israeli. ⁶ Baasha akagona na baba zakwe na kuzikwa Tiiza, na Ela mwanawe neeawa mfalme hantu hakwe. ⁷ Kwa kwembokea nabii Yeku mwana wa Hanani mbui ya Zumbe ikeza mhitu na Baasha na ukoo wakwe, wose kuawana na maovu yose yekugosolwayo kwe meso ya Zumbe, akaihiwa kwa ndima ya mikono yakwe, enga ukoo wa Yeroboamu, chambuso nee kakoma ukoo wose wa Yeroboamu. ⁸ Mwe mwaka wa kumi mtandatu, wa Asa mfalme wa Yuda, Ela mwana wa Baasha kuvoka kutawala Israeli kuda Tiiza; akatawala kwa miaka miidi. ⁹ Mndiwa wakwe Zimri, mkuu wa nusu ya magari yakwe akagosoa hila dhidi yakwe, wakati uwo ela nee yuuko Tirza. ¹⁰ Zimri akengia ndani akammania na kumkoma, mwe mwaka wa ishiini na

mpungati wa Asa mfaulme wa Yuda, naeakawa mfalme hantu hakwe.¹¹ Zimri ekuvoka kutawala, neetu baada ya kwekaa kwe kiti cha enzi, akawakoma ukoo wose wa baasha. Nkekubada mwaka hata yumwe wa kigosi, nkakuna hate wa nduguye wala wa mbuyazwe.¹² Nee Zimri kaugagamiza ukoo wose wa Basha, kama ekwembiwavyo na mbui ya Zumbe, ambado dambwa mhitu na Baasha na nabii Yehu.¹³ Kwa zambi za Baasha kugosoa zambi kiasi cha kuihiwa ZUMBE, ZUMBE Muungu wa Israeli, kukimwa na sanamu zao.¹⁴ Kwa mbui ntuhu zihusikanazo na Ela, yose ambayo kayagosoa, yekugondwayo mwe kitabu cha matukio ya wafalme wa Israeli?¹⁵ Mwe mwaka wa ishiini na saba wa Asa mfalme wa Yuda, zimri katawala kwasiku mpungaji tu kuda Tirza. Jeshi dikagosoa nkambi kuda Gibethovi, ambao ni mzi wa Wafilisti.¹⁶ Dia jeshi dekuwado diika nkombe kuda ditegeezwa dikamba. "Zimri kapanda yebu na kamkoma mfalme." Nee msi uwo aho ukambini, Israeli yose ikatangaze Omri wa jeshi, ne mfalme wa Israeli,¹⁷ Omri akakwea kuawa Gibethoni na Israeli yose hauwe nao wakaubananga Tirza.¹⁸ Nee Zimri ekuonaho kuwa mzi utekwa, akengia mwe gwegwe na kuidoa ikulu ya mfalme na kudoka moto zengo dese hamwe na yeye; nee afa kwa moto,¹⁹ Nee iwa chambusoya zambi ekugosaozo kwa kugosoa maovu mbele ya meso ya Zumbe, kwa kwenda kwe sia ya Yeroboamu na kwe zambi ambazo kagosoa, kiasi cha kuonda Israeli wagosoe zambi.²⁰ Pia mbui ntuhu zimhasazo Zimri, na ukoo wakwe ekugosaozo, je, nkayo kugondwa mwe kitabu cha matukio ya wafalme wa Israeli.²¹ Ivi aha wantu wa Israeli nee wasangakana mwe makundi maidi. Nusu ya wantu wantongea Tibni wana wa Ginathi, wakamgasoa kuwa mfalme, na nusu wakamtongea Omri.²² Mia wantu wekumtongengeao Omri wawa na nguvu kuliko wada weku mtongea Tibni mwana wa Ginathi. Ivyo Tibni akafa, na Omri akawa mfalme.²³ Omri kavoka kutawala Israeli mwe mwaka wa saasini na mwenga wa asa mfalme wa Yuda, naeakatawala miaka kumi na miidi. Katawala akawa Tirza kwa miaka mtandatu. Akakigua kiima cha Samaria kuawa kwa Shemer kwa kilo 68 za hea.²⁴ Akazenga mzi uwanga ya mwiima na uda mzi akawetanga Samaria, chambuso ya zinada shemer, mmiliki wa bosi kia kiima.²⁵ Omri akagosoa maovu mbele ya Zumbe na akagosoa yekuwayo maovu kwembosa wada wekuwaho kabla yakwe.²⁶ Kwa via kenda kwe siya zose za Yeroboamu mwana wa Nebati na kwe zamba wakwe izo kawaongoza Waisraeli kugosoa zambi, ili ZUMBE ahiwa, Muungu wa Israeli, ili kuwe na mbifya kwa mizimu yao yesayo kwei.²⁷ Kwa mbui ntuhu zimhusuzo Omri ambazo kagosoa, na nguvu zakwe ekuonyeshazo, je, nkazoku gondwa mwe kitabu cha matukio ya wafalme wa Israeli?²⁸ Kwa via Omri akagona na baba zakwe na akazikwa Samaria na Ahabu mwanawe akawa mfalme hantu hakwe.²⁹ Mwe mwaka wa saasini na mnane wa asa mfalme wa Yuda, ahabu mwanawe Omri akavoka kutawala Israeli, Ahabu mwana wa Omri akatawala Israeli kuda Samaria kwa miaka ishiini na mbii.³⁰ Ahabu mwana wa Omri akagosoa yekuwayo maovu mbele ya ZUMBE, kwembosa wose wekuwao kabla yakwe.³¹ Nee kidogo tu Ahabu ayatongee makosa ya Yeroboamu mwana wa Nebati; Nee amtega Yezebeli mwana kivyee wa Ethibaali, mfalme wa Wasiudori, akaita kumvikia baali na akamsujudia.³² Akamzengoa madhabahu Baali, ambayo kaizenga kuda Samaria.³³ Ahabu akagosoa Ashera. Ahabu akagosoa uovu kwembosa na mbifya kwa ZUMBE, Muungu wa Israeli, kumwiifya kuliko wafalme wose wa Israeli wekuwaho kabla yakwe.³⁴ Mwe siku zakwe Heli mbetheli akaizenga vituhu Yeriko. Akaizenga misingi ya mzi kwa kufiwa na Abiramu unyazi wakwe wa bosi, nae akaizenga miango ya mzi kwa kufiwa na mwanawa mdodo Segebu, wagosoa ivyo chambuso watii mbui ya ZUMBE, ambayo nee kaitamwiiya kwa kanwa cha Joshua mwana wa Nuni.

Chapter 17

¹ Eliya Mtishibi, kulawa Tisibi ya Gileadi akamwamba ahabu, "Kana BWANA, Zumbe Muungu wa Isiraeli eishi vyo, ambae nagooka, nkhakondakuwe na nyozo wala fua ikesekuwa kwa neno dangu."² Kisha neno da BWANA, dikamwezea Eliya, dikagombeka,³ "Hauka aha yite mashaliki; ukefise hehi na Kamfeeji ka Kerithi, mashaliki mwa Yorodani."⁴ Nawe wonda unywe mazi ya Kamfeeji, na nkhiwaamulu kunguu kukuisa hantu aho."⁵ Kwaiyo Eliya akaita kamanenoda BWANA dekumu amuuvyo. Akaita kuishi hehi na kamfeeji ka Kerithi, mashaliki mwa Yorodani.⁶ Nao kunguu keo wakamuetea mkate na nyama, na mkate na nyama guoni, nae akanywa mazi ya kada ka mfeeji.⁷ Lakini baada ukati uda kada Kamfeeji kakanyaa kwa ajii ne nkhakuna fua mwe si."⁸ Neno da BWANA dikamwezea, dikagombeka. "Enuka uite Sarepta, ambao ni mzi wa Sidoni, na ukekae uko."⁹ Kauwa nkhiwamulu mvyee mwekufiwa akuise.¹⁰ Kwaio akenuka akaita Seropta, kubuah mwe Langoda mzi, ne kua na mvyee mwekufiwa ne kua na mvyee akatema nkhuni, kwaiyo akamwetanga akamwamba," Tafazali nietea mazi mwe winga nnywe."¹¹ Naye ekuaho akaita kueta mazi akamwetanga, akamwamba, "tafazali unietee kipande cha mkate mwe mkono."¹² Naye akamjibu, "Kana BWANA Zumbe Muungu wako eishivyo, nkhina mkate wowose, akini khonzi mwenga ya uanga mwe chombo na mavuta kidogo mwe nchupa. Kauwa, natema nkhuni mbii ili niite kwemli ka kwa ajii yangu na Mwanangu ili tide tigoje kufa."¹³ Eliya aka mwamba, Usekuogoha. Hita ukagosowe kana ugombekabyo. akini unigosome mimi kwanza na unietee. Nae halafu wego sowee wewe na mwanao.¹⁴ Kwa via BWANA, Zumbe Muungu ywa Isiraeli agombeka Dia pipa da unga nkhadina disie, wala ida nchupa ya mavuta nkali heya kulavya mavuta, kiamuo siku ida BWANA ondaho atume fua mwe du nia."¹⁵ Kwaiyo yuda nvyee mwekufiwa akagosoa kana Eliya, na mwanae wakada kwa siku yingi.¹⁶ Dia pipa da unga nkhadekusia wala ida nchupa ya mavuta nkhaiyekuhea kulwavya mavuta, kana via neno da BWANA dekugombekavyo, kwembokea mwe kamwa cha Eliya.¹⁷ Baada ya izo mbui, yuda mwana ywa yuda nvyee, yuda mvyee mwnye nyumba, akahuma. Uamu wakwe ukatendsa akai sliwa npungia kabisa.¹⁸ Kwaiyo mani yakwe akamwamba Eliya, "Je, una mbwai na mimi, ewe mntu ywa Muungu? Je, kweza kangu ili unikumbuse zambi zangu na umkome mwanangu?"¹⁹ Naye Eliya akamjibu, "Nenhe mwanao. "Amwenua mwana mwe mikono yakwe akamwegao mpaka gati ekuwamo mwanao. akamwenua

mwana mwe mikono yakwe akamegaa mpaka gati ekuwamo akekaa akamgoneza yuda mwana hada heusazi wakwe mwenye.²⁰ Akamwia BWANA akamba "BWANA Zumbe Muungu ywa ngu, kwambwai kaeta kiozo kwa mvyee mwekufiwa ambaye mimi nekaa, kwa kumkoma mwana?"²¹ Akaawaaho kabinda akegeoo mwenye uwanga ya mwanamaa ntatu; akamwia BWANA akamba, "BWANA Zumbe, tafazali meso ya uyu mwana yamuiliye."²² BWANA akateggeeza mwio wa Eliya; meso ya mwana yakamiliya, na akawa mgima.²³ Eliya akamdoa mwana akamlavya kulawa gati akamweeta kwe ida nyumba; akawenksamamiakwe yuda mwana akamba, "Kauwa, mwanao ni mgima,"²⁴ Yuda mvyee akamba Eliya, "Sasa namanya kuwa wewe ni mntu ywa Muungu, na kwamba neno da Bwana mwe kamwa chako nda kwei."

Chapter 18

¹ Kwa hiyo baada ya misu mingi mbui ya Bwana ikamwezea Eliya, mwe mwaka wa ntatu wa ukame, dikamba, "Hita ukeonyeshe mwenye kwa Ahabu, nami nndaniete fua kwe alizi"² Eliya akaita kweonyesha mwenye kwa Ahabu, Isasa saa nee iwa nkai sana kuda Samalia.³ Ahabu akamwetanga Obadia, mwekuue mkuu wa Ikulu.⁴ Obadia kamheshimu sana BWANA, kwa kua ukati Yezebeli ekuaho awakoma manabii wa BWANA, Obadia akawadoa manabii mia.⁵ Ahabu akamwamba Obadia, "Emboka mwe sii yose na mwe chemchem zoseza mazi na nkoongo. Yamkini twadaha kupata mazi na mani ili tiwaokoe awa falasi na nyumbu, ili tusekuwakosa wanyama wozе,"⁶ Kwa iyo wakaisawanya sii gatigati yao ili wemboke gatigati yahe wakaonda mzai. Ahabu akaita sia yakwe mwenye na Obadia nae akaita sia yake.⁷ Ukati Obadia yu siai, akabwiana na Eliya esivyo kumanya. Obadia akamtanga na akagona kifunifuni asi. akamwamba, "Ne wenye, bwana wangu Eliya?"⁸ Nae Eliya akajibu, Mi mie. Hita ukamwambwe bwana ywako, "kaua Eliya yu hanu,"⁹ Obadia akajibu. "Nkikosea, hambwe umuvye mndima yako mwe mkono wa Ahabu ili anikome?"¹⁰ Kana ZUMBE Muungu ywako ekaavyo, nkakuna taifa waa ufaume ambaho bwana wangu nkazatikutuma wantu kukuonda kia taifa au ufaume ugombekaho, "Eliya nkayuho Ahabu akatenda aisee ni kwei nkawazatikukuona."¹¹ Na sasa wenye wagombeka, "Hita ukamwambe bwana ywako hambwe Eliya yu aha."¹² Maa tu baada ya kukueka loho wa BWANA andaakudoe na kukwegaa hantu ambaho nkinanimanye. Baada ya aho nikaiya na kumwamba Ahabu, na asahokukuona, andaanikome. Bado, mie , mndima ywako, nkiwa na mwabudu BWANA ubwanga wangu.¹³ Je, nkukuambiwa, bwaba wangu, nikugosoavyo ukati Yezebeli akuwakomaho manabii wa BWANA, jinsi nikuwafisavyo wada manabii mia mwenga wa BWANA mwe mabunga ya hamsini kwe npango na kuwaisa, kwa mikate na mazi?¹⁴ Na sasa wamba, "Hita umwambe bwana ywako hambwe Eliya yu aha; kwaiyo andanikome."¹⁵ Ne Eliya akumjibuho, "Kana via BWANA wa majeshi ekaavyo, ambae mie nagooka, kwa kwei nndaneonyeshe kwa Ahabu ivyeo."¹⁶ Kwaiyo Obadia akaita kubwiana na Ahabu, akamhivya kia Eliya ekuacho kamhinya. Nee mfaume akutaho kubwiana na Eliya.¹⁷ Ahabu akumuonaho Eliya, akamwamba, "Je, ni weny? wenye mtaabishaji wa Izilaeli."¹⁸ Eliya akamwamba, "mie nkizatikuitaabisha Izilaeli, mia wenye na familia ya tatiako ne wataabishaji kwa kuzieka amla za BWANA na kubasa vimuu vya Baali."¹⁹ Kwa iyo sasa, Egaa saamu na uwakonge Izilaeli yose mwe muima Kameli, hamwe na manabii 450 wa Baali na wada manabii 400 wa Ashera wadao kwe meza ya Yezebeli."²⁰ Kwa iyo Ahabu akegaa saamu kwa wantu wose wa Izilaeli na akawakonga manabii wose kwe muima Kameli.²¹ Eliya akeza hehi na wantu wose akamba, "Mdamundee kuhitua mawazo yenu mpaka ini? Kana BWANA ni MUungu, mbaseni yeye, mia kana Baali ni Muungu, basi mbaseni yeye," Mia wantu nkawekumjibu mbui.²² Baada ya aho Eliya akawamba wada wantu, mie ikedu, ne mkubakia kua nabii wa BWANA, mia manabii wa Baali wauko 450.²³ Hebu tiavieni ng'ombe yumwe na wamchinje na kumsawanya na wamuike kwe nkuni, na wasekugeamoto asi ake. Mie nnelaimuandae yuda wakaidi na kumwuika uwanga ya nkuni mie nkinanigee moto asi ake.²⁴ Baada ya aho mndamdetange zina da Muungu wenyu, mie nndani detange zina da BWANA, na Muungu andajibu kwa moto, uyu ne Muungu," Wantu wose wakaandua na kugombekea, "Iyo ni bui ntana."²⁵ Kwa Eliya akawamba manabii wa Baali, "Sugueni ng'ombe yumwe kwa ajii yenu na mue wa bosi kumuandaa, kwa kua ninywi mu wangi, baada, kwakua ninywi mu wangi, baada ya aho detangeni zina da muungu wenyu, mia msekuwawasha moto,"²⁶ Nao wakamdoa yuda ng'ombe wekuue wenkigwa na wakamuandaa, na ne wakweedetangaho zina da Baali kuvoka kea mpaka kisiingi, wakagombeka, "Baali, tutegeeze." Mia nee nkakuna mwiiyo, na wala nkakunamkujibu. Wakasiziga kuizunguuka mazabahu wakuigosoayo.²⁷ Ikubuahho kisingi Eliya akawafuia akawamba, "Mwetangeni kwa nguvu! Uyo ni Muungu! lamda awaza kitu, au kahumwiiza, au yu mwe ntambo, au minga kagona shuuti enulwe."²⁸ Kwa iyo wakamwetanga kwa nguvu, wakesengasenga kana kawaida yao yekuavyo, kwa upanga na vyumo, mpaka mpome ikadoda.²⁹ Ikawa ukati wa kisingi ukusembokaho, na bado wawa wandee kutabii mpaka ukati wa guoni wa kuavya Zahabu, mia nkahekua na mwiiyo waa mntu wa kujibu, waa nkekuaho yoyose wa kujibu waa wa kukaua.³⁰ Baada ya aho Eliya akagombeka kwa wantu wose, "Nibaseni," na wantu wose wakambasa. Nae akagoso ila mazabahu ya BWANA ambayo ne ibanika.³¹ Eliya akadoa maiwe kumi na mbii, Kia iwe dimwe diwakilisha kabia, dimuse da wana wa Yakobo ni kwembokea kwa Yakobo kwamba neno la BWANA deza, dikamba, "Zina dako n'ndadiwe Izilaeli."³² Kwa kutumia ayo maiwe akaizenga ida mazabahu kwa zina da BWANA na akafuka mgimba kuizunguuka ida mazabahu nkuu kiasi cha kwenua lita kumi na shano za mazi.³³ Baada ya aho akaika nkuni kwa ajii ya moto na akamsengasenga yuda ng'ombe vitii tii na akaika via vitii uanga ya nkuni. Na akagombeka, "vimemeezeni mnazi ivyo via na yetieni kwe iyo sadaka ya kuteketezwa na uanga ya izo nkuni."³⁴ Akagombeka tena gosoani ivyo maa ya kaidi. Baada ya aho akagombeka, "Gosoani maa ya ntatu, nao wakagoso kwa maa ya ntatu."³⁵ Mazi yakaizunguka ida mazabahu na kuumemeeza uda mgimba.³⁶ Ukawa ukati wa kuavya zabihu ya guoni, nabii Eliya akasogea na kugombeka, "BWANA, Muungu wa Ablahamu, na wa Isaka na wa

Izilaeli, imanyikane ivyeo kua wenye ne Muungu wa Izilaeli, na kua mie ni mndima ywako, na kua nkigoso mbui izi zose kwa zina dako.³⁷ Mitegeeze, BWANA, nitegeeze, ili awa wantu wamanye kua wenye, BWANA, ne Muungu, na kua kuivuzia mioyo yao kwako vituhu."³⁸ Ne moto wa BWANA ukasee na kuilamba ida sadaka, hamwe na zia nkuni, maiwe na mavumbi, na kuyalamba yada mazi yekuayo kwe uda mgimba.³⁹ Wantu wose wakuonaho aya, wakagona kifunifuni asi wakamba, BWANA, ne Muungu! BWANA ne Muungu!⁴⁰ Kwa iyo eliya akagombeka, "Wagwi yeni manabii wa Baali. Msekumbada hata yumwe yao anyiike." iyo wakawagwia na eliya akawaeta manabii wa Baali asi kwe ukoongo wa Kishoni na uko akawakoma.⁴¹ Eliya akamwamba Ahabu, "Enuka, nde na kunywa, kwa kua kuna mwiiyo wa fua nkuu."⁴² Kwa iyo Ahabu akaita kua na kunywa. Baada ya aho Eliya akaita uwanga ya muima Kameli, akasujudu asi na akaika cheni chakwe gati gati ya mavindi.⁴³ Akamwamba mndima ywake, Hita ivi sasa, ukaue upande wa bahali." mndima wakwe akaita na kugombeka, "Nkakuna kintu," Eliya akamwamba, "Hita vituhu, mpaka maa ya mpungati."⁴⁴ Ida maa ya mpungati mndima wakwe akamba, "Kaua, kuna zunde demboka kuawa bahalini, ni dodo kana mkono wa mntu."⁴⁵ Ikaawia baada ya muda mjihi mbingu zikawa nyeusi kwa mazunde ya npeho, kua na fua nkuu. Ahabu akakwea gai akaita zakwe Yezeleeli,⁴⁶ Mia mkono wa Zumbe uwa uanga ya Eliya, Akaikaza nguo yakwe kwa nkamba na akaguuka mbee ya Ahabu kwe muungu wa Yezeleeli.

Chapter 19

¹ Ahabu akamhinga Yezeleli mbui yote ambaye Eliya kagoso na jinsi ekuwakomavyo manabii wose kwa uhamba.² Nee Yezeleli ekumtumaho mjumbe kwa eliya, akagombeka, "Muungu wanigosoe ivyo na mimi, na zaidi yakwe inga kioi muda unu nkinaniyagosome maisha yako kuwa inga yumwe wa ao Manabii wekufao."³ Eliya aakaguuka kwa ajii ya kuokoa maoisha yakwe akeza na mpaka Beerisheba, ambao ni mzi wa Yuda, na akamweka Mndima ya kwe uko.⁴ Lakini yey mwenye akaita mwendo wa msi umwe uko jangwani, akeza akekaa sii ya mti wa Mretemu. akeombea mwenye kufa, akagombeka, sasa yatosha, Bwana, idoe roho yangu, kwa kuwa mimi nki mtana kwemboka mababa zangu wekufao,"⁵ Kwa iyo akagona sii ya Mretemu, Ghafula Malaika akamdonta na akumgombeka,, "Enuka ude."⁶ Eliya akamkana, kaibu na mti wakwe neekuwa na mkate wekuwao uokwa kwa mkaa na gudulia da mazi. Kwa iyo akada na kunywa na kugona vituhu.⁷ Malaika ya Zumbe akeza vituhu maa ya kaidi akamdonta na kumhinya, "Enukaunde, kwa kuwa ndambo bado nndela kwako."⁸ Kwa iyo akenuka na kua na kunywa, naye akatamba kwa nguvu ya nkande iyo kwa Msi arubaini musu nakio hata akabua Horebu, mwiima wa Muungu, (Zumbe).⁹ Akengia kwenye mpanga akekaa umo. Kisha neno la Zumbe diku mwezea dikamhinya, "Wagoso mbwai hanu, Eliya?"¹⁰ Eliya amjimbu, "nkiona kinyuu mwingi kwa Zumbe, Muungu wa Majeshi, kwa kuwa wantu wa Israeli wadibada agano dako, Wazibananga Madhabahu zao, na wawakoma manabii wakwe kwa uhamba, Sasa ni mimi, ikedu, nkisigaa na wa kunda kuidoa roho yangu."¹¹ Zumbe akamhinya, "hita chongoi ukagooke kwe mwiima mbele yangu" kisha Zumbe akemboka, na nkusi nkai ukuutoa mwiima ukabonda Bawe kuu vipande, vipande mbele ya Zumbe, Lakini Zumbe nkekuwemo kwe uo mwiima, kisha baada ya nkusi, moto ukeza, lakini Zumbe nkekuwemo kwe uo mwiima, baada ya nkusi kisingisa kikeza, lakini Zumbe nkekuwemo kwe moto icho kisingiso.¹² Kisha baada ya kisingiso, moto ukeza, lakini Zumbe nkekuwemo kwe moto, sauti, ya uhovu ikeza.¹³ Naye Eliya ekuisikia Sauli, akagubika cheni chakwe kwe vazi dakwe, akalawa chongoi, akagooka kwe lango da ido mpango. Na sauti ikeza kwakwe ikagombeka, "Wogoso mbwai hanu?"¹⁴ Eliya akutambaisa, "nkiona kinyua sana kwa ajii ya Zumbe, Muungu wa Majeshi, kwa kuwa wantu wa Israeli wadibada agano dakwe. Wazibananga Madhabahu zao, na wawakoma manabii kwa uhamba, sasa ni mimi ikedu kuidoa roho yangu."¹⁵ Kisha Zumbe awahinya, "Hita, uya kwa sia yako kwe Jangwa da Dameski, na unkahoubue unaumgee mamta Hazaeli awe mfaume wa Shamu."¹⁶ Na undaumgee mavuta Yehu mwana wa Nimshi kuwa mfaume wa Israeli, na ukamgee Elisha mwana wa Shafeti wa Abeli Mehola kuwa nabii hantu hakwe.¹⁷ Indaiwe ivi Yehu andaamkome kia yumwe mwendaajaibu kunyi ika uhamba wa Hazaeli, na kuwa Elisha andaamue kia mwendaajaibu kuhupa uhamba wa Yehu.¹⁸ Lakini nindaniwabade wantu elfu mfungate kwe Israel kwa ajii yangu, embu mavindi yao nkayawahi kuhigana na Baali, na embu miomo yao nkayoku Mbusu."¹⁹ Kwa hiyo Eliya akahauke hantu hakwe na akambwaia Elisha mwana wa Shafeti, akaima na Jozi za Makisai kumi kwa mbii. Eliya akaita mpaka kwa elisha akamtambikia vazi dakwe uanga yakwe.²⁰ Elisha naye akambada wada Makasai akamguukia Eliya; akamhinya, "Tafazai naomba nikambusu Tate yangu na mame yangu kisha ninda nimbaze." Naye Eliya akamhinya, "Uya, Lakini afya uanga ya kia nekukugosoeacho."²¹ "Kwa iyo Elisha akuuya kulawa kwa Eliya na akadoa ida Jozi ya Makisai, akawa komo wada Wanyama, na akembika ida nyama kwa nkuni za ida nira. Kisha akawe nka wantu wakada. Kisha akenuka, akambasa Eliya kumnkantukia.

Chapter 20

¹ Beni Hadadi Mfaume wa Shamu akakusanya jeshi dakwe dose hamwe. Nee kuna Wafaume thelasini na mbii wekuo wakamwambiza, na magari na faaasi. akakwea, akaihusuru Samaria na kutoana nayo.² Akatuma wajumbe kwe mzi wa ahabu Mfaume wa Israeli akamwamba, "Beni Hadadi aamba ivi:-"³ Heazako na Dhahabu yako ni zangu. Naho wavyee wako na wanao wada wataana, ivi sasa ni wangu,"⁴ Mfaume wa Israeli akajibu akamba, "Na iwe enga usemavyo, Zumbe yangu Mfaume, mimi hamwe na nenavyo na mai yako".⁵ Wada wajumbe wakea vituhu wakaamba "Beni Hadadi aamba ivi "Nkituma mbui kwako nikaamba kwamba lazima ukabidhi kwangu hea zako, dhahabu zako, wakazio na wanao."⁶ Mia kiyoi nonda nituma watumwa wangu kwako wakati kama unu, nao wonda wachunguze nyumba yako na nyumba za

wantu mwa wako, nao wonda watoze na kudoa kia wakikundacho mwe meso ya yao.⁷ Nee mfaume wa Israeli akawetanga Wazee wose wa sii kwa hamwe akawamba "Hebu kauwani uyu mnt aondavyo masa. Kanietea ujumbe kuwa oonda kudoa wakazangu, wanangu, heo na dhahabu zangu, nami nkye kuemeo."⁸ Wazee wose wa wantu wose wakamwamba Ahabu, "Wese kumtegeeza wala kukubaliana na akuundavyo."⁹ Ahabu akawaambia wajumbe wa Beni Hadadi, "Mwambieni Zombe yangu mfaume kuti, "Nakubaliana na kia kintu ambacho kwanza kuwatuma wantumwa wako kugosoa kwangu, mia nkikubaliana na wakundavyo akaka kaidi. "Wada watumwa wa Beni Hadadi wakahauka wakamwegaiya vyekuavyo Beni Hadadi.¹⁰ Naye Beni Hadadi akatuma vituhu majibu yakwe kwa Ahabu akwaamba "Beni miungu inigoswee ivyo na zaidi, kama hata mavumbi ya Samaria yawatosha wantu wose wanitongeao kudoa kia yumwe walau kibaba mwe mkono wakwe."¹¹ Naye Mfaume wa Israeli akamjibu akaamba "Mwambieni Beni Hadadi, "nkakuna enua silaha yakwe, mwenda ajivune enga wakati wa kuiseeza."¹² Beni Hadadi ukausikia ujumbe unu ekuwaho akanywa yeye hamwe na Wafalme wekuwao hamwe naye wkuwao kwe mahema yao. Beni Hadadi akayaamuu majeshi yakwe, "Epangeni mwe sehemu zenu kwa ajii ya nkondo." Kwa iyo wakajiandaa kwa nkondo ili kuuvamia mzi.¹³ Kauwa, nabii akeza kwa Ahabu mfaume wa Israeli akaamba, "Zombe amba, "Jee kudiona idi Jeshi kuu? kuawa nonda nidiike mwe mkono wako ivyeo naho wonda umanye kuwa miye ni Zombe,"¹⁴ Naye Ahabu akajibu, "Kwa ndai? Zombe akamjibu akaamba, kwa kuwatumia wabwanga wawatumikiao maliwali wa Wilaya. "Kisha Ahabu akaamba, "Ni ndai ndiye enkhigwe iyo nkondo? Zombe akamwamba, "wewe"¹⁵ Nee Ahabu ekuwaambiavyo wada wabwanga wawatumikiao maliwali wa Wilaya. IODadi yao nee ni elfu saba.¹⁶ Wakalawa wa musu, naye Beni Hadadi ne akanywa na kukolwa mwe hema dakwe, yeye na wada wafalme wadodo saasini na mbii wekuao wakamsaidia.¹⁷ Wada maakida vijana wekuao waka wasaidia maliwali wa Wilaya wekuongoao kwanza. Kisha Ben Hadadi akataarifiwa ni maskauti wakwe ukutumao kwamba kubanika, kuna wantu wezao kuawa Samaria."¹⁸ Ben Hadadi akasema, wawe weza kwa amani au kwa vita wagwie ni msekuwakoma akini.¹⁹ Kwa iyo wada vijana wawatumia kiao maliwali wa Wilaya wakahauka na heshi dikawatongea kwa nyuma.²⁰ Kia yumwe akakoma wakwe adui na wada Washami wakaguuka. Istraël ikawashinda. Ben Hadadi mfaume wa shamu akamjiika na farasi hamwe na wapanda farasi.²¹ Vituhu mfaume wa Israel akenda kuwashambulia farasi na magari, na kuwakoma Washami kwa wingi sana.²² Yuda nabii akeza kwa mfaume wa Israel akamwamba, hita ukepange vyedi, welewe na upange vyedi akini umanye kuwa mfaume washamu mwakani ana mkondo na wewe vituhu.²³ Wada watumishi wa mfaume wa Shamu, Muungu wa ni Muungu wakwe miima na ne vyeeka wana nguvu sana kuliko swiswi, akini sasa eka tiduga wo wana nguvu sana kuliko swiswi, akini sasa eka tidugane he tambarare, hakika ndatiwavyote.²⁴ Tenda ivi sasa wause wafalme, usa kia yumwe uike majemadari baadala yao.²⁵ Kisha wehesabie jeshi kama jeshi dekuvotwado farasi kwa farasi, gai kwa gai nasi mkondo tiitoe he tambarare kwa hakika ndatiwavyote, kwa ivyo Ben Hadadi akautegeeza ushauri uwo naye akagosoa kama ekwamkigwavyo.²⁶ Baada ya vokuo da mwaka mhya, Ben Hadadi akawataazia Washami na akakwea Afeki kutoana na Israel.²⁷ Wantu wa Israel wahesabiwa na wepanga kwa nkumbizi, wa Israel wakika nkambi mbele yao kama makundi maidi madodo ya mbuzi, akini Washamiwakamemezana, mwe si.²⁸ Ne aho Muungu akeza akatamuiia mfaume wa Israel akamwamba BWANA asema, kwa kuwa Washami wamba BWANA ni Muungu wa kwe miima, wala nkiye wa kwe miima, wala nkiye wa kwe makoongo, ndatiwavyote kwa uwezo wa Muungu nawe undaumanye kuwa mimi ni BWANA."²⁹ Kwa iyo majeshi yakaika ntue kwa muda siku saba vifa vikavoka. Wantu wa Israel wakawakoma Washami 100,000 wanajeshi wa miundi kwa siku mwenga.³⁰ Wekubakiao wakaguukia Afeki mjini, na unda ukuta ukawagwia wantu Ishiini na saba elfu wekubakiao. Naye Ben Hadadi akaguukia mjini akefisa chumbani.³¹ Wada watumishi wa Ben Hadadi wakamwamba, Kaua tisikia kwamba wafalme wa nyumba Israel ni wenye rehema, tafadhali hebu tivaeni magunia mwe kigudi na sigi mwe mitwi, na tiite kwa mfaume wa Israel, makati anda aokoe roho yako.³² Kwahiyo wakehamba magunia mwe vigudi na kwesaha sigi mwe mitwii ikabindaho wakaita kwa mfaume wa Israel wakamwamba, "Mndima yako Beni Hadadi, akagombeka, tafazai unibadie ugima wangu" Ahabu akawamba, "Je bado ake mgima? Yeye ni ndugu yangu,"³³ Sasa wada wantu wekuwao wakategeeza utangia wowose kulawa kwa Ahabukwa iyo wakamwandua kinyanyi, Ehe nfuguye Beni Hadadi bado ake mgima" ahabu akawamba, "Hitani mkamweete," Aho Beni Hadadi ekwendaho kweza kwakwe, na ahabu akamweeka eze kwe gai dakwe.³⁴ Beni Hadadi akamwamba Ahabu, "Nenda nikuvuzie mizi yako ambayo tate mimi kaidoa kulawa kwa tati yako, na wadaha kugosoa Mageiio kwa ajii yako Dameski enga tate mimi ekugosavyo kuda Samalia ahabu akaandua, Nikueke uite kwa kiaga iki,' kwa iyo Ahabu akagosoa kiaga nae ikabinda akamweeka aite.³⁵ Muntu yumwe, yumwe mwe wana manabii, akamwamba mmojaapo wa wada manabii wezwiwe kwa mbui ya ZUMBE, Tafazai nitoa' mia yuda muntu akaemea kumtea.³⁶ Ikabinda yuda nabii akamwamba nabii mwezwiwe, "Kwa sibabu kuemea kuitii sauti ya ZUMBE, mala tu tikabadana, simba andakukpme na mala tu baada ya yuda muntu kumbada, Simba akambiia akamkoma.³⁷ Iklabinda yuda nabii akambwiia muntu mtuhu akamwamba, Tafazai nitoa, Yuda muntu akamtoa na kumuumiza.³⁸ Ikabinda yuda nabii akahauka akenda kumgopia yuda mfaume mwe baabaa, nae kawa kehitua kwa kilemba he meso yakwe.³⁹ Ikuwaho mfalme ekuaho akemboka, Yuda nabii akamwetanga mfaume na kumwamba, mndima wako kengia gatigati ya askai akagooka akamweta mnkuu kwangu akagombeka, mkauwe muntu uyu na kwa vyovyose akanyiika basi maisha yako yenda yaavigwe kwa ajii ya maisha yakwe vituhu vyakwe wenda uihe kilo saasini za hea.⁴⁰ Mia kwa kuwa mndima yako nee kawa na mbui nyingi akaita uku na kuda, yuda askai mnkuu akanyiika," Basi mfaume wa Israeli akamwamba, ivyo nee vyendavyo viwe hukumu yako kwe hukumu mwenye,"⁴¹ Aho yuda nabii akusaho kunyanyi kia kilemba he meso yakwe, nee mfaume wa Israeli akamtanga kuwa uyo kawa mmojapo wa manabii.⁴² Yuda nabii akamwamba mfaume, "ZUMBE agombeka. Kwa sibabu kumwekea muntu yuda aite nekuwaye nkimkumu

afe, Maisha yako yendayadoe nafasi ya maisha yakwe,"⁴³ Kwa ajii mfaume wa Israeliakawa na moyo mzito na mwenye maya akaita nyumbai kwakwe akabua Samalia.

Chapter 21

¹ Ne ukaukaho, Nahothi myezreeli ne ana mnda wa mizabibu kuda Yezreeli hehi na ikulu ya Ahabu mfaume wa Samalia.
² Ahabu akamwamba Nabotsi nenka mnda wako ili nigosoe bustani ya mboga kwa kuwa i hehi na ngumba yangu.³
 Nabothi akamuandua Ahabu, Zumbe akindie nisekuavya ulisi wa wa mababa zetu.⁴ Ahabu akengia kwe ikulu kasokea, ana mbifya kwa ida mbui ekwambigwayo ni Nabothi kuw "nkana amwenke ulisiwa baba zakwe," Akagona kwe usazi chakwe upande na akaemeya kuda nkande yoyose. Yezebeli mkaziwe akngia akambwamba, "kwa mbwai moyo wako una usoyoyo? nkukunda kuda?"⁵ Yezebeli mkaziwe akengia akamwamba, "kwa mbwai moyo wako una usoyoy? nkukunda kuda?"⁶ Nae akamba nkitamwia na Nahothi Myezreeli nikamwamba "Nenka mnda wako nami nenda ni kwenke hea, au nikwehe mnda mntu, uwe wako. Nae ne anamba "Nkina ni kwenke mnda wangu"⁷ Ne Yezebeli mkaziwe akagombeka "We nkie mfaume wa isiraeli? Euka ude moyo wako uwe na amani. Nenda nidoe uo mnda wa mizabibu wa Nahothi Myezeeli kwa ajii yako."⁸ Kwa iyo Yezebeli akaandika baua kwa zina da Ahabu akagea muhuli wakwe akazituma kwa wadaa na kwa wantu mataaji ekaaao nao kwe vyekao, na wekaaao nao hehi na Nahothi.⁹ Mwe ida baua ekuandikayo yamba ivi, "Toani gunda da kuvugaa mmmwekaze Nabothi mbele ya wantu."¹⁰ Muaike wantu waidi wesao kuwa waaminifu hamwe waavye ushahidi mhitu ywake, wambe "Kumlaani Muungu na mfaume akabinda mumdoe chongoi mkamtoe na maiwe mpaka aumbwe mzimu."¹¹ Kwa iyo wantu wa mzi kama yekuandikwavyo kwe baua, wakagosa kama Yezebeli ekwabavyo kwe zia baua ekuwatumazo.¹² Wakatoa gunda ya kufunga wakamwekaza Nabothi, wakaavya ushuhuda wao dhidi ya Nabothi kuwa kamlaani Muungu na Mfaume. Ne wamuavya chongoi ya mzi wakamtoa na maiwe mpaka akaumbwa mzimu.¹³ Wada wantu waidi wesiokuwa waaminifu wakeza kwekaa mbeke ya Nabothi wa kaavya ushuhuda wao dhidi ya Nabothi kuwa kamlaani Muungu na mfaume. "Ne wakamuavya chongoi ya mzi wakamtoa kwa maiwe mpaka akatendwa mzimu."¹⁴ Ne wadaa wakawaagia mbui kwa Yezebeli wakamba Nabothi katoigwa kae maiwe na katendwa mzimu.¹⁵ Yezebeli ekusikiaho kuwa Nabothi akatoigwa maiwe na katendwa mzimu akamwamba Ahabu. "Euka umiliki mnda wa mizabibu wa Nahathi myezeeli ambao kaemekukutagia, kwani Nabothi nkako hai ila katendwa mzimu."¹⁶ Ahabu ekusikiaho kuwa Nabothi kate ndwa mzimu akenuka ili aite kwe mnda wa mizabibu wa Nahothi Myezeeli ili aumiliki.¹⁷ Nee mbui ya Zumbe ikamwezea eliya Mtishibi ikagombeka,¹⁸ Euka uite ukakintane na Ahabu mfaume ya Izilaeli, mwekua akekaa Samalia. Yuumo mwe munda wa Nabosi, ekuwako kaita kwenda kudoa umiiki wa munda uo.¹⁹ Ukatamwiia nae umwambe kua Zumbe aamba "Je, kukoma na kwemilikisha? naho wenda uwambe kua Zumbe agombeka, Hada hantu hekusonwaho ni kui mphome ya Nabosi, nee makui wendahowasone mphome yako, ehe mphome yako."²⁰ Ahabu akamwamba eliya, "Je kunieteamnkuu uwangu? Eliya akagombeka "Nkikupata wewe kwa via, kwetaga mwenye kugosoa yesayokutama he meso ya Zumbe."²¹ Zumbe agombeka ivi, "Kaua, nndaniete ubanasi hako wendaoukudagamize kabisa na kuusa hae kia mwana ya kigosi na mtumwa na muntu hulu mwe Izilaeli."²² Nnda nii gosoa familia yako sa familia ya Yeloboamu mwanangwa ya Nebati, na kana familia ya Baasha mwanangwa ya Ahiya, kwa sibabu kuniuzi na kusabisha Izilaeli kugosoa zambi.²³ Naho Zumbe katamwiia kuhusu²⁴ Yoyose mwe familia ya Ahabu mwenda aumbwe mzimu uku kwe mzi-makui wendawamde. Na yoyose mwenda aumbwe mzimu tanga-nda aigwe ni wadege wa uanga."²⁵ Nkahanana hawe na muntu mwenga Ahabu mwekwetanga mwenye kugosoa ubanasi he meso ya Zumbe, mkusongeezwa ni mkaza Yezebeli kugosoa zambi.²⁶ Ahabu akagosoa mbui zesazokutama kwa ajii ya vimuu ekugosoaavyo, enga via yada yose wekugosoa Waamoli wagosoa, Zumbe akawaguusa he wantu wa Izilaeli.²⁷ Ahabu ekuivaho mbui izi, akatatua nguo zakwe naho akevika magunia mwe mwii wakwe naho akafunga, naho akagona he magunia akahuzunika sana.²⁸ Naho mbui ya Zumbe ikamwezea Elia Mtishibi ikaamba,²⁹ Je wakaua Ahabu ezizitiavyo hangu? kwa via ezizitia mwenye hangu, nkinaniete ubanasi kwe siku zakwe; Ni kwe siku za mwanawe nndahoniete ubanasi kwe nduguze.

Chapter 22

¹ Myaka mitatu yemboka nkako kwaawia nkondo gati ya Washami na Waisraeli.² Ni via mwe mwaka wa tatu, Yehoshafati mfaume ywa Washami.³ Mfaume ywa Israeli nee Kawamba wandima wakwe "Hambu mwamanyia Ramoth Gileadi ni yetu, akini nkatigosoado dose kuivuzi kulawa kwe uzumbe wa Shamu?"⁴ Kwaiyo akamwamba Yehoshafati, "Hambu wonda unitongee nkondo uku Ramothi Gileadi?" Yehoshafati akamtambaisa mfaume wa Israeli, "Miye nenga wewe, wantu wangu wenga wantu wako naho faasi wangu wenga faasi wako."⁵ Yehoshafati akawamba mfaume wa Israeli, "Tafazari ondeza mizungu mwe Gongo da ZUMBE umaye wendado uvoke kudigosoa."⁶ Ni via mfaume ywa Israeli akawakonga manabii hamwe, nee wawa wagosi elfu nne, akawamba, "Hambu niite Ramothi Gileadi kutoana hambuze? "Woo nee wamwamba, "Isavangie via Zumbe onda aiavyo mwe mkono wa mfaume."⁷ Akini Yehoshafati akamba, "Ivi, hau nkahana nabii mtuhu ywa Zumbe mdaha kutenka mizungu?"⁸ Mfaume wa Israeli akamwamba Yehoshafati, "Yuke uko yumwe mdaha kutenka mzungu kulawa kwa Zumbe Tembize, Makaya mwana ywa Imla, akini namkima kwa via inkanambia mbui zedi zimtaazo iya anioteadu machita." Akini Yehoshafati akamba, "Mfaume nkamba ivyo."⁹ Nee mfaume wa Israeli akamwetanga akida amsigiia, "Kamweete Makaya mwana ywa Imla isasa ivi."¹⁰ Kisingi icho ahabu mfaumeywa Israeli na Yehoshafati mfaume ywa Yuda wawa wekaa kiya yumwe mwekiti chakwe, wekwehambao

mabwaza yao he wazo he dago da kwengia Samaria, na manabii wawa wakawatweea miamuo. ¹¹ Sedekia mwana ywa Kenaana akegosweea mahembe ya chuma akamba, "ZUMBE amba ivi, "Kwa idi wonda uwasindiko washami mpaka wendaho wasie." ¹² Naho manabii wose watuhu wakamba ivyo ivyo wakamba, "Isavangie Ramoth Gileadi na uivote kwa via Zumbe kaiika mwe mkono wa mfaume." ¹³ Yuda ntume mwekwenda kumwetanga Makaya akamwamba, awamba "Kaua ivi aha, mbui za manabii kwa Kanwa kimwe wamwotea mfaume mbui zedi. Tafazi ugombekaye yawe ingawe inga yada wekugombekayo yawe inga yada wekugombekayo matanadu." ¹⁴ Makaya akamba, "Via ZUMBE eivyo meso, kia endacho anambe nee nendacho nambe." ¹⁵ Naye ekubuacho mfaume, mfaume akamwamba, "Makaya, hambu tiite Ramothi Gileadi kutoana hambuze?" Makaya akamtambaisa, "Isavangie na uvote. ZUmbe onda aiavye mwe mkono wa mfaume." ¹⁶ Nivia mfaume akamwamba, " Hambu nikwoonde kangahi unesie kwa zina da ZUMBE?" ¹⁷ Makaya akamaba, "Naiona Israeli yose izagaa kwe miima, inga via ngoto wesao na mwiisi naho ZUMBE kamba, "Awa nkawana mwiisi. Kiya mntu agotoke kwookaya kisi mfundo." ¹⁸ Kwa iyo Mfaume wa Israeli akamwa Yehoshafati, Je, chekukwambia kuwa nkaniotea mbui ntana zini husuzo, iya ubanasi tu. ¹⁹ Naho Makaya akagombeka, "Kwa iyo tegeeza mbui za Zumbe Muungu kaka mwe kiti chakwe cha enzi, na wantu wa nkondo wa mbinguni wagooka hehi yakwe mkono wakwe wa kukudii ya na mkono wakwe wa kumoso. ²⁰ Zumbe Mungu kagombeka, Ni ndai mwanda amtiye Ahabu, ili akwee akaumbe mzimu Ramosa Gileadi? Na mntu yumwe akagombeka kwa sia inu, na nkiye wa muhimu, badii yakwe mtoe Mfaume wa Israeli tu." ²¹ Nee npepo yumwe akeaviza, akagooka mbee ya Zumbe, akagombeka, Mie nonda ni mtiye Zumbe Muungu akamuza, kwa sia yani? ²² Yuda npepo akagombeka, "Nondaniite na kutenda roho itiyayo mwe kamwa cha manabii wakwe: Zumbe akagombeka, wonda udahe kutiye, na wonda ufanikiwe. Hita ivi sasa ukagosoe ivyo." ²³ Kauwa sasa, Zumbe kaika loho zitiizo mwe kanwa vya manabii wa kweni Zumbe akubiikia ubanasi kwako." ²⁴ Nee Sedekia mwana wa Kenaana, akeza, akamtoa Makaya mwe funda akagombeka, "Je yuda loho wa Bwana Kawa kwangu kwangu agombeke na wewe?" ²⁵ Makaya akagombeka, "Kauwa, Wonda umanye ido mwe siku iyo wondaho ugukie mwe chumba cha gati na kwefisa." ²⁶ Mfaume wa Israeli akagombeka na Mtumishi wakwe, "Mgwiye Makaya umwegaye kwa Amani taishi wa mzii, na kwa mwanangu Yoashi. ²⁷ Mhinye, "Mfaume agombeka mwike uyo jela na awe enkigwe mkate mdodo na mazii kidogo, mpaka nondaho niye saama." ²⁸ Inga Makaya akagombeka, "Kana wonda uye saama inga Zumbe nkekugombeka kwembokea kanwa changu." Na kaongeza, "Tegeezani idi, nyie wantu." ²⁹ Ahabu, Mfaume wa Israeli akagombeka Yehoshafati, "Mfaume wa Yuda Yehoshafati, "Mfaume wa Yuda wa mkuda Romosi Gileadi. ³⁰ Mfaume wa Israeli akamwamba Yehoshafati, "Nendahitu we mwenye niite kwe Nkondo, akani wee uvae vazi daka da Kifufume." Kwa iyo Mfaume wa Israeli akehiti na kuita kwe nkondo. ³¹ Naye Mfaume wa shamu kawa waamba wantu wa nkondo saasini na mbii wa magari yale we, akagaombeka, msekuwakoma asikai wa muhimu na mbaye nkiye wa muhimu, badii yakwe mtoe Mfaume wa Israeli tu." ³² Iya wakuu wa nkondo wa magari wekumwonaho Yehoshafati wakagombeka. Kwa ukwei uyu ne Mfaume wa Israeli." wakahituka ili kumtoa, kwa iyo Yehoshafati akatoa vuzo. ³³ Iya wakuu wa nkondo wa magari wekuonaho kuwa yeye nkekuwa Mfaume wa Israeli wakambada. ³⁴ Akini mntu yumwe akavuta hosa dakwe kwa kubahatisha na kumtoa mfaume wa Israeli gatigati Muunganiko wa nguo zakwe za chuma. Ahabu akamwamba deeva wa gaii dakwe, "Hitua univuze kwe nkondo kwa ajii nkiu mia sana." ³⁵ Nkondo ikatenda mbaya sana musi uwo na mfaume akagonezwa magari dakwe akakabii Washami. Guoni dia akaumbwa mzimu. Mphome yetika kuawa kionda chakwe mwegai. ³⁶ Zua dekwendaho kuswa, ndio ikatawala mwe jeshi dose, wakamba, "Kia muntu auye kwe mzi wakwe na kia muntu auye kwe mzi wakwe na kia muntu auye kwe mkoa wakwe!" ³⁷ Nee mfaume Ahabu akaumbwa mzimu akaetwa Samalia, wakamzika uko Samalia. ³⁸ Dia gai wakadisunta mwebiika da Samalia, makui wakasona mphome yakwe (Hantu ni hantu wakianga wkuaho wakehaka), inga via mbui za ZUMBE zekusemavyo. ³⁹ Kwa mbui ntuhi zimtaazo Ahabu yose ekugosoayo ida nyumba ya mphembe ekuzengayo, na mizi yose ekuzengayo, je nkavyokugondwa mwe kitabu cha matukio cha mfaume hantu hakwe. ⁴⁰ Kwa iyo Ahabu akagona hamwe na baba zakwe, na Ahaziya mwanawe akawa mfaume badii yakwe. ⁴¹ Ikabinda Yehoshafati mwanangwa ya Asa akavoka kutawala mwe Yuda mwemwaka wa nne wa Ahabumfaume ywa Isilaeli. ⁴² Yehoshafati nee ni maika ya myaka saasini na shano ekuvokaho kutawala nee atawla Yehusalemu kwa myaka ishiini na mishano. Mami yakwe nee ni Azuba binti ywa Shilhi. ⁴³ Akenda mwesia za Asia tati yakwe nkekuzieka, akagoso yedi he meso ya Zumbe. Mia hantu heuanga nee nkahazati kubomolwa. Wantu nee wakasongwa nikuavya kafa na kufunkiza uvumba hantu heanga. ⁴⁴ Yehoshafati akagoso mpheho na mfaume ywa Isilaeli. ⁴⁵ Kwa mbui ntuhi zihusuzo Yehoshafati na nguvu zakwe ekuonyesazo na ekutoanavyo nkondo, je nkazati kuggondwa mwevitabu vya matukio cha mfame ywa Isilaeli?" ⁴⁶ Kausa wada wakianga wakipagani kuawa mwesi, wekuao wasigaa mwe ida misi ya tati yake Asa. ⁴⁷ Nkakuwa na mfaume mwe Edomu ila mhokezi mtawala. ⁴⁸ Yehoshafati kazenga melikebu: ziite Taashishi na Ofli kueta zahabu, mia nkazokutamba kwa ajii zia melikebu zibondeka kuta esioni Gebeli. ⁴⁹ Akabinda Ahazia mwanangwa ya Ahabu akamwamba yehoshafati, naombeza wandima wangu waite hamwe na wandima wako kwe melikebu. Iya Yehoshafati nkekudenku uhusa ido. ⁵⁰ Yehoshafati akagona na baba zakwe na akazikwa hamwe nao mwe mzi wa Daudi, baba yakwe mwanawe Yolamu akatenda mfaume hantuhakwe. ⁵¹ Ahazia mwanangwa ya Ahabu kavoka kutawala mwe Isieli ya Samaha mwe mwaka wa kumi na saba wa mfaume Yehoshafati mfaume ywa Yuda, akatawala kwa myaka miishi mwe Isieli. ⁵² Nae akatongea sia za tati yakwe, mwesia za mami yakwe na mwesia za Yeloboam mwanangwa ywa Nebati, sia izo ziitenda Isilaeli kugoso zambi. ⁵³ Kamtumikia Baali na kumvuka nee amgea maya Zumbe Muungu ywa Isilaeli, mwe maya ayo inga via tati yakwe ekugosoavyo.

Ezra

Chapter 1

¹ Mwe mwaka wa boshi wa Koleshi, mfaume ywa Uajemi, Yahwe kagenyeza mbui yakwe ambayo agombeka na kwenua loho ya Koreshi Isa neeeeyasambaa na kutegeezeka kwe ufaume wakwe kimu niicho chekugondwacho na kugombekwa. ² "Koreshi mfaume wa Uajemi, amba, Yahwe Muungu ywa mbinguni Kanenka miye ufaume wose wa dunia na kanteua miye kuzengea nyumba kwe Yerusalemu ya Yuda. ³ Yeyose mwe wantu wakwe (Muungu awe hamwe nae) adaha kuita Yerusalemu na kuzenga nyumba kwa ajii ya Yahwe Muungu wa Israeli, Muungu ambaye yuuko Yerusalemi. ⁴ Wantu wa kila npaamo kwe ufaume wekusigaa mwe sii ya kushi wakundwa kuwenka wowo feza na zahabu mai na wanyama hamwe na kulavya kwa kwe nyumba ya Muungu Yerusalemu." ⁵ Ndiho wakuu wa jamii ya Yuda na Benjamini, makuhani na Walawi na kia yumwe ambae loho wa Muungu kamwenua kuhauka kuzenga nyumba yakwe kagooka. ⁶ Wada wekuwazunguukao hehi wawasaidia kwa kuwenka feza na vitu vya zahabu, mai, vintu vya samani na kualavya kwa hiyali. ⁷ Mfaume Koreshi kauhusu vyekuwamo mwe nyumba ya Yahwe ambavyo Nebukadeza kavilavya kulawa Yerusalemu na kuviika kwe nyumba ya Miungu yakwe. ⁸ Koreshi akavikabizi mwe mikono Mithredath mtunza hea ambaye kavilavya na muvitaazia kwa sheshbaza kiongozi wa Yuda. ⁹ Inu iwa hisabu yakwe, beseni saasini za zahabu beseni elufu mwenga za feza, beseni ntuhu ishiini na kenda. ¹⁰ Mabakui saasini ya zahabu mabakui madodo ya feza 410, na vitu elufu mwenga vya kuongeza. ¹¹ Kuwa na vintu 540ovya feza na zahabu - Sheshbaza Kavieta vyose wakati wa samo kulawa Babeli kuita Yerusalemu.

Chapter 2

¹ Awa nee wantu kwejimbo wekudoigwao mateka na kuita na Mfalme Nebukadneza, nae kawadoa utumwani Babeli, wantu wakagotoka kwe sii yao ya yerusalemu na Yuda. ² Weza hamwe na Zerubabeli, Yoshua, Nehemia, Seraya, Reelaya, Mordekai, Bilshani, Mispari Bigwai, Rehumu, na Baana Inu nee idadi ya wagosi ya wantu wa Israeli. ³ Waporoshi: 2, 172, ⁴ Wana wa Shefatia: 372, ⁵ Wana wa Ara: 775, ⁶ Wana wa Path-Moabu kwembokea Yeshua na Yoabu: 2,812. ⁷ Wana wa Eliamu: 1,254. ⁸ Wana wa Zatu: 945. ⁹ Wana wa zakai: 760. ¹⁰ Wana wa Binui: 642. ¹¹ Wana wa Bebai 623. ¹² Wana wa Azgadi: 1,222. ¹³ Wana wa Adonikamu: 666. ¹⁴ wanawa Bigwai: 2,056. ¹⁵ Wana wa Adini: 454. ¹⁶ Wana wa ateri kwembokea Hezekiah: tisini na mnane. ¹⁷ Wana wa besai: 323. ¹⁸ Wana wa Herifu: 112. ¹⁹ Wagosi wa Hashimu: 223. ²⁰ Wagosi wa gibeoni: Tisini na shano. ²¹ Wagosi wa Bethlehemu: 123. ²² Wagosi wa Netofa: Hamsini na sita. ²³ wagosi wa Anathothi: 128. ²⁴ Wagosi wa Beth-Azmawethi: Alubaini na mbii. ²⁵ Wagosi wa Kiriath-Yearimu, Kefira, na Beeroth: Mia saba na alubaini na ntatu. ²⁶ Wagosi wa Rama na Geba: 621. ²⁷ Wagosi wa Mikmashi: 122. ²⁸ Wagosi wa Betheli, na Ai: 223. ²⁹ Wagosi wa Nebo: Hamsini na mbii. ³⁰ Wagosi wa magbishi: 156. ³¹ wagosi watuhu wa Elamu: 1,254. ³² Mnane. Wagosi wa Harimu: 320. ³³ Wagosi wa Lodi, na Hadidi, na Ono: 725. ³⁴ Wagosi wa Senaa: 3,630. ³⁵ Wagosi wa Yeriko: 345. ³⁶ Wana wa Yedaya kuhani wa nyumbaya Yoshua: 973. ³⁷ Wana wa Imeri: 1,052. ³⁸ Wana wa Pashuri: 1,247. ³⁹ Wana wa Harimu: 1,017. ⁴⁰ Walawi: Wana wa Yeshua, na kadmieli, wana wa Hodavia: Sabini na nne. ⁴¹ Waimbaji hekaluni wana wa Asafu: 128. ⁴² Walinzi wana wa shalumu: Ateri na Talmoni, Akubu, Hatita na Shobai: 139 jumla. ⁴³ wada wasagulwa kuhudumu mwe Hekalu: wana wa Sina, Hasufa, Tabaothi: ⁴⁴ Keros, Siaha, Padoni. ⁴⁵ Lebana, Hagaba, akubu, ⁴⁶ Haga, Salmi, Hanani. ⁴⁷ Wana wa Gideli, Gahari, reaya. ⁴⁸ Resini, Hekoda Gazamu. ⁴⁹ Uza, pasea, Besai. ⁵⁰ Asna, Meunimu, Hefusimu: ⁵¹ Wana wa Bakbuki, Hakufa, Harhuri. ⁵² Basluthi, Mehida, Barsha. ⁵³ Barkosi Sisera, Tema, ⁵⁴ Nesia, Tefa. ⁵⁵ Wana wa wandima wa Selemani: Wana wa Sotai, Soferehi, Peruda. ⁵⁶ Yaala, Darkoni, Gideli. ⁵⁷ Shefatai, Hatili, Pokereth-Sebaimu, Amoni. ⁵⁸ Wawa jumla ya wandima mia ntatu tisini na mbii wekusagulwao kugosoa ndima mwe Hekalu hamwe na wana wandima wa Seemani. ⁵⁹ Wada ambao waawa Tel-mela, Te-harsha, Kerubu, Adani, na/meri, nkaokudaha kuitibitisha kivyazi chao kiawiya Isaeli. ⁶⁰ Hamwe na mia sita hamsini na mbii wana wa Delaya, Tobia na Nekoda ⁶¹ Viyaviya kuawa kwa wana wa kuhani; wana wa Habaya, Hakosi, Barzilai (Mwekupata mvyee kuawa kwa mndee wa Barzilai, mgileadi na aketangwa kwa zina dao). ⁶² Waondeza kumbukumbu ya kivyazi chao, akini nkachokupatana, ivyo wakauswa kwe uhuhani kuwa nkiyo wasafi. ⁶³ Ivyo kiongozi akawaemeza wesekuda vikintu chochose kitakatifu chekung'azwacho mpaka kuhani wa urinu na Thumimu athibitishae. ⁶⁴ Jumla ya bunga 42,360, Ukausa wandima na wasaidizi (wa wawa 7,337). ⁶⁵ Waimbi Hekaluni wagosi na wavyee (mia mbii). ⁶⁶ Faasi wao: 736, Nyumbu wao: 245. ⁶⁷ Ngamia wao: 435. Mpunda wao: 6,720. ⁶⁸ Wekutaho kwe nyumba ya Yahwe Yerusalemu, wakuu wa wakina-tate weavya hiari kuzenga nyumba. ⁶⁹ Waavya kadii wekudahavyo kwe kusaidia ndima Dhahabu za darkoni sitini na mwenga elfu, mane za heya shano na mavazi mia mwenga ya makuhani. ⁷⁰ Ivyo, makuhani na walawi, wantu, waimbi hekaluni, na walinzi he- mwaango, na wada wekusagulwao kugosoa ndima kwe hekalu wekaa kwe mizi yao. Wantu wose kwe Israel waw kwe mizi yao.

Chapter 3

¹ Ne ni miezi saba baada ya wantu wa Isirael kuuya kwe mizi yao, ne wekuuyaho hamwe kama mntu ya mwe gati ya Yersalem. ² Yeshua mwana ywa Yosadaki na kakie kuhani, na Zerubabeli mwana ywa Sheatiel na kakie wakenuka na kuzenga mazabahu ya Zumbi Muungu ywa Isirael na wakalavyo sadaka ya kwokwa kama ekuagiavyo mwe sheiia ywa Musa, Mntu ywa Zumbi Muungu. ³ Ne wavoka mazabahu uwanga ya msingi, kwa wengee wekuanao kwa ajii ya wantu wasi?wakalavya sadaka ya kwoka kwa Yahwe keo na guoni. ⁴ Pia via wakaisunguumanya sikunkuu ya makuhani sadaka ya kwoka msi kwa msi kana yekuagi avyo, kia msi kwa msi yakwe. ⁵ Ne kua sadaka kia msi kwa msi ya nkwonkwa na

Chapter 4

mwezi maa mwenga na sadaka za msi ya Yahwe za kudumu, hamwe na sadaka zose za hali. ⁶ Wakavoka kulavya sadaka za nkwonkwa za Yahwe msi wa bosi ya mwezi wa saba, hetiho hakalu ne nkha dizati kuzengwa. ⁷ Ivyo wakalavya haya kwa wasni na wavuguti na wakamwenkha nkande, vinywaji na mavuta kwa wantu wa Sidoni na tiro, ili kwamba waete miti ya mierezi kwembokea mwe bahali kulawa Lebanoni kiamuo Yafa na kana wekwenkwiavyo luhuso na mfaume Koreshi wa Uajemi. ⁸ Ne mwezi wa kaidi mwa mwaka wa kaidi baada ya aho wakeza mwe nyumba ya Zumbe Muungu Yerusalem Zerubabali, Yoshua mwana wa Yosadaki, na baazi ya kuhani wa walawi na wada wekwazao kuawa uhamisho ni kuuya Yerusalm wakavoka ndima. wakawasagua walawi wekuao na miaka Ishiini na zaidi kugookea ndima ya nyumba ya Yahwe, ⁹ Yoshua akamgoosa kijana ywake kakia Kadmiel na wanaa, na kivyazi cha Yuda kugookea ugozoi wa ndima mwe nyumba, ya Zumbe Muungu. Hamwe na wowo ne kua na wana wa Herdadi, na uvya wao, na pia jamaa zao walawi. ¹⁰ Wazengi wakagoosa msingi wa hekalu da yahwe, Na inu waeka makuhani kugooka na mavazi yao wakatenda na magunda na walawi wana wa Asafu, kumtumya Yahwe kwa matoazi, kana mkono wa mfaume Daudi wa Israel ekuagiavyo. ¹¹ Ne waimba kwa kumtogo Yahwe yeye ninyedi! Agano dakwe nkwei kwa Israel dekaa kae na kae. "Wantu wose wakatoa vuzo kwa sauti nkhuu za Shangwe wakamtuvya Yahwe kwa ajii msingi ya Hekalu ne ikamilika. ¹² Iya wangi wa makuhani, walawi, wakuu wa kae na wazee wa kaa wakuionao nyumba ya bosi. Ukati misingiyekwakwavyo wakaishuhudia kwa meso yao, wakaia kwa sauti. Iyakini wangi wakatoa vuzo kwa sauti za kinnyemi na kutamiwa na sauti za kwehewa. ¹³ Matokeo yakwe, wantu nkawekudaha kutafautisha sauti za fulaha sauti za kimyemi za wantu wekuao wakaia, kwa kuwa wantu na wakaia kwa sauti nkhuu za kimyemi na isikika kulawa hae.

Chapter 4

¹ Ne maadui wa yuda na Benjamini wekusikiaho kua wantu wakua uhamishoni ne wakazenga Hekalu da Yahwe, Muungu wa Izilaeli. ² Ivyo wakamsogee Zelubabeli na wakuu wa jamii yao. wakamsogee Zelubabeli na wakuu wa jamii yao. Wakawamba, Mtenke uhusa tuzenge hamwe nanwi, kana nywinywi, tumuondeze Muungu wenyu, na teavya kwake tongea msi ambao, Esar-hadoni mfaume wa Ashulu akutuetaho hantu aha." ³ Mia Zelubabeli, Yoshua na wakuu wakae wa jamii wakamba, "Nkio wenye, mia swiswi ne tikundwao kuzenga nyumba ya Muungu ywetu, swiswi ne tindaotimzengee Yawe, Muungu wa Izilaeli, kana via mfaume koleshi mfaume wa Ashulu ekuagiwavyo." ⁴ Ivyo wantu wa sii wakazotisha mikono ya wayahudi, wakawatenda wayahudi waogohe kuzenga nyumba. ⁵ Pia wakawahonga washauli ili kuwahanganya kwe mipango yao. Wagoosa ayo kipindi chose cha Koleshi na kipindi cha utawala wa dalio mfaume wa Uajemi. ⁶ Vituhu gati ya mwekuvoka utawala wake Ahasuelo wakagonda mashitaka zidi ya wenyezi wa Yuda na Yelusaem. ⁷ Nee msi wa Ahasuelo Altashasta, mithledathi, na tabeeli wezie wakamgondea Ahasuelo. Baua igondwa kiaabu na kutafasiwa. ⁸ Lehumu jemadali na Shimshai mgonda wakagonda ivi kwa Altashasta kuusu Yelusaeni. ⁹ Vituhu Lehumu, Shimshai na wezuao ambao ni wavunizi na maofisa watuhu wa Siikai, kuawa waalkeni, wababeli na washushani mwe waelani, ¹⁰ nao wakagonda baua na waungana na wantu wakuu na mheshimiwa Asul-bani-pali kawalazimisha kwekaa Samalia hamwe na wekusihao mwe mzi seja ya mto. ¹¹ Inu ni nakaa welutumayo kwa Aitashasta: "Wandima ywako, wantu wa mzi seja ya mto, wagonda ivi: ¹² Mfaume amanya kua Wayahudi wekuawao kwako, wagoosa kinyume chetu hanu | Yelusaem wazenga mzi wa uasi. Wabindiiza ukato na maekebicho ya misingi. ¹³ Sassa mfaume amanye kua endaho mzi undauzengwe na nkuta zahwe kubindikia, nkawana waavye ushuu na kodi, mia wandawazuu wafaume. ¹⁴ Ukwei kwa kua tida munyu Ikulu, nkavinaviagizwe swiswi kuona beshima ya mfaume yavunjwa, kwa saabu iyo tamtaalifu mfaume. ¹⁵ Kugosoa uchunguzi wa kumbukumbu ya tati yakuse, na kujilizisha kua mzi unu neua wa ubanasi ambao undauwazuu wafaume na mizi. Usababisha matatizo mangi kwa mfaume na mizi. Ne ni ukuvu wa ubanasi taukia misi mingi. Ni kwa ajii iyo mzi udagamizwa. ¹⁶ Tamtaalifu mfaume kuwa kana mzi na ukanto ukazegwa, nkakuna chendacho kisigae kwa ajii yako mwe mzi seja ya mto." ¹⁷ Ne mfaume akavuzi majibu kwa Lehumu na shimshai wezuao mwe samalia na wekusigaa mwe mzi seja ya mto. Amani iwe hamwe nanywi. ¹⁸ Baua mkunieteayo itafasilwa na kusomwa kwangu. ¹⁹ Ivyo naagia uchunguzi ugosolwe na ikamanyika kwamba kae nekuasi na kuwasonganya wafaume. ²⁰ Wafaume wakuu ne watawala Yelusaem yose na kuongoza kia sehemu ya mzi seja ya mto. Ada na kodi waihua. ²¹ Sasa ikani agizo kwa wantu awa wasekusongwa ni kuzenga mzi mpaka nendaho niavye aml. ²² Mwe waamgalifu msekuba idi. Kwa mbwai kuhusu tishio idi kugenyee na kusababisha hasaa kwa matakw ya ufaume? ²³ Baada ya aml ya mfaume Aitashasta kusomwa mbee ya

²⁴ Ivyo ndima ya nyumba ya Muungu Yelusaem ikagooswa kiamu utawla maa ya kaidi kwa mfaume Dalio wa Uajemi.

Chapter 5

¹ Ndiho Hagai nabii na Zakalia mwana Ido nabii wakatea kwa zin da Zumbe Muungu ya Zilaeli kwa Wayahudi wa Yuda na Yelusaem. ² Zelubabeli mwana Shealiteli na Yoshua mwana Yosaaiki wakenuka na kuvoka kuzenga nyumba ya Zumbe Muungu Yerusalemu hamwe na manabii ambao wawahamasisha wowo. ³ Ndiho Tatenai Mkuu ya mzi ng'ambu ya mto Shezal - Bozenai, na mshilika yao, wakeza na kugombeka kwao, "Nndai mwekumyenka angizo da kuzenga nyumba inu na kuutenganya ukanto?" ⁴ Viavia wagombeka, "Ni mazina ya wantu wahi wahiazikao na uzengi unu?" ⁵ Mia ziso da Zumbe Muungu nee di hamwe na viongozi wa Wayahudi na wankuu wao nkaokudaha kuwakindia. Nee wakagoja baua kwegalwa kwa mfaume na aml kunya kwao kwa ajii ya suala idi. ⁶ Inu ni nakala baua kwa Tatenai, mkuu ya mzi ng'ambu ⁷ ya mto na Shezal-bozenai na wezwao mwe mzi ng'ambu ya Mto, wekuo wawatuma kwa mfaume Dalio.

Wakegaa saamu, wakaandika kwa mfaume Dalio, "Neho na iwe kwenu."⁸ Mfaume amaye kwamba neetiita Yuda kwe nyumba ya zumbe Muungu Mkuu. Izengwakae kwa maiwe makuu na mbao ziikwa mwe ukatanto. Inu ndima yagosoka kwa utaatibu na yaendelea vyedi kwa mikono yao.⁹ Nndatiwauze wadaa, n'ndai mwekuwenka angizi za kuzenga nyumba ukanto?"¹⁰ Pia tiwauza mazina yao ili kwamba wamanye mazina ya kia muntu mwekuae kawaongoza.¹¹ Nao wakatitambaisa na kugombeka, "Swiswi ti wandima wa Zumbe Muungu wa mbingu na sii na swiswi taizanga nyumba inu yekuayo izengwa myaka mingi yekwembokayo ukati mfaume mbkuu ya zilaali kuzenga na kuibindiiza.¹² Etiho, wekutiongaoeao wekumuifyaho Zumbe Muungu ya mbingni, Muungu akawagea mwe mwekuae kabonda nyumba na kuwadoa wantu mateka Babeli.¹³ Pia, mwe mwaka wa bosu wa kutawala Koleshi mfaume ya Babeli, Koleshi kaamuu nyumba ya Zumbe Muungu kuzengwa.¹⁴ Mfaume Koleshi pia, kavuza vintu vya zahabu na feza vya nyumba ya Zumbe Muungu vyekuavyo Nebukadineza kavidoa kwe hekalu Yelusalemu na kuvyegaa kwe hekalu Babeli. Naye akavitunduia kwa Sheshibaza, mwekuae kamsagua kua kiongozi.¹⁵ Nae akamwamba, Doa ivi vintu. Uhauke na kuviika kwe hekalu Yelusalemu. Na nyumba ya Zumbe Muungu izengwe kuda.¹⁶ Ndiho uyu Sheshibaza akeza na kuika msingi kwe nyumba ya Zumbe Muungu mwe Yelusalemu: na ikasongwa n'kuzengwa, mia nkaizati kubindiikia.¹⁷ Sasa ati nndaimtamie mfaume, na usunguumanyi ugosoke kwe nyumba ya ukumbusho Babeli ikawaaho hukumu ya mfaume ya Koleshi ya kuzenga nyumba ya Zumbe Muungu Yelusalemu. Na mfaume adaha kutuma uahi wakwe kwetu.

Chapter 6

¹ Na Mfaume dalio akaamuu usunguumanyi ugosoke mwe nyumba ya ukumbuso Babaeli. ² Na mwemzi wa Akimesa uko media kuoneka chuo: ukumbuso wakwe wamba. ³ Mwe mwaka wa bosu wa Mfaume Koleshi, Koleshi kawa kaagiia kuhusu nyumba ya Zumbe Muungu Yelusalemu: Naho nyumba izengwe itende hantu hakuavya kafa, misingi yakwe iikwe elufu wakwe uwe sitini, ⁴ na upana wakwe uwe sitini, Ntendeo ntatu za maiwe makuu ntendeo mwenga ya mbao mpya na galama izo zonda ziihwe kuawa kwe nyumba ya Mfaume. ⁵ Sasa vivuzinwe vituhu vya zahabu na feza vyekuavyo mwe nyumba ya zumbe Muungu vyekuavyo Nebukadineza kavidoa kuvyegaa Babeli kuawa kwe hekalu Yelusalemu. Naavivuze vituhu Yelusalemu kwe Hekalu. Naho n'ndaavi ike vituhu kwe nyumba ya Zumbe Muungu. ⁶ Naho Tetamia mkuu ywa jimbo ng'ambu ya mto, Shesal Bozenia na wezwawo wekuawo mwe mzi ng'ambu ya mto wakenenga. ⁷ Wakaieka ndima ya Zumbe Muungu ikedu. Viongozi na wadaa wa Kiyahudi wondawazenge nyumba ya Zumbe Muungu hantu hakwe. ⁸ Naonda niagiie kua lazima digosoke mwe wadaa wa Kiyahudi wazengao nyumba ya Zumbe Muungu: Msangao kuawa kwa Mfaume ushuu ng'ambu ya mto n'ndautumiake mwe kuwaiha wantu awa ili ndima yao yese kugooka. ⁹ Chochose ndicho kikundwe, ng'ombe wateke, ngoto au ngoto ya kafa ya kudagamiza kwa ajii ya Zumbe Muungu ywa mbinguni, ngano munyu, divai na mavuta kadai ya maagiizo ya makuhani wa Yelusalemu - wenkeni vintu ivi kia msi mweesekueka. ¹⁰ Gosoani ivyo ili kwamba wondawe aete kafa kwa Zumbe Muungu ywa mbinguni na wondawa ombeze kwa ajii yangu Mfaume na wanangu. ¹¹ Mie naagiia kua yoyose ndiyeakike amli inu, chuma kiavigwe mwe nyumba yakwe. Na aikwe uanga yakwe. Na nyumba yakwe yondai badiishwe itende ntagata kwaajii inu. ¹² Zumbe Muungu uyu mwekutenda zina dakwe diwe aho n'nda amuuse Mfaume au muntu mwondaahtue angio idi kuusa nyumba ya Zumbe Muungu mwe Yelusalemu. Mia Dalio nkiagiia idi digosoke kwa makini. ¹³ Naho kwaajii ya amli yekuagiwayo ni mfaume Dalio, Tatenia kiongozi ya mzi ng'amu ya mto na Sheshital - Bozenia na wezwawo wakagosoa kia kintu inga Mfaume Dolio ekuangiavyo. ¹⁴ Ivyo wazee wa Kiyahudi wakazenga inga Hagai na Zakalia wekuangiizwavyo kwa kuotea. Wakazenga inga amli na Koleshi, Dalio na Alitashasita mfaume ywa Uajemi. ¹⁵ Nyumba ikabibiikia msi wa tatu wa mwezi wa adali, akabinda mwaka wa mtandatu wa kutawala Mfaume Dalio. ¹⁶ Wantu wa Zilaali, makuhani, Walawi na wantu wekusigaawo wa kusamizwa wakashelehekea kuika wakfu nyumba ya Zumbe Muungu kwa kinyemi. ¹⁷ Wakavya ng'ombe mia mwenga na ngoto mia mwenga na ngoto watuhu mia nne kwa ajii ya kuika wakfu nyumba Zumbe Muungu. Mbuzi mabelu kumi nambii waavigwa inga kafa ya zambi kwa ajii ya Waizilaali wose kia kabila mwe Zilaali. ¹⁸ Naho wakawenka wajibu Makuhani na walawi kugosoa kuupongana ndima ya Zumbe Muungu mwe Yelusalemu. Inga yekugondwavyo mwe kitabu cha Msa. ¹⁹ Wada wekuao mwe utumwa wakashelehekea pasaka msi wa kumi na mnane wa mwezi wa bosu. ²⁰ Makuhani na walawi wakeng'aza wenye wakachinja kafa ya Pasaka kwa ajii ya wekuawa mateka na wao wenye wakawa umo. ²¹ Wantu wa zilaali wekudoao nyama ya pasaka ni wada wekuuyao kuawa wekusamizwako na nee weega wenye kuawa kwe wantu wesio safi wa sii ida na kusagua Yahwe Zumbe Muungu ywa safi wa sii ida na kumsagua Yahwe Zumbe Muungu ywa Zilaali. ²² Watamiwa wakatenda Kinyemi mwe sikunkuu ya mikate yesiyo kusasa kwa misi mfungate kwa sibabu Yahwe kawavuzia kinyemi na kauhitua moyo wa Mfaume wa Ashulu na kuwagea nguvu kwa ndima ya nyumba ya Zumbe Muungu ywa Zilaali.

Chapter 7

¹ Sasa ikawa idi kipindi cha kutawala atoshasiba mfaume ywa Uajemi, Ezla akeza kwawa Babeli watakumuongoza Ezla nae ni selaya, ³ Azalia, Hilikia. ² Shaumu, sadakia, Ahitubu. Amalia, azalia Melayasi. ⁴ Zelahia, uzi, Buki. ⁵ Abishaua, Fineasi, Eliazali ambao ni mwana Haluna kuhani mkuu. ⁶ Ezila akeza kuawa kuawa Babeli na nee nimtaaalamu mganda ywa sheia ya Musa ambayo Yahwe, Mungu ywa Israel kawenka Mfaume akamwenka kia ekuombeza kwa kuwa mkono wa Yahwe nee uhamwe nae. ⁷ Wazao wekumwe na makuhani, walawi, walinzi na wada wekusagulwao kuhudumu mwe hekalu pia wakaita Yelusalemu mw mwaka saba wa mfaume Atashasita. ⁸ Naye akabua Yelusalemu mwezi wa

shano mwaka uo. ⁹ Naye akahuka Babeli msi wa bosi wa mwezi wa bosi. Nee ni siku ya bosi ya mwezi wa shano ambao kubua Yelusalemu, kwa mkono mtana wa Muungu na uhamwe nae. ¹⁰ Ezla nee kaavya moyo wakwe kusoma, kugoosoa na kuhinya maagizo ya sheia ya Yahwe. ¹¹ Inu nee amli ambayo mfaume Atashasta kamwenka Ezla kuhani mgonda wa shaia za Yahwe na maagizo kwa Israeli. ¹² Mfaume ywa wafaume Atashasta, kwa mgonda ywa sheia za Muungu ywa mbinguni. ¹³ Naavya amli kwamba muntu yoyose Israel mwe ufaume hamwe na makuhani na Walawi ambao watamani kuita Yelusalemu, wadahe kuita hamwe na wewe. ¹⁴ Mimi mfaume na washauli wangu mfunigate, tamituma wose kuita kumanya kuhusu Yuda na Yelusalemu kuhusiana na sheia ya Muungu ambayo imwe mikono. ¹⁵ Yenda ukubidi kueta zahabu na feza ambazo waavya kwa ajii ya Mungu wa Israel wekazi wekwe ni Yelusalemu. ¹⁶ Feza yekuavigwayo kwa hiali na zahabu yose yekiavi gweyo Babeli hamwe na vyekuavigwavyo kwa hiali wekuavyao wantu na makuhani kwaajii ya nyumba ya Muungu mwe Yelusalemu. ¹⁷ Basi ugue vyose sadaka ya ngoto, bebelu ngoto na unga na kinywaji, uviavye kwe mazabahu ambayo ni nyumba ya Muungu ywako mwe Yelusalemu. ¹⁸ Gosoa ivyo hamwe na sehemu ya fedha na zahabu vyovyose wendavyo uone vyakutamia wewe na nduguzo kumtamia Muungu. ¹⁹ Viike vintu vyekuavigwavyo kwa hiali mbele yako kwa ajii ya huduma ya nyumba ya Muungu Yelusalemu. ²⁰ Kitu chochose ambacho wakikunda, galama yakwe yenda iawe kwa hazina yangu. ²¹ Mimi mfaume Atashasta, naavya amli kwa watundua hazina wose mizi ya seja ya mto. Chochose Ezla endao hoambeze kwenu vyatama enzigwe. ²² Hata zaidi ya talata mia mwenga za feza, vihimo mia vya ngano, bathi mia za divai na bosi mia za mavuta na munyu wesaokuwa na ukomo. ²³ Chochose ambacho kiamliwa kuawa kwa Muungu ywa mbinguni kigose ichoicho kwa utukufu wa nyumba yakwe. Kwambwa mbifya yakwe yeze kwa ufaume wangu na wanangu? ²⁴ Tenda tiwenke taalifa wowo kuhusu nywinywi kwamba wesekumtoza ushuu wowose au kodi kwakuhani mlawi, mwiimbi, mlinzi au kwa muntu mwekusagulwa mwe huduma ya hekalu na ndima mwe nyumba ya Muungu. ²⁵ Ezla kwa viugo ekwenkwavyo ni Muungu yakupasa kutaua waamuzi na muntu mweewa kuhudumia wantu mwe mzi ambao nkawamanyia sheia. ²⁶ Avya azaba kwa yoyose mwesekutunya sheia ya Muungu au sheia ya mfaume ikadihakana kwa kifo, kusamizwa, kokwa moto mai zahwe au kufungwa. ²⁷ Agimbikwe, Yahwe Muungu ywa uongozi wetu ambae nee kaika moyo wa mfaume ili kugimbika nyumba ya Yahwe Yelusalemu. ²⁸ Ambae akaendeeza agano kwangu kwa uaminifu mbele ya mfaume na washauli wakwe na wakuu wakwe wenao mamlaka, nligewa nguvu na mikono ya Yahwe, Muungu ywangu, nami nee nawakuba viongozi kuawa Israeli kuita hamwe na mimi.

Chapter 8

¹ Awa ni viongozi waongoao mwe Kolwa ambao waawa Babeli hamwe nami kipindi cha utawaa wa Mfaume Altashasta. ² Mwana wa Finehasi, Gershoni Mwana wa Isamali, Daniei, Mwana wa Daudi, Halushi ambaye ni mwana Shekania. ³ Ambaye inga ni mwana wa paroshi na Zakalia hamwe na yeye kuwa a wagosi mia mwenga na hamsini walajwa mwe idadi ya Kolwa dakwe. ⁴ Wana wa Pahas - moabu, Eliehoenai mwana wa Zelahia na hamwe naye wagosi mia mbii. Wana wa ⁵ "Shekaniyah, Yahazieli na hamwe naye wagosi mia tatu. Wana wa ⁶ adini, Ebedi mwana wa Yonasani hamwe naye waandikwa wagosi sabini. ⁷ Wana wa Elamu, Yeshaya mwana wa Asala na hamwe naye waandikwa wagosi sabini. ⁸ Wana Shefatia, Zebadia, mwana wa Mikaeli na hamwe naye waandikwa wagosi samanini. ⁹ Wana wa Yoabu, Obadia mwana wa Yehiel hamwe na yeye mwaandikwa wagosi mia mbii kumi na nane, wana wa Binui, ¹⁰ Sheromithi, mwana wa Yosifia na hamwe na yeye waandikwa wagosi, mia mwenga na sitini. ¹¹ Wana wa Bebai, zekalia mwana wa Bebai na hamwe na yeye waandikwa wagosi ishiini na nane. ¹² Wana wa Azgadi, Yohana mwana wa Hakatani na hamwe na yeye waandikwa wagosi mia mwenga kumi. ¹³ Wada wana wa Adonikamu wakeza baadae, Na aya nee mazina yao: Elifeleti, Yeuli na Shemaya na hamwe nao wakeza wagosi sitini. ¹⁴ Wana wa Bigwa, Uthani, mwana wa Zabudi na hamwe na yeye waandikwa wagosi sabini. ¹⁵ Nikawakonga wadafi bandali yeku wayo yaita Ahava. Tikaika nkambi mda wa siku ntatu nikawachunguza wantu wa siku ntatu nikawachunguza wantu na makuhani (Waviki), akini chekuwaona wana wa Levi gatimwao. ¹⁶ Ivyo nenetuma kwa Eliezeli, Shemaya, Elnasani, Yalibu na Elnasani na Nasani, Zekaria na Meshulamu wawa viongozi na kwa Yoyalibu na Elnasani ambao wawa ni wahinya. ¹⁷ Naho nkiwatuma kwa Ido, kiongozi wa kasifia. Neena waambii kiya wondacho wamwambie Ido, na wantu wakwe. Wala ndima wa hekalu wekwe kao kasifia, kwa iyyo, kwa iyo kutuma kwetu watandima kwa ajii ya nyumba ya Muungu. ¹⁸ Hivyo watituma swiswi kwa Mungu na mkono mtana wa mntu etagwaye Ishekeli. Nimwana wa Mali mwana wa Levi mwana wa Israel. Akeza na wana kumi na nane na ndugu. ¹⁹ Hamwe naye Hashabia, hamwe na Yeshaya wa wana wa Melali na ndugu zakwe na wana wee jumla wantu ishiini wose. Miongoni. ²⁰ Mwao wasagulwa kugesoa ndima mwe Hekalu, ambayo Daudi na wakuu wawenka kuwatumikia walawi: mia mbii ishiini kiya yumwe kagizwa kwa mazina. ²¹ Nee Nabii kufunga mto Ahav a ili kuzimizima mbele ya Mungu, kuondeza sia yekunyookayo kuawa kwakwe kwa ajii yetu, wana weta na maii zetu. ²² Nkiona soni kumwombeza Mfaume kwa ajii ya watankondo au mkweyafaasii kwa ajii ya kutilinda tiwahao siyai, langu tekumbiaha Mfaume "mkono wa Muungu uhamwe na wose wamwondeza kwa matana, akini uweza wakwe na nkuu yakwe ni uwanga ya wada wose wesiokumkunda yeye. ²³ Ivyo tifunga na kumwombeza Muungu kwa mbui inu. ²⁴ Naho nikasagua wantu kumi na waidi kuawa kwa mviki: Sherebi Hashabia na ndugu zao watuhu kumi. ²⁵ Nikahima heya kwa ajii yao, Zahabu na via vya kafa kwa ajii ya nyumba ya Muungu kwa Wafaume, washauli, na wakuu na Israeli wose waavya kwa kukundakwao. ²⁶ Ivyo nikawahimbia mwe mikono yao talanta za heya mia mtandatu na hamsini, talanta mia mwenga ya vombo vya feza, talanta mia mwenga za zahabu. ²⁷ Viya ishiini vya zahabu kwa hamwe viwa na samani ya elufu mwenga, darkoni na vintuviidi vya vizuu vihambwavyo inga zahabu ya kuagizwa. ²⁸ Naho nikagombeka mmwikwa wakfu kwa

Zumbe na ivi viya pia na feza na zahabu, viavigwa kwa hiyali kwa Yawe, Muungu wa waongoeza wetu.²⁹ Mvikauwe na kuvitunza mpaka mwondahomuvihime mbele ya makuhani, na walawi na viongozi na waongozi wa wantu wa Israeli mwe Yelusalemu mwe nyumba ya Muungu.³⁰ Makuhani na walawi wakubai vihimo vya feza na zahab na via kwa ajii kuvidoa na kuvyegaa Yelusalem, kwe nyumba ya Muungu wetu.³¹ Tikawa kuita mto Ahava siku ya kumi na mbii mwe mwezi wa bosi kuita Yedusalem, mkono wa Muungu uwa hamwe nasisi katilinda na mkono wa mkondo wetu na wasa wekukundao kutiosoea nkumbizi siyai.³² Ivyo tengi ya Yelusalem na kwekaa umo kwa siku mntandatu.³³ Tena siku ya yane feza na zahabu na via vihimwa ndani ya nyumba ya Muungu wetu kwa mikono ya Melemosi mwana wa ulia kuhani na hamwe nao kawaaho eleazali mwana wa Finehasi, Yozobadi mwana wa Yesua, adia mwana wa Bimu, na Noadia mwana wa Bimui, walawi.³⁴ Idadi na uzito wa kuya kintu udaha kumanyika uzito wose udaha kugondwa mwe ukati uwo.³⁵ Na wada wekwezao kuawa utumwani. Wantu wa wekusamizwao, wakavya kafa ya kuokwa kwa Muungu wa Israeli, ng'oto tisini na ntanda tu, wana ng'oto sabini na mfungate na mbuzi wagosi kumi na waidi inga kafa ya zambi. Zose ziwa kafa ya kuokwa kwa ajii ya Yawe.³⁶ Naho wakwekingwa amli za mfaume kwa wakuu wa mfaume na wakuu wa mwemizi ng'ambo ya mto, waka wasaidia wantu na nyumba ya Muungu.

Chapter 9

¹ Ukati mbui izo zikagosoka, wakuu wakeza hangu na kugombeka "wantu wa Zialeli, makuhani na walawi nkawokudaha kwenenga wenye kuawa kwa wantu wa si ntuhu na maovu yao: Wakaanani, wahiti, Wapeluzi, Wayebusi, Waamori, Wamoabu, Wamisii na Waamoli.² Kwa via wawadoa wandee wekumwe na wana vigosi, wehanganya si ntuhu watakatifu na wantu wa si ntuhu na wakuu na viongozi wawa wa bosi kwe imani inu potofu.³ Nekuivaho aya, nikatatua nguo na nkazu na kumonga fii mwe mtwi na ndevu, nikaahosi kumamankanya.⁴ Na wada wose wekukakamao kwa mbui ya Zumbe Muungu wa Zilaelikuhusu imani potofu wekubata hangu ukati nchekaa ahosi nkigwiiwa nsoni mpaka kubua kipindi cha sadaka za guoni.⁵ Iya kwe sadaka ya guoni nikagooka he nafasi yangu nikawa nazizitia na nguo itatuka na nkazuu, mikakina mavindi na kunyoosa mikono yangu kwa Yahwe Zumbe Muungu ywangu. Nikagombeka.⁶ Zumbe Muungu ywangu, nsoni na nkistahiii kwenua cheni changu hako, ubanasi wetu utenda mpaka kwemboka kwe mtwi na maovu yetu yagenyea kubua mbinguni.⁷ Kuvoka siku ya wekutiongoao mpaka ivitiwa kwe naovu makuu. Ubanasi wetu, viongozi, makuhani, wawa kwe mikono ya mfaume wa dunia inu, kwe uhamba, matekani na kunyanyasana tina soni cheni mpaka ivi.⁸ Isasa kwa mda mcheche, nema kuawa kwa Yahwe Zumbe Muungu ywetu yeza kutieka tisigae wacheche na kuteka kuhimii sehemu takatifu. Inu nee iwa kwa ajii ya Zumbe Muungu ywetu kutieka nulu meso yetu na kuteka ebae swiswi titendao ti watumwa.⁹ Kwa via swiswi ti watumwa, Iya Zumbe Muungu nkazati kutijaa iya kangeza agano da uaminifu kwetu, kayagoso aya he meso ya mfaume wa Uajemi ili kua adahe kuteka nguvu mpyahamu. Ili kua tidahe kuzenga nyumba ya Zumbe Muungu na tidahe kuusa majibu. Kagoso ayo ili kua adahe kuteka msingi wa usalama kwe Yuda na Yelusalemu.¹⁰ Iya Isasa Zumbe Muungu ywetu tambe mbwai baada ya aya? Tijaa amli zako.¹¹ Amli ukuwenkazo manabii wandima wako hada ukwambaho, "Si inu mkwengiayo kumiliti ni sinchama. Ihanganyika na wantu wesao nkacho wagenyea kuawa sehemu menga mpaka ntuhu kwa uchama wao."¹² Vyeivyo isasa mwesekuwenka wana wenu wa kivyee kwa wana wao, mwesekudoa wana wao wa kivyee kwa ajii ya wana wenu, mwesekuonda amani kwao na fazii, ili kuwa mdahe kutintimaa na kua vyedi vya mwesi savyo mndamueke wana wenu kumiliki kwa ukati wose."¹³ Ano yose yekubindaho kuawia henu kwa sibabu ya uovu wenu na makosa yetu makuu tangia aho, Zumbe Muungu ywetu nkekukaua makosa yetu na kuteka azabu tekukundigwayo tiipate na kuibada enga vintu kyekusigaavyo.¹⁴ Yadahikana tigosoe ubanasi wa amli zako na kwengiiana ndoa, na awa wantu wesao kutongea shaia? Je nkunauifye na kutiaza tose, nkakuna wa kusigaa na nkakuna kunyiika?¹⁵ Yahwe Zumbe Muungu wa Zilaeli we mwe haki kwa via tisigae wacheche tekusigao mpaka Ivyeeo kaua, ti mbele yako na makosa yetu kwa kua nkatina hata yumwe mdaha kugooka mbele kwa ajii ya idi.

Chapter 10

¹ Ukati Ezla akaombeza na kusosoa, akaiya na kweta mbikai sii mbele ya nyumba ya Muungu, kongamana kuu da wagosi wa Israeli. Wavyee na wana, wakokonga na kwakwe, kwa kuwa wantu nee wakaiya sana.² Shekania mwana Yehieli Elamu akamwamba Ezla. Nkatekuwa waaminifu, kwa, Muungu na titegua wavyee wa kigeni kulawa si ntuhu, iya hamwe na ido, nkavizati kuna tumaini kwa Israel.³ Sasa natiike agano hamwe na Muungu yetu kuwaua wavyee wose na wana wao kuigana na maangiizo ya Bwana, na maagiizo ya wada wakakamao kulawana na amli za Muungu yetu, na inu igosoke kulawana na shaia.⁴ Ugooke, mbui inu wewe, na swie ti hamwe na we uwe imala na kugosoa ido.⁵ Kwiyo Ezla akagooka na kugosoa makuhani na walawi na Waisrael wose wakaika kiaga kugosoa kwa sia iyo. Kwa iyo wose wakada kiapo.⁶ Kwa aiyo Ezla akenuka kulawa mbele ya nyumba ya Muungu na kuita uko gati kwa Yehohanani wanangwa ya eliashibu, yeye Nkekuuda mkate wala mazi ya kunywa, Takia ekuwaho akeyayata kuhusiana na wada wenye imani ndondo wekuao wasamizwa.⁷ Kwaiyo wakatuma mbui mwe Yuda na Yelusalemu mwa wantu wose wekuuyao utumwani, kukongana Yelusalemu.⁸ Yoyose ambae nkanaeze mwe misu mitatu kulawana na maangizo yalawayo kwa wakuu na viongozi, endaadwewe mai zakwe zose na kunegwa na kongamano kuu da wantu ambao weza kulawa samo.⁹ Kwa iyo wantu wose wa Yuda na Benyaamini wakakongana uko Yelusalemu mwe misu mitatu, iwa ni mwezi wa kenda na misu ya ishiini ya mwezi, wantu wose wakagooka mbele ya nyumba ya Zumbe Muungu wakazingiza kwa sibabu ya mbui

Chapter 1

na fua.¹⁰ Ezra kuhani akagooka na kuwamba nywie wenye mgosoa ubanasi nywie mwekaa na wenye wa kigeni na kugenyeka masa ya Israel.¹¹ Mia sasa mwenkeni ntogoo Yahwe Zumbe Muungu wa waongwezi wenu na mgosoe ukundi so wakwe mwenene na wantu wa inusii na wavyee kigeni.¹² Kongamano dose dikaandua kwa sauti "Tendatigosoe engo ukugombekavyo. Nkatijali, kuna kuwena wantu wengi na ni kipindi cha fua,"¹³ Nkatina nguvu ya kugooka chongoi na inu nkio msi umwe au miidi wa kugosoa ndima, kwa kuwa tibananga mwe mbui izi.¹⁴ Kwa iyo wakuu wetu wawakiishe kongamano dose, ilikwamba wose wekuluhusu wavyee wa kigeni kwekaa mwe mizi yetu nawe mda ukuopangwao nviongozi wa mzi hadi aho Muungu ayo maya yendiho ya msee kulawa kwetu.¹⁵ Yonathani mwana Asaheli Yozeya mwana wa Tikwa wakadipinga mia Meshulamu na Shabetai mlawi wakaunga mkono wao.¹⁶ Hivyo wantu wekalawao samo wakagosoa ivi Ezra kuhani akasague wagosi, viongozi waongozao ukoo na nyumba, waa wose kwa mazina na wa kadikauwa suala idi msi wa bosu wa mwezi wa kumi.¹⁷ Msi wa bosu wa mwezi wa bosu wabinda kuwasungumanya wada wagosi wekaa na wavyee wa kigeni.¹⁸ Mweawo mwe wana kikuhanu kunaao wekaa na wavyee kigeni mweawo mwe mwana Yohua mwanangwa wa kigeni na wakakize ambao ni kina maasela, Eliazeri, na Yoribu na Gedalia.¹⁹ Kwa iyo wakaamua kuwaua wavyee wao, kwaajii ya makosa yao.²⁰ Mwewa wana imeri, Hanani, na Zabadia.²¹ Mweawo mwe wana Harimu, Maaseya na Eliya na Shomaya, na Yohieli na Uzia,²² Mweawo mwe wana Pashuri, Elasa.²³ Mweae wana Walawi:Yozababdi na Shimei na Kelaya (Nee kel) na Pethaia, na Yuda Eliezeri. Mweao waimbi Eliashibu na. Mweao mwa waindao Shatumu Telemu na Uri.²⁴ Mweao mwa Israel wekusiagaaa.²⁵ Mweao mwa wana Pareshi, Ramie na Izia na Malkiya na Miyamini na Elazari, Malkiya na Benaya.²⁶ Mweao mwa wana Elamu mataniana Zekalia na yeehieli na abdi na Yeremthi na Eliya.²⁷ Mweao mwa wana, Eliona na Eliashibuina matania na Yeremthi, na Zabadi na Aziza.²⁸ Mweao wana Bebau Yehohanani, Hanania na Zakai na Athalai.²⁹ Mweao mwa wana bani: Meshubu na Sheali na Yeremthi.³⁰ Mweao mwa wana Pahathi Moabu, adna, na Kelai, na Benaya na Maaseya, na Matania, na Besaeli na Mnddee na Manase.³¹ Na Mweao mwa wana Harimu; Eliezeri na Ishiya, na Malkiya na Shemaya na Shimeoni, na³² Benyamini, na Maluki na Shemaria.³³ Mweawo mwe wana Hshumu: Matenai, na Matatana Zabadia, na Elifereti na Yeremia, na Manase, na Shimei.³⁴ Mweawo mwe wana Bani Maadai, na Amramu na Aueli na³⁵ Benaya, na Bedeya na Keluhi, na³⁶ Wania, na Meremthi, Eliashibu.³⁷ Matania, Maten, na³⁸ Yoasi, Mweawo mwe mwana Binui: Shimei,³⁹ Sheremia, na Natahani; na Adaya, na⁴⁰ Maknadebai, na Shashai, na Sharai.⁴¹ Azareri, na Sheremia, na Shemaria na⁴² Shalumu, na Amaria, na Yusufu,⁴³ Mwe awe mwe wana Nebo: Yereli, na Mathiana Zabadi, na Zebina, na ido, na Benaya,⁴⁴ Awa wose nee wategua wavyee wa kigeni naho kumwe Wavyaa wana.

Nehemiah

Chapter 1

¹ Mbui za Nehemia mwana wa Hakalia zikawa, mwe mwezi wa Kisleu, mwe mwaka wa ishiini, ne ni mgemzi wa Sushani.
² Yumwe ndugu zangu, Hanani ke za hamwe na wantu watuhu kulawa yuda nami nkawauza kuhusu Wayahudi wekuhona. Wayahudi wekusigao wekuao uko, na kuhusu Yerusalemu.³ Wakanamba, "wada wekuao mwe mkoa uda wekuokokao mwe kifungo wamwe shinda nkhuu na soni kwa ajii ya ukanto wa Yerusalemu ygwiswaa na nguvi zakwe moto."⁴ Na maa tu nekusikiaho mbui izi ne kekaa na kuia na kwa siku nkasongwa kusininika na kufunga na kuombeza mbele ya Zumbe Muungu ywa mbinguni.⁵ Ne nekusemahayo, we ne Zumbe Bwana Muungu ywa mbingu, ulie mkuu kwembosa, mtimiza agano na ukundiso wa kae na kae hamwe na wada wakundao na kutoza amri zakwe.⁶ Tegeeza maombi yangu na gubua meso yako, ili utegeeze sala za mndima yakweo kwamba sasa navika mbele yako musu na kio kwa ajii ya wantu wa Isirael wandima wako. Mini na zumia zambi za wantu wa Israel ambazo tigosoa zidi yako. Wose mimi na nyumba ya tati yangu tigosoa zambi.⁷ Tigosoa ubanasi sana uwanga yako. nkhatukuzitoza amri, Sheria, na aha ambazo kumwagii mndima ywako Musa.⁸ Gegeeza wesekujaa mbui wekumuagiao mndima ywako Musa, mkwagosoa Gila uaminifu nda n wagosoe gati gati mwe mataifa.⁹ Akini mkauya kwangu na kutongeo amri zangu nakuzigosoa, hetihio wantu wako wamea sii ya mbingu za hae Nami nonda niwakube kulawa uko na kuwaeta hantu hada nekuhasagu aho ili kugosoa zina dangu.¹⁰ Sasa wao ni wandima wako na wantu wako, ambao kuwahonya kwa nguvu zako nkhu na kwa mkono wako wenao nguvu.¹¹ Bwana, naombeza, tegeeza sasa maombi ya wandima wako na sala ya wandima wako ambao watamiwa nkutunywa na zina dako. Sasa unifikishe nini mndima ywako ivyeo, na unijaie tehe mbele ya mntu uyu." Ne nkikiwa mnyweshaji ywa mfaume.

Chapter 2

¹ Mwe mwezi wa Nisani, mwe mwaka wa ishiini wa mfaume Aitashasta, nee kasagua divai, na nikaidoa na kumwenka mfaume Sasa nchekuwahi kusikitika mbele ye mfaume.² Akini mfaume akanamba, "Kwambwai cheni chako kina usoyoyo? nkuonekana kuwa mtumwa, Inu ni lazima iwe usoyoyo wa moyo," Ikabinda nikaogoha sana.³ Nikamwamba mfaume. "Mfaume ekae kae na kae! Kwa mbwai cheni changu chesekuwa na usoyoyo? ikiwa mzi, hantu he makabui yatate,, uko mwe mahagae na malango yakwe yabanangwa ni moto."⁴ "Nee mfaume anamba, "Waondeza mbwai nigosoe?" "Kwa iyo nikamuombeza Zumbe Muungu ywa mbinguni.⁵ Nikamwamba mfaume, "Mfaume ukaona vyaagiza, na kana mndima ywako kagosoa vitana h meso yako, wadaha kuhituma Yuda mzi a kabui za tate, ili nipate kuuzenga

vituhu. ⁶ "Mfaume akanitambaisa (na malikia pia nae ekao hehi nae) "wenda wekae kwa mda wani mpaka uuye? Mfaume akaona ni vitana kunengaa nami nikamwenka mda. ⁷ Nee na mwambia mfaume, "Kana vyendavikutamie mfaume, nenka baua kwa ajii ya wakuu seja ya mto, ili wapate kuniluhusu nemboke mwe maeneo yao siai kuita Yuda. ⁸ Pia kuwe na baua kwa Asafu, mlinzi ywa mzitu wa mfaume ili anenke miti ya kugosoa mihili ya miango ya ngome hehi na hekalu, na kwa ukanto wa mzi na kwa numba ndima neke, "Kwa iyo kwakuwa mkono mtana wa mfaume nee ujuu yangu, mfaume nee anenka hitaji dangu. ⁹ Nkibua kwa wakuu seja ya mto na kuwenka baua za mfaume. Basi mfaume nee kegaa maofisa wa jeshi na wakwea faasi hamwe na mimu. ¹⁰ Sanbalati Mhoroni na Tobbia mndima ywa amoni wekusikiaho mbui inu, watamiwa sana kwa kuwa muntu nee keza ambae nee akageeza kuwambiza wantu wa Israel. ¹¹ Basi nikauya Yelusalemu na nee niuko siku ntatu. ¹² Nee nchenuka nakio mimi na wantu eacheche. Nchee' kumwambia muntu yoyose kia Muungu ywangu ekuikacho mwe moyo wangu kugosoa Yelusalemu. Nkakwekuwa na mnyama hamwe na mimi, iya yuda nekuwae nkimkwea. ¹³ Nkiahuka nakio kwa sia ya lango da kwe koongo kuelekea kisima cha joka na kwenako uvi wa kifusi, na kuagua kanto za Yelusalemu ambazo zihazamulwa, na nyuvi za mbao zibanangwa ni moto. ¹⁴ Ikabinda nikaita kwelango na ngodi ya mfaume. Nafasi nee ni sisi sana kwa mnyama kwa mnyama nekukweae kwemboka. ¹⁵ Kwaa iyo nikaita ichoicho nkandai ya koongo na kuchunguza ukanta, nikauya nyuma na kwengia kwa lango da kwe koongo na ivya nikauya. ¹⁶ Watawala nkawekumanya nekuitaho au kia nekugosoacho na nche kuwambia Wayahudi waa makuhani waa wakuu waa watawala waa wantuhu wekugosoao ndima iyo. ¹⁷ Nikawamba, "waona sungu tenayo, namna Yelusalemu mwe mahagae na nyuvi zokwe zibanangwa ni moto. Soni tezenge uhya ukanto wa Yelusalemu ili tesekuwa nu soni vituhu. ¹⁸ Nee nkiwamba mkono mtana wa Muungu ywangu nee ujuu yangu na pia kuhusu mbui mbui ya mfaume ambayo nee kanambia. Wakamba, "Hebu tihauke na kuzenga, "Kwa iyo wakaimarisha mikono yao kwaajii ndima ntana. ¹⁹ Akini sanbalati Mhoroni na Tobia mndima ywakwe Mwamani, na Geshemu, Mwarabu wekusikiaho mbui iyo wakatiseka na kutikana wakamba, "Wagosoani? Je wagombana na mfaume? ²⁰ Nee nawatambaisa,, "Muungu ywa mbinguni enda atenke mafanikio, swiswi ti wandima wakwe na tenda tihauke na kuzenga. Akini nkuna sehemu nkaku na dai da kihisitolia uko Yelusalemu.

Chapter 3

¹ Akaawaaho Eliashibu, kuhani mkuu, akagooka hamwe na nduguze makuhani, wakazenga lango da ngoto. Wanding'aza na kuika nyuvi zakwe. Waika wakfu mpaka mnaa wa Hamea na mpaka mnaa wa Hananeli. ² Wakaawaaho wantuwa Yeliko wakazenga, na kuawaaho Zakuli mwanawe da Imli akazenga. ³ Wana wa Senaa wakasenza lango da samaki. Waika mihimii yakwe na kuika nyuvi zakwe na vyuma vyakwe na mihindo yakwe. ⁴ Melemosi kaandaa ntendeo itongeayo. Yeye ni mwana ulia mwana Hakosi. Na akaawaho Meshulamu akagoso. Ye ni mwana Belekia mwana Mashezabeli. Hehi nao Sadoki akagoso. Ye ni mwana Baama. ⁵ Wakaawaaho Watekoi wakagoso, mia viongozi wao waemea kugosoa ndima yekuagiwayo ni wakuu wao. ⁶ Yoyada mwana Pasea, na Meshulamu mwana Besodeya, wahosoa lango da kae. Waika mihimi, na kuika nyuvi zakwe na vyuma vyakwe na mihindo yakwe. ⁷ Nao, Melatia Mgibeoni, na Yadoni Melonosi, wantu wa Gibeoni na Misipa, wagosoea ugozi uanga ya hantu ambaho mkuu ya mkoa ng'ambu ya mto kekaa. ⁸ Na akaawaaho Uzieli mwana Halilaya, yumwe mwe wasana zahabu, akagoso; akaawaaho hanania, mgosozi ya manukato. Wakazenga vituhu Yelusalemu mpaka ukanto mzangaamu. ⁹ Na akaawaaho Lefanya mwana Huli akazenga. Nee ni mtawala ya nusu ya wilaya ya Yelusalemu. ¹⁰ Na akaawaaho Yedaya mwana Halumafu akazenga hehi na nyumba yakwe. Na kuawaaho Hatushi mwana Hashabineya akazenga. ¹¹ Malik mwana Halimu na Hashubu mwana Pahati Moabu, wazenga hantu hantu hamwe ne mnaa wa tanuu. ¹² Akaawaho Shalumu mwana Haloheshi, mkuu ya nusu ya wilaya Yelusalemu, akazenga, hamwe na wanawe wakivyee. ¹³ Hanuni na wenyezi wa Zanoa wa zenga lango da koongoi. Wazenga vituhu na kuika nyuvi zakwe na vyuma vyakwe na kihindo yakwe. Wazenga zilaa elufu mpaka lango da kifusi. ¹⁴ Malikiya mwana Lekabu mkuu ya wilaya ya Bes-Hakelelu, akazenga lango da kifusi. Akazenga na kuika nyuvi zakwe, na vyuma vyakwe na mihindo yakwe. ¹⁵ Shalumu mwana Kalihoze, mkuu ya wilaya ya Misipa, akazenga lango da ngodi. Kazenga, na kuika ngubiko wanga yakwe na kuika nyuvi zakwe na vyuma vyakwe na mihindo yakwe. Kazenga uhya ukanto wa npwani wa Siloamu kwa bustani ya mfaume, mpaka vidanto vya kuongoza kwe mzi wa Daudi. ¹⁶ Nehemia mwana azibuki, mtawala ya nusu ya wilaya ya Bee-Suli akazenga hantu aho, kuawa makabui ya Daudi, mpaka biika dekuzengwado ni wantu na nyumba ya wantu wenye nguvu. ¹⁷ Wakaawaaho Walawi wazenga, hamwe na Lehumu mwana Bani na ikaawaaho, Hashabia, mtawala ya nusu ya wilaya ya Keila, kwa wilaya yakwe. ¹⁸ Wakaawaaho wantu wasii zao wazenga, ikawa ni hamwi na Binui mwana Henadadi, mkuu ya nusu ya wilaya ya Keila. ¹⁹ Akaawaaho akazenga Ezeli, mwana Yohua, mtawala ya Misipa, kazenga hantu hantu kuelekea gala da silaha kwe kona ya ukando. ²⁰ Akaawaaho Baluki, mwana Zakai akazenga kwa hiali hantu hantuhu, kuawa kona ya ukanto mpaka uvi wa nyumba ya Eliashibu, kuhani mkuu. ²¹ Akaawaaho Melemosi mwana Uli, mwana Hakosi, akazenga hantu hantuhu, kuawa uvi wa nyumba ya Eliashibu mpaka kiheo cha nyumba ya Eliashibu. ²² Waakawaaho makuhani, wantu wa ntendeo izo hehi na Yelusalemu, wakazenga. Akaawaaho Benyamini na Hashubu wakazenga kuelekes nyumba yao. ²³ Akaawaaho Benyamini na Hashulubu wakazenga kuelekea nyumba yao. akawaaho Azalia mwana Maaseya mwana Anania, kazenga hehi na nyumba yakwe. ²⁴ Akaawaaho Binui mwana Henadadi akazenga hantu hatuhu, kuawa nyumba ya Azalia hadi kona ya ukanto. ²⁵ ²⁶ Palali mwana Uzai akazenga uanga ya kona ya ukanto na mnaa utangao uanga kuawa nyumba ya uanga ya mfaume mwe uwanda wa walinzi. Akaawaaho Pedaya mwana Paloshi akazenga. Sasa wandima ntendeo za Hifazi ya Mazi ntendeo za

mashaiki ya mnaa weaviizao. ²⁷ Wakaawaaho Watekai wazenga hantu hatuhu, kuelekea mnaa mkuu wa chongoi, mpaka ukanto wa Ofeli. ²⁸ Makuhani wakazenga uanga ya lango da falasi, kia yumwe kuelekea nyumba yakwe. ³⁰ Akaawaaho Sadoki, mwana Imeli, kazenga ntendeo iyo kuelekea nyumba yakwe. Naakaawaaho Shemaya mwana Shekania, mlinzi ya lango da Mashaiki akazenga. ²⁹ Akaawaaho Hanania, mwana Selemia na Hanuni mwana ya mtandatu ya Salafu, wakazenga hantu hantuhu. Meshulamu mwana Belekia akazenga kuelekea kwe vyumba vyakwe. ³¹ Akaawaaho Malikiya, yumwe ya wasana zahabu, akazenga mpaka nyumba ya wandima wa hekalu na wagosoa biashaa wekuao wakaelekea lango da geeza na mpaka chumba cha uanga cha nkandai. ³² Wagosoa biashaa ya zahabu na wagosoa biashaa wazenga gatigati ya chumba cha uanga cha kona na lango da ngoto.

Chapter 4

¹ Anbalati ekwendaho kusikia kwa nee tikazenga gwegwe akatenda naho akakimwa sana akawaseka Wayahudi. ² Hemeso ya ndunguze na jeshi da Samalia akagombeka, "Wayahudi npehe awa watenda mbwai? Je, wonda wagasoe mzi wenye? Je, n'nda waavye zabihu? Je, n'nda wainde ndime mwe msi umwe? Je, n'nda wawaelee maiwe kuawa kwe kifusi baada ya kokwa moto?" ³ Tobia Mwamoni wawa wose nae akagombeka akamba, "etiho mbweha kati nee kakwea uanga, "etiho mbweha kati nee kakwea uanga ya iki wazengacho nenga nee kabogozoa ukanto unu wa maiwe." ⁴ Titegeeze Zumbe Muungu ywetu, maana swie tatukanwa. Vuza malalamiko yao mwe mitwi yao wenye na kuwenka wapate kutekwa mwesi ambayo woo niwafungwa. ⁵ Wesekuugubika ubanasi wao waa wesekuusa zambi zao hemeso yako kwa kua wawa kima wazengi. ⁶ Kwa iyo tizenga ukanto na ukanto wose uduganywa kwa nusu ya ulefu wakwe, kwa kua wantu wana hamu ya kugosoa ndima. ⁷ Mai Sanbahati, Tobia, Waalabu, Waamoni na Waashdodi wekwendaho kusikia kua ndima ya ukalabati wa ukanto wa Yelusalemu nee ikasongwa kugosolwa na kwa sehemu zekubondekazo mwe-ukanto ziwa zivugalwa nee maya yaakia mwao. ⁸ Wose wakagosoa shauli hamwe wakeza kutoana kuhigana na Yelusalemu na kueta ngavu ngavu mwao. ⁹ Iya tiombeza kwa Zumbe ywetu na kuika nkinga inga ulinzi zidi yao musi na kio kwa sibabu ya kutitisa kwao. ¹⁰ Akabinda wantu wa yuda wakagombeka, " Nguvu ya wada wenao mizingo yavotwa. Kuna kifusi kikuu na nkatidaha kuzenga ukanto. ¹¹ Ni wakuu wetu wakagombeka, waa nkawana wamanye kuona mpaka ndiho teze gati gati yao na kuwakoma na kugosoa ndima." ¹² Ukati uwo wayahudi ne wakekaa hehi nao waawa ntendeo zose na kutamwia nasi maa kumi, wakatikanya juu ya mipango wekugosoayo kinume na swiswi. ¹³ Kwaiyo nee naika wantu mwetendeo zasi za ukanto ze mwazi. Nkiika kia mwango wenao, uhamba, maguha na nyuta. ¹⁴ Nikagooka nkaukauna nee nagombeka kwe wadaa wa watawala na wantu, watuhu, "Mwesekuogoha, mumkumbuke Zumbe ambae ni mkuu na ya kudunduwazo. Vuniani ndugu zenu, wana wenu wandee wenu, wavyee wenu na nyumba zenu. ¹⁵ Yekuahe ukati wankuu wenu wekusikiaho kua maagane yao nee yamanyika kwenu na Zumbe Muungu nee kaibatiisha maagane yao yose tiuya kwe ukanto kia moneka na ndima yakwe. ¹⁶ Kwa iyo kwawia tangu ukati uwo nusu ya wandima wangu wagosoadu ndima ya kuzenga ukanto na wekumwe wakatoza maguha, ngao, nyuta na wakehamba silaha ukati viongozi wagoala nyuma ya wantu wose wa Yuda. ¹⁷ Nee wandima awa awo wekuao wakazenga ukanto na kwenua mizigo ikatenda pia wakaiinda nafasi zao. ¹⁸ Kia mtu akagosoa ndima kwa mkono umwe na mkono mtuhu ana silaha yakwe. Kia mzungi nee kavaa upanga wakwe he ubavu wakwe na nee ekuzengavyo. Yuda mwekutoa gunda akekaa hehi na mimi. ¹⁹ N'kawambia wakuu na viongozi wa wantu wa wantu watuhu "Ndima n'ntana na ya kina, tenea kwe ukanta hae na wantu watuhu. ²⁰ Lazima mguukie hantu ambaho monda msiku sauti ya gunda na kwekonga uko. Zumbe Muungu n'nda ativunie." ²¹ Kwaiyo tigosoia ndima iyo. Nusu yao nee wakadoa maguka tangu kukapambazuka keo mpaka ntoondo zikavavoka kuawa. ²² N'nda niwambie wantu ukati uo. Kia muntu na mndima ywakwe waite gati gati ya Yelusalemu, wakatende walinzi ukati wa kiona mandima ukati wa kio na mndima ukati uwo. ²³ Basi nkimimi wa wandugu wangu waa wandima wangu waa wantu wa watizi wekuawo wakanitongea, nkakuna hata yumwe mwetu swiswi mwekuabadii nguo zakwe na kia moneka kadoa silaha yakwe, hata kia moneka kadoa silaha yakwe, hata ati nee kaita kwa ajii ya uteka mazi.

Chapter 5

¹ Ikabinda wada wagpsi na wavyee wao wakaia kwa nguvu zidi ya Wayahudi wezwao. ² Kwakuwa nee kuna wantu wekumwe ambao wamba, "swiswi na mntu wekumwe wentu na wanwetu wa kivyee tiwa nyi. Basi hebu tipate nafaka tidahe kuda na kwekaa. ³ Pia nee kuwa na watu watuhu ambao wamba, "Taika lahani minda yetu, mizabibu yetu na nyumba zetu na nyumba zetu ili tilate nkande ukati wa saa. ⁴ Wekumwe pia wamba, "Tikopesha pesa kiha kodi ya mfaume kwe minda yetu na minda yetu ya mizabibu. ⁵ Hata ivyo sasa mii yetu na npome yetu n' sawa na ndugu zetu na wanawetu ni sawa na wana weo Talazimishwa na nguvu za kuwambiza kwakuwa watuhu wana minda minda yetu na mizabibu yetu. ⁶ Nkimimwa sana nekusikiaho ndio yao na mbuzi izi. ⁷ Ikabiinnda nikaafya juu ya idi na kueta mashtaka zidi ya wakuu na viongozi. Nikawamba, "nywinywi mwaondez liba kia yumwe bunga kuu juu yao. Nakuwamba, "Swiswi kwa kadii tekudahavyo tiwakomboia kuawa mwe mwe utumwa ndugu zetu wa Kiyahudi ambao, ⁸ nee watagwa kwe mataifa, akini hata mwawatanga ndugu na waumbu zenu ili watagwe vituhu kwetu nee wanayamaa na nkawekupata mbui ya kugombeka. ⁹ Pia nikamba, "mgosoavyo nkiovitana, je, nkamkunda kuita mwe hofu ya Muungu ywetu ili kukindia malalamiko ya mataifa ambayo ni wankuu wetu?" ¹⁰ Mimi na ndugu zangu na wandima wangu tamyenka hea na nafaka. Akini lazima tieke kutoza tiba juu ya mikopo. ¹¹ Wavuzieni ivyeeo ivi minda yao, mizabibu yao, mindayao ya mizaituni na nyumba zao na asilimio ya hea, diveii nnyahamu na mavuta mwekuwatozayo. ¹² Wavuzieni ivyeeo ivi

minda yao, mizabibu yao, minda yao ya mizaituni na nyumba zao na asilimio ya hea, nafaka divei npanyahamu na mavuta mwekuwaotazayo. Wakamba, "Tenda livuze kia tekudoacho kuawa kwao wa nkati tikunde kintu kuawa kwao. Tenda tigosoe kana ugombekavyo, "Nee nawetannga makuhani na kuwaapisha kuwatenda kana wekuikavyo kiaga.¹³ Nikakung'uta vazi dangi nikamba, "Basi Muungu ause nyumba na mai ya kia muntu mwekwesekutimiza kiaga chakwe. Kaiyo akung'utwe na kuwa nkana kintu. Bunga dose dikamba" Amina," na wakamtogoa Zumbe. Na wantu wakagosoa kana wekudahavyo.¹⁴ Kwaiyo taukia ukati nikwiikwao kuwa mkuu ywao mwesi ya Yuda taukia mwaka wa ishiini mpaka mwaka wa wa saasini na mbii na mfaume Arshasla miaka kuni na miidi mimi na ndugu zangu nkate kuda nkande yekuavigwayo kwa gavana.¹⁵ Akini wakuu wa kae wekuwao kabla yangu nee wa waiko wantu mizigo izamayo na wakadoa kwao shekeli alubaini za feza kwaajii ya nkande na divai yao ya kia siku. Hata wandima wao wawazuumu wantu. akini nchee kugosoa ivyo kwaajii ya wengee wa Mungu.¹⁶ Nkiongwani ni kugosoa ndima kwa ukanto na nkate kugu alizi. Na wandima wangu wose wadagana uko kwa ajii ya ndima iyo.¹⁷ Mwe meza yangu mwa Wayahudi maafisa, watu 150 iya wada wekwezao kwetu kulawa kwa mataifa wekuwao wakatizunguuka.¹⁸ Kia kintu chekandaiwacho kia siku ne ni ng'ombe yu mwe, ngoto mtandatu wekusagulwao na wadege kia siku kumi mbai zose za divai nyingi. Na hata kwa aya yose nchee kukunda mahitaji ya nkande ya gavana, kwakuwa madai neni mazito sana juu ya wantu.¹⁹ Nikumbuka, Ee Muungu ywangu kwa wedi kwa ajii ya yose nekugosoyao kwa wantu awa.

Chapter 6

¹ Ukatisanbalati, Tobia, Geshemu Mwarabu na wabaya wetu watuhu wekusikiaho inga nkizenga uhya ukanto na inga nkakuna hantu hohose hekubadwaho mwazi, inga nkazati kuka miango mwa malango, ² Sanbalati na Geshemu katuma ntume akagombeka "Soon", tikintane hamwe hantu fulani mwe tambalale ya Ono." Akini wakunda kunizulu.³ Nkiwatuma ntume kwao nikagombeka, Nagosoa ndima nkuu na nkidaha kuseya. Kwa jiani ndima igooke ukati nonda henikahauke kweza kwako.⁴ Watuma uosi uo uo maa kane, na mi nkiwajibu via via kiya ukati.⁵ Sanbalati katuma mtumishi wakwe kwangu kwa sia ile ile maa shano, na baua ye mwazi mwe mikono yakwe.⁶ Iyaandikwa, "Yaaviwalaalifa gati ya mataifa, na Geshemu, neye agombeka, Inga wee na wayahudi mna mpango wa kuasi, kwa ajii iyo nee mwazenga ukanto. Kuawa na mbui izi, uhehi kuwa mfaume wao.⁷ Nawe kusagua manabii kubiikia mbui zako uwanga ya Yelusalemi, wakamba, Kuna mfaume uko Yuda! "Wadaha kuwa ukwei mfaume ondandaasikie mbui izi. Basi heebu soo tigombeke.⁸ Kisha ne namtuma mbui nikagombeka, "Mbui kana izi nkazizati kugsoka kana wambavyo, kana izi nkazizati kugosoka kana wambavyo, inga mwe moto wako kuyabuni."⁹ Kwa ajii wose wonda kutitisa, wakifikii, "Wonda waeke mikono yao kugosoa ndima iyo. na nkaina igosoke." Akini sasa, Muungu, naomba igee nguvu mikono yangu.¹⁰ Nkiita nyumbani kwa shemaya mwana wa Delaya, mwana wa Mehetabeli, mwekufungwa mwe nyumba yakwe. Akagombeka, "Hebu tikintane na tivugae miyango ya hekalu, kwa ajii weza kukukoma. Nakiyo wonda weze kukukoma."¹¹ Nkijibu, "Je mntu inga mie nadaha kuguuka? Na mntu inga mie nadaha kwengia hekaluni ili mpate kwekaa? Nkinanengie."¹² Nkimanya inga mkiye Muungu mwekumtuma akini nee kagosoa unabii zidi yangu. Tobia na Sanbalati wamwajii.¹³ Wamwenka ndima kunigosoeya niwe na wasiwasi ili nigosoe kiya agombekacho na kugosoa zambi, ivyo ne wadaha kunenka zina baya ili nipate soni.¹⁴ Muungu wangu wakumbuke Tobia na Sanbalati, na yose wayagosoyao. Pia mkumbuke nabii Naadia na manabii watuhu ambao wajaibu kunigosoia niogohe.¹⁵ kwa iyo ukanto ubindiizwa siku ya ishiini na shano ya mwezi wa Eluli, baada ya siku hamsini na mbii.¹⁶ Wankondo wetu wose yekutizangukayo. Waogoha na kukakata tamaa sana hemeso yao wenye, kwa ajii wamanya ndima iyo igosoka kwa msaaada wa Muungu wetu.¹⁷ Ukati unu wakuu wa Yuda watuma bauwa nyingi kwa Tobia na baua za Tobia zikaetwa.¹⁸ Kwa ajii wawa wengi uko Yuda wafungwa kwa kwe isa kwakwe kwaajii kawa mkwewe Shekania, mwana wa Ala. Mwanawe Yehohanani kawa mkaziwe Meshulamu mwana wa Berekia.¹⁹ Pia watamwiya nami kuhusu mbui zakwe matana na kuwamba mbui zangu. Baua zietwa kwangu kuawa kwa Tobia kunitisa.

Chapter 7

¹ Ulati ukanto ukabindikia miango nayo nee nkiigoosa kae, na walinzi wa malango na waimbi Walawi, ² N'kamwenka mundugu ywangu Hanania awe na amli mwe Yelusalemu, hamwe na Hanania mwekua mgookezi ya kijiji kwa ajii nee ni mwaminifu naho amuogoha Muungu sana kuliko wangi.³ Nani nee nawamba msekukugua malango ya Yelusalemu mpaka zua dikatenda kai. Ukati walinzi wa mauango wainda wadaha kuvugaa miango na kuikaza. Sagua walizi kuawa mwe wada wekaao Yelusalemu watuhu hantu hao he ulinzi, na watuhu mbele ya nyumba wenye,⁴ Isasa mzi utenda mpana na mkuu, iya nee kuwa na wantu wacheche wekuwao umo na nkakuna nyumba zekuzengwazo vituhu.⁵ Zumbe Muungu ywangu kaika mwe moyo wangu, kuwagonda hamwe wakuu, mahafisa na wantu kuwagonda mwe familia zao. Mkipata kitabu cha uvyazi wa wada wekuwao wauya bosi nee naona igondwa umo.⁶ Awa ee wantu wa jimbo wekuao waita kuawa kwe uhamisho wa wada wekusamizwao wekudoigwao mateka ni mfaume Nebukadineza wa Babeli wakagotoka Yelusalemu na Yuda kia moneka kaita kwe mzi.⁷ Weza na Zelubabeli Yoshua, Selaya, Leelaya Nhamani, Moldekai, BiIshani, Mispali Bigwai, Ehumu na Baana . Hisabu ya wana wa Usilaeli nee iwa.⁸ Wanangwa wa Paloshi, 2172.⁹ Wanangwa wa Shefatia, 372.¹⁰ Wanangwa Ala, 652.¹¹ Wanangwa wa Pohasi Moabu.¹² Mwe wana wa Yeshua na Yoabu, 2,818.¹³ Wanangwa wa Elamu, 1,254. Wanangwa wa Zantu, 845.¹⁴ Wanangwa wa Zekai 760.¹⁵ Wanangwa wa Binnui, 648.¹⁶ Wanangwa wa bebai, 628.¹⁷ Wanangwa wa Azgadi, 2,322.¹⁸ Wanangwa wa

Adonikamu, 667.¹⁹ Wanangwa wa Bigwai, 2067.²⁰ Wanangwa wa adini, 655.²¹ Wanangwa wa Ateli, wa hezekia, 98.²² Wanangwa wa Hashumu, 328.²³ Wanangwa wa Besai 324.²⁴ Wanangwa wa Halifu, 112.²⁵ Wanangwa wa Gibeoni, 95.²⁶ Wantu kuawa Beselehemu na Netofa, 118.²⁷ Wantu kuawa Anasosi 128.²⁸ Wantu wa Beth Az mawesi, 42,²⁹ Wantu wa Kiliasi Yealimu, Kefila na Beelosi 743.³⁰ Wantu wa Lama na Beba, 621.³¹ Wantu wa Mikmasi, 1,22.³² Wantu wa Beseli na Ai 1,23.³³ Wantu wa Nebo, 52.³⁴ Wantu wa Elamu yakaidi, 1,254³⁵ wantu wa Halimu, 320.³⁶ Wantu wa yeliko, e45.³⁷ Wantu wa Lodi, Hadidi na Ono, 721.³⁸ Wantu wa Senaa, 3,930.³⁹ Makuhani wanangwa wa Yedaya (mwe nyumba ya Yeshua), 973.⁴⁰ Wanangwa wa Imeli, 1,052.⁴¹ Wanangwa wa Pashuri, 1,247.⁴² Wanangwa wa Halimu, 1,017.⁴³ Walawi, wanangwa wa Yeshua, wa Kadmieli wa Binui wa Hodalia, 74.⁴⁴ Waimbi wanangwa Asafu, 148.⁴⁵ Wekuvugua muango wanangwa wa Shalumu, Wanagwa waAtel, wanangwa wa Talmoli, wanangwa wa Akubu, wanangwa wa Hatita wanangwa shobai, 138.⁴⁶ Wandima wa hekalu wanangwa wa Siha wanangwa wa Hasufa, wanangwa wa Tabaoi.⁴⁷ Wanangwa wa Kelosi, wanangwa wa Siaha, wanangwa wa Padoni.⁴⁸ Wanangwa wa Lebana, wanangwa wa Hagaba wanangwa wa Salimai.⁴⁹ Wanangwa wa Hanani, wanangwa wa Gideli wanangwa wa Gahali.⁵⁰ Wanangwa wa Leaya, wanangwa Lesini, wanangwa wa Nekoda.⁵¹ Wanangwa wa Gezamu, wanangwa wa uza, wanangwa wa Pasea.⁵² Wanangwa wa Besai, wanangwa wa Meunimu wanagwa wa Nefusimu.⁵³ Wanangwa wa Bakibuki, wanangwa wa Hakufa.⁵⁴ Wanangwa wa Halihuli, Wanangwa wa Baslisi, wanangwa wa Mehida, wanangwa wa Halsha.⁵⁵ Wanangwa wa Balkosi, wanangwa wa Sisela, wanangwa wa Lema.⁵⁶ Wanangwa wa Nesia, wanangwa wa Haifa.⁵⁷ Wanangwa wa Seemani, wanangwa wa sotia, wanangwa wa Sofeelesi, wanangwa wa Peluda,⁵⁸ Wanangwa wa Yaala, wanangwa wa Daikoni, wanangwa wa Gideli.⁵⁹ Wanangwa wa Shefatia, wanangwa wa Haliti wanangwa wa Pokelesi Sebaimu, wanangwa wa Amoni.⁶⁰ Wandima wose wa hekalu, na wanangwa wa wandima wa Seemani nee wawa 392.⁶¹ Awa nee wantu wekuitao kuawa Telmela, Telhalsha, keleb, Addon na Imeli. Mia nkeudaha kusibitisha ati wowo au jamaa za tati zao nee ni wanangwa wa Isilaeli.⁶² Wanangwa wa Delaya, wanangwa wa Tobia na wanangwa wa Nekoda, 642.⁶³ Na kuawa kwa makuhani wanangwa wa Habaya Hakosi na Balizilai (akamdoa mkaziwe kuawa kwa wandee wa Baliziki ywa Gileadi na aketangwa kwa zina dao).⁶⁴ Awa woondeza likodi zao mwe wada wekwe- ungwao na kivyazi chao nia nkawo kudaha kupatikana kwa iyo wausigwa nwe ukuhani inga wenao najisi.⁶⁵ Nae mkuu ywa Gavana akawamba wesekenkigwa uhusi wa kuda nkande ya makuhani kuawa kwe zabibu mpaka aho ndiho enuke kuhani mwenye miaka na Sumimu.⁶⁶ Bonga dose diwa 42,360.⁶⁷ Isipokuwa wandima wao wakiogosi na wandima wa kivyee wekuwao 7,337, nee wawa na wagosi na wavyee waimbi 245.⁶⁸ Felazi zao nee ni 7,36 kwa hisabu, nyumba zao nee ni, 2,45.⁶⁹ Ngamia zao nee ni, 4,35 na nponda zao nee ni 6,720.⁷⁰ Wakuu kumwe wa mwaango wa tati zao waavya geeko kwa ajii ya ndima. Gavana kaavya kafa ya dakoni elufu ya zahabu, mabakui 50 na na nguo za kwa 530 ya makuhani.⁷¹ Wakuu wekumwe wa mwango wa tati zao wawenka mwe bene kwa ndima dalkoni elufu ishiini za zahabu na mane 2,200 za feza.⁷² Wantu watuhu wawenka dalkoni za zahabu ishiini elfu nz zahabu elufu mbii za feza na mavazi sitini na saba kwa makuhani.⁷³ Basi makuhani, Walawi, walinzi wa miango, waimbi, wantu watuhu, wandima wa hekalu na Isilaeli wose wekaa mwe mizi yao. Tata mwea wa saba wantu wa Isilaeli nee wakekaa mwe mizi yao."

Chapter 8

¹ Wantu wose wakeekonga enga muntu yumwe mwe hantu hazangaamu mbele ya lango da mazi, wakamwemba Ezla mgondi akakiete kitabu cha shaia ya Msa, ambacho Zumbe kaawamulu Israel.² Msi wa bosu wa mwezi wa mpungati Ezla kuhani akaeta shaia mbele ya mkutano, wagosi na wavyee na wose wekuwao na udahi wa kutegeza na kweewa.³ Akadikauwa eneo dekuwada hazangaamu mbele ya lango da mazi, na akasoma tamia keo mbele ya wagosi na wavyee na yoyose ndieadahe kweewa na wose wakakitegeza kitaba kwa makini kitabu cha Shaia.⁴ Nee Ezla, mgondaji akagooka uanga ya jukwa da mbao ambado wantu nee wadigoso. Kwa ajii iyo nkandai yakwe wawa wagooka matitha, Shema Anayo, Uraia, Hilikia na maseya, Hashumu, Hashabadani, Zekari Meshulamu wawa wagooka upande wakwa wa kumoso.⁵ Ezla akakivugua kiabu he meso ya wantu wose kwa kuwa nee kagooka uanga ya wantu, na ekuuguaho wantu wose wakagooka,⁶ Ezla akamtogua Zumbe, Muungu Mkuu na wantu wose wakayenua mikono yao, wakaandaaa, "Amina! Amina!" wakenamiza mitwi yao, wakamvika Zumbe na vyeni vyao nyenama.⁷ Yeshua, Bani, Sherebia, Ya mini Akubu, Shabetha, Hoda, maaseya Kelita, Azaria, Yozabidi, Hanania, Pelaya nao ni Walawi, Wakawambiza wantu nkuilewa shaia, wantu wakekaa hantu hao.⁸ Mia wekusomao mwe kitabu, shaia ya Muungu wakaeleza wazi kwa tafasii na kulavya maana ili wantu wayamanye yekusomwayo.⁹ Nehemia, gavana, na Ezla kuhani, na mgonda, na Walawi wekuwao wakatafasii mwe wantu, wakawamba wantu wose, msi unu ni takatifu kwa Zumbe, Muungu yenu. Msekweyayata au kuia, kwa ajii wantu wose nee wakaiya ukati wekutegeezaho mbui za shaia.¹⁰ Nehemia akawamba, hitani; Mkade chekunanacho mikate na mazi ya kunywa na mmmwagaie muntu mwese kintu, kwa mana msi unu takatifu kwa Zumbe yetu, na Msekuwa na huzuni; kwa ajii kutamiwa kwa Zumbe nee nguvu zenu.¹¹ Basi Walawi wakawagoso wantu watuie wakagombeka, "nyamaani! kwa mana msi unu ni takatifu msekuwa na huzuni,"¹² Wantu wose wakahita kuta na kunywa na kupangana nkande na kushehelekea kwa nyemi nkuu kwa sibabu wazielewa mbui wekubiikiwazo.¹³ Msi wa kaidi viongozi wa numba za mababa kulawa kwa wantu wose, wose, makuhani na Walawi, wakekonga kwa Ezla, mgondi ili wapate ufahamu kulawa mwe mbui za Shaia.¹⁴ Wakaona igondewa mwe Shaia namna wekae mwe hema ukati wa sikunkuu ya mwezi wa mpungati.¹⁵ Wakundwa kulavya tamko mwe mizi yose na uko Yelusalamu, wakamba, Hitani chongoi kwe sii ya viima, na Mkaete matambi kulawa mwe mizeituni mwitu, na matambi ya mihadasi; na matambiya

mitende na matambya miti minene ili kugosoa vibanda vya muda enga ikugonde wavyo." ¹⁶ Basi wantu wakalawa na kugaeta matambi; wakegosoea mahema, kia meneka uanga ya chusi dao, mwe nyua zao, mwe mahakama za nyumba za Muungu, Hantu ha wazi he lango da mazi, na mwe mlaba wa lango da Efraim. ¹⁷ Akawaaho kangamano dose da wekuuyao kulawa kifungoni wakagosoa mahema na kwekaiya umo ndani kwa ajii tangia misi za Yoshua, mwanawe da Nuni, hata misi iyo wantu wa Israeli nkawekuiuzimisha sikunkuu inu. Na kukawa nyemi muno. Naho msi kwa msi tango msi wa bosi mpaka kihea Ezla akasema kitabu cha Shaia ya Muungu, Wakagosoa sikunkuu mwe msi mpungati na msi wa nane kuwa na kungamano tana, utiifu wa amlu.

Chapter 9

¹ Msi wa ishiini na nne wa mwezi uo uo wantu wa Israeli wakusanya, nao nee wafunga nao nee wavaa magua, nao wakaika vumbi mwe mwitu yao. ² Uvyazi wa Israeli nee wenenga na wageni wose, nee wa gooka na kukili zambi zao wenye na matendo mabaya ya tatizao. ³ Wagooka hantu hao, na lobo ya msi ne wasoma kuawa kitabu cha Sheia ya Zumbe Muungu ywao. Na lobo ntuhu msi wakili na kwenama mbele ya bwana Muungu ywao. ⁴ Walawi, Yeshua, Bani, Kadmieli Shebani ya Buni, Sherebia, Bani na Kenani wagooka uwanga ya ngazi, wakamwetanga Zumbe, Muungu ywao kwa sauti nkuu. ⁵ Nee Walawi na Yeshus na Kadmiel na Bani na Hashabneya na Sherebia, na Hodia na Shebania na Pethalia, wa kamba, "Gookani, mkamtogoe Bwana, Muungu ywenu, kae na kae. "Likiwe zina dako tukufu, dekutukukado kwemboka baaka zose na ntogoo zose. ⁶ Wewe u Zumbe, wewe ikedu. Wewe kugosoa mbinguni, mbingu za uwanga na malaika wose wa nkondonkondo na dunia kia kintu che uwanga yakwe na bahai navyose vyeumo. Wawenka wose ugima na majeshi ya malaika wakwenamia. ⁷ Wewe nee Zumbe, Muungu mwekumsagua Abtamu, akamwa avya kuawa uri wa Wakaldaya, akamwetanga Ibwaahim. ⁸ Kuona moyo wakwe nee ni mkamiifu mbele yako nawe ukagosoa agano hamwe nae da kuweanka uvyazi wakwe si ya Wakanaani, na Mhiti na Mwamoli naa Pelizi na Myebusi na Wagilgashi, Kuika kiaga chako kwaajii wewe umlahaki. ⁹ Kuona sungu ya tatizetu Misli na ukasikia ndio yao nkandai ya bahali ya shamu. ¹⁰ Wewe kugosoa utangio na maajabu juu ya Falao, na wandima wakwe wose na wantu wose wa si yakwe, kwajii nee kumanya kwamba Wamisli wagosoa kwa kwefenya. Akini kwegosweea zina ambado digooka kiamuo msi wa ivyeeo. ¹¹ Ukapanga bahali mbele yao, wakadumua gatigati ya bahai uwnaga ya sinkavu na wasa wada wekuwao mwe kina kama iwe mwe mazi ya kina. ¹² Wewe kuwaongoza kwa nguzo ya Zumbe ukati wa musu na kwanguzo ya moto ukatrrri wakio, ili kuwatumikia siai wadahe kwenda mwe unng'ao wake. ¹³ Kuseeya uwanga ya Mwiima Sinai ukamwiia nao kuawa mbinguni ukawenka amlu za haki na Sheia za kwei amlu ntana na maagizo. ¹⁴ Kuwambia sabato yako takatifu, ukawenka amlu na Sheia kwembokea Msa mndima ywako. ¹⁵ Kuwenka nkande kuawa mbinguni kwaajii ya saa yao na mzai kuowa mwamba kwa nkiu yao, ukawamba waite kuimiiki si wekuwenkayo kwa kuwenka kuapo. ¹⁶ Akini wowo na tatizetu wagosoa uasi, nao nee ni wagau, wala nkawekuzitunya amlu zako. ¹⁷ Waemea kuzitegeeza na nkawekuaifya juu ya maajabu wekugosoyao gato yao, akini wakawa wagau na mwe uasi wao nee waika viongozi wauwii hali ya utumwa. akini wewe u Muungu ambaye kumema msamaha, mwenye rehema na mbazi nkio mhufu wa maya na mwingi mwe upendo sabiti wewe nkwekuwabada. ¹⁸ Wao nkwekuwabada hata wekubindaho kuavya ndama mwe chuma chekokwachochacho na kwamba, "Uyu nee Muungu ywemu mwekukueta kuawa Misli, "ukati wekwegaho sana. ¹⁹ Wewe kwa mbazi zako nkwekuwabada mwe wangwa. Nguzo ya zunde yekuwaongozayo Sia nkayekuwabada ukati wa musu, waa nguzo ya moto kio iwamwiiia baabaa ambayo wakundwa kwendea. ²⁰ Nee kuwenka Loho waka mtano kuwahinya, na mana yako nkwe kuwanyima mwe vyanwa vayo na ukawenka mazi kwa nkiu yao. ²¹ Kwa miaka alibaini kuwaika mwe wangwa, na nkawe kukosa chochose. Nguo zao nkazekusakaa naa miundi yao nkayekumema. ²² Kia npembe ya hae. Basi wakaimiiki si ya mfaume ywa Heshboni na Si ya ugu mfaume ywa Bashani. ²³ Kuwatenda wana wao kuwa wangi kana ntoondo za mbinguni na ukawengiza kwe si. Nee kuwambia tatizo wengie na kumiiki. ²⁴ Basi wantu wakengia, wakamiiki si, waka wavota wenyezi wa si iyo, Wakanaani. Ukawageya mwe mikono yao, hamwe na wafaume wao na wantu wa si, ili Israel igosoe nao kana wewekukundavyo. ²⁵ Woo waiteka mizi yenye nguvu na si yenye usitawi, nao wakadoo nyumba zenezo vintu vyose vitana. Visima vyekufukwavyo, mizabibu na miti ya mizaituni, na miti ya matunda mangi. Kwa iyo wada nakweguta na kutosheka, na kutamwa kwa wema wako. ²⁶ Basi nkawekukutunya na wakaasi. Wasa Sheia yako nyuma ya migongo yao. Wawakoma anabii wako wawakanya wakuu wewe, nao wakagosoa ukatii mkuu. ²⁷ Kwa iyo ukawagea mwe mikono yawankuu wao mwekuwa suubish. Na ukati wa suuba, wakuiiia nawe ukawa sikia kuawa mbinguni na maa nyingi ukawakoa mwe mikono ywa wankuu wao, kwaajii ya mbazi zako nyingi. ²⁸ Akini baada ya kuhumwiiza, wakagosoa mabaya vituhu mbele yako, nawe ukawabada mwe mikono ya wakuu wao, kwa iyo wankuu wao wakatawala juu yao. Hata wekuku wiaho na kukunja ukasikia kuawa mbinguni maa nyingi ukawakoa kwa ajii ya mbazi zako. ²⁹ Nee kuwaonya ili wapate kuuya kwe Sheia yako. Hata ivyo wagosoa kibui nkawekutekutegeeza amlu zako. Wagosoa zambi zidi ya amlu zako ambazo zamwenka ugima muntu yoyose mazitunya, Nkawekuzitunya, nkawekuzigosoa na waemea kuzitegeeza. ³⁰ Kwa miaka mingi kwenda nao na kuwakanya kwa Loho ywako kwa sia ya manabii wako. Hata ivyo nkawekutegeeza. Kwa iyoukawagea mwe mikono ya wantu wa hehi. ³¹ Akini kwa mbazi zako nkuu nkwekuwaheza kabisa, au kuwabada, kwa kuwa wewe u muungu wenye lehema na mta mbazi. ³² Basi Muungu ywetu, Muungu ywetu, mtanguvu na mtisa, mwiika ayano dako na ukudiso wako, sungu zose zeku tipato swiswi, wafaume wetu, wakuu wetu na makuhani wetu, na manabii wetu na tatizetu, na wantu wako wose taukia siku za wafaume wa Ashuu kiamuo ivyeeo wesek uzitoazia kuwa na ncheche. ³³ Wewe umtahaki mwe yose yekutipatayo kuwa kugosoa kwa uaminifu na tigosoa

ubaya.³⁴ Wafaume wetu, makuhani wetu, na tatizetu nkawekuitoza Sheia yako nkawekuzingatia amli zako au shuhuda zako wekuwashuhudiazoo.³⁵ Hata mwe ufaume wao wenye, ukati watamia wedi wako kwao, mwe si nkuu yenye mboto wekuikayo mbele yao nkawekukugoswea au kueka sia zao mbaya.³⁶ Mboto ntana kuawa si yetu yaita kwa wafaume wekuwaikao juu yetu kwa ajii ya zambi zetu, Watawala juu ya mii yetu na juu ya mifugo kana wakundavyo. Tina sungu nkuu.³⁷ Kwa ajii ya yose aya tagosoa agano sabiti kwa kugonda. Kwa hati yekufungwa ni mazina ya wakuu wetu, Walawi, na makuhani.³⁸ Kwa ajii ya yose aya tagosoa agano Sabiti kwa kugonda kwa hati yekufungwa ni mazina ya wakuu wetu, Walawi, na makuhani.

Chapter 10

¹ Wada ambao waika mazina yao mwe kumbukumbu zekugubikwazo ne ni. Nehemia mwana Hakalia gavana, na makuhani wekuikwao Sedekia.² Seraya, Azaria Yeremia.³ Pashuri, amoria Malkiya.⁴ Hamshi, Shekania, Maluki,⁵ Hariamu, Mere mothi, Obadia,⁶ Daniel, Ginethomi Baruki,⁷ Meshulamu, Abiya Miyamini.⁸ Maazia, Bilgai na she maya. Awa wawa makuhani.⁹ Walawi ne ni Yeshua mwana wa Azania, Binui wa jamaa ya Henadadi, Kadmeli.¹⁰ na Walawi weziwe, Shebania, Hadia, Kelita Pelaya, Hanani,¹¹ Mika, Rehobu, Hashabia,¹² Zakuri, Sherebia, Shebania,¹³ Hodiya, Bani na Beninu.¹⁴ Wekuao viongozi wa wantu ne ni Paroshi, Palath - Moabu, Elamu, Zatu, Bani.¹⁵ Buni, azgadi, Bebai,¹⁶ Adoniya Bigwai, Adini,¹⁷ Ateri, Hezekia, Azuri,¹⁸ Hodia, Hashumu, Besai,¹⁹ Harifu, anatothi, Nobai.²⁰ Magpiashi, Meshulamu, Heziri,²¹ Meshezabeli, Sadoki, Yadua.²² Pelatia, Hanani, AnaYA,²³ Hoshea, Hanania, Hasgubu,²⁴ Hlaoheshi, Plha, Shobeki.²⁵ Rehemu, Hshabna, Maaseya.²⁶ Ahia Hanania, Anani,²⁷ Maluki, Harimu na Baana.²⁸ Na wantu watuhu wekuao makuhani, na Walawi na walinzi wa malango; na waimbajii na watumishi wa hekalu na wose wekwenegao wenye na wantu wa sii za jirani, kwa Sheia ya Muungu, na wavyee wao, na wans wao, na Binti zao, wose wekuao na ujuzi na umanyi.²⁹ Wakekonga na ndugu zao, wakuu wao waketahwa mwe laana na kuapo ela kwenda mwe sheia ya Muungu, yekuaviwayo na Musa ntume ya Muungu, na kazingatia amli zose za Bwana Muungu wetu na kuhumu na sheia zakwe.³⁰ Tiahidi kuwa nkatidaha kuwaoza wana wetu wantu wa si, au wana wetu kutegua kwao.³¹ Pia tiahindi kwamba kama wantu wa si wandawaete biashaa au nafaka yoyose ya kutaga siku ya Sabato, nkatidaha kugua kwao siku ya Sabato au siku yoyose takatifu. Kia mwaka wa saba nndatieke minda yetu ihumuize, na nndati samehe madeni yose yaawayo kwa Wayahudi watuhu.³² Tikubalo amri ya kulavya shiingi ya Shekeli kia mwaka kwa ajii ya huduma ya ya nyumba ya Muungu wetu.³³ Kuavya mkate wa kuwaahao, na sadaka ya nafaka ya kawaida, sadaka za kuteketezwa siku ya Sabato, sikunkuu pyahamu za mwezi na sikunkuu za kutekuzwa, na sadaka takatifu na sadaka za zambi za kweta upatanisho wa Israeli, hamwe na ndima zose za nyumba ya Muungu wetu.³⁴ Na makuhani, Walawi na wantu wa kutoa kura kwa ajii ya Sadaka ya mkuni. Kwa indisague ni ani ndiye aete nkuni mwe familia zetu ndani ya nyumba ya Muungu wetu kwa nyakati ze kuikwazo kia mwaka. Nkuni izo nndazokwe uwanga ya Madhabahu yaBwana Muungu wetu, kama yekuandikwavyo mwe Sheia.³⁵ Tiahidi kueta nyumbani kwa Bwana matunda ya kwanza yaawayo mwe msanga wetu na matunda ya kwanza ya mti kia mwaka.³⁶ Na kama yekuandikwavyo mwe Sheia, ne tiahidi kueta nyumbani kwa Muungu na kwa makuhani watumikao aho uvyazi wa bosi wa wana wetu na Wanyama wetu.³⁷ Nndatieta unga wa bosi na sadaka za nafaka zetu, na matunda ya kia mti, na dvyumba vya kuhifadhi vya nyumba ya Muungu wetu. Nundatiwaetee Walawi sehemu ya kumi kuawa mwe sanga yetu kwa sibabu Walawi wokusanya sadaka mizi yose tigosao ndima.³⁸ Kuhani, uvyazi wa Haruni lazima awa na Walawa wakati ahokeaah sadaka, Walawi wakundigwa kueta sehemu ya kumi ya sadaka mwe nyumba ya Muungu wetu mwe vyumba vya kuikia hazina.³⁹ Kwa sibabu wana wa Israeli na wana wa Lawi, nndawaete sadaka za nafaka, divai pyahamu, na mavuta mwe vyumba vya kuhifadhi ambaho vintu vya hatakatifu vyagooswa, na hamtu ha makuhani watumishi, na walinzi wa he mwaango, na waimbaji. Nkatidaha kuibada nyumba ya Muungu wetu.

Chapter 11

¹ Viongozi wa wantu wekaa Yerusalemi wantu watuhu wakatoa kura wapate kwete yumwe kulawa wantu kumi kwekaaa Yerusalemi, mzi wekugazwao kenda wakasigee kwe mizi mituhu.² Wantu wakawang'aza wose wekuamao kwa kukunda wenye kwekea Yerusalemi.³ Awa nee viongozi wa kigii wekwe kaao Yerusalemi. Ukaeka ivyo kwe mizi ya Yuda kia mthu kekaa kwe ssi yakwe mwenye aho ni hamwe na Waisraeli makuhani, walawi wandima wa hekalu na Wavyaigwa wasulemai.⁴ Umo Yerusalemi wekaa wekumwe wa wana Yuda kumwe wa Bnyamini wantu wa Yuda nee wa hamwe na athaya mwanangwa wa Uzia mwana Zekaria mwana amaria mwana shefatia mwana Mahameli mwana Peresi.⁵ Masesea nae, mwana Baruki mwana Kolhoze mwana Hazeya mwana Adaye mwana Yoyaribu mwana Zekana mwana Mshelani nee ni mwana Baruki.⁶ Wana wose wa Peresi wekwekeao Yerusalemi wamo 468. Nee nkewao.⁷ Awo nee wana Benyamini, Salu mwana Meshulamu mwana Yoedi mwana Pedaya, mwana Kolaya, mwana Maaseva mwana Ithieli, mwana Yehaya.⁸ Ukauka aho Gabai, Slai wantu 928.⁹ Yoeli mwana Zikri nee ni nagookezi ywao, Yuda mwana Hasenua nee mkuu ya kaidi mue uo mzi.¹⁰ Ukaawa kwa mkuu Yedaya mwana Yoyaribu, Yakini.¹¹ Seraya mwana Hilikia, mwana Meshulemu, mwana Sadoki, mwana Merayoerayoti, mwana Ahitubu, mkuu wa nyumba ya Zumbe Muungu.¹² Anaweziwe wekugosoa ndima ya ukoo wanthu 822. Adaya mwana Yerohamu, mwana Pelalia, mwana Amzi, mwana Aekana, mwana Pashuri, mwana Malkiye.¹³ Nao neewekuwao washika wakwe wakimawagosi, 242. Maasai mwana Azareli, mwana Azai, mwana Meshilomothi; mwana Azai mwana Mhshilomothi mwana Immeri;¹⁴ na wandugu wao, 128

watoanaowekumemao ujasili; Waziri wao mwekuwaoyoza nee ni Zabdiel mwana Hageoli.¹⁵ Walawi Shemaya mwana Hashubu mwana Azkkamu, mwana Hashabia mwana Buni,¹⁶ Sheabethai, na Yozabadi, wekuwao viongozi wa Walawi wekugookea ndima za chongoi mwe nyumba ya Muungu.¹⁸ Matania nee Yuaho, mwana Mika, mwana Zakri, mwana Asafu, mwekuwae Mkuunge mwekuzivoka ntongozi kwa mviko, Balkbukia wa kaidi mwekuwa mva wandungu wakwe Abde mwana Shemaya mwana Galali, mwana Yeduthuni.¹⁷ Mwe mzi wose wekung'azwao nee wanuo wagosi 172.¹⁹ Waindao malango Akubu, Talmoni na washooka wao waindao miango wamo wagosi 172.²⁰ Wada wekusigao wa Israel, waahao. Walawi nee ni wa mzi yose ya Yuda. Kia muoweka kekaa mwe mzi wakwe, mwenye.²¹ Wandima wa nyumba ya Muungu wekaa ofeli, siha na Gishpa nee wakawagookea.²² Mtawala mkuu kwa Walawi wekuwao wakawatumikiza Yerusalemi nee ni wanangwa wa asafu wekuwao waimbi wa mbui z kwe nyumba ya Muungu.²³ Nee wakahokea maagio kulawa kwa mfaume na maagio yedi yaawa kwa waimbi wa kia siku.²⁴ Pethania mwana Meshazabeli mwana Zera mwana Yuda nee yu upande wa mfaume kwa mbui za wantu wose.²⁵ Kwa ajii ya minda yao wekuwe wanthu wa Yuda wakekao Kiriath-aba na mizi yeyekwe midodo, Diboni na mizi yakwe, Yekabzeeli na mizi yakwe.²⁶ Wakekaa Yeshua, Molada, Bethpeleti.²⁷ Hazarshuali, Beerlsheba na mizi yakwe.²⁸ Wakekaa siklagi, Mekona na mizi yakwe.²⁹ Enrimoni, sora Yarmuth.³⁰ Zawa, Adulanu, na mizi yakwe Lakishi na munda yakwe, azeka na mizi yakwe Wakekaa kuvokea Beer-sheba mpaka bonde da Hinomu.³¹ Wanthu wa Benyamini wee wakekaa kuvoka Geba kuitia Mikmashi na aiya na Beth-di na mizi yakwe.³² Wekwekaao Anathothi, Nobu, Anania,³³ Hazori, Rama, Gitamu,³⁴ Hadidi, Seboimu, Nebalati,³⁵ Lodi na ono koongo da wafundi.³⁶ Walawi watuhu wekae Yuda kuwe Benyamini.

Chapter 12

¹ Awa nee makuhani na Walawi wekwezao hamwe na Zerubabeli mwana Shealueli, hamwe na Yoshua Seraya, Yeremia, Ezra,² Amaria, Maluki, Hatushi,³ Shekania, Harimu na Meremothi.⁴ Ne kuwa na Iddo, Ginethoni, Abiya,⁵ Miyamini, maazia Bilgai,⁶ Shemaya, Yoyaribu, Yedaya,⁷ Salu Amoki, Hilkiya na Yedaya. Awa nee ni wakuu wa makuhani na wzwaao mwe siku za Yoshua.⁸ Walawi nee ni Yeoshua, Binui, Kadmieli, Sherabia, Yuda na Matania mwe kuwa akaongoza nyimbo za kushukuu hamwe na weziwe.⁹ Bakkukia na uno, wezwao wagooka nkandani yao wakati wa huduma.¹⁰ Yoshua nee ni tati yakwe da Yoyakimu, Yoyakimu nee ni tati yakwe da Eliashibu, elioeshibu nee ni tati yakwe da Yoyada.¹¹ Yoyada kamvyaa Yonathani, Yonathani akamvyaa Yadaa.¹² Mwe izo siku za Yoyakimu awa nee ni makuhani, wakuu wa jamaa; Meraya nee ni mkuu wa Seraya. Hanania nee ni mkuu wa Yeremia.¹³ Meshulam nee ni mkuu wa Ezra, Yehohanani nee ni mkuu wa amari.¹⁴ Yonathani nee ni mkuu wa Maluki na Yusufu nee ni mkuu wa shekania.¹⁵ Kwa kuendee, Adna nee ni mkuu wa Harimu, Helkai mkuu wa Meremothi,¹⁶ Zekaria nee ni mkuu wa ido, Meshulami nee ni mkuu wa ginethoni na¹⁷ Zikri nee ni mkuu Abia wa Miyaamini, Piltai nee ni mkuu wa maazia.¹⁸ Shamua nee ni mkuu wa Bilgai, Yehonathani nee ni mkuu wa Shemaya,¹⁹ Matenai nee ni mkuu wa Yoyaribu, uzi nee ni mkuu wa Yedaya.²⁰ Kalai nee ni mkuu wa Salu, eberi nee ni mkuu wa Amok,²¹ Hashabia nee ni mkuu wa Hilkiya, na Nethanel nee ni mkuu wa Yedaya.²² Mwe izo siku za Eliashibu, Walawi Eliashibu, Yoyada, Yohana na Yadaa waandika enga nee mitwi ya familia (Ukoo) na makuhani woadi kwa wakati wa utawala wa Dariyo wa Persia.²³ Wana wa Lawi na wakuu wao wa ukoo waandikwa mwe kitabu cha taehe mpaka siku za Yohana mwana Eliashibu.²⁴ Wakuu wa Walawi nee ni Hashabia, Sherebia, na Yoshua mwana wa Kadmieli, hamwe na wezwao wekuao wagooka mbee yao kumwemua na kumshukuu, akajibu sehemu mbai mbai kwa kutii amri ya Daudi mntu wa zumbe Muungu.²⁵ Matania, Bakkukia, Obadiya, Meshulamu, Talmoni na Akubu nee ni askai wa miango we kuwao wagooka kwe vyumba vya hea.²⁶ Watumika mwe siku za Yoyakimu, mwana Yoshua, mwana Yosadai, na mwe siku za Nehemiya, gavana na Ezra kuhani na mwandishi.²⁷ Mwe kujitolea kwe kiwambaza cha Yerusalemi, Wantu wawaondeza Walawi hohose wekuaho wakaishi, wakawaeta Yerusalemu kusherehekea kweviiza kwa nyemi, hamwa na kushukuu na kuimba kwa ngoma, maimba na mazumai.²⁸ Uhamwe wa waimbi ukusanyika kwe wilaya izunguukayo Yerusalemu na kuawa kwe mizi ya wanetofathi.²⁹ Weza kuawa Beth-gilgali na kuawa kwe minda ya Geba na Azmawethi, maana waimbi nee wazenga mizi hehi na Yurusalemu.³⁰ Mkuhai na walawi wesuntha halafu wakasuntha wantu, miango na kiwambaza.³¹ Ikabinda nkiwa na wakuu wa Yuda kuita uko uwanga kwe kiwambaza, nami kusagua mikuntano miidi mikuu ya ao wa kushukuu. Yumwe kaita upande wakuume uwanga mwe ki wambaza kuelekea hwe mwaango wa kifusi.³² Hoshaya na nusu ya Wakuu wa Yuda wambaza,³³ na baadaye akaita Azaria, Ezra na Meshulamu,³⁴ Yuda, Benyamini, Shemaya, Yeremia,³⁵ na wana wa makuhani wekuwao na magunda, na Zekaria mwana Yonathani, mwana Shemaya, mwana Mataniya, mwana Mikaya, mwana Zkuri, mwana Asafu.³⁶ Naho jamaa wa Zekaria, Shemaya, azareli, Milalai, Gilalai, Maai, Nethaneli, Yuda, Hanani hamwe na vyombo vya mziki vya Daudi mntu wa Zumbe Muungu. Ezra mwandishi nee yu mbee yao.³⁷ Na kwa mwango wa chemichemi waita mwanga kwa mwanga na madaaja ya mzi wa Daudi uwanga kukweo kwe kiwambaza, uwanga ya nyumba ya Daudi, kwe mwaango wa mazi upande wa Mashariki.³⁸ Na waimbi watuhu ambao washukuu, wakaita upande mtuhu. Nkiwatongea uwanga kwe kiwambaza na nusu ya wantu, uwanga ya mnaa wa vinyago hadi viwambaza vikuu.³⁹ Na uwanga ya mwaango wa efraimu, na mwaango wa kae, na kwa mwaango wa samaki na mnaa wa Hananeli na mnaa wa Hamea, kwe mwaango wa ngoto na wakagooka kwe mwaango wa asikai.⁴⁰ Kwaiyo mikutano miidi mikuu ya wada wakushukuruo wakapata nafasi yao kwe nyumba ya Zumbe Muungu, nami nikadoa nafasi yangu na nusu ya viongozi hamwe na mimi.⁴¹ Na makuhani wakadoa nafasi zao, Eliakimu, Maaseya, Miyamini, Mikaya Elioenai, Zekaria, na Hanania wenye Magunda.⁴² Maaseya na Shemaya, eleazari, Uzi, Yehohanani,

Malkiya, Elamu, ezeri, waimbi waimba na Yezrahia enga wagookeaji. ⁴³ Waavya sadaka nkuu siku ido, wakafurahi mana Zumbe Muungu nee kawafurahisha sana. Pia wavyee na wana wadodo wafurahi. Kwaivyo furaha ya Yerusalemu ikasikiwa toka hae. ⁴⁴ Siku iyo wantu wasagulwa kwe nymba ya hea kwa ajii ya misango, matunda ya bosi, na zaka ili zikusanywe ndani yao kwe sehemu zendako zihitajike kwe sheria za makuhani na Walawi. Kia yumwe kasagulwa kugosoa ndima kwe minda hehi na mizi. Mana Yuda kafurahishwa ni makuhani na Walawi wekuao wagooka mbee yao. ⁴⁵ Wagosoa utumishi wa Zumbe Muungu wao, na huduma ya utakaso kwa agizo da Daudi na mwanawe Sulemani, kwayiyo. ⁴⁶ Aho bosi kwe siku za Daudi na Asafu, nee kuwa na Wagookeaji na Waimbi, naho nee kuna nyimbo za ntogezi na shukurani kwa Zumbe Muungu. ⁴⁷ Mwe siku za Zurubabeli na mwe siku za Nehemia, Israeli yose iavya sehemu za kia siku za waimbi na asikai wa mwango. Wakaika nkandai sehemu ya Walawi, na Walawi wakaika sehemu ya wana Haruni.

Chapter 13

¹ Sikuiyo wasoma kitabu cha Musa mwema gutwi yawantu. ionekana iandikwa ndani mwakwe kwamba nakuna Mwamoni au mwoabu akundigwa kweza mwekusanyiko da Mungu, milele. ² Inuneiwa nkaokumanya kwa wantu wa Israel na mkate namazi, balinewaawa wamwajiri Balaamu kuilani Israli. Hata ivyo, Zumbe kaihitua laana kuwa baraka. ³ Mara tu wekusikiaho sheria Israel kuawakwa kia mgeni. ⁴ Sasa kabla yaahoe eliashibu kuhani nneai kwa uwanga ya vyumba vya nyumba ya Zumbe wetu. Neekawa na uhusiano na Tobia. ⁵ Eliashibu kamwandalia Tobia chumba kikuu, ambahoaho bosi neewaika sadaka ya nafaka, uvumba, makala, na sehemu ya kumi ya nafaka, mavuta ambazo neeziikwa kwaajii ya walawi, waimbaji, walinzi wa miango, na misango kwa makuhani. ⁶ ⁷ Lakini wakati uowose shekuaho Yerusalemu. Kwa mwaka wa sasininambii wa artashasta mfaume wa Babeli, neenkuta kwa mfaume. Baada ya muda neenamwomba mfaume ruhusa ya kuhauka. ⁸ Nanikauya Yerusalemu. Vitabu vya Tobia chongoi ya chumba cha kuhifadhi. ⁹ Nnkiavya amri kwamba wasunte vituo vya kuhifadhi, nami neenavuzi ndani yao makala yanyumba ya Zumbe, sadaka ya nafaka na uvumba. ¹⁰ Nkigunduo kwamba sehemu zekuvavyo kwa ajii ya kuwenka Walawi Nkazuavigwa kwao, ili wahauke haraka hekaluni. Kiayumwe aite kwemnda wakwe, kama waimbaji wekugososavyo wekuhaukaho. ¹¹ Kwa hiyo nneawasiliana na maafisa na kugombeka, kwambai nyumba ya Zumbe ibadigwa? Nnee nawakusakusa hamwe na kuwaika kwe nafasi zao. ¹² Wakabinda Yuda wose wakaeta zaka na nafaka, divai mpya, na mavuta mwevuituo vya kuhifadhi. ¹³ Nneenawaika kama watunza hazina uwanga ya hazina, Shelemia kuhani, na Sadoki mwadishi, na Walawi, Pedaya. Hanani, mwana wa Zakuri, mwanawe wa Matania, nnekawa na wafuasi wakwe, kwa sababu wahesabiwa kuwa waaminifu. Kazi yao nneiwa ya kusambazavia kwa, washirika wao. ¹⁴ Nikumbuka, Zumbe Muungu, kweidi, wala usekuusa matendo yedi nekugosao kwa ajii ya nyumba Zumbe Muungu na huduma zakwe. ¹⁵ Kwesikuizo neenaona wantu wa Yuda wekujatao mvinyo sikuida ya Sabato, nakueta makundi ya nafaka, nakuwapakia mpunda, na divai, na zabibu, na tini, nakia aina ya mzigo mzito, wekuetayo Yerusalemu siku idaya Sabato. Neenashuhudia newakataga nkande siku iyo. ¹⁶ Wantu kuawa Tiro wekwekoo Yerusalemu waeta samaki na kiaaina ya bidhaa nanee wawatanga siku ya Sabato kwa wantu wa Yuda nakwemzi! ¹⁷ Kisha neenawambia viongozi wa Yuda, "Je ni ubaya waniuo mgosoa, kuinajisi msii wa Sabato? ¹⁸ Je? Tati zenu nkaokugosoa ivyo? Je, Zumbe nnekueta mabayaaya uwanga wa mzii unu? sasa waetaghadhabu zaidi kwa Waisrael kwa kudharau Sabato." ¹⁹ Mara yekuahokiza kwemiango ya Yerusalemu kabla ya sabato, nkiamuru miango ivugalwe nakwambo nkaifaa kuvugulwa mpaka baada ya Sabato. Nkiwaika baadhi ya watumishi kwemalango ilimzigo wowose usekusetwa siku ya Sabato. ²⁰ Wagosobiashaa na watagao na kila aina ya bidhaa neewaguuka chongoi mwa Yerusalemu maabosi au mbii. ²¹ Lakini nkiwafingiza, "Mbona mwekaachongoi mwe ukuta? kama mndagosoe ivyovituhi ndanikuie mwemikono!" Tangumweiyo siku nkaokweza vituhu siku ya Sabato. ²² Nkiwaamuru walawi kwesunta, nakweza kulinda miango, ili kusunta msii wa sabato. Nikumbuka kwaidi pi, Zumbe nakunenka mbazi kwa sababu kwa sababu ya uaminifu wa agano wenadokwangu. ²³ Mwesikuizo nkiona Wayahudi wekuowategua wavyee wa Ashdodi, Amoni na Moabu. ²⁴ Nusu ya wanawao neewakatamwia lugha ta Ashdodi, Lakini nkaokudaha kutamwia lugha ya Yuda, lakini lugha ya yumwe wawantu watuhu. ²⁵ Nami nikawasiliana nao, nami nkiwaadhibu, namewatoabaadhi yao nakuwavuta fii zao. Nkiwaapisha kwa Zumbe, neenasema, msekuwenka wana waowandee wenu. Wala msekuwadoa wandeewao kwaajii ya wanawemu, wala nyiewenye. ²⁶ Je, Seemani mfaume wa Isaeli nkeugosoa dhambi kwa sababu yawavyeewa? Mwema. taifa mengi nkaokuwa na mfalme kama yeye, naneakapenda za Zumbe Muungu, Zumbe neegosoa awemfale wa Israel yose. Hata ivyowavyeewakwe wa kigenia neewamueka agosoe dhambi. ²⁷ Je, tapaswa kukutegeeza na kugosoa uovu unu hata kumkosea Zumbe Muungu nakutegua wavyee wageni? ²⁸ Yumwe ni mwana wa Yoyada, mwana wa Eliashibu, kuhani mkuu, neekawa mkwewe na Sanbalati Mhoroni. Kwa hiyo nkimuavya mbele yangu. ²⁹ Wakumbushe Zube Muungu, kwa sababu waunajisi ukuhani, na agano da ukuhani na Walawi. ³⁰ Kwahiyo nkiwasunta kuawa kwekiakintu kigeni, na kuimarisha kazi za makuhani na Walawi, kiayumwe kwa ndima yakwemwenye. ³¹ Nkiavya sadaka zankuni kwa wakatiwekuikwa na matunda ya bosi. Nikumbuka Zumbe Muungu, kwamatana.

Psalms

Chapter 1

Chapter 2

¹ Kabalikiwa muntu yuda mwesekuita kwe ushaua a wabanasi au kugooka mwe sia ya wenye zambi, au kwekaa mwe bunga da wenye ufyosi. ² Iya yee atamiwa n'shaia ya Yahwe, na kuimamaankanya shaia yakwe musu na kio. ³ Ondaawe kana mti wekuhandwao hehi na mkondo wa mazi uvyao matunda yakwe kwa majila yakwe, ambao mani yakwe nkayanyaa; dodose agosoado n'ndadifanikiwe. ⁴ Wabanasi nkawako ivyo, wao badii yakwe ni kana makafi yapepeuswayo ni nkusi. ⁵ Kwa ivyo wabanasi nkawanaagooke mwe kuaha, waa wenye zambi mwe bunga da wenye haki. ⁶ Kwa kua Yahwe aikubali sia ya wenye haki, sia ya wabanasi yondaidagamizwe.

Chapter 2

¹ Kwa mbwai mataifa wagosoa zoluba, kwa mbwai wantu waunga njama zendazo zivotwe? ² Wafaume wasi kwahamwe watozeeza misimamo yao na watawala kwahamwe wagosoa njama kinyume na Yahwe na mhitu na Masihi wakamba, ³ "Goja tizidumue mpingu wekutitahazo swiswi tizase mpingu zao." ⁴ Yee mwekaa mwembingu n'ndaaseke kwa ubezi hemeso yao; Zumbe n'ndaawabehue wowo. ⁵ Akabinda n'ndaatamuie nao kwa maya na kuwatisa kwa maya yakwe, ukuamba, ⁶ "Mimi mwenye nkimhaka mavuta mfaume ywa Sayuni, muima wangu mtakatifu." ⁷ Nami n'ndantangaze amlu ya zumbe. Yee nee mwekunamba, "Wee umwanangu! Ivieo nkitenda tati yako. ⁸ Uniombeze nami n'ndanikwenke wewe taifa kwa ajili ya upazi na mikoa yasi ntana kwa ajili ya umiliki wako. ⁹ Wee wondauwatue kwa ngoda ya chuma; ingavia biga da muufi, wewe wondauwatue wowo ntii ntii." ¹⁰ Iviaha nywie wafaume, mwekae kwa matu mwelekebishe. ¹¹ Mvikenzi zumbe kwa utente na mtende kinyemi na mzingize. ¹² Mumbusu mwana amankivyo n'ndaakimwe nanywinywi naho mndamfe hada hada maya yakwe yakakwea. Ni vii vihi wajaiwa wada wose wondao kwevana mwe mimi.

Chapter 3

¹ Yahewh, wankuu wangu ni wangahi! Ni wangi weza mhitu na mimi. ² Ni wangi waning'unao, "Nkukuna uwambiizi wowose kuawa kwa Muungu kwa ajili yakwe." Selah ³ Iya wewe, Yahweh, u ngao yangu ntendeuwe zose, utukufu wangu na unenue muntwi wangu. ⁴ Namkemee Yahweh sauti yangu na yeye an'tambaisa kuawa kwe mwiima wakwe mtakatifu. ⁵ N'chegoneza si na kusinka na nee nenuka kwa kuwa aniinda. ⁶ Nkina niogohe bunga da wantu ambao wepanga mhitu na mimi ntendeuwe zose. ⁷ Euka, Yahweh! Unihonye, Muungu ywangu! Kwa ajili wenda uwatowe wankuu wangu wose kwe mbaikia zao; wenda uyadumue meno ya wakuu. ⁸ Wokovu waawa kwa Yahweh. Baraka zako ziwe uwanga ya wantu wako.

Chapter 4

¹ Ugombeke nikwetangaho, Zumbe Muungu wa haki yangu, uniohowe niwaho mwe hatai, unifiembazi na utegeze maombezo yangu. ² Nwinyi wantu, mpaka ili mwonda mgesoni hishima yangu? Mpaka ili mwondamwendele kukunda kiya chesicho kufaa na kuonda umbeya? ³ Akini mmanye ywa kuwa Yahweh asagua wantu wa kimuungu kwa ajili yakwe. Nondaho nimwetange Yahwe aonda ategeeze. ⁴ Zingizani na kuogoha, akini msekugosoa zambi! Fikiini mwemiyo yenu mwe sazi zenu na mnyamae bwii. ⁵ Avyani kafa ya haki na mwike imani yanu mwe Yahweh. ⁶ Wangi wagombeka, "Ni ndai mwonda ationeshe chochose kitana?" Yahweh, utiangazie angaiyo da cheni chako. ⁷ Kuwenka moyo wangu nyemi nkuu kuliko wao wazidishiwa nkande na divai mmpya. ⁸ Ni amani kuwa nonda negoneze na kusinka, kwako ikedu Yahweh, nigosoa kuwa mgima kabisa.

Chapter 5

¹ Tegeza nkwetangaho, Yahweh; kaua kuhuma kwangu. ² Tegeza muio wangu nkwetangaho, Ee Mfalme ywangu na Muungu ywangu, kwe via nhako zumbe naombeza. ³ Yahweh; tegeza ndio yangu keo; naho keo nndaniete mviko wangu hako na kugojia kwa matalajio. ⁴ Kwei we u zumbe Muungu mwesekukunda ubanasi; wantu wabanasi nkawadaha kua wageni wako. ⁵ Wenao kibui nkawanawagooke aho hako; we unamayanao wose wagosoa ubanasi. ⁶ Nawe wendauwabanange wambee; Yahweh awazakuwenao ngavungavu na wantu watiizi. ⁷ Miya hangu mimi, kwa sibabu ya ukuu na kuzizitia kwe kiaga chako, nndaneze ngumbi hako, na kwa hishima nndanikubunamie he hekalu dako takatifu. ⁸ Oh Zumbe, uniongoe kwe haki yako kwa sibabu ya wankuu wangu; usaahaze sia zako aho hangu. ⁹ Kwa via mwe miamo yao nakuna ukweli; untu wao wa ndani ni ubanasi; makoo yao kabuli de mwazi; kumtunya kifayimi kwa ulimi wao. ¹⁰ Zumbe Muungu wagosoe kua na hatia mipango yao iwe kugwa kwao! Kwa ajili ya ubanasi wao ukumemao uwakivya chongoi, kwe via wakuasi wewe. ¹¹ Iya wada wakuguukia watamiwe; wakeme kwa ngemi kia kukacha kwa sibabu wawavumia; uwagosoe watamiwao umo mwako, wada wadikundao zina dako. ¹² Kwa mana wendauwabaiki wenao haki, Yahweh; wendauzanguke kwa nema engu uta.

Chapter 6

¹ Yahweh, usekunikwamia ukawa na maya au wese kuniazibu mwe gazabu yako. ² Unifie mbazi, Yahwe, kwa ajii ni zaifu,

Chapter 7

unihonye, Yahweh, kwa ajii mavuha yangu yakuchwa. ³ Moyo wangu wasumbuka sana. Lakini wee, Yahweh, hata mwe ini? ⁴ Yahwe! uuye, unihonye, unihonye kwa sibabu ya uaminifu wa kiaga chako! ⁵ Kwa kuwa mweufe nkahana kumbukumbu dako, kuzimu ni ndai mwendie kutogoe? ⁶ Kuhuma kwangu kunisokeza. Usazi wangu nkiutoteza mesozi kio kigima; tandiko dangu nadisunta na mesozi. ⁷ Meso yangu yafinyaa kwa kuiya sana, yatendesha nkua zaifu kwa sibabu ya wankuu wangu. ⁸ Ukani hangu, nyose mgosoao maovu; kwa ajii Yahweh kaitegeeza sauti ya kuia kwangu. ⁹ Yahweh kayategeeza malalamiko yangu kwa ajii ya mbazi; Yahweh kayahokea maombi yangu. ¹⁰ Wankuu wangu wose wenda wagwizwesoni na kuteswa sana. Wenda waue nyuma na hamka kubewa.

Chapter 7

¹ Yahweh Muungu wangu, kwako napata kuukio! Na ao wose waniguukiao, na uniohoe! uninusuu na ao wose waniguukiao na uniohoe. ² Vituhu, wenda wanikwache kana simba, na kunisa wanya ndiindii na asekuako muntu wa kudaha kunivuza mwe usaama. ³ Yahweh Muungu ywangu, Nchekuwahi kugosoa kia maadui zangu watamwiiacho nekukigosoa, nkina hatia mwe mikono yangu. ⁴ Nchekuwahi kukosea muntu yoyose mwe imani na mimi, au kuzulu kizembe yeyose mwe kihitu na mimi. ⁵ Ikiwa nchekutamwii kwei basi umwenke uhusa mnkuu yangu kuyaingia maisha yangu na kuyabananga na umueke ajate mwii wangu weio hai mwe alizi na kuueka ugone kwa soni mwe mavumbi. Selah ⁶ Euka, Yahweh, mwe mbifya yako, gooka kihitu mbifya nkai ya wankuu wangu; euka kwa ajili yangu na wenue amlu zako ambazo wewe kuamulu kwa ajili yao. ⁷ Mataifa yose yakuzunguka, uwatawale kuawa mbinguni. ⁸ Yahweh, uwahukumu mataifa uwaonyeshe kuwa nkina hatia, Yahweh, kwa, sibabu mimi ni mwenye haki na nkina hatia, Ewe mwe uwanga. ⁹ Mbui za uwovu zibua mwisho, bali uzoke wantu wenye haki, Muungu ywa haki, wewe uhimae mioyo na fahamu. ¹⁰ Ngao yangu yaawa kwa Muungu, yuda muokoa moyo wa mta haki. ¹¹ Muungu ni mwamuzi mta haki, Muungu mkimwa na waovu kia siku. ¹² Ikiwa kuna muntu mwekutubu, Muungu endaa one uhamba wakwe na endaataalishe upinde wakwe kwa ajii ya nkondo. ¹³ Eandaa kutumia silaha kutoana nae, agosoa mishae yakwe kuwa ya moto. ¹⁴ Fanyanya kuhusu uyu ambae kenuaifu da maovu, mtamimba ya mipango ya ubanasi, aavyae sumu ya ubanasi. ¹⁵ Yeye hufuka tubwi na kudibada mwazi kisha baadae hutumbukia mwe tubwi ekudifukado mwenye. ¹⁶ Mitingi yakwe mwenye ya ubanasi huhitukia mwe mtwi wakwe mwenye, kwa kuwa ngivangiva zakwe mwenye husea mwe mtwi wakwe. ¹⁷ Kwa haki yako Muungu nenda inkutongee, nenda niimbe ntogoo kwa Muungu mwe uanga.

Chapter 8

¹ Yahweh Bwana wetu, nikwa viihi zina dako ni tukufu mwe dunia yose, wewe mgubwa utukufu wako uko mbinguni. ² Kuawa mwe miongo ya wana na wateke kuumba sifa kwa sibabu ya utukufu wako, ili maadui wanyamae wose na waihe kisasi wose. ³ Nikauaho mbingu, ambazo vyaa vyako viziumba, mwezi na nyota, ambazo kia mwenga kuiika he nafasi yakwe, ⁴ Binadamu ni mdai hata umkane, na wantu hata uwajali wowo? ⁵ Kuwaumba nasi nasi kidogo kuliko viumbe vya mbinguni na kuwazunguka na utukufu na heshima. ⁶ Kumtenda binadamu kutawala ndima za mikono yako, na kuviika vyose he miundi yakwe: ⁷ Ngoto na ng'ombe wose, na hata wanyama wa porini, ⁸ wadege, na samaki wa baharini, na vyose vyembokavyo mwe mikondo ya bahali. ⁹ Yahweh Bwana wetu, ni kwa viihi zina dako ni tukufu mwe dunia yose!

Chapter 9

¹ Nndanimtogoe Muungu kwa moyo wangu wose; nindaniyatamwie matendo yako makuu. ² Nndanitamiwe na kushangilia kwako wewe, nindauidiimbie zihedako, wewe mwe uko uanga. ³ Wankondo wangu wakanitongee, webwenge na kudagamia mbele zako. ⁴ Kwa kuwa kunitetea kwa haki; wekaa mve kati chako cha enzi, uniahae kwa haki! ⁵ Kuwakemee mataifa; kuwabananga waovu, na kudaza zina chao siku zose. ⁶ Wankuu wabomoka enga magofu wekubondabonda mizi yao. Ukumbusi wao uaga. ⁷ Iya Yahweh yu milele; kaika kiti chakwe cha enzi kwa ajii ya haki. ⁸ Nae anda auhahe ulimwengu kwa haki na anda autekeeze uahi kwa ajii ya mataifa kwa haki. ⁹ Yahweh anda awe ngwegwe kwa mvekuonewae, ngwegwe wakati we shida. ¹⁰ Wada wakumangao zina dako waamini kwako wee, kwa ajii yako, Yahweh, usekwaeka wada wakuondezao. ¹¹ Mwenkeni ntogoo zumbe mtawala Sayuni; wambieni mataifa yada ekugosoayo. ¹² Kwa ajii Mungu muihiza nkuu ya mphoma akumbuka, na nkajaa kemeada mwekuoweewa. ¹³ Unifiie mbazi, Yahweh; kaua via niione wavyo ni wada wakimwao ni mhi, weye wadaha kuniiavya, mwe muago wa kifo. ¹⁴ Oh, ili nidaha kutangaza sifa zako. Mwe mwaango wa binti Sayuni nindamtamiwe ni uhoni wako! ¹⁵ Mataifa yadagamia si mwe tubwi wekudigosoado; miundi yao itozwa mwe nyavu wekufisazo wenye. ¹⁶ Yahweh keeaviiza na kuutelekeza uahi, wabaya wadaganua kwa mbi zao wenye. Selah ¹⁷ Waovu waemewa na kwegalwa kuzimu, mataifa yose wamjiawo Muungu. ¹⁸ Kwa ajii mwondeza nkanayalwe siku zose matumaini ya wanyonge nkayanayage misi yose. ¹⁹ Emuka Yahweh, usekunlulusu mntu kutishinda mataifa na wahukumiwe mbele zako. ²⁰ Bwana, watende, mataifa waogohe wamanye, kuwamba ni wanadamu tu. Selah

Chapter 10

¹ Kwa mbwai Yahweh, wagooka hae? Kwa mbwai wefisa wakati wa shida? ² Kwa sababu ya majivuno yao, wantu wabaya

wawaguusa wanyonge; Basi tafazari watende wabaya kunaswa kwa mipango yao wenye we kuipangao. ³ Kwa kuwa mntu mbaya ajivuna kwa tamaa yakwa ya ndani; yee afulahisha tamaa na kumtukana Yahweh. ⁴ Mntu mbaya kenua cheni chakwe nae nkamuondeza Muungu. Yee nkamfikilia Muungu mana nkamjali kabisa. ⁵ Yee yu saama wakati wose, amli zako za haki zi uwanga sana kwakwe; naye awadhalau adui zakwe wose. ⁶ Yee atamwiia moyoni mwake, "Nkidaha kushindwa katu; mwe u vyazi wangu wose, nkina nidugone na shida." ⁷ Mwe muomo wakwe kumemo kulaani na ulimi wakwe wagea majelaha na kubanangao. ⁸ Yee asubilia kwe shambulio kaibu na kijiji; hantu ha sii awakoma wesao kuwa na hatia; meso yakwe yakauwa wese kuwa na hatia. ⁹ Wanyonge wakwe wagandamizwe sii na kutoigwa, woo wagwiia kwe mtego imaa. ¹⁰ Efisa hantu ha sii enga simba kwe kichaka, yee agona kusubii kumgwia mnyonge, amgwiia hada ekumwikaho he mtego wakwe imaa. ¹¹ Yee asema kimoyoyo, "Muunga kajaa; afisa cheni chakwe; nkadaha kujishughulisha kukaua." ¹² Enuka Yahweh! Enuu mkono wako, Muungu! Wese kujaa wanyonge. ¹³ Kwa mbwai mtu mbaya amwemea Muungu na kuamba mwe moyo wakwe, "Nkuna unipate na hatia?" ¹⁴ Kuona, maana maa zose akauwa mntu aetae mazaa na jeuri. Mntu mwese msaada akuekea nafsi yakwe; maana wee wawaokoa yatima. ¹⁵ bonda mkono wa mbaya loo na mntu mbaya. Umuaibishe kwa matendo yakwe mabaya, ambayo wonda ufikii nkwee kuyagundua. ¹⁶ Yahweh ni mfaume wa milele, mataifa ya usigwa kwe alidhi yakwe. ¹⁷ Yahweh, kusikia mahitaji ya wanyonge; nawe kuigea myoyo yao nguvu, wee wasikia maombi; ¹⁸ Wawatetea yatima na wanyonge, ili hese kuwa na mntu mwe dunia inu endae aete hofu vituhu.

Chapter 100

¹ Mtoeni Zumbe Yahwe vuzo da ndogoo, enyi si yose. ² Mtoeni Zumbe Yahwe kwa furaha; sooni mbele zakwe kiimbi kwa fulaha. ³ Mmanyane kuwa Yahwe ni Mungu; katiumba, na swiswi ti wakwe. Ti wantu wakwe na ngoto wa maisio yakwe. ⁴ Engiani malangoni mwakwe kwa ntogoo na nyuani mwakwe kwa kusifu. Mtogoeni yeye na ditukuzeni zina dakwe. ⁵ Maana Yahwe ni mwema; uaminifu wa kiaga chakwe wadumu milele na uaminifu wakwe uvyazi na uvyazi wose.

Chapter 101

¹ N'ndaniimbe uaminifu wa agano dako na kuaha; kwako, Ee Yahwe, n'ndanikuimbie ntogoo. ² N'ndanende mwe sia ya uadilifu. Oh, ni ini wondaweze kwangu? N'ndanende kwa uadilifu mwe nyumba yangu. ³ Nkinaniike ugosozu wa ubanasi mbele ya meso yangu; nakimwa ni ubanasi wesao mana; nkaunautozane na mimi. ⁴ Wantu wekuhohotokao wondawanibade mimi; mie nchehanganya na ubanasi. ⁵ N'ndanimdagamize yoyose mumng'una mwehehi yakwe kwa sii. Nkinanimzimize yoyose mwenye ugobo. ⁶ Nondaniwasague wada waaminifu mwe sii wekae ntendeo yangu. Wada wendao mwe sia ya uadilifu wondawanitumikie. ⁷ Wantu watiizi nkawanawasigae mwe nyumba yangu; wambee nkawanawakaibishwe mbele ya meso yangu. ⁸ Keo mpaka keo n'ndaniwadagamize wabanasi wose kuawa mwe sii; n'ndaniwause wagosoao ubanasi wose mwe mzi wa Yahwe.

Chapter 102

¹ Tegeeza maombi yangu, Ee Yahwe; tegeeza niiavyo kwako. ² Wesekufisa cheni chako hae na mimi ukati wa sungu. Unitegeeze nikakwetanga, ukanye kuniandua. ³ Kwa ajii misi yangu yomboka inga mosi, na mavuha yangu inga moto. ⁴ Moyo wangu uumizwa neivyo inga mani yekunyaayo. Najaa kuda nkande yoyose. ⁵ Nasongwa ni kuhuma, nkinyuuka mno. ⁶ Nenga mwai ya jangwani; nkitenda inga kungwi mwe mahagae. ⁷ Nagona meso inga shomoro hesii, ikedu uanga ya paa. ⁸ Wankuu wangu wanilaumu musu mgima; wada wanibeao watumia zina dangu mwekunikumiza. ⁹ Nada mazai inga mkate nachanganya ninywacho na mesozi. ¹⁰ Kwa ajii ya maya yako makai; kunenua uanga kunasasi. ¹¹ Misi yangu yenga kizui kififiacho, naho nanyuuka inga mani. ¹² Mia wee, Yahwe, waishi milele, na kumbukumbu yako ni kwa uvyazi wose. ¹³ Wee wondaugooke na kuilehemu Sayuni. Ivi aha ni ukati wa kumlehemu yeye. Ukati wekusagulwao ubua. ¹⁴ Kwa maana wandima wako wayalizia maiwe yakwe akundayo na kuyafia mbazi mavumbi ya mahagae yakwe. ¹⁵ Mataifa yonda yadihishimu zina dako, Yahwe, na wafaume wose wa si wondawauhishimu utukufu wako. ¹⁶ Yahwe anda aizenge vituhu Sayuni na ondaoneke mwe utukufu wakwe. ¹⁷ Ukati uo ondaandue maombi mphehe; nkanaayaamee maombi yao. ¹⁸ Inu yondaigondwe kwa ajii ya uvyazi wezao na wantu wesaozati kuvyaigwa wonda wamtunye Yahwe. ¹⁹ Maana kakauasi tangu hantu heuanga hatakatifu; ²⁰ Tangu mbinguni Yahwe kaikauasi, ili kutegeeza kuhuma kwa wafungwa, kuwatohoa wekuahwao kukomwa. ²¹ Akabinda wantu wondawaditangaze zina da Yahwe mwe Sayuni na sifa zakwe mwe Yerusalemu. ²² Ndiho mataifa na faume wendaho wekonge hamwe kumtumikia Yahwe. ²³ Kadoa nguvu zangu gati gati ya siku zangu za kuishi, kazihunguza siku zangu. ²⁴ Nkigombeka, "Mungu ywangu, wesekunidoa gatigati ya siku zangu; wee uaha hata uvyazi wose. ²⁵ Tangu aho kae wee kuiika sii hantu hakwe; mbingu ni ndima ya mikono yako. ²⁶ Mbingu nasii vyondavidagamie mia wewe wasigaa; vyonda visakae inga mavazi; wondauiuse inga wantu wausavyo mavazi yekusakaayo, navyo nkavina vionekwa vituhu. ²⁷ Mia wee ni yudayuda, na myaka yako nkaina iwe na kiheeo. ²⁸ Wana wa wandima wako wondawasongwe ni kwekaa, na uvyazi wao wondawekae mwe upeo wako.

Chapter 103

¹ Nenda nimitogoe Yahwe maisha yangu vyose vyeimo mwangu, nenda niditogoe zina dakwe takatifu. ² Mwe maisha yangu yose nendanimtogoe Yahwe, na kukumbuka ugosoi wakwe wose mtana. ³ Yeye afia zako zose; ahonya ntamu zako zose. ⁴ Aukombo ugima wako zidi ya ubanasi, akuhamba taji kwa uaminifu wa kiaga chakwe na agosoa kwa lehema. ⁵ Autosheeza ugima wako kwa mbui ntana ili kwamba ujana wako ugosolwe uhya kana tai. ⁶ Yahwe agosoa ye haki naye agosoa uwahi wa haki kwa ajii ya wose wekuoneewao. ⁷ Amhinya Musa sia zakwe, ugosoi wakwe kwa uvyao wa Israeli. ⁸ Yahwe niywa mbazi na neema; ni mizimizi ana kiaga kikuu cha uaminifu. ⁹ Nkana aazibu misi yote; nkakimwa misi yose. ¹⁰ Nkatihiatikia swiswi kana zambi zetu ambavyo za stahii au kutiha kuigana zikundavyo zambi zetu. ¹¹ Kana mbingu zeivyo uwanga kwemboka sii, nee weivyo ukuu wa uaminifu wa kiaga chakwe kwa ao wada wamgimbi kao yeye. ¹² Kana via mashaliki yeivyo hae na magalibi ivi nee vyeivyo kausa hatia zetu za zambi zetu hae na swiswi. ¹³ Kana via tate enavyo na mbazi kwa wanawe nee Yahwe anavyo na mbazi kwao wamgimbikao. ¹⁴ Maana amanya tekuumbwavyo; amanya kuwa ti mavumbi. ¹⁵ Kana yeivyo kwa mwanadamu, misi yakwe ni kana mani, yativa kana ua mwe munda. ¹⁶ Dikatoigwa n'nepeho, nado daga, na nkakuna hata yumwe mdaha kutamwiia hantu dekuwaho. ¹⁷ Akini kiaga cha uaminifu wa Yahwe ki kwa wada wamtunyao yeye kae na kae. Haki yakwe yaendeeza kwa uvyao wao. ¹⁸ Watoza kiaga chakwe na kukumbuka kutunya maagizo yakwe. ¹⁹ Yahwe kaika kiti chakwe cha enzi mbinguni, na ufaume watawala juu ya kia muntu. ²⁰ Mtogoeni Yahwe, nywie malaika zakwe, nywinywi hodali wenao nguvu na mgosowao mbui zakwe na kumtu aya sauti ya mbui yakwe. ²¹ Mtogoeni Yahwe, nywie jeshi da malaika wose, nywie ni wandima mgosoa ukundiso wakwe. ²² Mtogoeni Yahwe, viumbe wakwe wose, hantu hohose atawalaho. Nenda nitogoe Yahwe ugima wangu wose.

Chapter 104

¹ Nondanimgimike Yahwe maisha yangu yose, Ewe Yahwe Mungu wangu, wee ni mkuu sana, kuhambwa utukufu na enzi. ² Wegubika mwenye kwa nuu kana kwa nguo kuanika mbingu kana pazia za hema. ³ Kuika mawingu mhimii wa vyumba vyako; ayagosoa mawingu kuwa gai dako; denda uwanga ya mawawa ya npeho. ⁴ Yeywe aigosoa npeho kuwa wazumbe wakwe, miyenge ya moto kuwa watandima wakwe. ⁵ Kaika misingi ya sii, nayo nkainaiusigwe kamwe. ⁶ Wee mwekuigubika sii kwa mazii kana kwa nguo; mazii yagubika miima. ⁷ Kukemea kwako kugosoa mazii kupungua; kwa nkoo ya umbauwa wako ukahauka kwa haraka. ⁸ Miima yenuka, na makoongo yaenea hantu ambaho wee kubinda kuhasagua kwa ajii yao. ⁹ Kuika mihaka kwa ajii yao ambao nkawadaha kuwemboka; nkayadaha kugubika sii vituhu. ¹⁰ Yeywe kagosoa soko kuseza mazii kwe makongo; nkoongo kuseza gatigati ya miima. ¹¹ Yasambaza mazii kwa ajii ya wanyama wose wa mweminda; npunda wa polini wasenga nkiu yao. ¹² Nkandani ya ukoongo wadege wazenga masasa yao; waimba gati ya matambi. ¹³ Wetiiya maji mwe mwima kuawa mwe chumba chakwe cha mazii mawingine. Sii imemezwa kwa matunda ya ndima zakwe. ¹⁴ Kuyagosoa mani ya kuuwe kwa ajii ya wanyama na mazao kwa ajii ya wantu kuima ili kwamba wantu wadahe kuvyaiisa nkande kuawa asi. ¹⁵ Agosoa npembe kumfulahisha mntu, mavuta yakumgosoa cheni chakwe king'ae, na nkande kwa ajii ya kugookea ugima wakwe. ¹⁶ Miti ya Yahwe yapata fua nyingi; Mielezi ya Lebanoni yekuhandwayo. ¹⁷ Aho wadege wagosoa masasa yao. Na degemazii, misonobai inyuma yakwe. ¹⁸ Mbuzi mwitu wekaa kwe mwiima mlefui; na elufu wa mwiima ni kimilio la wibari. ¹⁹ Kasagua mwezi kuika alama ya majila; zua damanya kuswa kwakwe. ²⁰ Wee wagosoa kiza cha kiyo ambacho wanyama wose wa polini waawa chongoi. ²¹ Wana simba wanguuma kwa ajii ya mawindo na waonda nkande yao kuawa kwa Mungu. ²² Zua dekuawaho, waita zao na kugona mapango yao. ²³ Ukati uouo, wantu waawa chongoi kuita kwe ndima zao na utendandima wakwe mpaka guoni. ²⁴ Yahwe, ni jinsi yani ndima zako zeivyo nyingi na za aina mbai mbai! Kwa viugo zigosolwa zose; sii imeema ndima zako. ²⁵ Kuda kuna bahai, yenye kina kilefu na pana, ikiwa na viumbe vingi vyesivyo kuhisabika, vyose vidodo na vikuu. ²⁶ Meli yatamba umo, na nee eimo Lewiathani wekumuumbaye asigige bahai. ²⁷ Awa wose wakukauwa wewe uwenke nkande kwa ukati. ²⁸ Uwenkao nkande, wakonga, ufumbuapo mkono wako, watosheka. ²⁹ Ufisaho cheni chako, wapatasungu; ukausa npungie yao wafa na kuuya mwe msanga. ³⁰ Utumaho Roho ywako, waumbwa, nawe watenda uhya sii. ³¹ Utukufu wa Yahwe na udumu milele; Yahwe na uonee nyemi uufi wakwe. ³² Yeye akauwa asi, nayo hutikisika, nakuidonta miima, nayo yaavya mosi. ³³ Nonda nimwimbie Yahwe maisha yangu yose; nondanimwimbie sifa za Mungu wangu niki mgima. ³⁴ Mawazo yangu na yawe yemwiye kwakwe; nondanione nyemi mwe Yahwe. ³⁵ Wenye zambi na wausigwe mwe sii, na wabaya wesekuwaho vituhu. Nondanimsifia Yahwe maisha yangu yose. Msifu Yahwe.

Chapter 105

¹ Mtogoeni Yahwe, detangeni zina dakwe; mgosoe mbui zakwe zimanyikane kwe mataifa. ² Mwimbieni yeye mwimbieni ntogo yeye, tamwiiani mbui zakwe zose za ajabu. ³ Mweftenye kwe utakatifu wa zina dakwe; moyo wao wamuondao Yahwe watamiwe. ⁴ Muondezeni Yahwe na mkangafu wakwe; ondezeni kuwaah kwakwe maisha. ⁵ Kumbukani mbui za ajabu ekuzigosoazo, ⁶ miujiza yakwe na amli ziawazo mwe kanwa chakwe, nywie kivyazi cha Ibrahimu mgosoi yakwe, nywie wantu wa Yakobo, wasagulwa wakwe. ⁷ Yee ni Yahwe, Mungu ywetu. Amli zakwe zi uanga ya sii yose. ⁸ Ye akumbuka kiaga chakwe milele, mbui ekuamuluyo kwa ajii ya vivyazi elfu. ⁹ Akikumbuka kiaga ekugosoa cho na Ibrahimu na kiaga ekweisacho kwe Isaka. ¹⁰ Iki nee ekumsibitishiacho Yakobo sa agano na enga agano da milele kwe Israeli. ¹¹ Akaamba, "N'ndanikwenke wewe sanga ya Kanaani enga mphaamo yako ya ulisi." ¹² Katamwiia idi ukati

wekuwaho wacheche kwe hisabu, yani wacheche sana, nao wawa wageni mwe sii. ¹³ Wakaita taifa kubua taifa na kuawa ufaume umwe kwita mtuhu. ¹⁴ Nkekuluhusu yoyose kugosoa mauili; akawaagezea wafaume kwa ajii yao. ¹⁵ Akaamba, "Mwesekuwadonta wasiswa mavuta wangu, naho mwesekuwazuu manabii wangu." ¹⁶ Ketanga saa kwe sii; akauwa upatikanaji wa mkate wose. ¹⁷ Akaagia muntu aho hao; Yusufu akatagwa sa mgosozi. ¹⁸ Miundi yakwe ikazengetezwa kwa mphingu; akavikwa mnyoo wa chuma mwe singo yakwe, ¹⁹ wekubuahho ukati wa mbui yakwe, nayo mbui ya Yahwe ikamgeeza. ²⁰ Mfaume akaagia wandima kumfungua; mtawala ya wantu akamuekea hulu. ²¹ Akamuika kua mgookezi ya nyumba yakwe enga mtawala ya mai zakwe zose, ²² kuwambia wakuu enga ekukundavyo na kuwahinya viongozi wakwe viugo. ²³ Naho Israeli akengia Misri, na Yakobo akekea mda kwe sii ya Hamu. ²⁴ Yahwe akawajaia wantu wakwe wavyae sana, na akawagosa wawe na mkangafu kuiko wankuu wao. ²⁵ Akasibabisha wankuu wao wawe na maya na wantu wakwe na kuwagosomea nkivyo wagozi wakwe. ²⁶ Akamuagia Musa, mgosozi yakwe, na Haruni, ekumsaguae kae. ²⁷ Wagosoa ishala zakwe kwe Wamisri na vihii vyakwe kwe sii ya Hamu. ²⁸ Akaagia kiza na kikagosoa si iyo kua kiza, miya wantu wakwe nkawokwetikia amlu zakwe. ²⁹ Akahitua mazi yakawa mphome na kuwakoma samaki wao. ³⁰ Sii yao ikamema majula, mpaka kwe nyumba ya watawala wao. ³¹ Akatamwii, na mabunga ya nizi na mada wakamema mwe mzi. ³² Akahitua fua yao kua fua ya maiwe, hamwe na miae ya moto uanga ya sanga yao. ³³ Akaibananga mizabibu yao na mitini yao; akaibonda miti ya mzi wao. ³⁴ Akatamwii, na sige wakeza, sige wekumemao sana. ³⁵ Sige wakada mboga zao zose za mani kwe sii yao. Wakada mazao yose mwe sanga. ³⁶ Akamkoma kia mvyaigwa ya bosi mwe sii yao, malimbuko ya ukangafu wao. ³⁷ Akawalavya se Waisraeli wakawa na hea na zahabu; nkahana yumwe wa kolwa dakwe mwekwekungwa siai. ³⁸ Misri wakatamiwa wekuhaukaho, kwa mana Wamisri nee wakawaogoha. ³⁹ Akatangaa zunde diwagubige na akagosoa moto uwamuika ukati wa kio. ⁴⁰ Waisraeli wakaombeza nkande, nae akawaetea nkwa na wakaetewa mkate kuawa mbinguni. ⁴¹ Akagawa baawe, mazi yakatika kuawa umo; yakajoomoka kwe jangwa sa mto. ⁴² Kwa kua kakumbuka kiaga chakwe kitakatifu ekukigosocho kwe Ibrahimu mgosozi yakwe. ⁴³ Akawaongoea wantu wakwe kwa nyemi, wateule wakwe kwa vuzo da ushindi. ⁴⁴ Akawenka sii za mataifa; wakadoa miliki ya mai za wantu ili wadahe kuzitoza amlu zakwe na kwetikia shaia zakwe. Mtogoeni Yahwe.

Chapter 106

¹ Msifuni Yahwe. Mtogeeni Yahwe, kwa kuwa ni yedi, kwa mana uaminifu wa agano dakwe wekaa milele. ² Ni ndai mdaha kuyataazia magosozi makuu ya Yahwe ama kuyatangaza mwe ukamiifu sifa zose za magosozi yakwe ya kuaminika. ³ Wabalikiwa wada wagosoa matana na magosozi yao ya haki misi zose. ⁴ Ee Yahwe, ukumbuke, uwaonyeshaho wantu wako neema; unambize uwahonyaho. ⁵ Nioene mafanikio ya wateule wako, wakatamiwa mwe kutamiwa kwa taifa dako, na utukufu hamwe na upazi wako. ⁶ Tigosoza zambi enga baba zetu, tikosea, na kugosoa vibaya. ⁷ Tati zetu nkawekuyamanye magosozi yako ya ajabu mwe Misri; wayabea magosozi yake mangi ya uaminifu wa agano; wakaasi he bahai, bahai ya Shamu. ⁸ Hata ivyo, yee kawahonya kwa ajii ya zina dakwe ili adahe kuzigubua nguvu zakwe. ⁹ Akaikemea Bahari ya Shamu, nayo ikanyaa. Ikabinda akawao ngozi vilindi, enga kwamba ni jangwani. ¹⁰ Akawahonya kulawa mwe mkono wa wada wawakimao, na akawahonya kulawa mwe mkono wa mnkuu. ¹¹ Mia mazi yakawagubika washindanao nao, nakuna hata yumwe mwekuhona. ¹² Nee wekuyaaminiho maneno yakwe, nao wakaimba sifa zakwe. ¹³ Iya wakajaa halaka kia ekugosocho, nkawekuyagoja maelekezo yakwe. ¹⁴ Wawa na tamaa yesayokutosheka jangwani, wakamgeeza Mungu nyikani. ¹⁵ Akawenka wakundacho, mia akatuma utamu dekuwa wahanganiado mii yao. ¹⁶ Mwe nkambi wakawa na kinyuu uanga ya Musa na Haruni, kuhani mtakatifu wa Yahwe. ¹⁷ Sii ikavuguka na kumwankia Dathani na ikawagubika wafuasi wa Abiramu. ¹⁸ Moto ukaaka gatigati yao, moto ukawadamiza waovu. ¹⁹ Wakagosoa ndama uko Horebu na kuigimbikia kizuu cha kuyeyuka. ²⁰ Wakauhita utukufu wa Mungu kuwa mfano wa ng'ombe mda mani. ²¹ Wakamjaa Mungu mwokozi wao, mwekugosoae mambo makuu mwe Misri. ²² Kagosoa magosozi ya kihii mwe si ya Hamu na magosozi makuu he Bahari ya Shamu. ²³ Mungu ne katangaza ubanasi wao, kama nkio Musa, mteule wakwe, akengia gati kuhitua maya yakwe zidi ya kuwadagamiza. ²⁴ Wakabinda wakaibeuwa si ya matunda, nkawekuamini ahadi yakwe, ²⁵ bali wakalalamika mwe mahema yao, na nkawekumtii Yahwe. ²⁶ Kwa iyo akenua mkono wakwe na kuapa kwao kuwa endaaawekee wafe jangwani, ²⁷ akau tawanya uzao wao gatigati ya mataifa, na kuwatawanya mwesii za kigeni. ²⁸ Wakamvika Baal ya Poeri na wakazida zabihu zekuavigwazo kwe wekufao. ²⁹ Wakamkasiisha kwa magosozi yao, na kutoigwa ni tamu baya dekuwahanganiado gati yao. ³⁰ Ndiho Finehasi akenuka kwengia gati, na pigo dikahea. ³¹ Dikahesabika kwakwe kama tendo da haki kwa vizazi vyose hata milele. ³² Naho wakamkasiisha Yahwe he mazi ya Meriba, na Musa akasuubika kwa ajii yao. ³³ Wakamkweza maya Musa nae akatamwia halaka. ³⁴ Nkawekuyabananga mataifa kama Yahwe ekuamluavye, ³⁵ bali wakahanganyana na mataifa na wakahina sia zao, ³⁶ wakaabudu vizuu, navyo vikawa mtego kwao. ³⁷ Wana wao na wandee wao wakawalavya kwe npepo. ³⁸ Waketia nheme yesayo masa, nheme ya wana na wandee wao, ambao wawalavya kama zabihu kwa vizuu vya Kanaani, wakainajisi sanga kwa nhome. ³⁹ Wakanajisiwa kwa magosozi yao; mwe magosozi yao wakawa enga wakianga. ⁴⁰ Yahwe akawakasikia wantu wakwe akawazalau wantu wakwe mwenye. ⁴¹ Akawaluhusu mataifa, na wada wekuao wakawakima wakawatawala. ⁴² Wankuu zao wakawaonea, wakaseezwasi ya mamlaka yao. ⁴³ Maa nyingi akenda kuwambiza, iya wakasongwa nkuasi nao wakaseezwasi kwa zambi zao wenye. ⁴⁴ Hata ivyo, akakauwa ziki yao ekusikiaho wakaia kwa ajii ya msaada. ⁴⁵ Akadimbuka agano dakwe hamwe nao na akauya kwa sibabu ya ukundiso wakwe. ⁴⁶ Akawagosoa wose wekuwatekao wawafie mbazi. ⁴⁷ Utihonye, Ee Yahwe, Mungu wetu.

Utikonge kulawa gati ya mataifa ili kwamba tidahe kuditogoa zina dako takatifu na utukufu mwe sifa zako. Yahwe,⁴⁸ Mungu wa Israeli, na asifiwe tokea milele na milele. Wantu wose wakamba, "Amen." Msifuni Yahwe. Kitabu cha shano.

Chapter 107

¹ Mtogoeni Yahwe, maana ni ywedi, na uaminifu wa kiaga chakwe wekaa kae na kae. ² Wagombeke ivi wekukombolwao ni Yahwe, wada ekuwahonyao kuawa mwe mikokno ya wankuu. ³ Yeye kawakonga kuawa siza kigeni, kuawa mashaliki na maghalibi kuawa kaskazini na kusini. ⁴ Waangadika mwe wangwa mwe sia ya nyika nkawekuona mzi wa kwekaa. ⁵ Kwa kuwa nee wana saa na nkiu, wakafa moyo kwa ajii ya kusokea. ⁶ Ikabinda wakamwetanga Yahwe mwe sungu yao, naye akawahonya kuawa mwe ziki zao. ⁷ Akawaongoza kwembokea sia ya mwenga kwa mwenga wadahe kuita mjini kwekaa umo. ⁸ Oh ili watu wamtogoe Yahwe kwa ajii ya uaminifu wa kiaga chakwe kwa mbui ya vihii ekugosweeavyo wanadamu! ⁹ Maana awaiganyiza hamu ya wenao nkiu, na hamu ya wada wenao saa yeye awegusa kwa mbui ntana. ¹⁰ Wekumwe nee wekaa mwe kiza na kizuu cha ufe, watahwa mwe suuba na minyololo. ¹¹ Inu ni kwa ajii wabea mbui ya Mungu na waemea maelekezo ya mwe uwanga. ¹² Mwekwezizitiza miyoyo yao kwembokea magumu wapata mashaka na nkekwekuwa na yumwe ywa kuwambiza. ¹³ Ikabinda wakamwetanga Yahwe mwe sungu yao nae akawaavya mwe ziki yao. ¹⁴ Akawaavya mwe kiza mwe kizui cha ufe na kudumua vifungo vyao. ¹⁵ Oh ili wantu wamtogoe Yahwe kwa ajii ya uaminifu wa kiaga chakwe na kwa mbui ya kihii ekugosoayo wa wanadamu! ¹⁶ Kwa kuwa kabonda malango ya shaba na kudumua mapino ya chuma. ¹⁷ Nee ni wabahau mwe sia zao za uasi na kusuubishwa kwa ajii ya zambi zao. ¹⁸ Waza hamu yao ya kuda nkande yoyose, na wayosogeeya malango ya ufe. ¹⁹ Ikabinda wamwiia Yahwe mwe sungu zao, naye akawaavya mwe ziki yao. ²⁰ Katuma mbui yakwe na dikawahonya na kuwaokoa kuawa mwe ubanasi wao. ²¹ Oh ili wantu wamtogoe Yahwe kwa ajii ya uaminifu wa kiaga chakwe na kwa mbui ya kihii ekuwagosweeacho wanadamu! ²² Na waavye zabihu ya ntogoo na kubiikia ugosozu wakwe kwa kuimba. ²³ Wekumwe watamba baharini mwe meli na kugosoa biashaa uwanga ya bahari. ²⁴ Awa waona ugosozu wa Yahwe na vihii vyako mwe bahari. ²⁵ Kwa kuwa kaamulu na kuvumisha nkusi na zoluba ambayo uyenua uwanga mawimbi ya bahali. ²⁶ Wakwea uwanga kwe mazunde na kuseea kwa viindi. Nafsi zao zilolomoka mwe ziki. ²⁷ Wazegazega na kupepesuka na kana mkozi na nkawekumanya da kugosoa. ²⁸ Ikabinda wamwiia Yahwe mwe sungu zao, nae akawaavya mwe ziki zao. ²⁹ Kaituiza zoluba, na mawimbi yakatuia. ³⁰ Nee watamiwa kwa ajii bahali nee ni shwali na akawaeta kwe bandali wekutamanio. ³¹ Oh, ili wantu wamtogoe Yahwe kwa ajii ya uaminifu wa kiaga chakwe na kwa mbui ya kihii ekuwagoswe eacho wanadamu! ³² Wamgimbike yeye mwe bumba da wantu na wamtogoe yeye mwe baaza da viongozi. ³³ Kahitua mito ikatenda wangwa, ngodi za mazi zikatenda si nkavu, ³⁴ na sii ya matunda mangi ikatenda si yesayokuvyaa kwa ajii ya uovu wa wantu wakwe. ³⁵ Kahitua wangwa ukatenda ziwa da mazi na sii nkavu ikatenda ngodi ya mazi. ³⁶ Kawekaza uko wenao saa, nao wakazenga mzi na kwekaa umo. ³⁷ Wazenga mzi ili kuhanda mimea tanga, kuhanda zabibu na kueta umo mazao faa. ³⁸ Yeye awabaliki waongezeka sana mwe hisabu. Nkaeka mifuho yao ihungue mwe hisabu. ³⁹ Ikabinda wakahungua na wakazilika kwa ziki na suuba. ⁴⁰ Akawetiia viongozi ubezi na akawatenda wazunguuke mwe wangwa, hantu hesaho na sia. ⁴¹ Akini kawaiinda wakundao zidi ya suuba na kujali kwa ajii ya familia yakwe kana bunga da ngoto. ⁴² Wenao haki wenda waone idi na kutamiwa, na uovu wose wenda uone kufunga kanwa chakwe. ⁴³ Yoyose mwenye viugo akundwa kuyakauwa aya na kumamaankanya juu ya ugosozu wa uaminifu wa kiaga cha Yahwe.

Chapter 108

¹ Ee Mungu, moyo wangu u thabiti; nndaniimbe, naam, nndaniimbe sifa pia kwa moyo mkuu. ² Euka, kinanda na kinubi; nndanenuke keo keo sana. ³ Nndanikushukuu wewe, Yahwe, mwe wantu; nndanikuimbie sifa mwe mataifa. ⁴ Kwa maana uaminifu wa kiaga chako ni mkuu juu ya mbingu; na uaminifu wako wabua kwe mazunde. ⁵ Ee Mungu, wenulwe uwanga ya mazunde, na utukufu wako utukuke mwe si. ⁶ Ili kwamba wada uwakundao waokolwe, utiokoe swiswi kwa mkono wako wa kuume na unijibu. ⁷ Mungu katamua mwe utukufu wakwe; "Nndanishangilie; nndaniipange Shekemu na nndandihime bonde da Sukothi. ⁸ Gileadi ni yangu, na Manase ni yangu; Efraimu ni nguvu ya mtwi wangu; Yuda ni ngoda yangu ya kifaume. ⁹ Moabu ni bakui dangu da kunawia, nndanchase kiatu changu uwanga ya Edomu; nndanipaze sauti kwa ajii ya Filisti. ¹⁰ Nndai ndiye anegae kwe mzi imala? Nndai ndiye aniongoze mpaka Edomu?" ¹¹ Ee Mungu, nkiye wewe mwekutiemea? Huita kwe nkondo na jeshi detu. ¹² Utehe msaada dhidi ya adui yetu, maana msaada wa wanadamu ni bue. ¹³ Nndatishinde kwa msaada wa Mungu; andaawajate maadui zetu.

Chapter 109

¹ Zaburi ya Daudi. Mungu nimtogoaye usekunyamaa. ² Kwa ajii wabanasi na wafyosi wanihangania watamwiia ufyosi kuhusu minu. ³ Wanzunguuka na kutamwiia mbui za nkumbizi na wanihungania pasina sibabu. ⁴ Waniha kashfa badii ya ukundiso iya mii nawaombea. ⁵ Waniha ubanasi, badii ya matana na wakimwa ni ukundiso wangu. ⁶ Sagua mtu mbanasi mnkuu zaidi ya wamtu awa; sagua mshitaki agooke mkono wakwe wa kuume. ⁷ Na akezakuahwa aonekane nkane masa maombi yakwe yaoneke ni zambi.

⁸ Siku zakwe zitende nchenche mamlaka yakwe yadoigwe ni mntu mtuhu. ⁹ Wanawe watende yatima na mkaziwe atende mjane. ¹⁰ Wanawe watangetange na kuombeza ombeza wakalawa mwe nyumbe zao zekubamkazo na kuombeza nkande

Chapter 11

au hea kwa wembokao sia.¹¹ Mtigia na adue vintu vyakwe vyose enavyo; wageni wadoe mapato ya ndima yakwe.¹² Asekuuwa yoyose wa kungosoea wema mntu yoyose asekuwaonea mbazi yatima wakwe.¹³ Wanawe wadagamizwe mazina yao yafutwe kwe kivyazi chezacho.¹⁴ Ubanasi wa tatizao utaguswe kwa Yahwe; na zambi ya mamiakwe isekuyalwa.¹⁵ Masa yao na yawe mbele ya Yahwe siku zose; Yahwe na aiuse kumbukumbu yao mve inu dunia.¹⁶ Yahwe na atinde ivi kwa sibabu mntu uyu nkekusumbuka kuoweshe uaminifu wa kiaga chochose iya badii yakwe kawavigaviga wanyonge, wenao uhitaji na kuwakoma wekufao moyo.¹⁷ Katamiwa ni kuavya laana na imuwie mwenye. Kakimwa ni kuavya baraka na baraka zose zisekweza kwakwe.¹⁸ Kavaa mbui ya kulani engu nee hambo dakwe na laana ikengia kwakwe engu mazi na engu mavuta mwe mavuha yakwe.¹⁹ Laana zakwe na zihituke ziwe engu vazi avaaado na kwegubika mwenye na engu mkande avaa kua siku.²⁰ Na aya na yatendo maiho ya mshitaki ywangu kuawa kwa Yahwe, tate ya wada wambao mbui mbaya kwangu.²¹ Yahwe Zumbé wangu, unishuhulikia kwa vyedi kwa ajii ya zina dako. Kwa ajii ya uaminifu wa kiaga chako ni chedi uniokoe.²² Kwa ajii ni mnyonge na mhitaji na moyo wangu uumizwa.²³ Nndanitoweke engu kizui cha guoni napepeuswa engu sige.²⁴ Mavindi yangu yatenda mahufu kwa ajii ya kufunga nawa msisii na mavuha.²⁵ Nkibewa ni washitaka wangu; wakaniona wasingise mitwi yao.²⁶ Nambiza, Yahwe Mungu wangu; unihonye kwa uaminifu wa kiaga chako.²⁷ Nao wamanye kuwa wee ne mve kugosoa ivi, kwamba wee, Yahwe, mwekugosoa ivi.²⁸ Etiho wanilani tafazali naomba unibaliki wakanihangama wengiwe ni soni iyakini mndima ywako atanuwe.²⁹ Wankondo wangu na wagewe soni wehambe soni zao engu kihambo.³⁰ Kwa kanwa changu naavye ntogoo nkuu kwa Yahwe; nndanitogoe gatigati ye kusanyiko.³¹ Kwa ajii ndanigooke mkono wa kuume wa mhitaji ili nimhonye dhidi ya wada wamuahao.

Chapter 11

¹ Ni kwako Yahwe napata saama; ni kwa namna ihi nndaugombeke nami, "Ruka kama mdege hadi kwemwiima"?² Kauwa! Wabanasi waandaa mpinde zao. Wataarisha kwekiza mishale yao kwenkamba ili wafyatue mioya ya wenye haki.³ Ikawa misingi ibanika, mwehaki andaagosee mbwai? ⁴ Yahweh yuuko kwehekalu takatifu; meso yakwe yakauwa, yakachunguza ubinadamu.⁵ Yahweh awachunguza wose wehaki na wabanasi, bali awachukia wapendao kuwaumiza watuhu.⁶ Yeye huwaonyesha wabanasi makaa ya maiwe ya moto wa jehanamu; upepo wokao undauwe ni sehemu yao kuawa kwe kikombe chakwe! ⁷ Kwa via Yahweh ni mwehaki, Nae apenda haki; wehaki wenda waone cheni chakwe.

Chapter 110

¹ Yahwe amwamba zumbé wangu, "Ekaa mkono wangu wa kuume, mpaka nendaho niwaike wabaya wako sii ya miundi yako." ² Yahwe onda anyooshe ngoda ya nguvu zako kuawa Sayuni; utawale gagati ya wabaya wako. ³ Siku ida ya uwezo wako, wantu wako wonda wakutongee uku wavaa nguo za utakatifu wakundazo wenye; tangu ifu da keokeo ubwanga wako wondo uwe kwako via mnyozu. ⁴ Yahwe kaapa naho nkana abadiike; "Wee u kuhani milele baada ya namna ya Melkizedeki." ⁵ Zumbé yukwe mkono wako wa kuume. Siku ida ya hasila yakwe onda akome wafaume. ⁶ Yee onda ahukumu mataifa; onda aumemeeze uwanja wa nkondo na vimba; onda awakome viongozi kwe sii nyingi. ⁷ Onda anywe mazi ya koongo siyai, kisha baada ya ushindi onda enue mtwi wakwe uwanga.

Chapter 111

¹ Ntogweeni Yahwe. Nndanitogoe Yahwe kwa moyo wangu wose gatigati ya zumozumo da wenye haki, na gatigati ya mkuntano. ² Ndima za Yahwe ni nkuu, zikagojwa na wada wazitamano. ³ Ndima yakwe ni adhama na utukufu, na haki yakwe yadumi milele. ⁴ Nkugosoa mambo makuu ambayo yandayakumbukwe; Yahwe ni mwenye mbazi na neema. ⁵ Kuwenka nkande wandima wakwe waaminifu. Siku zose andaadikumbuke kiaga chakwe. ⁶ Kaonyesha uweza wa ndima zakwe kwa wantu wakwe kwa kuwenka urithi wa mataifa. ⁷ Ndima za mikono yakwe ni za kuaminika na haki; maagizo yakwe yose ni ya kuaminika. ⁸ Yathibitika milele, yagosolwa kwa uaminifu na vitana. ⁹ Aliwapa ushindi watu wake; aliliteuwa agano lake milele; jina lake ni takatifu na lakutisha. ¹⁰ Kumcha Yahwe ni mwanzo wa hekima wada watozao maagizo yakwe waelewa vyedi. Ntogoo yakwe yadumi milele.

Chapter 112

¹ Mtogoweni Yahwe. Aagizwaye vyedi na amri zakwe. ² Uvyazi wake wenda uwe na nguvu duniani; uvyazi umchao mungu wenda ubarikiwe. ³ Nyumbai mwake muna utajii wa mai na haki yakwe yendaidumi milele. ⁴ Nuru yang'aa kwe kiza kwa ajii ya muntu mmcha Mungu' yeye ni wa fazii, mfambazi na haki. ⁵ Kuba mgosoa fazii na kukopesha, mgosoa mbui zakwe kwa uaminifu. ⁶ Kwa mana nkhanauusigwe; mwenye haki endaakumbukwe milele. ⁷ Nkhana woga na mbui zesizokutama ni jasiri, amtumainia Yahwe. ⁸ Moyu wakwe umpheho nkhanu woga mpaka endaho aone ushindi zidi ya watesi wakwe. ⁹ Awenkha wantu wesiokuwa na kintu kwa ukarimu; haki yakwe yadumi milele; endaenulwe kwa heshima. ¹⁰ Mntu mbaya endaaone soni na enda afemaya; endaasage meno yakwe na kuyeyuka; tamaa ya wesehaki yondage.

Chapter 113

¹ Mtogoeni Yahwe. Mtogoeni yeye, ninyi wandima wa Yahwe; Togoani zina dakwe Yahwe. ² Ditukuzwe zina dakwe Yahwe, tangu sasa na hata milele. ³ Kuawia keo hadi guoni zina dakwe ditogolwe. ⁴ Yahwe kenulwa uwanga ya mataifa yose na utukufu wakwe wabua hadi mbinguni. ⁵ Ni ndai muigana na Yahwe Mungu ywetu, ⁶ mwenye kiti chakwe uwanga, akauaye si angani na duniani? ⁷ Amwenua masikini kulawa kwe mavumbi na kumkweza mhitaji kulawa kwe kifusi, ⁸ ili amuike hamwe na wakuu hamwe na wakuu wa wantu wakwe. ⁹ Amwenka wana mvyee mwesekuvyaa amgosoa awe mvyee mwenye kinyemi mtogoeni Yahwe!

Chapter 114

¹ Israeli ye kuawaho Misri, na nyumba ya Yakobo tangu kuawa mwe wada wantu wa kigeni, ² Yuda akahatenda nee hantu hakwe hatakatifu, Ufaume wa Israeli. ³ Bahari iona ikaguuka; Yordani ikauya nyuma. ⁴ Miima ikiuka enga ngoto wagosi viima vikiuka enga wana ngoto. ⁵ Wee bahari kwa mbwai kuguuka? Yordani kwa mbwai kuuya nyuma? ⁶ Miima, kwa mbwa mkiuka enga wana ngoto? Enyi vilima wadogo, kwa nini mliruka kama wana kondoo? ⁷ Zingiza, wee sii, mbele za Zumbe, uweponi mwa Mungu ywa Yakobo. ⁸ Kahitua mwamba kuwa ziwa da mazi, iwe gumu kua chemchem.

Chapter 115

¹ Nkiyo kwetu, Yahwe, nkiyo kwetu, iya kwa zina dako uete ntunyo kwa ajii ya ukwei wa kiaga chako na ukwei wako. ² Kwani mataifa yashuutize yambe, "Yu hahi Mungu ywako?" ³ Mungu ywetu mweuko uwanga, agosowa chochose akundacho. ⁴ Vizuu vya mataifa ni hea na zahabu, ndima za mikono ya wantu. ⁵ Vizuu ivyo vina vyanwa iya nkavigombeka; vina meso, iya nkaviona; ⁶ vina magutwi, iya nkavisikia; vina mphuwa iya nkavihefya. ⁷ Vizuu ivyo vina mikono, iya nkavitoza; vina miundi, iya nkavidaha kwenda; waa nkavitamwia viaavyo mwe vyanwa vyao. ⁸ Wada wavigosoao wafanana navyo, viya viya yoyose mvizumiya. ⁹ Israeli, zumiya mwe Yahwe; yee nee mwambizi ywako na nkinga yako. ¹⁰ Nyumba ya Haruni, zumiya mwe Yahwe; yee mwambizi ywako na nkinga yako. ¹¹ Nywie mumtunyao Yahwe, mumzumiao, yee nee mwambizi ywenu na nkinga yenu. ¹² Yahwe atigeegeza naho enda atikaloweze; enda adikoloweze kolwa da Israeli; enda akoloweze kolwa da Haruni. ¹³ Enda awakoloweze wada wamtunyao, wose maika na wadaa. ¹⁴ Yahwe na awagenyeze mno mno, nywinywi hamwe na wana wenu. ¹⁵ Yahwe na awakoloweze, mwe kumba uwanga nasi. ¹⁶ Uwanga ni kwa Yahwe; iya si kawenka wanadamu. ¹⁷ Wazimu nkawamtunya Yahwe, waa wose waseeawo si kwenako kimyemye; ¹⁸ iya tenda timtunye Yahwe isasa na kae na kae. Mtunyenye Yahwe.

Chapter 116

¹ Namkunda Yahwe kwa kuwa ailegeeza sauti yangu na kuvika kwangu kwa ajii ya mbazi. ² Kwa sibabu kanitegeeza namwelanga yeye ningai naishi. ³ Kamba za mauti zinizunguuka, na mitego ya kuzimu inikabii nkiona ziki na huzuni. ⁴ Nikabinda nchetanga kwa zina da Yahwe: "Tafazai Yahwe, uihonye nafsi yangu." ⁵ Yahwe ni mwenye neema na haki; Mungu ywetu ni mwenye mbazi. ⁶ Yahwe awalinde wesio na hila; nkisezwa sii akaniokoa. ⁷ Nafsi yangu yadaha kuuya nhantu hakwe ha kuhumwiiza, kwa kuwa Yahwe kawa ywedi kwangu. ⁸ Kwa maana kuokoa ugima wangu zidi ya ufe, meso yangu zidi ya mesozi, na miundi yangu zidi ya kwekungwaa. ⁹ Nendanimkantukie Yahwe kwe sii ye weiyo hai. ¹⁰ Nkimwamini yeye, hata nekugombekaho, "Nkisumiiwa sana." ¹¹ Kwa kinyanyu nkigombeka, "Wantu wose wahufya." ¹² Nimuihe viivihii Yahwe kwa wedi wakwe wose kwangu? ¹³ Nenanichenue kikombe cha wokovu, na kwetanga zina da Yahwe. ¹⁴ Nendanigenyeze viapo vyangu kwa Yahwe kwe uwepo wa wantu wakwe wose. ¹⁵ Mauti ya wacha Mungu ina thamani hemeso ya Mungu. ¹⁶ Ee Yahwe, mimi ni mndima ywako, mwana wa mjakazi ywako, kuvichopoa vifungo vyangu. ¹⁷ Nendanikulavie zabihu ya shukulani na kudetanga zina da Yahwe. ¹⁸ Nenda nigenyeze viapo vyangu kwa Yahwe kwe uwepo wa wantu wakwe wose, ¹⁹ kwe nyu za nyumba ya Yahwe, gatigati yako Yerusalemu. Mtogoani Yahwe.

Chapter 117

¹ Mtogoeni Yahwe, nyie mataifa yose; nyie wantu mhimidini yeye. ² Kwa via uaminifu wa agano dakwe ni kuu kwetu, na uaminifu wa Yahwe wadumu milele. Mtogoeni Yahwe.

Chapter 118

¹ Mtogoeni Yahwe, kwa kuwa ni ywedi, kwa mana uaminifu wa kiaga chakwe wekaa kae na kae. ² Israeli na agombeke, "Uaminifu wa kiaga chakwe wekaa kae na kae." ³ Nyumba ya Haruni na igombeke, "Uaminifu wa kiaga chakwe wekaa kae na kae." ⁴ Watongeezi waminifu wa Yahwe na wagombeke, "Uaminifu wa kiaga chakwe wekaa kae na kae." ⁵ Mwe ziki yangu nkhimwetanga Yahwe; Yahwe kanijibu na kuniika hulu. ⁶ Yahwe yu hamwe nami; nkhinaniogohe; mwanadamu onda anitendeni? Yahwe yu upande wangu kana mwambizi; ⁷ nonda niwakauwe kwa kuvota wada weku iliwao. ⁸ Ni vyedi kuwa na makazi mwe Yahwe kuliko kumtumainia mwanadamu. ⁹ Ni vyedi kuguukia kwa Yahwe kuiko kuamini

mwe wakuu.¹⁰ Mataifa yose wanizunguuka; kwa zinada Yahwe nkhiwauza hae.¹¹ Wanizunguuka; naam, wanibengea; kwa zina da Yahwe nkhiwauza hae.¹² Wanibengea kana nyoki; halaka kana moto kati ya miwa; kwa zina da Yahwe nkhiwauza hae.¹³ Wanishambua ili wanigwise, akini Yahwe kanisaidia.¹⁴ Yahwe ni nguvu yangu na kinyemi changu, ne mnihonya.¹⁵ Vuzo da voti disikiwa mwe maskani ya wata haki; mkono wa kuume wa Mungu uvota.¹⁶ Mkono wa kuume wa Mungu utukuke; mkono wa kuume wa Yahwe uvota.¹⁷ Nkhananife, bali nonda niishi na kuhikia ugo sozi ywa Yahwe.¹⁸ Yahwe kaniazibu vikai; akini nkhezati kuamuu nikomwe.¹⁹ Univugue miango ya haki; nonda nengie na kumtogo Yahwe.²⁰ Idi ni lango da Yahwe; mwe haki kwembosa aho.²¹ Nonda nikutogoe, kwa kuwa kunitambaisa, na kutenda uhoni wangu.²² Iwe ambado wazengi wadiemea ditenda mengi.²³ Yahwe ne mgosozi waidi; kia kihii mwemeso yetu.²⁴ Unu ni msi ambao Yahwe kagosa; tonda titamiwe na kugosoa nyemi.²⁵ Tafazali, Yahwe, utenkhe kuvota! Tafazali, Yahwe, utenkhe mafanikio!²⁶ Kabalikiwa yuda mweza gati ya zina da Yahwe; takubaliki kulava kwe nyumba ya Yahwe.²⁷ Yahwe ni Mungu, na katenkha nulu; itahani zabihu kwa sigi nkhandai mwa mazabahu.²⁸ Wewe ni Mungu ywangu, nami nonda nitogoe; wewe ni Mungu ywangu; nonda nikutunye.²⁹ Oh, mtunyeni Yahwe; kwa kuwa ni ywedi; kwa ywedi; kwa maana uaminifu wa kiaga chakwe chekaa kae na kae.

Chapter 119

¹ Nabaikiwa wada ambao sia zao nkazina lawama, watongea mwe sheia ya Yahwe. ² Wabaikiwa wada wazitozao amlu zake sabiti, wamuondezao kwa moyo wao wose. ³ Nkawatenda makosa; watongea mwe sia zake. ⁴ Weye kutuamulu kuyatoza maagizo yako ili tuyasungumanye kwa umakini. ⁵ Oh, ne nkakunda sia zangu ziwe sabiti nizitii amlu zako! ⁶ Ne nkinantaabike nizifikiiho amlu zako zose. ⁷ N'ndanikushukuu weye kwa unyoofu wangu wa moyo nefundishoho amlu za haki yako. ⁸ Nindazizitii amlu zako; usekunibada ikedu. BETH. ⁹ Ni jinsi yani mbwanga adaha kuendee kwekaa mwe sia yakwe ya utakatifu? Ni kwa kuitii mbui yako. ¹⁰ Kwa moyo wangu wose nindanikuondeze weye; Usekunibada niage hae na maangiizo yako. ¹⁰¹ Nkiiyepusha miundi yangu na kia sia ya uovu ili nidahe kuitii mbui yako. ¹⁰² Nkikuia mhitu na amlu zako za haki, kwa maana weye kunihinya. ¹⁰³ Ni jinsi yani mbui zako zimwiye kwe majaibu yangu, naam, yamwiye kuiko asai kwe kanwa changu! ¹⁰⁴ Kwembokea maangiizo yako napata utambuzi; kwa iyo kia sia isayo ya kwei. ¹⁰⁵ Mbui yako ni taa ya muundi miundi yangu na mwanga wa sia yangu. ¹⁰⁶ Nkiapa na nkisibitisha, kua nindanizitii amlu za haki yako. ¹⁰⁷ Nkisuubishwa mno; uniike meso, Yahwe, kana ukuniahidivyo mwe mbui yako. ¹⁰⁸ Yahwe, tafazali hokea zabihu yangu ya hiali ya kanwa changu, na unihinye amlu zako za haki. ¹⁰⁹ Ugima wangu misi yose umwe mkono wangu, akini bado nkijaa sheia yako. ¹¹⁰ Waovu wanitegea mtego, akini nkizati kwaga hae na maangiizo yako. ¹¹¹ Moyoni mwangu nkiika mbui yako ili nisekweza nikakugoswea zambi. ¹¹² Kutukuka, Yahwe; unifundishe amlu zako. ¹¹³ Nkizigosoa amlu za agano dako kana upazi wangu milele, maana izi ni kinyemi cha moyo wangu. ¹¹⁴ Moyo wangu uikwa kuzitii sheia zako milele mpaka kiheo kabisa. SAMEKH. ¹¹⁵ Naihiwa na wantu wasitao-sitao, akini naikunda sheia yako. ¹¹⁶ Weye ni fisio dangu na ngao yangu; naingoja mbui yako. ¹¹⁷ Haukeni kwangu, ninywi mgosoa uovu, ili nidahe kuzitii amlu za Mungu wangu. ¹¹⁸ Unigosoe kwa mbui yako ili midahwe kwekaa na nesekupatwa ni soni na matumaini yangu. ¹¹⁹ Unisaidie, nami nindaniwe salama; misi yose nindanizimamankanye sheia zako. ¹²⁰ Weye wawaemea wada wose wagao hae na sheia zako, maana wantu ao ni wandanganyifu na nki wakuaminika. ¹²¹ Weye wawausa waovu wa sii kana mafusi; kwa iyo nazikunda amlu zako sabiti. ¹²² Mwii wangu wazingiza kwa hofu yako, na naziogoha amlu za haki yako. AYIN. ¹²³ Nagosoa cheicho sahihi na haki; usekunibada kwa watesi wangu. ¹²⁴ Ue mzamana wa usitawi wa mndima wako; usekuwabada wenye kibui wanionee. ¹²⁵ Meso yangu yasokea kwa kuungoza wokovu wako na mbui yako ya haki. ¹²⁶ Muoneshe mndima wako uaminifu wa agano dako, na unihinye sheia zako. ¹²⁷ Mie ni mndima wako; unenke umanyi ili nidahe kuzimanya amlu za agano dako. ¹²⁸ Ni ukati wa Yahwe kugosoa, kwa maana wantu wazibonda sheia zako. ¹²⁹ Hakika nazikunda amlu zako kuiko zahabu, naam, kuiko zahabu ntana. ¹³⁰ Ivyo nayatongea maangiizo yako yose kwa makini, na naihiwa na kia sia ya umbea. PE. ¹³¹ Sheia zako ni za kihii, ndio saabu nazitii. ¹³² Ufafanuzi wa mbui zako waeta nulu; na kumwenka ufafanuzi bahau. ¹³³ Kwa kanwa changu nkitangaza amlu ya haki yako yose ambayo kuigubua. ¹³⁴ Ninakinyemi mwe sia ya amlu za agano dako zaidi kuiko mwe utajii. ¹³⁵ Navugua kanwa changu na kuhemezuka, maana nazitamani amlu zako. ¹³⁶ Unihitukie na unihulumie, kana ugosoavyo misi yose kwa wada wadikundao zina dako. ¹³⁷ Usekuongeza hatua zangu kwa mbui yako; usekuluhusu zambi yoyose initawale. ¹³⁸ Unikombae zidi ya wanadamu waonevu ili niyatii maangiizo yako. ¹³⁹ Cheni chako kimwangazie mndima wako, na unihinye sheia zako. ¹⁴⁰ Nkoongo za mesozi zatililika kuawa mwe meso yangu kwa saabu wantu nkawaitii sheia yako. TSADHE. ¹⁴¹ Weye ni mwenye haki, Yahwe, na amlu zako ni haki. ¹⁴² Kuzenka amlu za agano dako haki na uaminifu. ¹⁴³ Mbifya iniangamiza kwa saabu mnkuu wangu ajaa mbui zako. ¹⁴⁴ Mbui yako ihmwa mno, nae mndima wako aikunda. ¹⁴⁵ Nkina umuhimu na nazauliwa, akini bado nkijajaa maangiizo yako. ¹⁴⁶ Aha yako ni ya haki milele, na sheia yako ni ya kuaminika. ¹⁴⁷ Japo ziki na sungu vinipata, amlu zako bado ni kinyemi changu. ¹⁴⁸ Amlu za agano dako ni za haki milele; unenke umanyi ili nidahe kwekaa. QOPH. ¹⁴⁹ Nkiiya kwa moyo wangu wose, "Uniandue, Yahwe, nindanizitoze sheia zako. ¹⁵⁰ Nakwetanga weye; uniokoe, mie nindanizitii amlu za agano dako." ¹⁵¹ Nenuka keo kabla zua nkadizati kuawa na kuia kwa ajii ya msaada. ¹⁵² Natumaini mwe mbui zako. Meso yangu yamwazi kio kigima ili nidahe kuafya uanga ya mbui yako. ¹⁵³ Tegeza mwiiyo wangu mwe uaminifu wa agano dako; uniike mgima, Yahwe, kana ukuahidivyo mwe amlu zako za haki. ¹⁵⁴ Wada wanisuubuo wanikaibia, akini wa hae na sheia yako. ¹⁵⁵ Nindanitafakali maangiizo yako na kuzigee maanani sia zako. ¹⁵⁶ Ninakinyemi mwe amlu zako; nkinanijae mbui yako. GIMEL. ¹⁵⁷ Weye u hehi, Yahwe, na amlu zako ni za kuaminika. ¹⁵⁸ Mda mlefua ukwembokao nkehiny kuawa mwe amlu za

agano dako ukuziikazo mwe hantu ha milele. RESH.¹⁵³ Uikaue suuba yangu na unisaidie, maana nkijaa sheia yako.¹⁵⁴ Univunie na kunikomboa; unihifazi, kana ukuahidivyo mwe mbui yako.¹⁵⁵ Uhoni u hae na waovu, maana nkawazikunda amlu yako.¹⁵⁶ Matendo yako ya mbazi ni makuu, Yahwe; unike mgima; kana ugosavyo misi yose.¹⁵⁷ Watesi wangu na wankuu wangu, akini bado nkizatikuita hae na amlu za agano dako.¹⁵⁸ Nkiwaonawasaliti wagea kinyaa kwa saabu nkawaitoza mbui yako.¹⁵⁹ Kauli jinsi niyakundavyo maangiizo yako; unike mgima, Yahwe, kana ukuahidivyo mwe uaminifu wa agano dako.¹⁶⁰ Kiini cha mbui yako ni kwei; kia yumwe mwenye amlu za haki nkudumu mielel. SHN.¹⁶¹ Wakuu wanisuubu bia saabu; moyo wangu wazingiza, waogoha kuitii mbui yako.¹⁶² Naionea kinyemi mbui yako kana nkipata nyala nyingi.¹⁶³ Naihiwa na kubea, akini naikunda sheia yako.¹⁶⁴ Maa mpungati kwa msi nakutogoa weye kwa saabu ya amlu yako za haki.¹⁶⁵ Wana amani nyingi, waikundao sheia yako; nkakuna cha kuwagea mashaka.¹⁶⁶ Nangoja uhoni wako, Yahwe, na nazitii amlu yako.¹⁶⁷ Nazitoza amlu yako sabiti, na nazikunda mno.¹⁶⁸ Nayatoza maangizo yako na amlu yako sabiti, kwa maana wamanyia kintu nigosoacho. TAV.¹⁶⁹ Tegeeza ndio yangu, Yahwe; unenke umanyi wa mbui yako.¹⁷⁰ Maombi yangu yeze mbee yako; unisaidie, kana ukuavyovyoti kiaga mwe mbui yako.¹⁷¹ Uwe mtana kwa mndima wako ili nidahe kwekaa na kuitoza mbui yako.¹⁷² Uvugue meso yangu ili nidahe kukaua mambo ya ajabu mwe sheia yako.¹⁷³ Momo yangu na yetia ntogoo, maana weye wanihinya sheia yako.¹⁷⁴ Ulimi wangu na uimbe kuhusu mbui yako, maana amlu yako zote ni za haki.¹⁷⁵ Mkono wako unisaidie, maana nkisagua maangiizo yako.¹⁷⁶ Nautamani uhoni wako, Yahwe, na sheia yako ni kinyemi changu.¹⁷⁷ Naombeza nekae na kukusifu weye, na amlu yako za haki zinisaidie.¹⁷⁸ Nkimanga-manga kana ngoto mkwaga; muondeze mndima wako, kwa maana nkizatikuzijaa amlu yako.¹⁷⁹ Mie ni mgeni mwe sii; usekuzifisa amlu yako hae na mie.¹⁸⁰ Moyo wangu wauma kwa kutamani sana kuzimanya amlu yako za haki ukati wose.¹⁸¹ Weye wawakemea wenye kibui, wekulaaniwa, watangao-tangao, hae na amlu yako.¹⁸² Uniokoe zidi ya soni na uzalilishaji, maana nkizitii amlu za agano dako.¹⁸³ Ingawa watawala wapanga njama za kunikashifu, mndima wako azitafakali amlu yako.¹⁸⁴ Amlu za agano dako ni nyemi yangu, na washauli wangu. DALETH.¹⁸⁵ Ugima wangu watozana na mavumbi! nenke ugima kwa mbui yako.¹⁸⁶ Nkikwambia mapito yangu, na ukaniandua; nifundishe sheia yako.¹⁸⁷ Unielekeze sia za maagizo yako, ili nidahe kutafakali uanga ya mafundisho yako ya ajabu.¹⁸⁸ Nkilemewa na machichita! Nigee nguvu kwa mbui yako.¹⁸⁹ Uiose kwangu sia ya udanganyifu; kwa wema wako unifundishe sheia yako.¹⁹⁰ Nkisagua sia ya uaminifu; misi yose nkiika amlu ya haki yako mee yangu.¹⁹¹ Natozana na amlu za agano dako; Yahwe, usekunibada nikapata soni.¹⁹² Nindanguke mwe sia ya amlu yako, kwa saabu wausukuma moyo wangu kugosoa ivyo. HE.¹⁹³ Unifundishe, Yahwe, sia za sheia yako, nami nindanizitoze hadi gati ya kituo.¹⁹⁴ Unenke kumanya, nami nindanizitoze sheia yako; nindanizitii kwa moyo wangu wose.¹⁹⁵ Uniongoze mwe sia ya amlu yako, maana ninakinyemi kuita mwe izo.¹⁹⁶ Uelekeze moyo wangu kuzielekea amlu za gaano dako na unike hae na matendo yesayokua ya haki vituhu.¹⁹⁷ Uyahitue meso yangu zidi ya kukaua mbui zisasokufaa; unihuishe mwe sia yako.¹⁹⁸ Umgoswee mndima wako kiaga ambacho kukigosoa kwa wada wakuheshimu weye.¹⁹⁹ Umusie shutuma niyogohayo, maana aha yako ya haki ni yedi.²⁰⁰ Kauli, nkiyatamani maangiizo yako; unihuishemwe haki yako. VAV.²⁰¹ Ee Yahwe, unenke ukundisho wako usaokusia na wokovu wako kuigana na kiaga chako;²⁰² Nee nindaniwe na jawabu kwa ajii ya yuda anizihakie.²⁰³ Usekuiusa mbui ya kwei mwe muomo wangu, maana nkingoja kwa ajii ya amlu yako za haki.²⁰⁴ N'ndanizitii sheia yako misi yose, milele na milele.²⁰⁵ N'ndaniite salama, maana nayaondeza maangiizo yako.²⁰⁶ N'ndanizitamwiiye amlu yako thabiti mbee ya wafaume nami nkinianiabike.²⁰⁷ Ninakinyemi mwe amlu yako, nizikundazo mno.²⁰⁸ Nindanizenuiye mikono yangu amlu yako, zizikundazo; n'ndanizitafakali sheia yako. ZAYIN.²⁰⁹ Kumbuka kiaga chako kwa mndima wako kwa saabu kunenka tumaini.²¹⁰ Inu ni falaja yangu mwe suuba: kua kiaga chako kuniika mgima.²¹¹ Wenye kibui waniseka, akini nkizatikuibada sheia yako.²¹² Nkizitafakali amlu yako za haki tangu boshi, Yahwe, mie ne faliji mwenye.²¹³ Mbifya nkai initozesa kwa saabu ya waovu waiyemeayo sheia yako.²¹⁴ Sheia yako ziwa nyimbo zangu mwe nyumba nekaayo kwa mda.²¹⁵ Nadifikii zina dako ukati wa kio, Yahwe, na kuzitoza sheia yako.²¹⁶ Idi diwa zoezi dangu kwa saabu nkiyatii maangiizo yako. HETH.²¹⁷ Yahwe ni ntendo yangu; nkiamua kuzitii mbui zakwe.²¹⁸ Kwa bidii nkiombeza neema yako kwa moyo wangu wose; unihulumie, kana mbui yako ikuavyavyo kiaga.²¹⁹ Nkizichunguza sia zangu na kuhitua miundi yangu kwe amlu ya agano dako.²²⁰ Nagosoa kinyanyi na nkinancheewe kuzitoza amlu yako.²²¹ Nkamba za waovu zinetahwa; nami nkizatikuijaa sheia yako.²²² Gatigati ya kio nenuka kukushukuu weye kwa saabu ya amlu za haki yako.²²³ Ninaumbuya na wada wakuabuduo weye, wada wose watiyo maangiizo yako.²²⁴ Yahwe, sii, imema uaminifu wa agano dako; unifundishe sheia yako. TETH.²²⁵ Weye kumgosweeya yedi mndima wako, Yahwe, sawasawa na mbui yako.²²⁶ Unifundishe kumanya sahihi na uelewa, kwa kua nkiamini mwe amlu yako.²²⁷ Kabla nkizatikusuubiwa nkaga, akini sasa nkiitii mbui yako.²²⁸ Weye ni yedi, na ndie yuda ugosoe yedi; unifundishe sheia yako.²²⁹ Wenye kibui wanichafua kwa umbea, akini nkiyatoza maangiizo yako kwa moyo wangu wose.²³⁰ Mioyo yao ni migumu, akini ninakinyemi mwe sheia yako.²³¹ Ni vitana kwangu kua nkipata suuba ili nidahe kwetunza sheia yako.²³² Maangiizo yaawayo mwe kanwa chako ni thamani kwembosa kwangu kuiko maelfu ya vitii vya zahabu na feza. YOD.²³³ Mikono yako iniumba na kunigosoa; unenke uelewa ili nidahe kwetunza amlu yako.²³⁴ Wada wakubadao weye wandawawe na kinyemi wanionaho kwa saabu napata tumaini mwe mbui yako.²³⁵ Namanya, Yahwe, kua amlu yako ni za haki, na kua mwe uaminifu kunisuubu.²³⁶ Agano dako aminifu na dinifaliji, kana ukumwahidivyo mndima wako.²³⁷ Unihulumie ili nidahe kwekaa, kwa maana sheia yako ni kinyemi kwangu.²³⁸ Wenye kibui na wa wapatawe ni soni, maana wanitukana; bai mie nindaniyatafakali maangiizo yako.²³⁹ Wada wose wakuvikiao weye na wanihitukie, wada wazimanyao amlu za agano dako.²⁴⁰ Moyo wangu nauwe mkamiifu hamwe na heshima kwa sheia yako ili nesekupatwa ni soni. KAPH.²⁴¹ Nazimia kwa kutamani mno kua weye wadaha kuniokoa! Natumaini mwe mbui yako.²⁴² Meso yangu yatamani mno kuona kiaga chako; ni ini undaunifaliji mie? ²⁴³ Kwa maana nkiwa kana kiliba

Chapter 12

mwe mosi; nkijaa sheia zako.⁸⁴ Ni kwa mda wani mndima wako andaalazimike kuyavumiiya aya; ni ini undauwahe wada wanisubuo?⁸⁵ Wenye kibui wanifukia wina, wesaokutii sheia zako.⁸⁶ Amlu zako zose ni za kuaminika; wada wantu wanisubuu bila ya haki; unisaidie.⁸⁷ Wanigosoa niwe hehi nibue gati ya kituo uanga ya sii inu, akini nkiyaemea maangiizo yako.⁸⁸ Kwa ukundisho wako sabiti, unike mgima, ili nidahe kuzitii amlu zako. LAMEDH.⁸⁹ Yahwe, mbui yako yagooka milele; mbui yako igosolwa imala mbinguni.⁹⁰ Uaminifu wako wadumu kwa ajii ya uvyazi wose; kuimalisha sii, nayo yadumu.⁹¹ Vintu vyose vyaandee mpaka ivyeo ivi, kana via ukugombekavyo mwe amlu zako za haki, maana vintu vyose ni wandima wako.⁹² Kana sheia yako nenkaikua kinyeni kwangu, nenkiangamia mwe souba zangu.⁹³ Nkinaniyajae kamwe maangiizo yako, maana kwembokea ayo kuniika mgima.⁹⁴ Mie ni wako, kwa maana nayaondeza maangiizo yao.⁹⁵ Waovu weandaa kuniangamiza, akini nindaniondeze kuzimanya amlu za agano dako.⁹⁶ Nkiona kua kia kintu kina mihaka, akini amlu zako ni npana, kwembosa mihaka. MEM.⁹⁷ Oh ni jinsi yani naikunda sheia yako! Ni kumamankanya kwangu msi mgima.⁹⁸ Amlu zako zanigosoa mwenye hekima kuiko wankuu wangu, maana amlu zako misi yose zi hamwe na mie.⁹⁹ Namanya kwembosa kuiko wahinya wangu wose, kwa maana nazi afya amlu za agano dako.¹⁰⁰ Namanya kuiko wada wakunizidio amlu; Inu ni kwa saabu nkiyatoza maangiizo yako.

Chapter 12

Kwa kiongozi wa muziki; weka kwenye Sheminith. Zaburi ya Daudi.¹ Msaada, Yahweh kwa maana wacha zumbi Muungu waga nao waamifu wasangasea.² Kia mwoneka agombeka kwa mbuywae mbui ze bue; kia mwoneka agombeka kwa miomo yenye ntogoo za umbea na mbui za umbea.³ Yahweh, senga miomo yose yenye ntogooza umbea kwa ulimi watambaisa kwa nguvu zose mbui nkuu na nkuu.⁴ Awa na wada wekugombeka, "Kwa laka zetu tendativote. Miomo yetu yendaho itambaise ni ndai endae awe mfaume ywetu?"⁵ "Kwa ajii ya vurugu zeivyo mhitu na wampehe na kwa ajii ya kuhuma kwao wakundao, Nndanenuke," akagombeka Yahwe. "Nndaniwaetee usaama wakundao." Ntamuizi za Yahwe zatama inga fedha yekusuntwayo mwe tanui duniani, ye kung'alishwayo zaidi ya maa mpungati.⁷ Weye u Yahwe! uwaeaye. wawafuga, wacha Muungu kulawa mwe kivyazi iki cha uovu.⁸ Waovu hutembea kila pande pale uovu unapoinuliwa kati ya wanadamu.

Chapter 120

¹ Kwe ziki yangu nkikwetanga Yahwe, nee aniandua.² Unihonye nafsi yangu, Yahwe, zidi ya wada wahufyao kwa miomo yao na wagombekao hila kwa miomo yao.³ Yahwe enda awaazibu kwa na anda awagosome kintu chani zaidi, ninyi wenye ulimi uhufyao?⁴ Andaa awaazibu kwa uta wa shujaa yekunolwayo na makaa ya moto ya mretemu.⁵ Mmbii yangu mimi kwa kuwa nekaa kwa muda Mesheki; uko nyuma nee nikaaka kati ya maskani ya Kedari.⁶ Kwa muda mrefu sana nchekaa na ada waichukia mpheho.⁷ Niaho kwa ajii ya mpheho, akini nigombekaho, nao waaho kwa ajii ya nkondo.

Chapter 121

¹ Nndaniyenue meso yangu nikaue miima. Msaada wangu n'ndauawe hahi?² Msaada wangu wondauawe kwa Yahwe, mwekuzigosoa mbingu na sii.³ Nkanaaueke muundi wako uteee; yeye mkuinda nkanaasinke.⁴ Kaua, mlinzi ywa Israeli nkanaasinke waa nkanaagone usisiza kamwe.⁵ Yahwe ni mlinzi yako; Yahwe ni kizui mkono wako wa kudiia.⁶ Zua nkadinadikuzuu ukati wa musu, waa mwezi ukati wa kio.⁷ Yahwe ondaakuinde na mazaha yose, na n'ndaakuinde uhai wako.⁸ Yahwe n'ndaakuinde mwe yose ugosoyo isasa na hata milele.

Chapter 122

¹ Nkitamiwa wekunambaho, "Natiite kwe nyumba ya Yahwe."² Ee Yerusalemu, miundi yetu igooka mwe malango yako!³ Ee Yerusalemu, wekuzengwao inga mzi wekupangwao kwa umakini!⁴ Makabila yaita uanga Yerusalemu, makabila ya Yahwe; inga ushuhuda wa Israeli, kuditogoa zina da Yahwe.⁵ Uko viikwa viti vya kuaha, viti vya enzi vya nyumba ya Dudi.⁶ Ombezani kwa ajii ya amani ya Yerusalemu! "Wose wakukundao wawe na amani.⁷ Amani iwe mwe nkanto zako ili ikuvunie na watende amani mwe gwegwe dako."⁸ Kwa ajii ya ndugu zangu na wambuya wangu n'ndanambe, "Amani yekae mwenu."⁹ Kwa ajii ya Yahwe Mungu ywetu, n'ndaniondeze yedi kwa ajii yako.

Chapter 123

¹ Nakwenuia meso yangu wewe mwekaa uwanga mbinguni.² Kauwa kana via meso ya mndima ywako yakauwavyo kwe mkono wa Zumbi ywao na kana meso ya mjakazi yakauwaho mkono wa wau yakwe nee ivyo meso yetu yamkauwavyo Yahwe kiamuo ndiho atifiye mbazi.³ Ee Yahwe, utifiye mbazi kwa kuwa tagewa soni sana.⁴ Teguswa ufyosi wa watakibui na ubezi wa wanao mahiku.

Chapter 124

¹ Wiya wa kuita kuvika; wa Daudi. "Inga nkekuwa"² Yahwe ambaye nee yu upande wetu ukati wantu wekwenuka kwa

Chapter 125

ajili yetu, ³ "Basi nee watimeza tike waguma chuki yao yekuzidiho zaidi yetu. ⁴ Mazii ne yatimeza; ukoongio nee umema. ⁵ Inga ,azii yekumemayo neeutimeza." ⁶ Atukuzwe yahwe ambaye nkekuluhusu titende mawindo ya meno yao. ⁷ Tinyiika inga wadege mwe mtego wa wawindaji; mtego ubondeka, nasi tinyiika. ⁸ Msaada wetu u mwe yahwe, mwekuumba mbingu na sii.

Chapter 125

¹ Mawia ya kuita kwe hekalu kuvika. ² Wada wamwaminio Yahwe wenga muima wa Sayuni, nkaukuchwa, wekaa milele. ³ Sa miima izunguukavyo Yerusalemu, vyeivyo Yahwe nee azunguukiavyo wantu wakwe iviaha na milele. Ngoda ya wabanasi nkainaitawale kwe sii ya wenao haki. Amankivyo wenao haki wadaha kubananga. ⁴ Ee Yahwe, ugosoe mtana kwa wada watana na wada wanyofu wa mioyo yao. ⁵ Miya kwe wada wahitukiao sia zao za ubanasi, Yahwe endaawause hamwe na wagosoa ubanasi. Mpheho na iwe na Israeli.

Chapter 126

¹ Zumbe ekuwavuzaho mateka wa Sayuni, tiwa enga waoswao nsozi. ² Vyanwa vyetu vikamemwa ni useko na ndimi zetu zikamemwa nnyimbo. Ikabinda wakagombeka gati ya mataifa, "Yahwe kawagoswea mbui nkuu." ³ Yahwe katigosoea mbui nkuu; ni nyemi yani tekuwayonayo! ⁴ Ee Yahwe, uwavuze mateka wetu, enga vijito vya kusini. ⁵ Wada wahandao kwa mesozi wenda wabonde kwa vuzo da kinyemi. ⁶ Ye mwenda akaiya, akenua mbeyu kwa ajii kuhanda, enda auye vituhu kwa vuzo da nyemi, akaeta miganda yakwe.

Chapter 127

¹ Yahwe akesekuizenga nyumba wazengao wagosoa ndima ya bue. Yahwe asekuuinda mzi, muuinda agosoa ndima ya bue. ² Ndimia ya bue kwa wewe mwenuka kiokio, na kugona kwakucheewa, nakuda mkate kwa kuugosoea ndima ngumu, maana Yahwe awenka nkande awakundao hata wakawa mwe usisiza. ³ Kauwa, wana ni upazi kuawa kwa Yahwe, uzao wa ifu ni sawabu kuawa kwakwe. ⁴ Kana mahosa mwe mikono ya masujaa. Nee weivyo wana wa ujana. ⁵ Ni namna yaani wekubalikiwavyo muntu ambae kadimemeeza podo ivyo. Hata agwizwe soni ukati endaho akabiliane na wakuu wakwe mwe langoo.

Chapter 128

¹ Kabarikiwa kia amwaaminiye Yahwe, mumtongea mwe sia zakwe. ² Ndimia ya mikono yako, wewe undauifurahie; undaubarikiwe na kufanikiwa. ³ Mkazio anda awe kama mzabibu uvyaao mwe nyumba yako; wanao wandawawe kama miche ya mizeituni wekaaho kuzunguka meza yako. ⁴ Ndiyo, hakika, mntu mumheshimu Yahwe andaabarikiwe. ⁵ Mungu na akubariki kuawia Sayuni; na udahe kuyaona mafanikio ya Yerusalemu siku zose za maisha yako. ⁶ Uishi uwaone wana wa wanao. Amani iwe na Israeli.

Chapter 129

¹ "Maa nyingi tangu uteke wangu nee wakanihangania," Israeli na igombeke. ² "Maa nyingi tangu uteke wangu nee wakanihangania iya, nkawekunivota. ³ Waimi nee wakaima mgongo wangu wagosoa matuta yao malefu. ⁴ Yahwe ni mwenye haki kazidumua sigi za wabanasi." ⁵ Wose wayewe soni, wavuzwe nyuma wada wakimwao ni Sayuni. ⁶ Na wawe enga uyasi uanga ya chusi ambazo zanyaa kabla nkazizatii kukua, ⁷ ambayo khayadehe kumemeeza moyo wa mbosi a kifua cha mfunga miganda. ⁸ Wada wembokao hehi wasekweza kwamba, "Balaka za Mungu na ziwe kwako; Takubaliki kwa zina da Yahwe."

Chapter 13

Kwa kiongozi wa muziki. ¹ Mpaka ini Yahweh, ondauendeleo kunijaa? Ni kwa muda wani ondawefise cheni chako tesekukuona? ² Ni kwa muda wani nndanilazimike kuogoha na kusininika mwe moyo wangu kia msi? Ni kwa muda wani mnkuu wangu ondaanivote? ³ Unikaue na ugombeke Yahwe Zumbe Muungu wangu! Nanka mwanga mwe meso yangu, ama sivyo nondaniumbwe mzimu. ⁴ Usekumwenka mnkuu ywangu agombeke, "Uyu nkimvota," ili adahe kugombeka, "Nkimtawala mnkuu ywangu ama nkivyo mnkuu wangu wonda wawe na kinyemi nendahoni seezwe sii. ⁵ Mia nkiamini mwe uaminifu wa agano dako, moyo wangu, onda uwe na kinyemi mwe wokovu wako. ⁶ Nondaniimbe Yahwe kwa kuwa kanihonya kwe uhovu kabisa.

Chapter 130

¹ Kuawa mwe moyo wangu nakuiya, Yahwe. ² Zumbe, sikia sauti yangu, magutwi yako na yasikie kwa umakini, kuombeza kwangu kwa ajii ya huluma. ³ Ati wee, Yahwe, nee kuhesabu ubaya, Zumbe ni ndai mwendae agooke? ⁴ Miya

Chapter 131

kwako kuna msamaha, ili udahe kuheshimiwa. ⁵ Namngoja Yahwe, nafsi yangu isubii, na kwe neno dakwe na tumainia. ⁶ Nafsi yangu yamngoja Zumbe kuiko mngoji angojavyo keokeo. ⁷ Israeli, umtumaini Yahwe. Yahwe ana huluma na yu tayali kusamehe. ⁸ Ni yeye endaye aikomoe Israeli na zambi zakwe zose.

Chapter 131

¹ Yahwe, moyo wangu watamiwa wale meso yangu nkayana kibui. Nkina matarajio makuu kwa ajii yangu mwenye wala kwehofia kwa mbui ambazo ziuwanga ya uwezo wangu. ² Hakika shetuiza na nkiinyamazisha nafsi yangu; kama mwana mwekuekeshwa tombo na mama yakwe, nafsi yangu ndani yangu ikama mwana mwekuekeshwa tombo. ³ Israeli, umtumainie Yahwe sasa na hata milele.

Chapter 132

¹ Yahwe, kwa ajii ya Daudi kumbuka mateso yakwe yose. ² Kumbuka nee ekumwapiaye Yahwe, kaika nazii kwa shujaa wa Yakobo. ³ Kagombeka, nkhiranengie nyumbai mwangu wala nkhirina nigone mwe usasi wangu, ⁴ nkhirina niyenke usisiza meso yangu wala ngohe zangu nkhirinanazihumuize ⁵ mpaka nendahonipate hantu kwa ajii ya Yahwe, na maskani kwa ajii ya shujaa wa Yakobo. ⁶ Kauwa tisikia kuhusiana na ido mwe Efrata; tiipata mwe konde da Yearimu. ⁷ Tendatengie mwe maskani ya Mungu; tendatisujudu mwe miundi yakwe. ⁸ Euka, Ee Yahwe, weze hantu hako na kuhumuizia, mwenye na sanduku da nguvu zako! ⁹ Makuhani wako na wavikwe uadilifu; uaminifu wako wausekeee. ¹⁰ Kwa ajii ya Daudi mndima ywako, wesekumueka, mfaume ywako we kumsisae mavuta. ¹¹ Yahwe nee kamuapia Daudi kiapo cha ukwei ambacho nkaha akikome: "Nndanimuikie yumwe mwe uvyazi wako mwe kiti chako cha enzi. ¹² Kama wanao wendawaditoze agano dangu na sheia nendazo niwadundishe, wana wao pia wendawekae mwe kiti chako cha enzi milele." ¹³ Kwa kwei Yahwe kaisagua Sayuni, ikamfaa kwa ajii ya chekao. ¹⁴ "Aha ni hantu hangu ha kuhumuizia milele. Nndanekae hanu, kwa maana hanifaa. ¹⁵ Nndanihabariki sana kwa mahitaji nindaniwatosheeze maskini wakwe kwa mikate. ¹⁶ Nndaniwawike makuhani wakwe kwa wokovu, waaminifu wakwe wenda wagosoe nyemi kwa furaha. ¹⁷ Aho nendanihahoteshe pembe kwa ajii ya Daudi na kuika taa uwanga kwa ajii ya mhakwa mabuta ywangu. ¹⁸ Nndaniwawike wankuu kwa soni ia mwe mutwi wakwe taji yakwe yendaing'ae."

Chapter 133

¹ Tazama, jinsi ilivyo vema na yakupendeza ndugu waishi pamoja, kwa unoja! ² Ni kana mafuta mazuri kichwani yashukayo ndevuni. Ndevu za Haruni, na yashukayo mpaka upindo wa mavazi yake. ³ Ni kana umande wa Hermoni uangukao milimani pa Sayuni. Mana huko ndiko Zumbe alipoamuru balaka, naam uzima milele na milele.

Chapter 134

¹ soni mumgimbe Yahwe, nywie nyose wandima wa Yahwe nywie mtumikao mwe hekalu da Yahwe na kio. ² Enuani mikono yenu hatakatifu ha Yahwe ikedu mgimbikeni Yahwe. ³ Mungu awabaliki kuawa Sayuni, yeye mwekuumba mbingu nasi.

Chapter 135

¹ Mtungeni Yahwe. Tunyani zina da Yahwe. Mtunyen yeye, nywieye wandimangwa wa Yahwe, ² nywieye mgookawo mwe nyumba ya Yahwe, mwe mabuha ya nyumba ya Mungu ywetu. ³ Mtunyen Yahwe, mana ni mtana; imbiyani ntunye zina dakwe kwaviya ni vitana kugosowa ivyo. ⁴ Kwa viya Yahwe kamsaguwa Yakobo kwa chausa chakwe mwenye, Israeli inga upazi wakwe. ⁵ Namanya hambu Yahwe ni mkuu, naho Zumbe ywetu yu ntambisi ya miungu yose. ⁶ Chochose Yahwe akundacho, agosowa uwanga, ukusi, mwe mazi mshindo na mwe ngodi zose. ⁷ Aseeza maangwi kuawa hae, akatowa umbauwa kutongeaana na fua na kweeta nkusi kuawa mwe taa dakwe. ⁸ Nee kakoma mvyaigwa ywa bosi ywa Misri, wose wantu na wanyama. ⁹ Nee kaagiiya ndege na vizio mwako Misri, kamsakiiya Farao na wandima wakwe wose. ¹⁰ Nee kawasavangiya mataifa mangi naho nee kakoma wafaume wene muku, ¹¹ Sihoni mfaume wa Waamori na Ogu mfaume wa Bashani na faume zose za Kanaani. ¹² Nee katenka swiswi si yao tiipae, upazi wa Israeli wantu wakwe. ¹³ Zina dako, Yahwe, ni msakaa kae; Yahwe, kumbuso dako uvyagwa na uvyagwa. ¹⁴ Kwa viya Zumbe awavunia wantu wakwe du ana mbazi na wandima wakwe. ¹⁵ Vizuu vya mataifa ni hea na zahabu, ndima ya mikono ya wantu. ¹⁶ Vizuu ivyo vina vyanwa iya nkavigombeka; vina meso iya nkaviona; ¹⁷ Vina magutwi, iya nkavisikiya, waa vyanwa vyao nkavina muye. ¹⁸ Wada wavigosowao wafanana navyo, viya viya yoyose mvizumiya. ¹⁹ Nywieye uvyazi wa Israeli, mtunyen Yahwe; uvyagwa wa Haruni, mtunyen Yahwe. ²⁰ Uvyazi wa Lawi, mtunyen Yahwe. ²¹ Atunye Yahwe mwe Sayuni, uyo mwekaa Yerusalemu. Mtunyen Yahwe.

Chapter 136

¹ Oh, mshukuuni Yahwe; kwa kuwa ni ywedi, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kaekae. ² Oh, Mshukuuni

Mungu ywa miungu kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kaekae. ³ Oh, mshukuuni Zumbé wa mazumbé kwa maana uaminifu wakwe wadumu kae na kae. ⁴ Mshukuuni yeye ambaye ikedu mwenyedu agosoa maajabu makuu, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ⁵ Yeye mwekugosoa mbingu kwa hekima zakwe maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ⁶ Mshukuuni yeye mwekuitandaza sii uwanga ya mazi, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ⁷ Yeye mwekugosoa mianga mikuu, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ⁸ Mshukuuni yeye adenkae zua kutawala msi, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ⁹ Mwezi na nyota vitawala kio, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ¹⁰ Mshukuuni yeye mwekuwakoma wavyaigwa wa bosi wa Misri, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ¹¹ Akawalavya Waisraeli kati yao, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ¹² Kwa mkono hodai na mkono wekunyoshwao kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ¹³ Mshukuuni yeye mwekuigawa Bahari ya Shamu, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ¹⁴ Na kuwembosa Waisraeli gatigati yakwe, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ¹⁵ Akini kamwasa Farao na jeshi dakwe mwe bahai ya Shamu, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ¹⁶ Mshukuuni yeye mwekuwaongoza wantu wakwe jangwani, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ¹⁷ Yeye mwekuwakoma wafaume wakuu, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ¹⁸ Mshukuuni yeye mwekuwakoma wafaume maalufu, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kaena kae. ¹⁹ Sihoni mfaume wa Waamori, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kae na kae. ²⁰ Na Ogu, mfaume wa Bashani, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kaena kae. ²¹ Mshukuuni yeye mwekuwenka sii yao inga ulisi, kwa maana uaminifu wa agano dakwe ni wa kae na kae. ²² Ulisi wa Israeli mndima ywake, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kaena kae. ²³ Yeye mwekutikumbuka na kutisaidia mwe unyonge wetu, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kaena kae. ²⁴ Mshukuuni yeye ambaye katenka ushindi uanga ya wankuu wetu, kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kaena kae. ²⁵ Yeye awenkae nkande viumbe hai wose kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kaena kae. ²⁶ Oh, mshukuuni Mungu wa mbinguni kwa maana uaminifu wa agano dakwe wadumu kaenakae.

Chapter 137

¹ Nkondani mwa michooba ya Bbeli tekaa na kukema tekukumbukaho kuhusu Sayuni. ² Titundika vinubi vyetu kwe miti ya Babylon. ³ Uko watekaji wetu waonda tiwaimbie, na wada wekutibea wationda swiswi tione nyemi, wakagombeka, "Tiimbiani mwenga ya nyimbo za Sayuni." ⁴ Nee tidaha viivih kuimba wimbo umhusio Yahwe mwe sii ya ugeni? ⁵ Ati nkakujaa wewe, Yerusalemu, basi mkono wangu wa kuume na ujae umanyi wakwe. ⁶ Ulimi wangu na utozane uwanga wa kanwa changu ati nikese kukuafya vituhu, na ati nkipendelea zaidi Yerusalemu kuiko nyemi yangu nkuu. ⁷ Kumbuka, Ee Yahwe, kiya wegugosaacho Waedomu msii wa kugwa Yerusalemu. Wagombeka, "Ibomoeni, ibomoeni mpaka sii mwe misingi yakwe." ⁸ Wandee wa Babeli, ivi hehi wenda wabanaangwe- muntu na abaikiwe, yeyose mwenda aihize yada mweku tigosowayo swiswi. ⁹ Muntu na abaikiwe yeyose adoae na kuwazaganya wana wenu uwanga wa iwe.

Chapter 138

¹ Nonda nitogoe kwa moyo wangu wose; mbele ya miungu nonda nkuimbie ntogoo. ² Nonda nename mbele ya hekalu dako takatifu na kuditogoa zina dako kwa ajii ya uaminifu wa kiaga chako na kwa uaminifu wako, kudigosoa muhimu zaidi neno dako na zina dako kuliko kintu chochose. ³ Msi uda nekukwetangayo, kunigea moyo na kuigea nguvu nafsi yangu. ⁴ Wafaume wose wasi wonda wakutogoe, Yahwe, maana wonda wategeeze mbui kulawa mwe kanwa chako. ⁵ Kwei, wonda waimbe kuhusu ugosoi wa Yahwe, kwa kuwa utukufu wa Yahwe ni nkuu. ⁶ Maana hetiho Yahwe yu uwanga, akini awajali wazizitizi, akini nkhwamany wena mahiku. ⁷ Nombokaho gatigati ya hatali, wonda ulifazi ugima wangu; wonda unyooshe mkono wako zidi ya mbifya za mnkuu ywangu, na mkono wako wa kuume wonda unihonye. ⁸ Yahwe yu hamwe nami mpaka kihea; uaminifu wa agano dako, Yahwe, wadumu milele. Usekuwabada wada ambao mikono yako iwaumba.

Chapter 139

¹ Ee Yahwe, wee kunisungumanya na kunimanya. ² Wee wamanya nekaaho na ne nukaho; wamanya mawazo yangu kuawia hae sana. ³ Wamamankanya sia zangu na kugona kwangu; wazimanya sia zangu zose. ⁴ Kabla nkakuzati kuwa na mbui kwe ulimi wangu, weye wadamanya kabisa, Yahwe. ⁵ Nyuma yangu na mbee yangu wanizunguuka na kuniikia mkono wako. ⁶ Maarifa ayo ni mangi yanizidi miye; ya uanga sana, mie nkidaha kuyabwii. ⁷ Niite hahi hae na roho yako? Niite hahi ili nikuguuke? ⁸ Kana nikipaa mbinguni, ne weiko, kana nikagosoa usazi wangu kuzimuni, kaua ne weiko. ⁹ Kana nikapaa kwa mabawa ya keo na kuita kwekaa npande za mwisho wa bahai, ¹⁰ ata uko mkono wako undauniangize, mkono wako wa kuume undaunitoze. ¹¹ Kana nikamba, "Hakika kiza ndakinigubike, na nuru inizingukayo indaiwe kio," ¹² Hata kiza ne nkakikudaha kua kiza kwako. Kio ne kung'aa kana musu, maana kiza na nuru kwako vyaigana. ¹³ Weye kuumba sehemu zangu za ndani; kuniumba mwe ifu da mmaa. ¹⁴ Nndankutogoe, kwa maana nkiumbwa kwa jinsi ya ajabu. Nafsi yangu yadimanya idi vitana sana. ¹⁵ Mavuha yangu nkayakusitilika kwako nikuumbwaho kwa sii, nikuumbaho kwa usitadi npande za asi ya sii. ¹⁶ Kuniona ndani ya ifu; misi yose ikupangwayo

Chapter 14

kwangu ikugondwa mwe kitabu chako ata kabla ya msi wa bosi kuawia. ¹⁷ Ni jinsi yani mawazo yako ni ya thamani kwangu, Mungu! Ni jinsi yeivyo nkuu jumla zake! ¹⁸ Kana nikageeza kuyataazia ni mangi kuliko msanga. Nenukaha bado tihamwe. ¹⁹ Ee Mungu, kana ne kuwakoma waovu; haukeni kwangu nyie wantu wenoo vuugu. ²⁰ Wakuasi weye na kugosoa udanganyifu; adui zako wagombeka umbea. ²¹ Je, nkiihiwa, wada waihiwao Yahwe? Je, nkiwazalau wada wenukao zidi yako? ²² Naihiwa kabisa; wawa adui zako. ²³ Ee Mungu, uusungu manye na kuumanya moyo wangu; unigeeze na uyamanye mawazo yangu. ²⁴ Uone kana kuna sia ya uovu ndani yangu, na uniongoze mwe sia ya milele.

Chapter 14

Kwa kiongozi wa muziki. ¹ Bahau amba mwe moyo wakwe, "Nkano zumbi Muungu." Wapotoka na kugosoa uovu halamu, nkakuna hata yumwe mgosoa zambi. ² Yahwe akauasi kwa mwanadamu kuawa mbinguni aohe eti kuna yoyose mwe kuelewa mmuonda zumbi Muungu. ³ Wose wahitukia sia ntuhu. Kwa hamwe wapotoka. Nkakuna yeyose mgosoa yedi nkakuna hata yumwe. ⁴ Je, nkawamanya dodose, wada wagosoa uovu, wada wadao wantu wangu engu wada mkate, miya ao nkawamwetanga Yahwe? ⁵ Wazingiza kwa hofu kwa kua zumbi Muungu yu hamwe na wenao haki! ⁶ Nywinywe moanda mfezeheshwe mkiwa japo Yahwe nee ghukio dakwe. ⁷ Oh, kwamba uhoni wa Israeli nee uawia Sayuni! Hada Yahwe akavuzi wantu wakwe kuawa utumwani, nee Yakobo ndiho ahachiize na Israeli inda iwe na nyemi!

Chapter 140

¹ Yahwe, uiokoe zidi ya wabanasi; unikinge zidi ya wantu wenye upisho. ² Wao wanda wateganye ubanasi mwemwoyo yao; wasababisha nkumbizi kia msi. ³ Ndimi zao zajeruhi inga nyoka; sumu ya fira iumo mwe miomo yao. Selah ⁴ Ee Yahwe, uniinde zidi ya mikono ya wabanasi; uniindie na upisho wa wantu wapangao kunigwisa. ⁵ Wenye mahiku waika mtego kwa ajii yangu waeneza nyavu; waika kitanzi kwa ajii yangu. Selah ⁶ Nkimhinya Yahwe, "Wee ni Mungu wangu; utegeeze ndio yangu unihulumie." ⁷ Ee Yahwe, Zumbi wangu, wewe ni mwenye nguvu udahaye kuniokoa; wanigubika ngao mtwi wangu msi wa nkondo. ⁸ Ee Yahwe, use kuyatimiza matakwa ya ubanasi; use kuluhusu njama zao kufanikiwa. Selah ⁹ Wada wanizungukao wenua mitwi yao; madhala yao miomo yao mwenye na yawagubike. ¹⁰ Makaa ya moto na yawagwie; uaase kwe moto kwe tumbwi lefu, wase kudaha kwenuka vituhu. ¹¹ Wantu wenye ndimi na wase kugosoa salama uanga ya sii; na ubanasi umuwinde kumtoa mntu mwenye upisho mpaka afe. ¹² Namanya kuwa Yahwe anda ahukumu kwa haki wekuteswao, na kuwa anda awenke haki wakundao. ¹³ Hakika wantu wenye haki wanda wadishukuru zina dako; wantu wanyoofu wanda waishi kwe upeo wako.

Chapter 141

¹ Ee Yahwe, nakuiia wewe; weze kinyanyi kwangu. Unitegeeze nikwetangaho. ² Maombi yangu na yawe kana uvumba mbele zako; mikono yangu yekwenulwayo na iwe kana zabihu ya guoni. ³ Ee Yahwe, uike mlinzi mwe kanwa changu; mhafiizeni mwe malango ya miomo yangu. ⁴ Wesekuluhusu tamaa ya moyo wangu kutamiwa ni uovu wowose waa kushiiki mwe ugosoi wa zambi na wantu wekaao maovuni. Nesekuda nkande zao za anasa. ⁵ Mwenye haki na anito; nao wondauwe ni wedi kwangu. Auya; ondaiwe kana mavuta mwe mutwi wangu; mutwi wangu na wesekuemea kuhokea. Akini maombi yangu misi yose yondayawe zidi ya ugosoi wa ubanasi yao. ⁶ Viongozi wao wondawatambikwe sii kuawa uanga kwe mwiima; wondawazitegeeze mbui zangu kuwa zimwiie. ⁷ Wondawakungumizwe kugombeka, "Kana via gembe dimwe dibondaho sanga, ivyo mavuha yetu yasawanywa kanwai mwa kuzimu." ⁸ Kwei meso yangu yakukaua wewe, Yahwe, Zumbi; mwe wee napata guukio; wesekuibada nafsi yangu. ⁹ Uniinde zidi ya mitego wekuikayo kwa ajii yangu, na matanzi yao wagosoa ubanasi. ¹⁰ Wabanasi wagwiie kwe nyavu zao wenye pindi mie ninyiikaho.

Chapter 142

¹ Kwa sauti yangu namuiia Yahwe anambize, kwa sauti yangu naombeza kwa ajii ya mboto ya Yahwe. ² Netia malalamiko yangu hemeso yakwe. ³ Roho yangu ikatenda mpehe mwangu, wee wamanya nembokeayo kwesia nembokeayo waniikia mtego. ⁴ Nakaua kuume kwangu waa nkiona mnijali. Nkina guukio nkakuna mnijali kuhusu ugima wangu. ⁵ Nkikwetanga wewe, Yahwe; nikagombeka, "Wee nee guukio dangu, fungu dangu mwesi ya wagima. ⁶ Tegeeza kwetanga kwangu, maana nkizeezwasi sana; uniohoe zidi ya wankuu wangu, maana wana nguvu kunomboka. ⁷ Uiauye nafsi yangu mwekifungo ili nidahe kuditogoa zina dako. Wena haki wondawekonge hehi na mimi kwesibabu kutenda ywedi kwangu."

Chapter 143

¹ Ee Yahwe, utegeeze maombi yangu, tegeeza kuombeza kwangu. Kwa ajii ya uaminifu wa kiaga chako na haki yako, unitambise! ² Wesekumuaha mndima ywako kwa ajii he meso yako nkakuna mtahaki. ³ Mnkuu kaitongea nafsi yangu, kansindikiza kiamuo si kantenda nekae mwe kiza kana wada ambao wafa kae misi mingi yekwembokayo. ⁴ Na roho yangu yatendeswa, moyo wangu wakata tamaa. ⁵ Nakumbuka misi ya kae yekwembokayo namamaankanya ugosoi

wako wose, naafya juu ya utiifu wako. ⁶ Nakunyoooshea mikono yangu mwe maombi; nafsi yangu yakuonea nkiu mwe si nkavu. Selah ⁷ Un'tambaise kinyanyi, Yahwe, kwa sibabu roho yangu yazimiia. Usekunifisa cheni chako, au nkivyo nenda niwe kana wada wendao si mwe tubwi. ⁸ Ugosoe kusikia uaminifu wa kiaga chako ukati wa keo mana nakuamini wewe unionyeshe sia itamayo kuita kwayo kwakuwa nakwenuia wewe nafsi yangu. ⁹ Unihonye zidi ya wankuu wangu, Yahwe; naguukia kwako ili nefise. ¹⁰ Unihinye kugosoa ukundavyo mana wewe u Mungu ywangu. Roho ywako mtana na aniongoze mimi mwe si yekunyookayo. ¹¹ Ee Yahwe, kwa ajii ya zina dako, unihifazi mgima, mwe haki yako uiavye nafsi yangu mwe sungu. ¹² Kwa uaminifu wa agano chako uwaase wankuu wangu na uwadagamize wankuu wa ugima wangu, maana mimi ni mndima ywako.

Chapter 144

¹ Atukuzwe Yahwe, mwamba wangu, aiihinyae mikono yangu nkondo na vyaa vyangu kutowana. ² Wee ni mwaminifu wa agano dangu na ngome yangu, mnaa wangu mlefua na uniokoaye, ngao yangu na yuda ambaye mwe yeywe napata guukiyo, uyaikaye mataifa asi yangu. ³ Ee Yahwe, mntu ni kintu chani hata umkauwe au mwana mntu hata umfafanye? ⁴ Muntu inga npumzi, siku zakwe ni kana uvui wembokao. ⁵ Ee Yahwe wenamizae mbingu na usee asi, uidante miima na uitende iave mosi. ⁶ Ututume umwoko uwaguuse wa nkondo wangu; utoe uta wako na uwavuge. ⁷ Nyoosha mkono wako kuawa uwanga; uniokoe kuawa mwe maziii mangi; na kuawa mwe mkono wa wageni. ⁸ Kanwa chao chatamwiya umbeya, na mkono wao wa kuume ni mkono wa umbeya. ⁹ Nonda ni kwimbie wiya mhya, Mungu; kwa kinanda cha nyuzi kumi nondanikwimbie sifa wee, ¹⁰ uwenkaye wafaume wokovu, wekumwokoa Daudi mtandima wako zidi ya upana na ubaya. ¹¹ Uniohoe na uniavye mwe mikono ya wageni. Miomo yao yatamwiya umbeya, na mkono wao wa kudiiya ni mkono wa umbeya. ¹² Wana wetu na wawe inga miti ikuayo kwa ukuu kamiifu mwe ubwanga wao na wandee wetu inga siki za mwenpembe, zikudoonyazo mahambo ya zumba da kifahali. ¹³ Mataa yetu na yameme funge ya kiya aina ya mbeyu za tanga, na ngoto wetu wavyae elfu na makumi elfu mwe minda yetu. ¹⁴ Naho ng'ombe wetu wonda wawe na wana wangi. Nkakuna mwonda atue ukanto wetu; nkekuna kusamizwa waa ndio mwe kaya zetu. ¹⁵ Wabaikiwa wantu wenao baaka izo; nyemi ina wantu ambao Mungu wao ni Yahwe.

Chapter 145

¹ Nndanikugimbike wewe, Mungu ywangu, Mfaume; nndanidihimidi zina dako milele na milele. ² Kia msi nndanikuhimidi; nndanditunye zina dako milele na milele. ³ Yahwe nee mkuu na wakutunywa sana; ukuu wakwe nkauchunguzika. ⁴ Kivyazi kimwe chendakitunye mbui yako kwe kivyazi chezacho naho chendakibiikie mbui zako nkuu. ⁵ Nndanimarikanye fahai na utukufu wa azama yako na mbui zako za kumaka. ⁶ Wendawatamwiie kuhusu ndima zako ze kutisa, nami nndanibiikie ukuu wako. ⁷ Nao wendawabiikie utana wako wekumemao, naho wendawaimbe kuhusu haki yako. ⁸ Yahwe ni ya neema na mbazi, nkie mwepesi ya maya naho kamema uaminifu wa kiaga dakwe. ⁹ Yahwe ni mtana kwa wose; mbazi zakwe zi uanga ya ndima zakwe zose. ¹⁰ Vyose wekuumbavyo vyendavikutogoe wewe, Yahwe; waaminifu wako wendawakutukuze wee. ¹¹ Waaminifu wako wendawatamwiie kuhusu utukufu wa ufaume wako, naho wendawabiikie uanga ya mkangafu wako. ¹² Wenda wagosoe mbui nkuu za Mungu zimanyikane ni wanadam na utukufu na fahai ya ufaume wakwe. ¹³ Ufaume wako ni wa milele, na mamlaka yako yekaa kivyazi na kivyazi. ¹⁴ Yahwe awagoso wose wagwao na kuwenua wose wenamao ahosi. ¹⁵ Meso ya wose yakugoja wewe; nawe wawenka nkande yao kwa ukati mtana. ¹⁶ Wauvugua mkono wako na kumwenka kia mwooneka haja zakwe. ¹⁷ Yahwe ni mwena haki kwe sia zakwe zose na neema kwe yose agosoavyo. ¹⁸ Yahwe yu hehi na wose wamwetangao, wada wamwetangao yeye kwa uaminifu. ¹⁹ Awenka haja za wada wamhishimuo yeye; ategzeeza ndio yao na kuwenka uhomu. ²⁰ Yahwe ainda wada wamkundao, akini endaawadagamize wabanasi wose. ²¹ Kanwa changu chendakitamwiie ntogoo za Yahwe; wanadamu wose na wagimbiue zina dakwe takatifu milele na milele.

Chapter 146

¹ Msifu Yahwe. Msifu Yahwe, ee nafsi yangu. ² Nindanimisifu Mungu maisha yangu yose; ni ndani mwimbie sifa Mungu wangu ni ngali ni hai. ³ Msekuiika imanikwe wakuu au wanadamu, ambao kwe yeye nkamna uhoni. ⁴ Wakati uhai wa pumzi ya mntu usiaho, wauya kwearizi, msi uo mipango yakwe yabua mwisho. ⁵ Kabarikiwa yuda ambaye Mungu ywa Yakobo ni msaada wakwe. ⁶ Yahwe kaumba mbingu na msi, bahai, na vyose vyekuwamo; waikaua kwei milele. ⁷ Yeye ateekeza hukumu kwa ajii ya wekuonewao na awenka nkande wenye saa. Yahwe awafungua meso yavi; ⁸ Yahwe awafungua meso ya kipofu; Yahwe awenua wekwena mao; Yahwe awakunda wantu wenye haki. ⁹ Yahwe awaanda wageni kwe msi; awenua yatima na wajane, bali aiemea sia ya wasio haki. ¹⁰ Yahwe anda atawale milele, Mungu wangu, Sayuni, kwa vizazi vyose misifuni Yahwe.

Chapter 147

¹ Mtogoeani Yahwe, kwa maana ni vyedi kumuimbia Mungu wetu, ni kutana, kusifu kwa faa sana. ² Yahwe aizenga vituhu Yerusalemu, awakongahamwe wantu wa Israeli wekusawanyikao. ³ Ahonya mioyo yekuhondekayo nakuganga majelaha

yao. ⁴ Azitaazia ntondoo nae azenka mazina zose. ⁵ Ukuu ni wa Zumbe ywetu na nguvu zakwe nzakutisa umanyi wakwe haudaha kuhimika. ⁶ Yahwe awenua wanyonge awaseeza sii wena kibui. ⁷ Mwimbieni Yahwe kwa ntogoo mwimbieni sifa kwa kinubi. ⁸ Azigubika mbingu kwa zumbe naaiandaa fua kwa ajii ya asi akazigosoa nyasi kukua uanga ya miima. ⁹ Awenka wanyama nkande na wanakunguu wakaia. ¹⁰ Nkapata kinyemi mwe nguvu ya falasi, wala halizia miundi imala ya mwanadamu. ¹¹ Yahwe alizia kwawada wamtunyao yeye watumainio mwe uaminifu kwa kiaga chakwe. ¹² Mtogoeani Yahwe, Yerusalemu, mtogoeani Mungu ywenu, Sayuni. ¹³ Mana yeye ayakaza mapingo ya malango yako, awabaliki wanao kati yako. ¹⁴ Aeta mafanikio yakwe ndani ya mihaka yakwe atosheleza kwa ngano bora. ¹⁵ Aegaa amli yakwe uanga ya si, amli zakwe zaguuka sana. ¹⁶ Aigosoa saluji kana sufu, aisawanya balafu kana mazeu. ¹⁷ Atenka fua ya mawe kana makombo, ndai mdaha kuhimili npeho aigizayo? ¹⁸ Atenka amli zakwe na kuzilolomoa avumisha npeho yakwe na kutia mazi. ¹⁹ Abiikia neno dakwe kwa Yakobo, amli zakwe na kuaha kwakwe kwa Israeli. ²⁰ Nkazati kugosoa ivyo kwa taifa dakwe tuhu dodose na kana zeivyo amli zakwe, nkawazimanya, mtogoeani Yahwe.

Chapter 148

¹ Msifuni Yahwe. Msifuni Yahwe, nywie mwe kwe mbingu; msifuni yeye nywie mweuko uwanga. ² Msifuni yeye, enywi malaika wakwe wose, msifuni yeye, majeshi ya malaika wakwe wose. ³ Msifuni yeye, enywi zua na mwezi; msifuni yeye ntoondo zose zingaa. ⁴ Msifuni yeye, enywi mbingu ze uanga zaidi na mazi ye uanga ya anga. ⁵ Na vidisifu zina da Yahwe, maana kaamuru, navyo vikaumbwa.

⁶ Pia kavidhibitisha milele na milele; naye kaavya amri ambayo nkaibadiika. ⁷ Msifuni yeye kuawa mwe si nywie viumbe wa bahalini na viumbe wose vya mwe kina cha bahali, ⁸ moto na fua ya maiwe, theluji na mazunde, nkusi ya zoluba ikatimiza neno dakwe. ⁹ Msifuni yeye, enywi miima na viima, miti ya matunda na mierezi yose, ¹⁰ wanyama pori na wanyama wafugwao, viumbe vitambaavyo na wadege. ¹¹ Msifuni Yahwe, mfaume wa si na mataifa yose, wakuu na watawala wose wa si, ¹² wose vijana wa kigosi, na vijana wa kivyee, wazee na wana. ¹³ Na wadisifu zina da Yahwe, kwa kuwa zina dakwe ukedu ditukuka na utukufu wakwe uongezwa mwe si na mbingu. ¹⁴ Naye kayenua mahembe ya wantu wakwe kwa ajii ya sifa kuawa kwa waaminifu wakwe wose, Waisraeli, wantu we hehi naye. Msifuni Yahwe.

Chapter 149

¹ Msifuni Yahwe. Mtogoeni Yahwe wimbo mhya; ntogoo zakwe zi mwe kusanyiko da waaminifu. ² Israeli na itamiwe kwa yeye mwe kuiumba; wantu wa Sayuni na watamiwe kwa mfaume ywao. ³ Na waditogoe zina dakwe kwa kuvina na wamuimbie sifa yeye kwa ngoma na kinubi. ⁴ Kwa kuwa Yahwe atamiwa kwa wantu wakwe awenka utukufu wanyenyekevu kwa uhoni. ⁵ Eka Mungu wauhachiize ushindi nao waimbe kwa kinyemi mve sazi zao. ⁶ Ntogoo za Mungu na ziwe mwe vyanwa vyao na mapaange maida makai mve mikono yao ⁷ kutekeeza nkuu mwe mataifa na matendo ya adhabu mwa wantu. ⁸ Nao ndawawafunge wafaume wao kwa minyololo na wakuu wao kwa mpingu za chuma. Nndawatekeeze uahi ambao uandikwa. ⁹ Inu indaiwe heshima kwa ajii ya watakatifu wose. Ntogeni Yahwe.

Chapter 15

¹ Zaburi ya Daudi. Yahwe, ni ndai mwenda asigae mwe kumbi dako? Ni ndai mwenda ekae ugima kwe mwiima wako mtakatifu? ² Yeyose mwaambagiya ekese kusukizwa, yee agosowa nteganyi naho atamwiiya ukwei kulawa mwe moyo wakwe. ³ Yee nkafyuwira kwa ulimi akwe, nkaumiza watuhu, naho nkamgeya mishu mwe hehi naye. ⁴ Mntu mwese mana abewa he meso yakwe, iya yee awatunya wada wamwoogohawo Yahwe. Yee eisa mwenye kimayamaya naho nkahitua wosi wakwe. ⁵ Yee nkahitua nkundiso yakwe aazimaho heya. Yee nkadowa fumbaso amhituke mmasa. Uyo mmamaankanya mbui izi nkana asegesuke.

Chapter 150

¹ Msifuni Yahwe. Msifuni Yahwe he hatakatifu hakwe; msifuni kwe mawingu ya ukuu wakwe. ² Msifuni yeye kwa matendo yakwe makuu; msifuni yeye kwa kadri ya wingi wa ukuu wakwe. ³ Msifuni kwa mlipuko wa mphembe; msifuni kwa kinanda na kinubi. ⁴ Msifuni kwa ngoma na kuvina; msifuni kwa magitaa na fimbi. ⁵ Msifuni kwa matoazi yakemayo, msifuni kwa matoazi yavumayo sana. ⁶ Kiya kihemacho na kimsifu Yahwe. Msifuni Yahwe.

Chapter 16

Zaburi ya Daudi. ¹ Uniinde Muungu, kwa kuwa naguukia kwako kwa ajii ya usalama. ² Nami nagombeka kwa Yahwe, "Wewe ni Zumbe ywangu, utana wangu ni bue kisi wewe. ³ Inga kwe watakatifu weuko duniani, nee weiyo watana; kinyemi yangu yose iuko kwao. ⁴ Taabu yao yendaiongezeka wada waondezo miungu mituhu. Nkinanetiie kafa ya npome kwe miungu yao. Waa kuyenua mazina yao kwa miomo yao. ⁵ Yahwe, wewe ni npaamo ya saguo dangu na kikombe changu. Waitozeeza kioi yangu. ⁶ Mistari yekuhimwayo itandazwa hantu ha hakutamiza kwa ajii ayngu; hakika ulisi utamizao ni wangu. ⁷ Nakubaiki Yahwe, wewe uniangiizae; hata ukati wa kio akii zangu zaneelekeza. ⁸ Nkimuika

Yahwe mbele yangu kia ukati ili isekutikisika kulawa mkono wakwe wa kuume.⁹ Kwa iyo moyo wangu una kinyemi utukufu wangu washangii. Hakika nendanekae mwe usalama.¹⁰ Kwa kuwa nkunauibade isho yangu kuzimu. Wewe nkunaumbade mwaminifu ywako kudiona tubwi.¹¹ Wee wanihinya sia ya maisha; kinyemi tele chekaa kwe uweho wako; kinyemi chekaa mkono wako kuume kae na kae!"

Chapter 17

¹ Maombi ya Daudi. Tegeeze ombi dangu kwa ajii ya haki, Yahwe; uutegeeze nwetango wangu wa msaada. Uyategeeze maombi yangu yaawayo mwe miomo yesayo na umbea.² Usibitisho wangu na weze kuawa kuwaho kwako; meso yako na yakauwe kia che sahihi!³ Ati wenda uugeeze moyo wangu, ati wenda weze kwangu wakati wa kiyo, wee wenda uning'aze na upate mipango yeyose ya uovu; muomo wangu ukauka ubundu shaia.⁴ Ati kwa matendo ya binadamu, ni mwe mbui ya miomo yako ya kuwa nchepusha na siya za wabanasi.⁵ Mwendo wangu utoza kwa umakini mwendo wako; miuudi yangu ukaizati kuteea.⁶ Nakwetanga wewe, kwa via kuniaudua, zumbi Muungu; hituwa gutwi dako kwangu na utegeeze nitamwiiho.⁷ Onyesha uaminifu wa agano dako mwe namana ya kihii, weye uokoe kwa mkono wa haki yako wada ambao wakuguukia wewe kuawa akwa wankuu wao.⁸ Uuiinde enga mboni ya ziso dako, unifise mwe kizui cha mawawa yako⁹ kuawa mwe kuwako kwa waovu ambao wanitukano, waukuu wangu wanizungukao.¹⁰ Wowo ukawana mbazi kue yeyose, miomo yao yatamwiiya majivuno.¹¹ Wowo wanizunguka hatua zangu, wakaza meso yao wanishambulie mpaka mwe sii.¹² Wowo ni enga mfano wa nkuu ya simba kwe mawindo. Enga simba mbwanga aawiaho kuawa ekwefisako.¹³ Euka, Yahwe! Uwashambulie! Uwagwise sii mwe vyeni vyao! Uyaokoe maisha yangu kuawana na waovu kwa uhamba wako!¹⁴ Uniokoe kuawa kwa wantu awa kwa mkono wako! Yahwe, kuawa kwa wantu wa dunia inu ambao utajii wao ni maisha aya tu! wewe wenda umemeze maifu ya wada uwasaminio na utajii; na wana wangi wenda waeloe utajii wao kwa wana wao.¹⁵ Mia mimi nenda nione cheni chako mwe haki; Nendaanshuhudiwe, hada uendaho nenuke, na meso yako.

Chapter 18

Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya Daudi, mtumishi wa Yahwe, alipomwambia Yahwe maneno ya wimbo huu katika ile siku ambayo Yahwe alimuokoa kutoka katika mkono wa adui zake wote na kutoka katika mkono wa Sauli. Yeye alimba:¹ Nakukunda, Yahwe, nguvu yangu.² Yahwe ni bawe dangu, gwogwe dangu, yeye mwekuniika kwe usaama; yeye ni zumbi Muungu ywangu, bawe dangu; napata kuukio kwake. Yeye ni ngao yangu, npembe ya uhoni wangu, na guegwe dangu.³ Nonda ni mwetange Yahwe kwa sibabu astahili ntogoo, na nonda nihonywe kuawa kwa wankuu zangu.⁴ Sigi za mauti ne zinizunguka, na mafuliko yaguukayo yanielemea.⁵ Sigi za kuzimu ne zinizunguka; mitego ya mauti ininasa.⁶ Ziki yangu nkimwetanga Yahwe; Nchetanga msada kwa zumbi Muungu. Naye akategeeze sauti yangu kuawa hekaluni mwakwe; kwetanga kwangu msada kuita kiamuo uweponi mwakwe; na kwengia mwa magutwi yakwe.⁷ Akaaanda sii ikazingiza; misingi ya miima pia isingisika na kutikiswa kwa sibabu zumbi Mungu ne kawa kakasilika.⁸ Mosi ututuika kuawa kwa npua zakwe, na moto mkai ulawia mwe muomo wakwe, makaa ne ya washwa kwa moto uwo.⁹ Yeye ne kazigubua mbingu na akasea asi, kiza kikuu ne kiwa asi ya miundi yakwe.¹⁰ Akakwea kwe kelubi na akasooka; kanyinyili kakwe mabawa ya upepo.¹¹ Yahwe kagoso kiza kutenda hema dikamzuka yeye, zunde da fua sito mwe mbingu.¹² Maiwe ya balafu na makaa ya moto ne yagwa kua wakwe mwangaza kabla yakwe.¹³ Yahwe akatamua kwe mbingu! Sauti ya mweuwanga isikika.¹⁴ Yeye nekafyatua mahosa yakwe na akawasawanya wankuu wakwe; na umtauwa mungi wenyenao mwanga kasisawanya kwe maeneo tafauti tafauti.¹⁵ Ne mifeji ya maji ikaawia; misingi ya dunia ikazihilishwa kwa mwii wa pigo dakwe, Yahwe kwa sauti ya mphungia ya npua zako.¹⁶ Yeye akaseeya asi kuawia uwanga; akanitoza! Akanivuta nchongoi ya mazi yafulikayo.¹⁷ Kanihonya kuawa kwa wankuu zangu wenao ngovu, kuawa kwa wada ambao wanichukia mimi, kwa kuwa ne wawa na ngovu sana kuliko mimi.¹⁸ Wowo weza mhitu na mimi kwe msi uda waziki yangu mia Mungu kawa msada wangu!¹⁹ Yeye ne kaniika hulu kwe eneo pana da wazi; yeye ne kanihonya kwa sibabu kaagwizwa nami.²⁰ Yahwe kanitunukku mimi ka sibabu ya haki yangu yeye kanivuze mimi kwa sibabu mikono yangu neiwa msafi.²¹ Kwa kuwa nkisitunza sia za Yahwe na nkizati kugosoa ubanasi wa kumhituka zumbi Mungu ywangu.²² Kwa kuwa amli zakwe za haki ziwa mbele yangu; kana agombekavyo, nkizati kuita nazo mhitu.²³ Pia nkiwa nkina hatia mbele zakwe, na ncheika hae mwenye na zambi.²⁴ Ivyo Yahwe kanivuzi kwa sibabu ya haki yangu, na kwa sababu mikono yangu ne iwa safi mbele ya meso yakwe.²⁵ Kwa yoyose ambaye ni mwaminifu, eonese kuwa mwaminifu; kwa mntu mweyekuwa na lawama, eonese mwenye kuwa mweyekuwa na lawama.²⁶ Kwa yoyose aliye msafi, aonese mwenye safi; bali ni mnyanyi kwa yoyose mwekuhitulwa.²⁷ Kwa kuwa wewe wawahonya wantu wekutaabishwao, mia wewe wawaseeza asi wada wanao mahiku, yaani meso yaku enukayo!²⁸ Kwa kuwa wewe wayenka mwanga taa yangu; Yahwe Zumbi Muungu ywangu agea nulu kiza changu.²⁹ Kwa kuwa kwembokeya wewe nadaha kusooka uwanga ya kiwazo chekuikwacho; kwembokeya Mungu nadaha kusooka uwanga ya ukanto.³⁰ Kama kwa Mungu: Sia yakwe ni kamilifu. Neno da Yahwe ni safi! Yeye ni ngao kwa yoyose mguu ka kwa yeye.³¹ Kwa kuwa nndai ni Mungu ikesekuwa Yahwe? Nndai ne bawe ikesekuwa Mungu ywetu?³² Ni Mungu anigeeaye nguvu gati yangu gati yangu kana via mkanda, ambaye amuiika mntu mta lawama kwa sia yakwe.³³ Yeye anitenda miundi yangu kuwa mihufu kana mbawala na kuniika hantu ha uwanga!³⁴ Yeye ahinya vifumba vyangu kwa ajii ya nkondo na mikono yangu kutoa guha da shaba.³⁵ Wewe nkunenka mimi ngao ya uhoni. Mkono wako wa kudii unisaidia, na neema yako initenda kuwa mkuu.³⁶ Wewe kugosoa nafasi

npana kwa ajii ya miundi yangi ili miundi yangu isekutezya.³⁷ Nawashawishi wankuu wangu na kuwagwiya; nami nchekuuya nyuma kiamuo wekubanangwaho.³⁸ Nkhiwashambia hata nkawakudaha kugooka; nao wagwiya asi ya miundi yangu.³⁹ Kwa kuwa wanigaya nguvu kana mkuuzo kwa ajii ya nkondo; wewe wawaika asi yangu wada ambao wanuka mhitu na mimi.⁴⁰ Wewe nkuneka visogo vya wankuu wangu; nki wadagamiza wada wekunichukiao.⁴¹ Wowo wetanga msaada mia nkakuna mwe kuwasaidia; wamwetanga Yahwe, mia nkawetikia.⁴² Nkiwatoa wowo kwe ntii ndodo ndodo kana via vumbi mbele ya nkusi; nkiwasa chongoi kana uwongo mwe mtaa.⁴³ Wewe kunihonya mimi kuawa kwe ngavo ngavu ya wantu. Wewe kunitenda mutwi uwanga ya mataifa. Wantu ambao nchekuwahi kuwamanya wanitumikia.⁴⁴ Ukati tu wakusikiaho kuhusu mimi, wowo wani tii; wageni walazimishwa kunenamiya.⁴⁵ Wageni waaawa kwe gwegwe dao wakazingiza.⁴⁶ Yahwe aishi; bawe dangu utunywe. Enulwa Mungu wa uhoni wangu.⁴⁷ Yeye ni Mungu ambaye atelekeza nkuu kwa ajii yangu, ambaye awetanga mataifa asi yangu.⁴⁸ Nkhiikwa hulu kuawa kwa wankuu wangu! Wewe kunenua uwanga ya wada wekwenukua mhitu na mimi! Wewe kunihonya kuawa kwa wantu wata ngiva ngiva.⁴⁹ Kwa iyo nonda nikutogoa wawe, Yahwe, gati ya mataifa; Nonda nidiimbe ntogoo zina dako!⁵⁰ Zumbe Muungu aavya uvoti mkuu kwa mfaume wakwe, na yeye aonesha uaminifu wa kiago chakwe mhakwa mavuta wakwe, kwa Daudi na ukoo wakwe kae na kae.

Chapter 19

¹ Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya Daudi. Mbingu zatangaza utukufu wa Zumbe Muungu, na mazunde yagoso ndima ya mikono yakwe imanyikane! ² Msi hadi msi hutuba huawia; kio hadi kio yagubua maalifa. ³ Nkakuna utuba waa mbui; miiyo yao nkaisikika. ⁴ Bali mbui zao zazagaa chongoi mwe sii yose, na utuba zao ata kiheo cha sii. Yeye kagoso hema ka ajii ya zua gati yao. ⁵ Zua diuko kana mfano wa bwana harusi akaawia chumbani kwake na kana mntu shujaa ambae ashangilia hada aguukaho mbio zakwe. ⁶ Zua daama kuawia uheo wa meso na dakatisha mwezunde kuita tuhu; nkakuna chochose kindachokiepuke joto dakwe. ⁷ Sheria ya Yahwe ni kamilifu, yaokoa loho; ushuhuda wa Yahwe ni wa kuaminika, ukagoso viugo vihuhi. ⁸ Maelekezo ya Yahwe ni yauhakiha, yagoso moyo kua na kinyemi; amli ya Yahwe ni ntana, ikaeta mwangaza kwe meso yetu. ⁹ Hofu ya Yahwe ni utana, yadumu milele; amli za haki ya Yahwe ni za ukweli na zose zina uhakika! ¹⁰ Nazo zina samani samani kuiko zahabu, nazo ni zemwiye kuiko asai na matone ya asai kuawa sega da asai (sega da nyuki). ¹¹ Nee, kwembokea izo mndima wako ahazwa, namwe kuziamini kuna sawabu. ¹² Ni ndai ambae adaha kuyamanya makosa yakwe yose mwenye? Unitakase mawaa yakwedisayo. ¹³ Pia umwepushe mudima wako na zambi za kwefenya; Usekuziluusu kunitawala. Nee n'ndaniwe mkamiifu, na mie nkinaniwe na hatia ya mawaa mangi. ¹⁴ Mbui za miomo yangu na mawazo ya moyo wangu nayakundwe mwe meso yako, ewe Yahwe, mwamba wangu na mkombozi wangu.

Chapter 20

¹ Kwe ongo da wiya. Zaburi ya Daudi. Zumbe Mungu akusaidie wakati wa shida; na zina da zumbe Mungu wa Yakobo aniinde ² na kutuma msaada kulawa hantu patakatifu kwa ajii ya kukuegemeza wewe kulawa Sayuni. ³ Naye akukumbuke kafa ya yako yose na kuihokea kafa ya kokwa. ⁴ Naya akujaie haja za moyo wako na kutimiza mipango yako yose. ⁵ Nee tindaho tishangilie kwa ushindi wako na kwa zina da Zumbe Mungu wetu, tindati pepelushe bendela. Zumbe Mungu naakwenke maombi yako yose ya haki. ⁶ Sasa namanya ya kuwa Zumbe Yahwe andaawahonye wagewa mavuta yakwe; yeye andaa mjibu yeye kulawa kwe mbingu takatifu kwa uweza wa mkono wake wa kuume ambao wadaha kumhonya yeye. ⁷ Baazi nkamini kwe magari na watuhu kwe falasi, lakini swiswi timwetange Zumbe Mungu wetu. ⁸ Wao wanda waseezwe sii na kugwa, bali swiswi tindatenuke na tindatenuke na kugooka wima! ⁹ Yahwe, amhonye mfaume; atisaidie swiswi timwetangaho.

Chapter 21

¹ Kwa kiongozi wa mziki. Zaburi ya Daudi. Mfaume atamiwa mwe uweza wakwe, Yahwe! Ni kwa namna nkuu atamiwa mwe uhoni wekuetao! ² Wee kumwenka yeye matamania ya moyo wakwe na nkweekumuemeza maombi mwe miomo yakwe. ³ Kwa kua wee wamutea balaka nyingi; wee kuika mwe mutwi wakwe taji ya zahabu ntana. ⁴ Yee kakuombeza wewe maisha; akamwenka maisha; wee kumwenka maisha malefu. ⁵ Yee utukufu wakwe ni mkuu kwa sibabu ya uvoti wako; wee kumuikia mapambo na enzi. ⁶ Kwa kua wamwenka yeye balaka za kudumu; atamiwa kwa kinyemi cha kuwaaho kwako. ⁷ Kwa kua Mfaume amwamini Yahwe; kwa kwembokea uaminifu wa agane da mweuko uanga zaidi yee nkanaausigwe. ⁸ Mkono wako n'ndauwagwie wankuu wangu wose wose; mkono wako wa kudii n'ndauwagwie wada wose wakukimao. ⁹ Ukati wa mbifya yako wee n'ndauwoke kana mwe tanulu da moto. Yahwe ondaawabinde wowo mwe mbifya yakwe; na moto n'ndauwadagamize kinyani wowo. ¹⁰ Wee ondaawadagamize wana wao duniani na mwaango wao kuawa mwe mlolongo wa wanadamu. ¹¹ Kwa kua wakusudia kukugosoa wewe mbui zesazokutama; wowo wagosoa yebo ambayo kwa iyo nkawadaha kufanikiwa! ¹² Kwa kua wee n'ndauwavuze nyuma; wee n'ndaufyatue uta wako mbele yao. ¹³ Wenulwe, Yahwe, mwe udahi wako; n'ndatiimbe na kutogoa nguvu zako.

Chapter 22

Kwa kiongozi wa muziki; "aina ya muziki wa deer." Zaburi ya Daudi. ¹ Zumbe Muungu ywangu, Zumbe Muungu ywangu mbona wanibada? Kwani uhae na uozi wangu na hae na mbui zangu zenazo usungu? ² Zumbe Muungu ywangu naia musu mgima, iya nkuniandua, na ukati wa kio nkinyamaa! ³ Uke mtakatifu; wee kwekaa inga mfaume hamwe na sifa za Israeli. ⁴ Baba zetu wakuamini wewe nawe nee wawaohoa wowo. ⁵ Wakuiia wewe nee waoholwa. woo wakuamini wewe na nkawazati kukukoma moyo. ⁶ Mia mie ni fuza nkimi na muntu mfaa kwa binadamu naho nabewa ni wantu. ⁷ Wada wose wanionao wanihuza huza; wanibea, wanisingisia mitwi yao. ⁸ Woo wagombeka, "Yee amwamini Yahwe; muke Yahwe amuhoe. Mwueke amuhoe yeye, kwa ajii amtamia sana yeye." ⁹ Kwa kua wee kunieta kuawa mweifu; wee kunitenda nikuamini wewe ukati nekuaho nonka matombo ya mmaa ywangu. ¹⁰ Nchasigwa kae kwako wewe tangia kweifu, wewe u Zumbe Muungu ywangu tangia nekuaho mweifu da mmaa ywangu! ¹¹ Wesekuwa hae na mimi, kwa ajii shida ihehi; nkakuna hata yumwe yakunambiza. ¹² Maksai wangi wanizunguuka mimi; maksai wenao nguvu ya Bashan wanizunguuka mimi. ¹³ Wao wagubua miomo yao kwangu inga simba mbuma akagwia ukaa wakwe. ¹⁴ Netiwa chongoi inga mazi, na mavuha yangu yose yatenkuka. Moyo wangu wenga n'nta, nao walolomoka mwe ntendeo zangu za ndani. ¹⁵ Nguvu zangu zinyazwa inga ntii ya uufi; ulimi wangu wananta mwemuomo wangu. Wee kunigoneza mimi mwe vumbi da ufe. ¹⁶ Kwa ajii amkui yanizunguuka, bunga dawabanasi dinizunguuka, wanibovoa mikono yangu nna miundi yangu. ¹⁷ Nami nadaha kuyataazia mavuha yangu. Woo wanikaua na kunimaka. ¹⁸ Woo wapangana nguo zangu wenye, watoa kula kwa ajii ya nguo zangu. ¹⁹ Wesekua hae, Yahwe; tafazali kanyakunambiza mimi nguvu yangu! ²⁰ Uiohoe loho yangu na uhamba, maisha yangu mwenye na makombe ya mbwa mwitu. ²¹ Uniohoe na muomo wa simba; uniohoe na mahembe ya n'gombe wa mazituni. ²² Nami n'danditangaze zina dako kwa ndugu zangu, gati gati ya bunga da wantu n'dankutunye wewe. ²³ Nywie mmuogohao Yahwe, mtunyen yeye! Nywie nyose uvyazi wa Yakobo, mumhishimu yeye! Gookani mwewengee wakwe nywinywi nyose uvyazi wa Israeli! ²⁴ Kwa via nkazatikubea au kukimwa ni suuba za mwekupishwa; Yahwe nkekumfisa cheni chakwe yeye, hada ada wekusubishwa ekumuiiaho yeye, yee kasikia. ²⁵ Yahwe, mwebunga da wantu wako n'dankutunye kwa yada wekugosoayo; nami n'dangenyeye ninda zangu hewada wamuogohao yeye. ²⁶ Wkuoneewao wonda wade na kweguta; wada wamwondezao Yahwe wonda wamtunye yeye. Myoyo yenu yekae milele. ²⁷ Wantu wose wamwedunia wonda wakumbuke na kumuuiwa Yahwe; nkoo zose za mataifa wonda wakike mavindisi mbele yako. ²⁸ Kwa via utawala ni wa Yahwe; yee ni mtawala ywa mataifa. ²⁹ Wantu wose wa mwedunia wekufanikiwao wonda watende kinyemi naho wonda wavike; wada wose waseeao mwemavumbi wonda wakike mavindi mbele zakwe, wada wesaokudaha kulinda maisha yao wenye. ³⁰ Uvyazi wezao wondawamtumikie yeye; woo wonda wawambie uvyazi wezao kuhusu Bwana. ³¹ Woo wondaweze watamuie kuhusu haki yakwe; woo wondawawambie wantu ambao nkawazati kuvyaigwa yada yekugosolwayo ni Yahwe!

Chapter 23

Zaburi ya Daudi. ¹ Yahwe ni mwiisi ywangu nkinanihungikiwe n'kitu. ² Yeye an'goneza mwe mani mawisi aniongoza nkandai ya mazi yekutuiyao. ³ Yeye auvuza ugima wangu; aniongoza mwe sia ambayo ni ya kwei kwa ajii ya zina dakwe. ⁴ Hata hatiho mkemboka mwe koongo da kizui na kiza kizito nkinaniogohe kuzulika kwa ajii wewe uhamwe na mimi ngoda yako na gongo dako vyanihongeza. ⁵ Wewe waandaa meza mwe uweho wa wankuu wangu; kunibuunga mavuta mwe mutwi wangu na kikombe changu chaboa. ⁶ Kwei wedi na uaminifu wa kiaga vyenda vin'tongee misi yose ya ugima wangu, nami nenda nekae mwe nyumba ya Yahwe kae na kae!

Chapter 24

Zaburi ya Daudi. ¹ Sii ni ya Yahwe, na vyose viimemezavyo, dunia, na wose wekaao ndani yakwe. ² Kwa ajii yeywe kavyoka uwanga ya bahali na kumalisha uwanga ya nkongo. ³ Ni ndai mwonda akweye mwima wa Yahwe? Ni ndai mwonda agooke hatakatifu hakwe? ⁴ Yeywe ambaye ana mikono yekung'aayo na moyo wekung'aao, ambaye nkazati kwenu umbeya, na nkazati kweisa kiapo ili atiiye. ⁵ Yeywe onda ahoke baaka kuawa kwa Yahwe na haki kuawa kwa Muungu wa wokovu wakwe. ⁶ Uvyazi wa wad wamwondezao Zumbe ni kana haki, wada ambao wauondezao cheni cha Mungu wa Yakobo. ⁷ Enuani mitwi yenu, ninywi malango; mwenuiyeni uwanga, malango ya malango ya kwekai, iya inga Mfaume wa utukufu adahe kwengia! ⁸ Uyu Mfaume wa utukufu ni ndai? Yahwe, mwe nguvu na udahi; Yahwe, mwe udahi mwe nkondo. ⁹ Enuani mitwi yenu, ninywi malango; mwenuilwe uwanga, miyango ya kwekaa, ili inga Mfaume wa utukufu adahe kengiaya! ¹⁰ Uyu Mfaume wa utukufu ni ndai? Yahwe wa nkondo yeywe ni Mfaume wa utukufu.

Chapter 25

Zaburi ya Daudi. ¹ Hako, Yahwe, nayenua maisha yangu! ² Muungu ywangu, naamini kwe wewe. Wesekunieka nigwizwesoni wesekuwaeka wankuu wangu wesekee ushindi wao hangu. ³ Esekugwizwa soni muntu yoyose mkutumaini miya wagwiwensoni wada wagosoao hila pasi sibabu! ⁴ Unijulishe sia zako, Yahwe; unihinye sia zako. ⁵ Uniongoe kwe kwei yako naho unihinye, kwa kua we u Muungu ywa uhoni wangu; nndanikutumaini wewe siku zose na maisha yangu. ⁶ Kumbuka, Yahwe, mbui zako ze mbazi na uaminifu wa kiaga chako kwa kua viaho kia kukacha. ⁷ Wesekuzikumbuka zambi za ujana wangu waa ubanasi wangu; unike mwe akii yako hamwe na uaminifu wa kiaga kwa

Chapter 26

sibabu ya utana waka, Yahwe! ⁸ Yahwe ni myana na mwenye haki, savyo ye awahinya sia wenao zambi. ⁹ Ye awaagiia wazizitiao kwe kia chedi na kuwahinya sia zakwe. Ye awaagiia wazizitiao kwe kia chedi na kuwahinya sia zakwe. ¹⁰ Sia zose za Yahwe ni za ukundiso wa kwekaisa naho ni aminifu kwe wose waikao kiaga na maagiyo ya amli zakwe. ¹¹ Kwa ajii ya zina dako, Yahwe, unsamehe, zambi zangu, kwa kua zagenyea. ¹² N'ndai mmuogoha Yahwe? Zumbe andaamhinye yeye kwe sia akundigwayo kuisagua. ¹³ Maiasha yakwe yendayaite kwe utana; na uvyani wakwe wendautilisi sii. ¹⁴ Umbuya wa Yahwe ni kwa ajii ye wada wamhishimuo yeye, nae agosoa kiaga chakwe kimanyokane hao. ¹⁵ Kia msi meso yangu yamkaua Yahwe, kwa via ye endaaingue miundi yangu mwe nyavu. ¹⁶ Unihitukie mimi naho unifikembazi; kwa mana ni ikedu naho nagaya. ¹⁷ Maamevu ya moyo wangu yamema; uniuse kwe tabu inu! ¹⁸ Kaua suuba yangu na sungu yangu; nsamehe zambi zangu zose. ¹⁹ Kaua wankuu wangu, kwa kua wagengea; waniikia maya kwa ukatii. ²⁰ Uyainde maisha yangu na unihonye; wesekunieka ngwiiwe nsoni, kwa via hako naguukia he mpheho! ²¹ Uadilifu na unyofu viniike, kwa kua nakutumaini wewe. ²² Muungu, nihonya Izilaeli, na sungu zangu zose!

Chapter 26

Zaburi ya Daudi. ¹ Yahwe, unihukumu mimi, kwa kuwa chendea mwe uadilifu, nkiamini kwa Yahwe bila kusita. ² Unimamankanye, Yahwe, na unigeeze, ugeze usafi wa mpaamo zangu za mwe moyo wangu! ³ Kwa ajii uaminifu wa agano dako umbele ya meso yangu, na nyendo zangu ni mwe uaminifu wako. ⁴ Mie nchekuhanganyana na wantu waovu, waa nchekuhanganyana na wantu wanafiki. ⁵ Nakimwa ni wabaya, waa nchekaanao hamwe wanti waovu. ⁶ Mikono yangu nkiisunta kuonyesa nkina masa, na kukalibia hemviko hako, Yahwe, ⁷ kuimba wiya wa sauti ya ntogoo na kulavya taalifa ya magosozi yako yose ya vihii. ⁸ Yahwe, naikunda nyumba nekaayo, hantu ambaho utukufu wako wekaa! ⁹ Wesekuniusa hamwe na wenye zambi, ema maisha yangu na wantu wenye nkiu ya kwetia nphome, ¹⁰ mwe mikono yao mna njama, na mkono wa kuume umema lushwa. ¹¹ Iya kwangu mie, nendanende mwe uadilifu, unihonye na unifiie mbazi. ¹² Miundi yangu igooka hantu hedi, mwe bunga da wantu nenda nimbaiki Yahwe!

Chapter 27

Zaburi ya Daudi. ¹ Zaburi ya Daudi. Yahwe ni nuu yangu na wokovu wangu; nimogohe ndai? Yahwe ni saama ya maisha yangu, ni mhofu ndai? ² Ukati waovu wakwezaho kuuda mwii wangu, wapinzani wangu na wakuu zangu wekwangaa na kugwaa. ³ Ikawa jeshi depanga kutoana na mimi, moyo wangu nkawenda uogohe, nkondo yenda yenuke kutoana nami aho nenda nisigae kuwa jasii. ⁴ Kintu kimwe nkikiombeza kwa Yahwe, nami nendanikiondeze icho: kwamba ndahekwekaa mwe nyumba ya Yahwe siku zose za maisha yangu, kukaua utana wa Yahwe na kufanyanya hekaluni mwakwe. ⁵ Kwa kua msi wa shida wenda unefise nyumbai mwakwe; endaanefise mwe ngubiko ya hema yakwe. Yeye endaanenue uanga ya bawe! ⁶ Kisho mutwi wangu wenulwa uanga ya mabagaa wose wanizungukao, nami nenda niavye kafaa ya nyemi hemani mwakwe! Nenda niimbe na kutunga wia kwa Yahwe! ⁷ Tegeeza nekwetangaho, Yahwe! Unifiie mbazi, na kunitambaisa. ⁸ Moyo wangu watamuui kuhusu wewe, "Uondeze aheni chakwe!" Nami naondeza cheni chako Yahwe! ⁹ Wesekqefisa cheni chako hae nami; usekutenda maya mimi mndimo ywako! Wewe tenda msaada wangu; usekunibada waa kunitelekeza, Muungu ywa wokovu wangu! ¹⁰ Hata kama tate na mmaa wakanibada, Yahwe wenda unitunguuiw kwako. ¹¹ Wendaunihinye sia zako, Yahwe! Kwa sibabu ya wankuu zangu niongoze mwe sia salama. ¹² Usekuwabada wankuu wangu wanigosoe wakundavyo, kwa sibabu mashahidi wa umbea wenuka kihitu na mimi, nao wahema kinkumbizi! ¹³ Kintu chani kidahacho kuniawiakana nchekuamini kana nendaniuone utana wa Yahwe mwe si ya wenao ugima? ¹⁴ Umgoje Yahwe; utendwe imala, na moyo wako uwe jasii! Umgoje Yahwe!

Chapter 28

Zaburi ya Daudi. Kwako, ¹ Yahwe, naia, mwamba wangu, usekunipuza. Ikiwa nkaunijibu, nndaniungane na wada waitao si kaburini. ² Tegeeza nkoo ya kusihi kwangu hada hetangaho msaada kulawa kwako, nenuaho mikono yangu mbele ya hantu hatakatifu zaidi! ³ Usekunibuuta hamwe na waovu, wada wagosoa, watamuiaio amani ha majirani akini mwe mioyo yao mna uovu. ⁴ Uwenke kwa kuiganya na stahili ya matendo yao na uwaihe kuiganya na madai ya mabaya yao, uwaihe kwa ajii ya mabaya yao, uwaihe kwa ajii ya ndima ya mikono yao na uwenke kia wastahilicho. ⁵ Kwa sibabu nkawayaelewa matedo ya Yahwe wala ndima za mikono yakwe, andaawajatejate si na nkanaaagooose vituhu. ⁶ Abaarikiye Yahwe kwa sibabu yeye kasikia sauti yangu ya kusihi! ⁷ Yahwe ni nguvu yangu na ngao yangu, moyo wangu wamwamini yeye, na nasaidiwa. Kwa iyo moyo wangu wafurahia sawa, mami mndani msifu yeye kwa kuimba. ⁸ Yahwe ni nguvu ya wantu wakwe, naye ni mkombozi salama wa wapakwa mavuta wakwe. ⁹ Uwaokoe wantu wako na uwabariki warithi wako. Utende muisi wao na uwaeke mgongo milele.

Chapter 29

Zaburi ya Daudi. ¹ Mwenkeni ntogoo Muungu, nywie wana wa Muungu! Mwenkeni ntogoo kwa ajii ya utukufu wakwe na nguvu. ² Mwenkeni Yahwe utukufu ambao zina dakwe dastahili. Kikani mavindi kwe mahambo ya utakatifu. ³ Sauti ya Yahwe isikika zaidi ya mazi; Muungu wa umbaua wa utukufu, umbauwa wa Muungu u uanga wa mazi mangi. ⁴ Sauti ya

Muungu ina nguvu, sauti ya Muungu ni nkuu. ⁵ Sauti ya Muungu yagwise yatua mielezi, Muungu aibondabonda aituevipande vipande mielezi ya Lebanoni. ⁶ Yeye aigosoa Lebanoni kude ukadeuka enga mwana ng'ombe wa Sirioni enga mwana nyati. ⁷ Sauti ya Muungu yaavya mwai wa moto. ⁸ Sauti ya Yahwe yaeta zingizo mwe jangwa, Muungu aete zingizo mwe jangwa da Kadeshi. ⁹ Sauti ya Yahwe yaeka miti mikuu kuzingize na kuhegatika mizitu. Kia muoneke mwe hekalu dakwe agombeka utukufu! ¹⁰ Yahwe ekaa enga mfaume mwe mafuliko; Yahwe ekaa enga mfaume siku zose. ¹¹ Yahwe awenka nguvu wamtu wakwe; Yahwe awenka amani wantu wakwe na kuwenka balaka.

Chapter 30

Zaburi; wimbo wakati wa kuweka wakifu hekalu. Zaburi ya Daudi. ¹ Nonda ni kutukuze wewe Yahwe, mana kunenua naho nkwee kuwaluhusu wabaya wangu wanizulu.

² Yahwe Muungu wangu, nkikuiia wewe unisaidie, nawe ukanihonya. ³ Yahwe, wee kuilavya loho yangu kuzimu, nawe kuniika hai hae na kabui. ⁴ Mwiimbieni sifa Yahwe, nywinywi waaminifu wakwe! Mshukuuni Zumbe mkumbukaho utakatifu wakwe. ⁵ Mana hasila yakwe ni ya muda tu; bali neema yakwe yadumu milele. Ndiyo yeza na kio, bali fulaha yeza keokeo. ⁶ Kwa ujasii nhyamba, "Nkina nitikiswe katu." ⁷ Yahwe, kwa neema yako kuniika mimi enga muima imaa, miya wekufisaho cheni chako nkisumbuka. ⁸ Nkikuiia wewe, Yahwe, na kuombeza msaada kwa Zumbe yangu! ⁹ Kuna faida yani kwe kifo changu, ati nonda nengie kwe kabui? Jee, mavumbi yonda yakusifu? Yonda yatangaze uaminifu wako? ¹⁰ Tegeeza Yahwe, na unifiye mbazi! Yahwe uwe moaidizi yangu. ¹¹ Wee kuhitua kuomboleza kwangu kuwa kuvina; wee kuusa nguo zangu za magunia na kunifika fulaha. ¹² Kwaiyo ivi sasa utukufu wangu wonda ukuimbie sifa wewe na nkuna unyamae; Yahwe Muungu wangu, nonda nikushukuu wewe milele!

Chapter 31

¹ Kwa kiongozi wa ngoma. Zaburi ya Daudi. Ni wewe, Yahwe, naguukia mpeho; wesekunibada niabishwe. Mwe haki yako uniokoe. ² Unitegeeze; uniokoe haaka; uwe mwamba wangu wa mpeho, ngome ya kuniokoa. ³ Kwavia wewe ni mwamba wangu na ngome yangu; kwaiyo kwa ajii ya zinadako, uniongoze na unielekeze. ⁴ Uniavye kwe mtego ambao waufisa kwa ajii yangu, kwa kuwa wewe ni mpeho yangu. ⁵ Kwe mikono yako nakabidhi roho yangu; nawe undauniokoe, Yahwe, mwekuaminika. ⁶ Nawachukia wada watumikao miungu yesayo na maana, bali naamini kama Yahwe. ⁷ Nndanitamiwe na kushangilia mwe uaminifu wa kiaga dako, kwa kuwa kuona suuba zangu; wewe kumaya dhiki ya moyo wangu. ⁸ Wee nkwekuniika kwe mkono wa bagaa zangu. Nawe kuiika miundi yangu hantu hemwazi papana. ⁹ Unifimbazi, Yahwe, kwa via nimwe dhiki; meso yangu yafifia kwaukiwa hamwe na moyo wangu na mwii wangu. ¹⁰ Kwa vii maisha yangu yasokea kwa ukiwa na miaka yangu kwa kuhuma kwangu. Nkiwa dhaifu kwa sababu ya dhambi zangu, na mavuha yangu yasokea. ¹¹ Kwa sibabu yawabaya wangu wose, wantu wanibehua; majirani zangu washangaa hali yangu, na wada wanimanyao wavituka. Wada wanikauwao mitaani waniguuka. ¹² Nkijalwa inga mntu mwekuumbwa mzimu ambae nkakima mntu mu mfikii. Ni kama nyungu yekutuikayo. ¹³ Kwa kuwa nkisikia mpeho ya wengi, habai za kutisa kuawa mpande zose kwa hamwe wapanga njama mhitu na mimi. Wao wagosoa mhitu ya kunikoma. ¹⁴ Bali mimi nakuamini wewe, Yahwe; Nagombeka, "Wewe ni Zumbe" yangu. "Mwisho wangu imwe mikono yako. Uniokoe mwe mikono ya mabagaa wangu na wada waniguukiao. ¹⁶ Nuru ya cheni imwangazie mndima yako; uniokoe mwe uaminifu wa kiaga chako. ¹⁷ Wesekunibada nikaibishwa, Yahwe; kwavia nakwetanga wewe! Wabanasi waaibishwe! Na wanyamae bwii kuzimu. ¹⁸ Na inyamazishwe miono ya umbea ambayo yasema mbui mbaya kuhusu wantu wenye haki ukuwakawa na kibui na dharau. ¹⁹ Utana wako ni wa viihi nao kuuhifadhi kwa ajii ya wada wakuheshimuo sana, ambao wewe kuugosoa kwa ajii ya wada ambao wakuguukia kwako kwa ajii ya mpeho mbele ya wana wose wa wanadamu! ²⁰ Mwe makao ya uwepo wako, wewe wawafisa hae na njama za wantu. Wewe wawafisa hae mpeho na ndimi zenazo vurugu. ²¹ Atogolwe Yahwe, kwa vii yeye kanionyesha maajabu ya uaminifu wa agano dakwe hantu nekaaho. ²² Ingawa kwa kinyanyi changu nkisema, "Nkiusiwa mwemeso yakp," bali wee kusikia kusihi kwangu nekukuiiaho wewe. ²³ Enyi wafuasi waaminifu, mpendeni Yahwe, Yahwe awalinda waaminifu, lakini awalipa wakaidi ipasavyo. ²⁴ Awani imara na jasiri, ninyi nyose mmwaminiao Zumbe kuwakisa.

Chapter 32

¹ Zaburi ya Daudi. Zaburi. Kabarikiwa mntu yuda ekusameheywaye makosa yakwe, ambaye dhambi zakwe zisitiriwa. ² Kabarikiwa muntu yuda ambaye Yahwe nkhamu taazia hatia na ambaye mwe moyo wakwenkhamna utiizi. ³ Nekuwahominyamaiye, mavuha yangu yadhooifika uku nikahuma mudo wose. ⁴ Kio na musu mkono wako unizamia nguvu zangu nee zinyaa mwe kiangazi. Selah ⁵ Nee nekumanyaho makosa yangu kwako, nami nkinanifise vizutu uovu wangu. Nkhisema, "Nenda niungame makosa yangu kwa Yahwe," nee wanifiambazi hatia ya zambi zangu. Saleh ⁶ Kwa ajii ya aya, wada wose wekuwao wa kimuungu wakundigwa wakuombeze mwe shida nkhuu. Nayo mabohoa yendaho yeze nkhaiyana yawapate wantu ao. ⁷ Wenye u hantu hangu ha kwefisia, nawe wenda uniinde mwe matatizo. Weye wendaunizunguuke hamwe na mawia ya uvoti. Selah ⁸ Nendanikuoneshe na kukufundisha mwe sia wondwazo uitongee. Nndanikuoneshe uku meso yangu yakakukaua. ⁹ Mwesekuwa inga faasi au inga nyumbu amba nkhawaha uelewa, ni kwa hatamu na lijamu tu wadaha kuwegaa hohose wendaho ukunde wao waite. ¹⁰ Wabaya wanahuzuni nyingi, mia uaminifu

wa agano da Yahwe wenda umzunguke yuda amwamineye yeye. ¹¹ Muwe na kinyemi mwe Yahwe, na mshangiie, ywie wenye haki toani vuzo da kinyemi, nywie nyose wenye haki mwe mioyo yenu.

Chapter 33

¹ Kinyemi kwe Yahwe, enyi wenye haki; sifuni wenye haki kwatama mno. ² Mshukuuni Muungu kwa kinubi mwimbieni sifa kwa kinubi chenye nyuzi kumi. ³ Mwimbieni yeye wiya mpyaa toeni kwa ustadi na muimbe kwa kinyemi. ⁴ Kwa kuwa mbui ya Muungu ni hakika na kia agosoado ni haki. ⁵ Yeye akunda haki na kugosoa haki. Dunia imema uaminifu wa agano da Yahwe. ⁶ Kwa mbui za Yahwe mbingu ziumbwa na nyota zose ziumbwa kwa mpungia ya muomo wakwe. ⁷ Yeye akusanya mazi ya bahai kama lundo, naye aiika bahai kama ghala. ⁸ Basi ulimwengu wose umwogohe Yahwe; wenyezi wose wa ulimwengu wamuogohe yeye. ⁹ Kwa maana ye agombeka, ikagosoka, aamuru na ikagooka handu hakwe. ¹⁰ Yahwe atenganya ngua muungano wa mataifa mipango ya wanadamu. ¹¹ Mipango ya Yahwe yagooka kae na kae, mipango ya moyo wakwe na kwa ajii ya vivywazi vyose. ¹² Dibarikiwa taifa ambado Muungu wao ni Yahwe, yeye ambaye kawasagua kama warithi wakwe. ¹³ Yahwe akaua kulawa mbinguni yeye awaona wantu wose. ¹⁴ Kuawia hantu aishiiho, awakauwa wose wekaa uwanga ya sii. ¹⁵ Yeye muumba mioyo yao na kukauwa nyendo zao zose. ¹⁶ Nakuna mfaume ekuokolewae na jeshi kuu; shujaa nkaokolewa na nguvu zakwe nyingi. ¹⁷ Faasi nkio salama kwa ajii ya ushindi, ingawa ana nguvu zakwe nyingi nakadaha kuokoka. ¹⁸ Kauwa meso ya Yahwe ywako kwa wada wamuogohae yeye wada waditumainio agano dakwe takatifu. ¹⁹ Kuokoa maisha yao na uzimu na kuwaika hai saa. ²⁰ Sie tamgoja Yahwe, yeye ne msaada wetu na ngao yetu. ²¹ Mioyo yetu ina kinyemi ndani yakwe kwa taamini katika zina dakwe takatifu. ²² Yahwe, agano dako takatifu, diwe hamwe nasi tiikaho tumaini detu kwe yeye.

Chapter 34

Zaburi ya Daudi; wakati alipojifanya kuwa mwendawazimu mbele ya Abimeleki, ambaye alimtoa yeye nje. ¹ nimtogue Yahwe mda wose, misi yose ntogoo zakwe zi kanwai mwangu. ² Nnda nimtogue Yahwe! weku oneewao wasikie na kutumbukwa ni nyemi. ³ Mtogoeni Yahwe hamwe na mimi, kwa hamwe tidenu zina dakwe. ⁴ Nkimuombeza Yahwe msaada akanijibu, akanenka ushindi juu ya hofu yangu yose. ⁵ Wada wamkauao yeye wana nyemi, vyeni vyao nkavina soni. ⁶ Uyu muntu mwe kuonea kaia nee Yahwe amsikia na kumhonya kwe matatizo yakwe yose. ⁷ Malaika wa Yahwe waika nkambi kuwazunguka wada wamuogohao yeye na kuwahonya. ⁸ Onyani muone Yahwe ni mtana kabalikiwa muntu yuda ambaye Yahwe ne guukio dakwe. ⁹ Muogoheni Yahwe nywinywi wantu watakatifu wakwe nka kuna upungufu kwa wada wamuogohao yeye. ¹⁰ Simba wadodo saa zakumwe wakosa nkande na kuteseka kwa saa, mia wada wamtongoe Yahwe nkawana wapungukiwe ni chochose kitana. ¹¹ Sini, wana, mnitegeeze mimi nonda nimihinye nywinywi hofu ya Yahwe. ¹² Ni muntu yuhi mtahwa ni maisha naho onda awe na misi mingi, ili adahe kuona vyedi? ¹³ Enege uimi wako na uovu chungu miomo yako kutawuia umbea. ¹⁴ Bada uovu ugosoe yedi. Uonde amani na kuibasa. ¹⁵ Meso ya Yahwe ya kwe haki na magutwi yakwe yakaua kuume kwako. ¹⁶ Cheni cha Yahwe kimhitu na wada wagoosavyo uovu kuisengea hae kumbukumbu ya dunia.

¹⁷ Wenao haki wamuiia Yahwe asikia na kuwahonya mwe matatizo yao yose. ¹⁸ Yahwe yu hehi yo wada wekufao moyo awahonya wekuminywao loho. ¹⁹ Mateso ya wenao haki ni mangi, mia Yahwe awahonya nayo yose. ²⁰ Ayatundua mavuha yakwe yose, nakuna hata umwe ndio ubondeke. ²¹ Uovu unda ukome waovu wada waahiwao ni haki wonda waahwe. ²² Yahwe ahonya ugima wa wamdima wakwe. Nakuuamonda ahwe hata yumwe mwonda usaama mwakwe.

Chapter 35

Zaburi ya Daudi. ¹ Yahwe, uwageegeze wada wanigeegezawo; utowane nawo watoanao nami. ² Utozese nkinga yako ndodo na nkinga nkuu; enuka unembize. ³ Ugosowe na guha dako na hoyo yako ya nkondo kwa wada wanibaazao; uugombekee moyo wangu, "Miye nee wohoji ywako." ⁴ Wagwiwe ni soni du wabewe wada wauwondezao ugima wangu. Wavuzwe nyuma naho wakebeneswe wagone awo kunikoma. ⁵ Wawe makowa he nkusi, malaika wawabente hae muno. ⁶ Siya yao igwe kiza na uteezi, malaika wa Yahwe wakawabaaza. ⁷ Wanitegeya mtego bweebuwe; he bweebuwe wafuka wina kwa ajii ya ugima wangu. ⁸ Ubanasi uwafunte wowo wate kwetuswa. Mtego wekuutegao uwagwiye uwagwiye wenye naho wagwiye umo wadagamiye. ⁹ Iya miye nenda niwe na nyemi mwe Yahwe na mwe wohoji wakwe. ¹⁰ Mavuha yangu yose yenda yambe, "Yahwe, ni ndai mwenga weye wochoaye wekwoonewao mwe mikono ya wenao maguvu kutendesha wowo na wakiwa na wabangaizao mwe mikono ya wada wageezawo kuwabaiya?" ¹¹ Mashahidi wa umbeya wagooka, waniaha umbeya. ¹² Kwa ajii ya wedi waniha ubaya. Niha makiwa mangi. ¹³ Akini wekuwaho wakahuma, nkyehamba magunia; nkifunga kwa ajii yao uku mtwi wangu wenamia he kifuwa changu. ¹⁴ Nkidiga mwe makiwa wenda kwamba ni wandugu wangu; nkyenamiasi uku nakeha wenda kwamba ni kwa ajii ya mmaa mvayazi. ¹⁵ Iya miye nekuwaho nkitozeka watumbua nyemi, na kudugana hamwe; wadugana hamwe wanengate nee nawamaka. Nkawo kubada kunisambua. ¹⁶ Kwa kebehi wanibeya na kuniiumi ya ngada. ¹⁷ Zombe wenda uvikauwise hata ini? Uwohoe roho yangu na mbigizi zao za kudagamiza u uohoe ugima wangu na simba. ¹⁸ Nami nenda nikutogowe he mkonga mkuu, nenda nikutunye he wantu wangi. ¹⁹ Wese kuwaekeya wankuu wangu watiizi kudenkenyeka; wese kuwaeka waendekee na njama zao za ubaya. ²⁰ Kwa mana nkawatamwiya mpheho, iya wazuwa mbui za umbeya kwa wada wekaawo

mpheho mwesi yetu.²¹ Miyomo yao yabiikiya yaniaha; wamba, Aha, Aha, meso yetu yaonesha."²² Yahwe wee kuona, wese kwekaa kizimya; Zumbe, wese kwekaa hae na mimi.²³ Euka mwenye na ugooke uniahiye; Muungu ywangu za Zumbe ywangu, uniahiye.²⁴ kwa chausa cha haki yako, Yahwe Muungu ywangu na Zumbe ywangu, uniahiye wese kuwaeka wanidenkenyekee.²⁵ Wese kuwaeka wambe mwe myoyo yao, "Ha, tiambua tekukundacho." Wese kuwaeka wambe, timmeza."²⁶ Uwagise soni na kuwakebenesa wada wakundao kuniumiza. Wada wose wanibeawo wagubikwe ni soni na wabewe.²⁷ Wada wose wakundao kwevana nami watowe nkeegee wengie nyemi misi yose wambe, "Utunywe Yahwe, uyo mwefena na uozo wa mndima ywakwe."²⁸ Nkabinda nenda nibiikiye viugo vyako vyedi na kukutunya kisingi chose.

Chapter 36

Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya Daudi ya mtumishi wa Yahwe.¹ Dhambi yagombeka inga unabii kwe moyo wa mwovu; nkamna hofu ya Muungu.² Kwa kuwa yeye ajifaliji mwenye, afikii zambi zakwe nkazinazimanyike na kuifywa.³ Mbui yakwe ni yenye zambi na kutiia nkakunda kuwa mwe hekima na kugosoa matana.⁴ Agonaho heusasi epangia namna ya kugosoa zambi, yeye ekaa chongoi kwe sia ya uovu yeye nkaeme uovu.⁵ Uaminifu agano dako, Yahwe, wabua mbinguni; uaminifu wako wabua kwe mazunde.⁶ Haki yako inga ni miima wa Muungu; hukumu yako inga ni kina kilefu. Yahwe wewe wahifazi wose wanaadamu na wanyama.⁷ Ni jinsi yani uaminifu wa agano dako ni samani Muungu! wantu waguukia usalama sii ya mawawa yako.⁸ Nao watosheezwa tele na utajii wa nkande nyumbani mwako; wawagosowa wanywe kuawa mwe mto wa baka zako za samani.⁹ Kwa kuwa mna chemchemu ya ugima; na kwe mwanga wako tendatione uu.¹⁰ Uupanue uaminifu wa agano dako kikamiifu kwa wada wakumayao wewe, ulinzi wako uwe uwanga ya wanyoofu wa moyo.¹¹ Usekuubada muundi wa mwenye kibui unisogee. Usekubada mkono wa muovu unilavye.¹² Kuda wagosoao maovu wagwa, wabanangwa nkawadaha kwenuka.

Chapter 37

Zaburi ya Daudi.¹ Wesekukerwa na wagosoao maovu; wesekuwonea kinyuu wada wagosoao yesiyo haki.² Kwa via muda ni mjihi wenda wanyae engu nyasi na kunyaa engu via mimea ya kijani inyaavyo wakati wa kiongazi.³ Uwamini Zumbe Mungu na kugosoa ambayo ni matana; wekae mwe sii na ugenyee mwe imani.⁴ Ukaawaaho uone kinyemi mwenye mwe Yahwe, nae endakwenke matamano ya moyo wako.⁵ Umkabizi sia zako Yahwe; uamini mwe yeye, nae endagosoe kwa niaba yako.⁶ Yeye endaaizihilishe haki yako engu musi na utaua wako engu mwangaza wa musi.⁷ Unyamae mbee ya Yahwe na umgoje yeye kwa kuzizimiza. Wesekuihiwa kama kuna muntu afanikiwa kwa kia agosoacho, au agosoaho njama za uovu.⁸ Wesekukimwa, wesekuogoha. Inu yaeta tatizo tu.⁹ Wagosoao maovu wenda wasigwe kabisa, mia wada wamgojao Yahwe wenda walisi sii.¹⁰ Mwe muda mjihi muntu mwovu endaaage; weye wenda ukauwe hantu hakwe, wala nkuna umuone.¹¹ Mia wapole wenda wailisi sii yao nao wenda waone kinyemi mwe mafanikio makuu.¹² Muntu mwovu apanga njama mhitu na mwenye haki na kumsagia meno.¹³ Zumbe amseka, kwa via aona msii wakwe weza.¹⁴ Waovu waavya chongoi mahamba yao na wataalisha nyuta zao ili waka wagagamize wanyonge na wenye shida, na kuwakoma wenye haki.¹⁵ Manamba yao yenda yawakome wenye, na nyuta zao zenda zibondeke.¹⁶ Ni vyedi kuwa mwenye haki masikini kuiko taajii mwenye mai nyingi.¹⁷ Kwa via mikono ya wantu waovu yenda ibondeke, mia Yahwe awakisa wantu wenye haki.¹⁸ Yahwe awalinda wantu wese na lawama msii hata msii, na ulisi wao wenda uwe wa milele.¹⁹ Nkuwana wapate soni msii mibaya yezayo. Wakati wa saa ubuaho wowo wenda wawe na ukande ya kutosha.²⁰ Mia waovu wenda wagagamizwe, wankuu wa Yahwe wenda wawe engu via utukufu wa malisho; wenda wabindwa na kwazwa mwe mosi.²¹ Muntu mwovu akopa mia nkaina, mia muntu mwenye haki ni mkaimu na aavya.²² Wada wekubalikiwao na Zumbe Muungu wenda walisi sii; wekulaaniwao wenda wasigwe kabisa.²³ Hatua za mwanadamu zenda zintimiswe na Yahwe, muntu ambae siya zakwe za kubaika mwe meso ya zumbe Muungu.²⁴ Akekungwaa, akagwa sii, kwa via Yahwe amtoza kwa mkono wakwe.²⁵ Nkiwa mbwaga na ivi sasa ni mzee; nkizati kumuona muntu mwenye haki kabadigwa wala wanawe kuombeza mkate.²⁶ Wakati wose yeye ni mkaimu na akopesha, nao wanawe hugosoa balaka.²⁷ Eka waovu ugosoe ambayo ni yedi; nee kwendako kuwe salama milele.²⁸ Kwa via Yahwe akunda haki nae ukawabada wafuasi waaminifu. Wowo watunduiwa milele, lakini uzao wa waovu utafutiliwa mabli.²⁹ Wenye haki watairithi nchi na kuaa huko milele.³⁰ Muomo wa mwenye haki atamwii viugo na atamwii haki.³¹ Shaia ya Zumbe Mungu wakwe umwe moyo wakwe; miundi yakwe ukaitea.³² Muntu muovu amvizia mwenye haki na kuondeza kumkoma.³³ Yahwe nkanaambade yeye mwe mkono wa muntu mwovu wa kumlumu endako aahwe.³⁴ Umgojwe Yahwe na uitoze siya yakwe, nae endakwenu uimiliki sii. Endako awause waovu wewe wenda uone.³⁵ Nkiwano waovu na muntu wa kutisa akatangaa engu mti wa kijani mwe uwongo wa asili.³⁶ Mia nekwembokaho tana vituhu, nkekuwaho hada, nkimwondeza, mia nchekumpata.³⁷ Sunguvumanya wantu waadilifu, na uwamanye wenye haki; kuna hatima utana kwa ajii ya muntu wa amani.³⁸ Mwenye dhambi wataharibiwa kabisa; hatima ya mtu mwovu ni kuondoshwa.³⁹ Wokovu wa haki waawa kwa Yahwe; yeye awalinda wowo nyakati za shida.⁴⁰ Yahwe awakisa na kuwaokoa. Yeye awaokoa dhidi ya wantu waovu na kuwanusuru wowo chambuso wowo wanguukia yeye kwa ajii ya usalama.

Chapter 38

Zaburi ya Daudi, kuirejeza katika kumbukumbu.¹ Yahwe, usekuniazihu kwe maya yako; usekuniazihu kwe maya yako.²

Kwa kuwa mahosa yako yanitunga, na mkono wako unigwise asi ³ Mwii wangu wose waniuma kwa sibabu ya maya yako; kwa sibabu ya zambi zangu mavuha yangu nkhayama afya. ⁴ Kwa maana maovu yangu yanizamia yatenda mzigo kwangu. ⁵ Vionda vyangu vivunda na vyanunkya kwa ajii ya ubahau wa zambi zangu. ⁶ Nwitohoka na kutenda mnyonge kia msi; naita mwe kuyayata misi yose. ⁷ Kwa maana mimi natya, nkhekuna afya mwe mwii wangu. ⁸ Nkhiyaa na kuzamiwa sana; nahuma kwa aji ya ziki yangu. ⁹ Zumbe, wewe waimanya hamu ndani kabisa mwe moyo wangu, na kuhuma kwangu nkhekwevisa kwako. ¹⁰ Moyo wangu wahwina win, nguvu zangu zamiliya, meso yangu yafifia. ¹¹ Wambuya na ndugu zangu waninega kwa ajii ya hali; wehehi yangu wekaa hae na mimi. ¹² Wada waniondao meso yangu watega mitego kwa ajii yangu. Wao ambao waondeza kunizulu watamui mbui za ubamazi na watamui mbui za umbeya msi mgima. ¹³ Akini, nchekaa naka mntu mazito na nkhisikia dodose; nkhadaha kutamu. ¹⁴ Nchekaa kana mntu masito na nkhasikia na nkhadaha kutamui. ¹⁵ Kwei nakungoja wewe, Yahwe; wewe wenda unitambaise, Bwana Zumbe Muungu ywangu. ¹⁶ Nagombeka ivi ili kwamba wankuu zangu wasekweza kutamiwa juu yangu. Kana muundi wangu wonda uteee, wenda wanigosoe mbui mbaya. ¹⁷ Kwa kuwa ni heli mwe mashaka, na nimwe maimevu ya maa kwa maa. ¹⁸ Nasosoa makosa yangu; nahuzunika kwa zambi zangu. ¹⁹ Akini wankuu wangu ni wangi; wada wakimwao ni wangi. ²⁰ Wowo waniha mabaya kwa matana; wabiikia shutuma kwangu hetiho nkhitongea ambado nitama. ²¹ Usekunidwandaika, Yahwe, Zumbe Muungu ywangu, usekwekaa haa na mimi. ²² Soo kinyayi umambize, Bwana wokovu wangu.

Chapter 39

Kwa kiongozi wa muziki, kwa ajili ya Jeduthun. Zaburi ya Daudi. ¹ Nkiamua, "N'ndaniwe mwangalifu kwa kia niambacho ili hambwe nesekugosoa zambi kwa ulimi wangu. N'ndaniufunge muomo wangu ni waho na mntu movu." ² Nkekaa kimya; Nkizua mbui yangu hata kutamwiia dodose tana, na maumivu yangu yembosesa mno. ³ Moyo wangu ukawa moto; nikuyatatakalihio mambo aya, yanoka kana moto. Ndiho gati ya kituo nkitamwiia. ⁴ Yahwe, unjulisha ni ini unaue mwisho wa maisha yangu na kiwango cha misi yangu. Unioneshe jinsi maisha yangu yeivyo majihi. ⁵ Kua, weye kuzigosoa misi yangu kana upana wa kifumba changu tu, misi yangu kuishi ni kana sinki kintu mbee yako. Hakika kia mntu ana muye umwe. Selah ⁶ Hakika kia mntu enda kana kizui. Hakika kia yumwe agosoa kinyanyi kuhusu kukuba tuajii ingawa nkawamanyia ni ndai andaazihokee. ⁷ Sasa, Bwana, nangoja kwa ajii ya mbwai? Weye ni tumaini dangu ikedu. ⁸ Uniokoe na zambi zangu; usekunigosoa laumu ya wabahau. ⁹ Ni kimya na nkidaha kuuvugua muomo wangu, kwa saabu ni weye we mkugosoa ivyo. ¹⁰ Eka kunjeluhi; nkizidiwa na pigo da mkono wako. ¹¹ Weye uwaazibuho wantu kwa ajii ya zambi, wavida kana nondo vintu vyao wavitamanivyo; hakika wantu uki kintu bali mvuke. Selah ¹² Tegeeza maombi yangu, Yahwe, na unitegeeze; utegeeze ndio yangu! Usekua kiziwi kwangu, kwa maana niaho kana mgeni hamwe nawe, guukio dangu da usalama kana mababa yangu wekuwavyo. ¹³ Hitua kinyemi chako kwangu ili hambwe nidahe kutabasamu kabla nkizati kuumbwa.

Chapter 40

Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya Daudi. ¹ Nee nkimngoja Zumbe Yahwe kwa uvumilivu kunitegeeza na kutegeeza ndio yangu. ² Yeye akanilavya chongoi ya tubwi da kutisa, chongoi ya matope, naye nekaika miundi yangu uanga ya mwamba na kuzigosoa hatua zangu mphahoe. ³ Yeye kaika wiya mnhya kwa miomo yangu, sifa kwa Zumbe Muungu. Wengi wandu wauone na kumheshimu yeye na kumwamini Zumbe Yahwe. ⁴ Kabaikiwa mntu yuda ambaye amgosoa Zumbe Yahwe ntogoo zakwe naye na kumwamini wala wada wahitukao kwa umbeya. ⁵ Yahwe Muungu wangu, matendo ya ajabu ambayo wewe kuyagosoa, ni mengi, na kuafya kwako yatihusuyo swiswi nkayataazika; ati nee nkitangaza na kuyatamwia kwao, ni mengi sana nkayataazika. ⁶ Wewe nkutamiwa kwe sadaka au kwe maawiyo, bali wewe kuyagubua magutwi yangu; wala haukuhitaji sadaka ya kuteketeza au sadaka ya dhambi. ⁷ Nee nekutamwiahia mimi, "Kauwa, ncheza; iandikwa kuhusu mimi kwe kitabu cha hati. ⁸ Natogoa kuyagosoa mapenzi yako, Zumbe Muungu wangu; sheria zako zikwe moyo wangu." ⁹ Kwe mkutano mkuu nkitangaza habai ntana ya haki yako; Yahwe, wewe wamanyia nchekuizua miomo yangu. ¹⁰ Nchekufisa haki yako mwemoyo wangu; nkibiika uaminifu wako na uhoni wako; nchekufisa uaminifu wa agano dako au uaminifu wako kwe kusanyiko kuu. ¹¹ Usekubada kunigosoa kwa rehema, Zumbe Yahwe; uaminifu wa agano dako na uaminifu wako waihifazi msii wose. ¹² Ubanasi usio kutuazika yanizunguka; maovu yangu yanipata nami nkidaha kuona chochose; nayo ni mengi kuliko fii za mtwi wangu, na moyo wangu unigwisa. ¹³ Zumbe Yahwe, tafazai unihonye; soo kinyanyi unisaidie Zumbe Yahwe. ¹⁴ Wagwiwensoni na wafezeheke kabisa wautengea ugima wangu wauuse. Wavuzwe nyuma na wazalaulike, wada wafurahiao waniumiza. ¹⁵ Watiswe kwa kuwa ya soni yao, wada wahihinyao, "Aha, aha!" ¹⁶ Bai wada wose wakuondezao watogoe na kushangilia kwa wewe; na kia yumwe akundaye uhoni wako agombeke daima, "Atogolwe Zumbe Yahwe." ¹⁷ Mimi ni maskini na Mkundi; lakini Zumbe anifikilia. Wewe ni msaada wangu nawe weza kunihonya usekucheewa, Zumbe Muungu wangu.

Chapter 41

Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya Daudi. ¹ Kabalikiwa muntu yuda mumkumbuka mkiwa; mwe msi wa sungu, Yahwe n'ndaamuohoe. ² Yahwe n'ndaamtunduie na kuimuika hai, nae n'ndaabalikiwe duniani; Yahwe nkanaamvuze kwe

mapenzi ya mankuu yakwe. ³ Ndihoawe mwe usazi wa suuba Yahwe n'ndaamwambize; nawe n'ndauutende usazi wa mtamu kua usazi wa uhonyi. ⁴ Nami nkigombeka, "Yahwe unioneembazi! Unihonye, kwa mana nkikugosoea zambi wewe." ⁵ Wankuu wangu watamwiia maovu zidi yangu, wamba, 'Ndaafe ini na zina dakwe dage?' ⁶ Mnkuu yangu ezaho kunikaua, atamwiia mbui zesazo na maana; moyo wakwe wakonga ubanasi wangu kwa ajii yakwe mwenye; na akahauka kwangu, yeye awambia wantu watuhu kuhusu ayo. ⁷ Wada wose wakimwao kwa hamwe wapokosa zidi yangu; nao wafalijika kwa ajii ya maimivu yangu. ⁸ Wagombeka, "Tamu baya dimtozeeza yeye hasa; na sasa kua kagona mwe usazi nkanaenuke vituhu." ⁹ Kwei hata mbuyangu ya hehi ambae nkimuamini, mwe kuda mkate wangu, kenua kihaga chakwe zidi yangu. ¹⁰ Iya wee, Yahwe, unifiembazi na unenue ili kwamba niwaihizie nkuu. ¹¹ Na ivi n'ndanimanye kua watamiwa nmimi kwa kua mnkuu yangu nkanaatamiwe n'kunivota. ¹² Kwangu mimi, wee wanambiza mwe uadilifu wangu na n'ndauniike mbele ya cheni chako milele. ¹³ Yahwe, Zumbe Muungu ya Israeli atogolwe milele na milele. Pepa na Pepa. Kitabu cha kaidi.

Chapter 42

Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya wana wa Korah ¹ Inga via ayala atamanivyo mazi yemoto. Nee ivyo nenavyo na nkiu yako Zumbe Muungu. ² N'nankiu yako Zumbe Muungu, Zumbe Muungu mwe hai ni ini n'ndanioneke hemeso yako? ³ Mesosi yangu yatenda nee nkande yangu musu na kio, ukati wankuu wangu misi yose wamba, "Yukuhi ZUmbe Muungu ywako?" ⁴ Mbui izi nazikumbuka nketia loho yangu; nekuitaho na utifi wa wantu nekuwaongozao kwenyumba ya Zumbe Muungu kwa sauti ya nyemi na kutunya, tiwa wangi tekawo na kinyemi. ⁵ Loho yangu, kwani wenama? Kwa mbwai unaukiwa mwangu? Mtumaini Muungu, kwa ajii kwa maa ntuhu nonda nimtunye yeye nee muhozi ywangu. ⁶ Zumbe Muungu ywangu, loho yangu yenama mwangu kwaiyo nakukumbuka tangia kwesi ya Yordani, tangu kwe vilele vitatu vya muima Hermoni, na tangu muima wa Mizari. ⁷ Kina chetangwa kina mwevuzo da mapoomoko ya mazi yako; mawimbi na mafuliko yako yose mwangu mimi. ⁸ Ukati wa musu Zumbe Yahwe ondaamuu uaminifu wa agano dakwe, nakio wia wakwe wonda uwe na mimi, ombeza kwa Zumbe Muungu ywa uhai wangu. ⁹ Nami n'ndanigombeke kwa Zumbe Mungu ywangu, mwamba wangu, "Kwa mbwai kunijaa? Kwa mbwai natakweyayata kwa sibabu ya ukandamizwaji wa wankuu wangu?" ¹⁰ Kana uhamba mwemavuha yangu, wankuu wangu waniegezea, misi yose wanamba, "Yukuhi Zumbe Muungu ywako?" ¹¹ Loho yangu kwa mbwai wenamasi? Kwa mbwai watenda ukiwa mwangu? Mtumaini Zumbe Muungu kwa ajii tondatimtunye vituhu yeye muhozi ywangu na Zumbe Muungu ywangu.

Chapter 43

¹ Muungu, unietee haki, na univunie zidi ya taifa desado kuwa da kimuungu. ² Kwa kuwa wewe u Muungu ywa nguvu zangu. Kwa mbwai kuniemea? Kwa mbwai naita kwa kweyayata kwa ajii ya kusinyinkizwa ni wankuu wangu? ³ Oh, agiia angaia dako na kwei yako ziniongoze, zinietee mwiima wako mtakatifu na makao yako. ⁴ Ikabinda nenda niite mazabahuni mwa Muungu, kwa Muungu ywangu ambae ni nyemi yangu nkuu. Nami nenda nikutogoe wewe kwa kinubi, Ee Muungu, Muungu ywangu. ⁵ Loho yangu kwani kwenama? Kwani unahuzuni mwangu? Kwa kuwa nenda nimgotogoe vituhu yeye ambae ni wokovu wangu na Muungu ywangu.

Chapter 44

Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya mwana wa Korah. ¹ Muungu, titegeeza kwa magutwi yetu, tati zetu watambia ndima wekugosozao mwe siku zao, siku za kae. ² Kuwagusa mataifa kwa mkono wakwo, akini ukawatenda wantu wetu kwekaa umo, wewe kuwataabisha mataifa, akini kuwaeneza wantu wetu mwe sii. ³ Kwa ajii nkawokwenkigwa umiiki wa sii kwa upanga wao, waa mkoo wao wenye nkaokuwaokoa, iya mkono wako wa kudiiya, mkono wako, nuu ya cheni chako, na kwa ajii kuwakubaiya. ⁴ Muungu, wewe ni mfaume wangu, amuu ntogoo kwa ajii ya Yakobo. ⁵ Kwa kudaha kwako tondatiwagwise asi madui wetu, kwa zina dako tonda tende uwanga yao, wada wenukoo zidi yetu. ⁶ Kwa ajii nkinaniamini uta wangu, waa upanga wangu nkauna uniokoe. ⁷ Iya wee mwe kutiokoa na adui zetu, na kuwagea soni wada watichukiao. ⁸ Mwe Muungu tigosolwa kwefinya siku zose, nasi tonda tidishukuu zina dako milele. Selah ⁹ Akini sasa kutasa na kutigeasoni, na nkunauite na wantu wa nkondo wetu. ¹⁰ Kutieka tiwaguuke wankondo wetu, na wada watichukiao wadoao vintu vyetu vya samani kwa ajii yao wenyewe. ¹¹ Kutigosoa inga ngoto mwekuandalwa kwa ajii ya nkande na kutitawanya gati ya mataifa. ¹² Wee wawataga wantu wako bue; kwa kugosowa ivyo nkwekupata faida. ¹³ Wee kutitenda tiegezewe ni majilani zetu, kusekwa, na kutendwa wabahau ni wada watizunguka. ¹⁴ Kutigosoa kituko gati ya mataifa, kwa ajii ya kutikisa mtwi kwa wantu wa sii, ... ¹⁵ Siku zose fezeha ywangu i mbee yangu, na soni ya cheni changu inigubika. ¹⁶ Kwa ajii ya ukemo wako wekukemao na kutukana, kwa ajii ya wankondo na kisasi. ¹⁷ Yose aya yatipata swiswi; bada natokukujaa wewe waa kukikosea kiapo chako. ¹⁸ Mioyo yetu nkayokuhituka hatua zetu nkatokuieka sia yako. ¹⁹ Iya wee kutenka azaba vikai mwe hantu ha mbweha na kutigubika na uvuli wa ufu. ²⁰ Ikiwa tijaa zina da Zumbe Muungu wetu au kutandaza mikono yetu kwa Muungu mgeni, ²¹ Zumbe Muungu nenkekudimanya idi? Kwa ajii yeywe azimanya sii za miyo. ²² Ni kweii, kwa ajii ya zina dako tondatikomwe siku zose; tataaziwa inga ngoto kwa ajii ya kuchinjwa. ²³ Zumbe, enuka, kwani wagona? Euka, wesekutiasa yumwe yumwe. ²⁴ Kwa jiani wafisa cheni chako na kujaa sungu zetu na kudidimizwa kwetu? ²⁵ Kwa ajii tisimangwa mwe msanga; mii yetu itozana na uongo. ²⁶ Euka utambize na

kutiohoa kwa ajii ya uaminifu wa kiapo chako.

Chapter 45

Kwa kiongozi wa muziki; seti kwenye Shoshanim. Zaburi ya wana wa Korah..... Wimbo wa upendo. ¹ Moyo wangu wetika kwa mbui ntana, nndanikeme kwa mbui nkuigondayo ya mfaume; ulimi wangu nkaamu ya mgondi stadi. ² We u mtana sana kuiko mwanadamu yoyose; nema igidwa mwe miomo yako; savyo tamanya ati Zumbe Muungu kakubaiki kae na kae. ³ Ika uhamba wako upande wako, we mwenye mkangafu kwe utukufu wako na emi yako. ⁴ Kwe emi yako hita kwe ushindi kwa sibabu ya uaminifu, uhovu, na haki; mkono wako wa kudiia wendau kuhinye mbui ze kutisa. ⁵ Maguha yako ni makai; wantu wagwa ahosi yako; maguha yako yaumo mwe mioyo ya wankuu wa mfaume. ⁶ Kiti chako cha enzi, Zumbe Muungu ncha kae na kae; na ngoda ya haki n ngoda ya utawala wako. ⁷ Wafaigwa ni haki na kuemea ubanasi, savyo Zumbe Muungu, Muungu ywako, kakusisa mavuta ya nyeni kuiko wezio. ⁸ Nguo zako zose nanunkia manemane, udi, na mdaasini; waokwa kwe mazumba ye mphembe via vya mawia ya nyuzi viniagiza. ⁹ Wanakivyee wa mfaume ni mweao n wakazi wahishimiwa; na mkono wako wa kudiia kagooka malikia mwe kwebwenga nguo za zahabu ya Ofiri. ¹⁰ Tegeeza, mwanangu, fanyanya na uike gutwi dako; uwajae wantu wako na wantu wa mwe nyumba ya tatiako. ¹¹ Aho mfaume endaatamiwe ni utana wako, ye ni Bwana yako; mstahi. ¹² Mndee ya Tilo endaaaweaho na mbuso zakwe; mataajii mweao wantu wendawembeze hako. ¹³ Mndee ya kifaume kwe zumba da kifahali anao utukufu wose, nguo zakwe zigosolwa n zahabu. ¹⁴ Nae endaaongozwe kwe mfaume uku yumwe nguo za zahabu, wandee mphaa, weziwe wamtongeo wendawa etigwe hako mfaume. ¹⁵ Woo wendawaongolwe n nyemi, wenda wengie hantu na mfaume. ¹⁶ Hantu ha tatizako wanao wendawawe waaho, we wendauwatende wakuu kwe sii yose. ¹⁷ Mi nami nndanigosoe zina dako kukumbukwa kwe uvyazi wose, savyo wantu wendawakutogoe kae na kae.

Chapter 46

Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya mwana wa Korah; seti kwenye Alamothe. Wimbo. ¹ Muungu kwetu ne guukio da saama na nguvu, upatikanao tele ukati wa sungwi. ² Ivyo nkatinatiogohe, hata kama ikabadiika dunia, hata kama ikazingiza miima na kugwa mwe mtima wa bahai, ³ hata kama miima ikazingiza kwa vuugu ya mazi. Selah ⁴ Kuna mto, mikondo yakwe yaugosoa mzi wa Muungu kutamiwa, hantu hatakatifu he hema ya mweuko uanga. ⁵ Muungu yu gatigati yakwe; nkunautiswe, Muungu endaaawambize keo na mapema. ⁶ Mataifa yakakimwa na falme zikatahaluki, yee akweza sauti yakwe na si ikalolomoka. ⁷ Yahwe wa majeshi yu hamwe nasi; Muungu wa Yakobo ne guukio detu na saama. Selah ⁸ Sooni muyakauwe magosozi yakwe Yahwe, ubanasi ekuugosao uanga yasi. ⁹ Aheeza nkondo mwesii; adumua uta na kudumua mahosa npande npande, ngao azoka. ¹⁰ Mwekae kimya na mmanye kuwa mimi ni Muungu; nenda nitukuzwe ni mataifa nendanenulwe uanga mwesii. ¹¹ Muungu wa majeshi yu hamwe nasi; Muungu wa Yakobo ne guukio detu na saama. Selah

Chapter 47

Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya wana wa Korah. ¹ Toani magaasa, enyi wantu wose, mtoeani Muungu vuzo da kuvuuta. ² Kwa maana Yahwe mwe uanga atisa, ni mfaume mkuu dunia yose. ³ Yeye awaamlisha aasi yetu na mataifa aasi ya miundi yetu. ⁴ Yeye asagua ulisi kwa ajii yetu, utukufu wa Yakobo ambae amkunda. Selah ⁵ Muungu enulwa uanga kwa nyemi, kwa mbui ya nyemi Yahwe yu uanga. ⁶ Mwiimbiani Muungu n'togoo, imbeni n'togoo, mwimbieni n'togoo mfaume wetu imbeni ntogoo. ⁷ Kwa maana Muungu ni Mfaume duniani kose; mwimbieni na uelewa. ⁸ Muungu atawala mataifa yose; Muungu ekaa mwe kiti cha enzi. ⁹ Wakuu wa wantu wadugana hamwe kwa wantu wa Muungu wa Ibrahimu; kwa kua ngao za duniani ni za Muungu; yeye kenulwa uanga sana.

Chapter 48

Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya wana wa Korah. ¹ Yahwe ne mkuu na ne mwenyekusifiwa sana, mwe mzi wa Muungu wetu kwe muima wakwe mtakatifu. ² Ni mtana mwe mwinku wakwe, furaha ya sii yose, ni muima Sayuni, kwe upande wa kaskazini, mzi wa Mfaume mkuu. ³ Muungu kegubua mwenye we nyumba yakwe ya kifahari kama guukio da usalama. ⁴ Maana, kaua, wafaume wekusanya wenye, wose kwa hamwe wakemboka. ⁵ Nao wauona, wakashangaa; wakafazaika, na wakaharakisha kuhauka. ⁶ Hada tintimo dika watoza, maumivu makai sa ya mvyye mvyya. ⁷ Kwa nkusi ya mashariki wewe waibonda meli ya Tarshishi. ⁸ Kama tekusikiavyo ivyo ivyo tiona mwe mzi wa Yahwe wa majeshi, mwe mzi wa Muungu yetu; Muungu andaaautunze milele. Selah ⁹ Tiufanyanya uaminifu wa kiaga chako, Muungu, gatigati ya hekalu dako. ¹⁰ Kama deivyo zina dako, Muungu, ivyo ne zeivyo sifa zako mpaka mwe miisho ya dunia, mkono wako wa kuuume umema haki. ¹¹ Muima Sayuni na ufurahi, nao wana wa Yuda washangilie kwa sibabu ya amri ya haki yako. ¹² Endani mwe muima Sayuni, muuzungukie mzi, ¹³ mzikaue kwa makini nguzo zakwe, na mkaue mazumba yakwe ya kifahari ili kwamba mdahe kusimulia kwa uvyazi wezao. ¹⁴ Kwa kuwa uyu Muungu ni Muungu wetu milele na milele, naye andaawe kiongozi wetu mpaka kufa.

Chapter 49

Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya wana wa Korah. ¹ Tegeezeni idi, nywinywi vyose tegeni magutwi nywie wenyezi wa dunia, ² wose mwe si na mwe uanga, taajii na masikini wose hamwe. ³ Muomo wangu undautamwiie hekima na geegeze ya moyo wangu indaiwe uelewa. ⁴ Nndanielekeze gutwi dangu kwe mfano n'danivoke mfano wangu kwa kinubi. ⁵ Kwa mbwai nikazimike kuziogoha siku za ubanasi, akati ubanasi unzunguuka kwe vihaga vyangu? ⁶ Kwa mbwai niwaogohwe wada waaminio kwe mai zao na kwefunya kuhusu utaajii wao? ⁷ Ni ukwei kwamba nkakuna yoyose nche adaha kumuolwa mndugu ywake au kumwenka Muungu hea kwa ajii yakwe, ⁸ kwa maana ukombozi wa uhai wa muntu ni galama nkuu na nkakuna mdaha kuiha kia titigiwacho. ⁹ Hakuna yeyote atakaye ishi milele ili mwili wake usioze. ¹⁰ Maana yeye ataona uozo. Watu wenye hekima hufa; wajinga pia huangamia na kuacha mali zao kwa wengine. ¹¹ Waafyavyo ni kuwa familia zao ndaziishi misi yose na hantu waishiho, kwa uvyazi wao wose wayetanga si mazina yao wenye. ¹² Iya akini mntu kuwa na mai nkaine maana kuwa anda aishi siku zose inga wanyama wekudagamiao. ¹³ Inu nee sia yao, ubahau wao, nao weuko badii yao wazumia mbui zao. ¹⁴ Enga ngoto, wasagulwa kwa ajii ya kuzimu na kifa ndakiwe muisi wao. Nao ndawatawaliwe ni wenye haki ibuaho keo, na mii yao ndaiigwe kuzimuni, wakiwa nkawane nafasi ye kuishi kwa ajii yao. ¹⁵ Iya Muungu anda afufue uhai wangu kuawa kwe nguvu za kuzimu naye anda anihokee. Selah ¹⁶ Msekufazaika mntu akawa taajii, utukufu wa nyumba yakwe ukaongezeka. ¹⁷ Kwa ajii ndiho afe nkanaahauke na chochose utukufu wakwe nkana aite nao. ¹⁸ Ye aifurahishe nafsi yakwe awaho mgima na wamtu wakisifu weye uishiho maisha yako mwevyo. ¹⁹ naye andaite kwe kolwa da tatiakwe naye nkanaaone nulu vituhu. ²⁰ Yuda ambaye ana mai akini nkana ufahamu enga mnyama ambao ndawadagamie.

Chapter 50

Zaburi ya Asafu. ¹ Muungu, mwenye nguvu Yahwe, kanena naye ketanga sii kuawa zua kucha hadi zua kuswa. ² Kuawia Sayuni, Muungu kaangaza ukamilifu na utana. ³ Muungu wetu eza naye nkhekaa kimywa, mbee yakwe moto waaka na dhoruba nkuu hehi naye. ⁴ Yee etanga mbingu ze uwanga ya sii ili kwamba adahe kuwahukumuu wantu wakwe. ⁵ Kwa hamwe, kusanyilani waaminifu wangu kwangu, wada wekugosao nami agano da sadaka. ⁶ Mbingu zonda zitangaze haki yakwe maana Muungu mwenye nee jaji. Selah ⁷ Tegeezani wantu wangu nami nonda nitamwiie, miye ni Muungu, Muungu wenu. ⁸ Nkina niwakalipie kwa ajii ya sadaka zenu, sadaka zenu za kuokwa ninazo siku zose. ⁹ Nkina nidoe ng'ombe mwe nyumba yenu, wala beberu kwe maboma yenu. ¹⁰ Kwa mana, kia mnyama wa mzitui ni wangu, nae ng'ombe kwe miima elufu ni wangu. ¹¹ Nawamanywa wadege wa kwe miima, na wanyama wa porini kwe mnda niwangu. ¹² Ati nee nina saa, nee nkye kuaambia, mana dunia ni yangu na vyose vyeimo. ¹³ Jee! nkina nide nyama ya ng'ombe na kunywa mphome ya mbuzi? ¹⁴ Mwavieni Muungu sadaka za kushukuu, na muiha viapo vyenu kwa mwe uwanya. ¹⁵ Netangani kwe siku za shida nami nonda niwaokoe. ¹⁶ Miya kwa wabaya Muungu aamba, "Yawahusu mbwai kutangaza hali yangu, kwamba nywinywi mdiika agano dangu mwe miomo yenu, ¹⁷ wakati nywie mwayachukia maelekezo na kuyaasa maneno yangu? ¹⁸ Mmuonaho mbavi, nywie mwakubaliana naye naho mwasirikiana na wada wagosao ukianga. ¹⁹ Mwauwavya muomo wenu kwa mabaya, mwaelezea udanganyifu. ²⁰ Mwekaa na kumsema ndugu yenu na kukashifu mwana mami yenu. ²¹ Mgosoa mbui izi, miya nkyekaa kimya, kwa iyo mfikii kuwa miye ni mtakufa enga nywinywi mweivyo, miya nonda niwafokee na kuwagubua mbee ya meso yenu, mbui zose mwekugosao. ²² Mdigee maanani idi, nywie mumjaao Mungu ama nkivyo nonda niwasengesenge vipande, na nkakuna kuwe na yoyose mwendae eze kuwaambiiza! ²³ Yuda mwaavya sadaka ya shukulani anitukuza na yoyose mpanga siya zakwe kwa namna ntana, nonda nimuonyeshe wokovu wa Muungu."

Chapter 51

Kwa kiongozi wa muziki. Zaburi ya Daudi; wakati nabii Nathani amekuja kwake baada ya kusikia kuwa alilala na Bathsheba. ¹ Unirehemu, Zumbe, kwa sababu ya uaminifu wa agano dako; kwa ajii ya wingi wa matendo yako ya rehema, uyafute makosa yangu. ² Usekuonyesha kabisa ubanasi wangu na unisunte dhambi zangu. ³ Kwa kuwa nayamanywa makosa yangu, na dhambi yangu imwembele yako siku zose. ⁴ Dhidi yako, weikedu, nkitenda dhambi na kugosoa ubomasi mbele ya meso yako; usawa ugombekaho; wee usahihi uavyaho ukumu. ⁵ Kauwa, nkivyaigwa kwa ubanasi; maa tu mmaa yangu ekwenuaho mimba, nenkiwa mwe dhambi. Kauwa, wee waonda uaminifu mwe moyo wangu; ⁶ mwe moyo wangu weundaunigosoe nimanye hekima. ⁷ Unisunte kwa hisopo, nami nndaniwe nking'aa; unisunte, nami nndaniwe nking'aa kuliko theluji. ⁸ Unigosoe nisikie furaha na shangwe ili ya kwamba mavuha wekuyabondayo ifurahi. ⁹ Ufise cheni chako hae na dhambi zangu na uyasunte maovu yangu yose. ¹⁰ Uniumbie moyo wekung'aa, Zumbe, na uigosoempya roho ya haki ndani mwangu. ¹¹ Usekuniusa mweuwepo wako, na usekumuusa roho mtakatifu ndani yangu. ¹² Univuzie furaha ya wokovu wangu, na unihifazi mimi kwa roho ya utayari. ¹³ Nee nendahoniwafundishe wakosao sia zako, na wenye dhambi nndawakuhitukie wewe. ¹⁴ Unisamehe kwa ajii ya uwetiaji wa mmpome, Zumbe wa wokovu wangu, nami nndanitoe vuzo za kinyemi ya haki yako. ¹⁵ Ee Zumbe, uivugue miomo yangu, na muomo wangu ndaielekeze sifa zako. ¹⁶ Ka maana wee nkutamiwa mwe sadaka, vituhu nndanikuavie sadaka; wee nkulazi mwe sadaka ya kubanangwa. ¹⁷ Sadaka ya Zumbe ni roho yekubondekayo. Wee, Zumbe nnkunaudharau moyo wekuhondekao na kujutia. ¹⁸ Uigoswee vyedi Sayuni kwa nia yako nntana; uzizenge tena viwambaza za Yerusalemu. ¹⁹ Ukabinda wee

undaufurahie sadaka ye haki, mwe sadaka za kuteketeza; ne wantu wetu wandawaavye ng'ombe mwe madhabahu yako.

Chapter 52

Kwa kiongozi wa muziki. Maschil ya Daudi; wakati Doegi Mwedomi alipokuja na kumwambia Sauli, na kumwambia yeye, "Daudi amekuja kwenye nyumba ya Ahimeleki."¹ Kwa mbwai mbwai waringia kugosoa ubaya wewe muntu mwenye nguvu? Uaminifu wa agano da deza kia siku.² Ulimi wako wapanga ubanasi inga wembe mkai na kugosoa wetiizi.³ Wee wafaigwa ni ubanasi kuliko wedi na uliizi kuliko kutamuia haki. Selah⁴ Wee wakunda ntamuizi ambaza zawaumiza wantu kumwe, wee ulimi mtiizi.⁵ Ivyo ivyo Muungu enda akuazibu wewe milele; ye endaakudoe na kukuusa mwe hema dako na kukung'oa mwe ardhi ya ugima Selah⁶ Wenye haki pia wendawaone na kuogoha; wendawamseke na kugombeka,⁷ "Kaua uyu ni mtu ambaye nkhekumtenda Zumbi Muungu kuwa ni guukio dakwe da usaama mia nee kaamini mwe wingi wa mai zakwe, naho nee kawa na nguvu ekuwabanangaho kumwe."⁸ Mia kwangu mimi, mie nenga mti bora wa mzaituni mwe nyumba ya Zumbi Muungu; nami nindaniamini uaminifu wa agano da Zumbi milele na milele.⁹ Nndanikutogoe wewe siku zose kwa ukugosoayo. Nendanidingoje zina dako kwa maana ni tana uweponi mwa wantu wako wa kimungu.

Chapter 53

Kwa kiongozi wa muziki; seti kwenye Mahalath. Maschil ya Daudi.¹ Bahau amba mwe moyo wakwe, "Nkakuna Zumbi Muungu we bahua na kugosoa mabaya nkakuna mgosoa matana."² Kulawa mbinguni Zumbi Muungu akakauwa si kwa wanaadamu kama kuna ye yose mwenye akii amwondezaye.³ Wose wakengeuka. Kwa hamwe wapotoka. Nkakuna agosoaye matana hata yumwe.⁴ Je, wada wagosoa uovu nkawana uelewa - wada wadao wantu wangu kana kwamba wada mkate na nkawamtii Zumbi Muungu?⁵ Wao ne wamwe hofu nkuu ingawa nkakuna sababu ya kuogoha yekuayo aho, maana Zumbi Mungu onda atapanye mavuha ya yeyose mwonda akusanyike zidi yako, wantu kama awo wonda wagwiwe ne soni kwa sababu Zumbi Muungu kawaamea.⁶ Oh, wokovu wa Israel upatikana Sayuni! Wakati Muungu ondaho awaete wantu wakwe kulawa mwe kifungo, ne Yakobo onda awe na kinyemi na kushangia!

Chapter 54

¹ Uniokoe Zumbi Muungu kwa zina dako na kwa nguvu zako uniahe.² Tegeeza maombi yangu Zumbi Muungu ziikie gutwi mbui za miomo yangu.³ Kwa maana wageni wanenukia zidi yangu wesao mbazi wapenda loho yangu; nkawekumuika Zumbi Muungu mbele yao. Selah⁴ Kaua Zumbi Muungu nee mwambizi ywangu; Zumbi nee mwambizi.⁵ Anda aihe nkuu kwa waovu wangu mwe uaminifu wako awabananga!⁶ Nnda nikuavie zabihu kwa moyo we kungao, nnda nitogoe zina dako Yahwe, kwa via nitana.⁷ Kwa via kunihonya mwe kia shida meso yangu yawakaua wankuu wangu kwa ushindi.

Chapter 55

¹ Uyagubwiiye gutwi maombi yangu, Muungu; nawe wese kwefisa hae na ugima wangu.² Unikauwe vitana unitambaise; nkina ntulwe mwe ngijangija zangu³ kwa ajii ya mwiiyo wa wankuu wangu, kwa ajii ya sinyinkizo da wabagibagi kwa viya wanietea masa na kunisiimiza uku wanifwiiya maya.⁴ Moyo wangu wakantuka mwe mwii wangu na woga wa ufe unigwiiya.⁵ Nkyezewa ni woga na zingizo; na oga uwo unenamiya.⁶ Nee namba, "Oh, ati nee nkiwadu na mawawa inga suwa manga! Nee nkipuukisa nkabuwa he mphaamo."⁷ Kauwa nee nkiitisa, nkekaa he ukiwa. Selah⁸ Nee nkikanya kweza he fisiyo dako nkasumka suuba na kinyamkeya."⁹ Uwadagamize, Zumbi, vunganya ugombesi wao! kwa viya nkiona vuumai na nkumbizi mwe mzi.¹⁰ Musi na kiyo waita kwe nkanduwa zakwe; uchafu na umeo u gati gati yakwe.¹¹ Ubagibagi u gati na gati; sinyinkizo na umbeya nkauvibada viwasa vyakwe.¹² Kwa viya nkyee kuwa mnkuu mwe kunihaza, aho nee nkizimiziza; hetiho nee kawa yuda mwe kunikima ekefena, aho nee nkyefisa ese kuniona.¹³ Iya kuwa weye mntu inga miye mwezwaangu naho mbuyangu.¹⁴ Nee tikembizana vitana vye mwiye; tengiya mwetutu da Muungu hamwe na umati wa wantu.¹⁵ Ufe na uwafuntie na wasee meso uko mbainge; uko nee wekaako wabagibagi, uko uko gati na gati.¹⁶ Iya miye mwenye nenda nimwetange Mungu na Yahwe enda aniohoe.¹⁷ Kisingi cha guoni, keo na musu neyayata na mgumi, yee enda ategeeze mwiiyo ywangu.¹⁸ Kwa mpheho visivu enda auohoe ugima wangu na nkumbizi zinezeazo mana wada wekutowanau nami wawa wangi.¹⁹ Muungu, weye mtawala kae na kae wenda uwategeze na kuwaangaza. Selah Nkawasesesuka, nkawamwogoha Muungu.²⁰ Mbuyangu kenua mikono kuhigana na wada ekwekaawo nawo vyedi; Nkyee kutunya uosi ekuwao nawo.²¹ Mwomo wakwe nee uegeya inga siagi, iya moyo wakwe na mfundo; ntamwizi zakwe ziwa laini kwemboka mavuta, akini ziwa mphanga zekusoomolwazo.²² Umtwise mphuumundu zako Yahwe, naye enda akukise; nkana amweeke ywedi kuhumbwadika.²³ Iya weye, Muungu, wenda uwegaesi wabagibagi kwe tubwi da ubanasi; wantu wenao nkiu ya kwetiya mphone na wambeya nkawana wasigae ugima hetiho mphindi ya ugima inga wezwaawo, akini miye mwenye nenda nikwegame.

Chapter 56

¹ Uwe na mbazi nami Muungu, kwa maana wantu wanishambua muda wose wada watoanao nami wanikaibia zaidi ili wanishambuiye. ² Wankuu wangu wanitaja muda wose; maana ni wangi ambao kwa kibui wataona zidi yangu. ³ Ukati naogoha naika imani yangu kwako wewe. ⁴ Kwe Muungu, ambae mbui yakwe naitogoa nkiika imani yangu kwe Muungu nkinaniogohe; muntu wa kawaida endaanigosoe mbwai? ⁵ Muda wose wahitua mbui zangu; mawazo yao yose ya mhitu na mimi kwa ajii ya uovu. ⁶ Wekuubanya kwa hamwe, wefisa wenye, na kuzitongea hatua zangu, wasubii kunikoma. ⁷ Usekuwabada waiguuke azaba yako kwa ajii ya uovu wao. Uwagwise wantu wa sii mwe maya yako Muungu. ⁸ Wee wataazia kutangatanga kwangu na kuika mesozi yangu mwe nchupa yako; je nkayako mwe kitabu chako? ⁹ Ndiho wankuu zangu wendaho waguuke mwe misi ida nendaho nikwetange wewe; idi namanya, kwamba Muungu yuaha kwa ajii yangu. ¹⁰ Kwe Muungu ambae mbui yakwe namwe ahwe ambaye mbui yakwe naitogoa, ¹¹ kwe Muungu naamini nkiogoha, yeyose enda amlende mbwai? ¹² Wajibu wa kugenyeza viapo vyangu kwako vii uanga yangu, Muungu; nendaniavye kafaa ya shukulani. ¹³ Kwa kuwa kuokoa ugima wangu na ufaji, kuizua iundi yangu isekugwa, ili kwamba nidahe kwenda mbele ya Mungu kwe nuu ya ugima.

Chapter 57

¹ Unionee mbazo, Zumbe, unionee mbazi mimi, kwa via nakuguukia wewe mpaka matatizo aya yasie. Nekaasi ya mawawa yako kwa ajii ya ulinzi mpaka unu ubanasi wendaho usie. ² Nenda nikukemee Zumbe Muungu ambae umgima kwa Zumbe, agosoa mbui yose kwa ajii yangu. ³ Yeye endaatume msaada kuawa mbinguni na kuniokoa, ana mbifya na wada wanishambuliao. Selah Muungu endaanitumie upendo wakwe mtana na uaminifu wakwe. ⁴ Ugima wangu ugatigati ya simba; nigatigati ya wada ambao watayari kunida. Nigatigati ya wantu ambao meno yao ni nyutano mahosa, na ambao ndimi zao ni nkai enga uhamba. ⁵ Wenulwe, Zumbe Muungu, uwanga ya mbingu, utukufu wako uwe uwanga ya sii yose. ⁶ Wowo wasambaaza chongoi wavu kwa ajii ya mivudi yangu; nkiwa na shida sana. Wafuka shimo mbee yangu. Wowo wenye wagwiiya gatigati ya shimo! Selah ⁷ Moyo wangu uhonywa, Zumbe Muungu, moyo wangu uhonywa, nenda niimbe, kwei, nenda niimbe sifa. ⁸ Euka, moyo wa thamani; euka, kinanda na kinubi, nenda nenuke makeo saka. ⁹ Nenda nikutogoe wewe, Zumbe, gatigati ya wantu; gatigati ya mataifa nenda nikuimbe sifa. ¹⁰ Kwa via upendo wako wesao kusia, ubuwa kwe mbingu; na uaminifu wako kwe mazunde. ¹¹ Wenulwe, Zumbe Muungu, uwanga ya mbingu; na utukufu wako wenulwe uwanga wa sii yose.

Chapter 58

¹ Je, nyiye watawala mwatamua haki? Mwaha kwa haki, nywinywi wantu? ² Chuu, mwagoso ubaya mwe myoyo yenu; mwagenyeza ngavungavu si yose kwa mikono yenu. ³ Wankhuu waita kwe upotovu hata wekuavyo mwe maifu; wowo waita kwe upotovu tangia kuvyaigwa, watamua umbeya. ⁴ Sumu yao ni kama sumu ya nyoka; wekaa kama fila masito mgolika magotwi yakwe, ⁵ ambaye nkhatageeza sauti ya waganga, nkhaijalisha ustadi wenao. ⁶ Zonda meno yao mwe miomo yao, Zumbe Muungu; uyavye meno ya mwana simba, Yahwe. ⁷ Wayayuke kama ngoo ya mazi; wafyatuaho mahosa yao, nnga nkhai npebo. ⁸ Watende kana makozwe ambaye ayayuka na kwaga, kana mwana akufyaigwae kabla ya ukati ambaye nkhekuona zua. ⁹ Kabla ya vyungu zenu kupata kizuguto eza kutya kwa miwa, yeye onda aviuse nkhusi nkhai, miwa ya kijani yose na ida yekuhyao. ¹⁰ Mta haki onda atamiwe ondaho aone nkhuu ya Zumbe; onda aisunte miundi yakwe kwe npome ya wankhuu, ¹¹ ivo wantu wonda wamba, "Kwaio kuna geeko kwa ajii ya mntu mta haki; hakika kuna Zumbe Muungu aahaye ulimwengu."

Chapter 59

¹ Uniokoe zidi ya wankuu wangu; Zumbe wangu; uniike hantu ha uanga hae na wada wenukoo zidi yangu. ² Uniike saama hae na watendao ndima ya uovu, na uniokoe zidi ya wantu wenye nkiu ya mpome. ³ Maana, kaua, wangojeao uvamizi wanikome. Watenda maovu wenye nguvu wekonga wenye hamwe zidi yangu, akini nkio kwa saabu ya mawaa yangu au zambi zangu, Yahwe. ⁴ Wao weandaa kuniguusa ingawa nkina waa; euka unisaidie na unikaue. ⁵ Ewe, Yahwe Muungu wa majeshi, Muungu wa Israeli, euka uyenke azaba mataifa yose; usekua na mbazi kwa mbanasi movu yeyose. Selah ⁶ Wao wauyaguoni, waoza kana kui na kuuzungukia mzi. ⁷ Kaua, watoa vuzo vibaya kwa miomo yao; mpanga ziuko kwe miomo yao, maana wamba, "N'ndai mtitegeeza?" ⁸ Akini weye, Yahwe, undauwaseke, weye wawazihaki mataifa yose. ⁹ Zumbe Muungu, nguvu yangu, nindaniwe msikivu kwako; weye ni mnaa wangu mlefufu. ¹⁰ Zumbe Muungu andaabwiane mie akawa na uaminifu wa agano dakwe; Muungu andaanigosoe nikaue shauku yangu uanga ya wankuu wangu. ¹¹ Usekuwakoma, ivyo wantu wanda waja. Uwatawanye kwa nguvu zako na uwagwise, Bwana ngao yetu. ¹² Kwa ajii ya zambi za miomo yao na mbui za miomo yao, wagwiwe mwe kufenya kwao, na kwa laana na umbea ambao wao hutamwiwa. ¹³ Uwabinde mwe zahabu yako, uwabinde ili hambwe wesekuwaho vituhu; wamanye kua Zumbe Muungu atawala mwe Yakobo na kiheo cha sii. Selah ¹⁴ Ukati wa guoni wao wauya, waoza kana kui kana nkawazati kutosheka. ¹⁵ Wamangamanga wandeza nkande na waoza kana kui kana nkawazatikutosheka. ¹⁶ Akini nindaniimbe kuusu nguvu zako, na keo nindaniimbe kuusu upendo wako imala! maana ua mnala wangu mlefufu na guukio da usalama mwe msi wa

usungu. ¹⁷ Kwako, nguvu yangu, nindaniimbe sifa kwa kua Zumbe Muungu ni mnala wangu mlefufu, Muungu wa uaminifu wa agano.

Chapter 60

¹ Zumbe Muungu, wewe neekutasa; kuubonda ulinzi wetu; wewe neekuwa mwembifya; utiwezeshe vituhu. ² Wewe kuigosoa sii kuzingiza; kuitatua tatua; kuihonya usasu wakwe, maana zasingisika. ³ Wewe kuwagosoaa wantu wako kukauwa mbui ngumu; kuwagosoaa wanywe mphobe yenye kutigosoa kupepesuka. ⁴ Kwa wada wakuheshimuo wawe, wewe kuika bendera ikaulwe zidi ya wada wenua uta. Selah ⁵ ili kuwa wada uwakundao wadahe kuhonywa, utihonye swiswi kwa mkono wa kuume na unijibu. ⁶ Zumbe Muungu katamiwa kwe utakatifu wakwe, "Nindanishangie; nindaniipange Shekemu na kadipanga koongo da Sukothi. ⁷ Gileadi ni yangu, na Manase ni yangu na Ephraimu pia ni nkofia yangu ya chuma; Yuda ni ngoda yangu ya kifaume. ⁸ Moabu ni bakui dangu da kwehakia; uanga ya Edomu nindaniase kiatu changu; nindanitoe vuzo da ushindi kwa kuwa ya Filisti." ⁹ Ni nani atakaye nileta kwenye mji imara? Ni nani ataniongoza kwenda Edomu? ¹⁰ Lakini wewe, Zumbe Muungu, je, nkekutiemea? Wewe nkuita kwe nkondo hamwe na jeshi detu. ¹¹ Utusaidie zidi ya adui yetu, maana msaada wa mwanadamu ni bue. ¹² Kwa msaada wa Zumbe Muungu tindatishinde; yeye anda awajate sii adui zetu.

Chapter 61

¹ Tegeeza kuia kwangu, hiazikia maombi yangu. ² Kuawiia kiheo cha sii n'ndanikwetange wewe ukati moyo wangu uzamiwa; uniongoee kwe baweda wanga kuliko mimi. ³ Mana wee kutenda guukio dangu da usalama, nguzo yekutintimaayo zidi ya mnkuu. ⁴ Wesekueka nekae mwe hema dako milele! Nipate guukio salama sii ya makazi ya mawawa yako. Selah ⁵ Kwa kua wee, Zumbe Muungu, kutegeeza kweigita kwangu, wee kunenka mimi upazi wa wada wahishimuo zina dako. ⁶ Wee n'ndauomee maisha ya mfaume; myaka yakwe yondaiwe kana uvyazi mungi. ⁷ Yee n'ndaasigae mbele ya Zumbe Muungu milele. ⁸ N'ndanidiimbie ntogoo zina dako milele ili kua nidahe kugosoa kweigita kwangu kia msi.

Chapter 62

¹ Nkinyamaa namgoja Zumbe Muungu ikedu; uhozi wangu waawa kwakwe. ² Yeye ikedu nee mwamba wangu na uhozi wangu; yee nee mnaa wangu mue; nkinansegesulwe hata. ³ Mpaka ini nyie nyose, mndamsongwe ni kumsukasuka muntu ili mumhitue yeye inga ukanto wekwenamao au gwegwe dekutintimaado? ⁴ Waangiizana nae ili tu wamseezesi kulawa kwe nafasi yakwe ya hishimiwa; woo watamiwa nikutamua umbea; wambatiki yeye kwa miomo yao, iyakini mwe myoyo yao wamkuumiza yeye. Selah ⁵ Mwekunyamaa namgoja yeye Zumbe Muungu ikedu; kwa ajii matumaini yangu yakwakwe. ⁶ Yeye ikedu ni mwamba ywangu na muhozi ywangu; yeye ni mnaa wangu mue nkinansegesulwe. ⁷ Na Zumbe Muungu ni muhozi ywangu na utukufu wangu; mwamba wa nguvu yangu na guukio dangu salama dimwe Zumbe Muungu. ⁸ Mwamini Zumbe Muungu ukati wose, nywie wantu; etia moyo wako mbele yakwe; Zumbe Muungu ni guukio salama kwa ajii yetu. Selah ⁹ Kwa kwei wantu wenao msimamo mdodo ni ubatii, na wantu wenao msimamo mkuu ni wambea; woo n'ndawawe wahufu mwe mizani; uzito wao hamwe wahuha komboka kintu chochose. ¹⁰ Wesekuamini mweugandamizo ama ubavi; wesekutumainia utaajii, maana nkawanawavyae matunda; wesekunika moyo wako mwe ivyo. ¹¹ Zumbe Muungu kagombeka kamwedu, maa ya kaidi nkisikia idi: nguvu ni za Zumbe Muungu. ¹² Hamwe na wewe, Bwana, ni mwaminifu wa agano, maana amuiha kia mntu kwa kia ekugosoacho.

Chapter 63

¹ Muungu, wewe u Muungu ywangu! Nakuondeza wewe kwa bidii, moyo wangu una nkiu yako, mwii wangu wakutamani sana wewe mwe ukame wa si yekusokeayo hantu ambaho nakuna mazi. ² Ivyo nkikuondeza wewe mwe wantu watakatifu kuona nguvu zako na utukufu wako. ³ Kwa ajii uaminifu wa kiaga chako ni bola kwemboka ugima, miomo yangu yenda ikutogoe wewe. ⁴ Ivyo nenda nikugimbike wewe nikawa mgima, kwa zina dako nenda nenu mikono yangu uwanga. ⁵ Yenda iwe kana kwamba nee nkida nkande za mavuta ze kunonazo, kwa miomo yangu ya kinyemi kanwa changu chenda kikutogoe wewe, ⁶ nikuafyaho mwe usazi wangu na kukuma maankanya wewe ukati wa saa za kio. ⁷ Kwa ajii kuwa wambiizi wangu, namwe kizui cha mawawa yako nenda n'tamwe. ⁸ Nenda n'tozane na wewe, mkono wako wa kuume wanambiza. ⁹ Akini wada waondao kuubananga ugima wangu wenda waite si kwe npaamo yasi kabisa yasi; ¹⁰ wenda wakabiziwe kwa wad ambao mikono yao yatumia upanga, nao wenda wawe nkande ya mbwa mwitu. ¹¹ Iya mfaume enda ahachiize mwe Muungu; yoyose mweisa kwembokea yeye enda efenye yeye, akini vyanwa vya wada wagombekao umbea wenda wanyamazwe.

Chapter 64

¹ Tegeeza sauti yangu, Muungu, utegeeze manung'uniko yangu; unilindi zidi ya wasiwasi ya adui zangu. ² Unifise zidi ya

njama za sii za wagoasoao mabaya, unifise zidi ya wagoasoao fujo za ubaya.³ Wao waona miomo yao inga paange; walenga mahosa yao, mbui ze usungu,⁴ iya inga wadahe kutoa hantu ha sii kuita kwa mntu mwese hatia; wantoe yeywe kwa halakwa nao wesekuogoha dodose.⁵ Wao wakagona wenye mwe kupanga ubanasi; washauliana hamwe wao wenye ili kuika mitego; nao wamba, "Ni ndai mwondaatione?"⁶ Wajaibu njama za zambi; "Tibinda," wagombeka, "ni njama makini." Mawazo ye ndani mwe miyo ya wantu ni ya kina.⁷ Akini Muungu aonda awatoe wao; kwa halaka wonda waumie kwa mkuki wakwe.⁸ Wonda wagosolwe kuwa mwe wasiwasi, kwa ajii miomo yao wenye ikinyume yao; wose wawakauwao wonda wasingise mitwi yao.⁹ Wantu wose wondawaogohe na kubiikiya mbui za Muungu. Kwa viugo wonda wafafanye kuhusu kya yeywe ekugosoacho.¹⁰ We haki wonda wawe na nyemi kwa ajii ya Yahwe naho wondawagukie kwakwe; wose we haki mwe moyo wonda wefenye mwe yeywe.

Chapter 65

¹ Kwako ewe, Muungu kwe Sayuni, sifa zetu zakugoja; viaga vyetu vyendavietwe hako.² We uivae kuvikwa kwetu mii yose yendayeze hako.³ Ubanasi watitawala swiswi; sa yeivyo makosa yetu, we wendaupasamehe.⁴ Kabalikiwa muntu yuda wekumsaguae kumueta hehi yako ili kua ekae mwe hekalu dako takatifu.⁵ Kwe haki we wendautizumie swiswi kwa kugosoa mbui yenayo kiozo, Muungu ywa uhoni wetu; we una ujasii wa kiheo chose cha sii na wada we hae kuawa mphaamo za bahai.⁶ Kwa mana ni wewe nee mwekuigosa miima yenayo uimala, wewe mwekufungwa mkanda wa uweza.⁷ Ni wewe mtuiza tuntino za bahali, tuntino na mawimbi yakwe, na ngavungavu za wantu.⁸ Wada wekaao mphaamo za kiheo kabisa wa sii waogoha ushahidi wa mbui zako; we wagoaso mashaiki na magaibi kushangiiwa.⁹ Wee weza kuiambiiza sii; wainyiia sii; we waitogesa sii vyedi; mto wa Zombe Muungu umema mazi; ewe wamwenka mwanadamu nafaka hada uikaho tiali sii.¹⁰ Wee wamemeza matuta mazi yakutosha; wahaasangiza hekwenukahao; waikungumiza sii kwafua za kunyunyutika, waibaiki mimea hao.¹¹ Kuuvika mwaka taji da utana wako; mvumo wa kwemboka kwako kwagwisa unono kwe sii.¹² Mani ya mwe nyika yagwisa mnyozu, na viima vivikwa nyemi.¹³ Malisho yavikwa mifugo, ukoongo nao ugubikwa nafaka; yatoavuzo kwa nyemi nayo yaimba.

Chapter 66

¹ Mtweeni Muungu vuzo da nyemi, si yose;² Imbani utukufu wa zina dakwe; mzitukuze ntogoo zakwe.³ Mwambeni Mungu, "Magosozizi yako yatisa engani! Kwa ukuu wa nguvu zako wendaweze wajisalimishe kwako."⁴ Si yose wendawakuvikie wewe na wendawakuimbie wewe; wendawadiimbie zina dako." Selah⁵ Sooni mkauwe ndima ya Muungu; yee atisa kwa magosozizi awagosoao wanadamu.⁶ Kaihitua bahali kuwa si nkavu; woo wekenda wa miundi uanga ya mto; uko tikashangilia kwakwe.⁷ Yeye atawala milele kwa nguvu zakwe; meso yakwe yachunguza mataifa; waasio wasekwefenya. Selah⁸ Mtukuzeni Muungu, nywie wantu wa mataifa yose, sauti ya ntogoo zakwe isikike.⁹ Yee mtiika ugima nae nkekuluhusu miundi yetu iteeze.¹⁰ Kwa mana wee, Muungu, kutihima swiswi, wee kutihima enga ihmwavyo feza.¹¹ Wee kutengiza mwe wavu, ukatiikia mzigo mzito mwe vigudi vyetu.¹² Wee kuwatenda wantu wendee mwe mitwi yetu; tembekea mwe moto na mwe mazi, akini ukatieta hantu hazangaamu henaho usaama.¹³ Nendanengie nyumbani mwako na sadaka ya kudagamiza; nendanikuihe viapo vyangu¹⁴ ambavyo miomo yangu iikakiaga na kanwa changu kitamwiia mwe sungu nekuayonayo.¹⁵ Nenda nkulavie sadaka ya kudagamiza ya wanyama wanene hamwe na npungie ntana ya ngoto wagosi; Nendanilavye ng'ombe na mbuzi. Selah¹⁶ Seeni, mtegeeze, nywie nyose mumvikiao Muungu, nami nitangaze yada yee ekuigosoayo loho yangu.¹⁷ Nkimwetanga kwa kanwa changu, na akatamizwa ni ulimi wangu.¹⁸ Kama ne nkiwa na zambi mwe moyo wangu, Zombe nkekuwa anitegezee.¹⁹ Mia Muungu hakika kategeza; kaitegeze sauti ya kuomba kwangu.²⁰ Agimbikwe Muungu, ambae nkekuyaamea maombi yangu waa kuika uaminifu wa agano dakwe hae namimi.

Chapter 67

¹ Muungu ationeembazi swiswi na kutubaliki na kugosoa nuu ya cheni chakwe iting'azie Selah² ili kwamba sia zako zimanyiike si yose, wokovu wako mwe mataifa yose.³ Watu wakutogoe wewe, Muungu; antu wose wakutogoe wewe.⁴ Oh, mataifa watamiwe na kuimba kwa nyemi, maana enda awahukumu wantu kwa haki na kuaongoza mataifa weuko duniani.⁵ Wantu wakutogoe wewe, Muungu; wantu wose wakugimbike wewe.⁶ Sii iavya mavuno yakwe na Muungu, Muungu wetu ametubaliki.⁷ Muungu ametubaliki swiswi na miisho yose ya dunia yenda imtunye yeye.

Chapter 68

¹ Zombe Muungu enuka, wanku wakwe wesawanye; pia wesaokumkunda waguuke mbele yakwe.² Kana mosi uushwavyo ivyo uwause wowo, kana ntaa ilolomokayo mbele ya moto, ivyo wabanasi wadamizwe eiho Zombe Muungu.³ Iya wenye haki watamiwe; watendenyemi mbele za Zombe Muungu; watendenyemi na kutamiwa.⁴ Mwimbieni Zombe Muungu! Ditogoeni zina dakwe! Mtogoeni yuda muendesha falasi kwe tambalale ya koongo da mto Yordani! Yahwe ni zina dakwe! Tendaninyemi mbele zakwe!⁵ Tate ya yatima, na mvunizi ya wajane ni Zombe Muungu mwekaa hantu hatakatifu.⁶ Zombe Muungu awaika wakiwa mwe familia; yeye awafungua wafungwa kwa kuimba iya waasi wekaa mwe alizi nkavu.

⁷ Muungu, we wekuitaho mbele ya wantu wako, wekwendaho kwembokea jangwani, Selah ⁸ si isingisika, mbingu pia zigwisa fua, mwe kuwo aho kwa Zumbe Muungu ukati ekwezaho Sinai, kuwaaho kwa Zumbe Muungu, Muungu ya Israeli. ⁹ We, Muungu, kutuma fua nyingi; kuutintimaza upazi wako ukati wekuaho. ¹⁰ Wantu wako wekaa umo, we Zumbe Muungu, kuuavya wedi wako kwa wakiwa. ¹¹ Zumbe kaavya amli, na wada wekuzibiikiao nee ni jeshi kuu. ¹² Wafaume wa majeshi waguuka, na wavyee wakagoja kaya kuvipangana wowo na familia zao vyekutekwavyo nyala. ¹³ Ngiwa wekuhambwao feza wekuao na mawawa ya njano ya zahabu. Ukati wantu wekumewekaa mwe mifugo ya ngoto, kwa mbwai kutenda aya? ¹⁴ Mwenyezi Mungu kawasawanya wafaume uko, nee ni inga via ukati wa seluji uanga ya mwiima Salmoni. ¹⁵ Miima mkuu ni mwiima wa mzi wa Bashani. ¹⁶ Wee mwiima mue wa sii, kwa mbwai wakaua Zumbe Muungu kaukunda kwa ajii ya hantu ambaho yeye n'ndaekae? Hakika Yahwe andaekae umo milele. ¹⁷ Magai ya Zumbe Muungu ni ishiini elfu, maelfu uanga ya maelfu; Zumbe yu gatigati mwe hantu hatakatifu, kana mwe Sinai. ¹⁸ We kupaa wanga; kuwaongoza mateka; kuhokea geeko kuaa gatigati ya wantu, hata kuawa kwa wada wekutoanao zidi yako, ili kwamba we Yahwe Zumbe Muungu udahe kwekaa uko. ¹⁹ Abalikiwe Zumbe, mtenuia mphuumundu zetu, Zumbe Muungu ambae ni uhoni wetu. Selah ²⁰ Muungu ywetu ni Zumbe Muungu muokoa; Yahwe Zumbe ni yuda mdaha kutiokoa swiswi zidi ya fiie. ²¹ Mia Zumbe ondaotoe mitwi ya wankuu wakwe, mpaka kwe babu da mutwi denye fii za wada wendao mwe makosa zidi yakwe. ²² Zumbe kagombeka, "Nndaniwavuze wankuu wangu kuawa Bashani; nondaniwavuze kuawa mwe kiindi cha bahali ²³ ili kwamba upate kuwadagamiza wankuu wako, ukaginta muundi wako mwe mphome, ili kuwa ndimi za kui dako zipate ude wao kuawa kwa wankuu wenu." ²⁴ Muungu, waona waandamano yako, maandamano ya Zumbe Muungu ywangu, Mfaume ywangu, he hantu hatakatifu. ²⁵ Waimbi waongoa, watongewa ni watoa mziki, na gatigati hawa na wandee mphaa wavina ngoma. ²⁶ Mtunyeni Zumbe Muungu mwe utifi; mtogoeni Yahwe, nywinywi mwaango wa kwei wa Israeli. ²⁷ Bosi kuna Benjamini kabila dodo, akabinda viongozi wa Yuda na wantu wao, viongozi wa Zabuloni na viongozi wa Naftali. ²⁸ Muungu ywenu, Israeli, kaamuu nguvu zenu; uzigubue kwetu nguvu zako, Zumbe Muungu, kana wekuzigubuavyo ukati wekwembokao. ²⁹ Uzigubue nguvu zako kwetu kuawa mwe hekalu da Yerusalemu, ambako wafaume waeta geeko kwako. ³⁰ Toani vuzo mwe nkondo zidi ya wanyama wa mztui mwe mianzi, zidi ya wantu, dia bunga da mafahali na ndama. Wageenisoni na kuwakungumiza wawaetee geeko; wasawanyeni wantu wakundao kutoana nkondo. ³¹ Wakuu wondawalawe mwe Misri; Ethiopia yondaigosoe kinyanyi kuubuzi mkono wakwe kwa Zumbe Muungu. ³² Mwimbieni Zumbe Muungu, nywie falme za sii; Selah mwimbieni sifa Yahwe. ³³ Kwakwe yemwomboka uanga ya mbingu za mbingu, zekuwazoaho tangia zama za kae; kaua, ye atoa vuzo kwa nguvu ³⁴ Biikiani kwa Zumbe Muungu ni mwenye nguvu; enzi yakwe i uanga ya Israeli, na nguvu zakwe ziuko angani. ³⁵ Muungu, hantu hako hatakatifu hatisa; Zumbe ya Israeli, ye awenka wantu wakwe nguvu na udahi. Atogolwe Zumbe Muungu.

Chapter 69

¹ Uniokoe Muungu kwa ajii mazi yauika ugima wangu mwe hatai. ² Nazama mwe ntope, pasina hantu na kugooka, ncheza kwe kiindi cha mazi mengi ambako mafuriko yamigubika. ³ Nkisokee kwa kuia koomeo dangu ditenda kavu; meso yangu yanakiza akati namgoja Muungu ywangu. ⁴ Wada wakimwao ni mimi pasina sibabu ni zaidi ya fii za mutwi wangu; wada wadahaio kumkoma, wakawa wankuu wangu kwa sibabu zesizokuwaho ni wangi sana; wakungumiza nivuze ambaho nchekubawe. ⁵ Muungu, we wamanya ubahau wangu na zambi zangu nkazefuse kwako. ⁶ Usekuwaeka kwa sibabu yangu. Bwana wa majeshi; usekuwaeka wada wakuondezao wewe wazalauliwe kwa sibabu yangu, Muungu wa Israeli. ⁷ Kwa ajii yako khizizimiza lawama soni igubika cheni changu. ⁸ Nkitenda mgeni kwa wandugu wangu nkimanyika waa kuamika kwa wana mame. ⁹ Kwa kuwa bidii ya nyumba yako inida na laumu zao wakulaumuo wewe zigwa kwangu. ¹⁰ Nekuiaho na kwesekude nkande wantukana. ¹¹ Nekugosoaha nguo za magunia nkahituka ketuko kwao. ¹² Wada wekaao kwe muango wa mzi wantete mimi ni wimbo wa wakozi. ¹³ Akini kwangu mimi maombi yangu ni kwako Yahwe, akati ambao wewe undaياهوkee uniandue kwe uaminifu wa uhonyi wako. ¹⁴ Uniavye mwe ntope, na usekunika nkazama uniuse niwe hae na wada wose wakimwao ni numi na unihonye mwe kiindi cha mazi mangi. ¹⁵ Usekueka mafuliko ya mazi ya yanielemee wa kina cha mazi chasekunimeza. Usekueka muomowa tubwi umweze. ¹⁶ Uniandue, Yahwe, kwa ajii uaminifu wa agano dako ni mtana, kwa kuwa lehema zako kwangu ni nyingi unihitukie. ¹⁷ Usekufise cheni chako hae na mndima ywako kwa kuwa ni sungu uniandue halaka. ¹⁸ Weze kwangu na unihonye. Kwa sibabu ya waahi wangu, uwe temo dangu. ¹⁹ Weye wamanya kulaunuwa kwangu kugawa soni kwangu, kubewa kwangu, wahigamo nami wose wa mbele yako. ²⁰ Lawama ikoma moyo wangu, nkimeme huzuni, nkiondeza mntu wa kunifia mbazi iya nkekuwaho nkiondeza mfariji iya nchekumpata. ²¹ Wanemka sumu kwa ajii ya nkande yangu, mwe nkiu wanenka siki ninywe. ²² Meza yao imbele yao na ihituke mtego wakaafya wa mwe usaame iwe kitanzi. ²³ Meso yao yatende kiza ili wasekuone vigudi vyao uvitende vizingize siku zose. ²⁴ Wakupwe maya yako, ukai na mbifya zako zibue kwao. ²⁵ Sehemu yao itende ukiwa mntu yoyose aseke kwe hema dao. ²⁶ Kwa ajii wamkefyakefyu yude wekumwenkae azabu. Mae kwa maa wataazia maumivu ya wada wekuumizwao. ²⁷ Wakawashitaki kuwa wagosoa ubanesi juu ya ubanasi usekuwaeka weze kwe ushindi wa haki yako. ²⁸ Uwafute mwe kitabu cha ugima na wasekuandikwa hamwe na wenye haki. ²⁹ Iya hii ni masiki na mwenye ukiwa uluhusu uhonyi wako, Muungu uniike uanga sana. ³⁰ Nndanidisifu zina da Muungu kwa wimbo na n'danimtukuze yeye kwa ntogoo. ³¹ Nd'animsifu Yahwe zaidi kuiko ng'ombe au ndama mwenye mahembe na kwato. ³² Wanyenyekevu waona na kutamiwa nywie mmuondezao Muungu mioyo yenu igewe nguvu. ³³ Kwa kuwa Yahwe asikia

uhitaji na nkawabea wafungwa wakwe.³⁴ Mbingu na nchi zimsifu yeye na bahali na vyose vyendavyo mwe mazi.³⁵ Kwa kuwa Muungu andaiokoe Sayuni na andauzege vituhu mzi wa Yuda; wantu ndawaishi uko na kupate umilikiwao.³⁶ Ukoo wa wandima wakwe ndawarithi; nao wadipendao zina dakwe nnd'awaishi umo.

Chapter 70

¹ Uniokoe Muungu! Yahwe, soo upesi unisaidie. ² Wada wajaibuo kudoa uhai wangu waaibishwe na kufezeheshwa; wavuzwe nyuma na wese kuheshimiwa, wada wafurahiao maumivu yangu. ³ Wavuzwe na nyuma kwa ajii ya soni zao, wada waambao, "Aha, aha." ⁴ Wada wakuondezao wafulahi na kushangilia hamwe na wewe; wada wakundao wokovu wako siku zose waambe, "Muungu atolwe." ⁵ Miya miye ni mkiwa na mhitaji, halakisha kwangu, Muungu; wee u msaada wangu naho wanihonya. Yahwe, wese kucheewa.

Chapter 71

¹ Mwe wewe, Yahwe, napatagukio salama; usekunibada niaibike. ² Uniokoe na kunigoso salama mwe haki yako; hitwi dako kwangu. ³ Uwe kwangu mwamba kwa ajii ya kuukio salama ambako nadaha iite misu yose; wee kuniamuru kuniokoa, kwa kuwa wee ni mwamba wangu na ngome yangu. ⁴ Uniokoe mimi, Muungu wangu, kuawa mwe mkono mwese haki na bagaa. ⁵ Maana wee ni tumaini dangu, Zombe Yahwe. Nkikuamini wewe misu yose tangu nekuaho mdodo. ⁶ Neekiwa nikasaidiwa nawe tangu mweifu; wee nemwekuniavyo mweifu damame; sifa zangu ndazikuhusu wewe misu yose. ⁷ Mimi ni mfano mtana kwa wantu wangu; wee ni gukio dangu denguvu. ⁸ Mame andaameme sifa zako, misu yose endaho kuheshimu. ⁹ Usekunasa mwe misu ya miaka ya udao wangu; usekunibada wakati nguvu zangu zendahozisie. ¹⁰ Maana mabagaa yangu watamwia kuhusu mimi; wada watongeo uhai wangu wapanga njama hamwe. ¹¹ Wao wasema, "Zombe kanibada; mbaseni na mumdoe, maana nakuna yoyose adahae kumuokoa yeye." ¹² Muungu, usekua hae nami; Muungu wangu, gosoakinyanye kunambiza mimi. ¹³ Waaibishwe na kubanangwa, wada wabanasi wa uhai wangu; wavikwe laumu na kuzarauliwa, wada waondao kuniumiza. ¹⁴ Lakini ndanikutumaini wewe misu yose na ndanikutogoe wewe zaidi na zaidi. ¹⁵ Kanwa changu ndakitamwie kuhusu haki yako na wokovu wako misu yose, ingawa nkidaha kuzimanya maana ni nyingi mno. ¹⁶ Nndaneze na matendo yenguvu ya Zombe Yahwe; ndanitaje haki yako, yako ikedu. ¹⁷ Zombe Muungu, tangu uteke wangu wekunifundisha mpaka sasa natangaza matendo yako ya ajabu. ¹⁸ Hakika, hata nendaho niwe mdaa nafii mwe mutwi, Zombe usekunibada mimi, inga ambavyo nenkiwa nikaonda nguvu yako kwa uvyzi wezao, na uweza wako kwa yeyose ezae. ¹⁹ Pia haki yako, Muungu, iunga sana; wee ambae kugoso mambo makuu, Muungu, ni ndai mwekama wewe? ²⁰ Wee mwekutionyesha sisi mateso mengi undautikwezwe tena uanga kuawa kwe kina cha sii. ²¹ Uiongoze heshima yangu; uya vituhu na unifariji. ²² Nami pia ndanikutogoe kwa kinubi kwa ajii ya uaminifu wako, Zombe wangu; kwako ndaniimbe sifa kwa kinubi, Mtakatifu wa Israel. ²³ Miombo yangu indaitoe vuzo kwa sababu ya furaha nikakuambia nntogoo, hata kwa roho yangu, ambayo wee kuikomboa. ²⁴ Ulimi wangu pia undautamwie kuhusu haki yangu misu yose; maana waniaibisha na kuvuugwa, wada wekuondao kuniumiza.

Chapter 72

¹ Mwenkhe mfaume amli ya haki yako, Zombe Muungu, haki yako kwa uvyagwa wa mfaume. ² Naye awaaha wantu wako kwa haki na wafusi wako kwa haki sawa. ³ Miima iwavyaiye wantu mpeho; viima navyo vivyae haki. ⁴ Naye awaaha wantu wafusi; awaohoe wana wa wenye shida na kuwabondabonda vipande watesi wao. ⁵ Wakuheshimu wewe misu yose ya mwezi mwe uvyazi wose. ⁶ Naye apate kweza inga fua uwanga ya mani yekufyekwayo, inga manyunu yanyunyizaya sii. ⁷ Mwenye haki na ative na mpeho iweaho mpaka mwezi wendahouhauke. ⁸ Na awe na mamlaka kuawa bahari na bahari, na kuawa mto mpaka miisho ya dunia. ⁹ Na wose wekiao jangwani wename mbele yakwe; wankuu wakwe na walambe mavumbi. ¹⁰ Wafaume wa Tashishi na visiwa waete kodi; wafaume wa Sheba na Seba walavye zawadi. ¹¹ Hakika wafaume wose wamwenamie yeye; mataifa yose yamtumikie yeye. ¹² Kwa kuwa yee amsaidia muntu afaaywe na mfusi mwese muntu wa kumsaidia. ¹³ Awafia mbazi wafusi na wafaigwao, na aohoa maisha ya wafaigwao. ¹⁴ Aohoa maisha yao ya mateso na vurugu, na mpome yao ina thamani mwe meso yakwe. ¹⁵ Naye apate kuishi! Na dhahabu za Sheba enghigwe yeye. Wantu wamuombeze yeye misu yose; Muungu ambariki daima. ¹⁶ Kuwe na nkhande nyingi mwe ardhi; uwanga ya miima kuwe na mawimbi ya mkande. Matunda yakwe yawe inga Lebanoni; wantu wative mwe mizi inga mani ye mwekoongo. ¹⁷ Zina dakwe didumu milele; zina dakwe diendee inga via zua ding'avyo; wantu wabalikiwe kwe mbokea yeye; mataifa yose yamwetange mbalikiwa. ¹⁸ Yahwe Muungu, Muungu wa Israel, agimbikwe, yeye ikedu mgosoa mbui za kihii. ¹⁹ Zina dakwe dendadigimbikwe misu yose nayo sii yose yendaimemeezwe na ugimbika wakwe. Amina, Amina. ²⁰ Maombezi ya Daudi mwana ywa Yese yabindiikia. Kutatu eha tatu

Chapter 73

¹ Kwei Muungu ni mtana kwa Israeli, kwa wada wenye mioyo mitana. ² Mia kwangu mimi kidogo tu miundi yangu iteeze, miundi yangu hehi iteeze kuawa kwako ³ kwa sababu nkiwaonea kinyuu wenye kibui ne kuonaho mafanikio ya watenda mabaya. ⁴ Kwa maana nkawana maumivu mhaka kutendwa mzimu, mia wana nguvu na weguta. ⁵ Wa huru zidi ya

mizigo ya wantu watuhu, nao nkawateswa kama wantu watuhu. ⁶ Kibui chawahamba kama mkufu mwe singo zao, jeuli yawavika kama nguo. ⁷ Kwe upofu wa jinsi ii zambi yeza, mawazo mabaya yemboka mwe mioyo yao. ⁸ Wao huzihaki na kutamwia kwa namna ya uovu, kwa kibui chao wahanda mateso. ⁹ Waika mitwi yao zidi ya mbingu ndimi zao zatangatanga duniani. ¹⁰ Kwa iyo wantu wakwe wahitukia na mazi yekumemayo yanyaa. ¹¹ Nao wakamba, "Muungu amanya vihi? Yaoko maarifa kwa mwekaa uwanga?" ¹² Manyani: wantu awa ni wabaya, maa zose nkawajali, wagosoka matajii na mataajii. ¹³ Nkiutunza moyo wangu bue, shehaka mikono yangu pasi kukosa. ¹⁴ Maana musiki wose nkiteswa na kwenkigwa azaba kia keo. ¹⁵ Kama ne nkigombeka, "Nkigombeka mambo aya ne ni magumu sana kwangu. ¹⁶ Ingawa nkijaibu kuyaelewa mambo aya ne ni magumu sana kwangu. ¹⁷ Ne nekwingiaho patakatifu ha Muungu na kuelewa mwisho wangu. ¹⁸ We kuwaika he uteezi, wawagwisa mhaka hekubanikaho. ¹⁹ Kwa mbwai watenda ukiwa kwa mda mfuihi! Wabua kiheo na wabinda kwa utiisho. ²⁰ Wao ni inga sozi wakati wa kwenuka, Zumbe endahoenuke azizaau sozi zako. ²¹ Maana moo wangu upata usungu nami nkijeruhiwa kwembokesa. ²² Ne ni mbahau shekumanya mbui, ne nkiwa kama mnyama tu mbele yao. ²³ Akini mie ni hamwe nae kae na kae kunitoza mkono wa kuume. ²⁴ Ondauniongoze he shauri dako ukabinda undaunihokee mwe utukufu. ²⁵ Ni ndaii wenenaye uko mbinguni isipokuwa wewe? Nkakuna nimkundaye duniani isipokuwa wewe.

²⁶ Mwii wangu na moyo wangu uwa zaifu iya Muungu ne nguvu yangu kae na kae. ²⁷ Wada we hae nawe wondawadagamie ondawadagamize wose wesio waaminifu kwako. ²⁸ Mia mie nikundwado nikosoe ni kuwa hehi na Muungu. Nkimtenda Zumbe Yahwe guukio dangu. Nami nendanibiikie matendo yako yose.

Chapter 74

¹ Muungu, kwa mbwai kutibada milele? Kwa mbwai nkuu yako yaka zidi ya ngoto wa maiso yako? ² Bua kwa wantu wako, we kuwaguao misi mingi ye kwembokayo, kabila ambado wewe kudihouya diwe upazi wako na miima Sayuni hantu we kaaho. ³ Weze ukaue ubanasi kamii, ubanasi we kugosolwao ni mkuu hantu hatakatifu. ⁴ Wa nkuu wako wafundia gatigati ya hantu hako maalumu; wakweza bendea zao za nkondo. ⁵ Wa hasengasenga kwa hoyu engu mwe mziitu mnene. ⁶ Wa habananga na kutua sanaa zekuhambwazo zose wazitua kwa hoyu na nyundo. ⁷ Wahoka hatakatifu hako, wa hagea najisi hantu we kaaho wakatoatoa ne alizi. ⁸ Wakagombeka mwe myoyo yao, "Tonda tiwabanange wose." Wa kaoka sehemu zake zote za kukintana mwesi. ⁹ Swiswi nkationa utangio; vituhu, nkakuna nabii vituhu, na nkakuna yeyose mwetu mmanyi aya yonda yadumu kwa mda wani. ¹⁰ Hadi ini, Zumbe Muungu mkuu onda akutambie matusi? Je onda aditukane zina dako mielele? ¹¹ Kwa mbwai kuvuza nyuma mkono wako mkono wako wa kuume? Avya mkono wako mwe mahambo yako uwadagamize. ¹² Mia Zumbe Muungu kawa mfaume ywangu tangu kae akaeta uhonyi duniani. ¹³ Wewe kuipanga bahali, uka shambulia mitwi ya mazintu ya kutisa bahalini mwe mazi. ¹⁴ Wewe kushambuli mitwi ya lewiatani na kungosoa kua nkande ya viumbe wagima jangwani. ¹⁵ Ukazifungua chemchem na nkoogo, ukanyaza mito yetikayo. ¹⁶ Musi ni wako na kio ni chako pia, kuika zua na mwezi hantu hakwe. ¹⁷ Kuika mihaka ya si, kuumba majila ya joto na mpeho. ¹⁸ Kumba via mkuu ekuavyo akakuseezea matusi Yahwe, na wantu wabahau waditukana zina dako. ¹⁹ Wese kumuavya njiwa afe kwe mnyama ywa mziitu. Wese kuujaa ugima wa wantu wako milele we kuoneewao. ²⁰ Ukumbuke agano dako, maana majimbo ya kiza yasi yamema fujo. ²¹ Use kuwabada wekuoneewao wavuzwe kwa soni; uwabade wakiwa na wekuoneewao waditogoe zina dako. ²² Eruka ZUmbe Muungu, ugombe hishima yako; kumbuka wabahau wakutukanavyo musiki wote. ²³ Wese kujaa mihi ya wankuu wako na vuzo da wada wosongwao ni kukuchafua.

Chapter 75

¹ Taavya ntogoo kwako, Muungu; taavya ntogoo, hambu weye wefichuwa weiho; wantu watamwiiya kiozo cha ndima zake. ² Kisingi icho kikeza kukinta nenda niteganye vyedi. ³ Kisingi na wenyezi wote wenda wasingisike kwa woga naikimiya inusi nguzo zekugisazo. Selah ⁴ Nkiwamba wagobo, "Mwese kuwa wagobo," na kwa wabagibagi, "Mwese kwenuwa mahembe. ⁵ Mwese kwenuwa mahembe yenu yate kuleha wala mwese kutamwiiya kwa singo ya ugobo." ⁶ Nkiyo kulawa awiyo da zuwa ema engiyo na walla kulawa kwesi nkavu kwendako kweze wenuzi. ⁷ Iya Mungu ni mtegemei amseeza uyu na kumwenua uyu. ⁸ Kwa viya Yahwe katozesa kikombe cha mphombe iawayo fuwo, yekubiganywayo naho aigida. Taiye wabagibagi wote mwe inusi wenda wanywe mphombe wabindiize dodwe da mwisho. ⁹ Iya miye nenda nigombese yada wekugosoa; nami nenda nimwiimbiye ntunyo Muungu ywa Yakobo. ¹⁰ Yee amba, "Nenda niyadumuwe mahembe yote ya wabagibagi akini mahembe ya wantu wedi yenda yate kwenwiizwa."

Chapter 76

¹ Muungu kagosoa mwenye kumanyikana mwe Yuda; zina dakwe ni kuu mwe Israeli. ² Hema yakwe iuko salemu; makao yakwe ya uko Sayuni. ³ Ukonee ekubondako mishale na mahosa ngao, paange na silaha ntuhu za nkondo. Selah ⁴ Wewe wang'aa sana na waugubua utukufu wako, useahe kulawa miimani ambako kukoma mateka. ⁵ Wenye moyo wa ushujaa watekwa nyaa; wagoni mauti. Mashujaa wote neewawa wanyonge. ⁶ Kwa kukwamia kwako, ee Mungu wa Yakobo, wote gai na falasi wakagona mauti. ⁷ Wewe, nee wewe, ni wa kuogohwa, ni ndai adahae kugooka mbele yako ukati ukawa na maya? ⁸ Kuawa mbinguni wote kuigosoa hukumu yako isikike; sii iogoha na kwekaa myee ⁹ wakati wewe, Muungu

wekwenukaho kutekeeza hukumu na kuwaokoa wose we sii wekuonewao. Selah ¹⁰ Hakika hukumu ya maya yako zidi zidi mwanaadamu yenaikuelee sifa; wewe wefunga mwenye mwe maya yako yekubakiayo. ¹¹ Ikani nazii kwa Yahwe Muungu ywenu na kuzihifazi. Nao wose wamzunguukao mweeteeni ntunu yeye ambae ni wa kuogohwa. ¹² Yeye azidumua loho za wakuu, aogohwa ni wafaume wa sii.

Chapter 77

¹ Nenda nimpazie Zumbe Muungu sauti yangu, nenda nimwetange Zumbe Muungu kwa sauti yangu, na Zumbe Muungu endaanitegeeze. ² Mwe msi wa taabu nkimwondeza Zumbe; nakio uchenua mikono yangu, nayo nkayokusokea. Moyo wangu uwemea kuhembeeza. ³ Nike kuhuma, nkielekeza mawazo yangu kwa Zumbe Muungu. Nkimwaatia Zumbe Mungu nekuwaho zaifu. Selah ⁴ uyagoso meso yangu yesekusinka; ukisumbuka sawa kutamwiiya. ⁵ Nkiafya kuhusu misii ya kae, kuhusu mbui yekwembokayo muda mlefufu. ⁶ Wakati wa kiyo ukiukumbuka wimbe nekuuimbao maa mwenga. Nkiafya kwa makini na kugeeza kuelewa kiya chekuawiiacho. ⁷ Je, Zumbe endaniemee milele? Je, nkanaanionyesee vituhu mbazi? ⁸ Je, uaminifu wa agano dakwe nee waga milele? Je, kiaga chakwe kishindwa milele? ⁹ Je, Zumbe Muungu kajaa kuwa mwenye neema? Je, mbifya yakwe ifunga mbazi yakwe? Selah ¹⁰ Nkigombeka, "Inu ni huzuni yangu: mabadiliko ya mkono wa kuume wa mwe uwanga yetu." ¹¹ Mia nenda niyakumbuke matendo yako, Yahwe; nenda niafye kuhusu matendo yako makuu yekwembokayo. ¹² Nenda niyageegeze matendo yako yose nami nenda niyaishi. ¹³ Siya yako, Muungu, ni tKtifu; ni muungu yuhi wa kumfafisha na Zumbe Muungu wetu ambae ni mkuu? ¹⁴ Wewe ni Zumbe Muungu ugosoe kihii; wewe kuonyesha nguvu zako mwe mataifa. ¹⁵ Kuwenka wantu ushindi kwa udahi wako mkuu - ukoo wa Yakobo na Yusufu. Selah ¹⁶ Mazi yakuona wewe, Zumbe Muungu; mazi yakuona wewe, nayo yakaogoha, vina vya mazi vizingiza. ¹⁷ Maunde yaseeza mazi sii; anga zito diavya sauti; mahosa yako yemboka gatigati. ¹⁸ Sauti yako enga ya radi itegeezwa mwe mpeho; radi itenda dunia iwake; sii iyogoha na kuzingiza. ¹⁹ Siya yako yemboka bahalini na kwemboka mwe mazi mangi, mia alama za miundi yako ukazo kuoneka. ²⁰ Kuwaongoza wantu wako enga kundi kwa mkono wa Musa na Haruni.

Chapter 78

¹ Wantu wangu, tegeezani uhinyo wangu, tegeezani mbui ya kanwa changu. ² Nenda nigubue kanwa changu mwe kiiganyo; nenda niimbe kuhusu mbui zekwefisazo zihusuzo yekwembokayo. ³ Izi ni mbui ambazo tizisikia na kwehinya mbui ambazo mababa zetu matambia swiswi. Nkatina tiwafise uzao wetu. ⁴ Tenda kiwambie kizazi chezacho kuhusu ntogoo ambazo astahili Yahwe kwa ugosozu wakwe, nguvu zakwe na vihii ambavyo kavigosoa. ⁵ Kwa kuwa yeye nee kavoka kiaga cha amli mwe Yakobo na sheia maalumu mwe Israeli. Yeye kaamulu mababa zetu kuwa wakundwa kuzihinya kwa wana wao. ⁶ Nee kaamulu ivi ili kwamba kizazi chezacho kidahe kuzimanya amli zakwe, ili wawahinye wana ambao nka wazati kuvyaigwa. ⁷ Nee waika tumaini dao mwe Mungu na kwesekujaa ugosozu wakwe iya wazitoze amli zakwe. ⁸ Nee nkewekuwawie inga baba zao, ambao nee ni wagau ne wenao uasi, kizazi ambacho myoyo yao nayekuwa na ambao loho zao nkazekuwa na nia sabiti na aminifu kwa Mungu. ⁹ Waefraimu nee wana silaha na hosa, akini waguuka msi wa nkondo. ¹⁰ Nkawekutundua kiaga na Muungu, na waemea kutunya sheia yakwe. ¹¹ Wajaa ugosozu wakwe na mbui ya kihii ambayo yeye kawaonyesa wowo. ¹² Wajaa mbui za vihii ekugosoa he meso ya mababa zao mwe si ya Misri, mwe alizi ya Soani. ¹³ Kaipanga bahali na akawaongoza gatigati ya bahali; akayatenda mazi yagooke kana ukanto. ¹⁴ Ukati wa musu kawaongoza kwa zunde na nakio kigima wose kwa angaia da moto. ¹⁵ Katumbua mabawe mwe wanga na akawenka mazi mangi, ya kutosha kumemeza vina vie vya bahali. ¹⁶ Kagosoa ngoo ya mazi kwelika kuawa mwe bawe na kuyatenda mazi yetike kana mito. ¹⁷ Akini nkawazati wake kuendee kugosoa zambi zidi yakwe, waasi zidi ya mwe uwanga mwe wangwa. ¹⁸ Nee wamegeza Muungu mwe myoyo yao kwa kuombeza nkande za kutosheza hamu zao. ¹⁹ Watamwii zidi ya Muungu; wakamba, "Kwei Muungu adaha kuika meza ya nkande kwa ajii yetu mwe wangwa? ²⁰ Kauwa ukati ekutoaho bawe, mazi yahoomoka, mito ikabohoa akini adaha kuavya mkate vituhu? Enda adahe kueta nyama kwa wantu wakwe?" ²¹ Yahwe ekusikiaho aya, akakimwa; moto wakwe ukaka zidi ya Yakobo, maya yakwe ikamshambua Israeli. ²² Kwa kuwa nkawekumwamini Muungu na nkawekuamini mwe wokovu wakwe. ²³ Akini yeye akeekuziamulu mbingu uwanga na kuvugua miango ya mbingu. ²⁴ Kawaseezea mana ili wade, na nkawenka nafaka kuawa mbinguni. ²⁵ Wantu nee wada mikate ya malaika. Katumia nkande nyingi. ²⁶ Kasibabisha nkusi ya mashariki kutoa kwa mazunde, na kwa kudaha kwakwe kaiongoza nkusi ya kusini. ²⁷ Akawaseezea nyama kana mavumbi na wadege kana ungi wa msanga wa bahalini. ²⁸ Wagwa gatigati ya nkambi yao na ntendeuwe zose hehi na mahema yao. ²⁹ Ivyo nee wada na kweguta. Mana nkaweka kia wekukundacho sana. ³⁰ Akini nkawazati kutosheka; nkande zao nee zike kanwai kwao. ³¹ Nee maya ya Muungu yawashambia na kuwakoma watanguvu kati yao. Akawagwisha si wabwanga wa Israeli. ³² Eka idi nee wasongwa ni kusogoa zambi na nkawekuu amini ugosozu wakwe wa vihii. ³³ Ivyo Muungu akaihunguza misi yao; myaka yao ikamemwa ni wengee. ³⁴ Ukati wowose Muungu ekupishaho, nao wahituka na kumuondeza yeye kwa bidii. ³⁵ Nee wakumbuka kuwa Muungu nee ni bawe dao na kuwa MUungu mwe uwanga sana nee ni mwokozi ywao. ³⁶ Akini wamtogoa tu kwa vyanwa vyao na kumtiia kwa mbui zao. ³⁷ Mana myoyo yao nkayekuwa sabiti kwakwe na nkawekuwa waaminifu kwa kiaga chakwe. ³⁸ Akini yeye, kwa kuwa nee ana mbazi, akawafia mbazi uovu wao na nkekuwadagamiza nee, ukati mungi kayakindia maya yakwe na nkekuonesha mbifya yakwe yose. ³⁹ Nee akumbuka kuwa waumbwa kwa mwii, nkusi ambayo yemboka na nkaiuya. ⁴⁰ Maa nyingahi waasi zidi

yakwe kwe wangwa na kumgea usoyoyo nyikani! ⁴¹ Vituhu na vituhu wamgeeza Muungu na kumgea woga mtakatifu wa Israeli. ⁴² Nkawekuafya kuhusu udahi wakwe, namna ekuwaokoavyo zidi ya wankuu ⁴³ Ekugosoaho ntangio za kutisa mwe Misri na vihii vyakwe mwe koongo da Soani. ⁴⁴ Kahitua mito ya Wamisri kuwa npome ili wasekupata kunywa kuawa mwe vizito vyao. ⁴⁵ Kaagia mabunga ya nisi yekuwavamiao na majua ambao watangaa mwe si yao. ⁴⁶ Akawenka mboto yao mahalala na ndima yao sige. ⁴⁷ Akaibananga mizabibu yao kwafua ya maiwe na miti ya mikuyu kwa fua ya maiwe zaidi. ⁴⁸ Kainyeshea mifugo yao fua ya maiwe na ekawatambikia umbaua na umweko, ikatoa mifugo yao ukai wa maya yakwe ukaelekea zidi yao. ⁴⁹ Akatuma mbifya, usungu na suuba kana wakala mweeta maafa. ⁵⁰ Akaigoswea sia maya yakwe, nkee kuwakindia zidi ya fiie iya akawakabizi kwa pigo. ⁵¹ Akawakoma wavyaigwa wose wa bosi mwe Misri, wavyaigwa wa bosi wa nguvu zao mwe mahema ya Hamu. ⁵² Kawaongoza chongoi wantu wakwe wenye kana ngoto na akawaelekeza kwembokea kwe wangwa kana bunga. ⁵³ Akawaongoza saama kisi wengee, akini bahali ikawapisha wankuu wao. ⁵⁴ Ikabinda akawaeta mhaka wa si yakwe takatifu, kwe mwiima unu ambao nee kaudioa kwa mkono wakwe wa kuume. ⁵⁵ Kawaguusa mataifa mbele yao na akawenka ulisi wao. Akawekana makabila ya Israeli mwe mahema yao. ⁵⁶ Akini nee wakekumgeeza na wampisha Mungu mwe uwanga na nkawekutoza amli zakwe takatifu. ⁵⁷ Nkawekuwa waaminifu na waita mwe kana tatizao; nee nkio wa kutegemewa, kana hosa bovu. ⁵⁸ Kwa kuwa nee wamkima kwa hantu hao ha uwanga na wamgea mbifya hata akawa na maya ya kinyuu kwa miungu yao. ⁵⁹ Muungu ekusikiaho idi akakimwa na akamwee mea kabisa Israeli. ⁶⁰ Akahaeka hatakatifu ha Shilo, na hema ekuwako kekaa kati ya wantu. ⁶¹ Akaluhusu nguvu zakwe kutekwa na kuuvya utukufu wakwe mwe mikono ya wankuu. ⁶² Akaukabizi upanga wakwe na akakimwa ni ulisi wakwe. ⁶³ Moto ukawavamia wana wao wakigosi na wana wao wa kivyee, nkawekuwa na mawia ya hausi. ⁶⁴ Makuhani wao wakagwiswa kwa upanga na wavyee wao wekufiiwao ni wagosi nkawekuia. ⁶⁵ Ikabinda Bwana akenulwa kana mwekuawa mwe usisiza, kana sujaa mtoa vuzo kwa ajii ya npombe. ⁶⁶ Akawavuzi wankuu wakwe nyuma; akawaika kwe soni ya kae na kae. ⁶⁷ Kadiemea hema da Yusufu, na nkee kudisagua kabia da Efraimu. ⁶⁸ Kadisagua kabila da Yuda na mwiima Sayuni ekuukundao. ⁶⁹ Akahazenga hatakatifu hakwe kana mbinguni, na kana si yekuimalishwao kae na kae. ⁷⁰ Akamsagua Daudi, mndima ywake, akamdoa kuawa banda da ngoto. ⁷¹ Akamwaavya kuawa mwe kutongea ngoto hamwe na wana wao, na kumwiika kuwa mwiisi ywa Yakobo, wantu wakwe na Israeli, ulisi wakwe. ⁷² Daudi akawaisa kwa uadilifu wa moyo wakwe, naye akawaongoza kwa ujuzi wa mikono yakwe.

Chapter 79

¹ Zaburi ya Asafu. Zumbe Muungu, mataifa ya kigeni yengia kwe ulisi wako; wadinajisi hekalu dako takatifu; waihitua Yerusalemu kua nyungu ya magofu. ² Waziavya maiti za wandima wako ziwe nkande ya wadege wa angani, mii ya watakatifu wako iwe ukande ya wanyama wa sii. ³ Wetia mpome zao inga mazi npaamo zose za Yerusalemu, na nkekuaho wa kuwaemeza. ⁴ Swiswi taona soni kwa wehehi yetu, tukazihakiwa na kuzomewa na wada watuzunguukao. ⁵ Mpaka ini Yahwe? Undaubaki kua na mbifya daima? Ni kwa mda wani mbifya ya kinyuu indaiwe kana moto? ⁶ Etia mbifya yako uanga ya mataifa ambayo nkayakumanya weye na utaume ambao nkanditagusa zina dako. ⁷ Kwa maana mmvamia Yakobo na kubananga kijiji chakwe. ⁸ Usekuendee kukumbuka zambi za tate zetu zidi yetu; matendo yako ya huuma yeze kwetu, maana ti asi. ⁹ Utisaidie, Zumbe Muungu wa wokovu wetu, kwa ajii ya utukufu wa zina dako; utiokoe na utisamehe zambi zetu kwa ajii ya zina dako. ¹⁰ Kwa mbwai mataifa yalazimike kugombeka, "Zumbe Muungu wao yu hahi?" Mpome ya wandima wako ambayo ne yetiwa ili iihize nkuu uanga mataifa mbee ya meso yako. ¹¹ Ndio ya wafungwa na yeze mbee yako; kwa uweza wa nguvu zako uwaike wagima wana wa mauti. ¹² Uwaihe wehehi yetu vifuani mwao maa mfungati kwembosa wekukukankavyo weye, Zumbe. ¹³ Ivyo swiswi wantu wako wa ngoto wa maisio yako n'ndatikushukuu daima. Ndatuzihadisie sifa zako kwa uvyazi wose.

Chapter 80

¹ Utegeeze, mwiisi wa Israel, wewe weku mwongozoe Yusufu kwe kundi; wewe mwekaa uanga ya makerubi, utuangazie! ² Mwemeso ya Efraimu na Benjamini na Manase, uzenue nguvu zako; soo na utihonye. ³ Zumbe Muungu, utivuze swiswi; uangaze cheni chako unga yetu, nasi tinda tiokolewe. ⁴ Yahwe Muungu wa majeshi, mpaka ini unda uwaifye wantu wako waombaho? ⁵ Kuwaisa mikate ya mesozi na kuwenka mesozi ili wanywe kwe kiasi kikuu. ⁶ Kutigosoa kintu kwa ajii ya majirani zetu kubishania, na maadui zetu waseka kuhusu swiswi kati yao. ⁷ Zumbe Mungu wa majeshi, ativuza swiswi; nasi tinda tiokolewe. ⁸ Wewe kutieta mzabibu kulawa Misri; ukawaguusa mataifa na ukauhanda. ⁹ Neekuisunta alizi kwa ajii yakwe; nao upata mazindo na kuimemeza sii. ¹⁰ Miima igubikwa kwa kizui chakwe, mielezi ya Zumbe Mungu kwa matawi yakwe. ¹¹ Ineza matawi yakwe hae kama bahai na masina yakwe kwe mto Euphrates. ¹² Kwa mbwai kuzibomoa nkuta zakwe hata wembokao hehi wayatunda matunda yakwe. ¹³ Nguuwe wa mazituni waubananga, na wanyama wa tanga wauda. ¹⁴ Uuye, Ee Zumbe Mungu wa majeshi; kulawa mbinguni ukaue sii na ukaue na kuujali unu mzabibu. ¹⁵ Idi ni zindo ambado mkono wako wa kuume kuuhanda, masina ambayo wewe kuyagosoa yakue. ¹⁶ Yasengwa na kuokwa, yaangamia kwa kuwa ya kukemea kwako. ¹⁷ Mkono wako wa uwe uanga ya mntu mwe mkono wako wa kuume, kwa maana mntu weku mgosoa imara kwa ajii yako mwenye. ¹⁸ Nee nkatina tikubade wewe, utuhishe, nasi tindatetange zina dako. ¹⁹ Yahwe, Zumbe Muungu wa majeshi, utivuze swiswi; utuangazie nuru ya cheni chako, nasi tindatihone.

Chapter 81

¹ Mwimbieni Muungu aliye nguvu yetu kwa sauti; toani fuza da kinyemi kwa Zumbe Muungu wa Yakobo. ² Imbani wia toani matali, kinubi chenye sautintana hamwe na kinanda. ³ Toani mpanda mwezi, ukaawa, mwe msi wa mweenge kivoko cha sikunkuu. ⁴ Kwa kuwa niangiizo kwa Israeli, amlu yekuavigwayo ni Zumbe Mungu ywa Yakobo. ⁵ Neekaiavya kana maelekezo kwa Yusufu ekuitaho mwe sii ya Misri, ambaho nkisikia sauti nekwesayo kuimanya: ⁶ "Nkiitua mphuumundu kuawa mwe mawega yakwe; mikono yakwe ihumwiiza kwenua ngewa. ⁷ Mwe ukiwa wako kunetanga, nami nikakwambiza; nkikutambaisa kuawa mwe zunde zize da umbauwa. Nkikugeeza mwe mazi ya Meliba. Selah ⁸ Tegeezani, wantu wangu nami n'danikukanye Israeli, kana nee kunitegeza! ⁹ Lazima kati yenu kwesekuwaaho na muungu ya kigeni; nkuondigwa kumvikia muungu ya kigeni. ¹⁰ Mie ni Yahwe mwekukuavya mwe sii ya Misri, guibua sana kanwa chako, nami nondanikimemeze. ¹¹ Akini wantu wangu nkawokutegeza mbui yangu Israeli nkawokunitii. ¹² Nikawabada waite mwe sia yao wenye ya unkani ili kua wadahe kugosoa kionekacho n'sawa kwao. ¹³ Oh, Ebae wantu wangu neewanitegeza mimi; oh, wantu wangu neewenda mwe sia yangu. ¹⁴ Ikaawaaho neenkiwatiisha wankuu wao kinyanyi na kuhitua mkono wangu zidi ya watesi wao. ¹⁵ Wada wakimwao Yahwe mwe hofu na wagwe sii mbele yakwe! Wawe wakiwa milele. ¹⁶ Neenkiwaisa Israeli kwa ngano yedi; Neenkiwatosheleza kwa woki iawayo mwe bawe."

Chapter 82

¹ Zumbe Muungu kagooka hebunga da gatigati ya miungu aaha. ² Mpaka ini mondamuahe kwese na haki na kuonyesa upendeleo kwa wabanasi? Selah

³ Wavunieni wakiwa na wana nkiwa muike haki kwa yuda mwekutaabishwa ni mphehe. ⁴ Muohoeni mkiwa na mphehe; wauseni mwe mikono ya wabanasi. ⁵ Nkawamanya waa nkawaewa; wenda mwekiza; misingi yose yasi ibomoka. ⁶ Mie nchamba, "Nywinywi mmiungu, na nywinywi nyose wana wa Zumbe Muungu mwe uanga. ⁷ Hata ivyo mndamfe inga wanaadamu na mndamgwe inga mwe awo wakuu." ⁸ Wenukee, ee Zumbe Muungu, uiahe si maana unaupazi mwe mataifa yose.

Chapter 83

¹ Ee Mungu wesekunyamaa myee! Usekutibeua na kustalehe, Ee Mungu. ² Kauwa, wankuu wako wagosoa ngavu ngavu, na wada wakimwao wenua mitwi yao. ³ Wagosoa hila juu ya wantu wako na kwa hamwe wada yeba zidi ya wada uwaindo. Wamba, ⁴ "Soni na tiwadagamize wookana taifa. Ikabinda zina da Israel nkadina nikumbukwe." ⁵ Wapanga njama hamwe wakatenda na mkakati umwe; wagosoa muungano zidi yako. ⁶ Inu yajumuisha hema za Edomu na Waishmaeli, na wantu wa Moabu na Wahagari, ambao wada yeba hamwe nao ⁷ Gebal, Amoni, Amaleki; nayo yajumuisha Filisti na wenyezi wa Tiro. ⁸ Ashuri nayo ishilikiana nao; wawambiza wana wa Lutu. Serah ⁹ Ugosoe kwao kana wekugosoavyo kwa Midiani, kana wekugosoavyo kwa sSisera na kwa Yabini kwe mto Kishoni. ¹⁰ Wadagamizwa kuda Endori nee kana mbolea uwanga ya si. ¹¹ Uvitende vyeo vyao kana Oreb na Zeeb, na wakuu wao wose kana Zeba na Zalmuna. ¹² Wao nee wamba natijimiikisho maisiyo ya Muungu." ¹³ Ee Mungu ywangu, uwagosoe kana mavumbi ya kinyamkea, kana makafi mbele ya npeho, ¹⁴ Kana moto wokavyo mzitu na kana miali ya moto wokavyo kwe miima. ¹⁵ Uwatongee kwa nkusi yako, na kuwazaganya kwa zaluba yako. ¹⁶ Uwameeze vyeni vyao kwa soni ili kwamba wadahe kudionda zina dako Yahwe. ¹⁷ Nao wagwizwe soni kae na kae wadagamizwe mwe soni. ¹⁸ Kisha watajua kwamba ni wewe pekee, Yahwe, mwe uwanga ya si yose.

Chapter 84

¹ Ni viavi hantu hako hatamiza, Ewe Yahwe wa nkondo! ² Nakunda kwengia nyumbani mwa Yahwe, nkisokea sana kwa ajii nakunda sana kuwa nyuma mwako. Moyo wangu na mwii wangu wose wakwetanga wewe Mungu mwe hai. ³ Na Shomoro naye kapata nyumba yakwe na vizelele wapata sasa kwa ajii yakwe mwenye hantu adahaho adahe kuika makinda yakwe hehi na hemviko hako, Ee Yahwe wa nkondo, Mfaume wangu, na Mungu wangu. ⁴ Wabaikiwa wada ambao weka mwe nyumba yako; nao wakutogoa wewe siku zose. Selah ⁵ Kabaikiwa mntu yuda ambae nguvu zakwe zimo mwe wewe, mwe moyo mna sia nkuu ziitazo mpaka Sayuni. ⁶ Wembokaho mwe koongo da mesozi, wapata soko za mazi kwa ajii ya kunywa. Fua za vui huvika baaka. ⁷ Aendeleya kuawa nguvu mpaka nguvu; kiya yumwe mwe Sayuni aoneka mbee ya Zumbe. ⁸ Yahwe Mungu wa watankondo, tegeza kuombeza kwangu; Muungu wa Yakobo, utegeeze nambacho! Selah ⁹ Ee Mungu, uikauwe ngao yetu; uwakauwe wagewao mavuta wako. Kwa ajii siku mwenga mwe nyumba yako ni bola kuliko siku elfu hantu hatuhu. ¹⁰ Ni bola niwe mwamizi wa mwango mwe nyumba ya Zumbe wangu, kuliko kwekaa mwe mahema ya wabaya. ¹¹ Kwa ajii Yahwe Muungu ni zua detu na ngao yetu; Yahwe ondaavye mboto na utukufu; Nkakiindia tana dodose mwe wada ambao wenda mwe utana. ¹² Yahwe wa wenkondo, kabaikiwa mntu yuda mkutumaini wee.

Chapter 85

¹ Yahwe, we kuonesha fazii kwe sii yako; kuuvuza usitawi wa Yakobo. ² Kusamehe zambi ya wantu wako; kuzisitiri zambi

zao zose. Selah ³ Kuusa gazabu yako yose; kuyaeka mbifya yako makai. ⁴ Utivuziie swiswi, Ee Mungu ywa uhoni wetu, naho uyaheze maya yako aho hetu. ⁵ Je! Wendauendee kua na mbifya aho hetu milele? Wendanike mbifya kivyazi chose chezacho? ⁶ Je, nkunautihuishe vituhu? Naho wantu wako wendawatamiwe kwe wewe. ⁷ Utionyese swiswi uaminifu wa agano chako, Yahwe, utenke swiswi uhoni wako. ⁸ Nndanitegeeze yada Yahwe Mungu atamwiiayo, mana ye endaagosoe mpheho hamwe na wantu wakwe, wamtongeo kwa uaminifu. Miya woondigwa wesekuuya vituhu kwe sia za kibahau. ⁹ Kwei uhoni wakwe u hehi na wada wamvikiao yeye; naho utukufu wendausigae kwe sii yetu. ¹⁰ Uaminifu wa agane na uaminifu vikintana hamwe; haki na mpheho vibusiana. ¹¹ Uaminifu walavya soko za mazi kuawa kwe sanga, na haki yakaua ahosi kuawa mazunde. ¹² Ehe, Yahwe endaaavye balaka zakwe zedi na sii yendailavye mazao yakwe. ¹³ Haki yendaiite mbele zakwe na kugosoa sia kwa ajii ya majato yakwe.

Chapter 86

¹ Tegeeza, Ee Yahwe, na uniandue, kwa ajii ni mkiwa na mnyenge. ² Unilinde mana mie ni mwaminifu; Muungu wangu, umhonye mndima yako mkuamini. ³ Unifie mbazi, Zumbe, mana nakuiia wewe musu mgima. ⁴ Umtamize mndima yako, mana Zumbe, naombezea kwako. ⁵ Wee, Zumbe, u yedi, na utayali kusamehe, naho una mbazi nkuu kwa wada wakuiiao wewe. ⁶ Yahwe, tegeeza maombi yangu; tegeeza sauti ya ombi dangi. ⁷ Mwe msi wa shida na kwetanga wewe, mana wendaunijibu. ⁸ Gatigati ya miungu nkahana wa kuiganywa na wewe, Zumbe, nkahana magosozi enga magosozi yako. ⁹ Mataifa yose ambayo kuyagosoza yendayeze kwako na kusujudu mbelee zako, Zumbe, nao wenda wadiheshimu zina dako. ¹⁰ Kwa kuwa weye umkuu we mgosoa mbui za ajabu wee ikedu ne Mungu. ¹¹ Unihinye sia zako, Yahwe. Ikabinda nendanende mwe kwei yako. Unigosoe nikuheshimu wewe. ¹² Zumbe Mungu yangu, nakutogoa kwa moyo wangu wose, nendaniditunye zina dako milele. ¹³ Kwa mana uaminifu wako agano dako ni mkuu kwangu; wee kuhenya ugima wangu kulawasi ya kuzimu. ¹⁴ Ee Mungu, wenao ugobo wenuka zidi yangu. bunga da wantu wenye vulugu waondezao ugima wangu. Naho nkawakuheshimu wewe. ¹⁵ Iya wee, Zumbe, umfa mbazi na neema, nkunamaya halaka, na umwingi wa uaminifu na agano dako kwei. ¹⁶ Unihitukie unifiembazi; umwenke nguvu zako mndima yako, umhenye mwana wa majakazi yako. ¹⁷ Unionyese utangia wa fazii zako, ikabinda wada wakimwao wendawazione na kugwizwasoni kwa sababu yako; Yahwe, kunambiza na kunihoza.

Chapter 87

¹ Mzi wekuuvukao ugooka uanga ya miima mitakatifu; ² Yahwe akunda zaidi ya malango ya Sayuni kwemboka mahema yose ya Yakobo. ³ Mbui tukufu zitamwiiwazo kwako, mzi wa Mungu. Selah ⁴ Nataja Rahabu na Babeli kwa wafuasi wangu. Kauwa, Filisti, na Tiro, hamwe na Ethiopia nao wenda wambe, uyu nkavyaigwa umo." ⁵ Yenda itamuiwe uanga ya Sayuni, "Kia yumwe wa awa kavyaigwa mwe yeye; na yeye mwe uanga atamuimalisha. ⁶ Yahwe agonda mwe kitabu cha sensa ya mataifa, "Uyu kavyaigwa umo." Selah ⁷ Ivyo waimba na wavini kwa hamwe wambe, "chechem zangu ziumo mwako."

Chapter 88

¹ Yahwe, Mungu wa wokovu wangu, maia musu na kio mbele zako. ² Tegeeza maombi yangu, ukaue kuia kwangu. ³ Maana nkimemezewa taabu na uhai wangu ubua kae kuzimu. ⁴ Wantu wanteganya kama wada waitao si mwe shimo, mimi mntu mweke nguvu. ⁵ Nkibadigwa wala nkijaliwa miongoni mwa wafu; ni kama mwekugona mwe kabui, wao ambao wewe nkuwajali kwa sibabu wetenga hae na nguvu zako. ⁶ Wewe kumiika he sehemu yasi kabisa ya shimo, sehemu yenye kiza na kilindi. ⁷ Ghazabu zako zaninyinginyia, na mawimbi yose yaheea mwangu. Selah ⁸ Kwa sibabu yako, wada wose wanimanyao wanikwepa. Kunitenda natisa he meso yao. Nkifungwa na mkidaha kunyiika. ⁹ Meso yangu yafifia kwa ajii ya shida, kia siku nakwetanga wewe, Yahwe; nakunyooshea wewe mikono yangu. ¹⁰ Je! undaugosoe miujiza kwa ajii ya watakufa? Wada wekufao undawafufuke na kukusifu wewe? Selah ¹¹ Uaminifu wa agano dako undautangazwe he kabui? au uaminifu he wafu? ¹² Mbui zako za ajabu nndazimanyikane he kiza? au haki yako hemaho kijazi? ¹³ Akini nndanikuie wewe, Yahwe; mwe keo maombi yangu yeza kwako. ¹⁴ Yahwe, kwani waniemea? Kwani wafisa cheni chako hae na mimi? ¹⁵ Nateswa kia siku na katikati ya kifo tangu mwe ujana wangu. Nkiteseka dhidi ya hofu yako nkuu, nakata tamaa. ¹⁶ Mbui zako za hasira zemboka mwangu, na mbui zako zakutisa zaniangamiza. ¹⁷ Siku zose zanizingira mimi sa mazi, yose yanizunguka mimi. ¹⁸ Wewe kuusa kwangu kia rafiki na yoyose animanyae. Na sasa mnamanya ukedu ni kiza.

Chapter 89

¹ Nndaniiimbe ntogoo za uaminifu wa agano da milele. Nndanitangaze kwei yako kwa uvyazi wezao. ² Nee viekavyo nambe, "Uaminifu wa agano uimalishwa milele na kwei yako kuiimalisha mbinguni." ³ "Nkigosoa agano na wateule wangu, nkiapa kiapo kwa Daudi mndima ywangu. ⁴ Ndaniiimalishe uvyazi wako siku zose na nindauimalishe utawala wako kwa uvyazi wose." Selah ⁵ Mbingu zatogoa maajabu yako, Yahwe; kwei yako yatogolwa mwe kusanyiko da watakatifu. ⁶ Kwa ajii ni ndai kwe mbingu mbuza kuiganyizwa na Yahwe? Ambae kati ya wana wa miungu enge Yahwe? ⁷ Ni Mungu mheshimiwa mno mwe baaza da watakatifu nae uatisa kwa wose wekumzungukao. ⁸ Yahwe, Mungu wa majeshi, ni ndai mwenye nguvu inga wewe, Yahwe? Kwei yako yakuzunguka. ⁹ Weye watawala bahali yenye nguvu;

mawimbi yakenuka we wayatuiza.¹⁰ Kumdagamiza Rahabu enga yumwe mwekukonwa. Kuwatawanya wankuu wako kwa mkono wa nguvu.¹¹ Mbingu ni zako weye, na si pia. Kuumba dunia na vyose vyeumo. Kuumba kaskazini na kusini.¹² Tabori na Hermoni watamiwa ni zina dako.¹³ Una mkono udahao mkono wenao nguvu na mkono wako wa kuume uu uanga.¹⁴ Haki na uahi ni msingi wa kati chako. Uaminifu vyesa mbele zako.¹⁵ Wabalikiwa wantu wakuvikeo wewe! Yahwe, wenda mwe nung'azi wa cheni chako.¹⁶ Siku zose watamiwa mwe zina dako na mwe haki yako wakutukuza wewe.¹⁷ We ni fahali wa nguvu zao na kwa nguvu zako ti washindi.¹⁸ Kwa iyo ngao zetu ni zako Yahwe; mfaume wetu ni mtakatifu wa Israeli.¹⁹ Misi mingi yekwembokayo kutamwiia na waaminifu wako mwe sozi ukamba, "Nkiika taji kwa mwenye nguvu; nkimwenua mwekusagulwae kulawa kwa wantu.²⁰ Nkimsagua Daudi mndima ywangu kwa mavute yangu matakatiu nkimsiangizo yeye.²¹ Mkono wangu undaumwambize yeye mkono wangu ndamwenke nguvu.²² Nkakuna mntu ndiye amhofye; nakuna mbanesi ndiye amuonee.²³ Ndaniwadaganuze wankuu wakwe mbele yakwe ndaniwakome wose waihiwao ni yeye.²⁴ Kwei yangu na uaminifu wa agano ndaviwe hamwe na yeye; kwembokea zina dangu da ushindi.²⁵ Ndaniike mkono wakwe uanga ya bahali na mkono wakwe wa kuume uanga ya mito.²⁶ Yeye andaeneta, 'Wewe ni tate, Mungu wangu, na mvamba we uhoni wangu.'²⁷ Ndaniyaie kua enga mvyagwa ywangu ya bosi mwekwenuwa zaidi mwe wafaume wa si.²⁸ Nitaongeza uaminifu wa agano langu kwake milele; na agano langu pamoja naye litakuwa salama.²⁹ Ndani utende uvyazi wakwe kudua siku zose na kiti chakwe cha enzi ndakidumu enga mbingu ze uko uanga.³⁰ Etiho wanawe ndawaziekie shelia zangu na kwesekutii amuli zangu,³¹ na ati nkawa watongee shalia zangu na kwesekutoza amli zangu,³² nee ndiho niwenke azaba uasi wao kwa ngoda na ubanasi wao kwa makofi.³³ Akini nkana nivise kwakwe upendo wangu wa kwei wa kwesekuwa mwaminifu kwa kiaga changu.³⁴ Nkina nieke kiaga changu wa kubadiliisha mbui ya mwe kanwa changu.³⁵ Maa mwenge na kwa yose, nkiapa kwa utakatifu wangu nkina nimhufye Daudi:³⁶ uvyazi wakwe undauendele msi yose na kiti chakwe cha enzi enga zue mbele yangu.³⁷ Ndakiimarishwe siku zose enga mwezi shahidi muaminifu mwe mwingu." Selah³⁸ Iya akini we kumwasa na kumwemea kumifya mfaume mpakwa mavuta ywako.³⁹ We kuemea kiaga cha mndima ywako kuigea unajisi taji yakwe mwe si.⁴⁰ Kubomoa kanto zakwe zose, kubananga ngome yakwe.⁴¹ Wemboka sia wambaia kawa kintu cha seze kwa majilani zakwe.⁴² Kwenya mkono wa kuume wa wankuu wakwe kuwatamiza wankuu wakwe wose.⁴³ Kuyahitua makai ya paange dakwe. Na nkwenye nguvu akawa kwe nkondo.⁴⁴ Kuibinda fahali yakwe kukiasa si kiti chakwe cha enzi.⁴⁵ Kuzipunguza siku za ujana wakwe kumgubika kwa soni. Selah⁴⁶ Mpaka ini Yahwe? Nakwefise msi yose? Mpaka ini mbifya yako indaiwake enga moto?⁴⁷ Oh, afya muda wangu weivyo mcheche na kwa ajii yani kuwamba wana wose wa wanaadamu wesao manufaa!⁴⁸ Ni ndai mbuta kuishi na asekuwa hambu ndie aokoe nafsi, yakwe mwe kono wa kuzimu? Selah⁴⁹ Zombe, yakuhi matendo yako ya kae ya uaminifu wa kiaga wekumwapiyo Daudi kwe kwei yako?⁵⁰ Kumbuka, Zombe, wandima wakoo wekutiiwavyo na via nekuvumiliavyo mwe moyo utusi mwingi dhidi ya mataifa.⁵¹ Wankuu wako wavugunuza utusi Yahwe; wagosoa ufyozu mwe myato ya mpakwa mavuta wako.⁵² Atogolwe Yahwe msi yose. Amina na Amina. Kitabu cha ne

Chapter 90

¹ Zombe, wee kuwa guukio detu, miango yose.² Kabla miima nkaizati kuumbwa, wala nkuzati kuumba sii na dunia, milele na milele, wee u Mungu.³ Wamvua mntu kwe mavumbi na kuamba, "Uya wee uvyazi wa mwanadamu."⁴ Kwa mana myaka elfu mwe meso yako ni kama zana yekwembokavyo, na kama saa wakati wa kiyo.⁵ Awahagia enga via mafuliko, nao wagona, na keokeo wawa enga mani yahotayo.⁶ Keokeo yachipua na kumea, guoni yadumuka na kunyaa.⁷ Hakika, tiangamizwa ni hasila yako, na gazabu yako yatisa sana.⁸ Kuuzihilisha ubaya wetu mbee yako, na zambi zetu zekwefisazo kwe nulu ya kuaho kwako.

⁹ Uhai wetu waga kwa gazabu yako, na myaka yetu yemboka halaka via mihemie.¹⁰ Myaka yetu ni sabini, au semanini ati tina afya, miya hata ivyo myaka yetu yedi igewa alama ya tabu na huzuni. Ni kwei yemboka halaka kisha tabindiikia.¹¹ Ni ndai mmanya kiasi cha hasila yako, na gazabu yako ambayo i sawa na hofu yako?¹² Kwaiyo, utifundishe swiswi kuyafikii maisha yetu ili tidahe kuishi kwa hekima.¹³ Ugeuke, Ee Yahwe! Mpaka ini yonda iwe ivi? Uwahurumie watumwa wako.¹⁴ Utitosheeze swiswi wakati wa keo keo kwa uaminifu wa agano dako ili tifulahi na kushangia siku zose za maisha yetu.¹⁵ Utifulahisha kwa kulinganisha na zia siku wekutitesaho na kwaida myaka tekwembokayo tabu.¹⁶ Watumwa wako na waiona ndima yako na wana wetu waone ukuu wa enzi yako.¹⁷ Na neema ya Zombe Mungu wetu iwe ni yetu; fanikiha ndima za mikono yetu, haswaa, fanikisha ndima za mikono yetu.

Chapter 91

¹ Yeye mwekaa kwe makazi ya aliye juu andaekae kwe uvuli wa mwenyezi.² Nami ndanigombeke kuhusu Yahwe, "Yeye neguukio dangu na ngome yangu, Zombe yangu, ambae namini katika yeye."³ Kwa maana yeye andaakuokoe dhidi ya mtego wa muisi na dhidi ya pigo dietado ndio.⁴ Yeye andaakugubike kwa mabawa yakwe, na naasi ya mbawa zakwe ndaupate gukio. Uaminifu wakwe ni ngao na ulinzi.⁵ Nawe nkunaugopeshwe na vitisho wakati wa kio,⁶ wala misgae ipaayo kwa kio, wala pigo dizungago kwekiza, wala uatamu wezao wakati wamsii.⁷ Malefu wadaha kugwa upande wako na makumi elfu mkono wako wa kuume, lakini ubaya nkaudaha kukupata.⁸ Wewe undaukauwe tu nakuona hukumu ya ubaya.⁹ Kwa kuwa Yahwe neguukio danga! Umgosoe mwe uwanga awe guukiodako pia.¹⁰ Nkakuna ubaya uawao kushinda wewe; suuba nkayanayeze hehi na nyumba yako.¹¹ Maana yeye andaawaelekeze malaika moja kwa moja

Chapter 92

kukulinda wewe, na kukuikia ulinzi kwesia zako zose.¹² Nao ndawakenu uwanga kwa mikono yao ili wese kwegonga muundi wako kweiwe.¹³ Undauwaangamize simba na nyoka asii ya miundi yako; undauwajate wana-simba na myoka.¹⁴ Kwa viakeavya kwangu, ndanimuokoe. Ndanimlinde kwa via ni mwaminifu kwangu.¹⁵ Anetangaho, ndanimjibu. Kwe shida ndaniwe nae; ndanimwenke ushindi na ndanimheshimu.¹⁶ Nindanimtosheleze kwa maisha malefu na kumuonyesha wokovu wangu.

Chapter 92

¹ Ni mbui ntana kumshukuu Yahwe na kuimbia sifa zina dako, we mwe uwanga, ² Tambaisa uaminifu wa agano dako mwe keona guoni, ³ kwa kinubi cha nyuzi kumi na kwa sauti ya kinubi. ⁴ Kwa kuwa weye, Yahwe, mbui zako zinitamiza. Nndanimbe kwa kinyemi kwa ajii ya mbui za mikono yako. ⁵ Ni kwa vihi vihi mbui zako ni nkuu, Yahwe! mateganyo yako ni ya kina. ⁶ Mntu mpumbavu nkhatata kuyamany, wala mbahau nkhatata kuyaelewa: ⁷ wasio na haki wendahowahote inga mani, na hada wagosoao mbui mbaya wendahowative, wendawakomwe mwe ubanasi wa milele. ⁸ Mia weye, Yahwe, wenda uwe Zombe milele. ⁹ Kwei, wakauwe wankuu wako, Yahwe! Kwei wakauwe wankuu wako wendawafe! Wada wose wagosoao mbui mbaya wendowahagatiswo. ¹⁰ Wewe kuyenua mahembe yangu inga mahembe ya Nyati wa porini; nkhisiswa mavuta yedi. ¹¹ Meso yangu yaono kugwa kwa wankuu wangu; magutwi yangu yasikia madagamizo ya wankuu wangu wabaya. ¹² Wenye haki wenda wative inga mtende; wenda wawe inga mwerezi wa Lebanoni. ¹³ Wahandwa mwe nyumba ya Yahwe; wativa mwe nyua za Zombe Muungu ywetu. ¹⁴ Nao wavyaa matunda hata mwe uzee wao; wekaa safi na wenye afya, ¹⁵ kutangaza kuwa Yahwe ni wa haki. Yeye ni mwamba wangu na nkakuna nkana udhalimu ndani yake.

Chapter 93

¹ Yahwe atawala; kavikwa azama; Yahwe kevika na kwefunga nguvu. Ulimwengu uimalishwa, nkaudaha kusogezwa. ² Kiti chako cha enzi kiimalishwa nyakati za kae we ne uaho misi yose. ³ Bahali yenuka, Yahwe zipaza sauti mawimbi ya bahali yatenda ngavungavu na nguumo. ⁴ Zaidi ya ngavungavu ya mawimbi mangi, mawimbi ya bahali yenye nguvu, Yahwe mwe uanga ne mwenye nguvu. ⁵ Amli zako ni makini na za kuaminika mno, utakatifu uhamba nyumba yako, Yahwe, kae na kae.

Chapter 94

¹ Yahwe, Ee Mungu muihiza nkuu, Zombe Mungu uihizae nkuu ting'azie swiswi. ² Euka, muahi ywa si uwenke wada wenao malingo kiwafaacho. ³ Hata ini waovu, Yahwe, hata ini waovu wonda wayemkwe ni nyemi? ⁴ Wetia mbui zao za kibui; wose wagosoao uovu wegamba. ⁵ Wadagamiza wantu wako, Yahwe; watesa taifa dako ambado ni miiki yako. ⁶ Wamkoma mjane na mgeni mwekaa mwesi yao, na wamkoma yatima. ⁷ Wamba, "Yahwe nkadaha kuona, Zombe Mungu ywa Yakobo nkaua ayangawue aya." ⁸ Manyani nywie wantu wabahau! Nywie mabahau wanda mwe fundishe ini? ⁹ Yeye mwe kuumba gutwi nkasikia? Yeye mwekugosoa ziso nkaona? ¹⁰ Yeye muweyenka azaba mataifa nkasahihi? Yeye nee muwenka maalifa wanadamu. ¹¹ Yahwe ayamanya mawazo ya wanadamu kuwa ni muye. ¹² Kageekwa yuda umuongozaye, Yahwe, Yuda wewe uvunye kuawa mwe shaia zako. ¹³ Wewe wamumuiza, mwe shida hadi tubwi ndiho difukwe kwa ajii ya waovu. ¹⁴ Mana Yahwe nkana abade wantu wakwe waa kuwa dwandwaika wapazi wakwe. ¹⁵ Kwa via uahi wonda uwe wa haki wose ambao ni wanyoofu wa moyo wonda waibase. ¹⁶ Nndae mwonda enuke kuni gombea zidi ya wagosoao uovu? Ni ndai mwonda agooke zidi ya uovu kwa ajii yangu? ¹⁷ Ati Yahwe nee nkekuwa msaada wangu, kinyani nee nkigona hantu ne ukimya. ¹⁸ Nkwambaho muundi wangu wateea. Uaminifu wa agano dako, Yahwe, kunenua. ¹⁹ Wasiwasi ugenyeha mwanyu kunihembeeza kwako kwa nigea nyenu. ²⁰ Kiti cha ubanasi cha daka kwambizana na wewe kitungacho ubanasi kwa sia ya shaia? ²¹ Kwa umoja wao wapanga kwa hamwe kwa eba kuwakowa wenao haki na kuwaahia azaba ya kifo weneo haki. ²² Mia Yahwe nee nguzo yangu ndefu, na Zombe Mungu yaangu nee bawe na guukio dangu. ²³ Yeye anda avuzie uovu wao wenye, ondaawadagamize mwe uovu wao wenye. Yahwe Mungu ywetu anda awadagamize.

Chapter 95

¹ Oh soni, timwiimbiye Yahwe; naho timwiimbiye kwa nyemi baawe na wohoji wetu. ² Tengiye aho eiho kwa ntogoo; timwiimbiye kwa zabui ya ntunyo. ³ Kwa viya Yahwe ni Mungu mkuu na mfaume mkuu kwemboka miungu yose. ⁴ Mwe mikono yakwe yaumo makoonge yasi ngima; na izo ntambisi za miima ni zakwe. ⁵ Mazi mshindo ni yakwe nee mwe kuyaumba na mikono yakwe igosowa si nkavu. ⁶ Oh soni, tibunye tikime mavindi; tikime mavindi he meso ya Yahwe, muufi ywetu. ⁷ Kwa via yee nee Mungu ywetu naswi ti wantuwa ntafuna yakwe, na ngoto za mkono wakwe. Ebae ivyeeo mtegeeze mwiiyo wakwe! ⁸ Mwese kuitogesa myoyo yenu inga viya uko Meriba, ema inga uda musi wa masa jangwani, ⁹ uko nee tati zenu waninoza na wanihima, hetiho nee waona viugo vyangu. ¹⁰ Kwa myaka alubaini nkikimwa ni uvyazi uwo nee namba, 'Awa ni wantu wekuhotokawo myoyo, nkawo kumanya siya zangu.' ¹¹ Nee umo nkakimwa nikaisha nikamba, nkawana wengiye ng'o hantu ha kuhumwiiziya."

Chapter 96

¹ Oh, mwimbieni Yahwe wiya mhya; mwimbieni Yahwe sii yose. ² Mwimbieni Yahwe ditukuzeni zina dakwe; utangazeni wokovu wakwe msi hadi msi. ³ Tangazani utukufu wakwe kati ya mataifa, matendo yakwe ya ajabu mwe mataifa. ⁴ Maana Yahwe ni mkuu na wakutogolwa sana, ni wakuhofiwa kuiko miungu mituhu. ⁵ Maana miungu yose ya mataifa ni vinuu, bali ni Yahwe mwekuzigosoa mbingu. ⁶ Hishima na azama zi mbele zakwe. Nguvu na utana ziumo he patakatifu hakwe. ⁷ Mwenkeni Yahwe ntogoi nywie ukoo wa wantu, mwenkeni ntogoi Yahwe kwa ajii ya utukufu wakwe na nguvu. ⁸ Mwenkeni Yahwe utukufu ambao wadistahili zina dakwe. Eteni makafaa mwengie nyuani mwakwe. ⁹ Mtoeani mavingi Yahwe mkawa mvaa mavazi ambayo yauheshimu utakatifu wakwe. Sii yose zingizani mbele zakwe. ¹⁰ Gombekani kati ya mataifa, Yahwe atawaa." Ulimwengu uimalishwa, nkaudaha kusingiswa. Yeye ahukumu wantu kwa haki. ¹¹ Mbingu zinakinyemi na sii ishangilie; bahai na ivume na vyose viimemezavyo vitoe vuzo kwa shangwe. ¹² Minda ishangilie na vyose vyeumo. Ikabinda miti ya mazituni itoe vuzo kwa kinyemi ¹³ mbele za Yahwe maana yeye eza. Eza kuihukumu sii. Nae endaa uhukumu ulimwengu kwa haki na kwa mataifa kwa uaminifu wakwe.

Chapter 97

¹ Yahwe atawala; sii ihachiize, visiwa vingi na kuona nyemi. ² Mazunde na kiza vyamzunguka. Haki na aha nee msingi wa kiti chakwe. ³ Motowaita mbee yakwe nao ukawaka awadagamize wankuu wakwe mpande zose. ⁴ Taa yakwe yang'aza ulimwengu; sii yaoka na kuzingiza. ⁵ Miima yayeyuka enga nta mbee ya Yahwe, Zombe wa dunia yose. ⁶ Mbingu yatangaza haki yakwe, na mataifa yose yaona utukufu wakwe. ⁷ Wada wose wavikao vimuu vya kusongoa wenda waone soni; wada wajivunao mwe vimuu vyesavyo na maana mtweeani magoti yeye, nyie miungu yose! ⁸ Sayuni itegeza na kuona nyemi, na mizi ya Yuda iyon nyemi chambuso ya amlu zako za haki, Yahwe. ⁹ Kwa via wewe, Yahwe, nee mwe uwanga sana, uwanga ya sii yose. Kutunya sana uwanga ya miungu yose. ¹⁰ Nywinywi ambao mwamkunda Yahwe, ihiwani uovu! Yeye alinda ugima wa watakatifu wakwe, naye awaavye mwe mikono ya waovu. ¹¹ Nuu ihandwa kwa ajili ya wenye haki na nyemi kwa ajili ya wanyoofu wa moyo. ¹² Onani kinyemi mwe Yahwe, nyie wenye haki; na mmwenke ntogoo mkumbukaho utakatifu wakwe.

Chapter 98

¹ Zaburi. Oh, mwimbieni Yahwe wiya mhya, kwa kuwa kagoso mbui za vihii; mkono wakwe wa kuume na mkono wakwe mtakatifu vimenkhe uvoti. ² Yahwe kangoso uhonyi wakwe umanyike, kazihilisha haki yakwe kwa mataifa yose. ³ Hukumbuka uaminifu wa kiaga chakwe na uaminifu kwa ajii ya nyumba ya Israeli; miisho yose ya dunia yonda iione kuvota kwa Zombe Mungu ywetu. ⁴ Mhachizeni Yahwe, si yose; enuani nyimbii kwa mawiya, imbani kwa kinyemi, imbani ntogoo. ⁵ Imbani ntogoo za Yahwe kwa kinubi, kwa kinubi na wiya wenye mwiki wa kwagizwa. ⁶ Kwa panda na sauti za baragumu, enuani nyimbii za kinyemi mbele ya mfaume, Yahwe. ⁷ Bahai itoe vuzo za kinyemi, ulimwengu na wada wose wekaa gati yakwe! ⁸ Mito itoe magasa, miima itoe vuzo kwa kinyemi. ⁹ Yahwe eza kuiaha si; naye anda aiahe li kwa haki na mataifa kwa adili.

Chapter 99

¹ Yahwe anatawala, mataifa na yatetemeke. Kekaa uanga ya makelubi; sii yatetemeka. ² Yahwe ni mkuu mwe Sayuni; nae katukuka uanga ya mataifa yose. ³ Nao wadisifu zina dako kuu litisado; yeye ni mtakatifu. ⁴ Mfaume ana nguvu, nae akunda haki. Weye umeimalisha haki; kugoso haki na hukumu mwa Yakobo. ⁵ Msifuni Yahwe Mungu wenu na msujudu mwe miundi yakwe. Yeye ni mtakatifu. ⁶ Musa na Haruni na miongoni mwa makuhani wakwe, na Samweli ne kawa miongoni mwa wada wekumuombeza eyeye. Wamuombeza Yahwe, nae akaandua. ⁷ Katamwia nao toka nguzo ya wingu. Wazito amlu zakwe takatifu na sheia ambazo nekawenka. ⁸ Weye kuwaandua, Yahwe Mungu wetu. Ne ukwao Mungu mwenye kusamehe, akini ukayaazibu matendo yao ya zambi. ⁹ Msifuni Yahwe Mungu wetu, na mumvikie kwe muima wakwe mtakatifu, maana Yahwe Mungu yetu ni mtakatifu.

Proverbs

Chapter 1

¹ Misali za Sulemani mwanangwa ywa Daudi, mfaume ywa Israeli. ² Misali izi zahinya mbui za viugo na unyanyi, kuhinya mbui za viugo, ³ ili mpate unyanyi kwa aji ya kwekea kwa kugoso yedi, haki na adii. ⁴ Misali izi zavya viugo kwa wada wekwesao kuhinywa, na kuwenka wabwanga unyanyi na ukangaafu. ⁵ Wantu wenao viugo wategeze na kuomea elimu yao na wantu wenao umany wapate muongozo, ⁶ kwa kuwa misali, misemo, vinundu na mbui za wenao viugo. ⁷ Wengee wa Yehova ni chanzo cha unyanyi- wabahau wabea viugo na adabu. ⁸ Mwanangu tegeza mango ya tati yako na wa wesekuzieka kanuni za mami yako; ⁹ n'ndazitende kilemba na mboto mwemutwi wako na jebu zihoeazo mwesingo yako. ¹⁰ Mwanangu wenao zambi wakakupembeja mwezambi zao, emea kuwatongea. ¹¹ Kana wondawagombeke, "Haya titongee, tivizie ili tikome, tipate kuwahangania wantu wesio na mawa pasi na sibabu. ¹² Haya tiwameze wagima, ati

Chapter 2

kuzimu kwawadoa wenao afya nakutenda inga wada wagwao mwematubwi. ¹³ Ndatipate vintu vyose vya samani; tondatizimemeze nyumba zetu via tibawavyo kwa watuhu.

¹⁴ Ika vintu vyako kwetu; tondatiwe na mfuko umwe hamwe." ¹⁵ Mwanangu, wesekutongeana nao sia mwenga, wesekuhusu muundu wako kudonta wombokaho wowo; ¹⁶ miundi yao yaguukia hesahokutama na wakanya kwetia mphome. ¹⁷ Nkaina maana kumwikia mtego mdege ukati mdege auona. ¹⁸ Wantu awa wavizia kwekoma wenye--watega mtego kwa aji yao wo wenye. ¹⁹ Nee zeivyo sia za kia mpata utaji kwa uzaimu; kipato cha uzaimu chausa ugima wa wenao utaaji. ²⁰ Viugo vyaia kwa sauti mwemita, yakweza sauti mwe viwasa; ²¹ mwemita yaia kwa sauti nkuu kwa kwengiia kwe miango ya mzi yamba." ²² Mpaka ini nywie wabahau mwonda mkunde kutenda wabahau? Mpaka ini nywie mwenao ufyosi mndamkunde ufyosi, na mpaka ini nywie wabahau mndamkimwe ni unyanyi? ²³ Tozezani ivi nimiegezeavyo, n'ndaniavye kuafya kwangu kwa aji yenu; nondanimtende mmanye mbui zangu. ²⁴ Nkimyetanga muemea kutegeza; nkiunyosha mkono wangu wa nkakuna mwekutoza. ²⁵ Mia mbea maango yangu yose na wa nkamokutoza mangizo yangu. ²⁶ N'ndanseke mwesubu yenu, n'ndanimibe ukati wakwenkwa suuba- ²⁷ wenge wa kutisa wondaumipate inga nkusi na maafa yonda yamikumbe inga uheho wa kisulisuli, suba na usungu vyonda vimimapate. ²⁸ wakabinda wondawanetange nami nkinaniwandue, n'ndawanetange mwehali ya kwehewa mia nkawana wanione. ²⁹ Kwa sibabu wakimwa ni unyanyi na nkawokusagua kuwa na wenge wa Yehova, ³⁰ nkawokutongea mango yangu na wakayabea masahihisho yangu yose. ³¹ N'ndawade matunda ya sia zao, na n'ndaweguswe kwa matunda ya hila zao wenye. ³² Kwa maana wabahau wafa wauyaho nyuma, na kwesekujali kwa wabahau konda kuwadagamize. ³³ Mia kia munitegeza ondaekae kwa usaama na n'ndahumuize sama pasi woga wa maafa.

Chapter 2

¹ Mwanangu kana ukazihokea mbui zangu na kutundua amlu zangu, ² utegeze viugo na wenda uelekeze moyo wako mwe umanyi. ³ Kana wenda wiye umanyi na kukema sauti yako kwa ajii ya umanyi, ⁴ kana wendaundeze kana feza na kugubua umanyi kana waondeza hazina yekwefisayo, ⁵ Nee ndiho umanye wengee wa Yehova na wenda upate maalifa ya Mungu. ⁶ Kwa kuwa Yehova avya viugo, mwe kanwa chakwe mwaawa maalifa na umanyi. ⁷ Yeye ahifazi sauti ya viugo kwa wada wamtamiao, yeye ni ngao kwa wada waitao kwa uadilifu, ⁸ aongoza kwa sia ya haki na endaa inde sia ya waaminifu kwakwe. ⁹ Ne ndiho uve utana, haki, usawa na kia sia ntana. ¹⁰ Maana viugo vyenda vyengie mwe moyo wako na malifa yenda yaitamiwe nafsi yako. ¹¹ Busala yenda ikuinde, umanyi wenda ukuongoze. ¹² Vyenda vikuokoe kuawa mwe sia mbaya kuawa kwa wada watamwiyao mbui za hovyo. ¹³ Ambao wazibada sia ntana na kwenda mwe sia za kiza. ¹⁴ Watamiwa wakagosa mabaya na watamiwa mwe kwaga. ¹⁵ Watongea sia za utizi na kwa kutumia unyanyi wafisa mbui zao. ¹⁶ Busala na viugo zenda zikuokoe kuawa kwa mnye mkianga, kuawa kwa mnye muondeza nkungukwa na mbui ya kuhembeza. ¹⁷ Yeye amweka mweziweywa ujana wakwe na kujaa kiaga cha Mungu ywakwe. ¹⁸ Maana nyumba yakwe yenama na kufa na mapito yakwe yenda yakwegae kwa wada we kwe kabui. ¹⁹ Wose waitao sia yakwe nkawana wauvyo vituhu na wa nkawana wazione sia za ugima. ²⁰ Kwa iyo wenda wende mwe sia za wantu wedi na kutongea sia za wada wagosoao matana. ²¹ Kwa wada wagosoao matana wenda wagoose makazi yao mwe si na wada wenao uadilifu wenda wadumu mwe si. ²² Akini wabaya wenda wausigwe mwe si na wada wesao kuamini wenda wausigwe mwe si.

Chapter 3

¹ Mwanangu, wesekuja amlu zangu na uyatunze mahinyo yangu mwe moyo wako, ² kwa ajii zondaziongezeke siku zako na miaka ya maisha yako ya amani. ³ Wesekubada kukiti kiapo na uaminifu visekuka kwako, vifunge mwe singo yako, vigonde mwe vibao vya moyo wako. ⁴ Neeaho wondaho upate kibali na hishima mbee ya Zumbe Muungu na wantu. ⁵ Mtegeme Yehova kwa moyo wako wose na wa wesekutegemea akii zako mwenye, ⁶ Mwe siya zako zose mtaguse yeye na yeye ondaoneshe wembokaho. ⁷ Wesekuwa mwe busa he meso yako mwenye; mviye Yehova na kwepa ubanasi. ⁸ Wonda uhonye mwii wako na kuubudisha mwii wako. ⁹ Mtunye Yehova kwa mai yako na kwa malimbuko ya nkande kwa kiya upatacho, ¹⁰ na neaho mataa yako yondaho yameme na mapipa makuu yonda yameme kwa divai mpya. ¹¹ Mwanangu, wesekuema kufundwa ni Yehova na wa wesekuchukia kugezewa kwakwe, ¹² kwa ajii Yehova hufunda wada wamkundao, kana tate agosoavyo kwa mwanawe amkundaye. ¹³ Yeye enkgiwaye viugo ananyemi, naye apata akii. ¹⁴ Iya mwe viugo wapata manufaa kubadilisha kwa heya na faida yakwe yafaa zaidi kuliko zahabu. ¹⁵ Viugo vinasamani sana kuliko kito, na nkakuna ulamanicho kiiganacho na viugo. ¹⁶ Yeye anasiku nyingi mwe mkono wakwe wa kudiiya, na mkono wakwe wa kumoso ni utajii na hishima. ¹⁷ Sia zakwe ni sia za ukaimu na mapito yakwe ni npeho. ¹⁸ Yeye ni mti wa ugima kwa wada wamtozazao, wada wamlozazao wananyemi. ¹⁹ Kwa viugo Yehova kaika msingi wa dunia, kwa akii kaziimalisha mbingu. ²⁰ Kwa malifa yakwe vina vitatuke na mawingu kugwisa mnyozu wakwe. ²¹ Mwanangu, zitoze kuaha kwa kwei na akii na waa wesekukueka kuvikauwa. ²² Vyonda viwe ugima na nafsi yako na ulembo wa hisani wa kuva mwe singo ywako. ²³ Neaho wondaowende mwe sia yako kwa usaama na mudi wako nkunawekungwae; ²⁴ ugonaho nkunaugohe; wondaho ugone; usisiza wako wondaowe wemwiye. ²⁵ Wekuogoha na wasiwasi wagafua au ubanasi wekugosolwao ni wabaya uawiyaho, ²⁶ kwa ajii Yehova ondaawe upande wako na onda auamie muundi wako wesekugwiwa mwe mtego. ²⁷ Wesekuemeza matana kwa wada wafaa, ukati ugozoi uho ndani he mamlaka ywako. ²⁸ Jilani yako wesekumwambia, "Hita, na weze vituhu, kioi nikwenke," Ukati heya unazo. ²⁹ Wesekuika mpangu wa kumumiza jilani yako mweka hei na nawe na yeye akuamini. ³⁰ Wesekuminyana na mntu pesiho sababu, ikawa nkazati

Chapter 4

kugosoa chochose kukuzuu. ³¹ Wesekumgosoeya mntu jeuli au kusagua sia zakwe zozose. ³² Kwa ajii mntu mnyanyi ni chukizo kwa Yehova, iya yamweta mntu mwaminifu kwenye tumaini dakwe. ³³ Laana ya Mungu imwe nyumba ya wantu wabaya, iya hubaiki wantu wekaaho wenye haki. ³⁴ Yeye awazihaki wenye zihaka, iya awenka hisani wantu wezizitao. ³⁵ Wantu wenye busa walisi hishima hishima, iya wapumbavu wenulwa kwa soni yao wenye.

Chapter 4

¹ Wanangu, tegeezani, fundisho datate, naho tozeezani ili mmanye mana ya umanyi. ² Mie nawenka mahinyo matana; mwesekuyaeka mahinyo yangu. ³ Mi nkiwa mwana kwa tate mimi, mhau naho mwana ikedu kwa mame mimi, ⁴ tate kanihinya kanambia, "Moyo utozeeze sana mbui zangu; toza amli zangu udahe kaishi. ⁵ Udoe viugo na umanyi; wesekujaa na kuemea mbui zangu za muomo wangu; ⁶ wesekueka viugo vyendavikuinde; ikunde nayo yendaikuike he mpheho. ⁷ Viugo ni kintu mhimu sana, savyo udoe viugo naho ugosoe namna zose udahe kuupata umanyi. ⁸ Tunza viugo vyako navyo vyendavikutukuze; umbatiana nayo yendaikuhishimu. ⁹ Viugo vyaika kilema cha hishima uanga ya mutwi wako; yendaikwenke taji tana. ¹⁰ Mwanangu, tegeeza, naho utozeeze mbui zangu, nawe wenau pate miaka igenyeayo kwe maisha yako. ¹¹ N'ndanikuhinye kwe sia ya viugo, nkikuongwea kwe sia zedi. ¹² Wenda howende, nkayuho mwendaagooke mwe sia yako naho ukaguuka nkunawekungwae. ¹³ Tozeeza mwongozo waa wesekueka, wendaukuongwee mana nee ugima wako. ¹⁴ Wesekutongea sia za ubanasi waa wesekuita kwe sia za wagosao ubanasi. ¹⁵ Enege nao, wesekwemboka kwe sia iyo; hituka naho wembeke sia ntuhu. ¹⁶ Kwa mana nkawadaha kugona mpaka ndiho wagosoe mbui zesazokutama na nkawagona ndiho wasibabishe muntu ekungwae. ¹⁷ Kwa mana woo wada mkate wa ubanasi na kunywa divai ya vulugu. ¹⁸ Miya sia ya wenao haki sa ung'azi ung'aao, wamuika vyedi kubua musu wezaho kikamiifu. ¹⁹ Sia za wabanasi sa kiza - nkawamanya kititu chani wekungwaacho uanga yakwe. ²⁰ Mwanangu tozeeza mbui yangu; tegeeza kauli zangu. ²¹ Wesekuzieka zikahauka mwe meso yako, uziike vyedimwe moyo wako. ²² Mana mbui yangu ni ugima kwa wendao wapate na afya kwe mii yao. ²³ Uinde vyedi moyo wako naho uukinge kwa bidii zose; kwa via mwe moyo kwetika soko za ugima. ²⁴ Enege na kauli za utiizi naho wenege na ntamwiizi za ufsadi. ²⁵ Meso yako yakauhe he unyoofu na usabiti kaua uitako vyedi. ²⁶ Usawazishe majato ya muundi wako; na sia zako zose zendaziwe mpheho. ²⁷ Wesekuhituka mphaamo ya kudiia au kumoso; uuse muundi wako hae na ubanasi.

Chapter 5

¹ Mwanangu, tozeeza kiugo changu, tegeeza kwa makini vyangu mmanyavyo, ² ili uhine busala na miomo yako idahe kuika maalifa. ³ Mana miomo ya mkianga yadada hasai na kanwa chakwe ni laini kuiko mavuta, ⁴ iya mwisho enda awawe enga mnyoo, ni mkai enga upanga usengao haidi. ⁵ Miundi yakwe yaelekea mauti, hatua zakwe zaelekea sia yose ya kuzimu. ⁶ Nkaafya sia ya ugima. Hatua za miundi yakwe ziaga, waa nkamanyu aitako. ⁷ Sasa, wanangu, mnitegeeze; waa msekueka kutegeezwa mbiu za kanwa changu. ⁸ Indani sia yenu hae nae waa msekuita hehi ya uvi wa nyumba yakwe. ⁹ Kwa sia iyo nkamna muwenke watuhu heshima yenu ema miaka ya ugima wenu kwa muntu mkatii; ¹⁰ usekuwagosoewa wageni kaamu ya kitajii, ndima ugosao yasekuita mwe nyumba ya wageni. ¹¹ Mwisho mwa maisha yenu mkajuta ambaho nyama na mii yenu vyendavidagamie. ¹² Nywie mwendamgombeke, "Kwani nkichukia mahinyo na moyo wangu kubewa kusahihishwa! ¹³ Waimu wangu nchekuwatii waa kuwategeza wekunielekezaye. ¹⁴ Nkiwa nkibanika kabisa gatigati ya bunga, mweao makutano ya wantu." ¹⁵ Mnywe mazi yalawayo mwe biika denu wenye na mnywe mazi yaseayo kulawa kwe kisima chenu. ¹⁶ Je soko yakundwa ifoke hohose na mifeji yenu ya mazi isee mwe sia nkuu? ¹⁷ Yawe yenu wenye ni yenu ikedu wala nkie kwa wageni. ¹⁸ Soko yako ibalikiwe na umtamiwe umkazio wa ubwanga wako. ¹⁹ Mana ni ayala apendaze na nkuungu mwenye utana. Matembe yakwe nayakumemeezee fulaha muda wose, daima utekwe ni ukundiso wakwe. ²⁰ Mwanangu, kwa ajii yani udoigwe ni mkianga, kwa ajii yani uyafumbatie matombo ya mvyee mgeni? ²¹ Yehova aona kintu agosoacho muntu na akauwa nyendo zakwe zose. ²² Muntu mwevu endaatekwe ni makosa yakwe mwenye; sigi za zambi zakwe zendazingwie kwa nguvu. ²³ Endaafwa kwa kukosa maonyo, endaagie hae kwa ubahau wakwe mungi.

Chapter 6

¹ Mwanangu, kana wendauike hea zako kuwa zamana kwa mkopo wa mwehehi yako; kana ukaavya kiaga chako mwe mkopo wa muntu wesaekumanya, ² basi kweikia mtego mwenye na kuhata kwa mbui ya kanwa chako. ³ Mwanangu, ukahata kwa mbui yako mwenye, gosoa aya ili kwehanya kwa kuwa kugwii kwe mkono wa mwehehi yako; hita uzizitie na ugosoe shauli mbele ya mwehehi yako. ⁴ Wesekulusu usisiza mwe meso yako wala ngohe za meso yako kusinka. ⁵ Eokoe mwenye kana swala kuawa mwe mikono ya mkaa, kana mdege kuawa mwe mkono wa mwaamizi. ⁶ Wewe muntu m'bwa, mkauwe mswa, zimamaankanye sia zakwe ili kupata viugo. ⁷ Nkana akida, afisa au mtawala, ⁸ akini agosoa nkande zakwe ukati wa mboto aika hazina ili kuda baadae. ⁹ Wewe muntu m'bwa wenda ugone hata ini? Ukati uhi wenda wenukwe mwe usisiza?" ¹⁰ Gona kidogo, sinka kidogo, kunga mikono kuhumuiza kidogo"- ¹¹ nee ndiho umasikini wako wendaho ukwezee kana bagaa na ukundaji wako kana askai ywa nkondo. ¹² Muntu mwesekutama-muntu mbaya-aishi kwa kauli za utii wakwe, ¹³ akagwinyagwinya meso yakwe akaonyesha kwa miundi yakwe na kusonta kwa vyaa vyakwe. ¹⁴ Agosoa yeba za ubaya kwa hila ya moyo wakwe; daima achonchea muemano. ¹⁵ Kwaiyo ndiyo yakwe yenda

imkumbe gafla mala enda abondeke vibaya wala nkana ahone.¹⁶ Kuna vintu mtandatu ambavyo Yehova nkavikunda, mfungate ambavyo ni mbifya kwakwe.¹⁷ Meso ya muntu mgobo, ulimi wa umbea, mikono yetiayo npome ya wantu maasumu,¹⁸ moyo ambao wabuni yeba mbui, miundi iguukiayo maovu kinyanyi,¹⁹ shaidi mgombeka umbea na mhanda mweemano mwe ndugu.²⁰ Mwanangu, itunye amli ya tatiako na wala usekuyaeka mahinyo ya mamiako.²¹ Uyafunge mwe moyo wako misi yose; yafunge kwe singo yako.²² Wendaho, yendayakuongoze; ukagona yendayakuinde na ukenuka yendayakuhinye.²³ Mana amli nitaa na mahinyo ni nulu; nkinga za kugea adabu na sia ya ugima.²⁴ Yakuinda zidi ya mvyee mkianga, zidi ya mbui za laini ya ukianga.²⁵ Mwe moyo wako wesekuutamani utana wakwe wala usekutekwa mwe ngohe zakwe.²⁶ Kugona na mkianga yadaha kukugalimu bei ya ntii ya mkate, akini mkaza muntu mtuhu yagalimu ugima wako wose.²⁷ Je muntu adaha kwenua moto mwekifua chakwe bila koka nguo zakwe?²⁸ Je muntu adaha kwenda uwanga ya makaa bila kuhya miundi yakwe?²⁹ Nee eivyo muntu mgona na mkaza mwehehi yakwe; yuda mgona na uyo mvyee nkawana wakose azaba.³⁰ Wantu nkawadaha kumbehua mbavi kana abawa ili kukizi hitaji dakwe da saa.³¹ Akini akagwiiwa enda aihe maa mfungate yakia ekubawacho; lazima aavye kia kintu cha thamani mwe nyumba yakwe.³² Muntu mgosoa kianga nkana akii; agosoa ivya kwa ubanasi wakwe mwenye.³³ Aslahi soni na vionda na kubehulwa kwakwe nkakudaha kuuswa.³⁴ Mana wivu wamuuzi muntu; nkana awe na mbazi ukati wa kuiha kisasi chakwe.³⁵ Umwenkaho mageeko mangi nkana akunde mhitu wa kusuluhishwa wala kuihwa.

Chapter 7

¹ Mwanangu, yatunze maneno yangu ma ndani yako uzihifazi amli zangu.² Uzilinde amli zangu ili uishi na uyatunze mafundisho yangu kama mboni ya ziso.³ Uyafunge mwe vyaa vyako, uyaandike mwe kibao cha moyo wako.⁴ Mwambie kwa hekima, wewe ni dada yangu na umanye mwetange jamaa yako,⁵ ili wetunze mwenye dhidi ya mvyee haramu, dhidi ya mvyee mgeni mwenye maneno kini.⁶ Ne nikasungia mwe wavu wa diisha da nyumba yangu.⁷ Nikawakaua wantu wenye ukosefu wa uzoefu, na miongoni mwa wantu vijana, nikamuona kijana nu wese akii.⁸ Kijana uyo keza mtaani kwe kona hehi na yuda mvyee, akaita kwe nyumba yakwe.⁹ Iwa mwe utusiutusi wa siku muda wa guoni, wakati wa kio na kiza.¹⁰ Akadugana na yada mvyee, kavaa kama kahaba, mwe moyo wa kutiia.¹¹ Kawa na vuzo na upotovu, miundi yakwe nkayekutua kwe maskani.¹² Kaelekea mitaani, kisha sehemu za sokoni, na mwe kia upande ne akamgoja na kuvizia.¹³ Basi akamtoza na kumbusu, kwa cheni cha nguvu akamwambia,¹⁴ ivyeo nkilavya sadaka yangu ya amani, nkiusa nadhili yangu,¹⁵ ivyo ncheza kukubua wewe, kukionda cheni chako kwa hamu, na sasa nkikupata.¹⁶ Nkiika matandiko mwe usazi wangu, kitani za rangi kuawa Misri.¹⁷ Mwe usazi wangu nkinyunyizia manemane, udi na mdalasini.¹⁸ Soku, tinywe tegute kwa upendo wetu hadi keo, tipate furaha nkuu kwa matendo ya mahaba.¹⁹ Maana muumangu nkayuhu nyumbani kwakwe; kaita ntambo ya hae.²⁰ Kadoa mkoba wa hea, mwe mwezi mpevu ne ndiho agotoke.²¹ Mwe maneno yakwe mengi akamshinda, na kwa miomo yakwe laini akamwaza.²² Hamka akamtongea savia maksai mwenda kuchinjwa, savia mphaa mwekugwiwa kwa nguvu,²³ mpaka mshale utatue ini dakwe. katenda kama mdege mguukia he mtego. Nkamanya kuwa ataga maisha yakwe.²⁴ Na sasa, wanangu, mnitegeeze; mizingatie maneno ya kanwa changu.²⁵ Moyo wangu usekuyahitukia mapito yakwe; usekwazwa mwe mapito yakwe.²⁶ Kasababisha wantu wengi kugwa kwa kuwajeruhi, kakoma wantu wengi.²⁷ Nyumba yakwe ihehi na baabaa ya kuita kuzimu, kuelekea si kwe vyumba vya mauti.

Chapter 8

¹ Je hekima nkaiya? Je wamanya nkavya sauti yakwe?² Kwe mwima, nkanda nkanda ya baabaa, kwe sia mpanda hekima agooka.³ Nkandankanda ya sia ya kwengiia mwe mzi hehi na miango ye mzi etanga kwa sauti.⁴ Wantu, nawetanga nyinyi natange kwa nguvu kwa wana wa wanadamu.⁵ Nywie wabahau mvefunze hekima nanywi mchukiao maalifa lazima mwepatie moyo wa ufahamu.⁶ Tegeeze nami ndanitamviie mbui ntana na nikagubua kamva miomo yangu ndaitamwiie haki.⁷ Kwa ajii kanwa changu chatamka uaminifu chakinwa mi ubanasi.⁸ Maneno ya kanwa changu yose ni ya haki nkakuna chekuhitulwacho waa kuzaganywa.⁹ Maneno yangu yose yanyooka kwa yuda muelewa; maneno yangu ni ya haki kwa wada waondezao maalifa.¹⁰ Sagua fundisho dangu badala ya hee na maalifa kuliko zahabu ntana.¹¹ Kwa ajii mimi, hekima ni bora kuiko vito; nkakuna utamanicho kidahacho kuiganyizwa na mimi.¹² Mi, hekima, naishi kwa utaratibu, na miliki maalifa na busara.¹³ Woga kwa Mungu ni kukimva ni ubanasi, nakinwa ni majivuno na kibui, sia ya ubanasi wa kauli yekuhotokayo nee nikinwavyo navyo.¹⁴ Nna ushauhi mtana na hekima sahihi; mi ni busara; nguvu zi kwangu.¹⁵ Kwa sia yangu wafaume watawala waungwana pia, na wose watawalao kwa haki.¹⁶ Kwa sia yangu wafaume watawala na waungana na wose watawalao kwa haki.¹⁷ Nawapenda wada wanipendao na wada wanondezao kwa bidii ndavanione.¹⁸ Kwangu kuna utaajii na hishima utaaji wa kudumu na wa haki.¹⁹ Tunda dangu ni bora kuiko zahabu, bora hata kuiko ntana.²⁰ Naavya cha bora kuiko fedha safi. Nenda kwe sia ya haki,²¹ kwe sia ambazo zaelekea kwe haki ili niwenke ulisi wadawanipendao na kuzimemeza hazina zao.²² Yehova kaniumba tangu kivoko- kivoko cha matendo yakwe aho mwande.²³ Tangu aho kae nkiika nafasi, tangu bosi kuvokea kivoko cha dunia.²⁴ Kabla ya miima na viima kuikwa mi nkivyaigwa kae.²⁵ Kabla ya bahali mi nkivyaigwa kabla ya chemchemi zemye mazi mangi mi nkivyenguvu.²⁶ Nkivyaigwa kabla ya Yehova nkazati kuumba dunia waa makoongo hata mavumbi ya bosi kwe dunia.²⁷ Nkiwa aho ekuimalisheho mbingu wakati ekucholaho msitali kwe sula ya kilindi.²⁸ Nkiwa aho ekuamlishheho anga da uanga na akati wa kugosoa kilindi cha chemchemi.²⁹ Nkiwa aho ekugosoa haka wa bahali ili mazi yesekutangaa kwemboka hada

Chapter 9

ekuyaambuho na akati aamulu misingi ya dunia na sehemu ya kwekae.³⁰ Nkiwa nkandankanda yakwe, enga fundi kingongongo mkuu, nami nee nikamtanuze kia siku mbele yakwe.³¹ Nee nikatamiwa mve dunia yakwe na kutamiwa kwangu wee ni kwa wanadamu.³² Isasa, wanangu, mtegeezani, wada watozao sia zangu ndawawe na kinyemi.³³ Tegeezeni fundisho dangu na mpate hekima wala msekuupuza.³⁴ Ndie anitegeeeze ndaawe na kinyemi kia siku akakaua malango yangu akanigoja nkandankanda ya milango ya masikani yangu.³⁵ Kwa ajii yoyose mniona mimi, apata ugima naye apate kibali kwa Yehova.³⁶ Na yeyose mwesekunione mimi eumiza mwenye, wose wanichukiao wapenda mauti.

Chapter 9

¹ Hekima kazenga nyumba yakwe; kasongoa nguzo saba kuawa kwe myamba. ² Kaandaa wanyama wakwe kwa nkanda ya kiyo; kaihanganya divai yakwe; na kuandaa meza yakwe. ³ Kawatuma watumwa wakwe kwegaa mialiko na kuawa uwanga kwe mzi etanga: ⁴ "Wada wesao kufundwa weze aha!" awaambia wada wesaokumaya. ⁵ Soo, ude nkande na unywe divai nkiihanganya kae. ⁶ Ekani siya zenu za ubahau na mkaishi hitani kwe siya za ufahamu. ⁷ Yeyose amlekibishaye mwenye mahoka akaribisha matusi na yoyose mumshutumu mntu mbaya onda apate madhaa. ⁸ Wesebkumshutumu mwenye mahoka onda akuchukie; mshutumu mwenye busara onda akukunde. ⁹ Mwenke mafundisho mntu mwenye busala naye onda awe na busala zaidi; mfundishe mntu mwenye haki, naye onda aongeze elimu. ¹⁰ Hofu kwa Mungu ni chanzo cha hekima na maalifa ya mtakatifu ni ufahamu. ¹¹ Maana kwa siya zangu siku zako zonda zizidishwe na ugima wako wonda uongezewe myaka. ¹² Ati una hekima, una hekima kwako mwenye miya ukazalau wonda uyenue ikedu. ¹³ Mvyee mbahau ana vuzo, nkazati kufundwa wala nkaelewa chochose. ¹⁴ Ekaa kwe mwaango wa nyumba yakwe, kwe kiti che sehemu ya uanga sana ya mzi. ¹⁵ Awetanga kwa sauti wembokao hehi, wantu wada wendao kwa halaka kwe siya zao. ¹⁶ Wada ambao nkawazati kufundwa soni aha nyumba!" awaambia wada wesao na akii. ¹⁷ Mazi ya kubawa yamwiye na mkate uigwao kwa sii wapendeza. ¹⁸ Miya nkamanya kuwa watakufa wa hada, wageni wakwe wa kwe vina vya kuzimu.

Chapter 10

¹ Mithali za Sulemani. Mwana mwe hekima amfurahisha tati yakwe lakini mwana bahau aeta mesozi kwa mami yakwe. ² Hazina zekulimbikizwazo kwa ubanasi hukosa thamani, bali kwa kugosoa haki kwelinda hae nakufa. ³ Yehova nkawabada wada wagosao haki wapate saa, bali hamu ya wabanasi yazuia. ⁴ Mkono wekuegeao wamgosoa mntu awe mkiwa, bali mkono wa mtu mwebidii wapata utajii. ⁵ Mwana mwe busara akusanya nkande wakati wa kiangazi, bali ni soni kwakwe mgona wakati wa ubosi. ⁶ Zawadi kuawa kwa Zumbe ziuwanga kwa ZUmbe ziuwanga ya mitwi kwa wada wagosao haki; bali kanwa cha ubanasi chakubikwa kwa kasidi. ⁷ Mntu mgosoa haki atifurahisha timkumbukaho, bali zina dambanasi dindadivunde. ⁸ Wada wenao akii wakubali maagizo, bali bahau mwe mbui nyingi ndaangamie. ⁹ Yeye endae mwe uadilifu enda kwa usalama, bali yuda mzaganya sia zakwe, nndaaonekane. ¹⁰ Yeye ambae hukonyeza kwa ziso dakwe aeta mesozi, bali bahau mwenye mbui nyingi endaatambikwe asii. ¹¹ Kanwa cha mgosoa haki ni kama chamchamu ya mazi ya ugima, bali kanwa cha ubanasi chagubikwa kwa kasidi. ¹² Nnchuki yachochea kwesekuelewana, bali upendo yagubika uwanga ya makwazo yose. ¹³ Hekima yapatikana kwe kanwa cha mntu mwe ufahamu, bali ngonda ni kwa ajii ya mgongo wa yuda ambae nkana akii. ¹⁴ Wantu wenao hekima hutunza maarifa, bali kanwa cha bahau waeta ubanasi hehi. ¹⁵ Mai ya mntu tajii ni mzi wake mwenye ngome; ufukaa wa mkiwa ni ubanasi wao. ¹⁶ Mshaa wa wagosoa haki waelekea kwe ugima; mafao ya wabanasi waelekea kwe dhambi. ¹⁷ Kuna sia kuita kweugima kwa yuda mtongea muongozo, bali mwemea maonyo aga. ¹⁸ Yeye afisae nchuki anamioyo ya umbea, na yeye asambazae kashfa ni mbahau. ¹⁹ Kwe mbui nyingi, nkahakosa ubanasi, bali ambae mwangalifu kwa kusema kwakwe ni mwebusaa. ²⁰ Uimu wa yuda mgosoa haki ni hea nyana, kuna thamani ndodo kwe moyo wa mbaya. ²¹ Miomo ya yuda mgosoa haki huwastawishi wengi, bali wabahau wafa kwa sababu ya kukosa akii. ²² Zawadi ntana za Yehova hueta utajii na nkaika mavune ndani yake. ²³ Uovu ni msizigo avinao bahau, bali hekina ni seko kwa mntu wenye ufahamu. ²⁴ Hofu wa mwenye uovu yamkumba ghafla, bali shauku yamwehaki ndaitimizwe. ²⁵ Wabanasi ni kama zuuba yembokayo, na nkawaho vituhu, bali mwehaki ni msingi udumuo milele. ²⁶ Kama siki kwe meno na mosi kwe meso, neevyo mvivu kwa wada wekumtumao. ²⁷ Hofu ya Yehova huongeza maisha, bali mnyaka ya wabanasi ndaiwe mijihi. ²⁸ Matumaini ya wada wagosoa haki ne furaha yao, bali mnyaka ya wabanasi ndaiwe mijihi. ²⁹ Sia ya Yehova yawalinda wada wenye uadilifu, bali kwa mabagaa ni ubanasi. ³⁰ Wada wagosao haki nkawanawauswe bali wabanasi nkawanawabaki kwesii. ³¹ Kwe kanwa cha wada wagosao haki kuawa tunda dahekima, bali uimi wa kuzaganya undausegwe. ³² Miomo yawada wagosao matana yamanya yakundwayo, bali kanwa cha wabanasi, wayamanya yazanganywayo.

Chapter 11

¹ Yehova yamkima vihimo ambavyo nkaviho sawa, bai afulahia uzani zahii. ² Chezaho kibui, nee soni yezaho, mia ila mia kwezizitia kwaeta hekima. ³ Uadiifu wa wenye haki wawaongoza, mia utiizi wa sia za wanyaji wendauwadagamize. ⁴ Utajii nkhauna thamani msi wa maya, mia kwa kutenda haki wajiinda na mauti. ⁵ Mwenendo wa mntu ywedi wainyoosha sia yake, mia waovu wendawagwe kwa ajii ya uovu wao. ⁶ Mwenendo mtana wa wada wamwagizao Zumbe Mungu wendauwainde mpheho, mia watiiio wanaswa mwe shauku zao. ⁷ Mntu muovu afaho, tumaini dakwe daga na

tumaini dekuwado mwe nguvu zakwe dawa nkhiu kintu. ⁸ Yuda mgosoa haki aindwa mwe taabu na baada yakwe taabu zamwezea muovu. ⁹ Kwa kanwa chakwe mwesekuamini Zumbe Muungu amdagamiza jiani ywakwe mia kwa maalifa wada wagosoa haki waindwa mpeho. ¹⁰ Wafanikiwaho wagosoa haki, mizi yatamiwa, wabaya wadagamiaho kwawa na vuzo za nyemi. ¹¹ Kwa zawadi ntana za wada wamwagizao Zumbe Mungu, mzi wawa mkuu; kwa kanwa cha wabaya mzi wavuugwa. ¹² Mntu mwenye zalaau kwa mbuywae nkhanu akii, mia mntu mwenye ufahamu anyamaa. ¹³ Mwekwenda akazunguka kwa kukashifu agubua siii, mia mntu mwaminifu asitii mbui. ¹⁴ Hesihokuwa na uongozi wenye busaa, taifa dagwa, mia ushindi weza kwa kushauliana washauli wangi. ¹⁵ Azaminiye mkopo wa mgeni endaaumie kwa mahangaisho mia mkimwa kuavya lehani kwa namna ya ahadi yu mpeho. ¹⁶ Mvye mwenye lehema apata heshima mia wantu wakoofi wakumbatia utajii. ¹⁷ Mntu mkaimu afaidika mwenye, mia mkatii eumiza mwenye. ¹⁸ Mntu muovu asema umbea kupata mshahaa wakwe, mia yeye mhanda haki asuma mishahaa ya kwei. ¹⁹ Mntu mwaminifu atendaye haki endaaishi, mia mgosoa maovu endaafee. ²⁰ Yehova akimwa ni wenye ukaidi mwe mioyo, mia awapenda wada ambao sia zao nkazina makosa. ²¹ Uwe na uhakika kuhusu idii- wantu wabaya nkhanawakose azabu, mia uvyazi wa wada wagozoao haki wendawaikwe mpeho. ²² Inga mpete ya zahabu mwe mpua ya nguue ne eivyvo muvyee mtana mwese busaa. ²³ Shauku ya wada watendao haki ni matokeo matana, mia wantu waovu wadaha wadaha kutumainia maya tu. ²⁴ Kuna yuda ambaye ahanda mbeyu- endaa akunge zaidi; mtuhu nkhananda- uyo endaaawe masikini. ²⁵ Mntu mkaimu endafanikiwe na yuda awenkhake mazi wekumwe endaaapate mazi yakwe mwenye. ²⁶ Wantu wamlani mntu ambaye aemea kutaga nafaka, mia zawadi yedi yagubika mtwi wakwe ambaye ataga nafaka. ²⁷ Yuda ambaye aondeza yedi kwa bidii pia aondeza kibai, ia mwondeza ubaya endaaapate ubaya. ²⁸ Wada watumainio utajii wendawagwe, inga zani, wada wagozoao haki wendawastawi. ²⁹ Yuda ambaye aeta taabu mwe kaya yakwe aulisi nkusi na mpumbavu endaaawe mndima wa wenye moyo wa hekima. ³⁰ Wada wagozoao haki wenda wawe inga mti wa ugima, akini vuugu yausa ugima. ³¹ Kauwa ikiwa wada wagozoao haki wahoeka wakisitahiicho, je nki zaidi kwa waovu na wenye zambi!

Chapter 12

¹ Mkunda kuhinywa akunda maalifa, iya yuda muihiwa na maonyo ni mbahau. ² Yehova amwenka fazii mntu mtana, mia mntu ambaye agosoa mipango ya ufisada onda aahwe. ³ Mtu nkadaha kuimalika kwa ubaya, bali wagozoao haki nkawadaha kung'olwa. ⁴ Mvye mtana ni taji da mumewe bali yuda aetaye soni ni kama utamu wa kuvundisa mavuha yakwe. ⁵ Mipango ya wada wagozoao haki na adili bali shauli da waovu ni mpehe. ⁶ Mbui ya wantu waovu ni uvizaji usubiliao nafasi ya kukoma, mia mbui ya mwenye haki yawatagusa saama. ⁷ Wantu waovu waswa na mia nyumba ya wada wagozoao haki yondaigoke. ⁸ Mntu asifiwa kwa kadii ya hekima yakwe bali yeye asaguaye ukaidi azauliwa. ⁹ Bora kuwa na cheo chesichokufaa kuwa mndima du- kuliko kwesifu kuhusu ukuu wako bila kuwa na nkande. ¹⁰ Yuda agosoye haki ajali mahitaji ya wanyama wakwe, mia mbazi za muovu ni ukatii. ¹¹ Yuda agosoye ndima mwe mnda wakwe onda apate nkande nyingi, bali yuda asakaye miradi yesiyokufaa nkana akii. ¹² Wantu waovu watamani wabawavyo wantu wabaya kulawa kwa watuhu, mia tunda da wagozoao haki dalawa kwao wenye. ¹³ Mntu mbaya anaswa na ntamwizi zakwe mbaya, bali wada wagozoao haki wenasua kwe taabu. ¹⁴ Mntu eguta vintu vitana vilawavyo kwe tunda da mbui yakwe, kama via ndima ya mikono yakwe imwenkavyo sawabu. ¹⁵ Sia ya mbahau ni sawa mwe meso yakwe mwenye, mia hekima yategeeza ushau. ¹⁶ Bahau aonyesha mbifya zakwe aho aho, bali mwesekujai tusi ni mwenye busara. ¹⁷ Agombekaye ukwei atamwia haki, mia shahidi wa umbeya atamwia umbea. ¹⁸ Mbui yakwe agombekayo kwa pupa na kama kulusha uhamba, bali ulimi wa mwenye hekima waeta kuhonya. ¹⁹ Miomo ya ukwei yondaidumu kae na kae, mia ulimi wa umbea ni wa muda mfuhiu. ²⁰ Kuna ufyuzi kwe mioyo ya wada wapangao kutenda mabaya, bali kinyemi chalawa kwa washauli wa amani. ²¹ Nkakuna utamu ondaouwezee wada wenye haki bali wabaya wondawameme matatizo. ²² Yehova aaihiwa na miomo ya umbeya mia wada ambao waishi kwa uaminifu ne wenye kinyemi. ²³ Mntu mwenye busara aika maalifa yakwe, bali moyo wa wabahau wakema nkondo za ubahau. ²⁴ Mkono wa mwenye bidii onda utawale, bali wabwa wondawaikwe kwe ndima za kuzazimishwa. ²⁵ Mashaka kwe moyo wa mntu yamwelelea, mia mbui ntana yamgea kinyemi. ²⁶ Mwenye haki ni kiongozi kwa mbuyawe bali sia mbaya huongozwa mwe kuaga. ²⁷ Wantu wabwa nkawadaha kubanika mawindo yao wenye, bali mntu mwenye bidii onda apate mai za thamani. ²⁸ Wada ambao wende kwe sia ya haki wonda wapate ugima mwe mapito ayo nkakuna kutendwa mzimu.

Chapter 13

¹ Mwana mwe viungo ateggeeza mafundisho ya tati yake, mia mwenye ubezi nkana atozo figizo. ² Mntu afurahia matundu yedi kuawa mwe matunda ya kanwa chakwe iya hamu ya utiizi ni kasidi. ³ Muntu mkanya muomo wakwe aindaa maisha yakwe mia mwenye nkemeezi onda endagamize mwenye. ⁴ Hamu ya wantu wabwa ni usu ya nkawapata chochose, mia hamu ya wantu wenao bidii yatosheeza sana. ⁵ Mgosoa haki aaihiwa ni umbea mia muovu ahigana mwenye na kugosoa ya guizayo soni. ⁶ Wenao haki wawainda wada ambao ni wakamiifu mwe sia zao, mia uovu wawagwisa wada wagozoao uovu wawagwisa wada wagozoao zambi. ⁷ Kuna muntu mwe tajiisha mwenye mia nkana, chochose na kana muntu ambaye aavya kia kintu, bado ni taajii kwei. ⁸ Muntu taajii adaha kwetemeka maisha yakwe kwa mai zakwe mia mkiwa ahokea vitisho vya mbai iyo. ⁹ Nulu ya muntu mgosoa haki ni kiyemi, mia taa ya muovu yonde ife. ¹⁰ Kibui cha vyaa kuemena mia wada ateggeeza mbai ntana kana viungo. ¹¹ He malingo mangi utajii wa fubaa, mia yuda apatae hea kwa

kugosoa ndima kwa mkono wakwe hea zakwe zonda ziomeewe. ¹² Tumaini di badwaho, da koma moyo, mia kukamishwa kwa shauku mti wa ugima. ¹³ Yuda mbea mafundisho onda awe anda awe sii ya utawala wakwe, mia yuda mshishimu amlu onda ekigwe sawabu. ¹⁴ Mafundisho ya wantu mwenye viugo ni chemchem ya ugima, ya kuusa, kuawa kwe mitego ya umauti. ¹⁶ Unyenyekevu waeta fazii, mia sia ya utiizi nkaina kihea. ¹⁵ Wantu wenao busala wagosoa kwa akii kwa kia maamuzi mia bahau anyesha ubahau wakwe. ¹⁷ Zumbe mbaya aheea mwe kudondowaa, mia balozi mwaminifu aeta wevano. ¹⁸ Yeye ambae abea kuuya ada apateukiwa na soni, mia mwenye viugo vyanda vimwezee yeye mwefundisha kuawana na mawaa. ¹⁹ Shauku yekumanyigwayo imue kwa hamu, mia ubahau waihiwa kubada maovu. ²⁰ Enda na wantu wenao viugo na wonda uwe na viugo, mia mbuyu ywa wabahau ando ateseke. ²¹ Baa daguukia wenao zambi, mia wada wagosoa haki wenkwa thawabu zao kwe wedi. ²² Muntu mtana abada wedi kwa upazi ya mwenye zambi yaikwa hakiba kwa yuda mgosoa haki. ²³ Munda wa mkiwa weseo kuimwa wadaha kuavya nkande nyingi mia yadiogwa kwa uzalimu. ²⁴ Mwesekumkanya mwanawe ahiwa, mia yuda mumkunda mwanawe amjali na kumfundisha adabu. ²⁵ Yeye mgosoa haki ada hadi egute hamu yakwe mia ifu da muovu dina saa daima.

Chapter 14

¹ Mvyee mwe unyanyi aizenga nyumba yakwe, iya mvyee bahau aibonda kwa mikono yakwe mwenye. ² Yee mwaambagiya amwogoha Yahwe, iya mnkani ambeya mwe siya zakwe. ³ Mwe kanwa cha bahau kwaawa mtengeya wa kibui chakwe, iya miyomo ya mwenye unyanyi yenda iwazindike. ⁴ Hada hesiho na mifugo bwambwa da kudiiya ding'aa, iya nkande nyingi zabuza kubondwa kwa nguvu za njeku. ⁵ Shahidi mtana nkagombeka umbeya, iya shahidi ywa umbeya ahefya umbeya. ⁶ Mbezi aondeza unyanyi na nkauho, iya unyanyi weza kihufu kwa mmanyi. ⁷ Ehaukiye hae na mntu bahau, hambu nkuna uwambuwe mizungu kwe miyomo yakwe. ⁸ Viugo vya mntu mnyanyi ni kuimanya siya yakwe mwenye, iya uzimzim wa wabahau ni utiizi. ⁹ Wabahau wabeya kisingi sugusa ya masa ikaavigwa, kumwe wegeya mwe fiiya mbazi. ¹⁰ Moyo wamanya masungu yakwe mwenye na nakuna mgeni mwembiza nyemi yakwe. ¹¹ Nyumba ya wabagibagi yenda ibondwe iya kumbi da wantu wedi denda digooke. ¹² Kuna siya iyonwayo ni yedi kwa mntu, iya heewo dakwe ni ufedu. ¹³ Moyo wadaha kuseka uku uke kudiha na nyemi yadaha kudumka ikahituka machichita. ¹⁴ Yuda mwese uaminifu enda apate mailho mwe siya zakwe iya mntu ywedi enda apate ekwiikiwacho. ¹⁵ Yee mwese kuhinywa azumiya kiya kintu iya mntu mnyanyi ataaziya majato yakwe. ¹⁶ Mntu mnyanyi aona uwengee naho alawa kubaya iya bahau abenta ekuhazwado kinganga. ¹⁷ Yee mfamaya kinyanyi agosowa mbiu za kibahau na mntu mgosowa njama mbaya wamkima. ¹⁸ Wabahau wapaa uzimzim iya wantu wanyanyi wazunguukwa ni umanyi. ¹⁹ Awo wabagibagi wenda wawenamiye wedi na wada wenao na ubagibagi wenda wabunama kwe maango ya wanteganyi. ²⁰ Mntu mkiwa hata wambuyaze wamkima, iya mataajii wana wambuya wangi. ²¹ Yee mwaambaza ubezi kwa mweziwe agosowa mavigaviga iya yuda mwaambaza kise kwa mkiwa ana nyemi. ²² Je hambu wada wagosowao njama mbaya nkawaga? Iya wada wenao mizungu ya kugosowa yedi wenda wahokee kihendo cha wegazi na ugookezi. ²³ Mwe ndima zose nkai kweza ngeeko, iya henaho ntamwiizidu hataa kweukiwa. ²⁴ Bundu da wantu wanyanyi ni utajii wao, iya uzimzim wa wabahau wawagenyezea uzimzim. ²⁵ Shahidi mkwei aohowa ugima iya shahidi wa umbeya ahefya umbeya. ²⁶ Mntu akawa na woga kwe Yehova, naho ana ugojo visivu, vintu ivi vyenda viwe nkinga kwa wana wa mntu uyu. ²⁷ Kumwogoha Yehova nee soko ya ugima, nivyo mntu abuze kwenega mwe mitego ya ufe. ²⁸ Udeeko wa mfaume u mwe ungi wa wantu wakwe, iya hesaho wantu mfaume adagamiya. ²⁹ Mntu mzizimiza amanya visivu, iya mntu mfa maya akuza uhezi. ³⁰ Moyo wekutubaawo ni ugima wa mwii iya kinyuu chavundisa mavuha. ³¹ Mumgimbikiza mkiwa amsakiiza muufi ywakwe, iya mbunkuwa kise kwa wabangaizawo amtunya yeye. ³² Mntu mbagibagi agwiswasi kwa ugosozu wakwe mbaya, iya mntu mwenye nteganyi ana guukiyo hetiho mwe fiiye yakwe. ³³ Viugo vyekaa mwe moyo wa umanyi hetiho mwe wabahau kumwe wabweteka wenye kwa kumanyika. ³⁴ Nteganyi zedi zenuwa taifa, iya mavigaviga ni masungu kwa wantu wo wose. ³⁵ Kise cha mfaume ni kwa mndima mgosowa kwa utanda iya maya yakwe ni kwa mgosozu mwese soni.

Chapter 15

¹ Jawabu da upole dausa gazabu, iya mbui ya ukatii yachochea hasila. ² Uimi wa wantu we hekima watogoa maalifa, iya kanwa cha wahezi chetia upuuzi. ³ Meso ya Yehova yaaho kia hantu, yawakauwa uanga ya mabagaa na wedi. ⁴ Uimi uhonyao ni mti wa ugima, iya uimi wa kutiia wabonda moyo. ⁵ Mhezi abea maonyo ya tati akwe, iya yeye mhina kulawana na masahihisho ni mwenye hekima. ⁶ Mwe nyumba ya wada watendao haki mna hazina nkuu, iya mapato ya wantu waovu yawenka tabu. ⁷ Miomo ya wenye hekima yasambaza maalifa, iya myoyo ya wahezi nkaigosoa ivyo. ⁸ Yehova akimwa ni kafa ya wantu wabaya iya maombi ya wantu waadilifu nee nyemi yakwe. ⁹ Yehova akimwa sia ya wantu waovu, mia amkunda yuda ambaye aandama haki. ¹⁰ Maonyo ya ukatii yagoja kwa yeyose ambae aieka siana yuda ambae akimwa ni masahihisho endakufa. ¹¹ Kuzimu na ubanasi vi wazi mbele ya Yehova; je nkio zaidi sana myoyo ya wana wa wanadamu? ¹² Mwenye mzaha akimwa na masahihisho, nkanaaite kwe wenye hekima. ¹³ Moyo we nyemi wasibabisha uchangamfu wa cheni iya huzuni yabonda moyo. ¹⁴ Moyo wa mwenye umanyi waondeza maalifa, iya kanwa cha mhezi cheisa kwe upuuzi. ¹⁵ Misi zose za wantu wekukandamizwao ni tabu, iya moyo wenye kinyemi una kaamu kaenakae. ¹⁶ Bora kintu kidodo hamwe na kumcha Mungu kuiko hazina nku hamwe na gasia. ¹⁷ Bola mlo we mboga kukawa na upendo kuiko kuandaiwa ndama mwekonona kukawa na chuki. ¹⁸ Mntu mwenye mbifya achochea mahigano, iya mntu ambae acheewa kukasiika afingiza magomvi. ¹⁹ Mapito ya mntu goigoi inga hantu henye uwa wa miwa, iya

mapito ya mntu mwadilifu ni sia nkuu yekuzengwayo imala.²⁰ Mwana mwenye busala hueta nyemi kwa tati yakwe, mia muntu mhezi hubea mami yakwe.²¹ Upuuzi wantamia muntu ambaye kapungukiwa na akii iya mwe umanyi enda mwe sia nyoofo.²² Mipango yabanika ambapo nkahana ushauili iya washauili wangi wafanikiwa.²³ Muntu apata nyemi ukati aavyaho jibu da kufaa; je ni tana kiasi gani mbui kwa ukati muafaka!²⁴ Sia ya ugima yawegaa uanga wenye hekima ili wahauke kuawa sii kuzimu.²⁵ Yehova atatua ulisi wa mwenye kibui iya azilinda mai za mjane.²⁶ Yehova akimwa mawazo ya wantu waovu, iya mbui za upole ni safi.²⁷ Mpolaji aeta shida kwe kaya yakwe, iya yeye akimwae ni lushwa enda aishi.²⁸ Moyo wa yuda agosoaye haki watafakai kabla ya ku, iya kanwa cha wantu waovu chetia ubaya wakwe wose.²⁹ Yehova yu hae na wantu waovu, iya ategzeeza maombi ya wada watendao haki.³⁰ Nu u ya meso yaeta nyemi na habai ntana ni afya mwe mwii.³¹ Inga wendausingatie ukati muntu akulekebisha jinsi ya kuishi, wenda usigae miongoni mwe wantu wenye busara.³² Yeye muemea kugezewa ebea mwenye, iya yuda ategzeezaye masahihisho epatia umanyi.³³ Kumcha Yehova hufundisha hekima na unyenyekevu weza kabla ya hishima.

Chapter 16

¹ Mipango ya moyo ni ya muntu, iya Yehova huavya jawabu kuawa mwe ulimi wakwe.² Siya zose za muntu ntana kwe meso yakwe mwenye, iya Yehova ahima mioyo.³ Kabizi kwa Yehova ndima zako zose na mipango yako yendaifanikiwe.⁴ Yehova kagosoia kina kintu kwa kusudi dakwe, hata waovu kwa ajii ya msi wa sungu.⁵ Yehova aihwiwa na kina muntu mwenye moyo wa mahiku, chambuso wagooka wa tiutimaa, nkawakosa kupata adhaba.⁶ Kwa agano da uaminifu uzamini uovu wang'azwa kwa kumcha Yehova wantu wesima na ubaya.⁷ Sia za muntu zikundwazo na Yehova, yawatenda hata wankuu wakwe uyo muntu wawe mpeho nae.⁸ Bola kintu kidodoe hamwe na haki, kuliko mapato makuu hamwe na uzaimu.⁹ Mwe moyo wakwe muntu anuia sia yakwe, mia Yehova aziongoza hatua zakwe.¹⁰ Mshauli yuumo mwe miomo ya mfalme, kwe kuaha kanwa chakwe nkakigombeka umbea.¹¹ Vihimo vya kwei vyaawa kwa Yehova; uzito wose kwe gunia ni ndima yakwe.¹² Wafalme wagoosoaho mbui ovi, icho ni kintu cha kubezwa, kwa via utawala watintimaa kwa kugosoia haki.¹³ Mfalme ana kinyemi kwa miomo igombekayo haki na amkunda mgombeka chazae.¹⁴ Mbifya ya mfalme ni mjumbe wa mauti mia muntu mwenye busaa endaageeze kutuiza mbifya yakwe.¹⁵ Kwe ung'azi wa cheni cha mfalme ni ugima na fazila yakwe enga wingu dietado fua ya masika.¹⁶ Ni vyedi kiasi chani kupata viugo kuliko zahabu. Kusagua kupata umanyi ni zaidi kuliko heya.¹⁷ Sia akuu ya wantu waadilifu kwesima na ubaya; mwenye kuyaika maisha yakwe alinda sia yakwe.¹⁸ Kibui chao ngoa kabla ya ubanasi na moyo wa kwefenya kabla ya kudagamiza.¹⁹ Ni vyedi kunyenyekea mwe wantu masikini kuliko kupangana ngawira hamwe na wantu wenye kibui.²⁰ Mwenye kufanyanya yekufundishwayo apata chedi na mumtumaini Yehova wapata kinyemi.²¹ Mwenye viugo mwe moyo etwaugwa mmani na mwii wa hotuba kwagenyeza udahi wa kufundisha.²² Umani ni chemchemi ya ugima kwakwe mwenayo, mia adhaba ya wabahau ni ubahau wao.²³ Moyo wa mntu mwenye viugo huavya busaa kwe kanwa chakwe na kuongeza uchono mwe kanwa chakwe.²⁴ Gombeko difaado ni sega na hasai yemwie kwe nafasi na kuhonya mavuha.²⁵ Kuna sia ambayo yaonekana yedi kwa wantu, mia mwisho wakwe nisia ya mauti.²⁶ Hamu ya kibauwa mndima, saa yakwe yamhembeza kuendelea.²⁷ Mntu duni afuka mazaa na ugombesi wakwe wenga moto wokao.²⁸ Muntu mkaidi asongeeza mfalakano na umbea kusongonya wambuya.²⁹ Mntu wa vurugu amtiia jilani yakwe na kumwongoza kwe embokeo desado tana.³⁰ Yuda akonyeza kwa ziso apanga njama za mbui ya ukaidi; vyendavyo na miomo yao wenda wembose mabaya.³¹ Fii ni taji da utukufu; dapaikana kwa kuishi mwe sia ya haki.³² Ni vyedi kuchepwa kuwa na mbifya kuliko kuwa shujaa na mwe kutawala roho yakwe ni kutintimaa zaidi kuliko yuda muuteka mzi.³³ Kula hutambikwa kwe mkunjo, mia maamuzi kuawa kwa Yehova.

Chapter 17

¹ Ni vyedi kua na utulivu hamwe na npugutio za mkate kuliko nyumba yenayo kinyemi hamwe na nkumbizi.² Mndima mwenye viugo onda atawale juu ya mwana agosoae soni na onda ashiiki upazi kana yomwe wa ndugu.³ Kalibu ni kwa feza na tanuu ni kwa zahabu, iya Yehova asimta mioyo.⁴ Mntu agosoaye mabaya ategzeeza wada watamu iayo maovu; mmbeya anaufundi wakutegeeza wada wagombekao mbui mabaya.⁵ Mmbaya maskini amtukana muumba ywake na atamiwa ndiyo nkakosa azabu.⁶ Wazukuu ntaji da wantu wagima na wavyazi waetao hishima kwa wana wao.⁷ Hotuba ya ushawishi nkhaifaa kwa bahau; kidogo kwembosa miomo ya mmbeya yatama kwa ufalme.⁸ Lushwa ni kama iwe da mazingaombwe kwa yuda mlavya; yuda mwieka, afanikiwa.⁹ Msamehe kosa aondeza ukundiso, iya yuda muiya mbui apagua wambya wa hehi.¹⁰ Kalipio dengiye mwe mntu mta umayi kwe mboka mapigo mia kuita kwa mbahau.¹¹ Mntu mbaya aondeza uasi tu, ivyo mjumbe katii onda atumwe zidi yakwe.¹² Ebye kudugama na dubu mwekuhokwa wanae kuliko kudugama na mbahau kwe ubahau wakwe.¹³ Mntu mvuza mabaya mhitu wa matana, mabaya nkhanu yalawe mwe nyumba yakwe.¹⁴ Kivoko cha mwemano ni kana muntu mfugo iya mazi kina hantu, ivyo hauke kwe maligano kabla ya kulawiya.¹⁵ Yeye ambaye awaekea wantu wabaya au kuvakaiza wada wagooso haki - wantu awa wose ni mbifya kwa Yehova.¹⁶ Kwa mbwai mbahau aihe hea kwa kwehinyi viugo, ukati nkhanu uwezo wa kwehinyi?¹⁷ Mbuya akonda kwa nyakati zose na ndugu kavyaigwa kwa ajii ya nyakati za sungu.¹⁸ Mntu mwesekuwa na akii agosoia viaga vyenavyo o mashaliti na kuvoka kwajibika kwa madeni ya mwehehi yakwe.¹⁹ Mkunda mwemano akunda zambi; ambaye agosoia kizigiti kiye sana kwe uvi wakwe asababisa kubondeka kwa mavuha.²⁰ Mntu mwenye moyo wa utiizi nkhapata chochose ambacho ni chedi; na mwe ulimi wa ugau agwa mwe janga.²¹ Mvizi ywa mbahau aeta majonzi kwakwe mwenye; tate

ywa mbahau nkhanu kinyemi.²² Moyo mchangamfu ni mziigi mtana, iya loho yekuhondekayo yanyaza mavuha.²³ Mntu mbaya azumiya lushwa ya sii kwaza sia za haki.²⁴ Mwenye umanyi aelekeza cheni chakwe kwa hekima, iya meso ya bahau yaelekea npembe za dunia.²⁵ Mwana mbahau ni huzuni kwa tati yakwe na usongu kwa mvyee mwekumvyaa.²⁶ Pia nkhoio vitama kumwazihu mgosoa haki; wala nkhoio vitama kuwatoa mjeledi wantu waadilifu wenye ukamilifu.²⁷ Mta maalifa atumia mbui ncheche na mta ufahamu ni mtulivu.²⁸ Hata mbahau azaniwa kuwa na viugo kana kanyamaa; ukati kagobika muomo wakwe, afikiliwa kuwa ana akii.

Chapter 18

¹ Yuda ambae etanga aondeza matakwa yakwe mwenye na kuhigana na hukumu zose za kwei.² Mbahau nkapata nyemi mwe ufahamu, akini agubua kia cheaho mwe moyo wakwe.³ Mntu movu ezaho, zalau yeza hamwe na yeye- sambamba na soni na shutuma.⁴ Mbui za muomo wa mntu ni mazi yenye kina kiletu; chemchemi ya hekima ni mkondo utililikao.⁵ Nki vyedi kua na upendeeo kwa movu, waa nkaifaa kuemea haki kwa wada wagosoa matana.⁶ Miomo ya bahau yaeta kusimana na kanwa chake kukaibisha mapigo.⁷ Kanwa cha bahau ni ubanasi wakwe na kwetoza mwenye mwe miomo yakwe.⁸ Mbui za mmba ni kana ntumba ye mwiye yasema za ndani mno kwe mwii.⁹ Basi, ambae ni mzembe mwe ndima yakwe ni nduguye mbananga mangi.¹⁰ Zina da Yehova ni mnala imala; mgosoa haki aguuka na kua salama.¹¹ Mai ya tajii ni mzi wakwe imala na mwe fikila zakwe ni kana ukanto mlefufu.¹² Moyo wa mntu hua na kibui kabla anguko dakwe, bali kwezizitia kuongoa kabla ya heshima.¹³ Muandua kabla ya kutegeza- ni upuuzi na soni zakwe.¹⁴ Roho ya mntu indaijinusu na mazala, bali loho ikuhondekayo ni ndai mdaha kuizizimiza?¹⁵ Moyo wa mwenye akii wapata maalifa na kutegeza kwa mwenye busara aiondeza.¹⁶ Ngeeko ya mntu yadaha kuvugua sia na kumueta mbee ya mntu muhimu.¹⁷ Wa bosi kwetetea mwe shitaka dake andaaonekane kua na haki hadi mpinzani wakwe eze na kumuza maswali.¹⁸ Kutoa kula kwabinda maahano na kuatawanya wapinzani imala.¹⁹ Ndugu mwe kuihiwa ni mgumu kupembejwa kuiko mzi wenye nguvu, na kugombana ni kana makomeo ya ngome.²⁰ Ifu du mntu n'ndadegute kuawa kwe tunda da kanwa chake; andaatoshelwe kwa mavuno ya miomo yakwe.²¹ Ugima na fiie vitawaliwa na ulimi, na wada waukundo ulimi wandawade tunda dakwe.²² Yeye mpata mvee apata kintu kitana na kuhokea fazila kuawa kwa Yehova.²³ Mntu mkiwa ambeza lehema, akini mntu taajii aandua kwa ukai.²⁴ Mjidai kwa malafiki wangi wandawamute mwe ubanasi, bali yuaho lafiki ambae hua yu hehi kuliko ndugu.

Chapter 19

¹ Bola mntu maskini ambaye enda kwe uadilifu wake kuliko mwenye ukaidi kwe mbui yakwe na ni mzimzimu.² Vituhu, nkio vitana kuwa na hamu bila maalifa na mwenye kuguuka halaka sana agaa sia.³ Upuuzi wa mntu wabananga maisha yakwe na moyo wakwe wagazibika zidi ya Yehova.⁴ Utajii waongeza malafiki wengi, bali mntu maskini atengwa na lafiki zakwe.⁵ Shahidi waubeya nakosa azabu na mwenye kupumua umbea nkanaakoke.⁶ Wengi wandawaombe fazila kulawa kwa mntu mkaimu na kia mntu ni lafiki wa yuda mlavya zawadi.⁷ Mntu maskini achukiwa na ndugu zakwe wose; je malafiki wengi kiasi chani etenga kulawa kwakwe! Awetanga, lakini wahauka.⁸ Mpata hekima ayakunda maisha yakwe mwenyewe; yeye atunzaye ufahamu apata kintu chedi.⁹ Shahidi wa umbea nakosa kuazibiwa, bali mwenye kupumua umbea andaangamie.¹⁰ Nkaifaa kwa mbahau kuishi kwa anasa wala kwa mtumwa kutawala uanga ya mfaume.¹¹ Busara yamgosoa mntu acheewe kukasiika na utukufu wakwe ni kusamehe ubanasi.¹² Gazabu ya mfaume ni kama muomo wa simba kijana, bali fazii yakwe ni kama mnyozu kwe mani.¹³ Mwana mhahau ni ubanasi kwa tati yakwe na mvyee mwenye gubu ni mazi yachi ikayo daima.¹⁴ Nyumba na utajii ni ulisi kulawa kwa wavyazi, bali mvyee m busaa alawa kwa Yehova.¹⁵ Ubwa wamwasa mntu kwe usisiza mzito, bali mwesekutamani mgosoa ndima andaaite na saa.¹⁶ Yeye mtii umli waongoza maisha yakwe bali mntu mwesekufii juu ya sia zakwe andaaite.¹⁷ Mwenye ukaimu kwa masikini amkopesha Yehova na andaiihwe kwa kia ekugosocho.¹⁸ Mvu mwanao wakati kuna matumaini na usekuwa na hamu ya kuika kwe mauti.¹⁹ Mntu mwenye maya nkai lazima aihe azabu; kama akamwokoa, unda ugosoe ivyo maa mbii.²⁰ Tegeza ushauki na maagizo, ili udahe kuwa na hekima mwishoni mwa maisha yako.²¹ Moyoni mwa mntu kuna mipango mingi, bali kusudi da Yehova nee dindado digooke.²² Shauki ya mntu ni uaminifu na mntu maskini ni bola kuliko mmba.²³ Kumheshimu Yehova huwaelekeza wantu kwe ugima; mwenye nayo andaaguswe na nkanaazulike kwa mazala.²⁴ Mntu mbwa auzika mkono wake ndani ya dishi; nkana avuze uanga ya mtwi wakwe.²⁵ Kama undaumtoe mwenye mzaha, wabahau wandawawe na hekima; mwelekeze mwenye ufahamu, naye anda apate maalifa.²⁶ Mumpola tati yakwe na kumguusa mami yakwe ni mwana aetaye na shutuma.²⁷ Mwanangu, kama undaeke kutegeza maelekezo, undawage kulawa kwe mbui ya maalifa.²⁸ Shahidi mpotofu huihifazi haki na kanwa chakwe maovu yameza uovu.²⁹ Hukumu iaho tayali kwa mwenye zihaka na mjeledi kwe migongo ya mbahau.

Chapter 20

¹ Divai i ufyosi na kinywaji kikai ni ngumbizi; na mwaga kwa kunywa nkana viugo.² Kumwogoha mfaume ni kana kumwogoha simba kijana mbuma yoyose mumgeamaya aavya fidia ya ugima wakwe.³ Ni hishima kwa muntu yoyose kwenega na kwesekwena, bali kia mbahau asooke kwe kuahana.⁴ Mntu mbwa nkaima ukati wa kipupue aondeza mazao ukati wa ubosi akini nkapata kintu.⁵ Kasidi ndani ya moyo wa muntu ni kana mazi ya kiindi, bali muntu

myamanya ayateka. ⁶ Maa nyingi muntu amba yee ni mwaminifu mia ni ndai mdaha kumpata yuda mwaminifu? ⁷ Muntu mtenda haki enda mwe uaminifu wakwe na wanawe watongea baada yakwe wananyemi. ⁸ Mfaume mwekaa he kiti cha wahi akagosoa ndima ya kuaha kusagua kwa meso yakwe yesayakutama yose yeaho mbele yakwe. ⁹ N'dai mdaha kugombeka, "Nkiswafi moyo wangu; ni hulu na zambi zangu"? ¹⁰ Mzani tafauti na vihimo vyesavyokuigana - Yehova kavidoa vyose. ¹¹ Hata mbwanga amanyika kwa ugosoi wakwe, kwa mwenendo wakwe ati ni wedi na uadilifu. ¹² Magutwi yasikiayo na meso yaonayo- Yehova kayagosoa yose. ¹³ Wesekukunda usisiza n'ndauwe mkiwa; gubua meso yako na andauwe na nkande tele. ¹⁴ "mbaya! Mbaya!" agombeka mguzi, akini akahauka etogoa. ¹⁵ Iaho zahabu na maiwe ya thamani, iyaakini miomo yenye maalifa ni kito cha thamani. ¹⁶ Doa vazi kana mmiliki yakwe n'ndaaike hea kana zamana kwa deni da mgeni, na adidoe kana aika zamana kwa ukianga. ¹⁷ Mkate wekupatikanao kwa utiizi umwiie, akini baadae kanwa chakwe chondakimeme nkonkoto. ¹⁸ Mipango yatintimazwa kwa ushauili na kwa mwongozo wa busala n'ndaautoane nkondo. ¹⁹ Mmbea agubua sii na kwa iyo nkaondigwa kushiikiana na wantu ambao watamwiia sana. ²⁰ Kana muntu ondaamkuumize tatiakwe au mamiakwe; taa yakwe n'ndaivuziwe gatigati ya kiza. ²¹ Upazi wekupatikanao kivoko kwa kinyanyi ondauwe na wedi mcheche kiheo. ²² Wesekwamba "Mie nondanikuihize kwa kosa idi" Mhufiize Yehova nae n'ndaakuhoe. ²³ Yehova akimwa ni mizani yesayo sawa na vihimo vya utiizi nkio vitana. ²⁴ Hatua za muntu zaongozwa ni Yehova; namna yani basi ondaaimanye sia yakwe? ²⁵ Ni mtego kwa muntu kutamwiia kwa kinyionyio, "Kintu iki ni kitakatifu" na kuvoka kuafya juu yakwe kua kina maana yani baada ya kweisa. ²⁶ Mfaume mwenye viugo awaheta waovu na kudihitua uanga yao guudumu da kupulia. ²⁷ Loho ya muntu ni taa ya Yehova, yatafiti mphaamo zakwe zose za ndani kabisa. ²⁸ Agane da uaminifu na uzamini damhifadhi mfaume; kiti chakwe cha enzi chatendwa sabiti kwa ukundiso. ²⁹ Utukufu wa wantu wabwanga ni nguvu zao na fahali ya wantu wadaa ni afi zao. ³⁰ Mapigo yaetayo kionda yausunda ubaya na vichapo vyagosoa mpahaamo za ndani kabisa kua ntana.

Chapter 21

¹ Moyo wa mfaume ni ukoongo wa mazi mwemkono wa Yehova; auhitua hohose akundaho. ² Kia sia ya muntu nsawa mwemeso yakwe mwenye; iyakini ni Yehova muhiima myoyo. ³ Kugosoa haki na adili kwa kubaliwa sana ni Yehova komboka kafa. ⁴ Meso ya kibui na moyo wa mahiku ntaa ya ubanasi na zambi. ⁵ Mipango yamwepisha yaelekea kweupati tu, mia kia muntu mgosoa kinyio nyio aitia kwe ukiwa. ⁶ Kwepatia utaajii kwa ulimi wa umbea ni muye wombokao kinyanyi na mtego ufishao. ⁷ Ngavu ngavu za wabanasi yondaimibuutize hae maana waemea kugosoa haki. ⁸ Sia ya mwenye mawaa ni ukatii, mia mwenye utanda agosoa yenayo haki. ⁹ Kuba kwekaa kwe kona yauanga kwe taa kuliko mwenyumba hamwe na mvyee mgobo. ¹⁰ Ham da muntu mgobo ni usungu na yesayokutama mwehehi yakwe nkaona wedi mwe meso yakwe. ¹¹ Mwenye ubezi akasuubiwa mbahau apata viugo na muntu mwenye viugo akahinywa atendesha unyanyi. ¹² Mgosoa haki ailinda nyumba ya mbanasi; awaseeza wabanasi kwe ubanasi. ¹³ Mziba magutwi yakwe kwe ndio ya mkiwa, naye pia ondaaie, mia nkanaaandulwe. ¹⁴ Ntunu ya sii yahoza maya na ntunu yakwefisa yahoza maya nkuu. ¹⁵ Haki ikagosoka, yaeta kinyemi kwa mwekugosoa yedi, mia yaeta wengee mkuu kwa wagosoa yesayokutama. ¹⁶ Yuda mzuua kuawa kwe sia ya unyanyi, onda ahumuize kwe bunga da watakufa. ¹⁷ Mkunda laha ondaawe mkiwa; mkunda divai na mavuta nkadaha kutenda taajii. ¹⁸ Muntu mbaya ni temo kwa yuda mgosoa haki, na mtiizi ni temo kwa wakwei. ¹⁹ Ebae wekae jangwani kuliko kwekaa hamwe na mvyee songanyi sana na mgobo na mlalama. ²⁰ Bene denado thamani na mavuta vinyumbai kwa mwenye viugo, mia muntu mbahau avibananga. ²¹ Muntu mgosoa haki na ywedi - muntu uyu apata ugima, haki na hishima. ²² Muntu mwenye viugo auhima mzi wa wakangaafu gwegwe watumiada. ²³ Muinda kanwa chakwe na ulimi wakwe einda mwenye na suuba. ²⁴ Muntu mkibui na mahiku- "Mbezi" nee zina dakwe - agosoa kwa kuhikuka na kufutua. ²⁵ Hamu ya muntu mbwa yondaihe maana mikono yakwe yaemea kugosoa ndima. ²⁶ Kwa msi mgima ana usu kutendesha, mia mgosoa haki aavya na waa nkakindia. ²⁷ Kafa ya mbanasi ni kukima; yakima muno akaieta kwa nia mbaya. ²⁸ Shahidi ywa umbea nndaadagamie, mia mtegeeza ndaatamuie saa zose. ²⁹ Muntu mbanasi atenda cheni chakwe kikankamaa, mia muntu ywedi ni sabiti mwe sia zakwe. ³⁰ Nkakuna viugo, nkakuna umanyi, na nkakuna shauli didahado kugooka mhitu na Yehova. ³¹ Falasi aikwa tayali kwa misi ya nkumbizi, iya ushindi wapatikana kwa Yehova.

Chapter 22

¹ Zina kana dasagulwa zidi ya utaajii mungi na fazila ni bola kwemboka feza na zahabu. ² Wantu mataajii na masikini wafanana mwe idi - Yehova ni muumba ywao wose. ³ Muntu mwenye viugo aona babu na kwefisa mwenye iya bahau asongwa nikuita mbele na aumia kwa ajii yakwe. ⁴ Thawabu ya uzizitizi na kumkunda Yehova ni utaajii, hishima na ugima. ⁵ Miwa ni mitego yagona mwe sia ya mgau; yeye mwiinda maisha yakwe enda awe hae nayo. ⁶ Mhinye mwana sia impasayo na ukati akawa mzee nkana ayake mafundisho ayo. ⁷ Wantu mataajii wawatawala wantu masikini na mkopi ni mtumwa ywa yuda mkopesha. ⁸ Yuda mhanda ukatii enda abonde sungu na ngoda ya mbifya yakwe yenda inyae. ⁹ Mwenye ziso da ukalimu enda abalikiwe, maana ashiiki mkate hamwe na masikini. ¹⁰ Mguuse hae mwenye zihaka, na nkumbizi yenda ihauke mkanano na utusi vyenda vihee. ¹¹ Mkunda moyo mtana na mwenye mbui ya neema, enda awe mbuyaye da mfaume. ¹² Meso ya Yehova yakauwa maalifa iya yabidua mbui ya utiizi. ¹³ Muntu m'bwa amba, "kuna simba mwe mzi! Nenda niwakame npaamo za mzi." ¹⁴ Kanwa cha mkianga nitubwi denado kiindi kiye maya ya Yehova yagimbwa zidi ya yuda mhoomea umo. ¹⁵ Ubahau ugubikwa mwe moyo wa mwana, akini makanyo ya ngoda yauawavya.

¹⁶ Muwanyasanyasa wantu wakiwa ili kuomeea mai zakwe au kuwenka mataajii enda awe fukala. ¹⁷ Tega gutwi dako na utegeeze mbui za wenao viugo na utumie moyo wako mwe maalifa, ¹⁸ mana yenda iwe nyemi kwako kana wenda uyaike ndani yako kana yose yenda yawe mwe miomo yako. ¹⁹ Basi tumaini dako diwe kwa Yehova, nihinyayo kwako ivyee- hata kwako. ²⁰ Nchee kukugondea wewe misemo saasini ya mafundisho na maalifa, ²¹ kwa kukuhinya kwei mwe mbui izi zenazo uaminifu, ili uwe na majibu yenayo kutegemewa kwa wekukutumao? ²² Usekumbaia masikini kwa kuwa ni masikini au kumhonda kwa lango, ²³ maana Yehova enda aivunie kesi yao na enda awabaie ugima wada wekuwabaiyao masikini. ²⁴ Usekugosoa umbuya na muntu mtawaliwa ni mbifya na usekutozana hamwe na mwenye mbifya kuu, ²⁵ au wenda wehinye sia zakwe na wenda uwe chambo kwa nafsi yako. ²⁶ Usekuwa miongoni mwa watowao mikono mwe kuahidi madeni. ²⁷ Kana kukosa sia za kuiha, ni kibwai chendacho kimzuiye muntu kudoa usazi si yako? ²⁸ Usekuusa iwe da mhaka da wahenga ambado tatizako wadiika. ²⁹ Je kumuona mtakufa kwe ndima yakwe? Enda agooke mbele ya wafaume; nkana agooke mbele ya wantu wakawaida.

Chapter 23

¹ Wekaaho kuda hamwe na mtaawa, kauwa kwa uwangalifu, cheembee yako, ² na kana umntu mkunda kuda nkande sana ika tuni hesingo. ³ Wesekumezea mate vyekunonavyo vyakwe kwa ajii ni nkande ya ubeya. ⁴ Wesekugosoa ndima sana ili kupata maii, uwe na busaa ya kutosha ili umanye ukati wa kubada. ⁵ Je wonda uavye uhusa meso yako yamuike uwanga yakwe? Yondaihauke kwa ajii yonda ivae mawawa inga tai na kupuka uwanga. ⁶ Wesekuda nkande ya yuda mwenye ziso baya- na wesekuwa na ntunu ya vinono vyakwe, ⁷ kwa ajii ni mntu mwenye kutaazia gamaa ya nkande. "Daa na nywaa!" ondaakwambie, akini moyo wakwe nkauho hamwe nawe. ⁸ Wonda utahike kiasi kidogo wekudacho na wondauwe kwaza sifa zako ntana. ⁹ Wesekutamwiya mwe kusikia kwa mpumbavu kwa ajii anda abehuwe viugo vya mbui zako. ¹⁰ Wesekusa iwe da mhaka wa kae au kuwahoka watakufiwa minda, ¹¹ kwa ajii Mkombozi wao yuimaa kugokea mosa yao zidi ywako. ¹² Hitua moyo wako mwe mahinyo na magutwi yako kwe mbui za malifa. ¹³ Wesekuemea mwana akakanywa, kwa ajii ukamtoa kwa ngoda, nkafa. ¹⁴ Nawe mkundwa kumtoa kwa ngoda na kuihonya loho yakwe na kwe moto. ¹⁵ Mwanangu, kana moyo wako una busaa, inga moyo wonda uwe na nyemi pia; ¹⁶ hantu hangu handani kabisa zondazione nyemi sana miomo yako isemaho ihona kwei. ¹⁷ Usekukubai moyo ywako ukawaonea kinyuu wee zambi, akini endeeya kumgimbika Yehova siku zose.

¹⁸ Ni kwei tumaini dako nkadinadiuswe na siku zako za aho baadaye. ¹⁹ Tegeeza- wee! - mwanangu, na uwe mwenye busaa na elekeza moyo wako mwe sia. ²⁰ Wesekutongeaana hamwe na wakozi, au hamwe na wadao nyama wabafu, ²¹ kwa ajii mkozi na mbafu watenda masikini wa usisiza wavikwa matambaa. ²² mtegeze tati yako ambaye kakuvyaa na wesekumbeuwa mami yako ukati akawa mzee. ²³ Igwe kwei, akani wesekuitaga; gua viugo, adabu, na akii. ²⁴ Tati yako mwenye haki ondaaonyemi sana, na yuda avyaaye mwana mwenye busaa ondaaonyemi. ²⁵ Mgosoe nyemi tati yako na mami yako na yuda mwekukuvyaa aone nyemi. ²⁶ Mwanangu, nenka moyo wako na meso yako yafafanye sia zangu. ²⁷ Kwa ajii mkiyanga ni tubwi lefu, na mvyee na mgosi mtuhu ni kisima kifinyu. ²⁸ Anyemeaya kana nyang'au na aongeza idadi ya watiizi miongoni mwe wanadamu. ²⁹ Nani mwenye huzuni? Nani mwenye mapigano? Ni ndai mwenye manung'uniko? Ni ndai mwenye vionda bila sibabu? Ni ndai mwenye meso menkundu? ³⁰ Ni wada ambao wazuua kwe npombe, wada wajaibu kubiganyao npombe. ³¹ Wesekuikauwa npombe, ukatenda mwenkundu, ukati wawakawaka kwe kikombe na kuseeya kwa ulaini. ³² Kikomo chakwe wauma inga nyoka na sumu yakwe kana kifutu. ³³ Meso yako yondayaone vintu vigeni na moyo wako wonda ugombeke vintu vya ubishi. ³⁴ Wondauwe inga mgona kwe bahai au agonaye uwanga ya mwingoti. ³⁵ Wanitoa, "wondaugombeke, "akini nkuuma. Wanitoa akini nchekumanya. Nondanenuke ini? Nondanionde kanwa kituhu."

Chapter 24

¹ Wesekua na maya kwe wegosoao mbui zesazo katama, waa wesekutanga nao, ² kwa sibabu mioyo yao yepanga njama na vurugu na miomo yao yatamwii kuhusu mazara. ³ Kwa viugo nyumba yazengwa naho kwa umanyi yatoga. ⁴ Kwa maalifa nyumba yamemeezwa vintu vyose vya thamani na utaajii wa kuagizwa. ⁵ Shujaa ya viugo ni imala, na muntu mwenye umanyi aongeza mkangafu wakwe; ⁶ mana kwa uongozi wa busala wadaha kugosoa nkondo na kwa washauli wekumamao nkuna ushindi. ⁷ Viugo vi uanga sana kwa bahau; nkenua kana chakwehe muango. ⁸ Kuna yuda mwoondeza kugosoa yesayokutama- wantu wamwetanga bwana ya njama. ⁹ Mipango ya bahau ni zambi na wantu wana maya nae mwenye zihaka. ¹⁰ Ati wendautende zaifu na ukaogoha siku za kugaya, aho mkangafu wako ni nkauendwa mdodo. ¹¹ Waohoe wadoigwao kuita kwe mauti naho uwatozeeze wada wapepesukao kuika kwe mchinja. ¹² Ati wendawambe, "Kaua, nkatimanya chochose kuhusu idi," je yuda mwekuhima mioyo nkamanya ukitamwiiacho? Na yuda muinda maisha yako, je nkamanya? Je Mungu nkanamwenke kia mwooneka kia astahilicho? ¹³ Mwanangu, da hasai kwa kua yatama, kwa sibabu vidodwe vya sega da hasai ni yamwie ukageeza. ¹⁴ Viugo nee vyeivyo mwe nafusi yako - ati wendauiondeze, tumaini dako nkadinadihituke na kwendakuwe na tumaini. ¹⁵ Wesekugoja kwa kuvizia sa wabanasi wahanganiavyo nyumba ya mwe haki. Wesekuibananga nyumba yakwe! ¹⁶ Mana mwe haki agwa maa mfungate na kwenuka vituhu miya wabanasi waguisha kwa maafa. ¹⁷ Wesekwesekeea ukati nkuu ywako akagwa na waa moyo wako wesekuona vyedi akekungwaa, ¹⁸ au Yehova endaaone kwesekulizika na kuusa gazabu yakwe. ¹⁹ Wesekufazaika kwa sibabu wagozosi wa ubanasi na waa wesekuwahusudu wantu wabanasi, ²⁰ mana muntu mbanasi nkana matumaini na

taa ya wantu wabanasi yendaife. ²¹ Mwanangu; mwetikiye Yehova, na umuogohe mfaume, wesekwambizana na wantu wenao uasi mhitu yao, ²² mana hamka ndio yao yendayeze naho n ndai mmanya ukuu na ubanasi wendaoweze kuawa hao wose? ²³ Izi ni mbui za wenye viugo. Maufili kwe kuahwa kesi kwa shaia nkio vyedi. ²⁴ Mmwamba mwenye masa, "Wee u sawa," endaeigitwe ni wantu na mataifa wendawakimwe. ²⁵ Aho wendao kuwaegezeza wabanasi wendawawe na nyemi na mbuso za utana zendazeze hao. ²⁶ Mwendaazumie kwa kwei alavya busu kwe miomo. ²⁷ Gosoa ndima yako ya chongoi, naho ika kia kintu kwa ajii yako mwenye uko tanga; ukabindaaho, zenga nyumba yako. ²⁸ Wesekulavya ushahidi mhitu ywa jilani yako pasi na sibabu na wesekutiiwa ni miomo yako. ²⁹ Wesekwamba, "Mi ndanimgosoe kua ekunigosoeacho; nndaniihe kwe kua ekugosoacho." ³⁰ Nkiita jilani na munda wa muntu mbwa, nikemboka kwe munda wa mzabibu wa muntu mwesekua na akii. ³¹ Miwa ihota kia hantu, msanga uwa ugubikwa ni upupu na unkato wakwe wa maiwe uwa ugwa. ³² Naho nee naona na kumamankanya; nkakauwa na kuhokea mahinyo. ³³ Kugona kidogo, kusinka kidogo, kuhumuiiza kwa kwekubata kidogo- ³⁴ na umasikini weza na kuenda uanga yako, na mahitaji yako enga asikae wenao silaha.

Chapter 25

¹ Naho izi ne mesali za Sulemani, zinakiwa ni wantu wa Hezekia, mfaume wa Yuda. ² Ni utukufu wa Mungu kufisa mbui, bali utukufu wa wafaume kuendeza juu ya mbui. ³ Kama mbingu ni kwa kimo na dunia ni kwa kina, nee ivyo moyo wa wafaume nkauchunguzika. ⁴ Usa mafusi kulawa mwe feza na mfua vyuma adaha kuitumia feza mwe ufundi wakwe. ⁵ Hamwe na ayo, uwause wantu waovu mbele ya mfaume na kiti chakwe cha enzi chendakitogeswe kwa kugosoa haki. ⁶ Usekweswa mwenye mbele ya mfaume na usekugooka mwe mhaamo yekunegwayo kwa wantu wakuu. ⁷ Komo akwambie yeye, "Soo hanu" kuliko wee kwegwiza soni mbele ya mkuu. ⁸ Usekutenda halaka kuaha, kwa kia ukushuhudiacho, maana mwisho wenda utende viihi, ukati jilani yako endaho akugwize soni? ⁹ Tetea masa yako gati yako na jilani yako nawe usekuavya sii ya muntu mtuhu, ¹⁰ au vituhu vyakwe mkutegeeza endaakuetee soni juu yako na taalifa mbaya juu yako nkaidaha kunyamaika. ¹¹ Kugombeka maneno yekusagulwayo vitana, ni kama nakshi za zahabu yekuungwayo mwe feza. ¹² Kama npete ya zahabu ama kito chekugosolwacho kwa zahabu ntana ne deivyo kuhaza kwa busala kwe gutwi ditegeezado. ¹³ Kama mheho ya baafu ukati wa ubosi ne eivyo mjumbe mwaminifu kwa wantumao; ayatunduiya maisha ya mabwana zakwe. ¹⁴ Kama mazunde na mheho bila fua ne kweivyo mwesifu kuhusu geeko esadokulavya. ¹⁵ Kwa kuzizimiza mtawala adaha kupembejwa ni ulimi laini wadaha kutua vuha. ¹⁶ Kama ukapata hasai, daa ya kutosha- vituhavyakwe, ukaida nyingi muno, wendaunitahike. ¹⁷ Muundi wako usekuita kwa nyumba ya jilani yako maa kwa maa. ¹⁸ Muntu mlavyo ushuhuda wa umbea zidi ya jilani yakwe ni kama lungu dekutumimwado mwe nkondo, ema upanga, ema hosa. ¹⁹ Kumtumaini muntu mwese uaminifu ukati wa tabu ni kama zino bovu au muundi uteeao. ²⁰ Ni kama mntu mvua nguo ukati wa npeho, au enga siki ikugewayo magadi, nee kweivyo muimba wia kwa moyo mzito. ²¹ Kama mnkuu yako ana gumbo, umwenke nkande ade na kama ana nkiu, mwenke mazi anywe, ²² mana wendaumwikie makaa uanga ya mtwi wakwe na Yehova endaakwenke sawabu. ²³ Upepo wa kaskazini waeta fua, nee muntu msemu sii agosoa sula zikasiike. ²⁴ Kome kwekaa mwe npembe ya taai kuliko kusangia nyumba hamwe na mvye wa nkumbizi. ²⁵ Kama mazi ye mpeho kwa mwenye nkiu, ne yeivyo habai ntana kulawa si ya hae. ²⁶ Kama chemchemi yekuchafulwayo au kisima chekubanangwacho ne eivyo muntu yedi ambae azegazega mbele ya wantu waovu. ²⁷ Nkio vyedi kua hasai nyingi muno, ivyo ni kama kuondeza heshima badii ya heshima. ²⁸ Muntu bila kujitawala ni kama mzi ukubomolwao wesao ukanto.

Chapter 26

¹ Kana theluji ukati wa joto au fua kwenye mavuno, ndivyo mbahau esekustahilivyo kutunywa. ² Kana sholowanda husooka sooka na kua wadudu ukati wa kusooka, nee yeivyo kuigitwa isevyostahili nkaisea. ³ Mjedi ni kwa ajii ya faasi, hatamu kwa ajii ya npunda na ngoda ni kwa ajii mgongo wa wabahau. ⁴ Usekumwandua mpahau na kwehanganyane mwe ubahau wakwe, au enda awe kana yeye. ⁵ Mwandue mbahau na ujinga mwe ubahau wakwe, ili usekufanyanya kuwa na busaa mwe meso yakwe mwenye. ⁶ Mwekutuma habai kwa mkono wa bahau huidu mua miundi yakwe mwenye na kuvata nkumbizi. ⁷ Miundi ya kiwete ining'iniayo si nikana misali kwenye kinywa cha mbahau. ⁸ Kujaibisha iwe mwe kombeo ni sawa na kumwenka hishima mbahau. ⁹ Mwiwa utungao kwe mkono wa mkozi ni kana misali mwe kanwa cha mbahau. ¹⁰ Mtoa mishale mjeluhu kia muntu ni kana muntu amwekae ndima mbahau au kia muntu mwemboka hehi yakwe. ¹¹ Kana kui auiae tahiko dakwe, nee aivyo mbahau auiae upuuzi wakwe. ¹² Je wamona muntu mtabusa mwe meso yakwe mwenyewe? Mbahau anamatamanio zaidi kwemboka yeye. ¹³ Muntu mvivu hwamba, "Kuna simba mwe sia! Kuna simba gatigati ya sia nkuu!" ¹⁴ Kana uzi uhitukavyo mwe bawaba zakwe, nee eivyo muntu mvivu kwe usazi wakwe. ¹⁵ Muntu mvivu hugea mkono wakwe kwenye safulia na bado nkana nguvu kuwenua kuita kwe kanwa chakwe. ¹⁶ Muntu mvivu ni mwenye hekima kwe meso yakwe mwenye kwemboka wantu mpungati wenye ufahamu. ¹⁷ Kana muntu atozae magutwi ya kui, ndivyo eivyo mwemboka sia mpata maya kwe nkondo ambayo siowakwe. ¹⁸ Kana muntu mwendawazimu muasa mishale, ¹⁹ ndivyo eivyo amhufae jilani yakwe na kugombeka, "Je nchekua nikagombeka ufyosi?" ²⁰ Kwa kukosa nkuni, moto huzima; na hada hesaho na umbea nkumbizi husia. ²¹ Mkaa ni kwa kuwasha makaa na nkuni kwa ajii ya moto, nee eivyo muntu mkobo kwa kuwasha ugobo. ²² Mbui za mbea ni kana chembe zemwie; nazo zasea si kwenye sehemu za ndani ya mwii. ²³ Kioo ahenachokugubika chombo cha udongo ni

kana miomo yekufya na moyo mbaya.²⁴ Yuda mwesekuihiwa watuhu wafisa maya yakwe kwa miomo na hugubika uongo ndani yakwe mwenye.²⁵ Enda atamwiie kwa mbazi, akini usekumwamini, maana kuna makimo mpungati kwe muomo wakwe.²⁶ Ingawa kuihiwa kwakwe kugubikwa kwa udanga nyifu uovu wakwe wenda uwewazi mwe kusanyiko.²⁷ Afukae tubwi endaatumbukie ndani yakwe na iwe dendadimsage yuda mdisukuma.²⁸ Ulimi wa uongo hukima wantu unao wajeluhi na kanwa cha uongo husogeza hamwe ubanasi.

Chapter 27

¹ Usekwesifu kwa aji ya kioi, maana nkumanya siku indaietemi. ² Mntu mtuhu akusifu na wala nkio kanwa chako mwenye, mgeni na wala nkio miomo yako mwenye. ³ Fikiia uzito wa iwe na uzito wa msanga usongeezi wa upumbavu ni mzito zaidi kuliko ivyo vyose. ⁴ Kuna ukatili wenye ghadhabu nkai na mafuriko ya hasira, akini nndai mdaha kugooka mbele ya wivu? ⁵ Ni bora karipio da wazi kuliko upendo we kufiswao. ⁶ Mwaminifu ni jeraha dekusababishwado ni mmbuya, akini adui adaha kukubusu kwa kukuomba radhi mno. ⁷ Mntu mwekuda na kweguta aemea hata sega da hasai, akini mwenye saa, kiwawacho kwakwe ni che muie. ⁸ Mdege mzuwa kwe sasa dakwe nyenga muntu mwaga sehemu ekaayo. ⁹ Pafumu na manukato wautenda moyo ufurahi, akini umwie wa umbuya ni bora kuliko ushauri wakwe. ¹⁰ Usekumbada mmbuya yako na mbuyae da fati yako, na usekuita kwe nyumba ya nduguyo mwe siku ya msiba wako. Ni bora mmbuya mwe hehi kuliko ndugu mwe hae. ¹¹ Mwanangu, uwe na busara, moyo wangu ufurahi, ne ndiho nimjibu yuda mnidhihaki. ¹² Mntu mwenye busara aona taabu na kwefisa mwenye, akini mbahau aendelea mbele na kuteseka kwa ajii ya taabu.

¹³ Vazi kama mwenye aika hea kwa dhamana ya deni da mgeni; didoe kama aika dhamana kwa malaya. ¹⁴ Mmwenka jirani yakwe baraka kwa sauti nkuu mapema keo, baraka iyo undaifikiriwe kuwa laana! ¹⁵ Mvyee mgobo vyenga siku ya manyunyuyu ya fua ya daima; ¹⁶ kumkindia vyenga kuzuia nkusi au kugeeza kutoza mavuta kwa mkono wako wa kudiia. ¹⁷ Chuma chanolwa n'chuma; kwa sia ida ida mntu amnoa mbuyaye. ¹⁸ Yuda muutunza mtini andaade matunda yakwe, na yuda, na yuda mumlinda bwana andaaheshimiwe. ¹⁹ Kama mazi yaonyeshavyo sura ya muntu, ne vyeivyo kwa moyo wa muntu. ²⁰ Kama kuzimu na ubanasi nkavitosheka, ne yeivyo meso ya muntu nkayadaha kutosheka. ²¹ Kalibu ni kwa fedha na tanuru ni kwa dhahabu; na mntu ageezwaho ne asifiwaho. ²² Hata kama wamtwanga mbahau na mtoho- hamwe na nafaka- bado upumbavu nkauzati kulawa. ²³ Hakikisha wamanya hali ya makundi yako na weshughulishe na makundi yako, ²⁴ maana utaajii nkawekaa maisha. Je taajii adumu kwa uvyazi wose? ²⁵ Mani yagwa na ukuaji mhya waonekana na miima ya nkande za mfugo zakusanywa ndani. ²⁶ Wanangoto wakupatia mavazi yako na wanambuzi wandawakupatie gharama ya mnda. ²⁷ Kunda kuwe na mee ya mbuzi kwa nkande yako- nkande kwa kaya yako- na nkande kwa watumishi wako wandee.

Chapter 28

¹ Wabanasi waguuka akati ukakuna muwaguusa, yakini wagosao haki ni thabiti enga simba kijana. ² Kwa ajii ya ubanasi wa si kuna wakuu wangi, iya kwa mntu mwenye ufahamu na maalifa indaidumu kwa muda mlefui. ³ Mntu masikini mwenye kudagamiza wantu watuhu masikini enga fua inyayo ambayo nkaisigaza nkande. ⁴ Wada waemeao shelia wawatukuza wabanasi iya wada waitukuzao shelia watoana juu yao. ⁵ Wantu wabanasi nkawamanya haki, iya wamuondezao Yehova wamanya kia kintu. ⁶ Kuba mntu masikini mwendo kwe uadilifu kuiko mntu taajii ambaye ahufya kwe sia zakwe. ⁷ Yee mtunza sheria ni mwana mwenye ufahamu, iya mwenye ushiika na wameo wamgee soni tatiao. ⁸ Mpata mafanikio kwa kutoza ushuu mkuu akusanya utajii wakwe kwa ajii ya watuhu ambao ndawawe na mbazi kwa wantu masikini. ⁹ Ati mutu ndaahitue gutwi dakwe kutegea shelia hata maombi yakwe. ¹⁰ Ye mmuaza mwenye uadilifu kwe sia ya sia ubanasi ndaagwe kwe tubwi dakwe mwenye iya wakakumilikao ndawapate ulisi mtana. ¹¹ Mntu taajii adaha kuwa mwenye hekima mwe meso yakwe mwenye iya mntu masikini mwenye ufahamu ndamtongee. ¹² Kukawa na ushindi kwa mwenye kugosoa haki kuna kinyemi kikuu, iya wemkaho wabanasi wantu wefisa wenye. ¹³ Ye mfisa zambi zakwe nkawafanikiwe iya mtubu na kuzieka andaaonyeshwe lehema. ¹⁴ Atamiwa mwekea kwa unyenyekevu iya mtende moyo wakwe ndaagwe mwe sungu. ¹⁵ Enga simba muunguma au dubu mhangamia enga mtawala muovu kwa wantu masikini. ¹⁶ Mtawala mkosa fahamu ni mkandamizaji katii iya mchukia soni anda adumu mwe siku zakwe. ¹⁷ Ati mntu ana masa kwa ajii ketia mphone ya mntu andawawe mkimbizi na nkakuna ndiye amwambize. ¹⁸ Mwenda na ukamifu anda awe salama iya mwenye sia ya ubanasi ndaagwe gafla. ¹⁹ Mgosoa ndima mwe mnda wakwe andaapate nkande nyingi iya mtongea mbui za upuuzi andaapate umasikini mkuu. ²⁰ Mntu mwaminifu anda apate balaka nyingi iya mpate utaajii wa halaka nkadaha kukosa azabu. ²¹ Nkio vyedi kuonyesha upendeeo iya kwa kipande cha mkate mntu andaagosoe ubaya. ²² Mntu mchoyo aguukia kwenye utaajii iya nkamanye umasikini wani ndio weze kuhusu yeya. ²³ Mumuegezea mntu baadae ndaapate fazii zaidi kuawa kwakwe kuliko mwenye kumsifia sana kwa ulimi wakwe. ²⁴ Yuda mumbaia tatiakwe ne memiakwe na kwamba iyo ukio zambi ni mshiika wa ubanasi. ²⁵ Mntu mwenye tamaa achochea mafarakano iya mumtumaini Yehova anda afanikiwe. ²⁶ Yuda mntumaini moyo wakwe mwenye ni mbahau iya mwende kwa hekima andaeline hae na hetai. ²⁷ Mwenye muwenka masikini nkane apungukiwe chochose iya mwesekunka andaapate laana nyingi. ²⁸ Wantu wabanasi wenukaho wamtu wefisa wenye iya wantu wabanasi ndawadagamie wada wagosao haki ndawaongezeke.

Chapter 29

¹ Mntu mwekuhokea makalipio mengi miya akaza singo yakwe onda abondeke ndani ya mda mfupi na nkana ahone. ² Watendao matana waongezekanaho, wantu wafulahi, miya mntu mbaya akatawala, wantu waumwa. ³ Mpenda hekima tati yakwe afulahi, bali mtongeano na malaya abananga utajii wakwe. ⁴ Mfaume aimaiha sii kwa haki, bali mdai rushwa airalua. ⁵ Mntu mbaya anaswa ni mtego wa dhambi yakwe mwenye ila mtenda haki aimba na kufurahi. ⁶ Mntu mijipendekeza kwa jiani yakwe atandaza wavu kwe miundi yakwe. ⁷ Mtenda haki atetea madai ya mkiwa, mntu mbaya nkamanyaa maalifa kama ayo. ⁸ Mwenye dhihaka aoka moto mzi, miya wada wenye busaa wabidua gazabu. ⁹ Mntu mwenye busaa akajadiliana na bahau, agazibika na kuseka, nkakuna kuwe na kutuia. ¹⁰ Mkatii amchukia mkamiifu na aondeza maisha ya mwenye haki. ¹¹ Bahau aonyesha hasila yakwe, mwenye busala aitoza na kutuia mwenye. ¹² Ati mtawala onda atoze umbea, maafisa wakwe wose wonda wawe wabaya. ¹³ Mkiwa na mkandamizaji wafanana, mana Yehova awagea nulu meso yao yose. ¹⁴ Ati mfaume onda amhukumumu mntu mkiwa kwa uaminifu, kiti chakwe cha enzi chonda kiimalishwe siku zose.

¹⁵ Ngoda na maonyo yaeta hekima, ila mwana huu amuabisha mami yakwe bila makalipio. ¹⁶ Wantu wabaya watawalaho, ubaya waongezeka, miya watendao haki wonda waone kugwa kwa wantu wabaya. ¹⁷ Mwadibishe mwanao nawe wonda uhumuize, onda akuetee fulaha mwe maisha yako. ¹⁸ Hesaho na maono ya kinabii wantu waita bila utaatibu, bali mwenye kuitunza sheria kabalikiwa. ¹⁹ Mtumwa nkadaha kulekebisha kwa maneno mana ingawa aelewa, nketikia. ²⁰ Jee wamuona mntu mwenye haaka kwe maneno yakwe? Kuna matumaini zaidi kwa mbahau kuliko kwake. ²¹ Mumdekeza mtumwa wakwe tangu ubwanga, mwisho wakwe yonda iwe tabu. ²² Mntu mwenye hasila achochea nkumbizi na zumbi mwenye hasila sana atenda dhambi nyingi. ²³ Kihui cha mntu chamgwisa chosi, bali mwenye loho ya unyenyekevu onda enkigwe heshima. ²⁴ Mshilikiana na mbavi achukia maisha yakwe mwenye, ategzeeza laana miya nkasema chochose. ²⁵ Kumuogoha binadamu ni mtego, bali mwenye kumtumaini Yehova onda alindwe. ²⁶ Wengi waondeza cheni cha mtawala, miya kulawa kwa Yehova kweza haki kwa ajii yakwe. ²⁷ Mntu mbaya ni chukizo kwa wagosoao haki, bali mtenda haki ni chukizo kwa wantu wabaya.

Chapter 30

¹ Mbui za Aguri mwaa wa Yake - mausia: Mntu uyu kamwambia Ithieli, kwa Ithiel na ukali: ² Hakika ni kama mnyama kuliko mwanadamu na nkima ufahamu wa wanadamu. ³ Nkizati kwefunza hekima, wala nkima maarifa ya Mtakatifu. ⁴ Je ni ndai mwekuita uanga mbinguni na kuuyosii? Je ni ndai mwekukusakusa mpeho kwe mikono yakwe? Je ni ndai mwekukusakusa mazi yakwe? Je ni ndai mwekukusakusa mazi kwe nkazu? Je ni ndai aliyeziimarisha mpande za dunia yose? Zina dakwe ni ndai, na zina da mwanae ni ndai? Hakika wamanyaa! ⁵ Kia mbui ya Mungu ijaribiwa, yeye ni ngao kwa wada wamgukiao kwakwe. ⁶ Usekuongezea mbui izi, au anda akuegezee, na unauthibitishwe kuwa umbea. ⁷ Vintu viidi nakuomba, usekuvimeka kwangu kabla nkizati kufa: ⁸ Kwefenya na umbea viikwe hae nami. Wesekuneka ufukaa wala utajii, nenka nkande niondayo. ⁹ Kwa via nikapata vingi zaidi, nndanikukane wewe na kugombeka, "Yehova ni ndai?" Au kama nndanawe fukaa, nndanibawe na kukufuu zina da Mungu yangu. ¹⁰ Usekumkashifu mndima mbele ya bwana yakwe, au andaakulani na undaupate hatia. ¹¹ Uvyazi ambao wamda tati yao na nkakimsogea nami yao, ¹² uvyazi uo ni mwe meso yao wenye, miya n'nkawazati kusuntwa uchafu wao. ¹³ Uoni uvyazi- namna yani meso yao yana kibui na ngohe zao zenuka uwanga! - ¹⁴ kuna uvyazi ambacho meno yao ni uwamba, na mavuha ya taya zao ni matuni, ili wadahe kumhatia mkiwa wamuavye duniani na mhitaji aawe mweao mwanadamu. ¹⁵ Ruba ana wanavivye waidi, "Avya na Avya" waiya. Kuna vintu vitatu ambavyo nkavitosheko, vine ambavyo nkavitamwii yatosha": ¹⁶ kuzimu, ifu tasa, sii yenkuu kwa mazi, na moto wesao kuandua, "Yatosha." ¹⁷ Ziso ambado damfyuia tate na kumfyuia kutii kwa mame, meso yakwe yandayadontwe na kunguru wa koongo, na andaaigwe ni tai. ¹⁸ Kuna vintu vitatu ambavyo vinanishangaza, vinne ambavyo nkivimanya; ¹⁹ Sia ya tai uanga; sia ya nyoka uanga ya mwamba; sia ya meli kwe moyo wa bahai; na sia ya mntu hamwe mwanawe mbwanga. ²⁰ Inu ni sia ya mzigu- ada na kufuta kanwa chakwe na kugombeka, "Nkizati kugosoa ubaya wowose." ²¹ Asi ya vintu vitatu dunia yatingisika na vine nkavidaha kuzizimiza: ²² mtumwa endaho awe mfaume; mbahau endahoegule nkande; ²³ mvyee mwendaachukiwe akategulwa; mndima akadoa nafasi ya mkuu yakwe. ²⁴ Vintu vine duniani ni vidodo na bado vina busara:

²⁵ Mswa ni viumbe ambao nkio imara, ila huandaa nkate zao wakati wa hari, ²⁶ Wibari sio viumbe wenguvu, ila wagosoao chekao chao kwe mwamba. ²⁷ Nzige nkawana mfaume, lakini wose wana mwendo wa mpangilio. ²⁸ Inga gondo, wadaha kumkunja kwa mikono yako miidi, lakini wapatikana mwe mazumba ya wafaume. ²⁹ Kuna vintu vitatu ambavyo tefenya kwe mwendo wa vinee ambavyo ni fahali katika namna ya kwenda: ³⁰ simba, mweimara miongoni mwa wanyama wala nkaepusha na kintu chochose; ³¹ zongoo mwenda kwa mikogo; mbuzi; na mfaume ambae askai waaho nkandai yakwe. ³² Kama kuwa mbahau, jitukuze mwenye, au kama neekuwa kugooka vibaya- ika mkono wako uwanga ya mutwi wako. ³³ Kama kusuka maziwa kwagosoao siagi na mpua ya mntu yaavya mmpome inga itoigwa, basi matendo yagosolwayo kwa hasia nkuvyaa mafarakano.

Chapter 31

¹ Ntamuizi za mfaume Lemueli - mausia ekufundishwayo ni manii yakwe. ² Mwanangu ni mbwai? Na ni mbwai mwana

wa ifu dangu? Na ni mbwai wana wanazii zangu? ³ Nguvu zako wesekuwenkha wavyee; wenye kuwabanangia wafaume sia zao. ⁴ Lemueli, nywaa divai, nkho kwa ajii ya wafaume, kwa watawala kuuza, "Kileo kikai ki hahi?" ⁵ Kwa sababu kana wendawanywe, wendawajae sheia ni mbwai, na kuhotoa haki za wose wekuonewao. ⁶ Wenkhe mpombe nkhai wantu wagao na mvinyo kwa wada wenye kutaabika kwa usungu. ⁷ Enda anywe na kujaa ufukaa wakwe na nkhanaaikumbuke suuba yakwe. ⁸ Gombeka kwa ajii yao wesiokudaha kutamua kwa madai ya wagao wose. ⁹ Tamuia na uhukumu kwa vihimo vya haki na utetee dai da umphehe na wantu wakundao. ¹⁰ Mvyee hodai ni ndai mdaha kumpata? Thamani yakwe ni zaidi kuiko vito. ¹¹ Moyo wa muumewe wamwamini, nkhanawe fukaa. ¹² Amgosoea mbui zedi na wala nkio mbaya misi yose ya maisha yakwe. ¹³ Asagua sufu na kitani, na agosoa ndima yakwe ya mikono kwa inyemi. ¹⁴ Eivyo inga mei za wagoabiashaa; zaeta nkhande yakwe kuawa hae. ¹⁵ Euka kiokio na kuwenkha nkhande wantu wa nyumbai mwakwe na kupanga ndima kwa wandima wakwe wa kivye. ¹⁶ Ateganya munda na kuugua, kwa tunda da mikono yakwe ahanda munda wa mizabibu. ¹⁷ Yeye mwenye evika nguvu na kuimaisha mikono yakwe. ¹⁸ Akaua ni kiji chendachokiete faida ntana kwake; kio kigima taa yakwe nkhaikomwa. ¹⁹ Mikono yakwe aika kwe mhini wa kusokotea nyuzi na atoeze kisokotea nyuzi. ²⁰ Mkono wakwe wawabua wantu masikini; mikono yakwe yawabia wantu wakundao. ²¹ Nkhaogoha baafu kwa ajii ya nyumba yakwe, kwa mana nyumba yakwe yose ivika kwa nguo nkundu. ²² Agosoa matandiko ya usazi wakwe, na ehamba nguo za kitani ya zambaau safi. ²³ Mumewe amanyika malangoni, ekaaho na wantu wagima wa sii. ²⁴ Agosoa mavazi ya kitani na kuyataga, na aeta mishipi kwa wagoabiashaa. ²⁵ Kehamba nguvu na heshima, na wakati wezea auseka. ²⁶ Agubua kanwa chakwe kwa hekima na sheia ya ukaimu imwe ulimi wakwe. ²⁷ Akaua sia za nyumba yakwe na nkhadaha kida mkate wa ubwa. ²⁸ Wanawe wenuka na kumwetanga heri na muumewe amsifia kwa kugombeka, ²⁹ "Wavyee wangi wagosoa vitana, mia weye kuwemboka wose." ³⁰ Madaha ni utiizi, utani ni ubatii, iya mvyee mu mcha Yehova, endatogolwe. ³¹ Mwenkheni tunda da mikono yakwe na ndima zwakwe zimtogowe mwe malango.

Ecclesiastes

Chapter 1

¹ Ivi newe ekwambavyo Mwalimu, mwana ywa Daudi naho, Zombe mkuu Yerusalemu yose. ² Mwaimu amba ivi, "Enga kugugu, enga kakaheho kedi, kia kintu chasumka kikabanda kinundu. ³ Wantu wapata kibwai mwe ndima wagoasezo si ya zua? ⁴ Uvyazi mgima waga, mtuhu weza, akini inusi yasigaa kae na kae. ⁵ Zua daawa naho daswa kinyaanyio kikabinda dauya hada dekuawiaho. ⁶ Nkusi yalawa ilawako yaita litako ikabinda yahitua na yagwia sia ida ida vituhu. ⁷ Nkoongo zise zetika mwe mshindo akini nkayamema. nkoongo ziitako nee ziuyako nako. ⁸ Kia kintu ni msokea, du nkahana mdaha kukitamwiizia. Ziso nkada cha mwiimi waa gutwi nkeguta mbui ategeezazo. ⁹ Cheaho nee chendacho kiwe aho, aho che kugesokanacho nee chendacho kigosoke. Nkakuna kihya si ya zua. ¹⁰ Hambu kuna mbui yose wantu wadahayo kwamba, "Kaua, idi nihya? Cheaho kibinda kuwaho misi mingi, kisingi swie nkatizati kutenkwa. ¹¹ Nkakuna mwambaageeza chekuwacha kisingi icha. Na yekuawiyo misi yekwembo kayo na ayo yendayo yaawie nkayana yeze yagegezwe." ¹² Mie ni mwaimu, naho nkiwa zombe mkuu ywa Israeli mwemzi wa Yerusalemu. ¹³ Akii yangu nkigea mwe kusoma na kuondeza kwa viungo kia kigosokanacho hanusi. Idi nado ni wegazi mkuu Muungu ekuwenkao wana wantu wangoose. ¹⁴ Nkiona mbu zose zigosokazo si ya zua na kaua yose ni mosi ni kugeeza kuisa nkusi. ¹⁵ Hekwenaho nkahadaha kugoolwa! chesio nkakifakaazi! ¹⁶ Nkiwamba moyo wangu "kaua, nkipata viungo vingi kwesima wose imanya viungo vikuu. ¹⁷ Moyo wangu umanya viungo, na ubahau na uzimzimu. Nkivumbua kuwa idi nado denga via kuisa nleusi. ¹⁸ Kwavia kumanyisa viungo kuna kiyangayanga, na uye mmanya muno agenyeye machichita.

Chapter 2

¹ Nikagombeka mwemoyo. soo nikugeeze kwa kinyemi kwa iyo utamiwe. "Akini kauwa unu nao iwa n-npeho ya muda." ² Nikagombeka uanga ya seko "N kiyau" Na kuhusu kunyemi, "Yafaa mbwai" ³ Nikesunguumanya mwemoyo wangu namna kugenyeza nkuu yangu kwe npombe. Nikauhusu aku yangu iongozwe n hekima ingawa nkizati nkiwa nkitozeeza ubahau. Nkakunda kuondeza mbui ntana kwe wanaadamu kugosoa kii ya mbingu wakati wa misi ya maisha yao. ⁴ Nikagenyeza mbui nkumno. Nkizenga nyumba kwaajili yangu na kuhanda miti ya mizabibu. ⁵ Nkigosoa bostani na viwasa; nikahanda aina zose za matunda ndani yakwe. ⁶ Nikagosowa maziwa ya mazi ili kwetiia mziro kwenpaamo miti yekuwaho ihandwa. ⁷ Nikagua watumwa wakigosi na wakivye; Nkiwa na watumwa wekuvyaigwao mwe ikulu yangu. ⁸ Pia nkiwa na makundi makuu ya wanyama wa kufugwa zaidi ya mfaume yotose mwekutawala kabla yangu mwe Yerusalemu. Pia nchekusanyia feza na zahabu, hazina ya wafaume na majimbo nkipata waimbi wagosi na wavyee kwa ajili yangi na kulamiwa kwa wanawanaadamu na wavyee. ⁹ Ivyo nkiwa mkuu na taajii kuiko wose wekumo Yerusalemu kabla yangu na hekima yangu iwa ndani yangu. ¹⁰ Dodose ambado meso yangu yaditmani nchekuyafingiza. Nchekuufingiza moyo wangu mwe nyemi yoyose. Kwa ajili moyo wangu utamiwa mwe ndima yangu yose na kinyemi kiwa ntunu kwe ndima zangu zose. ¹¹ Nkabinda nkikauwa matando yose ambayo mikono yangu yekubindayo kuyagenyeza na uanga ya ndima nekuwayo nkiigosoa, akini vituhu, kia kintu kiwa n npungie na kugeeza kuisa npeho. Nkakwekuwa na faida sii ya zua. ¹² Nkibinda nkahituka kupambanua hekima na uhezi na ubahu kwa maana ni kintu chani mfaume azaye baada yangu agosoe, ambacho nkakizati kugosoka? ¹³ Ikabinda nkavoka kweelewa kuwa hekima ina

Chapter 3

faida kuliko uhezi, inga nuu yeivyo ntana kuiko kiza. ¹⁴ Mwe hekima atumiameso yakwe kwe mutwi wakwe kukauwa hantu aitako Akini mhezi naita mwe kiza. Ingawa namanya kua mwisho wa aina mwenga utuzwakwa kua yumwe. ¹⁵ Nkabinda nikagombeka mwemoyo "kilawicho kwa mhezi niicho chenahokilawie kwangu ivyo kuna tafauti yani kama miye ni mwenye hekima sana? nikahimisha mwe moyo wangu inu pia ni npungie tu." ¹⁶ Kwa kua mwe hekima inga mhezi nakakumbukwa kwa mda mlefufu kwe misimwe hekima ondaafe inga afavyo mhezi ¹⁷ Ivyo nikaukimwa ugima wangu kwa ajii ndima kwangu zose zekugosokazo si ya zua ziwa mbaya kwangu. Inu ni kwaajii kua kintu ni npungie na kugeeza kuisa npeho. ¹⁸ Nikakimwa yose nekugenyezayo ambayo nkiwa nkibinda kugosoa sii ya zua kwaajilii ni budi niyabada kwa mntu ezaye badii yangu. ¹⁹ "Na ni ndai amanyae kama endaawe mwe hekima au mhezi? Iya ondaawe ngookezi uanga ya kua kintu sii ya zua ambayo ndima yangu na hekima yangu iyazenga. inu pia npungie. ²⁰ Kwa iyo moyo wangu akavoka kukata tamaa uanga ya ndima zose nekugosozao sii ya zua. ²¹ Kwa ajii kwadaha kua na muntu mgosoa ndima kwa hekima umanyii na umahii akini andaake enacho kwa muntu ambaye nkazatikugosoa chochose. unu nao npungie na hatai nkuu. ²² Kwaajii ni faida yani apatayo muntu mgosoa ndima kwa juhudi na kugeeza moyo mwakwe kugenyeza ndima zakwe sii ya zua? ²³ Kia msi ndima yakwe ni maemi na kusininika ivyo wakati wa kio loho yakwe nkaihumwiiza inu pia ni npungie. ²⁴ Nkakuna mbui ntana kwa mntu yeyose pasi na kua na kunywa na kuuliza na kida cheichokutana mwe ndima yakwe. neenaona kwamba ukwei unu walawa mwe mkono wa muungu. ²⁵ Kwa kua n ndai adaha kua au adaha kupata kinyemi tafauti na Muungu? ²⁶ Kwa kua kua amatamizaye yeye, Muungu amwenka hekima na umanyi na kutamwa. Hatiho mwenye zambi hamwenka ndima ya kukubanya na kutunza ili kwamba umwenke muntu amtamizaye Muungu. Inu pia ni inga npungie na kugeeza npeho.

Chapter 3

¹ Kwa via kua kintu na wakati wakwe, na majila kwa kila kwakia kusudi sii ya mbingu. ² Kuna wakati wa kuvyaigwa na wakati wa kuumbwa mzimu, wakati kuhanda na wakati kun'goa yekuhandwayo. ³ Wakati wa kukoma na wakati wa kuhonya, wakati wa kubomoa na wakati wa kuzenga. ⁴ Kuna wakati wa kua na wakati wa kuseka, wakati wa kweyayata na wakati wa kuseziga. ⁵ Wakati wa kutambika maiwe na wakati wa kukusanya maiw wakati wa kukumbatia wantu watuhu wakati wa kutokumbatia. ⁷ kuna wakati wa kuondeza vintu na wakati wa kwese kuondeza, wakati wa kutundua vintu na wakati wa kuvyasa. ⁶ Wakati wa kutatua mavazi na wakati wa kuyashona, wakati wa kunyamaa na wakati wa kutamwiya. ⁸ Kuna wakati wa kukunda na wakati wa kuihiwa, wakati wa ukondo na wa mpeho. ⁹ Nitemo dihi mndima apatayo kwe ndima yakwe. ¹⁰ Nkiona ndima ambayo zumbe Mungu kawe kawenka wanadamu kuibindiiza. ¹¹ Zumbe Mungu kagosoa kua kintu kuwa chedi kwa wakati wakwe. Pia kaika umilelemwe miongo yao. mia mwanadamu nkabuza kuwa matendo ambayo Zumbe Mungu kayagosoa, tangia bosi hadi kiheeo. ¹² Namanya kuwa nkakuna kitana kwa muntu yeyose kuliko kinyemi na kugosoa matana maadamu aishi- ¹³ na via kua yumwe apaswa ade na kuywa na apaswa kuwa jinsi ya kuona nyemi matana ambayo yaawia kwe ndima zakwe zose. Inu ni geeko kuawa kwa zumbe Mungu. ¹⁴ Namanya kwamba chochose agosoa zumbe Mungu chadumu milele. Nkakuna kidahacho kugenyeza ema kuuswa, chambuso Zumbe Muungu nee mweku- kigosoa, mia kwamba wantu wamsegesukie kwa heshima. ¹⁵ Chochose cheaho kae chochosechendacho kuwaho kiahao kae zumbe mungu awagosoa wanadamu waondeze vintu vyekwefisavyo. ¹⁶ Nkiona kwamba sii ya zua ubaya uaho hantu hantu hakundigwaho hawe na haki, na npaamo ya haki maa nyingi ina ubaya. ¹⁷ Nkagombeka mwe moyo wangu, "zumbe Mungu enda aaye mwenye haki na mbaya kwa wakati wedi kwa kua mbui na kua tendo. ¹⁸ Nikagombeka mwe moyo wangu; Zumbe Muungu nkuwagewza wanadamu kuwaonyesha kwamba wowo ni enga wanyama." ¹⁹ Kwa via mwisho mwana wa wanadamu na mwisho wa wanyama nii ivyo. Fiie ya yumwe nee ivyo na mtuhu. Wose wana mpungia iyoio. Nkakuna temo kwa nkakuna kua kintu isipokuwa mpungia? Kia kintu chaita mpaamo mwenga. kua kintu chaita mpaamo mwenga. ²⁰ Kia kintu chaawia mavumbini, na kua kintu chanya kwe mavumbi. ²¹ Nndai amanyae kama roho ya mwanadamu yaita uwanga na roho ya wanyama yaita sii yaasii. ²² Kwa via vituhu nikamanya kwamba nkakuna ambado nndedi kwa yeyose kwembosa kinyemi cha ndima yakwe, kwa via nee jukumu dakwe. Nndai adahae hamweeta vituhu kuona kiawiiacho baada yakwe?

Chapter 4

¹ Ikabida viruhu nikafya suuba zose zesiya zua kauwa mesozzi ya wantu wekusubiwao. Nkaku a mumhongeza kwa ajii yao. Nguvu imwe mikono mwa wasubishao akini wasubishwao nkawana npongezi Ivyo nikawahongezi. ² Ivyo nikawahongeza wantu wekufao, wada ambao wafa kae nkio waishio wada ambao ni wagima. ³ Hatiho bahati zaidi kwemboka wase waidi ni yuda ambae nkazati kuishi, yeye ambaye nkazati kuona matendo yoyose mabaya ambayo yagosoka si ya zua. ⁴ Ikabinda nikona kua kua tendo da ndima na kua ndima ya utashi ikawa kinyuu cha mwehehi muntu. Unu nao ni muye wa kugeeza kuchunga uheho. ⁵ Bahau akkunja mikono yakwe na nkagosoa ndima, ivyo nkande yakwe ni mwii wakwe. ⁶ Akini ebae fumba viidi hamwe na ndima ambayo yageza kuchunga uheho. ⁷ Ikabinda nikafya vituhu zaidi kuhusu ubatii muye wagao zaidi si ya Zua. Kuna mbai ya muntu ambaye yuikedu. Nkana muntu nkana mwana waa ndugu. Nkakuna biindizio da ndima zakwe zase. ⁸ na meso yakwe nkayatosheka ka kupata utaajii. Ehewa "Nakantuka na kubananga nyemi yangu kwa ajii ya ndai? Unu pia ni muye hali mbaya. ⁹ Wantu waidi wagosoa vitana kwemboka yumwe; kwa hamwe wadaha kupata maiho matana kwaajii ya ndima yao. ¹⁰ Kwakuwa kana yumwe akagwa mtuhu adaha kumwebua mbuyaye. Hatiho huzuni yamtongea yeye mweikedu akagwa kana nkana muntu ywa kumwenua. ¹¹

Chapter 5

Nakana waidi wakagona hamwe wadaha kupata uzuguzugu, akini muntu adaha viivih kupata uzugu zugu akatenda ikedu.¹² Muntu akawa ikedu adaha kuvotwa nguvu akini waidi wadaha kugooka mwe shambuio, na kana nyuzi ntaku nkaidumka kinyanyi.¹³ Nibola kuwa kana kijana kuliko kkuwa mfaume mzee na bahau ambaye nkamanyanya namna ya kutegeeza makanyo.¹⁴ Inu nji kwei hata kana muntu mdodo akatenda mfaume kuawa geezani au hata kana nee kavyaigwa masikini mwe ufaume wakwe.¹⁵ Hatiho nee nkiona kia yumwe ambae nee ni ngima na kuzunguka si ya zua akegea si kwa kijana mdodo mwe kwenuka kana mfaume.¹⁶ Nkakuna mwisho kwa wantu wase wakundao kumtu nya mfaume mhya akini wangi wao nkana wamtogoe yeye. Ukwei hali inu na kugeza kuuchunga uheho.

Chapter 5

¹ Inda tabia yako uitaho kwa nyumba ya Muungu Hita kuda utegeeze. Kutegeeza ni bola kuliko wabahau waavyaho zabihu wakati nkawanga watendacho kwe maisha ni kibaya.² Usekuwa mhuhi wa kutamwiina kwa muomo wako, na usekuutenda moyo wako kueta mbui yoyose kwa halaka mbee ya muungu. Muungu yuuko mbinguni, mia uko si iyo mbai zako ziwencheche.³ Kama una mbui nyingi za kugosoa na kusambaagata pengine undaupate sozi mbaya. Na pengine undautamwie mbui nyingi za ubahau.⁴ Ukaika kiaga kwa muungu, usekucheewa kukigoso kwa kua muungu nkatamiwa ubahau. Gosoa kia ukaapacho undaukigoso.⁵ Ni vitana kwese kuika kiaga kuliko kuiaga ambacho nkunaukiuse.⁶ Usekuuluhusu muomo wako kuutenda mwii wako kugosoa zambi. Usekugombeka kwa mtumwa wa kuhani, kia kiaga kiwa makosa." Kwa mbai kumtenda muungu akwewe ni maya kuapa kwa uhungu, kumchochea Muungu abananga ndima za mikono yako?⁷ Kwa kuwa mwe sozi nyingi, kama yeivyo mwe mbui nyingi, kuna muye ubatii Ivyo muogole Muungu.⁸ umuonaho maskini asuubishwa na kuhokwa haki na kugosweewa vibaya mwee jimbo dakwe usekwehewa kana kwamba nkakuna mummanyanya, wakana kuna hata ubeiyo uanga yao.⁹ Kwa nyongeza uvyazi wa alizi ni kwa kia yumwe, na mtaume mwenye adoa uvyazi kuawa mwemnda.¹⁰ Yoyose mkunda hea nkanaatosheke na hea, na yoyose mkunda utaaji ma zose akunda kwembosa unu pia ni muye. Kadii matanikio yaongezekaho, ne waongezekaho wantu watumiao.¹¹ Kuna faida yani mwe utaaji kwa m'miiki iya kuukaua kwa meso yake?¹² Usisiza wa mndima umwie, Kana ada kidogo au sana, mia utaaji wa mntu taajii nkauluhusu yeye kugona vitana.¹³ Kana mbui mbaya zaidi ambayo nkiona si ya zwa mai ikuikwayo akiba na mwenye nayo yamtendea taabu mwenye.¹⁴ Wakati taaji azaho ataaji wakwe kwa bahati mbaya, mwanawe ambae kamuyaa, nkabakiriwa chochose mwe mikono yakwe.¹⁵ Kana mntu avyaigwa mwazi kuawa mwe ifu da mamiakwe ivyo ivyo andaahauke mwe maisha akawa mwazi. Nkadoa chochose kuawa mwe ndima yakwe.¹⁶ Mbui ntuhu mbaya kabisa, kana mntu akwezavyo ni lazima aite ivyo ivyo. Ivyo ni faida yani mntu yoyose aipatayo kwe kugosoa kwa ajii ya uheho?¹⁷ Wakati wa misi yakwe ada mwe kiza na na agwizwa soni sani na ntamu na maya.¹⁸ Kaua, kia nikukikaicho kuwa kitana kufaa ni kufaa ni kuda na kunywa kutamiwa faida kuawa mwe ndima zetu zose, tuzigosoazo si ya zua ukati wa misi ya maisha aya ambayo Muungu katenka kwa kua unu ni wajibu wa mntu.¹⁹ Yoyose ambae mungu kamwenka mai na utaaji na uwezo wa kuhokea sehemu yakwe na kutaniwa mwe ndima yakwe inu ni ngeeko kuawa kwa Muungu.²⁰ Kwa kua ma nyingi nka kumbuka nisi ya maisha yakwe, kwa saabu Muungu kamgoso kwpisha na mbui ambazo zamtamia kuzigoso.

Chapter 6

¹ Kuna ubaya ambao nkiona sii ya zua, na ni mbaya kwa wantu. Zumbe Muungu adaha kumwenka muntu maina utajii na hishima kwa kiasi kwamba nkakosa chochose akitamanicho mweenye mia akaawaaho nkamwenka udahi wa kukifulahia.² Badii yakwe muntu atuhu atumia vintu vyakwe. Unu nni muye, Suuba mbaya.³ Kana muntu akavyaa wana mia mwenga na kwekaa myaka mingi, ili kwamba misi ya myaka yakwe ni mingi mia kana moyo wakwe nkautosheka kwa yedi na nkazikwa kwa hishima; n'kaawaaho nagombeka kwamba, mwana mwekuvyaigwa kafa kae ni bola kuliko eivyo.⁴ Hata mwana uyo kavaigwa bila faida na eboka mwe kiza, na zina dakwe dasigaa difisika.⁵ Etiho mwana uyu nkaona zua au kumanya kintu chochose, ahumwiiza etiho muntu uyo nkekuhumwiiza.⁶ Hata kana muntu akekaa myaka elufu mbii akini nkehinya kutamiwa nvintu vitana aita hantu hamwe kana muntu yoyose yuda.⁷ Etiho ndima yose ya muntu ni kumemeeza kanwa chakwe, ila hamu yakwe nkayeguta.⁸ Hakika ni faida yani enayo mwenye viungo kuliko mbahau? Ni faida yani enayo mkiwa hata kana amanya jinsi ya kugosoa mbele.⁹ Ni bola kulizika na kia ambacho meso yakiona kuliko kutumwa n'kia ambacho hamu yesayo kutuia yatamani, ambayo pia ni muye na kugeza kuchunga nkusi.¹⁰ Chochose chekuacho aho, tayali chenigwa kae zina dakwe, na via muntu eivyo ni kana tayali kamanyika kae. ivyo iwa nkaifaa kueta nkumbizi na yuda mwekuaeni muahi mkuu ya wose.¹¹ Mbui nyingi ambazo zatamwiwa, nee yesayo na maana yaomewa kwa iyo ni faida yani yeaho kwa mwanadamu?¹² Kwa kua n'ndai mmanya n'mbwai kitana kwa muntu mwe maisha yakwe ukati wa ubatii wakwe, misi yekutaazikayo ambazo kwa izo kwa zomboka kana kuzui? N'ndai mdaha kumhinya muntu kia ndicho cheze sii ya zua dikabinda komboka.

Chapter 7

¹ Zina tana ni dedi komboka manukato ya galama, na msi wa kuumbwa mzimu ni mtana komboka wa kuvyaigwa.² Ni vyedi kuita kwe nyumba ya ukiwa kuliko nyumba ya kaamu kwa kua ukiwa weza mwe wantu wose ukati wa kiheo cha uhai, kwa iyo wantu wekaao ni lazima waike aya mwe moyo.³ Ukiwa ni wedi komboka useko, kwa kua ukaawa mwe

cheni cha ukiwa kweza nyemi ya moyo. ⁴ Moyo wa wenye viungo u-mwe nyumba ya ukiwa mia moyo wa wabahau u-mwe nyumba ya kaamu. ⁵ Ni vyedi ukamtegeeza muntu mwenye viungo akakukanya kuliko kutegeeza wia wa wabahau. ⁶ Kwa kua inga mwetikiyo wa miwa sii ya nyungu, nee weivyo useko wa bahau. Unu nao ni muye. ⁷ Kwei utii wantenda muntu mwenye viungo kutenda bahau na lushwa yabananga moyo. ⁸ kuba kiheo cha mbai kuliko kivoko, na wantu wazizimizao ni wedi kuliko wefenyao mwe loho. ⁹ Wesekukanya kukimwa mwe moyo wako kaajii, maya yekaa mwwe myoyo ya wabahau. ¹⁰ Wesekugombeka ukamba, "kwa mbwai misi ya kae nee ni mitana kuliko misi inu? kwa kua nkio kwa ajili ya viungo ati wauza swali idi. ¹¹ Viungo ni vyedi kana vintu vya samani tekupaavyo kuawa kwa wavyazi wetu. Yaavya faida kua wada wadionai zua. ¹² Kwa kua viungo vyaavya ulinzi uga via feza idahavyo kuavya ulinzi iyakini faida ya maalifa ni kua viungo yamwenka uhai kwa mwenayo. ¹³ Geegeza ugosoi wa Zumbe Muungu: Nin yuhi mdaha kutintimaza cho chose ekuhotoacho. ¹⁴ Ukati nyakati vyatenda vyedi, ekaa kwa kinyemi mwe hali iyo mia wakati ukatenda mbaya geegeza idi. "Zumbe Mungu kaamu hali zose ziwe aho, kwa ajiii inu nkakuna mwanadamu yo yose mwonda amanye chochose chezacho badii yakwe. ¹⁵ Nkiona mbui nyingi mwe misi yangu ya ubatii kuna wantu wenao haki mia wadagamia etiho wana haki na kuna wantu wabanasi wekaao mda mue etiho ni wabanasi. ¹⁶ Wesekua mwenye haki he meso yako mwenye kwa mbwai webanange mwenye? ¹⁷ Wesekuwa mbanasi kombosa au mbahau kwa mbwai uumbwe mzimu kabla ya ukati wako? ¹⁸ Ni vyedi kua utoze kiiungo iki na kua wesekueka haki iite kwa kua mtu mumzizitia Zumbe Muungu n"nda agenyeye viaga vyakwe vyose. ¹⁹ Viungo vina nguvu mwa mwenye viungo, zaidi ya watawala kumi mwe mzi. ²⁰ Nkakuna muntu mwenye haki mwesi mgosoa yedi ngagosoa zambi. ²¹ Wesekutegeeza kia mbui itamwiwayo, kwa sibabu wadaha usikie mndima ywako akukuumiza. ²² Na ivyo umanye mwenye mwemoyo wako kuwakuu iza wekumwe maa nyingi. ²³ Vyose ivi nkivisibitisha kkwa viungo Nikagombeka, "nnda nitende viungo." Mia kwembosa nekuondavyo. ²⁴ Viungo vihae na kina sana niani mdaha kuipata? ²⁵ Nikahitua moyo wangu nihine kumamaankanya na kuondeza viungo na kumamaankanya ukwei kwamba ubahau ni ukiau. ²⁶ N'ndanipate kumanya usugu kuliko fie nee eivuyo mvyee yoyose ambae moyo wakwe umema mitego na nyavu ambae mikono yakwe ni nyololo. Yoyose m'muagiza zumbe Mungu vindaaponyoke kuawa kwakwe iya mwenye Zambi n'ndaamdoo. ²⁷ "Mamaankanya kia nekuvumbuacho." agombeka mhinya. "nee nkaongeza uvumbuzi umwe mpaka mtuhu ili kua nipate ufafanuzi wa ukwei. ²⁸ Inu nee nikekuiondoa mia nkizati kuipata. Nchekupata mgosi yumwe mwenye haki mweawo elufu, mia nchekupata mvyee mweao wose. ²⁹ Nkivumbua idi: Zumbe Mungu kamuumba binaadamu kua mnyoofu iya waawa mwe hali ya unyofu wakaondeza magumu mangi.

Chapter 8

¹ Ni muntu ndai mwenye viungo? ambae amanya matukio yana maana yani mwe maisha? Viungo mwemtu yaeka cheni chakwe kahituka. ² Nakushauli kutunya amli ya mfaume kwaajii kiapo cha Muungu cha kumwiinda yeye. ³ Wesekuhauka kinyanyi mbele ya uweho wakwe na wesekugooka kuunga mbui yesayokutama kwakuwa mfaume agosoa chochose akundacho. ⁴ Mbui ya Muungu yatawala kwa iyo n'ndai mwenda awmwambie, "watendani? ⁵ Yoyose mtoza amali za mfaume ahepa mazala. Moyu wa mwenye viungo wamanya welekeo mtana na ukati wa kuita. ⁶ Kwakuwa kia mbui ina jibu tana na ukati wa kutamba isa, kwakuwa tabu ya muntu ni kuu. ⁷ Nkakuna mmanya kitongecho. Nindai mdaha kumwambia n'mbwai chezacho. ⁸ Nkakuna mwenye uweezo juu loho: aikindie loho waa nkana mamlaka juu ya siku ya kufa waa nkakuna kulu husiwa mwee nkondo via: waa uovu nkauna umhonye yuda mwekuuzoea. ⁹ Mbui izo zose nkiziona nikagea moyo wangu mwe kia ndima yekugosokayo si ya zua. Kuna ukati ambao muntu yumwe enayo mamlaka juu weziwe kwa moyo wakwe. ¹⁰ Ivyo nikawaona wabaya wakazikwa chazae wausigwa hantu hatakatifu na kuzikwa hantu wekutogolwaho ni wantu mwe mzi wekuwaho wagosoa mbuu mbaya. Ivi navyo nkavitama. ¹¹ Ukati hukumu zidi ya tendo baya nkai hukumiwa kinyanyi yapembeja myoyo ya mwanadamu kugosoa mabaya. ¹² Hata kana mwenye zambiagosoe ubaya mia mwenga na bado aishi mda mlefui bado namanya yanda iwe vita na kwa wada ambao wamtunya Muungu. Wautunyao uweho wakwe wenao. ¹³ Akini nkaina vyedi muntu mbaya, mkaziwe nkana achezwe, siku zakwe kana kuzui chauka kinyanyi kwakuwa nkamtunya Muungu. ¹⁴ Kuna muye mtuhu wesakufaa, mbui mtuhu igosokayo uwanga ya dunia. Mbui zawaiia kwa wantu watahaki kana ziaiwaiavyo kwa wabayu, Nagombeka idi pia muye wesaokutama. ¹⁵ Kwa iyo nikapendekeza nyemi, kwa kuwa muntu nkana mbui ntuhu mbui bola si ya zua zaidi ya kua kunywa na kuwa na nyemi. Nyemi nee ndiyointongee mwe ndima zakwe kwa siku zose za maisha yakwe ambayo Mungu kamwenka si ya zua. ¹⁶ Nikauwika moyo wangu kumanya viungo na kumanya ndima igosokayo uwanga yasi ndima ambayo yagosoka na maa nyingi pasi kufumba meso kio na msi. ¹⁷ Ikabinda nikageegeza ugosoi wose wa Mungu na kwamba muntu nkadaha kumanya ndima igosokayo si ya zua. Bila kujali muntu agosoa kupata majibu nkana ayapate hatiho mwenye viungo adaha kuamini amanya, kia kintu kwei nkamanya.

Chapter 9

¹ Kwa kuwa nkifikii aya yose mwe akii zangu kumanya kuhusu wantu wenye haki na wenye mikono ya Muungu. Nkakuna mmanya kana ukundiso au chuki yonda yeze mwe mntu. ² Kiya yumwee ana mwisho sawa. Mwisho sawa una kugonja wantu wenye haki na ubaya wedi, wasafi na wesio safi yeye aavyae Zabihu na yuda mwesiye Zambi nao wonda waumbwe mzimu ivyo ivyo. Kana viya yuda aogohaye kuika kiapo naye aondaafe. ³ Kuna mwisho mwisho mwovu kwa kiya kintu kigosokacho asi ya zua, na mwisho mwe kiya mntu. Moyu wa mwanadamu umema ubaya, na wazimu uko

mwe mioyo yao ukati na wazimu wekaa. Ivyo baada ya ido waita kwa wafu. ⁴ Kwa kuwa yeyose anayeungana na wose ambao wa mesho kuna tumaini, kana viya kui ambaye ni mgima ni mtana kuliko simba mwe kufa. ⁵ Kwa kuwa wantu ambao ni wagima akini vituhu ngeeko yoyose kwaajii kumbukumbu dao dijilwa. ⁶ Ukundiso wao, chuki na wivu visengewa hae mda mwingi. Nkawana wapate hantumwe kintu chochose chekugosowacho asi ya zua. ⁷ Hita zako, kuda mkate wako kwa nyemi na kunywa npombe yako na moyo wa nyemi, nkaluhusu kushehelekea ndima ntana. ⁸ Nguo zako ziwe zingazo siku zako zose, na mutwi wako uhake mavuta. ⁹ Eka kwa nyemi na mvyee umkundaye siku zako zose za maisha ya ubatii siku ambazo Muungu ekwenkazo asi ya zua ukati wa siku zako za ubatii. Iyo ni sawabu Kwa ajii ya ndima yako asi ya zua. ¹⁰ Chochose mkono wagosoa kigose kwa nguvu zako kwa ajii nkakuna ndima au kufanya nya au umanyi au viuga mwe sheol, uitaho. ¹¹ Nkiona baazi ya vintumavyo asi ya zua; Mashindano nkayawana na wantu wenye mbio. Nkondo nkaiwana na wantu imaa. mkate nkauawana na wantu wenye busara mai nkaziawana na wantu wenye ufahamu. Kibai nkiiawana na wantu wenye ujuzi. Baada yakwe mda wa bahati huwaasii wao wose. ¹² Kwa kuwa nkakuna amanaye ukati wakwe wa kuumba mzimu, kana via samaki wagwiavyo mwe wavu wa fiio au kana via wadege agwiavyo mwe mtogo. kana wanyama wafugwa mwe ukati mbaya ambao gafua yawagwiya. ¹³ Pia nkiona viuga asi ya zua kwa siya ambayo kwangu iyonekana nkuu. ¹⁴ Kuwa na mzi mdodo na wantu waoheche ndani yakwe, na mfaume mkuu, akeza kinyume na mzi uo na akauzingila na akazenga mahandaki kwa ajii kuitoa. ¹⁵ Na mwe mzi mzi kuwa na masikini, mntu mwe viuga, ambaye kwa viuga vyake kauoko mzi. Ha iya baadaye mwe kumkumbuka yuda masikini. ¹⁶ Ivyo ni kagombeka, "Viuga nibola kuliko nguvu akini viunga vya mntu masikini huzalauliwa, na mbui yakwe nkayategezwa." ¹⁷ Mbui za wantuwenye viugo yekuzengwayo npaahoe yategezwa vitana kuliko vuzoda mtawaa yeyose miongoni mwa wapumbavu. ¹⁸ Viunga ni bola kuliko silaha za nkondo, akini mwenye zambi yumwee adaha kubananga matana mangi.

Chapter 10

¹ Kananisi wekufao nee viekavyo manukato kuavya halufu ya uvundo, vyeivyo ubahau kidogo wavota viugo na hishima. ² Moyo wa muntu mwenye kingo waelekea kuume iya moyo wa mbahau waelekea kumoso. ³ Ukati mbahau akenda mwe baabaa kuafya kwakwe kwa hungua, ikasibitisha kwa kia muntu kua ni mbahau. ⁴ Kanamaya ya mtawala ya kenuka kingume na wewe, wesekueka ndima yako kutuia kwadaha kutuiza ukatii mkuu. ⁵ Kuna ubanasi nekuunao sii yaa zua mbai ya kosa ambado deza kuawa kwa mtawala: ⁶ Waabahu wenkigwa nafasi za uongozi ukati wantu wekuvokao wenkigwa nafasi zazi. ⁷ Nkiwaona watumwa wakakwea faasi na wantu wekuvotumwa waikenda inga watumwa uanga ya alizi. ⁸ Yoyose mfuka tubwi adaha kwengia umo na hohose muntu mbonda ukanto nyoka adaha kumuuma. ⁹ Yoyose msongo maiwe adaha kweumiza ayo na muntu msongoa mbao adaha kwehataisha kwa iyo. ¹⁰ Kana nyoka ikauma kabla nkazati kufulahi ikyo nkamna faida mwa mfulahisha. ¹¹ Kana nyoka ikauma kabla nkazati kufulahi ikyo nkamna faida mwa mfulahisha. ¹² Mbui za kanwa cha muntu mwenye vingo zina mbazi. Iya miomo ya mbahau yammeza mwenye. ¹³ Kana mbui zivokazo kuwa mwe muomo wambahau waawa na ukaheza muomo wakwe waawa uzimzim wesaokotama. ¹⁴ Mbahau aongeza mbui iyakini nkakuna mmanya chezacho. Ni ani mmanya baada yakwe? ¹⁵ Suguti ya mbahau yawavaa wowo savyo nkawamanya hata baabaa ya kuta kwe mzi. ¹⁶ Mmbui yako alizi kana mfaume ywako ni mbwanga mdodo na kana viongozi wako wavoka kaamu keo. ¹⁷ Yakini kubalikiwa adizi enga mfaume ywako ni mwana ywa waungwana na kana viongozi wako wada ukati ukundwao kwa nguvu na nkio kwa ukozi. ¹⁸ Kwa sibabu ya ubwa dagwa. Na kwa sibabu yakwese kugosoa ndima numba yapata uja. ¹⁹ Wantu wembika nkande kwa useko, divai yaeta kinyemi mwe maisha na feza zagenyeza hitaji kwa kia kintu. ²⁰ Wesekumwiigita mfaume hata mwe akii na wesekuwaigita wenao mai mwe gati dakoda kugona kwa via wadege we uanga wadaha kudoa mbui zako. Chochose chenacho mawawa chadaha kweneza mbui.

Chapter 11

¹ Egaa mkate uanga mazi, kwa wendaupate vituhu baada ya misi mingi. ² Shiiki mkate na wantu mpungati, hata nane kwa ajii nkunauyanye ni mabay yani yendayoyeze mwesi. ³ Kama mazunde yamema fua, yeusa yenye siya si. Na enga mti ukagwa kuelekea kusini au kueleka kaskazin hahose mti ugwiaka wenda usigaiye aho. ⁴ Yoyose akauwae npeho nkanaadahe kuhanda, na yoyose mkauwa mazunde yadahika asekebonda. ⁵ Kama wesavyo kuimanya sia ya npeho, walavia akuanyo mwana mweifu, savyoinyo nkudaimanya ndima ya Muungu, mwe kuumbae kia kintu. ⁶ Keo handa mbeyu yako mpaka guoni, gosea ndima kwa mikono yako enga ikundwavyo kwa ajii nkumanya ni ini iozokokayo, waguoni au wekeo, au au ida zose zenda ziwe ntana. ⁷ Kwei un'gaazi umwiie, na ni vintu kutamiza kwaajii ya meso kudiona zua. Kama ⁸ muntu akekaa myaka mingi, na aitamiwe yose mia na aafyee uanga ya misi yezayo kiza, kwa kuwa zenda zigenyee, kia kintu chezacho ni muye udagabi. ⁹ Tamiwa mbwanga, mwe ubwanga wako, na moyo wako utamiwe msi wa ubwanga waka, utengee yada yedi ya moyo waka chochose mbele ya meso yako ukesekuwa, umanye kuwa Muungu enda akwete hukumuni kwa ayii ya vintu ivyo vyose. ¹⁰ Usa maya kulawa mwe moyo wako na maamivu yoyose mwee mwii wako. Kwa sibabu ubwanga na nguvu zakwe ni muye.

Chapter 12

¹ Naho mkumbuke muumba ywako mwe misi ya ujana kabla ya siku za ugumu nkazizati kweza, na kabla ya miaka nkaizati kubua wendahowambe, "minkitamiwa izo" ² Gosoa ivi kabla ya uangao wa zua na mwezi na ntondoo havizati kutenda kiza na mazunde kuuya badala yaa fua. ³ Wenda utende ukati ambapo mlinzi ywa ikulu enda azingize na wagosi imala wenama, na wavyee wasagao kwembosa kwasibabu na nwacheche na wada wasungiiiao mwe madii sha nkawaona vitana vituhu. ⁴ Uwo utenda ukati wambao nyuvi zivugalwa mwe mizi, na sai=uti ya kusaga kusia wagosi wenda wavituiwenye kwa kukema kwa wadege na wia sauti ya vye kusia, ⁵ Ukati uo wenda uwe ukati wa wantu kuogoha vyekwenukavyo na hatai yeiko baabaani, na ukatu uo ambapo mlozi kuchakua maua, na ukati mabalale wendaho wabuutane wenye na ukati ambao hamu za asii zibuutwaho. Vituhu muntu aita mwe nyumba ya kae wasininikao waseeamwe mizi. ⁶ Mkumbuke muumba ywako kabla ya sigi za hea kusegwa, au bakui da zahabu kutwiika, mazi kutwiika kisimani. ⁷ Kabla ya mavimbi kuuya hatu yekuaho, na loho kuuya kwa Muungu mwekuiavya. ⁸ Kana mosi wa muye," agombeka mwaimu, kia kintu ni muuye wagao. ⁹ Mwaimu nee anaviugo nee awahinya wantu maalifu alisoma na kuazimu na kutunga mizali nyingi mwe mpangiio. ¹⁰ Mwaimu aondeza kugonda kwakutumia visibitisho zahili, mbui za kwei yekugookayo. Mbui za wenye viungo kana uchonkoo kana misumai yevyogongomewa kwa nyumbai, nee zeivyo mbui za mabwana mwe udugano wa misali zao, ambayo yafundishwa na muisi Yumwe. ¹¹ Mwanangu tenda mnyanyi na kia kintu zaidi mwe ugososoaji wa vitabu ambavyo hakina kiheo. ¹² Mwanangu tenda mnyanyi na kia kintu zaidi ugososoaji wa vitabu vingi ambavyo hakina kiheo. ¹³ Kiheo cha mbui baada ya kia kintu kusikika ni kwamba ni lazima umgimbike. Muungu na kuzitoza amlu zakwe, kwa kuwa idi ndindo jukumu dose da mwanadamu. ¹⁴ Kwakua Muungu enda aete kia mbui kwe hukumu na kia kintu chekwafisacho, kitana au kibaya.

Song of Solomon

Chapter 1

¹ Wia wedi, ambao ni wa Seemani. Mvyee mdodo akatamwiia na mpenzi ywakwe. ² O, atinee kunibusu na mabusu ya muomo, wako kwa kua ukundiso wako ni wedi kuliko mvinyo. ³ Mavuta yako ya kwesisa yana manukato matana, zina dako denga malashi yeeyayo, ivyo wavyee wadodo wakukunda. ⁴ Nidoo kwako, na n'ndatiguuke. Mvyee akatamwiia mwenye Mfaume kanegaa mwe vyumba vyakwe. Mvyee akatamwiia na mpenzi ywako nina kinyemi, natamiwa kuhusu wewe, eka nishelhekee ukundiso wako; ni wedi kuliko mvinyo. Nihalisi kwa wavyee wekumwe kukunda. Mvyee akatamwiia na wavyee watuhu. ⁵ Mie akichuta mia ni mtana, nywie wana vivyee wa wagosi wa yelusalemu -mchuta inga hema za Kedili, muwatana inga mapazia ya Seemani. ⁶ Wesekwehewa kwa sibabu nkichuta kwa sibabu zua dinoka, wana wa mame nee wana mbifya uanga yangu, wanitenda mtunzi ya minda mizabibu, mia mnda wangu wa mizabibu nkizati kuutunduia. Mvyee akatamwiia na mpenzi ywakwe. ⁷ Nambia, we nikukundae, waisia hahi mifugo ywako? N'hahi ihumwiizaho mifugo yako musu? Kwa mbwai niwe inga muntu muangadika mweyo mifugo ya wambuyazo? mpenzi yakwe akamtambaisa. ⁸ Kana nkumanya ekye mtana mweao wavyee, tongea majato ya mifugo ywangu, na uise wana mbuzi wako hehi na hema da waisi. ⁹ Nakuiganya mpenzi ywangu na falasi mtana ya kivyee mweao falasi wa magari ya falao. ¹⁰ Mafunda ywako ni matana na mahambo, singo yako na mikufu ya madini. ¹¹ Nndanigosoe mahambo ya zahabu yekuhanganywayo na feza. Mvyee akatamwiia wenye. ¹² Ukati mfaume akawa kagona mwe usazi wakwe, malashi yangu yakasawanya halufu. ¹³ Mpenzi ywangu ni kwangu inga kijauba cha malashi kigonacho nakio mwe matombo yangu. ¹⁴ Mpenzi wangu ni kwangu inga kabundu ka maua ya hena mwe minda ya mizabibu ya Eni Gedi. Mpenzi ywakwe atamwiia nae. ¹⁵ Kaua, we u mtana mpenzi ywangu; kaua, we u mtana, meso yako ni kana ya ngiwa Mvyee atamwiia na mpenzi ywake. ¹⁶ Kaua, we umtanda, mpenzi ywangu, jinsi mtanda. ¹⁷ Nguzo za nyumba yetu ni za matambi ya mielezi, na taa detu ni da matambi ya mibeloshi.

Chapter 2

¹ Mie ni ua he tambalale, nyilolo mwe koongo mgosi akatamwia nae. ² Inga nyinyolo mwe izo ndaa ne weivyo wewe mpenzi ywangu mweao watuhu wose. Mvyee akamwiia mwenye. ³ Inga mti wa mpea weivyo mwe miti ya mzituni nee eivyo mpenzi ywangu mwe wada wagosi. nekaasi ya kizui chakwe kwa kinyemi mno na tunda dakwe dimwiie kwa laza yangu. ⁴ Kanieta he wazo wa maakuli bendea yakwe uanga yangu mimi ukundiso. Mvyee akatamwiia na mpenzi ywakwe. ⁵ Nihuisa kwa keki za mizabibu na kuniuisha na mapea kwa ajii nkizoofika na mapenzi mvyee akatamwia mwenye. ⁶ Mkono wakwe wa kumoso usi ya kutwi wangu na mkono wakwe wa kuume wankumbatia. Mvyee akatamwiia na wavyee watuhu. ⁷ Nondeza muahidi nywie wandee wa Yehsalem kwa swala na npaa ya mzituni. Kati nhamna mvooganye mapenzi yetu hata aho ndiho yasie yenye. Mvyee akatamwiia mwenye. ⁸ Sauti ya mpenzi ywangu iyo! O, uyo eza akasooka uanga ya miima akasooka mwe viima. ⁹ Mpenzi ywangu enga swala au mwana mteke ywa npaa: kaua kagooka numa ya ukanto wetu aengemaa, 'kombokea he diisha akasungia he wavu. ¹⁰ Mpenzi ywangu kamwiia na mimi akamba, "Enuka mpenzi ywangu, mtana ywangu, tiite hamwe na mimi. ¹¹ Kaua npeho yomboka, fua isia na ihoita. ¹² Maua yaawia mwesi, ukati wa kuhunguza matambi na wadege kuimba na sauti za ngiwa zassikika mwesii yetu. ¹³ Mti wa tini udaahaza tini zakwe kijani na mizabibu yativa, yaavya malashi yakwe, Enuka mpenzi ywangu, mtana ywangu weze nami. ¹⁴ Ngwiwa ywangu, mwe miamba ya maiwe, mwe miamba yasi, mwe miima yekutatukayo, eka

Chapter 3

nione cheni eka n'tegeeze sauti yako, kwa kua sauti imwiie na cheni chako n'kitana mvyee akatamwiia wenye.¹⁵ Wagwie mbweha kwa ajii yetu, mbweha wadodo wabanangao minda ya mizabibu kwa via mnda wa mzabibu wativa.¹⁶ Mpenzi ywangu ni ywangu nami ni ywakwe, ada henaho nyinyolo kwa laha. Mvyee akatamwia na mpenzi ywakwe.¹⁷ Kweitie mpenzi ywangu kabla npeho za guoni nkazizati kuvuma na vizui kuhauka. Kweitie tenda inga ayala au mwana mteke ywa npaa mwe miima ya maiwe mangi.

Chapter 3

¹ Nakio mwe usazi wangu neee nnahovu na yeye nimkundaye, nikamuonda akini nchekumpata.² Mwenye nikamba, vitongoji na gwiiyo, nenda nimuondeze, "Nkimuonda, akini kumpata."³ Waklinzi wanipata wekuwaho mwe dolia mwe mzi nikawauza, "Mmuona mndee ywangu?"⁴ Nibaada ya mda, Nee namtoza na nchee kumweeke kiaga nekumweetaho nyumbai mwa mmaa gati kwa mmaa mwekunenua mimba. Mvyee akatamwiia na wavyee watuhu.⁵ Nafaigwa mweise wandee na wagosi wa Yelusalem, kwa ayala na npaa wa kwemani kuwa nkamna mbanange mapenzi yetu kiamuo yendaho yasiye mwenye, Mvyee mdodo atamwii wenye.⁶ Kaua usazi wa Seemani, masujaa sitini wauzuunguka, wanajeshi sitini wa Israel.⁷ Woo ni wazoe fu wa upanga na wanaujuzi wa nkondo.⁸ Kia mgosi ana upanga wakwe nkandai akejizatiti kwa maasi ya kio.⁹ Mfaume seemani akezenga kiti cha kifaume cha kwe nulw na mbao za Lebanoni.¹⁰ Nguzo zakwe nee zizengwa kwa feda; nyuma kiti na kikwa zahabu na kitambaa cha zambaa. ndani mwakwe nee kuhambwa na ukundiso na wandee wa wagosi wa yelusalem. Mvyee mdodo atamwiia na wavyee wa Yelusalem.¹¹ Hita chongoi, wandee wa wagosi wa Sayuni, na mkauwe mfaume Seemeni, akavika siku ya wia, wakwe mwe siku ya kinyemi cha maisha yakwe.

Chapter 4

¹ O, weee ni mtana, mpezi wangu, Meso yako ni ya huwa nyuma tambaa dako da cheni. Fii zako ni inga bunga da mbuzi daita asi kuawa kwe mwima Gilead.² Meno yako ni kN ngoto wekumogwao wa kaawa hantu hokusuntwa. Kiya yumwe ana pacha, na nkamna hata yumwe miongoni mwao mwekufiwa.³ Mwomo wako ni kana uzigi mwenkundu: Mdo wako watama. Mafunda yako ni kana mani ya komamanga nyuma ya kitambua chako cha cheni.⁴ Singo yako kana mnaa wa Daudi inga uzengwa mwe mnjooza wa maiwe, na ngao elfu mwenga ikazunguzwa uwanga yakwe nguo zose za wanajeshi.⁵ Matombo yako maidi ni inga swala waidi mapacha wa ayala, wakada miongoni mwa nyinyoro.⁶ Mpaka guoni ibuo na vizui vihauke, nondaniite kwe mwima wa mane mane na miima ya ubani.⁷ Wee ni mtana mwe kiya namna, mpenzi wangu na nkakuna mbui yako.⁸ Soo nami naawa Lebanoni, mwai wangu Soo nami naawa Lebanoni, soo kuawa uwanga na Amana, kuawa uwanga ya Seneri na Herimoni, kuawa mwe da simba, kuawa mwe motubwi ya miima ya sui.⁹ Kuubawa moyo wangu, dada yangu, mwai wangu: kubawa moyo wangu, kwa kukauwa maa mwenga tu kwako kwangu, kwa mkufu umwe wa mwe singo yako.¹⁰ Ni namna yani ukundiso wako weivyo mtana, dada yangu mwai wangu! Namna yani zaidi ukundiso wako weivyo bola kuliko npombe na haufu ya malashi yako kuiko manukato yeyose.¹¹ Momo yako, mwai wangu yadoda asai na maziwa viasi ya ulimi wako, halufu ya nguo zako ni inga malashi ya Lebanoni.¹² Dada yangu, mwa yangu ni bustani yeku fugwayo, bustani yekufungwayo chemchem yekufugwayo kwa mhuli.¹³ Matambi yako ni kisaka cha miti ya mikomamanga yenye matunda mbai mbai, na ya mimea ya hina na nardo.¹⁴ Nardo na zafalani, mchai na mdaasini hamwena aina zose za uvumba, manemane aa udi na aina mbaimbai za manukato.¹⁵ Wee ni bustani ya chemchem, kisima cha mazi safi, ukoongo useao kuawa Lebanoni. Mvyee mdodo akatamwiia ikedu.¹⁶ Euka, kusi ya kaskazi: Soo, kusi ya kusini: vuna mwe bustani yangu ili manukato tyakwe yaave malashi. Mpenzi wangu na eze mwe bustani yakwe na kuda matunda ya saguo dakwe.

Chapter 5

¹ Mcheza kwe bustani yangu, umbu dangu mwai ywangu; Nkikubanya udi wangu na manukato yangu. Nuida mzinga wangu na hasai yangu; Nkinywa mvinyo wangu hamwe na mee yangu; Wambuya nywani na mkolwe ni mapenzi. Mvyee mdodo etekamwiiza mwenye.² Nee nkigona, iya moyo wangu uwa wenuka mwe sozi. Sauti a mpenzi ywangu yatunta na kutamwiia, "Nivugwiia, umbu dangu mpenzi ywangu hua ywangu, ywangu mwese doa kwa kua mutwi wangu utota na matone, fii zangu na mnyozu wa keo."³ Nkihambua johu dangu, lazima nivae vituhu. Nkisunta miundi ywangu; lazima miichafue?"⁴ Mpenzi ywangu aika mkono wakwe he kidanga na moyo wangu wawaka kwa ajii yakwe.⁵ Nchenuka kumvugwiia muango mpenzi ywangu mikono yangu ikawa yamiminika na udi, vyaa vyangu na mazimazi ya udi kwe kidanga cha muango.⁶ Nkimvugwiia muango mpenzi ywangu iya mpenzi ywangu kahituka na kuita. Moyo wangu ukadidimia nikakosa tumaini. Nikamuonda iya nchekumpata; nikamwetanga, iya nkekunetika.⁷ Walinzi wekuwao wazunguka mwe mzi wanipata mimi, wanigwisa ahasi na kunjeluhu; asikai kwe ukanto ne wado nguo yangu ya uanga. Mvyee mdodo akamwiia na wavyee wa kwe mzi.⁸ Naomba uike kiaga, wandee wa Yelusemu kua mkamuona mpenzi ywangu, mmwambe naumwa sibabu ya ukundisho wangu kwakwe. Wavyee wa mz wakatamwiia na mvyee mdodo.⁹ Mpenzi ywako ana wedi wani kuiko mgosi mtuhu, we ne mtana kati ya wavyee watuhu? Kwa mbwai mpenzi ywako ni yedi kuiko mpenzi mtuhu? mpaka tiuze tiike kiaga enga iki. Mvyee mdodo akatamwiia na wavyee wa mzi.¹⁰ Mpenzi ywangu kaagizwa naho amweka mwe wagosi elufu kumi.¹¹ Mutwi wakwe ni zahabu ntana: fii zakwe ni laini na

Chapter 6

zachuta zenga kunguu. ¹² Meso yakwe yenga ya hua nkandani mua ukoongo wa mazi, yasuntwa na mee, yagosolwa enga mikufu. ¹³ Mafunda yakwe yenga usazi wa manukato uavyao halufu ya malashi. Miomo yakwe ni nyololo, iseeayo udi. ¹⁴ Mikono yakwe nio ya mianzi, ya zahabu yekuzunguushiwayo mikufu; ifu dakwe ni hembe dekukubi kwado ni yakuti samawi. ¹⁵ Miundi yakwe ni nguzo za malimali yekui kwayo uanga ya zahabu ntana; ya kauwika yenga Lebanoni mitama enga mielezi. ¹⁶ Muomo wakwe umwie; ni wedi sana. Uyu ni mpenzi ywangu, na uyu ni mbuyangu wandee wa Yelusalemu.

Chapter 6

¹ Mpenzi ywako kaitia kuhi' mtama miangoni mwe wavyee? laita na sia yani mpwnzi ili tikamu ondeza hamwe na wewe? Mvyee mdodo akatamwiia mwenye. ² Mpenzi yangu kaita bustani yakwe, kwe sazi. zinunkiazo, kenda kuda kwe bustani na kukuba nyinyono. ³ Mie ni wa mpenzi yangu, na mpenzi yangu ni yangu, na kuda mwe nyinyoro tawa kutamiwa. Mpenzi wa mvyee akatamwiia nae. ⁴ Wee umtana enga Tirza, mpenzi watama enga Yelusalemu, watisa enga jeshi denye bendea mbele. ⁵ Hitua yako hae namimi kwaajii yatendesha ukai fii zako zenga bunga da mbuzi dikoseasi kulawa mwe mitelemlko ya muima Gileadi. ⁶ Meno yakoyenga bunga da ngoto dikasea kulawa kwe hantu ha kwehakwa. ⁷ Mafunda yako yenga mani ya mkomamanga numa ya kitambaa chako cha cheni; Mpenzi wa mvyee atamwiia ikedu. ⁸ Kuna malkia sitini; masutia Semanini, na wavyee wadodo wesao. ⁹ Njiwa yangu, mwese bato wangu, ni yeye mwe ikedu, ni maalumu wa mami yakwe, Nee Kipenzi cha mvyee mwe kumvyao, wandee wa Wezwangu wamuona na kumwetanga mbaikiwa, Wezwangu wanuona na kumwetanga mbaikiwa, Wamalikia na masulia na wamuona, wakamtogoa, kia wekugombekacho wamaliytia na masulia. ¹⁰ Ni ndai uyo mweaviiza enga kucha, mtana enga mwezi, mngaa enga zua, - watisa enga bendea ya jeshi?" Mpenzi wa mvyee akatamwiia mwenye. ¹¹ Nikaita he tundugua da miti ya mlozi kukaua mimea midodo koongoi ikakua. Kuona mizabibu ikasuka, na enga mikomamanga ikativa. ¹² Nkiwa na nyemi nakuhisi enga nkikwea gai da faasi da mwana mfaume, mpenzi wa mvyee akatamwiia nae. ¹³ Hituka nyuma, hituka nyuma, wee mvyee kitomi Hituka nyuma, hituka nyuma ilindahe kudundwaa, mvyee mdodo akatamwia na mpenzi yakwe mbwai wadundwa, mvyee ukitomi; enga kwamba nasigiga mwe minjoozo miidi ya wasigigaji?

Chapter 7

¹ Ni namna yani miundi yako yeivyo yaonekana ni mitana mwe viatu, mwana kivyee ywa mfaume, Nyonga yako nikana mkufu, kana ndima ya wazengao. ² Ukuvu wakoni kana duala sabakui hata deseku kosa mhanganyiko wa mvinyo. Ifu dako ni kana ngano yekuuma yo na kuzunguusiwa nyinyolo. ³ Matombo yako maida ni kana wana waidi waayala mapacha na yala. ⁴ Singo yako ni kana mnaa wa npembe, meso yako ni kana ma ziwa ya Heshiboni mwe lango la Bathi "Rabim. Npua yaako ni kana mnaa wa Lebanoni ambao wakauwa Damasko. ⁵ Mutwi wako ni kana Kaemeli, fii mwe mutwi wako ni za zahabu size, Mfaume kastaajabishwa ni vifundo vyakwe vya fii. Ni ⁶ namna yani weivyomtana na kuagozwa, mpenzi na matana yako. ⁷ Uwe wako ni kana mti wa mtende, na matombo yako ni ka na vifungu vya matunda. ⁸ Matombo yako na yawe kana vifungu vya mizabibu na halufu ya npua yako ni kana mapea. ⁹ Muomo wako na uwe kana mvinyo bola, ukaseeya npaahoe kwa mpenzi ywangu. Ukateeya mwe miomo yetu na meno Mvyee mdodo atamwiia mwenye. ¹⁰ Mimi ni ywa mpenzi ywnagu na a'ntamani. Soo ¹¹ mpenzi ywangu, tite chongoi ya mzi, tigone nakiyo mwe vijiji. ¹² Tenuke mapema tite kwe minda ya mizabibu, tione kana mizabibu isitawi kana isuka na kana mikomamanga iavya maua. Hada nenda nikwenke penzi dangi. ¹³ Mitunguja yaavya halufu yakwe; mwe uvi wa tekaaho kuna mbaiya matunda mahya na yakae nikuwayo nkikui fadhia mpenzi ywangu.

Chapter 8

¹ Vyedi ne kuwa kama kaka yangu, mwekonka tombo da mmaa. Ili kwamba kia mnikakuona chongoi, ne nkikubusu bila ya mtu kunizalau. ² Ninda nikuongoze na kukueta kwe nyumba ya mmaa na undaunifundishe. ³ Mkono wakwe wa kumoso usi ya mutwi wangu na mkono wa kuume wanikumbatia. Uku mvyee atamuia na wavyee watuhu. ⁴ Nafaigwa muape, mabinti wa wagosi wa yerusalumu, kiuwa nkamna mvuu ge mapenzi yetu mpaka ndiho ya eiye yenye. wavyee wa yerusalemu watamuia. ⁵ Undai uyu mweza kuawa kwe nyika, kamwengamia mpenzi yake? Mvyee mdodo uku atamuia na mpenzi wakwe, nkikwenia si ya mti wa mpea, hada mami yako ekudoaho mimba, hada akakuvyaa, eakefungua wewe. ⁶ Niike kama mhuli kwe moyo wako, savia mhuli he mkono wako, kwa mapenzi yana nguvu inga mauti, mapenzi mazito nkayona kuuyauya kama uitavyo kuzimu, sese zakwe zalipuka, ni sese zazo, ni sese zenye joto kuliko moto wowose. ⁷ Mazi ye kuzukayo nkayadaha kuukoma moto unu, wala mafuriko nkayada kuusa. Mgosi akaavya mai zakwe zose kwa ajii ya upendo, ukaimu wakwe undaualauliwe. Kakize na mvyee mdodo wakatamuia naye. ⁸ Tima dada mdodo, na matombo yakwe nkayazati kufunduka. Ni kiji nndatimgosoe umu akenda kutengulwa. ⁹ Kama ni ukuta, nndati mzengee uwanga ya mnala wa fedha, Kama ni mwaango nndatiupambe kwa mbao za enezi, Kavyee kadodo katamuia ukedu. ¹⁰ Nkiwa ukuta, akini matombo yangu sasa ni kama nguzo imaraivyo nkidaaha kaye he meso yakwe. Kavyee kadodo katamuia mwenye. ¹¹ Sulemani kawa na mnda wa mizabibu uko Baali Hamoni. Kawakodishia wada ambao wandawaditunze. Kia yumw aondigwa aete Shekeli elfu mwenga za hea kwa matunda yakwe, ¹² Mnda wa mizabibu ni wangu, shekeli elfu mwenga ni kwako, Sulemani mpenzi, n shekeli mia mbii ni za wada watunzao matunda

yakwe. Mpenzi mvyee etamuia naye.¹³ Wew mwekaa aha he bustani, wambuya wangu wategeeza sauti yako, eka nami misikie sauti pia, kavyee kadodo katamuia na mpenzi wakwe.¹⁴ Kinyanyi, mpenzi wangu, na uwe kama mphaa, au kazana mphaa mwe miima ya manukato.

Isaiah

Chapter 1

¹ Maono ya Isaya mwana Amози ekuyaonayo kuhusu Yuda na Yerusalemu mwe vipindi vya utawala wa Uzia, Yothamu, Ahazi, na Hezekia, wafaume wa Yuda.² Tegeeza we mbiingu ika gutwi weesi kwa via Yahwe kagombeka nkiwatundua na kuwaea wana, mia wanihituka.³ Ng'ombe ammanya muumfuga na mphunda amanya hantu aikiwaho nkande, mia Israeli nkawamanya, waa nkawaelewa."⁴ Ole! Taifa, wenao zambi, muntu muovu, wana wa wenao zambi, wana waitao mhitu wonda wamdwindwaiza Yahwe, wambea mtakatifu ywa Israeli, webahau wenye kuawa kwakwe.⁵ Kwa mbwai wasongwa ni kutoigwa? Kwa mbwai wasongwa ni kuasi kimhomno? Mutwi wose wanibwenga moyo wose unifa.⁶ Kuawa kwe wayo wa muundi mpaka kwe mutwi kia hantu ni maimvu ni maonda na visogoo viwisi vyekabadigwavyo mwazi ambavyo nkavizati kufungwa, kusuntwa, kuwafunga vionda vyao waa kuwahonya kwa mavuta.⁷ Sii yenu ibanangwa; mizi yenu yokwa moto; na minda yenu-- mbele, wageni waibananga, wahadwandwaika kwa ubanasi wekugwishwaho ni wageni.⁸ Mdee Sayuni kabadwa enga kumbii mwe munda wa mzabibu, enga kizui mwe munda wa matango enga mzi uombezao.⁹ Ati Yahwe ywa majeshi nee nkekutibada kwa mda mjihi nee tiwa enga Sodoma, nee tiwa enga Gomora.¹⁰ Tegeezani mbui ya Yahwe, nywie viongozi wa Sodoma; tegeezani shaia ya Mungu ywetu, nywie wantu wa Gomora:¹¹ "Makafaa yenu ni mangi kiasi chani kwangu?" amba Yahwe. "Nkisikia mno kuhusu kafaa denu da mwana ngoto, na mnyama mwe kunona, na mpome ya ng'ombe, mwana ng'ombe, ema nkavimirawia."¹² Wekwezaho kuonekana bele yangu, Ni ndai mwekukunda idi kwako, kajatu mwe mahema yangu.¹³ Msekueta vituhu makafaa yesayo; mana zanigenyezea uchama mkongana mwe msi wenu mhya wa mwezi wa sabato-- Mimi nkidaha kuzizimiza mikuntano inu ya waovu.¹⁴ Naihiwa ni kinyemi chenu kihya cha mwezi na vinyemi vye kusagulwavyo, ni mpumundu kwangu nkisokea kuyenua.¹⁵ Ivyo basi mtawanyaho mjikono yenu kwe maombi, nkina nimikaue hata kama mkaombesa nkia nimategeeze mikono yenu imemu mpome.¹⁶ Kesunteni, mweng'aze wenye usani watendo maovu mbele ya meso yangu ekani kugosoa zambi;¹⁷ efundisheni kugosoa watana, ondani ukwei mwese kuwasimanya, wenkeni haki yatima, indani wajane."¹⁸ Soni sasa, soni tiambizane, amba Yahwe, etiho zambe zenu ni nyenkundu enga bendera zando ziwe nyeupe enga seluji; etiho ni nyekundu enga mpome zonda ziwe enga sufi.¹⁹ Kama ukakunda na kutii unda ude matana yasi,²⁰ mia ukaemea na kuhituka, paange donda dikudagamize mana Yahwe kagombeka.²¹ Kwa viivih mzi we kuaminiwao ukawa na kianga! Nee ni mzi wekuao na usawa na haki, mia sasa umema kukomana.²² Feza zenu zichafuka na mvinyo wenu ubiganywa na mazi.²³ Viongozi wenu wamhituka Zumbe Mungu watenda wambuya wa wabavi; yeyose mkunda lushwa na kuiguukia, nkawa wajali yatima, waa wajane wezao wakenyanyatia mbele zao.²⁴ Idi nee agiyo da Zumbe, Yahwe ywa majeshi, shujaa ywa Israeli: Ole wao! nonda nidoe hatua kwa wada wemhitu na mimi na nondo ni waazibu wada wahiganao na mimi;²⁵ Nnda ni uhitue mkono wango kwako nnda ning'aze chuma che kusakaacho na kuusa nkutu yose.²⁶ Nonda niinde hukumu yako enga yekuavyo aho bosi na washauli wako enga yekuavyo aho bosi, nee ndiho mwetangwe mzi wa haki, mzi wa mpeho."²⁷ Sayuni yanda ikombolwe kwa haki na ndio wasosoe kwa haki.²⁸ Waasi na wenao zambi wonda wadagamizwe kwa hamwe na wondao wawe mhitu na Yahwe wanda wacomwe.²⁹ Wonda uone soni kwa miti ya mialoni we kuikundaya, wada uwe na hofu ya bustani wekuisaguayo.³⁰ Unda uwe enga mualoni ambao mani yakwe yafubaa enga bustani yesiyo mazi.³¹ Muntu mwe nguvu anda awe enga kintu kikavu, ndima yakwe ni kuavya sese; zonda zake moto kwa hamwe, nkakuna hata yumwe moonda adahe kuukoma.

Chapter 2

¹ Vimtu ekubunkwiiwavyo Isaya mwanangwa ywa Amози mwe sozi, vimtaavyo Yuda na Yerusalemu.² Naho vyenda viyawiiye mwe misi ya mwisho, uda mwiima wa nyumba ya Yahwe wenda ulehezwe utende muwe visivu naho wenda wenulwe uwanga ywa viima na mataifa yose yenda yadugane hada.³ Wantu wangi wenda weze wambe, "Hacheni, titeni uwanga ywa mwiima wa Yahwe, mwe nyumba ya Mungu ywa Yakobo, hambwe abuza kutihinya siya zakwe kumwe tibuze yenda iite shaiya na gango da Yahwe denda dilawiiye Yerusalemu."⁴ Enda ateganye gatigati ya mataifa naho enda awaamuwe naku wose, wenda wayagong'onde nyundo mapaanee yao yawe magembe, na maguha yao inga ya kusaniana ndoana; taifa nkadima denwiye upanga taifa tuhu, waa nkawana wefunge kutowana nkondo vituhu.⁵ Nyumba ya Yakobo, hacheni, na tiambagiye mwe ung'ao wa Yahwe.⁶ Kwa viya muwateekeza wantu wenu, nyumba ya Yakobo, wakavizwa ni fika kulawa awiyo dazua na utowa iyamuo inga wafilisti, naho wafaigwa ni utozana mikono na wana wa wageni.⁷ Si yao imema heya na zahabu naho utaajii wao nkauna mihaka, viya viya si yao imema faasi, waa nkakuna mihaka ya magari.⁸ Si yao viya viya imema vizuu, wavika ndima za mikono yao wenye, vintu vyekugosolwavyo na vyaa vyawo.⁹ Wantu wenda wename si, na kiya yumwe enda agwe si; aho mwese kuwenuwa.¹⁰ Hitani hantu he mabaawe mwefise mwe sanga kwa woga wa Yahwe na kwa udeeko wa saka dakwe.¹¹ Mntu mkauwa na ngeezi enda aseezwesi, na kibui cha wantu chenda kiseezwe si, na Yahwe mwenye enda enulwe musi uwo.¹² Mana kwenda kuwe na musi wa Yahwe ywa majeshi anenamiye yeyose mwefena na kwekankamuwa, na amheze yeyose mwe kibui na enda aseezwe si-¹³

Chapter 3

na kusukiza miti ya Lebanoni yekulehayo, na kusukiza mialoni ya Bashani. ¹⁴ Musi uwo wa Yahwe ywa majeshi yenda isukize miima yose miye, na kusukiza viima vyose vyekulehavyo, ¹⁵ na kusukiza minaa miye na kiya ukanto wekwenukiawo, ¹⁶ na kusukiza meikebu zose za Tarshishi, na vigombo vitana vya meli. ¹⁷ Kibui cha mgosi chenda kiseezwesi, na kibui cha mgosi chenda kigwe; Yahwe mwenye enda enulwe musu uwo. ¹⁸ Vizuu vyose vyenda viuswe. ¹⁹ Wagosi wenda wengie mwe vyabu vya maiwe na nyina, kwa woga wa Yahwe, na kwa udeeko wa wazo wakwe, endaho enuke na kuitisa si. ²⁰ Musi uwo wantu wenda wavyase vizuu vyawo vya heya na zahabu wekugosoavyo wenye vya kuvikiya - wenda wavyasiye mhanga na nundu. ²¹ Wantu wenda wengiye mwe maiwe kwembokeya mwe sasu za maiwe yekusakaayo, kwa woga wa Yahwe na udeeko wa wazo wakwe, ²² wese kumzumiya mntu mwene muye ulawiyao mwe mphua yakwe, kwa vyo vyose viya?

Chapter 3

¹ Kauwa, Zumbé, Yahwe ywa majeshi, yuhehi kuwadoa Yerusalemu na Yuda wasaidizi na wandima wasambazaji wese wa mikate, wasambaji wose wa mazi; ² muntu mwe nguvu, shujaa mwaahi, nabii dalili za mtakusoma, na mzee; ³ nahoza wa hamsini, laia husika, mshauli fundi mtaajiwa, na msawi kingongongo. ⁴ Nendanimuiké mbwanga tu inga kiongozi wenu mbwanga enda awaongoze wowo. ⁵ Wantu wenda kumeswameswa kia yumwe yumwe na kia yumwe na mwe hehi yakwe; wana wawatusi wazee na mivutano yenda iwenke ngavungavu wahishimiwa. ⁶ Mgosi enda atozeeze ndugu yakwe mwe nyumba ya tatiakwe na kugombeka, 'Una nkazu; uwe kiongozi ywetu, na uharibifu huu uwe mikononi mwako. ⁷ Musi uo enda atoe vuzo na kugombeka, nkainaiwe uganga nkina mkate waa vya kwehamba. Nkana anigosoe kuwa kiongozi wa wantu. ⁸ Kwa ajii Yerusalemu kuna matumatu, na Yuda igwakae kwa sibabu ntamwiizi zao na matendo yao ya mhitu na Yahwe, wahigana na meso ya utukufu wakwe. ⁹ Kauwa vyeni vyao vyashuhudia mhitu nao; na wenda wagombeke zambi zao inga Sodoma; nkawana wazifise, Ni mbi yao! maana wakamiisha janga dao wenye. ¹⁰ Umwambe muntu mwenye haki kwamba yendaiwe vyedi, maana wenda wada matunda ya matendo yao. ¹¹ Ni mbui yao wakosao yatenda vibaya kwa yeye, maana maiho ya mkono yakwe yendayagosoke wakwe pia. ¹² Wantu wangu, wanangu wawakandamiza, na wavyee wawaongoza vibaya, na kuwahanya mwelekeo wa sia yenu. ¹³ Yahwe gooka uanga ya mashitaka; yeye kagooka kushitaki wantu. ¹⁴ Yahwe endaeze na hukumu uanga ya wazee na wantu wao na viongozi wao: "Kubananga mnda; nyala kulawa kwa masikini ziuko kwe nyumba zako. ¹⁵ Kwa mbwai wahonda wantu wangu na kutindiga vyeni vya masikini?" Idi ni gombeko Zumbé, Yahwe ywa majeshi. ¹⁶ Yahwe agombeka ivyo kwa sibabu wana vivyee wa Sayuni wegamba, wenda ikedu, mitwi yao i uanga, na kutaniana kwe meso yao, na kukunda kokose waitako na kuamua upatu kwe miundi yao, ¹⁷ kwa iyo Zumbé endaagosoe utamu wa mahee kwe mitwi ya wanavivyee wa Sayuni, na Yahwe endaawagose upaa. ¹⁸ Musi uwo Zumbé endause mahambo matana yeuko kwe nkunguvi ya miundi, bendi ya mitwi yao, kaya zao; ¹⁹ bangii za magutwi, bangii za miundi na ntaji zao; ²⁰ kitambaa cha mutwi, cheni za miundi, mafungu na makasha ya malashi na haiba ya bahati. ²¹ Endaava bangii na kipini kwe mpua; ²² shangwe za mahambo, mapazia na mabegi ya mwemkono; ²³ vioo vya mwemkono, sanda ntana, vilemba vya mitwi na ntaji. ²⁴ Badii ya manukato matana kwendakuwe na halufu mbaya na badii ya ukunda, nkamba, kugubika kwa hambo da gunia; kugea alama mwe mwii kwa moto badaa ya utana, ²⁵ na wagosi we nguvu wendawagwe kwe nkondo. ²⁶ Lango da Yerusalemu deyayala na kweyayata; na endakuwa ikedu kekaa sii ya alizi.

Chapter 4

¹ Msi uwo wavyee saba wendawamdoe mgosi yumwe na kugombeka, "Tendatide nkande yetu wenye, tendatehambe nguo zetu wenye. Mia tendatikunde kudoa zina dako ili tiuse soni zetu." ² Na msi uwo tawi tana da Yahwe na utukufu, yendayawe na umwiie mtana na kukundwa kwa wada wekaao Israeli. ³ Yendaiawiie kwa yuda mwekubadwa Sayuni na wada wasikusigao Yerusalemu wendawetangwe watakatifu, yeyose mwekugondwa sii mwekaa Yerusalemu. ⁴ Inu yendaiawiie hada ambaho Zumbé endaasunte uchafu wa wandee wa Sayuni, na endaasunte madoa ya mpome kuawa mwe yerusalemu, kwa namna ya roho ya kuaha na roho ya kuhya na moto. ⁵ Vituhu uwanga ya mwiima wose wa Sayuni na hantu hakudugana, Yahwe endagosoe wingu na mosi wakati wa musu na moto un'gaao wakati wa kiyo; na yendaiwe dali uwanga ya utukufu wose. ⁶ Kwendakuwe na kizui hantu wekaaho musu kuzuia zua na guukio na gubiko kuawa kwe mawimbi ya fua.

Chapter 5

¹ Eka niimbe kwa mpendwa ywangu mtana, wia wa mkundwa ywangu kuhusu munda wa mzabibu. Mpendwa ywangu ana munda kwe mwiima wenao mbolea. ² Aima, ausa maiwe na ahanda mbai ya mizabibu ambayo ni ntana. Na azenga ingo gatigati ya munda afuka shinkizo mwe uo munda. Agoja mzabibu uvyae matunda akini wavyaa zabibu za polini. ³ Kwa iyo sasa, wakazi wa Yerusalemu na wantu wa Yuda, avya muaho kati yangu na munda wa mzabibu. ⁴ Je ni kintu chani cha ziada wadaha kukigisoa kwe munda wangu wa mizabibu ambacho nchee kukigisoa? n'tazami aho uvyae matuda, kwambwai wavyao matunda ya polini? ⁵ Sasa nenda nimyambie kintu ndicho n'gosoe mwe munda wangu wa mzabibu: nenda niuse gwegwe, nenda niuhitue kuwa maisio, Nenda nibonde ukanto wakwe si. Ne yenda ijatwe si. ⁶ Nami nendani uibanange nkauna uhaiwe wala kuimwa iya nenda niuse mbigii na miwa; nami nenda niyaamuu azunde

yasekuinyeshea fua uwanga yakwe.⁷ Mana mnda wa miabibu wa Yahwe Zumbé ywa majeshi ni nyumba ya Israeli, na muntu ywa Yuda nee mazao yakwe ya kuagiza, aigoja haki akini badii ya haki kuna kukoma, maana haki, akini badii yakwe ni vuzo dikakunda wambiizi.⁸ N'mbui zao waunganao nyumba kwa nyumba, munda kwa munda kiamuo wabinda na usigaa mwenye munda!⁹ Yahwe ywa majeshi kanambia mimi, nyumba nyingi zendaziwe mwazi, hata nkuu na zivutiazio nkakuna mwenyezi yoyose.¹⁰ Mana minda ya mizabibu ya nila kumi nkiavya basi mwenga du, na homeli ya mbeyu yenda iavye efa du.¹¹ N'mbui zao wenukao kiokio kuondeza mphombe nkai, wada wekaa mpaka kio kikuu mpaka nphombe yaka moto.¹² Washehekea kwa kinubi, kinanda, kigoma, fiimbi na mphombe akini nkawazimanye ndima za Yahwe, wala nkawazikau wa ndima za mikono yakwe.¹³ Kwa iyo wantu wangu waita kifungoni kwa kukosa uweewa, viongozi wao wakutunywa wasina na saa, na wantu wao nkawana kintu cha kunywa.¹⁴ Ivyo basi kuzimu kuomeea mwiiyo wakwe na igubua kanwa chakwe kwa kiasi kikuu; watakusoma wao, viongozi wao, manabii na wenao kinyemi miongoni mwao wendawasee kuzimu.¹⁵ Muntu enda akungumizwe kwenama si na watu wenda wawe waziziti na meso yao ya kibui yenda yasigwe si,¹⁶ Yahwe ywa majeshi enda enulwe mwe haki yakwe na Mungu mtakatifu enda eonyese kuwa mtakatifu kwa haki yakwe.¹⁷ Nee ngoto ndiho waiswe kana we kwe maisio yao wenye, na mwe ubanasi, ngoto wendawaiswe kana wageni nye, na mwe ubanasi, ngoto wendawaiswe kana wageni.¹⁸ Nmbui yao ao wavutao hamwe na waovu kwa uzigi wesaokuwa na maana na wavutao hamwe na zambi kwa sigi za gai.¹⁹ N'mbui kwa wada wagombekao, "Basi na Mungu agosoe kinyanyi, basi agosoe kinyanyi ili tidahe kuona kiawiiacho, na tiake mipango ya mtakatifu ywa Israeli yeze ili tiimanye."²⁰ N'mbui zao wetangao uovu wedi na wedi ni uovu iwakilishayo kiza kana mng'ao kana kiza; iwakilishayo kintu kiwawacho kana chemwiiye, na chemwiiye kana kiwawacho!²¹ N'mbui zao wada wenao viugo mwe meso, na viugo kwa uweewa wao!²² N'mbui zao ambao ni washindi kwa kunywa mphombe, na wazoefu wa kubiganya mphombe nkai;²³ ambao wahulu kumwenka haki mgosoa maovu, na kuwanyima haki wata haki!²⁴ Ivyo basi kana ndimi za moto zidavyo mabua, kana mani makavu yokwavyo ni moto, ivyo basi mazindo yakwe yendayavunde na maua yendayapepeuke kana mavumbi. Inu yenda iawii kwakuwa waiemea shaia ya Yahwe ywa majeshi, na kwa sibabu wabeya mbui ya mtakatifu wa Israeli.²⁵ Ivyo basi maya ya Yahwe yaka uwanga ya wantu wakwe. Kaunyoosha mkono wakwe uwanga yao na kuwaazibu wowo. Miima yenda isingisike na maiti ni kana mafusi mwe mzi. Mwe mbui zose izi mbifya yakwe nkaizati kuhungua, badii yakwe kanyoosha mkono wakwe chongoi.²⁶ Enda akweze bendela ya utangio hae na mataifa na anda avuzie fumbi kwa wada ambao wa mwisho ya si. Kauwa wendaweze wakaguuka maa mwenga.²⁷ Nkakuna taili wala ngovai kati yao; nkakuna msinka wala kugono usisiza. Au kana mkanda wekweegeao, wala sigi za viatu kudumka.²⁸ Mahosa yao ni makai na uta wao wukungu kwato za faasi wao ni kana iwe na gai dao maguudumu yakwe ni kana miwa.²⁹ munguumo wao wenda uwe kana wa simba, wenda wabume kana mwana wa simba. Watanguruma na kukamata mawindo na kuvuta mbali, na hakuna hatakiyeokolewa.³⁰ Siku hiyo Wendawabume uwanga ya mawindo kana via bahali kwa kishindo. Yoyose mwendaakauwe si, enda aone kiza na suuba; hata mng'ao wende utendwe kuwa mzize kwa mazunde.

Chapter 6

¹ Ukati uda wafiiye ya mfaume Uzzia, nkimuona Zumbé akekaa mwe kiti chake cha enzi; ne kawa uanga na hantu hekwenukahao, na pindo da vazi dakwe dimema hekaluni.² Uanga yakwe kuna maselafi; kia yumwe ana mawawa mtandatu; maidi yagubika cheni chakwe, na maidi yagubika miundi yakwe, na maidi yakupuukia.³ Kia yumwe etangana na mweziwe na kugombeka, "Mtakatifu, Mtakatifu, Mtakatifu. ni Yahwe ywa majeshi! Sii yose imema utukufu wakwe."⁴ Misingi ya vizingiti ishitulwa kwa mwiiyo wa mntu mwe chongoi, na nyumba imema mosi.⁵ Nee amba, "Ole wangu" nasitahili azaba maana mie ni mntu mwenye miomo michafu, na nekaa na wantu wenye miomo michafu, maana meso yangu yamuona na mfaume, Yahwe, Yahwe ywa majeshi."⁶ Nee yumwe wa maselafi akasooka uanga yangu; mkononi mwake akawa kenua makaa ya maiwe yang'aayo, kayadoa kwakoleo mazebauni.⁷ Akaudonta muomo wangu kwa makaa ya mawe na akagombeka, "Kaua, makaa ya maiwe yatoza miomo yako; maovu yako yauswa, na zambi zako ziihwa kwa idi."⁸ Nkisikia mwiiyo wa Bwana ukagombeka, nimtume ndai; n'ndai andaaite kwa miaka yetu?" Ne namba, ni aha; ntume mie."⁹ Akamba hita na uwambe wantu, 'mwategeeza akini nkamanyanya; akaua akini nkamkaua.¹⁰ Hita ugosoe mioyo ya wantu awa kua migumu, na magutwi yao kua mazito, na meso yao kua tuntu. Ivyo basi wadaha kukaua kwa meso yao, kutegeeza kwa magutwi yao, na kumanya kwa mioyo yao wakahituka na kupocha.¹¹ Ne nagombeka, "Bwana, mda wani?" Akaandua, mpaka mzi undaoupate ajai na kubanangwa na hasiho wekazi, na nyumba nkazina wantu, na sii igwa mwe ukiwa mtupu,¹² na mpaka hada Yahwe endaho awegae wantu hae, na upweke wa sii ni mkuu.¹³ Ata kana makumi ya wantu wandawabaki kwe sii, indaibanagwe kwa maa ntuhu kana mwaloni ukusegwao asi na sina dake dikabakia, mbeyu takatifu kwe kiziki chakwe."

Chapter 7

¹ Msi uda wakati Ahazi mwana ywa Yothani mwa ywa Uzia, mfaume ywa Yuda, Rezeni mfaume wa Amramu, na Peka mwana ywa Remaelia, mfaue ywa Israeli, newaita Yerusalemu kutoana nkondo nao, mia nkawekudaha kuvota nkondo.² Itaaliwa kwa nyumba ya Daudi kuwa Amramu keunga na Efraimu. Moyo wakwe na moyo wa wantu wakwe ukazingiza, kama via miti ya mzituni ipepeavyo kwa nkusi.³ Nee Yahwe akamhinya Isaya, "Hita chongoi na mbwanga wako, Sheari

Jashubu ukakindane na Ahazi mwisho wa mfeeji wa biika da uanga kwe sia nkuu ya uwanja Dobi. ⁴ Mhinye, 'awe makini, awe mtwivvu, asekuogoha au kutiswa kwa kuwa ya mikia inu miidi ya vingi ivi vilawavyo moshi, kwa kuwa ya maya nkuu ya Resini na Amramu, na mwana wa Remalia. ⁵ Amramu, Ephraimu, na mwana ywa Remaeli wapanga mabaya juu yako; wagombeka, "sooni tiwavaie Yuda na kuwatisa, ⁶ sooni tepange na timwiike mfaume wetu ndani ya Yuda, mwana wa Tabaeli." ⁷ Zumbe Yahwe agombeka, "Nkainaiawie, ⁸ maana mtwi wa Amramu ni Damaskasi, na mtwi wa Damaskasi ni Rezini. Ndani ya miaka sitini na shano, sozi za Ephraimu zindazisambae na nkahana hawe na wantu. ⁹ Efraimu ni mtwi wa Samaria, na mtwi wa Samaria ni mwana wa Remaria. Na kama nkanaagooke imala kwe imani yetu, hakika nkamnamuwe salama." ¹⁰ Zumbe akatamwita vituhu na Ahazi, ¹¹ "Omba ishala ya Yahwe Mungu wako; omba juu ya ido kwa kina au kwa kiwango cha juu." ¹² Lakini Ahazi agombeka, nkinaniombe wala kumgeza Yahwe." ¹³ Ivyo Isaya akaandua, "tegeeza, nyumba ya Daudi. Je nkaikutosha kwa wantu kuugeza uvumilivu wa wantu? Je ni lazima kuugeza uvumilivu wa Mungu? ¹⁴ Ivyo basi Mungu mwenye andaawenke yeye mwenye ishala: kaua, mvyee bikila andaapate mimba na kuvyaa mwana, na andaamwetange Emanueli. ¹⁵ Andaade siagi na asai na wakati amanyaho kuyaemea maovu na kusagua matana. ¹⁶ Maana kabla mwana nkazati amanye kuyaemea maovu na kusagua matana, si ambayo wewe waichukia mfaume indaiwe ukiwa. ¹⁷ Yahwe andaate juu yako, juu ya wantu wako, na juu ya nyumba ya tati yako msi nkazekutimia tangu Efraimu ekumhokeaho Yuda- andaamwete mfaume wa Asiria." ¹⁸ Mda unu Yahwe andaavazie fiimbi kwa ajii ya kweisa kulawa mkondo wa uhae wa Misri, na maana nyuki kulawa si ya Asiria. ¹⁹ Zindazeze na kwekaa si ya korongo, ndani ya panga ya miamba, kwe visaka vya miwa, na kwe maisio. ²⁰ Kwe mda unu Bwana andaamoge kwe mtwi na fii zakwe miundi kwa wembe wekuazimwao mto Efrarae-- mfaume ywa Asiria - na via via undausunte ndevu zose. ²¹ Msi uo, mntu andaahifazi ndama na ngoto waidi, ²² na kwa kuwa maziwa yandayo ya patikane ni mengi, andaade siagi, maana kia andaye asigae kwe si andaade siagi na asai. ²³ Mda unu, kundakuwe na maelfu ya mizabibu na samani elfu za shekeli, nkanakuwe na kintu zaidi ya kuzalisha mbigili na miwa. ²⁴ Wantu wagosoa hada kuinda kwa uta, kwa kuwa si yose indasalishe mbigili na miwa. ²⁵ Wandawekae hae na viima vindaviimwe kwa gembe, kwa kuwa ya hofu ya mbigii na miwa, lakini aho handahawe hantu ha kuisia ng'ombe na ngoto

Chapter 8

¹ Yahwe kanambia mimi, "Doa meza nkuu na ugonde uanga yakwe, 'Maheri Shalal Hash Baz.' ² Nondanisague mashahidi waaminifu wanishuhudie mimi, kuhani Uria, Zakaria mwana wa Yeberekia." ³ Neenaita kwa uyo nabii mvyee mwakupata ndaa na kumvyaa mwana. Halafu Yahwe akanambia, "Mwetange zina dakwe Shalal Hash Baz; ⁴ Mana kabla mwana nkazatikumanya kuia, 'Tate, 'Mame; utajii wa Damaskasi, na mateka wa Samaria wondawadoigwe ni mfaume wa Asiria. ⁵ Yahwe katamwii na mimi vituhu, ⁶ Kwa sibabu wantu awa wayaemea mazi ya Shiloh na ni kinyemi kwa Rezeni na mwana wa Remalia, ⁷ Ivyo basi Zumbe yuhehi kuwaetea mazi ya mto, yenye nguvu na mangi, mfaume Asiria na utukufu wakwe n'ndaweze uanga na kwembokea uanga ya mifeji yakwe na yondaibohoe uanga ya nkingo zose. ⁸ Mto n'ndaubohoe kuelekea Yuda, n'ndaubohoe mpaka kubua kwe singo yakwe. Mawawa yakwe yekunyooshwayo yondayamemeze upana wa sii, Emanueli." ⁹ Nyie wantu mwendambondeke ntii ntii, Tegeezani, nyose mwekkaa sii ze hae; jiandaeni wenye na mwendambondeke ntii ntii. ¹⁰ Ondaugosoe mpango, iyaakini nkauna ugosoe ndima; mana Mungu yu hamwe naswi. ¹¹ Yahwe kanambia mimi, kwa mkono wako wekutintimaa juu yangu, na kaniemeza nesekwenda mwe sia za wantu awa. Nesekusema, ¹² Ni songanyi habai ya mbui ambayo wantu nkawanawaseme, ni songanyi mwesekuwa na matu na waa mwesekuogoha. ¹³ Yahwe wa majeshi ndiye mumhishimu kana mtakatifu; ye nee ndiyemmuogohe na yeye nee ndie mumhofie. ¹⁴ mtakatifu; akini n'ndaawe kana iwe kikwazo na bawe da kwekwaza kwa nyumba zose za Israeli. Na ondaawe mtego kwa wantu wakwe Yerusalemu. ¹⁵ Wangi wondawekungwae uanga yao na kugwa na kubondeka, na kutekwa na kugwiwa mateka. ¹⁶ Ufungu uo ushuhuda, gea mhuli, na uwenke wafuasi wangu, ¹⁷ N'ndanimhufiize Yahwe, mfisa cheni chakwe kuawa nyumba ya Yakobo; nondanimhufiize yeye. ¹⁸ Kaua, mimi na wana ambao Yahwe kanenka mimi ni utangio na vihii mwe Israeli kwa Yahwe wa majeshi yeye mwekaa mwiima wa Sayuni. ¹⁹ Wondawakwambie wewe, "Ondeza habai kwa wantu wenye mphepo na wasawi", ambao inga wadege na kupokosa dua. Akini nkawanawaeke kuondeza habai kwa Zumbe Mungu wao? Je waite kwa wantu wekuumbwao mzimu badii ya wada we meso? ²⁰ Kwa shaia na kwa ushuhuda! kana nkawana wazigombeke mbui izo ni kwa sibabu nkakuna ung'azi wa kiokio. ²¹ Na wondawemboke gatigati ya sii kwa sungu nkuu na saa. Wekuaho na saa, wapatwa ni maya na kumkuumiza mfaume ywao, na wakahitua meso yao uanga. ²² Wondawaikaue sii na kuona ziki, kiza, na ukandamizaji wa viza. Wakegalwa kwe sii ya kiza.

Chapter 9

¹ Viza yondaiusigwe kwa yoyose mwenye suuba. Mwekipindi cha bosi kageasoni si ya Zebuluni na si ya Naftali, iyakini kipindi chezacho ndaaaitende itunywe, sia iitayo bahalini, mbele ya Yordani na mataifa ya Galilaya. ² Wantu wendao mwekiza waona ung'azi mkuu, wada wekkaa mwesi ya kizui cha mauti ung'azi wako uanga yao. ³ Kudigenyea taifa; kugenyeza kinyemi chao. Watenda kinyeme hemeso yako kana kinyemi cha kipindi cha ubosi inga wantu waivyo na nyemi wakapangana nyara. ⁴ Kwa ajii nila ya mphuumundo yakwe, boriti mwe mawega yakwe, ngoda ya mtakukandamiza kuisawanya sozi inga misi ya Midiamu. ⁵ Kia buti dijatado gasia na vazi disia mwe mphome yondayokwe mavuta kwa moto. ⁶ Kwetu moto uvyaiwa, kwetu moto uawa, na mtawala n'nda awe mwe mawega yakwe;

na zina dakwe n'ndaetangwe mshauli ya kihii, Mungu mwenye nguvu, Tate ya milele Mfaume wa mpheho.⁷ Enzi yakwe na mpheho yakwe nkaina ihee, mana atawala mwekiki cha enzi cha Daudi, na uanga ya ufaume wakwe n'ndaavo kuaha haki, kuvokea isasa na hata milele. Bidii ya Yahwe ywa majeshi n'ndaitende aya.⁸ Zumbe kaagiia mbui mwe Yakobo, nee yagwa mwe Israeli,⁹ Wantu wose n'ndawamanye, Hata Samaria na wekaa wose Samalia, watamuia kwa kibui na moyo wa kibui,¹⁰ Maofali yagwa, mia n'ndatizenge vituhu kwa iwe da patasi; mkuyu usengwasi, iyakini tondatihande mielezi hentendeo zao.¹¹ Ivyo basi Yahwe n'ndaamwene uanga yao Rezini, wankuu wakwe, n'nda awakooe wankuu wakwe,¹² Waaramea mphaamo za mashaliki, na wafilisti mphaamo za maghalibi. Nawo n'ndawamde Israeli kwa muomo wemwazi, mwe mbui zose izi maya yakwe nkayazati kuhungua, badii yakwe kaunyoosha mkono wakwe chongoi.¹³ Mia nkawana wahituke kwe yuda muwatoa wowo, wa kumuondeza Yahwe wa majeshi.¹⁴ Ivyo basi n'ndaasenge mutwi na mwii wa Israeli, kuti na nyasi, mwe msi umwe.¹⁵ Viongozi na wantu wenao vyeo na manabii wahinyao ati umbea ni mkia.¹⁶ Wada wawaongozao wantu awa wawaongoza vibay, na wada waongozwao wadagamia.¹⁷ Ivyo basi Bwana onda apate kinyemi juu ya wana wadodo waa nkana awe na mbazi kwa wakiwa na wajane, maana kia moneka nkana Mungu na wagoosha zambi, na kia muomo watamuia mbui mbaya. Mbui zose izi maya yakwe nkayazati kuhungua badii yakwe mkono wakwe unyooka mpaka isasa.¹⁸ Ugosozi mbaya wondauhye moto, moto udao mbigii na miwa; nndayoke hata visaka vya mzitu na mosi mkuu upae.¹⁹ Etiho maya ya Yahwe wa majeshi yoka, na wantu wenga mavuta mwe moto. Nkakuna muntu mwekumbada nduguye.²⁰ Nndawanyemue nkande mwe mkono kuume mia bado nndawaone saa; n'ndawade nkande kwa mkono wa kumoso mia nkawana walizike. Kia moneka nnda ade nyama ya mkono wakwe mwenye.²¹ Manase; kwa hamwe nndawavamie Yuda. Mbui zose izi, maya yakwe nkayana yahungue, badii yakwe, kanyoosha mkono wakwe hata sasa.

Chapter 10

¹ Ole wao wakamwiishao sheia zesazokuwa za haki na wagondao shaia zesazo na haki.² Wawanyima wakundao haki yao, wawabaia wantu wangu ambao ni wakiwa haki zao, watakuifiwa ni wagosi mateka yao na kuwatenda wekufiwa ni tati zao kuwa maingo yao!³ Wenda utende viivihhi misi ya kuahwa hada msi wa ubanasi ikezakweza kuawa hae, wenda uguukie uambizi kwa ndai na utaajii wako wenda uubade kuhi?⁴ Nkakuna chendacho kisigae, wendauosigwe miongoni mwa wafungwa au kugwa mwe wauwaji. Mwe mbui zose izi mbifya yakwe nkazaitikuhungua, mhitu wakwe mkono wakwe kaunyoosha hata sasa.⁵ Ole kwa wantu wa Asiria klabu ya mbifya yangu, ngoda ya mbifya yangu!⁶ Nkimuagiia juu ya taifa denado kibui na juu ya wantu wekwenuao ungi wa mbifya. Naamulu kudoa nyala, doa maingo na kuwajata kana ntope mwe mzi.⁷ Akini ichi nkicho ekuwacho na maana nacho wala nkivyo ekuafyavo. Mana mwe moyo wakwe ni kubananga na kuusa mataifa.⁸ Mana kamba, "Wakuu wose nkio wafaume?"⁹ Je kalno nki kana Karkemish? Je Hamathi nki kana Arpadi? Je Samaria nki kana Demeski?¹⁰ Kana mikono yangu ivota faume za mviko wa vizuu, kana vizuu vya kusongoa ni vyedi kwemboka vizuu vya Yerusalemu¹¹ na kana nekugosoavyo kuda Samaria na vizuu ywakwe vyesavyokuwa na maana, je nkinan'dahe kugosoa ivyo Yerusalemu na vizuu vyakwe?"¹² Ukati ambaho Zumbe ekubindiizaho ndima kwe Sayuni na uwanga ya Yerusalemu, nenda azibu mbui za moyo wenao kibui wa mfaume wa Asiria na mahiku yakwe.¹³ Kwa kuwa kamba, "Kwa nguvu zangu na kwa viugo vyangu nekugosoavyo. Nankielewa na nkiusa mihaka ya wantu. Nkiwabaiya hakiba yao, ni kana mwe kuieta si kwa wenyezi wakwe."¹⁴ Na mkono wangu uziavya mai za mataifa kana via muntu akubavyo mayai, kana nekukubavyo dunia yose. Nkakuna mpepeusa mawawa yakwe au kugubua miomo yakwe au kuia."¹⁵ Je hoye yetogoe yenye uwanga ya muntu muitumia? Je yenda yetogoe yenye kwemboka yuda muitumia kusengea? Au ngoda imwenue yeye ambaye nki mti.¹⁶ Ivyo basi Yahwe ywa majeshi endaagiie wazaifu miongoni mwa watakusoma wa kijeshi, na si ya utukufu na kuteketea kana kuleketea kwa moto.¹⁷ Mng'ao wa Israeli wenda uwe moto, na Mtakatifu ywake enda awe ni moto uteketezao na kuda mbigii msi umwe.¹⁸ Yahwe enda auteketeze utukufu wa mzitu wakwe na munda wakwe utivavyo, vyose nafsi na mwii; yenda iwe kana via mtamu mwaza ugima wakwe.

¹⁹ Magome ya miti ya mizitu yenda yawe macheche sana ambayo muana adaha kuyataazia.²⁰ Misi iyo, masigaza ya Israeli, familia ya Yakobo ambayo iguuka, nkawana wategemee kuvotwa, akini wendategemee Yahwe, Mtakatifu ywa Israeli.²¹ Masigaza ya Yakobo yenda yaue kwa Mungu mtanguvu.²² Kwa kwemboka wantu wako, Israeli ni kana msanga kana npwani ya bahai, masigaza yao tu ndiyo yaue, uabanasi wa amli na mahitaji ya ungi wa haki.²³ Mana Zumbe ywa majeshi, yu hehi kua ubanasi wenda udoe nafasi nkuu mwe si.²⁴ Ivyo basi Zumbe Yahwe wa majeshi amba, "Wantu wangu mwekaa Sayuni, mwesekuwaogoha wantu wa Asiria. Enda awadagamize nywie kwa ngoda na enda awenue wagozi wandima juu yenu, kana yekwaawiiavyo kwa Wamisri.²⁵ Mwesekuogoha, kwa mda mjihi maya yangu yenda yasie juu yenu na maya yangu yenda yaete ubanasi."²⁶ Ivyo Yahwe wa majeshi enda atowe mijeedi juu yenu kana via ekuivotavyo Midiani hehi na bawe Orebu. Na enda enue ngoda yakwe uwanga ya bahali kana ekugoavyo kuda Misri.²⁷ Msi uo mzigo wakwe wenda wenulwe mwe mawe ga yako na nila mwe singo yako, naya nila yenda ibanangwe kwa sibabu ya unene.²⁸ Mnkua keza Aiathi na kemboka Migroni; mwe Michmashi nkayahifazi mahitaji yakwe.²⁹ Wadumua uwanga ya sia na hamuia uko Geba. Rama yazingiza na Gibe ya Sauli iguuka.³⁰ Iya kwa sauti, wee mndee wa Galimu! tegeeza, Laishashi! Maskini Anathothi!³¹ Madmena ni mkimbizi na mwekazi ywa Gebuni wekonga waguuka kuondeza uwa mbuzi.³² Misi inu ya ivyeeo enda atamwiie uko Nobi na enda asingise mwiima wa mndee Sayuni, mwiima wa Yerusalemu.³³ Kauwa, Zumbe Yahwe wa majeshi enda ahunguze matambi kwa nguvu za kutisa; miti miye yenda isengwe

si, wahikukao wenda wagwiswe. ³⁴ Enda akunte visaka vya mzitu kwa hoya utukufu wa Lebanoni wenda ugwe.

Chapter 11

¹ Miti yendaisuke mwe mazindo ya Yese, na matambi yawanayo na mazinda yonda ya vyaee matunda. ² Na roho wa Bwana onda asee uwanga yakwe, roho wa viugo na mapatano, roho ya maelekezo na uukuu, roho ya maarifa na woga wa Yahwe. ³ Nyemi yakwe yondaiwe woga kwa Bwana; nkana adahe kuahwa kwa kiya akionacho, waa ondaavye maamuzi kwa kiya asikiacho. ⁴ Badii yakwe onda awaahes masikini kwa haki na onda agosoe maahwa kwa usawa na kuzizimiza. Onda amuu kufika kwa dunia kwa ngoda ya mwomo wakwe, na npungie ya mwomo wakwe, onda awakome wabaya. ⁵ Haki yonda iwem mkuuzo wa kigudi chakwe kuzunguka nyonga zakwe. ⁶ Kuikibamando onda ekae hamwe na ngoto, na suwi wonda wagone asi hamwe na mwana mbuzi, ndama, mwana simba na ndama hamwe na ndama mwe na ndama mwekunono. Mwana mteke enda awaongoze wao. ⁷ Ng'ombe na dubu wondawaiswe hamwe. Na wana wao wonda wagone hamwe. Simba onda ade mani inga ng'ombe. ⁸ Mwana ondaasigige he tubwi da nyoka, na mwana mwekuekwa onda aike mkono wakwe mwe shimo da nyoka. ⁹ Nkawana waumizwe waa kubanangwa kwe mwima matakafu; kwa ajii dunia yonda iwe imema maalif ya Zumbe Yahwe, kana mazi ya memavyo mwe bahai. ¹⁰ Siku iyo zindo da Yese donda digooke kana bendeya ya wantu. Taifa donda dimwondeze yeywe chongoi, na hantu hakwe hakuhumuizia nkanahatukuke. ¹¹ Siku iyo, Zumbe ondaanyoshe mkono wakwe vituhu ili aogoe sigavu ya wantu wakwe wekusigao uko Asiria, Misri, Pathrosi, Kushi, Shinari, Hamathi, na kisiwa cha bahari. ¹² Ondaaike bendeya kwa mataifa na ondakusanye Waisraeli wekuasigwao ni wantu Juuda wekutawanyikao npembe nne za dunia. ¹³ Onda auhituwe wivu wa Efraimu, na ukatii wa Yuda wondo ukomeshwe. Efraimu onda amwenee wivu Yuda, Yuda nkanaawe adui wa Efraimu vituhu. ¹⁴ Badii yakwe, wondawasee asi mwe mwiima wa Wafilisti upande wa magaiibi, na hamwe wonda wateke wantu wa mashaiki. Wonda waivamie Edomu na Moabu, na wantu wa Amoni watawatii wao. ¹⁵ Yahwe onda abanange kabisaa guba ya bahai ya Misri. Kwa mawimbi makai ambayo ya nguuma uwanga ya mwana Efurate na yonanda yepange mwe nkoongo mtandatu, ivyo wonda udahe kwemboka uwanga na viatu. ¹⁶ Kanda kuwe na sia nkuu kwa ajii ya sigavu ya wantu kuuya kuawa Asiria, inga kuna Waisraeli wezao kuawa sii ya Misri.

Chapter 12

¹ Misi iyo wendawambe, "Nendanikutogee wewe, Yahwe. Etiho kuwa na maya na mimi, yahitukia hae, na kunifaliji mimi, ² Kauwa Zumbe ne wokovu wangu; nendanimwamini bila woga, kwa Yahwe, Yahwe ni nguvu yangu na wimbo wangu, kawa wokovu wangu." ³ Kwa nyemi wendauteke mazi mwe kisima cha wokovu. ⁴ Misi iyo wendawambe, "Mtgoeni Yahwe na etanga zina dakwe, tangaza magosizi yakwe mweao wantu, tangaza zina dakwe ditukuka. ⁵ Mwimbieni Yahwe, mana kagoso magosizi yekutukukayo; eka yamanyike dunia ngima. ⁶ Ukeme kwa nguvu naho toa vuzo kwa nyemi, nywie wekazi wa Sayuni, mana gatigati yenu ni mtakatifu wa Israeli.

Chapter 13

¹ kanwa kuhusu Babeli, ambacho Isaya mwana ywa Amosi kakihokea: ² Kwe mwiima wa wazi ilikwa bendela ya utangio, iya kwa sauti kwao, wahungie mikono waite kwe lango da wenye vyeo. ³ Nkiwaamulu watakatifu wangu nee nawetanga wantu wangu watanguvu kutekelezeka maya yangu, na hata wantu wangu wefuao na kweenua wenye. ⁴ Vuzo da utifii wa wantu kwe miima wa utifii wangi! Vuzo da ngavungavu za ufaume kana mataifa mangi yekwekongaho hamwe! Yahwe wa majeshi apanga jeshi kwa nkondo. ⁵ Waawa mwe si ya hae kuawa uwanga ya upeo wa meso ni Yahwe na silaha zakwe za hukumu kuibanga si yetu. ⁶ Eyayate maana misi ya Yahwe ihehi; yenda yeze na ubanafu kuawa kwa mwenyezi. ⁷ Ivyo basi mikono ihweezwe kana kiwete, na kia moyo wekulolomokao. ⁸ Yendayamitise, maimevu kwa usungu enda awenke wowo kana mvyee ambae asuzaia, wenda wakauwe kwa kuengemaa kwa kia yumwe yumwe; vyeni vyao vyenda viwe kana moto. ⁹ Kauwa misi ya Yahwe zeza na laana nkai wingi wa mbifya, kuitenda si yenayo ukiwa na ubanasi wenao zambi mwe si. ¹⁰ Ntoondo za mbinguni na matangamano nkavina viavye nuu yakwe, zuwa denda ditende kiza na hata mwezi nkauna wake. ¹¹ Nenda niyazibu sii kwa maovu yakwe na mabanasi ya uovu wao. Nenda nibinde kibui na mahiku na nendani waseeze wenao kibui yasekutenda makai. ¹² Nenda niwatende wantu wacheche kwemboka zahabu ntana na wantu kuwa vigumu kupatikana kwemboka zahabu ntana ya Ofiri. ¹³ Ivyo basi nenda nizatende mbingu kisingisika, na duniani yenda kuzenga kuawa mphamo yeiho, kwa maya ya Yahwe ywa majeshi na misi ya maya yakwe. ¹⁴ Kana mphaa muindwa au kana ngoto mwesekua na mwiisi kia msi enda ahitukie wantu wakwe na kuguuka mwe siyakwe. ¹⁵ Kwa yeyose ndie aonekane enda akomwe na yoyose mwenda agwiwe enda akome kwa upanga. ¹⁶ Wana wenda wadumulwe ntiintii mbele ya meso yao. Nyumba zao zendazimiwe na wayee wao wenda wabakwe. ¹⁷ Kauwa nihehi kuwasongonya Wamede ili wawa mie wowo ambao nkawaona maana ya feza wala mwie wa zahabu. ¹⁸ Mahosa yao yenda yawatunge vijana wadodo. Nka kuwe na tubwi kwa wana wao nkawana waeke wana wao. ¹⁹ Na Babeli ufaume utamao kwembosa, fahali ya mahambo ya wakaldayo, yendaidagamizwe na Mungu kana Sodoma na Gomora. ²⁰ Nkahana hawe na wenyezi wala wakazi kuawa kizazi kimwe hadi kizazi kituhu. Mwaabu enda atowa hema dakwe wala waisi nkawana wagoneze mifugo yao hada. ²¹ Akini wanyama wa mwe wangwa wenda wagone hada. Nyumba zao zenda zimeme makungwi; na mbuni wenda wekae uko na mbuzi poli wenda waso oke hada. ²² Fisi wenda

waiye kwe gwegwe dao na mbweha mweo mphaamo zao ntana. Mda wao uhehi, na misi yao nkaina icheewe.

Chapter 14

¹ Yahwe anda awe na huruma kwa Yakobo; andaamsague vituhu Israeli na kumvuza vituhu kwe si yakwe. Wandawaungane na wageni na nndawaungane na wageni na nndawaambatane wenye na nyumba ya Yakobo. ² Mataifa nndayaetwe mwe maeneo yao wenye. Ne ndiho nyumba ya Israeli udaiwa doe mwe si ya Yahwe kwa watumishi wa kigosi na wa kivyee. Wekugwiwao, na wandawawaongoze wada wekuao wawanyanyasa. ³ Siku iyo Yahwe andaalavye pumziko kulawa kwe mateso na maumivu, na kulawa mwe ndima ngumu ambayo ne wakahitajika kuigoso, ⁴ Mnda muiimbe inu kauli wimbo juu ya mfaume wa Babeli, "Ni kwa viwili wanyanyasaji waheza, kibui cha hasira kiheza!" ⁵ Yahwe kabonda wafanyakazi waovu, yekuayo ngoda ya ao viongozi, ⁶ iwegaayo wantu kwe laana na mapigo yesayokupimika, uku waongoza taifa kwa hasira. ⁷ Vyose vi mwe pumziko na utulivu, wavoka kusherehekea kwa kuimba. ⁸ Hata mti wa mseprasi wafurahia hamwe na mielezi ya Lebanoni; yasema, tangu wekuekaho, nkakuna msenga nkuni mwekweza kutigwisa swiswi, ⁹ kuzimu nkaina hamu kwa ajii yako wewe muiita hada. Wanda wafufuke wekufao kwa ajii yako, wafaume wose wa dunia wagosoe walawe mwe viti vyao vya enzi, wafaume wose wa mataifa. ¹⁰ Wandawatamui na kukwambia wewe udhaifu kama swiswi. ¹¹ Kibui chako kiseezwa kuzimu na sauti ya kifaa cha nkamba yako. Buu waongezeka aho si yako na vijidudu vyakugubika wewe. ¹² Kwa jinsi gani wekugwavyo kulaw mbinguni, mtoondo ya siku, zua da keo, ni kwa viwili mwekuseezwavyo si, kuyashinda mataifa! ¹³ Wasema mwe moyo wako, nandanipae kulawa mbinguni, nenu enzi yangu uwanga ya ntoondo za Mungu, na nndanekae he muima wa kukusanyikia, kwa hae kwa kubua kaskazini. ¹⁴ Nndanipae uwanga hae na mawingu, nndanegosoe mimi mwenye kama Mungu mwe uwanga zaidi. ¹⁵ Akini kwa sasa kuseezwa si kuzimu kwe kina cha shimo. ¹⁶ Wada wakuonao wanda wakukaue wewe, wandawakukaue sana. Wandawambe, Je ni uyu mwekugosoa dunia itetemeke, ndai mwe kutingisha faume, ¹⁷ ndai mwekugosoa dunia kana jangwa, ndai mwekubananga mizi yakwe na nkakunda kuwaekea wafungwa wagotoke kaya? ¹⁸ Wafaume wose wa mataifa, wose kwa hamwe wanyamaa kwa heshima, kia yumwe kwa kabui dakwe. ¹⁹ Akini kwa sigo chongoi ya kabui dako kama tamba dekwasigwado hae. Kimba kikugubika inga vazi, na wada wasengwao kwa upanga, ndai wada waseao mpaka he misingi ya shimo. ²⁰ Nkunanunganishwe hamwe mwe mazishi, kwa sibabu kuibananga si yako na kukoma wantu wako. Wana wa wagosao mabaya nkawanawatajwe vituhu." ²¹ Andaa machinjio kwa ajii ya wana wakwe, kwa sibabu ya ubaya wa baba zao, ivyo basi nkawanawenuke uwanga na kumiliki ardhi ya si yekumemayo mizi ya dunia yose." ²² Nndanikwee uwanga yao"- idi ni tamko da Yahwe wa majeshi. Nndaning'oe zina mwe Babeli, uvyazi na ukoo"- idi ne tamko da Yahwe. ²³ Vituhu si iyo nindanihitue itende ehekao cha kungwi, dimbwi da mazi, na nndanawahagie kwa hagio da ubanasi"- idi ni tamko da Yahwe wa majeshi. ²⁴ Yahwe wa majeshi keapiza, "Vyedi, kana nekudhamiriavyo, indaiwe kama yeivyo, na kama nekukusadiavyo viwe." ²⁵ Nndanwabonde waasiria kwa mikono yangu, na kujata miima kwa miundi yangu mwenye. Ivyo nira yakwe indayenulwe uwanga yao na mzigo uwanga ya mawega yao." ²⁶ Unu ni mpango wekukusudiwao mwe si yose, na unu ne mkono wekwenuwao kwa mataifa. ²⁷ Kwa maana Yahwe wa majeshi kapanga ivi; ndai ndiye amkindie? Mkono wakwe wenulwa uwanga, ndai ndiye amvuze nyuma? ²⁸ Mwe miaka ambayo mfaume Ahazi ekufaho, idi ne tamko dekwezado: ²⁹ Mwesekushangilia, enyi wafilisti wose, kwamba ngoda ya kukutoea wewe ibondeka, maana mwe sia ya nyoka andaalawefira, na wanawe nndawawe wakai zaidi. ³⁰ Na mwana ya bosi wa masikini anda awa muisi wa ngoto zao kwe malisho yangu, na wahitaji nndawagone si salama. Nndanihakome mazindo yenu kwa saa ambayo indaiwakome wezweenu wose. ³¹ Omboleza ewe lango, ia ewe mzi; maana nyose nndamwenukie hae, Ufilisti. Maana kuawa kaskazini diawia wingu da mosi, na nkakuna hata yumwe ndiye ahauke he nafasi yakwe. ³² Ni kwa viwili mntu yumwe andaamjibu mjumbe wa taifa? Kwamba Yahwe kaipata Sayuni, na ndani yakwe wekuonewao wendawaondeza guukio.

Chapter 15

¹ Tamko dimhusudo Moabu, kweli, kwa usiku mmoja Ari ya Moabu ibanangwa kabisaa na kudagamizwa; kweli, kwa kio kimwe kiva ya Moabu n'ndaibanangwe na kudagamizwa. ² Waita uanga hekaluni, wantu wa Diboni waita uanga kuomboleza; Moabu waomboezao kuhusu Nebo na kuhusu madeba. Mitwi yao imogwa i hwee na ndevu zao zimogwa. ³ Wavaa nguo za magunia kwe mzi yao; uanga ya dali zao na kia koa ya mitaa yao kuyeyuka kwa kwetia mesozi. ⁴ Hishiboni na Elealehi waia wakaondeza msaada wazingiza Sauti zao zinasikika mpaka Jahazi. Hivyo basi vijana wa vita wa Moabu wanalia wakihitaji msaada; wanatetemeka wowo wenye. ⁵ Moyo wangu waia kwa ajii ya Moabu; wahisio waguukia Zoari na Elgathi Shelishiyahi. Wapaa uanga ya Luhithi uku waiya kwe baabaa ya kuita Horonaimu uku watoa vuzo juu ya ubanasi. ⁶ Mazi ya Nimrimu yanyaa; mani yahooa na mani yanyochikia yafa; nkakuna ukijani hata kidogo. ⁷ Kwa ajii iyo vintu vingi vihifadhiwa vyegalwa kwe mto maalufu. ⁸ Ndio zizunguka kwe himaya ya Moabu; malalamiko yabue Eglaimu na Beer-Elimu. ⁹ Maana mazi ya Dimoni yamema mphone; simba ndaavamie wada wekuugukao kuawa Moabu na wekusigao mve iyo si.

Chapter 16

¹ Mwegae mwana ngoto kuongoza sii kuawa Sela uko jangwani, kwe mwiima wa binti Sayuni. ² Enga wadege wazuuao,

masasa yao yatapakaa, kwaiyo basi wavyee wa Moabu wonda wavuke kwe mto Arnoni. ³ Avya maelekezo, tekeeza haki; avya kizui enga kiyo wakati wa musii; wahifadhi watuhumiwa; mwese kuwahini. ⁴ Ekani waishi hamwe nanywi, wakimbizi kuawa Moabu, muwe na hantu ha kuwafisa wesekuamizwa mana mateso yonda yasie na ubanasi wonda upungue wenda uwe na mwisho, wada watetemekao wonda wage kwe sii. ⁵ Kiti cha enzi chonda kivoke kwe agano da uaminifu, na yumwe mwe hema da Daudi onda ekae hada kwa uaminifu. Onda ahukumu kwa haki. ⁶ Tisikia kibui cha Moabu, kibui chakwe, majivuno yakwe na hasila yakwe. Miya majivuno yakwe ni ya maneno tu. ⁷ Ivyo basi Moabu onda aiye na wose wa Moabu-wonda waiye, wonda waombeze, nywie mwe mwekubanangwao kabisa, mikate ya Kira Haresethi. ⁸ Mnda wa Heshboni unyaa kabisa hamwe na mizabibu ya Sibma. Kiongozi wa mataifa kajata mizabibu yekusagulwayo na kuita Jazeri jangwani. Mazindo yakwe kwe sii yaita uwanga ya bahari. ⁹ Kwei nonda nie hamwe na Jazeri kwa sababu ya mnda wa mizabibu wa Sibma. Nonda nikulowanishe kwa mesozi yangu, Heshboni, na Eleale. Mana mwe minda yenu kipindi cha majila ya kizuguto, matunda na uozo nonda nibindiize kwa kutoa vuzo da fulaha. ¹⁰ Fulaha na shangwe zikomwa ni matunda ya miti yakwe mnda, na nkakuna nyimbo wala vuzo kwe minda ya mizabibu mana nkiikwa mwisho wa kutoa vuzo kwa yoyose mtembea. ¹¹ Kwaiyo, moyo wangu waia enga kinanda, na ndani yangu mana kwa ajii ya kiri Hareseth. ¹² Pindi ambaho Moabu wevika hantu ha uanga na kwengia kwe hekalu kuswali, maombi yakwe nkayana yatimize chochose. ¹³ Izi nee mbui ekusemazo Yahwe kuhusu Moabu yekwembokayo. ¹⁴ Naho Yahwe kaamba, "Ndani ya myaka mitatu utukufu wa Moabu wonda ufe, ingawa wantu wakwe wengi ndiyo wasigae ni wacheche na wese faida.

Chapter 17

¹ Tamko dihusudo Damaskasi. ² Mizi ya Aroera ndaibanagwe. Handahawe na nafasi kwaajii ya kutunzia mifugo, na nkakunamwenda aizuie. ³ Mizi yekuekwayo ndayage kuawa Efraimu, ufalme kuawa Damaskasi, na wendaowabaki Aramu-ndawawe kama utukufu wa wantu wa Israeli-Idi ni tamko Yahwe wa majeshi. ⁴ Ndaiwe msii uwo utukufu wa Yakobo undaupungue, undauwe mwembamba na kunona kwamwii wakwe undaupungue. ⁵ Indaiwe kama fua ikusanyayo nkande, na mkono wakwe wabonda maganda ya nkande, ndaiwe kama mntu aavyae maganda ya nkande mwe bonde la Refaimu. ⁶ Mabaki yenda yabadigwe, hataivyo, mti wa mzabibu undautingishwe: Mizeituni miidi au mitatu yeuwanga sana matawi yakwe yauwanga, mane au mashano mwe tawi dauwanga mwe mti uvyaa-idi ni tamko da Yahwe, Mungu wa Israeli. ⁷ Siku iyo wantu wandawawakaue muumba wake, na meso yandayamkauwe mtakatifu wa Israeli. ⁸ Nkawanawakauwe madhabahu, kazi za mikono yao, wala nkanaakauwe kia kigosocho na vyaa vyao, nguzo za Ashera na picha ya uwanga. ⁹ Misi iyo mizi yenguvu ndaiwe kama mzitu wekuteketezwao na uwanga kileleni kwe mwiima, na hekubadwaho kwa sababu ya wana wa Israeli handahawe ukiwa. ¹⁰ Maana mumjaa Mungu wa wokovu wenu, na umeudharau mwamba wa nguvu zako. Ivyo basi kuotesha miti mitana, na mizabibu mitana yekuawayo ugenini, ¹¹ Iyo misii kuotesha na kuima. Mbeyu zako ndaziote haraka na kukua, ila mavuno yako yandayashindikane misii iyo indaiwe ukiwa na kukata tamaa. ¹² Ole! Wantu wenye fujo, kishindo chakwe ni kamu mnguruma wa bahai, na kasi ya mataifa, wauguruma kama ngurumo ya mazi mengi! ¹³ Mataifa yandayaungurume kama mazi mengi yendayo kasi, ila Zumbe andaawakemee. ¹⁴ Wanaguuke hae sana na wandawaguuswe kama mpunda kwe mwiima mbele ya upepo, inga mavumbi yazungukayo kwe dhuluba. Wakati wa kio, kauwa, na kabla ya alfajiri wandawaite; idi ne eneo da wada wekutiporao, na wadamaba gaa mai zetu.

Chapter 18

¹ Ole kwa sii ya wabavi wa mbawa, ye hae kwembokea maziwa ya Ethiopia; ² Wawatuma mabalozi wao kwa kwembokea bahari, na via vya mani mwe mazi. Hitani ywie wajumbe wahufu, kwa wantu walehao na laini wekaa mwe sii, kwa wantu waogohao hae na hehi, taifa denye nguvu, wajatao wantu, ambao maziwa yaipanga sii yao. ³ Wantu wose wekaa duniani nao wekaa mwe sii hada ishaa yendahoyenulwe uwanga, ya miima, kauwa na tegeezani mbiu yendahoivuziwe. ⁴ Yahwe akagombeka ivi, "Nendanichunguze kimya kimya kuawa nyumbai kwangu, kana kwembika joto kwe zua, na kana kungugu mwe joto da uzoa. ⁵ Kabua ya uzoa hada kipindi cha maua kisialo, na maua yatari kuwa zabibu. Endaasenge matawi kwa kupokoa ndoano, na endaasengewe sii na kudoa matawi yekusambaayo. ⁶ Wenda wabadwe kwa hamwe maana wadege wa kwemiima na wanyama wa duniani. Wadege wendawatue kwao msimu wa joto, na wanyama wose wenda wawe kwao msimu wa mpeho." ⁷ Kwa muda uo kodi yendaietwe kwa Yahwe wa majeshi kwa wantu walehao na laini, kwa wantu waogohao uhae na uhehi, taifa imaa na kujatwa sii, ambayo sii yao ipangwa na mazi, kwa sehemu ya zina da Yahwe wa majeshi, mpaka muima Sayuni.

Chapter 19

¹ Tamko kuhusu Misri. Kauwa, Yahwe onda atambe mwe mawimbi mahufu na ondaeze Misri; Vizuu za Misri zondazingize mbele yakwe, na mioyo ya Wamisri yondaiyauuke ndai yao wenye. ² Nondaniwahanganye Wamisri: Mntu anda atoane na nduguye, mzi dhidi mzi, na ufaume zidi ya ufaume. ³ Roho ya Misri yonda inyongee kulawa ndani. Nondaniubanange ushauhi wakwe japo waafya ushauhi wa vimuu roho za wantu wekutendwao mzimu na mizimu. ⁴ Nondaniwaeke Wamisii kwe mkono wa viongozi wakatii, kiongozi mwekutinti maa enda awaongoze wao- Idi ne tamko da

Yahwe Zumbé wa majeshi." ⁵ Mazi ya bahai yondanyayae, na mto ondaunyayae usekuwa na kintu. ⁶ Mito yonda ichafuke; mikondo ya Misri yondainyae, mwanzi na bendeya zakwe zondazipepeushwe hae. ⁷ Mianzi ya Nile, kwa miomo ya mto Nile, na mbeyu zose zilawazo tanga mwe Nile zonda zinyae zose, zonda zihituke kuwa vumbi, na kupepeluka hae. ⁸ Wavuvi wondawaie na kweyayata na wada wazeezao neti kwe mazi wondawa sinimke. ⁹ Wandima wa kuchana kitani wonda wafaidi na ao washonao nguo nyeupe wondawahituke wawe wachonaji. ¹⁰ Washonaji nguo wa Misri wondawadagamizwe na wose wekuajiliwao wonda wakose nyemi nafsini mwao. ¹¹ Wakuu wa Zoana ni wabahau kabisa. Washauli wenye busara wa Farao ni wabahau. Wadaha vi vihi kumwamba Farao, "Mie ni mwana wa wantu wenye busara, ¹² "Wa ahi wantu wenye busara? mwana wa mfaume wa kae? Waeke waguuke? Na imanyike kintu ambacho Yahwe wa majeshi kateganya kuhusiana na Misri. ¹³ Wakuu wa Zoani wawa wabahau, wakuu wa Memphis wakepanga waitenda Misri iite mhitu, na maiwe ya mpembezoni ya makabila yao. ¹⁴ Yahwe kahanganya roho wa kuvugwa gati yao wagosoa Wamisri kuita mhitu kwa yose wekugosoa, kama mkozi ayumbavyo yumbavyo uku akatahika. ¹⁵ Nkakuna kintu ambacho mntu yeyose adaha kukigosoa kwa ajii ya Misri, kana mtwi au mkia, tawi ama mwanzi. ¹⁶ Msi uwo, Wamisri wonda wawe kana wavyee, wonda wazingize na kuogoha mkono wa Yahwe wa majeshi wekwenuwao uwanga yao. ¹⁷ Sii ya Yuda yondaiwe na mizi mishano mwe sii ya Misri. Yeyote atakao wakumbusha wao kuhusu yeye, wataogopa sana, kwa sababu ya mpango wa Yahwe, anaoukusudia juu yao. ¹⁸ Siku hiyo kutakuwa na miji mitano katika nchi ya Misri watamwiao lugha ya Kanaani na kuisa kumtii Yahwe wa majeshi. Umwe gati ya mizi ii yondawetangwe mzi wekubanikao. ¹⁹ Msi uwo ondauwe mviko kwa ajii ya Yahwe kwe sii ya Misri, na iwe da munyu hehi na Yahwe. ²⁰ Yondaiwe kama ntangia na ushahidi kwa Yahwe wa majeshi mwe sii ya Misri. Onda atume mkombozi na mlinzi, na enda awaokoe. ²¹ Yahwe ondaamanyike Misri, na Wamisri wonda wamkubali Yahwe mzi uo. Wonda wamvikie kwa kafa na matoleo, wondawaike agano da kutimiiza. ²² Yahwe onda aitoe Misri, onda aitoe na kuihonya. Halafu wondamuuie Yahwe; ondaategeeze maombi ya kuwahonya. ²³ Msi uo ondauwe na sia nkuu ya kulawa Misri kuita Asiria, na Waasiria wondaweze Misri na Wamisri wondawaite Asira; na Wamisri wondawavike hamwe na Waasiria. ²⁴ Msio uo, Israeli yonda iwe ya ntantu hamwe na Misri na Asiria, baraka i gatigati ya sii; ²⁵ Yahwe wa majeshi endaawabariki na kugombeka, "Wabarikiwe wantu wangu; Wasiria, ndima ya mikono yangu na Israeli upazi wangu.

Chapter 20

¹ Kwe mwaka ambao Tartani ekubua kwa Ashdodi, ekuagiiwaho ni Sarjoni mfaume wa Asiria, nee atoana na Ashdod akaudoa. ² Waki uo Yahwe ukatamua na Isaya mwana Amosi, "Hita ukahambue nguo za magunia mwe kigudi chako na muuse viatu vyeni mwe miundi." Akagosoa ivyo, endani mwazi na miundi mwazi. ³ Yahwe akambai, "Enga yekuavyo kwa mndima ywangu Isaya ekwendaho mwazi bila kuvaa viatu kwa myaka mitatu ni utangio na dalili kuhusu Misri na Ethiopia— ⁴ mwe sia inu mfaume ywa Asiria ada aongoze mateka yawa Misri, na we mwe samo Ethiopia, wana kwa wadaa we mwazi na wesio na viatu na wekwe sao kwesitii kaiika Misri mwe soni. ⁵ Wonda wafezeheke na kuona soni kwa via Ethiopia ni matumaini yao na Misri ni utukufu wao. ⁶ Wenyezi wa mpwani inu wonda wagombeke msi uo kwei iki nee chanzo chetu cha matumaini, tekuguukiaho kuombeza msaada kuawa kwa mfaume ywa Asiria, je ni viivihitadaha kuhona?"

Chapter 21

¹ Mbui itaayo jangwa mphambavu ywa mazi mshindo. Yenga kinyamkeya che nkusi iyawiayo Negevi iitayo jangwani iyawayo kwe sanga itisayo. ² Nkionesa vihii vyageya mbazi; wasonganyi wada njama na wabanasi wabananga. Hita uwanga usavangiye Elamu; ubengee Media; miye nenda nigoose masungu yao yose. ³ Ivyo nee simba ywangu wamemeezwa masungu; inga mvyee msuzamiya kwa usungu yanibwiiya mimi; Nkyenamia kwa kiya nekusikiacho; nkikantulwa ni kiya nekuwonacho. ⁴ Moyo wanitunta sindo, nkimema woga. Guwoni dekwengiyaho, kisingi changu chedi cha musu, kinieteya matu. ⁵ Wapanga meza, wasawanya vitambaa, naho wada na wanywa kuawa mkuu, ihakeni ngao yenu mavuta. ⁶ Idi nee Bwana ekunambado, "Hita, akabinda mgoji; shuti egae kiya mbui endayo aone. ⁷ Ati enda aone gai, faasi waidi idi, faasi na mphunda, ema faasi hamwe na ngamiya, kwaiyo akundwa akauwise na enuwe meso." ⁸ mgoji akema chongoi, "Zumbé, nagooka he dungu misi yose, kiya musu, na kiyo kigima, naandamiya he siki yangu, nenda nigooke kiyo chose." ⁹ Kauwa gai dibuwa naho wagooka waidi, idi etanga, 'Babeli kugwa, kugwa cheeka, na vizuu vya kusongoa vya miungu ywao vibondekea si." ¹⁰ Wantu wangu nkiwahuuwa na kuwaheta, wana nekuwaavyao mwe sakafu yangu mwenye. Nekusikiacho kuawa kwa Yahwe wa majeshi, Mungu wa Israeli, nkikubiikiya wewe. ¹¹ Taguso ditaado Duma. Mntu yumwe kanetanga mimi kuawa Seiri, "Mgoji, ni kintu chani chekusigazwacho na kiyo? ¹² Mgoji akamba, "Keo denda dengiye viyaviya kiyo. Ati wenda kuza uza; na ugotoke vituhu." ¹³ Taguso ditaado Arabia. Mwe jangwa da Arabia kiyo nkikipikiziya nywie nkaaza za Dedanite. ¹⁴ Waeteeni mazi wao nawo nkiu; wenyezi wa si ya Tema, wahachiizeni wazigwa kwa mikate. ¹⁵ Kwa viya wausumka upanga wekutambikwao, kuawa kwe uta wekuhindwao na kuawana na nkonda nkai na nkai. ¹⁶ Mana idi nee Zumbé ekugombekado na mimi, "Mwe gati ya mwaka umwe inga mntu mwe kwenkwa ndima enda aone, udeeko wa Kedari wenda usiye. ¹⁷ Ni watoa nyuta kumwe, wabwanga watii wa Kader wenda wasiage," mana Zumbé, Mungu ywa Israeli, kagombeka.

Chapter 22

¹ Gombeko kuhusu koongo da maono: ² Mzi wenye vuzo mzi umema maovu watakufa nkawekukomwa kwa uhamba, nkawekukomwa kwe nkondo. ³ Viongozi wenu waguukia hamwe, akini wagwiwa pasi na uta, wose hamwe wagwiwa naho wagwiwa hamwe; waguuka kulawa hae. ⁴ Ivyo basi, Msekunikauwa mimi, nendaniye kwa usungu msekujaiibu kunihembeza kuhusiana na kubanika kwa wanavivye wa wantu wangu. ⁵ Maana kuna gasia, ajatae ahosi na fujo za Zombe, Yahwe wa majeshi, kwe koongo da maono, kugwa si kwa kiambaza na wantu waia uanga ya miima. ⁶ Elamu doa podo uanga, na gai da wantu na falasi, na kaika ngao wazi. ⁷ Musi uwo ambao makoongo wekusaguayo yendakumema magai, na falasi wendawadoe nafasi zao kwe lango. ⁸ Endaause hae ulinzi wa Yuda; na musu uwo ukakaua wenda uone silaha kwe zumba da mazituni. ⁹ Kukauwa matambi ya mzi wa Daudi mweivyowangi na kukuubanya mazi kwe buka da sii. ¹⁰ Kutaazia nyumba za Yerusalemu, na kulalua nyumba sii na kuimalisha viambaza. ¹¹ Na kugosoa hifazi kwe viambaza viidi maana mazi ya biika da kae. Mana nkwekuwa husisha wekuzengao mzi, wekuupangao mzi kulawa kae. ¹² Zombe, Yahwe wa majeshi kawetanga musu uwo wantu weze kuyayata na kuiya, wamoge mitwi yao na kwehamba nguo za magunia. ¹³ Akini kauwa badii yakwe shangwe na nyemi kukoma ng'ombe na kuchinja ng'oto, sooni tide na kunywa mvinyo maana kioi tendatife. ¹⁴ Idi dibainika kwe magutwi yangu na Yahwe wa majeshi: Hakika maovu aya nkayanayosamehewe hata wendahoufe, "Kagombeka Zombe wa majeshi. ¹⁵ Zombe, Yahwe wa majeshi, agombeka ivi, "Hita kwa uyu kiongozi, kwa Shebana, mwe uanga ya nyumba, na umwambie, ¹⁶ Ni ndai mwekukuluhusu kufuka kabui dako mwenye kusenga uanga ya kabui na uanga ya ulefu mwe hantu ha kuhumwiizia ndani ya bawe?" ¹⁷ Yahwe yu hehi na kutasa ahosi; muntu mwe nguvu yu hehi kukwasa ahosi endakukuzongazonga. ¹⁸ Endakuhakikisha atizunguuse zunguuse, na kuteka msukosuko na hada gai dako da utukufu dendaho kuwa; yendaiwe soni ya nyumba ya zombe ywako! ¹⁹ Nami nitakuondoa katika ofisi yako na katika kituo chako. Na utavutwa chini. ²⁰ Naho yendaiwe ivi kuhusu musu uwo nendanimdoo Eliakimu mwana Hilikia mndima ywangu. ²¹ Nendanimhambe yeye kwa nkazu yenu na kuhamba mkanda wenu na nedamsamize mamlaka yenu mwe mikono yakwe. Enda awe tate ya wenyezi wa Yerusalemu na mwe nyumba ya Yuda. ²² Nendanziziike funguo za nyumba ya Daudi kwe mawenga yakwe; endaavugue; na nkakuna endaekuvugaa na endaavugae na nkakuna endaevugue. ²³ Nami nendanimmalishe yeye kigingi kwe ngantu salama, na enda awe kiti cha utukufu mwe nyumba ya tatiakwe. ²⁴ Nao wendakugwiia uanga yakwe utukufu wose wa tate nyumba ya tatiakwe, wana wakwe na uvyazi wakwe na kia chombo kidodo kuawia vikombe mpaka majagi yose. ²⁵ Musu uwo- idi ni gombeko wa Yahwe wa majeshi- kigingi chekukwacho ne mazingira imara chenda kiavye sia, wendakudumka na kugwa na uzito wena wenda uuswe- maana Yahwe kagombeka.

Chapter 23

¹ Gombeko kuhusu Tiro, Sininikani, nyiye ngoto wa Tarishishi; ² maana nkakuna nyumba wala bandari, kuawa kwe sii ya Kyprusi wagubuiwa ido. ³ Na uwanga wa mazi mangi ni nafaka za shiho, mazao ya Nile, na uvyazi wao, muwa na wagozi biashaa wa kiamataifa. ⁴ Nee kuna soni, Sidoni; kwa via bahai igombeka, mkuu wa bahari. Kagombeka, "Nkizati kugosoa ndima wala kuvyaa wala kukuza wabwanga wadodo wala kuwaeya wandee. ⁵ "Hada taarifa yekubua ho Misri, wenda wahuzunike kuhusu Tire. ⁶ Dumua kwe Tarshishi; Ole wenu, nyiye mwekako mpwani. ⁷ Je idi diwahii kuwaawia, mzi wenye kinyemi, ambao kwa asii yakwe uawa kwe kipindi cha kae. Ambaho miundi yakwe imwegaa hae kuishi kwe maeneo ya ugenini? ⁸ Ndai mwekuyapanga aya dhidi ya Tire, muavya mataji, ambao wagozao biashaa wakwe ni wakuu, ambao wagozao biashaa ni wantu wa kuheshimika duniani? ⁹ Yahwe wa majeshi wapanga kubananga kibui chakwe na utukufu wakwe, kuwagea soni waheshimiwa wose wa dunia. ¹⁰ Ima mwe mnda wako, enga muntu aimavyo Nile, wee mndee wa Tarshishi. Maana nkakuna vituhu eneo da soko uko Tite. ¹¹ Yahwe kanyoosha mkono wakwe uwanga ya bahari, na katingisha falme; na kenkigwa amri kwa ajii ya Fonensia, kubananga magwegwe. ¹² Kagombeka, "Nkamnamuone kinyemi vituhu, mndee mwenye kiwaa wa Sidoni mwekusininiswa; enuka, embokea Kyprusi; mia nkanahawe na humwiizo." ¹³ Kauwa sii ya Wakaldayo. Awa wantu waeka kwekaa hada; Waasiria wadigosoa jangwa da wanyama wa polini. Waizingila minala; wadibananga eneo dao; wadigosoa kuwa nyungu ya ubanasi. ¹⁴ Omboleza wee ngoto wa Terishishi; kwa via guukio dako dibanangwa. ¹⁵ Mwe msi uwo, Tire yendaijalwe kwa miaka sabini, enga misi ya mfaume. Baada ya miaka sabini kusia uko Tire kwenda kuaawie kintu enga wimbo wa mkianga. ¹⁶ Doa kinubi, hitazunguuka mzi, muwajaa wakianga; toa kinubi vitana, imba nyimbo nyingi, ili udahe kukumbuka. ¹⁷ Yendaiawiie baada ya miaka sabini, Yahwe yendaiyambize Tire, na wendawavoke kutiondea hea vituhu kwa kugosoa ndima ya ukianga, na endaagosoe undima wakwe kwe falme za dunia. ¹⁸ Faida yakwe na mapato yakwe yendayatengwe kwa ajii ya Yahwe. Nkayana yahifadhiwe wala nkayanayawe hazina, kwa via faida yao wenda wenkigwe woda wekako mdhebauni mwa Yahwe na yenda yatumike kuwapangia nkande ya kutosha na kupata nguo ntana.

Chapter 24

¹ Kua Yahwe yohehi kuigosoa dunia kuwa buwe, kuibananga, kubananga cheni chakwe, na kusawanya wenyezi wakwe. ² Yenda iwe kana yeivyo wa wantu yenda iwe ivo ivyo kwa kuhani; na kwa wandima na bwana ywake, na kwa wandima wa ndani yenda iwe ivo kwa tajii ywake, neyendavyo iwe kwa mtaga na mgozi; ne yendavyo iwe kwa wapata faida na wenao wenao madeni na wada wahokeao faida yenda ivyo kwa wada waafya faida. ³ Dunia yenda ibanangwe kabisa na kutendwa ukiwa; maana Yahwe katamuiia mbui izo. Dunia inyaa kabisa, ⁴ Dunia yazimia na kuzohofika. Wantu maalufu

wa dunia wenda wazwe. ⁵ Dunia yavutwa na wantu wekaao umo kwasibabu wahitua sheia, wailitua amli na wabode kiaga cha kae na kae. ⁶ Ivo basi laana yaitafuna sii, na wenyezi wakwe wabuiwa na ubanasi. Wekaao duniani wadagamia, na wantu wacheche wabadwa. ⁷ Divai npyahamu inyaa, mizabibu inyaa, na mioyo yose yekuhwamukayo yahuma. ⁸ Sauti yakinyemi ya kagoma yagooka, na vuzo da wata kinyemi zisiya, na kinyemi cha kinubi kigooswa. ⁹ Nkhawana wanywe mvinyo vituhu na kuimba, bia isungu kwa wada wanywao. ¹⁰ Mzi wekuchafukao ugwiswa asi; kia nyumba ivugalwa na nkhakuna kintu. ¹¹ Kuna ndiyo mwe mzi kwe sibabu ya npombe; kinyemi chose kigewa kiza, kinyemi cha asi chaga. ¹² Mwe mzi kusigaa ukiwa, na lango dibomolwa kwa ubanasi. ¹³ Ivi ne yendavyo igosoke kwa dunia yose mwe mataifa yekumwe, hada mti wa mzabibu wendaho utoigwe, na wadodoao zabibu baada mavuno yakwe kuwa tiyali. ¹⁴ Wenda wenue sauti zao na kutoa vuzo Yahwe mwe enzi, na wenda ukeme sauti kuawa mwe bahali. ¹⁵ Ivo basi mashaliki mgimbike Yahwe, namwe kisiwa cha bahali gimbikani zina da Yahwe, Mungu wa Israeli. ¹⁶ Kuawa uhae kwe sehemu ya dunia tisikia mawiya, "Utukufu kwa wantu wata haki! Akini nikagombeka, "Nchemboka haye, Ole juu yangu! Wasaliti washughulika na wata hila." ¹⁷ Wengee, tubwi, na mtogo juu yako, mwenyezi wa dunia. ¹⁸ Kaguuka maana sauti ya wengee inda igwe mwe tubwi, na mweza uwanga gatigati ya tubwi enda agwiwe na mtogo. Madiisha ya mbinguni yenda yavugulwe, na misingi ya dunia yenda isingisike. ¹⁹ Dunia yenda idagamizwe kabia, dunia yenda itatukie hae; dunia yenda isingisike vikai. ²⁰ Dunia yenda yebuute kana mkazi na yenda ivine vine kunya nyuma na mbele kana kumbi. Zambi zao zonda ziwe sito juu yao na zondazigwe na nkazina zigooke vituhi. ²¹ Yenda iwe msi iyo ambayo Yahwe enda adia zibu jeshi da mwe uwanga hantu ha uwanga, na falme za dunia mwe dunia. ²² Wenda wekonge hamwe, watahwa mwe tumbwi, na wenda wafungwe mwe geeza; na baada ya msi nyingi wenda waziabiwe. ²³ Halafu mwezi wenda ugwiswe soni na zowanado donda digizwe soni, maana Yahwe wa majeshi enda atawale mwe mwiima Sayuni na Yerusalemu, kabla ya wadaa wakwe mwe utukufu.

Chapter 25

¹ Yahwe weye ni Mungu wangu; n'dankutukuze weye; maana umetenda matendo ya ajabu, mambo uliyoyapanga toka zamaini, kwa uaminifu na ukamilifu. ² Maana kuutenda mzi kua usungu, ngome ya mzi, ubanasi wa ngone ya wageni kua nki mzi. ³ Ivyo basi wantu wenye nguvu wandawakutukuze weye; na mzi wekaao wantu wesao na ukatii wandawakuogohe weye. ⁴ Maana kua mwe eneo salama kwa eiye masikini, makazi kwa yuuko mwe zouba na kizui kwa mweuko mwe zua. Hada muye wa wantu wakatii iwa kana zouba zidi ya ukanto, ⁵ na zua kwe alizinkavu, na wandawazuie vuzo da wageni, kana via zua dikindiwavyo na kizui cha mazunde, ivyo basi nyimbo wesao na mawaa ziandulwa. ⁶ Mwe muima unu Yahwe wa majeshi agosoa kwa wantu sikunkukuu ya vintu vikunonavyo, na mvinyo ukusagulwao, zabuni ya nyama na sikunkuu uanga ya sila. ⁷ Na mwe muima unu anda aubanange mgubiko ukuokwao uanga ya wantu wose, na mtandao wa kusuka uanga ya mataifa. ⁸ Andaameze fiye daima, na Bwana Yahwe andaayafute mesozi mwe vyeni vyetu; na soni ya wantu wakwe indayasigwe hae kuawa mwe sii yose, maana Yahwe kagombeka ivyo. ⁹ Yandayatamwiwe mwe misi iyo, "Uyu Mungu wetu; na timngojae, na anda atiokoe. Uyu ni Yahwe; tikumngojae, indatiwe na kinyemi na kutamiwa na wokovu wakwe." ¹⁰ Maana mwe muima unu mkono wa Bwana undausee; na Moabu indaijatwe jatwe asi kwe eneo dakwe, na atamani yakujatwayo jatwayo asi mwe wina ukumemao mbolea. ¹¹ Wandawaitawanye mikono yao gati gati yao, kana via mtoa mbizi atawanyavyo mikono yakwe ukati ukatoa mbizi. Akina Zombe andaaseeze kibui chao asi japo kua na ujuzi mwe mikono yao. ¹² Na andaagwise asi kwe alizi kanto za ngome, kwe mavumbi.

Chapter 26

¹ Msi no wia huo undauimbwe kwe si ya Yuda: Tuna mzi imala; Mungu kagosa wokovu kwe kiambaza na ngome zakwe. ² Vugua lango, ili mataifa yenye haki yadahe na yenye kutunza imani yadaha kwengia ndani. ³ Akii mwekuwayonayo, mnda muihifazi yeye kwe amani kamii, maana awaamini nywinywi. ⁴ Mwamini Yahwe daima; maana Yaha, Yahwe, ni mwamba wa milele. ⁵ Maana andaawaseeze wada wose wenye kibui; mzi we uanga undauseezwe si, andauseeze si kwe alizi; na andaauiganye na mavumbi. ⁶ Andajatwe jatwe si na miundi ya hao maskini na wahitaji. ⁷ Mapito ya mwenye haki yanyooka, Wenye haki; mapito ya wenye haki kuyanyoosha. ⁸ Nee, kwe mapito ya hukumu yako, Yahwe, takungoja wewe; zina dako na sifa zako ni matamano yetu. ⁹ Nikutamani wewe wakati wa kio; nee, roho ye ndani yangu ina yakuondeza kwa bidii. Pindi hukumu yako indahoyeze duniani, wenyezi wa duniani wandawamanye kuhusu haki. ¹⁰ Na tioneshe upendeleo kwa maovu, akini nkawanawefunze haki. Kwe si ya wanyoofu andaagosoe maovu na nkaona ukuu wa Zombe Yahwe. ¹¹ Yahwe, mkono wako wenulwa uanga, akini nkawapata izo taalifa. Akini wandawaone bidii kwa wantu na wanda waone soni, kwa kuwa idadi ya maadui wandawa watafune. ¹² Yahwe, undauete amani kwetu, maana kwei, kukamilisha ndima zetu zose. ¹³ Yahwe Mungu wetu, viongozi watuhu badala yako watitawala swiswi; lakini taditukuza zia dako. ¹⁴ Wafa, nkawanawaishi vituhu; ni malehemu ao, nkawanawafufuke vituhu. Kwei, kweza kuwahukumu na kuwabananga wao, na kugosoa kia kumbukumbu kutoweka. ¹⁵ Kudiongeza taifa, Yahwe, kudiongeza taifa; kuheshimiwa; kwenulwa kwe mihaka yose ya sii. ¹⁶ Yahwe, kwe mateso yao wakukauwa wewe; wapatwa na wasiwasi kwe maombi yao maana azabu yako. ¹⁷ Kama mvyee mjamzito mkalibia kwefungua, apatwa na usungu na aiya kwa usungu, ivyo neevyo tekuwavyo kabla, Bwana. ¹⁸ Netiwa wajawazito, netiwa kwe mateso, akini ni kama tefungua kae kwe akii zetu nkatizatikueta wokovu duniani, na wakazi wa dunia nkawokugwa. ¹⁹ Wafu wenu wandawaishi; wantu

wenu wekufao wandawafufuke. Enuka na uimbe kwa fulaha, nyie mwekaa mavumbini; maana mnyozu wenu ni mnyozu wa mwanga, na dunia indai waete mbele wafu wakwe.²⁰ Hitani, wantu wangu, engiani kwe vyumba vyenu na mfunge mwango nyuma yenu; efisani kwa mda mjihi, mpaka maya indahoyemboke.²¹ Maana, kuwa, Yahwe yuhehi kulawa kwe eneo dakwe kuwaazibu wantu wekaa duniani kwa ajii ya makosa yao; dunia indai ekee wetiaji wa mphome, na nkawana wawafise vituhu wekufao.

Chapter 27

¹ Mwe msi uo Yahwe kwa uhamba wakwe uo mgumu, mkuu na mkai, n'ndaamwazibu Levithani na nyoka yuda mtambaa kwa kwesosomeka, na n'ndaamkome mnyama mwekaa bahalini.² Msi uo mnda wa zabibu, n'ndauwaimbie.³ "Mie Yahwe ni mlinzi yakwe; Nawetie mazi kia ukati; ivyo nakuna muumiza, Naulinda kio na musu.⁴ Nkina maya, Oh, kana mbigii na miwa! Mwe nkondo n'ndanende zidi yao; N'ndaniwoke wose kwa hamwe;⁵ minga wamanya ulinzi wangu na wagosoe mpheho na mimi, waeke wagosoe mpheho na mimi.⁶ Kwa msi wezao, Yakobo ondaadoe zindo; Israeli n'ndaiavye maua na kusuka na n'ndaiimemeze alizi yose kwa matunda."⁷ Je Yahwe kamshambua Yakobo na Israeli na ayo mataifa yekumshambuiayo? Je Yakobo na Israeli wakomwa nao kana mwekuwachinjao mwe mataifa mwekuwakomao wowo?⁸ Mwe kipimo halisi cha kulizisha, waagiie Yakobo na Israeli hae; kausa hae kwa nkusi nkai, mwe msi wa nkusi ya mashaliki.⁹ Ivyo kwa sia inu, maovu ya Yakobo yondaiyihiwe, maana inu yondaiwe matunda yose ya kuusiwa zambi zakwe; hada ndihoagosoe hemviko ha maiwe kana chokaa na kuvidagamiza ntii ntii, na nakuna nguzo za Ashera au hemviko ndiyoibadwe igooka.¹⁰ Maana mzi wekutintimaa ubanangwa, chekao chakwa na falaga yakwe habadwa kana jangwa. Kuna ndama wauisi na uko nee ndiko agone na kuyada matambi yakwe.¹¹ Matambi yakwe ndihoyanyae yondayagwe. Wavyee wondaweze na kuyatumia kugimbia moto, mana awa nkio wantu waelewa. Ivyo basi muufi yao nkanaawe na mbazi juu yao, na yeye muufi ondaawe na mbazi juu yao.¹² Na msi uo yondaiwe kua Yahwe ondaahuue kuawa mto Efrate mpaka Wadi ya Misri na chongoi, wantu wa Israeli, n'ndatekonge hamwe yumwe yumwe.¹³ Msi uo gunda kuu n'ndadivuziwe; na wantu wekwagao mwe sii ya Asiria wondaweze, na wasigwa mwe sii ya Misri, wondawamvikie Yahwe he mwiima mtakatifu uko Yerusalemu.

Chapter 28

¹ Ole kwa taji da ugobo divaigwado ni kia mkozi ywa Efraimu, naho ama diffiaado da utukufu wa utana wakwe au dekuikwado mwemutwi mwekoongo ditivado na awo wavotwao ni nvinyo!² Kaua Bwana amtuma mdaha na nguvu; inga zoluba ya fua ya maiwe na nkusi nkai soanangayo, naho ndaase kia taji da ua si ya sanga.³ Taji da kibui da wakozi wa Efraimu desi ya paa.⁴ Ua dekufiadi da utukufu wa utana wakwe, uanga ya mutwi wa koongo da utajii, ndaitende inga tunda dekuiviado mwemti kabla ya mazi yakwe, kana ukati muntu akadiona tunda, ukati dike mwemikono yakwe, adigugumiasi.⁵ Mwemisi iyo Yahwe ywa majeshi ndaatende taji ntana ya utana kwa wantu wakwe wekusigaawo,⁶ roho ya haki kwa yeye mwekwekaa mwe kuahwa, nguvu kwa wada wekuhituao wankuu wao mwe malango yao.⁷ Mia wada wayegayegao kwa ajii ya mvinyo, na wekongojao kwa ajii ya mpombe nkai. Kuhani na nabii nda wayegeyege kwa ajii ya mphombe nkai, ndawamezwe ni mvinyo. Ndawekongoje mwemaono na mwe maahio.⁸ Kwei kabisa meza zose zimema matahika. Ivyo basi nakuna ntendeo yenayo utanda.⁹ Ni ani ndae atihinye maalifa na niani ndiye atielekeze ujumbe? Kwa wekuekwao mee au wonkao?¹⁰ Maana ni amlu ianga ya amlu, utawala uanga ya utawala na hanu hadodo na hada hadodo.¹¹ Kwei, kwa muomo wa ubezi na luga za kigeni ndaatamuie na wantu wakwe.¹² Ukati wekombokao kawamba, "Awa ni watuhu, waeke kuhumuize wekusokeao; maana uku nikwefulahisha," yakini nkawokutegeza.¹³ Ivyo basi mbui ya Yahe yonda iwe kwao amlu uanga ya amlu, utawala uanga ya utawala; na hadodo hanu na hadodo hada, wapate kuita na kugwa nyuma, na kubondwa, na kugwiwa.¹⁴ Ivyo basi tegeza mbui za Yahwe, yoyose mgosoa ufyosi, wee muwaongoza awa wantu ambao wa Yerusalemu.¹⁵ Inu yondaiwii kwe sibabu kugombeka, "Tigosoa kiaga na ufe; maana kuzimu wabuia kwevana. Ivyo basi maahio ndihoyomboswe kwa kugenea, nkainaitibuie swiswi, maana tigoso mbui za umbea nee guukio detu, na umbea utenda chekao chetu.¹⁶ Ivyo basi Zumbe Yahwe amba ivi, "Kaua n'ndaniikie Sayuni msingi wa maiwe, iwe da kugeza, iwe da nkandai denado samani, msingi wa kwei. Na yeyose mondaauamini nkana agwiwe ni soni hata.¹⁷ Naho ndantende haki iwe ngoda ya saasawa na kuwa haki ihime mazi. Ndaasuntie hae guukio dawawoga, na mafuliko yondayameme balaa mwehantu hasii.¹⁸ Ndagano yako ya ufe ndadihanguswe, na mevano yako na kuzimu nkayanayagooke. Ndiho mafuliko makai yakamboka, yonda yakumbe sia.¹⁹ Maana ndiho yomboke yondayamizoe nywinywi ndayombeke keo, naho yondayomboke vituhu musu na kio ndaibue. Hada ujumbe ndiho ubue wondauete wengee.²⁰ Maana usazi ni mjihi kwa muntu mnyoosha mkono wakwe chongoi, na buingeti ni sisii kwa yeye kwevungavunga"²¹ Yahwe ndaenuke inga muima Perazimu; Ndaawahimiize yeye mgosoa ndima yakwe mwe koongo da Gibeoni, ndima ya kihii, na kugosoa mbui za vihii.²² Ivyo sasa mwesekuigosoa ufyosi, zamana yako yondaitogeswe, Nkisikia kuawa kwa Zumbe, Yahwe wa majeshi, amlu ya kuibananga si.²³ Ekaa tayali na tegeza sauti yangu; uwe makini na tegeza mbui zangu.²⁴ Je muimi muima misi yose kwa ajii ya kuhanda aimadu mwe sanga? Je asongwa ni kuima mwe mnda wakwe pasi kuhanda?²⁵ Aho aandaho mnda wakwe nkasawayajila ya mbeyu, ahanda jila aika ngano mwe msitai, shairi mwe hantu hakwe, na yagondwa ntendeo mbii?²⁶ Mungu yakwe kamwongoza, amhinya yeye kwa viugo.²⁷ Kitendesoch aho jila zia nkazipuulwa kwa via vikai waa guudumu da kusengea dizunguukado uanga ya jila; mia jila datoigwa na ngoda na jila kwa ngoda.²⁸ Nafaka inu ni kivoko mkate mia ni laini sana, etiho guudumu da

dakwe na falasi wazisawanya na falasi wakwe nkawo kuihonda honda. ²⁹ Aya yaawa kwa Yahwe ywa majeshi, yeye nee mshauli ywa kihii na mwenye utana wa viugo.

Chapter 29

¹ Ole kwa Arieli, Arieli, mzi ambao Daudi kaika nkambi! mwaka hata mwaka wagenyea; basi sikunkuu ihehi kweza. ² Akini nenda niuzunguke Arieli, na wenda waiye na kweyayata na wenda wawe kwangu kana Arieli. ³ Nenda niike nkambi zidi yako mwe mzunguko, nenda nikuzunguke kwa kuika gwegwe zidi yako. ⁴ Wenda uikwe si wendautamwiie kuawa si kwe alizi; ntamwiizi zako zenda ziseezwe kuawa mwe vumbi. Sauti yako kana ya npeho mwe alizi na mbui zako zenda ziwe zaifu kuawa mwevumbi. ⁵ Jeshi da mnkuu ywaka wenda wawe kana vumbi dodo, na ungi wa wesaokutisa wenda uwe kana mahehe yembokayo. Yenda yaawie maa mwenga, aho aho. ⁶ Yahwe wa majeshi enda eze kwenu kwa umbaua, kisingisa cha alizi, sauti nkuu, na nkusi nkai na zoluba nkai, na sese za moto zokazo. ⁷ Yenda iwe kana sozi, maono ya kio: Jeshi da mataifa yose yendayatoabe zidi ya Arieli na ngome zakwe wenda wawavamie yeye na ngome zivasweazosweazo wowo. ⁸ Yenda kana muntu wenye saa muosigwa akada, akini ukati akenuka ifu nkadina nkintu, yenda iwe kana muntu mwenye nkiu aosigwa akanywa mazi, akini akenuka, azimiia kwa ajii nkiu na nkio kuikoma. Nee ndivyo iwe idadi nkuu ya watoanaji zidi ya mwiima Sayuni. ⁹ Tamiwani wenye na mwehewe; etende tuntu na uwe tuntu! Uwe mkozi akini nkio wa npombe; zegazega akini nkio kwa bia. ¹⁰ Mana Yahwe kaekea loho yakwe mwe usisiza mkuu, kayagubika meso yako, manabii, na kagubika mutwi wako waonaji. ¹¹ Ugubuo wose weza kwako kana mbui za kitabu chekugewa cho mhuli, ambacho wantu wadaha kumwenka muntu mwehinya na kugombeka ivi, "Soma iki." na enda ambe, "Nkidaha mana kigewa mhuli." ¹² Kana kitabu chenda chenkw muntu mwesekudaha kusoma na kumwamba, "Soma iki," na amba, "Nkidaha kusoma." ¹³ Zumbe amba, "Wantu awa wahehi na mimi na kunitunya kwa miomo yao, akini myoyo yao ihae na mimi. Hishima yao kwangu ni kwa ajii tu ya amli wekuhinywayo. ¹⁴ Ivyo basi, kauwa nenda nisongwe n'kugosoa mbui za viihi mwe wantu awa, vihi baada ya vihi. Viugo vya watabusala vyendavyage na uweewa wa wantu wenao busala wenda uhee." ¹⁵ Ole wao wada wafisao mipango yao kwa Yahwe, na wada ambao ugosozi wao ni wakiza. Wamba, "N'dai mtiona swiswi, na n'dai mtimanya swiswi?" ¹⁶ Nywie mhituao vintu uwanga sii! Je muufi adaha kufikiwa kana uongo, ivyo basi vintu vigosolwavyo vyenda vyambe kuhusu mwekugosoa, "Nkeekunigosoa mimi, "au vintu vigosolwavyo vyambe kuhusu mwekuvigosa, kazatikweelewa?" ¹⁷ Mwe mda mdodo wekusigao, Lebanoni yenda ihitulwe kuwa munda, na munda wenda uwe mzi. ¹⁸ Msi uo masito wenda wasikie mbui ya kitabu na meso ya matuntu yenda yaone mwe kizatotolo. ¹⁹ Wekuuzumiwao wenda watamwe hamwe na Yahwe, na masikini mwe wantu wenda watamiwe kwa Mtakatifu wa Israeli. ²⁰ Mana wantu wesaokuwa mabagaa wenda wasie na wenye ubezi wendawage. Wada wose wakundao kugosoa ubaya wenda wausigwe, ²¹ n'dai na kwa mbui yamtenda muntu kuwa mbanasi. Wenda wamwiikie mtego kwa yeye muiondeza haki mwe lango na kuika haki si kwa umbea wesaokuwa na kintu. ²² Ivyo basi Yahwe amba ivi kuhusu nyumba ya Yakobo- Yahwe mwekumkomboa Ibrahimu, "Yakobo nkana agwiiwe nkana agwiiwe nsoni vituhu, wala cheni chakwe cheni chakwe nkakina kihituke langi yakwe. ²³ Akini akawaona wanawe, ndima ya mikono yangu wendawading'a ze zina dangu, Wena wading'aze dangu Mtakatifu wa Yakobo, na wenda wagooke mwe wengee wa Mungu wa Israeli. ²⁴ Wada wendaowage kiloho wenda wenkwe uelewe na weya yatao wenda wehinye maalifa."

Chapter 30

¹ Ole wa wana waasi, "Idi ni tamko da Yahwe. "Wondawaike mipango, akini nkainaiawe kwangu; wonawakubane na mataifa mangi, akini nkaokuongozwa ni Roho wangu, ivyo waongeza ubaya badala ya ubaya. ² Wapanga kuseya asi Misri, akini nkawazati kuombeza niwaelekeze. Waondeza ulizi kuawa kwa Farao kudoa guukio mwe kizuii cha Misri. ³ Ivyo basi ulizi wa Farao wandauwe ni soni yao na guukio denu mwe kizuii cha Misri, chondakiwe kugea soni kwenu, ⁴ japo wakuu wako Sayuni, na ntume wao weza Hanesi. ⁵ Wonda wapate soni kwa ajii ya wantu ambao nkawadaha kuwasaidi, wa kuwa na faida, akini ni soni, na fezeha. ⁶ Tamko dahusu mnyama wa Negevi: Kwembokea kwe mwango wa suuba na hatai, wa simba mvyee na simba mgosi, nyoka na nyoka wa moto mluka, wenu utaji wao kwe mgongo wa npunda, na hazina yao mwe mawenga ya ngamia, kwa wantu ambao nkawana msaada kwao. ⁷ Maana msaada wa Misri nkauna maana; ivyo iya nkimwetanga Rahabu, ambaye bado. ⁸ Sasa hita, gonda inu mbee yao uwanga ya meza, na uyagonde mwe kitabu, ili yaikwe kwa mda mlefua kana ushuhuda. ⁹ Maana ni wantu waasi, wana wambeya, wana ambao nkawategeza maelekezo ya Yahwe. ¹⁰ Wawamba waonao, msekukauwa; na kwa manabii, "Msekutabii yaukwei kwetu; tamwiya mbui za kwependekeza kwetu, tabii umbeya. Hituka mwe sia, ¹¹ haukeni kwe sia; maana mtakatifu wa Israeli kuondeza kutamwiya mbee ya cheni chenu. ¹² Ivyo iya mtakatifu wa Israeli agombeka, "Kwa ajii mwemea mbui inu ya kuhinywa ukandamizaji na umbea, ¹³ Iyo zambi inu yondaiwe kwenu kana kintu chekubondekacho tiyali kwa kugwa kana kintu mwe ukanto mlefua ambao kugwa kwakwe kuhehi, aho kwa aho." ¹⁴ Onda akibonde kana kiya cha uongo wa muufi kitulwavyo, ivyo basi nkina kisigae kintu, ivyo nkuna vipande vyovyose vya kigeng'eza chenacho kiteshe kudoa moto zikoi, kuteka mazii, mwe kisima. ¹⁵ Maana Zumbe Yahwe, Mtakatifu wa Israeli agombeka ivi, "Kwa kuuya na kwa kuhumwiza mwonda mwoholwe, mwe kutwiya na imani yondaiwe na nguvu zakwe, Akini nkamna mwe tayai. ¹⁶ Kagombeka, 'Nkakuna, maana kuguuka kwa faasii, ivyo tondatiguuke kwa kutumia faasi mwepesi; ivyo basi wondao wengie wondawawe wepesi. ¹⁷ Wantu elfu mwenga wonda waguuke kwa kumwogoha mntu yumwe; kwa vitisho vya

wantu washano mwonda mguke mpaka mwonda muwe kana nguzo ya bendera yeiko uwanga ya mwiimam au kana nendeya kwe mwiima." ¹⁸ Akini Zumbe awagonja ili awenke mboto yakwe, Ivyo basi yu tayali kuwaonesha mbazi. Maana Yahwe na Mungu wa haki; Huwabaiki wada wamgojao yeye. ¹⁹ Maana wantu wondawekae Sayuni, na Yerusalemu na nkawana waiye vituhu. Hakika andaawe mboto kwenu kwa sauti ya ndio zenu. Ondahoasikiye tu, ondawajibu ninywi. ²⁰ Kwembokea Yahwe tapata mkate wa taabu na mazii ya suuba, hata sasa, mhinya wako nkanaesunte mwenye vituhu, akini wondaumwone mhinya wako kwa meso yako mwenye. ²¹ Magutwi yako yondayasikiye mbui zisemwazo nyuma, inu nee sia, embokea nanu, "wondahouhituke upande wa kudiiya au wondaho uhituke upande wa kumoso. ²² Mwondamkigee uchafu kigubiko chenu mwekukiikacho uwanga ya heya na zahabu na kuchasa. Mchase hae kana hezi nkai, "Uwambe wao, "Haukeni aha." ²³ Naye ondaavye fua kwe mbeyu zenu mwondaho mzihande kwe uongo, na mkate wondauwe kwa wingi kuawa kwe uongona mazao yonda yavyaee kwa wingi. Mwe siku izo ng'ombe zako zonda ziiswe me hantu hakuu. ²⁴ Ng'ombe na npunda, waimao kwe uongo, wonda wade nkande kwa msimu chekutawanywacho kwa nkoleo na uma. ²⁵ Uwanga ya mwima mlefufu na uwanga ya kiima kilefu, kunda kwemboswe, ukoongo na mifeeeji ya mazi, mwe siku ya machinjio makuu hada heminaa yose yondahoigwe. ²⁶ Mwanga wa mwezi wondauwe kana mwanga wa zua, na mwanga wa zua wonda ung'ae maa mpungate, inga mwanga wa siku mpungate. Yahwe ondaho afunge kubondwa kwa wantu wakwe na kuwahonya vionda wekupatavyo. ²⁷ Zina da Yahwe deza kuawa hantu hahae, Dawaka kwa chuki yakwe na mwe mosi mnene. Miomo yakwe imema chuki, na lugha yakwe ni kana moto uokao. ²⁸ Npungie yakwe ni kana mazi yekumemayo yabuayo mpaka gatigati ya singo, kwa ajii kuchuja mataifa kwa kuchochea ubanasi. Npungie yakwe ni mzabuni mwe mafunda ya wantu wasibabishao kuhangaika hae. ²⁹ Wonda uwe na wiya inga sikiyo hada shelehe takatifu yondahoigosoke, na moyo we nyemi, aho yumwe ondahoaita na mwe mwima wa Yahwe, mwe hawe da Israeli. ³⁰ Yahwe ondagosowe mapambo ya sauti yakwe isikikayo na ondaawaoneshe mikono yakwe yeivyo useyaho na zouba ya chuki yakwe na moto uwakao, hamwe na npeho nkuu, fua nkuu, na fua ya maiwe. ³¹ Maana kwa sauti ya Yahwe, Asiria yondainyamazwe; ondabanange kwa ngoda. ³² Na kia azabu yekusagulwayo kasagua ngoda ambayo Yahwe ondaaika uwanga yao na wakaongozwa na mziki wa ngoma na kinubi kana wondawavoke nkondo na kutoana nao. ³³ Maana hantu hakuokea haandaliwa toka basi. Kwei, igondwa kwa mfaume, na Mungu kadigosoa kuwa na kina na upana. Lundo diuko tayai kwa moto wa nkuni za kutosha. Npumzi ya Yahwe, ni kana mkondo kibiiti, na wonda washe moto.

Chapter 31

¹ Ni mbwiiiao wowo waseeao Misri kuombeza msada na kutegemea faasi, kuika imani kwe magari (kwa via ni wagenyaa) na (kwa via faasi nkazitaazika). Akini nkamhusiana na Mtakatifu ywa Israeli, waa nkawamuondeza Yahwe! ² Miya wana viugo, na aeta maafa na endaaemee mbui zakwe naho endaeze kwe nyumba zietazo ubanasi, mhitu wakwe wawaambizao wagosoa zambi. ³ Misri ni mntu nkio Mungu, ni faasi ya mwii nkio ya roho. Yahwe endahoalawe chongoi kwa mkono wakwe, wose ekuwaambizao wenda wawe na mashaka, na yoyose mwenoka mbize endaaagwe; wose hamwe wendawaage. ⁴ Ivi nee Yahwe ekutamwiiavyo nami, "sa simba, na akaunguluma kwe maindo yakwe, hada mabunga ya waisi wetangaho mhitu yakwe, miya nkanaakakame kwa muio wakwe, waa nkanaaite kwa sibabu ya vuzo dao, vyeivyo Yahwe ywa majeshi endaasee kutoana kwe miima Sayuni, kwe kiima icho. ⁵ Sa wadege wapuukavyo, nee Yahwe ywa majeshi endavyoainde Yerusalemu; endaiinde na kuikoa sa embokavyo uanga na kuinda. ⁶ Muuwieni yeye kuawa uyo mwekumhitukiae, wantu wa Israeli. ⁷ Maana kia mwooneka endaause miungu ya hea na miungu ya zahabu yekugosolwayo kwa mikono yenu yena zambi. ⁸ Asiria endaadagamizwe kwa uhamba, na uhamba wesaokutozwa ni muntu wendaumbinde yeye. Endaaguuke uhamba, na wanawe wadodo wendawawagosoe ndima ngumu. ⁹ Na nkawanawadahe kweza kwa sibabu ya wengee, na mgookezi yao endaagohe Idi ni tamko da Yahwe, moto weuko Sayuni weiko na yeiko sufulia ya moto uko Yerusalemu.

Chapter 32

¹ Kauwa mfaume endatawale kwa haki, waku wenda waongozwe kwa haki. ² Kia yumwe endaaawe enga hantu kulawa he npeho na guukio kulawa nkusi, enga mfeeji hantu hakavu, enga kizui he mwamba mkuu mwe si ikusokeao. ³ Kisha meso yao waonao nkayana yaone kiza, na wenye kisita wenda watamwiiie zahili na kwa uhufu. ⁴ Wenye upele watafikiria kwa makini kwa uelewa wao, na wenye kigugumizi watazungumza dhahiri na kwa urahisi. ⁵ Mjinga nkanaetangwe vituhu mheshimiwa, wala mmbea nkanaetangwe mkuu. ⁶ Mana mjinga atamwiiia ujinga, na moyo wakwe wapanga maovu ya magosoi ya wesao kumcha Mungu, na atamwiiia mbui mbaya kuhusu Yahwe. Na awagosoa wenao saa kuwa bue na wenao nkiu kukosa mazi. ⁷ Sia ya mmbea ni maovu. Amanyana kubuni mipango mibaya ya kuwalagai masikini kwa umbea, na hata maskini akatamwiiia ukwei. ⁸ Mia wantu wa heshima wapanga mipango ya kuheshimika na kwasababu ya magosoi ya wenye heshima. ⁹ Erukani uanga nywie wayee mwe kuhuhao, nitegezani sauti yangu; nywie wandee mwesao uangalifu, nitegeeani mimi. ¹⁰ Mana kwa muda mjihi kwemboka mwaka ukangafu wenu wenda ubondeke, nywie wayee mwesao kujali, mana uhosi wa zabibu wenda ubondeke, nywie wayee mwesao kujali, mana ubosi wa zabibu wenda uhate, ubosi nkauna uweaho. ¹¹ Zingizani, nywie wayee, wenye laha; taabikani nywie mwesao uangalifu; usani nguo zenu ntana msigae mwazi; ¹² vaani nguo za magunia mwe vigudi vyenu, ni mbwi zao wendao wadoe minda mitana, kwa mzabibu uvyao sana. ¹³ Kwe sanga ya wantu wangu kwenda kumee miwa na mbigi, hata uanga ya nyumba za furaha na mzi wenao nyemi. ¹⁴ Mana zumba dendadiekwe, mzi ukusongamano wenda uwe faaga; kiima na mnaa

vyenda viwe mapango daile, fulaha ya npunda, malisho ya mfugo;¹⁵ mpaka loho isee kulawa uanga, na jangwa diwe munda uvyaaom na munda uvyaaom wendaho udoigwe enga mzi. ¹⁶ Wenye haki wendawekae jangwani; na wenye haki wenda wekae mwe munda uvyao matunda. ¹⁷ Ndimba ya mwenye haki yenda iwe amani, na maawio ya wenye haki, ni utulivu na matumaini daima. ¹⁸ Wantu wangu wendawekae mwe makao ya npheho, na mwe nyumba yedi na hantu hedi ha kuhumwizia. ¹⁹ Iya hata kama fua ya maiwe na mzi ubanangwa, na mzi udagamizwa, ²⁰ yuda ambae ahandia nkandai ya mfefeeji wa mazi mbeyu yose endaabalikiwe, na yuda mwegaa ng'ombe na npunda kuwaisa.

Chapter 33

¹ Ole wenu, wabanasi ambao nkaniatikubanikiwa! Ole wao wasaliti ambao nkanizatikusalitiwa! Ndiho mueke ubanasi, nanyi nndambanikiwe. Ndiho mueke usaliti nanywi nndamsalitiwe. ² Yahwe, tihulumie swiswi; tikungoja wewe; ne mkono wetu kia keo, na wokovu wetu mwe nyakati za mateso. ³ Wantu waguuka kwa kusikia sauti nkuu, wekwenukaho, mataifa yatawanyika, ⁴ Mateka wao wekusanya hamwe sa via sige, kana sige warukavyo, wantu wandawaruke uwanga yakwe. ⁵ Yahwe kenulwa. Ekaa he uwanga. Andaimemeze Sayuni kwa haki na usawa. ⁶ Anda awe imara mwe kipindi chenu, wingi wa wokovu, busara, na maarifa; hofu ya Yahwe ikwe hazina yakwe. ⁷ Kaula, wajumbe waia mitaani; wanadiplomasia wanamatumaini ya amani kwa kuia kwa usungu. ⁸ Baaba nkuu iekwa faragha, nkakuna watafi vituhu. Kiaga kifa, mashahidi wadharaulika, na untu wa mntu nkauheshimika. ⁹ Si iomboleza na kunyaukia kwa hae; Lebanoni yagea soni na kunyaukia kwa hae; Sharoni ihituka kana jangwa wazi; Bashani na Kermeli zipukutisa kae mani yakwe. ¹⁰ "Sasa nenuka amba, Yahwe;" sasa nenulwa uwanga; sasa nenulwa. ¹¹ Undawenue mimba ya makapi na undauvyae mabua; na pumzi yako ni moto ndiwo ukoke wewe. ¹² Wantu wanda wokwe wawe kana nchokaa, kama miwa ya porini isengwavyo na kokwa. ¹³ Nyie wa hae sana, tegeezani nekugosocho; na nyie wa hehi, kubahalini ukuu wangu." ¹⁴ Wagosoao zambi wa Sayuni waoogoha, zingizo diwabuia wesao na Mungu. Nndai kati ya swiswi mdaha kwekaa he moto mkai? Na nndai kati ya swiswi mbuza kwekaa kwe moto wa milele? ¹⁵ Nyie mwenda mwe haki na kutamua kwa uaminifu, yeye mzarau mapato ya ukandamizaji, yeye muemea kudoa rushwa, ambaye nkayumo mwe mipango ya vulugu za ubanasi, na ambaye nkakunda mabaya- ¹⁶ Anda aike nyumba yakwe uwanga, sehemu yakwe ya ulinzi ni ngome ya mwamba; nkande na mazi nkavimsiia. ¹⁷ Meso yako yandayamuone mfaume kwa utana wakwe; wandawakauwe si nkuu. ¹⁸ Moyo wako undaukumbuke hofu; yu hene ni mwandishi, yu hene mwe kupima hea? Na yu hahi mhesabu minara? ¹⁹ Nkuna uwaone wapinzani, wantu wenye lugha ya ajabu ambayo nkunauielewe. ²⁰ Ikaue Sayuni, mzi wa sikunkuu yetu, meso yako yandayaione Yerusalemu kama makao tulivu, hema ambado nkadiavigwa, vingi vyakwe having'olwa wala sige zakwe hazidumuka. ²¹ Vituhu vyakwe Yahwe mwe ukuu wakwe nndatiwe hamwe na swiswi, he eneo da mazi mengi na mifefeeji mingi. Nkanuna manuari wala mtoa kasia ndie emboke aho, wala mashua ndiyo yemboke uko. ²² Maana Yahwe ni hakimu yetu, Yahwe ni mwanasheia yetu, Yahwe ni mfaume yetu, anda atikomoe swiswi. ²³ Sige zako ziegea; nkazida kutoza mlingoti he eneo dakwe, nkazidaha kuzunguka meli; wakati mateka wakagawanyika, na hata vilema waavigwa chongoi kama mateka. ²⁴ Na wenyezi nndawambe, "Naumwa wantu wekaka aho wandawasamehewe maovu yao.

Chapter 34

¹ Soni hehi enyi mataifa, tegeezani na mwe makini, nywie wantu! Dunia na vyose viimemezavyo vyondwe kutegeezwa; dunia na vyote viawavyo, ² Maana Yahwe ana maya na mataifa yose, ana maya dhidi ya majeshi yao kuwadagamiza wawo kabisa kawakabizi kwa wachinjaji. ³ Mii ya wantu wekufao ndaiaswe hongoi. Halufu ya mii yekufayo indaiwe kia hantu na milima indaiyege kwa mphone zao. ⁴ Nyota zote uanya ndazififia na anga ndadiwe enga kitabu na nyota zakwe ndazake kwa hae enga tambi dinyuukavyo mwe mzabibu, enga tunda dekunyaado kwe mti. ⁵ Mana uhamba wangu ndiho unywe na kwegute mbinguni; kana maana sasa ndaweze si uko Edomu, kwa wantu ambao nkiwaike hae na azaba. ⁶ Uhambe wa Yahwe wadodeza matone ya mphone na kugubikwa kwa mavuta, matone ya mphone ya ngoto na mbuzi yagubigwa kwa figo za ngoto. Kwa via Yahwe kaavya kafia Bozra na mauwaji mwe si ya Edomu. ⁷ Ng'ombe wa mziituni wandawachinjwe hamwe wao, mafahali wakuu na mafahali wadoho. Si yao ndaikolwe kwa mphone na mavumbi yakwe ndayagosolwe mavuta na mavuta yekunonayo. ⁸ Maana ndaiwe ni siku ya nkuu kwa Yahwe na mwaka ambao awaihe kwa ajii ya Sayuni. ⁹ Mifefeeji ya Edomu indaihituke kuwa lami, na mavumbi yakwe yandayawe kibiiti na si ndaiwe enga lami ihyayo. ¹⁰ Indaihye kio na musi wakwe undauawe siku zote na ndahawe mziituni wakati wote na nkakuna hata yumwe ndie emboke aho misi yose. ¹¹ Iya wadege na wanyama wa mziituni wendawekae aho; bundi na kunguu ndawagosoe mahosa yao aho aho. Anda anyooshe futi ya ubanasi na pima maji ya ubanasi. ¹² Wena vyeo ukawana wawe na uketu chakusigaacho kwetaga ufaume, na wakuu wote ndawawe nkio kintu. ¹³ Miwa ndaihote mwe maeneo yao, vyawage na mbingii ndaiwe mwe ngome yao. Ndayewe chekao cha mbweha na chekao cha mbuni. ¹⁴ Wanyama wa mziituni na fisi waungaika wakekaa aho na mbuzi wa mziituni wandawaie wevye kwa wevye. Nyakati za kio wanyama ndawekao aho na ndawaonde wevye hantu ha kuhumuiza. ¹⁵ Bundi ndawagosoe masasa yao kuangwiya matagi yao muoneka na mweziwe. ¹⁶ Kuondeza kwembokea kitabu cha Yahwe; nkakuna hata kimwe chesachokuwaho. Nkakuna ndicho kikose mwezwakwe kwa ajii kanwa chakwe kiamuu ivyo roho yakwe iwakusagia wowo. ¹⁷ Ndaatote kura mwe eneo dao na mkono wakwe uwahima mwa uzigo. Wandawamiliki siku zote kuvokea kivyazi hata kivyazi wandawaishi aho aho.

Chapter 35

¹ Wangwa wa Arabu wenda watamiwe, na wangwa wenda utamiwe na kusanua. Kana waridi, ² Yenda yasanue kwa ungi na yenda yahahiize kwa kinyemi na mawia; denda denkwe utukufu wa Lebanoni, mahambo ya Karmeli na Sharoni; wenda wauone utukufu wa Yahwe, mahambo ya Mungu ywetu. ³ Igeeni nguvu mikono mitamu na mhitu wa mavindi yasingisikayo. ⁴ Wambie wenao moyo wa wengee wawe imala wasekuogoha! Kauwa Mungu ywako eza nkuu kwa ajii ya maiho ya Mungu. Eza na kutihonya." ⁵ Ikabinda meso ya matuntu yenda yaone magutwi masito yenda yasikie. ⁶ Ikabinda kiema enda asookesooke kana nkuungu na ulimi wa bubu wenda uimbe, mana mazi yendayetike Araba, na migombe mwe wangwa. ⁷ Msanga wekuhyao wende utende visima na alizi yenayo nkiu yenda itende ngodi mwekaamo mbweha hada wekuwaho wakekaa, kwendakuwe na mani na malasi. ⁸ Baaba nkuu yenda yetangwe sia takatifu. Ambao nkio watanda nkawana waite kwa kutumia sia iyo. Akini yenda iwe kwa ajii ya muntu yoyose mwenda uwanga yakwe. ⁹ Nkakuna bahau mwenda ayombokee. Nkakuna simba hada, wala mnyama mkai mwe baabaa iyo; nkakuna kuweho kabisa hada, akini wekukombolwao wenda womboke hada. ¹⁰ Fidia ya Yahwe yenda iuye na yenda yeze kwa wia wa Sayuni, na nyemi ya kae na kae yenda iwe mwe mitwi yao; kinyemi na shangwe vyenda viwomboko kiasi wowo; usoyoyo na matamu vyendaviusigwe hae.

Chapter 36

¹ Mwe mwaka wa kumi na nne wa mfaume Hezekia, Senacherebi, mfaume wa Asiria, kavamia mizi yose ya Yuda na kuwagwia. ² Haafu mfaume wa Asiria akamtuma kamanda mkuu wa jeshi kuu kuawa Lachishi mpaka Yerusalemu kwa mfaume Hezekia. Ekubuaho kwe mfeeji kwe kisima cha kenya, kwe sia nkuu na kwe mnda wa dobi na akagooka hada. ³ Maofisa wa Israeli wekutumwao kutamwiya nao nee ni Eliakimu mwana Hilikia, kiongozi wa jumba, Shebna katibu wa mfaume, na Joa mwana Asapha, mwandika makubaliano ya siikai. ⁴ Kamanda mkuu wa jeshi akawamba, "Mwimbieni Hezekia kuwa mfaume mkuu, mfaume Asiria, aamba, 'Ni kihi chanzo cha ujasii wako?' ⁵ Wasema mbui zese mana tu, naamba ati kuna shauri na nguvu ya nkondo, sasa ni ndai umuaminiye? Na ni ndai mwe kukwenka ujasii wa kuniasi mimi?" ⁶ Kauwa kuika imani yako Misri, maana banzi la mwanzi uditumiado enga ngoda ya kutembelea, ati mmtu onda ayegamia na kuitoa kwe mkono wakwe yonda imtunge. Ivyo nee eivyo Farao mfaume wa Misri kwa yoyose amwaminiye. ⁷ Akini wonda useme na mimi, "Tamwamini Yahwe Mungu wetu," Je nkiyo yeye ambaye Hezekia kausa hantu hekwenukahao na madhebau, aamba kwa Yuda na Yerusalemu, "Lazima tiabudu kwe madhabahu inu ya Yerusalemu?" ⁸ Ivyo ivi sasa, nonda nikutende wewe kama zawadi ntana kwa Zumbe mfaume Asiria. Nonda nikwenke faasi elfu mbii, ati wonda udahe kuwaondezea deeva. ⁹ Ni kwa vihi wadaha kumpinga yumwe kati ya nahodha mdodo kati ya watumwa wa Zumbe yangu? Mwiika imani yenu Misri kwe gai na faasi! ¹⁰ Halafu sasa, Je nkidaha viivihiki kusafii mpaka aha, pasi Yahwe kutoana kwe sii inu na kuibananga? Yahwe aamba ivi, Vamia sii inu na uibanange. ¹¹ Halafu Eliakimu mwana Hilikia, na Shebna na Joa aamba kwa kamanda mkuu, Tafazai sema na wantu wako kwa lugha ya kiashuru, mana kiashuru takielewa. Wese kusema na swiswi kwa lugha ya kiyahudi mwe magutwi ya wantu ambao wa kwekiwambaza." ¹² Miya kamanda mkuu akamba, "Jee zumbe ywenu kamtuma kamtuma kwa zumbe yako na kutamwiya izi mbui? Jee nkamna mnitume kwa wantu wekwekaao kwe kiambaza, ili wada mavi yao wenye na kinywa makozo yao wenye?" ¹³ Halafu kamanda mkuu akagooka na kutoa vuzo kwa sauti nkuu kwa lugha ya kiyahudi akaamba, ¹⁴ "Mfaume aamba, 'Mwese kumluhusu Hezekia awatiiye, mana nkana adahe kuwaokoa. ¹⁵ Mwese kumluhusu Hezekia awatende mumuamini Yahwe, Nawamba hakika Yahwe onda atikomboa swiswi, mzi unu nkauna udoigwe ni mfaume wa Asiria." ¹⁶ Mwese kumtegeeza Hezekia, mana ivi nee mfaume wa Asiria ambavyo: 'Gosoani amani na mimi mweze kwangu. Halafu kia yumwe onda ade kwe mzabibu wakwe mwenye na tunda da mti wakwe mwenye, na kunywa mazi ya kisima chakwe mwenye. ¹⁷ Mondo mgosoe ivi mpaka neze kuwadoa na kuwegaa kwe sii kama ya kwenu. Sii ya uozo na divai mphyia, sii ya mkate na mnda. ¹⁸ Mwese kumluhusu Hezekia awapotoshe nywinywi akaamba Yahwe onda awaokoe; Jee kuna miungu ya aina yoyose ya wantu yekuwakomboao kuawa kwe mikono ya mfaume wa Asiria? ¹⁹ Wa hahi miungu wa Hamathi na Arpadi? Ikuhi miungu ya Sefarvaimu? Je waikomboa Samaria kuawa kwe nguvu zangu? ²⁰ Miongoni mwa miungu ya sii inu, Je kuna miungu ya aina yoyose ye kukomboao jii yao kuawa kwe nguvu zangu?" ²¹ Miya wantu wabaki kimya na nkawakunda kujibu mana amli ya mfaume iwa, "Mwesekujibu". ²² Halafu Eliakimu mwana wa Hilikia, yee mwe uwanga wa kaya, Shebna mwandishi, na Joa mwana wa Asafu, na muika kumbukumbu, weza kwa Hezekia na nguo zekusakaazo na wakegaa mbui ya kamanda mkuu.

Chapter 37

¹ Nee mwesikuiyo mfaume Hezekia ekusikiaho taarifa zao, katatua mavazi yakwe, na kugubika nguo za magunia, na akaita kwe nyumba ya Yahwe. ² Na kamtuma Eliakimu, ambae ni kiongozi wa kaya na Shebna mwandishi, na wadaa wa makuhani, wase wegubika nguo za magunia, kwa Isaya mwanawe da Amosi, nabii. ³ Wamwambia yeye, Hezekia ivi, 'Siku inu ni siku ya dhiki, kugezewa, na soni, ni kama mwana mwe tayari kuvyaigwa lakini mami yakwe nkana nguvu kumsukuma mwana. ⁴ Nndaiwe Yahwe Mungu yenu andaasikia mbui ya kamanda mkuu, ambao mfaume wa Asiria Zumbe wakwe kamtuma kumpinga Mungu aishie, naandaakemee mbui ambayo Yahwe Mungu yetu kayasikia. Sasa enuani maombi yenu uwanga mabaki yekubakiyo hanu." ⁵ Sasa wandima wa mfaume Hezekia weza kwa Isaya, ⁶ na Isaya

akawambia, "Mwambieni Bwana wenu: 'Yahwe kasema, "Mwesekuogoha kwa mbui mwekusikiazoo mbui ambazo mfaume wa Asiria kanitukana mimi. ⁷ Kauwa nnda niike roho yangu ndani yakwe na andaasikie mbui fulani na andaauye mwe sii yakwe mwenye. Na nndanigosoe agwe kwa uhamba mwesii yakwe mwenye." ⁸ Basi kamanda mkuu kauya na kumbwia mfaume wa Asira atoa dhidi ya Libna, maana kasikia kwamba mfaume kaita hae kuawa Lachishi. ⁹ Halafu Sennacheribi kasikia kwamba Tirkhaka mfaume wa Ethiopia na Misri wahamasishana kutoana dhidi yakwe. Ivyo akamtuma mjumbe mara nyingi kwa Hezekia, egae ujumbe: ¹⁰ "Kamwambe Hezekia, mfaume wa Yuda, 'Wesekuruhusu Mungu umwaminie akutiie, "Yerusalemu nkainagewe mwe mikono mwa mfaume wa Asiria." ¹¹ Kusikia kintu ambacho mfaume wa Asiria ekukigosoacho kwesii yose kwa kuangamiza kabisa. Je undauwaokoe? ¹² Je miungu ya mataifa iwaokoa? taifa ambado tate yangu kadiangamiza: Gozani, Harani, Rezezi na wantu wa Edeni katika Telassari? ¹³ Yukuhi mfaume wa Hamathi, mfaume wa Arpadi, mfaume wa mizi ya Sefarvaaimi, wa Hema na Ivva?" ¹⁴ Hezekia kahokea baua inu kuawa mwemikono ya mjumbe na kuisoma. Halafu neeita uwange kwe nyumba ya Yahwe na kusoma mbele yakwe. ¹⁵ Hezekia kamuomba Zumbi: ¹⁶ Yahwe wa majeshi, Zumbi wa Israeli, we ambae uanga ya makerubi, wewe ni Zumbi mweuwanga falme zote za dunia. Kuzigoso mbingu na sii. ¹⁷ Hitua magutwi yako, Yahwe, nategesha. Vugua meso yako, Ee Yahwe na ukauwe, na utegeesha mbui za Sanacheribi, ambayo kayatuma kumgoswea ufyosi Zumbi aishie. ¹⁸ Ni kwei Yahwe, mfaume wa Asiria kaangamiza mataifa yote na ardhi yao. ¹⁹ Waiika miungu yao mwe moto, maana nkayokuwa miungu lakini ndima ya mikono ya wanadamu, ni nkuni na iwe tu. ²⁰ Ivyo Waasira wawaangamiza wao. Ivyo saa Yahwe Mungu yetu, tiokoe kwa nguvu zako, ili faume zote za duniani kwamba wewe ni Yahwe ikedu." ²¹ Basi Isaya mwana wa Amosi katuma ujumbe kwa Hezekia, na kusema, Yahwe Mungu wa Israeli agombeka, kwa via kuomba kwangu kuhusu Sannacheribi mfaume wa Asiria, ²² Aya nee maneno ambayo Yahwe katamwambia kuhusu yeye, "Mndee bikira wa Sayuni wakuzarau na kukuseka kwa dhara; wanavivye wa Yerusalemu watingisha mitwi yao kwa ajii yako. ²³ Ni ndai umwemezae na kumtukana? na zidi ya ndai mwenu sauti yako na kwenu meso yakokwa kibui? dhidi ya mtakatifu wa Israeli. ²⁴ Kwa kwembokea wandima wako kumpinga Zumbi na kagombeka, 'Kwa wingi wagai nikikwea uwanga kwe kilele cha mwiima, kwe kilele che kwenukacho wa Lebanoni. Nndaisenge mierezi yakwe na kusagua miti ya miseprasi hada, ni mzi uvyao sana. ²⁵ Nkifuka kisima na kunywa mazi; nkifuka mito yote ya Misri asii ya miundi yangu.' ²⁶ Je nkuzati kusikia jinsi nekuamuavyo kuawa kwe misi mingi na nkidigoswea ndima kuawa kipindi cha kae? Nayaeta isasa ili yadahe kutimia. Muaha hana kubananga mizi imara na yenye ulinzi wa kutosha na kuwa nyungu ya ubanasi. ²⁷ Wakazi wakwe, wekuwabeza, wekukatao tamaa na wenye soni. Waotesha minda, mani mawisi, mani uwanga paa au kwe minda kabla ya mheho ya mashariki. ²⁸ Lakini namanya kwekaa kwenu asii, kuawa kwenu chongoi, mwengiaho ndani, na mwendamwe wakaidi dhidi yangu. ²⁹ Kwavia mwawa wakaidi dhidi yangu, maana kibui chenu kiyabwia magutwi yangu, Nndaniike ndoano mwempua zenu, na sauti mwe miongo yenu; Nndaniwahitue yuma kwesia mwekwezayo nayo. ³⁰ Unu unda uwe wimbo kwenu: mwaka unu mdamde kiotocho kwe mzi na mwaka wa kaidi mndamde chendacho kiote aho aho. Ila mwaka wa natatu lazima mhande na mbonde, handani mizabibu namde matunda yakwe. ³¹ Masaza ya nyumba ya Yuda ambao wekaa wandawadwe mizigi vituhu na kuvyaisa matunda. ³² Kwa maana Yerusalemu wekubakio wendawaawe; kuawa kwe mwiima Sayuni wekubakio wendaweze. juhudi ya Yahwe wa majeshi indaifanikishi idi." ³³ Ivyo basi Yahwe ambaiwi kuhusu Asiria: "Nndaeze kwemizi, wala kutambika guha hana. Wala andaeze hana mbele kwa ngao au kuzenga uzio siompanda dhidi yao. ³⁴ Sia endayoezee indaiwe sia iyoio endayoaiye, ndaengie kwe mzii unu. Idi ni tamko da Yahwe. ³⁵ Maana nndaniulinde unumzi na kuukoa, kwa kwa niaba yangu mimi mwenye na kwa niaba Daudi mndima yangu." ³⁶ Akabinda malaika wa Yahwe kaita chongoi na kuvamia nkambi ya Waasiria, na kuwakomo asikai 185, 000. Wantu wekunukaho keo, mii yekufayo igona kia hantu. ³⁷ Ivyo Sennacheribi mfaume wa Asiria kaibada Israeli na kuita nyumbi na nee ekaa Ninewi. ³⁸ Baadayaaho, naekuaho akaabudu mwe nyumba ya Nisrochi zumbi yakwe, mwanawe Adramaleki na Shareza kamkoma kwa paange. Wakabinda neewaguuka kwe sii ya Ararati. Wakabinda Esarhadoni mwanawe neatawala mwe sehemu ya tati yakwe.

Chapter 38

¹ Siku zia Hezekia me akaumwa hehi na kufa. Ivyo Isaya mwana wa Amosi, nabii nee keza kwakwe na kumwamba, "Yahwe kagombeka, 'panga mbui zako maana wendauumbwe mzimu, nkunauishi.' ² Nee Hezekia akauhitukia ukanto na kumuomba Yahwe. ³ Na akagombeka, "Nisamehe Yahwe, kumbuka jinsi nekwendavy kwa uaminifu mbele yako kwa moyo wangu wote na namna nekugosoavyo mbui ntana mwe meso yako." Na Hezekia akaia kwa sauti. ⁴ Nee neno da Yahwe dikamwezea Isaya, na kugombea, ⁵ "Hita ukamwambe Hezekia, kiongozi wa wantu wangu, 'Ivi nee Yahwe, Zumbi wa Daudi babu zenu, kamba: Nkiyategesha maombi yako, na nkhiyaona mesozi yako na shano mwe maisha yako. ⁶ Na nndanikuohoe wewe hamwe na mzii unu kuawa kwe mkono wa mfaume wa Asiria, na nndaniunde unu mzi. ⁷ Na inu yendaiwe utangio wako kuawa kwangu, Yahwe, kuwa nndanigosoe nekukigombekacho: ⁸ Kauwa nndanisababisha kizui mwe nyumba ya Ahazi kuita nyuma hatua kumi." ivyo basi kizui nee chauya nyuma hatua kumi uwanga ya nyumba yekukweyo uwanga. ⁹ Aya nee maandhishi ya maombezi ya Hezekia mfaume wa Yuda, ekuwaho akaumwa halafu akahona: ¹¹ "Nkyamba ivi, nkigombeka ivi nusu ya maisha yangu nndanemboke mwe uango kuzimu. Nee nkitumwa hada miaka yangu yote. ¹⁰ Nikagombeka nkhihianimuone vituhu vituhu Yahwe, Yahwe mwe sii nekaayo nkinanani yakaue wantu vituhu au wenyezi wa dunia inu. ¹² Maisha yangu ya usigwa na kwegawa hae na mimi inga hema da muisi; Nee nkiyakunja maisha yangu uwanga inga mfumazi; kaniusa mwe kifungo; mwe musu na kio kayaheza

maisha yangu. ¹³ Nkigona mpaka kwacha; inga simba ayatua mavuha yangu. Mwe kio na musiki kayaheza maisha yangu. ¹⁴ Inga mbaayuwau nee nee nekuiavyo; nkiiya engi njiwa; meso yangu nee yasokea kukaua uwanga. Zombe nateseka nisaidia mimi. ¹⁵ Nambeze? wose watamuiia na mimi na katenda ivyo. Nendanende moaahoe miaka yangu yose maana nayashinda kwa huzuni. ¹⁶ Zombe, mates ukuyatumayo ni matana kwangu; ikadahikana nivuziwe vituhu maisha yangu; kuyahifazi milele maisha yangu na afya yangu. ¹⁷ Ni faida yangu kuwa nchembokea huzuni ingi inu. Kunikomboa kuawa mwe tubwi da ubanasi; maana kwasa zambi zangu nyuma yako. ¹⁸ Maana kuzimu nkakuna kukutogoe wewe; umaui nkaukutogoa wewe, wada wose wendao mwe tubwi nkawana matumaini ya uaminifu wako. ¹⁹ Mntu mwekaa, mntu mwekaa, nee mkutogoa wewe, engi nigosoavyo ivyeo; tate endawambie wana uaminifu wako. ²⁰ Yahwe yuhehi kuniohoa mimi, na tenda tigosome nyemi kwa wia siku zose za maisha yetu mwe nyumba ya Yahwe. ²¹ Ivi aha Isaya nee kagombeka, "Waakeni wadole dongo mwe miti na kudiika he ihu endaahone. ²² "Hezekia nae akagombeka, "Je ni ishaa yani ya kuwa nenda niite uwanga ya nyumba ya Yahwe?"

Chapter 39

¹ Kwe mda uda Merodaki mwana wa Baladani, mfaume wa Babeli, akatuma zawadi na barua kwa Hezekia; mana kasikia Hezekia kaumwa akini kahona. ² Hezekia akatamiwa na ivi vintu akamwonyesha mjumbe nyumba ya ghala za vintu vya samani kama hea na zahabu, viungo na mavita ya samani, ghala ya kuikia silaha zakwe na vintu vyose vipatikanavyo kwe stoo yakwe. Nkahekuwa na nkintu kwe nyumba wa ufaume wakwe wose, Hezekia nkekuwaonyesa wao. ³ Basi Isaya nabii akeza kwa mfaume Hezekia na kumuuzi, "Je wantu awa wakwambia mbwai?, "Waawahii weza kwangu kulawa hae sii ya Babeli." ⁴ Isaya akauzi je ni vintu vyani ekuonavyo mwe nyumba yako? Hezekia akamba, "Waona kia nkintu mwe nyumba yangu. Nkakuna nkintu mwe vintu vyangu vya samani ambavyo shekuwaonyesha." ⁵ Basi Isaya akamwambia Hezekia, "Tegeeza mbui ya Yahwe wa majeshi: ⁶ 'Kauwa siku yeza hada kia kintu kwe nyumba yako, vintu ambavyo mababa zako wavihifadhi hae mhaka muda uu wa sasa vyondavyegalwe Babeli. Nkakuna chondacho kibakizwe, amba Yahwe. ⁷ Na wana wonda owavyaigwe kuawa kwako ambao wewe mwenye kuwavyaa, wondawadoigwe hae na wondawawe atoashi mwe nyumba ya mfaume wa Babeli." ⁸ Ne Hezekia akamwambia Isaya, "Mbui ya Yahwe ekutamwiyo ni ntana. Maana kafiki, Nkakuna kuwe na amani mwe siku zangu."

Chapter 40

¹ "Hembezo, hembezo wantu wangu kagombeka Mungu. ² "Tamiia kwa uhovu kwa Yerusalemu; na ubiikie nkondo isia, mana maovu yao yasamehewa, mana kahokea maa mbii kwe mkono wa Yahwe kwa zambi zao." ³ Mwiyo waia chongoi, "Mwe jangwa gosoa sia ya Araba mwe sia nkuu ya Mungu." ⁴ Kia kaango donda denulwe unga, kia muina na kiima vyonda visambazwe na sii yekwenukaya inda isawazishwe, hantu he kukwangulwaha honda haikwe sawa; ⁵ na utukufu wa Mungu unda ugubulwe, wantu wose wonda waone kwa hamwe; wana muomo wa Yahwe ugombeka. ⁶ Muio wamba, "Iya." Jibu tuhu, "Kwa mbwaa ni iye?" Mii yose ni koka na maagano ye kuaminikayo engi ua mwe mnda. ⁷ Koka donda dinyae, mau yonda yapauke hada Yahwe ndiho avuzie mpungie yakwe uanga yakwe; ukwei ubinaadamu ni ukoka. ⁸ Koka da nyaa, maua ya nyuuka akini mbui ya Yahwe ya gooka daima." ⁹ Hita uanga ya muima mlef, Sayuni, mwenue habai ntana, wambie mizi ya Yuda, "Aha ni Mungu ywako!" ¹⁰ Kauwa Zombe Yahwe eza engi moanaji mkankamavu na jeshi imala da tawala uanga yakwe. Kaua geeko dako di kwakwe na wada wekuokolwao wonda waite mbele yakwe. ¹¹ Onda adiise bunga dakwe engi muisi, onda awakube ngoto mwe jeshi dakwe, na kudidoa hehi na oyo wakwe kwa uhovu onda awaongoze wavyee kuwahumiza wana wao. ¹² Nndai mwe kuhima mazi ya matubwi kwa mkono wakwe, mhima mbingu kwa ulefu wa mkono wakwe, na kuika mavumbi yasi mwe ngahu kuhima miima kwa mezani au viima kwa usawa? ¹³ Ni yuhi mwekweewa akii za Yahwe, au kumwagiiza yeye engi mshauli? ¹⁴ Ni kuawa kwa ndai ekuhokeako maagiizo milele? Nndai mwe kukuhinya sia sahihi ya kuigoso vintu, kakuangiiza yeye maalifa, au kumuonyesha yeye maalifa, au kumuonyesha sia ya umanyi? ¹⁵ Kaua mataifa yenga tone da mazi mwe ndoo engi mavumbi mwe mezani, kana kahima kisiwa engi ntudu. ¹⁶ Lebanoni nayo nkaitosha kwa mafuta waa wanyama poli wakwe nkawatosha kwa zabihu ya kudagamizwa. ¹⁷ Mataifa yose nkayatosheleza mbele yakwe, yadoigwa ni yeye kama nkahana kintu. ¹⁸ Ni ndai udahae kumuinganya na mungu? Ni kizuu kihi udahacho kamuiganga nacho? ¹⁹ Kizuu! ambacho fundi kachasa zahabu kaika hamwe na mikufu ya feza. ²⁰ Kagosoa kafa idi onda asague ukuni ambao nkauvunda, amuonde fundi mdahi mwe ujuzi wa kugosoa kizuu ambacho nka kinakigwe. ²¹ Je nkamwekumanya? Je nkamkusikia? Je nkamkwambiwa bosi? Je nkamkuelewa tangu misingi yasi? ²² Yeye nee mwekaa uanga ya mwisho ya uoni wa meso yasi? Na wenyezi wakwe engi mabalale mbele yakwe. Ake yoosha chongoi ya mbingu engi pazia na kugosoa chongoi engi hema da kwekaa. ²³ Awahunguza viongozi kuwa nki kintu na awagosoa viongozi wasi kuwa nkio wenye umuhimu. ²⁴ Kaua watenda wagomu kuhotesa, kaua watenda wagumu kuhanda, itenda vigumu kudoa zindo mwesi kabla nkazati kuvuzia uwanga yao, na wakanyaa na mpeho ya wausa hae engi mani. ²⁵ Ni ndai vituhu udahe kumuiganya na mimi, ni ndai mfananae nae?" Kagombeka mtakatifu. ²⁶ Kaua uwanga kwe mbingu! Ni ndai mwekuumba izi nyota zose? Adieta chongoi jeshi na aweta ga kwa mazina yose. Kwa ukuu wa nguvu zakwe na kwa uimala wa nguvu zakwe, nkakuna hata yumwe mwenda akose. ²⁷ Kwa mbwai wasema, Yakobo, na kubiika, Israeli, "Sia yangu ifiswa Yhwe asekuiona, na Mungu ywangu nke kuikwa hcaze kuhusiana na usibitisho wangu?" ²⁸ Je nkekumanya? Mungu ywa milele, Yahwe, Muumbaji wa miisho yasi, nkakuna mihaka mwe umanyi wakwe. ²⁹ Awenka nguvu we kusokea na awenka nguvu mpya wakiwa. ³⁰ Hata wabwanga

wadodo wondo wapatwe ni msokea wonda wasokee wabwanga wadodo wonda wapatwe ni wengee na kugwa: ³¹ Mia wada wondao wa mngojee Yahwe wonda wapate nguvu mpya wonda wapae kwa mawawa engu malaika, wonda waguuke wa nkawanawasokee, wonda wende waa nkawana wazimie.

Chapter 41

¹ "tegeezani he meso yangu kimyemye, nywiye mwekaawo mphwani; eka mataifa yapate nguvu kwa uhya; na waeke weze hehi na kutamwiya; na tisogee hehi tifanyanye ngovai. ² Ni ndai mwe kusonganya mno yumwe kuawa awiyo da zuwa amwetange mwe nteganyi zakwe kwe nyegazi zakwe? Kamwenka mizungu amwembize kuwadagamiza wafaume. Kawahitua mavumbi kwa taguso dakwe inga mpheho ivumavyo mwe ubuwa kwa uta wakwe. ³ Kawadowa na kuwembosa saama, mwe siya mphufu yekweekayo miundi yakwe ijata seta. ⁴ Ni ndai mwe kugosowa na kuziheza mbui izi? Ni ndai mwe kusaguwa kolwa kuawa aho kae? Miye, Yahwe ni kivoko na kisita, miye nee uyo. ⁵ Visiwa viona na kuogoha; heewa da dunia dazingiza; wawa hehi na kweza. ⁶ Kiya yumwe atamwiye na mweziwe, uwe mhongezi; ⁷ Isasa seemaa amhongeze msana zahabu, na mgosozi ywa ndima akatoza nyundo amhongeze mndima ywa chuma, akamba kwa ugombesi wa kufiia mbazi, "Ni yedi; Naye enda aikonte misumai kwa akii yose kuhinda. ⁸ Iya wewe, Israeli mwegazi ywangu, Yakobo nekukusaguwaye mwanangwa ywa Ibrahimu mbuyangu, ⁹ weye uyo nikuvuzaye kuawa heewo da si na nekukwetangaye kuawa hae, na kwako nee nekukwambaye, "Weye nee mndima ywangu; 'Nkikusaguwa wewe du nkizati kukwengata. ¹⁰ Wese kuogoha kwaviya miye ni hamwe na wewe. Wese kuwona uengee, kwaviya miye ni Mungu ywako. Nenda nikugee nguvu naho nenda nikwembize, naho nenda nikutoze kwa mkono wa nteganyi yangu. ¹¹ Kauwa wenda weze wagwiwe ni soni naho nkawana watunywe wada wose wekukufawo maya; nkawana wawe kintu naho wenda wadagamiye wada wendawo wakutete ufunkunyuku. ¹² Wenda uwaondeze waa nkuna uwapate wada wasiganao na wewe, wada wakutowao nkondo nkawana wawe kintu, nki kintu huwoo. ¹³ Kwa viya miye Yahwe Mungu ywako, nenda nikutoze mkono wako wa kuume nkakwamba, "Wese kuogoha; Nenda nikwembize wewe. ¹⁴ Wese kuogoha, Yakobo weye mdudu, nanywi wantu wa Israeli; Nenda niwembize"-idi nee taguso da Yahwe, Mwohozi ywako, Mtakatifu ywa Israeli. ¹⁵ Kauwa, nenda nikugosowe uwe kiya kikai cha kudenyea che makaimphande mbii; wenda udenye mima na kuihonda, wenda uvihonde viima vyenge makowa. ¹⁶ Wenda uwasawanye, na nkusi yenda iwenuwe na kuwabenta hae; nkusi yenda iwasawanye. Wenda utoe sindo mwe Yahwe, unyemkwe mwe mtakatifu ywa Israeli. ¹⁷ Wekuzuumiwao na wakiwa, wazuza mazi, iya nkakuna kintu, vyanwa vyao vinyaa kwa nkiu; Miye Yahwe, nenda nitambaise maombi yao; Miye Mungu ywa Israeli, nkina niwabade wewo. ¹⁸ Nenda nigosowe migombe iseeze mazi si na soko gatigati ya mavasi, nenda nihituwe jangwa ditende kisima cha mazi, na si nkavu ihituke soko iyavye mazi. ¹⁹ Mwe jangwa nenda nihande mierezi, mshita, mhadisi na mti wa mizeituni. Nenda nitwiize mberoshi mwe wazo wa jangwa hamwe na minyono nenda nihande mberohi mwe jangwa de wazo. ²⁰ Nenda nigosowe aya wabuze kuona, kutanga na kweewa kwa hamwe, hambu mkono wa Yahwe ugosowa aya, inga Mtakatifu ywa Israeli mwe kudiumba. ²¹ Gookea masa yako, "Ambavyo Yahwe; "gookea viugo vyenu vyedi kwa kizuu chenu," ambavyo mfaume ywa Yakobo. ²² Waeke waete viugo vyawo wenye waeke weze hemeso naho watambiye swiswi ni kintu chani chendacho kiyawie, tibuze kumanya mbui izi vitana. Tiwaeke wavoke kutenka kiaga tidahe kudifanyanya naho tidahe kumanya denda diyawie vii vihi. ²³ Wembiye kintu chezacho, timanye hambu nywiye ni miungu, gosowa kintu chedi ema kibaya chendacho kikitise na kutigeya umako. ²⁴ Kauwa vizuu vyenu nkiye kintu naho viugo vyenu nkiye kintu mwe kuwasagua ni masukizo. ²⁵ Nkimwenuwa yumwe kuawa seja naye keza kuawia awiyo da zua, nkimsagua uyo mditaguse zina dangu naho enda awajate viambaa inga viya ntope, inga viya muufi ajatavyo uwongo. ²⁶ Ni ndai mwe kubiikiya idi kuawa vokea, tibuze kumanya? Na kisingi nkakizati nee tambe, "Yu visivu?" Kwa kwei nkahana hata yumwe mwe kuzumiya idi, ehe nkahana hetiho yumwe mwe kukusikiya ukagombeka chochose. ²⁷ Bosi nkitamwiya na Sayuni, "Kauwa aho weiho wada;" Nkimtuma nabii Yerusalemu. ²⁸ Nekukauwaho, nkakuna hetiho yumwe, nkakuna mweaho hetiho yumwe mdaha kuavya viugo vyedi, niani, nimuuzi ini, mdaha kutambaisa mbui. ²⁹ Kauwa, viugo vyao nkio kintu; vizuu vyawo vya chuma vyekwaswavyo ni nkusi na ubuwe.

Chapter 42

¹ Kauwa, mdnima ywangu nekukutozae, nekukusaguae, kwakwe napata nyemi. Nkiika roho yangu uanga yakwe, enda aete haki kwa mataifa. ² Nkana aie wa kutoa vuzo, waa sauti yakwe nkaina isikike kwe mitaa. ³ Mwanzi wekuangamizwao nkana aubonde, na waa utambi wakao na kuavya nuu nkauna uhye: enda atekeeze haki kwa uaminifu. ⁴ Waa nkana azie na kukata tamaa mpaka endahoavoke kuanzisha haki mwe si; na mpwani yasubii shalia yakwe. ⁵ Mungu Yahwe amba ivi –yeye mwekuziumba mbingu na yeye nkekuawa chongoi, yeye mwekuumba sii na vintu vyose vizalishavyo, yeye kawenka mpumzi wantu na wada wekaao uanga: ⁶ Mimi Yahwe nkikwelanga kwa haki yangu na nendanikutoze kwa mkono wangu. Nendanikutunze wewe naho nendanikuike wewe inga agane kwa wantu wangu inga nuu ya wayunani. ⁷ Kuyagubua meso ya vipofu, kuwalavya wekuvugaiwao geezani, kuwalavya wada wekuwao mwekiza kuawa kwe nyumba yekuvugalwayo. ⁸ Mimi ni Yahwe, Ido nee zina dangu na utukufu wangu nkinanishiikiane na muntu mutuhu waa ntogozi zangu nkinanishiikiane na kimuu cha kusongoa. ⁹ Kauwa mbui za nyuma zeza na kwemboka, ivi sasa nihehi kubiikia mbui pya. Kabla nkavizalikuvoka kulawia nendanimyambie kuhusu wowo. ¹⁰ Mwimbieni Yahwe wia mhya, na ntogozi zakwe kulawa mwisho wa sii; wewe useeae sii kwe bahali, na vyose vyeumo ndani yakwe, waishio

mpwani na wada waishio uko. ¹¹ Eka jangwa na mizi iye vijiji aishivyo na Kaderi, iya kwa nyemi! waeke wenyezi wa Sela waimbe waeke wate vuzo uanga ya kilele cha muima. ¹² Waeke wamvikie Yahwe na kubiikia ntogozi zakwe kwe alizi ya mpwani. ¹³ Yahwe alawachongoi inga shujaa; inga muntu ywa nkondo enda aichonchee bidii yakwe enda atoe vuzo, endakuiya kwa sindo kwe nkondo yakwe endaawaonyese wankuu wakwe nguvu zakwe. ¹⁴ Nkinyamaa nye kwa mda mlefui; bado nchendelea kwefingiza mimi mwenye; Nenda nuye ina mvyee muondeza kusuzamia natweta na kudiha. ¹⁵ Nendaniibanange miima na viima na kunyaza vihotavyo vya asili; nendanuhitue, mito itende visiwa naho nendaninyaze matindiga. ¹⁶ Nendaniwaete vipofu kwa sia wesayokumanya, nendamwembose wowo. Nendanihitue kiza kuwa nuu mbele yao na kuhanyosha hantu hekuhotokaho. Mbui zose izi nenda nizigosoe waa nkinamekane nao. ¹⁷ Wendakuhituka nyuma wendawengie soni sana, wada wose waamio kimuu cha kusongoa wagombekao na kuzambia vimuu vya chuma, "Nywinywi ni mluungu yetu." ¹⁸ Tegeezani nywie masito; kauwa wee kipofu ili udahe kukauwa. ¹⁹ Mwe kipofu ila mndima ywangu? au kiziwi mi nekumtumae? N'ndai eliye kipofu ina mpenzi ywangu ywa agane? au kipofu inga mndima ywa Yahwe? ²⁰ Mkauwa mbui nyingi akini nkamwelewa, magutwi yavuguka akini nkakuna msikia. ²¹ Yendaimkunde Yahwe kuitogoa na kuitukuza shalia yakwe. ²² Akini wantu awa ni wada wekugwiwao na kulekwa wose wanaswa kwe matumbwi. Watahwa wose waikwa geezani; watenda mateka naho nkakuna hata yumwe wa kuwahonya wowo nkakuna wambao wavuzeni." ²³ N'ndai miongoni mwenu endayeaditegeeze idi? N'dai mwenda asikie na n'ndai mwenda kusikia ukati wezao? ²⁴ Ni ndai mwekumlavya Yakobo kwe majambazi na Israeli kwe wahokaji? Je nkakuna Yahwe zidi ya wada wagosao zambi wekwemeao kwenda mwe sia zako na wada wekwemeao kuhishimu shalia yako. ²⁵ Ivyo eka etia mbifya yakwe nkai chongoi zidi yao, kwa ubanasi wa nkondo. Neeyaka kuwazunguka wowo, nahodu nkawekumanya ido, akini hkawekuyadoa ayo myoyoni mwao.

Chapter 43

¹ Mia sasa aya nee Yahwe agombekayo, yeye mwekukuumba wee, Yakobo, na yeye mwekukuumba wee, Israeli: "Wesekuogoha, kwa via nkukomboha wewe; nkikwetanga kwa zina dako, wewe ni ywangu. ² Wendahowemboke kwe mazi, Nendaniwe hamwe na wewe; na kwe mito, nkayakuzulue wewe. Wendahowende kwe moto nkunauhye. ³ Kwa via mimi Yahwe Mungu wako, Mtakatifu wa Israeli Mkombozi wenu. Nkiwenka Misri enge temo denu, Ethiopia na Seba wendawabadiishane kwako. ⁴ Kwa via nee kuwa na samani na maalumu kwe meso yangu, Nendanikukunde; chambuso Nendaniavye wantu kwa ajii yako, na wantu watuhu kwa ajii ya maisha yako. ⁵ Wesekuogoha, kwa via Mimi ni hamwe na wewe; Nendaniwavuze wanao kuawa mashariki, na kuwakuba nyie kuawa magharibi. ⁶ Nendanigombeke na kaskazini, 'Wakabizini wao; na kwa kusini, Wesekukauwa ya nyuma; waeteni wabwanga wangu kuawa hae na wandee wangu kuawa vijiji vya mikoani mwe si, ⁷ Yeyose etangwae kwa zina dangu, nekumuumbae kwa utukufu wangu mwenye, Nekumuumbae, nee Mimi nekumgosoae. ⁸ Waeteni chongoi wantu ambao ni tuntutu, hata kama wana meso, na masito, hata kama wana magutwi. ⁹ Mataifa yose yenda yadugane kwa hamwe na wantu wendawadugane. Ni ndai miongoni mwenu endae agombeke na kutangaza kutumia mbui ya kivoko? Waeke waete mashahidi kuwashuhudia wao ati wa sahihi, waeke wategeeze na kusibitisha, 'ati ni kwei.' ¹⁰ Nyiye ni mashahidi wangu, katangaza Yahwe, "Na wandima wangu nekuwasaguao, ili udahe kumanya na kuniamini mimi, na kuwa kwamba nee mimi. Kabla yangu nkahokuwaho mungu mtuhu mwekuvumbwa, na wala nkahanahaawie baada yangu. ¹¹ Miye, Miye Yahwe, na nkakuna Mkombozi zaidi yangu. ¹² Nkitangaza, nkiokoa, na kutangaza, na nkakuna Mungu mtuhu miongoni mwenu, Nyinyi ni mashahidi wangu agombeka Yahwe, "Mimi ni Mungu. ¹³ Kuvoka ivyeeo na kuendelea nee mimi, na nkakuna hata yumwe endaeawakomboe kwe mkono wangu. Nendanigosoe, na nndai adahae kunizuia?" ¹⁴ Yahwe agombeka ivi, Mkombozi wenu, yeye Mtakatifu wa Israeli: "Kwa niaba yenu nkintuma mjumbe kuita Babeli na kuwaongoza wose sii enga watuhumiwa, kubadiisha vuzo da kinyemi cha wantu wa Babeli' kwa wimbo wa maombolezo. ¹⁵ Miye ni Yahwe, nee Mtakatifu, Muumbaji wa Israeli, Mfaume wenu. ¹⁶ Yahwe agombeka ivi, Ni ndai mwekuvugua sia mwe bahari, na sia mwe mazi yenye nguvu, ¹⁷ ni ndai mwongoza gai nafaasi, majeshi na jeshi kuu. Wagwasi kwa hamwe; nkawakwenuka vituhu; wazimia, enga utambi uhyao. ¹⁸ Msekufikiia izo mbui zekwembokazo, wa kufikiia mbui za kae. ¹⁹ Kauwa ni hehi na kugosoa mbui mpyahamu; sasa zihehi kuawiia; Je nkammanya aya? Nendanigosoe sia jangwani na mikondo ya mazi mwe jangwa. ²⁰ Wanyama wa polini wa tanga wendawaniheshimu mimi, Mbweha na mbuni, kwa via nendaniavye mazi jangwani, ili wantu wangu nekuwasaguao wapate kunywa, ²¹ wantu awa nekuwaumbao mwenye, kwamba wazitae vituhu sifa zangu. ²² Mia nkamzati kunetanga mimi, Yakobo; kusokea nami, Israeli. ²³ Kwekunieta hata ngoto ywako enga kafa ya kuteketeza; na wala kwekuniheshimu kwa kafa yenu ya ubani. ²⁴ Nkamokuniguia mimi manukato matana kwa hea, nkwekunieta mimi mavuta ya kafa zenu; Mia mwanisokea mimi na zambi zenu na mwanisokeza mimi kwa matendo yenu mabaya. ²⁵ Mie, nee, Mie, nee nekugosoe maovu yenu kwa niaba yangu mimi mwenye; na nkinaniwetange na kuwakumbusa zambi zenu vituhu. ²⁶ Nikumbusani mimi chekuawiiacho. Soon tigmombeke hamwe; ete hoja zako, ili kusudi imanyike kuwa nkuna masa. ²⁷ Tatiako wa bosi kagosoa zambi, na viongozi wenu wagosoa zambi dhidi yangu. ²⁸ Kwa ivyo nendaniwagee unajisi viongozi watakatifu; Nendanimbakidhi Yakobo kuwabananga kabisa, na Israeli kulaani kuzalilisha.

Chapter 44

¹ Sasa, tegeeza, Yakobo mndima ywangu, na Israeli, Nekukusaguaye: ² Yahwe amba ivi, yeye mwekukugosowa na kukuumba wewe mwe ifu na yeye mwekukuambiza wewe: Usekuogoha, Yakobo mndima ywangu; na wewe Yeshuruni,

nekukusaguaye.³ Maana nenda niseeze fua mwe alizi yenayonkhiu, na mikono ya mazi mwe alizi nkjavu; Nenda niseeze loho yangu kwa wanao, na balaka zangu kwa wanao.⁴ Wenda wawe miongoni mwa mani, kana mti nkhandai ya mkondo wa mazi.⁵ Yumwe enda ambe, 'Mimi ni wa Yahwe; na mtuhu enda etange zina da Yakobo, na mtuhu enda agonde mwe mkono wakwe 'Mimi ni ywa Yahwe, na kwetanga mwenye kwa zina da Israeli.'⁶ Yahwe amba ivi--Mfaume ywa Israeli na Mkombozi ywake, Yahwe ywa majeshi: "Mimi ni kivoko na bindizio; na nkakuna mungu ila mimi."⁷ Ni ndai kana mimi? Na abikie na anambie matukio yekulawiya tangia nekuvokeaho wantu wangu wa kae, na waeke wabiikie matukio yezayo.⁸ Usekuogoha wala usekufazaika. Je nkhiie mimi nekukubikie kuawa kae, na kubiikia? Nywinywi ne mashahidi wangu: Je kuna Mungu mtuhu kwemboka mimi? Nkhakuna baawe tuhu kwemboka mimi; Namanya nkakuna."⁹ Mitindo yose ya vizoo nkhi kintu; vintu ambavyo watamiwavyo nkhiwina maana; mashahidi wakwe nkhwadaha kuona au kumanya chochose, na wenda waguwe nsoni.¹⁰ Nndai mgosoa miungu au vizuu vyesevyokuwa na maana?¹¹ Kauwa, wasilika wose wenda waguwe nsoni; mafundi ni wantu tu. Waeke kutozeeza msimamo wao kwa hamwe; wenda waoghe na kugwizwa soni.¹² Msani agosoa ndima kwa vyombo vyakwe, kugosoa, kugosoa ndima kwe makaa ya maiwe. Alekebisha kwa kutumia nyondo na agosoa ndima kwa mkono wakwe wenao nguvu. Apata saa, na nguvu zakwe za msiiya.¹³ Seemala ahima mbao kwa uzigi na kuika utangio kwa kintu kikai. Asongoa kwa vyombo vyakwe na kuika utangio kwa kutumia dila. Asongoa baada ya kizuu cha mntu, kana mntu mwagiza, ili idahe kwekaa mwe nyumba.¹⁴ Aisenga asi mielezi, asagua miti ya miseprasi au miti ya mialoni. Adoa mti yeye mwenye mwe mzi. Atuiza mvinje na fua aitenda ikue.¹⁵ Basi mntu atumia kwa moto kwepatia kizuguto. Nee awasha moto kwoka mkate. Halafu agosoa miungu ili aivikie;¹⁶ Oka sehemu ya nkhiu kwa moto, na oka nyama yakwe uwanga yakwe, ada na kweguta. Aota moto na kwamba, Ali, nkhipata kizuguto, nkhiu moto."¹⁷ Kwa kutumia mbao agosoa miungu, kizuu cha kwe akisujudia na kukitunya, ayenkha sifa na kugombeka, "Nihonya mimi, maana wewe u mungu ywangu."¹⁸ Nkhawamanya, wala nkhwalewa, maana meso yatuiika na nkhwadaha, na mioyo yao nkhwadaha kumanya.¹⁹ Nkhakuna muafya, wala kweewa na kugombeka, "Nkhioka sehemu ya mbao kwe moto; na pia nkhioka mkate kwa kutumia makaa yakwe. Nkhioka nyama kwa makaa yakwe nkada. Sasa je nadaha kugosoa kintu chesacho kutama kwa ajii ya kuvikia kwa sehemu ya mbao yekusigaayo? Je nadaha kuvikia kizuu cha mbao?"²⁰ Ni kana mweisa mazeu; moyo wakwe mtiizi wamwaza yeye. Nkhudaha kwehonya mwenye, wala nkhwadaha kwamba, "Iki kintu mwe mkono wangu wa kuume nkhiu mungu wa kwei."²¹ Aafya kuhusu vintu ivi, Yakobo na Israeku, maana wewe ni mndima ywangu: Nkhikuumba wewe u mndima ywangu:²² Nkhikuumba wewe u mndima ywangu: Nkhiyafuta ubanasi wako, kana zunde zito ugosoi wako mbaya, na zunde, ni kana zambi zako; maana nkhiukombo wewe.²³ Imba, enyi mbingu, maana Yahwe kayagosoa aya; toani vuzo nywinywi mwakaao mwesi. Toani sauti nywinywi mwiima miima, enyi mizitu yenayo miti ndani yakwe, ewe mwiima, ewe mzi wenao kia aina ya mti ndani yakwe. Maana Yahwe kamhonya Yakobo, na nenda nikuone utukufu wakwe wote Israeli.²⁴ Yahwe amba ivi, Mkombozi ywako, yeye mwe kukuumba wewe kuawa mwe ifu: "Mimi ni Yahwe, mwekugosoa kintu, mwenye mzinyoosha mbingu, mimi ikedu nigosoe si."²⁵ Mimi mwekuzidumua dalili za umbea na kugwiza soni wasomao dalili zakwe; mimi mwa kuzilitua busala za wenao viugo na kuhitua ushauili wao kuwa ubahau.²⁶ Mimi, Yahwe, mwekusibitisha mndima ywakwe na kuutimiza utabili wa mjumbe wakwe. Mwekutamuia kuhusu Yerusalemu, 'Enda awe mwenyezi; na mwe mzi wa Yuda, 'Wenda wagosoe vituhu, na nenda nihagosoe hekubanikaho;'²⁷ mdaha kugombeka kwa bahali nkhuu, 'Nyaa,' na yanyaa mda uwo.²⁸ Yahwe amwambie Koreshi, 'Ni muisi wangu, enda agosoe kia nkundaho; enda alavye amli kuhusu Yerusalemu, 'Wenda uzengwe kwa uhya, 'na kuhusu Hekalu, 'Basi na msingi wakwe uvoke kuikwa."

Chapter 45

¹ Yahwe agombeka ivi kwa mhakwa mavuta, kwa Koreshi, nikumtozae kwa mkono kwa kudiia, ili nidahe kuangamiza mataifa mbee yakwe, kuwalinda wafaume, kuvugua miango mbee yao, ili muango uwe mwazi:² "Nindaniite mbee yao na kusawazisha miima; n'ndaniituetue ntii ntii miango ya shaba na kubwii ntii ntii nguzo za chuma,³ N'ndanikwenke hazina ye kwe kiza na utajii ukufishwao hae, ili umanye hambwe ni mie Yahwe, nikukwetangae kwa zina dako, mie, Mungu wa Israeli.⁴ Kwa niaba ya Yakobo mndima wangu, na Israeli saguo dangu, Nkikwetangu weye kwa zina dako: Nkikwenka heshima ikutukukayo, japo nkekunimanya mie."⁵ Mimi ni Yahwe na nkakuna mtuhu; nkakuna Mungu ila mie. Nindanikuimalishe mwe nkondo, japo nkamkunimanya mie;⁶ hambwe wantu wamanye kuawa mapambazuko ya zua na kuawa mangalibi, hambwe nkakuna mungu mtuhu ila mie: Mimi ni Yahwe, na nkakuna mtuhu.⁷ Nkigosoa mwanga na nkiumba kiza; Nkieta amani na nkiumba majanga; Mie Yahwe, nigosoe aya yose.⁸ Enyi mbingu, nyesha kuawa uanga! Eka anga diseze asi haki, na eka sii ionje haki, ili wokovu udahe kusuka uanga, na haki kuzagaa kwa hamwe. Mie Yahwe nkiwaumba wose kwa uhamwe.⁹ Ole kwa yeyose mwamba kwa yuda mwekumgosoa yeye, kwake yeye ni kana nyungu ya uongo miongoni mwe nyungu za uongo mwe alizi! Je uongo umwambia muufi, 'Wagosoa mbai? au 'Ndima yako nkaina kintu cha kutoza?¹⁰ Ole wakwe mwendaambe kwa tate, 'Wanivyaa mbwai? au kwa mvyee, 'wanivyaa mie mbwai?'¹¹ Yahwe aamba ivi, yeye eie Mtakatifu wa Israeli, muumbaji wakwe: 'Kwa mbwai wauza shwali kuhusu ni mbwai n'ndachonikigosoe kwa wanangu? Je wadaha kuniambia kuhusiana na ndima za mikono yangu?'¹² Nkigosoa sii na kuumba mtu uanga yakwe. Ni mikono yangu mie nikuigoayo unga ya mbingu, na nikaziamuu nyota zose kuawia.¹³ Nkimwenua Koreshi uanga mwe haki yangu, na n'ndanilainishe sia zakwe zose. Andaaauzenge mzi wangu uhya; andaawaekee weuko uhamishoni kuuya nyumbani kwao, na nkio kwa hea waa kwa lushwa," agombeka Yahwe wa

majeshi. ¹⁴ Yahwe aamba ivi, mapato ya Misri ni bizaa ya Ethiopia hamwe na Waseba jamii ya wantu walefu, andaawaete kwenu. Wandawawe wa kwenu. Wandawatongee baada yenyu, wandaweze na minyoo. Wandaweneme asi na kukuomba uku wakagombeka, Hakika mungu yu hamwe na weye na nkakuna mtuhu iya yeye." ¹⁵ Hakika mna Mungu mwekwefisae ndani yenu, Mungu wa Israeli, Mkombozi. ¹⁶ Wose wataabishwa na kuzalauliwa kwa hamwe; wada wasongoao vimuu wandawende mwe uzalilishaji. ¹⁷ Akini Israeli indaikombolwe na Yahwe kwa wokovu wa milele; waa nkautaabika vituhu au kuzalilishwa. ¹⁸ Yahwe aamba ivi, ni ndai mkuziumba mbingu, Mungu wa kwei ne mkuiumba sii na kuigoso, ne mkuvuka sii. Kaiumba yeye, nkio kana fusi, kaiumba ili hawe na wenyezi: "Mie ni Yahwe, na nkakuna mtuhu. ¹⁹ Nkikutamwiia mwe sili, mwe npaamo za sili; Nkikuuambia ukoo wa Daudi, 'Niondeze bue! Mie ni Yahwe nitamwiae ukwei; natangaza vintu vyeivyo vya kwei. ²⁰ Ekubeni wenye na mweze! ekubeni kwa uhamwe, enyi wakimbizi kuawa miongoni mwa mataifa! Nkawana maalifa, wada wenuao vimuu vya kusongoa na kuimbeza miungu isayokuwasaidia. ²¹ Sogeani hehi na mnitangazie mie, eteni ushahidi! waeke waete mashauli kwa uhamwe. Ni ndai mwekuwaonyesha aya kuawa zamani? Ni ndai mwekutangaza? Je nkikua mie, Yahwe? na nkakuna Mungu mtuhu ia mie, Mungu mwenye haki; na mokozi; nkakuna mtuhu zidi yakwe. ²² Nihitukiani mie, na mkaokolewe, misiieyo yose ya sii; Maana mie ni Mungu, na nkakuna mtuhu. Mie mwenye naapa, natamwiia mwe haki yangu, na nkinaniuye nyuma: ²³ 'kwangu kia vindi n'ndaditoigwe, na kia ulimi undaukili. ²⁴ Wandawanambie mie, Ni mwe Yahwe ikedu kuna wokovu na nguvu." wandawaaibike wada wose wenye mbifya na Mungu. ²⁵ Mwe Yahwe makabila yose ya Israeli yandayahalilishwe wandawadoe kibui mwe yeye.

Chapter 46

¹ Beli yagwa si, Nebo husujudu; miungu yao iekwa na wanyama na mzigo wa mnyama. Sanamu izi mwekuziekazo ni mzigo mzito kwa wanyama kusokea. ² Kwa hamwe waseeya si; nkawadaha kuziokoa sanamu zao, na wao wenye waita uhamishoni. ³ Nitegeezani mimi, nyumba ya Yakobo, wose mwekusigao kwe nyumba ya Israeli mwekudoigwao na mimi kulawa kabla ya kuvyaigwa, mdoigwa mkiwa mweifu. ⁴ Hata kwa nyie wazee mimi ndiye, mpaka mpatakae finindaniwadoe. Nkiwaumba nywinywi na nindaniwaeke nywinywi; nindaniwadoe nywie na nindaniwakomboe nywie. ⁵ Je undaunifahamishe mimi na ndai? na mimi nkifanana na ndai, ili utiganye? ⁶ Wantu wetia zahabu na kulawa kwe mabegi yao na uzito wa feza kwe uzani. waajili mfua zahabu, na wagosoa kuwa zahabu; na wenama si na kuzisujudu. ⁷ Wazenua uanga na mawega yao na kuzibeba; waziika kwe sehemu yakwe, na indaigooke kwe eneo dakwe na ndadi disogee kulawa hada, wadiia, lakini nkaidaha kuandua wala kumuokoa yeyose kwe matatizo. ⁸ Tafazai kuhusu ivi vintu; katu usekuvipuuzia, enyi waasi! ⁹ Tafakai kuhusu vintu vya awali, nyakati zia zekwembokazo, maana mimi ni Mungu, na nkakuna mtuhu, Mimi ni Mungu na nkakuna kama mimi. ¹⁰ Mimi nindanitangaze mwisho kuvoka mwanzo, na kabla ya kintu ambacho nkakizati; nagombeka; kiaga changu kindakiawie na nindanigosoe kama nitamanivyo." ¹¹ Nindanimwetange mdege wa mawindo kulawa mashaiki, Mntu ambaye ni saguo dangu kulawa si ya hae; Nee nekusemavyo na pia nindanigosoe ivyo ¹² Nitegeeze mimi, nywie wantu wakaidi, ambao muuko hae na kugosoa matana. ¹³ Nindaniete haki yangu hehi, na wala nkio hae, na wokovu wangu nkaungoja; na nindanilavye wokovu wangu kwa Sayuni na utana wangu kwa Israeli.

Chapter 47

¹ Soku sii na wekae kwe mavumbi, mwanakivye mndee mphaa ya Babeli; ekaa uanga ya alizi hesaho enzi, ee mwana kivyee ya Wakalidayo. Nkunawetangwe vituhu mkunda anasa na maisha ya anasa. ² Doa iwe da kusagia na usage unga; usa pazia dako, usa mavazi yako, usa viatu mwe miundi, na kiuka mkondo wa mazi. ³ Mwazi wako n'ndaugubulwe, eee, na soni yako yondaioneke; N'ndanidoe kivyazi na nkinanimbade muntu, ⁴ Mkombozi, Yahwe wa majeshi nee zina dakwe, Mtakatifu wa Israeli. ⁵ Nyamaa na uite kwe kiza, eee mwana kivyee ya Wakalidayo; mana nkunawetangwe vituhu malikia wa falme. ⁶ Nee nina maya na wantu wangu; Nkiunajisi upazi wangu na kuwenka nywinywi mwe mkono wenu, mia nkamokuonyesha mbazi; kuika nila nkuu kwa wadaa. ⁷ Kugombeka, "N'ndaniongoze daima kana malikia hulu." Nkweekuvidoa vintu ivi mwe moyo, waa nkeekuafya jinsi ivi vintu ndivyovihituke. ⁸ Ivyo sasa tegeeza idi, Eee mkunda anasa na salama; ee ugombekae mwe moyo wako, 'Naishi na nkakuna mtuhu kana mimi; nkinanekae kana mjane waa nkinanizoe kufiwa ni wana. ⁹ 'Iya akini vintu ivi ondavyeze kwako msi umwe mwe kipindi cha msi umwe; kwa nguvu za kutosha ondayeze kwako, japo usawi wako na dua zako na hiizi. ¹⁰ Kuika imani mwe mapungufu yako; na kugombeka, "Nkakuna mniona mimi", viugo na maalifa yako yondayakwaze, mia wagombeka mwe moyo wako, "Niaha na nkakuna hata yumwe kana mimi." ¹¹ Maafa yondayakuzidi wewe; nkunaudahe kuyausa kwa dua yako mwenye. Ubanasi nndauwe juu yako; nkunaudahe kuusenga. Maafa yondayakudagamize hamka, kabla nkuzatikumanya kintu. ¹² Songwani n'kuavya uganga wako na wasawi wangi ambao muaminishwa kusoma taukiya mwe uteke wao; minga n'ndaufanikiwe, minga n'ndauyavote maafa. ¹³ Kugeeza sana kwa kushauliwa sana; waeke ao wagooke na kukuhonya wewe- wada wakauao mbingu na wakauao ntoondo, wada wabiikiao mwezi mhya- waeke wawahonye nywinywi kuawa kwe yekuwapatayo. ¹⁴ Kua, wondawawe inga abua. Moto n'ndauyoke uanga. Nkayanayadahe kweambiza yenye kuawa kwe mkono wa moto. Nkakuna makaa kuwenka joto wowo na nkakuna moto wekuikwao nkandai kwa ajii yao! ¹⁵ Ivi nee wekuavyo kwako, wada ugosoao nao ndima, na wataga na kugua na wowo, kuawa aho wekuwaho mdodo, na wada wasongwao ni kugosoa mbui yao ya kibahau; na ukaia kuondeza kwambizwa, nkakuna hata yumwe ambae ondaakukomboe wewe."

Chapter 48

¹ Tegeeza idi, nyumba ya Yakobo, mwekwetangwao kwa zina da Israeli, na muawa mwe mbeyu ya Yuda; yee mkili kwa zina da Yahwe na kumhusisha Mungu wa Israeli, mia nkio kwei waa mbai ya haki. ² Maana weetanga wenyeu na mzi mtakatifu na kumuaini Mungu ywa Israeli; Yahwe ywa majeshi nee zina dakwe. ³ "Nkitangaza vintu tangu siku nyingi; waawa chongoi kuawa mwemuomo wangu, naho nkiwatenda wamanyike, ikabinda kwa hamka nkiwagosoea na yakagenyea. ⁴ Kwa sibabu nkimanya ati wee umnkani, misuli ya singo yako inga chuma, na komo da cheni inga shaba, ⁵ Ivyo basi nkitangaza vintu ivi kabla nkavizati kulawiia au kizuu changu cha kusongoa na kizuu changu cha kuyayusa kisia vintu. ⁶ Kutegeeza kuhusu mbui izi kaua ushahidi wose; na wewe, Je nkunaukubali ati nsemacho ni cha kwei? Kuvokea ivieo na kuendee nndammionyese vintu vihya mbui zekwefizazo wesizokuzimanya. ⁷ Isasa na nkio yekombokayo yatenda isasa na kabla ya ivieo nkamokusikia kuhusu wowo, ivyo nkunaudahe kugombeka, 'Ehe navimanya kuhusu wowo. ⁸ Nkwekusikia, nkwekueewa; bui izi nkaokugubulwa mwe magutwi kabla ya aho. Maana nkimanya kuwa kutenda mtiizi, na kuwa nee umuasi tangu kuvyaigwa. ⁹ Kwa ajii ya zina dangu nahitua maya yangu na kwa hishima yangu nndanefingize kwesekumbananga yeye. ¹⁰ Kaua, mie nkimiandaa nywinywi, mia nkio inga feza; nkikung'aza wewe mwetanuu da suuba. ¹¹ Kwa ajii yangu, kwa ajii yangu, nndanigosoe; maana nikwaviivihi niavye uhusa zina dangu desekuhishimika? Nkina nimwenke utukufu wangu muntu yoyose. ¹² Nitegeeza mimi, Yakobo, na Israeli nekukwetangaye: Mie nee; mimi nee ywa bosi naho ywa kuheza. ¹³ Nee, mkono wekuikao msingi wa si, na mkono wangu wa kuume kuzisawanya mbingu, zigooka uwanga kwahamwe. ¹⁴ Ekongeni wenye, nywinywi nyose, na tegeezani ni yuhi mwenu mtangaza mbui izi? Yahwe ndaagenyeze lengo dakwe zidi ya Babeli. Ndaadode ukundiso wa Yahwe zidi ya Wakaldayo. ¹⁵ Mie, nkitamua, ehe nkimsagua yeye, nkimueta yeye naho yeye ondaajaiwe. ¹⁶ Sogea hehi na mimi, tegeeza idi; tangu tivoke nchekutamua mwesii; mia yekuawiihio, Mie ni aha; na isasa Bwana Mungu kanituma mimi na loho yakwe." ¹⁷ Yahwe amba ivi, Mkombozi ywenu, Mtakatifu wa Israeli amba, "Mie ni Yahwe Mungu ywenu, nimhinyae juu ya kujaiwa nimionyeshae sia mondayo momboke. ¹⁸ Ati monda mheshimu amlu zangu! Ivyo mpheho na maendeleo yetika inga moto, na uhozi wenu inga mawimbi mwe bahali. ¹⁹ Wanao wonda wawe wangi inga msanga, na wana kuawa mwe maifu yenu wanda wawe wangi inga nafaka mwemsanga, mazina yao nkayana yausingwe waa kufutwa hemeso yangu. Awani chongoi ya Babeli! Wagukeni Wakaldayo! Kwa kutoa vuzo tangaza ati! Uhakikishe idi damanyika, hakikisha idi dabua mpaka kuheeni kwasi! gombeka 'Yahwe kamuohoa Yakobo mndima yakwe. ²¹ Nkawokupatwa ni nkiu ekuwaongozaho mwe jangwa akatenda mazi yaawe mwe maiwe kwa ajii yao; Kaupanga na kuvugua mwamba, na mazi yakaawa. ²² Nkakuna mpheho kwa wagosoa makosa- kagombeka Yahwe."

Chapter 49

¹ Ntegeeza mimi nywie mwekaao npwani! naho muwe makini, nywie wantu mwekaao hae. Yahwe kanetanga mimi kuawa kuvyaigwa kwa zina, mmaa ekunietaho duniani. ² Kagosoa muomo wangu kuwa kana upanga mkai; kanifisa mimi mwe kizui cha mkono wakwe, kan'tenda mimi kuwahosa ding'aado mwe podo dakwe kanifisa mimi. ³ Kagombeka na mimi, "Wewe umndima ywangu Israeli, kwembokea yeye nenda nikuonyese utukufu wangu." ⁴ Akini nkitambaisa, "Hatiho nee nkiafya nkigosoa ndima yabue, nkitumia nguvu zangu bue, kana haki yangu ihamwe na Yahwe na geeko dangu di kwa Mungu ywangu. ⁵ Na sasa Yahwe amba ivi, Yeye mtakuniumba mimi kuawa kuvyaigwa na kuwa mndima ywakwe, kamvuza Yakobo vituhu kwakwe mwenye na Israeli wekongo kwakwe. Mimi natunywa mwe meso ya Yahwe na Mungu ywangu kawa nguvu zangu. ⁶ Amba ivi, "Ni kintu kidodo sana kwa wewe kutenda mndima ywangu ili kuvoka ukoo wa Yakobo na kuwavuza wekaao Israeli. Nenda nikutende kuwa mn'gao kwa Wayunani, ili uwe wokovu wangu mwe mihaka yasi. ⁷ Yahwe amba ivi, Mkombozi wa Israeli, Mtakatifu ywao, kwa yeye ambae maisha yakwe yabehulwa, yakimwa ni mataifa, na mtumwa ywa viongozi, "Mfaume enda akuone wewe na enuka na wakuu wenda wakuone wewe na enama si kwa kuwa Yahwe ambae ni mwaminifu, hata mtakatifu ywa Israeli, mwekuwasagua nywinywi." ⁸ Yahwe amba ivi, "Kwa mda unu nkiamua kuonyesa neema yangu na nenda nimitambaise nywinywi na misi ya wokovu nenda ninyambize nywinywi; Nenda nikuinde wewe na nenda nimenke kana kiaga kwa wantu kuigosoa vituhu si, kuwapaza ulisi wekuwao na ukiwa. ⁹ Wenda ugombeke kwa wafungwa, 'Lawani chongoi; kwa wada ambao nimwe kiza mwe geeza, 'Eonyesoni wenye. 'Wende waise mwe npembe za baabaa na uwanga ya mitemlenko ya wazi yenda yawe maisio yakwe. ¹⁰ Nkawona wasikie saa wala kizuguto au zua nkadina diwoke kwa yeye mtambazi uwanga yao enda awaongoze wowo; kwe mikondo ya mazi. ¹¹ Na enda agosoe miima yose kuwa baabaa na kugose sia za uwanga kuwa sawa." ¹² Kauwa, aya yenda yaawe kuawa hae, wekumwe kuawa kaskazini na magarihi; na watuhu kuawa si ya Sinimi. ¹³ Imba, we mbingu, na uwe na kinyemi, wee si kema sauti ya kuimba nywie miima! Mana Yahwe awahongeza wantu wakwe na wenda wawe na mbazi kwa wada wadao sungu. ¹⁴ Akini Sayuni amba, Yahwe kanibada mimi na Zumbe kanijaa mimi." ¹⁵ "Je mvye adaha kumjaa mwanawe, ekumonkesae, ivyo nkana mbazi na mwana ekumvyaee? haya nkeekuwajaa, akini nkidaha kukujaa wewe. ¹⁶ Kauwa nkidigonda zina dako mwe kifumba cha mkono wangu nkuta zako zasongwa ni kuwa mbele. ¹⁷ Wanangu wauya kinyanyi ukati wada wawadagamizao nywinywi waita hae. ¹⁸ Kauwa hehi uone wose wekonga hamwe na weza kwako. Nenda nihakikishe kana naishi- idi nitambado Yahwe- ukwei mvivae kana viziti, wenda wefunge kana mwai. ¹⁹ Hatiho kubanangwa na kuwa na ukiwa sii yekubanangwayo, sasa yenda iwe ndodo sana kwa wenyezi, na wada wanao wekukumezao wenda wawe hae, ²⁰ Wana wenda wavyaigwe mwe ukati uo wa msiba wenda watamwiie mkawategeeza,

'Nphaano inu ni duni kwetu, gosoa chumba kwa ajii yetuili tidahe kwekaa. ²¹ Halafu wenda weuze mwenye n'ndai mwekuwavyaa awa wana? Mimi nilifiwa na ni tasa, niliyefungwa na kupewa talaka. Ni nani aliyewalea hawa watoto? Kauwa, nee nkibadiwa yose mimi mwenye; Je aya yaawa kuhi?" ²² Yahwe amba ivi, "Kauwa nenda mkono wangu juu ya mataifa; Nenda nenu bendela yangu ya utangio kwa wantu. Wenda waete wanao kwe mikono yao na wenda wenu wanao wa kivyee uwanga ya mawega yao. ²³ Wafaume wenda wawe tati zao wa kambo na malikia wenda wawe wandima wao wao wa ndani wenda wakwenamie si wewe kwe cheni woo kwa si na kukung'uta mavumbi ya miundi yenu wada wanigojao mimi nkawana wagwiiwe nsoni." ²⁴ Je mateka wadaha kudoigwa kwa mashujaa au wafungwa kukombolwa kuawa kwa mkai? ²⁵ Akini Yahwe amba ivi, "Wafungwa wenda wadoigwe kwa shujaa na mateka wenda wakombolwe mana wenda umtoe mnkuu ywako na kuwakomboha wanao. ²⁶ Nenda niwaise wanioneeao kwa mwii wao wenye na wenda wakolwe kwa mphone zao wenye, kana yeivyo mphone; na wantu wose wenda wamanye kuwa Mimi Yahwe, ni Mwokozi ywenu na Mkombozi ywenu, yeye nee mkuu ywa Israeli.

Chapter 50

¹ Yahwe agombeka ivi, "Hahi tatasi ya taaka ambayo nkimwenka taaka mami yako? na kwa ajii yani nkiwataga mie? Kauwa kuwataga kwa ajii ya zambi zako, na kwa ajii ya ubanasi wako, na mami yako kegalwa hae. ² Kwa nini ncheza iya nkakuna mntu hada? Kwani nchetanga akini nkakuna mwekuandua? Je mkono wangu ni mjihi kufidia wewe? Je nkuna nguvu mwe uhozi wako? Kauwa, makanyo yangu, nkiinyaza bahai; nkiugosoa mto kuwa jangwa; samaki wakwe wafa na kuvunda kwa kukosa mazii. ³ Nkivivika kiza; na kuwagubika nguo za magunia." ⁴ Zumbe Yahwe kanenka mie luga inga wada wahinywao, ili kwamba nitamwiye mbui za kudumisha kwa yeye mwekusokea; anenua mie keo kwa keo; ayenua magutwi yangu kana wada wahinyao. ⁵ Zumbe Yahwe kavugua gutwi dangu, na nchekugosoa ubanasi, waa kuuya nyuma. ⁶ Nkiwenka mgongo wangu wada wanitoa mie, na funda dangu kwa wada wanihokao chongoi ndevu zangu; Nkinaniufise cheni changu kuawana na mbui za soni na kuswa mate. ⁷ Kwa ajii Zumbe Yahwe ondanisaidi mie; ivyo asi nkina nipatwe ni soni; ivyo nkiugosoa cheni changu inga iwe, kwa ajii namanya kwamba ninanigewe soni. ⁸ Yeye mwekuning'aza mie ya hehi. Ni ndai mwonda anitoe mie? Iya na tigoke tihongezane yumwe yumwe. Ni ndai mwekunitoa mie? Nindai mshitaki? Mweeke eze hehi na mie. ⁹ Kauwa, Zumbe Yahwe atanisaidia mimi. Nani atakayetangaza kuwa mimi ni mwenye hatia? Kauwa, wondawavae chongoi kana nguo; mwomo wonda ude uwanga. ¹⁰ Ni ndai miongoni mwenu amwogohaye Yahwe? Ni ndai mwihishimu sauti ya Yahwe? Ni ndai mwondaende kwe kiza kinene hesiho na mng'ao? ¹¹ Kauwa, nyinywi nyose mwashao, ni ndai mwekuwenka wenye kwa tochi: enda mwe mng'ao wa moto wenu na mwe moto uliowasha. Idi nee mwekuhokedo kuawa kwangu: Wondaugone asi mwe hantu hasungu.

Chapter 51

¹ Nitegeezani, Nywie mgosoa haki, nywie mmwondezae Yahwe: Kauwa mwe bawe ukusongolwao ambado daavigwa kwa kufukwa, kuawa hada ukuse ngaho. ² Mkauweni Ibrahimu, tati yenu, na Sara, mwekuwavyaa nywinywi; mana ekuaho ikedu yeye mwenye. Nkimwetanga yeye. Nikambaiki yeye na nikamgosoa ye kuwa wangi. ³ Mana, Yahwe enda aihongeze Sayuni; Enda aihongeze mizi yakwe yose yenye ukiwa; jangwa dakwe enda adigosoe enga Edeni, na jangwa dakwe enda adigosoe enga Edeni, na jangwa da wazi nkandai ya koongo da mto Yordani enga bustani ya Yahwe; Nyemi na kutamiwa vyendaviwe mwakwe, ntogoo, na sauti ya kuimba. ⁴ "Nitegeezani mimi, muwe makini, wantu wangu; nitegeezani taifa dangu! Mana nalavya amlu, naigosoa haki yangu kuwa shelia ya mataifa. ⁵ Haki yangu ihehi, wokovu wangu wendaute chongoi, na mikono yangu yenda ihukumu mataifa; Pwani yenda inigoje mimi; mana wanakihehee na kuugoja mkono wangu. ⁶ Enuani meso yenu uanga angani, na ukauwesi, mana mbingu zendazilawe hae enga mosi, na si yendaisakae enga nguo, na wenyezi wakwe wenda wafe enga nisi. Mia wokovu wangu wendausongwe daima, na haki yangu nkainaeke kugosoa ndima. ⁷ Nitegeezani mimi, nywie manyao kwei, nywie wantu wangu mwekwenuao sheia yangu mwe myoyo yenu: Msekuogoha matusi ya wantu, waa kukatishwa tamaa na kumeswameswa kwao. ⁸ Mana nonda yenda iwade enga nguo, na fuza wenda wawade enga sufi; iya haki yangu yendaiwe daima, na wokovu wangu mwe vizazi vyose." ⁹ Euka, euka, wevike wee mwenye kwa nguvu, mkono wa Yahwe. Euka enga misi za kae, kizazi cha ukati wa kae, Je nkio wewe ukumdagamizae mnyama wa bahalini na kumweka moto yuda zoka? ¹⁰ Je nkio wewe mwekuinyaza bahali, mazi ya kina kilefu, na kugosoa kina cha bahalini kuwa sia ya ukombozi wemboke? ¹¹ Fidia ya Yahwe yendaiuye Sayuni kwa kuia na kutamiwa na kutamwa milele yendaiwe mwe mitwi yaa, na huzuni na kweyayata vyenda viwe hae. ¹² "Mimi, mimi ne niwenkae faaja. Kwa mbwai uwaoghe wantu ambao wafa, na mwanadamu, wekugosolwao enga mani? ¹³ Kwa mbwai kumjaa Yahwe Muumba, yee mzinyoosha mbingu na kuika misingi ya si? Nywie ambao mna wengee wa maa kwa maa kisi kwa sibabu ya moto wa wanyayasaji agosoaho uamuzi wa kudagamiza, ikuhi maya ya mnyanyasaji? ¹⁴ Yee mwekwenamasi, Yahwe endaagosoe kinyanyi kumwekea; nkanaafe waa kuitasi ya tubwi, waa nkana akose mkate. ¹⁵ Maana Yahwe Mungu wenu, muigosoa bahali yende, naivyo mawimbi yakwe yavume kwa singo- Yahwe wa majeshi nee zina dakwe. ¹⁶ nami nkigea maneno yangu mwe miomo yako, nawe nkikubika kwa kizui cha mkono wangu, ili nizikwee mbingu, na kuiika misingi ya si, na kuitamkia Sayuni, 'Nywie mu wantu wangu.'" ¹⁷ Euka, euka, egooke uanga, Yerusalemu, wee kunywiia mwe mkono wa Yahwe kikombe cha maya, kunywa mwe kikombe cha ukozi, na ukakinywa na kukibindiiza. ¹⁸ Nkakuna hata yumwe mweao wana mwekuwavyaa wa kumwongoza yeye; nkakuna hata yumwe mweao wose mwekuwaea wa kumtoza mkono wakwe. ¹⁹ Nkiwa izi mbii

zimilawia nywinywi- ni yuhi mwenda ahuzunike hamwe na nywinywi? ukiwa na ubanasi, na gumbo na upanga, mwenda akufaliji wewe ni yuhi? ²⁰ Wanao wazimia; kia kona ya mtaa wagona, enga swala mwe mtego; wamemwa ni maya ya Yahwe, Laana ya Mungu wako.

²¹ Mia sasa tegeeza idi, wee mwe kukolwa na kuzuumiwa, mia nkio kwa npembe: ²² Zumbe yenu Yahwe Mungu, muwahembeeza wantu wakwe, amba ivi, "Kauwa nadoa mwe mkono wako kikombe cha ukozi kikombe cha maya yangu ili usekukinywia vituhu. ²³ Nami nendanikigee mwe mikono ya wakusuubishao, wada wakwambao wewe, gonasi ili tendee uanga yako; mgongo wako wautenda enga kipaa, na sia kwa awe wembokao uanga yakwe."

Chapter 52

¹ Enuka, enuka, evike mkangafu wako, Sayuni; evike ngu yako ntana, mzi mtakatifu ; mana nkakuna vituhu kwesekugwiswa waa wesao kua watanda kwengia hako. ² Ekung'uute mwenye kuawa kwe sanga; enuka na wekae, we Yerusalemu; usa ushanga mwe singo yako, wafungwa binti ya Sayuni. ³ Kwa mana Yahwe aamba ivi, utagwa bue, naho wenda ukombolwe bue bila hea." ⁴ Kwa mana Zumbe Yahwe aamba ivi, "Aho bosi wantu wangu waseea ahosi Misri kwekaa kwa mda mcheche; Waasiria wawamesamesa wowo ivi hehi. ⁵ Isasa nna mbwai hanu- Idi ntamko da Yahwe- mkaua kua wantu wakwe wadoigwabwebue du? Wada wawaongozao wowo wagosoa ofyosi-Idi n tamko da Yahwe- zina dangu dakashitiwa dii musi. ⁶ Aho basi wantu wangu wendawadimanye zina dangu; wendawamanye kua siku iyo mi nee mkugombeka "Che, m Mimi!" ⁷ N' kwa utana wani uanga ya miima ni miundi ya mjumbe mwekueta mbui ntana, abikie mpheho, mwekwenua utana na ukuu, mwekubiika uhoni mwekutamwiia kwe Sayuni, "Mungu ywako atawala!" ⁸ Tegeezani nywie walimi enuani muio wenu, kwa hamwe kemani kwa kwesekeea, mana mwenda mmuone, kwe kia ziso denu, kuuya kwa Yahwe Sayuni. ⁹ Kemani kwa nguvu na muio wa nyemi nywie mateka ya Yerusalemu; mana Yahwe kawahongeza wantu wakwe; kaikomboa Yerusalemu. ¹⁰ Yahwe kawaonyesa kua mkono wakwe mtakatifu kwe meso ya mataifa yose; sii yose yendaikaue wokovu wa Mungu ywetu. ¹¹ Haukeni, haukeni, multe hae na hanu; mwesekudonta kintu chochose che uchama; au kugosoa sa ayo, esunteni wenye mwekwenuaoa via vya Yahwe. ¹² Mana nkunauite chongoi kwa kuguuka, waa nkunaulawe kwa wengee; kwa mana Yahwe endaawe aho hako; na Mungu ywa Israeli endaawe mlimi yako nyuma. ¹³ Kauani mgososi yangu endaagosoe viugo; endaawe uanga naho endaenulwe uanga, na kukwezwa uanga. ¹⁴ Naho wangi wendawammake yeye- muonekani wakwe wekunga chongoi ya muonekano wa mwanaadamu, savyo basi upande wakwe uwa hae na kintu chochose che kibinadam- ¹⁵ Naho, mgososi ywangu endaananye kwe mataifa mangi na wafalme wendawanyamae kwa sibabu yakwe. Enga kua nkawazati kwembiwa, wendawakaue, sa nkawokuiva, wendawaelewe.

Chapter 53

¹ N'ndai ambae nee kadaha kuamini tekusikia? ² Mana kawa mbele za Yahwe kana sampuli, na kana sukuzi mwe sazaa nkavu; nkakuna kihii chekuonekacho au mahambo; tekumuonaho yeye nkahekuwa na utana wa kutitamia swiswi. ³ Nee kabehulwa na kuenewa ni wantu, muntu ywa usoyoyo, na mwenye maimvevu. Kana yumwe mwekuawa kwa wantu wafisao vyeni vyao. Kabehulwa na kwe afya kuwa mwese faida. ⁴ Akini kwei kavyaigwa utumwa wetu na kwenua usoyoyo wetu; tifikii kaazibiwa ni Mungu, katoigwa ni Mungu, na kupishwa. ⁵ Akini katungwa kwa ajii ya uasi wa ugosozi wetu; kadagamizwa kwa sababu ya zambi zetu. Azaba ya npeho yakwe na kwa vionda vyakwe swiswi tihona. ⁶ Swiswi ni kana ngoto tibananga; kia yimwe kahituka kwe sia yakwe, na Yahwe kamwiika uwanga yakwe maovu kwetu swiswi tose. ⁷ Kasuubisha akini kezizitiza mwenye, nkee kugubua muomo wakwe; kana ngoto mwenda kuchinjwa na kana ngoto mbele ya muntu msenga mazoya yakwe npaahoe, ivyo nkeekugubua muo yakwe. ⁸ Kwa kutumia nguvu na muaho yeye mwe kuigitwa; ni mwe uvyazi uo enda aafye zaidi kuhusu yeye? Akini kausigwa mwe alizi ya wagima kwa ajii ya ubanasi wa wantu wangu na azaba nee i juu yakwe. ⁹ Wadiika kabui dakwe hamwe na watazambi, kwa utaajii wa muntu mwe fiie yakwe hatiho nkakuna ngivangiva wala utiizi wowose mwe muomo wakwe. ¹⁰ Akini nee ni ukundisho wa Yahwe kumhonda yeye na kumtenda yeye ahone. Ekugosoa ugima wake kuwa kafa kwa ajii ya zambi, endaane wanawe, enda aomee misi yao, na ukundiso wa Yahwe wenda utimizwe kwembokea yeye. ¹¹ Baada ya suuba ya ugima wakwe enda aone ung'azi na enda alizike kwa akii yakwe. ¹² Ivyo basi je mwadaha kumwenka yeye sehemu yakwe mwe wangi, nae enda asawanye mateka kwa ungi, kwa ajii keonyesa yeye mwenye kwe fiie na kataaziwa na wabanasi. Kavyaa zambi za wangi na kugosoa kweyayata kwa ubanasi.

Chapter 54

¹ "Imba, we mvyee tasa, ambaye nkuzati kuvyaa; imba wimbo kwa furaha na ia kwa nguvu we ambaye huzati kupata usungu wa kuvyaa. Maana wana wa mwe ukiwa ni wengi kuliko wana wa wavyee wekutegulwao amba Yahwe. ² Gosoa hema dako diwe kuu tawanya mapazia mbai, nkio kidogo, nyoosha sigi zako na imarisha vigingi vyako. ³ Maana undautawanywe upande kume na wa kushoto, na ukoo wako undaushinde mataifa na kuwapatia mizi yenye ukiwa. ⁴ Usekuogoha maana nkunawengio soni; wala kukatishwa tamaa maana nkunawengie soni; nkuna ujae soni za ujana wako na aibu ya kuteketezwa. ⁵ Maana Muumba ni mumeo, Yahwe wa majeshi ne zina dakwe. Mtakatifu wa Israeli yeye ni mkombozi yenu; etangwa Mungu wa si yose. ⁶ Yahwe akwetanga ugotoke sa via mvyee mwe kutekelezwa na loho ya

huzuni, kama kavyee kadodo kekutegulwako na kuemewa, amba Mungu.⁷ "Kwa kipindi kijihi nkiwagosea nywinywi, akini kwa mbazi nkuu nndani wakusanye nywinywi.⁸ Kwa wingi wa hasira nkikifisa eheni changa kwa mda, akini kwa kiaga cha milele cha kuaminika nndaniwe na mbazi na nywinywi-amba Yahwe mwekuwakomboha nywinywi.⁹ Maana aya ni savia Nuhu kwangu: kama nekuapavyo mazi ya Nuhu nkayanayemboke vituhu mwesi, sa ivyo ncheapiaza nkina nipatwe na hasira na nywinywi wala kuwaegezea nywinywi.¹⁰ Japo miima yadaha kugwa na viima vyadaha kusingiswa, japo uimara wa ukundiso wangu nkauhituka nyuma kulawa kwenu, wala kiaga changu cha amani kusingiswa- amba Yahwe, yeye mwenye mbazi juu yenu.¹¹ Wataabikao, wapatao dhoruba na wesao na faraja, kaua nndaniike lami kwa rangi ntana, na kuika misingi kwa yakuti.¹² Nndaniugosoe mnara wa akiki na lango dakwe vya almasi na nkuta zakwe za chongoi za maiwe matana.¹³ Na wana wose wandawafundishwe ni Yahwe; na amani ya wanao indaitende nkuu.¹⁴ Mwe haki nndanikuvooke vituhu. Nkunaune dhiki vituhu, maana nkunauogohe, na nkakuna cha kukutisa ndicho cheze hehi yako.¹⁵ Kaua yoyose ndiye aete matatizo, mkayaawa kwangu, na yeyose ndiye aete matatizo hamwe na wewe anda agwe kwa kishindo.¹⁶ Kaua, nkiumba fundi, mvazia makaa yakayo, na kuandaa silaha kama ndima yakwe, na nkiumba nibanasi ili anibanange.¹⁷ Nkakuna yekugosolwayo dhidi yako ikafanikiwa, na undaumlani kia mntu mkutukana wewe. Unu ni urithi wa watumishi wa Yahwe, na udhibitisho wakwe kulawa kwangu- inu ne kauli ya Yahwe."

Chapter 55

¹ "Soni kia muona nkiu, soni kwe mazi! nawe mwese hea, soo, ugue, ude gua mvinyo na mee bila hea bila galama.² Kwambwai tahima hea kwa kintu ambacho nkio mkate au kugosoa ndima yesayokubidhisha? Ntegezani mani kwa makini na ude kintu kitana wefurahishe mwenye vitana vyemwiie.³ Mhitue magutwi yenu mweze kwangu! Tegeeza ili upate kusihi! Ndanizike kiaga cha milele nanywi pendo dangu kuu nekemuahidido Daudi.⁴ Kaua nkimuika yeye atende shahidi kwa mataifa, na enga kiongozi na kamanda wa wantu.⁵ Kaua, ndautaye taifa ambado nkudimaya na taifa ambado nkadikumanya wewe ndadikuguukie kwa ajii wewe ni Yahwe Mungu ywao, Mtakatifu wa Israeli, yeye mwekukutukuza wewe.⁶ Muondezeni Mungu maana apatikana; mwetangeni kwa ajii ya hehi.⁷ Tiwaeke wabanasi wazieke sia zao na mtazambi aeke mawazo yakwe. Mueke yeye auye kwa Yahwe, na andamuonee mbazi yeye na Mungu ywetu ye ambae andamsamehe kwa wingi.⁸ Maana niafyavyo ukivyo muafyavyo waa sia zangu nkio sia zenu- Idi ni tamko da Yahwe-⁹ Kwa via sia zangu zeivyo zi uangu kuiko sia zenu na niafyavyo kuiko muafyavyo.¹⁰ Kwa ajii enga fua na theluji ziseavyo mwe si kuawa mbinguni na nkazinya vituhu isipokuwa kugenyea nwesi na kugosoa uvyai na chipukizi kuavya mbeyu kwa waimi wekuhandao mkate kwa walaji,¹¹ Ivyo neno da Mungu ndadiawe mwe kanwa changu na nkadina diniuwie mimi vituhu buebue, Akini ndaditimize dia nekutumado.¹² Kwa ajii ndauite chongoi na kinyemi na ndauongozwe kwa amani, miima na miima ndaiavye sauti kwa nyemi mbele yako na mti yose kwe minda ndaitoe magesa.¹³ Badii ya miwa ya mztui misonobari ndaiwe na badii ya mbigii, mihadasi ndaiote na ndaiwe kwa Yahwe, kwa ajii zina dakwe ni enga alama ya milele ambayo nkaidaha kuuswa."

Chapter 56

¹ Yahwe aamba ivi, "Gosoani yedi, gosoani ye haki; mana wokovu wangu u hehi, na haki yangu yakaribia kujidhihilisha.² Abaikiwe mntu yuda atandaye aya, mtoza sana. Muitongea Sabato, na nkengia unajisi, mzuia mkono wakwe wesekutenda mabaya."³ Wese kumwasa mgeni yoyose mwe kuwa mfuasi wa Yahwe aseme, "Yahwe onda ahakikishe aniusa kwe wantuwakwe." Toashi adaha kwamba, "Kauwa, miye ni mti mkavu."⁴ Yahwe aamba ivi, kwa matoashi watimizao sabato yangu wasagua mbuyi zinipendezazo, na watoza kwanza agano dangu,⁵ kwao nonda niike nyumba yangu na ndani ya viwambaza vyangu kumbukumbu ambayo ni nkuu kuliko kuwa na wabwanga na wandee. Nonda niwenke kumbukumbu da milele ambado nkadina diusigwe.⁶ Pia wageni ambao wonda waungane wenyekwa Yahwe- kwa ajii ya kumtumikia yeye na yeye mkunda zina da Yahwe, kumwabudu yeye na kiya muiheshimu sabato na wada waitunzayo yesekugewa najisi na wada watozao agano dangu⁷ Nonda niwaete kwe mwiima wangu mtakatifu na kuwagosea muwe na fulaha mwe nyumba yangu ya maombi; matoleo na sadaka zenu zonda zikubalike kwe madhabahu yangu. Mana nyumba yangu yonda yetangwe nyumba ya maombi kwa mataifa yose.⁸ Idi ni tamko da Yahwe, mkusanya wantu wenye ukiwa kwe Israeli- nonda niendeleo kukusanya watuhu ili kuwaongezea."⁹ Ninywi wose wanyama wa mwitui mweuko mwitui, soni na mde, enywi wanyama wa mztui, walinzi wao wose ni vipofu, nkawaelewa.¹⁰ Wose ni makui wapole amba nkawadaha kukema. Wata naho wagona si mana wakunda kugona.¹¹ Makui wana hamu nkuu; na nkawazati kulizika; waisi wao nkawawatambua; wageukia kwe siya zao wenye, kiya yumwe ana tamaa ya kupata faida yesayo haki.¹² "Soni, "Tinywe divai na mphombe, kiyoi yonda iwe enga ivyeo, siku nkuu zaidi ya kipimo."

Chapter 57

¹ We haki wendawage, lakini nkakuna mntu wendaagee maanani, na wantu wa agano dakuaminika wesogeza hae, ila nkakuna mtu mmanywa kuwa mwe haki wesogeza hae na ubaya;² wengia mwe amani; wahumwiza mwesazi zao, wada wendao mwe haki.³ Lakini sooni hanu, nyie wana wa wasawi, wana wa wakianga na mvyee mgosoa ukianga.⁴ Ni ndai mumgosoeae ufyosi? Zidi ya wada wagubua miomo yao nakuavya chongoe ulimi wao? Je nyie nkio wana waubanasi, wana wa umbea?⁵ Nyie mwewawigwa wenye kwa kugona asii ya mualoni, kia asii ya mti muisi, ewe ukomae wanao we

mabonde yekunyaayo, asii ya miamba ininginiayo.⁶ Miongoni mwa vintu vyelaini mwe koongo damto ni bui wekwenkigwayo uyagoswee ndima. Ni vintu vya ibada yako. Kwetia chongoi kinywaji chako kwao na kuavya sadaka ya nnkande. Mweaya mbui Je nadaha kuwalazi na mbuiizi?⁷ Kuandaa usazi wako uwanga ya mwiima mrefu; pia kuitahada uwanga kuavya sadaka.⁸ Nyuma ya miango na mihindo ya miango kuika alama zako; kuniika mimi falagha, kwegubua wewe mwenye, na kuita uanga; kugosoa agano nao; kukunda sazi zao; kuona sehemu zao zasii.⁹ Kuita kwa Moleki hamwe na mavuta; kuongeza marashi. Kumtuma balozi yako hae sana; kaitaasii kuzimu.¹⁰ Kusokea kwantambo, ndefu, ila nkwekugombeka, "Nkaina matumaini." Kuyaonda maisha mwe mikono yako; Ivyo basi nwekunya.¹¹ Ne wekumuogohae? Ni ndai wekumuogohae zaidi ambae mwekukugosoa wewe kugosoa ubahau, kwa wingi namnaiyo ambapo nkudaha kunikumbaka mimi au kufikii kuhusu mimi? Maana nenkinyaa kwa muda mrefu nkuniogoha mimi tena.¹² Nndanitangaze matendo haki yako na ndaniwambie kia mntu wekikugosoa, lakibi nkawana wakusaidie.¹³ Wendahouie chongoi, eka sanamu wekukusanyazo zikusaidie wewe. Badala yakwe mmpeho undauvipeperushe vyose, punzi indaiheperushe hae. Lakini yeye mniguukia mimi andaalisii na andaadoe umiliki mwe mwiima wangu mtakatifu.¹⁴ Zenga, 'Zenga, zenga!safisha sia! Usani vizuizi vyose mwesia ya wantu wangu!"¹⁵ Maana yeye mweungana hekwenukaho, muishi mweugima wa milele, ambae zinadakwe ni mtakatifu, ambaivi, "Nekaa hantu heuaga na hantu hatakatifu hamwe nae pia aliye mmyenyekevu na moyo wekuhondekao, ili kuzifufua roho za wanyenyekevu na kufufua mioyo yawajutiao.¹⁶ Maana nkinaniwahukumu milele, wala nkinaniwe na hasira milele, kisho roho ya mntu indaizimie mbele yangu, maisha nekuwagosweayo.¹⁷ Kwa sababu ya zambi ya mapatano ya vurugu zakwe, nkipatwa na hasira, nikamwazibu yeye; nkisafisa cheni changu, lakini kauya na nyuma mwesia za moyo wakwe mwenye.¹⁸ Nkiziona sia zakwe, lakini nndanimhonye yeye. Nndanimuongoze yeye na kumfariji na kuwashauri wada wamwiiyo yeye,¹⁹ na nagosoa tunda da miomo. Amani, amani, kwa wada wehae sana na wehehi- agombeka Yahwe nndanimahonye nyinyi.²⁰ Lakini wabanasi ni kama bahai yekuchafukayo, nkaidaha kutui, na mazi yakwe yatanda uwanga ya nntope.²¹ Nkakuna amani kwa wabanasi agombeka Mungu."

Chapter 58

¹ "Iya kwa sauti; wesekunyamaa. Kweza sauti yako uwanga inga gunda. Higana na wantu wangu wenye uasi; na nyumba ya Yakobo na zambi zao.² Mia wendawaniondeze mimi kia iku na kutamiwa mwe maalifa sia zangu; inga taifa digosoadi haki na nkawakuibada haki na nkawokuibada shaia ya Mungu ywao. Waniuza mimi kuhusu hukumu ya haki; wapata nyemi mwe mawazo yao kwa kumsogee Mungu.³ Kwa bwai nee tifunga; wagombeka, 'Mia nkamwekudiona ido? Kwa mbwai tenyenyekeza wenye; mia nkekumanya?' kauwa misi ya kufunga kwenu wendauionde nyemi yenu wenye na kuwanyanyasa wandima wenu wose.⁴ Kauwa nywie mwafunga ili muwe wahufu wa nkumbizi na kutoana, na kutoa kwa ngumi ya ubaya wako; nkekufunga ivyeo kuitenda sauti yako iivike uwanga.⁵ Kwa ukwei aina ya mfungo unu nee nifaigwao nao: Msi ambao kia muntu anyenyekea mwenye, enamisa mutwi wakwe sii inga mwavi; na ayasambaza mavazi ya magunia na mazeu sii yakwe? Ivi kwei wawetanga unu ni mfungo, msi wa kumtendea kinyemi Yahwe."⁶ Inu nkio mfungo ambao nee nkiusagua mimi: kutazua vifungo vya wabaya; kutazua nkamba za nira, kuwaika huu wekudagamizwao, na kubananga nira? ⁷ Nkio kwamba kida mkate na wenye saa na kuwaeta masikini na kuwaete wesio na hantu ha kwekaa mwe nyumba yako?" Umuonaho muntu yu mwazi wondigwa umhambe na mavazi; na wesekwefia mwenye na nduguzo.⁸ Ikaawa aho mwangaza wako wendauiwekewe inga zua, na uhonyi wako wenda uhote uwanga kwa kinyanyi; hai yako yendaiite mbele yakwe; na utukufu wa Yahwe wenda uwe nyuma kuuinda.⁹ Ukaawa aho wendaumwetange, na Yahwe endaa kwetike, wendauiwe ukaombeza usaidiwe na endaagombeke, 'Ni aha kana wendauiuse nira yesekuwa miongoni mwako, chaa kishitakicho ntamuizi za wabanasi,¹⁰ Ukaawa aho wee mwenye wendauiwenke wenye saa na kuwafaa wenye shida, na kiza chako chendakiwe inga musi.¹¹ Kuawa aho Yahwe endaaendele kuwahinya nywie wenye na kuwa lizisha nywie mwe mikoa ambayo nkakuna mazi, Mavuha yenu endaa aya tintimaisha. Mwenda muwe inga bustani yekunyeshewayo mazi, na inga mkondo wa mazi, ambaho mazi yakwe nkayapungua.¹² Nywie kumwe mwendamuzenge vituhu sehemu za kae zekukubanangwazo; mwenda mgosoe kia hantu hekubanagwaho na uvyazi mwingi; na mwendamwetangwe "Mgosozi wa nkuta," kuwavuza mwe mitaa ya kwekaiisa."¹³ Tambe ukahitua nyuma miundi yenu kuawa ntambo mwe misi ya sabato; kugosoa anasa mwe msi wangu mtakatifu, Tambe kuyetanga sabato msi wa kinyemi, na kuyetanga musi wa Zumbe Yahwe mtakatifu na wenye kuheshimiwa. Tambe waiheshimu sabato kwa kuka biashaa zako, na nkuondeza anasa zako mwenye na nkutamua mbui zako mwenye.¹⁴ "Ukaawa aho wendaupate kinyemi kwa Yahwe; na nendanitende ntambo yako mwe urefu wa sii; nendanikuise wewe mwe ulisi wa Yakobo tati yenu- maana muomo wa Yahwe ugombeka."

Chapter 59

¹ Kauwa, mkono wa Yahwe nkio mjihi ambao nkaudaha kukuokowa wewe; wala gutwi dakwe nkio zito ambado nkadidaha kutegezea.² Matendo yako ya zambi, hata ivyo yakubahua wewe na Mungu, na zambi zenu zimtenda afise cheni chakwe msekumuona waa kumsikia yeye.³ Maana mikono yenu ina mawako wako ya mpome na vyaa vyenu vimema zambi. Miomo yenu yatamwia umbeya na uimi wenu watamwia kwa nia mbaya.⁴ Nkakuna hata yumwe akundae haki, na nkakuna mwekuhembieza kesi yakwe kwe haki. Waamini mbui yesiyo haki, mbui ya umbeya watoza matatizo na kuvyaa zambi.⁵ Watotoamatagi ya nyoka wenye sumu na wafuma mtandao wa buibui. Yeyose ndai matagi

yakwe onda atendwe mzimu, na ikiwa tagi dondaditumbuke dondanilavye nyoka mwenye sumu. ⁶ Mintando yao nkaitumika kama mahambo wala nkawada kwegubika wenye kwa ndima yao, ndima za ni ndimo za zambi na matendo yao ya vujo mwe mikono yao. ⁷ Miundi yao yaguukia mabaya, wagukia kwetia mpome yesiyo na hatia. Mawazo yao ni mawazo ya zambi; vurugu na ubanasi ne sia yao. ⁸ Sia ya amani nkawaimanya, na nkakuna haki mwe sia zao. Wagosoa sia zekubanikazo; yeyose mwendatambe mwe sia izi nkamanya amani. ⁹ Ivyo basi haki i hae na sisi, waa haki nkaizati kutumbu sisi. Tasubii mwanga; taona kiza, taondeza mwangaza, ia tatambaa mwe kiza. Tapapasa kwe ukanto kama tuntu kama wada wesiokuona, ¹⁰ Tina mashaka musu kweupe, kama kwe mwana wekufubaa; miongoni mwa wenye nguvu ti kama wantu wekutendwao mzimu. ¹¹ Sisi taunguuma kama dubu na kweyayata inga njiwa; tasubii haki, nkakuna kintu, kwa ukombozi, mia u hae na sisi. ¹² Maana makosa yetu ni mangi mbele zako, na zambi zetu zatishuhudia sisi; maana makosa yako ya hawe na sisi. ¹³ Tiasi timkana Yahwe na kuka kumtongea Mungu. Titamwia umea kuhituka nyuma na kuvoka kulalamika kulawa mwe moyo na mbui za umbeya. ¹⁴ Haki ivuzwa nyuma, wenye haki wagooka hae sana; maana ukwei u kwe mashaka kwe mraba wa umma haki nkaidaha kweza. ¹⁵ Waamini waita, na yeyose mhituka hae na mabaya eathili mwenye. Yahwe kadiona ido na nkekupendezwa, maana nkakuna haki. ¹⁶ Kaona kwamba nkakuna mntu mwekumaka kwamba nkakuna mwe kuniona. Ivyo basi mkono wakwe weketao wokovu wakwe na haki yakwe yamtosheleza yeye. ¹⁷ Wavaa haki kama ngao mwe kifua na nkofia ya chuma yo wokovu mwe mtwi wakwe. Evika mwenye kwe mahambo ya kisasi na kufaa mahambo ya bidii. ¹⁸ Aiha vituhu kwa kia chekuawiaho, ahio da mbifya kwa adui zakwe na adui andaavuze azabu ya ksiwa kama zawadi zao. ¹⁹ Ivyo wandawadiogohe zina da Yahwe kulawa mangaibi na utukufu wakwe kulawa mashariki; mana ondaeze kama mkondo wa mto uendeshwavyo na mbungiyeye yakwe. ²⁰ Mkombozi ondaeze Sayuni na wada wekuhitukao kulawa matendo yao ya uasi kwe nyumba ya Yakobo- Idi ne tamko da Yahwe. ²¹ Na kama mimi idi ni agano dangu hamwe nao- agombeka Yahwe- Roho yangu ii uwanga yenu na mbui yangu nekuikayo mwe makanwa yenu, nkayana yauke mwe miomo yenu au kweka hae na miomo, ya wezukuu wenu, au kuita hae agombeka Yahwe- kuvokea sasa na hata kae na kae."

Chapter 60

¹ Euka uwangaze mana mngao wako weza na utukufu wa Yahwe weza kwako. ² Etiho kiza kitanda mwe sii na kiza kinene mwe mataifa mia Yahwe onda eze kwenu, na utukufu wakwe wonda uonekane kwenu. ³ Mataifa yonda yeze he mng'ao wako na wafaume he mng'ao wako mkai wekwezao ⁴ Kaua mpande zose. Wekuba hamwe na weza hako. Wanao wonda waawe hae na wanao wa vivyee wonda wenulwe mwe mikono yenu. ⁵ Wakaawa aho wonda wakauwe na kutumbukwa ni nyemi moyo wako wonda utumbukwe ni nyemi, mana mazi mangi yondo yetiwe henu utaajii wa mataifa wonda weze henu. ⁶ Msululu wa ngamia wonda uwagubike nywinywi na ngamia wa Midiani na Efa; wose wonda weze kuawa Sheba; wonda waete zahabu na ubani wonda waimbe ntogoo kwa Yahwe. ⁷ Mabunga yose ya Kedali yonda yekubwe hamwe aho hako, ngoto wa Nebaioti wonda wenue mahitaji yako wonda wakundwe kuavigwa kafa he mviko wangu na nonda niigimbike nyumba yangu takatifu. ⁸ Nndai awa wapao engu mawingu na engu njiwa he chekao chao? ⁹ Mpwani inda inionde, na meli ya Tarshishi yawaongoza, yawaeta wana wenu kuawa hae hamwe na feza zao na zahabu zao, mana zina da Yahwe Mungu ywenu, na Mtakatifu wa Israeli, mana kakuhishimu wewe. ¹⁰ Wana wa wageni wonda wazenge vituhu nkuta zenu, na wafaume wao wonda wamitumikie nywinywi. ¹¹ Nyuvi zenu zonda ziendelee kuwa mwazi, nkazima zivugalwe msi waa kio ili utaaji wa mataifa udahe kuetwa, hamwe na viongozi wawaongozao. ¹² Kwa kwei, mataifa na faume yesayo kukutumikia yonda yage; mataifa ayo yonda yadagamizwe kabisa. ¹³ Utukufu wa Lebanoni wonda weze kwako, mti wa msonobai, mtizali, ili kuhamba he mviko wangu; nonda nidigimbike hantu he miundi yangu. ¹⁴ Wonda weze hako kukusujudia wewe, wanao na wada wakwezizitia, wanda waisujudie miundi yako, wonda wakwetunge mzi wa Yahwe, Sayuni ya Mtakatifu wa Israeli. ¹⁵ Baada yakwe kuwaho kwenu kudwandwaizwa na kuihiwa, kwa via nkakuna hata yumwe mwemboka henu, nonda ni wagosoe muwe kintu cha kibui milele nyemi kuawa kivyazi hadi kivyazi. ¹⁶ Unda unywe mee ya mataifa, unda uewe mwe kifua cha mfaume, unda umanye kuwa mimi ni Yahwe, mimi ni mhonyi na mkombozi ywenu mkuu ywa Israeli. ¹⁷ Baada ya shaba nda nieta zahabu, badala ya chuma nda nieta feza; baada ya mbao, shaba na badala ya iwe, chuma. Nnda ni sague mpeho kwa kiongozi ywenu, na haki. ¹⁸ Vuugu nkazina zisikike mwe si yenu, ubanasi waa ubondaji mwe mihaka yenu, mia mnda mwetange nkuta zenu uhoni na malango yenu mnda muyetange ntogo. ¹⁹ Zua nkadina diwe mgao wenu mwe musu, waa mngao wa mwezi mwe kio nkauna umyakie nywinywi; Mia Yahwe anda awe mngao wenu wa milele na Mungu ywenu na utukufu qwnu. ²⁰ Zua denu nkadina diwe aha waa mwezi wenu wonda uusigwe na kuawa; mana Yahwe onda awe mng'a wenu daima na misi ya kweyayala inda isie. ²¹ Wantu wako wose wonda wawe na haki; wonda wadoe upazi wa si mda wose tambi da mazao yangu ndima ya mikono yangu ili ni dahe kuigimbika. ²² Musana anda awe maelfu na mdodo onda awe taifa de nguvu; Mimi Yahwe Nonda niyatimize ayo mda ukabua.

Chapter 61

¹ Roho ya Zumbi Yahwe i uanga yangu maana Yahwe kanihaka mavuta mimi kuihubii habai ntana kwa wenye tabu. Kanituma mimi kuwahonya wekuhondekao myoyo, kutangaza uhuu kwa wafungwa na kufugua geeza ili wekufungwa wadahe kulawa. ² Kanituma mimi kuutangaza mwaka wa Yahwe wekukubaikao, musu wa kisasi cha Mungu ywetu na kuwafaliji wada wose wasininikao. ³ Kanituma mimi kuwenka wada weyayatoa mwe Sayuni- kuwenka wao kilemba cha

mazeu, mavuta ya nyemi baada ya kweyayata, vazi da kutgoa kwe loho ya ubutu, kuwetanga milaoni ya haki, yekuholeshwayo ni Yahwe, ili adahe kutukuzwa. ⁴ Wenda waizenge vituhu hantu ha kae hekubanangwaho; wahavuze hantu hekuwaho na ukiwa. Wendawaivuze mizi yekubanangwayo hantu henye ukiwa kuawa vivyazi vingi vyekwembokavyo. ⁵ Wageni wenda wagooke na kuisa makundi yako, na wana wa wageni wenda wagosoe ndima kwe munda yako ya mizabibu. ⁶ Mwena mwetangwe makuhani wa Yahwe; wenda wawetange wandima wa Mungu ywetu. Mwenda mde utajii wa mataifa na wandaujivuni kwe utaajii wakwe. ⁷ Badaa yakwe soni yenu yaongezeka, na badaa ya fezeha watamziwa juu ya sehemu yao. Ivyo basi sehemu yao yendaiongezeka maa mbii mwe sii na nyemi ya kae na kae yendaawe. ⁸ Maana mimi, Yahwe, nakunda haki na nachukia ubavi na vulugu zesazo haki. Nenda niwaihe wowo kwa haki naho nendamgosoe agano da kae na kae na wowo. ⁹ Uzao wao wendakumanyika miongoni mwa mataifa na wana wao miongoni mwa wantu. Wose wendaowawaone wendawawakubali wowo, kwamba ni wantu wangu, ambao Yahwe kawabaliki. ¹⁰ Ninanyemi sana kwa Yahwe; kwe Mungu. Maana kanivika mimi vazi da wokovu; kamhamba mimi kwa vazi da haki, inga bwana halusi mwekwehamba mwenye kwa kilemba naho inga bibi halusi mwekwehamba mwenye kwa vito. ¹¹ Maana inga sii izalishavyo miti ichipukiayo inga bostani igosoavyo miti yakwe ikuwe, ivyo Zombe endaasibabishe haki na ntogozi kuchipukia ya mataifa yose.

Chapter 62

¹ Kwa niaba ya Sayuni nkinanitwiie, na kwa niaba ya Yerusalemu nkinaninyamae, mpaka haki yakwe yendahoipatikane, na wokovu wakwe enga tochi. ² Mataifa yendayaone haki yako, na wafalme wose wendawaone utukufu wako. Wendawetangwe kwa zina pyahamu ambado Yahwe endaadisague. ³ Pia kwendakuwe taji tana mwe mkono wa Yahwe, na kilemba cha ufalme mwe mkono wa Mungu wako. ⁴ Nkaunawambiwe vituhu, "Kujalwa," wala kwa sii yako nkunaugombeke vituhu, "Ukiwa." Kwei, yetangwa "Neema yangu ikwakwe," na sii yao "ndoa" mana nyemi ya Yahwe ndani yenu, na sii yenu yategulwa. ⁵ Hakika, enga mbwanga mdodo akamwona mvyee mdodo, nee wanao wenda wawategue nyinyi, na enga bwana harus enavyo kinyemi juu ya bibi harus, Mungu wenu endaawe na nyemi juu yenu. ⁶ Nkimwiikia mlinzi mwe ukuta zenu, Yerusalemu; nkawanawatwiie musu wala kio. Wendausigae kuwa Yahwe, wesekutwiia. ⁷ Wesekumweka ahumwiie mpaka aivoke vituhu Yerusalemu na kungosoa atogolwe duniani. ⁸ Yahwe keisa kwa mkono wakwe wa kuume na kwa mkono wa nguvu zakwe, "Hakika nkiwenka vituhu nafaka enga nkande ya wankuu wenu. Wageni nkawanawanywe mvinyo wenu mpyahamu kwa via mgosoa ndima. ⁹ Kwale wendao wavoonde nafaka wendawazide na kumtogo Yahwe, na wada watundao zabibu wendawanywe mvinyo mwe mahakama ya madhebahu yangu takatifu." ¹⁰ Soon mwembokee, mwembokee mwe lango! Gosoani embokeo da wantu! Igoseni, Gosoani, sia nkuu! Kusanyani maiwe! Enuani uwanga ishara ya bendea kwa mataifa! ¹¹ Kauwa, Yahwe katangaza mwisho wa sii, "Wagombeke wandee wa Sayuni: Kauwa, Mkombozi wenu eza! Kauwa, kenua mboso zenu, na maiho yakwe yaaho bele yakwe." ¹² Wenda wakwetange wewe, "Mtu mtakatifu; Mkombozi wa Yahwe," nawe wendawetangwe "Wekubadwao kabla, msi wesaokubadwa."

Chapter 63

¹ Nndai ezae kulawa Edomu, mwekehamba langi nyenkhundu kulawa Bozra? Nndai aeke mwe mavazi ya kifahari, mwenda kwa kwevuna kwa sibabu ya ukuu wa nguvu zakwe? Ne mimi, nigombekae haki na uwezo mkuu wa kuhaya. ² Kwa mbwai kuvaa langi nyekundu, na nkawambwai waoneka kana ajataye mizabibu mwe vyombo vyakwe. ³ Nkhijata abibu zeiko mwe vyombo vyenye, na nkakuna hata yumwe uklawa mwe mataifa mwe kuungana na mimi. Nkhiwajata kwa mbifya yangu na nkhiwajata wowo kwa mbifya yangu. Npome zao zisooka mwe nguo zangu na kuika mawako wako mwe nguo zangu zose. ⁴ Maana nkhiakua mbele mwe msi wa nkhuu, na mwaka wa ukombozi ne ukinta. ⁵ Mimi nkhiakua, na aho ne nkhahekua na mntu hata yumwe ywa kulavya msada, akini mkono wangu mwenye unetea kuvota, na maya yangu nkhuu iniongoza mimi. ⁶ Nkhiwajata wantu wangu si kwa maya yangu na kuwatenda wowo wanywe laana yangu, na nchetia npome zao uwanga yasi. ⁷ Nenda nkutamuize ugosozi wa kiaga cha Yahwe cha kuaminika, ugosozi wa ntogoo ya Yahwe. Nenda niwatamuize yose ambayo Yahwe katigosoea swiswi, na ukuu wa uta na wakwe mwe nyumba ya Israeli. Mbazi inu ekutionesao swiswi kwa sibabu ya lehema zakwe na ugosozi wa kiaga chakwe cha kuaminika. ⁸ Maana kamba, "Wekumwe ni wantu wangu, wana ambao nkho waaminifu." Katenda mwokozi ywao. ⁹ Kwembokea suuba yai yose, pia kateseka, na malaika kuawa mbele yakwe kawahonya wowo. Mwe ukundiso wakwe na lehema kawakomboha wowo, na kawenua uwanga na kawenua wose mwe kipindi chose cha kae. ¹⁰ Akini wamuasi na kumhuzunisha loho mtakatifu. Ivyo basi akatenda mnkuu ywao na kutoana zidi yao. ¹¹ Wantu wakwe waafya kuhusu nyakati za kae za musa. Wakamba, "Yukuhi Mungu, mwekuwaeta uwanga chongoi ya bahali hamwe na waisi wa bunga dakwe? Yukuhi Mungu, mwekuika Loho mtakatifu kati yenu?" ¹² Yukuhi Mungu, mwekugosoa ungi wa utakatifu wakwe kuita kwe mkono wa kuume wa Musa, na ukapaga mazi mbele yao, kudigosoa zina dakwe kae na kae yeye mwenye? ¹³ Yukuhi Mungu, mwekuwaongoza mwe mazi mangi? Kana falasi mguuka mwe alizi ambayo ni vazi, nkhahekua na mashaka. ¹⁴ Kana ng'ombe mwekusea asi mwe koongo Roho ya Yahwe iwenkha weho. Ivo kuwaongoza wantu wako, kugosoa wewe mwenye zina ntogoo. ¹⁵ Kaua asi kuawa mbinguni na pata taalifa kuawa kwe makao ya utukufu wako. Ikuhi bidii yenu na ugosozi mkuu? Matendo yako ya mbazi yazuwiwa kuawa kwetu. ¹⁶ Maana wewe utati etu, Hetiho Ibrahimu nkhatimanya swiswi, na Israeli nkhatimanyi swiswi, wewe, Yahwe, wewe ni tati etu. Mkombozi ywetu ditenda

zina dako kuawa nyakati za kae.¹⁷ Yahwe, kwambwai watitenda tiangadike na kuitenda mioyo yetu kuwa ni migumu, nkha tekukutunya? Uya kwa niaba ya wandima wako, kabila da upazi wako.¹⁸ Wantu wako wapaa hantu hatakatifu kwa mda mjihi, halafu wankhuu ywetu ne wawajata.¹⁹ Titenda kana uwanga ya wada ambao nkha wazati kuongoza, kana wada ambao nkhwazati kwetangwa kwa zina dako.

Chapter 64

¹ "Oh, ikawa kuipanga kwa kuivugua mbungu na kusea asi! Miima itingishika mbee yako, ² ni kana via moto uokavyo visaka, moto useusao mazi. Oh, zina dako he dimanyika kwa wankuu wako, na ya kwamba mataifa ne yatetemeka mbee yako! ³ Bosi, ukugosoaho kihii ambacho nkaikuyategemea kusea asi, miima ikazingiza mbee yako. ⁴ Tangu ukati wa kae nkakuna hata yumwe mwekusikiae au kumanya, waa ziso kuona Mungu yeyose hehi yakwe, n'ndai mgosoa mbui izi kwake amngojeae yeye. ⁵ Kweza kuwasaidia wada wenye kinyemi cha kugosoa yeiyo ya haki, wada wamwetangao kuwakumbusa sia zakwe na kumheshimu yeye. Kupatwa ni mbifya tikugosoaho zambi. Mwe sia zako daima n'ndatukombole. ⁶ Maana tose tiwa kana yumwe eie na unajisi, na matendo yetu ya haki yawa kama hezi nkai. Tose tinyaa kana mani; maovu yetu ni kana uheho, utipepeusao swiswi hae. ⁷ Nkakuna hata yumwe mwetanga zina dako, nkakuna mgosoa jitihadi za kukutoza weye; maana kukifisa cheni chako hae na swiswi na kutugosoa swiswi kua mataka mwe mkono wa maovu yetu. ⁸ Na akini, Yahwe, wewe ni tati yetu; swiswi ni uongo. Weye ni muufi wetu; swiswi ni ndima ya mkono wako. ⁹ Usekua na mbifya nkuu, Yahwe, waa daima wesekukumbuka maovu zidi yetu, tafazai swiswi tose, wantu wako. ¹⁰ Mizi yenu mitakatifu iwa jangwa; Sayuni iwa jangwa, Yerusalemu iwa nkiwa. Hekalu detu takatifu na tana. ¹¹ Hantu ambaho tati zetu nee wakakusifu weye, diangamizwa kwa moto, na kia kikuaho hehi kibanangwa. ¹² Je wadaha kuendee kumtoza, Yahwe? Wadaha kutuia mwee na kuendee kutufezehesha swiswi?"

Chapter 65

¹ Nenkiwa kae kusagulwa na wada ambao nkawekuniombeza; nenkiwa kae kupatikana kwa wada ambao nkawekuniondeza. Nkigombeka, "Ni hanu!" kwa taifa ambado nkadokwetanga zina dangu. ² Nkitawanya mikono yangu msi wose kuwasumbua wantu wangu, wendao kwe sia isiyopasa, wenduo kwa kutongea mawazo yao wenye na mipango yao. ³ Kuna wantu waendelea kunitoa mimi walavya kafa zao kwe bustani, na kuoka ubani uanga ya matofai. ⁴ Wekaa miongoni mwa makabui na ya nguue na msozi mchafu wa nyama kwe vyobo vyao. ⁵ Wagombeka, 'Gooka hae, usekusogea hehi na mimi, maana mimi ni mtakatifu zaidi yao.' Vintu ivi ni mosi kwe mpua zangu, moto uwakao musiki kutwa. ⁶ Kauwa, iandikwa mbele yangu: Nkinaninyamae maana nindaniwaihe wao vituhu; nindanigosoe maiho yao kwe miundi yao, ⁷ kwa sababu ya zambi zao na zambi za tati zao kwa hamwe." Agombeka Yahwe. "Nindaniwaandue wao kwa kuoka ubani uanga ya miima na kunigosoea mimi uanga wa viima. Ivyo basi nindanihime juu ya matendo yao ya kae kwe miundi yao." ⁸ Yahwe agombeka ivi, "Ikawa kama juisi indai ipatikane kwe nguzo za zabibu, wakati umwe andaho agombeke, 'Usekuibananga iyo, maana kuna utana ndani yakwe; iki neicho nindanikigosoe kwa niaba ya watumishi wangu: Nkiana niwabanange wao wose.' ⁹ Nindaniziete nkoo kulawa kwa Yakobo, na kulawa kwa Yuda wao ambao wandawailisi miima yangu. Nekuwasaguo wandaowalisi alizi, na watumishi wangu wandawaishi hada. ¹⁰ Sharoni indaiwe maiso ya makundi, na koongo da Akori dindadiwe hantu ha kuhumwizia makundi yangu, kwa wantu wangu waniondeza mimi. ¹¹ Lakini yeye mwekuekana na Yahwe, mujaa mwiima wangu mtakatifu, muandaa meza kwa bahati ya Mungu, na kumemeeza kikombe cha mvinyo wekuchanganyao na miunguyetangwayo Hatama. ¹² Nindaniubuze mwisho wenu kwa uhamba na wantu wandaweneme si kwa kuchinjwa, Kwa kuwa nekukwetangaho wewe, nkwekwetika; nekutamwiahio nkwekutegeeza. Lakini mgosoa mabaya kwe meso yangu na kusagua kugosoa yasiyo kuniagiza mimi." ¹³ Zumbe Yahwe agombeka ivi, "Kauwa, mtumishi andade, lakini andaatozwe na saa; kauwa mtumishi wangu andaanywe lakini andaawe na nkiu; kauwa mtumishi wangu andaashangie, lakini andaetagwe kwe aibu. ¹⁴ Kauwa, mtumishi wangu andaatoe vuzo kwa kuwa ya kusogwa kwa roho zenu. ¹⁵ Nywinywi mndamdieke zina denu nyuma kama laana kwa wantu nekuwasaguo watawie; Mimi Zumbe Yahwe, nindaniwe wewe; Nindaetange watumishi wanga kwa zina tuhu. ¹⁶ Yeyose akundaye andue baraka juu ya si andaabalikiwe na mimi, Mungu wa kwei. Yeyose achukiaye kweisa juu ya si eisa mimi, Mungu wa kwei, kwa kuwa matatizo ya nyuma kae yandayajigwe, maana yandayafiswe kwe meso yangu. ¹⁷ Maana kauwa, Nindanikalibie kuumba mbingu mpya na si mpya; na mabui ya kae nkanana yakumbukwe vituhu wala kufikiliwa kwe akii. ¹⁸ Lakini mndamuwe na fulaha na kushangiza daima kwa ni ndachonikiumbe. Kauwa, Nakaibia kuumba Yerusalemu mpya kama fulaha ya wantu wakwe wenye fulaha. ¹⁹ Nindanifulahie juu ya Yerusalemu wantu wangu; kuomboleza na ndio ya ziki nkaina itegeezwe vituhu ndani yakwe. ²⁰ Nkakuna tena mwana mwenda aishi hada japo kwa msi mcheche; wala wazee kufa kabla mda wakwe. Yuda mwenda afe kwe umli wa miaka mia mwenga anda adoigwe kama alaana. ²¹ Wandawazizenge nyumba na kwekaa uko, na wandawahande mizabibu na kuda matunda yakwe. ²² Nkawana wazenge nyumba na watuhu wekae umo, nkawandwahande, na watuhu wada; maana kama msi wa miti undaiwe msi wa wantu wangu. Wantu wangu wandawekae kikamilifu kwa ndima ya mikono yao. ²³ Nkawana wagosoe ndima bue, wala kuvyaa kwa kusikitishwa, maana ni wana wa wekubalikiwao na Yahwe, hamwe na nkoo zao. ²⁴ Kabla nkawazati kwetanga nindanetike; na wakati waendelea kutamwia, nindanitegeeze. Kui wa mzitu na ngoto wandawaiswe hamwe, na simba andaade mani kama ng'ombe; akini uongo undauwe nkande ya nyoka. ²⁵ Nkawanawaumize vituhu wala kubananga uanga ya miima yangu

mitakatifu," agombeka Yahwe.

Chapter 66

¹ Yahwe amba ivi, "Mbinguni ni makao yangu, na sii ni miundi yangu. Ikuhi nyumba wekunigosoeayo mimi? Ikuhi mphaamo ambayo nadaha kuhumwiza?" ² Mkono wangu uyagosoa aya yose; ivi nee jinsi vintu vyaawia-- idi nee tamko da Yahwe. Mntu nekumwombosae, mwenye loho yekuhondwayo na mjutia loho, na mzingiza kwa ajii na mbui yangu. ³ Yoyose mchinja ng'ombe akoma muntu pia; yeye muavya kafa ya mavuno aavya kafa ya mphone ya nguuwe; ye muavya kumbukumbu vumba awabaliki wabanasi. Wasagua sia zao wenye wadoa lazi kwa uchama wao wenye. ⁴ Mwe sia iyo iyo n'dansague azabu yao wenye; N'daniete uanga yao kintu wakiogohacho, mana nekuwetangaho, nkakuna mwekwetika; nekutamwiihao mwekuntegeeza mimi. Wagosoa ya ubanasi mbele yangu, na kusagua yesayo kunitamia mimi." ⁵ Tegeeza mbui ya Yahwe, we utemekae kwa mbui yakwe, kakizo wanichukiao na kukunega wewe kwa jii ya zina dangu wagombeka, "Na atogolwe Yahwe, halafu n'ndatione kinyemi chetu mia n'ndamgewe mwe soni. ⁶ Sauti ya nkondo ya gasi yeza mwe mzi, sauti kuawa hekaluni, sauti ya Yahwe awauwii wankuu wakwe. ⁷ Kabla nkazati kuita mwe chumba, efungua; kabla ya usungu kumuawa efungua mwana kigosi. ⁸ N'ndai mtegeeza mbui izi? N'ndai mwona mbui izi? Je taifa dadaha kuvokwa kwa ukati umwe? Akini kinyanyi Sayuni iitaho kwe chumba, efungua wanawe. ⁹ Nadaha viivihii kumueta mwana avyagwe na nesekumluhusu mwana avyagwe? Yahwe auza? --au Je namueta mwana ukati tu wa kwefungua na halafu nimtozeeze vituhu auza Yahwe." ¹⁰ Tamiwa ni Yerusalemu na tamiwa kwa ajii yakwe, nywinywi nyose mumkundao yeye; tamiwa hamwe na yeye, nywie mweyayatao juu yakwe! ¹¹ Maana n'ndaumhumize na n'ndaalizike, mwe mee yakwe n'ndaakufaliji; n'ndaunye mpaka wegute na kutamiwa kwa wingi wa utukufu wakwe. ¹² Yahwe agombeka ivi, "Ni hehi na kusawanya mafanikio uanga mwe mto, na utajii wa mataifa kana wingi wa mkondo wa mazi. N'ndamumhumize kwa mphaamo yakwe na kwenulwa mwe mikono yakwe, n'ndamwenulwe uanga ya mavindi yakwe. ¹³ Kana via mame amfalijivyo mwanawe, ivyo basi nami n'ndaniwafaliji nywinywi, na n'ndampate falaja mwe Yerusalemu." ¹⁴ N'ndauyaone aya, na moyo wako n'ndautamiwe, na mavuha yako n'ndayachipukie kana zabuni ya nyasi. Alizi ya Yahwe yondaimanyike kwa wandima wakwe, akini ondaimanyike kwa wandima wakwe, akini ondaawaonyeshe mbifya yakwe zidi ya wankuu wakwe. ¹⁵ Kwa kukaua, Yahwe eza kwa moto, na gai dakwe deza inga nkusi na zoluba kueta joto mwe mbifya yakwe na kukemea kwakwe ni inga moto wakao. ¹⁶ Maana Yahwe katekeleza kuaha juu ya wantu kwa moto na kwa uhamba wakwe. Wada ndiowakomwe ni Yahwe wondawawe wangi. ¹⁷ Wondaweike wakfu wenye na kwesunta wenye, ili wadahe kwengia mwe bustani, kumtongea mwe gatigati ya wadao nyama ya nguuwe na vintu halamu inga ngoswe. "Wondawabue kiheo idi n'tamko da Yahwe. ¹⁸ Mana namanya ugosoi wao na mawazo yao. Ukati ondaubue ndihoniyakonge matiafa yose na luga zose. Wondaweze na kuona utukufu wangu. ¹⁹ N'ndaniike utangio wa ukuu wangu mweao. Halafu n'ndaniwatume wakazi kuawa mweao kwa mataifa. Kwa Tarshishi, Puti, na Ludi, wada wadoao uta wao, kwa Tubali, Javani, na uhae kutongea kwe mpwani kuda ambako nkawazali kusikia chochose kuhusu mimi wa kuona utukufu wangu. Watatanga utukufu wangu miongoni mwa mataifa. ²⁰ Wondawawaete kakizo wose chongoi ya maifa yose, kama kafa kwa Yahwe. Wondaweze kwa falasi na kwa gai, uanga ya nyumbu na uanga ya ngamia, kuelekea mwiima wangu mtakatifu Yerusalemu - agombeka Yahwe. Mana wantu wangu wa Israeli wondawaete kafa ya mavuno kwe via vyekung'aavyo mwe nyumba ya Yahwe. ²¹ Vitu vyekumwe ivi n'ndanivisague kana makuhani na walawi - agombeka Yahwe. ²² Maana yondaiwe mbingu mpha na sii mpha ndiyoniigosoe isigae mbele yangu- Idi nee tamko da Yahwe-- ivyo nee mwaango ndivyouisigae, na zina denu disigae. ²³ Kuawa mwenzi yumwe mpaka mtuhu, na kuawa sabato mwenga mpaka ntuhu, wantu wose wondaweze kukubanamia sii--agombeka Yahwe. ²⁴ Wondawaite chongoi na kuona mii ya watakufa ya wantu wekuniasio mimi, maana wadudu wawadao wowo nkawanawafe, na moto uwokao nkaunafe; na yondaiwe ni mbifya kwa wada wose wenye mwii."

Lamentations

Chapter 1

¹ Mzi aho bosi wekuoa na wantu wengi, mvyee mwe ikedu. Katenda enga ni mvyee mwe kufiwa ni mumewe, ingawa nee ni Taifa kuu. Nee ni mwana Mfaume gatigati mwe Mataifa, mia sasa kalazimishwa kwe utumwa. ² Aia na kweyayata nakio, na mesozi yakwe yangubika mafunda yakwe. Nkakuna hata mbuyae amhembeezayo. Mbuyae wose wamsaliti, wahituka maadui zakwe. ³ Baada ya ukiwa na mateso, Yuda kaita kwe mateka. Ekaa na wantu watuhu, naho nkahumuiza. Wawaguusao wawapata akawa ikeduo. ⁴ Baada za Sayuni zibomolwa mana nkakuna ezaye kwe sherehe yekuandaliwayo. Siya zakwe zose ni ukiwa. Wandee mphaa wakwe wana huzuni na yeye mwenye yu mwe taabu. Wabya wakwe watenda wakuu wakwe. ⁵ Maadui zakwe wafanikiwa. Yahwe kamsukiza kwa dhambi zakwe nyingi. Wanawe wadodo waita matekani kwa wabaya wakwe. ⁶ Utana umweka mndee wa Sayuni. Wana Mfaume watenda enga swala esaekuona mani, na waita bia uweza wa awo wawaguusao. ⁷ Mwo siku za mateso yakuwa na kukosa nyumba, Yersalemu yonda ikumbuke hakiba zakwe ekuwazo nazo aho bosi. Wakatia wantu wakwe wekugwaho mwe mikono ya uadui, nkakuna mwekumsaidia. Maadui wawaowa, na kuseka maangamizo yakwe. ⁸ Yerusalemu igosoo dhambi sana na kwaiyo kaghalilika enga kintu kichafu. Wose wekumheshimuo ivi sasa wa mdharau mana waona hisi yakwe. Asonone ka na kujaiibu kukawa nkandai. ⁹ Katanda mchafu kwe sandausi yakwe. Nkee kuwaza mwisho wakwe. Kugwa kwake nee ni

kubaya. Nkakwe kuwa na mntu wa kumtuiza. akaiya, "Kauwa mateso yangu, Yahwe maana adui katenda Mkuu sana." ¹⁰ Adui kekaa kwe mkono wakwe kwe hazina zetu za thamani. Kaona Mataifa yekengia ha takatifu hakwe japo kaamuu wese kwengia kwe sehemu ya kukintania. ¹¹ Wantu wose wasononeka waoondezaho mkate. Waavya hazina zao za thamani kwa ajii ya nkande ya kuvuza ugima wao. Kauwa, yahwe nikumbuka maana nkitenda khina faida. ¹² Nkiyo kintu kwako, wose muombokao? Kauwa uone ati kuna mntu mwenye huzuni Yahwe akunitesavyo mimi siku zia za maya yakwe makai. ¹³ Ni kuawa uwanga, nee ekutumaho moto kwe mavuha yangu naho unishinda. Katanda nyavu kwe miundi yangu na kunihitua. Kanitenda mkiwa na mnyonge. ¹⁴ Nkamba ya makosa yangu ufungwa ni mikono yakuwe, zisokotwa na kuikwa mwe singo yangu. Kogoso uwezo wangu kushindwa. Zumbe kanikabidhi mwe mikono yakwe, na nkidaha kugooka. ¹⁵ Zumbe kawasa nkandai wagosi wangu hodai we kuniokoao. Ketanga kundi kuu da wantu kuwatigindisa wagosi wangu imaa. Zumbe kawajata mndee mphaa wa Yuda kwe chombo cha kuhondea hokwe. ¹⁶ Kwa vintu ivi nia. Meso yangu mazi yasea si ya meso yangu tangu mhembezi wangu mwe kuondo avuze uhai wangu yu hae na mimi. Wanangu watenda wakiwa mana adui ywangu kanishinda. ¹⁷ Sayuni katandaza mikono yakwe, nkakuna wakumtuiza. Yahwe kaamuru awo wa hehi na Yakobo, watende adui zakwe, Yerusalemi ni kintu kichafu kwao. ¹⁸ Yahwe nee mwenye haki, mana nkitenda mwaasi kwe amri zakwe. Tegezani nywie wantu na muone huzuni zangu. Wandee mphaa wangu na wagosi imaa watekwa kwe nkondo. ¹⁹ Nhyetanga wambuya, mia wana maema kwangu. Makuhani wangu na wazee wasia kwe mzi, wekuwaho wakaondeza nkande za kuvuza ugima wao. ²⁰ Kauwa Yahwe, mana nkitatizika, Ifu dangu daunyuuma, moyo wangu uchafuka mwe mwii wangu, mawa nkitenda muasi sana, uko chongoi uhamba umuiza Mmoa, mwe nyumba yangu kuna ndio tu. ²¹ Wasikia masikitiko yangu, mia nkakuna wa kunihembeza. Wabaya wangu wose wasikia shida zangu naho wamiwa wekunitendavyo ivi. Kueta siku wekuahidiyo, sasa ekawawe kama mimi. ²² Eka ubaya wose weza mbee yako. Shughulika nao kama wekushughulikavyo na mimi kwasababu ya makosa yangu yose. Huzuni yangu ni nyingi, na moyo wangu uzimia.

Chapter 2

¹ Zumbe kamgubika mwanakivyee wa Sayuni asiyawingu dambifya yakwe. Katenka utukufu wa Israel kuawa asii mbinguni hata duniani. Hajakumba stuli ya miundi yakwe siku mbifya yakwe. ² Zumbe kameza nankekuwa na huvuma kwa miziyose imara yawana vivyee wa Yuda; kwa soni kagwisaasi ufalme na watawala wakwe. ³ Kwa mbifyankai kasenga kiampembe ya Israel. Kavuzi mkono wakwe uawa kwa maadui. Kaoka Yakobo kama motomkai uteketezao kiakintu hehiyakwe. ⁴ Kama adui kapindisha upinde wakwe kuelekea kwetu, nawakuume kwakwe yutayari kushambulia. Kawachinja wose wakuaowakampendeza kwehema dawanavivyee wa Sayuni; Ketiamaya yakwe kama moto. ⁵ Zumbe nekawa kama adui kameza Israel. Kameza nyumbazakwe zose. Kabananga kabananga gwegwe zakwe. Kaongeza ndio na maombolezo kwekwandee wa Yuda. ⁶ Kashambulia hemadakwe dakudugana kama kazumba kabustani. Kabananga sehemu ya kudugana. Kabananga sehemu ya kudugana. Yahweh kasababisha kudugana na sabato kujalwa Sayuni, kwa kuwa kamzarau mfaume na kuhani mweukai kwa ukaiwa mbifya zakwe. ⁷ Zumbe kaimea kwemviko wake nakwekaa sehemu yakwetakatifu. Kaavyaukuta wa nyumba mwemikono yaadui wakweza sauti mwe nyumba ya Yahweh, ingasiku ya sheehe. ⁸ Yahweh kaamua kubananga ukuta wa mziiwa wanavivyee wa Sayuni. Kanyoosha nkamba ya kipimo nazatikuuzia mkono wake kutokubananga ukuta. Kagosoa minara na ukuta kweyayata; hamwe vyaga. ⁹ Miango yakweigwa sii, kabananga nakutua chuma cha ukuta. Ufaume wakwe nawana wa mfaume wa mwanaiongoni mwa mataifa, sheia nkaikovituhu namanabii wakwe nkawapata maono kuawa kwa Yahweh. ¹⁰ wa wanavivyee wa Sayuni wekaa asii yaukimya, warusha mavumbi mwemitwi yao nakuvaa magunia. Mabikra wa Yerusalem wenamiza mituiyao asii. ¹¹ Meso yangu yanyaa mesoni yakwe; ifudangu daunguruma; sehemu zangu zandani zitikaasii kwa sababu yaubanasi wawanavivyee wa wantu wangu, wana na wazimia mwemitaa yamzii. ¹² Wasema kwa mamizao, "Mbeyu zikuhi na mvinyo?" kama wazimiavyo kama mtuu mwekujeruhiwa mwemitaa yamzii, maisha yao yetia mwekifua cha mamizao. ¹³ Ndaniseme mbwaikwao, wanavivyee wa Sayuni? Nadaha nifanani she nambwai, ili nikufariji, mwanakivyee bikra wa Sayuni? kisogoo chako nikikuu ingabahari. Nindai mwenda akuhonye? ¹⁴ Manabii wako waona umbea wamaono batili kwaajii yako. Nkawazati kuiwazi kuvuzamai zao, lakini kwako. Nkawazati kuikawazi kuvuzamai zao, lakini kwako waavya matamko yaumba wakupotosha. ¹⁵ Wosewembokao nkandainkandai mwa baabaa watoamakofi kwako. Wagona nakutikisa mitwi kwa wandeewa Yerusalem nakugombeka, "ununemzii wekweutegao ukamilifu wautana; furaha yadunia yose?" ¹⁶ Maadui zako wosewagubua kanwa na kukutania. wazomeea na kusagamen kusema, "Timmeza yeye! Inuniida siku tekungojayo! Tiishi ilitiione" ¹⁷ Yahweh kapanga ekuondavyo kugosoa. Katimiza neno dakwe. Kakupindua bilambazi, kwa kuwa kamruhusu adui kukusherehekea; kenua mahembe ya maadui zakwe. ¹⁸ Mioyo yao indaimwie Zumbe, viwambaza vya wanavivyee wa Sayuni! Gosoa mesozi yao ndayaho zomoke asi kama mto kionamusi. Usekwepaia nafuu, meso yaobila ebae. ¹⁹ Euka uiekio, bosikio chamanane! Etia moyo wako kamamazi mbele yacheni cha Zumbe. Nyoosha uanga mikono yakokwa ajii ya ugima wawana wazimiao kwasaa kwesia yakia mtaa. ²⁰ Kauwa, Yahweh, na ukumbuke aowe kuwatendao. wavyeewade tunda dauvyazi wao, wana wekuwa jaliao? Makuhani na manabii wachinjwe sehemu takatibu ya Zumbe? ²¹ Wose wananawantu wagima wekaamwemsanga wa mitaa. Wavyeewangu wadodo na wagosi wangu wadodo wagwakwa uhamba; uwachinja pasipo kuwanambazi. ²² Umeitisha kama nekuwetanga wantu mwemisi ya maakuli, hofu yangu kiasehemu, kwaka msi wa mbifya ya Yahweh nkakuna mwekunyiika; aonekuwajalio nakuwakuza, adui yangu kawabananga.

Chapter 3

¹ Mie ne mgosi wekuonaye sungu si ya gongo da mbifya ya Yahweh. ² Kaniguusa na kanitenda nende mwe kiza seuibise mwe kumg'aako. ³ Hakika kanihituizia mkono wakwe dhidi yangu misi yose. ⁴ Katenda mwii wangu na babu dangu kufifia, atua mavuha yangu. ⁵ Kazenga vifusi vya uongo dhidi yangu na kunigubika na usungu wekutogao. ⁶ Kamtenda nekae hantu he kizainga we kuumbwao mzimu mwande. ⁷ Kazenga unkanto (kiwambaza) kunizunguuka nkidaha kunyiika. Mmyoo kaito enda mizito. ⁸ Netanga kuonda msaada; maombi yangu ayakoma. ⁹ Kaziba sia zangu kwa ukamto wa maiwe ya kusonga; Katenda kagosoia sia yangu yesekutana. ¹⁰ Yee inga dubu ongoja kuninatiia, Simba mwe mafiso. ¹¹ Kahitua nkandani sia zangu. Kanitenda ukiwa. ¹² Kapindisha uta wakwe na kunitenda mie inga tango da msae wakwe. ¹³ Kabogosa maini yangu kwa misae ya hosa dakwe. ¹⁴ Nkiwa kichekesho kwa wantu wangu wose; Kielelezo cha uhufi wakwe wao msi mgima. ¹⁵ Kwanimemeza kwa mifya na kunikungumiza kunywa mazi ye sungu. ¹⁶ Nee atua meno yangu kwa nyanga, Kanisindika asi mwe vumbi. ¹⁷ Nafsi yangu inyimwa mpeho, nkijaa kinyemi ni mbwai. ¹⁸ Ivyo nagombeka "Uzizimizi wangu waga na tumaini dangu kwa Yahweh." ¹⁹ Kumbuka mateso yangu na kugwa kwangu, mazi ye yesungu na usungu. ²⁰ Nendelea kukumbuka na nchenamia. ²¹ Mia ni nkondo mwe akii yangu na ivyo nina matumaini; ²² ukundisho wa kwei wa Yahweh nkaufa na mbazi zakwe nkazisia. ²³ ni mpyahamkia kukacha; uaminifu wako ni mkuu. ²⁴ Yahweh ni upazi wangu." Nkigombeka ivyo nendani mtumainie. ²⁵ Yahwah ni mwedi kwa wamgojao, kwa mwenye kumuondeza. ²⁶ Ni vyedi kugpja nkacho za wokovu wa Yahwe. ²⁷ Ni vyedi kwa muntu kwetwika nira mwe ujana. ²⁸ Mweke ekae ikedu mwe mwe uzizimizi, yendaho iwe iikwa uanga yakwe. ²⁹ Mweke auike muomo wakwe mwe vumbi- kwadaha kuwe na matumaini. ³⁰ Ekafunda dakwe ademkie kwa munkondo ywakwe na amemeezwe soni. ³¹ Zumbe nkanaatiemee milele, ³² Mia agea mbazi, enda awe na mbazi kuigana na ukundisho wakwe dhabiti. ³³ Kwa maana nkaadhibu kuawa mwe moyo wakwe au kutesa wana wa mwanadamu. ³⁴ Kujata si ya miundi ya wafungwa wose wa dunia ngima, ³⁵ kumnyima muntu haki mbele ya upeo wa mwe uanga, ³⁶ mwekumyima muntu haki - Zumbe nkana'aidhinisha vintu enga ivyo! ³⁷ Ni ndai mwekumbekae na ikatimu ati nkie Zumbe kugombeka? ³⁸ Nkio kuawa mwe kanwa cha mwe uanga ga mbui zitamazo na zesizokutama? ³⁹ Muntu mwe meso nkadaha kwe yayata? Muntu nkadaha kweyayata kwa azaba ya dhambi zakwe? ⁴⁰ Natesu nguvumanye sia zetu na kuzigeeza; na timuuwieni Yahweh. ⁴¹ Na tenueni mioyo yetu na mikono yetu kwa Yahweh mbinguni: ⁴² "Tibananga na kuasi na nkwekutifiia mbaza. ⁴³ Kwegubika na mayo na kutibaaza, kukoma na nkwekuhanya. ⁴⁴ Kwegubika Zumbe ili kwesekuwa na ombio didahado kwemboka. ⁴⁵ Kutenda inga usama na seze mwe mataifss. ⁴⁶ Wankuu wetu wose watilaa, ⁴⁷ matu matu na tubwi dititaa, maafa na ubanasi. ⁴⁸ Meso yangu yahuumika mifeeki ya mesozi kwa ajii ya wantu wangu. ⁴⁹ Meso yangu yendayaawe mesozi pasi na ukombo; pasi nafuu. ⁵⁰ Kiaga endaho akauwe si, na Yahweh endaoone akauwe si, na Yahweh endaoone kuawa mbinguni. ⁵¹ Meso yangu yanitenda niwe na uzuni kwa ajii ya wana vivyee wa mzi wangu. ⁵² Nkiawiwa ukaa inga mdege, ao wekuwao wankuu wangu waniaawia ukaa pasi na mbui. ⁵³ Wanasa mwe tubwi na wakanitambikia iwe; ⁵⁴ na mazi yaketika mwe mutwi wangu. Nkigombeka "Nkidumuiwa hae". ⁵⁵ Nchetanga tango dako, Yahweh, Kuawa mwe kina cha tubwi, ⁵⁶ Kuuiva ulaka wangu. Kusikia ulaka wangu nekuhembaho "Wesekugubika sita dako kwa kwenyeyata kwangu." ⁵⁷ Nee weza hehi msi nikwekutangaho; nee wagombeka, "Wesekuogoho" ⁵⁸ Zumbe kuvunia masa yangu; kuokoa maisha yangu! ⁵⁹ Yahweh; kuona vihii wekunembosavyo, aha masa yangu. ⁶⁰ Kuona mtunkana zao, miafyo yao yose dhidi yangu- ⁶¹ Kuziiva zihaka zao, Yahweh na miafyo inihusuyo. ⁶² Miomo ya ao wenenukiao mhitu, masa yao yeza dhiti yangu musu mgima. ⁶³ Kauwa wekaavyo na kwenua. Wanigosoea ufyosi na nyimbo zao. ⁶⁴ Waihize, Yahweh, sawa na wekutendavyo. ⁶⁵ Wendaubade mioyo yao pasi na lawama! Hukumu yako i'we kwao! ⁶⁶ Wawaguusa kwa mbifya na kuwabanga sii ya mbingu, Yahweh!

Chapter 4

¹ Zahabu isakaa iwa vi vihi zahabu safi ikahituka! maiwe matakatiifu yakatapanjwa kwe kia sia ya mtaa. ² Wana wa samani wa Sayuni ne wana samani wa uzito wa zahabu ntana iya sasa nkawana samani yekutendesayo ya mabiga ya udodo ndima ya muufi! ³ Hata makui ya mtaani wavya mee ya kuonkesa wana wao mia wandee wa wantu wangu wawa wakatii kama mbuni kwe sii nkame. ^{4,5} Uimi wa mwana mteke aonkaye wabua uwanga ya muomo wakwe kwa nkui, wana waombeza nkande akini nkakuna muwajali. Wazoea kunda nkande ya gharama sasa wasinda saa mitaani, waeewa kwa kuvaa nguo za zambarau saa wagona kwe vifusi. ⁶ Uahio wa mndee wa wantu wangu ni mkuu kuliko iyo Sodoma na ibidulwa kwa dakika na nkakuna mwe kwenua mkono kuwambiza. ⁷ Viongozi wakwe ne ni watanda kuliko seluji wan'aa kuliko mee mii yao ni imara kuiko iwe, mii yao enga yakuti samawi. ⁸ Wekuavyo wao ne ni wa zize inga kiza nkawamanyikana mtaani, mababu yao yafuia mwe mavuha yao yatenda mankavu inga nkuni. ⁹ Ao wekukunumwao kwa uhamba ne wana kinyemi chekutendesacho kuliko wada wekufao kwa saa wekwagao, wakatumbulwa kwa kukosa nkande za tanga, ¹⁰ Mikono ya wavyee wenye mbazi; iseusa wana wao. wawankande yao wakati wandee wa wantu wangu wakabangwa. ¹¹ Yahwe akaonyesha maya yakwe yose akaavya mbufya zakwe nkai. akagimba moto Sayuni ukaoka vivate vyakwe. ¹² Wafaume wa dunia nkawekuamini waa wakazi wa dunia kwamba wankuu wadaha kwengia mwe maango ya Yerusalemu. ¹³ Aya yekuawayo kwa ajii ya zambi za manabii na maasi ya makuhani wekwetiao mpome iyo ya wenye haki mbele yakwe. ¹⁴ Wahangaika kwa upofu mitaani ne wegea unajisi kwa mpome ambaho nkakuna mwekuruhusiwa kutoza nguo zao. ¹⁵ Ekaa hae! Eka hae! usekunidonta! ivyo wakatanga, wantu wakambaa miongoni mwa mataifa nkawadaha kwekaa aha vituhu." ¹⁶ Yahwe mwenye akawapanya., nkawakaua vituhu awa nkawa waheshimu

makuhani waa nkawaonyesha. Ukundiso kwa wadaa.¹⁷ Meso yenu yakwama yakaua bue kwa msaada kulawa minara yenu ulinzi, tikau taifa desido kudaha kutiokoa.¹⁸ Watongea hatiua zetu, nkatekudaha kwenda nao mitaani mwetu. mwisho wetu ukawa hehi na siku zetu zikahesabiwa. mwisho wetu ukabua.¹⁹ Wekutiguusao ne ni wa wepesi kuliko tai wa uwanga. Watiguusa kwe miima na kutiwinda mwe nyika.²⁰ Pumzi mwe mpua zetu-mhakwa mavuta wa Yahwe, ne mwekugwilwa he tubwi, ne mwekugokwa." Sii ya kivui chakwe tondatekae miongoni mwa mataifa.²¹ Tamiwani na mhachiize wandee wa Edomu, we mwekaae mwe sii ya uzi. Akini kikombe chondachemboswe, ondaumaye kwekaa mwazi.²² Mndee wa Sayuni, Ahio dako dondadibue mwisho nkanaongeze mateka yako akini mndee wa Edomu, ondaapate adhaba ando agubue zambi zako.

Chapter 5

¹ Kumbuka, Yahwe yekutiawiya uone soni yetu. ² Upazi wetu uhitulwa kwa wageni nyumba zetu kwa wageni. ³ "Titenda wakiwa kisitate na mami zetu enga wagugu. ⁴ Shuuti tihe hea kwa mazi tinywayo naho tihe kwa kupata mbao zetu. ⁵ Ao weza kwetu wa hehi ya nyuma yetu; tisokea naho nkadaha kupata kuhumuiza. ⁶ Teavya kwa misii na Assilia tipate nkande ya kutosha. ⁷ Tati zetu wagosoa zambi waa nkawaho vituhu, nasi tenea zambi zao. ⁸ Tapata nkande yetu hada tiangamizaho maisha yetu, kwa paange da nyikani. ⁹ Watumwa watitawala na nkakuna ya kutivunia mwe mikono yao. ¹⁰ Mababu yetu yanyaa na moto enga figa kwa ajii yamjotoda saa. ¹¹ Wavyee wafundiwa Sayuni, na wandeepaa mwe mzi wa yuda. ¹² Wana wa mfaume wanyongwa kwa mikono yao, naho nkahana ishima iyonyeswayo kwa wadaa. ¹³ Wabwanga wakugizwa kusaga mbeyu mwe iwe da kusaga, na wabwanga wekungwaa si ya mazio ya nkuni. ¹⁴ Wadaa waeka sia ya mzi, na wabwanga waeka ngoma. ¹⁵ Kinyemi cha moyo kifa na kusiziga kwetu kutenda ndio. ¹⁶ Kilemba kigwa mwe mitwi yetu ole wetu kwa via tigosoa zambi. ¹⁷ Kwa via moyo wetu nee ukauma naho mesozi yetu yafubaa mwe vituivi meso yetu ya fubaa. ¹⁸ Kwa via muima sayuni ugona ukiwa, makui ya mwe mzi yasizigia uwanga yakwe. ¹⁹ Mia we, Yahwe, watawala kae na kae, naho unda wekae mwe kigoda chako cha enzi vivyazi na vivyazi kwa mbwai watijaa kae na kae. ²⁰ Kwa mbwai watidwandwaika kwa misi mingi? ²¹ Tivuze kwako, Yahwe nasi nnda tiuye. Tigosoe uhya misi yetu enga yekuavyo aho kae- ²² ema menga uwe kutiamea na una mbifya kwetu kwembokesa.

Ezekiel

Chapter 1

¹ Ikawa mwe mwaka wa sasini, mwezi wa nane na msi ya shano ya mwezi ikawa kuhusu kwamba nkiwa nika miongoni mwa wafungwa hehi na kebali nika miongoni mwa wafungwa hehi na kebali kanali mbingu zikavuguka nikaona maono ya mungu. ² Mwe msi wa shano mwe mwezi uwe iwa mwaka wa shano wa utumwani wa mfaume yehoyakini. ³ Nene da yahwe dikamwezea ezekeili mwana buzi kuhani mwesi ya wakaldayo hehi na kebali kanali na mkono wa yahwe uwa uho uanga yakwe. ⁴ Ikabinda nikaona kuwa na npeho wa zoluba yaeza kulawa kaskazini zunde ku hamwe na moto wa ungazi ndani yakwe kunga ukazunguka ndani yakwe na moto uwa na langi ya kahalabu ndani ya dozunde. ⁵ Gatigati kuwa na viumbe vine vinanavyo mwonekano wao uwa ivi wawa na mfano wa mntu. ⁶ Iya wawa na sula ne kia moneka na kia yumwe kawa na mawawa mane. ⁷ Miundu yao iwa inyooka, iya nyayo za miundi yao za miundi yao ziwa enga kwato za ndama zekuwazo zikanga kama shaba ikusukulwayo. ⁸ Bado wawa na mikono ya binadamu si ya mawawa yao siya nhande zose ne kwa wose wane vyeni vyao na mawa viwa ivi. ⁹ Mawawa yao yawa yaungana na viumbe vituhu na nkawekuya wekuwaha wakaite baadi yakwe kia meneka aita mbele. ¹⁰ Kupanana kwa vyeni vyao uwa enga cheni cha mwanadamu awe wane wawa na cheni cha simba kwa upande wa kume awo wane nao wawana cheni cha tai. ¹¹ Vyeni vyao viwa ivyo na mawawa yao yawa yatawanyika uanga basi ivyo viumbe kia chekuwacho na jozi ya mabawa yakuwayo yatozana na wawa da kiumbe kituhu naho pia jozi za mawawa yawa yagubika mi yao. ¹² Kia yumbe aita mbele basi ivyo hohose loho ekuwaelekazaho kuita, waita bila kuuya. ¹³ Kama kwa kufanana kwa awa viumbe hai mwonekano wao uwa kama ka moto wakao enga muonekano wa nulu ungazi wa moto pia ukasama hehi na miongoni mwe viumbe na wawa na mwonekano wa umbauwa. ¹⁴ Awo viumbe hai viwa vikasama mbio mbele na nyuma na wawa na mwonekano wa umbauwa. ¹⁵ Ikabinda nikawakauwa wada viumbe hai kuwana ngudumu mwenga uanga ya alizi nkandani ya via viumbe hai. ¹⁶ Unu ne ukuwao mwenekano na umbo wa izo ngudumu kia ngudumu iwa enga zabalajadi na mane ayo yawa na mfano umwe mwonekano wao na umbo viwa enga ngudumu yekunganikayo na tuhu. ¹⁷ Ukati yada magudumu yekuwaho yakenda, yaita bila kuya mwe mwelekeo wowose viumbe vyekuwaho vikaelekea. ¹⁸ Kama kwa uoande vivimbe wawa na meso yazunguka kose. ¹⁹ Hehose via viumbe hai vyekuwako vikaelekea yada magudumu yaelekea hehi nao nao ukati viumbe hai vyekwenukahoa kulawasi na yada magudumu nayo yenuka. ²⁰ Hehose roho ekuitako waita na yada magudumu yenuka hehi nao, loho wa kiumbe hai iwa magudumu. ²¹ Hehose via viumbe vyekuelekeako magudumu nayo yakaelekea uko na ukati wada viumbe wekugokano hata ivyo magudumu yakagoka hehi nao kwa sibabu yuda loho wa wada viumbe kawa mwe yada magudumu. ²² Uanga ya mitwi ya wada viumbe hai kuwa na mfanano wa anga iwa yanga enga mfano wa balafu wanga ya mitwi yao. ²³ Si ya anga kia mawawa ya kiumbe kimwo yanyoshwa mbele na kudontana kia mawawa na kiumbe kimwe kimwe kuwa na jezi mwenga kwa aji ya kwegubika. ²⁴ Ikabindo nikasikia sauti ya mawa yao enga mkemo wa mazi mangi enga sauti ya mwenye enzi hohose wekuelekeako kama sauti ya jeshi hohose hada wekugokaho na kuseza mawawa yao. ²⁵ Sauti ikaja

Chapter 2

kutoka juu ya anga juu ya vichwa vyao popote waliposimama na kushusha mabawa yao.²⁶ Uanga ya anga ya mitwi yao kuwa na mfano wa kiti cha enzi ambacho kiwa na mwonekano wa iwe da samawati, na uanga mfano wa kiti cha enzi kipanancha kama mwonekano wa mwanadamu.²⁷ Nikaona umbo denye mwonekano wa chuma chenye kunga hamwe na moto ndani yakwe kulawa kwe mwonekano wa uanga wa nyonga zakwe nikaona kuteka kwe mwonekani wa vigudi vywake upanda wasi mwonekano wa moto na mngao uzunguka kose.²⁸ Inga uonekanavyo upinde wa fua kwe mazundemwe msi wafua uwa ni mwonekano ufanano na utukufu wa yahwe ukati nekuonaho nikahisi kwe cheni changu na nikategeza sauti ikatamwia.

Chapter 2

¹ Akamba 'mwana ywa adamu gooka kwa miundi yako, kisha nenda nitamwie nawewe.' ² Naho ekuaho akatamwia nami, loho akengia ndani yangu nakunika mwemiundi yangu na nikasikia akitamwi na mimi. ³ Akanamba, "mwana ywa adamu nakuagia kwa wantu wa israeli kwa mataifa yasikia ambayo yameasi zidiyangu wose aho na wo zao awameasi uwanga yangu hata ivyeo! ⁴ Uvyazi wao unachua yenue bvia kikaidi na mioyo migumu nakugia wewe kuita kwao na wambe ivi nee zumbe yahweh agombekavyo.' ⁵ Labda wenda wategeze au nhawana wategeze nyumba za uasi akini angalau wenda wamanye kwamba nabi kawia miongoni mwao. ⁶ Wewe, mwanadamu usekuwaogoho au mbui zao usekuogoha mana wenda uwe hamwe na mitemba n miwa na ijapokuwa unaishi na nge usekuogoha bui zao au kubonda moyo kwa vyeni vyao kwakwa nyumba zenazo kuasi. ⁷ Akini wenda uwambie mbui zangu, labda wenda wasikie au makuna kwa sibabu kwa nnwasi muno. ⁸ Akina wewe, mwanangudamu, tegeza kia nitamwiacho kwako usekua muasi kana nyumba za uasi gubuya muomi wako naude kia nikundacho kukwenka!" ⁹ Kisha nikaona na mkono uwa unyoosha kwangu ndani yakwe kuwa na hati yekukunjwao. ¹⁰ Akaitazua mbele yangu iwa igondwa npande zose mbele na nyuma na iwa igomba masininiko mwe iyo hati yekukunjwayona kufiwa mbazi na ole.

Chapter 3

¹ Akamamba mwanadamu kia wekubuiacho da da kia nubhumba halafu hita katamuie na nyumba ya israeli. ² Basi nikagubua muomuo wangu akamisa ida nuphumba. ³ Akanamba mwana wa adamu isa ifu dako na memeza ifu dako na mikaida na imuie kama hasai kwe muomo wangu. ⁴ Kisha akanamba mwana wa adamu hita kwe nyumba ya israeli m na tamuia mbui zangu kwao. ⁵ Kwa kuwa nkuzati kutumwa kwa wantu wenye mbubi za kushangaza au lugha ngumu akini kwa nyumba ya israeli. ⁶ Nkio kwa taifa denye ngu uv ya maneno ya ajabu au lugha ngumu ambayo maneno yao nkudaha kuyaelewa nkakutu kwao unda wa kutegeze. ⁷ Akini mnyumba ya israeli mkaina iwe tayari kukutegeza mimi ivyo nyumba yose ya israeli ni paji gumu na moyo ngumu. ⁸ Kumbi mkikigoso chemi chako kama kaidi kama vyeni byao na paji dako kuwa gumu kama mapaji yao. ⁹ Nkikugosoa paji dako kama almasi gumu kuliko iwe da ikbiti! usekuwaogoha wala kufazaiki kwa vyeni vyao kwa kuwa ni nyumba ya uasi." ¹⁰ Kisha akanaruba mwama wa adamu maneno yose nekukutangaziayo yagoe mwe moyo wako na wategeze kwa gutwi dako. ¹¹ Kisha hita kwa watumwa kwa wntu wako na utamuie nao wambie ivi ne bwana yahwe ambavyo iwapo wandawasikie au hapana." ¹² Kisha roho akanena uwanga, nikasikia nyuma yangu sauti yenye zingizo da aridhi. "Ubaikiwe utukufu wa yahwe kuawia hantu hakwe. ¹³ Ne ni sauti ya mawawa ya viumbe mai yvekuavyo vikado ntana kia yumwe na sauti kia magudumu ambayo yahamwe na ivyo viumbe na sauti ya zingizo ku umwe aridhi. ¹⁴ Roho akanena uwanga na kunidoo nikaita kwa usungu wa hasira nkai roho ni mwangu kwa kuwa mkono wa yahwe uwa na nuvu uku wagandamizi juu yangu. ¹⁵ Ivyo nikaita kwa watumwa uko tel abibu wekuako wakekaa hehi na kebari uko kwa niunda wa miaka saba kushinda kabisa kwa mshangao. ¹⁶ Kisha uka wia bada ya siku saba kwa mba neno da yahwe chikanezea uku dasema. ¹⁷ Mwana wa Aadamu nkigoso utende mwangalizi kwa ajii ya israeli ivyo tegeza meno kuawa kwe kanwa changu na uwenke onyo dangu. ¹⁸ Ndiho nseme kwa waovu unda uwe hakika na usekumuonya au kutamuia onyo kwa waovu kuhusu rubui zao mbaya muovu andape kwa ajii ya zambi yakwe akini mndanikunde mdhome kulawa kwe mkonoo wako. ¹⁹ Akini kama ukamuonya muovu na ase kuka uovu wakwe au zia mbui zakwe mbaya kisha andape kwa zambi yakwe akimi andaokoe maisha yako mwenye. ²⁰ Kama mwenye haki endabade haki yakwe na kugosoa yesayo haki na nikaika kizuizi mbele yakwe kumuonya andanye mwe zambi yakwe na nkimanikumbuke mbui yeyose ya haki ekugosoayo ahi ni mudenifaigwe ni mphome yakwe hulawa kwe mkono wako. ²¹ Akini kama ukamuonya muntu mwenye haik asekugosoa zabi halafu kwei akaeka kugosoa tangu hada ekuonywaho nawe undauwe kuokoa maisha yako mwenye." ²² Ivyo nkono wa yahwe we uwanga yangu uku amamba emuka! hita nkandani na nindamitamuie na wewe uko! ²³ Nikamuka na kuita nkandani na uko utukufu wa yahwe ukagoka kama via utukufu amba nenkiuona hehi na kebari kanali ivyo nikagwa kifudufudi. ²⁴ Loho akamozea kwangu na kunigokea mwe miundu yangu akatauia na mimi na kunamba hita na kevugaie mwenuniwe mnyumba yako. ²⁵ Kwa sasa mwana wa adamu nuda wakufunge sifgi usekuwanyika. ²⁶ Kwa uwezo ulimi wako undauganda na pa da muomo wako ili kwamba unyamae na mkuma kuwa udahe kuwaegeza kwa kuwa n nyumba ya wasi. ²⁷ Akini ndiho nitamuie na wewe ni ndaniuvugue, ivi ndivyo bwana yahwe ambavyo msikia na asikie na mwesehusikia na asekusikia kwa via wao ni nyumba ya kuasi!"

Chapter 4

¹ Akini weye nuweweadamu dwa tofai wewe mwenye wa udike ubele yako ukabinala songoa mizi wa yehisaeni uanga yakwe. ² Ukauka aho laze lwizunyuka ngome uanga yakwe voka kudogamiza ju yakwe na ika ukambi kuizunguka ika shambulio da gasia kuizunguka. ³ Ukawa aho doa kwa aji yako mwenye sufuria ya chuma na utumie enga ukanto wa chuma chako ukike dhidi yakwe kwa aji undauzungukwe na nduikwe ukombozi ju yakwe inu ndaine akame kwa iyumbe ya israeli. ⁴ Ukawa aho gone uanga uande wako wa kumoso na ika zambi ya nyumba ya israeli uanga yakwe ndauzwemwe zambi zao kwa hisabu za siku ndizo ugone kuhusu uyumbe yaisraeli. ⁵ Mimi mwenye wakuagia kwako siku mwenga kuwakilisha kia mwake wa azabu kuwakilisha kia uwake wa azabu yao siku 390! unyumba ya israeli. ⁶ Akati naho ubinde izi siku ukauka aho gona si kwa ma yekuidi kwa mpande wa kumwa kwa kuwa ndawenwe siku alubahuni nakutawa wewe siku mwenge kwa kizi mwaka. ⁷ Cheni chako kike si kuelekea yerusalem ambayo si ya ngoma wa kwa mikono wako unga unabi dhidi yakwe. ⁸ Kaua naika vufiupio juu yako kwaiyo nkune uuye kuoa kuawa uoande umwen kuita upande utuhu mpaka ndiho ubinde siku za kuzungukwa kwako. ⁹ Doa ngano kwa ajii yekwo kuigana na hasabu ya siku ndizo ugone kwa upande wako kwa siku 390 ndaugone. ¹⁰ Nkande ndiyo ude udaihimwe shekeli ishilini kwa siku na upangiwe kia siku. ¹¹ Ulaawa aho ndaunywe mazi kwa kuyehima sehemu ya sita ya hini na undanyanywe kwa wakati wekupanywao. ¹² Undaide enga keki za sheyini akihi nda nioke kwe mavi nakavu ya uwadamu ubele ye meso yao. ¹³ Kwa ajii mungu kamba ivi "ina meana kwamba uda mkate ambeo wantu wa israeli ndauwe na unyasi uko kati ya mataifa anbaho nchwo niwaguuse. ¹⁴ Iyakini nikamba Eee zumbe mungu nkizati kwa najisi nkizeta kuda chochiose chekufacho au wanyama kuawa waa nyama nkaizatia kwenye nubve kumwa changu! ¹⁵ Ne ekuambavyo "kama nkikwenka mbolea ye ng'ombe badi ya mavi ya mwanadamu ili uande nkate wako juu ye ayo." ¹⁶ Ukauka aho akanamba mwana adamu kama! nabonda goyoda nkate wa yeusalem na ndavade ukate wekuhimvao kwa watumatu na kunywa mazi kwa kuyahima nwa wogo. ¹⁷ Kwa ajili ndawapuyukiwe ni nkate na mazi kia mntyu andafazaiswe no nduguye nu kunwaza kwea ajii ya udhahimu wao.'

Chapter 5

¹ Ukaawaaho wee Adamu doa uhamba mkai inga umo mtakumoga kwa aji yak mwenye na embosa ayo maki kwe mntwui wako na ndevu yako ukawacho doa mizani ya mia na uzipange fi yako. ² Oka mwenga kwa ntatu ya iyo kwa moto gatigati ya mgi siku ya kufingwa gendahogikamike na doa thelithi ya fi uitoe kuwa uhamba na kugumgukua ngio kisha tawanya theluthi hehi ili kwe upepo na nonda nisogege uhambe hehi ili kugusa wantu. ³ Lakini doa kiasi kidodo cha fi uzifunge kwa pindo da nguo zako. ⁴ Kisha doa vituhu gia na ugiaso gatigati ya moto na ugioko kwe moto kuawa ahoh wonda ulawe chongoi kuita kwe nyumba gose ga israeli. ⁵ Zumbe yahwe amba ivi inu nee yerusalem gagati ya mataifa nekumuikaho na nekungunguu kaho kwa si ntuhu. ⁶ Lakini ana ugaifu wa kuemea amri gangu gaida kuliko mataifa yamguukayo wantu waumeo hukumu gangu na kueka kwenda mwe sheria gangu. ⁷ Kwaiyo zumbe yahwe aamba ivi kwakuwo muwo kikwayo kuiko mataifga yawagunguukao na kueka kugitii amri gangu wala kutenda kulingana na amri gangu wala ga mataifa yawa gunguu kayo. ⁸ Kwaiyo zubve amba ivi kauwa miyo mwenye nonda niwatendee. nonda niavye hukumu kati yenu ili mataifa waone. ⁹ Nonda niwagoswee yada ambyao nkigati kuwahi kuyagoso na kia ambacho nkina nikigosoe vituhu kwa aji ya amatendo yenu ya kuchukiga. ¹⁰ Kwaiyo tate atawalawana kati yenu na wana watawala tati gao mana nonda niavye hukumu na kuwasambaga kia kantu wose nywie mwekusigaa. ¹¹ Kwaiyo enga ivi nishivyo nee zumbe yakwe ambavyo bia shaka inu ni sababu ya kunajisi hatakatifu hangu kwa mbui ya machukigo yako yose na kwa nye mwenye nonda nikunguye mwe hesabu giso dangu nkdadino dikuhurumie na nkina nieke kukubanaga. ¹² Theluthi yenu monda mfef kwa tani na wonda waigwe ni sa gaigati yenu theluthi wonda wagwe uhamba kisha nonda niworsambage theluthi kia hantu na nonda nitongee uhamba luwaguusa pia. ¹³ Ivi ne ghazabu yangu yondaho ikamiika na nonda nikiamishe ghagabu yangu kwao mpaka 'kugona nonda nijidhirishe na wonda wamanye kwamba miye yahwe nkigombeka kwa ghagabhu yangu nendagho nikmiisha ghagabhu yangu kwao. ¹⁴ Nonda nikugosoe mkiwa kwe mataifa yakunguukayo kwe cheni cha kiya mtu embokaye hehi. ¹⁵ Kwaiyo yerusalem yonda iwe mbui kwa wantu wauhu kushutumu na kutenda mgaha na chukiyo kwa mataifa ambayo yawa gunguuka nonda niwahukumuea kwa hasia mimi yahwe nkyamba ivi: ¹⁶ Nionda nitume mishale mikai ya saa kwenu ambayo yonda iwe na maana ya kwamba nonda niwabanaga mana nonda niwaongeege saa na kubonda tegemeo denu da mikate. ¹⁷ Nonda niete saa na majanga kuvenu na monda muwo wagumba taun na mphone uyonda viwombo keo na nonda niete uhamba miye yahwe nkiamba uvu."

Chapter 6

¹ Neno da yahwe dinezoe dasema, " ² Mwanawe da adamu ika cheni chako dhidi ya miima ya israeli na utatabrie. ³ Gombeka miima ya israeli tegezani neno da zumbe yahwe! zumbe yahwe agombeka ivi kwe mima kauwa! naeta uhamba dhidi yenu makongo kauwa! naeta uhamba dhidi yenu na ndanihabange hantu henu heuwanga. ⁴ Ikabinda madhabhu zenu ndaziwe ukiwa na nuzo zenu ndazibanangwe na ndanase asi vimbwa mbele ya sanamu zao. ⁵ Ndanigoneze iiyeyekufayo kwa wantu wa israeli mbele uya anamu zao na kutawanya mavuha yenu kuzunguka madhabahu zenu. ⁶ Kiahantu undawekae mizi ndaibanike na hantu heuwanga kuangamia ivyo basi madhabahu zenu ndazibanangwe na kugosolwa ukiwa ikabibda ndazibondwe na kugosolwa ukiwa ikabinda kwaga nguzo zenu ndazigwiswe asi na ndima zenu ndazifutwe hae. ⁷ Wekufao wandawagwe asi kati yenu nanyi mndamanye kwamba mimi ni yahwe. ⁸ Lakini

ndaniike mabaki kwenu na kundakuwe na wada wendao wanyiike uoande miongoni mwa mataifa. ⁹ Wakabinda wada wendao wanyiike wandawanikundahe miongoni mwa mataifa ambaho wendahowadoigwe mateka ndivyo nitavyowaponda mioyo yao ya kianga abvayo inibanda na kwa meso yao ya kianga kubasa sanamu zao wakabinda wandawaonyeshe nchuki mwe vyeni vyao kwa udhaifu wekugosoa kwa nkondo yao yose. ¹⁰ Ivyo newendavyo waone kwamba ni yahwe nekuwa na sababu ya kwamba nkisema ndaniete unubaya kwao. ¹¹ Zumbe yahwe agombeka ivi toa magasa na jata kwa mudi wako agombeka ole kwa sababu ya ubaya wa uovu wose la chukizo wa nyumba ya israeli wanda wagwe kwa uhamba saa na tauni. ¹² Yuda ,we hae sana andaafu kwa tauni na yuda mweheni andagwe kwa uhamba wada wendawabaikie na kuishi wandawafe kwa uhamba neendendavyo nibindiize madhabahu yangu dhidi yao. ¹³ Kisha mndammanywe kwamba mimi ni yahwe wakati wekufao wendawagone kati ya sanamu zao kuzizunguka madhabahu, kwa kia mwima mrefu uanga ya kileleni vya mwima na asi ya mti wenye mani maisi a mwalo mnene sehemu wokaho ubani kwa sababu zao zose. ¹⁴ Nndanitoe kwa mkono wangu na kugosoa sii ukiwa yesakufaa, kuawa jangwa hata dibla kwemboka sehemu zose wekaazo kisha wandawamanyia imi ni yahwe."

Chapter 7

¹ Mbui za zube yahwe zikanezea zikagombeka, ² Wewe mwanadamu zumbe yahwe agombeka ivi kwa si ya israeli mwisho wezake kwe mihaka minne ya si. ³ Sasa mwisho uju yako kwakuwanatuma gazabu yangu ju yako nindani huku kuiga na sia zako nindaniete machukizo yako yose juu yako. ⁴ Kwa kuwa meso yangu nkayanayakulumie na nkinanikubanange badala yakwe nindachukizo yako yose duu jako na machukizo yako yose yandayawe gatigati yakwe ivyo undaumanye kuwa mimi ni zumbe yahwe. ⁵ Bwana zumbe yahwe agombeka ivyo ndio ndio ya ikedu weza. ⁶ Kifo weza agombeka hakika mwisho wenua zidi yenu kauwa weza! ⁷ Kifo chako kwako wekaaye kwesi mda ubua msi wa ubanasi u hehi na miima nkainaiwe na shangwe vituhu. ⁸ Ivisasa baafa ya mda mjihi nindani mwaye gazabu yangu duu yako na kumemeza maya yangu ju yako wakati ninda hovukuhukumu kuigana na sia zako na kueta machukizo yako yose juu yako. ⁹ Kwa kuwa ziso dangu nkadinadione kwa huluma nkihgu;Wenye upele watafikiria kwa makini kwa uelewa wao, na wenye kigugumizi wtazungumza dhahiri na kwa urahisi. gatiti kuwa ni mimi zube yahwe mkuazuby. ¹⁰ Kauwa msi! kauwa, yeza! ndio ilawa! ngoda ya kuazibia ichanua, kibui kichipua! ¹¹ Uzalimu uwa kwe ngonda ya uzaifu nkakana kati yao na nkakuna kwe kundi dao nkakuwa kwe utaji wao na nkakwe kwe kundi dao nkakuwa kwe utaji wao na nkaukuona wauyumuhamu wao mwendasigae! ¹² Mda weza; msi uhehi usekumbada mgua shngawe wala asekuhuzunika rtanga kwa kuwa maya yangu ijuu ya kikundi kigima! ¹³ Kwa kuwa mtagaji nkanaiye kia chekutagwacho kadi waendeleo kuishi kwa kuwa naomo yako ju yako kikundi kigima nkawanamenye kwa kuwa nkakuna mntu muishi kwe zambi mwendamwegee nguvu! ¹⁴ Watoa talubeta na kugosoa kia kintu tayali lakini nkaku na mntu mwita kutona kwa kuwa maya yangu ijuu ya kundi gima. ¹⁵ Uhamba uu chongoi na tauni na saa viuko chongai kwe zengo wada weuko tanga wandawafe kwa uhamba wakati wekuwako kwezwi. ¹⁶ Lakini wandao wasigae wandawanyiike kulawa miongoni mwao na wandawaite kwe mima kama hua wa kwenakoongo wose wandaweje kia mntu kwa ajii ya uovu wakwe. ¹⁷ Kia mkono undausite na kia vindi dinda diwe zaifu kama mazi na wandawa vae nguo magunia na hofu nkuu indaiwagabike, ¹⁸ Na soni indaiwe juu ya kia cheni na ulazi uangaya mitwi yao yose. ¹⁹ Wandawatambike hea zao kwe mita na zahabu zao zindaziwe kama kifusi. feza zao na zahabu zao nkazinzidahe kuwaokoa kwe msi wa gazabu ya zambe yahwe maisha yao nkayanaya akowe na sa zao nkainayegute kwa nkuwa ubanasi wao uwa kizuizi. ²⁰ Kwe fahali yao wadoa kito yakwe ntana na mapambani hamwe nao wakagosoa sanamu zao za vinyago na vintu vyao visukizavyo kwa iyo nayabadiisha aya kuwa kintu kinajisi iyo nayabadiisha aya kuwa kintu kinajisi iyo nayabadi sha kwao. ²¹ Nikabindanindani ni wapatie ivyo vintu kwe mikono ya wageni kama mateka ba kwa wabanasi wa dunia kama mateka na wandawahanajisi. ²² Nikabinda nindanihitue cheni changu hae kulawa kwao wandaho wanajisi hantu hangu ha sii; mahalamia wandawengie umo na kuhanajisi. ²³ Gosoa nyololo, kwa kuwa si imema hukumu ya mpohome na mzi umema uzalimu. ²⁴ Ivyo nindaniete wabanasi wengi wa mataigfa na wandawamiliki nyumba zao na nindaniete mwisho kwe fahai na uweza kuita hantu hao patakatifu handa hanajisiwe, ²⁵ Hofu indayeze! wandawaiondeze amani, hakini nkainaiweho. ²⁶ Majanga ju ya majanga yandayeze juu yangu, na kundakuwe na tetesi juu ya tetesi akabinda wandawaiondeze ono dingwe kulawa kwa nabi, lakini shelia indai wandamize kulawa kwa kuhanna shauli kulawa kwa wazee. ²⁷ Mfaume andaomboleze na mwana wa mfaume andaakate tamaa, wakati mikono ya wantu wa si indaitetemeke kwa hofu. kuingana na njia zao wenyewe nindanigosoe sawsawa na wanavyostahili hadi wandah wananye ya kuwa mimi ni zumbe yahwe."

Chapter 8

¹ Ivyo ne mwe mwaka wa tandatu na mwezi mtandatu kwe siku ya shano ya mwezi nekuwako sheka kwe nyumba yangu na wandaa wa yuda wekaao mbele yangu kwa mkono wa zumbe yahwe ukaekaa uwanga yangu uko. ² Ivyo nikakaua na kuna mfano kama mwonkano wa mwana adamu kulawa kwe mwonekano wake wa nyonga kuita si ne kuna moto na kuawa kwe nyonga kuita uwanga mwonekano wakwe ni kintu chenga'acho mnga'ao wa chuma. ³ Ne akanyosha kawa kwe mkono na kunida kwa fi za mtsi wangu roho kwa fi ikanibada uwanga gatigati ya dunia na mbingu na kwe maono kulawa kwa mungu akanieta hato yerusaleu kwe mwango wa kwengia ndai ya lango da kaskazini ambako kimuu kida kietacho kinyu kikuu chekuaho kigooka. ⁴ Ne kauwa utukufu wa zumbe wa israeli ne weiko uko kulingana na ono dekuado nkidiona kwe uwanda. ⁵ Nae akanamba mwanangu enua meso yako uwanga kuita upande wa kaskazini ivyo

upande wa kaskazini ivyo nekeelekea kaskazini kwe lango da kaskazini kuelekea kwe mviko uko kwe lango da kwengia he kwe lango da kwengia ne kuna kimu cha knyuu. ⁶ Ivyo akanamba mwanadamu waona wagosoavyo? izi ni mbifya nku ambazi nyumba ya izriliali wagosa aha na kugaso nite hae kulawa hatakatifu hangu mia ondauhituke na kukauwa mbifya nku zekutendesazo. ⁷ Ne akanieta hata kwe muango wa uzio na nikakauwa ne kuna tumbwi kwe ukanto. ⁸ Akanamba " Mwanadamu fuka kwe unu ukanto basi nikafuka kwe uo ukanto na kuna muango... ⁹ Ne akanamba hita ukakaue mbifya ambazo wagosa aha. ¹⁰ Nekuaho nikaito ndai nikaona na kauwa! kuna kia umbo da vintu na kauwa! vyandavyo mpaahoe na wanyama mwenye mbifyu itendezayo! kia kimu mwe nyumba ya isiraeli kisongolwa kwe ukanto mpande zose. ¹¹ Wadaa sabini wa nyumba ya isiraeli ne wauko yazania mwana wa shafani ne kagoka gatigato yao wagooka mbele ya picha na kia ntu ne ana chetezo kwe mkono wakwe ili alufu ya ubani idahe kukwea uwanga. ¹² Akanamba "mwanadamu waona ki ambacho wada wa nyumba ya isiraeli wagosoacho kwe kiza? kia yumwe agosoa ivi kwe chumba cha kimu wakwe na kugomboka yahwe nkationa! yahwe kaibaada inu sii." ¹³ Ne akanamba, hituka vituhu na kauwa mbifya nku ambazo wagosoa. ¹⁴ Naho akanieta kwe lango da kwengia da nymba ya yahwe dekuado upande wakaskazini na kauwa wavye weka uko wa mwii tamuzi. ¹⁵ Ne akanamba kuiona i mwanadamu hituka vituhu na ukawe buifya nkuu zekutendesazo kuliko izo. " ¹⁶ Akanieta hata kwe uzio wa ndai wa nyumba ya yahwe na kauwa uko kwe yango da kwengia kwe mviko ne kuna wantu kwe mvik nekuna wantu mgogo hekale da yahwe na vyeni vyao vyakaua mashariki na ne wakaabudu zua. ¹⁷ Akanamba waona i mwandamu je ni kintu kidodo kwa aji ya nyumba ya yuda kugosoa mbifya wagosoavyo? kwa kuwa wagosoa ubanasi na wauia vituhu ili kunietea mbifya na kuika tawi kwe mpua zao. ¹⁸ Ivyo nendanigosoa ivyo mwao ziso dangu nkadia diwe na mbazi nkinanuieke kuwabananga hata wakaia mwe magutui yangu kwa sauti nkinaniwasikie."

Chapter 9

¹ Nee aia kwa muiyo uku nikausikia kwe magutwi yangu uku akauba waeke walinzi weze kwe mzi kia yumwe na silaha yakwe kia yumwe uabanasi niwe mkono wakwe. ² Ukabinda kaua wantu wane wonda weze kuawia kwe sia ya lango kwawia kwe dikaudao kasikazini kia yumwe na silaha yakwe ya kuchinja na silaha yakwe ne kuna muntuyumwe mwe bunga dao kehamba nguo za kitani hamwena kifa cha ne wenhio waka goka hehi na hemviko wa shaba. ³ Ne utukufu wa zumbe mungu ywa isiraeli kelubi ye kuayo mwe kizingiti cha nyumba akamwetanga yuda muntu mwe kwehamba guo za kitani na kifa cha kuandikia ,we ubavu wakwe. ⁴ Yahwe akamwamba; emboka mwe mzi wa yeluselemu uike utangio mwe mapaji ya vyeni vya wada wekuzamiwao na kuana vubifya zose za gosoka mwe mizi." ⁵ Ne atamua na watuhu kwe umbokea kwe kusikia kwangu emboka mwe mzi baada ya yeye ukome mse kuwaonea mbazi na mwese kuwaonea mbazi na mwese kuogoha kubananga. ⁶ Awe mda, umbwa ga mnde mwana mdodo ema mvyee; komani wantu wose mia msee kumsogee niuntu yoyose mwenye ufangio mwe mtwi wakwe vokani ne hatakatifu hangu wakavoka na wada we kwa umbele ya nyumba. ⁷ Akawamba najisini nyumba na kumemeeza magwegwe yakwe kwa wekufaa songwani nee waita na kuushavubulia uzi. ⁸ We kuaho wakaushambuli nkebuia ni mwenye nkahuia cheni changu nikania kwa muiyo nkwanba ee zumbo yahwe wonda uyabanange masazo yose ya issiraeli wakati wa kwetia maya yao yeluselemu?" ⁹ Akanamba uovu wa nyumba ya isiraeli yuda wasogwa ni kugenyea sii imenua ni kugenyea umema upotofu tangu wekwambaho yahwe kaijaa si naho yahwe nkaona. ¹⁰ Kwa iyo meso yangu nkayana yaone mbazi nkina nieke kuwabananga badala yakwe nonda niite mwe mitwi yao. ¹¹ Kaua yuda muntu mwe kua kehamba nguo za kitani kuwa na kifaa cha kuandikia mwe ubavu wakwe kaavya taalifa akamba nkibinda yada yose wekuniamuyo."

Chapter 10

¹ Nekuaho nakauwa mbele ya unga'o wekuwai ulanga ya mitwi ya makerubi kwaawiya kintu uwanga che langi ya zambau kwawi kintu uwanga che langi ya zambau shuwa yakwe inga kiti cha udeko. ² Ne yahwe akatamwiiya na yuda mntu mwekuwa kava nguo za bafla akamba engi gatigati ya maguudumu si ya karubi naho umemeeze mikono ya mzi kwaawa aho yuda mntu ekengiya nyumbani uku nakaua. ³ Kerubi dikagooka uoande wa kume wa nyumba kisingi yuda mntu ekwengiyaho na zunde dikamema mwe gwegwe. ⁴ Udeeko wa yahwe ukasomoka kuawa mwe kerubi ukagoka he kizingiti cha nyumba ukaimemeeza nyumba kwa zunde na gwegwe diwa ungawa wa udeeko wa yahwe. ⁵ Mwiiyo wa mawawa ya kerubi ukasikika kwa hae chongoi ya gwegwe inga viya mwiiyo wa mungu mwe udeko kisingo akatamwiiya. ⁶ Ne vyawa aho mungu ekumsigiiyaho yuda mntu mwe kuwa nguo za bafla akamba dowa moto kuawa gatigati ya makerubi yuda mntu akaita akagoka hehi na guudumu dimwe. ⁷ Kerubi akanyoosha mkono wakwe kuawa gatigati ya makerube he moto uda wekuwao gatigati ya makerubi akahaa moto mcheche akauyageya mwe mikono ya mntu yuda mwe kuwa bafta yuda mntu akaudoa akalawa. ⁸ Nikaona uwanga ya kerubi kintu inga viya mkono wa mntu ki uwanga ya mawawa yao. ⁹ Nee naonesha na kauwa! maguudumu mane yawa hehi na kerubi dimwe heli na kiya kerubi na ayo maguudumu inga viya iwe da zabarajadi. ¹⁰ Kiimo chakwe inga cha wose wane inga guudmu dekuwado mwe guudumu tuhu. ¹¹ Wekuwaho wekenda ne wakaita mphande zose nne wala nkawo kuhitukiya kwe siya ntuhu badii yakwe hohose mtwi wekukauwako nee wekuitako nkawo kuhitukiya siya yoyose ntuhu wekuwaho wekenda. ¹² Mwii wao mgima hamwe na migongo yao, mikono yao na mawawa yao, uwa ugubikwa na meso na meso yagubika maguudumu mane kuzunguuka aho hose. ¹³ Nee nasikiya maguudumu yeketanga, bingili bingili." ¹⁴ Wawa na vyeni vine kiya yumwe; cheni chs boski kiwa cheni cha kerubi cheni cha kaidi kiwa cheni cha muntu cheni cha ntantu cheni cha simba na cheni cha

kane kiwa cha malaika. ¹⁵ Naho makerubi awa wawa viumbwa vye meso nekuonavyo hehi na keberi kanali wekenukiya uwanga. ¹⁶ Hohoso makerubi wekwenukiyaho, mawawa yao kupuukiya uwanga kubwasi magudumu nkayo kuhituka yaendekeya kuwa hehi nawo. ¹⁷ Kiya makerubi yakagoka magudumu nayo yagooka na kiya wekenukiya uwanga magudumu yenuka hamwe nawo kwanya loho za viya viumbwa vye meso ziwamwe yada magudumu. ¹⁸ Nee udeko wa yahwe ukawa uwanga ya kizingiti cha nyumba na kugooka uwanga mwa kerubi. ¹⁹ Diya kerubi dikagosa mawawa ma kwenuka he meso yangu kisingi wekuawaho chongoi na yada magudumu yakatendea ivyo ivyo nawo wakagokea awiyo da zua wapate kwengia mwe nyumba ya yahwe na udeeko wa mungu ywa israeli ukawaseeya kulawa uwanga. ²⁰ Awa wawa vumbwa vye meso nekuwaonawo si ya mungu ywa israeli hehi na kebari kanali, nee nekumanyaho wawa makerubi. ²¹ Wawa na meso mane kiya yumwe na mwamwa mane na vyeni vyawo vyaigana na vifumba vya muntu si ya mawawa yao, ²² Na vyeni vyao vyenga vyeni nekuonavyo mwesosi uko keberi kanali na kiya yumwe nee akata mbele.

Chapter 11

¹ Naho loho ikanenuna kanieta hata lango da upande wa mashariki wa nyumba ya zumbe dekuelekeado upande ne kuwa na wantu ishini na washano na gatigati yao nkimuona yaazania mwana ywa azuli na pelatia mwana benaya nao ni waku wa wantu. ² Akanamba mwanadamu awa nee wada wantu wagosoa masa na kuavya mashauli mabaya mwe unu mzi. ³ Wagombekao wakati wa kuzenga nyumba nkauko hehi; mzi ni sifulia na swiswi ni nyama. ⁴ Iya avya unabii juu yao mwanadamu avya unabii loho. ⁵ Loho ya yahwe ikaningwiia nae, anamba gombeka zumbe amba ivi mgombeka mbui izo nywinywi ya israeli maana mimi namanya yengaayo mwe myoyo yenu. ⁶ Muwaomngeza wantu wenu wekukomwao mkawagoneza gatigati nanywi nkazimemeeza sia nkuu zakwe wekukomwao. ⁷ Iya zumbe muungu agombeka ivi wantu wenu wekukomwao ambao muwagoneza gatigati awo nee nyama na mzi uo nee sifulia miya nywinywi mwenda mlavigwe chongoi kuawa gatigati yakwe. ⁸ Muuogoha uhamba kwa iyo naeta uo uhamba uanga yenu unu ne ugombeko wa zumbe yahwe. ⁹ "Nendaniwavyo chongoi kulawa gati ya unu mzi na kuwaika mwe mikono ya wageni kwakuwa nendaniete kuhumu zidi yenu. ¹⁰ Mwendamgwe kwa uhambe nendaniwahukumu gati ya mihaka ya israeli ivuo mndamanye ya kwamba mimi ni yahwe. ¹¹ Unu mzi nkaunauwe sifulia yenu ya kwembikia waa nkamnamue nyama ndani yakwe nendaniwahukumu mwenamo mihaka ya israeli. ¹² Mkabinda mwendamanye ya kwamba mimi ni yahwe yuda ambae nkamwekuishi mwe amli zakwe ambae nkamwekuzitoza shelia zakwe baada mwenua hukunu za mataifa yawazunguukayo." ¹³ Ikatenda nekuwacho natabii pelatia mwana benaya akafa ivyo nikagawa mwe cheni changu na kuia kwa vuzo na kugombeka ee zumbe yahwe, je wendaubanange kabisa mabaki ya israeli?" ¹⁴ Mbui ya yahwe ikanezea, ikagombela, ¹⁵ "Mwana ywa adamu zangu ndugu zangu! wantu wa uko na nyumba yose ya islaeri wose awo nee awo yagombekwa wada wekao yelusalemu wa hae sana kulawa kwa yahwe inuzi tenkigwa swiswi inga miliki yetu." ¹⁶ Kwa iyo gombeka zumbe yahwe agombeka ivi kose nkikwembosa hae mwenamo mataifa naho nkiwasambaza mwenamo si, nkavizati nkiwa hatakalifu kwa ajii yao mda mcheche kwe sii ambazo wahita. ¹⁷ Kwa iyo gombeka zumbe yahwe agombeka ivi nendamwakonge kulawa kwa wantu na kuwaduganya kulawa kwe si mwekuzo mtawanyika ne nendahomwenke si ya israeli. ¹⁸ Ikabinda wendawahite uko na kusa kia kintu che kalaha na kia nchukizo kulawadho nhantu. ¹⁹ Nendaniwenke moyo amwe nenda niki loho mpya kati yao nendaniuse moyo wa iwe kuawa mwe mi yao na kuwenka myoyo ya nyama. ²⁰ Ili kutenda kwenda kwe amli zangu wadoe maagiyo yangu na kuyogosoa ikabinda wendawawe wantu wangu nami nendanwe muungu ywao. ²¹ Etiho kwa wada wendao kwa kwegosoa kwendeka mbui yao ya kalaha na nchukizo yao, nendakuesa tabia yao kwe mitui yao ivi nee zumbe yahwe agombekavyo." ²² Makelubi wakena mawawa yao na magudumu yekuwayo hehi nao ne utukufu wa mungu ywa islaeli nao ne utukufu wa mungu ywa islaeli ukawa uanga yao. ²³ Ikabinda utukufu wa yahwe ukaita uanga kuawa gatigati ya mzi kugoka kwe muima hata mashaliki ya mzi. ²⁴ Loho akanidoda uanga na kunieta hata ukaldayo hata usamizoni mwe mano kulawa kwe loho wa mungu na maono nekuwayo nkiyaona yakaita uanga yakanibada. ²⁵ Ikabinda nikawamba wada watumwa mbui yose ya yahwe nekuwayo nkinona.

Chapter 12

¹ Mbui ya yahwe ikamwezea akagombeka. ² "Mwana wa adamu mwe nyumba ya ufunkunyu wana mesi ya kuona mia nkawaona wana magufwi ya kutengeza mia ukawategeza chambuso wowo ni nyumba yekunkunyayo. ³ Kwa iyo weye mwanadamu ondoa mui yako kwaaji ya samo na voka kuhauka musu mwe cheni chao kuawa paamo yao kuita mpamo ntuhu labda wendawavoke kuona uwa wowo ni nyumba ya ufunkunyu. ⁴ Wendawavye vintu vyako kwajii ya kusamiza musu mwe meso yao kuawa guoni mwe yao enga wendavyo mwe samo. ⁵ Fuka shimo kwe ukanto mwecheni meso yao nawengie mwe yakwe. ⁶ Kwe meso yao doa viutu vyako mwe mawenga yako na uwaete kwe kiza gubika ceni chako enga ishaa mwe nyumba ya israeli. ⁷ Ivyo nikagosoavyo enga nekugizwavyo nkavya vintu vya samo wakati wa musu naguoni nkafuka shimo hata kwe ukanto kwa mkono nikadoa vintu vyangu kwe kiza na kuvika kwe wega dangu kwe meso yao. ⁸ Nee mbui ya yahwe dikanezea keo dikagombeka. ⁹ Mwanadamu je nyumba ya israeli ida ni nyumba ya ufunkunyu nkawokukwambia wagosoa mbwai? ¹⁰ Kawambe zumbeyahwe agombeka ivi idi tendo da kinabii damhusu mwana wa mfalme wa yerusalemu na nyumba yose yaisraelei weumo! ¹¹ Gombeka iye isha kwenu enga nekugosoavyo vyenda vigosoke kwao wendawite kwe samo na kuwa watungwa. ¹² Yuda mwanaw a mfalme mwe miongoni mwa enda avyenue vintu vyakwe kwe wega dakwe kwe kiza na endahite kwembokea kwe ukanto wendawafuke kweukanto na kuavyo

vuintu vyao hcongoi endagubike cheni chakwe ivyo nkanaione si kwe meso yakwe.¹³ Nenda uisambaze wavu wangu uwagna yakwe nae endanaswe mwe mtego wangu akawa ho nendaninwete babeli msa wa wakaldayo mia nkanaione endafise uko.¹⁴ Pia nendaniwasawanye mwe kia mwelekeo wadawose wekumzunguko wamsaidiao ua jeshi dakwe dose nendaniubase uhamba nyumba yao.¹⁵ Akawaho wenda wamanye kwamba miye ni yahwe wakati nenda ho kuwasawanya kwe si zose.¹⁶ Mia nendanieke kwagagamiza wantu wacheche kuawa miognoni mwao kuawa kwe uhamba saa na tauino ivyo wadaha kukumbaka maovu yao yose mwesi zao nekuwadawaho ivyo wenda wamanye kwamba miye ni yahwe."¹⁷ Mbui ya yehwa ikanezea ikagobeka,¹⁸ Mwanadamu da mkate wako kwa kuingiza na unywa mazi yako kwa kuzingiza na hofu.¹⁹ Akawaho wambia wantu wa si zumbeye yahwe agombeka ivi kuhusiana na wada wekao yerusalemu na si ya israeli wendawade mikate yao kwa kuzingiza na kunywa mazi yao wakawa wazingiza kwa via yengaidongwe vintu vyose vimezavyo Chambuk ya kuwa nhintu na wekao umo.²⁰ Ivyo ida mizi yekuwayo yendaidweigwe na si yendaiwe ukiwa ivyo mwenda manye kwamba miye ne yahwe."²¹ Vituhu mbui ya yehwa ikamwezea ikagombeka.²² "Mwanadamu je ni mithali ihi mwenayo mwe si ya israeli mwekuigombekavyo misi ilefushwa na kija ono dendadigwe?"²³ Kwa ivye wembie zumbeye yahwe agombeka ivi hendanike kiheo wa inu mithali na wantu wa israeli nkawanua waitumie vituhu wembie misi ihehi wakato kiya ono dendaditimizwe.²⁴ Kwa via nkakuna kuwe na maono ya umbea wose wale upendeleo kwesi mwe nyumba ya israeli.²⁵ Kwa via miye yahwe nkigombeka na uenda niyakazie zia mbui nekugombekazo nkakuna kntu hendacho kicheeweshe kwavia nenda nitamwie iu mbui misi yenu nyumba ya ufankugu na nendaniditimize! ivi ne zumbeye yahwe agombekavyo."²⁶ Vituhu mbui ya yahwe ikaneza ikagombeka.²⁷ "Mwanadamu kauwa nyumba yaisralei igombeka dia ono adionado nikwa misi mingi kuvoka ivi sasa na kaotea kunpindi che hae sana.²⁸ Kwa vi wembie zumbeye yahwe agombeka ivi mbui yangu nkaina icheweshe sana mia idambui nekutamwiyago yenda itimizwe ivi ne yehwa agombekavyo."

Chapter 13

¹ Vituhu mbui ya yahwe ikanezea kwamba.² "Mwanadamu tabi dhidi ya manabi watabilio mwe israeli na uwambe wada watabilio chongoi ya kuafya kwao wenye itengeezeni mbuiya yahwe.³ Zumbeye yahwe amba ivi mimbui zao manabi wabahau ambao watongeo loho zao wenye akini wada wesakuona kintu!⁴ Ilaeli manabii wako watenda kana mbweha kwe sanga yekubangwayo ni nkondo.⁵ Nkamwekuita kwe sasu mwe ukanto wekuzunguko nyumba ya israeli kwaji ya kuigosoia ili kutoana kondo mwe msi wa yahwe.⁶ Wantu waona umbea nakugosoia utabi wa umbea wada wagombekao ivi na ivi nee yahwe agombekavyo yahwe nkazati kutuma akini hata ivyo kawatenda wantu kutumaini kwamba uzumbeye wao wenda uwe kwei.⁷ Je nkamwekusikia maono ya umbea ya kugosoia wa umbea nywinywi mgombekao ivi na ivi nee yahwe agombekavyo ukatu mimi mwene ncheekugombeka?"⁸ Kwa iyo zumbeye yahwe amba ivi kwakuwa msikia mano ya umbea na kuwaambia umbea kwa iyo ivi ne zumbeye yahwe agombekavyo zidi yenu.⁹ Mkono wangu wenda uwe uwanga yenu nywonywo manabi mtiiro maono na wada wagosao unabi wa umbea nkawaweaho kwe kusanyiko da wantu wangu au kugondwa mwe kubukumbu da nyumba ya israeli nkawana waite kwesi ya israeli kwakuwa mwenda manye yakuwa mimi ni bwana yahwe!¹⁰ Kwasibabu iyo na kwasibabu kuwaongoza wantu wangu kuwaza na kwamba "Amani!" ukati nkakuna amani wazenga ukanto au wendawauhake lani ya chokoa.¹¹ Wambie wada wahakao nchokaa ukanto, wenda ugwesi; kwenda kuwe nafua ya kubohoa na nenda niee fua ya mawe ya kutenda ugwe si na nkusi ya zokuba kuvuzia kiamu kuubonda si.¹² Kauwa ukanto wenda ugwe si je watuhu nkawekuwambia," kuhi nchokaa mweikuihayo uwanga yakwe?"¹³ Kwaiyo bwana yahwe amba ivi nedna nite nkusi ya zoluba mwe mbifya yangu yenda uubanange kabisa.¹⁴ Kwakuwa nenda nihaabue si ukanto ambao mwekuugubikao kwa nchokaa na nenda niubomoe hata kwe si na kuigubua misingi yakwe, ivyo wenda ugwe nanywi nyose mwenda mdagamizwe gatigati ya uo.¹⁵ Nee nendavyoniundamize kwa mbifya yangu ukanto na wada wekuuhako nchokaa nendaniwambe ukanto nkauna uonekane vituhu wala wantu wauhakao nchokaa.¹⁶ Manabii wa israeli wada wekutabilio kuhusu yelusalemu na wada wekuwao waona npeho kwa ajii yakwe akini nkakuna npeho ivi nee bwana yahwe agombekavyo."¹⁷ Ivyo wewe mwanadamu ika cheni chako zidi wana vivyee wa wantu wako wada watabilio kwa akii zao wenye na kutabi zidi yao.¹⁸ Gombeka bwana yahwe amba ivi nimbui zao wavye washonao hizi kwe kia npaamo ya mkono wa na kuugoso vitamba ya shela kwa aji ya mitwi yao kwa kihimo ili kuwinda watu je mwendamuwawinde wantu wanguiwa kuokoa ygima wenu wenye?"¹⁹ Nywinywi mnikufu mbele ya wantu wangu kwa aji ya vya shaili na nki ya mkate kuwakoma wantu ambao nkawekukundwa kufa na kuinda ugima wa wada ambao nkawekukundwa kusongwa kwekaa, kwa ajii ya umbea wenu kwa wantu wangu wekuqalegeezao.²⁰ Kwa iyo bwana yahwe amba ivi ni mhitu zidi ya hizi ambazo mwekutumiazo na kugwia kwa hila ugima wa wantu kana kwamba watenda wadenge naam nenda nizi tatue kuawa kwe mikono yenu na wada wantu ambao mwekuwatengao kana wadege ninda niwakee waite hulu.²¹ Nenda ni ni vitatue hae vitambaa vya shela na kuwahinya wantu wangu kuawa kwe miko yangu kwaiyo nkawana watengwe vituhu kwe mikono yenu mwenda mmanywe kwamba mimi ni yahwe.²² Kwakwa muuvunja moyo wa muntu mtahaki kwa umbea hetiho hata nchee kutamani kvunjwa moyo kwakwe nakwa aji mumgea moyo badii yakwe ugozi wa muntu muovu ili kwamba asekdha kuja kuawa kwe sia yakwe kuhoya ugima wakwe.²³ Kwaiyo nkamna muyaone vituhu maono ya umbea au kusongwa kugosoia utabii kwa kuwa nenda niwahonye wantu wangu kuawa kwe mkono wako nanywi mwenda manye kwamba mimi ni yahwe."

Chapter 14

¹ Baazi ya viongozi wa izilaeli wakeza kwangu na kweka mbe yangu. ² Ne mbui ya ya yahwe ikanezea ikagombeka, ³ "Mwanadamu awa wantu wadoa vimuu vyao kwe mioyo yao na kuika pingamizi da uovu wao mbee ya vyeni vyao wenye je nadaha kuuzwa yose na wao? ⁴ Kwa iyo uwatangazie ivi na uwambe bwana yahwe agombeka ivi kia mntu wa nyumba ya izilaeli adoae kimu moyoni wakwe au muika pingamizi da uovu mbe ya cheni chakwe, na akaawaho yuda ezae kwa nabii miye yahwe, nindanimuandue kuigana na vimu vyakwe. ⁵ Nindanigosoe ivi ili kambwe nidahe kuivuza nyumba ya izilaeli mwe mioyo yao ambayo iwa hae na mie kwa ajii ya vimu vyao. ⁶ Kwa iyo gombeka kwa nyumba ya izilaeli bwana yahwe agombeka ivi tubu na kuuya kuawa kwe vimuu vyenu! vuzeni nyuma vyeni vyenu kuawa kwe mbifya zenu nyose. ⁷ Kwa kua kia yumwe kuawa kwe nyumba ya izilaeli na kia wa wageni wekao mwe izilaeli na kia yumwe wa wageni wekao mwe izilaeli mwebagua na mie adoae vimu vyakwe kwe moyo wakwe na kuika kwazo da uovu wakwe mbe ya cheni chakwe mwenye na akawaho yuda ezae kwa nabi kuniondeza mie yahwe nindanimuandue mie mwenye. ⁸ Ivyo nindanikike cheni changu uwanga ya uyo mntu na kumgosoa ishala na misali kwa kua nindanimsenye kuawa gati ya wantu kwa kua nindamsenge kuawa gati ya wantu wangu, na mudamanye mie ne yahwe. ⁹ Kana nabii andaadanganywe na kutamwia ujumbe akaawaho mie yahwe nindanimdanganye uyo nabii, nindaninyooshe mkono wangu na kumuangamiza kuawa gati ya wantu wangu izilaeli. ¹⁰ Wandawenue uov wao wenye; uovu wa nabii undauwe udauda kana uovu wa yuda auzae kuawa kwake. ¹¹ Kwa saabu iyo basi, nyumba ya izilaeli nkainaiite hae kuawa kunibasa mie waa kwenajisi wenye kwembokea zambi zao zose wandawawe wantu wangu mie nindaniwe zumbemungu wao ivi ne yahwe ambavyo. ¹² Akaawaaho mbui ya yahwe ikamwezea ikamba, ¹³ "Mwanadamu ukati si indaho iasi zidi yangu kwa kugosoa zambi ili niugoe mkono wangu zidi yakwe na kubonda tegemeo da mkate wakwe, na kueta sa yanga yakwe na kusenga mnyama kuawa kwe sii; ¹⁴ Akaawaaho hata kana awa wantu watatu nuhu danieli na ayubu wawa gatigati ya sii, newadaha kuokoa maisha yao wenye kwa haki ivi ne bwana yahwe ambavyo. ¹⁵ Kana nikaeta wanyama waovu kwe sina kuwagosoa wasekuvyaa ivyo basi indaiwe nkakuwa mntu mwesekudaha kwemboka kwa saabu yao wanyama. ¹⁶ Akawaaho ata kana wantu awawaw wantu ndani yakwe kana nekaavyo agombeka bwana yahwe nenkawekudaha kuwaokoa ata wana wao waa wandee pasikua masha yao yandayakoe akini si indaiwe nkiwa. ¹⁷ Au nikaeta upanga uanga ya iyo sii na kugmbeka upanga hita kwe sii na wasenge wose wantu na wanyama kuawa uko. ¹⁸ Akaawaho ata kana awa wantu watatu wandawawe mwe tai ya si kana nekavyo agombeka bwana yahwe ne nkawe kudaha kuwaokoa japo wana wao waa wande ila tu maisha yao wenye ne yaokolwa. ¹⁹ Au kana nikaeta tauini uanga ya si na kwetia zahabu yangu uanga yakwe kwa mpome ili kuwasenga mntu na mnyama, ²⁰ Akaawaaho ata kana nuhu danieli na ayubu ne wawa kwe iyo kana nekavyo agombeka bwana yahwe nenkawekudaha kuokoka ata wana wao na wandee; maisha yao ikedu ne yaokoka kwa haki. ²¹ Kwa kua bwana yahwe amba ivi hakika nindanigosoe mbui nkaisana kwa kueta azabu zangu ne sa uoanga wanyama wa mzituni na tauni ya yelusaleu kuwasenga wose mntu na mnyama kuawa kwakwe. ²² Akaawaaho, kaua! mabaki yandayasalie kwakwe wandawaokoke wandawaite hamwe na wana na wande kaua! sia zao na matendo yao yakwafiji kuhusu azabu nikugayo yelusaleu na kuhusu kia kinti ambacho nkckichegaa uanga ya sii. ²³ Wekuokokao wanda wafalijike ninywi mndahomuona sia zao na matendo yao ivyo mndama iyo mbui nikugosoyo uanga yakwe hambwe nkikuyagosoa bue ivi ne bwana yahwe ambavyo."

Chapter 15

¹ Akabinda mbui ya zumbem yahwe ikamwezea dikagombeka, ² "Mwanadamu je ni jinsi gani mzabibu weivo bola kuliko mtina matawi yekuwamo kwe miti kwe mzi? ³ Je wantu wawa wadoa mbao kulawa kwe mzabibu kugosea chochose? au wawa wagosea vintu kutokana na uo kuninginiza chochose ju ya huo? ⁴ Kauwa! kama waswa kwe moto kama mkuni nakama moto uzioka ncha zakwe zose na gatigati pia je wafa kwa cochose? ⁵ Kauwa! wakati wekuwaho kukamilika, nkwekudaha kugosoa chochose; akabinda hakika wakati moto wekuwakaho lakini nkawekudaha kugosoa kintu chochose kwa ajii yua atumizi yoyose. ⁶ Kwa iyo bwana zumbem yahwe agombeka ivi nkufanana na kwe mzi, nekuilaulyo nindanigosoe vivyo ivyo mbele ya wekao yelusalemu. ⁷ Kwa kuwa nindanikiike cheni changu juu yao ingawa wandawalawe kwe moto bado moto watawalwa ivyo mndamanye kuwa mimu ni zumbem yahwe wakati ni ndahonione cheni changu suu yenu. ⁸ Nikabinda nindanigosoe si kuwa ukiwa kwa kuwa wagosoa zambi ivi neivyo bwana zumbem yahwe agombekavyo."

Chapter 16

¹ Akabinda mbui ya yahwe ikanezea ukagombeka, ² Mwanadamu mwambe yelusalemu kuhusu kukimwa kwake. ³ Na ugombole ziumbe yahwe amba ivi kwa yelusalemu kivono chako na kuvyaigwa kwako kudoa nafasi kwe si ya kanani tati tako ne ni mwamolo na mamiaho ne ni hitu. ⁴ Mwe musu ya kuvyaigwa kwako nami yako keekusenga ukuvu wako waa nkeekukusunta kwe mazi usuntwe au uchulwe kwa munyu wa kukusitii nguo. ⁵ Nkakuna ziso dekuufido mbazi kugosoa izi mbui kwa aji yako kukuonea mbazi wewe mwe msi wekuvyaigwao kwa kukimwa ni wajima wako, kwasigwa chongi uwandani. ⁶ Mia nchomboka hehi na wewe, nkikuona uketungika kwa mpome yako wenye, kusiga, ima! ⁷ Nkikutenda ukue inga mmea mwe mnda kweongeza na kuwa mku na kutenda mtana ya watana me yako yakawa sabiti na fii zako zikawa nyingi etiho ne ukimbwigi nikuna nguo. ⁸ Nchomboka vituhu hehi na wewe, na akikuona kawa! ukati wa ukundisho ubua kwako ivyo mndantandike johu dangu wanga na kugubika mwazi wako akawaho nikesia kwako na

kukueta kwe agano akawaho kwako na kukutea kwe agano ivi ne zumbeyahwe agombe agombekavyo na ukatenda yangu.⁹ Basi nkikusunta kwa mazi na kuhuhangusa mphe yose na kukusisa mavuta.¹⁰ Nkikuhamba nguo ya talaza na kukuikika makuzi ya gada kwe mundi yako nkikufungia kwa kitani kulana na kukugubika wak halili.¹¹ Akaawaaho nkikuhamba kwa vito, na kukuhamba vikuku kwe mikono yako na mkufu kwe singo yako.¹² Nkigea hazama mwe mpahua yako na bali mwe magutwi yako na taji ntana uanga ya muntwi wako.¹³ Ivyo kuhambwa kwa zahabu na feza na kwehamba kutani ntana halili na nguo za talaza kuda unga mtana woi na mavuta na ne ni mtana sana na ukawa malikia.¹⁴ Umaalufu wako ukata weayo mataifa kwa sibabu ya utana wako kwa kuwa ne umkami mwe uku nekua nkikwenka ivi ne zumbeyahwe agombelavyo.¹⁵ Mia kutumaini utana wako na ukagosoa inga kahaba kwa sibabu ya umaalufu ako kwetuia ugosozi wako wa kikianga kwa kua mwekwemboka hehi ili kwamba utana wako uwe wakwe.¹⁶ Akaawaaho kudoa zako na hamwe nao kuhagosoa hantu ha uanga kwa aji yako hahambwa kwa iango baimbai aho kugosoa inga mkionga inu nkainaiawiie wa nkainaiawie.¹⁷ Kuvidoa vito vitana vya zahabu na feza nekumyenkazo na kwegosea vizu ya wagosi na kugosoa hamwe nao ukianga agosao.¹⁸ Kudoa nguo zako za talizi na kuwagubika na kuwaikia mavuta yangu na manukayto mbele yao.¹⁹ Mkate wangu nekukwekao ugosozi kwa unga mtana mavuta na woki kuvika mbele yao kwa aji ya kunynkia mzingo mtana kwa kuwa ivi ne yekuwawiiavyo ivi ne zumbeyahwe agombekavyo.²⁰ Ukaawaho kuwadoa wanao wekunibyaiao na kuwavya kafa kwe picha ili waigwe inga nkande je ugosozi wko wa kikianga ni kintu kidodo?²¹ Kuwachinja wanangu na kuwatambila kwe moto.²² Mwe kukimwa kwako kose na ugosozi kose na ugosozi wako wa kiana nkweengkuafya kuhusu misi yako ya ubwanga au unde wako wako, ukati wekuwaho kimbwingui kisi nguo inga kutoingwa mwe mpohome.²³ Ole! ole wako! ivi ne zumbeyahwe agombekavyo kwa iyo kwembosa aho kwa mnu ubanasi wose,²⁴ Kwezengea chumba chasu kwa si mwe kwa mphaamo ya wantu wangi.²⁵ Kuhazenga hantu hako hekwenukahwa kwe muntwi wa kia sia na kunajisi uatana wako, kwa kua kuuavya mwi wako kwa kia muntu mwemboka hehi na kugosoa ugosozi mungi kwembosa ukianga.²⁶ Kugosoa inga kiana hamwe na wamisi taa ya mwehehi yako na ugosozi mungi kwembosa ukianga ili kuchnchea maya yangu.²⁷ Kaua! nndanikuoteeze mkono wangu na kuhunguza nkande yao ninda niudoe ugima wako uanga ya wanku ako wana vivye wa wafilisti wekuao tabia yako ya uchama.²⁸ Kugosoa inga mkianga hamwe na waashuru kwa sibabu nkweekudaha kulizilika kuguo kugosoa kana mkianga na nkuzati kulizika.²⁹ Kugosoa ugosozi mungi kwembosa wa ikianga mwesi ya jami ya wana mazi na ukalday o na waa mnkweejkulzika kwa yao.³⁰ Jinsi moyo wako weivyo zaifu ivi ne zumbeyahwe agombekavyo kua n'ndaudahe kuzigosoa mbui izi zose ugosozi wa soni wa kikianga?³¹ Mhazenga hantu heru ha uanga kwe mutwi wa kia mtaa na kugosoa chumba cha sii kwa si kwe kia ntendeo ya wantu wangi nkuzati kua iga mkianga kwa sibabu kuemea kuihwa unjila.³² Wee mvyee mkianga wee mhokea wageni badii ya muelo.³³ Wantu waicha kwa kia mkianga ia wee wawenka mshahaa wako wapenzi wako wose na kuwenka lushwa ili weze kwako ntendeo kwa ugosozi wako wa kikianga.³⁴ Ivyo kuna tafauti kati yako na ao wavye wekumwe kwa kua nkakuna hata yumwe mweza kwako kukuza kugna nao hamwe badi yakwe wawaiho nkakuna mkuiha.³⁵ Kwa iyo wee mkianga tegeeza mbui ya yahwe.³⁶ Zumbeyahwe amba ivi kwa aji kwetia tamaa yako na kuonyesa ntendo zako za si kwembosha ugosozi wako wa ukianga hamwe na wakukundao wose hamwe na vizuu vyako viivyavyo na kwa sibabu ya mpohome ya wanao wekunkayo viziui vyako,³⁷ Kwaiyo kaua! n'ndaniwakonge wakukundao wose wekukintanao nao ose wekukundao na wose ukimwao nao na n'ndaniwaonyese chazae ntendeo zako za si ivyo wadaha huona mwazi wako wose.³⁸ Kwa kua n'ndanikuazibu kwa ukibebe na kwetia mpohome na n'ndaniete unga yako mpohome ya mbifya yangu na mbifya nkai.³⁹ Nindankugee kwe mikono yao ivyo n'ndawakwase sii kwa sii na kuhabonda handu hako na kudoa vito vyako vose n'ndawakubade kimbwigui kosi nguo.⁴⁰ Wakabinda n'ndawaeta bunga da wantu uanga yako na kukutoa maiwe, na kukusenga kwa mahamba yao.⁴¹ N'ndawoke nyumba zako na kugosoa ugosozi mungi wa azabu wanga kwe vyeni vya wavye wangi kwa kua n'ndanikugise ukianga wako na nkunauwaihe vutuhu wapenzi wako.⁴² Nikabinda nindanitubaze maya yangu juu yak mbifya yangu n'ndaikubande kwa kua n'ndanlizike na nkinaniwe na mbifya vituhu.⁴³ Kwa sibabu nkwe kuikumbuka misi ya ubwanga na undee wako a kunitenda nikakame kwa mbifya wako na kunitenda nikakame kwa mbifya kwa sibabu ya izi mbui zose kwa yo, kaua! mimi mwenye n'ndaniseeze kwe mutwi wak wenye azabu kia wekugosocho ne zumbeyahwe agobekauyo nkunaume ukianga kwe ugosozi wako wose wa kukimwa?⁴⁴ Kaua! kia muntu mtamwia misali kuhusu wewe n'ndaambe kana eivyo ivyo pia ni mwanawe ya kivyee.⁴⁵ We u mwanakivyee ya mamiako mkimwa n'ndamwemwe mwana kivyee ya mamiako mkimwa no mumwe na mwanawe nae we u umbu da waumbuzo mwekukimwa n'wagosi wao na wanwa wao mamiako nee ni mhiti na tatiako ne ni mwamoli.⁴⁶ Umbundo mku ni samalia na wanamwe wa vivyee nee ni wada wekuao wakekaa kaskazini akati umbundo ne ni yuda mwekuue akekaa kusini ambayo ni sodoma na wanawe wa vivyee.⁴⁷ Nkweekwenda mwe ne ndiyo zumbeyahwe ambavyo umbundo sodoma na wanaume we vivyee nkaokugosoa uovu mungi inga wewe wekuavyo wowo.⁴⁸ Inga ivi nekavyo nee mndiyo zumbeyahwe ambavyo umbundo sodoma na wanawe vuvyee nkaokugosoa uovu mungi inga wewe wekugosoa na wana o wa vivyee wekugosavyo.⁴⁹ Kaua! inu nee n'zambi ya umbundo sodoma nee ni mgobo mwe mafanukio yakwe, ubama na kwesekupatiiza kuhusu chochose nkeekuigea nguvu iko ya mkiwa na wantu wafaigwao.⁵⁰ Nee ni mgobo na nee akagosoa mbifya mbele yangu ivyo nkiwalavya inga nekwonavyo.⁵¹ Samalia nkee kugosoa hata nusu ya zambmi zako badi yakwe kugosoa mbifya nyingi kwembosa wekugosoyo na kuwaonyesa ayo waumbuzo wekuao wedi kwemboka wewe kwza sibabu ya mbifya yako ugosoayo!⁵² Haswa wewe, kuonyesa soni zako mwenye, kwa sia inu kuwaonyesa waumbuzo wekuao wedi kuliko wewe, kwa sibabu ya zambi wekuzigosaoz wme izo mbifya zako zose waumbuzo haswa wewe kuonyesha son yako mwenye, kwa sia inu kuwaonyesha kua waumbuzo ne ni wedi kwemboka wewe.⁵³ Kwa kua n'ndanivuze sigavu wowo sigavu ya

sodoma na wanamwe wa kivyee na sigavu ya samalia na wanao wa vivee iya akini sigavu yako 'nda iwe mweao.⁵⁴ Kwa kuafya mbui izi n'ndawonyese soni yako; n'ndawezizitie kwa sibabu ya kia kintu wekukigosoacho kwa sibabu ya kia kintu wekukigosiacho na kwa sia inu n'ndauwe falaja.⁵⁵ Ivyo waumbuzo sodoma na wana we wa vivyee kwe hali yao y kae na samalia na wanawe wa vivyee n'ndawavuzwe kwe minda yao ya kae ukabunda wewe na wanao wa vivyee n'ndawavuzwe kwe hali yao ya kawaida.⁵⁶ Sodoma umbudo nkeekutaguswa hata kwa kanwa chako mwe misi wekwenuwaho.⁵⁷ Kabla ya uovu wako nkauzatikugubulwa iya akini ivi aha we ni kintu cha ubezi kwa wana vivyee wa edomu na wanavivye wose wa wafilisti wekumzungukao wantu wose wakubea wewe.⁵⁸ N'ndawonyeshe soni zako na ugosozi wako wa mbifuya ivi nee yahwe agombekavyo!⁵⁹ Zumbe yahwe amba ivi n'ndanihiazike na wewe kana ikundwavyo wee mwekubea kwesia kwako kwa kukiuka agane.⁶⁰ Mia mimi mwenye n'ndandikumbuke agano dangu nekugosoado hawe na wewe mwe misi ya ubwanga dangu nekugosoado hamwe na wewe mwe misi ya umbwanga na unde wako n'ndantintimize agano da milele hamwe na wewe.⁶¹ Ukabinda n'ndauzikumbuke sia zako na kuona soni ndiho uwahokee waumbuzo waku na waumbuzo wadodo n'ndanikwenke ao kana wanao wavivye, mia kwa sibabu ya agano dako.⁶² Mie n'ndantitimaze agano dangu hamwe na wewe, nawe n'ndaumanye ya kua mie ni yahwe.⁶³ Kwa sibabu ya izo mbui n'ndaukumbuke kia kintu na kuona soni nkunaugubue kanwa chako vituhu ukatawiia kwa sibabu ya soni zako ukati ndiho nikufue mbazi kwa yada yose wekugosoayo ivi nee zumbe yahwe agombekavyo.

Chapter 17

¹ Mbui ya yahwe ikanezea kugombeka, "Mwanadamu ete kinundu na gombeka fumbo kwa nyumba ya israeli. ² Gombeka bwana yahwe amba ivi tai mku hamwe na mawawa makuu na vipapatio vilefu ³ mwekumema mazoya na mwekua na langi vipapatio kawa lebanoni na kudoa utumba wa mti wa mkangazi. ⁴ Akasenga ncha za matambi na kuzidaa hata siya kanani akaihandi, we mziwa manahizi. ⁵ Naho akadoa mbeyu ya si na kuihanda kwe uongo wenao mtuba akaiika nkandai henaho mazi mangi kana mt utivao na mazi. ⁶ Akabinda katuiza na mizabibu utandao si ya sanga matambi yakwe yakamuelekea yeye na mazindo yakwe yaikakua sii yakwe nee watenda mzabibu ukayaa matambi na kuavya matambi. ⁷ Mia nee kua na tai mtuhu mku mweua na mawawa maku na mazoya mangi kua! unu mzababu ukahitua mazindo yakwe kumtongea tai kuawa hada hantu wekuaho uhandwa upate kwetiwa mazi. ⁸ Nee uhandwa heungo mtana nkandai he mazi mangi ivyo nee uvyaa matambi na kuvoka kuavya matunda ili utende mzabibu mtana kabisa. ⁹ Wambie wantu bwana yahwe amba ivi je! uo wondaujaiwe? je! nlkainaingoe mazindo yakwe na kuyasenga matunda yakwe nkauna unyuuke na amani yakwe yose mawisi yanyuuke? nakuna jeshi dekutintimaado au wantu wangi wakundwao kuyabuuta kwa mazindo yakwe. ¹⁰ Basi kua! bada ya kua uhandwa je wondaukue? je nkauna unyuuke ukati uheho wa mashaliki ndiho nkauna unyuke ukati uheho chakwe." ¹¹ Ikawa aho mbui ya yahwe ikanezea kugombeka. ¹² Wambie nyumba ya uasi je! nkammanya mbui izi zina maana yani? kua! mfaume ywa babeli keza yelisalemu na kuondoa mfaume yakwe na waku wakwe na kuwaeta mpaka babeli. ¹³ Abinda akaudoa muango wa kifaume akagosa kiaga hamwe nae na kumeta sii ya kuigita akawadoa wantu wasi wenao ngavu. ¹⁴ Basi ufaume utende zaifu na wesekeenue wenye kwa kutundua kiaga chakwe si yondaiohoke. ¹⁵ Mia mfaume ywa yelisalemu kaasi mwenye kwa kwegea mabalozi kuita misi ili wepatie falasi na jeshi je! ondajaiwe? je! yee mgosoa mbui izi ondaahoke? ¹⁶ Kana nekaavyo ivi bwana yahwe agombekavyo ondaafe kwei mwesi ya mfaume mwekumtenda mafaume, yuda mfuame mwekukibea kiapo chakwe na mwekubonda kiaga chakwe ondaafe we babeli. ¹⁷ Falao na jeshi dakwe denado nguvu na bunga da wantu wangi kwa aji ya nkondo nkawana wamkindie mwe nkonda ukati da wababeli ndiho wazenge tuta na gwegwe na nkanto za gwegwe ili kuyabanagnga maisha ya wangu. ¹⁸ Kwa via mfaume kabea chakwe kwa kukiuka kiaga kua, kauyagosa aya yose nkan aohokoe. ¹⁹ Kwa iyo bwana yahwe amba ivi nekavyo je! unu nkayukua kweigita kwangu kwmaba kabea kiaga changu ekukiukacho? basi n'ndamiete nindanimsuubu he muitwi wakwe! ²⁰ Ndamusambaze wavu wangu uanga yakwe, na ondaagwiwe mwewavu na kutegea hu kwake uko babeli na kuzitekeeza hukumu kwake uko kwa aji ya uharini wakwe ekugoso kamsaliti! ²¹ Wakimbizi wakwe wose mwejeshi dakwe mndawagwe kwa upanga na wada ndi wasigae ndawadanyike kia hantu akabinda ndamanye ati mie ni yahwe nkigombeka idi nda diawe." ²² Bwana yahwe kwamba ivi basi mimi mwenye niidoe mntende ya uanga ya mti wa mkangai na ndaniuhande hae na matambi yakwe laini ndani usenge nami mwenye mndaniuhande uanga ya muia mue. ²³ Ndaniuhande uanga ya mima yaisraeli naho wondauvyae matambi na kubyaa matunda wondauwe mkangazi wa fahali ili kwamba kia mdege mluka anaekae siya uo ndoa wazenge masasa si ya kizui cha matambi yakwe. ²⁴ Ikabinda miti yose ya tanga yondaimanye ati mie ni yahwe nkiiseza mti na nkiyenue uanga miti mijihi naunyaza mti muwisi na uutenda mti mkavu kutiva mie yahwe nchamba ivyo yonda illawie; nami nkidogosa idi."

Chapter 18

¹ Neno da yahwe dikanezea vituhu kwamba. ² "Je mna maana yani nyiwe mwekutumiao inu misali kuhusiana na si ya israeli na kwamba "watate wada zabibu mbisi na ya wana wagewa gasi? ³ Kana nekavyo ivi nee zumbe yahwe agombekavyo bila shaka nakuna kuwe na nafasi yoyose vituhu kwaajii yenu kuitumia inu misali inu mwe israeli. ⁴ Kauwa kia ugima ni mai yangu ugima watate na ugima wa mwana pia, ni mai yangu! loho igosoayo zambi nee ndiyo ife! ⁵ Yenda igombekwe viivihii kuhusu mtahaki na mdoa ambayo ni halali na haki- ⁶ Kana akesekuda uwanga ya mwima au kwenua meso yakwe kwa vizuu ya nyumba ya israeli na nkeekumnagisi mkaza mwe hehi yakwe wala kumtamwiza

mnye mwe kipindi chakwe cha mwezi je, ni mtaghaki? ⁷ Je yendaitamwiiwe viivhi kuhusu muntu abaye kemkanda miza yoyose na kumvuza mdeni yakwe kwa kia chekuwacho kikwa kwa aji i ya lahani na nkekuiba akini nkawenka nkande wenao saa na kuwagubika mwazi kwa nguo je ni mtahaki? ⁸ Je yenda itamwiiwe viivhi kuhusu muntu ambae nkee kudoa faida nkuu kwa ida hea ekukupayo na nkeekudoa faida kuu kwa kia ekutagacho? ambigwa kwamba kadea ambayo ni halali na kuimalisha uaminifu mwe wantu. ⁹ Kana uyo muntu akenda mwe shau zangu na kuzitoa huku zangu kugosoa kwa uaminifu ikabinda kwa ajii ya muntu mtahaki ni inu enda ekae kwei! ivi nee ne bwana yahwe agombekavyo. ¹⁰ Akini akavyoa mwana бага mwetia mpome na kugosoa mangi mwe izi mbui kana zekutagwazo aha. ¹¹ Hata kana tatiakwe nkekugosoa dimwe mwe izi mbui akini akada uwanga ya mwima na akamngasi mkazi mwe hehi yakwe yenda igombekwe viivhi ju yakwe? ¹² Uyu muntu awakondamiza masikini na wahitaji na awagwiya na kuwahoka na nkawavuzia zamana na ayenua meso meso yakwe kwe vizu na kugosoa ugosoi mbaya. ¹³ Na akopesha hea kwa faida ya uwanga sana na kugosoa faida ju u ya akitagacho je uyu mtu enda ekae? kwei nkana ekae! enda afe! kwei na npome yakwe yenda iwe ju yakwe kwa kuwa kugosoa izi mbui za ku uzi. ¹⁴ Akini kauwa tambe kuna muntu mwekuvya a mwana na mwanawe aona zambi zose a tatiakwe ekugosaozo kwembekeo kuona na nke e kuzigosoa izo mbui. ¹⁵ Uyo mwana nkeekuda uwanga ya mwima na nke kwenua nesa yakwe kwe vizu u vya nyumba ya israeli na inkeeku mgea unagisi mkaza mwe hehi yakwe e yenda itamwi imwe vi ihi ju u yakwe? ¹⁶ Yuda mwana nkemkandamiza yoyose au kodaa zamana au kwanza vintu akini mhitu wakwe kwavya nkande zakwe kwa wenao na kuwaubika we mwazi kwa nguo. ¹⁷ Uyo mwana nkekandamiza yoyose au kodaa faida ambayo ni ya vintu akini mhitu wakwe kuavya nkande zakwe kwa wenao sana kuyazota magizo yangu na kuta saa saawa na shaia zangu uyo mwana nkana afe kwa aji i ya zambi za tatiakwe enda ekae kwei! ¹⁸ Tatiakwe kwa kuwa nee kawakandamiza watuhu kwa nuvu nyingi na kumhoka nduguye na kugosoa kutoma mwe wantu wakwe enda afe mwe ubanga wakwe. ¹⁹ Akini nywie mwamba kwambai mwana esekwenua ubaga wa atiakwe? kwa kuwa mwana enua ambayo ni halali na hki na kuzitunduia amlu zangu azigosoa enda ekae kwei! ²⁰ Yuda ngosoa zambi nee na tatae nkana enue ubaya wa mwanawe haki ya yuda mgosoa haki yenda we ju yakwe kmwenye na ubaya a mwenye ubaya wenda uwe ju yakwe mwenye. ²¹ Akini kana mbaya ahituku kuawa zambi zakwe zose ekugosoa zo na kuziundia shaia zanu a zose na kugosoa iakbinda kwei enda ekae na nkanaafe. ²² Ubanasi wose ekugosoa ukumukwe juu yakwe enda kwa iy o haki ekugosoa. ²³ Je nenda nirtamiwe juu ya fiie ya muntu mbaya ivi nee zumbe ambavyo na nkio mwe kuhituka kwake kuawa mwe saa gakwe ili kwambe adahe kwekaa? ²⁴ Akini kana muntu mtahaki ahituhakaho kuawa kwake haki yakwe na kugosoa mabaya na kugosoa mauzi kana mauzi yose ambayo muntu mbaya agosoa basi enda ekae? haki yakwe yose ekugosoa nkaina ikumbukwe ukati endaho yose ekugosoa mwe ugima wakwe ivyo endaafe mwe zambi ekugosaozo. ²⁵ Akini nywie mwamba sia za zumbe nkizo sawa? tegeezani nyumba israeli je sia zangu nkizo sawa? je sia ambazo nkizo sawa? ²⁶ Ukati muntu ntahoki ahituhako kuawa kwe ubanasi wakwe na kugosoa mdoga na kufa kwa aji ya ayo ikabinda enda afe mwe ubaya ambao ekugosoa. ²⁷ Akini ukati muntu mbaya ahituhako kuawa ubaya wakwe ekugosao kugosoa ambayo ni halali ikabinda enda auinde ugima wakwe. ²⁸ Kwakuwa kaona na kuhituka kuana na uabanasi wakwe wose ambao kugosoa ambayo ni kwakwei enda ekae na nkanafe. ²⁹ Akini nyumbo ya israeli yamba sia zumbe nkio sawa ni namana yani sia zangu nkio sawa nyumba ya israeli nisia amba nkio sawa. ³⁰ Kwaiyo nendanimuohe kia muntu miongoni mwenu kuignana na sia zakwe nyumba ya israeli ivi nee na sia yahwe agombeka sosoni na uyani kuawa kwe ubanasi wenu wose ili kwamba wasekuwa ngoai y auabaya zidi yenu. ³¹ Asa hae ubanasi wenu wose mwekugosoa, ugosweeni moyo mhya na loho npyahamu kwani mfe nyumba ya israeli? ³² Kwasiabu nkutamiwa nifive yayuda ya yudo mgosoa ivi nee zumbe yahwe agombekavyo ivyo sasaani na mwekae!"

Chapter 19

¹ Naho wee doa kweyayalika uwanga ya viongozi wa isilaeli. ² Na wambe mami yako kawa ndai? simba mnye yumbwe keka a na mwana wa simba mgosi gatigati ya simba wadodo, kawaisa wanawe. ³ Kamwenga yumwe ya wada wana watatua wanyama watu na hoo akaehinya namana ya kuwawinda wantu na kuwada. ⁴ Kiha mataifa wa kusikia kuhusu yeywe akagwiwa mwe mtego wao na waka mweta kwa kulabu mteg wao na waka mweta kwa kulabu sii ya misii. ⁵ Iya ekuonaho kwamba ne akagonjwa auye ekukundavyo viwe vyenda ivyo ivyo kamdoa mwanawe na watuhu mwe wana na kumwenga akawa mwana simba. ⁶ Uyu mwana simba kenda uko nauko gatigati ya simba akawa mwana simba na kwehinya kuwinda mawindo akada wantu. ⁷ Akawagwiya watakufiwa ni wagosi na kubananga mzii. msi na vyekumemavyo vyokwa kwa ajii ya ukemo wa kunguma kwakkwe. ⁸ Akini mataifa yakeeza uwanga yakwe kuawa mikoa yose wakagosoa nyavu uwanga yakwe akagwiwa kwe mtego wao. ⁹ Kwa kulubu wakamwika kwe mntundu na baadaye wakamweta hata kwa mfalume wa babeli wakamweta hata kwe ngone imala ili kwamba nkao yakwe isekudaha kusikika uwanga ya mwima wa israeli. ¹⁰ Mami yako kawa iga mazabibu wekuhandwao mwe npome yako karibu na mazi uvya matunda na mumema matambi kwa aji ya wa mazii. ¹¹ Uwa na matambi imala yekuwa yekuwayo yakatumiwa kwa aji ya nojoda za ufaume nakihimo chakwe chenuka uwanga ya amatambi na sina dakwe dionekana kwa uku wa mani yakwe. ¹² Akini mzabibu ung'olwa kwa hasila na kuaswa asi hata mwe uongo na npeho za mashariki zuibonda na knyaa na oto ukawoka. ¹³ Ivyo sasa, ukandwa he ugwe kwe sii ya ugwe kavu. ¹⁴ Kwa kuwa moto uawa kwe matambi makuku na kutyaooka atunda yakwe nkuna tami imala uwanga yakwe nkuna ngoda ya kufaume uwange yakwe nkuna aya ni kweyayata na wiya inga kweyayata."

Chapter 20

¹ Ikeza kua mwaka wa mpungai siku ya kuni ya mwezi wa shana wadaa waizilaeli wakeza kumuza yahwe na kuwekaa mbele ywangu. ² Naho mui ya ywahwe ikanezea kugorubeka. ³ "Mwanadmu biika na wadaa wa hikieli naho uwambe zumbe yahwe aamba ivi mwezakuniua swali? sa nekaavyo nkinaniuzwe swali ni nywinywi ivi nee zumbe yahwe ambavyo." ⁴ Ivi wendauwahe? umuahe, mwanadamu uwahinye kuhusu machukizo ya tatizo. ⁵ Uwambe zumbe yahwe aamba ivi kwe siku nekuisaguayo hilaeli na kwenua mikono wanu kweuita hilaeli na kwenua nikono wangu kweigita kwe uvyazi wa nyumba ya yakobo na kugosoa kumanyikana nii mwenye hao he si ya mwii, ukati nekwenuaho mikono yangu uanga bweigita nikaamba "mi n yahwe muungu ywenu." ⁶ Siku iyo nikenua mikon yangu kweigita kwa ajii ya wowo kua nndaniwalavye kuawa si ya isii kwe si nekuisagao vyedi kwa aji yao nee imema nee na hasao iwa yedi sana utukufu ne unuo si mbai mbai. ⁷ Nkikwamba kia niwooneka aase hae mbui zesazikutana kuawa kwe meso yakwe na vimui vya misi mwesekwegea mi ni yahwe mungu ywenu." ⁸ Miya wagosoa ufukunyu nkawwokukunda kunitengeza kia mwooneka kaasa hae mbui zikimazo kuawa hemeso yakwe waa kwa aji ya vimu ya misi savyo nikaona netie mwaya yangu nuweao gatigati ya misii. ⁹ Nkigosoa kwajii ya zina dangu ili dese kunajisiwahe meso ya mataifa wekwekaa hamwe nkitenda enga namanyikana aho hao hwe meso yao kwa kuwalavya kwe si ya misii. ¹⁰ Aho nkawalavya kwe s ya msii na kuwaeta kwe jangwa. ¹¹ Naho nikaweka amuli zangu na kugosoa mahivyo yangu kumanyikana kwao, kia mwanadamu mwendaazitoze endaekae. ¹² Naho nikawenka sabato zangu ishala yangu hao ili wamanye kua i ni yahwe niwagosoa wagosoke wawe watakatifu. ¹³ Mia nikawenka sabato zangu igosoa igosoa ufukunyu zidi yangu jangwaani nkawokutongea mwe amuli zangu badii yakwe wayaemea mangizo ywangu mweayo badii yakwe endaaishi ati endaekie amli zangu badii yakwe mangizo endaetikie yangu mweayo badi yakwe klenajizi sabato mwanadamu endaaishi akeitika maya ywayu zangu sana aho nendanetie atya yawayu uanga yao jangwani ndahe kuwabindiza. ¹⁴ Miya nkigosa kwa j ya zina dangu aho desenajisiwa ana ya mataifa nekuwalavyao he mes ya kulawa kulawa misii. ¹⁵ Aho mi mwenye nchemua mkono wangu kwigita aho aho jangwani nkinanuwavuze kwe si yetikayo mee na hasai yekwewayo ntana sana na ni yedi kati ya sii zose. ¹⁶ Nchegita ivi kwa sibabu waemea maangizo yangu nkawokuika amul zangu naho wakufu sabato zangu. ¹⁷ Niiya ziso dangu diwawaonea mbazi kwa aji ya ubanasi naho nche kuwadagamiza miza jangwani. ¹⁸ Nikawamba wana wao jangwani, "mwesekuita aji ya amuli ya wavyazi wenu niwesekuika mangiizo yao ua kwenajisi wenye na wimu. ¹⁹ Mi n yahwe mungu ywenu hangeni amuli zangu tunzani mangizizo yangu na kuyetikia. ²⁰ Zitunzeni sabato zangu haengani ili kua zeziwe ishala kati yang na nywinywi ivyo aho mwe ndammany kua mi nee yahwe muungu ywenu." ²¹ Mia wana wao wanigosoa ufukufu nkawokuika kwe shaia zangu au kutonza mangizo yangu wmanadamu ekukundigwayo atongee ili aishi kwazinajisi sabato zangu ivyo nonda netie maya yangu wazinajisi sabato zangu ivyo nonda netie uanga yao maya kwao kwe jangwa. ²² Miya nkiuvuza mkono wangu na kuogosoa kwa aji ya zina desekweza kugewa unajisi kwe meso ya mataifa nekuwavyao he meso ya aizilaeli. ²³ Mi mwenye nchenua mkono wangu kwigita juu yao jangwani kua ndaniwasawanye mwe mataifa na kuwatawanya mwe si mbaimbai. ²⁴ Nkigosoa ivi kwa kua nkawokwetikia amli zangu na tangia wekuziemeaho shaia angu naho kuzinajisi sabato zangu meso yao yatamani vimuu vya tati zao. ²⁵ Naho ikawenka amli zekuwazo nkiontana na msangip yekuwayo nkawoyatoza. ²⁶ Mkawagosoa uchama kwa mbuso za ukati wekusosaho zabihu za kia limbuko da ifa da uvyazi na kuasa kwe moto nagosoa ivi ili waogohe wadahe kumanya kua mi nu yahwe!" ²⁷ Savyo mwandamu warube nyumba ya tuilale uwambe zurube yahwe amba ivi kwe ivi tatizenu pia wanikufu ukati wekuwaho nkio waminifu kwangu. ²⁸ Ukati nekuwaetah kwe si nekwigitayo kuwenka bnaho hohose wekuanaho iwe dodose dilehahado nanti wenao mani walavya sadaka zao wanitendani nihutuke na maya kwa sadaka zao uko nako wakaoka ubani wao wa kunukia na kwetia sadaka zao za kunywa. ²⁹ Naho nikawamba ina mana yani hantu hakwenukah mwekuetao sadaka uko? ne zina dakwe diketangwa bana mpaka ivyeeo. ³⁰ Savyo uwambe nyuruba ya izilaeli zumbe yahwe aaruba ivi ni kwa mbwai wenajisi mwenye kwa sia ya tatizako? savyo kwa mbwai wagosoa sa ukibebe uondeza kwa aji a mbui zesazikutana? ³¹ Kwa kia ukati mlavyaho mbuso zenu na kuwaika wana wenu he oto siku inu mndamwege unajisi hamwe mwniunze nyumba ya izilaeli sa nekaavyo iz bnee yahwe ambavyo nkinawewabede mniuzeswali. ³² Kuafya kwekwekako kwe moyo wako nkankuna lulwawine vituhu muamba goja, tiwe enga mataifa matuhu enga koo za si ntuha wabuduo mtina maiwe." ³³ Enga niishivyo ivi zumbe yahwe aambavyo ndani tawae kwakwei mwe mkono wenao mkangafy mkono wekyunyoshwao na maya yendayoyetiwe aho henu. ³⁴ Nndaniwalavye kuawa kwe wantu watuhu ma kukubanya kulawa kwe si mwekusawanyikayo umo mwao Nndanigose ivi kwa mkono hodai na kwa maya jejwetikayo. ³⁵ Naho nndanike kwe jangwa da wantu nauko nndaniwaahe cheni kwa cheni. ³⁶ Enga nekuwaahavyo tatizenu kwe jangwa da si ya msi aho mndaniwaahe ivi nee ambavyo zumbe yahwe ambavyo. ³⁷ Nndaniwagosoe mwemboke si ya ya ngonda naho nndanigosoe kwetikia mangiizo yangu ya agano. ³⁸ Nndaniwasunte kuawa mwe nywinywi ubanasi na wada waniki mao nndaniwalavye kuawa si wekaa sa wageni miya nkawanawengie kwe si ya izilaeli naho mndamanye kua mi nee yahwe. ³⁹ Aho henu nyumba ya izilaeli zumbe yahwe aamba ivi kia mwoneka wenu endaaite vyakwe wenu kwe vimu vyakwe mwenye muwaabudu ati mwaema kunitengeza miya nkamnamdikufu vituhu zina dangu takatifu kwa mbuso zenu na vimuu vyenu. ⁴⁰ Kwa via uanga ya muina wangu mtakatifu uanga ya kilele cha muina wa izilaeli ivinee zumbe yahwe aambavyo wose wa nyumba ya izilaeli mndamniabudu uko kwe si nndanibalikiwe kwa kuonda sadaka zenu uko malimbuko yenu ya ntongozi hamwe na vintu vyenu vyose vitakatifu. ⁴¹ Nndaniwahokee enga hafu ntana ya ubana ukati nendahoniwa lavye kuawa wada wantu na kuwakubanya kuawa si wantu na kuwakubanya kuawa si mwetutawanyikazo nndanegube mi mwenye sa mtakatifu umo mwenu kwa aji ya mataifa umo mwenu kwa ajii ya mataifa wakue. ⁴² Naho ukati nndahoniwaete kwesi ya izilaeli kwe si

nekwenuayo mkono wangu kweigita kuwenka tatizenu mwendamanye ya kua mia. ⁴³ Naho mndamizi kumbuke sia zenu nchama na mbui yenu yose nhcma mwekuigosoayo wenye na mndamwifye wenye kwe meso yenu kwa mbui zenu zose za ubanasi mwekugosoazo. ⁴⁴ Ivyo mndamanye kua mi ni yahwe nigosoaho aya kwenu kwa aji ya zina dangu nkio kwa sia zenu zesazo kutama au mbui zenu za ubanasi nyumba yaizilaevi ivi nee zumbe yahwe ambavyo." ⁴⁵ Naho mui ya yahwe ikanezea kutamiia, ⁴⁶ Mwanaadamu ika cheni chako kuitia kwe si za kusini na kutawia kuhusu kusini oteea kuhusu mzitu wa negebu. ⁴⁷ Uwambe mzitu wa negebu ivi nee yahwe aambavy zumbe yahwe aamba ivi kaua nndanike moto amo mwako wendaude mwe wewe. miae ya moto nkainaife na kia cheni kilawacho kusini na kaskazini undausie moto. ⁴⁸ Naho wantu wose wenao mwi wendawananye kua mi ni yahwe nkiugimba moto naho nkauufe" ⁴⁹ Naho nkitamwia, o! zumbe yahwe wanitamwia mimi, 'je nkie mtamwia mafumbo?"

Chapter 21

¹ Ikabinda neno da yahwe dikanezea kugombeka, ² Mwanadamu ika cheni chako kukawiaaw yelusalemu na neo uanga ya patakatifu otea uanga ya sui ya isralei. ³ Gombeka uanga ya si ya israeli yahwe agombeka ivi kaua! ni uanga yako nenda niulavye uhamba wangu kulawa mwe ala yakwe na kuwadumwia haw wose yani muntu ya hki muntu mwovu kulawa kwako! ⁴ Ili mwadumwie hae wose mwenye haki na wmovu kulawa kwako uhamba wangu wendaulewe mwe ala yakwe uanga ya wose wenao mwei kuawa kusini na kaskazini. ⁵ Ikabinda wose wenao mwi wendawamanye kwamba mimi yahwe nkiuvya uhamba wangu mwe ala yakwe nkauna uye vituhu! ⁶ Ugumie basi mwanadamu kwa sibabu ya kubondeka kwa sibabu kwa siababu ya kubondeka kwa vigudu byake! ugume usungu mbele ya meso yao! ⁷ Ikabinda ikawa kwamba wenda wakuze kwa sibabu yani waiya? ikabinda gombeka kwa sibabu ya mbui yezayo kwa ia moyo wendaulewe zaifu na kia mkono wenda usite kia moyo wendaulewe zaifu kia mkono wenda usite enga mazi kauwa yeza na yenda enda ivivi nee agombeka vyo zumbe yahwe." ⁸ Ikabinda neno da yahwe dikanezea kugombeka. ⁹ "Mwanadamu itea ugombeke zumbe amba ivi gombeka uhamba! uhamba! usongolwa na kusugulwa! ¹⁰ Wenda unlwe ili ishikim mwe machinja maku! usukulwa ili uwe na ungazi enga ubauwa! je! tigosoe na kutamwe mwe ngonda ya mwana mfaume? uhamba wezao wakimwa ni kia ngoda? ¹¹ Uhamba wenda ulagivwe kwa aji ya kusugulwa na akaho kutezwa mwe mkon uhamba usongolwa naho usugulwa na ulavigwa mkono wa yuda akomae! ¹² Etanga msada ulavigwe kwa aji ya kusugulwa na akaho kutozwa mwe mkono uhamba usongolwa naho wantu wangu uwanga ya waku wose wa isalaevi wantu wangu kwa iyo toa paja dako! ¹³ Kwakuwa kuna kugezwa iya yenda iwe vihihi kana ngonda ya kifaume nkainaweahp vituhu? ivi ne zumbe yahwe agombekavyo. ¹⁴ Basi wee, mwanadamu otea na ugoe magasa kwa kuwa uhamba ukuhanganie hata matatu! uhamba kwa wada wenda wachinjwe wedauwe uhamba kwa ai ya kuhinja ukawabevao nhande zose! ¹⁵ Ili kuyeyusha yao na kugenyeza kugwa kwao nkika machinjo ya uhamba uanga ya malango ole! kuundawa enga ungazi wa umbauwa unengwa kwa aji ya kukoma! ¹⁶ Wee uhamba nyoka upande wa kume nyoka upande wa kumoso hita hohose ukuelekezwa cheni chako. ¹⁷ Kwakuwa naho nenda nitoe mikono yangu midhi kwa hamwe magasa na ikabinda nendaniete gazabu yangu kwa wekusigase mi yahwe nagombeka ivi!" ¹⁸ Neno la yahwe dikaneza vituhu kwamba. ¹⁹ "Sasa wewe mwanadamu bahua sia mbi kwa aji ya uhamba wa mfaume wa babeli kweza sia izo mbi zendaziveke mwesi mwenga na kibao cha baababa chendakimwenyese moja wao enga kulekea mzi. ²⁰ Onyesha sia mwenga kwa aji ya jeshi da wababeli kweza rana mzi wa wamoni onyesha ntuhu kuelekea jeshi da yuda na mzi wa yelusaleu ambayo limalishwa. ²¹ Kwakuwa mfaume wa babeli endagoke kwe makutano ya bababa kwe sia mpanda ili kugosoa uganga akaikucha mishale na kuza mwelekeo kulawa kwa kuzu a kuyakauwa maiani. ²² Mwe mkonowakwe wa kume kwenda kuwe na dalili kuhusu yelusalemu kuika mitambe ya kubomwea uanga kuvungwa muomo wakwe kupanga kuchinja kulavya sauti ya nkondo kuika mitambo ya kubomwea unga ya miango kuzenga wima mina ya boma. ²³ Yenda ionekana kuwa isha isayokutama wme meso ya wada weuko yekusalemu wada wekweisao viapo kwa wababeli mia mfaume enda awashitaki kwa kubond sheia ya mkataba il kuwabaliki! ²⁴ Kwaiyo zumbe yahwe amba ivi kwa sibabu kute a uou wako mwe kumbukumbu zangu makosa yenu yendayagubulwe zambi zenu zendazionekan mwe magosoi yenu yote kwa sibabu inu wenda mkumbuse kia muntu mwenda mgwiwe kwa mkono wa mnku yenu! ²⁵ Kama we mchafu na mtawala mwovu wa israeli ambae msi ya hukumu yeza na ambae mda wa kugosoa uovu uhea, ²⁶ Zumbe yahwe amba ivi kwako usa klemba na namuataji mambo nkayayawe vituhu enga yekuvavyo! chenue chekwenukacho! ²⁷ Ubanahasi ubanasi! nendanibanage nkaina iwe vituhu mpaka endahoeze yeye ambao nendanibanage nkaina iwe vituhu mpaka endahoeze yeye ambae kateuliwa kutekeleza hukumu. ²⁸ Basi we mwanadamu otea a ugombeke zumbe yahwe agambaka ivi awa ni wantu wa amoni kuhusiana na kwezewa kwa seni zao uhamba uhamba uekwa unolwa kwa ji ya kuchinja upate kuwa enga embauwa. ²⁹ Ukati manabi waona maono ya umea uanga yak ukati wendaho wagosoe ntabika kwa umbea ju yako unu uhamba wenda ugwesio ambao misi ya gazabu ibua na ambao mda wa uovu uhehi ya kusia. ³⁰ Vuza uhamba mwe gala dakwe mwe hantu ukumbwaho mwe si ya chimbuko dako nenda nikuhukumu! ³¹ Nendanetie maya yangu ju yako nendanivuzie upepep wa moto wa gazabu uanga yake na kukuika kwe kono wa wantu makati wantu wamanyao kudagamiza! ³² Wendaulewe nkuni kwa aji ya moto nhome yako yenda yenda iwe gatigati ya sanga nkunakumbukwe vituhu kwa kuwa mimi yahwe nkigobmekana neno idi!"

Chapter 22

¹ Ikabunda mbui ya yahwe ikanezea kwamba, ² "Sasa wewe mwanadamu ye wenda uniahe wenda uwahe mti kwa phome

mtende amanye mbifya yakwe yose.³ We nda wambe zumbe yahwe ambairi unune mzi ambao wetiao mpohome kati yakwe ili kwamba mda wakwe ubue mzi ugoosano vizuu ili wegege uchafu.⁴ Kutenda na hatia kwa mpohome amnairi unune mzi ambao wetiao mpohpme kati yakwe ili kwamba kuvieta mwisjo kwa iyo nendanikutende lawama kwa mataifa na kjejeli mwe cheni cha kiasi.⁵ Wose wa hehi na wada we hae mwewe wenda wakubwe wewe mzi mchafu umanyikanao kia hantu kwasifa mbaya kana kumema ngavunga vu.⁶ kauma wakuu wa isreli kia yumwe kwa nguvu yakwe kwako kwetis mpoheme.⁷ Wagosoa utizi kwa tate na ma ndan yako mwako na wagosoa uanga ya yako wawagosoa ibaya na wajane.⁸ Kuvibea vintu vyangu vitu vyangu vitakatifu na kuichafua sabato yangu.⁹ Wantu wazigao kati yao i kwetia mpohpe na wada uwanga ya mima wagosoa ubaya kati yao.¹⁰ Mwazi wa tate ugubulwa ndani yako. wamtukana mnye mchafu ndani yako ukati wa uchafu wakwe.¹¹ Wantu wekugosoa hamwe na wavye wehehi yao na wantu wagosoea uchafu wasnu kwamkaza mwanao mwenye wakutukanao waumbuzo kudio binti zatatizo wenye aya yose ya miogoni wenu.¹² Awa wantu wadoa lushwa kati yenu i kwetia mpohome kudoa faida na kuongeza liba ngingi sana na kuya ivi ne zumbe yahwe ambavyo.¹³ Kauwa! kwa mkonowangu mikono uako yenda iwe faida ambayo wekuigosoavyo msi yesayokua halali n mpohome ye kat yako.¹⁴ Je! moyo wako wenda ugoke mikono yak yenda iwe minyanyi kwa msi ukati mimi mwenye nendaho niushukuhikie? mimi yahwe namba ivi na nenda nidigosoe.¹⁵ Ivyo nenda nikusawanye kati ya mataifa na kuksawanya kati ya si mbaimbai mwe sia inu nenda niuse uchfu kuawa kwako.¹⁶ Ivyo wenda uwe mchafu mwe meso ya mataifa ikabinda wenda umanye kwamba mimi ni yahwe."¹⁷ "Ikabinda ndno da yahwe dikanezea kwamba,¹⁸ "Mwanadamu nyumba ya slaeli itenda takataka kwangu wose watenda masigazo ya shaba na pati na chuma na lisali kati yenu wenda wawe pati na chuma na lisasi kana takatakata ya feza mwe tanuli.¹⁹ Kwaiyo bwana yahwe amba ivi kwakuwa mtenda kana takataka kwaiy kauwa! neda kumikonga mwe gatigati ya mzi wa yelisalemu.²⁰ Kana kukuba feza na shaba chuma lisasi na chuma mwe tanuli ili kukuivigutia moto kulolomoa uwanga yakwe nenda niwayayushe hivyo nenda niwakonge aho na kuvugutisha moto uwanga yakwe ili kuyayusha ivyo nenda niwakonge mwe maya yangu na mbifya yangu na nendaniwaike aho na kuwalolomoa.²¹ Basi nenda niwakonge na kuwavugutia kwa moto wa may yangu ju yenu ivyo basi mwenda mwetiwe kati yakwe.²² Kana kulolomoa feza mwe tanuli mwendamlolomolwe mwenda mlolomo lwe yahwe nchetia bifya yangu ju yenu!"²³ Mbui yayahwe ikanezea amba.²⁴ Mwanadamu mwambie wewe ni sia ambayo nkaizati kusafishwa mkakuna fua msi wa maya!²⁵ Kana yeba ya manabi wakwe katiyahwe kana simba mbuma akahabu maunde wada ugima na kudoa utaji wa samani wagodoo watakufu wangi ndaniyakwe!²⁶ Makuhani wakwe wagosoa mhitu na shaia yangu warigea uchafu vintu vyangu vitakatifu nhawadaha kutafautisha kati ya vintu vitakatifu kutafautisha kati ya meso yao kuawa sabato ivy basi nkgiwenya uchafu kati yao.²⁷ Wakuku wakwe ndani yakwe watenda kana mbwa mbwitu wakahabu maunde yao, wetia mpohome na kubananga ugima ili kupata faida kwa sia ya utizi.²⁸ Manabi wakwe wahakwa nhoka waona maono ya umbea na kutabi umbea na kutabi umbea kwao wambai zumbe yahwe amba ivi ukati yahwe nkazati kugombeka.²⁹ Wantu wasi wawadagamiza kwakukunda kwa nguvu na kuwahoka kwa nuvu na wawasubuu maskini na watashinda na kuwadamiza wageni pasi haki.³⁰ Hivyo nkiondza muntu kuawa kwao enda adahe kuzenga ukanto na ambae ena adahe kugoka mbele yangu mwe kutua kwakwe kwaji ya si basi nkina ndahe kuibananga akini nche kuona muntu.³¹ Ivyo nenda netie maya yangu ju yao menda niwabide kwa moto wa maya yangu na kuika ne zumbe yao uwaga ya mitwi yao wenye ivyo ne zumbe yahwe ambavyo."

Chapter 23

¹ Neno dayahwe dikanezea kusema. ² Mwanadamu ne kuwa na wavyee waidi binti wa mmaa yumwe. ³ Wawa malaya uko misri mwe kipindi cha ujana wao wawa malaya uko motombo yawa n medama na uteke wa nyato zao za matombo zibanangwa uko. ⁴ Mazima yao ni ohola dada uyu ne mku na ohaliba dada mvunawe kisha wakawa wangu na kuvya wana na binti mazima yao me yakamaanisha ivi ohala maama yakwe smaria na oholiba mana yakwe yerusalemu. ⁵ Mazima yao ni ohola dada uyune tabia yakwe ya ubagobagi hata yajwe ya wakwati nekuaho nae, ne akawatamani wapenzi wakwe kwa kuwa washauri na nguvu, ⁶ Liwali mwekuvoa wijuana na kwaji ya mafia wakwe, wekuawa mahodari na wagosi wa kuvutia wose ne wakaendesha farasi. ⁷ Ivyo akegosoa mwenye kama mbagi kagi kwao kwa wantungwa wa ashuru na kegea mwnye uchafu na kia yumwe mwekumta mami hamwe na sanamu zakwe zose. ⁸ Kwa kuwa nkekueka tabia zakwe za ubagibagi nyuma ekuaho misri wakati wekuaho waye wakati ne ni wekumvokaho kadodo wakati wekumvokaho, kake na kwa bado. ⁹ Kwa ivyo nikamchanganya na wabwanga wakwe mwe mikono ya washuru kwa kuwa ni akawatamani. Wakagoma mae wakawadoo wanawe na binti wakamkoma wavye upanga ukatenda sonu kwa wekumhukumavyo. ¹⁰ Daie ohalibia akayaona aya aki ni akayata mani zaidi za kuwa mbagihabi kuliko dadue. ¹¹ Dada yake Oholiba akaliona hili, lakini aliyatamani zaidi na kufanya kama kahaba hata zaidi kuliko dada yake. ¹² Ne akawatamani washuru mabosi a watawala wekuvao nguo za ushawishi ne ni wantu waendesha farasi ne ni ikawa vijana wa kuvutia. ¹³ Nikaona uyu kechafua mwenye na ikawa kama kwa wande wose. ¹⁴ Akaongeza ubagibagi wakwe zaidi akaona mapicha ya wagosi yekuchorwayo mapicha ya wagosi yekuchorywa mwe ukta michoro ya wakaldayo yekuchorywa na rangi nyenkundu. ¹⁵ Wekuvao mikanda mwe viudu vyao vilemba mirefu mwe mitwi yao wose wawa na busubusu da mafisa wa jeshi da waendesha farasi ambao asili yao ni si ya ukaldayo. ¹⁶ Hamka ekuwaonaho, akawatani akawatamia ujumbe kwao ukaldayo. Kisha wababeli wakeza wakamuona, wakagona naye visiavyo mpaka wakamsokea. ¹⁷ Kisha Wababeli wakaja katika kitanda chake cha tamaa, na walimfanya unajisi kwa

uzinzi wao. Kwa kile alichokuwa amekifanya alifanya unajisi, basi akageuka mwenyewe kutoka kwao katika karaha.¹⁸ Kwa zia mbui zakwe mbayambaya roho yangu ukamsokea kama via roho yangu yekumsokeavyo dadie.¹⁹ Kisha kagoso mbui nyinyi za ubagibagi akakumbuka na kutafakari ujana wakwe wakati ekuaho mwe si ya misri.²⁰ Basi akawatamani wapenzi wakwe. ambao sehemu zao za si ziwa kama ia za mphunda na kia, kivyawigwacho chawa kama farasi.²¹ Ivi ne ekugosoavyo mbui za somi mwe ujana wakwe wakati wamisri wekupapasaho nyato za matomba yakwe na kuyaminy matombo ya ujana wakwe.²² Kwa iyo oholiba bwana yahwe amba ivi kaua ndamikuvuzie wapenzi wako dhidi yako, wada wekuvuzao ndamiwaete kuawa kia upande.²³ Wababeli na wakaldayo wose pekodi shoa na koa ma washuru wose hamwe nao hodari vijana wa kutamanika magavana na mamiri jeshi wose ni mafisa na wantu wose wenye sifa za kuendesha farasi.²⁴ Wandaweze kwako na silaha na kwa magari ya farasi na mikokoteni ya farasi na mikokoteni na bunga ku da wantu nndawapange ngeo mku ngao ndoto na nkofia za chuma ju yako mafasi ya kukuadhibu na wandawaku adhibu kwa mbui zao.²⁵ Kwakuwa mndanike hasira yangu ya wivu ju yako na ndawashughulike na wewe kwa hasira zako na magutwi yako na masinga za yose kwa uoanga wana na binti zako mnda wawadoe na masigazo yose yokwa moto.²⁶ Wandawakuvue mguo zako na kukuhoka mapambo yako yavito.²⁷ Nndamiuse tabia yako ya soni na mbui za ubagi bagi kulawa misri vituhu nkunauwakumbuke kuikumbuka misri vituhu.²⁸ Kwa kuwa bwana yahwe amba ivi, kaua nda niwambie wada wakuchukuawo ikuvuze kwe mkono wa wada ambao kuwavuza.²⁹ Mndamshughulike wose aki kwa chuki wandabade kia kintu wakubade mbwenye mbwenye mbui zak zose za ubagibagi mndamanyike kwa tabia yako.³⁰ Vyagosoka kwako kwa kuwa we kuwa mbagibagi tamoa na vyose ya unajisi kwa sanamu zao. Kutongea sia za dadio ivyo we undauadhibiwe ipasavyo.³¹ Umetembea katika njia za dada yako, hivyo nitaweka kikombe chake cha adhabu kwenye mkono wako.³² Bwana yahwe amba ivi unda unywe mwe kikombe cha dadio ambacho ni kirefu na kiku undauwe dhihaka na kutawaliwa yekumemavyi kwa kiasi kikuu.³³ Unda uwe mkozi na mwenye huzuni kikombe cha ushangao na ubanasi kikombe cha dadio samaria.³⁴ Undaukinywio mpaka kisie halafu unda ukibonde na kuyatafutamatombo yako kuwa vipande vipande yako kuwa na ivyo ivi ne ambayo bwaha yahwe.³⁵ Kwa hiyo, Bwana Yahwe asema hivi, 'Kwa sababu umenisahau na kunitupa mbali nyumba ya mgongo wako, basi pia utachukua matokeo ya tabia zako za aibu na matendo ya uasherati.'³⁶ Yahwe akanambia, "Mwanadamu, Je! utamhukumu Ohola na Oholiba? Basi waambie matendo yao ya machukizo,³⁷ kwa kuwa wamefanya uzinzi, na kwa kuwa kuna damu juu ya vichwa vyao. Wamefanya uzinzi na sanamu zao, na wamewaweka hata wana wao kwenye moto, kama chakula cha sanamu zao."³⁸ Kisha waliendelea kufanya hivi kwa ajili yangu: Wamepafanya patakatifu pangu unajisi, na katika siku hiyo hiyo wakainajisi Sabato zangu.³⁹ Kwa kuwa walipokuwa wamewachinjia watoto wao kwa ajili ya sanamu zao, kisha wakaja hata patakatifu pangu siku hiyo hiyo kupanajisi! Hivyo tazama! Hivi ndivyo walivyofanya kati ya nyumba yangu.⁴⁰ Mmewatuma watu kutoka mbali, ambao wajumbe waliwatuma-sasa tazama. Wakaja kweli, ambao uliojiosha kwa ajili yao, uliweka rangi macho yako, na kujipamba kwa mapambo ya vito.⁴¹ Huko ulikaa kwenye kitanda kizuri na kwenye meza iliyokuwa imepangwa mbele yake ulikuwa umeweka ubani na mafuta yangu.⁴² Hivyo sauti za watu zilikuwa zimemzunguka; pamoja na watu wa kila aina, hata walevi waliletwa kutoka jangwani, na wakawavalisha vikuku mikononi mwao na mataji mazuri juu ya vichwa vyao.⁴³ Kisha nikasema juu yake aliyekuwa ameonywa kwa uzinzi, 'Sasa watazini pamoja naye, na yeye pamoja nao.'⁴⁴ Wakamwingilia na kulala naye kama watu wamwingiliavyo kahaba. Katika njia hii walilala Ohola na Oholiba, waliokuwa wanawake wazinzi.⁴⁵ Lakini watu wenye haki watapitisha hukumu na kuwaadhibu kama wazinzi, na watawaadhibu kwa hukumu kwa wale wamwagao damu, kwa sababu wao ni wazinzi na damu iko mikononi mwao.⁴⁶ Hivyo Bwana Yahwe asema hivi: Nitainua kundi la watu juu yao na kuwatoa kuwa kitisho na kuteka nyara.⁴⁷ Kisha hilo kundi la watu litawapiga kwa mawe na kuwakatilia chini kwa panga zao. Watawaua wana wao na binti na kuzichoma nyumba zao.⁴⁸ Kwa kuwa nitaondoa tabia ya aibu kutoka kwenye nchi na nidhamu wanawake wote hivyo hawatatenda kama makahaba.⁴⁹ Hivyo wataweka tabia yenu ya aibu juu yenu. Mtachukua hatia ya dhambi zenu pamoja na sanamu zenu, na kwa njia hii mtajua yakuwa mimi ni Bwana Yahwe."

Chapter 24

¹ Neno la Yahwe likanijia katika mwaka wa nane mwezi wa kumi na siku ya kumi ya mwezi, kusema, ² "Mwanadamu, andika kwa ajili yako jina la hii siku, siku hii sahihi mfalme wa Babeli ameizingira Yerusulimu. ³ Basi nena mithali juu ya hii nyumba ya kuasi, fumbo moja. Waambie, 'Bwana Yahwe asema hivi: weka sufuria ya kupikia. Iweke na weka maji kwenye hiyo. ⁴ Vikusanye vipande vya chakula ndani yake, kila kipande kizuri-paja na bega-na ijaze kwa mifupa bora. ⁵ Chukua kundi bora na jaza mifupa chini yake. Ilete kuchemsha na ipike mifupa ndani yake ⁶ Kwa hiyo, Bwana Yahwe asema hivi: Ole kwa mji wa damu. Nitakiongeza chungu cha mbao. Weka kuni nyingi na washa moto. Pika nyama vizuri na changanya katika viungo na iacha mifupa iteketee. ⁷ Kwa kuwa damu iko kati yake. Ameiweka juu ya jiwe laini; hakuimwaga juu ya nchi kuifunika kwa mavumbi, ⁸ hivyo inaleta hasira ya kulipa kisasi. Nimeweka damu yake juu ya jiwe laini ili isifunikwe. ⁹ Kwa hiyo, Bwana Yahwe asema hivi: Ole kwa mji wa damu. Nitakiongeza chungu cha mbao. ¹⁰ Weka kuni nyingi na washa moto. Pika nyama vizuri na changanya katika viungo na acha mifupa iteketee ¹¹ Kisha weka chungu kitupu juu ya mkaa, ili kuchemsha na kuchoma shaba yake, hivyo uchafu wake ndani yake itayeyushwa, kutu yake imekula. ¹² Amechoka kwa sababu ya kazi ya taabu, lakini kutu yake haitoki kweke kwa moto. ¹³ Tabia yako ya aibu iko ndani ya uchafu wako, kwa sababu nimekusafisha, lakini bado hutaweza kuwa msafi. Bado hutakuwa huru kutoka uchafu wako hadi hasira yako itakapotulia kutoka kwako ¹⁴ Mimi, Yahwe, nimesema hili, na nitalifanya. Sintotulia

wala kupumzika kwa ajili ya hili. Kama njia zako zilivyokuwa, na kama matendo yako, yatakuhukumu! -hivi ndivyo Bwana Yahwe asemavyo.¹⁵ Kisha neno la Yahwe likanijia, kusema, ¹⁶ "mwanadamu! Tazama, ninachukua tamaa ya macho yako kutoka kwako pamoja na tauni, lakini hutaomboleza wala kulia, na machozi yako hayatatoka."¹⁷ 17Utugugumia bila kusikika. Usiendeshe mazishi kwa ajili ya aliyekufa. Funga kilemba chako juu yako na vaa makubazi miguuni pako, lakini usivalishe shela nywele zako au kula mkate wa watu waomboleza kwa ajili ya kuwapoteza wake zao.¹⁸ Hivyo nimeongea na watu asubuhi, na mke wangu amekufa asubuhi. Asubuhi nimefanya kile nilichokuwa nimeambiwa kukifanya.¹⁹ Watu wameniliza, "Ji! hautatambia haya mambo yanamaana gani, mambo ambayo unayoyafanya?"²⁰ 20Hivyo nimewaambia, "Neno la Yahwe likanijia, kusema, ²¹ 21'Waambie nyumba ya Israeli, Bwana Yahwe asema hivi: Tazama! Nitapanajisi patakatifu pangu-fahari ya nguvu yenu, mahali panapopendeza macho yenu, na panapotamaniwa na roho zenu, na wana wenu na binti zenu ambao mliowaacha nyuma wataanguka kwa upanga."²² isha mtafanya hasa kama nilivyofanya: hutafunika nywele za sehemu ya chini za uso, wala kula mkate wa watu wanaomboleza!²³ 23Badala yake, vilemba vyenu vitakuwa juu ya vichwa, na makubadhi yenu miguuni mwenu; hutaomboleza wala kulia, kwa kuwa mtayeyuka katika maovu yenu, na kila mtu atagugumia kwa ya ajili ya ndugu yake.²⁴ 24Hivyo Ezekieli atakuwa ishara kwenu, kama kila kitu ambacho alichokifanya mtafanya wakati hili litakapokuja. Kisha mtajua yakwamba mimi ni BwanaYahwe!"²⁵ ²⁶ ²⁷ "Lakini wewe, mwanadamu, siku ambayo nitachukua hekalu lao, ambalo ni furaha yao, kiburi chao, na kile waonacho na kutamani-na wakati nikiwachukua wana wao na binti- 26siku hiyo, mgeni atakuja kwako kukupatia habari! 27Siku hiyo kinywa chako kitafunguliwa kwa huyo mgeni na utaongea-hutakuwa bubu tena. Utakuwa ishara kwao hivyo basi watajua kwamba mimi ni Yahwe

Chapter 25

¹ Kisha neno da yahwe dikanegaa kuamba, ² Mwanadamu, ika cheni chako kwa wantu wa amoni na uwatabirie.³ Waambie watu wa Amoni, 'Sikiliza neno la Bwana Yahwe. Hivi ndivyo Bwana Yahwe asemavyo: Kwa sababu umesema, "Aha!" juu ya patakatifu pangu wakati palipotiwa unajisi, na juu ya nchi ya Israeli wakati ilipokuwa ukiwa, na juu ya nyumba ya Yuda wakati walipoenda utumwani,"⁴ 4kwa hiyo, tazama, nitakupatia kwa watu katika mashariki kama milki yao. Watafanya kambi juu yako na kuweka mahema miongoni mwako. Watakula matunda yako na watakunywa maziwa yako.⁵ 5Nitamfanya Raba malisho ya ngamia na watu wa Amoni shamba la mifugo. Kisha utajua yakwamba mimi ni Yahwe.⁶ Kwa kuwa Bwana Yahwe asema hivi: Umepigia makofi mikono yako na kupiga chapa miguu yako, na kufurahi pamoja na dharau ndani yako dhidi ya nchi ya Israeli.⁷ Kwa hiyo, tazama! Nitanyoosha mkono wangu na kukupatia kama mateka kwa mataifa. Nitakukatilia mbali kutoka watu na kukuangamiza kutoka miongoni mwa nchi! Nitakuharibu, na utajua yakwamba mimi ni Yahwe."⁸ Bwana Yahwe asema hivi, 'Kwa sababu Moabu na Seiri husema "Tazama! Nyumba ya Yuda ni kama kila taifa jingine."⁹ Kwa hiyo, tazama! ntafungua miteremko ya Moabu, kuanzia kwenye miji yake juu ya mpaka-uzuri wa Beth Yeshimothi, Baal Meoni, na Kiriathaimu- kwa watu wa mashariki waliokuwa juu ya watu wa Amoni.¹⁰ Nitawapatia kama milki ili kwamba watu wa Amoni hawatakumbukwa miongoni mwa mataifa.¹¹ Hivyo nitafanya hukumu juu ya Moabu, na watajua yakwamba mimi ni Yahwe."¹² Bwana Yahwe asema hivi, Edomu amelipiza kisasi juu ya nyumba ya Yuda na amefanya makosa katika kufanya hivyo.¹³ 13Kwa hiyo, Bwana Yahwe asema hivi: Nitaunyoosha mkono wangu juu ya Edomu na kumharibu kila mtu na wanyama huko. Nitawaharibu, sehemu ya ukiwa, kutoka Temani hata Dedani. Wataanguka kwa upanga.¹⁴ Nitaweka kisasi changu juu ya Edomu kwa mkono wa watu wangu Israeli, na watafanya kwa Edomu kulingana na hasira yangu na ghadhabu yangu, na wakitajua kisasi changu-hivi ndivyo Bwana Yahwe asemavyo."¹⁵ Bwana Yahwe asema hivi, 'Wafilisti wamelipiza kisasi pamoja na uovu na kutoka ndani yao wamejaribu kuiharibu Yuda tena na tena.¹⁶ Basi hivi ndivyo Bwana Yahwe asemavyo: Tazam! Nitanyoosha mkono wangu dhidi ya Wafilisti, na nitakalia mbali Wakerethi na kuwaharibu mabaki yaliyobaki karibu na pwani.¹⁷ Kwa kuwa nitalipiza kisasi kikubwa dhidi yao pamoja na matendo ya ghadhabu kubwa ya adhabu, hivyo watajua yakwamba mimi ni Yahwe, nitakapolipiza kisasi juu yao."

Chapter 26

¹ Hivyo ilikuwa katika mwaka wa kumi na moja, siku ya kwanza ya mwezi, lile neno la Yahwe likanijia, kusema, ² "Mwanadamu, kwa sababu Tiro amesema juu ya Yerusalemuu, 'Aha! Malango ya watu waliovunjika! Amenigeukia; Nitajazwa kwa sababu ameharibika.'³ Kwa via zumbe yahwe amba ivi kauwa! ni uwanga yako tiro na ndanihagia mavumba yakwe mbai na kumgosoa kamaiwe.⁴ Wandawazibanange nkuta za tiro na kuigwisa asii mina yao. ndanihagia mavumbi yakwe mbai na kumgosoa kama iwe.⁵ Nndawe sehemu ya kuikia nyavu mwe bahai kwa via shamba ivyo ivi ndivyo zumbe yahwe ambavyo na andawe mateka kwa ajii ya mataifa.⁶ Wandee wankwe wekuaho kwe mend wandwachinjwe kwa uhamba na wendawamanye kuwa mimi ni yahwe."⁷ Kwa kuwa ivi ne zumbe yahwe ambavyo kauwa kaskazini nanweta nebukadreza mfaume wa babeli mfaume wa wafaume, dhidi ya tiro hamwe wa wafaume dhidi ya tiro na fasi na magari ya fasi hamwe na waendeshao fasi na wantu wengi.⁸ Nndaawakome wande wako mwe mnda andaike ndima ya boma na kugosoa ulaghai dhidi ya viwabaza yako na na kuzema ngao dhidi yao.⁹ Nndaaike vyombo vya kubomokea dhidi ya viwabaza vyakwe nundavigwe si ya mina yao.¹⁰ Faasi wakwe nndaziwe nyingi kwamba mavumbi yao ndayawagubike viwabaza vyako ndazitikisike kwa mio waendeshao fasi, magudumu a magari ya fasi wakati endahoengie na magari ya faasi wakati endahoengie malango yako andaengie inga wantu wengavyo kwe mzi

amao viwambaza zibomolwa. ¹¹ Za faasi zakwe ndazijate nita yako yose ndaawakome wantu wakwe kwa uhamba na nguzo za uwezo wako ndazigwe asii. ¹² Wandawateke nyara utaji wako na biza yekubaigwayo wandawabomoe viwambaza vyakwe na kuzibananga nyumba zako za kifahari maiwe yako mbao zako na nkonoto wendawazase kwe mazi. ¹³ Nndanikomeshe sauti ya nyimbi zako sauti vinubi nkaaisikiwe vituhu. ¹⁴ Ndanikugosoe iwe tupu undawe hantu ambaho nyavu ndazisambazwe kuzikausha nkauna uzwingwe vituhu kwa via mini, zumbe yahwe nkisema ivi ne zumbe yahwe amba, ¹⁵ Zumbe yahwe neamwamba ivi tiro je visiwa nkavinavizingize kwa sauti kwa kugwa kwako, na hamwe na wendaowaumie kwa jeraha wakati machinjo mabaya yendahoyawe gatigati yako? ¹⁶ Ukabinda waku wose wa bahai wendahowase kuawa kwe viti vyao vya enzi na kuhambua nguo zao rasmi na kwasa nguo yeuhambwayo wendawavae wenye kwa kuzingiza wendawekae, wendawavae asi na kuzingiza kia wakati na wandawaoghe kwa sababu yako. ¹⁷ Wendawene aomblezo ju yako na kukwamba kuwavivihii wekuae kwekaiwa na anahodha wa mei kabanika mzi matufu neuwa imara sana sasa uawe kwe bahai wadawekaao ndani yakwe wageao wasiwasi kuhusu wenye ju ya kia vuntu mwekweka hehi nae. ¹⁸ Isasa fukwe ndazizingize mwe msi wa kugwa kwako visiwa mwe bahai viogohwa, kwa via kufa. ¹⁹ Kwa via zumbe yahwe amba ivi wakati nendahonikugosoe wewe mzi kuwa mkiwa kama mizi mituhu ambayo nkayekalawa, wakati nendahonenu vilindi dhidi yao na wakati mazi mengi yendahoyakugubike. ²⁰ Nkabinda ndanikusee asi kuita kwa wantu nyakati za kae, kama watuhu wekuitao asi kwe shimo kwa via ndanikugosoe wekwe kwe falme za asi za dunia sababu inu nkunauye na kugooka mwe si ya ambao wa hai. ²¹ Nndanite janga kwako, na nkunauwe vituhu milele ukabinda undauondwe ila nknaupatikane miele vituhu ivi nee zumbe yahwe ambaa."

Chapter 27

¹ Vituhu mbui ya zumbe yahwe dikanezea kugombeka, ² "Sasa wewe, mwanadamu uoka kuomboleza kuhusiana na tilo, ³ Na umhinye muishie kwe malango ya bahai manahoza wa wantu hata visiwa vingi bwana zumbe yahwe agombeka ivi kwako: tilo kugombeka mimi, ni ukamilifu kwe utana." ⁴ Mihaka yako iuko kwe moyo wa bahai mazengo yako yakamilisha utana wako. ⁵ Wagosoa mbao nene na pama kwa mvinje kulawa mwima helmoni wadoa mkangazi kulawa lebanoni kugosoa mwingoti. ⁶ Wagosoa wmakasia yako kulawa kwe ialo ya bashani, wagosoa sitaha zako kwa mbai za mvinje sitaha kitimu na wagosoa kwa pembe. ⁷ Tanga zako neziwa na langi za kitani kulawa misli ambazo neziwa kama belamu! ⁸ Wada wekuwao wakeka sidoni na alvadi ne wawa wavuta makasia wako; wenye busala wa tile newawa ndani yenu; newawa malubani wako. ⁹ Mafundistadi wenye uzoefu wa hali ya du kulawa gabeli wamemeza mishono; meli zose za bahai na mabahalia wao zose za bahai na mabahalia wao miongoni mwenu newawa wakawenua manahoza kwa aji ya biashara. ¹⁰ Uajemi uya na putu newawa kwe jeshi dako wantu wako wa nkondo waninginiza ngo na chapeo ndani yako; walionyesha utana wako wa nkondo waninginiza ngao na chapeo ndani yako; walionyesha utana wako. ¹¹ Wantu wa alvali na hekeli kwe jeshi dako newawa uanga ya nkuta zako wakuzunguka na wantu wa gamadi newawa kwe minala yako. waninginiza uanga ngao zao uanga ya nkuta zako zose zekuzungukuzo! wakaumilisha utana wako. ¹² Talshishi nekawa ndau wa biasha hamwe naye kwa kuwa wingi wak wa kutoga feza chuma bati na lisasi wagua kutaga biza za biasha. ¹³ Yavani, tubali, na mesheki wawataga watumwa na kwe vintu kugosolwa shaba wenua biza zako. ¹⁴ Beth togalma wanda falasi falasi gosi na nyumbu kama bizaa zako. ¹⁵ Wantu wa dedani newawa wagosoa biasha zako kwe pwani nyingi bizaa neziwa mwemkono wako; watumikia pembe pembeza ndovu na mpingo kama ushulu! ¹⁶ Shamu nekawa mchuzi kwe biza zako nyingi wanda zumalidi nguo zenye langi mbaimbai, kitamba kitana lulu na kito chenkundu cha samani kama bizaa zako. ¹⁷ Yuda na di ya oslaeli newawa wagosoa biasha hamwe naye wanda ngan kulawa minithi asai, mavutana lihamu kama biza zako. ¹⁸ Dameski nekawa mgosoa biasha biza zako zose za utaji mku mno na ya divai ya helboni na sufu ya zahali. ¹⁹ Dani na yavani kulawa uzali wakuandaia biza ya chuma chekufulwacho na mdalasini wa mchai ivi vikawa biza yako. ²⁰ Dedani nekawa mchuzi kwe nguo ntana za kutandika. ²¹ Alabuni na waku wose wa kedali newawa wagoabiashaa hamwe nawe, wakuanda ia wanangoto ngoto gosi na mbuzi. ²² Wagosoa biasha ya sheba na lama neweza kukutagia kia aina ya viungo vitana kwe vito vyose vya samani wataga zahabu kwa aji ya bizaa. ²³ Halani kane, na adina newawa wagosoa biasha hamwe naye hehi na sheba ashulu na kilmadi. ²⁴ Awa newawa wachuzi wako mapambo ya soho ya nguo za ulujuani hamwe naye hehi na sheba langi zekubuniwazo na nguo zekuwaiza zisafiwa vutana kwe sehemu zako za soko. ²⁵ Melikebu za talshishi neziwa misafala ya bizaa yako! ivyo umea shehna nzito kwe moyo wa bahai! ²⁶ Wapiga makasia wako walikuleta kwenye bahari kuu mno; upepo wa mashariki umekuvunja kati yao. ²⁷ Utajiri wako, bidhaa, na mizigo ya biashara; wapiga makasia wako na marubani, na waunzi wa meli; wafanya biashara wako wa bidhaa na watu wote wa vita walio ndani yako, na jeshi lako-watazama kwenye kina cha bahari siku ya kuangamia kwako. ²⁸ Miji iliyopo kwenye bahari sauti itatetemeka kulia kwa rubani zako; ²⁹ Wote wavutao kasia watahuka chini kutoka meli katika zao; wanamaji na marubani wote juu ya bahari watasimama juu ya nchi. ³⁰ Kisha watakufanya kusikiliza sauti yao na kulia kwa uchungu; watarusha vumbi juu ya vichwa vyao. Watabingirika katika majivu. ³¹ Wanayo mitwi yaulazi kwa aji yako na kwefunga mwenye kwa nuo za magunia na wandawaiye kwa mwio. ³² Wandawakwenye maombolezo ya kuomboleza kwa aji yako na kuimba wia wa maombolezo ju yako ni ndai mwe kama tilo ambaye ju yako ni ndai kunyamazishwa kati ya bahai. ³³ Wakati biza yako yekuitho ufukweni kulawa kwe bahi iwalizisha wantu wengi kuwatajilisha wantu wengi ku wa dunia wa wingi wa utaji wako mku na biza. ³⁴ Lakini wakati weaho vunjwa vunjwa kwa bahali, kwa vindi vya mazi, biza yako na wagosoa ndima wako wose kuzama! ³⁵ Wose wekao mpwani wakuogha na wafaume wao kubondwa bondwa kwe kitisho vyeni byao vitetemeka! ³⁶ Wagosoa biashaa wa

meli wa wantu wakuzomea; uwatishio, na nkunauaho vituhu milele."

Chapter 28

¹ Ne mbui yayahwe ikanezea ikagombeka, ² 'Mwanadamu uwambe watawala wa tiro yahwe agombeka ivi moyo wako unakibui! ugombeka mie nu zumbe mungu nondanekae kwe kiti cha miungu kwe moyo wa bahali muntu na nkio zumbe mungu wagosoa moyo wako inga moyo wa zumbe muungu. ³ Waafwa kua unaviungo kuliko danieli na kua nkakuna sili yekundunduwayo! ⁴ Kwetajisha mwenye hamwe na hekima na umanyi na kwepatia zahabu na hea kwe hazina yako! ⁵ Kwa hekima nku na kwabiasha yako kuongeza utaji wako ivyo moyo wako una kibui kwa sababu ya utaji wako. ⁶ Kwa iyo zumbe yahwe agombeka ivi kwa kuwa kugosoa moyo wako kama moyo wa mungu. ⁷ Kwa iyo nondaniete wageni uwanga yako wantu wa kutisa kulawa mataifa matuhu wondawaete mahamba yao uwanga ya hekima ya tana wako, na wondawauchafwe utana wako. ⁸ Wondawakwegae sii hadi kwe tubwi na anda utendwe mzimu kama wekutendwao mzimu kwe bahai. ⁹ Je ondaugombeke, mie ni mungu mbele ya cheni cha yuda akukomaye? we ni mwanadamu na nkio mungu na ondauwe kwe mkono wa yuda akujeruhie. ¹⁰ Ondautendwe mzimu inga mwesekugewa kumbi kwa mkon wa wageni kwa nkigombeka idi agombeka zumbe yahwe. ¹¹ Mbui ya yahwe ikanezea na kugombeka, ¹² "Mwanadamu, enua manyanyato kwa aji ya mfaume wa tizo na umwambe zumbe yahwe agombeka ivi kuumbwa mkamifu kumema hekima na ukamifu wa hekima. ¹³ Ne ukwe edeni bustani ya mungu kia iwe da samanifunika: akiki, yakuti manjano, almasi, zabarajadi, shohamu, yaspi, yakuti samawi, zumaridi, baharamani, na dhahabu. Ilikuwa siku uliyokuwa umeiumba ambayo walikuwa wameiandaa ¹⁴ Ne ni uwanga ya muima mtakatifu wa mungu kama kerubi nkikugea mavuta kwa aji kumlinda mwanadamu ne u mwe gatimwa maiwe ya moto wekuzunguukaho. ¹⁵ Ne umwadilifu kwe sia zako kulawa msi wekubwaho mhaka uovu wekuonekaho ndani yako. ¹⁶ Kwembokea biashatra yako nku kwa uzaimu ivyo ukagosoa zambi ivyo mungu hae ya muima wa mungu kama yumwe mwekuminajisi na nkikubananga kerubi mlinzi na kukulavya mwe maiwe ya moto. ¹⁷ Moyo wako ne una kibui kwa utana wako. kubananga hekima yako kwa sababu ya fahai yako nkikwega si kwe dunia. nkikuika mbele ya wafaume ili wadahe kukuona. ¹⁸ Kwa wingi wa zambi na biashao za udanganyifu kuhanajisi hantu mviko basi nkigosoa oto kulawa ndani yako ondaude wewe. nndanikuhitue kwe zeu uwanga ya dunia kwe meso ya wose wakukauawo. ¹⁹ Wada wose wakumanyao mwe wantu watetemekao, wantu wa kutisa na nkawawawe ho kae na kae. ²⁰ Ne mbui ya zumbe yahwe ikanezea kugombeka, ²¹ 'Mwanadamu hitu cheni chako sidoni na ulavye utabi uwanga yakwe. ²² Gombeka, zumbe yahwe amba ivi kauwa! ni uwanga yako sidoni kwani nenda nitukweze gati yako oyo ni yahwe wakati nikatekeleza mahio utakatifu ndani yako. ²³ Nndanigae tauni uwanga yako, kauwa mita yako na wekukomao wondawagwe wakati uhamba wondahoweze uwanga yako, kulawa mpande zose kisha mndamnye kwamba mie ni yahwe. ²⁴ Kisha nkakunakuwe na mtemba utungao na maumivu ya miwa kwa ajii ya nyumba ya israeli kulawa wose wekuzungukao wada wazarauwa yo wantu wakwe, ivyo wondawamanye kuwa mie ne zumbe yahwe! ²⁵ Zumbwe yahwe amba ivi nendahoniwa kusanye nyumba ya isiraeli kulawa mwe wantu wekuawo wakusanyika, na wakati nekuwatengao miongoni mwao ivyo mataifa yadaha kukawa kisha kugosoa nyumba zao mwe si nondayo ni mwenke mndima wangu yakobo. ²⁶ Ne wondawaishi salama ndani yakwe na kuzenga nyumba kuima mizabibu na kweka sala wakati nendahonitekeze uhio sasa wawazarau kulawa sehemu ya kwamba basi wondawamanye ya kwamba mie ne yahwe mungu yao!"

Chapter 29

¹ Mwe msi wa kumi mwezi wa kuvui msi wa kumi naumwenga mbui ya yahwe ikanezea kwamba, ² "Mwanadamu ika cheni chako uwanga ya falao mfaume ywa misri avyo unabi na isiraeli yose. ³ Gombeka na wambe zumbe yahwe amba ivi kaua! ni uanga yako falao, mfaume ywa misii we zoka ku mwefisa mtoni womba mto wangu ni wangu uwenye nkiugosoa kwa aji yangu mwenye." ⁴ Kwa via nonda niki kalabu mwe taya zako na samaki wa mto wako zonda zitozane uanga kuawa mwe mto wako hehi na samaki zose za mto zekutozanazo na magamba yako. ⁵ Nnda nkwise si kwe jangwa wewe hamwe na samaki zako zose mnda wowose kuawa he mto unda uwe hemnda we bue nkwa ukubanye waa kwenua nkwa ukubanye wa kwenua nkwa ni kwase enga nkande kwa viumbe hai vya dunia na wadege we angani. ⁶ Nee wose wekaa misi ndiho wamanye kua mie ni yahwe kwa via wawa muanzi wa kutegemewa hata mwe nyumba ya isiraeli. ⁷ Aho ndiho wa kutoze kwa mkono wao, ubondeka na kutatua mawenga yao na aho ndiho wefundishe kuhusu wewe kobondeka na kusababisha mjundi kwese kuwa imala. ⁸ Kwa iyo zumbe yahwe emba ivi kaua! nda niете hamba uanga yako ndaa ni wasenge senge mwanadamu na mnyama hae na wewe. ⁹ Sii ya msii inda iwe mwe ukiwa na jangwa ne ndiho wamanye kua mimi ni yahwe kwa via zintu da kutisa digambeka unu mto ni wangu kwa via nkiungosoa mimi. ¹⁰ Kaua! ni wewe na mto wako, kwa iyo nda nii avye sii ya misi kwe ukiwa na jangwa kuawa migdolihata sewene na mihaka ya kushi. ¹¹ nka kuna kuwe na jato da muntu kwemboka wa jato da mnyama poli ndio wemboke nka kuno kuwe na wekazi kwa ,dawa mnyaka alubaini. ¹² Nnda ni gosoe misii kuwa mkiwa mwe sii zekubanangwazo, na mizi yakwe na yekumwe yesayokutumika inula iwe na ukiwa kwa mnyaka alubaini nda ni isawanye misi kwe mataifa yekumwe, nda niwadadaize mwe si mbaimbai. ¹³ Kwa via wavuze yahwe kaumba ivi kihea cha myaka alubai nda nikube misi kwe kihea cha myaka hadi mkoa wa kumwe wada wekusawanyikao. ¹⁴ Nda i wavuzewageni wa Misri na kuwarudisha hata mkoa wa Pathrosi, hata kwenye nchi ya asili yao. Kisha huko watakuwa ufalme wa chini. ¹⁵ Unda uwesi ya ufaume na nkuma wenuke vituhu uanga ya mnda ni wakunguze na nkawa na watawale vituhu uanga ya mataifa. ¹⁶ Wamisii nkawana wawe

chambuso kwa aji ya imani nyumba ya israeli bada yakwe wonda wawe kumbusa da uovu isilaeli waugosoa wekuhitukiaho misri kwa ji ya msada ne ndiho wamanye kuwa mimi ni zumbi yahwe."¹⁷ Mwe mwaka wa mfungute msi wa bosi mwezi ida mbui ya yahwe ikamwezea ikamba.¹⁸ Mwanadamu nebukadreza mfaume ywa babeli kaina jeshi dakwe kugosoa ndima umongwa na kia wega digosolwa maigafi akawa aho yeye na jeshi dakwe akawa aho yeye na jeshi dakwe nkawe kuhokea maiho kuawa tilo kwa ndima ngumu ekubindayo.¹⁹ Kwa iyo zumbi mungu amba ivi kana nawenka nebukadreza si ya misri mfaume wa babeli, onda adoe utaji wakwe kuziteka nyala miliki zakwe na kudia yose ndio abuiye uko nee ndiyo maiho ya jeshi dakwe.²⁰ Nkipata si ya misri enga mshahaa wka aji ya dima wekunigoesoyayo. nee zumbi yahwa ambavyo.²¹ Msi uo nondo nchipushe mpembe kwa aji ya nyumba ya isilaeli nonda nikunde utamuie naz ili wamanye kuwa mimi ni yahwe."

Chapter 30

¹ Taguso da yahwe dikanezea damba. ² Muntu avya unabii wambe zumbi yahwe amba ivi makiwa simbo ibuwa musii uwo." Musii ³ u hehi musii u hehi kwa ajii ya yahwe wenda uwe musii wa maangwi kisingi cha uwahi kwa ajii ya mataifa. ⁴ Kuawa aho upanga wenda ukangize misri na uko kwenda kuwe na sumuzi kai mwe kushi kisingi wakomao wantu wendaho wagwe wedaho wagwe uko misri wadao utaji na kisingi misingi yakwe yezaho kubanangwa. ⁵ Kushi putu na ludi na wageni wose hamwe na wantu wa nyumba ya uwosi wose wenda wakomwe ni upanga. ⁶ Yahwe amba ivi naho wada wayebmizayo misri wenda wagwe na kibui na nkani zakwe chenda migdoli kubwa sewene asikani ywao wenda wagwiswe ni upanga ivi nee zumbi yahwe ambavyo. ⁷ Wenda watise woga mwegati ya si zekwaswazo, na mizi yao yenda iwe mwe mizi yose yekubanikeyo. ⁸ Nee wezaho kumanya hambu miye ne yahwe nezahokugeya moto mwe mosri kisigi wembizi wakwe wezahi kudagamizwe. ⁹ Mwe ueo musii yenda ilawe he meso yangu mwe meli yeze intise kushi yekwekayo mpheho, na kwenda kuwe na sumizi kai mwe awo kumwe mwe msi wa kudagamizwa misri kwa viya kauwa! hehi. ¹⁰ Zumbi yawe amba ivi nenda niwaheze wantu wa misri kwa mkono wa nebukadreza mfaume ywa babeli. ¹¹ Yee mwenye hamwe na titimo dakwe na yeye hamwe matu ya mataifa yenda yaetwe yaidagamaizwe wenda watambika si wenda si hamwe na wantu wekufawo. ¹² Nenda nihituwe iwe si nkavu naho nenda nitage si kwe ikono ya wantu wabagibagi nenda nige ukiwa si vyiose vyekume mavyo umo kwe mkono wa wageni miye yahwe kigombeka. ¹³ Zumbi yahwe amba ivi nenda nibanange vizu naho, nenda niviheze vizu vya ufyosi vya nofu nkakuna kuwe na mku mwe misri naho nenda nige matu mwesi ya misri. ¹⁴ Nkabinda nenda nige dathrosi ukiwa na kuika moto uko soami, nenda niki viungo vya uahimwe no. ¹⁵ Kwaviya nenda netiye maya yangu uwanga ya sini, gwegwe da misri na kuwadumuwa dumuwa wantu wa mataifa. ¹⁶ Nkabinda nenda niki moto mwe misri sini yenda yengiwe sa nku no yenda itwiike na nofu yenda itowane na wanku kiyo musii. ¹⁷ Wabwanga mwe oni na pi-besethi wenda wasivye na uoanga na mizi yao yenda yegalwe utumwa. ¹⁸ Uko tapanesi musiwenda uhituke kiyo nendaho nibonde gwato da misri uo na kbuwi na nkani zise chenda kisiye kwenda kuwe na zunde dikamgumbika na wande wa uko wenda wegalwe utumwa. ¹⁹ Nenda niki vya uahi mwe misri ne wezaho kumanya miye ne yahwe."²⁰ Nee mwe mwaka wa kumi na uwem mwe mwezi wa bosi musii wafungate ya mwezi uda uwosi wa yahwe ukanezea wamba, ²¹ "Muntu nkiubonda mkono wa farao mfaume ywa misri kauwa! nkawo kufungwa ema kufungwa kwa tamba da bengeji uhne hambu utitimaie kutoza uoanga. ²² Kwaiyo zumbi yahwe amba ivi kauwa, miye ni uwanga ya farao mfaume ywa misri kwaviyo nenda muibonde nkomo wakwe, wose yuda mkai ayuda mwe kubondeka nenda niubente upanga wangu ulawe mwe mkono wakwe. ²³ Nkabinda nenda nisavabye misri mwe mataifa na kuwasawanya kwe si mbaimbai. ²⁴ Nenda miugue mkon wa mfaume ywa babeli a kuvuwika uoanga wangu mwe mkono wakwe midahe kuibonda mikono ya farao enda azingize hemeso ya mfaume ya babeli aye mgumiye inga wa mntu mwenda kufa. ²⁵ Kwaviya nenda ninyoshe mikon ya mfaume ywa babeli aho mkono wa farao wendaho ugwe ne wendaho wamanye hambu miye ni yahwe nedaho niuwike uoanga wangu mwe mkono wa mfaume ywa babeli, kwaviya enda aisavangiye si ya misr kwa uwo. ²⁶ Kwaiyo nenda nisawanye mwe mataifa kwemwe na kuyasawanya kwe si mbaimbai ne wezaho kumanya hambu miye ne yahwe."

Chapter 31

¹ Nkabinda yatenda mwaka wa kumi na mwenga kwe mwezi wa ntantu siku ya bosi ya mwezi ida mbui ya yahwe ikanezea na kugombeka. ² "Mwanadamu uwambe falo mfaume wa msli na wantu wakwe wamzungukao mwe uku wako je wee u inga ndai? ³ Kauwa! ashulu neeiwa mwelezi mwe lebanoni hamwe na matambi yakwe matana yaavyavyo kivui mwe mziyo na mifu kimo na matambi yagosa kilele na mifu kwa kimo na matambi yagosoa kilele cha mti wakwe. ⁴ Mazi mangi yaugosoa kuwa mufu mazi yasi yautenda uwe mkuu. ⁵ Kimo chakwe kiku kiwa zaidi kuiko miti mituhu yipse mwe mnda na matambi kwe miti yose mwe munda kimo ya ji ya mangi yekuwaho yakakukwa. ⁶ Kia mdege ywa mbuguni kagosoa sasa kwe matambi ukati kia kiumbe hai che mwe mnda kivya mwana si ya tamb mataifa mangi yose yeka si ya kivui cghakwe. ⁷ Kwa kuwa uwa utana mwe uku wakwe na kimo na matambi yakwe kwa kuwa mazinda yakwe ne iwa mwe mazi mangi. ⁸ Mielezi mwe bostani ya mungu nkayekudaha kuwa sawa nayo nkakuna mwenamo mwe moti ya mivinje yekufananyo atambi yakwe na miti ya miamoli nkayekudaha kuwa miti ya miamoli nkayekudaha kuwa sawa na mani yakwe ya mungu wekuwao unga uwo kwe utana wakwe. ⁹ Nkiugosoa kuwa mtana hamwe na matambi yakwe mangi na miti yose ya edeni yekuayo kwe bostani ya mungu iwonea gia. ¹⁰ Kwa iyo zumbi yahwe akagombeka ivi kwa sibabu iwa mifu kwa kna kina naho ikika kilele chakwe gatigato ya matambi yakwemoyo wakwe wenua kwa sibabu ya

ulefu wakwe.¹¹ Nkiuika mwe mikono ya yeye mwenye udahi wa mataifa kuishuhukia kuigana na yada maovu astahiliyo nkiugusa.¹² Wageni wekuwao wakagohwa wa mataifa yose waidumuiya ha kuieka ife matami yakwe yagwa kwe mima na makono yose, na matambi yagwa kwe mito yose ya sii. ikabinda mataifa yose uanga ya si wakalwa chongoi kuawa si ya vivui na kuhauka wakambada.¹³ Wadege wa angani wendawahumwize kwe zina da mti wekugwao na na kia mnyama wamwe mnda endaeze kwe matambi yakwe.¹⁴ Inuilawia ili hasekuwa na miti mituhu yendayoihande hehi na mazi yenda yagoe mani yakwe nkakuna miti mwe kina ichowose na mazi yendayoibue mwe kina icho wose walavigwa kufa si ya si mwena mwana wa kibinadamu hamwe na wada waseae sii.¹⁵ Zumbe yahwe amba ivi mwe misi ukato mkangazi wekuseeaho nkieta masininiko mwe dunia nki yagumbika mazi ya si uanga yakwe nikayavuza mazi ya bahai nkifingiza mazi makuku nikaeta masininiko hata lebanoni kwa aji yakwe ivy miyi yose ya mwemnda ikasiminika kwa sibabu yakwe.¹⁶ Nkieta kisingiza kwe matafa kwa sauti ya kugwa kwake ukati nendaho nimwase ahosi mpaka kuzimu na wada wekuitao si mwe tumbwi ivyo nkigea myo i ya edeni yose mwe mpande zose za si inu ne iwa isaguliwa na miti yekuayo bola ya lebanoni miti yekunywayo mazi.¹⁷ Kwa kuwa newaita zii pua hamwe nayo hata kuzimu kwa wada wekuwao wakomwa kwa uhamba kuwa na jeshi dakwe imala, yada malaifa yekuayo yakeaka mwe kivui chakwe.¹⁸ Kufanana na ndai? ivi mwe utukufu na uku kati ya mti wa edeni? kwa kuwa wendausezwe si hamwe na miti ya edeni mpande zose ne za dunia mwenamo mwe wesaokutinywa wendawekae hawe na wantu wakwe ivi ne zumbe yahwe agombekavyo."

Chapter 32

¹ Akawaho mwe mwezi wa kumi na mbi wa mwaka wa kumi na mbi msi wa kwanza wa mwezi ida mui ya yahwe ikagombeka, ² "Mwanadamu emua maombolezo kuhusu farao mfaalem wa msii mwambe we nieng simba mdodo mwe mataifa mia zintu enga zintu da kutisa wawa kwe mazi wayachafua mazi kwa iundu yakona kuyachafua mazi yao. ³ Zumbe yahwe agombeka ivi basi nendaniutandaze wavu wangu uwanga yako mwe kusanyiko da wantu wangi na wenda wawenue uwanga mwe wovuwangu. ⁴ Nendanikubade mwe si nendanikwase kwe munda na kugosoa ndege wose uko uwanga wafue kwako; saya wanyama wose wekao uwanga ya si wenda wegose na wewe. ⁵ Kwa kuwa nitaiweka nyama yako juu ya milima, na nitayajaza mabonde kwa funza wako waliokufa. ⁶ Kisha nitamwaga damu yako juu ya milima, na vitanda vya kijito vitajazwa kwa damu yako. ⁷ Akawaho nendaho kukuzimisha wazigubika mbingu na kugea kiza nyota zakwe, nadigubika zua kwa mazunde na mwezi nkauna uavye nuu yakwe kiyo. ⁸ Uongozi wa mbiguni nendanike kiza uwanga yakwe na nedanike kiza uwanga ya si ivi ne agombeka zumbe yahwe. ⁹ Ivyo nendantishe mioyo ya wantu wangi mwe si ambao nkuwamanywa wakati nendahomiete uhusu ubanasi miongoni mwa mataifa miongoni mwa si ambaznkwekuzimanya. ¹⁰ Wendawadangae wantu wngi kuhusiana na weye wafalme wao wenda wazingize kwa woga kuhusiana na weye nendaho niutukise uhamba wangu mbele yao kia wakati yumwe endazingize chambuso yako mwe msi wa kugwa kwako. ¹¹ Kwavia zumbe agombeka uhamba wa mfaalem wa babeli wendaweze kwako. ¹² Nendaniwagosoe wanti wako kwa uhamba wa mashuja ia shuja ni kutia mataifa awa mashuja wendawatekeze kibuo na kugagamiza wantu wakwe wose. ¹³ Kwa via nendanibanange mifugo yose kuawa hehi na mazi magi na mudi wa minti nkuma utibie wala kwato za wanyama nkaziyatibua. ¹⁴ Nkawaho nehanigosoe mazi yao yatwiye na kugosoa mito yao kiguka enga mavuta ivi ne agombekavyo zumbe yahwe. ¹⁵ Nee nendahonigose si ys misi mpaumo yekwe tengayo ne si yekupungukiwayo na vintu vimwemezayo ne nednaho niwashambulie wekao wakwe wenda wamanye kwamba miye ne yahwe. ¹⁶ Kwendakuwe maombolezo wande wa mataifa wendawaombolezo uwanga yakwe wendawaombolezo kwa moso kwa wantu wkwe wose wendawaombolezo ivine zumbe yahwe agpmbekavyo." ¹⁷ Kisha ikawa katika mwaka wa kumi na mbili, siku ya kumi na tano ya mwezi, lile neno la Yahwe likanijia, kusema, ¹⁸ "Mwanadamu, omboleza kwa ajili watu wa misri na walete chini-yeye na binti za mataifa mashuhuri-hata chini ya dunia pamoja na wale walioshuka chini kwenye shimo. ¹⁹ Je! wewe ni mzuri zaidi kuliko mtu mwingine yeyote? Nenda chini na lala chini pamoja na wasiotahiriwa." ²⁰ Wataanguka miongoni mwao waliokuwa wameuawa kwa upanga. Upanga ulikuwa umewekwa! Alikuwa amepatiwa upanga; watamkamata na watu wake. ²¹ hodai wa wankondo mwe sheoli endagombeie kuhusu misi na wambuya wakwe wasea hanusi wendagome hamwe na wesao kugwoswa hamwe na wada wekuwao wakomwa kwa uhamba." ²² Ashuru yuki hamwe a zumwezumwe dakwe makabui yakwe yamzunguka wose wakoma kwa uhauba. ²³ Wada ambao makabui yao yaikwa kwa kufiswa kwe mashimo yeuko hamwe na zumwezumwe dakwe makabui yakwe yamzunguka wose ne wakomwa wekugwao kwa uhaluba wada wekuatao woga mwe si ya ambao nai wagima. ²⁴ Elamu yuko hamwe na wantu wakwe wose makabui yakwe yamzunguka wose newakomwa wada wekukomwa hata sehemu ya chini kabisa ya dunia, waliowatia hofu juu ya nchi ya walio hai na wale waliobeba aibu yao wenyewe, pamoja na walwao kwa uahamba wekuseyao sii hamwe na wada wekuweayo si mwe shimo. ²⁵ Wamwikia usazi kwa aji ya elamu na wantu wakwe wose gatigati ya wachiujaji kabui dakwe dimtunguka wose nkawzati kugwisa kusengwa vuipandwe uhaai. Hivyo wamechukua aibu yao wenyewe, pamoja na wale washukao kwenye shimo miongoni mwa wote mba chambaso wawaeta mashujaa waseyao laifa kwe shimo elau yu mwa wada wekuwao wakomwa. ²⁶ Mesheki tubali wakwe wose wauko! makabai yao yawazunguka wose nkawazati kugwisa wakomwa kwa uhamba ahambuso waeta utisho mwe si ya ambao ni wagima. ²⁷ Wesekugona hamwe na mashuja wekugwao na wesao kugwisa wekuseyao kwa sheoli hamwe silaha zao zise za ukonfo si ya mitwi yao na maovu mwe mavuha yao kwa bvia ne wawa fishio kwa washuja kwesi ya kwesi ya wekuwai wagima. ²⁸ Basi wee misii, wendaubondeke gatigati ya wesakugwiswa! wenda ugome hehi uao wekuwo wasengwa vipande vipande lwa uhamba. ²⁹ Edomu yuko na wafalem na vingozi wakwe wose he waikwa kwe udahi wao

hamwa wada wekukomwao kwa uhamba hamwe na meso kuigiwsa wagoma hamwe nawada wekuseeyao kwe shimo.³⁰ Waku wa kaskazini wauko wose na wasidoni wose waseya si hamwe na o wekuwao wasengwa vipande wawa na nguvu na kuwagosa watukuhu waogohe haumwe na wada wekusangwao vipande vipande haumwa ja ao waito kwe shimo.³¹ Farao endaone na kuoata faraja kudi dakwe Nendamwike enga utishio wangu mwe si ya ambao ni wagima mia endawe kagomezwa si gatiagi³² wesakugwiswa miongoni mwa ada wekusangwao vipadnwekusengwa vipande vipande kwa uhamba farao jeshi dakwe dose ivi ne zumbi yahwe agombekavyo. yose ivi ve zumbi yahwe agombekavyoe lkwa uhamba farao na makundi yakwe

Chapter 33

¹ Akaawaaho neno da yahwe dikanegae kutamuia. ² "Mwanadamu gombeka ivi kwa wantu wako wambe nondaha niete uhamba uwanga ya si akabinda wantu wa iyo si uwanga ntu yomwe kuawa miongoni mwao na kutenda awe mngoji ywao. ³ Akauaho kwa uahamba kana weg uwaha ya si na atoe taumbeta kuwanya wantu! ⁴ Kana wantu wakategeza sauti ya taumbeta mliakisi kutegega na kana uhamba ukaga na kuwakoma akabinda npome ya kia yumwe uwanga ya mtwi wakwe mwenye. ⁵ Kana mntu akategeza sauti ya taumbeta na nkekutegega npoe yakwe i uwanga yakwa mwa kana akatenga onda akonye maisgha yakwe mwenye. ⁶ Iya kana mngoji akaona uhamba wega mia kana nkakuta taumbeta na matokea kwaba wanti kudoa akafa ya mntu yoyose akabinda yuda mntu akafa jwa gambi yakwe mwenye mia nonda nikunda npome yakwe kuawa mngoji. ⁷ Sasa wewe mwenye mwandamu nkikutenda kuwa mngoji kwa aji ya nyumba ya israeli wonda usikia mbi kuawa mwe kanwa changu na uwahaga badala yangu. ⁸ Kana nkamwambia mntu baya manasi hakika wonda uge mia kwe gambi yakwe mia nonda nikunde mpome yakwe kuawa mkono wako! ⁹ Mia wewe kana ukamhamaga mbanasi kuhau inu sia ivyi baso adaja kuya kuawa iyo awaho onda aya kwa gambi yakwe mia wewe mwenye woda uwe wonda uwe kuhonga maisha yako. ¹⁰ Wamwikia usazi kwa aji ya elamu na wantu wakwe wose gatigati ya wachiujaji kabui dakwe dimtunguka wose nkawzati kugwisa kusengwa vuipandwe uhahi. ¹¹ Hivyo wamechukua aibu yao wenyewe, pamoja na wale washukao kwenye shimo miongoni mwa wote mba chambaso wawaeta mashujaa waseyao laifa kwe shimo elau yu mwa wada wekuwao wakomwa inyumba ga israeli? ¹² Wadege wa angani wendawahumwize kwe zina da mti wekugwao na na kia mnyama wamwe mnda endaeze kwe matambi yakwe. ¹³ Inuilawia ili hasekuwa na miti mituhu yendayoihande hehi na mazi yenda yagoe mani yakwe nkakuna miti mwe kina ichowose na mazi yendayoihue mwe kina icho wose walavigwa kufa si ya si mwana mwana wa kibinadamu hamwe na wada waseae sii aji ya ubanasi ekugosoa. ¹⁴ Ashuru yuki hamwe a zumwezuwme dakwe makabui yakwe yamzunguka wose wakoma kwa uhauba. ¹⁵ Wada ambao makabui yao yaikwa kwa kufiswa kwe mashimo yeuko hamwe na zumwezuwme dakwe makabui yakwe yamzunguka wose ne wakomwa wekugwao kwa uhaluba wada wekuatao woga mwe si ya ambao nai wagima. ¹⁶ zambi ekuzogosoago nkgina gikumbukwe kwa ajiyakwe kagospa halali na haki na vyio inda aishi hakika! ¹⁷ Farao endaone na kuoata faraja kudi dakwe ¹⁸ Nendamwike enga utishio wangu mwe si ya ambao ni wagima mia endawe kagomezwa si gatiagi ¹⁹ wesakugwiswa miongoni mwa ada wekusangwao vipadnwekusengwa vipande vipande kwa uhamba ²⁰ farao jeshi dakwe dose ivi ne zumbi yahwe agombekavyo. yose ivi ve zumbi yahwe agombekavyoe lkwa uhamba farao na makundi yakwe ²¹ Kana mntu akategeza sauti ya taumbeta na nkekutegega npoe yakwe i uwanga yakwa mwa kana akatenga onda akonye maisgha yakwe mwenye. ²² Iya kana mngoji akaona uhamba wega mia kana nkakuta taumbeta na matokea kwaba wanti kudoa akafa ya mntu yoyose akabinda yuda mntu akafa jwa gambi yakwe mwenye mia nonda nikunda npome yakwe kuawa mngoji. ²³ "Mwanadamu tanili zidi ya waisi wa izilaeli avya unabi uwambe bwana yahwe agombeka ivi kwa waisi ole kwa wa izilaeli waeshao wenye je! waisi ukawapaswa kudilinda bunda? ²⁴ Mwada mafungu yaunonayo na mwehama sufu mwawachnja wakunonao nkamkuwaisha misi yose. ²⁵ Mwada npome na mwegunia meso yenu kigu akabinda mwagetia npome ga wantu je! mna hakika wa kuimiliki inu si? ²⁶ Mwategemea uhamba wenu namgosoa mbui ga ubanasi kia mntu kammajisi mnye wa mwehehi ywake je! kwe mwonda mukiiki sii? ²⁷ Ivo basi wewe mwanadamu wantu ywako wagombeka mbui ya hehi na ukanto na mwango ya numba na kia yomwe amigana na mwagwo ge neno da nabi dekuwad kwa yahwe. ²⁸ Walio katika ngome na mapango watakufa kwa tauni. Kisha nitairudisha nchi kwenye ukiwa na tishio, na kiburi cha uwezo wake kitakoma, kwa kuwa milima ya Israeli itakuwa jangwa, na hakutakuwa na mtu yeyote atakayewapitia. ²⁹ Hivyo watajua kwamba mimi ni Yahwe, nitakapoifanya nchi ukiwa na tishio kwa sababu ya machukizo yote waliyoyafanya. ³⁰ Ivo wantu ywangu wonda wge kwako watendayvo m gako mia myoyo yao ugiam kwa gaida yao. ³¹ Ivo basi wewe mwanadamu wantu ywako wagombeka mbui ya hehi na ukanto na mwango ya numba na kia yomwe amigana na mwagwo ge neno da nabi dekuwad kwa yahwe! ³² Akawaho mbu ya yahwe ikamwezea kugombeka, "Mwanadamu tanili zidi ya waisi wa izilaeli avya unabi uwambe bwana yahwe agombeka ivi kwa waisi ole kwa wa izilaeli waeshao wenye je! waisi ukawapaswa kudilinda bunda? ³³ Mwada mafungu yaunonayo na mwehama sufu mwawachnja wakunonao nkamkuwaisha misi yose

Chapter 34

¹ Akawaho mbu ya yahwe ikamwezea kugombeka, ² "Mwanadamu tanili zidi ya waisi wa izilaeli avya unabi uwambe bwana yahwe agombeka ivi kwa waisi ole kwa wa izilaeli waeshao wenye je! waisi ukawapaswa kudilinda bunda? ³ Mwada mafungu yaunonayo na mwehama sufu mwawachnja wakunonao nkamkuwaisha misi yose. ⁴ Akawaho mbu ya yahwe ikamwezea kugombeka, ⁵ "Mwanadamu tanili zidi ya waisi wa izilaeli avya unabi uwambe bwana yahwe

agombeka ivi kwa waisi ole kwa wa izialei waeshao wenye je! waisi ukawapaswa kudilinda bunda? ⁶ Mwada mafungu yaunonayo na mwehama sufu mwawachnja wakunonao nkamkuwaisha misi yose. ⁷ Kwa iyo waisi tegeezani mbui ya yahwe. ⁸ Kna nekavyo ivi ne bwana yahwe agombekavo kwa sabu bunda dangu diwa mateka nankande kwa aji ya wanyama mwe minda kwasababu nkahena na mui yeyose akini waisi weisa wenye na nkawekuisa bunda dangu. ⁹ Kwa iy waisi, na tegezeni mbui ya yahwe: ¹⁰ Bwana yahwe agobeka ivi kaua! ni uanga ya waisi na indanidilindwe bunda dangu ;kuawa mwe mkon wakwe wa waisi nkawanawaise wenye vituhu kwakuwa nindaniduse bunda dangu kuawa mwe iom yao, ili hambwe bunda dangu disekua nkande kwa aji yao vituhu. ¹¹ Kwa iy waisi, na tegezeni mbui ya yahwe: Bwana yahwe agobeka ivi kaua! ni uanga ya waisi na indanidilindwe bunda dangu ¹² ;kuawa mwe mkon wakwe wa waisi nkawanawaise wenye vituhu kwakuwa nindaniduse bunda dangu kuawa mwe iom yao, ¹³ ili hambwe bunda dangu disekua nkande kwa aji yao vituhu uanga mwe si yao indanidike kwe maisio uanga ya npande za mima ya izilaeli hehi na nkongo na mwe kia akazi mwe sii. ¹⁴ Nindaniwaike kwe maisio yedi uanga ya izialeli indaiwe mpamo ya maisio yao wandawagone asi uko mwe npamo ntana kwa ajimaiso, mwe maisio mangi na wandawaise uanga ya mima ya izilaeli. ¹⁵ Mie mwenye nindniwaise ngoto wangu n mie mwenye nindaniwagoneze asi ibindio bwana yahwe. ¹⁶ Agobekavyo nindaniwaondeze wekwagao nindaniwavuze wekuguuswao indaniwafunge wekubondeko na wenye nguvu nindaniwabanange nindaniwaise kwa haki. ¹⁷ Nindaniwaike kwe maisio yedi uanga ya izialeli indaiwe mpamo ya maisio yao wandawagone asi uko mwe npamo ntana kwa ajimaiso, mwe maisio mangi na wandawaise uanga ya mima ya izilaeli. ¹⁸ Mie mwenye nindniwaise ngoto wangu n mie mwenye nindaniwagoneze asi ibindio bwana yahwe. ¹⁹ Agobekavyo nindaniwaondeze wekwagao nindaniwavuze wekuguuswao indaniwafunge wekubondeko na wenye nguvu nindaniwabanange nindaniwaise kwa haki ²⁰ Kwa iyo bwana yahq awamba ivi kaua! nie mwenye nindanihukuru gati ya wanene na wekukondao, ²¹ Kwa kua muwasukuma kwa ubavu weyu namawenga na kuwatoa 'kwa hembe wazaifu wose kwa mahembe yenu hadi muwasangue hae kuawa kwe sii. ²² Nindanidiokoe bunda dangu na nkawanawawe mateka vituhu na indanihukumu gati ya ngoy umwe na mtuhu. Nindanike uanga yao muisi yumwe mndima wangu daudi anda chuge, ²³ Andawaise andawe muisi wao. ²⁴ Kwa kua mie yahwe nindaniwe zumbé mungu wao, mndima wangu daudi andawe mku gati yao mie yahwe nkigobeka ivi. ²⁵ Nindanidiokoe bunda dangu na nkawanawawe mateka vituhu na indanihukumu gati ya ngoy umwe na mtuhu. Nindanike uanga yao muisi yumwe mndima wangu daudi anda chuge, ²⁶ Andawaise andawe muisi wao. Kwa kua mie yahwe nindaniwe zumbé mungu wao, mndima wangu daudi andawe mku gati yao mie yahwe nkigobeka ivi akawaho ya mi ya tanga indaivyae matunda yakwe na si indaishinkdw kuvya matnda yakwe. ²⁷ ngoto wangu wandawawe alam mwe si yao akawaho wandawamanye hambwe mie ni yahwe ukati nindanizuitue ukombozi za nkongwa na ukati nindahmwalinde kaw kwe mkono wa ada wekuwatumikishao. ²⁸ Nindanidiokoe bunda dangu na nkawanawawe mateka vituhu na indanihukumu gati ya ngoy umwe na mtuhu. Nindanike uanga yao muisi yumwe mndima wangu daudi anda chuge, ²⁹ Andawaise andawe muisi wao. Kwa kua mie yahwe nindaniwe zumbé mungu wao, mndima wangu daudi andawe mku gati yao mie yahwe nkigo ³⁰ Akawaho uanda wamanye hambwe mie yahwe zumbé mungu wao, ni hamwe nao n wantu wangu nyumba ya izilaeli ivi ndio bwana zumbé mngu agobekavyo. ³¹ Kwa kua nywinywi ni ngoto wangu bunda da maisio yangu wenu ivi ndio bwana zumbé munu agobekavyo."

Chapter 35

¹ Akanamba mbui ya zumbé yahwe ikamwezea kugomeka. ² "Mwanadamu ika cheni chako uanga ya mwima seili na tabili zidi yakwe. ³ Uihivye bwana zumbé yahwe ugombeka ivi kauwa ni ju yako mwima seili nindaniutoe kwa mkono wangu na kukugosoa ukiwa na tishio. ⁴ Nindanibanange mizi yenu na wewe mwenye undauwe ukiwa akabinda unda unanye kuwa mi ni zumbé yahwe. ⁵ Kwa kuwa mimi ni zumbé yahwe adui kwa awantu na wangu israeli msi wose na kwa uwa kuwalavyo kwe mikon wose na kwa kuwa kuwalavyo yao wakati mikono ya uhamba wakati wa mateso uku wakwe. ⁶ Kwa iyo kama nekavyo ivi ne bwana zumbé yahwe agobekavyo nindaniandae kwa aji ya phome na mphome na kufulia kwa kuwa kwekuifya mphome mphome indaikutonge. ⁷ Nindaniugsoe kama nekavyo ivi ne bwana zumbé yahwe agobekavyo nindaniandae kulawa uko ueuose embokayu na auyae vituhu. ⁸ Nikabinda nindanimemeze mima kwa wantu wao wekufao wima yako na makongo na mifeji wada wekukomwao kwa uhamba wandawagwe kati yao. ⁹ Ninddakugosoe nkiwa daima mizi yako nkainayekaiwe na wantu kakini nindamanye kuwa mimi ni zumbé yahwe. ¹⁰ Nindaniugsoe kama nekavyo ivi ne bwana zumbé yahwe agobekavyo nindaniandae kulawa uko ueuose embokayu na auyae vituhu. ¹¹ Nikabinda nindanimemeze mima kwa wantu wao wekufao wima yako na makongo na mifeji wada wekukomwao kwa uhamba wandawagwe kati yao. Ninddakugosoe nkiwa daima mizi yako nkainayekaiwe na wantu kakini nindamanye kuwa mimi ni zumbé yahwe ¹² Ivyo undaumanye kuwa mimi i zumbé yahwe nkiyategeza makutano yako yose wekugombekavyo zidi ya mima ya iseali wekugombekaho wabanangwa walwavigwa kwetu tiwade. ¹³ Nanyi mwekutukuza tu yangu kwa kia mwekukigombekacho na muonea mbui ju yangu na kuyategeza yose. ¹⁴ Bwana zumbé yahwe agombeka ivi nindanikugosoe ukiwa wakati dunisa ngima indaitamiwe. ¹⁵ Kama via ufulahivyo ju ya ulisi wa wantu wa israeli kwa kuwa ukiwa wakwe neivyo kwa kuwa ukiwa wakwe neivyo nindavyonikugosoe undauwe akabinda wandawamanye kuwa mimi ni zume yahwe"

Chapter 36

¹ Na we mwanadamu otea mima ya isilaeli ba ambe mima ya isilaeli itengebezezni mbui yahwe. ² Zumbe yahwe agombeka mnku kagombeka kuheses nywinywi eeu na hantu ha uanga ha kae hatenda iki yetu. ³ Kwa iyo oeta na ugombele zumbe yahwe ama ivi kwa sibabu ya ukiwa wenu na kwa siababu ya mashambauzi miki ya mataifa matuhu mwambiwa wa mimo yao watamwiao na masinizo ya wantu. ⁴ Kwa hiyo, milima ya Israeli, sikilizeni neno la Bwana Yahwe: Bwana Yahwe asema hivi kwa milima na vilima, mifereji ya maji na mabonde, mahali palipoharibika kuwa ukiwa na miji iliyoachwa ambayo imetekwa nyara na kutokuwa huru kwa kutaniwa na mataifa yaliyowazunguka- ⁵ kwa hiyo Bwana Yahwe asema hivi: Hakika nimeongea katika moto wa hasira yangu juu ya mataifa meningine, juu ya Edemu na wote waliochukua nchi yangu kwa ajili yao wenyewe kama milki, dhidi ya wale walikuwa na furaha yote katika mioyo yao na dharau katika roho zao, kama walivyoitwaa nchi yangu kwamba wangeweza kudai nchi za malisho kwa ajili yao. ⁶ Kwa hiyo, tabiri kwa nchi ya Israeli na sema kwa milima na vilima, hata kwenye mifereji na mabonde, Bwana Yahwe asema hivi: Tazama! Katika ghadhabu yangu na hasira yangu nasema hivi kwa sababu mmechukua fedheha za mataifa. ⁷ Kwaiyo zumbe yahwe amba ivi mimi mwenye ndanenu mkono wangu kweisa kwamba mataifa yamizungukayo minga yondayawenuie soni yao wenye. ⁸ Nwa nywinywi mia ya isilaeli mndamchipue matambi na kuvya matunde kwa aji ya wantu wangu isilaeli kwa kua nndawauye kwenu. ⁹ Mana kaua niaha kwa aji yenu na kuwadoea kwa fazi ndauimw a kuhandwa mbeyu. ¹⁰ Ivyo nndaniwagenyeze juya mima yenu wantu mwe nyumba ya isilaeli yose mizi nndayoke na ehubanangwaho kuzengwa. ¹¹ Nindanigenyeze wantu na wanyama mima ili kwamba wagenye ns kuvyaa nikabinda nndaniwatende mwekae inga mwekuwavyo kae kwa kua mwamanyu ya kua mie n yahwe. ¹² N'nda niwaete wantu wantu wangu israeli kwend ju yenu wndwakumiki nan'dawe ulisi wao, na nkunasibabishe vituhu ens wao kumbwa mzimu. ¹³ Zumbe yahwe gombeka ivi kwa sibabu wakwamba we wada wantu na wan wa si yako waumbwa mzimu." ¹⁴ Kwa iyo nkunawade wantuwangu vituhu na nkunaditende vituhu taifa dako kweyayata fie zao ivi ne zumbe yahwe agombekavyo. ¹⁵ Wa nkimamkuluhusu kutegeza soni za mataifa vituhu soni dako vituhu kutenda taifa dako kugwa ivi ne zumbe yahwe agombekavyo." ¹⁶ Akawaaho mu ya yahwe ikanezea ikamba, ¹⁷ Mwanadamu ukati nyumba ya isileli wekwekaiyaho si ya, wenajisi kwa sia zao na ugosoi wao. sia zao ne zuwa inga uchama wa hezi ya mnye mbe yagu. ¹⁸ Ivyo watwanya mweao yangu uanga yao kwa ajiya mphone wekwetiayo uanga ya si na kwa aji ya uchama wa ivyo vizu vyao. ¹⁹ Akawaaho mu ya yahwe ikanezea ikamba, ²⁰ Mwanadamu ukati nyumba ya isileli wekwekaiyaho si ya, wenajisi kwa sia zao na ugosoi wao. sia zao ne zuwa inga uchama wa hezi ya mnye mbe yagu. ²¹ Ivyo watwanya mweao yangu uanga yao kwa ajiya mphone wekwetiayo uanga ya si na kwa aji ya uchama wa ivyo vizu vyao. ²² kwa io wambie nyumba ya isilaeli zumbe yahwe amba ivi nkigoso aya kwa aji yenu nyumba ya isilaeli akini zina dangu wekuditukanado mweayo mataifa kia mphao mwekuiaho. ²³ Kwa kua nndaniditende zina dangu ku kuwa takatifu mwekudikanando mweayo mataifa gatigati ya mataofa mditukna nweay kawaho nataifa ndawamanye kua mie niyahwe ini ne agombekavyo zumbe yahwe agombekavo ukat ndihoone ati ni takatifu. ²⁴ Nondaniwadoe kuawa mataifa na kuwakonga kuawa kia sii, na n'ndaniwaete hata si yenu. ²⁵ Akaawaho nndaninyunyize mazi matana uanga yenu i muwe wasafi kuawa kwe uchama wose na ndaniwasunte kuawa vizuu vyenu. ²⁶ Nndanimyenke mo mhya na loho mphya mwe mphamo zenu za ndan na ndaniuavye moyo wa iwe kuawa mwenyama zenu kwa kua ndanimyenke moyo wa nyama. ²⁷ N'ndanike loho yangu ndani yenu na kuwatemda mdahe kwenda mwe shai azangu na kuika kuaha kwangu ivyo n;ndamzigosoe. ²⁸ Akawaho ndamwekae /mwe si nekuwenkayo baba zenu ndamuwe wantu wangu nami ndaniwe zumbe mungu yenu. ²⁹ Nndanimyenke mo mhya na loho mphya mwe mphamo zenu za ndan na ndaniuavye moyo wa iwe kuawa mwenyama zenu kwa kua ndanimyenke moyo wa nyama. ³⁰ N'ndanike loho yangu ndani yenu na kuwatemda mdahe kwenda mwe shai azangu na kuika kuaha kwangu ivyo n;ndamzigosoe. ³¹ Akawaho ndamwekae /mwe si nekuwenkayo baba zenu ndamuwe wantu wangu nami ndaniwe zumbe mungu yenu ³² Nkigoso idi kwa aji yenu ivi ne zumbe yahwe agobekavyo imanyike kwenu ivyo mtahayali na kugwina nisoni kwa sibabu ya sia zenu nyumba ya isilaeli. ³³ Zumbe yahwe agombeka ivi mwe msi nekuwangazao kuawa kwe uovu wenu wose nndaniwatende mizi yekawa na kuzizenga ntendeo zeku banangwazo. ³⁴ Kwa kua ndamume si yekubananga hadi ndihoieneke nkayokubanika mbele za meso ya wose webokao hehi. ³⁵ Nkigoso idi kwa aji yenu ivi ne zumbe yahwe agobekavyo imanyike kwenu ivyo mtahayali na kugwina nisoni kwa sibabu ya sia zenu nyumba ya isilaeli. ³⁶ Zumbe yahwe agombeka ivi mwe msi nekuwangazao kuawa kwe uovu wenu wose nndaniwatende mizi yekawa na kuzizenga ntendeo zeku banangwazo. Kwa kua ndamume si yekubananga hadi ndihoieneke nkayokubanika mbele za meso ya wose webokao hehi ³⁷ Zumbe yahwe agombeka ivi mwe msi nekuwangazao kuawa kwe uovu wenu wose nndaniwatende mizi yekawa na kuzizenga ntendeo zeku banangwazo kana bunga sa wantu. ³⁸ Kana bunga dekunegwando ivyo ivi yondaibnangwe mabunga ya wantu na wondawamanye kwa mie niyahwe."

Chapter 37

¹ Ukawawaho mntu tabi ziki ya goyu ba uandwe zumbe mungu gombeka ivi kauwa ni mhitu nawe gogu mku ya mesheku na tubali. ² Nondanikuhitue na kukuongoza, nikukwze uwanga kuawa hae kaskazini na kuera hata mima ya israeli. ³ Kisha nindaniufunge uta wako uwe mkono wao wa kunoso na kugoswa mahosa kugwa kuawa kwe mkono wako wa kudiiya ⁴ Akabinda akanamba, "Tabi aya mavuha na uyabe manika yekukugutuayo itegezeni bui ya yahwe. ⁵ Bwana yahwe agombeka ivi mwe aya maruba kaua nihei na kuika mphuzi ju yenu nanywi ndamuisi. ⁶ Nnda mikie mishioa na

kueta nyama mwenu ndahe kuishi mkabnda mndamanye ati mie yahwe ⁷ Ivyo nkiaya unabi inga nekuavyo nkiamuiwa nkitabi kaua sauti ikeza yekuayo na zingizo na ikabinda avuha yakekonga hamwe mavuha uanga ya mavuha. ⁸ Nikakaua kumbe mishipa ne iuna na nyama ne yawa uanga na babu dikaigubika mia nkahouwa na mphuzi ju yakoo. ⁹ Akabinda yahwe akanamba itabie mphumzi tabi mwandamu na uyambe mphuzi bwana yahwe amba iv mbhuuzi yavya mphepo nne, na mphuzi ya awa iyvo wadaha kwekaa ⁹ Ivyo nkitabi nekwaguwavyo; mphu,zi ikaweza na wakaeka ikabinda wakagoka kwa miundu yao, jeshi dimwe ku sana. a hamwe mavuha uanga ya mavuha. Nikakaua kumbe mishipa ne iuna na nyama ne yawa uanga na babu dikaigubika mia nkahouwa na mphuzi ju yakoo. ¹⁰ Akabinda yahwe akanamba itabie mphumzi tabi mwandamu na uyambe mphuzi bwana yahwe amba iv mbhuuzi yavya mphepo nne, na mphuzi ya awa iyvo wadaha kwekaa ¹¹ Ivyo nkitabi nekwaguwavyo; mphu,zi ikaweza na wakaeka ikabinda wakagoka kwa miundu yao, jeshi dimwe ku sana. a hamwe mavuha uanga ya mavuha. Nikakaua kumbe mishipa ne iuna na nyama ne yawa uanga na babu dikaigubika mia nkahouwa na mphuzi ju yakoo. ¹² Akabinda yahwe akanamba itabie mphumzi tabi mwandamu na uyambe mphuzi bwana yahwe amba iv mbhuuzi yavya mphepo nne, na mphuzi ya awa iyvo wadaha kwekaa ¹³ Mkabinda mndamanye uanga na babu dikaigubika mia nkahouwa na mphuzi ju yakoo. Akabinda yahwe akanamba itabie mphumzi tabi ¹⁴ mwandamu na uyambe mphuzi bwana yahwe amba iv mbhuuzi yavya mphepo nne, na mphuzi ya awa iyvo wadaha kwekaa ¹⁵ Nnda nike loho yangu mwenu na mondamuishi ndamitende ¹⁶ mhumize mwesi yenu mondahomanye ati mie nyahwe nagombeka na ndaniyagosoe ay ivi ne bwana yahwe agombekavyo. ¹⁷ Zbinda mbuiya yahwe ikaneza ikagobaeka. Isasa we, mwanadamu doa gnonda mwenga kwa aji yak n uigonde kwa aji ya yuda na kwa aji ya wantu wa israeli weziwe ngoda ntuhu igonde uanga ya wantu wa isilaeli weziwe ¹⁸ Nnda nike loho yangu mwenu na mondamuishi ndamitende mhumize mwesi yenu mondahomanye ati ¹⁹ mie nyahwe nagombeka na ndaniyagosoe ay ivi ne bwana yahwe agombekavyo. ²⁰ Zbinda mbuiya yahwe ikaneza ikagobaeka. Isasa we, mwanadamu doa gnonda mwenga kwa aji yak n uigonde kwa aji ya yuda na kwa aji ya wantu wa israeli weziwe ngoda ntuhu igonde uanga ya wantu wa isilaeli weziwe ²¹ Uwambie 'hbwana wawe tafa dimwe mwe si uanga ya ima ya isilaeli na kondauwe namfaume yumwe inga mfaume ywao wose a nkawana wawe mataifa maida vituhu nkawana wapangane we falme mbi vituhu. ²² U/wambie bwana yahwe agombeka ivi kaua! nehehi na kwadoa mataifa wekuitao nda niwakonge kuawa zi zeku zungukazo nandaniaete kwe si yao. ²³ Wakabinda nkawana wegee najisi vituhu kwa vizu yvao mbui zo zikimzo zo aho nda wawe wantu wangi nami ndani we zumbi uungu ywao. ²⁴ Waete wose hamwe mwe ngata mwenga i watende kintu kimwe mwe mkono wako. ²⁵ Ukati wantu wako ndiho wakwambie na kugombeka je! nkunautambie izi mbui zako zina mana yani? ²⁶ Nnda nike kiaga chs mheho hamwe nda kiwe kiaga cha milele nao bdaniwake b kuwendak na kuhaika hantu hangu gatigati yao milele. ²⁷ Masikani yangu yonda yawe hamwe na wo, nda niwe zumbi mungu ywao naho ndauwe wantu wangu. ²⁸ Ukawa aho amataifa wondawamanye ati mie yahwe nekuwanegao isilaeli ykati hantu hangu hatakatifu hondaho hawe gatigati yao milele."

Chapter 38

¹ Mkono wa yahwe ne uwanga yangu na akaniaya ² kwa loho ya bwana yesu ne anikasi gatigati i ya kongo, dekuado dimewa manika. ³ Akinda akantenda nomboke gatigati yao kuzunguka mphande zose kaua mangi yawa mwendo kongo! nee yakuguta mno. ⁴ Akabinda akanamba, "Tabi aya mavuha na uyabe manika yekukugutuayo itegezeni bui ya yahwe. ⁵ Bwana yahwe agombeka ivi mwe aya maruba kaua nihei na kuika mphuzi ju yenu nanywi ndamuishi. ⁶ Nnda mikie mishioa na kueta nyama mwenu ndahe kuishi mkabnda mndamanye ati mie yahwe. ⁷ Ivyo nkiaya unabi inga nekuavyo nkiamuiwa nkitabi kaua sauti ikeza yekuayo na zingizo na ikabinda avuha yakekonga hamwe mavuha uanga ya mavuha. ⁸ Nikakaua kumbe mishipa ne iuna na nyama ne yawa uanga na babu dikaigubika mia nkahouwa na mphuzi ju yakoo. ⁹ Akabinda yahwe akanamba itabie mphumzi tabi mwandamu na uyambe mphuzi bwana yahwe amba iv mbhuuzi yavya mphepo nne, na mphuzi ya awa iyvo wadaha kwekaa. ¹⁰ Ivyo nkitabi nekwaguwavyo; mphu,zi ikaweza na wakaeka ikabinda wakagoka kwa miundu yao, jeshi dimwe ku sana. a ¹¹ hamwe mavuha uanga ya mavuha. ⁸ Nikakaua kumbe mishipa ne iuna na nyama ne yawa uanga na babu dikaigubika mia nkahouwa na mphuzi ju yakoo. ¹² Akabinda yahwe akanamba itabie mphumzi tabi mwandamu na uyambe mphuzi bwana yahwe amba iv mbhuuzi yavya mphepo nne, na mphuzi ya awa iyvo wadaha kwekaa. ¹³ Mkabinda mndamanye uanga na babu dikaigubika mia nkahouwa na mphuzi ju yakoo. ¹² Akabinda yahwe akanamba itabie mphumzi tabi mwandamu na uyambe mphuzi bwana yahwe amba iv mbhuuzi yavya mphepo nne, na mphuzi ya awa iyvo wadaha kwekaa. ¹⁴ Nnda nike loho yangu mwenu na mondamuishi ndamitende mhumize mwesi yenu mondahomanye ati mie nyahwe nagombeka na ¹⁵ ndaniyagosoe ay ivi ne bwana yahwe agombekavyo. ¹⁶ Zbinda mbuiya yahwe ikaneza ikagobaeka. Isasa we, mwanadamu doa gnonda mwenga kwa aji yak n uigonde kwa aji ya yuda na kwa aji ya wantu wa israeli weziwe ngoda ntuhu igonde uanga ya wantu wa isilaeli weziwe. ¹⁷ Waete wose hamwe mwe ngata mwenga i watende kintu kimwe mwe mkono wako. ¹⁸ Ukati wantu wako ndiho wakwambie na kugombeka je! nkunautambie izi mbui zako zina mana yani? ¹⁹ Ukabindan. uwambie bwana yahwe agomneka ivi kaua! nkiwa kidoa yambi za israeli yusufu weziwe na kudunyanyika nao mpaka kwe tab da yuda ili watende tambi dimwe wonda watende kintu kimwe mwe mikono yangu. ²⁰ Toza we mkoni wako na matambi wekugondayo mbele ya meso yao. ²¹ Uwambie 'hbwana wawe tafa dimwe mwe si uanga ya ima ya isilaeli na kondauwe namfaume yumwe inga mfaume ywao wose a nkawana wawe mataifa maida vituhu nkawana wapangane we falme mbi vituhu. ²² Uwambie bwana yahwe agombeka ivi kaua! nehehi na kwadoa mataifa wekuitao nda niwakonge kuawa zi zeku

zungukazo nandaniaete kwe si yao. ²³ Wakabinda nkawana wegee najisi vituhu kwa vizu yvao mbui zo zikimzo zo aho nda wawe wantu wangi nami ndani we zumbe uungu ywao

Chapter 39

¹ Ukawawaho mntu tabi ziki ya goyu ba uandwe zumbe mungu gombeka ivi kauwa ni mhitu nawe gogu mku ya mesheku na tubali. ² Nondanikuhitue na kukuongoza, nikukwze uwanga kuawa hae kaskazini na kuera hata mima ya israeli. ³ Kisha nindaniufunge uta wako uwe mkono wao wa kunoso na kugoswa mahosa kugwa kuawa kwe mkono wako wa kudiiya. ⁴ Wondaugwe uwanga ya mima ya israeli we na jeshi dako dose na asika na wanyama wapolini nendaniwenke ndenge mbua na wanyama wa polini wa mweinda kwa aji ya nkande. ⁵ Wonda ugwe uwanga ya mima ya israeli wewe na jeshi dako dose na masikai na wanyama wa polini wa mweminda kwa aji ya nkande. ⁶ Naho nenda negae moto uwanga ya magoya na kwa wada wekao sama uwanga ya mpwani na wonda wamanye kwamba mie ni zumbe mungu. ⁷ Kwa aji nonda nidigosowe zina dangu zina takatifu mwe wantu wangu israeli na nkina nuhusu vituhu zina dangu takatifu ditunwe mataifa wonda wamanye inga mie ni zumbe mungu mtakatifu mwe israeli. ⁸ Kauwa! siku yeza na yonda idoe nasfi ivi ne zumbe m;unu ambavyo. ⁹ Ao wekao mwe mizi ya israeli wonda wawe chongoi wondawatumie kinyama kugimba moto na kugosoa moto na ku chona ngo ndodo ngao ku uta mahosa kwa mda wa siku mpungate. ¹⁰ Nlawana wakube nkuni kuawa kwe inda wa kusenga miti kuawa kwe mizitu kwa ajii ya nyala wondawazoke izo kiyama wonda wawadoe nyala ivi nee zumbe mungu ambavyo. ¹¹ Kisha yonaiwe mwew siku iyo ambavo nonda nigosowe hantu uko kwa aji ya gogu kaui da israeli wantambo wategemea kwemboka uko wonda uramzike gogu hamwe na kundi dakwe dose wonda wembole vasi da hamoni gogu.

¹² Kwa mda wa siku mpungate nyumba ya israeli yondaitagwe ili kuingaza sii. ¹³ Kwa aji wantu a si inu wondawatagwe yomda iwe siku ya ukumbukwa kwao wakati nondahorugimbikwe ivi neivyo zumbe mungu ambavyo. ¹⁴ Kisha watawateua watu kuendelea kwenda kwenye nchi, kuwatafuta wale waliokuwa wakisafiri, lakini waliokufa na miili yao kubaki juu ya uso wa nchi, ili kwamba waweze kuwazika, kwa ajili ya kusafisha nchi. Katika siku ya mwisho ya mwezi wa saba wataanza kutafuta. ¹⁵ Kama hawa watu wapitao kwenye nchi, watakapoona mfupa wowote wa binadamu, wataweka alama kwa huo, hadi wachimba kaburi watakapokuja na kuizika katika bonde la Hamoni Gogu. ¹⁶ Kutakuwa na mji huko unaitwa Hamona. Wataitakasa nchi kwa njia hii. ¹⁷ Kwa wose mntu zumbe mungu agombeka ivi wambie wadege wose wenye mawawa na wanya wose wa polini mwe minda kubani hamwe na mweze kubaini kuawa ambo mie mwenye nigosoayo kwa ai yake mvio mu uwanga ya nyama na kunya npome. ¹⁸ Mwonda mde nyama namahpda na kunywa mpohome ya waku wa dunia wondauwe ngoto wagosi wana wanene mwe basheni. ¹⁹ Kisha mwonda mde mavta hata kulizika kwenu mwonda npe mpome mpaka mkolwe inu yondaiwe mviko nondao uchinjie yenu. ²⁰ Mwondamwegute kwe meza yangu hamwe na fasi, magari ya fasi shuja na kiya mntu wa nkondo inu ne zube mungu ekugombekavyo. ²¹ Nonda ni uike utukufu wangu gati ya mataifa na mataifa yose yondayaone kuaha kwangu nioneshe na mono wangu nkiukia uwanga yao. ²² Nyumba ya israeli yondaimanye kwamba mie ni zumbe mungu wao kuawa iyo siku na kuendeya. ²³ Mataifa yonda yamanye inga nyumba ya israeli waoa wekusamizwako kwa ji yao udhalimu wao wa knisaliti iyvo nafisa cheni changu kwao. ²⁴ Nkiwagoseya kwa aji ya sama yao na zambi zao nondahoniwe nkifisa cheni chnagu kwao. ²⁵ Kwa hiyo Bwana Yahwe asema hivi: Sasa nitawarudisha watu wa Yakobo, na kuwa na huruma juu ya nyumba yote ya Israeli, wakati nitakapoona wivu kwa ajili ya jina langu. ²⁶ Kisha watabeba aibu yao na uhaini mkubwa walio nihaini. Watayasahau haya yote watakapopumzika katika nchi yao katika usalama, wala hakuna mtu atakaye waogofya. ²⁷ Wakati nitakapokuwa nimewarudisha kutoka kwa watu na kuwakusanya kutoka kwenye nchi za maadui zao, nitajionyesha mimi mwenyewe kuwa mtakatifu kwenye uso wa mataifa mengi. ²⁸ Kisha watajua kwamba mimi ni Yahwe Mungu wao, kwa kuwa nimewapeleka utumwani kati ya mataifa, lakini kisha nitawakusanya kuwarudisha hata nchi yao. Sitamuacha hata mmoja wao kati ya mataifa. ²⁹ Sitawaficha uso wangu kwao wakati nitakapomwaga Roho wangu katika nyumba ya Israeli-hivi ndivyo Bwana Yahwe asemavyo."

Chapter 40

¹ Kwe mwaka na shano wa kusamizwa kwetu aho bosi mwe mwaka siku ya kumi ya mwezi kwe mwaka wa kumi na ne aho mzi wekudoigwaho mwaba kunui iyoioyo aho mzi wekudoigwaho uwangwa yangu akanidoo uko. ² Kwe maono ya mungu akanieta kubua si ya nikaeli akanieta kuumwiza uanga mwe kiamuima ulehao sana uoande kwe maono kusini ne kukakauia mazengo ya nai. ³ Naho akanieta uko kaua kuwa na muntu! yako naho tegeza magutwi yako uhitue hanu ili nidahe kukugubuiya aya wewe avya habai izilaeli. ⁴ Kuwa na ukanto wekuwao uzunguka phambo za hekau ulefu wa kihimu cha mwami kwe mkono wa zika iuwa zila niwenga na kehimo kifumba cha mkono ulefu akauhima ukantu uwa kihimo umwe ulefu. ⁵ Kuwa na ukanto wekuwao uzunguka phambo za hekau ulefu wa kihimu cha mwami kwe mkono wa zika iuwa zila niwenga na kehimo kifumba cha mkono ulefu akauhima ukantu uwa kihimo umwe ulefu. ⁶ Naho akaita mwango wa hehalu wekuwao ukaia mashaiki akakuwa ngazi na kuhima kizingiti cha muavyo mwanzi umwe uoana. ⁷ VYumba bya kuinda kia mwanzi umwe ulefu wa mwanzi umwe uoana kuwa na zila shano kwe via vyumba vidi na kizingiti cha mwango wa hekalu hehi na tawa da hekalu kiwa mwami umwa uteano. ⁸ Akahima tawa da mwaango uwa mwanzi umwe uteaho. ⁹ Akahima tawa da mwango diwa mwanzi umwe ute kuita ahosi yekutozeezavyo iwa zila mbi uoana inu iwa tawa da mwango kuita kwe panga uwa na kihimo kiakia. ¹⁰ Kuwa na vyumba vitatu kwa kuinda

mpaahamo zose za munago wa mashaiki na yose yawa na kihimo kia na ukanto wekuao wepanga uwa na kihimo kia kia.¹¹ Naho yuda muntu ahakima upana na sia ya muango ya kwengia zikia naho akahima ulefu wa sia muango wa kwengia zila kuni na ntatu.¹² Akauhima ukanto weuwao ukwa vyumba zila mwenga ulefu vyumba vihimwa zilaa mtandatu kia upande.¹³ Naho akahima lango da sia kuawa kwe chuo cha chumba kimwe kuitia chumba kituhu zilaa ishi shano mwango wa kwengia chumba kimwe kuitia kitahu zila ishilni shano kulawa mwango wa kwengia chumba cha bosi kuitia xja kaidi.¹⁴ Aho akaima ukanto wekuwao uita kwe vyuba vya kuinde zila sitini eufa kahima kwa hae tawa da mwango.¹⁵ Mwanyo na kwengia kuawa mele kuita mtuhu wa tawa da kihe yekuwayo yavugakwa kuita kwe nyuba na nguzi zakwe kwe miango kuzugukakose vyeivyo zose za ngubai na kia che kitozeeza kiwa kihambwa na itende.¹⁶ Naho ugo muntu akanieta kubua ua wa chongoi we hekalu kuwa na vyumba na kuwa na kibaruba bwe ua hamwe na vyuba saasini bada kibamba.¹⁷ Naho ugo muntu akanieta kubua ua wa chongoi we hekalu kuwa na vyumba na kuwa na kibaruba bwe ua hamwe na vyuba saasini bada kibamba.¹⁸ Kibamba ikaita uanga kubua mpahamo za mungu iki kiwa kibamba cha ahosi¹⁹ Naho uyo muntu akahima hae kuawa he muango wa asi kubua kvango wa ngumbai iwa zila mwenga uoande wa mashaiki vikaigama na mpaham ya kaskazini.²⁰ Naho akahima na upana a mwaango wekuwao mphaamo ya kasikazini kwe ua wa chogoi.²¹ Kuwa na vyumba vitatu mphande bawawango nku zilaa hamsini uoana wose mazila ishini na shano upana.²² Madiisha yakwe tawa vyumba na mintende viwa hehi na mwango ukauao mashaiki ngazi saba kukwea uanga kata kwe tawa dakwe.²³ Kuwa na mwango kwe ua wa ngumbai mbele kuitia mashiki uyo muntu kaima kuawa mwango umwe mpaka mwango mtuhu zila mia mwenga hae.²⁴ Naho uyo nunytiu akanieta rupaka he mwango wa kuvengia kusini na yanti wakwe na tawa vihimwa kuigana mwango mtunu wa se.²⁵ Kauwa ba madisha yekuvugwalwayo kwe lango ka sia na tawa dakwe sa wa mwango yekusangolwa uanga na zila ishini na shano upana.²⁶ Kuwa na ngazi saba kubua kwe mwango na matawa yakwe naho kuwa na nuntende yekusongolwayo uanga ya zia kant mphamo zose.²⁷ Kuwa na nuwango wa ua nyumbai pande na kusini na yuda muntu akahima kuawa iyo mingao kusini? zila mia kwenga hae.²⁸ Nah uy unutu akanioa akanieta uani kwa nyumbai kehi mawangu wakwe wekuwawo wo sa via miango³⁰ mtuhu. Vyumba vyake, kuta, na matao vilipimwa sawa kama malango mengine; kulikuwa na madirisha kuzunguka matao yote.³¹ Lango la ndani na matao yake yalipimwa dhira hamsini urefu na dhira ishiringi na tano upana Idi tawa dikaiua ua wa chongoi hamwe na mintende yekwekwayo uanga na kan zakwe na ngazi nnane kukwea.³² Kisha yule mtu akanileta hata kwenye ua wa ndani karibu na njia ya kaskazini na kulipima lango, ambalo lilikuwa na vipimo sawa kama malango mengine.³³ Vyumba vyake, kuta, na matawa yalikuwa na kipima sawa kama cha malango, na kulikuwa na madirisha pande zote. Laango la ndani na matawa yake yalikuwa dhira hamsini urefu na dhira ishiringi na tano upana.³⁴ Matawa yake yalielekea nje ya ua; ilikuwa na mitende pande zote za hiyo na ngazi nane za kuupandia.³⁵ Kisha huyo mtu akanileta hata lango la kaskazini na kulipima; likapimwa vivyo kama malango mengine.³⁶ Vyumba vyake, kuta, na ukumbi vilipimwa sawa na malango mengine, na kulikuwa na madirisha pande zote. Njia ya lango na matao yake yalipimwa dhira hamsini urefu na upana dhira ishiringi na tano.³⁷ Tatawa lake lilielekea ua wa nje; ilikuwa na mitende pande zote za huo na ngazi nane kuupandia.³⁸ Kuwa na chumba kimwe na muiango heh na kia muango wa ngmbai hantu ne wekusuntiaho sadaka za kutekeza.³⁹ Kuwa na meza mbi kia mphana ya ukumbi uko kafa kuteketezwa yekuchinjwaho naho ya zabi na kafa a hafia.⁴⁰ Hehi na mneza ne nphan zose heni na mwango wakachinja wanyama uanga ya zeza mnane.⁴¹ Kuwa na meza ne za maiwe yekusongowa kwa aji ya kaja ya kuteletezwa zila mwenga unusu ulefu mwenga unusu upana na imo zika mwenga uanga yakwe waika via hwamwe wekuavyo wachinja.⁴² Kulikuwa na meza nne za mawe yaliyochongwa kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa, dhira moja na nusu urefu, dhira moja na nusu upana, na kimo dhira moja.⁴³ Juu yake waliweka vyombo pamoja ambavyo walivichinja sadaka za kuteketezwa kwa ajili ya sadaka. Kulabu mbili ujazo wa kiganja urefu uliokuwa umeunganishwa katika ua pande zote, na nyama ya matoleo ilikuwa imewekwa juu ya meza.⁴⁴ Karibu na lango la ndani, katika ua wa ndani, kulikuwa na vyumba vya waimbaji. Moja ya hivi vyumba kilikuwa upande wa kaskazini, na kingine kusini.⁴⁵ Kisha yule mtu akanambia, "Hiki chumba kinachoelekea kusini ni kwa ajili ya makuhani walio zamu katika hekalu."⁴⁶ Chumba kilichoelekea kaskazini kilikuwa kwa ajili ya makuhani waliokuwa zamu kwenye madhabahu. Hawa ni wana wa Sadoki ambaye huja humkaribia Yahwe kumtumikia; ambao ni miongoni mwa wana wa Lawi."⁴⁷ Kisha akaupima ule ua-dhira mia moja urefu na dhira mia moja upana mraba, pamoja na madhabahu mbele ya nyumba.⁴⁸ Kisha yule mtu akanileta hata kwenye varanda ya nyumba na kupima mwimo wa milango yake-ilikuwa dhira tano unene upande huu. Njia ya kuingilia yenyewe ilikuwa dhira kumi na nne, na kuta pande zote za huo zilikuwa dhira tatu upana.⁴⁹ Urefu wa ukumbi ulikuwa dhira ishiringi, na upana wake ulikuwa dhira kumi na moja. Kulikuwa na ngazi zilizokuwa zimepanda juu na nguzo zilizokuwa zimesimama pande zote za huo

Chapter 41

¹ Akanieta hantu hatakatifu hekaluni na mihi zila sita upana nhando zose. ² Upana wa kwengua uwa kumi ukanto kia upande zila shano kia upande ahaho yuda muntu akaima uku wa hantu hatakatifu alubaini upana ulefu zila ishini upano. ³ Akaho yuda muntu akaita mpaka hantu hatakatifu sana na kuihima mihimu ya malawi ya zila mbi ukanto mpahme zose ziwa zila mpungute. ⁴ Akaho akaihima ulefu wa yuba zila ishini upana wakwe zila hata mbele wa ukumbi wa hekalu akubinda akanambia hantu ne hantu hatakatifu sana." ⁵ Akano yuda akahima nkandua za nyumba ziwa zilaa sita unene, upana kia upande wa chumba kuzunguka nyumba zilaa nne upana. ⁶ Kuwa na phande za vyumba chumba

kimwe uanga ya kituhu saasini kuwa na kibao kiavizacho mwe ukanto kuzunguka ukanto wa nyumba kwambiza nhande zose za vyumba kwa kuwa nkahana msada wekuwao uikwa kwe ukanto wa nyumba.⁷ Ivyo mbavu za nyumba ziangamuka na kuzunguka kuita uanga kwa kuwa nyumba izunguka kuita uanga na ngazo kuelekea hata sehemu ya uanga kwembokea sehemu ya gatigati.⁸ Ikabinda nika sehemu yekwenukayo kuzunguka nyumba msingo kwa ajiya npande za nyumba ikahimwa ngoda ngima ulefu zila sita.⁹ Upana a ukanto wa vyumba vya nkadai kwa uoane wa chongoi uwa zila shano kuwa na sehemu ya wazi kwa uoande wa chongoi w ivyo vyumba mwa oetatatifu.¹⁰ Kwa upande mtuhu wa inu sehemu ya wazi kuwa na yumba vya makuhani upande wa chongoi inu sehemu iwa na zila ishuni upana kuhazunguka patakatifu.¹¹ Kuwa na miango kwe vyumba vya nkadai kulawa sehemu ya wazi ntuhu sia ya muanga umwe wekuwado uadne wa kaskazini na mtuhu upande wa kusini upana wa idi da wazi na zila shano kuhanguka.¹² Dia zenge dekuwad dikauwia kwe uwa upande wa maghaibi zila sabini upana wakwe ukanto wakwe ukahimwa zila shano phande zose na ulefu zilaa tisini.¹³ Ikabinda yuda muntu akahahima patakatifu zila mia mwenga ulefu zengo dekuwado dinengwa nkandua zakwei na kwe uwa pia kuwa na zila mia mwenga.¹⁴ Upana wa mbele kwe uwa mbele ya patakatifu naho kuwa na zila mia mwenga.¹⁵ Ikabinda yuda muntu akahima ulefu wa zenge hehi na patakatifu kwa uoande wakwe wa aghalibi na uanga baza phande zose zila mia mwenga hantu patakatifu ka vanda.¹⁶ Madisha a nkauda za ndani hamwe a madisho madodo na baaza za pande zse kwa npande ziwa zivugalwa kwa mbao.¹⁷ Uanga ya lango da kwengia hata patakatifu kuikwa hehi na ukanto kuwa na pazia keluzo diwa na vyeni viidi. Uanga ya lango d kwengia hata pakatatifu dekuado dihimwe.¹⁸ Hawa hapambwa na makelubo mitendo hamwe na mitenda gati ya kelubi na kelubi na kia kelubi diwa na vyeni vidi.¹⁹ Cheni cha mntu mwetuwa akaelekea mtende umwe na cheni cha mwana siba ukauwa kuelekea mtene kwa upande mtuhu viwavigubikwa kuzunguka maango ya kwengia nyumba yose.²⁰ Kulawasi hata uanga ya mwango makelubi na mtu vigubikwa na ukanto wa chongoi ya nyumba.²¹ Mihimi ya lango da hantu patakatifu diwa mlaba umbo dao kuonekana kweke haonekana enga aho bosi.²² Hemviko ya mbao mbele ya hantu patakatifu na kuwa na zila ntatu kuita uanga na zila ulefu kia uoande pembe zakwe mihimi pembe zakwe mihimi kitao na kigosolwa kwa mbao,²³ ikabinda yuda muntu muntu aanamba inu ni meza ambayo itakuwa mbele za zumbe.²⁴ Kuwa na miango midi kwa aji ya hanta pa sana inu miango iwa na bawaba mbi kia mwango penel penel mbi kwa aji ya mwango umwe na penl mbi kwa aji ya mtuhu.²⁵ Na uvi hekalu hantu patakatifu ambao makelubi na mti wa mtende kama kuba zihambwe kuwa na pa ya mbao uanga ya vaanda ya mbele.²⁶ kuwa na madisho yeku vugalwayo na mitende kwe vanda nhande zose ivya via vyumba vya nkandani ya nyumba mbao zielekeao dali .

Chapter 42

¹ Ne yuda muntu akaruagia ite uai uopande wa kaskazini akanieta mbele ya uwa we chongoi wa kaskazini. ² Ivyo vyumba ne vuwenga hehi na mbele yakwe na zikia hamsini upaua. ³ Vyumba kumwe vichekea uai kuawa vitatu vye kwavyo vikaogana vyumba vitati uanga ne ikakaua kituhu esi kuelekea kituhu ne vivugulwa kituhu ne vivukumwe nee vina hakuawia vinyumba vivujukumwe ne vikauka chongoi kwe uwa wa chongoi. ⁴ Sia ne ina zilao kumi upana zi mia uwenga ulefu kuelekea mbele ya nyumba ya vyumba ne imbele kasikazini. ⁵ Mia nkumbi za uanga ne ndodo kwa aji ya sia za kwevubokea kuawa mweizo kudoa hantu haku vyumba wekugosoavyo kwe vyumba vya si na gatigati usawa wa zengo. ⁶ Kwa via gofa ntatu nkazeka uanga ne visawsawa kwe vima na usowa wa gatigati. ⁷ Ukanto wa chongoi hehi na vyuba vye mbele uai kwa chongoi uwa ne umbele ya vyumba uo ukanto ne zila hamsini ulefu. ⁸ Ulefu wa yumba vya uwa wa chongoi ne ni zila hamsini na via vye kuavyo vielekea hatakatifu via ni zikao mia mwenga ulefu. ⁹ Nee hana hantu hakwengia kwe vyumba vidodo zaidi kuawa upande wa masjhaiki kuawia uwa wa chongoi. ¹⁰ Hehi na ukanto wa uwa wa chongoi kwa uanga upande wa maghaibi he uwa wa ndani mbele ya hatakatifu kwe ndani mbele ya hatakatifu kwe uwa wa chongoi ne hana vyumba na sia ya mbele. ¹¹ Nee ziwa na umba da nyumba kwe upande wa kasikazini zilwa na ulefu udauda na uoana wa mawio yakwe mipangilio ya madisha. ¹² Kwa upande wa kusini ne kuwa na upa wa mawio yakwe na mipangilio ya waadishisha. Kwa upande w kusini ne kuwa na madisha mwe yumba enga yekuayo upande ndani ne sia uoande wa mashaiki ne kuna muango sia ne kuna muango wa sia kwe sia ya mwisho. ¹³ Ne yuda muntu akanamba yumba vya kasikazini na kusini vyekuavyo mbele ya uwa ka chogoi. wadahe . w chongai ni yuba vitahu ambacho makuhani wagosoa ndima zo hehi kuda nkande takatifu nino wonda waike vintu vitkatifu kafa da vintu kafa da zambi na kafa da mawa kwa via cha ni hantu hatakatifu. ¹⁴ Makuhani ndiho wengie wase kuawa chongoi ya hantu hatakatifu kwa uwa we chongai bila ya kuka mavazi hehi ya hantu wahudumuho lwa via ni hatakatifu hamnbie kabla ya kuita hehi ya wantu." ¹⁵ Yuda muntu akabonda uhima mwe nyumba kawa aho akanidoda chonho ya lango de kuanda dilekea mangalibi na sehemu zoe zeku zengukazo aho. ¹⁶ Akauhima uoande wa mashaiki kwa ngoda ya kuhima zila mia shamo kwa ngoda ya kuimbia. ¹⁷ Akauhima uoande wa kaskazini zika mia shano kwa ngonda ya ya kuhimia. ¹⁸ Akauhima upande wa kusini zika umia shano kwa ngonda ya kuhimia. ¹⁹ Akahituk akahima uoande wa mangibi zila mia shano kwa ngonda ya kuhimia. ²⁰ Aka hima uoande ne ne ina ukuta wekuizukayio ne ni zizla mia shano ulefu na zila mia shano uoana kudibahua umbo takatifu hantu ha kwaida.

Chapter 43

¹ Yuda mutu kisha akanieta mpaka kwe lango dekuako daelekea mashariki. ² Kaue! utukufu wa mungu wa israeli weza kulawa mashairiki sauti weza ulawa mas shaiki sauti ya mazi mengi na si yose inga kwa utukufu wakwe. ³ Vyaigama na

sura ya ovo mekuonando vyaigana na ono nekuonando wakatii ekwezaho kuteketeza yawa kama maono nekuyaonayo keberi kamali nikagwa kifudufudi. ⁴ Ivyo utukufu wa yahwe ukeza kwe nyuba ya hehi na sia ya lango dekuado mwazi upande na sia lango wa dekuado kwazi upande wa maghaibi, ⁵ Kisha hoho akanidoda akaneita kwe ua wa ndani kua utukufu wa yahwe uimemeza nyumba. ⁶ Mntu akagoka hi na mimi na mikamsikia atamuia namimi kuawia kwe nyumba. ⁷ Akanambamwana aha ne hantu ha enzi na hantu kwa aji ya miundi yangu ambao mndamishi gatigati ya wantu wa israeli milelel nyumba ya israeli milelel nyumba yo zina nkaina takatifu wa au wafa wao he hantu hatakatifu hao. ⁸ Nkawana wadi kufu zina g=dangu takatifu kwa kuika kizina kizingiti chao hehi na kizingiti changu na nguzo yao ya lango hehi na na nguzo yangu na lango bila kntu akini ukuta baina yao na kwa mbui zao chafu kwa mbui zao hasira zangu. ⁹ sasa waeke na wause ufyosi wao na maiti za wafaume wao kuawa kwangu za wao kuawa kwangu na nindamishi nao milele. ¹⁰ Mwanadamu wewe mwenye undanyambie nyumba ya israeli kuhusu nyumba ini iyo nda wagwe soni ya uovu wao wadaha kutafakasi kuhusu aya maelezo. ¹¹ Kwa kuwa viwagea somi kwa yose wekugosoavyo kisha waonyeshe mchoro wa yunba yao ili sheia ivi sia mbele michoro yap ili ypse na kanuni zakwe zose ivyo kama wazitivyo. sheia ya meso yose na kanuni kutunza michoro yose na kanuni kama wazitivyo. ¹² Inu ni sheia kwa aji ya nyumba kulawa kwe kilelel cha mkhaka wose handa patakatifu uizungukayo handa hawa sasa kua na sheia ya nyumba. ¹³ Ivi ni sheia kwa aji ya nyumba kulawa kwe kilelel ha muima hata mkhaka wose uizungukayo handu hawa kifamba ivyo mfeji wenusu dhira ni muwenga kuznguka kose hamwe u ngazi zielekeazo mashaiki. kisha akanambia mwanadamu bwana yahwe amba ivi izine sheia kwa aji ya madhababu siku ndiyo madhababhu aji ya kulavya iyo na kwa aji ya kunyunyiza phome uwanga yakwe. ¹⁴ Unda ulavye ng'ombe klawa kwe kundi sadaka ya zambi kwa ajiya walawi makuhani ambao no uviza zadoki wada wezao hehi na mimi kunituikia ivi ne bwana yahwe ambavyo. ¹⁵ Ivi ni sheia kwa aji ya nyumba kulawa kwe kilelel ha muima hata mkhaka wose uizungukayo handu hawa kifamba ivyo mfeji wenusu dhira ni muwenga kuznguka kose hamwe u ¹⁶ ngazi zielekeazo mashaiki. kisha akanambia mwanadamu bwana yahwe amba ivi izine sheia kwa aji ya madhababu siku ndiyo madhababhu aji ya kulavya iyo na kwa aji ya kunyunyiza phome uwanga yakwe. ¹⁷ Unda ulavye ng'ombe klawa kwe kundi sadaka ya zambi kwa ajiya walawi makuhani ambao no uviza zadoki wada wezao hehi na mimi kunituikia ivi ne bwana yahwe ambavyo ¹⁸ Kisha akanambia mwanadamu bwana yahwe amba ivi izi ne sheia kwa aji ya adhababu kwa aji ya kulavya sadaka ya kuteketezwa kwe iyi na kwa aji ya kunyinyiza mphome uwanya yakwe. ¹⁹ Undaulavye ng'ombe kulawa kwe kundi sadaka kuteketezaza aji ya uvyazi mimi kunitumikia ivi ne bwana yahwe ambavyo. ²⁰ Kisha undaudoe badhi ya npho ne yakwe nakuika uwanga ya mphelele nue za madhabahu nue za macinjio na kueta upatanisho kwa ajiya upata kwa aji yakwe. ²¹ Kisha doa ng'ombe kanua sadaka ya dhabi na iteketezwe he semeo de kutengwado nkandai ya hatakatifu. ²² Kisha mwe siku ya kaidi unda ulavye beberu mwese dosari kulawa kundimi kama sadaka zambi makuhani wandawaisafishe madhabahu kama wekuisafishavyo kwa ng'ombe. ²³ Ndiho ubindize kusunta kuvya ng'ombe dosari kulawa kwe mifugo na ngo mwese dosari kulawa kundini. ²⁴ Walavye mbele ya yahwe makuhani wawalwa nyunyize munyu uwaya yao na kuwewenua uanga kama sadaka ya kuteketeza kwa yahwe. ²⁵ Undauandae beberu kama sadaka ya zanubi kia siku kwa muda wa siku saba ng'ombe mwese wanda wandae gosai wilawi kwe kundi na gosi da mgo kulawa kwe kundi. ²⁶ Wanda waipatanishe wadhabahu kwa siku saba na kuitakasakwa sia inu. ²⁷ Wandawa bindiza izi siku saba, na mwe siku ya nane kuondeka inda sadaka za za amani kwe madhababu niho niwakubeli viv bwana yahwe ambavyo."

Chapter 44

¹ Kisha yuda mntu akanivuze hata kuyo da chongoi da hatakatifu dielekezo mashahi ne chini kwa kukwezwa. Yahwe akanamba idi lango chivugalwa nka kengia kwambokea ifdo andaengie kwa sia ya vanda na kuawa kwa sia iyoioyo nguliwa. ² Hakuna mtu atakaye pitia hapo, kwa kuwa Yahwe, Mungu wa Israeli ameingia kwa hilo, hivyo lilikuwa limefungwa kwa kukazwa. ³ Mtawala wa Israeli atakaa katika hilo kula chakula mbele ya Yahwe. Ataingia kwa njia ya varand sia iyo iyo. ⁴ Akabinda akanietea kwa sia ya layo da kaskazini dielekeado kwe nyumba kwa iy nikaona na kuka utukufu wa mungu umema mwe nyumba wa mungu umema mwe nyumba ya yaweh, nikagwa kifudufudi. Kisha yahwe ahanamba, ⁵ "Mwanadamu anda muyo wako na kaua kwa meso kwa yose tegeza kwa magutwo yako kwa yose yada nikwambiayo kwa amli zose yada za nyumba ya yahwe kwa amli zose za nyumba ya yahwe na magizo yose fiki nyumba ya yahwe na magizo yose fiki kuhusu malango ya nyumba na matokeo malango. ⁶ Kisha waambie wale walioasi, nyumba ya Israeli, 'Bwana Yahwe asema hivi: Acheni matendo yenu maovu kwenu, nyumba ya Israeli- ⁷ ambayo mmewaleta wageni pamoja na wasiotahiriwa mioyo na wasiotahiriwa mwili kuwa katika patakatifu pangu, kuikufuru nyumba yangu, wakati mlipokuwa mnanitolea chakula, mafuta na damu-mmevunja agano langu kwa matendo yenu maovu ⁸ Nkamwekubnda ndima zenu zihusinazo vintu zitakatifu akihi uwate watuhu kudwa ndime zenu na muwatuma kuhekama hantu hatakatifu hangu. ⁹ Zumbe mungu ambi ivi nkakuna ngeni ambae nkazati kugwisa ndaha kwengia hatakatifu hangu. ¹⁰ Ukauka aho walawi wakaita hae na wimi wakaga hae na mimi kuita kwe vimu yao akini na kuita kwa aji ya zambi yao. ¹¹ Woo ni wabdima kwe hatakatifu hangu wangami wa makango ya nyumba na kutumuka kwe nyumba ya kuchinja sadaka za wantu na wandawagoke mbele za wantu na kuwatumikia. ¹² Akini kwa aji wagosoa zabihu mbele ya vimu vyao wawa vikwazo iyo ndaneme yao ne ambay bwana yahwe wandawemwe azaba yao. ¹³ Nkawana weze hehi namini kugosoa wahi kusogea ke vintu vyangu vitakatifu kusogea kwe sana badhi yakwe kwa aji uya matendo zao na hatia zao kwa aji ya matembelo yao ya karaha weugosoazo. ¹⁴ Akini ndamiwaike enga wantu zaji wa

ndima nyumba kwa ndime zose wa kia kintu ndicho kugisola mwakwe. ¹⁵ Wakauka aho walawi ao wana wa zadoki ambao wakamilisha ndima ya hatakatifu hangu wakati wa israeli wekuwagao hae nanumimi wandaweze hehi na mimi kumiabudu wanda wagoke mbele yangu kuniavia mavuta yangu kumiavia mavuta na mpohome ne zumbemungu ambavyo. ¹⁶ Wandaweza hata hatakatifu hangu wandawaisoge mweze yangu kuniabudu a kukamisha kwangu. ¹⁷ Ivyo indaiwe kwamba ndiho weze kwe malango ya buho da nyumbai wondigwa wavae mavazi ya kitani kwa aji nkawane weze na sufu lango da ua wa mdwenyumba yakwe. ¹⁸ Ndakuwe na ulemba mwe mitwo yao wa kutani mwe vigudoi vyao mwe jasho. ¹⁹ Akati wondaho wakwe chongoi ya buha da chongoi hata kwe buhe ide numba ili kuite kwa wantu wandawahambue nguo wantu wandawahambue nguo wekuzivazo kisha wakatamikai ndawazihambue na kuzike mwe hcumba kutakatifu ivo wasekwewaeka watuhu watakatifu kua kudontana dintwa watuhu watakatifu. ²⁰ Nkawana wamoge mitwo yao wala kuka fi zao kuwa ndefu wandawapinguze zao kuwa ndefu wandawapunguze fi za mutwi yao. ²¹ Nkakuna kuhani ndhiekiigwe uhusu kunywa wakati akengia kwe wazo mwa nyumbai. ²² Nkaukuna kudwa mjane wa m mvyee mwekuekwa aue mvyee kwa aji nyumba ya israeli au mvekuwaye kategulwa ni kuhani kategulwa ni kuhani mwekwembokae. ²³ Kwa kuwa ndawawafundisha wantu wangu tafauti ya utakatifu na kukufu wondawagosoe wamanye uchama kuawa utanda. ²⁴ Katika kuhungia ndawagoke kwe kiuhamu wadilifu wondawatoze shelia yangu na aimli zangu aketi wa sikuku na wondawashekele siku yangi ya sabato. ²⁵ Nkawawaite kwa mntu mwekufae wasekweze kuwa najisi ati nkiyo awe tato au nani yao mwanakigosi tatio au mani yao mwanakigosi au mwanakivye bangwa au mnde ambae nkazitu kugome na mntu ati nkiyo ndawauve najisi. ²⁶ Bada ya kuhani kuwa najidi ndawafazie muda wa siku phungate kwa aji yakwe. ²⁷ Kwa siku ndiyo engie hantu hatakatifu nyumba kwe mwa kutumiwa hantu andaaite sadaka ivi ne zumbemungu agombekavyo. ²⁸ Aha handahawe ulisi wao mi ne ulisi wao mi ne ulisi ao wa usekuwenka ma kwe israeli ndamiwe maiyao! ²⁹ Ndawaei ukande ya sadaka sadaka za zambi sadaka za hatia na kia ndicho kiavigwe kwa aji ya yahwe kwe israeli ndaviwwe vyao. ³⁰ Maimbuko ya bosi ya vimtu kia sadaka kia kimtu kiawachome sadaka zenu vindaviwe mai ya kintu kiachona sadaka zenu vindaviwe mai ya nkande mndamavye mahukumu mndamavye nkawele ntana kwa nakuhani ili kwamba ba;ala yekao mwe nyumba zenu. ³¹ Makuhani ukawana wade kibudu au mnyama mwekugaganuzwa awe mdege au mnyama.

Chapter 45

¹ Wakati nendaho nipange si enga ulisi mondo mgosoe sadaka kwa yahwe sadaka iyo yonda iwe sehemu takatifu ya si dhira elafu ishini na shano ulefu a dhira elafu kumi honda hawe hatakatifu mwe mihaka yakwe yose. ² Kuaha aha honda hawe na dhura mia shano kwa dhira mia shano ga mraba kugunguka mpaka dhira hamsini upana. ³ Kuawo eneo idi wonda upime fungu ambasdo ni dhira elfu na shano eulfe na hantu hatakatifu hekutukutukaho. ⁴ Honda hamwe hatakatifu mwe si kwa aji ya makuhani wamtumikia yahwe egaye kwa yahwe kumtumia honda hawe hantu aji ya hantu hatakatifu. ⁵ Kwa ivyo yonda iwe dhira elfu ishini na shaoni ulefu kumi uanao honda hawe lkwa aji ya migi ya walawi watumiako kwa nyumba. ⁶ Monda mdhishie eneo diwme kwa aji ya mgi dhira elfu shano na ulefu na ishini nkandani mwa eneo dekuhifadhi wado nkandani mwa eneo dkuifadhi wado kwa aji ya hantu hatakatifu unu mgi wonda uwe mai ya nyumba yose ya israeli. ⁷ Si ya mwana mdhishie eneo dimwe kwa aji ya mgi dhira wana wafalme nkawana wawagandamige wantu wangu badala yakwe wonda wawnke si makwabi yao. ⁸ Sii inu yonda iwe mai ya mwano mfaume wa israeli wana wantu wangu badala yakwe israeli kwa aji ya makuabi la yao. ⁹ Zumbem yakwe amamb ivi yatosha kwa aji yenu mwana mfaume wa israeli usa zuma na mgogolo gosoa hukumu ya tahi weso kuwaa wapangaji wa wantu wangi ambayo. ¹⁰ Monda mwe na mgani sahihi efa sahihi na bathi sahi! ¹¹ Efa na bathi gonda kida kida efa vipimo vyao shekeli gonda gera ishini shekeli mndatu vifanane na homeri. ¹² Shekeli gonda tandatu gonda giwe mane yenu. ¹³ Idi nee lavyo mandado mlaye efa mtandatu kwa kia homeri ngan na monda mlavye efa mtandatu kwa kiya homeri ya shayiri. ¹⁴ Sadaka ya kawaida ya mavuta yonde iwe gaha ya nathi kwa kia kori ambago ni bath kwa kia hamori kwa kuwa hamori mwenga ni bathi kumi pia. ¹⁵ Ngotp yumwe au mbugi kuawa kwe mifugo kwa kuwa mikoa ya israli yatumi kwa sadaka ya kuokwa kwa aji ya wantu ivi ne zumbem yakwe ambavyo. ¹⁶ Wantu wose wa si wonda walavyo sadaka kwa mwamo mfaume wa israeli. ¹⁷ Wonda wajibu wa mwana mfaume kulavya wanyama kwa aji ya sadaka ya kuokwa sadaka ya unga ya kunywakatika siku za sikukuu na sherehe za mwezi mpya, na katika siku za Sabato-sikukuu zote za kudumu za nyumba ya Israeli. Ataandaa kwa ajili ya sadaka za dhambi, sadaka za unga, sadaka za kuteketezwa, na badala ya nyumba ya israeli. ¹⁸ Zumbem yakwe amba ivi mwe mwegi wa bosi siku ya bosi mwegi wonda udoo ng'ombe yumwe mweso dosai wenda kwe kundi na kugosoa sada ya zambi kwa aji ya hatakatifu. ¹⁹ Kuhani onda bazi ya mpohme yasadaka ya dhambi na kuika uanga mwe vingiti vya muanga na kwe mphembe ne ga mhaka wa madhahabahu na vingiti ya lango da ugio wa nyumbani. ²⁰ Wonda ugosoe ivyo siku ya saba ya mwegi kwa gambi ya kia mntu kwa ajai au ubahau mwe sia inu monda dipatanisha hekalu. ²¹ Mwe siku ya mwegi siku a mumi nane ya mwegi monda muwe na sikunku sikunku ya sku saba mde mkate wesao kuchachukua. ²² Siku ya mwana mfaume onda andae ngombe kwa aji yakwe na kwa aji ya wantu wa si kama sadaka ya dhambi. ²³ Kwa siku g skunku mwana mfaume onda anda dasaka saba wesaokuwa kasoa kia siku kwa mda wa siku na beu kia siku kama sadaka ya zambi. ²⁴ Kisha mwana mfaume onda agosoe sadaka ya nkanda ya efa ia ngoto mgosi hamwe na hini da mavuta kwa kia efa. Mwe siku ya saba ya mwegi siku ya kumi na shano ya mwegi sikunku mwana mfaume ya mwedi agosoe matoleo mwe siku igi saba sadaka ga dhambi ga kuokwa ga mavuta. ²⁵ Kisha mwana mfaume onda agosoe sadaka ya nkanda ya efa ia ngoto mgosi hamwe na hini da

mavuta kwa kia efa. Mwe siku ya saba ya mwegi siku ya kumi na shano ya mwegi sikunkuu mwana mfaume ya mwedi agosoe matoleo mwe siku igi saba sadaka ga dhambi ga kuokwa ga mavuta

Chapter 46

¹ Zumbe yahwe amba ivi lango da uzio wa ndani diekado mashariki ndadivugulwe kwa muda wa misi sita mashariki ndadidivulwe misi sita ya sabato ndadiviwe mwazi na mwe misi ya mwezi mpya mndadivugulwe. ² Mwanawe da mfaume ndaengie kwa kutumia lango da sia ya nyuma ya ukumbi upande wa chongoi naendagoke mbele ya muhimili wa mweimo wa lango da ndani wakati mahukani ya kuoka na sadaka ya amanai akabinsda ya kuoka kwe kizingiti cha mwaong da ndani na kuawa chongoi lakini lango nkadinadiwe divugalwa hadi guoni. ³ Wantu wa si pia nkawanawavike mbele ya yahwe kweidi lango da kwengiye mwe msi wa sabato na msi mhya wa mwezi. ⁴ Sadaka ya kuteketezwa ambayo wanawe da mfaume aiavyayo kwa yahwe msi wa sabato ndaiwe wana wa ng'oto sita wesaokuwa na dosai na beberu esaekuwa na dosai. ⁵ Sadaka ya ugno hamwe na ng'oto ndaiwe elfu mwenga na sadaka ya unga hamwe na wana ngo.to kiasi adahacho kuavya na ini dimwe na mavuta hamwe na kia efa ya unga. ⁶ Mwe msi wa mwezi mhaya endavye ng'ombe mteke esaekua na dosai kuawa uisi wanangoto sita na ng'oto esakua na dosai. ⁷ Endaagosolwe mviko ya unga ya efa mwenga kwa aji ya ng'ombe na efa mwenga kwa aji ya ng'oto na lwa wanang'oto na ini da navuta kwa kia efa ya unga. ⁸ Wakati mwanawe da mfaume endahoawe engia kwa sia ya lango lenye ukumbi endawe kwa si iyo iyo. ⁹ Lakini wantu wa si wendahoweze kwa yahwe mwe sikunku zekuteuliwazo kia yumwe kwengia kumboka kwe lango da kaskazini kuvika ndawe kwembokea lango da kusini na kia mwendamweingie lango da kusoni kwembokea lango da kusini endaawe kwembokea lango da kasakazini nkakuna endaeawie kwe dia lango ekwembokea ekwe kwa kuwa endawe chongoi moja kwa moja. ¹⁰ Mwananwe da mfauwe endawe gaitigati yap; wendahowengie, ndangie ndani, wendaho wahauke endawe nae. ¹¹ Kwenye sikukuu hizo, sadaka ya unga itakuwa efa moja ya unga kwa ng'ombe mmoja na efa moja kwa kondoo dume, na chochote atakacho kitoa pamoja na wanakondoo, na hini moja ya mafuta kwa kila efa. ¹² Wakati mwana wa mfalme atakapotoa sadaka atakayojisikia kutoa, labda sadaka ya kuteketezwa au sadaka ya amani kwa Yahwe, lango la kuelekea mashariki litafunguliwa kwa ajili yake. Atatoa sadaka yake ya kuteketezwa au sadaka ya amani kama afanyavyo siku ya Sabato. Kisha atatoka nje, na baada ya kutoka lango litafungwa. ¹³ Kwa kuongeza endauavye mwanang'oto mwesekua na dosai mwe ika da mwaka umwe kama sadaka ya kuteketeza kwa yahwe kia msi undaugosoe undaugosoe ivi kia keo. ¹⁴ Undauavy sadaka ya unga hamwe nayo kia keo efa sita na sejemu ya ntatu yahini ya mavuta kuchanganya na sadaka ya unga kwa aji ya yahwe kuigana na sheya yeivyo. ¹⁵ Wendawandae mwanang'oto sadaka ya kutetetezwa na mavuta kia keo sadaka ya kutetetzwa ya kudumu. ¹⁶ Bwana Yahwe asema hivi: Kama mwana wa mfalme akitoa zawadi kwa mmoja wa watoto wake, imekuwa urithi wake. Itakuwa mali ya mtoto wake, imekuwa urithi. ¹⁷ Lakini kama akimpatia zawadi kutoka urithi wake kwa mmoja wa watumishi wake, kisha itakuwa ya huyo mtumishi mpaka mwaka wa uhuru, na kisha itarudi kwa mwana wa mfalme. ¹⁸ Urithi wake yamkini ukawa kwa ajili ya watoto wake. Mwana wa mfalme hatawaondolea urithi wa watu kutoka kwenye mali zao wenyewe; ataandaa kwa ajili ya watoto wake mali ili kwamba watu wangu wasitawanyike, kila mtu kutoka mali kwenye yake mwenyewe. ¹⁹ Akabinda yuda mntu akanieteta kwe lango da kuawa mpaka kwe vyumba vitakatifu kwa aji ya makuhani vyumba vitakatifu kwa aji ya makuhani vyekuavyo vielekea kasakazini na kaua! nekuwa na sehemu mbele magharibhi. ²⁰ Neeanama inu nesehemu ambayo makuhani wendahowaseuse sadaka ya hatia na sadaka ya dhambi na wekweaokaho sadaka ya unga wesekweta chongoi kwe uzio kwa kuwa wantu wendawasentwe. ²¹ Akabindia neaniete kwe uzio wa chongoi neanielekeza kuzunguka mpembe ne za ne naona kwamba mwe kia mpembe ya uzip nekuwa na wazo. ²² Mwe izo pembe za chongoi mwe uzio nekuwa na nzio ne ndodorobaini urefu na thelathini upana. Ukubwa ule ule kwa nzio zote zose nee. ²³ Neekuwa na safu zekuzo zigosolwa kwa maiwe kuzuguka zose nne, na mek ya kwembikia neiwasia ya safu ya iwe. ²⁴ Yuda neanamba izi ne sehemu ambazo wandima wandawazeuse zabihu za wantu."

Chapter 47

¹ Akawaaho yuda muntu akanivuza nyuma kwe lengo da kwengia da hekalu na neekwa hekalu kizingiti cha hekalu kwa kizingiti nyummasharikii-kwa mbele ya hekalu kuelekea mashariki-na maji yalikuwa yakitiririka chini upande wa kusini mwa hekalu, kuelekea upande wa kuume wa madhabahu. ² Hivyo akanileta kwenye lango la kaskazini na kuniongoza kuzunguka lango kuelekea mashariki, na hapo maji yalikuwa yakitiririka kutoka lango hili kwa upande wa kusini yake.ba na ma ³ Yuda muntu akauta mashaliki ne kua na uzigi wa kuhimia kwe mkno wakwe akahamia kwe mazi yada mazi yakabwa akanembosa kwe mazi yada hata mazi yakabwa kwe mavindi. ⁴ Akubindaho akahima zula eufu mwenga vituhu akanembasa kwe yada mazi yekubuayo eufu kumi ntuhu na kunemnbosa mazi yakabua hata kwe nyoga. ⁵ Vituhu akahima zila eufu mwenga vituhumia nee ni mto ambao sibabu mazi yasongwa nikumema yakawa ya kuongee na ne ni wesaokwembokeka. ⁶ Yule mtu akanambia, "Mwanadamu, unaona hii?" akanipeleka na kunirudisha karibu na ukingo wa mto. ⁷ Nilipokuwa nikirudi, hapo kwenye ukingo wa mto kulikuwa na miti mingi katika huu upande na upande mwingine pia. Yule mtu akanambia, ⁸ "Haya maji yanatoka kwenda pande za nchi ya mashariki na chini hata Araba; haya maji hutiririka kwenye Bahari ya Chumvi itaifanya kuwa mpya" Itakuwa kwamba kila kiumbe hai kisongamanacho kitaishi mahali maji yanapoelekea; kutakuwa na samaki wengi, kwenye hayo maji yatiririkayo huko. ¹⁰ Itafanya maji ya chumvi kuwa mapya. Kila kitu kitaishi popote mto utakapoelekea. Kisha itatokea kwamba wavuvi wa En Gedi watasimama

karibu na maji, na kutakuwa na sehemu ya kutandazia nyavu za samaki karibu na En Eglaimu. Kutakuwa na samaki nyingi za aina tofauti tofauti katika Bahari ya Chumvi, kama samaki kwenye Bahari Kuu kwa wingi wao ¹¹ Lakini Bahari ya Chumvi ikajaa maji na matope hayataachwa mapya; yataachwa yawe kwa ajili ya kutengeneza chumvi. Karibu na huo mto juu ya ukingo wake, pande zote, aina zote za miti utazaa chakula. ¹² Majani yake hayatanyauka na matunda yake hayataacha kukua. Kila mwezi miti itazaa matunda, kwa sababu maji kutoka patakatifu yatatirirka kwenda kwenye hiyo miti. Matunda yake yatakuwa kwa ajili ya chakula, na majani yake yatakuwa kwa ajili ya dawa ¹³ Bwana Yahwe asema hivi: Hii itakuwa njia ambayo mtaigawanya nchi kwa ajili ya kabila kumi na mbili za Israeli: Yusufu atakuwa na mafungu mawili. ¹⁴ Mtaigawa kila mtu sawa sawa ambayo niliina mkono wangu na kuapa kuwapa baba zenu. Hii nchi itakuja kuwa urithi kwenu ¹⁵ Huu utakuwa mpaka wa nchi upande wa kaskazini kutoka Bahari Kubwa kwa njia ya Hethloni, na kisha kuelekea Zedada. ¹⁶ Kisha mpaka utaenda hata Berotha, hadi Sibraimu, iliyopo kati ya Damaskasi na Hamathi, na kisha hata Hazer-hatikoni, iliyopo karibu na mpaka wa Haurani. ¹⁷ Hivyo mpaka utaenda kutoka kwenye bahari hadi Hazar-enoni kwenye mpaka wa Damaskasi na Hamathi hata kaskazini. Huu utakuwa upande wa kaskazini. ¹⁸ Kwa ntekuutakuwa na mto Yordani. Mtapima kutoka kwenye mpaka hata kwenye bahari ya mashariki; huo wote utakuwa mpaka wa mashariki. ¹⁹ Kisha upande wa kusini: kusini mwa Tamari hadi kwenye maji ya Meriba Kadeshi, kijito cha Misri hata ²⁰ Bahari Kuu, na upande wa kusini kuelekea kusini. Kisha mpaka wa magharibi utakuwa Bahari Kuu utaelekea hata nyuma ya Hamathi. Huu utakuwa upande wa magharibi. ²¹ Ikiwa aho yondaiawiye kua wageai wondawawe hamwe na kabbila mweao wa ujuda mweka mwondamwenke ulisi ivi ne zubme yKwa njia hii mtaigawanya hii nchi kwa ajili yenu wenyewe, kwa kabila za Israeli. ²² Hivyo mtagawana urithi kwa ajili yenu wenyewe na kwa ajili ya wageni walio kati yenu, wale watakozaa watoto kati yenu na waliokuwa, kati yenu, kama wazaliwa wa watu wa Israeli. ²³ Mtapewa urithi miongoni mwa makabila ya Israeliahwe agombekavyo."

Chapter 48

¹ Aya nu mazina ya makabila kabila da dani dondadihokee hehi na sia ya hethloni na lebo hamathi mhaka mwenga kwa mwenga hata bahao nkuu. karibu na mpaka wa Damaskasi hata upande wa kaskazini na kisha karibu na Hamathi. ² Mpaka wa Dani utaenda kutoka mashariki moja kwa moja hata Bahari Kubwa. ³ Kupakana na mpaka wa Dani, kutoka upande wa mashariki hata upande wa magharibi, Asheri itakuwa na fungu moja. Kupakana na mpaka wa Asheri kutoka upande wa mashariki hata magharibi, Naftali atakuwa na fungu moja ⁴ Kuhakana na mhaka wa manase kulawa upande wa mashaiki hadi maghaibi, ⁵ efraimu onda awe fungu dimwe. ⁶ Kuhakana na mhaka wa efraimu kulawa mashariki hadi mangaiki reubeni ondawe na fungu dimwe. ⁷ Kuhakanana mhaka rubeni kulawa mashaiki kate maghaibi yuda ondaawe na fungu dimwe. ⁸ Sadaka ya nchi ambayo mtaifanya itakuwa karibu na mpaka wa Yuda na hapohapo kutoka upande wa mashariki hata upande wa magharibi; itakuwa ridhaa elfu ishirini na tano upana. Urefu unakaribiana na fungu la kabila moja kutoka upande wa mashariki hata upande wa magharibi, na hekalu litakuwa katikati yake. ⁹ Huu mji mtakao utoa sadaka kwa ajili ya Yahwe utakuwa na ridhaa elfu ishirini na tano urefu wake na ridhaa elfu kumi upana. ¹⁰ Aya yonda yawe matoleo ya idi fungu takatifu kwe sii makuhani wondawawe na si chakwe zira elfu ishirini na shao ulefu kwa upande wa kaskazini rizaridhaa elfu kumi upande wa magharibi; na urefu rithaa elfu ishirini na tano upande wa kusini, pamoja na mahali patakatifu pa ¹¹ YHii itakuwa wakfu na makuhani wa safu ya Zadoki, aliyenitumikia kwa uaminifu na ambaye hakwenda nje ya mstari wakati watu wa Israeli walipoeenda nje ya mstari, kama ¹² Walawi walivyofanya. yao itakuwa fungu la hiyo nchi takatifu sana, karibu na mpaka wa Walawahwekatikati yake. ¹³ Sii ya walawi hehi na mhaka wa si ya makuhani yondaiwe riza shano ulefu wose wa elfu kumi upana urefu da sii shano urefu ondauwe riza elfu ishini upana. ¹⁴ Nkawanawatage au kuibadilisha nakuna malimbuko kulawa aya maeneo kwa kuwa yose ni matakatiifu kwa aji ya yahwe. ¹⁵ Nchi iliyobaki, ridhaa elfu kumi na tano upana na ridhaa elfu ishirini na tano urefu, itakuwa kwa wote wanayoitumia hiyo nchi, nyumba, na sehemu ya malisho; huo mji utakuwa katikati yake. ¹⁶ Ivi ne vyondaviwe vya mzi upande wa kaskazini wa kusini ondauwe 4,500 erufu na mangai ondauwe riza 4,500 urefu. ¹⁷ Konda kuwe na sehemu ya uisi ya mzi kuelekea kaskazini riza 250 kuita sii hata kusini riza 250 kuita si na kuelekea mangaibi riza 250 kuita. ¹⁸ Eneo dekubakido matoleo matakatiifu dondadiyoshwe riza elfu kumi karibu na mpaka wa matoleo matakatiifu, na mazao yake yatakuwa chakula kwa ajii ya wagosoa ndima mwe sii. ¹⁹ Wada wagosoa ndima mwe. mzi, wantu wose wa kabala da isilaeri wondawa ime iyo sii. ²⁰ Matoleo yose ya si yondayapimwe riza elfu ishirini na shano kwa sia ii hamwe na sii kwa ajii ya mzi. ²¹ Mabaki ya si nojawapo upande wa matoleo matakatiifu mzi dondadiwe kwa aji ya Eneo la nchi ya mwana wa mfalme kuelekea mashariki litanyoosha kwa ridhaa elfu ishirini na tano kutoka kwenye mpaka wa matoleo matakatiifu hata mpaka wa mashariki-na eneo lake kuelekea mpaka wa magharibi. Katikati kutakuwa ha hekalu hondahauwe gatigati yakwe. ²² Sii inyooka kulawa mai ya walawi na eneo da zi gatigati yakwe dondadiwe kwa ajii ya mwana mfaume yondaiwe gati ya mhaka wa yuda na mhaka wa benjamini iyo mfaume. ²³ Kwa kabia zekubakizo mafunga yao yondayaunganishwe kulawa uoande wa mashariki benjamini ondahoke fungu dimwe. ²⁴ Kuhakana na mhaka wa benjamini kulawa upande wa mashariki hata maghaidi simioni ondadoe fungu dimwe. ²⁵ Kuhakana na mhaka wa isakari kondakuwe na fungu dimwe. ²⁶ Kuhakana na mhaka wa isakari kulawa mashaiki hata maghaibi zebuloni ondawe na fungu dimwe. ²⁷ Hata kusini mwa mhaka zebuloni kulawa upande wa mashariki hata upande wa maghaibi hata upande wa upande maghaibi ya gadi fungu dimwe. ²⁸ Mhaka wa kusini mwa gadi honda kunyoosha kulawa tamari hata kwe mazi mazi kijito cha misi na kisha hata bahai nkuu. ²⁹ Hii ndiyo nchi ambayo mtakazo gawana; kutakuwa na

urithi wa makabila ya Israeli. Haya yatakuwa mafungu yao. Hivi ndivy Bwana Yahwe asemavyo ³⁰ Awa ne ndio wekae kulawa kwe si upande wa kaskazini ambao hapimwa riza 4,500 kwa ulefu. ³¹ Kondakuwe na malango matatu yetagwayo kwa aji ya isiraeli lango dimwe kwa aji ya yuda na lango dimwe kwa ajii ya walawi. ³² Kwa upande wa mashariji ambaho honda hapmwe riza 4,500 kwa ulefu kondakuwe na malango matatu lango dimwe kwa ajii ya yusufu, lango dimwe kwa ajii ya benjamini na lango dimwe kwa ajii ya dani. ³³ Kwa upande wa maghaibi amba kipimo chakwe chondakiwe riza 4,500 kondakiwe na malango matatu lango dimwe kwa upande wa mashariki, kutakuwa na kipimo cha ridhaa 4, 500 urefu, kutakuwa na malango matatu: lango moja kwa ajili ya Simioni, lango moja kwa ajili ya Isakari, na moja kwa ajili ya Zebuloni. e ³⁴ kwa aji ya gadi lango dimwe kwa aji ya asheri na lango kwa aji ya naftali. ³⁵ Uhae kuuzunguka mzi ondauwe riza elfu kumi na nane kulawa uo msi zina da uo mzi ondauwe" yahwe yu aha."

Daniel

Chapter 1

¹ Mwe mwaka wa ntatu wa utawla wa Yehoyakimu mfaume ya Yuda, Nebukadineza mfaume ya Babeli nekeza Yelusalemi na kuzunguka mzi ili kukindia mahitaji yakwe yose. ² Zumbe-kamwenka Nebukadineza uvoti zidi ta Yehoyakimu mfaume ya Yuda, na kamwenka vintu vivyo mpaka mwe sii ya Babeli, kwa nyumba ya Zumbe Muungu yakwe, na akaviika vintu vitakatifu mwe haniza ya Zumbe Muungu yakwe. ³ Mfaume akamwamba Ashipenazi, afisa yakwe mkuu aweta wantu wekumwe wa Zilael, wa familia ya Kifaume na za kingwana. ⁴ Wabwanga wesao na utiizi, wenye mwonekano utamao, wenye udahi mwe hekima yose, wekumao, wenye udahi mwe hekima yose, wekumemwao ni umanyi na weledi na wenye ntogoo za kutumika mwe Ikulu ya mfaume- Kaondigwa kuwahinya magondi ya kigo ya Babeli. ⁵ Mfaume kawatangaa kwa jii yao fungu kuawa mwe nkande ntana kwa kia msi na mwe diwai ekunywayo. Wabwanga awa waondigwa kuhinywa kwa miaka mitatu, wakaawaaho, wadaha kumtumikia mfaume. ⁶ Mweao nee ni Daniel, Hanania, Mishale na Azalia, wantu wekumwe wa Yuda. ⁷ Afisa mkuu kawenka mazina: Danieli akamwetanga Belishaza, Hanania akamwetanga Sheduaka, Mishaeli akamwetanga na Azalia akamwetanga Abedinego. ⁸ Mia Daniel kanuia mwe akii yakwe kua nkanaege unajisi mwenye kwa nkande ntana ya mfaume waa kwa divai ekuayo kainywa. ⁹ Basi kaomba uhusa kwa afisa mkuu ili kwamba esekweza akegea uchama yeye mwenye. Ivyo Zumbe Muungu kamwenka Daniel kibali na mbazi kwembokea mwe hishima ambayo afisa mkuu nee anayo kwakwe. ¹⁰ Afisa mkuu kamwamba Danieli, "Namwongoha Zumbe yangu Mfaume. Kaniagiia mbai za nkande na vinywaji nakugwavyo kutumia. Kwa mbwai amione nywinywi mkawa mwoneka vibaya kuliko wabwanga watuhu wa ika denu? Mfaume adaha kuudoa mutwi wangu kwa sibabu yenu. ¹¹ Akabinda Danieli akamwamba mgookezi ambae afisa mkuu nee kamuika uanga ya Daniel, Hanania, Misaeli na Azalia. ¹² Kagombeka, "Tafazai tigezeni, swiswi wandima wako kwa misi kumi. Mtenke tu mboga mboga za kuda na mazi ya kunywa. ¹³ Ukabinda uiganye tonekavyo swiswi na wonekanavyo wabwanga wadao nkamde za mfaume, na mtigosoee, swiswi wantu wako kuigana na kia ukionacho." ¹⁴ Ivyo mgookezi kevana nae kugosoa ivi, na akawageza kwa misi kumi. ¹⁵ Mwe kiheo cha misi uonekano wao ne ni wenye afya ntana na wada wabwanga wekudao nkande za kifaume. ¹⁶ Basi, mgookezi kausa fungu dao da nkande na vinywaji vyao na wenkigwa mboga mboga tu. ¹⁷ Na kuhusu wabwana awa wane Zumbe Muungu kawenka welewa na umanyi mwe magondi yose na viugo, na Danieli kadaha kupambanua mbai zote za maono na sozi. ¹⁸ Mwekiheo cha mda wekuo upangwa ni mfaume kuwaeta ndani, afisa mkuu kawaeta mbele ya Nebukadineza. ¹⁹ Mfaume katamwiia nao, na mweoa mwe bunga dose nka hokuwa na ya kuwaganya na akina Danieli, Hanania ya Mishaeli, na Azalia. Wagooka mbele ya Mfaume, wakawa tayali kumtumikia. ²⁰ Mwe kia swali hekima na umanyi ambado mfaume kawauza, kawabwiia wana udahi maa kumi kwemboka waganga wose na wada wekwefenyao kutaamwiia na watakatifu, wekuo mwe ufaume wakwe wose. ²¹ Daniel nee yuaho mpaka mwaka wa bosi wa mfaume Koleshi.

Chapter 2

¹ Mwe mwaka wa kaidi wa utawala wa Nebukadneza nee kuwa na sozi, akii yakwe impisha, naho nkekudaha kugona. ² Nee mfaume ekwengaho waganga na wada watamwiia na watakufa. Iyakini pia kawetanga wasawi na wantu wenao viungo. Akondeza wamwambie kuhusu sozi zakwe. Nee weza wagooka mbele ya mfaume. ³ Mfaume akawamba, "Nee n'na sozi naho akii yangu itenda uengee nenda nimanye iyo sozi ina maana yani." ⁴ Akabinda wada wantu wenao viungo wakamwamba yuda mfaume mwe Kialamaiki, "Mfalme ekae milele! Tambie swiswi sozi, wandima wako, naswi n'nda tiigubue maana yakwe." ⁵ Mfaume akawatambaisa wada wantu wenao viungo, "Mbui inu isia kae. Mia kati nkamna mdahe kuiika chezae na kuitafasiivyevyo, miim yenu yonda idumulwe ntii ntii na nyumba zenu zonda zitendwe visuguu vya uchafu. ⁶ Mia ati mnambie sozi na maana yakwe n'ndanimyenke geeko, sawabu na hishima nkuu. Basi nambiani sozi na maana yakwe." ⁷ Wakamtambaisa vituhu wakamba, naatambie wandima wakwe, sozi naswi tikuhinye maana yakwe," ⁸ Mfaume akawatambaisa, "Namanya kwa hakika mwaonda mda zaidi kwa ajii muona kae maamuzi yangu mmakai kuhusu mbui inu. ⁹ Mia ati nkamnamdahe kunambia sozi, kuna sentensi mwengadu kwa aji yenu. Mwevana mtunge umbea na mbui za kunitiia mwekwevanavyo hamwe, mnambie mpaka aho ndiho nihitue akii zangu. Basi, nambiani sozi, nkauka aho n'nda nimanye ati mwandaha kuifasi kwa ajii yangu." ¹⁰ Wantu wenao viungo wakamtambaisa Mfaume, "Nkakuna muntu mwe inu dunia mdaha kugenyeza akundavyo Mfaume. Nkakuna mfaume yoyose mkuu na mwenye

nguvu mwekuwahi kukunda mbui wada watamwiiho na watakufa, waa wenao viugo. ¹¹ Kia akundacho Mfaume nkakidahika na nkakuna yoyose mdaha kumwambia mfaume ila miungu yesayo kwekaa mwe wantu." ¹² Mbui inu imkima mfaume akatenda maya sana akaavya angizi kuwadagamiza wada wose wekumanyika wana viugo mwe Babeli. ¹³ Ivyo nee kwaawa amlu ati wada wose wekumanyikao wana viugo lazima wakomwe na kwaajii ya amlu inu wakamuondeza Danieli na mbuyaze ili wakomwe. ¹⁴ Daniell akamtambaisa kwa kiugo na akii alioki kamanda ywa walinzi wa mfaume, mwekuaye keza kwa ajii ya kuwakoma wada wose wekuawo wakamanyika ati wana viugo mwe Babeli, ¹⁵ Daniel kamuza kamanda ywa mfaume, "Kwa mbwai amlu ya mfaume ni hamka ivyo, "Nee Aloki akamhinya Danieli kia chekuawiiacho. ¹⁶ Nee Daniel ekwengiaho nyumbani na kuombeza kiaga cha mda wakukintana na mfaume ili adahe kwengaa tafasii kwa mfaume. ¹⁷ Akabinda Danieli akenga ia nyumbai na akawahinya Hanania, Mishael na azalia kia chekuawiiacho. ¹⁸ Akawahembeeza waondeze lehema kuawa kwa Zumbe Muungu ywa mbinguni kuhusu sii inu ili kwamba yeye na wowo wesekweza kukomwa hamwe na wantu wekumwe wekusigaawo wamanyikao kua na viugo mwe Babeli. ¹⁹ Kia kio sii igubulwa mwe Daniel mwe maono. Abindaaho Daniel akamtogoa Zumbe Muungu ywa mbinguni, ²⁰ na kugombeka, "Ditunywe zina da zumbe Muungu milele na milele kwa kua viugo na nguvu ni zakwe, ²¹ Ahitua ukati na msimu, ausa wafaume na kuika wafaume mwe vyao vya enzi awenka viugo wenao viugo na umanyi wenao weledi. ²² Agubua vintu vyesi na vyekwefisavyo kwaajii amanya kia chekwe-kiza nae ekaa hamwe na ung'azi. ²³ Zumbe Muungu ywa tati zetu, na kutogoa na kukutunya wewe kwa ajii ya viugo na nguvu wekunenkayo. Isasa Kayagosoa yatende chezae kwetu yada tekuyaombeza, kutitenda timanya mbui zimhusuzo mfaume." ²⁴ Nee Daniel ekwendaho kumuona Alioko (yuda) mwekusagulwa ni mfaume akome kia mwoneka mwekuaye na viugo mwe Babeli) Akambasaakamwamba wesekuwakoma wantu wenao viugo mwe Babeli. "Negaa kwa mfaume nkamuonyese mfaume tafasii ya sozi yakwe." ²⁵ Akabinda Alioko kinyanyi akamueta Daniel he meso ya mfaume akamwamba, "Nkimpata mweao wantu wa mateka wa yuda muntu moonda agubue maana ya sozi ya mfaume. ²⁶ Mfaume akamwamba Daniel (mwekuaye aketangwa Belitashaza) "Je? Wadaha kunambia sozi nekuonayo na maana yakwe?" ²⁷ Daniel akamtambaisa mfaume akagombeka, "sii ekuayo mfaume kaiombeza nkaidaha kugubulwa ni wantu wenao viugo, waa wada watamuiho na watakufa, wao wasawi waa wataalamu wa ntoondo. ²⁸ Isipokuwa kana Zumbe Muungu mwekaa mbingunnee mgubua sii na kabinda kae kukumanyisa wewe, mfaume Nebukadneza, kia ndichokiawii mwe misi yezayo. Izi nee sozi na maono ya akii zako wekuyaonayo ukati kugona mwe usazi wako. ²⁹ Na kwako wewe mfaume, uafyavyo usazi wako nee nikwa mbui zezazo na yuda muavya sii hehi nakuawii. ³⁰ Na kuhusu mimi sii inu nkayokugubulwa kwangu kwa ajii viugo vyovyose muishi. Sii inu igubulwe kwangu ili kwamba wewe mfaume udae kumanya maana, na ili kwamba umanye mawazo uafyayo. ³¹ Mfaume akakaua uanga nee aona kizuu kikuu. Kizuu kia nee kina nguvu na nee kikang'aa, kigooka mbele yako, uang'azi wakwe nee ukatisa. ³² Mutuzi wa kizuu nee ugosolwa kwa zahabu ntana matombo yakwe na mikono yakwe nee niya feza ntendeo za gati gati na nyonga zakwe zigosolwa kwa shaba. ³³ na miundi yakwe igosolwa kwa chumaMiundi yakwe nee igiosolwa kwa hatuhu chuma na hatuhu kwa uongo. ³⁴ Ukakaua uanga, na iwe nee disongolwa etiho nkio mikono ya wanaadamu na diitoa kia kizuu mwe muundi yakwe ya chuma uongo na kuhonda honda. ³⁵ Akabinda chima, uongo, feza na zahabu vikatulwa mwe ntii kwa ukati umwe ne vyatenda inga makafi ya mwesakafu ya kuhuuia mwe msimu wa kiangazi. Npeho yapepeusia hae na nkakuna utangio ubadwao. Mia iwe dekutoado kizuu nee dikatenda mwiima mkuu ukameeza dunia yose. ³⁶ Inu nee yekuayo sozi yako . Na sasa n'ndatimhinye Mfaume maana yakwe. ³⁷ Wee mfaume, ufaume ywa wafaume kwa wada wekuao Zumbe Muungu ya mbinguni kakwenka ufaume, nguvu udahi na hishima. ³⁸ Kavigea mwe mkono wako hantu ambaho binaadamu ekaa. Kakwenka wanyama wa mazituni na wadege wa uanga mwe mkono wako na akakutenda wewe utawale uanga yao wose. Wee u-mutwi wa zehabu ya kizuu. ³⁹ Ikabinda aho ufaume mtuhu wonda wenuke uwo ni mdodo kwako na hata ufaume wa ntatu wa shaba wonda utawle mwe dunia yose. ⁴⁰ Konda kuwe na ufaume wa ntatu ndiouwe na nguvu inga chuma, kwa via chuma chatua ntii vintu vituhu na kuhonda honda kia kintu, Yonda ivibanange vintu ivi vyose na kuvisaga. ⁴¹ Inga via wekuonavyo, miundi na vyaa nee viwa kwa sehemu vigosolwa kwa uongo ha hantu hantuhu vigosolwa kwa chum, yonda iwe ni ufaume wekupangwao wekumwe wenao nguvu za chuma zonda ziwe mwakwe inga wekuonavyo ati chuma kihanganywa na uongo laini. ⁴² Inga via vyaa kwemiundi vyekuavyo kuna hantu hagodolwa kwa chuma na hantuhu hagosolwa chuma, yonda iwe ni ufaume wekupangwao wekumwe wenao nguvu za cuma kihanganywa na uogo laini. Inga via vyaa vya kwemiundi vyekuavyo kuna hantu hagosolwa kwa chuma na hantuhu hagosolwa uongo nee ufaume ndivyo uwe hantu hauthu unanguvu na hantuhu n'nda hawe zaifu. ⁴³ Inga wekuonavyo chuma kihanganya na uongo laini na ivyo wantu wonda wawe wahanganyikane nkawekaaa hamwe inga via chuma chesavyokudaha kutozana na uongo. ⁴⁴ Mwe misi ya wafaume awo, Zumbe Muungu ywa mbinguni onda aanduse uume ambao nkanaudahe kugwiswa, waa kuvotwa ni wantu watuhu. Wonda ubonde faume ntuhu ntii na kuziheza zose nao wonda wekaa milele. ⁴⁵ Kana wekuonavyodu, iwe digosolwa kuawa kwe muima mia nkio kwa mikono ya wanadamu. Ditua chuma, shaba, uongo, feza na zahabu mwe ntii ntii.Zumbe Muungu mkuu kakutenda umaye wewe mfaume kia ndichokiawii yakabinda aya. Sozi niya kwei na tafasii yakwe ni ya kuaminika. ⁴⁶ Mfaume Nebukadneza akagwa kifudi fundi he meso ya Danieli akamhishimu, akaagia kafia ziavigwe na manukato yaavigwe kwakwe. ⁴⁷ Mfaume akamwamba Danieli, "Kwei Zumbe Muungu ywakoni muungu ywa miungu. Zumbe ywa wafaume, na nee mfumbua mafumbo kwa kua nee akandaho kufumbua mafumbo aya." ⁴⁸ Nee mfaume akamtenda Danieli kuwa ywa kuheshimiwa sana na akamwenka mboso nyingi sana akamtenda kua mtawala uanga ya jimbo dose da Babeli, Daniel akateda liwali mkuu uanga ya wantu wenao viugo wa Babeli. ⁴⁹ Danieli akegaa ombi kwa mfaume na mfaume akawasagua Shedulaka, Meshaki hamw na Abedinego watende watawala mwe jimbo da Babeli. Mia

Danieli akasigaa mwe Ikulu ya mfaume.

Chapter 3

¹ Mfaume Nebukadreza nee kagosa kizuu cha zahabu ambacho nee kina uwe wa zilaa sitini na upana wa zilaa mtandatu, akaiika mwe waza wa duala mwe jimbo da Babeli. ² Ahabinda Nebukadineza akatuma ugosi wa kuwtanga hamwe mgavana wose wa majibo, magavana wa mikono na magavana wa vijiji hamwe na washauli waika hazi na, waamuzi, mahakimu na maofisa watuhu wakuu wa majibu ili kwa ajii ya uvuguzi kizuu ekuwa wacho wakiika. ³ Nee magavana wa majimbo, magavana wa mikoa na magavana wa vijiji hamwe na wastauli, wahasibu, waamuzi, mahakimu na maofisa wa juu wa majimbo nee wekuba hamwe mwe uvuguzi wa kizulu ambacho Nebukadineza ekuwa achokaiika, wakagooka mbele yakwe. ⁴ Ikabinda mbiikizi akakema, "Nywie wantu, mataifa na luga muamliwa. ⁵ Kwamba mwendaho msikie sauti za npembe, fiimbi, via vya mziki, limba, vinubi na Zumai zose zamziki ni lazima kugwa nakukigimbika nywinywi wenye kizuu cha zahabu ambacho mfaume Nabukadineza nee kaiika. ⁶ Na yoyose mweyekugwa nakukigimbika kwa ukati uo uo enda atambikwe mwe tanuki da moto. ⁷ Basi wantu wekusikiaho sauti za npembe, fiimbi, via vya mziki, limba, vinubi zumai na mbai zose mziki wantu wose wa mataifa na luga wakagwa na kigimbika woo wenye kizuu cha zahabu ambacho Nebukadineza mfaume nee kikiika. ⁸ Ukati unu Wakaldayo wekumwe wakaeta mashtaka kinyume na wayahudi. ⁹ Nee wamwamba Mfaume Nebukadineza, "Mfaume ekae kae na kae. ¹⁰ Wee mfaume kuika amlu kwamba mwiisikia sauti ya npembe fiimbi, via vya mziki, limba, vinubi na zumai na zose za mziki lazima kugwa na kukigimbika kimuu cha zahabu. ¹¹ Muntu yoyose mweyekugwa na kukigimbika shati asigwe mwe tanuli da moto. ¹² Sasa kuna wyahudi wekumwe ambao kuwaika juu yambui za jimbo da Babeli, mazina yao ni Shedwaka, Meshaki, na Abedinego. Mfaume awa wantu nkawakutunya wewe, nkawanawaigimbike wao kuikantukia waa kuvikia wenye kizuu cha zahabu wekuikacho." ¹³ Nee Nebukadineza awewa ni maya na mbifya akaagia Shedwaka, Meshaki na Abedinego waetwe kwakwe, Ivyo wakawaeta awa wantu mbele ya mfaume. ¹⁴ Nebukadineza akawamba, "je mwepanga mwe akili zenu; nywie Shedwaka, Meshaki na Abedinego kwamba nkamna mvi vikie vizuu vyangu waa kukigimbika kizuu changu mwenye ambacho nkikiika? ¹⁵ Basi sasa hana mtayali ndiko sauti ya mpembe, fiimbi via vya mziki, limba, vinubi na Zumai ana zose za mziki-kugwa si na kuhigimbika wenye kizuu nekugosocho mbui zose zenda ziwe ntana akini kama nkamna mkigimbike mwenda mwasigwe mwe tanuli da moto ni Muungu yuhi mwenda amihonge kuawa mwe mikono yangu?" ¹⁶ Shedwaka, Meshaki na Abedinego wakamtambaisa mfaume; Nebukadineza nkatikunda kukutambaisa wewe mwe mbui inu. ¹⁷ Kana kuna jibu ni kwamba Muungu ywetu ambae tamvika a'dha kutihifazi swiswi saama mwe banuli da moto na kutihonya swiswi mwe mkono wako mfaume. ¹⁸ Kana nkivyo na imanyike kwako we mfaume kwamba nkatina tivikie miungu yako na waa kiukigimbika kizuu chako cha zahabu wekuikacho. ¹⁹ Nee Nebukadineza ekukwewaho ni maya cheni chake kikahituka kinyume na Sadwaka, Meshaki na Abedinego, akaagia tanuli da moto digimbwe ukai maa saba kwemboka dekuavyo. ²⁰ Ekubindaho akaamulu wantu wekumwe wena nguvu mwe jeshi dakwe kuwataha sigi Shedwaka, Meshaki na Abedinego kuwasa tanuhu da moto. ²¹ Watahwa uku wavaa nguo zao, nkazu, vilemba na nguo ntuhuna wakasigwa mwe tanuli dekado moto. Kwa ajii ya agiizo da mfaume ditongewa natanuli nee dina. ²² Kizuguto sana miali ya moto ikoma wantu wekuwatambikao Shadwaka, Meshaki na Abedinego. ²³ Awa wagosi watatu Shedwaka, Meshaki na Abedinego wagwiyo mwe tanuli da moto uku watahwa. ²⁴ Ikabinda Nebukadineza mfaume nee ehewa na kugooka kinyanyi, "akawauza washauli wakwe, "Je nkatekuwasa wantu watatu hwao mwe moto? Nao wakamtambaisa mfaume ni kwei mfaume. ²⁵ Akamba, "Akini naona wantu wane ambao nkawekutahwa wazunguka mwe moto na nkawekuumizwa, ung'azi wa muntu ywa nne kana mwana ywa miungu." ²⁶ Nee Nebukadineza ekusogeaho hehi na uvi wa tanuli dakado moto aketanga, "Shadwaka, Meshaki na Abedinego wandima wa Muungu mwe uwanga awani chongoi! sooni aha! Nee Shedwaka, Meshaki na Abedinego wakaawa chongoi ya moto. ²⁷ Magavana wa majimbo, magavana watuhu na washauliwa mfaume wekukusanyikaho hamwe mitwi nkazekuhya; nguo zao ²⁸ Nebukadineza nee amba, "natimtogoe Mungu ywa Shedwaka, Meshaki na Abedinego ambae kamwagia myumbe ywake na kawenka ujumbe wandima wakwe. wamtumaini yeye ukati wekumeaho amlu yangu na wavya mii yao baada ya kuigimbika na kuvikia mungu mtuhu iya Mungu ywao. ²⁹ Ivyo basi naagia kuwa wantu, taifa ambayo yenda ita mwiiye kintu chochose badii ya Muungu ywa Shadwaka, Meshaki na Abedinego lazima adumulwe nti na ya kwamba nyumba zao zigosolwe kuwa suguu za uchama kwakuwa nkakuna Muungu mtuhu mdaha kuhonya kana ivi. ³⁰ Nee mfaume ekuwakwezaho cheo Shedwaka, Meshaki na abedinego mwa jimbo da Babeli.

Chapter 4

¹ Mfaume Nebukadineza kavyai amlu inu kwa wantu wose, mataifa, ana luga wekaao mwe sii. Na npeho yenu iongezule. ² Iokana vitana kwangu kugombeka nkacho na vihii ambavyo Zumbe Muungu mwe uwanga kanigosoa. ³ Ni kwa sia yani nkacho zakwe ninkuu, na ni sia yani vihii vyakwe vina nguvu! Ufaume wakwe ni ufaume wekao milele na utawao wakwe wekaa uvyazi mpaka uvyazi." ⁴ Mie, Nebukadineza, nee nikaaka kwa nyemi mwe nyumba yangu na nee ninanyemi uzo mwe mzii wangu. ⁵ Akini sozi nekutayo inieka niogohe. Nekuwaohi nkigona hada, taswila nekuonayo na maono mwe akii yangu yanisumbua. ⁶ Nee naavya amlu waeta aho hangu wantu wose wa Babeli wekuwao na viugo ili wadahe kuvyumbua sozi. ⁷ Mia weza wasawi, wada ambao wamba watamwiya na mizimu, wantu wena viugo, na wakauwao nyota. Nikagombeka iyo sozi, akini nkaokudaha kuifafanya (kulufasii). ⁸ Iya Daniei nee engia nyumbani yeye ambaye

etangwa Belteshaza zina da Muungu wangu na ambaye ndani yakwe mnaloho ya miuungu mtakatifu- ne nogombeka sozi yangu.⁹ "Belteshaza, mkuu wa wasawi, namanya inga roho ya miuungu watakatifu imwako na nkuna sii ambayo ni ngumu kwako. Nambia kiya nekukionacho mwe sozi yangu maana yakwe ni mbwai.¹⁰ Ayo ne nekuyaonayo mwe akii yangu nekuwa ho nkigona mwe usazi wangu; Nkikauwa, na kuwa na mtii gati gati ya dunia, na ulefu wakwe uwa mkuu sana.¹¹ Mti ukuwa na ukawa na nguvu. Na kipande cha uwanga kibua mbinguni, udaha kuoneka kuawamwisho wa dunia yose.¹² Mani yakwe yawa matana, matunda yakwe yawa mangi, na uwanga yakwe kuwa na nkande kwaajii ya wose. Wanyama wa polini wapata kivui asi yakwe, na wadege wa uwanga wekaa mwe matumbi yakwe. Vumbe vyose vyekaa mwe uo mti.¹³ Nekuwaho nkigona mwe usazi wangu, nkiona mwe akii zangu mtakatifu akaseya kuawa mbinguni.¹⁴ Akatoa vuzo na kugombeka, 'Usengeni mti na kusazua matambi, yakwe, yakung'untani mani yakwe, na sambazani matunda yakwe. Wanyama na waguwe kuawa asi yakwe na wadege wapuuke hae kuawa mwe matambi yakwe.¹⁵ Mkieke kisiki na mazindo yakwe mwe sii, mkivugae na funguo za chuma na shaba, gatigatiya mche molomolo wa tanga. Na kitoseni na mnyozu uawao mbinguni, kibadeni chekae na wanyama gati ya miti ya asi.¹⁶ Akii yakwe na ibadiishwe kuawa akii ya mntu na enkigwe akii ya mnyama mpaka yemboke miaka mfungante.¹⁷ Maamuzi aya ni kuawana na amlu yekua vigwayo mtume. Ni maamuzi yekugosolwayo na yeye ambaye ni mtakatifu ili ao wagima wamanye inga Muungu mwe uwanaa sana atawala uwanga ya faume za wantu na kuwenka kwa kiya yumwe amkundaye kumwenka uwanga yao hata mwe wantu wada wenyekevu sana. Mi¹⁸ mfaume Nebukadneza nkipata sozi inu. Inga wee Belteshaza, nambia maana yakwe, kwa ajii mkuna mntu mwe viugo mwe ufaume wangu adahaye kunambia. Akini wewe wadaha kugosoa ivyo, kwa ajii loho ya miuungu watakatifu indani mwako."¹⁹ Neaho Daniel mwetangwa pia Belteshaza, alihuzuka kwa muda na mawazo yakwe yamvitua. Mfaume akagombeka, "Belteshaza akagosozi au tafsili yakwe. "Belteshaza wangu, sozi inu iwe kwaajii ya wantu wesio kukunda, na tafasi ii yakwe na iwe kwaajii ya adui wako.²⁰ Mti uda wekuuonao - wekukuwao ukawa na we nguvu, na ambao kipande chakwe cha uwangu kibua hadi mbinguni, na ambao wadaha kuoneka kuawa mwisho wa dunia yose -²¹ ambao mani yakwe ni matana na matunda yakwe yawa ni mangi iya kwamba ndani yakwe kuwa na nkande ya wose, na asi yakwe wanyama wapolini wapata npeho, na nda yakwe wadege wauwanga wekaa.²² Unu mti ni wewe, mfaume, wewe kuuwa na nguvu. Ukuu wako uongezeka na kubua mbinguni, na mamlaka yako yabua mwisho wa dunia.²³ Ee mfaume, kuwona ntume akaseya kuawa mbinguni na akagombeka, "Usengeni mti na wokeni, akini ekani kisiki na mazindo yakwe mwe sii, kifungeni kwa mkanda wa chuma nashaba, gatigati ya mche mororo mwe mnda. Na kitose na mnyozu kuawa mbinguni. Kibade chekae mwe wanyama wa polini mwe munda mpaka yemboke miaka mntandatu."²⁴ Mfaume, inu ne tafasii yakwe, Ni agizo da yeye mwe uwanga ambado dikubuiya bwana wangu mfaume. wanda uguuse uawe mwe wantu, na wonda wekaa na wanyama wa polini uko kweminda.²⁵ Wondautoswe na mnyozu yondayemboke mpaka had wondahoubali kwamba Muungu mwe uwanga atawa uwanga ya faume zose za wantu na ya kwamba amwenka faume ezo mntu yoyose amkundaye.²⁶ Inga yekundwavyo kwamba kiekwe kisiki na mazindo ya mti, kwa sia inu ufaume wako wanda uvuzwe mwe kipindi ambacho wonda wehinye kwamba mbingu yatawala.²⁷ Ivyo inga, mfaume ushauili wangu na ukubali kwako, eka kugosowa zambi na ugosowe haki. Hituka ubade ubaya wako kuonesha mbazi kwa waoneeao, na yaandaiwe inga mboto yako yondayaongezwe."²⁸ "Vintu ivi vyose viawiya kwa mfaume. Nebukadneza wa kumi na mbii ekuwahoa akenda uwanga ya taa da ilikulu ya mfaume Nebukadneza.²⁹ Baada ya mwezi wa kumi na mbii ekuwaho akenda uwanga ya taa da ilikulu y kifaume mwebabeli.³⁰ Ne agombeka, Je inu nkiyo Babeli nkuu, ambayo nkiizenga kwaajii ya makao yangu ya kifaume kwajii ya utukufu wa enzi yangu?"³¹ Ukati mbui zike mwe kanwa cha mfaume kwa ajii ya sauti ikasikika kuwa mbinguni mfaume Nebukadneza itagao kwako inga ufaume unu uusingwa kuwa kwako.³² Wonda uguuswe hae kuawa mwe wantu, na chekao chako chonda kiwe hamwe na wayama wa polini mwe munda. Wonda ugosolwe udemani inga ng'ombe. Miaka mntatu yonda yemboke mpaka hada woda ukubali inga Muungu mwe uwanga ya ufaume za wantu na amwenka faume mntu yeyoso amkundaye."³³ Agizo idi kinyume na Nebukadneza ditegezwa kwa haaka. Diusigwa miongoni mwa wantu. Kando mani inga ng'ombe, na mwii wakwe utoto na mnyozu wa kuawa mbinguni. Fii zakwe zikuu inga mazoya ya tai, na makombe yakwe yawa inga makombe ya mbege.³⁴ Na mwe mwisho wa siku, mie, Nebukadneza chenua meso yangu kukaua mbinguni, ufahamu wa akii nkivuziwa. Nikamto goa Zumbe Muungu mwe uwanga sana, na ufaume wakwe wekaa kuawa mwe uvyazi wose mpaka uvyazi wose.³⁵ Wenyezi wose wa dunia wataaziwa ni yeye kuawa buwe, agosoa dodose apendavyo mwe jeshi da mbinguni na wekao duniani Nkuna hata yumwe adahaye kumwemeza au kumwenka kifutefute . Nkakuna hata yumwe adahae kumgombeka, "Kwa ajii yani kugosoa ivi?"³⁶ Kwa ukati uda uda akii zangu auya timamu, Utukufu wangu na maii zangu ziniuwiya kwaajii ya utukufu wa ufaume wangu, Washauri wangu na wantu wenye hishima waondeza msaada wangu. Nkivuzwa mwe kiti changu cha enzi, na chenigwa ukuu zaidi.³⁷ Iya basi, mie Nebukadneza, namlogoa, namgimbika na kumhishimu mfaume wa mbinguni, kwaajii mbui zakwe zose ni za haki, na sia zakwe ni za adili. Adaha kuwaseeza wada wenda mwe kuibui chao wenye.

Chapter 5

¹ Mfaume Belishaza kagoso Shelehe nkuu kwa ajii ya wakuu wakwe wa kuhishimiwa wengao elufu u mwenga, ne anywa divai he wantu wose efufu mwenga. ² Ukati Belishaza ekuwaho akageeza divai akalavya angizi da kueta via vyekugosolwayo ni zahabu au kwa feza vyekuavyo Nebukadneza tati yakwe ne kavidoa kuawa kwe hekalu uko

Yelusalemu vyekuwavyo yeye na wakuu wakwe na wakaziwe na masulia nee wakavyiia. ³ Wandima wakavieta via vya zahabu vyekuavyo vidoigwa mwe hekalu, nyumba za zumbe Muungu yko Yelusame. Mfaume na wakuu wakwe na masulia nao wakavinyiia. ⁴ Wanywa divai na kuvitogoa vimuu vyao vyekugosolwavyo ni zahabu na feza, shaba chuma, mbao na maiwe. ⁵ Kwa ukati uo uo vyaa vya mkono wa muntu vioneka he kinaha cha taa na kugonda mwe ukanto wekutoigwao lipu kwe ikulu ya mfaume. Mfaume kadaha kukaua kwe mkono ukuwak wagonda. ⁶ Nee cheni cha mfaume kikahituka na mawazo yakwe yakamueka aogohe, miundi yakwe nkayokudaha kugooka, na makindi yakwe nee yakakakama kwa hamwe. ⁷ Mfaume akalavya angizi kwa kuema, waetwe nyumbani wada wadaha kutamwiia na wazimu, wantu wena viugo na wataalamu wa wazimu, wantu wena viugo na wataalamu wa ntondoo. Mfaume akawamba wada wekuwanyika -naokwa viugo kwe Babeli. Yoyose mwenda ayasimwiie magondi aya na mana zakwe endaahambwe nyuo za zambalau na endaahambwe mkufu wa zahabu mwe singo yakwe. Nae endaawe mtawala ya wantu wa uanga kwa malaika kwe ufaume." ⁸ Nee wantu wose wa mfaume wekuwao wakamanyikana kwa viugo vyao wakengia nyumbani, iya nkawaokudaha kusoma magondi waa kusimwiia mana yakwe kwa mfaume. ⁹ Ndiho mfaume Belishaza akavitulwa sana ni muonekano wa cheni chakwe ukahituka. wakuu wakwe nao wakamaka sana. ¹⁰ Nee malikia eza kwe nyumba ya sherehe kwa mbui ida ya mfaume na wakuu wakwe wekuwavyo wakamwiia. Malikia akaamba mfaume na ekae kae. Wesekueka muonekano wa cheni chako uhituke. ¹¹ Kuna muntu kwe ufaume wako mwana loho ya miungu watakatifu mwe yeye. Kwe siku za tatiako mwanga na weledi na kimuu vya miungu ipatikana mwakwe. Mfaume Nebukadineza tati yako mfaume, kamgoso kua mkuu ya waganga, hamwe na mkuu ya wada watamwiia na wazimu, na we nye viugo na wataalamu wa ntondoo. ¹² Loho zedi, umanyi, weledi, kuteganya sozi, kugimbua mafumbo, na kusosa viyangayanga -izi ni sifa zekubwiiwazo kw muntuuyu Danieli, mwe kwefangwa Danieli nae enda awahinye mana yakwe kia chekugondwacho. ¹³ Nee Danieli ekuetwaho he mfaume. Mfaume akamwamba 2we ni yuda Danieli yumwe mwe wada wantu wa mateka ya Yuda, wekuetwao ni tate yangu mfaume kuawiiia Yuda. ¹⁴ Nkiiva mbui kukuhusu wewe, kua loho ya muingu iumo mwako na ya viugo vyedi tavipata mwako. ¹⁵ Na isasa wantu wamanyikanao kwa viugo na wada watamwiia na wazimu, kusoma magondi aya na kunambia mana na tafasii yakwe iya nkawokukudaha kunambia tafasii yakwe. Nkiiva kua wadaha kuavya tafasii na kugimbua matataizo. ¹⁶ Isasa ati wendaudahe kusoma magondi na kunihinya mana yakwe, wendau hambwe nguo za zambalau na kahmbwa mkufu wa zahabu mwe singo yako, na wendaawe utawala wa ntatu wena mamlaka kwe ufaume." ¹⁷ Ndiho Danieli aketika he mfaume, mbuso yako na igosoke kwa ajii yako mwenye, sawabu yako na umwenke muntu mtuhu. Vyeivyo, mfaume nndanikusomee magondi na nndanikwambie mana. ¹⁸ Na uanga yako, we mfaume, Zumbe Muungu mwe uanga sana kamwenka Nebukaduneza tati ako ufaume, ukuu, hishima na enzi. ¹⁹ Na kwa sibabu ya ukuu uo, Zumbe Muungu kamwenka wantu wose, mataifa, na lugha nee wakaka kama na kumuogoha. Kawakoma wada ekukundao kuwakoma naho nee awaeka wagima wada ekukundao wawe wagima. Kawenua wada ekukundao na akawagwisa wada ekukundao. ²⁰ Iya ukati mtima wekaho na kibui na loho yakwe ikagosolwa kua sitoa kwa sibabu iyo kagoso kwa kibui, kaseezwa kuawa he kiti chakwe cha enzi cha kifaume, na kuisa enzi yakwe. ²¹ Kauswa kwe untu, kaua na akii za myamane akekaa na mpunda wa mztui. Nee akada mani sa ng'ombe. Mwii wakwe nee utota kwa mnyozu ukuawao mbinguni mpaka hada ekwehinyaho kua Zumbe Muungu mwe uanga atawala uanga ya faume za wantu na kua aika muntu yoyose amkundae uanga yakwe. ²² We mwanawe Belishaza nkwekuuzitia moyo wako, ingalawa nee akayamanyia aya yose. Kwenua mwenye badii ya Zumbe wa mbinguni. ²³ Kwe nyumba yakwe wakuetea via ambavyo wewe, wakuu wako, wakazio na masulia wako wavinyiia, naho ukavitogoa sana vimuu vyekugosolwavyo ni feza na zahabu, shaba, chuma, mbao na maiwe, vimuu vyesavyo kukaua kuiva wala kumanya kintu chochose. Nkwekumbishimu Zumbe Muungu mtozeza mpumzi yako mwe mkono wakwe na mmanya sia zako zose. ²⁴ Nee Zumbe Muungu akauagiiia mkono kuawa kwe makao yakwe na magondi aya yakagondwa. ²⁵ Aya nee magondi yekugondwayo: Mene Mene Tekeli na Pelesi. ²⁶ Mana yakwe ni Mene; Zumbe Muungu kautaazia ufaume wako na kuuheza. ²⁷ Tekeli: uhimwa kwe mzani mzani naho uoneka uhungua. ²⁸ Pelesi: ufaume wako wepanga naho wenkigwa Waamedi na Waafemi. ²⁹ Nee Belishaza akaavya angizi, naho wakamhamba Danieli nguo za zambalau, mkufu wa zahabu, wakamhamba mwe singo, na mfaume akaavya tamko kuhusu Danieli kua aandaiwe endaawe mwana mamlaka ya nafasi ntatu kwe ufaume. ³⁰ Kio kia Belishaza, mfaume ya Babeli akakomwa. ³¹ Dalio nae Mwajemi akaudoa ufaume ekuwaho na miaka ibuayo sitini na miidi.

Chapter 6

¹ Vikamtamia dalio kusagwa uanga mwe ufaume magavana wa majimbo izo ambao nee watawal uanga ya ufaume wose. ² Uanga yao kuwa na watawala waikwa kwaaji wadahe kuwagoo kea magavana wa majimbo ili kwamba mfaume aseka hasaa. ³ Daniel akakwezwa uanga ya watawala wakuu na uanga ya magavana wa majimbo kwasibabu ana loho yesayo ya kawaida. Mfaume nee kapanga kumwiika uanga ya ufaume wakwe wose. ⁴ Basi watawala wakuu wekumwe na magavana wa majimbo wakaenda makosa mwe ndima ekugosozao Daniei kwa mfaume. Mia nkawekudaha kuona ubanasi au kuemwa mwe majukumu yakwe kwasibabu nee ni mwaminifu, nkekuwa na kosa waa ubahau ekupatikanao nao. ⁵ Ikaheza wantu awa wakagombeka, "Nkatekudaha kupata sibabu yoyose ya kumshitaki uyu Daniei isipokuwa tiondeze kintu hasiku dhiidi yakwe kuhusiana na Shaia, za Zumbe Muungu yakwe." ⁶ Nee watawala awo na magavana wakaeta mpango mbele ya mfaume, wakamwamba, mfaume Dalio wekaise milele. ⁷ Watawala wose wakuu wa ufaume, magavana wa mikoa, na magavana wa majibo, washauli, na magavana wakashauli na hamwe na kuamua kuwa wewe,

mfaume, wakundwa wembose amli na, kuitekeeza, ili kwamba muntu yoyose mwenda agosoa dua kwa Muungu yoyose ama muntu kwa misi saasini; ikasekua wewe mfaume, muntu uyo lazima aasigwe mwe npanga ya simba.⁸ Isasa mfaume, alavye angiza ugee sami nyalaka ili kwamba isekweza ikahituka, kama ikuangiizwavyo mwe shaia za wamedi na Waajemi; hivyo nkainaidahike kuhituka.⁹ Basi mfaume Dalio akagea saina mwe nyalaka kwa kuigosoa amli kuwa shaia.¹⁰ Daniei akumanyaho kuwa nyalaka iheza kae kusainiwa kuwa akahita nyumbai mwake (madiisho yakwe ya gati uko uanga yawamwazi yakauwa Yelusalemu), na akakima mavindi yakwe, kama akuavyo akagosoa katatu kwa msi, akatogoa na kuombeza mbele ya Zumbe Muungu yakwe, kama akuavyo akagosoa kabla.¹¹ Ikabinda wantu awa wakawa waunda hila kwa hamwe wakamuona Daniei akaombeza na kuondeza kwambizwa kulawa kwa Zumbe Muungu.¹² Nee wambasa mfaume na kumwii nae kuhusiana na amli yakwe: "Je nkwekuika amli kwa muntu yoyose mwenda agosoe maombi kwa Muungu mtuhu au kwa binadamu mwe misi saasini zitongeezo, Ikesekuwa kwako wewe, mfaume lazima muntu uyo asigwe mwe npanga ya Simba? Mfaume akaandua, "Mbui inu ya uhakika, kama ikuangiizwavyo mwe shaia ya wamedi na Waajemi, ambazo nkazida ha kuhitulwa,"¹³ Ikabinda wakamwamba mfaume, "Muntu yuda Daniel, ambae ni mmojapo wa wantu wa mateka kulawa Yuda, Nkakuti wewe, mfaume waa Maagiiza yako ukusainio yee amwombeza Muungu ywakwe misi mitatu."¹⁴ Mfaume ekusikiaho ayo, akasikitika mno, akatumia akii namna ya kumhonya kulawa mwe ulawala unu, akapita sana mpaka ukati wa zua ditengia akageeza kumhonya Daniei.¹⁵ Akaawaho wntu awa wekuwa wapanga njama wakekonga. Kwa hamwe na mfaume, na kumwamba, umanye mfaume kwamba ni shaia ya wamedi na Waajemi. Nkakuna amli au kizuu ambayo mfaume kayemboza idahayo kuhitulwa,"¹⁶ Nee mfaume akalavya angizo, na wakamwenda Daniei, "Muungu ywako, ambae wamgimbitia daima na akuhonye."¹⁷ Iwe dikaetigwa mwe uvi wa npanga, na mfaume akudige'a mhuli wa npete yakwe mwenye na hamwe na mhuli wa wakuu wakwe ili kwamba chochose kisekudaha kuhitulwa kuhusiana na Daniei.¹⁸ Basi mfaume akaita mwe yakwe na ichocho akafunga nkakuna laha yoyose ikuetwayo mbele akwe, akapata kinkunguu.¹⁹ Akabinda kwekutendezukaho mfaume akenuka kinyanyi akaita kwe npanga ya Simba.²⁰ Na wkwendahe kubua kwe npanga, akamwetanga Daniel kwa sauti ya huzuni; akamwamba Daniei, "Daniei, mndima' wa Muungu mwe ugima, je Muungu ywake ambae wamtumika, daima kadaka kukuhonya kulawa mwe simba?"²¹ Nee Daniei akambwamba. "Mfaume, uishi" milele!²² Muungu yangu kamtuma mjumbe na kumioyo ya simba, na nkawedaha kunizuu, kwa kuwa nkina masa yoyose mbele yakwe naho hata mbele yako, wewe mfaume na nchekukugosoa mbui yoyose ya kukuzuu."²³ Basi mfaume akawa na nyemi sana, akalavya angizo kwamba wakundwa wamlavye Daniei chongoi ya nndu. Ivyo Daniei akausigwa kulawa mwe nundu, nkakuna baya dodose sekuonekanado kwakwe, kwa ajii kawa akamtumainia Muungu wakwe.²⁴ Mfaume akalavyo angiza, waetwe wada wantu wekom shitakia Daniei na akaaho wakaasigwa wowo mwe npanga ya simba-wow, na wana wao, na wavyee wao, kabla nkawazati kubusi, wakahaabulwa ni simba na wakabondwa mavuha ntii ntii.²⁵ Ikabinda mfaume Dalio akagondea ujumbe kwa wantu wose, mataifa na luga ambazo zekaa mwe dunia yose "Amani na igenyee kwenu."²⁶ Na angiza kwamba mwe uatwala uwatala wose wa mfaume wangu wakakame na kumcha mbele zamuunguwa Daniei kwa kuwa nee Muungu Zumbe mwe ugima na ekaa milele, na ufaume wakwe nkaudaha kubanangwa, utawala wakwe wendauehao mpaka kihea.²⁷ Yee nee mtiika vyedi na kutihonya, naho agosoa ishah na vihii mbinguni na duniani kamuika daniei vyedi dhidi udahi wa simba."²⁸ Nee ivyo, Daniei ekuozoavyo mwe, utawla wa Dalio na mwe utawala wa Koreshi Mwajemi.

Chapter 7

¹ Mwe mwaka wa bosi wa Beishaza mfaume wa Babeli, Danieli nee kaota sozi na maono mwe usazinwakwe. Naho akagonda yada ekuyaonayo mwe sozi. Akagonda matukio muhimu sana. ² Daniei kagombeka, "Makio mwe sozi zangu nkiona npepo nee za mbinguni ziwa zitikisa bahai nkuu. ³ Wanyama wakuu wane, kia yumwe nee ni tofauti na mtuhu, waawa mwe bahai. ⁴ Mnyama ywa bosi nee kawa kana simba, akini nee kawa na mabawa ya tai. Nekuaho nikaka ua mabawa yakwe yawa yatuika na kawa kenuka na kenulwa mwe alizi na kawa kenuka kwa miundi yakwe yawa yatuika na kawa kenuka na kenulwa mwe alizi na kawa kenuka kwa miundi yakwe miundi kana muntu. Nakenkigwa akii za kibinadamu. ⁵ Naho kuwa na mnyama wa kaidi nee kaiva kana dubu, na kawa kenama, neekawa na mbawa ntatu gatigati ya meno yakwe mwe miongo wakwe. akembiwa, Enuka na ude wantu wangu! ⁶ Badii ya idi, nee nakauw vituhu kuwa na mnyama mtuhu mwekuonekana kana sui mwemgongo wakwe na mbawa mnane kana mdege nee kawa na mintwi mine kenkigwa mamlaka ya kutawala. ⁷ Badii ya kuyana nakio mwe sozi yangu mnyama ywa nee, mwenye kutisa na mtanguvu kawa na meno makuu ya chuma, akaaangamizwa, na kutu wa tialwa mwe ndii na kusaga saga mwe miundi yakwe kia chekusigaacho. Nee kawa na tofuti na wanyama watuhu na kawa na npembe kumi. ⁸ Nee ekuaho akafanyanya uanga ya npembe, nkikauwa na nkiona npembe ntuhu ndodo yeku hotayo gatigati ya npembe ntuhu. Mazindo ya npembe ntatu gati ya npembe za boosi zivigwa Nkiona mwe npembe inu meso ya muntu ya muomo ambao nee ukefenya kwa mbui nkuu. ⁹ Nanekukauaho viti vya enzi nee viwa viikwa na muntu wa siku za kawa sehemu yakwe. Mavazi yakwe yawa yang'aa kana seluji, na fii zakwe mwe muatwi wakwe ziwa ntana kana sufu, kiti, chakwe cha kiwa na cheche za moto, na maguludumu yakwe yawa ya moto. ¹⁰ Mto wa moto ulitililika kuawa mbele yakwe na mamilioni ya wantu wamwambiza na watuhu, mia mwenga milioni wawagooka mbele yakwe. Na mahakama iketangwa, na vitabu vikagubulwa. ¹¹ Nikasongwa kukaua kwasibabu ya mbui za kibui chekusemwacho npepo. Nkikauwa ukati mnyama akomwa, na mwii wakwe ubananangwa, na uavigwa kwaajii ya kuokwa moto. ¹² Na kuawada wanyama wane

wekusigano, mamlaka yao yawayadoigwa hae, akini Maisha yao yakasongwa nkuita kwa kipindi fulani cha muda.¹³ Mwemaono yangu siku ida, nkimuona muntu yumwe eza mwe mazunde ya mbinguni nee inga mwana muntu neekeza kwa mzee ywa siku na neetiwa mbele zakwe.¹⁴ Nae akenigwa mamlaka ya kuitawala na utukufu na mataifa na luga zidahe kutumikia yeye. Mamlaka ya kutawala ni mamlaka ya kae ambayo nkana yemboke, na ufaume wakwe ni uda ambao nkau na uangamizwe.¹⁵ Na kwangu mimi, Daniei, loho yangu isininishwa ndani yangu, na maono nekuyaonayo mwe akii zangu yaniangadise moyo.¹⁶ Nkimbasa hehi yumwe wa awa wekuao wagooka anioneshe maana ya mbui izi.¹⁷ Awa wanyama wane wakuu wa wafaume wane ambao wenda waafe mwe sii.¹⁸ Akini wantu watakatifu wa Muungu mwe uanga enda ahokee ufaume na wenda wautawale kae na kae.¹⁹ Naho nakunda kumanya kwemboka uanga ya mnyama ywa ne, mwekuae tofauti sana na watuhu na kawa wakutisa hamwe na meno yakwe ya chuma na kmakombe ya shaba. alimeza na kudumua ndiindii, na alisanga saga kwa miundi yakwe kia chekugaacho.²⁰ Nikakunda kumanya uanga ya npembe kumi mwe mtwi wakwe na kuhusu npembe ntuhu yekuchomoza, na ambayo mbele yakwe npembe zakwe ntuhu ntatu zigwa sii. Nikakunda kumanya kuhusu npembe yeneyo meso na muomo wekuao ukefenya kwa mbui nkuu yekumanyikao ni nkuu kwemboka ntuhu.²¹ Nekuonaho npembe inu yekwe inu yekwenamayo nkondo zidi ya wantu watakatifu nee iwavka mihaka hada.²² Mgosi ywa siku ekwezaho, na wantu watakatifu wauhokea ufaume.²³ Iki nee muntu ekugombekacho, kwa habai ya mnyama wane, enda awe mfaume ywa ne uanga ya dunia ambayo wenda uwe tofauti na ufaume mtuhu zose. Enda ameze dunia yose, na wenda ujate zose sii na kikuibonda bonda ndiindii.²⁴ Na kuhusu npembe nkuu, kauwa mwe ufaume unu. wafaume kumi wenda wenuke, na mtuhu enda enuke badii yao. Enda awe na tafauti na wada wekuongoa, na enda ashinde wada wafaume watatu.²⁵ Enda atamwii mbui kihitu cha yeye mweuanga sana na kuwasuubisha wantu watakatifu wa Muungu euanga. Enda abanange kuzihitua siku na sheila. Mbui izi enda enkigwe mwe mikono yakwe kwa mwaka umwe, na miaka miidi na nusu mwaka.²⁶ Akini chekao cha mahakama chenda chetangwe na wenda wazidoe nguvu zakwe za kifaume ili ikibinda adahe kubanangwa na kuteketezwa.²⁷ Ufaume na utawala, ukuu wa falme sii ya mbingu yose, wenda wenkigwe wan'tu wakio wa wan'tu watakatifu wa yeye mwe uanga sana ufaume wakwe ni ufaume wa kae na kae, na faume ntuhu zose zitamtumikia na kumtii yeye. Na unu nee mwisho wa mbui.²⁸ Na kuhusu mimi, Danieli, kufanyanya kwangu kwa nisinisha sana mimi na muonekano wa cheni changu ubadiika. Akini mbui izi nkizihifazi mimi mwenye."

Chapter 8

¹ Mwe mwaka wa ntatu wa utawala wa mfaume Belshaza, mimi Daniel ukioswa (baada ya maono ya bosi yekunipatayo.) Nekuaho mwe sozi, nkiona kana kwamba ukiwa mwe mzi wa shushani wenye ngome, mwe jimbo da Ealamu. ² Mwe sozi nkiona kama ni hehi na mfeeji wa ulai. ³ Nikakau uwanga, mbele yangu nikaona ngoto yosi denye mahembe maidi; digooka nkandankanda ya mfeeji, Hembe dimwe ni refu kuliko tuhu, akini dia refu ne dikakua mphaahoe kuliko dia jhi, dikarefuka kuzidi mweziwe. ⁴ Nikaona dia gosi da ngoto dika ishambulia magharibi, vituhu kaskazini, na baadaye kusini; nakuna mnyama mbele yakwe. Nakuna yoyose mwekudaha kuokoa chochose mwe mkono wakwe. Ne akagoso akundacho, na he ni mntu mkuu sana. ⁵ Na nekuaho ukaafa mbui inu, nikaona beberu kuawa magharibi, na kwenaboka mwe cheni cha dunia yose, daguuka kwa kasi sana kana kwamba nkadonta si Mbuzi ne ana hembe kuu mwe meso yakwe. ⁶ Akaita mpaka kwa yuda ngoto mwenye mahembe maidi, namuona ngoto kagooka nkandani he mfeeji, na yuda akamgukia ngoto kwa hasira nkai sana. ⁷ Nikaona mbuzi akeza hehi na ngoto, mbuzi he ana maya sana na yuda ngoto, akamtoa akayabonda mahembe yose maidi. Ngoto nkekuwa na nguvu mbele ya mbuzi. Mbuzi akamkuntua ngoto vyedi sana akamgwisia si na akamjata. Nkakwekuwa na yoyose wa kumvunia. ⁸ Na ne mbuzi ekuaho mkuu, akini ekuaho na nguvu die hembe kuu dikabondeka na he selumu yakwe hakahota na kuchipuka mphembe nne nkuu zikahota kuelekea mphepo nne za mbingu. ⁹ Kuawa kia nphembe mwenga, kukahota mtuhu, Iwa ndodo aho bosi, akini baadaye ukatenda mphembe nkuu upande wa kusini, na mashaiki, na mweida si ya utana. ¹⁰ Mphembe ikatenda nkuu, na yekukua vyo itaeta masa dhidi ya jeshi da mbingu. Baadhi ya jeshi na utoondo kadhaa zikagwa si duniani na zikajatwajata. ¹¹ Akazidi kuwa mkuu, mkuu kama kamanda wa jeshi da kimuungu. Sadaka za kuteketezwa za kia siku zikausigwa hae ma yeye, na sehemu yakwe takatifu ikagewa unajisi. ¹² Kwa sibabu ya uasi mphembe ya mbuzi ikemkigwa jeshi, na sadaka za kuteteza zikaekwa. Mphembe ikawasa si ukwei aridhini, na ndaifanikiwe mwe kia igosoayo. ¹³ ¹⁴ Kisha nikamsikia yumwe atamuia na mtakatifu mtuhu akamjibu, mbui izi, nndaziwe ivi mpaka mwe ini, maono aya ya sadaka ya kuteketezwa, zambi ida ietayo ubanasi, kwenkiana kwa sehemu takatifu na jeshi mbinguni kujatwa? ¹⁴ Akambwa, nndaviwe ivi kwa guo ni ha keo zipatazo 2,300. Baada ya aho htakatifu nnda hawe vyedi. ¹⁵ Wakati mimi Daniei nekuoswaho maoho, nikageeza kuyaelewa na ne aho mbele yangu akagooka yuda mwekuonekana kama muntu. ¹⁶ Nikasika sauti ya mintu etanga gatigati ya nkingo za mfeeji wa ufai. Ikabo gabriel msaidie mntu uyo kuelewa maono. ¹⁷ Basi akeza hehi na ne ekugookaho. Na ekwezaho nikaogoha na nikasujudia mpaka si. Akanamba manya mwana muntu, kwamba maono ni kwa ajii ya wakati wa mwisho. ¹⁸ Ekuaho atamuia na mimi mikembeke wa ni usisiza uku nkigona kinganingai. Kisha akanitozo na kunigoosa. ¹⁹ Akanamba, kaua hindamikuonyeshe kia ndicho kiawie baadaye mwe iki kipindi cha gazabu, Kwa sibabu maono aya yahuu wakati wa mwisho wekupangwao. ²⁰ Na kuhusu dia go si da ngoto wekumunaye, yuda mwenye mahembe maidi-ni wafaume waidi wa Umedi na Uajemi. ²¹ Babelu ni mfaume wa ugiiki, hembe kuu gatigati ya meso yakwe ni mfaume wa kwanza. ²² Na kuhusu dia dekubondekado, ambayo mwe nafasi yakwe mahembe matuhu mane yahota - izi faume nne ndizozenuke kuawa mwe taifa dakwe, akini nkazoma ziwe na nguvu nkuu. ²³ Mwe siku

zezazo za faume izo, wakati ambaho wahalifu wandawane wabua kikomo chao, mfaume mwenye cheni katili, na yeye mwenye akii andaenuke. ²⁴ Nguvu zakwe nndaziwe nkuu, akini nkio kama nguvu zakwe mwenye. Andaawaangamize wantu wenye nguvu, wantu miongoni mwa watakatifu. ²⁵ Andaagosoe udanganyifu ustawi mwe mkono wakwe kwa sibabu ya unyanyi wakwe. Andaawaangamize wantu wengi bila ya kutegemea . andaenuke pia hata kinyume cha mfaume, wa wafaume, na andaabondwe, akini nkio kwa mkon wowose wa binadamu. ²⁶ Maono kuhusu keo na guoni wekwe mbigwayo ni ya kwei. Akini uyafunge maono aya, kwa kuwa yahusu siku nyingi za wakati wezao. ²⁷ Ne aho mimi, Daniel nikasokea sana na mikagoma uku ni dhaifu kwa siku kadhaa. Kisha nikenka hikenda kugosoa ndima za mfaume. akini ne nkitisi wa sana na maono aya, ha ne nkahekuwa na yoyose mwe kudaha kuyaelewa.

Chapter 9

¹ Daario mwana Ahasuero, wa uvyezi wa wamadi. Nee wa wose na ahasuero mwekutendwa mfalme kwa wantu wa Babeli. ² Umo mwe mwaka wa bosi wa utawala wa Dario, mimi Daniel nee nikasonua ntabu vyeve mbei za Muungu. Neno dekumwezeado nabii Yereimia. Nee namanya ati nee kuna miaka sabini mpaka mwisho wa kubandwa kwa Yerusalemi nee ubua. ³ Nikahitua cheni kumhitukia Muungu, na kumuonda yeye kwa sala na maombi kwa kufunga na kwehamba na magunia na kwekae mwe zeu. ⁴ Nkimuomba Muungu ywangu nee nasasoa dhambi zetu. Nikamba ivi "Tafadhali Bwana Muungu wenye ni Muungu mkuu mwenye kuheshimiwa wenye nee mtundua maagano na umkwei kwa wakukundao na watozao amri zako. ⁵ Tigosoa dhambi, tigosoa mbei mbaye tiasi, talitue kutuhu kwesiko na maagano yako. ⁶ Nkatekutegeeza wandime wako manabii watamwiia na wafalme wetu, wakuu wetu, tatizetu na wantu wose wa mwe inusi kwa zina dako. ⁷ Uko kwako weiko kuna wedi, teiko swiswi kuna soni mwe vyeni vyetu kwa wantu wa Yuda na wada wekaa Yerusalemi kwa Isarel yose hauwe na wada we hehi, we hae kwe si yose wekutegeaayo. ⁸ Uku kwetu swiswi Muungu kuna mwe vyeni na kwa wakuu wetu kwa tatizetu kwa via ambavyo tigooe dhambi wewe. ⁹ Kwa Bwana Muungu ywetu kuna kufiwa na msamaha kwa via timuasi yeye. ¹⁰ Nkatekutii sauti ya Muungu kwa kutoysaa shina zakwe ekuteukazo kwombokea kwa wandima wakwe manabii. ¹¹ Israel wose waasi shena yako na kuhituka upande waemea kutengeza mbei zako. Laana viapo vyekuandikwavyo mwe shena ya Musa mndima ywa Muungu zetiwa kwa ajii yetu kwa ajii tigosoa dhambi. ¹² Muungu kaona ukwei mwe mbei ekugombekavyo mhitu na wakuu wetu kwa kueta kwetu janga kuu. Kwa kuwa mwe si ya mbingu nakuzati kugosoka chochose kidahikacho kuiganywa na kia kigosokachi Yerusalemi. ¹³ Enga yekugondwavyo mwe sheria ya Musa, sungu zose zilipzta etiho nkatizati kuomba kufiwa mbazi kwawa kwa Muungu ywetu kwa kua kuhituka na kuka ubaya na kutongea ukwi wako. ¹⁴ Kwa aji iyo Muungu kaika kee tabi (sugu). Kwa ajii yetu |u Muungu mtahaki kwe mbei zose agosozao. etiho nkatina utii mwe sauti yakwe. ¹⁵ Kwa ajii iyo Bwana Muungu wetu kuwakavya wantu wako kwe si ya Misri kwa mkono wako we nguvu na kwegosoea ziha kuu kwa ajii yako mwenye hata siku ya ivyeo, Iya tikugosoa dhambi, tigosoa hila kwa ajii ya malendoyako yose ya haki. ¹⁶ Zumbe Muungu, eka maya, mbifya zako zekae hee na mzi wako. Yerusalemi kwe mwiima wako mtakatifu inu ni kwaajii ya dhambi tenazo na kwa ajii ya ubanasi wa tati zetu Yerusalemi na wantu wako wawa kintu cha kubewa na ao wose watizungukao. ¹⁷ Iya isasa Muungu ywetu tegeeza sala za mndimaywako na maombi yakwe kwa ajii ya rehana, kwa ajii yako, Zumbe gosoa cheni cheko kingaze kwe hamte hako hakunga'azweho he kubadwako ukiwa. ¹⁸ Zumbe Muungu ywangu, vugua magutwi yako utegeeze, vugua meso ukaue. Tibanikiwa, ukawe mzi wetangwao kwa zina dako. Nkatikuombeza kwa ajii ya haki iya kwa ajii ya rehema zako nkuu. ¹⁹ Zumbe Muungu tegeeza fiia mbazi Zumbe tikawe na ngosoe mbei kwa ajii yako mwenga, wesekucheewa, Muungu ywagu kwa ajii mzi wako na wantu wako wetangwa kwa zina dako." ²⁰ Nekuwahe nikatawaza kwa kuomba na kusosoa dhambi yangu na ya wantu wangu Israel na kweta maombi yangu kwa Muungu ywagu kwa ajii ya miima mtakatifu wa Muungu. ²¹ Nekuwahe nikaomba, muntu mwetangwe Gabrieli, nekuwae nkamuona we sozi aho bosi kapaa akasea guoni. ²² Kanankha ntangio nee anamba, "Daniel nchaza nikwemke utangio na upate kumanya. ²³ Wekuvokaho kuomba rehema amuli iyavigwa na mcheza kukwenka jibu, kwa kuwa isasa wapenelwa. Kwa iyo geezageeza idi neno a uumanye. ²⁴ Miaka sabini na mpungate kuavigwa amuli kwa ajii ya wantu wa mzi wekung'azwao kukomesha masa na kubinda dhambi na kuete haki ya milele na kutimiza maono na unabii na kuka wakfu hamtu hakung'azwaho. ²⁵ Wekae ukamanga kuwa tengu kwawa amri ya kuuya na kuzuga uhya Yerusalemu mpaka ndiho eza mgookezi ni mwe mayuma saba na nyuma sitini na mbii. Yerusalemu indazegwa hawe na mzi midodo na handaki etito ndakuwe uengee. ²⁶ Ukauka aho miaka ya mayuma sitini na mbii mgookezi andaabanangue, n,daawe ukana chochose. Jeshi da mgookezi ndiyeze andadagamiza mzi na hekung'azwaho. Mwisho ndakuawie galika na nkondo mpaka mwisho. Ubanasi uamliwa kae. ²⁷ enda athibitisha maagane hamwe na wantu wangi kwa miaka mphungati. Umo mwe miaka mphugati andaakonesha dhabihu na sadaka. Baada ya mbifya za ubanasi nd'akuawie mthu ndie aete ukiwa. Mwisho kamii na ubanasi uamliwa kweza kwa uyo mwekueka nkiwa ukaawia."

Chapter 10

¹ Mwe mwaka wa katatu wa Koreshi mfaume wa Uajemi, ujumbe ugubulwa kwa Danieli amaye pia nee akatangwa Belteshaza. Ujumbe uwo nee ni wa kwei. Uhusu Nkondo Nkuu. Danieli nee koumanga ujumbe uwo, ekupataho uvumbuzi kuawa mwe sozi. ² Mwe siku izo, mimi Danieli nee ni mwe ukiwa wa siku ntatu. ³ Nkye kudo nkande ntano, nkye kudo nyama, nkyee kunywa divai na nkyo kuhoka mavuta mwenye mpaka zekubuaho wiki ntatu ngima. ⁴ Mwe siku ishiini na nne ya mwezi wa bosi, nekuaho hehi na mto mkuu (ambao ni Togrisi). ⁵ Nkikauwa wanga na nikamuona mtu mwe

Kwembe kitani na mkanda mwe kigudi chakwe wekugosolwao kwa dhahabu ntana kuawa Ufazi. ⁶ Mwii wakwe nee ni kama kintu cha thamani na sura yakiwe nee ni kama umbauwa. Meso yakwe nee ni kama miali ya tochi na mikonoyakwe na miundi yakwe neeni kama shaba yekusundwayo. Sauti ya mbuyi zakwe nee ni kama sauti ya umati mkuu wa wantu. ⁷ Miye, Daniel ikedu nkiziona izo, na wantu kumwe nekuao nao hamwe nkawekuziona izo sozi. Mia mbui nkuu ya kuogoha iweze ya wakaguukia kwefisa woo wenye. ⁸ Kwaiyo nkibadwa ikedu na nkiona sozi za ajabu. Nkakuna nguvu yekusigaayo mwe mwii wangu. Muonekano wangu wa kung'aa unadiika ukawa muonekano wa kubananga, na nkazekusigaa nguvu mwe mwii wangu. ⁹ Baada aho nikasikia mbui zakea na nekuzisikiaho nikagwa kifudufudi na kupata usisiza mzito. ¹⁰ Mkono ukanidonta na nikapata hali ya kuzingiza kwa mavindi yangu na vifumba vya mikono yangu. ¹¹ Malaika akanamba, "Danieli, mntu mwe kuwae sana, manya mbui nikuambiazo, Gooka mana nkikutuma kaa". Na ekubindiizavyo kunihinya ujumbe uwo, nikagooka uku azingiza. ¹² Akabinda akanamba "Wese kuogoha Danieli. Tangu siku ya bosi wekui kaho akii yako kuonda kumanya na kujinyenyekeza wwee mwenye mbee ya Zumbe Muungu, mbui zako zisi kiwa naho nkyeza kwaoa babu ya mbui zako. ¹³ Mwana Mfaume wa Ufaume wa Uajemi nee kanizua nikaikwa uko na Mfaume wa Uajemi kwa siku ishiini na mwenga. Mia Mikaeli, yumwe kati ya Wakuu, keza kunisaidia. ¹⁴ Sasa byeza kukuambiza ili umanye kia chendacho kuawia kwa wantu wako mwe siku za mwisho. Mana sozi ni kwa ajii ya siku ambazo nkiziti kubua. ¹⁵ Na ekuwaho nkaziti kunambia mbui izo, nikahitua cheni changu nikakauwa hasi na nkye kuwa na uwezo wa kutambaika. ¹⁶ yee mwekuwa via wana wa mntu akanidonto muomo wangu na kugubua kanwa changu na nikamwambia uyo mwekuwa kagooka mbele yangu "Zumbe yangu, ni mwe masumbuko makai kwasababu ya sozi, nkina nguvu yekusigaayo. ¹⁷ Miye ni Mndima wako, Je nitende vihi kutambaika na Zumbe yangu? Mana kwasasa nkina nguvu na nkakuna mphungia yekusigaayo mwe mwii wangu." ¹⁸ Naho yuda mwenye muonekano wa mntu akanidonta na kunigea nguvu. ¹⁹ Akaomba "Wese kuogoha, mntu kuthaminiwa sana, Mpheho zedi, uwe mwenye nguvu, uwe na nguvu". Na ekuwaho akatamwii nami, nikapata nguvu. Nikamwambia "Zumbe yangu na asema, mana kunigoa nguvu." ²⁰ Akanamba, "Jea wamanya kwambwai nkyeza kwako? niuye ivi sasa kutoana na Mkuu wa Uagiiki ondaeze. ²¹ Miya nondo nikwambie kia cha kuandi kwacho mwe kitabu cha ukwei. "Nkakuna yoyose mjionyesha kuti awa nguvu hamwe na mimi dhidi yao, ila Mikaeli Mkuu wenu"

Chapter 11

¹ Mwe mwaka wa bosi wa Dirio MMedi, mie mwenye sheza kumwezeza na kumkinga Mikael. ² Na sasa ndanikugubwie ukwe. Wafaume watatu wendanuke mwe Uajemi, na mfaume wane andaawe tajii sana kuliko watuhu wose. Na wakati endaoapate nguvu kwembokea utajii wakwe, andaa mwenue kiamntu kinyume na mfaume wa Ugiiki. ³ Mfaume mwenye nguvu andaenue ambae andaatawale ufaume mkuu, naendaende kubasana na matakwa yakwe mwenye. ⁴ Naendahoawe kenuka, ufalme wakwe undaunvunjike na undaygawanyika mwempepo nne za mbinguni, lakini nkawanawawe mweuvyazi wao wenye, nankio kwa nguvu zakwe kwa wakati ekuwaho akatawala. Kwa kuwa ufaume wakwe undaung'olwe kwaajii ya watuhu tofauti nawavyaigwa wakwe. ⁵ Mfaume wa kusini andaawe na nguvu, lakini yumwe katiya maamimjeshi wakwe andaawe mwenguvu kuliko yeye naandaautawale ufaume wakwe kwa nguvu nkuu. ⁶ Baada ya miaka micheche, wakati muda undahouwe sawa, wandawagosoe muungano mndee wa mfaume wa kusini andaeze mfaume wa kaskazini kuyathibitisha makubaliano yao. Lakini nkanaadahe kuzitunza nguvu mkono wakwe. andaabadihwe nawada wekumwetao, na tati yakwe, na yeye mwekumuunga mkono kwanyakati izo. ⁷ Lakini tamba kuawa kwemzizi wakwe ndadichipua kwe nafasi yakwe. Andaadisha mbulie jeshi nakwengia ngome ya mfaume wa kaskazini. andaatoane nao, na andaawashinde. ⁸ Andaaidee miungu yao mpaka Misri pamoja na sanamu zao za chuma na viavyao vya fedha na vya dhahabu vya tahamani. Kwa miaka mingi andaekae hae na mfaume wa kaskazini. ⁹ Ukabinda mfaume wa kaskazini andaauvaie ufaume wa mfaume wa kusini, Lakini andaeavye na kuita kwesii yakwe mwenye. ¹⁰ Wavyee ndaweiketayari na kuunganisha jwshi kuu. Ndadiendelee kukua na litagharikisha kiakintu, ndadembeke gatigati mpaka kwengome yakwe. ¹¹ Nee mfaume wa kusini andaakimwe, na andaaita nakutoana nae, mfaume wa kaskazini. Mfaume wa kaskazini ndaenue jeshi kuu, bali jeshi ndadigewe kwe mkono wakwe. ¹² Jeshi ndadidoigwe, na moyo wa mfaume wa kusini undawenulwe uwanga, naendawagosoe makumi maelfu kugwa, bali nkanaadahe kuwa mshindi. ¹³ Ukabinda mfaume wa kaskazini andae nue jeshi tuhu, kuu kuliko dakwanza. Baadya miaka kadha, mfaume wa kaskazini ndaeze na jeshi kuu dikwa na via vingi. ¹⁴ Ukabinda misiizo wengi ndawenue kinyume na mfaume wa kusini. Wana wa vuugu miongoni mwe wantu wakwe wandawagooke wao wenye ili wayatimize maono, lakini wandawekugwae. ¹⁵ Mfaume wa kaskazini andaeze, kuzingira siikwa kwa kuika viima, nakuuteka mzi wenye ngome. Majeshi ya kusini nkayanaya dahe kugooka, hata wanajeshi wakwe bora. Nkawanawawe na nguvu za kugooka. ¹⁶ Baaada yaah, yeye mwendaenze andaenende kwa kubasa tamaa zakwe kinyume chakwe; nkakuna yoyose mwendaagooke katika mwesia yakwe, andaagooke mwe sintano, ubanasi undauwe mwe mikono yakwe. ¹⁷ Mfaume wa kaskazini andaahitue cheni chakwe ili kwezo kwa nguvu ufaume wakwe wose, nandakuw na mapatano endayoayagosoe na mfaume wa kusini. anaampatienga ufaume wa kusini. Lakini mpango uo nkaunafanikiwe kumsaidia. ¹⁸ Baaada yakwe, mfaume ndaafuatilie sii za amri jeshi anaakomesha kibui chakwe kisie. ¹⁹ Kisha andaitongee mizi yenye ngome kwe siiyakwe mwenye, lakini endakungwae na kugwa; nankana apatikane vituhu. ²⁰ Kisha mintu mtuhu andaenue mwe nafasi ambae andaamgosoe mtoza ushuu emboke kwa ajii ya ufahai wa ufaume. Lakini mwe misi yezayo andaatumulwe, hae, lakini nkio kwa mbifya wala nkio kwa nkondo. ²¹ Mwe nafasi andaenue mtu wa kudharauliwa

ambae wantu nkawanawamwenke heshima ya nguvu ya kifaume; ndaeze bila yakukusudiwa na andaadoe ufaume kwa ulaghai. ²² Mbele yakwe, kiajeshi ndadiifutwe hae kwa gharika. Jeshi na kiongozi wa agano ndawaangamizwe wose kwa hamwe. ²³ Tangu mwe kipindi kia ambacho maagano yagosolwa hamwe nayeye, andaende kwa kiahia; andaawe tu. ²⁴ Kwa ghafla andaengie mwe sehemu tajii sana za jimbo, naendaagose kiaambacho nkiotatiyakwe wala baba wa baba yakwe kakigosoa. Andaawagawanye mateka, nyara, na maizakwe miongoni mwa wafuasi wake, lakini nikwa muda tu. ²⁵ Andaenue nguvu zakwe na moyo wakwe kinyume na mfaume wa kusini kwa jeshi kuu. Mfaume wa kusini kwa jeshi kuu. Mfaume wa kusini andaatoane nkondo akawa na jeshikuu denye nguvu, Lakini nkanaadahe kugooka kwa kuwa watuhu wandawagosome njama dhidi yakwe. ²⁶ Hata wadawadao nkande yakwe ntana wandawageeze kumwangamiza. Jeshi dakwe ndadikatiwe hae kama gharika, na wengi wao ndawakomwe. ²⁷ Wafaume wose awawaidi, wakawa mioyo yao imema uovu kinyume na wezwakwe, wandawekae mwe meza wenga na kutiiana, lakini undauawe mwekipindi ambacho kipangwakae ²⁸ Kisha mfaume wa kaskazini andaauye mweshi yakwe akawa na utajii mkuu, na moyo wakwe ukaemea vikai agano takatifu. Andaagosome na akabinda andaauye mwesii yakwe mwenye. ²⁹ Kwemuda wekweamuriwao andaauye na kuushambulia ufaume wa kusini. Lakini mwe kipindikiicho nkakinakiwe kamabosi. ³⁰ Kwa kuwa meikuawa kitimu ndazimshambulie naandaagohe na kuuya na nyuma. Andaawembifya dhidi ya agano takatifu, naandaawa onyeshe matana wada wendaowadibade agano takatifu. ³¹ Majeshi yakwe yandayenue na kusimanga sehemu takatifu mwe ngome. Wandawaziuse sadaka za kawaida za kuteketezwa, na wandawagosome nchuki za ubanasi dendado ukiwa. ³² Na kwa wadawekuonekanao kwa uovu kinyume na agano, andaawahufye na kuwetanga uovu. Bali wantu wada wamanyao zombe wao ndawawe jasiri na wandawadoe hatua. ³³ Wantu wenye hekima miongoni mwewantu wandawawatende wantu waelewe. Lakini wanda wekungwae kwa uhamba na kwa miale ya moto; wandawagewe mateka na kuhokwa kwamisi. ³⁵ Mwemisi za kwekungwaa kwao, wandawa saidiwe kwa msaada mdodo. Wantu wengi wandaweunge naowenye kwa unafiki. ³⁴ Mwewantu wengi wenao hekima wandawe kungwae ili wesunte kwawakwao, na kwesunta, na kung'aa mpaka mwewakati wa kiheo. Kwa kuwa wakati wekuamuliwao nkauzati kumema bado. ³⁶ Zombe andaagoosome kuawa na matakwa wakwe. andaenue mwenye na kwegosoa mkuu. Kia Zombe kinyume cha Zombe wa miungu, Andaenue mwenye kwegosoa mkuu kuliko kia Zombe. kinyume cha Zombe wa miungu, andaa seme vintu vyesavyokutama. Kwa kuwa andaafanikiwa mpaka hada mbifya yendahaiwe ikamilika. Kwa ajii kia chekuamuliwacho chendahokiwe kigosoka. ³⁷ Nkanaazija Zombe watati zakwe wala Zombe mpendwa ni wavyee. wala nkanaamjali Zombe mtuhu yoyose. Kwa zaidi ya mntu yoyose andaagosome mwenye kua mkuu. ³⁸ Andamheshimu Zombe wa ngome baada yaaya. Ni Zombe ambae tatizakwe nkaokumkubali ambae andaamheshimu kwa dhahabu nahea, kwa maiwe ya dhamani na zawadi zekudhaminiwazo. ³⁹ Andaazimbulie ngome imara kwa msaada Zombe mgeni. Ndaamweke heshima nkuu yoyose mwenda amkubali. andaawa gosoe kuwa watawala uwanga ya wantu wengi, na andaapige siikama thawabu. ⁴⁰ Kwa wakati wakiheo mfaume wa kusini andaa mshambulie. Mfaume wa kaskazini andaawavamia kwaukai wa magari na wakwea faasi namei nyingi, nae andaaita kinyume cha sii, kuwagharikisha, na kwemboka gatigati, ⁴¹ Nae endaengie sii ya utamayo, makumielfu ya Waisraeli wandawagwe. Lakini wantu awa wandawanyiike kuawa mwemkono wake; Waedomu, wamoabu, na mabaki yawantu wa Amoni. ⁴² Nae andaauyooshe mkono mwesii, siiya Misri nkainaiokolewe. ⁴³ Andaawe na mamlaka uwanga mwehazina za dhahabu na hea, na uwanga mwe utajii wose Misri; wantu wa Libya na Ethiopia wandawawe asi mwenyayo za miundi yakwe. ⁴⁴ Lakini taarifa kuawa mashariki na askazini ndazimwogopeshe, naeendaaa we akawa mwenye mbifya nyingi ili kuwabananga kabisa na kuwafisa kwaajii ya ubabasi. ⁴⁵ Nae andaagosome hema damakao yakwe ya kifaume kati ya bahai na miima ya utana wa utakatifu. andaabwie kiheo chakwe, na nkanahawe na msaidizi wa kumwambiza.

Chapter 12

¹ Mwe kipindi icho; Mikael, jemedai Mkuu muwazungukia wantu wako, endaho enukie, kwendakuwe na misi ya mateso ambayo mkayokuwahi kuaawia mwaude wa Taifa dodose hata kipindi icho; mwe mwande uo wantu wako wenda waokolewe, yeyose ambaye zina dakwe dendadi patikane mwe kitabu. ² Na wagenyeao wada wekugonao mwe mavumbi ya dunia wendawenue. Kumwe mwe ugima wa milele kumwe kwa ajii ya fedha, na matwezo ya milele. ³ Wada wenye viugo wenda wang'ae inga mng'aa wa mbingu na wada wawaagiiro wezwao kumwe mwe haki, wenda wawe inga mtoondo milele na milele. ⁴ Mia wenye Danieli, zigubike mbui izi mwe kitabu chekugewacho chapa mpaka misi ya mwisho. Wantu wangi wenda waguuke uku na kuda, na maarifa yendayaongeke. ⁵ Kisha mimi Daniel, nkikaua na nee kuwa na malaika watuhu waidi wagooka. Yumwe nee kagooka mwe upande unu wa nkinga ya mto, na mtuhu nee kagooka mwe nkingo ya upande mtuhu. ⁶ Mwezao yumwe nee amhinya muntu mwe kwetungia nguo. "Hengi yendaitoe misi mingahikubua mwisho wa mbui izi kusungumayo?" ⁷ Nkimsikia yuda muntu mwe kwetungia kwetungia nguo za kitani, ekuwae mwe mkondo wa mto, nee kenua mkono wakwe wa kuume na mkono wakwe wa kumeso kuaangia mbinguni na kweisa kwa mwe aishiye milele kwamba yenda iwe kwa wakati, nguvu za wantu watakatifu zendahozuwe zibanangwa kae, mbui izi zose zenda ziwe zibindiikia. ⁸ Nkiiva mia nshekumanya. Nee namuiza "Zombe ywangu mbui izi zose kwenda kuawie mbwai?" ⁹ Kagombeka, Hita Daniel, kwa maana ntamuizi zifungwa na kugewa chapa kiaga cha mwisho. ¹⁰ Wantu wangi wendawawe wang'azwa, wasuntwa, na kusafishwa, mia wabanasi wenda waite kwe ubanasi. ¹¹ Mwe musu uda hendaho sadaka ya kawaida ya kuvika yendaho iwe iusingwa na ifyo da ubanasi, dekusababshado ukiwa digooswa, kwendakuwe na misi zibuaza 1,290. ¹² Ana ebae muntu yuda angogae kianga cha ukomo wa misi 1,335. ¹³

Wondwa uhauke. Uteze sia yako hata ukomo, ukambindaaho wandauhumuize, wendawenuke mwe sii ukwenkwayo, ukomo ukomo wa musii,"

Hosea

Chapter 1

¹ "Inu ni mbui ya zumbe yebumbuiayo Hosea mwana ywa Beeri misi ya Uzia, Othamu, ahazi na Hezekia, wafaume wa Yuda, nee mwe misi ya Yeroboamu mwana ywa Yoashi, mfaume ywa Israeli. ² Zumbe ekugombekaho kabosi kwembokea kwa Hsea akamhinya "Hita ukamdoe/ukamtegue mvyee mkianga. Enda awe na wana wekuawiao mwe ukianga wakwe, maana sii yagosoia kiana kikii kwa kumbhasi Zumbe." ³ Nee Hosea ahita akamtegua Gomeri mwana kindee ywa kigosi. ⁴ Zumbe akamhinya Hosea, Mwetange zina dakwe Yezreeli. Kwa maana misi mihufu nendanivazibu mwango wa Yehu kwa ajii ya kwetia npome ukoYezreeli; nami nenda mubinde ufaume wa waIsrael. ⁵ Yendaiauwie me uda msi nendahonibonde uta wa Israel mwe koongo da Yezreeli. ⁶ Gomeri akenua ifu tuhu akavyaa mndee. Mee Zumbe amhinya Hosea. "Mwetange zina dakwe Lo Ruhamu kwa maana nkina niwafiie mbazi vituhu mwango wa Israel; nesekeza kuwafiambazi kwa vyevyose via. ⁷ Hata ivyo nndamiwafiie mbazi mwango wa Yuda na nindaniwaokoe mwanee, Zumbe, Muungu ywwao. Nkinaniwaohoe kwa uta uhamba, ukondo, faasi, au wakwea faasi." ⁸ Gomero ekumswisaho Lo Ruhama akenua ifu akamvyaa mwana mtuhu ywa kigosi. ⁹ Nee Zumbe agombeka. "Mwetange zina da Lo Ami; kwa maana nywie mkiovo wantu wangu, wala mie nkimi Muungu ywenu." ¹⁰ Hata ivyo hisabu ya wantu wa Israeli yendaiwe msanga wa bahari, yesiyo kudahika kuhimwa au kutaaziwa, Yendaiwe hada awbaho nee wembigwa "Nyendaiwe wantu wangu," wendawembigwe "Nywie ni wantu wa Muungu. ¹¹ Wantu wa Yuda na Wantu wa israeli wenda wadugane hamwe. woo wenye wendawamuike Kiongozi yumwe na wendawaowe kuawa sii, kwa maana indaiwe msi wa Yezreeli nkuu.

Chapter 2

¹ Gombekani na Wagosi, 'Wantu wangu' na kwa, na kwa wavyee wako, "Kuonyeshwa mbazi" ² Eteni maahio mwe mami zenu kwa kuwa yeye nkio mkazio wao nkio mumeo. Uuse ukianga mbele yakwe, nyendo zakwe za ukianga gati ya matombo yakwe. ³ Ati nkivyo nendanimvua nguo kumwonyesha mwazi wake kama siku ekuvyaigwavyo. Nami nendanigosoe kama sii nkame yekubanikayo nami nenda nendani mgosoe afe kwa nkii. ⁴ Nkina niwe na rehema kwa wanawe, kwani ni wana wa ukianga. ⁵ Mamiao ni mkianga naho kagosoia mbui z soni, Akamba nndaniwatongee wambuya kwani wondawanenke mkate wangu na mazi na sufu yangu na kitani, mavuta yangu na kinyweji." ⁶ Kwa iyo nndanizenge ngwegwe kuzuia sia yakwe kwa miwa. Nndanizenge ukuta ili esekupata sia. Endaawatongee wambuwaye mia nkana awabwii. ⁷ Yeye endawaondeze mia nkanaawabwii. Ne ndiho ambe "Nndanimuie mumangu wa bosi kwani ne ni mtana kwangu kuliko wa ii sasa." ⁸ Nkekumanya kuwa mie ne mwekumwenka mbeyu, divai pywa na mavuta, nekumwongezeho hea na zahabu, wekuzitumiaho kwa Baali. ⁹ Kwa io nndanidoe mbeyu yakwe wakabonda, na divai yangu pywaa kwe msimu wakwe. ¹⁰ Naho nndanimwike mwazi he meso ya wambuyawe waa nkakuna endayea mwokoe mwe mkono wangu. ¹¹ Nenda nimuusie nyemi zakwe zose sikunkuu zakwe, mwandamo wa mwezi, siku ya kuvika na sikunkuu zakwe zose zekuikwazo. ¹² Nndanibanange mizabibu yakwe na mitini yakwe ekwambayo" Unu ni mshahaa nekwenkigwao ni wambuya wangu. Nndaniwagosoe wawe mzitu na wanyama wa mztui wonda waude. ¹³ Nami nndaniwasuubu kwa ajii ya sikunkuu ya Baali, ekuwafukizaho uvumba. ekehamba kwa mpete zakwe na nguo zakwe akanijaa. "Idi ne tamko da Zumbe." ¹⁴ Nndaniite nikampembeje, NNndanimuete kwe sii nkame na kugombeka nae kwa mbazi. endani mvuzie mizabibu yakwe na hekoongo da Akori kama muango wa tumaini. ¹⁵ Ondaago mbeke kama ekugosoavyo kwe siku za ubwanga wakwe kama siku ekulawaho kwe sii ya Misri. ¹⁷ Endaiwe kwe siku iyo tamko dekulawaho kwa Zumbe-" akambaa Ondaunetange muu mangu nkunawenitange vituhu, Baal wangu. ¹⁶ Nndaniuse mazina ya Baali kwe kanuva changu na mazina yao yondoya jalwe." ¹⁸ Nndanigosoe agizo hambwe na qanyama a mkondeni kwa ajii yao, na wadege wa uwanga na vitambaavy Nndaniuse hosa uhamba, na nkondo mwe sii, nndakugosoe ugone mpeho. ¹⁹ Nndaniwe mumeo kae na kae. Ndaniwe mumeo wa haki, wa kuaha uaminifu wa agano, na mbazi. ²⁰ Nndaniwe mumeo wa uaminifu, ondaunimanye mie ni Zumbe. ²¹ Na siku ida nndanigombeke" Idi ne tamko da Zumbe." Nndanigombeke na mbngu, nao wandawagombeke na dunia. ²² Dunia yondaishughulikie mbeyu, divai pywaa na mavuta na wondawamjibu Yezreeli. ²³ Nndani kwee mwenye kwe sii, kwa ajii yangu ndaniwaonee mbazi Lo Ruhama Nami nondanigombuke kwa Lo Ami. "Wee ni Ami ata' nao wandawambe we ni Zumbe wangu."

Chapter 3

¹ Zumbe akanamba, "Hita vituhu, ukaombe mvyee, mwekukundwa ni muume, etiho ni mkianga, mkunde enga mimi, Zumbe ni wakundavyo wantu wa Israeli etiho waihitukia miungu mituhu na kukunda mikate ya zabibu" ² Kwaiyo nkinguia mwenye kwa vibendo kumi na shano vya feza na homeli na letheki ya shaili. ³ Nkamwamba lazima tekae hamwe misi mingi, nkudaha kutenda mkianga au kua na muntu mtuhu yoyose. Mwe sia iyoiyo, nnda tiwe hamwe na nywinywi." ⁴ Kwa via wana wa Israeli wanda wekae kwa misi mingi kisi mfaume, mntu mkuu, kafaa, nguzo ya maiwe, efodi au vizuu vya nyumbai. ⁵ Wakaawa aho wantu wa Isilaeli wanda wauye kumonda Zumbe Muungu ywao na Daudi

Chapter 4

mfaume ywao. Mwemisi ya mwisho wanda weze wakazingiza hee Zombe na utana wakwe.

Chapter 4

¹ Tegeezani uoosi wa Zombe nywie wantu wa

² Kuna laana, umbea, wantu wacomana, kuna ubavi na upamphagasi. Wantu wabonda mihaka yose, na mphone yetika kia kukacha. ³ Nee mana si yanyaa na kia mwekaa una adagamia; makaa ya mazituni na wadege wapuukao, hata samaki wa mazi mshindo wadagamia. ⁴ Akini wese kumwekea mntu yoyose kweeta masa, mwese kumwekea muntu yoyose amwaahe mntu mtuhu. Kwa nia nywie nee maaskofu niwaahao. ⁵ Nywie maaskofu mwonda mwekungwe musi; manabii nao wonda wekungwae hamwe na nywinywi nakio nami mamiako nonda nindagamize. ⁶ Wantu wangu wabanika kwa via wabahau. Kwavia maaskofu waemea akii nami nonda niwaemee mwese kuwa maaskofu kwangu. Kwa via kujaa miiko yangu, hetiho miye ni Muungu ywako nami nonda niwajae wanao. ⁷ Maaskofu wagenyea wangi, chemno wanigosweea mavigaviga. Wahitua ntunyo zao vye soni. ⁸ weisa mavigaviga ya wantu wangu; wamema udwa kwembosa ubaya wao. ⁹ Nkina niwabahue maaskofu, nonda niwade sugusa wose kwa ntendwa zao. Nonda niwaihe kwa ntendwa zao. ¹⁰ Wonda wade nkawana wegute, wonda wapamphaagase akini nkawana wagina, kwa va wesimana na Zombe. ¹¹ Wakunda upamphaagasi (ukianga) mphombe na ukozi wekudoao umanyi wao. ¹² Wantu wangu wafaigwa wembiwe vya kugosoa kwa sanamu zao za mbao na ngoda zao nee ziwenk'azo unabii. Kwa via nkawana tuhu wamanyado iya kianga, na wagosoa inga malaya badii ya kumtongea Muungu ywao. ¹³ Watambika kwe miima na kufukiza ubani, si ya miti mikuu, mifune na kikuzu, kwa via watamiwa ni vizui vyao. Nee ivyo wana wenu wa kivyee wagosoa ukianga, na kugomwa. ¹⁴ Miye nkiwada sugusa wanao wa kivyee aho wakasagua kugosoa upamphaagasi wala ubagibagi. Kwa via wagosi nao weavya kwe malaya na kugosoa miviko wadahe kupamphaagasa na malaya. Kwaiyo wesao kumanya wonda wadagamizwe. ¹⁵ Hetiho wee, Israeli, kugosoa ukianga, akini Yuda ese kuahwa masa. Nywie mwese kuita Gilgali, mwese kubua Beth aven. Wala mwese kweisa "Niuda Zombe." ¹⁶ Kwa via Israeli kagosoa nkani savia mwana ng'ombe mwe nkani. Hambu! Zombe adaha kuwegaa uisi savia ngoto hesabu kuwa na uondo? ¹⁷ Efraimu kevanganya na sanamu, m-badeni ukedu. ¹⁸ Hetiho mphombe yao isia ukianga nkawaubada, mazombe yao wakunda muno soni zao. ¹⁹ Nkusi yoda imfunganye kwa mawawa yakwe naho wonda wagwiwe ni soni kwa aji ya miviko yao.

Chapter 5

¹ Tegeezani yanu, makuhani nyumba ya Israeli! Tegeezani nyumba ya Mfaume! kwaajii hukumu yeza nyose. Mua mtego uko Mizpa na wavu wekusambazwao uanga ya Tabori. ² Wekuasio wagooka sana kwe ukomaji akini nndaniwaazibu wose. ³ Namanya Efraimu, na Israeli nkawekwefisa kwangu. Efraim iviaha kuwa inga kahaba, Israel ni unajisi. ⁴ Matendo yao nkayekuwauhusu kumhitukia Muungu, maana kwa ajii mawazo yao ya uhianga yaumo ndani mwao baho nkawana wammanyee Zombe. ⁵ Kibui cha Israeli chawadhuhudia kwa iyo Israel na Efraimu wendawekungwaa kwa mwe matia zao na Yuda pia endaagwe hamwe nao. ⁶ Wondawaite hamwe na ngoto zao na ng'ombe zao kumuondeza Zombe, akini nkawanawamuone kwa kua keusa kulawa kwao. ⁷ Wawa nkio waaminifu kwa Zombe kwa ajii wavyaa wanahalamu iviho shangwe mpyaa za mwezi zawadagamiza na minda yao. ⁸ Toa gunda uo Gibe na gunda uko Rama sauti ya ndio ya mkondo uko Beth Aven Tendatikubase Benyamini. ⁹ Efraimu yondaiwe ukiwa misi ya azabu. Gatigati mwe makabila ya Israeli nkitangaza habai yendayoilawie. ¹⁰ Wagookezi wa Yuda ni kama wada wasao iwe da mihaka. Nami netia gazabu uanga yao inga mazi. ¹¹ Efraimu kadagamizwa; kadagamizwa kwe hukumu kwa ajii kaita kwa hiyali kubasa kinuu. ¹² Kwa iyo nndaniwe inga nondo kwe Efraimu, na inga uvundo kwe nyumba ya Yuda. ¹³ Efraimu ekuonaho utamu wakwe, Yuda kaona jelaha dakwe; efraimu akaita Ashuru: Yuda akatuma ugosi wakwe kwa mfaume mkuu. Akini nkekudaha kuwahonya wantu au kuhonya jelaha dakwe. ¹⁴ Kwa iyo nendaniwe inga simba kwa Efraimu, na inga simba kwe nyumba ya Yuda. Mie ehe mie nndanage na kuita hae Nndaniwadoe na nkakunakuwe na munu wa kuwahonya. ¹⁵ Nendaniite na kuuya kwe npaamo yangu, mkapa wamanye masa yao na kuondeza cheni changu, hata wakaniondeze kwa bidii kwe ziki yao.

Chapter 6

¹ "Soo, tiotoke Zombe, kwa via katibonda vipande, mia endaatihonye; katenka kisogoo, mia endaatifunge visogoo vyetu. ² Baada ya sii mbii endaatifufue; msi wa mtandatu endaatenu, na tendatiishi mbee yakwe. ³ Swiswi timanye Zombe, tiendee kumanya Zombe. Kweza kwake nu hakika enga keo; endaeze kwetu enga fua, enga fua ya vui ambayo yamya mwe sii." ⁴ Efraimu, nigoswee mbai? Yuda nigoswee mbai? uominifu wako enga zunde da keo, enga Mnyozo uhaukao mapema. ⁵ Nee nekuwatuho viponde vipanda kwa vyauwa vya manabii bkiwakoma kwa mbui kanwa changu. Magiizo yako yenga nuru ing'aayo. ⁶ Kwavia natamani uaminifu wala mkiyo dhahihu, na kumanya Zombe kuliko kafa ya kubanangwa. ⁷ Kana adamu wabananga agano; ukauokuwa waaminifu kwangu. ⁸ Gideadi ni mzi wa wabanasi wenye miundi ya mpome. ⁹ Ati mabunga wanyang'anyi wamgojao muntu, nee nakuhani wanya hamwe kugosoa kukoma kwa sia ya shekemu; wagosoa ubanasi wa soni. ¹⁰ Mwe nyumba ya Israeli nkiona mbui mbaya, Ukianga wa Efraimu uhada, na Israeli kagewa unajisi. ¹¹ Kwa via wewe, Yuda maozoo yateuliwa, nendaho nivuze upazi wa wantu wangu.

Chapter 7

¹ Ukati wowose nikundaho kuihonya Israeli zambi ya Efraimu yagubulwa hamwe na matendo maovu ya Samaria. Kwasibabu wagosoa utiifu mbavi engia na bungada mabagaa mshambulia mwemzi. ² Nkawahamanyanya myoyo yao ati na mayo mbui zesasokutama, sasa matendo yao yawazunguka; ya mbele ya cheni changu. ³ Kwa ajii ya ubaya wao wamtenda mfaume atamiwe na maofisa wao kwa uhonko wao. ⁴ Wose ni wakianga nnga tameu de ku tungwado moto na mwokaji, ambae hueka kuugimba moto tangia kukanda unga kiamua kua ngwadu. ⁵ Siku ya mfaume ywetu, viongozi weketendao watamu na ukai wa divai. Akayeboa mkono wake kwa wada wekuao waaaka mdhihak. ⁶ Kwa moyo nnga tamu, ne wapanga mitingi yao yauti. Maya ya kugona kio kigima, keo zua daka nnga moto. ⁷ Wose wapata moto nnga tanuu na kuwa dagamiza wada wawatawalio. Wafaume wao wose wagwa; nkha kuna hata yumwe mnatanga. ⁸ Efraimu ni mkate ambao nkhauzati kulitulwa. ⁹ Wageni wada nguvu zakwe, akini nkhamaya. ¹⁰ Kiburi cha Israeli kinawashuhudia; neivyo nkhawauya kwa Zumbe, Muungu ywao, wala nkhwakumu andeza mbai ya ayo yose. ¹¹ Efraimu kama njiwa, bahau mwese busara kumwetanga kuita Misili, aKabinda kasooka kuita Ashuru. ¹² Wakaita nndamsawanye wavu wangu uwanga yao, nami nonda niwagwise nnga wadege wa uwanga. Nonda niwa adhibu katika kuita kwao hamwe. ¹³ Ole wao! Kwa ajii waga kulawa kwangu. Ubamazi waweza! wo waasi dhidi yangu! Nakunda kuwahonga, iyo watamuia umbeya zidi yangu. ¹⁴ Iya nkhwakumia kwa moyo wao wose, iya wasininika mwe sazi zao. Wakusanyika kwa ajii ya nafaka na divai mpyahamu, nao wanikiuka mimi. ¹⁵ He tiho nkhiwalinya na kutintimaza mikono yao, sasa wagosoa yeba zidi yangu. ¹⁶ Wauya iya nkhauya kwangu, mwe uwanga. Wao ni kama uta wesio kutumanika. Maofisa wao wonda wagwe kwa uhamba kwa ajii ya ubaya wa vanwa. Inu yonda iwe nsoni yao gati gati mwe si ya Misli.

Chapter 8

¹ "Ika gunda mwe miomo yako! Tai enza uanga ya ngumba ya Zumbe kwa ajii wantu wabananga agano dangu na waasi zidi ya sheia yangu. ² Waniya, ³ "Mungu swiswi mwe Isilaeli tweza." Mia Isilaeli iemea matana, mnkuu amtongea. ⁴ Waika mfaume, mia ulio kwa shauli dangu. Wawatenda wakuu, mia nkikua na habai kwa feza zao na zahabu wegosomea kimuu wenye, ili wasigwe hae." ⁵ "Ndama yako iyemewa, Samalia. Maya yangu yawaka juu ya wantu awa. Kwa muda wani wandawawe na masa? ⁶ Kwa kua kimuu iki kiawe Isilaeli; fundi mwekukigosea nkie Muungu! Ndama ya Samalia indaitulwe ntii ntii. ⁷ Kwa kua wantu wahanda uheho na kubonda kimbunga. Mbeyu zikugookazo nkazina mitwi, nkaziavya unga. Ikiwa idahaa wageni wandawade. ⁸ Isilaeli imezwa; sasa wagona mwe mataifa kana kintu chesacho na maana. ⁹ Kwa kuwa waita Ashulu kana npunda wakwemani ikedu. Eflaimu kaajii wapenzi kwa ajii yake mwenye. ¹⁰ Hataivyo ingawa waajili wapenzi mwe mataifa, sasa nindaniwakube hamwe. Wao wandawavoke kwaga kwa ajii ya unyanyasaji wa mfaume wa wakuu. ¹¹ Kwa kua Eflaimu kaiomea mazabahu kwa sadaka za zambi, mia zitenda mazabahu kwa kugossa zambi. ¹² Nkidaha kugonda sheia yangu kwa maelfu kumi, mia ati ne waiona kana kintu cha ajabu kwao. ¹³ Kwa ajii ya zabihu ya zangu maavya nyama na kuida, mia mie, Zumbe nkiwahubali, sasa nndaniafye juu ya uovu wao na kuazibu zambi zao. Wandawaue Misii. ¹⁴ Isilaeli kanijaa mie, muumba wakwe, na kazenga mazumba. Yuda kaimalisha mizi mingi, mia nndantume moto mwe mizi yakwe; indaibanange ngome zakwe.

Chapter 9

¹ Wesekutamiwa, Zilaeli, kwa kinyemi inga wantu wekumwe. Kwa mana nkwekua mwaminifu, kumbada Zumbe Muungu ywako. Watamiwa n'kuha mshahaa kwa mkianga kwe sakafu zose za nafaka. ² Mia sakafu na divai nkazinaziwaise; divai mpyaahamu nndaimhungukie. ³ Nkawadaha kusongwa nkwekaa mwesii ya Zumbe; badii yakwe, Efulaimu nndauye Misili, na msi umwe wondawade nkande ya uchama mwe Ashulu. ⁴ Nkawanawamuavie Zumbe kafa za divai, waa nkawanawamfulahisha. Zabihu zao nndaziwe kwao inga nkande ya ndio wose ndiowade nndawawe wajiisikia. Mana nkande yao nndaiwe yao wowodu; nkaunawengie nyumbai mwa Zumbe. ⁵ Nndautende viivhi msi wa sikunkuu yekuikwayo lasmi, msi wa sikunkuu ya Yahwe? ⁶ Kwa mana, kaua waguuka ubanasi Misili nndaiwakonge na Nofu nndaiwazike. Mana hazina zao hea za feza nndaziwe nao, na miwa nnda imeme hema zao. ⁷ Misi ya azaba yeza; misi ya kuihiza nkuu yeza. Wazilaeli wose wamanye mbui izi. Nabii ni mbahau, na muntu mwekuvuviwa ni mkiau, sibabu ya wako mkuu na unkuu mkuu. ⁸ Nabii nee mlinzi ya Zumbe Muungu ywangu uanga ya Eflaimu. Mia mtego wadege ni uanga ya sia zakwe zose, na unkuu uumo mwe nyumba ya Zumbe Muungu ywake. ⁹ Webananga wenye inga misi ya Gibea. Zumbe Muungu nndawakumbuse ubaya wao, na nndaawazibu zambi zao. ¹⁰ Zumbe amba, "Nekuibwiiho Zilaeli, nee ni inga kuondeza zabihu jangwani. Kana matunda ya bosi ya msimu kwe mtini, nkiwaona tatizenu. Mia wakaita Baali, Peoli, nao weavya kwe kizuu cha soni. Nee n'sukizo inga kizuu wekukikundacho. ¹¹ Na kwa ajii ya Eflaimu, utukufu wao nndauawe inga mdege. Nkakunawe na kuvyaa, nkakuna ndaa, wala ndieenue ndaa. ¹² Etiho waeta ana, nndaniwaniwadoe ili esekusigaa hata yumwe. Ole wao nikawabada! ¹³ Nkiiiona Efulaimu, kama via Tilo kahandwa mwe mwiima, mia Efulaimu nndaavye wanawe kwa muntu ndujeawakome. ¹⁴ Wenke, Zumbe-nndauwenke mbwai? Wenke ifu dibanangado ndaa na matombo yesayo kuavya mee. ¹⁵ Kwa ajii ya ubaya wao wose uko Giligali, nee nekuihiwavyo. Kwa ajii ya ugosoi wao wa zambi, nndaniwaguuse chongoi ya nyumba yangu. Nkinaniwakunde vituhu; maafisa wao wose ni waasi. ¹⁶ Efulaimu ni mtamu, na mazindo yao yanyaa; nkawavyaa matunda. Hata atiwana wana, nndaniwakome wana wao wawakundao. ¹⁷ Zumbe Muungu nndaawaemee kwa sibabu nkaokumtunya. Nndawawe wantu wa kuangadika mwe

mataifa.

Chapter 10

¹ Zilaeli ni mzabibu uvyaao matunda yakwe. Kwa kadii matunda yakwe yasongwavvyo kugenyea nee nae azengaho miviko mingi. Kwa via siyakwe itendesa kuvyaishwa ikatintimaza nguzo zakwe. ² Moyo wao ni utiizi sasa wondezwa wenue masayao wenye. Zumbe n'ndaabanange miviko yao n'nda abanange nguzo zao. ³ Kwa maaana n'nda wambe, "Nkatina Mfaume, kwa ajii nkatokumwetika Zumbe. Sasa mfaume-nee kadaha kutigosooea mbwai?" ⁴ Wagombeka mbui he bue na kugosoa maagane kwa kweisa umbea. Sasa haki yeza inga magugu yeneyo sumu mwe mito ya mnda. ⁵ Wenyezi wa Samalia n'ndawaogahe kwa ajii ya ndama za Bes Aveni. Wantu wakwe weyayata kwa ajii yao, inga wekugosoavyo wada makuhani wa kizuu wekuawo watamiwa navyo na utukufu wao mia nkawako vituhu. ⁶ Woo n'ndawadoigwe kwegalwa Ashulu inga kafaa kwa mfaume mkuu. Eflaimu n'nda awe na soni na Zilaeli n'nda agwiiwe n'soni kwa kizuu chakwe. ⁷ Mfaume ywa Samalia n'nda adagamizwe inga chipu cha nkuni uanga ya cheni cha mazi. ⁸ Npaamo za uanga za ubanasi zondoibanangwe inu nee zambi ya Zilaeli! miti na visaka vyonda viwe uanga ya miviko yao. Wantu n'ndawayambie miima, "Tigubike swiswi!" na kwa vima "tigwiieni" ⁹ Ee Zilaeli, kugosoa zambi tangu misi ya Gibe uko kusigaa, Je nkondo yonda iwagiie wana wabanasi uko Gibe? ¹⁰ Ndiho nikunde n'nda nimitozese adabu. Mataifa n'nda wekonge hamwe nao na kuwagea mwe vifungo kwa ubanasi wao maa mbii. ¹¹ Eflaimu ni ndama mwekulinywa akunda kuhua nafaka, nee ndiho niike jozi. Yuda ondaime. Yakobo n'ndaaunyumbuue kwa nafasi yakwe. ¹² Egosoeeni haki mwenue matunda ya uaminifu wa ndagano. Fukani alizi yenu yesayokuhandwa, kwa ajii ni ukati wa kumuondeza Zumbe mpaka ndiho eze kwenu haki mwenu. ¹³ Muima ubanasi kuvuna ubanasi, mda matunda, matunda ya utiizi kwa ajii kuamini maagano yako na mwe asikia wako wangi. ¹⁴ Kwaiyo kunda kulipuke nkondo mwe wantu wako, na mizi yako yose yenayo gwegwe yondaibanangwe. Yonda iwe inga Shalmani mwekubananga Bes Arbeli msi wa nkondo mame kadumuka ntii ntii na wanawe. ¹⁵ Kwa iyo yonda iwe kwako, Beseli kwa ajii ya ubanasi wako mkuu. Musi mfaume ywa Zilaeli n'ndaadumulwe kabisa.

Chapter 11

¹ Ukati Israeli nee ni m'bwanga nkimkundana kumwetanga mwanangu kuawa Misli. ² Kwa kadui wekwetangwavvyo, ne wekuhaukavyo kwangu wakagosweea zahabu Baali, wakaondeza uvumba kwa vizuu. ³ Akini mimi nee mwekumhinya Eflaimu kwenda. Nee mwekuwenua kwa silaha zao akini nkawekumanya kuwa nawajai. ⁴ Nkiwaongoza kwa nkamba za ubinadamu na mafungo ya ukundiso. Mimi nee nkiwa kana mwekuhunguza pea juu mbakia zao na nikenama na kuwaisa. ⁵ Je nkamna muuye si ya Misli? Je Ashuu nkaina itawale juu yao kwakuwa waemea kuuya kwangu? ⁶ Upanga wenda ugwe juu ya mizi yao kubananga mahindo nguvi zao, iwadagamize kwaajii ya mipango yao wenye. ⁷ Wantu wangu waamua kunibada hatiho wetanga kwa mwe uwanga nkakuna muntu mwenda awambize. ⁸ Nidahe viivih kukubada Eflaimu? Nidahe viivih kukegaa Israel nidahe viivih kukugosoa kana Adma kana Seboimu? Moyo wangu uhituka mwanga; mbazi zangu zose zigenea. ⁹ Nkina nigosoe maya makai; Mimi nkinani wadagamize Eflaim vituhu kwakuwa mimi na Zumbe Mungu, waaa nkio muntu, "Mtakatifu gatigati yenu nami nkinaneze kwa maya. ¹⁰ Wenda waniondeze, Bwana nenda nibume kana simba, Nami nenda nisininike na wantu wenda weze uku wazingiza kuawa Mangalibi. ¹¹ Wenda weze uku wazingiza kana ndege kuawa Misli kana ngiwa kuawa sii ya Ahuu, Nende niwago soe wapate kwekaa mwe nyumba zao." Idi nee tamko da Zumbe. ¹² Eflaimu kwa mbui za umbea na nyumba ya Israel kwa utiizi. Akini Yuda nkazati asongwa namimi nimwaminifu kwangu, Mtakatifu.

Chapter 12

¹ Eflaimu yeisa npeho na kubasa npeho ya zua diawako. Yeye daima azidisha umbeya na kusimanga waika ninda na ashulu na kudoa mavuta ya Misii. ² Zumbe pia ana masa zidi ya Yuda na onda aigwe sugusa Yakobo kwa yada ekugosoayo, amwiha kwa mbui zakwe. ³ Mwe ifu da Yakobo akamtoza nduguye kihaga, na mwe untu wakwe alijitahiidi kwa Muungu. ⁴ Kashinda na Malaika akashindo. Akaiya na kuombeza kwa neema yakwe. Akiakintana na Muungu uko Beseli, huko Mungu katamwiya naye. ⁵ Uyuy nee Zumbe, Muungu wa majeshi, "Yahweh nee zina dakwe. ⁶ Inga wende kwa Muungu wako. Toza uaminifu na uhuu wa agano na umgonhe Mungu wako daima. ⁷ Wataga biashaa wana mizani ya umbeya mwe mikono yao: wakunda kutiya. ⁸ Eflaimu akamba, kwa ukwei mie ni tajii sana. Nkipata ulajii mwe nafasi yangu. Mwe ndima yangu yose nkawana waone ubanasi wowose ndani yangu, chochose ambacho chonda kiwe zambi." ⁹ Mie nee Zumbe, Muungu wako, tangu wekuawaho sii ya Misii. Nonda ukugosoe wekae vituhu mwe hema, Inga siku za kaamu yekuikwayo. ¹⁰ Nkiwaambia manabii na nkiwenka maono mangi kwa ajii yenu. Kwa mkono wa Manabii nkiavya mifano. ¹¹ Inga kuna mabaya uko Gileadi, kweii wantu nkawafaa. Gilgali wachinja ng'ombe, hemimviko yao hondahawe kana miundo ya iwe mwe haawe mwe mnda. ¹² Yakobo akaguka mpaka sii ya Alamu: Israeli akagosoa kazi ili kupata mvyee, naye akaisa bunga da ngoto ili kupata mvyee. ¹³ Zumbe akawaeta Israeli kuawa Misii kwa kumtumia nabii, naye akawalunza kwa nabii. ¹⁴ Eflaimu kamnuniza sana Zumbe. Inga wakwe ondaakee npome yakwe naye ondaamvuzie aibu yakwe.

Chapter 13

¹ Efulaimu ekutamwiihaho, nee kuna kisingisa Nee kekuza mwe Zilaeli, akini na masa kwa sibabu ya mviko wa Baali nae akafa. ² Isasa wagosoa zambi kwembosa na kwembosa wagosoa vizuu vya chuma kuawa kwe feza zao, kizuu kwa kadii ya udahi wao, zose ni ndima za mafundi. Wantu wagombeka juu yao, wantu awa wavyao zabibu na kumbusu ndama. ³ Kwa iyo wondawawe inga mazunde ya keo, kana makapi yaawa nayo na npeho kuawa kwe sakafu na inga mosi uawao kwe bomba. ⁴ Mia mie Zumbe, Muungu 'nywako, tangia sii ya Misili. Nkunaummany Zumbe Muungu mtuhu iya mimi; waa komboka mii, nkakuna ukombozi mtuhu. ⁵ Nee nkakumanya jangwani kwe sii ya nkae. ⁶ Ukati wekuaho na malisho, kweguta; na ukati wekwegutaho, moyo wako ukenukwa kwa sibabu iyo kunijaa. ⁷ N'ndaniwe inga simba; inga sui n'nda nkauwe nkandai ya sia. N'nda niwadagamize inga dubu mwekuho -kwa wanawe. ⁸ Nani n'ndani haa bue vifua vyao, na uko nndani haabue vifua vyao, na uko nndaniwadagamize inga simba, inga via mnyama ya mzitui ndiejehaabue ntii ntii. ⁹ Nndaniwadagamize, Zilaeli n'ndindiea kwambize. ¹⁰ Mfaume ywako yu hahi ili akuokoe mwe misi mizi yako yose? Wakuhi wakuu, ambao kwao kunamba ivi 'Nenka mfaume na wakuu? ¹¹ Nkikwenka mfaume kwa mbifya zangu, nikamdoa kwa maya yangu. ¹² Uovu wa Efulaimu uhifaziwa, hatia yakwe ihijaziwa. ¹³ Nndaawe na usungu wa kuvyaa akini ni mwana mbahau, kwa mana ukati wa kuvyaigwa nkanaawe mwe ifu. ¹⁴ Je n'nda nwaohoe na mkono wa kabui? Je, n'ndaniwaohoe na fiie? Eefiie yakuhi mapigo yako? Ee kabui u hahi ubanasi wako? mbazi n'ndaifiswe ni meso yangu. ¹⁵ Etiho Efulaimu kajaiwa mwe wandugu wakwe, nkusi ya mashaiki n'ndayeze; nkusi ya Zumbe n'ndaitoe kuawa jangwani. Ukoongo wa mazi wa efulaimu nndaunya; na kisima chakwe nkakina kiwe na mazi. Mnkuu mndaamhoke gala dakwe da kia kintu cha samani. ¹⁶ Samalia n'ndaiwe na masa, kwa sibabu kamuasa zidi ya Zumbe Muungu ywakwe N'ndawagwe kwa uhaba wana wao wadodo wondawabondwe, na wavyee wao wenye ndaa wondawamanyigwe chazae.

Chapter 14

¹ Israel, uuye kwa Zumbe, Muungu ywako, Kwaajii kugwa kwa sibabu ya ubanasi wako. ² Doani mbui hamwe nanywi na mmuwie Yahweh mmwambe, "Utusie ubanasi wetu wose, uyakunde matana, ili tidahe kukwenka matunda ya mwemio yetu. ³ Ashulu nkainaidahe kutihonya, Nkatinatikwee faasi kuita Nkondo. Nkatidaha vituhu kuyamba ndima ya mikono yetu, Nywie nee Miungu yetu; kwa ajii mwwako muntu mwese tate afiiwambazi." ⁴ Nendaniwahonye kuhituka kwa; Mie nendaniwakunde kwa moyo, kwaajii ayo maya yangu yendayauke kwakwe. ⁵ Nenda niwe enga mnyozu kwa Israel, endaachanue enga mauwa na kudoa mazindo enga mierezi sii ya Lebanoni. ⁶ Matambi yakwe yendayatantamke, utana wakwe wendauwe enga mzaituni, na npungie yakwe enga mielezi ya Lebanoni; ⁷ Wantu wekaiyao mwe Kizui chakwe wendawagotoke wendawafufuke kama nafaka na wauwa enga mizabibu, utukufu wakwe wendauwe enga divai ya Lebanoni." ⁸ Efraimu, nigosoeni vituhu na vizuu? Mie nendani mwambe na kumtunya. Mie enga mbeloshi mani yakwe ya kujani daile! kulawa kwangu yeza matunda yako." ⁹ Ni ndai mwenye busala ili amanye mbui izi? ni ndai mzinanya mbui izoili awatange? kwaajii sia za Zumbe na saa sawa, na wenye haki wendawatembee ndani yao, Mia waasio wendawagwiie ndani.

Amos

Chapter 1

¹ Izi neembui zihusuzo Isilaeli ambao Amosi, Yumwe wa waisi mwe Tekoa, mwe kuyahokea mwe ugubuo. Nee kahokea mbui gatigati ya sii ya uzia mfaume wa Yuda, na pia mwe mfaume wa Isilaeli, miaka miidi kabla ya singiso da alizi. ² Akamba, "Yawe endaakeme kauwa Sayuni, enda enue sauti yakwe kuawa Yelusalemu. Madiio ya waisi yenda yanyamae kinywa, uanga ya Kalimeli cha kinyamae." ³ Ivi nee ambayo: "Zambi ntana za Dameska si, hata kwa ne, nkina nibadiishe azabu, kwasibabu waibananga Gileadi kwa vyombo vya chuma. ⁴ Nenda negae moto mwe nyumba ya Hazaeli, na wenda uteketeze ngome za Ben Hadadi. ⁵ Nenda nizibonde nkome za Damasikasi na kumwasa hae muntu ambae aishi mwe Bigati Aven, na yuda muntu atoza ngoda ya kifaume mwe Edeni. Na wantu wa shamu wenda waile utumwani hata kili, " agombeka Yawe. ⁶ Ivi nee yawe agombeka, "mwe zambi n'tana za gaza, hata ne, nkina nivibadii Azabu, kwasibabu wawadoa mateka wantu wose, kuwaika uanga ya mkono wa Edomu. ⁷ Nenda nitume moto mwa unkanto za Gaza, na kuzoka ngome zakwe. ⁸ Nenda ni mwase hae muntu aishie mwe Ashdodi na muntu mwetoza ngoda ya kifaume kuawa Ashkeloni, masigazo ya Wafilisti wenda waanga mie," agombeka Zumbe Muungu. ⁹ Ivi nee yawe agombekavyo kwa zambi ntatu za Tilo, hata kwa nee, nkina nbadii Azabu, kwa sibabu wenda wawegae wantu wose wa Edomu, wavoogeza agano dao da umbuya. ¹⁰ Nenda negae moto nkuta za Tilo, nao wenda uangamizee ngome zakwe." ¹¹ Ivi nee yawe agombekavyo," kwa zambi ntatu za Edomu, hata kwa ne, nkinaniobadii Azabu, kwasibabu ya kumtongea umbude kwa hamba na kutuihiia mbai mbazi zose. Maya yakwe ikasongwa kuwa nkai na gazabu yakwe. ¹² Nendanegae moto uanga ya Temani, na kuziangamiza nyumba za kifauma za Bozla." ¹³ Ivi nee yawe agombekavyo," kwa zambi ntatu za wantu wa Amosi hata kwa ne nkinani badii azabu, kwa sibabu wawatumbuawavyee wa Gileadi wanua, ili wadahe kukuza mihaka yao. ¹⁴ Nenda nigimbe moto mwe kanto za laba, nao zenda ziteketeze nyumba za kigaume, hamwe na kutoa vozo mwe siku ya mkondo, hamwe na Zoluba mwe siku ya kimbunga. ¹⁵ Mfaume wao endaite utumwani, yeye na maafisa wakwe hamwe, "amba yawe.

Chapter 2

¹ Ivi ne Yahwe ambavyo, kwa zambi ntatu za Moabu, hata nne, nkibadiisha azabu kwa sibabu koka moto mavuha ya Mfaume wa Edomu mpaka yawa chokaa. ² Nnda nimitumie moto Moabu, na undawoe ngome za Keriothi, Moabu anda afe mwe vulungu, hamwe na vuzo na sauti ya gunda. ³ Mvumizi yakwe nndani muuse na kuwakoma wana wa mfaume hamwe na yeye," amba Yahwe. ⁴ Ivi ne Yahwe ambavyo, kwa zambi ntatu za Yuda, hata zikabua mwe nne nkinanibadiishe azabu kwa sibabui waemea sheia ya Yahwe na kwesekutoza amli zakwe. umbea umsongezea kwaga, ambao tati zao pia wautongea. ⁵ Nnda nitume moto kwa Yuda, na kuimeza ngome ya Yerusalemu." ⁶ Ivi ne Yahwe ambavyo, kwa zambi ntatu za Israeli, hata mwe nne, nkibadiisha azabu, kwa sibabu wawataga wesao kuwa na kwa hea na masikini kwa jozi ya malapa. ⁷ Nao wajata uwanga uwanga mwe mitwi ya masikini kama via wajate mwe mavumbi ya sanga, uku wasukuma na kuikandamiza. Mtu yumwe na tati yakwe wenda na mndee yumwe, na ivyo ne kufuu ya zina dangu takatifu. ⁸ Nao wagonasi hehi na kia mazabahu mwe nguo zenye zamana, na mda mwe nyumba ya Muungu wanywa divai ya wada wekuwato zao faini. ⁹ Bado nkimuanga miza Mwamoni he meso yao, ambaye urefu wakwe uwa kama urefu wa mierezi, he kawa na nguvu kama mialoni. Vituhu nikabananga matunda yakwe ya uanga ha mazindo yakwe ya si. ¹⁰ Pia nkiwekweza kulawa si ya Misiri na kuwaongoza, miaka alubaini nyikani ili mmiliki si ya Wamori. ¹¹ Nkiwenua mananii kulawa miongoni mwe wana wenu watende wanadhiri kulawa mwe vijana wenu. Je nkio ivyo, wantu wa Israeli? Ivi ne ambavyo Yahwe. ¹² Akini muwashawishi wanadhiri kunywa mvinyo, na kuwaamuru manabii wasekugosoa unabii. ¹³ Kua, nndani wajeta kama via mkokote ni wekumemao mzigo, udahavyo kumjata muntu. ¹⁴ Mntu mmyiika nkapata guukio, mwenye nguvu nkaongoza nguvu zakwe mwenye, wala shujaa nkeokoa mwenye. ¹⁵ Mpindisha uta nkanaagooke, mguukaji sana nkana adahe kuguuka, muendeshaji wa farasi nkeokoa mwenye. ¹⁶ Hata mashujaa nndawaguuke mwazi mwe siku iyo, ivi he asemavyo Yahwe."

Chapter 3

¹ Tegeezani mbui (neni) da Muungu ekutamuizeo kwetu, wantuhu wa Israeli, juu ya familia ngima nekuilavyoyo si ya Misri. ² Nkiwasagua nywimiyidu kuawa mwe nkoo zose za dunia. Kwa iyo ndani unyeuke azabu kwa zambi zenu zose." ³ Hambu waidi wadaha kwenda hamwe bila kupatana? Hambu simba akawngwuma mwe mzitu nkankuna mawindo? ⁴ Hambu mwana simba andaungue kulawa mwe phango ati ukezati kugwia? ⁵ Humbu mdige andaagwe mwe mtego si wakati ukamkuna chambo chekuikwacho kwa ajii yakwe? Hambu mtego wonda ufyetuke akati utamkuna kintu cha kugwia? ⁶ Hambu tauumbeta (mbiu) ndaiditoigwe wantu wasekuzingiza. Hambu ubunasi wadaha kuuawia mwe mudesadokueta ni Muungu? ⁷ Kwa kwei Bwana Muungu ukanaagoosoe kinthu ati ukivyo kawavugua mbui wandima wakwe watabii. ⁸ Simba kauunguuma kae, ndai mweyekuungola? Bwana Muungu kaandua kae ni ndai mweyekutabii? ⁹ Ditangaze idi mwe ngome uko Ashdodi na mwe ngome uko Asdodi na mwe ngome ya si za Misri wambe ivi: Ekusanyeni kwe miima ya Samaria na Kanani via mchafuko we ivyo mkuu kwakwe na ukandamizaji weuko kwa yeye. ¹⁰ Kwa via wesevyomanya juu kugosoa haki ivi nee Muungu agombekavyo- ao watunzao nguvu za ubanesi mwe mazungu yao." ¹¹ Ivi nee Muungu (Yahwe) agombekavyo "Mnkuu aazunguke si. aazunguke si. Andazibute si nguvu zakwa na mabona zenu ndazitekwe. ¹² Ivyo nee Muungu (Yahwe) agombekavyo ati muisi ahonyaho miundi miidi mwe kanwa soha simba au kipande cha gutwi nee wana Israel ndivyo wahonywe waokolwe wada wekaa samaria hamwe na mphembe ye kugomea au phembe ya usazi." ¹³ Tegeezani, mshuhudie kuhusu nyumba ye Yakobo, nee agombekavyo Muungu Yahwe Muungu wa majeshi. ¹⁴ Kwa ajii kwa siku ambayo nkiavya adhabu dhambi za Israel pia nd'ani adhibu mivikio ya Bethel. Mphembe za mivikio ndazisenngwe na kugwasi. ¹⁵ Nd'amibange nyumba ya mpheho hamwe na nyumba ya kizunguto. Nyumba za mpembe ndazibanike na nyumba nkuu ndaziage ivi nee agombekavyo Zumbi Muungu."

Chapter 4

¹ Tegeezani mbui inu, nywie ng'ombe wa Bashani, nywia mweumo mwe mwiima wa Samaria, nywie muwakandamizao wakiwa, nywie muwahondoa wakundao, nywie muwaambiao wagosi wenu "Tieteeni vya kunywa." ² Zumbi Yahwe kaapa kwa ukuu wakwe, "Kauwa, siku zonda zezwa wendaho weza kuwauka kwa ndoana, wa mwisho wenu na ndoana za kuvua samaki. ³ Monda muawa kwembokea hantu hekubomolwaho he viambaza vya mzi, kia yumwe kuita mwenga kwa mwenga kwembokea aho, naho munda mwease mbee ya Harmoni - ivi nee aambavyo Yahwe." ⁴ "Hitani Behteli na ubaya wenu, hadi Galgali mwendako muongeze dhambi, eteni sadaka zenu kiya keo, mafungu yenu kia baada ya siku ntatu. ⁵ Avyani sadaka za kushukuu, hamwe na mkate, tangazani sadaka za hiari, watangazieni mana inu nee iwaagizwavyo nywinywi wantu wa israel ivi nee aambavyo Zumbi Yahwe. ⁶ Nawenka usafi wa meno kwe mizi yenu, na kupungukiwa ni mikate sehemu zenu zose. Nkamzatikuuya kwangu- ivi nee aambavyo Yahwe. ⁷ Naho nkiizuia fua kunya kwenu ingawa nee kusigaa miezi mitatu ya uozo. Nikaigosa inye kwe mzi, na yese kunya kwe mzi mtuhu. Upande umwe wa sii inya mia upande mtuhu nkayekunya nee ni hakavu. ⁸ Wazunguka kwe mizi miidi au mitatu kuita kwe mzi mtuhu kunywa mazi, mia nkayekuwatosha. Mia nkawe kuniuwiia aamba Yahwe. ⁹ Nkiwatoa kwa ntamu zekusababishazo nkuuvu. Bustani nyingi, munda mingi ya mizabibu, mitini yenu, na mizaituni iteketee yose. Mia nkamwe kuniuwiia ivyo ndivyo aambavyo Yahwe. ¹⁰ Nkituma Tauni kwenu inga ya Misri. Nkiwakoma wana wenu kwa paango, byenue faasi zenu, na kugosoa uvundo kwe nkambi zenu wengie kwe mphua zenu. Mia nkamwe kuniuwiia, nee aambavyo Yahwe. ¹¹

Chapter 5

Nkiiangamiza mizi yenu, enga via Zumbé Muungu akuangamizavyo Sodomá na Gomora. Muwa enga kizinga chekusoomolwacho kuawa kwe moto. Mia nkamwe kuniuwiia aamba Yahwe.¹² Kwaiyo nonda nigosoe mbui mbaya kwako, Israel, naho kwakuwa nonda nitende mbui mbaya kwako, jiandae kukintana na Zumbé Muungu, Israel!¹³ Kwa kuwa kauwa, yeye agosoaye miima pia nee muumba nksi, nee mgubua mawazo ya mwanadamu, agosoa keo keo kuwa kiza, na kujata hee uwanga wa dunia. Yahwe Zumbé Muungu wa majeshi nee zina dakwe."

Chapter 5

¹ Tegezani idineno ambado nadisema inga maombolezo juu yenu, nyumba ya Israeli. ² Bikia wa Israeli kagwa; nkaneenuke vituhu, kanyiika mwesii yakwe, Nkakuna mntu mmwenua. ³ Kwa kuwaivi nee Yahwe agombekavyo. "Mzii ambao uawachongoi kwa elfu wandawabaki mia, nawekuawao chongoimia wandawabaki kumi wamai yanyumba ya Israeli." ⁴ Kwakua ivinee Yahwe agombekavyo kwe nyumba ya Israel: Niondani namdamishi! ⁵ Msekumuonda Betheli; wala kwengia Gilgali; msekutamba kuita Beisheba. Kwa kuwa Gilgali wandawaite utumwani hakika, na Betheli nkainaiwe kintu. ⁶ Muondeni Yahwe mndamuishi, au aweinga moto kwe nyumba ya Yusufu. Undateketeze, na nkakunakuwe na muntu hata yumwe kuukoma katika Betheli. ⁷ Wadawantu wahitua haki kuwa jambo chungu nakuigwisa haki sii!" ⁸ Zumbé kaumba pleielezi na orioni, kabadiisha kiza kuwa leo; hufanya siku kuwa kiza na kio nakwetanga mazi ya bahai; yeye ayetiaua ya cheni cha dunia. Yahwe neezina dakwe! ⁹ Yeye nueta ubanasi wa gafua uwanga ya wambaowa hodari ili kwamba ubanasi uwe uwanga ya ngome. ¹⁰ Awachukia kia awasahishae kwe lango damzi, nao akimwasana na yeyose msemu ukwei. ¹¹ Kwa sababu mwamjatasi mkiwa na kudoa sehemu ya ngano kuawakwakwe ingawa mzenga nyumba za maiwe yekusongwayo, Nkamna mwekae kwe nyumba izo. Mtamiwa na midaya mizabibu, lakini nkamnamfyese mvinyo wakwe. ¹² Kwa kuwa namanya nijinsi yani mweivyo na makosa mengi na jinsi dhambi zenu zeivyong'nyinyi muwaoneo wenye haki, doani rushwa, na kuwahitua wahitaji kwelango domzi. ¹³ Kwaiyo kiamntu mwenye busaa andaanyamae bwi kwewakati wakwe uo, kwa kuwa ni wakati wa uovu. ¹⁴ Ondani matana nankiyo mabaya, ili kwamba mpate kuishi. Ivyo Yahwe, Zumbé wa majeshi, ndaawe nanyi tayari, kama mgombekavyo yeye ndiye. ¹⁵ Doani uovu, imarisheni haki mwelango damzi Huenda Yahwe, Zumbé wa majeshi, ndaawafa dhili mabaki ya Yusufu. ¹⁶ Kaiyo ivindivyo yahwe agombekavyo, Zumbé wa majeshi, Zumbé, "KUndakuwe na kwemiraba yose, nandawagombeke kwe mitaa yose; ole! ole! Ndawawetange waimi kuomboleza na waliohodari kuia na kuomboleza. ¹⁷ Kweminda yose yamizababibu ndakuwe nandio kwa kuwa ndanemboke gatigati yao," asema Yahwe. ¹⁸ Ole wenu nyiemtamiwao siku ya Yahwe! kwa mbwai mwaitamani? Ndaiwe kiza na nkionuru, ¹⁹ kama mntukamguuka simba na kukintana na dubu, au kengiamwe nyumba na kuika mkono wakwe kweukanto na kuumwa na nyoka. ²⁰ Je, msiwa Yahwe ndaiwe kiza na nkiyo nuru? Huzuni nankio furaha? ²¹ Nakimwa, nazidharau sikunkuu zenu, naichukia mikutano yenu yadini. ²² Hata kama mwaniavia sadaka ya kuteketeza na sadaka yaunga, nkinanizihokee, wala kuzitamani kwe sadaka za ushiika wa wanyama wekunonao. ²³ Niusiani zoda nyimbo zenu; nkinanitegeeze sauti za vinubi vyenu. ²⁴ Baada yakwe, ekani hakiyetike kama mazi, na haki kama mkondo utiririkao misi yose. ²⁵ Je, mnietea dhabihu na sadaka za kuteketeza kwa muda wa miaka arobaini? ²⁶ Mndammwenue kama mfaume wenu, na kiuni, nyote yenu ya Zumbé-ambayo muigosoa kwa ajiiyenu wenye. ²⁷ Kwaiyo ndaniwahamisha upande wakaidi wa Damaskasi," agombeka Yahwe, ambae zinadakwe ni Zumbé wa majeshi.

Chapter 6

¹ Mbwiyo wativao mwe sii ya mwima wa Samaria, wantu wanyanyu wedi wa mataifa, awbao mwango wa Israel weza kwa ajii ya kupata ebae! ² Viongozi wenu wagombeka "Embokani mhite Kalne mkakauwe, Mukaawa uko mnite mbue Hamati; mzi Mkuu; kuawauko muhite si mbue Gathi ya Wapelestina. Je ni wedi kuliko faume, zenu mbii? Je kuna mhaka mkuu kuliko mkaha wenu?" ³ Ni mbui zao wada waiikao msi wa mbui mbaya na kuika ufaume wa Kihitu kusogea hehi. Wagona uwanga ya sazi za mahembe na kuhumuiza uwanga ya viti vyao. ⁴ Wada wanamgoto waawaomwe kundi, na wana ng'ombe kuawa mwe dewa. ⁵ Waimba nyimbo za Kibahau mwe wia wa Kinubi; wantunga mwe via inga vya Daudi. ⁶ Wanywa npombe mwe bakui na kwesisa mavuta wenye, kwa mavuta ya marahamu, mia nkawahuzunishwa na mateso ya Yusufu. ⁷ Ivyo wenda wahite kwe utumwa hamwe na watumwa wabosi na vuzo da wekwenyooshao wenda wemboke. ⁸ "Mie Zumbé, Yahwe, nsheapiza- ivi nee Zumbé Yahwe agombekavyo, Muungu wa majeshi, naifika nyemi ya Yakobo naziifya nyumba zakwe ivyo nendaniulavye uo mzi hamwe na vyose vyeumo." ⁹ Wenda weze msi kana kuna wagosi wekubakio kumi mwe nyumba mwenga wendawafe. ¹⁰ Waumbu wendahoweze kualaa mii yao, Yuda muoka maiti ekwendaho kueta maiti nyumbani- kana akagombeka kwa muntu nyumbai; Je kuna muntu mwe hamwe na wewe?" Inda iwe vihivihi yuda muntu akagombeka, "Nkakuna." Kisha akagombeka "Nyamaa (Ubwike) kwa via nkatelita zina Yahwe." ¹¹ Kaua, Yahwe endavye awri, na nyumba nkuu yendaitogwe iwe vipande pande na nyumba ndodo yenda iwe na nufa. ¹² Je farasi wenda waguuke msee uuo wa maiwe? Je muntu enda adahe kuima na ng'ombe uko mke kuhitua kuwa sumu na tunda da haki kuwa usungu. ¹³ Nyie muonao kisekwekwe mwa Lo Debari, maombe kao, " Je nkatekudoa Kamaimu kwa nguvu zetu wenye?" ¹⁴ Mia kaua nenda niwaenuie taifa, nyumba ya Israeli. Nee agombekavyo Zumbé Yahwe; Muungu wa majeshi. Wendawamitese kuawia Lobo Hamathi mpaka kijito cha Araba"

Chapter 7

¹ Ivi ne Zumbe ekuniangizavyo kauwa kawaumba bunga kui da sige wakati wa kuhota kwa mbeyu na kauwa ne mbeyu ya mwisho baada ya ubosi wa mfaume. ² Wekubindaho kuda mboga mboga za sii ne amba Zummbe ³ Yahwe tafadhali nifia mbazi, hambu Yakobo endaekae vii vihi? kwa via yeye ni mdodo sana. ⁴ Ivi ne Zumbe Yahwe akuniangizavyo kaua Zumbwe Yahwe aketanga uanga ywa moto wa uwahio. Ne wanyaa sana kiindi si ya dunia kukunda kuyoka si pia. ⁵ Akini nikamba Zumbe Yahwe eka tafadhali Yakobo endaekae vii vihi? kwa kuwa yeye ni mdodo sana. ⁶ Yahwe akaeka kuhusiana na idi idi nkadinadiawe vituhu akamba Zumbe Yahwe. ⁷ Ivi ne Yhawe ekuniangi zavyo kauwa Zumbe kagooka hehi ya ukanto hamwe na uzi wa timazi mwe mkono wakwe. ⁸ Yahwe akanamba, "Amosi, waonani? nikamba, "Uzi wa timazi." Miongoni mwa wantu wangu Israeli. Nkinani wa bange vituhu. ⁹ Hantu ha uwanga ha Isaka hondahabanigwe, hatakatifu ha Israel handahaangamia na nendaninukie nyumba ya Yeroboamu kwa uhamba." ¹⁰ Ne Amazia yuda kuhani wa Betheli akaagiia saamu kwa Yeroboamu mfaume wa Israeli. Amosi kagosoa njama zidi yako gatigati mwe nyumba ya Israel. Sii nkaidaha kwenda mbui zose izi. ¹¹ Kwa kua ivi ne ambavyo Amosi, Yeroboamu endaafe kwa uhamba, kwa kwei Israeli yondaiite kwe utumwa kukawa sii yakwe." ¹² Amazia akamwamba Amosi mtamiamuo, hita guuka uite sii ya Yuda, na aho ude mkate wa kuotea. ¹³ Akini kwa via hatakatifu ha mfaume he nyumba ya mfaume." ¹⁴ Ne Amosi akamwamba Amazia, mie nkie nabii wala mwana nabii. Mie ni muisi na mtunza mimkuyu. ¹⁵ Akini Yahwe akanidoo kulawa muisi na kunamba, Hita ukaotee kwa wantu Israeli, ¹⁶ Tegeeza mbui za Zumbe Yahwe we ugombekaye, usekuotea kuhusu Israel na usekutamwia mbui za nyumba ya Isaka. ¹⁷ Ivi ne ambavyo Yahwe ambavyo, mkazio enda awe mkainga mwe mzi wanao wakigosi na wakivyee wenda wangwe kwa uhamba. Sii yako inda i himwe na kupangwa, undaufe mwe sii ya najisi na Israel ondauite utumwani kulawa mwe sii yakwe."

Chapter 8

¹ Iki nee ambacho Zumbe Yahwe ekuonyeshacho. Kauwa, ngahu ye, matunda ya hali? ² Akamba, "waonani Amosi?" Nklamwamba ngahu ye, matunda ya hali" Akawaaho Yahwe akanamba, "Mwisho ubua kwa wantu wangu Isilaeli, Nkina niwaumeze vituhu." ³ Wia wekwe hekalu unda uwe ndio mwe msi uo ivi nee agombe kavyo Zumbe Yahwe. vibudu vinda yigenyee, mwe kia hantu wonda wavyase kimumu! ⁴ Ditegezeni idi, nywinywi mjatao wakiwa kumuusa fukara wasi. ⁵ Mwe mwezi mhya ukasikia, aho tadaha kutanga mazao yetu vituhu? Mwemsiwa sabato ndiho usie, ili titage ngano? Nnda tigasoe kihimo kidodo na kukweza bei, tikatiia mwe vihimo vya utiizi. ⁶ Ivi nee ambavyo tadaha kutaga ngano mbaya, kugua mkiwa kwa hea, na mkiwa kwa pea mwenga ya malapa." ⁷ Yahwe akeisa kwa gimbiko da Yakobo, "Kwa kwei nkinan-dahe kujaa ndima zao hata yumwe." ⁸ Hambu sii nkaina izingize kwe idi, na kia yumwe ahee kweyayata? Yose ayo yadayenuke enga mfeeji wa Naili, nayo inda igae mwe kuhungua vituhu, enga mfeeji wa Misri. ⁹ "Unda weze msi uo uumee uosi wa Zumbe Yahwe nnda ntande nidizua goose mwe musu nago ndanigee kiza sii mwemusi. ¹⁰ Nnda nizihitue sikunkuu zenu zitende mayayato na mawia yenu yatende masikitiko. Nda niwagosoe nyose mwehambe nguo za magunia na ulazi uanga mwe kia mutwi. Nnda nigosoe aya enga manyanyato kwa mwana ikedu, na msi wa usungu mwisho wakwe. ¹¹ Kaua misi yeza amba Zumbe Yahwe ndiho nite saa mwesi nkio saa ya mkate waa nkio ya mazi, iya kuva mbui za Yahwe. ¹² Wanda wagae kuwa bahali hadi bahali, wanda waguuke kuawa kaskazini kuita magharibi kuonda mbui ya Yahwe mia nkawana waipate. ¹³ Mwe msi uo wandae npaa watana na wabwanga wonda wazimie kwa saa. ¹⁴ Wada weisio kwa zambi ya Samalia wonda wagwe nkanawana wenuke vituhu.

Chapter 9

¹ Nkimwoona Zumbe kagooka hehi na utaati wa kuvikia naho akamba, "Kucha nguzo zose utaati usingisike. uzibondebonde ulanga wa mtwi yao wose miye nami nonda nimkome wa mwisho wao kwa upanga. Nkahana mwenda asumke waa mwenda ahone. ² Hetiho wonda wafuke wengie kuzimu mkono wangu wonda uwaavye uko. Hetiho wonda waguukiekulanga nonda niwahozomoe. ³ Hetiho wonda wefise kwe mwiima Karmeli, nonda niwazuze na kuwadoa. Hetiho wonda wefise kwe mazi mshindo hambwe nese kuwaona, nonda niwasakiie satu mwenda awaume. ⁴ Hetiho wonda wegalwe utumwa, wankuu wao wonda wawasiimize, naho uko uko nonde niowasakiie upanga uwakome. Nonda niwafwiie meso wahee wasuguse mazi." ⁵ Zumbe Muungu wa majeshi nee indaha kudantasi ikatoza moto; wose wekao umo wonda weze watoe kiondo; yose yonda yenuke inga mto naho yonda ididimie vituhu inngo mto wa Misri. ⁶ Yee nee mdaha kuzenga vyumba uko mbinguni na kuiikia kisimiko uanga ya dunia. Yee etanga mazi mshindo akayetia mweinu si Yahwe nee zina dakwe. ⁷ "Hambu nywie nkio wasenga zua kwangu, wana wa Israel? Ivi nee Yahwe agombekavyo. Hambu niye nkyee kuwalavya Israeli mwe si ya Misri, Wafilisti kulawa Krete, na Washani kulawa Kiri? ⁸ Kaua, Zumbe Yahwe aufwiia meso uzumbe wekumemao mavigaviga, naho nonda niubanange wage mweinu si, iya nkina niibnange huooo nyumba ya Yakobo- ivi nee Yahwe agombekavyo. ⁹ Kaua, nonda niisakiie, na kuiheta nyumba ya Israeli mwe mataifa yose enga via mntu ahetaavyo uhemba mwe ungo, kwaiyo nkahana hata sangaawe yendayo igwesi. ¹⁰ "Wagosao mavigaviga wose mwe wantu wangu wonda wafe kwa upanga, wada wambao nkahana gia dendado ditigwiie. ¹¹ Siku naiyo nonda mdisiikize kumbi da Daudi dekugwado na kuziba mapoota yakwe. Nonda nigosoe mahagae yakwe na kuzenga inga aho bosi. ¹² Weze sigavu za Edomu, na mataifa yose yekwetangwayo kwa zina dangu. aya nee Yahwe agosoayo. ¹³ Kaua siku nee zenda zeze, agombekavyo Yahwe kisingi icho mwiimi onda amwemboke m-bosi na mkamuaji togwa onda amwemboke mhanda mbeyu. Miima yonda iseeze holwe na vidunda vyonda visaahae. ¹⁴ Nonda niwavuze kulawa kwe

Chapter 1

utumwa wantu wangu Israeli. Wonda wazenge mahagae mwe mizi na Kwekaa umo, wonda waime bustani za mizabibu wanywe divai na wade zabibu. ¹⁵ Nonda niwahandie mwe si yao naho nkawana waing'oe vituhu mwe si nekuvokayo kwenka" ambavyo Yahwe Muungu ywako.

Micah

Chapter 1

¹ Idi ni neno da Yahwe ammbado deza kwa Mika Mmorashi mwe siku za Yotahamu, Ahazi na Hezekia mfaume wa Yuda, dia neno ekuonado kuhusiana na Samaria na Yerusalemu. ² Tegeezani nyie wantu wose. Tegeezani nyie wantu wose. Tegeezani dunia na vyose vyeumo mwe dunia. ekani Yahwe ashuhudi we gati yenu, Bwana kulawa mwe hekalu dakwe takatifu. ³ Kaua Yahwe eza kuawa hantu hakwe, anda asee si na kuhajata hantu he uwanga mwe dunia. ⁴ Kwa uwezo wakwe miima idaiyeyuke, makoongo nandaya we vipandevipande inga mshumaa mbele ya moto, kama mazi yekwetikayo he mteelemko mkai. ⁵ Vyose ivi ni kwa ajii ya uasi wa Yakobo na kwa sibabu ya zambi mwe nyumba ya Israeli. Je sababu ne ni uasi wa Yakobo? Je iwa Samaria, Je sababu ne ni mbwai kwa hada he uwanga ha Yuda? Je nkayekuwa Yerusalemu? ⁶ Nnda ni ibanaye Samaria, kwe aminda, savia eneo da kuhandia maiwe yakwe ya msingi kwe koongo, na kubanga misingi yakwe. ⁷ Sanamu zose za kusongoa nnda zibangwe na zawadi zose zakwe moto. Kwa kuwa zawadi za umalaya zose anazo, savia malipo ya umalaya yandavuzwe. ⁸ Kwa sababu inu nnda niomboleze na kuia nnda nende pekupeku na mwazi, nnda niombeze kama mbweha na kungwi. ⁹ Kwa sababu kibumbu nkakihona, kwa kuwa dibua mpaka Yuda. Gibua hadi he lango da wantu wangu, hadi Yerusalemu. ¹⁰ Msekueka kuwa mbia kuhusu mwe Gathi, msekueka Ntuhu mwe Bethi Leafra natongoosa mwenye mwe mavumbi. ¹¹ Embokani hehi na makao ya Shafiri, mwe mwazi na soni ehakao cha Zaamani nakina kilawe ehongoio. Maomboleza ya Neth ezel, kwa ajii ya ulinzi yadoigwa. ¹² Kwa via wekazi wa Marothi wangoja mbui mtana, kwa sababu hofu, kwa via msiba ulawa kwa Yahwe hadi hehi na Yerusalemu. ¹³ Wafungeni vyedi farasi wako kote gai i vyedi, chekao cha Lakishi. We hahishi we vokeao da zambi kwa binti Sayani, kwa via makosa ya Israel yaonekana kwako. ¹⁴ Vyedi uavye zawadi ya kuagia Moreshethi Gathi, mzi wa Akribu unda uwakatishe tamaa wafaume wa Israeli. ¹⁵ Vituhu naeta ushindi kwako, chekao cha Maresha, utana wa Israeli weza Adulamu. ¹⁶ Senga kipara chko na mogafii zako kwa ajiiya wana uwafurahishao. Gosoa kipara chako mwenye kama tai, kwa ajii ya wanao ndio waite utumwani kulawa kwako.

Chapter 2

¹ Ole wao waafyao kugosoa ubaya, kwa wada waafyao mwe sazi zao kugosoa ubaya. Wakeo wayagosoa kwa kuwa wana nguvu. ² Watamani minda na kuinguza, watamani nyumba na kuzidoo, wazuumu mntu na nyumba yakwe mntu na upazi wakwe. ³ Kwa iyo Muungu (yahwe) amba ivi "Kwa ni hehi na kwenata ubanasi mwe ihii mbai ambayo nkamneziavyo singo zenu. Nkamma kwende kwa kibui kwa ajili ndaiwe ni wakati wa ubanasi. ⁴ Iyo siku wabaya wako wandawaimbe wimbo ndio ukuhusu na kuomboleza maombolezo ya ukiwa. Warelawaimbi ivi "si waisraeli tianganuizwe kabsa, Yahwe (Muungu) abadiisha eneo da wantu wangu je ondaadiuse viwili kuawa kwangu? wapangiwa minde yetu kusaliti. ⁵ Kwa ajili iyo nyie wantu mataajii nkamna mwe uvyazi wa kupungana maeneo kwa kutoa kura mwe nikunteno ya muuga ⁶ Msekutabii. "waamba, Ivi, Nkawanawayatabii wazitabii izi mbui, Lawana nkazina ziaawiie. ⁷ Je ndadigombekwe kwei nyumba ya Yakobo. "Je roho ya Muungu? Je aya ni matendo yakekwee? ⁸ Ivi hehi hehi wantu wangu wemka enya wabaya (maaduu) mdime joho nguo kuawa kwa wada wembokao weseakushtumizwa enga wankondo kuuya kwa ukondo kwa via waakefya vyo kwandoa kuhoo. ⁹ Mwawakefyakefya wavyee wangu kwa wantu waingu wakuwe mwe nyumba ntana, Mwadoa baraka kuawa kwa wana wadodo siku zose. ¹⁰ Erukani mhauke kwa kuwa hana nkio hanthu mdahaho kwekea kwa ajii ya unajisi wakwe. Ibanangwa kwa ubanasi kabisa. ¹¹ Ati mntikuu akeza kwenu kwa roho ya umbea akawahufya akamba nnd'anitabii kwenu kwa mbui ya mphombe na ukozi mkei mwada mifikii kuwa ni mtabii kwa ajili ya awa wantu. ¹² Notaniwaete hemwe wose, Yakobo. Kiukweli n'ndaniwakusekue wekusigao Israel. Ndaniwaete hemwe enga ngoto mwe dewe, enga kundi da wayama kwe dewa, enga kundi da wanyama kwe uusi, ndakuwe na vuzo kwa ajii ya wingi wa wantu. ¹³ Mnthu mmbonda avigua sia zao kwa ajii ya kuita mbele kwao. wabomoa kwembokea mwaango na kulawa chongoi. Mkuu ywao (mfalme) andaemboke mbele yao Muungu (Yahwe) andawaongae.

Chapter 3

¹ 'Nkigombeka' "Sasa tegeezani" Nywinywi Wakuu wa Yakobo na kutawala nyumba ya Israeli: Jee nkiyo vyedi kwenu kuelewa haki? ² Nywinywi mchukia matana na kukunda mabaya, Nywinywi mzunao mababu yao, mii yao kuawa kwa mavuha yao. ³ Nywinywi mdao pia ya wantu wangu na kuzua mababu yao, kubonda mavuha yao, na kuwasengosenga vipande inga nyama mwe nyungu, inga nyama mwe sifuri nkuuu. ⁴ "Naho nywinywi watawala munda muie kwa Yahwe, mia nkana awajibu. Onda afise cheni chakwe mwese kumuona kipindi icho, mana mtenda mbui mbaya." ⁵ Yahwe aamba ivi kwa manabii wasababishao wantu wangu kushindwa. "Kwa wada wawenkao nkanda watangaza, "Konda kutuie". Mia kwa wada wesaokuika kintu mwe vyanwa vyao wavoka nkondo naye. ⁶ Kwa hiyo yonda itende kio kwenu chesacho kuwa

Chapter 4

na sozi zenu, yonda iwe kiza ili mshindwe kutabii na siku yonda iwe na kiza kwao. ⁷ Wazao, wonda wengie soni, Waaguzi wanda wachanganyikiwe. Wose wonda wafunge miomo yao, mana nkakuwa jibu kuawa kwangu." ⁸ Mia kwangu, nkimemeezwa nguvu kuawa kwa Roho wa Yahwe, naho nkimema haki na uweza wa kumwambia Yokobo kosa dakwe na Israeli dhambi yakwe. ⁹ Mia kwangu, nkimemeezwa nguvu kuawa kwe Roho wa Yahwe, naho nkimema haki na uwezo wa kumwambia Yokobo kosa dakwe na Israeli dhambi yakwe. Sasa tegeezani inu, nywinywi Wakuu wa nyumba Israel, nywinywi mchukiao haki na kupindisha kia haki. ¹⁰ Mwaizenga sayuni kwe mphone na Yerusalemi kwa ubaya. ¹¹ Wakuu wenu wahumu kwa Rushwa, Makuhani wenu wafundisha kwa hiana na Manabii wenu watabii kwa ajii ya hea. Hata ivyo bado monda mumtegemee Yahwe na kuamba, "Jea, nkakui Yahwe hamwe nasi? Nkakuna ubaya wendao utezee." ¹² Kwaiyo, kwasababu yenu, sayuni yonda iimwe enga mnda, Yerusalemu yonda yonda iwe lundo da kifusi, na mwenuko hekalu wonda uwe enga mwenuko wa mzitui.

Chapter 4

¹ Lakini misii kiheo ndayeze kuhusu kwamba mwima wa nyumba ya Yahwe undauikwe imara uanga ya miima mituhu. Undawenulwe uanga ya miima, na wantu. ² Mataifa mengi yandayaite na kugombeka, "Soonititini uanga kwe mwima wa Yahwe, kwe nyumba ya Zumbe wa Yakobo. Andaatifundishe sizakwe, nandatende mwesia zakwe." kwa kuwakuawa Sayunu sheia indaiawe, na nenoda Yahwe kuawa Yerusalemu. ³ Ndaatihukumu miongoni mwawantu na kuamua kuhusiana na mataifa mengi hae. Wandapange mapaange yao plau na guha kuwa miunduu ya kupongolwa. Taifa nkadina denue uhamba dhidi ya Taifa, wala kutawala kwa mkondo vituhu. ⁴ Badala yakwe wendawekae kiamtu asiya mzabibu wake na asiyamti wakwe. Nkakuna mtituendaeagosoe waogohe, kwa kuwa muomo wa Yahwe wa majeshi usema. ⁵ Kwakuwa wantu wosewanda wende kiamtu, mwezinada Zumbe yakwe. Lakini sisi ndatende mwezinada Zumbe yakwe. Lakini sisi ndatende mwezinada Yahwe Zumbe wetu milele na milele. ⁶ "Mwemsiuo" agombeka Yahwe, "Ndanimkusanye mgunchia nakumkusakusa mwekuguuswa, wadaambao nkiwatesa. ⁷ Ndanimvuze mguchia mwemabaki, naemwe kutambikwa mwe Taifa imaa, nami Yahwe, ndantawale uwangayao mwemiima ya Sayuni ivi sasa na milele. ⁸ Kama kwao, mnaawasaa kwaajii yakundi, mwiima wawande wa Sayuni undauwekwenu, utawaa wenuwakae undauvuzwe, ufaume ambao umilikiwao nawandee wa Yerusalemu. ⁹ Sasa, kwambwai watoavuzo kwa sauti nkuu? Je nkakuna mtawaa miongoni mwenu? Je mshauri wakokafa? kwambwai usungu ukutoza kama yudamvyee akavyaa? ¹⁰ Kuwa kweusungu wauvyazi iliuvyae, mndee wa Sayuni, kama mvyee mwenye usungu. kwasasa undauawe chongoimwe mzi, kwekaa kwemnda, nakuita Babeli uko undauokolewe. Uko Yahwe andaakuokoe kuawamwe mikono ya mabagaa. ¹¹ Sasa mataifa yakusanyika uwanga yako; wakasema; Agewe unajisi mesoyenu yakauwe Sayuni." ¹² Nabii agombeka, Nkawayama nya mawazo ya Yahwe, walankawaelewa mpango wake, kwakuwa wakusanyika kama miganda mwesakafu." ¹³ Yahwe agombeka, "gookani na uhune, wandee wa sayuni, kwakuwa ndanigosoe pembeyako kuwa chuma, na unauhonde wantu wengi. Nndaniwaike watu ubaya wao kwangu mwenye, Yahwe, miiki zao kwangu, Zumbe wa dunia ngima."

Chapter 5

¹ Haa sooni hamwe mwe safu za kuhigana, wana wa kivyee wa mapoisi; mapoisi wauzunguka mzi. Kwa nkombati wenda wamchaange mvunizi wa Israeli mwe funda. ² Mia wenye, Bethlehemu Efrata, hata kana u mdodo miongoni mwe ukooa, Yuda kuawa kwakoyumwe endaeze kwangu kutawala Israeli, ambaye vokeo dakwe ni kuawa nyakati za kae, tangia milele. ³ Ivyo Muungu endaawenke, hata muda wa mwe usungu wa kuvyaa mwana, na masaso ya waumbuze yendayawauwie wana wa Israeli. ⁴ Endaagooke na kuisa kundi dakwe kwa nguvu za Yahwe, kwa ukuu wa enzi ya zina da Yahwe Muungu ywake. Wendawasisgae kwa kuwa endaawe mashuhuli hata mwisho wa dunia. ⁵ Enda awe npeho yetu Waashuru wendahoweze mwe sii yetu, wakendaenda dhidi ya boma eletu, tendatenuke uwanga yao waisi npungati na Uongozi mnane uwanga ya wantu. ⁶ Wenda waise sii ya Ashura kwa uhamba, na sii ya Nimrodi me malango yakwe. Endaatihonye kuawa kwe Waashuru, wendahoweze mwe sii yetu, wendaho we ngie mwe mihaka yetu. ⁷ Masigazo ya Yakobo yenda yawe kabia za wantu wangi, inga mnyozi uawao kwa Yahwe, inga manyunyu mwe mani, ambayo nkayamgoja muntu, na nkayamngoja wana wa mwanadamu. ⁸ Masazo ya Yakobo yenda yawe miongoni mwe mataifa, miongoni mwa wantu wangi, inga simba gatigati ya kundi da ngoto. Wakati akemboka gatigati yao, enda awayate na kuwahaabua vipande vipande, na nkakuu kuwa na muntu wa kuwaokoa. ⁹ Mkono wako wendanulwe dhidi ya wankuu wako na wendalauwabanange. ¹⁰ Wendauwawie uwa musii, Yahwe agombeka, ¹¹ Nindani wabanange farasi wako kuawa miongoni mwenu na nidaniyatuwe magai yako ya farasi. Nndaniibange mizi sii yako, na kuzigwisa gwegwe zako zose. ¹² Nndaniubanange usawi mwe mkono wako, na nkunauwe na waganga vituhu. ¹³ Nnda nivibanange vizuu vyako na npango za nguza za maiwe kuawa miongoni mwako. Nkunaubudu vituhu ufundi wa mikono yako. ¹⁴ Nndanizing'oe ngozo zako za Asheia kuawa miongoni mwenu, nndanii banange mizi yenu, ¹⁵ Nndaniihize nkuu kwa mbifya na ghadhabu kwe mataifa nkayakwa yanitegeezee."

Chapter 6

¹ Tegeezani agombekacho Zumbe Yahwe, enuka uagie kesi yako mwe miima, eka miima itegeeze muio wako. ² Tegeezani

madai ya Yahwe nywie miima na nywinywi vivokeo mzizimiza mwe dunia. Kwa kuwa Zumbe azizimiza hamwe na wantu wakwe endaatoane mwe maahio ya uwanga mwe Israel." ³ Wantu wangu nkiavatendani? nkiwasokeza maa nyingahii? Nishuhudia! ⁴ Kwa via nkiwaeta kulawa sii ya Misii ne namihonya kulawa mwe nyumba ya utumwa. Nawatuma Musa, Haluni na Maiamu uko kwenu. ⁵ Wantu wangu kumbukani ambavyo Balaki mfaume wa Moabu ekumizinga vyo, na via ambaoyo Balamu mwana waBeori ekugombekavyo kama ekuilavyo akalawa kwa Gilgali, kwa iyo mwadaha kumanya matendo ya haki ya Yahwe." ⁶ Hambu niete mbwai kwa Yahwe? niitaho kuvika kwa Zumbe Muungu? Nadaha kweza kwa Zumbe Muungu? Nadaha kweza kwakwe na kafaaa ya mwaka hamwe na mwana ng'ombe ya mwaka mmwe? ⁷ Hambu yahwe endaataniwe na maelfu ya ngoto wagozi au mfungate za mito ya mavuta? Hamba nimlavye kifungua mimba changu kwa kosa dangu mwenye? ⁸ Kalwamba muntu, kia hitana ne Yahwe akundaho kuawa kwako. Kugosoa haki ku kunda ukaimu kwezizitia hamwe na Zumbe Muungu ywako. ⁹ Muio wa Yahwe watangaza kwe mzi hata ivi viugo vyahokea zina dake. Ekaa tayari kwa ajii ya ngoda na kwa yuda mwe kuiika. ¹⁰ Kuna utajii kwe nyumba za ubanasi na kihimo cha umbeya ido ne chukizo dekwembozavyo. ¹¹ Nadaha kumtanga muntu kuwa nkana waa kwa kutumia kihimo cha utiizi hamwe na kihimo cha? kuhufya? ¹² Matajii wamema ubananasi na vyekao vyao vyagombeka umbea na uimi wao mwe miomo yao kuhufya. ¹³ Kwa iyo nkikuboa kwa pigo diumizado nkikutenda hgae kwa ajii ya zambi zako. ¹⁴ Ondaude andausigae mwako. Undautunduize mizigo hae akini nkana uitunduie, na kia wekuntuiavyo nnda ni kiavyee kwa uhamba. ¹⁵ Onda uhande mia nkuna ubonde, onda uzikubo zaituni mia nkuna wehake mavuta, onda uzimiye zabibu mia nkuna unywe divai. ¹⁶ Kanuni zekugosolwazo ni Omri ziikwa na nyendo zose mwe nyumba ya Ahabu. Mwenda kwa ushauri wao. Kwaiyo nenda ni kutende wee mzi hgae wekaaho uwe zomeo, mndamwenu ubezi enga wantu wangu."

Chapter 7

¹ Ole wangu! kwangu mimi enga msimu wa bosi we kusiaho, naho masazo ya ubosi wa zabibu mwe munda wa mizabibu. Nkakuna vituhu muunda wa matunda uonekanao, nkakuna matini ya bosibosi niyakundayo. ² Wantu waaminifu wagamwesi, nkakuna muntu mwaadilifu mwe wanaadamu wose, wose watiia kwe kungoja kwetia npome; kia muntu amuinda ndugu ywakwe kwa senyenge wavu. ³ Mikono yao ni minata mmno kwe kugoso suluba. Watawala wauza hea muwaahi (hakimu) yu imala kwa hongo, na mntu mwe nguvu anda awaambe awantu kia akikundacho akipate. Ivyo ne wagoosavyo kwa hamwe. ⁴ Muntu yedi kwao enga ni mitemba, mwadilifu mno enga mti wa miwa. Ubua msiwe kugombekwao nyuma ni askai wako, msi we kugombekwao nyuma ni askai wako, msiwakuaha. Sasa ni muda wa machafuko. ⁵ Mse kumuamini kia mwehehi, mse kumuika kiongozi mbuya yoyose, muwe makini, kuhusiana na mgombekacho hata mwa mvyee atiaa mwe mikono yenu. ⁶ Kwa via mwanakigosi amfedhehesha tati yakwe, mndee ahigana na mami yakwe na mkaza mwana ahigana na mami yakwe vyaa. Mnkuu ywa wantu ni wantu wa nyumbai mwakwe mwenye. ⁷ Mia enga kwangu mimi, nnda ni mkaue yahwe. Nnda ni mngojee Zumbe uhoni wangu Zumbe Mungu ywangu anda anive. ⁸ Use kua na nyemi uanga yangu mnkuu ywangu. Nigwaho nnda nenuke. Aho ndiho niwe nchekaa mwe kiza Yahwe onda awe mwenje wangu. ⁹ Kwavia nkigosoa zambi kwa yahwe, nnda nidoe maya yakwe hata aniahiao masa yangu na kuahana kwa ajii yangu. Onda aniete kwe mng'ao na nnda nimuone akanihonya kwe haki yakwe. ¹⁰ Akaawaho mnkuu ywangu ndiho adione ido, na soni nnda zingubike kia mwe kunamba Yahwe Zumbe Mungu ywako yu kuhi? Meso yangu yonda ya mkaue onda ajatwesi enga ntope mwe sia. ¹¹ Msi wa kuzenga viambaza vyako unda ubue, msi uo mihaka inda ikwese hae mmno. ¹² Msi uo wantu wanda weze hako, kuawa Ashulu na mizi ya Misii kuawa Msii, hata mfeeji mkuu kuawa bahali hadi bahali na kuawa mwima hadi mwima. ¹³ Izo si nnda ziwe zesima chambuso ni wantu ambao wekaa uko isasa, chambuso ni tunda da matendo yao. ¹⁴ Inda wantu wako kwa ngoda yako bunga da upazi wako. Wekao wowodu kwe mziitu gatigati ya mziitu wainde mwe Bashani na Gileadi enga misi ya kae. ¹⁵ Enga mwe msi mwekuawaho mwesii ya Misii nnda niwaonyeshe vihii. ¹⁶ Sii nda zione soni ya nguvu zao zose. Nnda waika mikono yao mwe miomo yao, magutwi yao yanda yawe viziwi. Nda wasone vumbi enga nyoka, enga viumbe vitambaavyo uanga yaasi. ¹⁷ Nnda waaawe chongoi mwe mafiso yao hofu wanda weze hako kwa hofu, Yahwe Muungu ywetu naho wanda waogohe kwa ajii yako. ¹⁸ Ni yuhi mwenga Zumbe enga ewe, wewe mdoa zambi, wee mwemboka uanga ya kosa da masazo ya mpazi ywako? nkuika maya yako kaa na kae kwa via wakanda utionyeshe ndaganyo dako da uaminifu. ¹⁹ Naho unda uwe na mbazi kwetu unda uyajate maovu si ya miundi yako. ²⁰ Unda uzase zambi zetu zose mwe vilindi vya bahali unda umwenke ukwei yakobo agano aminifu kwa Abrahamu, wekweisaho kwa baba zetu mwe msi ya kae.

Nahum

Chapter 1

¹ Maono kwa Ninawi ekuoswayo Nahumu, Mwelkoshi. ² Yehova ni Muungu mwe kinyuu na aiha nkuu; Yehova aiha nkuu na kamema mbifya. aiha nkuu kwa wankuu wakwe na maya yakwe nkayadumka. ³ Yehova kagenyeza nguvu nkana maya ye hehi, ni mgosozi kipini; nkana ambe uyu ni msavuvi akini nkiye m-masa huooo. Yehova ugundi wakwe u mwe kinyamkea na nkusi na maangwi nee mavumbi ya miundi yakwe. ⁴ Yee ahaza mazi mshindo na kuyanyaza abuza kunyaza nkoongo zose. Bashani ni mkiwa na Kameli via via; mau ya Lebanoni yahooa. ⁵ Miima cha yaiho yazingiza na vidunda vyasaahaa; dunia yagwo he meso yakwe, iyo ni taie dunia hamwe na wose weumo. ⁶ Ni ndai mdaha kuzizimiza

akamba akimwa? Ni ndai mdaha kukindia sungu da maya yakwe? Maya yawe yetiwa inga moto, na mabaawe kayabwamwandua. ⁷ Yehava ni ywedi, nee fikio misi ya masungu; naye nkie m-bagibagi kwa wada wamtimiao. ⁸ Akini wankuu wakwe onda awadagamize kwa mafuriko ya kutisa; onda awanyatie he kiza. ⁹ Wantu wam-bawa njama ihi Yehova? Yee onda awaheze; masungu nkayana yenuke kakaidi. ¹⁰ Kwavia wonda wavanganyika savia michongoma; wonda wabubwikwe mwe nkutu yao wenye; wonda wadagamie kabisaa kwa moto savia masina ya mabua. ¹¹ Mntu yumwe kenuka mwe buga denu, Ninawi, mwekuwa kam-bawa njama Yehova, mntu uyo kautintimaza ubaya. ¹² Ivi nee ambavyo Yehova "Hetiho wagenyeza nguvu zao nao wenye wa visivu iya wonda wamogwe, nkawana wawe aho vituhu. akini wenye Yuda, hetiho nkiku-siimiza, nkana nikusiimiza vituhu. ¹³ Isasa nonda nikubanangoe muku wakwe naho nonda nikudumwiie mphingu zako. ¹⁴ Yehova kakusigiia, Ninawi, "Nkakuna kwaawiie uvyazi mtuhu wendao utaguswe kwa zuria dako. Nonda nikifingize vizuu na kuziusa sanamu za chuma mwe nyumba za miungu yenu. Nonda niwagoswe makabui yenu kwa via mwekubaewavyo." ¹⁵ Kaua, uko kwe miima kuna miundi ya mntu mteto mbui yedi, m-biikia mpheho! Vinani mwe sikunkuu zenu, Yuda na mwiike nyadii zenu kwa via m-bagibagi nkana eze awakebenese vituhu; Kauswa pele.

Chapter 2

¹ Yuda endae akubanange vipande pande eza zidi yako. Inda nkuta za mzi, inda baabaa, mwegee nguvu nyinyi wenye, myakuubanye majeshi yenu. ² Maana Yehova avuza fahali ya Yakobo, inga fahai ya Israel natiho wateka yala wawabananga, na kubabananga matambi ya zabibu zao. ³ Ngao za Mashujaa wakwe ni nyenkundu, na wantu hondai wavaa nguo nyekundu: Magai ya wakati wa musu na maguha ya mivinje yatambikwa hewani. ⁴ Magai ya nkondo, yaguuka kwe mitaa. Yaguuka mbele na nyuma kwe mitaa. Yatenda inga. Naho yanguuka inga lodi umweko. ⁵ Yuda mwendaakubande vipande pande awetanga maafisa wakwe. Wekungwaa kia yumwe kwe mtuhu kwe kuita kwao wakaguukia kushambuiya nkuta za mzi. Ngao nkuu itayolishwa kwekinga na awa Washambuiaji. ⁶ Malango kwe mito yakugumizwa kuvuka, Na zumba da mfaume dagwa kwe ubanasi. ⁷ Husabu akavugwa yakwe ne agoigwa: wandima wakwe wakivyee waombeza inga njiwa watoa vifua vyao. ⁸ Ninawi inga ni bwawa da mazi didodado, wantu wakwe waguuka hamwe inga mazi yetililikayo. watuhu wagombeka "Gooka, gooka" akini nkakuna mhitu nyuma. ⁹ Doa nyala feza, doa nyala ya zahabu maana nkakuna mwisho wakwe, kwe fahai ya vintu vyose vitana vya Ninawi. ¹⁰ Ninawi i-bue naho ibanagwa. Moyo wa kia muntu uyeyuka, mavindi ya kia yumwe yumwe, yatunlawwa hamwe, na usungu usungu uaho kwa kia yumwe. vyeni vyao wose vipauka. ¹¹ Sasa dikuhi npango da simba, npaamo ambaho simba gosi na simba vyee wendaho hamwe na wana-simba ambayo nkawekuogoha kintu chochose? ¹² Simba katatua mawindo yakwe vpande vipande kwa ajii ya wana wakwe. Kanyonga mawindo yakwe kwa ajii ya wakaziwe na kudimemeeza npango dakwe mawindo. Makao yekwe kwa mizoga ikutatuayo. ¹³ Kauwa mie ni kinyume na wenye-I ni mbui ya yehova wa majeshi. Nenda kuyaoka magai yehu ya nkondo kwe mosi. Na uhamba onda udagamize simba wenu vijana. Nendanizuie nyalazenu kulawa kwe sii yangu na sauti za wazumbe wenu hazinazitegeke vituhu."

Chapter 3

¹ Ole kwe mzi wekumemao mpome! wote umema umbea na maiza ubavi; wahanga waaho hakwe daima. ² Miya ivi sasa kuna sauti mijeledi na sauti za kutuntisha maguudumu, faasi wakasigiga na magai ya nkondo yasookayo sookayo. ³ Kuna wakweao faasi wanashambulia, uhamba ung'aa maguha yameemeta, malundo ya vimba, mafungu makuu ya kii; nkakuna uheea wa mii, washambuliaji wekonta juu yakwe. ⁴ Inu yaawiya chambuso ya matendo ya tamaa ya mkianga mtana, mzoefu wa usawi, mwenye kuvyaa taifa kwa ukianga wakwe, na wantu kwa siya ya matende yakwe ya kisawi. ⁵ Kauwa, mimi ni mhitu nawe- inu mbui ya Yehova wa majeshi-sketi yako nendaniikweze uwanga wa cheni chako na kuzionyesha upaamo zako za sii mataifa, soni yako kwa falme. ⁶ Nendanilushe uchama wa kuihiwa na kukugosoa uwe mbaya sana; ndankugosoe uwe muntu wa kukaudwa na kia yumwe. ⁷ Yondaiwe kwamba kiya yumwe akukauwae endaakuguuke na kugombeka, "Ninawi kabananga; ni ndai enda eyayate kwaajii yakwe?" Ni hahi, nendanimbate muntu adahae kukuhembeza?" ⁸ Ninawi, je wenye vyedi kuliko Naomoni, wekuzengwao uwanga ya Mto Naili, wekuwao uzunguukwa na mazi, ambao ulinzi wakwe uwa bahari, ambao ukuta wakwe uwa bahari yenye? ⁹ Ethiopia na Misii ziwa nguvu zakwe, na mwisho wakwe nokaokuwaho; Putu na Libya wawa mguyaze. ¹⁰ Mia Naomoni neekadoihwa; akaita kwe mateka; wanawe wadodo wabondwa vipande vipande kwe kiya makao makuu ya mtaa; wankuu wakwe watoakura kwa wantu wakwe wenye heshima na wakuu wakwe wose watahwa minyololo. ¹¹ Wenye pia wenda ukolwe; wenda ugeeze kwefisa; na wenda uondee guukio kuawa kwa mnkuu ywako. ¹² Magwegwe yako yose yondayawe enga mitini yenye tini zekuvazo mapema: kama zikakuchwa, zendazigwe kwe kauwa cha mlaji. ¹³ Kauwa, wantu miongoni mwenu ni wayee; miyango ya sii yako ivugudwa saka kwaajii ya wankuu wako, moto ubananga bawaba zakwe. ¹⁴ Hita ukateke mzai kwe gwegwe dekuzingirwando; zitintimae magwegwe ywako; hita kwe uwongo na kandamiza ntope; finyanga kwaajii ya matofali. ¹⁵ Moto wonda ukutekeze aho, na uhamba wonda ukuongamize. Wenda uteketezwe, enga singe wateke wateketezavyo kia kintu. Nanyi wenye mwegosome mwe wangi enga sige wateke, na mwe wangi enga sige wekudaahao. ¹⁶ Kwembosa wagosoa biashaa ywako kwembosa kuliko nyota mbinguni; mia waaho enga tununtu: wahpka sii na kisha kupuuka kuita hae. ¹⁷ Wafalme wenu waaho wangi enga sige, na wakuu wenu wa majeshi ni enga kundi da wadudu wakao nkambi kwe ukata wakati wa mpeho. Mia zua wasooka kuita hae ambako nkakuna ahamanyae. ¹⁸ Mfalme wa

ashuru, waisi wauko wagona; watawala wauko wagona sii kuhumwiiza. Wantu wako watawanyika uwanga ya miima, nankakuna hata yumwe wa kuwavuza hamwe. ¹⁹ Nkakuna uhonyajii udahikanao kwaaji ya vionda vyako. Vionda vyako ni vikuu. Wategeezao mbui zako wenda watoe makofi kwa kinyemi kwaajii yako. Ni ndai mwekwesiga kwa uovu wako wa daima?

Habakkuk

Chapter 1

¹ Saamu ambazo habakuki nabu nee kahokea. ² Yahwe kwa mda wani nenda niiye msaada na nkuna usikie? Nkikuia wawe mwe kitisho vuugu akini nkuna unihonye. ³ Kwani wantenda nione mabaya na kukaua matendo mabaya. Ubanasi na vuugu umbele yangu kunsu mapambano na mhigano wenuka. ⁴ Akini sheia ni zaifu na haki nkayekaa kwa ukati wowose, kwaajii uovu uizunguka haki akini haki ya umbea yaga. "Yaweh amtambaisa habakuki. ⁵ Kuua mataifa na uwageeze, sitajaabishwa na kwehewa kwajii nina uhakika kuhusu kugosoa kintu mwe siku zako kwamba nkuna uamini yendaho mbekwe kwenu. ⁶ Sibabu kaua! nihehi ya kuwenua Wakaldayo-taifa katiina denye sindo- wenda kwembokea uzangaamu wa si kuteka nyumba zesazokuwa zao. ⁷ Wana wengee na kuogoha: hukumu yao na utana kuwa kwao watakusangwa. ⁸ Faasi wao pia waguuka sana kwemboka sui, wahuha sana kwemboka mbwa mwitu wa guoni. Faasi wao wawaguusa na wakwea faasi wao weza kuwa hae- wapuuka kana tai muahi kuda. ⁹ Wose weza kwa vuugu mabunga yaita kana uhehe wa mwe wangwa na wakuba mateka kana msanga. ¹⁰ Wawazihaki wafaume na viongozi ni zihaka kwa ajii yao waiseka kia ngome maana walundika mavumbi na kuyausa. ¹¹ Nee uheho ndiho wemboke wenda usongwe ni kwemboka- Wantu wenao hatia ambao uwezo ni mwe Muungu." Habakuki amuiza Yahwe swali tuhu. ¹² Wewe akiwa tangu nyakati zakae, Yahwe Mungu ywangu ambae utakatifu? Swie nkatinatife. Yahwe kamipa gua kwa ajili ya hukumu na nywinywi, Mwamba muimalishakwaju ya kusaihisha. ¹³ Meso yenu ni masafi kumagaza juu ya uovu, akini nkamdaha kukaua matenda mabaya kwa fazila, kwambwai mwakana kwa upendeleo ivyo juu ya ambao ni wamjehuguta? Kwani kunyama ukati wa uovu urnameza sana watahaki zao yao? ¹⁴ Wawatenda wantu kana samaki mwe bahali, kana vintu vitambavyo bila kiongozi juu yao. ¹⁵ Woo wawaeta wase kwa ndoano wawabuuta wantu kuawa kwe nyavu za sibabu watamiwa na kutoa vuzo kwa uchangamfu sana. ¹⁶ Akini waavya sadaka kwe nyavu zao za kuvuia na kuoka ubani kwe nyavu zao sibabu wanyama wekugimbao ni sehemu yao na nyama yekunonayo ni nkande yao. ¹⁷ Kwaajii iyo wendawabinde nyavu zao za kuvuia na kusongwa kuchicha mataifa bila kuwa na mbazi?"

Chapter 2

¹ Nndanigooke mwe nguzo ya ulinzi na kweika mwenye uwanga ya mnara wa mlinzi na hudanikau wee kwa hangalifu kuona kwamba and

² Yahwe akanijibu akamba kumbuka maono yako na myaandike dhahiri niwe kibao ili kwamba kia myasoma adaha kuguuka. ³ Sibabu maono ni kwa wakati wezao na vyedi andaaya tamuie bila ya kugwa. Ingawa ya cheewa. Ingoje sibabu vyedi indayeze na nkainacheewe. ⁴ Kaua Yuda ambae hamu yakwe nkiyo sawa ndani yakwe ahema kwa nguvu. Akini mwenye haki andaishi kwa imani. ⁵ Sibabu mphombe ni mbaliti wa mbwanga mwenye kibui ili vyedi avumilie akini yaku la yamaa yakwe kwa kibui na kama kifo nkavidahika kunidhishwa; yeye mkusanya taifa na akusanye kwa ajii ya wose. ⁶ Aya yose mkayagoso kauli ya kumdhahiki na wimbo wa dhahika umhusuo ole wake Yuda muongeza visavyokuwa vyakwe mpaka ini andaongeze uzito wa dhamana ekudoayo? ⁷ Wada ngojao kwako nkawana we muke ghafla? na wada wakutetemeshao kwenuka. Vindavi kusukize kwa ajii yao. ⁸ Kwa Sibabu kuwateka nyara wantu wengi, mabaki yose ya wantu yandakuteke nyara wewe. Sibabu kwetia mphone nyingi za wantu na kuvigoso kwa uasi kinyume vikundwavyo naswi, na wose wekaao nao. ⁹ Ole kwa yuda msongoa mapato maovu kwa ajii ya nyumba yakwe, Ivyo egosoa sasa da kumuika uwanga yeye salama hae na mikono ya uovu. ¹⁰ Kugosoa soni mwe nyumba yako kwa kuwaua wantu wengi, na kugosoa zambi zidi yako mwenye. ¹¹ Sibabu iwe nndadike me kwa sauti vokea mwe ukando, na chusi da mbao nndadiwa jibu. ¹² Ole wakwe Yuda mzenga mzi kwa mphone na muimarisha mzi kwa mabaya du. ¹³ Ivi nkaviawa kwa Yahwe wa majeshi kwamba wantu wagosoe ndima kwa moto na mataifa yose matuhu yasakaa mweenye bila ya kintu? ¹⁴ Bado si inda imeme maarifa ya utukufu wa Yahwe kama mazi yamemavyo mwe bahali. ¹⁵ Ole wakwe Yuda mtenda jirani akolwe, na wewe muomea sumu ili wakolwe zaidi ili uwaone umwazi wao. ¹⁶ Undauvimbiwe nsoni zaidi kuliko utukufu. Nywa iyo iyo, egubue mwenye. Kikombe cha mkono wa kuume wa Yahwe kindaki kuhitukie wewe na soni nndazigubike heshima yako. ¹⁷ Vurugu yekugosolwa yo kwa lebanoni indaigubike ubanisi wa wanyama utisao sibabu wetia mphone za wantu na wetia mphone za wantu na weta maasi zidi ya si mizi na wose. ¹⁸ Sanamu ya kuchonga yakusaidia mbwai? Si babu Yuda mwekusaisongoa au kuigoso kwa kuyeyusha chuma nifundi ya umbea Sibabu aiamini ndima ya miungu inu yesayo kutamia. ¹⁹ Vyedi kwa yuda muwamba ubao Euka! Au kwa iwe desado kutamua vituka vintu ivi vyafundishani? Kigubikwa fedha na dhahabu, akini mkaki hema kabisa. ²⁰ Akini Yahwe yu mwe hekalu dakwe takatifu. Si yose iwe kimya mbele yakwe.

Chapter 3

¹ Maombi ya Habakuki mtabii. Muungu ukisikia mbui zako mi naongola. ² Muungu walima zako gati gati ya wakati gatigati ya wakati tanao. Gosoa ipate kumanyika ukumbuke kwa rehema kwa maya wenayo. ³ Muungu keza akawiaa temani na yuda mwekung'azwae kulawa Parani. Sela. utukufu ni wakwe kazigubika mbigu, na dunia yose imeme utukufu wakwe. ⁴ Miali midi ya mikono yakwe nee ikang'aa enga mwangaza ambapo uweza wakwe ufiswi. ⁵ Utamu wa kukona uogoa mbele yakwe na sugu zihagusa miundi yakwe. ⁶ Ye we kagooka akahima si akaikau nee asingisa mataifa. Hata nuiina ya milele ibanangwe kweikwei na viima vya siku zose vigwasi. Sia yakwe ni ya siku zose. ⁷ Nkiona mahama ya wakushi mwe mataso na vitambaa vya mahama ya ukomidiana vyapepeuka ⁸ Muungu (Yahwe) nee kakinwa hada mtoni maya yakwe nee ni kwaajii ya mito handu ni haya kwa ajii ya bahali, ukukwea uanga ya fevasi ubuutao mkokoteni na ushindi wako. ⁹ Kueta mta pasiha ngubiko waika guha mwe uta wako sele umpanga mzi na mito. ¹⁰ Miinaa ikuona wewe nee yalutuka kwa huzuni. Mazi yakwetiwayo si yemboka uanga kina balovi nee chokema. Mawimbi yakenuka uaga. ¹¹ Zua, mwezi nee vya tintiimaa kwa ajii ya hantu hakwa kwa mwangaza uetwao ni uta na maguha. Kwenda mwe si mwa ajii ya usugu kwa maya mataifa kuyahugutua. ¹² Kwendaenda mwe kwa ajii ya usugu kwa maye mataifa kuya hugutua. ¹³ Kulawase kwa ajii ya wokovu wa wantu wako na wokovu wa mmtu wekumsaguae. We honda honda mutuhu wa nyumba ya mbanasi upate kuika vyedi msingi wa singo sela. ¹⁴ Kutunga mutwi wa wankondo wakwe kwa uta wakwe mwenye kwa ajii ya waawia enga nkusi kutipepensa swiswi, Kinyuu chao chekaa enga mntu mumteekeza masikini kwe macheke. ¹⁵ Kutamba bahavini kwa farasi we wayomboka mezi mangi. ¹⁶ Nee nengia matu, mazingize miamo nayo yagundema, yakakama aho na iho mwenye nazingiza enga nagoja siku ya huzuni ikinte ya wantu wezao kutifafa isa swiswi. ¹⁷ Etiho mtini nkanhota nkauvyae kwa ajii usonganywa na mzabibu na etiho kuvyea kwa mzaituni nkkakuvidhishe na nunda nkaivya ukande, etiho bunga da mifugo diaga, nkakuwe ng'ombe mwe dewa icho nee ndicho nigosoe. ¹⁸ Nkizati, uiekutamiwa ni Mungu. N'ndamtamiwe kwa ajii ya Muungu wa wokovu wangu. ¹⁹ Bwana Mungu ni nguvu yangu miundi yangu aitenda niite mbele sehemu ya uanga kutongea wia kwe vyombo vyangu vya nyuzi.

Haggai

Chapter 1

¹ Mwe mwaka wa kaidi wa mfaume Dario, mwe mwezi mweziwa mtandatu mwe siku ya bosi ya mwezi mbui ya Zumbe ikeza kwa mkono wa nabii Haggai kuita gavana wa Yuda. Zueebabeli mwana shaalieli na kuhani mkuu Joshua mwana Yehozadaki ikaamba. ² Zumbe wa majeshi aamba "Awa wantu waamba,"Nkiyo wakati wetu kweza kuzenga nyumba ya Yehova. "" ³ Naho mbui ya Zumbe yeza kwa mkono wa Nabii Haggai na kuamba. ⁴ Jee ni wakati wenu kwekaa kwe nyumba yekubindayo kuzengwo, uku nyumba inu yabomoka? ⁵ Kwaiyo ivi sasa Zumbe wa majeshi aamba ivi "Afyani sia zenu." ⁶ Mhanda mbeyu nyingi mia mbonda macheche, mwada mia mkamweguta,mwanywa mia nkamna vya kunywa. Mwavaa nguo mia nkampata vugu to nywie mwenye, na mntu wa mohaaa apata hea na kuzigea kwe nfuko mwenye maanga-anga tu! ⁷ Zumbe wa majeshi aambva ivi: ⁸ Afyani zia zetu kweani kwe mwiima mkaeta mbao, mzenge radhi na kwenulwa! Aamba Zumbe. ⁹ Mtegemea kupata vingi mia kauwa! kueta nyumbani vicheche nonda nivitanduie hae! kwa mbwai? Ivi nee aambavyo Zumbe wa majeshi kwakuti nyumba yangu yekaa kwe kubanika mia mntu yu radhi nyumba yakwe. ¹⁰ Kwa sababu inu, mazunda yatozwa yese kuavya mnyozu kuawa kwako, na sioi ihimba nkaiavya kintu. ¹¹ Nkikwetanga kuwa uwanga mwe sii na uwanga ya milima, Uwanga kwe nkando na mizabibu mihya, mavuta na uongo wasii wantu, wanyama na kazi zose za mikono yako. ¹² Ukaawa aho Zurubabeli mwana Shelitili, na kuhani mkuu Yohua mwana Yehozadaki, hamwa na mabaki ya wantu wakateggeeza sauti ya Zumbe Muungu wao, na mbui Hafai, mana Zumbe Muungu wao nee amtuma. Na wantu wakaongoha cheni cha Zumbe. ¹³ Nee Hagai mjumbe wa Zumbe akatamwii ujumbe kwa wantu akawamba "Ni hamwe na wewe" Idi nee agizo da Zumbe. ¹⁴ Zumbe katibua ya mkuu wa sii ya Yudah, Zerubabeli mwana sheltieli, na roho ya kuhani mkuu Joshua mwana Yehozadaki, na roho ya wantu wekusigao kwa kiasi kuti wakaita kugosoa ndima kwe nyumba ya Zumbe Muungu wa majeshi, Mungu ywao. ¹⁵ Mwe siku ishiini ya mwezi wa mtandatu, mwe mwaka wa kaidi wa utawala wa mfaume Dario.

Chapter 2

¹ Mwemwezi wa saba msiwaishini na mwenga ya mwezi umwe, Neno da Zumbe deza kwa mkono wa Nabii Hagai, na kugombeka. ² Tamwia na mkuu wa mkoa wa Yudan, zerubabeli mwanaweda sheltieli, nakwa kuhani mkuu. Yehozadaki; nakwa masalia ya wantu wagombeke, ³ Nindai mwetubaki gatigati yenu mwekuuo na utukufu wa nyumba yabosi? Namwauo navuhi uowasasa be? ni kama nnkiokintu mwemeso yenu. ⁴ Sasa, muwe hadai Zerubabeli"-idinitamkada zumbe na umwe hodari kuhani mkuu jodshua mwanaweda Yehozadaki; muwe hodari, nyie wantu wasii! idi nitamkoda Zumbe nandima, kwakuwa tihamwena wewe! idinitamko da Zumbe wa majeshi. ⁵ Kutegemeana na ahadi yeikokwe agano nekugosoado nanyiyi mwekuawaho misiri na roho yangu igookagati gati yenu mwekuogoha. ⁶ Kwa kuwa Zumbe wa majeshi agombe ka ivi: kitambo kidogo kwamara vituhu ndaitikise mbingu nadunia, bahai na siinkavu! ⁷ Nandatikise kiataifa, Nakiataifa ndawaete vintu vya thamani kwangu, nakuimemeeza nyumba inunautukufu! agombeka Zumbe wa majeshi. ⁸ Dhahabu na fedha nivyangi - Idinetamko da Zumbe wa majeshi. ⁹ Utukufu wa nyumba inuunda uwemkuu zaidi ya utukufu wa nyumba yabosi; agombeka Zumbe wa Majeshi; nanidaniwenke amani mwesehemu inu- idini tamko

da Zombe wa majeshi.¹⁰ Mwesiku yaishiini name mwezi wakenda, mwaka wakaidi wa utawala wa Dario, Neno da zombe dimwwezea nabii Hagaina Kugombeka,¹¹ Zombe wa Majeshi ambaivi: Muuze kuhani kuhusu sheia nakuogombeka:¹² Kama mtuendenue nyama yekuaviagwayo kwa Zombe mweepindo davazidakwe, kama upindo udonte mwepindo davazidakwe, kama upindo udonte mkate aunkandee ntuhi, je nkandeyo indaigosoke kitakatifu? "Kuhani neajibu asema "bue"¹³ Halafu hagai neogombeka. "Kama mtu mchafu najisi kwaajii ya kundota maiti nakudontavituvi, wose wadakuwa wachafu? " Kuhani akajibe nakugombeka neewendavyo wawe wachafu." ¹⁴ Kwahiyo Hagai akajibu nakugombeka, Ni pamoja naawa wantu wa taifa deahobmbele yangu! ayaayasema Zombe nakiakintu kisiakwa mkono wakwe: wekuavyacho nkachokua kisafi neekiwa kichafu. ¹⁵ Kwaiyo, fikii kuamsiimu wa ivieo na nyuma, Kabla hataiwe nkadizatiwe nkadizatikuitwa kweiwe tuhi mwe hekalu cha Zombe, ¹⁶ Neiwaiviihi basi? Kiamtu ekwezaho kwe vipimo ishiini vya nafaka, kumbe neekuwa na vipimo kumi tu, namwekweza kuteka divai yavipimo hamsini, kumbe neekuwa na vipimoishiini tu ¹⁷ Nkiwataabisha nyie nandima za mkono yenu kwa doa na koga, neenkikiri nkamo kuniuia-agombeka Zombe. ¹⁸ Tafakari msiiumu waivieo nakuendeleea, kuawarisii waishiini na nne mwemwezi wa kenda, tangu mwemsiunda msingi wa hekalu da Zombe kuikwa. Tafakari ido! ¹⁹ Je kuna mbeyu taai? Mzabibu, mti wa mtini komamanga, na mti wa mzaituni . nkavyokivya matunda! Lakini kuawa mwemsi unuwa ivieo ndaniwabariki!" ²⁰ Tena neno da Zombe needeza kwa maaya kaidi kwa Haghai msii ishiini na nne katika mwezi kugombeka, ²¹ Gombeka namkuu wa mkoa wa Yuda, Zerubabe! umwambe, Ndanitikise mbingu na dunia. ²² Ndaniruhusu kiti chafalme na kubananga nguvu za falme za ataifa! ndanigwise magai na wakweao; farasi na wakweaomwee farasi wandawagwe, kiyumwe kwa sababu yapaange danduguze. ²³ Msiiuo ivindivyo asema Zombe wa majeshi Ndanikuondoe wewe Zurubabeli mwana wa Sheltieli, kamaboi wangu- Ivinnee Zombe agombekavyo. "Ndanikutume ingampete ya muhuri wangu, kwa sababu mimi nene kuku saguae! asema Zombe wa Majeshi!"

Malachi

Chapter 1

¹ Tamko da neno Bwana kwa Isilaeli kwa mkono wa Malaki," ² Nee nkikukunda, "agombeka Bwana akini wamba kwa namna yaani nee kutikunda? "Esau nkio ndugu yako Yakobo agombeka Bwana," Na bado namkunda Yakobo. ³ Akini namuihuwa Esau nkiigosoa miima yakwe kuwa ukiwa na nkiwagoso ulisi wakwe kuwa Makao ya mbweha ya wangwa." ⁴ Kana Edomu agombeka, "tito igwa, Akini tenda tigotoke na kuzengwa hwkubanangwaho, "Bwana ywa majeshi amba ivi wenda wazenge" akini nenda niigwise sii na wagosi wenda wawetange 'Sii ya uovu; na wantu ambao Muungu ana maya nao kae na kae. ⁵ Kwa meso yenu mwenda muone idi, na mwenda mwambe "Mkuu mbee ya mihaka ya Isilaeli," ⁶ Mwana amtunye tati yakwe, na mtumwa amtunye bwana ywake kana mimi ntati yako ikuhi hishima yangu? na kana mimi nbwana ikuhi hishima yangu Bwana ywa majeshi agombeka ivi kwenu, Makuhani mbeao zina dangu akini mwamba tidibea viivihii zina dako. ⁷ Kwa kuavya mikate yekuayo igewa najisi kwangu. Na akini mwamba kuwa. Tikubea kwa namna yani? kwamba ivyo meza ya Bwana ibelwa. ⁸ Mkaavya sadaka yawanyama na matunda, iyo nkio zambi? na kana mkaavya viema na watamu nkio zambi? Egaani idi kwa liwali enda amikunde hambu enue vyeni agombeka Bwana ywa Majeshi. ⁹ Na sasa mwageeza kuombeza neema ya Muungu, ili kwamba atende mtana kwetu," Na mbai yani ya sadaka kwa hishima yenu enda vyeni vyenu? agombeka Bwana ywa Majeshi. ¹⁰ Kana nea kuwa na muntu mwekuvugaa uviwa Hekalu, ili kwamba kusekutenda na mto mazabahuni bue! Bwana ywa Majeshi," na nkina niikunde sadaka yeyose kuawa mwe mikono yenu. ¹¹ Kuawa keo da zua mpaka guoni zina dangu dendadiwe kuu gatigati ya Mataifa, mwe kia han'tu endaavye mwe zina dangu na hodu sadaka ntana kwasibabu zina dangu diwa kuu sana gatigati ya Mataifa," amba Bwana ywa Majeshi. ¹² "Akini nywinywi mwaichafua meza ya Bwana mwaigwa nagisi, na matunda yakwe na mkande yakwe kuibeuwa. ¹³ Na nywinywi pia mwatamua, mbii inu itusokeza, nanywi mwadibea," agombeka Bwana ywa Majeshi mvuza chekuacho kidoigwa na wanyama wa mwitu au viema au watamu, na ndicho muetacho kuikubai inumikononi mwanu? "agombeka Bwana. ¹⁴ Alaaniwe mwenye utiizi, ambae ana mnyama gosi mwe bunga dakwe ana akaahidi kuniavia, akini aavya kwangu, mimi Bwana ambayo nkiunyanyi unyanyi kwakua Bwana ywa Majeshi, "na zina dangu denda diogoshwe mwe Mataifa."

Chapter 2

¹ Sasa nywie makuhani amri inu kwa ajii yenu. ² Kama nkamna mtegeeze na kama nkamna mdizingatie mwe mioyo yenu na kunemka utukufu kwa zina dangu. ³ Kaa, undamikise mee vibaya kuvyazi chako, na nikihake mavi mwe cheni chako mavi ya zabihu zenu na mndamdoigwe nayo. ⁴ Na mndammanye kwamba nkituma inu sheria kwenu, kwamba kiaga changu ndakiwe juu yangu na Lawi, amba Bwana wa Majeshi. ⁵ Kiaga changu na yeyey kiwa kiaga cha uhai na amani, na nkivimwenka vitu ivi kama sia ya kumheshimu na kagooka akawa na hofu kwa ajii ya zina dangu. ⁶ Mafundisho yakwei yawa mwe miomo yakwe, na uovu nkawekupatikana na mwe muomo nkawe pukatikana mwe muomo wakwe. Tenda hamwe kwa amani na unyoofu, na kawavuzi wengi kuwa mwe zambi, ⁷ Kwa sibabu niomo ya makuhani ya hifadhi miomo ya makuhani ya hifadhi maarifa, na wantu wanda waonde maagizo kuawa kwe mtwi wakwe. Kwa sibabu ni mjumbe wa Bwana wa Majeshi. ⁸ Akini kwemboka hae na sia ya ukwei, kusababisha wangi kuwa na mashaka ya kutii sheria, kukiuka cha Lawi, amba Bwana wa Majeshi. ⁹ Kwa iyo ukiwatenda hata nywinywi kuzakuliwa mbele ya wantu,

Chapter 3

kwa sibabu nkamwekutongea sia zangu, akini baadala yakwe mwafaigwa mwe maagizo yenu.¹⁰ Sie wose nkatina tate yumwe? Nkiye Muungu yuda yumwe mwekutiumba? Kwa ajii yani tagosoeana hila kia muntu na nduguye, mwakibananga kiago akina Tate? Yuda kagosa npindua na kaona seze kwa vintu vyekuikwavyo uko Israeli na Yerusalemu.¹¹ Yuda kahana jinsi hatakatifu na Bwana ambaho mwenye ahakunda, na kategua aho binti wa miungu ya kigeni.¹² Mungu akunyime kabisa kulawa mwe hema da | Yakobo na uvyazi wa mgosoa aya, na hata Yuda mueta sadaka kwa Bwana wa Majesi.¹³ Na wewe pia gosoa ivyo, wagubika madhabahu ya Bwana kwa mesozi, kwa uizi na kuungumia, kwa sibabu nkana akubali sadaka na kuzihokea kuawa mwe mikono yako.¹⁴ Akini wasema, ni kwa sibabu yani? kwa sababu Bwana kawa shahidi kati yako wewe na mkazio wa ubwanga wako, kinyume chakwe ni mwezio na ni mkazio wa kiaga chako. Je¹⁵ yeye nkekuwaika hamwe? hata kwa sehemu ya roho wakwe sasa ni kwani katenda mham we? kwa sibabu ategemea kupata wana wamtukuzao Muungu. Kwa iiyo jiepuche mwenye mwe moyo wako, na visekuawia kwamba nkiye mwaaminifu kwa mkazio ya ubwanga.¹⁶ UKikunda kuekana, amba Bwana Muungu wa Israeli mgubika nguo yakwe kwa ubaya, amba Bwana wa Majeshi, kwa iyo jilinde mwenye mwe roho yako na uwe mwaminifu."¹⁷ Msokea Bwana na maneno. Akini mwasema Tikusokeza viihi? kwa kusema kia mwe kugosoa ubaya ni mtana kwe upande wa Bwana. Na anafuvaha nao au yuhahi Muungu wa Haki?"

Chapter 3

¹ Kauwu namtuma mjumbe ywangu ndie agosoa sia mbele yangu. Na uyu Bwana mmuondezae andaeze vuu pu kwe hekalu dkwe na ntuume ya agano ambaye kwa yeye mwatamiwa kana eza, Bwana wa Majeshi agombeka.² Ni mdai ndie avumilie aho ndo eze? ni ndai nde agooke akaawia? Ye enga mtu asunthae kwa moto enga sabuni ya kufuia.³ Andaekae na kutawale enga mng'aze fedha na andaawang'aze wana Lawi. andaawatende wang'ae enga feza na zahabu wonda waavye kafaa za haki kwa Bwana.⁴ Kafaa ya Yuda na Yerusalemi indamtamize Bwana enga aho bosi za miongo ya kae.⁵ Nkauka aho nemboka hehi na nywinywi niwaahe, na nindamzue shahidi mhufu gatigati ya wasawi wakianga, na wambea watendao tofauti ya wada wawaoneao watandima mwe mzigo yakwe wawaoneaa wajane (wekufiiwao ni wagosi na yatima na nguusa mgeni alawa mwe laki yakwe na wada wesa wesaokunitii mimi," Bwana wa Majeshi agombeka.⁶ Mie Bwana Nkibadiika nanyi pia wantu wa Yakobo, nkawekumtumia.⁷ Tangu siku za tatizenu mhitika hae na amri zangu na nkamwekuziika vyedi. Nihitukiani nami ndaniwauwe nywinywi. Bwana wa Majeshi agombeka. Iya mwamba n'datikuwii viihi?⁸ Mwanaadam adaha kumbaia Mungu? Mwanibaa mimi akini mweuza takubuaie viihi? kwa zake na kafaa.⁹ Mlaamwa kwa laana kwa kunibaua, na taifa dose.¹⁰ Etani kafaa zesazokupungua, (zekugisazo) taai ili mkande ziheumo nyumbai mwangu Nigeezani kwa idi. Bwana wa Majeshi agombeka, "Muone atinkinaniwavuguie mapoota ya mbinguni na kkuweka baraka ndizo zimenna mpaka mkose ha kuziika.¹¹ Nnd'animuegezee mbanasi ywako asekubananga ubosi wa si yemei mizabibu mwe mnda nkankauuna uhagatise mani kabla ya wakati Bwana wa Majeshi agombeka.¹² Mataifa yose, wndawe kwetange mwe kungazwae kwemboka wenye si indai hituke ya kinyemi. bwana wa Majeshi agombeka.¹³ Maneno (matagusi) yenu yatenda magumu kinyume namimi. Bwana agombeka akini mweuza "Tigombeka mbwai kinyume chako?¹⁴ Mwamba ivi, Nkamkuna maana mumtumikia Muungu. Kuna faida yani kuika maagio yakwe mkenda mwaomboleza mbele yakwe Bwana wa Majeshi?¹⁵ Ivi sasa tamwe tanga mwenye kibui mng'azwa! wabanasi nkio kupata tu iya kuung'eeza Muungu na kumuamauka."¹⁶ Ukobinda (ukauka aho) wada wamisheshimuo Bwana wapokosana yumwe yumwe, Bwana yu saasawa kutitegeza. Mwe kitabu cha kumbukumbu kigondwa kwa ajii ya wade wahuogohao Bwana na kuhehimu zina dakwe.¹⁷ Wandawawawe wangu "Bwana wa Majeshi agombeka., hazina zakwe mwe izo siku ndioyo agosoe, nn'da atikunde enga mntu amkeundavyo nwanewe amtundugusae.¹⁸ Uka aho n'daatofa utisha wenye haki na wabanasi kati ya wawivikao na wesaokumwika.

Chapter 4

¹ Kawa siku yeza, yaaka enga tahuu, indaiwe wenye vibui na wabanasi wendahetuke mabua. Siku yezayo indaiwaoke. Bwana wa Majeshi agombeka. Iyo siku indaiwe mazindo na sina.² Iya kwenu mwadiogoha zina danguzua na haki nn'dadiwamuikie na uhoni kwa mawawa yakwe. M'ndadeukedeuke enga mwana ng'ombe mwe dewa.³ Wabanasi wose mn'damwajatejate wondawahituke zeu si ya wayo za miundi yenu iyo siku nindaniigosoe Bwana wa Majeshi agombeka.⁴ Mkumbuke kutii sheria za wandimo wangu Musa, mmri na shena nakamwagiazao uko Horebu, kwa Waisraeli wose.⁵ Kauani namwagii Eliya mbele ya sikunkuu itisayo ya kueba kwa Bwana.⁶ Andaavuze moyo wa tate kwa wana na mioyo ya wana kwa tatizao ili nisekweza kuibananga si yose kwa ubanasi wose."

Matthew

Chapter 1

¹ Kitabu cha muango wa yesu kwistu mwaaangwa ya daudi, mwana wa bwaahimu.² Bwaahimu neni tatiakwe da isaka, na isaka neni tatiakwe da yakobo a yakobo neni tatiakwe da yuda na nduguze.³ Yuda nentatiakwe da pelesi na sea kwa tamali, pelesi tatiakwe da hezelini, na hezeloni tatiakwe da lamu.⁴ Lamu nenitatiakwe da aminadabu, amina dabu tatiakwe da nashoni, na nashoni tatiakwe da salimoni.⁵ Salimoni nen'tatiakwe da boazi tatiakwe da obedi kwa luti, obedi

tatiakwe da yese, ⁶ Yese nen'tatiakwe da mfaume daudi. dandi nen'tatiakwe da seemani kwa mkaziwe ulia. ⁷ Seemani nen'tatiakwe da lehoboamu tatie da abiya, abiya tatiakwe da asa. ⁸ Asa nen'tatiakwe da yehoshafati, yeshafati tatiakwe da yolamu, na yolamu tatiakwe da uzia. ⁹ Uzia nen'tatiakwe da yosamu, yosamu tatiakwe da ahazi, ahazi tatiakwe da hezekia. ¹⁰ Hezekia nenitatiakwe da manase, manase tatiakwe da amoni na amoni tatiakwe da yosia. ¹¹ Yosia nenitatiakwe da yekonua na kakize wakati wa kudoigwa kwita babeli. ¹² Na baada ya kudoigwa kwitu babeli, yekonia nenitatiakwe da shatiedi, shatiedi nenibaba yakwe da zehibabeli. ¹³ Zulubabeli nenitatiakwe da abiudi, abiudi tatiakwe da eliakimu, na eliakimu tatiakwe da azoli. ¹⁴ Azoli nenitatiakwe da zadoki, zadoki tatiakwe da akimu, na akimu tatiakwe da eliudi. ¹⁵ Eliudi nenitatiakwe da elieza, elieza taiakwe da matani na matani tatiakwe da yakobo. ¹⁶ Yakobo nenitaiakwe da yusufu mumewe da maliamu, mwekuaye kwa yeye zumbe yesu kavyaigwa, mwetangwaye kwistu. ¹⁷ Uvyasi wose tauklia bwaahimu hai daudi neni vivyazi kumi na vinne. ¹⁸ Kaombigwa ni yusufu, mia wekuahonkawa zati kaneka kuwa na ndaa kwa udahi wa loho mtakatifu. ¹⁹ Yusufu mmumwe, ne ni mntu mwenye haki nkekunda kugewa soni cha zae. kaamna kuhma uchumba wakwe kwa sii. ²⁰ Mbui izi malaika ya bwana akamlawi mwesozi, akamba, yusufu mwanangwa kumdoa maliamu kama mkazio kwa sibabu mimba eneayo ni kwa mweza wa loho mtakaifu. ²¹ Nndaavyee mwana kigosi undaumwetange zina dakwe zumbe yesu kwa ajii endawahonye wantu wakwe na zambi zao." ²² Yosemite yawia kutumiza kia chekutamwii wacho n'bwana kwa sia ya nabii, akamba, ²³ "Kaua mnde mpaa endadode ndaa na kuvyaamwana kigosi na wondawamwetange zina dakwe manue!"--mungu yuhmwe naswi." ²⁴ Yusufu kenuka kuawa mweusisiza na kugosoa kama malaika wa bwana ekumuamua uyo na kamdoa igna nkaziwe. ²⁵ Ivyo, nkekugona nae mpaka ekuvyaaho mwana kigosi na kumwetanga zina dakwe zumbe yesu.

Chapter 2

¹ Zumbe Yesu ekubindaho kuvyagwa mwe Beselehemu ya Uyahudi mwe misi ya mfaume Helode, want wekusemao kuawa mashaliki ya hae wabua Yelusalemu wakambwa, ² Yukuhi uyo mwekuvaigwa mfaume ya Wayahudi? Tiona ntoondo yakwe Mashaliki nasi teza kumvikia. ³ Aho Mfaume Helode ekusikiaho ayo akasininika na Yelusalemu yose hamwe nae. ⁴ Helode akawakonga wakuu wa Makuhani wose na wagonda wa wantu akawauza "kwistu n'ndaavyaigwe hahi?" ⁵ Wakamwamba, mwe Beselehemu ya Uyahudi, kwa ajili ivi nee yekogondwavyo n'nabu, ⁶ Nawe Beselehemu, mwe sii ya Yuda, nkuwe mdodo mwe viongozi wa Yuda, kwa kuwa kuawa kwako n'ndaeze mtawala ndieawwaise wantu wangu izilaeli". ⁷ Ivyo Helode kawetanga wada wasomi kwa sii na kuwauza ni ukati uhi haswa ntoondo yekuonekaho. ⁸ Akawaagiia Beselehemu, akagombeka, "Hitani npaahoe mkamuonde mwana mwe kuwyaigwa aho ndihommuone, nieteani habai ili nami n'dahe kweza na kumvikia. ⁹ Wekwendaho kumva Mfaume, wasongwa n'kuita ntambo yao, na ntoondo ida wekuyo waiona mashaliki iwaongoea mpaka yakugookaho uanga ya hantu mwana mwekuvyaigwa ekuwaho. ¹⁰ Ukati wekuionaho ntoondo, watamiwa kwa nyemi nkuu muno. ¹¹ Wengia nyumbai na kumuona mwana mwekuvyaigwa n'maliamu mamikwe wakwemsujudai na kumvikia. wakachapoa hazina na kkumua geeka da zhabu uvumba, na manemane. ¹² Muungu kawahaza mwe sozi, wesekuuya kwa helode, ivyo wahauka kuuya kwe sii yao kwa sia tuhu. ¹³ Wekuhaukho malaika ya bwana akamuawia yusufu mwe sozi na kumwamba, "enuka mdoe mwana na mamiakwe mgukie mishi. msigae uko 'ndaamunde mwana ili amdagamize. ¹⁴ Kio icho yusufu akenuka n kundoa mwan n mamiakwe na kuguukia misli. ¹⁵ Kekaa ukoo mpaka helode ekuumbwaho mzimu inu ntimia kia bwana ekugombekacho kwembokea nabii, "kauwa misli nkimwetanga mwanangu." ¹⁶ Mia helode ekuonaho kua kabeawa ni wantu wasomi kakimwa sana, kaagiwa kukomwa kwa wan wose wa vigosi wekuao. betelehemu na wose nendee zia ambazo nee wana ika da miaka miid na sii yakwe kuigana na ukati ekuao kasibiyisha kuawawa wada wantu wasomi. ¹⁷ Nee yekutimiahio ida, mbui yekutamwiwayo mwe kanwa cha nabii yelemia, ¹⁸ "Sauti isikika lamah, kuia na kweyayata laheli ekuwayayaho wanawe na kaemea kuhembeeza kwa aj wana nee nkawaho vituhu." ¹⁹ Helode ekuubwaho mzimu malaika ya bwana kamwawia yusufu mwe sozi uko misli akamwamba, ²⁰ "Enuka umdoo mwana na mamiakwe muite mwe sii ya izraeli kwa ajii wekuao wakaonda ugima wa mwanwa waumbwa mzimu." ²¹ Yusufu nee enuka akamdoa mwana hamwe na mamiakwe, ee weza kwe sii ya izraeli. ²² Mia ekusiikiaho kua alikelau nee akatawala yuda handu ha tatiakwe helode, kagoha kuita uko muungu ekubindaho kumkanya mwe sozi, akahaukakuia mzi wa galilaya. ²³ Nee enda kwekaa mwe mzi wetangwao nazaleti. idi ditimiza kia chekuwacho kibindwa kutawiiwa kwa sia ya manabii, kwamba n'ndaetangwe mnazaleti.

Chapter 3

¹ Mwe misi ida yohana mbatizaji keza akabiikia mwe nyika ya yuda akamba, ² "Sosoani kwa ajii ufaume wa mbinguni u hehi." ³ Kwa mana uyo nee mwekutamwiwa nanabii isaya akamba, sauti ya muntu mwetanga kuawa jangwani, ikana tayali sia ya zumbe, nyoshani mapiito yakwe." ⁴ Sasa yohana nee kavaa mazoya ya ngamia na mkanda wa babu mwe kigudi chakwe nkande yakwe nee ni sige na woki ya mzitui. ⁵ Ikaawaaho yelusalemu, yuda yose, na ntendee zose zizunguukazo mto yolodani wakaita kwakwe. ⁶ Nee wakawabatiza mwe mto olodani uku wasosoa zambi zao. ⁷ Akini ekuwaonaho wangi wa mafalisayo na masadukayo weza kwakwe kubatizwa akawambia, "nywie uvyazi wa nyoka wenye sumu mndui mwekuwafingiza kuiguuka mbifya yezayo?" ⁸ Vyaani matunda yondigwayo mwe toba. ⁹ Namwesekuafya na kutambaisana miongoni mwenu, tinae bwaahimu kana tatietu kwa kua namyahudi zumbe muungu adaha kumwenuia bwaahimu wana hata kuawa mwe maiwe aya. ¹⁰ Tayali hya ibinda kae kuikwa mwe mazido ya miti kwa iyo kia mti

Chapter 4

wesaokuvyaa matunda yedi wasengwa na kwasigwa kwe moto.¹¹ Namibatiza kwa mazi kwa ajii ya tiba. akini yeye ndie eze baada yangu ni mkuu kuliko mumi nami kistahili hata kwenua viatu vyakwe yee n'ndaawabatize kwa loho mtakatifu na kwa moto.¹² Na heteo dakwe di mwe mkono wakwe kusunta kabisa uwanda wakwe na kuikuba ngan yakwe taai iya n'ndaayoke makapi kwa mot ambao nkaudaha kufa.¹³ Akaawaaho zumbes yesu akeza kuawa galilaya mpaka mto yolodani kubatizwa n' yohana.¹⁴ Akini yohana konda amkindie akagombeka, mie nafaigwa nibatizwe ni wewe, nawe weza kwangu?"¹⁵ Zumbes yesu akamtambaisa akamwamba, "luhusa iwe ivi sasa, kwa kua nee yondigwavyo kuitimiza haki yose." akaawaaho yohana akamluhusu.¹⁶ Ekubindaho kubaiizwa, mala zumbes yesu akaawa mwe mazi na kaua, mbingu zikavuguka kwakwe. na kamuona roho wa zumbes muungu akaseea kwa kiiganyo cha ngiwa na kutuia wanga yakwe.¹⁷ Kaua sauti iawa mbinguni ikamba "uyu i mwanangu nimkundaye ntamiwae nae sana."

Chapter 4

¹ Akabinda umbe yesu akaongozwa ni loho mpaka jangwani ili ibilisi angeeze. ² Ekuaho kafunga kwa siku alubaini kio na muzi akauwame nsaa. ³ Mlakungeza akezaa akamwamba, kanakwei umwana mungu, hitua aya maiwe yatende makate." ⁴ Akini zumbes yesu akamjibu akamwamba, igondwa mntu mkaishi kwa mkate ukedu, bali kia neno dia wdo mwe kanwa cha mungu." ⁵ Kisha bilisi akamwegaa kwe mzi mtakatifu na kumbonda hantu he mtakatifu na kumabda hantu he uanga ana mmwe zengo da hekalu, ⁶ Na kumwamba, kana wewe ni mwana mungu, etambike si, kwa maana igondwa, "ondaamulu malaika wakwe weze wakudake, na ndawakwewe kwa mikono yaa, ui usekwekungwaa muundi wako mwe iwe." ⁷ Zumbes yesu akamwambamba igondwa vituhu usekungeza bwana mungu wako, ⁸ Badaye bilisi akamdoa na kumwengaa sehemu za unga sana akamuonyesha falme zose za ulimwengu na fahali ya ivyo vyose. ⁹ Akamwamba, nda nikwenke vintu yose ivi ukamisujudia na kuniabudu." ¹⁰ Vituhu zumbes yesu akamwamba, hita uhauke aha shetani, kwa maana igondwa yakupa kumwabudu bwana muni yako na umtumikie yeyedu ikedu." ¹¹ Baadaye nilizi akambada, na kauwa malaika wakeza wakamliazikia. ¹² Basi zumbes yesu ekusikiaho kuwo yohana kagwilwa akahauka mpaka galilaya. ¹³ Akahauka nazaleti akenda kwekaa kapelaumu ye nkandankanda na bahali ya galilaya mwe mihak ya majibmo ya zabuloni na naftali. ¹⁵ Ivi viaiwa ili kutimiza via vye kugombekavyo ni nabii isaya, ¹⁴ Mwe mzi wa zabuloni na wa nafatali kuitia bahalini ng'ambo ya yolodani, galilaya ya mataifa. ¹⁶ Wantu wekuao mwe kiza wakauna mng'ao mkuu na wada we kuao mwe maeneno ya kizui cha mauti nuru ikawangaia uwanga yao." ¹⁷ Tangia ukati uo zumbes yesu ekuwakaho kubiikia na kusema, sosoani kwa vi ufalme wa mbinguni uhehi." ¹⁸ Ekuaho akemboka nkandankanda ya bahali ya galilaya kawaona ndugu aidi simoni mwekua aketangwa petuo na andwea kakie, nee wakodega ynavu zao bahalini kwa kuwa ne ni wavuviwa samaki. ¹⁹ Zumbes yesu akawamba, sooni mnitongee, mndanuwe wavuvi wa wantu. ²⁰ Saa ida ida wakabada nyavu zao wakamtongea. ²¹ Na zumbes yesu ekuaho akahauka akawaona matuhu ndugu waidi, yakobo mwana wa zebedayo na yohana kakie wamwemtumbunini hamwe na zebedayo tai yao uku washona nyavu zao, akawetanga. ²² Saa ida wakabada mtumbani na tati yao. nao wakamtongea. ²³ Zumbes yesu uku y hehi na kuibinda galilaya yose, uku awafundisha mwe masinagogi yao, uku waawabiikia injili ya ufalme uku ahonya kia ana ya matami na malazi mwe wantu. ²⁴ Mbui zakwe zikagemea sikra yose na wantu wakamwetea wada wose wahunao uku wa matau ya kia aina na mauniv wenye mapepo na wenye kugwa mtwi na wekuhoawao zumbes yesi akawahonya. ²⁵ Uifii kuu a wantu ukawa wamtongea vokea galilaya na dekapoli, na yelisalmu na uyahudi na hata ng'ambo ya yoldani.

Chapter 5

¹ Yesu akuunaho uifii akahauka akaitia mimani ekuaho kekaasi ahinywa wakwe wekeza kwakwe. ² Akagubua mwomo wakwe na kuwahinya akagombeka. ³ Ebais awa wakiwa wa loho kwa ajii ufaume wa uanga ni wao. ⁴ Ebais wenao na uzuni ana wendawahongezwe. ⁵ Ebais enao uovu mana wenda walisi iyosi. ⁶ Ebais wenao saa na nkiu ya haki maa ao wendaweguswe. ⁷ Ebais wenao na lehema mana ae wendawenkwe lehema. ⁸ Ebais wenao moyo wedi mana wamuone muungu. ⁹ Ebais wahi mana ae wenda mana wendawamunne mungu. ¹⁰ Ebais wada wasuubiwa kwa ajii ya haki mana ufaume wa uanga ni wao. ¹¹ Ebais nywinywi ambao wantu wenda wawatukane na kuwasuubisha au kugombeka kia aina ya uabanasi zidi yenu kwa umbea kwa ajii yangu. ¹² Tamiwani na kuona mwiiwe mwana sawabu yenu ni nkuu uanga mbinguni kwa kuwa ivi nee wantu wekuwasuubishayo manabii wekuishio kabla enu ¹³ Nywinywi nee munyu wa dunia akini etiho munyi u mwiiwe wakwe yendaidahike kugosoka mnyu vituhu? chee nkaidahika kuwa yedi kwa kintu kituhu chocose vituhu iya ni kwasi kwasigwa chongoi na kujawa mwe mudi ya wantu. ¹⁴ Nywinywi ni ungeaazi wa uimwengu mzi ukuzengwao uanga ya muima nkawefisaka. ¹⁵ Iya wanu nkawasha taa kuziikasi ya ngahu bali mwe kinaa nayo yawangaza wose waimo mwe nyumba. ¹⁶ Eka ungaazi wenu ungaze hee wantu kwa namana ambayo kuwa wayakauwe magosozu yenu matana na kumgimbka tati yenu mweuko uanga mbinguni. ¹⁷ Msekufikii ncheza kuibananga shaia wala manabii nchekweza kuibananga miya kuitimiza. ¹⁸ Kwa kwei nawamba mpaka mbingu na dunia zose zembo ke nkakuna yadi mwenga wala nkuta mwenga ya sheia yendiyoisigwe mwe shaia kiamuo niaho kia kintu chendoho kibiikie kutimia. ¹⁹ Ivyo yeyose mbananga ali ndodo mwezia amli na kuwahinya watuhu kugosoa ivyo endaetangwe mdodo mwe ufaume wa mbinguni akini yoyose mzikone na kuzihinya enda etagwe mku mwe ufaume wa mbinguni. ²⁰ Kwa mana nawamba haki yenu ikesekwemboka haki ya wgndi na mafalisayo kwa vyivyse viankama mwengie mwe ufaume wa muungu. ²¹ Msikia yekutamwiivyo aho kae kuwa, "uekukoma" na yeyose mikono yuu mwe hatai ya kuahwa. ²² Akii nawamba yoyose mwesekukundu nduguye enda awe mwe hatai ya kuahwa, na yeyose amwambae nduguye kuwa weee ni mntu

mwesekutama, endaawe mmwe hatai ya baazi na yeyose agombekae, wee ubahau! endaawe mwe hatai ya moto wa jehanamu.²³ Naho kama walavya kafa ya yake hemkia na ukakumbuka kuwa nduuyo ana mbui yoyose zidi yako,²⁴ Uibade kafa mbele ya hemvika, ukabinda eza sia yako ukezave kwanza na nduguye, na ukabinda weze uilavye kafa yako.²⁵ Evanani na mnkuu yako kinyanyi ukawa hamwe nae mwesia kuhia kwe maahio naho mnkuu yako abuza akubade mwe mikono ya muaha na akubade mwe mikono ya asikai, nawe wenda wasigwe geezani.²⁶ Amini nawamba bue nkunaukewe hulu mpaka uziike hea utigiwazo.²⁷ Msikia itamwiiwa kuwa ueke kianga.²⁸ Akini nawamba yoyose mumkaua mvyee kwa kumkuda kaheza ae kizini nee mwe moyo wakwe.²⁹ Na kama ziso dko da kuumwe dakuhosa kwekugwaa digombe ukadise hae muno, kwa kuwa enae kimama kimwe mwe mwii wako kibanka kwiko mwii mgimo kwasigwa jehanamu.³⁰ Na mkono wake wa kume wakuhosa kwekungwa uusingo ukabinda ukawazi hae mun mana ni kuba kimama kimwe mwe mwii wako kibanike kuliko mwii mgima kwasigwa jehanamu.³¹ Itamwiiwa naho, yoyose mumguusa mkaziwa na amwenke hai ya talaka.³² Akini mie nawamba yoyose ndie amwase mkaziwe isayokuwa kwa sibabu ya kianga amtenda kuwa mkianga na yoyose umteguu baada ya kwenkigwa talaka agosoa ukianga.³³ Vituhu msikia itamwiiwa kwa wada wakae, msekweisa kwa umbea, iya egaani viapo vyenu kwa zumbi.³⁴ Akini nawamba, msekweisa kabisa ama kwa mbingu kwa sibabu ni enzi ya muungu.³⁵ Hata kwa dunia mana nee hantu he kuikia kiti cha kujatia nyayo zikawe ama kwa jelusalemu mana nee mzi wa mafaume mkuu.³⁶ Naho wesekeisa mwe mutwi wako, mana nkudaha kugosoa uvii umwe kuwa wangaa na mzize.³⁷ Iya mbui zenu ziwe ehe ehe chuchu kwa kuwa yatendesayo aye ya kwa yuda mbanasi.³⁸ Msikia itamwiiwa kuwa, ziso kwa ziso na zino kwa zino.³⁹ Akini mie namyamba, msekuhigona na muntu mbanasi akini mntu akakuoia fundi da kuume mhitwi na tuhu.⁴⁰ Na yoyose matmiwa ni kuita a wewe kwe aahie na akakuhoka nkazu yako mbadie na johu duka.⁴¹ Na yoyose mkukungumiza uita nawewe maili mwenga hiya nae mailia mbii.⁴² Kwa yoyose mkuombeza mwenek na use yoyose mkunda kukukopa.⁴³ Msikia itamwiiwa, mkunde jilani yako na umueme mnkuu yako.⁴⁴ Akini naambwa wakundeni wankuu wenu waombe zeeni wamikimao.⁴⁵ Ili kwamba mtende wana wa tati enu mweuko mbinguni kwa kuwa agosoa zua diwangaie wabanasi na watana naho awagwisia fua wabanasi na watana.⁴⁶ Kama mkawakunda wawakundao nywinyi mwahekea sawabu yani? kwani watizao ushuu nkawagosoa ivyo?⁴⁷ Na kama makwaugusa ngugu zenudu mwahokaani kwemboka watuhu? je! wantu wa mataifa nkawagosoa ivyo?⁴⁸ Kwa ijo yakundwa muwe wakmiifu kama tai yenu wa mbinguni eivyo mkaamiifu.

Chapter 6

¹ Tozeeza kweeskugosoa mbui ya haki mbele za wantu ilikweonyehsa vituhu nkunapate maiho kuawa ka tate mwe mbinguni.² Ivyo basi uavayho wese gunda na kwetogoza mwenye kana vibigiizi wagosoaavyo wantu wawatogoe, kwei nawamba wabinda kuhokea maiho yao.³ Akini wewe uavyaho kuo wakumoso wesekumanya ugosoach na mkono wako wa kudiiia.⁴ Ilikwamba ngeeko yako iavigwe kwa sii nee aho tati yako muona kwa sii enda akawenke maiho yako.⁵ Naho ukambeza usekua kana vibigiizi kwaajii wakunda kugooka na kumbeza mwe masunagogi na npasinpasi za mitaa, ii kwamba wantu wawakaue kwei na wamba wabinda kuhokea maiho yao.⁶ Iya wewe upbmezaho, enia gati. fugaa uvi, na uombeze kwa tati yako mwe sii. neaho tai ako aonae sii enda akwenke maiho yako.⁷ Naaho uombezaho, usekuiuia mbui zesekuana maana enga wamataifa wagosoaavyo kwaajii wafikii inga wonda wasikiwe kwaajii ya mbui nyingi wasemazo.⁸ Kwaiyo useuakana woo kwaajii teti yako amanya mahitaji yako hata kabla nkuzati kuombeza kwakwe.⁹ Ivyo basi ambeza ivi tati yetu mweuanga kwe zunde, zina dako digimbikwe.¹⁰ Ufaume wako weze ukumdiso ako ugosoke hanu mwe dunia inya uko kwe zunde.¹¹ Utenke iyoo mkate wetu we kia siku.¹² Utifi mbazi deni zetu inga nasi tiwafiiavyo mbazi wadeni wetu.¹³ Usekutengea mwe kugeezwa, akini utiepushe kuawana na yuda mbaya.¹⁴ Ikagatinatiwafii mbazi wantu ubaya wao, tati ako wekwezunde pia enda awafii mbazi nywinywi.¹⁵ Akini mkiwa nhama muwafii mbazi uabaya wenao wala tati yenu nkana awa fiie mbazi mwe ubaya wenu.¹⁶ Zaidi ya yose, ukawa kufunga usekuonyesha cheni cha huzuni inga wahafiki wagosoa avyo, kwakua wakunja sala zao ili kwamba wantu wawamanye wafunga. kwei nawandaa, wabinda kuhokea muiho yao.¹⁷ Akini wewe, wondaho ufunge ebuunge mavuta mwe mtwi wako na usunte cheni chako.¹⁸ Ivyo nhaina ikuonyeshse mbele ya wantu kua kufunga, akini tu yenda iwe kwa sii. natati yako muona kwe sii enda akwenke maiho yako.¹⁹ Weskuikia hazina yako mwenye hanu duniani, ambaho nodno na kutu vya ananga ambaho wabavi watua na kabawa.²⁰ Badii yakwe itunzie kwezunde, ambako nakuna nondo wala kutu nkaidaha kubananga, ambako wabavi nkawadaha kutua na kubawa.²¹ Kwaaaji hazina yako yeiho, nee na moyo wako wendahouwe pia.²² Ziso ntaayamwii, kwahiyo ikiwa ziso dako ngima mwii wose wenda umeme ezweemntu.²³ Akini inga ziso dako mbovu, mwii wako wose umema kiza totoro. kwaiyo, ikiwa nulu yei ndani yako nkiza hasa, nkiza kikuu kiasi chani!²⁴ Nhakuna hata yumwe madaa kutumukia wantu waidi, kwaajii enda amchukie yumwe na kumkunda mtuhu au ;laa nkivyo onda aavye kayumwe na kuzalau mtuhu nkandaha kumtumikia muuungu na mai.²⁵ Kwaiyo nakwamba, wesekua na mashaka kuawana na maisha yako, kua wenda udeni au wenda unyweni au na kuhusu mwii wako, wenda uvaeni. je! maisha nkizaidi ya nkande na mwii nkizaidi ya nguo?²⁶ Kauwa wadege weuko uwanga nkawahunda nkawa bonda nkawa kuba na kugea metaa, akini tati yetu wa kwezunde nde awenka nkande wao. je nywinywi nkiwa nisamani zaidi kuliko wowo?²⁷ Ndai miongoni mwenu wakwesumbua mdaha kuongeza khimo kowe wa uhai wa maisha yakwe?²⁸ Nakwambwai mwawa na wasiwasi kuhusu nguo fanyanya kuhusu mauwa mwe mndo jini yakuavyo nkaya gosoa ndima na nkayedaha kwevika.²⁹ Bado nawamba, nhaa seemani mwe utukufu wakwe wose nkekika inga yumwe wa ayo.³⁰ Ikiwa mungu ayavika mani mweminda ambayo yekaa siku mwenga n kioi yasigwa mwemmoto, je nikwakiasi chni enda

awavike nywonywo wenye imani ndodo? ³¹ Kwa hiyo mwesekua na wasiwasi na kwamba, 'je tenda ide mbwai? 'je tenditvae nguo yani' ³² Kwakua mataifa waondeza mbui izi na tati yetu ywa mbinguni amanya kua tinamahi taji ayo. ³³ Akini bosi ondeni ufaue wakwe na haki yakwe na ayo yose yonda abadae kwakwe. ³⁴ Kwaiyo usekuona shaka kwaajii ya kioi kwakuwa kioi yenda yemanye mwenye kia siku yatosha kuwa na tatizo dakwe wenye.

Chapter 7

¹ Wesekuaha nawe wesekeza kuahwa. ² Kwa kuaha uwahako nawe wenda uahwe na kihimo uhimiacho nawe wenda uhimwiwe ichoiho. ³ ⁴ Na kwani kukauwa katii kwa mi mwe ziso dandu guyo akini nkumanya ntii ya gogo ye mwe ziso dako? Wadaho viivihii kugombeka kwa nduuyo goja n kuavye ntii ye mweziso dako nawe una ntii ya gogo mwe ziswi dako? ⁵ Kibogiizi wee, voka kuavya ntii ya gogo mwe ziso dako nee ndiho udahe kuona vitana katii ka mti ke mweziso da nduguyo. ⁶ Wesekuwenka makui kintu kitakatifu na useku watambikia nguue mbele yao. au nkivyo wenda wavibbanange na kuvijata kwa miundi nahodi wenda wakuhitukie na kukudumwa dumua. ⁷ Ombeza nawe wenda wenkwe ondeza nawe wenda upate towa hodi nawe weda uvuguiwe. ⁸ Kwa vyovyose muombeza ahokea na kwa yoyose muondeza apata na mutnu mtoa hodi avuguiwa. ⁹ Au kuna muntu ndai gati yen ambae mwanawe aka muombeza mkate enda amwenke iwe. ¹⁰ Au akamuombeza samaki yeye enda amwenke nyoka? ¹¹ Kwaiyo kana nywinywi wantu wabaya mwamanya kuwenka wana wenu mageeko matana je i kiasi chanu kwemboka tati yenu mwe mbinguni ea amyenke vintu vitana wada wamuombeza yeye. ¹² Kwaiyo ukakunda kugosweeswa kintu chochose ni mntu nawe pia wakundwa kuwagosweee ivyoliyo kwai wakuwa iyo ni shaia ya manabii. ¹³ Embokani kwa kwembokea uvi msisii kwaku uvi mzangaamu na sia ni ngagamu ukayo kwe ubanasi na kuna wangi wembokao siya iyo. ¹⁴ Uvi ni msisii na sia iitayo kweugima ni wachehce wadaha kuona. ¹⁵ Enegeni na manabii wa umbea weza wehamba mababu ya ngot akini kwei ni makui makai. ¹⁶ Mwenda muwamanye kwa matuunda yao. je muntu adahe kutund matunda matana mwe miwa au mtini mwe mbeyu ya mbauti? ¹⁷ Kwaiyo kia mti mtana wavyaa matunda matana akin mbaya wavyaa matunda mabaya. ¹⁸ Muti mtana naudaha kuvyaa matunda mabaya n mutu mbaya nkaudaha kuvyaa matunda matana. ¹⁹ Kia muti ambao nkaavyaa matunda matana wenda usengwe na kwasigwa mwe nkenengo ya moto. ²⁰ Ivyo basi mwenda muwamanye kuigana na atunda yao. ²¹ Nkio kia muntu mnamba 'bwana bwana enda engie mweuzumbe wa mbinguni iya yuda mgosoa akundavyo tate mwe mbinguni. ²² Siku iyo wange wend wanambe "bwana bwana nkatekulavya uabii kwa zina dako, nkatekulavya mapepo kwa zina dako tigosoa mbui nyingi nkui?" ²³ Nee ndiho niwambie pwii nkimimanya nywinywi haukeni kwangu nywinywi mgosoa mabaya! ²⁴ Kwa iyo ki yumwe msiki mbui zangu na kuzitonngea enda aigane na muntu mwenye viungo mwekuzenga nyumba yawe uwanga ya bawe. ²⁵ Fua ikanya mazi nee yabohoa na npeho nee yeza nee yaitowa ida nyumba akini nkayekuidaha kuigwisa si kwakuwa nee izengwa uwanga ya bawe. ²⁶ Akini muntu muisikia mbui na akesekuitonga enda aiga nywe na muntu bahau mwekuzenga nyumba yakwe uwanga mwe msanga. ²⁷ Fua nee yeza mazi nee yeza na npeho na kuutawa nyumba iyo nee yagwa na ubanasi nee wakamiiika." ²⁸ Ukabua ukati ambao yesu ekubindaho kutamwii mbui izi madungano wakehewa ni mahinyo yakwe. ²⁹ Kwakuwa kahinya kana mntu mwenye mamlaka nkio kana wagonda wao.

Chapter 8

¹ Zumbe yesu ekusako asi kalawa kwe mwima, utifii wa wantu mkuu weumbasao. ² Kauwa nkoma keza kusuudu he meso yakwe kamba, "bwana ati utayai kuning'aza." ³ Zumbe yesu akanyoosha mkono wake na kumdoangazwa ukma wakwe. ⁴ Zumbe yesu akumwamba, kauwa use kusema kwa mntu yeyose toza sia yako, kaonyeshe kwa akuhani na lavye funge ambado msa kaagiiya kwaajii ya ushuda ako. ⁵ Ukati zumbe yesu ekubuaho kapetanaumu, jemadai keza kwakwe kumuza. ⁶ Akamba "bwana mtumwa wangu kagona kaya kahooa na ahuma kwei" ⁷ Zumbe yeu akamwamba, "naodeza kumhoyna, nimwohoe. ⁸ Jemadai aketika na kugombeka "zumbe, mie kiya kinu hata weze na kwengia nyumbani wangu, iya ombeka mmmbui na mtumwa wangu endahone. ⁹ Kwa ajii mie pia ni mntu mwenye mamlaka na nna wagokezi wa asi yangu, nikwamba uyu, "hita" hita, na mtuhu "soo" nae eza, na kwa mtumwa wangu "gosoa ivi ivyo." ¹⁰ Nee aho zumbe yesu ekuonaho ayo, nee adenduwa na kuwamba wada wekuwao wakamtongea. "ukweii nawaamb nkizati kuona mntu mwe imana inga uyu me israeli. ¹¹ Nawamba ivi, wangi wondaweze kuawa mawio ya zua na weo da zua wonda wekae meza mwneka hamwe na ablaamu, isaka na yakobo, mwe ufaume wa muungu. ¹² Akini wana wa ufaume wonda waasigwe mwe kiza chongoi, ne kwendako kuwe nandio na kugigina mweno." ¹³ Zumbe yesu kagombeka jemadai hika! iinga wekuaibivyo na itendeke ivyo kwako" na mtumwa kahona saa iyo iyo. ¹⁴ Inga zumbe yesu ekubuaho kwe nnyumba ya petuo, kamwona mami yakwe da mvyee ya petuo kagona ahuma homa. ¹⁵ Zumbe yesu kamdonta na mkon wakwe. ne utamu wa homa wa mwekeya nee enuka na kuvoka kuwahudumia. ¹⁶ Nee zua dekuswaho wantu wakamweta kwa zumbe yesu wantu wenao npepo ekuadontaho wnye npepo na watamu wose waoholwa. ¹⁷ Kwa ajii inu yatimia yada yekugombekwayo ni isaya nabii "yeye mwenye kadoa ntamu zetu." ¹⁸ Naho zumbe yesu kuonaho wantu wamzunguk nee aita upane mtuhu wa bahai ya galilaya. ¹⁹ Nee mwandisi eza kwakwe na kugombeka. "mwaimu nonda nikutonge hohose witaho." ²⁰ Zumbe yesu nee agombeka, "mbweha ana tubi na wadege wana masasa, akini mwana wa adamu nkana hantu hakugoneza mtwi wakwe." ²¹ Mhima mtuhu ne agombeka zumbe nenka uhusa nikamzike tate." ²² Nee zumbe yesu agombeka. "vitongea eka wafu wenye kwa wenye." ²³ Zumbe yesu ne engia ngalawa, mhinywa wakwe akambasa mwe ngalawa. ²⁴ Kauwa kuwa na nkusi nkuu mwe bahali ne ngalawa ya gubikwa i mazi mawimbi ya bahai akini zumbe yesu

ne yumwe usisiza kagona.²⁵ Wahinywa nee weza kwakwe na kwenua na kugombeka "zumbe, tihonye swiswi tafa!"²⁶ Zumbe yesu nee agombeka, kwa mbwii mwaogoha? nywinywi wenye imani ndodo?" nee enuka na kukemea npeho ne bahali ya tuiya tuli.²⁷ Wagosi wapatwa ni kudunduwaa nee wagobeka. "uyu ni mntu we vihihi hata npeho za bahali zamtegeeza?"²⁸ Inga zumbe yesu ekwitaho upande mtuhu wa sia ya magadala wagosi waidi wenao npepo wakintana naye wakawa kwe makabui na kugosoa fujo sana tu, kiasi cha kwamba nkakuna mwemboka mwe sia iyo.²⁹ Nee watoa vuzo na kugombeka, tinani? titendani kwako, mwana muungu kweza aha ili kutisibu mbona ukati nkauzati kubua?"³⁰ Nee hawa na tintimo kuu da nguuwe ikada nkawekuwa hae sana na we kuwaho,³¹ Wada npeo waendeeya kunuunika kwa zumbe yesu na kugombeka "inga wonda utiavye, tegae mwe di tintimo da nguuwe"³² Zumbe yesu akagombeka, "hitani!" npepo wakaawa na kuita kwe nguuwe. na kauwa, tintimo dose diseeya kuawa kwe mwima kusea bahlini difa dose mwe mazi.³³ Wagosi waisi wa wada nguuwe waguuka. na kuita kuombeka kwe mzii ida mbuii yekuawiyo kwe wagosi wezwao wekao na npepo.³⁴ Nee mzii mgima weza kukintana na zumbe yesu. wekumwonaho wagombeka hauke mwe mkoa wetu.

Chapter 9

¹ Zumbe yesu nee engia mwe boti nee asooka akabua he mzi ekuao akekaa.² Kaua nee wamueta mntu mwekuhooa mwe tandiko, ekwendaho kuona imani yao, zumbe yesu nee amwamba mntu mwekuhooae, "mwanag utende kinyemi zambi zako zisamehewa."³ Kaua wahinya wa shaia wekumwe wakatambaisana wenye kwa wenye." uyu muntu akufui"⁴ Zumbe yesu akamanya waafyayo nee agombeka amba, "kwa mbwai mwaafya mbui mbaya mwe myoyo yenu?"⁵ Ni iki kihufu kugombeka "zambi zako zifiwa mbazi hambu kwamba "gooka nahoo wende?"⁶ Akini manye ati mwana adamu adaha kufiia mbazi zambi katamwua mbui izi kwa yuda mwekuhoa "gooka udoe tandiko dako naho uite kwako kaya."⁷ Yuda mntu nee agoka akkaita koo kaya.⁸ Dia zumbe zumbe wekwendaho kuona yada nee wamaka na kumtogo muungu mwekuwenka wantu uweza wao.⁹ Naho zumbe yesu ekuaho akombookakuawa aho nee amuona muntu mwetangwa matinya nee kekaa hantu ha mataishi. nae akamwamba "nongea mimi." nae nee agooka amtongea.¹⁰ Zumbe yesu ekwekaaho nyubai ade nkande wakeza mataishi wangi na wantu wesio wedi wakada hamwe na zumbe yesu na wahinywa wakwe.¹¹ Mafalisayo wekwendaho kuona via nee wawamba wada wahinywa "kwa mbwai mhinya ywenu ada nkande na mataishi na wantu wesio wedi?"¹² Zumbe yesu ekwendaho kusikia yada nee awatambaisa awamba wantu wagima kawakunda waaguzi mia wada wahumao.¹³ Mwondigwa muite mkahine mana yakwe." nakunda lehema na nkio zabihu kwa ajii nchekweza kwa wada wenao haki kusosoa iyakini ni wenao zambi.¹⁴ Wahinya wa yohana wakeza kwakwe wakamba "kwa mbwai swiswi na mafalisayo tafunga mia wahinywa wako nkawafunga?"¹⁵ Zumbe yesu nee awatambaisa awamba" je wada viambaa wa mwai wadaha kuwa wakiwa wakamwegaa mwai? mia siku zeza mwai onda adoigwe kuawa kwao aho nee ndih wafunge.¹⁶ Nkakuna muntu mika kapande ka nguo mphyahamu mwe bwende, kimambi chonda kitatuwe kuawa mwe nguo naho yonda itatuke hakuu.¹⁷ Nkakuna wantu wegeao npombe mpya we kia cha npombe ya kae ati kama wonda wavigosoe babu donda dikatuke, npombe yonda yage na babu donda dibanike badii yakwe waika npombe mpya mwebabu hya na vyose vyonda viwe hedi.¹⁸ Zumbe yesu ekuao akawahinya mbui izo, kaua nee kweza afisa akenama mbele yakwe. nae nee agombeka, "mwanangu ywa kivyee kaumbwa mzimu ivi aha, iya soku weze umbadikie mkono wako, onda enuke vituhu.¹⁹ Nee zumbe yesu agooka akatongea na wahinywa wakwe.²⁰ Kaua mvyee mwekuuae akajoomokwa ninpme kwa myaka kumi na miidi akeza hehi na zumbe yesu akdonta he msa wa nguo yakwe.²¹ Kwa ajii nee kagombeka "nkadonta nazi dakwe nami n'nda nihome.²² Zumbe yesu nee ahituka, akamkaua akamtagusia "mndee tintimaza imani yako ikutenda kuona." hada hada yuda mvyee akahona.²³ Zumbe Yesu ekubuaho he nyumba ya afisa akawaona watoa magunda na bunga da wantu nee wakatoa vuzo.²⁴ Nae nee agombeka,"halaweni aha kwa aii uyu mwana kivyee nkazati kuumbwa mzimu, iya kagona mia woo nee waseka na kumbehua.²⁵ Wada wantu wekwendaho kuavingwa chongoi yee nee engia gati akamtoza mkono uda mndee nee enuka.²⁶ Mbui nee zenda mzi mgima.²⁷ Nee zumbe yesu ekuaho akomboka kuawa hada wagosi waidi tunu wakamtongea nee wakweza sauti wakamba, "taombeza utilehemu mwana ywa daudi.²⁸ Zumbe yesu ekubuaho nyumbai wada tuntu wakeza kwakwe. zumbe yesu akawamba, "mwaamini ati nadaha kugosoa? woo nee wantambaisa "ehe zumbe."²⁹ Zumbe yesu nee adonta meso yao na kugombeka, " na vitende ivyo inga imani yenu yeivyo."³⁰ Na meso yao yagubuka. nee zumbe yesu akakong'ontea "akaagiia" na kuwamba 'kauwani muntu yeyose esekuimanya buia inu."³¹ Mia wantu awa waidi nee wahauka na kubiika mbui izi mwemzi wose.³² Naho wada wagosi waidi wekuaho wakaita kaua mutu yumwe mwesekudaha kutamua mwekuwewa ni npepo akaetigwa kwa zumbe yesu.³³ Npepo yekumuawaho kaua yuda muntu mwesekudaha kutanwia akavoka kutamua bunga dikamaka wakamba "inu nkaizati kulawiia mwe islaeli.³⁴ Akini mafalisayo nee wakagombeka "mwe wakuu wa npepo waguusa npepo."³⁵ Zumbe yesu nee aita mizi yosenamizi mituhu akasongwa ni kuhinya me masinagogi akabiika injii ya ufaume, na kuhonya matamu ya kianamna na ubovu wa aina zose.³⁶ Ukati ekukauaho bunga nee awaonea mbazi kwa ajii waishwa, waelewa wenga ngoto wesao muisi.³⁷ Akagombeka na wahinywa wakwe "tiozoa mia wandima ni wacheche.³⁸ Savyo basi kinyanyi muombezeni zumbe ya kuozaa atietee wandima mwe kuozaa kwakwe."

Chapter 10

¹ Zumbe yesu akawetanga wahinywa wakwe kumi na waidi hamwe akawenka mamlaka uanga ya npepo wachana,

kuegeza na kuguusa na kuhonya mbai zose za kuhuma na aina zose za ntamu. ² Mazina ya mitume kumi na waidi nee aya da bosu, saimovu (mwekua akaetangwa petuo) na ana kakie, yakobo mwanawe da zebedayo, na yohana kakie. ³ Fiipo na batoomayo, tomasi na matayo mndoa ushuu, yakobo mwana alifayo, na tadeo, ⁴ Simoni mkananyo, na yuda isikaliote, mwekumsaliti. ⁵ Awa kumi na waidi zumbé yesu akawaagiia. nae akawaelekeza akagombeka mwe mzi wa wasamalia. ⁶ Badii yakwe, muite na ngoto wekuago wa nyumba ya izilaeli. ⁷ Na muitaho biikiani mwambe ufaume wa mbinguni hehi. ⁸ Honyani watamu, fufuani watakufa, wang'azeni wena ukoma na guusani mpeho mumhokea bue avyani bue. ⁹ Mwesekudoa zahabu, alimasi, au shaba mwe pochi zenu. ¹⁰ Wesekudoa mkoba mwe ntambo yenu, au nguo nuhu, viatu au ngonda kwa kua mgosozi ya ndima astahili nkande yakwe. ¹¹ Mzi wowoseau kijiji mwendachomwengie ondezani mdaha na mwekae hada mpaka mwendahoruhauke. ¹² Mwendahomwengie mwe nyumba ugusani, ¹³ Ati nyumba yadaha, npeho yenu isigae hada, iya ati nyumba nkaidaha, npepo yenu ihauke hamwe nanywi. ¹⁴ Na wada wesaokuwahokea nywinywi au kuwategeeza mbui zenu, mkawa mwahauka mwe nyumba au mzi uo, ehangueni mavumbi ya majato yenu ho hantu. ¹⁵ Kwei nawamba, yenda iwe ya kustahili kwembosa mizi ya sodoma na gomola misi ya kuahwa kuliko mzi uo. ¹⁶ Kua nawaagiia inga gatigati ya kuida da mztui savyo, mtende wanyany engu ngiwa. ¹⁷ Mwe meso na wantu wenda wawegaekwe mabaaz, wenda wawatoe mwe masingogi. ¹⁸ Na mwendamuetwe he wakuu na wafaume kwa ajiii yangu engu ushuhuda kwao na kwe mataifa. ¹⁹ Mwendahomlaumiwe mwe sekua nagegezi jinsi mwendavyomtamwiie kwa ua kintu cha kutamwiia nondamwenkigwe kwa ukati uo. ²⁰ Kwa via nkio nywinywi mwendao mtamwiie iya loho ya tatienu yendaitamwiie mwe nywinywi. ²¹ Ndugu endaamwenukie nduguye na kumkoma, na taiya mntu na mwanawe, wana wendawe nukEZidi ya wavyazi na kuwa koma. ²² Nanywi mwendamuifigwe ni kia muntu kwa mbui ya zina dnagu iya yyose mwendaazizimize kubua kihea uyo muntu endaaholwe. ²³ Mwendahompate suuba mwe mzi unu guukiani kwe mzi mtuu, ukwei nawahinya, nkamtzamuite kwe mzi yose ya izilaeli kabla ya mwana adamu nkazati kuuya. ²⁴ Mhina nkie mkuu engu mhinya yawe wala mtumwa mwe uanga ya zumbé yakwe. ²⁵ Yatosha kwa mhinya yakwe na mndima engu zumbé yakwe ati wamwetanga zumbé ya nyumba bezebui ui kwa kiasi chani wenda wawafyue wa nyumba yakwe! ²⁶ Savyo basi mweyekuwaogoha wowo, kwa kua nkakuna mbui ambayo nkainaigumbulwe na nkauna yendayo ifiswe yesayokumanyikana. ²⁷ Kia niwahinyaaho kwe kiza mtaamwiie ung'azi na mtegeezacho kwa ulaini mwe mmagutwi yenu mkibiikie mkawa uanga ya nyumba. ²⁸ Mweyekuwaogoha wada wakomao mwii iya nkawadaha kukoma loho. badii yakwe mmuogohe yuda mdaha kudogamuza mwii naloho kuda kuzimu. ²⁹ Je kasuku waidi nkawatagwa kwa senti ndodo? vyeivyo nkakuna mdaha kugwa aho si pasi tate yetu kuanya. ³⁰ Iya hata ungi wa fiii zetu zitaaziwa. ³¹ Mwe sekua na geegezi kwa via mna wasamaki kuiko kasuku weumemao. ³² Savyo kia yumwe mwenda asosoe he wantu nami pia endanimosoe he taet mwe mbinguni. ³³ Iya yee mwendamiemee he meso ya wantu na n'ndanimuemee he tate mwe mbinguni. ³⁴ Mwe sekua fya kua nchezakueta npeho duniani ncheekweza kueta npeho, iya uhamba. ³⁵ Kwa mana ncheza kumuika muntu atoane na tatiakwe, na mndee zidi ya mamiakwe na mkwe zidi ya mkwewe. ³⁶ Mnkua ya muntu n'ndaawe yuda ya uyumbai mwakwe. ³⁷ Yee ambae amkunda tate au mame kwembosa mii nkanista hii. na yee mkunda mbwanga au mndee kwembosa mimi uyo nkanistahili. ³⁸ Yeee mwe sekwenua msaaba wakwe na kunitongea mii mkanistahii. ³⁹ Yee mwenda aondeze maisha endaagaze, ya ye mwenda aze maisha kwa mbui yangu endaayapate. ⁴⁰ Yee mwendaawakaibbishe, kanikaibisha mii na yee mwenda anikaibishe mimi, kamkabaisha yeye mwekuniangiia mimi. ⁴¹ Na yeye mwenda amkaibishe nabii kwa kua ni nabii endaahokee sawabu ya nabii na ye mwenda amkaibishe mwena haki kwa ni mutu ya haki. ⁴² Yoyose mwenda amwenke yumwe ya wadodo awa kikombe cha mazi ya kunywa ye npeho kwa sibabu yee vi mhinywa kweinamyamba, yee nkadaha kukosa kwa sia yoyose sawabu yakwe."

Chapter 11

¹ Nee yesu ekubindaho kuwaaavikiza wahina wakwe kumi na waidi akahauka hada kuita kwe kuhinnya na kubiikia mwe mizi yao, ² Na yohana ukati yu geezani ekusikiaho akawa uu ya matendo ya kwistu akatuma ugiosi kwembokea wa hina wakwe. ³ Na wakamuza "wewe ni yuda mweza hambu kuna mtuhu tikundwae kumkauwi?" ⁴ Yesu akatambaisa ni kwamba "hitani mkamwambie yohan yada muyaonayo na yada muyasikiayo. ⁵ Wantu matuntu wapata kuona, viwete wenda wakoma wanga'zwa namasito wasikio vituhu wantu wekufao wafufu wapata ugima awakiwawabiikiwa mbui ntana. ⁶ Na kabaliikiwa yuda mweyekuona futofuto juu yangu. ⁷ Ukati wantu awa wakahauka yesu nee avoka kugombeka na utifi wa wantu juu ya ya yohana mbasa kukauwa mbwai - tete dikasingiswa ni npeho? ⁸ Akini mbasa kukauwa mbwai? muntu mwekwehamba nguo ziteeazo? kwei wada wehambao nguo ziteeazo wekaa mwe nyumba za mazunde. ⁹ Akini mhauka kuona mbwai manabii? ehe namyamba ni kwemboka nabii. ¹⁰ Uyu nee mwekugondwa kauwa mmtuma mjumbe ywangu mbele ya cheni chako ambae enda aike vitana sia yako mbele yako. ¹¹ Mimi namyambia kwei gati ya wekuvyaigwao ni wavyee nkakuna mkuu kwemboka yohana mbatiizaji akini mdodo mwe ufaume wa mbinguni ni mkuu kwemboka yeye. ¹² Tangia siku za yohana mbatiizaji kiamuo ivi sasa uzumbe wa mbinguni ni wa nguvu na wantu wenao nguvu waudoa kwa nguvu. ¹³ Kwakuwa manabii wa shaia wawa wakatabii kiamuo kwa yohana. ¹⁴ Na kana mtayali kuzumia uyu ni elia yuda mweza. ¹⁵ Mwenye magutwi ya kusikia na asikie. ¹⁶ Niuiganye na mbwai uvyazi unu? ni mfani wa wana wasizigao maeneo ya gwiiyo wekazo na kwetangana. ¹⁷ Nakwamba "tiitweea gunda nlamwekuvina tisininika nkamwekwiiya." ¹⁸ Kwakuwa yohana nee keza bila ya kuda mkate wala kunywa mpobe wakawa wamba ana npepo." ¹⁹ Mwana ywa adamu keza ada na kuvata wakamba "kaua ni muntu ma na wakozi mbuyaye da watoza ushuu na watazambi "akini viugo vyaonyeza kwa matendo." ²⁰ Yesu akavoka kuigezea mizi ambayo matendo yakwe matuhu ya

ajabu yagosoka kwa ajii nkawazati kusugusa.²¹ Nimbui zako kolazini n'mbui zako betisaida kana matendo nee yakagosoka tilo na sidoni yada yekugosokayo aha nee wasugusa tangu kae kwe kwehamba magunia na kwebuunga zeu.²² Akini yenda iwe kuzizimiza kwa tilo na sidoni siku ya kuahwa kwemboka kwako.²³ Wewe kapelnaumu wenda wenulwe kiaga mbinguni huwao wenda useezwe kiaga sii kuzimu kana kwa sodoma nee kugosoka matendo makuu kana nee yagosoka kwako nee iyaha kiga iveeo.²⁴ Iya namba kwako yenda iwe vihifu kwa sii ya sodoma kugooka siku yakuahwa kwemboka nywinywi.²⁵ Mwe ukati uo yesu akamba, "nakugimbika wewe tate bwana ywa mbinguni na si kwakuwa nee kuwafisa mbui izi za viungo na umanyi na kuwagubiakwa useao na ilimu kana wateke."²⁶ Tate ka kuwa vikuagiza ivyo he meso yako.²⁷ Mbui zose zabiikiwa kwangu kulawa kwa tate na nakuna mummanya mwana iyo tate na nakuna mummanya tate iya mwana yoyose ambae ana hamu ya kumwiiya.²⁸ Soani kwangu nywie mkantukao na kuzamiwa na mizigo nami nenda nimyenke kuhumuiza.²⁹ Egeeni nila yagu na mwehinye kulawa kwangu mimi na mzizitizi na mhovu ywa moyo mwenda mpate kuhumuiza kwa nafsi zenu.³⁰ Kwakuwa nila yangu yateeya na mzigo wanguni mhufu.

Chapter 12

¹ Ukati uo ekuitaho siku ya sabato kwembokea minda, wahinywa wakwe nee wawa na saa nee wavoka kuyabonda masuke na kuyada.² Akini mafalisayo wekuonaho ayo, wakawamba sheia wagosoa yada wekuemezwayo mwe sabato"³ Akini yesu akawamba, "nkamwekusoma jinsi daudi ekugosoavyo, ukati ekuuumbwaho n saa, hamwe na wantu ekuona nao?"⁴ Namna ekwengiavyo nyumbai mwe nyumba ya muungu na kuda mikate ya wonyesho, ambayo nkaikua halali kwakwe kuida na wada ekuanao iya halai kwa makuhani?"⁵ Nkamzati kusoma mwe shia, kwamba mwe siku ya sbato makuhani mwe hekalu wabananga sabato, akini khawana makosa?"⁶ Akini nagombeka kwenu akini aliye mkuu kwemboka hekalu yuhanu.⁷ Kana mwamamanyu inu ya maanisha mbwai naonda lehema na nkio zabihu nee mwe kuwahukumu wasio na hatia.⁸ Kwakua mwana ywa adamu nee bwana ywa sabato."⁹ Akabinda yesu akawa hada akaita musunagagi dao.¹⁰ Kaula nee kuwa na muntu mwekuhooa mkono mafalisayo wakamuza yesu, wakamba, "je, nvyedi kumhonya muntu siku ya sabato?"¹¹ Ili kwamba wadahe kushitaki kwa kugosoa zambi.¹² Yesu akamwamba, "nndai gatigati yenu ambae akiwa ana ng'oto yumwe, na uyo ng'oto akagwa mwe tubwi siku ya sabato nkana atende ivyo ng'oto kumuavya kwa nguvu mwe tubwi?"¹³ Je nkihi cha samani, zaidi kwani si zaidi ya ng'oto kwahiyo nkalaki kugosoa vitana siku ya sabato."¹⁴ Kisha yesu kawamba yuda muntu nyoosha mkono wako" akaunyoosha, na akahona kana uda mtuhu.¹⁵ Akini mafalisayo wakaawa chongoi wakagosoa mitingi jinsi ya kumdagamiza waota chongoi kinyume chakwe jinsi ya kumdagamiza.¹⁶ Yesu ekung'amuahe idi akahauka wantu wangi wakambasa, na akawahonya wose.¹⁷ Nee awaaga wasekweza kutenda amanyikane kwa watuhu,¹⁸ Kwamba itimu ida kwei, yekuavyo ika tamuiwa na nabii isaya, akamba,¹⁹ Kaula mtandima wangu nekumsaguae, mkundwa wangu mwe yeye nafsi yangu iagizwa nenda niike loho yangu uanga yakwe na enda atangaze sauti yakwe mwe mataifa mitaani.²⁰ Nkana aangadike wala kukema kwa nguvu wala awaye yose kutegeeza sauti yakwe mitaani.²¹ Khana adibonde tete dekufukwado, khana akome un'tambi wowose uavyao mosi, hata endaho egae utahwe ikashinda.²² Na mataifa wenda wawe na ujasii mwe zina dakwe.²³ Muntu msiku tuntu na bubu, mwekupagawa na npepo nee aetigwa mbele ya yesu akamhonya hamwe na matokeo ya kwamba muntu bubu atamwiie na kukawa.²⁴ Utifii ose udundwa na kwamba "yadahikana muntu uyu kuwa mwana ywa daudi?"²⁵ Akini kipindi mafalisayo wekusikiaho mjuza unu wakatamua, uy muntu nkaavya npepo kwa nguvu zakwe mwenye, isipokua kwa nguvu za belzebuli, mkuu wa npepo."²⁶ Akini yesu kamanya kufanyanya kwao na kwamba, "kia ufaume wekugawanyikao wenye wabanika na kia mizi igawanyika yenye nkaina igooke."²⁷ Ikiwa npepo enda amuuse npepo basi epingamwe nafasi yakwe mwenye.²⁸ Ni namna yani aavya npepo kwa nguvu za zelizabuli, wafuasi wenu khanawalavye kuzina da ndai? kwa ajii ya idi wenda wawe watahwa wenu.²⁹ Kana naavya npepo kwa nguvu za loho wa muungu, basi ufaume wa muungu weza kwenu.³⁰ Na muntu endaahauke kwengia mwe nyumba ya mwenye nguvu na kubawa, bila kumvugaia mwenye nguvu kwanza? Ndiho endaho abawe mali yakwe kuawa mwe nyumba.³¹ yoyose mwesekua hamwe nami yukinyume changu, nae mwesekukusanya hamwe nami uyo atawanya.³² Kwaiyo nagombeka kwenu, kia zambi na kufuu wantu wenda wafiwiwemba iya kumkufuu loho mtakatifu nkawaa wafiwe mbazi.³³ Na yoyose msemu mbui kinyume cha mwana nywa adamu, ido endaafiwiwemba.³⁴ Ama ugosoe mti kuwa mta na tunda dkwe, tana au uubanange mti na tunda dakwe humanyika kwa tunda dakwe.³⁵ Nywinywi uvyazi wa yoka, nywie n wabanasi mwamanyu viivihini ntana? n kwakua husema kuawa mwe akiba ya yayada yeumo mwe moyo.³⁶ Muntu yedi mwe akiba ntana ya moyo wakwe nkuawa matana na mutu mbaya mwe akiba ovu ya moyo wakwe nkuawa mabaya.³⁷ Nkaamba kua mwe siku ya kutahwa wanu wenda waavye hisabu ya kia mbui yesayokua na maana wesayokuisema.³⁸ Kwakuwa kwambui zako wenda uhisabiwe haki na kwambui wenda utahwe."³⁹ Naho yesu akataumia na wagonda na mafalisayo wwakamwamba yesu. "mwaimutakundwa ishaa kuawa kwako."⁴⁰ Akini yesu kajibu na kuwamba, " uvyaziuvu a cha kianga chaondeza ishaa, kwao isipokuwa ya yona nabii akini khakuna ishaa iavigwayo."⁴¹ Kana via nabiiyona ekuavyo nyumba ya ifu da samaki mkuu kwa siku ntatu musu na kio, ivyo nee mwana ywa adamu endaavyokuwa nyumbai ya moyo wa sii kwa siku ntatu musu na kio.⁴² Muntu wa ninawi wenda wagooke mbele ya tahwa hamwe na uvyazi a wantu awa nawonda watahwe kwaajii wafiwe mbazi kwa mahubii ya yona yuaha.⁴³ Malikia wa kusii endaenuke mwe utahwa hamwe na wantu wa uvyazi unu na kukitahwa keza kaula miisho ya dunia keza kutekeezaviungo ya suleimani na kuawa muntu fulani mkuu kwemboka seemani yuaha aha.⁴⁴ Ukati npepo mbaya amuawaho muntu kwemboka hantu hesekuaho na

mazi akaombeza kutahwa kweza. ⁴⁴ Naho amba nendaniuye mwe nyumba yangu nekuayo, nkiilulia yuma isawishwa na itayali. ⁴⁵ Naho aita na kudowa watuhu loho nchafu saba ambao niwabaya kwemboka yeye, kweza kwekaa nao wose hada nahali yakwe ya mwisho yatenda mbaya kwemboka losi ivyo nee vyendavyo viwe mwe uvyazi inu mbaya. ⁴⁶ Ukati yesu ekuaho akatamui na utifii kauwa, mami ako na duguze wagooka chongoi wakaonda kutamuia nae. ⁴⁷ Muntu yumwe akamwamba, "kauwa mamio na nduguzi wagooka' chongoi waondeza kutamuia nawe." ⁴⁸ Akii yesu agombeka na kumwamba mwekumwambia, "mmaa yangu ndai? na ndugu zangu ni akini ndai?" ⁴⁹ Nee anyoosha mkono wakwe kwa wahinywa na kwamba, "kauwa, awa ni mmaa na ndugu zangu. ⁵⁰ Kwakwa yoyose agosoe ekundiso wa mbinguni, mntu uyu nee ndugu yangu na "mmaa yangu."

Chapter 13

¹ Mwe siku iyo zumbe yesu kahauka kaya na kuita kwe kaa nkanda nkada ya bahali. ² Utifii mkuu ukusanyika nakumzuguka kengia mwe ngalawa na kwekaa umondai utifii wose ugooka nkanda nkanda ya bahali. ³ Naha zumbe yesu ne amba mbui nyingi kwa mfano kamba "kauwa mhasi kaawa kaita kuhanda. ⁴ Ekuwaho akahanda mbeyu ntuhu zigwa nkanda nkanda ya sia wadege ne wazida. ⁵ Mbeyu ntuhu zigwa uwanga ya iwe, izo mbeyu nkazo kukintana na msanga mwingi zihita kwa haaka iya kwaajii msanga ni mdodo. ⁶ Iya zua dekuwakaho zihya mna nkazina mazindo n zanyaa. ⁷ Mbeyu ntuhu zigwa mwe miti yenye miwa miti yenye miwa ne ya kuwa yatendaa milefu uwanga ne ya minya zia mbeyu. ⁸ Mbeyu ntuhu zigwa mwe msanga mtana na kuvyaa mbeyu, ntuhu mia, ntuhu sitini na ntuhu saasini. ⁹ Mwe magutwi ategeezee. ¹⁰ Wahinywa weza na kumwamba zumbe yesu" kwa ajiyani watamwiya na mkuntano kwa mifano?" ¹¹ Zumbe yesu ne atagsa kuwamba. "mwenkigwa upendeleo wa kumayna sii za ufaume wa mbingu, iya ao nkawaodi kwenkigwa. ¹² Iya yeyise mwenacho kwa yeye onda aongezwe zaidi na kupata faida nkuu iya mwesenacho hata kiya enacho ahokwa. ¹³ Iyo yeyeose mwenacho kwa yeye onda aongezwe zaidi na kupata faida nkuu iya mwesenacho hata kiya enacho ahokwa. ¹⁴ Unabii wa isaya uimbia kwo, uda esumao, mtegezaho mmanye, akin kwa nana yeyose nkamana mwelewe." inga mwonaho mdahe kuona akini kwa nana yeyose ida msekumanya. ¹⁵ Na mioyo ya wantu awa ina kiza ni vugumu utegeza, na wafumba meso yao ili wasekudaha kukauwa kwa meso yao, au kutegeza kwa magutwi yao n kumanya kwa mioyo yao, ivyo ne wahouka vituhu ne kiwahonya. ¹⁶ Iya meso yenu yabaikiwa, kwa ajii yaona na magutwi yenu yasikiya. ¹⁷ Ni ukweii niwaambiao manabii wangi na wantu nawenao haki wawa na hamu ya kukauwa mbui ida muiyonayo na nkaokudaha kuyaona wakinda kumanya mbui zia mwekusikiazoo nkaokusikiya. ¹⁸ Ni ivi tegezani mfano mhasi. ¹⁹ Ukati wowose amanyaho mbui a ufaume na asekuimanya, aho shetani ezaho a kukidoda che kuhandwacho mwe mioyo yakwe inu ne mbeyu ida yeuhandwayo nkandankanda ya sia. ²⁰ Mwe kuhanda gati ya maiwe ni yuda msikia mbuiina kuihokea upesi kwa nyemi. ²¹ Akini nkana mazindo asi yakwe iya azizimiza ka mda mdodo iya kiyangayanga nasuuba ziawiaho kwa ajiiya mbui akungwa ghafla. ²² Mwe kuhandwa mwe msanga mtana uyu ni yuda ategeezaye mbui akini misukosuko ya dunia na utiizi wa mai vya vigaviga ida mbui ise kweza kuvyaa matunda. ²³ Mwe kuhandwa mwe msanga wedi uyuni yuda ategeezaye mbui na kuimanya uyu ni yuda avyaaye matunda na kuendelea kuvyaa dumwe zaidi ya mia nuhu sitini ntuhu sasini. ²⁴ Zumbe yesu kawenka mfabo mtuhu, kagombeka ufaume wa mbingu uigana na mntu mwe kuhanda mbeyu ntana mwe mnda wakwe. ²⁵ Iya wantu wekusingaho adui wakwe kuza nae ahanda mai gatigati ya mbeyu za ngano akahauka. ²⁶ Badaye ngano yekuhotaho n kuvy nkande yakiwe ne mani yaonekana naya. ²⁷ Na wandima mwe mnda weza kumwamba bwana kwekuhandwa mbeyu ntana mwe mnda wako? yenda vihihi sasa nna mani? ²⁸ Aka gombeka adui kagosoa idi wandima wamwamba, basi tiyause tiyang'oe?" ²⁹ Mwenye mnda ne agombeka aa, ukati mngoaho mani mwendamng'oe hamwe na ngano. ³⁰ Yaeken yakuwe hamwe mpaka ukali wa kubonda nkande nonda ni wambe wabosi bosi ngoai mani myafunge miganda kwa miganda na myok moto iya kubani ngan mwe taa dangu. ³¹ Ne zumbe yesu awavivyo msemu mtuhu amba ufaume wa mbingu ufanana na mbeyu ya haladali mntu ne adoa na kuhanda mwe mnda wakwe. ³² Mbeu inu ne ni ndodo kuuloko mbeyu ntuhu zose akini ihotaho yatenda nkuu kuliko miiti yose mwe mnda, watenda mtu hata wafdefeweza kuzenga matundu yao mwe matambi yawe. ³³ Akagombeka mbuii ntuu vituhu." ufaume wa mbinguni enga simbi da npome de kudoigwa do ni mvyee na kunganywa na nga wa ngano vihimo viati maka viumulr. ³⁴ Ayo yose kamba he utifii wa wantu msemu uo na bila msemu nkekumba chochose kwao. ³⁵ Inu iwa kwamba kiya cheleubindacho kwambigwa ni nabii kidahe kutimia, hada ekusemaho nonda nigombeke mbui zia zekuwazo zifiiwa aho dunia ya kuumbwahi. ³⁶ Ne zumbe yesu awabada bunga na diita kaya wahinya wakwe wambasa na kumwamba tigubuye masemo w amani ya mwenda. ³⁷ Zumbe yesu kajibu na kwamba 'ahande bey nlana ni mwana wa adamu. ³⁸ Mnda ni dunis na mbeyu ntana, awaw ni ana waufumemani ni wana wa yuda pepo adui mwe kuhanda ni npepo. ³⁹ Na uozo ni mwisho wa dunia na wabosi ni malaika. ⁴⁰ Kana via yakubwavyo na kuokwa moto nnee ivyo yondavyo iwe mwisho wa dunia. ⁴¹ Mwana wa adamu onda awatume malaika wakwe na kuukba kuawa ma ufaue wakwe buii zose zekusababishazo ni zambi na waa wagosao mbui mbaya. ⁴² Wonda waasigwe wose mwe tanu ya moto, uko kwenda kuwe na ndio na kugigina meno. ⁴³ Nee wantu wenao haki wondaho wangae enga zua mwe ufaume wa tati yao yeye mwenye magutwi na ategeeze. ⁴⁴ Ufaume wa mbinguni enga bene dekufiswado mwe mnda mntu akadiona na kufisa mwe kinyemi chakwe akaita kutaga vyose ekuwavyo navyo, na kugua mnda. ⁴⁵ Naho ufaume wa mbingu ni enga mntu osoa biashaa aondaye lulu yeye thamani. ⁴⁶ Ukati ekuonaho ida ye thamani kaita kutgakiya kintu ekuwacho nacho akagua. ⁴⁷ Ufaume wa mbingu ni kana wavu a mwe bahali na kwamba wakusanya vintu vye uhai vya kia aina. ⁴⁸

Ukamema wavuao waubuuta mwe ufukwe, wakabinda wekaa asi kudodoa vintu vitana na kugea mwe vyombo akini vyesivyo na maana vyaasigwa hae. ⁴⁹ Yonda iwe mwe misho wa dunia, malaika wondaweze wa wasague wantu wabaya kuawa mwe wenao haki. ⁵⁰ Na kuwaasa we tanuli da moto, uko konda kuwe na kuiya na kugigin meno. ⁵¹ Mmama mambo yose aya? wahinywa wamwamba ehe." ⁵² Naho zumbé yesu ikawamba, kiya mwandika ambae kawa hnywa wa ufaume kafanana na mwenye nyumba aavyae mwe bene dakwe vintu vyahamu na vya kae." ⁵³ Aho zumbé yesu ekubindaho misemo yose iyo akahauka mwe sehemu iyo. ⁵⁴ Naho zumbé yesu ne abua mkoa wakwe na kuwahinya wantu mwe sinagogi i hahi mntu uyu ekudoaho viuga ivi na miujiza inu? ⁵⁵ Mntu uyu nkiyo mwana semaa? maiyamu nkiye mami yakwe? na nduguye nkiye yakobo, yusufu simoni na yuda? ⁵⁶ Na dadize tinao hanu hetu? enga mntu uyu kapata mangi ayo yose?" ⁵⁷ kawauza akini zumbé yesu kawamba "nabii nkkana hesima kwao na mwe sii yakwe. ⁵⁸ Na nkekudaha kugosoa mijuza mingi kwa ajii nkaokuwa na imani naye.

Chapter 14

¹ Kwa ukati uwo herode kasikia mbui za yesu.. ² Akawamba wadima wakwe, uyu ni yohana mbatizaji kafufuka kulawa kwa wafu, kwaiyo nguvu izo ziaho uanga yakwe." ³ Kwakuwa elode kawa kamgia yohana akamfunga na kumwasa geezani kwa sibabu ya helidia, mkazafiipo kakie. ⁴ Kwakuwa yohana kawamba nkio vitana kumdoha yeye akamtenda mkazie." ⁵ Helode kaonda amkome iya kawaogoha wantu kwa sibabu wamwona yohana kuwa n'nabii. ⁶ Akini ukati wa siku ya kuvyaigwa helode yakubuaho mndee ya hleode akavina gatigati ya wantu na kumtamiza helode. ⁷ Mwe kuandwa nee akaahidi ka kweapiza ati endaamwenke chochose ndichaatunde. ⁸ Baada ya kushauliwa ni mami yakwe, akagombeka, "unenke mimi hanu mwe kombe mtwi wa yohana mbatizaji." ⁹ Mfaume akawa na huzuni kwa maombi ya mndee akini kwa ajii kiapo chakwe, kwa sibabu ya wose wekuao he kande hamwe nao akaamulu kamba yakundwa igosoke, ¹⁰ Akatuma yohana aetwe kulawa geezani. ¹¹ Ili adumulwe mtwi wakwe na ukaetwa mwe sinia na akenkigwa mndee na akawegaa kwa mami akwe. ¹² Ikabinda wahinywa wakwe wakeza kuudoa mwii na kuuzika baada ya aho wakaita kwamwambia yesu. ¹³ Nae yesu ekwendaho kusikia ayo akenenga kulawa hantu hada akakwea mwe mashwa ata hantu heku hekugwaho. ukati utifii wekumanyaha eiko wakambasa kwa miundi kulawa kwe mizi. ¹⁴ Ikabida yesu akeza mbele yao akauona utifii mkuu akawaonea mbazi na kuwahonya matamu yao. ¹⁵ Guoni yekubuaho ahinywa wakeza kwakwe na kugombeka, "inu ni sehemu ya jangwa, na siku tiyali yemboka watawanyise kuntano ili waite vijijini wakagae n'kande kwa ajii yao. ¹⁶ Akini yesu akawamba, "nkawana haja ya kuita wenkeni nywinyi n'kande. ¹⁷ Wakamwamba "hanu tenayo ni mikate mishana na samaki waidu"" ¹⁸ Yesu akagombeka iyeteni kwangu." ¹⁹ Abinda yesu akaamul umati wekaesi ya nyosi akadoa mikate mishan na samaki waidi akakauwa uanga mbinuni akaubalii na kuimega mikate akawenka wahinywa, wahinywa wakawenka utifii. ²⁰ Wakala wose na wakeguta, ikabinda wakavikuba vyekusigaavyo vyose vya nkande na kumemeeza mwe ngahu kumi na mbii. ²¹ Wada wekudao wakadiiwa kuwa ni wagosi elfu shano bila ya kutaazia wavyye na wana. ²² Maa mwenga akawaamulu wahinywa wengie mwe mashua ukati uwo yee akawaaga utifii waite. ²³ Baada ya kuuga utifii kuhauka, akakwea uanga ya muima kuomba yee ikedu ukubuaho guoni kawa ukouko ikedu. ²⁴ Akini sasa mashua yekuahoga gaigati ya bahali ikazengazega kwa sibabu ya mawimbikwani npeho iwa nkai. ²⁵ Mwe kio cha uzoo a nneyesu akawa hehi nao uku endea unaga ya mazi. ²⁶ kati ahinya wakwe weumuanaho akenda uanga ya mazi wakaogoka na kwamba "ni mziimu, "na wakakweza nkoo kwa hali ya wengee. ²⁷ Yesu akagombeka kamwe, akagombeka "tozani myoyo ni mimi msekuogoha." ²⁸ Petuo akamtambaisa kwa kugombeka, "zumbé kama ni wewe niamuli neze kwako uanga ya mazi." ²⁹ Yesu akagombeka, "soo nee petuo akalawa mwe masua na kwendea mwe mazi kuita kwa yesu. ³⁰ Iya peto ekunaho mawimbi akaogoha na kuvoka kudidimiasi aketanga kwa sauti na kugombeka, "zumbé nihonya!" ³¹ Kinyanyi yesu akegaa mkono wakwe akamyemua petuo na kumwamba, wee wenye imani dodo, kwa mbwai kuwa kuteda wengee? ³² Nee yesu na petuo wekwegiaho me mashua, npeho kahea kuvuma. ³³ Wahinywa mashuani wakamuabud yesu na kwamba, "kwei wee umwana wa muungu." ³⁴ Na wekubindaho kuvuka wakabua mwesii ya genesaleti. ³⁵ Na wantu mwe eneo dia wekummnyaho yesu, wkalavya habai kia hantu nkandankanda na kuete kia mwekua mtamu. ³⁶ Wakamhembeeza kwamba wadahe kudonda pindo da vazi dakw na wangi wekudidontao wakahonywa.

Chapter 15

¹ Ne aho mafalisayo na wagonda wekwezaho ka zumbé yesu kuawa yelusalemu na kusema. ² Kwa ajii yani wahina wayahalifu mahokeo ya wazee nkawanawa mikono yao wadaho nkade? ³ Zumbé yesu akawjibu akawamba, nanyi kwambwai mwaihalifu sheia ya bwana kwa ajii ya mahokeo yenu? ⁴ Kwa kuwa mungu nekamba mheshim tati yako na mani yako na mgombeka mabaya kwa tati yakwe na mami yakwe kwei anda afe. ⁵ Akini nywinywi mwamba kia mmwambia tati yakwe na nami yakwe kia msaada ambao ne kaupata kuawa kwangu sasa ni ngeeko kuawa kwa mungu. ⁶ ntu uyo nkana haja ya kumheshimu tati yakwe, kwa nmana inu mkaditengua nen da mungu kwa aji a mwekudihokeavyo. ⁷ Nyie vibigiizi mi vitana kana isaya keutabilivyo juu yenu akamba, ⁸ "Wantu awe wanihesimu mimi mwe miomo yao, akini mioyo yao ihae na mimi. ⁹ Waniabudu bue kw kuwa wanihinya wahinyo ya maangizo ya mwanadamu." ¹⁰ Ne aho akawatenga madungani na kuwamba. tegeezi na mmanye__ ¹¹ Nkakuna kntu chengiacho mwe muomo wa muntu na kumgosoa majisi, iya ni kilawacho mwe muono iki ne kingosoa majisi. ¹² Ne aho waina wakanibasa na kugombeka na zumbé yesu, je wamanya mafalisayo wekusikiaho ida mbui kuna iwakima?" ¹³ Zumbé yesu

akawatambaisa na kuwamba kia mti ambao tate wa mbinguni nkazati kuuhada undaung'olwe. ¹⁴ Wabadeni ukedu wao ni viongozi matuntu, kama mntu ni tuntu amuongoza tuntu mweziwe, wose waidi nundawagwe mwe tubwi." ¹⁵ Petuo akatambaisa na kumambia zumbi yesu jihinye mfano unu kwetu, ¹⁶ Zumbi yesu akamtambaisa, nanyi pia nkamzati kuelewa? ¹⁷ Nyinywi nkamuona kuwa kia kiitacho mwe muomo chembokea mwe ifu na kuita chooni? ¹⁸ Akini vintu vyose via avyo kwe muomo vyalawa ndani ya moo n e vintu vingevyo mntu najisi. ¹⁹ Kwa kuwa kwe moyo kwalawa mawazo mabaya ukomaji ukiana umalaya ubavi ushuhuda wa umbea na matusi. ²⁰ Izi zee mbui zingeazo muntu unajisi, akini kuda bila ya kwehaka mazi ya mikono nkakumgosa mntu kuwa najisi." ²¹ Ne zumbi ekulawaho hantu hada na akenega kuelekea npande za mizi ya tilo na sidoni. ²² Kauwa kukeza mvyee mkanani kuawa npande izo, akakena, nifia mbazi bwana wana wa daudi, binti yangu asubika sana na mapepo." ²³ Akini zumbi yesu nkekumtambaisa neno wahina wakwe wakamhembeza na kumwambia muuse aauke maana atitoea vuzo." ²⁴ Zumbi yesu akawatambaisa na kuwambia, nkiho aha kwa ajii ya muntu yeyose iya kwa ngoto wekwegao mwe nyumba ya isreli." ²⁵ Akini akeza, akenanama mbele yakwe akamba, bwana mfiambazi." ²⁶ Nkiyo vitana kudoa nkade ya wana wayaisa makuu." ²⁷ Akamba, niyo bwana hata ivyo makui waodo wada kia kigwacho he meza ya bwana ywao." ²⁸ Ne aho zumbi yesu akajibu akawamba we mvyee imani yako ni mkuu na vigosoke kana yako ukudavyo na biti yakwe akahona wakati uda uda. ²⁹ Zumbi yesu akahauka hada na kuita na bahari galilaya, na baadaye akakwea kwe miiima na kwekaa uko. ³⁰ Kundi kuu dikeza na uko na kumweta viwete, vipafu, bubu, vleme na watuhu wengi wekuo watamu, wakwawauka mwe miundi ya yesu na akawahonya. ³¹ Na umati ukashangaa wekuonaho mabubu watamuia, na vilewa kuhituka wagiima, viwete kwenda, vipofu kuona. wakamtogoa mugu wa israeli. ³² Zumbi yesu akawatenga wanafunzi wakwe na kuwambia, nkiwaonea mbazi umati kwa sababu tiwose kwa siku ya ntantu bila ya kuda chochose nkina niwaage waite kokaya bila ya kuda wasekweza wakagwa msae siai. ³³ Wahina wakwe wakamwambia, ni kuhitadaha kupata mikate ya kutosha aha nyikai mpaka umati wose unu weze wegute? ³⁴ Zumbi yesu akawauza, mna mikate mingahi? wakajibu, saba na samki waschehece wadodo. ³⁵ Zumbi yesu akaamuru uda utifii wekae. ³⁶ Akadoo ida mikate saba na samaki na baada ya kushuuku, akaimba na kuwenka wahinya wakatunda ne wapangi kwe uda utifii. ³⁷ Wantu wose wakada na kutosheka, na wakakusanya mabaki ya vipande vyekubaniaviyo ipande vipande vikamema ngahu saba. ³⁸ Wose wekudao wawa wagosi elfu mwe bila ya wavyee na wana. ³⁹ Kisha yesu akauaga uda utifii uhauke naye akengia mwe nashuu na kuita sehemu za magadani.

Chapter 16

¹ Mafarisayo na masadukao wamweza na kumjibu yesu awaangize ishara iawayouwanga. ² Mia yesu akawajibu na kuwahinya kua ikawa ni guoni mwasema kuwa hali ya hewa ni ntana kwa kuwa anga ni dekundu. ³ Na keo mwasema hali nkio ntana kwa kuwa anga ni dekundu na mazunde yaigubika anga dose; mwamany kutafasiri muonekano wa anga, mia hamdaha kutafasiri ishara za nyakati. ⁴ Uvyazi wa uovu na chaukinga chatafasiri ishara mia hakuna yoyose chenda chochenkigwe isipokuwa zakwe. ⁵ Wanafunzi wakeza upane wa kaidi mia newajana kudoa mikate. ⁶ Yesu akawahinya mjiadhari na muwe makini na chachu ya mafarisayo na masadukayo. ⁷ Wanafunzi wakehoji wenye kwa wenye wakasema, ni kwa sababu nketokudoa mikate." ⁸ Yesu kuwamany kaye na kuwahinya nywie wenye imani ndodo kwa mbwai mwawazana kusemezana nywinywi kwa nywinywi miongoi mwenu na kkusema kuwa ni kwa mbwai hamnkodaa mikate? ⁹ Yani bado nkammenya na wala hamkumbu ka ida mikate mishano kwa wantu elfushano na ningewa nyingahi nyekukusanywavyo? ¹⁰ Au mikate saba kwa wantu na ngaahu nyigahi mwekudoazo? ¹¹ Iwa viwahi hata nkamuelewa ne nkitamuiya na nywinywi juu ya mikate? mwetunze na mwegumwe na chachu ya mafarisayo na masadukayo." ¹² Kisha wakamany kuwa ne nkawaambia juu ya kujihadhari na mikate yenye chachu bali ni kujihadhari na mafunsisho ya mafarisayo ona masadukayo. ¹³ Wakati yesu ekubuaoh sehemu za kusaria ya filipo akawauza wanafunzi wako, akawaambiza wantu wasema kuwa mwana wa mtu ni ndai? " ¹⁴ Wakasema wtuhu wsema kuwa ni yohana mbatizaji na watuhu elia, na watuhu yeremia au ni yumwe na yumwe wa manabii. ¹⁵ Akawauza, nywinywi mwasema mimi ni ndai? ¹⁶ Akajibu simoni petuo akatagusa wwe ni kwistu mwana wa zumbi mwe hai." ¹⁷ Yesu akamjibu nakumuambia ubarikiwe wwe, simni kwa kuwe na nyama nkavyokugumbua idi bali tate yangu mwe mbinguni. ¹⁸ Nami pia nakuhnya kuwa wewe nipetuo na uwanga ya mwamba umi nda nzege kanisa dangi miango ya kuzimu nkadinadishindwe. ¹⁹ Nnda mkwenke wewe funguo za ufalme wa mbinguni chochose wendacho ukifungue duniani kindi kifungulwe na mbinguni. ²⁰ Kisha yesu akawamuru wanafunzi wasekumwambia mtu yeyose kuwa yeye ne nkwestu. ²¹ Tangia wakati huo yesu akaanza kuwahinya wanafunzi akwe ni lazima aite jerusalemu kutaswa kwa mambo mengi ikono ya wazee na makuu na makuhani na waandishi kukomwa na kugabuka siku ya ntantu. ²² Ne petuo akamdoa yesu nkandai akamwandusa kwa kusema mbui nu na iwe hae na wewe, tate, idi disekuawiiya kwako. ²³ Mia yesu akageuka na kumhinya petuo, "uya nyuma yangu shetani wewe ni kizuizi kwangu kwa maana nkujali mbui za mungu bali mbui za wanadamu." ²⁴ Kisha yesu akawainya wanafunzi wakwe, kama mtu yoyose akakanda kunibasa imi, ni lazima ekane yeye mwenye, audoe msaaba wake, aibase. ²⁵ Kwa kuwa mkunda kunyaokoa maisha yakwe andayaze na kwa yoyoyose mnyaza maisha yakwe kwa ajii yangu endaayaakee. ²⁶ Je ni faida yani endayo aipate mntu akaije ni kintu chani endacho akiavye mtu kaika kubadiishana na maisha yake? ²⁷ Kwa kuwa mwana wa adamu anda ozo katika utukufu wa tat yakwe na malaika wakwe nae ionda amuihe kila mntu na matendo yako. ²⁸ Kwei nawaambia kuna baadhi yenu msee kugookoa hanu ambao hawana waonjo manti mpaka wendahowamuone mwaza wa adamu akazamwe mfalme wako.

Chapter 17

¹ Misi sita yekwembokaho zumbeyesu akawadoa hamwe nae petuo, na yakobo na ohana nduguye, akawadoa mpaka uanga ya mwiima mlefufu wao wenye. ² Kahitulwa mbele yao cheni chakwe kikang'aa inga zia, na nguo zakwe zioneka zang'aa inga ung'azi. ³ Kaula hada waawiiia msa na elia wakatamwiiia nae. ⁴ Petuo akaandua akamwamba zumbes yesu "bwana ni vyedi kwetu swiswi kuw hantu aha ati ukatamiwa n'ndanizenge hanu vituhu vitatu kimwe chako, na kimwe kwa ajii ya msa, na kimwe kwa ajii ya elia." ⁵ Ukati wakatamwiiia kaula zunde dekung'aado dikawagea kuzui, na kaula ikaawiiia sauti kuawa kwe zunde, ikamba uyu ni mwanangu nimkudaye nitamiwae nae " mtegeezeni yeye." ⁶ Wahinya wekusikiaho ayo wakagwa kifudifudi wakaogoha sana. ⁷ Zumbes yesu akawadonta na akagombeka, "enukani wala mwesekuogoha." ⁸ Naowekunua vyeni vyao uanga mia nkawokumuona muntu ila zumbes yesu ikedu. ⁹ Na wekuahowakaseea kwe mwiima, zumbes yesu akawaagua na akagombeka, "mwesekuavya habai inu maono mwana ya adamu ndiho afufuke kuawa mwe watakufa. ¹⁰ Wahinywa wakwe wakamuza wakamba, "n'kwambwai wagonda wamba elia n'nda avoke kweza? ¹¹ Zumbes yesu akawaandua na kugombeka, elia n'ndaeze kwei na n'ndaavuze mbui zose. ¹² Mia nanyamba nywinywi, elia keza kae mia nkamokumtanga badii yakwe wamgosoa mbui wakundazo wowo. na uyo nee mwana ya adamu ndivyo asuubishwe mwe mikono yao." ¹³ Nee wahinywa wekumanyaho kua nee akatamwiiia habai za yohana mbatiizaji. ¹⁴ Wekubua ho mwe utifii wa wantu, muntu yumwe akambasa akakika mavindi mbele yakwe na kumwamba, ¹⁵ Bwana mfiie mbazi mwanangu mana agwa mwi na kusuubika sana kwa kua kua maa agwa mwe moto au mwe mazi. ¹⁶ Nkimweeta mwe wahinywa wako, mia nkaokudaha kumhonya. ¹⁷ Zumbes yesu akamwandua, akagombeka, "nyie uvyazi wesaokuamini na wekubanikao, n'ndanekae nanywi mpaka ini? n'ndanizimizane nanywi hata ini? mweeteni aha hangu." ¹⁸ Zumbes yesu akamkemea, na npepo akamuawa. mbwanhga kahonywa tangia ukati uda. ¹⁹ Akabinda wahinywa wakamwezea zumbes esu kwa sii na kumuza, kwa mbwai nkatokudaha kumguusa?" ²⁰ Zumbes yesu akawamba, kwa sibabu ya imani yenu ndodo. kwei nanyambia ati n'nda muwe na imani hata ndodo inga npuye mbeyu ya haladali, n'ndamdahe kuwamba mwiima unu, sama kuawa aha uite kua, na n'ndausame, na nkauna kuwe na kintu chochose chesachokudahika kwenu. ²¹ (Tozeza mbui za mnjooza wazi "mia, mbai inu ya npepo nkaidahika kuawa, ila kwa maombi na kufunga na nkayaoneka mwe nakala zedi za kae). ²² Ukati wakawa wake galilaya, zumbes yesu akawamba wahinywa wakwe, "mwana ya adamu n'ndaagewe mwe mikono ya wantu. ²³ Na n'ndawamkome musu wa ntatu n'ndaafufuke" wahinywa wasininika sana. ²⁴ Nao wekubua ho kapenaumu, wantu watoza kodi ya nusu shekeli wakambasa petuo na kumwamba; ivi mhinya yenu aha kodi ya nusu shekeli?" ²⁵ Akamba "ehe" mia petuo ekwengiaho nyumbai zumbes yesu akatamwiiia na petuo bosi na kugombeka "waafya mbwai simoni?" wafaume wa dunia wahoeka kodi au ushuu kuawa kwa ndai? kwa wada waawtawala kuawa kwa waeni? ²⁶ Na ukai petuo ekuombekaho "kuawa kwa wageni zumbes yesu akamwamba, ivyo watawaliwa wausigwa mwe uihaji. ²⁷ Mia tesekweza kuwatenda watoza ushuu wakagosoa zambi, hita bahalini, wase ndoano, na umuavye yuda saaki mongoa kkweza akabinda kugubua muomo wakwe, umo n'ndaubwiiie shekeli mwenga. idoe na uwenke watoza ushuu kwa ajii yanu na wewe.

Chapter 18

¹ Mda uono wahini wakeza kwa zumbes na kumwamba, "n'ndai nkuu mwe ufalme wa mbinguni?" ² Zumbes yesu akamwetanga mwana mteke, akamwika gatigati yao. ³ Nakugombeka, "kwei nanyambia, mkesekusosoa na kuwa inga wana wateke nkamna mdahe kwengia mwe ufalme wa mungu. ⁴ Ivyo yeyose mweseega inga mwana mteke muntu, inga uyo ni mkuu mwe ufalme wa mbinguni. ⁵ Na yeyose mumphokea mwana mteke kwa zina dangu anihoke mimi. ⁶ Mia yoyose msababisha yumwe mwewadodo awa waaminio kuasi yondaiwe vyedi kwa muntu iyo iwe kuu da kusagia dikatahwa mwe singo yakwe na kudidimizwa mwekundi cha bahali. ⁷ Ole kwa dunia kwa sibabu ya kukwazwa! kwa kuwa nkaina budi kwa nyakat izo kea, mia ole kwake kwa mntu yuda nyakati izo n'ndazeze kwa ajii yakwe! ⁸ Ati mkono wako au muundi wako ukakusababishia kukwazika, uusega na uuase hae na wewe ni vyedi kwembosa kwak wewe kwengia mwe ugima ukawa nkuna mkono nu muwete, kuliko kwasigwa kwe moto wa kae ukawa na mkono na miundi yose. ⁹ Ati ziso dako dakukwza, ding'oe na ubase hae na wewe, ni vyedi kwembosa kwako wewe wengie kwe ugima na ziso dimwe, kuliko kwasigwa kwe moto wa kae ukawa na meso yose. ¹⁰ Kauani kwamba msekweza mkani beua umwe wa wadodo awa kwa maana nanyambia kuwa mbinguni kuna malaika wao misi yose wakakikaua cheni cha tate yangu mweuko mbinguni. ¹¹ (Gegega mbui zionekanazo kama za unjooza wa 11, "kwa kuwa mwana wa adamu keza kuohoa kua chekuacho chaga, nkayokuonekamwe nakala bola za kae). ¹² Mwaafya mbwai? ikiwa muntu anangoto mia mwenga na yumwe wao akaga je nkanaawaeke tisini na kenda? ya mwiima na kwenda kumuondeza yumwe mwekwega? ¹³ Naakabinda kumpata kwei nanyambia endaa tamiwe kwemboka wada tisini na kenda wasao kwaga. ¹⁴ Ivyoivyoo nkio ukundiso wa tatienu wa mbinguni kuwa yumwe mwe wadodo awa adagamie. ¹⁵ Ati mvunao akakukosea, hia kamuonyese dosai yehi gati yako na yeye akawa ikeu. endakutegeza endauwe kumvuza mvunao. ¹⁶ Akini kama nkanaakutegeza, moe mvunao yumwe au waidi zaidi hamwe nawe, ka kuwa vyanwa vya mashahidi waidi au watat kua mbui yenda idahe kusibitishwa. ¹⁷ Na kama akabeua kuwategeza dambie kanisa mbui iyo, kama akabeua via via kuditegeza kanisa, basi nawe kama muntu wa mataifa na mtoza ushuu. ¹⁸ Kwei nanyambia, chochose kua mndachomkivugae duniani na mbinguni chendakivugalwe na chochose mndaachonkivugae duniani na mbinguni chenda kivuguiwe. ¹⁹ Naho nanyamba kwamba ati wantu waidi gati yenu wakevana uanga ya mbui yeyose duniani

wadiombezado, ido tate yangu wa mbinguni edaaadigosoe.²⁰ Kwa kuwa waidi au watatu wakadugana hamwe kwa zina dangu, mie niaho gatigati yao.²¹ Naho petuo akeza na kumwamba yesu, "zumbe ni maanyigahi mvunangu akanikosea nami nimfii mbazi? hata maa saba?"²² Yesu akamwamba nkikwamba maa saba, akini hata sabini maa saba.²³ Kwa sibabu iyo ufaume wa mbinguni ni nsawa na mfaume fulani mwekumkunde kusaiisha hesabu kulawa kwa watumwa wakwe.²⁴ Ekuvokaho kusaaiisha hesabu, mtumwa umwe akaetwa kwake ambae kawa akamtigiia talanta elfu kumi.²⁵ Kwa kuwa nkekua na sia kuiha bwana wakwe akaagia atagwe, mkaaziwe hamwe na wanawe na kia kintu ekuachonacho, na maio yagosoke.²⁶ Ivyo mtumwa akagwa, akakika mavindi mbele yakwe akagombeka bwana, uwe na uzizimizi hamwe nami, na nendaiknihe kia kintu.²⁷ Ivyo bwana ya yuda mtumwa, kwa kua kenguwa ana ni mbazi, akamwekea na kumfua mbazi deni iido.²⁸ Akini mtumwa yuda aka hauka na kumpata yumwe gati ya watumwa weziwe, ekuae akamtigia dinali mia neamvuta, kumked mmeo, na kumwamba niiha kia nikutigiiacho,²⁹ Akini yuda mtumwa mweziwe akagwa na kumhembeza sana akagombeka, uwe na uzizimzi na mimi, na nendanikuihe.³⁰ Akini mtumwa yuda a bosi akaemea badii yakwe akaita na kumwasa mwegeeza hadi aho endaho amwiihe kia amtigiiaho.³¹ Na wekuonacho watumwa weziwe kia chekulawiacho e wasininishwa sana na wakeza kumwamba bwana yao chekulawiacho.³² Ndiho yuda bwana ya mtumwa yuda akamwetanga, na kumwamba, ewe mtumwa mbanasi nkikufiia mbazi wewe deni dangu dose kwa sibabu kuniombeza.³³ Je! nkqwkukundwa kuwa na mbazi kwa mtumwa mwezio, kama mimi nekukuoneavyo mbazi wewe?³⁴ Bwana yakwe akakimwa nakumwenkia kwa wada wasubiishaji hadi aho endahoaihe kiasi chose ekuacho akatigiwa.³⁵ Ivyo ne tate ya mbinguni endavyo awagoswee, kama kia yumwe wenu nkama amfiie mvunawe kulawa kwe myoyo yenu."

Chapter 19

¹ Ikaawia zumbe yesu ekubindaho mbui izo, akahauka galilaya nee aita mwe mhaka wa yudea mbele ya mto joodani.² Bunga ku wakamtongea naho nee awahonya uko.³ Mafalisayo wakamwezea, wakamgeeza wakamwamba "ivi ni vyedi mutnu kumuenka mkaziwe kwa sibabu yo yose?"⁴ Zumbe yesu akawatambaisa akawamba, "nkamokusoma ati yuda mwekumiumba basi kamiumba mgosi na mvye?"⁵ Naho nee awamba kwa ajiii iyo ona ambade tati yakwe na mami yakwe na wakekae hamwe na mkaziwe nah awa waidi watende mwii umwe?"⁶ Naho nkio waidi vituhu iya ni mwii umwe savyo kia chekudaganywaacho ni muungu muutnu yoyose esekukisangua."⁷ Wakatambaisa, "miya kwa mbwai msa atiangiiza kuavya talaka na kumweka?"⁸ Akawatambaisa, "kwa ida myoyo yenu iogayo mis kamyenka uhusa kuekene na wavye wenu miya tangu aho bosi nkiyo vyekwavyo."⁹ Namyamba yoyose monda amwase mkaziwe ila kwa ajii ya ukianga na akategua mtuhu nae kazini na mgosi mwonda ategue mvye mwe kuekwa naye kazini."¹⁰ Wahinywa wakamtambaisa zumbe yesu, ati nee vyeivyo kwa mdosi na maziwe basi nkio vyedi kutegua."¹¹ Mia zumbe yeu akawamba nkio kia moneka adaha kuhokea aya nihinyo iya ni moneka adaha kuhokea aya nihinyayo iya ni kwa wada kuhokea aya kuhokea."¹² Kwa via waaha matowashi wekuvyaigwao tangu mwe maifu ya mami zao. nahodu viavia wauko matowashi wekugosolwao ni wantu naho kuna watowashi wekwegosoao matowashi kwa ajii ya ufaume wa mbinguni mdaha kuhokea aya nimihinyayo na ahokee."¹³ Abinda nee aetewa wana wateke awakie mikono uwanga na kuombeza akini wahinywa wakwe wakawaeegeza.¹⁴ Mia zumbe yesu nee agombeka amba "waakeni wnawateke du mwesekuwaemeza kweza kwangu kwa ajii ufaume wa mbingui ni wa wantu inga wowo."¹⁵ Nee awabadikia mikono yakwe mwe mitwi yao abinda akahaawa hada.¹⁶ Kuwa muntu yumwe nee eza kwa zumbe yesu ne amba, "minya ni kintu kihi chedi n'nkundacho nigosoe ili nikookee ugima wa kue?"¹⁷ Zumbe yesu ne atambaisa akamwamba "kwa ajii yani waniuza ni kintu chani chedi kuna yumwe tu nee yedi iya ati wondeza uupate ugima toza shaia za muungu."¹⁸ Yuda muntu nee amuuza, "ni shaia zihi?" zumbe yesu akamwamba "wesekukoma, wesekuwa mkinga wasekubauwa, wesekutamwii umbea."¹⁹ Waheshimu tati yako na mami yako naho umkunde jilani yako inga via wekundavyo we mwenye."²⁰ Yuda muntu akamwamba "mbui zose izo nkizitoza kusigaa mbwai?"²¹ "Zumbe yesu akamtambaisa "ati wonda uwe kugenyea hita ukatage wenavyo uwenke wakiwa na wonda uwe a bene mbingun ukabinda soo weze unitongee."²² Mia yuda yesu akahauka npaahoe kwa ajii nee ana mai nyingi.²³ Zumbe yesu akagombeka na waina wakwe "kwei namanya nkivihufu kwa muntu mwenye mai kwengia mwe ufaume wa mbinguni.²⁴ Nahodu namyambia ni vihufu kwa ngamia kwemboka he ntudu ya singano kuliko muntu mwenye ma kwengia kwe ufaume wa mbinguni."²⁵ Zumbe yesu akawakaua akawamba mwe mwanaadamu ido nkadidahika iya mwe muungu yose yadahika?"²⁶ Zumbe yesu akawakaua akawamba mwe mwanaadamu dio nkadidahika iya mwe muungu yose yadahika.²⁷ Abindaaho petuo akamtambaisa akamwamba "kaua tibada vyose nee takutongea wewe tonda tiakie mbwai?"²⁸ Zumbe yesu akawatambaisa "kwei kabisa namyamba yuda mwekunitongea mimi mwe uvyazi mhya ukati mwanauya adamu ndihoekae he kiti cha enzi cha utukufu wakwe nanyi pia mwonda mwekae uwanga ya viti kumi na viidi ya israeli."²⁹ Kia mwoneka mwekbado muntu mnda na umbude, tatiyakwe, mami yakwe, wanawe ama mna kwa ajii ya zina dangu onda ahoke maa mia na kupaa ugima wa kue."³⁰ Mia wangi wa bosi kwa isasa wonda wawe wa kiheo na wakiheo wonda wawe a bosi.

Chapter 20

¹ Kwa kua mfaume ya bminguni waigana na wenye munda mkwenuka keokeo kuika wagozoi w ndima mwe nda wakwe wa mizabibu.² Wekuwaho wabinda kwevana na wagozoi wa ndima dinali mwenga dii mpaka siwe, akawaagiia mwe

wakwe wa mizabibu.³ Nee aita vituhu zekwembohakosaa ntatu akakaua wagozi watuhu wagozi pasi ndima kwe ntendeo za gwii.⁴ Akawamba nywinyw nanywi hitani mwe mnda wa mizabibu na chochose che halali ndaniwenke nee wenda kugosoa ndima.⁵ Akaita vituhu yekwembokaho masaa sita naho mwe saa kenda nee agosoa ivyo.⁶ Vituhu mwe saa kumi na mwenga akaita akawabwii wantu watuhu wagozi bila ya ndima akawamba kwani mgooka hanu bila ndima oyose kwa kutwa ngima?⁷ Wakamamba kwa kua nkakuna mntu yoyose me kutiajii akawamba nanywinywi nanywi hitani kwe minda ya mizabibu.⁸ Yekubuahe guoni, mwenye munda wa mizabibu akamwamba mgookezi yakwe, "wetange wagozi wa ndima uwenke mishahau uvok na ya kihea mpaka ya bosu."⁹ Wekwezaho wada wagozi a ndima saa kumi na mwenga kua yumwe dinali mwenga kua mntu.¹⁰ Wekwezaho wagozi wa bosu ne waafya ka wondawahokae zaidi iya wahokea kua yumwe dinali mwenga kua mntu.¹¹ Wekuwaho wahokea kae maiho yao, nee wamfikia mwenye munda.¹² Akagombeka awa wagozi wa ndima wa kihea watumia saa mwenga du kwe kugosoa ndima miya waigana naswi swiswi tenea miigo kwa siku ngima na kuhya na zuguto.¹³ Miya mwenye munda akagombeka na kutamwii kwa yumwe wao, mbuyangu, nchekugosoa mbui yesayokutama je nkatkwevana na mi dinali mwenga?¹⁴ Hokea che halali yako uhaue. naona mwe kuwenka awa wandima nekuwenkao ndima kihea enga wewe.¹⁵ Je nkio haki yangu kugosoa kua nikundacho kwa mai zangu?¹⁶ vyeivyo wa kiha endaawe ya bosu na ya bosu endaawe wa kihea"¹⁷ Zumbe yesu ekuwaho akakwea kuita yeusaleu akawadoa wahinywa wakwe kumi na waidi nkandani na siai akagombeka,¹⁸ "Kaua taita yelusalemu mwana ya adamu enda agewe mikno ya wakuu wa makuhani na wagondi gundaahwe kuubwa mzimu.¹⁹ Na wenda wamuavyekwa wantu wa mataifa ili wamfyue, kumtoa na kumsuubisha miya kwe siku ya ntatu endaafufuke."²⁰ Naho mamiao da wana wa zebedayo nee keza kwa zumbe yesu na wanawe akatoa mavundi mbele yakwe na kuombeza kintu kuawa kwakwe.²¹ Zumbe yesu akagombeka, "woondani" akaamba "amuli" kua awa wanangu waidi wekae, yumwe mkono wa kudii na yumwe mkono wa kumoso kwe ufaume wako."²² Miya zumbe yesu akazumia akamba nkumanya uombezacho je wadaa kukinywa kikombe nendacho nikinywie wakaamb, "tadaha."²³ Akagomeka, kikombe cangu kwei mndamkinywie iya kwekaa mkono wangu wa kudii na mkono wangu wa kumoso nikio wagazi wangu kuwenka miya ni kwa wada wekubindao kae kuandaiwa ni tate yangu."²⁴ Wahinya watuhu kumi wekuivaho ivyo uukahuzunishwa sana ni wada ndugu waidi.²⁵ Miya zumbe yesu kawetanga mwenye akagombeka "mwamany ya kua watawala wa mataifa wwatiisha na wakuu wao wagozi mamlaka uanga yao."²⁶ Miya gesekua ivyokwenu badii yakwe yoyose mwenda awe mkuu baina yenu lazima ahituke mgosoi yenu.²⁷ Na mwenda atende ya bosu mwe nywinywi lazima atende mgosoi yenu.²⁸ Enga viia mwana ya adamu nkekweza kutamikiwa miya kitumika na kuavya ugima wakwe kua ukombozi kwa wengi."²⁹ Wekuwaho yeliko bunga kuu dikamtongea.³⁰ Na wakawaona na matuntu waidi wekaa nkandani he bbaabaa wekusikiaho kua zumbe yesu nee akemboka, wakakema wakamba, bwana, mwana ya daudi utifiie mbazi."³¹ Mia bunga dikawakemea na kuwamba nyamaani vyeivyo wakakema kwembosa na kugombeka bwana, mwana a daudi tifiie mbazi."³² Aho zumbe yesu akagooka akawetanga na kuwauza, "mwoonda niwagosoe mbwai"³³ Wakamwamba, "bwana meso yetu yavugulwe."³⁴ Ikawa zumbe yesu kengiwe ni mbai akadonita meso yao saa iyo wahokea uweza wakadaha kukaua na wakamtongea.

Chapter 21

¹ Yesu na wahina wakwe wakabua hehi na yesalemu na wakaita besifag mwe mwiima wa mizituni akabinda yesu akaagia whina waidi,² Akawamba 'hitani mwenga mbwii npunda katahwa na mwana npunda hamwe nae mchopoeni na kuwaeta kwngu.³ Kana muntu yoyose akamyambia chochose kuhusu ido mwambe bwana ana ndima nao na muntu uyo maa mwenga enda amyenke mweze nao"⁴ Mbui inu yekwawiaho na dia dekugombekwaho kwembokea kwa nabii kiaga ditimizwe akawambia,⁵ Waambie wandee wa sayani kauwa zumbe ywko eza kwenu mzizitizi naho kakwea npunda na mwana npunda mgosi npunda mteke.⁶ Nee wanafunzi wahauka na kugosoa kana yesu ekuwaagiavyo.⁷ Wakamweta npunda na mwana npundo na kuika nguo zao uwanga yao naye yesu akekaa hada uwanga.⁸ Wengi mwe wadugano wamyaya nguo zao siai na wantu watuhu wabonda matambi kulawa mwe miti na kumyamyaga baabani.⁹ Utifi wekumuongweao yesu na wada wekumtongea wakamema wakmba "hosana kwa mwana ywa daudi ni mbalikiwa kwa zina da bwana hosana uanga kwembosa!"¹⁰ Yesu ekubuahe yeluwalemu mzi mgima uvituka na kugombeka "uyu n'ndai.¹¹ Utifi ukaamaisa uyu ni yesu kwistu nabii kulawa, nazaleti ya galilaya."¹² Naho yesu akengia mwe hekalu da mungu akawaguusa chongoi wose wekuwao wakagua na kutaga mwe hekalu pia akabindua meza zao wahituwao hea na viti vya watagao ngiwa.¹³ Akawamba "igondwa nyumba yangu yenda yetangwe nyumbe ya maombi akini nywinywi muitenda kana npanga ya mabagaa.¹⁴ Nee matuntu na viemo wakamweza mwe hekalu naye akawahonya.¹⁵ Akini ukati wwakuu wa makuan na wgondwa wkonaho vihi ekugosoi na wekusikiaho waa wakotowa vuo mwe hekalu na kwamba hosana kwa mwana ywa daudi" wakatozwa ni maya.¹⁶ Wakamwamba, "kusikia kua kigombekwacho ni awa wantu? yesu akawamba, "ehe! akini nkawazati kusama, kulawa kwe miomo ya wana na wana wteke wonkao mna sifa kamii.¹⁷ Nee yesu awabanda na kuita chongoi ya mzi gatigati besania na kugona uko.¹⁸ Keokeo ekuwaho akauya mjini nee akaumwa n'saa.¹⁹ Akaona mti nkandankanda ya baabaa akaubasa akini nkeekupata kintu uwanga yakwe iya mani, akawamba kwesekuwa na matunda kwako kae vituhu na maa iyo uda muti ukanyaa.²⁰ Wahina wekuonaho wakaba vyenavihi mtini unyaa maa mwenga?"²¹ Yesu akaambaisa na kkwamba namyamba kana mkawa na imani na bila wengee nkamna mgosoi kua chekugosokacho kwa uo mtini du akini mwenda muwambe hata uo mwiima udoigwe ukasigwe bahalini na vyenda vigosoke.²² Chochose mwendacho muombeze kwa kuvika uku mkaamini mwenda

mhokoe." ²³ Yesu ekubuahe hekaluni wakuu wa makuhani na wazee na wntu wakamwezea uati ekuwaho akahinya na kumuza ni kwa mamlaka yani wagosoa mbui izi na n'nda mwe kukwenka mamlaka aya?" ²⁴ Yesu akatambaisa akawamba, nami vituhu nenda nimuize swali dimwe kana mkanambai viavia nenda nimyambie ni kwa mamlaka yani nagosa mbui izi. ²⁵ Ubatizo wa yohana ulawa kuhi mbinguni hambu kwa wanadamu? "wakauzana wenye kwa wenye wakamba, tikamba ulawa mbinguni ena atambe mbona nkamwekumwaamini. ²⁶ Akini tikamba ulawa kwa wanadamu "tgotha maduga no kwakua wamuona yohana kona nabii." ²⁷ Vituhu wakamtambaisa yesu wakamba nkatimanya akawambia vituhu wala mimi nkina nimyambie kwa mamlaka yai nagosa mbui izi. ²⁸ Akini mwaaafya mbwai? muntu yumwe mwenye wana waidi akaita kwa yumwe akawamba "mwanangu hita ukagasoe ndima mwe munda wangu wa mizabibu. ²⁹ Ivyeeo "mwana akatambaisa na kwamba "nkunaniite akini baadaye akahitua mawazo ykwe akaita. ³⁰ Na mntu yuda akaita kwa ywa kaidi na kugombeka kintu kiahia mwana uyu akatambais akamba nenda niite bana akini nkeekuiko. ³¹ Yui mwe awa waidi kagosoa ekukundavyo tatiakwe wakamba "mwana ywa bosi" yesu akawamba kwei namyamba wakubao ushuu na wakibebe wenda wengie mwe uzumbe wa muungu kabla yenu kwengia. ³² Kwa mana yohana keza kwenu kwa sia ambayo inyooka akini nkamwekumwaamini ni ukati wa kukuba ushuu na wakibebe wamwaamini na nywinywi mwekuonaho ido dikagosoka nkamwekusugusa ili baadaye mmuamini. ³³ Tegeezani mfano mtuhee nee kuna muntu mwenye eneo kuu da alizi kahanda mizabibu akaiikia gwegwe akagosoa na kia cha kukamwiia divai akaze nga na ingo da waamizi na akakodi kwa akunduo zabibu ekubindaho akaita kwe si ntuhu. ³⁴ Ukatiwa ubosi wekuwaho akawatuma wantu kwa waimu wa mizabibu kudoa zabibu zakwe. ³⁵ Akini waimi wa zabibu wakwadoa andima wakwe wako watowa yumwe wakamkama mtuhee na wakamtowa na maiwe. ³⁶ Vituhu mwenye munda akatuma wandima watuhee wangi kwemboka wad wa bosi akini waimi wa mizabibu wakawagosoa ivyoivyo. ³⁷ Baada ya aho yuda bwana akamtuma mwanawe kwao akamba wnda wamuogohe mwanangu." ³⁸ Akini waimi wamizabibu wekumunaho yuda mbwanga wakambiana "uyu nee mlii sooni ki mkome timiikiulisi." ³⁹ Ivyo bsi wakamdoa wakamwasa chongoi ya munda wa kamkoma. ⁴⁰ Je mwenye munda wa mizabibu akezakweza enda awagosoe mbwai waimi wa mizabibu?" ⁴¹ Wakamwamba "endo awabanage wada wantu wabaya kwa sia ya ukatii akabinda aukodishe munda wa mizabibu kwa waimi watuuhu wa mizabibu wantu ambao wenda waihe kwa ajii ya mizabibu ndio ivee." ⁴² Yesu akawamba "nkamwekusoma mwe maandiko "iwe dekumawado ni wazengo ditenda iwe kuu da nkandai. idi dilawa kwa bwana dahooza mwe meso yetu?" ⁴³ Ivyo namyamba uzumbe wa muungu weda udoigwe kulawa kweni na kwenkwa taifa dijaido matunda yakwe. ⁴⁴ Yoyose mwenda agwe mwe iwe ido enda abondwe ntiitnii akin yoyose mwenda agwiwe ni iwe ido dende dimdsage." ⁴⁵ Wakuu wa makuhani na mafalisayo wekusikiaho mifano yakwe wakaona kana awatamwiia wawo. ⁴⁶ Akini kia wekukundaho kunyoosha mikono uwanga yakwe waaogoha madugano kwakuwa wantu wamkaua kana nabii.

Chapter 22

¹ Zumbe yesu kagombeka vituhu mwe mifano akamba. ² Ufaume wa binguni ufananao na ufaume yumwe mwekuandaa shelehe ya wia wa mwanae. ³ Akawaagia wandima wakwe kuwakaibisha kwatangwao kweza kwe shelehe ya wia, akini nkawakuieza. ⁴ Mfaume nee aagia vituhu wandima watuhee akamba wambieni wose wekualikwao, kauani, nkiandaa nkanda. Fahali na ndama wekunonao wachichwa na mbui zose tayali, soni mwe shelehe ya wia." ⁵ Akini wantu hao nkawakuzingatia kwa hakika zati mwetagno wakwe watuhee waita mweminda yao, na watuhee wauya mwe ndima zao za biashaa zao. ⁶ Watuhee wawagubukia watumishi wa mfaume na kuwagwiza sonina kuwakoma. ⁷ Akini mfaume akakimwa neee atuma jeshi, dakwe, akawakoma wada majangii na mzi wao kwa moto kuwoka motomzi wao wose. ⁸ Akawamba watandicha wakwe wia utayali akini wekwatangwao nkawafaa. ⁹ Kwa hyo itani kwe mikutano ya sia nkuu, wakaibishano wantu wangi kadi idahikanavyo weza mwe shelehe ya wia" ¹⁰ Wandima nee waita mwe sia nkuu na kuwakaibisha wantu wose wekuwonaowia ukamema wageni. ¹¹ Akini mfaume akwengiaho kukaua wageni kaona muni yumwe mwesekua nguo ya wia! ¹² Mfaume nee amuza mbuyangu kufata viivih kubua umu nyumbai bila nguo ya ia? namuntu huyu nkakuandaa dodose. ¹³ Mfaume akawambia wandima wakwe mvugaiani muntu uyu mikono na miundi na mkamwasae chongoi mwe kiza ukovya wia? ambako kwenda kuwe na ndio na kusaguna meno. ¹⁴ Kwakua wantu wangi wetangwa iya wateule waceche." ¹⁵ Ne mafalisayo wekuhaukaho na kupanga mitigi ya kumgwia yesu mwe mbui zakwe mwenye. ¹⁶ Nee wekuwatumaho wahnywa wao hamwe na mahelode nee wamwambia yesu "mwaimu, "tamanya kuwa wewe umuntu ya kwei na kwamba wahinya mbaui ya mungu wa ukwei nkaukua maoni ya muntu na nkuonyesa ukundiso kwa wantu. ¹⁷ Kwa hiyo tambie, waayani? je nsahihi kishelia kuiha kodi kwa kaisali au nkioivyo?" ¹⁸ Yesu nee kamanya uvaya wao na kwamba, "kwambwa manigeeza enyi wambee?" ¹⁹ Nionyesani hea itumikayo kuiha kodi, wakamwitea dinai. ²⁰ Yesu akawauza "cheni na zina idi nvyandai. ²¹ Wakamwamba ivya kaisali ndiho yesu akwamba "mwekeni kaisali vintu vyeivyo vyakwe na vya mungu mwenkeni muungu." ²² Wekusikiaho iyo nee wengewa kisha wamweka na kuhauka zao. ²³ Siku iy baazi ya masadukayo weza kwa yesu, wada waemao kuwa nkakuna ugubuo wa wafu wakamuza, ²⁴ Wakamba mwaimu "musa ekugombekavyo ikawa muntu mwekufa bila mwesekuvyaa mwana umbude enda ampae uyo mvyee na kumwenka wana kwa ajii ya umbu dakwe. ²⁵ Waaho ndugu saba, ywa bosi nee kamona a kisha akafa bila kuyyaa wana akambadia mvyee umbude. ²⁶ Kisha umbude wa kaidi nae akagosoa vivyo ivyo, kisha yuda wa nattu, ikawa ivyo hadi ka yuda ywa saba. ²⁷ Badii ya kugosoa ivyo wose yuda mvyee nae akafa. ²⁸ Sasa mwe ugubuo yuda nvyee enda awe nvyee ya ndai? gatigat ya ndugu hao saba kwa ajii wose wamtega." ²⁹ Akini yesu

akawamba kwa mkosea kwa ajii nkammanya maandiko wala nguvu za muungu.³⁰ Kwakua mwa ugubuo, wanu nkhwategua wala kuteulwa badii yakwe wantu watenda inga malaika uko mbinguni.³¹ Akini kuhusu ugubuo wa wakufao nkamzai kusoma kia ambacho muni akukigombeka kwenu,³² Mimi ni muungu wa bwaaimu muungu wa isaka, a muungu wa yakobo? muungu wa basi ni muungu a wakagumu." ³³ Ukati kusanyiko wekusikaho idi wengewa mafundiso yakwe. ³⁴ Akini mafalisayo wekusikiaho kua yesu akawanyamaisha masadukayo watengana wao wenyekwa hamwe. ³⁵ Yumwe atenda mana sheia nee amuza sai kwa kumgeza. ³⁶ Mwaimu ni amlu ini yekuayo nkuu kwemboka zose mwe shalia?" ³⁷ Yesu nee amwamba, "lazima umkunde bwana kwa moyo wako wose kwa loo yako yose. ³⁸ Inu nee amlu nkuu na ya bosi. ³⁹ Na yakaidi ifananayo na inu ni kumkunda jilani yako kana wekundavyo mwenye. ⁴⁰ Shelia zose namanabii hutegemea amlu hizi mbii." ⁴¹ Mafalisayo nkawazati bado kwekuba hamwe, yesu akawauza swali. ⁴² Akamba "je mwaaya mbwai kwaajii ya kwistu? yeye i mwana ndai? nao wakamba "nmwano daudi." ⁴³ Yesu akamba, ninamna yaani daudi mwe loho amwetangae bwana akamba, ⁴⁴ Bwana ne amwamba bwana wangu kaa mkoo wangu wa kudia mpaka nendaho niwaike wankando wangu waikwe asi ya miundi yako?" ⁴⁵ Kana daudi amwetanga kwistu "bwana," namna yani enda awe mwana wakwe?" ⁴⁶ Nkakuna mwekudahae kumjibu bui vituhu na nkakuna mwekugeza vituhu kumuza maswali zaidi tangu siku iyo na kuendela.

Chapter 23

¹ Baadaye katamwiya n utifii wa wantu na winywa wakwe akamba. ² Wagondi na mafalisayo wekaiya kti cha msa. ³ Kwa iyo chocose wondacho wawambe kugosoa, wagosoa uku ugoso wao wasema mbui wesizokuzigosoa. ⁴ Kweii ao wafunganya mizigo izito ambayo wa nkaenua na kuwatwika wantu nwe nawenga yao akini wao wenye nakwasongeza hata kwa chaa kaseua. ⁵ Ugosozi wao wose wagosoa ili wakalwe ni wantu. Kwa ajii woo wagubua masanduku yao na kuongeza ukuu wa mapindo ya nguo zao. ⁶ Wao watamiwa nikwekao ntendo za kifahi mwe shelehee na mwe vitu vya heshima mwe masinagogi, ⁷ na kuuguswa kwa adabu maeneo ya sokoni, na kwetangwa "Mhinya" wantu. ⁸ Ila nywinywi nkamkundwa kwetangwa "Wahinya," Kwa ajii manaye Mhinya yumwe tu, nanywi wose ni ndugu. ⁹ Mwesekumwetanga mntu yeyose aha duniani kuwa nee tate yenu ni yuda wa mbinguni. ¹⁰ Naho msekweza kwetangwa 'Wahinya,' Kwa kuwa mnaye Mhinya yumwe tuu, ni Kwistu. ¹¹ Inga mwenda awe mkuu gatigati yenu ne mwenda awe mtandim wenu. ¹² Yeyote mwekweza onda aseewe na yeyose mwe seeza onda enulwe. ¹³ Akini mwenda mmanye wenye nyie mwandikao na Mafalisayo, wambeya! Mwawa vugaiya wantu ufaumewa mbinguni. Nywinywi nkhamdoha kwengia naho nkhamkunda wengiao kugosoa ivyo. ¹⁴ (Ni mbui yenu mwandikao na Mafalisayo wambeya! Kwa ajii mwawaza wekufiwa ni wagosi wao"), ¹⁵ Ni mbui yenu mwandikao na Mafalisayo wambeya! Mwavuke ng'ambo ya bahali kubua, kumgosoa mntu yumwe akubai yada myahinyayo, na waaho inga nywinywi mwamgosoa maakaidi ya mntu wa kuzimu engi nywinywi mwe ivyo. ¹⁶ Ni mbui yenu wagokezi mwesio na meso, nywinywi mwambao, yeyose eisaye mwe hekalu nkiye kintu. Iya eisaye mwe zahabu ya hekalu, kuvugaiya na kweigita kwakwe. ¹⁷ Nyie mwesio nameso wabahau, kihi ni kikuu kuliko kintu, Zahabu na hekalu ambado diikwa wakfu zahabu kwa Muungu? ¹⁸ Na yeyose eisayokwa mazabahu, kihi i kikuu kuliko kintu, zahabu na hekalu ambado diika wakfu zahabu kwa muungu. ¹⁹ Nyie wantu mwesio na meso, kihi ni kikuu kituhu, sadaka au hemviko haikwaho wakfu kwa sadaka zivagwazo mwa muungu? ²⁰ Ivyo, yeye eisaye mwe mviko eisa mwe iyo na kwa vintu vyose vye uwanga yakwe. ²¹ Naye eisaye mwe hekalu eisa kwa ido na kwa yeyose ekaye ndani yakwe. ²² Na yeyose eisaye mwe mbingu eisa mwe kiti cha enzi cha muungu na kwa yeyose mwekaa uwanga yakwe. ²³ Ni mbui yenu mwandikao na mafalisayo wabeya! kwa ajii mwaiha zaka mwe zibali mnaa naa na mbwache, akini mwabada mbui nkuu za shaiya haki mbazi, na imani akinia aya mwakundwa myagosoe, na nkiyo kubada matuhu bila kuyagosoa. ²⁴ Nyie viongozi mwesio na meso mchujao mdudu mdodo akini mwameza ngamia! ²⁵ Ni mbui yenu, mwandikao na mafalisayo, wambeya! kwa ajii mwasunta chongoi vikombe na shani akin ndani mmema zuuma na kwesekuwa na kiasi. ²⁶ Nyie mafalisayo wesio na meso, suntani ndani ya kikombe na ndani ya sahani ili upan wa chongoi no uwe matuna. ²⁷ Ni mbui yenu waandikao na mafafalisayo, wambeya kwa ajii mwafanana na makabui yekugewayo chokaa kwa ndani yaema mavuha ya watakufa na kiya kntu kichafu. ²⁸ Ivyo ivyo nywinywi kwa hongoi mwaomekana mna haki mwe wantu, akin kwa ndani mmema ubeya na zuuma. ²⁹ Ni mbui yenu waandikao a mafalisayo, wameay kwa ajii mwazenga makabui ya manabii nakuyahamba akabui ya wenye haki. ³⁰ Nyie mwamba, inga nee tekaa sinkuozatate zet ne nkhatokua kuwa tiishiki hamwe kwetia nome za manabii. ³¹ Ivyo mwasema kwamba nyinyi nii wana wao wekuwakomao manabii. ³² Iya nywinywi mwkmiisha kumemeza sehemu inayo stahili zambi za tati yetu. ³³ Nyie nyoka, wana wa vipilibao ni namna yani mwonda mhepe hukumu ya kuzimu? ³⁴ Kwa iyo, kauwa natuma kwenu manabii, wantu we viugo, na waandikao wauhu mwonda muwakome na kuwasuubu na watuhu mwonda muwavye mwe masinagogi yenu na kuwaguusa kuwa mzii umwe mpaka mtuhu. ³⁵ Chondacho kiawiye kwenu honda haae npme zose za wenao haki zekwetikazo mwe inu sii kuawa mpome ya habiu mwenye haki mpaka mpome ya zakiya mwananga wa baaka, mwe kumkomae gatigati hata kafiya he mviko. ³⁶ Kweii awama, mbui inu yose ya wapata kivyazi iki. ³⁷ Yelusalemi, yelusalemi, we ukome manabii na kuwa towa maiwe waa wekutumwao kwako! maa nyingi kusanya wanao wose hamwe inga ngukuku akusanyavyo vifaanga vyake asi ya mawawa yakwe akii nkamoku bai! ³⁸ Kauwa nyumba yako ibaki ukiwa. ³⁹ Nami na kwamba, kuvoka ivi sasa na kuita mbele nkama mruone. mpaka mondaho mgombeke yee mewza kwa zinada zumbi."

Chapter 24

¹ Yesu akaawa mwe hekaluni na akahauka wahinywa wakwe wakambasa na kumwonyesha maengo ya hekalu. ² Akini akawatambaisa na kuwamba "je nkamziona mbui izi zose? kwei nkakuna iwe ndidodisague uanga ya tuu bila kuboolwa." ³ Na ekwekaaho mwe muima wa mzaituni wahinywa wakwe wakatongea kwa sii na kugombeka, tihinyem mbui izi zonda zilawie mweini? na kintu chani chendakiwe utangio wa kweza kwako na kiamuo cha ulimwengu?" ⁴ Yesu akawatambaisa na kuwatamba, "mwekae meso asekwezo mntu akaihotia. ⁵ Kwa ajii wangi wenda weze kwa zina dangu wambe mie nee kristo, na wendawawahotoe wangi. ⁶ Mwenda msikie nkondo na mbui ya nkondo kauwani sekweza matenda wengee, kwa ajii mbui izi yabidi ziawie akini kia kiheo ndakiwe nkakizati. ⁷ Kwa kuwa taifa ndadenuke zidi ya taifa tuhu na ufaumu zidi ya ufaume, kwenda kuwe na gumbi na visingis vya alizi mwe hantu mbaimbai. ⁸ Akini mbui izi zose ni kivoko cha usungu a kwafungwa. ⁹ Aho mwenda mlavywe kwa ajii ya suuba na kukomwa mwenda mnukuwe mmataifa yose kwa sibabu ya zina dangu. ¹⁰ Aho wangu wenda wekungwae na kusalitiana kuchukianu wenyewe kwa wenye. ¹¹ Manabii wangi wa utiizi wenda walawie kwa kuwahufya wangi. ¹² Kwa sibabu ubanasi wenda ugenyee ukundano wa wangi wenda uho. ¹³ Akini mwendie azizimize mpaka kihee enda aoholwe. ¹⁴ Inu injii ya ufaume indaibiikiwe mwe ulimwengu mgima kama ushuhuda kwa mataifa yose aho nee kia kiheo ndiho kibue. ¹⁵ Aho nee ndiho muone mbifya za ubanasi yekugombekwayo nnabii danieli digeeka hantu hatakatifu (msoma na amanye), ¹⁶ Na wauko yuda waguukie kwe miima, ¹⁷ Na uyo mweuko uanga ya ppaa da nyumba wesekudaha kuseeasi kudea kintu chochose kulawa mwe yumba yakwe, ¹⁸ Na mweuko tanga asekuuya kudoa nguo yakwe. ¹⁹ Akini mmmbui zao ambao wana mwana na wada ambao wonkesao mwe siku iyo! ²⁰ Ombezani kwamba kuguuka kwenu kusekuwa ukati wa npeho walo siku ya sabato. ²¹ Kwa ajii kunakwe na ziki nkuu ambay nkaizati kuoneka tangu kuumbwa kwa ulimwengu kiamuo isasa na wala nkainaiwenaho vituhu. ²² Kama misi iyo nee nkazekuheea hehi, nee nkakuna mwe mwekunona akini kwa sibabu ya wekusagulwao miis iyo iheea hehii. ²³ Ikabindaho ati yoyose, akamyomba "kauwani kristo yuu hau au kristo yuu kuda msekuamini mbui izo. ²⁴ Kwa ajii makristo wa utiizi na manabii wa utiizi wodaweze na kuonyesa utangio mkuu na vihii kwa kusudu da kawahotoa kama ikadahikana haa na wekusaulwao. ²⁵ Kauwani nkiwatazalisha kabla ya mbui izo kulawia. ²⁶ Kwa iyo ati wonda wamyambe, "kristo yuuko jangwani." msekuhita uko jangwani kauwani yuuuko nyumbai mseku kuamini mbui iza. ²⁷ Kama via umbauwa imwikavyo kuawa mashalia na kumwika mpaka mangalibi nee indavyoizwe kweza kwa wmana a adamu. ²⁸ Hohose henaho kibudu, ukoneetai wakonganako. ²⁹ Akini mala baada ya ziki ya misi ida, zua dendadegewe kiza mwengee nkauna uavye ungazi wakwe ntonda zonda zigwe kulawa uanga, na nguvu za mbinguni zenda zisingisike. ³⁰ Nee utangio wa ana wa adamu wendaonekana uanga na makabila ya dunia waomboleze, wendawaumuone mwana wa adamu akeza mwe mazunde ya uanga kwa nguvu na utukufu mkuu. ³¹ Enda awatume malaika wakwe kwa sauti nku ya gunda nao wendawwakonge jamwe wekusagulwaa kulaa ntende nne za dunia kulawa uheeo umwe wa mbingu mpaka kihehi. ³² Mwehinyo sosmo kwalwana na mtu wa mtini malaambi disukaho na kulavya mani mwamanyu kwamba kiangazi kihehi. ³³ Ivyo naho wendaho muone mbui izo zose. wakundwa mmanya kwamba yuu hehi, na miango. ³⁴ Kwei namyamba, uvyazi unu nkauna wemboke kuamua mbui zose izi zendaako kuwa zilaziia. ³⁵ Mbingu na sii zonda zomboke, akini mbui zangu nkazinazombeka kamwe. ³⁶ Akini kuhusu misi ida na ukati nkakuna mntu muimanya hata malaika wa mbinguni wala mwana bali tate ikedu. ³⁷ Kama via yekuavyo mwe misi ya nuu neevyo yendivyoie kweza kwa mwana wa adamu. ³⁸ Kwa kuwa mwe msi iyo kabla ghalika wantu wawe wakada na kunywa waketagua na kutegulwahadi misi ida ambao vuhu kengia mwe safina, ³⁹ Na nkawekumanya kintu chochose mpaka ghalika yekwezaho ikawabuuuta wose neivyo yendavyoie kweza kwa mwana adamu. ⁴⁰ Aho wantu waidi wenda wwe tanga, yumwe adoigwa na yumwe abadua nyuma. ⁴¹ Wavyee waidi wenda wawe wakabunduga hamwe adoigwa yumwe na yumwe asigaa. ⁴² Miya muwe meso kwa sibabu nkammanya ni misi ihi ambayo endaeze zumbe yenu. ⁴³ Akini mmanye kwamba, ati zumbe mwenye yumba neua akamanyu ni kat uhi ambaa mbavi endaezem neakacheeza na nkekua aekae nyumba yakwe ifuntiwe. ⁴⁴ Mia naho mwakundwa kwekaa tayali kwa kuwa mwana wa adamu endaezee mwe ukati mweaokumanya. ⁴⁵ Ivo ni ndai mtumwa mwaminifu, mtumwe mwenye akii ambae zumbe kamwenia madalaka mwe wada wenyumbai mwakwe apate kuweka nkande kwa ukati ukundwao? ⁴⁶ Kaozoa mndimo uyo ambae zumbe endaambwiie akasoa ivy ukati ezaho. ⁴⁷ Kwa namyamba kwamba bwana enda amwiike uanga ya kia kintu chakwe. ⁴⁸ Akini kama mndima mbanasi akagombeka mwe moyo wakwe, zumbe acheewa, ⁴⁹ Na kuvoka kiwatoa wandimi wakwe na akada na kusolwa npomba, ⁵⁰ Zumbe wa mtumwa uyo endaeze mwe musi ambao nkeutaajia, na mwe ukati ambao nikekumanya. ⁵¹ Zumbe yakwe endaamdumwe ntu mbii na kuwiika mwe nafasi mwenga kuigana na wanafiki ambako kunakuwe na ndio na kukuuta meno.

Chapter 25

¹ Ne mdiho ufalume wa mbinguni ufananishwe na gonawali kumi wekudoa taa zao na kwenda kumhoke bwana harusi. ² Washano iongoni mwao, wawa wabahau na washano watenda wanyanyi. ³ Wanawali wabahau wadoa taa zao mkawekudoa mavuta ya akiba. ⁴ Bali wada wanyanyi wadoa taa zao na vyombo vya mavuta ya akiba. ⁵ Sasa wakai bwana arusi kacheewa kweza wose wakagona. ⁶ Akini nakio ya saaa nane kukatenda kuna vuza, kayatiwana harusi, lawani chongoi mumhokee. ⁷ Ne aho wanawali wekwe mukaho na kuwasha taa zao. ⁸ Wada wabahau wakawambia wada wanyanyi, mtipatie mavuta kidogo maana taa zetu zafa. ⁹ Akini wada wanyanyi wakawajibu na kuwambia, kwa kuwa ukaya yattoshe sisi na nywinywi, badala yakwe hitami kwa watagao mgue kiasi kwa ajii yenu. ¹⁰ Wakati weda kugua,

bwana harusi akabua, na wose wose ambao a tayari wakungia hayekwe harusi na miango ukavugalwa.¹¹ Baadaye wada wawawali watuhu pia wakabua wa kusema, bwana bwana tivugurieni.¹² Akini akawajibu na kusema, kwei nawambia mimi mkiwamanya.¹³ Kwa iyo kanani kuwa nkammanyana siku au saa.¹⁴ Kwa kuwa nisawa na muntu mkunda kutaba kwe si mtuhu. kutenga watumwa wakwe na kuwa kabadhi utaaaji wakwe.¹⁵ Yumwe akenkigwa talanta shano, mtuhu akaenkingwa mbii, na yuda mtuhu akamwenka talanta mwenga.¹⁶ Kia muntu kankingwa kulingana wa uwezo wakwe, haye akaita utambo zakwe. Mapema yuda mwekwenkingwa takuta shano, kenda kuziika na kuzivyaisa shano ntuhu.¹⁷ Viavia yuda mwekwenkigwa mbii, naye akavyaisa mbii mtuhu.¹⁸ Akini yude mwekwenkingwa mwenga kenda kuifkia na kuifisa hea ya bwana mkubwa.¹⁹ Na baada ya muda mrefu yuda mtaaji akagtoka na kuonda ahesabu yao.²⁰ Yuda mwekwenkigwa shano akeza akamwamba kaua kunenka shano nkeita na shamo zaidi Mtaajii yakwe akamwambia, hongera mtumwa mtana na mwaminifu.²¹ umwaminifu kwa vintu vidodo. nndanikweuke madaraka ya vintu vingi engia we fueaha hamwe na mtaajii yako.²² Mtumwaa mwekwenkigwa talanta mbii naye akawia na akasema mtaajii kunenka talanta mbii, kaua nkipata faida zaidi yatalana mbii ntuhu.²³ Mtaajii yakwe akamwambia hongera mtumwa mtana na mwaminifu umwaminifu kwa vintu vidodo. nndanikwenke madaraka ya vintu vingi egia mwe furaha hamwe na mtoaji yako.²⁴ Badaye mtuma mwekuhokea talanta mwenga akeza na akmba ivi mtaajii na manya we umuntu mkai wabonda hada wesaho kuhanda na kwa kukia tu wabonda.²⁵ Mie mkiogoha kwa iyo nikaifukia talanta yako, kaua nnayo aha.²⁶ Akini mtaajii akanjibu na kumwamba, wewe mtumwa muovu na mzembe, kumanya kwamba mie mapata hada ne wesahokuhanda na wabonda hada ambaho mkitakusikia.²⁷ Kwa iyo kuondigwa hea yangu uwenke wantu wa benki na wakati wa kugotoka nihokee ida yangu na faida.²⁸ Kwa iyo, mhokeni yo tkanta, na mmwenke yuda mtuma mwenye talanta kumi.²⁹ Kia mmntu mwenyemacho andaangezewe zaidi hata kama ni kua kuzishiwa sana akini yeyeso mwesema, hata kia enacho andaahokwe.³⁰ Mbondeni kwe kiza ukochongoi, uyu mtuniwa muose kufaa ambako kuwa gmiizi.³¹ Wwakati mwana wa adamu ndiho ezeke utukufu wakwe, hamwe na malaika, ne ndiho ekae ha kiti chakwe cha utukufu.³² Mbele yokwe mataifa yose ndayakusanyike naye andaawatenganishe wantu kama via muisi atenganishavyo ngoto na mbuzi.³³ Ngoto nda wawe kuume, bali mbuzi ndawawe mkono wa kumoso.³⁴ Kisha mfalme aandawambie wada wa mkono wa kuume, sooni nyie mwe kubanikiwao ntate, uritho ufalme we kuandaliwao kwa ajii yenu tangu kuikwa msingi wa ulimwengu.³⁵ Kwa kuwa na nua saa mukanenika nkande mkiwa mgeni mkanikaibisha.³⁶ Nkiwa mwazi mkaniviika vyuo nkiwa mtuhu mkanituza, kiwa kifungoni pia nkanivua.³⁷ Ne ndio wenye haki wakanjibu na kumwambia, bwana mwe ini tikuona una saa, na kukuisa au una nkiu tikakwenku mazi?³⁸ Na ni ini wekuaho mgeni na fikakukaibisha? au umwazi tikakuvisa nguo?³⁹ Na mwe ini umtamu tikakuhumiza au ukifungoni tikakuviu.⁴⁰ Na mfalme akawajibu akambia, kwei wawambia, mwekugosocho aha kwa yumwe kati y ndugu zangu wadodo nnigosoa mimi.⁴¹ Ni ndiho akawambia awa wa mkono wa kumoso haukeni kwangu mwe kulaani wao, hitani kwa mit wa milele we kuandaliwa kwa ajii ya shetani na malaika zakwe.⁴² Sababu ne na saa nkamwekunenka ukande na una nkiu kamwekunanka mazi.⁴³ We ni mageni uamwekumikaibisha, ne ni uwazi, ukamwekunivika ngu, ne ni mutamu a wakuaho kifungoni akini ukamwekuitunza.⁴⁴ Ne ndiho nao pia wakanijibu na kusema, bwana mwe ini tikuona una saa, au una nkiu au mgeni au umwazi au umtamu au umfungwa na nkatekukuhudumia?⁴⁵ Kisha akawajibu na kuwambia, kwei kia ambacho nkamwe kuwagosea awa wadodo ukamwekunogosea mimi.⁴⁶ Awa wandawaite kwe adhabu ya milele isipokuwa wenye haki ndawaite kwa ugima wa milele."

Chapter 26

¹ Wakati yesu ekubindiizaho kutakuia maneno yose ayo, akawabwa wanfunizi wakwe, ² "Mwamanya kundakuwe na sikuuku ya zasaka kwana ya adamu andaavigwe ui asulubiwe." ³ Baadaye wakuu wa makuhanina wazee wa wantu wakadugana hamwe he makao ya kuhani mkuu, mwekuwa akufangwa kayafa. ⁴ Kwa hamwe wakapangwayebo za kumgwia yesu kwa siii na kumkoma. ⁵ Kwa kuwa wamba, "isekuwa mwe wakati wa sikunkuu isekweza kueta vuungu nuwe wantu." ⁶ Wakati yesu ekuaho Bethania mwe nyumba yasimon mkoma, ⁷ Ekuaho ke nyoosha he meza, nyee yumbe akeza kwakwe uku kemua mkebe wa alabasta wekuona mavut ya samani mkuu, akamwetia mwe mutwi wakwe. ⁸ Akini wanafunzi wakwe wekuonaho mbui inu, wakiwa na wakwamba vyaitwa nini hesaa yose nu? ⁹ Aya yadaha kutagwa kwa kiasi kihuu na wakenkigwa maskini." ¹⁰ Akini yesu uku amanya idi, akawamba, kwamimwamsumbua uyu mvyengwa? kwa sibabu kagososa vyedi kwangu. ¹¹ Maskini mnao siku zose, akini mimi mkaamnamui hamwe daima. ¹² Kwa sibabu ekumetiiaho mavuta ayamwe mwii wangu, kagosoa ivi kwa ajiii ya mazikoyangu. ¹³ Niwambie kwei, hohose hada injili ndiho ihubiliwe nuwe ulimwengu mgima, mbui inu ekugosoayo uyu mvyee, pia ludaisemwe kwa ajii ya kumkumbuka."

¹⁴ Ne aho yumwe kati ya wada kumi na mbii, medangwa yuda iskariote akaita kwa wakuu wa makuhanii. ¹⁵ Na kuwamba, "mwanenkani nimsaliti uyu?" wakamhimia vioande seasimi vya hea. ¹⁶ Vokua muda uda akawa aondeza sibabu yakumsaliti. ¹⁷ Hada niwe siku ya bosi ya mukatu yesayo na hamila, wanafunzi wakwamwezea na kumwamba, "ni hali ukundakatikuandalie ude mkande ya pasaka?" ¹⁸ Akawamba, "hitani kwe mzi kwa mmtufulani na mumwambe, mwaimu amba, "muda wangu uheli, mimi na wanafunzi wangu pasaka imwenyumba yako." ¹⁹ Wanafunzi wakagososa kama kama via wekuagiziwayo niya pasaka. ²⁰ Mwe guoi, kekaa hamwe na wada wanafunzi kumi na mbii uli wade mkande. ²¹ Uku wada nkande akawamba, "kwei mawambia yumwe kati ya mnywinywi andaanisaliti." ²² Wakaona mbazi sana, na kia yamwe akamuza, "je hakika mkie mimi bwana?" ²³ Akawajibu, "yuda ndiye aginte mkono wakwe hamwe na minui

niwe idi bukui ne ndiye anisaliti. ²⁴ Mwana wa Adamu andaahauke, sa nia ekuandikiwavyo. akini ole wakwe mntu ndiye amsaliti mwanan wa Adamu ne iwa vyedi kawamuntu myo ne nkekuvyagwa. ²⁵ Yuda, ambaye ne msaliti, akasema, je ni mimi Rabi?" yesu akamwamba, "vyedi kusema mwnye mbui inu." ²⁶ Wekuaho wakada ukande, yesu akaudoa mukate, akaubaiki na kuumega akawemka wanafunzi wakwe uku asema, "Doani, mde. unu ne mwii wangu." ²⁷ Akadoa kikombe na kushukuu, akawemka na kuwambia, "nywaani wose mwe iki. ²⁸ Kwakuwa inu ni muphone ya kiaga changu, yetikayo kwa ajili ya wengi kwa misamaha wa zambi. ²⁹ Akini nanywa mbieni, nkiwa inyw nituhu maunda ya mzabibu umu, hadi siku ida ndiho ninywe mhya hamwe nanywi mwe ufaume wa tate." ³⁰ Wekubindaho kuimba wimbo, wakakwa kuita kwe muima wa mizeituni. ³¹ Kisha yeu akawambia, kio uki winywi nyose mndaamwekumgwae kwa ajii yangu, na kwa kuwa viandikwa, andaatoigwe mmuisi na ngoto nndawatawanyike. ³² Akini baada ya kufufuja kwangu, manignooea kuita galilaya." ³³ Akini petuo akamwamba, "hata kama wose mndawakuemee kwa ndivyo vikupate, mimi nkikuemea. ³⁴ Yesu akamjibu kwei nakwamba, "kio uki kabla ya zogoo kukema, undaunikane maa mtatu," ³⁵ Petuo akamwamba, hata na wewe, "mkidaha kukuemea. na wanafunzi wose wtuhu wqkqmbq ivyoiyvo. ³⁶ Baadaye yesu akaita kwetawawako gethsemane na akwamba, wanafunzi wakwe ekaani aha wakati naita uku nenda kusali." ³⁷ Akandoa Petuo na wada wana wqidi wa zebedayo na akavoka kuhuzunika na kusunoneka. ³⁸ Kisha akamwamba, Roho yangu ina huzuni nkuu sana, hata kiasi cha kufa ekani aha na tikeshe wose na mimi." ³⁹ Akaita mbele kidogo akagwa kifudifudi, uku asali akambwa, "tate, kama vyadahika kikombe uki kama nikundavyo mimi, bali ukundavyo wewe." ⁴⁰ Akagotoka kwa wanafunzi, kawabuia wagona akamwamba Petuo, "kwani ukwamwekudaha hata kukesha na mimi hata kwa saa dimwe jaman?. ⁴¹ Keshani na kuomba kusudu nisekugeezwaa mwe wajaibu. koho lazi akini mwi nzaifu." ⁴² Akaita kaidi uku aombba amba, tate ti mbui inu nkaikwepeka, na ni lazima miyembokee, mapenzi yako nayatimizwe. ⁴³ Akagotoka vituhu na kuwauia wagona usisiza, kwa kuwa meso yao yawa mazito. ⁴⁴ Kisha akaabada vituhu, uhu aomba maneno yaada yadakwamaaya mau. ⁴⁵ Baadaye yesu akawambia, bada ruke mgonee na kuhumuiza? kauani, saa ubua, na mwana wa Adamu asalitiwa mwe miono ya wenye zambi. ⁴⁶ Emukami, tihauke. kauna, yuda mnisaliti yu heli." ⁴⁷ Wakatu bado ake kutamua, yuda yumwe kat yo wada kumi na mbii akabua, bunga kuu keza nado uku daawia kwa wakuu wa mqkuhni nq wazee wa wantu. wezna mapaaange na mwanungu. ⁴⁸ Vyedi yuda mwe kukusudia kumsaliti yesu me kawenka utangio, uda ndiye mimbusus ne uyo. mgwieji. ⁴⁹ Saa iyo kaawia kwa kwa yesu na kuwamba, salamu mwaimu, na akambusu. ⁵⁰ Yesu akamwamba mbuyanga gosoa dia dekukuotaho ne aho wekwezaho na kumnyooshea mikono yesu, na kuningwia. ⁵¹ Kaua mutu yumwe mwekuwa na yesu, akanyoosha mukono wakwe, na kusoomoa uhambu wakwe na kumsenga mtumishi wa kuhani nukuu, na kumsenga guwi dakwe. ⁵² Ne aho ekumwambaho vuza uhamba wako hada wekuulavyaho, kwa kuwa wada wose watunuihao uhamba wandawa anganuzwe kwa uhamba. ⁵³ Mwafikii kuwa mkidahah kumwetanga tate, naye akanitumia majeshi kumi na maidi nja malika? ⁵⁴ Akini basi kwa viivih yada manishi na ytimia, ivi yada me vyekuondwavyo viawie?" ⁵⁵ Wakati uo yesu akadambia dia banga, "je mweza na mapaaange na mwarungu kwani mwenda kugiwa mnyang'anyi? kia siku ni hekaluni ku namafundisho, na mkamwekunioza! ⁵⁶ Akini yose aya yagosoke ili maandiko ya manabii yatimie: ne aho wanafunzi wekumbadaha na kuguuka. ⁵⁷ Wada wekumgwiihao yesu wakamwegaa kwa kayafa, kuhani mkuu, hantu ambaho wagondi ha wazee ne wakusanyika hamwe. ⁵⁸ Akini petuo ne akenyebanyeba kwa hae mpaka mwe uumbi wa kuhani mkuu ake ugia na kwekaa hamwe na walinzi ili aanye kiendeleacho. ⁵⁹ Basi wakuu wa makuhani na dia baaza dose ne wakaondeza ushaidi hata kama ni wa umbea dhidi ya yesu, ni wa umbea kumkoma, ⁶⁰ Japo weaviza mashaidi wengi, akini mkawekuizata sibaba yoyose. akini umo baadaye wakeaviza mashaidi waidi. ⁶¹ Na kwamba mutu uyu ne kasema, "nadaha kuditua hekalu da muugu na kudizenga kwa siku ntatu." ⁶² Kuhani mkuuu akagokana kumuua, nkudaha kujibu? awa wakushuhudia mbwai juuu yako wewe?" ⁶³ Kuhani yesu akanyamaa du kuhani mkuu akamwamba, kama muungu aishivyo mafaigwa utambie kama wewe ni kristo, mwana ya muungu. ⁶⁴ Yesu akamjibu wewe mwenye waisema mbui iyo akini nakwamba vokea ivi sasa na kuendelea undamuone mwana wa Adamu kekaa mkono wa kudiiia wenye nguvu, na uku eza mwe mazunde ya mbiguni." ⁶⁵ Ne aho kuhani mkuuu ekuhaabua aho avazi yakwe na kwamba, "mwaona kufuu yakwe! taonda ushaidi wa mbwai? kauani, tayari wenye muisikia kufuu yakwe. ⁶⁶ Je mwaafyani? wakajibu na kusema, "vyedi vyakwe akomwe." ⁶⁷ Kisha wakamswiia mate na kumtoa mguuuni, n kumzambua makofi kwa mikono yao. ⁶⁸ Na kumwamba, haya titabiie, wewe kwisto, mwekukuzabua h'ndai?" ⁶⁹ Wakati uo petuo ne yu chongoi ya uda ukumbi na mtumishi ya kivyee ne andosa na kumwamba, we pia ne uhamwe na yesu wa Galilaya. ⁷⁰ Akini akaviemea katakata mbele yao wose, uku amba mie usemavyo nkivimanya kabisa." ⁷¹ Ekuitaho chongoi ya dia lango, mtumishi ya kivyee akamuona wa kuwambia wada wekuaoaho, mutu vyu pia ne yu hamwe na yesu wa nazareti." ⁷² Akaemea mahodu kwa kiapo, mimi muntu uyo mkimanya." ⁷³ Baada ya kitambo kidogo baadaye, wada wekuao wagooka hehi nae, wakamsogee na kusema na petuo, kwa hakika wewe pia uhamwe nae, kwa sibabu hata iyo sema yako yaonyesha. ⁷⁴ Ne aho ekualaanisho na kweapiza; mimi muntu vyu mimimanya, na mara zogoo dikakema. ⁷⁵ Petuo akakumbuka maneno ekwambigwayo ni yesu, kabla ya zogoo kukema undaniemee maaa mtatu."

Chapter 27

¹ Mda wa keo wekubuah, wakuu wose wa makuhani na wagosi wagima wada yebo zidi ya zumbi yesu wapate kumkoma. ² wantafah awamwoza nee wambuzi kwa liwale pilato. ³ Akabinda yuda ambaye nee kwamwehuguta, kaona kua zumbi yesu kaahwa kae, kagaya na vipande saasini vya hea kwa mkuu ya makuhani na wagosi wagima. ⁴ Na

akaagombeka, nkigoso zambi kwa kuyeuguta npome yesayo na masa."mia wakamba, "yatihusu mbwai swie? yakauwe mwenye ayo."⁵ Akabinda akavitambika si via vipande vya hea mwe hekalu akahauka akenda kwetungika mwenye."⁶ Mkuu ya makuhani nee avidoa via vipande vya hea nee amba: nkio vyedi kuuka hea inu mwe hazina, kwa sibabu ya galama ya npome."⁷ Waafya kwa hamwe na hea ikatumika kuguiamnda wa mfinyanzi wa uzisi wa wageni.⁸ Kwa sibabu inu mnda wo nee uketangwa, "mnda wa npome" mpaka ivieo.⁹ Akabinda ida bui yekuwayo itamwiwa n'nabii yelemia itimia; kua, walavya vipande saasini vya hea, galama yekupanywayo n'wantu wa izilaeli kwa ajii yakwe.¹⁰ Na watumua mwe mnda wa mfunyanzi inga bwana ekuwavyo kaniangiiza."¹¹ Sasa zumbe yesu akagook mele ya liwali, "na liwali akamuza je wewe u mfaume ya wayahudi?" zumbe yesu akamwamba, "wewagombeka ivyo."¹² Mia ukati ekuhwaho masa niwakuuu ya makuhani na wagosi wagima nkekuandua chochose.¹³ Akabinda pilato akamwamba, kizati ksikia masa yose zidi yako?"¹⁴ Mia nkekumuandua hata mbui mwenga, ivyo liwali nee aengemaa.¹⁵ Sasa mwe sikunkuu iwa n'dastuli ya kiwali kumchopoa mtahwa yumwe wekusagulwa ni utifii.¹⁶ Ukati wa nee wana mtahwa mwe kwenu zina dakwe ni balaba.¹⁷ Iyo ukati wekwekongo hamwe, pilato akawauza, n'ndai mwafaiwa timchopoe kwa ajii yenu? "balaba au zumbe yesu mwetangwa kwistu?"¹⁸ Kwa sibabu kamanya kua wabinda kae kumgwia kwa sibabu ya mbifya.¹⁹ Ukati ekuaho akekaa mwe kiti chakwe ha kuaha masa, mkaziwe kamwegaia mbui akamwamba, "wesekugaso mbui yoyose kwa muntu uyo mwes masa kwani nkisubishwa mno hata ivyoo mwe sozi kwa ajii yakwe."²⁰ Ndiho wakuu wa makuhani na wagosi wagima nee wawagea nchonje bunga wamwombeze balaba na zumbe yesu akomwe.²¹ Liwali akaauza, "ni yuhi mwe waidi awa mwafaiwa mie nimuekee kwenu? "wakagombeka balaba."²² Pilato akamwamba, "nimtende mbwai zumbe yesu mwetangwa kwistu?" wose wakamba, msumbishe."²³ Naye akagombeka, "kwa mbai, ni kosa dani ekugosoado?" mia wasongwa n'kukema kwa sauti ya uanga muno msuubishe."²⁴ Ivyo ukati pilato ekuonaho nkadaha kugosoa dodose, mia badii yakw ngavungavu nee zivoka kae, kuavya mazi akehaka mwe mikono yakwe mbele ya utifii, na kugombeka, mie akina masa uanga ya npome ya muntu uyu mese masa yakauwenu."²⁵ Wantu wose wakagombeka npome yakwe uwe uanga yetu nna wana wetu."²⁶ Akaawa aho aahumtohoa balaa kwao, mia kamtoa myeledi zumbe yesu nee awakabizii kwao kwenda kusuubiwa.²⁷ Akabinda asikai ya liwai wakumdoa uzumbe yesu mpaka plutolio na bunga kuu da maasikai wose akekonga.²⁸ Wakamhambua nguo zakwe wakamhamba akazu yekuungwiikayo.²⁹ Wekubindaho wakamgogosea taji ya miwa na kuiika uanga ya mutwi wakwe, na wakamwiikia muanzi me mkono wakwe wa kuume wakika mavindi mbele yakwe na kumbehua wakagombeka, "saamu mmfaume ya wayahudi?"³⁰ Na wamsua mate, wakaavya mianzi wakumtoa mwe mutwi.³¹ Ukati wekuaho wakambekua, wamhambua ida nkazu na kumhambua nguo zakwe, nna kumwegaa kwenda kumsuubisha.³² Wekuawaho chongoi wamwena muntu kuawa kulene zina dakwe simeoni, ambaye wamkungumiza kuita nao ili npate kuwenu msaaba wakwe.³³ Wekubuahohandu hetangwaho goligola, maona yakwe npaamo za hea za mutwi."³⁴ Wamwenka siku yekuha na nyonyo anywemia ekugeezaho nkekudaha kwinywa.³⁵ Ukati wekuwaho wakamsuubisha, wapanya ngu zakwe kwa kuzitoza kula.³⁷ Na wekaa na kumkaua.³⁶ Uanga ya mutwi wakwe waik msa zidi yakwe yasomeka ivi; uyu n; zumbe yesu mfaume ya wayahudi."³⁸ Wabgaa waidi wasuubishwa hamwe na yeye je yumwe tendeo ya kuuume kwakwe na mtuhu kumaso.³⁹ Wada wekuaho wakemboka wambea wakasingisa mwiti yao.⁴⁰ Ne kugombeka, we mwekuaye waonda kudibananga hekalu na kudizenga kwa misi mitatu ehonye mwenye! ati u mwane ya muungu, seeena sii uawe he msaaba!"⁴¹ Mwe hai idaida wakuu a makuhani nee wakambea hamwe na wagonda na wagosi waimanakugombeka,⁴² "Kahonya watuhhu mia nkadahe kwahonyina mwenye. ye ni mfume ya wayahudi na aseesi kuaa kwa msaaba nee ndiho timwamini."⁴³ Kamtumainia muungu eka muungi amhonye sas ati akunda kwa sibabu kwamba, mie ni mwana ya muungu."⁴⁴ Na wada mabayaa wekuao wasubishwa hamwe na yeye pia wagombeka bmui za kumbehua.⁴⁵ Ivyo kuawa saa sita nee kuna kiza me sii yose mpaka saa kenda.⁴⁶ Yekubuahoo saa kenda, zumbe yesu nee eie kwa sauti nkuu eloi, eloi, lama sabakitan?" akamaanisha mungu wangu, mungu wangu, kwa mbwai kurubada?"⁴⁷ Ukati uo mwe wada wekuao wagooka hada wakkategeza wakamba amwetanga alia."⁴⁸ Kinyany umwe nee aguuka endakudoa sifongo na kuimenzeeza kinywaji che usungu akakiika uanga ya mti na akamwenka apate kumea.⁴⁹ Ao wekusigaa wakamba, mbadeni ikedu tione ati elia n'ndaeze amwohoe."⁵⁰ Akaawa aho zumbe yesu akaia vituu kwa sauti nkuu n akaiavya loho yakwe.⁵¹ Kaua pazia de hekalu dikatuka haidi kuawa uanga mipaka sii na alizi ikakakama ma miamba ikakasukka ntii ntu.⁵² Makabui yakavuguka na mii ya watakatifu wangi wekuao wagona usisiza wafufutwa.⁵³ Wwaawa mwe makabuibaada ya ufufu wakwe, wengia mwe mzi mtakatifu na wakaonigwa ni zwangi.⁵⁴ Basi yuda akida na wada wekuao wakamkaua zumbe yesu waona zingizi na mbui zekuwa zikaawia wengima ni uenge muno na kugombeka, "kwei uyu nee ni mwana ya muungu."⁵⁵ Wayee wangi wekuao wakamtongea zumbe yesu kuaawa galilaya ili kumhudumia nee wahada wakakaua kuawa hae.⁵⁶ Wekuao aho nee n' makuhani magdalena, mahau mamiakwe da yakobo na josefu na mamiao da wana zebedayo.⁵⁷ Yekubuahoo guoni kweza muntu taji kuawa alimasayo etangwa yusufu nae pia nee mtunywa ya zumbe yesu.⁵⁸ Kambasa plato nee amwombeza mwii wa zumbe yesu ekubindaho pilato akaajua apate kwenkingwa.⁵⁹ Yusufu akadoa mwii akautaha mwe nguo ya yusufu yekungaayo.⁶⁰ Akaogoneza mwe kabui dakwe pyeahumu ekudaho kadisongoa mwe mwamba, akawaaho akatongoosa uwe kuudikagubuka uvi wa kabia nee ahauka.⁶¹ Mahamu magdalena na aliamu mtuu wahada wekaa kuelekea kabui.⁶² Mia wekutongeo ambao ni msi baada ya maandalio wakuu wa mafalisayo wekonga hwamwe kwa pilato.⁶³ Wakamwamba, 'bana takumbuka kwa ukati guda mtiizi ekuao meso kaba ikemboka misi mitatu n'ndaafufuke viituhu.⁶⁴ Kwaiyo iyo nagia kua kabui diindwe diwe npeho mpaka musu wa ntantu vituhu wahinywa wakwe wadaha kwez kumawa na ukgombka kwa wantu kafufuka kuawa kwa watakufa na utuuzi wa kiheo n'ndauwe nkautama kuliko uda wa bosi."⁶⁵ Pilato akawamba "doani walinzi hitani mkagosoe hali ya usalama inga mdahavyo."⁶⁶

Ivyo nee waita na kutenda kabui kwa salama, iwe dekugondwado muli na kuika walinzi.

Chapter 28

¹ Yekuawaho aho guoni wa sabato gwa okianaho dikaswa kwita siku ya bosi ya juma, maliamu magdalina, na yuda maliamu mtuhu wakega kudiona kabui. ² Kaua kuwa na kisingisa kikuuu, kwa sibabu malaika wa zumbe kasea na kudifongoosa dia iwe, akabinda akadekaia, ³ Cheni ihakweiwa inga umweko na mavazi yakwe yawa meupe kama selujij. ⁴ Wada walinzi wakamemwa ni hofu na kuwa kama wafe. ⁵ Yuda malaika akawateganyia wada wavyee akagombeka msekuogoha "kwa mana namanga kuwa mwamuonde za zumbe yesu mwekusubuwae, ⁶ Mkaho hanu akini kafufuka kama ekuwaambiavyo soni mkane hantu ambaho ekugonaho. ⁷ Hitani kinyanyi mkawaambe whinywa wakwe kafufuka kulawa watakufa kaua kawaongwe galilaya, uko nee ndiko mmuone inga nekumyambiavyo." ⁸ Wada wavyee wakahawe haahe kabui kinyanyi wakawa na wengeena nyemi nkuu na wakaguuka kuawaambia wahinywa wakwe. ⁹ Kana yesu akakintana nno nakugombeka, "saamu "wada wavyee wakeza na kuiteza miundi yakwe na akabinda wakamviia. ¹⁰ Akabinda yesu akawamba msekuogosha hitani mkawaambie wandugu wangu waongee galilaya, uko wendawanione, ¹¹ Ukati wada wayee wekuaho wakaita kana baazi ya walinzi wakaita mwe mzi na kumwaambia wakuu wa makuhani mbui zose zekuago zilawia. ¹² Na makuhani wekuaho wakintana na wadaa na kujadii mbui izo hamwe nao wakaaye kiasi kikuuu cha hea kwa wada asikai. ¹³ Ne awamba, "waambieni watuhu kuwa, wahinywa wa zumbe yesu weza na kio wakambawa mwii wa zumbe yesu ukati swiswi tekuahe tigona. ¹⁴ Kama taalifa inu ikambwiiia liwali, swiswi tenda timangee nchonjo na kuwasia nywinywi "mat yose." ¹⁵ Kwa iyo wada askai wakazidoka zia hea, na kugosoa kama wekuavyo waelekezwa mbui inu ukatangaa sana kwa wayahudi na ikawa ivyo hadi ivyee. ¹⁶ Akii wada mitume kumi na mwenga wakaita galilaya, kwenda mwuma ekuo kawaelekeza. ¹⁷ Nawekumwonaho, wakamwabudu, akini wekumwewao wakaona matu. ¹⁸ Zumbe yesu akez kwao akawamba akagombeka, nchekigwa mamlaka nyose duniani na mbiguni. ¹⁹ Kwa iy hitani nkawagosome mataifa nyose kuwa wakunywa, wabatu geni mwezina da tatu na da mwana na da loho mtakaifu. ²⁰ Wahinyeni kuzitii mbui zose nekuziamulo na kaua, mie ni hamwe nanywi daima hata uheo wa dunia.

Mark

Chapter 1

¹ Iki i kivoko cha injiia yesu kwistu mwana ya muungu. ² Kama yekuandikwayo mnabii isaya kaua namtuma mjumbe yangu mbele yako, nee ndiye agosoe sia yako. ³ Sauti ya muntu mwekanga nyikani igosoeni sia ya bwana, zinyoosheni sia zakwe." ⁴ Yohana keza, akabatiza nyikani na kubii kia ubatizo wa toba kwa msamaha wa zambi. ⁵ Sii yose ya yudea, na wantu wose wa yelusalemu waita kwakwe ne wakabatii zwa mwe mto yolodani wakaungama zambi zao. ⁶ Yohana neee akavaa vazi da mazoya ya ngamia na mkanda wa ababu mwe kigudi chakwwe na nee akada sige na hasai ya mzitui. ⁷ Ne akabiikia a kugombeka, kuna mweza badii yangu ana nguvu ana nguvu kuliko mimi, na hin hazi hata ya kwenamasi, na kutaha sigi za viatu vyakwe. ⁸ Mimi nkiwabatiiza kwa mazi akini andaawabatiize nywinywi kwa loho mtakatifu." ⁹ Ikatenda mwe iyo misi mwe iyo misi kwa zumbe yesu keza kuawa nazaeti ya galilaya, na akabatizwa ni yohana mwe mto wa yolodani. ¹⁰ Ukati zumbe yesu ekwemukahi kuawa mwe mazi, tikaona mbingu zikepanga chazae na loho akaseea ai kwa mfano wa ngiwa. ¹¹ Na sauti kuawa mbinguni ikagombeka, weee nee mwanangu mkundwa, weutamwae naye." ¹² Akabinda baada ya hada loho akamkuo ngumiza kuita nyikani. ¹³ Kekaa nyikani misi alubaini uku ageezwa ni shetan nee yuhamwe na wanyam wa mzituni na malaika ne wakamhudumia. ¹⁴ Bbaada ya yohana kugwiwa zumbe yesu akeza galilaya uku akiikiia injii ya muungu.

¹⁵ Akamba, mda ubua na ufaume wa muungu uhehe sosoani na kuamini mwe injii." ¹⁶ Ne akenda nkandankanda ya bahali ya galilaya akamwona simoni na andrea nduguye watambika nyavu zao mwe bahali, ne ni wavuvi. ¹⁷ Zumbe yesu akawamba joani, nitongeani na nndaniwatende wavuvi wa wantu." ¹⁸ Saa iyo wakabada zia nyavu wakantonngea. ¹⁹ Ukati zumbe yesu ekubuahe hae kidogo akamwona yakobo mwana wa zebedayo na yohana mdigye ne wa mwe mtumbwi uku wagosoa nyavu zao. ²⁰ Hamka akawetanga, na wowo wakambada tati yao zebedayo mwe mtumbwi, a wandima we kukodishao wakamtongea. ²¹ Na wekubuahe kabehaumu mzi wa sabato zumbe yesu akengia mwe singapi na kuwahinya. ²² Wakadunduwaaa hinyoo dakwe kwa via ne akawahinya kama via mntu wenye mamaka na mkinyo kama wagondi. ²³ Ukati uouo nee kuna muntu mwe sinagog dao ana npepo, atoa vuzo, ²⁴ Uku agombeka, tina mbwai cha kugosoa na wewe, zumbe yesu wa nazareti kweza kutidagamiza? tamanye undai, wee ni mtaatifu ukedu wa muungu!" ²⁵ Zumbe yesu akamkea npepo na kugombeka, nyamaa na ulawa ndani yakwe!" ²⁶ Na loho mchana akangu sa, akalawa uku akema kwa saudi nkuu. ²⁷ Wantu wose wakadunduwaa wakauzama wenye kwa wenye, ivi havyo ni mbwai hinyo dihya denye mamlaka? hata kuamuru npepo wachama nao wantii!" ²⁸ Na mbui izi uhusu yeye maamwenga zikatangaa kia hantu mwe mzi wa galilaya. ²⁹ Hamka baada ya kulawa mwe sinagogi wakengia nyumbai mwa simon na andrea ukuwana yakobo na yohana. ³⁰ Sasa mkwewe da simoni ya kivyee, nee kagona ana homa, wakamamba zumbe yesu izi mbui. ³¹ Ivyo akeza akamtoza mkono na kunawenua akahoma na akawahudumia kaa kawaida. ³² Dia guoni ukati zua dengia kae wakamwetea wada wose wekuo watamu au wenye npepo. ³³ Mzi wose ekekonga hada he, uvi. ³⁴ Akambonya wengi wekuo watanu wa ntanu mbaimbai na kulavya npepo uang, bila ya kumruhusu kuutamuiia, maana wammanya. ³⁵ Akenuka kiokio dia keo ukati kuke na kiza, akahauka akaomba he ukedu akaomba. ³⁶ Simon na wose ekuaonao

Chapter 2

wakantongea.³⁷ Wakampata na wakamwamba, kia muntu akuondeza.³⁸ Akawamba, titeni hatuhu, hae kidogo mwe ida mizi yekuzungukayo, ui kubiikia mbui izi uko nako pia nee viekavyo ncheza aha.³⁹ Akaita kwembokea galilaya uku abiikia mwe masinagogi yao na kukemea npepo.⁴⁰ Mwenye ukoma yumwe aleza kwakwe akamhembeeza uku akika mavindi na kumwamba kana wakunda wadaha kunitenda ningae.⁴¹ Kamwonea mbazi, zumbi yesu akanyoosha mkono na kumdonta akagombeka, mafaigwa uwe mtanda.⁴² Hamka ukoma ukahona ukamuawa nae akangazwa.⁴³ Zumbi yesu akamuonya vikai, na kumwamba akanye kuhauka.⁴⁴ Akamwamba, hakikisha nkutamwia mbui izi kwa muntu yoyose akini hita kuonyese kwa kuhani na ulavyezabihu kwa ajiii ya ung'azi ambao msa kaagizia kwao kana ushuhuda.⁴⁵ Akini akaita na kuvoka kumwambikia yumwe na kueneza mbui zaidi hata yesu nkekudaha vituhu kwengia mwe mzi kwa uhuru kwa uhuru, ivyo akekaa hantu he ukedu na wantu wakeza kwakwe kuawa kia hantu.

Chapter 2

¹ Ekuuyaho kapetlenaumu baada ya misi micheche, ikasikika kuwa nee yu nyumbai. ² Wantu angi sana wamemeezana hada na nkahekuwa na nafasi vituhu, hata ida ya hada mwaangoi na yesu akagombeka mbui kwao. ³ Ikabinda wantu wekumwe wakeza kwakwe wekumweetao muntu mwekuwa kahoo nee kenukwa ni wantu wane. ⁴ Ukati wekuvotwah kumbwiia hehi kwaajii ya utifu wa wantu wakausa paa uwanga ya hantu hada ekuwaho wabogosa ntundu, wakaseeza usazi ambao muntu mwekuhooa nee kagona. ⁵ Ekuionaho imani yao, yesu akamwambia muntu mwekuhooa, "mwaangu, zambi zako zifiwa mbazi, ⁶ Akini wagonda wekumwe wada wekuwao wakaa hada wekuwao wakaa hada wakeza mwe mioyo yao, ⁷ "Muntu uyu adaa viivihi kugombeka hivi? anakufuu nn'dai mdaha kufua mbazi zambi iya mungu ikedu?" ⁸ Hamka yesu akamanyia mwe loho yakwe wekuwacho wakaafya miongoni mwao wenye, akawamba, "kwani waafya ivi mwe mioyo yenu?" ⁹ Dihi ni hufu kwemboka kwamba kwa mtakuhoo, "zambi kufiwa mbazi zambi zako au kwamba 'gooka, doa wako na uite?" ¹⁰ Akini ili wapate kumanya ya kuwa mwana ywa adamu ana mamlaka ya kufuya mbazi zamabi mwe dunia akamwamba yuda mwekuhooa, " ¹¹ Nakwambia wewe enuka doa mkekawako na uite yumbai kwako." ¹² Akagooka na hamka ekadoa mkeka wakwe na kaita chongoi ya nyumba mbele ya kia muntu ivyo wose wakehe na kumwenka muungu utukufu na kwamba, " hata nkatizati kuona mbui kana inu." ¹³ Akaita vituhu nkandai ya ziwa na utifu wose wa wantu wakeza kwakwe na akawahinya. ¹⁴ Ekuwaho akemuona lawi mwana ywa alfayo kekaa kwe sehemu ya kukuba kodi na akamwamba n'tongea." akagooka na kumtongea. ¹⁵ Na ukati yesu ekuwaho akapata nkande mwe nyumba ya lawi, wakuba kati wangi na wantu watazambi nee wakada na yesu na wahina wakwe, kwa kuwa nee ni wangi nao wamongea. ¹⁶ Ukati wagonda ambao nee ni mafalisayo wekuonaho kuwa yesu nee akada na wantu wenao zaina wakuba kodi na wantu wenao zambi?" ¹⁷ Wakati kristu kusiavyo ivyo akagombeka wantu wenye afya zao katika mwii hawahitaji bwana mganga ni matamu ikedu nee wahitaji ahekwezakwistu wantu wenye haki mia wantu wenye dhambi." ¹⁸ Wanafunzi wa yohana na makristo nee na funga na baadhi ya wantu nee weza kwako kumhinya kwa mbwai wanafunzi wa yohana na mafarisayo wafunga, mia wanafunzi wako nkawafunga? ¹⁹ Kristu akagoombeka je wekukudhurio mwe harusi wabaha kufunga wakati bwana harusi nee wahamwe nae? kwa vyovyose bwanaharusi akina bati yahamwe nee nkadaha kufunga." ²⁰ Mia sikuzeza wakati bwana harusi endaauswe kwao, na katika siku izo wenda afunge. ²¹ Nkakuna mtu ashonye kipande kihya changuo mwe vazi da kae vinginovyo kuzaka ondakihandu mwe yekusaavyo, na kwendakuwe na mtatuko mbaya. ²² Nkakuna mgea divai mphyahamu mwe viiba vyekusakaavyo kanankivyo divai yenda itue viiba vyose viidi na viiibo vyenda vyage badii yakwe divai, divai mphyamu mwe viiba vihya." ²³ Mwe msi wa sabato yesu kemboka kwe minda yekumwe na wahina wakwe wakavoka kudoa masuke kumwe ya ngano. ²⁴ Na mafalisayo wakawambwa, "kauwa kwa mbwai wagosoa kintu ambacho ni mhitu wa shaiya mwe msi wa sabato?" ²⁵ Akawamba, "nkamwekusoma kia ekugosocho haudi ekuwa hoomwe ukitaji na saa - yeye hamwe na wantu wekuwao hamwe nao? ²⁶ Jinsi ekuitavyo mwe nyumba ya muuungu ukati abiahali ekuwaho kuhani mkuu na ekada mkate wekuikwao mbele ambao nee ni mhitu a shaiya kwa muntu yoyose kuida iya makuhani na nee nkawenka hata wekumwe wada ekuwaho hamwe nao?" ²⁷ Yesu akamba, "sabato igosolwa kwa ajii ya wmanadamu nkio mwanadamu kwa ajiii ya sabato. ²⁸ Kwa iyo mwana ywa adamu ni bwana hata kwa sabato."

Chapter 3

¹ Nna vituhu akenia mwe sinagogi na mda nee mna muntu mwenye mkono wekuhooa. ² Wantu wekumwe wamtongea kwa hehi wakaue ati n'nda amhonye mwe msi wa sabato ili wapate kumgea mwe masa. ³ Zumbi yesu akamwamba yuda muntu mwenye mkono wekuhooa, "enuka na ugooke gatigati ya utiifi unu." ⁴ Akamwamba "ivi ni vyedi kugosoa bui yedi msi wa sabato au kugosa yesayo haki kuhonya ugima au kukoma?" mia wasigaa bwii. ⁵ Akawakaua kwa mbifya, akasininika kwa ajii ya ugumu wa myoyo yao. akamwamba yuda muntu, "enua mkono wako." akawenua na zumbi yesu akamhonya mkono wakwe. ⁶ Mafalisayo wakaoita chongoi nee wagosoa yebo hamwe na mahelode zidi yakwe ili wamkome. ⁷ Akaawaaho zumbi yesu hamwe na wahinywa wakwe wakaita bahalini hamwe na bunga kuuda wantu diwatongea kuawii galilaya ya uyahudi. ⁸ Na kuawa yelusalemu, na kuawa idumanya na mbele ya yodani na hehi na tilo na sidoni bunga kuu dekusikiaho kia kintu ekuacho akagosoa weza kwakwe. ⁹ Na akawamba wahina wakwe wagosea mtumbwi mdodo kwa aji yakwe kwa sibabu ya utiifi wesekweza kumfinta. ¹⁰ Kwa kua kuhonywa wangi ili muntu mwekuae na suba nee akatamiwa ambwiie ili amdonte. ¹¹ Hohose npepo wachama wekumwonaho wagwasi mbele yakwe nakuia na wakamba we u mwana ya muungu." ¹² Akawaagiia kwa kukong'ontea wesekutenda amanyike. ¹³ Kkakwea

uanga ya mwiima, akawetanga ekuwakundao wakaita kwakwe.¹⁴ Akawasagua kumi na waidi (ekuwetangao mitume) ili awe hamwe nae adahe kuwaagiia kubiikia,¹⁵ Na kua na uweza wa kuavya npepo.¹⁶ Na akawasagua kumi na waidi simoni mwekwenkingwa zina da petuo.¹⁷ Yakobo mwana ya zebedayo, na yoahana nduguye da yakoo mwekwenkingwa zina da bonagesi ao ni, wana wa tuntumo,¹⁸ Na andeeea, fiipo, batoomayo, matayo na tomaso, yakobo mwana alifayo, todayo, na simoni mkananayo,¹⁹ Na yuda iskaliote mwendae amwehugute.²⁰ Akabinda nee aita kaya, na utiifi wa wantu wakeza hamwe vituhu, na nkaokudaha kuda hata mkate.²¹ Familia yakwe yekusikiaho mbui iyo wenda kumgwia mana wamba "kalukwa ni akii."²² Wagonda wekwezao kuawa yelusalemu waamba, "kengiwa ni npepo ya beelizebuli." na "kwa mtawala ya npepo aavya npepo?"²³ Zumbe yesu akaweangwa kwakwe akatamwiiia nao kwa mifano, "kwa viivihi npepo adaha kumuavya npepo?"²⁴ Ati ufaume ukepanga wenye, ufaume uo nkaudaha kugooka.²⁵ Ati nyumba ukepanga mwneye, ufau,e uo nkaudaha kugooka.²⁶ Ati npepo n;nda enuke bdii yakwe mwenye na kwepanga, nkadaha kugooka na n'ndaawe kabua kiheo.²⁷ Mia nkakuna hata yumwe mwendae adahe kwengia mwe nyumba ya muntu mwenye nguvu na kubawa vintu vyakwe pasi muktaha mwenye nguvu na kubawa vintu vyakwe pasi kumtaha mwenye nguvu bosi, na akabindaakonge kia ch umo nyumbai.²⁸ Kwei namyambua, zmbi zose za wana wantu n'ndazifiwe mbazi hamwe na kufuu zia watamwiiwazo,²⁹ Mia yoyose ndie amkufuu loho mtakatifuu nkana afiwe mbazi kabis bali ana hatia ya zambi ya kae.³⁰ Zumbe yesu kagombeka idi kwa ajii nee wakamba, "ana loho ya uhama."³¹ Akabinda mamiakwe na wandunguze nee weza na kugooka chongoi wakaagiia muntu, amwetange.³² Na bunga da wantu wekuao wekaa hetu wakambwamba, mamiako na ndunguzo waaho hongoi wakuonda wewe".³³ Akawatambaisa, n'nda mame na ndugu zangu?"³⁴ Kwakaua wekuao wekaa wekumzungukao nee amba, 'kaua awa ni wakina mma na wandung wangu!³⁵ Yoyose ndie agosoe vikundwavyo vikundwavyo ni muungu muntu uyo ni ndugu yangu, na umbu dangu na mame."

Chapter 4

¹ Naho kavka kuhinya nkandankanda ya bahali. na utifu nkuu wekonga ukanzunguka ukaengia mwe mtumbwi bahalini, na ukekaa. utiifi wose uwa nkandankanda ya bahali ufukweni. ² Na akawahinya mbui nying kwa mifano, na akagombeka kwao kwamahinyo yakwe. ³ Tegegaazi mhasi kenda kuhanda. ⁴ Ekuaho akahanda, mbeyu zekumwe zigwa siai, na wadege weza wakazida. ⁵ Mbeyu zekumwe zigwa mwe mwamba ambaho nenkahana uongo mungi hamka zikanyaa kwa sibabu nkazekuwa na uongo wa kugania. ⁶ Mia zua dekuawaho zinyaukana sibabu nkazokuwa na mazindo ziyaa. ⁷ Mbeyu kumwe nezigwa gatigati ya miwa, miwa neyakuwa na ikazifinta na nkazekuvyaa matunda yoyose. ⁸ Mbeyu zekumwe nezagwa kwe uongo wedi na zikavyaa matunda ukati zikakua na kweonjeza matudna ukati zikakua na kweonjeaga zekuwa zivyaa maasashini kwembesa, na ntuhu sitini, na ntuhumia." ⁹ Na akagombeka, yoyose mwneye magutwi ya kuteyeeza na ategeeze!" ¹⁰ Zumbe yesu ekuaho ikedu wada wekuao hehi nao na wada kumi na waidi wamuza kuhusu mifano. ¹¹ Akgombeka kwao, "kwenu mwenkigwa sii za ufaume wa muungu. mia kwa wada wechongoi kia nkintu ni mifano, ¹² Ili wakakana nekukana, mia nkawaona ivyo wekutegeezaho ne kutegeeeza, mia nkawaelewa, ama nkivyo newahituka na muungu nekawafiiia msagi." ¹³ Na akagombeka kwao, "je nkamwelewa mfano unu? mndamdahe kulewa mifano mituhu?" ¹⁴ Mhasi kahanda mbui. ¹⁵ Kumwe niwada wekugwao nkandakada ya sia, hantu mbui yekuhadwaho. na wekudisikiaho, hamka shetani akeza na kuidoa mbui ambayo ihandwa ndani yao. ¹⁶ Na wekumwe ni wada wekuhandwao uanga ya mwamba ambao, wategeezaho mbui kwa kinyinyio wadikea kwa nyemi. ¹⁷ Na nkaawna mazindo yoyose ndani yao, mia wazizimiza ka mda mjiihii akabinda sungu na upisho vyezaho kwa sibabu ya mbui, hamka ekungwaa. ¹⁸ Na wekumwe ni waa wekuhandwao mwemiwa waitegeeeza mbui, ¹⁹ Mia upisho wa dunia, utiizi wa mai na tamaa za mbui ntuu, zawengia na kuifinta kwa finta mbui, na dashindwa kuvyaa matunda. ²⁰ Akabinda kunawada ambao wahandwa mwe uongo wedi yaisikia mbui na kuihokea na kuvyaa matunda: yekumwe saasizi, na yekumwe sitini na yekumwe mia mwengo." ²¹ Zumbe yesu akawaamba, " je wawawaeta taa mwe nyumba na kuika sii ya ngewa au sii ya usazi? waieta ndani na kuuka uanga ya kiango. ²² Kwa kuwa nkakuna chochose chelewa fisacho ambacho nkakina kiimanyike, na nkakuna sii ndio iikwe chazae. ²³ Ndiho awe mwenye magutwi yakutegeeeza na ategeeze!" ²⁴ Akawamba, "muwe makini kwa kia nkitegeezacho, kwa kuwa kihimo mhimacho nendicho mhimiwe, na ndaomewe kwenu. ²⁵ Kwa sibabu yeye mwenacho, enda ahookea kwembosa ha yuda mwesena kuawa kwa n'ndaigwe hata via enavyo," ²⁶ Na akagombeka, Ufaume wa Mungu uiga nya na muntu mwekuhandwa mseyu mwe uongo. ²⁷ Ekugonaho kio na kwenuka keo na mseyu zikasomooa na kukua, etio nkamanya yekuawuavyo. ²⁸ Dunia yaavya mseyu mwenye; bosi mani, akabinda mana, akasinda mseyu zekudaa haazo.

²⁹ Na ukati mseyu ndiho uve hamka wogaa uhamsa, kwa uju ubosi usua. ³⁰ Na aleogomseka, tuiganye ufaume wa Mungu na kintu chani, au titumie mfano uani kueleza? ³¹ Niinga mseyu ya haladali amsayo ihandwa ni ndodo sana kuliko mseyu zose duniani. ³² Hata ukati ihandwa, yakuwa na kuwa nkuu kwensoka mimea yose ya sustani, na yatenda matamsi makuu, hata wadego wa wambinguni wadaha kugosoa masasa yao kwekizani chakwa." ³³ Kwa mifano mingi kahinya na akagombeka mbui kwao, kwa kadii wekudahavyo kulewa, ³⁴ Nankeutamwiiia mbui ila mifano. mia ukati ekuaho aho ukedu, akawaeleza kia kintu ahini wakwe. ³⁵ Mwe msi uo, ukati wa guoni wekubuahho, akagomseka kwao, "titeni npaamo ya kaidi." ³⁶ Ivyo wakamada utifi, wakamdoa zumbe yesu, ukati uo neyumwemtumbwi kae. mitumbwi mituhu neihambe na yeye. ³⁷ Na nkusi nkai na zoluba na mawimbi neyakeingia ndani ya mtumbwi na mtumbwi neumema kae. ³⁸ Mia zumbe yesu mwenye neyukwe shetli, kagona mwe mto wakamwenua, wakamwamba,"mhinya nkutupatiza swie tafa?" ³⁹ Neenuka akaikemea nkusi akayaba bahali," kutuiie na kutende npeho." nkusi ikaeka, ne kwatua. ⁴⁰ Neagombeka kwao,

"kwambai mwaogoha? je nkama imani bado?" ⁴¹ Ndani yao wamemwa ni woga mungi na wakatambaisana wowo kwa wowo," uyu ndai vituhu kw sibabu haa mkusi ya bahali yantu?"

Chapter 5

¹ Weza mpaka ntendeo ya bahali kwe mzi wa gelasi. ² Na hamka ukati zumbé yesu ekuaho akaseka mwe uda mtubwi mntu mwenye loho nchafu nee eza akawiiia kwe makabui. ³ Muntu uyu nee akeekaa kwe makabui nkakuna mwekudaha kumuemeza nkakuna haa kwa minyololo. ⁴ Nee katakawa mwande wa npingu zakwe zikadumuiwa nkakuna hata yumwe mwekuae na nguvu za kumvota. ⁵ Kio na usi ekuaho kwe makabui na kwe miima neee akaia na kwesenga mwenye ka maiwe yakooya. ⁶ Ekwendaho kumuona zumbé yesu kwa hae nee amguukia abinda akenama mbele yakwe. ⁷ Kaia kwa kukekama, "wonda nikutende vii vihi zumbé yesu mana ya muungu mwe uwanga sana? nakuombeza muungu mweye wesekunisubub. ⁸ Kwa ajiii nee kamwamba, "muawe uyu muntu weee loho ya uchama." ⁹ Nae nee amuuza, "wetangwa ndai nee amtambaisa "netangwa legion kwa ajii ti wangi." ¹⁰ Akahe,neeza kaidi esekuwegaa chongoi ya mzi. ¹¹ Naho nee kuna bunga kuu da nguuwe dekuado dikaiswa kwe miima. ¹² Woo nao nee wamhembeeza wakamba, "mtiagie kwe nguuwe tengie tengie mwe nii yao." ¹³ Savyo akamwenka uhusa loho wachama wakaguuiasia ya miima mpaka mwe bahali nee nguuwe inga elfu mbii wadidimia mwe bahali. ¹⁴ Naho wda waisi wanguuwe nee waguuka wenda kuwambia chekuawiiiaho mwe mzi mgia nee wantu wangi waaawa kwe kukaua chekuawiiiaho. ¹⁵ Nee weza kwa zumbé yesu nee wamuona mutu mwekukwewa ni pepo mwekuawe na bunga da maasikai kekaasi kahambwa nahodu ana akii yakue nee waogoka. ¹⁶ Wada wekuonao chekuawiiiacho kwa yuda mwekukwewa ni pepo wakawahinya chekuawiiiaho kwakwe kuhusu nguuwe. ¹⁷ Wavoka kumhembeeza ahauke kwe ida si yao. ¹⁸ Naho ekuaho akengia mwe mtumbwi muntu mwekuae kakwewa ni npopo akamhembeeza waite wose. ¹⁹ Mia nkekumluhusu akini kamwamba "hita kaya na kwe wantu wako naho uwahinye wekugoseewavyo ni zumbé na lehema ekukwenkayo." ²⁰ Savyo akaita nee avoka kubiika mbui nkuu ambazo zumbé yesu akamgosea mwe dkapoli na kia moneka kamaka. ²¹ Na ukati zumbé yesu ekudumuaho ntendeao yakaidi mwe mtumbwi umati mkuu wekonga kutamwia ekuaho nkanda ya bahali. ²² Naho umwe ya wada viongozi a sinagogi mwekwetangwa yailo, keza na ekumuonaho nee agwa mwe miundi yakwe. ²³ Ne atakusongwa ni kumhembeeza, akamba "mwanangu ya kivyee mdodo yu hehi na kuumbwa mzimu. nakuhembeeza weze umuikie mikoono yako uwanga yakwe ili kwamba adahe kupata afuga na ugima. ²⁴ Savyo nee waita wose, bunga kuu dikamtongea uku wakanifinta hehi na kumzunguuka. ²⁵ Nee hana mvyeeengwa mwekuwa akayoomokwa ni npome kwa myaka kumi na miidi. ²⁶ Kasubika mno mwe waganga wangi naho katumia kia kintu ekuaho nacho iya nkekuhonywa n'chochose mia badii yakwe nee asongwa n'kuhumwa. ²⁷ Kasikia mbui za zumbé yesu, nee eza nyuma yakwe ukati ekuaho akenda mwe umati nae nee adonta vazi dakwe. ²⁸ Kwa aji kamba "ati nikadontadu mwavazi yakwe n'ndanihone." ²⁹ Ekumdontaho nome nee yaeka kuawa nee eonea we muni akwe kuhnywa kuawa mwe suuha yakwe. ³⁰ Nna hamka zumbé yesu nee amanya ati nguvu akwe mwenye zimuawa. akahituka uku a uku mwe ia bunga da wantu akauza, ni ani mwekunidonta vazi dangu? ³¹ Wahinywa wakwe, akamtambaisa "wadiona bunga idi dakufinta akuzunguuka, nawe wamba i ani mwekweudonta?" ³² Mia zumbé yesu ne akaua uku wa uku ili ammanyane mwekumgosa via. ³³ Mvyee yuda akamanya chekuawiiiaho kwakwe kaogoka na kuzingiza keza nee agwasi mbele yakwe akamwambia kwei yose. ³⁴ Akamwamba "mndee imani yako ikuhonya." hita npeho na uhonywe mwe tamu wako." ³⁵ Ekuaho akatamwa wantu kumwe nee weza kulawa kwe viongozi wa sinagogi uku wamba "mwanao ya kivyee kaumbwa mzimu kwa ajii yani wasongwa ni kumpisha mwaimu?" ³⁶ Mia zumbé yesu ekusikiaho wekukigombekacho akamwamba yuda kionozu ya sinagogi 'wesekuogoha aminidu." ³⁷ Nkekumluhusu yoyose kutongea nae ila petuo, yakobo na yohana nduguye da yakobo. ³⁸ Weza nyumbai kwa kiongozi ywa sinagogi naye kaona ngavu ngavu kuia no kwe yayata. ³⁹ Ekwengiaho nyumbai nee awamba "kwa mbwai msininike na kwa mbwai mwaiya?" mwana nkekubwa mzimu iya kagona." ⁴⁰ Wwamseka iya ye akawaaanga wose chongoi akandoa tatiyakwe da yuda mana na mami yakwe na wada wekuawo hamwe nae akengia mda nyumbai ekuwamo yuda mwana. ⁴¹ Akandoa uda mkono wa mwana akamwamba "talitha kuom" ambayo ni kwamba "mndee mdodo nakwamba enuka." ⁴² Hamka mwana akenuka na akenda (kwa via ee ana ika da myaka kumi na miidi) hamka nee wamaka. ⁴³ Akagombeka kwa nguvu ati nkakuna yoyose mkundwa amanye kuhusu idi nee awaagiia wamwenke nkande.

Chapter 6

¹ Akahauka aho kuita kwe mzi wao, wahina wakwe wakamtongea. ² Sabato yekubuaho akavka kuwahinya mwe sinagogi, wantu wangi wamsikia na kwehewa wakaamba, "kapata hahi mahinyo aya? ni viungo vyani ivi mijuza imu kwa mikono yakwe?" ³ Je uyu nkie yuda seeemaa, mwana ya maiamu na ndugu yao kina yakobo, yose, yuda na simoi. je waumbwe namba wekaa hanu hamwe naswi na nkawokutamiwa ni zumbé yesu. ⁴ Zumbé yesu akagombeka, "nabii nkakosa kishima isipokuwa kwe mzi wakwe na nduguze wekuruwe na nyumbai kakwe." ⁵ Nkekudaha kugosoa miujiza aho, iya kawaikia mikono watamu wacheche akawahonya. ⁶ Kehewa sana kwa ajii ya kwesekuamini kwao akabinda akabua mizi ya hehi akawahinya. ⁷ Akawetanga wada wahina kumi na waidi akavoka kuwaagiiya waidi waidi akawenka mamlaka uanga ya npopo wachama, ⁸ Na kuwaamuho wachache waitaho isipolwa ngonda du wesekudoa mkate, wala moba wala hea mwe bindo. ⁹ Miya wavae viatu, na nkio nkazu mbui. ¹⁰ Na akawamba, nyumba yoyose mwendayo mwengie ekaani aho mpaka mwendahomhauke. ¹¹ Na mzi wowose ukesekumihokea wala kumitegeeza, haukeni kwao, ekungunti

mavumbi ya miundi yenu iwe ushuhuda kwao." ¹² Nao wakaita uku wabiikia wantu wasosoa na kueba zambi zao. ¹³ Wawaguusa npepo wangi a kuwasisa watamu mavuta wakahonywa. ¹⁴ Mfaume helode ekusikiaho ayo kwa via zina da zumbe yesu diwa dikamannyikana sana, wekumwe waaruba, yohana mbatizaji kafuuka a kwasibabu iyo inunguvu ya mujuza yagoso ndima ndani yakwe. ¹⁵ Wekumwe wao wakamba, "uyu ni elia, "miya wekumwe wakamba, "uyu ni nabiii, inga yumwe mwe wada manabiii wa kae." ¹⁶ Iya helode ekusikiaho aya akaamba yhana nekumdumuae mutwi kafufulwa." ¹⁷ Mana helode mwenye kaagiiia yohana agwiwe na kumfunga mwe geeza kwa sibabu ya helodia (mkaza kakiefiipo) kwa via ye nee kamtegua. ¹⁸ Kwa mana yohana nee kamwamba helode, "nkio halali kumtegea mkaza kakio." ¹⁹ Miya heldia ne kavoka kukimwa na nee akorida kumkoma, iya nke kudaha. ²⁰ Mana helode ne akamuogoha yohhana kamanya ati ni muntu mwe haki na mtakatifu, na kambada vyedi ekuendeleaho kumtegeza ee asininika sana, iya katamiwa kumtegeza. ²¹ Hata wekubua ho ukati mtana ukawa u hehi msi wa kuvyaigwa helode akawaaandaia maafisa wakwe kaamu, na makamanda na wada akuu wa galilaya. ²² Ne mwanawe ya kivyee ya helodia akengia na kuvina mbele yao, helode akataiwa na wageni wekwekaao ukati wa nkade ya uoni ne mfaume akamwarub mndee, niombeza chochose ukundacho nami n'ndanikwenke." ²³ Akeisa na kumwamba, chochose wondacho uniombeze n'ndanikwenke, hata nusu ya ufaume wangu." ²⁴ Akalawa chongoi akamuua mamiakwe, "niombeze mbwai? akamba, "mntwi wa yohana mbatizaji." ²⁵ Na aho aho akengia kwa mfaume akavoka kumwamba, "naonda mwe sahani, mutwi wa yohana mbatizaji." ²⁶ Mfaume akasininika ana, miya kwa sibabu ya kweisa kwakwe na kwa ajii ya wageni nke kudaha kuemea ombi dakwe. ²⁷ Ivyo mfaume akatuma asikai gati ya walinzi wakwe na kuwaagua kumwetea mutwi wa yohana mlinzi akenda kumdumua muntw uku yu kifungoni. ²⁸ Akaueta mutwi wakwe mwe sahani na kumwenka mndee na mndee akamwenka mamuiakwe. ²⁹ Nawahinywa wakwe wekusikiaho ayo, nee wenda kuuuodo mwii wakwe wenda kuuzika mwe kabui. ³⁰ Na mitume wekonga hamwe mbele ya zumbe yesu wakamhinywa yose wekugosoayo na wekuhinywayo. ³¹ Nae akawamba, "sooni wenye hantu a falaga na tihumwiize kwa mda." wantu wangi ne wakeza na kuhauka wala nkawokupata nafasi ya kuda. ³² Ivyo wakwea masua wakata hantu ha falaga wowodu. ³³ Iya wawaona wakahauka na weng wawamanywa kwa hamwe wakaguuka wa miundi kuawa mizi yose, nao wakanya kubua. ³⁴ Wekubua ho npwani, wakaona ulifi mkuu na akawafiiia mbazi, kwa kua nee ni inga ngoto wesaokuwa na mwisi na akavoka kuwahinya mbui nyingi. ³⁵ Mda wekuitaho sana, wahinywa wakamwezea wakawamba, "hanu ni hantu ha falaga namda usia." ³⁶ Uwaage waite mizi ya hehi na vijiji ili wakeguia nkande." ³⁷ Miya akawamba, "wenkeni nywinywi nkande wakamwamba, "tadaha kwenda kugua mikate yenye samani ya dinali mia mbii na kuwenka wada?" ³⁸ Akawamba "mmo na mikate mngahi?" hitani mkakaue wekupataho wakamwamba, mikate mishano na samaki waidi." ³⁹ Akaamulu wantu wekae mwe mabunga uanga ya mani mawisi. ⁴⁰ wakawekaza mwe mabunga: mabunga ya mamia kwa harusini. ⁴¹ Ne adoa mikate mishano na samaki waidi. na kukaua mbinguni akaibaliki nee awenka wahinywa waiike he utifi akaawa aho akapanga samaki waidi kwa wantu wose. ⁴² Wakada wose wakeguta. ⁴³ Wakadodoa vya mikate yekusigaayo ikamma ngahu kmna mbii na vya samaki. ⁴⁴ Nee ni wagosi elufu shano wekudao mikate. ⁴⁵ Hamka akawamba wakwee mwe mashua waite ntedeo ntuhu mpaka betisaidio ukati ye ekuwaho aagana na makuntano. ⁴⁶ Wekuwah wahauka kae, akaita kwe muima kuomba. ⁴⁷ Zua dekuswahio na mashua yao ukati uo ne i gaigati ya bahali, nae ne yu ukedu kwe si nkavu. ⁴⁸ Akawaona ne wakagaya kutoa makasia kwa ajii ya nkusi yekuwakindiaho wekuwaho hehi na keo akawabaa uku enda uanga ya mazi ne akaonda kuwemboka. ⁴⁹ Miya wekumuonaho enda uanga ya mazi, wakengiwa ni uengee wakafikii ni mzim hata wakatoa vuzo. ⁵⁰ Kwa kua wamuona wakeugima ni uengee hamka akagombeka naa akawamba, mwe wakangafu nimumi? mwesekua na uengee." ⁵¹ Akengia mwe mashua, na nkusi ikatuia, nao wakehewa kabisa. ⁵² Ivyo nkawokumva maana ya ida mikate mana akii zao zowa na ueleawmdodo. ⁵³ Nao wekudumuaho ngamba wabua sii ya genezaleti mashua ikagea naga. ⁵⁴ Wekuaho chongoi kwe ashua hamka wakamanywa. ⁵⁵ Wakaguka kubiikia kwe mzi mgima wakavoka kuwaeta watamu mwe muzegazega wekusiaho eza. ⁵⁶ Hohose ekwengiah kwe vijji au mizi au kwesi, wawaika watamu he gwiio nee wamhembeeza awaeke wadonte pndo da nguo yakwe. na wose wekumndontao waonwywa.

Chapter 7

¹ Mafalisayo na wagonda kumwe wekuawo yelusalemu wekonga kumtamuia yeye. ² Nee waona ati wahinyawekumwe wada mikate na mikono michama yekwesayo kuhakua mazi. ³ Mwe mafalisayo na wayahudi mpaka wehake mazi ya mikono vitana watozeezo mui zo wakae wao. ⁴ Ukati mafalisayo wakamnywa kuawa shaia nuhu watongezao wavoke wehaka nao kuna shaia ntuhu watongezo kabisa nazo ni hamwe na kusunta vikombe maasifuia na via vya shaba na hata viti vitunikavyo he ndande). ⁵ Mafaliayo na wagonda akamuua zmba yesu "kwa mbwai wahinywa wako nkawenka kuogana na tamaduni za wantu wagima wada wakeke kwehaka mazi ya mikono?" ⁶ Mia yee ne awatambaisa awamba, "isaya katabii vitana kuhusu nywonywo kwa miomo yao iya myoyo yao ihae na mimi. ⁷ Wamigosea ibada zesazo mana wakahnya shaia za wantu inga wahokeyo wowo." ⁸ Muibada shaia ya muungu mwatozeeza kwa uhufu taamani za wanaadamu. ⁹ Nee agombeka awamba, "muimea ami ya muungu kwa uhufu ili mwike tamaduni zenu. ¹⁰ Kwa ajiii msa kamba, "mheshim tati yako na mamu yako na yuda monda atambaise yesayokutama kwa tai yakwe au mami yakwe kwei kabisa onda aumbwe mzimu." ¹¹ Akini mwamba ati muntu onda atambaise kwa tai yakwe au mami yakwe msaada wowose ambao nee mkonda kwenkigwe ni mimi ni bene ya hekalu (iyo nni kutambuisa kuwa iyawa kwa muungu) ¹² Savyo nkavimluhusu kugosoa mmbui yoyose kwa ajii a tate au ami yakwe. ¹³ Mwaitenda amli ya mungu iwe bue kwa kueta tamaduni zenu na mbui nyingi za sia iyo mgosoayo." ¹⁴ Aketanga zumwe zumwe naho aawamba mnitegeeze mimi

ywinywi nyose na mnive.¹⁵ Nkakuna chochose kimuawacho muntu ambacho chadaha kumchafua chengiocho kimchafue.¹⁶ (Tozeeza: mchaazo unu, kat muntu yoyose ana magutwi ya kutegeeza na ategeza nkavimo mwe makaa za ake).¹⁷ Zumbe yesu ekuekaho dia zumwe zumwe na kwengio nyumbai, wainywa wakwe nee wamuuzwa kuhusu uda mfano.¹⁸ Zumbe yesu nee agobeka, nanywi pia nkamzati kumanya? ;nkamuoa kati chochose kiwengiocho muntu nkakidaha kumchafua.¹⁹ Kwa ajii nkakidaha kuita kwe moyo wakwe iya chengia mwe ifu dakwe ikabinda chemboka kuita chooni kwa mtamuiizi izi zumbe yesu nee akazigoso na kande zose zitame.²⁰ Kamba, ni kia kimuawacho mntu nee kinchafuacho.²¹ Kwa ajiii chaawa mwe mwii wa mutnu, chongoi mwe moo aafya vyesivyokutama, kiaga, ubavi na kukonma.²² Kianga, tamaa mbaya ubanasi, utiizi, kugonyana, kinyuu kashfa mahiku, ubahau.²³ Mbui zose mbaya ziauwazo ndani nee zimchafuazo muntu."²⁴ Kenuka hada ekuaho ne aita ke mzi wa tiro na sidon kengia nyumbai na nkekukundo munu yoyose amanye ati yuhado mia nkavyo kudahika kumfisa.²⁵ Iyakini hamka mvyee mwekuae mwanawe mdodo mwenye npepo nee ategeezeza mbui zakwe, akeza akagwa mwe miundi yakwe.²⁶ Mvyee uyo neee ni myunani wa kolwa do, wafoeniki akamhembeeza amuavye mpepo alawe mwe mwanawe,²⁷ Zumbe yesu nee awamba yuda mvyee "waekwana waiswe kwanza, kwa ajii nkivyo vyedi kudoa mkati wa wana na kuwasia mauzi.²⁸ Iya mvyee nee amuandua amwamba, ;haya zumbe hata kui si ya meza ada sigavu zankande ya wano."²⁹ Akamwamba, "kwa ajii kwamba ivi nakuekea uhite npepo imuawa kae mwanao.³⁰ Mvyeeengwa akagotoka kaa akambua mwanawe kagona he usazi na npepo nee kamuawa kae.³¹ Zumbe yesu akaawa vituhu chongoi ya mzi wa tilo na kumbokea sidoni kuotngea bahali ya gailaya mapaka ntendao za dikapolisi.³² Wakamueta muntu ndii n kadaha kutamua vyedi, wakamhembeeza zumbe yesu akambadikie mikono yakwe.³³ Akamuavya chongoi ya zumwe zumwe kwa aii nee aika vyaa vyakwe mwe magutwi akwe na ekubindaho kuswa mate akaudonta ulimi wakwe.³⁴ Kakaua uanga mbinguni akahesa moyo akamwamba "efata", iyo ni kwamba tohoka.³⁵ Mda uda uda magutwi yakazibuka na chekuacho kukindia ulimi kibanangwa nee adaha kutamua vyedi.³⁶ Nee awaagiia wesekuminya muntu yeyose iya kadii ekuwasisiikavyo ne wasongwa ni kuzibuika zia mbui.³⁷ Ni kwei waengemazwa na kwamba, ;kagososa kia kinu vitana na hata kawatenda ndii kutegeeza na wesaokudaha kumtamua, wakatamua."

Chapter 8

¹ Mmwe misi iyo, vituhu nee kuna bunga kuu na ne nkawokuwa nannkande zumbe yesu akawetanga wahinywa wakwe akawaamba, ² "Nawafiai mbazi utifu unu, wasongwa nkui na mimi kwa misi mitatu na nkawana nkane. ³ Nikawavuzwa waye nyumbai kwao kisi kda na wekumwe waawa hae sana. ⁴ Wahinywa wakwe wakamwamba, n'ndatipate hahi milate ya kugenyea kuwegusa awa wantu mwe ntendeo inu yekubadwayo?" ⁵ Akawauza, vimo vimamo vingahi vya mikae? wakamba, mpungati." ⁶ Akaagiia utifi wekae ahosi akadoa mikate mpungati akamtogo amuungu na akaduma akawenka wahinywa akwe waiikwe he utifi. ⁷ Nee wna wasamaki wadodo wacheche na ekubindaho kutogoa akaagiia wahinywa wakwe wawapangie. ⁸ Wada, wakeguta. wakadodoa vimamo vyekusigaavyo ngahu mpungati. ⁹ Wekuao aho abua wantu elufu ne akawaeka waite. ¹⁰ Ahoaho akengia mwe mashua na wahinywa wakwe wakaita kwe si ya dalmanuta. ¹² Nee mafalisayo wakalawia chongoi wakavoka kuhigana nae. wakaonda wenkugwe ishala kuawa mbinguni kwa kumegeeza. ¹¹ Akafanyanya kwa kna mwe moyo wakwe akamba, kwa mbwai uvyazi unu aondeza ishala? nawamba nywinywi kwei nkakuna ishala yendayoivyigwe mwe uvyazi unu." ¹³ Ekubindahon akawabada akengia mwe mwasgua vituhu akaita kuuhu. ¹⁴ Hadahada wahinywe wajaa kudoa mikate, nkawokuwa na mikate zaidi ya mikako kimwe ehekuwacho mwe mashua. ¹⁵ Akawaonya na kuwaruba muwe mesona mweinde na usogeezi wa mafarisayo na usongeezo wa helode. ¹⁶ Wahina wakahinyana wowo kwa woo "kwa via nkatina mikate." ¹⁷ Zumbe yesu kadimanya idi akawamba, kwani mkahinyana kua nkakuna mikate? "nkamzati kumanya "nkamuelewa? mioyo yenu itenda mihufu? ¹⁸ Mna meso nkamuona? mnamagutwi nkamuiva? nkakumbeka? ¹⁹ Nekuwapangiaho mikat miishano, kwa wantu elufu shano, mdoa ngahu nyingahi zekumeruazo vimamo vya mikate? waketika kumi na viiidi." ²⁰ Na nekuipangao mikat mpungati kwa wantu elufu ne doa ngahu nyigahi? ²¹ Wakamwamba "mipungati" akawamba, nkaruzatu kuelewa?" ²² Wakeza betisidia awo wantu wakamuetea zumbe yesu mntu mweyekuona, wakamsihi zumbe yesu amd onte. ²³ Zumbe yesu akamtoza kwa kono yuda mweyekuona na kumwegaa se ya uda mzi ekuswaho mate uanga ya meso yakwe, akaoteza mikono yakwe uanga yakwe akamuuzwa, kuona mbwai?" ²⁴ Akakaua uanga na kutamwii, naona wantu waoneka sa miti yendayo." ²⁵ Nee nua vituhu mikono yakwe uanga ya meso yakwe, yuda mntu akagobua meso yakwe, akaona vituhu, na akaona kia kintu vyedi." ²⁶ Zumbe yesu akambada ae kaya, akamhinya, 'wesekwengia mwe mzi.'" ²⁷ Zumbe yesu akahauka na wanafunzi wakwe kuita kwe vijii vya kaiselia na fiipi wekuwaho siai akawauza wahinywa wakwe, "wantu watamwiiawo waruba mini ndai?" ²⁸ Wakamwetika wakaamba, yohana mbatizaji watuhu waaruba, "elia na watuhu yumwe mwe wada manabii." ²⁹ Akawauza iya nywinywi mwaruba mi ni ndai petuo akamwamba, "we u kwistu." ³⁰ Zumbe yesu akawaemeza wesekumwambia mntu yoyose kumhusu yeye. ³¹ Na akavoka kuwahinya kuwa mwana adamu lazima apate suuba kwa mbui nyingi, endaameweni viongozi a makuhani wakuu na wagondi naho endaakomwe mwe siku ya ntantu enda afufuke. ³² Katamwii mbi izi bila kifiso petuo akamdoa nkandani na akavoka kumuegezeza. ³³ Iya zumbe yesu akahifuka na kuwakua wanafunzi wakwe akamuegezeza petuo na kumwamba, eruboka nyuma yangu shetani! nkukuda mbui za mungu iya mbui z wantu." ³⁴ Ekuibindaho akawetanga zumo da wantu hamwe na waiinywa wakwe, nakuwaruba, "ati una mntu mwoonda kunotongea eemee mwenye adoe msaaba wakwe anitongee. ³⁵ Kwa via yoyose muonda kuhonywa maisha yakwe enda ayaze na yoyose mwendaayaze maisha yakwe kwa sibabu ya injii enda ayohonye. ³⁶ Yendaimfaidie

mbwai mntu kuata uliwnegu wose akabinda apate hasaa ya maisha yakwe? ³⁷ Mntu adaha kuavya mbwai mbai ya maisha yakwe? ³⁸ Yoyose mniunea soni mbui zangu kwe uvyazi unu wa wakianga na wena zarubi mwanangu wa adamu endaaamuoneee soni endahoeze mwe ufalme wa tatiakwe hamwe na malaiika watakatifu.

Chapter 9

¹ Ne nkisema kao."ni kweii kisema kwenu, baazi yenu kua wntu wekugookao hanu kawana waonje ufu kabla nkawazati kuuona ufaume wa muunu?" ² Baada ya siku nandatu zumbe yesu kawadoo petuo, yakobo na yohana hamwe nao mwimani ikedu ne avika kbadiika mbee yao. ³ Nguozakwe zivoke kungaa mo meuphe sana, meupe kuliko mngaza yeyose duniani. ⁴ Ne eliya hamwe na ms wekuawiaho mbee yao. naho ne wakatamwinya na zumbe yesu. ⁵ Petio ne ajibu amwamba zumbe yesu." mwaimu i vyedi swisi kwekaa aha tizenge makumbi matatu, dimwe kwaajii yako, tuhu da msa na tuhu da eliya. ⁶ (kwa ajii nkekumanya cha kutamwiya waogoha ana.) ⁷ Zunde diawia na kuwagubika ne sauti yekuawah we zunde yaamba "uu ne mwanagu ni mkundae mtegezeni yeye." ⁸ Maa wekuwaho wakakauwa nkao kumwona yeyoso hamwe nao, isipokuwa zumbe yesu tu. ⁹ Wekuwaho wakaseya kuawa kwe mwima, kaafingiza wasekusema mbui yeyose kwa mntu yeyose yada yose wekuyaonayo mpaka mwana wa adamu onaha agubulwe kkuawa mwe ufu. ¹⁰ Nee wanyama na mbui inu wao wenye akini watamwinda weyne ni mbui yani na maana yakwe "kugubulwakuawa mwe ufu." ¹¹ Wamuza zumbe yesu, kwa ajii yain waandikio wamba ni lazima eliya eze kwaza?" ¹² Akawamba ni kweii eliya onda eze kwaza kuohoa vintu vyose kwa aji iyaandikwa mwana wa adamu onda enkgwe suuuba nyini na kuemewa. ¹³ Iya nagpombeka kwenu eliya kezakae na kumgosoavyo wakundavyo, nga viya maandiko yambavo kwa ajii ya yeye." ¹⁴ Na wekuuyaho kwa wahiynwa waona bunga kuu diwazunguka masadukao wekuwao wakabisha nao. ¹⁵ Na wekumwonaho bunga dose didunduwaa na kumguukiya kumguuuusa. ¹⁶ Akawauza wahinywa wakwe, mwaminyana nao kwaajii ya mbwai?" ¹⁷ Yumwe mwedia bunga ne ajibu, "mwaimu nkimweta mwanangu kwako na prpo mchfu amgosoaye asekutamwiya, ¹⁸ Na amtenda azingize na kumgwisa asi, na kuawa fuo mwe muomo na kugihina meno na kukankamaa nkiombeza kwa wahinya wako wamwaavye npepo akini nkaokudaha. ¹⁹ Ne awamba 'kivyazi chesicho kuamini nonda nekae nani kwamida wani? nonda nidoa ne na nywinywi hata ini? mweteni kwangu." ²⁰ Wamweta mwananwe, npepo ekumwanaho zumbe yesu ne aziniza mbwanga kagua asi na kuawa fuo mwe kanwa. ²¹ Zumbe yesu ne amuza tatu yakwe inu hali n ya muda wani? tati yakwe kamba "tangu modo. ²² Saa nuu agwa mwemoto, mwemaziii na kuonda kwekoma iya wadaha kugosoa chochose tioonee mbazi msaidie." ²³ Zumbe yesu kamwamba, iya wakunda? kiya kintu chadahijana kwa yeyose aminiye." ²⁴ Maa tati yakwe da mwana akaiyaa na kwamba "naamini ninembazi kwesekuamini kwangu." ²⁵ Ukati zumbe yesi ekuonaho bunga dagukia kwao, kakemea npepo mchafu na kwamba "weee npepo buub na kiziwi, nakwamba mwekekee, usekwengia kwakwe vituhu." ²⁶ Kaiya kwa nguvu kumhangisha wana na npepo kaawa mwana kaoneka ina kafa nee wangi wagombeka "kafa". ²⁷ Akini zumbe yesu amdoa kwa mkono akamwenu, na mwana ne agooka. ²⁸ Iya zumbe yesu ekwengiah nyumbani, wainya wakwe wakamuza nkandai, "kwani nkatokudaha kumuavya." ²⁹ Akawamba, "kwasia inu nkalawa iya kwa kuombe." ³⁰ Waawa hada na kugombeka gallaya nkukunda mntu yeyose amanye weiho. ³¹ Nee akawahinya wakwe kawamba "mwana wa adamu ondaegalwe mwe mikono ya wantu na wonda wamkome ondaho afe. baada ya sinku tantu ondaagubulwe ituhu. Iya nkaokumanya asemayo na waogoha kumuza. ³² Iya nkaokumanya asemayo na waogoha kumuza. ³³ Nee wekubuah waperanaumu, ukati ekuwaho mwe nyumba ne awauza." nee mkatamiya wmbwai siai"? ³⁴ Akina wawa wanyamaa ne wawa na mabishano siai kwamba ni ndai ni mkuu zaidi. ³⁵ Kekaasi akawetanga kumi na mbii hamwe, ne asema nao inga yeyose akunda kuwa nwa bosi ni lazima awe wa mwisho na mndima wa wose." ³⁶ Kamdoa mwana mteke akamwika gatigati yao akamdoa mwe imkono yakwe akamba. ³⁷ "Yeyose amhokeye mwana mteke enga uyu kwa zina dangu, inga kanihokea mim na ikawa kanihokea nimi nkanihokea mimitu iya na mwkuntuma." ³⁸ Yohana kamwamba, "mhny timwona mntu avya npepo kwa zina dako tikamwemeza kwa ajii nkationgeza." ³⁹ Ne zumbe yesu amba "mwesekumwememea kwa ajii nkuna mwoda agosoe nkdimu nkuu kwa zina dangu neee baadaye ambe mbuii mbaya yoyise uwanga yangu? ⁴⁰ Yeyose mwese kuwa kinyume nasi yu upande wetu. ⁴¹ Yeyose mwonda akwenke kikombe cha mazihi ya kunywa kwa ajii uhamwe na kwistu kweii nkana aze sawabu yakwe. ⁴² Yeyose awakoshae awa wadodo waaminio mie, nee nivyed kwakwe kufugiwa iw da kudagia mwe sing na kuasiga bahalini. ⁴³ Inga mkno wako ukakukosesha usenge. ni vyedi kwengia mwe uima bila mkono kuliko kwengia mwe hukumu ukawa na mikono yes mwe mot "wesiokufa" ⁴⁴ "(tozeza mitali unu "hantu amao funz nkafa na moto wesiokuziika" kaumo mwe makatasi yakae). ⁴⁵ Inga mudi ako ukabanga usenge ni vyedi kwako kwengia ugima ukawa na kileama, iya kwasigwa mwe hukumu na miundi miiidi. ⁴⁶ (Tozeza misiati inu,"hantu ambaho fuza nkafa na mot wesiokufa." umo makazi ya kae). ⁴⁷ Inga ziso dako dikakukosesha dingoe ni vyedi kwako kwengia mwe ufaume wa muungu ukawa na ziso dimwe kuliko kuwa na meso madi wasigwe kuzimu. ⁴⁸ Hantu henaho fuza wesiokufa, na moto wesio kuzimika. ⁴⁹ Kwa ajii kiya yyumwe akoezwe ni moto. ⁵⁰ Munyu ni mtana, inga unyu ukaza utana yakwe wonda uigosoe vihihi iwe natana vuthu? muwe na mnyu miongoni mwenu wenye. muwe na amani na kiya yumwe."

Chapter 10

¹ Yesu nee ahauka eneo ido akaita mwe mkoa wa uya hudi na eneo da bee ya mto yoldani na madugano wkaamtonga vituhu akawahinya vituhu kana yekuwavyo hawaida yakwe. ² Na amafalisayo wakeza kugeza na kuuza ni vitna kwa

mgosi kuekana na mkaziwe.³ Yesu akatumbaisa "msa kaluhusu mbwai?"⁴ Wakamba msa kaluhusu kugonda chete cha kuekana na ikabinda kumguusa mvyee."⁵ Ni kwaajii a myoyo yenu miumu nee vyekeveavyo akamigondea shaia inu yesu ne awamba.⁶ "Akini kuawa kuboka cha ufi mungu kwakwamba mgosi na mvyee."⁷ Kwa ajii inu mgosi enda amweenke tatiakwe na mamiakwe na enda atozane na makziwe,⁸ Na ao waid wena wawe mwii umwe kwakuwa nkio waidi vituhu iya mwii umwe.⁹ Kwa ajii iyoche kuduganywacho ni mungu mwanadam asekukipagua."¹⁰ Wekuwaho nyumbai wahina wakwe wakamuza viluhu kuhusu bui inu.¹² Akawamba yoyose mmweeka mkaziwe na kuteguwa mvyee muthu ugoso kiana.¹¹ Mvyee naye akamweenka mumewe na kateguwa i mgosi mtuhu agoo kiana."¹³ Na nee wamweetea wana wao wadodo ili awadonte akini wahina wakawafingiza.¹⁴ Akin yesu ekuonaho ido nneekutamiwa nado kabisa akawamba "waeken wana wadodo weze kwangu na mweekuwaufingiza kwa kuwa wantu kana ao zuzumbe wa muungu ni wao,¹⁵ Ukwei namyamba yoyse mwekuuhokeza uzumbe wa muungu kana mwana mdodo ukwei nkadaha kwengia mwe uzumbe wa muungu."¹⁶ Akalawa aho akawadoa wana mwe mikono yakwe akawabaliki akawaikia mikono uwanga yao.¹⁷ Na ekuvokaho ntambo yakwe muntu yumwe akamguukia na kukika mavindi mbele yakwe akamuza "mwaimu mtana nigosoe mbwai nidahe kuupaaugima wa kae na kae."¹⁸ Na yesu akamba "kwani wanetanga mtana? nkakuna ambaye ni ywedi iya mungu ikedu."¹⁹ Wazimanya amlu "usekubawa wesekukoma, wesekugosoa kiana wesekuziga wantu umbea wesekuhufya mshimu taliako na mamiako."²⁰ Yuda muntu akamba "mwaimu eya yose nkinyati miza ngia ni mbwanga."²¹ Yesu akamkaua na kumkunda akamwamba wa kungukiwa ni kintu kimwe wakundwa kukaga vyose wenavyo na uwenke masikii nee ndiho utende na kitedne mbinguni ukabinda weze untongee."²² Ahini akakata tamaa kwa ajiii ya maelezo: akahauka na huzuni kwa kuwa nee ana mi nyingi.²³ Yesu akakaua npande zose akawambio wahina wakwe" ni kwa viihi vyeivyo vigumu taajii wenga mwe uzumbe wa muungu!²⁴ Waino wakehewa kwa mbui izi akini yesu akawambia vituh wahina ni viihi ye ivyo vigumu kwengia mwe uzumbe wa mungu.²⁵ Ni vihufu kwa ngamia kwmbek kwe ntudu ya singano kuliko muntu taajii kwengia uzumbe wa mungu."²⁶ Wakehewa sana na kugombeka wenye kwa wenye nndai mwenda ahone.²⁷ Yesu akawakauwa na kugombeka "kwa binadamu nkaidahikana akini kwa muungu yadahikana."²⁸ Petuo akavoka kutamwii naye kauwa tibada vyose tikakutngea."²⁹ Yesu akamba "ukwei namyamb nywinywi nkakuna mwekubada nyumba au kaka au dada, mma au tate a wana kwa ajiii yangu au kwaajii ya injiii,³¹ Ambae nkana ahokee maa mia zaidi ya saa aha duniani nyumba kaka, dada mmaa, wana na alizi kwa suuba naulimwengu weza ugima wa kae nakae."³⁰ Akini wangi ambao ni wabaosi wenda wawe wa mwisho na ambao ne wa mwisho wenda awe na bosi."³² Wekuwho siai kuita yelesalemu yesu nee kaongoa mbele yao wahina wekuhewa na waidi wekuwao wakamtongea nyumba wakaogha nee yesu awakwaua nkandai vituhu wada kumi na waidi akavoka kuwambia ambacho chenda kiwaaawe aha hehi."³³ Kauwa taiti mpaka yelusalemu namwana ywa adamu enda abuzwe kwa makuhani wakuu na wagonda wenda wamaawe afe na wenda wamaavye kwa wantu wa mataifa."³⁴ Wenda wamzihaki wenda wamswii mate wena wamtowe ngonda na wenda wamkome akini siku ya ntat enda afufuke."³⁵ Yakobo na yohana wanangwa wa zebedayo nee we za kwakwe k

³⁶ Akawambai" mwaonda nimigoswee mbwai?"³⁷ Wakamba, tenke uhusa tekae na weewe mwe utukufu wako yumwe kwe mkono wa kudiiia na mtuhu mkono wako wa kumoso."³⁸ Akini yesu akawatambaisa, "nkamaanya mkiombe zacho, mwadaha kukivatia kikombe ndicho nivatie au kuzizimiza ubatuzo ambao nenda nibatiizwe?"³⁹ Wakamwamba "todaha" yesu akawamba kikombe ndicho nivatie mwenda mkivatia na ubatiizwa mwenda muuziizmwae."⁴⁰ Akini mwenda ekae mkono wangu wakudiiia au wa kumoso nkie mimi muavya akni ni kwa wada ambao kwao ibindakae kuandaiwa."⁴¹ Wada waina watuhu kumi wekusikiaho aya wakavoka kuhimwa ni yakoo na yohana."⁴² Yesu akawetanga kwakwe na kwamba "mwammany kuwa wada wazaniwao kuwa watwalwa wa wantu wa mataifa wawatwalwa na want wao mashuhuli wawa ongesha mamlaka juu yao."⁴³ Akini nkaikundwa kuwa vo kwenu yoyose mkunda uwa mkubwa mwenu lazma amigoswee."⁴⁴ Na yoyose kuwa ywa bosi kwenu lazma awe mtumwa ywa wose."⁴⁵ Kwakuwa mwana ywa adamu nkeekweza kugosea iya kugosoa na kuvyaa maisha yakwe fidia kwa wangi."⁴⁶ Wakeza yeliko ekuwaho yeliko wahina wakwe na bunga kuu mwana ywa timayo batimayo tuntu muombeza nee keaa nkandankaa ya baalo aa."⁴⁷ Ekusikiaho kana yesu mnazaleti eza akavoka kutawa vuzo akamba "yesu mwana ywa daudi nifiiya mbazi."⁴⁸ Wangi wakamweegea yuda tuntu wakamwamba ayamae akini akamwii kwa sauti zaidi mwana ywa daudi nifyiia mbazi!"⁴⁹ Yesu nee agoooka na kuamulu etangwe, akamwetanga yuda tuntu wakamwamba "syiiaa enukaa yesu akwetanga."⁵⁰ Akasa kati dakwe nkandai akaguuka sana kwea wa yesu."⁵¹ Yesu akatambaisa akamba "waonda nikugoswee mbwai? yuda tuntu akatambausa mwaimu nafia nione."⁵² Yesu akamwamba "hita imani yako ihihonya" hodahoda meso yakwe yakaona akamtongea yesu baabaani.

Chapter 11

¹ Ukati uwo ekwezaho yekusalemu, wekuwaho hamwe na besifaye na besania mwemiima wawanafunzi wakwe.² Nee awamba hitani mwekijiii che hehi naswi, mala mkengia umu mwenda mbutie mwana npundankazati kukwewa mfuueni mmueete kwangu.³ Na kana yoyose akamwambia kani mweosoa izi? mwakunda kugombeka bwana amkunda na mala enda amvuze aha."⁴ Wakaita na kumbua mwana npunda katasha chongoi he gwegwe kwemtaa ambao umwazi nao wakakmchpaa.

⁵ Na wantu wekumwe newagoka hada nee wawamba mwagosoa mbwai kumhopoa mwana npunda uyo?"⁶ Nee wawambia kana yesu ekwambia ivyo, nawantu akawaenka waite."⁷ Wanafunzi waidi nee wamweta mwana npunda kwa

yesu na nee wataandika nguo zao ili yesu adahe kukwea.⁸ Wantu wangi wakatanika gnuo zao baabaani na watuhu wakutamdika matami wekubondayo kuawa mweminda.⁹ Wada wekuitao mbele yakwe na wada wekumtongea wakatoa vuzo, "hosana? kabarikiwa yuda mwezu kwa zina da bwana."¹⁰ Ubalikiwe uzumbe wezao wa tete yetu daudi hosana kwa mweuanga."¹¹ Nee yesu engia yekusalemu na akaita yelusaleu ukati nee uita, akaita besani a hamwe nao kumi na waidi.¹² Siku yekuitongea ukati wejyah wkauya ukulawa besania nee anasaaa.¹³ Akaona mti wa mtini wekuao na mani kwa hae akaita kuukwea kana nee kadaha kupata cochose uanga yakwe naukati ekuahoo akaita kuuna kekupata cochose iya mani kwakuwa nkakua ukati wa mtini.¹⁴ Nee awamba nkakuna yoyose mwenda ade tunda kulawa kwako vituhu na wanafunzi wakwe wakasikia.¹⁵ Wakeza yelualemu nae nee ngia hekalu ni na kuvooka kuwaavya chongoi atagaji na waguzi mwe hekalu akazibudia meza za wahituo feza na viti vya wada wekuao akatanga ngiwa.¹⁶ Nkekumluhusu yoyose kwenua chochose hekaluni kidahacho kutangwa.¹⁷ Akawainya na akamba je nkyakugonda nyumba yangu yenda yetangwe ya sla kwa mataifa yose? akni mwaitenda mpanga ya wabavu.¹⁸ Makuhani wakuu anawgonda wasikia ekuayo kayagendeka nee waondoa sia ya kumkona hata ivyo wamuogoha kwa ajii umati wehewa ni mainyo yakwe.¹⁹ Na kia ukati wa guoni wakahauka mjini.²⁰ Wekuaho wakenda keo wauona uda mtin a mtini unyaa nkata kwemazindo yakwe.²¹ Petuo akakumbeka na kwamba "labi kaua mti amtini wekulaanio nyaa."²² Yesu akawatambaisa mtende na imani mwe muungu.²³ Amini na mwambia kwamba kia wambe mwiima unu, "hauke nauketambike mwenye laaini, na kana wengeee we moyo wakwe akni aamini kwamba ekugombekacho chedi kiaawie ivyo nee mungu enda agosoe.²⁴ Kwa iyo nawamba kia kintu muombeza nakuuza kwa ajiii yakwe aminini kwamba mwenda mhoke navyo vyeda viwe vyenu.²⁵ Ukati mkagooka na kuomba mwakunda kusamehe chochose wenacho zaidi ya yoyose ilikwamba katieni mwe mbinguni amisamehe pia namwi awasamehe.²⁶ (Zingatia- tozeeza) msatali unu "akini msekusamehe wala tatienu emwembinguni nkhan asemehe zambi zenu).²⁷ Weze yelusalemu vituhu, na yesu ekuaho akazunguuka mwe hekalu maukuhanu waku wagona na wazee wakeza kwakwe.²⁸ Wakamwamba kwamamlaka yandai wagosoa mbui izi? "na mwekukwenga mamlaka aya kugosoa aya?"²⁹ Yesu nee awamba nenda nimuize swali dimwe na mbiani nami nndaminiamie kwa mamlaka yani nagosoa mbui izi.³⁰ Je, ubatizo wa yohana waawa mbinguni au kwa wanadamu? nijibuni."³¹ Wakafanyanya gati yao na kuhigana na kwamba, "kana tikamba ulawa mbinguni enda aamini kwani basi nkamkuamini?"³² Akini kanu tikamba ulawa kwa mwanadamu wawaogoha wantu kwakuwa wose watozeesa kua yohana nee nnabiii.³³ Nee watambaisa yesu na kwamba nkaimanya nee yesu awammba wala mii nkina nwaambe nkawamamlaka yani na gosoa mbui izo.

Chapter 12

¹ Ikabinda Yesu akavoka kuwahinya kwa mifano Akago mbeka mritu kahanda mnda wa mizabibu akadizungu sia gwe, wna akaepuka twubwi da kusindikia mvinyo Akazenga mnala na ikabinda akadipandisha mnda wa mizabibu kwa wami wa mizabibu, ikabinda akatamba ntambo ya hae.² Ukati ukubahao, akamtuma mndina kwa waimi wa mizabibu kuhokea kulawa kwao matunda yekumwe ya mnda wa mizabibu.³ Akini wakamgwia, wakamtoa, na wanguusa bila chochose.⁴ Akamtuma kwao mndima, mtuhu, wakamjeluhi mwemtwi na kumgoshwea mbiu ze soni.⁵ Nkaizati akamtuma mtuhu, na uyu ujumbe wakamkoma, wawagosoea wangi watuhu mbiu kama izoizo wakawatoa na watuhu wakawakoma.⁶ Nee ake na mntu yumwe zaidi ya kumtuma, mwana mkundwa, nae kawa wa mwisho mwekutumwae kwao. Akagombeka, "wenda wamheshimu mwanangu".⁷ Akani wapangaji wakasemezana wowo kwa wowo "uyu nee mlisi,sooni, hembu na timkome, na ulisi wenda uwe wetu"⁸ Wakamfuntia, wakamkoma na kumwasa chongoi ya mnda wa mizabibu.⁹ kwa iyo.je! onda agosee mbwai mwenje wamndauammizabibu?Endaeze na kuukabizi mnda.wa mizabibu na kuukabizi nda wa mizabibu kwa watuhu.¹⁰ Nkamazati kuata kusoa andiko idi? 'iwe ambado wazengi wadiemeaditenda iwe da nkandani.¹¹ Ididiawi kwa zumbi na ni da ajabu mwe meso yetu."¹² Waondeza wamgwie yesu akini wakaogoha mkuntano kwani wamanya ati kawa akatamwi mifano iyo kwa aji yaa savyo wakamweeeka na kahauka.¹³ Iikainda akawatumwa baazi ya mafalisayo na maheloia kwakwe ui. kumtenga kwa maneno.¹⁴ Wekubuahao wakamwamba, "mwaimu yamanya kwamba nkujali maoni ya yoyose na nkuonyesha upendeleo gati ya wantu wahinya sia ya mungu mwe ukwei je! ni haki kuiha kodi kwa kaisai au vihihi? Tadaha kuiha au l nkijvyo?¹⁵ AkinikYesu kamanya unafiki wao na kuwamba. "kwambwai mwanigeeza? Nenkani dinali nidahe kuikauwa"¹⁶ Wakaeta mwenga kwa Yesu, Akawamba, 'je!ni sula ya ndai na maandishi yeaho aha ni ya ndai? wakangombeka, "yakaisali".¹⁷ Yesu akawamba, mwekeni kaisali vintu vya kaisali na muungu vintu vya muungu wakammamaankanya.¹⁸ Ikabinda masadukayo, wagombekao nkakuna ufufuo wakambasa, wamuuzi, wakagombeka,¹⁹ 'Mwaimi, Musa katiandikia kuwa, Etino ndugu ya mritu akafa na kubada mvyee nyuma yakwe, akini Nkekubada mwana, mritu akamdoa mvyee ya nduguye, na kwepatia wana kwa ajili ya nduguye,²⁰ Kuwa na ndugu saba, ya bosi akamdoa mvyee abinda akafa, nkebuda wana,²¹ Ikabinda ya kaidi akamdoa nae akafa,nkekubanda wana. Ikabinda ya kaida akamdoa nae akafa, nkekubanda wana, na ya ntatu via via.²² Na ya saba kafa nkekubanda wana, mwisho na mvyee nae akafa.²³ Ukati wa ufufuo, wendaho wafufuke vituhu, je! Enda awe mvyee ywa ndai? kwa ajili wda ndugu wose saba wawa wagosi wakwe.²⁴ Yesu akawaambia,"je! inu nkio sibabu ati mhotolwa, kwa sibabu nkammanya maandiko walal nguvu za mungu?"²⁵ Ukati wa kufufuka kulawa kwa wafe, nkawana wategue wala kwengia mwe nteguzi iya wenda wawe inga malaika wa mbinguni.²⁶ Akini kuhusu wafe ambao wafufulwa je! nkamwekusoma kulawa mwe kitabu cha mse mbui ya kisaka namna muungu ekugombekavyo na kumwamba mmimi nee muungu ya iblahimu na isaka na yakobo?"²⁷ Yee nkie muungu ya wafu iya wawagima, ni zahii mhotoka."²⁸ Yumwe ya

wagonda akez na kuyategeeza ntamwiizi zao, aaona kwamba yesu kawatambaisa vyedi akamuza "Je! ni amli ihi yenayo muhmu kwemboka zese?"²⁹ Yesu akamtambaisa, "yenayo na muhimu i uni "tegeeeza istael zumbé muungu yetu, zumbé ni yumwe."³⁰ Lazima umkunde zumbé muungu ako, kwa moyo wako wose, kwa loho yako yose, kwa akii yako yose, na kwa nguvu zako zose."³¹ Amli ya kaidi ni inu lazima umkunde jilani yako kama wekundavyo mwenye nkakuna amli ntuhu nkuu kwembeka izi."³² Mwandishi akasema, "vema mwalimu!umesema kweli kwamba mungu ni mmoja, na kwamba hakuna mwingine zaidi yake."³³ Kumpenda yeye kwa moyo wote, na kwa ufahamu wote na kwa nguvu zote, na kumpenda jirani kaa mwenyewe, ni muhimu no kuliko matleo na dhabihu za kutekeetza."³⁴ akati yesu alipoona ametoa jibu la busara, alimwambia, "wewe hauk mbali na ufaume na mungu." baada ya hapo hakuna hata mmoja aliye thubutu kumwuliza Yesu maswali yoyote.³⁵ Na Yesu alijibu, wakati alipokuwa akifundisha katika hekalu, akasema, "Je! waandishi husemajé kuwa Kristo ni mwana wa Daudi?"³⁶ Daudi mwenyewe katika Roho Mtakatifu, alisema, 'Bwana alisema kwa Bwana wangu, keti katika mkono wangu wa kuume, mpaka niwafanye maadui wako kuwa chini ya miguu yako.'³⁷ Daudi mwenyewe humwita Kristo, 'Bwana' Je! ni mwana wa Daudi kwa jinsi gani?" Na kusanyiko kuu lilimsikiliza kwa furaha³⁸ Na kweka mwe vitu vya wakuu mwe masinagogi na mwe sikunkuu kwa ntendeo za wakuu.³⁹ naho wadiiia nyumba za wajane na waomba maombi yalehayo ili wantu wawakauwe awa wantu wenda wahokeee maaho makuu."⁴⁰ Pia wanakula nyumba za wajane na wanaomba maombi marefu ili watu wawaone. Hawa watu watapokea hukumu iliyo kuu."⁴¹ Ikabinda yesu akekaasi hehi ya sanduku da sadaka mwe eneo da hekalu kawa akawakauwa wantu wekuao wakagea hea zao mwe sanduku wantu angi mataajii wakaika kiasi kikuu cha hea.⁴² Ikabinda mvvyeee mjane maskani kawakeza na kuga na vipande viidi samani ya senti.⁴³ Iikabinda akawetanga wahina wakwe na kuwamba, "amin namyanda, mvyye yu mjane kiasi kikuu kwemboka wose ambao wabinda kae kulavya mwe sanduku da sadaka."⁴⁴ Kwani wose walavya kuawana na wingi wa kipato chae, akini mvyye mjane uyu, kulawa mwe ukiwa wakwe, kageahea yose ambayo akundwa aitumie kwa maisha yakwe."

Chapter 13

¹ Yesu ekuaho akenda kuawa mwe hekalu yumwe gati ya wahinywa akamuza, mhinya kaua maiwe aya yakunduaaa na mazengo.² Akmwamba, wayaona aya mazengo makuuu? nkakuna hata iwe dimwe mdido disigae manga ya mweziwe ambado hadihadi gweni sii.³ Nae eknaho kekaa uwanga mwe mwima wa mzeituni nyuma ya dia hekalu, Peduo, Yakobo na Yohana na Adwea wakamuza kwa sii.⁴ Tambie mbui izi aya nindayawe ini? Na utangio wakwe numbwai⁵ Zumbé Yesu akavoka kuwambia muwe meso kuwa mntu yoyose asekumizaganya.⁶ Wangendaweze kwa zina dangu wakamba, nee mimi na ndawazanganywe wangi.⁷ Ndiho msikie mkondo na mng'uno wa mkondo mawesekuogoha, mbui izi ni lazima ziawie akini keheeo nkakizati.⁸ Taifa ndadenuke mhitu na taifa tuhu, ufaume mhitu na ufaume n;ndahawe na zingizo, mtendeo mbaimbai na saa ni vokeo da usungu.⁹ Muwe meso, n'ndamwegalwe mpaka baazni na mndamuemewe mwe masinagogi. mndamgooswe mbele ya watawala na wafalmwe kwa ajii yangu inga ushuhuda kwao.¹⁰ Akini injili lazima nasi ibiikiwe kwa mataifa yose.¹¹ Ndiho mgwiwe na kwenkiwa mweesekuogoha kuhusu kia ndiho mtamuié mwe mnda uwowo mndamwenkigwe mbui ya kutamuiá, wala mkamnamuwe nywinywi ndio mtamuié iya ni loho mtakatifu.¹² Ndugu n'ndauahe ndugu kukomwa, tote na wanawe wandawagooke mhitu na tati zao na kusababisha kukomwa.¹³ N'ndamuemewe ni kia muntu, kwa ajiii ya zina dangu, mia ndiye aziizimize mpaka kiheo mntu uyo n'ndaaokoke.¹⁴ Ndiho mmuone mbifya ya ubanasi igooka haa desado kukundigwa kugooka (nsoma na amanye) na ndiho weumo mwe yuda waguike kwe miima,¹⁵ Naye mwe uwanya yanyumba asekusea sii ya nyumba, au kudoa chochose chekuwachochongoi,¹⁶ Na mweuko tanga asekugotoa kudoa vazi dakwe.¹⁷ Akini ole wao wavyee wenye ndaa na waonkesao mwe misi iyo!¹⁸ Ombeni kwamba yesekulawia ukati wa npeho.¹⁹ Kwani n'ndakuwe na suuba nkuu, ambayo mkayazat klawaitaukia munu ekugosoacho duniampaka sasa, nkakuna wala nkavia vilawie vituhu.²⁰ Mpaka bwana niho ahunguze misi, nkakuna mwii ndiyo uohoke akini kwa ajii ya wateule, mdo awasague andaahu mguze mamba ya misi.²¹ Ukati uwo inga muntu yoyose andaaawambe, kauwa kwistu yu aha au kauwa yu hada mweesekuamini.²² Kwani wakwistu wa umbea na manabii nea umbeya wandawalawie na wandaavye utangio na vihii ui kwamba wawahufye yamkini hata wateule.²³ Muwe meso! ukiwambia kae aya yose kabla ya ukati.²⁴ Akini baoda ya suuba za misi iyo zua mndadigewe kiza, mwezi nkauna uavye ngazi wakwe,²⁵ Ntoondo n'ndazigwe kuawa uanga na nguvu zauko mbinguni n'ndazisingizike, mbinguni n'ndazisingizike.²⁶ Ne ndiho muone mwana ya adamu akeza mwe mazunde kwa nguvu nkuu na utukufu.²⁷ Ne ndiho n;ndaagie malaika wakwe na n'ndaaawakonge hamwe na wateule wakwe kulawa npande nkuu mwe za dunia kuaminiwa kiheo cha dunia mpaka kiheoa cha mbingu.²⁸ Kwa mtini mwehinye inga tambi didahavyo kulavya na kikakinyanyi mani yakwe, nee ndiho mmanye kiangzi kihehu.²⁹ Ne yeivyo, ndiho muone mbui izi zikalawiii manyani kuwa yu hehi na nyuvi.³⁰ Kwei namyambia, uvyazi unu nkauha womboke tae kabla ya mbui izi mkazizati kulawia.³¹ Mbingu na siii n'ndavyomboke aini mbui zangu nkazimiza mboke kamwe.³² Akini kuhusu msi uwo au saa, nkakuna mmavyo hata malaika ya mbinguni wala mwana, ila tate.³³ Muwe meso kauwa kwa sibab nammanya ni mda uhi yondahoyalawie (tozeeza mstani unu muwe mes, kauwani na ombei kwa sibabu --- nkaumo mwe nakala za kae).³⁴ Ne iga mntu muiita ntamkuo, akabada nyumba yakwe, na kumika mtumwa yakwe kuwa natawala ya nyumba kia yumwe nandima yakwe na kumwamuu mlinzi zsekusinnka.³⁵ Kwa iyo muwe meso! kwa mkamwanya ni inu mwenye nyub ndiho agotokke yadahka ni guoni, kio kikuuu, ukati zogooo ndiho dikeme au keokeo.³⁶ Ati akeza kwa hamka asekukubwia kugoa.³⁷ Kia nigombekaho kwako, nakigombeka kwa kia muntu cheezani!"

Chapter 14

¹ Nee ni misi miidi tu baada ya sikunkuu ya pasaka na mikate yesayo kugewa chachu. makuhani wakuu na waandishi nee wakaondeza namna ya kumgwiia yesu kwa hila na kumkoma. ² Kwavia wagombka, "nkiyo wakati unu wa sikunkuu wantu wesekweza kugosoa ngavungavu." ³ Wakati yesu ekuwaho bethania mwe nyumba ya simon nkoma, na ekuwaho akaita mezani mvyee yumwe akeza wakwe uku anchupa ya maashi ya nando ntana yenye galama nkuu sana, akaitua nchupa na kuyetia kwe mutwi wakwe. ⁴ Mia kuwa na wekumwe wekukimwao. wakaembiana woo kwa wowo wakagombela ni mbowai chambus ya kwaga uku? ⁵ Manukati aya nee yadaha kutagwa kwembosa dinari mia mtandatu awakenkigwa mashani "nao wakamhuza. ⁶ Mia yesu akagombeka, "mweeeken ikeku kwa mbwai mwamsumbua? kagosoa mui uatana kwangu. ⁷ Misi yose maskini mnao, wakati wowose mtamaniho mwadaha kugosoa kwao, mia nkamua muwe nami wakate wose. ⁸ Kagosoa kia ekudahacho: kuwenka mwii wangu mavuta kwa ajii ya maziko. ⁹ Kwei nawmba, kia hanu injii ibikiwaho mwe ulimwengu wose, kia ekugosoa mvyee uyo chenda kitamwiiwe kwa ukumbuso wakwe. ¹⁰ Akawaaho yuda iskariote yumwe mwe wada kumi na waidi akaita kwa wakuu wa makuhani ilikwamba apate kumkabizi kwao. ¹¹ Wakati wakuu wa makuhani wekusikiaho ivyo, waoka kinyemi na wakakika kiaga kuwenka heya akavoka kuondeza nafasi ya kumkabizi kwai. ¹² Mwe msi wa kwanza wa mkate wesao kugewa chachu wakati wekuavyaho mwana ngoto wa pasaka wanafunzi wakwe wakamwamba, "waonda tiite hahi tikaadae ili pate kuda ukane ya pasaka? ¹³ Akawatuma wanafunzi wakwe waidi akawamba, "hikani kwe mzi na mgozi mwekwenua bida enda aonane nanywi, "mtongeeni. ¹⁴ Nyumba endayo engie, mtongeeni na mmwambe mwenye nyumba iyo, "mwaimu agombeka, "kihuki chumba cha wageni hautu uendaho mide pasaka ka wanafunzi wangu?" ¹⁵ Endaawaonyese chumba cha uwanga kikuu chenye samani ambacho kitayali. gosoni maandalizi kwaajii yetu aho. ¹⁶ Wanafunzi wakahauka wakaita kwe mzi wakabwiiia kiya kintu enga wekwambiwayo na wakandaa nkande ya pasaka. ¹⁷ Wekubwaho wakati wa guoni, akeza na wada kumi na waidi. ¹⁸ Na wekuwaho hehi a meza wakada, yesu akagomeka, "kwa namwamba, yumwe gatigati yenu adae hamwe nami endaaanahugute." ¹⁹ Wose wakasininika na yumwe baada ya mtuhu wakamwambia, "hakika nkie mimi?" ²⁰ Yesu akatambaisa ba kuamba, ni yumwe wa kumi na mbii gatigati yenu yumwe ambae ivi sasa achavyo tonge mwe bakui hamwe nami. ²¹ Kwa via mwana wa adamu endaende enga via maandiko yagombekavyo juu yakwe. mia ole wakwe mtu uyo ambae kwembokea yeye mwana wa wadamu endaahugutwe! ne ni vyedi zaidi kwakwe mutu uyo ne nkekuvyaigwa." ²² Na wekuwaho wakada, yu akadoa, mkate, akaubaliki, na kuumege. akawenka akagombeka, "doani, unu ni mwii wangu." ²³ Akadoa kikombe akashukuu na kuwenka, na wose wakakinywea. ²⁴ Akawamba "inu npome yangu ya agako, mpome yetikayo kwaajii ya wangi. ²⁵ Kwei nawamba, nkina ninywe vituhu mwezao idi da zabibu mpaka msi uda nenaho ninywe mphyamu mwe ufalme wa mungu." ²⁶ Wekubindaho kivubi wiya, waita chongoi kwe muima wa mizeituni. ²⁷ Yesuu akawamba, "nywinywi nyose mwenda mwenenge hae chambuso yangu kwa via igondwa "nenda kimtoe mwiisi na ngoto wenda watawaanilile." ²⁸ Mia baada ya kufuufka kwangu, nenda miwaongweee mbee yenu galilaya." ²⁹ Petro akamwamba, "hate kama wose wenda wakubade, mimi nkina nikubade." ³⁰ Yesu akamwamba, "kwei nakwamba, kiyo iki kabla zogoo ukazidizati kukema maabii, wenda uwe kuninega mwaa ntatu." ³¹ Mia petro akagombeka, haa ikabidi nife hamwe nwe, nkina nikunenege, "wose waavya kiaga ichoicho. ³² Wabua kwe eneo detagwando gethsemane na yesu akawamba wanafunzi wakwe, "ekaani hanu wakati nasali." ³³ Akawadoa petro, yakobo, na yohana hamwe na yeye akavoka kusuninika na kugaya sana. ³⁴ Akawamba, "nafasi yang ina sinikasaka hata sigaani hanu mkeshe." ³⁵ Yesu akaita mbee kidogo, akagwasi, akaomba, enga nee ikadahikana, kwamba saa inu nee imwepuka. ³⁶ Akagombeka, aba tate, mbui zose kwaki zadahika miusiya kikombe iki mia nkio nikuudavyo mimi, mia ukundavyo wewe." ³⁷ Akauya na kuwabwiiia wagona na akawamba, petro, "simoni je kugona? wekudahakukeshi hata saa mwenga? ³⁸ Kesheni na muombe kwamba mwese kweza kwenga mwe majalibu, hakika rohoi radhi, mia mwii ni dhaifu." ³⁹ Kaita vituhu na kuomba, na akatumia mbui ziazia. ⁴⁰ Akeza vituhu akawaabwiiia wagona, kwa via meso yao ne yawa mazito na ukawakumanye cha kumwambia. ⁴¹ Akeza maa ya mtandatu na kuwamba, "bado mgona na kuhumwiiza? yatosha saa ibuwa, kauwa mwana wa adamu endaahugutwe mwe mikono ya weye zombi. ⁴² Eukai titeni, kauwa yuda anihugutae u hehi." ⁴³ Ekuwaho bado akekutawiiia yuda yumwe mwe wda kumi na waidi kabuwa nakundi kuu kuawa kwa waku wa mauhani, wagondao na wazeee kwa waku wa makuhani; wagondao na wazee wenye mapaange na malungu. ⁴⁴ Wakat uwo mhunguta wakwe nee kawenka ishala akagombeka yuda nendae nimbusu nee yeeye mgwiiye na kumwegaa kwe ulinzi. ⁴⁵ Wakati yesu ekubwahi mwenga kwa mwega akaita kwa yesu na kugombeka, "maini na akambusu. ⁴⁶ Akawaaho wakamwika si ya ulinzi a kumgwiia. ⁴⁷ Mia yumwe gatigati yao mwekugooka hehi nae akomoowa uhamba wakwe akamwenka mndima wa kuhani kuu ua kumsenga gutwi. ⁴⁸ Yesu akawambia, "mweza kumgwiia kwa mapaange na malungu enga bagaa? ⁴⁹ Wakati kiya msi nkiwa na nywi nafundisha healuni, ukamokunigwiia, mia idi digosoka ili yekugondwayo yatimie. ⁵⁰ Na wada wose welawao na yesu wambada na yesu wambada na kuguuka. ⁵¹ Mbwanja yumwe akamtongea, nee kavaa shuka tu ambayo nee kegubika; wakamgwiia mia ⁵² Wamhonya akaibada hada shaka aaguuka mwazi. ⁵³ Wamwoongoza yesu kwa kuhani mkuu hada adugana hamwe nae makuhani wakuu wose wazee na wagondao. ⁵⁴ Petro nae kamtongea yesu kwa hae, kuita kwe ua wa kuhani mkuu, akekaa hamwe na walinzi; wekuwao hehi na moto wakaotea kupata joto. ⁵⁵ Wakati uwo makuhani wakuu wose na baaza dose nee wakaondeza ushahidi kwa yesu wapate kumkoma mia nkawokupata. ⁵⁶ Kwa via wafu wangi waeta ushuhuda wa umbea kwakwe, mia hata ushahidi wao nkawo kufanana. ⁵⁷ Wekuwe wagooka na kueta ushahidi wa umbea kwakwe, wakagombeka, ⁵⁸ "Timtegeeza akagombeka, 'nenda midibanange hekalu idi deugosolwado kwa mikono na mwemisi

mtandatu nenda mizenge tuhu desado kusowa kwa mikono." ⁵⁹ Mia hata ushahidi wao nkawo kufanana. ⁶⁰ Kuhani mkuu akgooka gatigati yao na kumuza yesu, "je nkunajibu? wantu wa wakushhudia mbwai kwako?" ⁶¹ Mia kanyamaa nkeku andua hochcose mala kuhani mkuu akamuza vituhu, "je weye ni krito, mwana wa mbalikiwa?" ⁶² Yesu akagombeka, "nee mimi na wenda umwone mwana wa adamu kekaa mkno wa kuume akeza na mazunde ya mbinguni." ⁶³ Kuhani mkuu akatatua mavazi yakwe na kugobeka, "je bado takunda mashahidi?" ⁶⁴ Mtegeeeza kufuu mwaaha mbwai?" na wose wanuaaha enga yumwe msahili fiye. ⁶⁵ Wekumwe wakavoka kuswiya mate ne kumgubika cheni na kumtoa ua kumwamba, "otea "maafisa wakamdoa na kumtoa. ⁶⁶ N apetro ekuwaho bado yukesi uani mudima yumwe wa wandee wa kuhani mkuu akeza kwakwe. ⁶⁷ Nawe pia nee kuwa na mnazaleti, yesu." ⁶⁸ Mia akaemea, akagombeka, "nkimanya wala ukilewa kuhusu icho ugombekacho!" akawaaho akaia chongi uami (tozeeza, mstali unu "na zogoo dikakema" ukaumo mwe makala za kae). ⁶⁹ Mia mndima wa kivyee hada, kamuuona na akavoka kuwambia vituhu wada ambao nee wagooka hada ntu huyu ni humwe naao!" ⁷⁰ Mia akaemea vituhu badae kidogo ada wekuwao wagooka hada nee wakamwambia petro, "hakika wewe uhamwe nao, kwa via weye pia ni mgalilaya." ⁷¹ Mia akavoka mwenye si ya kweigita na kweise "nkimanya mntu uyu mumgombekae, ⁷² Akawaaho zogoo dikakema mae ya kaidi; akawaaho petro akakumbuka mbui ekwembiwazo na yesu. kabla zogoo kadizati kukema maa mbii, wenda uwinge maa mtandatu na akagua si na kukema.

Chapter 15

¹ Kio kio wakuu wa makuhani wakintana hamwe na wagosi wagima na wagondi na baaza gima da wagosi wagina wekamtaja zumbe yesu wakamwegaa wa pilato. pilato akamuza. "wee ni mfaume ya wayahudi?" ² kambwandua "wee kwamba ivyo." ³ Wakuu wa makuhani wagombeka masa mangi ya zumbe yesu. ⁴ Pilato akamuza vituhu, "nkuana chochose" nkuona ivyo wakuahavyo masa kwa mbui nyingi?" ⁵ Mia Zumbe yesu nkeekumuandwa pilato, na iyo iimtenda aengemae. ⁶ Mmia kuna kawaida ukati wa sinkukuu kuekewa mtahua yumwe, myahwa mwekuombezzwae. ⁷ Kuwa na wabanasi mwe geeza, miongoni mwa wekumao kati ya weuasio watumikino makosa yao, kua na muntu yumwe teangwa balaba. ⁸ Utifi weza kwa piato na kumhinya agosoe inga ekugosoavyo ko nyuma. ⁹ Pilato akawaandwa a kugombeka, "mwaonda nimtotoe mfaume ya wayahudi?" ¹⁰ Kwa kua kamaya ni wa ajii ya kinyuu wakuu wa makuhani wakamgwia zumbe yesu naa wakamweeta kwakwe. ¹¹ Mia wakuu wa makuhani wagea nchonjo utifi ukeme kwa sauti kua atoholwe balaba badii yakwe. ¹² Pilato akawaandua vituhu na kugombeka, "nimtendeni mfaume ya wayahudi?" ¹³ Wakatoa vuzo vituhu, "msubisheni!" ¹⁴ Pilato akagombeka, kagoso mbui yani yesayo kutama?" mia wakasongwa ni kutoa vuzo ivyo kwa ivyo "msubisheni." ¹⁵ Ppilato kaonda kulizisha utifi akamchopoa balaba akamtoa zumbe yesu mijeledi akabinda akamuavya ili asuubiwe. ¹⁶ Asikai wamwengaa mpaka uai (uda wa mwe nkambi) wakekonha hamwe na unga da asikai. ¹⁷ Wakamhamba zumbe yesu nkazu ya langi ya huzuugni na wakogosa taji ya miwa wakamhamba. ¹⁸ Wakavoka kumbehua na kugombeka, "saamu mfaume ya wayahudi!" ¹⁹ Wakamtoa kwe mutwi kwa mwanzi na kumswiia mate.wakakika mavindi mbele yakwe ka kumhisimu. ²⁰ Hada wekubindaho kubmehua, wakamhambua ida nkazu yakwe ya langi ya huzuungi na kumhamba nguo yakwe na wakakmuavya chongoi kwenda kumsuubisha. ²¹ Wakamkungumiza mwemboka sia amwambize, mwekuae akengia mwe mzi kuawa tanga. mwetangwa simoni mkirene (tatiakwe da isikanda na lufo); wakamkungumiza msaaba wa zumbe yesu. ²² Asikia wakamwegaa zumbe Yesu hantu hetangwaho goligota(maana ya tafasii inu ni, mpaamo ya bea da mutwi). ²³ Wakamwenka npombe yekuhanganywao na manemane, mia nkee kuinywa. ²⁴ Wakamsuubisha na wakampigana nguo zakwe, wakazitowea kula kuamua ntii ndioyo enkingwe kia asikia. ²⁵ Yapata saa ntatu ya keo wekumsuubishaho. ²⁶ Wakaika uanga yakwe kibao chekugondwacho Masa, "mfaume ya wayahudi". ²⁷ Wakamsuubisha hamwe na mabagaa waidi, yumwe ntendeo yakwe ya kuume na mtuhu kumoso kwakwe. ²⁸ (Ttozeeza: mnjooza unu, "Na magndi yakatimia yekutamwiiwayo" nkaumo mwe nakala zakae). ²⁹ Na wekuao wakemboka wamtukana, wakasungisa mwiti yao wakamba ndieubonde hekalu na kudizenga kwa misi mitatu. ³⁰ "Eohoe mwenye na useesi kuawa he msaaba!" ³¹ Kwanamna ida ida wakuu wa makuhani wambehua wakahigana hamwe na wagondi na kugombeka, "kuwaohoa watuhu mia nkadaha kweuhwa mweye. ³² Kwistu mfaume ya Izlaeli, seea ivi aha kuawa kwe msaaba; ili tidahe kuona na kuamini" na wada wekusubishwao hamwe nae pia wambehua. ³³ Yekubauho saa sita kiza kikeza uanga ya si yose mpaka saa kenda. ³⁴ Ukati wa saa kenda, zumbe Yesu akatoa vuzo kwa sauti nkuu; "Eloi, Eloi, lama sabakitani?" maana yakwe "Mungu wangu, muungu wangu, kwa mbwai kunibada?" ³⁵ Baazi ya ao wekugookao wekusikiaho wagombeka, "kaua amwetanga Eia." ³⁶ Muntu yumwe akaguuka, akameeza siki mwesiponji na kuuka wanga ya mti wa mwanzi, akamwenka il anywe.Muntu yumwe akmba, "Suumiza tikaue ati Elia n'ndaeze akaseeze sii" ³⁷ Akabinda zumbe Yesu akaia kwa sati nkuu na akumbwa mzimu. ³⁸ Pazia da hekalu dikepanga ntii mbu kuawa uanga mpaka sii. ³⁹ Afisa yumwe mwekuae kagooka akauana na zumbe Yesu jinsi ida, akamboka,"kwei uyu muntu nee ni mwana ya Mungu. ⁴⁰ Nee waaho pia wekuao wakakaua kwa hae. Hamwe na ao nee hana Maliamu, Magdalena, Maliamu (mamakwe daYakobo mvunawe da Yose) na Saome. ⁴¹ Ukati ekuaho Galilaya wamtongea na kumtumikia. Na wavye wekumwe wangi pia watongea nae mpaka Yelusalemu. ⁴² Yekuwaho guoni, na kwa ajili uw msi wa maandalio, msi kabla ya sabato. ⁴³ Yusufu wa Alimasaya keza hada, nee ni mjumbe ya baaza, mheshimiwa, muntu mhufiza Ufaumewa Muungu. Kwa ukangafu akaita kwa Pilato na kumuombeza mwii wa zumbe Yesu. ⁴⁴ Pilato akaengemaa kuona zumbe Yesu kabinda kuumbwa mzima; akamwetanga yuda afisa akamuza ati zumbe Yesu kaumbusu mzimu. ⁴⁵ Ekupataho ukei kuawakwa afisa ati kaumbwa mzimu, akamluhusu Yusufu kuudoa mwii. ⁴⁶ Yusufu nee kagua sanda, Akamseeza kuawa

kwe msaaba, akamtaha kwa sanda, na kumuika mwe kabui dekufukwado mwe mwaba. Akabinda akatongoosa iwe he uvi wa kabui.⁴⁷ Maliamu Magidalena na Maliamu mamiakwe da Yose waona hantu ekuzikwaho zumbe Yesu.

Chapter 16

¹ Ukati sabato yekusiaho, maliamu magidalena na maliamu mamiakwe da yakobo, na salome, wahua manikato matano, ili wadahe kweza na kuusisa avuta mwii wa zumbe yesu kwa ajii ya ugisi. ² Kiokio msi wa bos wa fuma, waita kwe kabui ukati zua dekuawaho. ³ Wakatambaisana wowo kwa wowo, "n'doi ndie aditengoose iwe kwa ajii yetu ili tengee mwe kabui?" ⁴ Ukati wekukauanao, wamuona muntu katogoosa kae iwe ambado ne nkuu sana. ⁵ Wakengia mwe kabui nemwuona mbwanga kavaa oho chingaado kukaaa ntendeo za kuuume na wakehewa. ⁶ Akawamba, "nweekuogoha mwanamwondeza zumbe yesu, wa nazaleti, mwekusububiwa kafufuka! nkayuhohu aha. akahua hantu hada wekuaho wamwiika. ⁷ Hitani nkawahinye wahini wakwe na petuo yakua kawaonga kuita galilaya n'ndammuone, inga ekuavyo kamyambia." ⁸ Wakahauka na kuuguka kuawa kwe kabui wkazingiza na kwehewa nkaokundua chochoes kwa mutnu yoyose sibabu waogoha sana. ⁹ (Tozeeza: nakala za kae nkaziina mako 16: 9-20) mapema mwe msi wa bos wa juma,, ekubindah kufufuka, kumuawiia bosu maliamu magidalena, mwekuue kuawa kwakwe kuuavya npepo saba. ¹⁰ Kahauka na kuwaambia wada ambao newahawme nae, ukati wekuaho wakasiisiinik na kuavya mesozi. ¹¹ Wasikia ati ningima nakaonekana nae, mia nkaokumwamini. ¹² (Tozeeza: nakala za kae nkazina mako 16: 9-20) ekubindaho akeaviizi mwe namana tofauti kwa wantu watuhu waidi, ukati wekuaho wakenda mwe sii. ¹³ Wwaita na kuwamba wahini watuhu wekusigao mia nkaokumamini. ¹⁴ (Tozeeza: nakaa za kae nkazina mako 16: 9-20) zumbe yesu neeaviizi kwa wada kumi na wenga wekuaho wagaima mwe meza, na kawakemea kwa kwesekuamini kwao na ugumu wa myoyo, kwa sibabu nkaokuwamini wada wekumuona ekuaho kafufuka kuawa kwa watakufa. ¹⁵ kawamba, hitani ulimwenuguni kose, a kubiikia injii wa viumbe vyose. ¹⁶ Yoyose wamini na kubatii zwa n'ndaaoholwe, na yuda mweekuamini n'ndaahwe. ¹⁷ (Tozeeza: nakaa za kae nkazina mako 16: 9-20) utangio unu undaotonjeane na wose waamino kwa zina dangu n'ndawaavye npepo: n'ndawagombeke kwa luga mphyahamu. ¹⁸ N'ndawatoze nyoka kwa mikono yao, na hata wakanywa kontu chose cha kuzuu nkakina kiwazuu n'ndawaike mikono kwa watamu, nao n'ndawaweeee wagima." ¹⁹ Ekubindaho bwana kugombeka nao, akadoigwa uanga mbinguni na kekaa mkono wa kuume wa muungu. ²⁰ Wajini wkakhauka na kubiikia kia hanu, ukati bwana akagosoa ndima nao na kusisitish mbui kwa mijuza na utangio zikatongeano nao.

Luke

Chapter 1

¹ Wangi wajitahidi kuika mwe mpangilio simuizi kuhusu mbui ambayo yatimizwa gati yetu, ² inga wekutipatavyo swisi, ambao tangu bosu ni mashahidi wa meso na watumwao wa uzumbe. ³ Ivyo nami pia baada ya kuchunguza kwa makini chazo cha mbui izi zose toka aho bosu nkiona ni vyedi kwangu pia kuandika mwe mpangilio wakwe mgosingwa Theofilo. ⁴ Iya kwamba udahe kumanya ukweii wa mbuii wekuhinywazo. ⁵ Mwe siku za Helode, mfaume wa Yudea, hawa na Kuhani yumwe mwetangwa Zakaria, wa ukoo wa Abiya. Mkaziwe kawa kwa binti za Haruni na Zina dakwe etangwa Elizabeti. ⁶ Wose wawa wenye haki mbee za Muungu, wenda bila lawama mwe amli zose na magiyo ya Bwana. ⁷ Akini nkaokuwa na mwana, kwa ajii Elizabeti ne nkazati kuvyaa, na kwa ukati uo wose waidi wawa wazee sana. ⁸ Sasa iawio kwamba Zakalia ne kawa mwe uwepo wa Muungu, akaendelea na tatibu za kikuhanu mwe tatibu za uzo wakwe. ⁹ Kuawana na taatibu za kusagua ni kuhani yuhi mwenda ahudumu, ne kusagulwa kwa kula kwengia mwe hekalu da Zumbe na ivyo ne mvukiza uvumba. ¹⁰ Bunga dose da wantu ne dukaombeza chongoi ukali wa kuvukiza uvumba. ¹¹ Aho malaika wa Zumbe ekumwawiaho na kugooka upande wa kudiiya wa mviko ekuvukizao. ¹² Zakalia ketuka ekumwonaho, woga amwengia. ¹³ Iya malaika akamwamba, wese kuogoha Zakalia kwa ajii wekuombeza disikiwa mvyee yako Elizabeti onda akuvyaiye mwana. Zina dakwe wonda umwetange Yohana. ¹⁴ Wonda uwe na kinyemi na kusangaa na wonda watamwiye mwe kuvyaiye kwakwe. ¹⁵ Kwa ajii onda awe mkuu mbele ya meso ya Bwana. Nkana anywe mpombe wala kinyaji kikai, na onda amemwe ni Loho Mtakatifu tangu mwe ifu da mami yakwe. ¹⁶ Na wantu wangi wa Israeli wonda wahitulwe kwa Bwana Muungu wao. Onda enda mbee za cheni cha Bwana mwe Loho na nguvu ya Eliya. ¹⁷ Onda agosoe ivi ili kuvuza mioyo ya tate kwa wana, ili kwamba wesiokunda wenda mwe viugo vya wenye haki onda agosoe ivi kuika tayari mwe Bwana wantu ambao waandaiwa kwa ajii yakwe." ¹⁸ Zakalia kamwamba malaika, "Nonda nidahe vii kumanya ido? Kwa ajii mie ni mzee na mkazangu miaka yakwe itenda mingi sana." ¹⁹ Malaika akamjibu na kwamba, "Mimi ni Gabieli, ambaye nagooka mbee ya Muungu. Nkitumwa kuwa mbia kukueitea mbui inu ntana. ²⁰ Na kauwa, nkunauseme wonda uwe bubu, nkuna udahe kusema, hadi siku ida mbui inu yonda iawiye. Inu ni kwa ajii kushindwa kuamini mbui zangu ambazo zonda zitimizwe mwe ukati mwafaaka." ²¹ Sasa wantu wekuwao wakamgoja Zakalia. Ne wadunduwaa ne akadoa mda mlefua hekaluni. ²² Iya ekuawaho chongoi nkekudaha kugombeka nao. Wakamanya ne kupata maono ekuwaho hekaluni. Kaendee ya kugombeka kwa ishara na kwese kugombeka mbui yoyose. ²³ Lawiya inga siku za zamu yakwe ya kuhudumu yekusiyaho akauya kaya kwake. ²⁴ Zakalia ekuuyaho kaya kuawa hekalu, kabuiya mvyee yakwe ni mjamzito. Naye nkekuawa nyumbani mwakwe kwa muda wa miezi mishano. Akamba, ²⁵ "Idi ne ambado Zumbe kagosoa kwangu ekunika uwaho kwa kunipendelea ili kuusa soni nenayo mbele ya

wantu." ²⁶ Mwe, mwezi wa ntandatu wa ujauzito wa Elizabeti, Muungu kamwamba malaika Gablieli uite kwe mzii wa Galilaya wetangwao Nazareti, ²⁷ Kwa mwai mwekuwa aondwa kudoigwa ni mgosi ambaye zina dakwe ni Yusufu. Yeye ne niwa ukoo wa Daudi, na zina da mwai uyo etangwa Maiyamu. ²⁸ Akeza kwakwe na kumwamba, Salamu, wewe mwekuhokea nema nkuu! Zumbe kaagizwa nawe." ²⁹ Iya mbuii ida malaika ekugombekayo imhanganya na nkekuewa kwambwai malaika kamwamba saamu inu ni ajabu kwakwe. ³⁰ Malaika akagombeka, "Wese kuogoha, Maiyamu, iya wewe kuhokea neema kuawa kwa Muungu. ³¹ Naho kauwa wonda wenue ndaa mwe ifudako na wonda uvyae mwana. Na wonda umwetange zina dakwe Zumbe Yesu." ³² Onda awe mkuu na ondaetangwa Mwanangwa wa mwe uwanga sana. Zumbe Muungu onda amwenke kiti cha utawala wa Daudi tati yakwe. ³³ Onda atawale ukoo wa Yakobo siku zose na ufaume wakwe nkauna mwisho. ³⁴ Maliamu akagombeka na malaika, idi donda diawiye mwe sia yani, miye nkizati kugona na mgosi yeyose? ³⁵ Malaika akagombeka, "Loho Mtakatifu onda akwezee uwanga yako na nguvu za mweuwanga sana ondaeze uwanga yako. Kwa ivyo mtakatifu mwonda avyoigwe enda etangwe Mwana wa Muungu. ³⁶ Naho nduguyo Elizabeti ni mja mzito wamwana mwe miaka yakwe ya uzee. Unu ni mwezi wa ntandatu kwakwe, mwekuwa aketagwa mgumba. ³⁷ Inga nakuna desido kudahika kwa Muungu." ³⁸ Maliamu kagombeka, "Kuawa mie ni mtandima wa kivyee wa Zumbe. Eka igosoke inga ivyo kwangu sawa sawa na ujumbe wako." Ekuawaho aho malaika akambada. ³⁹ Ne mwe siku izo Maliamu kahauka kwa haaka kuita mwe sii ya viima kwemzii mwe sii ya Yudea. ⁴⁰ Kata kaya kwa Zakaria kumuugusa Elizabeti. ⁴¹ Chekuawiacho kwa Elizabeti ekusikiacho ndugu si ya Maliamu, Mwana mwe ifu dakwe akaluka, Elizabeti akamemezwa Loho Mtakatifu. ⁴² Kaavya sauti yakwe nakwamba kwa sauti nkuu umebarikiwa wewe mwe wavyee wose, na mwana mweifu dako kabarikiwa. ⁴³ Na mtenda viihi kwangu mwe, mami yakwe da Zumbe eze kwangu? ⁴⁴ Inga mwaya kauwa, nekusikiaho mwemagutwi yangu sauti ya kuugusa kwako, mwanangu mweifu dangu kasooka kwa nyemii. ⁴⁵ Kabarikiwa mvyee Yuda mwe kuamini kwamba kondakuawiye ukamilifu wa mbuii ida ekuambiwayo kuawa kwa tate." ⁴⁶ Maliamu akamba, loho yangu imsifu Tate, ⁴⁷ na moyo wangu inanyemi mwe Muungu Mwekuniokoa. ⁴⁸ Kwa ajii kakauwa hali yaasi ya mtumishi wakwe wa kivywe. Kauwa, kuvoka ivi sasa mwevizazi vyose waonda wanetange mbarikiwa. ⁴⁹ Kwa ajii yeye mdaha kugosoa mbui mkhuu kwangu, na zina dakwe ni takatifu. ⁵⁰ Mbazi zakwe zekaa kivyazi vyose wonda wane tange mbarikiwa. ⁵¹ Kaonyesha nguvu mwe mkono wakwe, kuwaguusa wada we kwefivyao uwanga ya akii za mioyo yao. ⁵² Kuwaseza asi wana wa wafaume kuawa mwe viti vyao vya utawala na kuwemua uwanga wada wa hali asi. ⁵³ Kawegusa wenao saa mwe vinti vitana, iya matajii kawaguusa nkonobue. ⁵⁴ Kaavyo msaada kwa Israeli mtumishi wakwe, ili akumbukwe kagosoa mbazizakwe. ⁵⁵ (Inga ekwambavyo kwa tate zetu) kwa Ablahamu na uvyazi wakwe siku zose." ⁵⁶ Maliamu kekaa na Elizabeti yadahikana miezi mitatu ivi nee ukuvyaho kaya kwakwe. ⁵⁷ Nee ukati wekubuahe wakho Elizabeti kwetuo mzigo nee avyaa mwana kigosi. ⁵⁸ Weziwe na wandugu wekumavyoho namna tate Zumbe ekumweneaho mbazi, ikiwa ni kinyeni hamwe naye. ⁵⁹ Yekubuahe siku ya nne Mwana agewe ngwisa wondo waavye zina wamwetange Zakaria, "Kwa ajii ni zina na tate yakwe, ⁶⁰ nee mami yakwe ajibu na kwamba, "Nkhikunda; naonda etangwe Yohana." ⁶¹ Nee wamwamba nkhanu hata yumwe mwe ukoo wetu mwetangwa zina ido." ⁶² Wakamgosoea ishala tate yakwe kuwa akunda mwana etangwe ndai. ⁶³ Tati yakwe akaomba ubao aandoka, nee andika, "Zina dakwe ni Yohana." Wose waka dunduwa kuwajii ya idi. ⁶⁴ Maa moja ububu wakwe ukamweka na ulimi wakwe ukatenda kuwa hulu. Akatamwiya na kumtogoza Zumbe Muungu. ⁶⁵ Nee wezizita wose wakao hehinao. Mbuii inu nee ya tangaa mwe sii yose yaviima vya Yudea. ⁶⁶ Wose wekusikiao wayafisa mwe mioyo yao wakamba, "Mwana uyu awa wa namna yani?" Kwa ajii mkono wa Muungu ugamwe naye. ⁶⁷ Tate yakwe Zakaria nee ahokea nguvu za Loho Mtakatifu na kuavya unabii, akamba, ⁶⁸ "Atogokwe Zumbe, Muungu wa Israeli kw aaji katisaidia na kutigosoea wokovu mwe wantu wakwe. ⁶⁹ Katenuiya wokovu mwe kaya ya mtumishi wakwe Daudi, kuawa mwe ukoo wa mtumishi Daudi, ⁷⁰ inga ekwambavyo mwe kavindwa cha manabii wakwe wekuako mwenyakati za kale. ⁷¹ Onda aliavye kwa adui wetu na kuliavya mwe wose wesio kutikunda. ⁷² Onda agosoe ivi kwa mbazi zakwe kwa tati zetu, na kukumbuka kiapo ekuikacho kwetu, ⁷³ kiapo ekwambacho kwa Ablahamu tati yetu. ⁷⁴ Ke isa tiamini yadihakana kagosoa chochose kwake bila wasi wasi, baada ya kukombolwa kuawa mwe mikono ya mtu mwesekua mtana. ⁷⁵ Mwe utukufu na haki mbee yakwe siku zose. ⁷⁶ Nee ivyo na wewe mwana, wonda wetangwe nabii wa mwe uwanga sana, kwa ajii wonda wenda mwe cheni cha Zumbe ili kugosoa sia ya wantu kwa ajii ya kweza kwako, ⁷⁷ kuwaambia wantu wakwe ili wondao wakombouwe mwe sia ya kuonewa mbazi zambi zao. ⁷⁸ Idi dondadiawie kwa ajii ya mbazi za Muungu wetu, kw aajii iyo zua donda diawe uwanga ditezee, ⁷⁹ kungazaa wekaao kiza na mwekufa. Onda agosoe ivi kwengaa miundi yetu mwesia ya amani." ⁸⁰ Nee yuda mwana akua na kutenda mwe nguvuzo lohoni ne ekaa polini mpaka siku ya kuawiya kwakwe mwe Israeli.

Chapter 2

¹ Sasa mwe misi igo, ikawawia kwamba Kaisai Agosto akaagia akaelekeza kwamba ido igwe sensa ya wantu wose wekaao dunia mwe duniani. ² Inu iwa nee sensa ya bosi ikagosekaye ukate Krenio kuwa gavana wa Siria. ³ Kia moneka akaita mwe mzi wakwe kugondwa sensa. ⁴ Nae Yusufu akahauka mwe mzi wa Nazareti uko Galilaya na akatamba Yudea mwe mzi wa Bethlehemi, umanyikanao kama mzi wa Daudi, kwa sibabu kaawia mwe ukoe wa Daudi. ⁵ Kaita uko kweandisha hamwe na Maliamu, akuae kamuomba na muwa akakauwia mwana. ⁶ Sasa ikaawia kwamba, wakawa kuda, ukati wakwe wa kwefungua ukabua. ⁷ Akefungua mwana kigosi, uvyazi wakwe wa bosi, akamzengeteza nguo mwe mwii kumkinda na mpeho mwana. Aho akamwiika kwe kihori cha kuisia wanyama, kwa sibabu nkayekuwako nafasi kwa

nyumba za wageni.⁸ Mwe eneo ido, nee kuna waisi wekaao mwe minda wakaindwa makundi ya ngoto zao nakio.⁹ Hamka, malaika wa Zumbe akawalawia, na utukufu wa Zumbe ukangaa kuwazunguka, na wakawa na hofu sana.¹⁰ Aho malaika akawamba, "Msekugoha, kwa sibabu nawaetea habaii ntama yodayo lete kinyemi kikuu mwe wantu wose."¹¹ Iveyo mwokozi kavyaigwa kwa ajii yenu kaya mwa Daudi! Yee ne Kristu Zumbe!¹² Inu nee utango ambayo mwendao mwenkingwe, mwenda mbwiie mwana, kahambwa nguo na kagona mwe hori da kuisia wanyama."¹³ Hamka kukawa na jeshi kuu da mbinguni dikatezana na malaika uyo wakamtogea Muungu, wakagombeka,¹⁴ "Utukufu kwa Muungumweuka uanga sana na npeho iwe duniani kwa wose ambao atamiwa nao."¹⁵ Ikatenda kwa malaika wekabindaho kuhauka kuita mbinguni, waisi wakatamwizana wowo kwa wewe, "Sasa, "Titeni uko Bethlehemu, na tikaone icho kintu ambacho kilawiia, ambacho Zumbe katifahamisha."¹⁶ Wakatenda halaka kuda na wakambwiia Maliamu na Yusufu, na wakamuona Mwana kagona mwe hati ya kudiiia wanyama.¹⁷ Na wekuenae ivyo, wakawahinya wantu kia wekuwacho wambiwa kumhusu mwana.¹⁸ Wese wekusikiao mbui inu wakashangazwa na kia kikutamwiiwache ni waisi.¹⁹ Akini Maliamu akaendee kumamankanya kuhusu yose ekunindayo kuyasikio, akayaika, mwe moyo wakwe.²⁰ Waisi wakagetoka wakamtukuza Muungu na kumtogeia kwaajii ya kia kintu wekubindacho kusikia na kuona, kama tu ikuwavyo itamwiiwa kwao.²¹ Yekubuwa hiku ya nane na iwa ni ukati wa kumgwisa mwana, wakamwetanga zina Yesu, zina akubinda ido kwenkwa ni yuda malaika kabla mimba kutungwa mwe ifu.²² Siku zaa zekukundwazo za tungazwa zekwembokaho, kuigana na shaa ya Musa, Yusufu na Maliamu wakamwengaa hekalu uko Yelusalemi kumwiiwa mbele za Zumbe.²³ Kama ikuandikwavyo mwe sheia ya Zumbe, "Kia mgosi kifungua ifu etangwe mwekuavigwa wakfu mwe Zumbe,"²⁴ Wowo viava wakeza kulavya kafa kuigana na kia kigombekwacho mwe sheia ya Zumbe, "Jozi ya njiwa au makinda maidi ya njiwa."²⁵ Kauwa, hwa na mntu mwe Yerusalemu ambaae zina dakwe nee akatangwa Simeoni. Mntu uya kawa mwenye haki na mcha Muungu. Yeye kawa akagoja kwa ajii ya mhonezi wa Israeli, na Loho Mtakatifu akawa uanga yakwe.²⁶ Nee ibinda kugumbiwa kwakwe kwembokea Loho Mtakatifu kwamba yeye nkanaafe kabla ya kumuona Kristo wa Zumbe.²⁷ Siku mwenga akeza mwe hekalu, kwa kuongwewa ni Loho Mtakatifu. Ambaho wavyazi wamweeta mwana, Yesu, kumgoswea yada yakundwayo kawaida ya sheia,²⁸ aho Simeoni akamhokea mwe mikono yakwe, na kumtogeia Muungu na kugombeka,²⁹ "Sasa luhusu mndima waka aite kwa mpeho Zumbe, kuigana na Neno dako."³⁰ Kwa kuwa meso yangu yauwona wokovu wako,³¹ ambao uwenigwa kwe meso ya wantu wose.³² Yeye ni ungaazi kw aajii ya kugubua kwa mataifa na utukufu wa wantu Israeli."³³ Tate na Mame wa mwana wakehewa kwa mbui ambayo yatamwiiwa mwakwe.³⁴ Aho Simeoni akawabaliki na akagombeka kwa Maliamu mami yakwe, "Tegeeza kwa makini! Mwana uyu endaawe sibabu ya kwaga na kuhonywa kwa wantu wangi mwe Israeli na utangio ambao wantu wangi wenda waimwe."³⁵ Naho ni uhamba wendao ukutunge mwe nafsi yako. Mwenye ili kwamba mawazo ya mioyo ya wangi yamanyike."³⁶ Nabii mvyee mwekwetangwae Ana nae kawa uko hekaluni yee nee binti wa Fanueli kalawa kabila da Asheli kawa na myaka mingi muno. Nae kekaa na mgesi yakwe kwa myaka saba baada ya kuteguana,³⁷ nae akatenda mjane kwa myaka semanini na minne. Nao nkekuwahi kuhauka hekaluni na kawa akaendelea kumuabudu Muungu hamwe na kufunga na kuombeza kio na msi.³⁸ Na kwa ukati uwo, akeza hada weiha akavoka kumtogeia Muungu, akatamwiiwa kumhusu mwana kwa kia mntu mwekua akagoja ukombozi wa Yerusalemu.³⁹ Wekubindaho kia kintu wekukundwacho kugosea na kuigana na sheia ya Zumbe, wakagotoka Galilaya mwe kaya yao Nazareti.⁴⁰ Mwana akakua, na akawa na nguvu, akayenyea hekima na, Neema ya Muungu ikawa uanga yakwe.⁴¹ Wavyazi wakwe kia mwaka wakaita Yerusalemu kw aajii ya sikunkuu ya Pasaka.⁴² Ekubuzaho myaka kumi na mbii wakaita vituhu ukati uda uda kidestuli kwa ajii ya sikunkuu.⁴³ Baada ya kusigaa siku zose kwa ajii ya sikunkuu, watawoka kuuya kaya, akini mbwanga Yesu akasigaa nyuma mda Yerusalemu na wavyazi wakwe nkawe kuvimanya ivyo.⁴⁴ Wakaadya ati kwamba yunda mwe kundi wekuwado wakatamba nado. Ivyo wakatamba ntamba ya siku. Nao wakavoka kumwondeza umo.⁴⁵ Waliposhindwa kumpata, walirudi Yerusalemu na wakaanza kumtafuta humo.⁴⁶ Ikalawia kwamba baada ya misi mitatu wakampata mwe hekalu kuwa kekaa gatigati ya wahinywa, akawategeeza na kuwauza maswali.⁴⁷ Wose wekumsikiao wekeheewa ni umanyi wakwe na majibu yakwe.⁴⁸ Wekumuonaho, wakammamankanya, mami akwe akamwamba, "Mwanangu, kwa mbwai kutigesea ivi? Tegeeza, tati yako na mimi tiwa tikakuenda kwa wasi wasi mkuu."⁴⁹ Akawamba, "Kwa mbwai muwa mkaniondeza? Nkamwe kumanya kuwa ni lazima niwe mwe nyumba ya Tate?"⁵⁰ Akini nkawekuelewa mbwai ekumanishacho kwa mbwi iyo.⁵¹ Nae akaita hamwe nao mpaka kaya Nazareti kawa mtufu kwao mame akwe akaziika mbui zose mwe moyo wakwe.⁵² Akini Yesu akasongwa nkukua mwe kiugo na kime na akatendasa kukundwa ni Muungu na wantu.

Chapter 3

¹ Sasa mwe mwaka wa kumi na shano wa utawala Kaisali Tibelia, ukati wa Pontilo Pilato mwe kua gavana wa Uyahudi, Helode nee ni mkuu yakwe nee ni wa Galilaya na Fiipo ndugu yakwe nee ni mkuu wa mkoa wa Hulea na Hakoniti na lisanian ni mkuu wa mkoa wa Abilene,² naukati wa kuhani mkuu anasi na Kayafa, mbui za Mungu dimwezea Zakalia, jangwani.³ Akatamba mwemkoa wose kuzunguuka mto Yolodani akabiikia ubatizo watoba kwaajii ya msamaha wa zambi.⁴ Kana yekugondwavyo cha mbui ya Isaya na mbui, "Sauti ya mntu mwekwemani, "Yagosoeni teyali sia ya Bwana, gosoani ndimo emboke."⁵ Kia vasi denda dimeemezwwe kia muima na kiima vyenda viigwanye baabaa zekuhotokazo zenda zivyooshwe na asi zenazo magunugunu zenda zikinishwe.⁶ Wantu wekwe wantu wose wenda wauone wokovu wa Muungu.⁷ Ivyo Yohana akawambia madyagano makuu ya wantu wekwemwezeao wapatwa kubatiizwa ni yeye

nywinywi uvyazi wa nyoka wenao sumu nndani mwekumihaza mkaguuka maya yezayo? ⁸ Vyaani matunda yafananayo na toba na msekuvoka kuhemba kwenu, "Tinae bwaahimu ambae ntatietu kwaajii na mwambia kwamba Muungu adaha kumuinua ibwaahimu wana hata kuawa na maiwe aya. ⁹ Tayali hoyo iikwa kwemazindo ya miti ivyo kia mti useokuvyaa matunda matana wasegwa na kwasigwa mwe moto. ¹⁰ Ikabinda wantu mwemadugano wamuuza sasa takundwa titende viivihi?" ¹¹ Atambaisa akawamba kana muntu ana nkazu mbii akundwa aavye nkazu mwenga kwa muntu ambae nkano kabisa na ambae nkana nkande." ¹² Ikabinda watoza ushuu wakumwa pia wakaza kubariizwa na kumwamba mwaimu takundwa kugosoa mbwai? ¹³ Akawamba mwesekukuba feza zaidi kwemboka mkundwavyo kukuba." ¹⁴ Maasikali wekumwa pia wakamuuza makamba, "Maswiswi je? Takundwa titende viivihi akawamba mwesekuavya feza kwa muntu yoyose kwa umbea lizikani na mishaa yetu." ¹⁵ Sasa kwakua wantu wanahamu ya kumgoja Kwistu mwenda eze kia yumwe nee akaudunga mwe moyo wakwe kuhusu Yohana kana yeye nee Kwistu. ¹⁶ Yohana akatambaisa kwakuambia wose, "Mimi na mibatiiza mimi kwa mazi, akini kana yumwe mweza ambae ananguvu kwemboka mimi na nkingistahili hata kuchopoa sigi za viatu vyakwe enda amibatize nywinywi kwa Loho Mtakatifu na kwa moto. ¹⁷ Hepeto dakwe di mkononi mwakwe akini ili kungaza vitana wazo wakwe wa wa kuhetea ngano na kuikuba ngano taainia mwakwe. Akini, enda ayoke mahema kwa moto ambao nkaudaha kufa. ¹⁸ Kwa makanyo matuhu mangi pia kabiikia habai ntana kwa wantu. ¹⁹ Yohana akamuegezea pia Helode mkuu wa mkoa kwakumtegua Helode mkaza nduguye kwa mabaya matuhu mangi ambayo Helode kuyagosoa. ²⁰ Akini baadae Helode akagosoa ubaya mtuhu ambaya sana kumfungua Yohana gelezani. ²¹ Ikabinda ikuwia kwamba, ukati wantu wose wakabatiizwa Yohana, nae Yesu akabatiizwa ukati ekwaho akaomba, ne mbingu za gubuka. ²² Loho Mtakatifu akasea uanga yakwe kwa mfano ya mwii kana ngiwa, ukati uo sauti ikeza kuawa mbinguni ikamba, "Wewe nee mwanangu nkundae natamiwa sana ni wewe." ²³ Sasa Yesu mwenye ekuvokaho kuhinya nee ana miaka saasini nee ni mwana (kana yekutazamiwavyo) kwa Yusufu mwananga ywa Eli, ²⁴ mwana ywa Masati, mwana ywa Lawi, mwana ywa Meliki, mwana ywa Yusufu, ²⁵ mwana ywa Matatia, mwana ywa Amosi mwana ywa Nahumu, mwana ywa Esli, mwana ywa Nagai, ²⁶ mwana ywa Maati, mwana ywa Matathia, mwana ywa Semeini, mwana ywa Yusufu, mwana ywa Yuda, ²⁷ mwana ywa Yoanani, mwana ywa Resa, mwana ywa Zelubabeli, mwana ywa Shealtieli, mwana ywa Neri, ²⁸ mwana ywa Melki, mwana ywa Adi, mwana ywa Kosamu, mwana ywa Elmadamu, mwana ywa Eli, ²⁹ mwana ywa Yoshua, mwana ywa Eliezele, mwana ywa Yolimu, mwana ywa Matathi, mwana ywa Lawi, ³⁰ mwana ywa Simeoni, mwana ywa Yuda, mwana ywa Yusufu, mwana ywa Yonamu, mwana ywa Eliyakimu, ³¹ mwana ywa Melea, mwana ywa Mena, mwana ywa Matatha, mwana ywa Nathani, mwana ywa Daudi, ³² mwana ywa Yese, mwana ywa Obedi, mwana ywa Boazi, mwana ywa Salmoni, mwana ywa Nashoni, ³³ mwana ywa Abinadamu, mwana ywa Alamu, mwana ywa Hesloni, mwana ywa Pelesi, mwana ywa Yuda, ³⁴ mwana ywa Yakobo, mwana ywa Isaka, mwana ywa Bwaahimu, mwana ywa Tela, mwana ywa Naholi, ³⁵ mwana ywa Seluiga, mwana ywa Lagau, mwana ywa Pelegi, mwana ywa Ebeli, mwana ywa Sala, ³⁶ mwana ywa Kenani, mwana ywa Alfaksadi, mwana ywa Shemu, mwana ywa Nuhu, mwana ywa Lameki, ³⁷ mwana ywa Methusela, mwana ywa Henoko, mwana ywa Yaledi, mwana ywa Mahalalei, mwana ywa Kenani, ³⁸ mwana ywa Enoshi, mwana ywa Sethi, mwana ywa Adamu, mwana ywa Muungu.

Chapter 4

¹ Vituhu, Zumbe Yesu ekuwaho kamema Loho Mtakatifu nee enya kulawa mto Yolodani kaongozaoni Loho jangwani ² kwa siku alunaini na uko kageezwa ni bilisi ukati uo nkeekuda chochose na mwisho wa ukati akaumwa ri saa. ³ Bilisi akamwamba, "kanawewe umwana ywa Muungu hituo iwe ditende mkate." ⁴ Zumbe Yesu akatombaisa, "Igondwa muntu nkaishi kwa mkate uodu." ⁵ Vituhu bilisi akamuongoza uwanga kwa mwiima ekamuonyesha Zumbe zose za dunia kwa mdo mjihi. ⁶ Bilisi ekamwamba, "Nenda nikwenkwe mamlaka ya kutawala Zumbe zase hamwe na fahali zakwe nadaha kugosoa ivyo kwakuwa vyose vikabiziwa kwangu nivitawale na nadaha kumwenka yoyose nikundae kumwenka. ⁷ Kwaiyo kana wenda unenamie na kuniabudu vintu ivyo vyose vyenda vitende vyako." ⁸ Akini Yesu akamtambwaisa na kumwamba, "Igondwa lazima umwabudu Bwana Muungu ywako, na lazima umtumikie yeye ikedu." ⁹ Vituhu bilisi akamuongoza Yesu kiamuo Yelusalemu na kumwiika hantu uwanga kabisa ya zengo da hekalu na kumwamba kana wewe umwana ywa Muungu, etambuke si kulawa aha. ¹⁰ Kwasibabu igondwa, "Enda aagiye malaika zakwe wakutundaiye na kukuinda, ¹¹ na wenda wakwenue uwanga ya mikono yao ili usekweumiza miundi yako mwe maiwe." ¹² Yesu akatambaisa akamwamba, "Igondwa, "Wesekumgeezwa Bwana Muungu ywako." ¹³ Bilisi ekubidaho kumgeezwa kumgeezwa Yesu, akaita na kumbada kiamuo ukati mtuhu. ¹⁴ Vituhu Yesu akauya Galilaya kwa nguvu za Loho na mbui kumhusu Yesu zikagenea nakutangaa mwe mikao yose ya hehi. ¹⁵ Akahinya mwe masunagogi yao muntu akamtogoa. ¹⁶ Siku mwenga akaika Nazaleti mzi ambao akaewo, na kukuia uko, kana yekuwavyo destui yakwe akengia mwe sunagagi siku ya sabato akagooka kusoma magonda. ¹⁷ Akakabiziwa gombo da nabii Isaya, ivyo akachopoa gombo akaondeza sehemu yekugondwayo, ¹⁸ "Loho ywa Bwana yuu uwanga yangu kwa ajii yangu kwa ajii kanigea mavuta kubiikia mbui zedi kwa wakiwa. Kanituma kubukia uhulu kwa wafungwa na kuwagosoa wesaokuona wadahe kuena vituhu, kuwaika hulu wakandamizwao, ¹⁹ kubukia mwaka ambao Bwana enda aonyese utana wakwe." ²⁰ Nee edichapoa gombo ekamvuzia kiongozi ywa sunagogi ne ekaa asi. Meso ya wantu wose wekuwao mwe sunagogi wamkauwa yeye. ²¹ Akavoka kutamwiia nao akamba, "Ivyeeo gonde idi ditimie mwe magutwi yenu." ²² Kia muntu hado kashuhudia kia chekugombekwacho ni Yesu na wangi gati yao wakehewa ni mbui za vivyo zekuwaza zikalawa mwe kanwa chakwe nee wamba, "Uyu ni

mbwanga ywa Yusufu, nkio ivyo?"²³ Yesu akawambia, "Kwei mwenda mgombeke mesali inu kwangu, "Mganga, ehonye mwenye chochote tekusikiacho wekugodoacho Kapelnaumu, kigosohe aha he kijiji chenu."²⁴ Pia akamba, "Ukwei namyamba nywinywi nakuna nabii mkundwa mwe si yao."²⁵ Akini namyamba nywinywi kwamba na watakuifiw wangi Israeli mwe kipindi cha Eliya ukati mbingu yekuvugulwaho kwesekuwa na fua kwa miaka mitatu na nusu ukati kwekuwaho na saa nkuu mwe si yose.²⁶ Akini Eliya nkee kwagiiwa kwa yoyose yumwe ywao akini kwa mtakufiwa yumwe du mwekuwa akekoa Salepta hehi na mzi wa Sidoni.²⁷ Naho, kwakuwa wataukoma wange mwe Israeli kipindi nabii Elisha akini nakuna hata muntu yumwe gati yao mwe kuhonywa iya Naamani muntu ywa Silia.²⁸ Wantu wose mwe sunagogi wakamemwa ni maya wekusi kiahio aya yose.²⁹ Wakagooka na kumsindika changoi ya mzi ili wadahe kumungoza kiamuo kwe ukingo wa mwiima wa mzi ambako mzi wao uwe uzengwe uwanga yakwe ili wadahe kumwasa si.³⁰ Akini ekemboka saama gatigati yao akaita.³¹ Akabinda akasea Kapelnaumu, mwe mzi wa Galilaya. Ya sabato mwenga na akahinya wantu mwe sunagogi.³² Wakehewa ni mahinyo yakwe kwokuwa nee akahinya kwa mamlaka.³³ Sasa siku iyo mwe sunagogi nee kuna muntu mwekuwa na loho ya npepo mchama na nee aiya kwa sauti ya uwanga,³⁴ "Tina mbwai nawe Yesu ywa Nazaleti? Kweza kutiumiza? Namanya wewe undai wewe umtakatifu ywa Muungu!"³⁵ Yesu akamfokea npepo ekamba, "Nyamaa myee na umlawe muntu uyu!" Npepo yuda akamwaawa muntu yuda bila ya kumbadia maimevu.³⁶ Wantu wose wakehewa na wacosangwa nkuta mwia mbuu iyo kia yumwe na mweziwe, wakamba, "Ni mbui ya viivhi inu?"³⁷ Ivyo mbui ya Yesu ikatangaa kia sehemu mwe maeneo yazungukayo mwe mkoa uwo.³⁸ Naho Yesu ekahauka mwemzi uo akengia mwe nyumba ya Simoni. Sasa mkwewe ywa kivywe ya Simoni nee akaumwa homa nkai akamhembeza badii yakwe.³⁹ Ivyo, Yesu akambasa hehi ekamkemea ida homa ikamweeka. Gafila akagooka na kuvoka kuwaahiazikia.⁴⁰ Zua dekuwaho dikaswa wantu wakamweetea Yesu kia yumwe mwekuwo mtamu wa ntamu mbaimbai. Akaika mikono yakwe uwanga ya kia ntamu akawahonya wose.⁴¹ Mapepo pia yakawalawa wangi wao wakaia kwa sauti na kwamba, "Wewe umwanya ywa Muungu!" Yesu ekafokea mapepo na kuwenka uhusa watamwiye kwa ajii wamanya kwamba nee ni Kwistu.⁴² Ukati kwekuchoho akaita eneo desada kuwa na wantu, madukano ya wantu, nee wakamuondeza wakeza kwe eneo ekuwaho, wakgeza kumkindia asekuite hao nao.⁴³ Akini akawambia, "Lazima pia nibiikie mbui ntana za uzumbe wa Muungu mwe mizi mituhu mingi kwakuwa inu nee sibabu nkitumwa aho nao."⁴⁴ Naho akasongwa kubukia mwe masunagogi mwe Uyahudi yose.

Chapter 5

¹ Naho nee yaawia ukati wantu wekwekongaho na kumzunguuka Zumbe Yesu na kagooka nkanda nkanda ya ziwa Genesareti.² Nee aona mashua mbii zigooka nkandani he ziwa wavuvi nee waana wawa wakasunta nyavu zao.³ Zumbe Yesu akengia mwe mashua mwenga mwe zia zekuazo hada naho nee ni ya Simoni akamwambeza ayegae kwe mazi hae kidogo na hada he si nkavu Abinda nee ekaa awahinya kaua muda mwe ido mashua.⁴ Katamwia akamwamba Simoni, yegae mashua yako mpaka hada he kiindi cha mazi, useeze nyavu- zako udake kuvuasamaka.⁵ Simoni akatambaika akamba, "zumbe tigoso ndima kigima, nakatokugwia cho chse iya kwa mbui yako nnda niziseezenyavu"⁶ wekutendaho ivyo nee wazoa samaki wangi mno naho nyavu zao nee zavoka kudumuka.⁷ wakawetanga wezwao wekuawo mwe mashua ntuhu weze wawaambize. Nee weza wakamemeza mashua zose ikatenda zikavoka kudidimia.⁸ Iya Akini Simoni Petuo ekwendaho kuona via akagwa he mavindi ya Zumbe akagombeka, "Hauke hangu kw ajii mie ni muntu mwenye zambi Zumbe."⁹ Kwa ajii kaengemazwa ni wada wose ekwawo hamwe nao kwa uda uvuvi wa samaki wekuogoso.¹⁰ Idi diwahanganya yakobo na yohana wanangwa wa Zebedayo, wekushukio na Simoni. Na Zumbe Yesu akamwamba Simoni, "Wesekuogoha kwa ajii kivoko cha ivieo na kwendako wonda uvue wantu."¹¹ Wekubindaho kuzieta mashua zao kwe si nkavu wakabada kia kintu nakumtogo ya yeye.¹² Ikaawia kuwa ekucho gatigati ya mzi umwe na mwe muntu mwekuuae kamema ukoma nee yauko. Ekwendaho kumuona Zumbe Yesu, akagwa akenamiza cheni chakwe mpaka si akaombeza akamba, "Zumbe, ati wakunda wadaha kunisunta."¹³ Ekubindaho Zumbe Yesu nee amwenuia mkono wakwe akandanta akagombeka, "Nafaigwa. Ungazwe na saa ida ida ukoma ukamueka."¹⁴ "Kakuagua esekugombeka kwa muntu yoyose akini kamwamba, "Hita ukeonyese kwa makuhani na uavye sadaka ya kugosolwa kwako hamwe na kia ekuagwacho Musa kwa ajii ya ushuhuda kwao."¹⁵ Mia mbui zekumtaazo yeye zikamanyika hae na hae na kunga kuu da wantu wakeza hamwe kumtegeza akahinya na kuhonga matamu yao.¹⁶ Mia kia maa nee akenega nkandani na kuomteza.¹⁷ Ikaawia siku mwenga mwe iyo misi nee akawahinya nee hawa na Mfaliso na waimu wa shaia wekaa aho woo nee weza wakaawia kwe mizi mingi mbai mbai mwe si ya Galilaya na Yudea, naho pia kaawia kwe mzi wa Yelusalemu. Nguvu ya Zumbe nee ihamwe nae kuhanya.¹⁸ Wantu wangi waza wamwenua mwe mkeka muntu mwekuhooa, wondesa zia ya kumwengiza gati ili kumgoneza si mbele ya Zumbe Yesu.¹⁹ Nakawekupata sia ya kumwengiza nyumbai kwa ajii ya zumwe zumwe, nee wakwea uanga ya chusi na kumseeza si yuda muntu komboka kwe vigae mwe mkeka wakwe gatigati ya mntu mbele ya Zumbe Yesu.²⁰ Akakaua imani yao Zumbe Yesu akagombeka, "Mbuyangu, zambi zako zisamehewa."²¹ Wagonda wa Mafalisayo nee wavoka kumamaankanya wakamba, "Uyu nindai mtamwia kufuu? Ndai mdaha kusamehe zambi iya ni Muungu mwenye ikedu?"²² Mia Zumbe Yesu, akamanyika ni mbwai wekuacho wakakiafya, akawatambaisa akawamba, "Kwa mbwai mwauzana idi mwe myoyo yenu? Ni"²³ kihi kihufu kukitamwia, zambi zako zisamehewa hambu gooka wende?"²⁴ Akini mmanye ati mwana ywa Adamu ana mamlaka duniani ya kusamehe zambi nakuhinya wewe, 'Enuka, daa mkeka wako na uhite nyumbai kwako.'"²⁵ Aho aho akenda he meso yao akenua mkeka wakwe ekwao kagonea, abinda akagotoka kaya akamtunya Muungu.²⁶ Kia moneka akaengee wakamtunya Muungu wakamema wengee

wakamba tiona vihii ivieo. ²⁷ Mbui izi zekubindaho kuawiia Zumbe Yesu nee alawa uko abinda amuona mtoza ushuu mwekwetangwa Lawi kekaa ntendeo ya kukusanyia kodi, akamwamba, "Nitongea." ²⁸ Savyo Lawi akenuka nee amtongea akabada kia kintu nyuma. ²⁹ Akabinda Lawi nee agoneka wantu kwe kaamu nkuu kwa ajii ya Zumbe Yesu. Nee kuna watoza ushuu wangi kuda na wantu wangi wekwekeea he meza wakada hamwe nao. ³⁰ Akini Mafalisayo na wagonda wao nee wakawakungumiza wahinywa wakamba, "Kwa mbwai mwada na kunywa na watoza ushuu na wantu kumwe wenao zambi?" ³¹ Zumbe Yesu akawatambaiza, "Wantu wenao afya ntana nkawakunda mganga ni wadadu wahumao nee ndiwo waonde yumwe. ³² Nchekweza kuwetanga wantu wenao haki wapate kusosoa mia kuwetanga wenao zambi wapate kusosoa." ³³ Wakamwamba, "Wahinywa wa Yohana maa kwa maa wafunga na kuombeza na wahinywa Mafalisayo nao watenda ivyoivyo iya wahinywa wako wada na kunywa." ³⁴ Zumbe Yesu nee awamba, "Yadahikana muntu yoyose akawatenda wekwezao kwe wia wa mwai kufunga ukati mwai yu hamwe nao? ³⁵ Akini siku zeza ndiho mwai endaho ausugwe mwao nee mwe misi iyo ndiho wafunge." ³⁶ Ekubindaho Zumbe Yesu akawatamwiza kwa mfano, "Nkakuna mtatua kipande cha nguo kuawa mwe nguo npyahamu na kukigea mwe vazi da kae na akagosoa ivyo onda aitatie ida nguo npyahamu na kipande cha nguo kuawa mwe vazi hya nee nkadidaha kutumika na nguo ya vazi da kae. ³⁷ Naho nkakuna muntu muika divai pya mwe vibiiika vya kae na kama akagosoa ivyo, divai mpya yenda itue kia kia na divai nee yetika na vibiiika nee vibanika. ³⁸ Mia divai npyahamu shuti iikwa mwee via vipyahamu. ³⁹ Nkakuna muntu akabinda kunywa divai ya kae monda akunde npya hambigwa ya kae ni ntana sana."

Chapter 6

¹ Sasa iamiiia kwe Sabato kwa Zumbe Yesu ne akemboka kwe monda wa nafaka na wanafunzi wakwe ne wakabonda masoke, wakayafigisa mwe mikono yao wakayada. ² Iya wekumwe mwe wada Mafalisayo wakamba, "Ivi kwa mbwai mwagosoia kintu ambacho hicho chedi kisheia kukigosoia siku ya Sabato"? ³ Zumbe Yesu akazumia akaamba, "Nkamokodiiki kosoma kia Daudi ekugosoacho ekuwaho na saa, yeye na wagosi ekwao nao? ⁴ Kaita kwe nyumba ya Muungu akadoa mikate mitakatifu mitatu akaida, na yekumwe akaiavya kwa wantu ekwao nao kuida, hata ati ne ni halali kwa makuhani kuida." ⁵ Naho akawamba, "Mwana wa Adamu ni Zumbe Yesu ya Sabato." ⁶ Ikaawiiia kwe Sabato ntuhu akengia mwe sinagogi na kuwahinya wantu uko, ne hana mntu mwe kuhooa mkono wakwe wa kudiiia. ⁷ Wagondi na Mafalisayone wakamkaua vyedi ati endane houye mntu siku ya Sabato, ili wadahe kupata sibabu ya kumshitaki kwa kugosoia nkivyo. ⁸ Lya kamanya wekuwacho wakafanyanya, akamgombeka mntu mwe kuhooa mkono, "Enuka, gooka hanuhe wantu." Yuda mntu akenuka akagooka hada. ⁹ Zumbe Yesu akagombeka kwao, "Nawauza nywinywi, ni vyedi siku ya Sabato kugosoia yedi au ubanasi, kuohoa maisha au kuyabananga?" Naho akawakaua wose na kumwamba yuda mtu, ¹⁰ "Enua mkono wako." Ekogosoaho ivyo mkono wakwe ukohonywa. ¹¹ Lya wakatozwa ni maya, wakatamwiizana wenye kwa wenye kwa wamtendeni Zumbe Yesu. ¹² Lawiia siku izo kaita kwe muima kwenda kuomba kio chose kumuomba Muungu. ¹³ Keo dakwe, akawetanga wahinywa wakwe akawasagua kumi na waida mwe awo, akawetanga "mitume." ¹⁴ Mazina ya wada mitume ne ne Simoni (ambae pia amwetanga Petto) na Andrea nduguye, Yakobo Yohana, Filipo, Batoomayo, ¹⁵ Matayo, Tomasi na Yakobo mwanangwa ya Alifayo, Simoni mwetangwa Zelote, ¹⁶ Yuda mwana Yakobo na Yuda Isikaliote mwekumsaiti. ¹⁷ Naho Zumbe Yesu akaseea hamwe nao kuawa kwe muima na kugooka hantu tambalale wahinywa wagenyeao ne waoko hamwe na zumo da wantu wekoawao Uyahudi, Yelusalem na mpywauu ya Tilo na Sidoni. ¹⁸ Weza kumtegeza na kuhonywa ntamu zao. Wantu wekuao wakapishwa ui mpyepo wachanaa nao wakaoholwa pia. ¹⁹ Kia muoneka kwe ido zumo kageeza kumdouta kwa via nguvu za uhoaji ne zikaawiiia mwakwe na akawaohoa wose. ²⁰ Naho akawakaua wanafunzi wakwe na kuwaamba, "mbalikia nywinywi masikini kwa kua ufaume wa Muungu ni wenu. ²¹ Mbalikiwa nywinywi wenao saa isasa kwa via mwendamwegoswe. Mbalikiwa nywinywi muiao isasa kwa via mndamseke. ²² Mbalikiwa nywinywi wantu wendao wakimwe ni nywinywi na kuminega na kumishutumu nywinywi kwa muwavu kwa ajii ya Mwana Adamu. ²³ Esekeeni kwe siku iyo na kusooka kwa nyemi, kwa via mndamwe na sawabu nkuu mbinguni kwa kua tatizo wawagosoia ivyo ivyo manabii. ²⁴ Lya mmbui zenu mataaji kwa kua mlozwa kae. Mmbuizenu mwekwegutao isasa! Kwa kua mndamuone saa aho. ²⁵ Mmbui zenu msekao isasa mwenda omboleza na kuia aho. ²⁶ Mmbui zenu mwendao mtogolwe ni wantu wose kwa via tatizo wawagosoia manabiiufyosi ivyoivyo. ²⁷ Lya natamwiiia kwenu nywinywi mnitegeezao wakundeni wankuu wenu na kugosoia natana kwa wakimwao na nywinywi. ²⁸ Wabalikini wada wamikauio nywinywi na muwaombee wada wamioneao. ²⁹ Kwakwe ye akutoae funda dimwe mhituie na da kaidi. Ati mntu akakuloka joho dako mwenke na nkazu. ³⁰ Mwenke kia akoombezaye. Ati mntu akakuhoka mai yako, wesekumwamba akuvuzie. ³¹ Enga mkundavyo wantu wamigosoee nanywi wagosoeeni ivyoivyo. ³² Ati mkawakunda wantu wamikundwao nywinywi du mwapata sawabu yani? Kwa kua hata wena zambi wawakunda wada wawakundao. ³³ Ati mkawagosoia vyedi wada wamigosoiao nywinywi yedi iyo ni sawabu yani kwenu? Kwa kua wena zambi wagosoa ivyo ivyo. ³⁴ Ati mkakopesha vintu kwa wantu mkamanya wenda wamivuzie iyo ni sawabu yani kwenu? Hata wena zambi wamikopesha wena zambi kwa kumanya wendawahokee kiasi icho icho vituhu. ³⁵ Lya wakundeni wankuu wenu na wagosoeeni vyedi. Wakopesheni mwesekua na utente kwa ajii ya kuvuziwa, na sawabu yenu yendaiwe nkuu. Mnda muwe enga wana wa Zumbe, kwa via mwenye ni yedi kwa wantu wesao ntogozi na wabanasi. ³⁶ Muwe na mbazi, enga Tati enu eivyo na mbazi. ³⁷ Mwesekuchwa, nanywi nkamnamnahwe, mwesekugita nanywi nkamnamvigitiwe, wasameheni wantu, nanywi mwendamsamehewe. ³⁸ Wenkeni watuhu nanywi mndamwenkigwe kiasi cha ukaimu wakumemao na kwetika mwe mavindi yenu, kwa kua kihimo chochose mwendacho mtumie kuhima kihimo icho ne

chendacho kitumike kumhimia nywinywi." ³⁹ Ne akawamba kwa mfano." Je mntu mweyekuona adaha kumwongoza mntu mweyekuona? Ati ne kagosa ivyo wose nkawanawagwiie mwe shimo? ⁴⁰ Mhina nkawa mkuu kuiko mwaimu yakwe, iya kia mwoneka akabinda kuhinywa vitana ena awe enga mwaimu yakwe. ⁴¹ Na kwa mbwai wakaua basi de mwe ziso da nduguyo na noliti de mwe ziso dako nkodikaua? ⁴² Wenda umwambe vii vihi nduguyo, "Ndugu naonda niavye basi de mwe ziso dako," Nawe nkukaua ziti de mwe ziso dako mwenyewe? We umnafiki voka kuavya ziti mwe ziso dako mwenye ne wendaho ukaua vyedi kuavya basi mwe ziso da nduguyo. ⁴³ Kwa kua nkakuna mti mtana uvyaao matunda yeseyokuwa yedi, wala nkakona mti wesaokuwa wedi uvyaao matunda yedi. ⁴⁴ Kwa kua kia mti wamanyigwa kwa matunda yakwe kwa kua nkawaaha tini kuawa mwe miwa wala nkawaaha zabibu kuawa mwe michongoma. ⁴⁵ Mntu yedi mwe hazina ntana ya moyo wakwe aavya yedi, na mntu mbanasi mwe hazina mbovu ya moyo wakwe kwaawaubanasi kwa kua kanwa chakwe chatamwiia yaumemeezayo moyo wakwe. ⁴⁶ Kwa mbwai mwanetanga Zumbé, Zumbé, 'na ukunkamgosa yoda nitamwiiayo? ⁴⁷ Kia mntu mweza kwangu na kutegeeza mbui zangu na kuyagosoea ndima ne ndani waonyeseeivyo. ⁴⁸ Aigana na mntu mzenga nyumba yakwe na kufuka asi sana, kuzenga wa nyumba uanga ya mwamba imala. Mafuliko yekwezaho mapolomoko ya mazi yakatoa mwe nyumba, iya nkekudaha kuikucha kwa kua ne izengwa vitana. ⁴⁹ Lya yoyose mwenda anive mbui yangu na akaiemea; mita ni mntu mwe kuzenga nyumba aunga ya alizi hesehokua na msingi, mazi yekuseeaho kwa nguvu nyumba nee yagwa.

Chapter 7

¹ Baaada ya Yesu kubinda kiya kintu ekuwacho asema kwa wantu warntegezao, kengia Kapernaumu. ² Mtandima yumwe wa akida, mwekuwa na samani sana kwakwe, ne kawa mtama sana hehi na kufa. ³ Akini kawa kasikia kuhusu Zumbé Yesu, yuda akida ne amtuma kiongozi wa Wayahudi, kumwombezea eze amwohoe mtandima wakwe ase kufa. ⁴ Wekubuaho hehi na Zumbé Yesu, wamwombeza kwa bidii na kwamba, "Astahii kugosoewa iviivi kwa ajii yakwe, ⁵ kwa ajii adikunda taifa detu, na nee mwekuzenga sinagogi kwa ajii yetu." ⁶ Zumbé Yesu kaendeeya na ntambo zakwe hamwe nao. Akini kabla nkazati kuita hae na nyumba afisa yumwe kutumwa mbuyaze kutamwiya naye Bwana wesekwesokeza mwenye kwa ajii yangu nkistahii wewe kwengia mwe taa da nyumba yangu. ⁷ Kwa ajii inu chekumanya hata mimi mwenye inga nafaa kweza kwako, akini gombeka mbui tu na mtandima wangu ondaahone. ⁸ Naho hata mimi inga ni mntu mwekuika mwe madaaka naho ninao asikai asi yangu. Namba kwa uyu, "Hita naye aita, na kwa mtuhu." Soo'nae eza, na kwa mtandima wakwe, "Gosa iki, naye agosa." ⁹ Zumbé Yesu ekusikiayo ayo ne adunduwa, na kuhitukia mkutano wekuwao ukamtongea na kwamba. Namihinya, inga nkizati kuona mntu mwenye imani nkuu inga uyu hala uko Israeli. ¹⁰ Naho wada wekutumwao wekuuyaho kaya wabwiya mtandima kahona. ¹¹ Baada ya yao ayo iyawiya Zumbé Yesu ne atamba kuita mzii mtuhu wetangwao. Naini wahinywa wakwe waita hamwe naye watongeanana na utifii mkuu wa wantu. ¹² Ekubuaho hehi na mwango wa mzii kuwa na mntu mwe kufa kenulwa na mwana wa ikedu mwa mami yakwe mwe kufiwa ni mgosi. Utifii wa wantu kuawa mwe mzii wawa hamwe. ¹³ Ekumwonaho Zumbé ne asogea hehi yakwe kwa mbazi nkuu sana akamwambia, "Usekwiya." ¹⁴ Ne asogea mbee adonta jeneza ambado denua mwii na wada wekwemua ne wagooka ne amba, "Wee mwana namba enuka" ¹⁵ Mntu mwe kufa ne enuka na kwekaa asii na kuvoka kutamwiya. Ne zumbé Yesu amwambia kwa mami yakwe. ¹⁶ Nee hofu ya wengia wose ne waendele kungimbika Muungu wakamba "Nabii mkuu kenulwa gatigati yetu na Muungu wawakauwa wantu wakwe" ¹⁷ Izi habai ntana za Zumbé Yesu zienea Yudea yose na kwa mikoa yose ya jiani. ¹⁸ Wahinywa wa Yohana wamwambia mbui inu yose. ¹⁹ Nee Yohana awetanga waida wa wahinywa wakwe na kuwatumia kwa Bwana na kumwambia, "Wewe ndie yuda ezaye, au kuna mtuhu timkauwiyaye?" ²⁰ Wekubuaho hehi na Zumbé Yesu ne wamba, "Yohana mbatizaji katituma kwako tambe wewe ni yuda ezaye au kuna mntu mtuhu timngojaye?" ²¹ Mwe ukati uwo kaohowa wantu wangi wekuwao watamu na suuba, kuawa mwe loho nchafu, na kwa wantu wenye upofu kawenka kuona. ²² Zumbé Yesu akawajibu na kuwamba, "Akini mwitaho mwe kulawaho mwambieni Yohana mwe kuonacho na kukiva, wesiokuona waona na viwete wenda, wenao ukoma wangazwa, wesio na magutwi wasikiya, watakufa wafufulwa na kuwa wagima vituhu, wakiwa watambiswa mbui ntana. ²³ Na mntu ambae nkana aeki kunikubai mimi kwa ajii ya mbui zangu kabaikiwa." ²⁴ Inga wada wekutumwao ni Yohana kuuiya wekuawako. Zumbé Yesu akavoka kuwambia mkutano kuawa kwa Yohana mwita chongoi kukauwa lasi dikakunguitwa ni npeho? ²⁵ Akini mwita chongoi kukauwa mbwai, mntu mwekuvaa vitana? Kauwa wantu wada wavaa nguo za kifaume na kwekaa kwe loho na stalehe wauko kwe nafasi za wafaume. ²⁶ Lya mwaita chongoi kukauwa mbwai, Nabii? Haya, natamiwa kwenu zaidi sana sana kuliko nabii. ²⁷ Uyu ne mwekuandikiwa, "Kauwa natuma ntume mbee ya meso yenu, mwondaagosoe si akwa ajii yangu, ²⁸ Naambae kwenu kwa ajii ya wada wekuvyaigwao ni mvywee, nkakuna mkuu enga Yohana. ²⁹ Na wantu wose wekusikiao ayo hamwe na watoza kodi, ne wabikiya Muungu ne mwe haki. Wa wao aho gatigati yao wada awekubatzwao kwa ubatizo wa Yohana. ³⁰ Akini mafalisayo na watalaamu wa sheiya za kiyahudi, ambao nkaokubatzwa ni yeye waemeza viugo vya Muungu kwa ajii yao wenye. ³¹ Nao nadaha kuwaiganya na mbwai wantu wa kivyazi iki? Wavivihi hasa? ³² Wafanana na wana wasizigao mwe gwiyo, wekao na kwetangwa yumwe baada ya mtuhu wakamba, "Titoa fiimbi kwaji yenu nkamokuvina tiombeza na muiya." ³³ Yohana mbatizaji keza nkekuda mkate waa nkekunywa divai, ne mwamba, "Ana npepo." ³⁴ Mwana mntu keza kada na kunywa ne mwasema, "Kawa mbafu na mkozi, mbuya wa watoza kodi wenye zambi!" ³⁵ Akini viugo vimanyikana kana haki kwa wanawe wose." ³⁶ Yumwe wa mafalisayo kamwombeza Zumbé Yesu aite akade hamwe na yeye. ³⁷ Kauwa kuwa na mvywee yumwe mwe mzii uo mwekuwa na zambi. Kamanya kuwa ne kekaa ha falisayo, akaeta chupa inukiyo manukato. ³⁸ Kagooka nyuma

yakwe hhei na miundi yakwe kwa mesozi, akaiya. Naho kavoka kwetosa miundii yakwe kwa mesozi na kuhangusa kwa fii za mwemtwi wakwe akaibusu miundii yakwe na kuyahaka manukato.³⁹ Na yuda falisayo mwekuwa kamwalika Zumbe Yesu ekuonaho ivyo ne agegeza mwenye akamba, "Kana uyu mntu ne kawa nabii, nee kamanya uyu ni ndai na ni mvyee wa aina yani mumdonta, hangi ni mwenye zambi."⁴⁰ Zumbe Yesu ne ajibu na kwamba, "Simioni nina kintu cha kukwambia" "Akamba kitambaiza mhinya!"⁴¹ Zumbe Yesu akamba "kuwa na wadeni waidi kwa mwekuwakopesha yumwe. Yumwe ne akadaiwa dinai mia shano na wakaidi adaiwa dinai hamsini."⁴² Na wekuwako nkawana hea za kuiha kawasamehe wose. Ni yuhi monda akundwe zaidi?⁴³ Simoni kamjibu na kumwambia, "Enga mwe kusamehewa zaidi." Zumbe Yesu kamwamba, "Kuhukumiwa kwa usahihi."⁴⁴ Zumbe Yesu kamhitukia mvyee na kumwamba Simoni, "Wamwona uyu mvyee nchengia mwe nyumba yakwe. Nkekuneka mazi kwa aji ya miundi yangu. Lya uyu kwa mesozi yakwe katosa miundi yangu na kuihangusa kwa fii zakwe."⁴⁵ Nkekuni busu, akini yeye tangu ekwengiaho umu nkekueka kubusu miundi yangu.⁴⁶ Nkekuihaka miundi yangu mavuta, iya kehaku miundi yangu manukato.⁴⁷ Kwa mbui inu nkamba ne ana zambi nyingi naho kafiwambazi zaidi, naho kakundwa zaidi. Akini mwekufiwa mbazi kidogo akunda kidodo tu."⁴⁸ Baadaye akamwamba we mvyee, "Zambi zako zisamehewa"⁴⁹ Wada wekwekao mwe meza hamwe naye wakavoka kwambiana wenye kwa wenye, "Uyu ni ndai msamehe zambi?"⁵⁰ Na Zumbe Yesu akamwambia we mvyee, "Imani yako ikuokoa. Hita kwa amani"

Chapter 8

¹ Ilawia mda mjihi baadaye kwamba Yesu nee kavoka kutamba mwe mzi najiji mbaimbai ekatibii na kubii kiambui ntana za uzumbe wa Muungu na wada kumina waidi hamwe naye,² viavia wavywee nganya wekuwao wahonywa kulawa kwa loho wachama na ntamu mbaimbai. Nee ni Maliamu mwekuwa aketangwa Magdalena ambae nee kaavigwa npepo saba.³ Yoana mkaza kuza na meneja ywa Helode Susana na wavywee watuhu wangi wekuavyao mai zao kwa ajii yao wenye.⁴ Nabaada ya ulifii wa wantu wekumemaho hamwe wakawamo na wantu wekwezao kulawa mizi mbaimbai akatamua nao kwa mifano.⁵ "Mhasi kenda kuhanda mbeyu, ekuwaho akahanda mbeyu zekumwe zikagwiya nkandankanda ya sia zikagatwa sii ya miundi na wadege wa uwanga wakazidi."⁶ Mbeyu zekumwe zikagwiya uwanga ya bawe na zekulawaho na kugosoka miche zikahoowa kwakuwa nkazekuwa na mazimazi.⁷ Mbeyu ntuhu zigwiya mwe miti ya miwa nayo iyo miti ya miwa ikakuwa hamwe na zia mbeyu zikazizongomezwa.⁸ Akini mbeyu ntuhu zigwa mwe uwongo ntana zikavywaa kaidi zaidi. "Baada ya Yesu kugombeka mbui izi akakema," Yoyose mwenye magutwi ya kusikia na asikie."⁹ Vituhu wanafunzi wakwe wakamuza mfano uo maana yakwe ni mbwai,¹⁰ Yezu akawamba, "Mwenkwa upendeeo wa kumanya sii za uzumbe wa Muungu, akini wantu watuhu wenda wahinywe kwa mifanodu, ili kwamba wakaoa wasekuo na wasikia wasekweewa."¹¹ Nainu nee maana ya mfano unu. Mbeyu ni mbui ya Muungu.¹² Mbeyu zia zekugwazo nkandankanda ya sia ni wada wantu waisikiao mbui ya Muungu na baadae yuda mbaya shetani aidodoa hae kulawa kwe moyo ili kwamba asekuamini na kuhonywa.¹³ Nazia zekugwazo mwe bawe ni wantu wada waisikiao mbui ya Muungu na kuihokea kwa kutamiwa akini nkawana mazindo yoyose waamini kwa mda mjihi na ukati wa kugeezwa wanywa.¹⁴ Nazia mbeyu zekugwazo mwe miwa ni wantu wasikiao mbui, akini wakaendekeza kwakuwa wazongomezwa ni kuduma na utaaji na ubada wa maisha nkawavyaa matunda.¹⁵ Akini zia mbeyu zekugwazo mwe uwongo ntana ni wada wantu ambao ni wazizitizi na myoyo mitana baada ya kusikia mbui waitozeeza na yawa saana na kuvyaa matunda ya kuzizimiza.¹⁶ Sasa, nkakuna hata yumwe muwasha taa akaigubika na bakui au akaiika mzungui badii ya kuitungika he kinala cha taa ili kwamba kia yumwe mwenda engie apate kuiona.¹⁷ Kwakuwa nkakuna ndicho chefise ambacho nkanina kimanyike au chochose che mwe sii ambacho nkakina kimanyike kikawa mwe mngao.¹⁸ Kwa iyo uwe meso ukategzee kwa sibabu mwenacho kwakwe enda aomeewe zaidi, akini mwenenacho haka kia kidodo enacho chenda kidoigwe."¹⁹ Baadaye mami yakwe da Yesu na nduguze wakeza kwakwe nkawekudaha kumsogeeza kwa ajii ya umati wa wantu.²⁰ Nee ambiwa mami yako na nduguzo wahada chongoi wonda kukuona wewe.²¹ Akini, Yesu akatambaisa akamba "Mma na wandugu wangi ni wada wasikia mbui za Muungu na kuzitii."²² Ikawia siku mwenga mwe siku zia Yesu na wanafunzi wakwe nee kakwea mwe mtumbwi nee awamba, "Natidumweseja ya kaidi ya ziwa wakagosoa mashua yao."²³ Akini wekuvokaho kuhauka Yesu akagona usisiza na zaluba nkai yenayo nkusi na mashua yao akavoka kumema mazi nee wawa mwee hatai nkuu sana.²⁴ Baadaye wanafunzi wakwe wakeza kwakwe wakamwenua wakamba, "Bwana mkubwa! Bwana mkubwa! Tiheti nakufa!" Akenuka akaifokea nkusi na mawimbi na mazi vikatubaa na kukatenda kutuia.²⁵ Naho akawambia, "Imani yenu ihahi?" Wakaogoga wakehewa wakatamwiia kia yumwe na mweziwe, "Uyu ndai kiasi kwamba agombeka hata npeho na mazi yamtii?"²⁶ Wakabua kwe mzi wa Gerasini ye upande wa nyuma ya Galilaya.²⁷ Yesu ekuseeyaho na kujata mwe alizi muntu nganya kulawa mjini akadugana nae na muntu uyu nee ema nguvu za kiza. Kwa mda mrefu ne nkavaa nguo ne nkekaa mwe nyumba ekaa mwe makabui.²⁸ Ekumuonaho Yesu akaia kwa sauti na akagwasii mbele yakwe kwa sauti nkuu akamba nkigoso mbwai kwako, Yesu mwana ywa Muungu mwe uwanga? Nakuhembeza usekuni azibu mimi"²⁹ Yesu akaamulu npeho mchama imlawe muntu yuda kwa kuwa maa nyinyi akwewa hata kama nee kafungwa minyololo na kubwana na kuikwa si ya ulinzi, avibonda vifungo na kuendeshwa na mapepo kiamuo kwa wangwa.³⁰ Yesu akamuza, "Wetangwa ndai?" Ekatambaisa, "Legioni" kwa maana mapepo mangi yengia kwakwe.³¹ Wakasongwa ni kumhembeza wesekutiamulu tite tite npanga.³² Kundi da nguuwe nee dikaiswa uwanga ya kiima, wakahembeza awanke uhusa wakengie kwe ao nguuwe akawaamulu kugosoa ivyo.³³ Kwa iyo yada mapepo yakamlawa yuda muntu na kwengia kwa wada nguuwe na dikaguukia kwe mwenuko wa kiima kiamuo

kwe ziwa wakadidimia umo.³⁴ Wada wantu wekuwao wakaisa wada nguuwe wekuonaho chekuawiiacho wakaguuka na kuavya taalifa hada he mzi na chongoi mwa mizi yekuzungukayo.³⁵ Wantu wekusikiaho ayo wakaita kuona chekulawiiacho na wakeza kwa Yesu wakamwona muntu ambaye mapepo yamlawa nee kavaa vitana na wenye akii ntana, ekaa mwe miundi ya Yesu ne waogoha.³⁶ Nee yumwe ywao mwekuona chekuawiiacho akavoka kuwatamwiiza wantu watuhu nmna uyu muntu ekuwavyo akaongozwa ni mapepo ekuhonywavyo.³⁷ Watu wose wa mkoa wa Wagerasi na maeneo yekuzungukayo wakamhembeza Yesu ahauke kwao kwaajii nee wanawoga mkuu. Nee engia mwe mtumbwi ili auye.³⁸ Yuda mntu mwe kulawigwa ni npepo akamhembeza Yesu kuita naye, akini Yesu akamwamba aite na kutamwiia,³⁹ "Uya nyumbai kwako na utaazie yada yose ambayo Muungu kakugosweea" Uyu mntu akahauka akabiikia kose mwe mzi wose yada yose ambayo Yesu ekugosoayo kwa ajii yakwe.⁴⁰ Na Yesu akauya, madugano wakamkaibisha kwaajii wose nee wakamgoja.⁴¹ Kauwa akeza muntu yumwe atangwa Yailo ni yumwe mwe viongozi mwe masunagogi. Yailo akagwa he miundi ya Yesu na kumhembeza aite nyumbai kwakwe,⁴² kwakuwa nee ana mwana yumwe ywa kivywee mwenye miaka kumi na miidi na nee akaumwa naho ana hali mbaya ya kufa. Na akawaho akaita madugano nee wakamveveea.⁴³ Mvywee mwekuwaakalawigwa ni npome miaka kumi na miidi ne yuhada na nee kabananga hea zose kwa waganga, akini nkakuna mwe kumhanya hata yumwe,⁴⁴ akeza nyuma ya Yesu na kudonta pindo da nguo yakwe na agfyla kulawa npome kukaeka.⁴⁵ Yesu akamba, "Nndai mwe kunidonta?" Wakaemea wose, Petro akamba Bwana Mkubwa, umati wa wantu wasindikiana na wakuveveea."⁴⁶ Akini Yesu akamba, "Muntu yumwe kanaidonta, maana nkimanya nguvu zilawa kwangu."⁴⁷ Mvyee ekuonaho kuwa nkadaha kufisa ekugosoayo akavoka kuzingiza, akagwa si mbele za Yesu akabiikia mbele za wantu wose vywekweekavyo akamdonta na via ekuhonywavyo gafla.⁴⁸ Naho akamba kwakwe, "Mndee imani yako ikugosoa uwe mgima, itita npeho."⁴⁹ Ekuwaho akasongwa ni kugombeka, mntu yumwe akeza kulawa nyumbai kwa mkuu wa sunagogi akamba, "Mwano kafa. Usekumpisha mwaimu."⁵⁰ Akini Yesu akusikiaho akamtambaisha, "Usekuogoha aminidu na enda ahonywe."⁵¹ Ekubindaho kwengia mwe iyo nyumba nkee kukunda muntu yoyose kwengia hamwe naye iya Petuo, Yohana na Yakobo, tatiakwe yuda mndee na mamiakwe.⁵² Sasa wantu wose nee wakasiniinika na kuavya sauti kwa ajii yakwe, akini akamba, "Mwesekutawa vuzo nkazati kufa kagona tu."⁵³ Akini wakamseka kwa zeleeu, wakamanywa kuwa kafa.⁵⁴ Akini Yeye, akamtoza mndee mkono, aketanga kwa sauti akamba, "Mwana enuka"⁵⁵ loho yakwe ikamuwia ekenuka ukati uouo, akaavya amlu ekwe kintu chochose ade.⁵⁶ Wavyazi wakwe wakehewa akini akawafingiza wose kumhinya muntu chekuwacho kiawia.

Chapter 9

¹ Akawetanga wada kumi na waida hamwe akawenka uwezo na mamlaka uanga ya npepo zose na kuhonya matamu.² Akawaagia waite wakabiikie uzumbe wa Muungu na kuhonya watamu.³ Akawamba, "Mwesekudoa chochose kwaajii ya ntambo yenu wala ngoda, wala bene, mkate, wala hea, mwesekundoa nkazu mbii.⁴ Nyumba yoyose mwendayo mwengie ekaani umu kiamuo mwendaho mhauke hantu aho.⁵ Nakwawada wesaokuwahokea mkeza kuhaukaa mwemzi uwo, ekungunteni vumbi mwe miundi yenu kwa ushuhuda uanga yao."⁶ Wakahauka na kuita kwembokea mwe vijiji wakabiikia mbuii ntana na kuhonya wantu kia hantu.⁷ Sasa Helode, mtawala, akasikia yose yekuayo yakaawia akakantuka sana kwaajii isendekana ni wekumwe kwamba Yohana mbatizaji kufufuka kulawa kwe wafu,⁸ na wekumwe kwamba Elia kabinda kuwalawi na kwakuwatuma kwamba yumwe ywa manabii ywa kae kafufuka mwe wafu vituhu.⁹ Helode akamba, "Nkimchinja Yohana, akini uyu nndai nsikiae mbui zakwe? Na Helode neakaonda sia ya kumkoma Yesu."¹⁰ Ukati wekuuyaho wada wekuuyao wada wekugosoa wakamwamba kia kintu wekutumwao. Akawadoa hamwe nao akaita ikedu mwemzi wetangwao Betisaida.¹¹ Akini madugano wakasikia idi wakamtongea na akawakaibisha na kutamua nao kuhusu uzumbe wa Muungu, na akawahonya wada wekuao wakakunda kuhonywa.¹² Siku ikavoka kusia na wada kumi na waidi wakaita kwakwe na kumwamba, "Wambie madugano kua waite mwevijiji vya hehi na vijiji hakuhumuiza na nkande kwakua tieneo da nyikani."¹³ Akini akawamba, "Nywie wenkeni vintu vya kida wakamba nkatima zidi ya ntii shano za mikate na ssamaki waidi iya neetikaita na kugua nkande kwa ajii ya bunga idi da wantu."¹⁴ Nee kuwa na wagosi wabuo elfu shano hada. Akawambia wekazi sii mwemakundi ya wantu wabuo hamsini kwa kia kundi.¹⁵ Kwa hiyo wakagosoa ivyo wakekaa sii akada.¹⁶ Akado mikate kumi na shano akakawa mbinguni akavibali na kuvimega mwe ntiintii akawenga wanafunzi wakwe ili waviike mbele ya madugano.¹⁷ Wose wakada wakeguta, na vintii vya nkande vikadodolwa na kumema ngahu kumi nambii.¹⁸ Nayo ikatenda kwamba, ekuaho akaomba ikedu wanafunzi wakwe nee wahamwe nae na akawauza akamba wantu wamba mimi nndai?"¹⁹ Wakatambaisa wakamba, "Yohana mbatizaji, akini watuhu wamba Elia, na watuhu wamba manabii wa nyakati za kae kafufuka vituhu."²⁰ Akawamba, "Akini nywie wamba nndai akatambaisa akamba Petro akamba, "Kwistu kulawa kwa Muungu."²¹ Akini kwa kuwakanya, Yesu akawaavikiza kwese kumwambia yoyose juu ya idi,²² akagombeka kwamba mwana ywa Adamu lazima apate suuba kwambui nyingi na kuemewa ni wazee na makuu nee wagonda na watauwa na siku ya ntatu endafufuke.²³ Akawamba wose, "Kana muntu yoyose akakunda kuntongea lazima eeme mwenye adoe msaaba wakwe kia siku na antongee."²⁴ Yoyose mgeza kuyahonya maisha yakwe endaayaze akini yoyose mwaza maisha yakwe kwa faida yangu endaavya honye.²⁵ Je chenda kimfaidie mbwai mwanadamu kana akaupata ulimwengu wose akini akaza au akapata hasaa ya nafsi yakwe?²⁶ Yoyose mwenda anionee soni mimi na maneno yangu kwakwe yeye mwana ywa Adamu enda amuonee soni ekeza kuwa mwe utukufu wakwe na utukufu wa tate na malaika watakatifu.²⁷ Akini namyambia ukwei kuna watuhu gati yenu wagookao aha nkawana waonje kifo kiamuo wauone uzumbe wa Muungu."²⁸ Ikaawia yapata siku nane tangia

Yesu kugombeka mbui izi ya kwamba akawandoa hamwe na yeye Petro, Yohana, na Yakobo, wakwakea kwe mwiima kuomba.²⁹ Na ekuaho mwe kuomba mwonekano wa cheni chakwe ukabadilikwa na nguo zakwe zikatenda nyeupe na kung'aa.³⁰ Na kuaa na hana wagosi waidi wakatamwia naye! Nee ni Musa na Elia,³¹ waonekana mwe utukufu. Watamwii kuhusu kuhauka kwakwe mbui ambayone uhehi kuitimiza Yelusalemu.³² Sasa Petuo na wada ekuwao nao hamwe nee wamweusiziza mzito. Akini wekwenukaho wauona utukufu wakwe na wagosi waida wekuwao wagooka hamwe nae.³³ Ikaawia kwamba wakuwaho wakahauka kwa Yesu, Petuo akamwambia, "Bwana ni vitana kwetu kwekaa aha na yatipasa kugosoa makazi ya wantu wattu tigosoa dimwe kwa ajii yako dimwe kwa ajii ya Musa na dimwe kwa ajii ya Elia." Nkee kweewa akuwaho akatamiwa.³⁴ Ekuwaho akatamwii aya, dikeza zunde na dikawagubika wakaogoha wekuonacho wazunguukwani zende.³⁵ Sauti ikalawa kwe zunde, "Huyu ni mwanangu nesoguaye mtegezeni yeye."³⁶ Sauti yekunyamaaho Yesu nee yuikedu akekaa kanyamaa myee, na mwesiku izo nkee kumwambia yoyose dodose mwe yada ekuonayo.³⁷ Siku yekutongeayo baada ya kulawa kwe mwiima dugano kuu da wantu didugana naye.³⁸ Kuaa mgosi kulawa mwe dugano kaiya kwa sauti akamba, "Mwaimu nakuomba ukaueza mwanangu kwakua yu ikedu."³⁹ Waona loho nchama ya mtoza na mala atoa vuzo na pia yamtenda ahanganyikiwa na kulawa fuo kanwai na amwaawii kwa shida, ikabinda atenda na maimvu makai.⁴⁰ Nkawaombeza wanafunzi wako kuigeza ilawe akini nkaweku daha."⁴¹ Yesu akatambaisa akamba, "Nywie uvyazi wesao kuamini na chekwagacho nenda nekaze na nywinywi kiamuo ini? Mweta mwanao aha."⁴² mbwanga ekuwacho akeza loho nchama ikam gwise sii na kumsingisa kwa fujo.yesu akaiege zea ida loho chama akamhonya mbwanga na akamkabi kwa tatiakwe,⁴³ wose wakehewa ni ukuu wa mungu,akini weku waho wakasitaajabu wose kwa mbui zase zekur wazo zikagosoka akamba kwa wanafunziwakwe⁴⁴ mbui ziwekae mwe magutwi yenu,kwa mwana wa mwana wa adamu endaaavigwe mwemikono mwa wanadamu".⁴⁵ Akini nkewekweewa maana yambui iyo na nee yafiswa mwe meso yao ili wasekweza wakaetewa waogoha kumuuzza mbui iyo.⁴⁶ Ikatenda ngavungavu ikavoka gati yao juu ya ndai enda atende mkuu.⁴⁷ Akini Yesu ekumanyaho wekumanyaho wakauzana mwe nyoo yao akaondoa mwana mdodo na kumwiika upande wakwe,⁴⁸ na kamba, "Kana muntu yoyose akamhokea mwana mdodo kana uyu kwa zina dangu anihokea mimi pia na yoyose akanihokea mimi amhokea pia mwkunituma kwa kuwa ambaye ni mdodo gati yenu wose nee mkuu"⁴⁹ Yohana akatambaisa akamba, "Bwana, timuona muntu akaguusa npepo kwa zina doko na tikamweemeza kwa kuwa nkatongea na swiswi."⁵⁰ Akini Yesu akamwambia, "Msekumweemeza, kwakua mwesekuwa kinyume na nywinywi ni wa kwenu"⁵¹ Ikaawia kwamba, kuigana na siku zekuahohi zia siku zakwe za kuita mbinguni, kwa uimala akaelekeza cheni chakwe Yelusalemu.⁵² Akatuma ugosi mbele yakwe, nao wakaita na kwengia mwe kijiji cha wasamalia ili wamgoswee hantu.⁵³ Akini wantu uko nkewekumhokea kwakuwa akaelekeza cheni chakwe Yelusalemu.⁵⁴ Wanafunzi wakwe Yakobo na Yohana wekuonaho idi wakamba, "Bwana wakunda kuamulu moto usee si kukuwa mbinguni uwoke?"⁵⁵ Akini akawahitukia akawageza.⁵⁶ Ikabinda wakaita kijiji kituhu.⁵⁷ Wakuaho wakaita mwe sia yao, muntu yumwe akamwambia, "Hita nikutongee hohose uitaho."⁵⁸ Yesu akamwambia, "Mbweha wana npanga waaege wa uwanga wana masasa akini mwana ywa Adamu nkana hakuikia muntwi wake."⁵⁹ Nee ekumwambiaho muntu mtuhum, "Ntongea."Akini yeye akamba, "Bwana, nenka uhusa kwanza nikamzike tate yane,"⁶⁰ Akini yeye akamwambia, "Waeke watakatifu wawazike watakufa wao, akini we hita ukaubiikie uzumbe wa Mungu kia hantu."⁶¹ Pia muntu mtuhu akamba, "Hita nikatongea, Bwana, akini niluhusu kwanza nikawa age we nyuma yangu."⁶² Akini Yesu akawambia nkakuna muntu mgea mkono wakwe kuima na kukaua wa nyuma mwenda afye kwa uzumbe wa Muungu."

Chapter 10

¹ Badii ya mbuiza izo, Zumbe aakasagua sabini watuhu, na kuwatuma waidi waidi wamwengwee mwe kia mzi na eneo ekutaa jiada kuita. ² Akawamba, "Uezo ni mwingi, iya wagosoi wa ndima ni wacheche, ivyo basi muombezeni Zumbe wa uozo ili kwamba atume kinyanyi wagosoi wa ndima mwe uozo wakwe. ³ Hitani mwe mizi. kauwani namituma kama ngoto gatigati ya makui ya mzituni ⁴ msekwenwa mfukowalahea wala mikoba ya ntambo, wala viatu, wala msekugusana na yoyose mwe sia. ⁵ Mwe nyumba yoyose mwendavyo mwengie, vokani kugembeka npeho iwe mwe nyumba inu." ⁶ Ati mntu ya npeho aho yuano, npeho yenu yendaisigae mwakooe akini kama nkivyo, yenda imiwiie wenye. ⁷ Sigaani mwe nyumba iya mde na mnywe kilavigwacho kwa mana mgosoa ndima astahili mshaa wakwe. Msekusama kulawa nyumba inu kuita ntuhu. ⁸ Mzi wowose muwengiao, wakawahokea, daani chochose kiiwacho mbele yenu, ⁹ na hanyai watamu weumo umo, gombekani muwaambe ufaume wa Muungu weza hehi nanywinywi' ¹⁰ Akini mwe mzi wowosi mwendao muwengi, na wakesekuwahokea hitani chongoi mwe babaa gombekani, ¹¹ "Hata vumbi mwe mzi wenu dekutezado mwe miundi yetu tadikungunta zidi yenu! Akini mmanye idi ufaume wa Muungu uhehi." ¹² Nawamba makati siku ya kuahwa yendaiwe uzizimizi zaidi ya Sodoma kuliko mzi uwo. ¹³ Mmbuizako zako Kolazini, mmbuizako Bethsaida! Kama ndima nkuu zekugosokazo mwaka nee zigosoka Tiro na Sidoni, nee wasesee kae, wakekaa mwe nguo za gunia na mazeu. ¹⁴ Akini yenda iwe uzizimizi zaidi siku ya kuahwa kwa Tiro na Sidoni zaidi yenu. ¹⁵ Wee Kapernaumu, wafiki wenda wenulwe mpaka mbinguni? Bue, wenda useezweesi mpaka kuzimu ¹⁶ Mwenda amitegeee nywinywi anitegeeeza mimi, na yoyose mwenda awaemee aniemea mimi, na yoyose aniemea mimi amwemea mwekunituma" ¹⁷ Wada sabini wakagoteka kwa kinyemi, wakagombeka, "Zumbe, hata npepo zatitegeeeza mwe zina dake." ¹⁸ Yesu akawamba, "Nkimuona Shetani akagwa kulawa mbinguni inga umtauwa. ¹⁹ Kauwa, nkiwenka mamlaka ya kujata nyeka na visuse na nguvu za adui, na nkahana chochose kwa sia yoyose chendacho kiwazuu. ²⁰ Hata ivya msekutamiwadu mwe idi, kwamba

loho za wantu akini tamiwani zaidi kwamba mazina yenu yagondwe mbinguni." ²¹ Mwe ukati udauda akatamiwa mno mwe Loho Mtakatifu, na kugombeka, nakutogea wee, Tate, Zumbe wa mbinguni na dunia, kwa sibabu kuyafisa mambo aya kulawa kwa wenao kiugo na akii, na kuyagubua kwa wesao kuhinywa, inga wana wadodo. Ehee, Tate, kwa kuwa avikutamia mwe meso yako." ²² "Kia kintu kikabiziwe kwangu ni tate na nkakuna mmanya mwana ni ndai ila tate, na nkakuna mmanya tate ni ndai ila mwana na yoyose ambaye mwana kwegubua kuake." ²³ Akawahitukia wahinywa, akagombeka hesii, "Wabalikiwa waonao aya ambayo nywinywi mwayaona." ²⁴ Namnyamba nywie, kwamba manabii wangi na wafaume watamani waone mbui mzionazo, na nkawekuona, na nkawekuona, na kusikia msikiaye na nkawekusikia." ²⁵ Kauwani, mwaimu nganya ya sheia ya kiyahudi akageeka na kumgeza, akagombeka, "Mwaimu nigosoeni nipae ugima wa milele?" ²⁶ Yesu akamwamba, "Kugondwa mbwai mwe sheia? Waisoma vivihi?" ²⁷ Akatambaisa akagombeka, "Wenda umkande Zumbe Muungu yako kwa meyo wako wose, kwa loho yake yose, kwa nguvu zako zose, na kwa akii zako zose, na jilani yako inga nafsi yako mwenye." ²⁸ Yesu akagombeka, "Kutambaisa sawasawa, gosea ivyo na wendaishi." ²⁹ Akini mwaimu, akatamani kwehesabia haki mwenye, Akamwamba Yesu, "Na jilani yangu ni ndai?" ³⁰ Yesu akatambaisa akagombeka, "Mntu ng'anya kawa akaseea kulawa Yelusalemukuita Yeliko. Akagwii mwe wabavi, wekumhokao, mai zakwe, na kumtoa na kumbanda heni nusu ya ufe." ³¹ Kwa bahati kuhani fulani kawa akaseea sia iyoio, ekumuoneho akemboka upande mtuhu. ³² Ivyo ivyo Mlawi nae ekubuaho hantu hada na kumuona akemboka. ³³ Akini Msamalia yumwa ekuwaho akatamba, akembokea hada ekuwaho mntu uyo. Ekumuonaho akamfiia mbazi. ³⁴ Akamwezea heni na kumfunga vionda vyakwe akamgea mavuta na divai uanga yakwe. Akamkweza uanga ya mnyama yakwe, na kumwega mwe nyumba ya wageni na kumhudumia. ³⁵ Siku iliyofuata alichukua dinari mbili, na akampatia mmiliki wa nyumba ya wageni na kumwambia, 'Mhudumie na chochote cha ziada utakacho tumia, nitakulipa nitakaporudi.' ³⁶ Ni yupi kati ya hawa watatu, unafikiri alikuwa jirani kwakwe yeye aliyeangukia kati ya wanyang'anyi?" ³⁷ Mwalimu alisema, "Ni yule aliyemonesha huruma kwake." Yesu akamwambia, "Nenda na ukafanye ivyo hivyo." ³⁸ Wekuwako wakatamba wakemgia mwe kijiji fulani na mvyee yumwe zina dakwe Matha akamkaibisha nyumbani mwakwe. ³⁹ Kawa na dadie mwetangwa Maliamu, mwekwekaa mwe miundi ya Zumbe na kutegeza neno dakwe. ⁴⁰ Akini Matha akatenda shuhuli zigenyeazo kuandaa nkande. Akambasa Yesu, na kugombea, "Zumbe, nkujali kwamba dada yangu kunibada nihiizike ikedu? Ivyo basi mwambe anambize." ⁴¹ Akini Zumbe akamtambaisa, na kumwamba, "Matha, Matha mbona wepisha mwe mbui nyingi, ⁴² akini ni kintu kimwe tu cha muhimu, Maliamu kasagua kintu chadi, ambacho nkakinakiusihwa kulawa mwake."

Chapter 11

¹ Jawiya ukati Zumbe Yesu ekuombe zaho hantu fulani, yumwe kati ya mhina wakwe akamwambia, "Bwana, hasi tihinye kuomba kama Yohana ekutihinyavyo hahinywa wakwe." ² Zumbe Yesu akawamba, Msaliho, mwombe, ivi, 'Tate zina dako ditukuzwe. Ufaume wako weze. ³ Utenke mkate wetu wa kia siku. ⁴ Utifiye mbazi makosa yetu kama swiswi tekuwafiavyo mbazi ne kutikoseawo. Usekutigea mwe maza.' ⁵ Zumbe Yesu akawamba, 'Ndai mwenye mbuyaye kwao adaha kumbasa nakio, na kumwamba, mbuyangu niazima mikate mitatu. ⁶ Kwa ajii mbuyangu kanezea ivi sasa kuawa mtambo nami nkina eha kumwenka. ⁷ Na yuda mwenda ndami akamjibu, usekuntaabisha mie, mwaango urugalwa kae, na wanangu na mimi tigona kae. Nkidaha kwenuka na kukwenka wewe mkate. ⁸ Nawaambia japo mkenuka na kumwenka mikate kama mbuyae, kwa ajii ya kuendelea kumtuntia bila ya soni, andae nuke na kumwenka nipande vingi vya mikate inga via akundavyo. ⁹ Nami pia nawamba ivi, Ombe zani nanyi mndamwe nkigwe, ondani mndampate, toani hodi mwonda mvuguiwe. ¹⁰ Kwa kuwa kia muombeza anda ahokee, na kia muonda andaa pate, na kia mtoa hodi andaovugine. ¹¹ Ni tate yuhi gati yenu, mwanawe akamuombeza samaki, amwenka nyoka badii yakwe? ¹² Au akaombeza tagi amwenka uge badii yakwe? ¹³ Kwe iyo nywinywi wabaya tu, mwawenka wana wenu zawadi ntana, je nkizaidi ya Tati yenu wa mbinguni, kwa kuwa andaawenke Loho Mtakatifu wamuombeza?" ¹⁴ Baadaye, Zumbe Yesu akawa akemea nphepo, na mntu mwenye nphepo ni bubu. Nphepo ye kulambo, mntu uyo akadaha kutamuia, utifi uda ukastaajabu sana. ¹⁵ Akini watuhu wakasema, uyu ausa nphepo kwa Beelzebul, mkuu ya mapepo ¹⁶ Watuhu wakamgeza na kuonda waonyeshwe ishara kuawa mbinguni. ¹⁷ Akini Zumbe Yesu kayamanyia kae mawazo yao akawambia, "Kia ufaume ndio wepange ni ukina, na kia nyumba ndiyo yepange mndaigwe. ¹⁸ Kama Shetani kepanga, ufaume wakwe unda ugooke vivihi, kwa sibabu nyie mwamba maavya nphepo, kwa Beelzebul. ¹⁹ Kana mie manya nphepo kwa Beelzebul, je nezwaangu mwausa nphepo kwa sia yani? Kwa ajii inu, wao wanda wahee nywinywi. ²⁰ Akini, kama naavya nphepo kwa cha cha Muungu, basi ufaume wa Muungu umyezea. ²¹ Mntu mwenye nguvu, mwenye silaha akalinda nyumba yakwe, mntu vyakwe vyonda vyekae vyedi. ²² Akini akavamiwa na mwenye nguvu zaidi, Yuda mwenye nguvu andaamboke silaha zose, na kudoa mai zakwe zose. ²³ Yeye mwese nami, ya kinyume na mimi, na yeye mwese kukusanya na mimi ni mbanasi. ²⁴ Nphepo mchafu awaho kwa muntu zita na aonda hesaho nazi ahumuizd, ndiho akose, andaambe nagatoka nekuawako. ²⁵ Akauya abui nyumba ihagilwa na ivitana... ²⁶ Endakuonda mapepo saba wakai kuliko yeye mwenye na kuwaeta wekae hada, na hali ya muntu uyo yatenda mbaya kuliko bosi." ²⁷ Ikaawia kwamba ekuaho akasema maneno aya, mvyee fulani akakema kwa sauti zaidi ya wose kwe uda nkuntano akasema, "Dibarikiwe ifu idi da mvyazi na matombo ekankayo" ²⁸ Akini yeye akasema wabarikiwe wada wasikiao mbui za Muungu na kuzitunza. ²⁹ wakati utifi ukusanyika na kuongezeka, Zumbe Yesu akavoka kusema, "Iki ni vyazi kiovu. Cheondeacho ishara na nkakuna wendiyowe nkegwe zaidi ya udangio wa Yona. ³⁰ Maana kana Yona ekuavya udangio kwa wantu wa Ninawi, ne ndivyo Mwana wa Adamu awe

udangio na uvyazi unu ³¹ Malkia wa Kusini andaagooke na uvya unu siku ya hukumu, kwani yeye kaawa mwisho wa sii ili eze odegeeze hekima ya Solomoni, na aha nkahana mkuu zaidi ya Solomoni. ³² Wantu wa Ninawi wendawago homwe na uvyazi unu siku ya hukumu wakahukumiwa kwani wo ne ndiyo wasosoe., kwa mabiikiyo ya Yona, na kauwa aha yuaho mkuu komboka Yona ³³ Nkakuna mntu yoyose muwasha taa akaiika mtendeo ya isekuonekana bali yawashwa yaikwa uwanga ili kia mntu mwengia apate kuona uvyazi. ³⁴ Ziso dako nitaa ya mwii, ziso dakodikawa, tana basi mwii wako wose uheungazu, akini dikawa baya basi mwii wako wose uhe kiza. ³⁵ Ivyo muwe mose ili uigazi uwe ndani yawe wese kwengiwa nikiza. ³⁶ Ivyo basi kana mwii wako wose umwe ungazi, nkakuna hata sehemu ihe kiza basi mwii wako unda uwe sawa na taa yakayo na kuavya ung'azu kwenu. ³⁷ Ekubi ndaho kutamui, Falisayo akanikaibisha kwakwe akade nkande, na Zumbe Yesu akengia wakatanda wa hamwe. ³⁸ Na Mafalisayowakadunduwa kwa jinsi ambavyo nkekawahaka mazi ya mikono bosi kabla ya nkande ya guoni. ³⁹ Miya Bwana akawamba, "Nywinywi Mafalisayo mwasunta chongoi ya viko mbeni mabakui, miya ndani yenu mwema tamaa na ubinafsi. ⁴⁰ Nywinywi wantu mwasao na umanyi, je muufi ya chongoi, nkekuumba na ndani pia? ⁴¹ Wenkeni wakiwa yendani na mbuii zose nda ziwe ntana kwenu. ⁴² Miya ole wenu Mafarisayo, kwani mwaavya zaka ya mnana na bwache na kiya mbeui ya mboga ya bustani. Akini mwaeka mbui ya haki na kumkunda Muungu bila ya kuka kugosoa naayo matuhu pia. ⁴³ Ole wenu Mafalisayo, kwa kuwa mwakunda sana kwekoa viti vya mlele mwe masinagogi na kuuguswa kwa sanaamu za hishima guio. ⁴⁴ Ole wenu kwani mwafanana na mabui yosayona utagio endayo wantu wenda uwanga bila ya kumanya. ⁴⁵ Mhinya yumwe ya sheia za Kiyahudi akamwandua na kumwamba, "Mhinya ugombekacho chatikima pia swiswi." ⁴⁶ Zumbe Yesu akamba, "Ole wenu wahinya wa sheia kwani mwawenka npumundu nkuu wesazo kuzibua, miya nywinywi nkamuidonta npumundu iyo hata kwa mwenga ya vyaa vyenu. ⁴⁷ Ole wenu kwa sibabu mwazenga na kuika kumbukumbu kwe makabui ambao wakomwa ni baba zenu. ⁴⁸ Ivi nywinywi mwashuhudia na kwevana na izi ndiana za baba zenu, kwa sibabu wakamwa manabii ambao hakika mwazenga uwanga ya makabui yao. ⁴⁹ Kwa ajii iyo pia, kiugo cha Muungu chagombeka, nndamiagiye manabii na mitume nndawawasuubu na kuwakoma wekumwe. ⁵⁰ Uvyavi unu undauwajibike kwa nphone ya manabii wekukomwao tangu vokeo da dunia. ⁵¹ Tangia nphone ya Abeli hadi ya Zakalia mwekukomwa gotigoti ya he mviko ndakatifu na ne vyeeka na wambaa uvyazi unu undauwajibike. ⁵² Ole wenu wahinya wa sheia za Kiyahudi kwa sibabu ndoa funguo za umanyi na nywie wenye nkamwengia na wada wakundao kwengia mwawakindia." ⁵³ Zumbe Yesu ekubindaho muhauka hada, wagondi na Mafalisayo wamwemeeya na kuahana naye juu ya mbui nyingi. ⁵⁴ Wakageeza kumtega, ili wamtoze kwa mbui zakwe mwenye.

Chapter 12

¹ Mwe kisingi icho, maelfu mangi ya wantu wadugana hamwe, inga wendao kuvoka kujatana, akavoka kugombeka na wahinywa wakwe, "Mwemanyiiye na sasu ya Mafalisayo nee uwo ukibigizi" ² Naho nkahana hawe na sii yekwefisayo yesayo kweza kugubulwa, waa mbui yekufiswayo yesayo kweza kumanyika. ³ Naho dodose mwekudigokado he kiza, denda ditegeeze he ung'ao. Naho ye yose kwekuyagombekayo mwe gutwi mwe vyumba vyenu vya ndani vyekuvugwaavyo yenda yabiikiwe uwanga ya chusi da nyumba. ⁴ Nawamba wambuzangu, mwese kuwagoha wada wakomao mwii wakaheza nkawana kintu kikuu cha kugosowa, ⁵ Lya nenda niwahaze na uyo mwendae mmwogohe mmwogohe yuda mwenda akome akabinda adaha kwasa jehanamu. Taiye, nawamba nywinywi mmwogohe uyo. ⁶ Hambu ninga washano nkawatagwa kwa hea mbii? Hetiho nkahana mwenda ajalwe he meso ya Muungu. ⁷ Iya mvimanye hambu fii ze mwe mitwe yenu zitaaziwa. Mwese kuogoha. Nywie yombe denu ni kuu kwemboka ninga wangi na wangi. ⁸ Nawamba, yeyose mwenda anizumiye mimi he meso ya wantu, Mwana ywa Adamu enda amzumiye he meso ya malaika wa Muungu. ¹⁰ Akini yeyose mwenda amgombeka mbui mbaya Mwana ywa Adamu, enda afiwe mbazi, ⁹ Yeyose mwenda ambeuwe Loho Mtakatifu nkana afiwe mbazi. ¹¹ Wezaho wawegae he meso ya wakuu wa masinagogi watawala, na wenao mamlaka, mwese kuogoha ivyo mwendavyo mwambe mwendaho mweze mweamiye ema mwendacho mwambe, ¹² kwa via Loho Mtakatifu enda amihinye ivyo mwendavyo mwambe kiswigi icho." ¹³ Mntu yumwe mwe dia bunga akamwamba, "Mwaimu, umwambe umbu dangu anipangie upazi tekwenkwawo." ¹⁴ Zumbe Yesu akamtambaisa, ni ndai mwe kuniika nitende mwaahi na kuwatendeza nywinywi waidi? ¹⁵ Nee awamba, mbanane na kiya mbui ya udwa, kwavia ugima wa mntu nkaumo mwe ungi wa vintu enavyo." ¹⁶ Zumbe Yesu akawamba kiigavyo, akamba, Munda wa muntu yumwe taajii uvyaa mno, ¹⁷ nee euza mwe moyo wakwe akamba nenda nitendeza kwa viya nkina hantu ha kwiika maozowa yangu? ¹⁸ Akamba, nenda nigosoe ivi. Nenda niyatwe mataa yangu madodo na kuzenga taa kuu niike maozowa yangu yose na vintu vituhu. ¹⁹ Nenda neambe, "Weyangu, kweikiya mhumba vintu vingi kwa myaka mingi. Humwiiza, ude, unywe naho ubwage moyo." ²⁰ Akini Muungu akamwamba, wye u muntu bahau, kiyo cha ivyeeo wauko wafaigwao ni loho kulawa kwako, du vintu vyose wekuviikavyo vyenda viwe vya ndai? ²¹ Nee vyendavyo viwe kwa kiya mntu mweikiya malemwese kweika kwa chausa cha Zumbe. ²² Zumbe Yesu akawamba wahinywa wakwe, kwaiyo nawamba mwese kuona uengee wa ugima wenu hambwe mwenda mdeni ema mwe mii yenu hambwe mwenda mwehambe kibwai, ²³ kwaviyo ugima utendesha nkande, na mwii utendesha mabwaza. ²⁴ Kauwani wadege weuko uwanga, nkawaima waa nkawabonda. Nkawana chumba waa taa da kwiikia iya Tati yenu awaisa nywie nkiwa wedi kwembosa wadege! ²⁵ Ni yuhi gati gati yenu mdaha kwepikizikia akabuza kuongeza nyihima mwengadu mwe ugima wakwe? ²⁶ Ati nkamdaha kugosoa icho kintu kidodo kwa mbwai kukatukiya ayo matuhu? ²⁷ Kauwani maua ivyo yabwitavyo. Nkayagosowa ndima waa nkayafyoogosa. Lya nawamba hetiho Seemani umo mwe udeeko wakwe wose nkyee

kuhambwa saivi dimwedu da aya,²⁸ Ati Muungu ayahamba vyedi mani ya kwe kooni hetiho ivyee yaaho, iya kioi yasigwa kwe moto. Hambuze ati awahamba nywinywi? Nywie wanao mzungu wekuhunguawo!²⁹ Mwese kukantuka mkamba mwenda mdeni ema mwenda mnyweni, waa mwese kuona uengee.³⁰ Kwa viya mataifa yose ya dunia yapekizikiya mbui zao. Du Tati yenu amanya hambu mwafaiwa ni ayo.³¹ Akini vokani kuzua uzumbe wakwe nee avo matuhu mwendaho mgeyewe,³² mwese kuogoha, nywie bubga dodo, kwaviya Tati yenu aona vywemi kuwenko nywinywi uwo uzumbe.³³ Tagani mai zenu na mkawenka wakiwa, mwegoswee mikoba yesiyokuhunguwa, fungo ya mbinguni yesiyo kuheza hantu hesiho kubwiiwa ni wabavi waa nondo nkawabuza kuhabananga.³⁴ Kwaviya funge yako yeiho nee loho yako yendaho iwe.³⁵ Ngao zenu zilehazo zihawe na mkanda naho taa zenu zibwiiwe zata kusongwa ni kwaka,³⁶ naho muwe inga wantu wamhafizao Zumbe ywao mlawa kwe wiya wa usona na endaho eze atunte uvi weze wabuze kumvugwiiya uvi kinyanyi.³⁷ Wakoowezwa wada wandima, wendao weze wabwiiwe ni Zumbe wameso. Taiye enda aihase ngao yakwe yekulehayo na mkanda enda awekazesi wade nkande akabinda enda awateganyie.³⁸ Ati Zumbe enda eze kipeso cha kaidi cha ugojiwa kiyo ema kipeso cha ntatu cha ugoji, naho akawabwiiya wa visivu yenda iwe ebae kwa awo wandima.³⁹ Kwembosa ayo, mmanye idi, ati mgosingwa mwe nyumba yakwe nee akamany kisingi endacho eze mbavi, nkendiye akunde nyumba yakwe ibondwe.⁴⁰ Ekaani kita nanywi kwaviywa nkamany ni kisingi chani mwamany ywa Adamu endaho.⁴¹ Petuo akamba, "Zumbe, watambia swiye wenye ivi viigavyo, hambu wamwamba kiya muntu?"⁴² Zumbe akamwamba, "Ni yuhi mtumwa ywedi ema mwe viugo mdaha kwenka ni zumbe yakwe ugookezi wa wandima watuhu awaomwee nkande yao mwe kisingi chedi?"⁴³ Kokoowezwa mndima yuda, mwenda eze abwiiwe ni zumbe ywakwe akagosowa yada ekusigiwayo.⁴⁴ Taiye nawamba nywinywi enda ambadiye mai yakwe yose.⁴⁵ Akini madima yuda akamba mwe moyo wakwe, 'zumbe ywangu asweewa ku uya; du akavoka kuwatawa wada wandima wa kigosi na wa kivyee, akabinda akavoka kuda, kunywa na kukolwa,⁴⁶ zumbe ywakwe yuda mtumwa enda agotoka musi esao kuukauwiya na kisingi esacho kumanya nee endaho amdumue vihendo vihendo na kumwiika hantu hamwe na wabagibagi'⁴⁷ Mndima mmany nkundiso ya zumbe ywakwe hatiho nkyee kwefunga waa kugosowa viya akundavyo enda avyautwe vibonko vingi.⁴⁸ Akini mndima mwese kumanya zumbe yakwe ido akundacho, iya akagosowa maema yadahayo kuigwa sugusa, enda atoigwe vibonko vicheche kwaviya yuda mwe kwaaminiwa mwe vingi enda atigiwe vingi kutendesha.⁴⁹ Nkyeza kugimba moto mwe inusi naho nee nkafagwa waka kae,⁵⁰ Iya nina ubatizo nendao nibatiizwe ncho nina makiwa mpaka wendaho uheze!⁵¹ Hambu mwamba kueta mwevano duniani? Huvyoo, Nawamba, badii yakwe nkieta usonganyi.⁵² Kuawa isasa na kisingi chezacho kuwe na wantu washano mwe nyumba mwenga wabahuana, na watatu wenda wahigane na waidi, na waidi wenda wahigane na watatu.⁵³ Wenda wesimane, tati ya muntu enda esimane na mwanawe, na mwanawe enda esimane na tati yakwe, mami ya mntu enda esimane na mwanawe ywa kivyee, na uyo enda esimane na mami yakwe. Mkwe mvyee enda esimane na mkwewe na mkwewe enda esimane na mami mkwe ywakwe.⁵⁴ Yesu nee akawamba makonga via via, "Aho mwendaho muone mazunde yakaawiya engiyo da zuwa, mwambo kisingi cha fuwa ki hehi, na nee vyeivyo,⁵⁵ na nkusi ikalawa koongoi mwamba kwenda kuwe na kizuguto, na nee vyeivyo.⁵⁶ Nywie wasonganyi, mwabuzi kubunkuwa vye mwe inusi na kulanga akini kwani nkamdaha kubunkuwa kisingi che hanu?"⁵⁷ Kwa mbwai kiya yumwe ywenu ese kuteganya dedi da kugosowa kisingi ana mwanya wa kugosowa ivyo?"⁵⁸ Hambu mkatamba na mwaahi ywake he meso ya mwaha, na mwaha akakwegaa kwa mkuu, naye enda akufunge jela.⁵⁹ Nakwamba, nkuna ulawe uko mpaka wendaho uihe ubindiize sensi ya mwisho.

Chapter 13

¹ Kwa ukati uo uo, kuwa na wantu wenkumwe wekumgonekao juu ya Wagalilaya ambao Pilato kawakoma na kuhanganya npome yao na sadaha zao. ² Zumbe Yesu akamwandua na kumwamba, "Je mwafikii kua Wagalilaya ao nee wana zambi kuliko Wagalilaya watuhu wose ndio mana wapatwa nmabaya ayo?" ³ Chuu, nanyambia, mia mkesekusosoa nanywi ninda mdagamie ivyo ivyo. ⁴ Au wada wantu kumi na mnape mwe Siloamu ambao mnaa ugwa na kuwakoma, mwaafyawo ne ni wenye zambi kwembosa watu watuhu mwe Yelusalemu? ⁵ Chuui, mie namba mia ati mkesekusosoa nywie vyose ninda mdagamie. ⁶ Zumbe Yesu kawambia mfano unu, "Muntu yumwe ana mtini uhandwa mwe mnda wakwe na akenda kuonda ,matunda wanga yakwe mia nkee kupata. ⁷ Akamwamba yuda mwiima bustani, 'Kwa kwa myaka mitatu ncheza na kuondeza matunda mwe mtini unu mia ncheekupata. Uusenge kwani wete ubanasi wa alizi? ⁸ Mwiimi ya bustani akamwandua na kugombeka, 'Ubade mwaka unu niuhaie na kugea mbolea uanga yakwe. ⁹ Ati ukavyaa matunda mwaka wezao, ni vyedi, mia ati nkauna uvyae, uusenge!'" ¹⁰ Sasa Zumbe Yesu nee akawahinya mwe dumwe da Masunagogi ukati wa Sabato. ¹¹ Kawa hawa na mvyee yumwe mwekuawe kwa myaka kumi na mnane kawa na npepo mchana ya utamu, ye kawa kahohotolwa na nkadaha kabisa kugooka. ¹² Zumbe Yesu ekumuonaho, akamwetanga, akamwamba, "Mmaa, kuikwa hulu kuawa mwe utamu wako." ¹³ Akaika mikono yakwe uanga yakwe, na hamka mwii wakwe akegooa na akamtunya Muungu. ¹⁴ Mia mkuu ya sinagogi akakimwa kwaaju Zumbe Yesu kamhonya msi wa Sabato, ivyo mtawala akaandua akamwamba zumbe Yesu kamhonya msi wa Sabato. Ivyo mtawala akandua akawamba zumwe zumwe, "Kunamisi sita ambayo ni lazima kugosoa ndima. Sni mhonywe basi, nkio mwe msi wa Sabato. ¹⁵ Bwana akamwandua na akagombeka, "Wafyaimi! Nkakuna hata yumwe yenu mumchopoa npunda yakwe au ng'ombe kuawa mwe dewa na kumwengaa kunywa msi wa Sabato?" ¹⁶ Ivyo pia mwana kivyee ya Ablahamu, ambaye npepo kamtaha kwa myaka kumi na mnane, je nkaondigwa kifungo chakwe chesekutoholwa msi wa Sabato?" ¹⁷ Ekuaho akagombeka mbuie izo, wada wose wekuhiganao wagwiwa ni soni, bali zumwe zumwe dose da watuhu wesekeea kwa

ajii ya mbui ya kihii ekugosoacho. ¹⁸ Zumbe Yesu akagombeka, "Ufaume wa Muungu uiganywa na mbwai? Na nadaha kuwiganya na mbwai?" ¹⁹ Ni inga mbeyu ya haladali yekuavigwayo ni muntu yumwe akaihandu mwe mnda wakwe, na ikahota ikawa mti mkuu, na wadege wa mbinguni wakazenga masasa yao mwe matambi yakwe. ²⁰ Vituhu akagombeaka, "Niuganye na mbwai ufaume wa Muungu?" ²¹ Ni inga chachu ambayo mvyee kaidoa na kuihanganya mwe vihimo vitatu vya unga mpaka ukauka. ²² Zumbe Yesu kemboka kia mwe mzi na kijiji siai akaelekea Yelusalemu na kuwahinya. ²³ Muntu yumwe akauza, Bwana ni wantu wacheche ndio waooholwe?" Ivyo akambamwa, ²⁴ "Mwekankamue kwengia kwa kwemboke uvi msisii kwa sibabu wangi ndawageeze na nkawanawadahe kwengia. ²⁵ Hamka baada ya mmiiki ya nyumba kugooka na kuvugaa uvi, basi ninda mgooke chongoi na kutunda uvi na kugombeka, Bwana, Bwana, yee ndaaaawaangue awambe nkimimanya nywie uko muawako. ²⁶ Nee ndiho mgombeke tida na kunywa mbele yako nawe kutihinya mwe mitaa yetu. ²⁷ Mia yee ndaawandue, nanyambia, nkimimanya muawako, mhauke aha hangu, nywie mgosao yesayokutama.!" ²⁸ Kwendakuwe na nkoo na kukuunguta meno ukati ndiho muwaone Ablahamu, Isaka, Yakobo, na manabii wose mwe ufaume wa Muungu, mia nywinywi wenye mwasigwa chongoi. ²⁹ N'ndawabue kuawa Mashaliki, Mangalibu, Kaskazini na kusini, na kuhumwiza he meza ya nkande ya guoni mwe ufaume wa Muungu. ³⁰ Namanya idi, ya kiheo ni ya bosi na ya bosi n'ndaawe ya kiheo. ³¹ Mda mjihi baadaye, Mafalisayo wekumwe weza na kumwambaa, "Hita na uhauke aha mana Helode aonda akukome." ³² Zumbe Yesu akaombeka, 'Hitani mkamwambe yuda mbweha, kauwa, nawaguusa npepo na kugosoa uhonyi ivyeo na kioi, na msi wa ntatu n'ndantimize nifaigwavyo. ³³ Mwe hali yoyose ni mhimu kwa ajii yangu kuasongwa ivyeo, kioi na msi utongeo, kwa via nkaodahika kumkoma nabii hae na Yelusalemu. ³⁴ Yelusalemu, Yelusalemu, n'ndai muwakoma manabii na kuwatoa maiwe wada wekuaajii wao kwenu. Maa nyingahi nchonda kuwakonga wana wana wenu inga via nkuku akongavyo vifalanga vyakwe sii ya mawawa yakwe, mia nkamokudikunda idi. ³⁵ Kaua, nyumba yako iteekezwa. Nami nanyambia nkamdaha kunigea mwe hata ndiho mgombeke 'Kabalikiwa uyo mweza kwa zina da Bwana."

Chapter 14

¹ Ilawia msi wa Sabato, ekuaho akaita nyumbai kwa yumwe ya viongozi wa Mafalisayo kuda mkate, nao newakammama nkanya kwa hehi. ² Kaua hada mlele yakwe ne hanamntu mpishwa na uvimbe. ³ Zumbe Yesu kauza wataalam mwe sheia ya Wayahudi na Mafalisayo, "Je, ni halali kumhonya msi wa Sabato au nkivyo?" ⁴ Mia wao ne wanyamaa, kwa iyo Zumbe Yesu akamtoza, akamhonya na kumluhusu aite. ⁵ Na akawamba, "Ni yuhi kati yenu ambaye ana mwana au ng'ombe atumbukia mwe kisima mbi wa Sabato nkana anivute chongoi maa mwenga?" ⁶ Wowo nkaokuwa na udahi kuandua kwa mbui iizi. ⁷ Ukati Zumbe Yesu ekumanyaho kuwa wada wekualikwao kwamba wasagua viti vya hishima, akawaambia mfano, ⁸ "Ukati mualikwaho ni muntu kwe wia mwekwekaa mwe nafasi za hishima, kwasibabu yadahika kaalikwa muntu ambae ni wakulishimiwa kwemboka wewe. ⁹ Ukati muntu mwekualika nywinywi, "Waidi akabua, nda akwambie wewe, mhakanye muntu uyu mwenafasi yakwe na akabinda kwa soni ndauvoke kudoa nafasi ya kiheo. ¹⁰ Mia we kualikwa huita ukekae hantu hakiheo, ili ukati uda mwekualikwa akaza, adahe kukwambia wewe mbuyangu hita mbele kwembosa, 'Ne ndiho aheshimike mbele ya wose wekwekoo hamwe nawe mezani. ¹¹ Kwa ajii kia mwekweza nda aseewe na yeye mweseza ndakwezwe. ¹² Zumbe Yesu kamwamba muntu ekumualikae uavyaho nkande ya musu au ya guoni, wesekuwaalika mbuyazo au nduguzo au jamaa zako au majilani zako matajii ili kwamba wowo wesekweza kukualika wewe ukapata maiho. ¹³ Badii yakwe ukagosoa shelehe wetange wakiwa, vilema wekuviao na matuntu nawe undabalikiwe, ¹⁴ kwa sibabu nkawadaha kukuiha. Kwa ajii undanihwe nawe ufufuo wa wenye haki. ¹⁵ Ukati yumwe wa wada wekwekoo hemeza hamwe na Zumbe Yesu ekusikiaho avyo, nae akawamba, "Kabalikiwa yuda ndie ade mkate mwe ufaume wa Muungu!" ¹⁶ Mia Zumbe Yesu akawamba, "Muntu yumwe kaanda shelehe nkuu, aketanga wantu wangi. ¹⁷ Ukati shelehe ikubuahao, kamntuma mndima yakwe kuwambia wada wekwetangwao, "Soon, kwa sibabu yintu vyose viikwa kae. ¹⁸ Wose, wakavoka kuomba lazi. Yabosi akamwamba mndima, 'nkigua mnda lazima niite nikamne. Tafazali unifiie mbazi. ¹⁹ Na mtuhu akagombeka, nkigua fozu shana za ng'ombe, 'Nami ndakuayeeza. Tafazai nifua mbazi. ²⁰ Na muntu mtuhu akagombeka, nkitegua mvyee, kwa iyo nkidaha kweza. ²¹ Mndimaakauyanakumwandatajii yakwe mbui izo. Yuda mwenyenyumba akakimwa akamwamba mndima yakwe hita kinyanyi mwe mitaa na mwe npasinpasi za mzi ukawaete aha wakiwa, vilema, matuntusa na wekuviiyo. ²² Mndima akagombeaka, "Bwana ayowekujii ayo yagosoka kae, na hata ivi sasa kuke na nafasi. ²³ Bwana akamwamba mndima, 'Hita mwe sia nkuu na npasinpasi wakungumize wantu wengie, ili nyumba yangu imeme. ²⁴ Kwa maana nanyamba, mwe wada wekwetangwao ya bosi nkakuna ndieageeze shelehe yangu. ²⁵ Sasa uti fii nkuu newakaita hamwe nae nae akahituka akawamba, ²⁶ "Ati muntu akeza kwangu nae nkevana na tatiakwe, mami akwe, nkaziwe, wanawe, nduguze wa kigozi na wakivyee ehe, na hata maisha yakwe pia nkadaha kuwa mhivi wangu. ²⁷ Muntu asekudoa msaaba wakwe na kweza nyuma yangu nkadaha kuwa mhini wangu. ²⁸ Maana ndai kati yenu mwenda atamani kuzenga mnaa nkanaekae bosi aafye galama kwa mahesabu inga anakia akundacho ili ateganaye ido? ²⁹ Vituhu ekubindaho kuika msingi na kuvotwa nkuubinda, wose wekuonao ndawavoke kumbhua, ³⁰ wakagombeka, muntuy, uyu kavoka kuzenga, akawa nkana nguvu za kubinda. ³¹ Ni mfaume yaani, akaonda kwenda kutoana na mfaume mtuhu kwe nkondo ambae nkana ekae esi kwanza na kundoa ushauili ati ndadaahe, hamwe na wantu elfu kumi kutoana na mfaume mtuhu mweza uanga yakwe na wantu elfu ishiini? ³² Na ati nkivyo ukati jeshi ya watuhu balodike hae, atuma balozi kuonda mashaliti ya npeho. ³³ Kwa iyo basi, yoyose kati yenu ambaye nkana abade vyose enavyo, nkadaha kuwa mhini yangu. ³⁴ Munyu ni mtana mia ati munyu waza uumwie wake

nivivihi wadachakuwa munyu vituhu? ³⁵ Nkaina matumizi kwa uongo wala kwa mbolea. Wasigwa hae. Yeye mwenye magotwi ya kutegeeza na ategenez."'

Chapter 15

¹ Nee watoza ushuu wose na watuhu wanao zambi weza kwa Zombe Yesu na kumtegeeza na wagonda, wakang'ung'uzika wakamba, ² 'Mafalisayo 'Muntu uyu akaibisha wenao zambi nahodu ada nao.' ³ Zombe Yesu nee atambaisa mfano unu kwao akamba ⁴ "Ndai mwenu ati ana ngoto mia mwenga na akaguwa ni yumwe nkana awabade wada lisaini na kenda kwe mani enda akamwondeze yuda mwekwaga mpaka amuone? ⁵ Nae akabinda kumpata amgea mwe mawega kwa kinyemi. ⁶ Akabua nyumbai etanga mbuyaze na jilani zakwe awamba tesekee hamwe kwa ajii nkimpata ngoto yangu mwekua agie.' ⁷ Nanyambo ivyo ivyo kanda kuwe na kinyemi mbinguni kwa ajii ya mwenye zambi msosoa, zaidi ya wenao haki tisaini na kenda wesaokukunda kusosoa. ⁸ Hambu kuna mvyee yani mwenye saafu kumi za feza akagiwa ni wenga nkana awashe taa na kuhangia nyumba akahondeza kwa nguvu mpaka ndiho aione? ⁹ Naho akabinda kuipata etanga mbuyaze na jilani zakwe akawamba titamwe hamwe maana nkupata vituhu hea yangu nekwazayo. ¹⁰ Savyo nawamba kuna kinyemi mbele ya malaika ya Muungu kwa ajii ya mwenye zambi yumwe msosoa." ¹¹ Naho Zombe Yesu akamba muntu yumwe nee ana wana waidi, ¹² yuda mdodo akamwamba yayi yakwe. Tate nenka sehemu ya mai yangu initaayo kuipa. Nee azipanga gati gati yao. ¹³ Nkayokwenda ngoka yuda mdodo akadoa hesa yakwe yose akahita si ya hae na ekubuahho uko nee atapanya hea zakwe akagua vintu hata esavyo na mbui navyo na kutapanya hea zakwe kwa ubwanga. ¹⁴ Naye ekubindaho kuvitapanya vyose saa nkuu ikengia mwe si ida nee avoka kuhaha kwa uundacho. ¹⁵ Akaita ekenda kuvoka kuonda ndima kwe yumwe ya mwenyezi ya si ida nae akamwenga tanga kwakwe akaise nguwe. ¹⁶ Nee atamami egute kwa makoa wadogo nguwe kwa ajii nakuna muntu mwekumwenka kintu chochose cha kuda. ¹⁷ Iya yuda mwana mdodo akaafya mwe moyo wakwe nee amba, "Ni wandima wangahi wa tati wana nkande ya kutosha iya aha nafa saa! ¹⁸ Nnda nihauke nuite kwa tati nikamwambe, "Tate nkihea mbinguni na he meso yako. ¹⁹ Naho wala nkifaa kwetangwa mwanao vituhu nitenda inga awo wandima wako." ²⁰ Nee ekwendaho kuhauka akaita kwa tati yakwe akaawia kwa hae tati yakwe nee amuona kwa hae nee amfua mbazi akamnguukia akamuumbatia na kumbusu. ²¹ Yuda mwana nee amwamba, "Tate nkihea mwe mbengu na mbele ya meso yako nkifaa kwetangwa mwanao." ²² Yuda tati ya muntu akamwamba wada wandima wakwe, "Kanyani kueta vazi tana, mumvike, mhambeni na npete mwe vyaa na viatu mwe miundi. ²³ Mkaheze mweteni ndama yuda mwekunona mkamchinje tide na titamwe. ²⁴ Kwa ajii mwanangu nee kafa ivi aha kauga moyo nee kaoga nae kaoneka nee wavoka kwesetee. ²⁵ Yuda mwanae mkuu nee kaite tanga ekuaho akeza ekwendaho kubua hahi na nyumbai akawa atengeeza sauti za mawia na misizigo. ²⁶ Aketanga mndima yumwe mwe wandima akamuua mbui izi maana yakwe ni mbwai? ²⁷ Yuda mndima akamtambaisa, "Mvunao keza na tati yako kamchinjia ndama mwekunona kwa ajii kagotoka npeho." ²⁸ Mwana mkuu nee akimwa akaemea kwengia nyumbai na tati yakwe akaawa chongoi akamhembeeza. ²⁹ Mia nee amtambaisa tati yakwe amwamba, "Kana mie nkikugosoea myaka mingi wala nkizati kukukosea mwe andi zako iya nkuzati kunenka mwana mbuzi ili nidahe kutamwa na wambuya wangu. ³⁰ Mia ekwezaho uyu mwanao mwekusizigia mai yako yose hamwe na wakinga kumchinjia ndama mwekunona. ³¹ Tati yakwe akamwamba, "Mwanangu wee uhamwe na mimi misi yose na vyose nenavyo ni vyako. ³² Iya nee ni vyedi kwetu tikatenda kinyemi na kutamwa hamwe uyu nduguyo nee kafa ivi aha kauya moyo nee kaga ivi aha kavumbuka."

Chapter 16

¹ Zombe Yesu akawamba vituhu wanafunzi wakwe, nee kua na mntu yumwe taajii mwe kua meneja na akembiwa ya kua meneja uyu atapanya maizakwe. ² Akamwetanga taajii, akamwamba, inu niivyo kuhusu wewe ni mbwai, 'Avya hisabu ya umeneja wako kwa via nkudaha kua meneja vituhu.' ³ Yuda meneja akatamwii mwenye mwe moyo wakwe, Nigosoeni kwa kua Zombe wangu kaniusia ndima yangu ya umeneja? Nkidaha kuima na kuombeza naona soni. ⁴ Namanya nendavyonigosoe nidahe kuakigwa mwe ndima yangu ya uwakii wantu wanikaibishe nyumbani mwao. ⁵ Ivyo wakii akawetanga wadeni wa zombe yakwe kia yumwe atamwamba, wa bosi watiigiwa hea nyiugahi ni zombe yangu? ⁶ Akamba vihimo mia mwenga vya mavuta, kavya kudoa hati yako uandike hamsini. ⁷ Naho akamuua mtuhu nawe watiigiwa hiasi chani? Akamba, vihimo mia mwenga vya unga wa ngano. Akawamba doa hati yako andika semanini. ⁸ Yuda zombe akamtogoa meneja zaimu kwa via ekugosoavyo kwa unyanyi. Kwa via wana wa ulimwengu unu ni wanyanyi, washululika kwa unyanyi na wantu wa upande wao kumbui weivyo wana wa nulu. ⁹ Nami nawaamba egosoeni wambuya wa mai za uzaimu ili ikesekupatikana wawakaibishe kwe makao ya kae. ¹⁰ Ukawa mkwei mwe dodo sana wenda utende nakakwei mwe kuu, naho mwe zaimu mwe dodo ni zaimu mwe kuu. ¹¹ Enga nywinywi nkamokua wakwei kwe mai ya uzaimu ni ndai mwenda awaamini kwe mai ya kwei? ¹² Na ati nkamwekua wakwei kwe kutumia mai ya mntu mtuhu ni ndai mwenda awenke yenu wenye? ¹³ Nkakuna mgosizi mdaha kugosoea mazembe waidi kwa kua endaakimwe ni yumwe kumkunda mtuhu, au endaatozane na uyu na kumwehuguta uyu. Nkamdaha kumgosoea Muungu na mai." ¹⁴ Nee Mafalisayo wekuwao wakakunda hea wayaiva aya, yose na wakamfywia. ¹⁵ Na akawamba, "Nywinywi ne mwembo haki he mwanadamu, iya Muungu aimanya mutima yenu kwa kua dekutukuzwalo ni wanadamu nkaditama he Muungu. ¹⁶ Shaia za manabii ziwauko mpaka Yohana ekwezaho. Tangia aho mbui ntana ya ufaume wa Muungu yabiikiwa, na kia mntu ageeza kwengiza kinguvu. ¹⁷ Iya ni lahisi mbingu na si viusigwe kuiko hata heluti mwenga ya shaia yesekuwa aho. ¹⁸ Kia amwekae mkaziwe na kutegua mvyee mtuhu ni mkianga, na amteguae ye

mkuekwa, ni muume ni mkianga.¹⁹ Nee kua na mntu yumwe taajii, mwe kwevika nguo za zambalau na kitani chedi na nee akeefenya kia kukacha na utajii wakwe mkuu.²⁰ Na masikini yumwe aketangwa Lazalo kaikwa uhe mwaango wakwe, ne ana vionda.²¹ Ne akaonda eguswe ni nkande zekuzigaazo kwe meza ya yuda taajii, na makui wakeza kumsona vionda vyakwe.²² Yuda masikini akahituka mzimu akadoigwa ni malaika kubua mwe kituo cha Bulahimu. Yuda taajii atenda nee afa akazikwa.²³ Na kuda kuzimu ekuwaho mweseuba akayema meso yakwe akamuona Bulahim kwa hae na Lazalo mwe kifua chakwe.²⁴ Akaia akamba, "Tate Bulahim nifiya mbazi umangiie Lazalo andote chaa chakwe mwe mazi, aegeze ulimi wangu kwa kua nagaya mwe unu moto."²⁵ Iya Bulahim akamwamba, "Mwanangu kumbuka kua mwe maisha yako kuhokea mbui zako ntana vyuiyoye Lazalo kahokea yesayo kutama, iya isasa yuaha afalijiwa nawe wagaya."²⁶ Naho kuikwa shimo kuu na lefu aigatigati yetu ili wada waondao kulawa uku weze ukowesekudaha wala wantu wa kwenu wesekudaha kwemboka kweza hetu."²⁷ Yuda taajii akaamba, 'Naombeza Tate Bulahimu kua umuagiie kaya kwa tate mimi,²⁸ kwa via nina wandugu washano ili awahase, kwa wengee kuwa wowo nao wendaweze hantu hanu ha suuba.'" ²⁹ Iya Bulahimu akaamba, 'Wauko msa na manabii. Waeke wawategeeze wowo. ³⁰ Yuda taajii akamba, 'Nkivyo Tate Bulahimu, iya ati akaita mntu mwe kulawa uku kwe wekuumbwao mzimu wendawatubu.' ³¹ Iya Bulahimu akamwamba, 'Mkesekuwategeeza Msa na manabii nkanawaive ati mntu akafufuka kwe wazimu.

Chapter 17

¹ Zumbe Yesu akawaambawahinyawakwe, "Mbuiziekazo wantuwagosoazambinkhayana kuawiya, akini ni mbui yakwe mntu mwonda avyoke!" ² Inga ni vitana kana mntu uyo afungwe iwe zito da kusagia mwe singo na kuasigwa mwe mazi mshindo, kuliko kumgosoae mdodo agosoe zambi. ³ Inga. nsuguyo akakubanangia nkanye, akaeka msamehe. ⁴ Inga akakubanangia mala saba kwa siku mwenga akeza kwko akamba ankhikosa, 'Msamehe!'" ⁵ Mitume wakwe wakamwamba Zumbe, "Tiongeze imaniyetu." ⁶ Zumbe akamba, "Kana nemuwa na imani inga ya mpunje ya horodani ne mdaha kuwamba mtiunu wa mkuyu ng'oka na ukahote mazi mshindo, ne wakubali. ⁷ Akini nindai gati yenu mwe mtandima mwimi au mwiisi wa ngoto mwonda amwambe auyaho tanga, soo upesi eka ude nkhande?" ⁸ Iya nkhana amwambe, "Niikia nkhone nide na efunge mkanda unigosoee mpaka nibinde kuda na kunywa. Iya nawe ude na kunywa?" ⁹ Nkhana amtogowe mtandimo uyu kwaajii katimiza yuda ekwambiwayo?" ¹⁰ Ivyo ivyo nwyinywi mkabinda kugosoa mwagizwayo mwambe, Sisi ti wandima tesiokufao, "Gosoa yada tekukundwayo kugosoa." ¹¹ Iyawiya kwamba ekuwakoho akatamba kuita Yerusalemu, kemboka mwe mihaka ya Samaria na Galilaya. ¹² Ekuaha ekengia mzi umwe, katikati na wantu kumi wekuao na kugunua wakagooka kwa nae, ¹³ Wakamba kwa sauti, "Kisingi Yesu, Tihurumie." ¹⁴ Ekuwaonaho akawamba, "Hitani mkeaviize kwa mapadue." na wekuitaho wakang'aa. ¹⁵ Yumwe ekuonaho kahona, akauya kwa nkconda nkuu na kumgimbika Muungu. ¹⁶ Nee atoa mavindi mwe miundi ya kisingi Yesu na kuavya bo ntogoo. Uyu kawa msamalia. ¹⁷ Kisingi Yesu akajibu akamba, "Nkhaho kungazwa wose kumi? Wakuhi watuhu wada kenda?" ¹⁸ Nkakuna hata yumwe mwekuuya na nyuma ili kumgimbika Muungu, iya ni uyu mgeni?" ¹⁹ Akamba, "Enuka uite kwako imani yako ikuhonga." ²⁰ Ekuuzigwaho ni mafalisayo ufaume wa Muungu wonda weze ini, Yesu akamba, "Ufaume wa Muungu nkhiho kintu kidahacho kuoneka. ²¹ Inga wantunkawana wambee, "kauwa aha! Au kauwa kuda! Kwa ajii ufaume wa Muungu umwe mui yetu." ²² Yesu akawaa wahinywa wakwe, ukati wonda ubue mwondaho mkunde kuikauwa siku mwenga ya Mwana wa Adamu, akini nkhamna mwiyohe. ²³ Wonda wambe, "Kauwani, kuda! Kauwa aha! Akini Msekuita kukauwa, wala kuwatongea, ²⁴ inga umweko wa umbauwa uwakavyo uko uwanga kuvoka upande umwe mpaka mtuhu. Neivyo Mwana wa Adamu ondavyo awe mwe siku yakwe. ²⁵ Akini bosi onda apate suubu mwe mbui nyingi na kuemewa na uvyazi unu. ²⁶ Inga yekuavyo mwe siku za Nuhu, nee yonda vye iwe mwe siku za Mwana wa Adamu. ²⁷ Wadu wanywa, wakategua na kutegulwa mpaka siku ida Nuhu ekwengiayo wesafina na mazi nee ya mema na kuwa usa wose. ²⁸ Nee yekuavyo mwe siku za Lutu, wada wanywa wakagua na kutoga, waima na kuzenga. ²⁹ Akini siku ida Lutu ekuhaukaho Sodoma, ne yanya fua ya moto na kibitii kuawa uwanga iwausa wose. ³⁰ Ivyo neivyo yondavyo iwe siku ida Mwana wa Adamu ondoho agubulwe. ³¹ Iyo siku usekukubai mwe kwe taa asee vintu atagavyo mwe kaya. Na usekukubai mwe uko tanga kuuya kaya. ³² Kauwa mvyee wa Lutu. ³³ Ye yose ageezae kukombo maisha yakwe onda ayaaze, akivi ye yose mwonda avoke maisha yakwe onda ayakomoe. ³⁴ Namba kiyo iki kondakuwe na wantu waidi mweusazi umwe. Yumwe adoigwa na mtuhu abadwa. ³⁵ Kuna wavyee waidi wasaga unga hamwe yumwe adoigwa na mtuhu abadwa." ³⁷ Wakamwuliza, "Wapi, Mungu?" Akawaambia, "Pale ulipo mzoga, ndipo tai hukusanyika kwa pamija."

Chapter 18

¹ Nee awambia mfano wa namna ikundavyo kuamba daima na wasekukata tamaa. ² Akamba nee kuwa na hakimu mwe mzi msiku ambae nee nkamuogoha Muungu wala nkahishimu wantu. ³ Nee kuna mvyeeengwa mwe kufiwa ni mgosi mwe mzi uo nae nee kambasa maa nyingi akamba, "Nambiza kupata haki kulawa kwa mnkuu ywangu." ⁴ Kwa mda mungi nkeekuwa tiyali kumwambiza akini baadaye akagombeka mwe moyo wakwe, 'Hatiho mimi nkimuogoha Muungu au huhishimu muntu, ⁵ akini kwa via uyu mvywee anipisha nimwambiza kupata haki yakwe ili asekunisokeza kwa kunibasabasa maa kwa maa." ⁶ Vituhu Bwana akamba, "Tegeeza akagombeka vyo uyo hakimu mbaya. ⁷ Je Muungu nkana aete haki kwa wantu wakwe ambao wamwiiia musu nakio? Je yeye nkana awe na kuzizimiza kwa?" ⁸ Namyamba kuwa enda aete haki kwao kinyanyi akini ukati mMwana wa Adamu akeza kweza enda abwiiye mbazi duniani?" ⁹ Nee awamba mfano unu kwa wantu ambao waona wowo kuwa watahaki na kuwaze leu wantu watuhu, ¹⁰ wantu waidi nee wakwea

kuita kwe hekalu kuvika: Mfalisiyo mtuhu mtoza ushuu.¹¹ Falisiyo akagooka akaombeza mbui izi juu yakwe mwenye, "Muungu, nakutogoa kwa via mimi nkikana wantu watuhu ambao ni mabaaga wesao adabu kianga au kana mloza ushuu."¹² Nafunga kaidi kwa wiki. Naavya zaka mwe mapato yose nipatayo.¹³ Akini yuda mtoza ushuu, akagooka hae bila kwenua meso yakwe mbinguni akatunta kifua chakwe akamba, "Muungu nilehemu mimi mtazambi."¹⁴ Namyamba mntu uyu kauya nyumbai akawa kataaziwa haki kwemboka yuda mtuhu kwakuwa kia mwekukweza enda aseewe akini mwe mwezizitizwa enda enulwe.¹⁵ Wantu nee wamusetea wana wao wateke ili adahe kuwadonta akini wahina wakwe wekuonaho ayo wakawafingiza.¹⁶ Akini Yesu akawetanga kwakwe akamba, "Waenu wana wateke weze kwangu mweesekuwa fingiza maana uzumbe wa Muungu ni wantu kana ao."¹⁷ Amin, namyamba muntu yoyose mwekuhokea uzumbe wa Muungu kana mwana ni wazi nkana angie.¹⁸ Mtawala yumwe akamuza akamba, "Mwaimu mtana nigosoe mbwai ili niupae uguma wa kae na kae?"¹⁹ Yesu akamwamba kwambwai wanetanga mlana?²⁰ Nkakuna muntuambae ni mtana iya Muungu ikedu. Wazimanya amli- usekugosoa kianga, usekukoma usekubawa, usekuziga wantu umbea, wahishimu tatiako na mamiako.²¹ Yuda atawala akamba, 'Mbui izi zose nkizitoza tangia nekuwaho nibwanga.'²² Yesu ekusikiaho ayo akamwamba, "Kuhungulwa ni mbui mwenga lazima utoge vyose wengivyo na uwapangue masikini nawe wenda uwe na hazina mbinguni ukabinda soo unitogee."²³ Akini taajii ekusikiaho ayo akasininika sana kwa kuwa nee ana mai nyingi sana.²⁴ Yesu akamwona ekusininikavyo sana akamwamba, 'Nikwa viivih ndivyo iwe vigumu kwa tajii kwengia mwe Uzumbe wa Muungu!²⁵ Maana ni vihufu sana kwa ngamia kwemboka mwe anga da sinagano kuliko tajii kwengia mwe uzumbe wa Muungu.'²⁶ Wada wekusikiao ayo wakamba, 'Nndai basi mwenda adahe kuokolwa?'²⁷ Yesu akatambaisa, 'Mbui zesazakudahikana kwa mwanadamu kwa Muungu zadahikana.'²⁸ Petuo akamba, 'Naam swiswi tibada kia kintu na kukutongea wewe.'²⁹ Yesu akamba, Amin, namyamba nkakuna mwekubada nyumba au mkaziwe au ndugu au wavyazi au wana kwa ajii ya Uzumbe wa Muungu,³⁰ ambae nkana ahokee mangi kwembosa mwe ulimwengu unu na mwe ulimwengu wezao ugima wa kae na kae.'³¹ Baada ya kuwakuba wada kumi na waidi akawamba, 'Kauwa takwea kuita Yelusalemu na mbui zose ambazo zigondwa ni manabii kuhusu Mwana wa Adamu zendazikamiishe.'³² Kwakuwa enda agewe mwe mikono ya wantu wa Mataifa na enda agosweewe zihaka na jeuwi na kuswiiwa mate.'³³ Wakabinda kumtowa vibonko wenda wamkome na siku ya ntatu enda afufuke.'³⁴ Nkawekweewa ni mbui inu wala kanwa ikidifiswa kwao nkawekweewa mbui ekugombekayo.'³⁵ Ikawa Yesu ekuwaho hehi na Yeliko muntu yumwe tuntu nee kekaa nkandai ya baabaa ambeza kufiwa mbazi,³⁶ ekusikiaho bumba da wantu dikemboka akauza kuawia mbwai.³⁷ Wakamwamba Yesu ywa Nazaleti embako.³⁸ Kwa iyo yuda tuntu ekaia kwa sauti, akamba, 'Yesu Mwana wa Daudi, unilehemu.'³⁹ Wada wekuwao wakenda wakamwegeza yuda tuntu wamwamba anyamae. Akini yeye akasongwa ni kuia kwa sauti, 'Mwana ywa Daudi unilehemu.'⁴⁰ Yesu akagooka akaamulu muntu yuda aetwe kwakwe ikabinda yuda muntu ekuwaho hehi Yesu akamuza,⁴¹ "Waonda nikugoswee mbwai?" Akamba, ;Bwana, nafaigwa ni kuona.'⁴² Yesu akamwambia, "Udahe kuona. Imani yako ikuhonya."⁴³ Maa iyo akapata kuona akawatongea, Yesu akamgimbiko Muungu. Wekuonaho idi wantu wose wakamtogoa Muungu.

Chapter 19

¹ Yesu akengia na kwembokja gatigati ya Yeliko. ² Na aho nee muntu yumwe mwetangwa Zakayo. ambae nee mkuu ywa watoa ushuu naho muntu tajii. ³ Nee akageeza kumona Yesu ni muntu ywa namna yani akini nkee kudaha kuona kwaajii ya utifi wa wantu kwa kuwa nee ni mjihi ywa kimo. ⁴ Ivyo akatamwii mbele za wantu akakwea uanga ya mkuyu ili adahe kumuona kwaajii Yesu nee yu heni kwemboka sia iyo. ⁵ Ukati Yesu ekubuaho hantu hada kakaua uanga akamwamba, "Zakayo, seea kinyanyi maana ivyeo lazima nsinde nyumbai mwako." ⁶ Akagosoa kinyionyio akasea na kumkiabisha kwa nyemi. ⁷ Wantu wekuonaho ayo wakasininika wakamba kenda kwengia kwe muntu mwenye zambi. ⁸ Zakayo akagooka akamwamba, Bwana Bwana kauwa nusu ya mai yangu nawenka masikini na kana nkimhoka muntu yoyose kintu nenda nimvuzie maa nne. ⁹ Yesu akamwamba, ivyeo wokovu ubua mwe nyumba inu kwakuwa yeye pia ni Mwana ywa Ibwaahimu. ¹⁰ Kwakuwa Mwana ywa muntu keza kuondeza na kuokoa wantu wekwagao. ¹¹ Wekusikiaho ayo wakaso ngwa ni kutamwii na akaavya mfano kwaajii ne yuhehi na Yelusalemu na woo wafikii ya kuwa uzumbe wa Muungu nee kuonekana maa mwenga. ¹² Ivyo akawamba ofisa nyumwe nee kaita sii ya hae ili ahokee uzumbe na ikabinda auye. ¹³ Kawetanga watuhu wakwe kumi, akawanka mafungu kumi akawamba, gosoani biashaa kiamuo ndiho niuye. ¹⁴ Akini wantu wa si yakwe wakakimwa nae na ivyo wakatuma wagosi waite wantongee na kwamba, "Nkatikunda muntu uyu atibawale." ¹⁵ Ikawa ekuuyaho nyumbai badii ya kutenda ufaume akaamuu wada wandima wekua kawabadia pesa watangwe kwakwe apate kumanya faida wekupatayo kwa kugosoa biashaa. ¹⁶ Ywa bosi akeza akamba, Bwana fungu dako digosoa mafungu kumi zaidi. ¹⁷ Uyu ofisa akamwamba, "Nivyedi mtumishi mtana nee mwaminifu mwe mbui ndodo wenda uwe na mamlaka juu ya mizi kumi." ¹⁸ Ywa kaidi akeza akamba, 'Bwana, fungu dako digosoa mafungu mashano.' ¹⁹ Uyo Afisa akamwamba, 'Doa mamlaka uanga ya mizi mishano.' ²⁰ Namtuhu akeza akamba, bwana inu pesa yako nee nkiika vitana mwe kitambaa, ²¹ kwakua naogoha kwaajii wewe umtu mkaiwasu kia wekwesacho kuika, na wabonda wesachokuhandu. ²² Uyo ofisa akamwamba kwei kaawa chako mwenye hita nikuahe wee mtumishi mbaya kumanya kuwa mimi ni mintu mkai nadoa nesachokuika na kubonda ambacho nchee kukikundu. ²³ Basi mbona nkweekwika hea yangu mwebenki ili nikauya niidoe hamwe na faida? ²⁴ Ofisa akawamba wantu wekuwao hehi, mhokeni ido fungu na mmwenke yuda mwenye mafungu kumi. ²⁵ Wakamba, 'Bwana, yeye ana mafungu kumi.' ²⁶ "Namyamba, ka mntu mwenacho enda enkigwe kwembosa, akini mwesena hata kia enacho chenda kidoigwe." ²⁷ Akini

awa wakuu wangu ambao nkawakunda niwe Zumbé ywao, waeteni aha na muwakome mbele yangu. " ²⁸ Badii ya kwemboka ayo wakasogwa ni kuita mbele wakakwea kuita Yelusalemu. ²⁹ Ikawa ekubuahe hehi na Besefage na Besana hehi na muima wa Mizeituni, akatuma waidi mwe wahinywa wakwe, ³⁰ "Akamba: 'Hitani mwe mizi we hehi. Mkengie mwenda mbwiie mwananpunda nkazati kukwema mchopoeni mmwete kwangu. ³¹ Kana muntu akamiuza mbona mwamchopo mmwambe bwana amkunda. " ³² Wada wekuagiiwao wakaita wakamwona mwana npunda kana wekuavyo waagiwe. ³³ Wekuaho wakamchopoa mwana npunda wenye npunda ywao wakamwamba, "Kwani mwamchopoa mwana npunda uyu?" ³⁴ Wakamba, 'Bwana amkunda. ' ³⁵ Basi, wakamwengia Yesu, wakaatandika nguo zao uwanga ya mwana, npunda, wakamkweza Yesu uwanga yakwe. ³⁶ Ekuwaho akaita wantu wakatandaaza nguo zao baabaani. ³⁷ Ekuako akaseeya mwiima wa Mizeituni jumua yose ya wahinywa wakasoka kuhachiiza na kumgimbika Muungu kwa sauti nkuu kwaajii ya mbui nkuu wekuonazo, ³⁸ wakamba, 'Nee mwekubalikiwa mfaume mweza kwa zina da Bwana npeho, na mbinguni utukufu uwanga!' ³⁹ Mafalisayo wekumwe mwe bunga wakamwamba, Mwaimu wambia wahinywa wako wa manyamae. ' ⁴⁰ Yesu akatambaisa akamba, 'Kana awawaka nyamaa maiwe yenda yaavye sauti. ' ⁴¹ Yesu ekubuahe hehi akauona mzi akauia, ⁴² akamba, ati nee ukamanyia hata wewe mwe siku inu mbui ambayo yakuetea npeho! Akini sasa yafiswa he meso yako. ⁴³ Kwakua siku zeza ambazo wankuu wako wenda wazenge gwegwe hehi na wawe na kukuzunguka na kukukandamiza kula wa kia upande. ⁴⁴ Wenda wakugwise si wewe na wanao nkawana wakubadie hata iwe dimwe uwanga ya tuhu kwaajii nkawekumanya ukati Muungu ekuacho akageeza kukuohoa. ⁴⁵ Yesu nee engia mwe Hekalu akavoka kuwaguusa wakua wakataga biashaa, ⁴⁶ akawamba, "Igondwa, Nyumba ya sola, akini nywinywi mwaitenda kuwa npagae ya wanyanganyi." ⁴⁷ Kwa hiyo, Yesu nee akahinya kia siku mwe hekalu, makuhani na wagondi wa shaia na vingozi wa wantu nee wakaombeza kumkoma, ⁴⁸ Akini nkawakudaha kupata sia ya kugosoa ivyo kwaajii wantu wose nee wakamtegeeza saawa.

Chapter 20

¹ Ikawa siku mwenga, Yesu ekuwaho akawahinya wantu mwe Hekalu na kubiikia injii makuhani wakuu na waimu wa sheia wakambasa hamwe na wadaa. ² Wakatamwia, wakamwamba, "Tambie, ni kwa mamlaka yani wagoosea mbui izi? Au ni ndai uyo ambae kakwenka mamlaka aya?" ³ Nae akawaandua, akawamba, "Nami naho nenda nimiuze swali nambiani. ⁴ Ubatiiizo wa Yohana. Je, ulawa mbinguni hambu kwa wantu?" ⁵ Akini wakajadiiiana wewe kwa wewe, wakagombeka, titamba ulawa mbinguni, endatiuze, 'Basi, mbona nkamwekumwamini?' ⁶ Na tikamba,; ulawa kwa wanadamu, wantu wose hanu wenda watitoe maiwe, mana wose waamini kae Yohana kawa nabii. ' ⁷ Basi, wakamjibu ya kwamba nkawaumanya wawako. ⁸ Yesu akawamba, "'Wala mie nkimyaamba nywinywi ni kwa mamlaka yani nagosoa mbui izi." ⁹ Akawamba wantu mfano unu, "Mntu yumwe kahanda mnda wa mizabibu, akaukodisha kwa waimi wa mizabibu na akaita sii ntuhi kwa mda mlefui. ¹⁰ Kwa ukati wekupangwao, akaagia mndima kwa waimi wa mizabibu wakamtoa, wakamvuza mikono yabue. ¹¹ Ikabinda akamwangiia vituhu mndima mtuhu nae wakamtoa na kumgosoea vibaya, na wakamvuza mikoma yabue. ¹² Akamwangiia vituhu wa ntatu nae wakamvuamiza na kumwasachongi. ¹³ Naho zumbé wa mnda akamba nigooseeni? Nenda nimtume mwanangu nikundae. Minga wenda mheshimu. ' ¹⁴ Akini waimi wa mizabibu wekumuonaho, wakajadiiiana wewe kwa wewe wakagombeka, "Uyu nee mpazi, timkomeno ili upazi wakwe utende wetu. ' ¹⁵ Wakamlavya chongoi ya mnda wa mizabibu na kumkoma. Je bwana wa mnda onda awatende mbwai? ¹⁶ Endaeze awadagamiza waimi wa mizabibu, na enda awenke mnda uwo watuhu." 'Nao wekusikiao ivyo, wakagombeka, "Muungu kaemea" ¹⁷ Akini Yesu akawakauwa, akagombeka, "Je andiko idi dina maana yani? 'Iwe wekudimeado wazengaji, ditenda iwe da nkandani?" ¹⁸ Kia mntu mgwa he iwe ido endaadumke ntii ntii akini yuda ndie dingwiie, denda dimhonde. ' ¹⁹ Nee wogondi na wakuu wa makuhani wakaondeza sia ya kumgwia ukati uwe uwe, wamanya ati kawa akagombeka mfano unu kwaajii yao. Akini wakagoha wantu. ²⁰ Wakamsunguumanya kwa makini, wakaagia wapelelezi weketendao wantu wedi, ili wapate kosa kwa hutuba yakwe, ili wamwegae kwa watawala na wenye mamlaka. ²¹ Nao wakamuza, wakamba, "Mwaimu, tamanya ati wagombeka na kuhinya mbui za kwei naho nkushawishiwa na mntu yoyose, akini wee wahinya kwei kuhusu sia ya Muungu. ²² Je, ni halai kwetu kuiha kodi kwa kaisali hambu nkio?" ²³ Akini Yesu akamanyia mtego wao, akawamba, ²⁴ "Nionyesheni dinali. Sula na chapa niya yeaho uanga?" Wakagombeaka, ' "Ya Kaisali." ²⁵ Nae akawambia, 'Basi, mwenkeni kaisali yada yakwe kaisali na Muungu yakwake Muungu. ' ²⁶ Wagonda na wakuu na makuhani nkawekuwa na uweza wa kuohoa kia ekugombekacho mbele ya wantu. Wakastajabu majibu yakwe nkawekuandua chochose. ²⁷ Weklumwe wa Masadukayo wakambasa, wada ambao wamba minga nkakuna ufufuo, ²⁸ wakamuza, wakamba, "Mwaimu, Msa katigondea kuwa kama mntu akafiwa ni nduguye mwenye mvyeo ambae nkana mwana basi akundwa amdoo mvyee ya nduguye na kuvyaa nae kwaajii ya kakie. ²⁹ Kuwa na ndugu saba wa bosi akategua, akafa bila ya kubada mwana, ³⁰ na ya kaidi savyo. ³¹ Wa ntatu akamdoa viavia, ivyo ivyo ywa saba nkekubada wana nae akafa. ³² Baadaye yuda mvyee nae savyo akafa. ³³ Mwe ufufuo endaawe mvyee wa ndai? Mana wose saba wawa wamtega. ' ³⁴ Yesu akawamba, "Wana wa ulimwengu unu wateguo na kutegulwa. ³⁵ Akini wada wastahilio kuhokea ufufuo wa wafu na kwengia ugima wa milele nkawategua wala nkawategulwa. ³⁶ Wala nkawadaha kufa vituhu, kwa sibabu wa sawasawa na mamlaka na ni wana wa Muungu, wana wa ufufuo. ³⁷ Akini iyo wafu wafufulwa, hata Msa kaonyesa hantu mwe habai ya hada akamwetanga Zumbé kama Muungu wa Iblahimu na Muungu wa Isaka na Muungu wa Yakobo. ³⁸ Sasa, yeye nkie Muungu wa wafu bali ya wagima kwa sibabu wekaa kwakwe." ³⁹ Waimu kumwe wa sheia wakatambaisa, 'Mwaimu, kutambaisa vyedi. ' ⁴⁰ Nkawekusubutu kumuza maswai

matuhu zaidi. ⁴¹ Yesu akawamba, "Kivivihi wantu wagombeka ati Kristu ni mwana ywa Daudi?" ⁴² Mana Daudi mwenye agombeka mwe zabui: Zumbe kamwambia Zumbe yangu: Ekaa mkono wa kuume, ⁴³ mpaka niwaike adui zako sii ya miundi yako. ⁴⁴ Daudi amwetanga Kristo Zumbe, 'Bsi awe vihi mmwana wa Daudi?' ⁴⁵ Wantu wose wekuwaho wakamtengzeeza akawambia wahinywa wakwe, ⁴⁶ "Jihazaini na wagondi, wakundao kwenda wavaa mavazi yalehayo, na wakundao saam maalum gwiio na viti vya heshima mwe masinagogi na maeneo ya heshima he kaamuni. ⁴⁷ Wao savyo wadiia nyumba za wajane, na wegosa kusali sala zilehazo awa wendawahokee hukumu nkuu zaidi. '

Chapter 21

¹ Zumbe Yesu akakau akawaona watajii waika zawadi zao kwe hazina.

² Akamuona mjane masikini mwe kuika sauti mbii. ³ Ivyo akawambia, "Kwei nawambia uyu mjane masikini kaavya nyingi kuliko wose. ⁴ Awa wose walavya zawadi mwe vingi wenavyo akini uyu mjane katika umasikini wake kaavya hea zose enazo kwa ajii ya kuishi kwake." ⁵ Wakati wekuaho wakatamuiia juu ya hekalu, namna dekupambavyo na maiwe matana na matoleo, akasema, ⁶ "Kwa habai ya mbui izi mzionazo, siku zeza ambazo nkakuna hata iwe dimwe ndito alibadwe uwanga ya iwe tuhu, ambado nkadina dibomolwe." ⁷ Kwa ivyo wakamuza wakasema, "Mwaimu, mbui izi mndaziawie ini? Na ni mbwai ndicho kiwe ishara kwamba zihehi kulaiwia izi mbui?" ⁸ Yesu akawajibu, mtende waangalifu kwamba msekufuwa kwa sababu wengi ndeweze kwa zina dangu uku wesema, 'Ne mimi na muda uheni, msekumatongea.' ⁹ Mkasikia nkumbizi na vungu, msekugoha, kwa sababu mbui izi lazima ziaziwe kwanza, akini mwisho undacheewe." ¹⁰ Kisha akawambia, "Taifa nndadenuke kutoana na taifa tuhu, ufaume juu ya ufaume mtuhu. ¹¹ Nndakuwe na matetemeko makuu, saa na tauni mwe maeneo mbai mbai. Kwendakuwe na matukio ya kutisa naishaa za kutisa kuawambinguni. ¹² Akini kabla ya mbui izi zose, nndawaike mikono yao uwanga mwenu na kuwatesa, kuwegaa kwe masinagogi na mageeza, kuwaeta mbele za wafalme na wenye mamlaka kwa ajii ya zina dangu. ¹³ Inu ne nafasi yenu ya ushuhuda wenu. ¹⁴ Kwa iyo amuani mwe mioyo yenu kwesekuandaa utetezi nenumapema, ¹⁵ kwa sababu nndaniwenka maneno na hekima ambazo adui wenu wose nkawa na wadahe kuipinga au kuikana. ¹⁶ Akini wavyosi wenu pia, ndugu zenu, jamaa zenu, na rafiki zenu, wandawanikome baadhi yenu. ¹⁷ Mndamchukiwe na kia muntu kwa ajii ya zina dangu. ¹⁸ Akini nkakuna hata fii mwenga mwe mitwi yenu ndiwo wage. ¹⁹ Mwe kuvumilia mndamzihonye nafasi zenu. ²⁰ Ndiho muone Yerusalemu izungukwa na majeshi basi manyani kuwa ubanasi wakwe uhehi. ²¹ Aha wada wauko Yudea waguukie kwe miima, na wada wa gatigati ya mizi wahauke na nsekuwaruhusu wa vijijini kwengia. ²² Maana izi ni siku za kisasi, ili kwamba mbui zose zekuandikwazo zipate kutimia. ²³ Ole ni kwa wada wenye mimba na wada waonkesao katika siku izo kwa maana kundakuwe na adha nkuu mwe si na ghadhabu kwa wantu awa. ²⁴ Kwa nphembe ya upanga nndawagwe na nndawudoigwe mateka mataifa yose, na Yerusalemu indaijatwe na wantu wa mataifa, mpaka wakati wa wantu wa mataifa ndiho utimie. ²⁵ Kundakuwe na ishara mwe zua, mwezi na ntoondo, na mwe si kundakuwe dhiki ya mataifa, mwe kukata tamaa kwa ajii ya vuzo da bahari na mawimbi. ²⁶ Kundakuwe na wantu kuzimia kwa hofu na kwa kutarajia mbui ndizo zilawie mwe dunia. Kwa maana nguvu za mbingu nndazitingishwe. ²⁷ Kisha nndawamuone Mwana wa Adamu akeza mwe mazunde mwe nguvu na utukufu nkuu. ²⁸ Akini mbui izo ndiho zivoke kuawia, gokani, enuani mitwe yenu, kwa sababu ukombozi wenu uhehi." ²⁹ Zumbe Yesu akawambia kuwa mfano, "Ukauweni mtini na miti yose. ³⁰ Ula waho machipukizi mweonea wenye na kumanya kwamba kiangazi kihehi na kitayari. ³¹ Vivyo ivyo muonaho mbui izi zaawia, ninyi manyani kwamba ufaume wa Muungu uhehi. ³² Kwei nawaambia, uvyazi unu nkachemboka mpaka izi zose ndiho ziawie. ³³ Mbinguni na si nndavyemboka, akini maneno yangu nkayemboka ngo. ³⁴ Akini nkaueni wenye, ili kwamba mioyo yenu isekweza kulemewa na ufisadi, ukozi wa mahangaiko ya maisha aya. Kwa sababu ida siku indailawie ghafla, ³⁵ kama mtego. Kwa sababu indaiwe juu ya kia muntu muishi mwe cheni cha dunia ngima. ³⁶ Akini muwetayari wakati wose muombe kwamba mu imara vya kutosha kuyaepuka aya yose ndiyo Mwana wa Adamu." ³⁷ Ivyo wakati wa musu we akafundisha hekaluni na kio ala wa chongoi na wetangwao Mzeituni. ³⁸ Wantu wose wamwezea keokeo na mapema ili kumtegeeza ndani ya dia hekalu.

Chapter 22

¹ Basi sikukuu ya Mkate Wesaokugewa ngwandu nee ihehi, ambayo yetangwa Pasaka. ² Makuhani wakuu na wagonda wakajadiliana namna ya kumkoma Yesu, kwa sibabu wawaogoha wantu. ³ Shetani akengia mwa Yuda Iskariote, yumwe na yumwe ya wada wanafunzi kumi na waidi. ⁴ Yuda akaita kujadiliana na wakuu wa makuhani na wakuu namna ambavyo ondaamkabidhi Kwistu kwao. ⁵ Wakata miwa sana, na wakakubaliana kumwenkha heeya. ⁶ Yeye akakubali, na akakudeza namna ya kumkabidhi Kwistu kwao mbali na umati mkuu wa wantu. ⁷ Sikunkhuu ya mikate yesiyo kugewa chachu ikabue, ambayo ongoto wa pasaka lazima alavigwe. ⁸ Kwistu akamtuma Petuo na Yohana, akawalinya, "Hitani mkatiandaiye nkhande ya pasaka teze tiidee." ⁹ Wakamuze, "Kuihi ukundako tigosoe ayo maandaizi?" ¹⁰ Akawatambaisa, "Tegeezani, mwendaho mwengie mwe mzi mgosi ambae kenua biga da mazi enda edugane na nywinywi. Mtongeeni mwe nyumba ndio engie. ¹¹ Ikabinda mwambieni bwana ywa nyumba, "Mwaimu akwamba, "Kikuihi chumba cha wageni hantu ambaho nenda nide pasaka na wahina wangu?" ¹² Enda amionyese chumba chakwe golofa ambacho kitiyali. Gosoani maandaizi umo." ¹³ Ivyo wakaita na wakabwiiia kia kintu kana ekuwambiavyo. Ikabinda wakaanda nkande ya Pasaka. ¹⁴ Mda wekubuahao akekaa wada mitume. ¹⁵ Akaawa aho akawaamba, "Ninahamu nkuu ya kuda sikunkuu inu ya pasaka na nywinywi kabla ya kusuubishwa kwangu. ¹⁶ Kwa mana namyamba, nkinanide vituhu kiamuo yendaho itimuzwe mwe

ufaume wa Muungu." ¹⁷ Akawaaho Yesu ekadoa kikombe na ekubindaho kutogoa akamba, "Doa ichi na mpangane nywinywi kwa nywinywi." ¹⁸ Kwakuwa namyamva nkinaninywe vituhu mzao wa mzabibu, kiamuo ufaume wa Muungu ndiho weze." ¹⁹ Akaawa aho akandoa mkate, na ekubindaho kutogoa, akaumega na kuwenka akamba, "Unu ni mwii wangu ambao uavigwa kwa ajii yenu. Gosoani ivi kwa kunikumbuka mimi." ²⁰ Akadoa kikombe ivyoivyo baada ya nkande ya kio akamba, "Kikombe iki ni kiaga kihya mwe mphone yangu ambayo yetika kwa ajii yenu." ²¹ Akini kauwani. Yuda mnisaliki yu hamwe na mimi he meza. ²² Kwamana Mwana ywa Adamu kwa kwei aita kana ekubindavyo kuamliwa. Akini nmbwui yakwe muntu yuda ambae kwembokea yeye Mwana ywa Adamu asaitiwa!" ²³ Wakavoka kuuzana wowo kwa wowo, indai kati yao ambae nee kagosoa mbui inu. ²⁴ Ikabinda kukawia mhigano kati yao kwamba ni ndai mfiikiwa kuwa mkuu kwemboka wose. ²⁵ Akawamba, "Wafaume wa wantu wa mataifa wana ubwana uwanga yao, na woda wenao mamlaka uwanga yao wetangwa wahishimiwa watawala. ²⁶ Akini nkaikundwa kabisa kuwa ivi kwenu nywinywi. Baadii yakwe, eku yuda ambae ni mkuu kati yenu atende kana mdodo. Na yuda ambae ni mhimu sana atende kana mhiatika. ²⁷ Kwasibabu yuhi mkuu yuda mwekaa he meza au yuda mhezika? Je nkie yuda mwekaa he meza? Na mimi nike kati yenu kana mhiatika. ²⁸ Akini nywinywi nee ambao mwasongwa kuwa na mimi mwe majaiu yangu. ²⁹ Namyenka nywinywi ufaume, kana via tate ekunenavyo mimi ufaume, ³⁰ kwamba mpate kuda na kunywa he meza yangu mwe ufaume wangu. Na mwenda mwekae mwe viti vya enzi mkaziaha kabia kumi na mbii za Israeli. ³¹ Simoni, Simoni, umaye kwamba Shetani kaombeza emipate ili amihete kana ngano. ³² Akini nkikuombea, kwamba imani yako isekuvotwa. Baada ya kuwa kuuya vituhu, waimalishe ndugu zao." ³³ Petuo akawambia, "Bwana, ni tiyari kuita na wewe geezani na hata mwe ufe." ³⁴ Yesu akataimbasa, "Nakwamba Petuo, zogoo nkanaakeme ivyoo kabla kuziti kunehuguta katatu kwamba wanimanya." ³⁵ Ikabinda Yesu akawaamba, "Nekumyegaahao nywinywi kisi bene, ngahu ya nkande au viatu, je mhungukiwa ni kintu?" Wakatambaisa "Nkakuna." ³⁶ Akaawa aho akawamba, "Akini sasa, kia wenye mfuko na audoe hamwe na ngahu ya nkande. Yuda ambae nkana upanga yampasa atage joho dakwe ague umwe. ³⁷ Kwa kuwa namyamba, yose ambayo yagondwa kwa ajii yangu lazima yakamiike, 'Na nee kadoigwa kana muntu ambae kabananga tolati.' Kwa kuwa kia chekutabiiwacho kwa ajii yangu chatimizwa." ³⁸ Ikabinda wakamba, "Bwana, kauwa! Izi aha mphanza mbii." Na akawamba "Yatosha." ³⁹ Baada ya nkande ya kio, Yesu akawahuka, kana ambayo nee akagosoa maa kwa maa, akaita mwuma wa Mzaituni, na wahina wakamtongea. ⁴⁰ Wekubua akawaamba, "Ombezani kwamba mwesekwe ngia mwe majaiu." ⁴¹ Akaita hae nao kana mtambiko wa iwe, akakika mavindi akaombeza, ⁴² akamba, "Tate kana wakunda nusia kikombe iki. Akini nki kana nikundavyo mimi, akini ukundavyo vigosoke." ⁴³ Ikawaana aho malaika kauwa mbinguni akamwaawia, akamgea nguvu. ⁴⁴ Akawa mwe kudiha, akaombeza kwa zati kwembosa na suguti yakwe ikawa kana matone makuu ya mphone yakadoda si. ⁴⁵ Ukati ekwenukahao kauwa mwe maombi yakwe, akeza kwa wahina, na ekawabwiiia wagona kwaajii ya huzuni yao, ⁴⁶ na akawauza, "Kwa mbwai mwongona? Enukeni muombeze, kwamba mwesekwengua mwe majaiu." ⁴⁷ Ukati ekuwaho ake kutamwiiia, kaua, bunga kuuda wantu dikaawiiia, na yuda, yumwe ywa mitume kumi na waidi akawaongoza. Akeza hehi na Yesu ili ambusu, ⁴⁸ akini Yesu akamwamba, "Yuda, je wamsaliti Mwana ywa Adamu kwa busu?" ⁴⁹ Ukati wada wekuwao hehi na Yesu wekuonaho ayo yoawiyo wakamba, "Bwana, je tiwatoe kwa upanga?" ⁵⁰ Akaawaaho yumwe ywao akamtoa mindima ywa kuhani mkuu, akamsenga gutwi dakwe da kuume. ⁵¹ Yesu akamba, "Inu yatosha. Na akadonta gutwi dakwe akamhonya. ⁵² Yesu akagombeka kwa kuhani mkuu, na kwa wakuu wahekalu, na kwa wadoa wekwezao mhitu wakwe.." Je mweza kana kwamba mweza mweza kuminyama na bagaa na malungu na mahamba? ⁵³ Nekuwaho hamwe na nywinywi misi yose kwe hekalu nkamwekuika mikono yenu uwanga yenu. Akini inu ni saa yako, na mamlaka ya kiza." ⁵⁴ Wakamgwia wakamongoza, wakamweeta nyumbai mwa kuhani mkuu. Akini Petuo akamtongea kwa hae. ⁵⁵ Baada ya kuwa wagimba moto mwe uda wazo wandani na wekubindaho kwe kaa si hamwe, Petuo akekaa gatigati yao. ⁵⁶ Mindima yumwe kivyee akamuona Petuo ekuwaho kekaa mwe mng'ao wekuawanao na moto, akamkauwa akamwamba, "Uyu muntu naye nee yu hamwe nae." ⁵⁷ Akini Petuo akaemea, akamba, "Mvyee, mie nkimanya." ⁵⁸ Baada ya mda kidogo mntu mtuhu akamuona akamba "Wewe nawe u yumwe ywao." Akini Petuo akatambaisa, "We mgosi, mimi nkiye." ⁵⁹ Baada ya kana disaa dimwe ivi, mgosi yumwe akatozeeza akamba, "Kwei kabisa uyu muntu pia nee yu hamwe maana ni Mgalilaya." ⁶⁰ Akini Petuo akamba, "We mgosi, nkimanya ugombekago." Na mala ukati akatamwia zogoo dikakema. ⁶¹ Akahituka, Bwana akamkaua Petuo. Na Petuo akakumbuka kanwa cha hada, ekumwambaho, "Kabla ya zogoo kukema ivyeeo wenda unehugute mimi katatu." ⁶² Petuo akaita chongoi akaiya kwa usungu mungi. ⁶³ Ikabinda wada wagosi wekuwao wakamwiinda Yesu wakamzihaki na kumtoa. ⁶⁴ Baada ya kumgubika meso, wakamuua, wakamba, "Tabu! Nindai mwekukutowa?" ⁶⁵ Wakatamwiiia mbui mtuhu nyingi mhitu wa Yesu na kumkufuu yeye. ⁶⁶ Mala kwekuchaho, wadaa wa wantu wakakongana hamwe, wakuu wa makuhani na wagonda, wakamwegaa kwe Baaza, ⁶⁷ wakamba, "Kana wewe u Kwistu, tambie, "Akini yeye akawamba, "Kana nikamnyambia, nkamnamniamini, ⁶⁸ na kana nikamiuza nkamna muntambaise." ⁶⁹ Akini tangia sasa na kwendea, Mwana ywa Adamu enda awe kekaa mkono wa kuume wa nguvu ya Muungu." ⁷⁰ Wose wakamba, "Kwa iyo wewe u Mwana ywa Muungu?" Na Yesu akawamba, "Nywinywi mwagombeka mimi ndie." ⁷¹ Wakamba, "Kwa mbwai taondeza vituhu ushahidi? Kwa ajii swiswi wenye tisikia kuawa mwe kanwa chakwe mwenye."

¹ Zumwe zumwe dose wakagooka, wakamwegaa zumbi Yesu mbele ya Pilato. ² Wakavoka kumuaha, wakagombeka,

"Tumbwua muntu uyu akahota sii yetu, kwa kuemeza tesekuavya kodi kwa kaisali, na akagombeka kua yee mwenye ni Kwistu Mfaume" ³ Pilato akamuza, akamwamba, "Ivi wee ni Mfaume ya Wayahudi?" Na Zumbe Yesu akamwandua akagombeka, "Wee wagombeka ivyo." ⁴ Pilato akamwamba kuhani mkuu na zumwe zumwe, "Nkiona kosa kwa muntu uyu." ⁵ Mia wao wakakungumiza, wakagombeka, "Nee akawagea nchongo wantu, akawahinya mwee Uyahudi yose, kuvokea Galilaya na isasa yuaha." ⁶ Pilato ekusikiaho aya, akawauza ati muntu uyo ni ya Galilaya? ⁷ Ekumanyaho kua ati nee yu sii ya utawala wa Helode, akamwengaa Zumbe Yesu kwa Helode ambae nae nee kawa Yelusalemu kwa misi iyo. ⁸ Helode ekumuonaho Zumbe Yesu, katamiwa muno kwa sibabu kafaigwa amuone kwa misi mingi. Kasikia habai zakwe na katamiwa ni kukauwa mwenga ya mijuza igosolwayo ni yeye. ⁹ Helode akamuza Zumbe Yesu kwa mbui nyingi, mia Zumbe Yesu nkee kumuandua chochose. ¹⁰ Makuhani wakuu hamwe na wagonda wagooka kwa mbifya wakamuaha. ¹¹ Helode hamwe na maasikai wakwe wamtukana na wambehua, na wakamhamba nguo ntana, akabinda akamvuza Yesu kwa Pilato. ¹² Helode na Pilato wakawa wambuya kuvokea msi uo, (kabla ya aho nee nkawevana.) ¹³ Pilato akawetanga hamwe makuhani wakuu na watawala na utifii wa wantu, ¹⁴ Akawamba, "Mnietea muntu uyu inga muntu muwegaa wantu wagosoe yesayokutama na kaua, baada ya kua nkimuza mbele yenu, ncheekuona masa ka muntu uyu kuhusu mbui zose ambazo nywinywi mwamuaha yeye. ¹⁵ Chuu, wala Helode, kwa ajii kamvuza kwetu, na kaua nkakuna chochose kifaacho azabu ya ufe. ¹⁶ Kwa iyo basi nndanimuazibu na kumwekea. ¹⁷ (Sasa, Pilato ondigwa kumwekea mtahwa yumwe kwa Wayahudi ukati wa sikunkuu). ¹⁸ Mia wose wakatoa vuzo hamwe, wakagombeka, "Muuse uyo na tichopoe Balaba!" ¹⁹ Balaba kawa ni muntu ambaye kaikwa mwe geeza kwa sibabu ya ubanasi mwe mzi na kwa kukoma. ²⁰ Pilato akawamba vituhu, akatamiwa kumwekea Zumbe Yesu. ²¹ Mia wowo wakatoa vuzo, wakagombeka, "Msuubishe, msuubishe." ²² Akawauza kwa maa ya ntatu, kwa mbwai, uyu muntu katenda masa yani? Neheekupata masa yafaayo azabu ya ufe wakwe. Ivyo ndihonibinde kumuazibu nndanimuekee." ²³ Mia wakakongotea kwa sauti ya uanga, wakaonda asuubiwe. Na sauti zao zikamchonchea Pilato. ²⁴ Ivyo Pilato akaamua kuwenka via wakundavyo. ²⁵ Akamuekea yuda wekumkundae ambae kutahwa kwa kusibabisha ngavungavu na kukoma. Mia akamuavya Zumbe Yesu kwa wekukundavyo wowo. ²⁶ Wekuaho wakamwegaa, wamgwia muntu yumwe mwekwetangwae Simoni wa Ukiene, mwekuawia mwe sii, wakamtwika msaaba ili awenue amtongee Zumbe Yesu. ²⁷ utifii mkuu wa wantu na wavyee wekuao wakininika na kweyaya kwa ajii yakwe, nee wakamtongea. ²⁸ Mia akawahitukia, Zumbe Yesu akawamba, "Wandee wa Yelusalemu, mwesekuniia mimi, iya mweiiye nywinywi wenye na kwa ajii ya wana wenu. ²⁹ Kaua misi yeza ambayo ndawagombeke, "Wabalikiwe wesao uvyazi na maifu yesayo kuvyaa, na matombo ambayo nkayokwonkesa. ³⁰ Nee ndiho wavoke kuyambia miima, 'Tigwiieni, na viima, 'Mtigubike.' ³¹ Maana ati wakagosa mbui izi ikiwa mti muwisi, nnda iwe viivihii ukawa unnya?" ³² Wagosi watuhu wabanasi waidi wegalwa hamwe nae ili wakomwe. ³³ Wekubua ho handu hetangwaho Bea da mutwi, nee aho wekumuubishaho hamwe na wada mabagaa, yumwe ntendo ya kuume na mtuhu ntendo ya kumoso. ³⁴ Zumbe Yesu akagombeka, "Tate, uwafii mbazi kwa kua nkawamamanywa wagosoado. "Nao wakatoa kula kupanga nguo yakwe. ³⁵ Wantu nee wagooka wakakaua uku watawala wambehua, wakagombeka, "Kawaohoa wekumwe. Sasa eahoe mwenye, ati yee ni Kwistu ya Muungu mwekusagulwae." ³⁶ Asikai pia wambehua, wakaita hada hehi wakamwenka siki, ³⁷ wakagombeka, "Ati we ne Mfaume ya Wayahudi eohoe mwenye" ³⁸ Nee kuna utangio uanga yakwe wekugondwao "UYU NEE MFAUME YA WAYAHUDI." ³⁹ Yumwe mwe wada mabagaa mwekusuubishwa kamtukana akagombeka, "Wee nkuwe Kwistu eokoe mwenye na swiswi" ⁴⁰ Mia yuda mtuhu akamwandua, akamkemea na akagombeka, "Ivi wee nkumuogoha Muungu, nawe u mwe kuahwa ivyo ivyo? ⁴¹ Swiswi ti hanu kwa haki, kwa ajii swie tahokea kia kitifaacho kwa ugozoi wetu. Mia muntu uyu nkeekugosoa chochose chesachokutama." ⁴² Na akaomea, "Zumbe Yesu unikumbuke ndiho wengie mwe ufaume wako." ⁴³ Zumbe Yesu akamwamba, "Amini nakwambia, ivyeo ivi nnda uwe hamwe nami Paladiso." ⁴⁴ Aho iwa hehi na saa sita, kiza kikeza uanga ya sii yose mpaka saa kenda, ⁴⁵ Ungazi wa zua ukafa. Akabinda pazia da hekalu dikepanga gatigati kuvokea uanga. ⁴⁶ Akauja kwa sauti nkuu, Zumbe Yesu akagombeka, "Tate mwe mikono yako naiika loho yangu," Ekunindaho kugombeka aya akaumbwa mzimu. ⁴⁷ Ukati akida ekuonaho yekugosokayo akamtunya Muungu akagombeka, "Hakika uyu nee ni muntu mwenye haki." ⁴⁸ Ukati utifii wa wantu wekwezao hamwe kushuhudia wekuonaho mbui zekugosokazo wakagotoka uku wakatoa vifua vyao. ⁴⁹ Mia mbuyaza na wavyee wekumtongea kuawa Galilaya, wagooka kwa hae wakakaua izo mbui. ⁵⁰ Kaua, hawa na muntu mwekwetangwae Yusufu, mwekuawe ni yumwe yao mwe baaza, muntu yedi, na mwenye haki, ⁵¹ (nee nkazati kufaigwa ni maamuzi na ugozoi wao), kuawa Alimasaya, msi wa Kiyahudi wekuao ukasuumiza Ufaume wa Muungu. ⁵² Muntu uyu, keza hehi na Pilato, akaombeza enkigwe mwii wa Zumbe Yesu. ⁵³ Kamseeza, na akamgubika sanda, akamwiika mwe kabui dekuwado disongolwa mwe iwe, ambado nkakuna mwekuwahi kuzikwa. ⁵⁴ Uwa ni musu wa Maandalizi, na Sabato nee ihehi. ⁵⁵ Wavyee, wekwezao nao kuawa Galilaya, wamtongea, na wakakaua kabui na jinsi mwii wakwe wekugonezwavyo. ⁵⁶ Wauya wakavoka kuandaa manukato na malashi. Akabinda msi wa Sabato wahumwiiza kwa mjibu wa shaia.

Chapter 24

¹ Mapema sana mfi wa bosi wa juma, weza kwe kabui, wakaite manukato ambayo ne wayaandaa. ² Wakabuiya iwe ditongoswa hae na kasani. ³ Wakengea ndani, akini nkaokubwii mwii wa Bwana Yesu. ⁴ Iawii kuwa, ukati wahanganyikiwa kuhusu idi, hamka, wantu waidi newagooka gatigati yao wehamba. ⁵ Wavyee wakawa wamema nenyee, nakwenani, za vyeni vyao sii, wakawamba wavyee, "Kwa mwamuondeza mwemeso miongoni mwa watakufa?" ⁶ Nkayuhu

aha, ila kufufuka kumbukani ekutamwiiavyo wanyuvi ekuaho ake Galilaya, ⁷ akagombeka kuwa Mwana ya Adamu lazima aavyingwe kwe mikono ya wantu wenye zambi na asuusishwe, na msi wa ntatu, afufuke vituhu." ⁸ Wala wavyee wakakumbuka mbui zakwe, ⁹ na wakauya kuawa kwekabui na wakawahinya mbui izi zose wada kumi na mwenga na watuhu wose. ¹⁰ Ivyo Malia Magidalena, Joana, Malia akue da Yakobo na wevyee watuhu hamwe nao wakaavya saan izi kwa mitume. ¹¹ Mia saam izi zionekana inga ufyosi kwa mitume, na nkewekuamini wada wavyee. ¹² Hata ivyo Petuo nee mka na akaguuka kuelekea kwa kabui na akafunguia na kukawa ndani, kaona du sanda. Petuo na ahauka akaita nyumbai kwakwe, akehewa mbwai ambacho kiawiia. ¹³ Na kaua waidi miongoni mwao newakaita msi uwouwo mwe mzi umwe wetangwao Emau, ambacho nekiwa maili sitini kuawa Yelusalemu. ¹⁴ Wakajadiiana wenye kwa wenye kuhusu mbui zose zekuaminizo. ¹⁵ Ikawiia kuwa ukati wekuaho wakajadiana na kuuzana maswali, Zumbe Yesu akeza hehi akawa hamwe nao. ¹⁶ Mia meso yao yakindiwa mwe kumwanya yeye. ¹⁷ Zumbe Yesu akawamba, "Mmbwai ambacho nywinywi waidi mwakitamii ukati mwenda?" Wakagooka hada newaoneka wana ukiwa. ¹⁸ Yumwe yao zina dakwe Cleopa, akamtambaisa, "Je we ni muntu ikedi aha Yelusalemu ambaye nkamanyamba mbui zekuawiazoo?" ¹⁹ Zumbe Yesu akawamba, "Mbui zihii?" Wakamtambaisa, mbui kuhusu Zumbe Yesu Mnazaleti, ambae ne nabii, mdaha mwe ugozoozi na mbui, mlote za Muungu wa wantu wose. ²⁰ Na kwa jinsi ambayo wakuu wa Makuhani na viongozi wetu wekumwavyaho kuahwa fiie na kumsuubisha. ²¹ Mia titumaini kuwa yeye nendie akunde kuuaika hulu Izilaeli. Ehe, hae n aya yose isasa ni msi wa ntutu taikia mbui izi ziawiie. ²² Mia pia wavyee wekumwe kuawa mwe bunga detu watitenda tehewa, ekubindaho kuwa hekabui kiokio. ²³ Wekaukosaho mwii wakwe, wakeza, wakagombeka kuwa wanao pia maono ya malaka wekwambao kuwa yu meso. ²⁴ Wagosi wekumwe ambao newahamwe nasi waita kwe kabui, nakubwii nee niinga wavyee wekugombekavyo. Mia nkawokumwona yeye." ²⁵ Zumbe Yesu akawamba, "Nywinywi wantu wabahau na wenye myoyo izamayo yakuamini yose ambayo manabii wagombeka! ²⁶ Je nkeyekuwa lazima Yesu kusuubika kwa mbui iizi, na kwengia mwe utukufu wakwe?" ²⁷ Akasinda kuvokea kuawa kwa Msa na manabii wose Zumbe Yesu katafasii mbai zimhusuzo yeye mwe magondi yose. ²⁸ Wekuaho hehi na uda mzi, ukowekuako wakaita, Zumbe Yesu akagooa iinga asongwa nkuita mbele. ²⁹ Akini wamkungumiza, wakagombeka, "Ekaa hamwe na sisi, maana yaitia guoni na msi ni kama usia." Ivyo Zumbe Yesu akengia kwenda kwekaa nao. ³⁰ Iawiia kuwa, ukati kukaa nao wakada, kadoa mkate, akaubaliki na kumbonda wakawenka. ³¹ Akabinda meso yao yakagubulwa, wakammanya, na hamwe akaga mbele ya meso yao. ³² Wakaandua wenye kwa wenye, "Ivi myoyo yetu nkeyokwaka ndani yetu, ukati ekutamwiihao nasi siai, ukati ekutifusuihao magondi?" ³³ Wakenuka mnda uwouwo, na kuya Yelusalemu. Wakawabwii wada kumi na mwenga wekonga hamwe na wada wekuwao hamwe nao, ³⁴ Wakagombeka, "Bwana kafufuka kweikwei, nakamuamwii Simoni." ³⁵ Ivyo wakamwambia nsei zekuawiazoo siai, na namna Zumbe Yesu ekuzililishwavyo kwao mwe kuumea mkate. ³⁶ Ukati wakatamwii mbui izi Zumbe Yesu mwenye ne kagooka gatigati yao na akawamba, "Npeho iwe kwenu." ³⁷ Mia waogoha na kumemua ni uengee, na wakafya kuwa ne waona loho. ³⁸ Zumbe Yesu akawamba, kwambwai mwasininika? ³⁹ Kwa mbwai maswali yenuka mwe myoyo yenu? Kauni mikono yangu na miundi yangu, kwamba nmimi mwenye. Nidontani na mkane. Kwa ajii loho nkaina nyama na mavuho, inga mnionavyo mimi nenavyo." ⁴⁰ Ekusindaho kwamba ivi, akaonyesa mikono yakwe na miundi yakwe. ⁴¹ Wekuaho wake na kinyemi chekuhanganikacho na kwasekuamini, na kustaaajabu, Zumbe Yesu akamwamba, "Je mna kintu chochote cha kida?" ⁴² Wakamwenka ntii ya samaki yekuokwayo. ⁴³ Zumbe Yesu akati doa, na kukida mbele yao. ⁴⁴ Akawamba, "Nekuaho na nywinywi, nkimwambia kuwa yose yekugondwayo kwe shaia ya Msa na Manabii ba Zaburi lazima yatimie." ⁴⁵ Akabinda akagusua akii zao, kwamba wadahe kuyaelewa magondi. ⁴⁶ Akawamba, "Kuwa igondwa, Kwistu nlazima mgaye, na kufufuka vituhu kuawa mwe watakatifu msi wa ntatu. ⁴⁷ Na toba na msamaha wa zambi lazima ubikiwe kwa zina dakwe kwa mataifa yose, kuvokea kuawii Yelusalemu. ⁴⁸ Nyinywi ni mashahidi wa mbai izi. ⁴⁹ Kaua, namyegaia kianga cha tate uanga yenu. ⁵⁰ Akaawa cho Zumbe Yesu akawegaa chongoi mpaka wekubuahoe hei na Besania. Akanua mikono yakwe uanga, na akawabaliki. ⁵¹ Ikaawii kuwa, ukati ekuaho akawabaliki, wasadwa na akenulwa uanga kwelekea mbinguni. ⁵² Basi wakavika, na kuya Yelusalemu na kinyemi kikuu. ⁵³ Wasongwa nkuaho mwe hekalu wakambaliki Muungu.

John

Chapter 1

¹ Aho bosi ne kuwa Mbui, ne ihamwe na Muungu, na Mbui neni Muungu. ² Uyu, Mbui, aho bosi ne yuhamwe na Muungu. ³ Vintu vyose vigosoka kwembokea yeye, na hesaho yeye nakuna hata kintu kimwe chekuacho kigosoka. ⁴ Ndani yakwe nekuangima, nano ugima neniung'azi wa wadamu wose. ⁵ Ung'azi wang'aa kwe kiza, wala kiza nakachokuukoma. ⁶ Ne hana muntu mwekuagiiwa kuawa kwa Muungu, ambaye zina dakwe ne akatangwa Yohana. ⁷ Keza inga shahidi kushuhudia kuusu uda ung'azi ili kwamba wose wadahe kuamini kwembokea yeye. ⁸ Yohana nkekua uda ung'azi bali keza ili ashuhudie kuhusu uda ung'azi. ⁹ Uda neniung'azi wa kwei ambayo mikeza mwe dunia nayoyamgea ung'azi kia yumwe. ¹⁰ Ne yumwe dunia, na dunia igosolwa kwemboka yeye, na dunia nakayokummanya. ¹¹ Keza kwa vintu vyakwe, na wantu wakwe nkawokumhokea. ¹² Bali kwa wada wangi wekumhokea, ambao waamini zina dakwe, kwa aokawenka haki yakuwa wana wa Muungu, ¹³ Ambao wavyaigwa, nkio kwa n'pome, wala kwa mwii ukundavyo, wala kwa muntu ukundavyo, bali kwa Muungu mwenye. ¹⁴ Nae Mbui kagosoka mwii na tikaka nae, tiwona utukufu wakwe, utukufu inga wa muntu ikedu ya ikedu mwekweza kuawa kwa Tate, kamema neema na kwei. ¹⁵ Yohana kashuhudia kuhusu yeye, na kakweza sauti akagombeka, "Uyu ne ambaye nkitamwii mbui zakwe nikamba, "Yuda mweza badii yangu ni mkuu

kuliko mimi kwa sibabu neyuaho kabla yangu." ¹⁶ Kwa kuwa kaawa mwentiimifu wakwe swiswi toswa tihokea bue baada ya kipawa. ¹⁷ Kwa shaia ietwa kwembokea Musa. Neema na kwei vyeza kwembokea Yesu Kwistu. ¹⁸ Nkakuna mwanadamu mwekumwona Muungu ukati wowose. Muntu ikedu ambaye Muungu, ambaye yu mwekifua cha Tate, kamtenda yeye amanyiikane. ¹⁹ Na unu ne ushuhuda wa Yoyana ukati makuhani na walawi wekutumwono kwake na Wayahudi kumuua, "Wewe ndai?" ²⁰ Bila kigugumizi nkekweema, bali kamtambaisa, "Mwe nkie Kwistu." ²¹ Ivyo wakamuua, "kwa iyo we mdai sasa?" We ni Eliya? Akagombeka, "Mie nkie." Wakagombeka, Wewe n'nabii? Akaandua," Chuu."

²² Ekubindaho akamwamba, "We undai, ili kwamba tiwenke jibu wekutitumao?" Weshuhudia viivihi we mwenye?" ²³ Akagombeka, "Mie n'sauti yakwe mwii nyikani: 'Mwiinyoshe sia ya Bwana,' inga nabii Isaya ekugombekavyo." ²⁴ Basi nekunawantu wekutumwao hada kuawa kwa Mafaisayo. Wakamuua na kugombeka, ²⁵ "Kwa mbai wabatiiza basi ati wee nkie Kwistu wala Eliya wala nabii?" ²⁶ Yohana akawatambaisa akagombeka, "Nabatiiza kwa mazi. Hata ivyo, gatigati yenu agooka muntu mwesie kummanya." ²⁷ Uyu ne mweza badii yangu. Mie nkistahili kutolwa sigi za viatu vyakwe." ²⁸ Mbui izi zigosoka uko Besania ng'ambo ya Yodani, hantu ambaho Yohana ne akabaatiza. ²⁹ Msi wekutongea Yohana kamwona Zumbe Yesu akeza kwake akagombeka, "Kaua mwana mgoto ya Muungu mwiidao zambi ya ulimwengu!" ³⁰ uyu we nekwamba mbui zakwe nikagombeka, "Yeye mweza nyuma yangu ni mkuu kuliko mimi, kwa kuwa neyuaha kabla yangu." ³¹ Nchekummanya yeye, mia igosoka ivyo ili kwamba agubuhe mwe Zilaeli, kwamba ncheza n'kabatiiza kwa mazi." ³² Yohana kashuhudia, "Nkiona Loho ikaseka kuawa mbinguni misii ya huwa na isigaa uanga yakwe." ³³ Mia nchekummanya mia yee kaniagii a ili nibatiize kwa mazi kanambia, 'yuda ambae n'ndauone Loho akaseka na wekaa uanga yakwe, Uyo ne mbatiiza kwa Loho Mtakatifu." ³⁴ Nkiona na nkishuhudia kwamba uyu ni Mwana wa Muungu." ³⁵ Naho msi wekutongea Yohana ne kagooka hamwe na hainywa wakwe waidi, ³⁶ wamuona Zumbe Yesu akenda na Yohana akagombeka, "Kaua, Mwanangoso ya Muungu!" ³⁷ Wahinywa waidi wamtegeeza Yohana akagombeka aya wakamtongea Zumbe Yesu. ³⁸ Vituhu Zumbe Yesu kahituka ne awakana wahinywa wada wakamtongea, na akawamba, "Mwaondani?" Wakaandua, "Labi, (maana yakwe 'mhinywa,' wekaa kuhi?" ³⁹ Akawamba, "Soon na mkane." Wakaawa aho waita na kukana ekuaho akekaa; wekaa hamwe nae msi uo, kwa kuwa ne ikapata inga saa kumi ivi. ⁴⁰ Yumwe mwe wada waidi wekutongea Yohana akatamwita na akabinda kumtongea Zumbe Yesu ne ni Anweea, nduguye Simoni Petuo. ⁴¹ Akamwona nduguye Simoni na akamwamba, "Timpata Masihi" (ambayo yatafasiliwa Kwistu). ⁴² Akamweeta kwa Zumbe Yesu. Zumbe Yesu akamkana na akagombeka, "We u Simoni mwana wa Yohana" undawetangwe Kefa," (maana yakwe 'Petuo'). ⁴³ Msi wekutongea ukati Zumbe Yesu ekuondaho kuhauka kuita Galilaya, kumpata Fiipo na akamwamba, "Nitongoa mimi." ⁴⁴ Fiipo ne ni mwenyezi ya Besasaida, mzi wa Andweea na Petuo. ⁴⁵ Fiipo kampata Nasanieli na kumwamba timpata yuda ambaye Msa kagonda mbui zakwe mwe shaia na Manabii. Zumbe Yesu mwanangwa da Yusufu, kuawa Nazaleti. ⁴⁶ Nasanieli akawamba, "Je kintu chedi chada ha kuawia Nazaleti?" Fiipo akamwamba, Soo ukauwe." ⁴⁷ Zumbe Yesu akamwona Nasanieli akweza kwakwe na akagombeka, "Kaua mwiizilaeli kweikwei mwesekua na utiizi ndani yakwe!" ⁴⁸ Nasanaeli akamwamba, "Kunimanya, 'Viivihi mimi?' Fiipo nkatazi kukwetanga wekuho sii ya mtini, nkikuona." ⁴⁹ Nasanieli akamwandua, "Labi we u Mwana ya Muungu! Wee ni Mfaume ya Zilaeli!" ⁵⁰ Zumbe Yesu akamwandua akamwamba, Kwa sibabu nkikuambia nkikuoa sii ya mtini' je waamini? n'ndauone ugozoi mkuu kwembosa unu." ⁵¹ Zumbe Yesu akagombeka, "Amin, amin namyambia n'ndamziona mbingu zikavuguka, na kuwaona malaika wakakwe a na kuseea uanga ya Mwana ya Adamu."

Chapter 2

¹ Yekwembokaho misu mitatu, kuwa na wia uko Kana ya Galilaya na mamiakwe da Zumbe Yesu kawa uko. ² Zumbe Yesu na wahinywa wakwe wagonekwa mwe uo wia. ³ Ukati divai yekusihao, mamiakwe da Zumbe Yesu akawamba, "Nkakuna divai." ⁴ Zumbe Yesu akaandua, "Mvye iyo yanihusu mbwai mie? Mda wangu nkauzati kutimia." ⁵ Mamiakwe akawamba wandima, "Chochose ndicho amyambe gosoani." ⁶ Basi hawa na mabiga sita ya maiwe hada yekuikwayo kwa ajii yakwehaka mwe sikunkuu ya Wayahudi, kia dimwe nee dikamemeezwa nzio mbii ntatu. ⁷ Zumbe Yesu akawamba, "Memeezani mazi mabiga ya maiwe." Wakamemeeza mpaka uanga. ⁸ Ekubindaho akawamba wada wandima, "Doani ncheche sasa mwegae kwa mhudumu mkuu ya meza." Wakagoso inga wekuagiwavyo. ⁹ Mhudumu mkuu kayageeza yada mazi yekuayo yahituka na kua divai, ila nkeekumanya yekuawako (mia wandima wekutekao mazi wamanya yekuawako). Akaawaahao akamwetanga mwai mgosi na ¹⁰ kumwamba, "Kia yumwe avoka kuwenka wantu divai ntana na wakabinda kukolwa awenka yesayokuwa ntana. Mia wee kutunduiza divai ntana mpaka ivi aha" ¹¹ Mjuza unu wa Kana ya Galilaya, itenda nee kivoko cha utangio wa mijuza ekugosoayo Zumbe Yesu, akagubua utukufu wakwe, ivyo wahinywa wakwe wakamwamini. ¹² Yekwembokaho inu, Zumbe Yesu, mamiakwe, duguze na wahinywa wake wakaita mwe mzi wa Kapenaumu na wakekaa uko kwa misu micheche. ¹³ Akabinda Pasaka ya Wayahudi iwa hehi, ivyo Zumbe Yesu akaita Yelusalemu. ¹⁴ Akawabwiiwa wataga ng'ombe, ngoto na ngiwa mwe Hekalu. Pia na wahitua hea nee wekaa mwe Hekalu. ¹⁵ Zumbe Yesu akagoso mjeedi wenye vifundo akawaavya wose wekuao mwe hekalu, hamwe na ng'ombe na ngoto. Akeita hea za wahitua hea na wakabidwa meza zao. ¹⁶ Kwa watagao ngiwa akawamba, "Avyani vintu ivi hae na hantu aha, ekani kuitenda nyumba ya Tate kuwa hantu ha gwiio." ¹⁷ Wahinywa wakwe wakumbuka kua nee igondwa, "Kinyuu cha nyumba yako n'ndakinide." ¹⁸ Wakuu wa Kiyahudi wakaandua, wakamwamba, Ni utangio uhi ndio uonyeshe kwa sibabu wagoso mbui izi?" ¹⁹ Zumbe Yesu akamwandua, gwisani Hekalu nami n'nda n'denze kwa misu mitatu." ²⁰ Akabinda

wakuu wa Wayahudi wakagombeka, "Igalimu maka alubaini na sita kuzenga hekalu idi nawe wamba n'ndaudizenge kwa misu mitatu?"²¹ Etiho, ye kamba hekalu akawa na maana mwii wakwe.²² Ivyo baadae ekubindaho kufufuka kwakwe kuawa kwe watakufa wahinywa wakwe wakakumbuka kua kagombeka ivyo, wakaamini magondi na kanwa iki ambacho Zumbé Yesu kakigombeka kae.²³ Basi ekuwaho Yelusalemu ukati wa Pasaka, ukati wa sikunkuu wantu wangi waamini zina dakwe, wekuonaho utangio wa mijuza ekugosoayo.²⁴ Mia Zumbé Yesu nkeekuwa na imani nao kwa sibabu kawamanywa wanadamu wose.²⁵ Nkeekukunda muntu yoyose ambiwe kuhusu weivyo wanadamu kwa sibabu kamanya chekuwacho.

Chapter 3

¹ Basi nee kuna falisayo ambae zina dakwe nikoodemo yumwe ywa mazumbe wa baaza da wayahudi. ² Muntu uyu ekamibasa bwana yesu na kumwamba: "labi, tamanya ya kuwa u mwaimu kuawa kwa ungu kwa kuwa nkakuna muntu mdaha kugosoa kwa mungu kwaukwa nkakuna muntu mdaha kugosoa ntagio izi zose mungu akesekuwa hamwe naye." ³ Yesu akamtambaisa, "amin amin, muntu nkadaha kwengia mwe ufaume wa mungu pasi kuvyaigwa maa ya kaidi." ⁴ Nikatemo akamba, "muntu adaha viivihii kuvyaigwa uku ni mdaa? nkadaha kwengia mweifu da mamiakwe maa ya kaidi na kuvyaigwa, je adaha?" ⁵ Yesu akatambaisa. "amin amin muntu akesa kuvyaigwa kwa mazi na kwa loho, nkadaha kwengia mwe ufaume." ⁶ Chekuvyaigwacho kwa mwii ni mwii, na chekuvyaigwacho ni loho ni loho. ⁷ Wesekumaka kwa ajili nee nikikwambia, ni lazima kuvyaigwa maa ya kaidi. ⁸ Nkusi yavuma hohose ukundaho na sauti yakwe mwaisikia, akini nkammanywa iawako wala iitako nee yeivyo hali ya kia mwekivywaigwa ni loho. ⁹ Nikodemo akataimba kwa kwamba, "mbui izi zadahikana viivihii?" ¹⁰ Yesu akamtambaisa, "wewe u mwaimu ywa islaeli, hata kuzimanya mbui izi?" ¹¹ Amini, amin nakwambia kia timanyacho takishuhudia kwa kia tekuonacho akini nkamhokea ushuhuda wetu. ¹² Kana nkimyambia mbui za aha duniani na nkamuaini, mwenda mdahe viivihii kuamiamini kana nkimyambia mbui z mbinguni. ¹³ Mana nkakuna mwe kukwea uwanga kuawa mbinguni iya yeye mwekuseeya mwana ywa adamu. ¹⁴ Kana via msa ekumwenuavyo nyoka mwe angwa, ivyo ivyo mwana ywa adamu lazima enulwe, ¹⁵ Ili kwamba wose wendaowamwamini wapate ugima wa daima. ¹⁶ Kwamana kwa naman inu muungu kaukunda ulimwengu kwamba akamaavya mwanawe ywa ikedu ili kwamba muntu yoyose mmwaamini asekudagaia iya atende na ugima wa daima. ¹⁷ Kwaajii muungu nkee kumwaagia mwanawe duniani ili euwahe ulimwengu iya kwamba ulimwengu uhonywe mwe yeye. ¹⁸ Mmwaamini yeye nkanaahwe yeye mweyekumwaamini tiali akabinda kae kuahwa kwa ajii nkeekudiamini zina da mwana ywa ikedu ywa muungu. ¹⁹ Inu nee sababu ya muaho, ya kwamba mng'ao weza ulimwenguni, akini wanadamu wakakunda kiza zaidi ya mng'ao kwa ajii ugososi wao nee ni mbaya. ²⁰ kia muntu mgoosa mabay akimwa ni m'ngao wala nkeza kwe mng'ao ili ugososi wakwe usekukwa wazi. ²¹ Akini, yeye mgosoa kwei eza kwe mng'ao ili ugososi wakwe uonekane kwamba yagosolwa kwa kumtunya Muungu. ²² Baada ya aya, Yesu hamwe na wahina wakaita mwe si ya Yudea. Uko akatumia mda hamwe nao na nee akabatiiza. ²³ Sasa Yohana nae nee akabatiiza uko Ainea hehi na Saim maana nee kuna mazi mange hada. Wantu nee wakeza kwakwe na kuibatiizwa, ²⁴ kwa kuwa Yohana nee nkazati kwasigwa geezani.

²⁵ Ikabinda kukaawia mhgano kati ya wanafunzi wa Yohana na Myahudi kuhusu sikunkuu ya ungazo. ²⁶ Wakaita kwa Yohana wakamwamba, "Labi, yeye wekuwao naye seja ya Mtoto Yolodani, yeye wekumshuhudiae mbu zakwe, kauwa abatiiza na wose waita wamtongea." ²⁷ Yohana akatambaisa muntu nkadaha kuhokea kintu chochose iya kana kenkwa kuawa mbinguni. ²⁸ Nanywi wenye mwashuhudia kuwa nee nkigombeka kuwa kuwa, 'mimi nkio Kwisto', badii yakwe nikamba, 'nkitemwa mbele yakwe.' ²⁹ Yeye mwenye mwai mvyee ni mwai mgosi. Sasa mbuyaye da mwai mgosi, myooka na kutegeeza kinyemi sana kwakuwa ya sauti ya mwai mgosi. Hiki sasa ni kinyemi kitimiika. ³⁰ Akundwa kusongwa nanu nakundwa kuhungua. ³¹ Yeye muawa uwanga yu uwanga ya yose. Yeye mwe ulimwengu aawa ulimwenguni na atamwiia mbui za ki ulimwengu. Yeye muawa mbinguni yui uwanga ya yose. ³² Yeye ashuhudia yada ekuoyaenayo na kuyasikia, akini nkakuna mhokea ushuhuda wakwe. ³³ Yeye mwekuhokea ushuhuda wakwe kahakikisha kuwa Muungu ni mkwei. ³⁴ Kwa ajii yee mwekuagiwa ni Mungu akamwiia mbui za Muungu. Kwa kuwa nkamwenka Loho kwa kihimo. ³⁵ Tate amkunda Mwana na kamwenka vintu vyose mwe mikono yakwe. ³⁶ Yeye mmwaamisi Mwana anao ugima wa daima, akini kwa yeye mwese kumtunya Mwana nkana aune ugima iya maya ya Muungu yatozana juu yakwe.

Chapter 4

¹ Basi Zumbé Yesu ekumanyaho kwamba Mafarisayo wasikia Yesu atongea na kuwabatiza zaidi ya Yohana, ² (ingawa Zumbé Yesu mwenye ne nkabatiza ila wanafunzi wakwe), ³ akalawa Yudea na kuita Galilaya. ⁴ Ikabidi embokee Samaria. ⁵ Akabua kwe mzi wa Samaria, wetangwao Sikari, hehi na eneo ambado Yakobo kamwenka Yusufu. ⁶ Na kisima cha Yakobo kiwa aho. Yesu na kasokea kwa ajii ya utambo na kasokea kwa ajii ya mtambo na akekaa hehi na kisima. Iwa saa za musu. ⁷ Mvyee wa Kisamaria keza kuteka mazi, na Zumbé Yesu akamwombeza, "Nenka mazi ninywe." ⁸ Kwa sababu wanafunzi wakwe na waita mjini kwe kugua nkande. ⁹ Yuda mvyee akamwamba, "Mwe viivihii we Myahudi, kuniombeza navyee ya Kisamaria, kintu cha kunywa?" Kwa sababu Wayahudi nkawachangamani na Wasamaria. ¹⁰ Yesu akamjibu, "Kamam nie ukamanywa uwezo wa Mungu, na yuda mkwambia 'Nenka mazi,' ne kumuombeza, na akwenke mazi ya ugima." ¹¹ Mvyee akamjibu, "Bwana nkuna ndoo ya kutekea, na kisima ni kirefu. Undauyapate hahi ayo Mazi ya Ugima?" ¹² Je wewe umkuu kuliko tati yetu Yakobo, ambaye katenka kisima iki na yeye mwenye na wanawe hamwe na mifugo

yakwe wanywa mazi kisima iki?" ¹³ Zumbe Yesu akamjibu, "Yeyose mnywa mazi aya nkana apate nkiu vituhu, ¹⁴ akini ndiye anywe mazi ndiyo nimwenke nkana apate nkiu vituhu. Baadala yakwe mazi nimwenkayo, indaiwe ehemehemu ibubujikayo hata milele." ¹⁵ Yuda mvyee akamwambia, "Bwana, ayo mazi yanifaa ili nesekupata nkiu, na nesekuhangika na uteka mazi." ¹⁶ Yesu akamwambia, "Hita kamwetange mumeo, halafu weze." ¹⁷ Mvyee akamwambia, "Nkina mgosi." Zumbe Yesu akamjibu, "Kusema vitana, 'Nkina mgosi,' kwa maana una wagosi washano, na yumwe ambaye unaye ivi sasa ha nkio wako. Une idi kusemwa kwei!" ¹⁸ Mvyee akamwambia, "Bwana naona kama via unabii." ²⁰ Wakina Tate ne wakaabudu mwe muima unu. Akini ninyi mwasema yakuwa Yerusalemu ne ndiho hakuabudu." ²¹ Yesu akamjibu, "We mvyee, niamini, wakati weza ambaho nkamna mmuabudu Tate mwe muima unu au Yerusalemu." ²² Nyie wantu mwaabudu kia mwasacho kumanya, akini swiswi taabudu tikimacho, kwa sababu wokovu waawa kwa Wayahudi." ²³ Hataivyo, wakati weza, na sasa uaha wakati wamwabuduo kwei wandawamwabudu Tate mwe mwe roho na kwei, kwa sababu Tate awaonda wantu wa namna iyo kuwa wantu wakwe wamwabuduo. ²⁴ Mungu ni Roho, na wada wamwabuduo walazimika kumwabudii kwa roho na kwei." ²⁵ Mvyee akamwambia, "Namanya Masihi eza, (mwetangwa). Uyo akeza andaatambie yose." ²⁶ Zumbe Yesu akamwambia, "Mimi utamuiaye maye ndiye." ²⁷ Wakati uouo wanafunzi wakwe wakagotoka. Nao wakashangaa kwa ajii yanime akatamwia na mvyee, nkakuna mwe kusubutu kumuuzi, "Waondani?" au "Kwa ajii yani watamuiaye naye?" ²⁸ Kwa iyo mvyee akadibada biga dakwe akaita kaya na kuwambia wantu, ²⁹ "Soonni muone muntu mnambia mbui zangu zose nekugosoazo, je yadahikana akawa ne Kristo?" ³⁰ Wakaawa kaya wakeza kwake. ³¹ Wakati wa musu wanafunzi wakwe wakamsihi wakamwambia, "Rabi da nkande." ³² akini yeye akawambia, "Mimi nnankande mwasayokuimanya nywinywi." ³³ Wahinywa wakaambizana, nkakuna mwekumwetea chochose cha kuda, "Je newaeta?" ³⁴ Zumbe Yesu akawambia, "Nkande yangu ni kugosoza mapenzi yakwe yeye mwekunituma na kutimiza ndima yakwe. ³⁵ Je, nkasema, 'Bado miezi mishano na mavuno nndayawe tayari?' Nawambieni kauwani munda ambayo itayari kwa ubosi! ³⁶ Kia mbosi ahokee mshahaa na kukusanya matunda kwa ajii ya ugima wa milele, ili kwamba mwe kuhanda na mbosi wose wafurahi kwa hamwe. ³⁷ Nkiwatumu kubonda mwe sachokukihangaikia, ³⁸ 'Watuhu wagosoza ndima na nyie mwengia mwefuraha ya dima yao." ³⁹ Wasamaria wengi mwe uda mzi wamwamwini kwa ajii ya taarifa za yuda mvyee mekushudia, "Kanambia mbui zose ne kugosoazo." ⁴⁰ Ivyo Wasamaria wekwezaho wamuombeza sana ekae nao, na akeka kwao kwa siku mbili. ⁴¹ Na wengi sana wakamwamini sababu ya neno dakwe. ⁴² Wakamwambia yuda mvyee, "Taamini ukiofukwa maneno yako, kwa sababu sisi wenye timsikia, na sasa tamanya kuwa yeye ni mwokozi wa ulimwengu." ⁴³ Baada ya izo siku mbii, akahauka na kuelekea Galilaya. ⁴⁴ Kwa sababu yeye mwenye ne katangaza kuwa nabii nkana heshima kookaya. ⁴⁵ Ekwezaho kuawa Galilaya, Wagalilaya wakamkaibisha. Ne waona mbui zose ekugosoazo Yerusalemu mwe sikunkuu kwa sababu wo nao pia ne wahudhuria kwe sikunkuu. ⁴⁶ Akeza vituhu kana ya Galilaya uko akabadiisha mazi kuwa divai. Ne hawa na afisa yumwe ambae mwanawe ni mtamu uko Kapernaumu. ⁴⁷ Ekusikiaho kuwa Zumbe Yesu kahauka Yudea na kuita Galilaya, akaita kwa Zumbe Yesu na kumsihi asee amhonye mwanawe ambaye ne yuheli na kufa. ⁴⁸ Ne Zumbe Yesu ekuwambiahao, "Nyie mkese kuona ishara na maajabu nkamdaha kuamini. ⁴⁹ Kiongozi akamwambia, "Seea kabla ya mwanangu kufa." ⁵⁰ Zumbe Yesu akamwambia, "Hita mwanao ni mgina." Yuda mntu akaamini neno ekusemado akahauka. ⁵¹ Ekuaho akaseea, watumishi wakwe wakamhokea na kumwambia mwanao ni mgima. ⁵² Ivyo akawauza ni mwe saa nyimngahi ekupataho ebaebae. Wakamjibu, "Zana muda wa saa saba homa ikamueka." ⁵³ Ne ndiho tati yakwe akamanya ni muda udauda Zumbe Yesu ekusemaho, "Mwanao ni mgima." Kwa hiyo yeye na familia yakwe wakaamini. ⁵⁴ Inu ni ishara ya kaidi kwa Yesu kuigosoza tangu ekuaho Yudea kuita Galilaya.

Chapter 5

¹ Baada ya aho nee kuna sikunkuu ya Wayahudi, na Yesu akakwea kuita Yerusalemu. ² Na kuda Yerusalemu hawa na biika he ivi wa ngoto, dekuwado detangwa kwa luga ya Kieblania Bethzatha, nado dina matao mashano. ³ Hisabu nkuu ya watamu yekuwayo, vipofu, viwete, au wekuhoao wawa wagoni mwe matao ayo. {Wakagoja mazi yatibule.} Kwa kwei nee kuna ukati malaika akaseea mwe ndani ya Zumbe na kuyatibua mazi. ⁴ Kwa iyo mwekuwau ya bosi kwengia mwe baada ya mazi kutibulwa akatendwa mgima kuawana na chochose chukuwacho kimtoza kwa ukati uwe. ⁵ Na mntu yumwe mwekuw aakahuma kwa mda wa myaka saasini na nana ka wa mwe yada matao. ⁶ Yesu akumwonaho kagona mwe matao na baada ya kumanya kumanya ati kagona hada mda mlefu Yesu akamwambia, "Je wonda uw emgima?" ⁷ Yuda mtamu akamwambia, "Zumbe nkina muntu, ya kuniika mwe biika ukati mazi yatibulwaho. Ukati nigeezaho kwengia mntu mtuhu aniongoea." ⁸ Yesu akamwambia, "Enuka na udoe tandiko dako na uhite." ⁹ Mara yule mtu akaponywa, akachukua kintanda chake na akaenda. Na siku hiyo ilikuwa siku ya Sabato. ¹⁰ Ivyo Wayahudi wakamwambia yuda mntu mwekuhonywa, "Leo ni siku ya Sabato, na hauruhusiwi kubeba godoro lako." ¹¹ Akaandua, yeye mwekunihonya nee mwekunamba, "Doa tandiko dako uite." ¹² Wakauzana, "Ni ndai mwekwmbae 'Doa tandiko dako nauite?" ¹³ Ingawa, yuda mwekuhonywa nkekumanya, kwa sibabu Yesu kawa kahauka kwa sii. Kwa kuwa kuwa na wantu wangi mwe nihaamo iyo. ¹⁴ Baada ya aho Yesu akambwii yuda mntu hekaluni na akamwambia, "Kauwa, kuhona!" Usekugosoza zambi vituhu usekweza kupetwa ni mbui mbaya zaidi. ¹⁵ Yuda mntu akaita na kuwataalifu Wayahudi kuwa Yesu nee mwekumhonya. ¹⁶ Ivyo, kwa sababu ya mbui izo Wayahudi Yesu, kwa sibabu kagosoza mbui izo siku ya Sabato. ¹⁷ Yesu akawambia, "Tate yangu agosoza ndima hata sasa nami nagosoza ndima." ¹⁸ Kwa sababu iyo Wayahudi wakasongwa nkumwendeza ili wamkome nkio tu kwa sibabu ya kuibonda Sabato, bali kwa kumwetanga

Muungu Tati yakwe, akagoso kuwa aigana na Muungu.¹⁹ Yesu akawaandua, "Amini, amini, Mwana nkadaha kugosoa kintu chochose isipokuwa kia ambacho Tati yakwe akakigoso, kwa kuwa chochose Tate akigosoacho nee Mwana ndichohagosoe."²⁰ Kwa kuwa Tate amkunda Mwana, na amwonesha kintu akigosoacho na andaamwonesha mambo makuu kwemboka aya ili kwamba mtendese kushangaa."²¹ Kwa kuwa kama via ambavyo Tate awafufuavyo wekufao na kuweka ugima, savyo Mwana savyo amwenka yeye se amkunda.²² Kwa kuwa Tate nkamhukumu yoyose, mia kamwenka Mwana hukumu yose²³ ili kwamba wose wamheshimu Mwana kama via mwana amheshimavyo Tate. Yeye mwesekumheshimu Mwana akamheshimu Tate mwekumtumae.²⁴ Amini, amini, yeye msikia neno dangu na kumwamini yeye mwekunituma anao ugima wa milele na nkana ahukumiwe. Badii yakwe, kemboka kulawa mwe ufe na kwengia mwe ugima.²⁵ Amini, amini, nawamba ukati weza na sasa uaho wafe wendawasikie sauti ya Mwana wa Muungu, na wose wendao wasikie wenda waishi²⁶ Kwa kuwa kama via Tate eivyo na ugima ndani yakwe mwenye,²⁷ savyo kamwenka Mwana kuwa mgima ndani yakwe, na Tate kamwenka Mwana mamlaka ili kwamba ahukumu kwa kuwa ni Mwana wa Adamu.²⁸ Msekushangazwa na idi kwa kuwa ukati weza ambao wafe wose weumo mwe makabui wendawasikie sauti yakwe²⁹ nao wenda walawe chongoi, kwa wekugosoa matana kwa ufufuo wa ugima, na wekugosoa mabaya kwa ufufuo wa hukumu.³⁰ Nkidaha kugosoa kintu chochose kulawa kwangu mwenye kama nsikiavyo neivyo hukumu na hukumu yangu ni ya haki kwa kuwa nkiondeza mapenzi yangu, iya mapenzi yakwe mwekunitumae.³¹ Kama nikeshuhudia mwenye, ushuhuda wangu nkawekuwa wa kwei.³² Kuna mtuhu mnishuhudia kuhusu mimi na namanya kwa hakika ushuhuda anishuhudia ni wa kwei.³³ Mtumwa kwa Yohana nae kanishuhudia kwei.³⁴ Hataivyo, ushuhuda niuhokea nkauawa na mwanadamu. Nayagombeka aya ili kwamba mdahe kuoholwa.³⁵ Yohana kawa taa yekuwayo ikaka na kun'gaa na muwa tiyali kuifulahia kwa mda kitambo nulu yakwe.³⁶ Ushuhuda neno ni mkuu kwemboka uda wa Yohana, kwa ndimia ambazo Tate kanenka kuzikamiisha, izo ndima nizigosoazo zanzishuhudia kuwa Tate kanituma.³⁷ Tate mwekunituma yeye mwenye kashuhudia kuhusu mimi. Nkamzati kuwahi kusikia sauti yakwe wala kuona umbo dakwe ukati wowose.³⁸ Nkamna neno dakwe dikekaa ndani yenu kwa kuwa nkammwamini yeye mwekutumwa.³⁹ Mwayasungumanya maandiko mkafikii ndani yakwe mna ugima wa milele, na ayo maandiko yanishuhudia mbui zangu na⁴⁰ nkamkuda kweza kwangu ili mpate ugima wa milele.⁴¹ Nkihokea sifa kulawa kwa wan'tu,⁴² akini namanya kuwa nkamna ukundiso wa Muungu mwenu nywinywi wenye.⁴³ Ncheza kwa zinada Tate yangu, nkamwekudaha kunihokea. Kama mtuhu akeza kwa zina dakwe nee mumhokea.⁴⁴ Je mwadaha kuamini nywinywi ambao mwahokea n'tegoo kulawa kwa kia yumoneka akini nkamuondeza n'togoo ilawayo kwa Muungu wa ikedu?⁴⁵ Msekufikii mie nendaniwashitaki mbele za Tate. Awashitakie nywinywi ni Msa, ambae nywie mwiika matumaini yenu kwakwe.⁴⁶ Kama nee mkamwamini Msa, nee mniamini mimi kwa sibabu kaandika kuhusu mbui zangu.⁴⁷ Kama nkamyaamini maandiko yakwe, mwendamdahe vihi kuamini mbui zang'.

Chapter 6

¹ Badii ya mbui izi, Yesu akaita ntdeo za Galilaya, pia yetangwa bahali ya Tibelia.² Mdugano mkuu nee ukamtongea kwaajii waona nkacho ekugosozo kwa wekuao watamu.³ Yesu akakwea uanga kiaga ntendeo za uanga wa muima na akekaa uko na wahinywa wakwe⁴ (Na Pasaka, Sikunkuu ya Wayahudi nee ihehi).⁵ Yesu akwenuacho meso yakwe uanga nakuona utiifi mkuu weza kwakwe akamwamba Fiipo, "Tenda tiite hahi kugua mikate ili wadahe kuda?"⁶ (Akini Yesu akagombeka aya kwa kumgeza kwakua yeye mwenye akamanyia ndicho agosoe).⁷ Fiipo akamtambaisa, "Hata mikate ya samani dinali mia mbii nkahwaigani hata kia yumwe kupata ntii ndodo."⁸ Andwea, yumwe ywa wahinywa wakwe nduguye da Sioni Petuo akamwamba⁹ Yesu, "Kuna mbwenga aha anamikate mishano na samaki waidi akini inu yafaa kwa wantu wangi wengao ivi?"¹⁰ Yesu akawamba, "Wakazeni wantu sii" (nee kua na nyasi nyingi hantu hada). Wagosi wabua elfu shano wakekaa sii.¹¹ Ikabinda Yesu akadoa ida mikate mishano akatogoa akawapangia wada wekuao wekaa. Viavia akawapangia samaki kwa nama id aida wekuao wakakunda.¹² Wantu wekwegutaho akawamba wahinywa wakwe, "Kubaini izo ntii za masigazo vyekusigazo ili kwamba vyesekwaga chochose."¹³ Basi wakakuba na kumemeeza ngahu kumi na mbii, mtii zamikate mishano ya shaili ntii zekusigazwazo na wekudao.¹⁴ Ikabinda wantu wekuonaho nkacho izi ekugosoayo wakamba, "Kwei uyu nee yuda nabii mweza ulimwenguni."¹⁵ Yesu ekumanyaho wenda kumgwia ili wantende mfaume ywao, akenega, naho akaita kwe muima yeye ikedu.¹⁶ Yekuaho guoni wahinywa wakwe wakasea kuita ziwani.¹⁷ Wakakwe mwe mtumbwi nee wakavuka kuita Kapelenaumu. (Kiza nee chengia na Yesu nee bado nkazati kweza kwao).¹⁸ Ukati uo uheho mkai nee ukavuma na bahai ikasongwa nkuchafuka.¹⁹ Naho wahinywa wakwe wekuaho wakaaavya makasi kana ishiini na au saasini wakamuona Yesu akenda uanga ya bahai hehi na mtumbwi, na wakaogoha.²⁰ Akini akawamba, "Ni mimi! Mwesekuogoha."²¹ Naho nee watayali kumweka mwe mtumbwi na mala mtumbwi ukabua mwe sii hantu ekuaho akaita.²² Siku yekutongea mdugano wekuona ugooka upande wa bahali waona kua nkakuna mtumbwi mtuhu iya uda ambao Yesu na wahinywa wakwe nee nkawazati kuukwea akini wahinywa wakwe nee waita wenye.²³ (Hatiho, nee kuna mitumbwi yekuawayo Tibelia hehi na hantu wekudabo mikate baada ya Bwana kuavya ntogoo).²⁴ Ukati madugano wekumanyaho kua nkie Yesu wala wahinywa wakwa wawakuda woowenye wekukweaho kwe mtumbwi wakaita Kapelenaumu kwenda kumuona Yesu.²⁵ Baada yakumpata ntendeo ntuhu ya ziwa wakamuza, "Labi kwezaini uku?"²⁶ Yesu akatambaisa, akawamba, Amini, amini, namiombeza mimi, nkio kwaajii kweguta.²⁷ Ekani kugosoa ndima nkande ibanikayo iya mgosoe ndima nkande idumuyo hata kae na kae ida ambayo mwana wa Adam enda awenke, kwa kuwa Mungu Tate kaika muhuli uanga yakwe."²⁸ Ikabinda akamwamba, "Takunda

kugosoa mbwai ili kugosoa mbui za Muungu?"²⁹ Yesu akatambaisa, "Inu nee ndima ya Muungu: kwamba mmwamini yeye ekumtumae."³⁰ Basi wakamwamba ninkacho zihi wendazo ugosoe kwamba tadaha kuziona na kuamini? Wenda ugosoe mbwai tatizo?"³¹ Wenda ugosoe mbwai tatizo nee wada mana jangwani, kana yekugondwavyo, "Ne kamwenka mikate kuawa mbinguni idi wadahe kuda."³² Ikabinda Yesu akatambaisa, "Amini, amini, nkio Msa mwekuwenka mikate kwa Tate na nee muwenka mikate kuawa mbinguni."³³ Kwa kuwa mkate wa Mungu kuawa mbinguni uwenka ugima ulimwengu."³⁴ Basi wakamwamba, "Bwana utenke unu mkate ukati wose."³⁵ Yesu akawamba, "Mimi nee mkate waugima nkana aone saa na yeye aniaminie nkana ahisi nkiu kamwe."³⁶ Etiho nkiwamba kwamba, mniona, na nkamzati kuamini.³⁷ Wose anenkao Tate wenda weze kwangu, na yoyose ezae kwangu nkina nimwase chongoi kabisa."³⁸ Kwa kuwa nkiseea kuawa mbinguni nkio kwaaji ya kugosoa ukundiso wa tata iya ukundiso wakwe mwekunituma."³⁹ Na uwo nee ukundiso wakwe mwekunituma, kwamba nisekumwaza hata yumwe wada ekuninkao iya nenda niwafufue siku ya mwisho."⁴⁰ Kwa kuwa unu nee ukundiso wa Tate, kwamba yoyose amkauae Mwana na kumwamini ahokea ugima wa milele; nami nenda nimfufue siku ya mwisho."⁴¹ Ikabinda wayahudi wakasininika kuhusu yeye kwa sibabu neekamba, "Mimi ni mkate wekuseezwao kuawa mbinguni."⁴² Wakamba, "Uyu n'kio Yesu mwana wa Yusufu, ambae tatiakwa na mami akwe tammanyana? Itenda viivihhi sasa amba, 'Nkiseea kuawa mbinguni?'"⁴³ Yesu akatambaisa, akawamba, "Msekusininika miongoni mwenu wenye."⁴⁴ Nkakuna muntu mweza kwangu mwesekuvutwa ni Tate mwekunituma, mimi nenda nimfufue siku ya mwisho."⁴⁵ Kwa kuwa igondwa mwe manabii, 'Wenda wahinywe ni Mungu.' Kia mwenda asikie na kuhina kuawa kwa Tate, kweza kwangu."⁴⁶ Nkio kwamba kuna mun'tu mwekumuona Tate, isipokuwa yeye aawaye kwa Mungu kamuona Tate."⁴⁷ Amini, amini yeye mwamini anao ugima wa kae na kae."⁴⁸ Mimi ni mkate wa ugima."⁴⁹ tatizenu wada mani jangwani, na wakafa."⁵⁰ Unu nee mkate useeao kuawa mbinguni, ili kwamba muntu aude sehemu yakwe asekuwa."⁵¹ Mimi ni mkate uishio ambao useewa kuawa mbinguni kana muntu yoyose akauda sehemu ya mkate unu enda aishi milele. Mkate nendao niulavye ni mwii wangu kwaajii ya ugima wa ulimwengu."⁵² Wayahudi wakasininika wenye kwa wenye na kuvoka kuhigana na wakamba, "Muntu uyu adaha viivihhi kupata mwii wakwe tiude?"⁵³ Akabinda Yesu akamba, "Amini, amini, mweyekuuda mwii wa Mwana ywa Adamu na kunywa npome yakwe, nkamwenda muwe na ugima ndani yenu."⁵⁴ Yoyose ndie ade mwii wangu na kunywa n'pome yangu anao ugima wa milele, nami nenda nimfufue siku ya mwisho."⁵⁵ Kwakua mwii wangu n'nkande ya kwei, na n'pome yangu nininywaji cha kwei."⁵⁶ Yeye ndiye ade mwii wangu na kuvata npome yangu ekaa mwe mwii wangu, nami mwakwe."⁵⁷ Kana Tate ekuniaguavyo na kana niishivyo kwa sibabu ya Tate, naye pia enda aishi kwembokea mimi."⁵⁸ Unu nee mkate useeao kuawa mbinguni nkio kana viya wanatale wekudavyo wakafa. Yeye mondaade mkate unu enda aishi milele."⁵⁹ Yesu agombeka mbui izi mwe sinagogi ekuaho akafundisha uko Kapelenaumu."⁶⁰ Nee wangi wawahinywa wakwe wekusikiaho aya, wakamba, "Idi n'hinyo gumu n'ndai monda adahe kuhokea?"⁶¹ Yesu amanya kwa wahinywa wakwe nee wakasininika mbui inu, akawamba je mbui inu yadahika?"⁶² Basi yendaidahike mwendaho mmuone mwana ywa Adamu akaseea kuawa ekuako bosi?"⁶³ Ni loho nee mwenka ugima. Mwii nkauaidika kintu chochose. Mbui nekugombekazo kwenu ni loho na ugima."⁶⁴ Bado kuna wantu kumwe wesaokuamini." kwaajii Yesu kamanya tangu bosi yuda mweyekuamini na yeye ambae nee kamsaliti."⁶⁵ Akawamba, kwa sibabu inu nkiwamba ati nkakuna muntu mdaha kweza kwangu isipokuwa kajaiwa ni Tate."⁶⁶ Badii ya aya wahinywa wakwe wangi wauya nyuma na nkawokumtongea vituhu."⁶⁷ Yesu akawamba wada kumi na waidi, "Je nanywi mwakunda kuhauka?"⁶⁸ Simoni Petuo akamtambaisa, "Bwana tiite kwa ndai kwani we una mbui ya ugima wa milele,"⁶⁹ natiamini na kunyamaa kuwa we nee Mtakatifu ywa Mungu."⁷⁰ Yesu akamwamba, "Je mimi nchekuwasagua nywinywi na yumwe ywenu ni ibilisi?"⁷¹ Sasa nee akatamuiia kuhusu Yuda, mwana ywa Simoni Isikariote, kwa kuwa nee kawa yeye ni yumwe wa wada kumi na mbii ambae nee mwekumsaliti Yesu.

Chapter 7

¹ Nee baada ya aya Yesu akatamba ivi mwe Galilaya, kwa kuwa nkeekukunda kuita Uyahudi kwakuwa nee wakagosoa mitingi kumkoma. ² Sasa sikunkuu ya Wayahudi, sikunkuu ya makuhani nee ihehi. ³ Nee ndugu zakwe wekumwambaiaha, "Hauke hantu aho uite Uyahudi, ili wahina wako viavia waone ugosoi ugosao." ⁴ Nkakuna mgosoa dodose kwa sii kana yeye mwenye akunda kumanyikana pwii kana wagosoa mbui izi aonyese mwenye kwe ulimwengu."⁵ Hata ndugu zakwe pia nkawekumwaamini. ⁶ Nee Yesu ekuwambiaho, "Ukati wangu nkauzati kubua akini ukati wenu kia maa utiyali." ⁷ Ulimwengu nkaudaha kukimwa na nywinywi iyo wakimwa na mimi kwaajili naushuhudia kuwa matendo yakwe ni mabaya. ⁸ Kweani kuita kwe sikunkuu; mie nkina niite kwe sikunkuu inu kwa kuwa mda wangu nkauzati kukamiika."⁹ Baada ya kugombeka mbui izi kwao akasigaa Galilaya. ¹⁰ Hata ivyo, nduguze wekuwaho wakaita kwe sikunkuu, nee naye akaita nkio kwa wazi iya kwa sii. ¹¹ Wayahudi nee wakamuondeza kwe sikunkuu wakamba, "Yu kuhi?" ¹² Nee kuna mhogano mungi gati ya madugano juu ya kwe watuhu wamba. Ni muntu mtana wekumwe wamba huwoo kuwazaganya madugano."¹³ Hata ivyo nkakuna mwekutamwiia wazi juu yakwe kwakuwaogoha Wayahudi. ¹⁴ Ukati sikunkuu yekubua ho gatigati Yesu akakwea kuita Hekaluni na kuvoka kuhinya. ¹⁵ Wayahudi nee wehewa na kwamba, "Kwa namna yani muntu uyu amanya mbui nyingi na nkee kusoma hata."¹⁶ Yesu akawatambaisa na kwamba, "Mahinyo yangu nkio yangu iya ni yakwe yeye mwekuntuma." ¹⁷ Kana yoyose enda akunde kugosoa vimfaavyo yeye enda amanye kuhusu mahinyo aya yaawa kwa Mungu au natamwiia kulawa kwangu mwenye. ¹⁸ Kia mtamwiia yalawayo kwakwe mwenye aondeza utukufu wakwe iya kia muondeza utukufu wakwe yeye mwekumtuma, muntu uyo ni ywa kwei na ndani yakwe nkakuna mwesekugosoa haki. ¹⁹ Msa nkee kumyenka nywinywi shaia? Akini nkakuna hata yumwe

gati yenu mgosoa shaia. Kwa mbwai monda kunikoma?²⁰ Madugano wakatambaisa, "Una npepo. N'ndai mwenda kukukoma?"²¹ Yesu akatambaisa akamba, "Nkigosoa ndia mwenga, nanywi nyose mwehewa kwa ajii yakwe."²² Msa nee kamwenka tohala (nkio kwamba yaawa kwa Msa iya ida iyawaye kwa matate), na mwe Sabato mwamgwisa muntu.²³ Kana muntu enda ahokee tohala mwe siku ya Sabato ili kwamba shaia ya Msa isekubanangwa kwa mbwai mwakimwa na mimi kwa ajii nkingosoa muntu kuwa mgimwa mwe Sabato?²⁴ Msekumuaha kuigana na aonekanavyo, iya ahani kwa haki.²⁵ Wekumwe kulawa Yelusalem wakamba, "Nkie uyu wamwondezae wamkome?"²⁶ Na kauwa, atamwiia waziwazi, na nkawagombeka chochose juu yakwe. Nkaidaha ikawa kwamba viongozi wamanywa kwei uyu ni Kwistu yadaha kuwa?²⁷ Tamanya muntu uyu aawia hahi. Kwistu ekeza kweza hata ivyo nkakuna mwenda amanye alawiko."²⁸ Yesu nee agombeka kwa sauti nkuu mwe hekalu akahinya na kwamba, "Nywinywi nyose mwanimanya mimi na mwamanywa nilawako nchee kweza kwa nafsi yangu iya mwekunituma ni ywa kwei na nkamumanya yeye."²⁹ Na mmanywa yeye kwakuwa nkilawa kwakwe na kantuma."³⁰ Nee wakageeza kumgwia akini nkakuna hata yumwe mwe mkono wakwe juu yakwe kwaajii saa yakwe nee nkaizati kubua.³¹ Hata ivyo, wangi mwe madugano wakapokosana. Wakamba, "Kwistu akezakweza enda agosoe ishala nyingi kwemboka ekusogoozo muntu uyu?"³² Mafalisayo wawasikia madugano wakapokosana mbui izi kuhusu Yesu na wakuu wa makuhani na Mafalisayo wakatuma maofisa ili wamgwie.³³ Nee Yesu ekwambaho, "Bado mda kidogo ni hamwe nanywi na baadae nenda niite kwakwe yeye mwekuntuma."³⁴ Mwenda mionde wala nkamana mnione; kuda niitako nkamna mdahe kweza."³⁵ Kwa iyo Wayahudi wakagombeka wowo kwa wowo, "Muntu aitakuhi kwamba tese kudaha kumuona? Enda aite kwa wekusawanyikao gati ya Wayunani na kuwahinya Wayunani?"³⁶ Ni mbui yani inu ekugombekayo, 'Mwenda mnionde wala nkumna mnione kuda niitako nkamna mdahe kweza'?"³⁷ Sasa mwe siku ya mwisho, siku nkuu ya sikunkuu, Yesu akagooka akagombeka kwa sauti nkuu, akamba, "Kana yoyose ana nkiu na eze kwangu anywe."³⁸ Yeye mniamini mimi kana magonde yagombekavyo kula wa ndani mwakwe yetika mito ya mazi ya ugima."³⁹ Akini kayagombeka aya kuhusu Loho, ambaye woo wamwanio wenda wamhokee; Loho nee nkazati kula vigwa kwaajii Yesu nee nkazati kutukuzwa.⁴⁰ Meidugano wekumwe wekusikiaho mbi izi nee wamba, "Kwei uyu n'nabii."⁴¹ Watuhu wamba, "Uyu ni Kwistu." Akini watuhu nee wakamba, "mbwai, Kwisto adaha kulawa Galilaya?"⁴² Magonde nkayekugombeka kuwa Kwistu enda aawe mwe uko wa Daudi kulawa Betelehemu, kijiji aawacho Daudi?⁴³ Ivyo hada hakenuka mpangano mwe madugano kaajii yakwe.⁴⁴ Watuhu gati yao ati nee wamgwia, akini nkakuna mwe kumnyoosea mikono juu yakwe.⁴⁵ Nee wada maofisa wakauya kwa wakuu wa makuhani na Mafalisayo, nao nee wawamba, "Kwani nkamwekumweeta?"⁴⁶ Maofisa wakatambaisa, "Nkakuna muntu mwe kuwahi kutamwia kana uyu kabla."⁴⁷ Nee Mafalisayo wekuwatambaisa, "Nanywi pia mzaganywa?"⁴⁸ Kuna yoyose mwe watawala mmwamini au yoyose wa Mafalisayo?⁴⁹ Iya awa madugano wesao kumanya shaia - walaniwe."⁵⁰ Nikodemo akawamba (yeye mwekumbasa Yesu kae akawa yumwe ywa Mafalisayo),⁵¹ "Je shaia yetu yamwaaha muntu akasekuwa kategeezwa kwanza na kumanya agosocho?"⁵² Nee wamatambaisa na kumwamba, "Nawe pia waawia Galilaya? Ondeza na uone ati nkakuna nabii mwawia Galilaya."⁵³ (Tozeeza mbui za Yohana 7:53 - 8: 11 nkayamo mwe nakala nta za kae). Wakoa wa ahokia muntu nee aita nyumbai kwakwe.

Chapter 8

¹ (Zingatia: Angalia ufafanuzi wa Yohana 7: 53 -8: 11 hapo juu). Zumbe Yesu kaita mwiima wa Mizaituni. ² Keokeo sana keza vituhu hekaluni, na wantu wose wakambasa; akekaa na kuwahinya. ³ Waandikao na Mafalisayo wakamweta mvyee mwe kufumaniwa mwe ukiyanga. Wakamwika gatigati. ⁴ (Zingatia: Angalia ufafanuzi wa Yohana 7: 53 -8: 11 hapo juu). Naho wakamwamba Zumbe Yesu, "Mhinya, mvyee uyu kufumaniwa mwe ukiyanga kabisa." ⁵ Na mwe shaiya, Msa katambia kuwatowa maiwe wantu enga awa, wambaze kwa ajii yakwe? ⁶ Waamba mbui iyo wapate kumtega ili waonde mbui ya kumshitaki, akini Zumbe Yesu akenama asii akaandika mwe msanga kwa chaa chakwe. ⁷ (Zingatia: Angalia ufafanuzi wa Yohana 7: 53 -8: 11 hapo juu). Wekuendeleaho kumuza, nee agooka na kwamba, "Mwese kuwa na zambi gatigati yenu, na awe wa bosi kumtoa maiwe." ⁸ Nee enama vituhu asi, akaandika mwe msanga kwa chaa chakwe. ⁹ (Zingatia: Angalia ufafanuzi wa Yohana 7: 53 -8: 11 hapo juu). Wekusikiaho ayo, wahauka yumwe yumwe baada ya mtuhu, kuvoka mzee. Mwisho wakwe Zumbe Yesu kabadwa ikedu, hamwe na yuda mvyee mwekuwa gati gati yao. ¹⁰ Zumbe Yesu kagooka na kumwambia yuda, "Mvyee, wekukushitakio wakuhi? Nkakuna hata yumwe mwekukuhukumu?" ¹¹ Akamba, "Nkakuna hata yumwe Zumbe Yesu akamba nami pia nkikuhukumu hita sia yako kuvoke ivi sasa na baadaye usekugosoa zambi vituhu." ¹² Naho Zumbe Yesu akatamwiya na wantu akamba mie ni mwangaza wa dunia; yeye anibasaye nkana ende mwekizaa iya onda awe na mwangaza wa ugima." ¹³ Mafalisayo wakamwamba, "Wesemeya mwenye; usemi wako nkio wa kweii." ¹⁴ Zumbe Yesu akawajibu akawamba, "Inga kana nesemea mwenye, usemi wangu ni wa kweii. Namanya niawaho na kuda niitako, iya nywinywi nkammanywa niawakolo wa niitaha." ¹⁵ Nywinywi mwahukumu kimwii; mie nkhihukumu yeyose. ¹⁶ Mie nikahukumu hukumu yangu ni kwei kwaajii nkiko ikedu, iya ni hamwe na tate mwekunituma. ¹⁷ Ni ivyo, na mwe shaiya yenu iandikwa kwamba usemi wa wantu waidi ni kwei. ¹⁸ Mie ne nisemaye, na Tate mwekunituma naye." ¹⁹ Wakamwamba, "Tatit yako yukuhi?" Zumbe Yesu akamba, "miedu nkhamnimanya wala Tate nkammanywa; enga ne mkanimanya mie, nee mmanywa Tate pia." ²⁰ Kasema mbui izi nee yuheli na hene ekuaho akawahinya hekaluni, nkakuna hata yumwe mwekumgwiya kwa ajii mda wakwe nkhauzati kubuwa. ²¹ Nee awamba vituhu, "Naita zangu; mwaniondeza mwonda mfee mwe dhambi zenu. Kuda niitako, nkhamdaha kweza." ²² Wayahudi wakamba, "Ondaekame mwenye, yeye mwe kwamba, 'kuda niitako nkamdaha kweza'?" ²³ Yesu akawamba,

"Mwaa wa asii; mie naawa uwanga. Nywinyi ni wa Dunia; inu mie nkiye wa dunia inu." ²⁴ Kwa iyo niwambe mwonda mfee mwe zambi zenu. Ikadahikana muamini MIE NDIE, mwonda mfee mwe zambi zenu". ²⁵ Kwaiyo ne wamwamba, "Wee ni ndai?" Zumbe Yesu akawamba, Yada ne kugombekayo toka bosi. ²⁶ Nnazo mbui nyingi za kuwahinya na kuwaaha nyie. Na ivyo yeye mwekunituma ni wa kweii; na mbuii ni nekuvazo kuawa kwakwe, mbuii izi zagombekwa ni wa dunia." ²⁷ Nkaokumwelewa kwamba aliukwa akiongea nao kuhusu Baba. ²⁸ Yesu akamba, "Mwondaho mmwenue uwanga Mwana ya Mntu, ne mwondaho mmanye kuwa MIE NDIE, na khigosoa dodose kwa ajii ya moyo wangu. Iya Tate ekunihinyayo nagombeka mbuii izi. ²⁹ Yeye mwekunituma yuhamwe nami na yeye nkekunibada ikedu kiya ukati nagosoa." ³⁰ Zumbe Yesu akamba mbuii izi wangi wamwamini. ³¹ Zumbe Yesu akamba kw wada Wayahudi wekuaminio, "Ikiwa mwonda mwekae mwe mbuii zangu, ne aho mwonda muwe wahinywa wangu kweii, ³² nanyi mwondammanye kweii, na kweii yonda iwaike huru." ³³ Nee wamwamba, "Swiswi ni uvyazi wa Bulahimu wala nkatizati kuwa asi ya utumwa wa yeyose; wambaze, "Tenda tiikwe huru?" ³⁴ Zumbe Yesu nee awamba, "Aminini, aminini, nawamba, kiya mgosoa zambi ni mtumwa wa zambi. ³⁵ Mtumwa nkekaa nyumbani ukati wose; iya mwana ekaa siku zose. ³⁶ Kwa iyo, inga Mwana akakuika huru, mwonda muwe huru kweii kabisa." ³⁷ Namanya inga nywinywi ni uvyazi wa Bulahimu; mwoondeza kunikoma kwa ajii mbuii zangu nkazina nafasi ndani mwenu. ³⁸ Nagombeka mbuii ambazo nkiziona hamwe na Tate, na nywinywi viavia mwagosoa mbuii ambazo mzisikia kuawa kwa tati yenu." ³⁹ Wakamjibu na kumwamba, "Tati yetu ni Ablahamu." Zumbe Yesu akawamba, Kana ne muwa wana wa Bulahamu, nee mgosoa ndima za Bulahimu. ⁴⁰ Ivi sasa pia mwondeza kunikoma, mntu mwekuwambia kweii inga nkisikia kuawa kwa Muungu. Ablahamu nkekugosoa ivi. ⁴¹ Mwagosoa ndima ya tati enu." Wakamwamba, "Nkatokuyiaigwa mwe ukiyanga, tinaye Tate yumwe, Muungu." ⁴² Zumbe Yesu akawamba, "Inga Muungu ni Tati yenu, ne mnikunda mimi, kwa maana nkiawa kwa Muungu; wala nchekweza kwa nafsi yangu, iya yeye mwekunituma. ⁴³ Kwani nkamwelewa mbuii zangu? Kwa ajii nkamdaha kuzizimiza kuzisikiya mbuii zangu. ⁴⁴ Nywinywi ni wa tati yenu, na mwonda kuzigosoa tamaa za tati zenu, kawa mkomaji tangu bosi na nkadaha kugooka mwe kweii kwa ajii kweii nkaimo ndani yakwe. Agombekaho ni umbeya, na agombekaho kuawa mwe asili yakwe kwa ajii ni mbeya na tate wa umbeya. ⁴⁵ Hata ivi sasa, kwa ajii nagombeka ukweii nkamniamini. ⁴⁶ Ni ndai gati yenu mdahakugombeka kuwa nina zambi? ikiwa nagombeka ya kweii kwani nkamniamini? ⁴⁷ Yeye mwe wa Muungu azitegeza mbuii za Muungu; nywinywi nkamtegeza kwa ajii nywinywi nki wa Muungu." ⁴⁸ Wayahudi ne waji na kuhombeka nkato kugombeka ukweii kwe wee ni Msamalia naho una npepo?" ⁴⁹ Zumbe Yesu akamjibu, nkina npepo; iya namheshimu Tate, nyie nkamheshimu. ⁵⁰ Nkiondeza utukufu wangu; kuna yumwe aondezaye kuahwa. ⁵¹ Amini, amini, nawaamba, iwaho yeyose ondaatoze mbuii zangu, nkanaone ufu kamwe." ⁵² Wayahudi wakagombeka, "Sasa tamanya kuwa una n'pepo. Ablahamu na manabii wafa; akini wagombeka, 'Iya mntu ondaatoze mbuii zangu, nkanaone ufu'." ⁵³ Wee nki mkuu kuliko tati etu Ablahamu mwekufa, nkivyo? Manabii pia wafa. Wee wajifanya kuwa ndai?" ⁵⁴ Zumbe Yesu akajibu, "Ikiwa nenda nekuze mwenye, utukufu wangu ni wabuee; ni Tate anitukuzaye - yule mnayemsema kuwa ni Mungu wenu. ⁵⁵ Nyie nkamzati kummanya yeye, akini mie nammanya yeye. Ikawa nenda nigombeke, 'nkimmanya,' nondaniwe inga nywinywi, mbeya. Hata ivyo, nammanya na mbuii zakwe nkizitoza. ⁵⁶ Tati yenu Ablahamu kahachiza ondavyo aione siku yangu; kaona ne atamwa." ⁵⁷ Wayahudi wakamwambia, "Nkuzati kubua umri wa miaka hamsini bado nawe kumuona Iblahimu?" ⁵⁸ Zumbe Yesu akawamba, "Amini, amini, nawamba, kabla ya Ablahamu nkazati kuvyaigwa MIMI NIUKO." ⁵⁹ Ne wekudodaho maiwe wamtoe, akini Zumbe Yesu kefisa na kuawa chongoi ya hekalu.

Chapter 9

¹ Ukati, Zumbe Yesu ekuwaho akemboka akamuoa muntu mwekua nkaona toka kuvyaigwa kwakwe. ² Wanafunzi wakwe wakamuza, "Rabi, ni ndai mwekugosoa zambi, uyu muntu hambu wavyazi wakwe hata avyaigwe nkaona?" ³ Zumbe Yesu akamba, "Nkie uyu muntu walawavyazi wakwe wekugosoa zambi, iya ni ndima za Muungu zidahe kugubulwa kwembokea kwakwe. ⁴ Taondigwa kugosoa ndima zakwe ye mwekuhiagiia ukati dike musi. Kio cheza nakuna mwendaadahe kugoosa ndima. ⁵ Ukati niwaho mwe unu ulimwengu, mi ni nulu ya ulimwengu." ⁶ Zumbe Yesu ekubindaho kutamwiia mbuii izi akaswa mate aho si, he alizi, akagosoa ntope kwa mate, akamsisa yoda muntu mwe meso na ida ntope. ⁷ Akamwamba, hita hekake mwe kisima cha Siloamu (Yamanyikana kua 'mwekuagiwa')." Kwa iyo uyo muntu akaita akehaka cheni, akauya, aona. ⁸ Majilani wa yuda mntu na wada wekumuonao aho basi enga mwombeza wakamba, Je! uyu nkie yuda mntu mwe kua akekaa na kuombeza?" Wekumwe wakamba, "Ndie." ⁹ Na watuhu wakamba, "Nkie, iya afanana nae." Iya nee akamba, "Ni mimi." ¹⁰ Wakamwamba, "Meso yako yagubuka vii vihi?" ¹¹ Aketika, muntu mwetangwa Zumbe Yesu kagosoa ntope na kunisisa mwe meso yangu na akanamba, 'Hita Siloamu ukehake cheni.' Savyo nikaita ukehaka cheni, nikaona vituhu." ¹² Wakamwamba, "Yuahi?" Akazumia, "Hangi." ¹³ Wakamwegaa yuda muntu mwekuwa meso nkayaona kwa Mafaisayo. ¹⁴ Nee iwa siku ya Sabato Zumbe Yesu elugosoaho ntope na kuyagubua meso yakwe. ¹⁵ Nee Mafaisayo wakamuza vituhu kudaha vii vihi kuona. Akawamba, "Kaika ntope mwe meso yangu nkehaka cheni, isasa nadaha kuona." ¹⁶ Mafaisayo wekumwe wakaamba, "Uyu muntu nkekuawa kwa Muungu kwa kua nkekuitoza Sabato." Wekumwe wakamba, "Yadahikana vii vihi muntu mwena zambi kugosoa ishala zengazo aho savyo wantu ne wepanga. ¹⁷ Nee wamuza yuda mwekua nkaona vituhu wambaze kuhusu yeye kwa kua kayavugua meso yako?" Mwekua nkaona akamba, "Ni nabii." ¹⁸ Hata aho Wayahudi nkawokumsadiki kua ne nkaona nae aona ndiho ekuwetangaho wavyazi wakwe yeye mkuona. ¹⁹ Wakawauza wavyazi, Je, uyu ni mwana yenu mwamkae nee nkaona? kadaha vii vihi kuona vituhu?" ²⁰ Nee wavyazi wakwe wakazumia, "Tamanya mwanayetu kua kavyaigwa nkaona. ²¹ Kwa

vii vihi ivi sasa aona, nkatimanya na mwekumgubua meso yakwe nkatimanya. Muuzeni mwenye. Ni muntu mgima. Adaha kutamwiia mwenye." ²² Wavyazi wakwe watamwiia mbui izi kwa kua ne wakawaogoha Wayahudi. Kwa via Wayahudi tayali wevana kua yoyose mwenda ambe Yesu ni Kwistu, endaaoswe mwe Sinagogi. ²³ Kwa sibabu inu wavyazi wakwe wakamba, "Ni muntu mgima, muuzeni mwenye." ²⁴ Savyo kakaidi wakamwetanga yuda muntu mwekua nkaona na kumwamba, "Mwenke Muungu utukufu. Tamanya kua muntu uyu ni mwena zambi." ²⁵ Ndiho yuda muntu akamba, "Ni mwena zambi au mwesena zambi mi nkimanya. Kintu kimwe nimanyacho ne nkiona isasa naona." ²⁶ Nee wekumwambiaho, "Kakugosoea mbwai? Kayagubua vii vihi meso yako?" ²⁷ Akawamba, "Nkiwahinya kae na nywinywi nkamokutegeeza! Kwa mbwai mwaonda kwembiwa vituhu?" ²⁸ Nanywi nkamkunda kua wanafunzi wakwe au hivyo? ²⁹ Wamtukana na kumwamba, "We u mhinywa yakwe iya swiswi ti wahinywa wa Msa. Tamanya kua Muungu katamwiia na Msa, iya kwa uyu muntu nkatimanya kuda alawiiako." ³⁰ Yuda muntu akazumia na kuwamba, "Kwa mbwai mbui inu ni ya kumaka kua nkammanya alawako naho kayagubua meso yangu." ³¹ Tamanya kua Muungu nkawategeeza wema zambi iya ati kuna muntu yoyose mmwabudu Muungu na kugosoa akundavyo Muungu amtegeeza. ³² Tangia kuvoka kwa ulimwengu nkaizati kuawiiia kua yoyose kayagubua meso ya muntu mwese kuona tangu kuvyaigwa. ³³ Ati muntu uyu nkekuawa kwa Muungu ne nkekugosoa chochose." ³⁴ Waketika wakamwamba, "Kuvyaigwa mwe zambi nawe watihinya swiswi?" Nee wekumguusa ho kuawa mwe sinagogi. ³⁵ Zumbe Yesu kaiva kua wamuusa mwe sinagogi. Akampata na kumwamba, "Wamwamini Mwana ya muntu?" ³⁶ Aketika na kumwamba, "Ni ndai, Zumbe ili nii nami nidahe kumuamini?" ³⁷ Zumbe Yesu akamwamba, "Kubinda kae kumuona nae utamwiia nae ndie." ³⁸ Yuda muntu akamba, "Zumbe, Naamini." Nee amsujudia. ³⁹ Zumbe Yesu akamwamba, "Kwa kuahwa ncheza kwe Ulimwengu unu ili kua wada wesaokuona wapate kuona na wada waonaona wahituke nkawaona." ⁴⁰ Mafalisayo wekumwe wekuwao hamwe nae wakasikia mbui izo na kumuza izo, "Na swiswi naswi nkationa?" ⁴¹ Zumbe Yesu akawamba, "Ati ne nkamuona ne nkamna zambi. Ivi aha mwambavyo, 'Taiona,' zambi yenu yekaa."

Chapter 10

¹ Amini, Amini nagombeka, yuda mwesekwengia kombokea uvi wa dewa do ngoto, iya akwea kwe sia ntuhu uyo ni mbavi na bagaa. ² Yuda mwengia kwe uvi ni mwisi ya ngoto. ³ Kwakwe muinda uvi amvuguia. Ngoto zateggeeza sauti yakwe, naho azetanga ngoto zakwe kwa mazina yao na kuziavya chongoi. ⁴ Akabinda kuziavya chongoi zia zakwe aziongoea na ngoto zamtongea kwa ajii waimanya sauti yakwe. ⁵ Nkawana wamtongee mgeni mia bidii yakwe wonda wamwenege kwa ajii nkawazimanya sauti za wageni." ⁶ Zumbe Yesu kagombeka mfano unu mwao mia nkawokumva mbui izi ekuazo akagombeka mwao. ⁷ Zumbe Yesu akagombeka nao vituhu, "Amini, amini, nanyambia, Miye ni uvi wa ngoto. ⁸ Wose wekuniongoeao ni wabavi na mabagaa mia ngoto nkawo kuwategeeza. ⁹ Mie ni uvi. Ye yose mwengia kombokea kwangu onda aoholwe, onda engie nyumbai na kua nonda apate he kwisia. ¹⁰ Mbavi nkeza ila kwa kubawa, kukoma na kudagamiza. Ncheza kwa ajii mpate ugima na muwe nao na kumema. ¹¹ Mie ni muisi yedi. Musi yedi ekoma kwa ajii ya ngoto. ¹² Mndima mtakuihwa na nkiye muisi mia ngoto nkizo zakwe akaona makui ya mzitui yeza awabada ngoto na kuwaguuka. ¹³ Na yada makui ya mzitui yawagwia na kuwatapanya. Aguuka kwa ajii ni muntu ya kuihwa naho nkazijali ngoto. ¹⁴ Mie ni muisi yedi naho nawamanya wada wangu na wada wangu wanimanya. ¹⁵ Tate animanya nami nammannya Tate, nami neavya uhai wangu kwa ajii ya ngoto. ¹⁶ Nina ngoto watuhu wesiokuwa wa dewa idi awo nao nondigwa niwaete nao wonda wasikie sauti yangu wonda wawe bunga dimwe na muisi yumwe. ¹⁷ Nnee vimtendavyo Tate anikunda: Niuvaye uhai wangu nkabinda nauda vituhu. ¹⁸ Nkakuna muudoa kuawa kwangu, iya mie naulavya mwenye. Nina mamlaka ya kuavya na nina mamlaka ya kuudoa via via. Nkihokea agiyo idi kulawa kwa Tate." ¹⁹ Kuekana konda kulawiie mwe wayahudi kwa ajii ya mbui izi. ²⁰ Wangi nee wamba, "Ana npepo naho ni mkiau. Kwa mbwai mwantegeeza?" ²¹ Watuhu wakamba, "Mbui izi nkio za muntu mwekukwewa ni npepo. Npepo adaha kugubua meso ya muntu mwesekuona?" ²² Nee kweza sikunkuuu ya kuikua wakfu Yelusalemu. ²³ Nee ni ukati wa npeho za Zumbe Yesu akenda mwe hekalu mwe wazo za Seemani. ²⁴ Aho nee Wayahudi wamzunguuka wakamwamba, "Mpaka ini wee wonda utiike mwe wengee? ati wee U-kristu tambie kwei. ²⁵ Zumbe Yesu akawatambaisa, "Nkimyambia kae nkamuamini ndima nigosoayo kwa zina da Tate mimi, izo zashuhudia mwe mimi. ²⁶ Savyo nkamuamini kwa ajii nkinywi ngoto zangu. ²⁷ Ngoto zangu zasikia sauti yangu nawamanya nawo wanitongea mimi. ²⁸ Nkiwenka ugima wa milele; nkawana wadagamie hata, naho nkakuna hata yumwe mwonda awahakuwe mwe mikono yangu. ²⁹ Tate mwekunenka awa ni mkuu komboka watuhu wose na nkakuna hata yumwe mdaha kuwahakuwa kulawa mwe mikono ya Tate. ³⁰ Mie na Tate ti yumwe." ³¹ Wakenua maiwe wamhonde nayo vituhu. ³² Zumbe Yesu akawatambaisa, "Nkimionyesha kae ndima nyingi ntana kulawa kwa Tate. Kwa ndima zihi mwe izo mwondazo kunihonda na maiwe?" ³³ Wayahudi wakamtambaisa, "Nkatikuhonda na maiwe kwa ndima yo yose ntana, mia kwa kufuu, kwa ajii wewe, u-muntu, wetenda U-Muungu." ³⁴ Zumbe Yesu akawatambaisa akamba, "Nkavyokugondwa mwe shaia yenu, "Nchamba, "Nywie mu-miungu?" ³⁵ Nee kamyetanga miungu, kwa wada wekuawo wezewa ni Mbui za Muungu (naho Magonda nkayadaha kukomwa), ³⁶ mwagombeka ati yuda mwekuavigwa ni Tate naho kaagiwa kwe ulimwengu, 'Akufuu', kwa ajii nchamba, 'mie ni Mwana ya Muungu?' ³⁷ "Ati nkigoso ndima za Tate mwesekuniamini. ³⁸ Savyo ati nazigoso atiho nkamiamini ziaminini ndima, mdahe kumanya na kutanga ati Tate yu mwangu nami ni mwe Tate." ³⁹ Wakageeza vituhu kumgwia Zumbe Yesu, iya nee kaita kulawa mwe mikono yao. ⁴⁰ Zumbe Yesu akahauka akaita vituhu ng'ambu ya Yordani ntendeo ekuazo Yohana akabatiizwa bosi kawa akekaa uko. ⁴¹ Watuhu wangi wakezakwa Zumbe Yesu wakasongwa ni n'kugombeka, "Yohana

kwei nkekugosoa nkacho yo yose iyakini mbui zose ekutagusazo kumhusu uyu muntu ni za kwei." ⁴² Wantu wangi nee wamwamini Zombe Yesu kuawa aho.

Chapter 11

¹ Basi muntu yumwe zinu dakwe etangwa Lazalo ne ni mtamu. Kaawia Besania, mzi wa Maliamu na dadie Masa. ² Ne ni Maliamu yuda mweukmsisa Bwana Malham na kumhammpusa miundi yakwe kwa fu zakwe, ambae nduguye Lazalo ne ni mtamu. ³ Na dada awa wegaa saam kwa Zombe Yesu na kugombeka, "Bwana, kaua yuda umkundae ahuma." ⁴ Zombe Yesu ekusikiacho akagombeka, "Utamu unu nkiwo wa kufa, mwa badii yakwe ni kwa ajii ya utukufu wa Mungu ili kwamba Mwana wa Muungu apate kugimbikwa mwe uo Utamu." ⁵ Zombe Yesu kamkunda Masa na umbude na Lazalo. ⁶ Ekusikiaho kua Lazalo ni mtamu, Zombe Yesu kekaa misi miidi kwembosa hantu ekuaho. ⁷ Ndiho baada ya idi kawamba wahinywa wakwe, "Titeni Uuyahudi vituhu." ⁸ Wahinywa wakamwamba, "Labi, Wayahudi ne wakageza kukuhonda maiwe, nawe waifaigwa kuuya uko vituhu?" ⁹ Zombe Yesu akawaandua, "Saa za musiki kumi na mbii? Muntu akenda musiki nkadaha kwekungwaa kwa sibabu aona kwa ung'azi wa musiki. ¹⁰ Ivyo, ati n'ndaende na kio, n'ndaekungwae kwa sibabu ung'azi nkauko ndani yakwe." ¹¹ Zombe Yesu akagombeka mbui izi, na badii ya mbui izi akawamba, "M'mbuya yetu Lazalo kagona, mia naita ili kwamba ni pate kumwenua kuawa mwe usisiza." ¹² Ndiho wahinywa wakamwamba, "Bwana, ati kagona, n'ndaenuke. ¹³ Ukati unu Zombe Yesu ne akatamwia habai za ufe wa Lazalo, mia woo wafikii atamwa kuhusu kugona usisiza. ¹⁴ Ndiho Zombe Yesu akatamwii nao chazae, "Lazalo kaumbwa mzimu. ¹⁵ Natamiwa kwa ajii yenu, kwamba nchekuwaaho kud ili kwamba mpate kuamini. Titeni kwake." ¹⁶ Basi Tomaso, mwekwetangwae Pacha, kawamba wahini weziwe, "Naswi titeni pia tikaumbwe mzimu hamwe na Zombe Yesu." ¹⁷ Ukati Zombe Yesu ekwezaho, kabuiya Lazalo kagewa kae mwe kabui misi minne. ¹⁸ Nayo Besania ne ihehi na Yelusalemu inaga kilometa alobaini na shano ivi. ¹⁹ Wangi mwe Wayahudi wakeza kwa Masa na Maliam kuwahembeeza kwa ajii ya ndugu yao. ²⁰ Ndiho Masa ekusikiaho kua Zombe Yesu eza, kenda kukiatana nae, akini Maliamu kasongwa n'kwekaa kaya. ²¹ Ndiho Masa akamwamba Zombe Yesu, "Bwana, ati ne uaha kaka yangu nkeekua afie." ²² Hata isasa, namanya yakua dodose ndido uombeze kulawa kwa Mungu, n'ndaakwenke." ²³ Zombe Yesu akamwamba, kakio n'ndaafufuke vituhu." ²⁴ Masa akamwamba namanya kwamba n'ndaafufuke mwe ufufuo msi wa kiheo." ²⁵ Zombe Yesu akamwamba, "Mie ne uo ufufuo na ugima; yeye mniamini, enda afe, mia n'ndaaisi; ²⁶ nae muishi na kuniamini mimi nkana aumbwe mzimu. Waamini idi?" ²⁷ Aakamwamba, "Ehe, Bwana naamini kuwa we ni Kwistu, Mwana ya Muungu, yeye ndieze mwe ulimwengu." ²⁸ Ekubindaho kugombeka idi, akahauka na kumwetanga umbude Maliamu nkandai. Akagombeka, "Mhinya yuaha na akwetanga." ²⁹ Maliamu ekusikiaho aya, ne enuka kinyanyi na kuita kwa Zombe Yesu. ³⁰ Nae Zombe Yesu ne nkazati kweza mwe mzi, bali ni ake hantu ekukintanaho na Masa. ³¹ Ndiho Wayahudi wekuao na Maliamu mwe nyumba na wada wekuao wakamhembeeza wekumuonaho enuka kinyanyi na kuawa chongoi, ne wamtongea, wakafikii kuwa aita kwe kabui ili akaiye uko. ³² Ndiho Maliamu, ekubuahohada Zombe Yesu ekuaho kamuona na kagwa sii ya miundi yakwe na kumwamba, "Bwana, ati ne uaha, ndugu yangu nee nkeekua afue." ³³ Zombe Yesu ekumuonaho aiiya, na Wayahudi wekwezao hamwe na yeye ne wakaia pia, keyayata mwe loho na kusininika; ³⁴ akagombeka, "Mungoneza hai? wakamwamba, Bwana, soo ukane." ³⁵ Zombe Yesu akaiya. ³⁶ Ndiho Wayahudi wakagombeka, "Kana ekumkundavyo Lazalo!" ³⁷ Mia wekumwe mwe ao wakagombeka, "Nkio uyu, muntu mwekuyagubua meso ya yuda mwekuae tuntu, nkekudaha kumtenda uyu muntu asekuumbwa mzimu?" ³⁸ Ndiho Zombe Yesu hali akeyayata nafsini mwakwe vituhu, kaita kwe kabui. Sasa ne ni npanga, na iwe diikwa uanga yakwe. ³⁹ Zombe Yesu akagombeka, "Diusemi iwe." Masa, umbude da Lazalo, yee mwekufae, akamwamba Zombe Yesu, "Bwana, kwa mda unu, mwii n'ndaune uvunda, kwa sibabu katenda kae kimba kwa misi minne." ⁴⁰ Zombe Yesu akamwamba, "Mie nchekumiambia ya kua, ati nkaamini, n'ndauuone utukufu wa Muungu?" ⁴¹ Kwa iyo wakadiusa iwe. Zombe Yesu akenua meso yakwe uanga na kugombeka, "Tate, nakutogoa kwa kua wanitegeeza. ⁴² Nkimanya kuwa wanitegeeza maa zose, mia ni kwa sibabu ya zumwezumwe ambado digooka dinizunguka kuwa nkitamwii aya, ili kwamba wapate kuamini we kuntuma." ⁴³ Ekubindaho kugombeka aya, kaiya kwa sauti nkuu, "Lazalo, awa chongoi!" ⁴⁴ Mtakufa kaawa chongoi katahwa mikono na miundi kwa sanda zakwe za kuzikia na cheni chakwe kitahwa na kitambaa." Zombe Yesu akawamba, "Mchopoeni mmweeke aite." ⁴⁵ Ndiho Wayahudi wangi wekwezaho kwa Maliamu na kuona Zombe Yesu ekugosoacho, wamwamini; ⁴⁶ mia wekumwe waita kwa Mafalisayo na kuaambia mbui ekuzigosoazo Zombe Yesu. ⁴⁷ Ndiho wakuu wa Makuhani na Mafalisayo wakekonga hamwe mwe saaza na kugombeka, "N'ndatitende viivihii? Muntu uyu agosoa utangiio mungi. ⁴⁸ Ati n'ndatim'bade ivi ikedu, wose wonda wamwamini; Walumi wonda weze na kudoa vyose hantu hetu na taifa detu." ⁴⁹ Hata ivyo, muntu yumwe gati yao, Kayafa, mwekuae kuhani mkuu mwaka uo, akawamba, "Nkammanya chochose kabisa. ⁵⁰ Nkamfikii kuwa yafaa kwa jii yenu kwamba muntu yumwe ondigwa aumbwe mzimu kwa ajii ya wantu kuliko taifa dose kudagamia." ⁵¹ Aya nkekuyagombeka kwa sibabu yakwe mwenye, badii yakwe, kwa kuwa ne ni kuhani mkuu mwaka uda, kaotea kuwa Zombe Yesu n'ndaafe kwa ajii ya taifa; ⁵² na nkio kwa taifa ikedu bali Zombe Yesu apate via via kuwakonga wana wa Mungu ambao watawanyika ntendeo mbaimbai. ⁵³ Kwa iyo kuvokea msi uo ne wasongwa n'kupanga namna ya kumkoma Zombe Yesu. ⁵⁴ Zombe Yesu nakakwenda vituhu chazae mwe Wayahudi, bali kahauka aha na kuita kwetu ye hehi na jangwa mwe mzi wetangwao Eflaimu. Aho kekaa na wahinywa. ⁵⁵ Basi Pasaka ya Wayahudi neeihehi, na wangi wakakwea kuita Yelusalemu chongwi ya mzi kabla ya Pasaka ili wapate kweng'aza wenye. ⁵⁶ Nee wakamwondoza Zombe Yesu, na kutamwiika kia yumwe wekuaho wagooka hekaluni, "Mwaafya mmbwa? Kwamba

nkana eze mwe sikunkuu?"⁵⁷ Ukati unu wakuu wa makuhani na Mafalisayo nee waavya amli kuwa ikiwa yumwe n'ndaamanye Zumbe Yesu eiho, ondigwa kuavya habai ili kwamba wapate kungwia.

Chapter 12

¹ Misi sita kabla ya Pasaka, Zumbe Yesu kaita Besania, ekuako Lazalo, yuda mwekuuae kamfufua kuawa mwe watakufa.² Basi wakamuikia nkande ya guoni uko, Masa akamtumikia, ukati uo Lazalo nee ni yumwe mwe wada wekwekaao he nkande hamwe na Zumbe Yesu.³ Akabinda Maliamu akadoa latili ya manukato yekugosolwayo kwa naldo yekungaayo yenye samani nkuu, akamsisa Zumbe Yesu mwe miundi, na kumhangusa miundi kwa fii zakwe, nyumba yose iwa imema mnunkio wa manukato.⁴ Yuda Iskaliote yumwe mwe wada wahinywa wakwe, ambae nee ndie amwehugute Zumbe Yesu, akagombeka,⁵ "Kwa mbwai manukato aya yakesekutagwa kwa dinali mia ntatu na wakenigwa wakiwa?"⁶ Nae kayagombeka ayo, nkio kwa kuwaonea mbazi wakiwa bali kwa sibabu nee ni mbavi: yee nee mwekutoza mfuko wa hea na nee akadoa baazi ya vyekuavyo umo kwa ajii yakwe mwenye.⁷ Zumbe Yesu akagombeka, "Mweeke aike enacho kwa ajii ya msi wa uzisi wangu."⁸ Wakiwa n'ndamuwe nao misi yose; mia nkamna muwe namimi misi yose."⁹ Basi utifii mkuu wa Wayahudi nee wamanya kua Zumbe Yesu yuuko, wakeza nkio kwa ajii ya Zumbe Yesu du, ila wamkaue na Lazalo mwekuuae Zumbe Yesu kamfufua kuawa kwa watakufa.¹⁰ Nao wakuu wa makuhani wakagoso ya yeba;¹¹ mana kwa ajii yakwe wangi mwe Wayahudi wahauka na kumwamini Zumbe Yesu.¹² Na musu wa kaidi yakwe utifii mkuu weza kwe sikunkuu. Wekusikiaho kua Zumbe Yesu eza Yelusalemu,¹³ wakadoa matambi ya miti ya mitende na kuawa chongoi kwenda kumhachiiza na wakatoa vuzo, "Hosana! Kabalikiwa yee mweza kwa zina da Tate, Mfaume ya Izilaeli."¹⁴ Zumbe Yesu kampata mwana-npunda akamkwea; inga via yekugondwavyo,¹⁵ "Wesekuogoha, mndee ya Sayuni; kua, Mfaume yako eza, kakwea mwana-npunda."¹⁶ Wahinywa wakwe nkaokuelewa mbui izi aho bosi; mia Zumbe Yesu ekutunyaho nee wekukumbukaho yakua mbui izi kagondewa yeye na kua wagosoa mbui izi kwakwe.¹⁷ Basi dia bunga da wantu wekuao hamwe na Zumbe Yesu ukati ekumwetangaho Lazalo kuawa mwe kabui, wakashuhudia kwa watuhu.¹⁸ Na iwa kwa sibabu inu pia kua bunga da wantu wenda kumhachiiza kwa ajii wasikia kua kagosoa utangio uo.¹⁹ Mafalisayo wakagombekana wenye kwa wenye, "Kaua ivi aha nkamdaha kugosoa dodose; kaua, ulimwengu uita kwakwe."²⁰ Ivyo Wayunani wekumwe wawa hamwe na wada wekuao wakenda kuvika kwe sikunkuu.²¹ Awa wamtongea Fiipo, mwekuuae kaawa Besisaida ya Galilaya, wakamwombeza wakagombeka, "Bwana, swiswi tafaigwa kumuona Zumbe Yesu."²² Fiipo akenda kumwambia Andweea; Andweea na Fiipo wakenda kumhinya Zumbe Yesu.²³ Zumbe Yesu akaandua akagombeka, "Saa ibua kwa ajii ya Mwana ya Adamu kutunywa."²⁴ Amini, amini, namyambia, ntumba ya ngano ikesekugwa mwe sii ikafa, yekaa hali iyo iyo ikedu; bali ikafa, n'nda ivyae matunda mangi.²⁵ Yee mkunda ugima wakwe n'nda awaze; bali yee muihiwa ni ugima wakwe mwe ulimwengu unu n'nda ausalimishe hata ugima wa milele.²⁶ Muntu yoyose akanitumikia na anitongee; nami neiho, nee mndima yangu ndiho awe. Muntu yoyose akanitumikia, Taten'ndaamhishimu.²⁷ Sasa loho yangu yasininika: nami nigombekeni? "Tate, unihonye mwe ukati unu?" Mia ni kwa kusudi idi nkibwiia saa inu.²⁸ Tate, uditunye zina dako." Akaawa aho sauti ikeza kuawa mbinguni na ikagombeka, "Nkikitunye nami n'ndan'ditunye vituhu."²⁹ Basi zumwe zumwe dekuado digooka hehi nae dikasikia, wakagombeka, "Malaika kagombeka nae."³⁰ Zumbe Yesu akaandua na kugombeka, "Sauti inu nkayokweza kwa ajii yangu, bali kwa ajii yenu."³¹ Sasa kuahwa kwa ulimwengu unu kuaho: Sasa mkuu ya ulimwengu unu n'ndaasigwe chongoi.³² Nami nikenulwa uanga ya sii, n'nda niwavute wose weze kwangu."³³ Kagombeka ayo akaonyesa ni ufe wani ndio afe.³⁴ Bunga dikamwandua, "Swie tisikia mwe shaiia kua Kwistu n'nda ekaise hata milele. Nawe wambaze, 'Mwana Adamu lazima enulwe uanga?' Uyu Mwana ya Muntu n'ndai?"³⁵ Basi Zumbe Yesu akamwamba, "Ung'azi uaho hamwe nanywi mda mcheche. Hitani kwa kua mnao ung'azi, ili kiza chesekweza kumimeza. Yee muita kwe kiza nkamanyaitako."³⁶ Mke na ung'zi aminini ung'azi uo ili mpate kuwa wana ung'azi." Zumbe Yesu kagombeka aya akabinda akenda kwefisa wesekumuona.³⁷ Etiho Zumbe Yesu kagosoa utangio mungi namna iyo mbele yao, mia nkawokumwamini³⁸ ili itimie mbui ya nabii Isaya, ekugombekayo: "Bwana, n'ndai mwekuziamini mbui zetu? Na mkono wa Tate ugubuiwa ndai?"³⁹ Nee sibabu woo nkawokumwamini maana Isaya kagombeka vituhu,⁴⁰ "Kawakoma meso, na kaitenda migumu myoyo yao; na wakamanyia kwa myoyo yao nao wakaoholwa nami nikawahonya."⁴¹ Isaya kagombeka mbui izo kwa kua kauona utukufu wa Zumbe Yesu akatamwiia mbui zakwe.⁴² Mia akini hata wakuu wangi wamwamini Zumbe Yesu; akini kwa sibabu ya Mafalisayo nkaokusosoa ili wesekweza kunegwa na sinagogi.⁴³ Watamiwa n'ntogoo za wanadamu kuliko ntogoo ziawazo kwa Muungu.⁴⁴ Zumbe Yesu akakweza sauti akagombeka, "Yeye mniamini mimi, nkaniamini mimidu bali na yeye mwekuaniagiia mimi,⁴⁵ naye mnikaua mimi amuona yeye mwekuniagiia."⁴⁶ Mie ncheza inga ung'azi ulimwengu ili kia muntu aniaminiye mimi esekweka kwe kiza.⁴⁷ Ati muntu yoyose n'ndaategeeze mbui zangu mia esekuzitoza, mie nkimuaha, mana nchekweza kuuaha ulimwengu, bali niuhonye ulimwengu.⁴⁸ Yee mniemea mimi na mwsekukunda mbui zangu, anae ndie amuahe: mbui iyo nekutamwiia yoo nee ndio imuahe musu wa kiheo.⁴⁹ Mana mie nchee kugombeka kwa nafsi yangu du. Bali Tate mwekunegaa ye mwenye kaniagiia ndiyo nitamwiie na ndiyo nigombeke.⁵⁰ Nami namanya kua agiio dakwe ni ugima wa kae; basi ayo nitamwiia yoo mimi - inga Tate ekunambiavyo, nee nitamwiia yoo kwao."

Chapter 13

¹ Isasa kabla ya sikunkuu ya pasaka, kwa sibabu Zumbe Yesu nee kamanya kua mda wakwe ukinta wakuhaika mwe inu

dunia kuita kwa tata, akawa kawakunda wantu wakwe wekuwao umu mwe inu dunia, nee akawakunda sana.² Ibilisi nae kawa kaikwakae mwe moyo wa Yuda Isikaliote, mwanangwa ywa simoni, kumsaiti Zumbé Yesu.³ Zumbé Yesu nee akamanyia kua tate kaika vintu vyose mwe mikono yakwe naho kua kaawiaa kwa Muungu naho nee akaita vituhu kwa Muungu.⁴ Akenuka he nkande naho akatandika ahosi vazi dabweda se. Naho akadoa taalo na kwezengeteza mwenye.⁵ Naho akagea mazi mwe wiga na kuvoka kuwasunta miundi wahinywa wakwe na kuwahangusa na taalo ekwezengetezado mwenye.⁶ Akeza ha Simoni Petuo, na Petuo akamwamba, "Zumbé, Woonda unisute miundi yangu?"⁷ Zumbé Yesu akazumia na kugombeka, "Ngosoado nkudimanya iviaha, miya wendaube halafu."⁸ Petuo akamwamba, "Nkeinaunisunte miundi yangu chuu." Zumbé Yesu akamwetika, "Ati nkinanikusunte, nkunauwe na mphaamo hamwe namimi."⁹ Simoni Petuo akamwamba, "Zumbé, wesekunisunta miundi yangu du, hamwe na mikono na mutwi wangii."¹⁰ Zumbé Yesu akamwamba, "Yoyose mwekubida kwehaka nkakundigwa kwehaka isipokua miundi yakwe, naho katenda mtanda mwii wakwe wose; nywinywi mtenda watanda miya nkio nyose."¹¹ Kwa via Zumbé Yesu kawa akamanyia yuda mwenda amsaiti; ivi nee mana akaamba, nkio nyose ambao muwatanda."¹² Ukati Zumbé Yesu ekuwaho kawasunta miundi yao na ekubindaho kudoa vazi dakwe na kwekaa vituhu, akawamba, "Je mwamanyia kia nekuwagosoeacho?"¹³ Mwanetanga mimi "Mwalimu" na Zumbé ivi mwatamwiiia vyedi, kwa mana nee neivyo.¹⁴ Ati mimi Zumbé na mwaimu, nkiwasunta miundi yenu, nanywi pia mwoondigwa muwasunte wezwenu miundi.¹⁵ Kwa via nkiwenka mifani ili nanywi mdahe kugosoa sa mimi nekuwagosoeavyo.¹⁶ Amini, Amini, nawaamba, mtumwa nkie mkuu kuiko zumbé yakwe; waa yuda mwekuagiwa ni mkuu kuiko yuda mwekuagiia.¹⁷ Ati wazimanya mbui izi, kubalikiwa ukazigosoa.¹⁸ Nkitamwiiia kuhusu nywinywi nyose, kwa via nawamanyia wada nekuwasaguo - iya natamwiiia aya ili kwa magondi yadahe kugenyezwa(timizwa): 'Ye mda mkate wangu kaneniiia kihaga chakwe.'¹⁹ Nagombeka idi iviaha kabla nkadizatikuawiiia ili kua dendahodiawiie, mdahe kuamini kua mi NDIE.²⁰ "Amini, amini, nawamba, mnihokea mimi amhokea nimuagiiae, na yuda mnihokea mimi, amhokea yuda ekuniagiiae mimi."²¹ Ukati Zumbé Yesu ekutamwiiiaho aya, nee akagaya mwe moyo, kashuhudia na kutamwiiia, "Amini, amini, nawamba kua yumwe yenu endaansaiti."²² Wahinywa wakwe wakakauana, wakamaka nkwa ajii ya ndai katamwiiia.²³ Kuwa he meza, yumwe mwe wahinywa wakwe kamuigamia mwe kifua cha Zumbé Yesu yuda mwekwa akakundwa n Zumbé Yesu.²⁴ Simoni Petuo akamuza uyu mhinywa na kumwamba, "Gombeka ni yuhi ambae kwakwe atamwiiia."²⁵ Yuda mhinywa mwekweegamia mwe kifua cha Zumbé Yesu naho akamwamba, "Zumbé, n'ndai?"²⁶ Aho Zumbé Yesu akazumia, "Ni kwa yuda nendaenginte kimamo cha mkate na kumwenka." Nee ekugintaho mkate akamwenka mwanangwa ya Simoni Isikaliote.²⁷ Yekusiaho ya mkate, Shetani akamwengia. Aho Zumbé Yesu akamwamba, "Kia woondacho kugosoa kanya kukigosoa."²⁸ Iviaha nkakuna muntu he meza mwekumanyia sibabu ya Zumbé Yesu kutamwiiia mbui inu kwakwe.²⁹ Wekumwe wakaafya kua, kwa sibabu Yuda katoza mfuko wa hea, Zumbé Yesu akamwamba, "Gua vintu tivikundavyo kwa ajii ya sikunkuu," au kwa oondigwa kuavya kintu kwe masikini.³⁰ Yuda ekubindaho kuhokea mkate, akakavya kuawa chongoi naho nee n kio.³¹ Ukati Yuda ekuwaho kahakua, Zumbé Yesu akaamba, "Iviaha mwanangwa ywa Adamu kagimbikwa na Zumbé Muungu kagimbikwa kwe yeye."³² Zumbé Muungu endaamgimbike kwe ye mwenye, naho endaakanye kumgimbika.³³ Wana wadodo, ni hamwe nanywi mda kidogo. Mwaniondeza na savia nekuwambavyo Wayahudi, 'Niitako nkamdaha kweza.' iviaha nawambia nywinywi, pia.³⁴ Nawenka amli mpya, kua mkundane; sa mi neivyo nawakunda nywinywi, vyeivyo nanywi pia yoondigwa kukundana nywinywi kwa nywinywi.³⁵ Kwa ajii ya idi wantu wendawamanye kua nywinywi mu wahinywa wangu, ati mna ukundisho kwe kia yumwe na mweziwe."³⁶ Simoni Petuo akamwamba, "Zumbé, waitaahi?" Zumbé Yesu akazumia, "Hantu niitaho iviaho nkuadahe kunitongea, miya wendaunitongee baadaye."³⁷ Petro akamwambia, "Bwana, kwa nini nisikufuate hata sasa? Mimi nitayatoa maisha yangu kwa ajili yako."³⁸ Zumbé Yesu akazumia, Je wendaualavye maisha yako kwa ajii yangu? Amini amini nakwambia, zogoo nkadinadikemwe kabla nkuazatikuniemea ka ntatu.

Chapter 14

¹ "Usekuruhusu moyo wako kuwa mwe mahangaiko. Wamwamini Mungu niamini mimi pia.² Mwe nyumba ya Tate kuna nafasi nyingi za kwekaa; kama me nkiiyo ivyo nenkikwambia, kwa kuwa nndakuandaa hantu kwa ajii yako.³ Kama nkaita na kuwaandalia hantu mndaneze tena kuwekaibisha kwangu, ili hantu neiho pia nanyi muwe aho.⁴ Mwamanyia sia ya uko niitako."⁵ Tomaso akamwamba, "Zumbé Yesu, Bwana, mkadimanya uitako; Je! Tadaha viivihi kuimanya sia?"⁶ Yesu akamwamba, "Mimi ne sia, kwei, na ugima; nkakuna mweza kwa Tate bila ya kwembokea kwangu."⁷ Kama ne minimanya mimi, ne mumanya na Tate pia; vokea ivi sasa na kuendelea mwammanyia na mmuonakae yeye."⁸ Philipo akamwambia Zumbé Yesu, "Bwana, tioneshe Tate, na ivyo indaiwe ititoshakae."⁹ Zumbé Yesu akamwamba, "Nkizati kuwa na nywinywi kwa muda mrefu, na bado nkunimanya mimi, Philipo? Mwekuniona mimi kamuona Tate; Jinsi gani wambavyo, 'Tioneshe Tate'?"¹⁰ Nkuamini mimi n'ndani ya Tate, na Tate yu ndani yangu? Maneno nsemayo kwenu nkiyasema kwa kusudi dangu mwenye; baadala yakwe, ni Tate mwe kaa ndani yangu mgosoa inu ndima yakwe."¹¹ Niamini mimi, kwamba n'ndani ya Tati yako, na Tati yako yu ndani yangu; kadhalika niamini kwa ajii ya ndima zangu hasa."¹² Amini, amini, nawaambia, yeye aniaminiaye, mimi ndima zia n'gosoazo, andaazigosoe ndima izi pia na andaagosoe hata ndima nkuu kwa sababu naita kwa Tate."¹³ Chochose mkaomba kwa zina dangu, undanigosoe ili Tate adahe kutukuzwa mwe Mwana."¹⁴ Kama mkaombeza kintu chochose mwe zina dangu, ido n'ndandigosoe."¹⁵ Kama mkanikunda, mndamtoze amri zangu."¹⁶ Na nndanimuombe Tate, naye anda amywinke msaidizi mtuhu ili kwamba adahe kuwa hamwe na nywinywi milele,¹⁷ Roho wa kwei. Ulimwenguni nkaudaha kumhokea yeye kwa sababu

mkaumuona, au kummanya yeye. hata ivyo ninywi, mwamany yeye kwani ekaa hamwe na nywinywi na enda awe ndani yenu.¹⁸ Nkina ni wabade ukedu; n'ndanigotoke kwenu.¹⁹ Kwa kipindi ulimwengu nkauna unione tena, akini ninyi mwaniona naishi, nanyi mndamuisi pia.²⁰ Mwe siku iyo ne ndiho mmanye kwamba n'ndani ya Tate, na kwamba ninyi mndani yangu, na kwamba hata mimi n'ndani yenu.²¹ Yoyose mtoza amri zangu na kuzigosoa, we mnikundaa mimi na mnikunda mimi andaakundwe hata na Tate na Nndaneonyeshe mimi mwenye kwakwe."²² Yuda (nkiyo Iskariote) akamwambia Yesu, "Bwana, Ni mbwai ndicho kiawie kwamba undaweonyeshe mwenye kwetu na nkiyo kwa ulimwengu?"²³ Zumbe Yesu akamjibu akamwambia, "Kama yoyose anipendaye, andaaditoze neno dangu. Tate andamkunde, na n'ndateze kwake na nndatiike makao yetu hamwe naye."²⁴ Yeyose nkanikunda mimi, nkatoza neno dangu. Neno ambado mwadisia n'ndani dangu bali ni da Tate ambaye kanituma.²⁵ Nkizisema mbui izi kwenu, wakati we tihamwe.²⁶ Hata ivyo, Mfariji, Roho Mtakatifu, ambaye Tate andaa mtume kwa zina dangu andaawafundishe mbui zote kwa kuwagosoa mkumbuke yose ne kusemayo.²⁷ Amani nawenka amani yangu. Nkiwenka kama ulimwengu uavyavyo. Msekugosoa mioyo yenu iwe na mahangiko, na woga.²⁸ Ne msikia via nekusemavyo, 'Naita na nndanigotoke kwenu.' Kama nemnikunda mimi, na mnafuraha kwa sababu naita kwa Tate, kwa kuwa Tate ni mkuu kuliko mimi.²⁹ Sasa nkiwambia kae kabla nkavizati kulawia ili kwamba, wakati vikalawia mdahe kuamini.³⁰ Nkina ntamuie mbui nyingi na nywinywi, kwa kuwa mkuu wa sieza. Yeye nkana nguvu juu yangu,³¹ lakini ili kwamba ulimwengu upate kumanya kwamba namkunda Tate, nndanigosoe kia nekuagiziwacho, kama ekuniamrishavyo. Enukani, tihaawe aha hantu.

Chapter 15

¹ Mie nee mzabibu wa unu ukwe, na tate nee muimi wa mzabibu. ² Kia tambi mwangu ambado nkadivyaa tundai na disafisha kia tambi ambado davyaa tunda adiusa ili kwamba didahe kuvyoa mno. ³ Nywie tiyali mbinda kuwa safi kwa sibabu ya ujumbe ambao nkibinda kae kuwambia. ⁴ Ekaani mwangu, na mimi mwenu. Kama tambi disedo kudaha kuvyaa ikedu desaho kuwa mwe mzabibu, viavia nanywi mwesaho kwekaa mwangu. ⁵ Mie nee mzabibu; nywie nee matambi. Mwekaisa mwangu nami ni mwakwe, muntu uyu avyaa matunda mangi, kwa kuwa hesaho mimi nkamdaha kugosoa mbui yoyose. ⁶ Ikawa mntu yoyose akesekusigaa mwangu, asigwa kama tambi na kunyaa; wantu wayakuba matambi na kuyasa mwe moto, na kuchita. ⁷ Ikiwa mwekaisa mwangu, na kama mbui zangu zikekai ndani yenu, ombezani dodode mkundado, nanyi mndamgosoeewe. ⁸ Mwe idi tate atukuzwa, kwamba mwavyaa matunda mangi na kwamba muwahinywa wangu. ⁹ Kama tate anikundavyo mimi, mie nami namikunda nywinywi; ekaani mwe pendo dangu. ¹⁰ Ati mwatoza amli zangu, mwekaisa mwe ukundiso wangu kama nekutozavyo amli za tate iwe na kudumu mwe ukundiso wakwe. ¹¹ Nagembeka mbui izi kwenu ili kutamiwa kwangu mwe kutamiwa kwenu kutende ukamilifu. ¹² Inu nee amli yangu kwamba mkundane nywinywi kwa nywinywi kama nekumikundavyo nywinywi. ¹³ Nkakuna mntu mwenye ukundiso mkuu komboka unu, kwamba ayaavye maisha yakwe kwa ajii ya mbuyaze. ¹⁴ Nywie muwambuya wangu ikiwa mgagosoa yada niwaagigo. ¹⁵ Nkiwetanga watumwa, kwa kuwa mtumwa nkamanyia kia agoseacho zumbe yakwe. Nkiwetanga nywinywi wambuya, kwa sibabu nkiwajulisha mbui zote ambazo nkizisikia kulawa kwa Tate. ¹⁶ Nkamwekunisagwa mimi, iya mie nkiwasagua nywinywi na kuwaika multe mkavyae matunda, na tunda denu dipate kwekaa. Inu iivii ili kwamba chochote mwombeza kwa Tate kwa zina dangu amyenke. ¹⁷ Mbui izi namiagiia, kwamba mkundane kia mntu na mweziwe. ¹⁸ Ati ulimwengu wenda ukimwe inywinywi, mmanye kwamba uimwa mmimi kabla nkauzati kukimwa nnywinywi. ¹⁹ Ati nee muwa wa ulimwengu, ulimwengu nee uwakunda kama wakwao; Akini kwa sibabu nywie nkio wa ulimwengu na kwa sibabu nkiwasagua kulawa mwe ulimwengu, ni kwa inu ulimwengu wakimwa nnywinywi. ²⁰ Mkumbuke mbui ambazo nkinyambia, 'Mtumwa nkie mkuu kumwemboka zumbe yakwe.' Ati wanisubisija mimi, wenda wamisububu nanywinywi pia; Ati waditoza neno dangu, nee waditoza da kwenu pia. ²¹ Wendawawagosoe mbui izo zote kwa ajii ya zina dangu kwa sibabu nkawammanya yuda mwekutumwa. ²² Ati nchekuwanezee na kuwambia nkawengesie watenda zambi; akini sasa nkawana uzuu kwa zambi zao. ²³ Mkimwa ni mimi akimwa na Tate. ²⁴ Ati nchekugosea ndima miongoni mwao ambayo nkahana yumwe mwekuigosoa wangesie nkawana zambi akini sasa wagosoa yose maidi waona na wanichukia mimi na Tate. ²⁵ Hili linatokea ili kwamba neno litimie ambalo limeandikwa katika sheria yao: 'Wananchukia mimi bila sababu.' ²⁶ Wakati mfariji amekuja, ambaye nitamtuma kwenu kutoka kwa Baba, huyu ndiye, Roho wa kweli, ambaye anatoka kwa Baba, atanishuhudia. ²⁷ Ninyi pia mnanishuhudia kwa sababu mmekuwa pamoja nami tangu mwanzo.

Chapter 16

¹ Nkimwambia mbui izi ili msekweza kukwazana. ² Wenda wamiavye chongoi ya masunagogi; ukwei saa yeza ambayo kia mwenda amikome enda aone kuwa agosoa ndima ntana kwa ajii ya Mungu. ³ Wenda wamigosoe mbui izi kwa ajii nkawammanya Tate wala mimi. ⁴ Nkimwambia mbui izi ili kwamba ukati wa aya kuawia mwedaha kuyakumbuka na jinsi nekumiambiavyo mdahe nae nchekumia mbia kuhusu mbui izi tangu bosu kwakua nee ni hamwe na nywii. ⁵ Hatiho, sasa naita kwa yuda mwe kumtuma; akini nkakuna gati yenu mniiza, "Waita kuhi?" ⁶ Kwa sibabu nkisema mbui izi kwenu, huzuni imema mwe mioyo yenu. ⁷ Hata ivyo, namiamba ukwei: ni vyedi kwenu nikahauka; kwa kuwa nikesekusema mhongeezi nkana eze kwenu; akini nikaita nenda ni mtume kwenu. ⁸ Akeza, uyo mhongeezi enda ausibitishe ulimwengu kuhusiana na zambi, kuhusiana na haki na kuhusu anakuahwa. ⁹ Kuhusiana na zambi, kwa sibabu nkawekuniamini mimi, ¹⁰ kuhusiana na haki, kwa sibabu naita kwa tate, na nkamna mnione vituhu; ¹¹ na

kuhusiana na hukumu kwa sibabu ya mkuu ywa ulimwengu unu kuahwa.¹² Nina mangi ya kumyambia, akini nkamna nkamna muyaelewe sasa.¹³ Akini, yeye, Loho ya kwei, akeza, enda amiongoze mwe kwei kwakuwa nkana atamuiie kwa ajii yakwe mwenye akini yoyose ndio ayasikie enda agombeke mbui izi; na aendaavize kwenu mbui ndizo zeze.¹⁴ Yeye enda anigimbike mimi kwakuwa enda azidoe mbui zangu na kuzibiikia kwenu.¹⁵ Vintu vyose enavyo Tate ni vyangu kwa ivyo nkigombeka kwamba Loho enda adoe mbui zangu na enda aziike wazi kwenu.¹⁶ Bado mda mjihi nkamna mnione tena; na ikabinda mda mjihi mwenda mnione."¹⁷ Wanafunzi wakwe wekumiwe wakambizana, "Atambia mbwai, "mda mjihi, nkamna mnione vituhu, na ikabinda mda mjihi mwenda mmuone," na, 'kwa sibabu naita kwa Tate?"¹⁸ Kwa iyo wakamba, "Ni kintu chani agombekacho, 'Bado mda mjihi'? Nkatimanya agombekavyo."¹⁹ Yesu aliona kuwa walitamani kumuuliza, naye akawaambia, "Mnajiuliza wenyewe kuhusu hili, nilivyosema, 'Bado muda mfupi, hamtaniona tena; na baada ya muda mfupi mtaniona'?"²⁰ Amin, amin, nawaambia, mtalia na kuomboleza, lakini ulimwengu utashangilia, mtakuwa na huzuni lakini huzuni yenu itageuka kuwa furaha.²¹ Mwanamke anakuwa na huzuni wakati anapokuwa na uchungu kwa sababu wakati wa kujifungua umefika; lakini anapojifungua mtoto, hakumbuki tena maumivu kwa sababu ya furaha yake kwamba mtoto amezaliwa duniani.²² Ninyi pia mna huzuni sasa, lakini nitawaona tena; na mioyo yenu itafurahi na hakuna atakayeweza kuiondoa furaha yenu.²³ Siku hiyo hamtaniuliza maswali. Amin, Amin, nawaambia, Mkiomba lolote kwa Baba, atawapa kwa jina langu.²⁴ Mpaka sasa hamjaomba lolote kwa jina langu; ombeni, nanyi mtapokea ili kwamba furaha yenu ikamilike.²⁵ Nimezungumza na ninyi kwa lugha isiyoeleweka, lakini saa inakuja ambapo sitazungumza kwa lugha isiyoeleweka lakini badala yake nitawaambia waziwazi kuhusu Baba.²⁶ Siku hiyo mtaomba kwa jina langu, na siwaambii kwamba nitaomba kwa Baba kwa ajili yenu;²⁷ Kwa kuwa Baba mwenyewe anawapenda kwa sababu mmenipenda mimi na kwa sababu mmeniamini kuwa nimetoka kwa Baba.²⁸ Nilitoka kwa Baba na nimekuja ulimwenguni; tena, naondoka ulimwenguni na ninaenda kwa Baba".²⁹ Wanafunzi wake wakamwambia, "Unaona, sasa unaongea wazi wazi na hautumii mafumbo."³⁰ Sasa, tunajua kwamba unajua mambo yote, na hauhitaji mtu yoyote akuulize maswali. Kwa sababu hii tunaamini kuwa unatoka kwa Mungu.³¹ Yesu akawajibibu, "Sasa mmeamini?"³² Tazama, saa inakuja, ndiyo na hakika imefika, ambapo mtatawanyika kila mmoja na kwa wa kwao mtaniacha mwenyewe. Lakini siko peke yangu kwa sababu Baba yupo nami.³³ Nawaambia mambo haya ili kwamba ndani yangu muwe na amani. Duniani mna matatizo, lakini jipeni moyo, nimeushinda ulimwengu.

Chapter 17

¹ Yesu kagombeka aya akabinda akenua meso yakwe aka kauwa mbinguni na akamba, "Tate, sasa saa ibua mtukuze mwanao ili mwanao naye akutukuze wewe - ² kana via wekumwenkavyo mamlaka juu ya vyose venavyo mwii ili awenke ugima wa kae wada wose wekumwekao. ³ Unu ne ugima wakae na kae: kwamba wakumanye wewe, Mungu wa kwei na ywa ikedu na yeye wekumtumae Yesu Kwistu. ⁴ Nkikutukua aha duniani, na kuikamiisha ndima wekunenkayo niigosoe. ⁵ Sasa, Tate, unitukuze mimi hamwe na wewe mwenye kwa utukufu uda nena hamwe na wewe kabla ya ulimwengu kuumbwa. ⁶ Nkigubua zina dako kwa wantu wekunenkao aha duniani. Nee wantu wako akini nee kunikabizi mimi nao waitozao mbui yako. ⁷ Sasa wamanya kuwa kia kintu wekunenkacho mimi kulawa kwako, ⁸ kwa mbui zia wekunenkazo mimi-- Nkibinda kae kuwenka wowo mbui izo wazihokee na kwei wakamanya ya kuwa mimi nkilawa kwao na wakaamini kuwa wewe nee mwekunituma. ⁹ Nawaombea wowo. Nkiuombea ulimwengu iya wada wekunenkao kwakuwa woo ni wako. ¹⁰ Vintu vyose ambavyo ni vyangu, ni vyako na via wenavyo wewe ni vyangu; nami natukuzwa mwe ivyo. ¹¹ Mimi nkimo vituhu mwe ulimwengu, iya wowo waumo mwe ulimwengu nami sasa nez kwako. Tate Mtakatifu, watundue kwa zina dako dia wekunenkado sisi woo nao watende na umoja kana via mimi na wewe tena umoja. ¹² Nekuwaho nao nkiwaiinda kwa zina wekunenkado; Nkiwa na nkakuna, hata yumwe ywao mwekwaga iya mwana ywa upotevu ili kwamba magonde yatimie. ¹³ Sasa neza kwako; akini namba aya mwe ulimwengu ili kwamba nyemi yangu ikamiishwe mwe yao wenye. ¹⁴ Nkiwenka mbui zako; ulimwengu uwakimwa kaajii wowo nki wa ulimwengu, iya uwainde na yuda mnkuu ¹⁵ Nkiwaombea kwamba uwaavye mwe ulimwengu iya uwainde na yuda mnkuu. ¹⁶ Wowo nkio wa dunia kana via mimi nesavyokuwa wa ulimwengu. ¹⁷ Uwaike wakfu kwako mwenye mwe Kwei; mbui yako ne kwei. ¹⁸ Nee kuntuma mwe ulimwengu, nami nkawatuma mwe ulimwengu. ¹⁹ Kwa ajii yao mimi mwenye neavya kwako ili kwamba na wowo weavye kwako kwa ida kwei. ²⁰ Nkio awadu niwaombea iya na wada ndiwa waamini kwembokea mbui yao ²¹ ili kwamba woo nao wawe na umoja kana via wewe Tate, weiyo mwangu nami niwe mwako. Nawaombea ili kwamba woo pia wadahe kuwa mwetu ili ulimwengu udahe kuamini kuwa wewe nee mwekuntuma. ²² Utukufu uda wekunenkao nkiwenka wowo ili kwamba wadahe kuwa na umoja, kana via swiswi tanevyo umoja - ²³ Mimi mwao nawe mwangu ili tidahe kukamiishwa mwe umoja; ili ulimwengu umanye kuwa nee mwe kunituma na kuwakunda kana via wewe ekunikundavyo, mimi. ²⁴ Tate, kia wekunenkacho mimi - Nafaigwa woo pia wa dahe kuwa hamwe na mimi hatu neiho ili wadahe kuona utukufu wangu, uda wekunenkao: kwakuwa wewe nee kunikunda mimi kabla misingi ya ulimwengu kuumbwa. ²⁵ Tate mlahaki, ulimwengu nkawekukumanya wewe akini mie nkikumanya wewe; na wamanya kwamba nee kuntuma. ²⁶ Nkigosoa zina dako dimanyike kwao na nenda nidigosoe dimanyike ili kwamba ili kwamba uda ukundiso ambako kwa ida nee kunikunda mimi nidahe kuwa mwao nidahe kuwa mwao."

Chapter 18

¹ Baada ya Zumbé Yesu kugombeka mbuii iyo, kahauka na wahinywa wakwe kuita kwe koongoda Kidron, ambako kuwa na bustani, ambako yeye na wahinywa wakwe wengia umo ndani yakwe. ² Inga yuda Yuda, mkunda kumwenkiya, naye amanya aho hantu, iya Zumbé Yesu ne akaita aho hantu maa kazaa akawa na wahinywa wakwe baada ya kukonga bunga da maasikai. ³ Naye Yuda, baada ya kuwa kapata bunga da maasikai na maofisa kuawa mwe wakuu wa makuhani, wakeza na taa, kurunzi na silaha. ⁴ Naye Zumbé Yesu, uku akamanyika kintu chekuwacho kigoso ke zidi yakwe, keaviiza mbee na akawauza, "Ni ndai mumuondezaye?" ⁵ Nao wakamjibu, "Zumbé Yesu Mnazaeti." Yesu akawamba, "Mie ndiye" Naye Yuda mwekumwenkiya, ne kagooka hamwe na wada asikai. ⁶ Kwa iyo ekuwambavyo, "Mie ndiye" wakauya kinyume nyume na kugwa asi. ⁷ Baadaye akauwaza vituhu, "Ni ndai mumuondezaye? Nao ne wajibu, "Yesu mnazaleti." ⁸ Zumbé Yesu akawajibu, "Nkibinda kuwamba inga ni Mimi; inga mwaniondeza mimi waekeeni awa watuhu waite." ⁹ Aya yawa ivyo ili dia neno ditimie; hada ekwambaho; "Mwe wada wakunenkao, diekumwaza hata yumwe." ¹⁰ Neaho Simioni Petuo, mwekuwa na jambia ne adifuta na kumsenga gutwi da kudiia mndima wa Kuhani mkuu. Na zina dakwe ne aketangwa Maiko. ¹¹ Zumbé Yesu akawamba Petuo, "Vuza jambia dako mwe ala yakwe. Kwa ajii yani nisekuywa kiya kikombe ekunenkacho Tate?" ¹² Inga dia dia bunga da maasikai wakuu wa nkondo na wandima wa Wayahudi, wakamgwiya Yesu na kumfunga sigi. ¹³ Naho wakamwongoza bosi kwa Anasi, inga yeye ne ni mkwewe da Kayafa, ne mwekuwa Kuhani mkuu mwaka uo. ¹⁴ Naye Kayafa ne mwekuwenka ushauhi Wayahudi kuwa yondigwa mntu yumwe afe kwaajii ya wantu. ¹⁵ Simioni Petuo ambasa Zumbé Yesu, ivyo na mhinywa mtuhu. Na yuda mhinywa ne akamanyika kwa kuhani mkuu, na yeye kengia hamwe na Yesu mwe behewa ya Kuhani mkuu; ¹⁶ akini Petuo ne kagooka chongoi ya mwango. Inga yuda mhinywa mwekuwa akamanyikana kwa kuhani mkuu, ne awachongoi kuita chongoi kutamwika na yuda mvyee mtandima mwekuwa akainda mwango na kumwengiza Petuo ndani. ¹⁷ Inga yuda mwekuwa mwinda mwango ne amwamba Petuo, "Inga wee nkiye yumwe wa wafuasi wa mntu uyu?" Ne amba, "Mie nkiye." ¹⁸ Na wada watandima wa wakuu ne wagooka hantu hada; wagimba moto kwaajii kuwa na npeho na ivyo ne wakaotea moto wapate joto. Na Petuo wawa wose kaotea moto uku kagooka. ¹⁹ Kuhani mkuu ne amuza Zumbé Yesu mbui za wahinywa wakwe na mahinyo yakwe. ²⁰ Zumbé Yesu kamjibu, "Nkiwambia waziwazi wantu wa dunia; mie mwaya kihinya mala kwa mala mwe masunagogi na mahekalu huntu ambaho wayahudi wakintana. Naho chekwamba dodose mwesii. ²¹ Kwa ajii yani mwaniuza? Wauzeni wekunitengezao kiya ne kwambacho. Ao wantu wamanyika mbui ne kwambazo. ²² Zumbé Yesu ekubindaho kwamba ivyo, yumwe mwe wakuu mwe kuwa kagooka akamtoa Zumbé Yesu kibao na kwamba, "Inga ivyo ne ukundwavyo kumjibu kuhani mkuu?" ²³ Naye Zumbé Yesu akamjibu, "Kana nchamba mbuii mbaya basi utende mgombezi wa mabaya nekugosoayo, na inga nkimjibu vitana kwa ajii yani wanitoa?" ²⁴ Ne aho Anasi ekumwegaho Zumbé Yeu kwa Kayafa kuhani mkuu uku kamfunga. ²⁵ Aho Simoni Petuo nee kagooka ukuu aotea moto mwenye ikedu. Baadaye wada wantu wakamwamba. "Inga, wee nkiye yumwe wa wahinywa wakwe?" Akaemea akamba "Mie nkiye." ²⁶ Mndima yumwe wa kuhani mkuu mwe kuwa ndugu wa yuda mgosi ambaye Petuo kamsenga gutwi, ne ambaa, "Iya wewe ne nkikuona naye bustanini?" ²⁷ Petuo akaemea vituhu, na maa mwenga Zogoo ne da kema. ²⁸ Wakamdoa Zumbé Yesu kuawa kwa Kayafa wakaita kwa Plaitolio. Iwa keo wao wenye nkao kwengia mwe ido Plaitolio ili wasekweza kunajisika na kuda pasaka. ²⁹ Kwa ivyo Pilato akaita akawamba ni kesi yani imhusuyo mntu uyu?" ³⁰ Wakamjibu na kumwamba, "Inga uyu muntu nkekuwa mgosoa mabaya nee nkato kuwa timwete kwako." ³¹ Pilato akawamba, "Mdoeni nywinywi wenye, mka mwahwe kuawana na shaiya yenu wenye." Nao Wayahudi wakamwamba, "Shaiya nkaitiuhusu swiswi kukoma mntu yeyose." ³² Wamba mbuii izi ili za Zumbé Yesu zitimie, mbuii ambazo nee zisemwa kae kuawana na kufa chakwe. ³³ Nee Pilato engia vituhu mwe Plaitolio akamwetanga Zumbé Yesu; akamwamba, "Inga, wewe ni mfaume wa Wayahudi?" ³⁴ Zumbé Yesu nee amjibu, "Iya, wee wamuza swali idi ili upate kumanya au kwa ajii watuhu wakutuma uniuzee mimi?" ³⁵ Naye Pilato akamjibu, "Mie nkiye Myahudi, au nkivyo?" Taifa dako na kuhani mkuu nee wekukuetao kwangu; wewe kugosoa mbwai?" ³⁶ Zumbé Yesu akajibu; "Ufaume wangu nkio wa dunia inu, kana ufaume wangu uwa wa dunia inu watandima wangu nee wanigombea ili nesekuavigwa kwa wayahudi. Iya ni kweii ufaume wangu nkauawa hantu" Inga ³⁷ Pilato akamwamba, "Iya, wewe basi umfaume?" Kisingi Yesu akamjibu, "wewe nee msema inga mie ni mfaume, Kwa ajii inu mie nkivyaigwa kwa ajii inu mie ncheza duniani inga mtende mgombeka wa inu kweii. Yeyose mwenye iyo kweii ateggeeza sauti yangu. ³⁸ Pilato akawamba, "Kweii ni mbwai?" Inga ekubindaho kwamba ayo nee aita kwa Wayahudi na kuwamba, "Nkiona dodose mwe mntu uyu. ³⁹ Nywinywi mna ntambiko mwigosoayo niwavugwiye mfungwa yumwe ukati wa Pasaka. Je mwakunda ni mivuguiye mfaume wa Wayahudi." ⁴⁰ Nee watoa vuzo wamba, nkiye uyo tivuguiye Banaba." Iya uyu Banaba ne ni manyanganyi.

Chapter 19

¹ Nee Pilato akamdoa Zumbé Yesu na kumtoa. ² Wada maaskai wakazongoteza miwa na kugosoa taji. Wakaiika uanga ya mutwi wa Zumbé Yesu na kumvika vazi da langi ya zambalau. ³ Wakamwezea na kumwamba, "Wewe mfaume wa Wayahudi! wekubindaho wakamtoa kwa mikono yao. ⁴ Naho Pilato akalawa chongoi na kuwamba wantu, "Kauani nawaete uyu muntu henu ili mmanye kua mi nchekuona ubanasi wowose kwakwe." ⁵ Zumbé Yesu akalawa chongoi; kavaa taji ya miwa na nguo ya zambalau. Nee Pilato akawamba, kauani uyu muntu hantu!" ⁶ Savyo kuhani mkuu na wakuu wekumuonaho Zumbé Yesu, wakakema wakamba, "Msubishe, msubisha." Pilato akawamba, "Mdoeni nywinywi wenye mkamsubishe, kwa kua mi nchekuona hatia kwakwe." ⁷ Wayahudi wakamwetika Pilato, "Swiswi tinayo shaia na

kwa shaia iyo yaonda aumbwe mzimu kwa kua ye hati ni mwana ya Muungu." ⁸ Pilato ekuivaho mbui izo ne azidi kuogoha, ⁹ akengia Plaitolia vituhuh na kumwamba Zumbe Yesu, "We walawia kuhi? Vyeivyo Zumbe Yesu nkekumandua." ¹⁰ Naho Pilato akamwamba, "Je, we nkutamwii nami? Je, we nkumanya ati mi nna mamlaka ya kukuvugwii na mamlaka ya kukusuubisha?" ¹¹ Zumbe Yesu akamwamba, "Nkwekua na nguvu zidi yangu ati nkwekwenkigwa kuawa kwa Muungu savyo mntu mwe kuniavya kwako na zambi nkuu." ¹² Kwa ivi eku mtambaisavyo Pilato akaonda amuekee ahauke, iya Wayahudi wakakema wakamba, "Ati wenda umuekee ahauke basi we nkie mbuya ya Kaisali: Kia mweamba kua ni nyaume atamwii kinyume cha asikai." ¹³ Pilato ekuivaho mbui izi akamueta Zumbe Yesu chongoi nee ekaa he kiti cha kuahwa, hantu hamanyikanaho enga sakafu, iya kwa Kiebuania Gabasa. ¹⁴ Zekubuaho siku za hehi na pasaka, muda wa saa mtandatu. Pilato akawamba Wayahudi, "Mkaueni mfaume yenu uyu mwe aha!" ¹⁵ Wakakema, "Muuse, muuse, msuubishe!" Pilato akawamba, "Je, nimsuubishe mfaume yenu?" Na kuhani mkuu akagombeka, "Si nkatina mfaume iya Kaisali." ¹⁶ Nee Pilato ekumuavyaho Zumbe Yesu ili wamsuubu. ¹⁷ Wakamdoa Zumbe Yesu, nae akaawa, uku kawenue msaaba wakwe mwenye kubwa kwe eneo detangwado beada mutwi, kwa Kibuania hetangwa Goligota. ¹⁸ Nee wekumsulubuhu Zumbe Yesu, hamwe nae wagosi waidi, yumwe upande unu na yumwe upande unu, na Zumbe Yesu gatigati. ¹⁹ Nee Pilato akaandika alama na kuiika uanga ya msaaba. Aho haandikwa: YESU MNAZAETI, MFAUME YA KIAYAHUDI. ²⁰ Zumo da Wayahudi waisoma alama iyo kwa kua hada ekusuubishwaho Zumbe Yesu ne ni hehi na mzi. Alama iyo ne iandikwa Kiebuania, Kilumi na Kiyunani. ²¹ Naho wakuu wa makuhani na Wayahudi wakamwamba Pilato, "Wesekuandika, 'Mfaume ya Wayahudi; iya ye mwamba mi ni mfaume ya Wayahudi.'" ²² Pilato akawamba, "Nekuandikayo nkiandika." ²³ Asikai ekubindaho kumsuubisha Zumbe Yesu wakadoa nguo zakwe na kuzipanga mwe mafungu mane, kia asikai fungu dimwe, ivyo ivyo na nkazu nkayokua ishoniwe, nee yeivyo ifomwa yose kuawa uko uanga. ²⁴ Wekubindaho wakatamwiizana wenye kwa wenye, "Tesekuitatua iya tiitoe kula tikaue yendaiwe ya ndai, loli diawiia ili dia andiko dieganie dambado wapangana nguo zangu, na vazi dangu waditoea kula." ²⁵ Asikai wagosoa mbui izi. Mamiakwe da Zumbe Yesu, dadie da mamiakwe, Maiamu mkaza Kiliopa na Maiamu Magidaena - wakyee awa nee wagooka hehi na msaaba wa Zumbe Yesu. ²⁶ Zumbe Yesu ekumwonaho mamiakwe hamwe na yuda mwanafunzi ekuae akamkuda wagooka hehi, akamwamba mamiakwe, "Mmaa, kaua, mwanao!" ²⁷ Nee amwamba yuda mwanafunzi, "Kaua, mamiako." "Tangia saa ida yuda mwanafunzi akamdoa kuita nae kaya kwakwe." ²⁸ Ekubindaho ido, Zumbe Yesu akamanyia kua yose yabindiikia kae ili yagenyee maandiko, akamba, "Nna nkiu." ²⁹ Kia chekuwacho kimema Siki ne kiikwa hada, savyo wakaika sifongo yekumemayo siki uanga ya nkombati ya hisopo wakamuikia mwe muomo wakwe. ³⁰ Na Zumbe Yesu ekuigeezaho akamba, ivi, "Isia." Akenamiza mutwi wakwe akaikabizi loho yakwe. ³¹ Kwa kia nee ni ukati wa maandaio, na kwa kua mii nkayokukundigwa kusigaa uanga ya msaaba mwe Sabato (kwa via Sabato neni siku muhimu), wayahudi wakaombeza kwa Pilato wabonde miundi ya wekusubishwao na mii yao iseezwe. ³² Nee asikai wekwezaho wakabonda miundi ya mntu ya bosi na ya kaidi mwe kusuubishwa hamwe na Zumbe Yesu. ³³ Wekumbuiaho Zumbe Yesu, wamkammbua tayali kahituka kae mizimu, savyo nkawokuibonda miundi yakwe. ³⁴ Mbai na ido asikai yumwe akamtunga Zumbe Yesu guhada mwe ubavu, yakaawa mazi na mphome. ³⁵ Nae mwekuona idi kaavya ushuhuda, na ushuhuda wakwe ni wa kwei. Ye amanyavyo kua ekutamwiiacho ni cha kwei ili nanywinywi muamini. ³⁶ Mbui izi ziwa zia zekutamwiiwazo ili zidahe kuegamia, "Nkakuna hata vuha dakwe dimwe dendado dibondwe." ³⁷ Naho andiko tuhu daamba ivi, "Wendawamkaue yeye wekumtungae." ³⁸ Zekusiho mbui izi Yusufu ya Alimasaya kwa via nee ni mwanafunzi ya Yesu, iya kwa sii kwa kuwaogoha Wayahudi, akamuombeza Pilato kua andoe mwii Zumbe Yesu. Pilato akamwenka uhusa. Savyo Yusufu akeza kuu usa mwii wa Zumbe Yesu. ³⁹ Na Nikodemo nae mwe kua aho tangu aho basi akamtongea Zumbe Yesu Yesu kio nae akeza. Ye kaeta mchanganyiko wa manemane na udi, wenga latili mia mwenga. ⁴⁰ Savyo wakaudoa mwii wa Zumbe Yesu wakauika mwe sanda ya kitani hamwe na yada manukato enga yeivyo destui ya wayahudi ukati wa kuzika. ⁴¹ Hantu Zumbe Yesu ekusuubiwaho ne kuwa na bustani; mda mwe bustani ne mna kabui hya ambado ne nkadzati kuzikiwa mntu. ⁴² Basi, kwa via nee iwa siku ya maandaio ya Wayahudi, na kwa via dia kabui diwa hehi wakamgoneza Zumbe Yesu umo ndani yakwe.

Chapter 20

¹ Kucha msi wa basi ya juma, kuke kiza, Mariamu Magdalena keza he kabui; akaona dia iwe diusigwa he kabui. ² Akaguuka kinyanyi akaita kwa Simon Petuo na kwa yuda mhinywa mtuhu mwekuae kakundwa ni Zumbe Yesu abinda awamba, "wamdoa Bwana mwe kabui nasi nkatimanya kua wekumgonezako." ³ Nee Petuo na yuda mhinywa mtuhu wakalawa, wakaita kwe kabui. ⁴ Wose wakaguuka hamwe; yuda hinywa mtuhu kaguukisa kumwomboka Petuo akakanya kubua ya bosi kwe kabui. ⁵ Akagooka ekubindaho kukaua kwe kabui; akaiona ida sanda ya kitani igona, mia nkekwingia mda mwe kabui. ⁶ Akabinda aho Simon Petuo nae akabua akengia mwe Kabui. Akaiona ida sanda ya kitani igona hada ⁷ na ida lesa yekuayo kwe mutwi wakwe nkayokua igona hamwe na ida sanda ya kitani mia nee igona nkandai ikedu. ⁸ Nee yuda mhinywa mtuhu nae akengia mwe dia kabui; akaona nee ekuaminiho. ⁹ Kwa ajii nkawokuwa wakavimanya ati maandiko yamba yakundwa Zumbe Yesu auye moyo kulawa kwa wekufao. ¹⁰ Wabinda wada wahinywa wakaita vituhu nyumbai kwao. ¹¹ Iya Maliamu kawa kagooka he kabui akaia ekuaho akasongwa ni kuia akagooka atinda akakaua kwe kabui. ¹² Akawaona malaika waidi wang'aao wekaa yumwe kwe mutwi na mtuhu kwe miundi hada ekuaho agonee Zumbe Yesu. ¹³ Nee wagombeka wamwamba wee, "Mvyee, waizwa nini?" Akawatambaisa akawamba, "Kwa ajii wamdoa Bwana yangu nami nkimanya wekumuikako." ¹⁴ Ekubindaho kwamba ivyo akahituka akamuona Zumbe Yesu kagooka.

Mia nkekumtanga ati nee ni Zumbe Yesu.¹⁵ Zumbe Yesu nae akagombeka akawamba, "Mmaa kwa mbwai waia? Wamuonda ndai?" Nae akamanya ati yuda ni mtunduia bustani akamwamba, "Bwana, ati ni wewe mwekumdoa nambia, wekumuikaho, nami nonda nimdoe."¹⁶ Zumbe Yesu akamtambaisa, "Maliamu." Nee ahituka mwenye akamtambaisa Kiaramu, "Raboni," ni kwamba, "Mhinya."¹⁷ Zumbe Yesu akamwamba, "Wesekunidonta, kwa ajii nkizati kuhita kwa Tate uyo Tate nanywi pia ni Tati yenu Muungu yangu na Muungu yenu."¹⁸ Maliamu Magdalena akeza akawamba wahinywa, "Nkimuona Bwana," nae kanamba mbui izi.¹⁹ Yekubuaho guoni siku iyo ya bosi mbui izi na nyuvi ziwa zivugalwa hantu wahinywa wekuaho kwa kuogoha Wayahudi, Zumbe Yesu akeza akagooka gati gati yao akagombeka, "Mwekae npeho."²⁰ Ekubindaho kugombeka ivyo akawaonyesa mikono yakwe na ubavu. Wada wahinywa wekwendaho kumuona Bwana wakatamiwa.²¹ Akabinda Zumbe Yesu akawamba vituhu ekaani npeho inga via nekuagiiwavyo ni Tate savyo nami namiagiia nywinywi."²² Zumbe Yesu ekubindaho kwamba ivyo, akawauwia akawamba, Hokeani Loho Mtakatifu.²³ Yo yose msamehe zambi kasamehewa; na wada wekuvugaiwao wavuguiwa."²⁴ Tomaso, mwe wada kumi na waidi, mwekwetangwa Didimas nkekuwa na wahinywa weziwe Zumbe Yesu ekwezaho.²⁵ Wada wahinya watuhu wakamwamba, "Timuona Bwana." Akawatambaisa akamba, "Ati kama nkinanione utangio wa misumai mwe mikono yakwe, na kugea vyaa vyangu mwe uwo utangio nahodu kuika mikono yangu mwe ubavu wakwe nkinaniamini."²⁶ Yekombokaho misi mnane wahinywa nee wagati vituhu, yuda Tomaso nee yu hamwe nao. Ukati nyuvi zivugalwa Zumbe Yesu akagooka gati gati yao. akamba, "Mwekae na npeho yedi."²⁷ Abinda amwamba Tomaso, ete chaa chako na ukaue mikono yangu; ete aha mikono yako uike he ubavu wangu; wesekua mweyekuamini iya muamini."²⁸ Tomaso nee atambaisa, "Zumbe yangu na Muungu yangu."²⁹ Zumbe Yesu akamtambaisa, Kwa ajii kuniona kuamini. Wagimbikwa wada waaminio, pasi kuona."³⁰ Abinda Zumbe Yesu akagoso nkacho nyingi na wahinywa ambazo nkazizati kugondwa mwe kitabu iki;³¹ iya izi zigondwa kwa ajii mweze muamini ati Zumbe Yesu nee Kristu, mwana ya Muungu, na kuwa muaminiho mtende ugima mwe zina dakwe.

Chapter 21

¹ Zekusiaho mbui izo Zumbe Yesu akwezihilisha vituhu kwe wanafunzi wakwe kwe Bahali ya Tibelia; ivi ne endavyo ezihilishe mwenye: ² Simoni Petuo ne yu hamwe ya Tomaso mwetangwa Disimasi, Nasaniei wa kana ya Galilaya, wana Zebedayo na wanafunzi watuhu waidi wa Zumbe Yesu. ³ Simoni Petuo akamwamba, "Mi naita kwe kuma samaki." Nao wakamwamba, "Naswi taonda tiite tose." Wakaita wakengia mwe mashua, iya kio icho chose nkawokuambua chochose. ⁴ Keo kwekuchaho, Zumbe Yesu akagooka he ufukwe nao wanafunzi nkawokummanya ati ndie Zumbe Yesu. ⁵ Naho Zumbe Yesu akawamba, "Wabwanga, mna chochose cha kuda?" Wakazumia, "Aa." ⁶ Akawamba, "Seezani nyavu upande wa kudiiia wa mashua, nanywi mwendampate kiasi." Savyo wakaseeza nyavu zao nkawokudaha kuzibuuta vituhu kwa samaki wekumemavyo. ⁷ Nee yuda mwanafunzi mkundwa ni Yesu akamwamba Petuo, "Ni Zumbe." Na Simoni Petuo ekuivaho kua ni Zumbe, akefunga vazi dakwe (kwa via nkekua adivaie vyedi), ekubindaho ne elusha mwe bahai. ⁸ Wada wanafunzi watuhu wakeza kwe mashua (nkawokua hae na mphwani, kwenga mita mia mwenga kuawa kwe ufukwe), ne wakabuuta zia nyavu zikuwazo zimema samaki. ⁹ Wekubuaho he ufukwe wakaona moto wa mkaa hada na uanga yakwe kua na msamaki hamwe na mkate. ¹⁰ Zumbe Yesu akawamba, "Eteni samaki wacheche mwekuvuao isasa." ¹¹ Nee Simoni Petuo akakwea na kuubuuta uda wavu wekuwao wa samaki wakuu, kiasi cha wa samaki mia mwenga hamsini na ntatu; japo ne wakawamema genyea uda wavu nkawokutatuka. ¹² Zumbe Yesu akawamba, "Soni mweze mde." Hata yumwe mwe wanafunzi wakwe mkugeeza kumuua, "We u ndai?" Nee wakamanya kua ni Zumbe. ¹³ Zumbe Yesu akeza, akadoa uda mkate akawenka, akagoso ivyo ivyo na kwa wada samaki. ¹⁴ Ako ne nikantatu kwa Zumbe Yesu kwezihilisha kwa wanafunzi wakwe ekubindaho kukufuka kuawa kwa wekuumbwao mzimu. ¹⁵ Wekubindaho kua Zumbe Yesu akamwamba Simoni Petuo, "Simoni mwanangwa da Yohana je, wanikunda mimi kuikoni awa?" Petuo akazumia, "Ehe, Zumbe; "We wamanya kua mi nakukunda." Zumbe Yesu akamwamba, "Isa ngoto zangu." ¹⁶ Akagombeka kakaidi, "Simoni mwanangwa da Yohana, je wanikunda?" Petuo akamwamba, "Ehe Zumbe; nakukunda." Zumbe Yesu akamwamba, "Isa ngoto zangu." ¹⁷ Akamwamba vituhu kantatu, "Simoni, mwanangwa da Yohana, je wanikunda?" Petuo akahuzunika kwa viia ekuuzwavyo ka ntatu, "Je We wanikunda?" Nae akamwamba, "Zumbe, wamanya yose kua nakukunda." Zumbe Yesu akamwamba, "Isa ngoto zangu." ¹⁸ Amini, amini, nakwamba, wekuaho mbwanga nee ukavaa nguo mwenye na kuita kokose ukundako; iya wendaho udaahae wendaunyose mikono yako, na kuvikwa nguo na kwegalwa wesakokukunda." ¹⁹ Zumbe Yesu katamwiiia aya ili kuonyesa ni aina yani endayoembokee endahoaumbwe mzimu ili Petuo amtukuze Muungu. Ekubindaho kugombeka aya, akamwamba Petuo, "Nitongea." ²⁰ Petuo akahituka akamuona yuda mwanafunzi mkundiswa ni Zumbe Yesu akawatongea- Uyu ne mwekwegoneza mwe kifua cha Zumbe Yesu ukati wa nkande ya guoni na kumuua, "Zumbe, ni ndai mwendaakusaliti?" ²¹ Petuo akamuona ne amuua Zumbe Yesu, "Bwana, Mntu uyu endaatende mbwai?" ²² Zumbe Yesu akamzumia, "Ati nikaonda asigae mpaka nendahoniuye, ido dakuhusu mbwai?" Nitongea." ²³ Savyo mbui inu ikagenyea miongoni mwe wada ndugu, kua mwanafunzi uyo nkanaaumbwe mzimu. Iya Zumbe Yesu nkekumwamba Petuo kua, mwanafunzi uyo nkanaaumbwe mzimu, "Ati nikakunda ye asigae mpaka nendahoniuye yakuhusu mbwai?" ²⁴ Uyu ne mwanafunzi muavya ushuhuda wa mbui izi na ne mwekuandika mbui izi, na tamanya kua ushuhuda wakwe ni kwei. ²⁵ Kuna mbui ntuhu zekugenyeazo ambazo Zumbe Yesu kazigoso. Ati kia mbui ikaandikwa naona kua ulimwengu wose ne nkautosha kuika vitabu vyekukundigwavyo kuandikwa.

Acts

Chapter 1

¹ Kitabu cha kae nkikigonda, Teofilo nikagombeka yose Yesu ekuvokaho kugosoa na kuhinya, ² kiamuo siku ambayo yeye akahokewa uwanga. Inu nee ni baada ya kuavya amli kwembokea Loho Mtakatifu kwa mitume ekuwao kawasagua. ³ Baada ya suuba yakwe yeye nee kuonekana kwao ekuwaho mgima pia na visibitisho vingi vikashuhudia. Kwa siku alubaini keaviiza kwao nakutamwiia kuhusu uzumbe wa Mungu. ⁴ Ekuwaho akakintana hamwe nao nee awaamulu wasekuhauka Yelusalemu, akini wagoje kwa ajii ya kiaga cha Tate, ambacho nee kwamba, "Nee msikia kulawa kwangu" ⁵ kwamba Yohana nee kabatiiza kwa mazi akini mwenda mbatiizwe kwa Loho Mtakatifu mwe siku izi nchenche." ⁶ Na wekuwaho wadugana hamwe wamuza, "Bwana ivi unu nee mda wendao uwavuze Israeli uzumbe?" ⁷ Yesu akawamba, "Nkio saasawa kwenu kumanya ukati au majila ambayo Tate kakusudia kwa mamlaka yakwe mwenye." ⁸ Akini mwenda mhokee nguvu, ukati Loho Mtakatifu ndiho eze juu yenu, nanywi mwenda muwe mashahidi wangug kose mwe Yelusalemu na Uyahudi yose Samalia mpaka mwisho wa si." ⁹ Bwana Yesu ekubindaho kugombeka aya wakawa wa kauwa uwanga, Yeye nee enulwa uwanga, ni zunde nee damgubika weswao kumuona kwa meso yo. ¹⁰ Ukati wakauwa mbinguni akaita, gafla, wantu waidi wagooka gatigati yao wehamba nguo zigaazo. ¹¹ Wamba, "Nywie wantu wa Galilaya, kwani mgooka aha mwakauwa mbinguni?" Uyu Yesu mwekupaa mbinguni enda auy kwa namna idaida kana mwekumuonavyo akaita mbinguni. ¹² Nee wauya Yelusalemu kuwa kwe mwiima wa mizaituni, ambao uhehi na Yelusalemu, mwenda wa siku ya Sabato. ¹³ Wekubuaho wakaita golofani wekuwako wakekaa. Nao Petuo, Yohana, Andweea, Fiipo, Tomaso, Batoomayo, Matayo, Yakobo Mwana ywa Alfayo, Simon Zelote na Yuda Mwana ywa Yakobo. ¹⁴ Wose waungana kana muntu yumwe, kwa juhudi nee wakasongwa kuendee mwe maombi. Hamwe nao nee hana wavyee, Maliamu mamiakwe da Yesu na waumbuze. ¹⁵ Mwe siku zia Petuo akagooka gati gati ya ndugu kana wantu 120, akamba, ¹⁶ Ndugu, nee ni lazima magonde yatimizwe, ambaho kae Loho Mtakatifu nee kamba kwa kanwa cha Daudi kuhusiana na Yuda, ambae kawaavikiza wada wekugwiao Yesu. ¹⁷ Kwa kuwa yeye ni yumwe gati gati na nee kahokea gu dakwe da faida mwe inu faida." ¹⁸ (Sasa muntu uyu nee kagua eneo kia ekuhokeacho kwa ubaya wakwe naho akagwa akaongoaza mutwi mwii ukatumbuka na matumbo yakwe yose yakalawa yaketika. ¹⁹ Wose wekwekoo Yelusalemu wasikia kuhusu idi ivyo eneo ido wakedetanga kw aluga yap "Akelidama" ido "munda wa npome.") ²⁰ "Mwe kitabu cha Zabui igondwa, 'Goja eneo dakwe diwe hame na yesekuluhusiwa hata yumwe kwekaa hada,' na, 'Luhusa muntu mtuhu adoe nafasi yakwe ya uongozi.'" ²¹ Iyo ni muhimu, kwa iyo, yumwe mwe wagosi ambao nee titse ukati Bwana Yesu ekulawaho na kwengia gati yetu, ²² kuvokea kwe ubatizo wa Yohana hata siiku ida ekudoigwaho uwanga, lakini awe shahidi wa ufufuo hamwe na swiswi. ²³ "Wakaika mbele wagosi waidi, Yusufu mwetangwa Banaba, ambae nee ekatangwa Yusto na Matia. ²⁴ Woo waomba wakamba, "Wewe Bwana mmanya myoyo ya wantu wose, ivyo pwii yuhi mwe waidi ambae kumsagua ²⁵ kudoa nafasi mwe huduma na utume, ukati yuda mwekugosogoa ubaya na kuita hantu hakwe." ²⁶ Wakotowa kula kwa ajii yao, na kula ikangwiia Matia ambaye nee kataaziwa hamwe na wada mitume kumi na yumwe.

Chapter 2

¹ Yekubuaho msi wa Pentekote, wose nee wahamwe hantu hamwe. ² Hamka dikaawiiia tuntumo kuawa mbinguni inga nkusi nkai. Ikaimemeeza nyumba yose wekuamo wekaa. ³ Aho zikaawiiia ndimi, za moto zekwepangazo, zikawa uanga yao kia yumwe yao. ⁴ Wowo wose wakamemwa N'loho Mtakatifu na wakavoka kutamwiia kwa luga ntuhu, inga via Loho ekuwajaiavyo kugombeka. ⁵ Nee kuna wayahudi wekuao wekaa Yelusalemu, wamtogoao Muungu, kuawa kia sii ya mbingu. ⁶ Tuntumo idi dekusikiwayo, bunga da wantu dikeza hamwe wawa na kiheehee kwa sibabu kia muntu kawategeeza wakatamwiia kwa luga yakwe mwenye. ⁷ waengemaa na kwehewa, wo wakagombeka, "Kwei, awa wose watamwiiao nkio Wagalilaya?" ⁸ Kwa mbwai swie tawategeeza, kia yumwe mwe luga tekuvyaigwazo nazo? ⁹ Wapalisia na Wamedi na Waelamu, na ao wekaao Mesopotamia, Uyahudi, na Kapadokia, hamwe na Ponto na Asia, ¹⁰ Mwe Fligia, Pamfilia, mwe Misli, na ntendeo za Libia hata Kilene, na wageni kuawa Lumi, ¹¹ Wayahudi na waongofu, Wakilete na Waalabu, tawategeeza wakatamwiia mwe luga zetu kuhusu ndima za udahi wa Muungu." ¹² Wose nee waengemaa na kugegezewa; waahana wenye kwa wenye, "Inu ina maana yani?" ¹³ Mia wekumwe wabehwa wakagombeka, "Awa wamemeezwa kwa mvinyo mhya." ¹⁴ Mia Petuo nee agooka hamwe na wada kumi na mwenga, akakweza sauti, akagombeka, "Wantu wa Yudea na wose mwekaao aha Yelusalemu, idi dimanyike kwenu, tegeezani vyedi mbui zangu. ¹⁵ Wantu awa nkawazati inga muafyavyo, sibabu ukati unu ni keo na ntatu. ¹⁶ Mia idi nee ditamwiiwa kwembokea kwa nabii Yoeli. ¹⁷ N'nda iwe mwe misi ya kiheo; Muungu agombeka, n'ndanetie Loho yangu kwa wantu wose. Wana wenu na wana vivyee wonda waavye unabii, vijana wenu n'ndawaone maono na wagosi wagima n'nda waote sozi. ¹⁸ Via via uanga ya wandima wangu na wandima wangu wa kivyee mwe misi iyo, n'ndanetie Loho wangu, nao wonda waotee. ¹⁹ N'nda niwaonyese vihii uko uanga na utangio sii duniani, npome, moto, na mafusho ya mosi. ²⁰ Na zua n'nda dihituke diwe kiza na mwezi kuwa npome, kabla nkauzati kweza msi mkuu na wa kihii cha Bwana. ²¹ n'ndaiwe kia yumwe mdetanga zina da Tate n'nda aokoke." ²² Wantu wa Izilaeli tegeezani mbui izi: Zumbe Yesu wa Nazaleti, mwanadamu mwe kugimbikwa ni Muungu kwenu kwa mbui za uweza na vihii na utangio ambao Muungu kwembokea yeye gatigati yenu, inga nywinywi wenye mmavyo- ²³ Kwa sibabuya mpango wekukusudiwao taukia aho bosi, na maalifa ya Muungu, kaavigwa na nywinywi kwa mikono ya wantu wabanasi, mumsuubisha na kumuumba mzimu, ²⁴ mwekuae Muungu kamwenua,

akausa usungu wa ufe kwakwe, kwa sibabu nkayokudahika kwakwe kumiikiwa ni uo.²⁵ Ivyo Daudi akagombeka kuhusu yeye, 'Nkimuona Bwana daima mbele ya cheni changu, yee yu mkono wangu wa kuume ivyo basi nkinansegelwale.²⁶ Ivyo moyo wangu nee una kinyemi na ulimi wangu utamiwa. Pia mwii n'nda wekae kwa kwa ukangafu.²⁷ Nkunauibade nafsi yangu iite kuzimu, wala nkunauluhusu Mtakatifu yako kuona uvundo.²⁸ Wee kuzihilisha kwangu sia ya ugima; n'nda unitende nimeme kinyemi mbele ya cheni chako.'²⁹ Ndugu, nadaha kutamwiiia kwenu kwa ukangafu kuhusu tatietu Daudi: ye kaumbwa mzimu na akazikwa, na kabui dakwe di hamwe naswi hata ivi eo.³⁰ Ivyo nee n'nabii na kamanya kua Muungu keisa kwa kiapo chakwe, kua n'ndaaika yumwe mwe uvyazi wakwe he kiti cha enzi.³¹ Kadiona idi mwande, na akagombeka kuhusu ufufuo wa Kwistu, 'wala nee nkeekubadwa kuzimu, wala mwii wakwe nkaokuvunda.'³² Uyu Zombe Yesu - Muungu kamfufua, naswi wose ti mashahidi.³³ Kwa iyo, akawa kenulwa mwe mkono w kuume wa Muungu, na akawa kahokea kiaga cha Loho Mtakatifu kuawa kwa Tate, yee kakupua ichi kiaga ambacho nywinywi mwakaua na kutegezea.³⁴ Kwani Daudi nkeekupaa kuita mbinguni, akini agombeka, 'BWANA kagombeka kwa Bwana wangu,³⁵ "ekaa mkono wngu wa kuume, mpaka ndiho niwagosoe wankuu wako kigoda kwa ajii ya miundi yako.³⁶ Ivyo nyumba yose ya Izilaeli na imanye kwa ukwei ati Muungu kamtenda yeye kuwa Bwana mwamsuubisha."³⁷ Sasa wekusikiaho ivyo, wakokwa mwe myoyo yao, wakamwamba Petuo na mitume watuhu, "Ndugu, titende viivihii?"³⁸ Na Petuo akawamba, "Sosoani na mbatizwe kia yumwe mwe zina da Yesu Kwistu kwa ajii ya kufiwa mbazi zenu, na n'ndamhokee geeko da Loho Mtakatifu.³⁹ Mana kwenu ni kiaga na kwe wana wenu na kwa wada wose we hae."⁴⁰ Kwa mbui nyingi kaona mwenye na kumhembeeza; akagombeka, "Mweohoe muawe mwe uvyazi unu mbaya."⁴¹ Nee wahokea mbui zakwe na wakabatizwa, wakaomewa mwe msi uo inga nafsi elfu ntatu.⁴² Wakasongwa mwe mahinyo ya mitume na kua hamwe mwe kuume mkate na mwe maombi.⁴³ Kiheehee kikeza uanga ya kia nafsi, na vihii vingi na utangio vikagosoka kwembokea mitume.⁴⁴ Wose wekuaminio wawa hamwe na kuwa na vintu vyao kwa hamwe,⁴⁵ na wataga vintu na miiki zao na kupangana kwa wose kuigana na akundavyo kia yumwe.⁴⁶ Ivyo msi baada ya msi wasongwa ni kua lengo dimwe mwe hekalu, na wakamega mkate kwa kia kaya na wada nkande kwa kinyemi na uziziti wa myoyo;⁴⁷ wamtogoa Muungu wakawa na kibali na wantu wose. Bwana akawaomea msi kwa wada wekuao wakaokolwa.

Chapter 3

¹ Sasa Petuo na Yohana nee wakaita kwe hekalu ukati wa maombi, saa kenda.² Muntu ng'anya kiwete taukia kuvyaigwa, nee akenulwa kia msi na nee akagonezwa mwe uvi wa hekalu wetangwao mtana, ili adahe kuombeza sadaka kwa wantu wekwao wakaita hekaluni.³ Ekuwaonaho Petuo na Yohana wahehi na kwengia hekaluni, kaombeza sadaka.⁴ Petuo, akamtogesea meso, hamwe na Yohana, akamwamba, "tikawe swiswi."⁵ Kiwete akawakaua, akakauwia kuhokea kintu fulani kuawa kwao.⁶ Akini Petuo akamba, "feza na zahabu mie nkina, kia nenacho n'ndanikiavye kwako. Mwe zina da zombe Yesu Kwistu ya Nazaleti, wende."⁷ Petuo akamdoa kwa mkono wakwe wa kudii, na akamwenua uanga: hamka miundi yakwe na vifundo vya mavuha yakwe vikapata nguvu.⁸ Akasooka uanga, muntu kiwete akagooka na akavoka kwenda; ekengia mwe hekalu hamwe na Petuo na Yohana, , ukuenda, asooka na kumtoga zombe Muungu.⁹ Wantu wose wamkaua akenda na kumtoga zombe Muungu.¹⁰ Wakamanya kua nee ni yuda muntu mwekuae akekaa na kuombeza sadaka he uvi mtana wa hekalu; wamemwa ni kuengemaa na kumaka kwa sibabu ya kia chekuawiiicho kwakwe.¹¹ Via ekuavyo kawatozeeza Petuo na Yohana, wantu wose kwa hamwe wakaguukia kwe wazo wetangwao wa Seemani, wakaengemaa muno.¹² Petuo ekuonaho idi, yee nee awatambaisa wantu, "Nywie wantu wa Isilaeli, kwa mbwai mwaengemaa? Kwa mbwai mwaeelekeza meso yenu kwetu, kana kwamba timtenda uyu ende kwa nguvu zetu wenye au uchaji(udahi) wetu?"¹³ Zombe Muungu ya Bwaahimu, na ya Isaka, na ya Yakobo, Zombe Muungu ya Tati zetu, kamtunya mndima yakwe Zombe Yesu. Uyu nee mwekuae nywinywi mmwenka na kumuemea mbele ya cheni cha Pilato, etiho yee nee kaamua kumwekea hulu.¹⁴ Mmweemea Mtakatifu na Mwenye Haki, na badii yakwe mkaenda mwekukoma abadwe hulu.¹⁵ Nywinywi muimkoma Mfaume ya ugima, mwekuae Zombe Muungu kamfufua kuawa kwa watakufa - Swiswi ni mashahidi wa idi.¹⁶ Sasa, kwa imani mwe zina dakwe, muntu uyu ambae mwamuona na kummanya, katendwa kuwa na nguvu. Imani ambayo yombokea kwa Zombe Yesu imwenka yeye afya inu kamii mbele yenu nywinywi nyose.¹⁷ Sasa, Ndugu, namanya kua mtenda ubahau, ivyo nee wekugosoavyo viongozi wenu.¹⁸ Akini mbui ambayo Zombe Muungu kanyambia mapema kwa vyanwa vya manabii wose, kua uyu Kwistu nndaagaye, sasa kayatimiza.¹⁹ Kwa iyo, sosoasni na mhituke, ili kwamba zambi zenu zidahe kuusigwa kabisa, kusudi weze ukati wa kutamiwa kuawana na kuwaaho kwa Zombe;²⁰ na kua adahe kumwaagiia Kwistu ambae kateuliwa kae kwa ajii yenu, Yesu.²¹ Yee nee ndie ambae lazima mbingu zimhokee mpaka ukati wa kuvuzwa kwa vintu vyose, ambavyo Zombe Muungu katamwiiia kae na kae kwa vyanwa vya manabii watakatifu.²² Kwei Msa kagombeka, 'Zombe Muungu n'ndaenue nabii kana mimi kuawa mwe wandugu wenu. N'ndamumtegeeze ia kintu ambacho n'ndaamyambie nywinywi.²³ Ondaiawiie kua kia muntu ambae nkategezea kwa nabii uyo n'ndaadagamizwe kabisa aawe mweao wantu.'²⁴ Haikaa, na manabii wose taukia Samwiu na wada wekutongeo baada yakwe, watamwiiia wabiikia misi inu.²⁵ Nywinywi mu wana manabii na wa agane ambado Zombe Muungu kadigosoa hamwe na mababa zetu, kana ekugombekavyo kwa Abwaahamu, 'Mwe mbeyu yako familia zose za dunia zonda zibalikiwe.'²⁶ Baada ya Zombe Muungu kumwenua mndima yakwe, kamwagiia kwenu bosi ili amibaliki nywinywi kwa kuhituka kuawa kwe ubanasi wenu."

Chapter 4

¹ Ukati Petuo na Yohana watamwui na wantu, makuhani na mlinzi wa hekalu na masadukayo wakawabasa. ² Ne wachukiwa sana kwa kuwa Petuo na Yohana ne wakawahinya wantu kuhusu Yesu na kubiikia ye kugubulwayo kwakwe mwe ufu. ³ Wakawagwia na kuwaika jela mpaka keo dakwe maana zua ne diswa. ⁴ Akini wantu wangi wekusikiao ujumbe wakaamini, idadi ya wagosi wekuaminio wakabua kama elfu shano. ⁵ Hata yekubuahao keo siku yekutongeayo, kwamba wakuu wao, wazee na wagonda, kwa hamwe wakusanyika Yerusalemu. ⁶ Anasi kuhani mkuu na Kayafa, na Yohana, na Iskanda, na wose wekuao ni ndugu wa kuhani mkuu. ⁷ Wekuaho wawaika Petuo na Yohana gatigati yao, wakawauza, "Kwa uwezo wani wa kwa zina dani mwagosa ivi?" ⁸ Kisha, Petuo, uku akawa kamema Loho Mtakatifu, akawambia, "Nywinywi wakuu wa wantu, wa kae, ⁹ kama swiswi siku ya ivyeo tahojiwa kuhusu mbui inu ntana yekugosolwayo kwa mntu uyu mtamu - kwa namna yani mntu uyu kahoma?" ¹⁰ Hebu nadimanyike idi kwenu na wantu wose mwe Israel, kwamba kwa zina da Yesu wa Nazareti, ambaye mmwenka suuba ambayo Muungu kamfufua kulawa mwe wafu, ni kwa sia yakwe inga mntu uyu kagooka aha mbele yenu ni mgima. ¹¹ Yesu Kwisto ni iwe dankandani ambado wazengi ndizalau akini ambado digosolwe kuwa iwe kuu da mwe mphembe. ¹² Nkakuna wokovu kwa mntu mtuhu awaye. Kwa maana nkakuna zina tuhi sii ya zunde wekwenkigwado wantu, ambado kwa ido tadaha kukombolwa." ¹³ Mia wekuonaho ujasii wa Petuo na Yohana, na wakavumbua kwamba ni wantu wa kawaida wesaokuwa na elimu, wakadunduwa, wakamanywa kwamba Petuo na Yohana wawa hamwe na Yesu. ¹⁴ Kwa ajii wamuona yuda mntu mwe kuhonywa kagooka hamwe nao, nkawokuwa na kintu cha kwamba zidi ya idi. ¹⁵ Akini wekuaho wabinda kuamulu mitume wahauke mbele ya bunga da baaza, wakatamua wenye kwa wenye. ¹⁶ Wakamba, nndatiwatende vihihi wantu awa? Ni kwei kwamba muujiza wa ajabu ugosoka kwembokea wao umanyikana kwa kia mntu mwekaa Yerusalemu; mkatidaha kudiemea ido. ¹⁷ Akini, ili kwamba mbui inuyesekuenea miongoni mwa wantu ne tiwameze wasekusema wala kufundisha kwa zina da Yesu. ¹⁸ Wakawatenga Petuo na Yohana na kuamuru wasekugombeka wala kuwahinya kwa zina da Yesu. ¹⁹ Akini Petuo na Yohana wakawajibu na kuwamba, "Kama ni vyedi mwe meso ya Muungu kuwatii nywinywi kuliko Muungu ahwani wenye. ²⁰ Maana swiswi nkatidaha kueka kugombeka mbui ambazo tizona na kuzitegeza." ²¹ Baada ya kuwameza Petuo na Yohana, wakawaekea waite. Nkawokupata sibabu ya kuwaazibu, kwa ajii wantu wose ne wakamsifu Muungu kwa kia chekugosokachonacho. ²² Mntu mwekuhokea miujiza ya kuhonya me nkapungua miaka aluabini. ²³ Baada ya kuwaekea huru, Petuo na Yohana wakagotoka kwa wezwao na kuwambia yose makuhani wakuu na wazee wekwembigwayo. ²⁴ Wekuyasiakiaho, kwa hamwe wakatoa vuzo kwa Muungu na kwamba, "Zumbe, we mwekuumba mbingu na sii na bahali na kia kintu chakwe, ²⁵ wewe ambaye kwa Loho Mtakatifu, kwembokea miomo ya tati yetu Daudi, mtandima wako, ukamba, "Kwa ajii yani wantu wa mataifa wagosa fujo, na wantu kufikii mbui zesazokufaa?" ²⁶ Wafaume wa dunia wepange hamwe, na watawala waika bunga hamwe zidi ya Zumbe Yesu na zidi ya masihi wakwe." ²⁷ Ni kwa wose Herode na Pontio Pilato, hamwe na wantu wa mataifa na wantu wa Israel, wakakonga bunga hamwe mwe mzi unu zidi ya mntu wako mtakatifu Yesu kumhaka mavuta. ²⁸ Wakebunga hamwe na kugosoa yose ambayo mkono wa mapenzi yako yekuamuluyo tangu aho bosi kabla nkayazatikuawia. ²⁹ Sasa, Bwana, kaua vitisgo vyao, na uwajaie watandima wako kugombeka mbui zako kwa ujasii wose. ili ³⁰ kwamba unyooshayo mkono wako wa kuhonya, utangio na maajabu vidahe kuawia kwembokea zina da mtandima wako mtakatifu Yesu." ³¹ Wekubindiizaho kuombeza eneo ambado wekongabunga kwa hamwe dikafikiswa na wose wakamezwa Loho Mtakatifu, na wakatamua mbui za Muungu kwa ujasii. ³² Idadi nkuu ya wada wekuaminio wawa wa moyo umwe na loho mwenga: na mkakuna hata yumwe mwekugombeka kwamba chochose ehacho kwamba ni chakwe mwenye badii yakwe wakawa na vintu vya shiika. ³³ Kwa nguvu nkuu wakawabiikia ushuhuda wao kuhusu ugubuo wa Zumbe Yesu, na mboto nkuu yekuawayo uwanga yao wose. ³⁴ Nkawekuwa na mntu yeyose gatigati yao mwekupungukiwa na vintu kwa ajii wantu wowa na taatasi zao zenazo na nyumba, wakavitaga na kuite hea za vintu wekutagavyo ³⁵ na kuviaaka asi ya miundi ya mitume. Na upangi ukagosolowa kwa kia muumini, kwa ekukundavyo. ³⁶ Yusufu, mlawo, mntu wa Kipro, kenkigwa zina da Barnabasi na mitume (iyo ikafasiwa ni mwana wa faraja). ³⁷ Kawa na nnda, ne antaga na kwegaa heya, akaziika asi ya miundi ya mitume.

Chapter 5

¹ Ivyo, mntu yumwe mwekwetangwa Anania, na Safira mkaziwe, wataga sehemu ya mai, ² na akafisa sehemu ya hea wekutagayo (mkaziwe pia kazimanya mbui izi), na akaeta sehemu yekusigaayo na kuiika kwe miundi ya mitume. ³ Petuo akini akagombeka, "Anania, kwa mbwai shetani kaumemeeza moyo wako kugombeka utiizi kwa Roho Mtakatifu na kufisa sehemu ya mai ya mnda?" ⁴ Ukati dekuwaho nkadzizi kutagwa, nkadekuwa mai yako? Dekubindaho kutagwa, nkadekuwa uamuzi wako? Vyenda vihi uafye mbui inu mwe moyo wako? Nkwekuwatii wanadamu, mia kumtia Muungu." ⁵ Ekubindaho kusikia maneno ayo, Anania akagwasi na akadumua loho. Na hofu nkuu ikaweze wose wekusikiae ayo. ⁶ Vijana wakeza mbele na kumgea mwe sanda, na kumwegaa chongoi na kumzika. ⁷ Baada ya saa ntatu ivi, mkaziwe akengia nyumbai, akekumanya chekuawiiacho. ⁸ Petuo akamwamba, "Nambia, kama mtaga mnda kwa samani iyo." Akagombeka, "Ehe, kwa samani iyo." ⁹ Abindo Petuo akamwamba, "Iwavivihati mwevana kwa hamwe kumgeza Roho ya Bwana? Kaua, miundi ya wada wekumsikao muumeo ihe mwango, na wenda wakwenu na kukwegaa chonga." ¹⁰ Hamka akagwa mwe miundi ya Petuo, akaumbwa mzimu wada vijana wakeza nyumbai wakambiia kafakae wakamwenu wakamwegaa chongoi, na kumzika hehi na muumewe. ¹¹ Wengee nee wawenga mwe

kanisa gima, na kwa wose wekusikiao miyai zia¹² Utangio na vihii vingi vikalawia mwe wantu kwembekea mikono ya mitume. Wawa hamwe mwe wazo wa Sulemani.¹³ Akini, nkakuna mntu mtuhu tafauti mwekuwae na ukangafu wa kutongeanana nao; hata ivyo, wenkigwa heshima ya uanga na wantu.¹⁴ Na hodu, waamini wangi wawa wakagenyea kwa Zumbe, hisabu nkuu ya wagosi na wavyee,¹⁵ kiasi kwamba hata wawenu watamu mitaani, na kuwagoneza mwe sazi na makochi, ili ati Petuo akawa akemboka, kizui chakwe kidahe kusea mwao.¹⁶ Aho naho, hisabu nkuu ya wantu wakeza kulawa mizi yekuzunguukayo Yelusalemu, wakawaeta watamu na wose wekukwewao n'nepeho wachafu, na wose wakahonywa.¹⁷ Akini kuhani mkuu akenuka, na wose wekuwao hamwe nae (ambao ni zehebu da masadukayo); na wakamemwa n'gia¹⁸ wakanyoosha mikono yao kuwagwia mitume na kuwaika mwe geeza da jumla.¹⁹ Na ukati wa kio malaika wa Zumbe azivugua nyuvi zageeza na kuwaongoza chongoi na kugombeka,²⁰ "Hitani, mkagooke hekaluni na kuwambia wantu mbui zose za Ugima unu."²¹ Wekusikiao idi, wakengia mwe hekalu ukati wa kutendezuka na kuhinya. Akini, kuhani mkuu akeza na wose wekuwao nae, na kwetanga baaza dose kwa hamwe, na wadaa wose wa wantu wa Israeli, na kuwaagia geezani wapate kuwaeta mitume.²² Akini wandima wekuitao, nkawekuwabwii geezani, wakagotoka na kulavya taalifa,²³ "Tibwii geeza divugalwa vyedi, saama na waindaji wagooka ha uvi, akini tekawaho tikavugua, nkatekuona muntu ndani."²⁴ Sasa ukati jemadali wa hekalu na makuhani wakuu wekusikiao mbui izo, wakeengiwa ni wengee kwa ajii yao wakaafya vyenda viivihii mbui inu.²⁵ Ikabinda yumwe akeza na kuwamba, "Wantu mwekuwaikao geezani wagooka mwe hekalu nahodu wahinya wantu."²⁶ Ivyo jemadali akaita hamwe na wandima, na wakawaeta, akini pasi na kugosoa ngavungavu kwa sibabu wawaogoha wantu wadaha kuwatoa maiwe.²⁷ Wekubindaho kuwaeta, wakawaika mbele ya baaza kuhani mkuu akawauza²⁸ akagombeka, "Tiwaamulu msekuhinga kwa zina idi, na bado muimemeza Yelusalemu kwa mahinyo yenu, na kutamiwa nikuieta npome ya mn'tu uyu uanga yetu."²⁹ Akini Petuo na mitume wakaandua, "Lazima timwenke Muungu kwemboka wantu.³⁰ Muungu wa tati zetu mwekumfufua Yesu mwekumkomae, kwa kumhasika uanga ya mti.³¹ Muungu kamtukiza mwe mkono wakwe wa kudii na kumtenda oa kuwa mkuu ywemkombozi, kuavya toba kwa Israeli, na msamaha wa zambi.³² Swie nee mashahidi wa mbui izi, na Roho Mtakatifu, ambae Muungu kamlavya kwa wada wamwitikao."³³ Mazumbe wa baaza wekusikiao ivyo, wakatozwa ni maya wakaonda kuwakoma mitume.³⁴ Akini falisayo mwekwetangwa Gamalieli, mhinya wa sheia mwekuheshimiwa ni wantu wose, akagooka na kuamulu mitume waikwe chogoi kwa mda mjihi.³⁵ Akabinda akawaambia, "Wagosi wa Israeli, muwe makini sana na kia mtamiwacho kuwagosoewa wantu awa."³⁶ Kwa sibabu aho kae zekwembokazo, Theuda kenuka nee efua ati ni mntu mkuu, na hisabu ya wantu, wapatao mia nne wakamtongea. Akakomwa, na wose wekuwao wakamtii wakatawanyika na kwagiana.³⁷ Baada ya m'ntu uyu, Yuda mgalilaya, akenuka siku zia za kuandikwa senda, akakonga wantu wangi nyuma yakwe. Nae pia akaga na wose wekuawo wakamtongea wakamtawanyika.³⁸ Sasa nawamba, mwenege na wantu awa na muwaekee wenye, kwa sibabu, kana mpango unu au ndima inu ni ya wantu indayasigwe.³⁹ Akini kana ni ya Muungu, nkamnamdahe kuwameza; mwadaha kuona hata mwahigana na Muungu." Ivyo, wakashawishika na maneno yakwe.⁴⁰ Wakabinda, wakawetanga mitume nyumbai na kuwatoa na kuwaamulu wasekugombeka kwa zina da Yesu, na wakawaeka waite.⁴¹ Wakahauka mbele ya baaza wakatamiwa kwa sibabu wataaziwa kuwa wastahili kusuubika na kwesekuheshimiwa kwa ajii ya Zina ido.⁴² Kwa iyo, kia misi mwe hekalu na kulavya nyumba hadi nyumba wakasongwa nkuhinya na kuhiika kuwa Yesu ni Masihi.

Chapter 6

¹ Sasa mwe misi inu ukati wahinywa wasongwa nikweza, nee kwavoka nchongani ya Wayahudi wa Kiyunani kwa ajii ya Waebrania, kwa ajii wajane nee wakajaigwa mwe upangi wa nkande ya kia kukacha.² Mitume kumi na waidi wakonga bunga dose da wahinywa nee wamba, "Nkivyo vyedi kwetu kuzibada mbui za Muungu na kuhudumu he meza."³ Savyo ndugu saguani, wagosi, mfunigate mwenu, wantu wedi wekumemao Loho na viugo tidahao kuwenka huduma inu.⁴ Naswi tonda, tisongwe n'kuombeza mwe huduma ya mbui."⁵ Hutuba yao ikawaagiza bunga dose. Nee wamsagua Stefano, muntu mwekumema imani ya Loho Mtakatifu, na Fiipo, Plokolo, Nikanoli, Timoni, Permena, na Nikolao, mwongofu kulawa Antiokia.⁶ Waumini wakawaeta awa wantu he mitume, waombeza wabinda wawaikia mikono yao.⁷ Nee, mbui za Muungu zatangaa na hisabu ya wahinywa ikasongwa n'kugenyea uko Yelusalemu; na makuhani wangi waketikia imani.⁸ Stefano nae, mwekumema neema na nguvu, yee nee akagoso viihii na nkacho nkuu mwe wantu wekumwe.⁹ Mia aho nee henuka wantu kumwe wekuawo wakatongea Sunagogi detangwado Sunagogi da Mahuru, na da Wakirene na da Waeskandelia, na wekumwe kaua Kilikia na Asia. Wantu awa nee wakauzana na Stefano.¹⁰ Mia, nkawokudaha kuhigana na viugo na Loho Stefano ekuayo akaitumia mwe ntamuizi zakwe.¹¹ Wakabinda wakawagea nchongani wantu kume kwa sii wakamba, "Tisikia Stefano akatamui mbui za kufuu kinyume na Msa na kinyume na Muungu."¹² Wawakungumiza wantu wagima na wagosa na kumbasa Stefano, wakangwia nee wamueta he bunga.¹³ wakawaeta mashahidi wa umbea wekugombekao, "muntu uyu nkaeka kugombeka mbui zesazokutama kinyume ya ntendeo inu takatifu na shaia.¹⁴ Inga timsikia akamba kuwa uyu Zumbe Yesu ya Nazareti onda ahabanange hantu aha na kuzihitua nkacho tekubadiwazo ni Msa."¹⁵ Kia moneka mwekua hada he bunga akafua meso yakwe kumkaua Stefano, nao wakakiona cheni chakwe nee chenga cheni cha malaika.

Chapter 7

¹ Kuhani mkuu akagombeka, "mbui izi n'zakwei"?² Stefano akagombeka, "Ndugu na akina tate, n'tegeezani mimi: Muungu

ya utukufu kamuawiiya tatietu Ablahamu ukati ekuaho Mesopotamia, kabla nkazati kwekaaa Halani', ³ akamwamba,' Hauka mwe sii yako na jamaa zako na uite mwe sii ndiyo nikuonyese'. ⁴ Akabinda nee ahauka mwe sii ya Ukaldayo akekaa Halani, kuawa aho, baada ya tatiakwe kufa, Muungu akamuweta kwe sii inu, wekaayo isasa. ⁵ Nkekumwenka chochose inga upazi wakwe, nkahokuwa na hantu hata hakuika muundi. Mia Ablahamu kaahidiwa hata kabla nkazatikupata mwana kuwa n'ndaenkigwe sii inga milki yakwe na uvyagwa wakwe. ⁶ Muungu katamwii nae ivi yakuwa wavyagwa wakwe nee wekaa mwe sii ya ugeni, na kwamba wenyezi wa uko n'ndawawaogsoe kuwa wantumwa wao na kuwatenda vibaya kwa mda wa miaka mia nne. ⁷ Na Muungu akagombeka n'ndan'diahe taifa ambado n'ndadiwatende mateka, na baada ya aho n'ndawaawe na kunivikwa mwe ntendeo izi. ⁸ Na akamwenka Ablahamu agano la tohala, ivyo Ablahamu akawa tatiekwe da Isaka akamgwisa siku ya nane; Isaka akawa tate ya Yakobo, na Yakobo akawa tate ya mababa zetu kumi na waidi. ⁹ Mababa zetu wakamuonea kinyuu Yusufu wakamtaga mwe sii ya Misili, na Muungu nee yuhamwe nae, na akamhonya mwesumba yakwe ¹⁰ na akamwenka fazii na viugo mbele ya Falao mfaume wa Misili. Falao akamtenda awe mtawala uanga Misili na uanga ya nyumba yakwe wose. ¹¹ Basi kukawa na saa nkuu na suuba nyingi mwe sii ya Misili na Kaanani, na tati zetu nkawokupata nkande. ¹² Mia Yakobo ekusikiaho kuna nafaka Misili, kawaagii tati zetu kwa maa ya bosi. ¹³ Mwe ntambo ya kaidi Yusufu akeonyesa kwa nduguze, mwango wa Yusufu ukamanyika kwa Falao. ¹⁴ Yusufu akaagii nduguze kwenda kumwamba Yakobo tati yao eze Misili, hamwe na jamaa yakwe, jumla ya wantu wose ni sabini na shano. ¹⁵ Ivyo Yakobo akasea Misili; akabinda akaumbwa mzimu yeye hamwe na tati zakwe. ¹⁶ Wakadoigwa hata shekemu wakazikwa mwe kabui ambado Ablahamu kadigua kwa vipande vya hea kuawa kwa wana wa Hamoli uko Shekemu. ¹⁷ Ukati wa kia kiaga ambacho Muungu nee kamwahiidi Ablahamu wekubuaho, wantu wakawa wagenyee uko Misili, ¹⁸ ukati uo kenuka mfaume mtuhu uanga ya Misili, mfaume mwesekumanya kuhusu Yusufu. ¹⁹ Uyo mfaume mtuhu akawahufya wantu wetu na kuwagosome yesayokutama tati zetu, na kuasa wana wao wateke ili wesekwekaa. ²⁰ Mwe kipindi kia Msa nee kavyagwa; nee ni mtana mbele za Muungu, akaewa miezi mitatu mwe nyumba ya tati akwe. ²¹ Ukati ekuasigwaho, binti wa Falao akamdoa akamueea kana mwanae. ²² Msa kahinywa mahinyo yose ya Kimisili; nee ana nguvu inga mwe mbui na ugozoi. ²³ Mia baada ya kugenyeka miaka alubaini, ikamwezea mwe moyo wakwe kuwatembelea nduguze, wana wa Zilaeli. ²⁴ Ekumwonaho mwizilaeli akagosome yesayokutama, Msa kamvunia na kuhiiiza n'ntu kwa mwekuue akamuonea kwa kumtoa Mmisii: ²⁵ akamamankanya kuwa nduguze wondawamanye kwamba Muungu awaohoa kwa mkono wakwe, mia nkawokumanya. ²⁶ Msi wekutongeo akaita kwa Wazilaeli wekumwe wekuao na nkumbizi; akageeza kuwatenda wenave; akagombeka,' Mabwana, Nywinywi n'ndugu; mbona nkamwevana nywinywi kwa nywinywi,' ²⁷ Mia mwekumkosea jilani yakwe akamshindika hae, na kubondeka, 'N'ndai mwekukutenda mtawala na muahi yetu? ²⁸ Wee waonda kunikoma, kana wekumkomavyo Mmisii zana?' ²⁹ Msa akaguuka baada yakusikia ivyo; akawa mgeni mwe sii ya Midiani, ambaho akawa tate wa wana waidi. ³⁰ Baada ya miaka alubaini kwemboka, malaika akamwaii ofa mwe jangwa da mwiima Sinai, mwe mwali wa moto mwe kisaka. ³¹ Ukati Msa ekuonaho moto, kemaka na kuehewa kia ekukionacho, na ekugezaho kukisogea ili kukikaua, sauti ya Bwana ikamwezea ikagombeka, ³² 'Mie ni Muungu ya tati zako, Muungu ya Ablahamu, na ya Isaka, na ya Yakobo'. Msa akazingize na nkekudaha kukaika. ³³ Bwana akamwamba, 'Hambua viatu vyako, ntendeo wekugookazo ni hantu hatakatifu. ³⁴ Nkiona suuba ya wantu weuko Misili; Nkisikia kuhuma kwao, nami nkisea ili niwaohoe; sasa soo, n'ndankutume wewe Misili.' ³⁵ Uyu Msa wekuue wamwemea, ukati wekutamwiahoo, 'n'ndai mwekukutenda kuwa mtawala na mvumizi yetu?' _ nee mwekuue ndie ambae Muungu nee kamtoma awe mtawala na muhozi. Muungu kamtuma kwa mkono wa malaika ambae kamuawii Msa kwe kisaka. ³⁶ Msa kaawa Misili ekubindahoo kugosoa mijuza na utangio mwe Misili na mwe bahali ya Shamu, na mwe jangwa kwa kipindi cha myaka alubaini. ³⁷ Ni Msa uyu nee mwekumyambia wantu wa Zilaeli kuwa, 'Muungu n'ndaamyemiie nabii kuawa gati ya ndugu zenu, nabii inga mimi'. ³⁸ Uyu ni muntu mwekuaye mwe mkuntano jangwani na malaika ambae nee katamwii nae kwe mwiima Sinai. Uyu nee mutu ambae nee kawa na tati zetu, uyu ni muntu ambaye nee kahokea mbui yenayo ugima na kuteka swiswi. ³⁹ Uyu ni muntu ambaye tati zetu waemea kumtii; wamsindikia hae, na mwemyoyo yao wahitukia Misili. ⁴⁰ Mwe kipindi icho wamwamba Haluni, tigosoe miungu ndio itiongoze. Uyu Msa, mwekuue akationgoza kuawa mwe sii ya Misili, nkatimanya chekumpatacho.' ⁴¹ Ivyo wakagosome ndama kwa misi iyo na wakaavya sadaka kwa icho kimuu wakatamiwa kwa sibabu ya ndima ya mikono yao. ⁴² Mia Muungu kawahitua na kuwenka wavikie ntoondo za angani, inga yekugondavyo kwe kitabu cha manabii, 'Je Mniavia mimi sadaka za wanyama mwekuwachinjao jangwani kwa mda wa miaka alubaini, nyumba ya Zilaeli? ⁴³ Mkubali hema ya kukintania ya Moleki na ntoondo ya muungu refani, na picha mwekuigosoayo na kuwavikia wowo: na n'ndaniwegae hae zaidi ya Babeli.' ⁴⁴ Tati zetu nee wana hema ya kukintania ya ushuhuda jangwani, inga Muungu ekuamuuvyo ekutamwiahoo na Msa, kwamba ne kaigoso kwa mfano wa uda ekuonao. ⁴⁵ Idi ni hema ambado tati zetu, kwa ukati wao, waetigwa mwe sii na Yoshua. Inu iawia ukati wekuengiaho kumiiki taifa ambado Muungu kawaguusa kabla ya kuaahoo kwa tati zetu. Inu nee iivi hadi misi ya Daudi, ⁴⁶ mwekuue kapata kibali he maso ya Muungu,' na akaomba kuondeza chekao kwa Muungu ya Yakobo. ⁴⁷ Akini Seemani nee kamzengea nyumba ya Muungu. ⁴⁸ Hata ivyo mweuanga nkekaa kwe nyumba zekuzengwazo kwa mikono; inu ni inga nabii ekugombekavyo, ⁴⁹ Mbingu ni kiti changu cha enzi, na dunia ni npaamo za kuikia miundi yangu. Nyumba ya mbai yani mndamnizengee?, agombeka Bwana: au ni hahi npaamo yangu yakuhumwiizia? ⁵⁰ Nkio mkono wangu wekugosoa ivi vintu vyose? ⁵¹ Nywie wantu wenye singo ngumu mweswao kugwiswa myoyo na magutwi, kia maa mwahigina na Loho takatifu,' mwagoo inga tati enu wekugosoa. ⁵² Ni nabii yuhi mwe manabii ambaye tati zenu nkaokumsuubisha?. Wawakoma manabii wose wekuawiao kabla ya kweza kwa Yumwe mwenye Haki, na sasa mtenda wasaliti na wakomaji

wakwe pia,⁵³ nywie wantu mwekuhokeao shai ida yekuagiwayo n'malaika akini nkamokuitoza."⁵⁴ Akabinda wajumbe wa baaa ekusikiaho mbui izi, wokwa mioyo yao, wakaguutia meno Stefano.⁵⁵ Mia yee, akawa kamemwa n'Loho Mtakatifu, kakaua mbinguni kwa makini na akauona utukufu wa Muungu,' na kumwona Zumbe Yesu kagooka mkono wa kuume wa Muungu.⁵⁶ Stefano akagombeka, "Kana nkiona mbingu zivugulwa, na Mwana ya Adamu kagooka mkono wa kuume wa Muungu."⁵⁷ Mia wajumbe wa baaza wakatoa vuzo kwa sauti za uanga wakaziba magutwi yao, wakamguukia kwa hamwe,⁵⁸ wakamwasa chongoi ya mzi na wakamtoa maiiwe: na mashahidi wakahambua nguo zao za chongoi na kuika asi hehi na miundi ya mbwanga mwekwetangwae Sauli.⁵⁹ Wekuaho wakamtoa maiwe Stefano, kasongwa nkumwetanga Bwana na kugombeka, "Bwana Yesu, hokea loho yangu,".⁶⁰ Akakika mavindi na kwetanga kwa sauti nkuu, "Bwana, wesekuwataazia zambi inu. "Ekugombekaho aya, nee afa.

Chapter 8

¹ Sauli nee yumwe makubaliano ya fiye yakwe. siku iyo nee ndiyo avoka kuwatesa kinyume cha kanisa dekuado Yelusalemu; na waaminio wose wekusanyikao mwe majumba ya Yuda na Samalia, iya mitume. ² Wantu wamkondao Muungu wamzika Sitefano na kugosoa ndio nkuu juu yawe. ³ Akini Sauli kadizulu sana kanisa. Ne kaita nyumbai kwa nyumba na kuwabuuta nkongoi wavyee kwa wagosi, na kuwa asa geezaani. ⁴ waaminio ambao nee wasanyika bado kubiikia neno. ⁵ Fiipo akaseea mwe mzi wa Samalia na akambiikia Kwistu uko. ⁶ Baada ya madugano kusikia na kuona nkacho agosozao Fiipo; wakaita uanga ya kia ekugombekaho. ⁷ Kulawa aho wantu wangi wekusikiaho npepo wachafu wawalawa wantu uku waia kwa sauti nkuu, na wangi wekuhoowao na viwete wahonywa. ⁸ Na neekuwa na nyemi nkuu mwe mzi. ⁹ Akini nee kuwa na muntu yumwe mwa mzi uda zina Simoni, ambae nee akagosowa usawi; ambao nee kuwahooza wantu wa taifa Samalia, ukati akagombeka kuwa yeye ni muntu ywa muhimu. ¹⁰ Wasamalia wose taukia mdodo kiamuo mkuu waka mtegeeza; wakamba;"muntu uyu ni ida nguvu ya Muungu ambayo ni nkuu."¹¹ Wakamtegeeza, kwa mana awamasa mda mlefua kwa usawi wakwe. ¹² Akini ukati wekuaminiho kuwa Fiipo abiikia juu ya ufaume wa Muungu na juu ya zina da Yesu Kwistu, wabatiizwa wagosi kwa wavyee. ¹³ Na Simoni mwenye akaamini: baada ya kubatiizwa akosongwa kuwa na Fiipo; ekunkacho na miujiza yekuwayo ikagosoka, akehewa. ¹⁴ Ukati mitume wa Yelusalemu wekusikiaho kuwa Samalia ihokea neno da Muungu, wakawatuma Petuo na Yohana. ¹⁵ Ukati wekuaho wakaseea kuwaombe kwamba wamhokee Loho Mtakatifu. ¹⁶ Mpaka mda uo, Loho Mtakatifu nee nkazati kuwashukia hata yumwe ywao nee wabatiizwa tu kwa zina da Bwana Yesu. ¹⁷ Nee Petuo na Yohana wawaikia mikono, nao nee wamhokea Loho Mtakatifu. ¹⁸ Ukati Simoni ekuonaho kwamba Loho Mtakatifu kaavigwa kwembokea kuikiwa mikono na mitume; akaonda kuwenka hea, ¹⁹ Akamba, "Nenkani inu nguvu, ili kia nendae nimwiikie mikono ahokoe Loho Mtakatifu."²⁰ Akini Petuo akamwamba; pesa yako hamwe na wewe yagie hae kwasibabu kufikii, kuwa kalama ya Muungu yapatikana kwa pesa. ²¹ Nkauka sehemu mwe mbui inu kwasibabu moyo wako nkiwo mtana mbele za Muungu. ²² Ivyo basi sosoa ubaya wako na kumwombeza Muungu labda enda akufiye mbazi mawazo ya moyo wako. ²³ Kwa maana naona umwe sumu ya usungu na kifungo cha zambi. ²⁴ Simoni akatambaisa na kwamba, "Mwombezeni Bwana kwaajii yangu kwa kuwa mbui zose mwekutamwiazao zadaha kunilawia. ²⁵ Ukati Petuo na Yohana wekuwaho wakaona na kubiikia neno da Bwana, wauya Yelusalemu kwa sii iyo wabiikia injii mwe vijiji vingi vya Samalia. ²⁶ Basi malaika ywa Bwana akagombeka na Fiipo na kwamba, "Muika na uite kusini mwe sia iitayo Yelusalemu kuelekea Gaza." (Sia imwe wangwa). ²⁷ Akamwiika na kuita. Kauwa, na muntu ywa Esiopio, towashi mwenye mamlaka nkuu kandase; malikia ywa Esiopia. Nee kaikwa juu ya hazina yakwe yose; nae nee kaita Yelusalemu kuvika. ²⁸ Nee akauya kekaa mwa gai dakwe uku asoma chuo cha nabii Isaya. ²⁹ Loho akagombeka na Fiipo, "Sogea hehi na gai idi ukatozane nado. ³⁰ "Ivyo Fiipo akaita kinyanyi akamsikia akasoma mwe chuo cha nabii Isaya; akamba, Je wakimanya usomacho?" ³¹ Muesiopia akamba nadaha viivihii muntu akesekunioongoza?" Akamhembeeza Fiipo akwe mwe gai na ekae hamwe naye. ³² Sasa fungu da magonde ekuwado akasoma Muesiopia ni idi; Kaongozwe kana ngoto kuita machinjioni kuchinjwa, na kana ngoto kanyaa myeenkee kugubua kanwa chakwe. ³³ Kwa kusininika kwakwe kuahwa kwakwe kuu sigwa: N'ndai mwenda awambie uvyazi wakwe? maisha yakwe yausigwa mwe si. ³⁴ Ivyo towashi akamuza Fiipo, na kwamba, "nakuombeza, ni nabii yuhi ambae atamwiwa mbui zakwe ni kuhusu yeye au za muntu mtuhu?". ³⁵ Fiipo akavoka kutamua, kavona kwa luga gode idi da Isaya kubiikia mbui za Yesu. ³⁶ Wakawa siai, wakabua henaho mazi,' towashi akamba, "Kauwa hana mazi aha ni mbwai kiekacho nese kubatiizwa?, ³⁷ mbui izi, "Ivyo Muesiopia akatambaisa "naamini kwamba Yesu Kwistu ni Mwana ywa Muungu," nkayamo mwe magonde ya kae). Ne Muesiopia akaamulu gai digooke. ³⁸ Wakaita mwe mazi hamwe na Fiipo na towashi, Fiipo akambatiiza. ³⁹ Ukati ekulawaho mwe mazi, Loho ywa Bwana ikamgookea Fiipo hae; towashi nkekumuona akaita sia yakwe akatamiwa. ⁴⁰ Akini Fiipo akalawa Azoto. Kwembokea mwemkoa uda na kubiikia mwe mizi yose kiamuo ekubuahho Kaisalia.

Chapter 9

¹ Iya Sauli, nee asongwa ni kugombeka mbui za kutisa hata za fiie mwe wahinywa wa Zumbe, kaita kwa kuhani mkuu ² na kumwombeza baua kwa ajii ya masunagogi uko Dameski, ili mradi akampata muntu mwe Sia ida, awe ni mgosi awe ni mvyee awatahe na kuwaeta Yelusalemu. ³ Hata ekuaho akatamba ikaawii kuwa ekubuahho hehi na Dameski, kukaawii ung'azi hamka kose kose kuawa mbinguni,' ⁴ nae nee agwasi nee asikia sauti ikagombeka ikamba,"Sauli, Sauli, mbona wanisuubu mie?" ⁵ Sauli akatambaika, U ndai wee Zumbe? Zumbe akamba, " Mii ni Zumbe Yesu waniuzi," ⁶ Yakini

enuka, engia mwe mzi, nawe wonda wembiwe ukundwacho kugosoa ⁷ Wada wantu wekutambao hamwe na Sauli watuia myee wakategeeze wesekuona muntu. ⁸ Sauli akenuka mwe sii na ekugubua ho meso yakwe, nkekudaha kuona kintu wakamtoza mkono wakamueta hata Dameski. ⁹ Kwa misu mitatu nkaona, nkada, nkanywa. ¹⁰ Nee hana mhinywa Dameski akatangwa Anania, Zumbe katamwia nae mwe sozi, "Anania." Nee agombeka, "Kaua, ni aha, Zumbe." ¹¹ "Zumbe nee amwamba, "Enuka uhite kwe mtaa wetangwao Nyofu, naho mwe nyumba ya Yuda ukauze wantu kaua Tarso mwetangwa Sauli; kwa ajii akekuombeza; ¹² na kaona mwe sozi muntu zina dakwe Anania akengia akamwikia mikono yakwe ili adahe kuona. ¹³ Mia Anania akatambaisa, "Zumbe, nkisiki8a mbui za muntu uyu kwa wantu wangi, kwa vii vihi ekugosoeavyo wantu vibaya watakatifu wa uko Yelusalemu; ¹⁴ Hanu ana mamlaka kuawa kwa kuhani mkuu kumgwia kia moneka mdetanga zina dako. ¹⁵ Mia Zumbe akamwamba, "Hita kwa ajii yuda ni kia chekusagulwacho kwangu, adidoe zina dangu mbele ya Mataifa na wafaume na wana wa Israeli. ¹⁶ Maana nonda nimionyese yeivyo mangi yakundwayo kumsuubisha kwa ajii ya zina dangu". ¹⁷ Anania akaita, akengia mda nyumbai akamwikia mikono akamba, Ndugu Sauli, Zumbe Yesu, ekukuawia ho mwe sia wekuaho ukeza, kanituma upate kuona vituhu na umemeezwe Loho Mtakatifu. ¹⁸ Vikagwa hamka he meso yakwe vintu inga magamba nee apata kuona, akagooka akabatizwa, akada nkande na kuuwiiwa ni nguvu. ¹⁹ Akekaa hamwe na wahinywa uko Dameski kwa misu mingi. ²⁰ Ukati uwo uwo akam'biika Zumbe Yesu mwe masunagogi, akamba ati yee ni Mwana ya Muungu. ²¹ Na wose wekusikiao wakamaka na kwamba, "Nkio muntu uyu mekuwabananga wose wekwetangao zina idi uko Yelusalemu? Na hanu keza kwa sibabu ya kuwataha na kuwegaa kwe makuhani." ²² Iyakini Sauli kadahishwa kubiika na kuwatenda Wayahudi wekwekaa Dameski wabanikiwe na kusibitisha ya kuwa uyu nee Kristu. ²³ Yomboka misu mingi, Wayahudi wakagosoa mbui hamwe wapate kumkoma. ²⁴ Yakini maagane yao nee yamanyigwa ni Sauli. Wakamvizia he uvi musu na kio wadahe kumkoma. ²⁵ Mia wahinywa wakwe wakamdoa nako wakamseezasi mwe ngewa kombokea kwe ukanto. ²⁶ Naho Sauli ekubua ho Yelusalemu, akageeza kwehanganya hamwe na wahinywa mia nee wakamuogohi nkawokuamini ati yee nae ni mhinywa. ²⁷ Mia Banaba nee amdoa akamwegaa kwe mitume, Na akamwamba via Sauli ekumuonavyo Tate siai na Tate wekutamuiie nae via Sauli ekubiikavyo kwa ukagafu kwa zina da Zumbe Yesu uko Dameski. ²⁸ Kadugana nao wekuaho wakengia na kuawa Yelusalemu nee atagusa kwa ukangafu kwa zina da Zumbe Yesu, ²⁹ akauzana na Wayahudi wa Kiyunani iya wakageeza kia maa kumkoma. ³⁰ Ukati ndugu wekumanyaho mbui ida wakamdoa mpaka Kaisari na wamwegae aite Tarso. ³¹ Nee kanisa dose mwe Uyahudi, Galilaya na Samaria, nee datenda npeho naho nee dazengwa na kwenda mwe wengee wa Tate na faraja ya Loho Mtakatifu, kanisa dikakua kwa wantu kutendesha. ³² Yabinda aho ikaawiiia Petuo ekuaho akazunguukazunguuka ntendeo zose za mzi akasee a kwe waumini wekaa mwe mzi wa Lida. ³³ Uko akamuona muntu yumwe mwetangwa Ainea, muntu uyo nee yumweusazi myaka mnane; maana nee kahooa. ³⁴ Petuo akamwamba, "Ainea, Yesu Kristu akuhonye; Enuka na wetandikie usazi wako," Akenuka hamka. ³⁵ Naho wantu wose wekwekaa Lida na Sharoni wekumuonaho muntu uyu wakamhitukia Tate. ³⁶ Nee hana mhinywa Yafa mwetangwa Tabitha ambado dina maana ya "Dokasi" Mvye uyu nee ana ndima ntana na mbui zakwe za lehema ekuwagosoeavyo wakiwa. ³⁷ Iyawiia mwe misu iyo akahuma nee afa wekumhakaho wakamkweza chumba cha uanga na kumgoneza. ³⁸ Kwa via Lida nee ni hehi na Yafa, na wahinywa wasikia ati Petuo yukuda, wakawaangiiza wantu waidi kwakwe, wakamhembeeza, "Kanyakweza wesekusoewa." ³⁹ Petuo akenuka akahauka hamwe nao. Ekubua ho wakamueta kwe gati da uanga. Naho wajane wose nee wagooka hehi nae wakaia, wakamwonyesa koti na nguo ekuazo kawashonea uyu Dokasi ukati ekuaho hamwe nao. ⁴⁰ Petuo akawaavya wose chongoi akaika mavindi akaombeza, akabinda akauhitukia uda mwii, na kugombeka, "Tabita, enuka". Akagubua meso yakwe na ekumuonaho akekaasi. ⁴¹ Abinda aho Petuo akamwenka mkono wakwe akamwenua abinda aho awetanga waumini na wajane akawenka muntu yao akawa kenua mesi ⁴² Mbui inu ikamanyika Yafa yose, naho wantu wangi nee wamwamini Tate. ⁴³ Ikaawiiia Petuo akekaa misu mingi Yafa hamwe na muntu mwetangwa Simoni, mgosoa mababu.

Chapter 10

¹ Kuwa na mntu yumwe mwe mzi wa Kaisalia, zina dakwe akatangwa Konelio ne ni mkuu ya kikosi cha Kitalia. ² Ne ni mchamuungu na ne akamvikia Muungu na nyumba yakwe yose; kaavya hea zigenyeazo kwa wayahudi na kaombeza kwa Muungu siku zose. ³ Mda wa saa kenda za musu, akaona maono malaika wa Muungu eza kwakwe. Malaika akamwamba "Konelio! ⁴ Konelio akamkaua malaika kwa wengee mkuu sana akaamba "Inu ni mbwai mkuu?" Malaika akamwamba "Maombi yako na mbuso zako kwa wesaokua nacho zikwea uanga enga ukumbuso eiho Muungu". ⁵ Isasa waagiie wantu waite kwe mzi wa Yafa wamuete mntu yumwe mwetangwa Simoni pia etangwa Petuo. ⁶ Ekaa na mgosojaji wa mababu mwetangwa Simoni nyumba yakwe i nkandai mwa bahai." ⁷ Malaika ekuwae akatamwiiia nae ekubindaho kuhauka, Konelio akawetanga wagosoi wa nyumbani mwakwe waidi, na asikai mwe kua akamuabudu Muungu mwe wada maasikai wekuwao wamgosoea ndima. ⁸ Konelio akawamba yose yekulawiiayo na akawagiia Yafa. ⁹ Siku ntuhu mda wa saa kenda wekuwaho siai nane wa hehi na mzi, Petuo akakwe uanga taai na kuomba. ¹⁰ Naho ne ana saa kaonda nkande ade, iya ukati wantu wembika nkande, akaonyeswa maono, ¹¹ akakaua uanga kuvuguka na kia chasee na kintu fulani chenga nguo nkuu yasee aho si he alizikwe kona zakwe zose nne. ¹² Umo mwakwe muwa na aina zose za wanyama wenao miundi mine, na wabuutikao uanga ya alizi, na wadege uanga. ¹³ Naho sauti ikatamwiiia kwakwe "Enuka, Petuo chinja ude". ¹⁴ Iya Petuo akamba "Nkivyo ivyo, Bwana kwa nkizati kuda kintu chochose najisi na kichama. ¹⁵ Iya sauti ikeza kwakwe vituhu kakaidi. Ekukitakasacho Muungu wesekuchetanga najisi na kichama". ¹⁶ Inu ilawiiia ka

ntatu, na kia kia kikawa kidoigwa vituhu uanga.¹⁷ Na ukati Petuo ekuwaho mwe hali ya kubanikiwa kwa ayo maono yaamba mbwai, Kaua, wantu wekuwao waagiwa ni Konelio, wakagooka he mwaango, wakauza sia ya kuita kwe nyumba.¹⁸ Ne awetanga na kuza ati Simoni mwekua akatangwa Petuo ati ne akekaa hada.¹⁹ Ukati uo Petuo ekuwaho akafya kuhusu ayo maono, Loho akatamwiia, "Kaua wantu watatu wakuondeza."²⁰ Euka na useee si uite nao. Wesekuogoha kuita nao, kwa via nkiwaagiia."²¹ Petuo akasea uko si kwao na kugombeka "Mi ni yuda mmuondae. Kwa mbwai mweza?"²² Wakaamba, "Akida yumwe zina dakwe Konelio, mntu ya haki na mkunda kumwambudu Muungu, na wantu wamgombeka vyedi kwe si ya wayahudi, kembiwa ni malaika wa Muungu kukuagiia ili uite kwe nyumba yakwe, ili ave uzumbe kuawa hako."²³ Petuo akawakaibisha kwengia nyumbani na kwekaa hamwe nae. Keo dakwe akenuka akaita hamwe nae, na ndugu wacheche kuawa Yafa wakaita nae.²⁴ Siku ya kaidi yakwe wakeza Kaisalia. Na Konelio ne akawagoja; ne kawetanga hamwe nduguze na mbuyaze wa hehi.²⁵ Ukati Petuo akengia nyumbani, Konelio akamhokea na kwenama mpaka ahosi mwe miundi yakwe kwa kumhishimu.²⁶ Iya Petuo akamwenua na kugombeka "Gooka; mi mwenye nami ni mwanadamu."²⁷ Petuo ekuwaho akatamwiia nae, akengia nyumbai akabwiia wantu wekaa hamwe.²⁸ Akawamba, "Nywinywi wenye mwamany kua nkio shaia ya Kiyahudi kuambizana au kwezewa ni mntu mwesekua ya si yetu. Iya Muungu kanionyesa mimi kua nkiovyedi kumwetanga mntu yoyose ni najisi au mchama."²⁹ Ne mana ncheza mwenye bila kuhigana, nekuagiwaho kwa ajii ya iyo. Savyo niwauze kwani muagiwa kwa ajii yangu."³⁰ Konelio akagombeka, "Siku ne zekwembokazo, ukati enga unu ne nikaomba mda we musii saa kenda mwe nyumba yangu; Nakaua mbele yangu mntu kagooka na nguo zing'aaazo,³¹ Akanigombeka "Konelio maombi yako Muungu kayaiva na mbuso zako kwa masikini zigosoka ukumbuso he Muungu."³² Savyo agiia mntu Yafa akamwetange mntu yumwe etangwa Simoni eze hako naho pia etangwa Petuo. mwekaa he muamba mababu yumwe etangwa Simoni mwe nyumba yakwe ye hehi na bahai.³³ Gong'ondea: Mstai unu, "Nae endahoeze enda atamwiie nanywi, " nkaumo mwe maandiko ya kae.

³⁴ Nee Petuo akagubua muomuo wakwe na kugombeka "Ni kwei nkiamini kuwa Muungu nkadaha kua na upendeleo."³⁵ Badii yakwe, kia taifa mntu yoyose mmwabudu na kugosoa ugosoi wa haki etikiwa kwakwe.³⁶ Wamany mbiu ekuavyayo kwa wantu wa Izilaeli, ekuwaho akabiikia mbui ntana ya mpheho kwembokea Yesu Kwistu mwe Zembe wa wose-³⁷ nywinywi wenye mwamany mbui yekuawiiyo, iawia Yudea yose na iawia Galilaya, na ukusiaho ubatizo wekubiikiwao ni Yohana.³⁸ mbui yekuwayo ikaruhusu Yesu Kwistu kua Muungu ekumgeavyo mavuta ya Loho Mtakatifu na kwa nguvu. Kaita kagosa yedi na kuhonya wose wekupatao suuba na ibilisi, kwe via Muungu ne yu hamwe nae.³⁹ Swiswi ti mashahidi wa mbui zose ekugosaozo kwe si ya Uyahudi na kwe Yelusalemu- uyu ni Zembe Yesu wekumkomae na kumhweze mwe mti.⁴⁰ Uyu mntu Muungu kamfufua siku ya ntatu na kumwenka kumanyikana,⁴¹ nkio kwa wantu wose, iya kwa mashahidi wekusagulwao tangia aho ni Muungu - swiswi wenye, tidao nae na kunywa nae ekubindaho kufufuka kuawa kwe wekuumbwao mzimu.⁴² Katiagiia kubiikia kwa wantu na kushuhudia kua uyu ne Muungu kamsagua kua muaha ya wagima na wekuumbwao mzimu.⁴³ Kwe yeye manabii wose washuhudie kua kia muamini kwe yeye endaahokee msamaha wa zambi kwembokea zina dakwe."⁴⁴ Ukati Petuo yumwe ntamwiizi izi, Loho Mtakatifu akawamemeza wose wekuwao wakategeeza ujumbe wakwe.⁴⁵ Wantu wada wekuwao mwe bunga da waamini wekugwisao- wada wose wekwezao na Petuo- wakamaka, kwa kia kalama ya Loho Mtakatifu yekwetiwayo pia kwe mataifa.⁴⁶ Kwa kua waiva awa mataifa watamwiia kwa kabila ntuhu za kumwabudu Muungu. Petuo akazumia,⁴⁷ "Kuna mntu yoyose mdaha kuingia mazi kua wantu wesekubatiizwa, Wantu awa wamhokea Loho Mtakatifu enga swiswi?"⁴⁸ Ne akawaamulu wabatiizwe kwa zina da Yesu Kwistu. Wekubindaho wakaombeza ekae hamwe nao kwa siku ncheche.

Chapter 11

¹ Mitume na ndugu wada wekuwako uko Yudea wasikia kuwa mataifa wazihokea mbui za Muungu.² Petuo ekuuzwaho uko Yelusalemu, dia bunga da wantu wekugewao ngwisa wakavoka, kumhuzahuza,³ "Kutozana na wantu wekwesao kugosoewa ngwisa na kuda nao!"⁴ Akini Petuo ne avoka kuwamba dekuawiado kwa undani; akamba,⁵ "Nee nikaombeza mwe mzii wa Yafa, naona maono ya chombo kikasea kuawa mbinguni uwanga mwe pembe zakwe zose nne. Kikasea kwangu."⁶ Nkikauwa na kukifikii jisi yakwe. Nkiona wanyama wenye miundi minne wekaa mwe inu sii, na wanyama wa polini na wanyama watambaa na wadege wa uwanga.⁷ Nee nasikia sauti ikanamba, "Euka, Petuo, chinja na ude!"⁸ Nikamba, "Nkivyo ivyo, Zembe, muomo wangu nkauzati kwengia kintu chochose chesicho kitakatifu au kichafu"⁹ Akini sauti ikanijibu vituhu kuawa Mbinguni, ya ma kiya kintu Muungu ekwambacho ni king'aa, use kuchetanga najisi,¹⁰ Inu iawia maa ntatu na kiyaa kintu kikadoigwa mbinguni vituhu.¹¹ Kauwa, ukati unu wantu watatu wawa wagooka chongoi mbee ya nyumba tekawamo, watumwa kuawa Kaisalia kweza kwangu.¹² Loho kanambia niite nao na nesekekana nao awa wagosi ntandatu wakaita hamwe na mie na itita kwe nyumba ya mntu yumwe.¹³ Katambia via ekuonavyo malaika kagooka nyumbani mwakwe akamba, "Nituma Yafa nikamweete Simoni ambaye zina dakwe tuhi ni Petuo."¹⁴ Onda ambe mbuii kwako mwe uwo ujumbe wonda ukombolwe wewe na nyumba yako yose."¹⁵ Nekuvokaho kusema nao, Loho mtakatifu akeza uwanga yao inga ekwezavyo kwetu aho bosi.¹⁶ Nkikumbuka mbuii za Zembe, ekwambazo, "Yohana kabatiiza kwa mazi; akini mwonda mwe Loho mtakatifu."¹⁷ Ivyo inga Muungu kaavya ntunu kana ekulanka zo swisi tekuaminiho mwe Zembe Yesu Kwistu, mie ni ndai, inga nadaha kuhigana na Muungu?¹⁸ Wekusikiaho mbuii iyo nkaokuvuza, iya wamsifu Muungu na kwamba, "Muungu katifia mbazi wesio kumnya muungu pia"¹⁹ Inga waamini ambao suubu zivoka mwe kifo cha Sitephano watawanyika kuawa Yelusalemu- waamini awa waita hae, hadi mhaka

Foinike, Kipro na Antokia. Wawambia ujumbe wa Yesu ikedu kwa wayahudi nanki kwa mtuhu yeyose.²⁰ Akini watuhu ni wantu kuawa Kipro na Krene, weza Antiokia na kutamwiya na wayunani na kuwabiika (ne wawamba) mbui za Zumbe Yesu.²¹ Mkono wa Zumbe uwa hamwe nao, wantu wangi ne waamini.²² Mbui zao ne zabua mwe magutwi ya kanisa da Yelusalemu: ne wamwagiza Barnaba aite mpaka Antiokia.²³ Ekwezaho na kukaua kaama ya Mungu ne kaona nyemi; na kuwagea moyo wose wasigae na Zumbe mwe mioya yao.²⁴ Kwa ajii kawa mntu mtana na mwekumema Roho Mtakatifu na imani na wantu wangi nee waongezeka mwe Zumbe.²⁵ Baadae Banaba akaita Tarso kumkau Sauli.²⁶ Ekumpataho, akamweta Antiokia. Iwa mwe mwaka mgima wakekonga hamwe na kanisa na kuwahinya wantu wangi. Na wahinywa wakatangwa wakwistu kwa maaya bosi uko Antiokia.²⁷ Na mwe siku izi manabii wakaseeya kuawa Yerusalemu mpaka Antiokia.²⁸ Yumwe wao ni Agabo ne zina dakwe, akagooka akiambigwa ni Roho kuwa saa nkai yonda iawie dunia mwose. Inu iawia mwe siku za Klaudia.²⁹ Kwa hiyo, wahinywa, kiya yumwe ekufanikiwavyo, waamua kwegaa misaada kwa ndugu weuko Uyahudi.³⁰ Wagosoa ivi; watuma heya kwa mkono wa Banaba na Sauli.

Chapter 12

¹ Ukati wa mfaume Helode akanyoosa mkono wakwe kwa wekumwe mwe wadao walawao mwe bunga ili kuwasuubisha.
² Akamkoma Yakobo nduguye da Yohana kwa upanga.³ Baada ya kuona kuwa vyawatamia Wayahudi, akamgwia na Petuo vituhu. Inu nee ni ukati wa mikate ye sayoy ngwadu.⁴ Ekumgwiaho, akamwika geezani na akaika vikosi vya askai ili kumwiinda, nee akataajia kumwegaa kwa wantu baada ya Pasaka.⁵ Petuo akaikwa geezani, akini maombi yakagosolwa kwa bidii ni bumba kwa ajii yakwe kwa Muungu.⁶ Siku kabla Helode nkazati kuita kumwaavya kio icho Petuo nee kagona gatigati ya maaskai waidi uku katahwa minyololo miidi na walindi mbele ya uvi nee wakainda geeza.⁷ Kua malaika ywa Bwana gafila akamwawia na mng'ao ukan'gaa ndani. Akamtowa Petuo mwe ubavu na kumwenua akamba, "Enuka kinyanyi." nee minyololo ekuwayo katahwa nee yachopoka kulawa mwe mikono yakwe.⁸ Malaika akamwamba, "Vaa nguo zako na vaa viatu vyako." Petuo akagosa ivyo. Malaika akamwamba, "Vaa vazi dako un'tongee."⁹ Ivyo Petuo akamtongea Malaika na kulawa chongoi nkee. Kuamini chekugosokacho ni malaika kana ni cha kweli. Kafikii aona maono.¹⁰ Baada ya kwemboka indo da bosi na da kaidi, wakabua he he lango da chuma da kwengiia kuita mjini, dikavuguka denye kwaajii yao. Wakalawa chongoi wakaseeya kwe mtaa, mala Malaika akambada.¹¹ Petuo ekwezaho kwemanya, akamba, "Sasa nkiamini kuwa Bwana nee kamtuma Malaika yakwe ili kuniavya mwe mikono ya Helode, na kwa matalajio ya wantu wose wa mungu."¹² Baada ya kumanya aya akeza kwe nyumba ya Maliamu mamiakwe da Yohana ambae ni Marko; Wakwistu wangi wakamemeezana wakaomba.¹³ Ekutuntaho kwe uvi wa kizuizi mtumishi yumwe mdee mwetangwa Loda akeza kuvugwa.¹⁴ Ekumanye ni sauti ya Petuo, kwa kinyemi akavotwa kuvugwa; badala yakwe akaguuka gati kuwambia Petuo kagooka mbele ya Uvi.¹⁵ Ivyo, Wakamwamba, "Wewe umkiyau" akini akasongwa kuwambia ni kwei ni yeye. Wakamba "Uyo ni malaika ywake."¹⁶ Akini Petuo akasongwa ni kutunta, na wekuvugua uvi, wakamuona na wakehewa sana. Petuo akawamba wanyamae kwa mkono kimyemye na akawambia namna Bwana ekumavyavyo kulawa Geezani. akamba,¹⁷ "Wambie mbui izi Yakobo na nduguze." Ikabinda akahauka akaita npande ntuhu.¹⁸ Kwekuwaho musiki kukatenda na huzuni nkuu mwe asikai, kuhusiana na chekuawiacho kwa Petuo.¹⁹ Baada ya Helode kumwondeza na nkekumuona akawauza walinzi na kuaamulu wakomwe. Akaita kuawa uyahudi kiamuo kiamuo Kaisalia na kwekaa uko.²⁰ Helode nee ana maya juu ya wantu wa Tilo na Sidoni. Wakaita kwa uhamwe kwakwe. Wakawa na umbuya na Blasto ywa mfaume, ili amwambize. Ikabinda wakaombeza npeho, kwa kuwa si yao ihokea nkande kulawa mwe si ya mfaume.²¹ Siku yekukusudiwayo Helodenee avaa mavazi ya kifaume na kwetungia mwe kiti chakwe cha kifaume, na akawabiikia.²² Wantu wakatowa vuzo, "Inu ni sauti ya muungu wala nkio ya mwanadamu!"²³ Mala gafila malaika akamtowa kwaajii nee nkee kumwenka Muungu utukufu; akaigwa n'sango na akafa.²⁴ Akini mbui ya Muungu ikadahaa na kugenea.²⁵ Baada ya Banaba na Sauli kuukamiisha huduma yao wakalawa hada wakagotoka Yelusalemu, wakamwoda na Yohana ambae zina da kuvyaigwa ni Mako.

Chapter 13

¹ Sasa mwe kanisa da Antiokia, awa na we kumwe wa manabii na waimu Balinaba, Simeoni (mwetangwa Nigeli). Lukio wa Kilene, Manaeni(umbude mwesekuawa nae ifu dimwe wa Helode kiongozi ywa mkoa), na Sauli.² Wekuaho wakamgimbika Bwana na kufunga, Loho Mtakatifu akagombeka, "Niikia nkandai Balnaba na Sauli, wagosoe ndima ekwetangiayo."³ Badii ya Kanisa kuombeza, na kuika mikono yao uanga ya wantu awa, wakawaeka waite.⁴ Nee Balinabasi na Sauli wakambiikia Loho Mtakatifu na wakasea kuita Seleukia; Kuawa uko wakatamba bahalini kuita kisiwa cha Kiplo.⁵ Wekuaho mwe mzi wa Salami, wakabiikia mbui za Muungu mwe Masunagogi ya Wayahudi. Naho wekuaho hamwe na Yohana Marko mwetango kana mwegazi ywao.⁶ Wekuitaho mwe kisiwa chose hadi Pafu, wabuia muntu fulani msawi, Myahudi nabii ywa umbea, zina dakwe diwa Bali Yesu.⁷ Msawi uyu katozana na Liwali Selgio Paulus, mwekuwa muntu mwenye akii. Muntu uyuy akawetanga Balinaba na Sauli kwa sibabu kukunda kumgeza mbui za Muungu.⁸ Akini Elima "yuda msawi" (ido nee zina dakwe dekutafasiliwavyo) akawaavya; akageeza kumhitua yuda liwali aawe kwe imani.⁹ Akini Sauli mwekwetangwa Paulo, kawa kamemeezwa Loho Mtakatifu, akamfuia meso¹⁰ na akamba "Ewe mwana ywa Ibilisi, kamemeezwa na mbai zose za utii na uzaifu. Wee undai wa kia aina ya haki. Nkawenda ukome kuzihitua sia za Bwana, zekunyookazo, je wenda udahe?"¹¹ Sasa kauwa, mkono wa Bwana uuanga yako, na wenda uwe tuntu. Nkawenda ukauwezua kwa muda" maa mwenga ukungu na kiza kigwa uanga ya Elimas; akavoka

kuzunguuka hada akaombeza wantu wamuongoe kwa kumtoza mkono.¹² Badii ya liwali kukauwa chekuawiacho, aliamini, kwaajili kwengewa na mahinyo kuhusu Bwana.¹³ Sasa Paolo na wambuze wakatamba mwe mazi kuawa Pafu na wakabua Pelge mwe Pamfiia. Akini Yohana akawabada akauya Yelusalemu.¹⁴ Paolo na umbuze wakatamba kuawa Antiokia ya Pisidia. Uko nee wakaita mwe sunagogi musi wa Sabato na kwekaa sii.¹⁵ Badii ya kusoma shaia na manabii, wakuu wa masunagogi saamu wakamba, "Ndugu, kana mnao ujumbe wakamba wantu aha, semeni"¹⁶ Nee Paolo agooka na kumgwia mkono; akatambaisa, "Wagosi wa Israeli nanywi muntii Muungu, tegeezani."¹⁷ Muungu wa wantu wa Israeli ekuwasagua tati zetu na kuwagoosa wantu wangi wekwekaa mwe si ya Misili, na kwa mkono kwenuiwa akawaongoea chongoi.¹⁸ Kwa miaka arobaini akazizimiza jangwani.¹⁹ Badii ya kubananga mataifa saba mwe si ya Kaanani, akawenka wantu si yao kwa ulisi.²⁰ Matukio aya yose yaawia zaidi ya miaka mia nne na hamsini. Badii ya vintu ivi vyose, Muungu akawenka waamuzi mhaka Samwei Nabii.²¹ Badii yakwe wantu waombeza mfaume, ivyo Muungu akamwenka Sauli mwana ywa Kishi, muntu wa kabila da Benyaamini, kugosoa mfaume wa miaka alobaini.²² Naho badii ya Muungu kumuusa mwe ufaume akamwenua Daudi kuwa mfaume wao. Kuhusu Daudi kwa Mungu aagizwa nmoyo wangu enda agosoe kia kintu nikidahacho.²³ Kuawa kwe ukoo wa muntu uyu Mungu kaieta Israeli mkombozi, Yesu, kana ekuavyo kaika kiaga kugosoa.²⁴ Idi divoka kuawa, kabla ya Yesu kweza, Yohana bosi akamuongoea ubatizo wa toba kwa wantu wose wa Israeli.²⁵ Nae Yohana ekuaho kabindiiiza ndima yakwe akamba, 'Mwaafyani mie nndai? mie nkimi yuda. Akini tegeezani, mweza nyuma yangu, nkistahili kugeza viatu vya miundi yakwe.'²⁶ Ndugu, wana wa ukoo wa Abwaahimu, na wada ambao mwe nywinywi mwamvikia Mungu, kwaajii yetu kwamba saamu izi za ukombozi zitumwa.²⁷ Kwa wada wekuao Yelusalemu, na watawala wao nkawokumanya kwa uhufu za manabii ambazo zasomwa kia Sabato; kwa hiyo watimiza maangizo ya nabii kwa kumhukumu kifo Yesu.²⁸ Etiho nkawokumhokea sibabu nntaoa ya kifo ndani yakwe, wakamwombeza Pilato amkome.²⁹ Wekubindaho mbui zose zekugondwazo kuhusu yeye, wakamseeza kuawa mtini na kumgoneza mwekabui.³⁰ Akini Muungu kawa kamfufua kuawa kwa wafu.³¹ Kaoneka kwa siku nyingi kwa wada wekuitao hamwe naye kuawa Galilaya kuelekea Yelusalemu. Wantu awa nmashahidi wa wantu.³² Ivyo tamietea habai ntana kuhusu kiaga wekwenkigwacho tati zenu.³³ Muungu kaika kiaga kwetu, wana wao, mweidi kamfufua Yesu na kumvuza vituhu mwe Zabuli ya kaidi: 'Wee Umwanangu, ivye nkiwa Tati yako.'³⁴ Naho kuhusu ukwei nkamba kamfufua kuawa kwa wafu ili kwamba mwii wakwe wese kubanika katamwii ivi: 'Nndai nkwenke utakatifu na baaka halisi za Daudi.'³⁵ Inu nee sibabu kwamba mwe zabuli ntuhu, 'Nkwenda umluhusu mtakatifu wako kukaua uozo.'³⁶ Kwa kuwa bidii ya Daudi kutumikia ukundiso wa Mungu mwe uvyazi wakwe akagona, akagonezwa hamwe na tati zakwe na ekuonacho ubanasi,³⁷ Akini mwekufufulwa nMungu nkekuona ubanasi.³⁸ Naho naimanyike kwenu, ndugu, kwembokea muntu uyu, kufiwa moyo zambi kubiikia.³⁹ Kwembokea yeye kia mwamini kutaaziwa haki na mbui zose ambazo sheia ya Musa isinge wenka haki.⁴⁰ Ivyo tendani wakamiiifu kwemboka kintu wekukitamwiiho manabii chesekuawii kwenu:⁴¹ 'Kauwa, nywie mzalau na mkatunduwae na mkaangamie; kana via nagosoa ndima siku zenu ambayo nkamdaha kuiamini, hata kana muntu awatamuize.'⁴² Ukati Paulo na Balnaba wekuhauko wantu wakawaombeza watamuie mbui izo siku ya Sabato yezayo.⁴³ Ukati bunga da sunagogi wekusiaho, Wayahudi wangi na waongofu sabati wakawabasa Paolo Banaba, ambao watamuia nao wakawahimiza waite mwe neema ya Muungu.⁴⁴ Sabato yekutongeeayo tambe mzi mgima wa kekuba na kutegeezwa mbui za Mungu.⁴⁵ Wayahudi wekuonaho madugano, wakatenda kinyume na kutamuia mbui yakutoigwa vita vose vekutamuiavyo ni Paolo.⁴⁶ Akini Paolo na Banaba nee watamuia kwa ukangafu na kuwaombeza, "Nee ni vyedi mbui ya Mungu itamuiwe ya bosi kwenu kwakuwa mditambika hae kuawa kwenu na kweona kuwa nkamkustahili ugima wa kae, kauani tendatiwahitukie Mataifa."⁴⁷ Kana ambavyo Bwana katiamulu, akamba, 'Nkiwaiika nywinywi kana nuu kwa wantu wa mataifa, kwamba muete wokovu kwa ntendeo zose za dunia.'⁴⁸ Mataifa wekusikiaho wakatamiwa na kumgimbika mbui ya Bwana. Wangi wekugosowa kwa ugima wa kae nee waamini.⁴⁹ Mbui za Bwana zieneea si ngima.⁵⁰ Akini wayahudi wawahembeza wekweavyao na wavyee muhimu, pia viongozi wa mzi.⁵¹ Akini Paolo na Banaba wekung'un'teni vumbi mwe miundi yao. Wabinda wakaita kwe mzi wa Ikonio.⁵² Na wahinywa wakamemwa ni nyemi hamwe na Loho.

Chapter 14

¹ Ikaawia mwe Ikonio ati Paulo na Barnaba wakengia hamwe mwe sinagogi da Wayahudi nakutamwia namna ambayo kundi kuuda wantu Wayahudi na Wayunani wakaamini.² Akini Wayahudi wesao kutii wakawapembeja akii wa mataifa na kuwagosoa kuwa wabaya zidi ya ndugu.³ Kwa iyo wakekaa uuko kwa mda mlefua, wakatamwii kwa ukangafu kwa nguvu ya Zumbe, uku akaavyo usibitisho kuhusu uzumbe wa neema yakwe. Akagosoa ivi kwa kuavya utangio na vihihi vigosolwe kwa mikono ya Paolo na Barnaba.⁴ Akini eneo kuu da mzi dipangwa wantu kumwe wawa hamwe na Wayahudi, na kumwe hamwe na mitume.⁵ Ukati wa mataifa na Wayahudi wekugeezaho kushawishi viongozi wao kuwagoloswa vibaya na kuwahonda maiwe Paolo na Barnaba,⁶ wakadimanya ido na kuguukia mwe mizi ya Likaonia, Listra na Derbe, na maeneo yekuwazungukayo hada,⁷ naho wakabiikia injii.⁸ Aho Listra hawa na muntu yumwe mwekwekaa, nkekuwa na nguvu mwe miundi yakwe, kilema kuawa kwe ifu da mami akwe nkazati kutembea.⁹ Mntu uyu akamsikia Paulo akamfwia mese na akaona kwamba kawa na imani ya kuhonywa.¹⁰ Nee agombeka kwakwe kwa sauti ya uanga, "Gooka kwa miundi yako." Na yuda muntu akasooka uanga na kuvoka kwenda.¹¹ Umati ekukigosocho Paolo, wakenua sauti zao, wakagombeka mwe Kilikaonio, "miungu itezea kwa misii ya binadamu."¹² Wakamwetanga Barnaba "Zeu," na Paolo "Herme" kwa sibabu kawa mtamwiiaji mkuu.¹³ Kuhani mzize, ambae hekalu dakwe diwa

chongoi ya mzi, akaeta fahali da ng'ombe na mtungo wa maua mpaka kwe lango da mzi, yeye na umati woonda kuavya kafa. ¹⁴ Akini mitume, Barnaba na Paolo, wekusikiaho ido, wakatatua mavazi yao kinyanyi wakaita chogoi kwe umati, ¹⁵ wakaia na kugombeka, "Nywie wantu, kwa mbwai mwagoso mbui izi? Na swiswi naswi binadamu wenye hisia inga zenu. Tamietea mbui ntana, kwamba mhituke kulawa kwe vintu ivi vyesavyokutamaa mmwelekee Muungu mwe ugima, uufiii ywa mbingu, na dunia na bahai na kia kintu cheumo. ¹⁶ Mwe ukati wekwembekao, kawaluhusu mataifa kuita mwe sia zao wenye. ¹⁷ Akini bado, nkekuhauka bila shahidi, mwe ido akagoso vyedi na akawenka fua kulawa mbinguni na ukaii wa mbona akaimemeza myoyo yenu kwa nkande na fulaha" ¹⁸ Hata kwa mbui izo, Paolo na Barnaba kwa shida wakauzia umati kuwalavia kafa. ¹⁹ Akini Wayahudi wekumwe kulawa Antiokio na Ikonio wakeza kuupembeja umati. Wakamtoa maiwe Paolo na kumbuuta mpaka chongoi ya mzi, wakamany kafa. ²⁰ Hata ivyo wahinywa nee wagooka hehi nae, akenuka, wakengia mwe mzi, siku ya kaidi akaita Derbe na Barnaba. ²¹ Baada ya kuhinya injii mwe mzi uda na kuwagoso wahinywa wangi, wakagotoka Listra, hadi Ikoniamu, na hadi Antiokia. ²² Wakasongwa kuimalisha nafsi za wahinywa na kugewa moyo kuendee mwe imani, akagombeka, "Lazima tengie mwe ufaume wa Muungu kwa kwembokea suuba nyingi." ²³ Wekuwasaguaho wadaa kwa ajii yao wa kia dugano da waaminio, na wakawa waombeza kufunga, wakawenka kwa Bwana ambae woo wamwaminio na wakawaombeza na kufunga. ²⁴ Kisha walipita katika Pisidia, walifika Pamfilia. ²⁵ Ikabinda wekutamwaho mbui mwe Perga, wakasea kuita Atalia. ²⁶ Kulawa uko wakakwea meli mpaka Antiokia ambako wawa welavya uko kwa neema ya Muungu kwa ajii ya ndima ambayo sasa wawa tongea. ²⁷ Wekubuwaho uko Antiokia, na kudikonga bunga hamwe, wakaavya habai ya mbui ambayo Muungu kagoso kwao, na jinsi akuwawugwiavyo uvi wa imani kwa wantu wa Mataifa. ²⁸ Wakekaa kwa mda mlefu na wahinywa.

Chapter 15

¹ Wantu fulani waseeya kuawa Uyahudi na kuwahinya ndugu, wakagombeka, "mwesekutimwa kama mila ya Msa nkanaadahe kuokolewa." ² Wakati Paulo na Barnaba wekuaho na mapambano na mjadaa hamwe nao, ndugu wakaamua kwamba Paulo, Barnaba na watuhu kadhaa waite Yelusalemu kwa wakae na mitume kwa ajii ya swala idi. ³ Kwa iyo, kwa kutumwa kwao ni kanisa, wakembokea Foinike na Samaria kubiikia kuhitua nia kwa mataifa waeta nyemi nkuu kwa ndugu wose, ⁴ Wekweza Yelusalemu, wakakaibishwa na kanisa na mitume na wazee, na wakawenka taarifa ya mbui ambayo Muungu kagoso hamwe nao. ⁵ Akini wantu fulani wekuaminiao, ne wa mwe bunga da Mafalisayo wakagooka na kwamba nivyeti kuwatina na kuonda watoze shaia ya Msa." ⁶ Ivyo mitume na wakae wakagooka kwa hamwe mwe kudiafya swala idi. ⁷ Baada ya ntamuizi ndefu, Petuo akagooka na kwamba kwao, "Ndugu mwamany kwa kitambo cha kwembokacho Muungu kagoso usaguzi gati yenu, kwamba kwa muomo wangu mataifa wasikie mbui za injii, na kuamini. ⁸ Muungu, mmany mioyo yao, akashudia kwao akawenka Loho mtakatifu, kama ekugosoavyo kwetu; ⁹ na kagoso tofauti gati yetu na wao uku akaigoso mioyo yao safi kwa imani. ¹⁰ Kwa iyo kwa ajii yani mwamgeezaa Muungu kwamba mwaika mila uwanga ya singoo za wahinywa ambao hata tati zetu, wala swiswi nkatidaha kuzizimiza? ¹¹ Akini kwamba taamini tiokolewa kwa nema ya Bwana Yesu kama wekuavyo." ¹² Bunga dose dikanyamaa wekuaho wakamtegeza Barnaba na Paulo we wekuaho wakaavya taarifa ya utangio na maajabu ambayo Muungu kayagoso nao ya wantu wa mataifa. ¹³ Wekuwaho wakatamua, Yakobo akajibu akamba, "Ndugu ntegeezani. ¹⁴ Simoni akaeleza jinsi aho bosi Muungu kwa neema kawasaidia mataifa ili kwamba epatie wantu kuawa kwao kwa ajii ya zina dakwe. ¹⁵ Mbui za manabii zakubaliana na idi kama dekugondwavyo. ¹⁶ Baada mbui izi n'ndatigotoke na kudizenga vituhu hema da Daudi, dekugwado asi naonda n'denue na kuisa ubanasi wakwe, ¹⁷ ili kwamba wantu wekusigao wamundeze Zumbe hamwe na wantu wa mataifa wekwetangwao kwa zina dangu." ¹⁸ Ivi ne ivyo ekwambavyo Zumbe mwekugoso mbui izi zimanyikanazo tangu enzi za kae. ¹⁹ Ivyo basi, ushauri wangu ni, kwamba tisekuwenka tabu wada wose wantu wa mataifa wamhitukiao Muungu; ²⁰ akini tigonde kwao kwamba weneg na ubanasi wa vizuu, tamaa za ukiyanga na vyekunyongwavyo na mphome. ²¹ Kuawa vizazi vya wazee kuna wantu kumwe kia mzi wabiikie na kumsoma Msa mwe masinagogi kia Sabato." ²² Kwa iyoikaonekana kuwa iwapendeza mitume na wazee, hamwe na kanisa dose kumsagua Yuda mwetangwa Barnaba, na Silas, kuwa viongozi wa kanisa na kuwatuma Antiokio hamwe na Paulo na Barnaba. ²³ Wagonda ivi, "Mitume, wazee na ndugu kwa ndugu wa Mataifa we uko Antiokia, Shamu na Kilikia, salamu. ²⁴ Tisikia kwamba wantu fulani ambao nkate kuwenka amri iyo, wawa uko kwenu wamitaabisha kwa mahinyo yaetayo shida mwe nafsi zenu. ²⁵ Kwa iyo ionekana vitana kwetu wose kusagwa wantu wa kuwatuma kwenu hamwe na wapendwa wetu Barnaba na Paolo, ²⁶ wantu we kuemeo maisha yao kwa ajii ya zina da Zumbe Yesu Kwistu. ²⁷ Kwa iyo timtuma Yuda na Sila, wondawamyambie mbui izo izo. ²⁸ Kwa kuwa ionekana ni vitama kwa Loho Mtakatifu na kwetu, kwesekuika mizigo mkuu uwanga yenu mbui izi zeivy lazima: ²⁹ Kwamba mhituke kulawa kwe vintu wavigwavyo mwe vizuu, mphome, vintu vya kunyongwa, ukianga. Kama mndamvieke inda iwe vyedi kwenu. Kwa heini." ³⁰ Ivyo basi, wekutawanywishwaho, wakasea Antiokia; baada ya kukusanya bunga hamwe wakawasilisha baa. ³¹ Wakapata kinyemi wekuisomaho. ³² Yuda na Sila, wakawahongoza kwa mbui nyingi na kuwagea nguvu. ³³ Baada ya kwekaa kwa mda fulani uko wakawatawanya kwa amani kulawa kwa ndugu wada wekuwatuma. ³⁴ [Akini ikaonekana ni vyedi Sila abaki uko] ³⁵ Akini Paulo na watuhu wakekaa Antiokia hamwe na watuhu wengi ambao wakahinywa na kubiikiwa mbui za Zumbe. ³⁶ Baada ya siku kadhaa ivi Paulo akamwamba Barnaba, "Na tigotoke na kuwatembelea ndugu mwe kia mzi tekubikiawo mbui za Zumbe na kuwona weivyo. ³⁷ Barnaba kaonda pia amdoo hamwe na Yohana mwekua aketangwa Marko. ³⁸ Akini Paulo akafikiia nkaina iwe vyedi kumdoa Marko mwekuwabada uko Pamfilia na kuendelea nao mwe

ndima.³⁹ Kisha aho hakaawia mabishano makuu kwa hiyo wakaekana na Barnaba akamdoa Marko na kutamba naye kwe meli mpaka Kipro,

⁴⁰ Akini Paulo akamsagua Sila na kuhauka, baada ya kukabiziwa na ndugu mwe neema ya Zumbe.⁴¹ Na akaita kwembokea Shamu na Kilikia, uku aimarisha makanisa.

Chapter 16

¹ Paulo pia ekwezaho Derbe na Lystla; naho kau, hada nee hawa na mhina mwetangwa Timoseo, ni m'bwanga mwekuvyaigwaa ni mvyee ywa Kiyahudi mwekuue ni muumini na tati yakwe ni Mgiiki.² Wantu wa Listla na Ikonia wamshuhudia vitana.³ Paulo kamkunda atambe nae, nee amdoa na kumgwisa kwe sibabu ya Wayahudi wekuawa uko kwaajii wammanya tati yakwe ni Mgiiki.⁴ Wekuaho wakaita wembokea kwe mizi na kuavya maangiizo kwe makanisa ili wetikie maangiizo ayo yekugondwayo ni mitume na wadaa uko Yelusalemu.⁵ Nee makanisa yatintimaza mwe imani na wekuaminio wakagenyea kia siku.⁶ Paulo na weziwe wakaita Filigia na Galatia, kwaajii Loho ywa Zumbe Muungu kawafingiza kubiikia mbui uko kwe jimbo da Asia.⁷ Wekubuahohi na Misia, wageeza kuita Bisinia, iyakini Loho ywa Yesu akawafingiza.⁸ Kwa iyo wakomboka Misia wakeza mpaka Mzi wa Tloa.⁹ Maono yamuawia Paulo nakio nee kuwa na muntu ywa Makedonia kagooka, akamwetanga nakugombeka "Soonie mnambize uku Makedonia".¹⁰ Paulo ekuonaho maono, hamka akeandaa kuita Makedonia, akamanyia ati Zumbe Muungu katetanga tende tikawabiikie injii.¹¹ Nee tahauka kuawa Tloa, tikaita mwenga kwa mwenga Samosilake, na msi wekutongeo tikabua mzi wa Neapoli.¹² Kuawa aho tikaita Filipi ambao ni mzi wa mwe Makedonia mzi mhimu mwe wilaya ya utawala wa Kirumi nee tekaa misii kazaa.¹³ Msi wa Sabato, tiita chongoi ya lango kwe sia ya moto, ntendee ambayo tizani konda kuwe na hantu hakuvika. Tekaasi nakutamua na wavyee wekwezao hamwe.¹⁴ Mvyee yumwe mwetangwa Lidia, mtaga zambalau kuawa kwe mzi wa Tiatila, mumvika Zumbe Muungu, katitegeeza. Bwana kamvugua moyo wakwe na kugea maanani mbui zekugombekwazo ni Paulo.¹⁵ Ekubindaho kubatiizwa, yeye na nyumba yakwe yose, akatihembeeza akamba "ati mwaniona mie nimuaminifu mwe Bwana, basi namihembeeza mwengie na mwekae kwangu". Akatihembeeza sana.¹⁶ Ikatenda tekuaho tikaita hantu hekuvika, mndee yumwe mwekuu na mphepo ya utambuzi akadugana naswi. Kamwetea mgosi yakwe faida nyingi kwa kutoa miamuo.¹⁷ Mvyee uya akambasa Paulo hamwe na swiswi uku atoa vuzo na kugombeka "Awa wagosi ni wandima wa Zumbe Muungu ambae ni Mkuu, wamibiikiao nywinywi mbui za uhozi".¹⁸ Kagosoa ivyo kwa misi mingi, mia Paulo nee kakimwa ni mbui ida akahituka nyuma na kumwamba mphepo, "Nakuamuu kwa zina da Yesu umuawe mwakwe." Nae nee alawa na kumueka maa mwenga.¹⁹ Wada mabwana zakwe wekwendaho kuona tumaini da faida yao dihaika, wakawagwia Paulo na Sila na kuwabuuta sokoni he meso ya wenao mamlaka.²⁰ Wekwendaho kuwabuza kwa waahi, wakamba, "Awa wagosi ni Wayahudi na watietea ngavu ngavu nkuu mwe mzi wetu."²¹ Wahinya mbui ambazo nkio shaia swiswi kuzihokea waa kuzitongea inga Walumi."²² Utiifu ukawenukia mhitu Paulo na Sila, waahi wakahaabua nguo zao na kuwahambua na kuamuuwatoigwe ngoda.²³ Wekubindaho kuwatoa ngoda nyingi, wakawatambika geezani na kumuamuu asikali ywa geeza kuwainda vitana.²⁴ Baada ya kuhokea amli iyo, asikai ywa geeza akawatambika kwe chumba cha gati kabisa ya geeza nakuwataha miundi yao kwe ntendee ekuwaikaho.²⁵ Ukati wa kio cha mnane, Paulo na Sila nee wakaombeza na kuimba mawia ya kumtunya Zumbe Muungu, uku wafungwa watuhu wakategeeza,²⁶ Hamka kukaawia zingizo kuu na misingi ya geeza ikasingiswa, miango ya geeza ikavuguka na minyololo ya wafungwa wose ikatoholwa.²⁷ Mlinzi ywa gereza kenuka kuawa mwe usisiza nee aona miango yose ya geeza ivugulwa; nee ekwendaho kudoa uhamba wakwe akekome kwaajii kafikii wafungwa wose wanyiika kae,²⁸ Iya, Paulo akatoa vuzo kw asauti nkuu, akamba "wesekwezuu kwesibabu tose tiaha".²⁹ Mlinzi ywa geeza akaombeza taa zietigwe na akengia ndani mwe geeza kinyanyi, uku azingiza na kuogoha, akawagwia Paulo na Sila,³⁰ na kuwalavya chongoi ya geeza na kugombeka, "Wahishimiwa, ntende viivihhi nami mpate kuohoka?"³¹ Nawo wakamwamba, "Mwamini Yesu nawe wonda uohoke hamwe na nyumba yako."³² Wagombeka mbui ya Bwana kwakwe, hamwe na wantu wose wa nyumbai kwakwe,³³ Mlinzi ywa geeza akawadoa kio kia na kuwasunta sehemu wekuumiazoo, yeye hamwe na wantu wa nyumbai mwakwe wakabatiizwa maa.³⁴ Akawaetea Paulo na Sila nyumbai kwakwe na kuwaikia nkande. Nae akafulahi hamwe na wantu wa nyumbai mwakwe kwesibabu wamwamini Zumbe Muungu.³⁵ Kwekwendaho kucha, waahi wakaagia saamu kwa yuda mlinzi ywa gereza wakamba, "Wenke uhusa wada wantu wahite",³⁶ Mlinzi ywa geeza akamhinya Paulo zia mbui kua, "Waahi waagia saamu ni myenke uhusa muite: sasa awani chongoi na muite mpheho."³⁷ Mia Paulo akawatambaisa akamba, "Watitoa chezae wantu ambao ni Walumi pasi kutiaha na waamua kutigee geezani; wakabinda sasa wondeza watiavye kwa sii? Bue, nkainaidahike, wowo wenye weze watiavye hantu hanu".³⁸ Walinzi wakawahinya waahi mbui zia, waahi wakaogoha sana hada wekwendaho kumanya ati Paulo na Sila ni Walumi.³⁹ Waahi wakeza na kuwahembeeza waawe, na wekuwaavyaho chongoi ya geeza wakawaombea Paulo na Sila waawe chongoi ya mzi wao.⁴⁰ Kwaiyo Paulo na Sila wakaawa chongoi ya geeza wakeza nyumbai kwa Lidia. Paulo na Sila wekuwaonaho ndugu, wawagea moyo na wakabiinda wakahauka mwe mzi uo.

Chapter 17

¹ Na wekwembokaho mwe mizi ya Amifipoli na Apolonia, weza mpaka mzi wa Sesalonike ambako ne kuna sinagogi da Wayahudi.² Inga yeivyo kawaida ya Paolo, kaita kwao na kwa mda wa misi mitatut ya Sabato kamamaankanya na nao juu ya magondi.³ Nee akawagubua magondi na kuwamba ondigwa kia Mkwistuu agaye na kufufuka vituhu kuawa kwa

watakufa. Akawamba, "Uyu Zumbe Yesu nimyambiae mbui zakwe nee Kwistu" ⁴ Baazi ya Wayahudi wagewa nchonjo kua hamwe na Paolo na Sila, hamwe na Wagiiki wacha Muungu, wavyee wangi wongofu na bunga kuu da wantu. ⁵ Mia Wayahudi wekumwe wesaokuamini, wekume mwao ni kinyuu, waita gwiiio na kuwadoa wantu wekumwe wabaya, wakakonga utiifi wa wantu hamwe, na kusibabisha ngavungavu mwe mzi, wakabinda wakengia nyumba ya Jasoni, wakaonda kuwagwia Paolo na Sila ili kuwaeta mbele za wantu. ⁶ Mia wekuwakosahoh wamgwia Yasoni na ndugu wekumwe watuhu na kuwegaa mbele ya maafisa wa mzi, wakatoa vuzo, awa wagosi wekuuhitua ulimwengu wabua mpaka uku pia, ⁷ Wagosi awa wekukaibishwao ni Yasoni, waibananga shaia ya Kaisali, wagombeka kuna mfaume mtuhu mwetangwa Zumbe Yesu" ⁸ Utiifi na maafisa wa mzi wekusikiaho mbui iyo wengiwa ni kiheehee. ⁹ Wekuaho wabinda kae kudoa hea ya samani ya ulinzi kuawa kwa Yasoni na watuhu wawaekea waite. ¹⁰ Kio kia ndugu wamwagiia Paolo na Sila Belaya. Na wekubuahe kua waita kwe sinagogi da Wayahudi. ¹¹ Wantu wada nee wana unyanyi mkuu kuliko wada wantu wa Sesalonike, kwa sibabu nee wana utayali wa kuhokea mbui kwa akii zao, na kumamaankanya kia msi ili kukaua ati mbui zekutamwiiwazo nee zeivyo. ¹² Ivyo wangi wao waamini, wakawa umo wavyee wenye nchonjo nkuu wa kigiiki na wagosi wangi. ¹³ Mia Wayahudi wa Sesalonike wekumanyaho kua Paolo abiikia mbui ya Muungu uko Belaya, waita na uko na kugea nchonjo akabinda wakavoka ngavungavu kwa wantu. ¹⁴ Kinyanyi, ndugu wakamwegaa Paolo kwa sia ya ziwani mia Sila na Timoseo wasigaa hada. ¹⁵ Wada ndugu wekumwegaa Paolo waita nae mpaka Asene, wekumbadaho Paolo uko, wahokea maangiizo kuawa kwake kua, Sila na Timoseo weze kwakwe kinyanyi idahikavyo. ¹⁶ Ukati akawasuumiza uko Asene, loho yakwe ikimwa ndani yakwe kwa ekuonavyo mzi wekumemavyo vimuu vingi. ¹⁷ Ivyo nee waafya mwe sinagogi na wayahudi wada wamgimbikao Muungu na kwa wada wose akukintano nao kia msi gwiiio. ¹⁸ Mia Wanafaasafa wekumwe na Waepikureo na Wasitoiko wakamwezea. Na watuhu wakagombeka, "Ni mbwai agombekacho uyu mtamwiiaji mteke? Wekumwe wakagombeka, "abukia habai za Muungu mgeni," kwa sibabu abiikia habai za Zumbe Yesu na ufufuo. ¹⁹ Wakamdoa Paolo na kumweeta Aleopago, wakamba, "Tadaha kumanya aya mahinyo mahya utamwiiayo? ²⁰ Kwa sibabu waeta mbui mpyaahamu mwe magutwi yetu. Ivyo tafaigwa timanye izi mbui zina maana yani?" ²¹ (Na wantu wose wa Asene hamwe na wageni weuko kwao watumia mda wao minga kwa kutamwii na kutegeeza juu ya mbui mpyaahamu.) ²² Kwa iyo Paolo akagooka gatigati ya wantu wa Aleopago akagombeka, "Nywie wantu wa Asene, naona kua mu wantu wa dini kwa kia namna, ²³ Kwa ajii mwekwemboka kwangu na kukana vintu vyenu vya kuvikia, nkiona mbui zekugondwazo mwe mwenga ya mazabahu yenu, ikamba "KWA MUNGU MWESEKUMANYIKA". Ivyo uyo mumvikia kwa kwesekumanya ne n'tendo mummany nywinywi. ²⁴ Muungu mwekuumba dunia na kia kintu cheumo ndani, kwa kua ni Bwana ya mbingu na sii nkadaha kwekaa kwe mahekalu yekugosolwao na mikono. ²⁵ Na pia nkatumikiwa mwe mikono ya wanadamu inga kua akunda kintu kwao, mana yee mwenye awenka wantu ugima na npungie na vintu vituhu vyose. ²⁶ Kwemboka muntu yumwe, kagosoa mataifa yose ya wantu wekaao uanga ya cheni cha dunia na nee awaika nyakati na mihaka mwe ntendeo wekaazo. ²⁷ Kwa iyo, waondigwa wamuonde Muungu, na wambwii na kumhokea, na kwa kwei nkayuko hae na kia yumwe yetu. ²⁸ Kwakwe tekaa, tenda na kwa kua na ugima wetu, inga via mtunzi yenu yumwe ya shaili ekwambaho 'ti wavyaigwa wakwe.' ²⁹ Ivyo ikawa swiswi ti wavyaigwa wa Muungu, nkatikundigwa kuafya ati uungu ni inga zahabu, au shaba, au mawe, kimuu chekusongolwacho kwa usitadi na mawazo ya wantu. ³⁰ Kwa iyo, Muungu kamanya nyakati zia za ubahau, mia isasa aagia wantu wose kia handu wapate kusosoa. ³¹ Inu ni kwa sibabu kaika misi endayo aahe dunia kwa haki kwa muntu ambae kamsagua. Muungu kaavya uhakika wa muntu uyu kwa kia muntu hada ekumfufuavyo kuawa kwa watakufa. ³² Na wantu wa Asene wekusikiaho mbui ya kufufulwa kwa watakufa wekumwe wakambehua Paolo, iya watuhu wakagombeka "N'nda tikutegeeze vituhu kwa habai ya mbui inu" ³³ Baada ya hapo, Paulo akawaacha. ³⁴ Mia wantu wekumwe waungana nae wakaamini, akawaumo Dionisio Mwaleopago, na Mvyee mwetangwa Damali na watuhu hamwe na ao.

Chapter 18

¹ Ekubindaho mbui zia, Paulo akahauka Asene kuita Kolinto. ² Uko nee ambwia muntu mwetangwa Akwila muntu wa kabila da Ponto, yee na mkaziwe mwetangwa Plisila weza kuawa uko Italia, kwa ajii Klaudia kawaagia Wayahudi wose wahauke Loma; Paulo akeza kwao; ³ Paulo nee ekaa na kugosoa nao ndima kwa ajii agosoa ndima ifananayo na ida yao. Woo nee ni wagosizi wa mahema. ⁴ Paulo akajadiiana nao mwe sunagogi kia misi ya Sabato. Kawahembeza Wayahudi hamwe na Wagiiki. ⁵ Iyakini Silo na Timoseo wekwezaho kuawa Makedonia, Paulo kasukumwa ni Loho kuwashuhudia Wayahudi ati Yesu nee Kwistu. ⁶ Ukati Wayahudi wakahigana na kumbuhuwa nee Paulo akang'wita vazi dakwe he meso yao, na kuwamba, "Npome yenu na iwe uwanga ya mitwi yenu weye; Mie nkina hatia. Kivoko cha ivi aha na kue nawasasa Mataifa". ⁷ Savyo nee ahalawa hada akaita kwe nyumba ya Tito Yusto, Muntu mumvika Muungu. Nyumba yakwe ihehi na sunagogi. ⁸ Klispo, kiongozi ya sunagogi hamwena wantu wa nyumbai mwakwe nee wamuamini Tate. Wantu wagi wa Kolinto wekumtegeezao Paulo akatamua watenda waamini na kubatiizwa. ⁹ Tate akamwamba Paulo nakio kwesia ya sozi, "Wesekuogoha, iyakini tamuia wesekunyamaa. ¹⁰ Kwa ajii mie ni hamwe na wewe na nakuna monda ageeze kukuzuu maana nina wantu wangi mwe unu mzi". ¹¹ Paulo akekaa uko kwa mwaka uwe na myezi sita akahinya mbui za Muungu mwe wekumwe. ¹² Iyakini Galio ekutendwaho mtawala ya Akaya, Wayahudi wakamhituka Paulo wakamwegaa he kiti cha kuahwa, ¹³ wakamba, "Muntu uyu awahembeza wantu wamvike Muungu kinyume cha shaia". ¹⁴ Ukati Paulo ekuaho akonda kutamwia, Galio akawamba Wayahudi, "Nyiwi ati nee ni kosa ama ubanasi ne ni

vyedi kuwashughulikia.¹⁵ Iyakini kwa ajii ni maswali yahusuyo mbui na mazima na shaia zenu basi ahawi nywinywi wenye. Mie nkikuda kua muana kwa mbui izo."¹⁶ Galio akawaagiia wahauke hada he kiti cha kuaha,¹⁷ Savyo, wakamgwia Sostenes, kiongozi ya sunagogi, wakamtoa mbele ya kiti cha kuaha. Akini Galio nkekujali wekugosacho.¹⁸ Paulo ekwekaaho hada kwa mda mue akawabada ndugu na akaita kwe meli Silia hamwe na Plisila na Akwila. Kabla nkazetikuhauka bandalini, akamoga sii zakwe kwa ajii nee keapiza kuwa Mnazii.¹⁹ Wekubuahao Efeso, Paulo akambada Plisila na Akwila hada, iya yee mwenye akengia kwe sunagogi na kutamwia na Wayahudi.²⁰ Wekumwambaho Paulo ekae nao kwa muda mlefui yee nee aemea.²¹ Iya nee ahauka akaita kwao, akawamba, "N'nda nigotoke vituhu kwenu ati ni mapenzi ya Muungu". Akaawa aho akahauka kwa meli kuawa Efeso.²² Paulo ekubuahao Kaisalia akakwea kuita kwe kuugusa kanisa da Yelusalemu akabinda akaseea sii kwe kanisa da Antiokia.²³ Ekwekaaha kwa muda hada, Paulo akahauka kombokea ntendeo za Galilaya na Fligia na kuwagea moyo wahinywa wose.²⁴ Mhayahudi yumwe mwetangwa Apolo, mwekuvyaigwa uko Alexandria, keza Efeso. Nee ni yedi kwe ntamwiizi naho mtana kwe kugonda.²⁵ Apolo nee kaagiwa kwe mahinyo ya Tate. Kwa via ekuavyo na bidii mwe loho, katamwia na kuhinya vitana mbui zimhusuzo Zumbe Yesu, iyanee kamanyadu ubatiizo wa Yohana.²⁶ Apolo akavoka kutamuia kwa ukangafu mwe hekalu. Miya Plisila na Akwila wekwendaho kumtegeeza wakagosoa umbuya nae wakamtamuiza kuhusu sia za Muungu vitana.²⁷ Ekuahao akakunda kuhauka kuita Akaya, ndugu wakamgea moyo na wakagonda baua kwa wahinywa wekuawo Akaya ili wamhokee. Ekwengiaho, kwa neema akawambiiza sana wada wekuaminio.²⁸ Kwa nguvu zakwe na maalifa Apolo nee awomboka Wayahudi he wazo akaonyesa kombokea maandiko ya kwamba Zumbe nee Kwistu.

Chapter 19

¹ Nee vyatenda Apolo ekuahao Korintho, Paulo nee omboka ntendeo za kenya nee wabua kwe mzi wa Efeso, akabwiia wahinywa wangi uko. ² Paulo akawamba, "Je, mhokea Loho Mtakatifu mwekuaminiho?" Wakatambaisa, "Bue, nkatokudaha hata kusikia kuhusu Loho Mtakatifu." ³ Paulo akagombeka amba, "Haya nyie mbatiizwa vii vihi?" Wakamtambaisa wakamba, "Mwe ubatiizo wa Yohana." ⁴ Nee Paulo nae amtambaisa amba, "Yohana kabatiiza kwa ubatiizo wa utubio. Akawamba wada wantu ati woondigwa wamwamini yuda monda eze baada yakwe, yaani, Zumbe Yesu." ⁵ Wantu wekwendaho kusikia mbui inu wakabatiizwa kwa zina da Zumbe Yesu. ⁶ Nee vyatenda Paulo ekuikaho mikono yakwe uwanga yao, Loho Mtakatifu akeza mwao nee kutamwia kwa semo wa kutabii. ⁷ Wose hamwe nee ni wagosi kumi na waidi ⁸ Paulo akaita kwe sunagogi akatamwia kwa ukangafu kwa myezi kwe myezi mitatu nae akaongoza ntamuizi na kuwavuta wantu kuhusu mbui za ufaume wa Tate Muungu. ⁹ Mia Wayahudi kumwe nee wana nkani na wesao kutegeeza, wavoka kutamuia yesiyo yedi kumhusu Kristu na sia zakwe he bunga. Nee Paulo akaekana nao naho nee awengata wada waaminio hae nao. Nae nee avoka kutamuia kia musu mwe wazo wa Tirano. ¹⁰ Inu yenda enda kwa myaka miidi, savyo wose nee wakekaa mwe si ya Asia wakategeeza mbui za Tate, wose Wayahudi na Wayunani. ¹¹ Muungu nee akagosoa mbui nkuu kwa mikono ya Paulo, ¹² na hata watamu wahonywa npepo waawa ukati wekudoaho vitambaa na nguo zekuazo mwe mwii wa Paulo. ¹³ Mia nee hana Wayahudi npepo wakatamba kombokea ntendeo izo wakaditumia zina da Zumbe Yesu kwa ajii ya matumizi yao wenye, wakawambia wada wenao npepo nchafu; wakamba, "Nagombeka muawe kwa zina da Zumbe Yesu uyu mbiikwa ni Paulo." ¹⁴ Wekugosoayo aya nee ni wana saba wa kuhani Mkuu ya Kiyahudi, Skewa. ¹⁵ Loho nchafu wakawatambaisa, "Zumbe Yesu nammanya, na Paulo nammanya mia nyiwnyiwi mu ndai?" ¹⁶ Yuda loho mchafu mwe yuda muntu nee awasookea wahunga npepo nee awavota na kuwatoa. Nee waguuka kuawa mwe ida nyumba uku wa mwazi naho waumizwa. ¹⁷ Mbui inu ikamanyika kwa wose, Wayahudi na Wayunani wekuawo weekia Efeso. Nee waogoha sana na zina da Zumbe dikasongwa ni kuheshimiwa. ¹⁸ Naho wangi wa waumini wakeza wakasosoa na kuzihiisha mbui zao mbaya wekugosoavyo. ¹⁹ Wangi wekuawo wakagosoa ng'anga nee wakonga vitabu vyao, wakavyoka moto he meso ya kia muntu. Ukati woo wekutaaziahao samani ya vintu ivyo nee ntii hamsini elfu za feza. ²⁰ Savyo Mbui za Tate zikamanyika kwa wangi sana mwe nguvu. ²¹ ya Paulo kugenyeza huduma yakwe kuda Efeso, Loho akamwongoza kuita Yelusalemu kwombokea Mekadonia na Akaya; Akamba, "Baada ya kukwea uko naondigwa niione Rumi nayo." ²² Paulo nee awaangiiza Makedonia wahinywa wakwe waidi, Timoseo na Elasto wekumhufiizao. Mia yee mwenye akasigaa kidogo kuda Asia. ²³ Ukati uwe nee kulawiia nkondo nkuu kuda Efeso kuhusu ida Sia. ²⁴ Sonaa yumwe etangwa Demetrio, mekua kagosoa vimuu vya feza vya muungu Diana, nee kaeta biashaa nkuu kwe mafundi. ²⁵ Savyo nee awakonga mafundi wa ndia iyo akagombeka, "Wakuu, mwamanyia ati mwe biashara inu sie tegiza hea nyingi." ²⁶ Mwaona naho mwasikia ati nkio hanudu Efeso, mia kaibu Asia kose, uyu Paulo kawasosea na kuwahitua wantu wangi. Agombeka ati nkakuna miungu yekugosoaho na mikono. ²⁷ Na hodu nkio kuwa ati biashaa yetu imwehatai nkaina ikundwe vituhu, mia na hekalu da mungu mvyee Diana adaha kudoigwa kuwa nkana maana. Nahodu yadahikana hata akaafya ukuu wakwe, yeye mvikwa ni Asia na dunia." ²⁸ Wekusikiaho aya nee watenda maya nee watoa vuzo, wamba, "Diana ya Waefeso ni mkuu." ²⁹ Mzi wose ukatenda ngavu ngavu na wantu wakaguuka mwe wazo wa misizigo. wakawagwia wantambo weziwe na Paulo, Gayo na Aristariko, wekuawo Makedonia. ³⁰ Paulo nee akendaa kwegia mwe bunga mia wahinywa nee wamuemzea. ³¹ Mia maafisa kumwe wa Asia wekuawo wambuya wakwe wakamwegaia miomo kwa nguvu kuombeza esekwengia mwe uda wazo wa misizigo. ³² Wantu kumwe nee wakamba mbui inu kumwe ida kwa ajii utifi wa wantu nee wabanikiwa wangi nkawokudaha kumanya kwa mbwai weza hamwe. ³³ Wayahudi wakamueta Iskanda chongoi ya bunga na kumuika mbele ya wantu. Iskanda aavya nkacho kwa mkono wakwe kuwambia wantu. ³⁴ Mia ekwendaho kumanya ati yee ni Myahudi, woose wakakema hamwe mwe kunako saa

mbii, "Diana ni mkuu ya Waefeso." ³⁵ Kaani ya mzi ekwendaho kuwaemeza wesekukema akamba, 'Nywie wagosi wa Efeso, ni ani mwesekuvimanya ati mzi unu wa Efeso ni mtunduia hekalu da Diana mkuu wa kia kimuu chekugwacho kulawa mbinguni? ³⁶ Wekwendaho kumanya ati mbui izi nkazidahika tondigwa titende uhovu na mwesekugosoa cho chose kwa hamka. ³⁷ Kwa ajii muwetanga wantu awa hanu he kuaha masa wantu awa nkiwo wabavi wa hekalu wala nkawa mkufuu muungu yetu mvyee. ³⁸ Savyo ati, Demotrio na mafundi we hamwe nae wana masa kwa muntu yo yose hantu hakuaha masa ha mwazi na maliwali waaho. Na waetigwa mbele ya shauli. ³⁹ Mia ati wee wondeza cho chose kuhusu mbui ntuhi vyonda vigosoke he vyekao halali. ⁴⁰ Ni kwei tikoa masa ya kugewa kuhusu ngavu misi inu nkakuna sibabu ya nkondo inu naho nkatina tidahe kuyagombeka. ⁴¹ Ekubindaho kugombeka via nee, adisawanya bunga.

Chapter 20

¹ Ngavungawa yekubindaho kusia, Paulo akawetanga wahinywa wakwe na kuwagea moyo. Ekubindaho kuwaaga akahauka akaita Makedonia. ² Ekubindaho kwemboka mizi iyo naho ne akawagea moyoy waamini, akengia Uyunani. ³ Ekubindaho yeye kua hada kwa mda wa miezi mitatu, kukagosolwa njama zidi yakwe ni Wayahudi ekuwaho hehi kugosoa ntambo kwa sia ya bahai kuita Shamu, ne kaonda auye kwembokea Makedonia. ⁴ Wakatongea nao kubua Asia wawa Sopatilo, mwnangwa ya Piliho kuawa Bele; Alistaliko na Sekundo, wose kuawa waamini wa Waseshalonike; Gayo ya Delbe; Timoseo; Tikiko na Tilofimo kuawa Asia. ⁵ Iya wantu awa waongoa kae ne wakatigoja kua Tiloa. ⁶ Kwa sia ya Bahai kuawiia Fiipi baada ya siku za mikate yeseyokugawa nchachu na kwe siku shano tikawabwii uko Tiloa. Tekaa uko kwa siku mpungati. ⁷ Hata siku ya bosi ya wiki, tekuwaho ti hamwe ili kuudumia mkate, Paulo akatamwii na Waamini. Ne akaonda kuhauka kioi dakwe iya ne weusa kubua kio kikuu. ⁸ Nee kuna mienge mingi kwe chumba cha uanga tekuwako tekaa hamwe. ⁹ Kwe diisha kawa kekaa mbwanga yumwe zina dakwe Utiko, mwekua na usisiza mzito. Hata Paulo ekuwaho akahutubu kwa mda mlefufu, mbwanga uyu ekuwaho kagana, akagwa si kuawa golofa ya ntatu na na akadodolwa kahituka kawa mziimu. ¹⁰ Iya Paulo akasea si akekusua ye mwenye uanga yakwe akamuumbatia. Akagombeka, "Mwesekufa maya, kwa kua ni mgima." ¹¹ Naho akakwea vituhu kwe golofa na kuumea mkate akauka. Ekubindaho kutamwii nao kwa mda mlefufu mpaka hehi na kucha, akahauka. ¹² Wakamueta yuda mbwanga ni mgima wakafalijika sana. ¹³ Swiswi wenye tiongoa he Paulo kwa meli tikaita Aso, ambako swiswi tipanga kumdoa Paulo uko. Iki ne ye mwenye ekuwacho akakunda kugosoa, kwa kua kaonda aite kwembokea si nkavu. ¹⁴ Ekutibuiiaho uko Aso, tikamkweza mwe meli tikaita Mitilene. ¹⁵ Naho naswi tikatweka kuawa uko na siku ya kaidi tikabua upande wa kaidi wa kisiwa cha Kio. Siku ya kaidi tikabua, tikabua kisiwa cha Samo, na kio dakwe tikabua mzi wa Mileto. ¹⁶ Kwa kua Paulo kaonda aite kwembokea Efeso, ili kua asekutumia mda wowose kwe Asia; kwa kua neana halaka ya kuwahi Yelusalem kwa ajii ya sikunkuu ya Pentekoste, ati ne idahikana ye kugosoa ivyo. ¹⁷ Kuawa Mileto akaagii wantu kubua Efeso pia akawetanga wadaa wa Kanisa. ¹⁸ Wekubua kwakwe akawamba, nywinywi wenye mwamany tangu siku ya bosi nekujataho hanu Asia, jinsi nekuwavyo henu muda wose. ¹⁹ Nkintumikia Bwana kwa kuzizitia sana na kwa mesozi yekunipatayo mimi kwa hila za Wayahudi. ²⁰ Mwamany kua nchekweza kubiikia henu kintu chochose chekuwaho vyedi vyedi na kuita nyumba kwa nyumba. ²¹ Mwamany jinsi ni nekuendeleavyo kuwahaza Wayahudi na Wayunani kuhusu toba kwa Muungu na imani kwa Zumbe Yesu. ²² Na isasa, kauani, mi ati nikamtegea Loho Mtakatifu kuita Yelusalemu, nesekumany mbui zendazoziniawiie mimi uko, ²³ iya kwa kua Loho Mtakatifu kanishuhudia mimi kwe kia mzi amba kua minyoo na suuba ne vinigojavyo. ²⁴ Iya mi nche kugegeza kwa maisha yangu ni ya sia yoyose na samani hangu, ili nidahe kubinda mwendo wangu na huduma nekuhokeyoy kuawa kwa Zumbe Yesu, kuishuhudia injii ya nema ya Muungu. ²⁵ Na isasa, kua, namany kua wose wada nekuwabiikiao Ufaume, nkamna mnigee mwe meso vituhu. ²⁶ Savyo nawahuhudia ivyee ivi, kua nkina hatia kwa mphone ya mntu yoyose. ²⁷ Kwa kua nchekweu kuwabiikia ukundiso wose wa Muungu. ²⁸ Savyo mtende wakauzi uanga yenu nyiwnywi wenye, na zumo dodose denado Loho Mtakatifu kawaida nywinywi kua wakauzi. Mtende wakauzi kuisa zumo da Zumbe, ambado kadigwa kwa mphone yakwe mwenye. ²⁹ Namany kua nikabinda kuhauka kui da mziui wakai wendawengie henu na wesekudifii mbazi zumo. ³⁰ Namany kua wekumwe wenu wenye watuhu wendaweze watamwii mbui zezekutamia ili kuwatamiza wanafunzi wawabase wowo. ³¹ Savyo mwe meso kumbukani kua kwa miaka mitatu nchekudaha kuka kuwabiikia kua yumwe wenu kwa mesozi kio na musi. ³² Isasa mi nawenkia kwa Muungu, na kwa mbui ya nema yakwe idahayo kuwazenga na kuwenka ulisi hamwe nao wose wekuikwao wakfu kwa Muungu. ³³ Nchekukunda hea, zahabu, au nguo. ³⁴ Mwamany nywinywi wenye kua mikono inu inenka mahitaji yangu mwenye na mahitaji ya wada wekuao hamwe nami. ³⁵ Kwe mbui zose nkiwenka mifani wa jinsi ikundigwavyo kuwaambiza wanyonge kwa kugosoa ndima na mkundigwavyo kukumbuswa mbui za Zumbe Yesu, mbui zakwe ye mwenye ekugombekazo: "Ni ebae kulavya kuiko kuhokea." ³⁶ Ekubindaho kutamuiia ivi akatoa mavindi ahosi akaomba hamwe nao. ³⁷ Wose wakaia sana na kumgwii Paulo mwesingo na kumbusu. ³⁸ Wahuzunika zaidi ya yose kwa sibabu ya kia akuacho akatamwii kua nkawanawaone cheni chake vituhu. Naho wakamsindikiza mwe Meikebu

Chapter 21

¹ Ukati tekuwaho tibadana nao, ne tikatamba bahalini, tibua moja kwa moja kwe mzii wa Kosi, na keo dakwe tibua mzii wa Rodo, na kuawa uko tibua mzii wa Patara. ² Tekupataho meli ivukayo kwita Foinike, tikakweya umo tikatamba. ³ Tekubua mbee ya kisiwa cha Kipro, tikaubada upande wa kumoso, tikatamba mpaka Siria, tikaika nanga mwe mzii wa

Tiro, kwa ajii uko ne meli yekuwako ikaseeza mizigo yakwe. ⁴ Baada ya kuwaona wahinywa, tikekaa uko siku saba. Wahinywa wada wakamwambia Paulo kwembokea Loho Mtakatifu inga yeye asekujata Yelusalemu. ⁵ Na tekutimizaho siku zia, swisi tihauka na kuita. Wose, na wavyee wao na wana wao watisindikiza mwe sia zetu mpaka tekuawiaho chongoi ya mzii. Naho ne tatoa mavindi npwani, tikaagana kiya yumwe. ⁶ Tikakweya meli, uku nao wakauya nyumbani kwao. ⁷ Hata tekubindao ntambo yetu kuawa Tiro, tikabua Tolemai. Hada tiugausana na ndugu, na kwekaa nao kwa siku mwenga. ⁸ Kiyooi yakwe tihauka na kuita Kaisalia. Swisi tikengia nyumbani mwa Fiipo, mbiikiya injii, mwekuwa yumwe wa dawa saba, nasi tikekaa hamwe naye. ⁹ Mntu uyu nee ana wandee wanne paa ambao ne ni wakatabii. ¹⁰ Baada ya kwekaa siku nyingi, akaseeya kuawa Uyahudi nabii yumwe mwelangwa Agabo. ¹¹ Yeye keza kwetu na akadawa mkanda wa Paulo. kwa uo nee efunga miundi na mikono yakwe mwenye na kugombeka, "Loho Mtakatifu amba ivi," "Wayahudi wa Yelusalemu wondawamfungu mntu anaye miliki mkanda unu, nao wonda wamwenkiye mikononi mwa wantu wesio kummanya muungu." ¹² Tekusikiaho mbuii iyo swisi na wantu wekaaao hantu hada timweza Paulo asekuwa kuita Yelusalemu. ¹³ Ne aho Paulo ekujibuho, "Mwagosoani mwaiya na kunikoma moyo wangu? Inga ni tayai nkioyo kufungwa tu, iya pia kufa uko Yelusalemu kua ajii ya zina da Zumbe Yesu." ¹⁴ Kwa via Paulo nkekukunda kugewa nchonjo tibada na kugombeka, "Inga akundavyo Zumbe navigosoke." ¹⁵ Baada ya siku izi, tidoa mifuko yetu ne takweya Yelusalemu. ¹⁶ Kuwa na wahinywa kuawa Kaisaria nao watitonge. Wakamweta mntu yumwe mwetangwa Mnasoni, mntu wa Kipro, mhinywa wa kae, nee tekaa naye. ¹⁷ Tekubuaho Yelusalemu, ndugu walihokea kwa kinyemi. ¹⁸ Keo dakwe Paulo kaita hamwe na swisi kwa Yakobo, na wakaee wose wekuwaho. ¹⁹ Baada ya kuwaugusa, nee awenka habai za mwenga baada ya ntuhu za mbuii ambazo Muungu kagosa mwa wantu wesio kummanya Muungu kwa kwembokea huduma yakwe. ²⁰ Na wekutegezavyo ayo, Zumbe Muungu, na kumwamba, "Waona, ndugu, kuna maelfu wangahi wekuaminio miongoni mwa Wayahudi. Ao wose wani nia ya kutoza shaiya. ²¹ Wagombekwa kwaajii ya wewe inga wawahinya Wayahudi wekaaao gati ya wantu wesio na Muungu kuekana na Msa, na wawamba wase kuwageea ngwisa wana wao, na wasekutongea miviko ya kae. ²² Takundwa tigosoe mbwaii? Nkakuna wasiwasi wonda wasikie wewe kweza. ²³ Ivyo gosoa kiya swisi: tinao wantu wanne ambao waika ninda. ²⁴ Wadoe wantu awa na weng'aze mwenye hamwe nao, na uwaihe heya zao, ili wapate kumoga mitwi yao, ivyo kiya yumwe apate kumanya mbuii wekwambwazo kuhusiana na wee ni umbeya. Wondawehinye ina we nave watongea shaiya. ²⁵ Iya kwa mbuii wesio kummanya Muungu ambao watenda waumini tiandika na kuavya maagizo inga wondigwa kuekana na vintu vyekuavigwavyo kafaa mwe sanamu, na npome, kuawana na kiya chekunyongwacho, na waeke ukiyanga." ²⁶ Nee, Paulo adoa wagosi, na siku ya kaidi, keng'aza mwenye hamwe nao, neengia Hekaluni, kubiikiya mda wa siku za kweng'aza, hadi kafaa diavigwe kwa ajii ya kiya yumwe wao. ²⁷ Siku izo mpunguti zekubuaho hehi na kusia, baazii ya Wayahudi kuawa Asia wamwona Paulo Hekaluni, na bunga da wantu ne danuna na kumnyosheya mikono. ²⁸ Nee wakatoa vuzo, "Wantu wa Israeli, tioneenimbazi. Uyu ni yuda mntu muwahinywa wantu, shaiya, na hantu hanu. Nao kawaeta Wayunani mwe Hekalu na kubananga hantu hanu hatakatifu." ²⁹ Inga aho bosi ne wamwona Trofimo Muefeso akawa hamwe naye mjini, nao wamanya ina Paulo kamweta hekaluni. ³⁰ Mzii wose uwa na vuugu, na wantu wakaguka hamwe na kumgwiya Paulo. Wakamwavya chongoi ya Hekalu, na miayango ika vugalwa. ³¹ Wekuwaho wakageza kumkoma, mbuii zimbwiya mkuu wa nkondo na walinzi kuwa Yelusalemu yose iwa imema vurugu. ³² Maa iyo akawadoa asikai wakaukimbilila utiifi. Wakati wantu wekumwonaho mkuu wa wa nkondo na asikai, nee wabada kumtoa Paulo. ³³ Kisha mkuu wa nkondo kamsogee ya kumtoa Paulo, na akagiza afungwe minyololo miidi. Akamuza wee undai na wagosoa mbwai. ³⁴ Baadhi ya watu kwenye umati walikuwa wanapayuka kitu hiki na wengine kingine. Kwa kuwa jemadari hakuweza kuwaambia chochote kwa sababu ya zile kelele, akaamuru Paulo aletwe ndani ya ngome. ³⁵ Basi alipofika kwenye ngazi, akachukuliwa na askari kwa sababu ya ghasia za umati. ³⁶ Maana umati wa watu walimfuata na waliendelea kupiga kelele, "Mwondoeni huyu!" ³⁷ Paulo alipokuwa analetwa ndani ya ngome, alimwambia mkuu wa jeshi, "Naweza kukwambia kitu?" Yule mkuu wa jeshi akasema, "Je unaongea Kiyunani?" ³⁸ Je, wewe si yule Mmisri ambaye awali aliongoza uasi na alichukua magaidi elfu nne nyikani?" ³⁹ Paulo akasema, "Mimi ni Myahudi, kutoka mji wa Tarso ya Kilikia. Mimi ni raia wa mji maarufu. Nawaomba, mniruhusu nizungumze na watu." ⁴⁰ Wakati jemadari alipompa ruhusa, Paulo akasimama penye ngazi na akatoa ishara kwa watu kwa mkono wake. Wakati kulipokuwa na ukimya sana, akaongea nao kwa Kihebrania. Akasema,

Chapter 22

¹ "Ndugu na tate zangu, tegeezani utetezi wangu ndiwo nigosoe kwenu sasa." ² Madugano wekusikiaho Paolo akamwiia kwa kiebrania, wakanyamaa. Wakamba, ³ "Mimi ni myahudi, nkivyaigwa mzi wa Talso eneo da Kilikia, nkipata ilimu mwe mzi unu, mwe miundi ya Gamalieli. Nkihinywa kuigana na sia ntana za shaia za tate zangu. Mimi nina bidii ya Mungu, kana nywinywi nyose mweivyo ivyeeo. ⁴ Nkisuubishwa kwa sia inu hadi kufa; nkiwafunga wavyee na wagosi na kuwasa geezani. ⁵ Hata kuhani mkuu na wazee wose wadaha kuavya ushahidi kwamba nee nkihokea bau kulawa kwao kwaajii ya ndugu wa Dameski, kwangu mimi kutamba kuita uko. Nee iwa niwaete wantu Yelusamu wa sia ida wafunge na kuazibiwa. ⁶ Ilawia kwamba hada nekuwaho nikatamba ni hehi na Dameski, ukati wa musi gafla mng'ao mkuu ukalawia mbinguni ukavoka kuning'aza. ⁷ Nikagwa si na kusikia sauti ikamba, 'Sauli, Sauli kwani waniuza?' ⁸ Nikatambaisa, 'wee undai, Bwana?' Akanamba, 'Mimi ni Yesu Mnazaleti, ambae wee waniuzi.' ⁹ Wada wekuwao na mimi wauona mng'ao, iya nkawekusikia sauti ya yuda nekuwae nikagombeka nae. ¹⁰ Nikamba, 'Nigosoe mbwai, Bwana?' Bwana akanamba, 'Gooka wengie Dameski uko wenda wambiwe kia kintu ukundwacho kugosoa.' ¹¹ Nchee kuona kwaajii

ya mng'ao wa ida nulu, nee naita Dameski kwa kuongozwa ni mikono ya wada nekuwao nao.¹² Uko nikadugana na muntu mwetangwa Anania, nee muntu mwekutoza shaia na mhishimika mbele ya Wayahudi wose wekaao uko.¹³ Akeza kwangu, akagooka mbele yangu, na kwamba, 'Ndugu yangu Sauli, upate kuona.' Kwa mda udauda nikamuona.¹⁴ Akamba, 'Mungu ywa tate zetu kakusagua wewe upate kumanya ukundiso wakwe kumuona mtahaki na kusikia sauti ilawayo kwe kanwo chakwe.¹⁵ Kwa ajii wende utende shahidi kwakwe kwa wantu wose juu ya wekuonayo na wekusikiayo.¹⁶ Basi sasa kwani wagoja? Euka, ubatiizwe, ukasuntwe zambi zako, uketanga zina dake.'¹⁷ Baada ya kuuya Yelusalemu, na nekuwaho nikavika mwe hekalu, ikaawia kwamba nikenkwa maono.¹⁸ Nikamuona akanamba, 'Kinyanyi ulawe Yelusalemu nguzu, kwaajii nkawana wazumie ushuhuda wako kuhusu mimi.'¹⁹ Nikamba, 'Bwana woo wenye wamanya nee nkiwagea geezani na kuwatowa wada wekukwaminio mwe kia sunagogi.²⁰ Na npome ya Stafano shahidi ywangu yekwetikaho, Mie pia nee nkigooka hehi na kuzumia na nee nkainda nguo za wada wekumkomao.'²¹ Akini akanamba, 'Hita, kwakuwa mie nenda nikutume uite hae kwa wantu wa mataifa.'²² Wantu wakamluhusu atamwiie juu ya mbui inu. Akini baadaye akakema kwa sauti akamba, "muuseni muntu uyu mweinu si kwaajii nkio vitana asongwe ni kuishi."²³ Wekuwaho wakakema kwa sauti, na kwasa nguo zao na kutimua mavumbi uwanga,²⁴ jemadali mkuu akaamullu aetwe mwe ngome. Akaamulu auzigwe uku atogwa mijeeedi, ili yeye mwenye amanye kwambwai nee wakamtweea vuzo namna ida.²⁵ Hata wekuwaho wamtaha sigi, Paolo akamwamba yuda akida mwekugooka hehi nae je ni vitaha kwenu kumtowa muntu ambaye ni Mlumi na nkazati kuahwa?"²⁶ Yuda akida ekusikiaho mbui izi akaita kwa jemadali mkuu na kumwamba, wonda, "Kutenda mbwai? Kwa kuwa muntu uyu ni mlumi."²⁷ Jemadali mkuu akeza na kumwamba, "Nambia, je wewe ulaia ywa Lumi?" Paolo akamba, Ehe."²⁸ Jemadali akatambaisa, "Nikwembokea kiasi kikuu cha pesa nee nekupataho ulaia." Akini Paolo akamwambwamba, "Mimi ni mluma kwa ajii kamfunga."²⁹ Basi wada wekuwao tiyali kuita kumuza wakahaika na kumbada ukati uo uo. Na jemadali nae akaogoha ekumanyaho kuwa Paolo ni Mlumi, kwa ajii kamfunga.³⁰ Siku yekutongeayo, jemadali mkuu nee kakunda kumanya ukwei kuhusu mashtaka ya Wayahudi zidi ya Paolo. Ivyo akamchopoa vifungo vyakwe akaamulu wakuu wa makuhani na baaza dose wadugane. Akamweeta Paolo si na kumwiika gatigati yao.

Chapter 23

¹ Paolo akawakaua mwenga kwa mwenga wantu wa baaza na kwamba, "Ndugu zangu, nchekaa mbele za Muungu kwa zamila ntana kiamuo ivyeeo."² Kuhani mkuu Anania akaamuu wada wekugookao hehi naye wamtowe kanwa chakwe.³ Nee Paolo amwamba, "Muungu enda akutoe wewe, ukanto wekuhakwao nchokaa. Wekaa ukaniaha kwa shaia, nawe waamuu nitoigwe kinyume cha shaia?"⁴ Wada wekuao wagooka hehi nae wakamba, "Ivi nee umtukanavyo kuhani mkuu ywa Mungu?"⁵ Paolo akamba, "ndugu zangu mimi nchekumanya kwamba uyu ni kuhani mkuu. Kwa kuwa nkuna utamuie juu ya mtawala wa wantu wako."⁶ Paolo ekuonaho ya kuwa upande umwe wa baaza ni Masadukayo na watuhu ni Mafalisayo, akakema kwa sauti na kwamba, "ndugu zangu, mimi ni Mfalisayo, mwana ywa Mfalisayo. Ni kwaaji inu nategemea kwa ukangafu ufufuo wa watakatifu."⁷ Ekugombekaho aya mhigano mkuu ukaawia gati ya Mafalisayo na Masadukayo, na mdugano na wapaguana.⁸ Kwani Masadukayo wamba nkakuna ufufuo, malaika wala nkakuna loho, iya Mafalisayo wamba ayaa yose yaaho.⁹ Ngavungavu nkuu ikaawia na wagonda wekumwe wekuwao upande wa Mafalisayo wakagooka na kujadili, wakamba, "nkatizati kuona chochose kibaya mwe muntu uyu. Ni vihi kana loho au malaika nee katamwiia yeye?"¹⁰ Ukati kuawii hoja nkuu mkuu wa majeshi kaogoha kwamba Paolo nee katatulwa tatulwa kaogoha kwamba ivyo akaamuu majeshi wasee si na kumdoa kwa nguvu kuawa kwa wajumbe wa baaza, na kumweeta mwe ng'ombe.¹¹ Kio chekutongeacho Bwana akagooka hehi nae na kwamba, "Usekuogoha, kwakua kunishuhudia mwe Yelusalemu, kwaiyo wenda uwavye ushahidi pia mwe Loma."¹² Kwekuchaho Wayahudi wekumwe wakagosa kiaga na kwetanga lana juu ya woo wenye: wakamba kua nkawana wade wala kunywe chochose kiamuo ndiho wamkome Paolo.¹³ Nee kuwa na wantu zaidi ya alubaini ambao wagosa yeba inu.¹⁴ wakaita kwa wakuu wa makuhani na wantu wagima na kwamba, "Teiikea wenye kwa lana nkuu, tisekuda chochose kiamuo endaho timkome Paolo."¹⁵ Kana ivyo baaza dimwambie jemadali mkuu amwete kwenu kana kwamba mwaaha kesi yakwe kwa ukwei. Kwetu swiswi ti tiyali kumkoma kabla nkazati kweza aha."¹⁶ Akini mwana umbude da Paolo akasikia kwamba kuwa na yeba, akaita akengia mwe ngome na kumwamba Paolo.¹⁷ Paolo akamwetanga akida yumwe akamba, "Mdoe mbwanga uyu kwa jemadali; mana ana mbui ya kukwambia."¹⁸ Basi akida akamdoa yuda mbwanga akamwegaa kwa jemadali mkuu akamwambia, "Paolo yuda mfungwa nee kanetanga akaonda nikuetee mbwanga uyu kwako. Ana mbui ya kukwambia."¹⁹ Yuda jemadali mkuu akamtoza mkono akenega nae nkandai na kumuza wondeza unambie unambie mbwai?"²⁰ Yuda mbwanga akamba, "Wayahudi wevana kukuombeza umweete Paolo kioikwe baaza kana kwamba wakunda kupata mbui kwa ukwei kwembosa."²¹ Basi wee usakuzumia kwakua wantu kwemboka alubaini wamvizia. Wefunga kwa lana, wesekuda wala kunywa kiamuo wendaho wamkome. Hata ivi sasa watayali, wagoja kibali kuawa kwako."²² Basi yuda jemadali mkuu akamweeka mbwanga aite, baada ya kumwagii "usekumwambia mtu yoyose ya kwamba kunambia aya."²³ Akawetanga maakida waidi akamba tayali shani askali miambii kuita Kaisalia na askai wakwea falasi sabini, na we nao maguha mia mbii, mwenda mhauke zamu ya ntatu ya kio.²⁴ Akawamba kuika wanyama tayali wamkweze Paolo na kumdoa saalama kwa Feliki Gavana.²⁵ Akaandika baua kwa namna inu,²⁶ Klaudia Lisiva kwa Liwali mtukufu Feliki, saamu.²⁷ Muntu uyu nee kagwiwa ni wayahudi wakawa hehi kumkoma, nee naita hamwe na kabunga ka askai nikamhonya nekupataho habai zakwe kuawa yee ni laia ywa kilumi.²⁸ Nkifaigwa nimanye kwamba

wamshitaki ivyo nikamwegaa kwe baaza. ²⁹ Nikaona kuwa nee kashitakiwa kwa ajii ya maswali ya shaia yao wala nkekushitakiwa wa kwa mbui yoyose yekumtoayo kukoma wala kufungwa. ³⁰ Ikabinda ikamanyika kwangu kuwa kuna yeba zidi yakwe, ivyo kinyanyi nikamtuma kwako na kwaajii ambao wamshitaki pia waete mashitaka zidi yakwe mbele yako. Wakaagana." ³¹ Basi wada asikai wakatii amli wakamdoa Paolo wakamwegaa hata Antipati nakio. ³² Siku yekutongeayo maasikai wangi wakabada wada wakwefaasi waite hamwe nae, nao wakauya kwe ngome. ³³ Na wapanda farasi walipofika Kaisaria, na kumpa liwali ile barua, wakamweka Paulo mbele yake. ³⁴ Naye liwali alipoisoma barua, alimuuliza Paulo alitokea jimbo gani; alipojua ya kwamba ni mtu wa Kilikia, ³⁵ akasema, "Nitakusikia wewe watakapo kuja wale waliokushitaki," akaamuru awekwe katika ikulu ya Herode.

Chapter 24

¹ Baada ya misi mishano, Anania kuhani mkuu, wadaa wekumu na mtamwaji yumwe mwetangwa Tertulo, wakaita hada. Wantu awa waeta masa zidi ya Paolo kwa gavana. ² Paolo ekwendaho kugooka mbele ya gavana, Tertulo akavoka kumshitaki na kugombeka kwa gavana, "kwa sibabu yako tina amani nkuu; na kwa maono yako ya eta mahutwiiio matana mwe taifa detu; ³ basi kwa ntogoo yose tahokea kia kintu ukigosoacho, Wasaam mheshimiwa Feliki. ⁴ Akini nisekukusekeza zaidi, nakuombeza unitegeeze mbui ncheche kwa fazii zako. ⁵ Kwa maana timpata mntu uyu mgoba na alenda Wayahudi wose kuasi duniani nahodu ni kiongozi ya mazehebu ya Wanazolayo. (Zingatia: Sehemu ya maneno ya mstari huu 24: 6 ⁶ Na hodu kageeza kudigea hekalu unajisi ivyoy tikamgwia., haumo kwenye nakala bora za kale). (Zingatia: Mstarii huu ⁷ Lisiasi, afisa, akeza na akamdoa kwa nguvu mwe mikono yetu., haumo kwenye nakala bora za maandiko ya kale). ⁸ Ukamuza Paolo kuhusu mbui izi, hata adaha kwehinya ni kintu chani timshitakiacho." ⁹ Wayahudi nao wakamshitaki Paolo, wakagombeka ati izi mbui ziwa za kwei. ¹⁰ Liwali ekumhungiaho mkono ili Paolo atamwii, Paolo akaandua, "Namanya ya ati kwa myaka mingi kuwa muaha masa wa taifa idi, na natamiwa kueleza mwenye kwako. ¹¹ Wadaha kuhakikisha kuwa nkaizati kwemboka misi zaidi ya kumi na mbii tangu nekukweaho kuita kuabudu Yelusalemu. ¹² Na wekunibwiiho mwe hekalu, nchekuhigana na muntu yoyose, na nchekugosoa fujo mwe mkuntano, waa mwe masinagogi wala mzi; ¹³ na wala nkawadaha kuhakikisha kwako mashitaka wanishitakiyo zidi yangu. ¹⁴ Ila nasosoa idi kwako, ya kwamba kwa sia ida ambayo wayetanga zehebu, kwa sia iyo iyo namtumikia Muungu wa tati zetu. Mimi ni mwaminifu kwa yose yeuko kwe sheia na magonda ya manabii. ¹⁵ Nina ukangafu uda uda kwa Muungu ambao hata awo nao waugojia, kweza kwa ugubuo wa wekufao, kwa wose wenye haki na wesao haki pia; ¹⁶ na kwa idi, nagosoa ndima ili nitende zamii yisayo na hatia mbele za Muungu na mbele ya wantu kwembokea mbui yose. ¹⁷ Sasa Baada ya myaka mingi ncheza kuueta msaada kwa taifa dangu na vuho da hea. ¹⁸ Nekugosoaho ivi, Wayahudi fulani wa Asia wakanibwii mwe ya shelehe ya utakaso mwe ya hekalu, bila bunga da wantu wala gasia. ¹⁹ Wantu awa ambao ikundwa wawe mbele yako ivi sasa na wagombeke kia wenacho mwangu kama wana mbui yo yose. ²⁰ Au wantu awa wenye na wagombeke nkitendani dani wekuduonado kwangu nekugookaho mbele ya baaza da kiyahudi; ²¹ isipokuwa kwa ajii ya kintu kimwe nekukigombekacho kwa sauti nekugookaho gatigati yao, 'ni kwa sibabu ya ugubuo wa wafe nywie mwaniaka." ²² Feliki kawa kambiwa vitana kuhusu sia, na akaugimbuza mkuntano. Akagombeka, "Lisia jemadali ndihoeze asee nendanlavye maamuzi zidi ya maaho yenu." ²³ Nee amwamua akida amunde Paulo, mia awe na nafasi na kwesekua na mntu ya kuwaemeza mbuyaze wasekumwambiza wola awsekumvwiia. ²⁴ Baada ya misi mingi, Feliki akagotoka na Drusila mkaziwe mwekuwae Myahudi, akaagiia etangwe Paolo na akateggeeza kulawa kwakwe mbui za imani mwe Kristu Yesu. ²⁵ Mia Paolo ekuwaho akajadiiana nae kuhusu haki, kuwa na kiasi na hukumu yendiyozeze, Feliki akatenda woga akaandua, "hita hae kwa isasa, iya nikapata nafasi vituhu, nenda nkwatange." ²⁶ Ukatiuo uo, akategemea kwamba Paolo endamwenke hea kwa iyo akamwetanga maa nyingi akatamwii nae. ²⁷ Ila myaka miidi ikwembokaho, Parkiio Festo akawa Liwali baada ya Feliki, ila Feliki kakunda kweseseembeza kwa Wayahudi, ivyo akambada Paolo si ya uangalizi.

Chapter 25

¹ Ne aho Festo ekwengiaho mwe jimbo ido na baada ya siku ntatu akaita kuvokea Kaisaria mpaka Yelusalemu. ² Kuhani mkuu wa Wayahudi mashuhuli akaeta fitina kuhusu Paolo na Festo, na wakatamuiia kwa nguvu kwa Festo. ³ Na wakamuomba Festo awambie mbui zose za Paolo apate kumwetanga Yelusalemu ili wamkome umo siai. ⁴ Akini Festo akawajibu kwamba Paolo ni mfungwa uko Kaisaria, na kwamba hata yeye mwenye andaagotoke uko haraka. ⁵ Akamba "Kwa iyo wada ambao wadaha kuita uko na swiswi. Kkana kuna kintu kibaya kwa mntu uyu, mwapasa kumshitaki." ⁶ Baada ya kwekaa siku nane au kumi zaidi, akauya Kaisaria. Na siku yekutongeayo akekaa mwe kiti cha maahiyo na kuagiya Paulo aete kwake. ⁷ Ekubua ho Wayahudi kuawa Yerusalemu wakagooka hehi, wakaavya mashitaka mengi mazito ambayo nkayana ushahidi. ⁸ Paulo aketetea kamba, 'Nkiyo zidi ya zina da Wayahudi, wala uwanga ya hekalu, wala uwanga mwa Kaisari nkigoso mabaya.' ⁹ Akini Festo akaonda ependekeze kwa Wayahudi, na kwa iyo akamjibu Paulo kwamba, 'Je, wafai gwa kuita Yerusalemu na kuahwa na mimi kuhusu mbui izi uko?' ¹⁰ Paulo akasema, 'nagooka mbele ya kiti cha kuahwa cha Kaisari ambaho napaswa kuahwa. Nkizati kuwakosea Wayahudi, kama wewe umanyavyo vitana. ¹¹ Ikiwa nkikosea, kama nkigoso kistahilicho kifo, nkiemea kufa. Akini kama shutuma zao nkio kintu, nkakuna mdaha kunikabizi kwao. Namuombeza Kaisari. ¹² Baada ya Festo kutamuiia na baaza akajibu, "wamuomba Kaisari; undauite kwa Kaisari." ¹³ Baada ya siku nkiyo nyingi, mfaume Agripa na Bernike wakabua Kaisai kwa ziala rasmi kwa

Festo. ¹⁴ Baada ya Festo kwekaa aho kwa siku nyingi, akegaa kesi Paulo kwa mfaume; Akagombeka, 'Mntu yumwe kabadwa aha na Feliki kama mfungwa. ¹⁵ Nekuaho Yerusalemu makuhani wakuu na wazee wa Wayahudi waeta mashitaka kuhusu mntu uyu kwangu nao wakauza che kuendeleacho kuhusu kuahwa masa yakwe. ¹⁶ Kwa ii mie nkawajibu kwammba nkiyo taatibu za Kiroma za kumuavya muntu kwa upendeleo badii yakwe, mtuhumiwa akundigwa kuwa na nafasi ya kuwakabili washitaki wakwe na kwetetea zaidi zidi ya tuhuma izo. ¹⁷ Kwa hiyo, wekwezaho hamwe aha chekudaha kungoja akini siku ye kutongeayo nchekaa mwe kiti cha kuaha na kukunda mntu aetwa ndani. ¹⁸ Ukati washitaki we kugookaho na kumshitaki, nkifikii kwamba nkakuna mashitaka makuu yekuetwayo zidi yakwe. ¹⁹ Baada yakwe kuwa na mahigano fulani hamwe naye kuhusu dini yao na kuhusu Yesu ambaye kafa kae akini Paulo adai inga ni mgima. ²⁰ Ne nkifiswa jinsi kuchunguza swala idi, ni kamuuzwa kama nee kuita Yerusalemu kuahwa kuhusu mbui izi ²¹ Akini Paulo ekwetangwaho akazibitiwa kiulini kwa ajii ya uamuzi wa mfaume kaamuru dikwe mpaka ndiho nimwegae kwa Kaisali. ²² Agripa akatamua na Festo, "nafaigwa pia kumtegeeza mntu uyu." "Festo, akamba, "kioi undamtegeeze." ²³ Ivyo keo dakwe Agripa na Bernike wakeza na nyemi nkuu; wakeza kwe ukumbi na maafisa wa nkondo na wantu mashuhuli wa mzi uda. Na Festo ekuavyaho amri, Paulo aetwe kwao. ²⁴ Festo akamba, "Mfaume Agripa na wantu wose weaha hamwe na swiswi, mwamuona mntu uyu; wantu wose wa Uyahudi uko Yerusalemu na aha pia waondaniwa shauri, nao pia wakatoa vuzo kwangu kuwa asekwaka. ²⁵ Nkiona inga chekugosoa dodose dikundwacho kukoma; akini kwa ajii kamwetanga mfaume, nikaamua kumwegaa kwakwe. ²⁶ Akini kitu dhahiri cha kugonda kwa Mfaume. Kwa ajii inu, nkimueta kwako, hasa kwa wewe, Mfaume Agripa, ili nipate nipate ushahidi wowose wa kugonda kuhusu masa aya. ²⁷ kwa kuwa naona nkaina maana kumwegaa mfungwa bila ya kuonyesha mashitaka ya muahayo.

Chapter 26

¹ Ivyo Aglipa akamwamba Paulo, 'Waluhusiwa kwetetea. ' Neaho Paulo akanyoosha mkono wakwe aketetea ivi. ² "Neona mwenye kinyemi, Mfaume Aglipa, ili kugosoa kesi yangu mbele yako ivieo zidi ya mashitaka yose ya Wayahudi. ³ Hasa, kwa sibabu wewe ni mtaalamu wa desturi za Wayahudi na maswali. Ivyo naomba unitegeeza kwa kuzimizima. ⁴ Kweli, Wayahudi wose wamanya jinsi nekuishivyio tangia ujana wangu mwe taifa dangu uko Yerusalemu. ⁵ Wanimanyoa tangia bosi naho wapaswa kukubai nkiishi inga Falisayo, zehebu danye msimamo mkai kwe dini yetu. ⁶ Isasa nkigooka aha ili nihukumiwe kwa sibabu nkikauwa kiaga ambacho Muungu kagosoa na tati zetu. ⁷ Iki ni kiaga ambacho makabila yetu kumi na mbii yatumainia kuhokoa inga wakamvika Muungu kwa bidii kio na musu. Ni kwa ajii yatumaini idi mfaume Aglipa, kwamba Wayahudi wanishitaki.

⁸ Kwa mbwai yeyose kati yenu afikiii ni kiozo kwamba Muungu afufua watakufa? ⁹ Ukati umwe nkifii mwenye kwamba nigosoe mbui nyingi zidi ya zina da Yesu wa Nazaleti. ¹⁰ Nkigosoa aya mwe Yerusalemu; Nkiwavugaa waamini wangi geezani, ne nkiwa na mamlaka kuawa kwa wakuu wa makuhani kugosoa ivyo; na ukati wawakoma nkitoa kula zidi yao.

¹¹ Maa nyingi nkiwaazibu mwe masinagogi yose naho nkijibu kuwagosoa waikana imani yao. Nkiwa na maya sana uanga yao naho nkiwaguusa mwe mizi ya ugenini. ¹² Ukati nekuwaho nikagosoa aya nkiita Dameski, nkiwa na mamlaka na maagiyo kulawa kwa makuhani wakuu; ¹³ nekuwaho siasi ukati wa musu, Mfaume nkiona nuu kuawa mbinguni iwa nkai kuliko zua ing'aa kutizunguuka mimi na wantu wekuao wakatamba na mimi. ¹⁴ Swiswi tose tikagwa aahosi, nkisikia sauti ikatamwii na mimi, ikagombeka kwe luga ya Kieblania: 'Sauli, Sauli! Kwa mbwai wanisuumiza? Vyatoga kwako kuutoa teke mchokoo. ¹⁵ Nee nagombeka, 'Wee u ndai, Zombe?' Zombe akatagusa, 'Mimi ni Yesu ambaye wanisuumiza. ¹⁶ Isasa enuka ugooka kwa miundi yako; sibabu kwe kusudi idi mimi nkionekana kwako, nkikuteua kuwa mndima ywangu, na shahidi uanga ya mbui ambayo wamanya kuhusu mimi isasa na mbui nendazo nikuonese baadae; ¹⁷ naho Nenda nikuohoe kulawa kwa wantu na wantu wa mataifa ambaho nendakukutuma, ¹⁸ kuvugua meso yao na kuwaavya mwe kiza kuita kwe nuu na kuawa kwe nguvu za kibwengo kumhitukia Muungu ili wadahe kuhokea kulawa Muungu msamaha wa zambi na ulisi ambao nkiwenka wada nakuwenegao kwe imani yeuko kwangu. ¹⁹ Ivyo, mfaume Aglipa, nchekudaha kuyaasi maone ya mbinguni, ²⁰ inga, kwa wada weuko mwe Dameski kwanza, na ikabinda Yerusalemu na sii yose ya Yudea, naho kwa wantu wa mataifa matuhu, nkikubii kwamba wasuguse na kumhitukia Muungu wagosoe matendo yastahilio toba. ²¹ Kwa sibabu iyo Wayahudi wanigwira hekaluni, wakajaibu kunikoma. ²² Muungu kansaidia mpaka sasa, ivyo nagooka ma kushuhudi kwa wantu wa kawaida na wada wakuu uanga ya yuda ambayo manabii na Msa wekugombekayo yendayalawie na nkivyo vituhu; ²³ kwamba Kwistu lazima endasimizwe na enda kutenda ywa bosi kufufuka kuawa kwa wtakufa na kutangaza mwangakwe Wayahudi na wantu wa mataifa. ²⁴ Paulo ekubindaho kwetetea, Festo akagombeka kwa sauti nkuu, 'Paulo, wewe u mkiyau masomo yako yakugosoa utenda mkiyau. ²⁵ Iya Paulo akagombeka, Mimi nkie mkiyau mheshimiwa Festo; iya kwa ujasili nagombeka mbui za ukwei mtupu. ²⁶ Kwa kuwa mfaume amanya kuhusu mbui izii na ivyo natamwira kwa uhulu kwakwe kwa maana nina hakika kwamba nkakuna dodose dekufiswado kwakwe; kwa kuwa idi nkadekugosoka nkandani. ²⁷ Jee, waamini manabii, Mfaume Aglipa? Namanya kwamba naamini. ²⁸ Aglipa akambwamba Paulo, 'Kwa mda mcheche wadaha kunishawishi mimi na kunigosoa Mkwisto? ²⁹ Paulo akagombeka, "'Namuombeza Muungu kwamba kwa mda mjihi au mufu, nki wewe tu na wose pia wanitegeezao ivieo, wawe inga mimi, iya akini kisi inu minyololo ya geezani. ³⁰ Nee mfaume akagooka, na liwali, na Belinike pia, na wada wekuwao wekaa hamwe nao, ³¹ wekuhaukaho heukumbi wakatamwii wao kwa wowo na kugombeka, 'Muntu uyu nkastahili kifo waa kifungo.' ³² Aglipa akamwamba Festo, "Muntu uyu nee akadaha kuikwa hulu inga nkekusenga lufani kwa Kaisali."

Chapter 27

¹ Yakuamulwaho kua taondingwa titambe kwa kwa mazi kuita Italia, wamkabizi Paolo na watahwa watuhu kwa afisa yumwe ya jeshi da Kiloma mwekwetangwae Julio, wa Zumwe da Agustani. ² Tikakwea meli kuawa Adilamitamumu, ambayo nee ikatamba nkanda nkanda ya pwani ya Asia. Ivyo nee tengia bahalini. Alistaka kuawa Sesalonike ya Makedonia akaita naswi. ³ Msi wekutongeo tikaika nanga mzi wa Sidoni, ambako kamgoseoa Paolo ukalimu na akamwenka uhusa kuita kwa mbuyaze kuhokea ukalimu wao. ⁴ Kuawa aho tikaita bahalini titatamba kuzunguka kisiwa cha Kiplo ambacho nee kukindia nkusi, kwa sibabu nkusi nee ikatezea. ⁵ Baada ya kua titamba me mazi ye hehi na Kilikia na Pamfilia, tikeza Mila, mzi wa Lusia. ⁶ Hada yuda afisa ya jeshi da Kiloma, akaibwii meli kuawa Alekizandwii ambayo iwa itambe kuelekea Italia. Na atikweza na umo ndani. ⁷ Baada ya kua titamba npaahoe kwa misu misu mingi na hatimae tikawa tibua kwa sungu nyingi hehi na Kinidasi, nkusi nkayo kutiluhusu vituhu kuelekea sia iyo, ivyo titamba nkanda nkanda ya kizui cha Klete uku takindia nkusi mkabala na Salimone. ⁸ Tikatamba nkandankanda ya pwani kwa sungu, mpaka tikabua ntendeo zetangwazo Fali Haveni ye hehi na mzi wa Lasi. ⁹ Nee tidoa mda mungi sana, na mda wa mfunjo wa Kiyahudi nao nee wemboka pia, na ivi aha nee ni hatai kusongwa n'kutamba, ¹⁰ na kugombeka, "Wagosi, naona ntambo ambayo taonda tiidoe n'nda iwe na mazala na hasaa nyingi, nkio ya npuumundu du na meli, akini pia ya ugima wetu." ¹¹ Mia afisa ya jeshi da Kiloma akamtegeeza bwana kwembosa, na mmiliki ya meli kuliko mbui zia zekutamwiiwazo ni Paolo. ¹² Kwa sibabu bandali nkayo kuwa ntendeo mpufu kwekaa ukati wa npeho mabahalia wangi wakahinyana titambe kuawa hada, ili kwa namna yoyose tikadaha kuubwii mzi wa Foenike, ni bandali uko Klete, na yakauwa kaskazini mashaliki na kusini mashaliki. ¹³ Nkusi ya kusini yekuvohako kutangaa npaahoe, mabahalia wamany wenkigwa kia ambacho nee wakakikunda. Wakang'oa nanga na kutamba nkandankanda ya Kilete hehi na npwani. ¹⁴ Mia baada ya mda mjihi nkusi nkai, yekwetangwayo ya kaskazini mashaliki, ukavoka kutitoa kuawa ng'ambo ya kisiwa. ¹⁵ Ukati meli yekuzamiwaho na kuvotwa kuhigana na nkusi, tikevana na hali iyo, titatamba nayo. ¹⁶ Tikaguuka kwembokea ida ntendeo yekuayo ikakindia nkusi ya kisiwa chetangwacho Kauda; na kwa sungu muno tihada kuuokoa. ¹⁷ Baada ya kua waibuuta, watumia sigi kuitaha meli. Waogoha kua nee wadaha kuita kwe nkacho za msanga mungi wa Siyiti, ivyo wakaseeza nanga na wakaendeshwa nkandankanda. ¹⁸ Tidoigwa kwa nguvu sana ni zoluba, ivyo msi wekutongeo mabahalia wakavoka kwasa npuumundo kuawa mwe meli. ¹⁹ Msi wa ntatu, mabahalia wakavoka kuavya mazi kwa vifumba vyao wenye. ²⁰ Ukati ambaho zua na ntoondo nkazokutimuikia kwa misu mingi, bado zoluba nkuu ititoa na matumaini kuwa nee tiokulwa yaga. ²¹ Baada ya kua waita mda mlefua bila nkande, aho Paolo akagooka gatigati ya mabahalia akagombeka, "Wagosi, muondigwa mnitegeezee, na nee nkatokung'oa nanga kuawa Kilete, ili kupata aya mazala na hasaa. ²² Isasa namifaliji mwegee moyo, kwa sibabu nkakuna kuwe na kwaza ugima gatigati yenu, ikesekuwa hasaa ya meli du. ²³ Kwa sibabu kio chekwembokacho malaika ya Muungu, ambae uyo Muungu mie ni yakwe, na ambae namgimbika pia - malaika yakwe nee kagooka nkandankanda yangu ²⁴ na akagombeka, "Wesekuogoha Paolo. Lazima ugooke mbele ya Kaisali, na kua, Muungu mwe wedi wakwe kakwenka awa wose ambao watamba hamwe na wewe. ²⁵ Ivyo, wagosi, mweenke myoyo, kwa sibabu namwamini Muungu kua n'nda iwe inga nekwambigwavyo. ²⁶ Mia lazima tumie kwa kuteigwa mwe visiwa vyekumwe." ²⁷ Yekubuaho kio cha kumi na mnane, tekuwaho tikaendeshwa uko na uko kwe bahali ya Adilatiki, inga iko kikuu ivi mabahalia wamany kua wa hehi na sii nkavu. ²⁸ Watumwa mii kuhimbia Kiria cha mazi na wakapata meta saasini na sita, baada ya mda mjihi wakahima vituhu wakapata meta ishiini na saba. ²⁹ Waogoha ati wadaha kutunta mwamba, ivyo wakaseeza nanga nne kuawa mwe ntendeo za kuikia nanga na wakaomba kua keo nee yeza mapema. ³⁰ Wada amabahalia nee wakaonda namna ya kuibada ida meli na wazoseeza mwe mazi boti ndodo ndodo za kuokoea ugima, na wakatenda kua wasa nanga kuawa ntendeo za mbele za boti. ³¹ Mia Paolo akamwambia yuda asikai ya jeshi da Kiloma na wada asikai, "Nkamdaha kuholwa ila tu awa wantu wakasigaa kwe meli". ³² Akabinda wada asikai wakadumua sigi na dia boti na ikabadwa idoigwe n'mazi. ³³ Ukati ungazi wa keo wekuaho weaviiza, Paolo akawahembeeza wose angalau wade vicheche. Akagombeka, "Unu ni msi wa kumi na nne mwagoja bila ya kua, nkamzati kua kintu. ³⁴ Ivyo namihembeeza mdoo nkande ncheche, kwa sibabu inu ni kwa ajii ya ugima wenu; na nkakuna hata uvii ume mwe mitwi yenu ndio wage. ³⁵ Ekubindaho kugombeka ayo, akadoa mkate akamtogoa Muungu mbele ya meso ya kia muntu. Ekubindaho akaumega mkate akavoka kua. ³⁶ Akabinda wose wakagewa moyo nao nee wadoa nkande. ³⁷ Nee wantu 276 mwe meli. ³⁸ Wekubindaho kua wakeguta, watenda meli ihuhe kwa ngano mwe bahali. ³⁹ Yekuaho musu, nkawokuimanyaa sii nkavu, na wakaona ntendeo ya sii nkavu yekwengiayo mwe mazi yekuwayo na msanga mungi wakasunguimanyaa ati wadala kuendesha meli kuyegaa aho. ⁴⁰ Ivyo wakatohoa nanga wakazibanda bahalini. Ukati uo uo wakatohoa sigi za tanga na wakayenua ntendeo ya mbele kuelekea kwe nkusi, ivyo wakatongea kwe iyo ntendeo ya msanga mungi. ⁴¹ Mia wakeza hantu ambaho mikondo miidi ya mazi yakintana, na meli ikatongea kwe msanga na ida ntendeo ya mbele ya meli ikakwama hada na nkayokudaha kuawa, mia ntendeo za mbele ya meli zikavoka kubondeka kwa ajii ya ukai wa mawimbi. ⁴² Mpango wa wada asikai nee ni kuwakoma wada watahwa, ili kwamba nkakuna ambaye nee kaogee na kunyiika. ⁴³ Mia yuda asikai ya jeshi da Kiloma kaonda amwohoe Paolo, ivyo akaugoosa mpango wao, na akawaamu wada ambao wadaha kuogee bosi, wasooke kuawa kwe meli na waite sii nkavu. ⁴⁴ Akabinda aho wagosi watuhu n'nda watongee, wekumwe uanga ya ntii za mbao na wekumwe uanga ya vintu vituhu kuawa kwe meli. Kwa sia inu ikaawii kwa wose n'nda tibue npeho sii nkavu.

Chapter 28

¹ Tekubuzwaho npeho timanya kua kisiwa chetangwa Malita. ² Wantu wenyezi wa hada nkio tu kwamba watenka ukalimu wa kawaida, iya wawasha moto na kutikaibisha wose, kwa sibabu ya fua na npeho yekuayo ikaendelea. ³ Akini Paulo ekuaho kakonga npuumundu ya nkuni na kuika kwe moto, nyoka mdodo mwenye sumu akaawa mwe zia nkuni kwa sibabu ya kia kizuguto, na akezeungusha kwe mkono wake. ⁴ Wantu wenyezi wa hada wekuonaho mnyama ahweea kuawa kwe mkono wakwe, wakatambaisana wenye kwa wenye, "Muntu uyu ni mkomaji ambaye kanyiika bahalini, akini haki nkaimluhusu kuekaa." ⁵ Mia yee akamtambika uyo mnyama mwe moto na nkekupa mazala yeyose. ⁶ Woo wamsumiiza ameme kwa homa au agwe hamka na kuumbwa mzimu. Akini baada ya kumkaua kwa m'da mlefu nakuona kuwa nakuna mbui ambayo nkio ya kawaida kwakwe wahitua fikila zao na kugombeka nee n'muungu. ⁷ Basi hantu hada hehi nee hana alizi ambayo nee ni mai ya mkuu ya kisiwa, muntu mwekwetangwae Pabilio. Katikaabisha na kutukalimu kwa misi mitatu. ⁸ Iyawiiya kwamba tatiakwe da Pabilio nee katozwa n'homa na utamu wa kuhalisha. Na Paolo ekum'basaho kaomba, akaika mikono uanga yakwe, na kumhonya. ⁹ Baada ya idi kuawiiia, wantu wekumwe hada kisiwani wekuao wakahuma pia nee waita nee wahonywa. ¹⁰ Wantu wakatihishimu kwa heshima nyingi. Tekuaho tajiandaa kutamba nee watenka via tekuvikundavyo. ¹¹ Yekwembokaho miezi mitatu, titamba mwe meli ya Isikanda ambayo nee itoigwa n'peho aho kisiwani, ambayo viongozi wakwe nee n'ndugu waidi mapacha. ¹² Tekuaho tibua mwe mzi wa Silakusa, tekaa hada misi mitatu. ¹³ Kuawiiya hada titamba tikabwa mwe mzi wa Legio. Yekwembokaho msi umwe nkusi ya kusini ilawiiia hamka, yekwembokaho misi miidi tikabwa mwe mzi wa Putoli. ¹⁴ Uko tiwabwiiya ndugu wekumwe na tikawakaiibisha kwekaa nao kwa misi saba. Kwa sia inu teza Lumi. ¹⁵ Kuawa uko wada ndugu, wekuaho wasikwa mbui zetu, weza kutihokea uko gwiio da Apiasi na Hoteli ntatu. Paolo ekuwaonaho wada ndugu nee amshukuu Muungu akegea ukangafu. ¹⁶ Tekwengiaho Loma, Paolo nee aluhusiwa kwekaa ike du hamwe na yuda asikai mwekuae akamlinda. ¹⁷ Basi yekwembokaho misi mitatu Paolo akawetanga hamwe wada wagosi wekuao viongozi gati ya Wayahudi. Wekwezaho hamwe, wakagombeka kwao, "Ndugu, hamwe na kwamba nkizatikugosoa kosa dodose kwa wantu awa au kugosoa kinyume na taatibu za tati zetu wekutiongeao, nkiavigwa inga mtahwa kuawa Yelusalemu hadi kwe mikono ya Walumi. ¹⁸ Wekubindaho kunihoji, watamiwa kunieka hulu, kwa sibabu nee nakuna sibabu kwangu mimi kwenkigwa azabu ya ufe. ¹⁹ Mia wada Wayahudi wekumtamwiiiaho kinyume cha shauku yao, nkikungumiza kukata lufaa kwa Kaisalia, etiho nkayokuwa kana kwamba na eta masa uanga ya taifa dangu. ²⁰ Kwa sibabu ya kukata kwangu lufaa, ivyo, nkiombeza kuniona na kutamwiiya na nywinywi. Ni kwa sibabu kia ambacho Zilaeli anaukangafu kwa icho, nkitahwa ni kifungo iki. ²¹ Akabinda wakamwamba, "Nkatizatikuwahi kuhokea saana kuawa Yudea kukuhusu wewe, wala nakuna ndugu mwe kweza na kuavya taalifa au kugombeka mbui yoyose mbaya kuhusu wewe. ²² Mia taonda kutegeeza kuawa kwako wafikii mbwai kuhusu idi bunga da wantu aawa, kwa sibabu yamanyika kwetu kwamba datamwiiia kinyume kia hantu." ²³ Wekuaho wanega misi kwa ajii yakwe, wantu wangi kwembosa wamwezea hantu ekuaho akekaa. Akagombeka ida mbui kwao na kushuhudia kuhusu ufaume wa Muungu nee ageeza kuwageea nchonjo kuhusu Zumbe Yesu, kwa namna zose mbii kuawa mwe shaia za Msa na kuawa kwa manabii, kuvokea keo mpaka guoni. ²⁴ Wekumwe nee wajewa nchonjo kuhusu mbui zia zekutamwiwazo, ukati wekumwe nkaokuamini. ²⁵ Wekushindwaho kwevana woo kwa wowo, wahauka baada ya Paolo kutamwiiia mbui inu mwenga, "Loho Mtakatifu akagombeka vyedi kwembokea Isaya nabii kwa tati zetu. ²⁶ Kagombeka, 'Hita kwa wantu awa wambe, "Kwa magutwi, yenu mndamsikia mia nkamna muelewe; Na kwa meso yenu n'ndamuone mia, nkamna mmanye. ²⁷ Kwa ajii ya mioyo ya wantu awa itenda zaifu, magutwi yao yava kwa sungu wafumba meso yao ili wesekeweza kumanya kwa meso yao, na kutegeeza kwa magutwi yao na kielewa kwa mioyo yao, na kuhituka ntuhu, ne nee nkiwahonya." ²⁸ Kwa iyo, mwaondigwa kumanya kua unu uhonyi wa Muungu wegalwa kwa wantu wa Mataifa, na wonda wategeeze." (Tozoeza: Unjooza unu ²⁹ "Ukati ekuaho akagombeka mbui izi, Wayahudi wahauka, wakawa na kuhigama kukuu gati yao," nkaumo mwe nakala bola za kae). ³⁰ Paolo kekaa kwe nyumba yakwe ya kupanga kwa miaka yose miidi, na akawakaibishia wose wekwezao kwakwe. ³¹ Nee akabiikia ufauume wa Muungu na nee akahinya mbui juu ya Bwana Yesu Kwistu kwa ukangafu wose. Nakuna mwekumkindia.

Romans

Chapter 1

¹ Paolo, mndima ya yesu kristu mwekwetangwa kuwa mtume na kwenenga kwa ajii ya injili ya muungu. ² Inu nee ida injili ekuiahidio kae kwembokea manabii wakwe mwe magondi matakatifu. ³ Ni kuhusu mwanawe mwekuvyaigwa kuawa mwango wa daudi ka jinsi ya mwii. ⁴ Yeye kabiika kwa mwana ya muungu kwa nguvu ya loho ya utakatifu ya ufufu wa watakakufa, yesu kristu bwana yetu. ⁵ Kwembokea yeye tihoka neema a utume kwa utii wa imani gati ya mataifa yose, kwa ajii ya zina dakwe. ⁶ Gati ya mataifa aya, nywinywi pia mwetangwa kuawa yesu kwistu. ⁷ Baua inu i n'kwa wwose weuko lumi wakundwao n;muungu wekwetangwao kuwa wantu watakatifu neema naiwe kwenu. na npeho kuawa kwa muungu tatietu na bwana yesu kristu. ⁸ Bosi namtogo muungu yangu mwe yesu kristu kwa ajii yenu nyose kwa sibabu imani yenu yabiikiwa mwe dunia ngima. ⁹ Kwa maana muungu ni shahidi yangu, ambaye namtumikia kwa loho yangu mwe injii ya mwanawe na jinsi n'dumuvyo mwekuwatagusa. ¹⁰ Daima naomba mwe ala zangu kwamba kwa sia yoyose nipate mwishoe kua a mafanikio sasa kwa ukundiso wa muungu mwekwuza kwenu, ¹¹ Maana nafaigwa kewaona, ili nipate za mweloho, nipat kutintimazwa. ¹² Yani nakauwiiia kugewa moyo hamwe nanywi kwa sia ya imani ya kia yumwe yetu, yenu na yangu. ¹³ Sasa ndugu nkikunda mkose kumanya kwamba, maa nyingi nkikusudia kweza

kwenu mia nikindiwa mpaka sasa nchonda ivi ili kuwa na matunda kwenu inga yeivyo pia gatigati ya wantu wa mataifa.¹⁴ Natigiwa na wayunani na wageni pia, wanyanyi na wabahu.¹⁵ Kwa iyo kwa uoande wangu, mie n'tayali kubiika injii kwenu pia nywinywi mweuko loma.¹⁶ Kwa maana nkionea soni injiii, kwa kuwa ni udahi wa muungu uetai uhnyi kwa kia aminie,¹⁷ kwa myahudi bosi na kwa myunani pia, Kwa maana haki ya uungu izihilishwa kuawa imani hata imani, inga yekugondwavyo "mwenye haki n'ndaekae kwa imani."¹⁸ Mna maya ya mungu izihilishwa kuawa mbinguni zidi ya uai na uovu wose wa wantu mbao kwa sia ya uzalimu yaifisa kwei.¹⁹ Inu ni kwa sibabu yose yadahayokumanyika juu ya muungu ni wazi kwao aana muungu kawatenda wamanye.²⁰ Maana mbui zakwe zesazokuoneka vyedi yawa wazi tangu kuumbwa ulimwengu. yaeleweka kwembokea vintu vyekuumbwavyo mbui izi ni kwa udahi wakwe wa kae na asili ya uungu matokeo yakwe, wantu awa nkawana uzulu.²¹ Inu ni kwa sibabu, etiho wamanya kuhusu muungu nkawikumgimbika yeye inga muungu aka nkaokumwenka ntogoo badiii yakwe, watenda wabahau mwe mawazo yao a myoyo yao yenye ubahau nee igewa kiza.²² Weetanga kuwa ni wanyanyi mia wakawa wabahau.²³ Ne wauhitua utukufu wa muungu mwesekuwa na ubanasi kwa mfano wa cheni cha binadamu mwenye ubanasi na ya wadege ya wanyama wenye miundi na ivumbe vitambaavyo.²⁴ Kwaiyo muungu nee kawabada watongee tamaa za myoyo yao uahama, kwa mii yao kwa kugewa soni gati yao.²⁵ Ni wowo wekuhitua kwei ya muungu kuwa umbea na ambao nee wavika na kutumikia viumbe baii ya muumbaji, ambaye atogolwa milele amina.²⁶ Kwa sibau inu, muungu nee awabada da watongee tamaa za za soni kwa kuwa wavyee wao nee wahitua matumizi yao ya asili kwa kia cheico kinyume na asili.²⁷ Hali kazalika, wagosi pia waeka matuimzi yao ya asili kwa wavyee na kuwakwa n'tamaa zidi yao wenye awa nee ni wagosi ambao wagosoa na wagosi wezwao yesato kugosolwa na ambao nee wahokea azabu yekustahilio ubanasi wao.²⁸ Kwa sibau waemea kuwa na muungu mwe umanyi wao kawaeka watongee akini zao zesazokufaa, wagosoe mbui zia zesazokutania.²⁹ Wamenuwa ni uzalimu wose waeu, tamaa na ubaya wamenuwa nkinyuu ukomaji, nkumbinji, ufyaini, na nia mbaya.³⁰ Na wang'uanaji wasingiziao, na wenye maya na muungu wenye ngavungavu kibui na kwefyenya wowo ni watungao mabaya na wesaokutiii wavyazi wao.³¹ Wao nkaana umanyi wasaokuamika, nkawana ukundiso wa asili a wesao na mbazi.³² Wamanya kanuni za muungu, yakuwa wantu wagosoa mbui ya jinsi iiyo waondegwa wafe. akini nleio tu wagoswa mbui iizo, nao pia wakubali ana na wada wagosoa mbui iiyo.

Chapter 2

¹ Kwa iyo nkauna uzuu, we muaha ka ajii mwe yada uahayo mtuu wegea masa mwenye kwa ajii we uaha wagosoa mbui ziazia.² Mia tamanya kuwa kuaha kwa muungu ni kwa kwei mwe ao wagosoa mbui inga izo.³ Mia we mamaankaya idi, we ambae waaha masa ya wada agosoa mbui izo etiho nawe wagosoa mbui izoizo. "je" nda wenenge na kuaha ni muungu?⁴ Au waafya macheche sana uanga ya wingi wa wedi wakwe, kucheewa kwa azaba yakwe na uzizimizi wakwe? je nkumanya kua wedi wakwe waondigwa kukwegaa kwe toba?⁵ Bali kwa kadii ya ugumu wak na kwa moyo wako wesao na toba weikia mwenye sigavu ya maya kwa msi ida wa maya, yaani msi uda wa ugubuo a kuahwa kwa kwei ya muungu.⁶ Yee n'nda amuihe kia munu sawa na ugosoi wakwe:⁷ Kwa wada ambao kwa usabati na ugosoi wedi waondeza ntogoo, heshima na kwesekubanika n'nda awenke ugima wa milele.⁸ Mia kwa wada ambao ni wabinadsi, wesaokutii kwei bali watii zuuma maya na mbifya nkai n'ndayeze.⁹ Muungu n'ndaeete ziki na sungu ya kia nafsi ya binaamu mwekugosoa uovu, bosi kwa myahudi na kwa myunani pia.¹⁰ Mia ntogoo, hishima na amani nndayeze kwa kia muntu mgosoa vyedi bosi ka myahudi na kwa myunani pia.¹¹ Kwa ajiii nkakuna upundeleo kwa muuungu.¹² Kwa maana inga wangi wekukoao hesajo shaia, na inga via wangi wekukosao kuigana na shaia wonda waahwe kwa shaia.¹³ Maana nkio wategeezaji wa shaia wena haki mbele za muungu, bali ni wada waigosoa shaia wendao wataaziwe haki.¹⁴ Kwa ajii wantu wa mataifa, ambao nkawana shaia wagosoa kwa asili mbui za shaia wowo, wawa shaia kwa nafsi zao etiho wo nkawana shaia.¹⁵ Kwa idi waonyesha kua ugosoi uondigwao kwa mjibu wa shaia ugonda ndani ya myoyo yao. zamii zao pia zawashuhudia wowo, na mwazo yao wenye ama kuwaaha au kuainda woo wenye.¹⁶ Na pia kwa muungu aya yondayaawii mwe misi ambayo muungu n'nda aziahe sii za wantu wose, kuigaa na injii yangu, kwa sia ya yesu kristu.¹⁷ Tambe kua weetanga mwenye myahudi, mwekwekaa,¹⁸ Umanye ukundiso wakwe na kuhima mbui ambazo zesimana nazo baada ya kuagiwa n'shaia.¹⁹ Na tambe kwamba una ukangafu we mwenye u kiongozi ya tuntu, ungazi kwa wada wa mwe kiza.²⁰ Muwaika vyedi wabahau mhinyo wana, na kua unayo mwe shaia jinsi ya elimu na kwei.²¹ Wee basi ,ubiikie mtuhu, je nkwehinya mwenye? we ubiikiaye kwesekubawa, je we nkubawa?²² Wee wambae eka kianga je una kianga? we kimwa n'vimuu, je wabawa mwe hekalu?²³ We mwetogoa mwe shaia, je nkumgea soni muungu mwe kubananga shaia?²⁴ Kwa mana "zina da muungu dagewa soni mwe wantu wa mataifa kwa sibabu yenu, inga yekugondavyo.²⁵ Kwa mana kugwiswa kweikwatama ati ukatii shaia, kugiswa kwako kuawa kwesekugwiswa.²⁶ Basi ikawa, muntu mwesekugwiswa asongwa nkutoza vikundwavyo n'shaia je kwesekugwiswa kwakwe nkakuna kudoigwe kana kwamba kagwiswa.²⁷ Na yeye wesekugwiswa kwa sili nkanahwe aki akatimiza shaia? inu ni kwa sibau una magondi yekugondway na kugwiswa pia mia nkuzati, u mkiuakaji ya shaia!²⁸ Kwa ajii yeye nkio myahudi mwe kua hali ya chongoi wala kugwiswa nkio kua ambako ni kwa chongoi tu mwe mwii.²⁹ Mia yeye ni myahudi kwa ndani na kugwiswa ni kwa moyo mwe loho, nkio mwe gondi ntogoo ya muntu ya namna ujo nkaiawana na wantu bali yaawa kwa muungu.

Chapter 3

¹ Naho n faida yani enayo myahudi? na faida ya kugwisw n mmbwai? ² Ni vyedi sana kwe kia sia kivoko cha yose, wayahudi wenkigwa ugubuzi kuawa kwe muungu. ³ Miya yenda iwe vihi ati wayahudi wekumwe nkawokuwa na imani? je kwesekuamini kwao kwenda kueleke uaminifu wa zumbi muungu ue kiwo. ⁴ Aa mhintu yakwe eka zumbi muungu aonigwe i mkwei haa kia mwooneka ni mmbeya sa yekuavyo igondwa yakua udahe kukauwika kua u mwenye haki kwe mbui yako, udahe naho udahe kushinda wengiano kwe kuahwa." ⁵ Miya ati ubanasi wetu woonyesa haki ya lumbe muungu tarube mbwai? zumbi muungu kie zaimu aavyaho maya yakwe je nee eivyo? natamwiia kwa mbui za kubinaadamu. ⁶ Nkivyo! u nii zumbi muungu edavyoaahe ulimwengu? ⁷ Niya ati ukwei wa zumbi muungu kwembokea umbea wangu waavya sifa zekumemazo kwakwe, kwa mbwai nilee kuahwa enga mwena zarubi. ⁸ Kwa mbwai tesekutamwiia enga tekuneewavyo na enga wekumwe wasi bitishavyo kua tatmwiiia tigosoe ubanasi ili matama yeze?" kua hwa kwao haki. ⁹ Nee mbwai? tevunia wenye? nkivyo kabisa kwa via si tiwaaha kae wayahdi na wayunani wose hamwe ya kua wa ahosi ya zarubi. ¹⁰ Inu enga yekugondwavyo: nakuna mwe haki hata yumwe. ¹¹ Nhahana muntu ruva nakahana muntu muneza zurube uungu. ¹² wose wahituka woo kwa hamwe wawankawana mana. kahama mgosoa atana ehui, hata yumwe. ¹³ Makongomeo yao enga kabui de mwazi ulimi wao utamwiia utiizi sunu ya nyoka i si ya miomo yao. ¹⁴ Vyanwa vyao vinema lana a usungu. ¹⁵ Miundi yao yaguuka kwetia mphone. ¹⁶ Ubanasi na suuba vi mwe sia zao. ¹⁷ Wantu awa nkawa manya sia ze mpheho. ¹⁸ Nakahana geegezi da zumbi muungu he meso yao." ¹⁹ Iviaha tamanya kua chochose shaia itamwiiacho, yatamwiia na wada we sii ya shaia inu ni kua kia kanwa kivugalwe, na kua ulimwengu wose udahe kuwajibika kwa zumbi muungu. ²⁰ Inu kwa sibabu nakahama mwii wendaoutaaziwe haki kwa mbui ya shaia hemeso yakwe kwa kua kwembokea shaia kweza umanyi wa zambi. ²¹ Miya iviaha hesiho shaia haki ya zumbi muungu imanyikana ishuhudiwa kwa shaia na manabii, ²² Iyo n haki ya zumbi muungu kwembokea imani kwe yesu kwistu kwe wada wose waaminio mana nakahama mbui yyose. ²³ Kwa via wose wagosozambi na kuhungua utukufu wa zumbi muungu, ²⁴ Wataaziwa haki bue kwa neema yakwe kwa sia ya ukorubozu weumo mwe mwistu yesu. ²⁵ Kwa kua zumbi muungu kamlavya kwistu yesu agosoke upatanisho kwa sia ya imani kwe mphone yakwe kamlavya kwistu enga ushahidi wa haki yakwe, kwa sibabu, ya kuziekaa zambi zekwerubokazo. ²⁶ Kwe uvumilivu wakwe aya yose yaawiia ili ioneke haki yakwe ukati unu wa sasa kua haki na kukauika kua kumtaazia haki muntu yoyose kwa sibabu ya imani kwe yes kwistu. ²⁷ Kuahi kwetutua? kunegwa kwa rubwai? kwa mbui? a, a miya kwa misingi ya imani. ²⁸ Savyo tidumue mbui kua muntu ataaziwa haki kwa imani hesiho mbui ye shaia. ²⁹ Harubu zumbi muungu ywa wayahudi du? hambu ye nkie zurube muungu ywa wantu wa mataifa hamwe? yaie wa mataifa hawe. ³⁰ Ati kwa kwei zumbi muungu ni yumwe, endaa wataazie haki wekugwisao kwa imani na wesokgwisa kwa siasia ya imni ³¹ . Swiswi taihiua shaia kwa imbani? chuu! mhitu ya aho swiswi taisibitisha shaia.

Chapter 4

¹ Tambeze mbwai vituhu abraamu, fatii yetu wa jinsi ya mwii kapatikana? ² Kwa maana kana abrahamu kataaziwa haki kwa matendo nee ana sibabu ya kwetoogoza akini nkio mbele ya muungu. ³ Kwani magonde ya mbaze? abrahamu nee kamwamini muungu, na ikataazna haki kwakwe." ⁴ Sasa kwa muntu mgosoa ndima maiho yakwe ukayataa ziwa ni mboto ya kuwa deni. ⁵ Akini kwa muntu mwesekugosoa ndima iya amwami yeye ambae amtaazia haki mwesekuwa mtaha imani yawe muntu uyo kataaziwa kuwa haki. ⁶ Daudi pia kagombeka balaka juu ya muntu ambae muungu amtaazia haki bila ya ugosozu. ⁷ Kagombeka, "wabalikiwa wada ambao ubaya wao wataaziwa na mbao zambi zao zigubikwa. ⁸ Kabalikina muntu yuda ambae bwana mkantaazia zambi." ⁹ Basi je baaka izi ni kwa wada wekugwiswao du au hata pi kwa wada wasao kugwiswa kwa kuwa tanuba kwa abrahamu imaani yakwe itaziwe haki." ¹⁰ Ivyo itaaziwe vihi basi? ukati abrahamu nee yu mwetohala au kabla nkazati kugwiswa? nkayekuwa mwe kugwiswa iya mwese kugiswa. ¹¹ Abrahamu nee kahokeaalama ya kugwiswa, unu nee mhuli wa ida haki ya imai ekuwayo nayo tayali kabla nkazati kugwiswa matokeo ya ishala inu ni kwamba kagosoka ya ishala inu wa wosewaaminio hata kana waumo mwe kugwiwa inu ina maana haki itaaziwa kwao. ¹² Inu pia ina maana kuwa abrahamu kagosoka tate ywa tohala kio tohala iya pia ada wazitongeao nyayo za tati yetu abrahamu na inu nee imani ekuwanyonayo kwa wesaokugwiswa. ¹³ Kwa kuwa nkayekuwa kwa shaia kwamba kiaga chekuaviagwacho ni abrahamu na uvyazi wakwe kiaga iki ni kwamba wendawawe walisi wa dunia ila nee kwembokea haki ya imani. Kwa kuwa kana wada wa shaia nee ndio walisi imani ¹⁴ itende bue na kiaga kubanika. ¹⁵ Kwa kuwa shaia yaeta maya, akini hada ambaho nakahana shaia pia nakahana kwesekujhiika. ¹⁶ Kwa sibabu inu idi diania kwa neema matokeo yakwe kiaga ni zahili ka uvyazi wose na kivyazi chose na wavyaigwa awa nkio tu wada wamanyao shaia iyo pia wada ambao ni wa imani ya abrahamu kwa kuwa yeye ni tatu. yetu swiswi tose. ¹⁷ Kana yekugondwavyo, nkikugosoa weewe kuwa tate ywa mataifamengi abrahamu nee yu mwe upo wa yuda ekumemwa niao yaani muungu awenka watakufa ugima na kuyatenga mambo ambayo nkayaho ili yadahe kuwaho. ¹⁸ Eka hali zose za chongo abrahamu kawa mangafu kaniwaaamini muungu a misi yezayo ivyo akawa yate ywa mataifa magi kuigana na wa chakuago mbekwacho.... nee ndiyo uwe vazi wako. ¹⁹ Naye nkekuwa zaifu mwe imani abrahamu kasosea kwamba mwii wakwe mwenye ubinda kufa nee una umili a kana miaka mia mwenga nae mweee kaazimia hali ya kufa ya ifu da sala. ²⁰ Akini kwa ajii ya kiago cha muuungu abrahamu nkeekusita mwekwesekumini iya kagewa nguvu mwe imani na kutogoa zumbi muungu. ²¹ Nee akamanyia hakika ya kuwa kia ambacho muungu kakiika kiaga nee ana uwezo pia wa kukikamiisha. ²² Kwa iyo pia itaaziwa kwakwe kuwa ni haki. ²³ Sasa nkayekugondwando kwa faida yakwe kuwa nee

Chapter 5

itaaziwa kwakwe.²⁴ Nee igondwa kwa ajii yetu pia kwa wekutazi wao, swiswi ambao ambao matimaani mw yeye kulaawa wafu.²⁵ Uyu ni yuda mbae nee kaavigwa kwa ajii ya ubanasi wetu na kufuflwa ii tipate kutaaziwa haki.

Chapter 5

¹ Kwa ajii titaaziwa haki kwa sia ya imani tina amani na muungu kwa sia ya zumbi eetu yesu kristu. ² Kwembokea yeye swie nasi tina nafasi kwa sia ya imani mwe neema inu ambayo ndani yakwe tagooka tatamiwa mwe ukangafuatenkao muungu kwa ajii ya misi uezayo ukangafu ambao tendatishiiki mwe utukufu wa muungu. ³ Nkiyo inuda akini pia tatamiwa mwesuibao zetu tamanya kwamba suuba yavyaa uzizimizi. ⁴ Uzizimi wavyaa kuhakewa na kuhokewa kwavyaa ukangafukwa ajii ya misi yezayo. ⁵ Ujasii unu nkaukatisha tamaa kwa sibabu ukundiso wa muungu wetiwa mwe myoyo yetu kwembokea roho mtakatifu mwe kalavigwa kwenu. ⁶ Kwa ako tekuwaho tikezaifu kwa kati uda kwistu kafa ka ajii yetu uhozi. Kwa ajii nkai yetu uhozi. ⁷ Kwa ajii nkaina iwevihufu yumwe afe kwa ajii ya mntu yedi inu ni kwamba minga mntu akadiiki kufakwa ajii ya mntu yedi. ⁸ Akini muungu kahakikisha ukundiso akwe mwenye kwetu kwa sibabu ukati tekuwaho tikewenye zambi kwistu akafa kwa ajii yetu. ⁹ Ikabinda ya yose, sasa kuwa titaaziwa haki kwa nphome yakwe tendatohoke kwa iyo kulawa mwe maya ya muungu. ¹⁰ Kwa ajii atii ukati tekuwahowankondo tipatanishwa mmungu kwa sia ya ufe wa mwanawezaidi sana baada ya kuwa tibindakae kupatanishwa tonda tiholwe kwa maisha yekwe. ¹¹ Nkiyo ividu mia nahototamiwa mwe muungu kwembokea zumbi yesu kwistu kwembokea yeye ambae isasa tivho kea usuuhisho unu. ¹² Kwa iya basi kama kwembok mntu yumwe zambi yengia duniani kwa sia inu kifo chengiio kwa sia ya zambi na ufe ukasambaa kwa wantu wose kwa sibabu wose wagosea zambi. ¹³ Kwa kuwa hadi sheia zambi iwa suniani akini zambi nkaitaazika uati nkakuna sheia. ¹⁴ Hata ivyo ufe utawalaadamu hadi msa, hata mwe ya wada wekwesao kugosoa zambi kama ya kweselutii kwa adamu ambae ni mfano a yeye mwenda eze. ¹⁵ Akini haa ivyo geeko da bue nkii kama kosa kwa kuwa ati kwa kosa da umwe wangi wafa, zaidi sana neema ya muungu na geeko kwa neema ya mntu yuwe yesu kwistu, ilendesekekugenyee kwa wangi. ¹⁶ Kwa kuwa geeko nkio maawio ya yuda ambae kagosoa zambi kwani kwa upae mtuhu hukumu ya azabu yeza kwa sibabu ya kosa da muntu yumwe, akini kwa uoande mtuhu kipawa cha bue liwacho mwe kutaaziwa haki cheza baada ya makosa mangi. ¹⁷ Kwa imani ati kwa kosa da yumwe ufe utawala kwembokea yumwe hasa hasa wada ndiwo wandawaho kee neema nyingi hamwe na kipawa cha haki wendawa tawale kwembokea maisha ya yumwe yesu kwistu. ¹⁸ Ivyo basi ati kwembokea kosa dimwe wantu wose weza kwe kuahwa etiho kwembokea tendo dimwe da haki kweza kutaaziwa haki ya maisha kwa wantu wose. ¹⁹ Ati kana kwembokea kwesekutii kwa mntu yumwe wangi wagosolwa wenye zambbi ivyo kwembokea utii wa yumwe wangi wondawatendwe wenye haki. ²⁰ Akini sheia yengia hamwe ili kwamba kosa didahe kugenyee akini hantu ambaho zambi itendesa kuwa nyingi neema ikagenyee hata zaidi. ²¹ Inu ilawia ili kwamba, kama zambi ikutawalavyo mwe ufe neeiyo hata neema yadaha kutawala kwembokea haki kwa ajii ya maisha ya milele kwembokea yesu kristu zumbi eetu.

Chapter 6

¹ Tambeze basi? usongwe mwe zambi ili neema igene? ² Huwoo, swiswi tekufao mwe zambi tadaha vituhu kwekaa mwa iyo? ³ Je nkammanya ya kuwa wada wekubatiizwa wao mwe kwistu wabatiizwa mwe mai yakwe? ⁴ Tiwa tizikwa hamwe ne kwembokea ubatizo mwe ufe inu igosoka ili kwamba kana zia kwistu ekwenulwavyo kuawa umauti kwembokea utukufu wa tate ili kamba swiswi naswi tidahe kwenda mwe uhya ya maisha. ⁵ Maana kana tiduganywa hamwe nae mwe fia yakwe pia tiduganywa mwe ufufuo wakwe. ⁶ Swiswi tamanya ivi untu wetu wakae usuuba wa hamwe nae ili kwamba mwii wa zambi ubanangwe kuwa watumwa wa zambi. ⁷ Yeye mwekufa katendwa mtahaki kuigana na zambi. ⁸ Akii kana tifa hamwe na kwistu taamini kwamba tenda tekae hamwe nae. ⁹ Tamanya kuwa kwistu kafufuka kulawa mwe wafu nkie mtakufa vituhu kifo nkaki mtawala vituhu. ¹⁰ Maana kwa mbui ya ufe ekufiao kwa zambi kafa kamwe kwaajiiya wose hata iyo maisha ambayo asihi kwaajii ya muungu. ¹¹ Kwa sia iyoiyo, nanywi pia mwakundwa kwetaazia kua wafu mwe zambi iya wagima kwa muungu mwe kwistu yesu. ¹² Kwaajii iyo usekuluhusu zambi itawale mii wako ili kusudi udahe kuzitii tamaa zkwe. ¹³ Usekuavya sehemu z mwii wako mwe zambi kana yombo vesavyo haki iya eavyeni wenye kwa muungu kana ambavyo ni wagima kulawa kwe mauti na zavyeni sehemu za mii yenu kana via vya haki kwa muungu. ¹⁴ Mwekuluhusu zambi itawale kwa kuwa nkamkosi ya shaia ya sii ya neema. ¹⁵ N'ndai basi? togoose zambi itawale kwa kuwa nkatimo si ya shaia iya siya neema? huwoo. ¹⁶ Nkammanya ya kuwa kwakwe yeye ambae mweavya wenye kana watmishi ambae nywinywi mwawa watumishi wakwe yeye mhundao kumtii? inu ni kwei hata kana nywinywi mu wamwa wa zambi akihi yegaa ufe au utuma wa zambi akihi yiwa kwa haki. ¹⁷ Akini naatogolwe mungu! kwakua nee mu waumwa wa zambi, akini ntii kukuwa kwa moyo uda namna ya hinyo mwekwe nkigwado. ¹⁸ Mtendwa hulu kana muntu kwasibabu ya mazaifu ya mii yenu kwa mana kana via mwekuavyao vimamo vya mii yenu kuwa watumwa wa haki unga'azo. ¹⁹ Natamuiia kana muntu kwa sibab ya mazaifu ya mii yenu kwaaan kana via mwekuavyo vimamo vya mii yenu kuwa watumwa wa haki kwa ungazo. ²⁰ Kwakuwa mwekuwaho watumwa wa zambi nee muwa huu hae na haki. ²¹ Kwa ukati uo nee muwa na tunda dihi kwa mbui ambayo kwasasa aone soni wak iya? kwakua matokeo ya mbui iyo ni ufe. ²² Akini kwakuwa sasa mtendwa ulu hae a zambi na mtendwa watumwa kwa mungu na tunda kwaajili ya ungazo tokeo ni ugima wa ake na kae. ²³ Kwakuwa maiho ya zambi na ufe iya geko dabue da mungu ni ugima a kae na kae mwe kwistu yesu bwana ywetu.

Chapter 7

¹ Au nkammanya anduu wagu (kwakuwa nata mwii na wantu waimanyao shaia). kwamba shia yamtawala muntu akaa mgima. ² Kwakuwa mvyee mwekutegukwa kofungwa ni sheia kwa yuda muume akawa mgima akini muumewe kana endae fe enda awe yu hulu kuawa shaia ya ndoa. ³ Ivyo basi ukati muume ake mgima akawa ekaa na mgosi mtuhu enda etangwe mkianga akini ati muumewe akafa yuhulu zidi ya shaia ivya nkana awe mkianga kana kaa na mgosi mtuhu. ⁴ Kwa iyo wandugu wangu nwinwi pia mlendwa watakufa kwa shaia kwa sia kwa sia ya mwii wa kwistu itenda ivi mdahe kuduganywa na mtuhu kwakwe yeye ambae hee kafufula kulawa wafu ili tidahe kumvya ia mugu matunda. ⁵ Kwakuwa tekawaha mwa ahli ya mwii tamaa za zambi zenulwa mwe zimama vyetu kwa sia ya shaia na kuivyai mauti zambi. ⁶ Akini sasa tichopolwa kulawa mwe shaia tiifia ida hali yekutihindayo ili swiswi tipate kuhizika mwe hali npyahamu ya loho na nki mwe hali ya kae a ngonde. ⁷ Tambeze basi? shaia ni zmbi huwao hata ivyo nchekuwanimanyie zambi nkayekuwa kwa sia ya shaia. kwa kuwa nchekuwanimanyie kutamani kana shaia nkayekuwa igombekee "usekutamani." ⁸ Akini zambi ipata nafasi kwa ida amli na ikata mwangu kia namna ya kutamani kwakuwa zambi bia shaia ifa. ⁹ Nami nee mgima aho bosi bia shaia, akini yekwezahe ida amli zambi ugima nami nee nafa. ¹⁰ Ida ami na ambayo ni leta ugima nee yahituka kuwa mauti kwangu. ¹¹ Kwakuwa zambi nee ipata nafasi kwa ida amli na ikanihufya kwembokea ida amli nee yanikoma. ¹² Ivyo shaia ni takatifu na ida amli ni takatifu ya aki na ntana. ¹³ Ivyo basi ida ambayo n'ntana itenda mauti kwangu mim? isekutenda ivyo hata akini zambi ili ionekane kuwa zambi haswa kwembokea ida ntana, ieta muti mwangu inu nee kwa ili kwamba kwembokea ida ami zambi isongwe kuwa mbaya kwembosa. ¹⁴ Kwakuwa tamanya ya kua shaia asili yakwe ni ya mweloho akini mimi ni muntu ywa mwii nkilagwa si ya utumwa wa zambi. ¹⁵ Maana nigosoacho nkidieewa wazi kwakuwadia nikundado kudigasoa nkidigoso na dia dinkimada nee n'gosoado. ¹⁶ Akini kana nikadigoso dia nesadokudikunda nevaa na shaia na kuwa shaia ni ntana. ¹⁷ Akini sasa nio mii nafsi yangu nigosoae ido iyo ni ida zambiyekaayo mwangu. ¹⁸ Kwa maana namanya ya kuwa mwangu yaani mwe wii wangu nkamwekaa mbui ntana kwakuwa tamaa yaambayo ni ntana imwangu akini nkidigoso. ¹⁹ Kwakuwa dia tana nidikundando nkidigoso iya dia baya nesadokudikundo nee nidigosoado. ²⁰ Ssa kana nagoso dia nesadokudikunda nkio mimi mwenye mdigoso iya ni ida zambi yekaayo mwangu. ²¹ Nkimnya vituhu mna kanuni mwangu ya kukunda ku gosoa ambado nitana akini ubaya kwei umwangu. ²² Kwakuwa natamwa ni shaia ya mungu kwa utu wa ndani. ²³ Akini naona kanuni amayo itafauti mwe vimamo vya mii wangu yatoa nkondo zidi ya kanuni npyahamu mwe akiii yangu. ²⁴ Mimi ni muntu ywa huzuni! i ndai mwenda aniokoe na mwii unu wa mauti? ²⁵ Akini ntogoo kwa zumbe muungu kwa yesu kwistu bwana ywetu! hivyo basi mimi mwenye kwa akii zangu naihiatikia shaia ya mungu iya kwa mwii naihiatikia kanuni ya zambi.

Chapter 8

¹ Kwa iyo inga nkuna sugusa yendayo itozwe kwa want wa kwistu. ² Kwa kuwa utatibu wa loho wa ugima uda wi mwe kwistu yesu unigoso mie kuwa huru hae na utatibu wa zambi na ufu. ³ Kwavia kiya ambacho utatibu uemwa kugoso kwa via ni unyonge mwe mwii muungu kabuza kumtuma mwanawe mwe ikedu afanane na swisi wenao maviga awe tambo ya mavigaya avue sugusa ya avigaviga mwe mwii. ⁴ Kagoso ivi ili maagizo ya utatibu yagosolwe ndani yetu, swisi tesiokwenda kwa kuubasa mwii, akini wada wabasao ya loho. ⁵ Wada wautongea mwii hufanyanya ua mwii, akini wada wabasao ya loho hufanyanya mbui za loho. ⁶ Kwa kuwa nia ya mwii ni ufu iya nia ya loh ni ugima na amani. ⁷ Inu ni kwa ajii ida nia ya mwii ni ubaya kwa muungu, kwa maana nkaitii utatibu wa muungu, wala nkaidaha kutii. ⁸ Wada wautongeo mwii nkawadaha kumkundisa muungu. ⁹ Hata ivyo, nkamho we mwii iya mwe loho kana n kwei kwamba loho wa muungu huisho ndani yenu akini inga mntu nkana loho wa kwistu yeye nkiye wake. ¹⁰ Inga kwistu yuumo ndani yetu, mwii ufa kwa mbui za zmbi, iya loho i hai kwa mbui za haki. ¹¹ Ikiwa loho wa yuda mwekumgubua zumbe yesu kuawa mwe ufu eka ndani yenu yeye yuda mwekumgubua kwistu kuawa mwe ufu endaayenke pia mii yetu ya ufu kwa ugima kwa sia ya loho wakwe, ekaaya ndani yenu. ¹² Ivyo basi ndugu zangu, sisi tatigia, akini nkio kwa mwii inga tekae kwa jinsi ya mwii. ¹³ Inga mweka kwa mwii mhehi kufa akini mkawa mwe loho mwazikoma mbii za mwii nanyi mwaonda mwekaise. ¹⁴ Inga wangi waongozwavyo ni loho wa muungu awa ni wana wa muungu. ¹⁵ Kwa via nkaokuhokea loho ya utumwa vituhu hata mwohe baada yakwe mhokea loho ya kugosolwa wana, ambao kwa ayo taiya tate!" ¹⁶ Loho mweny ashuhudia hamwe na loho zetu kwa via ti wana wa muungu. ¹⁷ Ikiwa ti wana inga ti wapazi wa upazi wa muungu na swisi tiwapazi hamwe na kwistu inga kwa kwei takantuka hamwe na yeye ili tipate kutungwa naye. ¹⁸ Kwa ajii ataazia suuba ya kisingi iki kuwa nkio kintu nikaiganya na utukufu wondao ugubuhue kwetu. ¹⁹ Kwa maana intu vyose vyakuwa kwa ntunu nyingi kugubuliwa kwa wana wa muungu. ²⁰ Kwa ajii uufi uhambulwa nkikama wekukundavyo uhambulwe iya kuwa yeye nee ekukundavyo. ²¹ Ni mwe ugojo kwamba uufili wenyne wonda wechance na kuavyigwa mwe utumwa wa ubanasi na kugewa utukufu wa nawana wa muungu. ²² Kwa maana tamanya kuwa uufii nao pia wakeha nakukantuka kwa usungu mpaka ivi nkiyo iya nasi. ²³ Wenye tenao na malimbuko ya loho na swi pia takeha tikahafiza kutenda wana yaani uhozi wa mii yetu kwa wedi unu tiholwa. ²⁴ Akini kintu ehe kuhafiza cho kukaonekana nkuna kuhafiza kintu akionach mwe meso. ²⁵ Iya tikakigoja kintu tesiacho kukiona tihafiza kwa kuzizimiza iya tikakigoja kintu tisichokukiona, takingoha kwa saburi. ²⁶ Kwa jinsi iyo iyo loo naye atambiza mwe uteke wete kwa maana nkatimanya kuombe vikundwayo iya loho atiombea kwa kukeha kwesah kudahika kugobeka. ²⁷ Nae amamankanyae mioyo ya wantu aimanya

akii ya loho kwa via aombeza kwa ajii yo wekuzimiao kuigana na akundavyo muungu. ²⁸ Na swisi tamanya kuwa kwa wose wamkundao muungu yeye agosoa mbuii zose hamwe kwa utana kwa wda wose wekwetanguao kwa kusudi dakwe. ²⁹ Kwa aji wada wose ekuwamanyao toka aho aho ekuwetangao pia na wada ekuwetangao, ao kawataazia haki na wada wekusagulwa o toka aho kae waiganywao na mfao wa wana wakwe, iya yeye awe mvyagwa wa bosi miongoni mwa ndugu wangi. ³⁰ Na wada wekusagulwa toka bosi nao kawetanga pia na wada ekuwetangao aho pia akawenu. ³¹ Tambezembwai basi mwe mbuii inu? muungu akawa upande wetu ni ndai wonda awe uwanga yetu? ³² Yeye mwesekumwekeya mwana wakwe mwenye iya kamvya kwa ajii yetu swisi tose endaaake iviv kuteuka mbuii zose hamwe naye? ³³ Ni ndai mwenda awahewe wanangwa wa muungu? muungu ne mwenda kuwataazia haki. ³⁴ Ni ndai mwenda awade sugusa? kwistu yesu ne mwekufa kwa ajii yetu akabinda yeye piya kagubulwa naye atawala hamwe na muungu hantu ha heshima naho ne mtiombea swisi. ³⁵ Ni ndai mwenda atibeuwe na ukundusa wa kwistu gumbo au nkina au suuba au saa au yuchepete eu hatai au jambia? ³⁶ Inga yekuandikwavyo kwa faida yako takomwa musu mgima tiitaziwa inga ngoto wa kuchinjwa. ³⁷ Mwe mbuii izi zose swisi tizaidi ya washindi tekukundwao. ³⁸ Kwa maana nkibnda kae kuzimia kwamba nkiyo ufu wala ugima wala npepo wdi wala seekai wala vintu vyeaho wala vintu vyezavyo wala nguvu. ³⁹ Wala ya uwanga, wala vya asi, wala kiumbe, kituhu chochose nkakina kutius mwe ukundiso wa muungu ambaye ni kwistu yesu zumbe wetu.

Chapter 9

¹ Nagombeka ukwei mwe kwistu nkitamwiia umbea na zmila yangu yeshuhudia haruwe namiii kwe oho mtakatifu, ² Kua kuna huzuni nkuuu na maemia yesayokusia nwe moyo wangu. ³ Kua nkitamiwa ni mwenye kweigita na kuikwa hae na kwistu kwa ajii ya nduguzungu wada wa ukoo wangu kwe ruwii. ⁴ klowo ni waizilaeli wenye hali ya kugosoka wana wa utukufu wa naagamo na zawadi ya sheia, kumwabudu muungu na kiaga. ⁵ Wo ni waongozi ambao kwistu keza kwa hishima kuvaa mwii unu ye ni muungu wa vyose nae atogolwe kae amina. ⁶ Iya nkio kwa kiaga cha muungu nkazokugenyea mua nkio kia mntu kua ni muizilaeli mwenye. ⁷ Hata kwe uvyazi wa bulahamu kua ni wanawe mwenye iya ni kwembokea isaka uvyazi wako wendawetangwe. ⁸ Inu ni kua wana wa mwii nkio wana wa muungu. iya wana wa ahadi wakaulwa wenga wenye.

⁹ Kwa kua inu ne mbui ya kiaga. "kwe majila aya ndaheze na sala endaenkigwe mwana." ¹⁰ Nkio idi du, iya hebeke ekubindaho kupata mimba kwa mntu yumwe isaka tatietu- ¹¹ Kua wana ne nkawazati kuvyaigwa na ne nkazati kugosoa mbui yoyose ntana au yeseyokutama, ili kua kusudia da muungu uigana na usaguzi digooke, wala nkio ka ugosoi iya ni kwa yuda mwetanga. ¹² Itamwiiwa kwakwe mkuu enda amtumikie mdodo. ¹³ Enga yekuandikwavyo kae, "yakobo ne nikamkunda iya esau nkikimwa nae." ¹⁴ Basi naho toondatarube mbwai? je kuna uzainu kwa muungu? Aa. ¹⁵ Kwa via atamwiiwa kwa msa nendaniwe na lehema kwa yuda nendaenimlehemu na nendaniwe na mbazi yuda nendaenifiie mbazi. ¹⁶ Savajo basi nkio ka yeye akundae wala nkio yeye mguuka, iya kwa via ni muungu mwe kuonyesa lehema. ¹⁷ Kwa kua maandiko yagombeka kwa falao kwa kusudi idi maalumu nkikwenue ili niwaganyezee nguvu zangu mwe wewe na zina dangu dibiikwe kwe si zose." ¹⁸ Savyo basi muungu ni wa lehema kwa yoyose murukunda, na kwa yuda muukunda. ¹⁹ Naho waonda utamwii hangu kwa mbwai akekuona kosa? Ni yuhi mwe kubinda kuzizimiza akundavyo? ²⁰ Badii yakwe we mntu, we undai umtambisae Muungu? Yadalukana kia chekuumbwaco kutamwiiwa kwa muumbaji, "Muuti kwa mbwai kunigosoa mi ibi?" ²¹ Je muumbaji mkadaha kugosoa kintu kwa matumizi maalum kuawa mwe diadia bouge na kia kituhu kwa matumizi ya kia siku? ²² Yenda iwe vihi ati Muungu, niwena utayali kuonyesa maya yakwe na kugosoa ugweu yakwe kumauiyikana, kastahii kwa kuzizimiza sa via vya maya vyekuanda iwavyo kwa kuangamizwa? ²³ Ni vihi ati kagosoa ivi kua aonyese kumema kwa utukufu wakwe uanga ya via vya lehema, ekubindavyo kuviika kwa ajii ya utukufu? ²⁴ Ni vihi ati kagosoa inu nayo kwetu naho katetanga nkio au kuawa kw Wayahudi, iya pia kuawa kwa wantu wa Mataifa? ²⁵ Enga atamwiiavyo ivyo kwe Hosea: "Nudaniwetange wautu wangu na wesao kuwa wantu wangu, na mkundwa na mwesekukundwa. ²⁶ Na yenda iwe kwa hada yekutamwiiwaho hao, 'Nywinywi nkio wantu wangu,' hada ²⁷ Isaya aia kuhsiana na izilaeli ati tusabi ya wana wa izilaeli yenda iwe yenga msanya wa bahai endaiwe ni wada wekusigao nkaoholwa. ²⁸ Kwa via zumbe enda adoe mbui yakwe uanga ya si, mapema na kwa utimiifu. ²⁹ Na engu ekutamwiiayo iaya aho bosi, engu zumbe ya majeshi nkekutibadia uvyazi kwa ajii yetu ati ne tiwa engu sodoma na gomola. ³⁰ Tenda tambve mbwai basi? kua wantu wa mataifa wekuwao nkawaondeza haki wapata haki, haki kwa imani. ³¹ Iya izilaeli mwe kuiondeza shaia kwa haki nkekuiibuaa. ³² Kwa mbwai nkio ivyo kwa kuankawouiondeza kwa imani iya kwa kugosoa wekungwaaa uanga ya iwe da kwekungwaa. ³³ Enga yekubindavyo kuandika kaua nkiogomezwa iwe da kwekungwaaa kwe sayuni na mwamba wa kukosa ye muamini mwe idi nkanaagwiwehsoni."

Chapter 10

¹ Ndugu nia ya moyo wangu maombezi kwa muungu ni kwa ajii yao, kwa ajii ya uhozi wao. ² Kwa via nina ushuhuda ati wana juhudi kwa ajii ya muungu iya nkio kwa ajii ya ufahamu. ³ Kwa via nkawamanywa hak ya muungu nao waondeza kuzenga haki yao wenye nkawo kutii haki a muungu. ⁴ Kwa ajii kristu nee kukamiika kwa shaia kwa aji ya haki a kia muntu muamini. ⁵ Kwa kuwa msa agonda kuhusu haki yezayo kuawana na shaia, untu mgosoa haki ya shaia onda ekae kwa haki inu. ⁶ Iya haki iawanayo na imani yambwa ivi wesekutamuiwa mwe moyo wako "n dai muonda apae aite mbinguni? (inu ni kungwisasi kristu). ⁷ Naho wesekwamba, "n'nda mwonda asee mwe tubwi? (inu ni kumueta kritu

uwanga kulawa kwe wekufao.)⁸ Mia yambaze? mbui ihehi na wewe mwe kanwa chako na mwe moyo wako iya ni mbui ya imani titangazayo.⁹ Ati kama kwa kanwa chako wamkubali zumbé yesu ati ni zumbé na kuamini mwe moyo wakoo ati muungu kamvuza moyo kuawa kwa wekufao wonda uohoke.¹⁰ Kwa ajiiikwa moyo muntu aamini na enkwa haki na kwa kanwa asosoa na kwenkwa uongofu.e.¹¹ Kwa ajii wagonda wamba "kia wonda amwamini nkana agwiwe ni soni."¹² Kwa ajiii nkakuna tafauti ya myahudi na myunani kwa kuwa zumbé yuda ni zumbé ywa wose na ni taajii kwa wose wamwetangao.¹³ Kwa ajii kia moeka mdekanga zina sa zumbé onda aohokw¹⁴ Ni vili wadaha kumwetanga yeye mwesaozati kumuamini? ni vihi wadaha kuamini mwe yeye mwesa zati kumtegemea na wonda watengeeze vii vihi hesahokuwa na mbiika?¹⁵ Ni ivi vihi wadaha kubiika ati inga yekugondavyo, ni vii vihi yeivyo mitana miundi ya wada watangazao mbui za kinyeni na mui zedi!"¹⁶ Mia wose nkawokuteggeeza injii kwa ajii isaya agombeka zumbé n;ndai mwekusikia miomo yetu?¹⁷ Savyo imani yeza kwa kusikia na kutengeza mui za kristu.¹⁸ Iya namba, je? nkawokusikia? ehe kwa uhakika sana sauti yao iawa kae chongoi mwe si yose na mbui zao kuita kiheo mwe dunia."¹⁹ Vyose vikatendesa namba, je? israeli nkekumanya? sa avoka kwamba n'nda niwasongeeze niwage kinyuu kwa wantu wesao kwa sia ya taifa desiso kwelewa nonda m' minge nchonoi mpaka mkiwe."²⁰ Naho isaya ni mkangafu sana amba nkipatwa ni wada wekwesaokuniondeza nkionigwa ni wada wekwesaokuwa ne hamu nani."²¹ Iya kwa israeli wamba "misi yose nkinyoosha mikono yangu kwe wesiokutii na wantu wankani."

Chapter 11

¹ Iya namba je, muungu kawaemea wantu wakwe? hata kidogo. kwa kuwa mie inga ni mwisraeli wa mwango wa abrahamu, wa kabila da benjamini. ² Muungu nuemea antu wakwe ekuwamanyao toka bosi, inga nkammanya andiko damba mbwai kwa ajii ya eliya ivyo ekuombavyo muungu kwa ajii ya israeli? ³ "Zumbé wawakoma manabii wako naho wausa hemviko wako mie ikedu ne mwekusigaa naho waondeza ugima wangu."⁴ Iya jibu da muungu damba mbwai kwako? nkiika wantu elufu sabab kwa ajii yangu ao nkawakima mavindi kwa wagagnga. ⁵ Inga ivyo ukati unu wa sasa inga kuna weku sigao kwa ajii ya usaguzi wa mboto. ⁶ Akini inga ni kwa mboto, ngiyo vituhu kwa ugosozu vituhu ivyo mboto nkaina iwe vituhu mboto. ⁷ Ni mbwai basi? mbuii yani israeli ekuwa yo aiyondankuipata, iya wekukundwao waipata na watuhu wagewa uzito. ⁸ Inga yekuadikwavyo, "muungu kawenka loho yeiyo na neha meso wasekuona, na magutwi wasekusikia mpaka ivi ivyeo."⁹ Na daudi agombeka, eka meza zao na zitende wavu mtego, hantu ha kwekungwaa, na kuiha kisasi mwe taabu yao. ¹⁰ "Eka meso yao yagewe kizaa ili wasekweza kukauwa. ukawabunguwe migongo yao maisha."¹¹ Inga nagombek, haya, wekungaaa vivi hii nkao kuagwa?" isekuwa ivyo katu, baada yakwe kwa kwesekudaha kwao, wokovu ubua kwa wantu wesio na muungu iya wao wenye wagewe choyo. ¹² Tambe kwesekugosoa kwao ni utajii wa dunia na inga hasaa ni yao nani ni utajii wa wesio kummanya muungu ni kiasi chani chendacho kiwakamilishe kwao?¹³ Na ivi natamwiya nanyi wantu wa mataifa ka ajii nkiwa mtumwe kwa wantu wa mataifa mangi, nefenya kwa ajii ya huduma yangu. ¹⁴ Yadahika nonda niwage choyo wada we mwii umwe namie yadahikana tendatiwaamnye waeheehe wao. ¹⁵ Inga yadahikana kuemewa kwao ni makubaliano na dunia kuhokewa kwao kwenda kuwe vihi ili ugima kuawa mwe ufu? ¹⁶ Inga matunda ya bosi ni akiba ne vyeivyo mwe tonge da unga inga zindo ni aiba na matambi nayo ni ivyoivyo. ¹⁷ Akini inga baazi ya "matambi yasengwa inga wewe utambi da mzaituni pori mwe kuhandwaho gatigati yao kana kuwa hamwe nao mwe mazindo ya utajii wa mizaituni. ¹⁸ Use kwesifu kwa ajii ya matambi akini igna wesiiifu nkiye wewe mweonda kuhoke mazindo iya mzindo yakwembize wewe. ¹⁹ Inga wonda ugombeke, matambi yasengwa ili nidahe kuhasikwa mwe sina."²⁰ Iya ni kweii kwa ajii ya kwese kuamini kwao wasengwa, akini wee kugooka imala kwa ajii ya imani yako usekwewazia mwneye kwa hali ya uwanga iya ogho. ²¹ Iya muungu nkekubanda matambi ya jadi zetu nkna ationembazi weepia. ²² Kauwa, inga ugosozu mlana na ukai wa muungu kwa upande umwe ukai weza uwanga ya wayuhudi umwe uwanga ya wayahudi ambao wagwa akini kwa upande mtuhu utana wa mungu weza uwanga yako inga jadi mwe utana wakwe vituhu wewe pia wanda usengwe hae. yakwe. ²³ Nao inga kana nkawana waendeleemwe kwesekuamini kwao, wondawatuizwe vituhu inga muungu adaha kukutwiza vituhu. ²⁴ Inga nywinywi msengwa chongoi mwe uda wa jadi mzaituni ambao ni mtana nkio zaidi sana ya awa wayahudi ambani ni inga matambi ya jadi kudaha wayahudi kutiuzwa vituhu ndani ya mzaituni wao wneye? ²⁵ Inga ndugu nkikunda msekumanya kuawana na sii inu ili inga mwese kuwa na viungo mwe kufafaya kwenu wenye. sii inu ni kwambaugumu uawia mwe israeli mpaka kukamilika kwa mataifa kundaho kweze. ²⁶ Iyo israeli wose wonda wakombolwe inga yekuandikwavyo. kuawa sayuni ondaeze mwokozi onda ause ubanasi kuawa kwa yakobo. ²⁷ Na iki chenda kiwe kiapo changu hawe nao. ukati nendao ni use mavigaviga yao."²⁸ Kwa upande umwe kuhusu injii, wacukizura kwa aj yenu kwa upande mtuhu kuawana na usaguzi wa muungu wakundwo kwa ajii ya mabab zetu. ²⁹ Kwa kuwa ntunu na wito wa muungu nkiviadiika. ³⁰ Kwa kuwa aho bosi nyie ne mweka muungu akini sasa mhoka mbazi kwa ajii ya kubana nga kwenu. ³¹ Kwa sia iyoioyo sasa awa wayuhudi wamweka muungu akini wadaha pia kuhokea rehema. ³² Iya muungu kawauuga wantu wose mwe ubanasi ili adahe kuwaonea mbazi wose. ³³ Namna zeivyo nkuu utajii na viungo na maalifa ya muungu! nkavichunguzika sugusa zakw, na sia zakwe nkazimanyika. ³⁴ Ni ndai mwekumanya ni a ya zumbé? au ni ndai mwekua mshauri wakwe? ³⁵ Au ni yuhi wa bosi mwekumwenka kintu uungu ili aihwe vituhu?" ³⁶ Kwa maana kuawa kwakwe, na kwa sia yakwe na kwakwe, vintu vyose viaho kwakwe uwe utukufu milele amina.

Chapter 12

¹ Savyo nawaombeza ndugu kwa huluma zakwe muungu iavyeni mii yenu iwe zabihu ye hai, takatifu kuva muungu inu ne ibada yenu utana. ² Naho mwesekuitongea namna ya dunia iya nhitulwe kwa kugosoa ulya nia zenu osoani ivi mmanya ukundiso wa muungu weivyo wedi yakumyagiza yekutumayo. ³ Kwa kua naamba kwa neema nekwenkigwayo kia mntu mwe nywinywi nakundungwa kufanyanya zaidi kwa ye mwenye kuiko imkundavyo kufanyanya iya yaondingwa kufanyanya kwa hekma enga via muungu kaweuca kia yumwe kiasi chakwe chaimani. ⁴ Kwa kua tina vimano vimemavyo me mwii umwe iya kio vimamo vyose vina ndima mwenga. ⁵ Vyeivyo swisi tigenyeavyo tii mwii uruwe mwe kristu, na vimanyokia kiruwe na mweziwe. ⁶ Tina kalama ze mbaimbai kwa kadiii ya nerua mkwekigwayo ati kalama ya mntu ni unabii na igisoke kadiii ye aamivivyo. ⁷ Ati kaama ya mntu ni hudunia na atumike, ati mtuu ana kaama ya kuhinya na ainye. ⁸ Ati kaama ya mntu ni falaja basi na faliji ati kaama ya mntu ni kuavya agosoe ivyo kwa mbazi ati kaama ya mntu ni ugooke na igosoke kwa uangalifu ati kaama ya mntu ni kufiia mbazi na digosokoe kwa nyemi. ⁹ Ukundiso wese kua wa unafikii, nkimwe ni ubanasi tozani yada yedi. ¹⁰ Kuhusu ukundiso wa ndugu kundanani nywinywi kwa nyiwnyi kuhusu hishima heshimianani nywinywi kwa nyiwnyi. ¹¹ Kuusu bidiii mwekegea kuhusu loho mtende shauku kuhusu zumbe mgosoeeni. ¹² Mwekenye kwa mwenao mwe siku zesazo. mtende subila mwe suuba zenu mwekae kwe maombi. ¹³ Mgosoe mbui za waumini ondani sia mbaimbai kuonyesa ukaiimu. ¹⁴ Waondezeeni balaka wose wawasuubishao nywinywi muwabaliki wala mweyekuwalani. ¹⁵ Eswkwwni hamwe nao wasekao, iani hamwe nao waiao. ¹⁶ Mtende ina ya haruwe nywinywi kwa nywinywi mweyekuhikuka iya wahokeeni wantu wa hali yasi mwesekua na viungo mwe mawazo yenu wenye. ¹⁷ Mweyekuiha mntu uabanasi kwa uabanasi gosoani mbui ntana he meso ya wantu wose. ¹⁸ Ati yadahikana enga yekuikwavyo henu mtende mpheh na wantu wose. ¹⁹ Wapenzi mweyekuiha nkani iya yahakanyeni maya ya muungu kwa via iandikwa, nkani ni yangu mi nindaniihe, amba zumbe. ²⁰ Iya ati mnkuu yako ana saa muise akawa na nkiu mnywise kwa kua ukagosoa ivyo warusauia moto uanga ya mutwi wakwe. ²¹ Wesekuemwa ni ubaraja iya ushinde ubanasi kwa utana.

Chapter 13

¹ Kia nafsi yetikie mamlaka ya uanga kwa ajii nakuna mamlka ila ilawayo kwa muungu na mamlaka zeaho ni muungu. ² Mia mhigana na mamlaka iyo ahigana na amli ya muungu na wada wahiganao nayo wonda wahokee hukuu yao wenye. ³ Kwa ajii watawala nkawatisa kwa wagosoa matana mia kwa wagosoa yesiyo kutama je? watamani wesekuogoha mamlka? gosoa yedi na wonda utunywe nayo. ⁴ Kwa ajii ni mndima ya muungu kwako kwa ajii ya matama iya ati wonda ugoso yesiyo kutama ogoha kwa jii nkenua uhamba pasi sibabu kwani ni mndima ya muungu muihizo nkuu ka maya kwa yuda mgosoa vyesivyokutana. ⁵ Savyo yakut wetike nkio du kwa ajii a maya nuia ni kwa ajii ya nia. ⁶ Kwa ajii inu naho waiha kodi kwani wenao mamlaka ni wandima wa muungu wasongwao ni kugosoa mbui inu. ⁷ Muiheni kia moneka atigiaco kodi kwa waihao kodi ushuu kwa waihao usuuu wengee kwa wenye wengee heshima kwa mwenkwa heshima kwa mwenkwa heshima. ⁸ mwekutigiwa ni mntu kintu chochose ila kukundana jirani yakwe kagenyeza shaia. ⁹ Kwa ni nkuna uzini, nkuna ukome nkuna ubazwe nkuna uamani na ati kuna amli ntuhu nazo ziomeewe mwe sentensi inu wonda umkunde jirani yak inga wekundavyo mwenye. ¹⁰ ukundano wamzoo jilani ya muntu, savyo ukundano ni ukamiifu wa shaia. ¹¹ Kwa ajii ya idi mwamany ukati ati ni ukati wa kuawa mwe usisiza. kwa ajii uhozi wetu uheli zaidi ya ukati uda tekuvokao kuaini bosi. ¹² Kio chasongwa na musu uhehi na tiike nkandani mbui za kiza na tehambe silaha za mng'ao. ¹³ Natenda saa sawa inga mwe unga'azi nkio kwa kinyemi cha ubanasi au ukozi na tesekwenda mwe ukianga au tamaa yezayo kudaha kukindiwa na nkio mwe nchongani na kinyuu. ¹⁴ Iya timvae zumbe yesu kristu naho tesekuika nafasi kwa ajii ya mwii na tamaa zakwe.

Chapter 14

¹ Mhokeeni yoyose mwe zaifu kwe imani, mwesekmuaha aafyavyo. ² Kuna mntu ana imani ya kua chochose, mtuhu ni zaifu yee ada mbogadu. ³ Muntu nda kia kintu esekumbea mwesekuda kia kinu esekumwaha mtuhu mda kia kintu kwa ajii muungu kamhokea kae. ⁴ Wee undai wee mumuaha mndima mmilikiwa ni muntu mtuhu? he meso ya tati yakwe at agooka hambu agwa. iyu onda enukwe, kwaaju tate adaha kutenda agooke. ⁵ Muntu yumwe asamini musu umwe kuliko mtuhu mtuhu asamini kia msi saa sawa titende kia muntu egee nhonjoo mwenye mwe akiii yakwe. ⁶ Yuda mtoza misi atoza kwa ajii amwenka muungu ngogoo yuda mwesekuda chinisha kwesekuda kwa ajii ya tate. yee nae pia aavya ntogoo kwa muungu. ⁷ Kwa ajii nakuna mwekaa kwa nafsi yakwe na nakuna mfa kwa ajii yakwe mwenye. ⁸ Kwa ajii ati taishi, taishi kwa ajii ya tate na ati tafa tafa kwa ajii ya tate. basi ati taishi au tafa timai ya tate. ⁹ Kwa ajii ni kwa kusudi idi kwristu kafa na kuuya moyo vituhu atende tate ya wose wafao na we meso. ¹⁰ Mia wee kwa mbwai wamuaha nduguyo? nawe kwa mbwai wambea nduguyo? kwa ajii sie tose tagooka hekiti cha kuaha cha muungu. ¹¹ Kwa ajii igondwa "luga nekaavyo" atamwaika tate " kwangu mie kia vindi donda dikikwe na kia ulimi wonda uavya ntongoo kwa muungu." ¹² Savyo kia moneka onda aavye hisau yakwe mwenye kwa muungu. ¹³ Savyo tesekutendesha kuahana iyakini badii yake aha ivi, ati nakuna monda aike kizingiti au mtego kwa nduguye. ¹⁴ Namanya na nchngea nchongo kwa zumbe yesu ati nakuna kintu che najisicho chenye ni kwa yuda u muafya ati chochose ni najisi kwa ajii kwakwe ni najisi. ¹⁵ Ati ni kwa ajii ya nkande nduguyo asininika kwenda vituhu mwe ukundano wesekmbananga kwa nkande yako muntu mwekufa kwa ajii ya kristu. ¹⁶ Savyo mweyekuwenka uhusa mbui zenu ntana zikaeka wantu wamibehue. ¹⁷ Kwa ajii ufaume wa

muungu nkio kwa ajii ya nkande na unywaji , iya ni kwa ni kwa ajii ya haki amani na fulaha mwe loho mtakatifu. ¹⁸ Kwa aji yuda mumgoso kwa wistu wa ivi kakubaika kwa mungu na kwa wantu. ¹⁹ Savyo natitongee bui za amani na mbui ambazo zamwika muntu na watuhu. ²⁰ Wesekubananga ndima ya muungu kwa ajii ya nkande vintu vyose kwa kwei ni vitanda yakini nkavitana kwa muntu yuda mda na kumtenda yee ekungwae. ²¹ Ni vyedi kwesekuda nyama wala kunywa chivai wala chochose chondacho kimkwaze nduguyo. ²² Izi imani wenazo ziike mwako mwenye mwe na muungu kabalikiwa yuda muacha mwenye mwe kia akikundacho. ²³ Mwenye shaka kaahwa ati ada kwa ajii nkaiawa mwe imani. na hocho se chesachokuawana na imani ni zambi.

Chapter 15

¹ Sas swiswi tenao nguvu taondingwa kudoa uzaifu wa weliyo zaifu, na nkationdigwa kwekuda wenye. ² Kia yuwe yetu amkundae jilani yakwe, kwani ni mbui kwa lengo da kukmzenga. ³ Kwani hata kwistu nkeekwenkunda mwenye badii yakwe iwa inga yekugondwavyo, "utusi wa wada wekukutukanao uzipata mimi." ⁴ Kwa chochose chekuongoacho kugondwa, kigondwa kwa kutiagiia kwa kusudi kua kwembokea uzizimizi na kwembokea kugewa moyo na magondi nee tiwa na ukangafu. ⁵ Sasa muungu ya uzizimizi na ya kugea moyo awenke kuwa a nia iiganayo kwa kia yumwe kuigana na yesu kwistu. ⁶ Adahe kugosoa ivi kwa nia mwenga mdahekumtogo kwa kanwa kimwe muungu na tete ya bwana wetu yesu kwistu. ⁷ Ivyo mhokeeni kia yumwe, inga via kwistu ekumihokeavyo kwa utukufu wa muungu. ⁸ Kwani nagombeka, kuwa mndima ya tohala kwa niaba ya ukwei a muungu kagosoa ivi ili adahe kusibitisha viaga vyekuavigwavyo kwa wanata. ⁹ Na kwa mataifa kumtunya muungu kwa neema yakwe inga yekugondwavyo kwa iyo n'ndaniavye ntogoo gatigati ya mataifa na kuimba ntogoo mwe zina dako." ¹⁰ Vituhu yagombeka "tamiwani nywie wantu wa mataifa hamwe na wantu wakwe." ¹¹ Na vituhu, "mtogoeni bwana nywinyw mataifa yose eka wantu wa mataifa yose wamtogoe yeye." ¹² Naho isaya amba, kondakuwe na sina da yese, na yumwe ndiye eunikekutawala uanga ya mataifanmataifawonda wawe na tumaini yeye." ¹³ Sasa muungu ya tumaini awamemeeze kinyemi chose n npohe kwa kuamini, ili mahab kuomewa we tumaini kwa nguvu ya loho mtakatifu. ¹⁴ Mie mwenye pia nkigewa nchonjo ni nywinyi wandugu wandugu wangu kigewa nchonjo kua hata nywinywi wenye mmemeezwana maalifa yose nagewa nchonjo kua nywinywinywi pia mwadaha kuhimizana kia yumwe na mweziwe. ¹⁵ Mianaganda kwa ukaangafu zaidi kweu juu ya mbui fulani ili kuwakubusa vituhu, sibabu ya kipawa nekenkingwacho ni mungu. ¹⁶ Kipawa iki kitenda nidahe kua mndima ya yesu kwistu mwekuagiwa kwa mataifa kwevya inga kuhani ya injii ya muungu. neee nidahe kugosoa ivi ili kweavya kwangu kwa mataifa kuwe sia ya loho mtakatifu. ¹⁷ Ivyo kinyemi changu ki mwa kwistu yesu na mwe mbui zamuungu. ¹⁸ Kwani nkinanidahe kugeeza kutamwii odose ikesekua kwamba kwistu kaiganya kwembokea kwangu utii wa mataifa aya mamboo yatimizwa kwa mbui na ugozoi. ¹⁹ Kwa nguvu za utangio na kwa nguvu za loho mtakatifu inu nee iwa ili kwa kuawa yeluwalemu na kuzungukia hae inga ililiko, nidahe kudoa kwa ukamiifu injii ya kwistu. ²⁰ Kwa sia inu nia yangu iwa ni kuibuukia injii mia nkio handu kwistu amanyikanaho kwa zina ili kua nese kudaha kuzenga uanga ya msingi wa muntu mtuhu. ²¹ Inga yekugondwavyo ambao kwa yeye nkawana habai zakwe, nee keza n'ndawamuone na wada ambao nkawokumtegeeza n'nda wammanyee." ²² Kwa iyo pia nee nkikindiwa maa nyingi kweza kwenu. ²³ Mia ivi aha nkina vituhu handu hohose mwe mizi inu, na nee nikatamiwa kwa myaka mingi kweza kwenu. ²⁴ Inga maa zose n'kaita hispania natumaiani kuwaona nikemboka, na kudaha kwegalwa sia yang ni nywinywi baada ya kuwa nkitamiwa kuwa na ushiika na nyiwnyi kwa mo. ²⁵ Mia ivi aha naita yelusalemu kiwahudumia waaminio. ²⁶ Maana nee uwaagiza wantu wa makedonia na akaya kugosoa msango maalumu kwa wakiwa mwe waumii uko yelusalemu. ²⁷ Ehe, nee ni kwa ukundiso wao, na kwa kwei, watenda watigia wao. maana ati mataifa washiiki mwe mbui zao za kiloho watigiwa nao pia kuwahudumia mwe mahitji yao ya vintu. ²⁸ Kwa iyo ukati nkikamilisha ivi na kuwa na utoshelevu wa tunda hili kwao mia n'nda niite siai hamwe nanywi uko hispania. ²⁹ amanya kua ukati nika kwenu n'ndaneze mwe utimiiifu wa balaka za kwistu. ³⁰ Sasa namihembeza ndugu, kwa bwana yetu yesu kwisu, na kwa ukundiso wa loho, kua mshiki hamwe nami mwe maombi yenu kwa muuungu kwa ajii yangu. ³¹ Ombezani kua nidahe kuholwa kuawa kwao wesao na utii mwe yudea na kua huduma yangu uko yelusalemu idahe kuhokelwa ni waumini. ³² Ombezani kua nadaha kweza kwenu kwa kinyemi kwembokea ukundiso wa muungu, na nidahe kua hamwe na nywinywi, kupata kuhamwiza. ³³ Na muungu ya npeho awe hamwe nanyi ynose. Amina

Chapter 16

¹ Namyeka nywinywi fibi umbu detu ambae ni mndima ywa kanisa ambado di kenkara, ² Ili mdahe kumbokea mwe bwana gosoani ivi mwe kicho cha samani cha waumini naho mgooke hamwe naye mwe mbui yoyose ndiyo akune kw ajii yee mwenye kawa mgosoi ywa wangi na kwa ajii yangu mwenye. ³ Muuguse plisca na akila wandima wakugosao hamwe na mimi mwe kwistu yesu, ⁴ Ambao waika maisha yao mwe hatai kwaajii yangu naavya ntoogo kwao na nkiye mmidu mia pia kwe makanisa yose ya mataifa. ⁵ Diugusie knisa de nyumbai kwao muuguse epanieto mkundwa mmimi ambae ni myaigwa ywa bosi ywa kwistu mwe asia. ⁶ Muuguse mariamu mwekugosoa ndima kwa bidii kwa ajii yenu. ⁷ Muuguse andloniko na yunia wezwaangu a wafungwa hamwe na mimi ni wa mhimu hamwe na mitume wekuao waongoee kumanya kwistu hata mie nee nkizatia. ⁸ Muuguse ampliato, nimkundae mwe bwana. ⁹ Muuguse arbano mgosoa ndima hamwe na imi mwe kwistu na stakisi nimkundae. ¹⁰ Muuguse apele mkundwa mwe kwistu wauguse wose ambao wamwe nyumba ya alistobulo. ¹¹ Niugusia halodioni mwezwaangu niugusia wose wemwe nyumba ya narkiso

wemwe bwana.¹² Niugusia tuifni na tuifosa wandima wagosoa kwa bidii mwe bwana muuguse pelsisi mkundwa mwekugosoa ndina kutendesha kwa bwana.¹³ Niugusia lufo mwekusagulwa mwe bwana na manii yakwe na ywangu.¹⁴ Muuguse asinkristo flegon herme patloba herma na wandugu wose we hamwe nao.¹⁵ Niugusia filologo na yulia nelea na ddie naokimpa na waumini wose we hamwe.¹⁶ Niugusia kia moneka kwa busu takatifu makanisa yose mwe kwistu yamiungusa.¹⁷ Sasa namihembeeza, wandugu kugeeza mwe awo waetao kwengatana na vizingiti wenda mhitu na maango mwekuindayo kuhina hitukani kuawe.¹⁸ Kwa ajii wanu inga awo nkawamkantukia kwistu bwana mia maifu yao wenye kwa mbui zao laini na muphongezi za umbea watiia nyoyo ya wesio na mawaa.¹⁹ Kwa mfano wa kwetika kwenu mwambuia kia moneka kwaiyo natamiwa niwe nywinywi mia namikunda nywinywi mtenda na viunogo mwe hali ya wedi na mwesekua na mawa he meso ya ubanasi.²⁰ Zumbe muungu ywa mpheo nkanaacheewe kumdagamiza mphepo siiya nyayo zenu. neema ya bwana yesu kwistu hamwe nanywi.²¹ Timoseo, mgosozi ywa ndima hamwe na mimi amingusa na lukio yasoni na sospeter, wezwaangu.

²² Mimi, tertio, nekugondae mbui inu, namiugusa mwe zina da bwana.²³ Gayo, mwekunitunndui na kwa kanis dose damiugusa elasto mtundua bene ywa mzi, amiugusa hamwe ndunguye kaito.²⁴ (Tozeeza: mwe nakala hasalisi za bosi, mnjooza uun nkauho. kaua walumi 16:20, "neema ya bwana yesu kristu yekae nanywi nyose. amina")²⁵ Sasa kwakwe yeye mwenye udahi kutenda mgooke na injii na maango ya yesu kwistu, kuigana na ugubuo wa sii yekufiswayo kae na kae,²⁶ Iyakuni sasa igubukwa kae na kutendwa imanyike na maandiko ya unabii kuigana na amlu ya zumbe muunu ywa miele kwa kwetikia imani mwe mataifa yose?²⁷ Kwa zumbe mungu ikedu wenye viungo, kombokea yesu kwistu kutende utukufu milele yose. amina

1 Corinthians

Chapter 1

¹ Paulo mwekwetangwa ni kristu yesu atende mtume kwa ukundisho wa muungu, na ndugu yetu sosthenes,² Kwe kanisa da muungu deuko koritho kwa wade wekutakaswao, mwe yesu, wekwetangwa iga watakatifu. tamiandikia wada wose wadetangao zina da zumbe yetu yesu kristu kia hantu, zumbe yao na yetu.³ Mboto wa amani yekae kwenu kuawa kwa muungu tati yetu na zumbe yesu kristu.⁴ Siku zose namtogaa mungu yangu kwa ajiii yenu, kwe sibabu ya mboto ya muungu mwenkigwa ni yesu kristu.⁵ Kawatenda mataajil mwkia sia mwe msemu na maarifa yose.⁶ Kawatenda mataaji inga ushuhuda kuhusu kristu ya kuwa asibitishwa kuwa kwe mwenu nywinywi.⁷ Savyo nkahungukiwa kaama za kiloho, inga mwenavyo hamu ye kugoja ufunuo wa zumbe yesu kwistu.⁸ Onnda amigose nywinywi pia mpaka kuheeni ili mwesekudahiiwa siku zumbe yesu kristu.⁹ Muungu ni mwaminifu mwekumyetanga mwe ushiika wa mwanawe zumbe yesu kristu.¹⁰ Sasa namihembeeza wakiwa kaka wa wakina dada kombokea zina da zumbe yesu kristu kuwa wose mwenye wakamba kwesekuwa na kwenega mwetu namihembeeza mwekae hamiwa mwe ina mwenga wa mwe kusudi dimwe.¹¹ Kwani wantu wamwango wa kloe wanambia ati kuwa mchangukano uondeleao mwenu.¹² Nina maaana inu: kia mwonekamba "mie ni ya paulo, "au "miye ni ya kefa" au "mie ni ya kristu."¹³ Je? kristu kesawanya? je? paulo kekwa suuba kwa ajiii yenu? je? mbatizwa kwa zina sa Paulo?¹⁴ Namtogaa muungu kwani nchekumbatiiza ueose ila krispo na Gayo.¹⁵ Inu nee ni kuwa nkakuna yoyose mwondaagombeke mbatizwa kwa zina dangi.¹⁶ (Naho nkiwabaliiiza mwago wa slebhanika nkabua aho nkimanya ati nkimbaliizamuntu mtubu ye yose).¹⁷ Kwa ajii kristu nkekumiagiia kubatizwa iya kubiikia injili. nkekumiagiia kubiika kwa mbui za hekima ya kibinadamu ili nguvu ya msaaba wa kristu yesekuusigwa.¹⁸ Kwa ajii ujumbe wa msaaba ni ubahau kwa wada wafao. iyakini kwa wada ambao muungu awahonya, ni nguvu ya muungu.¹⁹ Kwani iyandikwa, "nonda niibananga hekima ya wada wenao bwana. nonda niubanange ufahamu wa wenye akii."²⁰ Yukuhi muntu mwenye viungo? yukuhi wenye elimu, yukuhi mgombeka, mhheza dunia inu? je? muungu nkekuitua hekima ya dunia kutenda utahau?²¹ Tangia inu dunia yekuwaho mwe hekima yakwe nkayakumanya muungu, umwagiza muungu mwe uwa ubahau wao wa kubijia ii waohe wada waaminio.²² Mwe wayaudi wauze ishara za miujiza na kwe wayunani woondeza hekima.²³ Iya tambiiika kristo mwekwenki suuba ambaye ni kizingiti kwa wayahudi na ni ubahau kwa wayunani.²⁴ Wetangwa ni mungu wayahudi na wayunani tambiiika kristu inga nguvu ta hekima ya muungu.²⁵ Kwa ia ubahau wa mungu una hekima kuliko wa wanadau na udhaifu wa muungu zaidi ya wanadamu.²⁶ Kaua mwetango wa muungu juu yenu kaka a dada zangu. nkinywi viwango vya kibinadamu nkinywi wangi wenu mwekuwao mwe ukuu.²⁷ Iya muungu kasagua vitu vya kibahau vya dunia ili avigee soni vyenavyo hekima muungu kasagua mpphele mwe dunia kukigea soni chenacho nguvu.²⁸ Kasogoa ivi ili kwesekuwa na yoyose mwenye sibabu ya kwefenya hakwe.²⁹ Alifanya hivi ili asiwepo yeyote aliye na sababu ya kujivuna mbele zake.³⁰ Kwa ajiii ya kia muungu ekugosaacho ivieo mumwe kristu yesu. mwekugosoka hekima kwa ajii yetu kuawa kwa muungu nee ni haki yetu, utakatifu na uhozi.³¹ Inga matokeo, unga andika dambavyo, "mwefutua ufutue mwe zumbe."

Chapter 2

¹ Kaka na dada zangu nekwezaho kwenu, nchekweza na mbui za kuheeheza na hekima inga nekubiikavyo kwei yekwefisayo kuhusu muungu.² Nkiona nsekumanya chochose nekuaho mwe nywinywi ila yesu kristu naye mwekwenkingwa suuba.³ Na nee tiwase mwe udhaifu na woga na mwe kuzingiza sana.⁴ Na saamu zangu na kubiika

kwangu nkakokuwa mwe mbui za kuheheeza na heima badhi yakwe neee ni mwekuzihiisha hoho ya nguvu. ⁵ Ili kwamba imani yenu yesekuwa mwe hekima ya wanaadamu, iya mwe nguru ya muuungu. ⁶ Sasa taitanua hekima mwe wantu wagima, iya nkio hekima ya dunia inu au watawala wa dahali izi wombokazo. ⁷ Badii yajwe taitamua hekima ya muuungu mwe ukwei wekwefisao, hekima yekwefisayo yekusagulwayo ni muuungu kabla ya dahali za utukufu wetu. ⁸ Nkakuwa yeyose ya mazumbe wa dahali izo mwekuimanya hekima inu ati nee waimanya mwe dahali zia nee nkawokuwa wamgosoe suuba zumbe ya utukufu. ⁹ Mia kwa yekuanikwavyo, "mbui zekwesazo kuonwa ni ziso, kuwa gutwi dekwesadokusikia, mawazo nkayokuafya mbui ekuyaandaayo kwa ajiii ya wada wamkundao yeye." ¹⁰ Izi ni mbui zekugubulwazo ni muungu kwetu swiswi komboka loho, kwa ajiii roho yamaankanya kia kintu hata mbi za ndani za muungu. ¹¹ Kwa ajii nindai mmany aafavyo muntu ikesekuwa loho ya mntu mwenye? savyo nkakuna mmany mbui za ndani za muungu ila loho wa muungu. ¹² Iya nkatokuhokea loho ya dunia iya loho muawa kwa muungu ili kwamba tidahe kumanya kwa uhuru wekwenkwazo ni muungu. ¹³ Tagombeka mbui kwa maneno ambayo hekima ya muntu nkaidaha kuhinya iyaakini loho yatihinya, loho yageegeza mbui za kiloho kwa hekmaya kloho. ¹⁴ Muntu mwese kiloho nkahokea mbui ambazo ni loho ya hungu, kwa ajii ayo ni waaahau kwakwe ndadaha kuyamany kwa ajii yatangwa kiloho. ¹⁵ Kwa yuda ywa kiloho aaha mbui zose miya aahwa ni watuhu. ¹⁶ Nindai mdaha kumanya aafavyo zumve, mdaha kumhinya yeye iya tifikaaa ya kwristu.

Chapter 3

¹ Nami, umbuna wau zangu ntekutamwiia na nywinywi enga antu kiroho iya euga wantu wa kimwiii enga ana wateke nuwe kistu. ² Nkiwanyisa mee na nkio nyama, kwa kua nkamwekua tayali kuda nyama na hata ivi sasa nkamzati kua tyali. ³ Kwa kua nywinywi me wa maii kwa kua kinyuu na kwefenya yaonekene miongoni mwenu nkamwekaa kuigana na mwiii, na je nkamwenda euga kawaida ya wautu? ⁴ Kwa kua yumwe aruba, "narutongea Paulo mtuhu amba "narutongea apolo" nkamwekaa enga wantu? ⁵ Apolo ndai? na Paulo mndaio mtumishi yayuda nikuruwaminie kwa kia mwe kweukigwa jukumu ni zumbe. ⁶ Mi nkihanda, Apolo kagea mazi, iya muungu kakuza. Mia nkihanda, Apolo kagea mazi iya muuungu kakuz. ⁷ Mia, nkie mwe kuhanda, wala mwe kugea mazi ana ochose iya muungu akuzae. ⁸ Isasa mhanda na mgea mazi wose waigana na kia mwooneka endaa hokee ujila wakwe kuigana na ndima ykwe. ⁹ Kwa kua swiswi wagozoi wa ndima wa muungunywinywi ni mindaaa ya muuungu zengo da muungu. ¹⁰ Kwa neema ya muungnikwenkigwayo euga mzengi mkuu, nkiika msingi na mtuhu ne azenga vanga yakwe iya mntu awe makini azegavyo wanga yakwe. ¹¹ Kwa kua nkakuna mtuhu mdaha kuzenga msingi mtuhu zaidi yeuda kuzengwao ambao i yesu kristu. ¹² Isasa ati yumwe yetu azenga uanga yakwe kwa zahabu hea, maiwe ya samani miti nyasi au mani, ¹³ Ndima yakwe indagubulwe kwa unga'zi wa musu wendazililishwa kwa kuwa yendaizahilishwa ni moto moto ondazgeeze utaha wa ndima wa kia yumwe ekugosoacho. ¹⁴ Ati chochose mntu ekuzengacho chendakisigae yeye endahokee ntunu. ¹⁵ Iya ati ndima ya muntu ikasia moto, edna apate hasaa iya yeye ruwenye akahonywa inga kia kuuswa mwe moto. ¹⁶ Nkarumanya kua nywinywi ni hekalu da muungu na kua loho wa muungu ekaa ndani yenu? ¹⁷ Ati rutu akabananga hekalu da muungu, muugu endaambanange mntu yuda kwa kua hekalu da muungu n takatifu, na ivyo na nywinywi. ¹⁸ Mutu esekwetiia mwenye, ati yoyose kati yenu enda ana hekima kwe nyakati izi awe enga "bahau" nee endao awe na hekima. ¹⁹ Kwa kua hekima ya dunia ini ni ubahau mbele za mungu, kwa kua iandikwe, "kowagwiia wenye hekima na hila zao. Naho, ²⁰ "zumbe aruany mawazo ya wata busala ni ubatili." ²¹ Kwa iyo runtu asekwefenya! kwa kua vintu vyose ni nvyenu. ²² Ati ni Paulo, au apolo au kefa au dunia au ruaisha au fiie au vintu vyeaho, au vyendavyoviweaho vyose ni vyenu na nyiwnyi ni wa kristu ni kristu ni ya muungu. ²³ Nu

Chapter 4

¹ Muntu na ataaziwe ivi, kuwa ti wandima wa kwisti, na mawakii wa sii za muungu. ² Aho vituhu iondigwayo mwe mawakii nee muntu aoneke kua n'mwaminifu. ³ Akini kwangu mimi, kio kintu kabis nihwe n'nywinywi, waa kuahwa kwa kibinadamu, waa ncheacha hata nafsi yangu. ⁴ Mona nkimanya sibabu ya kuigemasa nafsi yangu, mia nkitaaziwa haki kwa ajii iyo; akaini mniaha ni zumbe. ⁵ Basi nywinywi mwesekuaha mui kabla ya ukati wakwe, hata ezaho zumbe, abaye ndaayamuike yekuisitiikayo ya kiza, na kuyazihilisha mashauli ya myoyo neendiho kia muntu ndihopate ntoogo yakwe kwa muungu. ⁶ Basi ndugu mbui izo nkizioona kuwa mfano wa mimi na apolo kwa ajii yenu ili kwamba kwa mfano wetu mpate kwehiyna kwesekwemoka yada yekugondayo, ili yumwe na yumwe esekua na mahiku kwa ajii ya uyu mhitu na mweziwe. ⁷ Mana n'ndai ndieakutafautishe na mtuhu? nawe una kih wesachokuhokea? akini ati kuhokea, wetogoa mbwai kana kwamba nkweehokea? ⁸ Mweguta kae, mpata ka utaajii miki hesih swiswi naam, etiho neemniki ili swiswi naswi timiiki hamwe na nywinywi. ⁹ Mana nazani mungu katiavya swiswi mitume kiheo, kana wantu wekuahwao wacomwe, kwa sibabu tiwa tamasha kwa dunia; kwa malaika na wanadamu. ¹⁰ Swiswi ti wabahau kwa ajii ya kwistu, akii nywinywi mna akii mwe kwistu; swiswi ti zaifu akiini nywinywi mna nguvu; nkatipata ishima. ¹¹ Hata mda unu wa ivisasa, tina saa na nkiu, ti mwazi tatoigwa ngumi, naho nkatina hakwekaa. ¹² Akaawaaho tagaya tikagosoa ndima kwa mikoo ywetu wenye. tikatukanwa tabalikiwa, tikauzwa tazizimiza. ¹³ Tikasingizizwa tasihi; titendwa inga mafusi ya dunia, na tama ya vintu vyose hata sasa. ¹⁴ Nkiyagonda aya ili kumigea soni bai kumikanya kana wana niwakundao. ¹⁵ Kwa kua etiho na wahinya kumi elufu mwe kwistu, iyaakini nkamna tate wangi. mana mie nee mwekumivyaa mwe kwistu yesu kwa sia ya injii. ¹⁶ Basi, namisii nitongee mimi. ¹⁷ Kwa sibabu inu nkiimwaagiia timeso kwenu, eliy

Chapter 5

mwanangu nimkundae, mwaminifu ka zumbi, ndieawakumbuse sia zangu zeumo mwe kwistu, kana via nihinyavyo kia hantu mwe kia kanisa.¹⁸ Basi wekumwe wahikuka kana kiwamba ncheza kwenu.¹⁹ Akini nndaneze kwenu kinyanyi, kajaiwa, nami nndanimanye nkio mbui yaodi wekukukao bali nguvu zao.²⁰ Mana ufaume wa muungu nkaumo mwe mbui, bali mwe nguvu.²¹ Mwaondani? neze kwenu na ngoda, au ezemwe ukundiso na loho ya uhovu?

Chapter 5

¹ Tisikia mbui kwa kua kianga miongoni mwenu, aina ya kianga ambayo khaiho hata gatigati ya wantu w mataifa, tina taalifa kwamba yumwe kagona na mkaza tata.² Nywinywi mwesifu! baada ya kusininika yuda mwekugosoa ivyo apaswa kusami zwa iongono mwenu.³ Ingawa siho hamwe nanywi akini niaho nanywi kioho, nki binda kumhukumu yeye mwekugosoa ivi kana via ngiwaaho.⁴ Mwekutuka nawo hamwe mwe zina da bwana wetu yesu, na loho yangu layo hada kwa nguvu za bwana wetu yesu, nkibinda kumhukumu muntu huyo.⁵ Nkibinda kumkabizi muntu huyo kwa shetani ili loho yojwa idahe uokolwa mwe sinku ya bwana.⁶ Mahiku yenu kintu kitana manya mgwadu kidodo hubananga donge gima?⁷ Mwesunde wenye ngwandu ya kae ili kwamba mtende donge jihya ili kwamba mwe mkate yesiakuchachuchwa kwa kua kristu mwana ng'oto yetu pasakaichinjwa kae.⁸ Kwa hiyo tishekee kaamu ng'ikwa ngwadu ya kae, ngwadu usu dabu na tabia mbaya badaaa yakwe tishee ke na mkate wesekugewao ngwadu wa kuzizita na kwei.⁹ Ng'igonda mwe baua yangu kua mweyekuhanganyana na wakianga.¹⁰ Ng'ina maana wakianga wa dunia inu au na wenye tamaa au wabavi kuvika vimua kwekaa hao hae mwakundwa mhauke dunian.¹¹ Aki sasa nawagondea kutokwehanganya na yoyose mwetangwa kaka au dada mwe kristu akini ekaa mwe kianga au mwenye kutamani au, mbavi, au kuvika vimuuu, au mtukana au mkozi. wala msekuda nae muntu wa namna ida.¹² Kwa iyo nitajihusishaje kwakuwa hukumu wachongoi ya kanisa? badiii yakwe nywinywi hamweku wa hukuu wanyumbani ya kanisa?¹³ Akini ungu ahukumu waio chongoi, muusani muntu mwovu gatigati yenu."

Chapter 6

¹ Yumwe akatenda na kinyanga yanga ageze kuita kwe mahakama ya wesekuah haki mbee ya waumini?² Khamanya kua waumini wendawakukumu uimwengu? na ati mwenda mkumu uimwengu khamdaha kafanyanya mbui yasekuayo muhimu?³ Khamanya kuwa tendatihukumu malaika? ka kiasi chani kwemboka tadaha kuamua mbui ya maisha aya?⁴ Ati tadaha kuhukumu mbui za maisha aya kwa ajii yani mwageeza kwega a mashitaka mbee ya wasioogka kanisani?⁵ Nagomboka aya kwa soni yenu. khakuna mwenye busaaa gatigati yenu kutosha kuika mbui vitana kati ya ndugu na ndugu?⁶ Akini kana ivyo sasa, mwamini yumwe kuita mahakamani zaidi ya muumini mtuhu na mashitaka hayo huikwa mbele ya hakimumu mweyekuamini!⁷ Ukwai nkwamba kuna ngijangija gatigati ya wakristu yekuikwa tayali upisho kwenu msekusuubika kwa mabaya? kwa ajiii yani mkunde kuhufya.⁸ Akini mgosoa mauvu na kuhufya watuhu, na hao ni kaka na dada zenu!⁹ Nkammmanya kwamba wasi haki nkiga wana waupae ufaume wa muungu? msekumamini umbea, kianga, kuvika vimutu wakiaga, wafilaji walawiti,¹⁰ Wabavi, wachoyo, wakozi, wanya'nganyi watukanao nakahana gatigati mwao endae aulisi ufaume wa mungu.¹¹ Nao wakumwi ni nywinywi akini mbinda kutaaswa, akini mbinda kusundwa akini mbinda kutengwa kwa mundu akini mgosowa haki mbele za mungu mwezina na bwana yesu kristu na oho wa munu wetu.¹² Vintu vyose halali kwangu," akini si kia kintu kina faida.' vinti vyose i kwangu akini nchenda nitawaliwe na kimwe cha ivyo.¹³ Nkande ni kwaaa jii ya ifu na ifu ni kwaajiii kande akini mungu enda auiwe vyose mwiii whawekuubwa kwa ajiii ya ukahaba. badii yakwe, mwiii ni kwa ajiii ya bwana , na bwana enda auhudumie mwii.¹⁴ Mungekumfufuaho bwana na swiswi pia enda atenu kwa nguvu zakwe.¹⁵ Nkammmama ati miii yenu ina muunganiko nkaidahika!¹⁶ Nkammmanya kwamba mwekujiunga na kahaba atenda mwii umwe naye? kana andiki diseavyo "waidi wenda wawe mweiii umwe.¹⁷ Akini mwekuungana na bwana atenda loo hamwe nae.¹⁸ Guukani ukinga kia zumbi aigosoavyo muntu ni chonoi n mwiii akwe akin kianga muntu kutenda zambi zidi ya mwii wake wenye.¹⁹ Ng'ammanya kwa mii yenu ni hekalu la roho mtakatifu ekaa ndani yenu yundamwenkigwae kuawa kwa munu?²⁰ Kwamba mlinunuliwa kwa thamani. Kwa hiyo mtukuzeni Mungu kwa miili yenu.

Chapter 7

¹ Kuigana na mbui mwekugondeazo kuan ukati ambao ni vitana mgose esekugona na mkaziwe.² Akini kwa ajii ya maajabu mangi ya kianga mvyee awe na muumeuse.³ Mgosi akunda amwenke mvyee haki yakwe ya nteguzi na via via, mvyee nae kwa muumewe.⁴ Nkie mvyee mwenye mamlaka mwe mwii wakwe ni mgosi, na via via, mgosi naye nkana mamlaka mwe mwii wakwe bali mvyee anayo.⁵ Mweyekunyimana mgonaho hamwe, iya mwevane kwa mda maalumu gosoani ivyo ili mpate mda wa maombi mkabinda mwadahe kuuwiana hamwe vituhu. ili shetani esekuwajalibu kwakukosa kiasi.⁶ Mia natamizia mbua izi kwa hiali na nkio inga amlu.⁷ Nafaigwa kia yumwe ne kawa inga mimi neivyo mia ymwe ana kalama yakwe kuawa kwa mungu uyu ana karama inu na yuda ana karama ida.⁸ Kwa wabweru na watakuifuwa namba ivi, ni vivyedi ati wakasiaga bila kutegulwa inga neivyo mimi.⁹ Akini ali nkawadaha kwezua wekundigwa wategulwe kwa ajii vyedi kwa kutegulw kulko kutenda kianga.¹⁰ . Sasa kwa wada wekutegulwao nausenka amlu nkie mimi bali nitate "mvyee esekuekana na muumewe."¹¹ Akini ati akahauka kwa muumewe asigae ivyo bila kutegulwa au evane na muumewe na mgosi esekumwenka talaka mkaziwe."¹² Akii kwa wekusigao, namba mimi nkie

tate akini ali ndugu yoyose anamvyee mwesekuamini na alizika kwekaa nae nkakundigwa kumweeka.¹³ Ati mvyee ana mgosi mwesekuamini na ati alizika kwekaa naye esekumueka.¹⁴ Kwa mgosi mwesekuamini anga'azwa kwa ajii ya imani ya mkaziwe. na mvyee mwesekuamini angazwa kwa ajii ya mumewe aaminye vituhu wana wenu nee kung'aa akini kwa kwei wang'azwa.¹⁵ Akini mwezio mwesekuamini akahauka na aite kwa ajii uyo, kaka au dada nkaemezwa ni kwegita kwao. muungu katetanga tekae peho.¹⁶ Wamanyakui ati mvyee wadaha kuhonya muunee? au wamanyakui ati mgosi wadaha ukamhonya mkazuo?¹⁷ Kia mwoneka ekae maisha inga bwana ekuwapangiayo kia yumwa inga muungu ekuwetangavyo kia yumwe inga muungu ekuwetangavyo wowo unu ni mongozo wangu kwe makanisa yose.¹⁸ Yuaho mwekuae kagwiswe ekwetangwahi kuamini? esekugeza kusa utangio wa tohara yakwe yuaho yoyose mwe kwetongwa mwe. nkaikundwa agwiswe.¹⁹ Kwa idi awe kagwisa wala mwesae kugwisia nkakuna mbui chenacho mbui ni kutii amli za muungu.²⁰ Kia yumwe asigae mwewetango ekuwavyo ketangwa nimuuungu kuamini.²¹ Kutenda mtumwa ukatiungu ekukwetangaho/ wese kupaatiiza kuhusu, iyo. iya ati wadaha kua huru tenda ivyo.²² Kkwa yumwe mwekwetangwa nitate inga mtumwa ni muntu huru mwe ate. ingavia yumwe mwe ung'azi ekwetangwaho kuamini ni mtumwa ya kristu.²³ Mgulwa kae kwa samani ivyo mwesekuwa watumwa wa wanadamu.²⁴ Kaka na dada zangu, mwe maisha yoyose kia yumwe yetu tekwetangwaho yoyose kia yumwe yetu tekwetangwaho kuamini tisiagae via.²⁵ Sasa wada wose wesao kutegwa kabisa nkina amri kuawa kwa tate akini namnyeka maoni yangu inga yeivyo ka mbazi za tate, ziaminikazo.²⁶ Kwa iyo naafya kwa ajii ya upisho, ni mgosi asigae inga eivyo.²⁷ Katahwa kwa mvyee na kiapo cha nteguzi? wesekuunda uku kuawa kwa iyo. una uhulu kuawa kwa mvyee au nkuzati kutegulwa? wesekuonda mvyee?²⁸ Akini ai ukategua, nkweee kugosoa zambi na kana mvyee nkazati kutegulwa akategulwa nkee kugosoa zambi bado wada wateguano wapata upisho wa aina tafauti nami nafaogwa niwause ayo.²⁹ Mia naamba ivi, kaka na dada zangu mda ni mjihi tangu ivi sasa na kusongwa, wada wena wavyee waishi inga nkawana.³⁰ Wose weno ukiwa wetende inganee nkawana ukiwa a wose wenaokinyemi, inga nee nkawatamiwa na wose waguao kintu chochose ati kaokumiliki chochose.³¹ Na wose watumbwazikao na ulimwengu wawe, inga nkaokutumbwazika nao. kwa kua mitindo ya dunia yaita mwisho.³² Nafaugwa muwe huru kwa upisho wose mgosi mwese kutengwa ehusisha na vintu vimtaavyo tate, vintamiavyo yeye.³³ Akini mgosi mwekutegwa ehusisha na mbui za duni na namna ya kumtea mkaziwe.³⁴ Kepanga mvyee mwesekuteguliwa au mvyee mpaa au ehusisha na vintu kuhusu tate, naman ya kwenenga katika mwii na katika oho. akini mvyee mwekutegulwa namna ya kumfulahisha muumewa.³⁵ Namba ivi kwa faida yenu wenye na nkiika mtego kwenu namba ivyo kwa ajii ni haki ili kwamba mwadaha kweika wakfu kwa tate bla kikwazo chochose.³⁶ Ati muntu aafya nkadaha kumgosea kwa hishima mndee mpaa yake, kwa sibabu ya hisia zakwezina nguvu sana eka ateguane nae inga akundavyo nkio zambi.³⁷ Akini ati kagosoa maamuzi ya kwesekuteglwa na nkakuna haja ya lazima ada kutawala hamu yakwe nda agose vyedi ati nkana amtegue ivyo.³⁸ Ivyo mumtegua mndee mpaa agosoa vyedi na yoyose msagua kwesekutegua anda agosoe vyedi zaidi.³⁹ Mvyee kafungua mndee mpaa agosoa vyedi na yoyose amkundae akini mwe zumbwe du.⁴⁰ Nkazati mwe maamuzi rindaawe na kinyeni zaidi ati akkaaa kama eivyo na naafya kwa nna lho ya mungu.

Chapter 8

¹ Isasa kuhusu nkande zikuavyigwazo sadaka kwa vinun tamanya kua tos tina maalifa.", maalifa yaeta mahiku, iya ukundiso wazenga.² Ati mntu yeyose afikiii kua amanya rubui fulani mntu uyu bado nkamanya karua akundi gwavo kurunya.³ Iya ati yumwe ana ukundiso na muungu muntu uyo aruanyigwa ui yeye.⁴ Basi kuhusu kua nkande ikuavyigwayo sadaka ya vimuuu tamanya ati vimuu nkio vintu vya inu dunia na kua nkakuwa muuungu ila yumwe tu.⁵ Kkwa kua kuma wengi wetangwao miungu ati ni binguni ay duniani kama via weivyo mingi na mazumbe wengi.⁶ Ija pokuwa kwetu kona muuungu yonwa tu ndie, vintu vyose viawa kwakwe naswi tekaa kwakwe na zombe yumwe yesu kristu ambaye kwakwe vintu vyose viaaho na kwakwe yeye tiaho."⁷ Hata ivyo umanyi unu nkaumo mwe kia yumwe badiii yakwe watuhu washikiii ubada za vimuu aho kae, hata ivi sasa wada nkande nkande ivi euga kuwa ni kintu chekulavyogwacho sadaka ya vimuu zamani zao zivoogezwa kwa kuani mphehe.⁸ Iy nkande nikainaitisibitishis swiswi kwa muuungu swiswi nkio wabaya sana euga tikese kua wala wedi sana ati tendatide.⁹ Iya mue makini ya kua uhoho wenu wesua sibabu ya kumkima mwe zaifu kwe imavu.¹⁰ Jebu fanyanya kua mntu kakuona wewe mwenye kumanya wada nkande nwe hekalu da vimuuu zamiii yakwe uyo rutu nkainaisibitike mpaka yeye nae ade vinti vyekulavyigwayo sadaka ya vimuu?¹¹ Savyo kwa kuaumanyi waki wa kwei juu ya asiii ya vimuu imbudakwe au wavyweke mwe zaifu pia kristu kafa ajii yakwe ausigwa,¹² Ivyo ugosoaho zambi zidi ya umbu na wau yako na jeluku zanii zao zaifu mwagosoa zanni zidi ya kristu.¹³ Sanavyo, ati nkande yasababisha kumkima umbu auu wau nkinamide nyama vituhu, ili nesekumsababisha umbu au wau yako kuogwa.

Chapter 9

¹ Mimi nkikul? mimi nkimi mtume mimi nehee kumuona yes zumbwe ywetu nywinywi matunda ya ndima yangu mwe zumbwe?² Kana mimi nkimi mtume kwa watuhu ebae ni mtume kwenu nywinywi kwa kuwa nyiwnywi ni usibitisho wa utume wnagu mwe zumbwe.³ Unu neee uvunizi wangu kwa wada wanisungumanyao ini.⁴ Je nkatina haki ya kua na kuvata.⁵ Nkatina haki ya kudoa mvyee mwekuamini inga wagosoavyo mitume watu ku na ndugu wa zumbwe, na kefa?⁶ Au ni mimi ikedu na banadoa ikundwao kugosoa ndima?⁷ N'ndai mgosoa ndima kana askai kwa galama zakwe mwenye? nindeu mhanda zabibu na asekuwa matundayakwe? au nndai muisa kundi asekunywa nee yakwe?⁸ Je nagombeka aya

kwa mamlaka ya ya kibinadamu? shaiya nkaigombeka aya? ⁹ Kwakuwa igondwa mwe shaiyo ya mswa "ukwekumtaha ng'ombe kanwa adaho nafaka ni kweli kwamba aha mungu ampatiizang'ombe? ¹⁰ Auje nkagombeka ayo kwa ajii yetu? igondwa kwa ajii yetu kwakuwe yeye mwiima nafaka akundwa kuimwa kwa matumaina nae mbosi aakundwa abonde kwa matatajio ya kushiiki mweuozo. ¹¹ Kana tihanda vintu vya we loho gati yenu je ni mbui nkuu kwet tikabonda vintu vya mwiii kuawa kwenu? ¹² Kana watuhu wapata haki inu kula wa kwenu, je swiswi nki kwembo ka? hata ivyo nkatekuiligia haki inu badii yakwe tizizimiza mbui zose badii ya kuwa ngovai mwe injii ya kristu. ¹³ Nkamanya ati wose wagoao ndima mwe hekalu? nkammanya ati wose wagoao ndima mazaauni wapata sehemu ya kia che kuavigwacho mazabahuni? ¹⁴ Kwa iyoioyo zumbe kaagia kuwa wose wabikiiao injii lazima wapate kuishi kulawana na injii. ¹⁵ Akini nchea kumitigha naki zose izi na nkigonda aya ili mbui yoyose imanyike kuoa ajii yangu ebae mimi nfe kuliko muntu yoyose kubatiisha na uku kwefua kwangu. ¹⁶ Mana kana nabiikainjii nkina sibabu ya kuhikuka kwa sibabu ni lazima nigosee ivi na mmbui yangu nikese kubikia injii! ¹⁷ Kwamana nkagosa ivi kwa kukunda kwangu nna sawabu akini ka na nkio kwa kukunda kwangu bado nna jukumu nikwenkigwando kuwa waki. ¹⁸ Basi swawabu yangu ni mbwai yakuwa nikabiikia nenda niavyo bia na bia kutumia kwa ukamilifu yangu nenaya mwe injii. ¹⁹ Mana hetihio mitenda hulu kwa wose nkitendwa mtumwa ywa wose ili kwamba nidahe kuwazapa wangi kwembosa. ²⁰ Kwa wayahudi na muwa kana mayahudi ili niwapate wayahudi kwa wada we si ya shaia nee nkiwa kana yumwe ywao yuda mwe si ya sheia ili niwapate wada wesi yasheia ngigosa ivyo hatiho mimi mwenye ncheekwa si ya sheia. ²¹ Kwawada we chongoi ya sheia nee nkiwa kana yumwe ywao chongoi ya sheia hatiho imi mwenye nchee kuwa chongoi ya shaia ya mungu iya si ya sheia ya kristu ngigosa ivyo ili niwapate wekuwao chongoi ya shaia. ²² Kwa wada wagonge nkiwa mnyonge ili niwapate wayonge nekiwa hali zose kwa wantu wase ili kwa sia zose nipate kuwahonya baazi. ²³ Nami nagosa mbui zose za injii ili nidahe kushiliki mwe balaka. ²⁴ Nkamanya kwmba mwekuguuka wose washindano wa guuka akinimhokea ngeeko ni nyumwe hivyo yo guukani mpate geeko. ²⁵ Mwana misizigo ezuia mwe yose akawa mwe mahinyo ao wagoao ili wahokee taji ibanikaye akini taguuka ili tipate yesayokuba nika. ²⁶ Kwaiyo mie nkikuuga bia sibabu au natoa ngumi kana natoa npheho. ²⁷ Akini nausubisha mwii wangu nna kugosa kana mtumwa ili kwamba nikizabunda kuwabiikia watuhu mimi mwenye nisekweza kuemewa.

Chapter 10

¹ Nonda mumanyo waka na dada yakuwa wakina tate ne wasi ya miingu na wose wenubokea mwe bahari. ² Wose wabatizwa wawe wa mmusa mwe wingu na ndani ya bahari. ³ Na wose wada nkande ida ida ya kiroho. ⁴ Wose wanywa kinywa ki kia eha roho aana wanywa kuawa kwe mwamba wa roho uwatongeo na mwamba unda me ni kristo. ⁵ Akini mungu mkukupendezwa sana na wengi wao, na maiti zao zikasambazwa jangwani. ⁶ Basi mbui izi zose zitenda mifano kwetu uli tisekuwa mabaya kama na wao wekugoavyo. ⁷ Msekuabudu sanamu kama watu wekuavyo nu ni kama yekuandikwavy, wantu weka uku wada na kunywa, uku wavima kwa yama za mapenzi. ⁸ Tiek ukiyanga kama watu wekuavyo kwa siku mwenga wafa wantu ishiini na mtatu elfu kwa mbui iyo. ⁹ Wala yisekugeza kristo kama watuhu wekugosaavyo ma wakatamangiwa kwa myoka. ¹⁰ Msekunung'unika kama wanunikavyo watuhu wakabanangwa na makika wa mauti. ¹¹ Mbui izi zigosoka kama miifano kwetu yakaandikwa uli kutinya isite kubuiwao na miisho ya zamani. Kwa iyo kia mweona kagooka akauwe asekeza akagwa. ¹² Nkakuna geeza dekuwa patado nywinywi disido mwemanadamu iipokuwa mungu ni mwaminifu nkanawaeke mgeezwe wenu. ¹³ hamwe na jaribu yeye andaamiho mwaango wa kuawia, ili ndahe kuzizimiza. ¹⁴ Jamani wapendwa wangu iguukeni ibada ya sanamu. ¹⁵ Natumua na nywinywi kama wantu wenye akii ili mwanue juu ya idi usemado. ¹⁶ Kikombe cha baraka tibaikicho, ni ushiika wa mphone ya kristo? mkate timegao, ni ushiika na mwii wa kristo? ¹⁷ Kwa kuwa mkate ni umwe n swiswi wote ti nuwi uniwe swiswi wose tahokea swiswi wose tahokea mkate umwe kwa hwamwe. ¹⁸ Wakaueni wantu wa isarael je wonda wose wandao dhabihu ni washiki kwe madhahabu? ¹⁹ Naumbaz basi sanamu ikintu, tu ya kuwa mkande ye kuavigwayo sadaka kwa sanamu ni kintu? ²⁰ Namba ivi viuntu via waviavyo wa wapangani wa mataifa sadaka, na watanya vintu kwa mphepho hivyo mungu nai mkikunda mushirikiana na mapapo. ²¹ Nkamdaha kunywa kikombe kimwe bwana na mapapo nkakuwa ushirikiano kati ya bwana na mphepo. ²² Tu tangea bwana wivu? tina nguvu zaidi yakwe? ²³ Vintu vyose ni halali akini akini ukiovyose vifaavyo vitu vyose ni halali kio vyose viazengavyo antu. ²⁴ Nkakuna muondeza yatiwe isipokuwa kia muntu aondeza matana ya mweziwe. ²⁵ Mwadaha kuda kia kintu kitagwacho sokoni bila ya kuuza uza kwa ajii ya dhamiri. ²⁶ Ka via dunia ni uhai ya bwana na vyose vyenmo. ²⁷ Na mweyekuamini akawaika kuda, na mwafaigwa kuita, kadenichochose awe nkacho bila ya maswali ya dhamira. ²⁸ Akini mntu akamyambia nkande inu ni sadaka ya wapangani msekuda inu ni kwa ajii yakwe na kawambia kwa ajii ya dhamia. ²⁹ Nkimanaanisha dhmira zenu, isipokuwa dhamira ya yuda nituhu, maana kwa ajii yani uhuru wangu uhakumiwe na dhamira ya mntu mtuhu. ³⁰ Kkama mie matumia mkane kama shukrani, kwa ajii yani utukanwe kwa kintu ambacho ukishukuu macho. ³¹ Kwa iyo chohoe mnywacha au mdacho au ngosocho gogoani kwa ajii ya utukufu wa mungu. ³² Msekuwanyima wayahudi au wayunani au kanisa da mungu. ³³ Geezani kama mini miwagezavyo wantu wose kwa mbui zose. nkiondeza faida yangu mwenye, isipokuwa kwa wengi nami magosaa ivi ili wapate kuokolwa.

Chapter 11

¹ Nitogeani mimi kama nimtongevavyo kristu. ² Sasa nawatogea kwa sibabu ya via mnikumbukaha mwe mbui zose

nawatogoa kwa sibabu myatoza mahoka kanoa nakunga etanyo keuni.³ Basi nakunda mmanye ya kuwa kristu ni mtwi wa kia mgosi ni mtwi wa mvyee.⁴ Kia mgosi aambezae au kuavya unabiii atika keguika mtwi augea soni mtwi wakwe.⁵ Akini kia mvyee aombe au kuavya unabii hali mtwi umwazi augea soni mtwi wakwe.⁶ Etiho mvyee nkanagubiko mtwi wakwe na ahunguzwe fu zakwe ziwe njini maana etiho ni soni mvyee kuhunguzwa fii zakwe au kumogwa bai agubike mtwi wakwe.⁷ Kkwani nikaikundwa mgosi kugubika mtwi wake kwa sibabu yeye ni mfano wa utukufu wa mungu akini mvyee ni utukufu mgosi.⁸ Mana mgosi nkekuawana na mvyee bali mvyee kalawa na mgosi.⁹ Wala mgosi nkekuumbwa kwa ajii ya mvyee bali mvyee kaumbwa kwa ajii ya mgosi.¹⁰ Inu ne sibabu mvyee akundwa kuwa na utangio wa mamaka uaga wa mtwi wakwe kwa sibabu ya malaika.¹¹ Hata vyo katika zumbe mvyee nikaho ikeedu pasip mgosi au mgosi pasihi mvyee.¹² Mana kama via mvyee kalawa kwa mgosi via via mgosi kalawa kwamvyee vintu vyose kwa muungu.¹³ Hukumuni wenye je! ni vyedi mvyee amuembeze munyu hai mtwi wke umwazi?¹⁴ Je hata asii ikedu yake nkaininya ya kwamba mgosi akawa na afii ndefu ni soni kwake?¹⁵ Je asii nkaitihinya ya kwamba mvyee akawa nafii ndefu niutukufu wakwe? mana kenkigwa zia fii ndefu kama vazi dakwe.¹⁶ Akini atina mntu yoyose akunda kuhigana uanga ya idi swiswi nkatima namna tuhu, wala makanisa ya muungu.¹⁷ Katika maanyizo gezayo mimi nkiwategeoa mana metuganaka, metuganaha, nkiwa kwa faida iya kwa hasa.¹⁸ Mana basi natengeeza yakuwa mkindahu kansani, kuna mgawanyiko gatigati yenu na kwa sekemu naamini.¹⁹ Kwa mana ni lazima kuwaho misuguanu gati yenu, ili kwamba wada wekundwao wamayikani kwenu.²⁰ Kwa mana mkinanaha mdacho nkio nkande ya zumbwe.²¹ Mdaho, kia yumwe ada nkande yake mwene kabla watuhu nkawazatikuda hata yu akasaaa na uyu kakolwa.²² Je nkamna nyumba za kudia na kunywa? je wmadibea kanisa da muungu nakuwagwiza wesio na kintu? nambe mbwaikwenu? niwatogoe? nkiwatogoa mwe idi!²³ Manan nikihoko klawe kwa zumbwe kia ambacho nkiwenga nywinywi ya kuwa zumbwe yesu nakio ichoo ekusalitiwaho akadoa mkate.²⁴ Baada ya kutogoa akautwa na kutamba unu nee mwii wangu weho kwa ajii yenu gesoani ivi kwa kunikumbuka mimi."²⁵ Na ivivi akadoa kikombe baada ya kula na kugombeka kikombe iki ni kiaga jihya mwe mphone yangu gosoani ivi maa nyingi kwa mnywaho kwa kurukumbuka imi.²⁶ Kwa kia mda mdaho mkate ununa kukinywa kianua endihoeze.²⁷ Kwa iyo na audae mkate mkate au kukinywi kikombe icho cha zumbwe isivyokundwa, endaepatia hatia ya mwii na mpome ya zumbwe.²⁸ Mntu na euze mwenye kwanza na aude mkata, na kukunywa kikombe.²⁹ Mana audae na kunywa bila kuumamakanya mwii, ada na a kunywa hukumu yakwe mwenye.³⁰ Inu nee sibabu wantu wangi gati yenu ni watamu na zaifu na baazi yenu wafa.³¹ Akini tikejehunguza wenye nkatinatihukumiwa.³² Ila tikahukumia ni zumba, tauwii wa, ili tese kuhukumiwa hamwe na dunia.³³ Kwa iyo kaka na dada zangi, mkindanano mpate kula ngojanani.³⁴ Mntu akawa na saa, na ade nyumbani mwakwe, ili kwamba mkinda naho hamwe isiwe kwa hukumu mkinda naho hamwe isiwe kwa hukumu na kuhusu mbui nituhu mwekuandkayo nendaniwambia nendihoneze.

Chapter 12

¹ Kuhusu kaama za loho, kaka na dada zangu nkikinda mkose kumanya.² Mwananya mwe kuwaho nkammanya muungu ne mwanzozwa kutongea vimuuu vyesivyo kusema, kwa sia zose mweku ongozwa.³ Kwa iyo, nakunda mmanye kwamba ngakuna yeyose asemayo mwe loho we muungu akamba "yesu kalaniwa" nakuna yeyose mwanda aseme, ;;yesu ne bwana" nkaidahikana mwe loho matakatiifu.⁴ Basi kuna kalama tafauti tafauti, mia loho ni yuya yuda.⁵ Na kuna huduma tafauti tafauti yaki bwani ni yuda yuda.⁶ Kuna aina mbaimbai za ndima akini muungu ni yuda yuda agosoa ndia zose mwe wose.⁷ Basi kiya yumwe kenkigwa ufunuo wa loho kwaajii ya faida ya wose.⁸ Maana mntu yumwe kenkigwa mwe loho mbui ya hekima na mtuhu mbui ya hekima, mtuhu mbui ya maalifa mwe loho yudayuda.⁹ Kwa mtuhu enkigwa imani mwe loho yudayuda na mwe mtuhu kalama ya kuonya mwe loho yumwe.¹⁰ Kwa mtuhu matendo ya nuvu mtuhu unabii namwe mtuhu uwezo a kupapanua loho tuhu aina mbaimbai luga, na mwe mtuhu kutafasili za luga.¹¹ Akini loho ni yuda yida agosoa e ndima izi zose, kumwenka kiya mntu kalama kwa kadai ya usaguzi wakwe mwenye.¹² Lwa maana kamavia mwii ni umwe, nao una vimama vingi na vimamo ivyo ivyo na kristu.¹³ Kwa maana mwe loho yumwe swisi wose tibazizwa tiwe mwii umwe kana ti wayatumwa ama wayunani kana ti watumwa ama tikombolwa na wose tinywiswa ni loho yumwe.¹⁴ Kwa maana mwii nki kimamo kimwe, iya ni vigi.¹⁵ Tambe muundi ubigize, kwamba mie nkiye mkono, "miye nkiye sehemu ya mwii" ivyo nkaigosoa kwesekuwa sehemu ya mwii.¹⁶ Na ikiwa gutwi donda diseme, "mbona mimi nkiye ziso, "mii nki sehemu ya mwii" ivyo nkadina digosoke sehemu ya mwii.¹⁷ Kama mwii wose wenda uwe ziso, kutegeza ne kukuhi? kana mwii wose uwe gutwi, kumusa ne kuhahi?¹⁸ Akini muungu kaika kiya kigundu cha mwii hantu hakwe kana ekupangavyo mwenye.¹⁹ Nakana vyose neviwa kidundu kimwe, cha mwii mwii ne ukuhi.²⁰ Ivyo ii sasa vigundu ni vingi akini mwii ni umwe.²¹ Ziso nkadidaha kuwambia mkono."akina mbui na wewe." waaa mtwi nkaudaha kuambia muuundi nkina haja na nywinywi.²² Akini vigundu vua mwii vioneka navyo vina heshima ndondo vya kundwa zaidi.²³ Na vigundu vya mwii tamavyo vina heshima ndodo tavyenka heshima zaidi na vigundu vyetu vyesivyo na mvuto vina utana zaidi.²⁴ Na ivi vigundu vyetu vyenavyo mvuto nkavina haja yakwenkigwa hesima, kwa ajii taai vina heshima akini muungu kaviunganisha akini muungu kaviunganisha vigundu vyose hamwe, na kavyenka heshima zaidi viya vyesivyo kuheshimiwa.²⁵ Kagosoa ivyo ili hasekuwaho na magawa nyiko mwe mwii iya vigundu vyose vituzane mwe ukundisowa umwe.²⁶ Na ukati kigundu kimwe kikaumia, vigundu vyose viumia kwa hamwe, kukaishimiwa. vigundu vyose vitamiwe kwa hamwe.²⁷ Na nywinywi ni mwii wa kristu na vigundu kiya kimwe ikedu.²⁸ Na muungu kaika mwe kanisa kwaza mitume pii manabii, ntatu waimu kisha pii manabii, ntatu waimu kisha

wada wose wagosoao matendo makuuu, kisha kaamaa za uhonyi wada wasaidiao. wada wagosoao ndima ya ugokezi na wose wenao aina mbaimbai za lugaa.²⁹ Je swisi wose ni mitume? swisi wose ni manabii? swisi wose tagosoa matendo ya mijiza?³⁰ Je swisi wose tina kalama ya kuhonya? swisi wose tatamwiya mwe lugaa? swisi wose tutafasii lugaa?³¹ Ondezana mnokalama zeizo nkuu nami nondaniwaonesha sia yedi zaidi.

Chapter 13

¹ Tambe kua natamwila kwa lugaa za wantu na za malaika iya ati nkina ukundisho nkikiuka shaba ikemayo na upatu uvumao.² N kua nn kalama ya unabii na umanyi wa kwei zekwefisazo na maalifa na kua nna inuani ya kuusa miima ya kama nkina ukundisho rui nkio kintu.³ Na taambe ivi nikaavya miliki yangu yose na kuisa masikini na kua nikavavya ruwiii wangu ili nokwe moto iya ati nkina ukundisho nkainifaidia kintu.⁴ Ukundiso wazizimiza, na wafazili ukundiso nkauna nuahiku au kwefenya, nkauna ugobo.⁵ Au ukolofi nkauonda mbui zakwe nkauona usungu kinyanyi wala nkautaaia nabaya,⁶ Nkautakuiwa ni uzalimu badii yakwe watamiwa nkwei.⁷ Ukundiso wazizimiza mbui zose waamini mui zose unna ujasii mwe mbui zose na wazizimamambo yose.⁸ Ukundiso nkauhea ukawa kuna unabii wose wondawemboke, ikawa kua lugaa zendazihee kukawakuna maalifa yenda yemboke.⁹ Kwa kua tamanya kwa sehemu na tagosoa unabii kwa sehemu.¹⁰ Akini yezko ida ye kaniiii ida yesayo kamii yokda yemboke.¹¹ Nekuwaho wakwe nkigombeka kana mteke, nkifikii, kana mteke nkiamua kaa mteke, nekuwaho mntu mgima ukiziika hae harui mbui zakiteke.¹² Kwa kua sasa taona kana kwa kioo kana sula mwe kiza akini ukati kwa cheni sasa namanya kwa sehemu akini ukati uda wendamanye sana ukati uda nendanimanye sana kana na mimi nimanyikananvyo sana.¹³ Akini sasa mbui izi ntatu zadumu inuani tumaini dezado na ukurudiso iya kuu kwembuka yose aya ni ukundiso.

Chapter 14

¹ Uwondezeni ukundiso na tumanisa na kaamaza lohoni zaidi sana mpatekuavya unabiii.² Maana yuda msema kwa luganikasema na wantu bali asema na muungu maana nkakuna aelewacho kwa sababu asema mambo yekufishwayo katika roho.³ Mia yeye alavyae unabii, asema na wantu na kuwa zenga, kuwagea moyo, nakuwafalijii.⁴ Yeye msema kwa lugaa ezenga mwenye mia avyae unabii azega kanisa.⁵ Sasa nafaiga kwamba nywinywi nyose msema kwa lugaa mia zaidi ya ayo natamani ya kwamba wuavye unasii yeye avyae unabii ni muu kuliko yeye asema kwa lugaa (labuda awehomntu wa kutafasii) ilikwamba kanisa dipate kuzengwa.⁶ Mia sasa, kakana dada zangu, nizezakwenu na kusema kwa lugaa inda iwasaidi mbwai mbwai nywinywi? nkidaha isipokuwa nasaema na nywinywi kwa sia maalifa au unabii au kwa sia ya fundisho.⁷ Ati kama vintu visivyo kuwa na uhaii kama fiimbi au kinubi nkaviavya sauti zilizo tofauti indaimanyike viivii nikintu chani chatoigwa?⁸ Kwa maana kama ni baagumu inda ilavye sauti inda imanyikani yakuwa ni muda wakujindaaa kwa nkondo.⁹ Vivyohivyo nanywi mkaavya kwa ulimi neno desisozahili njisi yani mtu anaelewe msemacho? mnda muwe mwatamwiya, na nakuna endacho akielewe.¹⁰ Nkakuna chaka kwamba kuna lugaa nyingi mbaimbai duniani na nkakakuna hata mwenga isiyo na maana.¹¹ Mia kama nkimanya maana ya lugaa, mndaniwe ni mgeni kwa yuda asema, na yuda msema enda awe mgeni kwangu.¹² Ivyoivyo na ninywi kwa kuwa mwatamani sana kuona uthibitisho wa loho, mkunde sana kuzenga kanisa.¹³ Ivyo asema kwa lugaa naambaie enkiswa kutafasii.¹⁴ Kwa maana nikaomba kwa lugaa loho yangu yaomba, mia aki yangu kazina matunda.¹⁵ Nigosoe mbwai nnda niombe kwa loho yangu mia pia nnda niomba kwa akii zangu, nndaniimbe kwa akii zangu pia.¹⁶ Naho mkamsifu mungu kwa loho yeye aie onda aitikie "amina" avyaho shukuani akini nkamanya asemavyo?¹⁷ Maana ni kwei wewe wasukuu vitani mia yuda mtuu nkazengwa.¹⁸ Namshukuu muungu kwakuwa nane na kwa lugaa zaidi na ninyi vyose.¹⁹ Mia katika kanisa niheli ni seme maneno mashango kwa udahamu wangu ili nipate kuwafundisha watuhu, zaidi yakusema maneno kumi elufu kwa lugaa.²⁰ Kaka na dada zangu msekwa wana katika kufikii kwenu badala yakwe, kuhusiana na uovu iweni kwama wana wateke mia kaika kufikiii kwenu wantu wa gima.²¹ Iandikwa katika sheiya kwa wantu na lugaa ntuhu na kwa miomo ya wageni nnda ni semena watu hawa wala hata ivyo nkawana wanisikie asema zumbi."²² Ivyo ndimini silaha khiyo kwa wasio kuamini bali kwa wasioamini lakini kuavya unabii ni ishala nkiyo kwa wasiokuamini bali kwajiii ya waaminio.²³ Haya ikawakanisa bosi dikusanyika hamwe na wose waseme kwa lugaa na wageni na wesio amin wegia je nka wadaha kusema kuwa mna wazimu?²⁴ Mia ikawa wose mwaaavya unabii na mwese kuamini au meni akengia enda kuamini au mgeni akengia andaashaa wishwi na wose wasi kiawo anda ahukumiwe na yose ya semwayo.²⁵ Sii za moyo wake nee zibdwa chazae, matokeo yake, neee kagwa kifudi fudi na kumuauu muungu nee kakili ya kwamba mungu yu kati yenu.²⁶ i mbwa kibasacho basi, kaka na dada zangu? mbwii anaho hamwe kya yumwe ana zabu mafundisho mafunuo mafundisho lugaa au tafasiii mtende kia kntu kamba mzenge kanisa.²⁷ Kama yoyose asema kwa lugaa weiho waidi au watatu nakia yumwe kwa zamu na mntu atafasii ekusemacho.²⁸ Mia kama nkakuna mntu wa kutafasii, basi kia yumwe naekae kimya ndani ya kanisa basi kiya yumwe atamwii ye ikedu na mungu.²⁹ Na manabii waidiii au watatu na wathu wategeeze kwa kufanya vya chekusewacho.³⁰ Mia mwekwekaa, nkafunuliwa jambo katika hudumu yuda ambae nee akasema na anyamae.³¹ Kwa kuwa kiya yumwe wenu adaha kuavya unabiii yumwe baada ya yumwe ili kwamba kiya yumwe adahe kujifunza na wose wadahe kigewa moyo.³² Kwa kuwa loho zamanabii asi ya ugookezi wa manabii.³³ Kwa kuwa mungu ngi muungu wa machafujo bali ni waaamani kama eivyo katika makanisa yoseya waumini,³⁴ Yawapasa wavye wekae kiya katika kanisa kwa kuwa nikawa luusiwa kutamwiiza badala yake wakundwa wawe wanyenyekevu, kama sheiya isemavyo.³⁵ Kama kuna chochose wakundacho kujifunza, wanawauze wagosi wao kaya kwakuwa ni aibu

kwa wavyee kutamwia kanisani. ³⁶ Jee neno da muungu dilawe kwenuu? jee diwa bwiie nywinywitu? ³⁷ Kama mntu akajiona ni na bii aliwa loho yampasa muyama anye mabo ni waaandika yakwamba ni maagizo ya zumbi. ³⁸ Mia kama nkatambua aya mwekeni asekutambulwa. ³⁹ Hivo basi kaka na dada zanguondani sana kuavya unabii, na msekumzuiya yoyote kusema kwa luga. ⁴⁰ Mia mambo yote yagosome kwa utana na kwa utalatibu.

Chapter 15

¹ Isasa nawakumbusa wanwanga na wandee, kuhusu injii nekuwa hubiliayo ambayo mwihokea na kugooka. ² Mwe injii inu nuohohwa kama nkiitozoezambui nekuwahubilio nyinyi, isiokuwa nemwamini bue. ³ Hao bosi nenikuihokeavyo kwa umuhimu ne naita kwenu kama yeivyo kuawana na maandiko, kristu kafa kwa ajii ya zambi zetu, ⁴ Kazikwa kuawana na maandiko, na kwanisa kakusulwa siku ya ntatu. ⁵ a kwamba kamwawia kafa kisha kwa wada kumi na waidi. ⁶ Kisha kawawawia kwa hamwe abwangwa na wanda zaidi ya mia shano wengi wao bado ni wagima akini baadhi yao waguna usisiza. ⁷ Kisha amwaawia yakobo, kisha mitume wote. ⁸ Mwisho ya yote kaniawia mimi kama via mwana ekuvyaigwae wakati nkio muda wakwe. ⁹ Kwa kuwa mini mdodo kai ya mitume sistahili kwetangwa mtume kwa sababu nkiditesa kanisa da mungu. ¹⁰ Akini kwa neema ya mungu nihaho kama neivyo na neema yakwe kwangu nkeye kuwa bue badiii yakwe nkigosoa bidii kweiko wote akini nkekuwa mmi balii neema ya mungu yeimo mwe moyo wangu. ¹¹ Kwa iyo kama ni mimi au wao, twahubii ivyo a taamini ivyo. ¹² Isasa kama kristu kahubiliwa kama mwekufufukae kulawa mwe wafu msemi vyiviyi baazi yenu kwamba nakuna ufufuo wa wafu? ¹³ Akini kama nakuna ufufuo wa wafu basi hata kristu nae nkekufufuka. ¹⁴ Kama kristu nkekufuka, ivyo mahubii yetu ni bue na imani yrtu ni bue. ¹⁵ Na tipatikama kuwa mashahid wa umbea kumhusu mungu, kwa sababu tinisuhudia mungu kinyume tise me kamfufua kristu wakati nkekumfufua. ¹⁶ Ikiwa wafu nkawafufuigwa yesu naye nkekufufuigwa. ¹⁷ Kama kristu nkekufufuigwa, imani yenu itenda bue na mke msungaa mwe zambi zenu. ¹⁸ Naho hata wada wekufao mwe kistu nao waangamia. ¹⁹ Ikawa kwa maisha haya ya ikedu tinanjasi kwa wakati wezao mwe kristu wantu wote, sisi ni wakulaumiwa zaidi ya antu wote. ²⁰ Akini sasa kristu kafufuka kulawa kwa wafu matunda ya sosi ya wada wekufao. ²¹ Kwa kuwa kifo cheza kwembokea mwanadamu pia kwembokea mwanadamu ufufu wa wafu. ²² Kwa kuwa wote katika adani wafa, ivyo pia katika kristu wote wandawagosolwe wagima. ²³ Akini kama mwenga katika mpango wakwe kristi matunda ya sosi nakisha wada wekuao wa kristu wendawagolwa wagima wakati wa kwezza kwake. ²⁴ Ne utende mwisho hada kristu endaho akabizi ufaume kwa muungu tate inu ni hasa enaho akomesha utawala wote na mamlaka yote na nguvu. ²⁵ Kwa kuwa lazima atawale hadi hada endahoiwe maadui zakwe wote sii mwe nyao zakwe. ²⁶ Kifo ne adui wa mwisho kubanangwa. ²⁷ Kwa kuwa "akine kama kinu sii mwe nyayo zakwe." akini atamwiahwa kaika kama kintu ni wazi kwamba inu nkeineiwahusihwe wada wekweikwao kama kintu sii yakwe mwenye. ²⁸ Wakati vintu vyote viikwa sii yakwe, kisha mwananwe mwenye endaiwe sii yakwe yeye ambaye kaviika vintu vyote si yakwe inu indai lawie ili kwamba muungu tate atende vyote katika yote. ²⁹ Au wendawatenai wada wekubatizwao kwa ajii ya wafu? kama wafu nkawafufuigwa kabisa, kwa mbwai basi wabatizwa kwa ajii yao? ³⁰ Ma kwambwai tumwehatai kama saa? ³¹ Wabwanga na wandee wangu kwembokea kwesifu kwangu katika nywinywi ambao mnao katika kristu tesu zumbi wetu, netangaza ivi nafa kama siku. ³² Waasaidia mbwai katika mtazamo wa mwanadamu ikiwa nkitoana na wanyama wakai uko efeso ikiwa wafu nkawafufuigwa? "eka basi tide na kunywa kwa kuwa kiootwafa." ³³ Mwesekudanganywa: "makundi mabaya yabananga tabia ntana. ³⁴ "Muuwe na kiasi! mwekaye mwe haki! mwesekundelea kugosoa zambi kwa kuwa baazi yenu nkaamna maalifa ya mungu. naamba ivi kwa soni zenu. ³⁵ Akini mntu hu endaaseme, "jinsi yaani wafu wafufuulwavyo? nao wendaweze na aina yani ya mwii? ³⁶ Wewe ni nbahu sana! kama wekuhandacho nakidaha kuvoka kukua isipokuwa kifa. ³⁷ Nakia ukihandacho nkio mwii ambao wendaukue, bali ni mbeyu ndio ichiipue indaidahe kuw ngano au kintu kituhu. ³⁸ Akini mungu mwii endaaupangie kama atanimi wavyo na katika kama mbegu mwii wakwe mwenye. ³⁹ Mii yote nkaifanana. isipokuwa, kuna mwii umwe wa mwanadamu, na mwii mtuhu wa ndege na mtuhu kwa ajii ya samaki. ⁴⁰ Pia kuna mii ya mbing na duniani akini utukufu wa mii ya mbinguni ni aina mwenga na utukufu wa duniani ni mtuhu. ⁴¹ Kuna utukufu umwe wa zua na utukufu mtuhu wa mbaa mwezi, na utukufu mtuhu a nyota. kwa kuwa nyota mwenga yatafautiana na nyota mtuhu kwe utukufu. ⁴² Ivyo pia neweivyo ufufuo wa wafu. kihandwacho chaba nika, kiotacho nakibaniaka. ⁴³ Kihandwa katika matumizi ya kawaida chaoteswa mwe utukufu. kihandwa mwe uzaifu, chaoteswa mwe nguvu. ⁴⁴ Kihandwa mwe mwii wa asii chaoteswa mwe mwii wa kiloho kama kuna mwii wa asii, basi pia kuna mwii wa kiloho. ⁴⁵ Ivyo piaandikwa, "mntu wa kwanza adamu katenda loho ishiio." adamu wa mwisho katenda loho iavyao ugima. ⁴⁶ Akini wa kiloho nkekwez bosi bali wa asii, na kisha wa kiloho. ⁴⁷ Ntu wa bosi ni wa dunia kagosolwa kwa mavumbi mntu wa kaidi alawa msinguni. ⁴⁸ Kama via yuda mwekugosolwa kwa mavumbi ivyo pia wada wekugosolwao kwa mavumbi kama via mntu wa mbinguni eivyo pia wada wa mbinguni. ⁴⁹ Kama ambavyo tweekuinaavyo mfano wa mntu wa mavumbi, mndatwenue pia mfano wa mntu wa mbinguni. ⁵⁰ Sasa nawaambia kaka na dada zangu, kwamba mwii na mphme nakidaha kuusi ufaume wa mungu wala wekubanikao kuusi kwakwe sebanika. ⁵¹ Kama nawaambia nywinywi ni sii ya kwei nkatinafife wote, bali wote ndatusaidiishwe. ⁵² Mndatubadiishwe kwa wakati, kama kufumba na kufumbua ziso mwe talumleta na mwisho kwa kuwa tavumbeta diema, na wafu wafufuliwa na hali yesukubanika na ndatubadiishwe. ⁵³ Kwani unu wakubanika nilazima uvae wakwesekubanika na unu wa kufa ukavaa wa kufa. ⁵⁴ Akini wakati unu wa kubanika ukavikwa wa kutokubanika, na anu wa kufa ukavaa wa kutokufa, nediho wekwezaho nu msemi ambao uandikwa kwamba "kifo kimezwa ni ushindi." ⁵⁵ "Kifo ushindi wako ukuhi? kifo, uhai usungu wako?" ⁵⁶ Usungei wa kifo ni zambi na nguvu ya

zambi ni shaia. ⁵⁷ Akini shukuani kwamuungu mwekuntanka usindi wetu kwembokea kwa zombe tesu kristu! ⁵⁸ Kwa hiyo wapendwa kaka na dada zangu muimala wala msekutikisika. daima gosoani ndima ya zombe kwa kuwa mwamanyana ndima yenu kwa zombe nkiyo ya bue.

Chapter 16

¹ Sasa kuhusu misango kwa waumini kana nie nekuavikizavyo makanisa ya galatia ivyoivyo mwakundwa kugosoa. ² Mwesikuya bosi ya jumaa kimoekaaie nkitu kisiku nkandai na kuhkihifazi, kana mdahavyo. gosoani hvyo ili kwaamba kweseekuwa na msango ukati nika. ³ Na nikaakubua yoyose mwensae mumsague nenda nimtume hamwe na baua kuavya sadaka yenu uko yerusalemu. ⁴ Nkana n sahihi mimi kuita, wenda waite hamwe na mimi. ⁵ Akini nenda neze kwenuukati nkembokea makedonia. kwakua nenda nembokee makedonia. ⁶ Lamda nadaha kwekaa na nywinywi hata kubinda kipindi cha mmpheho ili mdahe kunambiza mdambo yangu kokose niitako. ⁷ Kwaku nkitalajia uwaona sasa kwa mda mjihi kwani natumaini kukaa nanywi kwa ukati uda kama bwana enda aniluhusu. ⁸ Akini nene efeso mpaka kiamuo pentekoste. ⁹ Kwakua uvimzanga'aamu uvugulwa kwaajii yang makuna wankuu wang waniemeao. ¹⁰ Sasa ukati timoseo akeza muoneni kana inae nywonyw bila kuogoha agosoa ndima ya zombe kama ngosoavyo mwambize kwa siakwekwa amani ili adahe kweza kwangu. ¹¹ kwakua namtaaji eze hamwe na ndugu. ¹² Sasa kuhusiana na ndugu yetu Apolo kingea moyo sana kuwa zungukia nywinywi hamwe na ndugu akini kaamua asekeze sasa ivyo enda eze ukati akawa na nafasi. ¹³ Muwemeso, gookani imala, mwe kana wagosi muwe na nguvu. ¹⁴ Basi yose muyagosoayo muyahosoe mwe ukundiso. ¹⁵ Mwaimanya kaya ya stefano ne mwamanyana kwamba ne niwaumini wa bosi uko akaya ne kwamba ne weika wenye mwehuduma ya waumii. nasosa na wahembezea kaka na dada zangu, ¹⁶ Tendani na wengee wwantu kna ao makia muntu mwambiza mwe ndima na wagozi wa ndima hamwi na swiswi. ¹⁷ Na natamiwa kwakweza wa stefano, Fotunato, na akiko wagozi hantu ambako nywinywi mkudwa kuwa. ¹⁸ Kwakuwa waitamiza loho yangu na yenu kwa hiyo sasa wamanyeni wantu kama awa. ¹⁹ Makanisa ya asia watuma saamu kwenu. akila na priska wamiungasa mwe zombe hamwe na kanisa deuko nyumbani kwao. ²⁰ Kaka na waungu zangu wose wamiugusa ugusanani kwa busu takatifu. ²¹ Mimi paolo nagonda ivi kwa mkono wangu. ²² Kana yoyose nkamkunda zombe basi laana iwe ju yakwe zombe ywetu soo! ²³ Neema ya zombe yesu iwe nanywi. ²⁴ Ukundiso wangu uwe hamwe nanywi mwe krisu yesu.

2 Corinthians

Chapter 1

¹ Paolo mtumewa kristu kwa makundiso ya mungu timoseo ndugu yet kwa kanisa da muugu deuko korito na kwa waumini wose wauko mwe mkoa wa akaya. ² Neema na iawe kwenu na mpheho kuawa kwa muungu tate yetu nazombe yesu kristo. ³ Na atogolwe muungu na tate wa zombe yesu yeye. ⁴ Muungu mwetifafiji swiswi mwe sungu etu yose, ili kwamba tidahe kuwatuizaada weimomwe sungu tawatuiza watuhu kwa hongezi idaida ambao muu atumia kutiho ngeza swiswi. ⁵ Kwa ajii kuwa kama via sungu ya kristu yagenyea kwa ajii yetu ulau. ⁶ Akini kama tagaizwa nii kwa ajiiya hongezi yenu na wenu na kama tahongezwa ni kwa ajii ya ongezi. yenu hongezi yenu yagoso ndima kingengo mwambizanoa na suluba kwa kuzizimiza inga swie tagaizwa. ⁷ Na ujasii wetu uanga yenu ni thabiti tamanya kwa ajii kama via ambavyo mwambizwa suuba viavia mshi shiiki falaja. ⁸ Kwa ajii nkatikunda nywie muwe muwe wajinga ndugu kuhusu matatizo teku ayo uko asia tionigwa kwemboka via tidahavyo kwenua atiho kwamba nkatekuwa na hata tumaini da kwekaa vituhu. ⁹ Kwei tiwa na hukumu ya life aanga yetu, akini iyo iwa ni kuti kutigosaa swiswi tisekuika tumaini unga etu wenye. bidii yakwe tidiike tumaini mwa muungu mfufua wekufao. ¹⁰ Katihanya sisi kuawa mwe maafa ya ufe na atihanya vituhu tiika ujasii wetu mwa yeye ya kuwa andaatikoe vituhu. ¹¹ Agosoa ivi kama via nywinywi pia mtambizavyo kwa maombi yenu ivyo wangi walavya ntogoo kwa nasaba yetu kwa ajii ya ukundiso wa neema tekwe nkigwayo swiswi kwembekea maombi ya wangi. ¹² Tadenyekea idiushuhuda wa zamii yetu, kwa ajii ni mwe nia ntana na utana wwa muungu kwa tendana wenye mwe dunia tigosoa ivi hasa na nanywi na nkie mwe hekima ya uimwengu iya badhi yakwe ni mwe neema ya muungu. ¹³ Nkatiwandikia chochose ambacho nkamdaha kuisoma au kumanya na ujasii. ¹⁴ Ka ajii kwa pindi mbindakae kutielewa na ninajasi kwamba mwe siku ya zombe yesu tendaiwa sibabu yenu kwa ajii ya kibui chenu kama via mkundavyokuwa kwetu. ¹⁵ Kwa sibabu nkiwa na ujasii kuhusu idi nkionda neze kwenu bosi, ui kwamba mdahe kuhokea faida ya kwezewa maa mbii. ¹⁶ Nkiwa napanga kuwezea ukati nikaelekea makedonia nao nkikunda kuwezea vituhu ukati nekuuyaho kulawa makedonia na nikabinda nywinywi kunituma mimi ukati nikae lekea uyahudi. ¹⁷ Nekuwaohi nkafiki namna inu je, nkiwa nikagagazika? je napanga mbui kuigana na kuhima vya kibinadamu ili kwamba nigombeke "ehe, ehe" na aa,aa kwa ukati umwe? ¹⁸ Akini kama via mungu eivya mwaminifu, nkatigembeka vyose "eho na "Aa". ¹⁹ Kwa ajii mwana wa muungu yesu kristu ambae silvano, timoseo, na mie timtangaza gatigati wenu nkio na "ndio" na kakuna badii yakwe, yeye ukati wose ni ndio. ²⁰ Kwa kuwa kiaga zose za muungu ni ndio mwe yeye ivye naho kwembokea yeye tago mbeka "Amina" kwa utukufu wa muungu. ²¹ Isasa ni muungu ambae atisibitisho swiswi hamwe nanywi mwe kristu ne katituma swiswi. ²² Kauika mhuli uanga etu na katenka loho mwe mieye kama za mana ya kia ambacho katenda baadae. ²³ Baadii yakwe muungu kunishuhudiamie kwamba sibabu yekunigosoayo nisekweza korinto ni kwa ajii nisekuwa zamia nywinywi. ²⁴ Inu nkio kwa sibabu nageeza kuzibiti jinsi imani yenu ikundwavyo kuwa badii yakwe tugosoa hamwe na nywinywi kwa ajii ya mbongezi yenu kama mgookavyo mwe imani yenu.

Chapter 2

¹ Kwa iyo nkiamua kwa sehemu yangu mwenye nesekeza vituhu kwenu mwe hali ya usungu. ² Ne kwa ajii kimikoma moyo ni ndai mwenda anione ni na nyemi mimi, akini ni yuda ambaye kupata sungu na mimi? ³ Nkiandika kwa ajii ya nekugosoavyo iya kwamba ukati nikeza kwenu mse kuninenka sungu a wada ambao ne wanigoswa kinyemi nina ujasili kuhusu nywinywi nyose lwamba kinyemi changu ni kinyemi kiakia mwenao nywinyi nyose. ⁴ Kwa ajii nawaandikia nywinywi kuawana na sungu nkuu, na taabu ya moyo, na kwa mesozi mengi ch kukunda iwagoswe nywinywi kaabu viuhu nkazati kugosowa kwangu ikedu iya kwa halifuani nao nkekuika ukaii zaidi kwenu nywinywi nyose. ⁵ ⁶ Inu azabu ya mntu uyo kwa watuhu yatosha. ⁷ Kwa iyo sasa baada ya azaba, mwakundwa kufiwa mbazi na kuhongezwa. ⁸ Kwa iyo nenda ni wage nguvu kukamiisha ukundiso wenu wongoi kwa ajii yakwe. ⁹ Inu nee shabu nkiwaaandikia ii kuwageza na kumanya uzumizi mwe iya kintu. ¹⁰ Mkamfia mbazi yeyeso nami nenda nimiffee mbazi mntu uyu kida ne kufiaacho mbaaziii- enga fiya mbazi chochose kifiwa mbazi mwe faida mwe nguvu za kristu. ¹¹ Inu ni kwamba shetani asekweza akatigosea utiizi kwa ajii swisi nkio wabahau mwe mbui zakwe. ¹² Mwango uvugulwa kwangu na bwana nekwezaho mwe mzii wa troa kubigiza inji ya kristu hada. ¹³ Hata ivyo chekuwa na amani mwe moyo, kwa ajii chekumbwii ya mwezangu tito hada ivyo nkiwabada ne nauya mekedonia. ¹⁴ Akini atogowe muungu mwe kristu maa zose ationgezee swisi mwe ushindi atiohezea swisi mwe ushindi kwe mbokea swisi kubigiza maalifa yakwe hantu hose. ¹⁵ Kwa ajii swisi mwe muungu ni kunuka vitana kristu wose mwe wekuokolwao ni mwe wada waagao. ¹⁶ Kwa wantu wada wekuagao ni haufu kuawa mwekifo hadi kifo kwa wada waokolwao ni haufu ntana kuawa ugima hadi ugi, ani ndai mwenda astahii vintu ivi. ¹⁷ Kwa ajii swisi nkio iga wantu wantu huwanga watagao mbui za muungu mwe faida. baaua yakwe mwe utamta wania tasema mwe kwistu kama viya tekutumwavyo kuawa mwe muungu mbee ya muungu.

Chapter 3

¹ Mbona tivyoika kwetogoa wenye vituhu? nkatikunda baua maelezo kwenu na kuawa kwenu. enga baazi ya wantu inga mwakunda? ² Nywinywi ni baua yetu maelezo yekundikayo mwe mioyo yetu imanyikanayo kwa kusomwa ni wantu wose. ³ Na mweonesha kwamba nywinywi ni bauba kuawa mwe kwist yekuaviwayo ni swisi landi kwa nkiyo wa muuungu mwe ugima nkayokuandikwa uwanga ya vibao vye maiwe, bai uwanga wa vibao vya mioyo ya wanadamu. ⁴ Na unu nee ujasii tenao mwe muungu kwembokea kwistu. ⁵ Nkateamini wenye mwe kukunda chochose enga kuawa kwetu baada yakwe kweamini kwetu kwaawana mwe mungu, ⁶ Ni muungu mwe kutigosea tadahe kutenda watumishi mwe agano hyaa idi ni hyaa ngi da baua iyai da hyaa ngio da baua zakoma iya loho yaavya ugima. ⁷ Ivi ndima ya kifo yekuwayo igoso iwa mwe heufi uwanga ya maiwe yeza mweya ulukufu mwe wantu wa izilaeli nkaoku kuuuwa yumwe mwe cheni cha msa iun ni kwa ajii ya utukufu wa cheni chakwe utukufu wekuwao wenda kufa. ⁸ Je, ndima ya loho nkaima iwe na utukufu zaidi? ⁹ Kwa ajii mwe hduma mwe hukumu iwa na utukufu mwe hukumu na utukufu. ni maa nyigahi zaidi huduma zee haki huongezeka sana mwe utukufu. ¹⁰ Ni kwei kwamba kiya chekugosolwacho utukufu wa bosi nkakina utukufu vituhume heshima inu kwa ajii ya utukufu uzidio. ¹¹ Kwa ajii mwe kia ambacho ne kikemboka nekima utukufu ni me kiasi cha namna zaidi mwe kiya ambaco ni kudumu chenda kiwe mwe utukufu! ¹² Kwa ajii teamini iyvo, tina ujasii mno. ¹³ Nkatiko inga msa, mwekwa na untaji uwanga mwe cheni chakwe iya kwamba wantu wa izilaeli wasekudaha kukauwa yumwe yumwe mwe mwisho wa utukufi ambao ne ukahauka. ¹⁴ Akini umanyi wao nee ufungwa hata siku ida ufungwa bata siku ida untaji udauda nkauzati kuka. ¹⁵ Akini hata ivyeo ukati wowose msa asomwaho untaji wekaa uwanga wa moyo wao. ¹⁶ Akini mntu ahitukaho mwe bwana, untaji wausigwa. ¹⁷ Ivi bwaani loho fiipo ana loho wa bwana ana uhuu. ¹⁸ Na swisi wose hamwe vyeni vyekwesavyo kuikwa untaji, taona utukufu wa bwana taabadishwa mwe kweaviiza viavia mwe utukufu kuawa shahada mwenga mwe utukufu kuita ntuhu kama yeivo kuawa mwe bwana ambaye ni loho.

Chapter 4

¹ Kwa iyo kwa ajii tina huduma inu, na kana ambavyo tihokea lehema nkatisokea. ² Badii yakwe tiemea sia zose za soni zesazokwefisa nkatiishi kwa unyanyi na nkatiitumia vibaya mbui ya muungu kwa kuwasilisha kwei tajionyesha wenye kwa zamii ya kia muntu mbele za muungu. ³ Iya akini ati ijili yetu ifisika yefisa tu wadagaamiao. ⁴ Mwe usaguzi wao muungu wa ulimwengu unu kawagea kiza mwe fahamu zao zeszo kuamini matokeo yakwe nkawadaha kuona ungazi wa injii ya utukufuwa kwisti ambae nee mfano wa muungu. ⁵ Kwa ajii nkatanadi wenye ila kwistu yesu inga tate naswiswi wenye ina watumishi wenu kwa ajii ya yesu. ⁶ Kwa kua mungu nee mwe kutamuizia ung'azi nda ungae kuawa mwe kiza kagaza mwe myoyo yetu kuavya ing'azi wa maalifa ya utukufu wa muungu katika waho wa yesu kwistu. ⁷ Akini tina bene idi mwe via vya uongo ili imanyika kua nguvu nku sana ni ya muungu na nkio yetu. ⁸ Tagaya mwe kia hai akini nkatikindiwa taona sheka akini timemwa nneyi. ⁹ Tasuubishwa mia nkatokwasigwa tasigwa ahosi mia nkatidagamia. ¹⁰ Siku zose tenea mwe mi yetu fiie ya yesu ili ugima wa yesu woneke mwe mui yetu. ¹¹ Swiswi te meso siku zose tiangwa kufa kwa ajii ya yesu ili hai wa yesu woneke mwe mu yetu ya kibinadamu. ¹² Kwa ajii inu fiie yagoso ndima ndani yetu ila ugima wagosoa ndima ndani yetu. ¹³ Akini tina idaida ya imani kuigana na kia chekuandikwacho nkiamini na ivyo nkigombeka swisi pia ivyo nkigombeka swisi pia taamini na ivyo pia tagombeka. ¹⁴ Tamanya ku yuda mwekumwenua tate yesu nda atenu swiswi hamwe naye. tamanya kwa nda atiete swiswi hamwe na nywinywi mwe upeo wakwe. ¹⁵

Chapter 5

Kia kintu ni kwa ajii yenu ii kwa kadii neema ieneavyo kwa wantu wangi, ntoogoo zizidi kugenyea kwa utukufu wa muungu.¹⁶ Ivyo nkatisokea eti ho kwa chongoi tasakaa iya ndani tagosolwa uhya kia siku.¹⁷ Kwa kipindi iki kijihi suuuba inu yekuhuhayo yatiandaaa swiswi kwa ajii ya ukae uzamao wa utukufu wekutendesao vihimo vyose.¹⁸ Kwa kua nkatikaua kwa ajii ya vintu ambavyo bali kwa ajiiii ya vintu vyesavyokukauwiko vintu tidahavyo kuvikaua ni vya mda tu bali vintu vesavyokukauwika ni vya kae.

Chapter 5

¹ Tamanya kwamba maskani ya ulimwengu ambayo takaa umo yabanangwa tinado zengo kuawa kkwa muungu ninyu mba yesayokuzegwa na mikono ya wantu bali ni nyumba ya ilee mwembingu.² Kwakuwa mwehema idi tahuma tatamani kuvkwa maskani yetu mbinguni.³ Tatamani kwa ajii inu kwa sababu kwa kuivaa nkatinationekane kwaba timwazi.⁴ Wakati timwehema tahua taelemeva nkatikundwa kuulwa badala yakwe taonda kuviswa ili kwamba kia chekufacho kidahe kumezwa a ugima.⁵ Yuda mwekutandaa na mkintu iki ni mungu ambae nkante nka loho kama ahadi ya kia ndichocheze.⁶ Kwa iyo mwue na ujasii siki zose tiwe meso wakati tinyimbani mwe mwi, tihae na zumbi.⁷ Kwa kuwa tenda na imani nkio kwa kuona kwa iyo tna ujasii.⁸ Ni bola tiwe haye kulawa kwe mwii na nyumbani hamwe na zumbi.⁹ Kwaio taigosoa kuwa lengo detu kama tinyumbani au hae, timpende yeye.¹⁰ Kwa kuwalazima wosetione kanembeleya kiti chahukumuchakwistu, ilikwambacha mbui zekugosokanazo mwe mwii, ikiwa ni vyedi au kwa ubaya.¹¹ Kwa iyo kwa kuimanya hofu ya zumbi tawashwawishi wantu. jinsi teivo, yaonekana wazi na muungu natumiani kuwa mwanielewa kwa zamila zenu.¹² Nkatigeza kuwashwawishi vituhu kutiona sisi kama tiwakwei badla yakwe ntamnyeka nyinyisababu ya kujvunia kwa ajii yetu ili kwa wada wajivunao kuhusu muonekanoakini nkiho iacho ndani ya mwemoyo.¹³ Hata kama tiikwa na akii nikwa ajii ya muunguhata kama timwea zetu ntana ni kwa ajii yenu.¹⁴ Kwa kuwa upendo wa kwitu watishuutisha kwa sababu tina uhakika na idi mntu yumwe kafa kwa ajii mtu yumwe wose kwa iyo wose wafa.¹⁵ Na kwistu kafa kwa ajii ya wose ili kwamba wada waishio wasekuisi ena kwa ajii yake yeye ambaye kafa na kufuflwa.¹⁶ Kwa sababu inu yokea sasa na kuendelea nkatimhukumu mntu kulingana a viwango vya mwanadamu ingawa aho bosi timkaua kwistu. Kwa namna inu akini sasa nkatimhukumu mntu yoyose kwa namana inu vituhu.¹⁷ Kama mntu yoyse yundani kihya mambo yahobosi yemboka mambo yahobosi yembok akaua yatenda mahya.¹⁸ Vintu vyose ivi vyaawa kwa mungu katipatanisha sisi mwenye kuondokea kwa kwistu katipatia upatanisho.¹⁹ Ivyo ni kwamba mwe kwistu, muungu anpatanisha ulimwengu wakwe wenye nkio kwa kuhesabu makosa yao juu yao adaha akiizaujumbe wa upatanisho.²⁰ Kwa iyo tasagulwa kuwa wawkilishi wa kwistu inga via mungu neakagosoa lufaa yakwe kuombekea sisi tawasihi sana kwa ajii ya kwistu mpatanishwe kwa muungu!"²¹ Kamtenda kwistu sadaka kw ajii ya zambi zetu yeye na ambaye nkekuogosoa zambi kagosoa ivi ilitudahe kugosoa ivi ili tudahe kugosoa haki ya muungu katika yeye.

Chapter 6

¹ Na kwaiyo kugosoa ndima hamwe nawahembeza nywinywi seku hoke neema ya zumbi pasipo matokeo.² Kwa kuwa asema wakati wekukubalikao nee ni makini kwenu na katika siku ya ngiwa saidia kauwa sasa ni siku ya uhonywi.³ Ng'atiika iwe dakumzuiya mntu yoyose, kwakuwa ng'ati kunda huduma yetu katika sifa mbaya.⁴ Badala yake tunahakiki wenye kwa matendo yetu yose kwamba timu atumishi wa muungu tuwatumishi wake katika wingi wa ustahimwi mateso, ziki ugumu wa maisha.⁵ Kutoigwa vifungogasia katika kugosoa ndima kwa bidii katika kukosa usisiza nawo katika saa,⁶ Katika usafi maalifa uvumilivu wema katika loho mtakatifu katika ukundi so halisi.⁷ Tiwa tumishi wake katika neno sa kwei katika nguvu ya mungu tuna silaha ya haki kwa ajii wa mkono wa kuum na wakushoto.⁸ Tagosoa ndima katika heshima na kubelwa katika kubehuwana sifa ta kuwa wa tuzi na watitiwa kwei.⁹ Taasogoa ndima kana kwamba nkatimanyika na uku tamanyikana vitanaa tagosoa ndima kama wafaoona kauwa bado taishi, tagosoa ndima kama tiazibiwa kwa ajii matendo yetu mia nkio kama wekukumiwao hata kufa.¹⁰ tagosoa ndima kama wenye kusinikhamia siku zose tatamiwa tagosoa ndima kana kwamba nkatibatankintu bali tamiliki kia kintu.¹¹ Tatamwia ukwei wetu kwenu wakolintho na mioyo yetu upana.¹² Mioyo yenu nkaizuliwa na sisi bali mwazuiliwa na hisia zenu wenye.¹³ Sasa katika kubadiishana kwa haki natamuiya inga kwa wana vuguani mioyo yenu kwa upana.¹⁴ Mweyekuikwahamwe na wakiokuamini kwa kuwa kuna uhusiano wani kati ya haki na uwasi? nakuna ushikawani kati ya ungazi na kizaa?¹⁵ Nimakubalino yanni kwisto adaha nayo na beliali? au yeye aainie ana semu yani pamoja na mweyekumini?¹⁶ Na kuna makubaliano yani kati ya hekaluda mungu na sanamu? kwakuwa sisi ni hekalu da mungu wao, nao wondawawe wantu wangu."¹⁷ Kwa iyo lawani kati yaona ao asema zumbi mwese kugusa kitu kichafu mndani wakalibishe nywinywi.¹⁸ Nndaniwe tate kwenu nanyi mtakuwa wanangu wa kigosi na wakivyee asema zumbi mwenyezi.

Chapter 7

¹ Wakundwa wangu kwakuwatina via ga ivi natengaze wenye kwa kia mbui ambazo zatigosoa kuwa wachama mwe mii yetu na loho natiundoze utakatifu mwe woga wa mungu.² Gosoani npenya kwa ajii yetu! nkatizatizatikimbanangia muntu yoyose nkatekumzulu muntu yoyose nkatekwenufaisha kwa faida ya muntu yoyose.³ Nagombeka idi nkio kwa kumilaumu kwakuwankibida kae kgombeka kwamba mmwe yoyo yetu kwetu swiswi kufa hamwena kuishi hamwe.⁴

Nna ujasilimungi mwenu na nahikuka kwa ajii yenu nkimemwa nifanya namwemwa nnywemi hata gatigati ya suuba yetu ose.⁵ Teza makedonia mii yetu nkayekuwa na kuhumwiiza badii yakwe tudugana na nyunguka kwa namna zose kwa kutoigwa nkondo upande wa chonoi na utendete upade wa ndani.⁶ Akini mungu mhongeza wekusokeao kati hongeza kwa kweza kwa tiita.⁷ Nkio kwakwezadu kwamba mungu katihongeza nee pua npongezi zia tito ekuhokeazo kulawa kwenu yeye katambia ukundiso mkuu mwenai huzuni yenu na mwekuwavyo na gezigezi kwa ajii yangu ivyo nkisongwa ni kutamiwa.⁸ Hatiho baula baula yangu imitenda msininike mimi nkijutia akini naujutia ukati nekuonaho baula iyo uwatend nywinywi kusinika okini mwa na huzuni kwa mda mjihi.⁹ Sasa nna nyemi nki kwaajii mnasuuba akini kwaajii huzuni zenu zimietia kwe toba neee mpatwa ni huzuni ya kiungu ivyo msuubishwa nki kwa hasaa kwa ajii yetu.¹⁰ Kwakuwa huzuni ya kuungu zaeta toba ambayo yabiindiza wakofu bila ya kuwa na majuto huzuni ya kidunia hata ivyo yauti ufe.¹¹ Kauni huzuni inu ya kiungu vyaza azima yani nkiwi ndani yenu na hamu yani kuona kwamba haki ikindwa kugosoka mwe kia mbui msibitisha wenye kwesekuwa na hatia.¹² Hatitio nee nkiwagondea nywinywi nchee kugonda kwa ajii mtama kosa wala, nki kwa muntu mwekusubishwa na maovu nkigonda ii kwamba ukwei wamioyo yenu kwa ajii yetu idahe kumanyikana kwenu mbele za meso ya muungu.¹³ Nikwaajii inu kwamba tehangeza mwekuomewa npongezi yetu wenye tinanyemi pia hata kwa ajii ya nyemi ya tito, kwa kuwa loho yakwe itamiwa ninywinywi nyosa.¹⁴ Kwakuwa kama nkiikuka kwakwe kuhusiana na nywinywi nchekuwa na soni kinyume chakwe kana tu kia mbui tekutamwiayo kwenu dia da kweli mahiku yetu kuhusu nywinywi kwa tito nee yasibitishwa kuwa kwei.¹⁵ Ukundiso wakwe kwaajii yenu hata ni mkuu kwembosa kana ndiho akina buke ishimo zenu nyose namna mwekumkaibishavyo yeye kwa hofu na kuzingiza.¹⁶ Natamia kwa ajii nina ujasili kamili mwenu.

Chapter 8

¹ Tamikuunda nywinywi mmanye kaka na dada kuhusu mbote ya muungu yekuarigwayo kwe makanisa ya makedonia.² Ukati wa geezo kuu da suuba ungi wa kinyemi chao na nyongeza ya ukiwa waa uvyaa utaaji mkuu wa ukalimu.³ Kwamaana nashuhudia kuwa wakuavyo kwa kadaii wekudahavyo na hata wekudahavyo.⁴ Na kwa kukunda wenye kwa kwekaa mno watiombeza kwa ajii ya kushiii mwe huduma inu kwe waumini.⁵ Inu nkayo kuawia inga tekuavyo tikategemea, badii yakwe wavoka kweavyo woo wenye kwa tate. wakabinda nee weavya woo wenye kwetu kwe mapenzi ya mungu.⁶ Nee tamhembeeza tito, mwekuwa tayari kavoka ndima inu, kueta tendo idi da ukalimu mwenu.⁷ Mwe kia kintu mwe imani mwe msemu, mwe maarifa mwe bidiii na mwe ukundiso wenu kwa ajii yetu sanyo mhakikishe kuwa nywinywi muwe wangi mwe idi tendo da ukalimu.⁸ Nagombeka inu nkiyo amli badii yakwe namba ivi inu ni kuhimwa uhalisi wa ukundiso wenu kwa kuiganya na hamu ya wantu watuhu.⁹ Kwa ajii mwamanyamboto ya zumbi yetu yesu kwistu ati kama nee utaaji kwa ajii yenu katenda masikini ili kwamba komboka masikini wakwe mdahe kuwa mataaji.¹⁰ Mwe mbui inu namynka ushauili wondao umihufiize mwaka umwe wekombokao nkamokuvokadu kugosoa mbui iya mtamani kudigosoa.¹¹ Sasa dibindiizeni inga via mwekuavyo na hamu na nia ya kudigosoa mkabinda je mwondamdahe kudietia mwe ukamilifu kwa kiasi mdahavyo.¹² Kwa ajii mna hamu ya kugosoa mbui inu ni mbui ntana na dakubalika lazima digooke uwanga ya kia enacho muntu nkio juu ya kia esenacho muntu.¹³ Kwa via ndima inu nkio kwa ajii kuwa watuhu wadaha kupita ahueni nanyi mdahe kuemewa badii yakwe kutenda usawa.¹⁴ Ungi wenu wa isasa wonda utihufiizie kwa kia wakundacho inu niivyo pia kwaajii ungi wao udahe ksaidia mahitaji yenu na kuwa na kuigana.¹⁵ Injini kama yekuandikwavyo." yeye mwekuwa na vingi nkekuwa na kintu chochose chekusigaacho na yuda mwekuwae na kidodo nkekuwa akakikunda chochose.¹⁶ Yakini atogolwe muungu mwekuika mwe moyo wa tito uda uda wa bidii ya kujali yenu.¹⁷ Nkiyo tahokea maombi yetu iya pia nee kawa na bidii kuhusiana na maombi ayo keza kwenu kwa kukunda wenye.¹⁸ Hamwe naye tituma ndugu ambaye atogolwa gati ya makanisa kwa ajii ya ndima yakwe kwa kubiikia injii.¹⁹ Nkio ivyodu iya pia kasagulwa ni makanisa kutamba na swiswi kwa ajii ya kudenua mwe sehemu mbai mbai, mbui inu ya ukalimu inu ni kwa ajii ya utukufu wa zumbi mwenye na kwa hamu yetu na kwambizana.²⁰ Taepa udahikano kuwa yeyose apaswa kulalama kwa ajii ya swisw kwa ajii ya ukarimu unu tiwenuao.²¹ Tagosoa uangalifu kugosoa kintu kwa heshima nkio tu hemeso ya zumbi iya hemeso ya wantu.²² Naho tamwagia ndugu ntuhu hamwe nao. timhima maa nyingi a timuona ni mwenye hamu kwa jii ya ndima nyingi hata isasa ana bidii zaidi kwa ajii ya ujasili mkuu enao mwetu.²³ Kwa habai a tito yee ni mshiiika mwezwaangu na mgosizi ndima mwezwaangu kwa ajii yenu inga kwe ndugu zetu, watumwa ni makanisa ni hishima kwa kristu.²⁴ Ivyo waonyeseni ukundiso wenu na uwaonyese makanisa kwa ajii ya mahakimu yetu kwa ajii yenu.

Chapter 9

¹ Kuhusiana na huduma kwa ajii ya waumini vitana zaidi kwangu kuwagondea.² Namanya kuhusu shauku yenu, kwefenya kwa wantu wa makedonia khiwaambi kwamba muntu isi tangu mwaka wekwembokae hamu yenu iwa gea moyo wangi wao kugosoa.³ Sasangiwatuma ndugu ili kwamba mahiku yetu kuhusu nywinywi yasekua bue na ii kwamba mtende tiyati ne muwa.⁴ Vituhu kana mntu yoyose wa makedonia akeza akeza hamu nami na kuwa mbua khamzati ne tikaona soni nchamba dodosekuhusu nywinywi kwa kuwa jasii mwe nywi.⁵ Ivyo neivyo ngitenda muhimu kuwa hembeeza ndugu kweza kwenu na kugosoa mipago mapema kwa ajii ngeeko mwekuahidi hi ne ivyo ili kwamba zitende tayali inga baaka na si kana kinti chukuamuliwa.⁶ Wazo ni idi muntu ahandae haba pia enda abone vichehe na yeyose ahandae kwa lengo da baaka pia enda abonde baaka.⁷ Basi kia yumwe aavye kana ukupangavyo mwe moyo wakwe basi

ae asekuavya kwa huzuni au kwa kugagamizwa kwa jii mungu amkuna yuda aavyae kwa furaha.⁸ Na mungu auaha kuikinda kia baaka kwa ajii yenu ili kwamba kia ukati mwe mbui zose mdahayo kupata yose mkundayo iyendaiwe ii kwamba mdahe kuomea kia tendo jema.⁹ Nikama yenu gondwa: "kasawanya utajii wake na kuavya mwa masikini haki yakwe yekaa kae."¹⁰ Nae aavyae mbeyu kwa mhazi kate kwa ajii ya khande, pia enda aavye na kuhoomea mbeyuu yenu kwa ajii ya kuhanda yeye enda aomee ubosi wa wenu.¹¹ Mwemdatajiishe kwa kia namna ili kwamba mdahe kua wakalimu inu yenda iete ntogoo kwa mungu kwembo kea swiswi.¹² Kwakugosoa huduma inu ng'iotu ya donda mahitaji ya waumini pia kuomea mwe matendo mang ya ntogoo kwa mungu.¹³ Kwa ajii ya kuhima kwenu na kusibitishwa kwa huduma inu pianendamungimbe mungu kwa hishima kwa ukii wenu wa injii ya kwistu pia mendamugimbe mungu kwa ukaima wa kalamu yenu na kwa kia yumwe.¹⁴ Wamikunda na wawaombeza kwa ajii yenu wagosoa ivi kwaajiiya neema nkuu ya muungu yaunga yenu.¹⁵ N'togoo ziwe kwa muungu kwa kalama yake yesekuelezeke!

Chapter 10

¹ Mimi paolo mwenye nawaombeza kwa uynenyekevu na upole wa kwisu mimi ni mpole wakati nikawa mzele yenu mia nina ujasii kwenu wakati nikawa hae nanywi.² Nawaombeza ninyi kwamba wakati nikawa hao, nkina nykunde kuwa jasii na kujiamini kwangu mwenye mia nafikii kuwa jasii wakati ni kawa pinga wada wanaozani kwamba taishi kwa jinsi ya mwii.³ Hata kama tenda katika mwii, nka titoana nkondo kwa jinsi ya mwii.⁴ Kwa kuwa tizitumiavyo kutoana kio ya kimwii badara yake zinanguvu ya kiungu ya kubana ngome, ziusazo mijadala ipotoshaye.⁵ Pia tabananga kiya chenye mamlaka chekwezacho zidi ya maalifa ya mungu tagosoa mateka kila wazo katika utii kwa kwistu.⁶ Tazata utayali a kuadhibu kiyatendo desido na utii malatu utii wenu unapokuw kamili.⁷ Kauwa kiya chewazi mbeleenu kama yeyese anda ashawishike kuwa yeye ni wa kwistu hebu kamatu eivyo ni wa kwistu hivyo ndiyonasisipatiivyo.⁸ Kwa kuwa hata nkajivuna zaidi kuhusu mamlaka yetu amba yo zumbi kayaavya kaajili yetu kuwajenga nywinywi na sio kuwa bananga nkina nione soni.⁹ Nkikunda idi dionekane kwa mbana tisa nywinywi kwa naumwa zangu.¹⁰ Kuna via baadhi ya wantu usema bauwazake ni nkai na zina nguvu mia kimwii yeye ni zaifu mbui zakwe nkazistahili kuzitegeza.¹¹ Hebu wantu wa jinsi iyo waelewe kwamba kia tisemacho kwa bau wawakati tikawa hae, sawasaam na niania tandavyo titende wakititikawa ao.¹² Nkatiita hae sana kkama kujikisa nya wenye au wana ambao ujisipia wenyewe mia wepimaho wenye kia umwe mkana akii.¹³ Sisi hata ivyo nkaina tijivune kkuata baadala yake nda tigosoeivyoivyo ndani ya mihaka ambayo muungu katipima sisi mihaka ibu ayo haenahae kama wenu weivyo.¹⁴ Kwakuwa nkate kwezidishia wenye tekuwa nwii aho nywinywi nee niti wa bodi kubua kwa uhae kama weny kwaajii yapili ku kwistu.¹⁵ Nkatijuna kwemboka mihaka kuhusu ndima ya waduwe tuhudadala yake tatumaini kama imani yetu ikwavyo kwamba eneo da ndima conda dieudaka sahihi.¹⁶ Tina timaoni kwa idi Fwamba tidahe injii hata kwe miko azaidi nkajivuna kwa mio ansaidi yenu nkatijivuna kuhusu ndima igisowayo katika maeneo matuhu ajivunae ajivune katika.¹⁷ Mia yeyose ajivunae, ajivune katika zumbi.¹⁸ Kwa maana nkileyuda ajisi bitishe yes mwenye ejisibitishe isipokuwa ni yuda ambae zumbi kumsibitiisha.

Chapter 11

¹ Nahisi kua tizizimizane n mimi kwe baazi ya ubahau. akini kwa kwei mwazizimizana na mimi.² Kwa kua ni mwenye kinyuu kuhusu nywinywi nua kinyuu cha mungu kwa ajii yenu tangu nikuwaahidio nywinywi kiaga cha kuwaeta ywinywi kama wandee mphaa.³ Iya naogoha kua kwa namna fulani, enga nyoka ekurutiiavyo eva kwa hila zakwe, mawazo yenu yadaha kuzaganywa hae kuawa kwe ibada halisi na safi kwa kwistu.⁴ Kwa kua mfano mntu fulani akeza na kubiiikia yesu ntuhu tafauti na yuda timbiikiak au mafaui kwa mkahokea loho ntuu tafauti na yuda tikumhokeae au mafaui kua kahokea injii ntuhu tafauti na ida mkuihokeayo. mzizimiza mbui izi uitana yatosh!⁵ Kwa kua nazani kua ni nkie kati ya wantu mphehe kwa awo wetangwao mitume - wedi.⁶ Je nkigosoa zambi kwa kuzizitia mwenye ili mdahe kwenulwa? kwa kua nkiibiika kwa uhulu injii ya mungu kwenu.⁷ Je nkigosoa zambi kwa kuzizitia mwenye ilimdahe kweulwa? kwa kua nkibiikia kwa uhulu iunjii ya muungu kwenu.⁸ Nkihoka makanisa matuhu kwa kuhokea msaada kuawa kwao ili kua nidahe kuwa hudumia nywinywi.⁹ Nekuwa hamwe nanywi ne una uhitaji nchekumzamia yoyose kwa kua maitaji yangu yabindiizwa ni ndugu wekwezao kuawa makedonia kwa kia kintu nchezuia mwenye kwesekua zigo kwenu ndauendelee kugosoa ivyo.¹⁰ Kwa kwei ya kwistu yeivyo ndani yangu uku kwefua kwangu nakuna kunyamazwe kwe sehemu za akaya.¹¹ Kwa mbwai? kwa kuwa nkiwa kuuda? muungu amanyanawakunda.¹² Akini kia nigosoaco ndagosoe nendanigosoe ili kwamba nidahe kukindia wada aondao nafasi ya kuwa enga eivyo enga via via wahikukavyo.¹³ Kwa kua wada wantu ni mitume ya umbea na wagosoandima watiiza wehitua wenye enga mitume ya kwistu.¹⁴ Na inu kaidondwaza, kwa kuwa hata shetani ehitua mwenye enga malaika ya uung'azi.¹⁵ Inu nkaina mdondwa mkuu enga watumishi wakwe kwehitua weye euga waumishi wa haki kihea chao cheda kiwe enga matendo yao yastahiliavyo.¹⁶ Naamba: na esekuwa muntu yoyose mwafya mimi ni bahau iya ati mkagosoa nihokeani mimi enga bahau ili uidahe kwesifu kidogo.¹⁷ Kia nitamwiiacho kuhusu uku kweamiwi kwa kwefenya nkuahwa ui zumbi, inga natamwii enga bahau.¹⁸ Kwa via wantu wengi wefenya kwa jinsi ya mwii nefenya ppia.¹⁹ Kwa kua mwenuiana kwa nyemi na wabahau, nywinywi wenye mna busala!²⁰ Kwa kua mwenuiana na mntu enga akugea utumwani, enga kusababisha mgawanyiko baina yenu, enga kuwatumia nywinywi na matana yakwe enga kwekaa uanga, au enga kutoigwa mwe eheni.²¹ Natamwii kwa swi kua sie tikawazaifu sana kugosoa ivyo na bado ati yoyose akefenya atamwii

enga bahau mi pia nefenya²² Je ao ni wayahudi? nami ua ivyo je wo ui ivyo je wo ui waizilaeli? naninie neivyo. je wowo ni maango wa abrahamu? nami ne neivyo.²³ Je wo ni wagozi wa ndima wa kwistu? (natamwii engu mkiao) mi ni zaidi nkiwa euga ui mwe ndima sito zaidi hae na kuwa mwe kifuugo, mwe kutoigwa sana, mwe kukabii hatai za ufe.²⁴ Kuawa kwa wayahudi nkihokea maa shawo "kutoigwa maa alobaii kuavya mwenga"²⁵ Maa ntatu nkitoigwa na ugoda ka bosi nkitoigwa naiwe ka bosi ukinusulika mwe meli nkitumia kio na musu mwe bahali.²⁶ Ne ni mwe ntabo za lila maakwe hatai za mwe mazi hatai za majambazi kwe hatai kuawa kwa wautu wangu mwenye, kwa hati kuawa kwa wautu wa mataifa kwe hatai ya mzi kwe hatai ya jangwa kwe hatai ya bahali kwe hatai ya kuawa kwa ndugu wambee.²⁷ Ne nkiwa mwe ndima ngumu na mwemaisha magumu kwe kio kikuu pasi kugowa kwe saa na nkiu kio maa fuuga kwe rupheho na mwazi.²⁸ Ukaeka kio kintu kuna msukumo wa kio siku juu ya kiheehee hangu kwa ajii ya makanisa.²⁹ Ni ndai zaifu nkie zai ni ndai mwekusababisha ntuhu aguve mwe dhambi na mi nkie mtamu?³⁰ Na ati ni lazima nifenye nkefenye kuhusu kio kionyeshacho udhaifu wangu.³¹ Muungu na tate wa zumbi yesu yeye ambaye atukuzwa milele, arugnyakua mi kisema umbee.³² Kuda dameski kuu wa mkoa si ya mfaume areta mwekua akuindamzi a dameski ili kuuigwa.³³ Iya ne nkiikwa mwe ngahu kwembokeahe diisha da ukatona nenanusulika kuawa mwe mikono yakwe.

Chapter 12

¹ Ni lazima nijivune, akini nkakuna che kuongezekanacho nuwe ido isipokuwa nudaniendele kwe maono na mafunuo kulawa kwa bwana.² Namanya mntu yume katika kristo ambaye miaka kumi na minne yekwembokayo mbae-kama yu mwe mwii, au chongoi ya muwii muie nkimanya mungu amanyo -kanyakuliwa uanga mwe zunde da ntatu.³ Na mamanya muntu uyu - ikiwa yu mwe mwii, au cho ngoi ya mwii mie hangi mkimahya, mungu amanya.⁴ Kadoigwa uwanga hadi paradiso na kusikia mbui takatifu kwa muntu yoyose kudaha kuyasema.⁵ Kwa miaba ya mntu kana uyo nnda njivune, akini kwa miaba yangu mwenye mkimanjivune, isipokuwa kuhusu ubora wangu.⁶ Kama nafaigwa mjivunehiye mbahau kwa kuwane mkitambua ukwei akini mndanieke kujivuna kwamba kusekuwa na yeyose mfikia zaidi ya ayo kuliko kuonekana mwangu, au kusikia kuawa kwangu.⁷ Nkima njivune kwa sababu ya aoyo mafunuo ya mbai tofauti kwa hiyo nkima kibui mwiwa uikwa mwe mwii wangu, ntme mwa shetani kunishambuliwa mimi ili misekulituka kuwa mwenye majivuno.⁸ Maa utatu nkimsihi bwana kwa idi ili yeye kuu sa kuawa kwangu.⁹ Naye akawambia neema yatosha kwa ajii yako kwa kuwa nguvu zagolwa kamili kwe udhaifu ivyo mkikuunda zaidi ya hujivuna kuhusu udhaifu wangu ili wamba uwezo wa kristo udahe kwekaa mwangu.¹⁰ Kwa mndanyosheke kwa ajii ya kristo mwe udhaifu we nwe mauzi mine shida mweshida mwe mateso mwe hali ya masikitiko na kwa wakati ni mbovu kisha nkima nguvu.¹¹ Mimi nkitenda mbahau nyie mnilazimisha kwa idi kwa kuwa kama ne nkamwenisifu. kwa kidogo ne ni eboe ebae kwa aa weta ngwao mitume bora hata kama mimi si mali kitu.¹² Ishara za kwei za mitume zigosoka gatigati yenu kwa uvumilivu ishara na maajabu na mbui zi mkuu.¹³ Kwa mivili mekuavyo na umuhimu a chini kuliko makwawisa yekunakiyo isipokuwa nkifanama na mzigo kwenu, nunisamehe kwa kosa idi!¹⁴ Kauwa mie mtayari kweza kwenu kwa nua ya ntatu mkiwa niwe mzigo kwenu kuwa ukikunda chochose kuawa kwenu nawaonda nywinywi kwa huna wana nkawafa wavyazi wakundigwa waike akiba kwa ajii ya wana.¹⁵ Nafurahi jana kutumia au kutumiwa kwa ajii ya nafasi zenu kama mamikunda zaidi manui nipendwe kidogo.¹⁶ Akini kama vyeivyo nkikunda ni wategeme mii nu yuda nyanyi mwe kumitoza nywinywi ambaye kuwa kama nkinupata kwa udanganyifu.¹⁷ Je, nkiwahi kudoa faida kwa yeyose wekutanae?¹⁸ Nkimiishi tiito eze kwenu na pia nkituna mtuhu eze nae je iito kanigoswea mbwai ju nkatokwenda mwe sia ida ida nkatekutongea nyayo ziazia?¹⁹ Mwafikii tangu saa izo tajitete sisi mwenye? mbele ya mungu na kristo matikata muia kwa ajii yenu nywinywi.²⁰ Mna hofu kwamba nikeze uko mwadaha use uko mwadaha wise kumi pata wahofia kwamba kwa daha kuwa na majadiliano ya mbui njingi.²¹ Nina hofu kuwa ndiho niuye vituhu mungu wangu adaha kuninyenyekeza mbele yenu. nisha hofu kwamba nadaha kuhuzunisha na wengi ambao wagozwa zambi kabla ya sasa hawekutubu uchafu na uasherati na mbui zose zatamaa wekugosoazo.

Chapter 13

¹ Inu ni maana ya ntantu kwamba neza kwenu kio masa lazima yazengwe na usibitisho wa maisha hidi aidi au watatu.² Nkigombeka kae kwa oo ekugosoa zambi kabla bekuwako uko maa ya kaidi na nagombeka vituhu nikezea vituhu nkina nzizimize.³ Manyabia nywinywi kwakua waondeza ushahidi kwaba kwishi agombeka kwembokea mimi yeye nkio zaifu kwenu badii yakwe yeye ni mwenye nguvu ndani yenu.⁴ Kwakuwa nee kasubiwa mwe uzaifu akini yu meso kwa nguvu za mungu kwakua swiswi pia ni zaifu mwake akiitenda tiishia naye kwa nguvu za mungu gati yenu.⁵ Emama nkanyeni wenye muone kana mmwe imani ehimeni wenye nkamgundua kwamba yesu kwistu yu ndani yenu? yeye yuumo at kana nkamzati kusibitishwa.⁶ Na nina ujasii kwamba nywinywi mwenda mmaye kwamba swiswi nkatekuenewa.⁷ Sasa tamuombeza mungu wamba mwekudu na kugosoa chocose kibaya nkiombeza kwamba swiswi tidahe kuonekaa temboka jaibu yakwe naombeza kwambamdahe kugosoa che kwei, "hatiho tadaha, kuonekana tivolwa jaibu.⁸ Kwakuwa swiswi nkatidaha kugosoa dodose kinyume na kwei akini ni kwa ajii ya kweni du.⁹ Kwakua tina kinyeni ukati tikawa zaifu nanywi mkatenda na nguvu taombeza pia kwamba kudaa kutenda wakamiifu.¹⁰ Nayaigonda mbui inu ukati nikuwambai nanywi ili kwamba ukati nikiwa hamwe nanywi hitaji kuwaonesha ukaimu nywinywi kikunda kutumia amlaka bwana ekunenganyo ni wazenge na ngio kuwageeza chini.¹¹ Hatimae, ndugu wa kigosi na wakivyee, tamiwani gosoni ndima kwa ajiii ya kuvuziwa ugewe moo, zumiiianani kuwa amani na mungu wa ukundiso na amani enda awehamwei nanywi.

¹² Ugusnani kia umwekwa busu takatifu. ¹³ Waumini wose waaugusa. ¹⁴ Neema ya bwana yesu kwistu ukundiso wa mungu, na ushiriika wa loho mtakatifu utende hamwe nanywi nyose.

Galatians

Chapter 1

¹ Mimi ni paolo mtume, mimi nkio mtume kulawa kwa wanaadamu wala kwembo kea kwa mwanadamu akini kwemboeka kwa yesu kistu na mungu tate mwe kumfufua kulawa mwe wafu. ² Hamwe na mimi na ndugu wose nayaga ndea, makanisa ya galatia. ³ Neema iwe kwenu na amani ilawayo kwa mungu tati yenu na bwana yesu kwistu, ⁴ Mwe kweavya mwenye kwaajii ya zambi zetu atihanyo na nyakati izi za za ubaya kuawana na ukundiso wa Mungu wetu na tate. ⁵ kwake uwe utukufu na milele. ⁶ Nehewa kwamba mwahitaukia kinyanyi kwe injii ntuhu nehewa kwamba mhihi mwahitaukia hae kulawa kwakwe yeye mwekumyetanga kwa neema ya Kwistu. ⁷ Nkakuna injii ntuhu, akini kuna wantu we kumwe wamiondeao nywinywi kiyanga yanga na kuonda kuitia injii ya Kwistu. ⁸ Akini hata kana niswiswi au malaika kulawa mbinguni enda abiikie kweni injii tafauti na ida tekbiikiyo kwenu na alaniwe. ⁹ Ka atekugombekavyo bosu na sasa na gombeka vituhu, "kana kuna muntu nda awabiikie kwenu injii tafauti na mwekuhokeayo na alaaniwe." ¹⁰ Kwani ivi sasa naondeza kuwafulahisha wanaadamu? Kana nasongwa ni kugeeza kuwatamiza wanaadamu mimi imi mtumishi ywa ywa Kwistu. ¹¹ Ndugu aondeza nywinywi mmanye ati injii nekubiikiyo nkailawana na wanadamu. ¹² Nchee kuihokea kulawa kwa muntu wala nchee kuhinywa badili yakwe ni kwa ufunuo wa Yesu Kwistu kwangu. ¹³ Mbindaa kusikia juu ya aisha yangu ya kae dini ya kiyahudi nekuavyo nikasuubika kwa ukai kanisa da Mungu kwemboka kihio a kudoka. ¹⁴ Nee nkasongwa mwe diini ya Kiahudi kwemboka ngudu zangu wangi Wayahudi. ¹⁵ Akini Mungu akatamiwa akanisagua mimi kulawa mwifu da mmoa, ka nitanga mimi kwemboeka neema yakwe. ¹⁶ Kumzihilisha mwanawe kwangu ili kwamba nimbiikie yeye gati wantu wa mataifa. Wala nchee kukunda ushauili wa mwii na npome. ¹⁷ Na nchee kukwea kuita Yerusalemu jwa wada wekuwao mitume kabla yangu badii yakwe nkiita udabuni baadae kuuya Dameski. ¹⁸ Nikabinda baada ya mitatu nkikwea kuita Yelusalemu kumuugusa Kefa nkekaa nae kwa siku kumi na shano. ¹⁹ Akini kuna mdume watuhu iya Yakobo, nduhuye na Bwana. ²⁰ Kauwa mbele za Muungu kihufya kwa kia nigondacho kwenu. ²¹ Nkabinda nkiita mikoa ya Shamu na Kalikia. ²² Nchee kuwa nkamanyika kwa meso kwa makanisa Uyahudi yado yekuwayo mwe Kwistu, ²³ akini nee wakasiadu, "Yeye mwekuwa akatitesa sasa abiikia imani ekuwavyo akaibananga. ²⁴ Nee wakamgimbika Muungu kwa ajii yangu.

Chapter 2

¹ Baada ya myaka kumi na nne nitaita vituhu yerusalemu hamwe na barnaba naho nitamdaa tito hamwe na mimi. ² Nikauta kwa sibabu mungu keaviiza kwangu kwamba nakundwa kuita, nikaika mbele yao injii ambayo naibiikia kwa wantu wa mataifa (akini nkitamwika kwa sii kwa wekwambigwao kuwa viongozi muhimu). nikagosea ivi ili kuhakikasha kwa nkiwa nkiguuka au naguuka bue. ³ Akini hata tito mwekuue hamwe na mimi mwekuue myunani akakukizwa kugwiswa. ⁴ Mbui inu alawia kwa sibabu ya ndugu wa umbea wekwezao kwa sii kuuza uhuu tekuaao nao kwa kristu yesu, wakunda watigosoe watumwa wa sheia. ⁵ Nkatekweavya kuwatii hata saa mwege ili kwamba injii ya kwa isigae bila kuhituko kwenu. ⁶ Iya wada wekwambigwao kuwa wawa viongozi nkawekusangia chochose kwangu. chochose wekuwacho wakageso nkachekuwa n mana kwanyu munu nkakubali upendeleo wa wanadamu. ⁷ Badi yakwe waniona kwa nkiaminiwe kuibiikia injii kwa wada ambao nkawekugwiswa iwa kama petuo atangaze injii kwa wakwegwiswao. ⁸ Kwa mana mungu mwekugosoe ndima ndani ya petuo kwa ajii utume kwa wada wekugwiswao, pia kagoso ndim ndani yangu kwa wantu wa mataifa. ⁹ Ukati yakobo, kefa na yohana wekumanyikana kuwa wekuzengao kanisa, wamanya neema nekwenkigwayo mimi wakatiho kea mwe ushiika mimi na barnaba, wagosoa ivi ili kwa tiite kwa wantu wa mataifa na ili kwamba wadahe kuita kwa wada wekugwiswao. ¹⁰ Pia watikunda sisi kuwakumbuka masikini mimi naho nkiwa nafaigwa kugosoa mbui inu. ¹¹ Ukati eta ekwezaho antiokio nikampingo waziwazi kwa sibabu kawa kakosa. ¹² Kabla ya wantu wangi kweza kwa yakobo, kefa kawa akada hamwe na wantu wa mataifa, akini awa wantu wekwezaho, akabada na kuhauka kulawa kwa wantu wa mataifa kawa akaogoha wantu ambae waonda kugwiswa. ¹³ Via via wayahusi watuhu wakaungana na usongezi unu hamwe na kefa matokeo yakwe yakawa kwamba hata barnaba akadoigwa na usongozi wao. ¹⁴ Akini nekuonaho kwamba wawa nkawaibengea injii ya kwei nikamwamba kefambeke ya wose "kama nywie ni wayahudi akini mwaishi tabia za wantu wa mataifa badii ya tabia za kiyahudoo kwa mbwai mwawakukiza wantu wa ataifa kuishi kama wayahudi?" ¹⁵ Sie ambao ti wayahudi kwa kuvyaiguma mkivyo wantu wa mataifa wenye dhambi. ¹⁶ Manyani kwamba nkakuna kutaaziwa haki kwa matendo ya sheia badii yakwe wataaziwa haki kwa imani ndani ya yesu kristu teza kwa imani ndani ya kristu yesu ili kwamba titaaziwa haki. ¹⁷ Akini kama tikamwondeza mungu kwa kutiyaazia haki ndani ya kristu tebwia wenye naho kuwa wenye dhambi je kristu kagosolwa mtumwa wa dhambi? nkiyo ivyo! ¹⁸ Mana kama nikazenga teemea dangu juu a kuika sheia tegeemeo ambado juu ya kuika sheia tegemeo ambado nkibina kudiusa najiongesha mwenye kuwa mbenda sheia. ¹⁹ Kwembekea sheia nkifa kwa sheia kwa iyo nakundua kwekaa kwa ajii ya mungu. ²⁰ Nkisulubiwa hamwe na kristu nkie mimi vituhu nekaa ali kristu ekaa ndani yangu maisha nekaayo mwe mwii nekaa mwe imani ndani ya mwana wa mungu abae kanikunda na akeavya kwa ajiiyangu. ²¹ Nnkiemea neema ya mungu, mana haki iwaaho kwemboeka sheia bai kristu ne kawa kafa ue.

Chapter 3

¹ Wagalatia wabahau, ni ziso dani de kuwabamagando? yesu kristo nkekuonyeshwa kama msulubiwa kwe meso yenu? ² Mimi nafaigwa ni manye kuawa kwenu. je mhokea roho kwa mbui ya sheria au kwa kuamini kia mwe kusikuacho? ³ Je nyie ni wabahau kiasi iki? je mvoka mwe roho ili mbindiize kwe mwii? ⁴ Je mteseke kwa mbui nyingi bwebue, kama mkwei ne ni ya bue? ⁵ Je uyu muavya roho kwenu na kugosoa mbui za nguvu kato yenu agosoa kwa mbui za sheria au kwa kuikia hamwe na imani? ⁶ Abrahamu ne kamamini mungu ivyo kahesabiwa kama mwenye haki." ⁷ Kwa namana idaida elewani kwamba wada ambao waamini ni wana wa abrahamu. ⁸ Andiko ditabii kwamba kama mungu ne kahesabia haki kwa wantu kwa sia ya imani injii ne ihubiwa mwe wewe mataifa yose yandaya bariwe." ⁹ Ili baadaye wada ambao wana imani wabarikiwe hamwe na abrahamu ambaye ne akaamini. ¹⁰ Wada wategemeano mbui za sheria walaaniwe kwa kuwa viandikwa kulaaniwa mntu yeyose ambaye mkatongea mbui zekuandikwazo mwe kitabu kuyagosoa yese." ¹¹ Sasa ni kwei kwamba mungu nkamhesabiii haki hata yumwe kwa sheia kuwa mwenye haki andaaishina imani. ¹² Shei mkaiwiya kwe imani akini badala yakwe mgosoa mbui izi kwa sheia anda ekae na sheia." ¹³ Kristokatikomboa swiswi kuawa kwe laana ya sheia wakati ekugosoa loamo kwa ajii yetu, kwa kuwa iandikwa, " kia mtundikwa kalaaniwa. ¹⁴ Cha maana ni kuwa baraka ambazo ne zikwa abrahamu ne zeza kwa wantu mwe kristo yesu, ili kwamba uhokee kiaga ha roho kwembokea imani. ¹⁵ Ndugu, matamuiya namna ya kiuntu. hata wakati kiaga kiikwa kae nkakuna mdaha kudipuza au kuongeza Kiaga kisemwa wakati wa abrahamu na uvyazi wakwe. ¹⁶ Nkatamba uvyazi kumanaanisha wengi baadala yakwe ukedu kwa uvyazi ambao ni kristo. ¹⁷ Sasa namba ivi, sheia yekwezayo miaka 430 baadaye nkaiusa kiaga chetu cha nyuma che kwikwacho ni mungu. ¹⁸ Kwa kuwa kama urithi ne ukapatikana kwa sheia, bsi tena ne nkaweza kwa kiaga. ¹⁹ Kwa ajii yani, sasa sheia iavigwa, iongeze sababu ya makosa, mpaka uvyazi wa abrahamu wezekwa wada wekuahidiwao, sheia iaho kwa ajii ya shinikiza kwembokea malaika kwa mkono wa mpatanishi. ²⁰ Sasa mptanishi ni yumwe bali mugu ni yuwe tu. ²¹ Je sheia ikinyumwe cha ahadi za mugu? hapana kwa sheia yekuavigwayowe ina uwezo wa kueta ugima, haki ne ipatikane kwa sheia. ²² Akini baada yakwe kiaga kifunga mwe zambi mungu katendaivyo kwa ajiii ya yesu kutiokoa swiswi kwa imani ya yesu kristo ipatikane kwa wada waaminio. ²³ Akini kabla ya imani mwe yesu kristo nkaizati kweza. ²⁴ Sheia igosoka kristo ekwezaho ili kwamba tihesabiwe kwa haki na imani. ²⁵ Sasa kwakuwa imani yeza mkatiho tena mwe meso yakwe. ²⁶ Kwa kuwa nyose ni wana wa mungu kwembokea imani katika kristo yesu. ²⁷ Wose mwekubatizao mumvaa kristo. ²⁸ Nkakuna myahudi wala myunani, mtumwa wala uru mgosi wala mvyee, kwa kuwa wose muwamwe kwa yesu kristo. ²⁹ Kana nyie ni wakristo basi ni uvyazi wa ibrahimu, ne warithi mujibu wa kiaga.

Chapter 4

¹ Namba maadamu moaazi ni mwana nkana tafauti na mtumwa etiho aniki mai yose. ² Badii yakwe yu si ya wagookezi na wazamini kiamuo ni aho wakati wekuikwao ni tati yakwe. ³ Savyo na swi tekuaho wateke, titozeezwa mwe utumwa wa kanuni za bosi za ulimwengu. ⁴ Yakini ukati wedi wekubuahao, muungu nee anuagii mwanawe mvyagwa ni mvyee mvyagwa sii ya sheia. ⁵ Ktenda ivi ili awahonye wada wekuawo sii ya sheia ili tihokee hali ya kuwa inga wana. ⁶ Kwa ajii nywie m wana, muungu kamuagii loho wa mwanawe mwe mioyoyetu oho mwetanga abba, tate." ⁷ Kwa ajii inu wee nkiye mtuwa vituhu iya u mwana basi wee nawe pia umpzi kombekea muungu. ⁸ Hata aho mwekuaho nkamummanya muungu ne muwatumwa kwa wada ambao kwa asii nkio muungu kabisa. ⁹ Akini sasa kwa ajii mwammanya muungu, ama mwamanyigwa ni mungu kwa ajii mwauiya vituhu kwe zia mbui mbaya za bosi na zesizo na samani? je? mwonda mtende watumwa vituhu? ¹⁰ Mwatoza kwa uangalifi siku maalumu mwenge ukaawa majua na myaka naogoha kwa ajii yenu. ¹¹ Naogoha ati kwa namana fulani nkigaya bue. ¹² Nimiombeza ndugu mtende inga neivyo kwa ajii nami pia nenga mweivyo kamokunibangia. ¹³ Mwamanyia ati nee ni kwaajii ya utamu wa mwii kwamba nkiibika injili kwenu kwa bosi. ¹⁴ Etiho hali yangu a mwi imiika mwe mtego nkamokunibea au kuniemea ila mnihokea nga malaika ya muungu inga via kitenda kristu yesu mwenye. ¹⁵ Haya sasa kikuhi kinyemi chenu? kwa ajii naavya ushuhuda kwenu ai nee ikasahkana nee mngoofa ayo meso yenu na mkanenka mimi. ¹⁶ Sasa tambe nkitema mnkondo yenu kwa ajii nanyambia kwei? ¹⁷ Wamiondeza kwa hamu iyo nkio kwa wedi woonda wamitenganishe nyiwnywi ne mii ili mwaotongee. ¹⁸ Ni vyedi kia maa kuwa na hanu kwa sibabu ntana na nkio kia nkawa hamwe na nyiwnywi. ¹⁹ Wanangu wateke nahumu usungu kwa ajii yenu naho mpaka kristu engie mwe mii yenu. ²⁰ Nee nkondeza tiwe hamwe na nywinywi hada sasa nanihitue sauti yangu, kwa ajii nina kigegezi na ywinywi. ²¹ Nambiani nywie mtamania kuwa sii ya shaia, nkamuisikia shaia yambavyo? ²² Kwa ajii yandikwa ati bulahimu nee kawa na wanawe waidi wa kigosi yumwe kwe yuda mvyee mtumwa na mtuu kwe mvyee hulu. ²³ Savyo yuda ywa mtumwa kwa mwiidumiya yuda ywa mvyee hulu kavyagwa kwa kiaga. ²⁴ Mbui izi zadaha kutamwiwa kwa kutumia mfano, kwa ajii wavyee awa wafanana ndagano mbii mwenga kuawa mwe muima sinai wavyoa wana watumwa uyu ni hajira. ²⁵ Sasa hajira ni muima sinai weuko arabuni waiganywa na yerusalemu ya sasa kwa ajii ni mtumwa hamwe na mwanawe. ²⁶ Iya yerusaleu ye uwanga ni hulu na iyo nee mami yetu. ²⁷ Kwa via iandikwa "tamwa, wee mvyee mgumba toa nkoo na ukeme kwa kinyemi wee mwese kumanya uvyazi kwa ajii wangi ni wana wa yuda mgumba zaidi ya wada wa yuda mwenye mgosi." ²⁸ Sasa ndugu inga isaka, nywie mu wana wa kiaga. ²⁹ Kwa ukati ida wekuaho muntu mwekuvyagwa kwa mujibu wa mwii nee akamsuubu yuda mwekuvyagwa kwa mujibu wa loho ivi sasa viavia. ³⁰ Maandiko yambaze? muuse mvyee mtumwa hamwe na mwanawe yakigosi kwa ajii mwana

ywa mvyee mtumwa nkana apae hamwe na mwana ywa mvyee hulu. ³¹ Savyo ndugu sie nkwisi wana wa mvyee mtumwa iya tiwana wa mvyee hulu.

Chapter 5

¹ Ni kwa ajii ya kwistu katerika uhulu ili tiwe hulu. kwa iyo gppkani vyedi wala mwesekutozigwa vituhu i kongwa da utumwa. ² Kaua, mimi paulo nawambia kua ati mgwiswa, kwistu nkanafaidike kintu kwa sia yoyose ida. ³ Naho namshuhudia hia mgosi mwe kugwiswa kua aondigwa awajibike kwa shaia yose. ⁴ Mviikusa hae na kwistu, wada wse mwekutaaziwao haki mgwiia hae na neema. ⁵ Mana kwa sia ya loho kwa imani tagoja ujasii ua haki. ⁶ Mwe kwistu yesu kugwiswa au kwesekugwiswa nakuna maana yoyose. na imani du ne ndiyo igosoe ndim kwembokea ukundiso ne kumaanisha kiutu. ⁷ Ne mkaguuka vyedi ni ndai mwekuwazuaie mwesekutii kwei? ⁸ Usongeezi wa kugosoa mui nkavawia kwa wada ekuwetangao nywinywi. ⁹ Ngwadu ncheche yabananga douge gima. ¹⁰ Nna matumaini na nyie mwe zumbe kua nkamkunda kutenganya kwa sia ntuhu yoyose. yoyose yuda mwenda awaze ne mwenda enue kuahwa kwakwe mwenye yoyose yuda. ¹¹ Ndugu ati mwazidi kutangaza tohala kwa mbwai mkeekugaya kwa mbui ida kia kizuizi cha msaaba chadaha kubanangwa. ¹² Nee nikundavyo mimi kua wada wawaongozao vibaya unda weuse wenye. ¹³ Muungu kwetanga nywinywi, dugu kwe uhulu iyamwesekutendesha vibaya uhulu wenu kwa fulusa ya mwii. badii yakwe muwe na ukundiso, mzingati nywinywi kwa nywinywi. ¹⁴ Kwa ajii shaia yose ibindiikia mwe amli mwenga nayo ni "ni lazima ukundise jilani yako enga wewe mwenye. ¹⁵ Iya ati mkangwenyana na kudana ekaueni kua mwesekubanangana nywinywi kwa nywinywi. ¹⁶ Naamba, mwendo kwa loho na wala nkamnamzigosoe tamaa za mwii. ¹⁷ Kwa kua mwii una tamaa nkuu zidi ya loho na loho ina tamaa nkuu zidi ya mwii izi zikatoana kia mwenga ni ntuhu matokeo ni kua nkmgosoa vintu mtamaniavyo kuvigosa. ¹⁸ Iya ati loho endaawaongoze nywinywi nkamko sii ya shaia. ¹⁹ Isasa matendo ya mwii yaonekana nayo ni ukianga, uchana ofisadi, ²⁰ Ibada ya sanamu, usawi kutoana husuda, kwenua maya kuvigana talaka, kubadana kwa mazehebu, ²¹ Kinyuu, ukozi, ulafi na mbui mtuhu enga izo. nawaonya nywinywi kua via nikuwaonavyo aho bosi, kwa wada wagosao mbui enga izo nkawanawalisi ufaume wa muungu. ²² Iya tunda la loho ni ukundiso, visoko, npeho, kuzimiziza, loho ntana, untu wedi, imani, ²³ Uhovu na kiasi nakona shaia zidi ya mubi enga izo. ²⁴ Wada wa kwistu yesu wausubisha mwii kwa shauku ya tamaa zao ambazo nkio zedi. ²⁵ Ati tikekaa kwa loho tende kwa loho. ²⁶ Tese kuhikuka kupatiizana kia yumwe na mweziwe, wala tese kuoneana kinyuu.

Chapter 6

¹ Ndugu ati mntu kagwiii mwe ubanasi, nywinywi mwe loho mwoondigwa mumvuze uyo ndugu kwa loho ya uhovuuku mkekauwa wenye mwesekugeezwa. ² Mdoeana mizigo, kwa iyo kamilisha shaia ya kwistu. ³ Ati mntu yoyose akeona ni yedi wala nkio kintu, etiia mwenye. ⁴ Kia mwoneka aihime ndima yakwe naho enda awe na kint chakwe mwenye cha kwefua, bila kweeganisa na mntu yoyose. ⁵ Mana kia mntu endaenve mizigo wakwe mwenye. ⁶ Mntu akahinywa mbui lazima amshiikishe matana yose mwaimu yakwe. ⁷ Mwesekutiiana muungu nkana ufyosi kia anandacho mntu e abondacho. ⁸ Kia mhanda mbeyu we asili yakwe ya zambi endaozoe ubanasi, akini kia ahanda mbeyu mwe loho endaozoe ugima wa milele mwe loho. ⁹ TEsekusokea kugosoa matana, maana kwa ukati wakwe mnda tiozoe ati nkatina tife moyo. ¹⁰ Basi ukati ndiho tiwe na nafasi kia mntu agosoe matana tigose matana zaidi kwa wantu wenao imani. ¹¹ Kauani ukuu wa baa nekuwaandikiazoo kwa mkono wangu. ¹² Wada wakundao kugosoa matana kwa kuupendeza mwii nee walazimishao kugwiswa wagosao ivyo kwa ajii wesekwengia mwe mateso ya msaaba wa kwistu. ¹³ Hata ao wekugwiswao pia nkawaitoza shaia badii yakwe woonda nywinywi mgwiswe ili wamitavangie. ¹⁴ Yesekuawia mkadenkenyeka isipokua kwa msaaba wa zumbe yetu yesu kwistu ni mwe yeye ulimwengu usulubiwa kwangu na mi mwe ulimwengu. ¹⁵ Kwa kua nkaijulisha kugwisa au kutokugwiswa uwa ui kintu. badii yakwe uvyazi mhya ni muhimu. ¹⁶ Kwa wose wenye kwekaa kwa kanuni inu, wawe na amani na lehema iwe uanga yao wose na uanga ya izi;aeli ya muungu. ¹⁷ Tangu isasa mntu yoyose asekwepisha mana kenua chapa za yesu mwe mwii wangu. ¹⁸ Neema ya zumbe yetu yesu mwisto iwe na loh zenu nduu amina.

Ephesians

Chapter 1

¹ Paolo, mtume wa Yesu Kwistu kwa mapenzi ya Mungu, kwa wekubagulwao kwa ajii ya Mungu yeuko efeso na ambao ni waaminifu katika Yesu Kwistu. ² Neema na iwe kwenu na mpeho ilawayo kwa Mungu tati yetu na zumbe Yesu Kwistu. ³ Mungu na tate wa Zumbe wetu Yesu Kwistu enkwigwe sifa. Miyeye yuda mwekutubaiki kwa kia baaka za kiloho katika mahai he mbingu ndani ya Kwistu. ⁴ Kabla nkakuzati kuumbwa ulimwengu, Mungu me katisagua sisi ambao twaamini katika Kwistu. Ne katusagua sisi ili tudahe kuwa watakatifu wesokulaumika mbele yakwe. ⁵ Katika kundiso Mungu nekatisagua alho bosi kwa kututwa kama wana wakwe kwa sia ya Yesu Kwistu. Ne kagosoa iki kwa sababu ne katamilwa kutenda kia ekutamanicho. ⁶ Matokeo yakwe ni kwamba Mungu agimbikwa kwa neema ya utukufu wakwe. Iki ndicho ekuntekacho bue kwa sia ya mpendwa wakwe. ⁷ Kwa kuwa katika mpendwa wakwe, tinaukombozi kuombokea mp'ome

yakwe, msamaha wa zambi. Tunadoidi kwa sababu ya utajii wa neema yakwe.⁸ Kagosoa neema inu kuwa nyinyi kwa ajii yetu katika viungo na ufahamu.⁹ Mungu kagosoa imanyikane kwetu ida kwei yekufisayo ya mpango, kuawana na hamu yekuziishwa ndani ya Kwistu.¹⁰ Wakati nyakati zikamiika kwa utiimiifu wa mpango wakwe Mungu endaa yiike hamwekia kintu cha mbinguni na cha uanga mweinu isi ndani ya Kwistu.¹¹ Katika Kwistu netekuwaho tisagulwa na kukusudiwa kabla ya wakati. Inu neyekuwaho ni kuawana na mpango wa mgosoa vintu vyose kwa kusudi da mapenzi yakwe.¹² Mungu katenda ivyo ili kwamba tidahe kuwaho kwa sifa ya utukufu wakwe. Aho bosi netiwahi kuwa na ujasii wa Kwistu.¹³ Tiwahi kuwa mwesia ya Kwistu kwamba mwesikia mbui ya kweli, injii ya kuhonywa kwenu kwa sia ya Kwistu. Meiaho kwake yeye pia kwamba nemwamini na kugelwa mbiri na loho Mtakatifu mwekuahidiwa.¹⁴ Loho nezamana ya upaazi wetu mpaka hao ndiho umiiki wendaho upatikane. Inu iwa ne ni sifa ya utukufu wakwe.¹⁵ Kwa sababu inu, hao bosi nekusikiacho kuhusu imani yenu ndani ya Zumbe Yesu na kuhusu kundiso denu kwa wada wose ambao wabagulwa kwa ajili yakwe.¹⁶ Nkizatikuweka kumshukuru Mungu kwa ajii yenu na kuwahubii katika maombi yangu.¹⁷ Naomba kwamba Mungu wa Zumbe wetu Yesu Kwistu, tate wa utukufu, nndaawenkeni Loho ya hekima, na mafunuo ya ufahamu wakwe.¹⁸ Naombeza kwamba meso yenu ya mwemoyo yayewe ung'azi kwa nywinywi kumanya ni uhi ujasii wa kwetangwa kwenu. naombe za kwamba mmanyenye utajii wa utukufu wa upaazi wakwe gatigati mwa wada wekubagulwao kwa ajii yakwe.¹⁹ Nafaigwa kwamba umanye ukuu uzidio nguvu zakwe ndani yetu ambao tanamini. unu ukuu ni kwa ajii ya kugosoa ndima mwenguvu zakwe.²⁰ Inu nenguvu yekugosoa ndima ndani ya Kwistu ukati Mungu ekumfufuaho kulawa kwa wafu na kumwika-katika mkono wakwe wa kuume katika mahai pa mbingu.²¹ Nekamwika Kwistu hae uwanga na utawala, mamlaka, nguvu, enzi na kia zinaditajioado. Kamwekeiza Yesu sio kwa wakati unu hata kwa wakati wezao.²² Mungu nevitisha vintu vyose sii ya miundi ya Kwistu. Neamtenda yeye uanga mwe mwutwi wa vintu vyose katika kanisa.²³ Ni kanisa nemwii wakwe, ukamiifu wakwe ambao umemeza vintu vyose katika sia zose.

Chapter 2

¹ Kama via mwe kuavyo mfaa mwe makosa na zambi zenu. ² Iwa mwe aya kwamba tienenda kuigana na ukati wa uimwengu unu. Ne tikenda kwa kutongea ufaume wa matawao wa mazunde. inu ni Loho yakwe Yuda agosoe ndima mwe wana wa shetani. ³ Swisi wose aho bosi tiwahamwe mwaawa wesiokuamini. Nee tikenda kwa jisi ya tamaa mbaya za miili yetu. Nee ukagoso a mapenzi ya mii na umanyi wetu. Nee ti wantu wenye asii ya kibui. ⁴ Akini Mungu ni mwe mbazi kwa ajii ya ukundiso wakwe mkuu ekutikundao swisi. ⁵ Ukati tekuwaho wafu mwe makosa yetu, atiete hamwe mwe maisha mahya mwe Kwistu. Na kwa neema yekutiokoao ayo. ⁶ Mungu katifufu hamwe na kutigosoa kwekaa hamwe hantu ha mbingu hamwe na Kwistu Yesu. ⁷ Katigosoa ivi mwe ukati wezao adahe kutionesha utajii mkuu wa neema yakwe tiokolwa kwa sia utana wakwe mwe Kwistu Yesu. ⁸ Kwa neema tiokolwa kwa sia ya imani, Nainu nkayokuawa kwetu. ⁹ Ni ntunu ya Mungu. Nkaiawana na mbuii zako. Ye kuawiyo yakwe, asekuwako yumwe wa kwesifu. ¹⁰ Kwa ajiii swisi ti ndima ya Muungu, tiumbwa mwe Kwistu Yesu kugosoa mbui ntana. Ni kugosoa aya ambayo Muungu kayagosoa tangu bosi na kaenakae kwa ajii yetu ili tende kwa ido. ¹¹ Kwa iyo manyani kwamba aho bosi muwa wantu wa mataifa kwa jisi ya mwii. Mwetangwa "mwesio na tohara kwa kia chetangwacho tohaa ya mwii igosolwayo kwa mikono ya wanadamu. ¹² Kwa ukati unu ne mfikwa ni Kwistu. Muwa wageni kwa wantu wa Israeli. Muwa wageni kwa kiaga cha ahadi. Nkamokuwa na uhakika wa ukati wezao. Muwa bila ya Muungu mwe uimwengu. ¹³ Akini sasa mwe Kwistu Yesu Nywinyi ambao. ¹⁴ Kwa ajii neema yetu kagosoa waidi kuwa yumwe kwa mwii wakwe kubananga ukanto wa utangano ambao ne utitenganisha, na uo uadui. ¹⁵ Kwamba kahezaa shaiya ya amli na kanuni ili kwamba aumbe mntu yumwe mhya ndani yakwe kagosoa amani. ¹⁶ Kagosoa ivi ili wapate kwevana makundi maidi ya wantu kuwa mwii umwe kwa Muungu kwembokeo msaaba. Kwa sia ya msaaba ubananga uadui. ¹⁷ Yesu keza kubigiiza amani kwentu nywinyi mwe kuwao hae na amani kwa wada wekuwa hehi. ¹⁸ Kwa ajii ya sia ya Yesu swisi wose waidi tina nafasi kwa yuda Loho yumwe kwengia kwa tate. ¹⁹ Ivyo basi, nywinyi wantu wa mataifa ng'nyi wantambo ni wageni vituhu. Ila ni wenyezi hamwe na wada wekuemwao kwa ajii ya Muungu na wajumbe mwe nyumba ya Muungu. ²⁰ Mzengwa uwanga ya msingi wa mitume na manabii. Kwistu Yesu mwenye kawa iwe kuu da pembe. ²¹ Kwa yeye zengo dose diunganishwa hamwe ne dakuwa kama hekalu mwe Bwana. ²² Mndani yakwe nywinyi nanyi mzengwa hamwe Muungu mwe Loho.

Chapter 3

¹ Kwa sababu inu mimi, Paulo ni mfungwa wa Yesu Kwistu kwajii yenu mataifa. ² Namanya ya kwamba msikia ndima ya neema ya Muungu ekunenakayo kwa ajii yunu. ³ Nawandikia kuawana na jinsi maono nekuonyeshwayo kwangu, ununiukwei wekwefisao ambao ng'uandika kijihi kwe bauwa nduhu. ⁴ Msomaho kuhusu aya, mwadaha mmanyenye busala yangu katika ukwei unu we kwefisao kuhusu Kwistu. ⁵ Kwa uvyazi mtuhu nkao kugosolwa umanyike kwa wantu, ila kwa ivisasa uwikwa wazi kwa Loho kwa mitume wekutengwao na manabii. ⁶ Ukwei unu ufiswa kwa wantu ni kwamba wantu wa mataifa niwashiiiki wezwetu na wajumbe wezwetu wa mwii niwashiliki hamwe na ahadi ya Kwistu Yesu kwembokea injii. ⁷ Na kwa idi nkigosoka mtumishi kwa zawadi ya neema ya Zumbe yekuavigwa yo kwangu kwembokea utendaji wa nguvu yake ⁸ Muungu kaavya zawadi inu kwangu japo kuwa mimi ni mntu mdodo wa wose katika wada wekutengwao kwa aajii ya Zumbe, zawadi inu ni kwamba yanipasa kuwatangazia mataifa injii yenye utajii usio kumamaa nkanyawa Kwistu. ⁹ Yanipasa kuwambia wantu wose juu yani mpango wa Zumbe wasii, ununi mpango ambao nee ufiswa kwa miaka mingi yekwembokayo, na Zumbe ambae kaviumba vintu vyoose ¹⁰ Inu nee ni kwamba, kwembokea kanisa

watawala na mamlaka katika semu za mbingu wapate kumanya nyingi asili ya hekima Zombe. ¹¹ Aya nee yawia kwembokea mpango wa kae na kae amabao ukamililishwa ndani ya Kwistu Yesu tati yetu. ¹² Kwakuwa katika Kwistu tina ujasii na uwezo wa kwengia kwa ujasii kwa sababu ya imani yetu kwake. ¹³ Kwahiyo nawaombeza mwese kukata tamaa kwa sababu ya mateso yangu kwaajii yenu. Inu nyutukufu wenu. ¹⁴ Kwa sababu inu natoa magati kwa Zombe. ¹⁵ Kwembokea yeye kwa nkoo mbinguni na uwanga ya asi yetengwa mazina. ¹⁶ Nkiona kwamba apate kuwanee masha, utokana na utajii wa utukufu wakwe, agosoke imala kwa nguvu kwembokea Loho wake, ambaye yu ndani yenu. ¹⁷ Naombeza kwamba Kwistu ekaendani yenu kwemboke imani. ¹⁸ Naombaza kwamba muwe na sikida msingi wa ukundiso wakwe. Muwe katika ukundiso wake mdahe kuelewa, pamoja na wose wa muaminio, jinsi ya upana wenu na ulefu na kimo na kina cha ukundiso wa Kwistu. ¹⁹ Naombeza kwama umanye ukuu wa ukundiso wa Kwistu, ambao wazidi utimamu. Ugosoke aya ili mmemeewe ukamilifu wose na Zombe. ²⁰ Na sasa kwake yeye adaha agosoe kia mbui, zaidi ya yosee tiyaombao au tiyawazayao, kwembokea nguvu yake igosoayo ndima ndani yetu, ²¹ kwake yeye kuwe utukufu ndani ya kanisa na katika Kwistu Yesu kwa uvyazi wose kaena kae. Amina.

Chapter 4

¹ Kwa hiyo, kama mfungwa kwa ajii ya Zombe, nawaombeza mwende sawasawa na wito mwekwetangiwa ni Zombe. ² Mwekae katikaunyenyekevu. Mkadoeana katika ukundiso. ³ Mgosoe bidii kuuwika umoja wenu wa Loho katika kifungo cha imani. ⁴ Kuna mwii umwe na Loho mwenga, kama via mwekwetangwa vyo katika wa daaja dimwe da wito wenu. ⁵ Na kuna Zombe yumwe, imani mwenga, ubatizoni umwe, ⁶ na Zombe yumwe na Tati yetu ni yumwe wa wose, yeye yuywanga ya yose, nakatika yose ndani ya yose. ⁷ Kwa kiya yumwe yetu kenki gwakipawa kulingana na kipimo cha kipawa cha Kwistu. ⁸ Nikama mbui zisemavyo: "Ekupaaho uwanga sana, kayaongoza mateka katika utumwa. Akaavya vipawa kwa wantu." ⁹ Ni bwai maa ya ali," Paa," isipokuwa kwamba alishuka pia pande ya inchi za dunia? ¹⁰ Yeye ambaekaseeya ni mntu yuda yuda ambae pia kapaa uwanga wa mbingu zose, kagoso hivi ili uwopo wake uwe katika vintu vyose. ¹¹ Kwistu kaviavya vipawa kama ivi: mitume, manabii, wainjilisti, wachungaji, na waimu. ¹² Katenda ivi kuwatendea waumini kwa ajii ya ndima ya huduma, kwaajii ya kuuzenga mwii wa Kwistu. ¹³ Katenda ivi hadi swiswi wose tilumbwii ye uhamwe wa imani na maalifa ya mwana wa Zombe. Atenda ivi tidahe kukomaa kama wada wekumbwii ayokimo kamili cha Kwistu. ¹⁴ Sasa ni kwamba tesekuwa tena kama wana wateke. Tesekutangishwa uku na uku. Ili kwamba tisekudoigwa na kia aina umpeho wa fundisho, kwa hilaza wantu wanyanyi wekwagao. ¹⁵ Badii yakwe ntatitamwii mkwei katika ikundiso na kwekaa zaidi katika sia, zetu ndani yakwe ambae nee mtwii, wa Kwistu. ¹⁶ Kwistu katiduganya kwa uhamwe wose waamini, tiunganishwa hamwe na kia kiungo ili kwamba mwii wose wezenge wenye ukundiso. ¹⁷ Kwa hiyo, namba ivi, na naombeza katika Zombe: Mse kwenda vituhu kama wantu wa mataifa wenavyo katika ubatii wa kii zao. ¹⁸ Wagewa kiza mwe mawazo yao wa guushwa mwe ugima wa Zombe kwa ujinga we ndani mwao kwa sababu ya ugumu wa mloyo yao. ¹⁹ Nkawaona soni, weegaa wenye kwa ufiisadi kwa mbui zao nchafu katika kiya aina ya choyo. ²⁰ Mia, nkiyo mwekufundishwa kuhusu Kwistu. ²¹ Namanya kwamba msikia kuhusu yeye, nafikii kwamba muwa mkadundishwa katika yeye, kamatu ukwei weivyo ndani ya Yesu. ²² Lazima muya bade mambo yose yaendanayo na mwenendo wenu wa hao bosi, untu wa bosi, ni untu wa bosi wa vinda kwa sababu ya tamaa ya ubanasi. ²³ Ubadeni untu wenu wa bosi ili kwamba mgosolwe uyaa mwe loho ya akii zenu. ²⁴ Tendani ivi ili mdahe kuva untu uya, uwendanavyo na Zombe. Uumbwa katika haki na utukufu wa kwei. ²⁵ Kwahiyo, muuika hae uhufwa."Mtamuiye ukwei, kia muoneka na jiani yakwe," kwa sababu tu tihamwe kia mueneka na mwezie. ²⁶ Mwee na mbifya, lakini mweseku tenda dhambi zua disekuswa mke mwembifya. ²⁷ Mwese ku mwenka ibiisi nafasi. ²⁸ Mbavi ase kubawa vituhu. Baada yakwe ni lazima agosoe ndima. Agosoe ndima yenye manufaa kwa mahitaji yakwe kwa mikono yakwe, ili kwamba wadahe kumhudumia mntu mtuhu mwenye uhitaji. ²⁹ Kauli mbaya ise kuawa mwe vyanwa vywenu. Baada yakwe mbui ntana ziawe mwe vyanwa. Yafaa kwa mahitaji, ya wenka faida wada wakusikiao. ³⁰ Na mwese kuhuzunika Loho mtakatifu wa Zombe. Ni kwa yeye kwamba muikiwa mhuli kwaajii ya siku ya uhonyi. ³¹ Lazima muuwiki hae usungu wose, mbifya, hasila, ugomvi, na matusi, hamwe na kia aina ya uovu, tendeanani matana nywinywi kwa nywinywi. ³² Mwee na maazi, mfiame mbazi wenye kwa wenye.

Chapter 5

¹ Kwaiyo mtende wantu wa kumwondeza Muungu, kana wanawe wakundwao. ² Mwende mwe ukundiso viavia kana Kwistu ekutikundavyo swiswi akeavya mweye kwa ajii yetu ne nsadaka na zabihu kuwa mhenpe mtana wa kumtami Mungu. ³ Kianga au uchama wowose na tamaa ambayo lazima vyesengwa gati yenu, kana ikundayo kwawaaminio, ⁴ wala kuifyana kwesekuanguwa, ntamwiizi za kibahau au ufyosi ya kugeana soni ambayo nkio sawa, doadii yakwe itende ntogoo. ⁵ Mwadaha kuwa na uhakika ya kwamba kuna kianga, usama wala mtamani uyo ni mvika vimuu nkana upaza wowose mwe uzumbe wa Kwistu na Mungu. ⁶ Muntu yoyose asekukutia kwa mbui du kwa sababu ya mbui izi maya ya Mungu yeza uwanga ya wana weseao adabu. ⁷ Ivyo wesekuhanganya hamwe nao. ⁸ Kwakua nywinywi bosi nee mkiza, akini sasa muwa ungazi mwe Bwana. Ivyo endani kana wana wa ungazi. ⁹ Kwa kuwa malunda ya ungazi yajumuisha utana wose wose hamwe nao. ¹⁰ Ondeza kia kitamacho cha Bwana. ¹¹ Usekuako ushiika mwe ndima za kiza zesekeuazo na matunda, badii yakwe ziikwe wazi. ¹² Kwa ajii mbui ziyosolwazo mwe sii nsoni sana hata kueleza. ¹³ Mbui yoyose, yendayo ifichulwe na ungazi hugubulwa, ¹⁴ kwakua kia kintu chekugubulwa chatenda ungaazi hivyo kugombeka ivi,"

Enuka, wewe kwekugona kwa wafu na kwistu enda engaae uanga yako." ¹⁵ Livyo tendani makini jinsi mwendavyo nkio kana wantu weseokuwa wanyanyi iya kana wanyanyi. ¹⁶ Ukoni mda kwakua siku ni za ubaya. ¹⁷ Msekua wabahau badii yakwe, mmanye mbwai ukundiso wa Mungu. ¹⁸ Mwesekukulwa kwa npombe yegaakwe ubanasi badii yakwe mmemeewe na Loho Mtakatifu. ¹⁹ Tamwiieni na kia yumwe kwa zabuli na ntogoo, na mawia za lohoni imbani kwa sifa kwa Bwana. ²⁰ Daima avyani ntogoo kwa kia mbui zose mwe zina da Kwistu Yesu Bwana wetu kwa Mungu Tate. ²¹ Jiavyani wenyewe kwa kia yumwe kwa yumwe kwa hishima ya Kwistu. ²² Eavyani kwa wagosi wunu, kana kwa Bwana. ²³ Kwaajii kama kanisa deivyo si ya Kwistu eivyo mutwi wa kanisa. ²⁴ Ni mhonya mwii. Akini kia mbui. ²⁵ Wagosi wakundeni wavywe wenu inga Kwistu ekunkundaho kanisa na akeaavya mwenywe kwa ajii yakwe. ²⁶ Kagoosa ivyo ili atende takatifu. Kadingaza kwakudisunda na mazi katika mbui. ²⁷ Kagoosa ivi ili kwamba adahe kwesafisha mwenye kanisa tukufu, pasekuaho na doa wala waa au kintu kifananacho na haya, baada yakwe ni takatifu desekwado na kosa. ²⁸ Kwa sia ida ida waondezwa kuwakunda wavyee zao kana mii yao. Yuda mukunda mkazie ekunda mwenye. ²⁹ Khakuna hata yumwe mwemea mwii wakwe. Badala yakwe, kuugimbaza na kuukunda, kana Kwistu ekukundaho kanisa. ³⁰ Kwakua swiswi ni washika wa mwii wakwe. ³¹ "Kwa sababu hii mgosi enda amweke tatiakwe na mamiakwe na kutongeanana na mkaziwe, na hao waidai watenda umwe." ³² Unu ne ufiswa akini namba kuhusu Kwistu na kanisa. ³³ Waakini kia yumwe wenu lazima amkunde muywee yakwe kana mwenye, na mvyee lazima amhishimu mgosi.

Chapter 6

¹ Wana muwaheshimu wavyazi wenu mwe tate kwa ajii inu haki. ² "Mhishimu tatiako na mamiako." (Kwa ajii inu nee amri ya bosi yenye kiaga), ³ ili iwe vyedi kwenu na mdehe kwekaa umui mlefua mwe inu si. ⁴ Nanywi akina tate, mwesekuwakwaza wana na kuwa sibabisha gazabu, badii yakwe waeeni mwe maonyo na maagizo ya tate. ⁵ Nywie watumwa, muwe watiifu kwa tatizenu wa aha duniani kwa hishima nkuu na kukakama kwa woga uawao mwe myoyo yenu. Muwe watiifu kwao inga via muntiivyo Kwistu. ⁶ Utii wenu wesekuwadu hada mabwana zenu wamikaaho ili watamiwe. Badii yakwe mtende watiifu inga watumwa wa Kwistu. ⁷ Gosoani ukundiso na Muungu kuawa kwe myoyo yenu. Watumikieni kwa myoyo yenu yose, kwa ajii mwamtumikia tate wala nkio mwanadamu, ⁸ Mwaondigwa mmanye ati mwe kia mbui ntana muntu agosoayo nnda ahokee geeko kuawa kwa tate, ati ni mtumwa au muntu huru. ⁹ Nanywi mabwana gosoani ivyo ivyo kwa watumwa wenu, Mwesekuwatasa mkamanyia kua yeye aliye tate ya wose ni yuda mwe uanga. Mkamanyia kua nakuna upendeleo ndani yakwe. ¹⁰ Hatimaye, muwe na nguvu mwe Tate na mwe uwezo wa nguvu zakwe. ¹¹ Mwehambe silaha zose za Muungu, ili mpate kugooka kinyume na unyanyi wa shetani. ¹² Kwa kuwa nkondo yetu nkio ya mpome na nyama, iya ni zidi ya falme na mamlaka ya loho na mazumbe wa ulimwengu uovu na kiza, zidi ya mpepo mwe ntendeo za uko uanga. ¹³ Kwa iyo ehambeni silaha zose za Muungu, ili mpate kugooka imala zidi ya uovu mwe kipindi ichi kiovu. Baada ya kubinda kia kintu, nnda mgooke imala. ¹⁴ Hatimaye mgooke imala. Gosoani ivi baada ya kua mfunga mkanda mwe kwei na haki mwe kifua. ¹⁵ Gosoani ivi mkawa mvaa utayari mwe miundi na kutangaza injili ya amani. ¹⁶ Mwe kia hali mkadoa ngao ya imani, ambayo ndaidahe kuikomaguha da yuda mbaya. ¹⁷ Mwehambe nkofia ya wokovu na uhamba wa Loho, ambao ni mbui ya Muungu. ¹⁸ Hamwe na maombi na dua. Ombezani kwa Loho kia ukati kwa mtizamo unu mue waangalifu kia ukati kwa uzizinuzi wose na maomboe kwa ajii ya waamini wose. ¹⁹ Ombezani kwa ajii yangu, ili nenkigwe saamu nfungaho muomo wangu. Ombezani kua nambiwe nembiwe kwa ujasu kwei yekwefisayo ihusuyo injii. ²⁰ Kwaaji ya injii mue ni balozi mwe kutahwa minyololo, ili kuwa mwao nitamwiie kwa ujasii via ntamiwavyo kutamwiia. ²¹ Mia nywie nanywi mmanye mbuu zangu na via niziendelezavyo, Tikiko ndugu yangu mkundwa na mtumishi mkwei mwe Tate, nnda amihinye kia kintu. ²² Nkimwaagia kwenu kwa kusudi idi maalumu, ili ati mmanye mbui kuhusu swiswi, lidahe kuhongeza myoyo yetu. ²³ Mpeho iwe kwa ndugu, na ukundiso hamwe na imani kuawa kwa Tate Yesu Muungu na Zombe Yesu Kwistu. ²⁴ Neema na iwe hamwe na wose wamkundao Tate Yesu Kwistu kwa ukundiso uda wesao kusia.

Philippians

Chapter 1

¹ Paulo na Timotheo, watumishi wa Kwistu Yesu, kwa wada watengwa mwe Kwistu wekaiyao Filipi hamwe na wagookezi na mashemasi. ² Neema na iwe kwenu na mpheho iyawayo kwa Muungu Tate yetu na aZombe Yesu Kwistu. ³ Namtogoia Muungu wangu kia niwakumbukaho nywinywi nyose. ⁴ Maa zose mwe kia ombi dangu kwa ajii enu nyose, naho naona mwie niwaombeaho. ⁵ Nna n'toogoo nyingi kwasababu ya mtazano wenu mwe injii tangia siku ya bosi kiamuo ivyeo. ⁶ Nna gelenti kuwa yeye mwekuivoka ndima yedi ndani yenu asong'we kuibindiiiza kiamuo siku ya Zombe Yesu Kwistu. ⁷ Ni sawa kwangu kwesiiia ivi unnga yenu nywinywi nyosse kwasababu nkimii ka mwe moyo wangu. ⁸ Muungu ni shahidi yangu, namnna neivyo nna ntunu juu yenu nyose mwe undani wa ukundiso ya Kwistu Yesu. ⁹ Nnaombeza kwaajii ya idi ili mwe na uwezo wa kuhima na kusagua mbui sedi sana. ¹⁰ Nho nawaombea ili mwe watana pasiho na masa yoyose katika siku ya Kwistu. ¹¹ Na pia ili mmeme tunda da haki dipati kanado mwe Yesu Kwistu, kwa utukufu wa n'toogoo ya Muungu. ¹² Isasa ndugu zangu, naonda mmanye kuwa mbui yekulawiiyo kwangu yaiigosoa injii iite sana. ¹³ Ne mana vifungo vyangu mwe Kristu vimanyikana kwa wagookezi wa ikulu yose na kwa kia mntu pia. ¹⁴ Na ndugu wangi mwe Zombe kwasababu ya vifungo vyangu, washawishika na kugeeza kudibiikia mbui pasiho woga. ¹⁵ Baadhi kwei kiamuo

kumbiikia Kwistu kwa usong'anyi na n'kumbizi na watuhu kwa nia yedi.¹⁶ Wada wambikiao Kwistu kwa ukundiso wamanya kuwa Nkiiwa hanu kwaajili ya utetezi wa injii.¹⁷ Bali watuhu wambiika Kwistu kwa ubinafsi na nia mbaya, wazani kuwa waniendea matatizo kwangu mwe minyololo yangu.¹⁸ Kwaiyo? n'kijaii aiza sia ikawa ni kwa hila au kwa kwei Kwistu atangazwa na mwe idi natamiwa! Eehe, nendatamiwe.¹⁹ Kwakuwa namanya kuwa idi dendadiete kuvugwiiwa kwangu jambo idi dendadiawie kwasababu ya maombi yenu na kwa msaada wa Loho wa Yesu Kwistu.²⁰ Kuingana na mataajio yangu ya gele uhakika na kwei ni kwamba n'kiona soni. Badii yakwe kwa ujasii wose kama yeivyo siku zose na sasa natajia kuwa Kwistu endaenulwe kaitka mwii wangu, ikiwa mwe ugima au mwe Kifo.²¹ Kwa maana kwangu mie, ugima ni Kwistu na kufa ni faida.²² Akini kama ugima mwe mwii uvyaa tunda mwe ndima yangu, kuaiyo nkimanya ni dini da kusagua.²³ Maana nahehezwa mnno na mawazo maiidi. Nna n'tunu ya kuubada mwii na kuwa hamwe na Kwistu kintu ambacho ni cha samani sana sana.²⁴ Atihe, kusigaa katika mwii unu ni jambo da mhimu sana kwaajii enu.²⁵ Kwakuwa nna hakika uanga ya idi namanya nakusigaa na kusongwa kuwa hamwe nanywi nyose, kwaajii ya maeneleleo na fulaha ya imani yenu.²⁶ Na inu yenda lete fulaha yenu nkuu mwe Kwistu Yesu kwasababu ya kuwaho kwangu nacho hamwe nanywi.²⁷ Mwakundwa kuishi maisha yenu mwe mwendo mtana uikundayo injii ya Kwistu gosoani ilivyo ili mkeza kumiona au nisipokweza, nisikie kuwa mgooka imala katika Loho mwenga mkashindania imani ya injii kwa hamwe.²⁸ Na mse kutiswa ni kintu chochose kigisolwacho ni warikuu wenu, inu kwao ni utangio wa ubanasi. Bali kwenu ni utangio wa wokovu kulawa kwa Muungu.²⁹ Kwa maana nywe mwenkigwa kwaajii ya Kwistu, nkii kua kumuamini tu, bali na kusuubiwa pia mwe yeye.³⁰ Kwa maana mgogoo udauda kama mkuuonao na mwausikia kwamba nnee neao kiamua nsasa.

Chapter 2

¹ Ikiwa kuna mtogozo ya moyo kwa Kristo. nituhu kuna faraja kwe kundiso dakwe, halafu kuna ushiika wa moyo, huruma nna rehema.² Tisekuekana mwe furaha yangu, hamwe na ukundiso kusudi kwa hamwe.³ Mse kugosoa kwa majivuno na ubinafsi bali kwa unyenyekevu, wala msekubeua wezweenu.⁴ Msekwejali wewe ukedu, bali na mahitaji ya wezio watuhu.⁵ Tine na mia kama enayo Yesu Kwistu.⁶ Japo yeye ni ne sawa na Muungu akini mkekujali kuwa sawa na Muungu ambacho ni kintu cha kujivunia.⁷ Ke badiisha kama mtumishi, akawa kama binadamu wa kawaida tu.⁸ Ye kanyenyeke na kuwa mtii hadi ekufao, kifo cha mwe mmsalaba.⁹ Kwa hali inu Muungu akanitukuza sana kiasi ambacho akaakamwenka zina kuu kuliko mazina yose.¹⁰ Kagosoa ivi kwa kuwa kia zina da Yesu goti sharti dename, magosi yose ya uko mbinguni, mwesina na aridhini.¹¹ Na vitendwa ivi kuwa kia ulimi uzumia kuwa Yesu Kwistu ni Zumbe kwa Utukufu wa Muungu.¹² Kwa hiyo wapendwa wangu ivi mwe ivyo viwe ivivi miaho au hata kama mkiho.¹³ Kwakuwa Muungu ne mwenye nguvu viendeleo ivivi kwa hamwe ili mumpendeze.¹⁴ Hasekuwa na malalamiko au mabishano nkavifaa.¹⁵ Tendani ivyo ili msekulaumiwa kuwa wana wa Muungu wwesao lawama na gosoani ivyo ili muwe nuru ya dunia mwe uvyazi wa uasi na uovu.¹⁶ Tegeezani sana neno da ugima ili timtukuze Kwistu mwe siku wakwe, halafu mndatimanye kuwa mkatekugaya bwebue.¹⁷ Akini hata kama majomooka sadaka, uwanga mwe dhabihu na Imani Yenu mafurahi hamwe na myose.¹⁸ Hata nywinywi pia. Mwafurahi na mwafurahi hamwe na mimi.¹⁹ Akini natumaini Zumbe Yesu kamtuma Timoseo aha gatigati ili kwamba nipate moyo ndiho nimanye mbui zenu.²⁰ Kwakuwa nkina mtuhu inga yeye mwenye mia ya kwei kwaajii yenu.²¹ Awo wezimweenu watuhu ni watumao waonda mbui zao binafsi wala hiyo za Yesu Kwistu.²² Akini mwaimanya samani yake, kwaajii kama mwana amhudumiavyo tati yakwe ne ndivyo atumike hamwe na mimi mwe injii.²³ Kwahiyo motegemea kumtuma halaka mara tu ndiho nimanye mbwaim ndakia wiye kwangu.²⁴ Kwa nguvu za Muungu nndaneze aho gatigati.²⁵ Nafikii ni vyedi kumvuza kwenu Epafuradito, uyu ni ndugu yangu na mgosoi ya ndima mwezwaangu, askari mwezwaangu mtume mtumishi mwezweenu kwaajii ya mbui zangu.²⁶ Kwasababu ne ana hofu na haswa ne akatamani sana muwe wose kwa kuwa nasikia ni mbovu.²⁷ Ne ni mtamu iya kufa, akini Muungu kamhurumia, na huruma iyo nkiyo yakwe ukedu hatamimi kwamba misekuwa na huzuni juu ya huzuni.²⁸ Nakanya ku muuza, ili ndiyo nmuone mfurahi nami mndaniwe nkina wasiwasi.²⁹ Mkaibisheni Epafuradito kwa Tate kwa furaha yose. Waheshimuni wantu kama yeye.³⁰ Kwakuwa mudima ya Kwistu kahonea chupuchupu, mimi kanihonya habaya nkekujali maisha yakwe na akagosoa kia kintu kwangu mimi kwa kuwa ne nywinywi mhae na mimi.

Chapter 3

¹ Mkabindo ndugu zangu tamiwani mwe Zumbe, nkiona upisho kumiandikia vituhu mbui zia zia. Mbui izi zindazimyenke usalama.² Enegenina kui. Enegeni na wagosoi wa ndima wesao kutana. Enegeni na wada weemeao mii yao.³ Kwaajii swiswi nee watanda. swie nee timwabudue Muungu kwa wambiizi wa Loho. Tefenya kwa Kwistu Yesu, na ambao nakatana ujasii mwe mwii.⁴ Sa ivyo kati nee kuna mntu mtumaini mwii unu, mie nee nkadaha kugosoa ivyo kutendesaa.⁵ Kwaajii nkitinwa siku ya nane nkivyaigwa mwe katika da waisraeli. Ni ya mwango wa Benyamini. Ni mwebrania ya waebrania. mwe kutimiza haki ya shaia ya Musa nee ni Farisayo.⁶ Kwa juhudi zangu nkidigayiza kanisa kwa kuitongea haki ya sheia nchekulaumiwa kisheia.⁷ Mie mwe mbui zose nekuonazo kuwa zina faida mie nkizitaazia kama usama kwaajii ya kumanya Kwistu.⁸ Kwa kwei nazitaazia mbui zose kuwa ni hasaa kuawana na sedi wa kumanya Kwistu, Zumbe yangu. kwaajii yakwe nkieka mbui zose nataazia inga usama ili nimpate Yesu Kwistu.⁹ Naho nioneke mwake. Nkina haki yangu ida ivumbukayokwa imani mwe Kwistu, iawaye mwe Muungu, yenayo msingi mwe imani.¹⁰ Ivi aha naonda nimmanye yeye na nguvu ya ufufuo wakwe na ushiika wakwe na ushiika wa suuba yakwe. Noonda nihitulwe ni Yesu

mwe mafani ya fii yakwe.¹¹ Etiho nidahe kuwa na matumaini mwe ufufuo wa watakufa.¹² Nkio kwei ati nkizipata kae mbui izo au ati ni yedi mwe ayo. Iya nekusuu ili nidahe kia nekukipatacho kwa Kwistu Yesu.¹³ Ndugu zangu nkifikiii ati nkipata kae mbui izi. Mia naagosoa mbui mwenga: najaa yekombokayo nakauwia yezayo.¹⁴ Nekusuu nibuie hada hakundwao ilinenkigwe ntunu nkuu ya mwetango wa Muungu mwe Kwistu Yesu.¹⁵ Tase tekukua mwe uhoni tafaigwa tiafye namna inu. Na ati kuna mtuhu andaafikii vyovyose tafauti na mbui inu Muungu pia onda adigubue kwenu.¹⁶ Savyo hatua yekubuayo na tiite ivyo..¹⁷ Ndugu zangu nitogeani mimi. Wakauweni ki kwa kwei wada wagosoao inga unu wetu.¹⁸ Wangi wekaao ni wada ambao maa nyingi nkimyambia na ivi sasa namyambia kwa mesozi wangi waishi inga wenao nkuu na msaaba wa Kwistu. kuheeni kwao ni ubanasi.¹⁹ Kwa ajii Muungu yao ni ifu, na kibui chao kimwe soni zao. Waafya mbui za kidunia.²⁰ Miya uraia wetu u- mbinguni ambako tamkauwia mwohozi yetu Yesu Kwistu.²¹ Onda abadiishe mii yetu dhaifu iwe inga mwii wakwe wautukufu kwa via via adahavyo kumsibitisha vintu vyose.

Chapter 4

¹ Savyo wandugu wangu, ambao niwakundao, ambao ni fulaha na taji yangu. Gookani imala kwa Zombe, nywinywi wambuya mkundwao.² Nakuhembeza wewe sintike, mvuze umbuya gatigati yenu. kwa kua nywinywi nyose waidi nemhamwe na Zombe.³ Kwa kwei naonda nywinywi pia wagosozi wa ndima wezwangu, muwaambize awa wavyee kwa kua tihamwe kwe kueneza injii ya Zombe tekuwaho na kiimeti hamwe na watumishi watuhu wa Zombe ambao mazina yao yaandikwa mwe kitabu cha ugima.⁴ Kwa Zombe siku zose naamba esekeeni,⁵ Uhovu wenu nna umanyike kwa wantu wose. Zombe ye hehi.⁶ Mwese kwepisha kwa mbui yoyose. Badii yakwe gosoani mbui zenu zose kwa sia ya kuvika kuombeza na kutogoa. Na mbui zenu zmanyikane kwa Zombe.⁷ Basi mpheho ya Zombe yeivyo nkuu kwemboka umanyi wose, iwa inde mioyo na mawazo yenu kwa msaada wa Kwistu Yesu.⁸ Nkabinda ndugu zangu: geegezani sana mbui zose za kwei, heshima, haki, ntanda, ukundiso na yada yena habai ntana, zenye busala, hamwe na yada yakundayo kugeekwa.⁹ Gosoani zia mbui mkuhinywazo, nkuhokeavyo, mwekuyategeezayo na yada nkuonayo kwanguu naye Tate yetu wa mpheho endaawe nanywi.¹⁰ Naona kikuu kinyemi sana kwa Zombe kua nanywi muonyesa vituhu nia ya kweengiza kwenu uanga ya mahitaji yangu. Kwa kwei aho bosi muonda mnijali kwa nikundavyo iya nkamwekupata mda wa kuniambiza.¹¹ Nchamba ivyo ili kwepatia kintu kwaajiii ya ivyo nikundavyo.¹² Nkihina kulizika kwa hali zose. Namanya kwekaa kwa hali ya kupungukiwa naho pia kwa hali ya kupata kwa hali ya kupata.¹³ kwe mazingila yose aya chekimya siya namna ya kuda ukati ncheguta na namna ya kuda ukati una saa yani vimema na kuwa nikundavyo. Nadaha kugosoa aya nkawezeshwa ni yeye mnenka nguvuu.¹⁴ Savyo mgosoa vyedi kushiiki na mimi mwe sungu zangu.¹⁵ Nywie wafilipi mwamanyia ati kivoko cha injii nekuhaukao Makedonia nkakonna kawisa dekuuiammbiizado nawe mbui zihusuzo kuavya na kuhokea isipokuwa nywinywi ikendu.¹⁶ Hata uikuwaho sesalonike nywinywinnitia mbazi zaidi ya kamwe kwa ivyo nikundavyo.¹⁷ Nkina maana kua naonda wambiizi. Iya naomba ili mpate matunda yaetayo faida kwenu.¹⁸ Nkihokea vintu vyose, na isasa nkimemeeza na vintu vingi. Nkihokea vintu vyenu kuawa kwa Epafladito. Ni vintu vyedu vinunkiavyo sii ya manukato vikundwavyo ambavyo vyose ni sadaka imwagizayo Muungu.¹⁹ Kwaajii iyo Muungu wangu enda awa emeezee nkundwavyo wa utukufu wakwe Yesu Kwistu.²⁰ Isasa kwa Muungu tatietu uwe utukufuu kae na kae. Amina.²¹ Saam zangu zimbuie kia muumini mwe Kwistu Yesu.²² Mkundwao nena aha namiugusa naho waamini wwose hanu namiugusa haswa wada wa familia ya kaisali.²³ Na ivi neema ya Zombe yetu Yesu Kwistu iwe na loho zenu.

Colossians

Chapter 1

¹ Paolo, mtume wa Kwistu Yesu kwa mapenzi ya Muungu, na Timoseo ndugu yetu,² kwa waaminiu na ndugu waaminifu mwe Kwistu weuko koosai. Neema itende kwenu na amani kuawa kwa Muungu Tate etu.³ Taavya shukuani kwa Muungu, Tate wa Bwana wetu Yesu Kwistu, na tawaombea maa kwa maa.⁴ Tiimanya imani yenu mwe Yesu Kwistu na ukundiso mwenao kwa wada woso wekuemewao kwa ajii ya Muungu.⁵ Mna ukundiso unu kwa ajii ya taajio da kweii de kuikwado mbinguni kwa ajii yetu. Msikia kwamba tajio ido ni da ukweii kabla ya mbuii ya ukweii, wa injii,⁶ ida yekwezayo kwenu. Injii inu yavyaa tunda na die neea ulimwenguni mgima. Ne ikagosoa ivi mwenu tangu siku ida mwekumanyayo na kufundishwaa neema ya Muungu mwe kweii.⁷ Inu nee injii mwekufundishwayo kuawa kwa Epafla, mkundwa wetu na mgoozi mtumishi ambaye matumishi mwaminifu wa kwistu kwa ajii yetu.⁸ Epafra katenda umanyike kwetu ukundiso loho.⁹ Kwa ajii ya ukunduso unu, toka siku ida tekusikiayo ivi, nkatizati kweka kuwaombeza, netikaombez mmeewe maalifa ya mapenzi yakwe mwe hekima yose na umanyi wa kiloho.¹⁰ Nee tikaombeza kwamba mwendemwe uzizimzi w bwna mwe sia zikundwazo. nee tikaombeza mvyae tunda da kia mbui ntana mwonda muwe mwe maalifa ya muungu .¹¹ Taombeza mdahe kugewa nguvu mwe kiya uwezo kuinga na nguvu za utukufu wakwe mwe uvumiivu na uzizimmizi wose.¹² Taombeza kwa nyemi mwavye ntoogoo kwa tate, mwekuwa gosoa nywinywi madahe mwe ulisi wa waumini mwe ung'azii.¹³ Katiavya mwe ufaume wakizaa atisamize mwe ufaume wa mwanawe mkundwa.¹⁴ Kwa mwanawe tikombolwa, na tisamehewe zambii.¹⁵ Mwanawe ni mfano wa Muungu mweesekuoneka. Ni mvyagwa wa bosi wa uufii wose.¹⁶ Kwa ajii yakwe vintu vyose viumbwa, via vyeuko uwanga na asii, vintuvionekanavyo na vyesivyokuoneka. Ikiwa ni vya enzi na mamlaka, uzumbe we nguvu, na vintu vyose viumbwa ni yeye kwa ajii yakwe.

Chapter 2

¹⁷ Yeye kawa aho kabla ya vintu vyose, na mwe yeye vintu vyose vyatozana hamwe. ¹⁸ Na yeye ne mtwi na mwii yaani kanisani, yeye ni wabosi na mvyagwa wa bosi kuawa mwe wafu, ivyo nafasi ya bosi mwe vintu vyose. ¹⁹ Kwa ajii Muungu katamiwa ni utimiifu wakwe wose wekae mwakwe, ²⁰ na kwevana na vintu vyose kwakwe kwa sia ya mwanwe. Muungu akagoso amani kwembokea mpome ya msaaba wakwe mwenywe. Muungu viwe vintu vya asi au vintu vya uwanga. ²¹ Nye pia, kwa ukati umwe muwa wageni wa Muungu na muwa maadui wakwe mwe akii na mbii mbaya. ²² Akini sasa, mwevana nywinywi kwa mwii wakwe kwembokea kufa kwakwe. ²³ Kama mwonda mwendee mwe imani mwekutozeshwayo na kuwa imala, bila kuuswa hae na tegemeo da ujasii wa injii mwe kumanyayo. Inu ne injii ye kubigiwayo kwa kiya mntu mwe kuumbwa asi na uwanga. Inu ne injii ambayo kwaiyo mie. Paolo, nkiwa mtumishi. ²⁴ Ivi natamiwa ni sungu yangu kwa ajii yenu. Nami nagoso mwe kihunguacho kwa sungu ya Kwistu kwa ajii ya mwii wakwe ambao ni kanisa. ²⁵ Miye ni mtumishi wa kanisa idi, sawasawa na ndima nenkwenkigwayo kuawa kwa Muungu kwa ajii yetu, kumemeeza mbui za Muungu. ²⁶ Unu ni ukweii wasii yekufiswayo kwa miaka mingi kwa vizazi. Akini ivi sasa igubulwa kwa wose waaminio kwa Yeye. ²⁷ Ni kwa wada ambao Muungu kakunda kugubulwa kweivyo utajii wa utukufu sii ya ukweii unu umwe sehemu ya wa Mataifa. Ya kwamba Kwistu yumwe mioyo yetu, ujasii wa utukufu wezao. ²⁸ Uyu ne tibigiye. Tamkanya kiya mntu na kumwangamiza kiya mntu kwa hekima yose, ili apate kumweta kiya mntu mkamiifu kwa Kwistu. ²⁹ Kwa ajii inu miye nahangaika na kwebidiiisha, kuigana na nguvu yakwe igosoayo ndima ndani mwangu mwe uweza.

Chapter 2

¹ Maana naonda mwe nywinywi mmanye juhudi nenayo mwenu nywinywi na kwa ajii ya wada we laodikia, na wada wesao kuniona cheni hangu mwe mwii. ² Wapate kuhembeeza myoyo yao wakaduganywa mwe ukundiso wakapata utaajii wose wakumanya kwa uhakika, wapate kumanya sii ya muungu, yaani kwistu. ³ Ambae mwe yeye bene zose za viungo na maalifa zisitiika. ⁴ Naamba mbui inu muntu esekweza kumtia kwa mbui za kupembeeja. ⁵ Maana etiho nkiho kimwii mia tihamwe mwe loho, nkatamiwa na kukana nkacho zenu na ukwei wa imani yenu mwe kwistu. ⁶ Basi inga mwekuhokeyo kwistu yesu, zumbete mtende ivyo mwe yeye. ⁷ Mwenao sina na mwekuzengwao mwe yeye mtendwa mtintimaa mwe imani, inga mwekuhonywavyo mtendese kuavya ntongozi. ⁸ Kauani mwekutekw ni muntu kwa ajii ya elimu yakwe ya bue na utizi bue kw jinsi ya uhokezi wa wanadamu kwa jinsi ya mafundisho ya bosi ya ulimwengu, wala nki-kuo kwistu. ⁹ Mana mwakwe yeye mwekaa utiifi wose wa zumbete muungu kwa jinsi ya kimwii. ¹⁰ Nanywi mtikiimika mwe yeye mutwi wa enzi yose na mamlaka. ¹¹ Mwe yeye mtoharishwa kwa tohaia yesayo kugosolwa kwa mikono, kwa kuhambua mwii wa nyama kwa toha a ya kwistu. ¹² Nee mwekufaho kwa ajii ya makosa yenu na kwesekutahiliwa kwa mwii wenu akamitenda mmeso hamwe na yeye ekubindaho kutiifia mbazi makosa yose. ¹³ Nanywi mwekufaho kwa ajii ya makosa yenu na kwesekutahiliwa kwa mwii wenu akamitenda mmeso hamwe na yeye ekubindaho kutiifia mbazi makosa yose. ¹⁴ Akabinda kuifuta ida hati yekugondwayo yekutiahayo kwa kuahwa kwakwe, yekuayo na nkuu kwetu, akaiusa yesekuacho vituhu; akaigongomea he msaaba. ¹⁵ Akabinda kuhambua enzi na mamlaka, na kuvotenda viwe mkogo wa ukangafu, akazihachuze mwe uwo msaaba. ¹⁶ Basi muntu esekumiaha nywinywi mwe nkane au vyakunywa au kwa ajii ya sikunkuu au mwandamo wa mwezi au sabato. ¹⁷ Mbui izo ni kizui cha mbui zezazo; mia mwii ni wa kwistu. ¹⁸ Muntu esekumihoka sawabu yenu; kwa kuzizitia kwa ukundiso wakwe mwenyedu, na kuvikia malaika akegea mwe maono yakwe na kuhikuka buedu kwa akii zakwe za kimwii. ¹⁹ Wala nkautoza, mutwi, ambao kwakwe yeye mwii wose ukajaiwa na kudanganywa kwa vimamo na mishipa, kwekua kwa ntamui ziawazo kwa zumbete muungu. ²⁰ Basi ati kana mfa hamwe na kwistu mkayaeka yada mafundisho ya bosi ya ulimwengu, kwambwai mwegea si ya amla inga mwekaao duniani? ²¹ Mwekutoza, mwekuonja, mwekudonta; ²² Mbui zose izo zabanika ukati wa kutumiwa, ukato zose izo zabanika ukati wa kutumiwa; ukati mkatongea maangiizo, na mahinyo ya wanadamu. ²³ Mbui zose izo zaoneka inga zina viugo, inga via mviko mwekuandaso wenye, na mwekwezizitia, mwekutawalao mwii kwa ukai, mia nkaviambua kintu kwa kukindia tamaa za mwii.

Chapter 3

¹ Ati vituhu Muungu kamifufua hamwe na Kwistu, ondani mbui za uanga ambako Kwistu ekaa mkono wa kuume wa Muungu. ² Afyani kuhusu mbui za uanga, nkio kuhusu mbui za duniani. ³ Kwa kua mfa kae, na maisha yenu yafiswa hamwe Kwistu mwe Muungu. ⁴ Ukati Kwistu ndiho aaneke, ambae ni maisha yenu, ndiho nanywi pia nda mwonekane naye mwe utukufu. ⁵ Kwa iyo komani mbui za mwei nusi yaane, zinaa, usama, ntunu mbaya, nia mbaya na tamaa ambayo ni ibada ya kimuu. ⁶ NI kwa ajii ya mbui izi gazabu ya Muungu yeza uanga ya wana wesao kusikia. ⁷ Ni kwa ajii ya mbui izi nywie pia mwenda ivyo mwekuishiho gatigati yao. ⁸ Akini sasa nlazima mziuse mbui izi zose. Yaani gazabu, maya, nia mbaya, matusi na mbui nchafu ziawazo mwe vyanwa vyenu. ⁹ Mwekuhufyana nywinywi kwa nywinywi, kwa kua muuhambua untu wenu wa kae na matendo yakwe. ¹⁰ Mwevika mntu mpyaahamu ambao wagosolwa uha mwe unyanyi kuawana na mfano wa yuda mwekumwuumba. ¹¹ Mwe unyanyi unu nakua Myunani wala Myahudi mtimwa na mwe kutibwa, mwekusoma, mwe kwesu kusoma, mtumwa, mwe kua mtumwa, mia badii yakwe Kwistu ni mbui zose mwe zose. ¹² Inga wateule wa Muungu, watakatifu na wekundwao, mwevikentu wedi, ukarimu, uhovu na uzizimizi. ¹³ Mdoeane nywinywi kwa nywinywi. Muoneane mbazi kia muntu na mweziwe. Ati mtu msininika zidi ya mtuhu, amfiie mbazi kwa jinsi ida ida ambayo tate ekutiifiavyo mbazi nywinywi. ¹⁴ Zaidi ya mbui izi zose, muwe na

ukundiso ambao nee vigezo vya ukamilifu.¹⁵ Mpeho ya Kwistu na imiongoee mwe mioyo yenu. Iwa ni kuwa ajii ya mpeho inu kua mwetangiwa mwe mwii wiwe. Muwe na ntogoo.¹⁶ Na mbui ya Kwistu yekae ndani yenu kwa utajii. Kwa viugo vyose, hinyanani na nkwenkiana akii nywinywi kwa nywinywi kwa Zaburi, mawia na mawia ya amwe loho. Imbani kwa ntogoo mwe mioyo yenu kwa Muungu.¹⁷ Na chochose mgosoacho mwe mbui au mwe matendo, gosoani yose mwe zina da Zumbe Yesu. Mwenkeni ntogoo Muungu Tatekwombokea Yeye.¹⁸ Wavyee mwezizitie kwa wagosi wenu, inga iagizwavyo mwe Tate.¹⁹ Nanywi wagosi wakundeni wavyee wenu na mwesekua wakai zidi yao.²⁰ Wana wategeezeni wavyazi wenu mwe mbui zose, maana nee imtamiavyo Zumbe.²¹ Akina tate mwese kuwasongeeza wana wenu ili wesekweza kufa maya.²² Watumwa muwatii mazumbe mwe mwii kwa mbui zose nkio kwe mudumu ya meso inga watu watamiwao ndu mia kwa moyo wa kwei. Mmwongohe Muungu.²³ Chochose mgosoacho, gosoani kuawa nafsini mwenu inga kwa ajii ya tate na nkio inga kwa wanadamu.²⁴ Mwamanaya ya kua mndamhokee mageeko ya umiiki kuawa kwa tate.²⁵ Kwa sibabu yoyose agosoe yesiyo kwei nnda ahokee hukumu kwa matendo yasiyo haki ekugosoayo na nkakuna upendeleo.

Chapter 4

¹ Mabwana, avyani mbui zenazo haki na utana. Mwamanya pia kwamba mnaye Bwana mbinguni.² Songwani kuwa imala mwe maombi. Ekaani meso mwe ido kwa ntogoo.³ Ombezani hamwe kwa ajii yetu pia ili kwamba Muungu avugue uvi kwa ajii ya mbui, kugombeka sii ya kwei ya Kwistu kwa ajii ya idi nkitahwa minyololo.⁴ Naombeza kwamba nidahe kudiika chazae kana upasavyo kugombeka.⁵ Hita na viugo kwa wada we chongoi na muuokoe ukati.⁶ Mbui zenu na zitende na mboto ukati wose yakwee Muungu majila yose ili kwamba ndaha kumanya namna ipasavyo kumtambaisa kimoneka.⁷ Kwa mbui zinihusuzo mimi, Tikiko enda ayagosome yamanyike kwenu. Yeye ni ndugu mkundwao, mtumishi mwaminifu na mweza mwezweetu mwe Bwana.⁸ Namwaagiza kwenu kwa ajii ya idi kwamba mdahe kumanya mbui kuhusu swiswi na pia mdahe kuwagea moyo.⁹ Namtuma hamwe na Onesimo ndugu ywenu mkundwa mwaminifu na yumwe ywenu wenda wamyambie kia kintu chekuawiacho aha.¹⁰ Alistako mfungwa mwezwaangu, amiugusa pia na Mako umbu dakwe na Banaba mwe kuhokeae vikundwavyo kuwa kwakwe, "Kama akeza kwenu mhokeeni,"¹¹ Na pia Yesu mwetangwa Yusto awa awa wowodu wa utanda ni wagosoi wa wandima wezwaangu kwa ajii ya uzumbe wa Mungu wawa ni npongezi kwangu.¹² Epafra amiugusa, yeye ni yumwe ywenu na mtumwa ywa Kwistu Yesu. Yeye agosoa bidii mwe maombi kwa ajii kwamba mdahe kugooka imala na kuhakikishwa kikamilifu mwe ukundiso wose wa Muungu.¹³ Kwa kuwa namshuhudia, kwamba agosoe ndima kwa bidii kwa ajii yenu kwa ao weuko Laodekia na kwa ao weuko Hielapoli.¹⁴ Luka yuda mganga mkundwa na Dema wamiugusa.¹⁵ Waugusweni ndugu zangu wekao Laodekia na Nimfa wa kanisa de nyumbani kwake.¹⁶ Bwana inu yendahe isomwe kwenu mweiha na isomwe pia kwa kanisa da Waladikia nanywi pia hakikishani mwaisoma ida barua iyawayo Laodekia.¹⁷ Gombeka na Alkipo, "Kawa ida huduma ambayo kihokea mwe Bwana kwamba wapaswa kuihokea."¹⁸ Saamu izi ni kwa mkono wangu mwenye - Paulo mwesekujaa minyololo yangu. Neema na iwe na nywinywi.

1 Thessalonians

Chapter 1

¹ Paulo, Silwano na Timetheo kwa kanisa da wathesaloke katika Muungu Tate na Zumbe Yesu Kwistu. Neema na amani iwe nanywi.² Taavya shukrani kwa Muungu kiamaa kwaajii yenu nyose, wakati tikawataja kwe maombi yetu.³ Taikumbuka bila ya kusokea mbele ya Muungu tatietu ndima yenu ya imamni, juhudi ya ukundiso na uvumilivu wenye ujasii kwaajii ya siku zizazo katika Zumbe Yesu Kwistu.⁴ Mbuyangu mwakundwa ni Muungu, tamanya wito wenu.⁵ Na jinsi injii yetu yekwezavyo kwenu khiyo kwa mbui tu, bali pia katika nguvu, katika Loho Mtakatifu, na katika uhakika. Kwa manma hiyo mwamanya pia swiswi neniwantu wa namna aani kwaajii yenu.⁶ Neniwantu kwa kutiiga swiswi na Zumbe, kama mwekuhokeavyo mbui katika taabu kwa mwie ilawayo kwa Loho Mtakatifu.⁷ Na matokeo yakwe mkawa mafani katika makedonia na akia ambacho waamini.⁸ Kwakuwa kulawa kwenu mbui ya Muungu yenea kose, na khiyo kwa makedonia na akina ikedu, sai yakwe kwa kia hantu imani yenu katika Muungu iemea kose. Na matokeo yakwe nkatikunda kusema chochosee.⁹ Kwakuwa wao wenye wanaalifu ujio wetu neni wa namna yani kati yenu, watambaika jinsi wekumge ukiavyo Muungu kuawa katika sanamu na kumtumikia Muungu mwe hai na kwei.¹⁰ Wekuavyao habai yakuwa tamhufiiza mwanawe kuawa uwanga, mwekufufuliwa kuawa kwa wafu, na uyu ni Kwistu, mtiika hulu kuawa mwe zabihu.

Chapter 2

¹ Kwa kuwa nywinywi wenye mwamanya mbu yangu, kuwa wezie wetu nkao kuwawebue.² Mwamanya kwamba aho bosi titeseka na wagosoa kwa aibu kua Filipi, kama mmavyo, netina ujasii kusema injii hata mweshida nyingi.³ Kwa maana maagizo yetu khayawana na ubaya, wala katika uchafu, wala katika hila.⁴ Badala yakwe, kamavia tekukubalianavyo Muungu na kuamini injii nee tsemavyo. Tasema, nkiyo kwa kuwafulahisha wantu, akini timfulahisha Muungu. Yeye ikedu nee mchunguza mioyo yetu.⁵ Kwakuwa nkate kutumia mbui yakwe pendekeza wakati wose, kama

mmanavyo wala kutumia mbui kama kisingizio kwa tamaa, Muungu nishahidi yetu.⁶ Wala nkatokuondeza utukufu kwa wantu, wala kuwawa kwenu au kwa watuhu. neetidai kama mitume ya Kwistu.⁷ Badala yakwe neetiwa pole kati yenu kama mmaa awafarijivyo wanae wenye.⁸ Kwasia inu neetina ukundiso, kwenu neetilazi kuwashilikiisha nkio kwa injii ya Mungu bali pia ni maisha yetu wenye, kwakuwa muwa muya wetu.⁹ Kwa via ndugu, mwakumbuka ndima na tabu yetu kio na musini neetikagosa ndima kusudi tise kumuelemea mntu yoyose wakati unuo tiwa hubilia injii ya Muungu.¹⁰ Nywinywi ni mashahidi, Muungu pia ni kwa utakatifu wa na ma inu haki bila ya lawama tekuenendavyo wenye mbele yenu muaminio.¹¹ Iyoyoiyo mwamanyu ni kwa namna iki kwa kia mmoja wenu kama Tate eivyo kwa wanawe tuhimizanavyo na kuwazenga kimoyo tishuhudia.¹² Kwamba yanipasa kwenda kama weivyo wito wenu kwa Muungu, ekuwetangavyo kwe ufalume nna utukufu wakwe.¹³ Kwa sababu hiyo namshukuru Muungu pia kia wakati, kwakuwa wakati tekuuhokeahaho ujumbbe wa Muungu muusikia, muuhokea khiyo kama ni mbui ya manadamu, badala yakwe muokea kama kwei yeivyo mbui ya Muungu, nani mbui ambayo yagosa ndima kati yenu muaminio.¹⁴ Kwa iyo nywinywi, wambuya muwe waantu kwa kufanya makanisa ya Muungu ayo ya uko katika uyahudi katika Kwistu Yesu, kwakuwa nywinywi nanywi mteseka katika mambo yada yada kwa wantu wenu kama yekulawiavyo kida kwa wayahudi.¹⁵ Nnee ni wayahudi nee weku mkomao Zombe Yesu hamwe na wanabii, ni wayahudi ambao watiguuusa tiawe chongoi khawamkunda Muungu na maadi kwa wantu wose.¹⁶ Watizua tisekusema na mataifa ili wapate wongofu, matokeo yakwe ni kwamba waendelea na zambi zao mwisho ghadhabu ikeza juu yao.¹⁷ Swiswi wambuya nee titengana kwa mda mjihi kimwii, nkio katika loho. Tigosoa kwa uwezo wetu na shauku nkuu kuona vyeni vyenu.¹⁸ Kwakuwa netikaonda teze kwenu mimi Paulo kwa mala ya kwenga na malatuhi akini shetani katizua.¹⁹ Kwakuwa kwa kujiaminisha kwetu kwa dabee, au fulaha au taji ya kujivunia mbele ya Zombe Yesu wakati wa kweza kwakwe? Je, nywinywi si zaidi kama weivyo wantu wetu.²⁰ Kwakuwa nywinywi utukufu na fulaha yenu.

Chapter 3

¹ Kwa iyo tekuwako nkatidaha kusumii zaidi. Tifikii ne ni vyedi kusigaa kida aseni ikedu.² Timwagizaa Timoseo, mwezwetu na mntu wa Muungu - mwe injii ya Kwistu. kuwatozeeza na kuwa hongeza kuwa na imani yao.³ Tigosoa ayo ili asekuwaho yoyose mwenda aumiye kuawana na mateso aya, kwaajii wenye tamanya tibindakae kusagulwa kwaajii ya idi.⁴ Kwa kweii tekuwaho hamwe tiongoa kuwaambia kuwa tihehi kupata suuba kwa ayo yekuawiyo kama mmanavyo.⁵ Kwaajii inu nekuwako nkidaha kuzimizima vituhu, nkitumwa nimanye imani yenu. Yadahikana mgeeza ne kavika kuwageza na ndima Yetu itenda bwebuwe.⁶ Akini Timoseo keza kwetu kuawa kwenu katietea mbui ntana za imani ya ukundiso wenu. Katambia kwamba anayo kumbukumbu ntana setu, mwakunda kutiona kama nasi tikundavyo kuwona nywinywi.⁷ Kwaajii inu wezwetu titamiwa sana na nywinywi kwaajii ya imani yenu. Mwe sungu na mateso yentu wose.⁸ Kwa ivi sasa tekaa, kama mkagooka imaa kwa Tate.⁹ Na timwenke ntogoo Muungu kwaajii yetu, kwa kinyemi chose tenacho kwa Muungu kwenu?¹⁰ Taombeza kiyoo na musitidha kuona vyeni vyenu ili kuwamemeza aho hekuhunguho mwe imani yenu.¹¹ Munngu wetu ni Tate mwenye, Tate wetu Yesu ationgoza sia yetu tibue kwenu.¹² Ni Tate atenda mwongezwe na kuzidi mwe ukundiso. Mkakunda na kuwakunda wantu wose kama tiwatendavyo nywinywi.¹³ Na agosoe ivi kutogeza mioyo yenu yese kuwa na lawama mwe utakatifu mbele za Muungu wetu

Chapter 4

¹ Mwisho ndugu, tawagea moyo na kuwahembeza mwe Yesu Kwistu. Kana mwekuhokea maelekezo kuwa kwetu namna ikundwavyo na kuita kumwagizwa Muungu kwa sia hio pia muite nakugosoa zaidi.² Kwa kua mwamanyu ni maelekezo yada tekuwanng'ayo kwembekeza zombe Yesu.³ Kwa haya nee ukundiso wa Muungu ung'ao wenu kwamba mwe ukane na kianga.⁴ Kwamba kia yumwe amanya namna ya kumiiki mvyee yakwe mwenye mwe utakatifu na heshima.⁵ Usekua na mvyee kwa jii ya tamaa za mwii [kana mataifa wasea kummanyu Muungu].⁶ Msekuaho mntu yoyose mwenda emboke mihaka na kukimana na nduguye kaajii ya mbui inu kwakua Tate nee muiha kwaajii ya mbui izi kana teivyo tekuongoa kuwa haza na kushuhudia.⁷ Kwamba Tate nkekutitangia kwa uchama, bai kwa utakatifu.⁸ Kwahiyo muemea idi khawakunda wantu bai amumea Muungu. Awenkae Loho Mtakatifu ywake.⁹ Kuhusu kukundwa ndugu khakuna haja ya mntu yoyose kukugondea. Kwakuwa mhinywa kae nMuungu kukundana nywinywi kwa nywinywi.¹⁰ Hakika mgosoa haya yose kwa ndugu weuko Makedonia yose. Akini tawahembeza, ndugu mgosoe hata na zaidi.¹¹ Tamhembeeza mkunde kwe kaa maisha yekutayo kugosoa ndima zenu na kugosoa ndima kwa mikono yenu ing'a tekuwaamuru.¹² Gosoa idi udahe kuita vitana na kwa heshima kwa hao weaho chongoi ya imani ili msekuhungukiwa na hitaji dodose.¹³ Khatikunda nywinywi mwe isavyo kutama nywie ndugu uanga ya hao wekugonao. Mwesekweza kusininika inga watuhu wesio na kwei kuhusu uakati wezao.¹⁴ Ati taamini kua Yesu nee kafa na kufufuka vituhu, iyoyoiyo Muungu endaaawegae hamwe na Yesu hao wekugonao mauti mwe yeye.¹⁵ Kwaajii ya ayo tawamba nywinywi kwa mbui ya Tate kwamba swiswi ndie tiwemeso ukati wa kweza kwa Tate hakika nkatina tiwaongwee we kugona mauti.¹⁶ Kwakuwa Tate mwenye enda aseke kulawa mbingu, eza na Bauti nkuu hamwe na malaika mkuu na gunda da Muungu nao wekufao mwe Kwistu wenda wenuke kwanza.¹⁷ Kabisa swiswi temeso tekusigao, tenda tidugana mwe mazembe hamwe nao kuhokea Tate hewani, kwa sia hii tenda tiwe na Tate siku zose.¹⁸ Kwa hiyo, mhongezane nywinywi kwa nywinywi kwa mbui izi.

Chapter 5

¹ Ivi aha kwa mbui za mda na nyakati ndugu, nkamnna haja kwa kintu chochose kiandikwe kwenu. ² Kwaajii nywi wenye mwamanyanya vyedi vyedi aati siku ya Tate yeza inga mbavi ezaho nakio. ³ Hada wambaho hana "mpeho na usalama", ne ubanasi uwezeaho gafla. Ni inga usungu umwezeavyo mvyee mwenye ndaa. Nkwawana wenegwa kwa sia yoyose. ⁴ Mia nywinywi, ndugu nkamko kwe kiiza hata ida siku iwezee inga mbavi. ⁵ Kwaajii nywinywi nyose mu wana wa ung'azi na wana wa nusi. Swiswi nkio wana wa kio na wana wa kwe kiza. ⁶ Ivyo basi tesekugona inga wekumwe wagonavyo. Ila ticheeze makini. ⁷ Kwaajii wagonao wagono kio na na wakolwao wakolwa nakio. ⁸ Kwaajii swiswi n'wana wa musiti tiwe makini. Tivaae ngao ya imammni na ukundiso, na nkovia ya chuma ambayo ni ukwei wa wokovu wa ukati wezao. ⁹ Kwaajii Muungu nkekutisagua bosi kwaajii ya maya mia kwa kuhonywa kwa sia ya Zumbe Yesu Kwistu. ¹⁰ Yee nee mwekutifiia ili kwamba tikawa meso au tiona, nda tekae nae hamwe. ¹¹ Ivyo mhongezanena kuzengana nywinywi kwa nywinywi inga ambavyo mgosoa kae. ¹² Ndugu tafaigwa muwamanye wada watumiao gatigati yenu na wada wa uanga yenu mwe Tate na wada wamishaulio. ¹³ Taomba naho muwamanye na kuwenka heshima mwe ukundiso kwaajii ya ndima yao. Mtende amani gatigati yenu nywinywi wenye. ¹⁴ Tawahembeza ndugu muwakanye wesao kuita mpaahoe wageeni moyo wekukatao tamaa. Wambizeni wada wakiwa nna mizimizane kwa wose. ¹⁵ Kauwani kwesekuwa na mntu yoyose muiha baya kwa baya kwa mntu yoyose. Badii yakwe gosoani wedi kwa kia yumwe yenu na kwa wantu wose. ¹⁶ Tamiwani siku zose. ¹⁷ Ombezani mwezekusokea. ¹⁸ Mtogoni Muungu kwa kia mbui kwaajii uo nee ukundiso wa Muungu kwenu mwe Yesu Kwistu. ¹⁹ Mwese kumzimisa Loho. ²⁰ Mwese kuubea unabii. ²¹ Geezani mbui zose tozani dedi. ²² Ekanani na kia mwonacho nakitama. ²³ Muungu ya amani amikamilishe mwe utakatifu. Loho, nafsi na mwii vitunduiwe hesaho mawaa mwe kweza kwake Yesu Kwistu. ²⁴ Yeye mwe kumyetanga ni yedi, naho nee mwekugosoa. ²⁵ Ndugu naho mtiombea. ²⁶ Wauguseni ndugu wose kwawa busu takatifu. ²⁷ Namihembeza mwe kwa ndugu wose. ²⁸ Neema ya Tati etu Yesu Kwistu yekae hamwe na nywinywi.

2 Thessalonians

Chapter 1

¹ Paulo, Silvano na Timoseo kwa kanisa da wasesalonike katika Muungu tati yetu na Zumbe Yesu Kwistu. ² Neema na iwe kwenu na amamni ilawayo kwa Muungu tati yetu na Zumbe Yesu Kwistu. ³ Itipasa swiswi kumshukuru Muungu siku zose kwa ajii yenu, kwa ajii neitupasvyo, kwa kuwa imani yenu yakaa sana, na ukundiso wenu wa kia mntu uongezeke uwe mwingi. ⁴ Iyo swiswi wenye tatamwiya kwa fahali juu katika makani sa ya Muungu, tatamwia mbui ya kuzizimiza na imani mwenato katika suuba yose, tatamwia kwa habai ya suuba na kuzizimiza. ⁵ Inu ne isha ya hukumu ya haki ya Muungu, matokeo yakwe ni kuwa nywinywi mtaaziwe mwastahili kwengia ufalume wa Muungu ambao kwaajii yakwe mwateswa. ⁶ Kwa kuwa ni haki ya Muungu kuwaiha sauuba ya wada wekuwa sulubishao nywinywi. ⁷ Nakumyenka laha nywinywi msulubishao hamwe na swiswi, enda atende iyi wakati wa kugubulwa kwake Zumbe Yesu kuawa mbinguni na malaika zakwe. ⁸ Katika mwii na moto anda awaihe kisasi wada wesekumanya Muungu na wada wasiokuzumia injii ya Zumbe wetu Yesu Kwistu. ⁹ Wonda wateseke kwa kudaga mia kae na kae wakiwa wabaguliwa na uwepo wa Zumbe na utukufu wa nguvu zakwe. ¹⁰ Enda awagosoe hada enda hoeze ili agimbikwe na wantu wakwe na kumakwa na wose waaminio, kwasababu ushuhuda wetu usadikiwa kwenu. ¹¹ Kwa sababu inu tawaombea nywinywi siku zose, taomba kwa Muungu wetu awehesabu kuwa mstahili kwetangwa tawaomba kwamba apate kutimiza zina da Zumbe Yesu, ¹² taomba kwamba mpate kwenulwa nae kwasababu ya neema ya Muungu ya Zumbe Yesu Kwistu. Taomba mbui izi ili mpate kutunga zina da Zumbe Yesu. Taomba mpate kutunya nae, kwa sababu ya neema ya Muungu na ya Zumbe Yesu Kwistu.

Chapter 2

¹ Isasa kusudi da kweza da Zumbe yetu Yesu Kwistu na kukuskuba hamwe illi tiwe nae, tawaombeza nywinywi ndugu zetu. ² Kwamba msekusumbuliwa wala msekupiswa kwa ulahisi, kwa loho, kwa ujumbe au kwa baua ione kanayo kama iawa kwetu, ikasema siku ya Zumbe yeza. ³ Mntu asekuwahufya kwa mbui yoyose. Kwa kuwa nkinaeze hadi dia anguko diawie kwanza na mntu wa uasi ugubulwe yuda mntu wa ubanasi. ⁴ Uyu nne apingaye nae enua mwenye akimpinga Muungu na chochose kiabudiwacho, na matokeo yakwe ekaa mwe hekalu da Muungu na kujionyesha yeye ingani Muungu. ⁵ Je, nkamkumbuka hada ekuaho nanywi ne kawaambia juu ya mbui izi? ⁶ Sasa mwamanyanya kia chekumziacho ili kwamba adahe kufunuliwa kwa wakati sahihi wendaho ubue. ⁷ Kwakuwa sii ya yuda mntu mwenye kiasi yagosoa ndima mpaka sasa ila tu kunaazuaie mpaka endahoauswe siai. ⁸ Ndipo yuda mwenye kuasi endaho agubulwe, na Zumbe Yesu andaa amkome kwa pumzi ya kanwa chakwe, Zumbe andaa amgoose si chochose kwa ufunuo wa kuuya kwakwe. ⁹ Kuuya kwa yuda mwenye kuasi ndauwe kwasababu ya ndima ya shetani kwa nguvu zose, ishaa na maajabu ya umbea. ¹⁰ Na umbea wose wenye uzalimu, mbui izi zose nda ziwe aho kwa wada wekwagao kwasababu nkawekuuhokea ukundiso wa kwei kwaajii ya kuhonywa kwao. ¹¹ Kwasababu iyo Muungu awatumia ndima yenye uovi ili waamini umbea. ¹² Matokeo yakwe ni kwamba wose wendawahukumiwe wada ambao nkawekuamini ukwei bali ujifulahisha katika uzalimu. ¹³ Akini yatupasa kumshukuru Muungu kwaajii yenu ndugu wakundwao ni Zumbe, kwasababu kamisagua nywinywi kama maimbuko ya wokovu kwa utakaso wa Loho na imani katika ida kwei. ¹⁴ Ichi ndicho ekuwetangiacho

nywinywi kwamba mwembokea injii mdahe kuhokea utukufu wa Zumbe Yesu Kwistu.¹⁵ Kwa iyo, wambuya mgooke imala umanyani uda utamaduni mwekufundishwao kwa mbui au kwa bauua yetu.¹⁶ Sasa, Zumbe yetu Yesu Kwistu mwenye na Muungu tatietu mwetikunda na kuntenka faaja ya kae nna kae na ujasii mtana kwaajii ya maisha yezayo kwombekea neema.¹⁷ Awahongeza na kuigoso imala mioyo yenu katika kia mbui na ndima ntana.

Chapter 3

¹ Na sasa wandugu, tiombeane, kwa mbui ya Zumbe idahe kuenea na kutukuzwa kama ievyo pia kwenu.² Tiombeni kwamba tidahe kuhonya kuawa mwuwovu wa wantu waasi, kwa kuwa wose khiyo wana wa immani.³ Akini Zumbe ni mwaminifu ambae enda awatintimaze nywinywi na kuwalinda kwa yuda mbanasi.⁴ Tina ujasii kwa Zumbe kwaajii yenu, kwamba mwagoso na mndaendele kugoso mbui ambazo tiwaagiza.⁵ Zumbe adahe kuwaongoza mioyo yenu katika ukundiso na katika uvumilivu wa Kwistu.⁶ Sasa tawaagiza ndugu katika zina da Zumbe Yesu Kwistu kwamba mwenegie kia ndugu aishi maisha ya ubwaa na nkhiyo kuawana na sestui ambao muohokea kuawa kwetu.⁷ Kwa kuwa nywinywi wenye mwamanyani ni sawa kwenu kutiiga swiswi, nkato kuishi gatigati kama wada nkawe kuwa na nizamu.⁸ Na nkate kuda nkande ya mntu bila ya kuiya badii ya kwe tigosoa ndima kio na musu ngumu na shida, ili tessekuwa mzigo kwa yoyose katika nywinywi.⁹ Tigosoa ivyo kwa sababu nkatina mamlaka badii yakwe tigosoa ili tiwe kwenu, ili kwambamdahekutiiga swiswi.¹⁰ Wakiti nee tiaho hamwe tiwaagiza ikawa ummwe na umwe nkakunda kugoso ndima msekuda.¹¹ Kwakuwa tasikia kwamba baazi yenu wenenda kwa ubwa miongoni mwenu, khawagoso ndima akini badii yakwe ni wantu wasio na utalatibu.¹² Sasa naona tiwaagize na kuwaasa katika zumbe Yesu Kwistu, lazima wagoso ndima kwa utulivu na kuda nkande yao wenye.¹³ Akini nywinywi ndugu msekufa moyo katika kugoso yaliyo sahihi.¹⁴ Kama mntu yoyose nkkakunda kutii setu mwe bauwa inu muwe makini nae msekua na shiikanae ili kwamba apate kugwiwa ni soni.¹⁵ Msekumdoea kama ni adui, akini mumhaze kama ndugu.¹⁶ Zumbe wa amani awenke amani wakati wose katika sia zenu zuse, Zumbe awe na nywinywi nyoose.¹⁷ Inuu ni saamu yangu, Paulo kwa mkono wangu mwenye ni alama katika kia bauwa ivyo nee niwaandikiavyo.¹⁸ Neema ya Zumbe yetu Yesu Kwistu idahe kuwa na nywinywi nyose.

1 Timothy

Chapter 1

¹ Paulo, Mtume wa Kwistu Yesu, kuigana na amli ya Mungu na Mwokozi Yesu Kwistu alie asili yetu,² kwa Timoseo mwanangu wa kwei katika imani, neema, rehema na peho ziwazo kwa Mungu Zumbe na Kwistu Yesu Tati etu.³ Kama nekuwahembezavyo nekuhaukaho kuita Makedonia, ubaji, Efeso ili kwamba udahe kuwaamulu wantu fulani wasekufundisha mafundisho tofauti.⁴ Pia wasekutegeza hadisi na oloza za nasaba zasekuazo na mwisho. Aya yageanchonjo mahigano zaidi kuliko kuambizana kuendeeza mpango wa Mungu wa imani.⁵ Basi lengo daangizo idi ni upendo ulawao katika moyo safi, katika zamila ntana na imani ya kwei.⁶ Baadhi ya wantu wadikosa lengo wakayabada mafundisho aya na kuhitukia ntamuizi za kipumbavu.⁷ Wafaigwa kuwa waimu wa shaia, akini nkawamanywa wakisemacho au kugongondea.⁸ Akini namanya kwamba sheia ni ntana kwa mntu andaitumie kwa usahii.⁹ Namanya kuwa, sheia nkayekugosolwa kwa mntu mwenye haki, bai kwa ajii ya wabondao sheia na waasi, wantu wesio wateua na wenye zambi, na ambao nkawana kwa ajii yao Tate na mami zao, kwa ajii ya ukomi, kwa ajii ya wakibebe, kwa ajii wakianga,¹⁰ kwa ajii ya wada wadoao wantu na kuwatenda watumwa, kwa ajii mwambee, kwa ajii ya umbee, kwa jii ya mashaidi wa umbee, na yeyose ambae yukinyume na maendeleo ya uaminifu.¹¹ Maavikizo aya yaawana na injii yenye utukufu wa Muungu mwenye kubariki ambayo kwayo nkiaminiwa.¹² Namshukuu Yesu Kwistu Zumbe yetu, kanigee nguvu kwa kuwa kanitaazia mimi kuwa mntu mntana na kaniyea katika huduma.¹³ Na ni mntu wa kukufuu, mtesaji na mntu myogezi, akii nkipata lehema kwa sababu nkitenda ubahau kwa kutokuamini.¹⁴ Akini neema ya Mungu wetu imema imani na upendo weumo Kwistu Yesu.¹⁵ Mbui inu ni yakuaminika na yastahili kuhokwa na wantu wose, ya kuwa Kwistu Yesu keza duniani kuohoa wenye zambi. Mimi ni mbaya zaidi ya wose.¹⁶ Akini kwa sababu inu mimi nelewenkwigae lehema ili ndani yangu mimi, awali ya yose Kwistu Yesu azihilishwe uvumilivu wose.¹⁷ Kugoso ivyo kama kielelezo kwa wose waendao wamtumaini yeye kwa ajii ya ugima wa kae na kae. Amina.¹⁸ Nkidiika angizo idi mbele yako Timoseo, mwanangu, nagoso ivi kwiigana na unabii wekuavyi gwao ahobosi kuhusu wewe, ili kwamba uhusike katika nkondo ntana.¹⁹ Tenda ivyo ili kwamba uwe na amani na zamii ntana, baazi ya wantu wayaemea aya wakagagamizwa imani.²⁰ Kama via Himeneyo na Alekizanda ambao nkimwenka Shetani ili wafundishwe wasekukufuu.

Chapter 2

¹ Kwa hiyo awali ya yose, nakunda maombi, na dua, na maombezi, na shukulani zigosoke kwa ajii ya wantu wose.² Kwa ajii ya wafaume na wose ambao weuko kwe mamlaka, ili kwamba tidahe kuishi maisha ya amani na utuivu katika utauwa wose na heshima.³ Idi ni tana nadi kundwado mbele za Muungu mwokozi yetu.⁴ Yeye akunda wantu wose wahonywe na wapate kumanya kwei.⁵ Kwa kuwa kuna Muungu yumwe, na kuna mwevanya ambae ni Kwistu Yesu.⁶ Keeavya mwenye kama temo, kama ushuhuda wakati muafaka.⁷ Kwa sababu inu mimi mwenye nkitenda kuwa mjumbe wainjii na mtume, nasema kwei, nkisema umbee, mimi ni mwaimu wa wantu wa mataifa katika imani na kwei.⁸ Kwa

Chapter 3

iyo, nakunda wagosi wose nkiamntu waombe na kwenua mikono mitakatifu bila ya gazabu na mashaka.⁹ Ivyoivyo, na kunda wavyee wehambe nguo ikubaukayo, kwa heshima na kwekindia, wesekukwafii au zahabu, au lulu au nguo ya galama nkuu.¹⁰ Pia nakunda wavae mavazi yawastahilio wa vyee wakio uchaji kwa kuombokea matendo matana.¹¹ Mvyee ehinye mwe hali ya utuivu na kwa utii wose.¹² Nkimluhusu myee kufundisha, au kuwa na mamlaka au Asekumkwekwea mgosi basi ekae katika hali ya uhofu.¹³ Kwa kuwa adamu nee mwekuvoka kuumbwa akabinda eva.¹⁴ Adamu khekutiwa, akini uyumvyee ne mwekutiwa, kabisa katika uasi.¹⁵ Hata ivyo endaaokolewe kwembokea kuvyaa wana, kama wendawaaendele katika imani na upendo na katika ung'azi na akii ntana.

Chapter 3

¹ Mbui inu ni kweii, inga mntu akunda kugokea, akunda ndima ntana. ² Kwa iyo mgokezi asekuwa na lawama. Lazima awe mgosi wa mvyee yumwe. Lazima awe na kiasi, busaa, mwe mipango, mkaiimu. Lazima adahe kuhinya. ³ Ase kunywa pombe, ase kuwa na nkumbizi, awe mhovu mwe amani. Ase kuwa mkunda heya. ⁴ Akundwa kugokea vyedi wantu mwe nyumba yakwe mwenye, na wanawe wakundwa kumtii na heshima zose. ⁵ Kama mntu nkamany kuwagoke a wantu wa nyumbani mwake. Onda adahe kweya kanisa da Muungu? ⁶ Ise kuwaa muumini mhya, ili asekweza kwefinya na kugwa mwe hukumu ya yuda mbanasi. ⁷ Akundwa awe na sifa ntana kwa wose weuko chongoi. Ili asekweza kugwa kwe soni kwe mtego wa mwovu. ⁸ Mashemasi, nao wakundwa wadahe kustahili heshima. wasekuwa wa mbui mbii. Wasekunywa pombe kwembolea kiasi naho wase kuwa na tamaa. ⁹ Wadahe kuika kwa zamii ntama safi ida kweii na imani yekugubulwayo. ¹⁰ Watende wasibitishwe kwaza wakabinda wadahe kuhudumu kwaajii nkawana lawama. ¹¹ Wavyee ivyoivyo watende heshima, wesekuwa wazigao. Watende kwa kiasi na uaminifu kwa mbuu mbui zose. ¹² Mashemasi wakundwa wawe wagosi wa mvyee yumwe yumwe. Wakundwa wadahe kuwagokea vitana wana wao na nyumba zao. ¹³ Kwa ajii ya wanda wagoao vitana na kugokea vyedi na ujasii mkuu wa imani ambayo imwe Kwistu. ¹⁴ Naandika mbui inu kwako, natamani kweza kwako ivi hehi. ¹⁵ Akini nadaha kucheewa, naadika ili udahe kumanya jisi kutenda kwe nyumba ya Muungu, ambado ni kanisa la Muungu mwe hai, uwe mhimii wa wambizi wa kweii. ¹⁶ Ni kweii ya kwamba uungu wekugubulwao ni mkuu. Kaonekana mwe mwii, asibitishwe na Loho, kaonigwa ni malaika, akabikii mwe mataifa.

Chapter 4

¹ Isasa Loho agombeka waziwazi kwamba mwe ukati wezao kwumwe wenda waibade imani na kwekaa vitana kutegeeza loho ziafyo ya kimpepo yeondayo mahinyo mwe umbea, unafiki ² dhambi zao zendazibadiishwe. ³ Wenda wawagondee kutegua na kuhokea vyakuda ambayo Muunguekuvigosoavyo vigosewe kwa ntogoo miongoni mwao waaminio na wenye kwuimanya kwei. ⁴ Kwa ajii kia kintu enacho Mungu ekukumbancho tahokea kwa ntogoo kinastahili kuemewa. ⁵ Kwa ajii kitakaswa kwembokea mbuiza Mungu mwe sia ya maombi. ⁶ Ati wenda weka mbui inu mbele ya umbudo wenda uwe mtumishi mtana ywa Yesu Kwistu. Kwa ajii umesitawisha kwa mbui ya imani na mahinyo matana ne wekubasayo. ⁷ Akini ziemei hadisi za kidunia zikundwazo ni wavyee wagina. Baada yakwe ehinye mwenye mwe utaua. ⁸ Kwa maana machezo ya mwii yafaa kiasi bali utaua mno kwa mbui zose. Huika kiaga kwa maisha ya sasa na yezayo. ⁹ Uzumbe unu wekweminiwo na ufaao kukundwa kabisa. ¹⁰ Kwa sababu ii tasubika na kugosoa ndima kwa bidii muno. Kwa kua tiano ujasii mwe Mungu mwe ugumu ambae ne Mwokozi ya wantu wose waaminio. ¹¹ Uitawe na kuihinya mbui iyo. ¹² Mntu yoyose asekuza undee wako. Baada au ubwanga wako baada yakwe, mwenendo, ukundiso, uaminifu, na utanda. ¹³ Kiamuo nendanaho neza mwe kusoma mwe kuonya na mwe mahinyo. ¹⁴ Usekuzeleu karama euma ndani unabii, mwe kuiki mikono wantu wagima. ¹⁵ Uyapatiize mbui izi ishi me kukwea kwako kugosoa zaidi sana wantu wose. Tozeeza sana mwenendo wako na mihonyo. ¹⁶ Dumu mwe mbui izi maana kwa kugosoa ivyo wenda uhakwee mwenye na wada wakutengezao.

Chapter 5

¹ Wesekumweegezea mgosi muntu mgima. Lya mgee moyo inga tatiako. Uwagee moyo wabwanga ingani nduguzo. ² Uwagee moyo wavywe wantu wagima inga mami zako, na wavywe inga dadizo kwa utanda wose. ³ Wahishimu wafiiwa, wada wakufiiwao kwei kwei. ⁴ Ati kana mwekufiiwa ana wana au wezuku waeke wahine kuonyesha heshima kwa wantu wa nyumbai mwao wenye. Waeke wawaihe vyedi wavyazi wao. kwa ajii inu yaagiza mbele za Muungu. ⁵ Akini mfiwa kwei kwei ni yuda mwekubadwa ikedu, nae aika tegemeo dakwe kwa Muungu. Siku zose adumu mwe sala na maombi kio na musu. ⁶ Ivyo mvyee yuda mwekaa kwa anasa, kafa atiho yu meso. ⁷ Na ubiikie izi mbui ili wesekuwa na lawama. ⁸ Iya ati muntu akesekuwatunduiya nduguze, haswa wanda we umo nyumbai mwakwe kaiemea imani na nkalama kuliko muntu mwese imani. ⁹ Basi mvyee aandikishwe mwe oloza inga mvyee mwe kufiiwa mwese kuhungua miaka sitini na mvyee ya mgosi yumwe. ¹⁰ Nlazima awe amanyikana kwa mbui ntana, ikawa ati kajaiwa wana, au katenda kae mkarimu kwa wageni, au kasunta miundi ya waaminio, au kuwambiza wekuo wakasubishwa au keavya kwa ndima yoyose ndana. ¹¹ Iya kwa wada wafiiwa vijana, emea kuwaandikisha, kwe oroza ya wafiiwa. Kwa ajii wakengia mwe matamano ya kimwii zidi ya Kwistu, waonda kutegulwa. ¹² Kwa sia inu wengia mwe masa kwa kugimbua kweavya kwao bosi. ¹³ Na pia wengia kwe mazoea ya ubwa. Wowo wazunguka nyumba kwa nyumba. Nkio kua ni wabwa,

akini pia ni wangunaji na kwengiia mbui za watuhu. Wo watamwiiiao mbui wesazo kukundigwa kutamwiiia. ¹⁴ Kwa iyo mie naonda wavywe wateke wategelwe wavyae wana wagookee nyumba zao, ili kwesekumwenka mnkuu nafasi ya kutishtaki kwa kugosoa zambi. ¹⁵ Kwa sibabu wekumwe wamhitukia kae Shetni. ¹⁶ Ati mvywee yoyose aaminiye ana wafiwa basi na awambize ili kanisa desekuzamiwa ili didahe kuwambiza wada wafiwa kwei kwei. ¹⁷ Basi wantu wagima wada watawalao vyedi wataaziwe wastahili heshima kaidi, hasa wada wakaizikao na kuhinya mbui ya Muungu. ¹⁸ Kwa kua maandiko yamba wesekumgubika ng'ombe kanwa adaho nafaka na mgosoa ndima astahili maiho yakwe. ¹⁹ Wesekuhokea masa zidi ya muntu mgima isipokuwa kue na mashahidi waida au watatu. ²⁰ Wahaze wako masa he wantu wose ili watuhu wekusigano wapate kuogoha. ²¹ Nakuagiia kwa zati mbele za Muungu, na mbele za Kwistu Yesu, na malaika wateule, kua ugatundiie aya bila ubaguzi wowose na kua wesekugosoa mbui yoyose kwa ukundiso. ²² Wese kumwiikio mkono muntu wowose kwa kinyio nyio. Wese kushiiki zambi ya mntu mtuhu. Waondigwa wetunduize mwenye kwa utanda. ²³ Nkuondigwa kunywa mazi ukedu badii yakwe udomee mpombe kidogo kwa ajii ya ifu na ntamu zako za maa kwa maa. ²⁴ Zamu za wantu wekumwe zamanyika chazae na kuwaongea kwe hukumu. Akini zambi zekumwe zatongea baadae. ²⁵ Ivyo ivyo baazi ya ndima zedi zamanyika chazao, akini hata ntuhu nkazinazefise.

Chapter 6

¹ Wada wose ambao we si ya nila kana watumwa wawadwe mabwana zao kana wenao hishima zose wakundwa kugosoa ivyo ili zina da Mungu na mahinye yasekutukanwa. ² Watumwa wenao mabwana waaminio wasekuazarau kwa ajii woo ni ndugu. Badii yakwe wawagosea zaidi kwa sibabu mabwana wambizwao ndima zao ni waamini na wakundwa. Hinya na kuzibiikia mbui izi. ³ Ati muntu nganya ahinya kwa kwanza na nkayahokea akuajii wayo kwetu ya kuamini kayo ambayo ni mbui ya Bwana ywetu Yesu Kwistu, ati nkawadizumia hivyo diongozao kwe utauwa. ⁴ Muntu uyo efenya na nkamanyia dodose badii yakwe ana ngivangiva na mahigano uwanga ya mbui, mbui izi zavyaa kinyuu, nkumbizi kutukana na mawazo mabaya, ⁵ na ngavungavu za kia maa gati ya wantu wenao akii zekubanikazo waieka kwei wafanyanya kuwa utauwa ni sia ya kuwa mataajii. ⁶ Sasa utauwa na kulizika na faida nkuu. ⁷ Kwa maana nktekezewa na chochose duniana wala nkatidaha kudoa chochose kulawa dunia. ⁸ Badii yakwe tilizike na nkande na nguo. ⁹ Sasa ao wakundwao kuwa na mia wagwa mwe amaibu mwe mitego, wagwa mwe ubahau mungi na tamaa mbaya na mwe kintu chochose kuwagosocho wantu wada gamie ubanasi. ¹⁰ Kwakuwa kukunda hea ni kivoko cha mbui zote ubaya. Wantu ambao wakunda iyo wasigwe hae na imani na weoka wenye kwa ukiwa mungi. ¹¹ Akini wewe muntu ywa Muungu yaguuke mambo ayo. Tongea haki, utauwa, uaminifu, ukundiso, kuzimizima na uhovu. ¹² Toana nkondo imani vetana. Tozesa ngima wa kae na kae wekwetangiwa nee ni kwa jii inu kwamba kuavya ushuhuda mbele ya mashahidi wangi kwa kitana. ¹³ Nakwenka amli inu mbele za Mungu mueka vintu vyose viishi mbele ya Yesu Kwistu, mwekugombeka ida kwei hwa Pontio Pilati. ¹⁴ Itundwie amli vitana bila woga kiamuo kweza kwa Bwana Yesu Kwistu. ¹⁵ Mungu enda aike chazae kweza kwake kwa ukati uda uda, Mungu, mwe Kubalikiwa, nguvu ikedu, Mungu mtawala Bwana muongoza. ¹⁶ Ikedu aise kae na kae na mwekaa mwe ungazi wesaokubaswa hehi. Nkakuna muntu mdaha kumuona wala mdaha kumkauwa. Kwakwe itende hishima na uweza wa kae na kae. Amina. ¹⁷ Waambie mataaji mataaji mwe ulimwengu unu wasekuhikuka na wasekutumaini mwe utoaji ambao nkio wa uhakika. Badii yakwe wakundwa Mungu ambaye atenka utoaji wose wa kwei ili titamiwe. ¹⁸ Wambie wagosee matana. watajiike mwe ndima ntama wawe wakalimu na utayari wa kulavya. ¹⁹ Mwe sia iyo weiikia misingi mitano kwa mambo yezayo ili kwamba wadahe kutoza maisha matana. ²⁰ Timoseo, inda kia wekwe nkwachoch. Enege na kuhigana na yaemeayo kwa umbea yetangwa maalifa. ²¹ Wantu wekumwe wabukia na ivyo waikosa imani. Neema na itendei nawe.

2 Timothy

Chapter 1

¹ Paulo mtume wa Yesu kwistu kwa ukundiso wa Mungu, kuigana na ahadi ya ugima weimo ndani ya Kwistu Yesu, ² kwa Timoseo mwana mkundwa: Neema, na lehema na mpehe kulawa kwa Mungu Baba na Kwistu Yesu yetu. ³ Namtogo Mungu, ambae na mtumikia kwa nia yedi kama wekutendavyo watate zetu, nikumbukaho daile mwe maombi yangu. Nakio na ⁴ musu afaigwa nikuone, ili kwamba nimemwe nfulaha, nakumbuka mesozi yako. ⁵ Nkiwa nakakumbusha kuhusu imani yako yenye, ambayo aho bosi yekaa mwe woo yako Loisi na mami yako Yunisi. na nina uhakika ya kuwa iyo yekaa ndani yako pia. ⁶ Inu nee sibabu nakukumbusa kuchonchea kalama ya Mungu yeimo ndani yako kwa sia ya kuikiwa mikono yangu. ⁷ Kwa ajii Mungu nkhekutenkha loho ya woga, bali nguvu na ukundiso na nidhamu. ⁸ Kwa iyo usekuonea soni ushuhuda wa Zumbe yetu, wala wangu mimi Paulo mfungwa wakwe. Bali ushiiki suluba kwa ajii ya injii iiganayo na uweza wa Mungu. ⁹ Ni Mungu mwekutitokoa na kutetanga mwe mwetango mtakatifu. Nkhekugosea ivi kuigana na ndima zetu bali kuigana na neema na mpango wakwe mwenye. ¹⁰ Akini isasa wokovu wa Mungu ubinda kae kugubwiwa kwa kweza kwa mwokozi Yesu. wetu Kwistu mwe kuikoma mauti na kueta ugima usiokoma kwa mwanga wa injii. ¹¹ Kwa sibabu iyo nkisagulwa kuwa mbikiaji, mtume na mwaimu. ¹² Kwa sibabu inu nasubika pia akini nkiona soni kwa kuwa na mmama nekubindae kumuamini. Nina uhakika kuwa yeye adaha kukiika kia nikucheache kwake hata siku ida. ¹³ Ukumbuke mfano wa ujumbe wa uaminifu ukuutegezae kuawa kwangu hamwe na imani na ukundiso weimo ndani ya Kwistu Yesu. ¹⁴ Yaike mambo matana wekwengwayo Mungu kwembokea Loho Mtakatifu eekaaye ndani wetu. ¹⁵

Chapter 2

Umanyaye ya kuwa wose wekaaao mwe Asia wanibada. Mwe bunga idi waumo. Figelo na Hemogene.¹⁶ Zumbe ailehemu nyumba ya Onesiforo kwa kuwa maa nyingi kanibuudisha na nkekuiena soni minyololo yangu.¹⁷ Badii yakwe, ekuwahe Roma akaniondeza kwa bidii akanipata.¹⁸ Mungu amjaie kupata lehema kua wa kwakwe siku ida. Kama ekunambizavyo nekuwaho Efeso, wewe wamanya vyedi.

Chapter 2

¹ Kwa iyo mwanangu, ugewe nguvu mwe neema ya ndani ya Kristo Yesu. ² Na mbui we kutikiazoo kwangu miongoni mwe mashahidi wengi uyakabidhi kwa wantu waaminifu ambao wadaha kufundisha watuhu. ³ Kwa hamwe tishirikiane mateso, kama askari mtana wa Kristo Yesu. ⁴ Nkakuma askari atemikae wakati uwo uwo na ndima ntuhu za kawaida za maisha aya, ili kwamba ampendeze mkuu yakwe. ⁵ Pia kama mntu ashindana kama mwana riadha, kuwa akashindwa henkigwa taji kwa taatibu za msizigo. ⁶ Ni Vyedi sana kwamba mkulima mwenye juhudi ne myenda wa kwanza kwe kua zoa. ⁷ Afya sana usemachi kwa kuwa Bwana andaa kweke umanyi mbui yose. ⁸ Mkumbuke Yesu Kristo, vokea unyazi wa Daudi, ambaye kafufuliwa kua wa kwa wafu. Ini ni kulingana na ujumbe wangu wa injii, ⁹ ambao kwa sababu ya uo mateswa mpaka mafungwa nimnyororo kama mbavi. Akini meno da Mungu nkadifungika. ¹⁰ Kwa hiyo mavumilia mbui zose kwa wadawe kusagulwao ili kwamba nao waupite wokovu wa mwe Yesu Kristo hamwe na utukufu wa milele. ¹¹ Kauli inu ni ya kua minika: "Kama tifa hamwe maye, basi ndatekae naye milele, ¹² kama tikawa wavumilivu, mndatitawale naye pia, na tikamwemea yeye basi naye pia andatie mee swiswii. ¹³ Kama nkatina tiwe waaminifu, yeye andatende mwaaminifu viavis mssns nkadaha kwekana mnenye." ¹⁴ Endelea kuwakumbusa mbui izi. Waonye mbele ya Muungu waeke kubishana mbui izi. Kwa kuwa nkakuna faida vokea ido nkadima faida kwa wada waditegezao. ¹⁵ Kazana kwa kweonyesha ili ukubalike kwa Mungu kana mgosezi mwese kukumiwa. Ili ditimie neno da kweii kwa usahihi. ¹⁶ Epuka sana matumizi ya dunia, ambazo hasa zaongoza kwe maasi. ¹⁷ Ntamuizi zao nkai kama sada weaho ni Himenayo na Fileto. ¹⁸ Ana ni nada we kukosao ukwei. Wadamuia ufufuo wakati ulawiakaye, baadhi ya wantu wakakosa imani kwa ajii yao. ¹⁹ Hata ivyo msingi imara wa Mungu ugooswa, nenyemaandishi aya, Zumbe awamanya wantu wakwe na kia mtaja zina da Zumbe ni lazima aeke mabaya yose." ²⁰ Mwe nyumba ya taajie, nkiyo kuwa nia vyose ni vya dhahabu na shaba huwo. Pia kuna vya miti na vya uongo, vituhu ni kwa ahii ya heshima na vituhu ni matuumizi ya kawaida. ²¹ Kama uketakasa mwenye kueka matumizi yesayo kuwa ya heshima. Basi yeye ni chombo cha kuheshimika anda awe yu nkandai, mwenye manufaa kwa Zumbe na kaikiwa kia ndima ntana. ²² Eka mbui za uteke. Tongea imani, upendo na amani na wada wamwetangao Zumbe kwa moyo safi. ²³ Akini eneo ubahau na ufuuzi. Kwani mwisho wakwe vyaeta nkumbizi. ²⁴ Ntume ya Zumbe mkagombana vyedi awe mtaatibu kwa wantu wose ndaha kufundisha na mrumulivu. Awaelimishe mphaahoe mphanao. ²⁵ Vyada hikana Mungu adaha kuwapatia toba bada ya kumanya ukweii. ²⁶ Wadaha kumanya na kumkwepa Shetani, baada ya kuwa naye kwa ajii ya mapenzi yakwe.

Chapter 3

¹ Mia umanye idi: Mwe siku zezazo konda kuwa na nyakati nkai. ² Kwa aji wantu wekunde wonda wakunde hea, wonda wefue, wonda wahikuke na mahoka wasao kutegeza wavyazi wao, wasao ntogoo na wabanasi. ³ Wasao na ukundiso wa asii wesao kukunda kwekaa mpheho na yeyose. Wenao songanyi, wazigao, wesaokudaha kunyamaa, wenao ngavu ngavu wesao kukunda yedi, ⁴ woonda wawe wasonganyi, wagau, wekundao wenye na woonda anasa kuliko Mungu. ⁵ Kwa chongoi wonda wawe na vyeni vya kukunda Mungu, iya wonda waiemee nguvu yakwe. ⁶ Enege na awa wantu. Kwa ajii wekumwe ni wagosi wengiao mwe nkoongwa na kuwahekeza wavyee wabahau. Awa ni wavyee wekumemao zambi nahabu waongozwa ni tamaa za kia mbai. ⁷ Wavyee awa wahina siku zose, miya hata nkawadaha kuubua ufahamu wa ida kwei. ⁸ Inga na ambavyo Yane na Yambre wekugookavyo kinyume na Musa. Kwa sia inu waimu awe wa umbea wagooka kinyume na kwei. Ni wantu wekubanangwao mwe kufya kwao wesaukukunda kuwa hehi na imani. ⁹ Mia nkawana wabue hae kwa ajii ubahau wao wonda uikwe chazae mwe wantu wose, inga vyekuavyo mwe wada wantu. ¹⁰ Lya we kuyatongea mahivyo yangu, neivyo nia yangu, imani yangu, uzizimizi wangu, ukundiso wangu uzizimizi wangu, ¹¹ sungu maemivu na yekunibuiyo kuda Antiokia, Ikonja na Listra. Nkizizimiza sungu. Zumbe kanihoa mwe yose ayo. ¹² Wose wakundao kwekao mwe kumzitia Mungu mwe Kristu Yesu wonda wasuubiwe. ¹³ Wantu wabanasi na watiizi wonda watendese kuwa wabanasi, wonda wawavongeza watuhu. Woo wenye wavoogezwa. ¹⁴ Lyakini wee ekaa mwe mbui wekuhinazo na kuyaamini kwa uhakika kwa ajii wamanya kuhina kwa ndai. ¹⁵ Wamanya ati tangu uteke wako kuyamanya maandiko matakatifu. Aya yadaha kukwenka viugo kwa ajii ya kuoholwa kwa sia ya imani mwe Kristu Yesu. ¹⁶ Kia andiko digewa muye ni Mungu. Datawa kwa mahinyo yenayo faida kwa kugea nchonjo, kugosoa makosa na kuhinya mwe haki. ¹⁷ Inu ni kuwa wantu ya Mungu awe kaamii, akawa kenkigwa vihambwa ndima ntana.

Chapter 4

¹ Nakuagiia mbui inu yenayo uzito mbele za Mungu na Kwistu Yesu, mwenda ahukumu wagima na wekujao, na kwa ajii ya kugubulwa kwake na ufaume wakwe. ² Biikie mbui. Kiekae tayali kwa mda utamao na wasiokutama. Wembie wantu zambi zao, egezea, himiza, kuzizimiza wose na mahinyo. ³ Kwa kuwa wenda weze wakati ambao wantu nkawanawevane na mahinyo ya kwei. Badii yakwe wenda wakaonde waimu wa kuwahinya kuigana na tamaa zao, kwa sia inu magotwi

yao yenda yawe yazagwa. ⁴ Wendawaeke kutegeneza mahinyoya kwei na kuhitukia hadisi. ⁵ Iya wewe uwe mwaminifu kwa mbui zose, kuzizimiza yatogayo, gosoa ndima ya mvinjilisti binda huduma yako. ⁶ Kwa via mi nkibindakae kumiminwa mda wa kuhauka kwangu ukinta. ⁷ Nkihigana mwe haki, mwendo nkiubinda imani nkiinda. ⁸ Taji ya haki iikwa kwa ajiii yangu ambayo Zumbe mhukumu kwa haki enda anenke siku ida. Na nkio kwangu du iya kwa wose wogojao kwa hamu ya kuonigwa kwakwe. ⁹ Egaganue weze kwangu kinyanyi. ¹⁰ Kwa kua Dema kanibada. Aukunda ulimwengu wa ivi sasa na kaita Sesalonike, Kleseni kaita Galatia, na Tito kaita Dalmata. ¹¹ Luka ikedu tinae hamwe. Umdoe maweze nae mana yeye ni mhimu kwangu kwe huduma. ¹² Nkiamuagiia Tikiko Efeso. ¹³ Dia joho nekudibadado Troa kwa Kalpo ukeza diete, hamwe na via vitabu hasa via vya mababu. ¹⁴ Alekizanda mfua chuma kanigoswea maema, mangi. Zumbe endaamuihe kuigana na mbui zakwe. ¹⁵ Na wewe pia jihazali nae kahigana sana na mbui zetu. ¹⁶ Mwe utetezi wangu wa bosi, nkakuna mntu yoyose mwekugooka hamwe na mimi, badii yakwe kia moonekana kauibada. Mungu esekuwataazia ubanasi. ¹⁷ Iya Zumbe kagooka hamwe na mimi, kauigea nguvu kwa kwerubokea kwangu mbui igombekwe kingongongo na mataifa yamanya. Nkioholwa mwe muomo wa Simba. ¹⁸ Zumbe endaanigesve na mbui zose za ubanasi na kuniohoa kwa ajii ya ufaume wakwe wa mbinguni. Utukufu na uwe kwakwe kae na kae. Amin ¹⁹ Niugasia Priska, Akila na nyumba ya Onesiforo. ²⁰ Erasto kasigaa uko Kolinto, iya Trifimo nkimbada Mileto nee ni mtamu. ²¹ Kanya kugosoa weze kabla ya muda wa mpheho. Eubulo akuugosa na Pode, Lino, Klaudia na ndugu wose. ²² Muungu awe hamwe na loho yako mbooto iwe nawe.

Titus

Chapter 1

¹ Paulo mtumishi ywa Muungu na mtume ywa Yesu Kwistu, kwa imani ya wekugolwao ni Muungu na akii ya kwei ietayo utauwe. ² Wamwe tumaini da ugima wa kae na kae ambao Muungu mwešekudaha kugombeka umbea kauwikia kiaga tangi kae. ³ Kwa ukati udauda kagubua mbui yakwe mwe uzumbe ekunenkao mimi niubiikie inipasa kugosoa ivi kwa amli ya Muungu mwokozi ywetu. ⁴ Kwa Tito mwana ywa kwei mwe inami yetu. Neema, mbazi na npeho kulawa kwa Muungu Tate na Yesu Kwistu mwokozi ywetu. ⁵ Kwakuwa nkikubada Krete kwamba ugosoe mbui zose sekuwazo nkazizati kubindii kia na kuika wantu wagima na kanisa kwa kia mzi nekukuagio. ⁶ Mzee ywa kanisa lazima asekutenda mntu ywa laama mgosi ywamvyee yumwe mwenye wana waaminifu wesaokutamwii wa mabaya au wesaokuwana adabu. ⁷ Ni lazima awe mkaua kama mgookezi ywa nyumba ya Muungu, asekuwa na lawama, asekuwa mntu ywa vuzo mwese kwezuia. Lazima asekuwa mhufu wa maya asekuwa mkozi asekuwa mntu ywa nchonjo za kumbuzi, asekuwa mwenye tamaa. ⁸ Badala yakwe awe mntu mkaibishaji, mkunda ukana, lazima awe mwenakii ngima, mtahaki, mumkunda Muungu mwedaha mwenye. ⁹ Mdaha kugookeka adahe mahinyo ya kwei yekuhinywayo ili adahe kuwagea moyo kwa mahinyo matana na mdaha kuwaika vyedi wose wamhigao. ¹⁰ Kwakuwa kuna waasi wangi hasa wada wa tohala. Mbui zao ni ubahai wahufyana na kwanza wantu. ¹¹ Ni lazima kuwakindia wantu kana ao. Wahinya yada wasoyokukundwa kwa faida za soni na kubananga nkoo zose. ¹² Yumwe ywao mntu mwenye uiungo nee amba " Wakrete wana umbea wesao kuwa na mwisho, wabaya na wanyama wa hatai, wabwa na wabafu." ¹³ Aya maelezo ni ya kwei kwaiyo uwaemeze kwa nguvu ili kwamba wadahe kugombeka kwei mwe imani. ¹⁴ Wewe wesekegea me hadisi zesezo kuwa na ukwei za kiyahudi au amli za wantu ambazo zavuzi nyuma ukwei. ¹⁵ Kwa wose ambao ni watanda vitu vyao vyose ni vitanda. Akini kwa wose ambao ni wachama na wesao kuamini nkakuna kitanda kwa kuwa mawazo yao na zamii zao zichafulwa. ¹⁶ Wakubali kummanya Muungu, akini kwa mbui zao wagosozao wame emwea wowo ni wabaya na wesaokuwa na adabu. Nkawekusibitishwa kwa tendo tana dodose tana.

Chapter 2

¹ Akini wewe yagombeke yaitanayo na maagizo ya kuaminika. ² Wazee wawe na kiasi, heshima, busala imani n'tana, mwe ukundiso na mwe uvumilivu. ³ Via via wavye wazee lazima daile wajionyeshe wowo wenye kama wenye kujistahi, na rikio wang'unao, lazima wasekuwa watumwa wa m'pombe. ⁴ Wakundwa kufundisha yeiyo matana ili kuwaika wandee kwa busala kuwakunda wagosi wao na wana wao. ⁵ Wakundwa kuwafundisha wawe na busala, watanda, waikaji watana wa nyumba zao, watii kwa wagosi wao wenye. Ikundwavyo kugosea mbui iizo ili kwamba mbui ya Muungu isekutukanwa. ⁶ Mwe namna iyo iyo, wageeni oyo vijana wa kigosi watende busala. ⁷ Mwe sia zose mweike wenye kuwa mfano wese ndima n'tana, na mfundishahe, Kauwani kauwani uadilifu na heshima. ⁸ Tamwiani ujumbe wenao ugima na wesao dosali, ili kwamba yeyose aemeae agwizwe soni kwasababu n'kana baya da kugombeka uunga etu. ⁹ Watumwa na wetike mazumbe mwe kia kin'tu. Wakundwa kuwatamiza na n'kia mhigano nao. N'kakukundwa ubavi. ¹⁰ Badila yakwe, waondwa kuonesha ima yose n'tana ili kwamba mwe sia zose wahambe mafundisho yetu kumhusu Muungu mwokozi wetu. ¹¹ Kwa ajii ya neema ya Muungu ionogwa kwa wantu wose. ¹² Yatihinya kuemea zesizo za Muungu na tamaa za asii yatihinya kwekaa kwa busala, kwa haki na mwe sia za kimungu kwa ukati unu. ¹³ Ukati tutaajia kuhokea tumaini detu denye balaka, mwenekano wa utukufu wa Muungu yetu mkuu na mhonyi yetu Yesu Kwistu. ¹⁴ Yesu kwavya mwenye kwa ajii etu ili atikombee kuawa mwe uasi na katigosoa watana, kwaajii yakwe, wantu malum wesio na ntunu ya kugesea ndima ntana. ¹⁵ Yatamwie na kuyageng'ondea mbui aya kemea kwa mamlaka yose. Usekukunda mntu yoyose akubee.

Chapter 3

¹ Uwakumbuse kuwanyenyekea viongozi na wose wenye mamlaka, kuwatii na kuwwa tayari kwa kiia ndima.² Wakumbuse kwesekumgolweea mntu yoyose ubaya, waeke majibizano wenkie nafasi kwa wantu watuhu kuavya maamuzi na kuonyesha kugosoa unyenyekevu kwa wantu wose.³ kwa kuwa hata swiswi ne tina mawazo potofu na kibui. Ne taga kae na kugosoolwa watumwa kwaajii ya ubahau wa starehe, wivu na uovu vyose ne vititawala ne tikatisa na kuchukiana.⁴ Akini akati huruma ya Muungu mwokozi wetu na ukundiso wakwe wekuonekanaho kwa wantu.⁵ Havyekuwa kwaajii ya mbui zakwe ekugosaozo za haki bali kwa neema yakwe, katiokoa kwa utakaso na kuvyaigwa vituhu na kwa kugosolwa upya kwa Roho Mtakatifu.⁶ Muungu katietea Roho Mtakatifu kia hantu kwa wingi kwa sia ya Yesu Kwistu mwokozi wetu.⁷ Kagosaa ivi tikawa tihesabiwa kwa neema yakwe tiwe wose kwe maisha ya kae na kae.⁸ Ini ni kauli ya kuaminika. Naonda mbui inu ita muiwe kwa ujasii ili kwamba wada wesao kumwamini Muungu wawe na mawazo matana ya mbui inu ambayo mbele yao, mbui izi ntana na zina faida kwaajii ya wantu wose.⁹ Akini ekani kabisa mikutano na mijadala ya kibahau, mashindano na migongano itongweayo sheia, mbui izi nkazina maana wala faida.¹⁰ Muemeeni mvogeezi yoyose kati yenu mueta mgawanyiko badala ya kumwenka onyo elimwe au maidi.¹¹ Mmanye kabisa mntu kana uyo kaga sia mtana na agosoa zambi na kwe hukumu mwenye.¹² Ndiho nimtume kwako Artemi au Tikiko, kanya kweza uku Nikapoli ambako niuko wakati unu na kipindi ichi cha mpheho.¹³ Hakikisha umtume Zena mtaalamu ya sheia na Apolo uwafunganyie kia kintu.¹⁴ Wantu wetu lazima wafundishwe kujishughulisha mwe mdima mtana ambazo zadonta mahitaji muhimu wasekweza kukosa kuvyaa matunda.¹⁵ Wose ne nao wakuugusa, niugusia watipendao katika imani. Mwekae mpheho.

Philemon

Chapter 1

¹ Paulo mfungwa wa Kwistu Yesu, nna ndugu Timoseo kwa Fiimoni, mkundwa mbuya yetu na mgosoa ndima hamwe naswi.² Na kwa Afia wao yetu, na ka Allipasi asikai mwezwetu, na kwa kanisa dia dikintanado kaya hako.³ Neema iwe kwenu amani iawayo kwa Muungu Tatietu na kwa Zumbe Yesu Kwistu.⁴ Mda wose namtogoia Muungu natagusa mwe maombi yangu.⁵ Nkitegeeza ukundiso na imani wenayo mwe Zumbe Yesu na kwa ajii ya waumini wose.⁶ Naombeza kwa ushaika wa imani yenu iwe na ugosoi mwe ujuzi wa kia mbui ntana yeumo umo mweetu na Kwistu.⁷ Kwa via nkiwa na nyemi na falaja kwaajii ya ukundiso wako kwa via mioyo ya waumini ne ikahozwa ni wewe , ndugu.⁸ Savyo ingalawa una ujasii wose mwe Kwistu kukuamlisha wewe kugosoa yada adahayo kugosoa.⁹ Iya kwaajii ya ukundiso badii yakwe nakuagii - mimi, Paulo mntu mgima na isasa ni mfungwa kwaajii ya Kwistu Yesu.¹⁰ Nakuagii kuhusu mwanangu Onesmo nekumvyaae mwe vifuungo vyangu.

¹¹ Kwa kua auo bosu nkekuwa yedi iya ivi sasa ni yedi kwako wewe na mimi.¹² Nkimtuma yeye ambae ni ya moyo wangu hasa kuuya kwako.¹³ Ne nkafaiwa tisigae hamwe nami, ili amtumikie badii yako nendaho niwe kifungoni kwa mbui ya injili.¹⁴ Iya nchekukunda kugosoa mbui yoyose isa pasi kuwa na uhosa yako. Nkigosoa ivi ili kua mbui yoyose ntana yesekugosoka kwa nkikukungumiza iya kwaajii ya kukunda mwenye kudigosoa.¹⁵ Majia nemana nkako hamwe nawe kwa mda ne iwa ivyo ili muwe hamwe kae.¹⁶ Ili lwa asekuwa mtumwa bali iya ebale zaidi ya mtumwa, enga ndugu mkundwa, hasa kwangu na zaidi sana kwako mwe mwii na mwe Zumbe.¹⁷ Na ivyo ati wanidweea mimi mshiika mhokee enga ukukundavyo kunihokea mimi.¹⁸ Iya ati kubananga mbui yoyose au wamtigia kintu chochose, ntigia mimi.¹⁹ Mimi Paulo naandika kwa mkono wangu mwenye; mi nndanikoihe gombeka kwako ati nakotigia maisha yako hesa.²⁰ Naamu ndugu, eka nipate nyemi ya Zumbe kuawii kwako: nitamiwe mwe moyo wangu mwe Kwistu.²¹ Nee nawa na imani kuhusu utii wako, nakwandikia niamanya kua wenda ugosoe zaidi via nikuombezaavyo.²² ukati uo uo gosoa chumba cha wageni kwaajii yangu, natumaini kwembokea maombi yako nndanikwembokee ivi hehi.²³ Epafila, mfungwa mwenzangu mwe Kwistu Yesu nakuugusa.²⁴ Na via agosoaavyo mako, Alistaike, dema, Luka, Wagosozi wa ndima hamwe na mimi.²⁵ Neema ya Zumbe Yesu Kwistu yekae hamwe na Loho yako. Amina.

Hebrews

Chapter 1

¹ Ukati wekwembokao Mungu katamwiia na mababa zetu kwemboke manabii maa nyingi na kwa sia nyingi.² Akini mwe siku izi tenazo Mungu agombeka naswi kwembokea Mwana ambae ne kamwiika kuwa mpazywa vintu vyose ambae kwa kwembokea yeye pia kaumba ulimwengu.³ Mwanawe ni mng'ao na utukufu wakwe, tabia ikedu ya uvoko wakwe na mwendeza vintu vyose kwa mbui la nguvu zakwe. Badii ya kubindiiza ung'azo wa zambi, kekaa asi mkono wa kudiiia wa enzi uko uwanga.⁴ Katenda ywedi kwemboka kwemboka malaika, kana zina ekupado deivyo dedi kwemba zina dao.⁵ Kwakuwa ni malaika yuhi mwekugombeka, "Wee umwanangu, ivyeeo nkitenda ttiako?" Nae, "Enda awe mwana kwangu?"⁶ Naho, Mungu ukati ekumwetaho mvyagwa ywa bosu mwe ulimwengu, amba, "Malaika wose wa Muungu lazima wamwabudu."⁷ Kuhusu malaika amba, "Yeye ambaye agosoa malaika zakwe kuwa loho, na watumishi wakwe kuwa ndimi za moto."⁸ Akini kuhusu Mwana amba, "Kiti chako cha enzi, Mungu, ni cha kae na kae. Ngoda ya uzumbe wako ni ngoda ya haki.⁹ Kukunda haki na kukimwa hubangashaia kwaiyo Mungu, Mungu ywako kakusisa mavuta ya

Chapter 2

kinyemi kwemboka wezio." ¹⁰ Aho kae, Bwana, kuika msingi wa dunia. Mbingu ni ndima za mikono yako. ¹¹ Zenda ziuke, akini wewe wend a usongwe. Zose zendazisakae kana nguo. ¹² Wenda uzizongomezee kana koti nazo zendahiluke kana nguo. Akini wewe ni yudayuda, na miaka yako nkaisia." ¹³ Akini ni kwa malaika yuhi Mungu nee kamba ukati wowose, "Ekaa mkono wangu wa kudiia kiamuo nendaho niwagosoe wankuu wako kuwa ekiti cha miundi yako"? ¹⁴ Je, malaika wose nkio loho zekuagiwazo kuwa kuwambiza na kuwatunduia wada wendao waupae wokofu?

Chapter 2

¹ Kwaiyo ni lazima tiyaongoe zaidi yadayada tekuyasikiayo, ili kwamba tisekweza kubentwa hae nayo. ² Kwa mana kana saamu zekutamwiiwazo ni malaika ni kweli na kia ubanasi na mwekwenega ahokea azabu, ³ tenda tipate viihi kuhepa kana tikesekupatiiza wokofu mkuu? --wokofu ambao bosi ubiikiwa ni Bwana na kusibitishwa kwetu na wada wekuusikia. ⁴ Muungu pia kausibitisha kwa utangio, vihi na matendo makuu mbaimbai na kwa ngeepo za Loho Mtakatifu ekezipangazo kuigana na kukunda kwakwemwenye. ⁵ Mungu nkeekuiika ulimwengu wezae, ambao tautamwii mbui si ya malaika. ⁶ Badii yakwe ng'anya kashuhudia hantu hasiku akamba, "Muntun ndai, hata adahe kumkumbuka? Au mwana muntu hta umtunduie?" ⁷ kumtenda muntu kuwa mdodo kwemboka malaika; kumhamba taji ya utukufu na hishima. (Tozeeza: Mbui izi, nakumwika uwanga ya ndima ya mikono yako. "Nkayamo mwe nakala za kae.") ⁸ Kuikakia kintu si ya miundi yako." Kwa iyoMungu kaika kintu sii ya muntu. Nkeekubanda kintu chochose ambacho nakikio si yakwe. Akini ivi sasa nkatizati kuoa kia kintu kikawa si yako. ⁹ Hata ivyo taona ambae nee kagosolwa kwa mda, si kwemboka malaika--Yesu, ambae, kwaajili ya suuba yakwe na fiie yakwe kahambwa taji ya utukufu na hishima. Luyo sasa kwa neema ya Mungu, Yesu kageeza fue kwa ajii yakwe na kwa ya kia muntu. ¹⁰ Nee ni vyendi kwamba Mungu, kwa ajii kia kintu kiao kwaajii yakwe na kwembokea yeye, kwakundwa kuwaeta wana wangi mwe utukufu, na kwamba kakundwa kumgosoa kiongozi mwe wokofu wao kuwa ubiindizo wa suuba yake. ¹¹ Kwa mana wose waidi yuda mwika wakfu na wada ambao waikwa wakfu, wose waawa kwe kivoko kimwe Mungu. Kwa sibabu inu yuda mwiika wakfu kwa Mungu nkaona soni kuwetanga ndugu. ¹² Amba, "Nenda nibiikie zina dako kwa ndugu zangu, nenda niimbe kuhusu wewe kulawa mwe bunga." ¹³ Naho amba, "Nenda niamini mwe yeye." Na vituhu, "Kauwa, aha nna wana ambao kanenka." ¹⁴ Kwaiyo kwakuwa wana wa Mungu wose washiiki mwii na npome, via via Yesu ashiiki vintu vintu viavia, ili kwamba kwembokea fiie apate kumnyonyoha za Yuda ambae ana mamlaka uwanga yafiie ambae ni ibiisi. ¹⁵ Inu nee iwa ivyo ili awaike hulu wada wose ambao kwembokea hofu ya fiie waishi maisha yao yose mwe utumwa. ¹⁶ Kwa kwei nkio malaika awambizao. Badii yakwe, awambiza uvyazi wa Ablaham. ¹⁷ Kwaiyo ne ni lazima yeye awe kana ndugu zake katika njia zote, ili aweze kuwa kuhani mkuu mwenye huruma na mwaminifu kwa vitu vya Mungu, na ili kwamba awe na uwezo wa kutoa msamaha kwa dhambi za watu. ¹⁸ Kwa sababu Yesu mwenyewe ameteseka, na kujaribiwa, ana uwezo wa kuwasaidia wale wanaojaribiwa.

Chapter 3

¹ Kwa iyo, wambuya watakatifu, washiriki wa mwetango wa mbinguni, mumfikii Yesu, Mtume na Kuhani Mkuu wa ukii wetu. ² Neni mwaminifu kwa Mungu mwekumsagua, kama via Musa ekuavyo mwaminifu he nyumba yose ya Mungu. ³ Kwa Yesu kahesabiwa kuwa na heshima nkuu kuliko ekuayo nayo Mmsa, kwa sababu yuda mzenga nyumba ahesabiwa kuwa na heshima nkuu kuliko nyumba yenyewe. ⁴ Kwa kuwa kia nyumba huzengwa na mtu fulani, akini yuda azengae kia kintu ni Mungu. ⁵ Hakika Mmsa neni mwaminifu kama mtumishi katika nyumba yose ya Mungu, akalavya shuhuda zihusuzo mbui ndizo zisemwe wakati wezao. ⁶ Akini Kristut ni Mwana mwe usimamizi wa nyumba ya Mungu. Sisi ni nyumba yakwe kama ndatutozoeze halaka kwea mini na fahali yakweamini. ⁷ Kwaiyo, ni kama Loho Mtakatifu atambaisavyo, "Ivieto, kama undausikie sauti yakwe, ⁸ Usekutenda moyo wako kuwa mgumu kama Waizilaeli ekutendavyo katika uasi, kwe nyakati za kujaibiwa nyikani. ⁹ Unu ne wakati ambao tate zenu waniasi kwa kunijabu, na wakati, kwa miaka alobaini, waona matendo yangu. ¹⁰ Kwa iyo sekulaishwa na kivyazi icho. Ne nkiamba, "Weazakia maa me mioyo yao, na nkawamanyia sia zao. ¹¹ Kama via nekuapavyo mwe hasia yangu: khawanaweingie mwe fulaha yangu." ¹² Mue waangalifu, wamsuya, ili kwamba wesekuaho moyo weukbarikao wakutokuamini kwa mwezenu yumwe, moyo ambao undanite hae na Mungu alilye hai. ¹³ Badii yakwe, mhamasishane kia siku kia mtu na mweziwe ili kia kukacha mtamani, ili kwamba mwezenu asekutendwa mgumu kwa ydanganyifu wa zambi. ¹⁴ Kwa maana netuwashiiki wa Kwistu ikiwa ndatutozane na uthabiti wetu kwa nguvu kati yakwe yeye kulawamwanzo hadi mwiso. ¹⁵ Kuhusu idi dekubindizwado kusemwa, "Ivieto kama mndamu itegeze mioyo yenu yakwe, msekeitenda mioyo yenu kuwa migumu, kama Waizilaeli wekutendavyo wakati wa kuatuka." ¹⁶ Niwakinandai wekumsikiao Mugu na kuatuka? Nnenkiwada wose ambao Mmsa ekwewaongozao kulawa Misili? ¹⁷ Ne niwakinandai ambao Mungu kewazukia kwa miaka alobaini? Khiyo hamwe na wada wekugosoa zambi, ambao miii yao yekufayo neigona jangwani? ¹⁸ Ni akina ndai aliowaapia Mungu kwamba khawana weingie katika laha yakwe, kama nkiyowada ambao nkewekutii yeye? ¹⁹ Twaona kwamba nkewekudaha kwengi amwe laha yakwe kwa sababu ya kutokuamini.

Chapter 4

¹ Kwa iyo, twapaswa kuwa makini ili kwamba gati yenu asekuwaho hata mntu yumwe ndie aonekane kashindwa

kuibwia ahadi endelevu ya kuingia mwe humuizi da Mungu.² Kwani netiwa na habai njema zihusuzo humwizo da Mungu dekutangazwado kwetu kama Waizilaeli wekuavyo nayo, akini ujumbe huo nkewekuwasaidia wada ambao wekusikiao bia kuunganisha imani mwe ido.³ Kwa sisi, ambao tibindakae kuamini ne miongoni ndio tenyie katika dia humuizo, Kama itamuiavyo, "Kama nekuapiavyo mwe hasi yangu, Nkawa na wengie mwe humuizo dangu." Kaamba ivi, ingawa ndima zose akwegosoazo zikamilika tangu aho bosi mwa uimwengu.⁴ Kwani katamwia sehemu fulani kuhusu siku ya saba, "Muungu kahumuiza siku ya saba kwa yose akugosoayo."⁵ Nao kaamba, "Nkawanawengie kwe humuizo dangu."⁶ Kwa sababu iyo, tangu humuizo da Muungu ne ni akiba kwa ajii ya baazi kwengia, na tangu Waizilaeli wanyi ambao wekusikiao msui ntana kuhusu humuizo dakwe nkawekuingia kwa sababu ya kutokutii,⁷ Muungu ne kaika vituhuh siku fulani, yetangwayo "Ivyeo." Yeye alionjeza siku inu baada ya kutamwia kuombokea Daudi, ambaye baada ya kutamwia kwa muda mrefu badii yakutamwiwayo hao bosi, "Ivyeo kama mndamsikie sauti yakwe, msekute nda mioyo yenu kuwa migumu."⁸ Kwani kama Yoshua nkawenka humuizo, Muungu nenkekusema juu ya siku ntuhu.⁹ Kwa hiyo bado kuna Sabato ya humuizo yekusigaayo kwa ajii ya wantu wa Muungu.¹⁰ Kwani mwengiae katika humuizo da Muungu eyye mwenye pia kahuumuiza kutokana na mbui zakwe, kama Muungu ekugosoavyo yeye.¹¹ Kwa hiyo tiweni na shauku ya kwengia katika dia humwizo, ili kwamba asekuaho ndieagwe katika aina ya uasi wekuutendao.¹² Kwa maana mbui za Muungu zi hai na zina nguvu na zina ukai kuliko paange dodose denye makai kosekose. Na huheza hata kufikia kutawanya nafsi na loho, na viungo katika uboho. Na denye kudaha kufahamu fikila za moyo nia yakwe.¹³ .Nkakuna chekuumbwacho chakufisacho katika cheni cha Muungu. Badii yakwe, nkia vintu ni zahili na wazi kwa meso ya mntu yumwe ambaye ni lazima tilavye hesabu.¹⁴ Baadae kuwa na kuhani mkuu mwekuingiae mbinguni, Yesu Mwana wa Mungu, tutoze imani zetu kwa zati.¹⁵ Kwa kuwa nkatuna kuhani mkuu ambaye nkadaha kuisi huluma kwa ajili ya uzaifu wetu, akini yeye ambaye kwa sia zose neakageezwa kama sisi, isipokuwa yeye ambaye nkana zambi.¹⁶ Na teze kwa ujasii katika kiti cha enzi cha neema, ili kwamba tihokee lehema na kuhokea neema ya kupata wakati tangunda.

Chapter 5

¹ Kwani kia kuhani mkuu, mwekusogulwa kuawa gatigati ya wantu, kasagulwa kugookea badii yao mwe vintu vihusianavyo na Muungu, ili adahe kuavya kwa hamwe geeko na zabihu kwa ajii ya zambi.² Adaha kwehiazikia kwa uhovu na ubahau, na unkani kwa ajii yeye mwenye nae kadengwa ni zaifu.³ Kwa sibabu ya idi, ana wajibu w kuavya sadaka kwa ajii ya zambi zakwe inga agosoavyo kwa zambi za wantu.⁴ Na nkakuna mtu mdoa heshima inu kwa ajii yakwe mwenye, mia badii yakwe, lazima etangwe nMuungu, inga ekuwavyo Haruni.⁵ Hata Kwistu nkekwegimbika mwenye kwa kwegosoa mwenye kwa kuhani mkuu. Badii yakwe, Mungu katamwiia kwakwe, "Wewe umwanangu, ivyeo nkitenda Tati ako."⁶ Nkama atamwiavyo pia hantu hatuhu, "Wen ni kuhani ya kae baada ya mfumo wa Melkizedeki."⁷ Ukati wa uzo wakwe me mwii, kaomba na kuombea, kamwomba kwa mesozi, kwa yeye adahae kumhonya kuawa kwe fiie. Kwa sibabu ua uzizitizi wakwe kwa Muungu, kategeezwa.⁸ Etiho nee ni mwana, kahina kutii mbui za zekumsuubishazo.⁹ Kabindiizwa na kwa sia inu kagosoka kwa kia muntu amwaminiye kua sibabu ya uhoni wa kae,¹⁰ kwa kunegwa na Muungu kama kuhani Mkuu badii ya uzoo wa Melkizedeki.¹¹ Tina mangi ya kutamwiia kuhusu Yesu, akini nvikai kuwambia kua nywie mu wazito kutegeeza.¹² Ati ho kwa kipindi iki mkundwa mtende waimu, bado kuke na umuhimu wa muntu kuwahinya mahinyo ya kae ya kanuni za mbui za Muungu. Mwafaigwa ni mee na nkio nkande nkavu.¹³ Kwa ajii yoyose mnywa meedu nkana uzoefu mwe saamu za haki, kwa kua ake mwana.¹⁴ Kwa ntendeo ntuhu, nkande nkavuni ya wantu wagima, wada ambao kwa ajii wao mwe kusunguumanya haki na ubaya wahinywa kumanya dedi na baya.

Chapter 6

¹ Kwaiyo tikaeka tekuhinywacho bosi kuhusu saamu za Kwistu, taondigwa tiwe na juhudi tikaitia kwe kudaaha, tesekuika vituhu misingi toba kuawa mwe ndima aesazo na ugima na imani mwe Muungu,² wala misingi ya mahinyo ya ubatiizo na kuikiwa mikono, ufufuo wa watakufa na hukumu ya kae.³ Nahotagoso ati Muungu nndaafaigwe.⁴ Kwa ajii nkaidahika kwa wada wekuvokao kupata ung'azi wa bosi, wageeza kipawa cha uko uanga, na kutendwa kwa washiika wa Loho Mtakatifu,⁵ na ambao wageeza utana wa mbui ya Muungu na kwa nguvu za ukati wezao,⁶ wakabinda nee wagwa nkaidahika kuwavuza vituhu mwe toba. Ni kwa sibabu wamsuubu Mwana ya Muungu maaya kaidi kwa nafsi zao wamtenda kua chombo cha mahoka chazae.⁷ Kwa kua alizi yekuhokeayo fua inyayo maa kwa maa uanga yakwe, iavy nkande muhimu kwao wekugosoao ndima mwesi, wahokea balaka kuawa kwa Muungu.⁸ Akini ati yavyaamiwa na magugu, nkaina vituhu samani na i mwe hatai ya kuigitwa. Ikabinda yadagamizwa.⁹ Eti ho tatamwiia ivi wambuya wedi, taheehezwa nmbui ntana zimitazo nywinywi na mbui zihusuzo mhonyaji.¹⁰ Kwa kuwa Muungu nkio mzalimu nkana ajae ndima yenu na kwa ukundiso mwekumwonyesao kwa ajii ya zina dakwe, mwe idi muwatumikia waamini na bada mke kwe kuwahiazikia na mke kuwatumikia.¹¹ Tatamiwa mno kua kia yumwe adahe kuonyesa bidii ida ida mpaka mwisho kwa uhakika wa ujasii.¹² Nkatikunda muwe wabwa, akini muwe watongezi wa wada wapao kiaga kwa ajii ya imani na uzimizizi.¹³ Kwa maana Muungu akumwenkaho Abwaahamu kiaga, keigita kwa nafsi yakwe kwa kuwa nee nkee kweigita kwa mtuhu yoyose eliye mkuu kwomboka yeye.¹⁴ Kamba ivi, "Nnda n'kubaliki na nnda n'kuomee uvyazi wako zaidi."¹⁵ Kwa sia inu, Abwaahamu kahokea kia ekwenkigwacho kiaga baada ya kugoja kwa kuzimizizi.¹⁶ Maana wanadamu weigita kwa yeye mkuu kwomboka wowo, na kwao bindiizio da mhigano wose ni kiaga kwa kuyasibitisha.¹⁷

Ukati Muungu ekuamuahio kuwonyesa kwa uwazi zaidi kwa wapazi wa kiaga kusudi dakwe tana desadokuhituka, kadisibitisha kwa kiaga.¹⁸ Katenda ivyo kwa vintu viidi vyesavyo kuhituka, ambavyo mwe ivyo Muungu nkadaha kusema umbea, swiswi tekuguukiano mafiso tipate kugewa moyo kutozeza kwa nguvu tumaini dekwikwado mbele yetu.¹⁹ Tinao ujasii unu inga nanga imala loho zetu, ujasii ambao wengia handu ndani nyuma ya pazia.²⁰ Yesu kengia hada hantu inga mwe kutiongoea, akabinda kugosoka kuhani mkuu hata kae baada ya utaatibu wa Melkizedeki.

Chapter 7

¹ Ne iwa ivi Melkizedeki, mfaume wa Salemu, Kuhani ya Mungu mwe uwanga mwekudugana na Abwahimu akauya kuwakoma wafaume na akawakweza. ² Abwahamu kamwenga kia yumwe akikundacho. Zina dakwe "Melkizedeki" maana yakwe" ufaume wa haki" na pia "mfaume wa Salemu" ambayo ni "ufaume wa amani." ³ Khakuna tate, khakuna mmakhakuna wavyazi khahana mwanzo wa siku waa mwisho wa maisha yakwe. Badaa yakwe asigaae kuhani kae ing'a mwana wa Mungu. ⁴ Isasa fikii jinsi muntu ekuavyo mkuu. Mvyazi Abwahamu kamwenka mwenga ya kumi ya vintu vitana ekuvyidoavyo kwe ng'ondo. ⁵ Na hakika muango wa Walawi wekuhokea hofisi za kuhani watenda na amlu kuawa kwe sheia kukuba mwenya ya kumi kuawa kwa wantu, ambayo ni, kuawa kwa Waizilaeli wezwao, hamwe na kwamba wao, pia, ni muango kuawa kwa Abwahamu. ⁶ Akini Melkizedeki, mwesekua na muango kuawa kwa Walawi, kahoea mwenga ya kumi kuawa kwa Abwahamu, ne akambaiki, yeye mekwa na kiaga. ⁷ Aho khaiemewa muntu mdodo hubaikiwa na mkuu. ⁸ Kwa mbui inu muntu ahokeae mwenga ya kumi endaafe siku mwenga, akini kwa mbui mtuhu mwenga mwekuhokea mwenga ya kumi kwa Abwahamu akaelezwa kama anayeishi. ⁹ Na kwa namna ya kutamwia, Lawi ekuhokea mwenga ya kumi, pia kaiha mwenga ya kumi kwa Abwahamu, ¹⁰ kwa sababu Lawi ekuaho mwe vigudi vya tatiakwe Abwahamu ukati Melkizedeki ekuduganaho na Abwahamu. ¹¹ Sasa ati ukamiifu udahikana kwembokea ukuhani wa Lawi, (hivyo sii yakwe wantu huhokea shaia), ne kukakundwa mbwai zaidi kwa kuhani mtuhu kwenuka baada ya mfumo wa Melkizedeki, na kgio kwetangwa baada ya mpangiio wa Haruni? ¹² Kwa hiyo ukuhani hubadilika, hahana budi shaia nayo kubadiika. ¹³ Kwa yume ambae mbui izi zitamuiwa kuhusu kabia nduhu, kuawa kwakwe hahana mwekudumu mazabahuni. ¹⁴ Sasa ni wazi kwamba Bwana wetu kaawa mwe Yuda, kabia ambalo Musa kngikutaja kuhusu makuhani. ¹⁵ Na haya tekuyamuiyo ni wazi hasa ikawa kuhani mtuhu endaawiie kwa mfano wa Melkizedeki. ¹⁶ Kuhani uyu mya ng'io yumwe ambae katenda kuhani uanga ya msingi wa shaia zihusianazo na uzao wa mntu, akini mwe msingi wa nguvu ya maisha zesazokudaha kubanika. ¹⁷ Ivyo magonde yashuhudia kuhusu yeye: "We ukuhani kae na kae badii ya mfumo wa Melkizedeki." ¹⁸ Kwakua amlu yekuongoayo iikwa nkandaia kwa sibabu iwambovu na nkgaitama. ¹⁹ Ivyo shaia khayekugosoa chochose chekusiacho iya nekua na ujasii mtana kwa ayotimsogeeayo Muungu. ²⁰ Kwa ujasii unumtana khawekuawiabia kutamua kwe kiapo naidi makuhani watuhu hawekudoa kiapo dodose. ²¹ Akini Mungu kadoa kiapo ukati ekugombekapo kuhusu Yesu, "Bwana kaapa na khana ahitue mawazo yake. 'wewe ukuhani kae na kae." ²² Kwa idi Yesu pia keza kutenda zamana agano tana. ²³ Kwa ukwei fiie ya gimbuza makuhaani kuhudumu kae na kae inu ni kwaajii ne kua makuhani wangi yumwe badii ya mtuhu. ²⁴ Aki kwaajii Yesu aishi kae na kae ukuhani wakwe khauhi tuha. ²⁵ Kwa iyo yeye pia adaha kwa ukamiifu kukamiishwa kuhonya wehehi akwe Mungu kwemboka yao, kwakua yeye anaishi kae na kae kwakuombeza kwaajii yao. ²⁶ Kwa iyo kuhani mkuu ywa namna afaa kwetu. Mwesezambi hatia mtanda mekwenega kuwa kwa watazambi na katenda auanga kwemboka mbingu. ²⁷ Yeye hekua na uhitaji, mfano, wa makuhani, waazwa zabihu kuazwa zabihu kae na kae bosi, kwa zambi zakwe mwenye badala na vituhu kwa zambi za wantu. Kagosoa hi maamwenga kwa wose, ekwe ekweevyaho yeye mwenye. ²⁸ Kwa shaia asagua wantu zaifu kutenda makuhani wakuu akini mbui ya kiapo yekwezaho baadaa ya shaia kamsagua Mwana, mwekugosolwa kuwa mkamiifu kae.

Chapter 8

¹ Sasa mbui ambayo taigombeka ni inu: tina kuhani mkuu mwekwekaa si mwe mkono wa kuume wa kiti cha enzi uko Uanga. ² Yee ni mtumishi hada hantu hatakatifu kumbi da kwei ambado Tate kadiika nkio mntu yoyose ya kufa. ³ Kwa ajii kia kuhani mkuu aikwa kuavya geeko na zabihu, savyo ni muhimu na vyedi ukawa na kintu cha kuavya. ⁴ Ati Kwistu nee yu nanga ya si nkekuwa awiie kuhani zaidi ya aho. Kwa ajii nee watayari wada wekuavyao vipawa kuigana na shaia. ⁵ Wahudumu kintu chekuacho nakala na kuzui vintu vya mbinguni, nsawa inga Musa ekukanywavyo ni Muungu akuaho akakunda kuzenga kumbi. "Kauwa," Muungu akatambaika, "gosoa kia kintu kuigana na uufi wekuonyeswavyo uanga ya mwima". ⁶ Mia sasa Kwistu kahokea huduma ntana sana kwa ajii nae mwevanyi wa agano tana ambado dibinda kuikwa vyedi. ⁷ Savyo ati agano da bosi nee nkadina makosa, nee nakokuwa na haja ya kuondeza agano da kaidi. ⁸ Kwa ajii Muungu ekuvumbuahio makosa kwa wantu kamba, "Kauwani, siku zeza, 'atambaisa Tate, ho ndiho nigose agano hya hamwe na nyumba ya Israel, na nyumba ya Yuda. ⁹ Nkadinadiwe inga agano nekugosoado hamwe na tati zao siku ambayo nkiwadoa kwa mkono nee nawaongoza kuawa Misri. Kwa ajii nkawokuendelea mwe agano dangu nami nchekuwapatiliza vituhu, atambaisa Zumbe. ¹⁰ Kwa ijii idi nee agano nndan'gosoe kwe nyumba ya Israeli baada ye siku izo', atambaisa zumbe yao. Nawo wonda wawe wantu wangu. ¹¹ Nkawana wahinyane kia moneka na jirani yakwe, na kia yume na nduguye akamba, "Mmanyee Zumbe," wose wonda wanimanye, kuawa mdodo mpaka mkuu yao. ¹² Savyo n'nda nionyese lehema kwa mbui zao zesazo haki, nahodu nkinanzikumbuke zambi zao vituhu." ¹³ Kwa kugombeka "Mpyahamu," kadigosoa agano da bosi disakaa. Na ido ekubiikiado ati disakaa di hehi na kuangwa.

Chapter 9

¹ Sasa hata agano da bosi nee kuwa na sehemu ya ibada hanu duniani na nkacho za ibada. ² Kwanimda we ikumbi nee mnagati diangaliwa, gati da chongoi hetangwa hantu hatakatifu. Katika eneo idi nee haikwa ingo na taa, meza na mikate ya wonyesho. ³ Na nyuma ya pazia da kaidi nee kuna gati tuhu, hukwetangwa ho hatakatifu zaidi. ⁴ Nee kuna mazabahu ya zahabu kwa kuvungiza uvumba. Pia nee mnasanduku da agano, ambado dizengwa zahabu tupu. Ndani yake nee mna kuna bakui da zahabu denye namna, ngoda ya Haluni iota mani nazia mbao za maiwe za agano. ⁵ Uwanga wa sanduku da agano maumbo ya maselafi wa utukufu wagubika mawawa yao mbele ya kiti cha upatanisho ambacho kwa ini sasa nkaatidaha kwa kina kuwaelezea. ⁶ Baada ya vintu ivi kuandaliwa, makuhani kawaida wengia gati da chongoi hada hekumbi waavya huduma zao. ⁷ Mia Yuda kuhani engia kiti gati da kaidi ukedi maa kwa maa kiti mwaka na pasipo kubada kuacha kuwavya zabihu kwaajii yakwe binafisi, na kwa zambi za wantu pasipo kukusudia. ⁸ Loho Mtakatifu anatushuhudia kwamba, sia ya hantu patakatifu zaidi nkahazati kugubulwa kwa via gati da bosi digooka. ⁹ Akini kielele cha muda unu wa sasa. Vyose zawadi na zahabu ambavyo vyaavigwa sasa ng'avidaha kukamilisha zamila ya anaeabudu. ¹⁰ Ni ng'ande na vinyaji ikedu vya unganishwa katika namna talatibu za ibada ya kwesunta, zoseizi ni taatibu za kimwili ambavyo viandaliwa hadi yezeamli mya yendayoikwe hantu hakwe. ¹¹ Kwistu keza kama kuhani mkuu wa mambo matana ambayo yeza kwembokea ukuu na ukamilifu wa kwembokea ukuu na ukamilifu wa gati kuu amayo nkyo kugosolwa na mikono ya wantu ambao nkio wa ulimwengu unu we kuumbwao. ¹² Nee nkiyo kwa mpome ya mbuzi na ndama, bali kwa mpome yake mwenye kwamba Kwistu kengia hantu hatakatifu maa mwenga kwa kiti yumwe na kutihakikishia uhonyaji wetu wa kae na kae. ¹³ Kama kwa mpome ya mbuzi na mafahali na kunyunyiziwa na mazeu ya ndama mwee hao wasio safi wekutengwao kwa Mungu na kugosoa mii yao safi, ¹⁴ Je nkiyo zaidi sana mpome ya Kwistu ambae kwembokea Loho wa kae na kae keavya mwenye bila waa kwa Muungu, kusunta zamila zetu kuawa matendo mafu kumtumikia Mungu mwehai? ¹⁵ Kwa sababu iyo, Kwistu ni mjumbe wa agano diyhaa. Inu nee sababu mauti imeacha hulu wose walio na agano da bosi kuawa katika hatia ya zambi zao, ili kwamba wekwetangwaona Mungu wadahe kuhokea ahadi ya ulithi wao wa kae na kae. ¹⁶ Kama kuna agano didumudo, ni lazima kuthibitisha kwa kifo cha mntu yuda ekutendado. ¹⁷ Kwani agano lina kuwa na nguvu hantu hawiaho mauti, kwa sababu nakuna nguvu wakiti mwenye kudi gosoa akiwa aishi. ¹⁸ Hivyo hata nkiyodia agano da bosi needii kwa pasipo mpome. ¹⁹ Wakati Musa ekuwaho aavya kiti agizo da sheiya kwa wantu wose, kadoa mpome ya ngombe na mbuzi, hamwe na mzi, kitamba chenkundu, na hisopo, na kunyunyizia gombo lenyewe na wantu wose. ²⁰ Kisha akasema, "Inu ni mpome yagu ya agano ambayo Muungu kawenka amlilweni." ²¹ ²² Katika hali ida ida, aliinyunyiza mpome juu ya kumbi na vyombo vyose we kutumiwavyo kwa huduma ya ukuhani. Na kuigana na sheiya kalibu kindu chatakashwa na mpome. Pasipo kwetia mpome nakuna msamaha. ²³ Kwahiyo nee lazima nakala za vintu vya mbinguni lazima visunte kwa inu zabihu ntana zaidi. ²⁴ Kwani Kwistu nkekwenza hantu hedi sana hekugoswa lwaho na mikono ambayo ni nakala ya kindu halisi, badala yake kengia mbingu zenye, hantu ambako sasa yuuko mbele ya cheni wa Muungu kwa ajii yetu. ²⁵ Nkekwenza kida kwekwe avya sadaka kwa ajii yakwe mala kwa mala kama atendavyo kuhani mkuu ambae engia hantu hatakatifu zaidi mwaka baada ya mwaka hamwe na mpome ya mtuhu, ²⁶ kama ivyo ni kwei basi neni, lazima kwake kuteswa maanyizaidi tangu bosi mwa ulimwengu mia sasa ni maa mwenga hadi mwisho kwa miaka ekwegubua kutwiusade zambi kwa zabihu yake mwenye. ²⁷ Kama yeivyo kwa kiti mntu hufa maamwenga na baada ya hiyo yeza hukumu, ²⁸ ndivyo hivyo Kwistu nae ambae kalavigwa maa mwengaezi usa zambi za wengi andaawiye mala ya kaidi, sikudi da kushuhulikia zambi, bali kwa kuhonya kwa wada wangojao kwa sabuli.

Chapter 10

¹ Kwa kuwa sheia ni kizuii cha mbui mtana zezazo, nkiyo yada yesakuwa halisi. Sheia kamwe ukaidaha kutenda hehi na wada we hehi na Muungu kwa sia ya dhabihu waavyazo makuhani mwaka mgima. ² Au ukivyo dhabihu izi ne hazilavigwa kwa wada waabuduo wakawa wasuntwa kamwedu, nkawana umanyi wa dhambi. ³ Bali katika dhabihu iyo kuna ukumbuso wa zambi zekugosolwazo mwaka baada ya mwaka. ⁴ Kwa kuwa nkaidahikana mphome ya mafahari na mbuzi kuzi usa zambi. ⁵ Wakati Kristo ekwizaho duniani, akasema, "Nkamwe kutamani matoleo au dhabihu, baadala yakwe mkaandaa muwii kwa ajii ya dhambi. ⁶ Nkamwekuwa na thamani kwe kuteketeza au dhabihu kwa ajii ya zambi. ⁷ Halafu akasema, "Kaua, aha nayagosoa mapenzi yako, Mungu, kama we kuandikavyo kunihusu mimi." ⁸ Akasema kama vyekusemwanza: "Nkamwekutamani dhabihu, matoleo, au sadaka ambayo zaavigwa kulingana na sheria. ⁹ Halafu akasema, "Kaua, ah kugosoa mapenzi yako". Akaika mpembeni taatibu za awali ili kuimarisha zia za kaidi. ¹⁰ Kwe taatibu za kaidi titengwa kae kwa Mungu kwa mapenzi yakwe kwa mbokea kwe lavya kwa mwili Yesu Kristo maa mwenga kuoa nyakati zose. ¹¹ Ni kweli, kiti kuhani agooka kwa huduma siku kwa siku akavya dhabihu ida ida ambayo kwa vyovyose haidaha kuusa zambi. ¹² Akini baada ya Kristo kulavya dhabihu maa mwenga zambi za milele akeka mkono wa kuume wa Mungu, ¹³ akamgoja mpaka maadui zakwe wagwiswe na kutendwa kiti kwa ajii ya miundi yakwe. ¹⁴ Kwa kuwa kwa sia ya toleo dimwe kawakiisha milele wada ambao watengwa na Mungu. ¹⁵ Na Roho Mtakatifu pia kashuhudia kwetu kwa kuwa wa kwanza akasema, ¹⁶ "Iti ni kiaga nigo soacho kwa hamwe na baada ya siku izo; Bwana amba: ivi nndamiike sheria zangu mwe mioyo yao na nndanziandike mwe akii zao". ¹⁷ Kisha akasema nkawana wazikumbuke vitahu zambi na mbui zao". ¹⁸ Sasa hantu henaho msamaha, hakuna tena dhabihu ya sambu. ¹⁹ Kwa hiyo ndugu tiwa ujasii wa kengia hantu

hatakatifu zaidi kwa mphone ya Yesu.²⁰ Iyo ni sia ambaya kauvugua kwa ajii ya mwii wakwe, mhya na hi vyembokeavyo mwe pazia.²¹ Na kwa sababu vinaye kuhani mkuu juu ya nyumba ya Mungu,²² na timkaibie na moyo wa kwei katika utimilifu wa uhakika na imani tikawa na mioyo ye kunyuzi wayo safi kuawa kwe ubaya wa zambi na kuwa mii yetu yekusuntwayo kwa mazi safi.²³ Basi natitoze haswa mwe ungamo da ujasii wa tumaini detu bila ya kuhituka, kwa sababu Mungu mwekutiahidi ni mwaminifu.²⁴ Na tizidi kufikii namna ya kukazana kupenda matendo matama.²⁵ Tisekueka kwe kaa hamwe kama wagosoavyo watuhu. Baadala yakwe tihamasishane kia mntu, kama muonavyo siku zi hali.²⁶ Kama tagosaa kasidi kuendelea kugosoa zambi baada ya kuhokea elimu ya ukwei, ni Dhabihu ntahu ya zambi nkaibakia.²⁷ Baadala yakwe, kuna tegemeo da hukumu ya kutiza na ukai wa moto ambao unda uteketeze maadui wa Mungu.²⁸ Yesose mwe kuemea sheria ya Musa andaafe bila ya rehema mbele ya ushuhuda wa mashaidi waidi au watatu.²⁹ kiasi chani cha adhabu wafikii chatosha kwa Yuda mumdharau mwana hungu, yeyose mwekuigowea mphone ya kiaga kama chosachokuwa kitakatifu, mphone ambayo ikwa wakfu kwa Mungu - yeyose mwe kumitu kana Roho wa neema?³⁰ Kwa kuwa tamanya yumwe ambaye kasema, "Kisasi uchangu, lazima niihize". Na vituhu, "Bwana ndawahukumu wantu wakwe".³¹ Ni ubui ya kutisa ya mntu kuguia mwe mikono ya Mungu mwe hai!³² Akini kumbuka siku zekwembokazo, baada ya nuru ni kwa viwili mvumilia maumivu makai.³³ Nkamwekufiswa dhihaka ya matusi na mateso, na ne mkashiiki hamwe na wada wekwembokeao mateso kama ayo.³⁴ Kwa kuwa ne mna moyo wa mbazi kwa awo wafungwa na mhokea kwa furaha adhabu ya urithi wenu, ukumkamanya kwamba nyinyi wenye mna urithi bora wa kudama milele.³⁵ Msekuwasa ujasii wenu wenao zawadi nkuu.³⁶ Kwa kuwa mwafaigwa ni uvumilivu ili mpate kia ekuahidicho Mungu baada ya kugosoa mapenzi yakwe.³⁷ Baadaye kidogo yumwe eza hakika nkacheewa.³⁸ Andaekae kwa imani mwenye haki yangu."³⁹ Akini nkio kama wadamauyao nyuma kwa kuangamia. Baadala yakwe sisi ni baadhi ya wada wenye imani ya kulinda roho zetu.

Chapter 11

¹ Ivi imani ni ukweli enao mntu ukati ategemeaho kintu fulani kwa ujasii. Ni ukweli wa kintu ambacho nkakizati kuonekana.² Kwa ajii inu baba zetu wamanyika kwa imani yao.³ Kwa imani tamanya kwamba uimwengu uumbwa kwa amlu ya Muungu, kwa kia kionekana nchokugosolwa kuawana na vintu vyekuwayo vyaonekana.⁴ Iwa kwa ajii ya imani kwamba Habii kamwavia Muungu sadaka ya ntana ya kufaa mbai na ekugosoavyo Kaini. Nee ni kwa ajii inu ya kwamba katogolwa ni mwenye haki. Muungu kamtogowa kwa ajii ntunu ekuavyayo. Kwa ajii iyo, Habii ake kusema, japo kafa.⁵ Iwa kwa imani kwamba Enoko kadaigwa uwenga na nkekuona mauti. "Nkekuoekana, kwa ajii Muungu kamdoa" kwa via neisemwa kwa ajii yakwe kuwa kamtamiza Muungu kabla ya kudoigwa uwanga.⁶ Kama nkakuna imani nkaidahikana kumtunya Muungu, kwa ajii mweza kwa Muungu aondigwa amini kwamba Muungu ekaa nae nkavya ntunu kwa wada wa mwondezao.⁷ Iwa ni kwa imani kwamba Nuhu, nee kakanywa na Mungu kuhusiana na mambo ambayo hayakuwa yameonekana, kwa heshima ya ki Mungu alitengeneza safina kwa ajili ya kuiokoa familia yake. Kwa kufanya hivi, alihukumu ulimwengu na akawa mrithi wa haki ambayo huja kupitia imani.⁸ Iwa kwa imani kwamba bwahimu, ekwelangwaho katii na kuita hantu ambaho kaondwa akadoe ulisi. Kaawa bila kumanya hata aitaho.⁹ Neeni kwa imani kwamba ekaa mwe sii ya ahadi enga mgeni. Kekaa mwe hema na Isaka na Yakobo, walisi weziwe wa kiaga.¹⁰ Inu ni kwa ajii katetegemea kupata mzii mwe kuafya na mzingi wakwe ni Muungu.¹¹ Iwa ni kwa imani Bwahimu, na Sala wenye, wahokea nguvu kufunga ifu ipokuwa ne ni wantu wagima sana kwa ajii wa mwana Muungu kuwa mbembazi, ambaye kaika kiaga nao cha mwana kigosi.¹² Kwa iyo kuwa mntu uyu yumwe mwekuwa hehi kufa wakavyaigwa wana wasio kutaaziwa. Wawa wengi inga ntoondo za kwezunde ne ni wangienga mbeyu za msanga mwe ufukwe wa bahai.¹³ Ae wose wf mwe imani bila kuhokea kiaga. Ingaw nee wakiona na kukikubai kwa hae wakubai kwamba nee ni wageni na wembokaji uwanga ya sii.¹⁴ Kwa wada wambao mbui kama izi zaikwa mwazi kwa waondao sii yao wenye.¹⁵ Kwa kwii, kama nee waka waza sii wekuawayo nee wapata nafasi ya kuuya. Akini kama ivo wakunda sii ntana ambayo ni ya kezunde.¹⁶ Kwa iyo Muungu nkaona soni kwetangwa Muungu wao, kwa ajii kagosoa mzii kwa ajii yao.¹⁷ Ilikuwa ni kwa imani kwamba Bwahimu eku gezwaho kamwavya Isaka. Nee yeye mwekuhokea nyemi na kiaga, kamwavya mwanawe wa ikedu,¹⁸ ambaye kasemwa, "Kuwa kwa Isaka uvyazi wako wanda welangwe."¹⁹ Bwahimu kamanya kwamba Muungu adaha kumfufua Isaka kuawa mwe wafu, na kwa kutamwiya kwa kikabila.²⁰ Iwa ni imani kwa Isaka kambaiki Yakobo na Esau kwa ajii ya mbuii zezazo.²¹ Iwa ni kuwa imani kwamba Yakobo ekuwaho mwe ukati wa kufa, kambaikai kiya yumwe ya wana wa Usufu, Yakobo akavika, kagamia uwanga mwa ngoda yakwe.²² Iwa ni imani kwamba Usufu ukati wakwe wa mwisho wekuwaho hehi akamba kuhusiana na wana wa Izraeli Misii ne awaagii ya wadoe mafuha yakwe.²³ Iwa ni kwa imani kwamba Msa, ekuvyaigwaho, kafiswa kwa miezi mitatu ni wavyazi wakwe kisa wamwona kuwa ni mteke na ni mtana, nkaokutiswa ni amlu ya mfaume.²⁴ Iwa ni kwa imani kwamba Msa ekuwahao mntu mgima, kaemea kwetangwa mwana biti Faao.²⁵ Badaa yakwe, kasagua kushiikii sungu hamwe na wantu wa Muungu baada ya kutamiwa laha za zambi kwa mda.²⁶ Kafikiia soni ya kumtongea Kwistu kwamba ni utajii mkuu kuiko hazina za Misii kwa kuwa kafua meso yakwe mwe ntunu za ukati wakwe wezao.²⁷ Iwa ni kwa imani kwamba Msaa kawa Misii. Nkekuogoha nkondo ya Mfaume, kwa kuwa kasumiia kwa kukaua kwa mwekuoneka.²⁸ Iwa ni kwa imani kwamba akaitoza pasaka na kwetia mpome, iya kwamba mbanasi wa mvyaigwa wa bosi ase kuwadonta wavyigwa wa bosi wa kigosi wa waizilaali.²⁹ Iwa kwa imani kwamba wemboka mwe bahai ya shamu kama sii nkavu. Ukati wamisii we kujaibuho kwemboka wamezwa.³⁰ Iwa ni kwa imani kwamba ukanto wa Yeliko ugwa asii, baada ya kuzungukwa siku saba.³¹ Iwa ni

kwa imani kwamba Lahabu yuda mkiynga nkeangamia hmwe na wadambao kaokuwa watiifu kwaji ya kuhokea wapelezi salama.³² Nambe mbwai zaidi? Maa mda nkautosha kuwahadisia ya Gidioni, Baaka, Samson, Yefsii, Daudi, Samwii na za manabii,³³ awo kwembokea imani wazishinda faume, wagosoa haki, na wahokea ahadi wavizua kanwa eha simba,³⁴ wakoma nguvu za moto, wawaaho kwa ncha ya paange, wahonywa kuawa mwe matamu, wawa watoanaji mwe nkondo wagosoa watoanaji wageni kuguuka.³⁵ Wavyee wahoke wekufao wao kwa sua ya kufufuka. Wengi wapata sungu bila kukunda kubadwa hulu iya wadahe kwenkigw uzoefu kufufuliwa kwa ubora zaidi.³⁶ We kumwe wadasungu ya kuzalauliwa na kutoigwa, hata, kwa kufungwa na kugewa gezani. Watoigwa maiwe.³⁷ Wasengwa vipande kwa msumeno. Wakomwa upanga. Waita na mababu ya ngoto na babu da muzi ne wakaondowakundao, wakaendelea mwe sungu na kugosoewa mabaya³⁸ (ambayo uimwengu nkao kufaa kuwa nao), wakazuua mwe mzitu, miima, mwe mapango mwe matubwi ya asi.³⁹ Ne wantu wose awa wakundwa ni Muungu kwa ajii ya imani yao, nkao kuhokea ehukundacho kuwenka.⁴⁰ Mungu kaongoa kutekenka kintu kitana iya kuvamba bila swisi nkawadaha kukmilishwa.

Chapter 12

¹ Kwa iyo, kwa kuwa tizunguukwa ni zunde kuu da mashaidi, tase kia kintu kitizamiacho hamwe na dhambi ambayo ya tizunguuka kwa ulahisi. Titee mbio kwa sibabu sabuli mwe mahigano yekuikwayo mbeye yetu.² Tiyegae meso yetu kwa Yesu, yeye mwekuveka na mwe kutimiza imani yetu ambae kwa ajii furaha yekuikwayo mbele yakwe kazizimiza msaaba, akaibea soni yakwe, akekaa aasi mkono wa kudiiia wa kiti cha enzi cha Mungu.³ Mana mfanyanyeni yeye mwe kuzizimiza mbui za nchuki kuawa kwa wenye dhambi, zidi yakwe mwenye ili kwamba msekweza mkasokea au kuzimia moyo wenu.⁴ Nkamwekugaya au kusuubika mkahiga na na zambi kiasi cha kusiiwa mhome.⁵ Naho mja kuda kugewa moyo ambako mwegalwa kama wana vigosi: "Mwanangu, usekuyadoa kwa halaka maangizo ya Zombe, wala usekufa moyo wendaho kugesolwa na yeye."⁶ Kwa kuwa Zombe amwangiza yeyose ambae amkunda, na kumwazibu kia mwana amhokea.⁷ Zizimizani majaibu kama maangiizo. Mungu ahiizika nanyi kama ahiizikavyo na wana, mana ni mwana yuni ambae tati yakwe nkadaha kumwangiza?⁸ Akini kama nkakuna kuangizwa, ambako swie tose taashiika, basi nywie ni halamu na nkio wanawe.⁹ Zaidi ya yose, tiwa na tati zetu wa kidunia wa kutiangiza, na tiwaheshimu. Je nkaitikunda hata zaidi kumwetika tate wa kiloho na kwekaa?¹⁰ Kwa hakika tate zetu watiangiza kwa myaka micheche kama ikuenekanavyo vyedi kwao, akni Muungu atiazibu kwa faida yetu ili tiishiki utakatifu wakwe.¹¹ Nkakuna azabu itamato kwa ukati uo. Ina sungu. Hata ivyo, baada ya aho yavyaa tuntida da mheha ya utauwa kwa wada wekufundishwao nayo.¹² Kwa iyo enuani mikono yenu ikutigindikayo na kugosoa mavindi yenu yekuseke ayo kutenda yenye nguvu tena,¹³ nyosheni mapito ya nyayo zenu, ili kwamba yeyote aliye mlemavu hataongozwa upotevuni lakini apate kuponywa.¹⁴ Ondezeni amani na wantu wose, na pia utakatifu ambao pasiho uwo n'kakuna ndie mwene Zombe.¹⁵ Muwe mkakauwa ili kwamba asekuwaho mwendie aekwe hae na neema ya Muungu, na disekweza sina da usungu disekwenda kuhota na kusababisha shida kuwakengeua wangu.¹⁶ Kauweni kuwa rikakuna zinaa au mntu mwesie mtauwa kama via Esau, ambae kwa sababu y n'kande mwenga kaitaga haki ya uvyagwa.¹⁷ Kwa kuwa mwamanywa kwamba baade ekukundaho kutisi balaka, akaemewa, kwa sibabu n'kekupata fura ya kutubu hata ingawa kaendeza kwa mesozi.¹⁸ 8Kwa kuwa hamkuja katika mlima ambao unaweza kuguswa, Mlima unaowaka moto, giza, kukatisha tamaa na dhoruba.¹⁹ Nkamwekweza kwa sauti ya gunda au kwa mbui ziawanazo na sauti ambayo isababisha kia wategezao wasekuombeza neno dodose kutamwia kwao.²⁰ Kwa kuwa n'kawekudaha kuzizimiza kia chekuamulwacho: "Mafani hata mnyama adendae mwima, lazima atagwa kwa maiwe."²¹ Ya tisayo kwemboka ekueaye Msa akamba, "Nkiagoha sana kiasi cha kuzingiiza".²² Badala yake, muuezea mwima Sayuni na mwe mzi wa Muungu mwenye ugima Yelusalemi ya uanga, na kwa malaika elfu kumi washelehekeao.²³ Mweza mwe kusanyika da wavyagwa wa bosi wose wekusajii wao mbinguni kwa Muungu hakimu wa wose, kwa loho za watakatifu ambao wakamiishwa.²⁴ Mweza kwa Yesu mpatanishi wa kiaga kihya, na kwa mphome yekudondo moswayo ambaya yatamwia matana kwemboka ya kuiko mpomo ya Habili.²⁵ Ukaue kuwa usekweza ukamuemea yumwe ambae atamwiae, kwa kuwa kamwurika wekuepuka wekumwemeaho yumwe mwekuwaonya duniani, kwa hakika nkatinatiepuka mafani tihakituka hae kuhwa kwa yuda atiangizae kuawa mbinguni.²⁶ Kwa ukati tuo sauti yakwe ikucha dunia. Akini isasa kaahidi na kugombeka, "Bado maa ntuhu vituhu nkina ni she dunia ikedu, bali mbingu pia."²⁷ Maneno haya, "Maa mwenga vitahu," yaonyesa kuusigwa kwa vintu via vizingizavyo, ivi ni vintu via ambavyo viumbiwa, ili kwamba via vintu vyesivyokutingishika visigae.²⁸ Kwa iyo, tihokee ufalme ambao nkautingishika, tifulani katika hali ya kumwabudu Muungu kwa kukunda hamwe na kweseeza katika kicho,²⁹ kwa mana Muungu wetu ni moto udao.

Chapter 13

¹ Basi ukundiso wa ndugu uendele. ² Mwesekujaa kuwakaibisha wageni, mana kwa kugosoa ivi, wekumwe mwakaibisha malaika bila kumanya. ³ Umanywa wose wamo mwe mageeza nee mno kuda hamwe nao, na ati miini yenu igosolwa inga wowo. ⁴ Basi ndoa na ihishimiwe ni kia mntu na basi usazi wa ndoa uhituke mtanda kwa kua Muungu enda awaahae vibebe na wenye vianga. ⁵ Basi sia zenu za maisha ziwe hulu mwe ukundiso wa hea mlizike na vintu mvionavyo, kwa kuwa Muungu mwenye aamba, "Nkinaniwabade nywinywi, wala kuwatelekeza nywinywi."⁶ Basi tilizikeni ili titamwii kwa ujasii, "Zombe ni msaidizi yangu; Nkinaniogohe. Mwanadamu adaha kugosoa mbwai?"⁷ Fanyanyani wada wekuwaongozao wada wekutamwii mbui ya Muungu, kumbukani matokeo ya nkacho zao; igani imani zao. ⁸ Yesu

Kwistu ni yeye zana ivyeeo na hata kae. ⁹ Wesekweza ukaongozwa ni mahinyo mbaimbai ya kigeni iya ni vitana kua moyo uzegwe kwa neema na nkio kwa shaia kuhusu nkande ayo nkayanayawasaidie wada wekaayo nayo. ¹⁰ Tina mazabahu yada ya wada watumikao mwe hekalu nkawana haki ya kuda. ¹¹ Kwa kuwa mphome za wanyama, zekulavigwazo zabihu kwa ajii ya zambi, ne ietwa ni kuhani mkuu mwe sehemu takatifu, iya mii yao iokwa chogoi ya nkambi. ¹² Savyo Yesu nae kateseka chongoi he lango da mzi, ili kua kuika wakfu wantu wa Muungu kwembokea mphome yakwe. ¹³ Savyo titeni uko chongoi, tikazenua soni zakwe. ¹⁴ Kwa kua nkakona chekao cha kudumu mwe mzi unu. Badii yakwe tiondeze mzi wezao. ¹⁵ Kwembokea Yesu mwoondigwa kia maa kweavya sadaka ya kumtogoia Muungu, kumsifu kua tunda da miomo yetut na kuzumia zina dakwe. ¹⁶ Na wesekujaa kugosoa matana na kuambizana nywinywi kwa nywinywi kwa kua ni kwa sadaka enga iyo ne Muungu akundayo sana. ¹⁷ Tiini na kweseeza kwa wakuu wenu kwa kuwa waendelea kuwainda kwa mbui ya nafsi zenu, enga wada wendaowvye hisabu. Tiini ili kwa wakvu wenu wadahe kuwaea kwa nyemi, na nkio kwa mbazi, ambayo nkainaiwasaidie. ¹⁸ Tiombezeni, kwa kua tina uhakika kua tina zamila ntana, tatamani kweka maisha ya hishima kwe mbui zose. ¹⁹ Na nyose nndaniwagee moyo zaidi mgosoe ivi, ili kua nitahe kuvya kwenu vituhu. ²⁰ Sasa Muungu wa mpheho ambae kawaeta vituhu kuawa kwa watakufa muisi mkuu wa ngoto, zombe yetu Yesu, kwa mphome ya agano da kae. ²¹ Enda awerike kia mbui ntana ili kugosa mapenzi yakwe akagosoa ndima mwetu ambayo ni ntana iagizayo mwe meso yakwe, kwembokea Yesu Kwistu, kwakwe uwe utukufu kae na kae. Amina. ²² Sasa nakugea moyo, ndugu, kwenuiana na mbui ya kugea moyo ambao kwa ujihi nkiandika kwenu. ²³ Mmanye kua ndugu yetu Timoteo kaekewa kae hulu, na hamwe nae undaniwaone nendaho neze ivi hehi. ²⁴ Niugusia wakuu wako wose na waumini wose. Wada wekuawao Italia nawaugusa. ²⁵ Na neema iwe namwe nanywi nyose.

James

Chapter 1

¹ Yakobo, mtumw ywa Muungu na ywa kwa Bwana Yesu Kwistu, kwa makabia kumi na maidi.... yakuiganiayo salaam. ² Taaziani kuwa na kinyemi kingi ndugu zangu mkemboka mwe ngavungavu mbaimbai, ³ Mkamanyia kuwa kugeezwa kwa imani yenu kwamyenka kuzizimiza. ⁴ Ekani kuzizimiza ukaibindiize ndima yakwe kwamba mdahe kudaahaa kikamilifu pasi kuhungukiwa mwe dodose. ⁵ Akini kana mntu gatigati yenu akunda hekima, aombeze kulawa kwa Muunguambae aavya kwa mbazi na bila vuzo kwa wose wamuombeza na enda awenke hekima. ⁶ Akini ombeza kwa imani bila wengee kwakuwa mgea wengee ni kana mawimbi gatigati ya bahali yadoigwa ni npeho na kwasigwa uko na uko. ⁷ kwa kwei mntu uyu asekuafya kuwa enda ahokee ombi dakwe kulawa kwa Zumbe. ⁸ Mntu uyu ana sia mbii nkie imala mwe sia zakwe zose. ⁹ Ndugu mkiwa akundwa kujivuna mwe kugooka kwakwe uwanga, ¹⁰ ukati uouo ndugu taajii mwe unyenyekevu wakwe kwaajii enda age kana ua da langa mwe munda wembokae. ¹¹ Zua daawia na kizuguto chanyaza vye kuhandavyo na maua yahagatika na utana wakwe wafa ivyoivyo wantu mataaji wenda wakae gatigati ya ndima zao. ¹² Kabalikiwa Yuda mntu mzizimiza kugeekwa kwa kuwa akabinda kuuota kugeezwa uko enda ahokee taji ya ugima ambayo ni kiaga kwa wamkundao Muungu. ¹³ Mntu yoyose nkakundwa kugombeka akageezwa"jaibu idi daawa kwa Muungu" kwa kuwa Muungu nkageezwa na ubaya na Muungu mwenye mkamgeezwa yoyose. ¹⁴ Kia mntu ageezwa n'tamaazakwe mbaya zimsindikazo na kumvuta mbele. ¹⁵ Nee baada ya tamaa ya zambi kwenu a andaa zambi yavyaigwa na zambi ya daahaa waasawa. ¹⁶ Ndugu zangu nimikundayo mwesekuhugwa. ¹⁷ Kia geeko tana nakia geeko deku kamiikado daawa uwanga, daseeasi kulawa kwa Tate ywa ung'azi katu nkaihituka kana kizui kihitukavyo. ¹⁸ Muungu kasagua kuteka swiswi ugima kwa mbui ya kwei ili tidahe kuwa kana uvyazi wa bosi gaki ya viumbe vyakwe. ¹⁹ Mwamanyia idi, ndugu zangu mkundwao, kia yumwe akundwa kutenda mhufu ywa kusikia, nkio mhufu ywa kugombeka wala kukimwa. ²⁰ Kwakuwa kukimwa kwa mwanadamu nkio kugosoa haki ya Muungu. ²¹ Kwa iyo ikani usama wa zambi na ubaya wose we hantu hohose na kwa unyenyekevu ihokeen mbui ye kuhandwayo mwenu amba ina yadaye kuhonya Loho zetu. ²² Logoheni mbui mwesekuisikia du mkahufyya nafsi zenu. ²³ Kwakuwa kana yoyose muisikia mbui bila kuigosweea ndimma kaigana na mntu mwekauwa cheni chakwe mwe kioo. ²⁴ Asunguumanya cheni chakwe, aita akabinda kidogo kajaa cheivyo. ²⁵ Iya mntu mwiikaua vitana shaia kamii ya uhulu na kusongwa kuihogoha nki kwaajii yeye ni mtakutegeeza mja, Mntu uyu enda abalikiwe akaigoso. ²⁶ Kana mntu yoyose enda eafye mwenye ati ni mntu ywa dini, Akini nkadaha kuutawala ulimi wakwe auhufya moyo wakwe na dini yakwe ni bue. ²⁷ Dini ntana na yesayokubangwa mbele ya Muungu ywetu na Tate ni inu kuwafiiya mbazi wekufiiwao ni wavyazi na wavyee wekufiiwao ni wagosi suuba zao, na kwindi mwenye na ufisadi wa dunia.

Chapter 2

¹ Ndugu zangu msekuitongea imani ya Zumbe Yesu, Zumbe utukufu, kwa kuwakunda wantu fulani. ² Kama mntu fulani akengia he mi yenu kehamba mpete ya dhahabu na mavazi matano, pia akengia sakaza mwenye mavazi machafu, ³ Na mkaonyesa kumkunda mwemboka Yuda mwenye mavazi matano na kwamba, "Tafazai wee ekaa hanu hantu hatana" akini mkamwamba Yuda mwemwese kintu, "we gooka kuda" au ekaaasi he miundi yangu. ⁴ Je, nkakukumiano nywinywi wenyedu kuwa wamuzi wenye mawazo yasiyo kutama? ⁵ Tegeezani, ndugu zangu mkundwao je, Muungu nkekuwasagua masikini wa dunia kuwa mataaji kwa imani na kulisi uzumbe ekuwaahidio wakundwao? ⁶ Akini mwawabea wakiwa je, nkii waditukanao zina dia tano ambado kwa ido mwetangwa? ⁷ Je, nkio matajii waditukanao zina dia tana ambado kwa

ido mwetangwa? ⁸ Hata ivye kama muitimiza ida sheia ya kizumbe kama ikuandikiavyo kwe maandiko, "wenda umkunde wa hehi yako kama wewe mwenye", mwagosoa vyedi. ⁹ Akini kama mkuwakunda baazi ya wantu, mwagosoa zambi, mwahukumiwa na sheia kuwa ni mwambonda sheia. ¹⁰ Kwakuwa yoyose mwetikia sheia yose na bado akekungwaamwe nukunda mwenga tu, ana hatia ya kubananga sheia yose! ¹¹ Kwakuwa Muungu mwekugombeka, "usekuzini," nee mwekugombeka, "usekukoma" kama nkuzini, akini wakoma, kuibananga sheia ya Muungu. ¹² Kwa iyo tamwiani na kwetika kama wada ambao mkaibu kuhukumiwa na sheia ya uhuru. ¹³ Kwakuwa hukumu yeza nkaina mbazi kwa wada wesio mbazi, mbazi zenu ka uanga ya hukumu. ¹⁴ Kuna utana wani, ndugu zangu kama mntu akamba nna imani alani nkana matendo? Je, imamni iyo yadaha kumhonya? ¹⁵ Kama ndugu wa kigosi au wa kinyeni mhitaji wa nguo au nkande ya kiasiku, ¹⁶ Na yumwe yenu akawamba, "hitani kwa mbeho mkaotee moto na mde vitani," akini nkamuwennga mahitaji mhimu ya mwii, iyo yafaa mbwai? ¹⁷ hali kazaika, imani ikedu kama nkaina matendo ifa. ¹⁸ bado mntu fulani adaha kwamba, una imani iya mie nina matendo nionyesa imani yako hesiho matendo nami nikuonyese imani nenayo kwa matendo yangu. ¹⁹ Waamini kuwa Muungu yumwe u vyedi, akini mapepo nayo yaamini ivyo na kuzingiza. ²⁰ Je, wakunda umanye wee mntu mbahau, namna ambavyo imani yesayo matendo nkaifaa? ²¹ Je, nkii tatietu Abrahamu kataazi wa haki kwa matendo kumuavyaho mwanae Isaka uanga ya madhabahu? ²² Mwaona kuwa imamni yakwe igosoa ndima na matendo yakwe, na kwa matendo yakwe imani yakwe ibwia kusudio dakwe. ²³ Maandiko yatimia yagombekayo, "Abrahamu kamwamini Muungu na akataaziwa kuwa mwenye haki" ivyo Abrahamu aketengwa mbuya wa Muungu. ²⁴ Mwaona kuwa kwa matendo mntu ataaziwa haki na si kwa matendo tu. ²⁵ Hai kazaika, Je, nkekuwa Rahabu Yuda kianga kataaziwa haki kwa matendo ekuwakaibishaho wajumbe na kuwegaa kwa sia ntuhu? ²⁶ Kwa kuwa kama via mwii ukese kuwa na Loho ufa, via ivyo imani hasiho matendo ifa.

Chapter 3

¹ Ndugu zangu namanya mkio wengi mkundigwao muwe waimu uku mmanye mndamhokee hukumu mkuu zaidi. ² kwakuwa wose takosea kwe sia nyingi kama yeyose mkekumgwa mawe kauli.... yakwe uyu nimkamilifu adaha kudhibiti mwii wakwe wose pia. ³ Na kama mndatiwadhibiti n'ndawatitii. ⁴ Je wamanya ukuu wose wa mwli yaendeshwankusi, usukani mdodo sana kokose nahodha akundako iite. ⁵ Hata ivyo ulimi ni kiungo cha mwii wetu chesifu sana kwa makuu akini kaua uhosa udahao kugoswola ni ulimi. ⁶ Ulimi ni moto japokuwa umwe mwii wetu wadaha kubamanga mwii wose hata ukokwa moto kuzimu. ⁷ Kia kimbe cha duniani cha dhibitiwa ni mwanadamu. ⁸ Akini mkankuna mwanadamumdaha kudhibiti ulimi, ulimi ni uhosa wesao kutuia uwema sumu. ⁹ Kwa ulimi tamtukuza Tate na Muungu yetu akini ni uwouwo wathiose mpaka talaani wantu kwa kuutumia. ¹⁰ Kwa muomo uwouwo taavya mibaraka na laana, wenetu mkavifaa kugosaa ivi. ¹¹ Je kisina kimwe cha daha kuwa mazi matana na yemunyu hamwe? ¹² Je mtini wa dahakuvyaa zabibu au mizabibu kuvyaa mazeituni? chemchemu ya mnazi ye Muungu ni yemunyu mkayadaha kuwa matana. ¹³ Nndai kati yenu mdaha kuwa na hekima na umanyi hebu mntu uyo na aonyeshe matana yose mwe melima zakwe. ¹⁴ Akini kama mna wivu na kibui mwe mioyo yenu msekujivuna wala kusema umbea kuemea ukwei. ¹⁵ Inu nkiyo hekima ya Muungu badala yakwe ni ya dunia ya shetani. ¹⁶ Kwakuwa henaho wivu na ubinafsi hana Muungu na mabaya yose. ¹⁷ Akini hekima ilawayo uanga, kwanza mmtana yaonda amani upole na ukarimu, mema vyedi vyose bila ya upendeleo. ¹⁸ Na tunda da haki da hotea mwe haki via via kwa amani kwa wada wagosoa matana ya amani.

Chapter 4

¹ Nkumbizi na ngovai mwenu vyaawa hahi? Nkavyenuka kuawa mwe tamaa zenu zesizokutana zietazo nkondo mwe u shiika wenu? ² Mwatamani kia mwesacho kuwa nacho. mwakoma na mwakuukia kia mwesacho kudaha kuwa nacho. Mwatoana na kugombana na bado nkamwekwa kwaajii nkamumwombeza Muungu. ³ Mwaombeza na nkamhokea kwaajii mwombeza kwaajii ya mbui zesazokutama ili kwamba mdahe kuvutumia kwa tamaa zenu zesazokutama. ⁴ Nyie wakianga! Nkammanya ati umbuya na ulimwengu ni adui mwezekwevana na Muungu? savyo yeyose muamua kuwa na umbuya na ulimwengu etenda mwenye adui ya Muungu. ⁵ Hambu mwafii maandiko nkayana maana yambaho kua Loho ekuikayo mwetu ana kinyuu sana kwaajii yetu? ⁶ Mia Muungu aavya neema mno, nee maana maandiko yamba, " Muungu ahigana na mwenye kibui yakini amwenka neema mwezizitia". ⁷ Kwa iyo mweavye kwa Muungu. Muemeeni ibilisi naye onda aguuke mkumiawa. ⁸ Sooni hemi na Muungu, naye onda eze hehi na nywinywi suntani mikono yenu , nyie mwenazo zambi na mng'aze myoyo yenu nyie mwenazo nia mbii. ⁹ Sininikani, ombolezani na kuia! Hituani seko zenu zitende ukiwa na kinyemi chenu kitende ukiwa. ¹⁰ Ezizitieni wenye mbele ya zumbe na onde amyenue uanga. ¹¹ Mwese kugombekana mbui mbaya wenye kwa wenye. Mntu mumtambaisa nduguye vyesivyo au kumhukumu nduguye atambaisa kinyume na sheia na nkaihukumu sheia ya Muungu. Mkaihukumu sheia nkamuitii sheia iya mwaihukumu. ¹² Ni yumwe tu nee muavya sheia na hakimu.. Muungu yeye nee mdaha kuokoa na kudagamiza. Wee undai mumhukumu jirani yako? ¹³ Tegeezani nywie mwambao " ivieo au kioi tondatiite kwe mzi unu na kwekaa mwaka uko, na kugosoa biashaa, na kugosoa faida. ¹⁴ N'ndai mmanya chondachokiawiie kioi, na maisha yenu nimbwai haswa? kwaajii mwafanana inga kungugu deaviiza kwa muda mjihi na dikabinda daga. ¹⁵ Minga nee mwamba " ati nee akundavyo Zumbe tonda tekae togosoe iki au kia". ¹⁶ Yakini sasa mnamahiku kwaajii ya mipango yenu. Mahiku yose ayo ni mbanasi. ¹⁷ Savyo kwakwe yeye amanye kugosoa matana iyakini nkayagosoa kwakwe uyo ni zambi.

Chapter 5

¹ Soonni unywinywi wenye vintu, toani likoo kwa sungu yezayo uwanga yenu. ² Mai zenu zibanangwa na nguo zenu ziigwe ni wadudu wabanasi. ³ Zahabu zenu na hea zenu nkazina sani, ubanasi wakwe ndamuuone zaidi yenu na kudagamizwa mii yenu euga moto. ⁴ Kavani, maiho ya wagoziziwa ndima wada ambao nkanizati kuwaiha kwa kubondamwe minda yenu - waia! Na ndio yawada wekuboudao minda yenu yabua mwe magutwi ya Zumbe ywa Majeshi. ⁵ Mwekaa kwa anasa umu duniani ne mwatanwa unywinywi wenye. Mwegimbazamiayo yenu kwa siku ya machinjo. ⁶ Mumhukumu na kumkoma mta haki mwesekudaha kuhigana. ⁷ Kwa iyo zizimizani wndugu kiamuo wezio wa Zumbe, kama muimi hajiizavyo ubosi wa samani kuwawa mwe si, ukangoja kwa kuzizimiza kwaajii yakwe mpaka twa za bosi na zia za mwisio zindakozinye. ⁸ Naho nywie mtende wazizimizi; kazani mioyo yenu kwaajii ya kweza kwa Zumbe ku hehi. ⁹ Wandugu mwese kusuninikiana nywinywi mwese kweza kuhukumiwa. Kaua, hakimu endaagohe he mwaango. ¹⁰ Mafani wandugu, kauani suuba na kuzizimiza kwa manabii wekuonekanao kwa zina na Zumbe. ¹¹ Kaua, tawetanga wada wazizimiza "ebae" msikia kuzizimiza kwa Ayubu na mwandimanya kusudi da Zumbe kwa ajii ya Ayubu, ni kwa viivihii Zumbe ekumenavyo mbazi na lehema. ¹² Zaidi ya yose, wandugu wangu mwese kweapiiza, aiza kwa uanga hata kwa asi au kiapo chochose kituhu. Bali "mwetiko" uwe "mwetiko" na "kuemea" kuwe "kuemea" ili kua mwese kugwii si ya hukumu. ¹³ Kuna yoyose baina yenu mgaya? lazima aombeze. Je, mntu yoyose mwe kusangaa? Ne eimbe sifa. Je, kuna yoyose mwenae ambae ni mtamu? ¹⁴ Na awetaupe.... wantu wagima wa kanisa, na wantu wagima wa kanisa waombeze uanga.... yakwe, wakamsisa mavuta kwa zina da Zumbe. ¹⁵ Na maombi ya imani yendayamhonye mtamu, na Zumbe enda amwenue. Ati kama kagoso zambi Zumbe enda amsamehe. ¹⁶ Savyo ungamani zambi zenu nywinwi kwa nywinywi kuombeane kia yumwe na wenziwe ili mdahe kuhonywa. Maombi ya mntu yedi yavyaa matokeo makuu. ¹⁷ Elia ne ni mntu mwema hisia enga zetu, kaombeza kwe juhudi kua fua yesekunya, nankayokunya mwe si kwa mda wa miaka mitatuna miesi sita. ¹⁸ Eliya ne aombeza vituhu, uanga neuwetia fua uanga ya si na si ne yaozoka. ¹⁹ Wandugu wangu ati kuna yoyose mwekuutamwii kwei iya mntu mtuhu ne amvuza, ²⁰ Hembu na amanye kua yoyose amwegaaye mwena na zambi kuhauka kwe sia yakwe yeseyokutama auonya nafsi bikwe nzambi zikumenazo.

1 Peter

Chapter 1

¹ Petulo, mtume Yesu Kwistu, kwa wageni wekusambaa, kwa wateule katika Ponto yose, Galatia kapadokia, Asia na Bithinia. ² Kuawana na uhamu wa Muungu, Tate kwa Kutendwa mhya na uyo Loho Mtakatifu, kwa utiifu wa Kwistu Yesu, na kunyunywiwa m'pome yakwe, Neema na iwe kwenu, na amani yenu iongezeke. ³ Muungu Tate yetu wa Zumbe wetu Kwistu Yesu na abaikiwe katika ukuu wa rehema zakwe, katenka kuvyaigwa uha kwa ujasii wa upazi kuombekea ufufuo wa Yesu Kwistu kulawa mwe waf, ⁴ Kwa upazi wesiokuangamia, khauna uwe na sama wala kupungua. Kikwa mbinguni, kwaajii yenu. ⁵ Kwa uwezo wa Muungu mwalindwa kuombekea imani kwa wokovu ambao utayali kuavigwa katika nyakati za mwisho. ⁶ Tamiwani katika idi, ingawa sasa ni lazima tesikie huzuni katika maibu ya aina mbaimbai. ⁷ Inu ni kwa sababu imani yetu idahe kujaibiwa, imani ambayo ni ntana kuliko zahabu, ambayo yaga mwemoto ambao hugeeza imani yenu. Inu yalawia ili imani yenu ipate kuvyaa sifa, utukufu na heshima katika ufunuo wa Yesu Kwistu. ⁸ Nkamokumwona yeye lakini mwamkunda. Nkamumuona ivi sasa lakini mwamwamini katika yeye mnna umwie ambao khauelezaka kwa umwie ambao umwemwa na Loho Mtakatifu. ⁹ Sasa mhokea wenye matokeo ya imamni yenu, wokofu wa nafsi zenu. ¹⁰ Manabii waondeza na kuuza kwa umakenni kuhusu neema ambayo neiwa yenu. ¹¹ Waondoza kumanya ni aina ihi ya wokofu ambao nneweza pia waondeza kumanya ni mda uhi Loho wa Kwistu mwekuue ndani yao neakata mwia mbwai nao. Inu neiawi ya wakati ekuaho awaambia mapema kuhusu mateso ya Yesu Kwistu na utukufu ambao neum'bas. ¹² Igubulwa kwa manabii kwamba newakayatumikia mambo haya, na n'ke kwaajii yao wenye bali ni kwaajii yenu - ntamwizi ya mambo aya kuombekea wada waetao ijii kwenu kwa sia ya Loho Mtakatifu mwekutumwa kulawa mbinguni, ambayo hata ivi sasa malaika watamani kugubulwa kwake. ¹³ Kwa iyo vivugaeni vigudi vyenu vya akii zenu, mtende watwiiu katika fikila zenu, mue na ujasii wekutu milikao katika neema ambayo indaetwe kwenu wakati wa kugubulwa kwa Yesu Kwistu. ¹⁴ Kama wana watiifu msekuvugalwa na tamaa ambazo mzibasa wakati nekhamna ufahamu. ¹⁵ Mafani kama via ekuweta ngavyo mtakatifu, na nywinywi pia, muwe wantu wedi katika tabia yenu wose maishani mwenu. ¹⁶ "Kwakuwa iandikwa muwe wantu wedi" kwa sababu "mimi ni mntu yedi". ¹⁷ Na kama mkatenga Tate Yuda ahukumiwe kwa haki kuhima na kazi ya kiamntu, tumia mda wa ntambo yako katika unyenyekevu. ¹⁸ Mwamanywa kwamba nekhiyo kwa fedha wala zahabu vintu vibanikavyo - ambayo mkombolwa kuawa mwetabia zenu za ubahau ambazo nemwefundisha kuawa kwa Tate. ¹⁹ Kwa ivi sasa mkombolwa kwa m'pome ya heshima ya Kwistu, kama ya ngoto asie na hila wala doa. ²⁰ Kwistu kasagulwa kabla ya misingi ya dunia lakini ivi sasa siku izi za mwisho kagubulwa kwenu. ²¹ Mwamuamini mungu kuombekea yeye, ambaye Muungu kamfufua kuawa kwa wafu na ambae Muungu kamwenka utukufu ili kwamba imamni yetu na ujasii uwe kwa Muungu. ²² Mgoso nafsi zenu kuwa ntana kwa utii na kawida kwei, kwa dhumuni da ukundiso da umbuya lililo na unyoofu, kwa hiyo mkundane sana kuaga kwe moyo. ²³ Mvyaigwa kae mala ya kaidi nkii kwa mbeyu ibanikayo lakini mnyawa kwe mbeyu isiyokubanika kuombekea mbui ya Muungu dekubakiado. ²⁴ Kwa maana mii yetu yose ni kama mazani, na utukufu wake wose ni kama ua da mwezani, zani danyaa na ua dagwa. ²⁵ Mia mbui ya Zumbe yasigaa kae na kae izi ni saanamu ambazo zibiikiwa kana ijii kwenu.

Chapter 2

¹ Kwa iyo ikani khandai ubanasi wose zihaka, unafiki, wivu, masimango. ² Kama wana wateke, mwatamani nee matanaya kiloho ili mdahe kukuwa ndani ya wokovu, ³ Kama mumuonja Zumbe ni yedi. ⁴ Soni kwakwe mwekuwaie iwe hai - dii shido, ambado diemewa, mia disagulwa ni Muungu nani da samani kwake. ⁵ Nywinywi pia ni maiwe ye hai yazegwayo uanga mwenyumba ya kiloho ili kuwa ukuhani mtakatifu ambazo hulavya zabihu za kiloho na Muungu kwembokea Kwistu. ⁶ Andiko daseba ivi kaua, "nkikwika katika sayuni iwe da khandai dekusagulwado da thamani yeyose aaminie katika yeye khana aonee soni" ⁷ Kwa iyo heshima ni yenu kwenu nywinywi muaminio. "Mia iwe dekue mewado na waashi datendwa iwe kuu daghandai". ⁸ Na" iwe da kwebwenguwa na wekungwao wada waimeayo ida mbawui, kwa dia ambado wasagulwa kwao. ⁹ Mia nywinywi ni ukoo wekusekulwao ukuhani wa kifalume wa taifa takatifu, wantu wamiliki ua Muungu, ili kwamba kuyaambaza matendo ya ajabu ya Yuda mwekuwaavya mwekizana kumietta mwe mwanga wa ajabu. ¹⁰ Nywinywi bosi nkamwekuwa wantu, mia ivi sasa nyie ni wanntu wa Muungu, Nywinywi nkamo kuhokea lehema mia sasa mwahokea lehema. ¹¹ Weezwangu, nkiwetanga kama wageni na wazuuzi mwenyema kuawa kwe tamaa mbaya ya zambi ambazo za toanango da na Loho zenu. ¹² Vya kundigwa muwe na tabia ntana kati ya mataifa, ili kwamba waonda wamiseme kwamba mgosoa mbui mbaya wonda wazione ndima zenu ntana za kumsifu katika siku ya kweza kwake. ¹³ Nyenyekea kia mamlaka ya mwanadamu kwaajii ya Zumbe ikiwa mfalume kama mkuu, ¹⁴ Ikiwa watawala wekutumwao kuwaazibu watenda mabay na kuwasifu watendao matana. ¹⁵ Kwakuwa ni mapenzi ya Muungu kwa kugosoa matana mueke ntamuizi za kihovyo kwa wantu wapumbavu. ¹⁶ Kama wantu huru, msekutumia uhuru wenu kama kizibu kwa uwokovu, bali muwe kama watumishi wa Muungu. ¹⁷ Muwenke heshima mwantu muwakunde ndugu mmuogohe Muungu. mmwenke heshima mfalme. ¹⁸ Watumwa muwatiii wakuu wenu wose kwa heshima yose khiyo watana na wapole na pia na wada wabaya wose. ¹⁹ Kwakuwa ni sifa kama yoyose anda avumilie maumivu wakati endaho atesseke pasipo haki kwasababu ya zamii ya Muungu. ²⁰ Ni faida yani kama mwanadamu aendelea kugosoa zambi na kuadhibiwa? Akini kamma mwagosoa matana na nee mwateswa kwa kuhumiwa inu ni sifa ntana kwa Muungu. ²¹ Kwaido mwatengwa, kwasababu Kwistu pia kateswa kwa ajii yenu, kawabadia mfano kwaajii yenu titongee nyayo zakwe. ²² Yeye nkekugosoa zambi wala nkekuonekana na utiizi wowose mwe kanwa chake. ²³ Wakati yeye ekukankwaho nkekuvuza ukankwi ekuteswaho khekutiswa, bali yeyekeavya mmwenye kwa yeye ahukumuye haki. ²⁴ Yeye mwenye zambi zetu kazenya mwee mwii wake mwee mti ili kwamba tisekuwa na sehemu, na kwamba tiishi kwa ajii ya haki, kwa kutoigwa kwake nywinywi mhona. ²⁵ Wose mwekuwa mka hangaika hangaika kama ngoto ekwa gae mia sasa muuya kwa muisi yumwe na mlinzi wa Loho zenu.

Chapter 3

¹ Kwa sia inu, nyie wavyee wakundwa kweavya kwaajii ya wagosi weenu wenye, enga wekumwe nkawazatii kuzikunda mbui izii. Kwembokea huuka ya wavyee za wavyee wao wadaha kukunda bila ya mbuii. ² Kwaajii yao wenye wonda waone hulika ntana hamwe na heshima. ³ ⁴ Mbii inu igoseke nkiyo kwa kwehamba kwa chongoli kusukwa fii, vinto vya dhahabu na nguo za namna namna. ⁴ Akini baada yakwe yagosoke kwa untu wa ndani ya moyo, na kuongeza utana wa kuzizitia na ukimya wa moyo. Na uo ni maana sana kwa Muungu. ⁵ Kwa wavyee watakatifu wehambe kwa mnjooza unu. Wawa na imani ya Muungu nee wawa na heshima kwa wagosi wao wenye. ⁶ Kwa mnjooza unu Sara kamheshimu Bulahimu na kumwetanga "mumangu" wee. Nyie ivi sasa muwana wekwe kama mwonda mgosoe matana nkamna mwogoha mabaya. ⁷ Kwa sia iyoiyo nyie wagosi mwaondezwa mwekaye na wavee wenu mmanywa kuwa wao ni wezwenu wa kivyee ni wanyonge maka wamanya ao ni wahomkeaji wezwenu wawa zawadi za ugima. Gosoa ni ivi ili kuombeza kwenu kwese kuzuiwa. ⁸ Basi nyie wose, mgosoe mbui mwenga wenao mbazi, ukundiso kama wandugu, kwezizita, na wapole. ⁹ Mse kuiha baya kwa baya, au kutukana kwa kutukana badala yake waambeen matana kwaajili inu mtengwa mpate kulisi baaka. ¹⁰ "Yeye mkunda maisha yakwe na kuona siku ntana ufingize uimii wakwe kwa mabaya na miomo yakwe yese kusema unyanyi. ¹¹ Na ahituke na kuka ubaya na kutenda matana. Na aonde amani na kutongea. ¹² Meso ya Tate yamwona mwe haki na magutwi yakwe hutegeza kuombeza kwake. Akini cheni cha Tate kikinyume cha wada wagosao ubaya". ¹³ Ni ndai mwenda amitende mahasiike nywinywi mkawa mwaonda matana? ¹⁴ Akini mkapata taabu kwaajii ya haki mbakiwa mwekuogoha yada muogohayo msekuwa na futofuto. ¹⁵ Baada yakwe mumuika Kwistu Tate mwe mioyo yenu kama Mtakatifu. Kiya ukati muwe tayali kumjibu kiya mntu. mmiuza ni kwaajii yani mwatumaini kwa Muungu. Gosoa ni ivi kwa heshima na upole. ¹⁶ Muwe nna nia ntana kwamba wantu watukanao maisha yetu matana kwaajii ya Kwistu wadahe kuona soni kwaajii ya watamwiyao kinyume zaidi yenu kana kamba ne muwa wagosao mabaya. ¹⁷ Ni vyedi Zaidi ikawa Muungu afaigwa kumiona mwateseka kwaajii ya matana je kwa mabaya. ¹⁸ Kwistu nae kateseka maana mmwegaa kwaajii yetu ambao nkatina haki atiete swiswi kwa Muungu. Akafa kwe mwii, akini kagosolwa mgima kwa Loho. ¹⁹ Mwe Loho nnee akazihubiiya Loho ambazo sasa zi kifunguoni. ²⁰ Nkazo kuwa na utii, usumivu wa Muungu we kuwaho wa kugoja ukati wa Nuhu. Ukati wa ugosoi wa safina na Muungu akaokoa wantu wadodo - wantu nane - kuawa mwe mazii. ²¹ Inu ni amahama ya ubatizo utiokoao swiswi ivi sasa. Nkiyo kama kuuswa uchafu uawao mwe meii, akini kama ombazo dedi kwa Muungu. Kwembokea ufufuo wa Yesu Kwistu. ²² Yeye yu mkono wa kuume wa Muungu kaita mbinguni. malaika, mamlaka na nguvu lazima vintii yeye.

Chapter 4

¹ Kwa iyo, kwa kuwa Kwistu kagaya gatigati ya mwii, mwehambe silaha zania idid yeye mwekugaya gatigati ya mwii kaukana na zambi. ² Mntu huyu khaendea vituhu kwekaa mwetamaa za mwii, bali kwa ukundiso wa Muungu kwa maisha yakwe yakusigaa. ³ Kwa mda wa wekwembokao utimia kugosoa mbui ambazo wamataifa wonda kugosoa ufisadi, nia mbaya, ukozi, ubafu, nyemi za kipagani na ibada za sanamu zikimazo. ⁴ Waafya kua ni ajabu kuka kugosoa mbui izo hamwenao ivyo mwatamwia mbui mbaya juu yenu. ⁵ Nnda waavye hesabu kwakwe mwe tayali kuhukumiwa wemeso na watakufa. ⁶ Kwa kusudi idi ijii ibiikiwa kwa wataakufa, kwakwe wahukumiwa kae mwe mii yao inga wanadamu, ili wadahe kwekaa kuigana na Muungu /gatigati ya Loho. ⁷ Mwisho wa mbui zose weza. kwa iyo muwe na kumanya kwa kwei, na mtende na nia ntana kwaajii ya maombi yenu. ⁸ kabla ya mbui soze, mtendee na bidii mwe ukundiso kwa kia yumwe, kwaajii ukundiso nkauondeza kugubua zambi za watuhu. ⁹ Onyesani utana wakia yumwe bia kusiniinika. ¹⁰ Inga ambavyo kia yumwe ekuhokeya karama. Itumieni mwe kuhudumiana inga wagookezi sedi wa kaama nyingi zekua gwazo bue mmuungu. Ati mntu akatamuiia mausia ya Muungu. ¹¹ na inga mntu akahudumu na iwe inga ekwenkigwao Muungu, apate kutogolwa kwembokea Yesu Kwistu. Utukufu na udahi vina yeye kae na kae. Amina. ¹² Wakundwao mwesekutaanzia geezo ambado deza kuwageeza inga kintu kihya. Ingawa kuna kintu kihya kiaawiacho kikaawia kwenu. ¹³ Akini kwa kadii tidizavyo mwenkigwa uzoefu wa kugaya na Kwistu, tamiwani ili kwamba mtamiwa pia na kutamiwa mwe ufunuo wa utukufu wakwe. ¹⁴ Ati mtukanwa kwa aajii ya jina ya Kwistu mbaikiwa kwaajii ya Loho wa Muungu ekaa uanga yenu. ¹⁵ Mia kwesekua na yoyose mteswa inga mkamii mbui mgosoa yesayo kutama, au ahiazika na mbui za watuhu. ¹⁶ Mia ati mntu asuubishwa inga Kwistu esekuona soni, bali amgimbike Muungu mwe zina ido. ¹⁷ Kwakua ukodibua kwa hukumu kuvokea mwe nyumba ya Muungu. Ati yavokea kwetienda iwe viivihwa kwa wada wesaokutegeeza injii ya Muungu? ¹⁸ Na ati mwe haki aokolwa kwembokea yatogayo inda iwe viivihwa kwa mntu mwese haki na mwenye zambi? ¹⁹ Kwaiyo wose wagayao waawana na ukundiso wa Muungu wegaa nafsi zao kwa muufi Mwaminifu ili hali wakagosoa wendi.

Chapter 5

¹ Namihembeza wantu wagima weumo gatigati yenu, mie nee mntu mgima mwezweenu na shahidi ya suuba ya Kwistu na via via ni mshika mwe utukufu wendao weaviize. ² Kwaiyo namigea moyo nywinywi wantu wagima, diiseni kundi de Muungu de umo gatigati yenu. Dikauweni, nkio kwaajii mwamkundwa mia kwaajii mwafaigwa ni ivyo kuigana na Muungu. ³ Dikauweni nkio kwa kukunda hea za soni, mia kwa kukunda. Mwekwetenda mazumbe mwe wantu we iisi yenu, mia iwe ni mafani mwe zumwe. ⁴ Hada muiisi mkuu ndiho azihilishe nda mhokee taji ya utukufu yesayo kwaza usamani wakwe. ⁵ Via via nanywi wabwanga wadodo muwaogohe wantu wagima. Nywinywi wose ehambeni mwezizitie. ⁶ Kwaiyo mwezizitie sii ya mkono wa Muungu wenao unyanyi ili kwamba awenae kwa ukati wakwe. ⁷ Muikieni fazaa zenu uanga yakwe kwaajiii amikunda. ⁸ Tendani na busaa muwe waangalifu Yuda adui Yetu ibilisi inga Simba mbuma abengea, akaondeza mtu amhaabuye. ⁹ Gookani kinyume chakwe. Mtende nguvu mwe imani yenu mkamanywa kua wandug wenu we uko ulimwenguni wombekea suuba inga izo ¹⁰ Badala ya kugaya kwa mda mlefua Muungu wa neema yose mwekuwetanga kwe utukuufu wa kae ndani ya Kwistu, nda awakamilishe, nda awaimalishe na kuwagea nguvu. ¹¹ Enzi iwe kwake kae na kae. Amina. ¹² Namsamini Siwano inga ndugu mwaminifu na nkimiandikia nywinywi kwa ujahi mwembokea kwakwe. Namigea moyo na nashuhudia kua nekuandikacho nneema kwei ya Muungu ndani yakwe. ¹³ Waamini wa Babeli wekusagulwao hamwe na nywinywi, wamiugusa na Mako mwananguamiugusa. ¹⁴ Muugusanne kia yumwe kwa busu da ukundiso. Na amani iwe kwenu mwe umo ndani ya Kwistu.

2 Peter

Chapter 1

¹ Simon Petro, mtumwa na mtumishi wa Yesu Kwistu kwa wada we kuihokeao imani ya thamani kama ida kwa Muungu na mwokozi Yesu Kwistu. ² Neema ine kwenu na maarifa yagenyee kwembokea kwa Zumbe Yesu Kwistu. ³ Kwembokea maarifa ya Muungu tipata unyanyi mwingi wa maisha kuano kwa Muungu kwaajii ya Utana na utukufu wakwe. ⁴ Kwa sia inu kati maanishia ahadi ya thamani katitenda wapazi wa asii ya Muungu kwakadii tekuekavyo mazambi ya dunia ii. ⁵ Kwaajii inu gosoa bidiii ya kuongeza atana kwe sia ya imani yenu kwaajii ya utana wa maarifa. ⁶ Kwembokea maarifa kiasi cha ungojo na kwembokea ungojo unda ukome. ⁷ Kwembokea ukundiso wa ndugu undaukome. ⁸ Kana mbui izi mnazo na zaendelea kukua ndani yenu basi hamna muwe wagumba au wantu wesaokuvyaa matunda kwa maarifa ya Yesu Kwistu. ⁹ Akini yoyosse mwenye mbui izi ana kana mbui za hehi yeye ni kipofu kajaa zambi zakwe za utakaso wa kae. ¹⁰ Kwa iyo wenetu gosoa juhudi kwe hakikishia uteule wa mwetango kwaajii yenu kana mndaniyagosee nkangwa. ¹¹ Mnda mwepatie wingi wa nafasi kwe ufalme wa kae na kae wa Tate Yesu Kwistu. ¹² Kwa mimi ni tayari kuwakumbusa kia saa mbui izi hata kama mwamanywa na sasa mtende imara. ¹³ Nafikiria natenda vyedi kwe kumweyenu na kunikumbusa mbui izi kwe hema deni. ¹⁴ Namanya hina mda nindanihauke mwe hema kama Tate Yesu ekunionyevyo. ¹⁵ Najitahidi kwaajii yenu mkumbuke mbui izi baada ya kuhauka. ¹⁶ Kwakua swiswi nkatikunda hadissi za kuigiza kwa Tate Yesu bali swiswi ni mashahidi wa kwei. ¹⁷ Yeye kahokea utukufu na heshima kwa Muungu baba na sauti ikasikika ikisema

Chapter 2

naye uyu ni mwanangu nekupendezwaye naye.¹⁸ Tisikia sauti inu kuawa mbinguni hada tekuahe naye kwe uda mwima mtakatifu.¹⁹ Tinado idi neno da unabii dekudhibitishwado ambado mwagosoa vitana ambayo ni kama taa yekayo he kisha kama nyota zakavyo keokeo mwe mioyo yenu.²⁰ Manyani ya kuwa nkakuna unabii kuandikika kwaajii ya swiswi wenye.²¹ Kwakuwa nkakuna unabii we kwezao kwa mapenzi ya mntu keningwa uuwezo na Loho mtakatifu atamuie na Muungu.

Chapter 2

¹ Manabii wambea weaviiza kwe waisrael, na wainu wambea nao pia wonda weze kwenu. Kwa kifiso wonda weze wamihinye umbea wao naho wonda manwemee Zumbe mwekuwagua. Waeta ubanasi wa kinyio nyio woo wenye.² Wangi wonda wondeze sia zao se soni na kumbokea wowo wonda waikufuu sia ya kwei.³ Kwa choyo wonda watiie wantu kwa mbui zao za umbea. Hukumu yao nkaina icheewe, ubanasi wawatongea.⁴ Kwaajii Muungu nkekuwaekea malaika wekukengeukao. Mia kawasa kuzimu ili wafungwe minyololo mpaka aho ndiho weze wahukumiwe.⁵ Nahodu Muungu nkekuzimiza mwe ulimwengu wa kae Mia kamwika Nuhu, mwekuwa na mwetango wa haki nna watuhu saba, ekukeaho fua nkuu mwe ulimwengu wekutekezwao.⁶ Muungu nee ahukumu mizi ya Sodoma na Gomora kiasi cha kuitenda zeu na ubanasi itende mafani kwaajii ya ubanasi mwe siku zezazo.⁷ Mia ekugosoaho ivyo nee amhonya Lutu mntungwa ya haki mwekua kakimwa ni mbui nchafu ze wesaokutongea sheia za Muungu.⁸ Kwaajii uyo mntu wa haki mwekwekae nao siku zose akagaya mwe moyo wakwe kwa yada ekuayo akayategeza nna kuyakaua.⁹ Kwaiyo Tate amanya ndivyo awaohoe wantu mwe suuba na endavyo azizimiza wada wabanasi kwaajii hukumu mwe siku ya kuheza.¹⁰ Unu nee ukwei kwa wada waendekezaa kweka mwe tamaa mwii na kubea mamlaka. Wantu we ivi wana ujasii mwe nia zao. Nkwawaogoha wakufuu watukufu.¹¹ Etiho malaika wadaha nacho wana nguvu komboka wanadamu, miya nkawadaha kuela hukumu.kizunguunyuma mwe Bwana.¹² Miya awa wanyama wesao akii wagosolwa kwaajii ya kugwiwa na kubanangwa. Wagaya kwaajii ya ubanasi wao.¹³ Musigima wakekaa mwe ubanasi wamema uchama na ybanasi. Wesekeea uchama wa ubanka wasekekea na wewe.¹⁴ Meso yao yagubikwa ni ukianga nkawasokea kugosoa zambi. Wawatiia na kuwagwisa waumini wateke mwe zambi. Mwoyo yao imema tamaa, ni wana wekuigitwao.¹⁵ Waieka sia ya kwei waga watongea siz ya Balaam na mwanangwa ya Beori mwekukunda kwenkingwa maiho ya zambi.¹⁶ Mia kaahehazawa kwa ajii ya ubanasi wakwe. Mpunde mwekuwa nkasema akatamwia mwe saiti ya binadamu nee akindia kiau cha nabii.¹⁷ Wantu awa wenga ngodi zesazo mazi. inga mazunde yaheheuswayo m'mpeho, zunde zito diikwa kwaajii yao.¹⁸ Watamuia kwa mahikudu wagwisa wantu kwa tammaa ya mwii. Watiii wantu wageezao kuwaguuka eada wakiwa.¹⁹ Waika kiaga na wantu we huru wakati woo ni watumwa wa zambi ya ufsadi. Maana mwanadamu atendwa mtumwa kwa kia chekumwengiacho mwe moyo.²⁰ Yuda mwenega mwe - uchama wa ulimwengu kwa kutumia akii ya muokozi Yesu Kwistu na akabinde auuwia uchama uwa vituhu hali yakwe yabanika kuliko ida ya bosi.²¹ Nee vikatama ati wantu awo nkawokuwa wakamanya sia za haki kuliko kuimanya ukabinda aziibada amli takatifu wekwenkigwazo.²² Mithali inu ina ukwei kwao. "kui auwia matahika yakwe, Na nguuwe mwekusuntwa auya vituhu mwe ntope".

Chapter 3

¹ Isasa nakuandikiiia weewe mkundwa baua inu ya kaidi ili kokwewa mwe ahii.² Ili waudahe kukombuka mbui zikusemwazo tangia aho ni manabii watakatifu wa amli ya Tate yetu kwa kutumia mitume.³ Bosi umanye ati wabanasi ne wenda weze aiku za mwisho weze wawabanangie nywinywi wakagosoa engu wakundavyo wowo.⁴ Wakamba "kikohi kiaga cha kugotoka? Tati zetu wafa akini vintu vyosenwiwa ivyo tangia aho bosu kwe uumbaji.⁵ Watenda inga wajaa kua si na uanga vivoka ma mazi ua kwembokea maji ya kae kwa neno da Muungu,⁶ ua kua kwembokea neno dakwe da mazi ne yahituka ulimwengu aho kae si imema mazi ne yabanangwa.⁷ Iya sasa vanga na uku si kuikwa ui mbui iyoioyo kwaajii ya moto. viikwa kwaahii ya hukumu ua ubanasi w a wantu wese kwa Muungu.⁸ Inu nkaidaha kuhepa ujumbe wako mkundwao, kwa siiku mwenga kwa Tate yenga miyaka elufu mwenga yenga siku mwenga.⁹ Nkio kua kutimiza kiiaga inga ifanyanyavyo kua yeye azizimiza kwa mbui zenu, ye nkakunda hata yumwe aage, akini oonda aavye mda woose wapate kutubu.¹⁰ Etiho siku ya Tate enda eze engu mbavi mbingu nndaemboke kwa kutoa vuzo. Vintu ndavisagasie kwa moto. si na vintu vyose vyeumo ndavigubulwe.¹¹ Kwa via vinti vyose vyendalisagasie kwa sia inu Je, ona uwe mntu ya aina yani? wekae kitakatifu na maisha ya kimungu.¹² Woondigwa umanye halaka wezio na siku nuda vilolomoke kwa zua kai.¹³ Akini kwa kua ana kiaga chakwe tangoja mbingu mpyahamu na si mpyahamu aho wenye haki wendaho wekae.¹⁴ Kwaiyo mkundwao kwavia tategemea ivi vintu tijitaki tesekulaumika tiwe na amani hamwe nae.¹⁵ Na tozeeza kuzizimiza kwa Tate yetu kwe wokovu engu mkundwa umbo detu Paulo ekuwaandikiavyo nywinywi kua wana na hekima ekweuhigwayo.¹⁶ Paulo atamwiiya ayo yose mwe baua zakwe, kuna vintu ambavyo nkudaha kuviva. Kia mntu wese adabu na vimala wabananga ivyi vintu. Na kama wagoosavyo kwa maandiko kuita kwe ubanasi wao.¹⁷ Kwa kuwa mkundwao kwa ajii mwamanya ayo, ekaveni wenye mwese kuvesa kutiwa ni wambea na kuaza uaminifu.¹⁸ Akini nenedaahae mwe neema na ufahamu kwa Tate na mwokozi Kwistu Yesu. Na isasa utukufu unao yeye isasa kae na kae. Amina.

1 John

Chapter 1

¹ kia chekuaho aho bosu kia tekukisikiacho, kia tekukionacho kwa meso yetu kia tekukikauacho, na mikono yetu ikitoza kuhusu mbui ya ugima. ² na uda ugima wekugosolwao ukamanyikana wazi na tiuona na kuushuhudia na kuwatangazia ugima wa kae na kae ambao ne ukwatate na ukamanyikana kwetu. ³ kia tekukionacho na kukitegemeza na twakitangaza kwenu pia, ili mdahe kukusanyika nasi, hamwe na umoja wetu hamwe na tate na Yesu Kwistu mwanae. ⁴ Natwawaandikia mbui iizi ili shangwe yenu iwe kamii. ⁵ unu ne ujumbe tekuusikiao kuana kwake na kwambia Mungu ni mwanga na ndani yakwe khakuna kiza hata kidodo. ⁶ Kama tikalema kwamba tihamwe nae tenda mwekiza tahufyana na khatiitenda kwei. ⁷ Mafani tikenda heupe kama eivyo mweupe twashirikiana wenye kwa wenye na M'pome ya Kwistu Yesu, mwanae yatiosha kulawa mwe zambi zetu zose. ⁸ Kama tasemezana khatina zambi, twahufyana wenye, na ida kwei khaimo ndani yetu. ⁹ Mafani kama tikaziungama zambi zetu, yeye ni mkwei na ni wahaki kutusamehe zambi zetu na kuntinsunta na uovu wetu. ¹⁰ Tikasema kwamba nkatukntenda zambi, twamtenda yeye kuwa ni mbea, na neno dakwe khadimo mwe moyo wetu.

Chapter 2

¹ Wanangu niwakundao, nawaandikia mbui iizi kwenu ili msekugosoa zambi, mafani mwenzeenu yumwe akagosowa zambi, tinae mwana sheiya ambae yuhamwe na tate, Yusu Kwistu ambae ni mwenye haki. ² Yeye ni patanicho detu kwa zambi zetu, na nkiyo kwa zambi zetu lakini pia ni kwa ulimwengu mgima wose. ³ Kwa hiyo tamanya kwamba tamanya yeye kama tikazitongea sheiya zakwe. ⁴ Yuda msemu, ammanya Muungu, ukunkazitoza sheiya zakwe, ni mmbeya, na ida kei khaimo mwe mouo wakwe. ⁵ Mafani yeyose atozae neno dakwe, kwei mntu Yuda upendo wa Mungu ukamilishwa katika idi tamanya kwamba tindani yakwe. ⁶ Yuda msemu ekaa ndani ya Mungu ukundwa yeye mwenye kwenda kama Yesu Kwistu aendavyo. ⁷ Wambuya nkiwaandikia nywinywi sheiya bali sheiya ya zamani ambayo muwanayo tokea aho bosu ni neno ambado mwekudisikiado. ⁸ Hata ivyo nkiwaandikia nywinywi sheiya mpwahamu ambayo ni kwei katika Kwistu na kwenu, kwasababu kiza chemboka na mwanga wa kwei utayali kungaa. ⁹ Yuda msemu yu mwenuru na ukuamchia nduguye yu mwekiza hata sasa. ¹⁰ Yuda amkundaye nduguye aishimwe mwanga na nkakuna mbui yeyose ambayo inda imkwaze. ¹¹ Lakini Yuda amchikia nduguye yumwekiza na aenda mwe kiza, nkamanya aitako kwasababu ya kiza kiyapofua meso yake. ¹² Nawaandikia wanangu niwakundao kwa sababu msamehewa zambi zunu kwaajili ya zina dakwe. ¹³ Nawandikia nywinywi wakina Tate kwasababu mwammanya yeye ambaye nee yuaho tangu aho bosu. Nawaandikia nanyi wabwanga na wandee, kwa sababu mmshinda Yuda mbanasi. Nawandikia nywinywi, wana wateke, kwa kuwa mwammanya Tate. ¹⁴ Nkiwandikia nywinywi, akina tate, kwasababu mwammanya yeye tangu aho mwande, Nkiwandikia nywinywi, wabwanga, na wandee, kwasababu muimala, na mbui ya Muungu yekaa ndani yenu, na mmshinda Yuda mbanasi. ¹⁵ Msekuikunda dunia na wala mbui zakwe za duniani, kama mtu akaipenda dunia apendo Tate nkaumo ndani yakwe. ¹⁶ Kwani kiakintu ambacho kimwe dunia tamaa ya mwii, tamaa ya meso na kibui cha ugima nkaviawa mwe Tate lakini ni vya dunia. ¹⁷ Dunia na tamaa zakwe zemboka. Bali yada mapenzi ya Muungu yekaa kae na kae. ¹⁸ Wana wateke ni wakati wa mwisho kama ambavyo msikia mpinga Kwistu eza, hata sasa wapinga Kwistu weza kae, kwa hali inu tamanya kwamba ni nyakati za mwisho. ¹⁹ Wahauka kwetu, wakaita kwani khawakuwa wa kwetu. Kama nee ni wakwetu nee waendelea nasi hamwe. Kwa via wahauka wakaita, ivyo yaonyesha nkaokuwa wa kwetu. ²⁰ Kwakuwa muikwa mavuta ya Yuda Mtakatifu, nyise wose mwaimanya ida kweli. ²¹ Chekuwaandikia nywinywi kwasababu khammanya kwei, bali kwasababu mwaimanya na kwasababu nkamna umbea wa ida kwei. ²² Ndai ni mmbeya bali ni yeye Yuda mmuemea kuwa Kwistu ni Yesu? Uyu mntu ni mmuemea Kwistu Yesu, hada wamuemeaho Tate na mwanae. ²³ Khakuna mmuemea mwana akawa na Tate, amkundae mwana ana Tate pia. ²⁴ Kama mwekusikiao aho bosu eka kiendelea kuwa ndani yenu. Kama mwekusikiao aho bosu inda chekae ndani yenu, pia mnda mwana na ana Tate. ²⁵ Nainu ni ahadi ekutenkayo swiswi: ugima wa kae na kae. ²⁶ Nkiwaandikia aya nywinywi kuhusu wada ambao wawaongoza nywinywi katika ubanasi. ²⁷ Na kwaajili yenu, yada mavuta mwekuhakwayo kwake yekaa ndani yenu. Na khamkunda mtu yoyose kuwaangiza kuhusu mambo yose ni kwei na nkiyo umbea, na hata kama yafundishwae, ekani ndani yakwe. ²⁸ Na aowana wamkundao mwekae ndani yakwe. hada endaho awiye tidahe kuwa na ujasii tesikie soni mbele zakwe. katika kweza kwake. ²⁹ Kama mmanyavyo kuwa yeyeni mwenye haki mwammanya kwamba kiya yumwe atendae kwei kavyaigwa na yeye.

Chapter 3

¹ Kauwani ukundiso wa Tate Muungu weivyo hala tatengwe wana Muungu ivi ne ivyo. kwaajili iyo dunia nkaatimanya nayo nkaye kummanya. ² Wezwangu swiswi liwana wa Muungu, nkatizati kumanyika tonda tiwe vihihi. Tamanya ati Kwistu onda ouonekane, tifeanane nae, tenda timwone eivyo. ³ Na kiya yumwe mwe ujasii una kummanya ukati wezao we kuagiwao kwakwe kweng'aza mwenye engu eivyo mtakatifu. ⁴ Kiya muntu msongwa ni ni kugosoa zambi abananga sheiya. ⁵ Mwammanya Kwistu keeaviiza ili emse zambi zose kwakwe nkakuna zambi. ⁶ nkakuna hata yumwe eekayee mwakwe agosoe zambi ambae nkamwona nankammanya yeye. ⁷ Wanangu mkundwao, msee kutiwa yeyose. Mgosoa haki nee mwe haki, engu Kwistu eivyo mwe haki. ⁸ A mgosoa zambi ni wa npepo kwaajili npepo ni mgosoi wa zambi taukiya eiho bosu. Kwaajili iyo mwanangwa wa Muungu kamanyika na adahae kubananga ndima za npepo. ⁹ Yeyose

mwekuvaigwa Muungu ekae kwake nkudaha juogoso zambi kwaajili kuvyaigwa ni Muungu.¹⁰ Kwaajili ya idi wana wa Muungu wana wa npepo wamanyikana. Mwešekugosoa cha haki nkiye waa Mungu waa Yuda mwese kumkunda mwenziwe.¹¹ Maana unu ni uzumbe mwekuutegeeza aho bosu, ya kwamba takundwa kukundana swisi kwa swiswi.¹² Nkiye enga kaini mwekuwa mbanasi kamkomma mweziwe, kwa mbwai? kwaajili ya mbui zakwe ziwa mbaya, yada ya mweziwe yawa matana.¹³ Wezwangu mssekumamankanya wantiu wakawaemeya.¹⁴ Tamanya tibinda kuawa mwe mauti na kwengia kwe ugima, kwaajili iyo awakunda weziwe Yuda mwešekukuwa na ukundiso aita kuzimu.¹⁵ Muntu yeyose ambaye nkamkunda mweziwe ni mkomajii. tamanya ugima wa milele nkawekaa mwe mkomaji.¹⁶ Kwa idi tamanya ukundiso, kwamba Kwistu kaavyaa mwii wakwe kwaajili yetu swiswi. Na swiswi takundwa kwavyaa mii kwaajili ya wezwetu.¹⁷ Akini Yuda mwe vintu amwonna mweziwe akunda akini aukundiwa moyo wakwe wesio na mbazii kwaajili yakwe, unu ni ukundiso wa Muungu wekaa vivi hii mwakwe.¹⁸ Wanangu mkundwao, tise kukunda kwa kanwa ama kwa mbui za bue iya kwa mbui za kwii.¹⁹ Kwa idi tamanya swisei timwe kweii na mioyo yetu yamanyikana kwa yeye.²⁰ Basii inga mioyo yetu yatihukumu, Muungu ni Mkuu kwmboka mioyo yetu, nyeamany mbui zosee.²¹ Swiswi tikundanao mioyo yatihukumu tinao ujasili wa Muungu.²² Chochose tiombesacho tonda tihokee kuawa kwakwe, kwaajili tizitza amli zakwe na tagosoa mbui zimwagizazo mbee yakwe.²³ Na inu nee amli yakwe takundwa kuamini na zina da mwanawe Yesu Kwistu na kukundana swisi kwa swisi enga ekutenkavyo amli zakwe.²⁴ Amtozae amli zakwe onda adumu mwakwe. kwaajili iyo tamanya yekaa mwakwe. kwa Yuda loho ekulenkaye.

Chapter 4

¹ Wakundwao, mwešekumini kia loho akini zigezezi loho akinizigezezi loho mkaue ati zaawana na Mungu. kwaajili manabii wangi wa umbea waawia duniani.² Kwa idi mwenda mumanye loho wa Mungu - kia loho yendayoiki kuwa Yesu Kwistu keza katika mwii niya Muungu.³ Nakia loho imwemeayo Kwistu ningia ya Mungu. Inu ni loho imwemeayo Kwistu nee mwekusikiayo ati yeza iviaha tiali imwe dunia.⁴ Nywinywi niwa Muungu, wanakundwa wao, mbinda kae kuwavota kwaajili yeye uyomwenae ndani yenu nee Mkuu kwmboka yeye mweulimwengu.⁵ Wowo ni wa ulimwengu kwahiyo watamwiacho nicha ulimwengu uwategeeza.⁶ swiswi ni wa Mungu, yeye ammanya eMuungu atitegeeza swiswi. Yeye mwešekua ywa Mungu nkadaha kutitegeeza. Mweidi tamanya loho wakweli na loho wa umbea.⁷ Wakundwao tikundane swiswi kwa swiswi kwakua ukundisho ni wa Mungu.⁸ Yeye mwešekumkunda nkamamnya Mungu kwaajili Munungu ni ukundisho.⁹ Mweidi ukundisho wa Mungu ugubulwa gatigati yetu. Mungu ekumtumaho mwanae waukedu ulimwenguni ilitekae kwembokea yeye.¹⁰ Mweidi ukundiso ng'atiunda Mungu akini yeye atikundae neakamtuma mwanawe atende fidia ya zambi zetu.¹¹ Wakundwao ikiwa Mungu atikunda swiswi via via tapaswa kukundana swiswi kwa swiswi.¹² Khakuna hata yumwe mwekumkaua Mungu kana tikakundana swiswi kwa swiswi Mungu ekaa ndani yetu na ukundisho wemiika ndani yetu.

¹³ Kweidi tamanya kuwa tekaa ndani yake na yeye ndani yetu.¹⁴ Nasiona na kushuhudia kuwa Tate kamtuma mwana kua mwokozi ywa ulimwengu.¹⁵ Kia mwekuzumia kwamba Yesu niinywa Muungu ekaa ndani yakwe yeye ndani ya Muungu.¹⁶ Nakumanya nakuzumia ukundiso enao Muungu enao ndani yetu. Muungu ni ukundiso naye mwekae mweukundiso ekaa ndani mwe Muungu, nae Muungu ekaa ndani mwake.¹⁷ Mweukundiso unu ubinda kukamiishwa gatigati yetu titeende na ujasii siku ya hukumu, kwake yeye eivyo naswi neteivyo ulimwengu unu.¹⁸ N'kekuona hofu mweukundiso akini ukundiso kami waswa chongoi kwakua waigana na hukumu akini muogoha nkazatikukaiishwa mweukundiso.¹⁹ Takunda kwakua Muungu katikunda kwanza.²⁰ Ati yumwe enda ambe "namkunda Muungu" akiini amuemeae nduguye ni mmbea. Kwakua mwešekumkunda, nduguye n'kadaha kumkunda Muungu ambae n'kazati kumwona.²¹ Nainu nee amritenayo kuwa kwake yoyose mumkunda Muungu aondigwa amkunde nduguye pia.

Chapter 5

¹ Yoyose mwamini ati ni Kwistu kavyaigwa M'muungu. Na yoyose mumukunda yeye mwekuawa kwa Tate pia awakunda wanawe.² Kwaidi tamanya ati tawakunda wana wa Muungu - timkundaho Muungu na kugosoa amli zakwe.³ Ivi nee timkundavyo Muungu kwamba tatoza amli zakwe, na amli zakwe n'mpufu.⁴ Kwaajili kia mwekuvyaigwa Mmuungu kaudaha ulimwengu. Na uku nee kudaha kwa kuudaha ulimwengu imani yetu.⁵ Ni ndai mwekuudaha ulimwengu? Ni Yuda mwekuamini ati Yesu ni mwana ya Muungu.⁶ Uyu Yesu Kwistu nee mwekweza kwa mazi na mpomme Yesu Kwistu Nkee kweza kwa mazidu ila kwa mazi na mpome.⁷ Kwaajili kuna watatu washuhudiao.⁸ Loho, mazi na mpome. Awa watatu wevana [tozesa: mbui izi " Tate Mbui na Loho mtakatifu" nkayaoneka mwe nakala za kae.]⁹ Kana tauhokea ushuhuda wa wanadamu ushuhuda wa Muungu ni Mkuu kuliko uwo. Kwaajili ushuhuda wa Muungu ni u - kuwa anao ushuhuda kuhusiana na mwanawe.¹⁰ Yeye mmwamini mwanaa Muungu ana ushuhuda wakwe mwenye. Na yoyose mwešekumwamini Muungu kamtenda kuwa mmbea kwaajii nkekuamini ushuhuda wekueliwao ni Muungu kuhusu mwanawe.¹¹ Na ushuhuda nee unu - Muungu katenka ugimma wa kae na ugima uo u mwe mwanawe.¹² Mwenye mwana ana ugima. Mwešekukuwa na mwana ya Muungu nkana ugima.¹³ Nkimiaandikia aya mpate kumanya ati anao ugima wa kae - nywinywi muaminio mwe zinada mwana Muungu.¹⁴ Na unu nee ujasii tenao mbele yakwe, kwamba ati tikaombeza kintu chochose kuigana na mapenzi yakwe, atitegeeza.¹⁵ Na ati tamanya kuwa atitegeeza chochose timwombezacho tamanya kua tinacho icho tekumwombezacho.¹⁶ Kana mtu amkaua nduguye agosoa zambi yesayokwegaiya fiie yadahika kuomba na Muungu akamwenka ugima. Natamwiia kwa wada ambao zambi yao ni ida yesayokwegaiya fiie. kuna zambi

Chapter 1

yesaiyayo kukoma - nchamba ati agaigwa kuombeza kwaajii ya zambi iyo. ¹⁷ Uasi wose nzambi - mia kuna zambi yesayokwegaiya fiie. ¹⁸ Tamanya ati mwekuvyaigwa Mmuungu nkgosoa zambi bali mwekuvyaigwa Mmuungu aikwa vyedi daima. Na Yuda mbanasi nkadaha kumzuu. ¹⁹ Tamanya kuwa swiswi ti wana wa Muungu na tamanya ali ulimwengu u sii ya utawala wa Yuda mbanasi. ²⁰ Mia tamanya mwana ya Muungu keza ne atenka unyanyi kwamba tammanya yeye nee mkwei naho ti ndani yakwe yeye mwe kwei, Hata mwe mwanawe Yesu Kwistu. Ni Muungu ya kwei na ugima wa kae. ²¹ Wanangu nkundao mwenene na sanamu.

2 John

Chapter 1

¹ Kuawa kwa muntu mgina kuita kwa mvyee mwe kusagulwa na wanawe niwakundao mwe kwei na nkio mimidu iya hamwe na wose waimanyao kwei. ² Kwasababu ya kwei yekaayo hamwe na swiswi kae na kae. ³ Neema, rehema na amani zenda ziwe na swiswi kuawa kwa Muungu Tate na kuawa kwa Yesu Kwistu mwana na Tate mwe kwei na ukundiso. ⁴ Natamiwa sana kwamba nkimanya wana watuhu waita mwe kwei kana tekuihokeavyo amli inu kuawa kwa Tate. ⁵ Na sasa nakuhembeza wewe, mvyee kiyo kwamba nakugonddea amli npyahamu iya ida tekwayo nayo tangia bosi, swiswi na unu nee ukundiso tikundwao kuita nao kuingana na amli yakwe. ⁶ Na inu nee ida amli kana kwekuisikiavyo tangia bosi kwamba takundwa kutia mwe iyo. ⁷ Kwakuwa wahufyao wangi waigania mwe ulimwengu na nkawakunda kuzamia kwamba Yesu Kwistu keza mwe mwii. Uyu nee mhufya na kumweemea Kwistu. ⁸ Ekauweni wenye kwamba akamwazazia mbui zekubindazo kugosweewa ndima. Akini ili kwamba mdahe kuhokea mageeko kamii. ⁹ Yoyose msongwa n'kuita mbele na nke kwekaisa mwe mahinyo ya Kwistu nkana Muungu. Yeye mwekaisa mwe mahinyo ana Tate na mwana pia. ¹⁰ Kana mntu ende eza kwenu na nkaata hinyo ii, mwesakumkaibisa mwe nyumba zenu naho mweseku muugusa. ¹¹ Kwakuwa mmuugusa naye yuumo mwe matendo mabaya. ¹² Nna mbui nyingi za kukugondea na nchee kukunda kuyagonda kwa taatasi na wino akini nafaigwa n'kweza kwenu titamwiye cheni kwa cheni kwamba kinyemi changu kipate kutenda kamii. ¹³ Wana wa umbu denu mwe kusagulwa wamiugusa.

3 John

Chapter 1

¹ Kwa mzee Gayo mpenzi nimkundae mwe kwei. ² Mwezwanu nakuombeza upate mwe mbui zose na uwe na ugima wedi kama Loho yako ipaikanavyo. ³ Maana nkitamiwa vitana sana ukati nekweimbiwaho ni ndugu wekwezao na kuavya ushuhuda juu ya kwei yako, kama via uitavyo mwe kwei. ⁴ Nkina kinyemi kikuu kwembeka inu, kusikia kwamba wanangu waita mwe kwei. ⁵ Mwezwanu, uitavyo kwa uaminifu uwageseavyo ndugu na wageni, ⁶ Ambaye walavya ushuhuda wa ukundiso wako mbele ya kanisa. Wagosoa vyedi kuwasafiisa mwe ntambo zao kwa namna imtamiayo Muungu. ⁷ kwasababu kwaajii ya zina, waiita bila kudea kintu chochose kulawa kwei wantu wa mataifa. ⁸ Ivyo takundwa kuwakaibisha wangu kama awa, ili tuwe wagoseao ndima hamwe kwaajii ya kwei. ⁹ Nkidiandikia kusanyiko mbui fulani iya Diotrofe akundwae kuwa ya bosi miongoni mwao, ngekwavana na swiswi. ¹⁰ Ivyo kama nikeza nendaniyakumbuke matendo yakwe ayagosoayo, jinsi agombekavyo mbui mbaya kinyume na swiswi, nkazatikutamiwa na matendo aya, yeye mwenye nkaheka ndugu. Hata awaemeza watuhu ambao wakunda kukaibisha ao ndugu na kuwaguusa walawe kwe kusanyiko, ¹¹ Mpenzi use kutongea cheiko kibaya, iya utonge matana, yeye mgosoa matana ni wa Muungu, na yeye mabaya nkekumwona Muungu. ¹² Demetrio ameshuhudiwa na wose na kwei yenye. Swiswi tosse ni mashaidi, na wamanya kuwa ushuhuda wetu ni wa kwei. ¹³ Mina mbui zagenyea za kuwaandikia akini nkikunda kuwaandikia kwa kaamu na wino. ¹⁴ Iya nataajia kukukaua hanu hehi, na tendatimwie hamwe cheni kwa cheni. ¹⁵ Amani na iwe hamwe nawe. Mbunyangu wakuugusa. Wakuugusa wambuya kia meneka kwa zina dakwe.

Jude

Chapter 1

¹ Yuda, mtumwa ya Yesu na nduguye Yokobo, kwa wada ambao wetangwa wakundwao ni Zumbe Muungu na wekuikwao kwaajii ya Yesu Kwistu. ² Rehema na amani na ukundisho viomeewe kwenu. ³ Wakundwao, aho nekuaho nkasogosa kia idahikanavyo nkaniandikia nywinywi kuhusu uhozi wetu tose itenda nimandikie kwaajii ya kuwahinya ili mhiganie kwa uaminifu imani yekwenkigwayo maa mwenga kwa waumini. ⁴ Kwaajiii wantu kumwe wengiiza kwa sii gati ywnu - wantu wekugewa utangio kwaajii ya hukumu wantu wesio watana ambao wahitua neema ya Muungu wetu kwa ufisadi, na kumwehuguta Zumbe yetu ikedu na Yesu Kwistu. ⁵ Isasa nonda nimikumbuse nywinywi etiho kuna wakati mmanya vitana ati Zumbe kawahonya wantu kuawa mwe si ya Misri, yakini baadae kuwadagamiza wada wekwesae kuamini. ⁶ Na malaika wekwesao kuilinde enzi yao wenye iya nee waeka vyekae vyao maalum Muungu kaika mwe minyololo ya kae na kae, mwe kiza kwa ajii ya hukumu ya siku ida nkuu. ⁷ Inga via sodoma na Gomora na mizi yekuzunguukayo yengia mwenye mwe kianga nee wabasa tamaa yesayo ya asii, woonyeshwa inga mifano ya wada ambao wagaya mwe hukumu ya moto wa kae na kae. ⁸ Nahodu pia kwa sia ida ida waota sozi awa wabanangwa mii yao, na kuemea mamlaka naho

wagombeka umbea zidi ya utukufu.⁹ Yakini hata Mikaeli Malaika mkuu aho ekuaho akahigana na Ibilisi na kuuzana nae kwa ajii ya mwii wa Musa, nkekugeeze kueta hukumu ya umbea zidi yakwe iyakini bidii yakwe nee amba "Zumbe akuegeze."¹⁰ Mia akini wantu awa waeta umbea zidi ya chochose wesicho kukimanya. Na kia wesachokukimanya kia ambacho wanyama wesio na akii wamanye siika aya nee yekuwabanganayo.¹¹ M'mbui yao! kwa kuwa wenda wesia ya kaini na kutongea kosa da balaamu. Wadagamia mwe uasi wa kora.¹² Awa ni maiwe mwe kinyemi chenu cha ukundiso wakesekee bila soni, wakiesadu wenye. Ni mazunde yesayo mazi yenulwayo m'mpeho, ni miti yekuhugutikayo yesayo na matunda yekufayo yekung'olwayo mazindo.¹³ Ni mawimbi ya bahali yenayo vuzo yaakavya soni zao wenye. Ni ntoondo zendazo ambazo uzize wa kiza uikwa kwaajii yao kae na kae.¹⁴ Enoko ya saba mwe orodha ya Adamu, katabii kuhusu wowo akamba "kauwa Zumbe eza na maelfu ya watakatifu wakwe."¹⁵ Ili agosoe hukumu mwe kia mntu na mbui zose za ukai ambayo wesio watauwa wayatamwia zidi yakwe".¹⁶ Awa ni wada wanung'unikao, wasininikao ambao watongea tamaa zao za ubanasi wenao mahiku ambao faida yao yawatiia watuhu.¹⁷ Iya nywinywi mkundwao kumbukani mbui ambazo zitamwiwa aho kae ni mitume ya Zumbe Yesu Kwistu.¹⁸ "Wagombeka kwenu mwe wakati wa mwisho konda kuwe na wantu wondao wabee ambao watongea tamaa zao zesizo za kitauwa".¹⁹ Wantu awa ni wavoogezi watawaliwa n'tamaa za asii, na nkawana Roho.²⁰ Mia nyie mkundwao kama mweikavyo mwe imani yenu takatifu sana na kama muombeazavyo mwe Roho mtakatifu,²¹ Mweike mwe ukundiso wa Muungu na mhufiize rehema za Zumbe yetu Yesu Kwistu kae na kae.²² Onyesani rehema wafa mwenao shaka.²³ Wahonyeni watuhu muwapakue kuawa mwe moto. Kwa watuhu onyesani mbazi kwa woga mkakimwa hata na vazi dekugewado wako na mwii.²⁴ Isasa kwakwe ndaha kuwakindia mwese kwegombo na kuka mgooke mbele ya utukufu wakwe bila mawaa na kuwa na kinyemi kikuu.²⁵ Kwakwe Muungu ikedu mwohozi kombokea Zumbe Yesu Kwistu yetu utukufu uwe kwakwe, ukuu uwezo na nguvu kabla ya nyakati zose na isasa na hata kae na kae, Amina.

Revelation

Chapter 1

¹ Unu ni ugubuo wa yesu kwistu ambao muungu kamwenko awaoneshe watenda ndima wakwe mbui ambazo ni lazima yaa wiye mwe kabui ni lazima yaawiye mwe kabui kayagosoa ya manyika ne kwa kumtuma malaika wakwe kwa mtandima wokwe yohana.² Yohana kenkigwa ushuhuda wa kya kintu ekuonacho na kuhusiana na buii za muungu na kwa ushuhuda wekuavigwao kuhusu yesu kwistu.³ Kabaikiwa yeye asomaye kwa sauti na wada wose wategezao mbui za unabiii kwa ajii mda uheki.⁴ Yohana, kwa makanisa saba yeuko asia mboto iwe kwenu na amani kuawa kwakwe mwekuwahao, mwekuwaho na mwonda eze, na kuawa mwe loho saba weiho mbee ya kiti ccha enzi,⁵ Na kuawa kwa yesu kwistu ambaye ni shaidi mwaminifu, mvyaiwa wa bosi wa wekufao, na mtawala wa wafaume wa dunia inu kwakwe yeye atikundae na kutiika huru kuawa mwe zambi zetu na mwe mpome yakwe.⁶ Katigosoa kuwa ufaume, akuhani wa muungu a tati yakwe. kwakwe kuwa na utukufu milele daima amina.⁷ Kauwa, eza na mazunde, kiya ziso donda dimwone hamwe na wose we kumtunga. kabila zose za dunia wonda waomboleze kwakwe. ndio, amina.⁸ "Mimi ni alfa na omega," amba zumbe mungu" yeye mwekuwaho na wndaweaho na mwondaeze, mwe nguvu,"⁹ Mimi, yohana - ndugu yetu na yumwe mwevaana hamwe nanyi mwe suuba na ufaume na uzizimizi sabiti we mwe zumbe yesu nkiwa mwe kusuwa chetangwacho patimo kwa ajii ya mbui za muunga na uhsuhuda wa zumbe yesu.¹⁰ Nkiwa mwe loho siku ya zumbe nkisikia sauti ya uwanga nga gunda,¹¹ Akamba, "andika mwe kitabu uyaonayo na uyatume mwe makanisa saba kuita efeso, kuita similano kuita peligamo, kuita thiatira, kuita saldi, kuita filodelifia, na kuita laodikia."¹² Nikahituka kukauwa n sauti ya n'ndai mwekuwa akatamwiya nami, nanekuhitakaho nkiona kinaa cha zahabu cha taa saba.¹³ Gatigati ya kinaa cha taa ne emna yumwe inga mwana wa adamu, kavaa nkazu ndefu ibuwa asi ya miundi yakwe na mkanda wa dhahbu kuzunguka kufua chakwe.¹⁴ Mtwi wakwe nafii zakwe ziwa inga mazoya ya ngoto nyeupe ningaseluji, na meso yakwe inga mwae wa moto.¹⁵ Nyayo zakwe ziwa inga shaba yekusugwayo sana, inga shaba yekwe mboswayo mwe moto, suti yakwe inga mazi mangi yendayo kwa nguvu.¹⁶ Kawa katozeeza nyota saba mwe mkono wakwe wa kuume na kuawa mwe kanwa chakwe ni na uhamba mkaii usengo kosekose. cheni chakwe ne kikang'aa inga zua kai.¹⁷ Nekumwonaho ne nagwa mwe miundi yakwe inga mfu akaika mkono wakwe wa kudiiya na kwamba, "usekuogoha!" mimi ni wa bosi wa mwisho.¹⁸ Na ambaye ne kaa ne nkifa akini kauwa, nekaa milele! na ninazo fungu za mauti na ugima.¹⁹ Kwa hiyo gonda wekuonayo yaliopo ivi sasa na yada yondayo yaawiye baadaye.²⁰ Kwa maana yekwe visayo kuawana na zia nyota saba mw mkono wa kudiiya, na kia kinara cha zahabu cha taa saba nyota saba ni malaika wa yada makanisa saba, na kinara cha taa saba ni yada makanisa saba."

Chapter 2

¹ Kwa malaika wa kanisa da efeso andika, izi ni mbui za yuda mwekutozeza zia nyota saba mwe mkono wakwe wa kuume, yeye mwenda gati ya vinaa vya zahabu vya taa saba amba ivi,"² "Namanya wekugosoacho nabidii yako mwe ndima na uzizimizi wako wauhakika, na inga kudaha kuhanganyika na wagosao mabaya, na kuwageeza wose wetangwao mitume na kumbe nkio, na waoneka kuwa ni wambeya.³ Namanya una ugojo na uzizimizi, na kwembokea mangi kwa ajii ya zina dangu, na nkuzati kusokea bado.⁴ Iya idi ne nenado zaidi yako, kuuweka ukundiso wako wa bosi."⁵

Kwa iyo kumbuka wekugwaho, uombeze mbazi na kugosoa mbuii wekugosozao aho bosi. ukese kuombeza mbazi, nondaneze kwako na kuusa kinara chako kuawa huntu hakwe. ⁶ Akini wewe una idi, nkuyakunda yada ambayo wanikolai wayagosoa ambayo nami nayachukiya. ⁷ Inga una magutwi, tegeeza yada ambayo loho ayaambiamakanisa. na kwa yuda agosoe vitana nonda nimwenke kibali cha kuda kuawa mwe mti wa ugima ambao umwe paradiso ya muungu. ⁸ Kwa malaika wa kanisa da smirna andika: 'aya ni mbuii ya yuda ambaye ni wa bosi na mwisho ambaye kafa na ni mgima vituhu: ⁹ "Namanya suuba yako na ukiwa wako (iya wewe ni mkintu sana), na umbea wa wda wetangwao waya hudi (akini nkiyo - wao ni sinagogi da npepi). ¹⁰ Usekuogoha suuba yondayoyakupate kauwa! npepo akunda kuwasa wacheche mwe geeza ili mpate kugeezwa, na mwonda mwenkigwe suuba mwe siku kumi, mtende waaminifu mpaka kufa, nonda ni wenke taji ya ugima. ¹¹ Inga una gutwi, tegeeza loho ayaambiavyo makanisa. yeye adahaye nkana apate tatizo da kufa kaidi. ¹² "Kwa malaika wa kanisa la pergamo andika: "aya ne agombekeayo yeye mwenao uo uhamba maki, wenao makai kuidi. ¹³ "Namayna hantu wekaaho hantu cheacho kiti cha npepo. inga ivyo wee waditoza kiti enzi cha npepo. inga ivyo wee waditoza sana zina dangu. na kwekuemea imani yako ambayo ikwangu, hata siku ida ya antipasi shahidi wangu, mwaminifu wangu mwe kukomwa hamwe nanyi, aho ne npepo ekaaho. ¹⁴ Iya nina mbui ndodo zidi yako: unaouko wantu watozao mahinyo ya baalamu, yeye mwekumhinya balaki kuika vingi mbee ya wana wa israeli ili wade nkande yekuavigwavyo kafa kwa miungu ya ukinyanga. ¹⁵ Mwe hali iyo iyo, na wee unao baazi yao watozao mahinyo ya wanikolai. ¹⁶ Iya tubu! na mkusekugosoa ivyo, neza haaka, na nondanigosoe nkondo zaidi yao kwa upanga uawao mwe uomo wangu. ¹⁷ Kana una magutwi, tegeeza loho agombekaho nkacho mwe makanisa yeye ashindae nondanimwenke baazi ya ida mana yekufiswayo, pia nonda nimwenke iwe deupe dekuandikad zina dipya uwanga ua iwe zina ambado nkakuna mdimanya iya yeye adihokeaye. ¹⁸ Kwa malaika wa kanisa da thiatira andika: "haya ne mbuii za mwana wa muungu, yeye mwenye meso yakwe mwe mwai wa moto, na wayo inga shaba yekusugulwayo sana: ¹⁹ "Namanya ambacho kugosoa - ukundiso wako na imani na huduma na uzizimizi wako hakika, na kwamba iyo wekugosoacho ivi hehi ni zaidi ya kiya wekugosoacho bosi. ²⁰ Akini ninado idi zaidi yako: wamzizimia mvyee yezebeli mwetanga mwenye nabii mvyee kwa mahinyo yakwe, awaza watumishi wangu kwa ukiyanga nakuda nkande yekuavigwayo kafa kwa vinyago. ²¹ Nkimwekna mda wakusosoa, akini nkayoko tayai kusosoa ubaya wakwe. ²² Kauwa! nonda ni mwase mwe usazi wa ntamu, na wada wagosao ukiyanga naye mwe suuba nkai, vituhu wasosoe kwa ekugosoacho. ²³ Nonda ni watoe wanawe wafe na makanisa uose yonda yamanye kwamba mii ndiye niyakauwaye mawazo na tamaa nonda kiya yumwe wenu inga mbuii zakwe. ²⁴ Akini kwa baadhi yenu mwekusiaho mwe thiayina, kwa wada wose mwesiokutaza mahinyo aya na mwesiokumanya kiya ambacho baadhi wetangaco mafumbo ya npepo, nambaa kwenu, nkina niike uwanga yenu mzigo wowose. ²⁵ Kwa mbui yoyose, lazima mwe imaa mpaka nendahoneze. ²⁶ Yeyote mwonda ashinde na kugosoa kiya nekugosoacho mpaka mwisho, kwakwe yeye nondanimwenke mamlaka uwanga ya mataifa. ²⁷ Ondaawagoke ka ngoda ya cuma, kana mabukui ya msanga, ondawatuetue vitii tii. ²⁸ Inga nekuhokeavyo kuawa kwa tate, nondanimwenke pia nyota ya keo. ²⁹ Inga una gutwi tegeza kia ambacho roho ayaambia makanisa.'

Chapter 3

¹ Mwe malaika wa kanisa da sardin: mbui za yuda mtozeza zia loho saba za muungu na ntoondo saba, nakimanya wekugosoacho, una sifa ya kuwa mgima mia umtakatifu. ² Enuka utintimaze yekusigaayo mia ya hehi na kufa kwa ajii nchekuona ugosoi wako ati ugenea he meso ya muungu yangu. ³ Savyo ukumbuke yada wekuhokeayo na kusikia uyatongee na usosoe. mia wesekwenuka nonda neze inga mbavi na nkunaumanye saa nyingahi ndiho neze mwako. ⁴ Mia kuna mazina macheche ya wantu mwe sardi woo nkawokuchafua nguo zao, wonda zing'aazo kwa ajii zaafaa. ⁵ Yyuda monda adahe ondaavikwe vazi ding'aado nahodu kinanidihanguse zina dakwe mwe kitabu cha ugima naho nonda n'taguse zina dakwe mbele ya tate a mele ya malaika. ⁶ Ukua na magutwi tegeeza loho ayambiavyo makanisa." ⁷ Kwa malaika wa kanisa da philadefia gonda: mbui za yuda mtakatifu na mkwei mwekua na funguo za daudi na atohaa na nkakuna mtaha na nkakuna mdaha kutohoa. ⁸ Namanya wekugosoacho. kama nkikuikia he meso yako uvi wekuvugalwao mia kakuna mdaha kuuvugusa namanya una nguvu kidogo mia kutegeeza mbui zangu kweuemea zina dangu. ⁹ Kaua wose wenao sunagogi da npepo wada wambao woo ni wayahudi na kumbe nkiwo badii yakwe wahufya n'ndaniwatende weze na wenawe mbele ya miundi yako nee ndio wamanye ati nakukunda. ¹⁰ Kwa kuitundua amli yangu kwa kuzizimiza na uhakika n'nda nkukauwe mwe saa yako kugeezwa yezayo mwe ulimwengu wose kuwageeza wada wose wekaao mwe si.

¹¹ Neza kinyanyi tozeza sana kia wenaho ili esekweza kuawiia muntu ya kukuhoka taji yako. ¹² Nonda nimgosoe yuda monda avote, atende nguzo mwe hekalu da muungu yangu kwkwe, zina da mzi wa muungu ywangu (yelusalemu nnyahamu useeao si kulawa mbinguni kwa muungu ywangu). na zina dangu hyaa. ¹³ Yuda mwenye magutwi naasikie ambacho loho atambaika mwe makanisa. ¹⁴ Kwe malaika wa kanisa da laodikia gonda: mbui zakwe mwe amina yakutegemewa i shahidi mkwei mtawala ya uufi wa muungu. ¹⁵ Nakimanya wekugosoacho na kuwa wewe nku - peho wala moto, ¹⁶ Savyo kwa ajii wee u- vuguvugu nki moto wala npeho noonda nikutahike ulawe mwe kanwa changu. ¹⁷ Kwa ajii wamba "mie ni taaji nna mai nyingi na nkikunda chochose. "yakini nkumanya ati wee u- nphehe muno wagaa mbazi, mkiwa, mwesekuona na umwazi. ¹⁸ Tegee ntamuizi zangu gua zahabuu kwangu yekusuntwayo kwa moto ili upate utaaji na nguo zing'aazo za kumweka mweka ili wehambe mwenye wesekuonyesha soni weivyo mwazi na mavuta ya kwesisa

Chapter 4

mwe meso yako upate kuona. ¹⁹ Kia nimkundae namuagiia na kuwahinya adahavyo kwenkaa savyo utende mkwei na usosoe. ²⁰ Kaua nagooka he uvi natoa hadi yoyose msikia sauti yangu na kuvugaa uvi nonda neze nengie nyumbai mwakwe na kuda kande nae hamwe na mimi. ²¹ Yuda mwonda adake nonda nimwenke haki ya kwekaa si hamwe namimi mwe kiti changu cha enzi inga mimi nekudahavyo na kwekaa si hamwe na tate he kiti chakwe cha enzi. ²² Yuda mwenye guti naategeeze kia loho ayaagiia makanisa."

Chapter 4

¹ Baada ya mbui izi hikakauwa, nikaona mwaango uvugulwa mbinguni, ida sauti ya kwanza yazunguuka na mimi kama tarumbeta yamba, so aha hudanikuonyeshe yendayoyaawie baada ya mui izi. ² Maa mwenga nkiwa mwe roho nikaona kuwa na kiti cha enzi kiikwa mbinguni na muntu kachekaia. ³ Yumwe mwekua kachekaia aonekana kama iwe na yaspi na akiki, kuwa na nywa mazi wa fua uzunguuka kia kiti cha enzi unywa mazi uonekana kama zumaridi. ⁴ Kukizunguka kiti cha enzi kuwa na viti vya enzi vituhu ishiini na vine na wekwekwao mwe viti vya zuzi wawa wazeee ishiini na wae, wavaa mavazi yang'aayo na taji za dhahbu mwe mtwi yao. ⁵ Kulawa kwe kiti cha enzi kuawa miale ya radi muunguruma na radi taa saba ne zikaka mbele ya kiti cha enzi taa ambazo ni roho saba za muungu. ⁶ Nahodu mbele ya kiti cha enzi kuna bahari, yekwegubuayo mwazi inga kioo wose kuzunguka kiti cha enzi kuwa na wane wenye uhai, wekumemao meso mbele na nyuma. ⁷ Kiumbe wa kwanza mwe hai ni kama si ruba wakaidi mwenye uhai nai kama ndama, kiumbe wa ntantu mwenye uhai ana cheni kama mwanadamu na yuda mwenye uhai wa mme enga kama tai mpuuka. ⁸ Viumbe we hai wane kia yumwe ana mawawa dita wamema meso uwanga nasi yakwe kio na musu nkawaeka kutanwia, mtakatifu, mtakatifu, mtakatifu ni bwana mungu juu ya wose, mweaho na mwezaye. ⁹ Kia wakati viumbe weye uhai wekuavyaho utukufu, heshima, na kushukuu mbele yamwekwekaamwe kiti cha enzi, yeye muishi daima na milele. ¹⁰ Wazee ishiini na wane wasujudu wenye mbele ya mwekwekaia kiti cha enzi uku wamba. ¹¹ Vyenga wewe bwana wetu na mungu wafu, kuhoka utukufu a heshima na nguvu kwa kuwa kuvigoso vintu vyose na kwa mapenzi yako, viwaaho na weviosolwa."

Chapter 5

¹ Nkabinda nikaona mwe mkon wa kume wa yuda mwekuae kekaa he kiti cha enzi gobo dekuandikwado mbele na nyuma na diwa digewa mihuli saba. ² N'kamuona malaika mwneye nguvu akabiika kwa sauti kuu, n'nai mustahili kudivugua gombo na kuitua mihuli yakwe?" ³ Nkakuna mntu mbinguni au duniani au sii ya dunia mwekudaha kudivugua au kidisoma. ⁴ Nikaia kwa usungu kwa kuwa nkekuvumbika yeyose mwekustahili kudivugua gombo au kudisoma. ⁵ Akini yumwe mwe wada akanamba "usekuuia kauwa! simba ya kabilada yuda sina da daudi kashinda na adaha kudivugua gombo na mihuli yakwe saba." ⁶ Hei ya kitu cha enzi na wenye uhai wan na wekumwe ni wdae nkiona mwang'oto kagooka aonekana inga mwe kuko,wa kawana mahembe saba na meso saba- izi ni loho saba za muungu zekutumwazo duniani kose. ⁷ Akaita akadidoa gombo kulawa mwe mkono wa kuume wa yuda mwe kwekaa he kiti cha enzi. ⁸ Ekudidoaho gombo, wenye uhai wane na wadeo ishiini na wane wakenama mpaka sii mbele ya mwanang'oto kia yumwe kawa na kinubi na bakui da zahabu yekumemayo uvumba yekwayo ni maombi ya waamini. ⁹ Wakaimba wiya mhya wastahili kudidoa gombo na kudivugua mihuli zakwe kwa ajii kuhinjwa na kwa mhome yako ukamhwia muunu wantu wa kia kabia, luga, jamaa na taifa. ¹⁰ Ukawatendo ufaume na makuhani kwa ajiii ya kuntu mikia muungu wetu nao watawala uanga ya sii." ¹¹ Nibindaho nikakauwa a nikasikia sauti ya malaika wangi kuzunguuka kiti cha enzi kisabu yao iwa 200,000,000 na wenye uhai na wadaa. ¹² Wakagombeka kwa sauti nkuu, "stahili mwanangoto mwekuchinjwa kuhoka uweza utaajii viungo nguvu heshima utukufu, na ntogoo." ¹³ Nikasikiakia chekuumbwaco chekuwacho mbinguni na duniani na si ya sii na uanga ya bahali kia kintu ndani yakwe kikagombeka. kwakwe yee mwekaa uanga ya kiti cha enzi na kwa mwanangoto, kuwe na ntogoo, heshima, utukufu na nguvu ya kutawala milele na milele." ¹⁴ Wenye uhai wane wakagombe, amina' na wadaaa wakenamasi na kuabudu.

Chapter 6

¹ Nikakaua ukati mwanang'oto ekufunguaho mwenga ya ida mhuli saba niasikia yumwe ywa wada wenao uhai wane akagombeka kwa ifananayo a umbau "soo!" ² Nikakauwa nee hana falasi mng'aa mwekumkwea nee ana bakui akenkwa taji nee kaawia kana mwekuvta ili avatwe. ³ Ukati mwanangoto akuvuguaho mhuli wa kaidi nikasikia mwenye uhai ywa kaidi akamba "soo!" ⁴ Ikabinda falasi mtuhu akaawia mwenkundu kaa moto mwe kumkwea kenkwa uhusa wa kuuhusa npeho mwe dunia, ili kwamba wantu wacinjane uyu mwekumkwea kenkwa upanga mkuu. ⁵ Ukati mwanang'oto ekufunguaho uda mhuli wa ntatu nikasikia mwenye uhai ywa ntatu akamba "soo!" nikaona falasi mzize na mwekumkwea ana mzani mwe mkon wakwe. ⁶ Nikasikia sauti yekuonekayo kuwa ya yumwe ywa wada wenao uhai akamba, kibaba cha ngano kwa dinali mwenga na viaba vintantu vya shaili kwa dinali mwenga, akini usekuyazulu mavuta na divai." ⁷ Ukati manangoto ekuvuguaho mhuli a nne nkisikia sauti ya mwenye uhai ywa nne akamba "soo!" ⁸ Ikabinda nikaona faasi ywa kijivu na mwekumkwea ketangwa zina dakwe mauti, na kuzimu nee ikamtongea wenkigwa mamlaka juu ya lobo yasikukoma kwa upanga kwa saa na kwa utamu na kwa wanyama wakwe mani mwe si. ⁹ Ukati mwanangoto ekuvuguaho mhuli ya shana nkiona, sii ya mazabahu loho za wada wekuwao wacomwa kwa ajii ya neno

Chapter 7

da mungu na kwaajii ya ushuhuda wekuutozao kwa uzibiti. ¹⁰ Wakaia kwa sauti nkuuu, kiamuo ini mtawala ywa vyose, mtakatifu na kwei wenda uahwe wekaa uwanga ya si na kuiha nkwe npome yetu? ¹¹ Ikabinda kia umwe kenkiga nkazu ing'ayao na wakambigwa kuwa yapasa kugoja kidogokiaga ndiho itimie ambao wenda wacomwe kana via ambavyo wowo neee wacomwa. ¹² Ukati mwanangoto ekuvuguaho mhuli wa sita nkikauwa neekana singiso kuu. zua dikatenda zize kana gunia dasinga na mwezi ukawa mgima ukawa kana npome. ¹³ Ntoondo za mbinguni zikagwa mwesi kana mti uhagatisayo matunda yakwe ya ukati wa npeho ukasingiswa ni nkimbuka. ¹⁴ Anga dikaeka kana gombo dekutongooswado kwa mwiiima na kisiwa visamizwa hantu hakwe. ¹⁵ Ikabinda ufaume wa sina na wantu maalufu na majemadali, mataaji wata nguvu na kia yumwe ambae mtumwa na hulu, wakefia mwa npanga na mwe maiwe ya miimu. ¹⁶ Wakabinda miima na maiwe, "tifunteni tifisenihe zidi ya cheni chakwe mwekaa mwe kiti cha enzi na kulowa mwe maya ya mwanang'oto. ¹⁷ Kwakuwa siku nkuu ya maya yao ikinta n'nda mdaha kugooka?"

Chapter 7

¹ Baada ya ayo nikaona malaika wane wagooka kwe npembe me za dunia wakindia npepo nne za si kwa nguvu ili kwamba zidi yz mti wowose. ² Nikaona malaika mtuhu akeza kulawa mashari mwekuwa na mhuli wa mungu ambaye ni mgima akaiya kwa sauti nkuu kwa malaika wane ambao wenkwa uhusa wa kui bananga si na bahali. ³ Mwesekubananga si, bahali au mti kiamuo tendaho yiwe tibinda mhuli mwe makomo ya mikwi ya watumishi wa mungu ywetu. ⁴ Nikasikia hisabu ya wada wekugewao mhuli: 144,000 ambao wagewa mhuli kulawa kabila da wantu wa kabila da wantu a israeli. ⁵ 12,000 kulawa mwe kabila da yuda wekugewao mhuli 12,000 kulawa mwe kabila da lubeni 12000 kulawa mwe kabila da gadi. ⁶ 12,000 kulawa mwe kabila da asheli, 12,000 kulawa mwe kabila la naftali, 12,000 kulawa mwe kabila da maase. ⁷ 12,000 kulawa kabila da simoni, 12,000 kulawa kabila la lawi na 12,000, kulawa kabila da isakali wakugewao mhuli. ⁸ 12,000 kulawa kabila da zabuloni 12000 kulawa kabila da yusufu na 12,000 kulawa kabila na benyamini wekugewao mhuli. ⁹ Baada ya mbui izi kikaua nee kuna umati mkuu ambao nka kuna muntu ambae nee kadaha kuutazia ulawa kia taifa, jamaa na luga - agooka mbele ya kiti cha enzi na mbele ya mwanangoto. nee wehamba nkazu zingaaao na wana matambi ya mitende mwe mikono yao. ¹⁰ Na nee waketanga kwa sauti ya uwanga "uhonyo ni kwa mungu ambaye kekaa mwe kiti cha enzi na mwanangoto!" ¹¹ Malaika wose wagooka kuzunguka kiti cha enzi na kuwazuunguka wada wazee hamwe na wenao uhai wane, wakenama si alizini na wakaika vyeni vyao uwanga na mbele ya kiti cha enzi nakumwabudu mungu, ¹² Wakamba "amina ntogoo utukufu viungo hishima uwezo na nguvu vitende kwa mungu ywetu kae na kae amina!" ¹³ Ikabinda yumwe ywa wada wazee akaniuza "awa ni wakina ndai na waaawa kuhi? ¹⁴ Nikmwamba "bwana mkubwa wamanya wewe" na akanambia awa ni wada wekulawao mwe ziki nkuu wazinyuukua nkazu zao na kuzigoso nyeupe kwa npeme a mwangoto. ¹⁵ Kwaajii inu wa mbele ya kiticha enzi cha mungu na wamwabudu yeye kio na musu mwe hekalu dakwe, yeye mwe kwekaa uwanga ya kiti cha enzi amyaga hema yakwe uwanga yao. ¹⁶ Nkawana waumwe n'saa vituhu wala nkiu vituhu zua nkadina diwoke wala kizunguto kuwoka. ¹⁷ Kwakuwa mwanangoto mwe gatigati ya kiti cha enzi enda awe mwiisi ywao na enda awaongoze mwe ngodi iya mazi ya ugima a mungu enda ahanguse sozi mwe meso yao."

Chapter 8

¹ Ukti mwanangoto ekuvuguaho mhuliwamfungate, kukawa na ukimya mbinguni kama nusu saa. ² Ikabonda nikaona malaika mfungate wagaake mbele za muungu na wakenkwa magunda mfungate. ³ Malaika mtuhu akeza katozeeza wiga wa zahabu we nao uvumba kagooka mazabahu akenkwa uvumba mungi ili kwamba awavye hamwe na maombi ya waamini wose mwe mazabahu ya zahabu mbee ya kiticha enzi. ⁴ Mosi wa uda uvumba hamwe a maombi ya waamini, ukakwea uwanga mbele za mungu kuawa mwe mikono mwa malaika. ⁵ Malaika akadoa wiga wa uvumba na akaumemeeza moto kuawa kwe mazabahu ikabinda akawa si uwanga ya si na kukaawia sauti ya umweka kidingisa cha si. ⁶ Wada malaika mfungate ambao nee wana magunda mfungate wakawa tiali kuyatowa. ⁷ Malaika ywa bosi akatwa gunda dakwe a kukaawia fua ya mawe na moto wekuhanganyikao na mphome vikasigwa simwe si ili si kwamba selusi yakwe ihye selusi ya miti ikahya na mani yose ya kijani yakahya. ⁸ Malaika ywa kaidi ekatowa gunda dakwe na kintu kana wiima mkuu wekuwao ukahya moto ukasigwa bahalini selusi ya bahalu ikatenda mphome. ⁹ Selusi ya viumbe wagima mwe bahali vikafa na selusi ya meli zikabangwa. ¹⁰ Malaika ywa ntatu akaditowa gunda dakwe na ntoondo nkuu ikagawa kuawa mbignuni ikamwika kana kulunzi uwanga ya selusi ya mito na ngodi zamazi. ¹¹ Zina da ntoodo ni pakanga selusi ya mazi iketenda pakanga na wantu wangi wakafa kwa ajii ya mazi yekuwavyo sungu. ¹² Malaika ywa nne akatoa dakwe na selusi ya zua ikatoigwa hamwe na selusi ya wmezi na selusi ya ntoondo kwaiyo selusi ya vyose vikahituka kuwa kiza; selusi ya musu na selusi yakio nkavyekuwa na mwanga. ¹³ Nee nakaiwa na kusikia mwekuwa ekapuuka gatigati hewani aketanga kwa sauti nkui ole, ole, ole, kwa wada wekaa mwe si, kwa ajii ya mlipuko wa magunda yekusigaayo ambayo yahehikutoigwa ni malaika watatu."

Chapter 9

¹ Akawaaho malaika ya shano nee atoa gunda dakwe nkiona ntooooooka kuawa mbinguni yekuayo ingwa mwe dunia nktoondo yenkugwa uvugiuo wa kumbwi dielekeado kwe tubwi deado na kiheo. ² Kavugwa tubwi desado na kiheo na

mosi iva mosi kuawa mwe tanuu nkuu zua na uko uanga vihituka vikawa kiza kwa sibabu ya mosi wekuowa mwe tubwi.³ Umo mwe mosi sige waaawa kweza uanga ya dunia nao wenkigwa nguvu inga ua kisuse uanga ya dunia.⁴ Wambiwa wesekubananga mani mwe sii au mmea wowose wa kijani au mti ikesekuwatu wantu ambao nkaokuwa na mhuli wa muungu mwe komo da vyeni vyao.⁵ Nkaokwenkingwa uusa wa kukoma ao wantu bali kuwasuubusha tiu kwa miezi mishan, usungu wao nee ni inga uda wa kuumwa ni kisuse amumaho muntu.⁶ Mwe misi iyo wanu n'nda waonde ufe moa nkawana wauoae n'ndawatamiwe ni kuumbwa mzimu, mia ufe n'ndauwaguuke.⁷ Sige wafanana na falasi wekuandaliwao kwa nkondo kwe mitwi yao nee kuna kintu nga taji ya zahabu na yenii vyao nee ni inga vya binadamu.⁸ Nee ana fii inga za wavyee na men yao nee inga ya simba.⁹ Nee wana vifua inga vifua vya chuma na sauti ya mawawa yao inga nee ni sauti ya mawawa yao inga neee ni sauti ya magari mangi ya nkondo na falasi waguukao kuita kwe nkondo.¹⁰ Nee wana mikia iumayo inga kisuse, mwe mikia yao nee wana nguvu ya kuzuu wantu kwa mvyenzi mishano,¹¹ Nee wana inga mfalme uanga yao malaika a tubwi desadokuwa na kuheo zina dakwe kwa kiebladia ni abandio na kwa kujuanani ana zina apoipni.¹² Ole ya bosi yemboka. kaua! baada ya id kuna maafa maidi yeza.¹³ Malaika ya sita katoa gunda dakwe, na nikategeeza sauti ikaawa mwe npembe ya mazabaha ya zahabu ambayo u mbele za muungu.¹⁴ Sauti imwamba malaika ya sita mwekuue na gunda "waekee malaika wane ambao watahwa mwe mto mkuu eflata."¹⁵ Malaika wada wane wekuao waandaliwa kwa saa iyo maalumu msi uo na mwaka uo waekewa waawkome selusi ya wanadamu.¹⁶ Idadi ya maasikini wekuao uanga ya falasi nee a 200,000,000. nkitegeeza idadi yao.¹⁷ Ivi nee nekuonavyo falasi mwe maono yangu wada wekukweao uanga yao. vifua vyao nee viungwiika inga moto, uluu yekuiva na njano yesayokuiva mitwi ya falasi ifanan na mitwi ya simba na mwe miomo yao uawa moto mosi na saafa.¹⁸ Selusi ya waadamu wakomwa ni aya mapigo matatu: moto, mosi na saafa yekuawayo mwe miomo yao.¹⁹ Kwa kuwa nguvu ya falasi ne i mwe miomo yo na mwe mikia yao - kwa kua mikia yao nee ni inga ya nyoka, na nee waa mitwi ambayo watumia kuwagea vionda wanadamu.²⁰ Wantu wekusingao, wada ambao nkawazati kukomwa na mapigo aya, nkawokusosoa ugozosi wekuao wakagosoa, wala nkawokueka kuvika mnpepo na miungu ya zahabu, feza, shaba, maiwe na miti = vintu ambavyo nkaividaha kuona, kutegeeza au kwenda.²¹ Wala nkaokusosoa ukomaji wao, ukibebe wao au sia zao za ubavi.

Chapter 10

¹ Akaawaho nikaona malaika mtuu nkuu akasea aso kuawa uanga ne kafunga mwe gundu nankuwa na uwa mazi uanga ya mutwi wakwe cheni chakwe na niinga zua na miundui yakwe ni niinga nguzo za moto.² Katooeza gombo dodo we mwino wakwe dekuado digubula nae kaika mundi wakwe wa kumoso uanga ya sii nkavu.³ Akabinda akakena kwa sansi ya uanga inga sinza atutumaho, n ukati ekukemaho kwa saui ladi saba zituntuma,⁴ Ukati ladi saba zikatuntuma nenihehi na kugonda akini nkisikia sauti kuawa msinguni ikamba tenda iwe sii kia ambasoladi laba zigombeka wesekugondoa."⁵ Akabinda malaika nekumwona kagooka uanga ya bahali a sii nkavu, kemua mkono wakwe msinguni.⁶ Na kweisa kwa yuda mwekaa kae kae mwekumba msingu na vyose vyeumo, dunia na vyose vyeumo, na bahali na vyse vyeumo: ;nkakunakuweaho kucheewa vituhu.⁷ Mia mwe siku ida, ukati malaika ya saba ndihoawe hehi kutoa gunda dakwe neambaho sii ya muungu indaiwe itimizwa, iga ekubiikinavyo kwa wahinywe wakwe manabii."⁸ Sauti nekutengengayo kuawa msinguni inambia vituhu. "hita doa gombo dodo dekugubuahado ambado dimwemkono wa malaika mwekugooka uanga ya bahali na uanga ya sii nkavu.⁹ Akaawa aho nkiita kwa malaika na kumwamba anenke gombo dodo. kanambia doa gombo "na ude. n'ndadidigosoe wako n'ndadiwe na mwui inga woki."¹⁰ Nkidoa gombo dodo kuawa mwe mkon wa malika na kudida ne chimwiie inga wokimwe muono wangu akini baada ya kunda ifu dangu ne chinausungu.¹¹ Akabinda sauti zekumwe zinambia, awondigwa kwotea vituhu kuhusu wantu wangi, mataifa, higa na wafaume."

Chapter 11

¹ Nchenkigwa mwanzi wa kutumia enga ngoda ya kuhmia nchembiwa "hauka na ukahime hekalu a=da muungu na mazabahu na wada waabuduo umo nyumbani.² Iya wesekuhima ene da ua wa chongoi ua hekalu kwa kua wenkihwa wantu wa mataifa wendawaujate mzi mtakatifu wa mda wa miezi alobaini na midi.³ Nendaniwenzeke mashalidi wangu waidi mamlaka ya kutabia kwa mda wa siku 1260, wawaho wavaa magunia.⁴ Awa mashahidi ni muti ya mizeituni na vinaa viidi vyekugookavyo he zombe ya dunia.⁵ Ati mntu yoyose endaamue kuwazuu, moto kuawa mwe miomo yao na kuwazuu wankuu wao.⁶ Awa mashahidi wadaha kuvyaa anga ili kuafua yesekunya ukati watabiii wadaha kubadii muazi kua niphome na kuitoa si wa kia aina ya kutoa ukati wowose wakundao.⁷ Wendaho wabinde ushuda wao, yuda mnyama mlawa mwe tubwi desadokuwa na mwisho endaagosoe nkondo ka wowo.⁸ Mii yao indaigone mwe mtaa wa mzi mkuu (wetangwo majani sodoma na misii ekusubiwaho zombe yao.⁹ Kwa siku ya ntatu na nusu wekumwe kuawa kwe jaamaa za wantu kabia, luga na kia taifa wendawakaua mii yao na nkawa wakavye kibai kuikwa mwe kabui.¹⁰ Wada wekaao kwe si wendae kutumiwe kwa asii yao hata kweukiiza mbuso kwa sibabu ya ao manabii waidi wawakefywa wada wekwekaao mwe si,¹¹ Iya zendahozemboke mboke siku ntatu na nusu mpumzi ya ugima kuawa kwa muni yendaiwengie nao wendawagooke kwa miundi yao utente mkuu wenda uwagwiie wada wawakauao.¹² Naho wendawaive sauti nkuu kuawa mbinguni yagombeka, "soni uku!" nao wendawaite uanga mbinguni kwe zunde, ukati wankuu wao wakakaua.¹³ Kwe saa iyo kwendakue na tetemeko kuu da alizi na mwenga a kumi ya mzi unda ugwe wantu elufu mpungati wensawakruwe kwe teteeko na wenaowasigie wagoima wendawatiswe na kumwenka utukufu muungu

ya mbinguni. ¹⁴ Oole ya kaidi yemboka kaua! ole ya ntantu yakanya kweza. ¹⁵ Naho makika wa rupungati akata gunda aakwe na sauti nkuu zikatamwiiia mbinguni na kgombeka "ufalme wa dunia uwa kaw ufalme wa bwana yetu na wa kwistu pia endaatawale kae na kae." ¹⁶ Naho wadaa ishiini na wane wekuao wekaa mwe viti vya enzi na muungu wagwa wenye aho sihe alizi vyeni vyao vyenamia aho si, nao ne wkamwabudu muungu. ¹⁷ Wakagombeka, "talavya ntongozi zetu hako, zumbe muungu, mtawala uanga ya vyose, mweaho na mwekuaaaah kwa kua kudoa nguvu yako nkuu na kuvoka kutawala. ¹⁸ Mataifa yakaifigwa iya nkani yako yeza kati ubua kwa wekwetangwao mziruu kuahwa na we kwenkngwa mbuso watumishi wako manabiii waamini na wada wenye wengee wa zina dako wose waidi wesaokutana kintu na wenye wada wekuao wakabananga dunia." ¹⁹ Naho hekalu da muungu mbinguni dikagubulwa na sanduku da agani dakwe dikaonekamwe hekalu dakwe kua na mwae wa unga'zi vuzo, tuntumo za urubaua, kisingisa cha alizi na maiwe ya fua.

Chapter 12

¹ Utaingio nkuu uoneka mbinguni mvyee mwekugubikwae ni zua na akawa na mwezi si ya miundi yakwe na taji ya ntoondo kumi na mbii ikuwa unga ya munti wakwe. ² Kawa na imba na kawa akavya kwa ajiii ya usungu wa kuvyaa - mwe usungu wa kwefungua. ³ Na utangio ntuhu ukaoneka mbinguni kauwa! kuwa na zoka denkindu kuu dekuado na mitwi saba na mahembe kumi na kuwa na taji saba kwa mitwi yakwe ⁴ Mkia wakwe wabuuta thelusi mwenga ya ntoondo mbinguni na kusaza si duniani zoka dikagooka mbele ya mvyee mwekua hehi na kuvyaa ili kwamba ukati akavyaa, apate kummeza mwanawe. ⁵ Akamvyaa mwana, mwana ya kigesu mwenda atawale mataifa yose kwa ngonda ya humu, mwanwe akanyemulwa uanga kwa muunu na kwe kiti chakwe cha enzi, ⁶ Na mvyee akaguukia nyikani, hantu ambaho muungu kawa hahaandoa eneo kwa ajii yakwe ili adahe kuhuduiwa kwa siku 1260. ⁷ Sasa nee kuwa na nkodo mbinguni mikaeli na malaika zakwe wakatoana na dia zoka, na zoka kuu na malaika zakwe wakatoano nae. ⁸ Akini zoka nkadokwa na nguvu za kutosha kuvota kwa iyo nkayekuwaho nafasi vituhu binguni kwa ajii yakwe na malaika. ⁹ Zoka kuu yuda nyoka wa kae mwetangwa ibilisi na chetani mhufya dunia ngima akasigwa mwe dunia na malaika wakwe wakasigwasi hamwe nae. ¹⁰ Nikasikia sauti nkuu kulawa mbinguni "sasa wokovu weza, ngivu - na ufaume wa muungu yetu na mamlaka ya kristu wakwe kwa kuwa mshitaki wa ndugu zetu kasigwa ahosi amba kawashitaki mbele za muungu yetu musu na kio. ¹¹ Wakamshinda kwa mpome ya mwana ngoto na kwa neno da ushuhuda wao, kwa ana nkawekukunda sana maisha yao, hata kufa. ¹² Kwa iy tamiwani nywie mbingu na wose mwekaao ndani yakwe akni ole wa sii na bahai kwa sibabu mbanasi kasega kwenu kamemwa ni maya nkai kwa sibabu amanya kwamba ana mda mcheche tu. ¹³ Ukati zoka dekimanyako kuwa kasigwa si mwesiii akambasa mvyee mwekuvyaa mwana kigosi. ¹⁴ Akini mvyee akenkigwa mawawa maidi ya tai mkuu ili kwaba adahe kupuuka hadi kwe mpaamo dekuandaliwado kwa ajii yakwe kuda jangwani eneo ambado adaha kutunduwa kwa ukati nyakati na nusu ukati handu asihokudaha kuabwiiia uyo nyoka. ¹⁵ Nyoka aketia mazi kulawa kanwai mwakwe enga mto, ili agosoe galika ya kumgalikisha. ¹⁶ Akini alizi ikamwambiza muuye ikagubua kanwa chakwe na kuumeza mto ekuuswao ido zoka kulawa kanwai mmwakwe. ¹⁷ Ikabinda zoka akamkinza mvyee nae akahauka na kugosoa nkondo na uvyozi wakwe wose wada watiiio amli za muungu na uutozeeza ushuhuda kumhusu yesu. ¹⁸ Ikabinda zoka dikagooka uanga ya msanga ufukwe a bahali.

Chapter 13

¹ Nee naona mnyama akaawa kwa bahali nee awa mahembe kumi na mitwi saba. mda mwe mahembe ykwe mua na taji kumi, naho mwe mtwi wakwe nee kwa mbui za kufuu kwa muungu. ² Mnyama uyu nekuonae enga sui miundi yakwe nee akenga dubu na muomo wakwe nee ukunga simba dia zoka dikamwenka nguvu naho he kiti chakwe cha enzi na mamlaka yenayo nguvu sana ya kutawala. ³ Mutwi wa yumwe mwe waa waynama ne ana kionda kikuu nee kieta hata ufe. mia kionda nee chahona nee kieta hata ufe. mia kionda nee chahona nee dunia yose yamaka na kumtongea yuda mnyama. ⁴ Nee wadirika zoka maana kamwenka mamlaka yuda mnyama wakamvika yuda mnyama nee wasongwa n'kwamba "ni ndai mwenga mnyama?" na n'ndai mwonda atoane nae." ⁵ Mnyama akenkwa muomo apate kutamwia mbui z kwefua matusi kenkigwa uhusa awe na mamlaka kwa myezi arubaini na mbii. ⁶ Savyo mnyama nea agebu muomo akagombeka utuzi kinyume na muungu akaditukana zina dakwe ntendeo ekuazo akekaa na wada wekaao mbinguni. ⁷ Mnyama kenkigwa uhusa aanduse nkondo na wau,immi mee awavota makodu kenkwa mamlaka ya kia kanila lugha hamwe na taifa. ⁸ Wose wekwekaao duniani wonda wa wamuabudu yeye kia moneka mwekweze kugondwa zina dakwe tangu uufi wa dunia mwe kitabu cha ugima ambacho ni cha mwana ngoto mwekuchinjwa. ⁹ Ati kuna mwenye gutwi naategoeze. ¹⁰ Ati kuna yumwe na yumwemwekudiogwa mateka mwe mateka onda ahite. ati yumwe na yumwe onda akome kwa uhamba, kwa uhamba onda akomwe. unu ni mwetango wa npeho na kuzizimiza na imani mwe awo watakatifu. ¹¹ Nahodu nee naona mnyama mtuu eza kaua mwesi. nee ana mahembe maidi inga ngoto naho akatanuia inga zoka. ¹² Kaonyes mamlaka yose mwe mnyama yuda ywa bosi mwekua aho na kugosoa mwe dunia na wada wekaao wakamvika yuda mnyama ywa bosi, yuda mwekuhona kia kionda chakwe. ¹³ Akagosoa vihii vyenavyo nguvu ne mwekutenda moto usee mwe dunia kuawa mbinguni he meo ya wantu, ¹⁴ Na kwa nkacho akenkigwa uhusa kugosoa akaawtiiia awo wekaao mwe dunia akawaahua wagosoe kimuu kwa heshima ya mnyama mwekuumizzwa kwa uhamba iya ake kuishi. ¹⁵ Akenkigwa uhusa aavye pumzi mwe kia kimuu cha yuda mnyama ili kimuu kigobeke na kueka wada wose wekuemeao kumvika mnyama wakomwe. ¹⁶ Nee akungumiza kia moneka mwese samani na mwenye nguvu

Chapter 14

taaji na npehe mwe hulu na mtumwa ahokee utangio we mkono wa kuuwe au he cheni. ¹⁷ Nee nkaidahika kwa kia moneka kutaga au kugua iya kwa yuda mwenye utangio wa mnyama na inu ni namba igookayo badii ya zina dakwe. ¹⁸ Inu yonda kiugo ati yoyose atanga mueke adahe kugosoa hesabu ya namba ya mnyama kwa ajii ni namba ya kiuntu namba yakwe ni 666.

Chapter 14

¹ Nkikaua na mikao na mwana ngoto kagooka mbele yangu uwanga ya muima sayuni hamna naye wawa muima sayuni hmwe naye waa 144000 wenye zina dakwe na zina a tafi yaaoo diandikwa mwe vipaji vya vyeni vyao. ² Nikasikia sauti kuawa mbinguni ikasikika kama nguano ya ngazi mwengi na sayuni kuu ya radi ya wekusikiaye ni kana watoa vinubi waoao vinubi vyao. ³ Uku waimba wimbo mhya mbele za kiti cha enzi na mbele za wada wenye uhai wane na wazeee nkakuna hata mwenye uwezo wa kwefundisha uwo wimbo isikuwa 144 000 embao wakombolewa kuawa duniani. ⁴ Awa ni wada ambao ukawechafua wenye kwa kwa wavyee, maana wefunza wenye dhidi ya mbui ya zina ni wada hohose ekuitaho. awa wakombolewa kuawa kwa mwanadamu uku ni matunda ya kwanza kwa mungu na mwana ngoto. ⁵ Nkakuna umbea wekupatikanao mwe miono yao nkalaumiwa. ⁶ Nikaona malaika mtuhu apuuka gatigati ya mbngu ambaye ana ujumbe wa mbingu wa mbui mtana ka kuwafangazia wenye kuishi duniani kwa kia taifa, kabila, lugha na wautu. ⁷ Akawatenga kwa sauti nkuu, mwogohoni mungu na mwenkeni utukufu. kwa sababu muda wa huumu uheli mwabuduni yeye, yeye na mwekuuumba mbingu na dunia na bahari na chemichemu za mazi." ⁸ Malaika mtuhu, malaika wa kaidi akatongea uku amba kugwa kugwa babeli nkuu ambaye ne mwekuwanywesha mataifa divai ya ukuanga ambayo ieta ghadhabu juu yakwe." ⁹ Malaika mtuhu malaika wa ntatu akawatongea akamba kwa sauti nkuu, akamba kwa sauti uyu mnyama na sanamu yakwe na kuhokekea akana mwe paji dakwe da cheni, au mwe mkono, ¹⁰ Yeye ppia andaaanywe divai ya gadhabu ya mungu divai ambayo iandaliwa na kwetiwa bila ya kuchanganywa mwe kikombe cha hasira yakwe, mntu ndiyo anywe andaareswe kwa na moto wa kibiti mbele za malaika watakatifu na mbele za mwana ngoto. ¹¹ Na mosi wa maumivu yao ukaita milele na milele, na mkawe kuwa na mapumziko musi kioo awo ni waabudiko mnyama na sanamu yakwe, na kia muntu mweuhokea alama ya zina dakwe. ¹² Unu ni wito a subira na uvumilivu kwa waaaminio, wada ambao watii amri za mugu na iani mwe yesu." ¹³ Nkisikia sauti kuawa mbinguni ukamba ndika aya heri wafu wafaa mwe bana, ndiyo ambvyo roho, ili wadahe kuhumuiza kuawa kwe ndima zao, maana mbui zao nndazi watongee." ¹⁴ Nkikauw na nkaona kuwa wingu de upe mwekwakaa mwe wingi yumwe mwekuwa na mfano wa mwana wa muntu ne anataji ya dhahbu mwe mtwi wakwe na paange kai mwe mkono wakwe. ¹⁵ Malaika mtuhu akezza kuawa kwe hekalu na aketaga kwa sauti mkuu kuita kwa yuda mwekwakaa mwe wingu doa paange dak uvoke kubonda, kwa kuwa mda wa mavuno ubuakae, maana ya mwe dunia yaiva kae." ¹⁶ Nahodu yuda mwekuwa mwe wingu akembosa paange dakwe mwe dunia na dunia ukabondwa. ¹⁷ Na malaika mtuhu akeza kulawa mwe hekalu da mbinguni naye aa paange kai. ¹⁸ Na bado malaika mtuhu akeza kulawa kwe madhabhu, na malaika mwekuwa na mamlaika juu ya moto akamwengakwa sauti mkuu malaika ambaye ana paange kai. doa paange kai na uyakusanye mafaufu ya mzabibu kulawa kwe mzabibu ziika kae." ¹⁹ Malaika akegaa paange dakwe mwe dunia na akakusanya mavuna ya zabibu za dunia na akazitambika mw oupa kuu sa divai ya gazabu za muungu. ²⁰ Chujio da divai dihandwahondwa chongoi ya mzi na mphone uketika kulawa mwe iho kicho cha hatamu za farasi kwa staadia 16000.

Chapter 15

¹ Vituhu nikuoma utangio mtuu mbinguni nkuu na a kushangaza kuna na malaika saba wenao mapigo saba ambayo ya mapigo ya uheea (mwea ayo maya ya muungu yati mia). ² Nikaona kia chekuawiihio kuwa bahali ya bilauli yekubiganywaye na motona ikagooka npembeni ya bahali ambaho waa wekuwao washindi zidi ya mnyama na kizuu chakwe uanga ya namba iwakiishayo zina dakwe wekuwao watiziziza vinubi wekwenkingwa mmuungu. ³ Nee wekuwah wakaiba wiya wa msa mndima wa muungu na wia wa mwana ngoto, ndima zako ni nkuu na zishangaazazo bwana muungu utawala vyose niwaminifu na sia zako ni za kwei mfaume wa mataifa. ⁴ Ndai mwenda aemwe kukuhofu wee zumbe na kuditunya zina sako? kwa ajii wee ikededu umtakatifu mataifa yose yendayezee na kukuvika mbeke zako kwa sibabu u yedi na ugozozi wako umanyikana." ⁵ Baada ya mbui izo nikakauwa, na hantuuuuu hatakatifu mno ambaho kuwa na hema da ushuhuda, yekuvukaye mbinguni. ⁶ Kulawa hantu hatakatifu sna wakeza malaika saba wenao mapigo saba wavaa safi kitani yenayo ungazi na mshipi wa zahabu kuzunguuka vifua vyao. ⁷ Yumwe ya wada wenao uhai wanne akaavya kwa malaika saba mabahaui saba ya zahabu yekumwemayo maya ya muungu mwekwakaa milelena milele. ⁸ Hantu hatakatifu sana hamemwa mosi kulawa mwa utukufu wa muungu na kulawa kwe uwezo wakwe nkakuna hata yumwe mwekudaha kwenhia mpaha mapigo saba ya malaika yekukamiikaho.

Chapter 16

¹ Nikasikia sauti iketanga kukuwa kwe sehemu ya hatakatifu na ikamba kwa wada malaika saba, "hita na uketie uwanga ya dunia mabakui saba ya maya ya mungu." ² Malaika ywa bosi akaita na kwadia bakui dakwe mwe dunia vionda vibaya na vyenavyo maumivu makai ne yezakwa wantu wena utangio wa myam kwa wada ambao nee wakaabudu kimyy chakwe. ³ Malaika ywa kaidi ketia bakui dakwe mwe bahai ikawa kana npome ya muntu mwekufa na kia kiumbe higima

mwe bahai kikafa. ⁴ Malaika ywa ntatu akwtia bakui dakwe, "mwe mito na mwe ngodi za mazi, zikewa npome. ⁵ Nikasikia malaika ywa mazi akamba, "wewe u mwaminifu yumwe mweaha na mwekuwaaha n mtakatifu - kwa ajii kuzieta muaho unu. ⁶ Kwakuwa wetia npome za waamini na manabii kuwenka wowo kunywa npome nee kwataacho. ⁷ Nikasikia mazabau ikatambaisa, "ehe! bwana mungu mwe kutawala uanga ya vyose, muaho wako ni kwei na haki." ⁸ Malaika ywa nne akeita kuawa kwe bakui dakwe uwanga ya zua na dikenkwa uhusa kuoka wantu kwa mto. ⁹ wokwa kwa joto ditisado na wadikufuu eno la mungu mwenye nguvu uwanga ya mapigo yose, nkawe kusosoa, wala kumwenka yeye utukufu. ¹⁰ Malaika ywa shano aketia kuawa kwe bakuu dakwe mwekiti cha enzi zha mnyama na kazi nee chaugubika ufaume wakwe wauma ngada kwa maimetu makai. ¹¹ Wakamtukaana mungu ywa mbinguni kwaajii ya maimetu yao na mavionda vyao na bad wakasongwa ni kwesekusosoa kia wkugosoacho. ¹² Malaika ywa sita aketia bakui kuawa kwe bakui dakwe mwe mto mkuu, frati na mazi yakwe yakanyaa ili kudaha kuandaa sia kwa wafaume ndiwo weza kuawa mashaliki. ¹³ Nikaona loho ntantu nchama zekuonekazo kana majuwa yaawayo chongoi ya muom wa dia zoka, yuda myamo na yuda nabii ywa umbea. ¹⁴ No loho za npepo zigosoazo ishala na mijuza neewakaita kwa wafaume wa dunia yose ili kudaha kuwakeba hamwe kwa nkondo mwe siku nkuu ya mungu mwenye kutawal uwanga ya vyose. ¹⁵ ("Kauwa! neza kana mbavi ebae yuda mdumu mwe kucheeza, mtunduia nguo yakwe ili asekudaha kuita chongoi mwazi na kuio na soni yakwe) ¹⁶ Wawaetu hamwe mwe sehemu yekwetangwayo mwe kieblania amagedoni. ¹⁷ Malaika ywa saba ketia kuawa mwe bakui dakwe mwe anga ikabinda sauti nkuu isiika kuawa hatakatifu kwe kiti cha enzi, ikamba "isia" ¹⁸ Nee kuna miyale ya anga da umbau, tuntumo sindo vya umbau na kisingisa cha kutisa. singiso kuu da alizi ambado nkazati kuawia duniani tangia wanadamu wawe duniani ivyo ni kisingiza kikuu kwembosa. ¹⁹ Mzi mkuu wepanga mwe sehemu ntatu na mizi ya mataifa ikagwa ikabinda mungu akamkumbusa babeli mkuu na akawenka mzi uo kikomb chekuwacho kimema divai kuawa we maya yakwe ambayo ni nkai. ²⁰ Kia kisiwa kikaga na miima nkayekuoneka vituhu. ²¹ Fua nkuu ya maiwe yenayo uzito watalanta ikasea kuawa mbinguni uwanga ya wantu na wakamuigitia mungu kwa mapigo ya fua kwaajii dia pigo nee ni baya sana.

Chapter 17

¹ Yumwe mwe malaika saba mwekuwa na vipete saba nee keza na kunamba "soa nenda nikuonyese kuahwa kwa mkianga mkuu mwekaa uwanga ya mazi mangi, ² Ambae wafaume wasi wagosoa mbui za koang naye juu ya ukozi na kianga chakwe wekaa duniani wakolwa." ³ Malaika akandoa mwe loho kiamuo nyikani muona myee kekaa uwanga ya mnyama mwenkundu kamema mazina ya utusi mnyama neee anamikwii saba na mchembe kumi. ⁴ Mvyee nee kahambwa nguo ya zambau na nyenkundu kahambwa zahabu mawe ya samani na lulu nee katoza kikombe cha zahabu mwe mkono wakwe chekumemacho vintu vya mbifya ya uchama wa kianga chakwe. ⁵ Uwanga ya komo da chei chakwe kuandikwa zinasa si. "BABELI MKUU MAMIAO DA WAKIANGA NA VINTU VYA MBIFYA YA SI." ⁶ Nikaona kuwa uyo mvyee kakolwa kwa npome ya waumini na npome ya wekufaa kwaajii ya yesu ukati nekumuonaho nehehewa sana. ⁷ Akini malaika akanamba "kwani wehewa? nenda nikuhinye maana ya mvyee na mnyama amdoae (mnyama mitwi saba na mahembe kumi). ⁸ Mnyama wekumuoanae mwekuwaaho nkaho vintu husaa akini yu tayali kukwea kulawa mwe tubwi desado kuwa na mwisho kukwea ikabinda enda asongwe ni ubanasi wada wekaa uwanga ya si wada amba mazina nkayekugondwa me kitabu cha ugima tangia kuumbwa misingi ya ulimwengu wenda wehewe wakamwona mnyama mwekuwaho sasa nkaho aini yu hehi na kweza. ⁹ Mwetango unu ni kwaajii ya akii zenazo viugo mitwi saba ni miima saba ambaho yudaaa mvyee ne kekaa uwanga yakwe. ¹⁰ Hata nayo ni wafaume saba afaume washano wagwa yumwe yuaho na mtuhu nkazati kweza ukati akeza kweza enda ekae kwa mda mjihi. ¹¹ Mnyama mwekuwa aho akini sasa nkaho yee naye ni mfaume ywa nane akini ni yumwe ywa wafaume saba na aito kwe ubanasi. ¹² Yada mahembe kumi ni wafaume kumi ambao nka wazati kuhokea ufaume akini wenda wahokee mamlaka kana wafume kwa saa mwenga hamwe na mnyama. ¹³ Awa wana shauli dimwe na wenda wamwenke nguvu zao na mamlaka ya yuda mnyama. ¹⁴ Wenda wagosoa kondo gali yao na mwanango to akini mwanangoto enda avote kwakuwa bwana ywa mabwana na mfaume ywa wafaume na mwa yeye tetangwa na tisagulwa waaminifu." ¹⁵ Malaika akanamba "yada mazi wekuonayo aho ekwekaaho yuda mkianga ni wantu, utusi mataifa na luga. ¹⁶ Yada mahembe kumi wekuonayo - ayo ni yuda mnyama wenda wakimwe na yuda mkianga. nao wenda wantende kuwa ikedu na mwazi wenda wantende kuwa ikeddu na mwazi wenda wamde wamde mwii wawe na kuwoka moto. ¹⁷ Mana mungu kaika mwe myoyo yao kwenua kasidi kakwe kwa kwevana na kumwenka nguvu zao kumtawala mbui ya mungu yenday itimie. ¹⁸ Yuda mvyee wekumuoanae ni uda mzi mkuu juu ya wafaume wa si."

Chapter 18

¹ Baada ya vintu ivi nikamuona malaika mtuhu aseega si kuawa mbinguni yeye nee ana mamlaka makuu na si imuikuna kwa utukufu wakwe. ² Kahema kwa sauti nku akamba ugwa ugwa uda mzi mkuu babeli utenda hantu hekaaho mapepo na hntu yekaaho loho nchafu na hantu ekaaho kia na mdege mkima. ³ Kwakuwa mataifa yose yanywa npembe ya tamaa na ukianga wakwe ambayo yamweeta maya wafaume ywa si wagona naye wagosoa iashaa wa si watenda mataajii kwa nguvu ya ugima wakwe wa enasa." ⁴ Ikabinda nikasikia sauti ntuhu kuawa mbinguni ikamba "lawani kwakwe wantu wangu ili msekweza mkashuki mwe zambi zakwe na ili msekweza mkahokea mapigo yakwe yoyose. ⁵ Zambi zakwe zimemeezana uwanga mbingu na muungu kaukumba ugosozi wakwe na maovu. ⁶ Muiheni kana ekuwaihavyo watuhu

na mkamwiihe maambii kwa insi ekugosoavyo mwe kikombe eku changanyacho kwa ajii yakwe. ⁷ Kana ekwegimbikavyo yeye mwenye na ekaa kwa anasa mwii nkeni nyingina huzuni kwakuwa mwe moyo wakwe amba, nehekaa kan malikia wala nkyo mtakufiwa ni mgosi wala nkinanion kweyayata. ⁸ Kwaiyo mwe msi mapigo yakwe yendayamzanie kifo kweyaayata a saa endaagamize kwa mtot kwakuwa zumbe muungu ni mta nguvu na ni muahi yakwe." ⁹ Wafaume wa si wekugonao na kuhanganyikiwa hawe ae wenda waie na kweyayata ndio waone mosi wa kuhya wakwe. ¹⁰ Wenda wagooke hae naye kwa matu ya maimetu yakwe wakaba, "ole,ole kwa mzi mkuu babeli, mzi wenao nguvu! kwa saa mwenga muaho wako weza." ¹¹ Wagosoa biasha wa si iyani na we yayata kwaajii yakwe kwakua kakuna hata yamwe mgua mayombe yakwe vituhu - ¹² Mayombe ya zahabu feza ya samani lulu kitani tana ya huzuunge halili i ungwiikayo mbai zose za miti ya mhenpe mtana kiakia cha phembe za ndovu ka kia cheku gosolwacho kwa miti ya samani shaba, chhuma, iwe. ¹³ daasini viungo uvumba manemane ubani mphombwe mavuot unga ngano ngobe na ngoto faasi na magari na watumwa na loho za wantu. ¹⁴ Matunda wekutamanio kwa nguvu zako yauka kuawa kwako. anasa zako zose na mahamboyauka, nkayana yapatikane vituhu. ¹⁵ Wagosoi wa vintu ivi wekupatao utajii kwa mapenzi yakwe wendawagooke hae kuawa kwakwe kwasibabu ya matu yakwe wakaiya na sauti ya kweyayaa. ¹⁶ Wakamba, "ole ole mzi uda mkuu wekuvikwao kitani ntana, huzuungi na iungwiikayo na kuhambwa kwa zahabu na vito vya samanina lulu!" ¹⁷ Mwe saa ,wenga utajii wose uo ukaga kia nahoza ywa meli ¹⁸ WWeua weuuonaho mosi wa kuhya kwakwe. neee wamba, "ni mzi wani ufanano na mzi unu mkuu?" ¹⁹ Wakosa mavumbi uwnaga ya mitwi yao na kuiya wakaawa mesozi na kweyayata oe, ole, mzi mkuu hantu hose wekuwao namelizao bahalini nee mataaji kuawana na mai zakwe mwe saa diwe udagamiza." ²⁰ Taiwani juu yakwe mbingu nywinywi muaminio mitume na manabiii kwamana muungu kaeta uaha wenu juu yakwe!" ²¹ Malaika mtanguvu nee enua iwe kana iwe kuu da kusagia na akada bahalini, akamba, "kwa sia inu, babeli, uda mzi mkuu wendawasigwe si kwa udunduma na nkaunaioneke vituhu. ²² Sauti ya vinanda wanamuziki, wasiziga fumbi na magunda nkawanawasikike vituhu kwenu. wala fundi ywa aina yoyose nkawana waonekane kwenu wala sauti ya ntui nkainaisikike vituhu kwenu. ²³ Angai da taa nkadinadimwiike mwako sauti ya mwai mgosi na mwai mvyee nkazina ziskike vituhu mwako, maanawagosoabiashaa wako nee ni wakuu wasi, na wa mataifa, watiwa kwa usawi wako. ²⁴ Mwe mphone ya manabii na waamini ionekana, na mphone ya wose wekukomwao iwanga yasi."

Chapter 19

¹ Baada ya mbui izi nkitegeez sauti inga ua muio mkuu wa bunga kuu da wantu mbinguni ikamba, "haleluya wokovu, utukufu, na nguvu ni vya muungu yetu. ² Kuaha kwakwe ni kwei na haki na haki, kwa kua kamuacha mkianga mwekuihanaga sii kwa ukianga wakwe, kagosoa nkee kwa npome ya wandima wakwe, ambayo kayetia yeye mwenye." ³ Kwa maa ya kaidi wagombeka, "haleluya! mosi waawa kwakwe kae na kae! ⁴ Wada wagosi wagima ishiini na wane na viumbe hai wane wakasujudu na kumvikia muungu mwekaa mwe kiti chakwe cha enzi nee wakamba, "amina haleluya!" ⁵ Nee sauti yekuawaho he kiti cha enzi, ikagombeka; mtogoeni muungu yetu nywie wandima wakwe wose, nywie mumchao yeye, wose wesao na umhimu na wenye nguvu." ⁶ Nee nekutegeezaho sauti inga sauti ya bunga kuu da wantu, inga sauti nkuu ya tundumo da mazi mangi, na inga tuni umo da umbaua, ikagombeka, "haleluya! bwana ni muungu yetu, mtawala uanga ya wose atawala. ⁷ Na tishangilie na kutamiwa na kumwenka muuungu utukufu ka sibabu wia na shehele ya mwana nkoto yeza na mwai mvyee yu tiali." ⁸ Nee kaluhusiwa kitani ntana na yekung'aayo kitani ntana ni ugosoi wa haki wa wauini). ⁹ Malaika akagombeka nami, "yagonde aya: wabalikiwe wekwetangwao kwa nyemi ya wia wa mwana ngoto viavia akanambia, izi ni mbui za kwei za muungu." ¹⁰ Nkisujudu mbele ya miundi yakwe nikamvikia mia akanamba wesekugosoa ivi! mie ni mndima mwezio na ya ndunguzo muutoza ushuhuda wa ni loho ya unabii." ¹¹ Akabinda nikaona mbingu zikazuguka na kaua nee kuwa na falas mwekung'aa! na yuda mwekuue kamkwea etangwa mwaminifu na wakwei nkuahwa kwa haki kugosoa nkondo. ¹² Meso yakwe ne ni inga mwal wa to na uanga ya mutwi wakwe ana taji nyingi ana zina dekugondwado uanga yakwe esadokudimanya muntu yoyose ikesekea yee mwenye. ¹³ Kaha dekugintwado mwe npome, na zina dakw ketangwa mbui ya muuungu. ¹⁴ Majeshi ya mbinguni nee yakamtongea uanga ya falasi wang'ao wahambwa kitani ntana zing'aazo na safi. ¹⁵ Kanwai mwakwe kaawa uhamba mkai ambao wadagamiza mataifa aye n'nda awatawale kwa ngonda ya cuma naye ayata vyombo vya mvinyo kwa maya makai ya muungu, atawala uanga ya vyose. ¹⁶ Naye kagondwa uanga ya nguo yakwe na mwe komo dakwe zina, MFALME WA WAFALME NA BWANA WA MABWANA. ¹⁷ Nkimuona malaika kagooka mwe zua kawetanga kwa sauti nkuu wadege wose wapuukao uanga. "sooni mwekonge hamwe kwa nkande nkuu ya muungu. ¹⁸ Sooni mde nyama ya wfaume, nyama ya majemadali, nyama ya wantu waku, nyama ya falasi na wakwea falasi, na nyama a wantu wose we hulu na watumwa." ¹⁹ Nkimuona mnyama na wafaume wa sii hamwe na majeshi yao na wepanga kwa ajii ya kugosoa nkondo ya yumwe mwe kukwea falasi na jeshi dakwe. ²⁰ Mnyama kagwiwa n'nabii yakwe ya umbea mwekugosoa utangio mwe kuwaaaho kwakwe kwa utangio mwe kuwaaaho kwakwe, kwa utangio unu kawahufya wada wekuihokea chapa ya mnyama na wekusujidiao kimuu chakwe wose waidi wasigwa wake meso mwwe ziwada moto dakado kwa kibiiti. ²¹ Wada wekusigao wakomwa kwa uhamba wekuawao mwe kanwa cha yumwe mwekukwea uanga ua falasi wadege wose wada vibudu vya mii yao.

Chapter 20

¹ Akabinda nkiuona malaika akaseea kuawa mbinguni nee ana uvuguio wa tubui de sado na kiheo na mnyololo mwe

mkono wakwe.² Nee atoza dia zoka nyoka ya kae, ambae ni ibilisi na kumtaha nyaka ehufu.³ Nee amwasa kwetumbwi desado na kiheo, akadivugaa na kudiga mhuli uanga yakwe, inu nee iivyo ili kwamba esekuwahufya mataifa vituhu paka miaka elufu yendahoisie baada ya aaho, n'ndaekewe huku wa mda chekeche.⁴ Akibinda nkiona viti vya enzi wekuao yavyekaia ni wada ambao neee wenkigwa mamlka ua kuaha viavia neee nkiona nafsi za wada ambao nee wasengwa mitwi kwa ajii ya ushuhuda kuhusu zumbe yesu na kwa mbui ya muungu. nee nkawazati kumvikia mnyama au kimwuu chakwe, nawaemea kuhokea utangio uanga ya komo da vyeni vyao. nee weza mwe ugima na wakatawala wame na kwistu kwa myaka ehufu.⁵ Watakufa wekusiigao nkakweza mwe ugima mpaka myaka ehufu ekusiaho unu neee ufufuo wa bosu?⁶ Mbalikiwa na mtakatifu ni muntu yoyose ambaye andoa nafasi mwe ufufuo wa bosu! mauti ya kaidi mkaina na nguvu juu wantu inga awa. honda awe na makuhani wa muungu na wa kwistu na wondawatawale na yeye kwa nyakka ehufu.⁷ Ukati myaka ehufu niho ibwue kiheo, shetani n'ndaachopolwe kuawa mwe zeeza dakwe.⁸ N'ndaaita chongoi kuwahufya mataifa mwe kna nne za dunia - ogu a magou kweeta hamwe kwa ajii ya nkodo wondawawe wangi inga msanga wa bahali.⁹ Waita uanga kwe tambalale ya sii nao nee wazunguka nkambi ya waumini mzi ukundwao akini moto nee weza kuawa mbinguni na kuwadagamiza.¹⁰ Shetani ambaye nee kawahufya nee kasigwa ndani ya ziwa iwakado kibiiti ambamo mnyama na nabii ya umbea nee wasigwa n'ndawateswe musu na kio kae na kae.¹¹ Akabinda nee nee nkiona kiti cha enzi kikuuu chang'aa na yuda ambae nee kekaa uanga yakwe dunia na mbingu ziguuka hae kuawa mwe uwepo wakwe akini nakahokuwa nafasi ya wowo kuita.¹² Nkiwaona wekufao - hodali na wesao wa mmhimu waogooka he kiti cha enzi, na vitabu nee vigubulwa akabinda kitabu kituhu nee cha vugulwa - kitabu cha ugima watakufa waahwa ka kia chekugondwacho mwe vitabu ya kia wekugosocho.¹³ Bahali nee yawaaavya watakufa ambao nee waumo ndani yakwe.¹⁴ Ufe na kuzimu vyasigwa ndani ya ziwa da moto inu ni mauti ya kaidi - ziwa da moto.¹⁵ Ati zina da yoyose nkadokupatikana digondwa mwe kitabu cha ugima nee asigwa mwe ziwa da moto.*

Chapter 21

¹ Naho nikakaua mbingu rupha na si mpheya kwa kua mbingu ya bosu na si bosu zemboka kae.² Nkikaua ruzi mtakatifu yelusalemu mpya wekwezao uku si kuawa mbinguni kwa mungu ukuandaiwao enga mwai mwekuhambwa kwa ajiii ya muumewe.³ Nkiiwa sauti kuu kuawa kwe kiti cha enzi ikagombeka, "kaua! chekao cha muungu ki haruwe na wanadamu, nae endaekae hawe nao. wendawawe wantu wakwe na muungu mwenye endaawe nao na endaatende muungu wao."⁴ Endaananguse mesozi kuawa kwe meso yao, nakakuna kuwe na kuumbwa mzimu vituhu kweyayata au kuia, au maerevu mbui z kae zeruboka kae.⁵ Ye mwekua kekaa mwe kiti cha enzi agombeka, "kaua! nagosoa mbui zose kua nuphya." agombeka, "andika idi kwa kuwa mbui inu ni ya hakika na kwei!"⁶ Kanambia "mbui izi zemboka kae! ni ni alfa na omega bosu na kiheu kwa yoyose muona nkiu nendanimwenke mazi pasi galama kuawa kwe sokoza mazi ya ugima."⁷ Ye mshinda endaalisi mbui izi na nendaniwe muungu yakwe nae enda awe mwanangu.⁸ Iya enga yeivyo kwa wenye wengee, wesaokuamini wafiguao wakuu, wakiavya wawizi walozi, wawikao vimuu na warubea wose, sehemu yao yendaawe kwe ziwa da ruoto wa kibiti uokao iyo nee mauti ya kaidi.⁹ Yuruwe mwe wada malaika mpuungati akeza hangu, yumwe mwekua na mabakui mpungati yekumemanyo motoamo mpungati ya kubindiiia ne agobeka "soni hanu" nenda nikuonyese mwai ni vyee na mwanangoto.¹⁰ Naho akarudoa hae kwe loho ke muima nkuu na mlefua na kunioteeza mzi mtakatifu, yelusalemu ukasea aho si kuawa mbinguni kwa muungu.¹¹ Yelusalemu uawa na utukufu wa muungu na utana wakwe uwa enga kito cha saruani enga iwe s kioo chekung'aacho cha yaspi.¹² Kua na ukanto mkkuu ne ukaleha na miango kumi na mydi gamwe na malaika a waidi he miango uanga miango hawa haandikwa mazima ya makabia kurui na maidi ya wana wa izilaeli.¹³ Upande a mashaiki ruiango miatati, upande wa kusii miango mitatu, upande wa kasikazini miango mitatu na uande wa muagabi miango mitatu.¹⁴ Ukanto wa mzi uwa na misingi kumi na miidi na uanga yakwe kua na mazina kumi na maidi ya mitume kumi na waidi na mwana ngoto.¹⁵ Yumwe mkutamwiia nami kawa na kihimo cha ngonda yekugoslwayo kwa zahabu kwa ajii ya kuhima mzi miango yakwe na ukanto wakwe.¹⁶ Mzi uikwa mwe mlaba: ulefu wakwe waigana na upana wakwe kahirua kahirua mzi kwa kihimbo cha ngonda stadia 12,000 kwa ulefu (ulefu wakwe, upanua na kiruo vyaigana).¹⁷ Viavia kahima ukanto wakwe, unene wakwe uwa dhira 144 kwa kihimo cha kibinadamu (vyeivyo ni vihimo vya malaika).¹⁸ Ukanto uwa uzengwa kwa yapsi na mzi wena zahabu ntana yenga kioo kitana.¹⁹ Msingi ya ukanto uwa uhambwa ni kia aina ya iwe sa samani da ntatu diwa kalikedom, da ne zumalidi,²⁰ Da shano saldoniki, da mtandantu akiki, da mpungati klisoliso da mnane zabajaladi da kenda yakuti ya manjano, da kuni klisoplaso da kumi klisoplaso da kumi na mwenga hiahinto da kumi na mbui amensinto.²¹ Miango kumi na miidi iwa lulu kumi na mbii kia muango ugosolwa kuawa kwe lulu wenga mitaa ya mzi iwa ya zahabu ntana yenga ioo kitana.²² Nchekuona hekalu dodose mwe mzi kwa kua zumbe muungu atawala uanga ya vyose na mwana ngoto ni hekalu dakwe.²³ Mzi nkauhunda zua au mwezi ili umweke uanga yakwe kwa kua utu kufuu wa muungu uangaza uanga, na ta yakwe ni mwanan ngoto.²⁴ Mataifa wendawende kwa mwengee kwa mwengee wa mzi uo wafaume wa dunia wendawaete fanani zao.²⁵ Miango yakwe nkainaivugalwe ukati wa musu na nkahanahawe na kio hada.²⁶ Wendawaete fahadi na hishima ya mataifa mwakwe.²⁷ N a nakakuna kicharua chendachochengio mwakwe wala yoyose mgosoa mbui yoyose ye soni au utiizi nkanaengie iya ni wada du mazina yao yekuandikwayo kwe kitabu cha ugima cha mwana ngoto.

Chapter 22

¹ Kisha malaika akanionesha mto wa mazi ya ugima maazii yawa na mng'ao ina wa bilauri yawa yakaseya kuawa mwe kiti cha enzi cha muungu na cha mwana ngoto. ² Kwembokea gatigati ya mtaa wa mzi mwe kiya pembe ya mto hawa za matunda, na zavyaa atunda kiya wezi mani ya mti ni kwa ajii yauohozi wa mataifa. ³ Iya nkanahawe na laana yoyose vituhu kiti cha enzi cha muungu na cha mwana ngoto chonda kiweaho ndani ya zii na watandima wkwe watamtumikia. ⁴ Wondawamwene sheni chake na zina dakwe donda diwe uwanga ya vipaji vya vyeni vyao. ⁵ Nkahana hawe na kiyo vituhu wala nkahana hae na kukundwa ta au zua uwanga yao. nao wonda watawate milele na milele. ⁶ Malaika akanamba, "mbui izi ni za kuamini ka na kweii. zumbi muungu wa loho za manabii katuma malaika wakwe kuwonesha watandima wakwe chondacho kiaweye ivi hehi." ⁷ "Kauwa! neza haraka! kabarikiwa yeye akundayembuii za unabii za kitabu iki." ⁸ Mie, yohana ne nekusiaye na kuyaona mbuii izi. nekutegeza na kuyakua knigwa asi mwenye mbee ya miundi ya malaika kuvika malaika mwkunionyesha mbuii inu. ⁹ Akamba usekugosoa ivyo! mie ni mtanidma mwezio, hamwe na ndugu zako manabii hamwe nawada wakundao mbui za kitabu iki. mvika muungu!" ¹⁰ Akanamba "usekugosoa mhuri mbuii za unabii wa kitabu iki.maana ukati ubuwa. ¹¹ Mwese kuwa na haki aendee kwesekuwa mwe haki ambae ni mchama kimaadili, na endee kuwa machama kmaadii. mwe haki na endee kuwa mwe haki ambaye ni mtakatifu, na aendee kutenda mtakatifu." ¹² "Kauwa! nezaupesi maiho yangu ya hamwe nami, kumuicha kiya yumwe kuigana na ekugosoa. ¹³ Mie ni alfu na omega, wa bosi na wa mwisho, bosi na mwisho. ¹⁴ Wabaikiwa wada wasuntao nguo zao ili kwamba wapate haki ya kuda kuawanko mwe mti wa ugima na kuwengia mzii kwembokea kwe mwango. ¹⁵ Chongoi kuna makui wasawi, wakiyanga wakomao wavikao, vizuu na kiya akundaye na ashuhudiaye ushahidi wa umbeya. ¹⁶ Mie, zumbi yesu, nkintuma malaika wangu shuhudaye mbuii izi makanisa mie in zindo da uvyazi wa daudi, tondo ya keo inga'aayo." ¹⁷ Roho na bibi harusi amba, "soon!" na yeye atengezaye ambae, "soo!" yeyose mwenye nkiu, na eze, na yeyose mkunnda na apate mazi ya ugima bue. ¹⁸ Namshuhudia kiya mntu atengezaye mbuii za unabii wa kitabu iki kana yeyose onda aongeza mwe ayo muungu ondaamwongezeee mapigo yekuandikwayo mwe kitabu iki. ¹⁹ Kana mntu yeyose onda yause mbuii za kitabu iki cha unabii, muungu onda ause sehemu yakwe nwe mti wa ugima na mwe mzii mtakatifu ambayo mbuii zakwe ziandikwa ndani ya kitabu iki. ²⁰ Yeye ashuhudiaye mambo aya amba, "Ehe! neza upesi." amina! soo, zumbi yesu! ²¹ Neema ya zumbi yesu iwe na kiya mntu. Amina.